

**T.C.
ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**TEZİN ADI:
YENİŞEHİRLİ İZZET DİVANI
BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL
SÖZLÜĞÜ**

(CİLT 1)

**TEZİN TÜRÜ:
YÜKSEK LİSANS**

**ANABİLİM DALI:
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI**

**TEZİ HAZIRLAYAN:
NÜLİFER KARADAĞ**

ADİYAMAN / 2017

YENİŞEHİRLİ İZZET DİVANI
Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü
(CİLT 1)

Nülfir KARADAĞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Danışman: Doç. Dr. Nazmi ÖZEROL

Adıyaman
Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Mart, 2017

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Doç. Dr. Nazmi ÖZEROL danışmanlığında, Nülfifer KARADAĞ tarafından hazırlanan “**Yenişehirli İzzet Divanı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü**” başlıklı çalışma 16 / 03 / 2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi : Prof. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Nazmi ÖZEROL

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Ahmet TANYILDIZ

Prof. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK

Enstitü Müdür Vekili

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Yenişehirli İzzet Divanı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü” başlıklı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla doğrularım.

16/ 03 / 2017

İmza

Ad-Soyad: Nülifer KARADAĞ

ÖZET

YENİŞEHİRLİ İZZET DİVANI BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ

Nülfir KARADAĞ

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Mart 2017

Danışman: Doç. Dr. Nazmi ÖZEROL

Yenişehirli İzzet Divanı'nın ele alındığı bu çalışma; Divan'da yer alan kelime, kavram ve tamlamaların bağlamsal kullanımları dikkate alınarak Divan'ın bağlamli dizin ve işlevsel sözlüğünü oluşturmaya yöneliktir. Sözlük hazırlanırken TEBDİZ sistemi üzerinde çalışılmıştır. Gazi Üniversitesi'nin girişimiyle hazırlanan TEBDİZ, açılımıyla Türk Edebiyatının Bağlamli Dizinleri ve İşlevsel Sözlüğü XVI. yy'dan başlayarak Türk edebiyatına ait ürünlerdeki sözcükleri metinlerdeki bağlamsal kullanımlarına göre değerlendirilip bir bağlamsal sözlük hazırlamayı amaçlayan projenin adıdır. Sözlüğün bağlamli dizin kısmında kelime, kavram ve tamlamalar kullanıldıkları bağlamla beraber kullanım sıklıklarıyla da verilmiştir. İşlevsel sözlük kısmında ise kelime, kavram ve tamlamaların temel anlamlarıyla birlikte bağlamsal anlamları da verilmiştir. Sözlük oluşturulurken önce temel anlam daha sonra bağlamsal anlamlar verilmiştir. Sözlüğün hazırlanmasında alfabetik sıra esas alınmıştır.

Yapılan bu çalışma sayesinde Yenişehirli İzzet'in, Divan'ında kullandığı kelime, kavram ve tamlamaların anlamsal zenginliği ve şaire özgü olan kullanımları ortaya çıkarılmıştır. Ortaya çıkan verilerin ileriki dönemlerde yapılacak olan bağlamsal sözlük çalışmalarına, Klasik Türk edebiyatı ve Osmanlı kültürü ile ilgili yapılacak olan çalışmalara katkı sağlayacağı umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yenişehirli İzzet Divanı, Bağlamli Dizin, İşlevsel Sözlük, TEBDİZ.

ABSTRACT
THE DIVAN OF YENİŞEHİRLİ İZZET
CONCORDANCE AND FUNCTIONAL DICTIONARY

Nülifer KARADAĞ

Department of Turkish Language and Literature
Adıyaman University Social Sciences Institute
March 2017

Advisor: Assoc.Prof. Dr. Nazmi ÖZEROL

This study in which the Divan of Yenişehirli İzzet is studied is to create the concordance and functional dictionary of the Divan by considering the contextual uses of the words, concepts and noun phrases involved in the Divan. The TEBDİZ system was studied while the dictionary was being prepared. TEBDİZ standing for the Concordances and Functional Dictionary of Turkish Literature is the name of the project prepared with initiative of Gazi University in 2015. The project aims to prepare a contextual dictionary by evaluating words used in the works in Turkish Literature from beginning of the sixteenth century of the sixteenth century according to their contextual usage in texts. The concordance part of the dictionary includes the words, concepts and noun phrases with both their contexts and frequencies of occurrence. The functional dictionary part includes both basic meanings of the words, concepts and noun phrases and their contextual meanings. Firstly, the basic meanings and then, the contextual meanings were given while the dictionary was being created. The alphabetical order was based on during creation of the dictionary.

Semantic richness of the words and the concept Yenişehirli İzzet used in his Divan and their usage peculiar to the poet were revealed through this study. The revealed data is expected to contribute to future studies on contextual dictionaries and about the Classical Turkish poetry and Ottoman culture.

Key words: The Divan of Yenişehirli İzzet, Concordance, Functional Dictionary, TEBDİZ.

ÖN SÖZ

Klasik Türk edebiyatında gittikçe yaygınlık kazanan bağlamsal sözlük çalışmaları; üzerinde çalışılan eserlerin yazıldığı dönemin dili, sosyal ve kültürel yaşantısı hakkında bilgi vermeleri ve ileriki dönemlerde yapılacak çalışmalara kaynaklık edebilecek olmaları bakımından büyük önem taşımaktadır.

Bu çalışmada 19. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairlerinden Yenişehirli İzzet'e ait olan Divan'ın bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğü hazırlanmıştır. Divan'da yer alan kelime, kavram ve tamlamalar tek tek ele alınmış, kullanıldıkları bağlamlara göre anlamlandırılmış ve çalışma sözlük şeklinde düzenlenmiştir.

Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Yenişehirli İzzet'in hayatı, edebî kişiliği ve eseri, ikinci bölümde tez kullanım kılavuzu, Yenişehirli İzzet Divanı bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğü yer almaktadır. Çalışma, sonuç ve kaynakça ile son bulmaktadır.

Yapılan bu çalışmanın üç temel amacı vardır. Birinci amaç, Klasik Türk şiiri ile ilgili yapılan üslup çalışmalarının bilimsel temelli ve somut veriler ışığında yapılabilmesi için Yenişehirli İzzet Divanı'nın söz varlığının ortaya çıkarılmasıdır. İkinci amaç, bu söz varlığını anlamlandırarak bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük meydana getirmektir. Söz varlığı ortaya çıkarılırken hem sözcüklerin bağlamsal anlamının hem de sözlük anlamının verilmesine dikkat edilmiştir. Üçüncü amaç ise bir gün tamamlanacağı umulan Türkçenin tarihsel sözlüğü için Yenişehirli İzzet Divanı'nın söz varlığını ortaya çıkararak alana katkı sağlamaktır.

Çalışmanın konu seçiminden tamamlanmasına kadar geçen süre boyunca sağladığı katkılar ve vermiş olduğu emeklerden dolayı tez danışmanım Doç. Dr. Nazmi ÖZEROL'a, başta İsmail Hakkı AKSOYAK hocamız olmak üzere TEBDİZ sisteminin oluşturulmasında ve geliştirilmesinde katkısı olan tüm hocalarımıza, TEBDİZ sistemiyle ilgilenen Arş. Gör. Enes İLHAN'a, değerli eşime ve tüm aileme teşekkürü borç bilirim.

Adıyaman- 2017

Nülifer KARADAĞ

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

TEZ KABUL VE ONAY.....	i
TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖN SÖZ.....	v
KISALTMALAR LİSTESİ.....	vii

BİRİNCİ BÖLÜM

1. Giriş	1
1.1.Yenişehirli İzzet'in Hayatı ve Edebi Şahsiyeti.....	4
1.2.Eseri.....	6

İKİNCİ BÖLÜM

2. Yenişehirli İzzet Divanı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü.....	7
2. 1. Sözlük Kullanım Kılavuzu	7
2. 2. ‘A/Â/ A.....	9
2. 3. B.....	170
2. 4. C.....	427
2. 5. Ç.....	474
2. 6. D.....	516
2. 7. E.....	674
2. 8. F.....	784
2. 9. G/Ġ	820
2. 10. H/Ĥ/Ħ.....	990
2. 11. ‘I/I.....	1153

2. 12. ĩ/ĩ̄.....	1156
2. 13. J.....	1310
2. 14. K/Ķ.....	1312
2. 15. L.....	1461
2. 16. M.....	1490
2. 17. N.....	1659
2. 18. ˆO/O.....	1790
2. 19. ˆÖ/Ö.....	1903
2. 20. P.....	1910
2. 21. R.....	1950
2. 22. S/Ş/Ŝ/Ŝ	2000
2. 23. Ş.....	2201
2. 24. T/ Ŧ.....	2285
2. 25. U.....	2383
2. 26. Ü.....	2404
2. 27. V.....	2431
2. 28. Y.....	2482
2. 29. Z.....	2562
Sonuç.....	2608
KAYNAKÇA.....	2609
ÖZ GEÇMİŞ.....	2613

KISALTMALAR LİSTESİ

bkz.	: bakınız
bs.	: baskı
çev.	: çeviren
ed.	: editör
G	: Gazel
haz.	: hazırlayan
K	: Kaside
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEM	: Milli Eğitim Müdürlüğü
no.	: numara
s.	: sayfa
s. a. v	: Sallallahu Aleyhi ve Sellem
TDK	: Türk Dil Kurumu
TEBDİZ	: Türk Edebiyatı Bağlamlı Dizinleri ve İşlevsel Sözlüğü

BİRİNCİ BÖLÜM

1. Giriş

Sözlükler, bir dilde yer alan sözcüklerin sahip olduğu bütün anlamların uygun sıraya göre gözler önüne serildiği eserlerdir. Sözlükler sayesinde toplumun sahip olduğu dili, dilde yer alan sözcükleri ve bu sözcüklerin yardımıyla toplumun maddi ve manevi kültür öğelerini tespit edebiliriz. Bağlamsal sözlüklerde de aynı durum söz konusudur, ancak bağlamsal sözlüklerin taşıdığı anlamlar daha özeldir.

Bağlam sözcüğünün tanımı Türk Dil Kurumu tarafından şu şekilde yapılmaktadır: “Bir dil birimini çevreleyen, ondan önce veya sonra gelen, birçok durumda söz konusu birimi etkileyen, onun anlamını, değerini belirleyen birim veya birimler bütünüdür.”

“Bağlam ele alınırken bir kelimenin, bir cümlenin, bir metnin ya da bir eserin bağlamından söz edilebilir. Metinde yer alan bir cümlenin kesin olarak anlaşılabilmesi için metindeki cümleler arasındaki ilişkiden işe başlanır.” (Aydın, 2014: 96)

Bağlamsal sözlük çalışmaları öncelikle Batı’da yapılmıştır. Batı’da önce kutsal kitapların bağlamlı dizinleri üzerinde çalışılmış, sonraları Sheaksepeare’den Proust’a değin büyük şair ve yazarların yapıtlarından oluşan külliyatlarının bağlamlı dizinleri ortaya çıkarılmıştır. Ülkemizde ise bu tür çalışmaların geçmişi oldukça yenidir. Klasik Türk şiirine yönelik bağlamsal sözlük çalışmalarına Furkan Öztürk’ün hazırladığı “Baki Divanı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü”, Serper Acar tarafından hazırlanan “Necati Bey Divanı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü” ve Özer Şenödeyici tarafından hazırlanan “Naili Divanı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü” örnek olarak verilebilir.

Bir dilde yer alan sözlükler; dizinsel sözlükler, düzensel sözlükler ve bağlamsal sözlükler olmak üzere üç türdür. En çok bilinen ve en yaygın olarak kullanılan sözlük türü “dizinsel” sözlük olup, içindeki sözcüklerin harfleri bir kere bilindikten sonra, bu sözcükleri bulmak kolay olmaktadır. (Başkan, 2003: 149)

“ İkinci tür olan “düzensel” sözlükteki ise birbirleri ile kavramsal bağları olan maddeler bir araya toplanarak gösterilir. Bu bakımdan, bazı kere bu sözlüklere “eşanlamlılar” veya “anlamdaşlar” sözlüğü adı da verilmektedir.” (Başkan, 2003: 149)

Üçüncü tür olan “bağlamsal” sözlükte maddelerin anlamları verilmeyip bunların kullanıldıkları tümceler ya bütünü ile ya da gereği kadar uzunlukta verilir. Böylece, bir sözcüğün bağlamsal kullanımına bakan birisi bu sözcüğün herhangi bir metinde geçtiği sayıda tümceyle karşılaşır. O zaman da hem belli bir sözcüğün ne sıklıkta kullanıldığı anlaşılmakta hem de o sözcüğün belli bir tümce bağlamı içindeki kullanımını ortaya çıkmaktadır. (Başkan, 2003: 150)

Geleneksel dilbilgisinde, hatta dilbilimin eski dönemlerinde, kimi bilginlerce sözcükler, içine anlamların konulduğu boş kutular olarak düşünülmüştür. Saussure’ ün gösterge kuramı ve daha sonraki çalışmalarda dizge anlayışının genelleşmesiyle sözcüklerin dil içindeki yeri ve dolayısıyla bağlam kavramı önem kazanmıştır. İngiliz dilbilimci Firth, insanbilimci Malinowski ile başlatılacak bir akımı, bir görüşü savunmuş, anlamın belirlenmesinde dil içi ve dil dışı etkenleri devreye sokmuştur. Bilginin birliktelik anlamı adını verdiği anlam türünde (collocational meaning) bir sözcüğün anlamı, birlikte olduğu sözcüklerle belirlenir. Türkçeden örnek verecek olursak Arapça Kökenli *acayip* sıfatı *acayip işler*’de olumsuz bir anlam taşırken *acayip başarılı*’da olumlu bir anlam taşır. (Aksan, 2009: 78)

Yapılan bu çalışmada da kelimelerin, kavramların ve tamlamaların bağlamsal kullanımı ele alınmıştır. Sözlük hazırlanırken TEBDİZ sistemi üzerinde çalışılmıştır. Gazi Üniversitesi’nin girişimiyle hazırlanan TEBDİZ, açılımla Türk Edebiyatının Bağlamlı Dizinleri ve İşlevsel Sözlüğü XVI. yy’dan başlayarak Türk edebiyatına ait ürünlerdeki sözcükleri metinlerdeki bağlamsal kullanımlarına göre değerlendirilip bir bağlamsal sözlük hazırlamayı amaçlayan projenin adıdır. Her akademik seviyeden gönüllü kişiler bir metin ile başvurarak projede yer alabilmektedir.

Sistem üzerine metin girildiği zaman metindeki kelimeler, sistem tarafında otomatik olarak ayrılmaktadır. Araştırmacı sözcüğün üzerine tıkladığı zaman daha önce o sözcüğe verilen anlamlar araştırmacının karşısına çıkar. Daha önce verilen anlamlar araştırmacının vermek istediği anlam ile uyuyorsa araştırmacı o anlamlardan birini seçerek sözcük anlamlandırılır. Eğer daha önce verilen anlamlarla uyuyuyorsa araştırmacı o kelimeye yeni anlam verebilir ve araştırmacının vermiş olduğu bu anlam diğer araştırmacılar tarafından görülebilir. Bu yöntemle iki önemli veri elde edilir:

1. Sözcük, sizin verdiğiniz anlamla metinde kaç defa geçmiştir?

2. Sözcük farklı anlamlarla metinde kaç defa geçmiştir? ¹

Sözcüklerin anlam farklılaşmasını somut örneklerle şöyle izah edebiliriz.

Divan'da “dem” kelimesinin aynı gazelde bağlamsal kullanımı incelendiğinde:

Ülfet-i tâze-edâlar demidür

Dil-rübâlarla şafâlar demidür (G.41/1)

Dem çeküp bâğda bülbül-mânend

Ey dil âheng-i nevalar demidür (G.41/2)

Birinci beyitte “dem” kelimesi “zaman” anlamında kullanılmışken ikinci beyitte “çekmek” fiili ile birlikte deyimleşmiştir. Bu deyimden iki farklı anlam çıkarılabilir. Birinci anlam “kumru, bülbül vb. uzun uzun ve güzel nağmelerle ötmesi”; ikinci anlam ise “içki içmek”tir. Aynı kelimenin “nefes, soluk”, “herhangi bir nağmeye sürekli şekilde eşlik eden ses”, “içki”, “neyin en pest sekizlisinde kaba rast ile yegâh perdesi arasındaki sesler” gibi anlamları da vardır.

Yine başka bir şiirde “çîn” kelimesi “kırıksıklık, buruşukluk, çatıklık” gibi anlamlara gelirken kaşla beraber kullanılmış ve olumsuz bir anlam taşıması gereken çatık kaş terkibi alnın süsü olarak görülmüştür:

Ey büt-i naḥvet-perest-i deyr-i istiğnâ yine

Çîn-i ebru cebhe-zîb-i infi'âl olmuş saña (G. 1/6)

Döşek (pister) ve yastık (bālîn), insanın uyuduğu dinlendiği ve huzur bulduğu yer iken kucağına aldığı kişi rakip olunca feryat etmiştir:

Hem-âgûş olduğun ḥ'âbumda görsem bir şeb agyâra

Olur gayretle peyda pister ü bālinden feryâd (G. 19/ 3)

Yüz, çehre anlamlarına gelen “rû” kelimesi aşağıda birinci beyitte sevgili için kullanılmış ve güle benzetilmiş; ikinci beyitte ise rakip için kullanılmış ve “siyah yüz, ayıplı yüz” anlamlarında kullanılmıştır:

Gül-i rüyunda ol nev-restenüñ reng-i leṭâfet var

¹ TEBDİZ sistemi hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz. Diba Bahadıroğlu, “Bir Dil Uğraşırı Gözünden TEBDİZ”, *Dergi Park*, Cilt: 3, Sayı: 1 (Kış, 2017), s. (38-39)

Nihāl-i kāmētinde cünbiş-i tûbâ-yı cennet var (G. 26/1)

Raķīb-i rû-siyâhın ruķyesi ĥaylî mü' eşşirmiş

Perî-rûlarla her şeb şîşe-gerdân-ı maĥabbetdür(G.23/5)

Yukarıdaki örnekler bize bağlamsal kullanımın ve bağlamsal sözlüğün değerini sunması açısından önem arz etmektedir. Bu çalışmada sözcüklerin, atasözleri ve deyimlerin, kalıplaşmış söz gruplarının bağlamsal kullanımları ele alınarak şairin kişisel üslubunu ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

Sözlüğün bir sistem üzerinden hazırlanması ve sözcüklerin otomatik olarak sistem tarafından sıralanması hazırlık aşamasını kolaylaştırmıştır. Sözlük hazırlanırken sözcükler sistem tarafından alfabetik sıraya uygun biçimde verilmiştir.

Divan'da yer alan kelime ve kavramların bağlamsal kullanımının tespiti sayesinde, şairin şiir dilinde kullanılan sınırlı kelime kadrosuna söz ve anlama dayalı edebi sanatları kullanarak kazandırdığı yeni anlam boyutları ortaya çıkarılmıştır. Bağlamsal sözlük çalışmalarının artmasıyla Klasik Türk şiirinin çok katmanlı anlamsal boyutunun ve derin yapısının iyice anlaşılacağı umulmaktadır.

1. 1. Yenişehirli İzzet'in Hayatı ve Edebi Şahsiyeti

“İzzet Efendi, Yunanistan'daki Yenişehir Fener'de doğmuş, ilim tahsilinden sonra genç yaşta aynı şehrin müftüsü olmuş, yaşı kırka varmadan 1237 (1821-1822) yılında vefat etmiştir.” (Akt.:Özerol: 2013: 3)

İzzet Efendi Divanı'nın “Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Merkezi'ndeki Feridun Nafiz Uzluk Arşivi Y50 numaralı” nüshasının sonunda Behcet Efendi isimli bir kişi tarafından kaleme alınmış bir biyografi bulunmaktadır.

Behcet Efendi, şairin hayatı ve edebî şahsiyeti hakkında özetle şunları söylemektedir: “Yenişehirli tüccar şairlerden Şerif Ağa adlı bir zatın oğlu olup Yenişehir Fener'de doğmuştur. Ailesi Şeytanzâde lakabı ile anılırdı. Çocukluktan itibaren iyi bir eğitim almış, genç yaşında fazilet, bilgi ve olgunluğundan dolayı müftü olmuş. Bu görevi yürütürken ilgililere Mesnevi dersi vermiş, zarif ve nükteli bir kişiliğe sahip olup zahiri ilimlerle yetinmeyip tasavvufi çevrelere de girip çıkmıştır”. (Akt.:Özerol: 2013: 3)

Şair; Hz. Muhammed (s.a.v)'i derdine derman olarak, onu lütuflarıyla iyileştirecek bir tabib olarak görmüştür:

Tabībimsin baña dārū-yı luṭfuñla müdāvā kıı

Hezār emrāz-ı cürme mübtelāyum yā Resūla'llāh (G. 141/ 4)

Klāsik şiirde sevgili, âşığa ne kadar eziyet etse de cefa çekirse de âşığın gözbebeğidir. Sevgilinin işveli ve nazlı bir şekilde yürümesi, bu hâlleriyle güzelleri hayrette bırakması, âşık için bambaşka bir duygudur:

Çık temāşāgehe biñ şīve vü nāz ile şalın

Hep güzeller kıala hayrette o ef'ālūñ için (G. 137/4)

İzzet Efendi, bazı şiirlerinde hikmetli söyleyişlere de yer verir. Onun için olgun insanların meclisi cennet gibidir ancak cahillerle birlikte olmak cehennemdir:

Cennetdür'İzzet ehl-i kemālün mecālisi

Cāhille ihtilāt cehennem gelür baña (G. 6/7)

Aruzu iyi kullanan ve Arapça ve Fasça'yı çok iyi bilen İzzet Efendi'nin şiirlerinde kullandığı dil ağır değildir. İzzet Efendi, anlatmak istediklerini açık ve samimi bir şekilde, bazen konuşma dilinden alıntılarla dile getirir. Aşağıda birkaç örneği verilen bu tür beyitlere Divan'da sıkça rastlanır:

Sevdigüm tıfl-ı dil-ārā küçücükdür küçücük

Añlamaz hālūmi hālā küçücükdür küçücük (G. 82/1)

Saña kıul olmuş iken cān u dille kendüciğim

Niçün bilinmedi kıadrüm benüm efendigüm (G. 110/1)

1. 2. Eseri

İzzet Efendi'nin kaynaklarda bahsedilen tek eseri Divan'ıdır. Araştırmalar sonunda şairin Divan'ının üç nüshası tespit edilmiştir.²

1. Millî Kütüphane-Ankara No: 06 Mil YzTo 4
2. Selçuk Üniversitesi Kütüphanesi Uzluk Arşivi No: Y50
3. İzmir Millî Kütüphanesi No: 1

---

² Yenişehirli İzzet'in hayatı , edebi kişiliği ve eseri hakkında bilgi için bkz. Nazmi Özerol, Yenişehirli İzzet Divanı Karşılaştırmalı Metin-Dizin, Serhat Matbaacılık, Malatya, 2013.

İKİNCİ BÖLÜM

1. Yenişehirli İzzet Divanı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü

2. 1. Sözlük Kullanım Kılavuzu

1. Alfabetik sıralama esas alınmıştır:
2. Madde başları altı çizili ve sola dayalı şekilde yazılmıştır. Ara maddeler ise numaralandırılarak yine sola dayalı bir şekilde yazılmıştır. Numaralar maddelerin kullanım sırasına göre verilmiştir.

vā'iz:

1. vā'iz:

Gazel 33

Mısra: 3

Dini öğütlerde bulunan kişi.

3. Ser-i gīsū-yı hūruñ vaşfını zencîr iden vā'iz

4. Dil-i divâne ol zencîre bend olmak ne mümkündür

2. vā'izi:-i

Gazel 121

Mısra: 11

Dini öğütlerde bulunan kişi.

11. Tatalum vā'izi ma'zūr oruç tutmuşdur

12. Kürside söyledigüñ bilmez o ma'şüş el-ân

3. Kelime, kavram ve tamlamalarda bulunan çekim ekleri ve filimsi ekleri madde başlarında gösterilmeyip alt maddelerde ise tek tek ayrı ayrı gösterilmiştir.

yād it:

1. yād iderüz:-er, -üz

Gazel 61

Mısra: 12

Anmak, hatırlamak.

11. Birinüñ kâmetini serve idersek teşbîh

12. Birini yād iderüz tâze nihâlân ile biz

4. Anlamı verilen kelimenin hangi şiir türüne ait olduğu, bu şiir türünün sıra numarası ve kelimenin kaçınıcı mısra da yer aldığı kelimeye verilen anlamdan önce gösterilmiştir.

üftāde:

1. **üftādedür:** -dür

Kaside 9

Mısra: 53

Düşmüş, düşkün II âşık.

53. Göñül üftādedür bir serv-i nāza

54. Ki dā'im mā'il-i semt-i sitemdür

5. Deyimler, atasözleri, birleşik fiiller ve tamlamalardaki kelimeler bütün olarak alınmış ve anlamlandırma buna göre yapılmıştır.

yolunda cān vir:

1. **yolunda cān virirüz:** -ir, -üz

Gazel 14

Mısra: 5

Birinin uğruna ölmek, kendini feda etmek.

5. Severüz hem yolunda cān virirüz

6. Böyle bir āfet-i semen-būyı

yād it:

1. **yād iderek:** -erek

Kaside 3

Mısra: 49

Anmak, hatırlamak.

49. Şimdiden yād iderek haţtını āh itmeyelüm

50. Kõnmasun āyine-i hüsni dil-ārāya gubār

zāt-ı pāk:

1. **zāt-ı pāke:** -e

Gazel 23

Mısra: 14

Temiz, saf yaratılışlı(kişi).

13. Bu nev-nazmı sezā ‘arz eylesem şad şermile ‘İzzet

14. O zāt-ı pāke kim gencīne-i luṭf u mürüvvetdür

6. Sözcüklerin ve kavramların temel anlamları verilip “ II ” işaretinden sonra ise bağlamsal anlamları verilmiştir:

zālim:

1. **zālimsin:-sin**

Gazel 119

Mısra: 5

Zalim, zulmeden II sevgili.

5. Ne zālimsin ne kāfırsın ne şūḥ-ı bī-emānsın kim

6. Bizi miḥnet-keş-i gam görmedükçe raḥaṭ itmezsin

7. Bağlamlı dizin sözlüklerinin amacı standart sözlükler gibi sözvarlığını oluşturan dil öğelerinin kökenini, türünü vb. ortaya koymak olmadığı için bu sözlükte de kelime kökeni, türü vb. bilgileri gösteren kısaltmalar kullanılmamıştır.

8. Metinlerde yer almadığı halde açıklamalarda metinde varmış gibi belirtilen kelimeler ( ) işareti içine yazılmıştır.

dūd-ı derūn:

1. **dūd-ı derūnum:-um**

Terkib-bend 1

Mısra: 47

(Yanan) Gönlün dumanı.

9. Kelime ve kavramların bağlamsal anlamları ile temel anlamları aynı olduğu zaman anlam doğrudan verilmiştir:

çeşm:

1. **çeşmine:-in, -e**

Kaside 13

Mısra: 41

Göz.

Çeşmine reşk eyler āhū-yı Ḥoten

Ögredür Hārūt’a bu fen-i fite

2. 2. 'A/A/Â

âb:

1. âb:

Kaside 7

Mısra: 50

Su.

49. Olsa hâşiyet-i eşyâya tebeddül fermâ

50. Âb ihrâk ide ğarķ eyleye nîrân-ı saķar

2. âb:

Gazel 117

Mısra: 2

Su II gözyaşı.

1. Dil-i deryâ bulandı seyl-i eşk-i rû-be-râhumdan

2. Döküldi âb rûy-ı ebr-i mevc dūd-ı ahumdan

3. âblar:-lar

Gazel 23

Mısra: 3

Su II ter.

3. Olur âb üzre âteş âteş üzre âblar peydâ

4. Şu dem ki ruĥları ĥamratlanup ĥoy-rîz-i ĥacletdür

4. âb:-dür

Gazel 57

Mısra: 14

Su II ter.

13. Gevher-i eş'ârimuz 'İzzet Nec'ib'e 'arz için

14. Ğarķ-ı baĥr-ı ĥacletüz şerm ile âb altundayuz

5. âba:-a

Gazel 78

Mısra: 4

Su II gözyaşı.

3. Ne dem ki ĥâl-i 'izaruñ görürse ğarķ-ı 'araķ

4. Olur dü merdümüñ çeşmüm âba müstaĝraķ

âbâdî-i nehâr:

1. âbâdî-i nehâra:-a

Kaside 2

Mısra: 4

Gündüzün âbâdî kaĝıdı II gündüzün aydınlığı.

3. Beyāza çıkdı ŧebın nüŧhā-i müsveddesi
4. Yazıldı ħall ile ābādī-i nehāra sūtūr

ābdār:

1. ābdār:

Kaside 13

Mısra: 102

Sulu, taze, sulamak.

101. Ebr-i luḡfuñ sebze-i āmālumu
102. Ābdār itsün de seyr it ħālümü

‘abd-i kemīne:

1. ‘abd-i kemīnesin:-sin

Gazel 136

Mısra: 13

Zavallı köle.

13. Ol mīr-i ḳadr-dān bu ‘abd-i kemīnesin
14. ‘Add eyleyüp bu ŧehrde mümtāz-ı ŧā‘irān

‘abd-i kemter:

1. ‘abd-i kemtere:-e

Kaside 2

Mısra: 70

Pek āciz, ḳok hakir kul.

69. Efendüm oldı ḳudüm-ı meyāmin-i āŧāruñ
70. Bu ‘abd-i kemtere sermāye-baḡŧ-ı farḡ-ı ḫubūr

‘abd-i nā-ḳiz:

1. ‘abd-i nā-ḳizüñ:-üñ

Kaside 13

Mısra: 95

Değersiz köle II ŧairin kendisi.

95. ‘Abd-i nā-ḳizüñ ḳuluñdur ‘İzzet’ üñ
96. Rüz u ŧeb zıkr ile fikri midḫatüñ

āb-dih-i mezra ‘-ı kām-ı aḫbāb:

1. āb-dih-i mezra ‘-ı kām-ı aḫbāb:

Kaside 3

Mısra: 2

(Onun kalemi) dostların istek tarlasının sulayıcısıdır(su verenidir) II istek meyvelerini olgunlaştıran.

25. Kālemi āb-dih-i mezra‘-ı kām-ı aḥbāb
26. Ḥarmen-i ‘ömr-i ‘adūya kılcı şā‘iḳa-bār

‘abeş:

1. ‘abeşdür:-dür

Gazel 135

Mısra: 13

Boş, gereksiz.

13. ‘İzzet yetişür şekve-nümā olma ‘abeşdür
14. İmdād irişür bir gün olur luḫf-ı ḫudā’dan

2. ‘abeş:

Gazel 139

Mısra: 13

Boş.

13. ‘Abeş evḳātını izā‘a iden
14. Dem-i ḫarmen ne ḫınṫa gördi ne cev

3. ‘abeşdür:-dür

Gazel 155

Mısra: 18

Boş, gereksiz.

17. Düşüp Rāmiz Efendi eşerine semt-i tegazzülde
18. ‘Abeşdür ḫāme-i bī-miknetūñ ‘İzzet tekā-pūsı

āb-ı eşk:

1. āb-ı eşk:

Kaside 8

Mısra: 8

Gözyaşı suyu II gözyaşı.

7. Şuyun bulurdı el-ḫaḳ encād ol rütbe ‘ālemde
8. Ki āb-ı eşk olmaz nāv-dān-ı dīdeden cārī

āb-ı hayāt:

1. āb-ı ḫayāt:

Tahmis 2

Mısra: 24

İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu II bakış.

23. Sū-be-sū hayretle eylerken nigāh-ı iltifāt
24. Şandum olmuş cüste bir fevvāreden āb-ı hayāt

āb-ı rüy-ı vüzerā:

1. āb-ı rüy-ı vüzerā:

Kaside 6

Mısra: 95

Vezirlerin yüzünün suyu II vezirlerin hatırı.

95. Āb-ı rüy-ı vüzerā nuhbe-i erbāb-ı şehā
96. Bāsīt-i dest-i 'aṭā dāğ-ı dil-i Bermekiyān

āb-ı şemşir:

1. āb-ı şemşir:

Kaside 4

Mısra: 53

Kılıcın suyu II kılıcın keskinliği.

53. Āb-ı şemşir ile tā kim vüzerā 'ālem.den
54. Olalar def^c-i mezālitle müzıl-i çirk-āb

āb-ı ser-çeşme-i hurşid:

1. āb-ı ser-çeşme-i hurşid:

Gazel 50

Mısra: 3

Güneşin kaynağının suyu.

3. Āb-ı ser-çeşme-i hurşid ile mi ğusl itmiş
4. Dökilür nāşiyesinden o mehūñ lem'a-i nūr

āb-ı tigi:

1. āb-ı tigi:-i

Kaside 2

Mısra: 41

Kılıcı suyu II kan.

41. Odur o āşaf-ı 'ādil ki āb-ı tigi ile
42. Söner tekevün iden her şerāre-i şer ü şūr

āb-ı vālā-nijād:

1. **āb-ı vālā-nijādı:-ı****Kaside 9**Mısra: **73***Soyu yüce olan(kişi).*

73. Anuñ zīrā āb-ı vālā-nijādı

74. Velī Paşa-yı İskender-ḥaşemdür

‘acabā:1. **‘acabā:****Kaside 10**Mısra: **34***Merak, şüphe ve tereddüt bildiren sözcük.*

33. ‘Ahd-i cūdunda anuñ ḥātem ü Ma‘n ü Ca‘fer

34. ‘Acabā ḥātırā dirler mi ḥuṭūr eyleyelüm

2. **‘acaba:****Gazel 90**Mısra: **8***Acaba, merak bildiren bir sözcük.*

7. Olmuşuz ḥasret-i güftār-ı ‘itāb-āmīzi

8. ‘Acaba ḳandedür ol şīve-i düšnāmı güzel

‘aceb:1. **‘aceb:****Kaside 3**Mısra: **45***Merak, şüphe ve tereddüt bildiren sözcük.*

45. Ḳaṅṅı meclisde ‘aceb cām-ı mey-i gül-reṅgi

46. Nūş ider bilsem o ḡonce-dehen-i lāle- ‘izār

2. **‘aceb:****Kaside 9**Mısra: **44***Acayip.*

43. Mey-i ḥamra ile pür cām-ı lāle

44. ‘Aceb bir rind-i bī-pervā-yı hemdür

3. **aceb:****Gazel 12**Mısra: **10***Merak, şüphe ve tereddüt bildiren sözcük.*

9. Bāde şundukça temennālar ider dīde süzer
10. Āh kāfir bu kirişme bu edā n' olsun aceb

4. 'aceb:

Gazel 9

Mısra: 12

Merak, şüphe ve tereddüt bildiren sözcük.

11. İşte biz böyle tegāfül itme koc-başuñ için
12. Gel dime bu 'ıyd 'aceb hıç yok mı bir kurbān baña

5. 'aceb:

Gazel 11

Mısra: 1

Merak, şüphe ve tereddüt bildiren sözcük.

1. Bilsem dil-i figār ne 'ālemedür 'aceb
2. Güm oldu hayli vār ne 'ālemedür 'aceb

6. 'aceb:

Gazel 11

Mısra: 2

Merak, şüphe ve tereddüt bildiren sözcük.

1. Bilsem dil-i figār ne 'ālemedür 'aceb
2. Güm oldu hayli vār ne 'ālemedür 'aceb

7. 'aceb:

Gazel 11

Mısra: 4

Merak, şüphe ve tereddüt bildiren sözcük.

3. Ben mest-i cām-ı hasret-i nezzāreyüm velī
4. Ol çeşm-i pür-humār ne 'ālemedür 'aceb

8. 'aceb:

Gazel 11

Mısra: 8

Merak, şüphe ve tereddüt bildiren sözcük.

7. Yarūñ lepışka perçemini ey şabā yine
8. Kıldūn mı tār ü mār ne 'ālemedür 'aceb

9. 'aceb:

Gazel 11

Mısra: 10

Merak, şüphe ve tereddüt bildiren sözcük.

9. Saḳf-ı sipihre oldı mı āteş-zen-i fenā
10. Āh-ı şerer-nişār ne ‘ālemeddür ‘aceb

10. ‘aceb:

Gazel 11

Mısra: 12

Merak, şüphe ve tereddüt bildiren sözcük.

11. Reşk-i ‘izār-ı şa‘şa‘a-efşān-ı yār ile
12. Hürşīd-i şu‘le-bār ne ‘ālemeddür ‘aceb

11. ‘aceb:

Gazel 11

Mısra: 14

Merak, şüphe ve tereddüt bildiren sözcük.

13. Biz dūr düşdük ‘İzzet o dil-berden ağlaruz
14. Şabri-i nālekār ne ‘ālemeddür ‘aceb

12. ‘aceb:

Gazel 12

Mısra: 1

Merak, şüphe ve tereddüt bildiren sözcük.

1. Bir hayā-pīşe ‘aceb bākiredür bint-i ‘ineb
2. Kızaruḳ bezmde eylerse n’ola şerm ü edeb

13. ‘aceb:

Kaside 13

Mısra: 65

Şaşırtıcı, acayip.

65. Kimsin ‘ālemde be hey ‘āşık ‘aceb
66. Kim benüm vaşlum dilersin rüz u şeb

14. ‘aceb:

Gazel 14

Mısra: 10

Merak, şüphe ve tereddüt bildiren sözcük.

9. Tā demāğ-i dili ider ta‘ṫır
10. Būy-ı sünbül midür ‘aceb mūyı

15. ‘acebdür:-dür

Gazel 17

Mısra: 7

Şaşırtıcı, acayip.

7. 'Acebdür gerdiş-i cāmı bu bezm-i 'ālemüñ seyr it
8. Kimine neş'e kimine ğam u aḫzān ider īrāş

16. 'aceb:

Gazel 20

Mısra: 8

Şaşırtıcı, acayip.

7. Kimden āyā sebaḳ-āmūz-ı edādur bilsen
8. Şīve fenninde 'aceb mes'ele-dāndur Aḫmed

17. 'aceb:

Gazel 34

Mısra: 3

Şaşırtıcı, acayip.

3. 'Aceb mi ortalığa düşse şūriş ü fitne
4. O dā'i-hey'et o ser-keş-edā yeñiçeridür

18. 'aceb:

Gazel 44

Mısra: 3

Garip, şaşırtıcı.

3. Gördükçe düşse cismüme lerziş 'aceb mi yā
4. Teb-rīz iden beni leb-i teb-ḫāledārıdur

19. 'aceb:

Gazel 54

Mısra: 13

Garip, şaşırtıcı.

13. 'Aceb mi nazmda engüşt-nümāyisek 'İzzet
14. Füyüzi ḫātem-i 'ālī-cenābdan aluruz

20. 'aceb:

Gazel 58

Mısra: 7

Garip, şaşırtıcı.

7. Ser-fürü itse raḳīb 'āşıka her dem ne 'aceb
8. Ḳaḅı ğavğāda 'Amır pā-zede-i Zeyd olmaz

21. 'aceb:

Gazel 78

Mısra: 2

Merak, şüphe ve tereddüt bildiren sözcük.

1. Ruḥı o verd-i ḥayānuñ gül-āba müstağrağ
2. ‘Aceb yine neden olmuş hicāba müstağrağ

22. ‘**aceb:**
Gazel 78
 Mısra: 5
Garip, şaşırtıcı.

5. ‘Aceb mi bāde-perest-i taḥayyür olsa gönül
6. Görünce nergis-i mestüñ şarāba müstağrağ

23. ‘**aceb:**
Gazel 81
 Mısra: 13
Garip, şaşırtıcı.

13. Çār-çeşm-i intizār olsam ‘aceb mi ‘İzzetā
14. Dīde-düz-i mağdem-i meymūnyum bir āfetüñ

24. ‘**aceb:**
Gazel 90
 Mısra: 5
Garip, şaşırtıcı.

5. Olsa ḥayret-zede-i ‘aksi ‘aceb mi mir’āt
6. Gerdeni şāf o perī-şüretüñ endāmı güzel

25. ‘**aceb:**
Gazel 107
 Mısra: 2
Tuhaf, şaşırtıcı.

1. Eşrefüm ‘āleme āşüb-figendür nighüm
2. Bir ‘aceb ‘arbede-engiz fitendür nighüm

26. ‘**aceb:**
Gazel 112
 Mısra: 16
Merak, şüphe ve tereddüt bildiren sözcük.

15. Bezm-i nüş-ā-nüş-ı meyde yād idüp bu ‘İzzet’i
16. Dir misin n’oldı ‘aceb ol ḥaste-ḥalüm yok benüm

27. ‘**aceb:**
Gazel 113
 Mısra: 7
Tuhaf, şaşırtıcı.

7. Bir yerde karar eylemesem cāy ‘aceb mi
8. Cūlar gibi bir serv-i ser-efrāza kapıldum

28. ‘aceb:

Gazel 122

Mısra: 7

Merak, şüphe ve tereddüt bildiren sözcük.

7. Ey verd-i ter ‘izār-ı laṭīfūñ senüñ ‘aceb
8. Reng-i gül-i ḥayā mı ne nāzūk ne nāzenīn

29. ‘aceb:

Gazel 130

Mısra: 5

Merak, şüphe ve tereddüt bildiren sözcük.

5. Āzurde eylemez mi ‘aceb ḡlzet-i perend
6. Nermīn-i cism-i nāzūki reşk-i ḥarīr iken

30. ‘aceb:

Gazel 132

Mısra: 17

Merak, şüphe ve tereddüt bildiren sözcük.

17. Gelmez mi ‘aceb ḥāṭıruña zevk-i şebāne
18. Yād itmeyesin cünbüş-i yārān-ı kühenden

aceb mi:

1. ‘aceb mi:

Kaside 9

Mısra: 57

Acayip, şaşırtıcı.

57. ‘Aceb mi cūşa gelse cūy-ı ṭab‘um
58. Benüm ‘İzzet merāmum vaşl-ı yemdür

‘Acem:

1. ‘Acem’dür:-dür

Kaside 9

Mısra: 102

İran.

101. Aransa bir daḥı mişlüm bulunmaz
102. Eger mülk-i ‘Arab’dur ger ‘Acem’dür

acı:

1. **acı:-r****Terkib-bend 1**Mısra: **45***Üzölmek, acımak.*

45. Aĥvālümü tıyanlar acır sīne-çāk olur

46. Artık baña füzūni-i ğamdan ne bāk olur

2. **acı:****Gazel 54**Mısra: **5***Acı, üzüntü verici.*

5. Saña bu söz acı ammā ‘ademde lezzet var

6. Bu nükteyi fem-i şīrīn-cevābdan aluruz

3. **acı:-r****Gazel 108**Mısra: **6***Başkasının durumuna üzölmek.*

5. Süz-ı ğam-ı hicrān ile gitdüm meded elden

6. Hālüm ne bilür var ne acır var tıtuşdım

4. **acı:-r****Gazel 126**Mısra: **8***Acımak, durumuna üzölmek.*

7. Tırma ey dīde-i ter kıan ağla

8. Yār acır belki aķan yaşıñ için

5. **acırsın:-r, -sın****Gazel 160**Mısra: **6***Acımak, durumuna üzölmek.*

5. O sitemkārūñ elinden ne ezālar çekdüm

6. Pek acırsın ger ölürsen gel e yār açma beni

acı:1. **acıyup:-y, -up****Gazel 47**Mısra: **16***Acımak, haline üzölmek.*

15. Nār-ı ĥasretle kebāb oldığımı fehm itmiş

16. Acıyup hālime şad süz ile büryān ağlar

‘āciz kal:

1. ‘āciz **çalursa**:-ur, -sa

Kaside 10

Mısra: **31**

‘Aciz kalmak, gücü yetmemek.

31. Sāḥa-i vaşf-ı cemilüñde **çalursa** ‘āciz
32. Eşheb-i ṭab‘-ı girān-cünbüşe zūr eyleyelüm

‘āciz ol:

1. ‘āciz **olup**:-up

Kaside 1

Mısra: **61**

Uğraştığı halde bir şey yapamamak, yapmaya gücü yetmemek.

61. Medḥ-i zātuñda gürüh-ı şu‘arā ‘āciz olup
62. Birbirinden hep ider şimdi ricā-yı nuşret

‘acül:

1. ‘acül:

Gazel 139

Mısra: **8**

Çok aceleci, sabırsız (kimse).

7. Sen niyāz eyle yalvar aña hemān
8. Merḥamet mi-kuned ‘acül me-şev

‘acz:

1. ‘acz:

Kaside 2

Mısra: **40**

Acizlik, zayıf ve kuvvetsiz olma.

39. Ne mümkün eylemek evşāfını anuñ ta‘dād
40. Meger ki ‘acz ile bir nebze idelüm meşṭūr

aç:

1. açma:-ma

Gazel 21

Mısra: **18**

Kesmek, yaralamak.

17. Münkesir olmasun āyīne-i şāf-ı kalbüñ
18. Nīşterlerle gel açma dilüme nāsūrı

2. **açdıgın:-dıgın**

Gazel 28

Mısra: 3

Açmak; göstermek.

3. Görelden açdıgın ol şemsüñ al tennüre

4. Felekde her gice hâleyle kırş-ı mâh döner

açmaz:

1. **açmaz:-maz**

Gazel 111

Mısra: 4

Satrançla ilgili bir terim. Yerinde kaldırılınca kendi Şahını rakibin atağına açık bırakan bir alet veya bir erin durumunu anlatan deyimdir II (kapı) açmak.

3. Şatranc-bâz-ı encümen-i fazl u dânişüm

4. Nâdân-ı fil-tıynete açmaz der sözüm

açıl:

1. **açılır:-ur**

Kaside 1

Mısra: 19

Açık hale gelmek, çiçeklenmek.

19. Açılır gonceleri şâh-ı ümîdüñ şimdi

20. Bâğ-ı âmâla vezân oldı şabâ-yı nuşret

2. **açılmıyor:-mı, -yor**

Tahmis 6

Mısra: 15

Açmak, açık hale gelmek.

15. Nergis-i çeşmüñ süzer açılmıyor maḥmürdur

16. Bî-sebeb çâk-ı girîbân eylemez elbette yâr

3. **açıldı:-dı**

Kaside 9

Mısra: 4

Açık hale gelmek, çiçeklenmek.

3. Nağam-rîz oldı bülbüller çemende

4. Açıldı gonce-i ḥâtır ne gamdur

4. **açılır:-ur**

Gazel 13

Mısra: 4

Açık hale gelmek, çiçeklenmek II neşelenmek.

3. Mevc-*h*ız olsa *tarāvet* ru*h*-ı *hoy-r*ızinde
4. Açılır şan gül-i şad-berg-i şabāhat *kat kat*

5. **açıl:**

Gazel 143

Mısra: 6

(Çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak II neşelenmek .

5. Hengām-ı bahār irdi yeşillendi çemenzār
6. Güller gibi açıl da hemān ‘ayş u dem eyle

6. **açılmadır:** -ma, -dur

Gazel 26

Mısra: 13

İçini dökmek, dertleşmek, sırrını paylaşmak.

13. Dimişsin niyyetüm ‘aşıklara açılmadır bir gün
14. Piyāz ey lāle-ru*h* meczūmuzdur sende *kat kat* var

‘add eyle:

1. ‘**add eyleyüp:** -y, -üp

Gazel 136

Mısra: 14

Saymak, kabul etmek.

13. Ol mīr-i *qadr-dān* bu ‘abd-i kemīnesin
14. ‘Add eyleyüp bu şehirde mümtāz-ı şā ‘irān

‘add it:

1. ‘**add idüp:** -üp

Gazel 34

Mısra: 7

Saymak, itibār etmek.

7. Derūnumı kīse meydānı ‘add idüp cānān
8. Nū*k*ūd-ı şabri *koşar* kim *ka*pa yeñiçeridür

‘aded:

1. ‘**aded:**

Gazel 2

Mısra: 1

Sayı.

1. Uşşāk-ı zār için ki ‘aded söylerüm saña
2. Üç beş dimem hezār ile şad söylerüm saña

‘adem:

1. ‘ademde:-de

Gazel 54

Mısra: 5

Yokluk, görünmeyecek kadar küçük.

5. Saña bu söz acı ammā ‘ademde lezzet var
6. Bu nükteyi fem-i şīrīn-cevābdan aluruz

ādem:

1. ādemüñ:-üñ

Tahmis 6

Mısra: 8

İyi, haysiyet sahibi insan.

7. Sünbülü pīçide kıldı kākül-i ḥam-der-ḥamuñ
8. Tār ü mār itseñ olur ‘aklı perīşān ādemüñ

2. ādemi:-i

Gazel 96

Mısra: 10

İyi, haysiyet sahibi insan.

9. Germ-i bāzārı cihāndan şoğıdur
10. Ādemi rīh-i ḥusūm-ı ‘ālem

3. ādeme:-e

Gazel 155

Mısra: 8

İyi, haysiyet sahibi insan.

7. Vefākāranı hoşdur gerçi ḥübān-ı Yeñişehir’üñ
8. Virür bir başka ḥālet ādeme ammā sitem-ḥūsı

‘adem-ābād:

1. ‘adem-ābāda:-a

Kaside 8

Mısra: 20

Yokluk alemi.

19. Vezīr ibnü vezīr-i müşterī-tedbīr-i pūr-tevkīr
20. Ki ḥükmüyle ‘adem-ābāda menfīdür sitemkārı

‘Aden:

1. ‘Aden’den:-den

Gazel 132

Mısra: 8

Aden, Yemen’de incileriyle meşhur bir şehir.

7. Dirseñ ki vaṭanda kişinüñ kadri bilinmez

8. Sencīdelenür dürr olıcak dūr ‘Aden’den

‘ādet:

1. ‘ādetüñ:-üñ

Gazel 4

Mısra: 7

Alışkanlık haline getirilen davranış.

7. Ehl-i dile hemīşe cefā ‘ādetüñ midür

8. Ey çarḥ-ı sifle söyle bu esrardan baña

2. ‘ādetimüzdür:-imüz, -dür

Gazel 30

Mısra: 1

Alışkanlık haline getirilen davranış.

1. Mestānelerüz şurb-ı müdām ‘ādetimüzdür

2. Nuḳl-i leb-i sākī nemek-i ‘işretimüzdür

‘ādet-i dīrīne:

1. ‘ādet-i dīrīnemdür:-m, -dür

Gazel 12

Mısra: 7

Eski gelenek.

7. Bu benüm mest olıcak ‘ādet-i dīrīnemdür

8. Gerden-i sākīden elbet iderüm buse ṭaleb

‘adil:

1. ‘adil:

Kaside 6

Mısra: 90

Adalet edici, adaletli.

89. Görmedük öyle kerem-pīşe vezīr-i ‘adil

90. Ṭuymaduk zātına mānend ü ‘adil ü aḳrān

‘adīm:

1. 'adīm:

Kaside 13

Mısra: 15

Yok olan, bulunmayan.

15. Dal kılıc ehl-i fesād oldı 'adīm

16. Ebrū-yı hūbānla ancak dil dü-nīm

'adīmü'l-emşāl:

1. 'adīmü'l-emşāl:

Kaside 11

Mısra: 21

Eşsiz, benzersiz.

21. Şi'r ü inşāda 'adīmü'l-emşāl

22. Mişli meydān-ı şecā'atde muhāl

'adl:

1. 'adl:

Kaside 5

Mısra: 20

Adalet.

19. Revnağ-dih-i ser-mesned-i iftā-yı Selānīk

20. Oldı bu sene 'adl ile molla Yeñişehr'e

2. 'adl:

Kaside 11

Mısra: 23

Adalet.

23. 'Adl ü inşāfda yek-tā-yı zamān

24. Sāyesinde heme āsūde cihān

'adl-endīşe:

1. 'adl-endīşe:

Kaside 4

Mısra: 19

Adalet düşüncesi.

19. Ya 'ni düstūr-ı sehā-pīşe vü 'adl-endīşe

20. Oldı pertev-figen-i dehr mişāl-i meh-tāb

'adl:

1. 'adli:-i

Kaside 6

Mısra: 85

Adalet, doğruluk, tarafsızlık.

85. 'Adli ger eylese te'lif-i miyân-ı ezdâd

86. Fem-i âhû-beçeye şîr virürdi pistân

âfâk:

1. âfâkı:-ı

Kaside 2

Mısra: 7

Her yer, etraf, ufuklar.

7. O rütbe nağme-i şādī pür itdi âfâkı

8. Ki oldı künbed-i gerdün çü kâse-i tanbūr

2. âfâka:-a

Kaside 13

Mısra: 107

Her yer, etraf.

107. Şöhretüm âfâka şaldı velvele

108. Aldıgum gündən berü hāmem ele

3. âfâkı:-ı

Kaside 17

Mısra: 8

Her yer, etraf, ufuklar.

7. Kalk çoğdı günüñ ol mihr-i münevver geliyor

8. Eyleyüp pertev-i ruhsāresi âfâkı münîr

âferîn:

1. âferîn:

Kaside 11

Mısra: 41

Beğenme, takdir, teşvik duygularını anlatmak için kullanılan söz.

41. Âferîn dāver-i Dārā-ḥademe

42. Medḥini çekdi o zātın raqama

2. âferîn:

Kaside 13

Mısra: 5

Beğenme, takdir, teşvik duygularını anlatmak için kullanılan söz.

5. Āferīn ey maḥzen-i cūd u kerem
6. Ey vezīr-i bī-naẓīr-i muḥterem

3. **āferīnler:-ler**

Gazel 63

Mısra: 9

Beğenme, takdir, teşvik duygularını anlatmak için kullanılan söz.

9. Āferīnler saña ey şāhid-i şīrīn-güftār
10. Țatlı dillerle Țatarsın zūrafāyı bilürüz

āferīniş:

1. **āferīniş:**

Kaside 2

Mısra: 64

Yaratılış, hilkat.

63. Sen ol aşıl-i siyādet şī'ārsuñ ki sezā
64. Vücūd-ı pākūñ ile āferīniş olsa faḥūr

āfet:

1. **āfete:-e**

Tahmis 6

Mısra: 20

İnsanı şaşkına çevirip aklını başından alacak kadar güzel kadın II sevgili.

19. Giceler āh itdigin Țuydum o şūḥ-ı şīvekār
20. Ġālibā kendi gibi bir āfete mecbūrdur

2. **āfete:-e**

Kaside 10

Mısra: 19

İnsanı şaşkına çevirip aklını başından alacak kadar güzel kadın II sevgili.

19. Biz de bir āfete biñ cān ile Țurbān olalum
20. Tekye-i şıdkda ifā-yı nüzūr eyleyelüm

3. **āfet:**

Gazel 13

Mısra: 1

İnsanı şaşkına çevirip aklını başından alacak kadar güzel kadın II sevgili.

1. Sebz-destārını şardukça o āfet Țat Țat
2. Görinür gülşen-i ḥüsnünde leȚāfet Țat Țat

4. **āfeti:-i**

Gazel 15

Mısra: 10

İnsanı şaşkına çevirip aklını başından alacak kadar güzel kadın II sevgili.

9. Ğazāl-ı vahşi-i şahrāyı şayda hîç ta‘ab çekmez
10. O rem-hû âfeti āgūş-ı vişale rām alan ‘İzzet

5. **âfetdür:-dür**

Gazel 23

Mısra: 2

İnsanı şaşkına çevirip aklını başından alacak kadar güzel kadın II sevgili.

1. Nigāhı cür‘a-nūş-ı fitne çeşmi mest-i naḥvetdür
2. Amān bilmez o hūnī ğamzesi bir özge âfetdür

6. **âfetimüzdür:-imüz, -dür**

Gazel 30

Mısra: 24

Bela, musibet, felaket II şöhret

23. ‘İzzet niçün izhār-ı cefā-keşlük idersin
24. Hāmūş ol amān şöhretimüz âfetimüzdür

7. **âfetüñ:-üñ**

Gazel 81

Mısra: 1

İnsanı şaşkına çevirip aklını başından alacak kadar güzel kadın II sevgili.

1. ‘Āşıkum āşüfte-i efsūnuyum bir âfetüñ
2. Mübtelā-yı dīde-i mey-gūnuyum bir âfetüñ

8. **âfetüñ:-üñ**

Gazel 81

Mısra: 2

İnsanı şaşkına çevirip aklını başından alacak kadar güzel kadın II sevgili.

1. ‘Āşıkum āşüfte-i efsūnuyum bir âfetüñ
2. Mübtelā-yı dīde-i mey-gūnuyum bir âfetüñ

9. **âfetüñ:-üñ**

Gazel 81

Mısra: 4

İnsanı şaşkına çevirip aklını başından alacak kadar güzel kadın II sevgili.

3. Halka-i zülfi baña zencīrler hazırlasun
4. ‘Aqlum aldurdum yine mecnūnuyum bir âfetüñ

10. **âfetüñ:-üñ**

Gazel 81

Mısra: 6

İnsanı şaşkına çevirip aklını başından alacak kadar güzel kadın II sevgili.

5. Bezm-i fikrüm tār u mār itdi hevā-yı perçemi

6. Ya 'ni gāret-dīde-i şeb-ḥūnuyum bir āfetüñ

11. āfetüñ:-üñ

Gazel 81

Mısra: 8

İnsanı şaşkına çevirip aklını başından alacak kadar güzel kadın II sevgili.

7. Luṭf iderken eyler āgāz-ı 'itāb-ı nā-be-cā

8. Gāh memnūnı gehi maḥzūnuyum bir āfetüñ

12. āfetüñ:-üñ

Gazel 81

Mısra: 10

İnsanı şaşkına çevirip aklını başından alacak kadar güzel kadın II sevgili.

9. Kānde yāḳūta nigāh-ı i 'tibār itsüñ göñül

10. Ben 'aḳıḳ-i la 'lünüñ dil-ḥūnuyum bir āfetüñ

13. āfetüñ:-üñ

Gazel 81

Mısra: 12

İnsanı şaşkına çevirip aklını başından alacak kadar güzel kadın II sevgili.

11. Naḥl-ı ümīdüm nemā-dār olsa da māni ' degül

12. Neşve-yāb-ı va 'de-i kemmūnuyum bir āfetüñ

14. āfetüñ:-üñ

Gazel 81

Mısra: 14

İnsanı şaşkına çevirip aklını başından alacak kadar güzel kadın II sevgili.

13. Çār-çeşm-i intizār olsam 'aceb mi 'İzzetā

14. Dīde-düz-i maḳdem-i meymūnuyum bir āfetüñ

15. āfetden:-den

Gazel 92

Mısra: 10

İnsanı şaşkına çevirip aklını başından alacak kadar güzel kadın II sevgili.

9. Virseler dünyā vü māfihā degül maḳbūlumuz

10. 'İzzetā ol serzenişli kīnli āfetden bedel

16. āfetüñ:-üñ

Gazel 111

Mısra: 9

İnsanı şaşkına çevirip aklını başından alacak kadar güzel kadın II sevgili.

9. Vaşf eyledükçe çeşm-i siyâhın o âfetüñ
10. Sihr-âverâna sürme-i âvâzdur sözüm

17. **âfeti:-i**

Gazel 139

Mısra: 1

İnsanı şaşkına çevirip aklını başından alacak kadar güzel kadın II sevgili.

1. Şem´-i bezm-i tarab bir âfeti sev
2. Çıksun ´aşkıyla çak tepeñden ´alev

18. **âfetüñ:-üñ**

Gazel 148

Mısra: 3

İnsanı şaşkına çevirip aklını başından alacak kadar güzel kadın II sevgili.

3. Āteş-i ´aşkıyla sūzānum o bī-rahm âfetüñ
4. Cānumı yaķarsa da bağrum kebāb eylerse de

âfet-i cān :

1. **âfet-i cān**

Gazel 107

Mısra: 8

Eziyet veren, ızdırap çektiren (bakış).

7. Halkı bir nīm-nigehle iderüm cümle helāk
8. Āfet-i cān u belā-güster-i tendür nigehüm

âfet-i devrān:

1. **âfet-i devrān:**

Gazel 40

Mısra: 10

Dünya güzeli, bütün herkesi kendine hayran bırakan güzel.

9. Bu kadar cevri ü cefā çekmiş iken bu dil-i zār
10. İster ister yine bir âfet-i devrān ister

2. **âfet-i devrān:**

Gazel 61

Mısra: 1

Dünya güzeli, bütün herkesi kendine hayran bırakan güzel.

1. Uğraduğ derde iki âfet-i devrān ile biz
2. Dille sevdük birisin birisini cān ile biz

āfet-i semen-būy:1. **āfet-i semen-būy:-i****Gazel 14**

Mısra: 6

Yasemin kokulu güzel.

5. Severüz hem yolunda cān virirüz

6. Böyle bir āfet-i semen-būy

āfitāb-ı dil:1. **āfitāb-ı dili:-i****Kaside 1**

Mısra: 46

Gönül güneşi II sevgili.

45. Re' y-i rüşen-teri fer-bağş-ı çerāğ-ı meh-tāb

46. Āfitāb-ı dili mişkāt-ı ziyā-yı nuşret

āftāb:1. **āftāb:****Gazel 57**

Mısra: 6

Güneş II Güzel, parlak çehre.

5. Tābiş-i ruhsār-ı sākī bī-mecāl itdi n'ola

6. Sāyeveş ḥake düşersek āftāb altundayuz

2. **āftāb:****Gazel 79**

Mısra: 2

Güneş II sevgili.

1. Ser-geştegān-ı bī-ḥaberüñ yok mıdur senüñ

2. Ey āftāb zerrelerüñ yok mıdur senüñ

3. **āftāb:****Gazel 144**

Mısra: 4

Güneş II güzel, parlak çehre.

3. Görenler kākül-i pāşidesin ruhsār-ı rahşāna

4. Seḥāb oldı keşide zann iderler āftāb üzre

4. **āftāb:****Gazel 159**

Mısra: 12
Güneş II Sevgili.

11. Mütevārī-i pes-i perde-i ebr olsunlar
12. Āfitāb u mehe pinhān olacağ dem geldi

āftāb-ı behcet:

1. āftāb-ı behcet:

Kıt'a 6
Mısra: 4
Güzellik güneşi.

3. İki neyyir-i cihān-tāb beni kıldı böyle bī-tāb
4. Biri āftāb-ı behcet birisi de māh-ı işve

‘afv:

1. ‘afvūña:-ū, -ñ, -a

Tahmis 6
Mısra: 23
Af, bağışlama.

23. ‘Afvuña mağrūr olup itdüm günāh itdümse de
24. Yanılıp yüzüñe karşı bir gün āh itdümse de

‘afv eyle:

1. ‘afv eyle:

Kaside 9
Mısra: 93
Affetmek, bağışlamak.

93. Velī taḫsīrimi ‘afv eyle zīrā
94. Senüñ vaşfuñda ‘ālem beste-demdür

ağa:

1. ağa:

Gazel 77
Mısra: 13
Efendi, bey.

13. Hācı Ağa hācı Ağa sen sebebsin sen sebep
14. Biz ṭururken ḫālimüzde eyledüñ dīvāne bak

2. ağa:

Gazel 77

Mısra: 13
Efendi, bey.

13. Hâcî Ağa hâcî Ağa sen sebebsin sen sebep
14. Biz tûrurken hâlimüzde eyledüñ dîvâne bak

âgâh:

1. **âgâh:**

Kaside 17
Mısra: 18
Haberdar.

17. Sen ne taqrîb ile teşrîf buyurduñ şimdi
18. Eyle ben bende-i dil-ḥasteñi âgâh u ḥabîr

âgâz:

1. **âgâzdur:-dur**

Gazel 111
Mısra: 12
Başlangıç.

11. Hâşâk-ı ḥüzni seyl gibi sîneden sürer
12. Encâm-ı rûz-ı bâdeye âgâzdur sözü

âgâz eyle:

1. **âgâz eyle:**

Kaside 4
Mısra: 51
Başlamak.

51. ‘İzzetâ şekveyi қо eyle du‘āya âgâz
52. Ne revâ bâ‘îs-i taşdı‘-i ser olmak ıtnâb

âgâz eyle:

1. **âgâz eyledüm:-dü, -m**

Kaside 17
Mısra: 35
Başlamak.

35. Yandı şabrum o zamân eyledüm âgâz baña
36. Eyleyüp dîdelerüm eşke bedel ḥûn taḫḫîr

âgâz it:

1. **āġāz ide:-e****Kaside 13**Mısra: **112***Başlamak.*

111. Dest açup da 'vāta başla 'İzzetā

112. Kudsiyān āmine āġāz ide tā

2. **āġāz ider:****Kaside 2**Mısra: **55***Başlamak.*

55. İder bu vechle evşāf-ı pākine āġāz

56. Sūhānverān-ı cihān nükte-perverān-ı dühūr

3. **āġāz iderdüm:-er, -dü, -m****Kaside 4**Mısra: **41***Başlamak.*

41. Vaşfuña böyle mi āġāz iderdüm ammā

42. Neyleyüm qalmadı ben bende-i nā-çizde tāb

4. **āġāz iderler:-er, -ler****Kaside 6**Mısra: **55***Başlamak (Söze başlamak).*

55. Vaşf-ı pāküñde senüñ böyle iderler āġāz

56. Nükte-sencān-ı cihān nādire-güyān-ı zaman

5. **āġāz iderüm:-er, -üm****Kaside 3**Mısra: **29***Başlamak (Söze başlamak).*

29. Āşafā böyle mi āġāz iderüm vaşfuña ben

30. Çarḥ-ı dūn itmese dil-teng-i ġumūm-ı bisyār

āġāze eyle:1. **āġāze eyler:-r****Kaside 7**Mısra: **16***Başlamak.*

15. Mahfil-i ma'rifetüñ muṭrıb-ı hoş-elhānı

16. Eyler āġāze yine bir ġazel-i rengīn-ter

āġāze-i fesāne:

1. **āġāze-i fesāne:**

Gazel 86

Mısra: 8

Efsane başlangıcı.

7. Olur ġunūde-i mehd-i füsūn tıfl-i sūhan

8. İdince dāyeveş āġāze-i fesāne ġazel

āġāze-i hey hey:

1. **āġāze-i hey hey:**

Gazel 10

Mısra: 4

Hey hey başlangıcı.

3. Kimi şarkı kimisi tāze ġazeller oġusun

4. Kimisi eylesūn āġāze-i hey hey ne şafā

āġāz-ı du‘ā:

1. **āġāz-ı du‘ā:**

Kaside 7

Mısra: 87

Duaya başlama.

87. ‘İzzetā lāfi ƣo āġāz-ı du‘ā ƣıl yoġsa

88. Ƙurı faġriyye vü da‘vāñı senūñ kim diñler

āġāz-ı ġüherbārī:

1. **āġāz-ı ġüherbārī:**

Kaside 8

Mısra: 24

İnci yağdıran başlangıç.

23. Olur şermendesı ebr-i bahārān ol keremkārūñ

24. Ƙaçan itse seġāb-ı cüdü āġāz-ı ġüherbārī

āġāz-ı ‘itāb:

1. **āġāz-ı ‘itāb:**

Gazel 148

Mısra: 2

Azarlamanın başlangıcı.

1. Dāmeninden çekmem el yār ictināb eyleser de

2. Geçmem ol zālîmenden āġāz-ı ‘itāb eyleser de

āġāz-ı ‘itāb-ı nā-be-cā:

1. **āġāz-ı 'itāb-ı nā-be-cā:**

Gazel 81

Mısra: 7

Yersiz azarlamanın başlaması.

7. Luṭf iderken eyler āġāz-ı 'itāb-ı nā-be-cā

8. Gāh memnūnı gehi maḥzūnuyum bir āfetūñ

āġāz-ı nevā-yı nev-zemīn:

1. **āġāz-ı nevā-yı nev-zemīn:**

Gazel 128

Mısra: 12

Yeni naġmenin başlangıcı.

11. Ol gül-i nev-ḥīz-i işve bāġa kıldıkça güzār

12. Eylesün bülbüller āġāz-ı nevā-yı nev-zemīn

āgeh:

1. **āgeh:**

Gazel 103

Mısra: 17

Haberli, haberdar.

17. 'İzzetā bilmem Necīb āgeh midür aḥvālūme

18. İsterüm tenhā anuñla ḥasbiḥālüm var benüm

aġzını aç:

1. **aġzını açup-up**

Gazel 73

Mısra: 4

Aġzını açık kalmak.

3. Dür-i dehenūñde dür-i dendāñunı görmiş

4. Ḥayretle açup aġzını kalmış şadef Eşref

aġla:

1. **aġlarum:-r, -um**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

13. Geldikçe yāda serv-i ḥırāmānum aġlarum

14. Añdıkça ben o sevgili cānānum aġlarum

2. **ağlarum:-r, -um**

Terkib-bend 1

Mısra: **14**

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

13. Geldikçe yâda serv-i hırāmānum ağlarum

14. Añdikça ben o sevgili cānānum ağlarum

3. **ağlarum :-r, -um**

Terkib-bend 1

Mısra: **15**

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

15. Görsem dirüm o server-i hūbānum ağlarum

16. Žabt idemem bu dīde-i giryānum ağlarum

4. **ağlarum:-r, -um**

Terkib-bend 1

Mısra: **16**

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

15. Görsem dirüm o server-i hūbānum ağlarum

16. Žabt idemem bu dīde-i giryānum ağlarum

5. **ağlaruz:-r, -uz**

Gazel 11

Mısra: **13**

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

13. Biz dūr düşdük ‘İzzet o dil-berden ağlaruz

14. Şabri-i nālekār ne ‘ālemeddür ‘aceb

6. **ağlar:-r**

Gazel 47

Mısra: **1**

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

1. Şiken-i zūlfine düşmiş dil-i nālān ağlar

2. Her kimiñ olsa belī hāli perīşān ağlar

7. **ağlar:-r**

Gazel 47

Mısra: **2**

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

1. Şiken-i zūlfine düşmiş dil-i nālān ağlar

2. Her kimiñ olsa belī hāli perīşān ağlar

8. ağlar:-r

Gazel 47

Mısra: 4

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

3. Ben o telh-ābe-keş-i encümen-i hüznüm kim
4. Güş idüp girye-i mestānemi yārān ağlar

9. ağlar:-r

Gazel 47

Mısra: 6

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

5. Yūsuf-ı dil ne çeker çāh-ı zenaḥdānında
6. Olsalar vāqıf ger ser-te-ser ihvān ağlar

10. ağlar:-r

Gazel 47

Mısra: 8

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

7. Jāle zann eyleme berg-i gül-i ḥandān üzre
8. Çeşm-i bülbül şulanur verd-i gülistān ağlar

11. ağlar:-r

Gazel 47

Mısra: 10

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

9. Ebr-pūş eyleyli dūd-ı derūnum çarḥı
10. Tırma sükkān-ı semā her dem ü her ān ağlar

12. ağlar:-r

Gazel 47

Mısra: 12

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

11. Gice bir meclis-i pür-cūş u ḥurūşa vardum
12. Ki añup derdimi ser-cümle-i rindān ağlar

13. ağlar:-r

Gazel 47

Mısra: 14

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.

13. Nağme-i āhumla sīne-i ṭanbūr iñler
14. Yād-ı endūhum ile muṭrıb-ı ḥoş-ḥvān ağlar

14. **ağlar:-r****Gazel 47**Mısra: **16***Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.*

15. Nār-ı hasretle kebāb olduğımı fehm itmiş

16. Acıyup hālime şad sūz ile büryān ağlar

15. **ağlar:-r****Gazel 47**Mısra: **18***Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.*

17. ‘İzzetā sāye-i iqbāl-i Veli Paşa’ da

18. Reşk-i tab‘-ı sūhandānıma Sehbān ağlar

16. **ağlar:-r****Gazel 47**Mısra: **20***Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.*

19. Bende-i Mīr Selīm olduğımı hīç çekemez

20. Hasedinden baña bu künbed-i gerdān ağlar

17. **ağlar:-r****Gazel 47**Mısra: **22***Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.*

21. Zīver-i dūş-ı mübāhātum eger olmazsa

22. Hāq bu kim ferve-i semmūr firāvān ağlar

ağlat:1. **ağladacağdur:-acak, -dur****Gazel 20**Mısra: **5***Birisinin ağlamasına sebep olmak, üzmetmek, kederlendirmek.*

5. Büyüdükçe analar ağladacağdur bilesün

6. Küçücükden ser-i hātır-şikenāndur Aḥmed

ağnām:1. **ağnāma:-a****Kaside 2**Mısra: **43***Sürü.*

43. Nigāhbān olur aḡnāma gürg derinde
44. Hımāyet-i zu'afāya iderse emri şudūr

aḡniyā:

1. aḡniyā:

Gazel 56

Mısra: 6

Zenginler.

5. Ser-fürū eylemez erbāb-ı hüner nā-dāna
6. Aḡniyā pīş-i esāfilde zemīn-būs olmaz

aḡreb:

1. aḡreb:

Gazel 64

Mısra: 12

Çok tuhaf.

11. Hıyretle n'ola la'l-i 'araḡ-rīzine baḡsam
12. Yāḡūtdan aḡreb mi degül neşāt-ı elmas

aḡūs:

1. aḡūşa:-a

Gazel 91

Mısra: 7

Kucak.

7. O mū-miyānumı aḡūşa almışum gūyā
8. Süremişüm gice ḡvābumda ben şafā-yı ḡayāl

2. aḡūşumda:-um, -da

Gazel 151

Mısra: 1

Kucak.

1. Tıfl iken dahı geçen yıl seni aḡūşumda
2. Uyudur da götürürdüm eve ben duşumda

3. aḡūşa:-a

Kaside 13

Mısra: 57

Kucak.

57. Alsam aḡūşa o māhı hāleveş
58. Düşsem ol bāḡ-ı vişāle jāleveş

aḡūşa çek:

1. **agūşa çekmek :-mek**

Kaside 7

Mısra: 12

Kucağa almak.

11. Bıkr iken ma'ni-i bīgāne yine bī-pervā

12. Āşinālıklar idüp lafz anı agūşa çeker

agūş-ı hasret:

1. **agūş-ı hasretüm:-üm**

Gazel 87

Mısra: 9

Hasret kucağı.

9. Hāmyāze-rīz kaldı gör agūş-ı hasretüm

10. Bir dürlü kāfir olmadı ten-dāde-i vişāl

agūş-ı ta'mir:

1. **agūş-ı ta'mirümdedür:-üm, -de, -dür**

Gazel 37

Mısra: 8

Gönül alma kucaklaması.

7. Ben o mi'mār-ı harāb-ābād-ı şehr-i hayretüm

8. Kim fenā-yı kaçır-ı dil agūş-ı ta'mirümdedür

agūş-ı visal:

1. **agūş-ı vişale:-e**

Gazel 15

Mısra: 10

Kavuşma kucağı.

9. Ğazāl-ı vahşi-i şahrāyı şayda hīç ta'ab çekmez

10. O rem-hū āfeti agūş-ı vişale rām alan 'İzzet

2. **agūş-ı vişāle:-e**

Gazel 124

Mısra: 7

Kavuşma kucağı.

7. Çeksem agūş-ı vişāle yār olur pejmürde-ten

8. Jeng alur āyīne elbet germī-i hāmyāzeden

agvār:

1. **agvār:**

Kit'a 4

Mısra: 6
Rakip, başkaları.

5. Tek тұрмауып ол çifteli қаһбе шеб-и ма'һүд
6. Ағыяр қуағында һемән қайқылғелди

2. ағырдан:-dan

Gazel 4
Mısra: 2
Rakip, başkaları.

1. Ger iltifāt olmaz ise yārdan baña
2. Bĩñ luř olsa istemem aғырдан bana

3. ағыара:-a

Gazel 19
Mısra: 5
Rakip.

5. Hem-āgūş oldıgun h'vābumda görsem bir шеb aғыара
6. Olur gayretle peydā pister ü bālinden feryād

4. ағыяр:

Gazel 23
Mısra: 7
Rakip, başkaları.

7. O şūh aғыяр ile şır ü şekerveş imtizāc üzre
8. Bizümle meyl-i ülfet eylemez bilmem ne һikmetdür

5. ағыяр:

Gazel 24
Mısra: 5
Yabancı, rakip.

5. Ағыяр ile ünsiyet-i һübānı ser-ā-ser
6. Gördük bize taqrır ü beyān eylesünler

6. ағыяр:

Gazel 24
Mısra: 5
Rakip, başkaları.

5. Ағыяр ile ünsiyet-i һübānı ser-ā-ser
6. Gördük bize taqrır ü beyān eylesünler

7. ағыаруñ:-uñ

Gazel 48

Mısra: 8
Rakip, başkaları.

7. Yār ile dest-be-dest olmağa mā‘nilerdür
8. Āh aġyāruñ elinden ne çeker ‘āşıklar

8. aġyāra:-a
Gazel 102
Mısra: 7
Rakip, başkaları.

7. Aġyāra açup sīneñi sen buse virürken
8. Sīnemde olan dāġ ħapansun mı efendüm

9. aġyāra:-a
Gazel 112
Mısra: 11
Rakip, başkaları.

11. Bezmde aġyāra taş atdumsa da ma‘zür tut
12. Kelb şandum farġ u temyız ihtimālüm yok benüm

10. aġyārdan:-dan
Gazel 120
Mısra: 16
Rakip, başkaları.

15. Ĥarām olsun baña ‘irfān eger duĥt-ı rezi zāhid
16. İdüp aġyārdan mestür şaymazsa ħelālinden

11. aġyāruñ:-uñ
Gazel 131
Mısra: 13
Rakip.

13. Yāre aġyāruñ ne gözle baġdıġı ma‘lüm lık
14. İzzetā sen ġayre baġma yāre baġ Allāh için

12. aġyārın:-ın
Gazel 133
Mısra: 12
Rakip, yabancılar.

11. Mişāl-i āyīne-i şāf o sīne-i sīmīn
12. Ne emr ‘aks-i nazargāhı olmaġ aġyārın

13. aġyār:
Gazel 144

Mısra: 8
Rakip.

7. Nice ben çāk-sāz-ı ceyb-i ğayret olmayam bi'llāh
8. O şūh aġyār ile ũlfetde bizden ictināb ũzre

14. aġyāra:-a
Gazel 148
Mısra: 11
Rakip.

11. Bezme gelsün de hemān māni' degül aġyāra yār
12. Dürç-i yākūtuñ güher-rīz-i hiṭāb eylerse de

15. aġyārdur:-dur
Gazel 150
Mısra: 11
Rakip, başkaları.

11. Aġyārdur yine olacaġ bāve-çin-i kām
12. Nev-naḥl-i ḳāmetünde ber olmış ne fā'ide

aġyār-ı bed-girdār:

1. aġyār-ı bed-girdārdan:-dan
Gazel 119
Mısra: 1
Kötü davranışlı rakip.

1. Niçün aġyār-ı bed-girdārdan hīç nefret itmezsin
2. Niçün 'uşşāġla bir kere tarḥ-ı ũlfet itmezsin

aġyār-ı bed-girdār:

1. aġyār-ı bed-girdārı:-ı
Gazel 127
Mısra: 9
Kötü davranışlı yabancılar.

9. Ḥayf kim aġyār-ı bed-girdārı ḳılduñ şād u kām
10. 'İzzet' ũñden mā'il-i semt-i girīz olduġça sen

aġyār-ı denī:

1. aġyār-ı denī:
Kaside 3
Mısra: 48
Aşāġılık rakip.

47. Biz taḥassür-zede-i müy-miyānuz ammā
48. Her şeb aġyār-ı denī itmededür zīb-i kenār

aġz:

1. aġzum:-um

Kaside 13

Mısra: 48

İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.

47. Gāh olup ol şāh-ı ḥüsnüm kec-küleḥ
48. Egrilür aġzum gelür baña veleḥ

aġzı sulan:

1. aġzı sulansun:-sun

Gazel 102

Mısra: 14

Hoşlanılan, beğenilen bir şeyi edinme isteğini duymak.

13. Gül-ḳand-i lebüñ 'İzzet dil-ḥasteye emdir
14. Emdirmez iseñ aġzı sulansun mı efendüm

aġzın vokla:

1. aġzın yoḳladım:-dı, -m

Gazel 103

Mısra: 5

Konuşturarak düşüncesini öğrenmeye çalışmak.

5. Yoḳladım aġzın miyānuñ şarmaġa buldum cevāz
6. Nükte-perdāzum ḥayāl-ender-ḥayālüm var benüm

aġzuña alma:

1. aġzuña alma:-ma

Kaside 13

Mısra: 76

Anmak, bahsetmek.

75. Görmeyem bir daḫı yanumda seni
76. Aġzuña alma şaḳın hergiz beni

2. aġzuña alma:-ma

Gazel 14

Mısra: 14

Anmak, bahsetmek.

13. Em leb-i yāri bul devā derde
14. Ağzuña alma nūş-ı dārūyı

āh:

1. **āh:**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Dert, keder, hüüzün gibi derunî ahvale delâlet eder bir ünlem.

17. Kaldım şeb-i firākda āh u enīn ile
18. Yā Rabb kavuşdur ol şanem-i meh-cebīn ile

2. **āh:**

Terkib-bend 1

Mısra: 33

Dert, keder, hüüzün gibi derunî ahvale delâlet eder bir ünlem.

33. Pek özledüm pek özledüm āh ol füsūngeri
34. Ol şūh-ı māh-peykeri ol mihr-i enveri

3. **āh:**

Gazel 3

Mısra: 7

Dert, keder, hüüzün gibi derunî ahvale delâlet eder bir ünlem.

7. Ol pür-cefālar āh neler itdiler bize
8. Bilmezler idi hürmet-i āl-i Muhammedī

4. **āh:**

Kaside 3

Mısra: 31

Dert, keder, hüüzün gibi derunî ahvale delâlet eder bir ünlem.

31. Neyleyüm āh felek düşmen-i dīrīnemdür
32. Kōr mı āsūde ola çākerūñi ol gaddār

5. **āh:**

Kaside 7

Mısra: 32

Dert, keder, hüüzün gibi derunî ahvale delâlet eder bir ünlem.

31. Hāset-i hāk-i der-i mīr-i felek-eyvānuz
32. Āh o derdden bizi dūr itdi sipihr-i ebter

6. **āh:**

Gazel 12

Mısra: 10

Dert, keder, hüüzün gibi derunî ahvale delâlet eder bir ünlem.

9. Bāde şundukça temennālar ider dīde süzer
10. Āh kāfir bu kirişme bu edā n' olsun aceb

7. āh:

Kaside 13

Mısra: 45

Dert, keder, hüznün gibi derunî ahvale delâlet eder bir ünlem.

45. Āh o reftār-ı levendāne nedür
46. Şanurum bu hāl ile mestānedür

8. āh:

Kaside 13

Mısra: 49

Dert, keder, hüznün gibi derunî ahvale delâlet eder bir ünlem.

49. Āh 'izārında o zülf-i müşg-bār
50. Kıl kadar hüsüne kondurmaz ğubār

9. āh:

Kaside 17

Mısra: 45

Dert, keder, hüznün gibi derunî ahvale delâlet eder bir ünlem.

45. Āh rü' yā mı bu bir fitne-i şūr-efzā mı
46. 'İzzetā 'aqlum alup koymadı re'y ü tedbīr

10. āh:

Gazel 27

Mısra: 10

Dert, keder, hüznün gibi derunî ahvale delâlet eder bir ünlem.

9. Nā-şekīb eyleyen bu rütbe bizi
10. Āh o ğunc u delāl-ı Eşref' dūr

11. āh:

Gazel 28

Mısra: 2

Öfke, kızgınlık, üzüntü gibi duyguları ifade eden ünlem.

1. İderse va'd-i vişāl eyleyüp külāh döner
2. O Mevlevî-beçe tırmaz sözünde āh döner

12. āh:

Gazel 48

Mısra: 8

Dert, keder, hüznün gibi derunî ahvale delâlet eder bir ünlem.

7. Yār ile dest-be-dest olmağa mā' nilerdür
8. Āh aġyāruñ elinden ne çeker 'āşıklar

13. āh:

Gazel 87

Mısra: 2

Dert, keder, hüznün gibi derunî ahvale delâlet eder bir ünlem.

1. İsmi Mîhāl o muğbeçenüñ vuşlatı muhāl
2. Bir hāl geldi başına yine āh bu ne hāl

14. āh:

Gazel 97

Mısra: 12

Āşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi.

11. Benden şoruñ felek ne siyeh-kāse oldıġun
12. Destünden āh anuñ ġam-ı bisyāra uğradum

15. āh:

Gazel 100

Mısra: 1

Dert, keder, hüznün gibi derunî ahvale delâlet eder bir ünlem.

1. Āh ey büt-i bī-ġāne-edā maħremüñ olsam
2. Aħvālümü hep söyler idüm hem-demüñ olsam

16. āh:

Gazel 114

Mısra: 16

Dert, keder, hüznün gibi derunî ahvale delâlet eder bir ünlem.

15. Gördi çün bu ġazeli eyledi taħsīn ol şüh
16. Didi āh İzzet'imüñ taħ'uña pek ġayrānum

17. āh:

Gazel 115

Mısra: 1

Hüznün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

1. Gördüm seni sevdüm āh efendüm
2. Kıl hālüme bir nigāh efendüm

18. āh:

Gazel 131

Mısra: 1

Dert, keder, hüznün gibi derunî ahvale delâlet eder bir ünlem.

1. Āh düşdüm seng-dil bir yāra baq Allāh için
2. Oldı mir'āt-i dilüm şad-pāre baq Allāh için

19. **āh:**

Gazel 136

Mısra: 2

Dert, keder, hüzn gibi derunî ahvale delâlet eder bir ünlem.

1. İtdüñ hadeng-i cevrine sīnemi nişān
2. Ğayrı elinden āh senüñ zālīm el-amān

20. **āh:**

Gazel 137

Mısra: 10

Dert, keder, hüzn gibi derunî ahvale delâlet eder bir ünlem.

9. Gördiğün dil-bere üftāde olursın 'İzzet
10. Neyleşem āh senüñ şu dil-i meyyālün için

āh āh:

1. **āh āh:**

Gazel 145

Mısra: 1

Acı ve ızdırabı ifade etmede kullanılan söz.

1. Gül-bedenüm meyl-i bāğ eylemedün āh āh
2. Lāleleri dāğ dāğ eylemedün āh āh

2. **āh āh:**

Gazel 145

Mısra: 2

Acı ve ızdırabı ifade etmede kullanılan söz.

1. Gül-bedenüm meyl-i bāğ eylemedün āh āh
2. Lāleleri dāğ dāğ eylemedün āh āh

3. **āh āh:**

Gazel 145

Mısra: 4

Acı ve ızdırabı ifade etmede kullanılan söz.

3. Ben saña müştāk iken fā' ik-i 'uşşāk iken
4. Sen beni bir kez çerağ eylemedün āh āh

4. **āh āh:**

Gazel 145

Mısra: 6

Acı ve ızdırabı ifade etmede kullanılan söz.

5. Şām u seher hem-nişīn saña raķīb-i la‘īn
6. Anı yanuñdan ırāğ eylemedüñ āh āh

5. **āh āh:**

Gazel 145

Mısra: 8

Acı ve ızdırabı ifade etmede kullanılan söz.

7. Pek küçükdür yaşıñ görmedi vesme kaşuñ
8. Hañçerüñe dañı zāğ eylemedüñ āh āh

6. **āh āh:**

Gazel 145

Mısra: 10

Acı ve ızdırabı ifade etmede kullanılan söz.

9. ‘İzzet’üñ ‘aqlın alup küh ile deşte şalup
10. Güşe-nişīn-i ferāğ eylemedüñ āh āh

āh eyle:

1. **āh eyledi:-di**

Gazel 94

Mısra: 10

Feryat etmek, inlemek.

9. ‘İzzet o gül-endām idicek ‘azm-ı çemenzār
10. Bāl ü perüñ efgende bir āh eyledi bülbül

2. **āh eyledi:-di**

Gazel 94

Mısra: 2

Feryat etmek, inlemek.

1. Bezm-i çemene şarf-ı nigāh eyledi bülbül
2. Hārı gül ile gördi bir āh eyledi bülbül

3. **āh eyler:-r**

Gazel 156

Mısra: 11

Feryat etmek, inlemek.

11. Yād-ı gīsü-yı siyāhıyla bir āh eyler isek
12. Tābnāk eylerüz elbette şeb-i tārumızı

āh it:

1. **āh ider:-er****Gazel 4**

Mısra: 5

Feryat etmek, inlemek.

5. Tenhānişīn-i zāviye-i gāmdur āh ider

6. Añma efendi añma dil-i zārdan bana

2. **āh iderek:-erek****Kaside 10**

Mısra: 23

Feryat etmek, inlemek, şikâyet etmek.

23. Ruḳ‘a-i şekve be-dest āh iderek iñleyerek

24. Hālimüz ‘arz idelüm bārī huzūr eyleyelüm

3. **āh itdigin:-dig, -in****Tahmis 6**

Mısra: 19

İç çekmek, figan etmek.

19. Giceler āh itdigin tıydum o şūh-ı şīvekār

20. Ğālibā kendi gibi bir āfete mecbūrdur

4. **āh itdüm:-dü, -m****Kaside 13**

Mısra: 78

İç çekmek, figan etmek.

77. Bu ‘itāb ile baña kıldı hitāb

78. Āh itdüm sīneden virdüm cevāb

5. **āh itdümse:-dü, -m, -se****Tahmis 6**

Mısra: 24

İç çekmek, figan etmek.

23. ‘Afvūña maḡrūr olup itdüm günāh itdümse de

24. Yanılıp yüzüne karşı bir gün āh itdümse de

6. **āh itmede:-mede****Gazel 63**

Mısra: 13

İç çekmek, figan etmek.

13. ‘Aşḡ-ı hūbānla āh itmede ‘İzzet dirler

14. Bir felāket-zede bir bī-ser ü pāyı bilürüz

7. **āh itmeyelüm:-me, -y, -elü, -m****Kaside 3**

Mısra: **49**

İç çekmek, figan etmek.

49. Şimdiden yād iderek ḥaṭṭını āh itmeyelüm

50. Kōnmasun āyīne-i ḥüsn-i dil-ārāya gubār

āh u enīn-i nā-maḥşūr:

1. āh u enīn-i nā-maḥşūr:

Kaside 2

Mısra: **20**

Sınırlanmamış inleme ve feryat.

19. Didi zamānı mı bu ıztırāb-ı cāngāhın

20. Nedür bu mertebe āh u enīn-i nā-maḥşūr

āh u fiğān kıl :

1. āh u fiğān kılsa:-sa

Gazel 45

Mısra: **9**

Ağlamak, inlemek.

9. İltifāt itmez gedālar kılsa da āh u fiğān

10. Ol şeh-i evreng-i naḥvet ḥüsnüne mağrūrdur

āh u fiğān eyle:

1. āh u fiğān eylesünler:-me, -sün, -ler

Gazel 24

Mısra: **2**

Ağlama, inleme.

1. Yārān heves-i zülf-i bütān eylesünler

2. Sevdāya düşüp āh u fiğān eylesünler

āh u fiğān-ı şeb-gīr:

1. āh u fiğān-ı şeb-gīr:

Kaside 17

Mısra: **42**

Gece vakti olan inleme ve feryat.

41. Didi lāyık mı unutmağ seni kim itmedesin

42. Her gice ‘aşkum ile āh u fiğān-ı şeb-gīr

āh u nāle:

1. **āh u nāleyi**:-y, -i

Terkib-bend 1

Mısra: **11**

Ah etme ve inleme.

11. Pek ter mizācdur çekemez āh u nāleyi

12. Efsāne-i elemde koşun dil itāleyi

āh u vāh eyle:

1. **āh u vāh eyler**:-r

Gazel 28

Mısra: **16**

Ah vah edip ağlayıp inlemek.

15. Semā'-ı nāza ser-āgāz idince 'İzzet yār

16. Gürüh-ı ehl-i niyāz eyler āh u vāh döner

āh u zār eyle:

1. **āh u zār eyler**:-r

Tahmis 6

Mısra: **18**

Ağlamak, feryat etmek.

17. 'Aksini var ise mir'āt içre gördi āşikār

18. Hüsüne hayrān olup eyler o da āh u zār

aḥbāb:

1. **aḥbāb:**

Gazel 10

Mısra: **1**

Dostlar, sevilen kimseler.

1. Bir kaç aḥbāb ile çıkmak çemene hey ne şafā

2. Bā-ḥuşuş ortada dönsün kadeh-i mey ne şafā

2. **aḥbābla**:-la

Gazel 41

Mısra: **13**

Dostlar, sevilen kimseler.

13. Bir kaç aḥbābla şimden soñra

14. Turma gülgeşt-i fezālar demidür

'ahd eyle:

1. ‘ahd eylemişüm:-miş, -üm

Gazel 16

Mısra: 12

Yemin etmek.

11. Āsitānuñdan ölünce gitmem
12. Böyle ‘ahd eylemişüm rüz-ı elest

‘ahd-i cūd:

1. ‘ahd-i cūdunda:-u, -n, -da

Kaside 10

Mısra: 33

Cömertlik sözü.

33. ‘Ahd-i cūdunda anuñ hātem ü Ma‘n ü Ca‘fer
34. ‘Acabā hātırā dirler mi huṭūr eyleyelüm

āheng tut:

1. āheng tutdığı:-dığ, -ı

Gazel 162

Mısra: 7

Aynı āhenge katılmak, āhenge iştirak etmek.

7. Muṭrıbun tutdığı āheng bu şeb
8. Sāz-ı nāhid gibi zemzemeli

āheng-i nevā:

1. āheng-i nevālar:-lar

Gazel 41

Mısra: 4

Ahenkli sesler.

3. Dem çeküp bāğda bülbül-mānend
4. Ey dil āheng-i nevālar demidür

āheng-i nidā-yı nuşret:

1. āheng-i nidā-yı nuşret:

Kaside 1

Mısra: 18

Yardım sesinin ezgisi.

17. Nağme-i sāz-ı zafer perde-birün oldı bu dem
18. Ney-i kıl eylesün āheng-i nidā-yı nuşret

āh-ı şeb-gır-i şerār-efsān:

1. **āh-ı ŧeb-gİR-i ŧerār-efŧānı:-ı**

Gazel 32

Mısra: **12**

(Aŧıĝın) Gece vakti olan kıvılcımlar saçan ah.

11. Z̧ulmet-i hecrũnde ‘İzzet dũŧse rāh-ı ‘aŧka

12. Āh-ı ŧeb-gİR-i ŧerār-efŧānı meŧ ‘al gŧsterũr

āh-ı serd:

1. **āh-ı serdi:-ı**

Gazel 55

Mısra: **12**

Soĝukluĝun ahı II ilgisizliĝin ahı.

11. Germ-iŧtiyāk ruŧŧat-ı ‘arz-ı niyāz olup

12. Çekmekde āh-ı serdi her efsũrde-hũŧ-ı nāz

āh-ı ŧerer-niŧār:

1. **āh-ı ŧerer-niŧār:**

Gazel 11

Mısra: **10**

Kıvılcımlar saçan ah.

9. Saķf-ı sipihre oldu mı āteŧ-zen-i fenā

10. Āh-ı ŧerer-niŧār ne ‘ālemededũr ‘aceb

āhir:

1. **āhir:**

Terkib-bend 1

Mısra: **30**

Sonunda.

29. Dirdi çemende bũlbũl iŧũtse terānemi

30. Āhir yaķar bu ŧu‘le-i āvāz lānemi

2. **āhir:**

Kaside 4

Mısra: **5**

Son.

5. ŧũkr kim eyledi ‘umrāna teveccũh āhir

6. Mũlk-i dil Tırhala sancaĝiveŧ olmuŧdı ħarāb

3. **āhir:**

Kaside 5

Mısra: **51**
Sonunda, nihayet.

- 51.** Buldum güher-i maṭlabuma dest-res āḥir
52. Min ba'd iderüm şānuñı inbā Yeñişehr'e

4. āḥir:

Gazel 73
Mısra: **2**
Sonunda.

- 1.** Ey dīdeleri nergis-i bāğ-ı şeref Eşref
2. Dil-ḥastelerüñ öldürür āḥir esef Eşref

aḥkām:

1. aḥkāmın:-ın

Kaside 5
Mısra: **22**
Hükümler, emirler.

- 21.** Ol fāzıl-ı deryā-dil-i 'ādil ki hemīşe
22. Aḥkāmın ider şu gibi icrā Yeñişehr'e

aḥker:

1. aḥker:

Kaside 7
Mısra: **46**
Ateşli kül, kül ile karışık ince kor.

- 45.** Nigeh-i luṭfı eger kül-ḥana düşse nā-gāh
46. Verd-i aḥmer gibi bulurdı ṭarāvet aḥker

2. aḥker:

Kaside 13
Mısra: **26**
Ateşli kül, kül ile karışık ince kor.

- 25.** Bād-ı luṭfuñ esse külḥandan yaña
26. Verd-i aḥmerveş bulur aḥker nemā

aḥker-fürüz-ı sīne-i sūzān:

1. aḥker-fürüz-ı sīne-i sūzān:

Gazel 18
Mısra: **3**
Yanan bağrın parlayan koru.

3. Dā'imā aḥker-fürüz-ı sīne-i sūzān iken
4. K̄or mı olsun āteş-i ehl-i maḥabbet serd-ruḥ

Ahmed:

1. **Aḥmed:**

Kaside 16

Mısra: 13

Ahmed, kişi ismi.

13. Aḥup ḡonce-dehānun evvel Aḥmed
14. Dir ey Eşref nedür sende bu gül-ḥad

2. **Aḥmed:**

Kaside 16

Mısra: 15

Ahmed, kişi ismi.

15. Döner Eşref de dir Aḥmed güzelsin
16. Güzeller içre şūḥ-ı bī-bedelsin

3. **Aḥmed:**

Kaside 16

Mısra: 20

Ahmed, kişi ismi.

19. O dem Eşref aña dir bāreka'llāh
20. Ser-āmedsin sen Aḥmed kışsa kütāh

4. **Aḥmed:**

Kaside 16

Mısra: 21

Ahmed, kişi ismi.

21. Tebessüm-rīz olup Aḥmed o sâ'at
22. Dir ey serv-i ḡadüñ şūr-ı kıyāmet

5. **Aḥmed:**

Kaside 16

Mısra: 39

Ahmed, kişi ismi.

39. Dir Eşref aña Aḥmed olma ḡam-ḥvār
40. Seni dünyāda ben hiç eylemem zār

6. **Aḥmed:**

Kaside 16

Mısra: 51

Ahmed, kişi ismi.

51. O dem alkup oper gerdānuñ Amed
52. Dir olsun devlet-i usnūñ mū'ebbed

7. **Amed:**

Kaside 16

Mısra: **65**

Ahmed, kişi ismi.

65. Dir ey cān ire gizli cānum Amed
66. ū sensin cūmle ūbāna ser-āmed

8. **Amed:**

Gazel 22

Mısra: **1**

Ahmed, kişi ismi.

1. Bir arz urām itdi o imşād-ad Amed
2. Serv ayağına dūşdi didi el meded Amed

9. **Amed:**

Gazel 22

Mısra: **2**

Ahmed, kişi ismi.

1. Bir arz urām itdi o imşād-ad Amed
2. Serv ayağına dūşdi didi el meded Amed

10. **Amed:**

Gazel 22

Mısra: **4**

Ahmed, kişi ismi.

3. Nālānlaruñ dā'ire-i vaşldan itme
4. Mānende-i def sille-ur-ı dest-i red Amed

11. **Amed:**

Gazel 22

Mısra: **6**

Ahmed, kişi ismi.

5. Şanduka-i sīnemdeki kālā-yı revāndur
6. Bāzār-ı maabbetde gezen yed-be-yed Amed

12. **Amed:**

Gazel 22

Mısra: **8**

Ahmed, kişi ismi.

7. Bir gülbün-i nāzuñ yine dil bülbüldür kim
8. Gül-ruḥlar içinde añılır lāle-ḥad Aḥmed

13. **Aḥmed:**

Gazel 22

Mısra: 10

Ahmed, kişi ismi.

9. Ḥübān-ı cihān bir yere gelse yine bi'llāh
10. Sensin olacak Mıṣr-ı dile şeh-beled Aḥmed

14. **Aḥmed:**

Gazel 22

Mısra: 12

Ahmed, kişi ismi.

11. Bāzīçe-i tıflānesi ḥün-rīzī-i 'uşşāk
12. Ḥavfum küçücükden kopacak ḥūy-ı bed Aḥmed

15. **Aḥmed:**

Gazel 22

Mısra: 14

Ahmed, kişi ismi.

13. 'İzzet' de hevā-yı kaddūñ olduğda hüveydā
14. Şavrudı göḡe ḥırmən-i ḥūş u ḥıred Aḥmed

Ahmed-i hātır-şiken:

1. **Aḥmed-i ḥātır-şikendür:-dür**

Kaside 16

Mısra: 5

Gönül kıran Ahmet.

5. Birisi Aḥmed-i ḥātır-şikendür
6. Perī-ruḥsāra şūḥ-ı pür-fitendür

aḥşam üsti:

1. **aḥşam üsti:**

Gazel 119

Mısra: 9

Güneşin battığı sıralarda, akşama doğru, akşam yaklaşırken.

9. Dün aḥşam üsti gördüm ḥāne-i aḡyāra 'azm itdüñ
10. Şabāḥ oldı daḡı ey mihr-i ḥüsnum 'avdet itmezsın

ahter:

1. **aḥter:**

Kaside 6

Mısra: 31

Yıldız, kevkeb.

31. Zāllar zirve-i ebrāc-ı hünerde aḥter

32. Rāları çarḥ-ı ma‘ārifde hilāl-ı raḥşān

aḥter-i tābende:

1. **aḥter-i tābendecigüm:-cig, -im**

Gazel 101

Mısra: 6

Parlayan yıldız.

5. Ey benüm lehcecigi mehçecigüm

6. Eşrefüm aḥter-i tābendecigüm

aḥter-i tāli‘:

1. **aḥter-i tāli‘imüz:-imüz**

Kaside 4

Mısra: 4

Baht yıldızı.

3. Dīde-i devlet-i bīdār gibi buldı fūrūğ

4. Aḥter-i tāli‘imüz kalmış iken zīr-i şehāb

āhū-beççe:

1. **āhū-beççeler:-ler**

Kaside 13

Mısra: 17

Ceylan yavrusu.

17. Şīr-ḥvār-i şīr āhū-beççeler

18. Kimseden yoğ kimseye aşla zarar

āhuvān:

1. **āhuvān:**

Gazel 83

Mısra: 1

Ceylanlar II sevgili.

1. Āhuvān beste-i zencīr-i cünūn-ı niğehüñ

2. ‘Āşīkān mest-i mey-i bezm-i füsūn-ı niğehüñ

āhū-yı hoten:

1. **āhū-yı hoten:**

Kaside 13

Mısra: **41**

Hoten ceylanı.

41. Çeşmine reşk eyler āhū-yı hoten

42. Ögredür Hārūt'a bu fen-i fiten

āhū-yı nā-rām:

1. **āhū-yı nā-rām:**

Gazel 30

Mısra: **15**

Ele avuca sığmayan ceylan II sevgili.

15. Şayd eyler idük neyleyüm ol āhū-yı nā-rām

16. Rem-gerde-i pīrāmen-i ünsiyetimüzdür

āhū-yı remān:

1. **āhū-yı remāna:-a**

Gazel 86

Mısra: **6**

Ūrkek ceylan II sevgili.

5. Ğazāl-ı vaḥşi-i hāmūn-ı ṭab'dur beñzer

6. Musahḥar olmamda āhū-yı remāna ğazel

aḥvāl:

1. **aḥvālūmi:-üm, -i**

Terkib-bend 1

Mısra: **45**

Haller, vaziyetler.

45. Aḥvālūmi ṭayanlar acır sīne-çāk olur

46. Artık baña füzūni-i ğamdan ne bāk olur

2. **aḥvālūmi:-üm, -i**

Gazel 100

Mısra: **2**

Haller, vaziyetler.

1. Āh ey büt-i bī-ġāne-edā maḥremüñ olsam

2. Aḥvālūmi hep söyler idüm hem-demüñ olsam

3. **aḥvālūme:-üm, -e**

Gazel 103

Mısra: 17
Haller, vaziyetler.

17. 'İzzetâ bilmem Necîb âgeh midür ahvâlüme
18. İsterüm tenhâ anuñla hasbiñhâlüm var benüm

4. ahvâlüm:-um

Gazel 141

Mısra: 4

Haller, vaziyetler.

3. Şağâ'ir kum gibi atım atım şadır kebâ'ir de
4. Kılursa böyle ahvâlüm hebâyum yâ Resûla'llâh

ahvâl-i perîşân:

1. ahvâl-i perîşânına:-ı, -n, -a

Gazel 85

Mısra: 15

Perişan hâller.

15. Vây ahvâl-i perîşânına 'âşıklarınıñ
16. Böyle kılursa eyâ nür-ı başar şivelerüñ

ahzân:

1. ahzân:

Gazel 17

Mısra: 8

Hüzünler, kederler.

7. 'Acebdür gerdiş-i cāmı bu bezm-i 'âlemüñ seyr it
8. Kimine neş'e kimine ğam u ahzân ider İrâş

ahz-ı esrâr-ı 'ulüm-ı 'âlem:

1. ahz-ı esrâr-ı 'ulüm-ı 'âlem:

Gazel 96

Mısra: 26

Dünyanın ilimlerinin sırlarını alma.

25. Mesnevisinden ider 'ârif olan
26. Ahz-ı esrâr-ı 'ulüm-ı 'âlem

ahz-ı midâd-ı müşgîn:

1. ahz-ı midâd-ı müşgîn:

Kaside 6

Mısra: **21**

Mürekkebin misk kokusunun alınışı.

21. Būy-ı sünbülde idüp aḥz-ı midād-ı müşgīn

22. Varaḳ-ı güllere taḥrīr olunursa şāyān

ak:

1. **aḳar:-ar**

Gazel 42

Mısra: **5**

Akmak.

5. Turmaz aḳar şükūfe-sitān-ı şaḥā'ife

6. Havz-ı ḥayāle cūy-ı belāgat şığışmıyor

2. **aḳan:-an**

Gazel 126

Mısra: **8**

Göz yaşının gözden aşağı gitmesi.

7. Turma ey dīde-i ter ḳan ağla

8. Yār acır belki aḳan yaşuñ için

akce:

1. **aḳçe:**

Kaside 9

Mısra: **10**

Gümüş para II gözyaşı .

9. Seherde çeşmini mestāne nergis

10. Süzerken aḳçe düşdi şanma nemdür

'akd-ı umūr:

1. **'aḳd-ı umūr:**

Kaside 2

Mısra: **66**

İşlerin düzenlenmesi.

65. Sen ol müdebbir-i dāniş-nihād-ı 'ālemsin

66. Ki dest-i re' yūne vābeste ḥall ü 'aḳd-ı umūr

'ākıbet:

1. **'ākıbet:**

Kaside 6

Mısra: **139**

Son, nihayet II netice, sonuç.

139. ‘Ākıbet vefk-i merāmunca tabī‘atlandum

140. Bilemez şimdi baña neylesün ol nükte-feşân

2. ‘ākıbet:

Gazel 136

Mısra: **3**

Son, nihayet II netice, sonuç.

3. Pervāz iderken evc-i selāmetde ‘ākıbet

4. Kıldı şikenc-i zülfini murğ-ı dil āşiyân

3. ‘ākıbet:

Gazel 146

Mısra: **7**

Son, nihayet II netice, sonuç.

7. ‘Ākıbet dāmenini çekdi niyāze düşdük

8. Sākit olmağla didük nāz idelüm eş‘āra

‘akıbet eyle:

1. ‘ākıbet eyleyecekdür: -y, -ecek, -dür

Gazel 71

Mısra: **14**

Bir şeyin son bulması.

13. Böyle kalursa eger behcet ü hüsni ‘İzzet

14. ‘Ākıbet eyleyecekdür bizi şeydā hāfız

‘akıb-i dey:

1. ‘akıb-i deyde: -de

Kaside 9

Mısra: **107**

Kış takip eden.

107. ‘Ākıb-i deyde tā faşl-ı bahārān

108. Ruḥ-ı verde gül-āb-efşān-ı nemdür

akıt:

1. akıdur: -ur

Terkib-bend 1

Mısra: **48**

Akıtmak.

47. Dūd-ı derūnum itse şu 'ūd āsmāna dek
48. Çeşm-i felekden eşk akıdur hākdāne dek

'akīde:

1. 'aķīdesi: -si
Gazel 133
Mısra: 7
Ufak ufak kesilmiş renkli şeker II tat.
7. Nebāt u ķandinüñ elbet 'aķīdesi bozılır
8. Hādīsi Mışır'a varursa leb-i şeker-bārın

'akīdeves:

1. 'aķīdeves:
Kaside 2
Mısra: 78
Akide şekeri gibi.
77. Mişāl-i tūti şekker-rīz-i güft-gū olıcaķ
78. Dehān-ı hayreti eyler 'aķīdeves memhūr

'Ākif:

1. 'Ākif:
Gazel 142
Mısra: 15
Ākif, kişi ismi.
15. Enver ü 'ākif ü hāmī vü Lebībā var iken
16. Hāmuşī tavr-ı Edībāne gelür hāturuma

'akīk-i la'l:

1. 'aķīķ-i la'lünüñ: -ün, -üñ
Gazel 81
Mısra: 10
Akike benzeyen dudak.
9. Kande yāķūta nigāh-ı i'tibār itsüñ gönül
10. Ben 'aķīķ-i la'lünüñ dil-hūnyum bir āfetüñ

'ākil:

1. 'ākil:
Gazel 134
Mısra: 9
Akıllı kimse.

9. Nās ile hīç eylemez ‘āqil ü dānā cedel
10. Başına ğavġaları cāhil olandur alan

‘akl:

1. ‘aql:-ı

Tahmis 6

Mısra: 8

Akıll.

7. Sünbülü pīçīde kıldı kākül-i ħam-der-ħamuñ
8. Tār ü mār itseñ olur ‘aqlı perīşān ādemüñ

2. ‘aql:

Gazel 151

Mısra: 6

Akıll.

5. Baqıcak āyine-i rūyuña ben ħayretle
6. Dir idüñ ‘aql eşeri yok mı bu bī-ħuşumda

‘aklın al:

1. ‘aqlın alup:-up

Gazel 145

Mısra: 9

Bir şey birini düşünemeyecek bir duruma getirmek, çok şaşırtmak.

9. ‘İzzet’üñ ‘aqlın alup küh ile deşte şalup
10. Güşe-nişin-i ferāġ eylemedüñ āh āh

‘aklum al:

1. ‘aklum aldurdum:-dur, -dum

Gazel 81

Mısra: 4

Aklını almak, etkilemek.

3. Halka-i zülfi baña zencirler ħazırlasun
4. ‘Aklum aldurdum yine mecnūnuyum bir āfetüñ

2. ‘aklum alup:-up

Kaside 17

Mısra: 46

Bir şey, birini düşünemeyecek bir duruma getirmek, çok şaşırtmak.

45. Āh rü yā mı bu bir fitne-i şūr-efzā mı
46. ‘İzzetā ‘aklum alup koymadı re’y ü tedbīr

akrān:

1. **aķrān:****Kaside 6**Mısra: **90***Bir yaşta veya bir rütbede olanlar.*

89. Görmedük öyle kerem-pīşe vezīr-i ‘ādil

90. Tuymaduk zātına mānend ü ‘adīl ü aķrān

2. **aķrānı:-ı****Kaside 13**Mısra: **51***Eş, benzer.*

51. Mā-ḥaşal aķrānı yokdur ol şehūñ

52. İster ‘arz itsün felek mihr ü mehūñ

‘aks:1. **‘aksini:-i, -n, -i****Tahmis 6**Mısra: **17***Yansıma.*

17. ‘Aksini var ise mir’āt içre gördi āşikār

18. Ḥüsnüne ḥayrān olup eyler o da āh u zār

2. **‘aksi:-i****Kaside 7**Mısra: **19***Yansıma.*

19. Merdüm-i dīde-i ḥayret-zedemūñ ‘aksi iken

20. Diyemem ḥāl-i siyāh-ı ruḥuna ben ‘anber

3. **‘aksüñi:-üñ, -i****Gazel 55**Mısra: **6***Yansıma.*

5. Tūṭī-i güft ü gūsım lāl it perīlerin

6. Āyīne içre ‘aksüñi göster ḥamūş-ı nāz

4. **‘aksi:-i****Gazel 91**Mısra: **9***Yansıma.*

9. Dirüm ki cilveñe ‘aksi kaşr-ı dīdem olur

10. Zebānile yaparum şırçadan serāy-ı ḥayāl

5. 'aksüni:-üñ, -i

Gazel 138

Mısra: 10

Yansıma.

9. Hâne-i āyineden çık bāga ey serv-i revān

10. 'Aksüni gel gör kenār-ı cūybāra rû-be-rû

'aks it:

1. 'aks itdi:-di

Gazel 7

Mısra: 2

Yansımak.

1. Şanma çiçek çıkardı o tıfl-ı melāhatı

2. 'Aks itdi rüy-ı pākine sīnem cerāhatı

'aks-i nazargāh:

1. 'aks-i nazargāhı:-ı

Gazel 133

Mısra: 12

Baktığı yerinin yansıması.

11. Mişāl-i āyine-i şāf o sīne-i sīmīn

12. Ne emr 'aks-i nazargāhı olmağ ağıyārın

'aks-i timşāl-i perī-zād-ı maqāl-ı hoş-ter:

1. 'aks-i timşāl-i perī-zād-ı maqāl-ı hoş-ter:

Kaside 7

Mısra: 4

Çok hoş sözün peri gibi benzerinin yansıması.

3. Eyleyor āyine-i tab'dan 'arz-ı dīdār

4. 'Aks-i timşāl-i perī-zād-ı maqāl-ı hoş-ter

al:

1. al:

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Almak.

7. Kūy-ı nigāra eyler iseñ ey şabā güzer

8. Dil çīn-i perçemünde midür al getür haber

2. **alsalar:**-sa, -lar

Tahmis 2

Mısra: 2

Almak, koymak.

1. Hūrlar birkaç kadehle mest idüp cānā seni
2. Alsalar bāğ-ı behište gitseler farzā seni

3. **alsam:**-sa, -m

Tahmis 2

Mısra: 20

Almak, elde etmek.

19. Bir elūnde gül bir elde cām geldūñ sākīyā
20. Kağısın alsam güli yāhūd ki cāmı yā seni

4. **alduğ:**-du, -k

Müfret 3

Mısra: 2

Almak.

1. Üftāde-i hūbān-ı Yeñişehr-i Fenāruz
2. Alduğ fitili mūm gibice şimdi yanaruz

5. **aldı:**-dı

Kıt'a 6

Mısra: 1

Almak, elde etmek.

1. Dili aldı bende itdi iki pādişāh-ı işve
2. Biri kec-nigāh-ı naḥvet biri kec-külāh-ı işve

6. **alduñ:**-du, -ñ

Tahmis 6

Mısra: 27

Yer edinmek.

27. Nev-resān içresin alduñ yine meydānı bu gün
28. 'İzzet' üñ eski kuluñdur şād kıl ānı bu gün

7. **alsın:**-sın

Kaside 8

Mısra: 51

Bürünmek.

51. Velākin kimde kudret var ki alsın böyle nev-ıtarzı
52. Meger ol māye-baḥş-ı zīb-i sūk-ı mekremetdārı

8. **alur:-ur****Kaside 10**Mısra: **25***Almak.*

25. Bizüm ol dāver alur dādımızu anlardan

26. ‘Arz-ı hāl itmede lāyık mı kuşūr eyleyelüm

9. **alduğda:-du, -k, -da****Kaside 11**Mısra: **30***Almak, tutmak.*

29. İşt ol āşaf-ı şaḥib-himemi

30. Ele alduğda ne söyler kalemî

10. **aldı:-dı****Kaside 13**Mısra: **53***Almak, elde etmek.*

53. Aldı gönülüm kaldı bī-dil bendeñüz

54. Var ise bir çāre bilmem ben deñüz

11. **alsam:-sa, -m****Kaside 13**Mısra: **57***Almak, tutmak.*

57. Alsam āgūşa o māhı hāleveş

58. Düşsem ol bāğ-ı vişāle jāleveş

12. **aldıgum:-dığ, -um****Kaside 13**Mısra: **108***Almak.*

107. Şöhretüm āfāka şaldı velvele

108. Aldıgum günden berü ḥāmeme ele

13. **alan:-an****Gazel 15**Mısra: **1***Temin etmek, edinmek.*

1. Benüm bu bezm-i fāni-i cihānda kām alan ‘İzzet

2. Elünden sākī-i sīmīn-sākın cām alan ‘İzzet

14. **alan:-an****Gazel 15**

Mısra: 2

Almak.

1. Benüm bu bezm-i fāni-i cihānda kām alan 'İzzet
2. Elünden sākī-i sīmīn-sākın cām alan 'İzzet

15. **alur:-ur****Gazel 161**

Mısra: 2

(Kalbinde) Yer vermek.

1. Şāf iden āyine-i şıdkı seḥgāh gibi
2. Sīneye bir meh alur mihr-i felek-cāh gibi

16. **al:****Gazel 28**

Mısra: 3

Kırmızı.

3. Görelden açdıgın ol şemsüñ al tennüre
4. Felekde her gice hāleyle ḳurş-ı māh döner

17. **alursa:-ur, -sa****Gazel 30**

Mısra: 27

Almak.

27. Cevr ile girībānımız alursa civānān
28. Bir dāmene dest urma bizüm niyyetimüzdür

18. **alursa:-ur, -sa****Gazel 34**

Mısra: 6

Almak, elde etmek.

5. Göñülde devlet-i ḥüsñünde ey şeh-i ḥübān
6. Mevācib-i ḡam alursa revā yeñiçeridür

19. **almışum:-mış, -um****Gazel 37**

Mısra: 3

Almak.

3. Almışum mülk-i cünün-ı 'aşkı zīr-i destüme
4. Hall-i işkāl-i ḥired engüş-t-i tedbīrümdeür

20. **aluruz:-ur, -uz**

Gazel 54

Mısra: 1

Anlamak.

1. Ne nāydan ne enīn-i rebābdan aluruz
2. Nevā-yı sūzişi murğ-ı kebābdan aluruz

21. **aluruz:-ur, -uz**

Gazel 54

Mısra: 2

Anlamak.

1. Ne nāydan ne enīn-i rebābdan aluruz
2. Nevā-yı sūzişi murğ-ı kebābdan aluruz

22. **aluruz:-ur, -uz**

Gazel 54

Mısra: 4

Anlamak.

3. Haṭ-ı 'izār iledür çün şübüt-ı va'd-i vişāl
4. Teselli-i dili naqş-ber-ābdan aluruz

23. **aluruz:-ur, -uz**

Gazel 54

Mısra: 6

Anlamak.

5. Saña bu söz acı ammā 'ademde lezzet var
6. Bu nükteyi fem-i şīrīn-cevābdan aluruz

24. **aluruz:-ur, -uz**

Gazel 54

Mısra: 8

Anlamak.

7. Derūnı cevher-i hiddetle mümteli olanuñ
8. Ne keç-edā idügin biz kırābdan aluruz

25. **aluruz:-ur, -uz**

Gazel 54

Mısra: 10

Anlamak.

9. Zebān-dırāzi-i cühālī pīş-i ehl-i şafā
10. Tanīn-i mīne-ķarīn-i zübābdan aluruz

26. **aluruz:-ur, -uz**

Gazel 54

Mısra: 12

Anlamak.

11. Semâ'-ı nâzını ol Mevlevî-i şîvegerüñ

12. Bu 'ıydgehde döner de dolâbdan aluruz

27. **aluruz:-ur, -uz**

Gazel 54

Mısra: 14

Anlamak.

13. 'Aceb mi nazmda engüşt-nümâyisek 'İzzet

14. Füyüzi hâtem-i 'âlî-cenâbdan aluruz

28. **aldı:-dı**

Gazel 85

Mısra: 18

Büyülemek, etkilemek.

17. Bu kadar nâle vü feryâdına ma'nî viremem

18. 'İzzet-i dil-şüdeyi aldı meger şîvelerüñ

29. **almışum:-mış, -um**

Gazel 91

Mısra: 7

Kucaklamak.

7. O mû-miyânumı ağuşa almışum gūyâ

8. Sürermişüm gice h'âbumda ben şafâ-yı hayâl

30. **alur:-ur**

Gazel 93

Mısra: 1

Temin etmek, edinmek.

1. Mihr-i ruhuñdan alur ey meh cemâl

2. İştî'ale yeşte'ilü iştî'âl

31. **alur:-ur**

Gazel 124

Mısra: 8

Mâruz olmak.

7. Çeksem ağuş-ı vişâle yâr olur pejmürde-ten

8. Jeng alur âyîne elbet germî-i hamyâzeden

32. **almadum:-ma, -du, -m**

Gazel 124

Mısra: 9

Öpmek, öpücük almak.

9. Būs-ı sīb-i ğabġabuñ bi'llāh almadum henüz

10. Bir cefādur çekdigüm ol dil-ber-i ÷annāzeden

33. **al:**

Gazel 139

Mısra: 12

Almak.

11. Şaçup arz-ı niyāza toħm-ı sirişk

12. Demed-i vaşlı al zamān-ı direv

34. **al:**

Gazel 143

Mısra: 10

Almak.

9. Baġ lāleler eşküfte tarāvetle efendüm

10. Al cāmı ele def'-i ħumār-ı elem eyle

35. **alan:-an**

Kaside 2

Mısra: 34

Almak, ele geçirmek.

33. Degil mi cedd-i zafer-perveri bi-nasri'llāh

34. Alan bu yerleri düşmenleri iden maġhūr

36. **alan:-an**

Gazel 15

Mısra: 4

Almak.

3. Mübeddel oldı zehr-āb-ı şikāyet şekker-i şükre

4. Lebinden yārūñ oldum ya'ni zevġ-i kām alan 'İzzet

37. **alan:-an**

Gazel 15

Mısra: 8

Almak.

7. Tenezzül mi ider dest-i felekden cām-ı ħurşide

8. O mähın meclisinde sāġar-ı ibrām alan 'İzzet

38. **alan:-an**

Gazel 134

Mısra: **10**

Almak.

9. Nās ile hīç eylemez ‘ākıl ü dānā cedel

10. Başına ğavğaları cāhil olandur alan

39. **alınca:-ınca**

Gazel 34

Mısra: **10**

Almak.

9. Amān mı diñler o mest-i piyāle-i naḥvet

10. Alınca destine tīg-i cefā yeñiçeridür

40. **almağa:- mağ, -a**

Gazel 40

Mısra: **3**

Almak.

3. Almağa halka-i āġūşa mişāl-i hāle

4. Dil-i sevdā-zedemüz bir meh-i tābān ister

41. **almalı:-malı**

Gazel 90

Mısra: **3**

Almak II öpmek.

3. Gelmeden ḥaṭ-ı ruḥı almalı şeftālüsün

4. Puḥtesinden bize bu mīvelerüñ ḥāmı güzel

42. **alup:-up**

Gazel 75

Mısra: **13**

Almak, elde etmek.

13. Siḥr-i Hārūt ile i‘cāz-ı Mesīhā’yı alup

14. Eşer-i ‘İzzet-i nālāna kodı şīve-i ḥaḳḳ

āl:

1. **āller:-ler**

Gazel 25

Mısra: **12**

Hile, düzen, aldatma.

11. Her gül-‘izār itmededür ‘andelībine

12. Bir tarz-ı nā-şenīde ile mekr ü āller

ā‘lā:

1. **ā‘lā:**

Kaside 5

Mısra: **72**

Daha iyi, daha mükemmel.

71. Dā'im ide haqq devletini 'ömrini efvn

72. İste bu du'ā cümleden ā'lā Yeñişehr'e

2. ā'lā:

Kaside 18

Mısra: **8**

Daha yüksek, pek yüce.

7. Söz yok kemāl-ı ma'arifet ü irticālına

8. Lütfi Efendi cümleden ā'lā muşbdür

3. ā'lā:

Gazel 71

Mısra: **6**

Daha güzel, daha üstün.

5. Bu Yeñişehr'de çok serv-i ser-āmed bulunur

6. Lık ben añladığım cümleden ā'lā hāfiz

alay:

1. **alay:**

Müfret 6

Mısra: **1**

Beş süvari bölüğünden yahut dört piyade taburundan oluşan askerî takım.

1. Çalış olmağa kul alay begine

2. 'Ālemün bakma bir alay begine

2. **alay:**

Müfret 6

Mısra: **2**

Beş süvari bölüğünden yahut dört piyade taburundan oluşan askerî takım.

1. Çalış olmağa kul alay begine

2. 'Ālemün bakma bir alay begine

3. **alay:**

Gazel 60

Mısra: **10**

Topluluk, kalabalık.

9. Muhtāc-ı zekāt-ı hüsn-i yāruz

10. Ya'ni bir alay gedālaruz biz

aldan:

1. **aldanmış:-mış****Gazel 78**

Mısra: 9

Aldanmak, kanmak.

9. Telātum-ı yem-i va 'd-i viŝāle aldanmış

10. Dil-i 'İzzetā yine mevc-i ser-āba müstağrak

2. **aldanma:-ma****Gazel 161**

Mısra: 7

*Aldanmak, kanmak.*7. H^vāb-ı ħar-güşına ey kebk-i ħırām aldanma

8. Aç gözün sūfī ider ħileyi rübāh gibi

'ālem:1. **'ālemi:-i****Kaside 1**

Mısra: 12

Dünya.

11. Maĥv olup hep eşer-i zulmet-i deycür-ı fiten

12. 'Ālemi kapladı envār-ı zekā-yı nuşret

2. **'āleme:-e****Kaside 2**

Mısra: 25

Dünya.

25. Miŝāl-i mihr-i münir 'āleme ziyā şalarak

26. Belürdi ħazret-i destür-ı ma' delet meftür

3. **'ālemden:-den****Kaside 4**

Mısra: 53

Dünya.

53. Āb-ı şemşir ile tā kim vüzerā 'ālemden

54. Olalar def'-i mezālidle müzıl-i çirk-āb

4. **'āleme:-e****Kaside 5**

Mısra: 17

Dünya.

17. Şad-ĥamd ki pertev şalarak 'āleme şimdi

18. Bir mihr-i münir oldı kadem-sā Yeñiŝehr'e

5. 'ālemüñ:-üñ

Müfret 6

Mısra: 2

Herkes.

1. Çalış olmağa kul alay begine
2. 'Ālemüñ bakma bir alay begine

6. 'ālemi:-i

Kaside 7

Mısra: 56

Dünya.

55. Bulamaz zātına el-ķışsa nazīr ü hem-tā
56. Gezse bir kimse eger 'ālemi kişver kişver

7. 'āleme:-e

Kaside 7

Mısra: 73

Dünya.

73. Bir senüñ gibi gelür 'āleme bir medhe sezā
74. Ne benüm gibi efendüm bulunur midhatger

8. 'ālemde:-de

Kaside 8

Mısra: 7

Dünya.

7. Şuyun bulurdı el-ħaķ encād ol rütbe 'ālemde
8. Ki āb-ı eşk olmaz nāv-dān-ı dīdeden cārī

9. 'ālemde:-de

Gazel 139

Mısra: 3

Dünya.

3. Mişli nādir bulunsun 'ālemde
4. Bilmesün şīve-i vefāyı velev

10. 'ālem:

Kaside 9

Mısra: 94

Dünya, herkes.

93. Velī taķsīrimi 'afv eyle zīrā
94. Senüñ vaşfuñda 'ālem beste-demdür

11. 'ālem:

Kaside 11

Mısra: **39**

Herkes.

39. Nazm-ı rengīnine 'ālem hayrān

40. Görmemiş mişlini çeşm-i devrān

12. 'ālem:

Kaside 13

Mısra: **20**

Dünya.

19. Muğtenim dünyā 'ināyetüñ ile

20. Muhteşem 'ālem o dārātuñ ile

13. 'ālemde:-de

Kaside 13

Mısra: **65**

Dünya.

65. Kimsin 'ālemde be hey 'āşık 'aceb

66. Kim benüm vaşlum dilersin rüz u şeb

14. 'ālemüñ:-üñ

Kaside 13

Mısra: **84**

Dünya.

83. Kim o dergāhuñ eñ ednā bendesi

84. 'Ālemüñ sāmān ile zībendesi

15. 'āleme:-e

Kaside 16

Mısra: **29**

Herkes.

29. Çekersem 'āleme tīg-i nigāhı

30. Helāk eyler hezārān bī-günāhı

16. 'ālemde:-de

Kaside 16

Mısra: **57**

Dünya.

57. O rütbe ile kim 'ālemde bī-dād

58. Elüñden eylesün 'uşşāk feryād

17. 'ālemde:-de

Gazel 21

Mısra: 8

Dünya.

7. Zūr-ı endiŕe-i çālākuñı teslīm eyler

8. Kuvvet-i ŕab'uhñ 'ālemde olan mağrūrı

18. 'ālem:

Gazel 24

Mısra: 14

Herkes.

13. 'İzzet çü menüm mālīk-i gencīne-i 'irfān

14. 'Ālem beni bī-māye gümān eylemesünler

19. 'ālemde:-de

Gazel 58

Mısra: 1

Dünya.

1. Lā-übālīlerüz 'ālemde bize kayd olmaz

2. Zen-i mekkāre-i dünyādan ebed keyd olmaz

20. 'ālemi:-i

Gazel 77

Mısra: 3

Dünya, herkes.

3. 'Ālemi tenvīr iderse her gice māh-ı münīr

4. Gündüzün ol berķ uran pīŕānī-i raĕŕāna baķ

21. 'ālemde:-de

Gazel 100

Mısra: 14

Dünya.

13. Hep ĕātır-ı 'İzzet'de varur sākīn olurđum

14. 'Ālemde senühñ ey büt-i 'iŕŕe ĕamuñ olsam

22. 'āleme:-e

Gazel 107

Mısra: 1

Dünya; herkes.

1. Eŕrefüm 'āleme aŕŕub-figendür niĕhüm

2. Bir 'aceb 'arbede-engīz fitendür niĕhüm

23. 'ālemde:-de

Gazel 132

Mısra: 1

Dünya.

1. Bir cāy-ı müferrih mi var 'ālemde vatandaşın
2. Bu sırrı su'āl it yine ğurbette gezenden

24. 'āleme:-e

Gazel 134

Mısra: 8

Dünya.

7. Nāmver-i dehr olur hātem-i t̄ā'ī gibi
8. Kim ki keremle ola 'āleme şöhret-resān

'ālem:

1. 'ālemdür:-dür

Kaside 9

Mısra: 14

Sancak, bayrak.

13. Dikildi şahın-ı bāğa tūğ-ı şāhī
14. Nihālān-ı çemen güyā 'ālemdür

'ālem-efrāz-ı veġa:

1. 'ālem-efrāz-ı veġa:

Kaside 4

Mısra: 21

Savaş bayrağını yücelten.

21. 'Alem-efrāz-ı veġa hāzret-i Maḥmūd Paşa
22. Ki olur dergehine nāşiye-sā heft-ķıbāb

'ālem-i bālā:

1. 'ālem-i bālāyı:-y, -ı

Gazel 129

Mısra: 3

Yüce alem.

3. Ra'd itme kıyās 'ālem-i bālāyı pür itdi
4. Feryād ü fiġān-ı fuķārāsı Yeñişehr'in

'ālem-i ġayb:

1. 'ālem-i ğaybuñ:-uñ

Gazel 149

Mısra: 14

Madde âleminin ötesindeki gözle görülemeyen âlem.

13. İzzet nedür bu sihr gibi nev-ğazel yine

14. Hem-dem mi olduñ 'ālem-i ğaybuñ sürüşuna

'ālem-i 'irfān:

1. 'ālem-i 'irfāna:-a

Gazel 3

Mısra: 2

Bilme, kültür dünyası.

1. Hoş geldüñ ey efāzıl-ı 'aşruñ ser-āmedi

2. Kim şibh ü mişlün 'ālem-i 'irfāna gelmedi

'alev:

1. 'alev:

Gazel 139

Mısra: 2

Ateşten çıkan parlak ve yanar kıvılcım II aşktan kaynaklanan sıcaklık durumu.

1. Şem 'i bezm-i țarab bir āfeti sev

2. Çıksun 'aşkıyla çak tepeñden 'alev

'alevlen:

1. 'alevleniyor:-i, -yor

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Şiddetlenmek, birden büyüüvermek.

1. Kār itdi cānuma eşer-i sūz-ı iftirāk

2. Günden güne 'alevleniyor nār-ı iştiyāk

2. 'alevlenmekdedür:-mek, -de, -dür

Kaside 8

Mısra: 44

Şiddetlenmek, birden büyüüvermek.

43. 'İzār-ı āteşinüñ ğāh u bī-geh yād ile cānā

44. 'Alevlenmekdedür kānün-ı dilde ħasretüñ nārı

'Ali:

1. 'Ali:

Müfret 2

Mısra: 2

Tepedelenli Ali Paşa, Osmanlı Devletine isyan etmiş olan Yanya valisi.

1. Bakdı tüfeng ü topa kalmamış ot falyada
2. Tepedelenli 'Ali patladı paskalyada

āl-i pāk:

1. āl-i pākūnden:-üñ, -den

Gazel 141

Mısra: 9

Temiz sülale II Hz. Peygamber'in soyu.

9. Senüñ ben āl-i pākūnden siyeh-rü bir günehkârum
10. Yüzüm yok hazrete nice varayum yâ Resûla'llâh

āl-ı Resûl'e:

1. āl-ı Resûl'e:-e

Gazel 73

Mısra: 12

Hz. Peygamber'in soyu.

11. 'İzzet güherin şarf ideyor āl-ı Resûl'e
12. Bildüm ki degül mā'il ü semt-i serref Eşref

'ālī-cenāb:

1. 'ālī-cenāb:

Kaside 13

Mısra: 103

Haysiyetli, şerefli, yüksek ruhlu, düşmanına bile iyilik edecek yaratılışta olan (kimse).

17. Ber-taraf itdi hudā azlem-i halk-ı İlāhī
18. Qıldı irsāl anuñ yerine bir 'ālī-cenāb

2. 'ālī-cenāb:

Kaside 13

Mısra: 103

Haysiyetli, şerefli, yüksek ruhlu, düşmanına bile iyilik edecek yaratılışta olan (kimse).

103. Sihr idem vaşfuñda ey 'Ālī-cenāb
104. Qala hayretde 'umūmen şeyh ü şāb

‘alīm:

1. ‘alīm:

Kaside 2

Mısra: 89

İlimli, bilgili II Allah’ ın sıfatı.

89. Hūdā ‘alīm ki ben hūd-sitālīk itmez idim

90. Zārūret eyleseseydi ibāhe-i maḥzūr

alın:

1. alındı:-dı

Gazel 107

Mısra: 9

Kayda geçirmek, yazmak.

9. Fem-i dil-berden alındı bu gāzel ey ‘İzzet

10. Dir iken fitneyi īkāz idendür nighüm

alış:

1. alışmadum:-ma, -du, -m

Terkib-bend 1

Mısra: 52

Bağlanmak, ısınmak, ünsiyet peydâ etmek.

51. Perverdeyüm hezār tena‘um ile nāz ile

52. Alışmadum bu mertebe cevr-i dırāz ile

alvir:

1. alvirür:-ür

Gazel 8

Mısra: 7

Alıverir.

7. Elümde sāğar-ı ser-şārum alıvirür şimdi

8. Teferrüc eylemege semt-i lālezār baña

‘aliyü’ l-himmet:

1. ‘aliyü’ l-himmetüm:-üm

Kaside 13

Mısra: 92

Yardımlı yüce olan(kişi)

91. Ey keremkârum veliyü'n-ni'metüm
92. 'Âtıfetmendüm 'aliyü'l-himmetüm

Allâh:

1. **Allâh:**

Kaside 6

Mısra: 145

Allâh, her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık.

145. Haşre dek zâtını Allâh mu'ammer itsün
146. Eylesün neyl-i me'ârible hemîşe şādân

2. **Allâh:**

Kaside 17

Mısra: 21

Allâh, her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık.

21. Gūş iderse buraya geldigüñi Allâh bir
22. İkimizi de ider tu'me-i tūğ-i tedmîr

Allâh için:

1. **Allâh için:**

Gazel 131

Mısra: 1

“Allâh hakkı için” anlamında yemin sözü II doğrusu, gerçekten.

1. Āh düşdüm seng-dil bir yāra bak Allâh için
2. Oldı mir'ât-i dilüm şad-pāre bak Allâh için

2. **Allâh için:**

Gazel 131

Mısra: 2

“Allâh hakkı için” anlamında yemin sözü II doğrusu, gerçekten.

1. Āh düşdüm seng-dil bir yāra bak Allâh için
2. Oldı mir'ât-i dilüm şad-pāre bak Allâh için

3. **Allâh için:**

Gazel 131

Mısra: 4

“Allâh hakkı için” anlamında yemin sözü II doğrusu, gerçekten.

3. Bāğda servi temāşā itmeden hāşıl nedür
4. Serve bakma kâmet-i dil-dāre bak Allâh için

4. **Allâh için:**

Gazel 131

Mısra: 6

“Allâh hakkı için” anlamında yemin sözü II doğrusu, gerçekten.

5. Şebnemāsâ ibtidâ ‘aşık ser-â-pâ dīde ol
6. Şoñra hayretle o gül-ruhsāra bak Allāh için

5. Allāh için:

Gazel 131

Mısra: 8

“Allâh hakkı için” anlamında yemin sözü II doğrusu, gerçekten.

7. Yā lebūñ emdir yā kıl dārū-yı vaşluñ bī-dirīg
8. Haste-i hicrānuña bir çare bak Allāh için

6. Allāh için:

Gazel 131

Mısra: 10

“Allâh hakkı için” anlamında yemin sözü II doğrusu, gerçekten.

9. Bir nıgehle bāri olsun yap yıkılmış hātırum
10. Gel şu vīrān-hāneyi i‘māra bak Allāh için

7. Allāh için:

Gazel 131

Mısra: 12

“Allâh hakkı için” anlamında yemin sözü II doğrusu, gerçekten.

11. Çeşm-i mestūñ derdi gamzeñ fikri bī-tāb eyledi
12. Raħm idüp hāl-i dil-i bīmāra bak Allāh için

8. Allāh için:

Gazel 131

Mısra: 14

“Allâh hakkı için” anlamında yemin sözü II doğrusu, gerçekten.

13. Yāre aġyāruñ ne gözle bakdığı ma‘lūm līk
14. İzzetā sen ġayre bakma yāre bak Allāh için

‘allāme-i zū-rütbe:

1. ‘allāme-i zū-rütbe:

Kaside 5

Mısra: 43

Rütbe sahibi, bilgin.

43. ‘Allāme-i zū-rütbe felek-kevkebe k’oldı
44. Dest-i keremi rātibe-baħşā Yeñişehr’e

alt:

1. **altundayuz:**-i, -n, -da, -y, -uz
Gazel 57
Mısra: 1
Alt, aşağı II -e maruz bulunma, etkisinde olma.
1. Çeşm-i nā-mahrem bizi görmez hicāb altundayuz
2. Pertev-i rüy-ı dil-ārāyuz nikāb altundayuz
2. **altundayuz:**-n, -da, -y, -uz
Gazel 57
Mısra: 2
Alt, aşağı II -e maruz bulunma, etkisinde olma.
1. Çeşm-i nā-mahrem bizi görmez hicāb altundayuz
2. Pertev-i rüy-ı dil-ārāyuz nikāb altundayuz
3. **altundayuz:**-u, -n, -da, -y, -uz
Gazel 57
Mısra: 4
Alt, aşağı II -e maruz bulunma, etkisinde olma.
3. Ma'ni-i rengin-i lafz-ı neş'e-i şahbā bizüz
4. Saṭr-ı mevc-i ḥānde-i cām-ı şarāb altundayuz
4. **altundayuz:**-u, -n, -da, -y, -uz
Gazel 57
Alt, aşağı II -e maruz bulunma, etkisinde olma.
9. Beyza-i murğ-ı hümā-yı devletüz ammā çi sūd
10. Baḥtımız ey dil siyeh-bāl-ı gūrāb altundayuz
5. **altundayuz:**-u, -n, -da, -y, -uz
Gazel 57
Mısra: 12
Alt, aşağı.
11. Yād-ı nev-ḥīz-i ḥaṭıyla eşkümüz rīzān olup
12. Sebze-i müjgānımız terdür seḥāb altundayuz
6. **altundayuz:**-i, -n, -da, -y, -uz
Gazel 57
Mısra: 14
Alt, aşağı II -e maruz bulunma, etkisinde olma.
13. Gevher-i eş'arımız 'İzzet Necīb'e 'arz için
14. Ğarḳ-ı baḥr-iā ḥacletüz şerm ile āb altundayuz
7. **altundayuz:**-y, -uz
Gazel 57

Mısra: 6

Alt, aşığı II -e maruz bulunma, etkisinde olma.

5. Tābiş-i ruhsār-ı sākī bī-mecāl itdi n'ola
6. Sāyeveş hake düşerse āftāb altundayuz

8. **altundayuz**:-yuz

Gazel 57

Mısra: 8

Alt, aşığı.

7. Devr-i pey-der-peyle gerdün un gibi eyler gubār
8. Biz mişāl-ı dāne seng-i āsiyāb altundayuz

alt id:

1. **alt ider**:-er

Gazel 147

Mısra: 5

Üstünlük sağlamak, yenmek.

5. Elbette zūr-ı bāzū-yı 'işveyle alt ider
6. Bir sīm-sīne gelse o sīmīn-ber üstüne

ālūde-i şīr-i 'işve:

1. **ālūde-i şīr-i 'işve:**

Gazel 82

Mısra: 3

Cilvenin sütü bulaşan.

3. Şeker-lebleri ālūde-i şīr-i 'işve
4. Dāye kıynunda murabbā küçücükdür küçücük

āmācgeh-i nāvek-i ta'n:

1. **āmācgeh-i nāvek-i ta'n:**

Gazel 21

Mısra: 11

Kınama okunun hedef tahtası.

11. Ya'ni āmācgeh-i nāvek-i ta'n eylemişim
12. Zāt-ı pākūñ gibi dānā-yı hüner-meftūri

āmāde:

1. **āmāde:**

Gazel 114

Mısra: 10

Hazır, hazırlanmış.

9. Gel gel ey zīver-i ser-ḥalka-i rindān-ı cihān
10. Meclis āmāde ḳuluñ ŧevkile dest eŧŧānum

2. **āmādelerüz:** -ler, -üz

Gazel 137

Mısra: 5

Hazır.

5. ‘İyddur işte gelen buseye āmādelerüz
6. ḳaçma ḳurbānuñ olam ḡamze-i fettānuñ için

āmāde ol:

1. **āmāde ol:**

Gazel 133

Mısra: 4

Bir ŧeye hazır hâlde olmak.

3. Hezār va ‘d ile dün ŧalmıŧ idi ferdāya
4. Gōñül viŧāline āmāde ol bu gün yarın

āmāde-i peykār-ı sermā:

1. **āmāde-i peykār-ı sermā:**

Kaside 9

Mısra: 17

Soḡuk savaŧa hazır.

17. Heme āmāde-i peykār-ı sermā
18. ŧufūf-ı serd ammā yek-ḳademdür

amān:

1. **amān:**

Gazel 30

Mısra: 24

Dikkat çekme, tembih, uyarı anlamında kullanılan söz.

23. ‘İzzet niçün izhār-ı cefā-keŧlük idersin
24. Ḥāmūŧ ol amān ŧöhretimüz āfetimüzdür

2. **amān:**

Gazel 116

Mısra: 5

Dikkat çekme, tembih, uyarı anlamında kullanılan söz .

5. Bu gice eyleme ihmāl amān gündüzden
6. Bir iki muḫrıḳ-ı ḥoŧ-naḡme ile eglenelüm

3. amān:

Gazel 120

Mısra: 12

Yardım istenildiğini anlatan söz, imdat.

11. Kemāl üzre olup bedr olmuşundan eylemem şekvā
12. Amān şad el-amān meh-pāregānuñ hürde-sālından

4. amān:

Gazel 126

Mısra: 5

Dikkat çekme, tembih, uyarı anlamında kullanılan söz .

5. Hañçer-i cevri amān çekme baña
6. O kemān gibi olan kaşuñ için

5. amān:

Gazel 135

Mısra: 7

“Bıktım, yeter artık, illallah” anlamında şikayet sözü.

7. Tenhālık amān cānuma kār eyledi bi'llāh
8. Luṭf ile ḥalāş eyleye Mevlā bu belādan

amān bil:

1. amān bilmez:-mez

Gazel 23

Mısra: 2

Mazeret kabul etmek.

1. Niğāhı cür'a-nüş-ı fitne çeşmi mest-i naḥvetdür
2. Amān bilmez o ḥünī ğamzesi bir özge āfetdür

amān diñle:

1. amān diñler:-r

Gazel 34

Mısra: 9

Mazeret kabul etmek.

9. Amān mı diñler o mest-i piyāle-i naḥvet
10. Alınca destine tīg-i cefā yeñiçeridür

āmedeş:

1. āmedeş:

Gazel 3

Mısra: 7
Gelmiş.

7. Sürhî-i şafak nist hicâb âmedeş ez-mihr
8. Tâ dîd felek hem-çü tû hurşîd-ferî-râ

âmed-şüd:

1. âmed-şüdüde:-ü, -n, -de

Kaside 8

Mısra: 66

Gelip gitme, geliş gidiş.

65. Te'ākub ide tā şayf u şitâ bu köhne gülşende
66. Fuşûl-ı erba'a âmed-şüdüde ide tekrârı

âmed-şud-ı ğumûm:

1. âmed-şud-ı ğumûmuñla:-uñ, -la

Gazel 39

Mısra: 3

Kederlerin gelip gitmesi.

3. Āmed-şud-ı ğumûmuñla döndi hâtırım
4. Bir kârbân-serāya ki mihmân gelür gider

'amel:

1. 'ameli:-i

Gazel 162

Mısra: 12

Bir maksatla yapılan iş, eylem, fiil.

11. Şer-i ğamdan bizi me'mün eyler
12. Hayrdur pîr-i meyüñ hep 'ameli

âmin:

1. âmine:-e

Kaside 13

Mısra: 112

Duâlardan ve hayır temennîlerinden sonra, "Allah kabul etsin, öyle olsun!" anlamında kullanılan söz.

111. Dest açup da 'vâta başla 'İzzetâ
112. Kudsiyân âmine āġâz ide tā

'Amr:

1. 'Amr:

Gazel 58

Mısra: 8

'Amr, kişi adı.

7. Ser-fürü itse rakīb 'āşıkā her dem ne 'aceb

8. Kağı ğavġāda 'Amr pā-zede-i Zeyd olmaz

āmīzīş:1. **āmīzīşündendür:**-ün, -den, -dür**Gazel 17**

Mısra: 3

Görüşme.

3. Rakībūñ yār ile āmīzīşündendür bu feryādum

4. Gülūñ hāre kırānı bülbüle efgān ider īrās

ammā:1. **ammā:****Kıt'a 2**

Mısra: 5

Ancak, ama.

5. İhtīşāşuñ baña kat kat dimek ister ammā

6. Ne zerāfetdür iki emr ile baq īmāsı

2. **ammā:****Tahmis 2**

Mısra: 14

Ancak, ama.

13. Bu sözi tefhīm için dā'im saña tekrār ider

14. Gülli dībā giydūñ ammā kırkarum āzār ider

3. **ammā:****Kaside 3**

Mısra: 47

Ancak, ama.

47. Biz taḥassür-zede-i müy-miyānuz ammā

48. Her şeb aġyār-ı denī itmededür zīb-i kenār

4. **ammā:****Gazel 4**

Mısra: 11

Ancak, ama.

11. Ammā rakībden hāzer eyler ne işlesün
12. Yoğ çāre buse virmege ruhsārdan baña

5. ammā:

Kaside 5

Mısra: 56

Çok fazla; sözü pekiştirmek, kuvvetlendirmek için kullanılmıştır.

55. Bundan girü 'arz idecegüm 'ıkd-ı cevāhir
56. Hāyret virecek ser-te-ser ammā Yeñişehr'e

6. ammā:

Kaside 5

Mısra: 59

Ancak, ama.

59. Ammā ki çi sūd añlamıyor kuvvet-i tab'um
60. Ta'rif idemem kendümi hālā Yeñişehr'e

7. ammā:

Kaside 6

Mısra: 33

Ancak, ama.

33. Zāları zīver-i iklīl-i belāgat ammā
34. Sīnlerde ser-i hüssādı keser erre-be-sān

8. ammā:

Kaside 6

Mısra: 115

Çok fazla; sözü pekiştirmek, kuvvetlendirmek için kullanılmıştır.

115. Sāldē hūrede hūredde yine ammā ki büzürg
116. Re'y ü tedbīrde pīr hūsn ü melāhatde civān

9. ammā:

Kaside 6

Mısra: 144

Ama, ancak.

143. İtdiği medhe benüm hīç yoğ istihkākum
144. Muḳtezā-yı şiyem-i luḳfidur ammā ihsān

10. ammā:

Tahmis 6

Mısra: 13

Çok fazla; sözü pekiştirmek, kuvvetlendirmek için kullanılmıştır.

13. Bir de gördüm ki çıktı ammā kim nigāhı fitne-sāz
 14. H̄vāb-ı nāzından henüz kalkmış meger ol mest-i nāz

11. **ammā:**

Gazel 8

Mısra: **3**

Ancak, ama.

3. Şebāne cünbiş ü zevk ü tarab güzel ammā
 4. Pek iztirāb virür şubh-dem humār baña

12. **ammā:**

Kaside 9

Mısra: **18**

Ancak, ama.

17. Heme āmāde-i peykār-ı sermā
 18. Şufūf-ı serd ammā yek-ķademdür

13. **ammā:**

Kaside 9

Mısra: **51**

Ancak, ama.

51. Haṭuñ reyḥān-ı baġ-ı cennet ammā
 52. İzāruñ verd-i gülzār-ı İrem'dür

14. **ammā:**

Kaside 9

Mısra: **55**

Ancak, ama.

55. On üçden gerçi yaşı nākış ammā
 56. Ayuñ on dördiveş bedr-i etemmdür

15. **ammā:**

Gazel 9

Mısra: **10**

Çok fazla; sözü pekiştirmek, kuvvetlendirmek için kullanılmıştır.

9. Var ise iķbālūñ ol gāhī süvār-ı esb-i nāz
 10. Şalma ammā kim cirīd-i gamzeñ öyle her yana

16. **ammā:**

Kaside 13

Mısra: **38**

Ancak, ama.

37. Nev-resīde bir Yeñişehrī güzel
38. Hüsni de ammā efendüm bī-bedel

17. **ammā:**

Kaside 16

Mısra: 44

Çok fazla; sözü pekiştirmek, kuvvetlendirmek için kullanılmıştır.

43. Çekül ser-halka-i ‘uşşâkdan dir
44. Merâm-ı Eşref ammā müstetirdir

18. **ammā:**

Kaside 17

Mısra: 4

Ancak, ama.

3. Servveş tāze edālarla hırām eyleyerek
4. Gelmiş ammā yaluñuz imişüm ol demde faķır

19. **ammā:**

Gazel 26

Mısra: 7

Ancak, ama.

7. Egerçi ser-te-ser maħbūblar hātır-firīb ammā
8. O şūhun şīve-i nā-dīdesinde başka hālet var

20. **ammā:**

Gazel 30

Mısra: 11

Ancak, ama.

11. Zāhidlere yüz virmeme māni‘ degül ammā
12. Şāhidlere dil virmez isek tōhmetimizdür

21. **ammā:**

Gazel 32

Mısra: 3

Ancak, ama.

3. Noķta-i hālinde icmāl idi ammā şimdi hať
4. Nüşha-i hüsni dil-ārāyı mufaşşal gösterür

22. **ammā:**

Gazel 46

Mısra: 5

Ancak, ama.

5. Āşinā bīgāne olmazlardı ammā çāre yok
6. Zümre-i aġyārdan eyler hāzer maġbūblar

23. **ammā:**

Gazel 54

Mısra: 5

Ancak, ama.

5. Saña bu söz acı ammā ‘ademde lezzet var
6. Bu nükteyi fem-i şīrīn-cevābdan aluruz

24. **ammā:**

Gazel 57

Mısra: 9

Ancak, ama.

9. Beyza-i murġ-ı hümā-yı devletüz ammā çi sūd
10. Baġtımız ey dil siyeh-bāl-ı ġurāb altundayuz

25. **ammā:**

Gazel 61

Mısra: 3

Ancak, ama.

3. Gerçi dirler ki yeter ‘ārifeye bir gül ammā
4. Müteselli degilüz bir gül-i ħandān ile biz

26. **ammā:**

Gazel 63

Mısra: 3

Ancak, ama.

3. Mest ü medhūş-ı mey sāġar-ı ‘aşkuz ammā
4. Ne şunar sāķi-i nāzende edāyı bilürüz

27. **ammā:**

Gazel 71

Mısra: 12

Ancak, ama.

11. Gerçi ešnā-yı tekellümde tebessümler ider
12. Kimsenüñ yanına yaklaşmıyor ammā ħāfız

28. **ammā:**

Gazel 75

Mısra: 7

Ancak, ama.

7. Gerçi ben kıys'la hem-seng-i cünūnum ammā
8. Beni şehre añı yābāna kodı şīve-i haqq

29. **ammā:**

Gazel 82

Mısra: 6

Ancak, ama.

5. Dil-i 'uşşākda ümniye-i bezm-i ünsi
6. Bir büyük derddür ammā küçücükdür küçicük

30. **ammā:**

Gazel 82

Mısra: 13

Ancak, ama.

13. İsterüm hālūmi 'arz itmege 'İzzet ammā
14. Korkarum eylemez ıŝgā küçücükdür küçicük

31. **ammā:**

Gazel 90

Mısra: 11

Ancak, ama.

11. Yine dārū-yı lebidür aña dermān ammā
12. Bilmeyor derd-i dil-i 'āşık-ı nā-ķāmı güzel

32. **ammā:**

Gazel 96

Mısra: 17

Ancak, ama.

17. Gerçi ta'n eyler 'avām ammā biz
18. İtmezüz gūş-ı şütüm-ı 'ālem

33. **ammā:**

Gazel 104

Mısra: 6

Ancak, ama.

5. Nī-şūh-ı dil-sitānī tā dil zi-men rübāyed
6. Tīĝ-i kemān-ı 'aşkem ammā hedef ne-dārem

34. **āmmā:**

Gazel 105

Mısra: 6

Ancak, ama.

5. Pinhân olayor hem-çü perî pîş-i nazardan
6. Baḡsañ yine ammā görünür zāde-i merdüm

35. **ammā:**

Gazel 117

Mısra: 15

Ancak, ama.

15. Ne mümkün rahm idüp bir pare luḡ eylerdi yār ammā
16. Ḥaberdār olmamışdur ‘İzzetā ḡāl-i tebāhumdan

36. **ammā:**

Gazel 129

Mısra: 16

Ancak, ama.

15. Hiç şive-i ḡübānına ṭākat getürülmez
16. ‘İzzet bu gün gördiği yok ḡaḡ bilür ammā

37. **ammā:**

Gazel 143

Mısra: 13

Ama, ancak.

13. ‘İzzet ḡuluñı eyleme ammā ki ferāmūş
14. Gāhice anuñ dāmenini pür direm eyle

38. **ammā:**

Gazel 155

Mısra: 5

Ancak, ama.

5. Temāşā-yı vişāl-i dil-rübā emr-i ba ‘īd ammā
6. Uzaḡdan bir nigāḡ üftādenüñ olmaz mı mercüsü

39. **ammā:**

Gazel 155

Mısra: 8

Ancak, ama.

7. Vefākāranı ḡoşdur gerçi ḡübān-ı Yeñişehir’üñ
8. Virür bir başḡa ḡālet ādeme ammā sitem-ḡūsı

ammā :

1. **ammā :**

Kaside 4

Mısra: 41

Zıt ve aykırı hüküm ifāde eden iki cümleyi birbirine bağlar; ancak, fakat, lâkin.

41. Vaşfuña böyle mi āgāz iderdüm ammā
42. Neyleyüm kalmadı ben bende-i nā-çizde tāb

‘Amr:

1. ‘Amrın:-*in*

Gazel 71

Mısra: 9

Eski fetva metinlerinde erkeği temsil etmek için kullanılan isimlerdendir. (Diğer isimler: Amr, Bekir, Beşir, Hâlid).

9. Zeyd ile ‘Amrın arasında bıraksın çarbi
10. Dögsün ‘uşşākımı dögerse de tenhā hâfiz

añ:

1. añdıkça:-*dıkça*

Terkib-bend 1

Mısra: 14

Hatırlamak, akla getirmek.

13. Geldikçe yāda serv-i hırāmānum ağlarum
14. Añdıkça ben o sevgili cānānum ağlarum

2. ān:

Gazel 3

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Çün keç nihed ān şūh külāh-ı Teterīrā
2. Men pā be-zenem sāḥa-i şūrīde-serī-rā

3. añ:

Gazel 3

Mısra: 5

Güzellik, cazibe.

5. Ān māh-ı münevver çü niķāb efkend ez-ruḥ
6. Der-meclis-i mā cilve ne-mānd digerī-rā

4. añma:-*ma*

Gazel 4

Mısra: 6

Hatırlamak, akla getirmek.

5. Tenhānişin-i zāviye-i gamdur āh ider
6. Añma efendi añma dil-i zārdan baña

5. **añma:-ma****Gazel 4**

Mısra: 6

Hatırlamak, akla getirmek.

5. Tenhānişīn-i zāviye-i gamdur āh ider

6. Añma efendi añma dil-i zārdan baña

6. **ān:****Gazel 7**

Mısra: 3

O, kişi zamiri.

3. Ān şabūhī-zedegānīm ki mestī-i müdām

4. Kes ne-y-āred ki koned fark zi-huşyāri-i mā

7. **ān:****Gazel 21**

Mısra: 11

Güzellik, cazibe.

11. Ger der-āyīne be-bīned rūḥ-ı ḥod-rā ān büt

12. Tā me-pendār ki dīger veşenī mī-cūyed

8. **ān:****Gazel 40**

Mısra: 2

Güzellik, cazibe.

1. Ne ḥaṭ u ḥāl ne gīsū-yı perīşān ister

2. Ḥüsn-i dil-süz-ı ruḥ-ı māhveşān ān ister

10. **āna:-a****Gazel 116**

Mısra: 7

Zamanın bölünemeyecek kadar küçük parçası, kısa zaman, lahza, dem.

7. Bu ḥānḳāh-ı kühende ne āna dek hū hū

8. Biraz da hāy ile yā hūy u heyle eglenelüm

11. **añduḳça:- duḳça****Gazel 142**

Mısra: 11

Birini veya bir şeyi hatıra getirerek sözünü etmek veya onu düşünmek, zikretmek, sözünü etmek, bahsetmek.

11. Beni añduḳça o nāzişger-i fettān dir imiş

12. Hāy bu ‘İzzet-i şeydā ne gelür ḥāturuma

āmūht:**1. āmūht:****Gazel 3**

Mısra: 4

*Güzellik, cazibe.***3.** Şad çāk koned perde-i 'işmet be-nigāhī**4.** Yā Rabb zi-ki āmūht çünin perde-derī-rā**aña:****1. aña:****Kaside 4**

Mısra: 38

*Ona.***37.** Dār-ı dünyāda egerçi cāy-ı necātı yoğise**38.** Kūşe-i gūra şıgınmağdur aña re'y-i şavāb**2. aña:****Kaside 6**

Mısra: 135

*Ona.***135.** Ben aña hāl-i şabāvetden iderdüm taklīd**136.** O baña olmuş idi reh-ber-i semt-i 'irfān**3. aña:****Kaside 7**

Mısra: 52

*Ona.***51.** İztırāb itmez idi keştī-i baħr-ı sīm-āb**52.** Kūh u temkīn ü vaqārı aña şalsa lenger**4. aña:****Kaside 7**

Mısra: 81

*Ona.***81.** Aña şad hamd ki bu edhem-i kilik-i çālāk**82.** 'Arşagāh-ı hūner ü nazmda gitdikçe gider**5. aña:****Kaside 9**

Mısra: 33

Ona.

33. Yetişmekte aña mevķūf şeş mäh
34. Hele bu fikri terk itmek ehemmdür

6. aña:

Kaside 9

Mısra: 86

Ona.

85. O ferzend-i sa'ādetmend-i 'ākil
86. Aña baħşāyış-i ħaķdur keremdür

7. aña:

Kaside 11

Mısra: 8

Ona.

7. Ne suħan gevher-i deryā-yı hüner
8. 'İkd-ı Pervīn aña şad reşk eyler

8. aña:

Kaside 16

Mısra: 19

Ona.

19. O dem Eşref aña dir bāreka'llāh
20. Ser-āmedsin sen Aħmed kışşa kütāh

9. aña:

Kaside 16

Mısra: 39

Ona.

39. Dir Eşref aña Aħmed olma ğam-ħvār
40. Seni dünyāda ben hiç eylemem zār

10. aña:

Kaside 16

Mısra: 50

Ona.

49. Mücerred kendi bulsun iştiħarı
50. İdeler aña tenhā i'tibārī

11. aña:

Kaside 16

Mısra: 70

Ona.

69. Velī kes sen dahı andan selāmı
70. Aña gösterme rüy-i iltiyāmı

12. **analar:-lar**

Gazel 20

Mısra: 5

Çocuk doğuran kadın. Valide.

5. Büyüdükçe analar ağladacakdur bilesün
6. Küçücükden ser-i hâtır-şikenāndur Aḥmed

13. **aña:**

Gazel 42

Mısra: 7

Ona.

7. Hıffet idüp gelürse de zāhid yok aña yer
8. Bezm-i neşât-ı bādeye şıķlet şığışmıyor

14. **aña:**

Gazel 51

Mısra: 2

Ona.

1. Şabā yelmiş hevā-yı kākülünle düldül olmışdur
2. Aña emvāc-ı büy-ı sünbül işlenmiş çul olmışdur

15. **aña:**

Gazel 88

Mısra: 8

T. Ona.

7. Gönül hevāye uyup kūy-ı yāre dek gidicek
8. Aña hıred dahı dümdār-ı iķtifā mı degül

16. **aña:**

Gazel 90

Mısra: 11

Ona.

11. Yine dārū-yı lebidür aña dermān ammā
12. Bilmeyor derd-i dil-i ‘āşık-ı nā-ķāmı güzel

17. **aña:**

Gazel 90

Mısra: 14

Ona.

13. 'İzzetā yār ile hengām-ı mülākātumda
14. Naql ider eşk-i terüm aña ser-encāmı güzel

18. **aña:** *-in, -den*

Gazel 120

Mısra: 9

Ona.

9. Dökülün eşk-i çeşmüm aña yanmam murğ-ı dil zīrā
10. Kebāba döndi şimdi nār-ı 'aşkuñ işti 'ālūñden

19. **aña:**

Gazel 139

Mısra: 7

Ona.

7. Sen niyāz eyle yalvar aña hemān
8. Merhamet mi-kuned 'acül me-şev

20. **aña:**

Gazel 156

Mısra: 6

Ona.

5. Olsa pīrāste hāl ü haṭ ile 'ārız-ı mihr
6. Aña teşbīh iderdük ruḥ-i dil-dārumuzı

21. **aña:**

Gazel 158

Mısra: 12

Ona.

11. Sākī-beçeye pīr-i muğān ise babalık
12. Yā duḥter-i rez de aña hemşire degül mi

ānān:

1. **ānān:**

Gazel 14

Mısra: 3

Onlar.

3. Ānān ki sipārend revān der-ğam-ı kad' et
4. Hızend be-maḥşer heme rüsvāy-ı kıyāmet

'anber:

1. **'anber:**

Kaside 7

Mısra: 20

Güzel kokulu madde.

19. Merdüm-i dīde-i hayret-zedemūñ ‘aksi iken

20. Diyemem hāl-i siyāh-ı ruḥuna ben ‘anber

ancaḳ:

1. **ancaḳ:**

Kaside 5

Mısra: 11

Ama, fakat.

11. Bir köhne fenār oldığı meşhūrdur ancaḳ

12. Lāzım idi bir şem ‘-i dil-ārā Yeñişehr’e

2. **ancaḳ:**

Kaside 13

Mısra: 16

Yalnız, sadece.

15. Dal kılcı ehl-i fesād oldı ‘adīm

16. Ebrū-yı ḥübānla ancaḳ dil dü-nīm

3. **ancaḳ:**

Gazel 40

Mısra: 5

Yalnız, sadece.

5. Çıkmağa zirve-i kühsār-ı vişāle ancaḳ

6. Elde pīrāne ‘aşā şevḳ-i civānān ister

4. **ancaḳ:**

Gazel 115

Mısra: 11

Yalnız, sadece.

11. Ancaḳ saña bir maḥabbet itdük

12. Bilsek bu midur günāh efendüm

anda:

1. **anda:**

Kaside 5

Mısra: 9

Orada.

9. Bār-āver iken naḥl-i ümīd anda bu gūne

10. Nam olsa n’ola bāğ-ı temennā Yeñişehr’e

2. anda:

Gazel 26

Mısra: 4

Onda.

3. Degüldür kı̄l ü kı̄l-ı mü-şikāfān-ı heves bī-cā

4. Belī baḥş-i miyānı incedür pek anda diḳḳat var

3. anda:

Gazel 141

Mısra: 12

Orada.

11. Senüñ nesl-i şerīfün bir çemenzār-ı siyādetdür

12. Ben anda sebze-i bī-gāne sāyum yā Resūla'llāh

andan:

1. andan:

Kaside 9

Mısra: 96

Ondan.

95. Ne mümkün mevce-i deryā-yı iḥşā

96. Senüñ evşāfuñ andan şanma kemdür

2. andan:

Kaside 13

Mısra: 110

Ondan.

109. Görsin āsārum benüm iden gümān

110. Zūr-ı ṭab'um andan olur müstebān

3. andan:

Kaside 16

Mısra: 69

Ondan.

69. Velī kes sen daḥı andan selāmı

70. Aña gösterme rüy-i iltiyāmı

4. andan:

Gazel 112

Mısra: 8

Ondan.

7. Bir nigāh-ı iltifāta mazhar olsam kāni‘im
8. Andan efvn istemem meyl-i vişālüm yoğ benüm

‘andelīb:

1. **‘andelīb:**

Gazel 19

Mısra: **10**

Bülbül II âşık.

9. Güzellerdür bizi nālān iden bu bāğ-ı ‘ālemde
10. Çemende ‘andelīb eyler gül ü nesrinden feryād

2. **‘andelībine:-i, -n, -e**

Gazel 25

Mısra: **11**

Bülbül II âşık.

11. Her gül-‘izār itmededür ‘andelībine
12. Bir tarz-ı nā-şenīde ile mekr ü āller

3. **‘andelīb:**

Gazel 85

Mısra: **2**

Bülbül II âşık.

1. Her zamān itmede bir reng-i diğer şīvelerüñ
2. ‘Andelīb itdi bizi ey gül-i ter şīvelerüñ

4. **‘andelīb:**

Gazel 134

Mısra: **5**

Bülbül II âşık.

5. Nāy-ı enīn-i dilüm eylese güş ‘andelīb
6. Bezm-i çemen başına tār olur ol dem hemān

añdır:

1. **añdırur:-ur**

Kaside 8

Mısra: **16**

Hatırlatmak.

15. Sakıflarda olan āvīze-i yağ-pāreler yer yer
16. Dem-ā-dem añdırur ol nīze-i billür girdārı

2. **añdırır:-ır**

Gazel 14

Mısra: 12
Hatırlatmak.

11. Yürüdükçe o kâmet-i bālâ
12. Añdırır serv-i bâğ-ı mînüyı

a'ni:

1. a'ni:

Kaside 6

Mısra: 63

Arapça'da "demek istiyorum ki" anlamındaki kelime, eski metinlerde ya'nî yerine ve a'nî bihî (Bununla şunu kastediyorum) şeklinde nâdiren kullanılmıştır.

63. O vezîr [i]bnü vezîr a'ni Velî Paşa kim
64. Yüz sürer dergih-i vâlâsına çarh-ı gerdân

anı:

1. anı:

Tahmis 6

Mısra: 28

Zamânın bölünemeyecek kadar kısa parçası, lahza, dem.

27. Nev-resân içresin alduñ yine meydânı bu gün
28. 'İzzet' üñ eski kuluñdur şād kıl anı bu gün

2. anı:

Gazel 38

Mısra: 9

Zamânın bölünemeyecek kadar kısa parçası, lahza, dem.

9. Hâlel-pezîr-i fenâ eyler anı seyl-i gumûm
10. Esâs-ı kaçır-ı tarabda beğâ mı var yokdur

anı:

1. anı:

Kaside 7

Mısra: 12

Onu, üçüncü tekil şahıs zamirinin belirtme hal eki almış şekli.

11. Biker iken ma'ni-i bîgâne yine bî-pervâ
12. Âşinâlıklar idüp lafz anı ağuşa çeker

2. anı:

Kaside 10

Mısra: 43

Onu, üçüncü tekil şahıs zamirinin belirtme hal eki almış şekli.

43. Anı haqq müsned-i devletde mü'ebbed kılsun
44. Biz dağı sāye-i 'adlünde huzūr eyleyelüm

3. añı:

Kaside 16

Mısra: 45

Onu, üçüncü tekil şahıs zamirinin belirtme hal eki almış şekli.

45. Bu sözlerden añı şanma cefākār
46. Dime Eşref imiş gāyetde gaddār

4. anı:

Kaside 16

Mısra: 48

Onu, üçüncü tekil şahıs zamirinin belirtme hal eki almış şekli.

47. Ğaraż taġlīt-i Aħmed' dūr bu sözden
48. Düşürsin tek anı 'uşşāk gözden

5. anı:

Kaside 16

Mısra: 61

Onu, üçüncü tekil şahıs zamirinin belirtme hal eki almış şekli.

61. Anı mesrūr idersüñ bir zamān sen
62. Seni şāyān-ı vaşlum eylemem ben

6. anı:

Kaside 16

Mısra: 68

Onu, üçüncü tekil şahıs zamirinin belirtme hal eki almış şekli.

67. Senüñ dil-h'āhuñ üzre eylerüm kār
68. Anı hiç vaşluma itmeme sezāvār

7. añı:

Gazel 75

Mısra: 8

Onu, üçüncü tekil şahıs zamirinin belirtme hal eki almış şekli.

7. Gerçi ben kıys' la hem-seng-i cünūnum ammā
8. Beni şehre añı yābāna kōdi şīve-i haqq

8. anı:

Gazel 123

Mısra: 6

Onu, üçüncü tekil şahıs zamirinin belirtme hal eki almış şekli.

5. Bir güzel kim ola şad şīve ile cilve-nümā
6. Eylemez mi anı erbāb-ı maḥabbet taḥsīn

9. **anı:**

Gazel 136

Mısra: 17

Onu, üçüncü tekil şahıs zamirinin belirtme hal eki almış şekli.

17. Āsīb-i dehrden anı hıfz eylesün İlāh
18. Pejmürdelenmesün gül-i ruḥsārı bir zamān

10. **anı:**

Gazel 145

Mısra: 6

Onu, üçüncü tekil şahıs zamirinin belirtme hal eki almış şekli.

5. Şām u seher hem-nişīn saña raḳīb-i la'īn
6. Anı yanuñdan ırāğ eylemedüñ āh āh

añıl:

1. **añılur:-ur**

Gazel 22

Mısra: 8

Anılmak, zikredilmek, anımsanmak.

7. Bir gülbün-i nāzuñ yine dil bülbülidür kim
8. Gül-ruḥlar içinde añılur lāle-ḥad Aḥmed

'ankebüt:

1. **'ankebüt:**

Kaside 6

Mısra: 81

Örümcek.

81. 'Ankebüt eyler idi terk-i ta'addī-i zübāb
82. Kılssa terfih-i gürüh-ı ḥaşerāta fermāñ

'ankebüt āğı:

1. **'ankebüt āğına:-n, -a**

Gazel 58

Mısra: 4

Örümcek ağı.

3. Bizi dil-beste-i cāh eyleyemez çarḥ-ı denī
4. 'Ankebüt āğına şeh-bz begüm şayd olmaz

añla:**1. añla:****Kaside 2**

Mısra: 37

Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, bilmek.

37. Var añla mertebesin ol sülâleden gelenün

38. O aşl-ı pāke olan müntesib ne gevher olur

2. añladı:-dı**Kaside 4**

Mısra: 32

Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, bilmek.

31. Kim imiş tepe delen gördi Tepedelenli

32. Başına gelecegi añladı ol hāne-ḥarāb

3. añladum:-du, -m**Gazel 5**

Mısra: 14

Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, bilmek.

13. ‘İzzet yine beñzer ki o gül-çehreyi gördüñ

14. Var sende bu gün añladum āsār-ı temāşā

4. anlamıyor:-mı, -yor**Kaside 5**

Mısra: 59

Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.

59. Ammā ki çi sūd anlamıyor kuvvet-i ṭab‘um

60. Ta ‘rif idemem kendümi ḥālā Yeñişehr’e

5. añlar:-r**Gazel 64**

Mısra: 17

Kavramak, idrak etmek.

17. Ḳadr-i sūḥanum cevheriyān-ı hüner añlar

18. ‘İzzet yine erbābı ider rağbet-i elmās

6. añladum:-du, -m**Gazel 68**

Mısra: 4

Kavramak, idrak etmek.

3. Nergisüñ baқdum çemende çeşmine
4. Añladum ol dīde-i cādū ğaraż

7. **añladıgum:-dıg, -um**

Gazel 71

Mısra: **6**

Kavramak, idrak etmek.

5. Bu Yeñişehr' de çok serv-i ser-āmed bulunur
6. Līk ben añladıgum cümleden ā'lā hāfız

8. **añlar:-r**

Gazel 95

Mısra: **13**

Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.

13. Nükte-şinās-ı zār olan añlar o sırr-ı mübhemi
14. Nāz u niyāz-ı vuşlata dā'ir imiş beyān-ı ney

9. **añlar:-r**

Gazel 103

Mısra: **10**

Bir şeyin ne demek olduğunu, neye işaret ettiğini kavramak.

9. Ben şikāyet eylemem bī-dād dil-berden velī
10. Rūy-ı zerdüm her gören añlar melālüm var benüm

10. **anlar:-r**

Gazel 111

Mısra: **16**

Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.

15. Māhir görürse bu ğazel-i ābdārımı
16. Anlar ki şebnem-i gül-i 'icāzdur sözüm

11. **añladum:-du, -m**

Gazel 148

Mısra: **13**

Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.

13. Reh-güzārundan o şāhuñ añladum olmaz cüdā
14. 'İzzet-i pā-māli yeksān-ı türāb eylerse de

anlar:

1. **anları:-ı**

Kaside 6

Mısra: **119**

Onlar, üçüncü çoğul şahıs zamiri.

119. Eylesün anları āsīb-i haṭardan maḥfūz
120. Cedd ile vālid-i mācidle Cenāb-ı Mennān

2. **anlara:-a**

Kaside 6

Mısra: 123

Onlar, üçüncü çoğul şahıs zamiri.

123. Ben ne nā-çizüm idem anlara şāyeste ūenā
124. Yine iderse ider Lütfi-i sencīde-beyān

3. **anlardan:-dan**

Kaside 10

Mısra: 25

Onlar, üçüncü çoğul şahıs zamiri.

25. Bizüm ol dāver alur dādımızu anlardan
26. ‘Arz-ı hāl itmede lāyık mı kuşūr eyleyelüm

4. **anlar:**

Gazel 61

Mısra: 7

Onlar, işaret zamiri.

7. Mihr ü mäh-ı felek-i ḥüsn ü bahādur anlar
8. Zerrevāruz o iki neyyir-i raḥşān ile biz

5. **anlar:**

Gazel 135

Mısra: 10

Onlar, üçüncü çoğul şahıs zamiri.

9. Hep cehl-i mürekkep görünür çeşmüme şimdi
10. Anlar ki baña yār idi hengām-ı şabādan

anuñ:

1. **anuñ:**

Terkib-bend 1

Mısra: 38

Onun, üçüncü tekil şahıs zamirinin ilgi eki almış şekli.

37. Kāni‘ degilken ol şūḥuñ kelāmına
38. Biz şimdi ḥasret olduk anuñ bir peyāmına

2. **anuñ:**

Kaside 1

Mısra: 29

Onun, üçüncü tekil şahıs zamirinin ilgi eki almış şekli.

29. Geldi zīrā o cihānbān-ı muẓaffer ki anuñ
30. Çekilür pīş-i rikābında livā-yı nuşret

3. anuñ:

Kaside 2

Mısra: 12

Onun, üçüncü tekil şahıs zamirinin ilgi eki almış şekli.

11. O gūne vardı metānet hişār-ı ye'sde kim
12. Degildi hedmine hīç kārger anuñ zer ü zūr

4. anuñ:

Kaside 2

Mısra: 39

Onun, üçüncü tekil şahıs zamirinin ilgi eki almış şekli.

39. Ne mümkin eylemek evşāfını anuñ ta'dād
40. Meger ki 'acz ile bir nebze idelüm meşūr

5. anuñ:

Kaside 4

Mısra: 18

Onun, üçüncü tekil şahıs zamirinin ilgi eki almış şekli.

17. Ber-ṭaraf itdi ḥudā azlem-i ḥalk-ı İlähī
18. Kıldı irsāl anuñ yerine bir 'ālī-cenāb

6. anuñ:

Kaside 6

Mısra: 114

Onun, üçüncü tekil şahıs zamirinin ilgi eki almış şekli.

113. Biri de kūdek-i nev-sāle o Mīr 'İsmā'īl
114. Mīrler olsun anuñ uğrına yek-ser ḳurbān

7. ānuñ:

Kaside 9

Mısra: 38

Onun, üçüncü tekil şahıs zamirinin ilgi eki almış şekli.

37. Bu hengām-ı meserret-intimāda
38. Ānuñ kim cāmı var destinde Cem'dür

8. anuñ:

Kaside 9

Mısra: 69

Onun, üçüncü tekil şahıs zamirinin ilgi eki almış şekli.

69. Anuñ ta‘dād-ı evşāf-ı cemīli
70. Muḥaşşal ḥāric-i ṭavḳ-ı kalemdür

9. **anuñ:**

Kaside 9

Mısra: 73

Onun, üçüncü tekil şahıs zamirinin ilgi eki almış şekli.

73. Anuñ zīrā āb-ı vālā-nijādı
74. Velī Paşa-yı İskender-ḥaşemdür

10. **anuñ:**

Kaside 10

Mısra: 33

Onun, üçüncü tekil şahıs zamirinin ilgi eki almış şekli.

33. ‘Ahd-i cūdunda anuñ ḥātem ü Ma‘n ü Ca‘fer
34. ‘Acabā ḥāṭıra dirler mi ḥuṭūr eyleyelüm

11. **anuñ:**

Kaside 10

Mısra: 39

Onun, üçüncü tekil şahıs zamirinin ilgi eki almış şekli.

39. Çok ‘ināyātını gördük biz anuñ bendesiyüz
40. Kaṅı bir luṭfuñ ögüp şükr-i vüfūr eyleyelüm

12. **añun:**

Kaside 16

Mısra: 63

Onun, üçüncü tekil şahıs zamirinin ilgi eki almış şekli.

63. Öpüp Eşref añun çeşm-i siyāhuñ
64. İder işkeste hem ṭarf-ı külāhuñ

13. **anuñ:**

Kaside 18

Mısra: 12

Onun, üçüncü tekil şahıs zamirinin ilgi eki almış şekli.

11. Hem maḥlaşumdur ‘İzzet-i āşüfte rüzgār
12. Anuñ için benüm gibi bir nā-şekībdür

14. **anuñ:**

Gazel 97

Mısra: 12

Onun, üçüncü tekil şahıs zamirinin ilgi eki almış şekli.

11. Benden şoruñ felek ne siyeh-kāse oldıgün
12. Destünden āh anuñ ğam-ı bisyāra uğradum

15. **anuñla:-la**

Gazel 103

Mısra: **18**

Onun, üçüncü tekil şahıs zamirinin ilgi eki almış şekli.

17. ‘İzzetā bilmem Necīb āgeh midür aḥvālūme
18. İsterüm tenhā anuñla ḥasbiḥālüm var benüm

16. **anuñ:**

Gazel 132

Mısra: **22**

Onun, üçüncü tekil şahıs zamirinin ilgi eki almış şekli.

21. ‘İzzet’de hele sen gideli kalmadı cünbüş
22. Ayrıldı gibi şanki anuñ rûḥı bedenden

17. **anuñ:**

Gazel 143

Mısra: **14**

Onun, üçüncü tekil şahıs zamirinin ilgi eki almış şekli.

13. ‘İzzet kuluñı eyleme ammā ki ferāmūş
14. Gāhice anuñ dāmenini pür direm eyle

18. **anuñ:**

Gazel 144

Mısra: **18**

Onun, üçüncü tekil şahıs zamirinin ilgi eki almış şekli.

17. Ne ḥaddün ḥazret-i ‘İzzet Beg’e pey-revlük ey ‘İzzet
18. Anuñ her beyt-i pāk-ı nev-edāsı intiḥāb üzre

anuñçün:

1. **onuñçün:**

Kaside 9

Mısra: **48**

Onun için; o, işaret zamiri - için edatı ile birleşerek sebep bildirmiş.

47. Şikenc-i zülf-i yāri kışdı şimdi
48. Anuñçün böyle sünbül ḥam-be-ḥamdur

2. **anuñçün:**

Gazel 118

Mısra: **10**

Onun için; o, işaret zamiri - için edatı ile birleşerek sebep bildirmiş.

9. Ten-i zerd ü nizāruñ dāgdār-ı ‘aşkdur ‘İzzet
10. Anuñçün nāyveş bezm-i elemde pür-figānsın sen

añ:

1. **añup:-up**

Gazel 47

Mısra: 12

Hatırlamak, akla getirmek.

11. Gice bir meclis-i pür-cüş u ħurūşa vardum
12. Ki añup derdimi ser-cümle-i rindān ağlar

ara:

1. **arasında:-sı, -n, -da**

Kaside 2

Mısra: 84

Ara, orta, iç.

83. Beyāz-ı şubhdur ‘İzzet ki reng-i şebde hemān
84. Siyāh zülf arasında o gerden-i kafür

2. **aramaz:-maz**

Gazel 157

Mısra: 2

Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.

1. Ĥaṭ-ı püşt-i leb-i gül-reng-i şarāb āşāmı
2. Rinde kāfi aramaz nüṣḥa-i şerḥ-i cāmı

3. **araya:-y, -a**

Gazel 161

Mısra: 4

Söz konusu olan şeyler arasındaki ilişki.

3. Germi-i meclis-i aḥbāba çalıṣ hem-çü temmüz
4. Araya katma bürüdet hele dey-māh gibi

4. **arasında:-sın, -da**

Gazel 71

Mısra: 9

Ara, söz konusu olan şeyler arasındaki ilişki.

9. Zeyd ile ‘Amrın arasında biraḥsın çarbi
10. Dögsün ‘uşşākımı dögerse de tenhā ḥāfız

5. **arasında:**

Gazel 132

Mısra: **19**

Ara, söz konusu olan şeyler içinde.

19. İhvān arasında ne şafā sāķī-i gül-ruh

20. Zānūya gele buse vire ğonce-i dehenden

‘arak-ı la‘l-i dil-ārā:

1. **‘arak-ı la‘l-i dil-ārā:**

Gazel 52

Mısra: **8**

Sevgilinin kırmızı dudağının kokusu.

7. Bir mertebe mest itdi beni bāde-i gül-reng

8. Gūyā ‘arak-ı la‘l-i dil-ārā qarışıkdur

ārām:

1. **ārām:**

Gazel 132

Mısra: **4**

Rahat, huzur.

3. Şor būy-ı güle hem-sefer-i bād-ı şabādur

4. Çıkdı çıkalı buldı mı ārām çemenden

aran:

1. **aransa:-sa**

Kaside 9

Mısra: **101**

Bulunmaya çalışılmak, araştırılmak, taharrî edilmek.

101. Aransa bir dağı mişlüm bulunmaz

102. Eger mülk-i ‘Arab’dur ger ‘Acem’dür

ar‘ar:

1. **ar‘ar:**

Kaside 7

Mısra: **64**

Dikenli ardıç ağacı, dağ servisi II sevgilinin zarif endâmı, ince ve uzun boyu.

63. Serv-i dil-cūy-ı çemenzār-ı necābet ki olur

64. Bāğa ‘azm eylese pā-der-gil-i hayret ‘ar‘ar

2. **ar‘ar:**

Gazel 133

Mısra: 10

Dikenli ardiç ağacı, dağ servisi II sevgilinin zarif endâmı, ince ve uzun boyu.

9. O serv-ğadde ki var bu kirişmelerle çıkış
10. Nice şaşırmasun 'ar'ar çemende ref'târın

ārāyiş:

1. **ārāyiş:**

Gazel 56

Mısra: 8

Zinet, süs.

7. Şīve-i hüsn-i hudā-dād gerekdür yohsa
8. Zağan ārāyiş ile hem-ser-i tāvus olmaz

ārāyiş-i dīvān-ı belāgat:

1. **ārāyiş-i dīvān-ı belāgat:**

Gazel 13

Mısra: 14

Etkili sözlerden oluşmuş divanın süsü.

13. Naẓm-ı rengīnümü eylerse Necīb'üm tanzīr
14. Olur ārāyiş-i dīvān-ı belāgat kat kat

ārāyiş-i seyr-i temāşā:

1. **ārāyiş-i seyr-i temāşā:**

Gazel 5

Mısra: 4

Gezip görmenin süsü.

3. Çık seyre levendāne şaluñ kaddüñi göster
4. Vir hüsnüñe ārāyiş-i seyr-i temāşā

'arbede-engīz:

1. **'arbede-engīz:**

Gazel 107

Mısra: 2

Kargaşa koparan.

1. Eşrefüm 'āleme āşüb-figendür niğehüm
2. Bir 'aceb 'arbede-engīz fitendür niğehüm

'ārī:

1. **'ārī:**

Kaside 8

Mısra: **36**

(Bir şeyden) Kurtulmuş, soyunmuş olan, (o şeyi) üzerinden atmış bulunan.

35. Efendüm tūṭī-i ṭab‘um benüm de söylemek ister

36. Görüp āyīne-i ṭab‘-ı şerīfūñ jengden ‘ārī

‘ārif:

1. ‘ārif:-e

Gazel 61

Mısra: **3**

Bilge kişi.

3. Gerçi dirler ki yeter ‘ārif bir gül ammā

4. Müteselli degilüz bir gül-i ḥandān ile biz

2. ‘ārif:

Gazel 96

Mısra: **25**

Bilge kişi.

25. Mesnevisinden ider ‘ārif olan

26. Aḥz-ı esrār-ı ‘ulūm-ı ‘ālem

‘ārif ol:

1. ‘ārif olmağıla:-mağ, -ıla

Gazel 109

Mısra: **3**

Bilgili olmak.

3. ‘Ārif olmağıla vāsīta-i zikru’llāh

4. Her zaman itmede tekrār-be-tekrār ḳasem

‘ārız:

1. ‘ārızuñ:-uñ

Gazel 123

Mısra: **1**

Yanak.

1. ‘Ārızuñ itdi nem-i ḥoy-ı ḥacālet taḥsīn

2. Saña ey tāze gül-i bāğ-ı letāfet taḥsīn

‘ārız-efrüz-ı kemāl:

1. ‘ārız-efrüz-ı kemāl:

Gazel 1

Mısra: **2**

Yanağı aydınlatan olgunluk.

1. Reng-i gül ruhsāre pīrā-yı cemāl olmuş saña
2. Şeb-nem-i şerm ‘arız-efrüz-ı kemāl olmuş saña

‘arız-ı mihr:

1. ‘arız-ı mihr:

Gazel 156

Mısra: **5**

Güneş gibi parlayan yanak.

5. Olsa pīrāste hāl ü haṭ ile ‘arız-ı mihr
6. Aña teşbīh iderdük ruḥ-i dil-dārumuzı

‘arız-ı pāk:

1. ‘arız-ı pākinde:-in, -de

Gazel 77

Mısra: **5**

Temiz alın.

5. ‘Arız-ı pākinde mahuñ var ise reng-i kelef
6. Gird-i ruhsārında yārūñ ol haṭ-ı reyhāna baḳ

‘arız-ı tībān:

1. ‘arız-ı tībānuña:-uñ, -a

Tahmis 6

Mısra: **21**

Parlak yanak.

21. ‘Arız-ı tībānuña teşbīh-i māh itdümse de
22. Nāme-i ā‘māli cürm ile siyāh itdümse de

‘arşagāh-ı hüner ü nazm:

1. ‘arşagāh-ı hüner ü nazmda:-da

Kaside 7

Mısra: **82**

Beceriklilik ve şiir (söz söyleme) meydanı.

81. Aña şad ḥamd ki bu edhem-i kilik-i çālāk
82. ‘Arşagāh-ı hüner ü nazmda gitdikçe gider

‘arşageh:

1. ‘arşagehde:-de

Gazel 66

Mısra: **14**

Meydan.

13. Şikeste-pāy semend-i yerā‘a ey ‘İzzet

14. Bu ‘arşagehde қосun tek ü tāzı leng olmuş

‘arşā-i arz-ı mahāret:

1. ‘arşā-i arz-ı mahāretde:-de

Kaside 10

Mısra: 5

Hüner dünyasının toprağı.

5. ‘Arşā-i arz-ı mahāretde olup gerd-engīz

6. Hāsıdın çeşmini ol gerd ile kör eyleyelüm

‘arşa-i midhat:

1. ‘arşa-i midhatde:-de

Kaside 7

Mısra: 92

Övme meydanı.

91. Tā ki pākīze-edāyān-ı kemāl ü ‘irfān

92. Olalar ‘arşa-i midhatde sitāyış-güster

‘arşa-i nāz:

1. ‘arşa-i nāzuñ:-uñ

Tahmis 6

Mısra: 26

Cilve meydanı.

25. ‘Āşık-ı şūrīdeler baқma begüm ma ‘zürdur

26. ‘Arşa-i nāzuñ senüñdür güy u çevgānı bu gün

‘arş-āşinā:

1. ‘arş-āşinā:

Gazel 29

Mısra: 2

Göğün en yüksek katını bilen.

1. Merhabā ey murğ-ı lāhūtī-nevā nev-rūzdur

2. Eyle gül-bang-ı demüñ ‘arş-āşinā nev-rūzdur

artık:

1. artık:

Terkib-bend 1

Mısra: 46

Bundan sonra.

45. Ahvālümü tayanlar acır sîne-çāk olur
46. Artık baña füzūni-i gamdan ne bāk olur

‘arūs:

1. ‘arūsa:-a

Gazel 91

Mısra: 11

Süslenmiş gelin.

11. ‘Arūsa döndi yine bīkr-i ma‘ni-i rengīn
12. Ne ziyet eyledi irāş gör hınā-yı hayāl

‘arūs-ı cemāl-i yār:

1. ‘arūs-ı cemāl-i yār:

Gazel 7

Mısra: 3

Sevgilinin yüzünün gelinliği (duvak).

3. Tebdīl-i kisve kıldı ‘arūs-ı cemāl-i yār
4. Bir pullı nev-nikāba büründi nehāyeti

‘arūs-ı vişāl:

1. ‘arūs-ı vişāl:

Gazel 88

Mısra: 3

Kavuşma düğünü.

3. Hülāsa-i emel-i dil olan ‘arūs-ı vişāl
4. Henüz müstetir-i perde-i hafā mı degül

arż:

1. arża:-a

Gazel 117

Mısra: 17

Dünya.

17. Cenāb-ı ‘ākif-i zer-bāf-ı nażma arża nā-şāyān
18. Bu gūne bir nesīc-i sāde çıkdı destgāhumdan

‘arż:

1. ‘arż:

Gazel 57

Mısra: 13

Sunma, bir büyüğe takdim etme.

13. Gevher-i eş'ārımız 'İzzet Necīb'e 'arz için
14. Ğarķ-ı baħr-ıā ħacletüz Şerm ile āb altundayuz

'arz eyle:

1. 'arz eyle:

Gazel 158

Mısra: 13

Sunmak; göstermek.

13. 'Arz eyle hemān Őabrī-i muciz-deme Őurma

14. 'İzzet hevesüñ Şi'riñi teŐhīre degül mi

2. 'arz eylese: -se

Kaside 3

Mısra: 40

Sunmak; göstermek.

39. Nigeh-i merħamet itmez o Şeh-i taħt-ı sitem

40. Ne ķadar ħālını 'arz eylese bu 'aŐıķ-ı zār

3. 'arz eylesem: -se, -m

Gazel 23

Mısra: 13

Sunmak, göstermek.

13. Bu nev-nazmı sezā 'arz eylesem Şad Şermile 'İzzet

14. O zāt-ı pāke kim gencīne-i luħ u mürüvvetdür

'arz it:

1. 'arz idecegüm: -eceg, -üm

Kaside 5

Mısra: 55

Sunmak; göstermek.

55. Bundan girü 'arz idecegüm 'ıķd-ı cevāhir

56. Ğayret virecek ser-te-ser ammā YeñiŐehr'e

2. 'arz idelüm: -elü, -m

Kaside 10

Mısra: 24

Sunmak.

23. Ruk'a-i Şekve be-dest āh iderek inleyerek

24. Ğālimum 'arz idelüm bārī ħuzūr eyleyelüm

3. 'arz idem: -em

Kaside 13

Mısra: 35

Sunmak.

35. Lîk hâlüm ‘arz idem sulţānuma
36. Belki raḥm eyler dil-i nālānuma

4. ‘arz ider:-er

Gazel 29

Mısra: 6

Sunmak; göstermek.

5. Gör bahāriyye yine ḥübāna olmuş cilvegāh
6. ‘Arz ider her nārven-ḳad bir edā nev-rūzdur

5. ‘arz iderek:-erek

Kaside 1

Mısra: 70

Sunmak; göstermek.

69. ‘İzzetā lāfi ḳoyup ğayrı efendüñçün ḳıl
70. Ḳulluğuñ ‘arz iderek cerr-i valā-yı nuşret

6. ‘arz idersin:-er, -sin

Gazel 138

Mısra: 13

Sunmak.

13. ‘İzzetā bilsem ne yüzle ‘arz idersin nazmuñı
14. Sen Rızā-yı mu ‘ciz-i sihr-iştiḥāre rū-be-rū

7. ‘arz itdüm:-dü, -m

Gazel 59

Mısra: 13

Sunmak.

13. Cümle ḥübāna bu gün ben derdümi ‘arz itdüm
14. ‘İzzetā dimediler derdüñe dermān virürüz

8. ‘arz itmege:-e

Gazel 40

Mısra: 13

Anlatmak, söylemek.

13. ‘İzzet ‘arz itmege eş‘ārını mānend-i Necīb
14. Nükte-fehm-i süḥan-ı nādire-sencān ister

9. ‘arz itmege:

Gazel 82

Mısra: 13

Anlatmak, söylemek.

13. İsterüm hālümü ‘arz itmege ‘İzzet ammā
14. Korkarum eylemez ıŝgā küçücükdür küçücük

10. ‘arz itmek: -mek

Gazel 60

Mısra: 17

Sunmak.

17. ‘Arz itmek için Necīb’e ‘İzzet

18. Hem-vāre ğazel-serālaruz biz

11. ‘arz itsem: -se, -m

Kaside 2

Mısra: 73

Sunmak, arz etmek.

73. Ŗikeste-beste eger bir ğazelcik ‘arz itsem

74. Huzūr-ı devlete olmaz mı ruŖŖat u düstür

12. ‘arz itsün: -sün

Kaside 13

Mısra: 52

Sunmak; göstermek.

51. Mā-ħaşal akrānı yoğdur ol Ŗehün

52. İster ‘arz itsün felek mihr ü mehün

‘arz-ı cemāl it:

1. ‘arz-ı cemāl itseñ: -se, -ñ

Gazel 5

Mısra: 7

Yüz göstermek.

7. Sen her ne zamān ‘arz-ı cemāl itseñ ölürler

8. Bu dīdelerüm ğarĖa-i envār-ı temāŖā

‘arz-ı dīdār:

1. ‘arz-ı dīdār:

Kaside 7

Mısra: 3

Yüz gösterme.

3. Eyleyor āyīne-i Ŗab‘dan ‘arz-ı dīdār

4. ‘Aks-i timŖāl-i perī-zād-ı maĖāl-ı ĖoŖ-ter

‘arz-ı hāl it:

1. 'arz-ı hâl itmede:-mede

Kaside 10

Mısra: 26

Halini söylemek, gönlünden geçeni söylemek.

25. Bizüm ol dâver alur dâdimuzı anlardan

26. 'Arz-ı hâl itmede lâyıq mı kuşür eyleyelüm

'arz-ı hâl:

1. 'arz-ı hâle:-e

Gazel 112

Mısra: 2

Halini söylemek, gönlünden geçeni söylemek.

1. Ol şeh-i hüsne mesâg-ı 'arz-hâlüm yok benüm

2. 'Arz-ı hâle olsa da ruhsat mecâlüm yok benüm

2. 'arz-ı hâller:-ler

Gazel 25

Mısra: 2

Halini söylemek, gönlünden geçeni söylemek.

1. Taht-ı cefâda hüküm ideli hurde-sâller

2. Bâzîçe oldu şundığımız 'arz-ı hâller

'arz-ı hışm u gâzab:

1. 'arz-ı hışm u gâzab:

Gazel 6

Mısra: 8

Öfke ve kızgınlığın sunulması.

7. Bilmem cefâ mı maqşadı yaruñ vefâ mıdur

8. Hem eyler 'arz-ı hışm u gâzab hem gelür baña

'arz-ı hüsn:

1. 'arz-ı hüsn:

Gazel 159

Mısra: 10

Güzelliği sunma.

9. Ki benüm cāndan 'azîzüm o server-i sînem

10. 'Arz-ı hüsn ile hırāmān olacaq dem geldi

'arz-ı nazîre:

1. 'arz-ı nazîre:

Gazel 136

Mısra: 10

Nazire sunma, gösterme.

9. Luṭfî-i nükte-pervere ḥaddüñ mi 'İzzetâ

10. 'Arz-ı nazîre olmasa emr-i ḥudâygân

'arz-ı niyâz:

1. 'arz-ı niyâz:

Tahmis 6

Mısra: 12

İstek sunmak.

11. Dergeh-i dil-dâre vardum bir seher vaqt-i namâz

12. İtmek ümîdiyle ol meh-pâreye 'arz-ı niyâz

2. arz-ı niyâza:-a

Gazel 139

Mısra: 11

Rica sunma.

11. Şaçup arz-ı niyâza toḥm-ı sirişk

12. Demed-i vaşlı al zamân-ı direv

'arz-ı şabâhat:

1. 'arz-ı şabâhatı:-ı

Gazel 7

Mısra: 10

Yüzün güzelliği.

9. Ğırbâla döndirür dil-i âyinedârımı

10. Yârüñ baña o vechle 'arz-ı şabâhatı

'arz-ı şecâ'at:

1. 'arz-ı şecâ'at:

Kaside 4

Mısra: 33

Cesaret gösterisi.

33. Şimdi meydâna çıkup 'arz-ı şecâ'at itsün

34. Yoḥsa iş mi fuḳarâya o kadar zulm ü gâzab

'arz-ı şive:

1. 'arz-ı şiveler:-ler

Gazel 46

Mısra: 4
İşvelerin sunulması.

3. ‘Āşık-ı şūrīdelerde kalmaz āsār-ı şu‘ūr
4. Nev-be-nev itdükçe ‘arz-ı şīveler maḥbūblar

‘asā:

1. ‘aşā:

Gazel 40

Mısra: 6

Uzun çomak, el değneği.

5. Çıkmağa zirve-i kühsār-ı vişāle ancak
6. Elde pīrāne ‘aşā şevk-i civānān ister

2. ‘aşā:

Gazel 80

Mısra: 11

Uzun çomak, el değneği.

11. Elde tesbīh ü ‘aşā zühhāduñ
12. Hey’et-i bü’l-‘acebün çok gördük

āşafā:

1. āşafā:

Kaside 3

Mısra: 29

“ey āsaf, ey vezir!” anlamında seslenme.

29. Āşafā böyle mi āğāz iderüm vaşfuña ben
30. Çarḥ-ı dūn itmese dil-teng-i ğumūm-ı bisyār

2. āşafā:

Kaside 4

Mısra: 39

“ey āsaf, ey vezir!” anlamında seslenme.

39. Āşafā baḥr-kefā gevher-i dürc-i şerefā
40. Ey ki müstağrak-ı cūy-ı ni‘amı şeyḥle şāb

3. āşafā:

Kaside 13

Mısra: 31

“ey āsaf, ey vezir!” anlamında seslenme.

31. Āşafā baḥşende-i deryā-kefā
32. Ey melāz-ı ümmetān-ı Muştafā

āşaf-ı ‘ādil:1. **āşaf-ı ‘ādil:****Kaside 2**Mısra: **41***Adaletli vezir.***41.** Odur o āşaf-ı ‘ādil ki āb-ı tūği ile**42.** Söner tekevvün iden her şerāre-i şer ü şūr**āşaf-ı Cem-hadem:**1. **āşaf-ı Cem-ḥadem:****Kaside 6**Mısra: **94***Cem'e hizmet edenlerin veziri.***93.** Şāhib-i tūğ u ‘alem nāzım-ı aḥvāl-i ümem**94.** Āşaf-ı Cem-ḥadem ü dāver-i Dārā-derbān**āşaf-ı ‘lī-himemā:**1. **āşaf-ı ‘lī-himemā:****Kaside 1**Mısra: **55***Hikmetler için (olan) vezir.***55.** Dāver-i Cem-ḥademā āşaf-ı ‘lī-himemā**56.** Ey der-i bārgēh-i devleti cāy-ı nuşret**āşaf-ı melek-şifātā:**1. **āşaf-ı melek-şifātā:****Kaside 2**Mısra: **61***Melek nitelikli vezir.***61.** Sütüde-menḳabetā āşaf-ı melek-şifātā**62.** Eyā nesāyim-i enfāsi feyz-i nefḥā-i şūr**āşaf-ı sahib-himem:**1. **āşaf-ı şāhib-himemi:-i****Kaside 11**Mısra: **29***Hikmetler sahibi vezir.*

29. İşit ol āřaf-ı şahib-himemi
30. Ele alduğda ne söyler şalemi

āřaf-ı şahib-seyfi:

1. āřaf-ı şahib-seyfi:-i

Kaside 1

Mısra: 73

Kılıç sahibi vezir.

73. Haķķ Te‘ālā kıla ol āřaf-ı şahib-seyfi
74. Dā‘imā ğālib-i meydān-ı veĝā-yı nuşret

āřaf-ı zīřān:

1. āřaf-ı zīřān:

Kaside 1

Mısra: 39

şanlı vezir.

39. Öyle bir āřaf-ı zīřān ki ezelden olmuş
40. Řāmet-i şaddine řespīde řabā-yı nuşret

āřaf-ı zīřān:

1. āřaf-ı zīřān:-i

Kaside 2

Mısra: 100

şanlı vezir.

99. Füzūn-ter eyleyüp iķbāl ü ‘mrini Mevlā
100. Kıla o āřaf-ı zīřānı dem-be-dem mesrr

āřaf-ı zīřān-ı Felātün-tedbīr:

1. āřaf-ı zīřān-ı Felātün-tedbīr:

Kaside 17

Mısra: 20

Felātun yönetiminin şanlı veziri.

19. Nice yol bulduņ efendüm bu şadar māni‘ var
20. Bā-ħuřs āřaf-ı zīřān-ı Felātün-tedbīr

asālet:

1. asāletin:-in

Kaside 2

Mısra: 30

Asillik, soyluluk.

29. Cenāb-ı dāver-i Dārā-ḥadem Selīm Paşa
30. Ki bes asāletin īmāya cebhesindeki nūr

aşamm:

1. aşammdur:-dur

Kaside 9

Mısra: 24

Sağır, işitmez.

23. Meger ki tuysun mācerāyı

24. Uzatmış gūşını zanbağ aşammdur

āşār:

1. āşārum:-um

Kaside 5

Mısra: 66

Eserler.

65. Ğayrı bilinür meretebe-i ṭab‘-ı bülendüm

66. Āşārum olur gün gibi peydā Yefñişehr’e

2. āşārum:-um

Kaside 13

Mısra: 109

Eserler.

109. Görsin āşārum benüm iden gümān

110. Zūr-ı ṭab‘um andan olur müstebān

3. āşārı:-ı

Gazel 132

Mısra: 11

Eserler.

11. Şā‘irlerin āşārı ider ḳadriñi izhār

12. Geç dā‘iye-i terk-i ehibbā vü vaṭandan

4. āşārımı:-ı, -n, -ı

Gazel 133

Mısra: 14

Eserler.

13. Düşürmez ‘İzzet’e kimse selīḳa-i sūḥanı

14. Velī ta‘accüb iderler görüncē āşārımı

āşār-ı kilik:

1. **āşār-ı kilki:-i**

Gazel 130

Mısra: 10

Kalemin eserleri.

9. 'İzzet Necîb-i nükte-vere kim virür cevâb

10. Āşār-ı kilki ğıpta-fezâ-yı Cerîr iken

āşār-ı pāk:

1. **āşār-ı pāküñi:-ü, -ñ, -i**

Gazel 97

Mısra: 17

Temiz eserler.

17. 'İzzet cenâb-ı Muḥlis'in āşār-ı pāküñi

18. Tanzîrde selâset-i güftâre uğradum

āşār-ı şu'ûr:

1. **āşār-ı şu'ûr:**

Gazel 46

Mısra: 3

Bilincin izleri.

3. 'Āşık-ı şürîdelerde kalmaz āşār-ı şu'ûr

4. Nev-be-nev itdükçe 'arz-ı şîveler maḥbûblar

āşār-ı tab'-ı husrev-i sihr-âver:

1. **āşār-ı tab'-ı husrev-i sihr-âver:**

Gazel 147

Mısra: 14

Sihir yapan padişahın karakterinin eserleri.

13. 'İzzet gâzel mi söylenür eş'âr mı olur

14. Āşār-ı tab'-ı husrev-i sihr-âver üstüne

āşār-ı temâşâ:

1. **āşār-ı temâşâ:**

Gazel 5

Mısra: 14

Eğlencenin eserleri, izleri.

13. 'İzzet yine beñzer ki o gül-çehreyi gördüñ

14. Var sende bu gün añladum āşār-ı temâşâ

āşār-ı zulmet-i deycür:

1. **āṣār-ı zulmet-i deycūr:**

Kaside 2

Mısra: **6**

Karanlığın karanlık eserleri.

5. Fūrūg-ı mihr-i meserretle tıldı çār cihet

6. Güm oldı ğam gibi āṣār-ı zulmet-i deycūr

āsīb-i dehr:

1. **āsīb-i dehrden:-den**

Gazel 136

Mısra: **17**

Dünyanın felaketi.

17. Āsīb-i dehrden anı hıfz eylesün İlāh

18. Pejmürdelenmesün gül-i ruhsārı bir zamān

āsīb-i hatar:

1. **āsīb-i haṭardan:-dan**

Kaside 6

Mısra: **119**

Tehlikenin zararı.

119. Eylesün anları āsīb-i haṭardan maḥfūz

120. Cedd ile vālid-i mācidle Cenāb-ı Mennān

āsīb-i hāzān:

1. **āsīb-i hāzāniden:-i, -den**

Kaside 8

Mısra: **68**

Sonbaharla ilgili felaket.

67. Hevā-yı gülşen-i iqbāli olsun i'tidāl üzre

68. Hūdā hıfz itsün āsīb-i hāzāniden o gülzārı

āsīb-i keder:

1. **āsīb-i kederden:-den**

Kaside 4

Mısra: **55**

Üzüntünün zararları.

55. Eyleyüp zātuñı āsīb-i kederden maḥfūz

56. Haşmuña ğālíp ide ḥazret-i Rabbü'l-erbāb

asıl-i siyādet:

1. **aşıl-i siyâdet:**

Kaside 2

Mısra: **63**

Efendiliğın soylu kişisi.

63. Sen ol aşıl-i siyâdet şî'âr suñ ki sezâ
64. Vücüd-ı pākūñ ile âferîniş olsa faḥūr

āsītān:

1. **āsītānuñdan:-uñ, -dan**

Gazel 16

Mısra: **11**

Kapı eşiği; dergah.

11. Āsītānuñdan ölünce gitmem
12. Böyle 'ahd eylemişüm rüz-ı elest

āsītān-ı kerem:

1. **āsītān-ı keremi:-i**

Kaside 6

Mısra: **68**

Cömertlik dergahı.

67. Āstīn-i himemi māye-dih-i ehl-i niyāz
68. Āsītān-ı keremi melce-i ḥacet-mendān

aşl:

1. **aşl:-ı**

Gazel 46

Mısra: **13**

Hakiki.

13. Gāh olur kim aşlı yok bir va'd-ı bī-incāz ile
14. Derdini ḥasret-keşānuñ tāzeler maḥbūblar

aşla:

1. **aşla:**

Kaside 13

Mısra: **18**

Asla, hiçbir zaman.

17. Şīr-ḥvār-i şīr āhū-beççeler
18. Kimseden yok kimseye aşla zarar

2. **aşla:**

Gazel 119

Mısra: 12
Asla, hiçbir zaman.

11. Begüm şîr ü şekerleş gayrılarla imtizâcuñ var
12. Bizümle şöhet-i helvâya aşla rağbet itmezsın

3. ašlâ:

Gazel 135
Mısra: 3
Asla, hiç.

3. Ebnâ-yı zamân kâbil-i ülfet degül ašlâ
4. Kim var olacak hem-demümüz bây u gedâdan

aşl-ı pâke:

1. aşl-ı pâke:

Kaside 2
Mısra: 38
Temiz soy II Hz. Peygamberin soyu.

37. Var aña mertebesin ol sülâleden gelenün
38. O aşl-ı pâke olan müntesib ne gevher olur

âsmân:

1. âsmâna:-a

Terkib-bend 1
Mısra: 47
Gök, sema.

47. Dûd-ı derûnum itse şu 'ûd âsmâna dek
48. Çeşm-i felekden eşk ağıdur hâkdâne dek

'aşr:

1. 'aşrda:-da

Kaside 18
Mısra: 13
Devir.

13. Bu zümrenüñ cem'ine fâ'ik şu 'aşrda
14. Zann eylerüm ki dâver-i Dârâ-nâşîbdür

'aşr-ı hüsn:

1. 'aşr-ı hüsnünde:-üñ, -de

Gazel 157

Mısra: 9
Güzellik zamanı.

9. ‘Aşr-ı hüsnünde eyā şūh-ı şeker güftārum
10. Çāh-ı nisyāndadır Yūsuf-ı Mısr’uñ nāmı
āsūde:

1. **āsūde:**

Kaside 11
Mısra: 24
Mutlu, üzüntülerden uzak.

23. ‘Adl ü inşāfda yek-ṭā-yı zamān
24. Sāyesinde heme āsūde cihān

āsūde ol:

1. **āsūde olup:-up**

Kaside 3
Mısra: 57
Mutlu olmak, müsterih olmak.

57. Zātı gül-pister-i iḳbālde āsūde olup
58. Devleti gibi ola dīde-i baḫtı bīdār

2. **āsūde ola:-a**

Kaside 3
Mısra: 32
Mutlu olmak, müsterih olmak.

31. Neyleyüm āh felek düşmen-i dīrīnemdür
32. Ḳor mı āsūde ola çākerüñi ol ğaddār

āstān:

1. **astānuñ:-uñ**

Kaside 7
Mısra: 34
Eşik, dergah.

33. Ya‘ni dergāh-ı Selīm Beg ki edeble her rūz
34. Āstānuñ geçemez öpmese mihr-i enver

āstīn-i himem:

1. **āstīn-i himemi:-i**

Kaside 6
Mısra: 67
Himmetler (gömleğinin) kolu.

67. Āstīn-i himemi māye-dih-i ehl-i niyāz
68. Āsitān-ı keremi melce-i ĥacet-mendān

‘āşık:

1. ‘āşıklarını:-lar, -ı, -nı

Gazel 5

Mısra: 9

Āşık, seven kişi.

9. ‘Āşıklarını bezmde ey şem‘-i şeb-efrūz
10. Pervāne ider şu‘le-i dīdār-ı temāşā

2. ‘āşıkuñ:-uñ

Kaside 8

Mısra: 3

Āşık, seven kişi.

3. Serinden var ise geçmiş şovuk şu ‘āşıkuñ zīrā
4. Şitā vü şayf germ-ülfet diler kendü ile yārı

3. ‘āşık:

Kaside 13

Mısra: 65

Āşık, seven kişi.

65. Kimsin ‘ālemde be hey ‘āşık ‘aceb
66. Kim benüm vaşlum dilersin rüz u şeb

4. ‘āşık:

Kaside 17

Mısra: 25

Āşık, seven kişi.

25. Korkma ‘āşık bize dünyāda mazarrat gelmez
26. Eyleme āyīne-i ħalbūñi beyhūde kesīr

5. ‘āşıka:-a

Gazel 25

Mısra: 10

Āşık, seven kişi.

9. Ĥayrānyam mu‘āmele-i dil-firibinūñ
10. İtdükçe gāhī ‘āşıka va‘d-i vişāller

6. ‘āşıklara:-lar, -a

Gazel 26

Mısra: 13

Āşık, seven kişi.

13. Dimişsin niyyetüm 'âşıklara açılmadır bir gün
14. Piyâz ey lâle-ruḥ meczûmuzdur sende kat kat var

7. 'âşıklar:-lar

Gazel 48

Mısra: 1

Âşık, seven kişi.

1. Şem 'veş yansa da şeb-tâ-seher 'âşıklar
2. Bulamaz encümen-i yârda yer 'âşıklar

8. 'âşıklar:-lar

Gazel 48

Mısra: 2

Âşık, seven kişi.

1. Şem 'veş yansa da şeb-tâ-seher 'âşıklar
2. Bulamaz encümen-i yârda yer 'âşıklar

9. 'âşıklar:-lar

Gazel 48

Mısra: 4

Âşık, seven kişi.

3. Gülşen-i hüsnine bülbül kesilürler yek-ser
4. Görseler gül gibi bir tâze püser 'âşıklar

10. 'âşıklar:-lar

Gazel 48

Mısra: 6

Âşık, seven kişi.

5. Lücce-i ye's-i vişâle düşürüp felek dili
6. Olmada ğarğa-i girdâb-ı keder 'âşıklar

11. 'âşıklar:-lar

Gazel 48

Mısra: 8

Âşık, seven kişi.

7. Yâr ile dest-be-dest olmağa mâ'nilerdür
8. Âh aġyârũ elinden ne çeker 'âşıklar

12. 'âşıklar:-lar

Gazel 48

Mısra: 10

Âşık, seven kişi.

9. Yā seferdür yā taḥammül dinülür çāre-i ‘aşk
10. Ne taḥammül idebildi ne sefer ‘āşıklar

13. ‘āşıklar:-lar

Gazel 48

Mısra: 12

Âşık, seven kişi.

11. Bî-tevaḳḳuf hele sevdikleri şūḥun yolına
12. Ser ile cānı fedā eylediler ‘āşıklar

14. ‘āşıklar:-lar

Gazel 48

Mısra: 14

Âşık, seven kişi.

13. Ḥvāb-ı rāḥat mı girer gözlerine ta-be-şabah
14. Gice yıldız sayar ey reşk-i kamer ‘āşıklar

15. ‘āşıklar:-lar

Gazel 48

Mısra: 16

Âşık, seven kişi.

15. Bezm-i ḥasretde ḥayāl-i leb-i rengīnūñ ile
16. Nūş ider mey yerine ḥūn-ı ciger ‘āşıklar

16. ‘āşıklar:-lar

Gazel 48

Mısra: 18

Âşık, seven kişi.

17. Şem‘-i ruḥsāruña pervāne gibi yanmaḳda
18. Beñzemez ‘İzzet-i sūzāna diger ‘āşıklar

17. ‘āşık:-a

Gazel 58

Mısra: 7

Âşık, seven kişi.

7. Ser-fürū itse raḳīb ‘āşık her dem ne ‘aceb
8. Ḳaḅı ḡavḡāda ‘Amır pā-zede-i Zeyd olmaz

18. ‘āşık:

Gazel 77

Mısra: 15

Âşık, seven kişi.

15. Hâfız'ı 'âşık mıdır ma'şuk mı fark idemem
16. Biz hele hayretde kaldık bir bölük hayrâna bak

19. 'âşıkum:-um

Gazel 81

Mısra: 1

Âşık, seven kişi.

1. 'Āşıkum āşüfte-i efsūnyum bir āfetūñ
2. Mübtelā-yı dīde-i mey-gūnyum bir āfetūñ

20. 'âşıklarınūñ:-ları, -nuñ

Gazel 85

Mısra: 15

Âşık, seven kişi.

15. Vāy aḥvāl-i perīşānına 'âşıklarınūñ
16. Böyle kalursa eyā nūr-ı başar şīvelerūñ

21. 'âşıkā:-a

Gazel 88

Mısra: 2

Âşık, seven kişi.

1. Hemīşe eyledigūñ dil-berā cefā mı degül
2. Cefā-yı dem-be-demūñ 'âşıkā vefā mı degül

22. 'âşıkı:-ı

Gazel 92

Mısra: 8

Âşık, seven kişi.

7. İttibā' ile rakīb-i bed-sirişte bezmden
8. 'Āşıkı tard itme lāyık mı mürüvetten bedel

23. 'âşıkā:-a

Gazel 103

Mısra: 8

Âşık, seven kişi.

7. Keyfümüz olmaz mı inşāf it pezīrā-yı ḥalel
8. Dirse 'âşıkā o gül-ruḥ infī'ālüm var benüm

24. 'âşıklarūñ:-lar, -uñ

Gazel 115

Mısra: 7

Âşık, seven kişi.

7. 'Āşıkıların oldı şimdi yek-ser
8. Üftāde-i hāk-rāh efendüm

25. 'āşık:

Gazel 125

Mısra: 1

Āşık, seven kişi.

1. Yāra 'āşık cān virür hem-şohbet olsun olmasun
2. Şem'e pervāne yanar germ-i ülfet olsun olmasun

26. 'āşık:

Gazel 131

Mısra: 5

Āşık, seven kişi.

5. Şebnemāsā ibtidā 'āşık ser-ā-pā dīde ol
6. Şoñra hayretle o gül-ruhsāra bak Allāh için

27. 'āşıkıların:-lar, -uñ

Gazel 134

Mısra: 13

Āşık, seven kişi.

13. Nār-ı sitemle kebāb eyledüñ 'āşıkıların
14. Merhāmetüñ yok mıdur ey meh-i nā-mihrbān

28. 'āşıkına:-ı, -n, -a

Gazel 149

Mısra: 3

Āşık, seven kişi.

3. Nuql-i lebiyle 'āşıkına neş'e-bahş iken
4. Dil-berlerüñ riyā mı olur bāde-nüşına

'āşıkān:

1. 'āşıkān:

Gazel 83

Mısra: 2

Āşıklar.

1. Āhuvān beste-i zencir-i cünün-ı nıgehüñ
2. 'Āşıkān mest-i mey-i bezm-i füsün-ı nıgehüñ

'āşıkāne:

1. 'āşıkāne:

Gazel 86

Mısra: 14
Âşığa yaraşır şekilde.

13. Cihānda ‘İzzet-i şeydāya ğālība maḥsūs
 14. Bu ‘āşıkāne terāne bu şā‘irāne ğazel

‘āşık-ı āşüfte:

1. ‘āşık-ı āşüfte:
Gazel 120
 Mısra: 14
Perişan aşık.

13. Ğaraż cevır ü sitemden imtiḥān olmağ gerek yoḥsa
 14. Ğüzeller hiç geçer mi ‘āşık-ı āşüfte ḥālinden

‘āşık-ı bī-ser ü pā:

1. ‘āşık-ı bī-ser ü pālar:-lar
Gazel 41
 Mısra: 6
Çaresiz, perişan aşık.

5. Kūh u şahrā-yı tutarlarsa yine
 6. ‘Āşık-ı bī-ser ü pālar demidür

‘aşık-ı dü:

1. ‘aşık-ı dü:
Gazel 61
 Mısra: 6
İki aşık.

5. Kim dimiş kim dil-i vāḥidde iki yār olmaz
 6. İşte ser-geştelerüz ‘aşık-ı dü cān ile biz

‘āşık-ı ḥazīn:

1. ‘āşık-ı ḥazīn:
Gazel 95
 Mısra: 17
Kederli aşık.

17. Şīven-i kıl-k-i ‘İzzet’i ğüş iden ‘āşık-ı ḥazīn
 18. Hīç çeker mi bir daḥı bezmde imtinān-ı ney

‘āşık-ı işkeste-zamīr:

1. 'āşık-ı işkeste-zamîr:

Kaside 17

Mısra: 10

Kalbi kırık aşık.

9. Nā-gehān nāz ile gül-berg-i lebūñ deprettdi

10. Dedi tenhā mısın ey 'āşık-ı işkeste-zamîr

'āşık-ı miḥnet-zede:

1. 'āşık-ı miḥnet-zedenüñ:-nüñ

Gazel 157

Mısra: 12

Mihnet çeken, sıkıntılı âşık.

11. Oldıguñdan gıce sen zīver-i bezm-i āgyār

12. Yok mıdur 'āşık-ı miḥnet-zedenüñ peygāmı

'āşık-ı nā-çār:

1. 'āşık-ı nā-çāruñdur:-uñ, -dur

Gazel 43

Mısra: 14

Çaresiz, zavallı âşık.

13. Şād-kāmum ider iseñ ni 'met vaşluñla n' ola

14. 'İzzet-i dil-şüde bir 'āşık-ı nā-çāruñdur

'āşık-ı rencūr:

1. 'āşık-ı rencūr:

Kaside 2

Mısra: 16

İncinmiş aşık.

15. Düçār-ı derd-i ser olmuş zükām-ı ḥasretle

16. Yaturdı pister-i miḥnetde 'āşık-ı rencūr

'āşık-ı rindāne-meşreb:

1. 'āşık-ı rindāne-meşreb:

Gazel 99

Mısra: 5

Rint olan kimseye yakışır meşrepte olan aşık, seven.

5. Sebük-rūḥ 'āşık-ı rindāne-meşreb yār-ı cānumdur

6. Girān-cān zāhid-i bāridle ünsiyet qabūl itmem

'āşık-ı şeydā:

1. 'āşık-ı şeydāya:-ya

Gazel 32

Mısra: 2

Divane âşık.

1. Perçeminden her ne dem ol pür cefâ tel gösterür
2. 'Āşık-ı şeydāya zencîr-i müselsel gösterür

'āşık-ı şürîde:

1. 'āşık-ı şürîdeler:-ler

Tahmis 6

Mısra: 25

Divane âşık.

25. 'Āşık-ı şürîdeler bakma begüm ma'zürdur
26. 'Arşa-i nāzuñ senüñdür gūy u çevgāmı bu gün

2. 'āşık-ı şürîdelerde:-ler, -de

Gazel 46

Mısra: 3

Divane aşık.

3. 'Āşık-ı şürîdelerde kalmaz āşâr-ı şu'ūr
4. Nev-be-nev itdükçe 'arz-ı şîveler maḥbūblar

'āşık-ı zār:

1. 'āşık-ı zār:

Kaside 3

Mısra: 40

Ağlayan, inleyen âşık.

39. Nigh-i merḥamet itmez o şeh-i taht-ı sitem
40. Ne kadar ḥālını 'arz eylese bu 'āşık-ı zār

2. 'āşık-ı zārın:-ın

Gazel 133

Mısra: 1

Ağlayan, inleyen âşık.

1. Ne kendi kadrini bildi ne 'āşık-ı zārın
2. Zamān-ı ḥüsni hebā geçdi ḥayf o dil-dārın

'āşıkuñ āyîne-i ḥatır:

1. 'āşıkuñ āyîne-i ḥatır:-ı

Gazel 50

Mısra: 7

Aşığın gönül aynası II aşığın temiz gönlü.

7. 'Āşıkuñ āyīne-i hātırı seng-i ğamdan
8. Şīşe-i tevbe-i mey-keş gibi dā'im meksūr

āşikār:

1. **āşikār:**

Tahmis 6

Mısra: 17

Meydanda, açık.

17. 'Aksini var ise mir'āt içre gördi āşikār
18. Hüsüne hayrân olup eyler o da āh u zār

2. **āşikār:**

Gazel 8

Mısra: 2

Gizli olmayan, meydanda olan.

1. Nigāh-ı merhamet itmez o dil-şikār baña
2. Raķībe luḫfi nihān cevri āşikār baña

3. **āşikār:**

Gazel 95

Mısra: 5

Belli, açık.

5. Feyz-i deminden āşikār hāşiyet-i dem-i Mesīh
6. Mürde-dilān hep olmada zinde-i cāvidān-ı ney

āşinā:

1. **āşinā:**

Gazel 46

Mısra: 5

Tanıdık, dost.

5. Āşinā bīgāne olmazlardı ammā çāre yok
6. Zümre-i aġyārdan eyler hāzer maḫbūblar

2. **āşinālaruz:-lar, -uz**

Gazel 60

Mısra: 6

Tanıdık, dost.

5. Zühhāda vü pīr-i mey-fürūşa
6. Bīgāne vü āşinālaruz biz

āşinālık:

1. **āşinālıklar:-lar****Gazel 119**

Mısra: 7

Yakınlık, dostluk.

7. Nedür ey bî-vefâ bî-gânelerle āşinālıklar

8. Niçün üftādegānuñ öldürürsin şefkat itmezsin

āşināluk it:1. **āşināluk itmeden:-meden****Kıt'a 8**

Mısra: 3

Tanıdığını, bildiğini gösterecek şekilde davranmak, ahbaplık etmek.

3. Dağı ben itmeden hiç āşināluk

4. Temennâlarla kıldı dil-rübāluk

2. **āşinālıklar idüp:-üp****Kaside 7**

Mısra: 12

Tanıdığını, bildiğini gösterecek şekilde davranmak, ahbaplık etmek.

11. Biker iken ma'ni-i bîgâne yine bî-pervā

12. Āşinālıklar idüp lafz anı ağūşa çeker

āşiyān kıl:1. **āşiyān kıldı:-dı****Gazel 136**

Mısra: 4

Yuva yapmak, yuva kurmak.

3. Pervāz iderken evc-i selāmetde 'āķıbet

4. Kıldı şikenc-i zülfini murğ-ı dil āşiyān

āşiyāne:1. **āşiyāne:****Gazel 86**

Mısra: 4

Kuş yuvası II mesken.

3. Olur nişīmen-i nesr-i felekle düş-ā-düş

4. Tezerv-i ma'niye oldukça āşiyāne gazel

'aşk:1. **'aşkum:-um****Kaside 13**

Mısra: **61**

Âşk, candan sevme, gönül verme.

- 61.** Böyle kalursa eger ‘aşkum füzün
62. Olurum bî-şübhe kıys’a hem-cünün

2. ‘aşkum:-um

Kaside 17

Mısra: **42**

Âşk, candan sevme, gönül verme.

- 41.** Didi lâyıķ mı unutmaķ seni kim itmedesin
42. Her gice ‘aşkum ile āh u figān-ı Şeb-gīr

3. ‘aşkı:-ı

Gazel 28

Mısra: **11**

Âşk, candan sevme, gönül verme.

- 11.** O rütbe Mevlevīyān oldu ‘aşkı ile naḥīf
12. Ki tünd-bād dem-i neyle hem-çü kāh döner

4. ‘aşkı:-ı

Gazel 72

Mısra: **6**

Âşk, candan sevme, gönül verme.

- 5.** Őanma tenhā bizüz āvāresi ol māhveŐūñ
6. İdeyor ‘aşkı ile seb‘a-i seyyāre semā’

5. ‘aşka:-a

Gazel 95

Mısra: **10**

Âşk, candan sevme, gönül verme.

- 9.** Nağme degül enīn ider dilde ne-hufte derdi var
10. Ol ten-i zerd dāğ dāğ ‘aşka yeter niŐān-ı ney

6. ‘aşk:

Gazel 95

Mısra: **19**

Âşk, candan sevme, gönül verme.

- 19.** Nāyı Necīb-i pūr-hüner üfleye ‘aşk ile meger
20. İtmez o dem bu kilik-i ter-da‘vī-i imtiḥān-ı ney

7. ‘aşkıyla:-ı, -y, -la

Gazel 139

Mısra: 2

Âşk, candan sevme, gönül verme.

1. Şem‘-i bezm-i tarab bir âfeti sev
2. Çıksun ‘aşkıyla çak tepeñden ‘alev

8. ‘aşkuñ:-uñ

Gazel 140

Mısra: 1

Âşk, candan sevme, gönül verme.

1. ‘Aşkuñ ile geşt iderüz sū-be-sū
2. Derdüñ ile der-be-derüz sū-be-sū

‘aşk-ı hūbān:

1. ‘aşk-ı hūbānla:-la

Gazel 63

Mısra: 13

Güzellerin aşkı.

13. ‘Aşk-ı hūbānla āh itmede ‘İzzet dirler
14. Bir felāket-zede bir bī-ser ü pāyı bilürüz

āšnā:

1. āšnālar:-lar

Gazel 125

Mısra: 8

Tanıyan, yabancı olmayan.

7. Dā`imā bī-gānelerle hem-nişīn olmağda yār
8. Āšnālar dāğdār-ı ğayret olsun olmasun

āšnā-rū:

1. āšnā-rūluğa:-luğ, -a

Kaside 1

Mısra: 15

Tanıdık yüz.

15. Āšnā-rūluğa meyl itdi bu ešnālarda
16. Büt-i nāziş-ger-i bī-gāne-edā-yı nuşret

āşūb:

1. āşūba:-a

Kaside 9

Mısra: 29
Kargaşalık.

29. Nedür bu fitne vü aşüba bādī
30. Neden bu şür u gāvğā mültezemdür

āşüb-figen:

1. āşüb-figendür:-dür

Gazel 107

Mısra: 1

Karışıklığa düşüren.

1. Eşrefüm 'āleme āşüb-figendür nigeüm
2. Bir 'aceb 'arbede-engiz fitendür nigeüm

āşüb-ı zamān:

1. āşüb-ı zamānsın:-sın

Gazel 118

Mısra: 2

Zamanın (ortalığı) karıştrani.

1. Tezelzül-bahş-ı bünyād-ı sükün-ı 'āşıkānsın sen
2. Ne āşüb-ı zamānsın hāne-perdāz-ı cihānsın sen

āşüfte:

1. āşüftelerüñ:-ler, -üñ

Gazel 137

Mısra: 3

Sevgiden kendinden geçen, deli gibi olan.

3. Çıkar āşüftelerüñ başdan eyā serv-i hırām
4. Şāhidāne başuña şardıguñ ol şāluñ için

āşüfte-hāl-i Eşref:

1. āşüfte-hāl-i Eşref' dür:-dür

Gazel 27

Mısra: 16

Eşref'in perişan hali.

15. Ne kadar var ise cihānda güzel
16. Cümle āşüfte-hāl-i Eşref' dür

āşüfte-i dil-rübā:

1. **āşüfte-i dil-rübālaruz:-lar, -uz**

Gazel 60

Mısra: 1

Gönül çelen perişan.

1. Āşüfte-i dil-rübālaruz biz

2. Ser-geşte-i meh-liķālaruz biz

āşüfte-i efsün:

1. **āşüfte-i efsūnyum:-u, -y, -um**

Gazel 81

Mısra: 1

Cazibenin baştan çıkarması.

1. ‘Āşıkum āşüfte-i efsūnyum bir āfetüñ

2. Mübtelā-yı dāde-i mey-gūnyum bir āfetüñ

āşüftelen:

1. **āşüftelenür:-ür**

Kaside 3

Mısra: 23

Sevgiden kendinden geçmek, çıldırırçasına sevmek.

23. Sünbül āşüftelenür eyler ise dest-āvīz

24. Būy-ı ahlākını gülzāra nesīm-i eşhār

‘atā:

1. **‘atāda:-da**

Kaside 2

Mısra: 60

Cömertçe verme, ihsan, bağış.

59. Müşīr-i şīr-i şecā‘at vezīr-i Cem-‘azamet

60. Seḫā vü cūd u ‘atāda yegāne vü meşhūr

2. **‘atādur:-dur**

Kaside 4

Mısra: 7

Cömertçe verme, ihsan, bağış.

7. Bu ne in‘ām u ‘atādur bu ne iḫsān-ı ḫudā

8. Bu ne tevḫīk-i İlähi bu ne luṭḫ-ı Vehhāb

3. **‘atā:**

Kaside 9

Mısra: **79**

Cömertçe verme, ihsan, bağış.

79. 'Aṭā vü cūd u ihsānda yegāne
80. Saḥīdūr şāhib-i ḥüsn-i şiyemdür

4. 'aṭāyī: -y, -i

Gazel 63

Mısra: **2**

Cömertlik, ihsan.

1. Bilmeyüz şanma şaḥın ḳadr ü vefāyı bilürüz
2. Bizlere eyledigün luṭf u 'aṭāyı bilürüz

'aṭā-yı maḥz-ı Rabb-i zu'l-kerem:

1. 'aṭā-yı maḥz-ı Rabb-i zu'l-keremdür: -dür

Kaside 9

Mısra: **68**

Kerem sahibi Allah'ın saf ihsanı.

67. Ya ol zātındaki rüṣd ü fetānet
68. 'Aṭā-yı maḥz-ı Rabb-i zu'l-keremdür

āteş:

1. āteş:

Gazel 23

Mısra: **3**

Ateş II sıcaklık, hararet.

3. Olur āb üzre āteş āteş üzre āblar peydā
4. Şu dem ki ruḥları ḥamratlanup ḥoy-rīz-i ḥacletdür

2. āteş:

Gazel 23

Mısra: **3**

Ateş II sıcaklık, hararet.

3. Olur āb üzre āteş āteş üzre āblar peydā
4. Şu dem ki ruḥları ḥamratlanup ḥoy-rīz-i ḥacletdür

3. āteş:

Gazel 79

Mısra: **3**

Ateş II yakıcı etki.

3. Naḥvetle yaḳuşur mı bu āteş gibi geçiş
4. Ben ḥāk-i pāyuña nazaruñ yoḳ midur senüñ

4. **āteş:****Gazel 117**

Mısra: 3

Ateş II yakıcı etki.

3. Behişt-i rüy-ı alüñ şevkı yakdı serde bir āteş

4. Ki kemter lāle tıtmam dūzahı taraf-ı külāhumdan

āteş vir:1. **āteş virürler:**-ür, -ler**Kaside 16**

Mısra: 8

Yakmak.

7. Cihānda bu iki maḥbūb-ı dil-keş

8. Virürler ḥarmen-i ārāma āteş

āteş-i ‘aşk:1. **āteş-i ‘aşkıyla:**-ı, -y, -la**Gazel 148**

Mısra: 3

Aşk ateşi.

3. Āteş-i ‘aşkıyla sūzānum o bī-raḥm āfetüñ

4. Cānumı yaḫarsa da baḡrum kebāb eylerse de

2. **āteş-i ‘aşka:**-a**Gazel 108**

Mısra: 7

Aşk ateşi.

7. Mānend-i elin köri talup āteş-i ‘aşka

8. Destin şunıcaḫ destüme dil-dār tıtuşdım

āteş-i ehl-i maḥabbet:1. **āteş-i ehl-i maḥabbet:****Gazel 18**

Mısra: 4

Aşk sahibinin (aşığın) ateşi.

3. Dā`imā aḫker-fürüz-ı sīne-i sūzān iken

4. Ḳor mı olsun āteş-i ehl-i maḥabbet serd-ruḫ

āteş-i ḫasret:1. **āteş-i ḫasretle:**-le**Terkib-bend 1**

Mısra: 4
Hasret ateşi.

3. Teskîn-i ihtirāk menû-ı dem-i telāk
4. Yandum tutuşdum âteş-i hasretle bak bak

2. **âteş-i hasretle:-le**

Kaside 3

Mısra: 44

Hasret ateşi.

43. Şem' -i ruhsârına pervâne-i dil oldu düçâr
44. Çâresi şimdi nedür âteş-i hasretle yanar

âteş-i nahl-i tür:

1. **âteş-i nahl-i türdur:-dur**

Gazel 95

Mısra: 1

Tur Dağı 'ndaki ağacın ateşi.

1. Âteş-i nahl-i türdur bang-ı şeref-feşân-ı ney
2. Mevce-i baħr-ı nürdur nağme-i dil-sitân-ı ney

âteş-i ruhsâr:

1. **âteş-i ruhsâr:**

Gazel 108

Mısra: 1

(Sevgilinin) yanağının ateşi (yakıcı sıcaklığı).

1. Yakdı beni ol âteş-i ruhsâr tutuşdım
2. Düşdi dile bir nâr-ı şerer-bâr tutuşdım
2. **âteş-i ruhsârûña:-uñ, -a**

Gazel 102

Mısra: 1

(Sevgilinin) yanağının ateşi(yakıcı sıcaklığı).

1. Dil âteş-i ruhsârûña yansun mı efendüm
2. Bu tâbiş-i hicrâna tayansun mı efendüm

âteş-i seyyâle:

1. **âteş-i seyyâleyi:-y, -i**

Kaside 8

Mısra: 42

Akan ateş II güneş ışınları.

41. Hevâlarda bürüdet müsteban ü cân u ten lertzân
42. Bize şun sâkı sen ol âteş-i seyyâleyi bârî

âteşin-lafz:

1. **âteşin-lafz:**

Gazel 123

Mısra: 9

Ateş gibi yakıcı söz.

9. Âteşin-lafz ile vaşf-ı leb-i dil-berde yine
10. Nazmınun ma'ni-i renginine 'İzzet taḥsîn

âteş-zen-i fenâ:

1. **âteş-zen-i fenâ:**

Gazel 11

Mısra: 9

Kötülüğün çakmağı II kötülüğü ateşleme.

9. Saḳf-ı sipihre oldı mı âteş-zen-i fenâ
10. Âh-ı şerer-nişâr ne 'âlemeddür 'aceb

'âtıfetkârâ:

1. **'âtıfetkârâ:**

Kaside 8

Mısra: 29

Esirgeyen, merhamet eden şekilde.

29. Vezîr-i nâ-müdârâ kişver-arâ 'âtıfetkârâ
30. Ayâ kân-ı 'aṭānuñ gevher-i yek-tâ-yı şehvârı

'âtıfetmend:

1. **'âtıfetmendüm:-üm**

Kaside 13

Mısra: 92

Merhametli.

91. Ey keremkârüm veliyü'n-ni'metüm
92. 'Âtıfetmendüm 'aliyü'l-himmetüm

atım atım:

1. **atım atım:**

Gazel 141

Mısra: 3

Adım adım.

3. Şağā'ir kum gibi atım atım şadır kebā'ir de
4. Kālursa böyle aḥvālum hebāyum yā Resūla'llāh

a'vām:

1. a'vām:

Kaside 10

Mısra: 28

Yıllar, seneler.

27. Ya'ni düstür-ı kerem-pīşe Velī Paşa kim
28. İsterüz medḥini a'vām u şuhūr eyleyelüm

'avām:

1. 'avām:

Gazel 96

Mısra: 17

Halk, umum, herkes.

17. Gerçi ta'n eyler 'avām ammā biz
18. İtmezüz gūş-ı şütüm-ı 'ālem

āvāre:

1. āvāresidür:-si, -dür

Kaside 7

Mısra: 84

Zavallı, perişan.

83. Benüm ol ḥüsrev-i Şeb-dīz-süvār-ı ma'nī
84. Lafz-ı şīrīnimüñ āvāresidür şā'irler

2. āvāresi:-si

Gazel 72

Mısra: 5

Perişan, zavallı.

5. Şanma tenhā bizüz āvāresi ol mähveşüñ
6. İdeyor 'aşkı ile seb'a-i seyyāre semā'

3. āvārelerüz:-ler, -üz

Gazel 140

Mısra: 4

Perişan, zavallı.

3. Bādeye peymā-yı hevā vü heves
4. Bir bölük āvārelerüz sū-be-sū

āvāre ol:

1. **āvāre olduk:**-du, -k

Gazel 61

Mısra: 10

Serseri olmak, başı boş gezer olmak.

9. İki gözden n'ola cūş eyler ise cūy-ı sirişk

10. Olduk āvāre iki dīdesi fettān ile biz

āvāre-i cünūn:

1. **āvāre-i cünūn:**

Gazel 89

Mısra: 13

Deliliğin kendini bilmezliği.

13. Āvāre-i cünūn ideyor 'İzzetā gibi

14. Dānā-yı zū-fünūnumu bir tıfl-ı ħurde-sāl

āvāze:

1. **āvāzeden:**-den

Gazel 124

Mısra: 14

Yüksek ses.

13. İştihār-ı nazmıdur 'İzzet cenāb-ı Rā'if' üñ

14. Tās-ı vārun-ı sipihri taldıran āvāzeden

āvāze-i büşrā:

1. **āvāze-i büşrā:**-e

Kaside 5

Mısra: 30

Müjdenin sesi.

29. Hengām-ı kudūmunda sımāḥ-ı dile geldi

30. Her süydan āvāze-i büşrā Yeñişehr'e

āvāz-ı nākūs:

1. **āvāz-ı nākūsı:**-ı

Gazel 155

Mısra: 10

Çan sesi.

9. Gönüller bir büt-i tersāya hayrān oldu kim dem dem
10. Bülend olmakda deyr-i hüsnünün āvāz-ı nākūsı

‘avdet it:

1. ‘avdet itmezsın:-mez, -sın

Gazel 119

Mısra: 10

Evvence bulunduğu yere geri dönmek.

9. Dün aḥşam üsti gördüm hāne-i aḡyāra ‘azm itdün
10. Şabāḥ oldu daḡı ey mihr-i hüsnüm ‘avdet itmezsın

āvere:

1. āverelerün:-ler, -ün

Gazel 80

Mısra: 9

Başboş, serseri.

9. Deşt-i hicrānda āverelerün
10. Hār-ı pāy-ı talebin çok gördük

āvīze-i yah-pāre:

1. āvīze-i yah-pāreler:-ler

Kaside 8

Mısra: 15

Buz parçası şeklindeki avize.

15. Sakıflarda olan āvīze-i yah-pāreler yer yer
16. Dem-ā-dem aındırur ol nīze-i billūr girdārı

ay:

1. ayuñ:-uñ

Kaside 9

Mısra: 56

Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.

55. On üçden gerçi yaşı nākış ammā
56. Ayuñ on dördiveş bedr-i etemmdür

ayā:

1. ayā:

Kaside 8

Mısra: 30

Ey! Nida edati.

29. Vezîr-i nâ-müdârâ kişver-arâ 'âtıftekârâ
30. Ayâ kân-ı 'atânuñ gevher-i yek-tâ-yı şhvârı

2. **âyâ:**

Gazel 20

Mısra: 7

Far. "Acaba?" manasına edât-ı tereddüd.

7. Kimden âyâ sebak-âmûz-ı edâdur bilsem
8. Şîve fenninde 'aceb mes'ele-dândur Aḥmed

3. **âyâ:**

Gazel 55

Mısra: 7

Far. "Acaba?" manasına edât-ı tereddüd.

7. Āyâ nedendür eylemiyor fitne meyl-i ḥvâb
8. Olduḡça çeşm-i yârdan efsâne gûş-ı nâz

4. **âyâ:**

Gazel 94

Mısra: 8

Far. "Acaba?" manasına edât-ı tereddüd.

7. Tutdğı gibi şahne-i dey yapıdı yuvasın
8. Bilmem yine âyâ ne günâh eyledi bülbül

5. **âyâ:**

Gazel 101

Mısra: 9

Far. "Acaba?" manasına edât-ı tereddüd.

9. Dimedüñ 'İzzet'üm âyâ nicedür
10. O benüm kendi ḡulum bendecigüm

ayağ:

1. **ayağına:**-ı, -n, -a

Gazel 22

Mısra: 2

İnsan uzvu olan ayak.

1. Bir tarz ḥırâm itdi o şimşâd-ḡad Aḥmed
2. Serv ayağına düşdi didi el meded Aḥmed

ayağına düş:

1. **ayağına düşdi:**-di

Gazel 22

Mısra: 2
Yalvarmak.

1. Bir tarz hırām itdi o şimşād-ķad Aħmed
2. Serv ayagına dūşdi didi el meded Aħmed

‘ayān:

1. ‘ayān:
Kaside 13
Mısra: 64
Açık, belli.

63. Bir gün ol nāzişker-i nā-miħrbān
64. Çın idüp ebrūsunu didi ‘ayān

2. ‘ayān:
Gazel 134
Mısra: 4
Açıkça, gözle görülür şekilde.

3. Nābit olup sebz-i haṭ gird-i leb-i yārdan
4. Tūṭi-i güftārına bāl ü per oldı ‘ayān

‘ayān ol:

1. ‘ayān olmuşdur:-mış, -dur
Kaside 6
Mısra: 112
Görünür hale gelmek, belli olmak.

111. Her gören zātını el-veledü sırru ebīh
112. Pederi sırrı o devletli de olmuşdur ‘ayān

‘aybum ört:

1. ‘aybum örter:-er
Kaside 7
Mısra: 78
Kusur gizlemek.

77. İstiṭā‘am yogise daħı budur me’ mūlum
78. Zeyl-i afvuñ ne ķadar var ise ‘aybum örter

āyīne:

1. āyīne:
Gazel 2

Mısra: 7
Far. Ayna.

7. Hayretle āyīne bakup endām-ı yāre dir
8. Billürdan dökülme cesed söylerüm saña

2. āyīneleri:-ler, -i

Gazel 5
Mısra: 12
Ayna

11. Hayrānı fakat biz degilüz eyledi hüsnüñ
12. Āyīneleri pest-i bedīdār-ı temāşā

3. āyīne:

Gazel 55
Mısra: 6
Far. Ayna.

5. Tūtī-i güft ü gūsını lāl it perīlerin
6. Āyīne içre ‘aksüñi göster hamūş-ı nāz

4. āyīne:

Gazel 124
Mısra: 8
Far. Ayna.

7. Çeksem agūş-ı vişāle yār olur pejmürde-ten
8. Jeng alur āyīne elbet germī-i hamyāzeden

5. āyīne:

Gazel 150
Mısra: 2
Far. Ayna.

1. Dilde hayāli cilveger olmuş ne fā’ide
2. Āyīne mażhar-ı şüver olmuş ne fā’ide

āyīne-i bī-gerd:

1. āyīne-i bī-gerd:

Gazel 18
Mısra: 10
Parlak ayna.

9. Oldığından ‘İzzetā vāreste-i hatt-ı siyāh
10. Görinür şüretde bir āyīne-i bī-gerd ruḥ

āyīne-i billür:

1. **āyīne-i billūrdur:-dur**

Tahmis 6

Mısra: 4

Şeffaf, parlak ayna.

3. Yek-ser ā'zā-yı laṭīfūñ nūrdan meftūrdur

4. Şanma sāde sīneñü āyīne-i billūrdur

āyīne-i hātır:

1. **āyīne-i hātırı:-ı**

Gazel 10

Mısra: 9

Gönül aynası.

9. Pāk idüp āyīne-i hātırı gerd-i ğamdan

10. Ğuşşa 'İzzet görine çeşmüñe lā-şey ne şafā

2. **āyīne-i hātırūña:-u, -ñ, -a**

Kaside 7

Mısra: 94

Gönül aynası.

93. Bezm-i devletde ħudā zātuñı itsün ibkā

94. İrmesün āyīne-i hātırūña jeng-i keder

āyīne-i ħüsn-i dil-ārā:

1. **āyīne-i ħüsn-i dil-ārāya:-y, -a**

Kaside 3

Mısra: 50

Gönül çelen güzellik aynası.

49. Şimdiden yād iderek ħattını āh itmeyelüm

50. Qonmasun āyīne-i ħüsn-i dil-ārāya ğubār

āyīne-i kalb:

1. **āyīne-i kalbe:-e**

Gazel 160

Mısra: 8

Gönül aynası.

7. Tesliyet jeng-zidā-yı dil-i muğber olmaz

8. Gelmesün āyīne-i kalbe ğubār açma beni

2. **āyīne-i kalbüñi:-üñ, -i**

Kaside 17

Mısra: 26
Gönül aynası.

25. Korkma 'aşık bize dünyāda mazarrat gelmez
26. Eyleme āyine-i kalbūni beyhūde kesir

āyine-i rüy:

1. āyine-i rüyūña:-uñ, -a
Gazel 151
Mısra: 5
Ayna gibi parlayan yüz.

5. Bakıcak āyine-i rüyūña ben hayretle
6. Dir idūñ 'aql eşeri yok mı bu bī-hūşumda

āyine-i şāf-ı kalb:

1. āyine-i şāf-ı kalbūñ:-üñ
Gazel 21
Mısra: 17
Kalbin temiz aynası.

17. Münkesir olmasun āyine-i şāf-ı kalbūñ
18. Nīşterlerle gel açma dilüme nāsūrı

āyine-i şıdk:

1. āyine-i şıdkı:-ı
Gazel 161
Mısra: 1
Doğruluk aynası.

1. Şāf iden āyine-i şıdkı sehergāh gibi
2. Sīneye bir meh alur mihr-i felek-cāh gibi

āyine-i tab´:

1. āyine-i tab´dan:-dan
Kaside 7
Mısra: 3
Yaratılış aynası.

3. Eyleyor āyine-i tab´dan 'arz-ı dīdār
4. 'Aks-i timşāl-i perī-zād-ı maqāl-ı hoş-ter

āyine-i tab´-ı şerif:

1. **āyīne-i ṭab‘-ı şerīfūñ:-üñ**

Kaside 8

Mısra: **36**

Mübarek karakterin aynası.

35. Efendüm ṭūṭī-i ṭab‘um benüm de söylemek ister

36. Görüp āyīne-i ṭab‘-ı şerīfūñ jengden ‘ārī

āyīn-güzār-ı devr-i Veled:

1. **āyīn-güzār-ı devr-i Veled:**

Gazel 2

Mısra: **14**

Sultan Veled döneminde düzenlenen dini merasimde sema eden II sevgili.

13. Bir ṭıfl-ı Mevlevī için ‘İzzet dönüp ṭurur

14. Āyīn-güzār-ı devr-i Veled söylerüm saña

āyīn-i cem eyle:

1. **āyīn-i cem eyle:**

Gazel 143

Mısra: **4**

Mevlevī ve bilhassa Bektâşî tarîkatı mensuplarının aralarında yaptıkları, yemekli mûsikîli (bâzı Bektâşîler’de içkili) sohbet toplantısı ve âyin gibi toplantı düzenlemek.

3. Geh tâze-nihālân-ı Yeñişehr’i temâşâ

4. Geh sâye-i eşcârda āyīn-i cem eyle

‘ayn:

1. **‘aynumda:-um, -da**

Gazel 100

Mısra: **7**

Göz.

7. Gülşende ne ‘aynumda idi deste-i sünbül

8. Ger dest-zen-i kākül-i ḥam-der-ḥamuñ olsam

‘aynî:

1. **‘aynîdür:-dür**

Kaside 6

Mısra: **40**

Benzerdir.

39. Zâları zaby-i feyâfî-i kemâl ü ‘aynî

40. Fi’l-meşel ‘aynîdür ol zabyın olur gamze-zenân

‘ays:

1. ‘ayş:

Kaside 9

Mısra: 36

Eğlence, zevk ve sefa.

35. Hemān esbāb-ı zevk olsun müheyyā

36. Ki vakt ü ‘ayş ü ‘işret muğtenemdür

‘ayş u dem eyle:

1. ‘ayş u dem eyle:

Gazel 143

Mısra: 6

Yeme, içme, eğlenme.

5. Hengām-ı bahār irdi yeşillendi çemenzār

6. Güller gibi açıl da hemān ‘ayş u dem eyle

‘ayş-ı rağad:

1. ‘ayş-ı rağad:

Gazel 2

Mısra: 4

Yaşam rahatlığı.

3. Laht-ı ciger kebāb u şarāb ise hūn-ı dil

4. Bezm-i cihānda ‘ayş-ı rağad söylerüm saña

‘ayyāş-ı kalendar-reviş:

1. ‘ayyāş-ı kalendar-revişüm:-üm

Gazel 114

Mısra: 3

Dünya işlerinden elini çeken sarhoş.

3. Mest-i sağār-keşüm ‘ayyāş-ı kalendar-revişüm

4. Ser-girān-ı mey-i pür-neşve-i nāzum cānum

‘ayyūka çık:

1. ‘ayyūka çıkıdı:-dı

Gazel 77

Mısra: 12

Göğün pek yüksek yerine kadar ulaşmak.

11. Cümlemüz ser-mest-i şahbā-yı neşāt u inbisāt
 12. Şevk ile ‘ayyūka çıkdı na‘re-i mestāne bak

az:

1. **az:**

Gazel 134

Mısra: 1

Nicelik bakımından eksik.

1. Nādi-i devletde az oldığıçün kadr-dān
 2. Nādir olurmuş begüm şā‘ir-i āteş-zebān

āzāde:

1. **āzāde:**

Gazel 113

Mısra: 3

Serbest.

3. Āzāde idüm evc-i tecerrüdde uçardum
 4. Gör kaydı mı kim pençe-i şeh-bāza kapıldum

āzāde-i kayd-ı endūh:

1. **āzāde-i kayd-ı endūh:**

Gazel 96

Mısra: 3

Keder bağlarının özgürlüğü.

3. Odur āzāde-i kayd-ı endūh
 4. Ki ola rind-i melūm-ı ‘ālem

āzār it:

1. **āzār ider:-er**

Tahmis 2

Mısra: 14

Azarlamak, incitmek.

13. Bu sözi tefhīm için dā‘im saña tekrār ider
 14. Gülli dībā giydüñ ammā qorqarum āzār ider

ā‘zā-yı laṭif:

1. **ā‘zā-yı laṭifüñ:-üñ**

Tahmis 6

Mısra: 3

Güzelliğin parçaları.

3. Yek-ser ā'zā-yı laṭīfūñ nūrdan meḫṭūrdur
4. Şanma sāde sīneñü āyīne-i billūrdur

azdır:

1. **azdırdı:-dı**

Gazel 141

Mısra: 5

Azdırmak, yoldan çıkarmak.

5. Yolum urdı beni azdırdı gāyet nefis ile şeyṭān
6. Ṭarīḫ-i sūnnetūñden pek cūdāyum yā Resūla' llāh

'aziz:

1. **'azizüm:-üm**

Gazel 36

Mısra: 12

Saygın ve hürmetli kişi II sevgili.

11. Ten-i 'uryān-ı 'aşka postundan özge şevb olmaz
12. 'Azizüm pūşiş-i ehl-i tecerrüd-perverīdendür

2. **'azizüm:-üm**

Gazel 159

Mısra: 9

Saygın ve hürmetli kişi II sevgili.

9. Ki benüm cāndan 'azizüm o server-i sīnem
10. 'Arz-ı hüsn ile ḫirāmān olacak dem geldi

azlem-i halk-ı ilāhī:

1. **azlem-i halk-ı ilāhī:**

Kaside 4

Mısra: 17

Halkın en zalimi.

17. Ber-ṭaraf itdi ḫudā azlem-i halk-ı İlāhī
18. Kıldı irsāl anuñ yerine bir 'ālī-cenāb

'azm:

1. **'azmüm:-üm**

Gazel 158

Mısra: 10

Karar, niyet.

9. Çeşmümde hayâli ne ‘aceb cilveger olsa
10. ‘Azmüm o perî peykeri teşhîre degül mi

‘azm eyle:

1. ‘azm eylese:-*se*

Kaside 7

Mısra: 64

Gitmek, yönelmek.

63. Serv-i dil-cüy-ı çemenzâr-ı necâbet ki olur
64. Bâğa ‘azm eylese pâ-der-gil-i hayret ‘ar‘ar

‘azm it:

1. ‘azm itdükçe:-*dükçe*

Gazel 43

Mısra: 7

Gitmek, yönelmek.

7. Bâğa ol kâmet-i bālâ ile ‘azm itdükçe
8. Servi pâ-der-gil iden şîve-i refâruñdur

2. ‘azm itdüh :-*dü, -ñ*

Gazel 119

Mısra: 9

Yönelmek.

9. Dün aḥşam üsti gördüm ḥâne-i aḡyâra ‘azm itdüh
10. Şabâḥ oldı daḡı ey mihr-i ḥüsnüm ‘avdet itmezsın

‘azm-ı bâḡ it:

1. ‘azm-ı bâḡ idüp:-*üp*

Gazel 29

Mısra: 7

Baḡa, bahçeye yönelmek.

7. Gül bedenler gölgeli cübbe ile ‘azm-ı bâḡ idüp
8. Giydiler hep çeşm-i bülbül den kabâ nev-rûzdur

‘azm-ı çemenzâr:

1. ‘azm-ı çemenzâr:

Gazel 94

Mısra: 9

Çimenliḡe gitmek isteme.

9. ‘İzzet o gül-endâm idicek ‘azm-ı çemenzâr
10. Bâl ü perüñ efgende bir āḡ eyledi bülbül

āzurde:1. **āzurde:****Gazel 24**

Mısra: 12

İncitilmiş, incitilen.

11. Sūz-ı dilini bezm de ızhāra ne hācet

12. Şem 'i niçün āzurde zebān eylemesünler

āzurde eyle:1. **āzurde eylemez:-mez****Gazel 130**

Mısra: 5

İncitmek.

5. Āzurde eylemez mi 'aceb gılzet-i perend

6. Nermīn-i cism-i nāzüki reşk-i harīr iken

āzurde ol:1. **āzurde olmasun:-ma, -sun****Gazel 38**

Mısra: 5

İncinmek.

5. Toğunma hātırım āzurde olmasun zīrā

6. Benüm gibi saña bir mübtelā mı var yokdur

āzurde-i dendān-ı ğayret:1. **āzurde-i dendān-ı ğayret:****Gazel 155**

Mısra: 12

Çaba gösteren dişin incinmesi.

11. Dil-i āgyārı aldıkça ele yār-ı 'āşık-ı zāruñ

12. Olur āzurde-i dendān-ı ğayret dest-i efsūsı

āzurde-i ebrū-yı kemāndār:1. **āzurde-i ebrū-yı kemāndāruñdur:-uñ, -dur****Gazel 43**

Mısra: 3

Yay tutar gibi olan kaşlarının incinmesi.

3. Cānlar āzurde-i ebrū-yı kemāndāruñdur

4. Sīneler hep hedef-i nāvek-i āzāruñdur

2. 3. B

bā:

1. bāları:-lar, -i

Kaside 6

Mısra: 24

Be harfinin ismidir.

23. Elifi serv-i dil-ārā-yı çemenzār-ı kemāl

24. Bāları bahş-ı şafā itmede çün bād-ı vezān

bāb:

1. bāb:

Kaside 5

Mısra: 38

Kapı.

37. Derbānlığımyı eylese Bin hācib'e işbāt

38. Bāb nā'ibidür şāhid-i da'vā Yeñişehr'e

baba:

1. babası:-s, -i

Kıt'a 2

Mısra: 4

Bir çocuğun dünyâya gelmesine sebep olan erkek, çocuk sâhibi adam, peder.

3. O benüm kendi kulumdur diyü bir emr itdi

4. Bir emr dağı kulumdur diyerek babası

babalık:

1. babalık:

Gazel 158

Mısra: 11

Baba olma durumu.

11. Sākī-beçeye pīr-i muğān ise babalık

12. Yā duhter-i rez de aña hemşire degül mi

bād eyle:

1. bād eylesün:-me, -sün

Gazel 30

Mısra: 17

Yok etmek.

17. Bād eylemesün sünbül-i gīsüsını tahrîk
18. Bādî-i perîşâni-i cem 'iyyetimüzdür

bāde:

1. **bāde:**

Gazel 12

Mısra: 9

Şarap II maddi ve manevi sarhoşluk veren, kendinden geçiren şey.

9. Bāde şundukça temennālar ider dīde süzer
10. Āh kāfir bu kirişme bu edā n' olsun aceb

2. **bādeye:-y, -e**

Gazel 140

Mısra: 3

Kadeh, şarap.

3. Bādeye peymā-yı hevā vü heves
4. Bir bölük āvārelerüz sū-be-sū

bāde-gedā-yı nuşret:

1. **bāde-gedā-yı nuşret:**

Kaside 1

Mısra: 26

Yardım isteyen(kişi).

25. Cām-ı 'aczin der-i hum-hāne-i 'avn-i haqq' da
26. Keşkül itsün yine her bāde-gedā-yı nuşret

bāde-i gül-reng:

1. **bāde-i gül-reng:**

Gazel 52

Mısra: 7

Gül renkli şarap.

7. Bir mertebe mest itdi beni bāde-i gül-reng
8. Gūyā 'araç-ı la 'l-i dil-ārā çarışıkdur

bāde-i la 'l-i dil-ārā:

1. **bāde-i la 'l-i dil-ārā:**

Gazel 134

Mısra: 15

Gönül süsleyen kırmızı şarap.

15. Nâb ise de bâde-i la'1-i dil-ârâ çi sūd
 16. Derd-keş-i ḥasretüz biz yine 'İzzet her ân

bâde-i rûh-efzâ:

1. **bâde-i rûh-efzâyi:** -y, -t

Gazel 114

Mısra: 13

Ruha canlılık veren kadeh.

13. Sâkiyâ şun meded ol bâde-i rûh-efzâyı
 14. Ki leb-i yâr-ı mey-âşâma çekindi cânım

bâde-nüş:

1. **bâde-nüşına:** -t, -n, -a

Gazel 149

Mısra: 4

Şarap içenler.

3. Nuql-i lebiyle 'âşıkına neş'e-baḥş iken
 4. Dil-berlerüñ riyâ mı olur bâde-nüşına

bâde-perest:

1. **bâde-perest:**

Gazel 16

Mısra: 10

Şarap sever.

9. Çeşm-i mestüñ gibi sen de kâfir
 10. Olma gel tâ o kadar bâde-perest

2. **bâde-perestüm:** -üm

Gazel 114

Mısra: 1

Şarap sever.

1. Ser-ḥoşum bâde-perestüm melegüm cânānum
 2. Rind-i bî-bâk levendüm güzelüm fettānum

bâde-perest-i tahayyür:

1. **bâde-perest-i tahayyür:**

Gazel 78

Mısra: 5

İçkiye tapan şaşkın.

5. 'Aceb mi bāde-perest-i taḥayyür olsa gönül
6. Görünce nergis-i mestüñ şarāba müstağrak

ba' d-ezīn:

1. **ba' d-ezīn:**

Gazel 2

Mısra: **6**

Bundan sonra.

5. Gūş itmedüñ naşihatüm uyduñ hevāya sen
6. Dil ba' d-ezīn ne nīk ü ne bed söylerüm saña

2. **ba' d-ezīn:**

Gazel 7

Mısra: **6**

Bundan sonra.

5. Tūḫ-i ḥüsne bir kafes-i nāz oldur begüm
6. Pervāza ba' d-ezīn bulamaz rāh-ı fırsatı

3. **ba' d-ezīn:**

Gazel 103

Mısra: **16**

Bundan sonra.

15. Bulmadum imkān-ı rü'yet eyledüm çok cüst ü cū
16. Ba' d-ezīn meyl-i ṭarīḳ-i i'tizālum var benüm

bādī:

1. **bādī:**

Kaside 9

Mısra: **29**

Sebep olan, sebep olucu.

29. Nedür bu fitne vü āşūba bādī
30. Neden bu şūr u gavgā mültezemdür

bād-ı lutf:

1. **bād-ı luṭfuñ: -uñ**

Kaside 13

Mısra: **25**

İyilik rüzgarı.

25. Bād-ı luṭfuñ esse külḥandan yaña
26. Verd-i aḥmerveş bulur aḥker nemā

bād-ı semūm-ı ʿālem:**1. bād-ı semūm-ı ʿālem:****Gazel 96**Mısra: **8***Dünyanın sam yeli rüzgarı.***7. Keş-i âmāla vezān olmağda****8. Dāʿimā bād-ı semūm-ı ʿālem****bād-ı vezān:****1. bād-ı vezān:****Kaside 6**Mısra: **24***Esen rüzgar.***23. Elifi serv-i dil-ārā-yı çemenzār-ı kemāl****24. Bāları bağş-ı şafā itmede çün bād-ı vezān****bādī-i perīşāni-i cemʿiyyet:****1. bādī-i perīşāni-i cemʿiyyetimüzdür:-imüz, -dür****Gazel 30**Mısra: **18***Bütünlüğümüzün bozulmasının sebebi.***17. Bād eylesesün sünbül-i gīsūsını taḥrīk****18. Bādī-i perīşāni-i cemʿiyyetimüzdür****bāğ:****1. bāğ:-a****Kaside 7**Mısra: **64***Bahçe, ağaçlık ve çiçeklik yer.***63. Serv-i dil-cüy-ı çemenzār-ı necābet ki olur****64. Bāğa ʿazm eylese pā-der-gil-i ḥayret ʿarʿar****2. bāğda:-da****Gazel 41**Mısra: **3***Bahçe, ağaçlık ve çiçeklik yer.***3. Dem çeküp bāğda bülbül-mānend****4. Ey dil āheng-i nevālar demidür**

3. **bāğa:-a****Gazel 43**

Mısra: 7

Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.

7. Bāğa ol kâmet-i bālâ ile 'azm itdükçe

8. Servi pâ-der-gil iden şive-i reftâruñdur

4. **bāğda:-da****Gazel 90**

Mısra: 10

Bahçe, ağaçlık ve çiçeklik yer.

9. Nev-ıhırâm-ı kadd-i cānāneyi seyr itmek mi

10. Bāğda servi ser-efrâzı temāşâ mı güzel

5. **bāğa:-a****Gazel 128**

Mısra: 11

Bahçe, ağaçlık ve çiçeklik yer.

11. Ol gül-i nev-ıhız-i işve bāğa kıldıkça güzâr

12. Eylesün bülbüller āğâz-ı nevâ-yı nev-zemîn

6. **bāğda:-da****Gazel 131**

Mısra: 3

Bahçe, ağaçlık ve çiçeklik yer.

3. Bāğda servi temāşâ itmeden hâşıl nedür

4. Serve bakma kâmet-i dil-dâre bak Allâh için

7. **bāğa:-a****Gazel 138**

Mısra: 9

Bahçe, ağaçlık ve çiçeklik yer.

9. Hâne-i āyīneden çık bāğa ey servi revân

10. 'Aksüñi gel gör kenâr-ı cüybâra rû-be-rû

8. **bāğda:-da****Gazel 142**

Mısra: 3

Bahçe, ağaçlık ve çiçeklik yer.

3. Bāğda nergise ben şarf-ı nigâh itdükçe

4. Çäre yok dide-i mestâne gelür hâturuma

bāğbân-ı şun'

1. **bāgbān-ı şun´** :

Gazel 55

Mısra: **3**

Yaratmanın bahçıvanı (Allah).

3. İtmiş nihāl-i kāmētüñi bāgbān-ı şun´

4. Ser-tā-be-pāy cūş-ı tegāfül ħurūş-ı nāz

bağçe:

1. **bağçede:-de**

Tahmis 2

Mısra: **22**

Bahçe II dünya.

21. Bulmağičün gerd-i ālām u kudūretten necāt

22. Dön ħavuzlı bağçede ey şūĥ-ı memdūĥu´ş-şifāt

bāğçe-i ħüsn-i edā:

1. **bāğçe-i ħüsn-i edādan:-dan**

Kaside 7

Mısra: **9**

Cilvenin güzellik bahçesi.

9. İdeyor bāğçe-i ħüsn-i edādan cereyān

10. Cüy-ı elfāza olup küng-i kalem rāh-güzer

Bağdād:

1. **Bağdād:**

Kaside 5

Mısra: **28**

Bağdat, şehir ismi.

27. Teşrīfını gūş eyleyicek tehniyet itdi

28. Bağdād u Semerķand u Buĥārā Yeñişehr´e

bāğ-ı ´ālem:

1. **bāğ-ı ´ālemde:-de**

Gazel 19

Mısra: **9**

Dünya bahçesi.

9. Güzellerdür bizi nālān iden bu bāğ-ı ´ālemde

10. Çemende ´andelīb eyler gül ü nesrīnden feryād

bāğ-ı āmāl:

1. **bāğ-ı amāla:-a**

Kaside 1

Mısra: 20

Ameller bağı.

19. Açılır gonceleri şāh-ı ümīdūñ şimdi

20. Bāğ-ı amāla vezān oldı şabā-yı nuşret

bāğ-ı behişt:

1. **bāğ-ı behište:-e**

Tahmis 2

Mısra: 2

Cennet bahçesi.

1. Hūrlar birkaç kadehle mest idüp cānā seni

2. Alsalar bāğ-ı behište gitseler farzā seni

bāğ-ı cennet:

1. **bāğ-ı cennet:**

Gazel 13

Mısra: 12

Cennet bağı.

11. Gerdeni üzre zenaḥdānına bak cebheyi gör

12. Bāğ-ı cennet derecātı gibi ‘İzzet kaḫ kaḫ

bāğ-ı heves:

1. **bāğ-ı hevesde:-de**

Gazel 25

Mısra: 4

Arzu bahçesi.

3. Eṭfāl-ı nev-resīdelere düşdi gön̄lümüz

4. Bāğ-ı hevesde bitdi yine nev-nihāller

bāğ-ı hüsne:

1. **bāğ-ı hüsne:-e**

Gazel 20

Mısra: 4

Güzellik bahçesi.

3. O leṭāfetle ki vardur ḫad-i ra‘nāsında

4. Bāğ-ı hüsne yine bir tāze fidāndur Aḫmed

2. bāġ-ı hüsnüñ:

Gazel 27

Mısra: 7

Güzellik bahçesi.

7. Bāġ-ı hüsnüñ nihāl-i tāze-resi

8. Kāmet-i bī-mişāl-ı Eşref' dür

bāġ-ı İrem:

1. bāġ-ı İrem' dür: -dür

Kaside 9

Mısra: 2

(Cennete benzetilerek yaptırıldığı rivâyet edilen İrem bahçesinden kinâye)

Cennet bahçesi, cennet.

1. Bahār irdi yine ferhunde demdür

2. Tarâvetle cihân bāġ-ı İrem' dür

bāġ-ı temennâ:

1. bāġ-ı temennâ:

Kaside 5

Mısra: 10

İstek baġı.

9. Bār-âver iken naġl-i ümîd anda bu gûne

10. Nam olsa n'ola bāġ-ı temennâ Yeñişehr'e

bāġ-ı vişâl:

1. bāġ-ı vişâle: -e

Kaside 13

Mısra: 58

Kavuşma bahçesi.

57. Alsam āġuşa o mâhı hâleveş

58. Düşsem ol bāġ-ı vişâle jâleveş

baġr:

1. baġrum: -um

Gazel 148

Mısra: 4

Kalp, gönül.

3. Āteş-i 'aşkıyla sūzānum o bī-raġm āfetüñ

4. Cānumı yaķarsa da baġrum kebāb eylerse de

bahār:1. **bahār:****Kaside 9**

Mısra: 1

İlkbahar II Sevgilinin yüzündeki ayva tüylerinin ortaya çıkışı.

1. Bahār irdi yine ferhunde demdür

2. Tarāvetle cihān bāğ-ı İrem 'dür

bahāriyye:1. **bahāriyye:****Gazel 29**

Mısra: 5

Birini övmek için yazılan ve bahar tasviriyle başlayan kaside.

5. Gör bahāriyye yine hūbāna olmuş cilvegāh

6. 'Arz ider her nārven-ğad bir edā nev-rūzdur

bahā-yı nuşret:1. **bahā-yı nuşret:****Kaside 1**

Mısra: 44

Yardımın değeri.

43. Kālemi vesme-keş-i ebrū-yı hūbān-ı kemāl

44. Raqamı zīb-dih-i hūsn ü bahā-yı nuşret

bahr:1. **bahr:****Kaside 7**

Mısra: 42

Deniz, derya.

41. Hūşk u ter vāye-pezīr-i keremi olmağla

42. Ğarqa-i lücce-i bahşāyişidür bahr ile berr

bahr-i endīse:1. **bahr-i endīseyi:-y, -i****Kaside 10**

Mısra: 1

Düşünce denizi.

1. Baħr-i endiřeyi mevc-āver-i nūr eyleyelüm
2. Güher-i nazmı yine zı̄b-i sūtūr eyleyelüm

baħr-kefā:

1. baħr-kefā:

Kaside 4

Mısra: 39

Sıkıntı denizi.

39. Āşafā baħr-kefā gevher-i dürc-i řerefā
40. Ey ki müstağrak-ı cūy-ı ni‘amı řeyhle řāb

baħşāyiř-i ĥak:

1. baħşāyiř-i ĥakdur:-dur

Kaside 9

Mısra: 86

Doğruluğun ihsanı.

85. O ferzend-i sa‘ādetmend-i ‘āķil
86. Aña baħşāyiř-i ĥakdur keremdür

baħşende-i deryā-kefā:

1. baħşende-i deryā-kefā:

Kaside 13

Mısra: 31

Sıkıntı denizini bağışlayan.

31. Āşafā baħşende-i deryā-kefā
32. Ey melāz-ı ümmetān-ı Muřtafā

baħř-i miyān:

1. baħř-i miyānı:-ı

Gazel 26

Mısra: 4

Ara söz.

3. Degüldür kıl ü kāl-ı mü-řikāfān-ı heves bī-cā
4. Belī baħř-i miyānı incedür pek anda diķķat var

baħř-ı řafā it:

1. baħř-ı řafā itmede:-mede

Kaside 6

Mısra: 24

Neşe vermek.

23. Elifi serv-i dil-ārā-yı çemenzār-ı kemāl
24. Bāları baḥş-ı şafā itmede çün bād-ı vezān

baḥş-i zülf:

1. **baḥş-i zülfde:-de**
Gazel 87
Mısra: 15
Zülüf konusu.

15. İşkāl vāki‘ oldı yine baḥş-i zülfde
16. Vırsün Necīb Efendi cevāb idelüm su’āl

baht:

1. **baht:**
Kaside 17
Mısra: 6
Şans, kutluluk.

5. Urıcaḳ şa‘şa‘a-i mihr-i ruḥı bāşırāma
6. Didüm ey baht şabāḥ oldı yeter ḥvāb-ı keşir

2. **bahtımız:-ımız**
Gazel 57
Mısra: 10
Şans, kutluluk.

9. Beyza-i murḡ-ı hümā-yı devletüz ammā çi sūd
10. Bahtımız ey dil siyeh-bāl-ı gurāb altundayuz

baht-ı sitemkār:

1. **baht-ı sitemkārdan:-dan**
Gazel 4
Mısra: 14
Haksız, zalim kader.

13. ‘İzzet taḥammül eylemeli çekmeli hemān
14. Her ne gelürse baht-ı sitemkārdan baña

baht-ı siyāh:

1. **baht-ı siyāhum:-um**
Gazel 134
Mısra: 12
Kötü talih, kara yazı.

11. Nāle ile h̄vābdan şanma ki bīdār olur
 12. Baht-ı siyāhum benüm ey dil-i sūz-ıktirān
 2. **baht-ı siyāhuñ: -uñ**

Gazel 138

Mısra: 3

Kötü talih, kara yazı.

3. Cılvesi baht-ı siyāhuñ göre ne yüzdendür yine
 4. Haḫ gelüp oldı mu 'arız ḫüsn-i yāre rû-be-rû

baht-ı siyekār:

1. **baht-ı siyekāraye: -a, -y, -e**

Kaside 4

Mısra: 1

Suçlu talih.

1. Yüz göz açtırmaz iken baht-ı siyekāraye h̄vāb
 2. Eyledi luḫf-ı ḫudā çehresine reşş-i gül-āb

baht-ı siyeh:

1. **baht-ı siyehüm: -üm**

Gazel 158

Mısra: 6

Kötü talih.

5. Yaḫdımsa n'ola şem'a-i āhum şeb-i ğamda
 6. Zülfüñ gibi baht-ı siyehüm tîre degül mi

bā-ḫuşūs:

1. **bā-ḫuşuş:**

Gazel 10

Mısra: 2

Özellikle.

1. Bir kaç aḫbāb ile çıḫmaḫ çemene hey ne şafā
 2. Bā-ḫuşuş ortada dönsün ḫadeh-i mey ne şafā

2. **bā-ḫuşūs:**

Kaside 17

Mısra: 20

Hususıyla, hele, her şeyden evvel, en ziyade.

19. Nice yol bulduñ efendüm bu ḫadar māni' var
 20. Bā-ḫuşūs āşaf-ı zīşān-ı Felāḫün-tedbīr

bā'îs:

1. **bā'îs:****Kaside 18**

Mısra: 5

Sebep olucu, sebep olan.

5. Hâşşân-ı vâkı̄t bā'îs hestî-i kemterî
6. Ya'ni Şerîf Ağâ-yı hasîb ü nesîbdür

2. **ba'îs:****Gazel 119**

Mısra: 4

Sebep, neden.

3. Girân-cânlar mıyuz zevk ü şafâya meylimüz mi yok
4. Nedür ba'îs bizümle bir zamân ünsiyet itmezsin

bā'îs ol:1. **bā'îs olmuşdur:-miş, -dur****Kaside 8**

Mısra: 64

Sebep olmak.

63. Güzâf u lâfî terk eyle du'âya başla ey 'İzzet
64. Şudâ'a bā'îs olmuşdur kelâmun çünki ikşârı

2. **bā'îs olmuşdur:-miş, -dur****Gazel 51**

Mısra: 10

Sebep olmak.

9. Bilürler nağme-perdâzân-ı ser-bezm-i maḥabbet hep
10. Sürür-ı 'İzzet'e bā'îs o şüh-ı şen-gül olmuşdur

bā'îs-i enîn:1. **bā'îs-i enîni:-i****Gazel 27**

Mısra: 13

İniltiye sebep olan.

13. Dem-be-dem bā'îs-i enîni nîk
14. Kec-nigâh-ı celâl-ı Eşref'dür

bā'îs-i kesb-i ma'ârif:1. **bā'îs-i kesb-i ma'ârifdür:-dür****Gazel 26**

Mısra: 11

Bilgiler kazanmaya sebep.

11. Bizümle ülfet ey meh bā'îs-i kesb-i ma'ârifdür
12. Hazer kııl şoĥbet-i aġyāra meyl itme mazarrat var

bā'îs-i küllî:

1. **bā'îs-i küllî:**

Kaside 6

Mısra: 129

Bütün ölüleri dirilten II Allah.

129. Lîk bu şöhretüme bā'îs-i küllî bi'llāh
130. Hazeret-i Lütfî Efendi idügi belli beyān

bā'îs-i rāhat:

1. **bā'îs-i rāhat:**

Kaside 11

Mısra: 15

Huzurun sebebi.

15. Bā'îs-i rāhat u emn-i fuġarā
16. Dest-gîr-i zu'afā ehl-i seĥā

bā'îs-i taşdi'-i ser:

1. **bā'îs-i taşdi'-i ser:**

Kaside 4

Mısra: 52

Baş yarmanın sebebi.

51. 'İzzetā şekveyi ħo eyle du'āya aġāz
52. Ne revā bā'îs-i taşdi'-i ser olmak ıtnāb

bā-izn-i veliyy'n-ni'am:

1. **bā-izn-i veliyy'n-ni'amı:-ı**

Kaside 17

Mısra: 29

Nimet verenin izniyle II Allah'ın izniyle.

29. Gelmişim ĥāneme bā-izn-i veliyy'n-ni'amı
30. Lik māderle şıķıldum olamam şoĥbet-gîr

bak:

1. bak:**Terkib-bend 1**

Mısra: 4

Bakmak; farkına varmak.

3. Teskīn-i ihtirāk menūṭ-ı dem-i telāk

4. Yandum tūtuşdum āteş-i ḥasretle bak bak

2. bak:**Terkib-bend 1**

Mısra: 4

Bakmak; farkına varmak.

3. Teskīn-i ihtirāk menūṭ-ı dem-i telāk

4. Yandum tūtuşdum āteş-i ḥasretle bak bak

3. bāk:**Terkib-bend 1**

Mısra: 46

Korku, kaygı.

45. Aḥvālūmi tūyanlar acır sīne-çāk olur

46. Artık baña füzūni-i ğamdan ne bāk olur

4. bak:**Kıt'a 2**

Mısra: 6

Bakmak; dikkat etmek.

5. İhtişāsuñ baña kat kat dimek ister ammā

6. Ne zerāfetdür iki emr ile bak imāsi

5. bakup:-up**Gazel 2**

Mısra: 7

Bakma, bakmak eylemi.

7. Ḥayretle āyīne bakup endām-ı yāre dir

8. Billürdan dökülme cesed söylerüm saña

6. bakdı:-dı**Müfret 2**

Mısra: 1

Bakma, bakmak eylemi.

1. Bakdı tūfeng ü topa kalmamış ot falyada

2. Tepedelenli 'Ali patladı paskālyada

7. **baçalum:**-*alu, -m*

Kaside 10

Mısra: **15**

Bakmak, dikkat etmek.

15. Baçalum zaḥm-nümyānına üftādelerin

16. Lāleveş dāğ be-dil bizde zuhūr eyleyelüm

8. **bağma:**-*ma*

Kaside 13

Mısra: **80**

Bakmak; dikkat etmek.

79. Didüm ey bī-merḥāmet ey bī-vefā

80. Pek de istihkār ile bağma baña

9. **bağ:**

Gazel 13

Mısra: **11**

Bakma, bakmak eylemi.

11. Gerdeni üzre zenaḥdānına bağ cebheyi gör

12. Bāğ-ı cennet derecātı gibi ‘İzzet kaṭ kaṭ

10. **bağ:**

Kaside 17

Mısra: **24**

Bakmak; dikkat etmek.

23. Didi hāy ‘İzzet’ümüñ vāhimesi ğālib imiş

24. Bağ neler kurdı derününde bu sâ‘atde faḳîr

11. **bağ:**

Gazel 33

Mısra: **11**

Bakmak; dikkat etmek.

11. Bağ imdi ‘İzzetā ol ser-firāz-ı nāza diḳḳatle

12. Çemende serv böyle ser-bülend olmaḳ ne mümkindür

12. **bağ:**

Gazel 52

Mısra: **5**

Bakmak; dikkat etmek.

5. Vaşf-ı şiken-i turrede bağ kīl ile kāle

6. ‘Uşşāk miyānında bu ğavġā qarışıḳdur

13. **baksam:-sa, -m****Gazel 64**

Mısra: 11

Bakma, bakmak eylemi.

11. Hayretle n'ola la'l-i 'araḳ-rīzine bakşam

12. Yāḳūtdan ağreb mi degül neşāt-ı elmas

14. **bağdum:-du, -m****Gazel 68**

Mısra: 3

Bakma, bakmak eylemi.

3. Nergisüñ bağdum çemende çeşmine

4. Añladum ol dīde-i cādū ğaraž

15. **bağ:****Gazel 77**

Mısra: 1

Bakmak, seyretmek.

1. Çıḳ bu şeb meh-tāba tāb-ı 'arız-ı ḫübāna bağ

2. Bir o mihr-i burc-ı ḫüsne bir meh-i tābāna bağ

16. **bağ:****Gazel 77**

Mısra: 2

Bakmak, seyretmek.

1. Çıḳ bu şeb meh-tāba tāb-ı 'arız-ı ḫübāna bağ

2. Bir o mihr-i burc-ı ḫüsne bir meh-i tābāna bağ

17. **bağ:****Gazel 77**

Mısra: 4

Bakmak, seyretmek.

3. 'Ālemi tenvīr iderse her gice māh-ı münīr

4. Gündüzün ol berḳ uran pīşānī-i raḫşāna bağ

18. **bağ:****Gazel 77**

Mısra: 6

Bakmak, seyretmek.

5. 'Arız-ı pākinde mahuñ var ise reng-i kelef

6. Gird-i ruḫsārında yārūñ ol ḫaṭ-ı reyḫāna bağ

19. bak:**Gazel 77**Mısra: **8***Bakmak, seyretmek.***7.** Māhı da'vet eylesek gelmez bizümle şöhbete**8.** Ol perī-rū kısr-ı dāmāda gider seyrāna bak**20. bak:****Gazel 77**Mısra: **10***Bakmak; dikkatini vermek.***9.** Kısr-ı dāmāda varıldıķda o zevķ ü cünbüş**10.** Kimde var kıdret ki takrīr eylesün yārāna bak**21. bak:****Gazel 77**Mısra: **12***Bakmak; dikkat etmek.***11.** Cümlemüz ser-mest-i şahbā-yı neşāt u inbisāt**12.** Şevk ile 'ayyūķa çıķdı na're-i mestāne bak**22. bak:****Gazel 77**Mısra: **14***Bakmak; dikkat etmek.***13.** Hācı Aģa hācı Aģa sen sebebsin sen sebep**14.** Biz tırurken hālīmüzde eyledüñ dīvāne bak**23. bak:****Gazel 77**Mısra: **16***Bakmak; dikkat etmek.***15.** Hāfız'ı 'āşık mıdır ma'şuk mı fark idemem**16.** Biz hele hayretde kılduķ bir bölük hayrāna bak**24. bak:****Gazel 77**Mısra: **18***Bakmak; dikkat etmek.***17.** 'İzzetā bir vech ile ta'rīf olunmaz zevķümüz**18.** Yokdı defterde bu cünbüş gerdiş-i devrāna bak

25. **baķıcak:-ıcak****Gazel 151**

Mısra: 5

Bakma, bakmak eylemi.

5. Baķıcak āyine-i rūyuña ben hayretle

6. Dir idüñ ‘aql eñeri yok mı bu bī-hūşumda

26. **baķsañ:-sa, -ñ****Gazel 105**

Mısra: 6

Bakma; dikkat etmek.

5. Pinhān oluyor hem-çü perī pīş-i nazardan

6. Baķsañ yine āmmā görünür zāde-i merdüm

27. **baķ:****Gazel 131**

Mısra: 1

Halini görmek, vaziyetini gözlemlemek.

1. Āh düşdüm seng-dil bir yāra baķ Allāh için

2. Oldı mir’āt-i dilüm şad-pāre baķ Allāh için

28. **baķ:****Gazel 131**

Mısra: 2

Halini görmek, vaziyetini gözlemlemek.

1. Āh düşdüm seng-dil bir yāra baķ Allāh için

2. Oldı mir’āt-i dilüm şad-pāre baķ Allāh için

29. **baķma:-ma****Gazel 131**

Mısra: 4

Bakma, bakmak eylemi.

3. Bāğda servi temāşā itmeden hāşıl nedür

4. Serve baķma kām̄et-i dil-dāre baķ Allāh için

30. **baķ:****Gazel 131**

Mısra: 4

Halini görmek, vaziyetini gözlemlemek.

3. Bāğda servi temāşā itmeden hāşıl nedür

4. Serve baķma kām̄et-i dil-dāre baķ Allāh için

31. bak:**Gazel 131**Mısra: **6***Halini görmek, vaziyetini gözlemlemek.*

5. Şebnemāsā ibtidā 'āşık ser-ā-pā dīde ol
6. Şoñra hayretle o gül-ruhsāra bak Allāh için

32. bak:**Gazel 131**Mısra: **8***Bakmak II çare aramak.*

7. Yā lebūñ emdir yā kıl dārū-yı vaşluñ bī-dirīg
8. Haste-i hicrānuña bir çare bak Allāh için

33. bak:**Gazel 131**Mısra: **10***Halini görmek, vaziyetini gözlemlemek.*

9. Bir nigeħle bāri olsun yap yıkılmış hātırum
10. Gel şu vīrān-hāneyi i' māra bak Allāh için

34. bak:**Gazel 131**Mısra: **12***Halini görmek, vaziyetini gözlemlemek.*

11. Çeşm-i mestūñ derdi gamzeñ fikri bī-tāb eyledi
12. Raħm idüp hāl-i dil-i bīmāra bak Allāh için

35. bak:**Gazel 131**Mısra: **14***Bakma, bakmak eylemi.*

13. Yāre aġyāruñ ne gözle bakdığı ma'lūm līk
14. İzzetā sen ġayre bakma yāre bak Allāh için

36. bak:**Gazel 143**Mısra: **9***Bakma, bakmak eylemi.*

9. Bak lāleler eşküfte tarāvetle efendüm
10. Al cāmı ele def'-i humār-ı elem eyle

37. **bağma:-ma****Gazel 149**

Mısra: 12

Üzerinde durmak, önem vermek.

11. İsterseñ ola yüzüñ aķ alnuñ aķık müdām

12. Bağma raķıbüñ eldeki ķāra ğurūşuna

38. **bağdığı:-dığ, -ı****Gazel 131**

Mısra: 13

Ele alış şekli, değer verme şekli.

13. Yāre ađyāruñ ne gözle bağdıđı ma'lūm lık

14. İzzetā sen ğayre bağma yāre bağ Allāh için

39. **bağup:-up****Gazel 100**

Mısra: 11

Bakmak; dikkat etmek.

11. Sīnemde bağup zaħmuma raħm eylemedüñ hīç

12. Bir kere řabībüm dimedüñ merhemüñ olsam

bāk:1. **bāk:****Gazel 96**

Mısra: 19

Korku, kayđı, çekinme.

19. Farķuma sāye şalar ise ne bāk

20. Sāyebān-ı řeh-i Rūm-ı 'ālem

bakıl:1. **baķılsa:-sa****Kaside 8**

Mısra: 59

Bakılmak II incelemek.

59. Baķılsa çeşm-i inşāf ile devletlü efendüm yok

60. Baña mānend nazm içinde kimüñ var bunda inkārı

bākire:1. **bākiredür:-dür****Gazel 12**

Mısra: 1

Hiç dokunulmamış, el sürülmemiş kız. II şarap bağlamında "bir yudum alınmamış."

1. Bir hayā-pīşe ‘aceb bākiredür bint-i ‘ineb
2. Kızarup bezmde eylerse n’ola şerm ü edeb

bakış:

1. **bağışda:-da**

Kaside 8

Mısra: **40**

Bakma şekli, nazar.

39. Şarup başına çıkdı seyre çün kartopı destāri
40. Beni dil-dāde kıldı bir bağışda gör ol mekkārı

bakma:

1. **bağma:**

Müfret 6

Mısra: **2**

Meyl etmek, önem vermek.

1. Çalış olmağa kul alay begine
2. ‘Ālemüñ bağma bir alay begine

2. **bağma:**

Tahmis 6

Mısra: **25**

Bakmak; aldırış etmek.

25. ‘Āşık-ı şūrīdeler bağma begüm ma ‘zūrdur
26. ‘Arşa-i nāzuñ senüñdür güy u çevgānı bu gün

3. **bağma:**

Gazel 37

Mısra: **5**

Bakmak; aldırış etmek.

5. Kavs-ı dest-i himmetüm keç bağma ey gerdün baña
6. Vuşlat-ı ser-menzil-i maṭlab per-i tīrümmedür

4. **bağma:**

Gazel 131

Mısra: **14**

Bakmak; dikkat etmek.

13. Yāre aġyāruñ ne gözle baġdıġı ma'lūm līk
14. İzzetā sen ġayre baġma yāre baġ Allāh için

bāl ü per ol:

1. bāl ü per oldı:-dı

Gazel 134

Mısra: 4

Kol, kanat germek; korumak.

3. Nābit olup sebz-i ġaᡥ gird-i leb-i yārdan
4. Ṭūᡥı-i ġüftārına bāl ü per oldı 'ayān

bāl ü per:

1. bāl ü perüñ:-üñ

Gazel 94

Mısra: 10

Kol kanat.

9. 'İzzet o ġül-endām idicek 'azm-ı çemenzār
10. Bāl ü perüñ efgende bir āh eyledi bülbül

bālā:

1. bālā:

Tahmis 2

Mısra: 5

Yüksek, yüce, âlî.

5. Kim yetişirdi bu ġüne servden bālā seni
6. Bu nezāket var iken cism-i lāᡥfüñde senüñ

2. bālāda:-da

Kaside 6

Mısra: 46

Yüksek, yukarı.

45. Nūnını eyleseler mimine taġdīm sezā
46. Ebrū bālāda olur zīrdedür cāy-ı dehān

3. bālā:

Gazel 98

Mısra: 15

Uzun.

15. Ḥıram iderken o bālā ᡥaddüñ kirişmelerin
16. Gör ey rübüde-i reftār olan ġöñülceġizüm

bālīn:

1. **bālīnden:-n, -den**

Gazel 19

Mısra: 6

Yastık.

5. Hem-âgüş olduğun h̄vābumda görsem bir şeb ağıyāra

6. Olur gayretle peydā pister ü bālīnden feryād

bāl-ı hümā-yı nusret:

1. **bāl-ı hümā-yı nusret:**

Kaside 1

Mısra: 8

Yardım kuşunun kanadı.

7. Habbe devlet-i ‘uzmāña sipihrin oldı

8. Farqına sāye-figen bāl-ı hümā-yı nusret

bām-ı iqbāl:

1. **bām-ı iqbālde:-de**

Gazel 96

Mısra: 6

Mutluluğun çatısı.

5. Lāne-sāz olmasa gāyet hoş idi

6. Bām-ı iqbālde büm-ı ‘ālem

baña:

1. **baña:**

Terkib-bend 1

Mısra: 46

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

45. Ahvālūmi tıyanlar acır sīne-çāk olur

46. Artık baña füzūni-i gāmdan ne bāk olur

2. **baña:**

Kıt'a 2

Mısra: 5

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

5. İhtişāsuñ baña kat kat dimek ister ammā

6. Ne zerāfetdür iki emr ile bāk īmāsı

3. **baña:****Tahmis 2**

Mısra: 17

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

17. Farṭ-ı şādīden kemāl-i ḥayret el virdi baña

18. Sen buyur şimdi ne itsün nişlesün bu bī-nevā

4. **baña:****Tahmis 2**

Mısra: 25

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

25. Böyle gösterdi baña ol ḳadd-i müstesnā seni

26. 'İzzetāyı böyle bī-ṭāḳat ḳılan ey bī-emān

5. **baña:****Kaside 3**

Mısra: 36

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

35. Şöyle ṭursun o da bir başka büyük ma'nidür

36. Baña her demde olan nāṭıḳa-bend-i güftār

6. **baña:****Gazel 4**

Mısra: 1

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

1. Ger iltifāt olmaz ise yārdan baña

2. Bīñ luṭf olsa istemem aḡyārdan bana

7. **bana:****Gazel 4**

Mısra: 2

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

1. Ger iltifāt olmaz ise yārdan baña

2. Bīñ luṭf olsa istemem aḡyārdan bana

8. **baña:****Gazel 4**

Mısra: 4

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

3. Şavm-ı vişāle niyet idersem zamānıdur

4. Bir neş'e ḥāşıl olmuyor iftārdan baña

9. baña:

Gazel 4

Mısra: 6

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

5. Tenhānişīn-i zāviye-i gamdur āh ider

6. Añma efendi añma dil-i zārdan baña

10. baña:

Gazel 4

Mısra: 10

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

9. Gerçi degüldür ol şanem-i şūh bīvefā

10. Kesmez niğāhı çeşm-i füsünkārdan baña

11. baña:

Gazel 4

Mısra: 12

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

11. Ammā raķībden hāzer eyler ne işlesün

12. Yoķ çāre buse virmege ruhsārdan baña

12. baña:

Gazel 4

Mısra: 14

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

13. ‘İzzet taħammül eylemeli çekmeli hemān

14. Her ne gelürse baħt-ı sitemkārdan baña

13. baña:

Kaside 6

Mısra: 136

Ben, birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hal eki almış şekli.

135. Ben aña hāl-i şabāvetden iderdüm taķlīd

136. O baña olmuş idi reh-ber-i semt-i ‘irfān

14. baña:

Kaside 6

Mısra: 140

Ben, birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hal eki almış şekli.

139. ‘Aķıbet vefķ-i merāmunca taķbī‘atlandum

140. Bilemez şimdi baña neylesün ol nükte-feşān

15. **baña:****Gazel 6**

Mısra: 1

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

1. Bî-yâr neş'e-yâb olamam ğam gelür baña
2. Devr-i piyâle halka-i mâtem gelür baña

16. **baña:****Gazel 6**

Mısra: 2

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

1. Bî-yâr neş'e-yâb olamam ğam gelür baña
2. Devr-i piyâle halka-i mâtem gelür baña

17. **baña:****Gazel 6**

Mısra: 4

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

3. Hasetle ben nişeste-i künc-i firāk iken
4. Nemdür sirişk-i dīde ki dem dem gelür baña

18. **baña:****Gazel 6**

Mısra: 6

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

5. Haṭṭ-ı siyâhı şafha-i rüyunda dil-berüñ
6. Tiryâk-ı zaḥm-ı ejder-i perçem gelür baña

19. **baña:****Gazel 6**

Mısra: 8

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

7. Bilmem cefâ mı maḳşadı yaruñ vefâ mıdur
8. Hem eyler 'arz-ı hışm u ğazab hem gelür baña

20. **baña:****Gazel 6**

Mısra: 10

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

9. Mâr-ı kemer ki ser be-hem-âverdedür müdām
10. Gencīne-i vişâl muṭalsam gelür baña

21. **baña:****Gazel 6**Mısra: **12***Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.*

11. Zehr-ābe-i 'itābı o şūhun lezīz līk

12. Kānd-ı 'ināyet-i ruqabā sem gelür baña

22. **baña:****Gazel 6**Mısra: **14***Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.*

13. Cennetdür 'İzzet ehl-i kemālün mecālisi

14. Cāhille iḥtilāṭ cehennem gelür baña

23. **baña:****Gazel 7**Mısra: **10***Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hal eki almış biçimi.*

9. Ğırbāla döndürür dil-i āyīnedārımı

10. Yārūñ baña o vechle 'arz-ı şabāḥatı

24. **baña:****Kaside 8**Mısra: **60***Ben, birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hal eki almış şekli.*

59. Bakılsa çeşm-i inşāf ile devletlü efendüm yok

60. Baña mānend nazm içre kimūñ var bunda inkārı

25. **baña:****Gazel 8**Mısra: **1***Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.*

1. Nigāh-ı merḥamet itmez o dil-şikār baña

2. Raqībe luḫfi nihān cevri āşikār baña

26. **baña:****Gazel 8**Mısra: **2***Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.*

1. Nigāh-ı merḥamet itmez o dil-şikār baña

2. Raqībe luḫfi nihān cevri āşikār baña

27. **baña:****Gazel 8**

Mısra: 4

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

3. Şebâne cünbiş ü zevk ü tarab güzel ammā

4. Pek ıztırāb virür şubh-dem humār baña

28. **baña:****Gazel 8**

Mısra: 6

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

5. Hezār şevk ile şahrā-neverd-i 'aşk-ı gülüm

6. Cünün getürdi görüñ mevsim-i bahār baña

29. **baña:****Gazel 8**

Mısra: 8

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

7. Elümde sāgar-ı ser-şārum alıvirür şimdi

8. Teferrüc eylemege semt-i lālezār baña

30. **baña:****Gazel 8**

Mısra: 10

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

9. Fiğān u nāleden 'İzzet nice hamūş olayum

10. Nigāh-ı merhamet itmez o dil-şikār baña

31. **baña:****Gazel 9**

Mısra: 12

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

11. İşte biz böyle tegāfül itme koc-başuñ için

12. Gel dime bu 'ıyd 'aceb hıç yok mı bir qurbān baña

32. **baña:****Kaside 13**

Mısra: 48

Ben, birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hal eki almış şekli.

47. Gāh olup ol şāh-ı hüsnüm kec-küleñ

48. Egrilür ağzum gelür baña veleñ

33. **baña:****Kaside 13**

Mısra: 77

Ben, birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hal eki almış şekli.

77. Bu 'itāb ile baña kıldı hitāb

78. Āh itdüm sīneden virdüm cevāb

34. **baña:****Kaside 13**

Mısra: 80

Ben, birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hal eki almış şekli.

79. Didüm ey bī-merhāmet ey bī-vefā

80. Pek de istihkār ile bakma baña

35. **baña:****Kaside 16**

Mısra: 53

Ben, birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hal eki almış şekli.

53. Baña ta' līm-i cevr itdūñ efendüm

54. Senūñ nuşhuñ kabūl itdüm begendüm

36. **baña:****Gazel 17**

Mısra: 10

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

9. Erenlerden ben istimdādı kesmem 'İzzetā bir dem

10. Baña bu zūr-ı tab'ı himmet-i pīrān ider īrāş

37. **baña:****Kaside 17**

Mısra: 14

Ben, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

13. Sāle yaklaşdı cüdā düşeli sen mehveşden

14. Ki baña künc-i elemde ne mu'īn ü ne naşīr

38. **baña:****Kaside 17**

Mısra: 34

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

33. Gel ki bir lahzā tekellüm idelüm fırsatdur

34. Ben saña hālūmi sen de baña söyle bir bir

39. **baña:****Kaside 17**

Mısra: 35

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

35. Yandı şabrum o zamān eyledüm āgāz baña

36. Eyleyüp dīdelerüm eşke bedel hūn taqṭīr

40. **baña:****Gazel 19**

Mısra: 7

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

7. Baña şekker-lebüm tağlar kadar cevri itse şekvem yok

8. İştidūñ mi ki Ferhād eylesūñ Şīrīn'den feryād

41. **baña:****Gazel 37**

Mısra: 5

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

5. Kavş-ı dest-i himmetüm keç bakma ey gerdün baña

6. Vuşlat-ı ser-menzil-i maṭlab per-i tīrūm dedür

42. **baña:****Gazel 40**

Mısra: 11

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

11. Tūtiyādur gözümüñ nūrı baña ḥak-i rehūñ

12. Şanma çeşm-i dil ü cān kühl-i şīfāhān ister

43. **baña:****Gazel 47**

Mısra: 20

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

19. Bende-i Mīr Selīm oldıgımı hīç çekemez

20. Ḥasedinden baña bu künbed-i gerdān ağlar

44. **baña:****Gazel 73**

Mısra: 9

Ben, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

9. Cellād-ı nigāhuñ baña bīm-āver olursa

10. Bir süydan ebrū çağırur lā-teḥaf Eşref

45. **baña:****Gazel 81**

Mısra: 3

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

3. Halka-i zülfi baña zencirler hazırlasun

4. 'Aqlum aldurdum yine mecnûnuyum bir âfetüñ

46. **baña:****Gazel 117**

Mısra: 7

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

7. Firâz ile nişîbi deşt-i 'aşkuñ baña yeksâñdur

8. Ser-i kühsârımı fark itmez oldum ka'r-ı çâhumdan

47. **baña:****Gazel 120**

Mısra: 15

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

15. Hârâm olsun baña 'irfân eger duht-ı rezi zâhid

16. İdüp ağıyardan mestür şaymazsa helâlinden

48. **baña:****Gazel 125**

Mısra: 3

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

3. Reh-güzârında varup hâk olma lâzımdur baña

4. Nev-ı hırâmum mâ'il-i ünsiyet olsun olmasun

49. **baña:****Gazel 126**

Mısra: 5

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

5. Hânçer-i cevri amân çekme baña

6. O kemân gibi olan kaşuñ için

50. **baña:****Gazel 135**

Mısra: 1

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

1. Nefret geliyor baña gürüh-ı cühelâdan

2. Yok mı bir iki ehl-i tabi'at zurefâdan

51. **baña:****Gazel 135**

Mısra: 10

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

9. Hep cehl-i mürekkep görünür çeşmüme şimdi

10. Anlar ki baña yâr idi hengâm-ı şabâdan

52. **baña:****Gazel 141**

Mısra: 7

Bana, birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

7. Tabîbimsin baña dârü-yı luţfuñla müdâvâ kıl

8. Hezâr emrâz-ı cürme mübtelâyum yâ Resûla' llâh

53. **baña :****Kaside 4**

Mısra: 43

Ben, birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hal eki almış şekli.

43. Ğam u endüh-ı cihân nâţıka-bend oldı baña

44. Nâr-ı hırmân-ı emâni cigerüm itdi kebâb

bang-ı derâ-yı maħmil-i i' câz:1. **bang-ı derâ-yı maħmil-i i' câzdur:-dur****Gazel 111**

Mısra: 1

Özlü söz sepetinin çanının yüksek sesi.

1. Bang-ı derâ-yı maħmil-i i' câzdur sözüm

2. Güş-ı cihâna velvele-endâzdur sözüm

bāng-ı derā-yı nusret:1. **bāng-ı derā-yı nuşret:****Kaside 1**

Mısra: 4

Yardım çanının sesi.

3. Mağdem-i kâfile-i şevke peyâmıyla yine

4. Geliyor güş-i dile bāng-ı derā-yı nuşret

bang-ı şeref-feşân-ı ney:1. **bang-ı şeref-feşân-ı ney:****Gazel 95**

Mısra: 1
Neyin şeref saçan sesi.

1. Āteş-i naḥl-i tūrdur bang-ı şeref-feşān-ı ney
2. Mevce-i baḥr-ı nūrdur nağme-i dil-sitān-ı ney

bār:

1. **bār:**

Kaside 3
Mısra: 20
Defa, kere.

19. Lem 'a-yāb olsa kamer re' y-i münīrinden eger
20. Minnet-i mihr-i ziyā-güsteri çekmez her bār

2. **bār:**

Gazel 109
Mısra: 8
Defa, kere.

7. Dehen-i mü' min-i kāmilde çü cām-ı şahbā
8. Deverān itse revā her dem ü her bār kaşem

bār-āver:

1. **bār-āver:**

Kaside 5
Mısra: 9
Far. Meyve veren, meyve vereci.

9. Bār-āver iken naḥl-i ümīd anda bu gūne
10. Nam olsa n'ola bāğ-ı temennā Yeñişehr'e

bāreka'llāh:

1. **bāreka'llāh:**

Kaside 11
Mısra: 3
Beğeni ve övgüyü dile getirmek için 'Allah mübarek etsin, hayırlı uğurlu olsun, maşallah' anlamında bir dua sözü.

3. Bāreka'llāh zihī şî'r-i laṭīf
4. Ma'ni-i pāki gibi lafzı nazīf

2. **bāreka'llāh:**

Kaside 13
Mısra: 1

Beğeni ve övgüyü dile getirmek için 'Allah mübarek etsin, hayırlı uğurlu olsun, maşallah' anlamında bir dua sözü.

1. Bāreka'llāh ey hıdiv-i dād-ger
2. 'Azzeke'llāh ey müşīr-i pūr-hüner

3. bāreka'llāh:

Kaside 16

Mısra: **19**

Beğeni ve övgüyü dile getirmek için 'Allah mübarek etsin, hayırlı uğurlu olsun, maşallah' anlamında bir dua sözü.

19. O dem Eşref aña dir bāreka'llāh
20. Ser-āmedsin sen Aḥmed kışşa kütāh

bāregeh-i himmet:

1. bāregeh-i himmetüñe:-üñ, -e

Kaside 7

Mısra: **68**

Yardım yeri.

67. Sensin ol mevhibet-endüz-ı kerem-pīrā kim
68. Küremā bāregeh-i himmetüñe sā'ildür

bāregeh-i Mevlā:

1. bāregeh-i Mevlā'ya:-ya

Kaside 1

Mısra: **71**

Allah'ın huzuru.

71. Ref' idüp destüñi sen bāregeh-i Mevlā'ya
72. İdegör şıdķ-ı ṭaviyyetle du'ā-yı nuşret

bārī:

1. bārī:

Kaside 8

Mısra: **42**

Bari, hiç olmazsa.

41. Hevālarda bürüdet müsteban ü cān u ten lertzān
42. Bize şun sākī sen ol āteş-i seyyāleyi bārī

2. bārī:

Kaside 10

Mısra: **24**

Bari, hiç olmazsa.

23. Ruḡ'a-i ŧekve be-dest āh iderek iñleyerek
24. Hālimüz 'arz idelüm bārī ḡuzūr eyleyelüm

3. **bārī:**

Gazel 24

Mısra: 8

Bari, hiç olmazsa.

7. Nüş-ı mey-i nāb eyler imiş tıyduḡ eḡibbā
8. Eylerler ise bārī nihān eylemesünler

4. **bārī:**

Gazel 24

Mısra: 8

Bari, hiç olmazsa.

7. Nüş-ı mey-i nāb eyler imiş tıyduḡ eḡibbā
8. Eylerler ise bārī nihān eylemesünler

5. **bārī:**

Gazel 30

Mısra: 19

Bari, hiç olmazsa.

19. Çok cevri ü cefā eyler o meh bārī bilür mi
20. Ol cevri çeken hep dil-i bī-ḡāḡatimüzdür

6. **bārī:**

Gazel 116

Mısra: 4

Bari, hiç olmazsa.

3. Hāḡıḡat eglenecek sende de yoḡise dilā
4. Birāz bārī muḡallidlük ile eglenelüm

7. **bārī:**

Gazel 131

Mısra: 9

Bari, hiç olmazsa.

9. Bir nıgehle bārī olsun yap yıḡılmış ḡāḡırum
10. Gel ŧu vırān-hāneyi i' māra baḡ Allāh için

8. **bārī:**

Gazel 144

Mısra: 10

Bari, hiç olmazsa.

9. Temāşā-yı kıaddünle mazhar-ı tül-ı hayāt olsak
10. Bizi gördükçe bāri geçmesün ‘ömrüm şitāb üzre

9. **bāri:**

Gazel 149

Mısra: 10

Bari, hiç olmazsa.

9. Var bir sözüm o gül-bün-i nāza şaklamasam
10. Bir kere bāri söyleyebilsem di ğuşuna

bār-ı cefā:

1. **bār-ı cefāsın: -sın**

Gazel 129

Mısra: 13

Eziyet yükü, ağırlığı.

13. Çekmekdeyüz ol seng-dilün bār-ı cefāsın
14. Eskitdi bizi ğayrı ezāsı Yenişehir'in

bār-ı diger:

1. **bār-ı diger:**

Gazel 104

Mısra: 3

Diğer defa, bir dahaki sefere.

3. Hāhem ki bār-ı diger ğirem reh-i harābāt
4. Endişeī zi-şarf-ı māl u telef ne-dārem

baş:

1. **başına: -ı, -n, -a**

Kaside 8

Mısra: 39

Baş, kafa.

39. Şarup başına çıkdı seyre çün kartopı destāri
40. Beni dil-dāde kıldı bir bakışda gör ol mekkārı

2. **başuñda: -uñ, -da**

Gazel 9

Mısra: 7

Baş, kafa.

7. Ser-firāzum olmalı başuñda bir lāhūri şāl
8. Kat kat olsun yāhud ol destār-ı sebz-i dil-ğüşā

3. baş:

Kaside 11

Mısra: 32

Aynı işi yapan, aynı meslekte bulunan kimseler içinde mevki ve rütbece diğerlerinden önde olan veya âmir durumunda bulunan (kimse).

31. Dest-i midhatla güher-pâş olarak

32. Ehl-i dil zümresine baş olarak

4. başuñ:-uñ

Gazel 12

Mısra: 3

Baş, kafa.

3. Sâkiyâ başuñ için la'l-i nemek-pâşuñ için

4. Eyle inşâf bizi mest ü harâb itdûñ heb

5. başına:-ı, -n, -a

Kaside 16

Mısra: 26

Baş, kafa.

25. Senüñdür ser-te-ser iklîm-i 'işve

26. Konulmuş başına dîhîm-i 'işve

6. başum:-um

Kaside 16

Mısra: 38

Kişinin kendi şahsı, zâtı.

37. On ikidür benüm de gerçi yaşum

38. Senüñle uğradı sevdâya başum

7. başuñ:-uñ

Gazel 126

Mısra: 2

Can, vücüt.

1. Dil-berâ gamze-i 'ayyâşuñ için

2. Beni öldürme güzel başuñ için

8. başuñ:-uñ

Gazel 126

Mısra: 10

Can, vücüt.

9. Ben de 'İzzet gibi bir haste-dilüm

10. Beni öldürme güzel başuñ için

9. başına:-ı, -n, -a

Gazel 134

Mısra: 6

Baş, kafa.

5. Nāy-ı enīn-i dilüm eylese gūş ‘andelīb

6. Bezm-i çemen başına tār olur ol dem hemān

10. başına:-ı, -n, -a

Gazel 134

Mısra: 10

Kişinin kendi şahsı, zâtı.

9. Nās ile hīç eylemez ‘ākil ü dānā cedel

10. Başına ğavğaları cāhil olandur alan

11. başuña:-uñ, -a

Gazel 137

Mısra: 4

Baş, kafa.

3. Çıkar āşüftelerüñ başdan eyā serv-i hırām

4. Şāhidāne başuña şardığuñ ol şāluñ için

başa çık:

1. başa çıkacak:-acağ

Terkib-bend 1

Mısra: 49

Güçlükler çıkaran biriyle olan işini, kendi istediği yolda sonuçlandırabilmek.

49. Kim başa çıkacak felek-i hoşka-bāz ile

50. Yokdur benüm münāsebetüm hīle-bāz ile

başdan çıkar:

1. başdan çıkar:

Gazel 137

Mısra: 3

Doğru yoldan saptırmak, ayartmak.

3. Çıkar āşüftelerüñ başdan eyā serv-i hırām

4. Şāhidāne başuña şardığuñ ol şāluñ için

2. başdan çıkardı:-dı

Gazel 91

Mısra: 3

Doğru yoldan sapmak.

3. Miyānuña şarı lup başdan çıkardı velī
4. Kemend-i zūlfūñ olur rişte-bend-i pāy-ı hayāl

başına gel:

1. başına geleceği: *-ecek, -i*

Kaside 4

Mısra: 32

İyi ya da kötü, beklenmedik, şaşırtıcı bir olayla karşılaşmak.

31. Kim imiş tepe delen gördi Tepedelenli
32. Başına geleceği aňladı ol hāne-ħarāb

başına hāl gel:

1. başına hāl geldi: *-di*

Gazel 87

Mısra: 2

Uğraştırıcı ve üzücü bir işle karşılaşmak, başına dert açılmak.

1. İsmi Mīhāl o muğbeçenūñ vuşlatı muhāl
2. Bir hāl geldi başına yine āh bu ne hāl

bāşıra:

1. bāşırama: *-m, -a*

Kaside 17

Mısra: 5

Göz.

5. Uricak şa 'şa 'a-i mihr-i ruħı bāşırama
6. Didüm ey baħt şabāħ oldı yeter ħvāb-ı keşīr

bāşıt-i dest-i 'atā:

1. bāşıt-i dest-i 'atā:

Kaside 6

Mısra: 96

Cömertlik elini açan.

95. Āb-ı rüy-ı vüzerā nuħbe-i erbāb-ı seħā
96. Bāşıt-i dest-i 'atā dāğ-ı dil-i Bermekiyān

başka:

1. başka:

Kaside 3

Mısra: 35

Başka, diğer.

35. Şöyle tursun o da bir başka büyük ma'nidür
36. Baña her demde olan nâıka-bend-i güftâr

2. başka:

Gazel 7

Mısra: 8

Başka, diğer.

7. Bilmem dahı ne nakş açacak bu felek bize
8. Göstermede nefes-be-nefes başka şüreti

3. başka:

Gazel 26

Mısra: 8

Bilinenden ayrı, değişik, farklı.

7. Egerçi ser-te-ser maḥbūblar ḥâtır-firîb ammâ
8. O şūḥun şîve-i nâ-dîdesinde başka ḥâlet var

4. başka:

Gazel 132

Mısra: 16

Bilinenden ayrı, değişik, farklı.

15. Bu söylenilen cümlesi de ber-ṭaraf olsun
16. Bir başka su'âlüm var efendüm dahı senden

başla:

1. başlardı:-r, -dı

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek.

21. Başlardı devre şevk ile peymānemüz bizüm
22. Tārîk ḳalmaz idi ṭarab-ḥānemüz bizüm

2. başladı:-dı

Kaside 7

Mısra: 5

Başlamak.

5. Başladı eylemege gülşen-i fikretde ḥirām
6. Nükteler sâḥa-i endîşede hep raḳs eyler

3. başla:

Kaside 8

Mısra: 63

Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek.

63. Güzāf u lāfi terk eyle du‘āya başla ey ‘İzzet
64. Şudā‘a bā‘iş olmuşdur kelāmun çünki ikşārı

4. başla:

Kaside 9

Mısra: 105

Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek.

105. Ko lāfi ‘İzzetā başla du‘āya
106. Du‘ālar müstecāb olduğu demdür

5. başla:

Kaside 13

Mısra: 111

Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek.

111. Dest açup da‘vāta başla ‘İzzetā
112. Kudsıyān āmine āgāz ide tā

6. başladı:-dı

Gazel 24

Mısra: 9

Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek.

9. Ta‘n itmeye başladı habāb-ı meye zühhād
10. Gİtdükçe sivilceyi çıbān eylemesünler

7. başlar:-r

Gazel 143

Mısra: 7

Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek.

7. Bülbül dağı bir kaç güne dek nāleye başlar
8. Şimden girü gūş-ı nağm-ı şubh-dem eyle

bāve-çin-i kām:

1. bāve-çin-i kām:

Gazel 150

Mısra: 11

Arzunun meyvesini toplayan.

11. Ağyārdur yine olacak bāve-çin-i kām
12. Nev-nahl-i kāmētünde ber olmuş ne fā’ide

bāy u gedā:

1. bāy u gedādan:-dan

Gazel 135

Mısra: 4
Zengin ve fakir.

3. Ebnā-yı zamān kābil-i ūlfet degül ašlā
4. Kim var olacak hem-demümüz bāy u gedādan

bayram:

1. bayramı:-ı
Gazel 157
Mısra: 4
Bayram II büyük sevinç, sevinç vesilesi.

3. Būs-ı ruhsāre işāretle hilāl-ebrūsı
4. Rūzedār-ı ğamınuñ zāhir olur bayramı

bāz it:

1. bāz idelüm:-elüm
Gazel 146
Mısra: 2
Açmak.

1. Yine demdür ki ser-āğāz idelüm eş'āra
2. Der-i endişemüzi bāz idelüm eş'āra

bāzār:

1. bāzārı:-ı
Kaside 8
Mısra: 14
Pazar, alışveriş yeri.

13. Şovukluk halkı hep kūşe-nişīn-i halvet itmişdür
14. Bu sermāda yine germābenüñ germ oldı bāzārı

2. bāzārımızı:-ımız, -ı
Gazel 156
Mısra: 10
Pazar, alışveriş yeri.

9. Naqd-i cān ister iken vaşla bedel ebrūlar
10. Ğamze tek tırmadı fesh eyledi bāzārımızı

bāzār-ı mahabbet:

1. bāzār-ı mahabbetde:-de
Gazel 22

Mısra: 6
Sevgi pazarı II gönül.

5. Şanduka-i sînemdeki kâlâ-yı revândur
 6. Bâzâr-ı maḥabbetde gezen yed-be-yed Aḥmed

ba'zî:

1. **ba'zî:**

Gazel 21
 Mısra: 10
Kimi, bir kısım.

9. Lîk mesmû' -ı ḥaḳîrânem eyâ kân-ı güher
 10. Ba'zî yârân ḳatı geçmiş saña ben maḡdûrı

bâzîçe:

1. **bâzîçe:**

Gazel 25
 Mısra: 2
Oyuncak.

1. Taḥt-ı cefâda ḥükm ideli ḥurde-sâller
 2. Bâzîçe oldı şundıḡımız 'arz-ı hâller

bâzîçe-i tıflâne:

1. **bâzîçe-i tıflânesi: -si**

Gazel 22
 Mısra: 11
Çocuk oyuncuḡı.

11. Bâzîçe-i tıflânesi ḥün-rîzî-i 'uşşâk
 12. Ḥavfum küçicükden ḳopacak ḥüy-ı bed Aḥmed

bâzî-i çift ü tek:

1. **bâzî-i çift ü tek:**

Gazel 151
 Mısra: 3
Tek çift oyunu.

3. Her şeb eglence saña bâzî-i çift ü tek idi
 4. Ḳaldı tek ṫurmadıḡuñ ḥâṫır-ı maḡşüşumda

bâzû:

1. **bāzūlaruñ:-lar, -uñ****Tahmis 6**

Mısra: 2

Pazı, kol.

1. Tābiş-i mihr-i 'izāruñ gün gibi meşhürdur
2. Ol gümüş bāzūlaruñ şaḥ-ı nihāl-i türdur

2. **bāzūları:-ları****Gazel 105**

Mısra: 2

Pazı, kol II güç, kudret.

1. Ey serv ḳadi gül-bün-i gülzār-ı tena'um
2. Bāzūları şaḥ-ı şecer-i ḥüsn-i tecessüm

be:1. **be:****Kaside 13**

Mısra: 65

a!, bre! (teklifsiz konuşmalarda dikkati çekmek için kullanılan bir ünlem).

65. Kimsin 'ālemde be hey 'āşık 'aceb
66. Kim benüm vaşlum dilersin rüz u şeb

becā-yı emti'a:1. **becā-yı emti'a:****Gazel 86**

Mısra: 10

Satılacak eşyanın münasip olması.

9. Kesād-ı ma'rifet ol rütbe sūḳ olurdu ḥarāb
10. Becā-yı emti'a ḳonsa raf-ı dükkāna ḡazel

bed:1. **bed:****Gazel 2**

Mısra: 6

Kötülük, fenalık.

5. Gūş itmedüñ naşihatüm uyduñ hevāya sen
6. Dil ba'd-ezīn ne nīk ü ne bed söylerüm saña

bedel:

1. bedel:**Kaside 17**Mısra: **36***Karşılık, bir şeyin yerine verilen.***35.** Yandı şabrum o zamān eyledüm āgāz baña**36.** Eyleyüp dīdelerüm eşke bedel hūn taqtır**2. bedel:****Gazel 75**Mısra: **10***Karşılık, bir şeyin yerine verilen.***9.** Zāhidā destūme peymāne-i ser-şār-ı meyi**10.** Bedel subħa-i şad-dāne kodı şīve-i haqq**3. bedel:****Gazel 92**Mısra: **1***Karşılık, bir şeyin yerine verilen.***1.** Künc-i firqat meskenümdür bezm-i vaşlundan bedel**2.** Kāse kāse zehr iĉer dil cām-ı 'işretten bedel**4. bedel:****Gazel 92**Mısra: **2***Karşılık, bir şeyin yerine verilen.***1.** Künc-i firqat meskenümdür bezm-i vaşlundan bedel**2.** Kāse kāse zehr iĉer dil cām-ı 'işretten bedel**5. bedel:****Gazel 92**Mısra: **4***Karşılık, bir şeyin yerine verilen.***3.** Cevr-i yār oldı mübeddel luţfa dirken nā-gehān**4.** Mazħar-ı 'unf u 'itāb olduk 'ināyetden bedel**6. bedel:****Gazel 92**Mısra: **6***Karşılık, bir şeyin yerine verilen.***5.** Zīver-i aġuş-ı aġyār oldıġun gördükçe ben**6.** Firqati itdüm temenni vaqt-i vuslatdan bedel

7. bedel:**Gazel 92**

Mısra: 8

Karşılık, bir şeyin yerine verilen.

7. İttibā' ile raķīb-i bed-sirişte bezmden

8. 'Aşıkı tardı itme lāyık mı mürüvetten bedel

8. bedel:**Gazel 92**

Mısra: 10

Karşılık, bir şeyin yerine verilen.

9. Virseler dünyā vü māfihā degül maķbūlumuz

10. 'İzzetā ol serzenişli kīnli āfetden bedel

9. bedel:**Gazel 156**

Mısra: 9

Karşılık, bir şeyin yerine verilen.

9. Naķd-i cān ister iken vaşla bedel ebrūlar

10. Ğamze tek tırmadı fesh eyledi bāzārumızı

beden:**1. bedenler:-ler****Gazel 29**

Mısra: 7

Vücut, gövde.

7. Gül bedenler gölgeli cübbe ile 'azm-ı bāğ idüp

8. Giydiler hep çeşm-i bülbülden ķabā nev-rūzduz

2. bedenden:-den**Gazel 132**

Mısra: 22

Vücut, ten.

21. 'İzzet' de hele sen gideli ķalmadı cūnbüş

22. Ayrıldı gibi şanki anuñ rūhı bedenden

be-dest:**1. be-dest:****Kaside 10**

Mısra: 23

Ele, elde.

23. Ruḳ‘a-i ŧekve be-dest āh iderek iñleyerek
24. Hālimüz ‘arz idelüm bārī ḥuzūr eyleyelüm

2. be-dest:

Gazel 16

Mısra: 1

Ele, elde.

1. Yeter ey ŧāhid-i peymāne be-dest
2. Eyledüñ cām-i dil-i zārı ŧikest

be-dest-i ‘işve :

1. be-dest-i ‘işve :

Gazel 55

Mısra: 10

Cilvenin elinde.

9. Mestāne geldi dün gice bezme o meh-cebīn
10. Sāğar be-dest-i ‘işve vü gīsū be-düş-ı nāz

bedīd ol:

1. bedīd oldı:-dı

Gazel 41

Mısra: 7

Görünür olmak.

7. ŧeb-i hecrin seheri oldı bedīd
8. Seyr-i ḥurŧīd-liḳālar demidür

be-dil:

1. be-dil:

Kaside 10

Mısra: 16

Gönüle.

15. Baḳalum zaḥm-nümāyānına üftādelerin
16. Lāleveŧ dāğ be-dil bizde zuhūr eyleyelüm

be-dīn:

1. be-dīn:

Gazel 14

Mısra: 10

Dine.

9. 'İzzet 'araşat-ı ğam-ı 'aşk' est çü cāyem
10. Min-ba'd be-d-în bende çi pervā-yı kıyāmet

bed-nümā:

1. **bed-nümādur:**-*dur*

Gazel 117

Mısra: **6**

Kötü görünüşlü.

5. Ben ol tã'at-güzār-ı mezheb-i nefs ü hevāyum kim
6. Şevābum bed-nümādur şüret-i zışt-i günāhumdan

bedr-i burc-ı vezāret:

1. **bedr-i burc-ı vezāret:**

Kaside 2

Mısra: **28**

Vezirlik yıldızının dolunayı.

27. Şu'a-ı mehçe-i rāyātı reşk-i hūr olarak
28. O bedr-i burc-ı vezāret şerefle itdi zuhūr

bedr-i etemm:

1. **bedr-i etemmdür:**-*dür*

Kaside 9

Mısra: **56**

Tam dolunay.

55. On üçden gerçi yaşı nākış ammā
56. Ayuñ on dördiveş bedr-i etemmdür

be-düş-ı nāz:

1. **be-düş-ı nāz:**

Gazel 55

Mısra: **10**

Cilvenin omzu.

9. Mestāne geldi dün gice bezme o meh-cebîn
10. Sāġar be-dest-i 'işve vü ğisū be-düş-ı nāz

be-firākik:

1. **be-firākik:**

Gazel 16

Mısra: **7**

Ayrılık için.

7. Keyfe hālī be-firākik unzur
8. İn tegāfūl ki koni tā-be-key'est

beg:

1. **begine:-i, -n, -e**
Müfret 6
Mısra: **1**
Bey.

1. Çalış olmağa kul alay begine
2. 'Älemün bakma bir alay begine

2. **begine:-i, -n, -e**
Müfret 6
Mısra: **2**
Bey.

1. Çalış olmağa kul alay begine
2. 'Älemün bakma bir alay begine

3. **begüm:-üm**
Tahmis 6
Mısra: **25**
Bey, efendi.

25. 'Äşik-ı şürīdeler bakma begüm ma'zürdur
26. 'Arşa-i nāzuñ senüñdür güy u çevgāmı bu gün

4. **begüm:-üm**
Gazel 7
Mısra: **5**
Bey, efendi.

5. Tūtī-i hūsne bir kafes-i nāz oldur begüm
6. Pervāza ba'd-ezīn bulamaz rāh-ı fırsatı

5. **begün:**
Gazel 35
Mısra: **13**
Bey, efendi.

13. 'İzzet Beg'ün semend-i hayāliyle 'İzzetā
14. Hiç esb-i leng-i fikretimüz hem-'inān mıdur

6. **begüm:-üm**
Gazel 58
Mısra: **4**
Bey, efendi.

3. Bizi dil-beste-i cāh eyleyemez çarḥ-ı denī
4. ‘Ankebūt āgına şeh-bz begüm şayd olmaz

7. **begüm:-üm**

Gazel 66

Mısra: **8**

Bey, efendi.

7. Ne tūr-i āh eşer eyler ne nāle vü feryād
8. Begüm senüñ dil-i şaḥtuñ meger ki seng olmuş

8. **begüm:-üm**

Gazel 119

Mısra: **11**

Bey, efendi.

11. Begüm şır ü şekerşeş gayrılarla imtizācuñ var
12. Bizümle şoḥbet-i ḥelvāya aşla rağbet itmezsın

9. **begüm:-üm**

Gazel 134

Mısra: **2**

Bey, efendi.

1. Nādi-i devletde az oldığıçün kadr-dān
2. Nādir olurmuş begüm şā‘ir-i āteş-zebān

10. **begüm:-üm**

Gazel 16

Mısra: **17**

Bey, efendi.

17. Yalñuz ben degül ‘İzzet de begüm
18. Mey-i gül-reng-i lebüñle ser-mest

begen:

1. **begendüm:-dü, -m**

Kaside 16

Mısra: **54**

Beğenmek.

53. Baña ta‘līm-i cevri itdün efendüm
54. Senüñ nuşḥuñ qabül itdüm begendüm

begen:

1. **begendicigüm:-di, -cig, -üm**

Gazel 34

Mısra: 12
Begenmek.

11. Uşandum eskilere iltifâtdan şimdi
 12. Benüm begendicigüm meh-likâ yeñiçeridür

be-hakk-ı hasaneyn:

1. **be-ḥaḳḳ-ı ḥasaneyn:**

Kaside 6

Mısra: 5

Güzellerin hakkı için.

5. Râstdur bu süḥanum râst be-ḥaḳḳ-ı ḥasaneyn
 6. Görse taḥşîn ider ḥüsn-i edâñı Ḥassân

behcet:

1. **behcetle:-le**

Gazel 14

Mısra: 3

Şirinlik.

3. Bu cemâl ü bu ḥüsn ü behcetle
 4. Sevmeyen var mıdur o dil-cüyı

2. **behcet:**

Gazel 71

Mısra: 13

Şirinlik.

13. Böyle kalursa eger behcet ü ḥüsni ‘İzzet
 14. ‘Aḳıbet eyleyecekdür bizi şeydâ ḥâfız

behem:

1. **behemdür:-dür**

Kaside 9

Mısra: 8

Beraber, hep bir yerde.

7. Mişâl-i ‘arız-ı ḥoy-gerde-i yâr
 8. Gül-i şad-berg-i ter-şeb-nem behemdür

be-hem-âverde:

1. **be-hem-âverdedür:-dür**

Gazel 6

Mısra: 9
Getirilmek için.

9. Mār-ı kemer ki ser be-hem-āverdedür müdām
10. Gencīne-i vişāl muṭalsam gelür baña

be-hiç:

1. **be-hiçī:-i**
Kaside 13
Mısra: 90
Yokluğu ile.

89. Bende-i halka be-güş-ı ān derem
90. Tācdārān-rā be-hiçī ne'şmurem

behişt-i rüy-ı al:

1. **behişt-i rüy-ı alüñ:-üñ**
Gazel 117
Mısra: 3
Cennete benzeyen kırmızı yüz.

3. Behişt-i rüy-ı alüñ şevkı yaqdı serde bir âteş
4. Ki kemter lāle tūtmam dūzahı taraf-ı külāhumdan

Behremen rü-siyāh:

1. **Behremen rü-siyāh:**
Gazel 35
Mısra: 9
Yüzü kara olan Behremen II ayıplı Behrem.

9. Deyr-i cemāle Behremen-i rü-siyāh iken
10. Kāfir degül de hāl-i ruḥı müslimān mıdur

behr-ı vey:

1. **behr-ı vey:**
Gazel 7
Mısra: 5
Ey nasip.

5. Heme şeb behr-ı vey encüm şümurīm u nālīm
6. Geşte ḥālet sebeb-i ḥālet-i bīdāri-i mā

be-hün-ı nigeḥ:

1. **be-ḥūn-ı niḡehūñ:-üñ**

Gazel 83

Mısra: **12**

Kanlı bakış.

11. Püşte püşte tepelenmişleri gör rāh üzre

12. Cümlesi küşte-i āḡeşte be-ḥūn-ı niḡehūñ

bekā:

1. **beḡā:**

Gazel 38

Mısra: **10**

Sonsuzluk, ölümsüzlük.

9. Ḥalel-pezīr-i fenā eyler ānı seyl-i ḡumūm

10. Esās-ı ḡaşr-ı ṡarabda beḡā mı var yokdur

be-kef:

1. **be-kef:**

Gazel 104

Mısra: **1**

Elde, avuçta.

1. Ez bes ki pür zi-sahbā cāmī be-kef ne-dārem

2. Der-küy-ı mey-fürüşān ḡadr ü şeref ne-dārem

2. **be-kefüm:-üm**

Gazel 106

Mısra: **8**

Elde, avuçta.

7. Gelürüm ḡāneḡe bir gice demüşdüñ şimdi

8. Ben nişār-ı ḡademüñ itmegiçün cān be-kefüm

belā:

1. **belā:**

Terkib-bend 1

Mısra: **31**

Felaket; keder.

31. Hey ne belā imiş bu taḡassür didikleri

32. Kim deşt-i ḡamda ḡılaydı beni böyle serseri

2. **belādan:-dan**

Gazel 135

Mısra: 8
Felaket, keder.

7. Tenhâlık amân cânuma kâr eyledi bi'llâh
8. Luṭf ile ḥalâş eyleye Mevlâ bu belâdan

belâ-güster-i ten:

1. **belâ-güster-i tendür:-dür**

Gazel 107

Mısra: 8

Bedene bela yayan(bakış).

7. Ḥalkı bir nîm-nigehle iderüm cümle helâk
8. Âfet-i cân u belâ-güster-i tendür nighüm

belâ-yı devrân:

1. **belâ-yı devrân:**

Gazel 61

Mısra: 13

Dünyanın tasası.

13. İki nev-reste civân iki belâ-yı devrân
14. Sevdük 'İzzet bu dil-i bî-ser ü sâmân ile biz

be-leb:

1. **be-leb:**

Gazel 12

Mısra: 12

Dudak için.

11. Kelleler germ olıcağ dal fes olup meclisde
12. Dök o gîsûları ey şâhid-i peymâne be-leb

beli:

1. **beli:**

Gazel 26

Mısra: 4

Evet.

3. Degüldür kıl ü kâl-ı mû-şikâfân-ı heves bî-câ
4. Belî baḥş-i miyânı incedür pek anda diḳkat var

2. **beli:**

Gazel 47

Mısra: 2
Evet.

1. Şiken-i zülfine düşmiş dil-i nālān ağlar
2. Her kimiñ olsa belī hāli perīşān ağlar

belki:

1. **belki:**

Kaside 7
Mısra: 29
Ola ki, bir ihtimal.

29. Belki şihhat buluruz biz de biraz cānlanuruz
30. Derd-i ḥasret niçe bir itsün esīr-i pister

2. **belki:**

Kaside 13
Mısra: 36
Ola ki, bir ihtimal.

35. Līk ḥalüm ‘arz idem sulṭānuma
36. Belki raḥm eyler dil-i nālānuma

3. **belki:**

Gazel 121
Mısra: 3
Ola ki, bir ihtimal.

3. Belki itfā-yı ḥarāret ider ümmīdi ile
4. Bir içim şu lebine cān atıyor teşne-dilān

4. **belki:**

Gazel 126
Mısra: 8
Ola ki, bir ihtimal.

7. Turma ey dīde-i ter ḳan ağla
8. Yār acır belki aḳan yaşuñ için

belli:

1. **belli:**

Kaside 6
Mısra: 130
Bilinmedik bir yanı olmayan, malum.

129. Līk bu şöhretüme bā‘iṣ-i küllī bi’llāh
130. Ḥazret-i Lütfi Efendi idügi belli beyān

2. **bellidür:-dür**

Gazel 68

Mısra: 8

Bilinmedik bir yanı olmayan, malum.

7. Gizleme māfi'z-zamīrūñ yārdan

8. Gizleseñ de bellidür yā hū ğaraž

belür:

1. **belürdi:-di**

Kaside 2

Mısra: 26

Belirmek, görünmek.

25. Mişāl-i mihr-i münīr 'āleme ziyā şalarak

26. Belürdi ħazret-i destūr-ı ma' delet meftūr

be-maḥşer:

1. **be-maḥşer:**

Gazel 14

Mısra: 4

Mahşer için.

3. Ānān ki sipārend revān der-ġam-ı ħad'et

4. Ħizend be-maḥşer heme rüsvāy-ı kıyāmet

2. **be-maḥşer :**

Gazel 14

Mısra: 5

Mahşer için.

5. İmrüz ki ta' līk-i kerem kerdı be-maḥşer

6. Hestīm taḥassür-keş-i ferdā-yı kıyāmet

be-meydān-ı suhen:

1. **be-meydān-ı suhen:**

Gazel 21

Mısra: 19

Meydana göre söz.

19. 'İzzet in siḥr-i helāl'est be-meydān-ı suhen

20. Ṭab'-ı tu şā'ir-i Hārūt-fenī mī-cūyed

ben:

1. **ben:****Terkib-bend 1**Mısra: **14***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.*

13. Geldikçe yâda serv-i hırāmānum ağlarum

14. Añdikça ben o sevgili cānānum ağlarum

2. **beni:-i****Terkib-bend 1**Mısra: **32***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.*

31. Hey ne belā imiş bu taḥassür didikleri

32. Kim deşt-i ğamda kılaydı beni böyle serseri

3. **benüm:****Terkib-bend 1**Mısra: **50***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.*

49. Kim başa çıkacak felek-i hoḳḳa-bāz ile

50. Yokdur benüm münāsebetüm ḥīle-bāz ile

4. **ben:****Terkib-bend 1**Mısra: **53***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.*

53. Ben bülbülüm çemende nevā itmek isterüm

54. Ben gül-bedenler içre şafā itmek isterüm

5. **ben:****Terkib-bend 1**Mısra: **54***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.*

53. Ben bülbülüm çemende nevā itmek isterüm

54. Ben gül-bedenler içre şafā itmek isterüm

6. **ben:****Kaside 1**Mısra: **63***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.*

63. Ben daḥı tīg-i zebānumdan idüp istimdād

64. Eyledüm cevherümi jeng-zidā-yı nuşret

7. **benüm:-üm****Kaside 1**Mısra: **65***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.*

65. Benüm ol şā'ir-i i'cāz-eşer-i sihr-beyān
66. Her sözüm nādire-güyāna şalā-yı nuşret

8. **benüm:-üm****Kıt'a 2**Mısra: **3***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.*

3. O benüm kendi kulumdur diyü bir emr itdi
4. Bir emr dağı kulumdur diyerek babası

9. **ben:****Tahmis 2**Mısra: **29***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.*

29. Ben didikçe böyle kim kıldı Nedīm'i nā-tüvān
30. Gösterür engüşt ile meclisdeki mīnā seni

10. **ben:****Kaside 2**Mısra: **89***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.*

89. Hūdā 'alīm ki ben hūd-sitālīk itmez idim
90. Żarūret eylemeseydi ibāhe-i maḥzūr

11. **benüm:-üm****Kaside 2**Mısra: **91***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.*

91. Benüm o şā'ir-i mu'ciz-edā-yı nādire-gū
92. Ki sihr-i hūsn-i beyānumla ins ü cān meshūr

12. **ben:****Kaside 3**Mısra: **9***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.*

9. Şükr-i ihsānını īfā idemem ben kalemim
10. Ne kadar eyler isem zikr-i medḥin tekrār

13. **ben:****Kaside 3**Mısra: **29***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.*

29. Āşafā böyle mi āgāz iderüm vaşfuña ben

30. Çarḥ-ı dūn itnese dil-teng-i ğumūm-ı bisyār

14. **benüm:-üm****Kaside 3**Mısra: **38***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.*

37. Bir büt-i 'işve-gīrin firḳati kār itdi dile

38. Qomadı genc-i derūnumda benüm şabr u qarār

15. **ben:****Kaside 3**Mısra: **41***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.*

41. Ben ne ḥacet çekeyüm ḥālūmi i 'lāna ta'ab

42. Bildirür sūz-ı dilüm bu ğazel-i şu'le-niṣār

16. **ben:****Kaside 4**Mısra: **42***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.*

41. Vaşfuña böyle mi āgāz iderdüm ammā

42. Neyleyüm ḳalmadı ben bende-i nā-çizde tāb

17. **ben:****Kaside 4**Mısra: **50***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.*

49. Līk min-ba'd efendüm umarum sāyende

50. Olayum ğülşen-i maksūduma ben de reh-yab

18. **benüm:-üm****Kaside 5**Mısra: **57***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.*

57. Zīrā benüm ol şā'ir-i bālā-rev-i i 'cāz

58. Feyz-i nefesüm māye-i ihyā Yeñişehr'e

19. **ben:****Kaside 6**Mısra: **123***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.***123.** Ben ne nā-çizüm idem anlara şâyeste şenā**124.** Yine iderse ider Lütfi-i sencide-beyān20. **beni:-i****Kaside 6**Mısra: **134***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.***133.** Tūfī-i nāṭukamı besledi şekerlerle**134.** Eyledi himmet ü luṭfi beni şīrīn-zebān21. **ben:****Kaside 6**Mısra: **135***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.***135.** Ben aña hāl-i şabāvetden iderdüm taḳlīd**136.** O baña olmuş idi reh-ber-i semt-i 'irfān22. **benüm:-üm****Kaside 6**Mısra: **143***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.***143.** İtdiği medḥe benüm hīç yok istiḥkākum**144.** Muḳtezā-yı şiyem-i luṭfidur ammā iḥsān23. **beni:-i****Kıt'a 6**Mısra: **3***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.***3.** İki neyyir-i cihān-tāb beni kıldı böyle bī-tāb**4.** Biri āftāb-ı behcet birisi de māh-ı işve24. **ben:****Gazel 6**Mısra: **3***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.***3.** Ḥasretle ben nişeste-i künc-i firāk iken**4.** Nemdür sirişk-i dāde ki dem dem gelür baña

25. **ben:**

Kaside 7

Mısra: 20

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

19. Merdüm-i dīde-i hayret-zedemūñ 'aksi iken

20. Diyemem hāl-i siyāh-ı ruḥuna ben 'anber

26. **benüm:-üm**

Kaside 7

Mısra: 74

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

73. Bir senūñ gibi gelür 'āleme bir medḥe sezā

74. Ne benüm gibi efendüm bulunur midḥatger

27. **beni:-i**

Kaside 7

Mısra: 75

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

75. Beni Mevlā seni vaşf itmekiçün ḥalk itmiş

76. Seni medḥ idecegüm çāresi yok tā maḥşer

28. **benüm:-üm**

Kaside 7

Mısra: 83

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

83. Benüm ol ḥüsrev-i Şeb-dīz-süvār-ı ma'nī

84. Lafz-ı şīrīnimūñ āvāresidür şā'irler

29. **benüm:-üm**

Kaside 8

Mısra: 35

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

35. Efendüm tūṭī-i ṭab'um benüm de söylemek ister

36. Görüp āyīne-i ṭab'-ı şerīfūñ jengden 'ārī

30. **beni:-i**

Kaside 8

Mısra: 40

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

39. Şarup başına çıkdı seyre çün kartopı destārı

40. Beni dil-dāde kıldı bir bakışda gör ol mekkārı

31. **ben:****Kaside 8**

Mısra: 55

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

55. Huşūşā ben gibi bir şa'ir-i maẓmūn-pīrānuñ

56. İder bir ferve-i semmūri zīb-i dūş-ı hem-vāri

32. **benüm:-üm****Kaside 8**

Mısra: 57

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

57. Benüm ol nağme-perdāz-ı gülistān-ı ma'ānī kim

58. Şarīr-i kil-kūm eyler lāl-i ḥayret bülbül-i zārı

33. **benüm:-üm****Kaside 8**

Mısra: 62

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

61. Getürmiş kimdür emşālüm içinde rişte-i nazma

62. Benüm gibi bu gūne lü'lü'-i şehvār-ı güftārı

34. **ben:****Kıt'a 8**

Mısra: 3

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

3. Daḥı ben itmeden hiç āşināluḡ

4. Temennālarla kıldı dil-rübāluḡ

35. **benüm:-üm****Kaside 9**

Mısra: 58

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

57. 'Aceb mi cūşa gelse cūy-ı ṭab'um

58. Benüm 'İzzet merāmum vaşl-ı yemdür

36. **bende:-de****Kaside 9**

Mısra: 91

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

91. Eyā mīr-i melek-ḥū bende 'İzzet

92. Ḳuşūr-ı vaşf ile pek müttehmdür

37. **ben:**

Kaside 9

Mısra: 97

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

97. Yine ben gibi vaşşāfuñ bulunmaz

98. Eger var ise gelsün bir menüm dir

38. **benüm:-üm**

Kaside 9

Mısra: 99

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

99. Benüm ol büt-nigār-ı deyr-i ma' nī

100. Ki her bir mısra' am beytü'ş-şanemdür

39. **benüm:-üm**

Kaside 9

Mısra: 110

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

109. Nihāl-i devleti olsun nemā-yāb

110. Benüm müntehā-yı ed'iyemdür

40. **ben:**

Gazel 11

Mısra: 3

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

3. Ben mest-i cām-ı ḥasret-i nezzāreyüm velī

4. Ol çeşm-i pür-ḥumār ne 'ālemeddür 'aceb

41. **benüm:-üm**

Gazel 12

Mısra: 7

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

7. Bu benüm mest olıcaḡ 'ādet-i dīrīnemdür

8. Gerden-i sākīden elbet iderüm buse taleb

42. **benüm:-üm**

Kaside 13

Mısra: 66

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

65. Kimsin 'ālemde be hey 'āşık 'aceb

66. Kim benüm vaşlum dilersin rüz u şeb

43. **benüm:-üm**

Kaside 13

Mısra: **67**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

67. Sen benüm hiç vaşluma şâyân mısın

68. Yâ ki şâhib-şervet ü sāmān mısın

44. **ben:**

Kaside 13

Mısra: **73**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

73. Ben şeh-i hüsnüm sen ise ey fakīr

74. Bir gedā-yı müflis-i nālīş-pezīr

45. **beni:-i**

Kaside 13

Mısra: **76**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

75. Görmeyem bir dağı yanumda seni

76. Ağzuña alma şağın hergiz beni

46. **benümle:-üm, -le**

Kaside 13

Mısra: **106**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

105. Olmuşdur nazmda darbü'l-meşel

106. Söyleşir yokdur benümle mā-ḥaşal

47. **benüm:-üm**

Kaside 13

Mısra: **109**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

109. Görsin āşārum benüm iden gümān

110. Zūr-ı ṭab'um andan olur müstebān

48. **bende:-de**

Gazel 14

Mısra: **10**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

9. 'İzzet 'araşat-ı ğam-ı 'aşk'est çü cāyem

10. Min-ba'd be-d-īn bende çi pervā-yı kıyāmet

49. **benüm:-üm****Gazel 15**

Mısra: 1

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

1. Benüm bu bezm-i fāni-i cihānda kām alan 'İzzet
2. Elünden sākī-i sīmīn-sākın cām alan 'İzzet

50. **beni:-i****Kaside 16**

Mısra: 18

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

17. O da dir Eşref'üm yokdur nazirīn
18. Beni yaqdı kelām-ı dil-pezīrin

51. **ben:****Kaside 16**

Mısra: 27

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

27. Egerçi ben de bir şūh-ı cihānum
28. Cihān içre müşārün bi'l-benānum

52. **bende:-de****Kaside 16**

Mısra: 31

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

31. Velīkin sende olan bende yokdur
32. Egerçi bende olan sende çokdur

53. **bende:-de****Kaside 16**

Mısra: 32

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

31. Velīkin sende olan bende yokdur
32. Egerçi bende olan sende çokdur

54. **benüm:-üm****Kaside 16**

Mısra: 37

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

37. On ikidür benüm de gerçi yaşum
38. Senünle uğradı sevdāya başum

55. **ben:**

Kaside 16

Mısra: **40**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

39. Dir Eşref aña Aḥmed olma ğam-ḥvār

40. Seni dünyāda ben hiç eylemem zār

56. **ben:**

Kaside 16

Mısra: **62**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

61. Anı mesrūr idersüñ bir zamān sen

62. Seni şâyān-ı vaşlum eylemem ben

57. **ben:**

Gazel 16

Mısra: **17**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

17. Yalnūz ben degül ‘İzzet de begüm

18. Mey-i gül-reng-i lebüñle ser-mest

58. **ben:**

Gazel 17

Mısra: **9**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

9. Erenlerden ben istimdādı kesmem ‘İzzetā bir dem

10. Baña bu zūr-ı ṭab‘ı himmet-i pīrān ider īrāş

59. **ben:**

Kaside 17

Mısra: **18**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

17. Sen ne taḳrīb ile teşrīf buyurduñ şimdi

18. Eyle ben bende-i dil-ḥasteñi āġāh u ḥabīr

60. **ben:**

Kaside 17

Mısra: **34**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

33. Gel ki bir laḥzā tekellüm idelüm fırsatdur

34. Ben saña ḥālūmi sen de baña söyle bir bir

61. **ben:****Kaside 17**Mısra: **44***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.*

43. Böyle bir yılda degül biñ sene de itse mürür

44. Ben unutmam seni dirken uyanıverdi faķır

62. **benüm:-üm****Kaside 18**Mısra: **12***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.*

11. Hem maḥlaşumdur ‘İzzet-i aṣūfte rūzgār

12. Anuñ için benüm gibi bir nā-şekībdür

63. **ben:****Gazel 21**Mısra: **10***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.*

9. Līk mesmū ‘-ı ḥaķīrānem eyā kān-ı güher

10. Ba ‘zı yārān ḳatı geḳmiş saña ben mağdūrı

64. **ben:****Gazel 21**Mısra: **13***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.*

13. İtmişim gevher-eş ‘āruñı ben istiḥfāf

14. Dimişim şöhrete değmez eşer-i meşhūrı

65. **ben:****Gazel 160**Mısra: **10***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.*

9. Künt-i kenzin olur esrār-ı nihānı hep fāş

10. ‘İzzetā ben gibi bir daḥme mi var açma beni

66. **beni:-i****Gazel 24**Mısra: **14***Ben, birinci tekil şahıs zamiri.*

13. ‘İzzet çü menüm mālīk-i gencīne-i ‘irfān

14. ‘Ālem beni bī-māye gümān eylemesünler

67. **benüm:-üm****Gazel 34**

Mısra: 12

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

11. Uşandum eskilere iltifâtdan şimdi
12. Benüm begendicigüm meh-likâ yeñiçeridür

68. **benüm:-üm**

Gazel 36

Mısra: 4

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

3. N'ola sem-rîz olursa habbe-i sevdâ dil-i zâre
4. Benüm bu pîç ü tâbum hep o zülf-i ejderîdendür

69. **ben:**

Gazel 37

Mısra: 7

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

7. Ben o mi 'mâr-ı harâb-âbâd-ı şehr-i hayretüm
8. Kim fenâ-yı kaşr-ı dil âgüş-ı ta' mirümdedür

70. **benüm:-üm**

Gazel 37

Mısra: 11

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

11. Nüh felek yansa n'ola süz-ı derünümünden benüm
12. Heft düzah yek şerâr-ı âh-ı şeb-gürümdedür

71. **benüm:-üm**

Gazel 38

Mısra: 6

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

5. Toğunma hâtırüm âzurde olmasun zîrâ
6. Benüm gibi saña bir mübtelâ mı var yokdur

72. **beni:-i**

Gazel 44

Mısra: 4

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

3. Gördükçe düşse cismüme lerziş 'aceb mi yâ
4. Teb-rîz iden beni leb-i teb-hâledâridür

73. **ben:**

Gazel 46

Mısra: 9

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

9. Sīne-i şad-pāremi ben görmeyem de n'eyleyim

10. Nīze-i müjgānına ister siper maḥbūblar

74. **ben:**

Gazel 47

Mısra: 3

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

3. Ben o telḥ-ābe-keş-i encümen-i ḥüznüm kim

4. Güş idüp girye-i mestānemi yārān ağlar

75. **beni:-i**

Gazel 52

Mısra: 7

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

7. Bir mertebe mest itdi beni bāde-i gül-reng

8. Gūyā 'araḫ-ı la'l-i dil-ārā ḫarışıḫdur

76. **ben:**

Gazel 56

Mısra: 9

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

9. Her gelüden ki birer ses gele ben ḥāmūşum

10. Murḡ-dil-i ḫār-keş lāne-i ḫaḫnūs olmaz

77. **ben:**

Gazel 59

Mısra: 13

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

13. Cümle ḥūbāna bu gün ben derdümi 'arz itdüm

14. 'İzzetā dimediler derdüne dermān virürüz

78. **ben:**

Gazel 71

Mısra: 6

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

5. Bu Yeñişehr' de çok serv-i ser-āmed bulunur

6. Līk ben añladığum cümleden ā'lā ḫāfız

79. **ben:**

Gazel 75

Mısra: 7
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

7. Gerçi ben kıys'la hem-seng-i cünūnum ammā
8. Beni şehre añı yābāna kıodı ŧıve-i haķķ

80. **beni:-i**
Gazel 75
Mısra: 8
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

7. Gerçi ben kıys'la hem-seng-i cünūnum ammā
8. Beni şehre añı yābāna kıodı ŧıve-i haķķ

81. **ben:**
Gazel 79
Mısra: 4
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

3. Naħvetle yaķuŧur mı bu āteŧ gibi geçiŧ
4. Ben ħāk-i pāyuña nazaruñ yok mıdur senüñ

82. **ben:**
Gazel 81
Mısra: 10
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

9. Kıande yāķūta nigāh-ı i 'tibār itsüñ göñül
10. Ben 'aķıķ-i la 'lünüñ dil-ħünuyum bir āfetüñ

83. **ben:**
Gazel 86
Mısra: 12
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

11. Görüñdi gird-i ruħ-ı āteŧin-i yārda ħaķ
12. ŧaħā'ife yazayum ben de yana yana ħazel

84. **ben:**
Gazel 91
Mısra: 8
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

7. O mü-miyānumı aħūŧa almıŧum ħüyā
8. Süerriŧüm gice ħvābumda ben ŧafā-yı ħayāl

85. **ben:**
Gazel 91

Mısra: 17

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

17. Ben 'İzzetā tek ü tāz itmeden alur mı idüm
18. Semend-i ab'uma teng olmasa fezā-yı ayāl

86. **ben:**

Gazel 92

Mısra: 5

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

5. Zīver-i ağūş-ı ağyār oldıgūn gördükçe ben
6. Firati itdüm temenni vat-i vuslatdan bedel

87. **beni:-i**

Gazel 96

Mısra: 15

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

15. Şöyle lā-ya'ıl ü mest eyle beni
16. ekmeyem bīm-i hücūm-ı 'ālem

88. **benden:-den**

Gazel 97

Mısra: 11

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

11. Benden şoruñ felek ne siyeh-kāse oldıgūn
12. Destünden āh anuñ gam-ı bisyāra uğradum

89. **ben:**

Gazel 97

Mısra: 13

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

13. Ben müşg-i īn-i şemme-i gisū-yı ma'nīyem
14. Feyz-i nesīm-i himmet-i 'atāra uğradum

90. **ben:**

Gazel 99

Mısra: 3

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

3. Ben ol mey-nūş-ı istignā-furūş-ı bezm-i 'aşum kim
4. Elinden ar-ı dūnuñ sāgar-ı minnet abūl itmem

91. **benüm:-üm**

Gazel 101

Mısra: 5
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

5. Ey benüm lehceciği mehçecigüm
6. Eşrefüm aḥter-i tābendecigüm

92. **benüm:-üm**

Gazel 101

Mısra: 10

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

9. Dimedüñ 'İzzet'üm āyā nicedür
10. O benüm kendi ḳulum bendecigüm

93. **benüm:-üm**

Gazel 103

Mısra: 1

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

1. Gülsitān-pīrā-yı behcet bir nihālüm var benüm
2. Bir boyı şimşād-ı bāğ-ı i 'tidālum var benüm

94. **benüm:-üm**

Gazel 103

Mısra: 2

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

1. Gülsitān-pīrā-yı behcet bir nihālüm var benüm
2. Bir boyı şimşād-ı bāğ-ı i 'tidālum var benüm

95. **benüm:-üm**

Gazel 103

Mısra: 4

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

3. Telḫi-i dūšnāmı lezzet-baḫş-ı kām-ı ārzū
4. Bir şeker-leb şāhid-i şīrīn-maḳālum var benüm

96. **benüm:-üm**

Gazel 103

Mısra: 6

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

5. Yokladım ağzın miyānuñ şarmağa buldum cevāz
6. Nükte-perdāzum ḫayāl-ender-ḫayālüm var benüm

97. **benüm:-üm**

Gazel 103

Mısra: 8
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

7. Keyfümüz olmaz mı inşâf it pezîrâ-yı hâlel
8. Dirse 'aşîka o gül-ruh infî 'âlüm var benüm

98. **ben:**
Gazel 103
Mısra: 9
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

9. Ben şikâyet eylemem bî-dād dil-berden velî
10. Rüy-ı zerdüm her gören añlar melâlüm var benüm

99. **benüm:-üm**
Gazel 103
Mısra: 10
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

9. Ben şikâyet eylemem bî-dād dil-berden velî
10. Rüy-ı zerdüm her gören añlar melâlüm var benüm

100. **benüm:-üm**
Gazel 103
Mısra: 12
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

11. Hiç şehîdân-ı cemâl-ı pâkine itmez nigâh
12. Bir civân-ı tîğ der-dest-i celâlüm var benüm

101. **benüm:-üm**
Gazel 103
Mısra: 14
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

13. Çeşm-i mesti teşne mi hûn-ı dile virsün cevâb
14. Kûşe-i şimşîr-i ebrûdan su 'âlüm var benüm

102. **benüm:-üm**
Gazel 103
Mısra: 16
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

15. Bulmadum imkân-ı rü'yet eyledüm çok cüst ü cü
16. Ba 'd-ezîn meyl-i tarîk-i i 'tizâlüm var benüm

103. **benüm:-üm**
Gazel 103

Mısra: **18**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

17. ‘İzzetâ bilmem Necîb âgeh midür ahvâlüme

18. İsterüm tenhâ anuñla hasbihâlüm var benüm

104. **ben:**

Gazel 105

Mısra: **10**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

9. Mânend-i Necîb olsam o gül-rüya muķârin

10. Bülbül gibi ‘İzzet iderüm ben de terennüm

105. **benüm:-üm**

Gazel 106

Mısra: **6**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

5. Leke-i haṭ-ı siyeh yoķ ruḥ-ı raḥşānuñda

6. Ey benüm burc-ı cemāle ķamer-i bî-kelefüm

106. **ben:**

Gazel 106

Mısra: **8**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

7. Gelürüm ḥāneñe bir gece demüşdüñ şimdi

8. Ben nişār-ı ķademüñ itmegiçün cān be-kefüm

107. **beni:-i**

Gazel 108

Mısra: **1**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

1. Yaķdı beni ol āteş-i ruḥsār tūtuşdım

2. Düşdi dile bir nār-ı şerer-bār tūtuşdım

108. **ben:**

Gazel 108

Mısra: **10**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

9. Kimler tūtuşur pençe-i cevrüyle o şuhun

10. ‘İzzet yine ben zār-ı dil-figār tūtuşdım

109. **benüm:-üm**

Gazel 112

Mısra: 1

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

1. Ol şeh-i hüsne mesâğ-ı 'arz-ḥālüm yok benüm
2. 'Arz-ı hâle olsa da ruhsat mecâlüm yok benüm

110. **benüm:-üm**

Gazel 112

Mısra: 2

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

1. Ol şeh-i hüsne mesâğ-ı 'arz-ḥālüm yok benüm
2. 'Arz-ı hâle olsa da ruhsat mecâlüm yok benüm

111. **benüm:-üm**

Gazel 112

Mısra: 4

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

3. Kılmasun sînem nişân-ı nâvek-i cevr ü sitem
4. Dökmesün nâ-ḥaḳ yere ḥünüm vebâlüm yok benüm

112. **benüm:-üm**

Gazel 112

Mısra: 6

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

5. Hâr hâr-ı ye's içinde kalmışumdur muztarib
6. Hiç teselli-i derün-ı pür-melâlüm yok benüm

113. **benüm:-üm**

Gazel 112

Mısra: 8

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

7. Bir nigâh-ı iltifâta mazhar olsam kâni'im
8. Andan efzün istemem meyl-i vişâlüm yok benüm

114. **benüm:-üm**

Gazel 112

Mısra: 10

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

9. İstemem dirsem hemân hiç istemem fehm eyleme
10. Ya'ni pek hırş ile efkâr-ı muḥâlüm yok benüm

115. **benüm:-üm**

Gazel 112

Mısra: 12

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

11. Bezmde ağyāra taş atdumsa da ma'zūr tūt
12. Kelb şandum fark u temyız ihtimālüm yok benüm

116. **benüm:-üm**

Gazel 112

Mısra: 14

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

13. Mest idüm evzā-ı küstāḥānemüz itmiş zuhūr
14. Yoḥsa bir ferd ile meclisde cidālüm yok benüm

117. **benüm:-üm**

Gazel 112

Mısra: 16

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

15. Bezm-i nūş-ā-nūş-ı meyde yād idüp bu 'İzzet'i
16. Dir misin n'oldı 'aceb ol ḥaste-ḥalüm yok benüm

118. **ben:**

Gazel 113

Mısra: 10

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

9. Eyler mi idim tekye-mevā'idine yāruñ
10. Ben maḡlaṭa-i da'vī-i incāza ḳapıldum

119. **beni:-i**

Gazel 114

Mısra: 6

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

5. Sen de çeşmüñ gibi mestāne edā olmuş iken
6. Beni mestūr-ı kıyās itme şaḳın sulṭānum

120. **benüm:-üm**

Gazel 114

Mısra: 8

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

7. Dün gice nāre-i mestāneñi gūş itdükçe
8. Çıkdı tā küngüre-i çarḥa benüm efgānum

121. **ben:**

Gazel 114

Mısra: 12

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

11. Bir iki cām ile ser-germ olalum da soñra
12. Diñle sen ben diyeyim hāl-i dil-i sūzānum

122. **beni:-i**

Gazel 115

Mısra: 4

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

3. Bir şīve ile olup hırāmān
4. İtdüñ beni dil-tebāh efendüm

123. **ben:**

Gazel 117

Mısra: 5

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

5. Ben ol tā‘at-güzār-ı mezheb-i nefis ü hevāyum kim
6. Şevābum bed-nümādur şüret-i zıst-i günāhumdan

124. **benümse:-üm, -se**

Gazel 117

Mısra: 12

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

11. Nigāh-ı mesti hūn-rīz olduğında şāhid ebrūlar
12. Benümse toğrısı emniyetüm yokdur güvāhumdan

125. **beni:-i**

Gazel 126

Mısra: 2

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

1. Dil-berā gamze-i ‘ayyāşuñ için
2. Beni öldürme güzel başuñ için

126. **ben:**

Gazel 126

Mısra: 9

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

9. Ben de ‘İzzet gibi bir haste-dilüm
10. Beni öldürme güzel başuñ için

127. **beni:-i**

Gazel 126

Mısra: **10**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

9. Ben de ‘İzzet gibi bir haste-dilüm

10. Beni öldürme güzel başuñ için

128. **benüm:-üm**

Gazel 134

Mısra: **12**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

11. Nāle ile h̄vābdan şanma ki bīdār olur

12. Baht-ı siyāhum benüm ey dil-i sūz-iķtirān

129. **benüm:-üm**

Gazel 135

Mısra: **11**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

11. Ey kāş benüm de hūnerüm olmasa yāhūd

12. Bir kaç sūhan-āmūz bulunsa üdebādan

130. **benüm:-üm**

Gazel 138

Mısra: **5**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

5. Maţlabum bir vech ile şūret-pezīr olmaz benüm

6. Söylesem de hālūmi ol şehryāre rū-be-rū

131. **beni:-i**

Gazel 141

Mısra: **5**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

5. Yolum urdı beni azdırdı gāyet nefis ile şeytān

6. Tarīķ-i sūnetūñden pek cūdāyum yā Resūla’ llāh

132. **ben:**

Gazel 141

Mısra: **9**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

9. Senūñ ben āl-i pākūñden siyeh-rū bir günehkārum

10. Yüzüm yok hāzrete nice varayum yā Resūla’ llāh

133. **ben:**

Gazel 141

Mısra: 12

Ben, birinci tekil şahıs.

11. Senüñ nesl-i şerîfüñ bir çemenzâr-ı siyâdetdür
12. Ben anda sebze-i bî-gâne sâyum yâ Resûla'llâh

134. **ben:**

Gazel 142

Mısra: 3

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

3. Bâgda nergise ben şarf-ı niğâh itdükçe
4. Çäre yok dîde-i mestâne gelür hâturuma

135. **ben:**

Gazel 144

Mısra: 7

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

7. Nice ben çāk-sāz-ı ceyb-i ğayret olmayam bi'llâh
8. O şüh aġyār ile ülfetde bizden ictinâb üzre

136. **ben:**

Gazel 145

Mısra: 3

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

3. Ben saña müştāk iken fâ'ik-i 'uşşāk iken
4. Sen beni bir kez çeraġ eylemedüñ âh âh

137. **ben:**

Gazel 151

Mısra: 2

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

1. Tıfl iken dahı geçen yıl seni âġuşumda
2. Uyudur da götürürdüm eve ben dūşumda

138. **ben:**

Gazel 151

Mısra: 5

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

5. Baķıcak âyine-i rüyuña ben hayretle
6. Dir idüñ 'aql eşeri yok mı bu bî-hūşumda

139. **benüm:-üm**

Gazel 159

Mısra: **9**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

9. Ki benüm cāndan ‘azīzüm o server-i sīnem

10. ‘Arz-ı hüsn ile hırāmān olacak dem geldi

140. **beni:-i**

Gazel 142

Mısra: **11**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

11. Beni añduqça o nāzişger-i fettān dir imiş

12. Hāy bu ‘İzzet-i şeydā ne gelür hāturuma

141. **beni:-i**

Gazel 145

Mısra: **4**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

3. Ben saña müştāk iken fā’ik-i ‘uşşāk iken

4. Sen beni bir kez çerağ eylemedüñ āh āh

bend:

1. **bend:**

Gazel 33

Mısra: **4**

Bölüm.

3. Ser-i gīsū-yı hūruñ vaşfını zencīr iden vā’iz

4. Dil-i divāne ol zencīre bend olmak ne mümkindür

bende:

1. **bende:**

Kıt'a 6

Mısra: **1**

Kul, köle.

1. Dili aldı bende itdi iki pādişāh-ı işve

2. Biri kec-nigāh-ı nahvet biri kec-külāh-ı işve

2. **bendesiyüz:-s, -i, -y, -üz**

Kaside 10

Mısra: **39**

Kul, köle.

39. Çok ‘ināyātını gördük biz anuñ bendesiyüz

40. Kağı bir luḫfuñ ögüp şükr-i vüfūr eyleyelüm

3. **bendeñi:-ñ, -i****Kaside 13**Mısra: **59***Kul, köle.*

59. Bendeñi her şeb efendüm tã nehâr

60. Böyle hülyâlar ider encüm-şümâr

4. **bendesî:-s, -i****Kaside 13**Mısra: **83***Kul, köle.*

83. Kim o dergâhuñ eñ ednã bendesî

84. ‘Âlemüñ sãmân ile zîbendesî

5. **bendeñi:-ñ, -i****Kaside 13**Mısra: **99***Kul, köle.*

99. Bendeñi eyle efendüm ser-firâz

100. Bulsun emşâli içinde imtiyâz

6. **bendeñüz:-ñüz****Gazel 21**Mısra: **16***(İyelik ekinin kalıplaşmasıyla) Kulunuz, köleniz (Nâzik ve mütevâzi konuşmada ben zamiri yerine kullanılır).*

15. Hağ bilür söylenilen cümle dürüg u bühtân

16. Bendeñüz söylemedim ol sühan-ı menfûrı

7. **bendecigüm:-cig, -üm****Gazel 101**Mısra: **10***Kul, köle.*

9. Dimedüñ ‘İzzet’üm âyâ nicedür

10. O benüm kendi kulum bendecigüm

8. **bendeñi:-ñ, -i****Gazel 141**Mısra: **13***Kul, köle.*

9. Bu ‘İzzet bendeñi maşşerde şâyân-ı şefâ’at kııl

14. Ki dâ’im reh-rev-i rāh-ı haṭāyūm yā Resūla’ llāh

bende-i dil-haste:1. **bende-i dil-ḥasteñi:**-ñ, -i**Kaside 17**

Mısra: 18

Gönlü hasta köle.

17. Sen ne takrīb ile teşrīf buyurduñ şimdi

18. Eyle ben bende-i dil-ḥasteñi āgāh u ḥabīr

bende-i halk:1. **bende-i ḥalka:**-a**Kaside 13**

Mısra: 89

Kölenin halkası.

89. Bende-i ḥalka be-gūş-ı ān derem

90. Tācdārān-rā be-hīçī ne'şmurem

bende-i nā-çiz:1. **bende-i nā-çizde:**-de**Kaside 4**

Mısra: 42

Değersiz köle.

41. Vaşfuña böyle mi āgāz iderdüm ammā

42. Neyleyüm ḳalmanı ben bende-i nā-çizde tāb

bendeñüz:1. **bendeñüz:****Kaside 13**

Mısra: 53

(İyelik ekinin kalıplaşmasıyla) Kulunuz, köleniz (Nâzik ve mütevâzi konuşmada ben zamiri yerine kullanılır).

53. Aldı gönlüm ḳaldı bī-dil bendeñüz

54. Var ise bir çāre bilmem ben deñüz

2. **bendeñüz:****Kaside 13**

Mısra: 54

(İyelik ekinin kalıplaşmasıyla) Kulunuz, köleniz (Nâzik ve mütevâzi konuşmada ben zamiri yerine kullanılır).

53. Aldı gönlüm ḳaldı bī-dil bendeñüz

54. Var ise bir çāre bilmem ben deñüz

bendergeh-i 'irfān:1. **bendergeh-i 'irfānda:-da****Kaside 8**

Mısra: 49

Bilme, anlayış limanı.

49. Bilindi mün'adim bendergeh-i 'irfānda mişli

50. Metā'-ı şî'r-i reng-āmîzünüñ herkes harîdârı

benefşe:1. **benefşe:****Kaside 9**

Mısra: 25

Menekşe II saç teli.

25. Benefşe ser-be-ceyb-i fikr-i bisyār

26. Ki tedbîr-i cidāl emr-i ehemmdür

be-nezâket:1. **be-nezâket:****Gazel 21**

Mısra: 2

Terbiyesiz.

1. Dıl-ı mâ şâhid-i şîrîn-dehenî mî-cüyed

2. Zi-dehâneş be-nezâket suhenî mî-cüyed

beni açma:1. **beni açma:-ma****Gazel 160**

Mısra: 2

Konuşturma.

1. Gizlidür dilde ğam-ı zülf-i nigâr açma beni

2. utudan şıçramasun h arice m ar açma beni

2. **beni açma:-ma****Gazel 160**

Mısra: 4

Konuşturma.

3. N ar-ı h asretle tenüm t de-i h akisterd r

4. orkarum s z-ı dilüm arh ı yaar açma beni

3. **beni açma:-ma****Gazel 160**

Mısra: 6

Konuşturma.

5. O sitemkârūñ elinden ne ezālar çekdüm
6. Pek acırsın ger ölürsem gel e yār açma beni

4. **beni açma:-ma****Gazel 160**

Mısra: 8

Konuşturma.

7. Tesliyet jeng-zidā-yı dil-i muğber olmaz
8. Gelmesün āyine-i albe ğubār açma beni

5. **beni açma:-ma****Gazel 160**

Mısra: 10

Konuşturma.

9. Künt-i kenzin olur esrār-ı nihānı hep fāş
10. ‘İzzetā ben gibi bir dağme mi var açma beni

6. **beni açma:-ma****Gazel 160**

Mısra: 1

Konuşturma.

1. Gizlidür dilde ğam-ı zūlf-i nigār açma beni
2. utudan şıçramasun hārice mār açma beni

be-nigāh:1. **be-nigāhī:-i****Gazel 3**

Mısra: 3

Bakış ile.

3. Şad çāk koned perde-i ‘işmet be-nigāhī
4. Yā Rabb zi-ki āmūht çünin perde-derī-rā

benimçün:1. **benimçün:****Gazel 33**

Mısra: 5

Benim için.

5. Benimçün kayd-ı nuş u pende hergiz düşmesün yārān
6. Bu rüsvālīkla gūş-āviz-i pend olmak ne mümkindür

beñze:

1. **beñzer:-r**

Gazel 5

Mısra: 13

Bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, uygunluk göstermek II hatırlatmak

13. 'İzzet yine beñzer ki o gül-çehreyi gördüñ
14. Var sende bu gün añladum āşār-ı temāşā

2. **beñzemez:-mez**

Gazel 48

Mısra: 18

Bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, uygunluk göstermek.

17. Şem'-i ruhsāruña pervāne gibi yanmağda
18. Beñzemez 'İzzet-i sūzāna diger 'āşıklar

3. **beñzemez:-mez**

Gazel 80

Mısra: 15

Bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, uygunluk göstermek.

15. Beñzemez kāle-i eş'ārumuza
16. Biz kumāşuñ haleb'in çok gördük

4. **beñzemez:-mez**

Gazel 121

Mısra: 1

Bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, uygunluk göstermek.

1. O bütüñ beñzemez ebrūsuna māh-ı ramazān
2. Diñleme egri şehādetleri bi'llāh yalan

beñzer:

1. **beñzer:**

Terkib-bend 1

Mısra: 56

Bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, uygunluk göstermek.

55. Bīdād-ı çarğdan nedür 'İzzet şikāyetüñ
56. Beñzer ki kalmadı ğam-ı hicrāna tākātuñ

2. **beñzersin:-sin**

Terkib-bend 1

Mısra: **59**

Bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, uygunluk göstermek.

59. Bir dil-rübādan itmişe beñzersin iftirāk

60. Yakmış senüñ cigerçigini nār-ı iştiyāk

3. **beñzer:**

Müfret 4

Mısra: **2**

Bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, uygunluk göstermek.

1. Şīvesi nāzı müselleme hüsni gāyet bī-bedel

2. Görmedüm 'İzzet hüseyin Ağa'ya beñzer bir güzel

4. **beñzer:**

Kaside 5

Mısra: **6**

Bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, uygunluk göstermek.

5. Leb-rīz-i neşāt olmağ ile vech-i şebek var

6. Beñzer dir isem sāğar-ı şahbā Yeñişehr'e

5. **beñzer:**

Gazel 14

Mısra: **7**

Bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, uygunluk göstermek.

7. Külçe-i sīme beñzer ol sā'id

8. Sāk-ı billürü şan gümüş şüyü

6. **beñzer:**

Gazel 49

Mısra: **9**

Benzemek.

9. Beñzer ki 'İzzetā bu şekker gibi sözlerüñ

10. Bir-nev-resüñ taḥayyül-i la'l-i lebiyledür

7. **beñzer:**

Gazel 86

Mısra: **5**

Benzemek.

5. Ğazāl-ı vahşi-i hāmün-ı tab'dur beñzer

6. Musahḥar olmamda āhū-yı remāna ğazel

ber:

1. **ber:****Gazel 150**Mısra: **12***Yemiş, mahsul.*

11. Ağyârdur yine olacak bâve-çîn-i kām

12. Nev-nahl-i kâmetünde ber olmuş ne fâ'ide

berât-ı fethin:1. **berât-ı fethin:-in****Kaside 1**Mısra: **9***Açılma izni.*

9. Yazdı tuğrâsını Bercîs berât-ı fethin

10. Çekdi şemşîrini Mirrîh berây-ı nuşret

berây-ı hoş-âmedi:1. **berây-ı hoş-âmedi:****Gazel 3**Mısra: **10***Hoş geldine gitme amacıyla.*

9. Tafşîl-i hâli hep ider 'İzzet saña beyân

10. Bu mücmel oldı şimdi berây-ı hoş-âmedi

berây-ı nuşret:1. **berây-ı nuşret:****Kaside 1**Mısra: **10***Yardım için.*

9. Yazdı tuğrâsını Bercîs berât-ı fethin

10. Çekdi şemşîrini Mirrîh berây-ı nuşret

bercîs:1. **bercîs:****Kaside 1**Mısra: **9**

Müşteri denilen yıldız (Eski gök bilim inancına göre altıncı felekte bulunan yıldız. Göküzünün sultanı olan güneşin kadısı olup hüküm verme ve güzel konuşma yeteneğine sahiptir. En uğurlu gökcismi olarak nitelenen Bercîs, isabetli kararlar verir).

9. Yazdı tuğrāsını Bercīs berāt-ı fethin
10. Çekdi şemşirini Mirrīh berāy-ı nuşret

ber-dār:

1. **ber-dār:**

Gazel 98

Mısra: 14

Darağacına çekilmiş, asılmış.

13. Günāhı boynuna çeksün cezā-yı lāyıkūñı
14. Varup da zülfüne ber-dār olan gönülcegizüm

berg-i gül:

1. **berg-i güldür:-dür**

Kaside 6

Mısra: 118

Gül yaprağı.

117. Raḥş-ı şarşar-revişe gāhice olduğça süvār
118. Berg-i güldür şanasın düş-ı şabā üzre hemān

2. **berg-i güle:-e**

Kaside 4

Mısra: 27

Gül yaprağı.

27. Ḥas ü ḥāşāki leṭāfetde döner berg-i güle
28. Cüy-ı luṭfi ile bir gülşen olursa sīr-āb

berg-i gül-i handān:

1. **berg-i gül-i handān:**

Gazel 47

Mısra: 7

Gülen(açılmış) gülün yaprağı.

7. Jāle zann eyleme berg-i gül-i handān üzre
8. Çeşm-i bülbül şulanur verd-i gülistān ağlar

berg-i kāh:

1. **berg-i kāhumdan:-um, -dan**

Gazel 117

Mısra: 10

Saman çöpü.

9. Kazā ħarmengehümden ħūşe-çîn-i âfet olmışdur
10. N'ola berķ-i ħaţer lertzân olursa berg-i kâhumdan

berî:

1. **berîdür:-dür**
Gazel 124
Mısra: 4
Uzak.

3. Nev- 'arūs-ı ħüsni olmaz cāme-pūş-ı 'ariyet
4. Reng-i ruĥsār-ı dil-ārāsı berîdür ġāzedden

berķ uran:

1. **berķ uran:**
Gazel 77
Mısra: 4
Şimşek çakan II parlaklığı ile aydınlatan.

3. 'Ālemi tenvîr iderse her gice māh-ı münîr
4. Gündüzün ol berķ uran pîşānî-i raĥşāna bak

ber-kende:

1. **ber-kende:**
Kaside 2
Mısra: 48
Far. Sökülmüş, kökünden çıkarılmış.

47. Olunca kuvvet-i bāzū-yı satveti der-kār
48. Ne ķābil olmaya ber-kende bîh-i fışķ u fücür

berķ-i hater:

1. **berķ-i ħaţer:**
Gazel 117
Mısra: 10
Gönül yaprağı.

9. Kazā ħarmengehümden ħūşe-çîn-i âfet olmışdur
10. N'ola berķ-i ħaţer lertzân olursa berg-i kâhumdan

berķ-i tarab:

1. **berķ-i tarab:**
Gazel 95
Mısra: 16
Sevinç şimşegi.

15. Hârm-en-i hüzni ser-te-ser suhte eylese n'ola
 16. Berķ-i țarab degil midür zemzeme-i fiğân-ı ney

berķ-i tîğ-i âteş-efşân:

1. berķ-i tîğ-i âteş-efşânũ:-uñ

Kaside 13

Mısra: 23

Ateş saçan kılıcın şimşegi.

23. Berķ-i tîğ-i âteş-efşânũ yakar
 24. Hârm-en-i 'ömr-i 'adũyı ser-te-ser

berr:

1. berr:

Kaside 7

Mısra: 42

Toprak, kara.

41. Hışk u ter vâye-pezîr-i keremi olmağla
 42. Ğarķa-i lücce-i bahşâyışidür baħr ile berr

ber-taraf eyle:

1. ber-taraf eyle:

Gazel 138

Mısra: 7

Çekmek, kaldırmak (saçı).

7. Ȧarf-ı ruhsârũndan eyle ber-taraf gîsũlarũ
 8. Yüz bulup bî-çâreler kılsun nezzâre rû-be-rû

ber-taraf it:

1. ber-taraf itdi:-di

Kaside 4

Mısra: 17

Bir yana itip saf dışı bırakmak, ortadan kaldırmak.

17. Ber-taraf itdi ħudâ azlem-i ħalk-ı İlâhî
 18. Kıldı irsâl anũ yerine bir 'âlî-cenâb

ber-taraf ol:

1. ber-taraf olsun:-sun

Gazel 26

Mısra: 5

Ortadan kalkmak, yok edilmek.

5. Kemer bir kez mişâl-i hadd-ı evsaṭ ber-ṭaraf olsun
6. Nazar kıḷ şekl-i istiğnâda ne intâc-ı vuşlat var

2. **ber-ṭaraf olsun: -sun**

Gazel 132

Mısra: 15

Ortadan kalkmak, yok edilmek.

15. Bu söylenilen cümlesi de ber-ṭaraf olsun
16. Bir başka su'âlüm var efendüm daḡı senden

berü:

1. **berü:**

Kaside 13

Mısra: 108

Bu yana, -den beri.

107. Şöhretüm âfâka şaldı velvele
108. Aldıgum günden berü hâmem ele

ber-u sîne-i siperdâri-i mâ :

1. **ber-u sîne-i siperdâri-i mâ :**

Gazel 7

Mısra: 10

Bizi koruyan göğsün meyvesi.

9. Çîn-i ebrü ki tu-râ cevher-i tîğ-i ğazab'est
10. Nîst hâşıl ber-u sîne-i siperdâri-i mâ

be-ruḡ-ı zerdrevân:

1. **be-ruḡ-ı zerdrevân:**

Gazel 3

Mısra: 11

Sararan yanak ile.

11. Ez-bes ki sirişkem be-ruḡ-ı zerdrevân şod
12. Be-güzâşteem dâ'ıye-i sîm ü zerî-râ

bes:

1. **bes:**

Kaside 2

Mısra: 30

Kafi, yeter.

29. Cenāb-ı dāver-i Dārā-ḥadem Selīm Paşa
30. Ki bes asāletin imāya cebhesindeki nūr

2. **besdür:-dür**

Kaside 6

Mısra: 100

Kafi, yeter.

99. Vālid-i mācidine ḥayr-ı ḥalef olduğına
100. Saña besdür se meḥādım-i girāmī bürhān

3. **bes:**

Gazel 7

Mısra: 1

Kâfi, yeter.

1. Ceyb-i gül bes ki derīde'st zi-pür-zāri-i mā
2. Bülbülān-ı çemen üftāde be-ḡam-ḥvāri-i mā

4. **bes:**

Gazel 21

Mısra: 8

Kafi, yeter.

7. Küfr-i zülfeş heme zünnār-ı miyān ḥvāhem kerd
8. Bes ki dīnem püser-i berhemenī mī-cüyed

5. **bes:**

Gazel 104

Mısra: 1

Kafi, yeter.

1. Ez bes ki pür zi-saḥbā cāmī be-kef ne-dārem
2. Der-küy-ı mey-fürüşān ḡadr ü şeref ne-dārem

6. **besdür:-dür**

Gazel 128

Mısra: 1

Kafi, yeter.

1. Gülşen-i elfāzda besdür edā-yı nev-zemīn
2. Şāhid-i ma'nāya ḡaşr-ı dil-ḡüşā-yı nev-zemīn

beş on:

1. **beş on:**

Gazel 143

Mısra: 11

Beş on II ortalama.

11. Hoş-nağme beş on muṭrīb-ı şevk-āver-i zībā
12. Karşunda dizilsün de sen eglen kerem eyle

besle:

1. **beslemiş:-miş**

Tahmis 2

Mısra: 10

Büyütmek, yetiştirmek.

9. Būydan hoş rengden pākīzedür nāzük tenüñ
10. Beslemiş kıynunda güyā kim gül-i ra‘nā seni

2. **besledi:-di**

Kaside 6

Mısra: 133

Beslemek.

133. Tūṭī-i nāṭukamı besledi şekerlerle
134. Eyledi himmet ü luṭfı beni şīrīn-zebān

beste-dem:

1. **beste-demdür:-dür**

Kaside 9

Mısra: 94

Nefesi tutulmuş.

93. Velī takṣīrimi ‘afv eyle zīrā
94. Senüñ vaşfuñda ‘ālem beste-demdür

beste-i zencīr-i cünün-ı nıgeh:

1. **beste-i zencīr-i cünün-ı nıgehüñ:-üñ**

Gazel 83

Mısra: 1

Bakışın delilik zincirine bağlanmış.

1. Āhuvān beste-i zencīr-i cünün-ı nıgehüñ
2. ‘Aşıkān mest-i mey-i bezm-i füsün-ı nıgehüñ

be-vefk-i merām:

1. **be-vefk-i merām:**

Kaside 2

Mısra: 23

Tesirli duanın isteği ile.

23. Tamām-ı devr-i sipihr-i berin be-vefķ-i merām
24. Dağı nedür bilemem maķsad-ı dil-i meksür

beyan it:

1. **beyan itmez:-mez**

Gazel 32

Mısra: 5

Bildirmek, anlatmak, söylemek..

5. Muhtaşar itmez ma'ānī-i niyāzı hiç beyān
6. Ol şeh-i nāza efendi hep muṭavvel gösterür

2. **beyan itmede:-mede**

Gazel 35

Mısra: 3

Anlatmak.

3. Her lahza bir қаziyye-i sihr itmede beyān
4. Remz-i füsūna dīdelerüñ tercemān mıdur

3. **beyān ider:-er**

Gazel 3

Mısra: 9

Söylemek.

9. Tafşıl-i hāli hep ider 'İzzet saña beyān
10. Bu mücmel oldu şimdi berāy-ı hoş-āmedi

4. **beyān itmede:-mede**

Gazel 35

Mısra: 3

Söylemek.

3. Her lahza bir қаziyye-i sihr itmede beyān
4. Remz-i füsūna dīdelerüñ tercemān mıdur

5. **beyān idügi:-i**

Kaside 6

Mısra: 130

Bildirmek, anlatmak, söylemek.

129. Līk bu şöhretüme bā'is-i küllī bi'llāh
130. Hāzret-i Lūṭfi Efendi idügi belli beyān

beyābān ol:

1. **beyābān olacağ:-acağ**

Gazel 159

Mısra: 4

Çöle düşmek.

3. Ey gönül kıys gibi çāk-ı girībān iderek

4. Ser-be-şahrā vü beyābān olacağ dem geldi

beyan eyle:

1. **beyan eylemesünler:-me, -sün, -ler**

Gazel 24

Mısra: 6

Anlatma, ifade.

5. Ağyār ile ünsiyet-i hūbānı ser-ā-ser

6. Gördük bize taqrīr ü beyān eylemesünler

beyān-ı ney:

1. **beyān-ı ney:**

Gazel 95

Mısra: 14

Neyin açıklaması II neyin sesi.

13. Nükte-şinās-ı zār olan añlar o sırr-ı mübhemi

14. Nāz u niyāz-ı vuşlata dā'ir imiş beyān-ı ney

beyāz çık:

1. **beyāza çıkdı:-a**

Kaside 2

Mısra: 3

Aydınlanmak II sabahın olması.

3. Beyāza çıkdı şebın nüshā-i müsveddesi

4. Yazıldı hāll ile ābādī-i nehāra sūtūr

beyāz:

1. **beyāz:**

Gazel 88

Mısra: 10

Beyaz.

9. İki kayık memeler Südlıce Limānı'nda

10. Beyāz sīnesi 'İzzet yem-i şafā mı degül

beyāz-ı şubh:

1. **beyāz-ı şubḥdur:-dur**

Kaside 2

Mısra: **83**

Sabahın beyazlığı II sabahın aydınlığı.

83. Beyāz-ı şubḥdur ‘İzzet ki reng-i şebde hemān

84. Siyāh zülf arasında o gerden-i kafür

beyhüde:

1. **beyhüde:**

Tahmis 2

Mısra: **12**

Boş yere, boşuna.

11. Şanma bī-cā şāḥ-ı verd üstünde bülbül zār ider

12. Öyle beyhüde figān ü nāle-i hem-vār ider

2. **beyhüde:**

Kaside 17

Mısra: **26**

Boş yere, boşuna.

25. Korkma ‘āşık bize dünyāda mazarrat gelmez

26. Eyleme āyīne-i ḳalbūñi beyhüde kesīr

3. **beyhüde:**

Gazel 147

Mısra: **4**

Boş yere, boşuna.

3. Pertev gedā-yı şa‘şa‘a-i māh-ı rüyudur

4. Beyhüde şanma mihr-i felek ditrer üstüne

beyt-i pāk-ı nev-edā:

1. **beyt-i pāk-ı nev-edāsı:-sı**

Gazel 144

Mısra: **18**

Yeni tarzının kusursuz beyti.

17. Ne ḥaddün ḥazret-i ‘İzzet Beg’e pey-revlük ey ‘İzzet

18. Anuñ her beyt-i pāk-ı nev-edāsı intiḥāb üzre

beytü’ş-şanem:

1. **beytü’ş-şanemdür:-dür**

Kaside 9

Mısra: **100**

Put evi II sevgilinin evi.

99. Benüm ol büt-nigâr-ı deyr-i ma'nî
100. Ki her bir mışra'am beytü's-şanemdür

beyza-i murğ-ı hüma-yı devlet:

1. **beyza-i murğ-ı hüma-yı devletüz:-üz**

Gazel 57

Mısra: **9**

Devlet kuşu Hüma'nın yumurtası.

9. Beyza-i murğ-ı hüma-yı devletüz ammâ çi sūd
10. Bahtımız ey dil siyeh-bâl-ı gurâb altundayuz

bezm:

1. **bezmde:-de**

Gazel 5

Mısra: **9**

İçki meclisi, eğlence meclisi.

9. 'Aşıkların bezmde ey şem'-i şeb-efrüz
10. Pervâne ider şu'le-i dîdâr-ı temâşâ

2. **bezm:**

Gazel 24

Mısra: **11**

Sohbet, yaran sohbeti.

11. Süz-ı dilini bezm de izhâra ne hâcet
12. Şem'i niçün âzurde zebân eylemesünler

3. **bezmde:-de**

Gazel 36

Mısra: **9**

İçki meclisi, eğlence meclisi.

9. Bezmde cām-ı Cem nāmındaki devr eyleyen sāgar
10. Şafâ-yı cevher-i âyîne-i İskenderîdendür

4. **bezmde:-de**

Gazel 45

Mısra: **3**

İçki meclisi, eğlence meclisi.

3. Çünkü sen bir bezmde bu şeb mey-âşâm olmaduñ
4. Çeşm-i mest-i fitne-engîzüñ neden maħmürdür

5. **bezme:-e****Gazel 55**

Mısra: 9

İçki meclisi, eğlence meclisi.

9. Mestâne geldi dün gice bezme o meh-cebîn

10. Sâğar be-dest-i 'işve vü gīsū be-düş-ı nâz

6. **bezme:-e****Gazel 59**

Mısra: 10

Meclis, toplantı.

9. Tekyede herkese şeyh virse de evrād

10. Biz de bezme gelene sâğar-ı rahşân virürüz

7. **bezmden:-den****Gazel 92**

Mısra: 7

Sohbet, yaran sohbeti.

7. İttibā' ile rakīb-i bed-sirişte bezmden

8. 'Āşıkı tardı itme lâyıq mı mürüvetten bedel

8. **bezmdede:-de****Gazel 95**

Mısra: 18

Sohbet, yaran sohbeti II ziyafet, işret sohbeti.

17. Şiven-i kılki 'İzzet'i gūş iden 'āşık-ı hāzīn

18. Hiç çeker mi bir dahı bezmdede imtinān-ı ney

9. **bezmdede:-de****Gazel 112**

Mısra: 11

Meclis, toplantı.

11. Bezmdede ağıyāra taş atdumsa da ma'zūr tūt

12. Kelb şandum fark u temyız ihtimālüm yok benüm

10. **bezme:-e****Gazel 148**

Mısra: 9

Sohbet, yaran sohbeti.

9. Bezme bir kez da'vet oldu resm ü rāh-ı bendegı

10. Şeh gedālarla görüşmekden hicāb eylerse de

11. **bezme:-e****Gazel 148**

Mısra: 11

Sohbet, yaran sohbeti.

11. Bezme gelsün de hemān māni ' degül ağyāra yār

12. Dürc-i yākūtuñ güher-riz-i hitāb eylerse de

12. **bezmi:-i****Gazel 150**

Mısra: 3

Sohbet, yaran sohbeti II içki meclisi, eğlence meclisi.

3. Bir sīm-sā'id itmeyicek bezmi pür-fürüg

4. Rindān elinde cām-ı zer olmuş ne fā'ide

bezm-i 'ālem:1. **bezm-i 'ālemüñ:-üñ****Gazel 17**

Mısra: 7

Alem meclisi, alem.

7. ' Acebdür gerdiş-i cāmı bu bezm-i 'ālemüñ seyr it

8. Kimine neş'e kimine ğam u aḫzān ider ĩrās

bezm-i cefā:1. **bezm-i cefāda:-da****Gazel 64**

Mısra: 13

Eziyet meclisi.

13. Sākī-i nigāhuñ şanemā bezm-i cefāda

14. Dil-teşnelere turma şunar şarab-ı elmās

bezm-i çemen:1. **bezm-i çemen:****Gazel 134**

Mısra: 6

Çimenlik meclisi II aşıklar meclisi.

5. Nāy-ı enīn-i dilüm eylese gūş ' andelīb

6. Bezm-i çemen başına tār olur ol dem hemān

2. **bezm-i çemene:-e****Gazel 94**

Mısra: 1
Çimenlik meclisi II aşıklar meclisi.

1. Bezm-i çemene şarf-ı nigāh eyledi bülbül
2. Hārı gül ile gördi bir āh eyledi bülbül

bezm-i cihān:

1. **bezm-i cihānda:-da**

Gazel 2

Mısra: 4

Dünya meclisi.

3. Laht-ı ciger kebāb u şarāb ise hūn-ı dil
4. Bezm-i cihānda ‘ayş-ı rağad söylerüm saña

bezm-i devlet:

1. **bezm-i devletde:-de**

Kaside 7

Mısra: 93

Mutluluk meclisi.

93. Bezm-i devletde hudā zātuñı itsün ibkā
94. İrmesün āyīne-i hātıruña jeng-i keder

bezm-i devrān:

1. **bezm-i devrān:-a**

Gazel 27

Mısra: 5

Zamanın meclisi.

5. Bezm-i devrāna rüşenī-bahşā
6. Şem ‘-i ruhsār-ı āl-i Eşref’ dür

bezm-i devr:

1. **bezm-i devrūñ:-üñ**

Gazel 80

Mısra: 13

Zamanın meclisi.

13. Bezm-i devrūñ hele maħmūr olmış
14. Neş’emend-i tarabın çok gördük

bezm-i elem:

1. **bezm-i elemde:-de**

Gazel 118

Mısra: 10

Elem meclisi.

9. Ten-i zerd ü nizāruñ dāgdār-ı ‘aşkdur ‘İzzet

10. Anuñçün nāyveş bezm-i elemde pür-figānsın sen

bezm-i endişe:

1. **bezm-i endişemden:-m, -den**

Gazel 18

Mısra: 8

Kaygı meclisi, toplantısı.

7. Pertevi mīnā-serāy-ı ƣalbi lebrīz idelü

8. Bezm-i endişemden itdi fikr-i şem ‘i ƣard ruħ

bezm-i fāni-i cihān:

1. **bezm-i fāni-i cihānda:-da**

Gazel 15

Mısra: 1

Dünyanın geçici meclisi II dünya yaşantısı.

1. Benüm bu bezm-i fāni-i cihānda kām alan ‘İzzet

2. Elünden sāķī-i sīmīn-sāķın cām alan ‘İzzet

bezm-i felek:

1. **bezm-i felekde:-de**

Gazel 162

Mısra: 5

Gökyüzü meclisi.

5. İdeyor bezm-i felekde büryān

6. Döndire döndire devrān ƣameli

2. **bezm-i felekden:-den**

Terkib-bend 1

Mısra: 41

Gökyüzü meclisi.

41. Şorma bezm-i felekden olan iştikāmuzı

42. Ƙalsun ƣoruz maħşere şu mācerāmuzı

bezm-i fikr:

1. **bezm-i fikrüm:-üm**

Gazel 81

Mısra: 5

Aşkın toplantısı.

5. Bezm-i fikrüm tār u mār itdi hevā-yı perçemi
6. Ya'ni gāret-dīde-i şeb-ḥūnuyum bir āfetūñ

bezm-i gül:

1. **bezm-i gül:**

Kaside 9

Mısra: 39

Gül meclisi II âşıklar meclisi.

39. Quruldı bezm-i gül şaḥn-ı çemende
40. Velī sākīleri hep gonçe-femdür

bezm-i hasret:

1. **bezm-i ḥasretde:-de**

Gazel 48

Mısra: 15

Özlem toplantısı.

15. Bezm-i ḥasretde ḥayāl-i leb-i rengīnūñ ile
16. Nūş ider mey yerine ḥūn-ı ciger 'âşıklar

bezm-i 'işret:

1. **bezm-i 'işretde:-de**

Gazel 85

Mısra: 14

Sohbet, yaran sohbeti.

13. Tābiş-i gül- 'arāk-ı şermle ḥoy-gerdelenür
14. Bezm-i 'işretde o ḥaddeyn-i kamer-şīvelerūñ

bezm-i maḥabbet:

1. **bezm-i maḥabbetde:-de**

Gazel 156

Mısra: 3

Aşk meclisi II sohbet meclisi.

3. Ğālibā bezm-i maḥabbetde kebāb eyleyecek
4. Döndirür sīḥ-i sitemle dil-i pür-zārumızı

bezm-i mīnūveş:

1. **bezm-i mīnūveşini:-i, -n, -i**

Kaside 6

Mısra: 77

Cennet gibi meclis.

77. Bezm-i mīnūveşini itse taşavvur bir kes

78. Kendini bulur idi ravza-nişīn-i Rıdvān

bezm-i neşāt-ı bāde:

1. **bezm-i neşāt-ı bādeye:-ye**

Gazel 42

Mısra: 8

İçki toplantısının neşesi.

7. Hıffet idüp gelürse de zāhid yok aña yer

8. Bezm-i neşāt-ı bādeye şiklet şığışmıyor

bezm-i nūş-ā-nūş-ı mey:

1. **bezm-i nūş-ā-nūş-ı meyde:-de**

Gazel 112

Mısra: 15

Şarabın sürekli içildiği meclis.

15. Bezm-i nūş-ā-nūş-ı meyde yād idüp bu 'İzzet'i

16. Dir misin n'oldı 'aceb ol haste-ħalüm yok benüm

bezm-i peygār:

1. **bezm-i peygārda:-da**

Kaside 1

Mısra: 23

Savaş meclisi.

23. Bezm-i peygārda şahbā yerine hūn-ı 'adū

24. Dem-be-dem olmadadur neş'e-fezā-yı nuşret

bezm-i tahkik:

1. **bezm-i tahkikde:-de**

Gazel 109

Mısra: 1

Araştırma toplantısı.

1. Bezm-i tahkikde çün neşr ider envār kase

2. Zülmet-i kizbe virür rahne-i dīvār kase

bezm-i tarab:

1. **bezm-i ʔarabda:-da**

Gazel 122

Mısra: 5

Şenlik meclisi.

5. Bezm-i ʔarabda gördüm o sākī-i şīvekār
6. ʔutmuş elinde cāmı ne nāzūk ne nāzenīn

bezm-i vaşl:

1. **bezm-i vaşluñda:-uñ, -da**

Gazel 16

Mısra: 5

Kavuşma meclisi.

5. Bezm-i vaşluñda eyā şūḥ-ı cihān
6. Ruḳabādan bize yok cāy-ı nişest

2. **bezm-i vaşlundan:-un, -dan**

Gazel 92

Mısra: 1

Kavuşma meclisi.

1. Künc-i firḳat meskenümdür bezm-i vaşlundan bedel
2. Kāse kāse zehr iḳer dil cām-ı işretten bedel

bezm-i vişāl:

1. **bezm-i vişālūñe:-üñ, -e**

Gazel 60

Mısra: 15

Kavuşma meclisi.

15. Biz bezm-i vişālūñe sezāyuz
16. Zann itme ki nā-sezālaruz

bī-‘adīl:

1. **bī-‘adīl:**

Kaside 18

Mısra: 3

Adaletsiz.

3. Rāmiz rumūz-ı fenn-i belāgatda bī-‘adīl
4. Eş‘ār-ı Fevzī-i sūḥan-ārā ğarībdür

bī-bedel:

1. **bī-bedel:**

Müfret 4

Mısra: 1
Eşsiz, benzeri olmayan.

1. Şīvesi nāzı müselleme hüsni gāyet bī-bedel
2. Görmedüm ‘İzzet hüseyin Ağa’ya beñzer bir güzel

2. **bī-bedel:**

Kaside 13

Mısra: 38

Eşsiz, bedelsiz.

37. Nev-resīde bir Yeñişehrī güzel
38. Hüsni de ammā efendüm bī-bedel

bī-cā:

1. **bī-cā:**

Tahmis 2

Mısra: 11

Yersiz, gereksiz yere.

11. Şanma bī-cā şāh-ı verd üstünde bülbül zār ider
12. Öyle beyhüde figān ü nāle-i hem-vār ider

2. **bī-cā:**

Kaside 5

Mısra: 68

Yersiz, gereksiz yere.

67. ‘İzzet yeter ıtnābı ko hengām-ı du ‘ādur
68. Taṭvīl-i sūhan eyleme bī-cā Yeñişehr’e

3. **bī-cā:**

Gazel 26

Mısra: 3

Yersiz, gereksiz yere.

3. Degüldür kıl ü kāl-ı mū-şikāfān-ı heves bī-cā
4. Belī baḥş-i miyānı incedür pek anda diḳkat var

bī-çāre:

1. **bī-çāre:**

Gazel 72

Mısra: 10

Çaresiz, zavallı.

9. Tekye-i ‘aşk u maḥabbetde kalup ser-gerdān
10. Vecd ile itmededür ‘İzzet-i bī-çāre semā’

2. **bī-çāreye:**-y, -e

Gazel 93

Mısra: **9**

Çaresiz, zavallı.

9. İzzet bī-çāreye itdüñ niçün

10. İñfe‘ale yenfa‘ilu infi‘āl

3. **bī-çāreler:**-ler

Gazel 138

Mısra: **8**

Çaresiz, zavallı.

7. Tarf-ı ruḥsāruñdan eyle ber-ṭaraf gīsūlaruñ

8. Yüz bulup bī-çāreler kılsun nezzāre rū-be-rū

4. **bī-çāreyi:**-y, -i

Gazel 143

Mısra: **16**

Çaresiz, zavallı.

15. Sāyeñde o da sūy-ı bahāriyyeye geçsün

16. Bī-çāreyi gel mazḥar-ı luṭf u himem eyle

bī-dād:

1. **bī-dād:**

Kaside 16

Mısra: **57**

Cevr, zulüm.

57. O rütbe ile kim ‘ālemde bī-dād

58. Elüñden eylesün ‘uşşāk feryād

2. **bī-dād:**

Gazel 30

Mısra: **21**

Cevr, zulüm.

21. Yokdur gelemes her ne kadar itse de bī-dād

22. Bīdādı o şāhuñ sebeb-i rāḥatımızdur

3. **bī-dād:**

Gazel 103

Mısra: **9**

Cevr, zulüm.

9. Ben şikāyet eylemem bī-dād dil-berden velī
10. Rūy-ı zerdüm her gören añlar melālüm var benüm

4. **bī-dādı:-ı**

Gazel 30

Mısra: 22

Cevr, zulüm.

21. Yokdur gelemez her ne kadar itse de bī-dād

22. Bī-dādı o şāhuñ sebab-i rāhatımızdur

bīdād-ı çarh:

1. **bīdād-ı çarhdan:-dan**

Terkib-bend 1

Mısra: 55

Feleğın adaletsizliğı.

55. Bīdād-ı çarhdan nedür ‘İzzet şikāyetüñ

56. Beñzer ki qalmanı ğam-ı hicrāna tākātuñ

bīdār ol:

1. **bīdār ola:-a**

Kaside 3

Mısra: 58

Uyanmak II kendine gelmek.

57. Zātı gül-pister-i iqbālde āsūde olup

58. Devleti gibi ola dīde-i bahtı bīdār

2. **bīdār olur:-ur**

Gazel 134

Mısra: 11

Uyanmak II kendine gelmek.

11. Nāle ile h̄vābdan şanma ki bīdār olur

12. Baht-ı siyāhum benüm ey dil-i sūz-iqtirān

bī-dil:

1. **bī-dil:**

Kaside 13

Mısra: 53

Kalpsiz, gönülsüz II âşık.

53. Aldı gönülüm qaldı bī-dil bendeñüz

54. Var ise bir çāre bilmem ben deñüz

bī-dirīğ kıl:

1. **bī-dirīg kıl:**

Gazel 131

Mısra: 7

Sakınmamak, esirgememek.

7. Yā lebūñ emdir yā kıl dārū-yı vaşluñ bī-dirīg
8. Haste-i hicrānuña bir çare baķ Allāh için

bī-emān:

1. **bī-emān:**

Tahmis 2

Mısra: 26

Hoşgörüsüz; zalim.

25. Böyle gösterdi baña ol kıdd-i müstesnā seni
26. ‘İzzetāyı böyle bī-ṭāķat kılan ey bī-emān

derd-i ser-i renc-i humār:

1. **derd-i ser-i renc-i humāruz:-uz**

Gazel 30

Mısra: 5

Baş ağrısı sızısının baştaki derdi.

5. Bī-ġā’ ile derd-i ser-i renc-i humāruz
6. Peyveste neşāṭ-ı ebedī hāletimüzdür

bī-ġā’ ile:

1. **bī-ġā’ ile:**

Gazel 30

Mısra: 55

Sıkıntısız.

5. Bī-ġā’ ile derd-i ser-i renc-i humāruz
6. Peyveste neşāṭ-ı ebedī hāletimüzdür

bī-ġāne:

1. **bī-ġāneyi:-y, -i**

Gazel 118

Mısra: 3

Yabancı; umursamamazlık.

3. Şaķın bī-ġāneyi būy-āşinā-yı ūlfetüñ itme
4. Henüz n’eşķuftesin bir ġonce-i ġülzār-ı ānsın sen

2. **bī-gānelerle:**-ler, -le

Gazel 119

Mısra: 7

Kayıtsız, umursamaz.

7. Nedür ey bī-vefā bī-gānelerle āşinālıklar

8. Niçün üftādegānuñ öldürürsin şefkat itmezsın

3. **bī-gānelerle:**-ler, -le

Gazel 125

Mısra: 7

Yabancı.

7. Dā'imā bī-gānelerle hem-nişīn olmakda yār

8. Āşnālar dāğdār-ı ğayret olsun olmasın

3. **bīgāne:**

Gazel 60

Mısra: 6

Kayıtsız, umursamaz.

5. Zūhhāda vü pīr-i mey-fürūşa

6. Bīgāne vü āşinālaruz biz

bīgāne ol:

1. **bīgāne olmazlardı:**-maz, -lar, -dı

Gazel 46

Mısra: 5

Herhangi bir kişiye duyarsız olmak.

5. Āşinā bīgāne olmazlardı ammā çāre yok

6. Zümre-i aġyārdan eyler hāzer maḥbūblar

bī-gümān:

1. **bī-gümān:**

Kaside 13

Mısra: 8

Şüphesiz.

7. Görmemişdür mişlini çeşm-i cihān

8. Ma' deletde mekremetde bī-gümān

bī-günāh:

1. **bī-günāhı:**-ı

Kaside 16

Mısra: **30**
Suçsuz, masum.

29. Çekersem 'āleme tīğ-i nigāhı
 30. Helāk eyler hezārān bī-günāhı

bī-güneh:

1. **bī-günehe:-e**
Gazel 58
 Mısra: **10**
Günahsız.

9. 'İzzet' i habs idicek çāh-ı zenehdānuña
 10. Ham-ı zülfüñ gibi ol bī-günehe kayd olmaz

bī-haber ol:

1. **bī-haber olmuş:-miş**
Gazel 150
 Mısra: **18**
Habersiz olmak.

17. Hāl-i dilinden itmiş o meh-pāre dün su'āl
 18. 'İzzet o demde bī-haber olmuş ne fā'ide

bīh-i fişk u fücūr:

1. **bīh-i fişk u fücūr:**
Kaside 2
 Mısra: **48**
Ahlaksızlık ve ahlak kurallarına aykırı yaşamın temeli.

47. Olunca kuvvet-i bāzū-yı satveti der-kār
 48. Ne kâbil olmaya ber-kende bīh-i fişk u fücūr

bīhüde:

1. **bīhüde:**
Kaside 3
 Mısra: **52**
Boşuna.

51. 'İzzetā nāleñe güş aşmayacak ol gül-i nāz
 52. Eyleme bīhüde bülbül gibi feryād-ı hezār

bī-hūs:

1. **bī-hūşumda:-um, -da**

Gazel 151

Mısra: **6**

Aklsız, aklı başından gitmiş, aklı başında yok.

5. Baķıcak āyine-i rūyuña ben ĥayretle

6. Dir idüñ ‘aql eşeri yok mı bu bī-hūşumda

bikr:

1. **bikr:**

Kaside 7

Mısra: **11**

Yepyeni, taze II daha önce söylenmemiş.

11. Bikr iken ma‘ni-i bīgāne yine bī-pervā

12. Āşinālıklar idüp lafz anı ağūşa çeker

bikr-i ma‘ni-i rengīn:

1. **bikr-i ma‘ni-i rengīn:**

Gazel 91

Mısra: **11**

Yeni, süslü anlamlar.

11. ‘Arūsa döndi yine bikr-i ma‘ni-i rengīn

12. Ne ziynet eyledi irāş gör ĥinā-yı ĥayāl

bikr-i mażmūn:

1. **bikr-i mażmūna:-a**

Kaside 1

Mısra: **68**

Başka biri tarafından söylenmemiş olan mazmun.

67. Şübhesüz māşīta-i fikret-i rengīnümdür

68. Bikr-i mażmūna viren zīb-i ĥinā-yı nuşret

2. **bikr-i mażmūnı:-ı**

Kaside 10

Mısra: **9**

Başka biri tarafından söylenmemiş olan mazmun.

9. Bikr-i mażmūnı idüp nāmzed-i şīhr-ı beyān

10. ‘İyd-ı udĥiyede bir sūr-ı sūrūr eyleyelüm

bil:

1. **bilür:-ür****Tahmis 2**Mısra: **27***Bilmek.*

27. Yok mecāl inkāra sensin hep bilür halk-ı cihān
28. Sen ne çend itseñ dahı kendüñ hicābuñdan nihān

2. **bilemem:-e, -me, -m****Kaside 2**Mısra: **24***Bilmek.*

23. Tamām-ı devr-i sipihr-i berin be-vefķ-i merām
24. Dahı nedür bilemem maķsad-ı dil-i meksūr

3. **bilür:-ür****Kaside 2**Mısra: **82***Bilmek.*

81. Fetīl-i ‘aşkı meger almış ibtidā şimdi
82. Yanar tüter dil-i şeydā ne tır bilür ne otur

4. **bilmezler:-mez, -ler****Gazel 3**Mısra: **8***İdrak etmek, kavramak.*

7. Ol pür-cefālar āh neler itdiler bize
8. Bilmezler idi hürmet-i āl-i Muhammedī

5. **bilsem:-se, -m****Kaside 3**Mısra: **46***Bilmek II haberdar olmak.*

45. Kağı meclisde ‘aceb cām-ı mey-i gül-rengi
46. Nüş ider bilsem o gönce-dehen-i lāle- ‘izār

6. **bilemez:-e, -mez****Kaside 6**Mısra: **140***Bilmek II karar vermek.*

139. ‘Aķıbet vefķ-i merāmunca t̄abī‘atlandum
140. Bilemez şimdi baña neylesün ol nükte-feşān

7. **bilmem:-me, -m****Gazel 6**

Mısra: 7

İdrak etmek, kavramak.

7. Bilmem cefâ mı maqşadı yaruñ vefâ mıdur
8. Hem eyler 'arz-ı hışm u gâzab hem gelür baña

8. **bilmem:-me, -m****Gazel 7**

Mısra: 7

Bilmek.

7. Bilmem dahı ne nakş açacak bu felek bize
8. Göstermede nefes-be-nefes başka şüreti

9. **bilmem:-me, -m****Gazel 9**

Mısra: 13

İdrak etmek, kavramak.

13. 'İzzet'e bir büsemi bilmem ne va'd itmiş idüñ
14. Kıl kerem şimdi unutma vaqtidür ey bî-vefâ

10. **bilsem:-se, -m****Gazel 11**

Mısra: 1

İdrak etmek, kavramak.

1. Bilsem dil-i fiğâr ne 'âlemeddür 'aceb
2. Güm oldı hayli vār ne 'âlemeddür 'aceb

11. **bilmem:-me, -m****Kaside 13**

Mısra: 54

Bilmek.

53. Aldı göñlüm kaldı bî-dil bendeñüz
54. Var ise bir çäre bilmem ben deñüz

12. **bilesün:-e, -sün****Gazel 20**

Mısra: 5

İdrak etmek, kavramak.

5. Büyüdükçe analar ağladacakdur bilesün
6. Küçücükden ser-i hâtır-şikenândur Aħmed

13. **bilsem**:-se, -m

Gazel 20

Mısra: 7

İdrak etmek, kavramak.

7. Kimden āyā sebaḳ-āmūz-ı edādur bilsem

8. Şīve fenninde ‘aceb mes’ele-dāndur Aḥmed

14. **bilmem**:-me, -m

Gazel 23

Mısra: 8

İdrak etmek, kavramak.

7. O şūḥ aḡyār ile şīr ü şekerveş imtizāc üzre

8. Bizümle meyl-i ülfet eylemez bilmem ne ḥikmetdür

15. **bilmem**:-me, -m

Gazel 23

Mısra: 8

Bilmek.

7. O şūḥ aḡyār ile şīr ü şekerveş imtizāc üzre

8. Bizümle meyl-i ülfet eylemez bilmem ne ḥikmetdür

16. **bilür**:-ür

Gazel 30

Mısra: 19

İdrak etmek, kavramak.

19. Çok cevri ü cefā eyler o meh bāri bilür mi

20. Ol cevri çeken hep dil-i bī-tāḳatimüzdür

17. **bilmem**:-me, -m

Gazel 35

Mısra: 11

İdrak etmek, kavramak.

11. Bilmem nigāh-ı mesti o fettān-ı ‘ālemüñ

12. Ḥālā şarāb-ı naḥvet ile ser-girān mıdur

18. **bilsem**:-se, -m

Gazel 49

Mısra: 8

Bilmek.

7. Zāhid ṭarīk-i zühde biz rāh-ı ‘aşḳda

8. Bilsem ki ḥaḳ efendi kimüñ mezhebiyledür

19. **bilsem**:-*se, -m*

Gazel 50

Mısra: **6**

İdrak etmek, kavramak.

5. Tıfl iken fenn-i füsün içre bir üstād oldu
6. Sebağ-ı işveyi bilsem o perī kimden oğur

20. **bilürler**:-*ür, -ler*

Gazel 51

Mısra: **9**

İdrak etmek, kavramak.

9. Bilürler nağme-perdāzān-ı ser-bezm-i maḥabbet hep
10. Sürür-ı 'İzzet'e bā'îş o şūḥ-ı şen-gül olmışdur

21. **bilmeyüz**:-*me, -y, -üz*

Gazel 63

Mısra: **1**

İdrak etmek, kavramak.

1. Bilmeyüz şanma şağın ḳadr ü vefāyı bilürüz
2. Bizlere eyledigüñ luṭf u 'aṭāyı bilürüz

22. **bilürüz**:-*ür, -üz*

Gazel 63

Mısra: **1**

İdrak etmek, kavramak.

1. Bilmeyüz şanma şağın ḳadr ü vefāyı bilürüz
2. Bizlere eyledigüñ luṭf u 'aṭāyı bilürüz

23. **bilürüz**:-*ür, -üz*

Gazel 63

Mısra: **2**

İdrak etmek, kavramak.

1. Bilmeyüz şanma şağın ḳadr ü vefāyı bilürüz
2. Bizlere eyledigüñ luṭf u 'aṭāyı bilürüz

24. **bilürüz**:-*ür, -üz*

Gazel 63

Mısra: **4**

Bilmek.

3. Mest ü medhüş-ı mey sāğar-ı 'aşkuz ammā
4. Ne şunar sāki-i nāzende edāyı bilürüz

25. **bilürüz:-ür, -üz**

Gazel 63

Mısra: **6**

İdrak etmek, kavramak.

5. Vādi-i hecre düşerseñ de bizi cezb eyler

6. Sendeki cezbe-i üftāde-rübāyı bilürüz

26. **bilürüz:-ür, -üz**

Gazel 63

Mısra: **8**

İdrak etmek, kavramak.

7. Hiç birinde bu kadar reng-i nezāket yokdur

8. Gerçi çok ğonce-i gülzār-ı bahāyı bilürüz

27. **bilürüz:-ür, -üz**

Gazel 63

Mısra: **10**

İdrak etmek, kavramak.

9. Āferīnler saña ey şāhid-i şīrīn-ġüftār

10. Tatlı dillerle tutarsın zūrafāyı bilürüz

28. **bilmeyüz:-me, -y, -üz**

Gazel 63

Mısra: **11**

İdrak etmek, kavramak.

11. Bilmeyüz encümen-i zühd ü riyā ādābın

12. Resm-i bezm-i tarab-ı şevk-fezāyı iyi bilürüz

29. **bilürüz:-ür, -üz**

Gazel 63

Mısra: **12**

İdrak etmek, kavramak.

11. Bilmeyüz encümen-i zühd ü riyā ādābın

12. Resm-i bezm-i tarab-ı şevk-fezāyı iyi bilürüz

30. **bilürüz:-ür, -üz**

Gazel 63

Mısra: **14**

Bilmek II tanımak.

13. ‘Aşk-ı hūbānla āh itmede ‘İzzet dirler

14. Bir felāket-zede bir bī-ser ü pāyı bilürüz

31. **bildüm:-dü, -m**

Gazel 73

Mısra: 13

Bilmek II tahmin etmek.

12. İzzet güherin şarf ideyor āl-ı Resūl'e

13. Bildüm ki degül mā'il ü semt-i seref Eşref

32. **bilmez:-mez**

Gazel 89

Mısra: 10

İdrak etmek, kavramak.

9. Bīrūn-ı hadd-i fehmdür ekdār-ı cān-ı hırāş

10. Bilmez ğam-ı derūnumı bir tıfl-ı ħurde-sāl

33. **ilmeyor:-me, -yor**

Gazel 90

Mısra: 12

İdrak etmek, kavramak.

11. Yine dārū-yı lebidür aña dermān ammā

12. İlmeyor derd-i dil-i 'āşık-ı nā-ķāmı güzel

34. **ilmem:-me, -m**

Gazel 94

Mısra: 8

Bilmek II haberdar olmak.

7. Tutdığı gibi şaĥne-i dey yapıdı yuvasın

8. İlmem yine āyā ne ğunāh eyledi bülbül

35. **ilmem:-me, -m**

Gazel 103

Mısra: 17

Bilmek II haberdar olmak.

17. 'İzzetā ilmem Necīb āgeh midür aĥvālūme

18. İsterüm tenhā anuñla ĥasbiĥālüm var benüm

36. **bilür:-ür**

Gazel 108

Mısra: 6

Durumdan haberdar olmak.

5. Sūz-ı ğam-ı hicrān ile ğitdüm meded elden

6. Ĥālüm ne bilür var ne acır var ħutuşdım

37. **bilsek:**-se, -k

Gazel 115

Mısra: 12

İdrak etmek, kavrak.

11. Ancak saña bir maḥabbet itdük

12. Bilsek bu midur günāh efendüm

38. **bilseñ:**-se, -ñ

Gazel 119

Mısra: 13

Bilmek II haberdar olmak.

13. Saña bilseñ derūnī incizāb u meylini bi'llāh

14. Efendüm 'İzzet-i zāra bu cevri elbet itmezsın

39. **bilsem:**-se, -m

Gazel 138

Mısra: 13

Bilmek II sebebinin farkında olmak .

13. 'İzzetā bilsem ne yüzle 'arz idersin nazmuñı

14. Sen Rızā-yı mu'ciz-i sihr-iştihāre rū-be-rū

40. **bilmesün:**-me, -sün

Gazel 139

Mısra: 4

Bilmek II değerinin bilincinde olmak.

3. Mişli nādir bulunsun 'ālemde

4. Bilmesün şīve-i vefāyı velev

41. **bilseñ:**-se, -ñ

Gazel 142

Mısra: 8

Bilmek II farkında olmak.

7. Mest olup sīneñi sen nāfedeñ itdükçe güşād

8. Bilseñ ey şāhid-i zība ne gelür hāturuma

42. **bil:**-e

Gazel 58

Mısra: 5

Bilmek.

5. Her kerem-pīşe güzel kim bile mev'ūdını deyn

6. Ṭāleb-i büsesi şeydālarına şīr olmaz

bildir:1. **bildirür:-ür****Kaside 3**

Mısra: 42

Anlatmak, açıklamak.

41. Ben ne hâcet çekeyüm hâlümü i' lāna ta'ab

42. Bildirür sūz-ı dilüm bu ğazel-i şu'le-niâr

bi'l-hayr:1. **bi'l-hayr:****Kaside 1**

Mısra: 5

Hayırlı.

5. Sünnet-i hayr-ı beşerdür çü tefe'ül bi'l-hayr

6. Bülbülās olalum nāme-serā-yı nuşret

bilin:1. **bilinür:-ür****Kaside 5**

Mısra: 65

Anlaşılmak, idrak edilmek.

65. Ğayrı bilinür mertebe-i tab'-ı bülendüm

66. Āşārum olur gün gibi peydā Yeñişehr'e

2. **bilindi:-di****Kaside 8**

Mısra: 49

Tanınmak, duyulmak.

49. Bilindi mün'adim bendergeh-i irfānda mişli

50. Metā'-ı şî'r-i reng-āmizünün herkes harīdārı

bi'llāh:1. **bi'llāh:****Gazel 5**

Mısra: 5

"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin sözü.

5. Bi'llāh kıyāmet kopar ol kāmēt ölürse

6. Ger mā'il-i gülgeşt-i çemenzār temāşā

2. **bi'llāh:**

Kaside 6

Mısra: **129**

“Allah için, Allah hakkı için” anlamında bir yemin sözü.

129. Līk bu şöhretüme bā'is-i küllī bi'llāh

130. Hızret-i Lütüfî Efendi idügi belli beyān

3. **bi'llāh:**

Kaside 17

Mısra: **39**

“Allah için, Allah hakkı için” anlamında bir yemin sözü.

39. Ne melek-şīme kerem-pīşe güzelsin bi'llāh

40. Ne hoş unutmadañ üftādeñi ey 'işve-pezīr

4. **bi'llāh:**

Gazel 22

Mısra: **9**

“Allah için, Allah hakkı için” anlamında bir yemin sözü.

9. Hübān-ı cihān bir yere gelse yine bi'llāh

10. Sensin olacağ Mısr-ı dile şeh-beled Aḥmed

5. **bi'llāh:**

Gazel 30

Mısra: **25**

“Allah için, Allah hakkı için” anlamında bir yemin sözü.

25. Bi'llāh tıyarlarsa bu da'vāñı güzeller

26. Te'kīd-i kavānīn-i sitem müşbetimüzdür

6. **bi'llāh:**

Gazel 119

Mısra: **13**

“Allah için, Allah hakkı için” anlamında bir yemin sözü.

13. Saña bilseñ derūnī incizāb u meylini bi'llāh

14. Efendüm 'İzzet-i zāra bu cevri elbet itmezsın

7. **bi'llāh:**

Gazel 121

Mısra: **2**

“Allah için, Allah hakkı için” anlamında bir yemin sözü.

1. O bütüñ beñzemez ebrūsuna māh-ı ramazān

2. Diñleme egri şehādetleri bi'llāh yalan

8. **bi'llāh:****Gazel 124**

Mısra: 9

“Allah için, Allah hakkı için” anlamında bir yemin sözü.

9. Būs-ı sīb-i ğabġabuñ bi'llāh almadum henüz

10. Bir cefādur çekdigüm ol dil-ber-i ÷annāzeden

9. **bi'llāh:****Gazel 132**

Mısra: 6

“Allah için, Allah hakkı için” anlamında bir yemin sözü.

5. Bu mertebede külfet-i ġurbet çekilir mi

6. Bi'llāh uşanmaz mısın envā'-ı miñnetden

10. **bi'llāh:****Gazel 135**

Mısra: 7

“Allah için, Allah hakkı için” anlamında bir yemin sözü.

7. Tenhālık amān cānuma kār eyledi bi'llāh

8. Luţf ile ħalāş eyleye Mevlā bu belādan

11. **bi'llāh:****Gazel 144**

Mısra: 7

“Allah için, Allah hakkı için” anlamında bir yemin sözü.

7. Nice ben çāk-sāz-ı ceyb-i ġayret olmayam bi'llāh

8. O şūġ aġyār ile ülfetde bizden ictināb üzre

billūr:1. **billürdan:-dan****Gazel 2**

Mısra: 8

Billūr, şeffaf cam II çok berrak ve pürüzsüz, parıltılı, ışıklı(şey).

7. Ĥayretle āyīne bakup endām-ı yāre dir

8. Billürdan dökülme cesed söylerüm saña

2. **billūr:****Gazel 35**

Mısra: 7

Billūr, şeffaf cam II çok berrak ve pürüzsüz, parıltılı, ışıklı(şey).

7. Gerdānı şāf sīnesi billūr sākı sīm

8. Ser-tā-be-pā o şīve-nümā ħüsn ü ān midur

3. **billürdur:-dur****Gazel 45**

Mısra: 2

Billür, şeffaf cam II çok berrak ve pürüzsüz, parıltılı, ışıklı(şey).

1. Gerden-i şāfuñ mı tenhā sevdigüm kâfûrdur
2. Sā'idüñ de sāk-ı sīmīnūñ gibi billürdur

4. **billür:****Gazel 100**

Mısra: 9

Billür, şeffaf cam II çok berrak ve pürüzsüz, parıltılı, ışıklı(şey).

9. Billür gibi gerdenüñe şabr idemezdüm
10. Şarkındılık eylerdüm eger perçemüñ olsam

bīmār:1. **bīmār:****Gazel 98**

Mısra: 8

Hasta, dertli.

7. Tabībüm itmez iseñ şerbet-i lebüñle devā
8. Ölür ğamuñla bu bīmār olan göñülcegizüm

bīm-āver:1. **bīm-āver:****Gazel 73**

Mısra: 9

Sıkıntı getiren.

9. Cellād-ı nigāhuñ baña bīm-āver olursa
10. Bir süydan ebrū çağırur lā-teħaf Eşref

bī-māye:1. **bī-māye:****Gazel 24**

Mısra: 14

Sermayesiz.

13. 'İzzet çü menüm mālīk-i gencīne-i 'irfān
14. 'Ālem beni bī-māye gümān eylemesünler

bī-mecāl:

1. bī-mecāl:

Gazel 57

Mısra: 5

Ayakta duracak gücü kalmamak.

5. Tābiş-i ruhsār-ı sākī bī-mecāl itdi n'ola

6. Sāyeveş hake düşersek āftāb altundayuz

bī-merhāmet:

1. bī-merhāmet:

Kaside 13

Mısra: 79

Merhametsiz, zalim.

79. Didüm ey bī-merhāmet ey bī-vefā

80. Pek de istihkār ile bakma baña

bīm-i cān:

1. bīm-i cān:

Gazel 17

Mısra: 1

Can korkusu.

1. O hūnī gānzeler 'uşşāka bīm-i cān ider īrās

2. Nihānī-ḥandeler ümmīd-i şad ihsān ider īrās

bīm-i hücüm-ı 'ālem:

1. bīm-i hücüm-ı 'ālem:

Gazel 96

Mısra: 16

Dünyanın (herkesin) saldırma korkusu.

15. Şöyle lā-ya 'kıl ü mest eyle beni

16. Çekmeyem bīm-i hücüm-ı 'ālem

bīm-i nār-ı düzah:

1. bīm-i nār-ı düzahla:-la

Gazel 33

Mısra: 7

Cehennem ateşinin korkusu.

7. Yanarken zāhid-i bī-çāre bīm-i nār-ı düzahla

8. Lehīb-i āteş-i 'aşka sipend olmağ ne mümkindür

bīm-i reh-zen:

1. **bīm-i reh-zen:****Gazel 125**

Mısra: 5

Yol kesmenin korkusu.

5. Sālikān-ı ‘aşka bīm-i reh-zen olmaz sedd-i rāh

6. Eylemezler fesh-i ‘azm emniyyet olsun olmasun

bīm-i vebāl:1. **bīm-i vebāl:****Gazel 1**

Mısra: 9

Allah korkusu.

9. Tıfl-ı endek sâlsin yok sende hiç bīm-i vebāl

10. Hün-ı ‘āşık şîr-i māderveş helâl olmuş saña

biñ:1. **biñde:-de****Kaside 3**

Mısra: 27

Bin sayısı.

27. Vaşfınuñ biñde birin eyleyemez zīb-i sütür

28. Yazsa erbāb-ı hüner midḥatini leyl ü nehār

2. **biñ:****Gazel 4**

Mısra: 2

Bin sayısı, çok.

1. Ger iltifāt olmaz ise yārdan baña

2. Biñ luḫf olsa istemem aḡyārdan bana

3. **bin:****Kaside 5**

Mısra: 37

Bin sayısı, çok.

37. Derbānlığını eylese bin ḥācib’e iṣbāt

38. Bāb nā’ibidür şāhid-i da’vā Yeñişehr’e

4. **biñ:****Kaside 10**

Mısra: 19

Bin sayısı.

19. Biz de bir āfete biñ cān ile urbān olalum
20. Tekye-i Őıdda ifā-yı nūzūr eyleyelüm

5. **biñ:**

Kaside 17

Mısra: 43

Bin sayısı.

43. Böyle bir yılda degül biñ sene de itse mürūr
44. Ben unutmam seni dirken uyanıverdi faır

6. **biñ:**

Gazel 137

Mısra: 7

Bin sayısı, pek ok.

7. ık temāŐāgehe biñ Şıve vü nāz ile Şalın
8. Hep gūzeller ala hayretde o ef`ālūñ iın

bi-nasri'llāh :

1. **bi-nasri'llāh :**

Kaside 2

Mısra: 33

Allah'ın yardımıyla.

33. Degil mi cedd-i zafer-perveri bi-nasri'llāh
34. Alan bu yerleri dūŐmenleri iden mahūr

binā-yı nev-zemīn:

1. **binā-yı nev-zemīn:**

Gazel 128

Mısra: 10

Yeni yapı II gönül.

9. Yıkma gönlüm görme lāyık olduın hergiz arāb
10. Öyle bir kāŐāne-i dil-keş binā-yı nev-zemīn

bindir:

1. **bindirdiler:-di, -ler**

Gazel 147

Mısra: 12

(Birini bir Şey üzerine) ıkarmak, ıkarıp oturtmak.

11. TeŐhīr iın rezālet ile Şehri gezdirüp
12. Bindirdiler raīb-i arı gör ar üstüne

bindükçe:1. **bindükçe:****Kaside 4**

Mısra: 23

Bindiği zaman.

23. O civān-baht-ı felek-pāye ki bindükçe olur

24. Esb-i iclāline cirm-i meh-i nev sīm rikāb

bī-nevā:1. **bī-nevā:****Tahmis 2**

Mısra: 18

Sessiz sedasız II zavallı.

17. Farṭ-ı şādiden kemāl-i hayret el virdi baña

18. Sen buyur şimdi ne itsün nişlesün bu bī-nevā

2. **bī-nevāyum:-y, -um****Gazel 141**

Mısra: 1

Sessiz sedasız II zavallı.

1. Faḫīrüm müstmendüm bī-nevāyum yā Resūla' llāh

2. Senūñ dergāhuña geldüm gedāyum yā Resūla' llāh

bī-nevā-yı zīr ü bemm:1. **bī-nevā-yı zīr ü bemmdür:-dür****Kaside 9**

Mısra: 104

İnce sesi veren tel ve kalın sesi veren telin makamsızlığı.

103. Tel ehli olmayan sāz-ı terānem

104. Ne añlar bī-nevā-yı zīr ü bemmdür

bint-i 'ineb:1. **bint-i 'ineb:****Gazel 12**

Mısra: 1

Üzümün kızı, şarap.

1. Bir hayā-pişe 'aceb bākiredür bint-i 'ineb

2. Kızarup bezmde eylerse n'ola şerm ü edeb

bī-pervā:1. **bī-pervā:****Tahmis 2**

Mısra: 4

Korkusuz, çekinmeden.

3. Dir görüp bu kâmet-i mümtâz ile tûbâ seni

4. Mest-i nâzum kim büyütdi böyle bī-pervâ seni

2. **bī-pervā:****Kaside 7**

Mısra: 11

Korkusuz, çekinmeden.

11. Bîkr iken ma'ni-i bîgâne yine bī-pervâ

12. Âşinâlıklar idüp lafz anı ağuşa çeker

bir:1. **bir:****Terkib-bend 1**

Mısra: 28

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

27. Vâreste-i sitemgeri-i rûzgâr idüm

28. Ol gül için terennüm ider bir hezâr idüm

2. **bir:****Terkib-bend 1**

Mısra: 38

Bir, sayı sıfatı.

37. Kâni' degilken ol şūhuñ kelāmına

38. Biz şimdi hasret olduğ anuñ bir peyāmına

3. **bir:****Terkib-bend 1**

Mısra: 59

Bir, sayı sıfatı.

59. Bir dil-rübâdan itmişe beñzersin iftirāk

60. Yakmış senüñ cigerçigini nâr-ı iştiyāk

4. **bir:****Kaside 1**

Mısra: **22**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

21. Gül-i şad-berg-i fütuhâtla gülzâr-ı cihân

22. Oldı bir ravzâ- i üşkûfe-nümâ-yı nuşret

5. bir:

Kaside 1

Mısra: **59**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

59. Degme bir şâire maqđür degildür medhüñ

60. İdemez vaşfuñı her nâtıka-zây-ı nuşret

6. bir:

Kıt'a 2

Mısra: **4**

Bir, sayı sıfatı.

3. O benüm kendi kulumdur diyü bir emr itdi

4. Bir emr dağı kulumdur diyerek babası

7. bir:

Gazel 2

Mısra: **13**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

13. Bir tıfl-ı Mevlevî için 'İzzet dönüp turur

14. Āyîn-güzâr-ı devr-i Veled söylerüm saña

8. bir:

Tahmis 2

Mısra: **19**

Bir, sayı sıfatı.

19. Bir elüñde gül bir elde cām geldüñ sākīyā

20. Kağısın alsam güli yāhūd ki cāmı yā seni

9. bir:

Tahmis 2

Mısra: **19**

Bir, sayı sıfatı.

19. Bir elüñde gül bir elde cām geldüñ sākīyā

20. Kağısın alsam güli yāhūd ki cāmı yā seni

10. bir:

Tahmis 2

Mısra: **24**

Bir, sayı sıfatı.

23. Sū-be-sū hayretle eylerken niğāh-ı iltifāt
24. Şandum olmuş cüste bir fevvāreden āb-ı hayāt

11. **bir:**

Kaside 2

Mısra: **18**

Bir, sayı sıfatı.

17. Hezār za‘file pür pīç ü tīb iken nā-gāh
18. Ṭabīb-i cān gibi bir müjde-baḥş virdi ḥuzūr

12. **bir:**

Kaside 2

Mısra: **73**

Bir, sayı sıfatı.

73. Şikeste-beste eger bir gāzelcik ‘arz itsem
74. Ḥuzūr-ı devlete olmaz mı ruḥşat u düstūr

13. **bir:**

Kaside 3

Mısra: **1**

Bir, sayı sıfatı.

1. Ḥāme ger olmasa bir tūṭī-i şīrīn-minḳār
2. İdemezdi şekeristān-ı sūḥanda reftār

14. **birin:-in**

Kaside 3

Mısra: **27**

Bir, sayı sıfatı.

27. Vaşfınuñ biñde birin eyleyemez zīb-i sūṭūr
28. Yazsa erbāb-ı hüner midḥatini leyl ü nehār

15. **bir:**

Kaside 3

Mısra: **35**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

35. Şöyle ṭursun o da bir başka büyük ma‘nidür
36. Baña her demde olan nāṭıka-bend-i güftār

16. **bir:**

Kaside 3

Mısra: 37

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

37. Bir büt-i 'işve-gîrin firqati kâr itdi dile
38. Qomadı genc-i derûnumda benüm şabr u qarâr

17. **bir:**

Gazel 4

Mısra: 4

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı

3. Şavm-ı vişâle niyet idersem zamânıdur
4. Bir neş'e hâşıl olmuyor iftârdan baña

18. **bir:**

Müfret 4

Mısra: 2

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

1. Şivesi nâzı müselleme hüsni gâyet bî-bedel
2. Görmedüm 'İzzet hüseyin Ağa'ya beñzer bir güzel

19. **bir:**

Kaside 4

Mısra: 18

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

17. Ber-ıtaraf itdi hudâ azlem-i halk-ı İlahî
18. Qıldı irsâl anuñ yerine bir 'âlî-cenâb

20. **bir:**

Kaside 4

Mısra: 28

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

27. Has ü hâşâki leñâfetde döner berg-i güle
28. Cûy-ı luñfi ile bir gülşen olursa sîr-âb

21. **bir:**

Kaside 4

Mısra: 35

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

35. Postı kırtarmağa bir çâre ararmış şimdi
36. Kendüsin şanur iken kelb gibi şâhib-nâb

22. **bir:**

Kaside 4

Mısra: 45

Bir, sayı sıfatı.

45. Bir tarafından elem-i mâtem-i cân-süz-ı peder

46. Bir tarafından sitem-i dâyin-i nâ-puhte hıtâb

23. **bir:**

Kaside 4

Mısra: 46

Bir, sayı sıfatı.

45. Bir tarafından elem-i mâtem-i cân-süz-ı peder

46. Bir tarafından sitem-i dâyin-i nâ-puhte hıtâb

24. **bir:**

Kaside 5

Mısra: 11

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

11. Bir köhne fenâr olduğu meşhûrdur ancak

12. Lâzım idi bir şem‘-i dil-ârâ Yeñişehr’e

25. **bir:**

Kaside 5

Mısra: 13

Bir, sayı sıfatı.

13. Bir şema‘ ki pervânesi hürşîd-i cihân tâb

14. Envârı fûrû-tâfte her câ Yeñişehr’e

26. **bir:**

Kaside 5

Mısra: 18

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

17. Şad-hamd ki pertev şalaraq ‘âleme şimdi

18. Bir mihr-i münîr oldu kadem-sâ Yeñişehr’e

27. **bir:**

Kaside 5

Mısra: 24

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

23. Ol gevher-i pâkîzeter-i baħr-i himem kim

24. Her seng-i düri bir dür-i yektâ Yeñişehr’e

28. **bir:**

Kaside 5

Mısra: 26

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

25. Ol zīver-i ser-maḥfil-i şer' -i nebevī kim
26. Her bir sözi bir ḥüccet-i mümzā Yeñişehr'e

29. **bir:**

Kaside 5

Mısra: 26

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

25. Ol zīver-i ser-maḥfil-i şer' -i nebevī kim
26. Her bir sözi bir ḥüccet-i mümzā Yeñişehr'e

30. **bir:**

Kaside 5

Mısra: 61

Bir, sayı sıfatı.

61. Muhtāc (mı) bir nükte-şinās ehl-i temīze
62. Qadr-i hünürüm eylesün inhā Yeñişehr'e

31. **bir:**

Kaside 6

Mısra: 25

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

25. Tāları tāze-edā bir büt-i sīmīn-tendür
26. Şāların her birisi veşen-i deyr-i beyān

32. **bir:**

Kaside 6

Mısra: 42

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

41. Ğaynlar ğāret-i kālā-yı ḥıredde çālāk
42. Fāsı şūriş-fiken-i ḥātır olur bir fettān

33. **bir:**

Kaside 6

Mısra: 77

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

77. Bezm-i mīnūveşini itse taşavvur bir kes
78. Kendini bulur idi ravza-nişīn-i Rıdvān

34. **bir:**

Kaside 6

Mısra: **83**

Bir, sayı sıfatı.

83. Girdbād-ı gāzabı eylese bir deşti meṭāf

84. Haşyetinden olur eflākde muğber Keyvān

35. **bir:**

Kaside 6

Mısra: **125**

Bir, sayı sıfatı.

125. Gerçi bir şā'ir-i pākize-edā-yı 'aşrum

126. Şāhid-i ṭab'uma erbāb-ı belāgat ḥayrān

36. **bir:**

Müfret 6

Mısra: **2**

Sadece, yalnızca.

1. Çalış olmağa kul alay begine

2. 'Ālemūñ bakma bir alay begine

37. **bir:**

Tahmis 6

Mısra: **5**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

5. Her yanuñ ey meh-likā pertev şalar bir nūrdur

6. Ğonce-i gülzārı dil-teng eyledi reşk-i femūñ

38. **bir:**

Tahmis 6

Mısra: **10**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

9. Kūşe-i zīr-i fesūñde gizledükçe perçemūñ

10. Şanurum bir yire gelmiş fitneler mestūrdur

39. **bir:**

Tahmis 6

Mısra: **11**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

11. Dergeh-i dil-dāre vardum bir seher vaqt-i namāz

12. İtmek ümīdiyle ol meh-pāreye 'arz-ı niyāz

40. **bir:**

Tahmis 6

Mısra: 13
Bir kere, bir defa.

13. Bir de gördüm ki çıktı ammā kim nigāhı fitne-sāz
14. H̄vāb-ı nāzından henüz kalkmış meger ol mest-i nāz

41. **bir:**

Tahmis 6

Mısra: 20

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

19. Giceler āh itdiğin tuydum o şūh-ı şīvekār
20. Ğālibā kendi gibi bir āfete mecbūrdur

42. **bir:**

Tahmis 6

Mısra: 24

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

23. ‘Afvūna mağrūr olup itdüm günāh itdümse de
24. Yanılıp yüzüne karşı bir gün āh itdümse de

43. **bir:**

Tahmis 6

Mısra: 30

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

29. Çünkü sensin mülket-i hüsnuñ Süleymān’ı bu gün
30. İltifāt it ‘İzzet-i nā-çāruña bir mürdur

44. **bir:**

Kaside 7

Mısra: 16

Bir, sayı sıfatı.

15. Mahfil-i ma‘rifetüñ muṭrıb-ı hoş-elhāmı
16. Eyler āgāze yine bir gāzel-i rengīn-ter

45. **bir:**

Kaside 7

Mısra: 18

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

17. Haṭṭ gelüp şafha-i ruhsāre-i pāk-ı dil-ber
18. Oldı bir hāşiyeli nuşha-i hüsn ile nazar

46. **bir:**

Kaside 7

Mısra: 73

Sadece, yalnızca.

73. Bir senüñ gibi gelür 'āleme bir medhe sezā
74. Ne benüm gibi efendüm bulunur midhatger

47. **bir:**

Gazel 7

Mısra: 4

Bir, sayı sıfatı.

3. Tebdīl-i kisve kıldı 'arūs-ı cemāl-i yār
4. Bir pullı nev-nikāba büründi nehāyeti

48. **bir:**

Gazel 7

Mısra: 5

Bir, sayı sıfatı.

5. Tūṭī-i hüsne bir kafes-i nāz oldur begüm
6. Pervāza ba'd-ezīn bulamaz rāh-ı fırşatı

49. **bir:**

Kaside 8

Mısra: 32

Bir, sayı sıfatı.

31. Sen ol eşheb-süvār-ı 'arşagāh-ı ma'rifetsüñ kim
32. Eger mihmizleseñ bir kerre esb-i ṭab'-ı reh-vārı

50. **bir:**

Kaside 8

Mısra: 38

Bir, sayı sıfatı.

37. Eger destür-ı düstürı olursa şevkile hāmem
38. İder bir nev-gazel ṭarḥ itmekiçün sa'y-ı bisyārı

51. **bir:**

Kaside 8

Mısra: 40

Bir, sayı sıfatı.

39. Şarup başına çıkdı seyre çün kartopı destārı
40. Beni dil-dāde kıldı bir baқиşda gör ol mekkārı

52. **bir:**

Kaside 8

Mısra: 55

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

55. Hıuşūşā ben gibi bir şa'ir-i maẓmūn-pīrānuñ

56. İder bir ferve-i semmūrı zīb-i dūş-ı hem-vārı

53. **bir:**

Kaside 8

Mısra: 56

Bir, sayı sıfatı.

55. Hıuşūşā ben gibi bir şa'ir-i maẓmūn-pīrānuñ

56. İder bir ferve-i semmūrı zīb-i dūş-ı hem-vārı

54. **bir:**

Kaside 9

Mısra: 6

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

5. Hırām-ı nāzā meyl itdi şanavber

6. Şanur seyr eyleyenler bir şanemdür

55. **bir:**

Kaside 9

Mısra: 44

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

43. Mey-i hāmra ile pür cām-ı lāle

44. 'Aceb bir rind-i bī-pervā-yı hemdür

56. **bir:**

Kaside 9

Mısra: 53

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı

53. Göñül üftādedür bir serv-i nāza

54. Ki dā'im mā'il-i semt-i sitemdür

57. **bir:**

Kaside 9

Mısra: 98

Sadece, yalnızca.

97. Yine ben gibi vaşşāfuñ bulunmaz

98. Eger var ise gelsün bir menüm dir

58. **bir:**

Gazel 9

Mısra: 6

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

5. Hep kıala pā-der-gil-i hayret şanevber-kāmetān
6. Çık levendāne hırāmān ol da göster bir edā

59. **bir:**

Gazel 9

Mısra: 7

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

7. Ser-firāzum olmalı başuñda bir lāhūri şāl
8. Kat kat olsun yāhud ol destār-ı sebz-i dil-güşā

60. **bir:**

Gazel 9

Mısra: 12

Bir, sayı sıfatı.

11. İşte biz böyle tegāfūl itme koc-başuñ için
12. Gel dime bu 'ıyd 'aceb hıç yok mı bir kıurbān baña

61. **bir:**

Gazel 9

Mısra: 13

Bir, sayı sıfatı.

13. 'İzzet' e bir busemi bilmem ne va 'd itmiş idūñ
14. Kıl kerem şimdi unutma vaktidür ey bī-vefā

62. **bir:**

Kaside 10

Mısra: 10

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

9. Bıkr-i mazmūnı idüp nāmzed-i şıhr-ı beyān
10. 'ıyd-ı uđhiyede bir sūr-ı sūrūr eyleyelüm

63. **bir:**

Kaside 10

Mısra: 19

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

19. Biz de bir āfete biñ cān ile kıurbān olalum
20. Tekye-i şıdkda ifā-yı nüzūr eyleyelüm

64. **bir:**

Kaside 11

Mısra: **34**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

33. İtdi şāyeste-i medh ü taḥsīn

34. Bir hünermendi 'ināyetle hemīn

65. bir:

Gazel 11

Mısra: **5**

Bir, sayı sıfatı.

5. Bir kere de dimez misin ey şūḥ-ı bī-vefā

6. 'Uşşāk-ı cān-sipār ne 'ālemeddür 'aceb

66. bir:

Gazel 12

Mısra: **1**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

1. Bir ḥayā-pīşe 'aceb bākiredür bint-i 'ineb

2. Kızarup bezmde eylerse n'ola şerm ü edeb

67. bir:

Kaside 13

Mısra: **29**

Sadece, yalnızca.

29. Bir senüñ gibi vezīr olmaz daḥı

30. Hem kerīm ü hem ḥalīm ü hem saḥī

68. bir:

Kaside 13

Mısra: **37**

Bir, sayı sıfatı.

37. Nev-resīde bir Yeñişehrī güzel

38. Ḥüsnü de ammā efendüm bī-bedel

69. bir:

Kaside 13

Mısra: **54**

Bir, sayı sıfatı.

53. Aldı göñlüm kaldı bī-dil bendeñüz

54. Var ise bir çāre bilmem ben deñüz

70. bir:

Kaside 13

Mısra: 74

Bir, sayı sıfatı.

73. Ben şeh-i hüsnüm sen ise ey fakîr

74. Bir gedâ-yı müflis-i nâlîş-pezîr

71. **bir:**

Kaside 13

Mısra: 82

Bir, sayı sıfatı.

81. Gerçi kîsem sîm ile zerden tehî

82. İtmişüm melce' velî bir dergehi

72. **bir:**

Gazel 13

Mısra: 7

Aynı, benzer.

7. Bir midür sâ'ir ile kadri o şâh-ı hüsnüñ

8. Eylemiş şânını terfî'-i şerâfet kat kat

73. **bir:**

Gazel 14

Mısra: 6

Bir, sayı sıfatı.

5. Severüz hem yolunda cân virirüz

6. Böyle bir âfet-i semen-büyı

74. **bir:**

Kaside 16

Mısra: 12

Aynı.

11. Velikin bu iki nevrete dil-ber

12. Gelüp bir yere gâhî söyleşirler

75. **bir:**

Kaside 16

Mısra: 27

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

27. Egerçi ben de bir şüh-ı cihānum

28. Cihān içre müşārün bi'l-benānum

76. **bir:**

Kaside 16

Mısra: **35**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

35. Dağı bir tıfl-ı endek-sāl iken sen

36. Miyān-ı hālka olduñ şūriş-efgen

77. **bir:**

Kaside 17

Mısra: **21**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

21. Gūş iderse buraya geldigüñi Allāh bir

22. İkimizi de ider tu'me-i tīg-i tedmīr

78. **bir:**

Kaside 17

Mısra: **43**

Bir, sayı sıfatı.

43. Böyle bir yılda degül biñ sene de itse mūrūr

44. Ben unutmam seni dirken uyanıverdi faķīr

79. **bir:**

Kaside 17

Mısra: **45**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

45. Āh rü'yā mı bu bir fitne-i şūr-efzā mı

46. 'İzzetā 'aqlum alup koymadı re'y ü tedbīr

80. **bir:**

Gazel 18

Mısra: **1**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

1. Yoğ iken yārüm gibi bir nev-civān-ı verd-ruḥ

2. Ḥayf te'sīr-i şiyām itdi o māhı zerd-ruḥ

81. **bir:**

Gazel 18

Mısra: **6**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

5. Dāğdār-ı reng-i ḥacaletdür çemende reşk ile

6. Lālenüñ olmuş derūnunda meger bir derd ruḥ

82. **bir:**

Gazel 18

Mısra: 10

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

9. Oldığından 'İzzetâ vâreste-i hatt-ı siyâh

10. Görünür şüretde bir âyîne-i bî-gerd ruḥ

83. **bir:**

Kaside 18

Mısra: 12

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

11. Hem maḥlaşumdur 'İzzet-i âşüfte rûzgâr

12. Anuñ için benüm gibi bir nâ-şekîbdür

84. **bir:**

Gazel 18

Mısra: 1

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

1. Yoğ iken yârüm gibi bir nev-civân-ı verd-ruḥ

2. Ḥayf te'şîr-i şiyâm itdi o mâhı zerd-ruḥ

85. **bir:**

Gazel 18

Mısra: 6

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

5. Dâğdâr-ı reng-i ḥacaletdür çemende reşk ile

6. Lâlenüñ olmuş derünunda meger bir derd ruḥ

86. **bir:**

Gazel 18

Mısra: 10

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

9. Oldığından 'İzzetâ vâreste-i hatt-ı siyâh

10. Görünür şüretde bir âyîne-i bî-gerd ruḥ

87. **bir:**

Gazel 19

Mısra: 5

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

5. Hem-âğüş olduğun ḥvâbumda görsem bir şeb ağıyâra

6. Olur gayretle peydâ pister ü bâlinden feryâd

88. **bir:**

Gazel 20

Mısra: 4

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

3. O leṭāfetle ki vardur ḳad-i ra' nāsında
4. Bāğ-ı hüsne yine bir tāze fidāndur Aḫmed

89. **bir:**

Gazel 22

Mısra: 1

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

1. Bir tarz hırām itdi o şimşād-ḳad Aḫmed
2. Serv ayağına düşdi didi el meded Aḫmed

90. **bir:**

Gazel 22

Mısra: 7

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

7. Bir gülbün-i nāzuñ yine dil bülbülidür kim
8. Gül-ruḫlar içinde añılur lāle-ḫad Aḫmed

91. **bir:**

Gazel 22

Mısra: 1

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

1. Bir tarz hırām itdi o şimşād-ḳad Aḫmed
2. Serv ayağına düşdi didi el meded Aḫmed

92. **bir:**

Gazel 22

Mısra: 7

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

7. Bir gülbün-i nāzuñ yine dil bülbülidür kim
8. Gül-ruḫlar içinde añılur lāle-ḫad Aḫmed

93. **bir:**

Gazel 22

Mısra: 9

Aynı.

9. Ḥübān-ı cihān bir yere gelse yine bi'llāh
10. Sensin olacak Mıṣr-ı dile şeh-beled Aḫmed

94. **bir:**

Gazel 23

Mısra: 2

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

1. Niğāhı cür‘a-nüş-ı fitne çeşmi mest-i naḥvetdür
2. Amān bilmez o ḥūnī ğamzesi bir özge āfetdür

95. **bir:**

Gazel 25

Mısra: 12

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

11. Her gül-‘izār itmededür ‘andelībine
12. Bir tarz-ı nā-şenīde ile mekr ü āller

96. **bir:**

Gazel 26

Mısra: 16

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

15. Yimez içmez senüñ derdüñle dā’im zār u giryāndur
16. Ṭabībüm gel devā kııl şunda bir dil-ḥaste ‘İzzet var

97. **bir:**

Gazel 29

Mısra: 3

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

3. Bir tecellī-zāra döndi şaḥn-ı gülzār-ı cihān
4. Cüş-ı lāle şu’le şaldı cā-be-cā nev-rūzdur

98. **bir:**

Gazel 29

Mısra: 6

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

5. Gör bahāriyye yine ḥübāna olmuş cilvegāh
6. ‘Arz ider her nārven-ḳad bir edā nev-rūzdur

99. **bir:**

Gazel 30

Mısra: 13

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

13. Çeşmi gibi imānı siyeh bir büt-i nāzik
14. Düzd-i nigeḥi muntazır-ı ğāretimüzdür

100. **bir:**

Gazel 30

Mısra: **28**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

27. Cevr ile girībānımız alursa civānān
28. Bir dāmene dest urma bizüm niyyetimüzdür

101. **bir:**

Gazel 35

Mısra: **3**

Bir, sayı sıfatı .

3. Her lahza bir kažiyye-i sihr itmede beyān
4. Remz-i füsūna dīdelerüñ tercemān mıdur

102. **bir:**

Gazel 38

Mısra: **3**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

3. Bir ebr-i kaṭre-çekān-ı ‘atā mı var yokdur
4. Nihāl-ı kām-ı gedāda nemā mı var yokdur

103. **bir:**

Gazel 38

Mısra: **6**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

5. Toğunma ḥāṭırum āzurde olmasun zīrā
6. Benüm gibi saña bir mübtelā mı var yokdur

104. **bir:**

Gazel 38

Mısra: **8**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

7. Senüñle pister-i vuşlatda sīne-şāf olalı
8. Atılmadıķ bize bir iftirā mı var yokdur

105. **bir:**

Gazel 38

Mısra: **14**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

13. İderse ṭab‘uma ‘İzzet n’ ola cihān taḥsīn
14. Bir öyle mücid-i ḥüsn-i edā mı var yokdur

106. **bir:**

Gazel 39

Mısra: 4
Bir, sayı sıfatı.

3. Āmed-şud-ı ğumūmuñla döndi hātırım
4. Bir kārban-serāya ki mihmān gelür gider

107. **bir:**

Gazel 40

Mısra: 4

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

3. Almağa halka-i āğuşa mişāl-i hāle
4. Dil-i sevdā-zedemüz bir meh-i tābān ister

108. **bir:**

Gazel 40

Mısra: 10

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

9. Bu kadar cevri ü cefā çekmiş iken bu dil-i zār
10. İster ister yine bir āfet-i devrān ister

109. **bir:**

Gazel 42

Mısra: 1

Bir, sayı sıfatı.

1. Bir dilde iki yāre maḥabbet şığışmıyor
2. Ḥalvet-serāy-ı vaḥdete keşret şığışmıyor

110. **bir:**

Gazel 43

Mısra: 14

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

13. Şād-kāmum ider iseñ ni‘met vaşluñla n’ola
14. ‘İzzet-i dil-şüde bir ‘āşık-ı nā-çāruñdur

111. **bir:**

Gazel 45

Mısra: 3

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

3. Çünkü sen bir bezmde bu şeb mey-āşām olmaduñ
4. Çeşm-i mest-i fitne-engizüñ neden maḥmürdur

112. **bir:**

Gazel 45

Mısra: 14
Bir, sayı sıfatı.

13. 'İzzet-i mihnet-keşin hâlin su'âl eylerse yâr
14. Söyleyüñ bir derdinüñ dermānı yok rencürdur

113. **bir:**

Gazel 46

Mısra: 13

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

13. Gâh olur kim aşlı yok bir va'd-ı bî-incâz ile
14. Derdini hasret-keşānuñ tāzeler maḥbūblar

114. **bir:**

Gazel 47

Mısra: 11

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

11. Gice bir meclis-i pür-cüş u ḥurūşa vardum
12. Ki añup derdimi ser-cümle-i rindān ağlar

115. **bir:**

Gazel 48

Mısra: 4

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

3. Gülşen-i ḥüsnine bülbül kesilürler yek-ser
4. Görseler gül gibi bir tāze püser 'aşıklar

116. **bir:**

Gazel 50

Mısra: 5

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

5. Tıfl iken fenn-i füsün içre bir üstād oldı
6. Sebāk-ı işveyi bilsem o perī kimden oğur

117. **bir:**

Gazel 52

Mısra: 7

Aynı, benzer.

7. Bir mertebe mest itdi beni bāde-i gül-reng
8. Gūyā 'arağ-ı la'l-i dil-ārā qarışıkdur

118. **bir:**

Gazel 55

Mısra: 13

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

13. Bir kâfirin taşavvur-ı hüsnüyle 'İzzet' üñ

14. Büt-hâne-i hayâli ser-â-ser nuķuş-ı nâz

119. **bir:**

Gazel 56

Mısra: 12

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

11. Hil'at-ı fahrı idüp zâhid-i ĥar zîver-i dūş

12. Bir zamân çâk-zen-i câme-i nâmûs olmaz

120. **bir:**

Gazel 60

Mısra: 10

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

9. Muhtâc-ı zekât-ı hüsn-i yâruz

10. Ya'ni bir alay gedâlaruz biz

121. **bir:**

Gazel 60

Mısra: 11

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

11. Bir dil-ber-i bî-vefâya düşdük

12. Ĥamyâze-keş-i cefâlaruz biz

122. **bir:**

Gazel 61

Mısra: 3

Bir, sayı sıfatı.

3. Gerçi dirler ki yeter 'ârife bir gül ammâ

4. Müteselli degilüz bir gül-i ĥandân ile biz

123. **bir:**

Gazel 61

Mısra: 4

Bir, sayı sıfatı.

3. Gerçi dirler ki yeter 'ârife bir gül ammâ

4. Müteselli degilüz bir gül-i ĥandân ile biz

124. **bir:**

Gazel 63

Mısra: 14

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

13. ‘Aşk-ı hübānla āh itmede ‘İzzet dirler
14. Bir felāket-zede bir bī-ser ü pāyı bilürüz

125. **bir:**

Gazel 63

Mısra: 14

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

13. ‘Aşk-ı hübānla āh itmede ‘İzzet dirler
14. Bir felāket-zede bir bī-ser ü pāyı bilürüz

126. **bir:**

Gazel 68

Mısra: 1

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

1. Geşt-i sünbülzārdan bir bū ğaraż
2. Būy-ı sünbüldeñ dađı ğīsū ğaraż

127. **bir:**

Gazel 68

Mısra: 6

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

5. Leblerüñden ey řabīb-i cān u dil
6. Ğaste-i hicrāna bir dārū ğaraż

128. **bir:**

Gazel 71

Mısra: 1

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

1. Yañađı ğül gibi bir şıveli zībā ħāfız
2. Bize çekdürme şeb-i tā-be-seşer yā ħāfız

129. **bir:**

Gazel 73

Mısra: 10

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

9. Cellād-ı nigāhuñ baña bīm-āver olursa
10. Bir sūydan ebrū çağırur lā-teřaf Eřref

130. **bir:**

Gazel 77

Mısra: 2

Bir, sayı sıfatı.

1. Çık bu şeb meh-tāba tāb-ı 'arız-ı hūbāna bak
2. Bir o mihr-i burc-ı hūsne bir meh-i tābāna bak

131. **bir:**

Gazel 77

Mısra: **2**

Bir, asıl sayı sıfatı.

1. Çık bu şeb meh-tāba tāb-ı 'arız-ı hūbāna bak
2. Bir o mihr-i burc-ı hūsne bir meh-i tābāna bak

132. **bir:**

Gazel 77

Mısra: **17**

Bir, sayı sıfatı.

17. 'İzzetā bir vech ile ta'rīf olunmaz zevkümüz
18. Yokdı defterde bu cünbüş gerdiş-i devrāna bak

133. **bir:**

Gazel 79

Mısra: **9**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

9. Bir mes'ele tıyunca dehān açma çün şadef
10. Deryā-yı fikhda Dürer'ün yok midur senün

134. **bir:**

Gazel 79

Mısra: **14**

Bir, sayı sıfatı.

13. Dil-gīr-i tarz-ı köhne-i eş'aruz 'İzzetā
14. Bir nā-şenīde nev-eşerün yok midur senün

135. **bir:**

Gazel 81

Mısra: **1**

Bir, sayı sıfatı.

1. 'Āşıkum āşüfte-i efsūnyum bir āfetün
2. Mübtelā-yı dīde-i mey-gūnyum bir āfetün

136. **bir:**

Gazel 81

Mısra: **2**

Bir, sayı sıfatı.

1. 'Āşıkum āşüfte-i efsūnuyum bir āfetüñ
2. Mübtelā-yı dīde-i mey-gūnuyum bir āfetüñ

137. **bir:**

Gazel 81

Mısra: **4**

Bir, sayı sıfatı.

3. Halka-i zülfi baña zencirler hazırilasun
4. 'Aqlum aldurdum yine mecnūnuyum bir āfetüñ

138. **bir:**

Gazel 81

Mısra: **6**

Bir, sayı sıfatı.

5. Bezm-i fikrüm tār u mār itdi hevā-yı perçemi
6. Ya'ni gāret-dīde-i şeb-ḥūnuyum bir āfetüñ

139. **bir:**

Gazel 81

Mısra: **8**

Bir, asıl sayı sıfatı.

7. Luṭf iderken eyler āgāz-ı 'itāb-ı nā-be-cā
8. Gāh memnūnı gehi maḥzūnuyum bir āfetüñ

140. **bir:**

Gazel 81

Mısra: **10**

Bir, asıl sayı sıfatı.

9. Kānde yāḳūta nigāh-ı i'tibār itsūñ göñül
10. Ben 'aḳīḳ-i la'lünüñ dil-ḥūnuyum bir āfetüñ

141. **bir:**

Gazel 81

Mısra: **12**

Bir, sayı sıfatı.

11. Naḥl-ı ümīdüm nemā-dār olsa da māni' degül
12. Neşve-yāb-ı va'de-i kemmūnuyum bir āfetüñ

142. **bir:**

Gazel 81

Mısra: **14**

Bir, sayı sıfatı.

13. Çār-çeşm-i intizār olsam ‘aceb mi ‘İzzetā
14. Dīde-dūz-i maḳdem-i meymūnuyum bir āfetūñ

143. **bir:**

Gazel 82

Mısra: 6

Bir, sayı sıfatı.

5. Dil-i ‘uşşāḳda ümniye-i bezm-i ünsi
6. Bir büyük derddür ammā küçücükdür küçücük

144. **bir:**

Gazel 85

Mısra: 1

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

1. Her zamān itmede bir reng-i diger şīvelerūñ
2. ‘Andelīb itdi bizi ey gül-i ter şīvelerūñ

145. **bir:**

Gazel 87

Mısra: 2

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

1. İsmi Mīhāl o muḡbeçenūñ vuşlatı muḡāl
2. Bir ḡāl geldi başına yine āh bu ne ḡāl

146. **bir:**

Gazel 89

Mısra: 1

Bir sayısı, .

1. Tahṛīk idüp cünūnumı bir tıfl-ı ḡurde-sāl
2. Yaḡmaladı sükūnumı bir tıfl-ı ḡurde-sāl

147. **bir:**

Gazel 89

Mısra: 2

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı

1. Tahṛīk idüp cünūnumı bir tıfl-ı ḡurde-sāl
2. Yaḡmaladı sükūnumı bir tıfl-ı ḡurde-sāl

148. **bir:**

Gazel 89

Mısra: 4

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

3. Mızrāb-ı şevkle n'ola dil olsa pür-fiğān
4. İñletdi erğanunumu bir tıfl-ı ħurde-sāl

149. **bir:**

Gazel 89

Mısra: 6

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

5. Cellād-ı çeşmi mest olup itdükde sell-i seyf
6. Seyyāl kıldı ħünümü bir tıfl-ı ħurde-sāl

150. **bir:**

Gazel 89

Mısra: 8

Bir sayısı, tek. İsmiñ sayısını bildiren sıfat olarak kullanılır.

7. Mızmār-ı ney-süvāri-i naĥvetde yordı pek
8. Esb-i dil-i zebūnumu bir tıfl-ı ħurde-sāl

151. **bir:**

Gazel 89

Mısra: 10

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

9. Bīrūn-ı ħadd-i fehmdür ekdār-ı cān-ĥırāş
10. Bilmez ğam-ı derūnumu bir tıfl-ı ħurde-sāl

152. **bir:**

Gazel 89

Mısra: 12

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

11. Çeşm-āşnā-yı sūzen-i müjgān-ı nāz ider
12. Ser-rişte-i füsūnumu bir tıfl-ı ħurde-sāl

153. **bir:**

Gazel 89

Mısra: 14

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sa.

13. Āvāre-i cūnūn ideyor 'İzzetā gibi
14. Dānā-yı zū-fünūnumu bir tıfl-ı ħurde-sāl

154. **bir:**

Gazel 94

Mısra: 2

Bir, sayı sıfatı.

1. Bezm-i çemene şarf-ı nigāh eyledi bülbül
2. H̄ārı gül ile gördi bir āh eyledi bülbül

155. **bir:**

Gazel 94

Mısra: **10**

Bir, sayı sıfatı.

9. 'İzzet o gül-endām idicek 'azm-ı çemenzār
10. Bāl ü perūñ efgende bir āh eyledi bülbül

156. **bir:**

Gazel 97

Mısra: **2**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

1. Nā hevā-yı 'arız-ı dil-dāre uğradum
2. Bir jaleyüm ki sāḥa-i gülzāra uğradum

157. **bir:**

Gazel 97

Mısra: **3**

Bir, sayı sıfatı.

3. Ser-mest bir elinde piyāle bir elde gül
4. Dün ol kirişme-güster-i mekkāre uğradum

158. **bir:**

Gazel 97

Mısra: **3**

Bir, sayı sıfatı.

3. Ser-mest bir elinde piyāle bir elde gül
4. Dün ol kirişme-güster-i mekkāre uğradum

159. **bir:**

Gazel 97

Mısra: **8**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

7. Kālā-yı ḥüsni zīver-i dükkān-ı iştiḥār
8. Bir rü-güşāde şāhid-i bāzāra uğradum

160. **bir:**

Gazel 100

Mısra: **12**

Bir, sayı sıfatı.

11. Sīnemde bakıp zaḥmuma raḥm eylemedüñ hīç
12. Bir kere ṭabībüm dimedüñ merhemüñ olsam

161. **bir:**

Gazel 103

Mısra: 1

Bir, sayı sıfatı.

1. Gülsitān-pīrā-yı behcet bir nihālüm var benüm
2. Bir boyı şimşād-ı bāğ-ı i' tidālüm var benüm

162. **bir:**

Gazel 103

Mısra: 2

Bir, sayı sıfatı.

1. Gülsitān-pīrā-yı behcet bir nihālüm var benüm
2. Bir boyı şimşād-ı bāğ-ı i' tidālüm var benüm

163. **bir:**

Gazel 103

Mısra: 4

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

3. Telhi-i düšnāmı lezzet-baḥş-ı kām-ı ārzū
4. Bir şeker-leb şāhid-i şīrīn-maḳālüm var benüm

164. **bir:**

Gazel 103

Mısra: 12

Bir, sayı sıfatı.

11. Hiç şehīdān-ı cemāl-ı pākine itmez nigāh
12. Bir civān-ı tīğ der-dest-i celālüm var benüm

165. **bir:**

Gazel 106

Mısra: 7

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

7. Gelürüm ḥāneñe bir gice demüşdüñ şimdi
8. Ben nişār-ı ḳademüñ itmegiçün cān be-kefüm

166. **bir:**

Gazel 107

Mısra: 2

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

1. Eşrefüm 'āleme āşüb-figendür nighüm
2. Bir 'aceb 'arbede-engīz fitendür nighüm

167. **bir:**

Gazel 107

Mısra: 7

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

7. Halkı bir nīm-nighle iderüm cümle helāk
8. Āfet-i cān u belā-güster-i tendür nighüm

168. **bir:**

Gazel 108

Mısra: 2

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

1. Yakdı beni ol āteş-i ruhsār tutuşdım
2. Düşdi dile bir nār-ı şerer-bār tutuşdım

169. **bir:**

Gazel 112

Mısra: 7

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

7. Bir nigāh-ı iltifāta mazhar olsam kāni'im
8. Andan efzūn istemem meyl-i vişālüm yok benim

170. **bir:**

Gazel 112

Mısra: 14

Bir, sayı sıfatı.

13. Mest idüm evzā-ı küstāhānemüz itmiş zuhūr
14. Yoḥsa bir ferd ile meclisde cidālüm yok benim

171. **bir:**

Gazel 113

Mısra: 1

Bir, sayı sıfatı.

1. Bir tıflek-i şīrīn-dehen-i nāza kapıldum
2. Bir kümküçük dil-ber-i mümtāza kapıldum

172. **bir:**

Gazel 113

Mısra: 2

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

1. Bir tıflek-i şîrîn-dehen-i nâza kapıldum
2. Bir kûmküçük dil-ber-i mümtâza kapıldum

173. **bir:**

Gazel 113

Mısra: 7

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

7. Bir yerde karar eylemesem cāy ‘aceb mi
8. Cūlar gibi bir serv-i ser-efrāza kapıldum

174. **bir:**

Gazel 113

Mısra: 8

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

7. Bir yerde karar eylemesem cāy ‘aceb mi
8. Cūlar gibi bir serv-i ser-efrāza kapıldum

175. **bir:**

Gazel 114

Mısra: 11

Bir, sayı sıfatı.

11. Bir iki cām ile ser-germ olalum da şöfra
12. Diñle sen ben diyeyim hāl-i dil-i sūzānum

176. **bir:**

Gazel 115

Mısra: 2

Bir, sayı sıfatı.

1. Gördüm seni sevdüm āh efendüm
2. Kıl hālüme bir nigāh efendüm

177. **bir:**

Gazel 115

Mısra: 3

Bir, sayı sıfatı.

3. Bir şîve ile olup hırāmān
4. İtdüñ beni dil-tebāh efendüm

178. **bir:**

Gazel 115

Mısra: 11

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

11. Ancağ saña bir maḥabbet itdük
12. Bilesek bu midur günāh efendüm

179. **bir:**

Gazel 116

Mısra: **6**

Bir, sayı sıfatı.

5. Bu gice eyleme ihmāl amān gündüzden
6. Bir iki muṭrıb-ı hoş-nağme ile eglenelüm

180. **bir:**

Gazel 117

Mısra: **3**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

3. Behişt-i rüy-ı alüñ şevkı yakdı serde bir âteş
4. Ki kemter lāle tutmam düzahı taraf-ı külāhumdan

181. **bir:**

Gazel 117

Mısra: **15**

Bir, sayı sıfatı.

15. Ne mümkün raḥm idüp bir pare luṭf eylerdi yār ammā
16. Ḥaberdār olmamışdur ‘İzzetā ḥāl-i tebāhumdan

182. **bir:**

Gazel 117

Mısra: **18**

Bir, sayı sıfatı.

17. Cenāb-ı ‘ākif-i zer-bāf-ı nazma arza nā-şāyān
18. Bu güne bir nesic-i sāde çıkdı destgāhumdan

183. **bir:**

Gazel 118

Mısra: **4**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

3. Şakın bī-gāneyi büy-āşinā-yı ülfetüñ itme
4. Henüz n’ eşküftesin bir gonçe-i gülzār-ı ānsın sen

184. **bir:**

Gazel 118

Mısra: **12**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

11. Cenāb-ı Lüt̄fi-i sihr-āferīnūñ nazmını tanzīr
12. Degül haddūñ o bir mu‘ciz-edādur çok çalābsın sen

185. **bir:**

Gazel 119

Mısra: 2

Bir, sayı sıfatı.

1. Niçün ağyār-ı bed-girdārdan hīç nefret itmezsin
2. Niçün ‘uşşākla bir kere tarh-ı ülfet itmezsin

186. **bir:**

Gazel 123

Mısra: 5

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

5. Bir güzel kim ola şad şīve ile cilve-nümā
6. Eylemez mi anı erbāb-ı maḥabbet taḥsīn

187. **bir:**

Gazel 124

Mısra: 1

Bir, asıl sayı sıfatı.

1. Mīve-çīn-i kām olur dil bir nihāl-i tāzedem
2. Kāle-i vaşf-ı ḳaddi bīrūndur endāzedem

188. **bir:**

Gazel 124

Mısra: 10

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

9. Būs-ı sīb-i ḡabḡabuñ bi’llāh almadum henüz
10. Bir cefādur çekdigüm ol dil-ber-i ṭannāzedem

189. **bir:**

Gazel 126

Mısra: 9

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

9. Ben de ‘İzzet gibi bir ḥaste-dilüm
10. Beni öldürme güzel başuñ için

190. **bir:**

Gazel 128

Mısra: 4

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

3. Ez-ser-i nev kâle-i sāmānī tārāc itdi yār
4. Gösterüp bir şīve-i hāṭır-rübā-yı nev-zemīn

191. **bir:**

Gazel 128

Mısra: 7

reh-i nā-refte-i zulme

7. Ğamzeñ itmiş bir reh-i nā-refte-i zulme sülük
8. Dāğlar sīnemde kalmış naqş-ı pāy-ı nev-zemīn

192. **bir:**

Gazel 128

Mısra: 10

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

9. Yıkma gönlüm görme lāyık olduğın hergiz harāb
10. Öyle bir kāşāne-i dil-keş binā-yı nev-zemīn

193. **bir:**

Gazel 129

Mısra: 11

Bir, sayı sıfatı.

11. Bir süydan ol māh döküp perçemi dūşa
12. Olmuş o da püsküllü belāsi Yeñişehr'in

194. **bir:**

Gazel 130

Mısra: 4

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

3. Ğayre perestiş itmesi emr-i ğarībdür
4. Deyr-i bahāda bir şanem-i bī-naẓır iken

195. **bir:**

Gazel 131

Mısra: 1

Bir, asıl sayı sıfatı.

1. Āh düşdüm seng-dil bir yāra baķ Allāh için
2. Oldı mir'āt-i dilüm şad-pāre baķ Allāh için

196. **bir:**

Gazel 131

Mısra: 8

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

7. Yā lebūñ emdir yā kı̄l dārū-yı vaşluñ bī-dirīğ
8. Haste-i hicrānuña bir çare baķ Allāh için

197. **bir:**

Gazel 131

Mısra: **9**

Bir, sayı sıfatı.

9. Bir nigehele bāri olsun yap yıkılmış hātırım
10. Gel şu vīrān-hāneyi i' māra baķ Allāh için

198. **bir:**

Gazel 132

Mısra: **1**

Bir, sayı sıfatı.

1. Bir cāy-ı müferrih mi var 'ālemde vatandaşın
2. Bu sırrı su'āl it yine ğurbette gezenden

199. **bir:**

Gazel 132

Mısra: **16**

Bir, sayı sıfatı.

15. Bu söylenilen cümlesi de ber-țaraf olsun
16. Bir başka su'ālüm var efendüm dağı senden

200. **bir:**

Gazel 136

Mısra: **15**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

15. Geh bir kaşīde nazmı ile emr ider gehi
16. Bir böyle nev-ġazelcık ile eyler imtiħān

201. **bir:**

Gazel 136

Mısra: **16**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

15. Geh bir kaşīde nazmı ile emr ider gehi
16. Bir böyle nev-ġazelcık ile eyler imtiħān

202. **bir:**

Gazel 138

Mısra: **5**

Bir, sayı sıfatı.

5. Matlabum bir vech ile şüret-pezîr olmaz benüm
6. Söylesem de hâlümü ol şehryâre rû-be-rû

203. **bir:**

Gazel 139

Mısra: 1

Bir, sayı sıfatı.

1. Şem ‘-i bezm-i tarab bir âfeti sev
2. Çıksun ‘aşkıyla çak tepeñden ‘alev

204. **bir:**

Gazel 139

Mısra: 19

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

19. ‘İzzetâ kaldı bir kühen hırkam
20. O dağı pîr-i mey-fürûşa girev

205. **bir:**

Gazel 140

Mısra: 4

Bir, sayı sıfatı.

3. Bâdeye peymâ-yı hevâ vü heves
4. Bir bölük âvârelerüz sū-be-sū

206. **bir:**

Gazel 141

Mısra: 9

Bir, sayı sıfatı.

9. Senüñ ben âl-i pākūñden siyeh-rū bir günehkārum
10. Yüzüm yok hâzrete nice varayum yâ Resūla’llāh

207. **bir:**

Gazel 141

Mısra: 11

Bir, sayı sıfatı.

11. Senüñ nesl-i şerīfūñ bir çemenzâr-ı siyâdetdür
12. Ben anda sebze-i bî-gâne sâyum yâ Resūla’llāh

208. **bir:**

Gazel 142

Mısra: 6

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

5. Vādi-i 'aşkda murgān-ı hevā konmağičün
6. Ser-i Mecnūn gibi bir lāne gelür hāturuma

209. **bir:**

Gazel 142

Mısra: 10

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

9. Yāri tenhāca çeküp nūş-ı şarāb itmegiçün
10. Şunda bir kūşe-i kāşāne gelür hāturuma

210. **bir:**

Gazel 145

Mısra: 4

Bir, sayı sıfatı.

3. Ben saña müştāk iken fā'ik-i 'uşşāk iken
4. Sen beni bir kez çerağ eylemedüñ āh āh

211. **bir:**

Gazel 147

Mısra: 6

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

5. Elbette zūr-ı bāzū-yı 'işveyle alt ider
6. Bir sīm-sīne gelse o sīmīn-ber üstüne

212. **bir:**

Gazel 149

Mısra: 9

Bir, sayı sıfatı.

9. Var bir sözüm o gül-bün-i nāza şaklamasam
10. Bir kere bāri söyleyebilsemdi guşuna

213. **bir:**

Gazel 149

Mısra: 10

Bir, sayı sıfatı.

9. Var bir sözüm o gül-bün-i nāza şaklamasam
10. Bir kere bāri söyleyebilsemdi guşuna

214. **bir:**

Gazel 150

Mısra: 3

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

3. Bir sîm-sâ'id itmeyicek bezmi pür-fürüg
4. Rindân elinde cām-ı zer olmuş ne fâ'ide

215. **bir:**

Gazel 150

Mısra: 10

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

9. Zehr-i 'itâbı itdi mezāk-ı ümîdi telh
10. Bir de dü-la'l ü leb şeker olmuş ne fâ'ide

216. **bir:**

Gazel 155

Mısra: 6

Bir, sayı sıfatı.

5. Temâşâ-yı vişâl-i dil-rübâ emr-i ba'îd ammâ
6. Uzaqdan bir nigâh üftâdenüñ olmaz mı mercüsü

217. **bir:**

Gazel 155

Mısra: 9

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

9. Göñüller bir büt-i tersâya hayrân oldı kim dem dem
10. Bülend olmakda deyr-i hüsnünüñ âvâz-ı nâkûsı

218. **bir:**

Gazel 156

Mısra: 11

Bir, sayı sıfatı.

11. Yâd-ı gîsü-yı siyâhıyla bir âh eyler isek
12. Tâbnâk eylerüz elbette şeb-i târumızı

219. **bir:**

Gazel 160

Mısra: 10

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

9. Künt-i kenzin olur esrâr-ı nihâni hep fâş
10. 'İzzetâ ben gibi bir dağme mi var açma beni

220. **bir:**

Gazel 161

Mısra: 2

Bir, sayı sıfatı.

1. Şâf iden âyine-i şıdkı sehergâh gibi
2. Sîneye bir meh alur mihr-i felek-câh gibi

221. **bir:**

Gazel 161

Mısra: **6**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

5. Târ-ı zülfi zekân-ı dil-bere şarkınca gönül
6. Taldı bir fikr-i 'amîke resen-i çâh gibi

222. **bir:**

Gazel 162

Mısra: **1**

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

1. Niçe bir gizleyelüm söylemeli
2. Leb-i cânâdadur dil emeli

bir ân:

1. **bir ân:**

Kaside 6

Mısra: **88**

Çok kısa süre.

87. Şarşamaz peşşe-i nâ-çîzi hücum-ı şarşar
88. Olsa ger takviye-bahşâ-yı za'ifân bir ân

bir başka:

1. **bir başka:**

Gazel 64

Mısra: **10**

Farklı.

9. Ser-tâ-be-ğadem hüsni-ı cihân-sûzuña cânâ
10. Bir başka nümâyiş vireyor ziyet-i elmâs

2. **bir başka:**

Gazel 129

Mısra: **18**

Farklı.

17. Ğâyet de qarîb oldı fenâsı Yeñişehr'in
18. Bir başka revîş-i tavır u edâsı Yeñişehr'in

3. **bir başka:**

Gazel 155

Mısra: 8
Farklı.

7. Vefākāranı hoşdur gerçi hūbān-ı Yeñişehir'ün
8. Virür bir başka hālet ādeme ammā sitem-hūsı

bir bir:

1. **bir bir:**
Kaside 10
Mısra: 38
Tek tek.

37. Nedür ihsānı o şahib-i keremin dirseñ eger
38. Saña bir bir mi şayup şübheni dūr eyleyelüm

2. **bir bir:**
Kaside 17
Mısra: 34
Tek tek.

33. Gel ki bir lahzā tekellüm idelüm fırsatdur
34. Ben saña hālümü sen de baña söyle bir bir

bir bölük:

1. **bir bölük:**
Gazel 77
Mısra: 16
Bir kısım.

15. Hāfız'ı 'āşık mıdır ma'şuk mı fark idemem
16. Biz hele hayretde kalduğ bir bölük hayrāna bağ

bir dahı:

1. **bir dahı:**
Kaside 6
Mısra: 74
Bir daha, bundan sonra.

73. Çemenistāna güzār itse nesīm-i hıfzı
74. Bir dahı olmaz idi pā-zede-i bād-ı hazān

2. **bir dahı:**
Kaside 7
Mısra: 21
Bir daha, bundan sonra.

21. Bir dağı gösteremez tîğ-i hilâli yalman
22. Çarha ebrû-yı dil-âşûbı çekerse hañçer

3. **bir dağı:**

Kaside 9

Mısra: 101

Bir daha, bundan sonra.

101. Aransa bir dağı mişlüm bulunmaz
102. Eger mülk-i 'Arab'dur ger 'Acem'dür

4. **bir dağı:**

Kaside 13

Mısra: 75

Bir daha, bundan sonra.

75. Görmeyem bir dağı yanumda seni
76. Ağzuña alma şağın hergiz beni

5. **bir dağı:**

Gazel 95

Mısra: 18

Bir daha, bundan sonra.

17. Şîven-i kilk-i 'İzzet'i gūş iden 'āşık-ı hazîn
18. Hîç çeker mi bir dağı bezmde imtinân-ı ney

6. **bir dağı:**

Gazel 155

Mısra: 3

Bir daha, bundan sonra.

3. Kızıl elmanuñ almazdum dehâna bir dağı nâmuñ
4. O şūh-ı sürh-püş-ı şermüñ olsaydım zekân-būsı

bir dem:

1. **bir dem:**

Gazel 17

Mısra: 9

Bir an; hiçbir zaman.

9. Erenlerden ben istimdâdı kesmem 'İzzetâ bir dem
10. Baña bu zür-ı tab'ı himmet-i pîrân ider îrâş

bir dürlü:

1. **bir dürlü:**

Gazel 87

Mısra: **10**

Hiçbir biçimde, hiçbir yolla.

9. Hamyāze-rīz kaldı gör āgūş-ı hasretüm
10. Bir dürlü kâfir olmadı ten-dāde-i vişāl

bir gün:

1. **bir gün:**

Kaside 13

Mısra: **63**

Bir zaman, bir gün.

63. Bir gün ol nāzişker-i nā-mihrbān
64. Çın idüp ebrūsunu didi ‘ayān

2. **bir gün:**

Gazel 26

Mısra: **13**

Sonra, ileride.

13. Dimişsin niyyetüm ‘āşıklara açılmadır bir gün
14. Piyāz ey lāle-ruḥ meczūmuzdur sende kat kat var

3. **bir gün:**

Gazel 135

Mısra: **14**

Bir gün, bir zaman.

13. ‘İzzet yetişür şekve-nümā olma ‘abeşdür
14. İmdād irişür bir gün olur luḥ-ı ḥudā’ dan

bir hayli:

1. **bir hayli:**

Kaside 9

Mısra: **32**

Oldukça, epey.

31. Ğaraż bozmaḳsa ger cünd-i şitāyı
32. Firār itmişdür ol bir hayli demdür

bir içim şu:

1. **bir içim şu:**

Gazel 121

Mısra: **4**

Çok güzel.

3. Belki itfâ-yı harâret ider ümmîdi ile
4. Bir içim şu lebine cân atıyor teşne-dilân

bir iki:

1. **bir iki:**

Gazel 135

Mısra: 2

Birkaç.

1. Nefret geliyor baña gürüh-ı cühelâdan
2. Yok mı bir iki ehl-i tabi'at zürefâdan

bir it:

1. **bir itsün:-sün**

Kaside 7

Mısra: 30

Eşit saymak, eşit görmek.

29. Belki şıhhat buluruz biz de biraz cânlanuruz
30. Derd-i hasret niçe bir itsün esîr-i pister

bir kaç:

1. **bir kaç:**

Gazel 10

Mısra: 1

Birkaç. Çok olmayan.

1. Bir kaç aĥbâb ile çıkmak çemene hey ne şafâ
2. Bâ-ĥuşuş ortada dönsün kadeh-i mey ne şafâ

2. **bir kaç:**

Gazel 41

Mısra: 13

Birkaç. Çok olmayan.

13. Bir kaç aĥbâbla şimden soñra
14. Turma gülgeşt-i fezâlar demidür

3. **bir kaç:**

Gazel 135

Mısra: 12

Birkaç. Çok olmayan.

11. Ey kâş benüm de hünerüm olmasa yâĥûd
12. Bir kaç süĥan-âmüz bulunsa üdebâdan

4. **bir kaç:****Gazel 143**

Mısra: 7

Birkaç. Çok olmayan.

7. Bülbul dağı bir kaç güne dek nâleye başlar
8. Şimden girü gūş-ı nağm-ı şubh-dem eyle

4. **birkaç:****Tahmis 2**

Mısra: 1

Çok olmayan, az sayıda.

1. Hūrlar birkaç kadehle mest idüp cānā seni
2. Alsalar bāğ-ı behište gitseler farzā seni

bir kerre:1. **bir kerre:****Kaside 10**

Mısra: 12

Bir defacık.

11. 'İyd-ı udhiye degül mahşer-i hūbāndur bu
12. Gel temāşāgehe bir kerre 'ubūr eyleyelüm

bir kez:1. **bir kez:****Gazel 26**

Mısra: 5

Bir defa, bir kerecik.

5. Kemer bir kez mişāl-i hadd-ı evsaṭ ber-ṭaraf olsun
6. Nazar kıl şekl-i istiğnāda ne intāc-ı vuşlat var

2. **bir kez:****Gazel 73**

Mısra: 7

Bir defa, bir kerecik.

7. Pāy-efgen olan dā'ire-i 'aşkuña bir kez
8. Ellerle döger sīnesini hem-çü def Eşref

3. **bir kez:****Gazel 148**

Mısra: 9

Bir defa, bir kerecik.

9. Bezme bir kez da‘vet oldu resm ü rāh-ı benдеgi
10. Şeh gedālarla görüşmekden hicāb eyleser de

bī-rābita:

1. **bī-rābitadur:** -dur

Kaside 5

Mısra: 54

Alakasız.

53. Tebrīk-i kudūmuñda bu manzūme-i sādem

54. Bī-rābitadur eylemem ifşā Yeñişehr’e

bī-rahm:

1. **bī-rahm:**

Gazel 148

Mısra: 3

Acımasız.

3. Āteş-i ‘aşkıyla sūzānum o bī-rahm āfetüñ

4. Cānumı yaķarsa da bağrum kebāb eyleser de

bir kimse:

1. **bir kimse:**

Kaside 7

Mısra: 56

Herhangi biri.

55. Bulamaz zātına el-ķışşa nazīr ü hem-tā

56. Gezse bir kimse eger ‘Ālemi ķışver ķışver

bir lahzā:

1. **bir lahzā:**

Kaside 17

Mısra: 33

Bir an.

33. Gel ki bir lahzā tekellüm idelüm fırsatdur

34. Ben saña hālūmi sen de baña söyle bir bir

bir nebze:

1. **bir nebze:**

Kaside 2

Mısra: 40

Bir parça.

39. Ne mümkün eylemek evşāfını anuñ ta‘dād
40. Meger ki ‘acz ile bir nebze idelüm meşūr

bir ŧeb:

1. **bir ŧeb:**

Gazel 19

Mısra: 5

Bir gece.

5. Hem-āgūŧ olduđun ħ‘ābumda görsem bir ŧeb ađyāra
6. Olur ğayretle peydā pister ü bālinden feryād

bir yere gel:

1. **bir yere gelse:-se**

Gazel 22

Mısra: 9

Bir yerde toplanmak.

9. Ĥübān-ı cihān bir yere gelse yine bi‘llāh
10. Sensin olacağ Mıŧr-ı dile ŧeh-beled Aĥmed

bir zamān:

1. **bir zamān:**

Kaside 16

Mısra: 61

Bir hayli.

61. Anı mesrūr idersüñ bir zamān sen
62. Seni ŧāyān-ı vaŧlum eylemem ben

2. **bir zamān:**

Gazel 119

Mısra: 4

Belli bir süre.

3. Girān-cānlar mıyuz zevĥ ü ŧafāya meylimüz mi yok
4. Nedür ba‘iŧ bizümle bir zamān ünsiyet itmezsın

3. **bir zamān:**

Gazel 136

Mısra: 18

Bir süreliğine.

17. Āsīb-i dehrden anı ĥıfz eylesün İlāh
18. Pejmürdelenmesün gül-i ruĥsārı bir zamān

birak:1. **ıraksın:-sın****Gazel 71**

Mısra: 9

Kesmek, sona erdirmek, devam ettirmemek.

9. Zeyd ile 'Amrın arasında ıraksın darbı

10. Dögsün 'uşşâkıını dögerse de tenhâ hâfız

birak:1. **ırağmağdı:- mağ, -dı****Kit'a 4**

Mısra: 1

Bitirmek.

1. Tek tohmı ırağmağdı ğaraz çift işi ma'lûm

2. Dirdüm bu sene mezra'-ı vaşluñ yılı geldi

biraz:1. **biraz:****Kaside 2**

Mısra: 85

Biraz, bir süre.

85. Ğazel-serâlığı terk it biraz da şâ'irce

86. Temeddüh eyle kaçideñ ola maşûn-ı kuşûr

2. **biraz:****Kaside 7**

Mısra: 29

Biraz, azıcık.

29. Belki şihhat buluruz biz de biraz cânlanuruz

30. Derd-i hasret niçe bir itsün esîr-i pister

3. **birâz:****Gazel 116**

Mısra: 4

Biraz, azıcık.

3. Hâkîkat eglenecek sende de yogise dilâ

4. Birâz bâri muğallidlük ile eglenelüm

4. **biraz:****Gazel 116**

Mısra: 8
Biraz, azıcık.

7. Bu hānḳāh-ı kühende ne āna dek hū hū
8. Biraz da hāy ile yā hūy u heyle eglenelüm

birbiri:

1. **birbirine:**-n, -e

Gazel 46

Mısra: 2

Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.

1. Mümteziç mānende-i şîr ü şekker maḥbūblar
2. Birbirine mā'il olmışlar meger maḥbūblar

2. **birbirine:**-n, -e

Gazel 138

Mısra: 11

Karşılıklı olarak biri ötekine, öteki de ona.

11. Ögredür eczā-yı ḥüsnüñ birbirine şîveler
12. Çeşm çeşme zülf zülfe tār tāra rû-be-rû

3. **birbirinden:**-n, -den

Kaside 1

Mısra: 62

Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.

61. Medḥ-i zātuñda gürūh-ı şu'arā 'āciz olup
62. Birbirinden hep ider şimdi ricā-yı nuşret

birbirleri:

1. **birbirlerine:**-n, -e

Gazel 49

Mısra: 5

Karşılıklı olarak biri ötekine, öteki de ona.

5. Birbirlerine fitne-i dilde mu'în olur
6. Ebrū vü ḥāl ü çeşm ü ruḥı yek-kabiledür

birer:

1. **birer:**

Gazel 56

Mısra: 9

Birer tane.

9. Her gelüden ki birer ses gele ben hāmūşum
10. Murğ-dil-i hār-keş lāne-i kaqnūs olmaz

bī-reyb:

1. **bī-reyb:**

Kaside 6

Mısra: **110**

Şüphesiz, şüpheden vâreste.

109. Güher-i pāk-i şadef lü'lü'-i 'ummān-ı şeref
110. Görmedi çeşm-i selef mişlünü bī-reyb ü gümān

biri:

1. **biri:**

Kaside 6

Mısra: **101**

Biri, birisi.

101. Biri devletlü melek-şīme Muḥammed Paşa
102. O civān-sāl-i felek-mertebe mīr-i mīrān

2. **biri:**

Kaside 6

Mısra: **107**

Biri, birisi.

107. Biri de Mīr Selīm'im ki feḫāmetle odur
108. Dürr-i tāk-ı 'uzamā ḳurre-i 'ayn-ı ā'yān

3. **biri:**

Kaside 6

Mısra: **113**

Biri, birisi.

113. Biri de kūdek-i nev-sāle o Mīr 'İsmā'īl
114. Mīrler olsun anuñ uğrına yek-ser ḳurbān

4. **biri:**

Kıt'a 6

Mısra: **2**

Biri, birisi.

1. Dili aldı bende itdi iki pādişāh-ı işve
2. Biri kec-nigāh-ı naḫvet biri kec-külāh-ı işve

5. **biri:**

Kıt'a 6

Mısra: 2
Biri, birisi.

1. Dili aldı bende itdi iki pādişāh-ı işve
2. Biri kec-nigāh-ı nahvet biri kec-külāh-ı işve

6. **biri:**

Kıt'a 6
Mısra: 4
Biri, birisi.

3. İki neyyir-i cihān-tāb beni kıldı böyle bī-tāb
4. Biri āftāb-ı behcet birisi de māh-ı işve

7. **birinüñ:-nüñ**

Gazel 61
Mısra: 11
Biri, herhangi biri.

11. Birinüñ kāmētini serve idersek teşbīh
12. Birini yād iderüz tāze nihālān ile biz

8. **birini:-n, -i**

Gazel 61
Mısra: 12
Biri, herhangi biri.

11. Birinüñ kāmētini serve idersek teşbīh
12. Birini yād iderüz tāze nihālān ile biz

9. **biri:**

Gazel 76
Mısra: 2
Biri, birisi.

1. Pertev-i ruḥları reşk-āver-i mihr-i bārık
2. Biri çāk-efgen-i pīrāhen-i şubḥ-ı şādık

10. **birimizde:-miz, -de**

Kaside 4
Mısra: 11
Biri, birisi.

11. Qalmamışdı birimizde eşer-i şevk ü neşāt
12. Haqq bilür kim bizi ye's itmişidi isti'āb

11. **birisi:-s, -i**

Kıt'a 6
Mısra: 4
Birisi, herhangi birisi.

3. İki neyyir-i cihān-tāb beni kıldı böyle bī-tāb
4. Biri āftāb-ı behcet birisi de māh-ı işve

12. **birisi: -s, -i**

Kaside 16

Mısra: 3

Birisi, bilinen; fakat adı söylenmeyen bir kimse.

3. Birisi Eşref-i bī-mişl ü hemtā
4. Ki fenn-i nāz u istiğnāda yek-tā

13. **birisi: -s, -i**

Kaside 16

Mısra: 5

Birisi, bilinen; fakat adı söylenmeyen bir kimse.

5. Birisi Aḥmed-i ḥāṭır-şikendür
6. Perī-ruḥsāra şūḥ-ı pür-fitendür

14. **birisini: -n, -i**

Gazel 61

Mısra: 2

Birisi, bilinen; fakat adı söylenmeyen bir kimse.

1. Ugraduḡ derde iki āfet-i devrān ile biz
2. Dille sevdük birisin birisini cān ile biz

15. **birisin: -s, -i, -n**

Gazel 61

Mısra: 2

Birisi, bilinen; fakat adı söylenmeyen bir kimse.

1. Ugraduḡ derde iki āfet-i devrān ile biz
2. Dille sevdük birisin birisini cān ile biz

bir biri:

1. **bir biriyle: -y, -le**

Kaside 16

Mısra: 72

Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.

71. İderler ḥāşılı bu iki dil-ber
72. Biri biriyle böyle güft ü gūlar

bir-nev-res:

1. **bir-nev-resüñ: -üñ**

Gazel 49

Mısra: **10**
Bir genç kız.

9. Beñzer ki 'İzzetā bu şekker gibi sözlerüñ
 10. Bir-nev-resüñ taḥayyül-i la'l-i lebiyledür

bīrūn:

1. **bīrūndur:-dur**
Gazel 124
 Mısra: **2**
Fazla, aşkın.

1. Mīve-çīn-i kām olur dil bir nihāl-i tāzeden
 2. Kāle-i vaşf-ı ḳaddi bīrūndur endāzeden

bīrūn-ı hadd-i fehmi:

1. **bīrūn-ı ḥadd-i fehmdür:-dür**
Gazel 89
 Mısra: **9**
Anlayış çizgisinin dışı.

9. Bīrūn-ı ḥadd-i fehmdür ekdār-ı cān-ḥırāş
 10. Bilmez ğam-ı derūnumı bir tıfl-ı ḥurde-sāl

bī-sa'y:

1. **bī-sa'y:**
Kaside 18
 Mısra: **15**
Emeksiz.

15. Bī-sa'y u cehd söyledigi şī'r-i dil-pezīr
 16. Ḥayret-fezā-yı nükteverān-ı edībdür

bī-sebeb:

1. **bī-sebeb:**
Tahmis 6
 Mısra: **16**
Sebepsiz.

15. Nergis-i çeşmüñ süzer açılmıyor maḥmūrdur
 16. Bī-sebeb çāk-ı girībān eylemez elbette yār

bī-ser ü pā:

1. **bī-ser ü pā:****Gazel 148**

Mısra: 7

Mecnun gibi.

7. Bī-ser ü pā şad hezār üftāde-i giryānı var

8. Her ne çend 'uşşāka cevri-i bī-hisāb eylerse de

2. **bī-ser ü pāyı:-y, -t****Gazel 63**

Mısra: 14

Mecnun gibi.

13. 'Aşq-ı hūbānla āh itmede 'İzzet dirler

14. Bir felāket-zede bir bī-ser ü pāyı bilürüz

bismi'l-gede-i 'aşk:1. **bismi'l-gede-i 'aşkda:-da****Kaside 10**

Mısra: 17

Aşkın başlangıcında.

17. Varsa bismi'l-gede-i 'aşkda kurbān olmuş

18. Hūnını gāze-i ruhsāre-i hūr eyleyelüm

bī-şübhe:1. **bī-şübhe:****Kaside 13**

Mısra: 62

Tereddütsüz.

61. Böyle kalursa eger 'aşkum füzūn

62. Olurum bī-şübhe kıys'a hem-cünün

bī-şek:1. **bī-şek:****Kaside 6**

Mısra: 53

Kuşkusuz.

53. Görse bu kerr ü fer-i şevket-i şî'rūñ bī-şek

54. Dirdi hāķāñi budur mülket-i nazma hāķāñ

bit:

1. bitdi:-di

Gazel 25

Mısra: 4

Ortaya çıkmak, yetişmek.

3. Etfâl-ı nev-resîdelere düşdi gönlümüz

4. Bâğ-ı hevesde bitdi yine nev-nihâller

bî-tâb:

1. bî-tâb:

Gazel 129

Mısra: 7

Takatsiz, dermansız, mecalsiz.

7. İşkeste-per ol mertebe bî-tâb ü tüvân kim

8. Pervâz idemez murğ-ı hevâsı Yeñişehr'in

bî-tâb eyile:

1. bî-tâb eyiledi:-di

Gazel 131

Mısra: 11

Yorgun, güçsüz hale getirmek.

11. Çeşm-i mestûñ derdi ğamzeñ fikri bî-tâb eyiledi

12. Raħm idüp hâl-i dil-i bîmâra bak Allâh için

bî-tâkat kıl:

1. bî-tâkat kılan:-an

Tahmis 2

Mısra: 26

Yorgun, güçsüz hale getirmek.

25. Böyle gösterdi baña ol kıdd-i müstesnâ seni

26. İzzetâyı böyle bî-tâkat kılan ey bî-emân

2. bî-tâb kıldı:-dı

Kıt'a 6

Mısra: 3

Yorgun, güçsüz hale getirmek.

3. İki neyyir-i cihân-tâb beni kıldı böyle bî-tâb

4. Biri âftâb-ı behcet birisi de mâh-ı işve

bit:

1. **bitdi:-di****Gazel 144**

Mısra: 2

Bitmek II (Saç, tüy, kıl için) Çıkmak, uzamak.

1. Haṭ-ı sebz oldı peydā ol leb-i şīrīn-ḥiṭāb üzre
2. Ne ḥikmetdür zümürüd bitdi ey dil la'l-i nāb üzre

bī-tevakkuf:1. **bī-tevaḳḳuf:****Gazel 48**

Mısra: 11

Durmadan, durmaksızın.

11. Bī-tevaḳḳuf hele sevdikleri şūḥun yolına
12. Ser ile cāmı fedā eylediler 'āşıklar

bī't-tamām:1. **bī't-tamām:****Kaside 13**

Mısra: 88

Tamamiyle.

87. Niltu mā küntü talebtü min-merām
88. Fī'ntisābı bābı luṭfih bi't-tamām

bī-vāye:1. **bī-vāye:****Gazel 132**

Mısra: 10

Nasipsiz.

9. El-minnetü li'llāh sen ey nükte-şināsum
10. Bī-vāye degilsin güher-i kân-ı sūḥandan

bī-vefā:1. **bī-vefā:****Gazel 9**

Mısra: 14

Vefasız II sevgili.

13. 'İzzet'e bir busemi bilmem ne va'd itmiş idüñ
14. Kıl kerem şimdi unutma vaḳtidür ey bī-vefā

2. **bī-vefā:****Kaside 13**

Mısra: 79

Vefasız II sevgili.

79. Didüm ey bī-merhāmet ey bī-vefā

80. Pek de istihkār ile bakma baña

3. **bī-vefā:****Gazel 119**

Mısra: 7

Vefasız II sevgili.

7. Nedür ey bī-vefā bī-gānelerle āşinālıklar

8. Niçün üftādegānuñ öldürürsin şefkat itmezsın

4. **bī-vefāya:-y, -a****Gazel 98**

Mısra: 12

Vefasız (sevgili).

11. Ne renc ü miñnet ü gamlar ne gussalar çekdi

12. O bī-vefāya heveskār olan gönülceğizüm

5. **bī-vefā:****Gazel 4**

Mısra: 9

Vefasız II sevgili.

9. Gerçi degüldür ol şanem-i şüh bīvefā

10. Kesmez nigāhı çeşm-i füsünkārdan baña

bī-yār:1. **bī-yār:****Gazel 6**

Mısra: 1

Yarsız, sevgilisiz.

1. Bī-yār neş'e-yāb olamam gam gelür baña

2. Devr-i piyāle halka-i mātem gelür baña

biz:1. **bizüm:-üm****Terkib-bend 1**

Mısra: 19

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

19. N'oldı şebāne cünbiş-i şāhanemüz bizüm
20. Sākīlük itse şāhid-i mestānemüz bizüm

2. **bizüm:-üm**

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

19. N'oldı şebāne cünbiş-i şāhanemüz bizüm
20. Sākīlük itse şāhid-i mestānemüz bizüm

3. **bizüm:-üm**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

21. Başlardı devre şevk ile peymānemüz bizüm
22. Tārīk kıalmaz idi tarab-hānemüz bizüm

4. **bizüm:-üm**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

21. Başlardı devre şevk ile peymānemüz bizüm
22. Tārīk kıalmaz idi tarab-hānemüz bizüm

5. **biz:**

Terkib-bend 1

Mısra: 38

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

37. Kāni' degilken ol şūhuñ kelāmına
38. Biz şimdi hasret olduq anuñ bir peyāmına

6. **bize:-e**

Gazel 3

Mısra: 7

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

7. Ol pür-cefālar āh neler itdiler bize
8. Bilmezler idi hürmet-i āl-i Muhammedī

7. **biz:**

Kaside 3

Mısra: 47

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

47. Biz taḥassür-zede-i müy-miyānuz ammā
48. Her şeb ağyār-ı denī itmededür zīb-i kenār

8. **bizi:-i**

Kaside 4

Mısra: 12

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

11. Kalmamışdı birimizde eşer-i şevk ü neşāt
12. Hakk bilür kim bizi ye's itmişidi isti'āb

9. **biz:**

Gazel 5

Mısra: 11

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

11. Hayrānı fakat biz degilüz eyledi hüsnüñ
12. Āyīneleri pest-i bedīdār-ı temāşā

10. **biz:**

Kaside 6

Mısra: 122

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

121. Cümlesi şadr-ı sa'ādetde muķīm olsunlar
122. İdelüm vaşfların biz de cihāna i'lān

11. **biz:**

Kaside 7

Mısra: 29

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

29. Belki şihhat buluruz biz de biraz cānlanuruz
30. Derd-i ḥasret niçe bir itsün esīr-i pister

12. **bizi:-i**

Kaside 7

Mısra: 32

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

31. Ḥasret-i ḥāk-i der-i mīr-i felek-eyvānuz
32. Āh o derdden bizi dūr itdi sipihr-i ebter

13. **bize:-e**

Gazel 7

Mısra: 7

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

7. Bilmem dahı ne nakş açacak bu felek bize
8. Göstermede nefes-be-nefes başka şüreti

14. **bize:-e**

Kaside 8

Mısra: **42**

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

41. Hevâlarda bürüdet müsteban ü cân u ten lertzân
42. Bize şun sâkı sen ol âteş-i seyyâleyi bârî

15. **biz:**

Gazel 9

Mısra: **11**

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

11. İşte biz böyle tegâfûl itme koc-başuñ için
12. Gel dime bu ‘ıyd ‘aceb hıç yok mı bir kırbân baña

16. **bizde:-de**

Kaside 10

Mısra: **16**

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

15. Bakalum zaħm-nümāynına üftādelerin
16. Lāleveş dāğ be-dil bizde zühür eyleyelüm

17. **biz:**

Kaside 10

Mısra: **19**

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

19. Biz de bir āfete biñ cân ile kırbân olalum
20. Tekye-i şıdkda ifā-yı nüzür eyleyelüm

18. **bizüm:-üm**

Kaside 10

Mısra: **25**

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

25. Bizüm ol dāver alur dādımuızı anlardan
26. ‘Arz-ı hāl itmede lāyık mı kışür eyleyelüm

19. **biz:**

Kaside 10

Mısra: **39**

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

39. Çok 'inâyâtını gördük biz anuñ bendesiyüz
40. Kağı bir luḫfuñ ögüp şükr-i vüfûr eyleyelüm

20. **biz:**

Kaside 10

Mısra: 44

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

43. Anı haqq müsned-i devletde mü'ebbed kılsun
44. Biz dağı sāye-i 'adlünde huzûr eyleyelüm

21. **bize:-e**

Kaside 11

Mısra: 28

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

27. Sāye-i mekremeti farkımıza
28. Düşeli itdi hümā reşk bize

22. **biz:**

Gazel 11

Mısra: 13

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

13. Biz dūr düşdük 'İzzet o dil-berden ağlaruz
14. Şabri-i nālekār ne 'ālemedür 'aceb

23. **bizi:-i**

Gazel 12

Mısra: 4

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

3. Sākiyā başuñ için la'l-i nemek-pāşuñ için
4. Eyle inşāf bizi mest ü ḫarāb itdüñ heb

24. **bizi:-i**

Gazel 19

Mısra: 9

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

9. Güzellerdür bizi nālān iden bu bāğ-ı 'ālemde
10. Çemende 'andelīb eyler gül ü nesrīnden feryād

25. **bizüz:-üz**

Gazel 72

Mısra: 5

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

5. Şanma tenhā bizüz āvāresi ol mähveşüñ
6. İdeyor 'aşkı ile seb'a-i seyyāre semā'

26. **bizi:-i**

Gazel 162

Mısra: 11

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

11. Şer-i ğamdan bizi me'mün eyler
12. Hıyrdur pīr-i meyüñ hep 'ameli

27. **bizümle:-üm, -le**

Gazel 23

Mısra: 8

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

7. O şüh aġyār ile şīr ü şekerveş imtizāc üzre
8. Bizümle meyl-i ülfet eylemez bilmem ne hikmetdür

28. **biz:**

Gazel 25

Mısra: 5

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

5. Biz ter-zebān-ı münkabet -i sāde rūlaruz
6. Meşq itmedük haṭ-āver için kīl ü kāllet

29. **bizüm:-üm**

Gazel 25

Mısra: 13

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

13. 'İzzet bizüm de ğonce-i n'eşküftemüz n'ola
14. Nev-şīvelerle eylese ğunc u delāllet

30. **bizümle:-üm, -le**

Gazel 26

Mısra: 11

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

11. Bizümle ülfet ey meh bā'is-i kesb-i ma'ārifdür
12. Hazer kıl şöhet-i aġyāra meyl itme mazarrat var

31. **bizi:-i**

Gazel 27

Mısra: 9

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

9. Nā-şekīb eyleyen bu rütbe bizi
10. Āh o ğunc u delāl-ı Eşref' dūr

32. **bizi:-i**

Gazel 28

Mısra: 5

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

5. Ne tıfldur bu ki eyler gelüp helāk bizi
6. Yine serāyına ma'şūm u bī-günāh döner

33. **biz:**

Gazel 30

Mısra: 7

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

7. Minnet-zede-i sāgar-ı şahbā degilüz biz
8. Keyfiyet-i mey lāzıme-i fiṭrātımızdur

34. **bizüm:-üm**

Gazel 30

Mısra: 10

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

9. Rindān iledür ülfetimüz her dem ü her ān
10. Zühhād bizüm subḥa-keş-i ḥasretimüzdür

35. **bizüm:-üm**

Gazel 30

Mısra: 28

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

27. Cevr ile girībānımız alursa civānān
28. Bir dāmene dest urma bizüm niyyetimüzdür

36. **bizi:-i**

Gazel 34

Mısra: 2

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

1. Sipāh-ı ḥaṭṭ-ı nev-i dil-rübā yeñiçeridür
2. Bizi iden hep esīr-i belā yeñiçeridür

37. **biz:**

Gazel 45

Mısra: 5

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

5. Biz nice şabr idelüm cānā gül-ruhsāruña
6. Dil-rubālar mübtela meh-pāreler mecbürdür

38. **biz:**

Gazel 49

Mısra: 7

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

7. Zāhid tarīk-i zühde biz rāh-ı ‘aşkda
8. Bilsem ki hāk efendi kimūñ mezhebiyledür

39. **biz:**

Gazel 54

Mısra: 8

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

7. Derūnı cevher-i hiddetle mümteli olanuñ
8. Ne keç-edā idügin biz kırābdan aluruz

40. **bizi:-i**

Gazel 57

Mısra: 1

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

1. Çeşm-i nā-mahrem bizi görmez hicāb altundayuz
2. Pertev-i rüy-ı dil-ārāyuz nikāb altundayuz

41. **biz:**

Gazel 57

Mısra: 8

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

7. Devr-i pey-der-peyle gerdün un gibi eyler gubār
8. Biz mişāl-ı dāne seng-i āsiyāb altundayuz

42. **bize:-e**

Gazel 58

Mısra: 1

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

1. Lā-übālilerüz ‘ālemde bize kayd olmaz
2. Zen-i mekkāre-i dünyādan ebed keyd olmaz

43. **bizi:-i**

Gazel 58

Mısra: 3

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

3. Bizi dil-beste-i cāh eyleyemez çarḥ-ı denī
4. ‘Ankebūt āgına şeh-bz begüm şayd olmaz

44. **biz:**

Gazel 59

Mısra: 2

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

1. Şanma cānā bize cevr etmeñle yān virürüz
2. Biz şehīd olmağa tīg-i müjene cān virürüz

45. **biz:**

Gazel 59

Mısra: 10

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

9. Tekyede herkese şeyḥ virse de evrād
10. Biz de bezme gelene sāğar-ı raḥşān virürüz

46. **biz:**

Gazel 60

Mısra: 1

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

1. Āşüfte-i dil-rübālaruz biz
2. Ser-geşte-i meh-liķālaruz biz

47. **biz:**

Gazel 60

Mısra: 2

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

1. Āşüfte-i dil-rübālaruz biz
2. Ser-geşte-i meh-liķālaruz biz

48. **biz:**

Gazel 60

Mısra: 4

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

3. Derende hizebr-i gāb-ı ‘aşkuz
4. Şīr-i gama pençe şalaruz biz

49. **biz:**

Gazel 60

Mısra: 6

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

5. Zühhâda vü pîr-i mey-fürûşa
6. Bîgâne vü âşînâlaruz biz

50. **biz:**

Gazel 60

Mısra: 8

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri..

7. Mescidde egerçi muḳtedâyuz
8. Deyr içre de pîşvâlaruz biz

51. **biz:**

Gazel 60

Mısra: 10

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

9. Muḫtâc-ı zekât-ı ḫüsn-i yâruz
10. Ya'ni bir alay gedâlaruz biz

52. **biz:**

Gazel 60

Mısra: 12

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

11. Bir dil-ber-i bî-vefâya düşdük
12. Ḥamyâze-keş-i cefâlaruz biz

53. **bize:-e**

Gazel 60

Mısra: 13

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

13. Şanma bize itdigüñ ezâdur
14. Ḥü-kerde-i ibtilâlaruz biz

54. **biz:**

Gazel 60

Mısra: 14

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

13. Şanma bize itdigüñ ezâdur
14. Ḥü-kerde-i ibtilâlaruz biz

55. **biz:**

Gazel 60

Mısra: 15

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

15. Biz bezm-i vişālūñe sezāyuz
16. Zann itme ki nā-sezālaruz

56. **biz:**

Gazel 60

Mısra: 18

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

17. 'Arz itmek için Necīb'e 'İzzet
18. Hem-vāre ğazel-serālaruz biz

57. **biz:**

Gazel 61

Mısra: 1

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

1. Uğraduğ derde iki āfet-i devrān ile biz
2. Dille sevdük birisin birisini cān ile biz

58. **biz:**

Gazel 61

Mısra: 2

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

1. Uğraduğ derde iki āfet-i devrān ile biz
2. Dille sevdük birisin birisini cān ile biz

59. **biz:**

Gazel 61

Mısra: 4

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

3. Gerçi dirler ki yeter 'ārafe bir gül ammā
4. Müteselli degilüz bir gül-i ḥandān ile biz

60. **biz:**

Gazel 61

Mısra: 6

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

5. Kim dimiş kim dil-i vāḥidde iki yār olmaz
6. İşte ser-geştelerüz 'aşık-ı dü cān ile biz

61. **biz:**

Gazel 61

Mısra: 8

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

7. Mihr ü mäh-ı felek-i hüsn ü bahādur anlar
8. Zerrevaruz o iki neyyir-i raḥṣān ile biz

62. **biz:**

Gazel 61

Mısra: 10

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

9. İki gözden n'ola cūş eyler ise cūy-ı sirişk
10. Olduğ āvāre iki dīdesi fettān ile biz

63. **biz:**

Gazel 61

Mısra: 12

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

11. Birinüñ kāmētini serve idersek teşbth
12. Birini yād iderüz tāze nihālān ile biz

64. **biz:**

Gazel 61

Mısra: 14

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

13. İki nev-reste civān iki belā-yı devrān
14. Sevdük 'İzzet bu dil-i bī-ser ü sāmān ile biz

65. **bizlere:-ler, -e**

Gazel 63

Mısra: 2

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

1. Bilmeyüz şanma şaḥın ḳadr ü vefāyı bilürüz
2. Bizlere eyledigüñ luṭf u 'aṭāyı bilürüz

66. **bizi:-i**

Gazel 63

Mısra: 5

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

5. Vādi-i hecre düşerseñ de bizi cezb eyler
6. Sendeki cezbe-i üftāde-rübāyı bilürüz

67. **biz:**

Gazel 64

Mısra: 15

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

15. Meh-tābda biz şimdi ‘arāk-nūş-ı şafâyuz
16. Devr itmededür sāğar-ı pür hālet-i elmās

68. **bizden:-den**

Gazel 66

Mısra: 11

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

11. Bizüz o rind-i ser-āzādeler ki yok bizden
12. Esīr-i nām u giriftār-ı kayd-ı neng olmuş

69. **bize:-e**

Gazel 71

Mısra: 2

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

1. Yañağı gül gibi bir şīveli zībā hāfız
2. Bize çekdürme şeb-i tā-be-seher yā hāfız

70. **bizi:-i**

Gazel 71

Mısra: 14

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

13. Böyle kalursa eger behcet ü hüsni ‘İzzet
14. ‘Akıbet eyleyecekdür bizi şeydā hāfız

71. **bizi:-i**

Gazel 76

Mısra: 7

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

7. Dür düşdük der-i luţfuñdan ‘ināyetle bizi
8. Lāhik-i bezm-i vişāl eyle ke-mā-fi’s-sābık

72. **bizümle:-üm, -le**

Gazel 77

Mısra: 7

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

7. Māhı da‘vet eylesek gelmez bizümle şöhbete
8. Ol perī-rū kısr-ı dāmāda gider seyrāna bak

73. **biz:**

Gazel 77

Mısra: 14

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

13. Hâcî Ağa hâcî Ağa sen sebebsin sen sebep
14. Biz  ururken h alim uzde eyledün d iv ane bak

74. **biz:**

Gazel 77

Mısra: 16

Biz, birinci  oğul Şahıs zamiri.

15. H afız'ı 'aşık mıdır ma'Şuk mı fark idemem
16. Biz hele h ayretde k alduk bir bölük h ayr ana bak

75. **biz:**

Gazel 80

Mısra: 3

Biz, birinci  oğul Şahıs zamiri.

3. Biz o m mt z-ı per r y nu n
4. Ő ve-i m nteħabın çok gördük

76. **biz:**

Gazel 80

Mısra: 16

Biz, birinci  oğul Şahıs zamiri.

15. Be zemez k le-i eş' rumuza
16. Biz k m Őu n h aleb'in  ok gördük

77. **bizi:-i**

Gazel 85

Mısra: 2

Biz, birinci  oğul Şahıs zamiri.

1. Her zam n itmede bir reng-i diger Ő veler n
2. 'Andel b itdi bizi ey g l-i ter Ő veler n

78. **bize:-e**

Gazel 90

Mısra: 4

Biz, birinci  oğul Şahıs zamiri.

3. Gelmeden h at-ı ruħı almalı Őeft l sin
4. Puħtesinden bize bu m veler n h amı g zel

79. **biz:**

Gazel 96

Mısra: 17

Biz, birinci  oğul Şahıs zamiri.

17. Gerçi ta'n eyler 'avām ammā biz
18. İtmezüz gūş-ı şütüm-ı 'ālem

80. **bizümle:**-üm, -le

Gazel 119

Mısra: 4

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

3. Girān-cānlar mıyuz zevk ü şafāya meylimüz mi yok
4. Nedür ba'îş bizümle bir zamān ünsiyet itmezsin

81. **bizi:-i**

Gazel 119

Mısra: 6

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

5. Ne zālimsin ne kāfirsin ne şūh-ı bī-emānsın kim
6. Bizi miḥnet-keş-i ğam görmedükçe raḥat itmezsin

82. **bizümle:**-üm, -le

Gazel 119

Mısra: 12

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

11. Begüm şīr ü şekerleş gayrılarla imtizācuñ var
12. Bizümle şöḥbet-i ḥelvāya aşla rağbet itmezsin

83. **biz:**

Gazel 121

Mısra: 13

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

13. 'İzzetā niyet idüp şavm-ı vişāle biz de
14. Yakışur tābiş-i ḥasretle olursak sūzān

84. **biz:**

Gazel 128

Mısra: 13

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

13. Çarḥla biz devr-i Mevlānā'dayuz 'İzzet yine
14. Demdür itsün nāy-ı ḥāme nağmehā-yı nev-zemīn

85. **bizi:-i**

Gazel 129

Mısra: 14

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

13. Çekmekdeyüz ol seng-dilüñ bār-ı cefāsın
14. Eskitdi bizi ğayrı ezāsı Yenişehir'in

86. **bize:-e**

Gazel 133

Mısra: 5

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

5. Unutdurır bize ĩmā-yı luţf-ı ebrūsı
6. Sitīze-i sitem-i ğamze-i cefākārın

87. **biz:**

Gazel 134

Mısra: 16

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

15. Nāb ise de bāde-i la'l-i dil-ārā çı sūd
16. Derd-keş-i ğasretüz biz yine 'İzzet her ān

88. **biz:**

Gazel 140

Mısra: 13

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

13. Sūk-i ma'ārifde çü dellāl biz
14. Kāle-be-düş-ı hünerüz sū-be-sū

89. **bizden:-den**

Gazel 144

Mısra: 8

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

7. Nice ben çāk-sāz-ı ceyb-i ğayret olmayam bi'llāh
8. O şūh ağyār ile ũlfetde bizden ictināb ũzre

90. **bizi:-i**

Gazel 144

Mısra: 10

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

9. Temāşā-yı kaddūñle mazhar-ı tūl-ı hayāt olsağ
10. Bizi gördükçe bāri geçmesüñ 'ömrüm şitāb ũzre

91. **bizi:-i**

Gazel 144

Mısra: 14

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

13. Boğulduk va‘de-i būs u kenāruñla yeter ğayri
14. Bizi keşti-süvār-ı arzū itme serāb üzre

92. **biz:**

Gazel 149

Mısra: 7

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

7. Zencir ider miyüz bu kadar kı̄l ü kāl̄ı biz
8. Kāküller el uzatmasa gāhice dūşına

93. **biz:**

Gazel 156

Mısra: 13

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

13. Kilk-i Mānī-eşer-i nazm ile ‘İzzet biz de
14. Reşk-i Erjeng idelüm şafha-i āşarumızı

94. **biz:**

Gazel 161

Mısra: 9

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

9. ‘İzzetā pey-rev-i Fevzī-i sūhan-sāzuz biz
10. Bizlere feyż-i sūhan mevhibetu’llāh gibi

95. **bizlere:-ler, -e**

Gazel 161

Mısra: 10

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

9. ‘İzzetā pey-rev-i Fevzī-i sūhan-sāzuz biz
10. Bizlere feyż-i sūhan mevhibetu’llāh gibi

96. **bize:-e**

Gazel 16

Mısra: 6

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

5. Bezm-i vaşluñda eyā şūh-ı cihān
6. Rukabādan bize yok cāy-ı nişest

97. **bize:-e**

Kaside 17

Mısra: 25

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

25. Korkma 'āşık bize dünyāda mazarrat gelmez
26. Eyleme āyīne-i kalbūñi beyhūde kesīr

98. **bize: -e**

Gazel 24

Mısra: 6

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

5. Ağyār ile ünsiyet-i hūbānı ser-ā-ser
6. Gördük bize taqrīr ü beyān eylesünler

99. **bize: -e**

Gazel 38

Mısra: 8

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

7. Senūñle pister-i vuşlatda sīne-şāf olalı
8. Atılmadıķ bize bir iftirā mı var yokdur

100. **bize: -e**

Gazel 59

Mısra: 1

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

1. Şanma cānā bize cevır etmeñle yān virürüz
2. Biz şehīd olmağa tīğ-i müjene cān virürüz

101. **bize: -e**

Gazel 59

Mısra: 11

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

11. Sen hemān vir bize peymāne-yi rūḥ-efzāyı
12. Maṭlabuñ cānsa da ey sāķi-i fettān virürüz

102. **bize: -e**

Gazel 121

Mısra: 6

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

5. Vaqt-i ifṭarda būs-ı lebūñ imsāk iderek
6. Kim bilür bize ne ḳan yutdiracaķdur hūbān

103. **bizüz: -üz**

Gazel 57

Mısra: 3

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

3. Ma'ni-i rengin-i lafz-ı neş'e-i şahbâ bizüz
4. Saır-ı mevc-i hânde-i câm-ı şarâb altundayuz

104. **bizüz:-üz**

Gazel 66

Mısra: 11

Biz, birinci çoğul şahıs zamiri.

11. Bizüz o rind-i ser-âzâdeler ki yok bizden
12. Esîr-i nâm u giriftâr-ı kayd-ı neng olmuş

boğul:

1. **boğulduk:-du, -k**

Gazel 144

Mısra: 13

İçi sıkılmak, bunalmak.

13. Boğulduk va'de-i būs u kenâruñla yeter ğayri
14. Bizi keşî-süvâr-ı ârzü itme serâb üzre

boş:

1. **boşuna:-u, -n, -a**

Gazel 149

Mısra: 6

Boş yere, nâfile, beyhûde.

5. Olduk hârâb-ı nergis-i mestüñ mey istemez
6. Toldurma sâkî sâğarı meclisde boşuna

boşa çık:

1. **boşa çıkar:-ar**

Gazel 25

Mısra: 7

(Umulan şey) Elde edilememek, gerçekleşmemek, tahakkuk etmeme.

7. Havfum pek incelür de mezâya çıkar boşa
8. Mû-yı miyânına şarılırsa hayâller

boy:

1. **boyı:-ı**

Gazel 103

Mısra: 2

Endam, beden.

1. Gülsitān-pīrā-yı behcet bir nihālüm var benüm
2. Bir boyı şimşād-ı bāğ-ı i' tidālüm var benüm

boyan:

1. **boyansun:-sun**

Gazel 102

Mısra: 4

Boyanmak.

3. H̄asret-keşinüñ dīde-i giryānı dem-ā-dem
4. Peymāne gibi kana boyansun mı efendüm

bozıl:

1. **bozılur:-ur**

Gazel 133

Mısra: 7

(Yiyecek şeyler için) Kokmak, çürümek, ekşimek, tefessüh etmek.

7. Nebāt u kandinüñ elbet 'aķīdesi bozılur
8. H̄adīsi Mısr'a varursa leb-i şeker bārın

bozmaķ:

1. **bozmaķsa:-sa**

Kaside 9

Mısra: 31

İyi ve düzenli bir duruma son vermek, değiştirip kötüleştirmek, ifsat etmek, ihlāl etmek.

31. Ğaraż bozmaķsa ger cünd-i şitāyı
32. Firār itmişdür ol bir hayli demdür

böyle:

1. **böyle:**

Terkib-bend 1

Mısra: 32

Böyle, bu şekilde.

31. Hey ne belā imiş bu taħassür didikleri
32. Kim deşt-i ğamda kılaydı beni böyle serseri

2. **böyle:**

Tahmis 2

Mısra: 4

Böyle, bu şekilde.

3. Dir görüp bu kâmet-i mümtâz ile tûbâ seni
4. Mest-i nâzum kim büyütdi böyle bî-pervâ seni

3. böyle:

Tahmis 2

Mısra: 25

Böyle, bu şekilde.

25. Böyle gösterdi baña ol kadd-i müstesnâ seni
26. 'İzzetâyı böyle bî-tâkât kılan ey bî-emân

4. böyle:

Tahmis 2

Mısra: 26

Böyle, bu şekilde.

25. Böyle gösterdi baña ol kadd-i müstesnâ seni
26. 'İzzetâyı böyle bî-tâkât kılan ey bî-emân

5. böyle:

Tahmis 2

Mısra: 29

Böyle, bu şekilde.

29. Ben didikçe böyle kim kıldı Nedîm'i nâ-tüvân
30. Gösterür engüşt ile meclisdeki mînâ seni

6. böyledür:-dür

Kaside 2

Mısra: 88

Böyle, bu şekilde.

87. Dehen-güşâ-yı tefâhur degildür ehl-i kemâl
88. Velîk de'b-i selef çünki böyledür ma'zûr

7. böyle:

Kaside 3

Mısra: 29

Böyle, bu şekilde.

29. Āşafâ böyle mi āgâz iderüm vaşfuña ben
30. Çarh-ı dūn itmese dil-teng-i gumūm-ı bisyār

8. böyle:

Kaside 4

Mısra: 9

Böyle, bu şekilde.

9. Kim hayāle getirirdi kim umardı böyle
10. Kāmımızca deverān eyleye bu nüh dolāb

9. böyle:

Kaside 4

Mısra: 41

Böyle, bu şekilde.

41. Vaşfuña böyle mi āgāz iderdüm ammā
42. Neyleyüm kalmadı ben bende-i nā-çizde tāb

10. böyle:

Kaside 6

Mısra: 55

Böyle, bu şekilde.

55. Vaşf-ı pākūnde senūñ böyle iderler āgāz
56. Nükte-sencān-ı cihān nādire-gūyān-ı zamān

11. böyle:

Kıt'a 6

Mısra: 3

Böyle, bu şekilde.

3. İki neyyir-i cihān-tāb beni kıldı böyle bī-tāb
4. Biri āftāb-ı behcet birisi de māh-ı işve

12. böyle:

Kaside 7

Mısra: 57

Böyle, bu şekilde.

57. Böyle i' lān ider evşāf-ı güzīnūñ dehre
58. Nüktedān-ı hünermend-i ma'ārif-perver

13. böyle:

Kaside 8

Mısra: 51

Böyle, bu şekilde.

51. Velākin kimde kudret var ki alsın böyle nev-ıtarzı
52. Meger ol māye-baḥş-ı zīb-i sūk-ı mekremetdārı

14. böyle:

Kaside 9

Mısra: 48

Böyle, bu şekilde.

47. Şikenc-i zülf-i yâri kırdı şimdi
48. Anuñçün böyle sünbül ham-be-hamdur

15. böyle:

Gazel 9

Mısra: 11

Böyle, bu şekilde.

11. İşte biz böyle tegâfûl itme koc-başuñ için
12. Gel dime bu 'ıyd 'aceb hıç yok mı bir kurbân baña

16. böyle:

Gazel 12

Mısra: 13

Aynıyla, bu tarzda.

13. Böyle rindâne gazel tarhına ol mahveşuñ
14. 'İzzetâ dîde-i mestânesidür cümle sebeb

17. böyle:

Kaside 13

Mısra: 60

Böyle, bu şekilde.

59. Bendeñi her şeb efendüm tâ nehâr
60. Böyle hülyâlar ider encüm-şümâr

18. böyle:

Kaside 13

Mısra: 61

Böyle, bu şekilde.

61. Böyle kalursa eger 'aşkum füzün
62. Olurum bî-şübhe kıys'a hem-cünün

19. böyle:

Gazel 14

Mısra: 6

Böyle, bu şekilde.

5. Severüz hem yolunda cân virirüz
6. Böyle bir âfet-i semen-büyı

20. böyle:

Kaside 16

Mısra: 72

Böyle, bu şekilde.

71. İderler hâşılı bu iki dil-ber
72. Biri biriyle böyle güft ü gûlar

21. böyle:

Gazel 16

Mısra: 12

Böyle, bu şekilde.

11. Āsitānuñdan ölünce gitmem
12. Böyle 'ahd eylemişüm rûz-ı elest

22. böyle:

Kaside 17

Mısra: 43

Böyle, bu şekilde.

43. Böyle bir yılda degül biñ sene de itse mürür
44. Ben unutmam seni dirken uyanıverdi faķır

23. böyle:

Gazel 33

Mısra: 12

Böyle, bu şekilde.

11. Bak imdi 'İzzetā ol ser-firāz-ı nāza diķkatle
12. Çemende serv böyle ser-bülend olmaķ ne mümkindür

24. böyle:

Gazel 71

Mısra: 13

Böyle, bu şekilde.

13. Böyle kalursa eger behcet ü hüsni 'İzzet
14. 'Aķıbet eyleyecekdür bizi şeydā hāfız

25. böyle:

Gazel 85

Mısra: 16

Böyle, bu şekilde.

15. Vāy aḥvāl-i perīşānına 'āşıklarınuñ
16. Böyle kalursa eyā nūr-ı başar şīvelerüñ

26. böyle:

Gazel 107

Mısra: 4

Böyle, bu şekilde.

3. Tār ü mār eyliyor ‘uşşāk-ı dil-āzürdelerüm
4. Şüriş-endāz-ı cihān böyle nedendür nigeüm

27. böyle:

Gazel 136

Mısra: 16

Böyle, bu şekilde.

15. Geh bir kaşide nazmı ile emr ider gehi
16. Bir böyle nev-ğazelcik ile eyler imtiḥān

28. böyle:

Gazel 141

Mısra: 4

Böyle, bu şekilde.

3. Şağā’ir kum gibi atım atım şadır kebā’ir de
4. Kālursa böyle aḥvālum hebāyum yā Resūla’llāh

29. böyle:

Gazel 142

Mısra: 14

Böyle, bu şekilde.

13. Nazm-ı Muḥlis Beg Efendi’ye idüp pey-revlük
14. Böyle ebyāt-ı belīgāne gelür ḥāturuma

30. böyle:

Gazel 157

Mısra: 6

Böyle, bu şekilde.

5. Kesr-i mir’āt-i kulüb itmede görmüş degilüm
6. Böyle sengīn-dil-i ḥātır-şiken-i nā-rāmı

bu:

1. bu:

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

9. Hem söyle bu nāşīḥatı hem kıl selāmlar
10. Çok nāle itmesün ki virür yara derd-i ser

2. bu:

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Bu, işaret sıfatı.

15. Görsem dirüm o server-i hübānum ağlarum
16. Zabt idemem bu dīde-i giryānum ağlarum

3. bu:

Terkib-bend 1

Mısra: 30

Bu, işaret sıfatı.

29. Dirdi çemende bülbül işütse terānemi
30. Āhır yaqar bu şu'le-i āvāz lānemi

4. bu:

Terkib-bend 1

Mısra: 31

Bu, işaret zamiri.

31. Hey ne belā imiş bu taḥassür didikleri
32. Kim deşt-i ğamda kılaydı beni böyle serseri

5. bu:

Terkib-bend 1

Mısra: 52

Bu, işaret sıfatı.

51. Perverdeyüm hezār tena'um ile nāz ile
52. Alışmadum bu meretebe cevr-i dirāz ile

6. bu:

Kaside 1

Mısra: 15

Bu, işaret sıfatı.

15. Āşnā-rūluğa meyl itdi bu ešnālarda
16. Büt-i nāziş-ger-i bī-gāne-edā-yı nuşret

7. bu:

Kaside 1

Mısra: 17

Bu, işaret sıfatı.

17. Nağme-i sāz-ı zafer perde-birūn oldı bu dem
18. Ney-i kilik eylesün āheng-i nidā-yı nuşret

8. bu:

Tahmis 2

Mısra: 3

Bu, işaret sıfatı.

3. Dir görüp bu kâmet-i mümtâz ile tûbâ seni
4. Mest-i nâzum kim büyütdi böyle bî-pervâ seni

9. **bu:**

Tahmis 2

Mısra: 5

Bu, işaret sıfatı.

5. Kim yetişdirdi bu güne servden bālâ seni
6. Bu nezâket var iken cism-i lâîfûñde senüñ

10. **bu:**

Tahmis 2

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

5. Kim yetişdirdi bu güne servden bālâ seni
6. Bu nezâket var iken cism-i lâîfûñde senüñ

11. **bu:**

Tahmis 2

Mısra: 13

Bu, işaret sıfatı.

13. Bu sözi tefhîm için dâ'im saña tekrâr ider
14. Gülli dibâ giydüñ ammâ korçarum âzâr ider

12. **bu:**

Tahmis 2

Mısra: 18

Bu, işaret sıfatı.

17. Farı-ı şādiden kemâl-i hayret el virdi baña
18. Sen buyur şimdi ne itsün nişlesün bu bî-nevâ

13. **bu:**

Kaside 2

Mısra: 19

Bu, işaret sıfatı.

19. Didi zamânı mı bu iztırâb-ı cāngāhın
20. Nedür bu mertebe āh u enîn-i nâ-maḥşür

14. **bu:**

Kaside 2

Mısra: 20

Bu, işaret sıfatı.

19. Didi zamānı mı bu ıztırāb-ı cāngāhın
20. Nedür bu mertebe āh u enīn-i nā-maḥşūr

15. **bu:**

Kaside 2

Mısra: 21

Bu, işaret sıfatı.

21. Bu vaqt o vaqt-i feraḥdur ki cümle ğam-zedegān
22. Kemāl-ı şevk-i neşāṭ ile şād olup ide sūr

16. **bu:**

Kaside 2

Mısra: 34

Bu, işaret sıfatı.

33. Degil mi cedd-i zafer-perveri bi-nasri'llāh
34. Alan bu yerleri düşmenleri iden maḥḥūr

17. **bu:**

Kaside 2

Mısra: 55

Bu, işaret sıfatı.

55. İder bu vechle evşāf-ı pākine āġāz
56. Süḥanverān-ı cihān nükte-perverān-ı dühūr

18. **bu:**

Kaside 2

Mısra: 70

Bu, işaret sıfatı.

69. Efendüm oldı kudüm-ı meyāmin-i āşāruñ
70. Bu 'abd-i kemtere sermāye-baḥş-ı farṭ-ı ḥubūr

19. **bu:**

Kaside 2

Mısra: 95

Bu, işaret sıfatı.

95. Yeter yeter bu kadar faḥr-i nā-be-cā 'İzzet
96. Du'āya eyle ser-āġāz ṭab'a geldi fütūr

20. **bu:**

Gazel 3

Mısra: 10

Bu, işaret zamiri.

9. Tafşıl-i hâli hep ider 'İzzet saña beyân
10. Bu mücmel oldı şimdi berây-ı hoş-âmedi

21. **bu:**

Kaside 3

Mısra: 11

Bu, işaret sıfatı.

11. Meded kıl-k-i sühan-güster ile bu nâ-çiz
12. Dem-be-dem olmadadur taze-zebân-ı âşâr

22. **bu:**

Kaside 3

Mısra: 40

Bu, işaret sıfatı.

39. Nıgeh-i merhâmet itmez o şeh-i taht-ı sitem
40. Ne kadar hâlini 'arz eylese bu 'âşık-ı zâr

23. **bu:**

Kaside 3

Mısra: 42

Bu, işaret sıfatı.

41. Ben ne hâcet çekeyüm hâlümü i'lâna ta'ab
42. Bildirür süz-ı dilüm bu gâzel-i şu'le-nişâr

24. **bu:**

Kıt'a 4

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

1. Tek tohmı bırakmağdı gârağ çift işi ma'lûm
2. Dirdüm bu sene mezra'-ı vaşluñ yılı geldi

25. **bu:**

Gazel 4

Mısra: 8

Bu, işaret sıfatı.

7. Ehl-i dile hemîşe cefâ 'âdetüñ midür
8. Ey çarh-ı sifle söyle bu esrardan baña

26. **bu:**

Kaside 4

Mısra: 7

Bu, işaret zamiri.

7. Bu ne in'âm u 'a'âdur bu ne ihsân-ı hudâ
8. Bu ne tevfik-i İlähi bu ne lu'f-ı Vehhâb

27. **bu:**

Kaside 4

Mısra: 7

Bu, işaret zamiri.

7. Bu ne in'âm u 'a'âdur bu ne ihsân-ı hudâ
8. Bu ne tevfik-i İlähi bu ne lu'f-ı Vehhâb

28. **bu:**

Kaside 4

Mısra: 8

Bu, işaret zamiri.

7. Bu ne in'âm u 'a'âdur bu ne ihsân-ı hudâ
8. Bu ne tevfik-i İlähi bu ne lu'f-ı Vehhâb

29. **bu:**

Kaside 4

Mısra: 8

Bu, işaret zamiri.

7. Bu ne in'âm u 'a'âdur bu ne ihsân-ı hudâ
8. Bu ne tevfik-i İlähi bu ne lu'f-ı Vehhâb

30. **bu:**

Kaside 4

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

9. Kim hayâle getirirdi kim umardı böyle
10. Kâmımızca deverân eyleye bu nüh dolâb

31. **bu:**

Kaside 4

Mısra: 13

Bu, işaret sıfatı.

13. 'Uhdenden nice şimdi geledüm bu keremin
14. Şükre yok kudretimüz hamde liyâkat nâ-yâb

32. **bu:**

Kaside 4

Mısra: 47

Bu, işaret sıfatı.

47. Bu perîşānlığa tākāt mi gelür inşāf it
48. Nice nazmum ola revnak-şiken-i dürr-i hoş-āb

33. **bu:**

Gazel 5

Mısra: 8

Bu, işaret sıfatı.

7. Sen her ne zamān ‘arz-ı cemāl itseñ ölürler
8. Bu dīdelerüm ğarkā-i envār-ı temāşā

34. **bu:**

Gazel 5

Mısra: 14

Bu, işaret sıfatı.

13. ‘İzzet yine beñzer ki o gül-çehreyi gördüñ
14. Var sende bu gün añladum āşār-ı temāşā

35. **bu:**

Kaside 5

Mısra: 7

Bu, işaret sıfatı.

7. Girdi eline ceş-i sürürun bu yakında
8. Ğam zann iderüm vaz’ idemez pā Yeñişehr’e

36. **bu:**

Kaside 5

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

9. Bār-āver iken naħl-i ümīd anda bu gūne
10. Nam olsa n’ola bāğ-ı temennā Yeñişehr’e

37. **bu:**

Kaside 5

Mısra: 20

Bu, işaret sıfatı.

19. Revnak-dih-i ser-mesned-i iftā-yı Selānīk
20. Oldı bu sene ‘adl ile molla Yeñişehr’e

38. **bu:**

Kaside 5

Mısra: 35

Bu, işaret sıfatı.

35. Ger Seyyid ü Sa'd olsa resīde bu zamāna
36. Tilmīzi olurlardı gelüp tā Yeñişehr'e

39. **bu:**

Kaside 5

Mısra: 39

Bu, işaret sıfatı.

39. Bu resmle mazbūṭ sicillāt kâdardur
40. Maḳşūr degil midḫatı tenhā Yeñişehr'e

40. **bu:**

Kaside 5

Mısra: 53

Bu, işaret sıfatı.

53. Tebrīk-i kudūmuñda bu manzūme-i sâdem
54. Bî-râbitadur eylemem ifşā Yeñişehr'e

41. **bu:**

Kaside 5

Mısra: 72

Bu, işaret sıfatı.

71. Dâ'im ide ḫaḳḳ devletini 'ömrini efzūn
72. İşte bu du'ā cümleden ā'lā Yeñişehr'e

42. **bu:**

Kaside 6

Mısra: 5

Bu, işaret sıfatı.

5. Râstdur bu sūḫanum râst be-ḫaḳḳ-ı ḫasaneyn
6. Görse taḫsīn ider ḫüsn-i edāñı ḫassān

43. **bu:**

Kaside 6

Mısra: 53

Bu, işaret sıfatı.

53. Görse bu kerr ü fer-i şevket-i şî'rūñ bî-şek
54. Dirdi ḫāḳāñi budur mülket-i nazma ḫāḳān

44. **budur:-dur**

Kaside 6

Mısra: 54

Bu, işaret zamiri.

53. Görse bu kerr ü fer-i şevket-i şî' rûñ bî-şek
54. Dirdi hâkânî budur mülket-i nazma hâkân

45. **bu:**

Kaside 6

Mısra: 92

Bu, işaret sıfatı.

91. Elde mîzân-ı kalem hendese dānān-ı sūhan
92. Kaşr-ı evşāfina bu resme ururlar bünyān

46. **bu:**

Kaside 6

Mısra: 129

Bu, işaret sıfatı.

129. Lîk bu şöhretüme bā' is-i küllî bi' llāh
130. Hâzret-i Lütî Efendi idügi belli beyān

47. **bu:**

Tahmis 6

Mısra: 26

Bu, işaret sıfatı.

25. 'Āşık-ı şūrîdeler bakma begüm ma' zürdur
26. 'Arşa-i nāzuñ senüñdür güy u çevgānı bu gün

48. **bu:**

Tahmis 6

Mısra: 27

Bu, işaret sıfatı.

27. Nev-resān içresin alduñ yine meydānı bu gün
28. 'İzzet' üñ eski kuluñdur şād kıl ānı bu gün

49. **bu:**

Tahmis 6

Mısra: 28

Bu, işaret sıfatı.

27. Nev-resān içresin alduñ yine meydānı bu gün
28. 'İzzet' üñ eski kuluñdur şād kıl ānı bu gün

50. **bu:**

Tahmis 6

Mısra: 29

Bu, işaret sıfatı.

29. Çünkü sensin mülket-i hüsnüñ Süleymân'ı bu gün
30. İltifât it 'İzzet-i nâ-çârûña bir mürdur

51. **budur:-dur**

Kaside 7

Mısra: 77

Bu, işaret zamiri.

77. İstîtâ'am yogise dahı budur me' mûlum

78. Zeyl-i afvuñ ne kadar var ise 'aybum örter

52. **bu:**

Kaside 7

Mısra: 81

Bu, işaret sıfatı.

81. Aña şad hamd ki bu edhem-i kilik-i çâlâk

82. 'Arşagâh-ı hüner ü nazmda gitdikçe gider

53. **bu:**

Gazel 7

Mısra: 7

Bu, işaret sıfatı.

7. Bilmem dahı ne nakş açacak bu felek bize

8. Göstermede nefes-be-nefes başka şüreti

54. **bu:**

Kaside 8

Mısra: 14

Bu, işaret sıfatı.

13. Şovukluk halkı hep küşe-nişîn-i halvet itmişdür

14. Bu sermâda yine germâbenüñ germ oldu bazarı

55. **bu:**

Kaside 8

Mısra: 25

Bu, işaret sıfatı.

25. Bu resme kudsiyân zîb-i zebân eylerler evşâfuñ

26. Semâvât üzre sebkat eyledikçe zikr-i etvârı

56. **bunda:-n, -da**

Kaside 8

Mısra: 60

Bu, işaret sıfatı.

59. Bağılsa çeşm-i inşâf ile devletlü efendüm yok
60. Baña mænend nazm içre kimüñ var bunda inkârı

57. **bu:**

Kaside 8

Mısra: 62

Bu, işaret sıfatı.

61. Getürmiş kimdür emsâlüm içinde rişte-i nazma
62. Benüm gibi bu güne lü'lü'-i şehvâr-ı güftârı

58. **bu:**

Kaside 8

Mısra: 65

Bu, işaret sıfatı.

65. Te'ākub ide tā şayf u şitā bu köhne gülşende
66. Fuşül-ı erba'a āmed-şüdünde ide tekrarı

59. **bu:**

Kıt'a 8

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

1. Necībā bu gice ḥasbī-i fettān
2. Gelürken dersden oldı nümāyān

60. **bu:**

Kaside 9

Mısra: 11

Bu, işaret sıfatı.

11. Bu günlerde meger cünd-i şitāya
12. Yine şāh-ı bahāruñ qaşdı kemdür

61. **bu:**

Kaside 9

Mısra: 27

Bu, işaret sıfatı.

27. Bu ḥāl üzre güzār eylerken eyyām
28. Hezār irdi didi bu ne elemdür

62. **bu:**

Kaside 9

Mısra: 28

Bu, işaret sıfatı.

27. Bu hāl üzre güzār eylerken eyyām
28. Hezār irdi didi bu ne elemdür

63. **bu:**

Kaside 9

Mısra: 29

Bu, işaret sıfatı.

29. Nedür bu fitne vü āşūba bādī
30. Neden bu şūr u ğavġā mültezemdür

64. **bu:**

Kaside 9

Mısra: 30

Bu, işaret sıfatı.

29. Nedür bu fitne vü āşūba bādī
30. Neden bu şūr u ğavġā mültezemdür

65. **bu:**

Kaside 9

Mısra: 34

Bu, işaret sıfatı.

33. Yetişmekde aña mevķūf şeş mäh
34. Hele bu fikri terk itmek ehemmdür

66. **bu:**

Kaside 9

Mısra: 37

Bu, işaret sıfatı.

37. Bu hengām-ı meserret-intimāda
38. Ānuñ kim cāmı var destinde Cem'dür

67. **bu:**

Kaside 9

Mısra: 45

Bu, işaret sıfatı.

45. Görüp bu hāleti bülbül çemende
46. Neşātından ğazel-senc-i naġamdur

68. **bu:**

Kaside 9

Mısra: 88

Bu, işaret sıfatı.

87. O mîr-i bî-nazîrûñ vaşf-ı pâki
88. Bu gûne lehce-cünbân-ı kalemüdür

69. **bu:**

Gazel 9

Mısra: 12

Bu, işaret sıfatı.

11. İşte biz böyle tegâfûl itme koc-başuñ için
12. Gel dime bu 'ıyd 'aceb hıç yok mı bir kırbân baña

70. **bu:**

Kaside 10

Mısra: 11

Bu, işaret zamiri.

11. 'ıyd-ı udhiye degül mahşer-i hübândur bu
12. Gel temâşâgehe bir kerre 'ubür eyleyelüm

71. **bu:**

Gazel 12

Mısra: 7

Bu, işaret zamiri.

7. Bu benüm mest olıcak 'âdet-i dîrînemdür
8. Gerden-i sâkîden elbet iderüm büse taleb

72. **bu:**

Gazel 12

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

9. Bâde şundukça temennâlar ider dîde süzer
10. Âh kâfir bu kirişme bu edâ n' olsun aceb

73. **bu:**

Gazel 12

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

9. Bâde şundukça temennâlar ider dîde süzer
10. Âh kâfir bu kirişme bu edâ n' olsun aceb

74. **bu:**

Kaside 13

Mısra: 42

Bu, işaret sıfatı.

41. Çeşmine reşk eyler āhū-yı hoten
42. Öğredür Hārūt'a bu fen-i fiten

75. **bu:**

Kaside 13

Mısra: 46

Bu, işaret sıfatı.

45. Āh o reftār-ı levendāne nedür
46. şanurum bu hāl ile mestānedür

76. **bu:**

Kaside 13

Mısra: 77

Bu, işaret sıfatı.

77. Bu 'itāb ile baña kıldı hitāb
78. Āh itdüm sīneden virdüm cevāb

77. **bu:**

Gazel 14

Mısra: 3

Bu, işaret sıfatı.

3. Bu cemāl ü bu hüsñ ü behcetle
4. Sevmeyen var midur o dil-cüyı

78. **bu:**

Gazel 14

Mısra: 3

Bu, işaret sıfatı.

3. Bu cemāl ü bu hüsñ ü behcetle
4. Sevmeyen var midur o dil-cüyı

79. **bu:**

Gazel 15

Mısra: 1

İşaret sıfatı.

1. Benüm bu bezm-i fāni-i cihānda kām alan 'İzzet
2. Elünden sākī-i sīmīn-sākın cām alan 'İzzet

80. **bu:**

Kaside 16

Mısra: 7

Bu, işaret sıfatı.

7. Cihānda bu iki maḥbūb-ı dil-keş
8. Virürler ḥarmen-i ārāma āteş

81. **bu:**

Kaside 16

Mısra: 11

Bu, işaret sıfatı.

11. Velikin bu iki nevreste dil-ber
12. Gelüp bir yere gāhī söyleşirler

82. **bu:**

Kaside 16

Mısra: 14

Bu, işaret sıfatı.

13. Açıp gonce-dehānun evvel Aḥmed
14. Dir ey Eşref nedür sende bu gül-ḥad

83. **bu:**

Kaside 16

Mısra: 42

Bu, işaret sıfatı.

41. Hemān sen terk-i āyīn-i vefā kıl
42. Bu pendüm diñle ‘uşşaka cefā kıl

84. **bu:**

Kaside 16

Mısra: 45

Bu, işaret sıfatı.

45. Bu sözlerden añı şanma cefākār
46. Dime Eşref imiş gāyetde gaddār

85. **bu:**

Kaside 16

Mısra: 47

Bu, işaret sıfatı.

47. Ğaraż tağlīt-i Aḥmed’dür bu sözden
48. Düşürsin tek anı ‘uşşāk gözden

86. **bu:**

Kaside 16

Mısra: 71

Bu, işaret sıfatı.

71. İderler hâşılı bu iki dil-ber
72. Biri biriyle böyle güft ü gûlar

87. **bu:**

Kaside 16

Mısra: 73

Bu, işaret zamiri.

73. Nedür bu çekdigüm hübân elinden
74. Vefâ görmez miyüm cānān elinden

88. **bu:**

Kaside 16

Mısra: 75

Bu, işaret sıfatı.

75. Yazup bu kışşa-i tül u dırāzı
76. Necībā saña kıldum keşf-i rāzı

89. **bu:**

Gazel 17

Mısra: 3

Bu, işaret sıfatı.

3. Rakībūñ yār ile āmīzişündendür bu feryādum
4. Gülūñ hāre kırāmı bülbüle efgān ider irāş

90. **bu:**

Gazel 17

Mısra: 7

Bu, işaret sıfatı.

7. ‘Acebdür gerdiş-i cāmı bu bezm-i ‘ālemūñ seyr it
8. Kimine neş’e kimine gam u aḫzān ider irāş

91. **bu:**

Gazel 17

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

9. Erenlerden ben istimdādı kesmem ‘İzzetā bir dem
10. Baña bu zūr-ı tab‘ı himmet-i pīrān ider irāş

92. **bu:**

Kaside 17

Mısra: 24

Bu, işaret sıfatı.

23. Didi hāy 'İzzet' ümüñ vāhimesi gālib imiş
24. Baḡ neler ḡurdı derūnunda bu sâ'atde faḡīr

93. **bu:**

Kaside 17

Mısra: 32

Bu, işaret sıfatı.

31. Çokdan oldu sizi de görmeyeli pinhānī
32. Şimdi geldüm kim olur ḡayrı bu esrāra ḡabīr

94. **bu:**

Kaside 17

Mısra: 45

Bu, işaret zamiri.

45. Āh rü'yā mı bu bir fitne-i şūr-efzā mı
46. 'İzzetā 'aḡlum alup ḡoymadı re'y ü tedbīr

95. **bu:**

Kaside 18

Mısra: 13

Bu, işaret sıfatı.

13. Bu zümrenüñ cem'ine fā'ik şu 'aşrda
14. Zann eylerüm ki dāver-i Dārā-nāşībdür

96. **bu:**

Kaside 18

Mısra: 17

Bu, işaret sıfatı.

17. Şuḡl-ı vezāret olmasa mānī' bu ḡab'ile
18. Güftarı fehm olurdu ki maẓmūnuna zībdür

97. **bu:**

Gazel 19

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

9. Güzellerdür bizi nālān iden bu bāḡ-ı 'ālemde
10. Çemende 'andelīb eyler gül ü nesrīnden feryād

98. **bu:**

Gazel 21

Mısra: 3

Bu, işaret sıfatı.

3. Saña bu feyz-i sühan mevhibe-i Mevlâ' dur
4. Diyemem şî'riñe nev'-i beşerüñ maqdûrı

99. **bu:**

Gazel 162

Mısra: 7

Bu, işaret sıfatı.

7. Muṭrıbun tıtdığı āheng bu şeb
8. Sāz-ı nāhid gibi zemzemeli

100. **bu:**

Gazel 158

Mısra: 3

Bu, işaret sıfatı.

3. Meyli bu süzölmekle o şah-bāz-nigāhuñ
4. Murğ-ı dil-i zārum gibi naḥcīre degöl mi

101. **bu:**

Gazel 23

Mısra: 13

Bu, işaret sıfatı.

13. Bu nev-naẓmı sezā 'arz eylesem şad şermile 'İzzet
14. O zāt-ı pāke kim gencīne-i luṭf u mürüvvetdür

102. **bu:**

Gazel 27

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

9. Nā-şekīb eyleyen bu rütbe bizi
10. Ah o ğunc u delāl-ı Eşref' dür

103. **bu:**

Gazel 28

Mısra: 5

Bu, işaret zamiri.

5. Ne tıfldur bu ki eyler gelüp helāk bizi
6. Yine serāyına ma'şüm u bī-günāh döner

104. **bu:**

Gazel 30

Mısra: 25

Bu, işaret sıfatı.

25. Bi' llāh tıyarlarsa bu da'vāñi güzeller
26. Te' kīd-i kavānīn-i sitem müşbetimüzdür

105. **bu:**

Gazel 30

Mısra: 35

Bu, işaret sıfatı.

35. Bu şî'r-i ter olsun o civān-behcete hediye
36. Nev-bāve-i bustān 'ubūdiyyetimüzdür

106. **bu:**

Gazel 33

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

5. Benimçün kayd-ı nuş u pende hergiz düşmesün yārān
6. Bu rüsvālīkla gūş-āviz-i pend olmak ne mümkindür

107. **bu:**

Gazel 36

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

3. N'ola sem-rīz olursa habbe-i sevdā dil-i zāre
4. Benüm bu pīç ü tābum hep o zülf-i ejderīdendür

108. **bu:**

Gazel 38

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

1. Bu gülsitānda reng-i bekā mı var yokdur
2. Şükūfesinde şemīm-i şafā mı var yokdur

109. **bu:**

Gazel 39

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

9. 'İzzet hünerde husrev'e mānend görmedük
10. Gerçi bu şehre hayli sühāndan gelür gider

110. **bu:**

Gazel 40

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

9. Bu kadar cevr ü cefâ çekmiş iken bu dil-i zâr
10. İster ister yine bir âfet-i devrân ister

111. **bu:**

Gazel 45

Mısra: 3

Bu, işaret sıfatı.

3. Çünkü sen bir bezmde bu şeb mey-âşâm olmaduñ
4. Çeşm-i mest-i fitne-engîzûñ neden maħmûrdur

112. **bu:**

Gazel 47

Mısra: 20

Bu, işaret sıfatı.

19. Bende-i Mîr Selîm oldığımı hîç çekemez
20. Hasedinden baña bu künbed-i gerdân ağlar

113. **bu:**

Gazel 47

Mısra: 22

Bu, işaret zamiri.

21. Zîver-i düş-ı mübâhâtum eger olmazsa
22. Hâk bu kim ferve-i semmûr firāvân ağlar

114. **bu:**

Gazel 49

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

9. Beñzer ki ‘İzzetâ bu şekker gibi sözleruñ
10. Bir-nev-resuñ taħayyül-i la‘l-i lebiyledür

115. **bu:**

Gazel 52

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

5. Vaşf-ı şiken-i turrede baķ kîl ile kâle
6. ‘Uşşâk miyânunda bu ğavgâ karışıkdur

116. **bu:**

Gazel 54

Mısra: 5

Bu, işaret sıfatı.

5. Saña bu söz acı ammā ‘ademde lezzet var
6. Bu nükteyi fem-i şīrīn-cevābdan aluruz

117. **bu:**

Gazel 54

Mısra: **6**

Bu, işaret sıfatı.

5. Saña bu söz acı ammā ‘ademde lezzet var
6. Bu nükteyi fem-i şīrīn-cevābdan aluruz

118. **bu:**

Gazel 54

Mısra: **12**

Bu, işaret sıfatı.

11. Semā ‘-ı nāzını ol Mevlevī-i şīvegerūñ
12. Bu ‘ıydgehde döner de dolābdan aluruz

119. **bu:**

Gazel 59

Mısra: **13**

Bu, işaret sıfatı.

13. Cümle hūbāna bu gün ben derdümi ‘arz itdüm
14. ‘İzzetā dimediler derdüñe dermān virürüz

120. **bu:**

Gazel 61

Mısra: **14**

Bu, işaret sıfatı.

13. İki nev-reste civān iki belā-yı devrān
14. Sevdük ‘İzzet bu dil-i bī-ser ü sāmān ile biz

121. **bu:**

Gazel 66

Mısra: **14**

Bu, işaret sıfatı.

13. Şikeste-pāy semend-i yerā ‘a ey ‘İzzet
14. Bu ‘arşagehde қosun tek ü tāzı leng olmuş

122. **bu:**

Gazel 157

Mısra: **13**

Bu, işaret sıfatı.

13. Söyleden saña bu rengin gâzel-i ra'nâyı
14. 'İzzetâ hâme-i Fevzî-i sühan-pîrâmı

123. **bu:**

Gazel 71

Mısra: 5

Bu, işaret sıfatı.

5. Bu Yeñişehr' de çok serv-i ser-âmed bulunur
6. Lîk ben añladığım cümleden â'lâ hâfız

124. **bu:**

Gazel 76

Mısra: 5

Bu, işaret zamiri.

5. Leb-i rengin mi bu yâ şu'le-i yâkût-ı müzâb
6. Fem-i şîrin mi yâhüd dürc-i le'al-i râ'ik

125. **bu:**

Gazel 77

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

1. Çık bu şeb meh-tâba tâb-ı 'arız-ı hübâna bak
2. Bir o mihr-i burc-ı hüsne bir meh-i tâbâna bak

126. **bu:**

Gazel 77

Mısra: 18

Bu, işaret sıfatı.

17. 'İzzetâ bir vech ile ta'rîf olunmaz zevkümüz
18. Yokdı defterde bu cünbüş gerdiş-i devrâna bak

127. **bu:**

Gazel 79

Mısra: 3

Bu, işaret sıfatı.

3. Nahvetle yakuşur mı bu âteş gibi geçiş
4. Ben hâk-i pâyüña nazaruñ yok midur senüñ

128. **bu:**

Gazel 82

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

9. Bu gice meclis-i 'işretde sebūlar yürisin
10. Sākiyā sāğar-ı şahbā küçücükdür küçücük

129. **bu:**

Gazel 85

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

5. Çünkü yok keşret-i 'uşşāka taḥammül sende
6. Niçün efzün-ter idersin bu kadar şivelerün

130. **bu:**

Gazel 86

Mısra: 14

Bu, işaret sıfatı.

13. Cihānda 'İzzet-i şeydāya gāliba maḥsūs
14. Bu 'aşıkāne terāne bu şā'irāne gazel

131. **bu:**

Gazel 86

Mısra: 14

Bu, işaret sıfatı.

13. Cihānda 'İzzet-i şeydāya gāliba maḥsūs
14. Bu 'aşıkāne terāne bu şā'irāne gazel

132. **bu:**

Gazel 87

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

1. İsmi Mīhāl o muğbeçenün vuşlatı muḥāl
2. Bir ḥāl geldi başına yine āh bu ne ḥāl

133. **bu:**

Gazel 90

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

3. Gelmeden ḥaṭ-ı ruḥı almalı şeftālüsün
4. Puḥtesinden bize bu mīvelerün ḥāmı güzel

134. **bu:**

Gazel 93

Mısra: 5

Bu, işaret sıfatı.

5. Bu gice ğam-ĥānemüze gelmeñüz
6. İĥtemele yeĥtemilu ihtimal

135. **bu:**

Gazel 95

Mısra: 20

Bu, işaret sıfatı.

19. Nāyı Necīb-i pür-hüner üfleye ‘aşk ile meger
20. İtmez o dem bu kıl-k-i ter-da‘vī-i imtiĥān-ı ney

136. **bu:**

Gazel 98

Mısra: 8

Bu, işaret sıfatı.

7. Tabībüm itmez iseñ şerbet-i lebūñle devā
8. Ölür ğamuñla bu bīmār olan ğöñülceğizüm

137. **bu:**

Gazel 102

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

1. Dil āteş-i ruĥsāruña yansun mı efendüm
2. Bu tābiş-i hicrāna ŧayansun mı efendüm

138. **bu:**

Gazel 102

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

5. Ferdāya şalup va‘d-i vişali yine ğeçdüñ
6. Bu va‘deye üftādeñ inansun mı efendüm

139. **bu:**

Gazel 107

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

9. Fem-i dil-berden alındı bu ğazel ey ‘İzzet
10. Dir iken fitneyi ĩkāz idendür nigeĥüm

140. **bu:**

Gazel 111

Mısra: 15

Bu, işaret sıfatı.

15. Mâhir görürse bu ğazel-i âbdârımı
16. Anlar ki şebnem-i gül-i 'icâz dur sözüm

141. **bu:**

Gazel 112

Mısra: 15

Bu, işaret sıfatı.

15. Bezm-i nüş-â-nüş-ı meyde yâd idüp bu 'İzzet'i
16. Dir misin n'oldı 'aceb ol haste-ħalüm yok benüm

142. **bu:**

Gazel 114

Mısra: 15

Bu, işaret sıfatı.

15. Gördi çün bu ğazeli eyledi taħsîn ol şüh
16. Didi âh İzzet'imüñ tab'uña pek hayrânım

143. **bu:**

Gazel 115

Mısra: 12

Bu, işaret zamiri.

11. Ancak saña bir maħabbet itdük
12. Bilsek bu midur günâh efendüm

144. **bu:**

Gazel 116

Mısra: 5

Bu, işaret sıfatı.

5. Bu gice eyleme ihmâl amân gündüzden
6. Bir iki muṭrıb-ı hoş-nağme ile eglenelüm

145. **bu:**

Gazel 116

Mısra: 7

Bu, işaret sıfatı.

7. Bu hânķâh-ı kühende ne âna dek hū hū
8. Biraz da hây ile yâ hūy u heyle eglenelüm

146. **bu:**

Gazel 117

Mısra: 18

Bu, işaret sıfatı.

17. Cenāb-ı ‘ākif-i zer-bāf-ı nazma arzā nā-şāyān
18. Bu gūne bir nesīc-i sāde çıkdı destgāhumdan

147. **bu:**

Gazel 119

Mısra: 14

Bu, işaret sıfatı.

13. Saña bilseñ derūnī incizāb u meylini bi’llāh
14. Efendüm ‘İzzet-i zāra bu cevri elbet itmezsın

148. **bu:**

Gazel 120

Mısra: 18

Bu, işaret sıfatı.

17. Rızā-yı nükte-perdāza nazīre söylemek güçdür
18. Ta‘accüb üzreyüm ‘İzzet senüñ bu iştiğālınden

149. **bu:**

Gazel 123

Mısra: 7

Bu, işaret sıfatı.

7. Var iken sende efendüm bu edā-yı şīrīn
8. Ehl-i diller ider etvāruñı elbet taḥsīn

150. **bu:**

Gazel 124

Mısra: 5

Bu, işaret sıfatı.

5. Kaşr-ı istiğnāda şahbā-nūş-ı nāz idi bu şeb
6. Gördüm ol mest-i şarāb-ı naḥveti dervāzededen

151. **bu:**

Gazel 129

Mısra: 16

Bu, işaret sıfatı.

15. Hiç şīve-i ḥübānına tākāt getirülmez
16. ‘İzzet bu gün gördiği yok ḥaḥ bilür ammā

152. **bu:**

Gazel 132

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

1. Bir cāy-ı müferrih mi var 'ālemde vatandaşan
2. Bu sırrı su'āl it yine ğurbette gezenden

153. **bu:**

Gazel 132

Mısra: **5**

Bu, işaret sıfatı.

5. Bu mertebede külfet-i ğurbet çekilir mi
6. Bi'llāh uşanmaz mısın envā'-ı miñnetden

154. **bu:**

Gazel 132

Mısra: **15**

Bu, işaret sıfatı.

15. Bu söylenilen cümlesi de ber-ţaraf olsun
16. Bir başka su'ālüm var efendüm dağı senden

155. **bu:**

Gazel 133

Mısra: **4**

Bu, işaret sıfatı.

3. Hezār va'd ile dün şalmış idi ferdāya
4. Göñül vişāline āmāde ol bu gün yarın

156. **bu:**

Gazel 133

Mısra: **9**

Bu, işaret sıfatı.

9. O serv-ķadde ki var bu kirişmelerle çıkış
10. Nice şaşırmasun 'ar'ar çemende reftārın

157. **bu:**

Gazel 135

Mısra: **5**

Bu, işaret sıfatı.

5. Yā Rab bu Yeñişehr-i dil-ārāda nedendür
6. Ünsiyet için kimse bulunmaz 'urefādan

158. **bu:**

Gazel 135

Mısra: **8**

Bu, işaret sıfatı.

7. Tenhâlık amân cânuma kâr eyledi bi'llâh
8. Luṭf ile ḥalâş eyleye Mevlâ bu belâdan

159. **bu:**

Gazel 136

Mısra: 13

Bu, işaret sıfatı.

13. Ol mîr-i kâdr-dân bu 'abd-i kemînesin
14. 'Add eyleyüp bu şehrde mümtâz-ı şâ'irân

160. **bu:**

Gazel 136

Mısra: 14

Bu, işaret sıfatı.

13. Ol mîr-i kâdr-dân bu 'abd-i kemînesin
14. 'Add eyleyüp bu şehrde mümtâz-ı şâ'irân

161. **bu:**

Gazel 139

Mısra: 9

Bu, işaret sıfatı.

9. Pîr-i dihkândan işit bu sözi
10. Didi var ey civân pend şinev

162. **bu:**

Gazel 141

Mısra: 13

Bu, işaret sıfatı.

13. Bu 'İzzet bendeñi maḥşerde şâyân-ı şefâ'at kıl
14. Ki dâ'im reh-rev-i râh-ı ḥaṭâyum yâ Resûla'llâh

163. **bu:**

Gazel 142

Mısra: 12

Bu, işaret sıfatı.

11. Beni añdukça o nâzişger-i fettân dir imiş
12. Hây bu 'İzzet-i şeydâ ne gelür ḥâturuma

164. **bu:**

Gazel 149

Mısra: 7

Bu, işaret sıfatı.

7. Zencîr ider miyüz bu kadar kı̄l ü kı̄alı biz
8. Kāküller el uzatmasa gāhice dūşına

165. **bu:**

Gazel 149

Mısra: 13

Bu, işaret zamiri.

13. ‘İzzet nedür bu sihr gibi nev-gazel yine
14. Hem-dem mi olduñ ‘âlem-i ğaybuñ sürüşuna

166. **bu:**

Gazel 151

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

5. Bakıcak āyine-i rüyuña ben hayretle
6. Dir idüñ ‘aql eşeri yok mı bu bî-hüşumda

167. **bu:**

Gazel 155

Mısra: 16

Bu, işaret sıfatı.

15. Olur hep ser-nüvişte nāmdārān-ı hüner nā-rast
16. Mübeyyindür bu sırrı hātemüñde hāṭ-ı ma’kūsı

168. **bu:-n, -dan**

Gazel 23

Mısra: 18

Bu, işaret zamiri.

17. Hüveydādur re’îs-i ehl-i ‘irfān olduğı çokdan
18. Dağı bundan muḳaddem mesned-ārā-yı riyāsetdür

bū:

1. **bū:**

Gazel 68

Mısra: 1

Koku.

1. Geşt-i sünbülzārdan bir bū ğaraż
2. Büy-ı sünbülde dağı ğisū ğaraż

bu kadar:

1. **bu kadar:**

Kaside 17

Mısra: **19**

Bu kadar II çok fazla anlamında.

19. Nice yol bulduñ efendüm bu kadar mâni' var
20. Bâ-huşûs âşaf-ı zîşân-ı Felâṭün-tedbîr

2. **bu kadar:**

Gazel 40

Mısra: **9**

Bu kadar II çok fazla anlamında.

9. Bu kadar cevır ü cefâ çekmiş iken bu dil-i zâr
10. İster ister yine bir âfet-i devrân ister

3. **bu kadar:**

Gazel 63

Mısra: **7**

Bu kadar II çok fazla anlamında.

7. Hiç birinde bu kadar reng-i nezâket yokdur
8. Gerçi çok gence-i gülzâr-ı bahâyı bilürüz

4. **bu kadar:**

Gazel 85

Mısra: **17**

Bu kadar II çok fazla anlamında.

17. Bu kadar nâle vü feryâdına ma'nî viremem
18. 'İzzet-i dil-şüdeyi aldı meger şîvelerüñ

Buhārā:

1. **Buḥārā:**

Kaside 5

Mısra: **28**

Buhara, şehir ismi.

27. Teşrîfîni güş eyleyicek tehniyet itdi
28. Bağdād u Semerkand u Buḥārā Yeñişehr'e

2. **Buḥārā:**

Gazel 132

Mısra: **14**

Buhara, şehir ismi.

13. Gel meskenüñe sihr gibi söyle gâzeller
14. Var şöhretüñi diñle Buḥārā vü Yemen'den

bul:

1. **bulduğ:**-du, -k

Gazel 3

Mısra: 4

Elde etmek, ulaşmak.

3. Rüşenlenüp kudümüñ ile çeşm-i cān u dil
4. Bulduğ meserret-i ebedī şevk-i sermedī

2. **bulsa:**-sa

Kaside 3

Mısra: 22

Elde etmek, ulaşmak.

21. Dest-i luđfı olıcak şāne-i gisū-yı kerem
22. Girih-i tār-ı emel bulsa güşāyiş yeri var

3. **buldum:**-du, -m

Kaside 5

Mısra: 51

Ermek, ulaşmak.

51. Buldum güher-i mağlabuma dest-res āđir
52. Min ba'd iderüm şānuñı inbā Yeñişehr'e

4. **bulurdı:**-ur, -du

Kaside 7

Mısra: 46

Ermek, ulaşmak.

45. Nigeh-i luğfı eger kül-đana düşse nā-gāh
46. Verd-i ağmer gibi bulurdı tarāvet ağker

5. **buldı:**-dı

Gazel 132

Mısra: 4

Elde etmek, ulaşmak.

3. Şor büy-ı güle hem-sefer-i bād-ı şabādur
4. Çıkdı çıkalı buldı mı ārām çemenden

6. **bulamaz:**-a, -maz

Kaside 7

Mısra: 55

Erişmek, ulaşmak.

55. Bulamaz zātına el-kışsa nazır ü hem-tā
56. Gezse bir kimse eger 'Ālemi kişver kişver

7. **bulamaz:-a, -maz**

Gazel 7

Mısra: **6**

Ermek, ulaşmak.

5. Tūṭī-i ḥüsne bir kafes-i nāz oldur begüm

6. Pervāza ba'd-ezīn bulamaz rāh-ı fırsatı

8. **bulsun:-sun**

Kaside 13

Mısra: **115**

Elde etmek, ulaşmak.

115. Bulsun iḳbāl u ḥayāt-ı cāvidān

116. Dā'imā devletle olsun şādmān

9. **bulduñ:-du, -ñ**

Kaside 17

Mısra: **19**

Ulaşmaya fırsat ve imkân bulmak.

19. Nice yol bulduñ efendüm bu kadar māni' var

20. Bā-ḥuşūs āşaf-ı zīşān-ı Felātün-tedbīr

10. **bulur:-ur**

Gazel 34

Mısra: **14**

Elde etmek, ulaşmak.

13. Zemīn-i gülşen-i vaşlı şulaḳsa da şaḡlık

14. Bulur o naḥl-i leṭāfet-nümā yeñiçeridür

11. **bulmadum:-ma, -du, -m**

Gazel 103

Mısra: **15**

Faydalanılabilecek, kullanılabilecek uygun şarta erişmek.

15. Bulmadum imkân-ı rü'yet eyledüm çok cüst ü cū

16. Ba'd-ezīn meyl-i ṭarīḳ-i i'tizālum var benüm

bulan:

1. **bulandı:-dı**

Gazel 117

Mısra: **1**

Duruluğunu, berraklığını yitirmek.

1. Dil-i deryā bulandı seyl-i eşk-i rû-be-râhumdan
2. Döküldi âb rûy-ı ebr-i mevc dūd-ı âhumdan

bulegâ:

1. **bulegâ:**

Gazel 21

Mısra: 5

Belagat sahipleri, beliğ söz söyleyenler.

5. Muğtebesdür bulegâ şu'le-i 'irfānuñdan
6. Kalemüñ ehl-i kelāmuñ ise naħl-ı tūrı

bulın:

1. **bulınur:-ur**

Gazel 71

Mısra: 5

Var olmak, mevcut olmak.

5. Bu Yeñişehr' de çok serv-i ser-âmed bulınur
6. Lîk ben añladığum cümleden â'lā hâfiz

bulmağičün:

1. **bulmağičün:**

Tahmis 2

Mısra: 21

Bulmak için.

21. Bulmağičün gerd-i âlām u kudüretten necāt
22. Dön havuzlı bağçede ey şūh-ı memdūhu'ş-şifāt

bulun:

1. **bulunur:-ur**

Kaside 7

Mısra: 74

Var olmak, mevcut olmak.

73. Bir senüñ gibi gelür 'âleme bir medhe sezā
74. Ne benüm gibi efendüm bulunur midħatger

2. **bulunmaz:-maz**

Kaside 9

Mısra: 97

Var olmak, mevcut olmak.

97. Yine ben gibi vaşşāfuñ bulunmaz
98. Eger var ise gelsün bir menüm dir

3. **bulunmaz:-maz**

Kaside 9

Mısra: 101

(Aranılarak veya tesâdüfen) Elde edilmek, ele geçirilmek.

101. Aransa bir dağı mişlüm bulunmaz
102. Eger mülk-i ‘Arab’ dur ger ‘Acem’ dür

4. **bulunur:-ur**

Kaside 13

Mısra: 70

Var olmak, bulunmak.

69. Var mı sende mîrzâlıktan eşer
70. Kîseñ içre bulunur mı sîm ü zer

5. **bulunmaz:-maz**

Gazel 135

Mısra: 6

Ele geçmek.

5. Yâ Rab bu Yeñişehr-i dil-ārāda nedendür
6. Ünsiyet için kimse bulunmaz ‘urefādan

6. **bulunsa:-sa**

Gazel 135

Mısra: 12

Var olmak, bulunmak.

11. Ey kâş benüm de hünürüm olmasa yâhūd
12. Bir kaç sūhan-āmüz bulunsa üdebādan

7. **bulunsun:-sun**

Gazel 139

Mısra: 3

Var, mevcut olmak.

3. Mişli nādir bulunsun ‘ālemde
4. Bilmesün şîve-i vefāyı velev

büm-ı ‘ālem:

1. **büm-ı ‘ālem:**

Gazel 96

Mısra: 6

Dünyanın baykuşu.

5. Lāne-sāz olmasa gāyet hoş idi
6. Bām-ı iqbālde büm-ı 'ālem

bundan girü:

1. **bundan girü:**

Kaside 5

Mısra: **55**

Bundan sonra.

55. Bundan girü 'arz idecegüm 'ıkd-ı cevāhir
56. Hāyret virecek ser-te-ser ammā Yeñişehr'e

bura:

1. **buraya:-y, -a**

Kaside 17

Mısra: **21**

Bu yer.

21. Gūş iderse buraya geldigüñi Allāh bir
22. İkimizi de ider tu'me-i tūğ-i tedmīr

burc-ı cemāl:

1. **burc-ı cemāle:-e**

Gazel 106

Mısra: **6**

Güzelliğın yıldız kümesi.

5. Leke-i haṭ-ı siyeh yok ruḥ-ı raḥşānuñda
6. Ey benüm burc-ı cemāle kamer-i bī-kelefüm

büse:

1. **büse:**

Gazel 12

Mısra: **8**

Öpücük.

7. Bu benüm mest olıcaḥ 'ādet-i dīrīnemdür
8. Gerden-i sākīden elbet iderüm büse taleb

2. **büseye:-y, -e**

Gazel 137

Mısra: **5**

Öpücük.

5. 'İyddur işte gelen büseye amādelerüz
6. kaçma kırbānuñ olam ğamze-i fettānuñ için

3. **būsemi** :-m, -i

Gazel 9

Mısra: 13

Öpme, öpüş, öpücük.

13. 'İzzet'e bir būsemi bilmem ne va'd itmiş idüñ

14. Kıl kerem şimdi unutma vaqtidür ey bī-vefā

būse vir:

1. **būse vire**:-e

Gazel 132

Mısra: 20

Öpücük vermek, öpmek.

19. İhvān arasında ne şafā sākī-i gül-ruh

20. Zānūya gele būse vire gonce-i dehenden

2. **būse virmege**:- meg, -e

Gazel 4

Mısra: 12

Öpücük vermek, öpmek.

11. Ammā rakībden hāzer eyler ne işlesün

12. Yok çāre būse virmege ruhsārdan baña

3. **būse virürken**:-ür, -ken

Gazel 102

Mısra: 7

Öpücük vermek, öpmek

7. Ağyāra açup sīneñi sen būse virürken

8. Sīnemde olan dāğ kapansun mı efendüm

būse-dih-i dehān-ı ney:

1. **būse-dih-i dehān-ı ney:**

Gazel 95

Mısra: 8

Neyin ağzına öpücük veren II neyi üflemek.

7. İster iseñ nevāları reng-pezīr-i zevk ola

8. La'l-i lebüñ kıl ey perī būse-dih-i dehān-ı ney

būs-ı leb:

1. **būs-ı lebüñ**:-üñ

Gazel 121

Mısra: 5
Dudağın öpülme(me)si.

5. Vakt-i iftarda būs-ı lebūñ imsāk iderek
6. Kim bilür bize ne an yutdiracadur hūbān

būs-ı ruhsār:

1. **būs-ı ruhsāre:-e**
Gazel 157
Mısra: 3
Kamer, ay.

3. Būs-ı ruhsāre işāretle hilāl-ebrūsı
4. Rūzedār-ı amınuñ zāhir olur bayramı

būs-ı sīb-i abab:

1. **būs-ı sīb-i ababuñ:-uñ**
Gazel 124
Mısra: 9
Elma gibi olan enealtının öpülmesi.

9. Būs-ı sīb-i ababuñ bi'llāh almadum henüz
10. Bir cefādur ekdigüm ol dil-ber-i annāzedem

büy:

1. **büydān:-dan**
Tahmis 2
Mısra: 9
Koku.

9. Büydān hoş rengden pākīzedür nāzük tenüñ
10. Beslemiş oynunda gūyā kim gül-i ra'nā seni

büy-āşinā-yı ülfet:

1. **büy-āşinā-yı ülfetüñ:-üñ**
Gazel 118
Mısra: 3
Dostluğun kokusunu bilen.

3. Şaın bī-āneyi büy-āşinā-yı ülfetüñ itme
4. Henüz n'eşküftesin bir once-i gülzār-ı ānsın sen

büy-ı ahlāk:

1. **büy-ı ahlâkı:** -i, -n, -i

Kaside 3

Mısra: 24

Elbisesinin kokusu.

23. Sünbül aşüftelenür eyler ise dest-âvîz

24. Büy-ı ahlâkıını gülzâra nesîm-i eşhâr

büy-ı gül:

1. **büy-ı güle:** -e

Gazel 132

Mısra: 3

Gül kokusu.

3. Şor büy-ı güle hem-sefer-i bād-ı şabâdur

4. Çıkdı çıkalı buldı mı ārâm çemenden

2. **büy-ı gülüz:** -üz

Gazel 140

Mısra: 7

Gül kokusu.

7. Büy-ı gülüz esb-i şabâya süvâr

8. Rüy-be-râh-ı seferüz sū-be-sū

büy-ı hevâ:

1. **büy-ı hevâ:**

Gazel 21

Mısra: 3

Aşk kokusu.

3. Her ki-râ büy-ı hevâ 'ıtr-meşâm-ı heves' est

4. Gül-i rüyî leb-i cüyî çemenî mî-cüyed

büy-ı lutf:

1. **büy-ı luţfuñla:** -uñ, -la

Kaside 17

Mısra: 38

İhsan, iyilik kokusu.

37. Didüm ey gonce-i neşkäfte-i gülzâr-ı vefa

38. Büy-ı luţfuñla dimâg-ı dili itdüh ta'îr

büy-ı sünbül:

1. **būy-ı sünbül:**

Gazel 14

Mısra: **10**

Sünbül kokusu.

9. Tā demāg-i dili ider ta'fir

10. Būy-ı sünbül midür 'aceb mūyı

2. **būy-ı sünbülde:-den**

Kaside 6

Mısra: **21**

Sünbül kokusu.

21. Būy-ı sünbülde idüp aḥz-ı midād-ı müşgīn

22. Varaḥ-ı güllere taḥrīr olunursa şāyān

3. **būy-ı sünbülde:-den**

Gazel 68

Mısra: **2**

Sünbül kokusu.

1. Geşt-i sünbülzārdan bir bū ḡaraż

2. Būy-ı sünbülde daḥı ḡīsū ḡaraż

buyur:

1. **buyur:**

Tahmis 2

Mısra: **18**

Söylemek, demek.

17. Farḥ-ı şādīden kemāl-i ḡayret el virdi baña

18. Sen buyur şimdi ne itsün nişlesün bu bī-nevā

2. **buyur:**

Kaside 13

Mısra: **97**

Söylemek, demek.

97. İrtifā'-ı şānına himmet buyur

98. İzdiyād-ı ḡadrine diḡḡat buyur

3. **buyur:**

Kaside 13

Mısra: **97**

Söylemek, demek.

97. İrtifā'-ı şānına himmet buyur

98. İzdiyād-ı ḡadrine diḡḡat buyur

buved:

1. buved:

Kaside 5

Mısra: 33

Olur.

33. Sīma-yı aşalet buved ez-nāşiye zāhir

34. Maẓmūnı olur ŧimdi hüveydā Yeñiŧehr'e

2. buved:

Gazel 14

Mısra: 8

Olur.

7. Kilkem be-nüvāzende koned mürde-dilān-rā

8. Ez-ŧūr-ı Sirāfil buved nāy-ı kıyāmet

buz çiçeği:

1. buz çiçeği:

Kaside 8

Mısra: 12

Kırağı.

11. Gülistānda eser yerinde yeller verd-i ŧad-bergüñ

12. ŧutupdur buz çiçeği ŧimdi etrāf-ı çemenzārı

buz tut:

1. buz tıtdı:-dı

Gazel 129

Mısra: 1

Donmak, üstü buzla kaplanmak II olumsuz bir durum yaşamak.

1. Buz tıtdı ħarābīye kaçāsı Yeñiŧehr'in

2. Ehl-i dile teng oldu fezāsı Yeñiŧehr'in

būlađā:

1. būlađā:

Kaside 7

Mısra: 72

Güzel söz söyleyenler.

71. Sensin ol ŧadr-niŧin-i hüner ü 'irfān kim

72. Ħıdmetünde būlađā ŧaf-ı ni'āli yer ider

būlađā-yı 'aŧr:

1. būlađā-yı 'aŧrı:-ı

Kaside 6

Mısra: 17
Çağın yazarları.

17. Düşürüp hayrete yek-ser bülağā-yı ‘aşrı
 18. Oldılar gūş idicek cümlesi engüşt-gezān

bühtān:

1. **bühtān:**

Gazel 21

Mısra: 15

İftira, yalan, asılsız söz.

15. Hāk bilür söylenilen cümle dūrūg u bühtān
 16. Bendeñüz söylemedim ol sūhan-ı menfūrı

bülbül:

1. **bülbül:**

Terkib-bend 1

Mısra: 29

Güzel sesiyle bilinen kuş II âşık.

29. Dirdi çemende bülbül işütse terānemi
 30. Āhır yaqar bu şu‘le-i āvāz lānemi

2. **bülbülüm:-üm**

Terkib-bend 1

Mısra: 53

Güzel sesiyle bilinen kuş II âşık.

53. Ben bülbülüm çemende nevā itmek isterüm
 54. Ben gül-bedenler içre şafā itmek isterüm

3. **bülbül:**

Tahmis 2

Mısra: 11

Güzel sesiyle bilinen kuş II âşık.

11. Şanma bī-cā şāh-ı verd üstünde bülbül zār ider
 12. Öyle beyhüde figān ü nāle-i hem-vār ider

4. **bülbül:**

Kaside 3

Mısra: 52

Güzel sesiyle bilinen kuş II âşık.

51. ‘İzzetā nāleñe gūş aşmayacak ol gül-i nāz
 52. Eyleme bīhüde bülbül gibi feryād-ı hezār

5. **bülbüller:-ler****Kaside 9**

Mısra: 3

Güzel sesiyle bilinen kuş II âşık.

3. Nağam-rîz oldu bülbüller çemende

4. Açıldı gönce-i hâtır ne gamdur

6. **bülbül:****Kaside 9**

Mısra: 45

Güzel sesiyle bilinen kuş II âşık.

45. Görüp bu hâleti bülbül çemende

46. Neşâtından gazel-senc-i nağamdur

7. **bülbüle:-e****Gazel 17**

Mısra: 4

Güzel sesiyle bilinen kuş II âşık.

3. Rakîbüñ yâr ile âmîzişündendür bu feryādum

4. Gülüñ hâre kırânı bülbüle efgân ider îrâs

8. **bülbülidür:-i, -dür****Gazel 22**

Mısra: 7

Güzel sesiyle bilinen kuş II âşık.

7. Bir gülbün-i nāzuñ yine dil bülbülidür kim

8. Gül-ruhlar içinde añılur lâle-ħad Aħmed

9. **bülbül:****Gazel 159**

Mısra: 1

Güzel sesiyle bilinen kuş II âşık.

1. Yine bülbül gibi nālān olacaķ dem geldi

2. Yine ‘uşşāķ perîşān olacaķ dem geldi

10. **bülbüle:-e****Gazel 80**

Mısra: 7

Güzel sesiyle bilinen kuş II âşık.

7. Güllerüñ bülbüle nisbet hāra

8. Ħande-i bî-sebebin çok gördük

11. **bülbül:****Gazel 94**

Mısra: 1

Güzel sesiyle bilinen kuş II âşık.

1. Bezm-i çemene şarf-ı nigāh eyledi bülbül
2. Hārı gül ile gördi bir āh eyledi bülbül

12. **bülbül:****Gazel 94**

Mısra: 2

Güzel sesiyle bilinen kuş II âşık.

1. Bezm-i çemene şarf-ı nigāh eyledi bülbül
2. Hārı gül ile gördi bir āh eyledi bülbül

13. **bülbül:****Gazel 94**

Mısra: 4

Güzel sesiyle bilinen kuş II âşık.

3. Gülşende seher nağme-serā oldı şabādan
4. Hāl-i dil-i 'uşşākı tebāh eyledi bülbül

14. **bülbül:****Gazel 94**

Mısra: 6

Güzel sesiyle bilinen kuş II âşık.

5. Olmaya diyü pā-zede-i leşger-i sermā
6. Kuşadası'nı vardı penāh eyledi bülbül

15. **bülbül:****Gazel 94**

Mısra: 8

Güzel sesiyle bilinen kuş II âşık.

7. Tutdığı gibi şahne-i dey yapdı yuvasın
8. Bilmem yine āyā ne günāh eyledi bülbül

16. **bülbül:****Gazel 94**

Mısra: 10

Güzel sesiyle bilinen kuş II âşık.

9. 'İzzet o gül-endām idicek 'azm-ı çemenzār
10. Bāl ü perüñ efgende bir āh eyledi bülbül

17. bülbül:**Gazel 102**

Mısra: 12

Güzel sesiyle bilinen kuş II âşık.

11. H̄'âbı giceler terk idüp efğân ideyorsın

12. Kaşduñ nedür ey bülbül uyansun mı efendüm

18. bülbül:**Gazel 105**

Mısra: 10

Güzel sesiyle bilinen kuş II âşık.

9. Mânend-i Necîb olsam o gül-rûya muķârin

10. Bülbül gibi 'İzzet iderüm ben de terennüm

19. bülbüller:-ler**Gazel 128**

Mısra: 12

Güzel sesiyle bilinen kuş II âşık.

11. Ol gül-i nev-hîz-i işve bâğa kıldıkça güzâr

12. Eylesün bülbüller âğâz-ı nevâ-yı nev-zemîn

20. bülbül:**Gazel 143**

Mısra: 7

Güzel sesiyle bilinen kuş II âşık.

7. Bülbül dañı bir kaç güne dek nâleye başlar

8. Şimden girü gūş-ı nağm-ı şubh-dem eyle

bülbül kesil:**1. bülbül kesilürler:-ür, -ler****Gazel 48**

Mısra: 3

Ne biliyorsa söylemeye başlamak.

3. Gülşen-i hüsnine bülbül kesilürler yek-ser

4. Görseler gül gibi bir tâze püser 'âşıklar

bülbülân-ı cemen:**1. bülbülân-ı cemen:****Gazel 7**

Mısra: 2

Çimenliğin bülbülleri II âşıklar.

1. Ceyb-i gül bes ki derīde' st zi-pür-zāri-i mā
2. Būlbūlān-ı çemen üftāde be-ğam-ḥ'āri-i mā

būlbūlāsā:

1. **būlbūlāsā:**

Kaside 1

Mısra: **6**

Būlbūl gibi.

5. Sünnet-i ḥayr-ı beşerdür çü tefe'ül bi'l-ḥayr
6. Būlbūlās olalum nāme-serā-yı nuşret

2. **būlbūlāsā:**

Gazel 16

Mısra: **13**

Būlbūl gibi.

13. Būlbūlāsā gice efkārūñla
14. Nālehāyem be-felek mi-peyvest

3. **būlbūlāsā:**

Gazel 126

Mısra: **3**

Būlbūl gibi.

3. Būlbūlāsā iderüm nāle vü zār
4. Gül-i ruḥsār-ı 'araḳ-paşuñ için

būlbūl-i zār:

1. **būlbūl-i zārı:-ı**

Kaside 8

Mısra: **58**

İnleyen būlbūl II âşık.

57. Benüm ol nağme-perdāz-ı gülistān-ı ma'ānī kim
58. Şarīr-i kilküm eyler lāl-i ḥayret būlbūl-i zārı

būlbūl-mānend:

1. **būlbūl-mānend:**

Gazel 41

Mısra: **3**

Būlbūl gibi.

3. Dem çeküp bāğda būlbūl-mānend
4. Ey dil āheng-i nevālar demidür

bülend ol:**1. bülend olmakda:-mağda****Gazel 155**

Mısra: 10

*Yükselmek.***9.** Göñüller bir büt-i tersāya hayrān oldı kim dem dem**10.** Bülend olmakda deyr-i hüsnünün āvāz-ı nākūsı**bün-i harf:****1. bün-i harfünde:-üñ, -de****Kaside 6**

Mısra: 14

*Sözün temeli.***13.** Münderic nazm-ı belīgüñde hezārān mazmün**14.** Müstetir her bün-i harfünde nice sırr-ı nihān**bün-ı hum:****1. bün-ı hum:****Gazel 105**

Mısra: 8

*Şarap küpünün dibi.***7.** Dipsüz dime hum-hāne-i hikmetde kararı**8.** Cāy olmuş idi çünkü Felātün'a bün-ı hum**bünyān:****1. bünyān:****Kaside 6**

Mısra: 92

*Yapı, bina.***91.** Elde mīzān-ı kalem hendese dānān-ı sūhan**92.** Kaşr-ı evşāfına bu resme ururlar bünyān**bürde:****1. bürde:****Gazel 87**

Mısra: 11

*Arapların ihram gibi büründükleri aba, hırka.***11.** Mānend-i düzd- i şeb-rev ider bürde dilleri**12.** Pinhān olup kemīngēh-i zülf-i siyehde hāl

bürhân:1. **bürhân:****Kaside 6**

Mısra: 100

Delil, ispat.

99. Vâlid-i mâcidine hayr-ı halef oldığına

100. Saña besdür se mehâdim-i girâmî bürhân

bürüdet:1. **bürüdet:****Kaside 8**

Mısra: 41

Soğukluk.

41. Hevâlarda bürüdet müsteban ü cân u ten lertzân

42. Bize şun sâkı sen ol âteş-i seyyâleyi bārî

2. **bürüdet:****Gazel 161**

Mısra: 4

Soğukluk.

3. Germi-i meclis-i aḥbāba çalış hem-çü temmüz

4. Araya katma bürüdet hele dey-mâh gibi

bürün:1. **büründi:-di****Gazel 7**

Mısra: 4

Sarılmak, örtünmek.

3. Tebdîl-i kisve kıldı ‘arūs-ı cemâl-i yâr

4. Bir pullı nev-nikâba büründi nehâyeti

büryân:1. **büryân:****Gazel 47**

Mısra: 16

Kebab (gibi kızarma) II âşığın gönü.

15. Nâr-ı ḥasretle kebâb oldığımı fehm itmiş

16. Acıyup ḥâlime şad sūz ile büryân ağlar

büryân it:

1. büryân ideyor:-e, -yor

Gazel 162

Mısra: 5

Yakmak.

5. İdeyor bezm-i felekde büryân

6. Döndire döndire devrân hameli

büt:

1. büt:

Gazel 21

Mısra: 11

Put, güzel II sevgili.

11. Ger der-âyîne be-bîned rûh-ı hod-râ ân büt

12. Tâ me-pendâr ki dîger veşenî mî-cüyed

büt-hâne-i dalâl:

1. büt-hâne-i dalâl:

Gazel 87

Mısra: 6

Sapıklık tapınağı.

5. Şaldı cihâna velvele nâkûs-ı şöhreti

6. Oldı rehîn-i gülgüle büt-hâne-i dalâl

büt-hâne-i havâl:

1. büt-hâne-i hayâli:-i

Gazel 55

Mısra: 14

Hayalin tapınağı.

13. Bir kâfirin taşavvur-ı hüsnüyle 'İzzet' üñ

14. Büt-hâne-i hayâli ser-â-ser nuķûş-ı nâz

büt-i âfet-nigâh:

1. büt-i âfet-nigâhı:-ı

Gazel 66

Mısra: 10

Güzel bakışlı put II sevgili.

9. Şanem-perest-i dilüm deyr-i hüsn-i behcetde

10. Görünce ol büt-i âfet-nigâhı deng olmuş

büt-i bî-gâne-edā:**1. büt-i bî-gâne-edā:****Gazel 100**

Mısra: 1

Kayıtsız cilvenin güzeli.

1. Āh ey büt-i bî-gâne-edā maḥremüñ olsam
 2. Aḥvālümü hep söyler idüm hem-demüñ olsam

büt-i işve:**1. büt-i işve:****Gazel 100**

Mısra: 14

İşveli put II sevgili.

13. Hep ḥātır-ı 'İzzet' de varur sâkin olurdum
 14. 'Älemde senüñ ey büt-i işve ğamuñ olsam

büt-i işve-gîr:**1. büt-i işve-gîrin:-in****Kaside 3**

Mısra: 37

Cilve yayan güzel II sevgili.

37. Bir büt-i işve-gîrin firqati kâr itdi dile
 38. Qomadı genc-i derünümde benüm şabr u qarâr

büt-i mağrūr :**1. büt-i mağrūr :****Kaside 2**

Mısra: 76

Kendini beğenmiş put II sevgili.

75. Niğāhı mest-i mey-i nāz dīdesi maḥmūr
 76. Gelür ne ḥālet ile seyr it ol büt-i mağrūr

büt-i nahvet:**1. büt-i nahvet:****Gazel 1**

Mısra: 11

Kibir putu II sevgili.

11. Ey büt-i nahvet perest-i deyr-i istiğnā yine
12. Çın-i ebrū cebhe zīb-i infi'āl olmuş saña

büt-i nāzik:

1. büt-i nāzik:

Gazel 30

Mısra: 13

Zarîf put II sevgili.

13. Çeşmi gibi îmānı siyeh bir büt-i nāzik
14. Düzd-i niğehi muntazır-ı gâretimüzdür

büt-i nāziş-ger-i bî-gāne-edā-yı nuşret:

1. büt-i nāziş-ger-i bî-gāne-edā-yı nuşret:

Kaside 1

Mısra: 16

Yardımanın nazlı, pervasız güzeli.

15. Āşnā-rūluğa meyl itdi bu ešnâlarda
16. Büt-i nāziş-ger-i bî-gāne-edā-yı nuşret

büt-i sîmîn-ten:

1. büt-i sîmîn-tendür: -dür

Kaside 6

Mısra: 25

Gümüüş tenli, gümüüş gibi parlak ve beyaz vücutlu dilber II sevgili.

25. Tâları tâze-edā bir büt-i sîmîn-tendür
26. Şâların her birisi veşen-i deyr-i beyân

büt-i tersā:

1. büt-i tersāya: -y, -a

Gazel 155

Mısra: 9

İmansız güzel II sevgili.

9. Göñüller bir büt-i tersāya hayrân oldı kim dem dem
10. Bülend olmağda deyr-i hüsününñ âvâz-ı nākūsı

büt-nigâr-ı deyr-i ma'nî:

1. büt-nigâr-ı deyr-i ma'nî:

Kaside 9

Mısra: 99

Mana kilisesinin put gibi güzeli.

99. Benüm ol büt-nigâr-ı deyr-i ma'nî
100. Ki her bir mısra'am beytü's-şanemdür

büt:

1. **bütüñ:-üñ**
Gazel 121
Mısra: 1
Put II güzel, sevgili.

1. O bütüñ beñzemez ebrūsuna mäh-ı ramazān
2. Diñleme egri şehâdetleri bi'llāh yalan

büyü:

1. **büyüdükçe:-dükçe**
Gazel 20
Mısra: 5
Yaşı artmak, yaşı ilerlemek.
5. Büyüdükçe analar ağladacağdur bilesün
6. Küçücükden ser-i hâtır-şikenândur Aḥmed

2. **büyüsün:-sün**
Gazel 82
Mısra: 8
Yaşı artmak, yaşı ilerlemek.

7. Serv-i bustān-ı leṭâfet olacağdur seyr it
8. Büyüsün o ḳad-i bālā küçücükdür küçücük

3. **büyüdün:-dü, -ñ**
Gazel 151
Mısra: 7
Yaşı artmak, yaşı ilerlemek.

7. Büyüdün ḳorḳarum ey şüh-ı sitem-ger dırsin
8. Küçicekdüm de o dem şimdi ferāmüşumda

büyük:

1. **büyük:**
Kaside 3
Mısra: 35
Nitelikleri bakımından başkalarından ayırt edilecek kadar üstün, değerli.

35. Şöyle ṫursun o da bir başka büyük ma'nidür
36. Baña her demde olan nāṫıḳa-bend-i güftār

2. büyük:**Gazel 82**

Mısra: 6

Çok etkili, etkisi kuvvetli.

5. Dil-i 'uşşâkda ümniye-i bezm-i ünsi

6. Bir büyük derddür ammâ küçükdür küçücük

büyüt:**1. büyütüdi:-di****Tahmis 2**

Mısra: 4

Büyümesine hizmet etmek.

3. Dir görüp bu kâmet-i mümtâz ile tûbâ seni

4. Mest-i nâzum kim büyütüdi böyle bî-pervâ seni

büzürg:**1. büzürg:****Kaside 6**

Mısra: 115

Büyük, ulu.

115. Sâlde hürde hîredde yine ammâ ki büzürg

116. Re'y ü tedbîrde pîr hüsni ü melâhatde civan

2. 4. C**câ:****1. câ:****Kaside 5**

Mısra: 14

Yer, mahal.

13. Bir şema' ki pervânesi hürşîd-i cihân tâb

14. Envârı fûrû-tâfte her câ Yeñişehr'e

câ-be-câ:**1. câ-be-câ:****Gazel 9**

Mısra: 4

Yer yer.

3. Mû-miyâna tağ o sîmîn hanceri ey mâh-ı nev

4. Eyle îmâ ya'ni tîğ-i ebrûvânuñ câ-be-câ

2. **cā-be-cā:****Gazel 29**

Mısra: 4

Yer yer.

3. Bir tecellī-zāra döndi şahn-ı gülzār-ı cihān
4. Cūş-ı lāle şu'le şaldı cā-be-cā nev-rūzdur

3. **cā-be-cā:****Gazel 42**

Mısra: 11

Yer yer.

11. Kūhsārdan ma'ādin ider cā-be-cā zuhūr
12. Ṭab'-ı kibāra farṭ-ı mürüvvat şığışmıyor

Ca'fer:1. **Ca'fer:****Kaside 10**

Mısra: 33

Cafer, kişi ismi.

33. 'Ahd-i cūdunda anuñ hātem ü Ma'n ü Ca'fer
34. 'Acabā hāṭıra dirler mi huṭūr eyleyelüm

cāhil:1. **cāhille:-le****Gazel 6**

Mısra: 14

Acemi, toy, tecrübesiz (kimse).

13. Cennetdür 'İzzet ehl-i kemālün mecālisi
14. Cāhille ihtilāṭ cehennem gelür baña

2. **cāhil:****Gazel 134**

Mısra: 10

Acemi, toy, tecrübesiz (kimse).

9. Nās ile hīç eylemez 'āqil ü dānā cedel
10. Başına ğavğaları cāhil olandur alan

cām:1. **cām:****Tahmis 2**

Mısra: 19

Kadeh II şarap.

19. Bir elünde gül bir elde cām geldüñ sākīyā
20. Kağısın alsam güli yāhūd ki cāmı yā seni

2. cāmı:-ı

Kaside 9

Mısra: 38

Kadeh II şarap.

37. Bu hengām-ı meserret-intimāda
38. Ānuñ kim cāmı var destinde Cem 'dür

3. cām:

Gazel 15

Mısra: 2

Kadeh II şarap.

1. Benüm bu bezm-i fāni-i cihānda kām alan 'İzzet
2. Elünden sākī-i sīmīn-sākın cām alan 'İzzet

4. cām:

Gazel 114

Mısra: 11

Kadeh II şarap.

11. Bir iki cām ile ser-germ olalum da şöıra
12. Diñle sen ben diyeyim hāl-i dil-i sūzānum

5. cāmı:-ı

Gazel 122

Mısra: 6

Kadeh II şarap.

5. Bezm-i ıarabda gördüm o sākī-i şīvekār
6. ıutmuş elinde cāmı ne nāzük ne nāzenīn

6. cāmı:-ı

Gazel 143

Mısra: 10

Kadeh II şarap.

9. Bağ lāleler eşküfte ıarāvetle efendüm
10. Al cāmı ele def'-i hūmār-ı elem eyl

7. cāmı: -ı

Tahmis 2

Mısra: 20

Kadeh.

19. Bir elüñde gül bir elde cām geldüñ sākīyā
20. Kağısın alsam güli yāhūd ki cāmı yā seni

cāme:

1. cāmenüñ:-nüñ

Tahmis 2

Mısra: 7

Elbise, çamaşır, giyecek şey.

7. Sevdiğüm çekmeñ ne mümkün şıkletüñ her cāmenüñ
8. Tār u pūd-ı hānde-i gülden gerek pīrāhenüñ

cāme-pūş-ı 'āriyet:

1. cāme-pūş-ı 'āriyet:

Gazel 124

Mısra: 3

Ödünç elbise giyen.

3. Nev-'arūs-ı hüsni olmaz cāme-pūş-ı 'āriyet
4. Reng-i ruhsār-ı dil-ārāsı berīdür gāzeden

cām-ı 'acz:

1. cām-ı 'aczin:-in

Kaside 1

Mısra: 25

Güçsüzlüğün kadehi.

25. Cām-ı 'aczin der-i hum-hāne-i 'avn-i haqq'da
26. Keşkül itsün yine her bāde-gedā-yı nuşret

cām-ı Cem:

1. cām-ı Cem:

Gazel 36

Mısra: 9

Şarabın mucidi eski İran padişahlarından Cem'in içki kadehi.

9. Bezmdede cām-ı Cem nāmındaki devr eyleyen sāgar
10. Şafā-yı cevher-i āyīne-i İskenderīdendür

cām-i dil-i zār:

1. cām-i dil-i zārı:-ı

Gazel 16

Mısra: 2

İnleyen gönlün kadehi.

1. Yeter ey şāhid-i peymāne be-dest
2. Eyledüñ cām-i dil-i zārı şikest

cām-ı hurşīd:

1. cām-ı hurşīde: -e

Gazel 15

Mısra: 7

Güneş kadehi.

7. Tenezzül mi ider dest-i felekden cām-ı hurşīde
8. O māhın meclisinde sāğar-ı ibrām alan ‘İzzet

cām-ı ‘işret:

1. cām-ı ‘işretten: -den

Gazel 92

Mısra: 2

İçki kadehi II yaşam kadehi.

1. Künc-i firqat meskenümdür bezm-i vaşlundan bedel
2. Kāse kāse zehr içer dil cām-ı ‘işretten bedel

cām-ı lāle:

1. cām-ı lāle:

Kaside 9

Mısra: 43

Lale renkli kadeh.

43. Mey-i hamra ile pür cām-ı lāle
44. ‘Aceb bir rind-i bī-pervā-yı hemdür

cām-ı mey-i gül-reng:

1. cām-ı mey-i gül-rengi: -i

Kaside 3

Mısra: 45

Gül renkli şarabın kadehi.

45. Kağı meclisde ‘aceb cām-ı mey-i gül-rengi
46. Nüş ider bilsem o gönce-dehen-i lāle- ‘izār

cām-ı şahbā:

1. cām-ı şahbā:

Gazel 109

Mısra: 7

İçki kadehi.

7. Dehen-i mü'min-i kâmilde çü cām-ı şahbā
8. Deverān itse revā her dem ü her bār kâsem

cām-ı ta'bir:

1. cām-ı ta'birümdedür:-üm, -de, -dür

Gazel 37

Mısra: 1

Rüyaları, sırları açıklayan kadeh II Hz. Yusuf.

1. Neş'e-i rûh-ı mezāya cām-ı ta'birümdedür
2. Sırr-ı 'icāz-ı Mesihā feyz-i takrürümdedür

cām-ı zer:

1. cām-ı zer:

Gazel 150

Mısra: 4

Altın kadeh.

3. Bir sīm-sā'id itmeyicek bezmi pür-fürüg
4. Rindān elinde cām-ı zer olmuş ne fā'ide

cān:

1. cānuma:-um, -a

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Can II gönül.

1. Kār itdi cānuma eşer-i sūz-ı iftirāk
2. Günden güne 'alevleniyor nār-ı iştiyāk

2. cān:

Kaside 2

Mısra: 92

Can II ruh, gönül.

91. Benüm o şā'ir-i mu'ciz-edā-yı nādire-gū
92. Ki sihr-i hūsn-i beyānumla ins ü cān meshūr

3. cān:

Kaside 8

Mısra: 41

Beden, vücut.

41. Hevālarda bürüdet müsteban ü cān u ten lertzān
42. Bize şun sākī sen ol āteş-i seyyāleyi bārī

4. cān:

Kaside 10

Mısra: 19

Can II gönül.

19. Biz de bir āfete biñ cān ile urbān olalum

20. Tekye-i Őıdda ĩfā-yı nüzūr eyleyelüm

5. cān:

Kaside 16

Mısra: 65

Can II gönül.

65. Dir ey cān ire gizli cānum Amed

66. ü sensin cümle hūbāna ser-āmed

6. cānum:-um

Kaside 16

Mısra: 65

Can II ruh, gönül.

65. Dir ey cān ire gizli cānum Amed

66. ü sensin cümle hūbāna ser-āmed

7. cānımız:-ımız

Gazel 34

Mısra: 15

Can II ruh, gönül.

15. Taarrub itmege yāre ne cānımız ‘İzzet

16. Uzadan eyleyelüm merabā yeñieridür

8. cānlar:-lar

Gazel 43

Mısra: 3

Can II ruh, gönül.

3. Cānlar āzurde-i ebrū-yı kemāndāruñdur

4. Sīneler hep hedef-i nāvek-i āzāruñdur

9. cānı:-ı

Gazel 48

Mısra: 12

Can II ruh, gönül.

11. Bī-tevakuf hele sevdikleri Őūhun yolına

12. Ser ile cānı fedā eylediler ‘āŐılar

10. **cānsa:-sa****Gazel 59**

Mısra: 12

Can II ruh, gönül.

11. Sen hemān vir bize peymāne-yi rūḥ-efzāyı
12. Maṭlabuñ cānsa da ey sāḳi-i fettān virürüz

11. **cān:****Gazel 61**

Mısra: 2

Can II ruh, gönül.

1. Ugraduḳ derde iki āfet-i devrān ile biz
2. Dille sevdük birisin birisini cān ile biz

12. **cān:****Gazel 61**

Mısra: 6

Can II ruh, gönül.

5. Kim dimiş kim dil-i vāḥidde iki yār olmaz
6. İşte ser-geştelerüz ‘aşık-ı dü cān ile biz

13. **cān:****Gazel 106**

Mısra: 8

Can II sevgili.

7. Gelürüm ḥāneñe bir gice demüşdüñ şimdi
8. Ben nişār-ı ḳademüñ itmegiçün cān be-kefüm

14. **cānum:-um****Gazel 114**

Mısra: 4

Sevgili, gönül.

3. Mest-i saḡār-keşüm ‘ayyāş-ı ḳalender-revişüm
4. Ser-girān-ı mey-i pür-neşve-i nāzum cānum

15. **cānum:-um****Gazel 114**

Mısra: 14

Can II gönül.

13. Sāḳiyā şun meded ol bāde-i rūḥ-efzāyı
14. Ki leb-i yār-ı mey-āşāma çekindi cānum

16. **cāna:-a****Gazel 128**

Mısra: 5

Can II gönül.

5. Fıkr-i gisū-yı perīşānuñla cāna var mıdur
6. Sünbūlistān-ı hayālüm gibi cāy-ı nev-zemīn

17. **cānuma:-um, -a****Gazel 135**

Mısra: 7

Can II gönül.

7. Tenhālīk amān cānuma kār eyledi bi'llāh
8. Luṭf ile ḥalāş eyleye Mevlā bu belādan

18. **cānumı:-um, -ı****Gazel 148**

Mısra: 4

Can II gönül.

3. Āteş-i 'aşkıyla sūzānum o bī-rahm āfetūñ
4. Cānumı yaḫarsa da baḡrum kebāb eylerse de

19. **cān:****Gazel 159**

Mısra: 14

Can II gönül.

13. 'İzzetā luṭfi nedür ḡayrı ḡudāz u sūzuñ
14. Cān nişār-ı reh-i cānān olacaḫ dem geld

cān at:1. **cān atıyor:-a, -yor****Gazel 121**

Mısra: 4

Şiddetle arzu etmek, çok istemek.

3. Belki itfā-yı ḥarāret ider ümmīdi ile
4. Bir içim şu lebine cān atıyor teşne-dilān

2. **cān atdığımız:-dığ, -ımız****Gazel 158**

Mısra: 8

Şiddetle arzu etmek, çok istemek.

7. Her dem heves-i cünbüş-i ebrūnla cānā
8. Cān atdığımız ḫabza-i şemşīre degül mi

cān vir:**1. cān virür:-ür****Gazel 125**

Mısra: 1

(Bir şey uğruna) Canını fedâ etmek.

1. Yāra ‘āşık cān virür hem-şohbet olsun olmasun
2. Şem‘e pervāne yanar germ-i ülfet olsun olmasun

2. cān virürüz:-ür, -üz**Gazel 59**

Mısra: 2

(Bir şey uğruna) Canını fedâ etmek.

1. Şanma cānā bize cevri etmeñle yān virürüz
2. Biz şehīd olmağa tīg-i müjene cān virürüz

cānā:**1. cānā:****Tahmis 2**

Mısra: 1

Sevgilim, canım, ey dost.

1. Hūrlar birkaç kadehle mest idüp cānā seni
2. Alsalar bāğ-ı behište gitseler farzā seni

2. cānā:**Kaside 8**

Mısra: 43

Sevgilim, canım, ey dost.

43. ‘İzār-ı āteşinüñ gāh u bī-geh yād ile cānā
44. ‘Alevlenmekdedür kānūn-ı dilde ḥasretüñ nārı

3. cānā:**Gazel 36**

Mısra: 5

Sevgilim, canım, ey dost.

5. Tebessümle nedür tūḫī gibi ol söyleyiş cānā
6. Meger känd-i kelāmuñ ḥande-i kebk-i derīdendür

4. cānā:**Gazel 45**

Mısra: 5

Sevgilim, canım, ey dost.

5. Biz nice şabr idelüm cānā gül-ruhsāruña
6. Dil-rubālar mübtela meh-pāreler mecbürdur

5. cānā:

Gazel 59

Mısra: 1

Sevgilim, canım, ey dost.

1. Şanma cānā bize cevri etmeñle yān virürüz
2. Biz şehīd olmağa tīğ-i müjene cān virürüz

6. cānā:

Gazel 64

Mısra: 9

Sevgilim, canım, ey dost.

9. Ser-tā-be-ķadem ħüsn-i cihān-sūzuña cānā
10. Bir başķa nümāyiş vireyor ziyet-i elmās

7. cānā:

Gazel 136

Mısra: 7

Sevgilim, canım, ey dost.

7. Cānā şarāb-ĥāne-i çeşmüñde mest olup
8. Ĥün-rīz-i ġamzeñ eyledi naĥvetle ķaşd-ı cān

cānān:

1. cānānum: -um

Terkib-bend 1

Mısra: 14

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

13. Geldikçe yāda serv-i ĥırāmānum aġlarum
14. Añdikça ben o sevgili cānānum aġlarum

2. cānān:

Kaside 16

Mısra: 74

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

73. Nedür bu çekdigüm ĥübān elinden
74. Vefā görmez miyüm cānān elinden

3. cānān:

Gazel 34

Mısra: 7

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

7. Derūnumı kīse meydānı ‘add idüp cānān
8. Nūķūd-ı şabrı қоşar kim қаpa yeñiçeridür

4. **cānānum:-um**

Gazel 114

Mısra: 1

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

1. Ser-hoşum bāde-perestüm melegüm cānānum
2. Rind-i bī-bāk levendüm güzelüm fettānum

5. **cānā :**

Gazel 158

Mısra: 7

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

7. Her dem heves-i cünbüş-i ebrūnla cānā
8. Cān atdıımız kabza-i şemşire degül mi

cāndan:

1. **cāndan:**

Gazel 159

Mısra: 9

Büyük bir samimiyetle, yürekten.

9. Ki benüm cāndan ‘azīzüm o server-i sīnem
10. ‘Arz-ı hüsn ile hırāmān olacaq dem geldi

cānlan:

1. **cānlanuruz:-ur, -uz**

Kaside 7

Mısra: 29

Canlılık, hareketlilik kazanmak, hareketlenmek.

29. Belki şihhat buluruz biz de biraz cānlanuruz
30. Derd-i hasret niçe bir itsün esīr-i pister

cārī ol:

1. **cārī olmaz:-maz**

Kaside 8

Mısra: 8

Akmak.

7. Şuyun bulurdı el-ḥaḳ encād ol rütbe ‘ālemde
8. Ki āb-ı eşk olmaz nāv-dān-ı dīdeden cārī

cāsūs:

1. cāsūs:

Gazel 56

Mısra: 14

Esrar araştırıcı, gizli Şeyleri öğrenen, çayı.

13. Hāl-i ‘uřřāk-ı perīřānı teccsüsde yine

14. ‘İzzetā ğamze-i dil-ber gibi cāsūs olmaz

cāy:

1. cāyem:-em

Gazel 14

Mısra: 9

Yer.

9. ‘İzzet ‘araşat-ı ğam-ı ‘aşk’est çü cāyem

10. Min-ba’d be-d-īn bende çi pervā-yı kıyāmet

2. cāy:

Gazel 105

Mısra: 8

Makam.

7. Dipsüz dime ğum-ğāne-i ğikmetde kararı

8. Cāy olmuş idi çünki Felāṭūn’a bün-ı ğum

3. cāy:

Gazel 113

Mısra: 7

Yer, mahal, mevki.

7. Bir yerde karar eylemesem cāy ‘aceb mi

8. Cūlar gibi bir serv-i ser-efrāza kapıldum

cāy-ı dehān:

1. cāy-ı dehān:

Kaside 6

Mısra: 46

Ağzın yeri.

45. Nūnını eyleseler mimine taḳdīm sezā

46. Ebrū bālāda olur zīrdedür cāy-ı dehān

cāy-ı havāl:

1. cāy-ı ḡayāl:-i

Gazel 97

Mısra: 9
Hayalin yeri.

9. Cāy-ı hayālî itmişiken kaşr-ı dīde mi
10. Gör ğadri kim cezā-yı Sinimmār'a uğradum

cāy-ı müferrih:

1. **cāy-ı müferrih:**

Gazel 132

Mısra: 1

Ferahlık veren yer.

1. Bir cāy-ı müferrih mi var 'ālemde vatandaşın
2. Bu sırrı su'āl it yine ğurbette gezenden

cāy-ı necāt:

1. **cāy-ı necāt:-ı**

Kaside 4

Mısra: 37

Kurtuluş yeri.

37. Dār-ı dünyāda egerçi cāy-ı necātı yogise
38. Kūşe-i ğūra şığınmağdur aña re'y-i şavāb

cāy-ı nev-zemīn:

1. **cāy-ı nev-zemīn:**

Gazel 128

Mısra: 6

Yeni mevki.

5. Fikr-i ğisū-yı perīşānuñla cāna var mıdur
6. Sünbūlistān-ı hayālüm gibi cāy-ı nev-zemīn

cāy-ı nişest:

1. **cāy-ı nişest:**

Gazel 16

Mısra: 6

Oturma yeri.

5. Bezm-i vaşluñda eyā şūh-ı cihān
6. Ruğabādan bize yok cāy-ı nişest

cāy-ı nuşret:

1. cāy-ı nuşret:

Kaside 1

Mısra: 56

Yardım yeri.

55. Dāver-i Cem-ḥademā āşaf-ı 'lī-himemā

56. Ey der-i bārgēh-i devleti cāy-ı nuşret

cebhe:

1. cebhe:

Gazel 1

Mısra: 12

Yüz, alın.

11. Ey büt-i naḥvet perest-i deyr-i istignā yine

12. Çīn-i ebrū cebhe zīb-i infī'āl olmuş saña

2. cebhesindeki:-si, -n, -de, -ki

Kaside 2

Mısra: 30

Yüz, alın.

29. Cenāb-ı dāver-i Dārā-ḥadem Selīm Paşa

30. Ki bes asāletin īmāya cebhesindeki nūr

3. cebheyi:-y, -i

Gazel 13

Mısra: 11

Yüz, alın.

11. Gerdeni üzre zenaḥdānına baḳ cebheyi gör

12. Bāğ-ı cennet derecātı gibi 'İzzet kaḳ kaḳ

cebīn:

1. cebīni:-i

Gazel 26

Mısra: 10

Alın.

9. Gedālar kaḳ'-ı ümmīd-i nigāh-ı iltifāt itsün

10. Cebīni üzre ol ḥāḳān-ı ḥüsnüñ çīn-i naḥvet var

cedd:

1. cedd:

Kaside 6

Mısra: 120

Soy, sop, büyük baba.

119. Eylesün anları āsīb-i ḥaṭardan maḥfūz
120. Cedd ile vālid-i mācidle Cenāb-ı Mennān

cedd-i zafer-perver:

1. **cedd-i zafer-perveri:-i**

Kaside 2

Mısra: 33

Galibiyeti seven ata.

33. Degil mi cedd-i zafer-perveri bi-nasri'llāh
34. Alan bu yerleri düşmenleri iden maḥhūr

cedel eyle:

1. **cedel eylemez:-mez**

Gazel 134

Mısra: 9

Savaşmak, münakaşa etmek.

9. Nās ile hīç eylemez 'ākīl ü dānā cedel
10. Başına ğavğaları cāhil olandur alan

cedvel-i bāğ-ı şevk:

1. **cedvel-i bāğ-ı şevk:**

Gazel 95

Mısra: 4

Şevk bağının su kanalı.

3. Cūy-ı terāne künğ ile gülşen-i nāleden geçüp
4. Cedvel-i bāğ-ı şevk olur reşha-i nāv-dān-ı ney

cefā:

1. **cefā:**

Gazel 4

Mısra: 7

İncitme, eziyet.

7. Ehl-i dile hemīşe cefā 'ādetüñ midür
8. Ey çarḥ-ı sifle söyle bu esrardan baña

2. **cefā:**

Gazel 6

Mısra: 7

İncitme, eziyet.

7. Bilmem cefâ mı maqşadı yaruñ vefâ mıdur
8. Hem eyler 'arz-ı hışm u gâzab hem gelür baña

3. **cefâ:**

Gazel 32

Mısra: 1

İncitme, eziyet.

1. Perçeminden her ne dem ol pür cefâ tel gösterür
2. 'Âşık-ı şeydâya zencîr-i müselsel gösterür

4. **cefâ:**

Gazel 88

Mısra: 1

İncitme, eziyet.

1. Hemîşe eyledigün dil-berâ cefâ mı degül
2. Cefâ-yı dem-be-demün 'âşıkâ vefâ mı degül

5. **cefâdur:-dur**

Gazel 124

Mısra: 10

Ar. İncitme, eziyet.

9. Bûs-ı sîb-i gâbgabuñ bi'llâh almadum henüz
10. Bir cefâdur çekdigüm ol dil-ber-i ÷annâzedem

cefâ kıl:

1. **cefâ kıl:**

Kaside 16

Mısra: 42

Eziyet, zulüm yapmak; sıkıntı, üzüntü vermek.

41. Hemân sen terk-i âyîn-i vefâ kıl
42. Bu pendüm diñle 'uşşâka cefâ kıl

cefâ vü cevr it

1. **cefâ vü cevr idersin:-er, -sin**

Gazel 115

Mısra: 9

Eziyet ve azap etmek.

9. 'Uşşâka cefâ vü cevr idersin
10. Ey mülket-i hüsne şâh efendüm

cefâgerân-ı dil-âzâre:

1. cefâgerân-ı dil-âzâre:

Gazel 97

Mısra: **6**

Gönül inciterek eziyet edenler.

5. Ol vefalı yâre idi meyl-i haşırum

6. Şimdi cefâgerân-ı dil-âzâre uğradum

cefâkâr:

1. cefâkâr:

Kaside 16

Mısra: **45**

Cefa çeken, eziyet ve sıkıntıya katlanan.

45. Bu sözlerden añı şanma cefâkâr

46. Dime Eşref imiş gâyetde gaddâr

cefâ-perver:

1. cefâ-perver:

Gazel 53

Mısra: **5**

Eziyet seven.

5. Sâde-rüyâmı cefâ-perver olur hûbânuñ

6. Zîb-i ağuş-ı vefâ varsa haş-âverdesidür

cefâ-yı dem-be-dem:

1. cefâ-yı dem-be-demüñ:-üñ

Gazel 88

Mısra: **2**

Zaman zaman olan eziyet.

1. Hemîşe eyledigüñ dil-berâ cefâ mı degül

2. Cefâ-yı dem-be-demüñ ‘âşıka vefâ mı degül

cehd:

1. cehd:

Kaside 18

Mısra: **15**

Çalışıp çabalama, büyük gayret sarfetme, uğraşma.

15. Bî-sa‘y u cehd söylediği şî‘r-i dil-pezîr

16. Haşret-fezâ-yı nükteverân-ı edîbdür

cehennem:

1. **cehennem:**

Gazel 6

Mısra: 14

Ahirette günahkârların ceza ve azap görecekleri yer. "Cennet" mukabili.

13. Cennetdür 'İzzet ehl-i kemâlün mecâlisi

14. Câhille ihtilâf cehennem gelür baña

cehl-i mürekkep:

1. **cehl-i mürekkep:**

Gazel 135

Mısra: 9

Bilgisiz olduğunu bilmeme, katmerli cahillik.

9. Hep cehl-i mürekkep görünür çeşmüme şimdi

10. Anlar ki baña yâr idi hengâm-ı şabâdan

Celâlî Paşa:

1. **Celâlî Paşa:**

Kaside 1

Mısra: 33

Celali paşa, kişi ismi.

33. Ya'ni düstür-ı gazâ-pîşe Celâlî Paşa

34. Ki süm-i eşhebi gül-naqş-ı fezâ-yı nuşret

celîs-i ğam:

1. **celîs-i ğamdan:-dan**

Gazel 41

Mısra: 11

Keder arkadaşı.

11. Hücre-i dilde celîs-i ğamdan

12. Çekilüñ ğayrı ibâlar demidür

cellâd-ı çeşm:

1. **cellâd-ı çeşmi:-i**

Gazel 89

Mısra: 5

Öldürücü göz.

5. Cellâd-ı çeşmi mest olup itdükde sell-i seyf

6. Seyyâl kıldı hünümü bir tıfl-ı hürde-sâl

cellâd-ı nigâh:

1. cellād-ı nigāhuñ:-uñ

Gazel 73

Mısra: 9

Merhametsiz bakış.

9. Cellād-ı nigāhuñ baña bīm-āver olursa

10. Bir süydan ebrū çağırur lā-tehaf Eşref

cem´:

1. cem´ine:-i, -n, -e

Kaside 18

Mısra: 13

Topluluk, kalabalık.

13. Bu zümrenüñ cem´ine fā´iķ şu ´aşrda

14. Zann eylerüm ki dāver-i Dārā-nāşībdür

Cem:

1. Cem´dür:-dür

Kaside 9

Mısra: 38

Iran hükümdar sülalelerinden Pişdadiyan'a mensup olup uzun yıllar ülkesini esenlik içerisinde yönetir. Azerbaycan'a gelince güneşin doğuşuna yakın yüksek bir yere tahtını kurdurur ve güneşin doğuşu ile tahtı ve üzeri mücevherlerle süslü kaftanı parlamaya başlayınca kendisine Cemşid denilir. İdris peygamberin şeratine göre amel eden Cemşid, sonraları saltanatına güvenerek tanrılık iddiasında bulunur ve bu yüzden halkı kendisinden yüz çevirir. Dahhak, kendisinden sonra tahta geçer. Şarabın mucididir. Ayrıca meşhur bir kasesinin olduğu ve o kase ile dünyanın çeşitli yerlerini seyredebildiği söylenir.

37. Bu hengām-ı meserret-intimāda

38. Ānuñ kim cāmı var destinde Cem´dür

cemāl:

1. cemāl:

Gazel 14

Mısra: 3

Güzellik II sevgilinin yüzü.

3. Bu cemāl ü bu hüsñ ü behcetle

4. Sevmeyen var midur o dil-cūyı

2. cemāl:

Gazel 93

Mısra: 1

Güzellik II sevgilinin yüzü.

1. Mihr-i ruhuñdan alur ey meh cemāl
2. İŧti‘ale yeŧte‘ilü iŧti‘āl

cemi’yetlen:

1. cemi’yetlenür:-ür

Gazel 124

Mısra: 12

Toplanmak.

11. Oldı revnağ-yāb hağ-ı nev-zuhūruñla senüñ

12. Nüşhā-i hüsnüñ ki cemi’yetlenür ŧirāzeden

Cenāb-ı Rā’if:

1. Cenāb-ı Rā’if üñ:-üñ

Gazel 124

Mısra: 13

Raif Hazretleri.

13. İŧtihār-ı nazmıdur ‘İzzet cenāb-ı Rā’if üñ

14. Tās-ı vārun-ı sipihri ŧoldıran āvāzeden

cenāb-ı ‘ākif-i zer-bāf-ı nazm:

1. cenāb-ı ‘ākif-i zer-bāf-ı nazma:-a

Gazel 117

Mısra: 17

Şiirin altın dokuyan bilgili büyüğü.

17. Cenāb-ı ‘ākif-i zer-bāf-ı nazma arza nā-şāyān

18. Bu güne bir nesic-i sāde çıkdı destgāhumdan

cenāb-ı dāver-i dārā-ħadem Selim Paşa:

1. cenāb-ı dāver-i dārā-ħadem Selim Paşa:

Kaside 2

Mısra: 29

Hükümdara hizmet eden büyük vezir Selim Paşa.

29. Cenāb-ı dāver-i Dārā-ħadem Selim Paşa

30. Ki bes asāletin imāya cebhesindeki nūr

Cenāb-ı Lütfi-i sihr-āferin:

1. Cenāb-ı Lütfi-i sihr-āferinüñ:-üñ

Gazel 118

Mısra: 11

Sihirli söz söyleyenLütfi Hazretleri.

11. Cenāb-ı Lūtfi-i sihr-āferīnūñ nazmını tanzīr
12. Degül haddūñ o bir mu‘ciz-edādur çok çalābsın sen

Cenāb-ı Mennān:

1. **Cenāb-ı Mennān:**

Kaside 6

Mısra: 120

Mennan(kullarına hadsiz, hesapsız rızık veren Allah) Hazretleri.

119. Eylesün anları āsīb-i haṭardan maḥfūz
120. Cedd ile vālid-i mācidle Cenāb-ı Mennān

Cenāb-ı Muḥlis:

1. **Cenāb-ı Muḥlis'in:-in**

Gazel 97

Mısra: 17

Muḥlis Hazretleri.

17. ‘İzzet cenāb-ı Muḥlis’in āsār-ı pākūñi
18. Tanzīrde selāset-i güftāre uğradum

cennet:

1. **cennetdür:-dür**

Gazel 6

Mısra: 13

Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin, iyi insanların gidecekleri yerdir II çok güzel, iç açıcı, huzur verici yer.

13. Cennetdür ‘İzzet ehl-i kemālün mecālisi

14. Cāhille iḥtilāt cehennem gelür baña

cennet-i me’vā:

1. **cennet-i me’vā:**

Kaside 5

Mısra: 4

Kur'an'da adı geçen sekiz cennetten biri. [Huld, Dâr-üs-selâm, Dâr-ül-karâr, Adn, Me'vâ, Naîm, İlliyyîn, Firdevs].

3. Zībende-i āsār-ı füyūzāt-ı ezeldür
4. Reşk itse sezā cennet-i me’vā Yeñişehr’e

cerāhat:

1. **cerāhatı:-ı**

Gazel 7

Mısra: 2

Yaradan akan irin.

1. Şanma çiçek çıkardı o tıfl-ı melâhâti
  2. 'Aks itdi rûy-ı pâkine sînem cerâhâti
- cerevân it:**

1. **cerevân ideyor:-e, -yor**

Kaside 7

Mısra: 9

Olmak, meydana gelmek.

9. İdeyor bâğçe-i hüsn-i edâdan cerevân
  10. Cûy-ı elfâza olup kûng-i kalem râh-güzer
- cerr-i valâ-yı nusret:**

1. **cerr-i valâ-yı nusret:**

Kaside 1

Mısra: 70

Yardımın yüceliğini kendine doğru çekme.

69. 'İzzetâ lâfi koyup gayrı efendüñçün kıl
  70. Kulluğuñ 'arz iderek cerr-i valâ-yı nusret
- cesed:**

1. **cesed:**

Gazel 2

Mısra: 8

Vücut, gövde.

7. Hayretle âyîne bakup endâm-ı yâre dir
  8. Billürdan dökülme cesed söylerüm saña
- cev:**

1. **cev:**

Gazel 139

Mısra: 14

Arpa tanesi.

13. 'Abeş evkâtını izâ'a iden
  14. Dem-i hârmene ne hınța gördi ne cev
- cevâb vir:**

1. **cevâb virdüm:-dü, -m**

Kaside 13

Mısra: 78

Cevaplamak, karşılık vermek.

77. Bu 'itâb ile baña kıldı hitâb
78. Âh itdüm sîneden virdüm cevâb

2. **cevāb virsün:-sün****Gazel 87**

Mısra: 16

Cevaplamak, karşılık vermek.

15. İşkāl vki' oldı yine bahş-i zülfde

16. Virsün Necîb Efendi cevāb idelüm su'āl

3. **cevāb virsün:-sün****Gazel 103**

Mısra: 13

Karşılık vermek, icabet etmek.

13. Çeşm-i mesti teşne mi hün-ı dile virsün cevāb

14. Küşe-i şimşir-i ebrüdan su'ālüm var benüm

4. **cevāb virür:-ür****Gazel 130**

Mısra: 9

Cevaplamak, karşılık vermek.

9. 'İzzet Necîb-i nükte-vere kim virür cevāb

10. Âşâr-ı kilki gıpta-fezâ-yı Cerîr iken

cevān:1. **cevānsın:-sın****Kaside 16**

Mısra: 24

Genç, delikanlı.

23. Uzatma sen şeh-i iklim-i ānsın

24. Cevānsın fitne-engiz-i cihānsın

cevāz bul:1. **cevāz buldum:-du, -m****Gazel 103**

Mısra: 5

İzin almak.

5. Yokladım ağzın miyānuñ şarmağa buldum cevāz

6. Nükte-perdāzum hayāl-ender-hayālüm var benüm

cevāz vir:1. **cevāz vireydi:-e, -y, -di****Kaside 2**

Mısra: **51**

İzin vermek, müsâade etmek.

51. Vireydi kaç' -ı zebân-ı dūrūga hükmi cevâz

52. Şehâdetin şaşırurdu o demde şâhid-i zūr

cevgân:

1. **çevgâni:-i**

Tahmis 6

Mısra: **26**

Ucu eğri cirit sopası

25. 'Āşık-ı şūrīdeler bakma begüm ma'zūrdur

26. 'Arşa-i nāzuñ senūñdür gūy u çevgāni bu gün

cevher:

1. **cevherümi:-üm, -i**

Kaside 1

Mısra: **64**

Var olan bir şeyin özü, esâsi, varlığındaki maya.

63. Ben dağı tīg-i zebānumdan idüp istimdād

64. Eyledüm cevherümi jeng-zidā-yı nuşret

cevher-i ferd-i dehân-ı mevhūm:

1. **cevher-i ferd-i dehân-ı mevhūmuñ:-uñ**

Gazel 91

Mısra: **5**

Kuruntulu ağzın eşsiz özü.

5. Göreydi cevher-i ferd-i dehân-ı mevhūmuñ

6. İderdi terk-i cedel hikmet-âşnā-yı hayāl

cevher-i hiddet:

1. **cevher-i hiddetle:-le**

Gazel 54

Mısra: **7**

Öfkenin mayası.

7. Derūni cevher-i hiddetle mümteli olanuñ

8. Ne keç-edā idügin biz kırābdan aluruz

cevheriyân-ı hüner:

1. **cevheriyân-ı hüner:**

Gazel 64

Mısra: 17
Uсталıđın kıymeti.

17. adr-i sũhanum cevheriyān-ı hũner añlar

18. zzet yine erbābı ider rağbet-i elmās

cevlān-zede-i dīde-i mũr:

1. **cevlān-zede-i dīde-i mũr:**

Kaside 10

Mısra: 4

Karıncaın gözlerinde dolaştırma.

3. İdũp irhā-yı inān esb-i ĥayāle demdür

4. Yine cevlān-zede-i dīde-i mũr eyleyelũm

cevr:

1. **cevri:-i**

Gazel 8

Mısra: 2

Eziyet.

1. Nigāh-ı merĥamet itmez o dil-řikār baña

2. Raķībe luğfi nihān cevri āřikār baña

2. **cevri:-i**

Gazel 30

Mısra: 20

Haksızlık edip incitme, eziyet, zulũm.

19. ok cevr ũ cefā eyler o meh bāri bilũr mi

20. Ol cevri eken hep dil-i bī-řākatimũzdũr

3. **cevr:**

Gazel 30

Mısra: 27

Eziyet, zulũm.

27. Cevr ile girībānımız alursa civānān

28. Bir dāmene dest urma bizũm niyyetimũzdũr

4. **cevri:-i**

Gazel 119

Mısra: 14

Eziyet, zulũm.

13. Saña bilseñ derũnī incizāb u meylini bi'llāh

14. Efendũm zzet-i zāra bu cevri elbet itmezsın

cevr et:

1. **cevr etmeñle:** *-me, -ñ, -le*

Gazel 59

Mısra: 1

Eziyet etmek.

1. Şanma cānā bize cevr etmeñle yān virürüz

2. Biz şehīd olmağa tīğ-i müjene cān virürüz

cevr it:

1. **cevr itse:** *-se*

Gazel 19

Mısra: 7

Eziyet etmek.

7. Baña şekker-lebüm tağlar kadar cevr itse şekvem yok

8. İştüñ mi ki Ferhād eylesüñ Şīrīn' den feryād

2. **cevr itse:** *-se*

Gazel 19

Mısra: 7

Eziyet etmek.

7. Baña şekker-lebüm tağlar kadar cevr itse şekvem yok

8. İştüñ mi ki Ferhād eylesüñ Şīrīn' den feryād

cevr ü cefā çek:

1. **cevr ü cefā çekmiş:** *-miş*

Gazel 40

Mısra: 9

Eziyet ve sıkıntı çekmek.

9. Bu kadar cevr ü cefā çekmiş iken bu dil-i zār

10. İster ister yine bir āfet-i devrān ister

cevr ü cefā eyle:

1. **cevr ü cefā eyler:** *-r*

Gazel 30

Mısra: 19

İncitici söz söylemek veya davranışlar yapmak.

19. Çok cevr ü cefā eyler o meh bāri bilür mi

20. Ol cevri çeken hep dil-i bī-tākatimüzdür

cevr ü sitem:

1. **cevr ü sitemden:** *-den*

Gazel 120

Mısra: 13

İncitici söz veya davranışlar.

13. Ğaraż cevr ü sitemden imtiḥān olmağ gerek yoḥsa

14. Ğüzeller hıç geçer mi ‘aşığ-ı āşüfte ḥālinden

cevr-i bī-hisāb:

1. **cevr-i bī-ḥisāb:**

Gazel 148

Mısra: 8

Hesapsız eziyet.

7. Bī-ser ü pā şad hezār üftāde-i giryānı var

8. Her ne çend ‘uşşāka cevr-i bī-ḥisāb eylerse de

cevr-i dırāz:

1. **cevr-i dırāz:**

Terkib-bend 1

Mısra: 52

Uzun cefa.

51. Perverdeyüm hezār tena‘um ile nāz ile

52. Alışmadum bu mertebe cevr-i dırāz ile

cevr-i yār:

1. **cevr-i yār:**

Gazel 92

Mısra: 3

Sevgilinin eziyeti.

3. Cevr-i yār oldı mübeddel luḥfa dirken nā-gehān

4. Mażhar-ı ‘unf u ‘itāb olduk ‘ināyetden bedel

ceyb:

1. **ceybini:** -i, -n, -i

Kaside 2

Mısra: 49

Cep. Esvabın bazı yerlerine yapılan kese.

49. İder ‘ināyet ile ceybini ḥazāne-i zer

50. Su‘āl eylemeden ḥaḥır-ı faķire ḥuḥūr

ceyb-i gül:

1. **ceyb-i gül:**

Gazel 7

Mısra: 1

Ğülün yakası.

1. Ceyb-i gül bes ki derīde’st zi-pür-zāri-i mā

2. Bülbülān-ı çemen üftāde be-ğam-ḥvāri-i mā

ceyş-i ğāretger-i kālā-yı sükūt-ı nıgeh:**1. ceyş-i ğāretger-i kālā-yı sükūt-ı nıgehüñ: -üñ****Gazel 83**

Mısra: 6

*Bakışın sessizliğinin servetini yağma eden asker.***5. Tār u mār eyledi sermāye-i sāmānumuzı****6. Ceyş-i ğāretger-i kālā-yı sükūt-ı nıgehüñ****ceyş-i sürür:****1. ceyş-i sürürun: -un****Kaside 5**

Mısra: 7

*Sevinç ordusu.***7. Girdi eline ceyş-i sürürun bu yakında****8. Ğam zann iderüm vaz' idemez pā Yeñişehr'e****cezā-yı lāyık:****1. cezā-yı lāyıkıñı: -u, -ñ, -ı****Gazel 98**

Mısra: 13

*Uygun ceza.***13. Günāhı boynuna çeksün cezā-yı lāyıkıñı****14. Varup da zülfüne ber-dār olan gönülceğizüm****cezā-yı Sinimmār:****1. cezā-yı Sinimmār' a: -a****Gazel 97**

Mısra: 10

*Mükafatı hakeden kimsenin bilakis maruz kaldığı cezaya verilen isim. İran'lı mitolojik mimarın adı olan Sinimmar'dan gelme bir kullanımdır.***9. Cāy-ı hayāli itmişiken kaçır-ı dīde mi****10. Gör ğadri kim cezā-yı Sinimmār'a uğradum****cezb eyle:****1. cezb eyler: -r****Gazel 63**

Mısra: 5

Çekmek II kendine çekmek.

5. Vādi-i hecre düşerseñ de bizi cezb eyler

6. Sendeki cezbe-i üftāde-rübāyı bilürüz

cezbe-i üftāde-rübā:

1. **cezbe-i üftāde-rübāyı:-y, -t**

Gazel 63

Mısra: 6

Aşıkları çeken cezbe.

5. Vādi-i hecre düşerseñ de bizi cezb eyler

6. Sendeki cezbe-i üftāde-rübāyı bilürüz

cezr ü med:

1. **cezr ü med:**

Gazel 39

Mısra: 5

Gel git.

5. Cezr ü med üzredür yem-i bahşāyış-ı cihān

6. Dā'im kenāra mevce-i 'ummān gelür gider

ciger:

1. **cigerüm:-üm**

Kaside 4

Mısra: 44

Ciğer II yürek.

43. Ğam u endüh-ı cihān nātıka-bend oldı baña

44. Nār-ı hırmān-ı emāni cigerüm itdi kebāb

cigerçigini yak:

1. **cigerçigini yakmış:-muş**

Terkib-bend 1

Mısra: 60

Dayanılmaz bir üzüntü vermek.

59. Bir dil-rübādan itmişe beñzersin iftirāk

60. Yakmış senüñ cigerçigini nār-ı iştiyāk

cihān:

1. **cihāna:-a**

Kaside 6

Mısra: 122

Dünya II herkes.

121. Cümlesi şadr-ı sa'ādetde muķīm olsunlar

122. İdelüm vaşfların biz de cihāna i'lān

2. **cihân:****Kaside 9**

Mısra: 2

Dünya, âlem, cihân.

1. Bahâr irdi yine ferhunde demdür
2. Tarâvetle cihân bâg-ı İrem' dür

3. **cihana:-a****Kaside 9**

Mısra: 77

Dünya, âlem, cihân.

77. O rütbe hıfzı sârîdür cihana
78. Ki gürgân hep nigâhbân-ı ğanemdür

4. **cihân:****Kaside 11**

Mısra: 24

Dünya, âlem.

23. 'Adl ü inşâfda yek-ţâ-yı zamân
24. Sâyesinde heme âsüde cihân

5. **cihânda:-da****Kaside 16**

Mısra: 7

Dünya, âlem.

7. Cihânda bu iki maĥbûb-ı dil-keş
8. Virürler ĥarmen-i ârâma âteş

6. **cihân:****Kaside 16**

Mısra: 28

Dünya, âlem.

27. Egerçi ben de bir şûĥ-ı cihânüm
28. Cihân içre müşârün bi'l-benânüm

7. **cihânda:-da****Gazel 27**

Mısra: 15

Dünya, âlem.

15. Ne kadar var ise cihânda güzel
16. Cümle âşüfte-hâl-i Eşref' dür

8. **cihān:****Gazel 38**

Mısra: 13

Dünya, âlem.

13. İderse tab‘uma ‘İzzet n’ola cihān taḥsīn

14. Bir öyle mücid-i ḥüsn-i edā mı var yokdur

9. **cihānda:-da****Gazel 49**

Mısra: 4

Dünya, âlem.

3. Sākīye meyl iden olur elbet mey-güsār

4. Herkes cihānda sevdiğinüñ meşrebiyledür

10. **cihānda:-da****Gazel 86**

Mısra: 13

Dünya, âlem.

13. Cihānda ‘İzzet-i şeydāya gālība maḥsūs

14. Bu ‘āşiqāne terāne bu şā‘irāne gāzel

11. **cihāna:-a****Gazel 87**

Mısra: 5

Dünya, âlem.

5. Şaldı cihāna velvele nākūs-ı şöhreti

6. Oldı rehīn-i gūlgule büt-ḥāne-i ḍalāl

12. **cihāndan:-dan****Gazel 96**

Mısra: 9

Dünya, âlem.

9. Germ-i bāzārı cihāndan şoğıdur

10. Ādemi rīḥ-i ḥusūm-ı ‘ālem

13. **cihāna:-a****Gazel 99**

Mısra: 8

Dünya, âlem.

7. Şehen-şāh-ı felek-cāh-ı serīr-i mülket-i fakrum

8. Cihāna rāğıb olmam zillet-i devlet kabūl itmem

14. **cihān:****Gazel 143**Mısra: **18***Dünya, âlem.*

17. Yâ Rab Veli Paşa' yı felek-câhı hemîşe

18. Turduqça cihān şāhib-i tūg u 'alem eyle

cihānbān-ı muzaffer:1. **cihānbān-ı muzaffer:****Kaside 1**Mısra: **29***Galip gelenlerin hükümdarı.*

29. Geldi zîrâ o cihānbān-ı muzaffer ki anuñ

30. Çekilür pîş-i rikābında livā-yı nuşret

cihet :1. **cihet :****Kaside 2**Mısra: **5***Yön, taraf.*

5. Fürüg-ı mihr-i meserretle tıldı çār cihet

6. Güm oldı ğam gibi âşār-ı zulmet-i deycür

cidāl:1. **cidālum:-um****Gazel 112**Mısra: **14***Tartışma, münazara.*

13. Mest idüm evzâ-ı küstāhānemüz itmiş zühür

14. Yoğsa bir ferd ile meclisde cidālum yok benüm

cilve:1. **cilve:****Gazel 3**Mısra: **6***İşvelenme.*

5. Ān mäh-ı münevver çü niķāb efkend ez-ruķ

6. Der-meclis-i mā cilve ne-mānd digeri-rā

2. **cilveñe:**-ñ, -e**Gazel 91**

Mısra: 9

Naz, işve.

9. Dirüm ki cilveñe ‘aksi kaçır-ı dīdem olur

10. Zebānile yaparum şırçadan serāy-ı ḥayāl

3. **cilvesi:**-si**Gazel 138**

Mısra: 3

Naz, işve, eda.

3. Cilvesi baht-ı siyāhuñ göre ne yūzdeñdür yine

4. Ḥaṭ gelüp oldı mu ‘arız ḥüsn-i yāre rū-be-rū

cilvegāh:1. **cilvegāh:****Gazel 29**

Mısra: 5

Cilve yeri.

5. Gör bahāriyye yine ḥübāna olmuş cilvegāh

6. ‘Arz ider her nārven-ḳad bir edā nev-rūzdur

cilvegeh-i sırr-ı nihān:1. **cilvegeh-i sırr-ı nihān:****Kaside 1**

Mısra: 47

Gizli sırların cilve yeri II sır küpü.

47. Zıhn-i şafvet-eşeri cilvegeh-i sırr-ı nihān

48. Ṭab ‘-ı pākīzesi mir ‘āt-ı şafā-yı nuşret

cilveger:1. **cilveger:****Gazel 150**

Mısra: 1

Cilveli.

1. Dilde ḥayāli cilveger olmuş ne fā’ide

2. Āyīne maḫhar-ı şüver olmuş ne fā’ide

2. **cilveger:****Gazel 158**

Mısra: 9

Cilveli.

9. Çeşmümde hayâli ne ‘aceb cilveger olsa
 10. ‘Azmüm o perî peykeri teşhîre degül mi
cilve-i râyiha-i pîrehen:

1. **cilve-i râyiha-i pîreheni:-i**

Gazel 21

Mısra: **18**

Güzel kokulu gömleğin cilvesi.

17. Geşte mehcür-ı tu Ya‘küb-şifat dîde-sefîd

18. Cilve-i râyiha-i pîrehenî mî-cüyed

cilve-nümâ:

1. **cilve-nümâ:**

Kaside 6

Mısra: **49**

Cilve yapan.

49. Şekl-i miqrâzdadur lâm-elifi cilve-nümâ

50. Yâları kıdd-i mezâyaya kabâ-yı çesbân

2. **cilve-nümâ:**

Gazel 123

Mısra: **5**

Cilve yapan.

5. Bir güzel kim ola şad şive ile cilve-nümâ

6. Eylemez mi anı erbâb-ı maḥabbet taḥsîn

cilve-zen-i küçe-i enzâr-ı temâşâ:

1. **cilve-zen-i küçe-i enzâr-ı temâşâ:**

Gazel 5

Mısra: **2**

Herkesin seyrettiği temaşa sokağının cilvelisi.

1. Ey serv-i hırâm-âver-i gülzâr-ı temâşâ

2. Ol cilve-zen-i küçe-i enzâr-ı temâşâ

cîm:

1. **cîmler:-ler**

Kaside 6

Mısra: **27**

Arapçadaki cim harfî.

27. Cīmler halka-i gīsū-yı nigār-ı ma'nī

28. Hāları hūsn-i nümāyişde mişāl-i hūrān

cirīd-i gamze:

1. **cirīd-i gamzeñ:-ñ**

Gazel 9

Mısra: 10

Yan bakışın cirid oyunu gibi olması.

9. Var ise iqbālūñ ol gāhī sūvār-ı esb-i nāz

10. Şalma ammā kim cirīd-i gamzeñ öyle her yana

cirm-i meh-i nev:

1. **cirm-i meh-i nev:**

Kaside 4

Mısra: 24

Yeni ayın büyüklüğü.

23. O civān-baht-ı felek-pāye ki bindükçe olur

24. Esb-i iclāline cirm-i meh-i nev sīm rikāb

cism:

1. **cismüme:-üm, -e**

Gazel 44

Mısra: 3

Cisim II vücut.

3. Gördükçe düşse cismüme lerziş 'aceb mi yā

4. Teb-rīz iden beni leb-i teb-hāledārıdur

cism-i dil-ārā:

1. **cism-i dil-ārāmı:-m, -ı**

Gazel 90

Mısra: 1

Gönül süsleyen beden.

1. Ser-te-ser ol şanemüñ cism-i dil-ārāmı güzel

2. Fem-i gül-fāmı güzel dīde-i bādāmı güzel

cism-i lātīf:

1. **cism-i lātīfüñde:-üñ, -de**

Tahmis 2

Mısra: 6

İnce, nazik beden.

5. Kim yetişirdi bu gūne servden bālā seni
 6. Bu nezāket var iken cism-i lātīfūñde senūñ
civān:

1. **civān:**

Kaside 6

Mısra: **116**

Genç.

115. Sâlde ĥurde ĥiredde yine ammā ki büzürg
 116. Re`y ü tedbîrde pîr ĥüsn ü melāĥatde civān

2. **civānān:**

Gazel 30

Mısra: **27**

Gençler.

27. Cevr ile girîbānımız alursa civānān
 28. Bir dāmene dest urma bizüm niyyetimüzdür

3. **civān:**

Gazel 61

Mısra: **13**

Genç.

13. İki nev-reste civān iki belā-yı devrān
 14. Sevdük `İzzet bu dil-i bî-ser ü sāmān ile biz

4. **civān:**

Gazel 139

Mısra: **10**

Genç.

9. Pîr-i dihķāndan işit bu sözi
 10. Didi var ey civān pend şinev

civān-baĥt-ı felek-pāye:

1. **civān-baĥt-ı felek-pāye:**

Kaside 4

Mısra: **23**

Feleĥin mertebesinin talihlisi.

23. O civān-baĥt-ı felek-pāye ki bindükçe olur
 24. Esb-i iclālîne cirm-i meh-i nev sîm rikāb

civān-beĥcet:

1. **civān-behcete:-e**

Gazel 30

Mısra: 35

Taze sevinç.

35. Bu şî'r-i ter olsun o civān-behcete hediye

36. Nev-bāve-i bustān 'ubūdiyyetimüzdür

civān-ı tîğ:

1. **civān-ı tîğ:**

Gazel 103

Mısra: 12

Güçlü kılıç II bakış.

11. Hiç şehīdān-ı cemāl-ı pākine itmez nigāh

12. Bir civān-ı tîğ der-dest-i celālüm var benüm

civān-sāl-i felek-mertebe:

1. **civān-sāl-i felek-mertebe:**

Kaside 6

Mısra: 102

Felek kadar yaşlı genç..

101. Biri devletlü melek-şīme Muḥammed Paşa

102. O civān-sāl-i felek-mertebe mīr-i mīrān

cū:

1. **cūlar:-lar**

Gazel 113

Mısra: 8

Akarsu.

7. Bir yerde karar eylemesem cāy 'aceb mi

8. Cūlar gibi bir serv-i ser-efrāza kapıldum

cūd:

1. **cūd:**

Kaside 2

Mısra: 60

Cömertlik.

59. Müşīr-i şīr-i şecā'at vezīr-i Cem-'azamet

60. Seḫā vü cūd u 'aḫāda yegāne vü meşhūr

2. **cūd:**

Kaside 9

Mısra: 79
Cömertlik.

79. 'Aṭā vü cūd u iḥsānda yegāne
80. Saḥīdūr şāhib-i ḥüsn-i şiyemdür

3. cūdına:-ı, -n, -a

Kaside 11
Mısra: 17
Cömertlik.

17. Cūdına hiç nihāyet yokdur
18. Luṭf u iḥsānına gāyet yokdur

cüş eyle:

1. cüş eylemez:-mez

Terkib-bend 1
Mısra: 5
Coşup taşmak II göz yaşının çok fazla akması.

5. Ey eşk-i dīde sen dahı cüş eylemez misin
6. Çün seyl çağlamaz mı ḥurūş eylemez misin

2. cüş eyler:-r

Gazel 61
Mısra: 9
Coşup taşmak.

9. İki gözden n'ola cüş eyler ise cüy-ı sirişk
10. Olduḡ āvāre iki dīdesi fettān ile biz

3. cüş eyleyerek:-y, -erek

Gazel 39
Mısra: 7
Coşup taşmak.

7. Yenbū '-ı dilden eyleyerek cüş dem-be-dem
8. Mīzāb-ı çeşme eşk-i firāvān gelür gider

cüşa gel:

1. cüşa gelse:-se

Kaside 9
Mısra: 57
Coşmak, kendinden geçecek duruma gelmek.

57. 'Aceb mi cüşa gelse cüy-ı ṭab'um
58. Benüm 'İzzet merāmum vaşl-ı yemdür

cüş-ı lāle:

1. cūş-ı lāle:

Gazel 29

Mısra: 4

Lalenin açılması.

3. Bir tecellî-zāra döndi şahın-ı gülzār-ı cihān

4. Cūş-ı lāle şu'le şaldı cā-be-cā nev-rūzdur

cūş-ı sirişk-i hasret:

1. cūş-ı sirişk-i ḥasretle:-le

Gazel 150

Mısra: 5

Hasret gözyaşının coşkunuğu.

5. Cūş-ı sirişk-i ḥasretle çeşm-i 'āşıkūñ

6. Müjgānı rişte-i güher olmuş ne fā'ida

cūş-ı teğāfül:

1. cūş-ı teğāfül:

Gazel 55

Mısra: 4

Bilmezden gelmenin coşkunuğu.

3. İtmiş nihāl-i kāmētūñi bāgbān-ı şun'

4. Ser-tā-be-pāy cūş-ı teğāfül ḥurūş-ı nāz

cūy:

1. cūy:

Gazel 10

Mısra: 7

Irmak, akarsu.

7. Neş'e-i meyle varup cūy kenārında o dem

8. Şöyle ser-mest urasın na're-i yā ḥay ne şafā

cūy-ı 'adl:

1. cūy-ı 'adlūñ:-üñ

Kaside 13

Mısra: 9

Doğruluk ırmağı.

9. Cūy-ı 'adlūñ gülistān-ı 'Ālemi

10. Eyleyüp sîr-āb virdi ḥurremi

cūy-ı belāğat:

1. cūy-ı belāğat:

Gazel 42

Mısra: 6

Güzel söz söylemenin ırmağı.

5. Turmaz akar şükûfe-sitân-ı şahâ'ife
6. Havz-ı hayâle cüy-ı belâgat şığışmıyor

cüy-ı elfâz:

1. **cüy-ı elfâza:-a**

Kaside 7

Mısra: 10

Sözler ırmağı.

9. İdeyor bāğçe-i hüsn-i edādan cereyān
10. Cüy-ı elfāza olup küng-i kalem rāh-güzer

cüy-ı lutf:

1. **cüy-ı lutfi:-ı**

Kaside 4

Mısra: 28

Cömertlik ırmağı.

27. has ü hāşāki leṭāfetde döner berg-i güle

28. Cüy-ı lutfi ile bir gülşen olursa sîr-âb

cüy-ı sirişk:

1. **cüy-ı sirişk:**

Gazel 61

Mısra: 9

Gözyaşı ırmağı.

9. İki gözden n'ola cüş eyler ise cüy-ı sirişk

10. Olduğ avāre iki dīdesi fettān ile biz

cüy-ı ṭab':

1. **cüy-ı ṭab'um:-um**

Kaside 9

Mısra: 57

Karakter ırmağı II karakterin özelliği.

57. 'Aceb mi cūşa gelse cüy-ı ṭab'um

58. Benüm 'İzzet merāmum vaşl-ı yemdür

cüy-ı terāne:

1. **cüy-ı terāne:**

Gazel 95

Mısra: 3

Sesin ırmağı.

3. Cūy-ı terāne küng ile gülşen-i nāleden geçüp
4. Cedvel-i bāğ-ı şevk olur reşha-i nāv-dān-ı ney

cübbe:

1. **cübbe:**

Gazel 29

Mısra: 7

Uzun ve geniş elbise.

7. Gül bedenler gölgeli cübbe ile 'azm-ı bāğ idüp
8. Giydiler hep çeşm-i bülbülden kabā nev-rūz dur

cüdā:

1. **cüdāyum:** -y, -um

Gazel 141

Mısra: 6

Ayrı.

5. Yolum urdı beni azdırdı gāyet nefis ile şeytān
6. Tarīk-i sünnetüñden pek cüdāyum yā Resūla' llāh

cüda it:

1. **cüda itmeyem:** -me, -y, -em

Kaside 13

Mısra: 72

Ayrı.

71. Yā diger rütbem ki vardur ey gedā
72. Meclisümden itmeyem tā kīm cüdā

cüdā düş:

1. **cüdā düşeli:** -eli

Kaside 17

Mısra: 13

Birbirinden uzakta kalmak.

13. Sāle yaklaşdı cüdā düşeli sen mehveşden
14. Ki baña künc-i elemde ne mu'ın ü ne naşır

cüdā ol:

1. **cüdā olmaz:** -maz

Gazel 148

Mısra: 13

Ayrılmak, ayrı kalmak, ayrı düşmek.

13. Reh-güzārundan o şāhuñ añladum olmaz cüdā
14. ‘İzzet-i pā-māli yeksān-ı tūrāb eylerse de

cümle:

1. **cümle:**

Kaside 2

Mısra: 21

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

21. Bu vaqt o vaqt-i ferahdur ki cümle gam-zedegān

22. Kemāl-ı şevk-i neşāt ile şād olup ide sūr

2. **cümlemüz:-müz**

Kaside 4

Mısra: 16

Hepsi, herkes.

15. Eyledüñ hep yeñiden kesb-i hayāt-ı tāze

16. Gül-i pejmürde idik cümlemüz oldu şād-āb

3. **cümle:**

Gazel 12

Mısra: 14

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

13. Böyle rindāne gazel tarhına ol mahveşüñ

14. ‘İzzetā dīde-i mestānesidür cümle sebeb

4. **cümle:**

Kaside 16

Mısra: 66

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

65. Dir ey cān içre gizli cānum Aḥmed

66. Çü sensin cümle hūbāna ser-āmed

5. **cümleden:-den**

Kaside 18

Mısra: 8

Herkes.

7. Söz yok kemāl-ı ma‘arifet ü irticālına

8. Lütfi Efendi cümleden ā‘lā muşībdür

6. **cümle:**

Gazel 21

Mısra: 15

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

15. Haḡ bilür söylenilen cümle dūrūḡ u bühtān
16. Bendeñüz söylemedim ol sūhan-ı menfūrı

7. cümle:

Gazel 27

Mısra: 16

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

15. Ne kadar var ise cihānda güzel
16. Cümle āşüfte-hāl-i Eşref'dür

8. cümle:

Gazel 59

Mısra: 13

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

13. Cümle hūbāna bu gün ben derdümi 'arz itdüm
14. 'İzzetā dimediler derdüñe dermān virürüz

9. cümleden:-den

Gazel 71

Mısra: 6

Cümle, söz.

5. Bu Yeñişehr'de çok serv-i ser-āmed bulunur
6. Līk ben añladığum cümleden ā'lā hāfiz

10. cümlemüz:-müz

Gazel 77

Mısra: 11

Bütün, herkes.

11. Cümlemüz ser-mest-i şahbā-yı neşāt u inbisāt
12. Şevk ile 'ayyūka çıkdı na're-i mestāne bak

11. cümle:

Gazel 107

Mısra: 7

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

7. Halkı bir nīm-nigehle iderüm cümle helāk
8. Āfet-i cān u belā-güster-i tendür nigehüm

12. cümlesi:-si

Gazel 132

Mısra: 15

Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

15. Bu söylenilen cümlesi de ber-ţaraf olsun
16. Bir başka su'âlüm var efendüm dağı senden

13. **cümleden:-den**

Kaside 5

Mısra: 72

Hepsinden, tümünden (Kıyas yapılmakta).

71. Dâ'im ide haqq devletini 'ömrini efzün
72. İşte bu du'â cümleden â'lâ Yeñişehr'e

14. **cümlesi:-s, -i**

Kaside 6

Mısra: 18

Bütün, herkes.

17. Düşürüp hayrete yek-ser bülağâ-yı 'aşrı
18. Oldılar güş idicek cümlesi engüş-gezân

15. **cümlesi:-s, -i**

Kaside 6

Mısra: 121

Bütün, herkes.

121. Cümlesi şadr-ı sa'âdetde muķım olsunlar
122. İdelüm vaşfların biz de cihâna i'lân

3. **cümlesi:-s, -i**

Gazel 83

Mısra: 12

Bütün, herkes.

11. Püşte püşte tepelenmişleri gör rāh üzre
12. Cümlesi küşte-i āgeşte be-hün-ı nıgehün
cünbiş:

1. **cünbiş:**

Gazel 8

Mısra: 3

Zevk, eğlence.

3. Şebâne cünbiş ü zevk ü ţarab güzel ammā
4. Pek ıztırāb virür şubĥ-dem ĥumār baña
cünbiş-i şāhane:

1. **cünbiş-i şāhanemüz:-müz**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Mükemmel eğlence.

19. N'oldı şebâne cünbiş-i şāhanemüz bizüm

20. Sākīlük itse şāhid-i mestānemüz bizüm

cünbiş-i tūbā-yı cennet:

1. **cünbiş-i tūbā-yı cennet:**

Gazel 26

Mısra: 2

Cennetteki Tūbâ ağacının hareketi.

1. Gül-i rüyunda ol nev-restenüñ reng-i leţāfet var

2. Nihāl-i kāmetinde cünbiş-i tūbā-yı cennet var

cünbüş:

1. **cünbüş:**

Gazel 77

Mısra: 18

Kimildanma, hareket II zevk, eğlence.

17. 'İzzetā bir vech ile ta'rif olunmaz zevkümüz

18. Yokdı defterde bu cünbüş gerdiş-i devrāna bak

2. **cünbüş:**

Gazel 132

Mısra: 21

Zevk, eğlence.

21. 'İzzet' de hele sen gideli kalmadı cünbüş

22. Ayrıldı gibi şanki anuñ rūhı bedenden

cünbüş-i yārān-ı kühen:

1. **cünbüş-i yārān-ı kühenden:-den**

Gazel 132

Mısra: 18

Eski sevgililerin neşesi.

17. Gelmez mi 'aceb hātırūña zevk-i şebāne

18. Yād itmeyesin cünbüş-i yārān-ı kühenden

cünd-i şitā:

1. **cünd-i şitāya:-y, -a**

Kaside 9

Mısra: 11

Kış askeri II kar, yağmur.

11. Bu günlerde meger cünd-i şitāya
12. Yine şāh-ı bahāruñ kaçdı kemdür

2. **cünd-i şitāy** :-y, -ı

Kaside 9

Mısra: 31

Kış askeri.

31. Ğaraż bozmağsa ger cünd-i şitāy
32. Firār itmişdür ol bir hayli demdür

cünün:

1. **cününümü**:-um, -ı

Gazel 89

Mısra: 1

Çılgınlık, delilik.

1. Tahrīk idüp cününümü bir tıfl-ı hurde-sāl
2. Yağmaladı sükünümü bir tıfl-ı hurde-sāl

cünün get:

1. **cünün getürdi**:-ür, -dü

Gazel 8

Mısra: 6

Delirtmek.

5. Hezār şevk ile şahrā-neverd-i 'aşk-ı gülüm
6. Cünün getürdi görüñ mevsim-i bahār baña

cür'a-nüş-ı fitne:

1. **cür'a-nüş-ı fitne:**

Gazel 23

Mısra: 1

Fitne zehrini içen.

1. Nigāhı cür'a-nüş-ı fitne çeşmi mest-i naḥvedür
2. Amān bilmez o hünī gamzesi bir özge āfetdür

cürm:

1. **cürm:**

Tahmis 6

Mısra: 22

Suç, günah.

21. 'Arız-ı tábānuña teşbīh-i māh itdümse de
22. Nāme-i ā'māli cürm ile siyāh itdümse de

cüst:

1. **cüste:-e**

Tahmis 2

Mısra: 24

Araştırma, arama.

23. Sū-be-sū hayretle eylerken nigāh-ı iltifāt
24. Şandum olmuş cüste bir fevvāreden āb-ı hayāt

cüst ü cū eyle:

1. **cüst ü cū eyledüm:-dü, -m**

Gazel 103

Mısra: 15

Aramak, araştırmak.

15. Bulmadum imkân-ı rü'yet eyledüm çok cüst ü cū
16. Ba'd-ezīn meyl-i tarīk-i i'tizālum var benüm

2. 5. Ç

çağır:

1. **çağırur:-ur**

Gazel 73

Mısra: 10

Herhangi birinin bir yere gelmesini istemek, davet etmek.

9. Cellād-ı nigāhuñ baña bīm-āver olursa
10. Bir süydan ebrū çağırur lā-teħaf Eşref

çağla:

1. **çağlamaz:-maz**

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Coşkun şekilde akmak.

5. Ey eşk-i dīde sen daħı cūş eylemez misin
6. Çün seyl çağlamaz mı ħurūş eylemez misin

çāh-ı nisvān:

1. **çāh-ı nisvāndadur:-da, -dur**

Gazel 157

Mısra: 10
Unutulma kuyusu.

9. 'Aşr-ı hüsnünde eyâ şüh-ı şeker güftârum
10. Çāh-ı nisyāndadır Yūsuf-ı Mısr' uñ nāmı

çāh-ı zenaḥdān:

1. **çāh-ı zenaḥdānında:** -ı, -n, -dan

Gazel 47

Mısra: 5

Çene çukuru.

5. Yūsuf-ı dil ne çeker çāh-ı zenaḥdānında
6. Olsalar vākıf ger ser-te-ser ihvān ağlar

2. **çāh-ı zenaḥdānuña:** -u, -ñ, -a

Gazel 58

Mısra: 9

Çene çukuru.

9. 'İzzet' i ḥabs idicek çāh-ı zenaḥdānuña
10. Ḥam-ı zülfüñ gibi ol bī-günehe kayd olmaz

çāk:

1. **çāk:**

Gazel 3

Mısra: 3

Yarı, yırtık.

3. Şad çāk koned perde-i 'işmet be-nigāhī
4. Yā Rabb zi-ki āmūḥt çünin perde-derī-rā

2. **çāk:**

Gazel 139

Mısra: 2

Tam.

1. Şem'-i bezm-i tarab bir āfeti sev
2. Çıksun 'aşkıyla çak tepeñden 'alev

çāk-efgen-i pīrāhen-i şubḥ-ı şādık:

1. **çāk-efgen-i pīrāhen-i şubḥ-ı şādık:**

Gazel 76

Mısra: 2

Ağaran tan yerinin gömleğinin yakasını yırtan II güneşin doğuşu.

1. Pertev-i ruhları reşk-āver-i mihr-i bārık
2. Biri çāk-efgen-i pīrāhen-i şubḥ-ı şādık

çāker:

1. çākerüñi: -üñ, -i

Kaside 3

Mısra: 32

Kul, köle, bende.

31. Neyleyüm āh felek düşmen-i dīrīnemdür
32. K̄or mı āsūde ola çākerüñi ol ğaddār

çāk-ı girībān:

1. çāk-ı girībān:

Kaside 7

Mısra: 23

Yırtık yaka.

23. Şubḥ ider çāk-ı girībān güşād itdükçe
24. Tügme-i sīne-i şāfin o meh-i sīmīn-ber

2. çāk-ı girībān:

Gazel 40

Mısra: 8

Yaka yırtma.

7. Sīne-i şubḥ-ı huşūle gele tā mihr-i ümīd
8. Şeb-i ḥasretde niçe çāk-ı girībān ister

çāk-ı girībān eyle:

1. çāk-ı girībān eylemez: -mez

Tahmis 6

Mısra: 16

Yakasını yırtmak.

15. Nergis-i çeşmüñ süzer açılmıyor maḥmürdür
16. Bī-sebeb çāk-ı girībān eylemez elbette yār

çāk-ı girībān id:

1. çāk-ı girībān iderek: -erek

Gazel 159

Mısra: 3

Yaka yırtmak.

3. Ey gönül kıys gibi çäk-ı girîbân iderek
4. Ser-be-şahrâ vü beyâbân olacağ dem geldi

çäk-sâz-ı ceyb-i ğayret:

1. çäk-sâz-ı ceyb-i ğayret:

Gazel 144

Mısra: 7

Çabanın yakasını yırtan.

7. Nice ben çäk-sâz-ı ceyb-i ğayret olmayam bi'llâh
8. O şüh ağıyar ile ülfetde bizden ictinâb üzre

çäk-zen-i câme-i nâmûs:

1. çäk-zen-i câme-i nâmûs:

Gazel 56

Mısra: 12

Namus elbisesini yırtan.

11. Hıl'at-ı fahrı idüp zâhid-i ħar zîver-i düş
12. Bir zamân çäk-zen-i câme-i nâmûs olmaz

çalâb:

1. çalâbsın:-sın

Gazel 118

Mısra: 12

İlâh. Mâbud.

11. Cenâb-ı Lütüfi-i sihr-âferînüñ nazmını tanzîr
12. Degül ħaddüñ o bir mu'ciz-edâdur çok çalâbsın sen

çäläk:

1. çäläk:

Kaside 6

Mısra: 41

Çabuk hareket eden, çevik.

41. Ğaynlar ğâret-i kâlâ-yı ħiredde çäläk
42. Fâsı şuriş-fiken-i ħâtır olur bir fettân

çal:

1. çaldığı:-dığ, -ı

Gazel 53

Mısra: 9

(Bir mûsikî eserini) Bir çalgı ile icrâ etmek.

9. Evc-i eflākde meşķ itdi meger nālelerüm
10. Zühre'nüñ çaldığı 'uşşāķa nevā perdesidür

çalın:

1. çalınur: -ur

Gazel 96

Mısra: 23

(Mızıkayı)Üflemek sûretiyle ses çıkarmasını sağlamak.

23. Çalınur nevbet-i iclālinde
24. Dem-be-dem nāy u kudüm-ı 'ālem

çalış:

1. çalış:

Müfret 6

Mısra: 1

Bir şeyin olması, yapılması, elde edilmesi için gereken gayreti göstermek, çaba sarfetmek.

1. Çalış olmağa kul alay begine
2. 'Ālemün bakma bir alay begine

2. çalış:

Gazel 161

Mısra: 3

Bir şeyin olması, yapılması, elde edilmesi için gereken gayreti göstermek, çaba sarfetmek.

3. Germi-i meclis-i aḥbāba çalış hem-çü temmüz
4. Araya katma bürüdet hele dey-māh gibi

çār:

1. çār:

Kaside 2

Mısra: 5

Dört, çihâr.

5. Fürüg-ı mihr-i meserretle tıldı çār cihet
6. Güm oldı ğam gibi āşār-ı zulmet-i deycür

çār-çeşm-i intizār ol:

1. çār-çeşm-i intizār olsam: -sa, -m

Gazel 81

Mısra: **13**
Dört gözle beklemek.

- 13.** Çār-çeşm-i intizār olsam ‘aceb mi ‘İzzetā
14. Dīde-düz-i maqdem-i meymūnuyum bir āfetūñ

çāre:

1. **çāresi:-si**
Kaside 3
Mısra: **44**
Deva.

- 43.** Şem ‘-i ruhsārına pervāne-i dil oldı düçār
44. Çāresi şimdi nedür āteş-i hasretle yanar

2. **çāre:**
Kaside 13
Mısra: **54**
Deva II çözüml.

- 53.** Aldı göñlüm kaldı bī-dil bendeñüz
54. Var ise bir çāre bilmem ben deñüz

3. **çāre:**
Gazel 131
Mısra: **8**
Deva II çözüml.

- 7.** Yā lebūñ emdir yā kıl dārū-yı vaşluñ bī-dirīğ
8. Haste-i hicrānuña bir çāre bağ Allāh için

çāre ara:

1. **çāre ararmış:-ar, -miş**
Kaside 4
Mısra: **35**
Çözüml yolu aramak.

- 35.** Postı kırtarmağa bir çāre ararmış şimdi
36. Kendüsin şanur iken kelb gibi şāhib-nāb

çāre yok:

1. **çāre yok:**
Gazel 46
Mısra: **5**
Çözüml yolunun, çıkar yolunun bulunmaması.

5. Āşinā bīgāne olmazlardı ammā çāre yok
6. Zümre-i aġyārdan eyler hāzer maġbūblar

2. çāre yok:

Gazel 142

Mısra: 4

Çözüm yolunun, çıkar yolunun bulunmaması.

3. Bāġda nergise ben şarf-ı nigāh itdükçe
4. Çāre yok dīde-i mestāne gelür hāturuma

3. çāre yok:

Gazel 4

Mısra: 12

Çözüm yolunun, çıkar yolunun bulunmaması.

11. Ammā rakībden hāzer eyler ne işlesün
12. Yok çāre buse virmege ruġsārdan baña

4. çāresi yok:

Kaside 7

Mısra: 76

Çözüm yolunun, çıkar yolunun bulunmaması.

75. Beni Mevlā seni vaşf itmekiçün ġalk itmiş
76. Seni medġ idecegüm çāresi yok tā maġşer

çāre-i ‘aşk:

1. çāre-i ‘aşk:

Gazel 48

Mısra: 9

Aşkın dermanı.

9. Yā seferdür yā taġammül dinülür çāre-i ‘aşk
10. Ne taġammül idebildi ne sefer ‘āşıklar

çāre-sāz-ı derdmendān:

1. çāre-sāz-ı derdmendān:

Kaside 9

Mısra: 49

Dertlilere çare bulan.

49. Lebūñ ey çāre-sāz-ı der[d]mendān
50. Marīz-i pister-i hicrāna emdür

çarh:

1. **çarha:-a****Kaside 7**

Mısra: 22

Felek, gök.

21. Bir dağı gösteremez tîg-i hilâli yalman

22. Çarha ebrü-yı dil-âşübı çekerse hınçer

2. **çarhı:-ı****Gazel 47**

Mısra: 9

Felek, gökyüzü.

9. Ebr-püş eyleyli dūd-ı derūnum çarhı

10. Turma sükkān-ı semā her dem ü her ān ağlar

3. **çarhla:-la****Gazel 128**

Mısra: 13

Gökyüzü, felek.

13. Çarhla biz devr-i Mevlānā`dayuz ‘İzzet yine

14. Demdür itsün nāy-ı hāme nađmehā-yı nev-zemīn

4. **çarhı:-ı****Gazel 160**

Mısra: 4

Gökyüzü.

3. Nār-ı hışretle tenüm tūde-i hākisterdür

4. Korkarum sūz-ı dilüm çarhı yađar açma beni

2. **çarha:-a****Gazel 29**

Mısra: 14

Gökyüzü.

13. ‘İzzetā dem-sāz-ı hāmī-i bülend-āvāz olup

14. Eyle feryāduñ resīde çarha tā nev-rūzdur

çarh-ı denī:1. **çarh-ı denī:****Gazel 58**

Mısra: 3

Alçak felek.

3. Bizi dil-beste-i cāh eyleyemez çarh-ı denī

4. ‘Ankebūt āđına şeh-bz begüm şayd olmaz

çarh-ı dūn:1. **çarh-ı dūn:****Kaside 3**

Mısra: 30

Alçak felek.

29. Āşafā böyle mi āgāz iderüm vaşfuña ben

30. Çarh-ı dūn itnese dil-teng-i ğumūm-ı bisyār

2. **çarh-ı dūnuñ:-uñ****Gazel 99**

Mısra: 4

Alçak felek.

3. Ben ol mey-nūş-ı istiġnā-furūş-ı bezm-i ‘aşkum kim

4. Elinden çarh-ı dūnuñ sāġar-ı minnet kabūl itmem

çarh-ı gerdān:1. **çarh-ı gerdān:****Kaside 6**

Mısra: 64

Dönen felek.

63. O vezīr [i]bnü vezīr a‘ni Velī Paşa kim

64. Yüz sürer dergeh-i vālāsına çarh-ı gerdān

çarh-ı ma‘ārif:1. **çarh-ı ma‘ārifde:-de****Kaside 6**

Mısra: 32

Hüner çarkı.

31. Zāllar zirve-i ebrāc-ı hünerde aḡter

32. Rāları çarh-ı ma‘ārifde hilāl-ı raḡşān

çarh-ı sifle:1. **çarh-ı sifle:****Gazel 4**

Mısra: 8

Alçak felek.

7. Ehl-i dile hemīşe cefā ‘ādetüñ midür

8. Ey çarh-ı sifle söyle bu esrardan baña

çayırlan:

1. **çayırlandı:-dı****Kıt'a 4**

Mısra: 4

Yeşillenmek.

3. Kışt-i emelüm olmadan ol dahı nābit

4. Şad hayf çayırlandı o şahrā kılı geldi

çehre:1. **çehresine:-si, -n, -e****Kaside 4**

Mısra: 2

Yüz, sima.

1. Yüz göz açtırmaz iken baht-ı siyekāraye h̄'āb

2. Eyledi luṭf-ı hudā çehresine reşş-i gül-āb

çehre-güşâyende-i bîkr-i efkâr:1. **çehre-güşâyende-i bîkr-i efkâr:****Kaside 3**

Mısra: 4

Yeni fikirlerin kendinden geçen görünüşü.

3. Hâmedür mâşıta-perdâz-ı 'arūsân-ı hayāl

4. Hâmedür çehre-güşâyende-i bîkr-i efkâr

çehre-i nîlüferî:1. **çehre-i nîlüferîdendür:-den, -dür****Gazel 36**

Mısra: 8

Su çiçeğinin yüzü II aşîğın âşkından dolayı sararmış yüzü.

7. Hemîşe inkişâf-ı sırr-ı mektûm-ı dil-i 'âşık

8. Dü çeşm-i hûn-feşân u çehre-i nîlüferîdendür

çehre-i zerd:1. **çehre-i zerdümde:-üm, -de****Gazel 46**

Mısra: 7

Solgun, sararmış yüz.

7. Çehre-i zerdümde görsünler sirişk-i dîdemi

8. Ger iderler ise meyl-i sîm ü zer maḥbûblar

çek:

1. **çekemez:-e, -mez**

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Katlanmak, tahammül etmek.

11. Pek ter mizâcdur çekemez âh u nâleyi

12. Efsâne-i elemde kosun dil itâleyi

2. **çekmeñ:-me, -ñ**

Tahmis 2

Mısra: 7

Katlanmak, tahammül etmek.

7. Sevdigüm çekmeñ ne mümkün şikletüñ her câmenüñ

8. Târ u püd-ı hânde-i gülden gerek pîrâhenüñ

3. **çekmez:-mez**

Kaside 3

Mısra: 20

Katlanmak, tahammül etmek.

19. Lem' a-yâb olsa kamer re' y-i münîrinden eger

20. Minnet-i mihr-i ziyâ-güsteri çekmez her bâr

4. **çekmeli:-meli**

Gazel 4

Mısra: 13

Katlanmak, tahammül etmek.

13. 'İzzet tahammül eylemeli çekmeli hemân

14. Her ne gelürse baht-ı sitemkârdan baña

5. **çeker:-er**

Kaside 7

Mısra: 12

(Bir şeyi veya bir kimseyi hareket ettirerek bulunduğu yerden) Başka bir yere doğru götürmek, hareket ettirip sürüklemek.

11. Bıkr iken ma'ni-i bîgâne yine bî-pervâ

12. Âşinalıklar idüp lafz anı ağuşa çeker

6. **çekerse:-er, -se**

Kaside 7

Mısra: 22

(Üzerinde bulunan bıçak, kılıç, tabanca gibi silâhları) Kullanmak üzere çıkarıp eline almak, kullanmaya davranmak

21. Bir dağı gösteremez tîğ-i hilâli yalman

22. Çarha ebrü-yı dil-âşübü çekerse hançer

7. **çekersem:**-er, -se, -m

Kaside 16

Mısra: 29

(Üzerinde bulunan bıçak, kılıç, tabanca gibi silâhları) Kullanmak üzere çıkarıp eline almak, kullanmaya davranmak.

29. Çekersem 'âleme tîğ-i nigâhı

30. Helâk eyler hezârân bî-günâhı

8. **çeker:**-er

Gazel 47

Mısra: 5

Hissetmek, duymak.

5. Yûsuf-ı dil ne çeker çâh-ı zenaḥdânında

6. Olsalar vâkıf ger ser-te-ser ihvân ağlar

9. **çekemez:**-e, -mez

Gazel 47

Mısra: 19

Tahammül edememek, kıskanmak.

19. Bende-i Mîr Selîm olduğımı hîç çekemez

20. Hasedinden baña bu künbed-i gerdân ağlar

10. **çeker:**-er

Gazel 56

Mısra: 3

(Pişmanlık) Yaşamak.

3. Hîç nedâmet mi çeker sözde te'emmülle giden

4. Ruḥ-ı endîşede naķş-ı kef-i efsûs olmaz

11. **çeker:**-er

Gazel 95

Mısra: 18

Katlanmak, tahammül etmek.

17. Şîven-i kîlk-i 'İzzet'i gûş iden 'âşık-ı ḥazîn

18. Hîç çeker mi bir daḥı bezmde imtinân-ı ney

12. **çekmeyem:**-me, -y, -em

Gazel 96

Mısra: 16

Sıkıntılı bir durumu yaşamak, katlanmak.

15. Şöyle lâ-ya'kıl ü mest eyle beni

16. Çekmeyem bîm-i hücûm-ı 'âlem

13. **çekdi:-di****Gazel 98**Mısra: **11***(Sıkıntı ve üzüntü duyarak) yaşamak, ızdırap içinde olmak.*

11. Ne renc ü miḥnet ü ğamlar ne ğussalar çekdi

12. O bī-vefāya heveskār olan gönülceğizüm

14. **çeksün:-sün****Gazel 98**Mısra: **13***(Sıkıntı ve üzüntü duyarak) yaşamak, ızdırap içinde olmak.*

13. Günāhı boynuna çeksün cezā-yı lāyıkūñı

14. Varup da zülfüne ber-dār olan gönülceğizüm

15. **çeksem:-se, -m****Gazel 124**Mısra: **7***(Bir şeyi veya bir kimseyi hareket ettirerek bulunduğu yerden) Başka bir yere doğru götürmek, hareket ettirip sürüklemek.*

7. Çeksem ağüş-ı vişāle yār olur pejmürde-ten

8. Jeng alur āyīne elbet germī-i ḥamyāzeden

16. **çekme:-me****Gazel 126**Mısra: **5***Kaldırıp, yönlendirmek.*

5. Ḥançer-i cevri amān çekme baña

6. O kemān gibi olan kaşuñ için

17. **çekerüz:-er, -üz****Gazel 140**Mısra: **16***Çekmek.*

15. Vaşf-ı ser-i zülfidür ‘İzzet ğarāz

16. Rişte-i nazmı çekerüz sū-be-sū

18. **çekdi:-di****Gazel 146**Mısra: **7***Çekmek.*

7. ‘Ākıbet dāmenini çekdi niyāze düşdük

8. Sākit olmağla didük nāz idelüm eş‘āra

19. **çekdigüm:-dig, -üm**

Gazel 124

Mısra: **10**

(Eziyet ve sıkıntı) Çekmek.

9. Būs-ı sīb-i ğabğabuñ bi'llāh almadum henüz

10. Bir cefādur çekdigüm ol dil-ber-i ÷annāzeden

20. **çekdürme:-dür, -me**

Gazel 71

Mısra: **2**

(Eziyet ve sıkıntı) Çekmek.

1. Yañağı ğül gibi bir şīveli zībā hāfiz

2. Bize çekdürme şeb-i tā-be-seher yā hāfiz

21. **çekmekde:-mekde**

Gazel 55

Mısra: **12**

Katlanmak, tahammül etmek.

11. Germ-iştiyāk ruḥşat-ı 'arz-ı niyāz olup

12. Çekmekde āh-ı serdi her efsürde-hüş-ı nāz

22. **çekmekdeyüz:-mekde, -y, -üz**

Gazel 129

Mısra: **13**

Katlanmak, tahammül etmek.

13. Çekmekdeyüz ol seng-dilüñ bār-ı cefāsın

14. Eskitdi bizi ğayrı ezāsı Yenişehir'in

çeken:

1. **çeken:**

Gazel 30

Mısra: **20**

Güç durumlara dayanan, katlanan(kimse).

19. Çok cevr ü cefā eyler o meh bāri bilür mi

20. Ol cevri çeken hep dil-i bī-ḫākatimüzdür

çekide ol:

1. **çekide olmuş:-miş**

Gazel 147

Mısra: **8**

Damıtılmış.

7. Gülberg-i 'arızında degül şebnem-i 'arâk
8. Olmuş çekîde kaçre-i eşk-i ter üstüne

çekil:

1. **çekilür:-ür**

Kaside 1

Mısra: 30

Yükselmek.

29. Geldi zîrâ o cihānbān-ı muzaffer ki anuñ
30. Çekilür pîş-i rikābında livā-yı nuşret

2. **çekilün:-ün**

Gazel 41

Mısra: 12

Çekilmek; bulunduğu yerden uzaklaşmak.

11. Hücre-i dilde celîs-i ğamdan
12. Çekilün ğayrı ibālar demidür

3. **çekilir:-ir**

Gazel 132

Mısra: 5

Katlanılmak, tahammül edilmek.

5. Bu mertebede külfet-i ğurbet çekilir mi
6. Bi' llāh uşanmaz mısın envā'-ı miñnetden

çekin:

1. **çekindi:-di**

Gazel 114

Mısra: 14

Canı istemek.

13. Sākiyâ şun meded ol bāde-i rüh-efzāyı
14. Ki leb-i yār-ı mey-āşāma çekindi cānum

çekül:

1. **çekül:**

Kaside 16

Mısra: 43

Çekilmek, uzaklaşmak.

43. Çekül ser-halka-i 'uşşāğdan dir
44. Merām-ı Eşref ammā müstetirdir

çek:

1. **çeküp:-üp****Gazel 142**

Mısra: 9

Yanına almak, çekmek.

9. Yāri tenhāca çeküp nūş-ı şarāb itmegiçün

10. Şunda bir kūşe-i kāşāne gelür hāturuma

çemen:1. **çemende:-de****Terkib-bend 1**

Mısra: 29

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

29. Dirdi çemende bülbül işütse terānemi

30. Āhir yaçar bu şu 'le-i āvāz lānemi

2. **çemende:-de****Terkib-bend 1**

Mısra: 53

Otlarla örtülü yer; ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.

53. Ben bülbülüm çemende nevā itmek isterüm

54. Ben gül-bedenler içre şafā itmek isterüm

3. **çemende:-de****Kaside 9**

Mısra: 3

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

3. Nağam-rīz oldı bülbüller çemende

4. Açıldı gonce-i hātır ne gamdur

4. **çemende:-de****Kaside 9**

Mısra: 45

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

45. Görüp bu hāleti bülbül çemende

46. Neşātından gazel-senc-i nağamdur

5. **çemene:-e****Gazel 10**

Mısra: 1

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

1. Bir kaç aḥbāb ile çıkmak çemene hey ne şafā

2. Bā-ḥuşuş ortada dönsün kadeh-i mey ne şafā

6. **çemende:-de****Gazel 18**

Mısra: 5

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

5. Dāgdār-ı reng-i hacaletdür çemende reşk ile
6. Lâlenüñ olmuş derûnunda meger bir derd ruḥ

7. **çemenden:-den****Gazel 132**

Mısra: 4

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

3. Şor bûy-ı güle hem-sefer-i bād-ı şabâdur
4. Çıkdı çıkalı buldı mı ārām çemenden

8. **çemende:-de****Gazel 19**

Mısra: 10

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

9. Güzellerdür bizi nālân iden bu bāğ-ı 'âlemde
10. Çemende 'andelîb eyler gül ü nesrînden feryâd

9. **çemende:-de****Gazel 133**

Mısra: 10

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

9. O serv-қadde ki var bu kirişmelerle çıkış
10. Nice şaşırmasun 'ar'ar çemende reftârın

10. **çemenî:-i****Gazel 21**

Mısra: 4

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

3. Her ki-râ bûy-ı hevâ 'itr-meşâm-ı heves' est
4. Gül-i rüyî leb-i cüyî çemenî mî-cüyed

11. **çemende:-de****Gazel 33**

Mısra: 12

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

11. Bak imdi 'İzzetâ ol ser-firâz-ı nâza diḳkatle
12. Çemende serv böyle ser-bülend olmak ne mümkindür

12. **çemende:-de****Gazel 68**

Mısra: 3

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

3. Nergisüñ baqdum çemende çeşmine
4. Añladum ol dīde-i cādū ğaraž

13. **çemenden:-den****Gazel 132**

Mısra: 4

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

3. Şor bŷy-ı güle hem-sefer-i bād-ı şabādur
4. Çıkdı çıkalı buldı mı ārām çemenden

çemen-i devlet ü iclāl:1. **çemen-i devlet ü iclāle:-e****Kaside 6**

Mısra: 104

Ululuk ve mutluluğun çimeni.

103. Gül-bün-i tāze-res-i gülşen-i mecd ü iqbāl
104. Çemen-i devlet ü iclāle kadi serv-i çemān

çemen-i vuşlat:1. **çemen-i vuşlatuña:-uñ, -a****Gazel 100**

Mısra: 4

Kavuşma çimenliği.

3. Şanma kapılırdum gül-i hūrşīde felekde
4. Düşsem çemen-i vuşlatuña şebnemüñ olsam

çemenistān:1. **çemenistāna:-a****Kaside 6**

Mısra: 73

Çimenlik, çemenzar.

73. Çemenistāna güzār itse nesīm-i hıfzı
74. Bir daħı olmaz idi pā-zede-i bād-ı hāzān

çemenzār:

1. **çemenzâr:****Gazel 143**

Mısra: 5

Çimenlik.

5. Hengâm-ı bahâr irdi yeşillendi çemenzâr

6. Güller gibi açıl da hemân 'ayş u dem eyle

çemenzâr-ı siyâdet:1. **çemenzâr-ı siyâdetdür:-dür****Gazel 141**

Mısra: 11

Efendiliğin bahçesi.

11. Senüñ nesl-i şerîfüñ bir çemenzâr-ı siyâdetdür

12. Ben anda sebze-i bî-gâne sâyum yâ Resûla'llâh

çend:1. **çend:****Tahmis 2**

Mısra: 28

Birkaç.

27. Yok mecâl inkâra sensin hep bilür halk-ı cihân

28. Sen ne çend itseñ dahı kendüñ hiçâbuñdan nihân

çengi:1. **çengile:-le****Gazel 95**

Mısra: 12

Çeng denilen sazı çalan kimse.

11. Fehm idemezdi mey-keşân-ı mantık-ı tayr remzini

12. Çengile erğanün eger olmasa tercemân-ı ney

çerağ:1. **çerağ:****Gazel 145**

Mısra: 4

Mum, kandil II ışık, alev.

3. Ben saña müştâk iken fâ'ik-i 'uşşâk iken

4. Sen beni bir kez çerağ eylemedüñ âh âh

çeşm:

1. **çeşmini:-i, -n, -i**

Kaside 9

Mısra: 9

Göz.

9. Seherde çeşmini mestâne nergis

10. Süzerken akçe düşdi şanma nemdür

2. **çeşmüñe:-üñ, -e**

Gazel 10

Mısra: 10

Göz.

9. Pāk idüp āyīne-i hātırı gerd-i gamdan

10. Ğuşşa ‘İzzet görine çeşmüñe lā-şey ne şafā

3. **çeşmini:-i, -n, -i**

Kaside 10

Mısra: 6

Göz.

5. ‘Arşā-i arz-ı mahāretde olup gerd-engīz

6. Hāsıdın çeşmini ol gerd ile kör eyleyelüm

4. **çeşmine:-in, -e**

Kaside 13

Mısra: 41

Göz.

41. Çeşmine reşk eyler āhū-yı hoten

42. Ögredür Hārūt’a bu fen-i fiten

5. **çeşmümde:-üm, -de**

Gazel 158

Mısra: 9

Göz.

9. Çeşmümde hayāli ne ‘aceb cilveger olsa

10. ‘Azmüm o perī peykeri teşhīre degül mi

6. **çeşmi:-i**

Gazel 23

Mısra: 1

Göz.

1. Nigāhı cür‘a-nüş-ı fitne çeşmi mest-i nahvetdür

2. Amān bilmez o hūnī gamzesi bir özge āfetdür

7. **çeşmi:-i****Gazel 30**

Mısra: 13

Göz.

13. Çeşmi gibi ĩmānı siyeh bir büt-i nāzik

14. Düzd-i niĝehi muntazır-ı ĝāretimüzdür

8. **çeşm:****Gazel 49**

Mısra: 6

Göz.

5. Birbirlerine fitne-i dilde mu'ın olur

6. Ebrü vü hāl ü çeşm ü ruĝı yek-kabiledür

9. **çeşmine:-i, -n, -e****Gazel 68**

Mısra: 3

Göz.

3. Nergisüñ baĝdum çemende çeşmine

4. Añladum ol dāde-i cādū ĝarāz

10. **çeşmüm:-üm****Gazel 73**

Mısra: 5

Göz.

5. Çeşmüm ne 'aceb girye ile perdelenürse

6. Deryāda olur mevc-i pey-ā-pey ile kef Eşref

11. **çeşmüm:-üm****Gazel 78**

Mısra: 4

Göz.

3. Ne dem ki hāl-i 'izaruñ görürse ĝarĝı-ı 'araĝ

4. Olur dü merdümüñ çeşmüm āba müstaĝraĝ

12. **çeşmem:-em****Gazel 104**

Mısra: 7

Göz.

7. Pīrāhen-i sefīdī çeşmem be-ber-keşīde'st

8. Ya 'kūb'em u zi-hecr-i Yūsuf esef ne-dārem

13. **çeşmümdür:-üm, -dür****Gazel 107**

Mısra: 5

Göz.

5. Perveriş-yäfte-i merdümüñ çeşmümdür

6. Güyiyā pençe-i āhū-yı hoten'dür nighüm

14. **çeşmüñ:-üñ****Gazel 114**

Mısra: 5

Göz.

5. Sen de çeşmüñ gibi mestāne edā olmuş iken

6. Beni mestür-ı kıyās itme şağın sultānum

15. **çeşmün:-ün****Gazel 118**

Mısra: 8

Göz.

7. Nigāhuñ mest olup gamzeñle hem-dest-i teğāfüldür

8. Mey-i nahvetle çeşmün gibi hālā ser-girānsın sen

16. **çeşmüme:-üm, -e****Gazel 135**

Mısra: 9

Göz.

9. Hep cehl-i mürekkep görünür çeşmüme şimdi

10. Anlar ki baña yār idi hengām-ı şabādan

çeşm çeşme:1. **çeşm çeşme:****Gazel 138**

Mısra: 12

Göz göze.

11. Ögredür eczā-yı hüsnüñ birbirine şiveler

12. Çeşm çeşme zülf zülfe tār tāra rü-be-rü

çeşmān:1. **çeşmānına:-ın, -a****Gazel 59**

Mısra: 7

Gözler.

7. Hiddet-i ğamzeyi çeşmânına şordum didiler
8. Tîğ-i ser-tîzimüze şu yerine kıân virirüz

çeşm-âşnâ-yı süzen-i müjgân-ı nâz:

1. çeşm-âşnâ-yı süzen-i müjgân-ı nâz:

Gazel 89

Mısra: 11

Naz kirpiklerinin iğnesinin alışığı olan.

11. Çeşm-âşnâ-yı süzen-i müjgân-ı nâz ider

12. Ser-rişte-i füsünümü bir tıfl-i hurde-sâl

çeşm-i 'âşık:

1. çeşm-i 'âşıkun:-uñ

Gazel 150

Mısra: 5

Aşığın gözü.

5. Cüş-ı sirişk-i hasretle çeşm-i 'âşıkun

6. Müjgâni rişte-i güher olmuş ne fâ'ida

çeşm-i bülbül:

1. çeşm-i bülbül:

Gazel 47

Mısra: 8

Bülbülün gözü II aşığın gözü.

7. Jâle zann eyleme berg-i gül-i handân üzre

8. Çeşm-i bülbül şulanur verd-i gülistân ağlar

2. çeşm-i bülbülden:-den

Gazel 29

Mısra: 8

Bülbülün gözü.

7. Gül bedenler gölgeli cübbe ile 'azm-ı bāğ idüp

8. Giydiler hep çeşm-i bülbülden kabā nev-rüzdur

çeşm-i cān u dil:

1. çeşm-i cān u dil:

Gazel 3

Mısra: 3

Can ve gönül gözü.

3. Rüşenlenüp kudümüñ ile çeşm-i cān u dil
4. Bulduğ meserret-i ebedī şevk-i sermedī

çeşm-i cellād:

1. **çeşm-i cellāduña:** -uñ, -a

Gazel 83

Mısra: 13

Merhametsiz göz.

13. Çeşm-i cellāduña 'İzzet dağı meftūn oldu
14. Şanemā şanma şağın kaldı maşūn-ı nigeñüñ

çeşm-i cihān:

1. **çeşm-i cihān:**

Kaside 13

Mısra: 7

Dünyanın gözü II herkesin gözü.

7. Görmemişdür mişlini çeşm-i cihān
8. Ma' deletde mekremetde bī-gümān

çeşm-i devrān:

1. **çeşm-i devrān:**

Kaside 11

Mısra: 40

Dünyanın gözü II herkesin gözü.

39. Nazm-ı rengīnine 'ālem hayrān
40. Görmemiş mişlini çeşm-i devrān

çeşm-i dil ü cān:

1. **çeşm-i dil ü cān:**

Gazel 40

Mısra: 12

Can ve gönül gözü.

11. Tütüyādur gözümüñ nūrı baña ḥak-i rehüñ
12. Şanma çeşm-i dil ü cān kühl-i şifāhān ister

çeşm-i felek:

1. **çeşm-i felekden:** -den

Terkib-bend 1

Mısra: 48

Feleğin gözü.

47. Dūd-ı derūnum itse şu 'ūd āsmāna dek

48. Çeşm-i felekden eşk akıdur hākāne dek

çeşm-i fettān:

1. çeşm-i fettān:

Gazel 115

Mısra: 13

Fitne çıkarın göz.

13. Sende var iken o çeşm-i fettān

14. Yok 'İzzet için refāh efendüm

çeşm-i füsūnkār:

1. çeşm-i füsūnkārdan:-dan

Gazel 4

Mısra: 10

Büyüleyici göz.

9. Gerçi degüldür ol şanem-i şūh bīvefā

10. Kesmez nigāhı çeşm-i füsūnkārdan baña

çeşm-i habāb:

1. çeşm-i habāb:

Gazel 144

Mısra: 6

Sevgilinin su kabarcıklarına benzeyen gözleri.

5. N'ola duht-ı rezūn her dem gözünde uça ey sākī

6. Ğubār-ı haṭ-ı la' lūñ sürmedür çeşm-i habāb üzre

çeşm-i h'āb-ālūd-ı yār:

1. çeşm-i h'āb-ālūd-ı yārı:-ı

Kaside 13

Mısra: 12

Yarın uyku bulaşmış (uykulu) gözü.

11. Fitne devründe nihān oldu meger

12. Çeşm-i h'vāb-ālūd-ı yārı ide yer

çeşm-i insāf:

1. **çeşm-i inşâf:**

Kaside 8

Mısra: 59

Merhametli göz.

59. Bakılsa çeşm-i inşâf ile devletlü efendüm yok

60. Baña mânend nazm içre kimüñ var bunda inkârı

çeşm-i mest:

1. **çeşm-i mesti:-i**

Gazel 103

Mısra: 13

Baygın, sarhoş göz II sevgilinin baygın bakan, merhametsiz gözü.

13. Çeşm-i mesti teşne mi hûn-ı dile virsün cevâb

14. Kûşe-i şimşîr-i ebrûdan su'âlüm var benüm

çeşm-i mest-i fitne-engîz:

1. **çeşm-i mest-i fitne-engîzüñ:-üñ**

Gazel 45

Mısra: 4

Fitne koparan sarhoş göz II sevgilinin baygın gözü.

3. Çünkü sen bir bezmde bu şeb mey-âşâm olmaduñ

4. Çeşm-i mest-i fitne-engîzüñ neden maħmûrdur

çeşm-i mest:

1. **çeşm-i mestüñ:-üñ**

Gazel 16

Mısra: 9

Sarhoş göz, kendinden geçmiş göz.

9. Çeşm-i mestüñ gibi sen de kâfir

10. Olma gel tâ o kadar bâde-perest

2. **çeşm-i mestüñ:-üñ**

Gazel 131

Mısra: 11

Sarhoş göz II sevgilinin baygın gözü.

11. Çeşm-i mestüñ derdi gamzeñ fikri bî-tâb eyledi

12. Raħm idüp hâl-i dil-i bîmâra baħ Allâh için

3. **çeşm-i mestüñ:-üñ**

Gazel 148

Mısra: 6

Sarhoş göz II sevgilinin baygın gözü.

5. Fitne-engiz-i nigāhundān emīn olmaz gönül
6. Neş'emi çeşm-i mestūñ nīm-ḥvāb eylerse de

çeşm-i nā-mahrem:

1. **çeşm-i nā-mahrem:**

Gazel 57

Mısra: 1

Yabancınn gözü.

1. Çeşm-i nā-mahrem bizi görmez ḥicāb altundayuz
2. Pertev-i rüy-ı dil-ārāyuz nikāb altundayuz

çeşm-i pür-humār:

1. **çeşm-i pür-humār:**

Gazel 11

Mısra: 4

Çok sersem göz II sevgilinin gözü.

3. Ben mest-i cām-ı ḥasret-i nezzāreyüm velī
4. Ol çeşm-i pür-humār ne 'ālemeddür 'aceb

çeşm-i selef:

1. **çeşm-i selef:**

Kaside 6

Mısra: 110

Ataların gözü.

109. Güher-i pāk-i şādef lü'lü'-i 'ummān-ı şeref
110. Görmedi çeşm-i selef mişlūni bī-reyb ü gümān

çeşm-i siyāh:

1. **çeşm-i siyāhın:-ın**

Gazel 111

Mısra: 9

Siyah göz.

9. Vaşf eyledükçe çeşm-i siyāhın o āfetūñ
10. Sühr-āverāna sürme-i āvāzdur sözüm

2. **çeşm-i siyāhuñ:-uñ**

Kaside 16

Mısra: 63

Siyah göz.

63. Öpüp Eşref añun çeşm-i siyāhuñ
64. İder işkeste hem taraf-ı külāhuñ

3. **çeşm-i siyāhun:-un**

Gazel 42

Mısra: 9

Siyah göz.

9. Çeşm-i siyāhun eyler idim vaşf neyleyem
10. Tolmuş gelūma sürme-i hayret şığışmıyor

çeşm-i şühed:

1. **çeşm-i şühed:**

Gazel 21

Mısra: 16

Cilveli göz.

15. Ey ki der-deyr-i cihān şüret-i hüsnet yek-tā'st
16. Çeşm-i şühed dil-ı her merd ü zenī mī-cüyed

çeşm-i yār:

1. **çeşm-i yārdan:-dan**

Gazel 55

Mısra: 8

Sevgilinin gözü.

7. Āyā nedendür eylemiyor fitne meyl-i hıvāb
8. Oldukça çeşm-i yārdan efsāne gūş-ı nāz

çespīde ol:

1. **çespīde olmuş:-muş**

Kaside 1

Mısra: 40

Lâyık olmak.

39. Öyle bir āşaf-ı zīşān ki ezelden olmuş
40. Kāmet-i kıddine çespīde kabā-yı nuşret

çi:

1. **çi:**

Kaside 5

Mısra: 59

Ne.

59. Ammā ki çi sūd añlamıyor kuvvet-i tab‘um
60. Ta‘rîf idemem kendümi hâlâ Yeñişehr’e

2. **çi:**

Gazel 14

Mısra: 10

Ne.

9. ‘İzzet ‘araşat-ı ğam-ı ‘aşk’ est çü cāyem
10. Min-ba‘d be-d-în bende çi pervā-yı kıyāmet

3. **çi:**

Gazel 57

Mısra: 9

Ne.

9. Beyza-i murğ-ı hümā-yı devletüz ammā çi sūd
10. Bahtımız ey dil siyeh-bāl-ı ğurāb altundayuz

4. **çi:**

Gazel 134

Mısra: 15

Ne.

15. Nāb ise de bāde-i la‘l-i dil-ārā çi sūd
16. Derd-keş-i ḥasretüz biz yine ‘İzzet her ān

çibān:

1. **çibān:**

Gazel 24

Mısra: 10

Çiban, deride iltihap birikmesi.

9. Ta‘n itmeye başladı ḥabāb-ı meye zühhād
10. Girdükçe sivilceyi çibān eylesünler

çiçek çıkar:

1. **çiçek çıkardı:-dı**

Gazel 7

Mısra: 1

Çiçek denen hastalığı geçirmek.

1. Şanma çiçek çıkardı o tıfl-ı melāḥatı
2. ‘Aks itdi rüy-ı pākine sīnem cerāḥatı

çift:

1. çift:

Kıt'a 4

Mısra: 1

Tarlayı (iki öküz takımı ile veya sabanla) sürme işi, zirâat.

1. Tek tohum bırakmağdı ğaraz çift işi ma'lûm

2. Dirdüm bu sene mezra'-ı vaşluñ yılı geldi

çifte:

1. çifteye:-y, -e

Gazel 143

Mısra: 1

Çifte, ikili.

1. Devletle gel üç çifteye vaz'-ı kadem eyle

2. Geç şahñ-ı bahâriyyeyi reşk-i İrem eyle

çifteli:

1. çifteli:

Kıt'a 4

Mısra: 5

İkili olan.

5. Tek tırmayup ol çifteli kaħbe şeb-i ma'hûd

6. Ağyâr kucağında hemân kaykılığeldi

çık:

1. çıktı:-dı

Kaside 1

Mısra: 2

Yükselmek.

1. Pür idüp sâmi'a-i dehri şadâ-yı nuşret

2. Çıkdı tâ küngüre-i 'arşa nidâ-yı nuşret

2. çıktı:-dı

Kaside 2

Mısra: 3

Dönüşmek.

3. Beyâza çıktı şeb-in nüshâ-i müsveddesi

4. Yazıldı ğall ile âbâdî-i nehâra sûtür

3. çıktı:-dı

Tahmis 6

Mısra: 13
Görünmek.

13. Bir de gördüm ki çıktı ammā kim nigāhı fitne-sāz
14. H̄āb-ı nāzından henüz kalkmış meger ol mest-i nāz

4. **çıkup:-up**

Kaside 8

Mısra: 5

Çıkmak, yükselmek.

5. Çıkup eflāke dūd-ı āh-ı serdüm düşdi şad pāre
6. Kıyās itme zemīne ebr-i berf-efşānuñ işāri

5. **çık:**

Gazel 9

Mısra: 6

Görünmek.

5. Hep kıla pā-der-gil-i hayret şanevber-kāmetān
6. Çık levendāne hırāmān ol da göster bir edā

6. **çık:**

Gazel 162

Mısra: 13

Çıkmak.

13. ‘İzzetā kaşr-ı vişāle çık otur
14. Korkma gāyetde kavīdür temeli

7. **çık:**

Gazel 77

Mısra: 1

Dışarıya varmak, gitmek.

1. Çık bu şeb meh-tāba tāb-ı ‘arız-ı hūbāna bak
2. Bir o mihr-i burc-ı hūsne bir meh-i tābāna bak

8. **çıkdı:-dı**

Gazel 114

Mısra: 8

Yükselmek.

7. Dün gice nāre-i mestāneñi güş itdükçe
8. Çıkdı tā küngure-i çarha benüm efgānum

9. **çıkdı:-dı****Gazel 117**

Mısra: 18

Çıkmak, elde edilmek, oluşturulmak.

17. Cenāb-ı 'ākif-i zer-bāf-ı nazma arzā nā-şāyān

18. Bu güne bir nesīc-i sāde çıkdı destgāhumdan

10. **çık:****Gazel 137**

Mısra: 7

Çıkmak, gelmek.

7. Çık temāşāgehe biñ şīve vü nāz ile şalın

8. Hep güzeller kıla hayretde o ef'ālūñ için

11. **çık:****Gazel 138**

Mısra: 9

Çıkmak, gelmek.

9. Hāne-i āyīneden çık bāga ey serv-i revān

10. 'Aksūñi gel gör kenār-ı cūybāra rū-be-rū

12. **çıkşun:-sun****Gazel 139**

Mısra: 2

Çıkmak, yükselmek.

1. Şem'-i bezm-i tarab bir āfeti sev

2. Çıkşun 'aşkıyla çak tepeñden 'alev

çıkdı çıkalı:1. **çıkdı çıkalı:****Gazel 132**

Mısra: 4

Çıktığı zamandan beri.

3. Sor būy-ı güle hem-sefer-i bād-ı şabādur

4. Çıkdı çıkalı buldı mı ārām çemenden

çıkış:1. **çıkış:****Gazel 133**

Mısra: 9

Azarlama, paylamak.

9. O serv-şadde ki var bu kirişmelerle çıkış
10. Nice şaşırmasun 'ar'ar çemende reftârın

çıkmağ:

1. **çıkmağ:-a**

Gazel 40

Mısra: 5

Çıkmak, tırmanmak.

5. Çıkmağ zirve-i kühsâr-ı vişâle ancak

6. Elde pîrâne 'aşâ şevk-i civânân ister

çıkmağ:

1. **çıkmağ:**

Gazel 10

Mısra: 1

Çıkmak, gitmek.

1. Bir kaç aḥbâb ile çıkmağ çemene hey ne şafâ

2. Bâ-ḥuşuş ortada dönsün kadeh-i mey ne şafâ

çîn:

1. **çîn:**

Kaside 13

Mısra: 64

Buruşukluk, çatıklık, kırıksıklık.

63. Bir gün ol nâzişker-i nâ-miḥrbân

64. Çîn idüp ebrûsunı didi 'ayân

çîn-i cebîn-i infi'âl:

1. **çîn-i cebîn-i infi'âlınden:-i, -n, -den**

Gazel 120

Mısra: 8

Kakülün hareketleri.

7. Giriḡgîr oldu gitdi rişte-i âmâlimüz yek-ser

8. O naḥvet-güsterin çîn-i cebîn-i infi'âlınden

çîn-i ebrû:

1. **çîn-i ebrû:**

Gazel 1

Mısra: 12

Çatık kaş.

11. Ey büt-i nahvet perest-i deyr-i istignā yine
12. Çin-i ebrū cebhe zīb-i infī'āl olmuş saña

2. **çin-i ebrū:**

Gazel 7

Mısra: 9

Çatık kaş.

9. Çin-i ebrū ki tu-rā cevher-i tīg-i ğāzab'est
10. Nīst hāşıl ber-u sīne-i siperdāri-i mā

çin-i nahvet:

1. **çin-i nahvet:**

Gazel 26

Mısra: 10

Kibrin kırışıklığı II kaş.

9. Gedālar kaţ'-ı ümmīd-i nigāh-ı iltifāt itsün
10. Cebīni üzre ol hāķān-ı hūsnūñ çin-i nahvet var

çin-i perçem:

1. **çin-i perçemünde: -ün, -de**

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Kakülün kıvrımı.

7. Kūy-ı nigāra eyler iseñ ey şabā güzer
8. Dil çin-i perçemünde midür al getir haber

çok:

1. **çok:**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Çok, miktarı ziyade olan.

9. Hem söyle bu nāşihatı hem kıl selāmlar
10. Çok nāle itmesün ki virür yara derd-i ser

2. **çok:**

Kaside 10

Mısra: 39

Çok, miktarı ziyade olan.

39. Çok ināyātını gördük biz anuñ bendesiyüz
40. Kağrı bir luţfuñ ögüp şükr-i vüfur eyleyelüm

3. **çoğdur:-dur****Kaside 16**

Mısra: 32

Çok, miktarı ziyade olan.

31. Velîkin sende olan bende yoğdur

32. Egerçi bende olan sende çoğdur

4. **çoğ:****Kaside 17**

Mısra: 16

Çok, miktarı ziyade olan.

15. Saña tağrîr idemem devr-i firâkuñ ğamını

16. Çoğ karışdırma eyâ şâhid-i şîrîn-tağrîr

5. **çoğ:****Gazel 30**

Mısra: 19

Çok, miktarı ziyade olan.

19. Çoğ cevri ü cefâ eyler o meh bâri bilür mi

20. Ol cevri çeken hep dil-i bî-tâkatimüzdür

6. **çoğ:****Gazel 63**

Mısra: 8

Çok, miktarı ziyade olan.

7. Hiç birinde bu kadar reng-i nezâket yoğdur

8. Gerçi çoğ ğonce-i ğülzâr-ı bahâyı bilürüz

7. **çoğ:****Gazel 71**

Mısra: 5

Çok, miktarı ziyade olan.

5. Bu Yeñişehr'de çoğ serv-i ser-âmed bulunur

6. Lîk ben añladığum cümleden â'lâ hâfiz

8. **çoğ:****Gazel 80**

Mısra: 1

Çok, miktarı ziyade olan.

1. Mey-i telh-i ğazabuñ çoğ gördük

2. Zevk-i düşünâm-ı lebin çoğ gördük

9. çok:

Gazel 80

Mısra: 2

Çok, miktarı ziyade olan.

1. Mey-i telh-i ğazabuñ çok gördük
2. Zevk-i düşnām-ı lebin çok gördük

10. çok:

Gazel 80

Mısra: 4

Çok, miktarı ziyade olan.

3. Biz o mümtāz-ı perī-rüyānuñ
4. Şīve-i müntehabın çok gördük

11. çok:

Gazel 80

Mısra: 6

Çok, miktarı ziyade olan.

5. Lerze-bağş olmada uymaz vaşla
6. Firkatın táb-ı tebin çok gördük

12. çok:

Gazel 80

Mısra: 8

Çok, miktarı ziyade olan.

7. Güllerüñ bülbüle nisbet hāra
8. Hande-i bī-sebebin çok gördük

13. çok:

Gazel 80

Mısra: 10

Çok, miktarı ziyade olan.

9. Deşt-i hicrānda āverelerüñ
10. Hār-ı pāy-ı talebin çok gördük

14. çok:

Gazel 80

Mısra: 12

Çok, miktarı ziyade olan.

11. Elde tesbīh ü 'aşā zühhāduñ
12. Hey'et-i bü'l-'acebün çok gördük

15. **çok:**

Gazel 80

Mısra: **14**

Çok, miktarı ziyade olan.

13. Bezm-i devrûn hele maḥmûr olmuş

14. Neş'emend-i tarabın çok gördük

16. **çok:**

Gazel 80

Mısra: **16**

Çok, miktarı ziyade olan.

15. Beñzemez kâle-i eş'arumuza

16. Biz kumâşuñ haleb'in çok gördük

17. **çok:**

Gazel 80

Mısra: **18**

Çok, miktarı ziyade olan.

17. 'İzzet'üñ yâd u ruḥ-ı ḥaṭuñla

18. Sûziş-i rûz u şebîn çok gördük

18. **çok:**

Gazel 103

Mısra: **15**

Çok, miktarı ziyade olan.

15. Bulmadum imkân-ı rü'yet eyledüm çok cüst ü cû

16. Ba'd-ezîn meyl-i tarîk-i i'tizâlüm var benüm

19. **çok:**

Gazel 118

Mısra: **12**

Çok, miktarı ziyade olan.

11. Cenâb-ı Lütî-i siḥr-âferîñ nazmını tanzîr

12. Degül ḥaddüñ o bir mu'ciz-edâdur çok çalâbsın sen

20. **çok:**

Gazel 120

Mısra: **4**

Çok, miktarı ziyade olan.

3. Degülken şiveler táb-âver-i reftâr-ı dil-cûsı
 4. Hırâm-ı nâza çok mı lerze düşse yâl ü bälünden
cokdan:

1. **çokdan:**

Kaside 5

Mısra: 49

Çok zaman önce.

49. Çokdan raqam-ı menkabetüñ naqş idi dilde
 50. Maqşudum iki vaşfuñı iblâ Yenişehr'e dipnotta

2. **çokdan:**

Kaside 17

Mısra: 31

Uzun zamandan beri.

31. Çokdan oldı sizi de görmeyeli pinhânî
 32. Şimdi geldüm kim olur gayrı bu esrâra habîr

3. **çokdan:**

Gazel 23

Mısra: 17

Uzun zamandan beri.

17. Hüveydâdur re'îs-i ehl-i 'irfân oldığı çokdan
 18. Dağı bundan muqaddem mesned-ârâ-yı riyâsetdür
cözül:

1. **cözülmiyor:-mi, -yor**

Gazel 87

Mısra: 7

Açılmak, dağılmak.

7. Târ-ı nigâhumuz kemerinden çözülmiyor
 8. Mûy-ı miyânına şarılup rişte-i hayâl

çul:

1. **çul:**

Gazel 51

Mısra: 2

Kıldan veya yünden hayvan örtüsü II elbise.

1. Şabâ yelmiş hevâ-yı kâkülüñle düldül olmuşdur
 2. Aña emvâc-ı büy-ı sünbül işlenmiş çul olmuşdur

cü:

1. çü:

Kaside 1

Mısra: 5

Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple.

5. Sünnet-i hayr-ı beşerdür çü tefe'ül bi'l-hayr

6. Bülbülās olalum nāme-serā-yı nuşret

2. çü:

Kaside 2

Mısra: 8

Gibi.

7. O rütbe nağme-i şādī pür itdi āfākı

8. Ki oldı künbed-i gerdün çü kāse-i tanbūr

3. çü:

Gazel 3

Mısra: 5

Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple.

5. Ān māh-ı münevver çü niķāb efkend ez-ruh

6. Der-meclis-i mā cilve ne-mānd digerī-rā

4. çü:

Gazel 14

Mısra: 9

Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple.

9. İzzet 'araşat-ı ğam-ı 'aşķ'est çü cāyem

10. Min-ba'd be-d-īn bende çi pervā-yı kıyāmet

5. çü:

Kaside 16

Mısra: 66

Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple.

65. Dir ey cān içre gizli cānum Aħmed

66. Çü sensin cümle hūbāna ser-āmed

6. çü:

Gazel 24

Mısra: 13

Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple.

13. İzzet çü menüm mālīk-i gencīne-i 'irfān

14. Ālem beni bī-māye gümān eylemesünler

7. çü:

Gazel 140

Mısra: 13

Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple.

13. Sūḳ-i ma'ārifde çü dellāl biz

14. Kāle-be-düş-ı hünerüz sū-be-sū

8. çü:

Gazel 109

Mısra: 7

Ne vakit ki, vaktâ ki.

7. Dehen-i mü'min-i kāmilde çü cām-ı şahbā

8. Deverān itse revā her dem ü her bār ḳasem

çün:

1. çün:

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Gibi.

5. Ey eşk-i dāde sen daḥı cūş eylemez misin

6. Çün seyl çağlamaz mı ḥurūş eylemez misin

2. çün:

Kaside 2

Mısra: 68

İçin, uğruna.

67. Nevāzişüñle olur gül gibi güşāyiş-yāb

68. Ne rütbe teng ise çün ḡonce ḳalb-i ehl-i şu'ūr

3. çün:

Kaside 5

Mısra: 42

Çünkü.

41. Yenbū'-ı ḥikem ḥākim-i dānişver-i efḥam

42. Ḥükm itmede çün ḳādı-ı Beyzā Yeñişehr'e

4. çün:

Kaside 6

Mısra: 20

İçin.

19. Ḥabbeza şive-i tāriḥ-i muşanna' ki virür

20. Saḥr-ı mevzūnları ḥālet dile çün serv-ḳaddān

5. **çün:****Kaside 6**

Mısra: 24

Nasıl ki.

23. Elifi serv-i dil-ārā-yı çemenzār-ı kemāl

24. Bāları baḥş-ı şafā itmede çün bād-ı vezān

6. **çün:****Kaside 6**

Mısra: 138

Çünkü.

137. Kōmadı zühd-nümā ehl-i riyādan olayum

138. Şūḥ-meşrebligümi ister idi çün rindān

7. **çün:****Kaside 8**

Mısra: 39

İçin.

39. Şarup başına çıkdı seyre çün kartopı destārı

40. Beni dil-dāde kıldı bir baḫışda gör ol mekkārı

8. **çün:****Gazel 54**

Mısra: 3

Çünkü, nedeniyle.

3. Ḥaṭ-ı 'izār iledür çün şübüt-ı va'd-i vişāl

4. Teselli-i dili naḫş-ber-ābdan aluruz

9. **çün:****Gazel 79**

Mısra: 9

Gibi.

9. Bir mes'ele tıyunca dehān açma çün şadef

10. Deryā-yı fıḫda Dürer'ün yok mıdur senün

10. **çün:****Gazel 97**

Mısra: 19

İçin.

19. Çün serv-i bāğ-ı mışra'-ı mevzūnların görüp

20. Mānend-i cūy gülşen-i eş'āra uğradum

11. **çün:****Gazel 109**

Mısra: 1

Nasıl ki.

1. Bezm-i taḥkīkde çün neşr ider envār ḳasem

2. Zülmet-i kizbe virür raḥne-i dīvār ḳasem

12. **çün:****Gazel 114**

Mısra: 15

-diğında.

15. Gördi çün bu ğazeli eyledi taḥsīn ol şūh

16. Didi āh İzzet'imüñ ṭab'uña pek ḥayrānum

çünin:1. **çünin:****Gazel 3**

Mısra: 4

Böyle, bunun gibi.

3. Şad çāk koned perde-i 'işmet be-nigāhī

4. Yā Rabb zi-ki āmūḥṭ çünin perde-derī-rā

çünki:1. **çünki:****Kaside 2**

Mısra: 88

Şundan dolayı, şu sebepten.

87. Dehen-güşā-yı tefāḥur degildür ehl-i kemāl

88. Velīk de'b-i selef çünki böyledür ma'zūr

2. **çünki:****Tahmis 6**

Mısra: 29

Şundan dolayı, şu sebepten.

29. Çünki sensin mülket-i ḥüsnüñ Süleymān'ı bu gün

30. İltifāt it 'İzzet-i nā-çāruña bir mürdur

3. **çünki:****Kaside 8**

Mısra: 64

İçin.

63. Güzâf u lâfî terk eyle du‘āya başla ey ‘İzzet
64. Şudā‘a bā‘îş olmuşdur kelāmun çünki ikşârı

4. **çünkü:**

Gazel 45

Mısra: 3

Madem ki.

3. Çünki sen bir bezmde bu şeb mey-āşām olmaduñ
4. Çeşm-i mest-i fitne-engīzūñ neden maħmūrdur

5. **çünkü:**

Gazel 85

Mısra: 5

Madem ki.

5. Çünki yok keşret-i ‘uşşāka taħammül sende
6. Niçün efzūn-ter idersin bu kadar şīvelerūñ

6. **çünkü:**

Gazel 105

Mısra: 8

Şundan dolayı, şu sebepten.

7. Dipsüz dime ħum-ĥāne-i ĥikmetde kararı
8. Cāy olmuş idi çünki Felāṭūn ‘a bün-ı ħum

2. 6. D

da:

1. **da:**

Kaside 2

Mısra: 85

De, da bağlacı.

85. Ğazel-serālğı terk it biraz da şā‘irce
86. Temeddūh eyle kaşideñ ola maşūn-ı kuşūr

2. **da:**

Kaside 3

Mısra: 35

De, da bağlacı.

35. Şöyle ṭursun o da bir başka büyük ma‘nidür
36. Baña her demde olan nāṭıka-bend-i güftār

3. **da:**

Tahmis 6

Mısra: **18**
De, da bağlacı.

17. 'Aksini var ise mir'ât içre gördi aşikâr
 18. Hüsününe hayrân olup eyler o da âh u zâr

4. **da:**

Gazel 9
 Mısra: **6**
De, da bağlacı.

5. Hep kâla pâ-der-gil-i hayret şanevber-kâmetân
 6. Çık levendâne hırâmân ol da göster bir edâ

5. **da:**

Kaside 13
 Mısra: **55**
De, da bağlacı.

55. Kevkeb-i bahtum fûrûzân olsa da
 56. Mihr-i iqbâlüm dıraḥşân olsa da

6. **da:**

Kaside 13
 Mısra: **56**
De, da bağlacı.

55. Kevkeb-i bahtum fûrûzân olsa da
 56. Mihr-i iqbâlüm dıraḥşân olsa da

7. **da:**

Kaside 16
 Mısra: **17**
De, da bağlacı.

17. O da dir Eşref'üm yokdur nazîrîn
 18. Beni yakdı kelâm-ı dil-pezîrin

8. **da:**

Gazel 34
 Mısra: **13**
De, da bağlacı.

13. Zemîn-i gülşen-i vaşlı şulaḳsa da şaḡlık
 14. Bulur o naḥl-i leṭâfet-nümâ yeñiçeridür

9. **da:**

Gazel 45

Mısra: 9
De, da bağlacı.

9. İltifât itmez gedâlar kılsa da âh u fiğân
 10. Ol şeh-i evreng-i naḥvet ḥüsnüne mağrûrdur

10. **da:**
Gazel 48
 Mısra: 1
De, da bağlacı.

1. Şem ‘veş yansa da şeb-tâ-seḥer ‘âşıklar
 2. Bulamaz encümen-i yârda yer ‘âşıklar

11. **da:**
Gazel 59
 Mısra: 12
De, da bağlacı.

11. Sen hemân vir bize peymâne-yi rûḥ-efzâyı
 12. Maṭlabuñ cânsa da ey sâki-i fettân virürüz

12. **da:**
Gazel 81
 Mısra: 11
De, da bağlacı.

11. Naḥl-ı ümîdüm nemâ-dâr olsa da mâni ‘degül
 12. Neşve-yâb-ı va ‘de-i kemmûnuyum bir âfetüñ

13. **da:**
Gazel 83
 Mısra: 7
De, da bağlacı.

7. Kaḥramân olsa da meydân-ı maḥabbetde gönül
 8. Olur elbette senüñ zâr ü zebûn-ı nigeḥüñ

14. **da:**
Gazel 98
 Mısra: 14
De, da bağlacı.

13. Günâhı boynuna çeksün cezâ-yı lâyıkuñı
 14. Varup da zülfüne ber-dâr olan gönülcegizüm

15. **da:****Gazel 112**

Mısra: 2

De, da bağlacı.

1. Ol şeh-i hüsne mesâğ-ı 'arz-ı hâlüm yok benüm
2. 'Arz-ı hâle olsa da ruhsat mecâlüm yok benüm

16. **da:****Gazel 112**

Mısra: 11

De, da bağlacı.

11. Bezmede ağıyara taş atdumsa da ma'zür tut
12. Kelb şandım fark u temyîz ihtimâlüm yok benüm

17. **da:****Gazel 114**

Mısra: 11

De, da bağlacı.

11. Bir iki cām ile ser-germ olalum da sonra
12. Diñle sen ben diyeyim hâl-i dil-i sūzānum

18. **da:****Gazel 116**

Mısra: 8

De, da bağlacı.

7. Bu hānqāh-ı kühende ne āna dek hū hū
8. Biraz da hāy ile yā hūy u heyle eglanelüm

19. **da:****Gazel 129**

Mısra: 12

De, da bağlacı.

11. Bir sūydan ol māh döküp perçemi dūşa
12. Olmuş o da püsküllü belası Yeñişehr'in

20. **da:****Gazel 143**

Mısra: 6

De, da bağlacı.

5. Hengām-ı bahār irdi yeşillendi çemenzār
6. Güller gibi açıl da hemān 'ayş u dem eyle

21. **da:****Gazel 143**

Mısra: 15

De, da bağlacı.

15. Sāyeñde o da sūy-ı bahāriyyeye geçsün

16. Bī-çāreyi gel mazhar-ı luṭf u himem eyle

22. **da:****Gazel 146**

Mısra: 3

De, da bağlacı.

3. O da meydān-ı belāgatda mübāriz görsün

4. kuvvet-i ṭab‘umuz ibrāz idelüm eş‘āra

23. **da:****Gazel 148**

Mısra: 4

De, da bağlacı.

3. Āteş-i ‘aşkıyla sūzānum o bī-raḥm āfetūñ

4. Cānumı yaḳarsa da baḡrum kebāb eylerse de

24. **da:****Gazel 151**

Mısra: 2

De, da bağlacı.

1. Tıfl iken daḡı geçen yıl seni āḡūşumda

2. Uyudur da götürürdüm eve ben dūşumda

dād:1. **ḡādlar:-lar****Kaside 6**

Mısra: 37

Arap alfabesinin on beşinci, Türkler'in İslâmiyet'i kabullerinden 1928 harf inkılâbına kadar 9 – 10 asır boyunca kullanmış oldukları alfabenin hem “d” hem “z” sesi veren on sekizinci harfi ve bu harfin adı [Ebced hesabında değeri 800'dür].

37. ḡādlar zav' -ı meşābīḡ-i şebistān-ı ḡurūf

38. ḡūyiyā ṭaları pervāneveş eyler ṭayerān

2. **dādımız:-ımız****Kaside 10**

Mısra: 25

Adalet, doğruluk.

25. Bizüm ol dāver alur dādımuızı anlardan

26. ‘Arz-ı hāl itmede lāyık mı kuşūr eyleyelüm

dādger -i sa‘d-ahter:

1. **dādger -i sa‘d-ahter:**

Kaside 1

Mısra: 31

Uğurlu yıldızın adaletli kişisi.

31. Neyyir-i burc-ı hüner dādger -i sa‘d-ahter

32. Ufķ-efrüz-ı zafer mihr-i semā-yı nuşret

dādger-i dāver-i zīşān:

1. **dādger-i dāver-i zīşān:**

Kaside 3

Mısra: 17

Şanlı, adaletli vezir.

17. Dādger-i dāver-i zīşān ki fūrūg-ı ‘adli

18. Zūlmet-ābād-ı eķālimi ider pūr envār

dādkār:

1. **dādkāruñ:-uñ**

Kaside 9

Mısra: 81

Adaletli.

81. Hümā-yı devleti ol dādkāruñ

82. Zılāl-efgende-i fark-ı ümemdür

dāg:

1. **dāg:**

Kaside 10

Mısra: 16

Yara.

15. Baķalum zaķm-nümāyānına üftādelerin

16. Lāleveş dāg be-dil bizde zūhūr eyleyelüm

2. **dāg:**

Gazel 102

Mısra: 8

Yara.

7. Ağyāra açup sīneñi sen buse virürken
8. Sīnemde olan dāğ kapansun mı efendüm

3. **dāğlar:-lar**

Gazel 128

Mısra: 8

Yara.

7. Ğamzeñ itmiş bir reh-i nā-refte-i zulme sülük
8. Dāğlar sīnemde kalmış naķş-ı pāy-ı nev-zemīn

dāğ dāğ:

1. **dāğ dāğ:**

Gazel 95

Mısra: 10

Yara yara (Çok yaralı).

9. Nağme degül enīn ider dilde ne-hufte derdi var
10. Ol ten-i zerd dāğ dāğ ‘aşka yeter nişān-ı ney

dāğ dāğ eyle:

1. **dāğ dāğ eylemedüñ:-me, -düñ**

Gazel 145

Mısra: 2

Üst üste dağlamak, ateşle yakmak II kiskandırmak, kıskançlık ateşine yakmak.

1. Gül-bedenüm meyl-i bāğ eylemedüñ āh āh
2. Lāleleri dāğ dāğ eylemedüñ āh āh

dāğdār it:

1. **dāğdār itmededür:-mede, -dür**

Gazel 106

Mısra: 3

Yaralı, yaralamak II çok üzme, içini yakmak.

3. Dāğdār itmededür sīnecigüm hem-vāre
4. Nāvek-i ğamze-i dil-dūzuña gūyā hedefüm

dāğdār-ı ‘aşk:

1. **dāğdār-ı ‘aşkdur:-dur**

Gazel 118

Mısra: 9

Aşk yarası.

9. Ten-i zerd ü nizāruñ dāgdār-ı ‘aşkdur ‘İzzet
 10. Anuñçün nāyveş bezm-i elemde pür-figānsın sen
dāgdār-ı ğayret:

1. **dāgdār-ı ğayret:**

Gazel 125

Mısra: 8

Gayret yarası

7. Dā’imā bī-gānelerle hem-nişīn olmağda yār

8. Āşnālar dāgdār-ı ğayret olsun olmasun

dāgdār-ı reng-i hacalet:

1. **dāgdār-ı reng-i hacaletdür:-dür**

Gazel 18

Mısra: 5

Utanmanın renginin kederi.

5. Dāgdār-ı reng-i hacaletdür çemende reşk ile

6. Lālenüñ olmuş derūnunda meger bir derd ruḥ

dāğ-ı dil-i bermekiyān:

1. **dāğ-ı dil-i Bermekiyān:**

Kaside 6

Mısra: 96

Bermekî (Yönetimdeki başarılarıyla anılan Emevi dönemindeki bir aile) 'nin gönül yarası.

95. Āb-ı rüy-ı vüzerā nuḥbe-i erbāb-ı seḫā

96. Bāsīt-i dest-i ‘aṭā dāğ-ı dil-i Bermekiyān

dāğ-ı meh-tāb:

1. **dāğ-ı meh-tāb:**

Gazel 53

Mısra: 2

Ay ışığının gölgesi.

1. Ra ‘şe-fermā-yı şüreyyā ruḥ-ı huy-gerdesidür

2. Dāğ-ı meh-tāb ziyā-baḫş-ı siyeh-çerdesidür

dahı:

1. **dahı:**

Kaside 1

Mısra: 63

Hem, kezâlık, de.

63. Ben daḥı tîġ-i zebānumdan idüp istimdād
64. Eyledüm cevherümi jeng-zidā-yı nuşret

2. daḥı:

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Daha.

5. Ey eşk-i dīde sen daḥı cūş eylemez misin
6. Çün seyl çağlamaz mı ħurūş eylemez misin

3. daḥı:

Kaside 2

Mısra: 24

Bile, dahi.

23. Tamām-ı devr-i sipihr-i berin be-vefk-i merām
24. Daḥı nedür bilemem maḳsad-ı dil-i meksür

4. daḥı:

Kıt'a 2

Mısra: 4

Daha.

3. O benüm kendi ḳulumdur diyü bir emr itdi
4. Bir emr daḥı ḳulumdur diyerek babası

5. daḥı:

Tahmis 2

Mısra: 28

Hem, kezâlik, de.

27. Yoḳ mecāl inkāra sensin hep bilür ḥalk-ı cihān
28. Sen ne çend itseñ daḥı kendüñ ħicābuñdan nihān

6. daḥı:

Kaside 4

Mısra: 30

Bile, dahi.

29. Ḥaşmınuñ kelle-i bī-devleti ġaltīde olur
30. Olmadan tîġi daḥı ser-zede-i künc-i ḳırāb

7. daḥı:

Kıt'a 4

Mısra: 3

Henüz.

3. Kışt-i emelüm olmadan ol dağı nâbit
4. Şad hayf çayırlandı o şahrâ kılı geldi

8. dağı:

Kaside 7

Mısra: 54

Bile, dahi.

53. Hün-feşân olduğu dem hançer-i cevherdârın
54. Görse Ülker dağı vehm ile felekde ürker

9. dağı:

Kaside 7

Mısra: 77

Bile, dahi.

77. İstiâ' am yoğise dağı budur me' mülüm
78. Zeyl-i afvuñ ne kadar var ise 'aybum örter

10. dağı:

Gazel 7

Mısra: 7

Daha.

7. Bilmem dağı ne nakş açacak bu felek bize
8. Göstermede nefes-be-nefes başka şüreti

11. dağı:

Kıt'a 8

Mısra: 3

Hem, kezâlik, de.

3. Dağı ben itmeden hiç âşinâluğ
4. Temennâlarla kıldı dil-rübâluğ

12. dağı:

Kaside 10

Mısra: 44

"Da, de" bağlacı.

43. Anı haqq müsned-i devletde mü'ebbed kılsun
44. Biz dağı sâye-i 'adlünde huzûr eyleyelüm

13. dağı:

Kaside 13

Mısra: 29

Bundan sonra, artık.

29. Bir senüñ gibi vezîr olmaz dağı
30. Hem kerîm ü hem ĥalîm ü hem saçı

14. **dağı:**

Kaside 16

Mısra: 35

Henüz, daha.

35. Dağı bir tıfl-ı endek-sâl iken sen
36. Miyân-ı ĥalka olduñ şûriş-efgen

15. **dağı:**

Kaside 16

Mısra: 55

"Da, de" bağlacı.

55. Velîkin sen dağı şâbit kadem ol
56. Hemîşe reh-rev-i râh-ı sitem ol

16. **dağı:**

Kaside 16

Mısra: 69

Hem, kezâlik, de.

69. Velî kes sen dağı andan selâmı
70. Aña gösterme rûy-ı iltiyâmı

17. **dağı:**

Gazel 23

Mısra: 18

Hem, kezâlik, de.

17. Hüveydâdur re'îs-i ehl-i 'irfân olduğı çokdan
18. Dağı bundan muqaddem mesned-ârâ-yı riyâsetdür

18. **dağı:**

Gazel 151

Mısra: 1

Daha.

1. Tıfl iken dağı geçen yıl seni âğuşumda
2. Uyudur da götürürdüm eve ben dūşumda

19. **dağı:**

Gazel 44

Mısra: 5

Daha.

5. Yok mı dahı temāyüli ol naḥl-ı 'işvenüñ
6. 'Uşşāk-ı zāri şaf-zede-i reh-güzārıdur

20. **dahı:**

Gazel 68

Mısra: 2

"Da, de" bağlacı.

1. Geşt-i sünbülzārdan bir bû ğaraż
2. Būy-ı sünbüldeñ dahı ğısū ğaraż

21. **dahı:**

Gazel 83

Mısra: 13

Bile, dahi.

13. Çeşm-i cellāduña 'İzzet dahı meftün oldu
14. Şānemā şanma şaḳın ḳaldı maşūn-ı niĝehüñ

22. **dahı:**

Gazel 88

Mısra: 8

Bile, dahi.

7. Göñül hevāye uyup kūy-ı yāre dek gidicek
8. Aña ḥıred dahı dümdār-ı iḳtifā mı degül

23. **dahı:**

Gazel 118

Mısra: 5

Bile, dahi.

5. Geçen yıl dahı tıfl-ı şīr-ḥār-ı nāz iken şimdi
6. Şeker-rīz-i tekellüm tūti-i şīrīn-zebānsın sen

24. **dahı:**

Gazel 119

Mısra: 10

Bile, dahi.

9. Dün aḥşam üsti gördüm ḥāne-i aĝyāra 'azm itdüñ
10. Şabāḥ oldu dahı ey mihr-i ḥüsnüm 'avdet itmezsın

25. **dahı:**

Gazel 130

Mısra: 8

Henüz.

7. Hün-h`arlıkda ğamzesi bulmuşdı iştiḥār
8. Daḥı o ḥurde-sāl leb-ālūd-ı şır iken

26. **daḥı:**

Gazel 132

Mısra: 16

Hem, kezâlik, de.

15. Bu söylenilen cümlesi de ber-ṭaraf olsun
16. Bir başqa su`ālüm var efendüm daḥı senden

27. **daḥı:**

Gazel 139

Mısra: 20

Bile, da/de.

19. `İzzetâ ḳaldı bir kühen ḥırḳam
20. O daḥı pîr-i mey-fürüşa girev

28. **daḥı:**

Gazel 143

Mısra: 7

Bile.

7. Bülbül daḥı bir ḳaç güne dek nâleye başlar
8. Şimden girü gūş-ı naĝm-ı şubḥ-dem eyle

29. **daḥı:**

Gazel 145

Mısra: 8

Bile, dahi.

7. Pek küçükdür yaşıñ görmedi vesme ḳaşıñ
8. Ḥaçerüñe daḥı zāĝ eylemedüñ āh āh

dahme:

1. **daḥme:**

Gazel 160

Mısra: 10

Donanmalarda atılan havâî fişek.

9. Künt-i kenzin olur esrâr-ı nihâñı hep fâş
10. `İzzetâ ben gibi bir daḥme mi var açma beni

dâ`i-hey`et:

1. **dâ`i-hey`et:**

Gazel 34

Mısra: 4

Dua eden kurul.

3. 'Aceb mi ortalığa düşse şūriş ü fitne
4. O dā' i-hey' et o ser-keş-edā yeñiçeridür

dā'im:

1. **dā'im:**

Kaside 1

Mısra: 51

Sürekli.

51. Mübtelā-yı marāz-ı miḥnet-i faḳra dā'im

52. Zehebü'r-ra'd-ı ināyātı devā-yı nuşret

2. **dā'im:**

Tahmis 2

Mısra: 13

Her vakit, sürekli.

13. Bu sözi tefhīm için dā'im saña tekrār ider

14. Gülli dībā giydüñ ammā ḳorḳarum āzār ider

3. **dā'im:**

Kaside 9

Mısra: 54

Devamlı, sürekli.

53. Göñül üftādedür bir serv-i nāza

54. Ki dā'im mā'il-i semt-i sitemdür

4. **dā'im:**

Gazel 26

Mısra: 15

Devamlı, sürekli.

15. Yımez içmez senüñ derdüñle dā'im zār u giryāndur

16. Ṭabībüm gel devā ḳıl şunda bir dil-ḥaste 'İzzet var

5. **dā'im:**

Gazel 27

Mısra: 1

Devamlı, sürekli.

1. Dilde dā'im ḥayāl-i Eşref'dür

2. Serde fikr-i vişāl-i Eşref'dür

6. **dā'im:**

Gazel 39

Mısra: 6

Devamlı, sürekli.

5. Cezr ü med üzredür yem-i bahşâyış-ı cihân
6. Dâ'im kenâra mevce-i 'ummân gelür gider

7. **dâ'im:**

Gazel 50

Mısra: 8

Devamlı, sürekli.

7. 'Āşıkun āyīne-i hātırı seng-i ğamdan
8. Şişe-i tevbe-i mey-keş gibi dâ'im meksür

8. **dâ'im:**

Gazel 141

Mısra: 14

Devamlı, sürekli.

13. Bu 'İzzet bendeñi maşşerde şâyân-ı şefâ'at kııl
14. Ki dâ'im reh-rev-i rāh-ı haṭâyum yâ Resûla'llāh

dâ'im it:

1. **dâ'im ide:-e**

Kaside 5

Mısra: 71

Devam etmek, sürüp gitmek.

71. Dâ'im ide haḫḫ devletini 'ömrini efzün
72. İşte bu du'ā cümleden ā'lā Yeñişehr'e

2. **dâ'im idüp:-üp**

Kaside 11

Mısra: 43

Devam etmek, sürüp gitmek.

43. Devletin dâ'im idüp Rabb-i Mecīd

44. 'Ömrini rüz-be-rüz ide mezīd

dâ'imā:

1. **dâ'imā:**

Kaside 1

Mısra: 74

Devamlı, sürekli.

73. Haḫḫ Te'ālā kııla ol āşaf-ı şāhib-seyfi
74. Dâ'imā ğālib-i meydān-ı veġā-yı nuşret

2. **dâ'imā:**

Kaside 6

Mısra: **131**

Devamlı, sürekli.

131. Dā'imā şî'rümi şābāş ile medḥ eyleyerek

132. İdereḥ her ğazel-i pür ḥalelüm istiḥsān

3. dā'imā:

Kaside 13

Mısra: **116**

Devamlı, sürekli.

115. Bulsun iḳbāl u ḥayāt-ı cāvidān

116. Dā'imā devletle olsun şādmān

4. dā'imā:

Gazel 18

Mısra: **3**

Devamlı, sürekli.

3. Dā'imā aḥker-fürüz-ı sīne-i sūzān iken

4. Ḳor mı olsun āteş-i ehl-i maḥabbet serd-ruḥ

5. dā'imā:

Gazel 136

Mısra: **11**

Devamlı, sürekli.

11. Mīr-i Selīm sellemehu'llāh dā'imā

12. Olsun serīr-i devlet ü mecd üzre kāmrān

6. dā'imā:

Gazel 76

Mısra: **10**

Devamlı, sürekli.

9. 'İzzet'ün ḥāmesi vaşf-ı leb-i şīrīnūñ için

10. Dā'imā itmede tūtī gibi şükr-i ḥālīḳ

7. dā'imā:

Gazel 96

Mısra: **8**

Devamlı, sürekli.

7. Keşṭ-i āmāla vezān olmaḳda

8. Dā'imā bād-ı semūm-ı 'ālem

8. dā'imā:

Gazel 125

Mısra: 7
Devamlı, sürekli..

7. Dā'imā bī-gānelerle hem-nişin olmakda yār
8. Āşnālar dāğdār-ı ğayret olsun olmasun

dā'ir:

1. **dā'ir:**

Gazel 95

Mısra: 14

Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ... ile ilgili, üstüne.

13. Nükte-şinās-ı zār olan añlar o sırr-ı mübhemi

14. Nāz u niyāz-ı vuşlata dā'ir imiş beyān-ı ney

dā'ire-i 'aşk:

1. **dā'ire-i 'aşkuña:-uñ, -a**

Gazel 73

Mısra: 7

Aşk dairesi.

7. Pāy-efgen olan dā'ire-i 'aşkuña bir kez

8. Ellerle döger sīnesini hem-çü def Eşref

dā'ire-i vaşl:

1. **dā'ire-i vaşldan:-dan**

Gazel 22

Mısra: 3

Kavuşma dairesi.

3. Nālānlaruñ dā'ire-i vaşldan itme

4. Mānende-i def sille-ħur-ı dest-i red Aħmed

dā'ie-i terk-i ehibbā vü vatan:

1. **dā'ie-i terk-i ehibbā vü vaţandan:-dan**

Gazel 132

Mısra: 12

Dostu ve vatani bırakma arzusu.

11. Şā'irlerin āşārı ider kadrini izhār

12. Geç dā'ie-i terk-i ehibbā vü vaţandan

dāl:

1. **dālları:-lar, -i**

Kaside 6

Mısra: 30

Arap alfabesindeki "dal" harfinin ismi II âşığın boyu.

29. Hâları gonce-i ne'şkäfte-i bâğ-ı hûbî
30. Dâlları dil-ber-i bî-mişl ü 'adîl-i devrân

2. **dal fes:**

Gazel 12

Mısra: 11

Kavuk, külâh.

11. Kelleler germ olıcağ dal fes olup meclisde
12. Dök o gîsûları ey şâhid-i peymâne be-leb

dal kılıc:

1. **dal kılıc:**

Kaside 13

Mısra: 15

Kılıcını çekmiş olan, yalın kılıçlı.

15. Dal kılıc ehl-i fesâd oldı 'adîm
16. Ebrû-yı hûbânla ancak dil dü-nîm

dâmân:

1. **dâmân-ı:**

Gazel 30

Mısra: 29

Etek.

29. Dâmân-ı Muhammed Beg Efendi ki medîhi
30. Zîb-i şafağât-ı nesh-i fikretimüzdür

dâmân-büs-kerde:

1. **dâmân-büs-kerde:**

Gazel 150

Mısra: 13

Eteğini öpmüş.

13. Dâmân-büs-kerde ider pāya ser-fürü
14. Süflî nihād mu'teber olmuş ne fâ'ide

dâmen:

1. **dâmenimüz:-imüz**

Kaside 7

Mısra: 66

Etek.

65. Ma'den-i mekremetâ hâtem-i tayy-menķabetâ
66. Ey kef-i cüdü iden dâmenimüz maħzen-i zer

2. **dāmene:-e****Gazel 30**

Mısra: 28

Etek.

27. Cevr ile girībānımız alursa civānān

28. Bir dāmene dest urma bizüm niyyetimüzdür

3. **dāmenini:-i, -n, -i****Gazel 143**

Mısra: 14

Etek.

13. ‘İzzet kuluñı eyleme ammā ki ferāmūş

14. Gāhice anuñ dāmenini pür direm eyle

4. **dāmenini:-i, -n, -i****Gazel 146**

Mısra: 7

Etek.

7. ‘Ākıbet dāmenini çekdi niyāze düşdük

8. Sākit olmağla didük nāz idelüm eş‘āra

5. **dāmeninden:-in, -den****Gazel 148**

Mısra: 1

Etek.

1. Dāmeninden çekmem el yār ictināb eylerse de

2. Geçmem ol zālîmîden āğāz-ı ‘itāb eylerse de

dāmen-i pāk:1. **dāmen-i pāküñ:- üñ****Gazel 41**

Mısra: 15

Temiz etek.

15. Dāmen-i pāküñ öpüp ey ‘İzzet

16. Mîr-i zî-şāna ſenālar demidür

dānā:1. **dānā:****Gazel 134**

Mısra: 9

Bilen, bilgin (kimse).

9. Nās ile hīç eylemez ‘ākil ü dānā cedel

10. Başına gavğaları cāhil olandur alan

dānān-ı sūhan:

1. **dānān-ı sūhan:**

Kaside 6

Mısra: 91

Söz bilenler.

91. Elde mīzān-ı kalem hendese dānān-ı sūhan

92. Kaşr-ı evşāfına bu resme ururlar bünyān

dānā-yı hüner-meftūr:

1. **dānā-yı hüner-meftūri:-ı**

Gazel 21

Mısra: 12

Yaradılıştan gelen hüneri bilen (kişi).

11. Ya ‘ni āmācgeh-i nāvek-i ta ‘n eylemişim

12. Zāt-ı pākūñ gibi dānā-yı hüner-meftūri

dānā-yı zū-fünūn:

1. **dānā-yı zū-fünūnumu:-um, -u**

Gazel 89

Mısra: 14

İlim sahibi bilgin.

13. Āvāre-i cünūn ideyor ‘İzzetā gibi

14. Dānā-yı zū-fünūnumu bir tıfl-ı ħurde-sāl

dāne-çīn-i fülful:

1. **dāne-çīn-i fülful:**

Gazel 51

Mısra: 8

Karabiber tanesi toplayan.

7. Fezā-yı gülşen-i ruhsār-ı pür-ħāl-ı dil-ārāda

8. Perestū-yı nigāhum dāne-çīn-i fülful olmışdur

dārāt:

1. **dārātuñ:-uñ**

Kaside 13

Mısra: 20

Debdebe, tantana, heybet, azamet.

19. Muğtenim dünyā 'ināyetüñ ile

20. Muhteşem 'ālem o dārātuñ ile

darb:

1. **darbı:-ı**

Gazel 71

Mısra: 9

Vurma, dövme.

9. Zeyd ile 'Amrın arasında bırakşın darbı

10. Döğsün 'uşşākımı döгерse de tenhā hāfız

darbü'l-meşel:

1. **darbü'l-meşel:**

Kaside 13

Mısra: 105

Duruma uygun olarak söylenen söz.

105. Olmuşdur nazmda darbü'l-meşel

106. Söyleşir yokdur benümle mā-ḥaşal

dār-ı dünyā:

1. **dār-ı dünyāda:-da**

Kaside 4

Mısra: 37

Dünya yurdu, yeryüzü.

37. Dār-ı dünyāda egerçi cāy-ı necātı yoğise

38. Kūşe-i gūra şıgınmağdur aña re'y-i şavāb

dārū:

1. **dārū:**

Gazel 68

Mısra: 6

Far. İlâç.

5. Leblerüñden ey ṭabīb-i cān u dil

6. Ḥaste-i hicrāna bir dārū garaž

dārū-yı leb:

1. **dārū-yı lebidür:-i, -dür**

Gazel 90

Mısra: 11

İlaç gibi olan dudak.

11. Yine dārū-yı lebidür aña dermān ammā

12. Bilmeyor derd-i dil-i 'āşık-ı nā-ḳāmı güzel

dārū-yı lutf:

1. **dārū-yı luṭfuñla:-uñ, -la**

Gazel 141

Mısra: 7

Güzellik ilacı.

7. Ṭabībimsin baña dārū-yı luṭfuñla müdāvā kıł

8. Hezār emrāz-ı cürme mübtelāyum yā Resūla'llāh

dārū-yı vasl:

1. **dārū-yı vaşluñ:-uñ**

Gazel 131

Mısra: 7

Kavuşma ilacı.

7. Yā lebüñ emdir yā kıł dārū-yı vaşluñ bī-dirīg

8. Ḥaste-i hicrānuña bir çare baķ Allāh için

dāšte:

1. **dāšte:**

Gazel 7

Mısra: 8

Harap olmuş, yıpranmış.

7. Mālik-i gevher-i'aşķīm der-īn genc-i ferāğ

8. Sūd-ı kār-ı dü-cihān dāšte bī-kāri-i mā

da'vā:

1. **da'vāñi:-ñ, -ı**

Kaside 7

Mısra: 88

Bir meziyetin kendinde bulunduğunu ileri sürme, iddia.

87. 'İzzetā lāfi ķo āğāz-ı du'ā kıł yoḥsa

88. Ḳurı faḥriyye vü da'vāñı senüñ kim diñler

2. **da'vā:-ıñ, -ı**

Gazel 30

Mısra: 25

Dert, tasa, çözümlmesi gereken mesele.

25. Bi'llāh ṭuyarlarsa bu da'vāñı güzeller

26. Te'kīd-i ķavānīn-i sitem müşbetimüzdür

da'vāt:

1. **da'vāta:-a**

Kaside 13

Mısra: 111

Duâlar, niyazlar, çağırışlar.

111. Dest açup da'vâta başla 'İzzetâ

112. Ƙudsiyân âmine âgâz ide tâ

da'vât-ı veliyyü'n-ni'ama:

1. da'vât-ı veliyyü'n-ni'ama:-a

Kaside 3

Mısra: 53

Nimetlerin sahibinin duaları.

53. Ʀurma da'vât-ı veliyyü'n-ni'ama eyle şitâb

54. Umaruz eyleye maqbûl Mucîb-i Settâr

dâver:

1. dâver:

Kaside 10

Mısra: 25

Padişah.

25. Bizüm ol dâver alur dâdimuzı anlardan

26. 'Arz-ı hâl itmede lâyıķ mı Ƙuşûr eyleyelüm

dâver-i Cem-hademâ:

1. dâver-i Cem-hademâ:

Kaside 1

Mısra: 55

Cem'e hizmetindeki vezir.

55. Dâver-i Cem-hademâ âşaf-ı 'lî-himemâ

56. Ey der-i bârgeh-i devleti cây-ı nuşret

dâver-i ceng-âver-i ehl-i hüner-perver:

1. dâver-i ceng-âver-i ehl-i hüner-perver:

Kaside 8

Mısra: 27

Sanat sever olan savaşıçı vezir.

27. Dil-âver dâver-i ceng-âver-i ehl-i hüner-perver

28. Ğazanfer-savlet ü remz-âşinâ-yı rezm-i kerrârî

dâver-i dâd-ger-i 'adl-âyîn:

1. dâver-i dâd-ger-i 'adl-âyîn:

Kaside 11

Mısra: 11

Adaletli yolun adaletli veziri.

11. Dâver-i dâd-ger-i 'adl-âyîn

12. Ƙıţ'a-i pādşeh-i rûy-ı zemîn

dâver-i dârâ-derbân:

1. **dāver-i dārā-derbān:**

Kaside 6

Mısra: **94**

Hükümdar kapıcısının veziri.

93. Şāhib-i tūğ u ‘alem nāzım-ı aḥvāl-i ümem

94. Āşaf-ı Cem-ḥadem ü dāver-i Dārā-derbān

dāver-i dārā-hadem:

1. **dāver-i dārā-ḥademe:-e**

Kaside 11

Mısra: **41**

Dara' ya hizmet eden vezir.

41. Āferīn dāver-i Dārā-ḥademe

42. Medḥini çekdi o zātın raqama

dāver-i dārā-nāşīb:

1. **dāver-i dārā-nāşībdür:-dür**

Kaside 18

Mısra: **14**

Dara'nın talihli veziri.

13. Bu zümrenüñ cem‘ine fā‘ik şu ‘aşrda

14. Zann eylerüm ki dāver-i Dārā-nāşībdür

dāver-i devrān:

1. **dāver-i devrān:**

Kaside 1

Mısra: **41**

Zamanın veziri.

41. Öyle bir dāver-i devrān ki olur hem-vāre

42. Zīver-i dūş-ı şeref-pūşı ridā-yı nuşret

dāver-i kerem-mevfūr:

1. **dāver-i kerem-mevfūr:**

Kaside 2

Mısra: **58**

Cömertliğı çok olan vezir.

57. Mu‘azzam-ı vūzerā faḥr-ı cümle-i küberā

58. Meded-res-i fuqara dāver-i kerem-mevfūr

da‘vet eyle:

1. da'vet eylesek:-se, -k

Gazel 77

Mısra: 7

Çağırarak.

7. Māhı da'vet eylesek gelmez bizümle şöhbete

8. Ol perī-rū kısr-ı dāmāda gider seyrāna bak

da'vet ol:

1. da'vet oldu:-dı

Gazel 148

Mısra: 9

Çağırarak.

9. Bezme bir kez da'vet oldu resm ü rāh-ı benдеgi

10. Şeh gedālarla görüşmekden hicāb eyleser de

dāye:

1. dāye:

Gazel 82

Mısra: 4

Sütüne, dadı.

3. Şeker-lebleri ālūde-i şīr-i 'işve

4. Dāye kıynunda murabbā küçücükdür küçücük

dāyeves:

1. dāyeves:

Gazel 86

Mısra: 8

Dadı misali.

7. Olur günūde-i mehd-i füsūn tıfl-ı sūhan

8. İdince dāyeves āgāze-i fesāne ğazel

de:

1. de:

Kaside 4

Mısra: 50

De, da bağlacı.

49. Līk min-ba'd efendüm umarum sāyende

50. Olayum ğülşen-i maksūduma ben de reh-yab

2. de:

Kaside 6

Mısra: 107

De, da bağlacı.

107. Biri de Mîr Selîm'im ki feḥâmetle odur

108. Dürr-i tâc-ı 'uzamâ ḳurre-i 'ayn-ı â'yân

3. de:

Kaside 6

Mısra: 112

De, da bağlacı.

111. Her gören zâtını el-veledü sırru ebîh

112. Pederi sırrı o devletli de olmuşdur 'ayân

4. de:

Kaside 6

Mısra: 113

De, da bağlacı.

113. Biri de küdek-i nev-sâle o Mîr 'İsmâ'îl

114. Mîrler olsun anuñ uğrına yek-ser ḳurbân

5. de:

Kaside 6

Mısra: 122

De, da bağlacı.

121. Cümlesi şadr-ı sa'âdetde muḳîm olsunlar

122. İdelüm vaşfların biz de cihâna i'lân

6. de:

Kıt'a 6

Mısra: 4

De, da bağlacı.

3. İki neyyir-i cihân-tâb beni ḳıldı böyle bî-tâb

4. Biri âftâb-ı behcet birisi de mâh-ı işve

7. de:

Tahmis 6

Mısra: 13

De, da bağlacı.

13. Bir de gördüm ki çıḳdı ammâ kim nigâhı fitne-sâz

14. Ḥ'âb-ı nâzından henüz ḳalkmış meger ol mest-i nâz

8. de:

Tahmis 6

Mısra: 21

De, da bağlacı.

21. ‘Ārız-ı t̄abānuña teşbīh-i m̄āh itdümse de

22. Nāme-i ā‘māli cürm ile siyāh itdümse de

9. de:

Tahmis 6

Mısra: 22

De, da bağlacı.

21. ‘Ārız-ı t̄abānuña teşbīh-i m̄āh itdümse de

22. Nāme-i ā‘māli cürm ile siyāh itdümse de

10. de:

Tahmis 6

Mısra: 23

De, da bağlacı.

23. ‘Afvūña mağrūr olup itdüm günāh itdümse de

24. Yanılıp yüzüne karşı bir gün āh itdümse de

11. de:

Tahmis 6

Mısra: 24

De, da bağlacı.

23. ‘Afvūña mağrūr olup itdüm günāh itdümse de

24. Yanılıp yüzüne karşı bir gün āh itdümse de

12. de:

Kaside 7

Mısra: 29

De, da bağlacı.

29. Belki şıh̄at buluruz biz de biraz cānlanuruz

30. Derd-i ḥasret niçe bir itsün es̄ir-i pister

13. de:

Kaside 8

Mısra: 35

De, da bağlacı.

35. Efendüm t̄ūṭī-i ṭab‘um benüm de söylemek ister

36. Görüp āyīne-i ṭab‘-ı şerīfūñ jengden ‘ārī

14. **de:**

Kaside 10

Mısra: **19**

De, da bağlacı.

19. Biz de bir āfete biñ cān ile urbān olalum

20. Tekye-i Őıdkda ĩfā-yı nüzūr eyleyelüm

15. **de:**

Gazel 11

Mısra: **5**

De, da bağlacı.

5. Bir kere de dimez misin ey Őu-ı bī-vefā

6. ‘UŐŐā-ı cān-Őipār ne ‘ālemedür ‘aceb

16. **de:**

Kaside 13

Mısra: **38**

De, da bağlacı.

37. Nev-resīde bir YeñiŐehrī gūzel

38. Hūsnū de ammā efendüm bī-bedel

17. **de:**

Kaside 13

Mısra: **80**

De, da bağlacı.

79. Didüm ey bī-merhāmet ey bī-vefā

80. Pek de istihār ile bama baa

18. **derem:-r, -em**

Kaside 13

Mısra: **89**

Söylemek II kabul etmek.

89. Bende-i halka be-gūŐ-ı ān derem

90. Tācdārān-rā be-hiı ne Şmurem

19. **de:**

Kaside 13

Mısra: **102**

De, da bağlacı.

101. Ebr-i lufuñ sebze-i āmālumi

102. Ābdār itsün de seyr it hālumi

20. **de:**

Gazel 16

Mısra: **9**

De, da bağlacı.

9. Çeşm-i mestûñ gibi sen de kâfir

10. Olma gel tâ o kadar bâde-perest

21. **de:**

Gazel 16

Mısra: **17**

De, da bağlacı.

17. Yalnüz ben degül 'İzzet de begüm

18. Mey-i gül-reng-i lebüñle ser-mest

22. **de:**

Kaside 16

Mısra: **15**

De, da bağlacı.

15. Döner Eşref de dir Aħmed güzelsin

16. Güzeller içre şüh-ı bî-bedelsin

23. **de:**

Kaside 16

Mısra: **27**

De, da bağlacı.

27. Egerçi ben de bir şüh-ı cihānum

28. Cihān içre müşārün bi'l-benānum

24. **de:**

Kaside 16

Mısra: **37**

De, da bağlacı.

37. On ikidür benüm de gerçi yaşum

38. Senüñle uğradı sevdāya başum

25. **dedi:-di**

Kaside 17

Mısra: **10**

Söylemek.

9. Nā-gehān nāz ile gül-berg-i lebüñ deprettdi

10. Dedi tenhā mısın ey 'āşık-ı işkeste-zamīr

26. **de:**

Kaside 17

Mısra: **22**

De, da bağlacı.

21. Gūş iderse buraya geldigüñi Allāh bir

22. İkimizi de ider tu'me-i tīg-i tedmīr

27. **de:**

Kaside 17

Mısra: **31**

De, da bağlacı.

31. Çokdan oldu sizi de görmeyeli pinhānī

32. Şimdi geldüm kim olur ğayrı bu esrāra ḥabīr

28. **de:**

Kaside 17

Mısra: **34**

De, da bağlacı.

33. Gel ki bir laḥzā tekellüm idelüm fırsatdur

34. Ben saña ḥālümü sen de baña söyle bir bir

29. **de:**

Kaside 17

Mısra: **43**

De, da bağlacı.

43. Böyle bir yılda degül biñ sene de itse mürūr

44. Ben unutmam seni dirken uyanıverdi faḳīr

30. **de:**

Gazel 24

Mısra: **11**

De, da bağlacı.

11. Sūz-ı dilini bezm de izhāra ne ḥācet

12. Şem' i niçün āzurde zebān eylesünler

31. **de:**

Gazel 162

Mısra: **9**

De, da bağlacı.

9. Ney-zenüñ de demine hū çekelüm

10. Nefesiyle ney öter demdemeli

32. **de:**

Gazel 25

Mısra: 7

De, da bağlacı.

7. Havfum pek incelür de mezāya çıkar boşa

8. Mū-yı miyānına şarılırsa hayāller

33. **de:**

Gazel 25

Mısra: 13

De, da bağlacı.

13. ‘İzzet bizüm de ğonce-i n’ eşküftemiz n’ ola

14. Nev-şivelerle eylese ğunc u delāller

34. **de:**

Gazel 29

Mısra: 11

De, da bağlacı.

11. Lāleler de kırmızı mecnūnuñ olmışlar senüñ

12. Tıtdılar şahrāları ey dil-rübā nev-rūzdu

35. **de:**

Gazel 30

Mısra: 21

De, da bağlacı.

21. Yoğdur gelemiz her ne kadar itse de bī-dād

22. Bīdādı o şāhuñ sebep-i rāhatımızdu

36. **de:**

Gazel 35

Mısra: 10

De, da bağlacı.

9. Deyr-i cemāle Behremen-i rū-siyāh iken

10. Kāfir degül de hāl-i ruḥı müslimān mıdu

37. **de:**

Gazel 42

Mısra: 7

De, da bağlacı.

7. Hıffet idüp gelürse de zāhid yoğ aña yer

8. Bezm-i neşāt-ı bādeye şıket şıgışmıyor

38. **de:**

Gazel 45

Mısra: **2**

De, da bağlacı.

1. Gerden-i şāfuñ mı tenhā sevdigüm kāfūrdur
2. Sā'idüñ de sāk-ı sīmīnūñ gibi billūrdur

39. **de:**

Gazel 46

Mısra: **9**

De, da bağlacı.

9. Sīne-i şad-pāremi ben görmeyem de n'eyleyim
10. Nīze-i müjgānına ister siper maḥbūblar

40. **de:**

Gazel 46

Mısra: **11**

De, da bağlacı.

11. Nüşā-i fenn-i vefāyı ezber itmişlerse de
12. Mebḥaş-ı būs-ı 'izārı ter geçer maḥbūblar

41. **de:**

Gazel 54

Mısra: **12**

De, da bağlacı.

11. Semā'-ı nāzını ol Mevlevī-i şivegerüñ
12. Bu 'ıydgehde döner de dolābdan aluruz

42. **de:**

Gazel 59

Mısra: **9**

De, da bağlacı.

9. Tekyede herkese şeyḫ virse de evrād
10. Biz de bezme gelene sāgar-ı raḥşān virürüz

43. **de:**

Gazel 59

Mısra: **10**

De, da bağlacı.

9. Tekyede herkese şeyḫ virse de evrād
10. Biz de bezme gelene sāgar-ı raḥşān virürüz

44. **de:**

Gazel 60

Mısra: **8**

De, da bağlacı.

7. Mescidde egerçi muđtedāyuz

8. Deyr içre de pīşvālaruz biz

45. **de:**

Gazel 63

Mısra: **5**

De, da bağlacı.

5. Vādi-i hecre dūşerseñ de bizi cezb eyler

6. Sendeki cezbe-i ūftāde-rübāyı bilürüz

46. **de:**

Gazel 68

Mısra: **8**

De, da bağlacı.

7. Gizleme māfi' z-zamīrūñ yārdan

8. Gizleseñ de bellidür yā hū ğaraż

47. **de:**

Gazel 71

Mısra: **10**

De, da bağlacı.

9. Zeyd ile ' Amrın arasında birağsın đar bı

10. Döğsün ' uşşākımı döğerse de tenhā ħāfiz

48. **de:**

Gazel 86

Mısra: **12**

De, da bağlacı.

11. Göründi gird-i ruğ-ı āteşin-i yārda ħađ

12. Şahā' ife yazayum ben de yana yana ğazel

49. **de:**

Gazel 105

Mısra: **10**

De, da bağlacı.

9. Mānend-i Necīb olsam o ğül-rūya muđārin

10. Bülbül ğibi ' İzzet iderüm ben de terennüm

50. **demüſdüñ**: -müſ, -düñ

Gazel 106

Mısra: 7

Söylemek.

7. Gelürüm hâneñe bir gice demüſdüñ ſimdi

8. Ben niſâr-ı kademüñ itmegiçün cân be-kefüm

51. **de:**

Gazel 109

Mısra: 10

De, da bağlacı.

9. Korkarum Nâ'ib Efendi gibi güş itmez yâr

10. Ne kadar eylese de 'İzzet nâ-çâr kâsem

52. **de:**

Gazel 114

Mısra: 5

De, da bağlacı.

5. Sen de çeſmüñ gibi mestâne edâ olmuş iken

6. Beni mestür-ı kıyâs itme ſaķın sultânım

53. **de:**

Gazel 116

Mısra: 3

De, da bağlacı.

3. Hâķîķat eglenecek sende de yoğise dilâ

4. Birâz bâri muķallidlük ile eglenelüm

54. **de:**

Gazel 121

Mısra: 13

De, da bağlacı.

13. 'İzzetâ niyet idüp ſavm-ı viſâle biz de

14. Yakıſur tâbiſ-i haſretle olursak süzân

55. **de:**

Gazel 126

Mısra: 9

De, da bağlacı.

9. Ben de 'İzzet gibi bir haſte-dilüm

10. Beni öldürme güzel baſuñ için

56. **de:**

Gazel 129

Mısra: 17

De, da bağlacı.

17. Ğāyet de qarīb oldı fenāsı Yeñişehr'in

18. Bir başka reviş-i tavr u edāsı Yeñişehr'in

57. **derdi:-r, -di**

Gazel 131

Mısra: 11

Söylemek.

11. Çeşm-i mestūñ derdi ğamzeñ fikri bī-tāb eyledi

12. Raħm idüp hāl-i dil-i bīmāra baķ Allāh için

58. **de:**

Gazel 132

Mısra: 15

De, da bağlacı.

15. Bu söylenilen cümlesi de ber-țaraf olsun

16. Bir başka su'ālüm var efendüm daħı senden

59. **de:**

Gazel 134

Mısra: 15

De, da bağlacı.

15. Nāb ise de bāde-i la'l-i dil-ārā çi sūd

16. Derd-keş-i ħasretüz biz yine 'İzzet her ān

60. **de:**

Gazel 135

Mısra: 11

De, da bağlacı.

11. Ey kāş benüm de hūnerüm olmasa yāħūd

12. Bir kaç sūħan-āmüz bulunsa üdebādan

61. **de:**

Gazel 138

Mısra: 6

De, da bağlacı.

5. Mațlabum bir vech ile şūret-pezīr olmaz benüm

6. Söylesem de hālümü ol şehryāre rū-be-rū

62. **de:**

Gazel 141

Mısra: 3

De, da bağlacı.

3. Şağā'ir kum gibi atım atım şadır kebā'ir de

4. Kılursa böyle aḥvālum hebāyum yā Resūla'llāh

63. **de:**

Gazel 143

Mısra: 12

De, da bağlacı.

11. Hoş-nağme beş on muṭrıb-ı şevk-āver-i zībā

12. Karşunda dizilsün de sen eglen kerem eyle

64. **de:**

Gazel 148

Mısra: 1

De, da bağlacı.

1. Dāmeninden çekmem el yār ictināb eylerse de

2. Geçmem ol zālinden āğāz-ı 'itāb eylerse de

65. **de:**

Gazel 148

Mısra: 2

De, da bağlacı.

1. Dāmeninden çekmem el yār ictināb eylerse de

2. Geçmem ol zālinden āğāz-ı 'itāb eylerse de

66. **de:**

Gazel 148

Mısra: 4

De, da bağlacı.

3. Āteş-i 'aşkıyla sūzānum o bī-raḥm āfetūñ

4. Cānumı yaķarsa da bağrum kebāb eylerse de

67. **de:**

Gazel 148

Mısra: 6

De, da bağlacı.

5. Fitne-engīz-i nigāhundān emīn olmaz gönül

6. Neş'emi çeşm-i mestūñ nīm-ḥvāb eylerse de

68. **de:**

Gazel 148

Mısra: **8**

De, da bağlacı.

7. Bī-ser ü pā şad hezār üftāde-i giryānı var

8. Her ne çend ‘uşşāka cevri-i bī-ħisāb eylerse de69. **de:**

Gazel 148

Mısra: **10**

De, da bağlacı.

9. Bezme bir kez da‘vet oldı resm ü rāh-ı benдеgi

10. Şeh gedālarla görüşmekden ħicāb eylerse de

70. **de:**

Gazel 148

Mısra: **11**

De, da bağlacı.

11. Bezme gelsün de hemān māni‘ degül ađyāra yār

12. Dürç-i yākūtuñ güher-rīz-i ħiṭāb eylerse de

71. **de:**

Gazel 148

Mısra: **12**

De, da bağlacı.

11. Bezme gelsün de hemān māni‘ degül ađyāra yār

12. Dürç-i yākūtuñ güher-rīz-i ħiṭāb eylerse de

72. **de:**

Gazel 148

Mısra: **14**

De, da bağlacı.

13. Reh-güzārundan o şāhuñ añladum olmaz cüdā

14. ‘İzzet-i pā-māli yeksān-ı türāb eylerse de

73. **de:**

Gazel 150

Mısra: **7**

De, da bağlacı.

7. Zaħm-ı dili görirse de raħm eylemez o şūħ

8. Ger olmamış nigāhı ger olmuş ne fā’ide

74. **de:**

Gazel 150

Mısra: **10**

De, da bağlacı..

9. Zehr-i 'itābı itdi mezāk-ı ümīdi telh

10. Bir de dü-la'l ü leb şeker olmuş ne fā'ide

75. **de:**

Gazel 151

Mısra: **8**

De, da bağlacı.

7. Büyüdün korkarum ey şüh-ı sitem-ger dirsın

8. Küçicekdüm de o dem şimdi ferāmüşumda

76. **der:-r**

Gazel 155

Mısra: **13**

Söylemek.

13. İzāfetle temevvül kesbi der mi her tehī-hemyān

14. Faqat esmā-i seng-i behreverdür māl ile zūsı

77. **de:**

Gazel 156

Mısra: **13**

De, da bağlacı.

13. Kilk-i Mānī-eşer-i nazm ile 'İzzet biz de

14. Reşk-i Erjeng idelüm şafha-i āşārumızı

78. **de:**

Gazel 158

Mısra: **12**

De, da bağlacı.

11. Sākī-beçeye pīr-i muğān ise babalık

12. Yā duhter-i rez de aña hemşire degül mi

de' b-i selef:

1. **de' b-i selef:**

Kaside 2

Mısra: **88**

Ataların gelenekleri.

87. Dehen-güşā-yı tefāhur degildür ehl-i kemāl

88. Velik de' b-i selef çünki böyledür ma'zür

def:

1. def:**Gazel 73**Mısra: **8***Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı.***7. Pāy-efgen olan dā'ire-i 'aşkuña bir kez****8. Ellerle döger sīnesini hem-çü def Eşref****def'-i humār-ı elem eyle:****1. def'-i humār-ı elem eyle:****Gazel 143**Mısra: **10***Keder sarhoşluğunu kovmak.***9. Baq lāleler eşküfte tarāvetle efendüm****10. Al cāmı ele def'-i humār-ı elem eyle****def'-i humūm-ı 'ālem:****1. def'-i humūm-ı 'ālem:****Gazel 96**Mısra: **12***Dünyanın kederlerini gidermek.***11. Yetiş ey sākī-i gül-çehre meded****12. İdegör def'-i humūm-ı 'ālem****def'-i mezālim:****1. def'-i mezālimle:-le****Kaside 4**Mısra: **54***Zulümleri giderme.***53. Āb-ı şemşīr ile tā kim vüzerā 'ālemden****54. Olalar def'-i mezālimle müzīl-i çirk-āb****defter:****1. defterde:-de****Gazel 77**Mısra: **18***Defter.***17. 'İzzetā bir vech ile ta'rīf olunmaz zevkümüz****18. Yokdı defterde bu cünbüş gerdiş-i devrāna bak****degil:**

1. **degildür:-dür****Kaside 1**Mısra: **59***Değil, olumsuzluk edatı.*

59. Degme bir şaire maqdür degildür medhüñ

60. İdemez vaşfuñı her nāṭıka-zāy-ı nuşret

2. **degilken:-ken****Terkib-bend 1**Mısra: **37***Değil, olumsuzluk edatı.*

37. Kāni‘ degilken ol şūhuñ kelāmına

38. Biz şimdi ḥasret olduḡ anuñ bir peyāmına

3. **degildi:-di****Kaside 2**Mısra: **12***Değil, olumsuzluk edatı.*

11. O gūne vardı metānet ḥiṣār-ı ye’sde kim

12. Degildi hedmine ḥiç kārger anuñ zer ü zūr

4. **degil:****Kaside 2**Mısra: **33***Değil, olumsuzluk edatı.*

33. Degil mi cedd-i zafer-perveri bi-nasri’llāh

34. Alan bu yerleri düşmenleri iden maḫhūr

5. **degildür:-dür****Kaside 2**Mısra: **87***Değil, olumsuzluk edatı.*

87. Dehen-güşā-yı tefāḥur degildür ehl-i kemāl

88. Velīk de’b-i selef çünki böyledür ma’zūr

6. **degil:****Kaside 5**Mısra: **40***Değil, olumsuzluk edatı.*

39. Bu resmle mażbūt sicillāt ḳadardur

40. Maḳşūr degil midḥatı tenhā Yeñişehr’e

7. **degilüz:-üz**

Gazel 5

Mısra: 11

Değil, olumsuzluk edatı.

11. Hayrāmı faqat biz degilüz eyledi hüsnüñ

12. Āyīneleri pest-i bedīdār-ı temāşā

8. **degilüz:-üz**

Gazel 30

Mısra: 7

Değil, olumsuzluk edatı.

7. Minnet-zede-i sāgar-ı şahbā degilüz biz

8. Keyfiyet-i mey lāzıme-i fiṭrātımızdur

9. **degilüz:-üz**

Gazel 61

Mısra: 4

Değil, olumsuzluk edatı.

3. Gerçi dirler ki yeter ‘arife bir gül ammā

4. Müteselli degilüz bir gül-i ḥandān ile biz

10. **degil:**

Gazel 95

Mısra: 16

Değil, olumsuzluk edatı.

15. Ḥarmen-i ḥüzni ser-te-ser suḥte eylese n’ola

16. Berḳ-i ṭarab degil midür zemzeme-i fiğān-ı ney

11. **degildür:-dür**

Gazel 113

Mısra: 5

Değil, olumsuzluk edatı.

5. Dīvāne gibi söyleşürüm şekve degildür

6. Efsün-geriṭ-i çeşm-i sūḥan-sāza kapıldum

12. **degilsin:-sin**

Gazel 132

Mısra: 10

Değil, olumsuzluk edatı.

9. El-minnetü li’ llāh sen ey nükte-şināsum

10. Bī-vāye degilsin güher-i kân-ı sūḥandan

13. **degilüm:-üm****Gazel 157**

Mısra: 5

Değil, olumsuzluk edatı.

5. Kesr-i mir'āt-i kulüb itmede görmüş degilüm

6. Böyle sengin-dil-i hâtır-şiken-i nâ-râmı

degme:1. **degme:****Kaside 1**

Mısra: 59

Seçme, üstün, değerli.

59. Degme bir şaire maqdūr degildür medhūñ

60. İdemez vaşfuñı her nâṭıka-zāy-ı nuşret

degül:1. **degül:****Kaside 10**

Mısra: 11

Değil, olumsuzluk edatı.

11. 'İyd-ı udḥiye degül maşer-i hūbāndur bu

12. Gel temāşāgehe bir kerre 'ubūr eyleyelüm

2. **degül:****Gazel 16**

Mısra: 17

Değil, olumsuzluk edatı.

17. Yalnız ben degül 'İzzet de begüm

18. Mey-i gül-reng-i lebüñle ser-mest

3. **degül:****Kaside 17**

Mısra: 43

Değil, olumsuzluk edatı.

43. Böyle bir yılda degül biñ sene de itse mürür

44. Ben unutmam seni dirken uyanıverdi fakır

4. **degül:****Gazel 23**

Mısra: 11

Değil.

11. Degül şâyeste dest-āvīz iderse zülf-i cānāna
12. Dil-i şad-çāk-ı ‘āşık şāne-i gīsū-yı hayretdür

5. **degül:**

Gazel 158

Mısra: 14

Değil, olumsuzluk edatı.

13. ‘Arz eyle hemān şabrī-i muciz-deme tırma
14. ‘İzzet hevesüñ şi‘riñi teşhīre degül mi

6. **degüldür:-dür**

Gazel 26

Mısra: 3

Değil, olumsuzluk edatı.

3. Degüldür kıl ü kāl-ı mū-şikāfān-ı heves bī-cā
4. Belī bahş-i miyānı incedür pek anda diğkat var

7. **degül:**

Gazel 35

Mısra: 10

Değil, olumsuzluk edatı.

9. Deyr-i cemāle Behremen-i rū-siyāh iken
10. Kāfir degül de hāl-i ruḥı müslimān mıdur

8. **degül:**

Gazel 59

Mısra: 3

Değil, olumsuzluk edatı.

3. Dīdemüzde görinen kaṭre-i ḥün-ābe degül
4. Dest-i müjgānumuza subḥa-i mercān virürüz

9. **degül:**

Gazel 64

Mısra: 12

Değil, olumsuzluk edatı.

11. Ḥayretle n’ola la’l-i ‘araḳ-rīzine baḳsam
12. Yākūtdan ağreb mi degül neşāt-ı elmas

10. **degül:**

Gazel 66

Mısra: 3

Değil, olumsuzluk edatı.

3. Degül leb üzre haţuñ mür-ı hurde-bîn-i hayâl
4. Harîş-i teng-i nebât dehân-ı teng olmuş

11. **degül:**

Gazel 72

Mısra: 12

Değil, olumsuzluk edatı.

11. Nefes-i pîr ile dem dem öteyor nây-ı kalem
12. Yoğsa güncide degül perde-i eş'ara semâ'

12. **degül:**

Gazel 73

Mısra: 13

Değil, olumsuzluk edatı.

11. İzzet güherin şarf ideyor âl Resul'e

12. Bildüm ki degül mâ'il ü semt-i seref Eşref

13. **degül:**

Gazel 81

Mısra: 11

Değil, olumsuzluk edatı.

11. Nağl-ı ümîdüm nemâ-dâr olsa da mâni' degül
12. Neşve-yâb-ı va'de-i kemmünuyum bir âfetüñ

14. **degül:**

Gazel 82

Mısra: 11

Değil, olumsuzluk edatı.

11. Yârdan gayrısı güncide degül sultânım
12. Külbe-i 'âşık-ı şeydâ küçücükdür küçücük

15. **degül:**

Gazel 86

Mısra: 2

Değil, olumsuzluk edatı.

1. İdinse sîne-i çâki n'ola nişâne gazel
2. Degül mi turre-i müşgîn-i nazma şâne gazel

16. **degül:**

Gazel 88

Mısra: 1

Değil, olumsuzluk edatı.

1. Hemîşe eyledigüñ dil-berâ cefâ mı degül
2. Cefâ-yı dem-be-demüñ 'âşıka vefâ mı degül

17. **degül:**

Gazel 88

Mısra: 2

Değil, olumsuzluk edatı.

1. Hemîşe eyledigüñ dil-berâ cefâ mı degül
2. Cefâ-yı dem-be-demüñ 'âşıka vefâ mı degül

18. **degül:**

Gazel 88

Mısra: 4

Değil, olumsuzluk edatı.

3. Hülâsa-i emel-i dil olan 'arûs-ı vişâl
4. Henüz müstetir-i perde-i hafâ mı degül

19. **degül:**

Gazel 88

Mısra: 6

Değil, olumsuzluk edatı.

5. Tabîb-i nabz-şinâsum devâ-yı derd-i dilüm
6. Şefeñ marîz-i gam-ı 'aşkuña şifâ mı degül

20. **degül:**

Gazel 88

Mısra: 8

Değil, olumsuzluk edatı.

7. Göñül hevâye uyup kûy-ı yâre dek gidicek
8. Aña hîred dahı dümdâr-ı iktifâ mı degül

21. **degül:**

Gazel 88

Mısra: 10

Değil, olumsuzluk edatı.

9. İki kayık memeler Südlîce Limâni'nda
10. Beyaz sînesi 'İzzet yem-i şafâ mı degül

22. **degül:**

Gazel 92

Mısra: 9

Değil, olumsuzluk edatı.

9. Virseler dünyā vü māfihā degül maḳbūlumuz
10. ‘İzzetā ol serzenişli kīnli āfetden bedel

23. **degül:**

Gazel 95

Mısra: 9

Değil, olumsuzluk edatı.

9. Nağme degül enīn ider dilde ne-hufte derdi var
10. Ol ten-i zerd dāğ dāğ ‘aşḳa yeter nişān-ı ney

24. **degül:**

Gazel 118

Mısra: 12

Değil, olumsuzluk edatı.

11. Cenāb-ı Lūṭfi-i siḫr-āferīnūñ nazmını tanzīr
12. Degül ḥaddūñ o bir mu‘ciz-edādur çok çalābsın sen

25. **degülken:-ken**

Gazel 120

Mısra: 3

Değil, olumsuzluk edatı.

3. Degülken şīveler tāb-āver-i reftār-ı dil-cūsı
4. Ḥırām-ı nāza çok mı lerze düşse yāl ü bālünden

26. **degül:**

Gazel 135

Mısra: 3

Değil, olumsuzluk edatı.

3. Ebnā-yı zamān kābil-i ūlfet degül aşlā
4. Kim var olacak hem-demümüz bāy u gedādan

27. **degül:**

Gazel 147

Mısra: 7

Değil, olumsuzluk edatı.

7. Gülberg-i ‘ārızında degül şebnem-i ‘araḳ
8. Olmuş çekīde ḳatre-i eşk-i ter üstüne

28. **degül:**

Gazel 148

Mısra: 11

Değil, olumsuzluk edatı.

11. Bezme gelsün de hemân mâni‘ degül aġyāra yār
12. Dürc-i yâkûtuñ güher-rîz-i hitâb eylerse de

29. **degül:**

Gazel 158

Mısra: 1

Değil, olumsuzluk edatı.

1. Dil-besteligüm zülf-i girih-gîre degül mi
2. Mecnûn olanuñ raġbeti zencîre degül mi

30. **degül:**

Gazel 158

Mısra: 2

Değil, olumsuzluk edatı.

1. Dil-besteligüm zülf-i girih-gîre degül mi
2. Mecnûn olanuñ raġbeti zencîre degül mi

31. **degül:**

Gazel 158

Mısra: 4

Değil, olumsuzluk edatı.

3. Meyli bu süzûlmekle o şah-bâz-nigāhuñ
4. Murġ-ı dil-i zārum gibi naĥcîre degül mi

32. **degül:**

Gazel 158

Mısra: 6

Değil, olumsuzluk edatı.

5. Yağdımsa n'ola şem'a-i āhum şeb-i ġamda
6. Zülfüñ gibi baĥt-ı siyehüm tîre degül mi

33. **degül:**

Gazel 158

Mısra: 8

Değil, olumsuzluk edatı.

7. Her dem heves-i cünbüş-i ebrünla cānā
8. Cān atdıġımız kabza-i şemşîre degül mi

34. **degül:**

Gazel 158

Mısra: 10

Değil, olumsuzluk edatı.

9. Çeşmümde hayâli ne 'aceb cilveger olsa
10. 'Azmüm o perî peykeri teşhîre degül mi

35. **degül:**

Gazel 158

Mısra: 12

Değil, olumsuzluk edatı.

11. Sâkî-beçeye pîr-i muğân ise babalık
12. Yâ duhter-i rez de aña hemşîre degül mi

36. **degüldür:-dür**

Gazel 4

Mısra: 9

Değil, olumsuzluk edatı.

9. Gerçi degüldür ol şanem-i şüh bîvefâ
10. Kesmez nigâhı çeşm-i füsünkârdan bana

değ:

1. **değmez:-mez**

Gazel 21

Mısra: 14

Layık olmak.

13. İtmişim gevher-eş'âruñı ben istiḥfâf
14. Dimişim şöhrete değmez eşer-i meşhûrî

dehân aç:

1. **dehân açma:-ma**

Gazel 79

Mısra: 9

Ağzını açmak II bir mesele hakkında konuşmak.

9. Bir mes'ele tıyunca dehân açma çün şadef
10. Deryâ-yı fıkhdâ Dürer'ün yok mıdur senün

dehâna al:

1. **dehâna almazdum:-maz, -du, -m**

Gazel 155

Mısra: 3

"Ağzına almak" deyiminin karşılığı olarak anmak, sözünü etmek.

3. Kızıl elmanuñ almazdum dehâna bir daḥı nâmuñ
4. O şüh-ı sürḥ-püş-ı şermüñ olsaydım zekân-büsü

dehân-ı hayret:

1. **dehān-ı hayreti:-i**

Kaside 2

Mısra: 78

Şaşkınlıktan açık ağız.

77. Mişāl-i tūti şekker-rīz-i güft-gū olıcak

78. Dehān-ı hayreti eyler 'aķīdeveş memhūr

dehān-ı şekve:

1. **dehān-ı şekveye:-y, -e**

Gazel 15

Mısra: 5

Dudağın şikayeti.

5. Dehān-ı şekveye mihr-i sūkūt ursam münāsibdür

6. Ki oldum halka-i 'işretde zīrā nām alan 'İzzet

dehān-ı teng-i tebessüm-furūş:

1. **dehān-ı teng-i tebessüm-furūşuna:-u, -n, -a**

Gazel 149

Mısra: 1

Tebessüm satan dar ağız.

1. Söz yok dehān-ı teng-i tebessüm-furūşuna

2. Şīrīn olurdu dinse şeker la'l-i nūşuna

dehen-güşā-yı tefāhur:

1. **dehen-güşā-yı tefāhur:**

Kaside 2

Mısra: 87

Övünmek için ağız açan.

87. Dehen-güşā-yı tefāhur degildür ehl-i kemāl

88. Velīk de'b-i selef çünki böyledür ma'zūr

dehen-i mü' min-i kāmil:

1. **dehen-i mü' min-i kāmilde:-de**

Gazel 109

Mısra: 7

Olgun müslümanın ağzı.

7. Dehen-i mü' min-i kāmilde çü cām-ı şahbā

8. Deverān itse revā her dem ü her bār şasem

dehr:

1. **dehre:-e****Kaside 7**

Mısra: 57

Dünya.

57. Böyle i' lān ider evşāf-ı güzīnūñ dehre

58. Nüktedān-ı hünermend-i ma' ārif-perver

2. **dehr:****Kaside 13**

Mısra: 13

Dünya.

13. Zulmden nā-būd dehr içre nişān

14. Ğamze-i dil-berde qalmışdur hemān

dek:1. **dek:****Terkib-bend 1**

Mısra: 47

Kadar, deĝin, dek.

47. Dūd-ı derūnum itse şu'ūd āsmāna dek

48. Çeşm-i felekden eşk aqıdur hākdāne dek

2. **dek:****Gazel 88**

Mısra: 7

Kadar, dek.

7. Göñül hevāye uyup kūy-ı yāre dek gidicek

8. Aña hıred daħı dümdār-ı iktifā mı degül

3. **dek:****Gazel 116**

Mısra: 7

Kadar, dek.

7. Bu hānqāh-ı kühende ne āna dek hū hū

8. Biraz da hāy ile yā hūy u heyle eglenelüm

4. **dek:****Gazel 143**

Mısra: 7

Kadar, dek.

7. Bülbul dağı bir kaç güne dek nâleye başlar
8. Şimden girü gūş-ı nağm-ı şubh-dem eyle

5. **dek :**

Terkib-bend 1

Mısra: **48**

Kadar, değin, dek.

47. Dūd-ı derūnum itse şu 'ūd āsmāna dek
48. Çeşm-i felekden eşk ağıdur hākdāne dek

del:

1. **delen:-en**

Kaside 4

Mısra: **31**

Delik açmak, yırtmak, açmak.

31. Kim imiş tepe delen gördi Tepedelenli
32. Başına geleceği ağıladı ol hāne-ḥarāb

dellāl:

1. **dellāl:**

Gazel 140

Mısra: **13**

Yüksek sesle bağırarak ilan eden kişi.

13. Sūq-i ma 'ārifde çü dellāl biz
14. Kāle-be-düş-ı hünerüz sū-be-sū

dem:

1. **dem:**

Kaside 1

Mısra: **17**

Zaman.

17. Nağme-i sâz-ı zafer perde-birün oldu bu dem
18. Ney-i kıl eylesün āheng-i nidā-yı nuşret

2. **demde:-de**

Kaside 2

Mısra: **52**

Zaman.

51. Vireydi kaç ' -ı zebān-ı dūrūga hükmi cevāz
52. Şehādetin şaşırurdu o demde şāhid-i zūr

3. dem:

Gazel 3

Mısra: 13

Zaman.

13. An dem ki keşed tîg-i zebân âvered 'izzet

14. Der zîr-i nigîn memleket-i nükteverî-râ

4. dem:

Kaside 7

Mısra: 53

Zaman.

53. Hûn-feşân oldığı dem hañçer-i cevherdârın

54. Görse Ülker dahı vehm ile felekde ürker

5. dem:

Kaside 8

Mısra: 9

Zaman.

9. Gelüp şâh-ı şitâ 'uryan-ten gördi hemân ol dem

10. Ser-efrâz itdi çaryagdı sı hil 'atle kuhsârı

6. demdür:-dür

Kaside 9

Mısra: 1

Zaman.

1. Bahâr irdi yine ferhunde demdür

2. Tarâvetle cihân bâg-ı İrem 'dür

7. demdür:-dür

Kaside 9

Mısra: 32

Zaman.

31. Ğaraž bozmağsa ger cünd-i şitâyı

32. Firâr itmişdür ol bir hayli demdür

8. demdür:-dür

Kaside 9

Mısra: 106

Zaman.

105. Ko lâfi ‘İzzetâ başla du‘āya
106. Du‘âlar müstecâb olduğu demdür

9. **demdür:-dür**

Kaside 10

Mısra: 3

Zaman.

3. İdüp irhâ-yı ‘inân esb-i hayâle demdür
4. Yine cevlân-zede-i dîde-i mür eyleyelüm

10. **dem:**

Kaside 16

Mısra: 19

Zaman.

19. O dem Eşref aña dir bâreka’llâh
20. Ser-âmedsin sen Aḥmed kışşa kütâh

11. **dem:**

Kaside 16

Mısra: 51

Zaman.

51. O dem kalkup öper gerdânuñ Aḥmed
52. Dir olsun devlet-i ḥüsnüñ mü’ebbed

12. **demde:-de**

Kaside 17

Mısra: 4

Zaman.

3. Servveş tâze edâlarla ḥırâm eyleyerek
4. Gelmiş ammâ yaluñuz imişüm ol demde faḳîr

13. **dem:**

Gazel 23

Mısra: 4

Zaman.

3. Olur âb üzre âteş âteş üzre âblar peydâ
4. Şu dem ki ruḥları ḥamratlanup ḥoy-rîz-i ḥacletdür

14. **demine:-i, -n, -e**

Gazel 162

Mısra: 9

Herhangi bir nağmeye sürekli şekilde eşlik eden ses.

9. Ney-zenüñ de demine hū çekelüm
10. Nefesiyle ney öter demdemeli

15. **demidür:-i, -dür**

Gazel 41

Mısra: 1

Zaman.

1. Ülfet-i tāze-edālar demidür
2. Dil-rübālarla şafālar demidür

16. **demidür:-i, -dür**

Gazel 41

Mısra: 2

Zaman.

1. Ülfet-i tāze-edālar demidür
2. Dil-rübālarla şafālar demidür

17. **dem:**

Gazel 159

Mısra: 14

Zaman.

13. ‘İzzetā luṭfı nedür ğayrı güdāz u sūzuñ
14. Cān nişār-ı reh-i cānān olacaḡ dem geld

18. **demidür:-i, -dür**

Gazel 41

Mısra: 6

Zaman.

5. Kūh u şahrā-yı tutarlarsa yine
6. ‘Āşık-ı bī-ser ü pālar demidür

19. **demidür:-i, -dür**

Gazel 41

Mısra: 8

Zaman.

7. Şeb-i hecrin seheri oldı bedīd
8. Seyr-i ħurşīd-liḡālar demidür

20. **demidür:-i, -dür**

Gazel 41

Mısra: 10

Zaman.

9. Hübolar meyl-i vefâ itsüñler
 10. Terk-i âyîn-i cefâlar demidür
21. **demidür:-i, -dür**
Gazel 41
 Mısra: 12
Zaman.
11. Hücre-i dilde celîs-i ğamdan
 12. Çekilüñ ğayrı ibâlar demidür
22. **demidür:-i, -dür**
Gazel 41
 Mısra: 14
Zaman.
13. Bir kaç aĥbâbla Şimden Őoñra
 14. Turma gülgeşt-i fezâlar demidür
23. **demidür:-i, -dür**
Gazel 41
 Mısra: 16
Zaman.
15. Dâmen-i pâküñ öpüp ey 'İzzet
 16. Mîr-i zî-Şâna Şenâlar demidür
24. **demidür:-i, -dür**
Gazel 41
 Mısra: 18
Zaman.
17. Ya'ni maĥdüm-ı Selîmü't-tab'a
 18. Rûz u Şeb ĥayr u du'âlar demidür
25. **demidür:-i, -dür**
Gazel 41
 Mısra: 20
Zaman.
19. 'İzz ü devletle hemân saĝ olsun
 20. Eylesün zevĥ ü Şafâlar demidür
26. **dem:**
Gazel 95
 Mısra: 20
Zaman.

19. Nāyı Necīb-i pür-hüner üfleye ‘aşk ile meger
20. İtmez o dem bu kilik-i ter-da‘vī-i imtiḥān-ı ney

27. **dem:**

Gazel 104

Mısra: 9

Zaman.

9. Ez-süz germ-tāzān yek dem tehī ne-manend
10. Şāyed ki ‘İzzetā men der-sīne tef ne-dārem

28. **demdür:-dür**

Gazel 128

Mısra: 14

Zaman.

13. Çarḥla biz devr-i Mevlānā’dayuz ‘İzzet yine
14. Demdür itsün nāy-ı ḥāme nağmehā-yı nev-zemīn

29. **dem:**

Gazel 134

Mısra: 6

Zaman.

5. Nāy-ı enīn-i dilüm eylese gūş ‘andelīb
6. Bezm-i çemen başına ḫār olur ol dem hemān

30. **demdür:-dür**

Gazel 146

Mısra: 1

Zaman.

1. Yine demdür ki ser-āğāz idelüm eş‘āra
2. Der-i endişemüzi bāz idelüm eş‘āra

31. **demde:-de**

Gazel 150

Mısra: 18

Zaman.

17. Ḥāl-i dilinden itmiş o meh-pāre dün su’āl
18. ‘İzzet o demde bī-ḫaber olmuş ne fā’ide

32. **dem:**

Gazel 151

Mısra: 8

Zaman.

7. Büyüdüñ korķarum ey şüh-1 sitem-ger dirsin
8. Küçicekdüm de o dem şimdi ferāmūsumda

33. **dem:**

Gazel 159

Mısra: 1

Zaman.

1. Yine bülbül gibi nālān olacaķ dem geldi
2. Yine ‘uşşāķ perīşān olacaķ dem geldi

34. **dem:**

Gazel 159

Mısra: 2

Zaman.

1. Yine bülbül gibi nālān olacaķ dem geldi
2. Yine ‘uşşāķ perīşān olacaķ dem geldi

35. **dem:**

Gazel 159

Mısra: 4

Zaman.

3. Ey göñül ķays gibi çāk-1 girībān iderek
4. Ser-be-şahrā vü beyābān olacaķ dem geldi

36. **dem:**

Gazel 159

Mısra: 6

Zaman.

5. Gitdi hengām-1 ğam ü ğuşsa-i hicrān şimdi
6. Vaşl-1 cānān ile şādān olacaķ dem geldi

37. **dem:**

Gazel 159

Mısra: 8

Zaman.

7. Mihr hān-1 Yeñişehr’e nigeħ-endāz olmaz
8. Dile mustāġni-i hūbān olacaķ dem geldi

38. **dem:**

Gazel 159

Mısra: 10

Zaman.

9. Ki benüm cāndan ‘azīzüm o server-i sīnem
10. ‘Arz-ı hüsñ ile hırāmān olacağ dem geldi

39. **dem:**

Gazel 159

Mısra: 12

Zaman.

11. Mütevārī-i pes-i perde-i ebr olsunlar
12. Āfitāb u mehe pinhān olacağ dem geldi

dem çek:

1. **dem çeküp:-üip**

Gazel 41

Mısra: 3

Uzun uzun ve güzel nağmelerle ötmek; içki içmek.

3. Dem çeküp bāğda bülbül-mānend
4. Ey dil āheng-i nevālar demidür

dem dem:

1. **dem dem:**

Gazel 6

Mısra: 4

Zaman zaman.

3. Hasretle ben nişeste-i künc-i firāk iken
4. Nemdür sirişk-i dīde ki dem dem gelür baña

2. **dem dem:**

Gazel 72

Mısra: 11

Zaman zaman.

11. Nefes-i pīr ile dem dem öteyor nāy-ı kalem
12. Yoħsa güncīde degül perde-i eş‘āra semā‘

3. **dem dem:**

Gazel 155

Mısra: 9

Zaman zaman.

9. Göñüller bir büt-i tersāya hayrān oldu kim dem dem
10. Bülend olmađda deyr-i hüsñünüñ āvāz-ı nākūsı

dem-ā-dem:

1. **dem-ā-dem:****Kaside 8**

Mısra: 16

Her vakit, dâima, her an.

15. Sakıflarda olan āvīze-i yaḥ-pāreler yer yer

16. Dem-ā-dem aındırur ol nīze-i billūr girdāri

2. **dem-ā-dem:****Gazel 102**

Mısra: 3

Her zaman, daima, her an.

3. Ḥasret-keşinūñ dīde-i giryāni dem-ā-dem

4. Peymāne gibi kana boyansun mı efendüm

3. **dem-ā-dem:****Gazel 105**

Mısra: 4

Her zaman, daima, her an.

3. Sen tāze nihāl-ı çemenistān-ı cefānuñ

4. Pāyuna dem-ā-dem dökilür eşk-i tazallüm

demāğ-i dil:1. **demāğ-i dili:-i****Gazel 14**

Mısra: 9

Gönlün gururu.

9. Tā demāğ-i dili ider ta'ṭīr

10. Būy-ı sünbül midür 'aceb mūyı

dem-be-dem:1. **dem-be-dem:****Kaside 1**

Mısra: 24

Her zaman, daima, her an.

23. Bezm-i peygārda şahbā yerine ḥūn-ı 'adū

24. Dem-be-dem olmadadır neş'e-fezā-yı nuşret

2. **dem-be-dem:****Kaside 2**

Mısra: 100

Her zaman, daima, her an.

99. Füzün-ter eyleyüp iqbāl ü 'ömrini Mevlā
100. Kıla o āşaf-ı zīşānı dem-be-dem mesrūr

3. **dem-be-dem:**

Kaside 3

Mısra: 12

Her zaman, daima, her an.

11. Meded kilik-i sühan-güster ile bu nā-çiz
12. Dem-be-dem olmadadır tāze-zebān-ı āşār

4. **dem-be-dem:**

Gazel 27

Mısra: 13

Her zaman, daima, her an.

13. Dem-be-dem bā'îs-i enîni nîk
14. Kec-nigāh-ı celāl-ı Eşref"dür

5. **dem-be-dem:**

Gazel 39

Mısra: 7

Her zaman, daima, her an.

7. Yenbū'-ı dilden eyleyerek cūş dem-be-dem
8. Mızāb-ı çeşme eşk-i firāvān gelür gider

6. **dem-be-dem:**

Gazel 96

Mısra: 24

Her zaman, daima, her an.

23. Çalınur nevbet-i iclālinde
24. Dem-be-dem nāy u kudūm-ı 'ālem

demdemeli:

1. **demdemeli:**

Gazel 162

Mısra: 10

Hiddetle kükremeli, hiddetli söz söyleyip azarlamalı.

9. Ney-zenūñ de demine hū çekelüm
10. Nefesiyle ney öter demdemeli

demed-i vash:

1. **demed-i vash:-ı**

Gazel 139

Mısra: 12

Kavuşmanın demedi.

11. Şaçup arz-ı niyāza tohum-ı sirişk

12. Demed-i vaşlı al zamān-ı direv

dem-i cūd:

1. **dem-i cūdunda:** -u, -n, -da

Kaside 4

Mısra: 26

Cömertliğin nefesi.

25. O keremkār-ı cihān-bağş ki destinden ider

26. Dem-i cūdunda yem ü ebr güher-bār-ı hicāb

dem-i hārmēn:

1. **dem-i hārmēn:**

Gazel 139

Mısra: 14

Harman zamanı.

13. ‘Abeş evkātını izā‘a iden

14. Dem-i hārmēn ne hınța gördi ne cev

dem-i ney:

1. **dem-i neyle:** -le

Gazel 28

Mısra: 12

Neyin nefesi.

11. O rütbe Mevlevīyān oldı ‘aşkı ile naḥīf

12. Ki tünd-bād dem-i neyle hem-çü kāh döner

dem-i şādī:

1. **dem-i şādīde:** -de

Kaside 17

Mısra: 28

Sevinç, mutluluk zamanı.

27. Seher-i vuşlatı hem-reng-i şeb-i hecr itme

28. Dem-i şādīde nedür vech-i gam u hem-i vefir

dem-sāz-ı hāmī-i bülend-āvāz:

1. dem-sāz-ı hāmī-i bülend-āvāz:

Gazel 29

Mısra: 13

Yüksek sesi koruyanın arkadaşı.

13. 'İzzetā dem-sāz-ı hāmī-i bülend-āvāz olup

14. Eyle feryāduñ resīde çarha tā nev-rūzdur

dendān-ı cevır:

1. dendān-ı cevır:

Gazel 97

Mısra: 15

Cefanın dişi.

15. Dendān-ı cevır ile n'ola ger zaḥmnāk isem

16. Seng-i felāḥanum seg-i aḡyāra uğradum

deng ol:

1. deng olmuş:-miş

Gazel 66

Mısra: 10

Denk olmak, benzer olmak.

9. Şanem-perest-i dilüm deyr-i ḥüsn-i behcetde

10. Görünce ol büt-i āfet-nigāhı deng olmuş

depret:

1. depret di:-di

Kaside 17

Mısra: 9

Yerinden oynatmak, tahrik etmek.

9. Nā-gehān nāz ile gül-berg-i lebūñ depret di

10. Dedi tenhā mısın ey 'āşık-ı işkeste-zamīr

der:

1. derinde:-in, -de

Kaside 2

Mısra: 43

Kapı.

43. Niḡāhbān olur aḡnāma gürg derinde

44. Ḥimāyet-i zu'afāya iderse emri şudūr

2. der:**Gazel 3**

Mısra: 14

Kapı.

13. An dem ki keşed tîğ-i zebân âvered 'izzet

14. Der zîr-i nigîn memleket-i nükteverî-râ

3. der:**Gazel 111**

Mısra: 4

Demek, söylemek, dile getirmek.

3. Şaṭranc-bâz-ı encümen-i fazl u dānişüm

4. Nādān-ı fil-tıynete açmaz der sözüm

der-ân:**1. der-ân:****Kaside 6**

Mısra: 76

O anda, derhal, hemen.

75. Hâtır-ı düşmenine gelse hayâl-i tîği

76. Seri der-ân ola ğaltîde-i hâk-i hüsran

derâ-yı kârbân-ı Çin:**1. derâ-yı kârbân-ı Çinden:-den****Gazel 19**

Mısra: 2

Çin'in kervanının çingırağı.

1. Dil itdüğe şikenc-i kākül-i müşgînden feryād

2. Gelür güyâ derâ-yı kârbân-ı Çinden feryād

der-âyîne:**1. der-âyîne:****Gazel 21**

Mısra: 11

Parlayan ayna.

11. Ger der-âyîne be-bîned rûḥ-ı ḥod-râ ân büt

12. Tâ me-pendâr ki dîger veşenî mî-cüyed

derbānlıg:

1. **derbānlığı**: -l, -n, -l

Kaside 5

Mısra: 37

Kapıcılık, bekçilik.

37. Derbānlığı eylese Bin hācib'e işbāt

38. Bāb nā'ibidür şāhid-i da'vā Yeñişehr'e

der-be-der:

1. **der-be-derüz**: -üz

Gazel 140

Mısra: 2

Kapı kapı gezen, serseri, dağınık, perişan.

1. 'Aşkuñ ile geşt iderüz sū-be-sū

2. Derdüñ ile der-be-derüz sū-be-sū

derd:

1. **derdden**: -den

Kaside 7

Mısra: 32

Keder, acı, zahmet.

31. Hāsret-i hāk-i der-i mīr-i felek-eyvānuz

32. Āh o derdden bizi dūr itdi sipihr-i ebter

2. **derdi**: -i

Gazel 95

Mısra: 9

Keder, acı, zahmet.

9. Nağme degül enīn ider dilde ne-hufte derdi var

10. Ol ten-i zerd dāğ dāğ 'aşka yeter nişān-ı ney

3. **derdüñ**: -üñ

Gazel 140

Mısra: 2

Keder, acı, zahmet.

1. 'Aşkuñ ile geşt iderüz sū-be-sū

2. Derdüñ ile der-be-derüz sū-be-sū

4. **derdinüñ**: -i, -nüñ

Gazel 45

Mısra: 14

Keder, acı, zahmet.

13. 'İzzet-i mihnet-keşin hâlin su'âl eylerse yâr
14. Söyleyüñ bir derdinüñ dermānı yok rencürdur

5. **derdine**:-i, -n, -e

Gazel 46

Mısra: 18

Keder, acı, zahmet.

17. Sen tûrurken 'İzzet dil-ḥastentüñ lâyıq mıdur
18. Eylesüñler derdine dermān diger maḥbûblar

6. **derdimi**:-im, -i

Gazel 47

Mısra: 12

Keder, acı, zahmet.

11. Gice bir meclis-i pür-cüş u ḥurūşa vardum
12. Ki añup derdimi ser-cümle-i rindān ağlar

7. **derdümi**:-üm, -i

Gazel 59

Mısra: 13

Keder, acı, zahmet.

13. Cümle ḥübāna bu gün ben derdümi 'arz itdüm
14. 'İzzetā dimediler derdüñe dermān virürüz

8. **derdüñe**:-üñ, -e

Gazel 59

Mısra: 14

Keder, acı, zahmet.

13. Cümle ḥübāna bu gün ben derdümi 'arz itdüm
14. 'İzzetā dimediler derdüñe dermān virürüz

9. **derddür**:-dür

Gazel 82

Mısra: 6

Keder, sıkıntı.

5. Dil-i 'uşşâkda ümniye-i bezm-i ünsi
6. Bir büyük derddür ammā küçücükdür küçücük

10. **derdini**:-i, -n, -i

Gazel 46

Mısra: 14

Üzüntü, tasa, keder.

13. Gāh olur kim aşlı yok bir va 'd-ı bī-incāz ile
14. Derdini ḥasret-keşānuñ tāzeler maḥbūblar

11. **derdüñle:** - üñ, -le

Gazel 26

Mısra: 15

Dert, üzüntü.

15. Yimez içmez senüñ derdüñle dā'im zār u giryāndur
16. Ṭabībüm gel devā kıl şunda bir dil-ḥaste 'İzzet var

derde devā bul:

1. **derde devā bul:**

Gazel 14

Mısra: 13

Hastalığını iyileştirecek ilaca kavuşmak II derdini, sıkıntısını ortadan kaldıran bir çözüme ulaşmak.

13. Em leb-i yāri bul devā derde
14. Ağzuña alma nüş-ı dārüyı

derd ol:

1. **derd olmuş:** -mış

Gazel 18

Mısra: 6

Üzüntü sebebi olmak, sıkıntı vermek.

5. Dāgdār-ı reng-i ḥacaletdür çemende reşk ile
6. Lālenüñ olmuş derünunda meger bir derd ruḥ

derde uğra:

1. **derde uğraduğ:** -du, -k

Gazel 61

Mısra: 1

Sıkıntı, üzüntü, ıstıraba yakalanmak, hastalanmak.

1. Uğraduğ derde iki āfet-i devrān ile biz
2. Dille sevdük birisin birisini cān ile biz

der-dest-i celāl:

1. **der-dest-i celālüm:** -üm

Gazel 103

Mısra: 12

Eli kolu bağı öfke.

11. Hiç şehīdān-ı cemāl-ı pākine itmez nigāh
12. Bir civān-ı tīg der-dest-i celālüm var benüm

der-deyr-i cihān:

1. **der-deyr-i cihān:**

Gazel 21

Mısra: 15

Dünya.

15. Ey ki der-deyr-i cihān şüret-i hüsnet yek-tā`st
16. Çeşm-i şühed dıl-ı her merd ü zenī mī-cüyed

derd-i dil-i `āşık-ı nā-ķām:

1. **derd-i dil-i `āşık-ı nā-ķāmı:-ı**

Gazel 90

Mısra: 12

Muradına ermemiş aşğın derdi.

11. Yine dārū-yı lebidür aña dermān ammā
12. Bilmeyor derd-i dil-i `āşık-ı nā-ķāmı güzel

derd-i hasret:

1. **derd-i hasret:**

Kaside 7

Mısra: 30

Hasret derdi.

29. Belki şihhat buluruz biz de biraz cānlanuruz
30. Derd-i hasret niçe bir itsün esīr-i pister

derd-i ruh-ı āl:

1. **derd-i ruh-ı ālüñ:-üñ**

Gazel 137

Mısra: 1

Kırmızı yanağın derdiyle.

1. Dīde kan ağlamada derd-i ruh-ı ālüñ için
2. Dilse sevdālara düş oldı siyeh-ḥālüñ için

derd-i ser:

1. **derd-i ser:**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Kafa derdi.

9. Hem söyle bu nāşīhatı hem kı1 selāmlar
10. Çok nāle itmesūñ ki virür yara derd-i ser

derd-keş-i hasret:

1. **derd-keş-i ḥasretüz:-üz**

Gazel 134

Mısra: 16

Hasret üziıntüsü çeken.

15. Nāb ise de bāde-i la'1-i dil-ārā ç1 sūd
16. Derd-keş-i ḥasretüz biz yine 'İzzet her ān

derecāt:

1. **derecāt:-ı**

Gazel 13

Mısra: 12

Kademeler, yükseklikler, mertebeler.

11. Gerdeni üzre zenaḥdānına bak cebheyi gör
12. Bāğ-ı cennet derecātı gibi 'İzzet kaḫ kaḫ

dergāh:

1. **dergāhuñ:-uñ**

Kaside 13

Mısra: 83

Dergah II âşk dergahı.

83. Kim o dergāhuñ eñ ednā bendesi
84. 'Ālemūñ sāmān ile zībendesi

2. **dergāhuña:-uñ, -a**

Gazel 141

Mısra: 2

Kapı, eşik, huzur, makam.

1. Faḫrüm müstmendüm bī-nevāyum yā Resūla'llāh
2. Senūñ dergāhuña geldüm gedāyum yā Resūla'llāh

dergāh-ı Selīm Beg:

1. **dergāh-ı Selīm Beg:**

Kaside 7

Mısra: 33

Selim Bey'in tekkesi.

33. Ya 'ni dergāh-ı Selīm Beg ki edeble her rūz
34. Āstānuñ geçemez öpmese mihr-i enver

dergāh-ı Veliyü' ddīn Paşa:

1. dergāh-ı Veliyü' ddīn Paşa:

Kaside 13

Mısra: 85

Veliyüddin Paşa'nın tekkesi.

85. Ya 'ni dergāh-ı Veliyü' ddīn Paşa

86. Yessera'llāhu te'ālā mā-yeşā

dergeh:

1. dergehine:-i, -n, -e

Kaside 4

Mısra: 22

Dergah, tekke.

21. 'Alem-efrāz-ı veġa ħāzret-i Maĥmūd Paşa

22. Ki olur dergehine nāşiye-sā heft-ķıbāb

2. dergehi:-i

Kaside 13

Mısra: 82

Dergah, tekke.

81. Gerçi ķisem sīm ile zerden tehī

82. İtmişüm melce' velī bir dergehi

dergeh-i dāver-i zī-şān:

1. dergeh-i dāver-i zī-şāna:-a

Kaside 10

Mısra: 22

Şanlı vezirin dergahi.

21. Ğamzesi mā'il-i bī-dad ise meh-pārelerin

22. Dergeh-i dāver-i zī-şāna mūrūr eyleyelüm

dergeh-i dil-dār:

1. dergeh-i dil-dāre:-e

Tahmis 6

Mısra: 11

Sevgilinin tekkesi.

11. Dergeh-i dil-dāre vardum bir seher vaqt-i namāz
12. İtmek ümīdiyle ol meh-pāreye ‘arz-ı niyāz

dergeh-i vālā:

1. **dergeh-i vālāsına:** -sı, -n, -a

Kaside 6

Mısra: 64

Yüce tekke.

63. O vezīr [i]bnü vezīr a‘ni Velī Paşa kim
64. Yüz sürer dergeh-i vālāsına çarh-ı gerdān

der-hātır eyle:

1. **der-hātır eyleme:** - me

Gazel 71

Mısra: 7

Hatırlamak, hatırda tutmak.

7. Sībeveyh eylese sīb-i zekānuñ der-hātır
8. Şarf-ı zihn eylemeyüp naḥve dir eyvā ḥāfız

der-i bārgēh-i devlet:

1. **der-i bārgēh-i devleti:** -i

Kaside 1

Mısra: 56

Devletin yük yerinin kapısı II devlet kapısı.

55. Dāver-i Cem-ḥademā āşaf-ı ‘lī-himemā
56. Ey der-i bārgēh-i devleti cāy-ı nuşret

der-i endişe:

1. **der-i endişemüzi:** -müz, -i

Gazel 146

Mısra: 2

Endişe kapısı.

1. Yine demdür ki ser-āğāz idelüm eş‘āra
2. Der-i endişemüzi bāz idelüm eş‘āra

der-i hum-hāne-i ‘avn-i Hakk:

1. **der-i hum-hāne-i ‘avn-i Hakk’ da:** -da

Kaside 1

Mısra: 25

Allah'ın yardım tekkesinin kapısı II dua vakti.

25. Cām-ı ‘aczin der-i ĥum-ĥāne-i ‘avn-i Ĥaĥķ’ da
 26. Keşķül itsün yine her bāde-gedā-yı nuşret

der-i luţf:

1. **der-i luţfuñdan:** -uñ, -dan

Gazel 76

Mısra: 7

Güzelliğın kapısı.

7. Dür düşdük der-i luţfuñdan ‘ināyetle bizi
 8. Lāĥiķ-i bezm-i vişāl eyle ke-mā-fi’s-sābıķ

der-kār:

1. **der-kār:**

Kaside 2

Mısra: 47

Malum, aşıkar, bilinen, belli.

47. Olunca kuvvet-i bāzū-yı satveti der-kār
 48. Ne ķābil olmaya ber-kende bīh-i fişķ u fücūr

der-kemend it:

1. **der-kemend itdi:** -di.

Gazel 37

Mısra: 9

Bağlamak.

9. Hep ġazālān-ı ĥayālī itdi ṭab‘um der-kemend
 10. Şimdi naĥcīr-i ġazel fitrāk-ı teşĥīrümmedür

der-kūy-ı mey-fürüşān:

1. **der-kūy-ı mey-fürüşān:**

Gazel 104

Mısra: 2

Mey satanının semtinde.

1. Ez bes ki pūr zi-saĥbā cāmī be-kef ne-dārem
 2. Der-kūy-ı mey-fürüşān ķadr ü şeref ne-dārem

dermān:

1. **dermān:**

Gazel 7

Mısra: 13

İlâç, çare.

13. Hem zi-derd' est hemīn haste-i ğam-rā dermān
14. 'İzzetā çāre-i mā şod heme nā-çāri-i mā

2. **dermānı:-ı**

Gazel 45

Mısra: 14

İlâç, çare.

13. 'İzzet-i mihnet-keşin hālin su'āl eylerse yār
14. Söyleyüñ bir derdinüñ dermānı yoğ rencürdur

3. **dermān:**

Gazel 46

Mısra: 18

İlâç, çare.

17. Sen şururken 'İzzet dil-ħastenüñ lāyık mıdur
18. Eylesüñler derdine dermān diger maħbūblar

4. **dermān:**

Gazel 59

Mısra: 14

İlâç, çare.

13. Cümle hūbāna bu gün ben derdümi 'arz itdüm
14. 'İzzetā dimediler derdüñe dermān virürüz

5. **dermān:**

Gazel 90

Mısra: 11

İlâç, çare.

11. Yine dārū-yı lebidür aña dermān ammā
12. Bilmeyor derd-i dil-i 'āşık-ı nā-ķāmı güzel

ders:

1. **dersden:-den**

Kit'a 8

Mısra: 2

Bir öğreticinin belli bir konuda öğrencilere verdiği bilgi.

1. Necībā bu gice ħasbī-i fettān
2. Gelürken dersden oldı nümāyān

der-sīne:

1. **der-sīne:**

Gazel 104

Mısra: **10**
Yürek içinde.

9. Ez-süz germ-tāzān yek dem tehī ne-manend
10. Şāyed ki 'İzzetā men der-sīne tef ne-dārem

derūn:

1. **derūnunda:**-u, -n, -da

Kaside 17

Mısra: **24**

Kalp, yürek.

23. Didi hāy 'İzzet' ümüñ vāhimesi gālib imiş
24. Bağ neler kurdı derūnunda bu sâ'atde fakīr

2. **derūnunda:**-un, -da

Gazel 18

Mısra: **6**

İç.

5. Dāğdār-ı reng-i hacaletdür çemende reşk ile
6. Lālenüñ olmuş derūnunda meger bir derd ruḥ

3. **derūnumı:**-um, -ı

Gazel 34

Mısra: **7**

Kalp, yürek, iç, bātın.

7. Derūnumı kīse meydānı 'add idüp cānān
8. Nūḳūd-ı şabri қоşar kim қаpa yeñiçeridür

4. **derūnuña:**-uñ, -a

Gazel 42

Mısra: **3**

Kalp, yürek.

3. Gencīne қıl derūnuña esrārı yek-be-yek
4. Şanduқа kāle қonmasa қat қat şıgışmıyor

5. **derūnı:**-ı

Gazel 54

Mısra: **7**

Kalp, yürek, iç, bātın.

7. Derūnı cevher-i ḥiddetle mümteli olanuñ
8. Ne keç-edā idügin biz қırābdan aluruz

derūnı:

1. derūnī:**Gazel 119**

Mısra: 13

İç âleme âit, içten, kalbî, rûhî.

13. Saña bilseñ derūnī incizāb u meylini bi'llāh

14. Efendüm 'İzzet-i zāra bu cevri elbet itmezsın

dervāze:**1. dervāzedēn:-den****Gazel 124**

Mısra: 6

Kale ve şehirlerin, külliyelerin büyük giriş kapısı.

5. Kaşr-ı istiğnāda şahbā-nūş-ı nāz idi bu şeb

6. Gördüm ol mest-i şarāb-ı naḥveti dervāzedēn

deryā:**1. deryāda:-da****Gazel 73**

Mısra: 6

Deniz II gözyaşı.

5. Çeşmüm ne 'aceb girye ile perdelenürse

6. Deryāda olur mevc-i pey-ā-pey ile kef Eşref

deryā-yı fikh:**1. deryā-yı fikhda:-da****Gazel 79**

Mısra: 10

Fikh denizi.

9. Bir mes'ele tıyunca dehān açma çün şadef

10. Deryā-yı fikhda Dürer'ün yok mıdur senün

deryūze eyle:**1. deryūze eyler:-r****Gazel 51**

Mısra: 5

Dilencilik etmek II çalmak, almak.

5. Meger deryūze eyler nūr-ı ḥurşid-i cemālününden

6. Meh-i nev dest-i abdāl-ı felekde keşkül olmışdur

dest:

1. **destüni:-üñ, -i**

Kaside 1

Mısra: 71

El.

71. Ref' idüp destüni sen bargeh-i Mevlâ'ya

72. İdegör şıdķ-ı taviiyetle du'â-yı nuşret

2. **destinden:-i, -n, -den**

Kaside 4

Mısra: 25

El.

25. O keremkâr-ı cihân-bağş ki destinden ider

26. Dem-i cüdunda yem ü ebr güher-bâr-ı hicâb

3. **destinde:-i, -n, -de**

Kaside 9

Mısra: 38

El.

37. Bu hengâm-ı meserret-intimâda

38. Ānuñ kim cāmı var destinde Cem'dür

4. **destine:-i, -ne**

Gazel 34

Mısra: 10

El.

9. Amân mı diñler o mest-i piyâle-i nağvet

10. Alınca destine tığ-i cefâ yeñiçeridür

5. **destüme:-üm, -e**

Gazel 75

Mısra: 9

El.

9. Zâhidâ destüme peymâne-i ser-şâr-ı meyi

10. Bedel subħa-i şad-dâne kodı şive-i hağğ

6. **destünden:-ün, -den**

Gazel 97

Mısra: 12

El.

11. Benden şoruñ felek ne siyeh-kâse oldıgun

12. Destünden âh anuñ ğam-ı bisyâra uğradum

7. **destin:-in****Gazel 108**Mısra: **8***El.*

7. Mānend-i elin köri ʔalup āteş-i ‘aşka

8. Destin şunicağ destüme dil-dār ʔutuşdım

8. **destüme:-üm, -e****Gazel 108**Mısra: **8***El.*

7. Mānend-i elin köri ʔalup āteş-i ‘aşka

8. Destin şunicağ destüme dil-dār ʔutuşdım

9. **dest:****Gazel 114**Mısra: **10***El.*

9. Gel gel ey zīver-i ser-ħalka-i rindān-ı cihān

10. Meclis āmāde ʔuluñ şevkile dest efşānum

dest aç:1. **dest açup:-up****Kaside 13**Mısra: **111***El açmak.*

111. Dest açup da‘vāta başla ‘İzzetā

112. ʔudsiyān āmine āğāz ide tā

dest ur:1. **dest urma:-ma****Gazel 30**Mısra: **28***Alkışlamak.*

27. Cevr ile girībānımız alursa civānān

28. Bir dāmene dest urma bizüm niyyetimüzdür

destār:1. **destārı:-ı****Kaside 8**

Mısra: **39**
Sarık, imame.

- 39.** Şarup başına çıkdı seyre çün kartopı destârı
40. Beni dil-dâde kıldı bir bakışda gör ol mekkârı

destâr-ı sebz-i dil-güşâ:

- 1. destâr-ı sebz-i dil-güşâ:**

Gazel 9

Mısra: **8**

Kalbe ferahlık veren yeşil sarık.

- 7.** Ser-firâzum olmalı başuñda bir lâhûri şâl
8. Kat kat olsun yâhud ol destâr-ı sebz-i dil-güşâ

dest-âvîz:

- 1. dest-âvîz:**

Kaside 3

Mısra: **23**

Ufak hediye.

- 23.** Sünbül âşüftelenür eyler ise dest-âvîz
24. Bûy-ı ahlâkıñı gülzâra nesîm-i eşhâr

- 2. dest-âvîz:**

Gazel 23

Mısra: **11**

Ufak hediye.

- 11.** Degül şâyeste dest-âvîz iderse zülf-i cânâna
12. Dil-i şad-çâk-ı 'âşık şâne-i gîsü-yı hayretdür

dest-be-dest:

- 1. dest-be-dest:**

Kaside 6

Mısra: **127**

El ele.

- 127.** Nazm-ı 'İzzet diyerek dest-be-dest ehl-i hüner
128. Varağ-ı şi'rimi meclisde iderler gerdân

- 2. dest-be-dest:**

Gazel 48

Mısra: **7**

El ele.

- 7.** Yâr ile dest-be-dest olmağa mâ'nilerdür
8. Âh ağıyaruñ elinden ne çeker 'âşıklar

3. **dest-be-destüz:-üz**

Gazel 140

Mısra: 12

El ele.

11. Gülşen-i vuşlatda o gül-rū ile

12. Dest-be-destüz gezerüz sū-be-sū

deste-i sünbül:

1. **deste-i sünbül:**

Gazel 100

Mısra: 7

Sünbül demeti.

7. Gülşende ne ‘aynumda idi deste-i sünbül

8. Ger dest-zen-i kākül-i ham-der-hamuñ olsam

destgāh:

1. **destgāhumdan:-um, -dan**

Gazel 117

Mısra: 18

İş yeri, tezgāh.

17. Cenāb-ı ‘ākif-i zer-bāf-ı nazma arzā nā-şāyān

18. Bu güne bir nesīc-i sāde çıkdı destgāhumdan

dest-gīr-i şu‘arā:

1. **dest-gīr-i şu‘arā:**

Kaside 3

Mısra: 7

Şairlerin yardımcısı.

7. Dest-gīr-i şu‘arā olmasa her dem hāme

8. Nice olurlar idi şafha-nigār-ı eş‘ār

dest-gīr-i zu‘afā:

1. **dest-gīr-i zu‘afā:**

Kaside 11

Mısra: 16

Zayıfların yardımcısı.

15. Bā‘iṣ-i rāḫat u emn-i fuḫarā

16. Dest-gīr-i zu‘afā ehl-i seḫā

dest-i abdāl-ı felek:

1. **dest-i abdāl-ı felekde:-de**

Gazel 51

Mısra: 6

Feleğin abdalının eli.

5. Meger deryūze eyler nūr-ı hūrşīd-i cemālūnden

6. Meh-i nev dest-i abdāl-ı felekde keşkūl olmışdur

dest-i çeşm:

1. **dest-i çeşmüne:-üñ, -e**

Gazel 127

Mısra: 7

Gözün eli II gözün etkisi.

7. Ğamzelerden fitne dest-i çeşmüne hıncer şunar

8. Sevdiğüm hışm u ğazabla pūr-sitiz olduğça sen

dest-i cevri:

1. **dest-i cevrümden:-üm, -den**

Gazel 32

Mısra: 7

Eziyetin ve cefanın eli(yüzünden).

7. Dest-i cevrümden rehā yokdur dimek ister o şūh

8. Dürdan 'uşşāk-ı pā-māl-ı ğama el gösterür

dest-i efsūs:

1. **dest-i efsūsı:-ı**

Gazel 155

Mısra: 12

Yazık, eyvah eli(yüzünden).

11. Dil-i āġyārı aldıkça ele yār-ı 'āşık-ı zāruñ

12. Olur āzurde-i dendān-ı ğayret dest-i efsūsı

dest-i felek:

1. **dest-i felekden:-den**

Gazel 15

Mısra: 7

Feleğin eli(yüzünden).

7. Tenezzül mi ider dest-i felekden cām-ı hūrşīde

8. O mähın meclisinde sāġar-ı ibrām alan 'İzzet

dest-i kerem:

1. **dest-i keremi:-i**

Kaside 5

Mısra: **44**

Cömertliğin eli.

43. ‘Allāme-i zū-rütbe felek-kevkebe k’oldı

44. Dest-i keremi rātibe-baḥşā Yeñişehr’e

dest-i lutf:

1. **dest-i luḫfi:-ı**

Kaside 3

Mısra: **21**

İyiliğin eli.

21. Dest-i luḫfi olıcaḫ şāne-i gisū-yı kerem

22. Girih-i tār-ı emel bulsa güşāyiş yeri var

dest-i midhat:

1. **dest-i midhatla:-la**

Kaside 11

Mısra: **31**

Övmenin eli.

31. Dest-i midhatla güher-pāş olarak

32. Ehl-i dil zümresine baş olarak

dest-i müjgān:

1. **dest-i müjgānumuza:-umuz, -a**

Gazel 59

Mısra: **4**

Kirpiklerin eli(yüzünden).

3. Dīdemüzde görinen kaṭre-i hūn-ābe degül

4. Dest-i müjgānumuza subḥa-i mercān virürüz

dest-i re’y:

1. **dest-i re’yüñe:-üñ, -e**

Kaside 2

Mısra: **66**

Fikrin eli.

65. Sen ol müdebbir-i dāniş-nihād-ı ‘ālemsin

66. Ki dest-i re’yüñe vābeste ḥall ü ‘aḫd-ı umūr

dest-i sabā:

1. **dest-i şabā:**

Gazel 29

Mısra: **10**

Sabah rüzgarının eli(yüzünden).

9. Kākül-i sünbül-şemīm-i yāre oldı şāne-zen

10. Korkarum tel kırmason dest-i şabā nev-rūzdur

dest-res:

1. **dest-res:**

Kaside 5

Mısra: **51**

İstedigine ulaşan, eli yetişen.

51. Buldum güher-i maṭlabuma dest-res āḫir

52. Min ba'd iderüm şānuñı inbā Yeñişehr'e

destür-ı düstür:

1. **destür-ı düstürı:-ı**

Kaside 8

Mısra: **37**

Kuralın izni.

37. Eger destür-ı düstürı olursa şevķile ḫāmem

38. İder bir nev-ġazel tarḫ itmekiçün sa'y-ı bisyārı

dest-zen-i kākül-i ḫam-der-ḫam:

1. **dest-zen-i kākül-i ḫam-der-ḫamuñ:-uñ**

Gazel 100

Mısra: **8**

Kıvrım kıvrım saça el vuran.

7. Gülşende ne 'aynumda idi deste-i sünbül

8. Ger dest-zen-i kākül-i ḫam-der-ḫamuñ olsam

deşt-i ġam:

1. **deşt-i ġamda:-da**

Terkib-bend 1

Mısra: **32**

Keder çölü.

31. Hey ne belā imiş bu taḫassür didikleri

32. Kim deşt-i ġamda kılaydı beni böyle serseri

deşt-i hicrān:

1. **deşt-i hicrānda:-da**

Gazel 80

Mısra: 9

Ayrılık çölü.

9. Deşt-i hicrānda āverelerüñ

10. Hār-ı pāy-ı talebin çok gördük

deşt:

1. **deşti:-i**

Kaside 6

Mısra: 83

Bozkır, çöl.

83. Girdbād-ı gāzabı eylese bir deşti meṭāf

84. Haşyetinden olur eflākde muğber Keyvān

2. **deşte:-e**

Gazel 145

Mısra: 9

Bozkır, çöl.

9. 'İzzet' üñ 'aqlın alup küh ile deşte şalup

10. Güşe-nişin-i ferāg eylemedüñ āh āh

deşt-i 'aşk:

1. **deşt-i 'aşkuñ:-uñ**

Gazel 117

Mısra: 7

Aşkın çölü.

7. Firāz ile nişibi deşt-i 'aşkuñ baña yeksāñdur

8. Ser-i kühsārımı fark itmez oldum ka' r-ı çāhumdan

devā:

1. **devā:**

Gazel 98

Mısra: 7

Çare, derman.

7. Tabībüm itmez iseñ şerbet-i lebüñle devā

8. Ölür gamuñla bu bīmār olan gönülcegizüm

devā kıl:

1. **devā kıl:**

Gazel 26

Mısra: 16

Çare bulmak.

15. Yımez içmez senüñ derdüñle dā'im zār u giryāndur

16. Tabībüm gel devā kı1 şunda bir dil-ḥaste 'İzzet var

devā-yı derd-i dil:

1. devā-yı derd-i dilüm: -üm

Gazel 88

Mısra: 5

Gönlün derdinin dermanı.

5. Tabīb-i nabz-şināsum devā-yı derd-i dilüm

6. Şefeñ mariz-i gam-ı 'aşkuña şifā mı degül

devā-yı nuşret:

1. devā-yı nuşret:

Kaside 1

Mısra: 52

Yardım ilacı.

51. Mübtelā-yı maraz-ı miḥnet-i fakra dā'im

52. Zehebü'r-ra'd-ı 'ināyâtı devā-yı nuşret

deverān eyle:

1. deverān eyleye: -y, -e

Kaside 4

Mısra: 10

Dönüp dolaşmak, dönmek.

9. Kim ḥayāle getirirdi kim umardı böyle

10. Kāmımızca deverān eyleye bu nüh dolāb

deverān it:

1. deverān itse: -se

Gazel 109

Mısra: 8

Dönüp dolaşmak, dönmek.

7. Dehen-i mü'min-i kāmilde çü cām-ı şahbā

8. Deverān itse revā her dem ü her bār kaşem

devlet:

1. **devleti:-i****Kaside 3**Mısra: **58***Devlet; makam.*

57. Z̄atı gül-pister-i iḳbâlde âsûde olup

58. Devleti gibi ola d̄ide-i baḫtı b̄idâr

2. **devletini:-i, -n, -i****Kaside 5**Mısra: **71***Devlet; makam.*

71. Dâ'im ide ḫaḳḳ devletini 'ömrini efzûn

72. İşte bu du'â cümleden â'lâ Yeñişehr'e

3. **devletin:-in****Kaside 11**Mısra: **43***Devlet II mutluluk.*

43. Devletin dâ'im idüp Rabb-i Mecîd

44. 'Ömrini rûz-be-rûz ide mezîd

4. **devletle:-le****Kaside 13**Mısra: **116***Devlet II mutluluk.*

115. Bulsun iḳbâl u ḫayât-ı cāvidān

116. Dâ'imā devletle olsun şādmān

5. **devletle:-le****Gazel 23**Mısra: **19***Devlet II mutluluk.*

19. Hemān iḳbāl ile iclāl ile devletle şāḡ olsun

20. Ḫulūş ile du'āmuz müstecāb-ı Rabb-ı 'İzzet'dür

6. **devletle:-le****Gazel 143**Mısra: **1***Devlet II mutluluk.*

1. Devletle gel üç çifteye vaZ'-ı ḫadem eyle

2. Geç şahñ-ı bahāriyyeyi reşk-i İrem eyle

devlet-i hüsn:

1. **devlet-i ħüsnüñ:-üñ**

Kaside 16

Mısra: **52**

Güzellik ülkesi.

51. O dem kalkup öper gerdānuñ Aħmed

52. Dir olsun devlet-i ħüsnüñ mü'ebbed

2. **devlet-i ħüsnüñde:-üñ, -de**

Gazel 34

Mısra: **5**

Güzellik ülkesi.

5. Göñülde devlet-i ħüsnüñde ey şeh-i ħübān

6. Mevācib-i ğam alursa revā yeñiçeridür

devlet-i 'uzmā:

1. **devlet-i 'uzmāña:-ñ, -a**

Kaside 1

Mısra: **7**

Çok büyük mutluluk.

7. Ħabbe devlet-i 'uzmāña sipihrin oldı

8. Farķına sāye-figen bāl-ı hümā-yı nuşret

devletli:

1. **devletli:**

Kaside 6

Mısra: **112**

Mes'ut, talihli, ikbal sahibi.

111. Her gören zātını el-veledü sırru ebīh

112. Pederi sırrı o devletli de olmışdur 'ayān

devletlü:

1. **devletlü:**

Kaside 6

Mısra: **101**

Mes'ut, talihli, ikbal sahibi.

101. Biri devletlü melek-şīme Muħammed Paşa

102. O civān-sāl-i felek-mertebe mīr-i mīrān

2. **devletlü:**

Kaside 8

Mısra: **59**

Mes'ut, talihli, ikbal sahibi.

59. Bakılsa çeşm-i inşâf ile devletlü efendüm yok

60. Baña mânend nazm içre kimüñ var bunda inkârı

devr:

1. **devre:-e**

Terkib-bend 1

Mısra: **21**

Bir yerden bir yere aktarma II kadeh dolaştırma.

21. Başlardı devre şevk ile peymânemüz bizüm

22. Târîk kıalmaz idi şarab-ñânemüz bizüm

2. **devründe:-ü, -ñ, -de**

Kaside 13

Mısra: **11**

Bir müddet, zaman, vakit, mevsim.

11. Fitne devründe nihân oldı meger

12. Çeşm-i ħ'âb-âlüd-ı yârı ide yer

devr eyle:

1. **devr eyleyen:-y, -en**

Gazel 36

Mısra: **9**

Bir yerden bir yere aktarma II kadeh dolaştırma.

9. Bezmdede cām-ı Cem nāmındaki devr eyleyen sâğar

10. Şafâ-yı cevher-i âyîne-i İskenderîdendür

devr it:

1. **devr itmededür:-me, -de, -dür**

Gazel 64

Mısra: **16**

Bir yerden bir yere aktarma II kadeh dolaştırma.

15. Meh-tâbda biz şimdi 'arağ-nüş-ı şafâyuz

16. Devr itmededür sâğar-ı pür ħâlet-i elmās

devrân:

1. **devrân:**

Gazel 162

Mısra: 6
Felek.

5. İdeyor bezm-i felekde büryān
6. Döndire döndire devrān ḥameli

devr-i firākuñ ğam:

1. devr-i firākuñ ğamını: -l, -n, -l

Kaside 17

Mısra: 15

Ayrılık zamanının kederi.

15. Saña taqrīr idemem devr-i firākuñ ğamını
16. Çok qarışdırma eyā şahid-i şīrīn-taqrīr

devr-i Mevlānā:

1. devr-i Mevlānā' dayuz: -da, -y, -uz

Gazel 128

Mısra: 13

Mevlana'nın zamanı.

13. Çarḫla biz devr-i Mevlānā' dayuz 'İzzet yine
14. Demdür itsün nāy-ı ḥāme nağmehā-yı nev-zemīn

devr-i pey-der-pey:

1. devr-i pey-der-peyle: -le

Gazel 57

Mısra: 7

Ardı ardına dönme.

7. Devr-i pey-der-peyle gerdün un gibi eyler ğubār
8. Biz mişāl-ı dāne seng-i āsiyāb altundayuz

devr-i piyāle:

1. devr-i piyāle:

Gazel 6

Mısra: 2

Kadehin elden ele dolaşması.

1. Bī-yār neş'e-yāb olamam ğam gelür baña
2. Devr-i piyāle ḫalka-i mātem gelür baña

dey-māh:

1. **dey-māh:****Gazel 161**

Mısra: 4

Kış ayı.

3. Germi-i meclis-i aḥbāba çalıř hem-çü temmūz

4. Araya katma bürüdet hele dey-māh gibi

deyn :1. **deyn :****Gazel 58**

Mısra: 5

Belli bir zaman sonunda ödenmek üzere alınan para, borç.

5. Her kerem-piře güzel kim bile mev'ūdını deyn

6. Tāleb-i būsese şeydālarına řir olmaz

deyr:1. **deyr:****Gazel 60**

Mısra: 8

Manastır, kilise.

7. Mescidde egerçi muḳtedāyuz

8. Deyr içre de piřvālaruz biz

deyr-i 'aşk:1. **deyr-i 'aşkunda:-un, -da****Gazel 156**

Mısra: 7

Aşkın kilisesi.

7. Deyr-i 'aşkunda perestiř-geriyüz ol řanemūñ

8. Tār-ı zūlfūñden idüp riře-i zūnnārumızı

deyr-i bahā:1. **deyr-i bahāda:-da****Gazel 130**

Mısra: 4

Güzellik kilisesi.

3. Ğayre perestiş itmesi emr-i Ğarībdür

4. Deyr-i bahāda bir şanem-i bī-naşır iken

deyr-i cemāl:

1. **deyr-i cemāle:-e**

Gazel 35

Mısra: 9

Güzellik kilisesi.

9. Deyr-i cemāle Behremen-i rû-siyāh iken

10. Kāfir degül de hâl-i ruḥı müslimān mıdur

deyr-i hüsn-i behcet:

1. **deyr-i hüsn-i behcetde:-de**

Gazel 66

Mısra: 9

Sevincin güzellik kilisesi.

9. Şanem-perest-i dilüm deyr-i hüsn-i behcetde

10. Görünce ol büt-i āfet-nigāhı deng olmuş

deyr-i hüsn:

1. **deyr-i hüsnünüñ:-ü, -nüñ**

Gazel 155

Mısra: 10

Güzellik kilisesi.

9. Göñüller bir büt-i tersāya ḥayrān oldı kim dem dem

10. Bülend olmaḫda deyr-i hüsnünüñ āvāz-ı nākūsı

deyr-i maḥabbet:

1. **deyr-i maḥabbetde:-de**

Gazel 43

Mısra: 11

Aşk manastırı.

11. Seyr idüp şüretüñi deyr-i maḥabbetde göñül

12. Şanemā şimdi kemer-beste-i zünnāruñdur

deyr-i melāhat:

1. **deyr-i melāhatuñ:-uñ**

Gazel 87

Mısra: 3

Güzellik kilisesi.

3. Deyr-i melāhatuñ şanem-i 'işve-bāzıdur

4. Şüret-peresti olsa n'ola her perī mişāl

deyr-i san'at:

1. **deyr-i şan 'atda:-da**

Kaside 7

Mısra: **85**

Sanat kilisesi.

85. Deyr-i şan 'atda peri-hāneler itdi iḥdās

86. Olalı Māni-i kilik-i hünerüm şüret-ger

dıl-ı her merd ü zenī:

1. **dıl-ı her merd ü zenī:**

Gazel 21

Mısra: **16**

Her erkek ve kadının gönli.

15. Ey ki der-deyr-i cihān şüret-i ḥüsnet yek-tā' st

16. Çeşm-i şühed dıl-ı her merd ü zenī mī-cüyed

dıraḥşān ol:

1. **dıraḥşān olsa:-sa**

Kaside 13

Mısra: **56**

Parlak, ziyadar, nurlu.

55. Kevkeb-i baḥtum fūrūzān olsa da

56. Mihr-i iḳbālüm dıraḥşān olsa da

di:

1. **dirüm:-r, -üm**

Terkib-bend 1

Mısra: **15**

Demek, söylemek.

15. Görsem dirüm o server-i ḥübānum ağlarum

16. Zabt idemem bu dīde-i giryānum ağlarum

2. **dirdi:-r, -di**

Terkib-bend 1

Mısra: **29**

Demek, söylemek.

29. Dirdi çemende bülbül işütse terānemi

30. Āḥir yaḳar bu şu'le-i āvāz lānemi

3. **didikleri:-dik, -leri**

Terkib-bend 1

Mısra: **31**

Demek, söylemek.

31. Hey ne belā imiş bu taḥassür didikleri
32. Kim deşt-i ğamda kılaydı beni böyle serseri

4. **diyerek:**-y, -erek

Kıt'a 2

Mısra: 4

Demek, söylemek.

3. O benüm kendi kulumdur diyü bir emr itdi
4. Bir emr daḥı kulumdur diyerek babası

5. **dimem:**-me, -m

Gazel 2

Mısra: 2

Demek, söylemek.

1. 'Uşşāk-ı zār için ki 'aded söylerüm saña
2. Üç beş dimem hezār ile şad söylerüm saña

6. **dir:**-r

Gazel 2

Mısra: 7

Demek, söylemek.

7. Hayretle āyīne bakup endām-ı yāre dir
8. Billürdan dökülme cesed söylerüm saña

7. **dir:**-r

Tahmis 2

Mısra: 3

Demek, söylemek.

3. Dir görüp bu kāmēt-i mümtāz ile tūbā seni
4. Mest-i nāzum kim büyütüdi böyle bī-pervā seni

8. **didikçe:**-dikçe

Tahmis 2

Mısra: 29

Demek, söylemek.

29. Ben didikçe böyle kim kıldı Nedīm'i nā-tüvān
30. Gösterür engüşt ile meclisdeki mīnā seni

9. **didi:**-di

Kaside 2

Mısra: 19

Demek, söylemek.

19. Didi zamānı mı bu ıztırāb-ı cāngāhın
20. Nedür bu mertebe āh u enīn-i nā-maḥşūr

10. **dirdüm**:-r, -dü, -m

Kıt'a 4

Mısra: **2**

Demek, söylemek.

1. Tek toḥmı bırakmaḳdı ğaraż çift işi ma'lūm
2. Dirdüm bu sene mezra' -ı vaşluñ yılı geldi

11. **dir**:-r

Kaside 5

Mısra: **6**

Demek, söylemek.

5. Leb-rīz-i neşāt olmağ ile vech-i şebah var
6. Beñzer dir isem sāğar-ı şahbā Yeñişehr'e

12. **dirdi**:-r, -di

Kaside 6

Mısra: **54**

Demek, söylemek.

53. Görse bu kerr ü fer-i şevket-i şî'rūñ bī-şek
54. Dirdi ḥāḳānī budur mülket-i nazma ḥāḳān

13. **diyerek**:-y, -erek

Kaside 6

Mısra: **127**

Demek, söylemek.

127. Nazm-ı 'İzzet diyerek dest-be-dest ehl-i hüner
128. Varaḳ-ı şî'rimi meclisde iderler gerdān

14. **diyemem**:-y, -e, -me, -m

Kaside 7

Mısra: **20**

Demek, söylemek.

19. Merdüm-i dīde-i ḥayret-zedemūñ 'aksi iken
20. Diyemem ḥāl-i siyāh-ı ruḥuna ben 'anber

15. **didi**:-di

Kaside 9

Mısra: **28**

Demek, söylemek.

27. Bu hāl üzre güzār eylerken eyyām
28. Hezār irdi didi bu ne elemdür

16. **dime:-me**

Gazel 9

Mısra: **12**

Demek, söylemek.

11. İşte biz böyle tegāfül itme koc-başuñ için
12. Gel dime bu ‘ıyd ‘aceb hıç yok mı bir qurbān baña

17. **dirlers:-r, -ler**

Kaside 10

Mısra: **34**

Demek, söylemek.

33. ‘Ahd-i cūdunda anuñ hātem ü Ma‘n ü Ca‘fer
34. ‘Acabā hātıra dirlers mi huṭūr eyleyelüm

18. **dirlers:-r, -ler**

Kaside 10

Mısra: **36**

Demek, söylemek.

35. İ‘tirāf eyleyerek her biri noqşānlarını
36. Yoḥsa dirlers yerimüz künc-i qubūr eyleyelüm

19. **dirseñ:-r, -se, -ñ**

Kaside 10

Mısra: **37**

Demek, söylemek.

37. Nedür ihsānı o şahib-i keremin dirseñ eger
38. Saña bir bir mi şayup şübheni dūr eyleyelüm

20. **dimez:-mez**

Gazel 11

Mısra: **5**

Demek, söylemek.

5. Bir kere de dimez misin ey şūḥ-ı bī-vefā
6. ‘Uşşāq-ı cān-sipār ne ‘ālemedür ‘aceb

21. **didi:-di**

Kaside 13

Mısra: **64**

Demek, söylemek.

63. Bir gün ol nāzişker-i nā-miḥrbān
64. Çīn idüp ebrūsunu didi ‘ayān

22. **didüm:-dü, -m**

Kaside 13

Mısra: **79**

Demek, söylemek.

79. Didüm ey bī-merhāmet ey bī-vefā

80. Pek de istihkār ile bakma baña

23. **dir:-r**

Kaside 16

Mısra: **14**

Demek, söylemek.

13. Açup gönce-dehānun evvel Aḥmed

14. Dir ey Eşref nedür sende bu gül-ḥad

24. **dir:-r**

Kaside 16

Mısra: **15**

Demek, söylemek.

15. Döner Eşref de dir Aḥmed güzelsin

16. Güzeller içre şūḥ-ı bī-bedelsin

25. **dir:-r**

Kaside 16

Mısra: **17**

Demek, söylemek.

17. O da dir Eşref'üm yokdur nazırın

18. Beni yakdı kelām-ı dil-pezīrin

26. **dir:-r**

Kaside 16

Mısra: **19**

Demek, söylemek.

19. O dem Eşref aña dir bāreka'llāh

20. Ser-āmedsin sen Aḥmed kışşa kütāh

27. **dir:-r**

Kaside 16

Mısra: **22**

Demek, söylemek.

21. Tebessüm-rīz olup Aḥmed o sā'at

22. Dir ey serv-i ḳadūñ şūr-ı ḳıyāmet

28. **dir:-r**

Kaside 16

Mısra: **39**

Demek, söylemek.

39. Dir Eşref aña Aḥmed olma ğam-ḥvār

40. Seni dünyāda ben hiç eylemem zār

29. **dir:-r**

Kaside 16

Mısra: **43**

Demek, söylemek.

43. Çekül ser-ḥalka-i ‘uṣṣākdan dir

44. Merām-ı Eşref ammā müstetirdir

30. **dime:-me**

Kaside 16

Mısra: **46**

Demek, söylemek.

45. Bu sözlerden aña şanma cefākār

46. Dime Eşref imiş ğāyetde ğaddār

31. **dir:-r**

Kaside 16

Mısra: **52**

Demek, söylemek.

51. O dem ḳalkup öper gerdānuñ Aḥmed

52. Dir olsun devlet-i ḥüsnüñ mü’ebbed

32. **dir:-r**

Kaside 16

Mısra: **65**

Demek, söylemek.

65. Dir ey cān içre gizli cānum Aḥmed

66. Çü sensin cümle ḥübāna ser-āmed

33. **didüm:-dü, -m**

Kaside 17

Mısra: **6**

Demek, söylemek.

5. Urıcaḳ şa‘şa‘a-i mihr-i ruḥı bāşırāma

6. Didüm ey baḥt şabāḥ oldı yeter ḥvāb-ı keşîr

34. **didüm**:-dü, -m

Kaside 17

Mısra: **11**

Demek, söylemek.

11. Didüm ey pādşāh-ı tahtgeh-i kişver-i cān

12. Şimdi mi oldı kuluñ küşe-i vahdetde esīr

35. **didi**:-di

Kaside 17

Mısra: **23**

Demek, söylemek.

23. Didi hāy 'İzzet' ümüñ vāhimesi gālib imiş

24. Bağ neler kurdı derünunda bu sâ'atde faķīr

36. **didüm**:-dü, -m

Kaside 17

Mısra: **37**

Demek, söylemek.

37. Didüm ey gönce-i neşküfte-i gülzār-ı vefa

38. Būy-ı luţfuñla dimāğ-ı dili itdüñ ta'īr

37. **didi**:-di

Kaside 17

Mısra: **41**

Demek, söylemek.

41. Didi lāyık mı unutmak seni kim itmedesin

42. Her gice 'aşkum ile āh u fiğān-ı şeb-gīr

38. **dirken**:-r, -ken

Kaside 17

Mısra: **44**

Demek, söylemek.

43. Böyle bir yılda degül biñ sene de itse mürūr

44. Ben unutmam seni dirken uyanıverdi faķīr

39. **diyemem**:-y, -e, -me, -m

Gazel 21

Mısra: **4**

Demek, söylemek.

3. Saña bu feyz-i sūhan mevhibe-i Mevlā' dur

4. Diyemem şi'riñe nev'-i beşerüñ maķdūrı

40. **dimişim:**-miş, -im

Gazel 21

Mısra: 14

Demek, söylemek.

13. İtmişim gevher-eş'aruñı ben istihfâf

14. Dimişim şöhrete değmez eşer-i meşhûrı

41. **didi:**-di

Gazel 22

Mısra: 2

Demek, söylemek.

1. Bir tarz hırâm itdi o şimşād-ğad Aħmed

2. Serv ayağına düşdi didi el meded Aħmed

42. **didi:**-di

Gazel 22

Mısra: 2

Demek, söylemek.

1. Bir tarz hırâm itdi o şimşād-ğad Aħmed

2. Serv ayağına düşdi didi el meded Aħmed

43. **dimişsin:**-miş, -sin

Gazel 26

Mısra: 13

Demek, söylemek.

13. Dimişsin niyyetüm 'aşıklara açılmadır bir gün

14. Piyâz ey lâle-ruħ meczûmuzdur sende ğat ğat var

44. **dimek:**-mek

Gazel 32

Mısra: 7

Demek, söylemek.

7. Dest-i cevrümden rehâ yoğdur dimek ister o şüh

8. Dürdan 'uşşāk-ı pā-māl-ı ğama el gösterür

45. **disün:**-sün

Gazel 53

Mısra: 11

Demek, söylemek.

11. Dürr-i eş'aruma 'İzzet ğo disün ğalk yetim

12. Şadef-i ğab'imuñ ol nâz ile perverdesidür

46. **didiler:-di, -ler**

Gazel 59

Mısra: 7

Demek, söylemek.

7. Hiddet-i ğamzeyi çeşmânına sordum didiler

8. Tîğ-i ser-tîzimüze şu yerine kı̄n virirüz

47. **dimediler:-me, -di, -ler**

Gazel 59

Mısra: 14

Demek, söylemek.

13. Cümle hūbāna bu gün ben derdümi ‘arz itdüm

14. ‘İzzetā dimediler derdüñe dermān virürüz

48. **dirler:-r, -ler**

Gazel 61

Mısra: 3

Demek, söylemek.

3. Gerçi dirler ki yeter ‘āriفة bir gül ammā

4. Müteselli degilüz bir gül-i ħandān ile biz

49. **dimiş:-miş**

Gazel 61

Mısra: 5

Demek, söylemek.

5. Kim dimiş kim dil-i vāhidde iki yār olmaz

6. İşte ser-geştelerüz ‘aşık-ı dü cān ile biz

50. **dirler:-r, -ler**

Gazel 63

Mısra: 13

Demek, söylemek.

13. ‘Aşık-ı hūbānla āh itmede ‘İzzet dirler

14. Bir felāket-zede bir bī-ser ü pāyı bilürüz

51. **dimedüñ:-me, -dü, -ñ**

Gazel 100

Mısra: 12

Demek, söylemek.

11. Sīnemde bakıp zaħmuma raħm eylemedüñ hīç

12. Bir kere řabībüm dimedüñ merhemüñ olsam

52. **dimedüñ:-me, -dü, -ñ**

Gazel 101

Mısra: 9

Demek, söylemek.

9. Dimedüñ 'İzzet'üm āyā nicedür

10. O benüm kendi ulum bendecigüm

53. **dime:-me**

Gazel 105

Mısra: 7

Demek, söylemek.

7. Dipsüz dime um-āne-i ikmetde ararı

8. Cāy olmuş idi ünkü Felāūn'a bün-ı um

54. **dir:-r**

Gazel 107

Mısra: 10

Demek, söylemek.

9. Fem-i dil-berden alındı bu azel ey 'İzzet

10. Dir iken fitneyi āz idendür nighüm

55. **dir:-r**

Gazel 112

Mısra: 16

Söylemek.

15. Bezm-i nū-ā-nū-ı meyde yād idüp bu 'İzzet'i

16. Dir misin n'oldı 'aceb ol aste-alüm yok benüm

56. **diyeyim:-y, -e, -y, -im**

Gazel 114

Mısra: 12

Demek, söylemek.

11. Bir iki cām ile ser-germ olalum da ora

12. Diñle sen ben diyeyim āl-i dil-i sūzānum

57. **didi:-di**

Gazel 114

Mısra: 16

Demek, söylemek.

15. Gördi ün bu azeli eyledi tasīn ol ūh

16. Didi āh İzzet'imüñ ab'ūña pek ayrānum

58. **didi:-di**

Gazel 139

Mısra: **10**
Demek, söylemek.

9. Pır-i dihkāndan işit bu sözi
10. Didi var ey civān pend şinev

59. **dir:-r**
Gazel 142
Mısra: **11**
Demek, söylemek.

11. Beni añduqça o nāzişger-i fettān dir imiş
12. Hāy bu 'İzzet-i şeydā ne gelür hāturuma

60. **didük:-dü, -k**
Gazel 146
Mısra: **8**
Demek, söylemek.

7. 'Ākıbet dāmenini çekdi niyāze düşdük
8. Sākit olmağla didük nāz idelüm eş'āra

61. **dir:-r**
Gazel 151
Mısra: **6**
Demek, söylemek.

5. Baqıcak āyine-i rūyuña ben hayretle
6. Dir idüñ 'aql eşeri yok mı bu bī-hūşumda

62. **dirsin:-r, -sin**
Gazel 151
Mısra: **7**
Demek, söylemek.

7. Büyüdüñ korqarum ey şüh-ı sitem-ger dirsın
8. Küçicekdüm de o dem şimdi ferāmūşumda

63. **dir:-r**
Gazel 71
Mısra: **8**
Demek, söylemek.

7. Sībeveyh eylese sīb-i zekānuñ der-hātır
8. Şarf-ı zihn eylemeyüp naħve dir eyvā hāfız

64. **dirüm:-üm**
Gazel 91

Mısra: **9**
Demek, söylemek.

9. Dirüm ki cilveñe ‘aksi kaçır-ı dīdem olur
10. Zebānile yaparum şırçadan serāy-ı hayāl

65. **dirse:-se**
Gazel 103
Mısra: **8**
Demek, söylemek..

7. Keyfümüz olmaz mı inşāf it pezīrā-yı halel
8. Dirse ‘aşıka o gül-ruh infī ‘ālüm var benüm

66. **dirsem:-se, -m**
Gazel 112
Mısra: **9**
Demek, söylemek.

9. İstemem dirsem hemān hiç istemem fehm eyleme
10. Ya ‘ni pek hırş ile efkār-ı muḥālüm yok benüm

67. **dirseñ:-se, -ñ**
Gazel 132
Mısra: **7**
Demek, söylemek.

7. Dirseñ ki vaṭanda kişinüñ kadri bilinmez
8. Sencīdelenür dürr olıcak dür ‘Aden’den

68. **dirken:-ken**
Gazel 92
Mısra: **3**
Demek, söylemek.

3. Cevr-i yār oldu mübeddel luṭfa dirken nā-gehān
4. Mazhar-ı ‘unf u ‘itāb olduk ‘ināyetden bedel

69. **dir :-r**
Kaside 9
Mısra: **98**
Demek, söylemek

97. Yine ben gibi vaşşāfuñ bulunmaz
98. Eger var ise gelsün bir menüm dir

dimek iste:

1. **dimek ister:-r**
Kıt'a 2

Mısra: 5
Bir düşünceyi açıklamayı amaçlamak.

1.

5. İhtişâsuñ baña kat kat demek ister ammâ
6. Ne zerâfetdür iki emr ile bak ĩmâsı

dĭbâ:

1. **dĭbâ:**

Tahmis 2

Mısra: 14

Bir nevi ipek kumaş.

13. Bu sözi tefhĭm için dâ'im saña tekrâr ider
14. Gülli dĭbâ giydüñ ammâ qorqarum âzâr ider

dĭd:

1. **dĭd:**

Gazel 3

Mısra: 8

Görünen.

7. Sürhĭ-i şafaq nist hicâb âmedeş ez-mihr
8. Tâ dĭd felek hem-çü tû hurşĭd-ferĭ-râ

dĭde:

1. **dĭdesi:-si**

Kaside 2

Mısra: 75

Göz.

75. Nigâhı mest-i mey-i nâz dĭdesi maħmūr
76. Gelür ne hâlet ile seyr it ol büt-i mağrūr

2. **dĭdelerüm:-ler, -üm**

Gazel 5

Mısra: 8

Göz.

7. Sen her ne zamân 'arz-ı cemâl itseñ ölürler
8. Bu dĭdelerüm ġarqa-i envâr-ı temâşâ

3. **dĭde:**

Gazel 12

Mısra: 9

Göz.

9. Bāde şundukça temennālar ider dīde süzer
10. Āh kāfir bu kirişme bu edā n' olsun aceb

4. **dīdelerüm:**-*ler, -üm*

Kaside 17

Mısra: 36

Göz.

35. Yandı şabrum o zamān eyledüm āgāz baña
36. Eyleyüp dīdelerüm eşke bedel hūn taqṭır

5. **dīdelerüñ:**-*ler, -üñ*

Gazel 35

Mısra: 4

Göz.

3. Her lahza bir kažiyye-i sihr itmede beyān
4. Remz-i füsūna dīdelerüñ tercemān mıdur

6. **dīdemüzde:**-*müz, -de*

Gazel 59

Mısra: 3

Göz.

3. Dīdemüzde görinen kaṭre-i hūn-ābe degül
4. Dest-i müjgānumuza subḥa-i mercān virürüz

7. **dīdesi:**-*si*

Gazel 61

Mısra: 10

Göz.

9. İki gözden n'ola cūş eyler ise cūy-ı sirişk
10. Olduğ āvāre iki dīdesi fettān ile biz

8. **dīdeleri:**-*ler, -i*

Gazel 73

Mısra: 1

Göz.

1. Ey dīdeleri nergis-i bāğ-ı şeref Eşref
2. Dil-ḥastelerüñ öldürür āḥir esef Eşref

9. **dīdeler:**-*ler*

Gazel 78

Mısra: 8

Göz.

7. Ya kimde t̄ab u taḥamm̄ul ḳor ey per̄i-ṭal'at
8. O d̄idel̄er k'ola meclisde ḥ'āba müstaḡraḳ

10. **d̄ide:**

Gazel 131

Mısra: 5

Göz.

5. Şebnemāsā ibtidā 'āşık ser-ā-pā d̄ide ol
6. Şoñra ḥayretle o gül-ruḥsāra baḳ Allāh için

11. **d̄ide:**

Gazel 137

Mısra: 1

Göz.

1. D̄ide ḳan aḡlamada derd-i ruḥ-ı ālüñ için
2. Dilse sevdālara d̄üş oldı siyeh-ḥālūñ için

d̄ide-d̄üz-i maḳdem-i meym̄ün:

1. **d̄ide-d̄üz-i maḳdem-i meym̄ünuyum:**-u, -y, -um

Gazel 81

Mısra: 14

Uḡurlu gelişe göz diken.

13. Çār-çeşm-i intizār olsam 'aceb mi 'İzzetā
14. D̄ide-d̄üz-i maḳdem-i meym̄ünuyum bir āfetūñ

d̄ide-i bādām:

1. **d̄ide-i bādāmı:**-ı

Gazel 90

Mısra: 2

Bademe benzeyen göz.

1. Ser-te-ser ol şanemūñ cism-i dil-ārāmı güzel
2. Fem-i gül-fāmı güzel d̄ide-i bādāmı güzel

d̄ide-i baht:

1. **d̄ide-i bahtı:**-ı

Kaside 3

Mısra: 58

Baht açıklıḡı.

57. Z̄atı gül-pister-i iḳbālde ās̄ude olup
58. Devleti gibi ola d̄ide-i bahtı b̄idār

dīde-i cādū:**1. dīde-i cādū:****Gazel 68**

Mısra: 4

*Çok güzel ve iri göz.***3. Nergisün baqđum çemende çeşmine****4. Añladum ol dīde-i cādū garaž****dīde-i çarh-ı devvār:****1. dīde-i çarh-ı devvār:****Kaside 3**

Mısra: 16

*Feleğın gözü II zaman.***15. Zīver-i şadr-ı ‘alā hazret-i Rüşdī Paşa****16. Ki nazīrin göremez dīde-i çarh-ı devvār****dīde-i devlet-i bīdār:****1. dīde-i devlet-i bīdār:****Kaside 4**

Mısra: 3

*Saadetli baht açıklığı.***3. Dīde-i devlet-i bīdār gibi buldı fūrūğ****4. Añter-i t̄alī‘imüz qalmış iken zīr-i şehāb****dīde-i giryān:****1. dīde-i giryānı:-ı****Gazel 102**

Mısra: 3

*Ağlayan göz.***3. H̄asret-keşinün dīde-i giryānı dem-ā-dem****4. Peymāne gibi kana boyansun mı efendüm****2. dīde-i giryānum:-um****Terkib-bend 1**

Mısra: 16

*Ağlayan göz.***15. Görsem dirüm o server-i h̄übānum ağlarum****16. Žabt idemem bu dīde-i giryānum ağlarum**

dīde-i haste:

1. **dīde-i hastesidür:**-s, -i, -dür

Kaside 7

Mısra: 27

Hasta göz.

27. Dīde-i hastesidür 'İzzet-i bīmāra tabīb
28. Qo reg-i nabz-ı dile ğamzeler ursun neşter

dīde-i mekkār:

1. **dīde-i mekkāruñdur:**-uñ, -dur

Gazel 43

Mısra: 1

Hile yapan göz.

1. Fitne-engīz-i cihān dīde-i mekkāruñdur
2. Şūriş-i 'aşr u zamān ğamze-i hūn-hvĠhuñdur

dīde-i mestāne:

1. **dīde-i mestāne:**

Gazel 142

Mısra: 4

Kendinden geçmiş göz.

3. Bāğda nergise ben şarf-ı niġāh itdükçe
4. Çāre yok dīde-i mestāne gelür hāturuma

2. **dīde-i mestānesidür:**-si, -dür

Gazel 12

Mısra: 14

Kendinden geçmiş göz.

13. Böyle rindāne ğazel tarhına ol mahveşüñ
14. 'İzzetā dīde-i mestānesidür cümle sebeb

dīde-i ter:

1. **dīde-i ter:**

Gazel 126

Mısra: 7

Nemli göz.

7. Turma ey dīde-i ter kan ağla
8. Yār acır belki ağan yaşuñ için

dīde-sefīd:**1. dīde-sefīd:****Gazel 21**

Mısra: 17

Beyaz göz.

17. Geşte mehcūr-ı tu Ya'ķūb-şıfat dīde-sefīd

18. Cılve-i rāyiha-i pīrehenī mī-cūyed

diger:**1. diger:****Kaside 13**

Mısra: 71

Başka.

71. Yā diger rütbem ki vardur ey gedā

72. Meclisümden itmeyem tā kīm cüdā

2. diger:**Gazel 46**

Mısra: 18

Başka.

17. Sen ŧururken 'İzzet dil-ħastenüñ lāyık mıdur

18. Eylesüñler derdine dermān diger maħbūblar

3. diger:**Gazel 48**

Mısra: 18

Başka.

17. Şem'-i ruħsāruña pervāne gibi yanmaķda

18. Beñzemez 'İzzet-i sūzāna diger 'aşıķlar

dīhīm-i 'işve:**1. dīhīm-i 'işve:****Kaside 16**

Mısra: 26

Cilvenin tacı.

25. Senüñdür ser-te-ser iķlīm-i 'işve

26. Ŧonulmuş başına dīhīm-i 'işve

dikil:

1. **dikildi:-di****Kaside 9**Mısra: **13***Dikilmek II (Bir şey) Dik olarak bir yere konup yerleştirilmek.*

13. Dikildi şahın-ı bāğa tūğ-ı şāhī

14. Nihālān-ı çemen güyā ‘alemdür

dikkat:1. **diḳḳat:****Gazel 26**Mısra: **4***Duygularla düşünceyi bir şey üzerinde toplama, uyanıklık.*

3. Degüldür ḳīl ü ḳāl-ı mü-şikāfān-ı heves bī-cā

4. Belī baḥş-i miyānı incedür pek anda diḳḳat var

2. **diḳḳatle:-le****Gazel 33**Mısra: **11***Duygularla düşünceyi bir şey üzerinde toplama, uyanıklık.*

11. Baḳ imdi ‘İzzetā ol ser-firāz-ı nāza diḳḳatle

12. Çemende serv böyle ser-bülend olmaḳ ne mümkindür

dikkat buyur:1. **diḳḳat buyur:****Kaside 13**Mısra: **98***Düşüncelerini bir nokta üzerinde toplamak, bir şeyin üzerinde itinâ ile durmak.*

97. İrtifā‘-ı şānına himmet buyur

98. İzdiyād-ı ḳadrine diḳḳat buyur

dil:1. **dil:****Terkib-bend 1**Mısra: **8***Yürek, gönül.*

7. Kūy-ı nigāra eyler iseñ ey şabā güzer

8. Dil çīn-i perçemünde midür al getir ḥaber

2. **dil:****Terkib-bend 1**

Mısra: 12
Yürek, gönül.

11. Pek ter mizâcdur çekemez âh u nâleyi
12. Efsâne-i elemde çosun dil itâleyi

3. dil:

Gazel 2
Mısra: 6
Yürek, gönül.

5. Güş itmedüñ naşihatüm uyduñ hevāya sen
6. Dil ba'd-ezīn ne nīk ü ne bed söylerüm saña

4. dile:-e

Kaside 2
Mısra: 94
Dil, lisan.

93. Nikât-ı fikr-i daḳküm hayāl içinde hayāl
94. Edā-yı şî'r-i laṭfüm dile fezā-yı şu'ūr

5. dile:-e

Kaside 3
Mısra: 37
Yürek, gönül.

37. Bir büt-i işve-gīrin firḳati kār itdi dile
38. Ḳomadı genc-i derūnumda benüm şabr u ḳarār

6. dilde:-de

Kaside 5
Mısra: 49
Yürek, gönül .

49. Çokdan raḳam-ı menḳabetüñ naḳş idi dilde
50. Maḳşūdum iki vaşfuñı iblā Yenişehir'e

7. dile:-e

Kaside 6
Mısra: 20
Yürek, gönül.

19. Ḥabbeza şīve-i tārīḥ-i muşanna' ki virür
20. Saṭr-ı mevzūnları ḥālet dile çün serv-ḳaddān

8. dili:-i

Kıt'a 6

Mısra: 1
Yürek, gönül.

1. Dili aldı bende itdi iki pādişāh-ı işve
2. Biri kec-nigāh-ı nahvet biri kec-külāh-ı işve

9. **dil:**

Kaside 13

Mısra: 16
Yürek, gönül.

15. Dal kılıc ehl-i fesād oldı ‘adīm
16. Ebrū-yı hūbānla ancağ dil dü-nīm

10. **dil:**

Gazel 19

Mısra: 1
Dil.

1. Dil itdükçe şikenc-i kākül-i müşgīnden feryād
2. Gelür güyā derā-yı kārban-ı Çīnden feryād

11. **dil:**

Gazel 162

Mısra: 2
Yürek, gönül.

1. Niçe bir gizleyelüm söylemeli
2. Leb-i cānādadur dil emeli

12. **dilüme:** -üm, -e

Gazel 21

Mısra: 18
Yürek, gönül.

17. Münkesir olmasun āyīne-i şāf-ı kalbüñ
18. Nīşterlerle gel açma dilüme nāsūrı

13. **dil:**

Gazel 22

Mısra: 7
Yürek, gönül.

7. Bir gülbün-i nāzuñ yine dil bülbülidür kim
8. Gül-ruğlar içinde añılır lāle-ğad Aḥmed

14. **dilde:** -de

Gazel 160

Mısra: 1
Yürek, gönül.

1. Gizlidür dilde ğam-ı zülf-i nigâr açma beni
2. Kütudan şıçramasun hârice mâr açma beni

15. **dilde:-de**

Gazel 27

Mısra: 1
Yürek, gönül.

1. Dilde dâ'im hayâl-i Eşref' dür
2. Serde fikr-i vişâl-i Eşref' dür

16. **dile:-e**

Gazel 33

Mısra: 10
Yürek, gönül.

9. Hadeng-endâz iken müjgân-ı şūhuñ ey kemân-ebrü
10. Dile vâreste-i tîr-i gezend olmağ ne mümkindür

17. **dil:**

Gazel 41

Mısra: 4
Yürek, gönül.

3. Dem çeküp bāğda bülbül-mānend
4. Ey dil āheng-i nevālar demidür

18. **dilde:-de**

Gazel 42

Mısra: 1
Yürek, gönül.

1. Bir dilde iki yāre maḥabbet şığışmıyor
2. Ḥalvet-serāy-ı vaḥdete keşret şığışmıyor

19. **diller:-ler**

Gazel 44

Mısra: 2
Yürek, gönül.

1. Etḫāl-ı mektebüñ o perī şehsüvārıdur
2. Diller esîr-i dîde-i āhū şikārıdur

20. **dili:-i**

Gazel 48

Mısra: 5
Yürek, gönül.

5. Lücce-i ye's-i vişâle düşürüp felek dili
6. Olmada ğarğa-i girdâb-ı keder 'âşıklar

21. **dil:**

Gazel 57
Mısra: 10
Yürek, gönül.

9. Beyza-i murğ-ı hümâ-yı devletüz ammâ çi sūd
10. Bahtımız ey dil siyeh-bâl-ı gurâb altundayuz

22. **dille:-le**

Gazel 61
Mısra: 2
Yürek, gönül.

1. Uğraduğ derde iki âfet-i devrân ile biz
2. Dille sevdük birisin birisini cân ile biz

23. **dillerle:-ler, -le**

Gazel 63
Mısra: 10
Dil.

9. Âferînler saña ey şâhid-i şîrîn-güftâr
10. Tatlı dillerle tutarsın zürâfâyı bilürüz

24. **dilleri:-ler, -i**

Gazel 87
Mısra: 11
Yürek, gönül.

11. Mânend-i düzd- i şeb-rev ider bürde dilleri
12. Pinhân olup kemîngeh-i zülf-i siyehde hâl

25. **dil:**

Gazel 89
Mısra: 3
Yürek, gönül.

3. Mızrâb-ı şevkle n'ola dil olsa pür-fiğân
4. İnletdi erganunumu bir tıfl-ı hurde-sâl

26. **dil:**

Gazel 92

Mısra: 2
Yürek, gönül.

1. Künc-i firqat meskenümdür bezm-i vaşlundan bedel
2. Kāse kāse zehr içer dil cām-ı ‘işretten bedel

27. **dilde:-de**

Gazel 95

Mısra: 9

Yürek, gönül.

9. Nağme degül enīn ider dilde ne-hufte derdi var
10. Ol ten-i zerd dāğ dāğ ‘aşka yeter niřān-ı ney

28. **dil:**

Gazel 102

Mısra: 1

Yürek, gönül.

1. Dil āteř-i ruřsāruña yansun mı efendüm
2. Bu tābiř-i hicrāna çayansun mı efendüm

29. **dil:**

Gazel 104

Mısra: 5

Yürek, gönül.

5. Nī-řūh-ı dil-sitānī tā dil zi-men rübāyed
6. Tīğ-i kemān-ı ‘aşkem ammā hedef ne-dārem

30. **dile:-e**

Gazel 108

Mısra: 2

Yürek, gönül.

1. Yağdı beni ol āteř-i ruřsār tutaşdım
2. Düşdi dile bir nār-ı şerer-bār tutaşdım

31. **dil:**

Gazel 124

Mısra: 1

Yürek, gönül.

1. Mīve-in-i kām olur dil bir nihāl-i tāzedem
2. Kāle-i vaşf-ı şaddi bīründür endāzedem

32. **dilse:-se**

Gazel 137

Mısra: 2
Yürek, gönül.

1. Dide kan ağlamada derd-i ruḥ-ı ālūñ için
2. Dilse sevdalara dūş oldu siyeh-ḥālūñ için

33. **dil:**

Gazel 144
Mısra: 2
Yürek, gönül.

1. Ḥaṭ-ı sebz oldu peydā ol leb-i şīrīn-ḥiṭāb üzre
2. Ne ḥikmetdür zümürd bitdi ey dil la'l-i nāb üzre

34. **dilde:-de**

Gazel 150
Mısra: 1
Yürek, gönül.

1. Dilde ḥayāli cilveger olmuş ne fā'ide
2. Āyīne maḥzar-ı şüver olmuş ne fā'ide

35. **dile:-e**

Gazel 159
Mısra: 8
Yürek, gönül.

7. Mihr ḥān-ı Yeñişehr'e nigeḥ-endāz olmaz
8. Dile mustaḡni-i ḥübān olacaḵ dem geldi

dil vir:

1. **dil virmez:-mez**

Gazel 30
Mısra: 12
Gönül vermek, sevmek.

11. Zāhidlere yüz virmeme māni' degül ammā
12. Şāhidlere dil virmez isek tōhmetimizdür

dilā:

1. **dilā:**

Gazel 116
Mısra: 3
Ey gönül.

3. Ḥaḳīḳat eglenecek sende de yoḡise dilā
4. Birāz bāri muḳallidlük ile eglenelüm

dil-āver:**1. dil-āver:****Kaside 8**

Mısra: 27

Yürekli, cesur.

27. Dil-āver dāver-i ceng-āver-i ehl-i hüner-perver

28. Ğazanfer-savlet ü remz-āşinā-yı rezm-i kerrārī

dil-ber:**1. dil-berüñ:-üñ****Gazel 6**

Mısra: 5

Gönül alan, güzel II sevgili.

5. Ḥatt-ı siyāhı şafha-i rüyunda dil-berüñ

6. Tiryāk-ı zaḥm-ı ejder-i perçem gelür baña

2. dil-berden:-den**Gazel 11**

Mısra: 13

Gönül alan, güzel II sevgili.

13. Biz dūr düşdük ‘İzzet o dil-berden ağlaruz

14. Şabri-i nālekār ne ‘ālemedür ‘aceb

3. dil-ber:**Kaside 16**

Mısra: 11

Gönül alan, güzel.

11. Velikin bu iki nevreste dil-ber

12. Gelüp bir yere gāhī söyleşirler

4. dil-ber:**Kaside 16**

Mısra: 71

Gönül alan, güzel.

71. İderler ḥāşılı bu iki dil-ber

72. Biri biriyle böyle güft ü gūlar

5. dil-berden:-den**Gazel 103**

Mısra: 9

Gönül alan, güzel II sevgili.

9. Ben şikāyet eylemem bī-dād dil-berden velī
10. Rūy-ı zerdüm her gören añlar melālüm var benüm

6. **dil-bere:-e**

Gazel 137

Mısra: 9

Gönül alan, güzel.

9. Gördigüñ dil-bere üftāde olursın 'İzzet
10. Neyleşem āh senüñ şu dil-i meyyālüñ için

7. **dil-berlerüñ:-ler, -üñ**

Gazel 149

Mısra: 4

Gönül alan, güzel.

3. Nuql-i lebiyle 'āşıkına neş'e-bahş iken
4. Dil-berlerüñ riyā mı olur bāde-nüşına

dil-berā:

1. **dil-berā:**

Tahmis 2

Mısra: 16

Ey gönül alan(sevgili).

15. Nāzenīnüm sāye-i hār-ı gül-i dībā seni
16. Olmuşum müstağrak-ı ihsān ü luţfuñ dil-berā

2. **dil-berā:**

Gazel 88

Mısra: 1

Ey gönül alan(sevgili).

1. Hemīşe eyledigüñ dil-berā cefā mı degül
2. Cefā-yı dem-be-demüñ 'āşıkā vefā mı degül

3. **dil-berā:**

Gazel 126

Mısra: 1

Ey gönül alan(sevgili).

1. Dil-berā gamze-i 'ayyāşuñ için
2. Beni öldürme güzel başuñ için

dil-ber-i bī-mişl:

1. **dil-ber-i bī-mişl:**

Kaside 6

Mısra: **30**
Benzersiz güzel.

29. Hâları gonce-i ne'şkäfte-i bâğ-ı hübî
 30. Dâlları dil-ber-i bî-mişl ü 'adîl-i devrân

dil-ber-i bî-vefâ:

1. **dil-ber-i bî-vefâya:**-y, -a
Gazel 60
 Mısra: **11**
Vefasız güzel.

11. Bir dil-ber-i bî-vefâya düşdük
 12. Hâmyâze-keş-i cefâlaruz biz

dil-ber-i mümtâz:

1. **dil-ber-i mümtâza:**-a
Gazel 113
 Mısra: **2**
Seçilmiş güzel.

1. Bir tıflek-i şîrîn-dehen-i nâza kapıldum
 2. Bir kûmküçücük dil-ber-i mümtâza kapıldum

dil-ber-i nâzende:

1. **dil-ber-i nâzendeçigüm:**-cig, -üm
Gazel 101
 Mısra: **2**
Nazlanan güzel, sevgili.

1. Mehveşüm şüh-ı şekker-ḥandecigüm
 2. Güzelüm dil-ber-i nâzendeçigüm

dil-ber-i ṭannâze :

1. **dil-ber-i ṭannâzedden :**-den
Gazel 124
 Mısra: **10**
Alaycı güzel.

9. Bûs-ı sîb-i ğabğabuñ bi'llâh almadum henüz
 10. Bir cefâdur çekdigüm ol dil-ber-i ṭannâzedden

dil-beste-i câh:

1. **dil-beste-i cāh:**

Gazel 58

Mısra: 3

Makama gönül bağlayan.

3. Bizi dil-beste-i cāh eyleyemez çarḥ-ı denī
4. ‘Ankebūt āğına şeh-baz begüm şayd olmaz

dil-bestelig:

1. **dil-besteligüm:-üm**

Gazel 158

Mısra: 1

Gönlü bağlı olma.

1. Dil-besteligüm zülf-i girih-gīre degül mi
2. Mecnūn olanuñ rağbeti zencīre degül mi

dil-cüy:

1. **dil-cüyı:-ı**

Gazel 14

Mısra: 4

Gönül çeken.

3. Bu cemāl ü bu hüsn ü behcetle
4. Sevmeyen var midur o dil-cüyı

dil-dāde:

1. **dil-dāde:**

Gazel 3

Mısra: 10

Far. Gönül vermiş, âşık.

9. Gerdūn zı-çı hemvāre der-aheng-i semā‘st
10. Dil-dāde meger mevlevī-i şīvegerī-rā

2. **dil-dāde:**

Kaside 8

Mısra: 40

Far. Gönül vermiş, âşık.

39. Şarup başına çıkdı seyre çün kartopı destārı
40. Beni dil-dāde kıldı bir bakışda gör ol mekkārı

dil-dāde-i etvār-ı pesendīde:

1. **dil-dāde-i eṭvār-ı pesendīdesiyüz:-si, -y, -üz**

Gazel 30

Mısra: 33

Beğenilmiş davranışlara gönül veren.

33. Dil-dāde-i eṭvār-ı pesendīdesiyüz hep

34. Hoş-ḥaşletimüz mīr-i melek-sīretimüzdür

dildādelen:

1. **dildādelendi:-di**

Gazel 130

Mısra: 1

Aşık olmak, gönül vermek.

1. Dildādelendi dil-şikenüm dil-pezīr iken

2. Oldı esīr-i şāh-ı melāḥat-serīr iken

dil-dār:

1. **dil-dār:**

Gazel 108

Mısra: 8

Gönül alan sevgili.

7. Mānend-i elin köri ṭalup āteş-i ‘aşka

8. Destin şunıcaḳ destüme dil-dār ṭutuşdım

2. **dil-dārın:-ın**

Gazel 133

Mısra: 2

Gönül alan sevgili.

1. Ne kendi ḳadrini bildi ne ‘āşık-ı zārın

2. Zamān-ı ḥüsni hebā geçdi ḥayf o dil-dārın

dile:

1. **diler:-r**

Kaside 8

Mısra: 4

İstemek, arzulamak.

3. Serinden var ise geçmiş şovuk şu ‘āşikuñ zīrā

4. Şitā vü şayf germ-ülfet diler kendü ile yārı

2. **dilersin:-r, -sin**

Kaside 13

Mısra: 66
İstemek, arzulamak.

65. Kimsin 'âlemde be hey 'âşık 'aceb
66. Kim benüm vaşlum dilersin rûz u şeb

dil-gîr-i tarz-ı köhne-i eş 'âr:

1. **dil-gîr-i tarz-ı köhne-i eş 'aruz:-uz**
Gazel 79
Mısra: 13
Eski şiir tarzından şikayetçi.

13. Dil-gîr-i tarz-ı köhne-i eş 'aruz 'İzzetâ
14. Bir nâ-şenîde nev-eşerüñ yok midur senüñ

dil-haste:

1. **dil-ḥaste:**
Gazel 26
Mısra: 16
Gönlü yaralı II âşık.

15. Yimez içmez senüñ derdüñle dâ'im zâr u giryândur
16. Ṭabîbüm gel devâ kı1 şunda bir dil-ḥaste 'İzzet var

2. **dil-ḥastenüñ:-nüñ**
Gazel 46
Mısra: 17
Gönlü yaralı II âşık.

17. Sen тұrurken 'İzzet dil-ḥastenüñ lâyıq midur
18. Eylesüñler derdine dermân diger maḥbūblar

3. **dil-ḥaste: -ler, -üñ**
Gazel 73
Mısra: 2
Gönlü yaralı II âşık..

1. Ey dîdeleri nergis-i bâğ-ı şeref Eşref
2. Dil-ḥastelerüñ öldürür âḥir esef Eşref

4. **dil-ḥasteye:-y, -e**
Gazel 102
Mısra: 13
Gönlü yaralı II âşık.

13. Gül-ḳand-i lebüñ 'İzzet dil-ḥasteye emdir
14. Emdirmez iseñ ağzı sulansun mı efendüm

dil-hün:

1. **dil-ḥūnyum:**-u, -y, -um

Gazel 81

Mısra: **10**

İçi kan ağlayan.

9. Kānde yāḳūta nigāh-ı i 'tibār itsūñ gönül

10. Ben 'aḳīḳ-i la 'lünüñ dil-ḥūnyum bir āfetüñ

dil-h'āh:

1. **dil-ḥ'āhuñ:**-uñ

Kaside 16

Mısra: **67**

Gönül talebi, gönül arzusu.

67. Senüñ dil-ḥ'āhuñ üzre eylerüm kār

68. Anı hiç vaşluma itmeme sezāvār

dil-i āgyār:

1. **dil-i āgyārı:**-ı

Gazel 155

Mısra: **11**

Başkalarının yüreği.

11. Dil-i āgyārı aldıḳça ele yār-ı 'āşık-ı zāruñ

12. Olur āzurde-i dendān-ı gayret dest-i efsūsı

dil-i āyīnedār:

1. **dil-i āyīnedārımı:**-ım, -ı

Gazel 7

Mısra: **9**

Gönül aynası.

9. Ğırbāla döndürür dil-i āyīnedārımı

10. Yārüñ baña o vechle 'arz-ı şabāḫatı

dil-i bī-ser ü sāmān:

1. **dil-i bī-ser ü sāmān:**

Gazel 61

Mısra: **14**

Zengin ve fakir gönül.

13. İki nev-reste civān iki belā-yı devrān
 14. Sevdük 'İzzet bu dil-i bī-ser ü sāmān ile biz

dil-i bī-tāb-ı bīmār:

1. **dil-i bī-tāb-ı bīmārı:-ı**

Kaside 8

Mısra: **46**

Hastanın yorgun gönlü.

45. Firākuñ zemherīri tōñdirup sūzendegānuñ hep
 46. Şovuqlatdum yine hayfā dil-i bī-tāb-ı bīmārı

dil-i bī-tākat:

1. **dil-i bī-tākatimüzdür:-imüz, -dür**

Gazel 30

Mısra: **20**

Takatsiz, mecalsiz gönül.

19. Çok cevri ü cefā eyler o meh bāri bilür mi
 20. Ol cevri çeken hep dil-i bī-tākatimüzdür

dil-i deryā:

1. **dil-i deryā:**

Gazel 117

Mısra: **1**

Gönül denizi.

1. Dil-i deryā bulandı seyl-i eşk-i rû-be-rāhumdan
 2. Döküldi āb rûy-ı ebr-i mevc dūd-ı āhumdan

dil-i divāne:

1. **dil-i divāne:**

Gazel 33

Mısra: **4**

Deli gönül.

3. Ser-i gīsū-yı hūruñ vaşfını zencīr iden vā'iz
 4. Dil-i divāne ol zencīre bend olmağ ne mümkindür

2. **dil-i divāneyi:-y, -i**

Gazel 85

Mısra: **4**

Deli gönül.

3. Gösterüp perçemünüñ tārını kıldıqça güzār
4. Dil-i divāneyi zencire çeker şīvelerüñ

dil-i fiğār:

1. **dil-i fiğār:**
Gazel 11
Mısra: 1
Yaralı gönül.

1. Bilsem dil-i fiğār ne ‘ālemeddür ‘aceb
2. Güm oldı hayli vār ne ‘ālemeddür ‘aceb

dil-i hasret-keşide:

1. **dil-i hasret-keşidemi:-m, -i**
Terkib-bend 1
Mısra: 35
Hasret çeken gönül.

35. Yā Rabb güşāde kııl dil-i hasret-keşidemi
36. Göster gözümle görmegi ol nūr-ı didemi

dil-i ‘İzzetā:

1. **dil-i ‘İzzetā:**
Gazel 78
Mısra: 10
‘İzzet’ in gönlü.

9. Telātum-ı yem-i va‘d-i vişāle aldanmış
10. Dil-i ‘İzzetā yine mevc-i ser-āba müstagrağ

dil-i meyyāl:

1. **dil-i meyyālūñ:-üñ**
Gazel 137
Mısra: 10
Tutkun gönül.

9. Gördigüñ dil-bere üftāde olursın ‘İzzet
10. Neylesem āh senüñ şu dil-i meyyālūñ için

dil-i nālān:

1. **dil-i nālān:**
Gazel 47
Mısra: 1
İnleyen gönül.

1. Şiken-i zülfine düşmiş dil-i nālān ağlar
2. Her kimiñ olsa belī hāli perīşān ağlar
2. **dil-i nālānuma:**-um, -a

Kaside 13

Mısra: 36

İnleyen gönül.

35. Līk ḥalüm ‘arz idem sultānuma
36. Belki raḥm eyler dil-i nālānuma

dil-i pür-zār:

1. **dil-i pür-zārumızı:**-umuz, -i

Gazel 156

Mısra: 4

Çok ağlayan gönül.

3. Ğālibā bezm-i maḥabbetde kebāb eyleyecek
4. Döndürür sıḥ-i sitemle dil-i pür-zārumızı

dil-i şad-çāk-ı ‘āşık:

1. **dil-i şad-çāk-ı ‘āşık:**

Gazel 23

Mısra: 12

Aşığın paramparça gönlü.

11. Degül şāyeste dest-āvīz iderse zülf-i cānāna
12. Dil-i şad-çāk-ı ‘āşık şāne-i gīsū-yı ḥayretdür

dil-i saht:

1. **dil-i sahtuñ:**-uñ

Gazel 66

Mısra: 8

Acımasız gönül.

7. Ne tūr-i āh eşer eyler ne nāle vü feryād
8. Begüm senüñ dil-i sahtuñ meger ki seng olmuş

dil-i seng:

1. **dil-i sengiñ:**-iñ

Gazel 64

Mısra: 5

Taş gönüllü.

5. Mağlūb-ı mülāyim-menīşāndur dil-i sengiñ
6. Üsrüble muḳāvim olamaz ḥiddet-i elmās

dil-i sevdā-zede:1. **dil-i sevdā-zedemüz:-müz****Gazel 40**

Mısra: 4

Sevdalı, âşık gönül.

3. Almağa halka-i āgūşa mişāl-i hāle

4. Dil-i sevdā-zedemüz bir meh-i tābān ister

dil-i şeydā:1. **dil-i şeydā:****Kaside 2**

Mısra: 82

Çılgın gönül.

81. Fetil-i ‘aşkı meger almış ibtidā şimdi

82. Yanar tüter dil-i şeydā ne tır bilür ne otur

dil-i sūzān:1. **dil-i sūzāna:-a****Gazel 75**

Mısra: 1

Yanan gönül.

1. Tāb-ı ‘aşkı dil-i sūzāna kodı şive-i haqq

2. Şu ‘leyi şem‘-i fūrūzāna kodı şive-i haqq

dil-i sūz-iktirān:1. **dil-i sūz-iktirān:****Gazel 134**

Mısra: 12

Yakınlığı gönül yakan.

11. Nāle ile h‘ābdan şanma ki bīdār olur

12. Baht-ı siyāhum benüm ey dil-i sūz-iktirān

dil-i ‘uşşāk:1. **dil-i ‘uşşākda:-da****Gazel 82**

Mısra: 5

Aşıkların gönlü.

5. Dil-i ‘uşşâkda ümniye-i bezm-i ünsi
6. Bir büyük derddür ammâ küçücükdür küçücük

dil-i vâhid:

1. **dil-i vâhidde:-de**

Gazel 61

Mısra: 5

Tek gönül.

5. Kim dimiş kim dil-i vâhidde iki yâr olmaz
6. İşte ser-geştelerüz ‘aşık-ı dü cân ile biz

dil-i zâr:

1. **dil-i zâr:**

Gazel 40

Mısra: 9

Ağlayan, inleyen gönül.

9. Bu kadar cevri ü cefâ çekmiş iken bu dil-i zâr
10. İster ister yine bir âfet-i devrân ister

2. **dil-i zârdan:-dan**

Gazel 4

Mısra: 8

Ağlayan, inleyen gönül.

7. Ehl-i dile hemîşe cefâ ‘âdetüñ midür
8. Ey çarḥ-ı sifle söyle bu esrardan baña

3. **dil-i zâre:-e**

Gazel 36

Mısra: 3

Ağlayan, inleyen gönül.

3. N’ola sem-rîz olursa ḥabbe-i sevdâ dil-i zâre
4. Benüm bu pîç ü tâbum hep o zülf-i ejderîdendür

4. **dil-i zârı:-ı**

Kaside 8

Mısra: 1

Ağlayan, inleyen gönül.

1. Hubûb-ı şarşar-ı ḥasret üşütdükçe dil-i zârı
2. Reg-i cânâ olur tâ lerze-i efsürdegî tārī

5. **dil-i zârum:-um**

Gazel 23

Mısra: 6
Ağlayan, inleyen gönül.

5. Nihāl-i kâmet-i mevzûn hırâmı yâda geldikçe
6. Dil-i zârum ferâgat-kerde-i tûbâ-yı cennetdür

dil-pezir:

1. **dil-pezir:**
Gazel 130
Mısra: 1
Söz dinleyen gönül.

1. Dildâdelendi dil-şikenüm dil-pezir iken
2. Oldı esîr-i şâh-ı melâhat-serîr iken

dil-rübâ:

1. **dil-rübâdan:-dan**
Terkib-bend 1
Mısra: 59
Gönül alan II sevgili.

59. Bir dil-rübâdan itmişe beñzersin iftirāk
60. Yakmış senüñ cigerçigini nâr-ı iştiyāk

2. **dil-rübâ:**
Kaside 13
Mısra: 39
Gönül alan II sevgili.

39. Şîvesi nâzı edâsı dil-rübâ
40. Perçemi ‘uşşâka püsküllü belâ

3. **dil-rübâ:**
Gazel 29
Mısra: 12
Gönül alan II sevgili.

11. Lâleler de kırmızı mecnûnuñ olmuşlar senüñ
12. Tıtdılar şahrâları ey dil-rübâ nev-rûzdur

4. **dil-rübâlarla:-lar, -la**
Gazel 41
Mısra: 2
Gönül alan II sevgili.

1. Ülfet-i tâze-edâlar demidür
2. Dil-rübâlarla şafâlar demidür

5. **dil-rubālar:-lar**

Gazel 45

Mısra: 6

Gönül alan II sevgili.

5. Biz nice şabr idelüm cānā gül-ruhsāruña

6. Dil-rubālar mübtela meh-pāreler mecbürdur

6. **dil-rübā:**

Gazel 122

Mısra: 1

Gönül alan II sevgili.

1. Seyr it o dil-rübā mı ne nāzük ne nāzenīn

2. Gör kıdd-i nev-ıırāmı ne nāzük ne nāzenīn

dil-rübāluk:

1. **dil-rübāluk:**

Kıt'a 8

Mısra: 4

Gönül çelenlik.

3. Dağı ben itmeden hiç āşināluk

4. Temennālarla kıldı dil-rübāluk

dil-şikār:

1. **dil-şikār:**

Gazel 8

Mısra: 1

Gönül avlayan.

1. Nigāh-ı merḥamet itmez o dil-şikār baña

2. Raķībe luḥfi nihān cevri āşikār baña

2. **dil-şikār:**

Gazel 8

Mısra: 10

Gönül avlayan.

9. Fiğān u nāleden 'İzzet nice ḥamūş olayum

10. Nigāh-ı merḥamet itmez o dil-şikār baña

dil-şiken:

1. **dil-şikenüm:-üm**

Gazel 130

Mısra: 1
Gönül kıran..

1. Dildâdelendi dil-şikenüm dil-pezîr iken
2. Oldı esîr-i şâh-ı melâhat-serîr iken

dil-şüde:

1. **dil-şüde:**
Gazel 79
Mısra: 5
Gönlü gitmiş II âşık.

5. Ey dil-şüde metânet idüp sîne ger hemân
6. Şemşîr-i gâmezeye siperüñ yok midur senüñ

dil-tebâh:

1. **dil-tebâh:**
Gazel 115
Mısra: 4
Gönlü yıkılmış.

3. Bir şîve ile olup hırâmân
4. İtdüñ beni dil-tebâh efendüm

dil-teng:

1. **dil-teng:**
Tahmis 6
Mısra: 6
Gönlü kederli, ıztırâplı.

5. Her yanüñ ey meh-likâ pertev şalar bir nürdur
6. Gönce-i gülzârı dil-teng eyledi reşk-i femüñ

dil-teng-i ğumûm-ı bisyâr:

1. **dil-teng-i ğumûm-ı bisyâr:**
Kaside 3
Mısra: 30
Çok kederli sıkıntılı gönül.

29. Āşafâ böyle mi âġâz iderüm vaşfuña ben
30. Çarh-ı dūn itmese dil-teng-i ğumûm-ı bisyâr

dil-teşne:

1. **dil-teşnelere:-ler, -e**
Gazel 64

Mısra: **14**

Bağrı yanık, susamış gönül II âşık gönül.

13. Sâkî-i nigāhuñ şanemā bezm-i cefāda

14. Dil-teşnelere turma şunar şarab-ı elmās

dimāğ-ı dil:

1. **dimāğ-ı dili:-i**

Kaside 17

Mısra: **38**

Gönlün şuuru.

37. Didüm ey gonce-i neşkäfte-i gülzār-ı vefa

38. Būy-ı luţfuñla dimāğ-ı dili itdüñ ta'fir

dīnār:

1. **dīnār:**

Kaside 9

Mısra: **84**

Eski bir nevi altın sikke.

83. Ma'ārif nezd-i 'ālīsinde maqbūl

84. Faqaţ maţrūdı dīnār u diremdür

diñle:

1. **diñler:-r**

Kaside 7

Mısra: **88**

Kulak vermek, dinlemek.

87. 'İzzetā lāfi қо āğāz-ı du'ā kııl yoħsa

88. Qırı faħriyye vü da'vāñı senüñ kim diñler

2. **diñle:**

Kaside 16

Mısra: **42**

Kulak vermek, dinlemek.

41. Hemān sen terk-i āyīn-i vefā kııl

42. Bu pendüm diñle 'uşşaka cefā kııl

3. **diñle:**

Gazel 114

Mısra: **12**

Kulak vermek, dinlemek.

11. Bir iki cām ile ser-germ olalum da şoñra
12. Diñle sen ben diyeyim ħāl-i dil-i sūzānum

4. **diñleme:-me**

Gazel 121

Mısra: 2

Kulak vermek, dinlemek.

1. O bütün beñzemez ebrūsuna mäh-ı ramazān
2. Diñleme egri şehādetleri bi'llāh yalan

5. **diñle:**

Gazel 132

Mısra: 14

Kulak vermek, dinlemek.

13. Gel meskenüñe sihr gibi söyle ğazeller
14. Var şöhretüñi diñle Buĥārā vü Yemen'den

dinse:

1. **dinse:**

Gazel 149

Mısra: 2

Denilse.

1. Söz yok dehān-ı teng-i tebessüm-furūsuna
2. Şīrīn olurdu dinse şeker la'l-i nūşuna

dinül:

1. **dinülür:-ür**

Gazel 48

Mısra: 9

Söylenmek.

9. Yā seferdür yā taĥammül dinülür çāre-i 'aşk
10. Ne taĥammül idebildi ne sefer 'āşıklar

dip:

1. **dipsüz:-süz**

Gazel 105

Mısra: 7

Bir şeyin en derin ve aşığı yeri II sonsuz.

7. Dipsüz dime ĥum-ĥāne-i ĥikmetde kararı
8. Cāy olmuş idi çünkü Felātūn'a bün-ı ĥum

dirāyet:1. **dirāyetde:-de****Gazel 21**

Mısra: 1

Çabuk kavrama yeteneği, kavrayış, anlayış.

1. Ey dirāyetde hünermendlerüñ meşhūrı

2. Şöhretüñ şaldı eķālīm-i cihāna şūrı

direm:1. **diremdür:-dür****Kaside 9**

Mısra: 84

Akçe, para, dirhem.

83. Ma 'ārif nezd-i 'ālisinde maķbūl

84. Faķaķ matrūdı dīnār u diremdür

2. **direm:****Gazel 143**

Mısra: 14

Akçe, para, dirhem.

13. 'İzzet ķuluñı eyleme ammā ki ferāmūş

14. Gāhice anuñ dāmenini pür direm eyle

dīvāne:1. **dīvāne:****Gazel 113**

Mısra: 5

Deli.

5. Dīvāne gibi söyleşürüm şekve degildür

6. Efsūn-geri-ı-i çeşm-i sūhan-sāza ķapıldum

dīvāne eyle:1. **dīvāne eyledüñ:-dü, -ñ****Gazel 77**

Mısra: 14

Deliye dönmek.

13. Hācı Aģa hācı Aģa sen sebebsin sen sebep

14. Biz tūrurken hālimüzde eyledüñ dīvāne bak

divü:

1. diyü:

Kıt'a 2

Mısra: 3

Diye.

3. O benim kendi kulumdur diyü bir emr itdi

4. Bir emr dağı kulumdur diyerek babası

2. diyü:

Gazel 94

Mısra: 5

Diye.

5. Olmaya diyü pā-zede-i leşger-i sermā

6. Kuşadası'nı vardı penāh eyledi bülbül

dizil:

1. dizilsün:-sün

Gazel 143

Mısra: 12

Dizilmek.

11. Hoş-nağme beş on muṭrıb-ı şevk-āver-i zībā

12. Karşunda dizilsün de sen eglen kerem eyle

dolāb:

1. dolāb:

Kaside 4

Mısra: 10

Felek, çark.

9. Kim hayāle getirirdi kim umardı böyle

10. Kāmımızca deverān eyleye bu nüh dolāb

2. dolābdan:-dan

Gazel 54

Mısra: 12

Ar. Hareket-i devriyyesi olan şey, (dolap) II dünya.

11. Semā'-ı nāzını ol Mevlevī-i şivegerüñ

12. Bu 'ıydgehde döner de dolābdan aluruz

dög:

1. dögsün:-sün

Gazel 71

Mısra: **10**
Dövmek.

9. Zeyd ile ‘Amrın arasında bırakşın çarbi
10. Dögsün ‘uşşâkıını dögerse de tenhâ hâfız

2. **dögerse:-er, -se**
Gazel 71
Mısra: **10**
Dövmek.

9. Zeyd ile ‘Amrın arasında bırakşın çarbi
10. Dögsün ‘uşşâkıını dögerse de tenhâ hâfız

3. **döger:-er**
Gazel 73
Mısra: **8**
Vurmak.

7. Pây-efgen olan dâ’ire-i ‘aşkuña bir kez
8. Ellerle döger sînesini hem-çü def Eşref

dök:

1. **dök:**
Gazel 12
Mısra: **12**
Dağıtmak II (Saç, zülüf veya kâkülleri) Serbest bırakıp koyuvermek.

11. Kelleler germ olıcağ dal fes olup meclisde
12. Dök o gîsûları ey şâhid-i peymâne be-leb

2. **döküp:-üp**
Gazel 129
Mısra: **11**
Dağıtmak II (Saç, zülüf veya kâkülleri) Serbest bırakıp koyuvermek.

11. Bir süydan ol mâh döküp perçemi düşa
12. Olmış o da püsküllü belâsı Yeñişehr’in

3. **dökmesüñ:-me, -süñ**
Gazel 112
Mısra: **4**
Akıtmak, dökmek.

3. Kılmasun sînem nişân-ı nâvek-i cevri ü sitem
4. Dökmesüñ nâ-ħağ yere ħünüm vebâlüm yoğ benüm

dökil:

1. **dökilür:-ür****Gazel 50**

Mısra: 4

Dökülmek II etrafa saçılmak.

3. Āb-ı ser-çeşme-i hürşid ile mi gısl itmiş
4. Dökilür nāşiyesinden o mehūñ lem‘a-i nūr

2. **dökilür:-ür****Gazel 105**

Mısra: 4

Dökülmek II gözyaşının akması.

3. Sen tāze nihāl-ı çemenistān-ı cefānuñ
4. Pāyuna dem-ā-dem dökilür eşk-i tazallüm

3. **döküldi:-di****Gazel 117**

Mısra: 2

Dökülmek II gözyaşının akması.

1. Dil-i deryā bulandı seyl-i eşk-i rû-be-rāhumdan
2. Döküldi āb rûy-ı ebr-i mevc dūd-ı āhumdan

2. **dökülsün:-sün****Gazel 120**

Mısra: 9

Dökülmek II gözyaşının akması.

9. Dökülsün eşk-i çeşmüm aña yanmam murğ-ı dil zīrā
10. Kebāba döndi şimdi nār-ı ‘aşkuñ işti‘ālūñden

dökülme:1. **dökülme:****Gazel 2**

Mısra: 8

Oluşmuş, meydana gelmiş.

7. Hayretle āyīne bakup endām-ı yāre dir
8. Billürdan dökülme cesed söylerüm saña

dön:1. **dön:****Tahmis 2**

Mısra: 22

Dolaşmak.

21. Bulmağičün gerd-i ālām u kudüretten necāt
22. Dön havuzlı bağçede ey şūh-ı memdūhu'ş-şifāt

2. döner:-er

Kaside 4

Mısra: 27

Dönüşmek, benzemek.

27. Has ü hāşāki leṭāfetde döner berg-i güle
28. Cüy-ı luṭfi ile bir gülşen olursa sīr-āb

3. dönsün:-sün

Gazel 10

Mısra: 2

Elden ele dolaşmak.

1. Bir kaç aḥbāb ile çıkmak çemene hey ne şafā
2. Bā-ḥuşuş ortada dönsün ḳadeh-i mey ne şafā

4. döner:-er

Kaside 16

Mısra: 15

Dönmek II etrafında dönmek.

15. Döner Eşref de dir Aḥmed güzelsin
16. Güzeller içre şūh-ı bī-bedelsin

5. döner:-er

Gazel 28

Mısra: 1

Dönmek.

1. İderse va'd-i vişāl eyleyüp külāh döner
2. O Mevlevī-beçe ṭuramaz sözünde āh döner

6. döner :-er

Gazel 28

Mısra: 2

Vazgeçmek, caymak.

1. İderse va'd-i vişāl eyleyüp külāh döner
2. O Mevlevī-beçe ṭuramaz sözünde āh döner

7. döner:-er

Gazel 28

Mısra: 4

Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.

3. Görelden açdıgın ol şemsüñ al tennüre
4. Felekde her gice häleyle ıurş-ı mäh döner

8. döner:-er

Gazel 28

Mısra: 6

Gelmek, dönmek.

5. Ne tıfldur bu ki eyler gelüp helāk bizi
6. Yine serāyına ma‘şüm u bī-günāh döner

9. döner:-er

Gazel 28

Mısra: 8

Devretmek, dolaşmak.

7. Gül-i ruħı kızarup farı-ı şerm ü hacletden
8. Mişāl-i şu‘le-i cevvalē gāh gāh döner

10. döner:-er

Gazel 28

Mısra: 12

Dönmek II renginde değişiklik olması.

11. O rütbe Mevlevīyān oldı ‘aşkı ile naħıf
12. Ki tünd-bād dem-i neyle hem-çü kāh döner

11. dönsün:-sün

Gazel 28

Mısra: 14

Dönmek II bırakmak, vazgeçmek.

13. O zāhidān ki riyāsından istemez dönsün
14. Olursa vāşıl-ı sır saħn-ı hānķāh döner

12. döner:-er

Gazel 28

Mısra: 14

Dönmek.

13. O zāhidān ki riyāsından istemez dönsün
14. Olursa vāşıl-ı sır saħn-ı hānķāh döner

13. döner:-er

Gazel 28

Mısra: 16

Dönmek.

15. Semâ‘-ı nâza ser-âgâz idince ‘İzzet yâr
16. Gürûh-ı ehl-i niyâz eyler âh u vâh döner

14. **döndi:-di**

Gazel 29

Mısra: 3

Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.

3. Bir tecellî-zâra döndi şahın-ı gülzâr-ı cihân
4. Cüş-ı lâle şu‘le şaldı câ-be-câ nev-rûzdur

15. **döndi:-di**

Gazel 39

Mısra: 3

Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.

3. Âmed-şud-ı gumûmuñla döndi hâtırım
4. Bir kârbân-serâya ki mihmân gelür gider

16. **döner:-er**

Gazel 54

Mısra: 12

Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.

11. Semâ‘-ı nâzını ol Mevlevî-i şivegerüñ
12. Bu ‘ıydgehde döner de dolâbdan aluruz

17. **döndi:-di**

Gazel 91

Mısra: 11

Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.

11. ‘Arûsa döndi yine bîkr-i ma‘ni-i rengîn
12. Ne ziynet eyledi irâş gör hınâ-yı hayâl

18. **döndürür:-dir, -ür**

Gazel 156

Mısra: 4

Döndürmek, çevirmek.

3. Gâlibâ bezm-i maḥabbetde kebâb eyleyecek
4. Döndürür sıḥ-i sitemle dil-i pür-zârumızı

19. **döndürür:-ür**

Gazel 7

Mısra: 9

Döndürmek, çevirmek.

9. Ğırbâla döndürür dil-i âyinedârımı
10. Yârüñ baña o vechle ‘arz-ı şabâḥatı

20. **döndürüp:-dir, -üp****Gazel 72**

Mısra: 1

Dönmek.

1. Döndürüp kâmetini serv-i çemenzâra semâ‘
2. Ne nümâyiş virür ol şuḥ-ı külehdâra semâ‘

21. **döndürirdi:-dür, -ir, -di****Kaside 13**

Mısra: 28

Benzetmek, çevirmek.

27. Ger semûm-ı qahruñ irse gülşene
28. Gül ocağın döndürirdi külḥana

22. **döndürmek:-dür, -mek****Gazel 72**

Mısra: 7

T. f. Devrettirmek, çevirmek.

7. Yâr döndükçe niyâz ehlini döndürmek için
8. Meşq ider ḥânqah-ı nâzda hem-vâre semâ

23. **döner:****Gazel 28**

Mısra: 10

Dönmek II bakışını çevirmek.

9. O mâh-pâre ne dem şem‘-i bezm-i üns olsa
10. Hemîşe üstüne pervâne-i nigâh döner

döndire döndire:1. **döndire döndire:****Gazel 162**

Mısra: 6

Döndüre, döndüre, döndürerek.

5. İdeyor bezm-i felekde büryân
6. Döndire döndire devrân ḥameli

döndiren:1. **döndiren:****Gazel 27**

Mısra: 11

Dönmesini sağlayan.

11. Döndiren Mevlevîleri şimdi
12. Kelle-i ihtiyâl-i Eşref'ür

döndükçe:

1. **döndükçe:**

Gazel 72

Mısra: 7

Döndüğü sürece.

7. Yâr döndükçe niyâz ehlini döndürmek için
8. Meşq ider hânkah-ı nâzda hem-vâre semâ'

dönüp tur:

1. **dönüp turur:-ur**

Gazel 2

Mısra: 13

Dar bir çevrede hiç değişmeden aynı işi yapmak.

13. Bir tıfl-ı Mevlevî için 'İzzet dönüp turur
14. Âyîn-güzâr-ı devr-i Veled söylerüm saña

dördiveş:

1. **dördiveş:**

Kaside 9

Mısra: 56

Dördü gibi.

55. On üçden gerçi yaşı nâkış ammâ
56. Ayuñ on dördiveş bedr-i etemmdür

du'â:

1. **du'âya:-y, -a**

Kaside 2

Mısra: 96

Allah'a yalvarma; niyaz.

95. Yeter yeter bu kadar fahr-i nâ-be-câ 'İzzet
96. Du'âya eyle ser-âgâz tab'a geldi fütür

2. **du'âya:-y, -a**

Kaside 4

Mısra: 51

Allah'a yalvarma; niyaz.

51. 'İzzetā şekveyi қо eyle du'āya aġāz
52. Ne revā bā' iş-i taŝdī' -i ser olmak ıtnāb

3. du'ā:

Kaside 5

Mısra: 72

Allah'a yalvarma; niyaz.

71. Dā'im ide haqq devletini 'ömrini efzūn
72. İşte bu du'ā cümleden ā'lā Yeñişehr'e

4. du'āya: -y, -a

Kaside 8

Mısra: 63

Allah'a yalvarma; niyaz.

63. Güzāf u lāfi terk eyle du'āya başla ey 'İzzet
64. Şudā'a bā' iş olmuşdur kelāmun çünki ikŝārı

5. du'āya: -y, -a

Kaside 9

Mısra: 105

Allah'a yalvarma, niyaz.

105. Ko lāfi 'İzzetā başla du'āya
106. Du'ālar müstecāb oldığı demdür

6. du'āmızı: -mız, -ı

Kaside 18

Mısra: 20

Allah'a yalvarma; niyaz.

19. 'İzzet du'ā-yı devletini idelüm müdām
20. Maqbūl ider du'āmızı Mevlā Mucīb'dür

7. du'āmuz: -muz

Gazel 23

Mısra: 20

Allah'a yalvarma; niyaz.

19. Hemān iqbāl ile iclāl ile devletle şāġ olsun
20. Hülüş ile du'āmuz müstecāb-ı Rabb-ı 'İzzet'dür

8. du'āmuz: -muz

Gazel 23

Mısra: 20

Allah'a yalvarma, niyaz.

19. Hemān iqbāl ile iclāl ile devletle şāg olsun
20. Hülüş ile du‘āmuz müstecāb-ı Rabb-ı ‘İzzet’ dūr

du‘alar eyle:

1. du‘alar eyler:-r

Kaside 6

Mısra: 141

Dua etmek.

141. Geh sitāyişler idüp gāh du‘alar eyler
142. Şaded-i luḫdadur iş bu faķire her ān

du‘ā-yı devlet:

1. du‘ā-yı devletini:-i, -n, -i

Kaside 18

Mısra: 19

Mutluluk duası.

19. ‘İzzet du‘ā-yı devletini idelüm müdām
20. Maķbül ider du‘āmızı Mevlā Mucīb’ dūr

du‘ā-yı nusret:

1. du‘ā-yı nusret:

Kaside 1

Mısra: 72

Yardım duası.

71. Ref’ idüp destüñi sen bāgeh-i Mevlā’ ya
72. İdegör şıdķ-ı ṭaviyyetle du‘ā-yı nusret

dūd-ı āh-ı serd:

1. dūd-ı āh-ı serdüm:-üm

Kaside 8

Mısra: 5

Soğuk ahın dumanı.

5. Çıkup eflāke dūd-ı āh-ı serdüm düşdi şad pāre
6. Kıyās itme zemīne ebr-i berf-efşānuñ işāri

dūd-ı āh:

1. dūd-ı āhumdan:-um, -dan

Gazel 117

Mısra: 2

Ahımın dumanı.

1. Dil-i deryā bulandı seyl-i eşk-i rû-be-râhumdan
2. Döküldi âb rûy-ı ebr-i mevc dūd-ı âhumdan

dūd-ı derûn:

1. **dūd-ı derûnum:-um**

Terkib-bend 1

Mısra: 47

(Yanan)Gönlün dumanı.

47. Dūd-ı derûnum itse şu 'ūd âsmâna dek
48. Çeşm-i felekden eşk ağıdur hâkdâne dek

2. **dūd-ı derûnum:-um**

Gazel 47

Mısra: 9

(Yanan)Gönlün dumanı.

9. Ebr-püş eyleyeli dūd-ı derûnum çarhı
10. Tırma sükkân-ı semâ her dem ü her ân ağlar

duhter-i rez:

1. **duhter-i rez:**

Gazel 158

Mısra: 12

Üzümün kızı, şarap.

11. Sâkî-beçeye pîr-i muğân ise babalık
12. Yâ duhter-i rez de aña hemşîre degül mi

2. **duht-ı rezi:-i**

Gazel 120

Mısra: 15

Üzümün kızı, şarap.

15. Hârâm olsun baña 'irfân eger duht-ı rezi zâhid
16. İdüp ağyardan mestür şaymazsa helâlinden

3. **duht-ı rezûn:-üñ**

Gazel 144

Mısra: 5

Üzümün kızı, şarap.

5. N'ola duht-ı rezûn her dem gözünde uça ey sâkî
6. Ğubâr-ı haţ-ı la 'lûñ sürmedür çeşm-i habâb üzre

dûr:

1. **dürdan:-dan****Gazel 32**

Mısra: 8

Uzak.

7. Dest-i cevrumden rehâ yokdur dimek ister o şüh

8. Dürdan 'uşşâk-ı pâ-mâl-ı gama el gösterür

2. **dür:****Gazel 132**

Mısra: 8

inci.

7. Dirseñ ki vañanda kişinüñ kadri bilinmez

8. Sencîdelenür dürr olıcak dür 'Aden'den

dür düş:1. **dür düşdük:-dük****Gazel 11**

Mısra: 13

Uzaklaşmak, ayrı kalmak.

13. Biz dür düşdük 'İzzet o dil-berden ağlaruz

14. Şabri-i nâlekâr ne 'âlemedür 'aceb

2. **dür düşdük:-dü, -k****Gazel 76**

Mısra: 7

Uzaklaşmak, ayrı kalmak.

7. Dür düşdük der-i luţfuñdan 'inâyetle bizi

8. Lâhik-i bezm-i vişâl eyle ke-mâ-fi's-sâbık

dür eyle:1. **dür eyleyelüm:-y, -elü, -m****Kaside 10**

Mısra: 38

Uzaklaştırmak.

37. Nedür ihsânı o şahib-i keremin dirseñ eger

38. Saña bir bir mi şayup şübheni dür eyleyelüm

dür it:1. **dür itdi:-di****Kaside 7**

Mısra: **32**
Uzaklaştırmak.

31. H̄asret-i h̄āk-i der-i m̄ir-i felek-eyvānuz
 32. Āh o derdden bizi dūr itdi sipihr-i ebter

dūr kılın:

1. **dūr kılını:** *-dı*

Kaside 2
 Mısra: **10**
Uzak tutulmak.

9. Tavattun itmişiken gār-ı dilde rūbeh-i gam
 10. Kılınıdı tañtana-i taḅl u kerre- nāy ile dūr

düş:

1. **düşa:** *-a*

Gazel 129
 Mısra: **11**
Omuz.

11. Bir süydan ol māh döküp perçemi düşa
 12. Olmuş o da püsküllü belāsı Yeñişehr'in

2. **düşına:** *-ı, -n, -a*

Gazel 149
 Mısra: **8**
Omuz.

7. Zencir ider miyüz bu kadar kı̄l ü kı̄alı biz
 8. Kāküller el uzatmasa gāhice düşına

3. **düşumda:** *-um, -da*

Gazel 151
 Mısra: **2**
Uyurken zihinde beliren hayaller ve düşünceler, rüyâ.

1. Tıfl iken dahı geçen yıl seni āgüşumda
 2. Uyudur da götürürdüm eve ben düşumda

düş ol:

1. **düş oldı:** *-dı*

Gazel 137
 Mısra: **2**
Uğramak, müptela olmak.

1. Dide kan ağlamada derd-i ruḥ-ı ālüñ için
2. Dilse sevdalara düş oldu siyeh-ḥālün için

düş-ā-düş:

1. **düş-ā-düş:**

Gazel 86

Mısra: 3

Omuz omuza.

3. Olur nişimen-i nesr-i felekle düş-ā-düş
4. Tezerv-i ma'niye oldukça āşyāne gazel

düş-ı şabā:

1. **düş-ı şabā:**

Kaside 6

Mısra: 118

Rüzgarın omzu.

117. Raḥş-ı şarşar-revişe gāhice oldukça süvār
118. Berg-i güldür şanasın düş-ı şabā üzre hemān

dūzah:

1. **dūzah:**

Gazel 37

Mısra: 12

Cehennem, cehennem ateşi.

11. Nüh felek yansa n'ola sūz-ı derūnumdan benüm
12. Heft dūzah yek şerār-ı āh-ı şeb-gürümedür

2. **dūzahı:-ı**

Gazel 117

Mısra: 4

Cehennem, cehennem ateşi.

3. Behişt-i rüy-ı alüñ şevkı yaqdı serde bir āteş
4. Ki kemter lāle tütmem dūzahı taraf-ı külāhumdan

dü:

1. **dü:**

Gazel 78

Mısra: 4

İki.

3. Ne dem ki ḥāl-i 'izaruñ görürse garḳ-ı 'arak
4. Olur dü merdümüñ çe

şmüm āba müstağrak

dü çeşm-i hün-feşān:

1. dü çeşm-i hün-feşān:

Gazel 36

Mısra: 8

Kan saçan iki göz II gözden akan kanlı gözyaşı.

7. Hemīşe inkişāf-ı sırr-ı mektüm-ı dil-i ‘āşık

8. Dü çeşm-i hün-feşān u çehre-i nīlüferīdendür

düçār ol:

1. düçār oldı:-dı

Kaside 3

Mısra: 43

Tutulmak.

43. Şem‘-i ruhsārına pervāne-i dil oldı düçār

44. Çāresi şimdi nedür āteş-i hasretle yanar

düçār-ı derd-i ser:

1. düçār-ı derd-i ser:

Kaside 2

Mısra: 15

Başın derde yakalanması.

15. Düçār-ı derd-i ser olmuş zükām-ı hasretle

16. Yaturdı pister-i miḥnetde ‘āşık-ı rencūr

dü-la‘l:

1. dü-la‘l:

Gazel 150

Mısra: 10

İki dudak.

9. Zehr-i ‘itābı itdi mezāk-ı ümīdi telḥ

10. Bir de dü-la‘l ü leb şeker olmuş ne fā‘ide

düldül:

1. düldül:

Gazel 51

Mısra: 1

Hız. Ali'nin Hz. Muhammed'e hediye ettiği atın adı.

1. Şabā yemiş hevā-yı kākülünle düldül olmuşdur

2. Aña emvāc-ı bŷy-ı sŷnbŷl işlenmiş çul olmuşdur

dümdâr-ı iktifâ:**1. dümdâr-ı iktifâ:****Gazel 88**

Mısra: 8

Yeterlilik askeri.

7. Göñül hevâye uyup kûy-ı yâre dek gidicek

8. Aña hîred dahı dümdâr-ı iktifâ mı degül

dün:**1. dün:****Gazel 44**

Mısra: 11

İçinde bulunulan günden evvelki gün.

11. Dün gülsitân-ı kûyına itdüh şabâ güzer

12. Ğayrı esüp savurmaların rûzgâridur

2. dün:**Gazel 55**

Mısra: 9

İçinde bulunulan günden evvelki gün.

9. Mestâne geldi dün gice bezme o meh-cebîn

10. Sâğar be-dest-i 'işve vü gîsü be-düş-ı nâz

3. dün:**Gazel 85**

Mısra: 11

İçinde bulunulan günden evvelki gün.

11. Hândelerle dün efendüm sen iderken güftâr

12. Telh-kâm-ı eleme şundi şeker-şîvelerüh

4. dün:**Gazel 97**

Mısra: 4

İçinde bulunulan günden evvelki gün.

3. Ser-mest bir elinde piyâle bir elde gül

4. Dün ol kirişme-güster-i mekkâre uğradum

5. dün:**Gazel 114**

Mısra: 7

İçinde bulunulan günden evvelki gün.

7. Dün gice nâre-i mestâneñi güş itdükçe
8. Çıkdı tâ küngüre-i çarha benüm efgânüm

6. **dün:**

Gazel 119

Mısra: 9

İçinde bulunulan günden evvelki gün.

9. Dün aḥşam üsti gördüm ḥâne-i aḡyāra ‘azm itdüh
10. Şabāḥ oldı daḡı ey mihr-i ḥüsnüm ‘avdet itmezsın

7. **dün:**

Gazel 133

Mısra: 3

İçinde bulunulan günden evvelki gün.

3. Hezār va‘d ile dün şalmıḡ idi ferdāya
4. Göñül vişāline āmāde ol bu gün yarın

8. **dün:**

Gazel 150

Mısra: 17

İçinde bulunulan günden evvelki gün.

17. Ḥāl-i dilinden itmiḡ o meh-pāre dün su‘āl
18. ‘İzzet o demde bī-ḡaber olmiḡ ne fā‘ide

dü-nīm:

1. **dü-nīm:**

Kaside 13

Mısra: 16

İki parça, ikiye bölünmüş.

15. Dal kılıc ehl-i fesād oldı ‘adīm
16. Ebrū-yı ḡübānla ancaḡ dil dü-nīm

dünyā:

1. **dünyā:**

Kaside 13

Mısra: 19

Dünya, yeryüzü.

19. Muḡtenim dünyā ‘ināyetüh ile
20. Muḡteşem ‘ālem o dārātuñ ile

2. **dünyāda:-da**

Kaside 16

Mısra: 40

Dünya, yeryüzü.

39. Dir Eşref aña Aḥmed olma ğam-ḥ̣ār
40. Seni dünyāda ben hiç eylemem zār

3. **dünyāda:-da**

Kaside 17

Mısra: 25

Dünya, yeryüzü.

25. Korkma ‘āşık bize dünyāda mażarrat gelmez
26. Eyleme āyīne-i ḳalbūñi beyhūde kesīr

4. **dünyā:**

Gazel 92

Mısra: 9

Dünya.

9. Virseler dünyā vü māfihā degül maḳbūlumuz
10. ‘İzzetā ol serzenişli kīnli āfetden bedel

dürc-i dehen:

1. **dürc-i dehenüñde:-üñ, -de**

Gazel 73

Mısra: 3

Hokka gibi olan ağız, şekilli ağız.

3. Dürc-i dehenüñde dür-i dendāñunı görmiş
4. Ḥayretle açup ağızını ḳalmış şadef Eşref

dürc-i le’āl-i rā’ik:

1. **dürc-i le’āl-i rā’ik:**

Gazel 76

Mısra: 6

Saf incinin kutusu II sevgilinin ağızı.

5. Leb-i rengīn mi bu yā şu’le-i yāḳūt-ı müzāb
6. Fem-i şīrīn mi yāḥūd dürc-i le’āl-i rā’ik

dürc-i yākūt:

1. **dürc-i yākūtuñ:-uñ**

Gazel 148

Mısra: 12

Yakutun kutusu II sevgilinin ağızı.

11. Bezme gelsün de hemân mâni‘ degül aġyāra yār
12. Dürc-i yakūtuñ güher-rîz-i hitāb eylerse de

dürer:

1. **dürer’ üñ:-üñ**
Gazel 79
Mısra: **10**
İnciler.

9. Bir mes’ele tıyunca dehān açma çün şadef
10. Deryā-yı fikhda Dürer’üñ yok mıdur senüñ

dür-i dendāñ:

1. **dür-i dendāñunı:-u, -n, -ı**
Gazel 73
Mısra: **3**
İnci gibi diş.
3. Dürc-i dehenüñde dür-i dendāñunı görmiş
4. Hayretle açup aġzını kalmış şadef Eşref

dür-i menşür:

1. **dür-i menşür:**
Kaside 2
Mısra: **72**
Daġılmış inci.
71. Temevvüc itdi yine lücce-i şafā-yı derün
72. Yine sevāhil-i endîşe pür dür-i menşür

dür-i nazm:

1. **dür-i nazmum:-um**
Gazel 19
Mısra: **14**
Şiir incisi.
13. Sezādur ‘İzzetā mîr-i şefîka eylesem taqdîm
14. Dür-i nazmum ki reşk ile gelür Pervîn’den feryād

dür-i sencide-i bî-mişl ü bahā:

1. **dür-i sencide-i bî-mişl ü bahā:**
Kaside 11
Mısra: **2**
Benzersiz ve değerli, ölçülü sözün incisi.

1. Habbezā nazm-ı pesendīde-edā
2. Dür-i sencīde-i bī-miṣl ü bahā

dür-i yektā:

1. **dür-i yektā:**

Kaside 5

Mısra: **24**

Eşsiz inci.

23. Ol gevher-i pākīzeter-i baḥr-i himem kim
24. Her seng-i düri bir dür-i yektā Yeñişehr'e

dürr:

1. **dürr:**

Gazel 132

Mısra: **8**

İnci.

7. Dirseñ ki vaṭanda kişinüñ ḳadri bilinmez
8. Sencīdelenür dürr olıcak dür 'Aden'den

dürr-i deryā-yı kerem:

1. **dürr-i deryā-yı kerem:**

Kaside 7

Mısra: **59**

Cömertlik denizinin incisi.

59. Dürr-i deryā-yı kerem lücce-i zehḥār-ı himem
60. Mün'im-i nīk-şiyem mīr-i pesendīde-siyer

dürr-i eş'ār:

1. **dürr-i eş'aruma:-um, -a**

Gazel 53

Mısra: **11**

Şiirlerin incisi.

11. Dürr-i eş'aruma 'İzzet ḳo disün ḥalk yetīm
12. Şadef-i ṭab'ımuñ ol nāz ile perverdesidür

dürr-i tāc-ı 'uzamā:

1. **dürr-i tāc-ı 'uzamā:**

Kaside 6

Mısra: **108**

Büyüklerin tacının incisi.

107. Biri de Mîr Selîm'im ki feḫâmetle odur
108. Dürr-i tâc-ı 'uzamâ kurre-i 'ayn-ı â'yân

dürr-i 'ummân-ı sehâ:

1. **dürr-i 'ummân-ı sehâ:**

Kaside 13

Mısra: 4

Cömertlik denizinin incisi.

3. Ḥabbezâ ey gevher-i baḫr-i 'atâ
4. Merḫabâ ey dürr-i 'ummân-ı sehâ

dürüg:

1. **dürüg:**

Gazel 21

Mısra: 15

Yalan.

15. Ḥaḫ bilür söylenilen cümle dürüg u bühtân
16. Bendeñüz söylemedim ol süḫan-ı menfüri

düstür:

1. **düstür:**

Kaside 2

Mısra: 74

Aynı konudaki hüküm ve kurallara ölçü teşkil edecek sağlamlık ve genişlikteki ana kural, temel kaide.

73. Şikeste-beste eger bir gâzelcik 'arz itsem
74. Ḥuzûr-ı devlete olmaz mı ruḫşat u düstür

düstür-ı gâzâ-pîşe:

1. **düstür-ı gâzâ-pîşe:**

Kaside 1

Mısra: 33

Din uğruna yapılan savaşın önde giden sadrazamı.

33. Ya'ni düstür-ı gâzâ-pîşe Celâlî Paşa
34. Ki süm-i eşhebi gül-naḫş-ı fezâ-yı nuşret

düstür-ı kerem-pîrâve:

1. **düstür-ı kerem-pîrâve:**

Kaside 11

Mısra: 13

Cömertlik süsünün kuralı.

13. Ya'ni düstür-ı kerem-pîrāye

14. Veli Paşa-yı mu'allā-pāye

düstür-ı kerem-pîşe:

1. düstür-ı kerem-pîşe:

Kaside 10

Mısra: 27

Cömertliği huy edinmiş vezir.

27. Ya'ni düstür-ı kerem-pîşe Velî Paşa kim

28. İsterüz medhîni a'vām u şuhūr eyleyelüm

düstür-ı mu'allā-cāh-ı 'ādil:

1. düstür-ı mu'allā-cāh-ı 'ādil:

Kaside 9

Mısra: 75

Adaletli yüce makamın kuralı.

75. O düstür-ı mu'allā-cāh-ı 'ādil

76. Vezîr ibnü vezîr-i Cem-ḥademdür

düstür-ı sehā-pîşe:

1. düstür-ı sehā-pîşe:

Kaside 4

Mısra: 19

Cömertliği huy edinmiş.

19. Ya'ni düstür-ı sehā-pîşe vü 'adl-endîşe

20. Oldı pertev-figen-i dehr mişāl-i meh-tāb

düş:

1. düşse:-se

Kaside 7

Mısra: 45

Yansımak, aksetmek, vurmak.

45. Nigeh-i luṭfi eger kül-ḥana düşse nā-gāh

46. Verd-i aḥmer gibi bulurdı ṭarāvet aḥker

2. düşdi:-di

Kaside 8

Mısra: 5

Düşmek, inmek.

5. Çıkup eflâke dūd-ı âh-ı serdüm düşdi şad pâre
6. Kıyâs itme zemîne ebr-i berf-efşânuñ îşârı

3. **düşdi:-di**

Kaside 9

Mısra: 10

Düşmek, damlamak.

9. Seherde çeşmini mestâne nergis
10. Süzerken aqçe düşdi şanma nemdür

4. **düşsem:-se, -m**

Kaside 13

Mısra: 58

Düşmek, damlamak.

57. Alsam âgûşa o mâhı hâleveş
58. Düşsem ol bâğ-ı vişâle jâleveş

5. **düşürmez:-ür, -mez**

Gazel 133

Mısra: 13

Fırsat vermek.

13. Düşürmez 'İzzet'e kimse selîka-i sühânı
14. Velî ta'accüb iderler görünce âsârını

6. **düşse:-se**

Gazel 32

Mısra: 11

Mübtela olmak, bağlanmak.

11. Zülmet-i hecründe 'İzzet düşse rāh-ı 'aşka
12. Âh-ı şeb-gîr-i şerār-efşânı meş'al gösterür

7. **düşmesün:-me, -sün**

Gazel 33

Mısra: 5

Kaydetmek, not almak.

5. Benimçün kayd-ı nuş u pende hergiz düşmesün yārān
6. Bu rüsvâlîkla gūş-āviz-i pend olmağ ne mümkindür

8. **düşse:-se**

Gazel 44

Mısra: 3

Vaki olmak, meydana gelmek.

3. Gördükçe düşse cismüme lerziş 'aceb mi yâ
4. Teb-rîz iden beni leb-i teb-ḥâledâridur

9. **düşmiş:-miş**

Gazel 47

Mısra: 1

Müptela olmak.

1. Şiken-i zülfine düşmiş dil-i nālân ağlar
2. Her kimiñ olsa belî hâli perîşân ağlar

10. **düşersek:-er, -sek**

Gazel 57

Mısra: 6

Yansıma, aks etme.

5. Tâbiş-i ruḥsâr-ı sâkî bî-mecâl itdi n'ola
6. Sâyeveş ḥake düşersek âftâb altundayuz

11. **düşdük:-dü, -k**

Gazel 60

Mısra: 11

Müptela olmak.

11. Bir dil-ber-i bî-vefâya düşdük
12. Ḥamyâze-keş-i cefâlaruz biz

12. **düşerseñ:-er, -señ**

Gazel 63

Mısra: 5

Bulunmak.

5. Vâdi-i hecre düşerseñ de bizi cezb eyler
6. Sendeki cezbe-i üftâde-rübâyı bilürüz

13. **düşmez:-mez**

Gazel 75

Mısra: 5

Sürekli söylemek, tekrar etmek.

5. Nāmum ol ḡonce-femüñ la'l-i lebinden düşmez
6. Nağşumı faşş-ı nigîndâne ḳodı şîve-i ḥaḳḳ

14. **düşsem:-se, -m**

Gazel 100

Mısra: 4

Yukarıdan aşağıya birdenbire inmek.

3. Şanma çapılırdum gül-i hürşide felekde
4. Düşsem çemen-i vuşlatuña şebnemüñ olsam

15. **düşdi:-di**
Gazel 108

Mısra: 2

Büyük bir acının, üzüntünün etkisi altına girmek.

1. Yakdı beni ol âteş-i ruhsâr tutuşdım
2. Düşdi dile bir nâr-ı şerer-bâr tutuşdım

16. **düşdük:-dü, -k**
Gazel 125

Mısra: 10

Gelmek, ulaşmak, varmak.

9. Hazret-i Hıfzî'nün 'İzzet nazm-ı sihr-âşârını
10. Vâdi-i tanzîre düşdük kudret olsun olmasun

17. **düşdüm:-dü, -m**
Gazel 131

Mısra: 1

Müptela olmak.

1. Āh düşdüm seng-dil bir yāra bak Allāh için
2. Oldı mir'ât-i dilüm şad-pāre bak Allāh için

düşeli:

1. **düşeli:**
Kaside 11
Mısra: 28
Düştüğünden beri.

27. Sāye-i mekremeti farkımıza
28. Düşeli itdi hümā reşk bize

düşmen:

1. **düşmen:**
Terkib-bend 1
Mısra: 43
Dost olmayan, hasım, düşman.

43. Düşmen işitse nālelerüm giryenāk olur
44. Pervāne görse sūzişüm elbet helāk olur

2. **düşmenleri:-ler, -i**
Kaside 2

Mısra: **34**

Dost olmayan, hasım, düşman.

33. Degil mi cedd-i zafer-perveri bi-nasri'llāh

34. Alan bu yerleri düşmenleri iden maḫhūr

düşmen-i dīrīn:

1. **düşmen-i dīrīnemdür:**-em, -dür

Kaside 3

Mısra: **31**

Eski düşman.

31. Neyleyüm āh felek düşmen-i dīrīnemdür

32. Ḳor mı āsūde ola çākerūñi ol ḡaddār

düşnām-h'ār:

1. **düşnām-h'ār:**

Terkib-bend 1

Mısra: **26**

Sövüp saymanın değersizliği.

25. Ey hoş-dem-i vişālūñe hem-bezm-i yār idüm

26. Geh şād-ı luḡ idüm gehi düşnām-h'ār idüm

düş:

1. **düşüp:**-üp

Gazel 155

Mısra: **17**

Yer vermek, bahsetmek.

17. Düşüp Rāmiz Efendi eşerine semt-i teḡazzülde

18. 'Abeşdür ḡāme-i bī-miknetūñ 'İzzet tekā-pūsı

düşür:

1. **düşürüp:**-üp

Gazel 48

Mısra: **5**

Bir durumun içine koymak, bir durumu yaşatmak.

5. Lücce-i ye's-i vişāle düşürüp felek dili

6. Olmada ḡarḡa-i girdāb-ı keder 'āşıklar

düzd-i niḡeh:

1. düzd-i nigehi:-i

Gazel 30

Mısra: 14

Bakış hırsızı.

13. Çeşmi gibi imānı siyeh bir büt-i nāzik

14. Düzd-i nigehi muntazır-ı gāretimüzdür

düzdide-i gamze:

1. düzdide-i gamzesine:-si, -n, -e

Gazel 2

Mısra: 9

Göz ucuyla bakış.

9. Düzdide-i gamzesine nigāh it o sirişkūñ

10. Yağmāger-i metā‘-ı ħired söylerüm saña

2. 7. E

ebed:

1. ebed:

Gazel 58

Mısra: 2

Gelecekte muteber sonu olmayan zaman.

1. Lā-übālilerüz ‘ālemde bize kayd olmaz

2. Zen-i mekkāre-i dünyādan ebed keyd olmaz

ebih:

1. ebih:

Kaside 6

Mısra: 111

Yüzünden örtüyü kaldırmayan tesettürlü kadın.

111. Her gören zātını el-veledü sırru ebih

112. Pederi sırrı o devletli de olmuşdur ‘ayān

ebnā-yı ‘aşr:

1. ebnā-yı ‘aşr:

Gazel 2

Mısra: 11

Asrın insanları.

11. Germ-ülfet olma kaynaşup ebnā-yı ‘aşr ile

12. K’āteş-fürüz-i dīg-i ħased söylerüm saña

ebnā-yı zamān:**1. ebnā-yı zamān:****Gazel 135**

Mısra: 3

*Zamanın çocukları.***3. Ebnā-yı zamān kābil-i ūlfet degül ašlā****4. Kim var olacak hem-demümüz bāy u gedādan****ebr:****1. ebr:****Kaside 4**

Mısra: 26

*Bulut, sehab.***25. O keremkār-ı cihān-baḥş ki destinden ider****26. Dem-i cūdunda yem ü ebr güher-bār-ı hicāb****ebr-i bahārān:****1. ebr-i bahārān:****Kaside 8**

Mısra: 23

*Bahar bulutları.***23. Olur şermendesı ebr-i bahārān ol keremkārūñ****24. Kaçan itse seḫāb-ı cūdı āğāz-ı güherbārī****ebr-i berf-efşān:****1. ebr-i berf-efşānuñ:-uñ****Kaside 8**

Mısra: 6

*Kar saçan bulut.***5. Çıkup eflāke dūd-ı āh-ı serdüm düşdi şad pāre****6. Kıyās itme zemīne ebr-i berf-efşānuñ īşārı****ebr-i katre-çekān-ı ‘atā:****1. ebr-i katre-çekān-ı ‘atā:****Gazel 38**

Mısra: 3

Bağış damlatan bulut II cömert insan.

3. Bir ebr-i kaṭre-çekān-ı 'atā mı var yokdur
4. Nihāl-ı kām-ı gedāda nemā mı var yokdur

ebr-i luṭf:

1. **ebr-i luṭfuñ:-uñ**

Kaside 13

Mısra: **101**

İyilik, ihsan bulutu.

101. Ebr-i luṭfuñ sebze-i āmālumu
102. Ābdār itsün de seyr it ḥālümü

ebr-pūş:

1. **ebr-pūş:**

Gazel 47

Mısra: **9**

Bulutları örten.

9. Ebr-pūş eyleyeli dūd-ı derūnum çarḥı
10. Ṭurma sükkān-ı semā her dem ü her ān ağlar

ebrū:

1. **ebrū:**

Kaside 6

Mısra: **46**

Kaş.

45. Nūnını eyleseler mimine taḳdīm sezā
46. Ebrū bālāda olur zīrdedür cāy-ı dehān

2. **ebrūsunu:-s, -u, -n, -l**

Kaside 13

Mısra: **64**

Kaş.

63. Bir gün ol nāzişker-i nā-miḥrbān
64. Çın idüp ebrūsunu didi 'ayān

3. **ebrū:**

Gazel 49

Mısra: **6**

Kaş.

5. Birbirlerine fitne-i dilde mu'ın olur
6. Ebrū vü ḥāl ü çeşm ü ruḥı yek-kabiledür

4. **ebrū:****Gazel 73**Mısra: **10***Kaş.*

9. Cellād-ı nigāhuñ baña bīm-āver olursa

10. Bir süydan ebrū çağırur lā-tehaf Eşref

5. **ebrūlar:-lar****Gazel 117**Mısra: **11***Kaş.*

11. Nigāh-ı mesti hūn-rīz olduğında şāhid ebrūlar

12. Benümse toğrısı emniyetüm yokdur güvāhumdan

6. **ebrūsuna:-su, -n, -a****Gazel 121**Mısra: **1***Kaş.*

1. O bütüñ beñzemez ebrūsuna māh-ı ramazān

2. Diñleme egri şehādetleri bi'llāh yalan

7. **ebrūlar:-lar****Gazel 147**Mısra: **1***Kaş.*

1. Nāz ile vesme çekmesün ebrūlar üstüne

2. Hānçer tağmasun o şanem hānçer üstüne

8. **ebrūlar:-lar****Gazel 156**Mısra: **9***Kaş.*

9. Nağd-i cān ister iken vaşla bedel ebrūlar

10. Ğamze tek tırmadı fesh eyledi bāzārumızı

ebrū-yı dil-āşüb:1. **ebrū-yı dil-āşüb:-ı****Kaside 7**Mısra: **22***Gönül karıştıran kaş.*

21. Bir dahı gösteremez tīg-i hilāli yalman

22. Çarha ebrū-yı dil-āşübü çekerse hānçer

ebru-yı ğilmān-ı hayāl:**1. ebru-yı ğilmān-ı hayāl:****Kaside 6**Mısra: **51***Hayal cennetinde hizmet eden delikanlılarının kaşları.***51.** Her keşide şanasın ebru-yı ğilmān-ı hayāl**52.** Noktalar her birisi merdümek-i hūr-ı cinān**ebrū-yı hūbān:****1. ebrū-yı hūbānla:-la****Kaside 13**Mısra: **16***Güzellerin kaşları.***15.** Dal kılıc ehl-i fesād oldu ‘adīm**16.** Ebrū-yı hūbānla ancak dil dü-nīm**ebyāt-ı belīgāne:****1. ebyāt-ı belīgāne:****Gazel 142**Mısra: **14***Güzel ve yerinde söylenmiş beyitler.***13.** Nazm-ı Muhlis Beg Efendi’ye idüp pey-revlük**14.** Böyle ebyāt-ı belīgāne gelür hāturuma**eczā-yı hūsn:****1. eczā-yı hūsnüñ:-üñ****Gazel 138**Mısra: **11***Güzelliğin unsurları.***11.** Ögredür eczā-yı hūsnüñ birbirine şīveler**12.** Çeşm çeşme zülf zülfe tār tārā rū-be-rū**edā:****1. edā:****Gazel 9**Mısra: **6***Naz, işve, cilve.*

5. Hep kıala pā-der-gil-i ĥayret şanevber-ķāmetān
6. Çık levendāne ĥırāmān ol da göster bir edā

2. **edā:**

Gazel 12

Mısra: 10

Naz, işve, cilve.

9. Bāde şundukça temennālar ider dīde süzer
10. Āh kāfir bu kirişme bu edā n' olsun aceb

3. **edāsı:-s, -i**

Kaside 13

Mısra: 39

Naz, işve, cilve.

39. Şīvesi nāzı edāsı dil-rübā
40. Perçemi 'uşşāka püsküllü belā

4. **edālarla:-lar, -la**

Kaside 17

Mısra: 3

Naz, işve, cilve.

3. Servveş tāze edālarla ĥırām eyleyerek
4. Gelmiş ammā yaluñuz imişüm ol demde faķır

5. **edā:**

Gazel 29

Mısra: 6

Naz, işve, cilve.

5. Gör bahāriyye yine ĥübāna olmuş cilvegāh
6. 'Arz ider her nārven-ķad bir edā nev-rūzdur

6. **edāyı:-y, -i**

Gazel 63

Mısra: 4

Naz, işve, cilve.

3. Mest ü medhüş-ı mey sāğar-ı 'aşķuz ammā
4. Ne şunar sāķi-i nāzende edāyı bilürüz

7. **edā:**

Gazel 114

Mısra: 5

Naz, işve, cilve.

5. Sen de çeşmüñ gibi mestāne edā olmuş iken
6. Beni mestür-ı kıyās itme şaķın sultānum

edā eyle:1. **edā eyle:****Gazel 144**

Mısra: 12

Yerine getirmek.

11. Ruḥ-ı haṭ-āverüñden vāyedār it müstmendānı

12. Zekāt-ı ḥüsnüñi eyle edā ḥükm-i kitāb üzre

edā-yı Eşref:1. **edā-yı Eşref'i:-i****Gazel 3**

Mısra: 6

Eşref in üslubu.

5. Gel şimdi nev-resān-ı Yeñişehr'e kııl nigāh

6. Seyr it edā-yı Eşref'i eṭvār-ı Aḥmed'i

edā-yı nev-zemīn:1. **edā-yı nev-zemīn:****Gazel 128**

Mısra: 1

Yeni tarzda cilve.

1. Gülşen-i elfāzda besdür edā-yı nev-zemīn

2. Şāhid-i ma'nāya қаşr-ı dil-güşā-yı nev-zemīn

edā-yı şî'r-i laṭîf:1. **edā-yı şî'r-i laṭîfüm:-üm****Kaside 2**

Mısra: 94

Hoş şiirin üslubu.

93. Nikāt-ı fikr-i daḳīküm ḥayāl içinde ḥayāl

94. Edā-yı şî'r-i laṭîfüm dile fezā-yı şu'ūr

edā-yı şîrīn:1. **edā-yı şîrīn:****Gazel 123**

Mısra: 7

Tath cilve.

7. Var iken sende efendüm bu edā-yı şīrīn
8. Ehl-i diller ider eṭvāruñı elbet taḥsīn

edeb:

1. edeble:-le

Kaside 7

Mısra: 33

Edeb, terbiye.

33. Ya ‘ni dergāh-ı Selīm Beg ki edeble her rüz
34. Āstānuñ geçemez öpmese mihr-i enver

edeb-āmüz-ı mezāyā:

1. edeb-āmüz-ı mezāyā:

Kaside 5

Mısra: 46

Üstün vasıfların ders vereni.

45. Pīrāye-dih-i encümen-i fażl u ma ‘Ārif
46. Kilki edeb-āmüz-ı mezāyā Yeñişehr’e

edhem-i ḥāme:

1. edhem-i ḥāmeñi:-ñ, -i

Kaside 6

Mısra: 9

Kalemin karayağız atı.

9. Edhem-i ḥāmeñi miżmār-ı ma ‘ārifde sürüp
10. Oқudun yiñe süvārān-ı kemāle meydān

edhem-i kilik-i çālāk:

1. edhem-i kilik-i çālāk:

Kaside 7

Mısra: 81

Hareketli kalemin yağız atı II kalemden çıkan sözler..

81. Aña şad ḥamd ki bu edhem-i kilik-i çālāk
82. ‘Arşagāh-ı hüner ü nazmda gitdikçe gider

ednā:

1. ednā:

Kaside 13

Mısra: 83

Pek alçak, pek aşığı.

83. Kim o dergāhuñ eñ ednā bendesi
84. ‘Ālemüñ sāmān ile zībendesi

ef‘āl:

1. ef‘ālūñ:-üñ
Gazel 137
Mısra: 8
İşler, ameller.

7. Çık temāşāgehe biñ şīve vü nāz ile şalın
8. Hep güzeller kıla hayretde o ef‘ālūñ için

efāzıl-ı ‘aşr:

1. efāzıl-ı ‘aşruñ:-uñ
Gazel 3
Mısra: 1
Zamanın faziletli kişileri.

1. Hoş geldüñ ey efāzıl-ı ‘aşruñ ser-āmedi
2. Kim şibh ü mişlüñ ‘ālem-i ‘irfāna gelmedi

efendi:

1. efendi:
Gazel 4
Mısra: 6
Efendi, sahip.

5. Tenhānişīn-i zāviye-i gamdur āh ider
6. Añma efendi añma dil-i zārdan baña

2. efendi:
Gazel 32
Mısra: 6
Efendi, sahip.

5. Muhtaşar itmez ma‘ānī-i niyāzı hiç beyā
6. Ol şeh-i nāza efendi hep muṭavvel gösterür

3. efendi:
Gazel 49
Mısra: 8
Efendi, sahip.

7. Zāhid ṭarīk-i zühde biz rāh-ı ‘aşkda
8. Bilsen ki ḥak efendi kimüñ mezhebiyledür

4. **efendi:****Gazel 120**Mısra: **6***Efendi, sahip.*

5. Olursa münkaṭı 'uṣṣāḳdan ol serv-i müste'snā

6. Efendi ḥavf olunmaz mı raḳībūñ inşāfindan

efendü:1. **efendüñ:-ñ****Kıt'a 2**Mısra: **1***Efendi, sahip II sevgili.*

1. Şād ol 'İzzet ki efendüñ o veliyyü'n-ni'amuñ

2. Saña tekrār ile emr itmesinüñ ma'nāsı

2. **efendüm:-m****Kaside 2**Mısra: **69***Efendi II sevgili.*

69. Efendüm oldı kudüm-ı meyāmin-i āsāruñ

70. Bu 'abd-i kemtere sermāye-baḥş-ı farṭ-ı ḥubūr

3. **efendüm:-m****Kaside 3**Mısra: **33***Efendi II sevgili.*

33. Tāb-ı teb tāḳatımı kesdi efendüm yoḥsa

34. Zūr-ı endişemi nazm içre iderdüm izhār

4. **efendüm:-m****Kaside 4**Mısra: **49***Efendi II sevgili.*

49. Līk min-ba'd efendüm umarum sāyende

50. Olayum gülşen-i maksūduma ben de reh-yab

5. **efendüm:-m****Kaside 5**Mısra: **63***Efendi II sevgili.*

63. El-minnetü li'llāh ki sen şimdi efendüm

64. İclāl ile olduñ şeref-efzā Yeñişehr'e

6. efendüm:-m

Kaside 7

Mısra: 74

Efendi II sevgili.

73. Bir senüñ gibi gelür 'āleme bir medħe sezā

74. Ne benüm gibi efendüm bulunur midħatger

7. efendüm:-m

Kaside 8

Mısra: 35

Efendi II sevgili.

35. Efendüm tūṭī-i ṭab'um benüm de söylemek ister

36. Görüp āyīne-i ṭab'-ı şerīfūñ jengden 'ārī

8. efendüm:-m

Kaside 8

Mısra: 59

Efendi II sevgili.

59. Bağılsa çeşm-i inşāf ile devletlü efendüm yok

60. Baña mānend nazm içre kimüñ var bunda inkārı

9. efendüm:-m

Kaside 13

Mısra: 38

Efendi II sevgili.

37. Nev-resīde bir Yeñişehrī güzel

38. Hüsñü de ammā efendüm bī-bedel

10. efendüm:-m

Kaside 13

Mısra: 59

Efendi II sevgili.

59. Bendeñi her şeb efendüm tā nehār

60. Böyle hūlyālar ider encüm-şümār

11. efendüm:-m

Kaside 13

Mısra: 99

Efendi II sevgili.

99. Bendeñi eyle efendüm ser-firāz

100. Bulsun emşāli içinde imtiyāz

12. **efendüm:-m****Kaside 16**Mısra: **53***Efendi II sevgili.*

53. Baña ta' līm-i cevr itdūñ efendüm

54. Senūñ nuşhuñ qabūl itdüm begendüm

13. **efendüm:-m****Kaside 16**Mısra: **60***Efendi II sevgili.*

59. Huşūsā 'İzzet-i dil-ḥaste her ān

60. Efendüm isterüm kim ola nālān

14. **efendüm:-m****Kaside 17**Mısra: **19***Efendi II sevgili.*

19. Nice yol bulduñ efendüm bu kadar māni' var

20. Bā-ḥuşūs āşaf-ı zīşān-ı Felātūn-tedbīr

15. **efendüm:-m****Gazel 102**Mısra: **1***Efendi II sevgili.*

1. Dil āteş-i ruḥsāruña yansun mı efendüm

2. Bu tābiş-i hicrāna ṭayansun mı efendüm

16. **efendüm:-m****Gazel 102**Mısra: **2***Efendi II sevgili.*

1. Dil āteş-i ruḥsāruña yansun mı efendüm

2. Bu tābiş-i hicrāna ṭayansun mı efendüm

17. **efendüm:-m****Gazel 102**Mısra: **4***Efendi II sevgili.*

3. Ḥasret-keşinūñ dīde-i giryānı dem-ā-dem

4. Peymāne gibi qana boyansun mı efendüm

18. **efendüm:-m**

Gazel 102

Mısra: **6**

Efendi II sevgili.

5. Ferdāya şalup va 'd-i vişali yine geçdüñ

6. Bu va 'deye üftādeñ inansun mı efendüm

19. **efendüm:-m**

Gazel 102

Mısra: **8**

Efendi II sevgili.

7. Ağyāra açup sīneñi sen buse virürken

8. Sīnemde olan dāğ kapansun mı efendüm

20. **efendüm:-m**

Gazel 102

Mısra: **10**

Efendi II sevgili.

9. Gİtdükçe füzün olmadadur saña maḥabbet

10. 'Uşşāk gamuñdan hiç uşansun mı efendüm

21. **efendüm:-m**

Gazel 102

Mısra: **12**

Efendi II sevgili.

11. Hıvābı giceler terk idüp efgān ideyorsın

12. Kaşduñ nedür ey bülbül uyansun mı efendüm

22. **efendüm:-m**

Gazel 102

Mısra: **14**

Efendi II sevgili.

13. Gül-kañd-i lebüñ 'İzzet dil-ḥasteye emdir

14. Emdirmez iseñ ağzı sulansun mı efendüm

23. **efendüm:-m**

Gazel 115

Mısra: **1**

Efendi II sevgili.

1. Gördüm seni sevdüm āh efendüm

2. Kıl ḥālūme bir nigāh efendüm

24. **efendüm:-m****Gazel 115**

Mısra: 2

Efendi II sevgili.

1. Gördüm seni sevdüm āh efendüm
2. Kıl hālūme bir nigāh efendüm

25. **efendüm:-m****Gazel 115**

Mısra: 6

Efendi, bey.

5. Sensin o şeh-i serīr-i naḥvet
6. Hübān saña hep sipāh efendüm

26. **efendüm:-m****Gazel 115**

Mısra: 8

Efendi II sevgili.

7. ‘Āşıkıların oldı şimdi yek-ser
8. Üftāde-i ḥāk-rāh efendüm

27. **efendüm:-m****Gazel 115**

Mısra: 10

Efendi II sevgili.

9. ‘Uşşāka cefā vü cevri idersin
10. Ey mülket-i ḥüsne şāh efendüm

28. **efendüm:-m****Gazel 115**

Mısra: 12

Efendi II sevgili.

11. Ancaḳ saña bir maḥabbet itdük
12. Bilsek bu mıdur günāh efendüm

29. **efendüm:-m****Gazel 115**

Mısra: 14

Efendi II sevgili.

13. Sende var iken o çeşm-i fettān
14. Yok ‘İzzet için refāh efendüm

30. **efendüm:-m**

Gazel 119

Mısra: 14

Efendi II sevgili.

13. Saña bilseñ derünī incizāb u meylini bi'llāh

14. Efendüm 'İzzet-i zāra bu cevri elbet itmezsın

31. **efendüm:-m**

Gazel 123

Mısra: 7

Efendi II sevgili.

7. Var iken sende efendüm bu edā-yı şīrīn

8. Ehl-i diller ider etvāruñı elbet taḥsīn

32. **efendüm:-m**

Gazel 132

Mısra: 16

Efendi II sevgili.

15. Bu söylenilen cümlesi de ber-ṭaraf olsun

16. Bir başka su'ālüm var efendüm daḥı senden

33. **efendüm:-m**

Gazel 143

Mısra: 9

Efendi II sevgili.

9. Baḡ lāleler eşküfte ṭarāvetle efendüm

10. Al cāmı ele def'-i ḥumār-ı elem eyle

34. **efendüm:-m**

Gazel 85

Mısra: 11

Efendi II sevgili.

11. Ḥandelerle dün efendüm sen iderken güftār

12. Telḡ-kām-ı eleme şundi şeker-şīvelerüñ

35. **efendüm:-m**

Gazel 115

Mısra: 4

Efendi II sevgili.

3. Bir şīve ile olup ḥırāmān

4. İtdüñ beni dil-tebāh efendüm

efendüñcün:

1. **efendüñçün:**

Kaside 1

Mısra: **69**

Efendin için.

69. 'İzzetâ lâfi koyup gayrı efendüñçün kıl

70. Kulluğuñ 'arz iderek cerr-i valâ-yı nuşret

efgân:

1. **efgân:**

Gazel 17

Mısra: **4**

Feryat, inleyiş.

3. Rakībūñ yār ile âmīzişündendür bu feryādum

4. Gülūñ hāre kırānı bülbüle efgân ider irās

2. **efgānum:-um**

Gazel 114

Mısra: **8**

Feryat, inleyiş.

7. Dün gice nāre-i mestāneñi gūş itdükçe

8. Çıkdı tā küngüre-i çarha benüm efgānum

efgân it:

1. **efgân ideyorsın:-e, -yor, -sun**

Gazel 102

Mısra: **11**

Bağırmaq, feryat etmek.

11. H'ābı giceler terk idüp efgân ideyorsın

12. Kaşduñ nedür ey bülbül uyansun mı efendüm

efgen:

1. **efgende:-de**

Gazel 94

Mısra: **10**

Tutkun, âşık.

9. 'İzzet o gül-endām idicek 'azm-ı çemenzār

10. Bāl ü perüñ efgende bir āh eyledi bülbül

efkār:

1. **efkārũla:-uñ, -la**

Gazel 16

Mısra: **13**

Sıkıntı, üzüntü.

13. Bülbülāsā gice efkārũla

14. Nālehāyem be-felek mi-peyvest

efkār-ı muhāl:

1. **efkār-ı muhālũm:-ũm**

Gazel 112

Mısra: **10**

Hayal olan fikirler.

9. İstemem dirsem hemān hiç istemem fehm eyleme

10. Ya 'ni pek hırş ile efkār-ı muhālũm yok benũm

efkend:

1. **efkend:**

Gazel 3

Mısra: **5**

Düşürülmüş.

5. Ān māh-ı münevver çü niķāb efkend ez-ruķ

6. Der-meclis-i mā cilve ne-mānd digerī-rā

eflāk:

1. **eflākde:-de**

Kaside 6

Mısra: **84**

Felekler; gökyüzü.

83. Girdbād-ı ğazabı eylese bir deşti meţāf

84. Hāşyetinden olur eflākde muğber Keyvān

2. **eflāke:-e**

Kaside 8

Mısra: **5**

Gökyüzü.

5. Çıkup eflāke dũd-ı āh-ı serdũm dũşdi şad pāre

6. Kıyās itme zemīne ebr-i berf-efşānuñ işāri

efşah-ı ashāb-ı lisān:

1. efşah-ı aşhâb-ı lisân:

Kaside 6

Mısra: 58

Dil sahiplerinin en açık sözü.

57. Ser-firâz-ı udebâ server-i hayl-i şu'arâ

58. Faḫr-ı şımf-ı bülagâ efşah-ı aşhâb-ı lisân

efsâne:

1. efsâne:

Gazel 55

Mısra: 8

Masal, söylenti, asılsız hikaye.

7. Āyâ nedendür eylemiyor fitne meyl-i ḫ'âb

8. Oldukça çeşm-i yârdan efsâne güş-ı nâz

efsâne-i elem:

1. efsâne-i elemde:-de

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Keder hikayesi.

11. Pek ter mizâcdur çekemez âh u nâleyi

12. Efsâne-i elemde ḫosun dil iṭâleyi

efsün-geri-i çeşm-i sühan-sâz:

1. efsün-geri-i çeşm-i sühan-sâza:-a

Gazel 113

Mısra: 6

Söz söyleyen gözün büyücüsü.

5. Dîvâne gibi söyleşürüm şekve degildür

6. Efsün-geri-i çeşm-i sühan-sâza ḫapıldum

efsürde-hüş-ı nâz:

1. efsürde-hüş-ı nâz:

Gazel 55

Mısra: 12

Hissiz aklın cilvesi.

11. Germ-iştiyâḫ ruḫşat-ı 'arz-ı niyâz olup

12. Çekmekte âh-ı serdi her efsürde-hüş-ı nâz

efşân:1. **efşânüm:-um****Gazel 114**

Mısra: 10

Dağitan, saçan.

9. Gel gel ey zīver-i ser-ḥalka-i rindān-ı cihān

10. Meclis āmāde ḳuluñ şevkile dest efşânüm

efzūn:1. **efzūn:****Kaside 5**

Mısra: 71

Çok fazla, ziyade.

71. Dā'im ide ḥaḳḳ devletini 'ömrini efzūn

72. İşte bu du'ā cümleden ā'lā Yeñişehr'e

2. **efzūn:****Gazel 112**

Mısra: 8

Fazla, artık.

7. Bir nigāh-ı iltifāta mazhar olsam ḳāni'im

8. Andan efzūn istemem meyl-i vişālüm yoḳ benüm

efzūn-ter it:1. **efzūn-ter idersin:-er, -sin****Gazel 85**

Mısra: 6

Arttırmak, çoğaltmak.

5. Çünkü yoḳ keşret-i 'uşşāḳa ṭaḥammül sende

6. Niçün efzūn-ter idersin bu ḳadar şīvelerüñ

efzūn-ter ol:1. **efzūn-ter olur:-ur****Gazel 64**

Mısra: 8

Artmak, çoğaltmak.

7. Pīrāye-i ān oldığıçün sīm-tenāna

8. Günden güne efzūn-ter olur ḳıymet-i elmās

eger:**1. eger:****Kaside 2**

Mısra: 53

*Şart edati, şayet.***53.** İdeydi ülfet-i ecnās için eger fermān**54.** Olurdu mümtezic-i yek-diger vuḥūş u tıyūr**2. eger:****Kaside 2**

Mısra: 73

*Şart edati, şayet.***73.** Şikeste-beste eger bir gāzelcık ‘arz itsem**74.** Huzūr-ı devlete olmaz mı ruḥşat u düstūr**3. eger:****Kaside 3**

Mısra: 19

*Şart edati, şayet.***19.** Lem ‘a-yāb olsa kâmer re’ y-i münīrinden eger**20.** Minnet-i mihr-i ziyā-güsteri çekmez her bār**4. eger:****Kaside 6**

Mısra: 79

*Şart edati, şayet.***79.** Feyz-yāb olsa eger yem kefi dūr-pāşından**80.** Şadef olmazdı niyāz-āver-i ebr-i nisān**5. eger:****Kaside 7**

Mısra: 45

*Şart edati, şayet.***45.** Nigeh-i luḫfi eger kül-ḫana düşse nā-gāh**46.** Verd-i aḫmer gibi bulurdu ṭarāvet aḫker**6. eger:****Kaside 7**

Mısra: 56

Şart edati, şayet.

55. Bulamaz zātına el-kıışsa nazır ü hem-tā
56. Gezse bir kimse eger ‘Ālemi kişver kişver

7. eger:

Kaside 8

Mısra: 32

Eğer, şayet.

31. Sen ol eşheb-süvār-ı ‘arşagāh-ı ma‘rifetsüñ kim
32. Eger mihmîzleseñ bir kerre esb-i tab‘-ı reh-vārı

8. eger:

Kaside 8

Mısra: 37

Şart edati, şayet.

37. Eger destür-ı düstürü olursa şevkile hāmem
38. İder bir nev-ğazel tarḥ itmekiçün sa‘y-ı bisyārı

9. eger:

Kaside 9

Mısra: 98

Şart edati, şayet.

97. Yine ben gibi vaşşāfuñ bulunmaz
98. Eger var ise gelsün bir menüm dir

10. eger:

Kaside 10

Mısra: 37

Şart edati, şayet.

37. Nedür ihsānı o şahib-i keremin dirseñ eger
38. Saña bir bir mi şayup şübheni dūr eyleyelüm

11. eger:

Kaside 13

Mısra: 61

Şart edati, şayet.

61. Böyle kalursa eger ‘aşkum füzün
62. Olurum bî-şübhe kıys’a hem-cünün

12. eger:

Gazel 47

Mısra: 21

Şart edati, şayet.

21. Zīver-i dūş-ı mübāhātum eger olmazsa
22. Hāḡ bu kim ferve-i semmūr firāvān ađlar

13. **eger:**

Gazel 71

Mısra: **13**

Şart edati, şayet.

13. Böyle ıalursa eger behcet ü hüsni ‘İzzet
14. ‘Aḡıbet eyleyecekdür bizi şeydā hāfız

14. **eger:**

Gazel 95

Mısra: **12**

Şart edati, şayet.

11. Fehm idemezdi mey-keşān-ı mantıḡ-ı tayr remzini
12. Çengile erġanün eger olmasa tercemān-ı ney

15. **eger:**

Gazel 100

Mısra: **10**

Şart edati, şayet.

9. Billür gibi gerdenüñe şabr idemezdüm
10. Şarḡındılıḡ eylerdüm eger perçemüñ olsam

16. **eger:**

Gazel 117

Mısra: **14**

Şart edati, şayet.

13. Heme gerden-keşān-ı hüsni eyler zīr-i dest elbet
14. Eger fermān olursa ol şeh-i işve-penāhumdan

17. **eger:**

Gazel 120

Mısra: **15**

Şart edati, şayet.

15. Hārām olsun baña ‘irfān eger duġt-ı rezi zāhid
16. İdüp aġyārdan mestür şaymazsa helālinden

eger.....ger:

1. **eger.....ger:**

Kaside 9

Mısra: **102**

Her ne kadar, ise de, gerçi.

101. Aransa bir daħı mişlüm bulunmaz
102. Eger mülk-i 'Arab'dur ger 'Acem'dür

egerçi:

1. egerçi:

Kaside 4

Mısra: 37

Her ne kadar, ise de, gerçi.

37. Dār-ı dünyāda egerçi cāy-ı necātı yoğise
38. Kūşe-i gūra şıgınmağdur aña re'y-i şavāb

2. egerçi:

Kaside 16

Mısra: 27

Her ne kadar, ise de, gerçi.

27. Egerçi ben de bir şūh-ı cihānum
28. Cihān içre müşārün bi'l-benānum

3. egerçi:

Kaside 16

Mısra: 32

Gerçi.

31. Velīkin sende olan bende yokdur
32. Egerçi bende olan sende çokdur

4. egerçi:

Gazel 26

Mısra: 7

Her ne kadar, ise de, gerçi.

7. Egerçi ser-te-ser maħbūblar hātır-firīb ammā
8. O şūhun şīve-i nā-dīdesinde başka hālet var

5. egerçi:

Gazel 60

Mısra: 7

Gerçi, doğrusu.

7. Mescidde egerçi muğtedāyuz
8. Deyr içre de pīşvālaruz biz

eglen:

1. eglenelüm:-elüm

Gazel 116

Mısra: 1

Eğlenmek, hoşça vakit geçirmek.

1. Göñül senüñle şıkılduğ ne şeyle eglenelüm
2. Ya neyle eglenelüm neyle meyle eglenelüm

2. **eglenelüm:-elüm**

Gazel 116

Mısra: 2

Eğlenmek, hoşça vakit geçirmek.

1. Göñül senüñle şıkılduğ ne şeyle eglenelüm
2. Ya neyle eglenelüm neyle meyle eglenelüm

3. **eglen:**

Gazel 143

Mısra: 12

Eğlenmek, hoşça vakit geçirmek.

11. Hoş-nağme beş on muṭrıb-ı şevk-āver-i zībā
12. Karşunda dizilsün de sen eglen kerem eyle

4. **eglenecek:-ecek**

Gazel 116

Mısra: 3

Eğlenmek, hoşça vakit geçirmek.

3. Hākīkat eglenecek sende de yoğise dilā
4. Birāz bāri muḳallidlük ile eglenelüm

5. **eglenelüm:-elüm**

Gazel 116

Mısra: 4

Eğlenmek, hoşça vakit geçirmek.

3. Hākīkat eglenecek sende de yoğise dilā
4. Birāz bāri muḳallidlük ile eglenelüm

6. **eglenelüm:-elüm**

Gazel 116

Mısra: 6

Eğlenmek, hoşça vakit geçirmek.

5. Bu gice eyleme ihmāl amān gündüzden
6. Bir iki muṭrıb-ı hoş-nağme ile eglenelüm

7. **eglenelüm:-elüm**

Gazel 116

Mısra: 8

Eğlenmek, hoşça vakit geçirmek.

7. Bu hānḳāh-ı kühende ne āna dek hū hū
8. Biraz da hāy ile yā hūy u heyle eglenelüm

8. **eglenelüm:-elüm**
Gazel 116

Mısra: 10
Eğlenmek, hoşça vakit geçirmek.

9. Ki 'İzzetā terelelli yelelli yelenter ile
10. Gehī tenen tene nāten teneyle eglenelüm

eglence:

1. **eglence:**
Gazel 151
Mısra: 3
Gönül eğlendirecek, hoş vakit geçirtecek şey.

3. Her şeb eglence saña bāzī-i çift ü tek idi
4. Kaldı tek tırmadığıñ hātır-ı mağşūşumda

egri:

1. **egri:**
Gazel 121
Mısra: 2
Hata, yanlış.

1. O bütüñ beñzemez ebrūsuna māh-ı ramazān
2. Diñleme egri şehādetleri bi'llāh yalan

egril:

1. **egrilür:-ür**
Kaside 13
Mısra: 48
Eğri bir durum almak, kıvrılmak, bükülmek.

47. Gāh olup ol şāh-ı hüsnüm kec-küleh
48. Egrilür ağzum gelür baña veleh

ehemm:

1. **ehemmdür:-dür**
Kaside 9
Mısra: 34
Çok (daha, en, pek) önemli, en ehemmiyetli.

33. Yetişmekte aña mevķūf şeş mäh
34. Hele bu fikri terk itmek ehemmdür

ehibbā:

1. **ehibbā:**

Gazel 24

Mısra: 7

Dostlar, tanıdıklar.

7. Nüş-ı mey-i nāb eyler imiş tıyduķ ehibbā
8. Eylerler ise bāri nihān eylemesünler

ehl:

1. **ehlini:-i, -n, -i**

Gazel 72

Mısra: 7

Ehil, bir işten anlayan.

7. Yār döndükçe niyāz ehlini döndürmek için
8. Meşķ ider hānķah-ı nāzda hem-vāre semā´

ehl-i dil:

1. **ehl-i dil:**

Kaside 7

Mısra: 39

Gönül ehli II şairler.

39. Ehl-i dil vāķıf-ı remz-i sūhan-ı nükteverān
40. Şīvedān-ı reviş-i nādire-sencān-ı eşer

2. **ehl-i dil:**

Kaside 11

Mısra: 32

Gönül ehli II şairler.

31. Dest-i midħatla güher-pāş olarak
32. Ehl-i dil zümresine baş olarak

3. **ehl-i dile:-e**

Gazel 4

Mısra: 7

Gönül ehli II âşıklar.

7. Ehl-i dile hemîşe cefā ´ādetüñ midür
8. Ey çarħ-ı sifle söyle bu esrardan baña

4. **ehl-i dile:-e****Gazel 129**

Mısra: 2

Gönül ehli II âşıklar.

1. Buz tıtdı harâbîye kazâsı Yeñişehr'in
2. Ehl-i dile teng oldı fezâsı Yeñişehr'in

5. **ehl-i diller:-ler****Gazel 123**

Mısra: 8

Gönül ehli II âşıklar.

7. Var iken sende efendüm bu edâ-yı şîrîn
8. Ehl-i diller ider etvâruñı elbet taḥsîn

ehl-i fesād:1. **ehl-i fesād:****Kaside 13**

Mısra: 15

Karışıklık sahibi.

15. Dal kılcı ehl-i fesād oldı 'adīm
16. Ebrū-yı ḥübânla ancak dil dü-nīm

ehl-i ğaza:1. **ehl-i ğaza:****Kaside 1**

Mısra: 28

Din için savaşımlar.

27. Yürüsün şaff-ı 'usât üstüne şimden soñra
28. İtmesüñ ehl-i ğaza şakḳ-ı 'āşā-yı nuşret

ehl-i hikem:1. **ehl-i hikemdür:-dür****Kaside 9**

Mısra: 66

Hikmetler sahibi.

65. Maḳādirdān-ı erbāb-ı ma'ārif
66. Hünerver-āşnā ehl-i hikemdür

ehl-i hüner:

1. **ehl-i hüner :**

Kaside 6

Mısra: **127**

Hüner sahibi.

127. Nazm-ı 'İzzet diyerek dest-be-dest ehl-i hüner

128. Varağ-ı şi'rimi meclisde iderler gerdân

ehl-i kelâm:

1. **ehl-i kelāmuñ:-uñ**

Gazel 21

Mısra: **6**

Söz sahibi.

5. Muktebedür bulegâ şu'le-i 'irfānuñdan

6. Kalemüñ ehl-i kelāmuñ ise naḥl-ı tūrı

ehl-i kemāl:

1. **ehl-i kemāl:**

Kaside 2

Mısra: **87**

İlim ve fazilet sahipleri, kâmil insanlar.

87. Dehen-güşâ-yı tefâḥur degildür ehl-i kemāl

88. Velîk de'b-i selef çünki böyledür ma'zür

ehl-i kemālün mecālisi:

1. **ehl-i kemālün mecālisi:-i**

Gazel 6

Mısra: **13**

İlim ve fazilet sahiplerinin toplantısı.

13. Cennetdür 'İzzet ehl-i kemālün mecālisi

14. Cāhille iḥtilâṭ cehennem gelür baña

ehli ol:

1. **ehli olmayan:-ma, -y, -an**

Kaside 9

Mısra: **103**

Bir işin ustası, o işte becerikli, mahâretli, ehliyetli, muktedir, yeterli olmak.

103. Tel ehli olmayan sâz-ı terānem

104. Ne añlar bī-nevâ-yı zîr ü bemmdür

ehl-i riya:

1. **ehl-i riyādan:-dan**

Kaside 6

Mısra: 137

Riyakarlar.

137. Kıomadı zühd-nümā ehl-i riyādan olayum

138. Şūh-meşrebligümi ister idi çün rindān

ehl-i rüsüm-i 'ālem:

1. **ehl-i rüsüm-i 'ālem:**

Gazel 96

Mısra: 1

Dünya kurallarını bilen.

1. Ser-te-ser ehl-i rüsüm-i 'ālem

2. Mest-i şahbā-yı ğumüm-i 'ālem

ehl-i sehā:

1. **ehl-i sehā:**

Kaside 11

Mısra: 16

Cömert.

15. Bā'îş-i rāḫat u emn-i fuḫarā

16. Dest-ġir-i zu'afā ehl-i sehā

ehl-i ṭabi'at:

1. **ehl-i ṭabi'at:**

Gazel 135

Mısra: 2

Güzellikten, incelikten anlayan.

1. Nefret geliyor baña ġürüh-i cühelādan

2. Yoġ mı bir iki ehl-i ṭabi'at zurefādan

ehl-i temiz:

1. **ehl-i temize:-e**

Kaside 5

Mısra: 61

Temize çıkaran kimseler.

61. Muḫtāc [mı] bir nükte-şinās ehl-i temize

62. Kıadr-i hünerüm eylesüñ inhā Yeñişehr'e

ekālīm-i cihān:

1. eḳālīm-i cihāna:-a

Gazel 21

Mısra: 2

Dünyanın memleketleri.

1. Ey dirāyetde hünermendlerüñ meşhūrı
2. Şöhretüñ şaldı eḳālīm-i cihāna şūrı

ekdār-ı cān-hırāş:

1. ekdār-ı cān-hırāş:

Gazel 89

Mısra: 9

İnsanın içini parça parça eden kederler.

9. Bīrūn-ı ḥadd-i fehmdür ekdār-ı cān-hırāş
10. Bilmez ğam-ı derūnumı bir tıfl-ı ḥurde-sāl

el:

1. elüñde:-üñ, -de

Tahmis 2

Mısra: 19

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

19. Bir elüñde gül bir elde cām geldüñ sākīyā
20. Kaḡısın alsam güli yāḥūd ki cāmı yā seni

2. elde:-de

Tahmis 2

Mısra: 19

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

19. Bir elüñde gül bir elde cām geldüñ sākīyā
20. Kaḡısın alsam güli yāḥūd ki cāmı yā seni

3. eline:-i, -n, -e

Kaside 5

Mısra: 7

Ülke, yurt, diyar.

7. Girdi eline ceş-i sürürun bu yakında
8. Ğam zann iderüm vaż' idemez pā Yeñişehr'e

4. elde:-de

Kaside 6

Mısra: 91

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

91. Elde mîzân-ı kalem hendese dānān-ı sūhan
92. Kaşr-ı evşāfına bu resme ururlar bünyān

5. **elümde:**-üm, -de

Gazel 8

Mısra: 7

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

7. Elümde sāgar-ı ser-şārum alıvirür şimdi
8. Teferrüc eylemege semt-i lālezār baña

6. **ele:**-e

Kaside 11

Mısra: 30

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

29. İşit ol āşaf-ı şahib-himemi
30. Ele alduğda ne söyler kalemî

7. **ele:**-e

Kaside 13

Mısra: 108

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

107. Şöhretüm āfāka şaldı velvele
108. Aldıgum günden berü hāmem ele

8. **elünden:**-ü, -n, -de

Gazel 15

Mısra: 2

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

1. Benüm bu bezm-i fāni-i cihānda kām alan ‘İzzet
2. Elünden sāķī-i sīmīn-sāķın cām alan ‘İzzet

9. **elünden:**-üñ, -den

Kaside 16

Mısra: 58

Bâzı söyleyişlerde teşmil yoluyla işi yapanın veya o işin yapılmasına tesir eden kimsenin yerini tutar [Bu anlamda da iyelik ekleriyle kullanılır].

57. O rütbe ile kim ‘ālemde bî-dād
58. Elünden eylesün ‘uşşāk feryād

10. **elinden:**-i, -n, -den

Kaside 16

Mısra: 74

Bâzı söyleyişlerde teşmil yoluyla işi yapanın veya o işin yapılmasına tesir eden kimsenin yerini tutar [Bu anlamda da iyelik ekleriyle kullanılır].

73. Nedür bu çekdigüm hübân elinden
74. Vefâ görmez miyüm cānān elinden

11. **el:**

Gazel 32

Mısra: 8
Durum, vaziyet.

7. Dest-i cevrumden rehā yokdur dimek ister o şūh
8. Dürdan 'uşşāk-ı pā-māl-ı gama el gösterür

12. **elde:-de**

Gazel 40

Mısra: 6
İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

5. Çıkmağa zirve-i kühsār-ı vişāle ancak
6. Elde pīrāne 'aşā şevk-i civānān ister

13. **ellerle:-ler, -le**

Gazel 73

Mısra: 8
İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

7. Pāy-efgen olan dā'ire-i 'aşkuña bir kez
8. Ellerle döger sīnesini hem-çü def Eşref

14. **elde:-de**

Gazel 80

Mısra: 11
İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

11. Elde tesbīh ü 'aşā zühhāduñ
12. Hey'et-i bü'l-'acebün çok gördük

15. **elinde:-i, -n, -de**

Gazel 97

Mısra: 3
İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

3. Ser-mest bir elinde piyāle bir elde gül
4. Dün ol kirişme-güster-i mekkāre uğradum

16. **elde:-de**

Gazel 97

Mısra: 3
İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu..

3. Ser-mest bir elinde piyāle bir elde gül
4. Dün ol kirişme-güster-i mekkāre uğradum

17. **elinden:-i, -n, -den**

Gazel 99

Mısra: 4

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

3. Ben ol mey-nüş-i istiğnā-furūş-ı bezm-i ‘aşkum kim
4. Elinden çarh-ı dūnuñ sāğar-ı minnet kabūl itmem

18. **elim:-im**

Gazel 108

Mısra: 4

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

3. Lağzīde-ka-dem rāh-ı taḥayyürde giderken
4. Nāzūklük idüp tıtdı elim yār tıtuşdım

19. **elinde:-in, -de**

Gazel 122

Mısra: 6

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

5. Bezm-i tarabda gördüm o sākī-i şīvekār
6. Tıtmış elinde cāmı ne nāzūk ne nāzenīn

20. **elinden:-i, -n, -den**

Gazel 136

Mısra: 2

Başkaları, yabancılar.

1. İtdüñ ḥadeng-i cevrine sīnemi nişān
2. Ğayrı elinden āh senüñ zālīm el-amān

21. **ele:-e**

Gazel 143

Mısra: 10

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

9. Bak lāleler eşküfte tarāvetle efendüm
10. Al cāmı ele def’-i ḥumār-ı elem eyle

22. **eldeki:-de, -ki**

Gazel 149

Mısra: 12

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

11. İsterseñ ola yüzüñ aķ alnuñ aķık müdām
12. Baķma raķıbüñ eldeki ķāra ğurūşuna

23. **elinde:** -i, -n, -de

Gazel 150

Mısra: 4

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

3. Bir sım-sā'id itmeyicek bezmi pür-fürüg
4. Rindān elinde cām-ı zer olmuş ne fā'ide

elinden çek:

1. **elinden çekdüm:** -dü, -m

Gazel 160

Mısra: 5

Bir kimse yüzünden sıkıntıya düşmek.

5. O sitemkārūñ elinden ne ezālar çekdüm
6. Pek acırsın ger ölürsem gel e yār açma beni

2. **elinden çeker:** -er

Gazel 48

Mısra: 8

Bir kimse yüzünden sıkıntıya düşmek.

7. Yār ile dest-be-dest olmağa mā'nilerdür
8. Āh ağyāruñ elinden ne çeker 'āşıklar

3. **elinden çekdigüm:** -dig, -üm

Kaside 16

Mısra: 73

Bir kimse yüzünden sıkıntıya düşmek.

73. Nedür bu çekdigüm hūbān elinden
74. Vefā görmez miyüm cānān elinden

el çek:

1. **el çekmem:** -me, -m

Gazel 148

Mısra: 1

Vazgeçmek.

1. Dāmeninden çekmem el yār ictināb eylerse de
2. Geçmem ol zālinden āġāz-ı 'itāb eylerse de

el meded:

1. **el meded:**

Gazel 22

Mısra: 2

İnayet, yardım, imdad, eman.

1. Bir tarz hırām itdi o şimşād-ğad Aħmed
2. Serv ayağına düşdi didi el meded Aħmed

el uzat:

1. **el uzatmasa:**-ma, -sa

Gazel 149

Mısra: 8

Üzerine uzanmak.

7. Zencīr ider miyüz bu kadar kı̄l ü kı̄alı biz
8. Kāküller el uzatmasa gāhice dūşına

el vir:

1. **el virdi:**-di

Tahmis 2

Mısra: 17

Yardımcı, destek olmak.

17. Farṭ-ı şādīden kemāl-i ħayret el virdi baña
18. Sen buyur şimdi ne itsün nişlesün bu bī-nevā

el-amān:

1. **el-amān:**

Gazel 120

Mısra: 12

“Bıktım, yeter artık, illallah” anlamında şikayet sözü.

11. Kemāl üzre olup bedr olmuşından eylemem şekvā
12. Amān şad el-amān meh-pāregānuñ ħurde-sālından

2. **el-amān:**

Gazel 136

Mısra: 2

“Bıktım, yeter artık, illallah” anlamında şikayet sözü.

1. İtdüñ ħadeng-i cevrine sīnemi nişān
2. Ğayrı elinden āh senüñ zālīm el-amān

el-ān:

1. el-ān:

Gazel 121

Mısra: 12

Şimdi.

11. Tatalum vā'izi ma'zūr oruç tutmuşdur

12. Kürside söylediğün bilmez o ma'şuş el-ān

elbet:

1. elbet:

Terkib-bend 1

Mısra: 44

Mutlaka, hiç şüphesiz.

43. Düşmen işitse nâlelerüm giryenāk olur

44. Pervâne görse sūzişüm elbet helāk olur

2. elbet:

Gazel 12

Mısra: 8

Tabi ki, mutlaka.

7. Bu benüm mest olıcağ 'âdet-i dīrīnemdür

8. Gerden-i sākīden elbet iderüm buse taleb

3. elbet:

Gazel 49

Mısra: 3

Mutlaka.

3. Sākīye meyl iden olur elbet mey-gūsār

4. Herkes cihānda sevdiğinün meşrebiyledür

4. elbet:

Gazel 117

Mısra: 13

Mutlaka.

13. Heme gerden-keşān-ı hūsni eyler zīr-i dest elbet

14. Eger fermān olursa ol şeh-i işve-penāhumdan

5. elbet:

Gazel 119

Mısra: 14

Tabi ki, mutlaka.

13. Saña bilseñ derūnī incizāb u meylini bi'llāh

14. Efendüm 'İzzet-i zāra bu cevri elbet itmezsın

6. elbet:**Gazel 123**Mısra: **8***Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.***7.** Var iken sende efendüm bu edā-yı şīrīn**8.** Ehl-i diller ider etvāruñı elbet taḥsīn**7. elbet:****Gazel 124**Mısra: **8***Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.***7.** Çeksem ağuş-ı vişāle yār olur pejmürde-ten**8.** Jeng alur āyīne elbet germī-i ḥamyāzeden**8. elbet:****Gazel 133**Mısra: **7***Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.***7.** Nebāt u ḳandinūñ elbet ‘aḳīdesi bozılır**8.** Ḥadīsi Mısr’a varursa leb-i şeker bārın**elbette:****1. elbette:****Tahmis 6**Mısra: **16***Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.***15.** Nergis-i çeşmūñ süzer açılmıyor maḥmürdür**16.** Bī-sebeb çāk-ı girībān eylemez elbette yār**2. elbette:****Gazel 83**Mısra: **8***Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak***7.** Ḳaḥramān olsa da meydān-ı maḥabbetde göñül**8.** Olur elbette senūñ zār ü zebūn-ı nigeḥūñ**3. elbette:****Gazel 147**Mısra: **5***Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.*

5. Elbette zūr-ı bāzū-yı 'işveyle alt ider
6. Bir sīm-sīne gelse o sīmīn-ber üstüne

4. elbette:

Gazel 156

Mısra: 12

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak

11. Yād-ı gīsū-yı siyāhıyla bir āh eyler isek
12. Tābnāk eylerüz elbette şeb-i tārümüzü

elden git:

1. elden gıtdüm:-dü, -m

Gazel 108

Mısra: 5

Zayi olmak, heder olmak.

5. Sūz-ı gam-ı hicrān ile gıtdüm meded elden
6. Hālüm ne bilür var ne acır var tūtuşdım

ele al:

1. ele aldıkça:-dıkça

Gazel 155

Mısra: 11

Bir konuyu görüşmek.

11. Dil-i āgyārı aldıkça ele yār-ı 'āşık-ı zāruñ
12. Olur āzurde-i dendān-ı gayret dest-i efsūsı

elem:

1. elemdür:-dür

Kaside 9

Mısra: 28

Üzüntü, tasa, keder.

27. Bu hāl üzre güzār eylerken eyyām
28. Hezār irdi didi bu ne elemdür

elem-i mātem-i cān-sūz-ı peder:

1. elem-i mātem-i cān-sūz-ı peder:

Kaside 4

Mısra: 45

Babanın can yakan kederinin acısı.

45. Bir taraftan elem-i mâtem-i cân-süz-ı peder
46. Bir taraftan sitem-i dâyin-i nâ-puhte hıtâb

el-hak:

1. **el-ḥaḳ:**

Kaside 8

Mısra: 7

Ar. Doğrusu, hakka, hak budur ki.

7. Şuyun bulurdı el-ḥaḳ encād ol rütbe ‘âlemde
8. Ki âb-ı eşk olmaz nâv-dân-ı dîdeden cārī

2. **el-ḥaḳ:**

Gazel 27

Mısra: 17

Ar. Doğrusu, hakka, hak budur ki.

17. Tab‘-ı mevzūnum ‘İzzetā el-ḥaḳ
18. Mā‘il-i yāl ü bāl-i Eşref”dür

elif:

1. **elifi:-i**

Kaside 6

Mısra: 23

Arap alfabesinin ilk harfi.

23. Elifi serv-i dil-ārā-yı çemenzâr-ı kemāl
24. Bâları bahş-ı şafâ itmede çün bād-ı vezân

el-kıssa:

1. **el-kışşa:**

Kaside 7

Mısra: 55

Sözün kıtası, kısacası.

55. Bulamaz zâtına el-kışşa nazîr ü hem-tā
56. Gezse bir kimse eger ‘Âlemi kişver kişver

elma:

1. **elmanuñ:-nuñ**

Gazel 155

Mısra: 3

Elma.

3. Kızı l elmanuñ almazdum dehāna bir dağı nāmuñ
4. O şūh-ı sürh-püş-ı şermuñ olsaydım zekān-būsı

eltāf:

1. **eltāfuña:-uñ, -a**

Kaside 13

Mısra: 93

Lutuflar.

93. İstinād itdüm senüñ eltāfuña
94. İ'timād itdüm senüñ inşāfuña

el-veled:

1. **el-veledü:-ü**

Kaside 6

Mısra: 111

Çocuk.

111. Her gören zātını el-veledü sırru ebīh
112. Pederi sırrı o devletli de olmışdur 'ayān

em:

1. **emdür:-dür**

Kaside 9

Mısra: 50

İlâç, devâ, çâre, derman.

49. Lebüñ ey çâre-sâz-ı der[d]mendān
50. Marîz-i pister-i hicrāna emdür

2. **em:**

Gazel 14

Mısra: 13

Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.

13. Em leb-i yāri bul devā derde
14. Ağzuña alma nüş-ı dārüyı

3. **emdir:-dir**

Gazel 102

Mısra: 13

Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.

13. Gül-ķand-i lebüñ 'İzzet dil-ķasteye emdir
14. Emdirmez iseñ ağzı sulansun mı efendüm

4. **emdirmez:-dir, -mez****Gazel 102**

Mısra: 14

Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.

13. Gül-ķand-i lebũñ 'İzzet dil-ķasteye emdir

14. Emdirmez iseñ ağzı sulansun mı efendũm

5. **emdir:-dir****Gazel 131**

Mısra: 7

Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.

7. Yā lebũñ emdir yā kıl dārũ-yı vaşluñ bĩ-dirĩđ

8. Ğaste-i hicrānuña bir çare bağ Allāh için

emel:1. **emeli:-i****Gazel 162**

Mısra: 2

İstek, arzu.

1. Niçe bir gizleyelũm söylemeli

2. Leb-i cānāndadur dil emeli

emĩn ol:1. **emĩn olmaz:-maz****Gazel 148**

Mısra: 5

İnanmak, güvenmek.

5. Fitne-engĩz-i nigāhundān emĩn olmaz gũñũl

6. Neş'emi çeşm-i mestũñ nĩm-ķvāb eylerse de

emni-i fukarā:1. **emni-i fukarā:****Kaside 11**

Mısra: 15

Fakirlerin huzuru.

15. Bā'ĩş-i rāķat u emni-i fukarā

16. Dest-gĩr-i zu'afā ehl-i seķā

emniyet:

1. **emniyetüm:-üm****Gazel 117**

Mısra: 12

İnanma, güvenme, güven, itimat.

11. Nigāh-ı mesti hūn-rīz olduğında şahid ebrūlar

12. Benümse toğrısı emniyetüm yokdur güvāhumdan

2. **emniyyet:****Gazel 125**

Mısra: 6

İnanma, güvenme, güven, itimat.

5. Sālikān-ı 'aşka bīm-i reh-zen olmaz sedd-i rāh

6. Eylemezler fesh-i 'azm emniyyet olsun olmasun

emr:1. **emr:****Kıt'a 2**

Mısra: 4

Emir, buyruk.

3. O benüm kendi kulumdur diyü bir emr itdi

4. Bir emr dağı kulumdur diyerek babası

2. **emr:****Kıt'a 2**

Mısra: 6

Emir, buyruk.

5. İhtişāsuñ baña kat kat dimek ister ammā

6. Ne zerāfetdür iki emr ile baq imāsi

3. **emri:-i****Kaside 2**

Mısra: 44

Emir, buyruk.

43. Nigāhbān olur agnāma gürg derinde

44. Himāyet-i zu'afāya iderse emri şudür

4. **emriñe:-iñ, -e****Gazel 93**

Mısra: 7

Emir, buyruk.

7. Eyleyen emriñe kimdür şehā

8. İmteşe ele yemteşilu imtişāl

5. emr:

Gazel 133

Mısra: 12

Emir, buyruk.

11. Mişâl-i âyîne-i şâf o sîne-i sîmîn

12. Ne emr 'aks-i nazargâhı olmak ağyârın

emr it:

1. emr ider:-er

Gazel 136

Mısra: 15

(Yapılması istenen şeyi) Kesin olarak bildirmek, buyurmak.

15. Geh bir kaşîde nazmı ile emr ider gehi

16. Bir böyle nev-gazelcik ile eyler imtiḥân

2. emr itdi:-di

Kıt'a 2

Mısra: 3

(Yapılması istenen şeyi) Kesin olarak bildirmek, buyurmak.

3. O benüm kendi ḳulumdur diyü bir emr itdi

4. Bir emr daḥı ḳulumdur diyerek babası

2. emr itmesinüñ:-me, -s, -i, -n, -üñ

Kıt'a 2

Mısra: 2

Emretmek, buyurmak.

1. Şād ol 'İzzet ki efendüñ o veliyyü'n-ni'amuñ

2. Saña tekrār ile emr itmesinüñ ma'nāsı

emrâz-ı cürm:

1. emrâz-ı cürme:-e

Gazel 141

Mısra: 8

Hastalıklı suçlu II suça bulaşmış(kişi).

7. Ṭabîbimsin baña dârü-yı luṭfuñla müdāvā ḳıl

8. Hezâr emrâz-ı cürme mübtelâyum yâ Resûla'llâh

emr-i ba'id:

1. emr-i ba'id:

Gazel 155

Mısra: 5
Uzak, umulmadık emir.

5. Temāşā-yı vişāl-i dil-rübā emr-i ba'īd ammā
6. Uzaqdan bir nigāh üftādenüñ olmaz mı mercüsü

emr-i ehemm:

1. **emr-i ehemmdür:-dür**

Kaside 9

Mısra: 26

Pek mühim emir.

25. Benefşe ser-be-ceyb-i fikr-i bisyār
26. Ki tedbīr-i cidāl emr-i ehemmdür

emr-i ğarīb:

1. **emr-i ğarībdür:-dür**

Gazel 130

Mısra: 3

Sırlı buyruk, emir.

3. ğayre perestiş itmesi emr-i ğarībdür
4. Deyr-i bahāda bir şanem-i bī-naẓīr iken

emr-i hudāygān:

1. **emr-i hudāygān:**

Gazel 136

Mısra: 10

Yüce padişahın emri.

9. Luṭfī-i nükte-pervere ḥaddüñ mi 'İzzetā
10. 'Arz-ı naẓīre olmasa emr-i hudāygān

emr-i şa'b:

1. **emr-i şa'bın:-ın**

Kaside 1

Mısra: 75

Güçlü, kuvvetli buyruk.

75. Heme piçide-i eşkāl olan emr-i şa'bın
76. Fetḥ ide ḥazret-i ebvāb-güşā-yı nuşret

emşāl:

1. emşâlüm:-üm

Kaside 8Mısra: **61***Eş, eşler, benzer, benzer olanlar.*

61. Getürmiş kimdür emşâlüm içinde rişte-i nazma

62. Benüm gibi bu güne lü'lü'-i şehvâr-ı güftârı

2. emşâli:-i

Kaside 13Mısra: **100***Eş, eşler, benzer, benzer olanlar.*

99. Bendeñi eyle efendüm ser-firâz

100. Bulsun emşâli içinde imtiyâz

emvâc-ı büy-ı sünbül:

1. emvâc-ı büy-ı sünbül:

Gazel 51Mısra: **2***Sünbülün kokusunun dalgaları.*

1. Şabâ yelmiş hevâ-yı kâkülüñle düldül olmuşdur

2. Aña emvâc-ı büy-ı sünbül işlenmiş çul olmuşdur

eñ:

1. eñ:

Kaside 13Mısra: **83***Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.*

83. Kim o dergâhuñ eñ ednâ bendesi

84. 'Älemüñ sāmān ile zībendesi

encād:

1. encād:

Kaside 8Mısra: **7***Yüksek yerler, yüce mekânlar.*

7. Suyun bulurdı el-ḥaḳ encād ol rütbe 'âlemde

8. Ki âb-ı eşk olmaz nāv-dān-ı dīdeden cārī

encām-ı rüz-ı bâde:

1. **encām-ı rüz-ı bādeye:-y, -e**

Gazel 111

Mısra: 12

İçki gününün sonu.

11. Hāşāk-ı hüzni seyl gibi sīneden sürer

12. Encām-ı rüz-ı bādeye āgāzdur sözüm

encüm:

1. **encüm:**

Gazel 7

Mısra: 5

Yıldızlar.

5. Heme şeb behr-ı vey encüm şümurīm u nālīm

6. Geşte hālet sebep-i hālet-i bīdāri-i mā

encümen-ārā-yı hayāl:

1. **encümen-ārā-yı hayāl:**

Kaside 7

Mısra: 7

Hayal meclisini süsleyen.

7. Şāhid-i ma'ni olup encümen-ārā-yı hayāl

8. Serv-i mevzūn-ķad-i āzāde gibi mışra'lar

encümen-i yār:

1. **encümen-i yār:-da**

Gazel 48

Mısra: 2

Sevgilinin toplantısı.

1. Şem' veş yansa da şeb-tā-seher 'āşıklar

2. Bulamaz encümen-i yārda yer 'āşıklar

encümen-i zühd ü riya:

1. **encümen-i zühd ü riya:**

Gazel 63

Mısra: 11

Zühd ve ikiyüzlülük meclisi.

11. Bilmeyüz encümen-i zühd ü riya ādābın

12. Resm-i bezm-i tarab-ı şevk-fezāyı iyi bilürüz

encüm-şümār:

1. **encüm-şümār:**

Kaside 13

Mısra: **60**

Yıldızları sayan.

59. Bendeñi her şeb efendüm tã nehâr

60. Böyle hÿlyâlar ider encüm-şümâr

endām:

1. **endāmına:-ı, -na**

Gazel 13

Mısra: **6**

Boy, pos.

5. Seyr it ol serv-i çemenzâr-ı cemâlũñ ne güzel

6. Uymış endāmına gül-câme-i behcet kıt kıt

2. **endāmı:-ı**

Gazel 90

Mısra: **6**

Boy, pos.

5. Olsa hayret-zede-i ‘aksi ‘aceb mi mir’ât

6. Gerdeni şâf o perî-şüretũñ endāmı güzel

endām-ı yâr:

1. **endām-ı yâre:-e**

Gazel 2

Mısra: **7**

Sevgilinin boyu.

7. Hayretle âyîne bakıp endām-ı yâre dir

8. Billürdan dökülme cesed söylerüm saña

endāze:

1. **endāzeden:-den**

Gazel 124

Mısra: **2**

Bez, kumaş gibi şeyleri ölçmekte kullanılan ve çarşı arşını da deneni 65 santim uzunluğunda ölçü.

1. Mîve-çîn-i kām olur dil bir nihâl-i tâzeden

2. Kâle-i vaşf-ı kıddi bîründur endāzeden

endîşei:

1. endiŕe:**Gazel 104**

Mısra: 4

Kaygı, tasa, gam, keder.

3. Hâhem ki bâr-ı diger gîrem reh-i harâbât

4. Endiŕe zi-ŕarf-ı mâl u telef ne-dârem

endiŕe-i peymân-ŕikenân:**1. endiŕe-i peymân-ŕikenân:****Gazel 24**

Mısra: 4

Yemin bozan kaygı.

3. Peymâne-keŕân-ı gam-ı hicrân olan ‘uŕŕâk

4. Endiŕe-i peymân-ŕikenân eylemesünler

endüh-ı cihân:**1. endüh-ı cihân:****Kaside 4**

Mısra: 43

Dünyanın kederi.

43. Ğam u endüh-ı cihân nâıka-bend oldı baña

44. Nâr-ı hırmân-ı emâni cigerüm itdi kebâb

enfâs-ı Mesîhâ:**1. enfâs-ı Mesîhâ:****Kaside 5**

Mısra: 1

Hız. İŕâ'nın ölüleri diriltten nefesleri, can bahŕeden nefesleri.

1. Neŕr olmada enfâs-ı Mesîhâ Yeñiŕehr'e

2. Güyâ ki nüzül eyledi 'İŕâ Yeñiŕehr'e

engüŕt:**1. engüŕt:****Tahmis 2**

Mısra: 30

Parmak.

29. Ben didikçe böyle kim kıldı Nedîm'i nâ-tüvân

30. Göŕer engüŕt ile meclisdeki mînâ seni

engüŕt-gezân:

1. **engüşt-gezân:**

Kaside 6

Mısra: 18

Parmak ısırınlar.

17. Düşürüp hayrete yek-ser bülagâ-yı 'aşrı

18. Oldılar güş idicek cümlesi engüşt-gezân

engüşt-i tedbîr:

1. **engüşt-i tedbîrümmedür:-üm, -de, -dür**

Gazel 37

Mısra: 4

Önlem parmağı II kontrolde olma.

3. Almışum mülk-i cünün-ı 'aşkı zîr-i destüme

4. Hall-i işkâl-i hıred engüşt-i tedbîrümmedür

engüşt-nümâ:

1. **engüşt-nümâyisek:-y, -i, -se, -k**

Gazel 54

Mısra: 13

Parmakla gösterilen, meşhur.

13. 'Aceb mi nazmda engüşt-nümâyisek 'İzzet

14. Füyüzi hâtem-i 'âlî-cenâbdan aluruz

enîn:

1. **enîn:**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

İnilti, inlemek.

17. Kaldım şeb-i firâkda âh u enîn ile

18. Yâ Rabb kavuşdur ol şanem-i meh-cebîn ile

enîn id:

1. **enîn ider:-er**

Gazel 95

Mısra: 9

İnlemek.

9. Nağme degül enîn ider dilde ne-hufte derdi var

10. Ol ten-i zerd dâğ dâğ 'aşka yeter nişân-ı ney

enîn-i rebâb:

1. **enîn-i rebâbdan:-dan**

Gazel 54

Mısra: 1

Sazın inleyişi.

1. Ne nâydan ne enîn-i rebâbdan aluruz
2. Nevâ-yı sūzişi murğ-ı kebâbdan aluruz

envâ´-ı miḥnet:

1. **envâ´-ı miḥnetden:-den**

Gazel 132

Mısra: 6

Çeşitli sıkıntı.

5. Bu mertebede külfet-i ğurbet çekilir mi
6. Bi´llâh uşanmaz mısın envâ´-ı miḥnetden

envâr:

1. **envâr:**

Kaside 3

Mısra: 18

Aydınlıklar.

17. Dâdger-i dâver-i zîşân ki fūrūğ-ı ´adli
18. Z̄ulmet-âbâd-ı eḳâlimi ider pūr envâr

2. **envârı:-ı**

Kaside 5

Mısra: 14

Parıltı.

13. Bir şema´ ki pervânesi hūrşîd-i cihân tâb
14. Envârı fūrū-tâfte her cā Yeñişehr´e

3. **envâr:**

Gazel 109

Mısra: 1

Nurlar, aydınlıklar.

1. Bezm-i taḥkîkde çün neşr ider envâr ḳasem
2. Z̄ulmet-i kizbe virür raḥne-i dīvâr ḳasem

envâr-ı cebîn:

1. **envâr-ı cebîni:-i**

Kaside 5

Mısra: 32
Alnının ışığı.

31. Hem-ıynet-i hür oldığın ol pāk-nijādın
 32. Envār-ı cebīni ider ĩmā Yeñişehir'e

envār-ı du'ā:

1. **envār-ı du'ādan:-dan**

Kaside 10

Mısra: 41

Duaların nurları, ışıkları.

41. Kāfiye tengdür envār-ı du'ādan 'İzzet
 42. Tab'ı reşk-āver-i ser-çeşme-i hür eyleyelüm

envār-ı zekā-yı nuşret:

1. **envār-ı zekā-yı nuşret:**

Kaside 1

Mısra: 12

Yardımanın zekasının ışığı.

11. Maḥv olup hep eşer-i zulmet-i deycūr-ı fiten
 12. 'Alemleri kapladı envār-ı zekā-yı nuşret

Enver:

1. **Enver:**

Gazel 142

Mısra: 15

Enver, kişi ismi.

15. Enver ü 'ākif ü ḥāmī vü Lebībā var iken
 16. Ḥāmuşī ṭavr-ı Edībāne gelür ḥāṭuruma

erbāb:

1. **erbābına:-ı, -n, -a**

Kaside 6

Mısra: 12

Bir işten iyi anlayan, o işte becerikli, usta, mâhir olan kimse.

11. Sāha-i ma'nide itdükte tek ü tāza şurū'
 12. Hüner erbābına teng oldu fezā-yı cevalān

2. **erbābınıñ:-ı, -nuñ**

Kaside 8

Mısra: **54**

Bir işten iyi anlayan, o işte becerikli, usta, mâhir olan kimse.

53. Odur haqqâ güher-senc-i ma'ârif şâhib-i temyîz

54. Mu'ayyendür hüner erbâbınuñ nezdinde miqđarı

3. erbâbı:-ı

Gazel 64

Mısra: **18**

Bir işten iyi anlayan, o işte becerikli, usta, mâhir olan kimse.

17. Kıadr-i sülhanum cevheriyân-ı hüner añlar

18. 'İzzet yine erbâbı ider rağbet-i elmâs

erbâb-ı belâğat:

1. erbâb-ı belâğat:

Kaside 6

Mısra: **126**

Etkili söz söylemenin ustası.

125. Gerçi bir şâ'ir-i pâkize-edâ-yı 'aşrum

126. Şâhid-i tab'uma erbâb-ı belâğat hayrân

erbâb-ı belâğat:

1. erbâb-ı belâğatda:-da

Kaside 11

Mısra: **6**

Etkili söz söylemenin ustası.

5. Nâ-şenîde suhân-ı tâze-zuhûr

6. Kıor mı erbâb-ı belâğatda şu'ür

erbâb-ı hüner:

1. erbâb-ı hüner:

Kaside 3

Mısra: **28**

Hüner sahipleri.

27. Vaşfinuñ biñde birin eyleyemez zîb-i sûtür

28. Yazsa erbâb-ı hüner midhatini leyl ü nehâr

2. erbâb-ı hüner:

Gazel 56

Mısra: **5**

Hüner sahipleri.

5. Ser-fürü eylemez erbâb-ı hüner nâ-dâna
6. Ağniyâ pîş-i esâfilde zemîn-bûs olmaz

erbâb-ı mahabbet:

1. **erbâb-ı mahabbet:**

Gazel 123

Mısra: 6

Aşk sahibi, aşık.

5. Bir güzel kim ola şad şive ile cilve-nümâ
6. Eylemez mi anı erbâb-ı mahabbet taḥsîn

eren:

1. **erenlerden:** *-ler, -den*

Gazel 17

Mısra: 9

Ermiş, veli.

9. Erenlerden ben istimdâdı kesmem 'İzzetâ bir dem
10. Baña bu zür-ı ṭab'ı himmet-i pîrân ider îrâs

erġanun:

1. **erġanunumu:** *-um, -ı*

Gazel 89

Mısra: 4

(Fa.) Org, kiliselerde çalınan büyük çalgı.

3. Mızrâb-ı şevkle n'ola dil olsa pür-fiġân
4. İñletdi erġanunumu bir ṭıfl-ı ḥurde-sâl

2. **erġanûn:**

Gazel 95

Mısra: 12

(Fa.) Org, kiliselerde çalınan büyük çalgı.

11. Fehm idemezdi mey-keşân-ı mantık-ı ṭayr remzini
12. Çengile erġanûn eger olmasa tercemân-ı ney

erre-be-sân:

1. **erre-be-sân:**

Kaside 6

Mısra: 34

Şöhret için bıçkı II şöhreti arttıran.

33. Zāları zīver-i iklīl-i belāgat ammā
34. Sīnlerde ser-i ḥüssādı keser erre-be-sān

es:

1. esse:-se

Kaside 13

Mısra: 25

Esmek.

25. Bād-ı luṭfuñ esse külḥandan yaña
26. Verd-i aḥmerveş bulur aḥker nemā

esās-ı kaşr-ı tarab:

1. esās-ı kaşr-ı tarabda:-da, -

Gazel 38

Mısra: 10

Sevinç köşkünün temeli.

9. Ḥalel-pezir-i fenā eyler ānı seyl-i gumūm
10. Esās-ı kaşr-ı tarabda beḳā mı var yoḳdur

esbāb-ı zevk:

1. esbāb-ı zevk:

Kaside 9

Mısra: 35

Zevkin sebepleri.

35. Hemān esbāb-ı zevk olsun müheyyā
36. Ki vaḳt ü ‘ayş ü ‘işret muḡtenemdür

esb-i dil-i zebūn:

1. esb-i dil-i zebūnumı:-um, -ı

Gazel 89

Mısra: 8

Güçsüz gönlün atı II gönül.

7. Mizmār-ı ney-süvāri-i naḥvetde yordı pek
8. Esb-i dil-i zebūnumı bir tıfl-ı ḥurde-sāl

esb-i harūn-ı nigh:

1. esb-i harūn-ı nighüñ:-üñ

Gazel 83

Mısra: 10

Bakışının inatçı atı II bakış.

9. Pāy-māl-ı sitem itme meded üftādelerüñ
10. Sürme ey şāh-suvār esb-i ḥarūn-ı nıgehüñ

esb-i hayāl:

1. esb-i ḥayāle:-e

Kaside 10

Mısra: 3

Hayal atı.

3. İdüp irḥā-yı ‘inān esb-i ḥayāle demdür
4. Yine cevlān-zede-i dīde-i mūr eyleyelüm

esb-i iclāl:

1. esb-i iclālīne:-i, -n, -e

Kaside 4

Mısra: 24

Büyüklik atı.

23. O civān-baḥt-ı felek-pāye ki bindükçe olur
24. Esb-i iclālīne cirm-i meh-i nev sīm rikāb

esb-i leng-i fikret:

1. esb-i leng-i fikretimüz:-imüz

Gazel 35

Mısra: 14

Düşüncenin topal atı.

13. ‘İzzet Beg’ üñ semend-i ḥayāliyle ‘İzzetā
14. Hıç esb-i leng-i fikretimüz hem-‘inān mıdur

esb-i şabā:

1. esb-i şabāya:-y, -a

Gazel 140

Mısra: 7

Saba rüzgarının atı.

7. Būy-ı gülüz esb-i şabāya süvār
8. Rūy-be-rāh-ı seferüz sū-be-sū

esb-i ṭab‘-ı reh-vār:

1. esb-i ṭab‘-ı reh-vārı:-ı

Kaside 8

Mısra: 32

Sarsmadan yürüyen binek hayvanı yaradılışlı at II sevgili.

31. Sen ol eşheb-süvâr-ı 'arşagâh-ı ma'rifetsüñ kim
32. Eger mihmîzleseñ bir kerre esb-i tab'-ı reh-vârı

eşef:

1. eşef:

Gazel 73

Mısra: 2

Ar. Hüzün, gam.

1. Ey dîdeleri nergis-i bâğ-ı şeref Eşref
2. Dil-ğastelerüñ öldürür âhir eşef Eşref

2. eşef:

Gazel 104

Mısra: 8

Ar. Hüzün, gam.

7. Pîrâhen-i sefidî çeşmem be-ber-keşide'st
8. Ya'kûb'em u zi-hecr-i Yûsuf eşef ne-dârem

eşer:

1. eşer:

Kaside 13

Mısra: 69

Eser, iz.

69. Var mı sende mîrzâlıkdan eşer
70. Kîseñ içre bulunur mı sîm ü zer

2. eşeri:-i

Gazel 151

Mısra: 6

Eser, iz.

5. Baqıcak âyine-i rüyuña ben hayretle
6. Dir idüñ 'aql eşeri yok mı bu bî-hüşumda

3. eşerine:-i, -n, -e

Gazel 155

Mısra: 17

Eser, iz.

17. Düşüp Râmiz Efendi eşerine semt-i tegazzülde
18. 'Abeşdür hâme-i bî-miknetüñ 'İzzet tekâ-püsü

eşer eyle:

1. eşer eyler:-r

Gazel 66

Mısra: 7

Tesir etmek, etki etmek.

7. Ne tır-i āh eşer eyler ne nāle vü feryād

8. Begüm senüñ dil-i saħtuñ meger ki seng olmuş

eşer-i 'İzzet-i nālān:

1. eşer-i 'İzzet-i nālāna:-a

Gazel 75

Mısra: 14

İnleyen İzzet'in eseri.

13. Siħr-i Hārūt ile i'cāz-ı Mesīhā'yı alup

14. Eşer-i 'İzzet-i nālāna ĸodı şıve-i ĸaħħ

eşer-i kıl-k-i müŝır-i āgāh:

1. eşer-i kıl-k-i müŝır-i āgāh:

Kaside 11

Mısra: 10

Bilen askerın kaleminin eseri.

9. Zāde-i ŧab'-ı vezır-i Cem-cāh

10. Eşer-i kıl-k-i müŝır-i āgāh

eŝer-i meŝhūr:

1. eŝer-i meŝhūrı:-ı

Gazel 21

Mısra: 14

Ünlü eser.

13. İtmişim gevhher-eş'āruñı ben istiħfāf

14. Dimiŝim ŝöhrete deĝmez eŝer-i meŝhūrı

eşer-i şevk ü neŝāt:

1. eşer-i şevk ü neŝāt:

Kaside 4

Mısra: 11

İstek ve sevincin izi.

11. ĸalmamıŝdı birimizde eşer-i şevk ü neŝāt

12. ĸaħħ bilür kim bizi ye's itmişidi isti'āb

eŝer-i sūz-ı iftirāk:

1. eŝer-i sūz-ı iftirāk:

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Ayrılık ateşinin izi.

1. Kār itdi cānuma eŝer-i sūz-ı iftirāk
2. Günden güne ‘alevleniyor nār-ı iŝtiyāk

eŝer-i zulmet-i deycūr-ı fiten:

1. eŝer-i zulmet-i deycūr-ı fiten:

Kaside 1

Mısra: 11

Fitneler karanlığının karanlık eseri.

11. Maḥv olup hep eŝer-i zulmet-i deycūr-ı fiten
12. ‘Alemler kapladı envār-ı zekā-yı nuşret

eskit:

1. eskitdi:-di

Gazel 129

Mısra: 14

Eskimiş duruma getirmek II yıpratmak.

13. Çekmekdeyüz ol seng-dilüñ bār-ı cefāsın
14. Eskitdi bizi gayrı ezāsı Yenişehir’in

esmā-i seng-i behrever:

1. esmā-i seng-i behreverdür:-dür

Gazel 155

Mısra: 14

Ölmüş kişi.

13. İzāfetle temevvül kesbi der mi her tehī-hemyān
14. Faqat esmā-i seng-i behreverdür māl ile zūsı

eŝnā:

1. eŝnālarda:-lar, -da

Kaside 1

Mısra: 15

Ar. Vakit.

15. Āŝnā-rūluğa meyl itdi bu eŝnālarda
16. Büt-i nāziŝ-ger-i bī-gāne-edā-yı nuşret

eŝnā-vı tekellüm:

1. **ešnā-yı tekellümde:-de**

Gazel 71

Mısra: 11

Konuşma sırasında.

11. Gerçi ešnā-yı tekellümde tebessümler ider
12. Kimsenüñ yanına yaklaşmıyor ammā hāfız

esrar:

1. **esrardan:-dan**

Gazel 4

Mısra: 8

Sırlar, gizler.

7. Ehl-i dile hemîşe cefā ‘ādetüñ midür
8. Ey çarḥ-ı sifle söyle bu esrardan baña

2. **esrāra:-a**

Kaside 17

Mısra: 32

Sırlar, gizler.

31. Çokdan oldu sizi de görmeyeli pinhānī
32. Şimdi geldüm kim olur ğayrı bu esrāra ḥabīr

3. **esrārı:-ı**

Gazel 42

Mısra: 3

Sırlar, gizler.

3. Gencīne kıl derūnuña esrārı yek-be-yek
4. Şanduka kâle ḳonmasa ḳat ḳat şığışmıyor

esrār-ı nihān:

1. **esrār-ı nihānı:-ı**

Gazel 160

Mısra: 9

Gizli sırlar.

9. Künt-i kenzin olur esrār-ı nihānı hep fāş
10. ‘İzzetā ben gibi bir daḥme mi var açma beni

esİR ol:

1. **esİR oldı:-dı**

Kaside 17

Mısra: 12

Esir olmak, köle olmak.

11. Didüm ey pādşāh-ı tahtgeh-i kişver-i cān
12. Şimdi mi oldı kuluñ küşe-i vahdetde esir

esir-i belā:

1. esir-i belā:

Gazel 34

Mısra: 2

Derdin kölesi.

1. Sipāh-ı haṭṭ-ı nev-i dil-rübā yeñiçeridür
2. Bizi iden hep esir-i belā yeñiçeridür

esir-i dide-i ahü:

1. esir-i dide-i ahü:

Gazel 44

Mısra: 2

Ceylanın gözlerinin kölesi II gönül.

1. Etḫāl-ı mektebün o perī şehsüvārıdur
2. Diller esir-i dide-i ahü şikārıdur

esir-i nām:

1. esir-i nām:

Gazel 66

Mısra: 12

Şöhretin kölesi.

11. Bizüz o rind-i ser-āzādeler ki yok bizden
12. Esir-i nām u giriftār-ı kayd-ı neng olmuş

esir-i pister:

1. esir-i pister:

Kaside 7

Mısra: 30

Döşeğin kölesi.

29. Belki şihhat buluruz biz de biraz cānlanuruz
30. Derd-i hasret niçe bir itsün esir-i pister

esir-i şāh-ı melāhat-serir:

1. esir-i şāh-ı melāhat-serir:

Gazel 130

Mısra: 2

Güzellik tahtının padişahının kölesi II gönül.

1. Dildādelendi dil-şikenüm dil-pezīr iken
2. Oldı esīr-i şāh-ı melāḥat-serīr iken

eski:

1. eski:

Kaside 6

Mısra: **106**

Kadim, evvelki, önceki.

105. Yeñiden tazeledi kâ'ide-i mekremeti
106. Mişl-i ḥātem-i ṭayy olmışıdi eski yalān

2. eski:

Tahmis 6

Mısra: **28**

Önceki, çok önceden beri var olan.

27. Nev-resān içresin alduñ yine meydānı bu gün
28. 'İzzet' üñ eski kuluñdur şād kıl ānı bu gün

3. eskilere:-ler, -e

Gazel 34

Mısra: **11**

Önceki, çok önceden beri var olan.

11. Uşandum eskilere iltifātdan şimdi
12. Benüm begendicigüm meh-liqā yeñiçeridür

es:

1. es:-üip

Gazel 44

Mısra: **12**

Havanın bir yönden bir yöne akması, rüzgâr olmak.

11. Dün gülsitān-ı kūyına itdüñ şabā güzer
12. Ğayrı esüp savurmaların rüzgāridur

eşheb-i ṭab'-ı girān-cünbüs:

1. eşheb-i ṭab'-ı girān-cünbüşe:-e

Kaside 10

Mısra: **32**

Kıymetli eğlencenin karakterinin alaca atı II yalan söz söyleme.

31. Sāḥa-i vaşf-ı cemilüñde ḳalursa 'āciz
32. Eşheb-i ṭab'-ı girān-cünbüşe zūr eyleyelüm

eşheb-süvâr-ı 'arşagâh-ı ma'rifet:

1. eşheb-süvâr-ı 'arşagâh-ı ma'rifetsüñ:-süñ

Kaside 8

Mısra: 31

Hüner dünyasının süvarisi.

31. Sen ol eşheb-süvâr-ı 'arşagâh-ı ma'rifetsüñ kim

32. Eger mihmîzleseñ bir kerre esb-i şab'-ı reh-vârı

eş'âr:

1. eş'ârını:-ı, -n, -ı

Gazel 40

Mısra: 13

Şiirler.

13. 'İzzet 'arz itmege eş'ârını mânend-i Necîb

14. Nükte-fehm-i sühan-ı nâdire-sencân ister

2. eş'âra:-a

Gazel 113

Mısra: 11

En iyi şair.

11. Eş'âra gâzel söylemege tevbelüyüm lîk

12. 'İzzet kalem-i nâdire-perdâza kapıldum

3. eş'âra:-a

Gazel 146

Mısra: 1

Şiirler.

1. Yine demdür ki ser-âgâz idelüm eş'âra

2. Der-i endişemüzi bâz idelüm eş'âra

4. eş'âra:-a

Gazel 146

Mısra: 2

En iyi şair.

1. Yine demdür ki ser-âgâz idelüm eş'âra

2. Der-i endişemüzi bâz idelüm eş'âra

5. eş'âra:-a

Gazel 146

Mısra: 4

En iyi şair.

3. O da meydān-ı belāgatda mübāriz görsün
4. Kuvvet-i ṭab‘umuz ibrāz idelüm eş‘āra

6. eş‘āra:-a
Gazel 146
Mısra: 6
En iyi şair.

5. Uçurup kâğıd-ı bād-ı hüneri şan‘atla
6. şafhayı şehper-i pervāz idelüm eş‘āra

7. eş‘āra:-a
Gazel 146
Mısra: 8
En iyi şair.

7. ‘Ākıbet dāmenini çekdi niyāze düşdük
8. Sākit olmağla didük nāz idelüm eş‘āra

8. eş‘āra:-a
Gazel 146
Mısra: 10
En iyi şair.

9. Hāne-i hātır-ı fātırda olursa mihmān
10. ‘İzzet ikrām ile ‘izāz idelüm eş‘āra

9. eş‘ār:
Gazel 147
Mısra: 13
Şiirler.

13. ‘İzzet gazel mi söylenür eş‘ār mı olur
14. Āşār-ı ṭab‘-ı ḥusrev-i sihr-āver üstüne

eş‘ār-ı Fevzī-i sühan-ārā:

1. eş‘ār-ı Fevzī-i sühan-ārā:
Kaside 18
Mısra: 4
Güzel söz söyleyen Fevzi'nin şiirleri.

3. Rāmiz rumūz-ı fenn-i belāgatda bī-‘adīl
4. Eş‘ār-ı Fevzī-i sühan-ārā garībdür

eşk:

1. eşk:
Terkib-bend 1

Mısra: **48**
Gözyaşı.

47. Dūd-ı derūnum itse şu'ūd āsmāna dek
48. Çeşm-i felekden eşk aqıdur hākdāne dek

2. eşke:-e

Kaside 17
Mısra: **36**
Gözyaşı.

35. Yandı şabrum o zamān eyledüm āgāz baña
36. Eyleyüp dīdelerüm eşke bedel hūn taqtır

3. eşkümüz:-ümüz

Gazel 57
Mısra: **11**
Gözyaşı.

11. Yād-ı nev-hīz-i hatıyla eşkümüz rīzān olup
12. Sebze-i müjgānımız terdür şehāb altundayuz

4. eşküm:-üm

Gazel 64
Mısra: **3**
Gözyaşı.

3. İrāş-ı neşāt itmez idi eşküm o yāre
4. Tefrīh-i fu'ād olmazsa hāşiyet-i elmās

eşk-i çeşm:

1. eşk-i çeşmüm:-üm

Gazel 120
Mısra: **9**
Gözyaşı.

9. Dökülsün eşk-i çeşmüm aña yanmam murğ-ı dil zīrā
10. Kebāba döndi şimdi nār-ı aşkuñ işti'ālūñden

eşk-i dīde:

1. eşk-i dīde:

Terkib-bend 1
Mısra: **5**
Gözyaşı.

5. Ey eşk-i dīde sen dağı cüş eylemez misin
6. Çün seyl çağlamaz mı hurüş eylemez misin

eşk-i firāvān:**1. ešk-i firāvān:****Gazel 39**Mısra: **8***Bol gözyaşı.***7.** Yenbū[‘]-1 dilden eyleyerek cūş dem-be-dem**8.** Mīzāb-1 çeşme ešk-i firāvān gelür gider**eşk-i tazallüm:****1. ešk-i tazallüm:****Gazel 105**Mısra: **4***Sızlanma gözyaşı.***3.** Sen taze nihāl-1 çemenistān-1 cefānuñ**4.** Pâyuna dem-ā-dem dökilür ešk-i tazallüm**eşk-i ter:****1. ešk-i terüm:-üm****Gazel 90**Mısra: **14***Taze gözyaşı, her an dökülen gözyaşı.***13.** ‘İzzetā yār ile hengām-1 mülākātumda**14.** Naql ider ešk-i terüm aña ser-encāmı güzel**eşküfte:****1. ešküfte:****Gazel 143**Mısra: **9***Açılmış.***9.** Baq lāleler ešküfte tarāvetle efendüm**10.** Al cāmı ele def[‘]-i humār-1 elem eyle**Eşref:****1. Eşref:****Kaside 16**Mısra: **14***Eşref, kişi ismi.*

13. Açıp gonce-dehānun evvel Aḥmed
14. Dir ey Eşref nedür sende bu gül-ḥad

2. Eşref:

Kaside 16

Mısra: 15

Eşref, kişi ismi.

15. Döner Eşref de dir Aḥmed güzelsin
16. Güzeller içre şūḥ-ı bī-bedelsin

3. Eşref'üm:-üm

Kaside 16

Mısra: 17

Eşref, kişi ismi.

17. O da dir Eşref'üm yokdur nazırın
18. Beni yakdı kelām-ı dil-pezīrin

4. Eşref:

Kaside 16

Mısra: 19

Eşref, kişi ismi.

19. O dem Eşref aña dir bāreka'llāh
20. Ser-āmedsin sen Aḥmed kışşa kütāh

5. Eşref:

Kaside 16

Mısra: 39

Eşref, kişi ismi.

39. Dir Eşref aña Aḥmed olma ğam-ḥvār
40. Seni dünyāda ben hiç eylemem zār

6. Eşref:

Kaside 16

Mısra: 46

Eşref, kişi ismi.

45. Bu sözlerden añı şanma cefākār
46. Dime Eşref imiş ğāyetde ğaddār

7. Eşref:

Kaside 16

Mısra: 63

Eşref, kişi ismi.

63. Öpüp Eşref añun çeşm-i siyāhuñ
64. İder işkeste hem taraf-ı külāhuñ

8. Eşref:

Gazel 73

Mısra: 1

Eşref, kişi ismi.

1. Ey dīdeleri nergis-i bāğ-ı şeref Eşref
2. Dil-ḥastelerüñ öldürür āḥir esef Eşref

9. Eşref:

Gazel 73

Mısra: 2

Eşref, kişi ismi.

1. Ey dīdeleri nergis-i bāğ-ı şeref Eşref
2. Dil-ḥastelerüñ öldürür āḥir esef Eşref

10. Eşref:

Gazel 73

Mısra: 4

Eşref, kişi ismi.

3. Dür-i dehenüñde dür-i dendāñunı görmüş
4. Ḥayretle açup ağzını kalmış şadef Eşref

11. Eşref:

Gazel 73

Mısra: 6

Eşref, kişi ismi.

5. Çeşmüm ne ‘aceb girye ile perdelenürse
6. Deryāda olur mevc-i pey-ā-pey ile kef Eşref

12. Eşref:

Gazel 73

Mısra: 8

Eşref, kişi ismi.

7. Pāy-efgen olan dā`ire-i ‘aşkuña bir kez
8. Ellerle döger sīnesini hem-çü def Eşref

13. Eşref:

Gazel 73

Mısra: 10

Eşref, kişi ismi.

9. Cellād-ı nigāhuñ baña bīm-āver olursa
10. Bir süydan ebrū çağırur lā-teḥaf Eşref

14. **Eşref:**

Gazel 73

Mısra: 13

Eşref, kişi ismi.

12. . İzzet güherin şarf ideyor āl-ı Resül'e
13. Bildüm ki degül mā'il ü semt-i seref Eşref

15. **eşrefüm:-üm**

Gazel 101

Mısra: 6

En şerefli.

5. Ey benüm lehceciği mehçeciğim
6. Eşrefüm aḥter-i tābendeciğim

16. **eşrefüm:-üm**

Gazel 106

Mısra: 1

En şerefli.

1. Eşrefüm ḡonce-i n'eşküfte-i bāḡ-ı şerefüm
2. Levḥa-pīrā-yı neseb-nāme-i şāh-ı necefüm

17. **eşrefüm:-üm**

Gazel 107

Mısra: 1

En şerefli.

1. Eşrefüm 'āleme āşüb-figendür nigeḥüm
2. Bir 'aceb 'arbede-engīz fitendür nigeḥüm

18. **Eşref'dür:-dür**

Gazel 123

Mısra: 11

Eşref, kişi ismi.

11. Eşref-i cümle-i ḥübān-ı cihān Eşref'dür
12. Şeref-i zātına itmekde şerāfet taḥsīn

Eşref-i 'āşık-firīb:

1. **Eşref-i 'āşık-firībüm:-üm**

Kaside 16

Mısra: 9
Aşıkları kandıran Eşref.

9. Huşûsa Eşref-i 'âşık-firîbüm
 10. Müsellem şivekârîde Necîb'üm

Eşref-i bî-mişl ü hemtâ:

1. Eşref-i bî-mişl ü hemtâ:

Kaside 16

Mısra: 3

Eşsiz ve benzersiz Eşref.

3. Birisi Eşref-i bî-mişl ü hemtâ
 4. Ki fenn-i nâz u istignâda yek-tâ

eşref-i cümle-i hûbân-ı cihân:

1. eşref-i cümle-i hûbân-ı cihân:

Gazel 123

Mısra: 11

Dünya güzellerinin hepsinin en şereflişi.

11. Eşref-i cümle-i hûbân-ı cihân Eşref'dür
 12. Şeref-i zâtına itmekte şerâfet taḥsîn

etfâl-ı mekteb:

1. etfâl-ı mektebûñ:-üñ

Gazel 44

Mısra: 1

Okul çocukları.

1. Etfâl-ı mektebûñ o perî şehsüvâridur
 2. Diller esîr-i dîde-i âhû şikâridur

etfâl-ı nev-resîde:

1. etfâl-ı nev-resîdelere:-ler, -e

Gazel 25

Mısra: 3

Yeni yetişmiş çocuklar II sevgili.

3. Etfâl-ı nev-resîdelere düşdi gönlümüz
 4. Bâğ-ı hevesde bitdi yine nev-nihâller

etrâf-ı çemenzâr:

1. etrâf-ı çemenzârı:-ı

Kaside 8

Mısra: 12
Çimenliğin etrafı.

11. Gülistānda eser yerinde yeller verd-i şad-bergūn
12. Tıttupdur buz çiçeği şimdi etrāf-ı çemenzārı

etvār:

1. etvāruñi: -uñ, -ı
Gazel 123
Mısra: 8
Tavırlar, davranışlar.

7. Var iken sende efendüm bu edā-yı şīrīn
8. Ehl-i diller ider etvāruñı elbet taḥsīn

etvār-ı Ahmed:

1. etvār-ı Aḥmed'i: -i
Gazel 3
Mısra: 6
Ahmet'in tavırları.
5. Gel şimdi nev-resān-ı Yeñişehr'e kıl nigāh
6. Seyr it edā-yı Eşref'i etvār-ı Aḥmed'i

evc-i eflāk:

1. evc-i eflākde: -de
Gazel 53
Mısra: 8
Göklerin en yüksek mertebesi.
7. Zühre'nün çaldığı 'uşşāka nevā perdesidür
8. Evc-i eflākde meşq itdi meger nālelerüm

evc-i selāmet:

1. evc-i selāmetde: -de
Gazel 136
Mısra: 3
Mutluluğun en yücesi II aşık olmadan önceki zaman.
3. Pervāz iderken evc-i selāmetde 'ākıbet
4. Kıldı şikenc-i zūlfini murğ-ı dil āşiyān

evc-i tecerrüd:

1. **evc-i tecerrüdde:-de**

Gazel 113

Mısra: 3

Soyutlanmanın, Allah'a yönelmenin uç noktası.

3. Āzāde idüm evc-i tecerrüdde uçardum

4. Gör kıydı mı kim pençe-i şeh-bāza kıpıldum

ev:

1. **ev:**

Gazel 139

Mısra: 16

Ev, mekan.

15. Sāde-rūlarla isteyen ūlfet

16. Ser-i kūyunda kıalur istemez ev

2. **eve:-e**

Gazel 151

Mısra: 2

Ev, mekan.

1. Tıfl iken dađı geęen yıl seni āgūşumda

2. Uyudur da götürürdüm eve ben dūşumda

evhām:

1. **evhām:**

Kaside 7

Mısra: 79

Kuşkular, kuruntular.

79. Tab´-ı çāpük-rev-i men gerdine irmez evhām

80. Līk meydān-ı medīhūñde senūñ pehnāver

evkāt:

1. **evkātını:-ı, -n, -ı**

Gazel 139

Mısra: 13

Vakitler, zamanlar.

13. ‘Abeş evkātını izā´a iden

14. Dem-i ħarmen ne ħınța gördi ne cev

evrād:

1. evrād:

Gazel 59

Mısra: 9

Her zaman yinelenen dua.

9. Tekyede herkese şeyh virse de evrād

10. Biz de bezme gelene sāgar-ı raḥşān virürüz

evşāf:

1. evşāfi:-ı

Kaside 1

Mısra: 57

Vasıflar, özellikler.

57. Nāfe-i ḥulḳunuñ evşāfi yazıldıķça olur

58. Zülf-i müşgīn-i sūḥān ğāliye-sāy-ı nuşret

2. evşāfını:-ı, -n, -ı

Kaside 2

Mısra: 39

Vasıflar, özellikler.

39. Ne mümkin eylemek evşāfını anuñ ta‘dād

40. Meger ki ‘acz ile bir nebze idelüm meşṭūr

3. evşāfuñ:-uñ

Kaside 8

Mısra: 25

Vasıflar, özellikler.

25. Bu resme ḳudsiyān zīb-i zebān eylerler evşāfuñ

26. Semāvāt üzre sebḳat eyledikçe zıkr-i eṭvārı

4. evşāfuñ:-uñ

Kaside 9

Mısra: 96

Vasıflar, özellikler.

95. Ne mümkin mevce-i deryā-yı iḥşā

96. Senüñ evşāfuñ andan şanma kemdür

evşāf-ı güzīn:

1. evşāf-ı güzīnüñ:-üñ

Kaside 7

Mısra: 57

Seçilmiş nitelikler.

57. Böyle i‘lān ider evşāf-ı güzīnūñ dehre
58. Nüktedān-ı hünermend-i ma‘ārif-perver

evşāf-ı hamīde:

1. evşāf-ı hamīde:

Kaside 11

Mısra: 20

Övülmüş nitelikler.

19. Eylemiş zāt-ı güzīninde hudā
20. Nice evşāf-ı hamīde ibda

evşāf-ı pāk:

1. evşāf-ı pākine: -i, -n, -e

Kaside 2

Mısra: 55

Temiz nitelikler.

55. İder bu vechle evşāf-ı pākine āgāz
56. Sühanverān-ı cihān nükte-perverān-ı dühür

evvel:

1. evvel:

Kaside 16

Mısra: 13

Önce.

13. Açıp gonce-dehānun evvel Aḥmed
14. Dir ey Eşref nedür sende bu gül-ḥad

evzā-ı küstāhāne:

1. evzā-ı küstāhānemüz: -müz

Gazel 112

Mısra: 13

Küstahça haller.

13. Mest idüm evzā-ı küstāhānemüz itmiş zuhūr
14. Yoḥsa bir ferd ile meclisde cidālum yok benüm

ey:

1. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Seslenme edati.

5. Ey eşk-i dāde sen dahı cūş eylemez misin
6. Çün seyl çağlamaz mı hūrūş eylemez misin

2. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Seslenme edatı.

7. Kūy-ı nigāra eyler iseñ ey şabā güzer
8. Dil çīn-i perçemünde midür al getir haber

3. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 25

Seslenme edatı.

25. Ey hoş-dem-i vişālūne hem-bezm-i yār idüm
26. Geh şād-ı luṭf idüm gehi düşünām-ḫ̄ār idüm

4. ey:

Gazel 1

Mısra: 11

Seslenme edatı.

11. Ey büt-i nahvet perest-i deyr-i istiḡnā yine
12. Çīn-i ebrū cebhe zīb-i infī'āl olmış saña

5. ey:

Kaside 1

Mısra: 56

Seslenme edatı.

55. Dāver-i Cem-ḫademā āşaf-ı 'lī-himemā
56. Ey der-i bārgēh-i devleti cāy-ı nuşret

6. ey:

Tahmis 2

Mısra: 22

Seslenme edatı.

21. Bulmağičün gerd-i ālām u kudūretden necāt
22. Dön havuzlı bağçede ey şūḫ-ı memdūḫı'ş-şifāt

7. ey:

Tahmis 2

Mısra: 26

Seslenme edatı.

25. Böyle gösterdi baña ol kıdd-i müstesnâ seni
26. 'İzzetâyı böyle bî-tâkât kılan ey bî-emân

8. ey:

Gazel 3

Mısra: 1

Seslenme edatı.

1. Hoş geldün ey efâzıl-ı 'aşruñ ser-âmedi
2. Kim şibh ü mişlün 'âlem-i 'irfâna gelmedi

9. ey:

Gazel 4

Mısra: 8

Seslenme edatı.

7. Ehl-i dile hemîşe cefâ 'âdetün midür
8. Ey çarh-ı sifle söyle bu esrardan baña

10. ey:

Kaside 4

Mısra: 40

Seslenme edatı.

39. Āsafâ baħr-kefâ gevher-i dürc-i şerefâ
40. Ey ki müstağrak-ı cüy-ı ni'amı şeyhle şâb

11. ey:

Gazel 5

Mısra: 1

Seslenme edatı.

1. Ey serv-i hırâm-âver-i gülzâr-ı temâşâ
2. Ol cilve-zen-i küçe-i enzâr-ı temâşâ

12. ey:

Gazel 5

Mısra: 9

Seslenme edatı.

9. 'Āşıklarını bezmde ey şem'-i şeb-efrüz
10. Pervâne ider şu'le-i dîdâr-ı temâşâ

13. ey:

Kaside 5

Mısra: 48

Seslenme edatı.

47. Fahrü'l-fuzālā kāmīl-i memdūh-ıhıřālā
48. Ey ma'deleti rahmet-i Mevlā Yeñiřehr'e

14. ey:

Kaside 6

Mısra: 1

Seslenme edatı.

1. Ey 'uşarıd-meniş ey nükte-ver-i tāze-zebān
2. Ey sevād-ı rařamı sūde-i müřg-i 'irfān

15. ey:

Gazel 161

Mısra: 7

Seslenme edatı.

7. Hvāb-ı har-gūřına ey kebk-i hırām aldanma
8. Aç gözüñ sūfi ider hileyi rübāh gibi

16. ey:

Kaside 6

Mısra: 2

Seslenme edatı.

1. Ey 'uşarıd-meniş ey nükte-ver-i tāze-zebān
2. Ey sevād-ı rařamı sūde-i müřg-i 'irfān

17. ey:

Tahmis 6

Mısra: 5

Seslenme edatı.

5. Her yanüñ ey meh-liķā pertev şalar bir nürdur
6. Ğonce-i gülzārı dil-teng eyledi reşk-i femüñ

18. ey:

Kaside 7

Mısra: 66

Seslenme edatı.

65. Ma'den-i mekremetā hātem-i şayy-menķabetā
66. Ey kef-i cūdı iden dāmenimüz mařzen-i zer

19. ey:

Kaside 8

Mısra: 63

Seslenme edatı.

63. Güzāf u lāfı terk eyle du‘āya başla ey ‘İzzet
64. Şudā‘a bā‘iş olmuşdur kelāmun çünki ikşārı

20. ey:

Kaside 9

Mısra: 49

Seslenme edatı.

49. Lebūñ ey çāre-sāz-ı der[d]mendān

50. Marīz-i pister-i hicrāna emdür

21. ey:

Gazel 9

Mısra: 1

Seslenme edatı.

1. ‘İyddur ey nārven-kaç gey münāsibdür saña

2. Portağālī-cübbe leymūñi hātāyīden kabā

22. ey:

Gazel 9

Mısra: 3

Seslenme edatı.

3. Mū-miyāna tađ o sīmīn ħanceri ey māh-ı nev

4. Eyle ĩmā ya‘ni tīg-i ebrūvānuñ cā-be-cā

23. ey:

Gazel 9

Mısra: 14

Seslenme edatı.

13. ‘İzzet’e bir būsemi bilmem ne va‘d itmiş idūñ

14. Kıl kerem şimdi unutma vağtidür ey bī-vefā

24. ey:

Gazel 11

Mısra: 5

Seslenme edatı.

5. Bir kere de dimez misin ey şūĥ-ı bī-vefā

6. ‘Uşşāğ-ı cān-sipār ne ‘ālemedür ‘aceb

25. ey:

Gazel 11

Mısra: 7

Seslenme edatı.

7. Yarūñ lepiska perçemini ey şabā yine
8. Kıldūn mı tār ü mār ne ‘ālemedür ‘aceb

26. ey:

Gazel 12

Mısra: 12

Seslenme edati.

11. Kelleler germ olıcağ dal fes olup meclisde
12. Dök o gīsūları ey şāhid-i peymāne be-leb

27. ey:

Kaside 13

Mısra: 1

Seslenme edati.

1. Bāreka’ llāh ey hıdiv-i dād-ger
2. ‘Azzeke’ llāh ey müşīr-i pür-hüner

28. ey:

Kaside 13

Mısra: 2

Seslenme edati.

1. Bāreka’ llāh ey hıdiv-i dād-ger
2. ‘Azzeke’ llāh ey müşīr-i pür-hüner

29. ey:

Kaside 13

Mısra: 3

Seslenme edati.

3. Habbezā ey gevher-i baħr-i ‘atā
4. Merħabā ey dürr-i ‘ummān-ı seħā

30. ey:

Kaside 13

Mısra: 4

Seslenme edati.

3. Habbezā ey gevher-i baħr-i ‘atā
4. Merħabā ey dürr-i ‘ummān-ı seħā

31. ey:

Kaside 13

Mısra: 5

Seslenme edati.

5. Āferīn ey maḥzen-i cūd u kerem
6. Ey vezīr-i bī-naẓīr-i muḥterem

32. ey:

Kaside 13

Mısra: 6

Seslenme edatı.

5. Āferīn ey maḥzen-i cūd u kerem
6. Ey vezīr-i bī-naẓīr-i muḥterem

33. ey:

Kaside 13

Mısra: 32

Seslenme edatı.

31. Āşafā bahşende-i deryā-kefā
32. Ey melāz-ı ümmetān-ı Muşafā

34. ey:

Kaside 13

Mısra: 71

Seslenme edatı.

71. Yā diger rütbem ki vardur ey gedā
72. Meclisümden itmeyem tā kīm cüdā

35. ey:

Kaside 13

Mısra: 73

Seslenme edatı.

73. Ben şeh-i hüsnüm sen ise ey fakīr
74. Bir gedā-yı müflis-i nālīş-peẓīr

36. ey:

Kaside 13

Mısra: 79

Seslenme edatı.

79. Didüm ey bī-merḥāmet ey bī-vefā
80. Pek de istihkār ile bakma baña

37. ey:

Kaside 13

Mısra: 79

Seslenme edatı.

79. Didüm ey bî-merhâmet ey bî-vefâ
80. Pek de istiḥkâr ile bakma baña

38. ey:

Kaside 13

Mısra: 91

Seslenme edatı.

91. Ey keremkârum veliyü'n-ni' metüm
92. 'Âtıfetmendüm 'aliyü'l-himmetüm

39. ey:

Kaside 13

Mısra: 103

Seslenme edatı.

103. Sihr idem vaşfuñda ey 'Âlî-cenâb
104. Kala ḥayretde 'umümen şeyḥ ü şâb

40. ey:

Gazel 14

Mısra: 1

Seslenme edatı.

1. Ey kâmet-i tû fitne-i ber-pây-ı kıyâmet
2. Reftâr-ı hoş'est 'arbede-efzâ-yı kıyâmet

41. ey:

Kaside 16

Mısra: 14

Seslenme edatı.

13. Açıp gönce-dehânun evvel Aḥmed
14. Dir ey Eşref nedür sende bu gül-ḥad

42. ey:

Kaside 16

Mısra: 22

Seslenme edatı.

21. Tebessüm-rîz olup Aḥmed o sâ'at
22. Dir ey serv-i kadüñ şûr-ı kıyâmet

43. ey:

Kaside 16

Mısra: 65

Seslenme edatı.

65. Dir ey cān içre gizli cānum Aḥmed
66. Çü sensin cümle ḥübāna ser-āmed

44. ey:

Gazel 16

Mısra: 1

Seslenme edatı.

1. Yeter ey şāhid-i peymāne be-dest
2. Eyledüñ cām-i dil-i zārı şikest

45. ey:

Kaside 17

Mısra: 6

Seslenme edatı.

5. Urıcaḳ şa‘şa‘a-i mihr-i ruḥı bāşırāma
6. Didüm ey baḥt şabāḥ oldı yeter ḥ‘āb-ı keşīr

46. ey:

Kaside 17

Mısra: 10

Seslenme edatı.

9. Nā-gehān nāz ile gül-berg-i lebūñ depretdi
10. Dedi tenhā mısın ey ‘āşık-ı işkeste-zamīr

47. ey:

Kaside 17

Mısra: 11

Seslenme edatı.

11. Didüm ey pādşāh-ı tahtgeh-i kişver-i cān
12. Şimdi mi oldı ḳuluñ kūşe-i vaḥdetde esīr

48. ey:

Kaside 17

Mısra: 37

Seslenme edatı.

37. Didüm ey ḡonce-i neşküfte-i gülzār-ı vefa
38. Būy-ı luḥfuñla dimāḡ-ı dili itdüñ ta‘ṭīr

49. ey:

Kaside 17

Mısra: 40

Seslenme edatı.

39. Ne melek-şīme kerem-pīşe güzelsin bi'llāh
40. Ne hoş unutmaduñ üftādeñi ey 'işve-pezīr

50. ey:

Gazel 21

Mısra: 15

Seslenme edatı.

15. Ey ki der-deyr-i cihān şūret-i hūsnat yek-tā'st
16. Çeşm-i şūhed dıl-ı her merd ü zenī mī-cüyed

51. ey:

Gazel 21

Mısra: 1

Seslenme edatı.

1. Ey dirāyetde hünermendlerüñ meşhūrı
2. Şöhretüñ şaldı eķālīm-i cihāna şūrı

52. ey:

Gazel 26

Mısra: 11

Seslenme edatı.

11. Bizümle ülfet ey meh bā'is-i kesb-i ma'ārifdür
12. Hazer kıl şöhet-i agyāra meyl itme mazarrat var

53. ey:

Gazel 26

Mısra: 14

Seslenme edatı.

13. Dimişsin niyyetüm 'āşıklara açılmadır bir gün
14. Piyāz ey lāle-ruḥ meczūmuzdur sende kat kat var

54. ey:

Gazel 29

Mısra: 1

Seslenme edatı.

1. Merḥabā ey murğ-ı lāhūtī-nevā nev-rūzdur
2. Eyle gül-bang-ı demüñ 'arş-āşinā nev-rūzdur

55. ey:

Gazel 29

Mısra: 12

Seslenme edatı.

11. Lâleler de kırmızı mecnûnuñ olmışlar senüñ
12. Tıtdılar şahrâları ey dil-rübâ nev-rûzdur

56. ey:

Gazel 33

Mısra: 9

Seslenme edatı.

9. Hadeng-endâz iken müjgân-ı şūhuñ ey kemân-ebrū
10. Dile vâreste-i tîr-i gezend olmak ne mümkindür

57. ey:

Gazel 34

Mısra: 5

Seslenme edatı.

5. Göñülde devlet-i hüsnünde ey şeh-i hūbân
6. Mevâcib-i gam alursa revâ yeñiçeridür

58. ey:

Gazel 37

Mısra: 5

Seslenme edatı.

5. Kavş-ı dest-i himmetüm keç bakma ey gerdün baña
6. Vuşlat-ı ser-menzil-i maţlab per-i tîrümmedür

59. ey:

Gazel 41

Mısra: 4

Seslenme edatı.

3. Dem çeküp bāğda bülbül-mānend
4. Ey dil āheng-i nevālar demidür

60. ey:

Gazel 41

Mısra: 15

Seslenme edatı.

15. Dāmen-i pāküñ öpüp ey 'İzzet
16. Mîr-i zî-şāna ũenālar demidür

61. ey:

Gazel 43

Mısra: 5

Seslenme edatı.

5. Senüñ ey gülbün-i nev-reste-i gülzār-ı cefā
6. Sitem ü cevri gül-i küşe-i destāruñdur

62. ey:

Gazel 45

Mısra: 7

Seslenme edatı.

7. Göz göz oldu nîş-i gamzeñle senüñ ey şehd-leb
8. Sîne-i pür-dâğ güyâ hâne-i zenbürdur

63. ey:

Gazel 48

Mısra: 14

Seslenme edatı.

13. H`ab-ı rāhat mı girer gözlerine ta-be-şabah
14. Gice yıldız sayar ey reşk-i kamer `aşıklar

64. ey:

Gazel 51

Mısra: 4

Seslenme edatı.

3. Hayāl-i leblerünle kâse-i endîşe-i `aşık
4. Ne keyfiyettür ey meh-pâre lebrîz-i mül olmuşdur

65. ey:

Gazel 55

Mısra: 1

Seslenme edatı.

1. Ey gonce-i dehānı tebessüm-fürüş-ı nāz
2. Şerm eylemiş gül-i ruhuñı şu `le-püş-ı nāz

66. ey:

Gazel 57

Mısra: 10

Seslenme edatı.

9. Beyza-i murğ-ı hümā-yı devletüz ammā çi sūd
10. Bahtımız ey dil siyeh-bāl-ı gurāb altundayuz

67. ey:

Gazel 59

Mısra: 12

Seslenme edatı.

11. Sen hemān vir bize peymāne-yi rüh-efzāyı
12. Matlabuñ cānsa da ey sākî-i fettān virürüz

68. ey:

Gazel 63

Mısra: 9

Seslenme edati.

9. Āferīnler saña ey şāhid-i şīrīn-güftār
10. Tatlı dillerle tıtarısın zūrafāyı bilürüz

69. ey:

Gazel 64

Mısra: 1

Seslenme edati.

1. Ey māh-ı ruḥı pertev-i māhiyyet-i elmās
2. Ḥüsünüñle füzün şa‘şa‘a-i behcet-i elmās

70. ey:

Gazel 66

Mısra: 13

Seslenme edati.

13. Şikeste-pāy semend-i yerā‘a ey ‘İzzet
14. Bu ‘arşagehde ḳosun tek ü tāzı leng olmuş

71. ey:

Gazel 68

Mısra: 5

Seslenme edati.

5. Leblerüñden ey ṭabīb-i cān u dil
6. Ḥaste-i hicrāna bir dārū ğaraż

72. ey:

Gazel 68

Mısra: 10

Seslenme edati.

9. Ḳand-rīz olmaḳdasın ‘İzzet yine
10. Söyle ne ey tūṭī-i ḥoş-gū ğaraż

73. ey:

Gazel 73

Mısra: 1

Seslenme edati.

1. Ey dīdeleri nergis-i bāĝ-ı şeref Eşref
2. Dil-ḥastelerüñ öldürür āḥir esef Eşref

74. ey:

Gazel 78

Mısra: 7

Seslenme edatı.

7. Ya kimde tāb u taḥammül ḳor ey perī-ṭal'at
8. O dīdeler k'ola meclisde ḥ'āba müstağrak

75. ey:

Gazel 79

Mısra: 2

Seslenme edatı.

1. Ser-geşteğān-ı bī-ḥaberüñ yoḳ mıdur senüñ
2. Ey āftāb zerrelerüñ yoḳ mıdur senüñ

76. ey:

Gazel 79

Mısra: 5

Seslenme edatı.

5. Ey dil-şüde metānet idüp sīne ger hemān
6. Şemşīr-i ğamzeye siperüñ yoḳ mıdur senüñ

77. ey:

Gazel 79

Mısra: 11

Seslenme edatı.

11. Ey şehr-yār-ı mülk-i cefā tā-be-key sitem
12. Semt-i vefāya hiç güzerüñ yoḳ mıdur senüñ

78. ey:

Gazel 83

Mısra: 10

Seslenme edatı.

9. Pāy-māl-ı sitem itme meded üftādelerüñ
10. Sürme ey şāh-suvār esb-i ḥarūn-ı nıgehüñ

79. ey:

Gazel 85

Mısra: 2

Seslenme edatı.

1. Her zamān itmede bir reng-i diger şīvelerüñ
2. 'Andelīb itdi bizi ey gül-i ter şīvelerüñ

80. ey:

Gazel 85

Mısra: 10

Seslenme edatı.

9. Almağa pençe-i teşhîre tezerv ü hüsni

10. Şaldır ey şâhid-i şeh-bâz-nazar şîvelerüñ

81. ey:

Gazel 93

Mısra: 1

Seslenme edatı.

1. Mihr-i ruhuñdan alur ey meh cemâl

2. İştî'ale yeşte' ilü işti'âl

82. ey:

Gazel 95

Mısra: 8

Seslenme edatı.

7. İster iseñ nevâları reng-pezîr-i zevk ola

8. La'l-i lebüñ kıl ey perî büse-dih-i dehân-ı ney

83. ey:

Gazel 96

Mısra: 11

Seslenme edatı.

11. Yetiş ey sâkî-i gül-çehre meded

12. İdegör def'-i humûm-ı 'âlem

84. ey:

Gazel 96

Mısra: 27

Seslenme edatı.

27. Himmet ey mürşid-i râh-ı 'irfân

28. 'İzzet'i kılma melûm-ı 'âlem

85. ey:

Gazel 98

Mısra: 16

Seslenme edatı.

15. Hırâm iderken o bālâ kıddüñ kirişmelerin

16. Gör ey rübüde-i refâr olan gönülcegizüm

86. ey:

Gazel 100

Mısra: 1

Seslenme edatı.

1. Āh ey büt-i bī-gāne-edā maḥremüñ olsam
2. Aḥvālümü hep söyler idüm hem-demüñ olsam

87. ey:

Gazel 100

Mısra: 14

Seslenme edatı.

13. Hep ḥātır-ı 'İzzet' de varur sâkin olurum
14. 'Älemde senüñ ey büt-i 'işve gamuñ olsam

88. ey:

Gazel 101

Mısra: 5

Seslenme edatı.

5. Ey benüm lehcecigi mehçecigüm
6. Eşrefüm aḥter-i tābendecigüm

89. ey:

Gazel 102

Mısra: 12

Seslenme edatı.

11. Ḥ`ābı giceler terk idüp efgān ideyorsın
12. Kaşduñ nedür ey bülbül uyansun mı efendüm

90. ey:

Gazel 105

Mısra: 1

Seslenme edatı.

1. Ey serv kadi gül-bün-i gülzār-ı tena`um
2. Bāzūları şāḥ-ı şecer-i ḥüsn-i teccsüm

91. ey:

Gazel 106

Mısra: 6

Seslenme edatı.

5. Leke-i ḥaṭ-ı siyeh yoḳ ruḥ-ı raḥşānuñda
6. Ey benüm burc-ı cemāle kamer-i bī-kelefüm

92. ey:

Gazel 107

Mısra: 9

Seslenme edati.

9. Fem-i dil-berden alındı bu gazel ey 'İzzet

10. Dir iken fitneyi iḳāz idendür nigeḥüm

93. ey:

Gazel 114

Mısra: 9

Seslenme edati.

9. Gel gel ey zīver-i ser-ḥalka-i rindān-ı cihān

10. Meclis āmāde ḳuluñ şevkile dest eḫşānum

94. ey:

Gazel 115

Mısra: 10

Seslenme edati.

9. 'Uşşāka cefā vü cevri idersin

10. Ey mülket-i ḥüsne şāh efendüm

95. ey:

Gazel 119

Mısra: 7

Seslenme edati.

7. Nedür ey bī-vefā bī-gānelerle āşinālıklar

8. Niçün üftādegānuñ öldürürsin şefkat itmezsın

96. ey:

Gazel 119

Mısra: 10

Seslenme edati.

9. Dün aḫşam üsti gördüm ḥāne-i aḡyāra 'azm itdün

10. Şabāḫ oldı daḫı ey mihr-i ḥüsnum 'avdet itmezsın

97. ey:

Gazel 122

Mısra: 7

Seslenme edati.

7. Ey verd-i ter 'izār-ı laḫfūñ senüñ 'aceb

8. Reng-i gül-i ḥayā mı ne nāzük ne nāzenīn

98. ey:

Gazel 123

Mısra: 2

Seslenme edatı.

1. 'Ārizuñ itdi nem-i hoy-ı hacālet taḥsīn
2. Saña ey tāze gül-i bāğ-ı letāfet taḥsīn

99. ey:

Gazel 126

Mısra: 7

Seslenme edatı.

7. Turma ey dīde-i ter kan ağla
8. Yār acır belki ağan yaşıñ için

100. ey:

Gazel 132

Mısra: 9

Seslenme edatı.

9. El-minnetü li'llāh sen ey nükte-şināsum
10. Bī-vāye degilsin güher-i kân-ı sūḥandan

101. ey:

Gazel 134

Mısra: 12

Seslenme edatı.

11. Nāle ile ḥvābdan şanma ki bīdār olur
12. Baḥt-ı siyāhum benüm ey dil-i sūz-iḳtirān

102. ey:

Gazel 134

Mısra: 14

Seslenme edatı.

13. Nār-ı sitemle kebāb eyledüñ 'āşıqlaruñ
14. Merḥametüñ yoḳ mıdur ey meh-i nā-mihrbān

103. ey:

Gazel 135

Mısra: 11

Seslenme edatı.

11. Ey kâş benüm de hūnerüm olmasa yāḥūd
12. Bir kaç sūḥan-āmūz bulunsa üdebādan

104. ey:

Gazel 138

Mısra: 9

Seslenme edatı.

9. Hâne-i âyineden çık bāğa ey serv-i revān

10. 'Aksüñi gel gör kenār-ı cūybāra rû-be-rû

105. ey:

Gazel 139

Mısra: 10

Seslenme edatı.

9. Pîr-i dihkândan işit bu sözi

10. Didi var ey civān pend şinev

106. ey:

Gazel 142

Mısra: 8

Seslenme edatı.

7. Mest olup sîneñi sen nāfedeñ itdükçe güşād

8. Bilsen ey şāhid-i zība ne gelür hâturuma

107. ey:

Gazel 144

Mısra: 2

Seslenme edatı.

1. Hâṭ-ı sebz oldı peydā ol leb-i şîrîn-ḥiṭāb üzre

2. Ne hikmetdür zümürüd bitdi ey dil la'l-i nāb üzre

108. ey:

Gazel 144

Mısra: 5

Seslenme edatı.

5. N'ola duḥt-ı rezüñ her dem gözünde uça ey sākī

6. Ğubār-ı ḥaṭ-ı la'lüñ sürmedür çeşm-i ḥabāb üzre

109. ey:

Gazel 144

Mısra: 17

Seslenme edatı.

17. Ne ḥaddün ḥazret-i 'İzzet Beg'e pey-revlük ey 'İzzet

18. Anuñ her beyt-i pāk-ı nev-edāsı intiḥāb üzre

110. ey:

Gazel 151

Mısra: 7
Seslenme edatı.

7. Büyüdüñ korçarum ey şüh-ı sitem-ger dirsın
8. Küçicekdüm de o dem şimdi ferāmūşumda

111. ey:
Gazel 159
Mısra: 3
Seslenme edatı.

3. Ey gönül kıys gibi çāk-ı girībān iderek
4. Ser-be-şahrā vü beyābān olacağ dem geldi

112. ey:
Gazel 160
Mısra: 6
Seslenme edatı.

5. O sitemkārūñ elinden ne ezālar çekdüm
6. Pek acırsın ger ölürsem gel e yār açma beni

evā:

1. eyā:
Kaside 2
Mısra: 62
Ey, hey; seslenme edatı.

61. Sütüde-menķabetā āşaf-ı melek-şifatā
62. Eyā nesāyim-i enfāsı feyż-i nefhā-i şūr
2. eyā:

Kaside 9
Mısra: 91
Ey, hey; seslenme edatı.

91. Eyā mīr-i melek-ḥū bende 'İzzet
92. Kuşūr-ı vaşf ile pek müttehmdür

3. eyā:
Gazel 16
Mısra: 5
Ey, hey; seslenme edatı.

5. Bezm-i vaşluñda eyā şüh-ı cihān
6. Rukābādan bize yok cāy-ı nişest

4. eyā:
Kaside 17

Mısra: **16**

Ey, hey; seslenme edatı.

15. Saña taqrîr idemem devr-i firâkuñ gamını

16. Çok arışdırma eyâ şâhid-i şîrîn-taqrîr

5. eyâ:

Gazel 21

Mısra: **9**

Ey, hey; seslenme edatı.

9. Lîk mesmû '-ı haırânem eyâ kân-ı güher

10. Ba'zı yârân atı gemiş saña ben madûrı

6. eyâ:

Gazel 85

Mısra: **16**

Ey, hey; seslenme edatı.

15. Vây ahvâl-i perîşânına 'ařıklarınuñ

16. Böyle alursa eyâ nûr-ı başar řîvelerüñ

7. eyâ:

Gazel 137

Mısra: **3**

Ey, hey; seslenme edatı.

3. Çıkar ařüftelerüñ başdan eyâ serv-i hırâm

4. şâhidâne bařuña řardığuñ ol řâluñ iün

8. eyâ:

Gazel 157

Mısra: **9**

Ey, hey; seslenme edatı.

9. 'Aşr-ı hüsnünde eyâ řüñ-ı şeker güftârum

10. Çâh-ı nisyândadur Yûsuf-ı Mışr' uñ nâmı

eyle:

1. eylesün:-sü, -n

Kaside 1

Mısra: **18**

Yapmak, etmek.

17. Nağme-i sâz-ı zafer perde-birün oldu bu dem

18. Ney-i kilik eylesün âheng-i nidâ-yı nuşret

2. **eyledüm:-dü, -m**

Kaside 1

Mısra: **64**

Yapmak, etmek.

63. Ben aħı tıg-i zebānumdan idüp istimdād

64. Eyledüm cevherümi jeng-zidā-yı nuşret

3. **eylerken:-r, -ken**

Tahmis 2

Mısra: **23**

Yapmak, etmek.

23. Sū-be-sū ħayretle eylerken nigāh-ı iltifāt

24. Şandum olmış cüste bir fevvāreden āb-ı ħayāt

4. **eyler:-r**

Kaside 2

Mısra: **78**

Yapmak, etmek.

77. Mişāl-i tūti şekker-rīz-i güft-gū olıcağ

78. Dehān-ı ħayreti eyler ‘aķīdeveş memhūr

5. **eylemeseydi:-me, -se, -y, -di**

Kaside 2

Mısra: **90**

Yapmak, etmek.

89. Ĥudā ‘alīm ki ben ħod-sitālīķ itmez idim

90. Żarūret eylemeseydi ibāhe-i maħzūr

6. **eyleyüp:-y, -üp**

Kaside 2

Mısra: **99**

Yapmak, etmek.

99. Füzün-ter eyleyüp iķbāl ü ‘ömrini Mevlā

100. Ķıla o āşaf-ı zīşānı dem-be-dem mesrūr

7. **eyler:-r**

Kaside 3

Mısra: **23**

Yapmak, etmek.

23. Sünbül aşüftelenür eyler ise dest-āvīz

24. Būy-ı aħlāķını gülzāra nesīm-i eşħār

8. **eyleyemez:-y, -e, -mez**

Kaside 3

Mısra: 27

Yapmak, etmek.

27. Vaşfinuñ biñde birin eyleyemez zīb-i sūtūr

28. Yazsa erbāb-ı hüner midḥatini leyl ü nehār

9. **eyleme:-me**

Kaside 3

Mısra: 52

Yapmak, etmek.

51. ‘İzzetā nāleñe gūş aşmayacak ol gül-i nāz

52. Eyleme bihūde bülbül gibi feryād-ı hezār

10. **eyledi:-di**

Kaside 4

Mısra: 2

Yapmak, etmek.

1. Yüz göz açtırmaz iken baht-ı siyehkārāye ḥ̣āb

2. Eyledi luḥf-ı ḥudā çehresine reşş-i gül-āb

11. **eyledüñ:-dü, -ñ**

Kaside 4

Mısra: 15

Etmek, yapmak.

15. Eyledüñ hep yeñiden kesb-i ḥayāt-ı tāze

16. Gül-i pejmürde idik cümlemüz olduḡ şād-āb

12. **eyledi:-di**

Gazel 5

Mısra: 11

Yapmak, etmek.

11. Ḥayrānı faḡat biz degilüz eyledi hüsñüñ

12. Āyīneleri pest-i bedīdār-ı temāşā

13. **eyleyelüm:-y, -elüm**

Gazel 34

Mısra: 16

Yapmak, etmek.

15. Taḡarrub itmege yāre ne cānımız ‘İzzet

16. Uzaḡdan eyleyelüm merḥabā yeñiçeridür

14. eylemiş:-miş

Kaside 6

Mısra: 7

Yapmak, etmek.

7. Saña tā rüz-ı ezel eylemiş i'tā Mevlā

8. Zūr-ı endiše ile kuvvet-i ṭab'ı Saḥbān

15. eyler:-r

Kaside 6

Mısra: 38

Yapmak, etmek.

37. Dādlar zav'-ı meşābīḥ-i şebistān-ı ḥurūf

38. Gūyiyā ṭaları pervāneveş eyler ṭayerān

16. eyler:-r

Kaside 6

Mısra: 81

Yapmak, etmek.

81. 'Ankebūt eyler idi terk-i ta'addī-i zübāb

82. Ḳılsa terfih-i gürūh-ı ḥaşerāta fermāñ

17. eylese:-se

Kaside 6

Mısra: 83

Yapmak, etmek.

83. Girdbād-ı ğazabı eylese bir deşti meṭāf

84. Ḥaşyetinden olur eflākde muĝber Keyvān

18. eylese:-se

Kaside 6

Mısra: 85

Yapmak, etmek.

85. 'Adli ger eylese te'līf-i miyān-ı ezdād

86. Fem-i āhū-beçeye şīr virürdi pistān

19. eyledi:-di

Kaside 6

Mısra: 134

Yapmak, etmek.

133. Ṭūṭī-i nāṭukamı besledi şekerlerle

134. Eyledi himmet ü luṭfi beni şīrīn-zebān

20. **eylesün:-sün****Kaside 6**Mısra: **146***Yapmak, etmek.*

145. Hâşre dek zātını Allāh mu‘ammer itsün

146. Eylesün neyl-i me‘arible hemīşe şādān

21. **eyler:-r****Gazel 6**Mısra: **8***Yapmak, etmek.*

7. Bilmem cefā mı maqşadı yaruñ vefā mıdur

8. Hem eyler ‘arz-ı hışm u gāzab hem gelür baña

22. **eyledi:-di****Tahmis 6**Mısra: **6***Yapmak, etmek.*

5. Her yanuñ ey meh-liqā pertev şalar bir nürdur

6. Gönce-i gülzārı dil-teng eyledi reşk-i femüñ

23. **eyleyor:-yor****Kaside 7**Mısra: **3***Yapmak, etmek.*

3. Eyleyor äyīne-i şab‘dan ‘arz-ı dīdār

4. ‘Aks-i timşāl-i perī-zād-ı maqāl-ı hoş-ter

24. **eylerler:-r, -ler****Kaside 8**Mısra: **25***Yapmak, etmek.*

25. Bu resme kudsıyān zīb-i zebān eylerler evşāfuñ

26. Semāvāt üzre sebkat eyledikçe zıkr-i etvārı

25. **eyler:-r****Kaside 8**Mısra: **58***Yapmak, etmek.*

57. Benüm ol nağme-perdāz-ı gülistān-ı ma‘ānī kim

58. Şarīr-i kil-küm eyler lāl-i hayret bülbül-i zārı

26. **eylerse:-r, -se****Gazel 148**

Mısra: 14

Yapmak, etmek.

13. Reh-güzārundan o şāhuñ añladum olmaz cüdā

14. 'İzzet-i pā-māli yeksān-ı türāb eylerse de

27. **eyleyelüm:-y, -elüm**

Kaside 10

Mısra: 1

Etmek, yapmak.

1. Baħr-i endiřeyi mevc-āver-i nūr eyleyelüm

2. Güher-i nazmı yine zīb-i sütür eyleyelüm

28. **eyleyelüm:-y, -elüm**

Kaside 10

Mısra: 2

Yapmak, etmek.

1. Baħr-i endiřeyi mevc-āver-i nūr eyleyelüm

2. Güher-i nazmı yine zīb-i sütür eyleyelüm

29. **eyleyelüm:-y, -elüm**

Kaside 10

Mısra: 4

Yapmak, etmek.

3. İdüp irhā-yı 'inān esb-i ĥayāle demdür

4. Yine cevlan-zede-i dīde-i mūr eyleyelüm

30. **eyleyelüm:-y, -elüm**

Kaside 10

Mısra: 8

Yapmak, etmek.

7. Ĥařr-ı ecsād-ı ma'ānīde ney-i ĥāmemezi

8. Nefhā-i 'aşk ile hem-nağme-i şūr eyleyelüm

31. **eylerse:-r, -se**

Gazel 148

Mısra: 8

Yapmak, etmek.

7. Bī-ser ü pā şad hezār üftāde-i giryānı var

8. Her ne çend 'uřşāka cevri-i bī-ĥisāb eylerse de

33. **eyleyelüm:-y, -elüm**

Kaside 10

Mısra: **14**

Yapmak, etmek.

13. Görelüm hüsni kimüñ tām kimüñ nākışdur

14. Heme sencide-i mizān-ı şu'ūr eyleyelüm

34. **eyleyelüm:-y, -elüm**

Kaside 10

Mısra: **18**

Etmek, yapmak.

17. Varsa bismi'l-gede-i 'aşkda kırbān olmuş

18. Hünını gāze-i ruhsāre-i hūr eyleyelüm

35. **eyleyelüm :-y, -elüm**

Kaside 10

Mısra: **12**

Etmek, yapmak.

11. 'İyd-ı udhiye degül mahşer-i hūbāndur bu

12. Gel temāşāgehe bir kerre 'ubūr eyleyelüm

36. **eylesün:-sün**

Gazel 10

Mısra: **4**

Demek, söylemek.

3. Kimi şarkı kimisi taze gazeller okusun

4. Kimisi eylesün āgāze-i hey hey ne şafā

37. **eyleyelüm:-y, -elüm**

Kaside 10

Mısra: **28**

Yapmak, etmek.

27. Ya'ni düstür-ı kerem-pişe Velī Paşa kim

28. İsterüz medhini a'vām u şuhūr eyleyelüm

38. **eyleyelüm:-y, -elüm**

Kaside 10

Mısra: **30**

Yapmak, etmek.

29. O Ferīdün-ı Sikender-ḥademin kulluğunu

30. Māye-i faḥr ü mübāhāt ü gurūr eyleyelüm

39. **eyleyelüm:-y, -elüm**

Kaside 10

Mısra: 32
Yapmak, etmek.

31. Sāḥa-i vaşf-ı cemilüñde kalursa ‘āciz
32. Eşheb-i ṭab‘-ı girān-cünbüşe zür eyleyelüm

40. eyleyelüm:-y, -elüm
Kaside 10
Mısra: 36
Yapmak, etmek.

35. İ‘tirāf eyleyerek her biri noḳşānlarını
36. Yoḥsa dirler yerimüz künc-i ḳubūr eyleyelüm

41. eyleyelüm:-y, -elüm
Kaside 10
Mısra: 40
Yapmak, etmek.

39. Çok ‘ināyātını gördük biz anuñ bendesiyüz
40. Ḳaṅḡı bir luṭfuñ öḡüp şükr-i vüfür eyleyelüm

42. eyleyelüm:-y, -elüm
Kaside 10
Mısra: 42
Yapmak, etmek.

41. Ḳāfiye tengdür envār-ı du‘ādan ‘İzzet
42. Ṭab‘ı reşk-āver-i ser-çeşme-i ḥür eyleyelüm

43. eylerse:-r, -se
Gazel 148
Mısra: 6
Etmek, yapmak.

5. Fitne-engīz-i nigāhundān emīn olmaz ḡöñül
6. Neş‘emi çeşm-i mestüñ nīm-ḥ‘āb eylerse de

44. eylemedüñ:-me, -dü, -ñ
Gazel 145
Mısra: 8
Yapmak, etmek.

7. Pek küçükdür yaşıñ görmedi vesme ḳaşıñ
8. Ḥaṅçerüñe daḡı zāḡ eylemedüñ āḥ āḥ

45. eylemedüñ:-me, -dü, -ñ
Gazel 145

Mısra: 10

İzin vermek.

9. 'İzzet' üñ 'aqlın alup küh ile deşte şalup
10. Güşe-nişin-i ferâg eylemedüñ âh âh

46. **eyleyüp:-y, -üp**

Kaside 13

Mısra: 10

Yapmak, etmek.

9. Cüy-ı 'adlün gülistân-ı 'Älemi

10. Eyleyüp sîr-âb virdi hurremi

47. **eyledi:-di**

Kaside 13

Mısra: 22

Yapmak, etmek.

21. Hüsni hülkuñ halkı hoşnüd eyledi

22. Haqq seni memdüh u maħmüd eyledi

48. **eylemiş:-miş**

Gazel 13

Mısra: 8

Yapmak, etmek.

7. Bir midür sâ'ir ile qadri o şâh-ı hüsnuñ

8. Eylemiş şânını terfî '-i şerâfet kat kat

49. **eylemem:-me, -m**

Kaside 16

Mısra: 62

(Kavuşmaya layık)görmek.

61. Anı mesrür idersüñ bir zamân sen

62. Seni şâyân-ı vaşlum eylemem ben

50. **eyle:**

Kaside 17

Mısra: 18

Yapmak, etmek.

17. Sen ne taqrîb ile teşrîf buyurduñ şimdi

18. Eyle ben bende-i dil-ħasteñi âgâh u ħabîr

51. **eyle:**

Gazel 143

Mısra: **14**

Koymak, doldurmak.

13. ‘İzzet uluñı eyleme ammā ki ferāmūş
14. Gāhice anuñ dāmenini pür direm eyle

52. **eyle:**

Gazel 143

Mısra: **18**

Yapmak, etmek.

17. Yā Rab Veli Paşa’ yı felek-cāhı hemīşe
18. Tırduqça cihān şāhib-i tūğ u ‘alem eyle

53. **eylemedüñ:-me, -dü, -ñ**

Gazel 145

Mısra: **1**

Yapmak, etmek.

1. Gül-bedenüm meyl-i bāğ eylemedüñ āh āh
2. Lāleleri dāğ dāğ eylemedüñ āh āh

54. **eylemedüñ:-me, -dü, -ñ**

Gazel 145

Mısra: **4**

Etmek, yapmak.

3. Ben saña müştāk iken fā’ik-i ‘uşşāk iken
4. Sen beni bir kez çerağ eylemedüñ āh āh

55. **eyler:-r**

Gazel 127

Mısra: **5**

Yapmak, etmek.

5. Kışver-i Tātār u ÇİN’i ‘ıtrnāk eyler şabā
6. Şāne-bend-i tār-ı zülf-i müşg-bīz olduğça sen

56. **eylesün:-sün**

Gazel 128

Mısra: **12**

Yapmak, etmek.

11. Ol gül-i nev-hīz-i işve bāğa kıldıkça güzār
12. Eylesün bülbüller āgāz-ı nevā-yı nev-zemīn

57. **eylemez:-mez**

Gazel 23

Mısra: 8
Yapmak, etmek.

7. O şūḥ ağyār ile şīr ü şekerveş imtizāc üzre
8. Bizümle meyl-i ülfet eylemez bilmem ne ḥikmetdür

58. eyler:-r
Gazel 162
Mısra: 11
Etmek.

11. Şer-i ğamdan bizi me'mün eyler
12. Ḥayrdur pīr-i meyūñ hep 'ameli

59. eylemesünler:-me, -sün, -ler
Gazel 24
Mısra: 1
Yapmak, etmek.

1. Yārān heves-i zülf-i bütān eylemesünler
2. Sevdāya düşüp āh u fiġān eylemesünler

60. eylemesünler:-me, -sün, -ler
Gazel 24
Mısra: 4
Yapmak, etmek.

3. Peymāne-keşān-ı ğam-ı hicrān olan 'uşşāk
4. Endiše-i peymān-şikenān eylemesünler

61. eylemesünler:-me, -sün, -ler
Gazel 24
Mısra: 6
Yapmak, etmek.

5. Ağyār ile ünsiyet-i ḥübānı ser-ā-ser
6. Gördük bize taqrīr ü beyān eylemesünler

62. eylemesünler:-me, -sün, -ler
Gazel 24
Mısra: 12
Yapmak, etmek.

11. Sūz-ı dilini bezm de izhāra ne ḥācet
12. Şem'i niçün āzurde zebān eylemesünler

63. eylemesünler:-me, -sün, -ler
Gazel 24

Mısra: 1
Yapmak, etmek.

1. Yārān heves-i zülf-i bütān eylemesünler
2. Sevdāya düşüp āh u figān eylemesünler

64. eylemesünler:-me, -sün, -ler

Gazel 24

Mısra: 10

Yapmak, etmek.

9. Ța'n itmeye başladı ḥabāb-ı meye zühhād
10. Girdükçe sivilceyi çibān eylemesünler

65. eylese:-se

Gazel 25

Mısra: 14

Yapmak.

13. 'İzzet bizüm de gonce-i n' eşküftemiz n' ola
14. Nev-şīvelerle eylese günc u delāller

66. eyleyen:-yen

Gazel 27

Mısra: 9

Yapmak, etmek.

9. Nā-şekīb eyleyen bu rütbe bizi
10. Āh o günc u delāl-ı Eşref' dür

67. eyleyüp:-y, -üp

Gazel 28

Mısra: 1

Yapmak, etmek.

1. İderse va'd-i vişāl eyleyüp külāh döner
2. O Mevlevī-beçe Țuramaz sözünde āh döner

68. eyle:

Gazel 29

Mısra: 2

Yapmak, etmek.

1. Merḥabā ey murğ-ı lāhūtī-nevā nev-rūz dur
2. Eyle gül-bang-ı demüñ 'arş-āşinā nev-rūz dur

69. eyler:-r

Gazel 38

Mısra: **9**
Yapmak, etmek.

9. Hâlel-pezîr-i fenâ eyler ânı seyl-i gümüm
10. Esâs-ı kaşr-ı tarabda beķā mı var yokdur

70. eylesün:-sün

Gazel 41

Mısra: **20**

Yapmak, etmek.

19. ‘İzz ü devletle hemân sağ olsun
20. Eylesün zevķ ü şafâlar demidür

71. eyler:-r

Gazel 44

Mısra: **7**

Varsaymak, zannetmek.

7. Eyler mezāk-ı güşümü leb-rîz-i gül-şeker
8. Her söz ki şâdır-ı dehen-i kand-bâridur

72. eylesüñler:-süñ, -ler

Gazel 46

Mısra: **18**

Yapmak, etmek.

17. Sen тұrurken ‘İzzet dil-ħastenüñ lâyıķ mıdur
18. Eylesüñler derdine dermân diger maħbūblar

73. eyledükçe:-dükçe

Gazel 72

Mısra: **4**

Yaptığı, ettiği sürece.

3. Mihr sergeştelenür hâle-i tennüre ile
4. Eyledükçe gehi ol şâhid-i meh-pâre semâ‘

74. eylemiyor:-mi, -yor

Gazel 55

Mısra: **7**

Etmek.

7. Āyā nedendür eylemiyor fitne meyl-i ħ‘āb
8. Oldukça çeşm-i yârdan efsâne güş-ı nâz

75. eyler:-r

Gazel 57

Mısra: 7
Yapmak, etmek.

7. Devr-i pey-der-peyle gerdün un gibi eyler ğubār
8. Biz mişāl-ı dāne seng-i āsiyāb altundayuz

76. **eyleyemez:-y, -e, -mez**

Gazel 58

Mısra: 3
Yapmak, etmek.

3. Bizi dil-beste-i cāh eyleyemez çarḥ-ı denī
4. ‘Ankebūt āğına şeh-bāz begüm şayd olmaz

77. **eyledigün:-dig, -üñ**

Gazel 63

Mısra: 2
Yapmak, etmek.

1. Bilmeyüz şanma şaḥın ḳadr ü vefāyı bilürüz
2. Bizlere eyledigün luṭf u ‘aṭāyı bilürüz

78. **eyleyeli:-y, -eli**

Gazel 47

Mısra: 9
Yaptığından beri.

9. Ebr-püş eyleyeli dūd-ı derūnum çarḥı
10. Ṭurma sükkān-ı semā her dem ü her ān ağlar

79. **eyleseler:-se, -ler**

Gazel 76

Mısra: 3
Yapmak, etmek.

3. Her nefes şıdk ile ger zīb-i kenār eyleseler
4. Şāf-ṭab ‘ān o ḥūrşīd-mişāli lāyık

80. **eyle:**

Gazel 76

Mısra: 8
Yapmak, etmek.

7. Dūr düşdük der-i luṭfuñdan ‘ināyetle bizi
8. Lāḥīḳ-i bezm-i vişāl eyle ke-mā-fi` s-sābık

81. **eyler:-r**

Gazel 81

Mısra: 7
Yapmak, etmek

7. Luṭf iderken eyler āgāz-ı 'itāb-ı nā-be-cā
8. Gāh memnūnı geḥi maḥzūnuyum bir āfetūñ

82. eyledi:-di
Gazel 91
Mısra: 12
Yapmak, etmek.

11. 'Arūsa döndi yine bıkır-i ma'ni-i rengin
12. Ne ziynet eyledi irāş gör ḥınā-yı ḥayāl

83. eyler:-r
Gazel 91
Mısra: 13
Etmek.

13. Hem-i 'tibār-ı zer eyler nuḥās-ı eş'arı
14. Te 'ānuḳ-ı eşer-i feyz-i kimyā-yı ḥayāl

84. eyledüñ:-dü, -ñ
Gazel 93
Mısra: 3
Demek, söylemek, buyurmak.

3. Tālib-i vaşl oldıguma eyledüñ
4. İntekale yentakilu intikāl

85. eyler:-r
Gazel 113
Mısra: 9
Yapmak, etmek.

9. Eyler mi idim tekye-mevā'idine yāruñ
10. Ben mağlaṭa-i da'vī-i incāza ḳapıldum

86. eyler:-r
Gazel 117
Mısra: 13
Yapmak, etmek.

13. Heme gerden-keşān-ı ḥüsni eyler zīr-i dest elbet
14. Eger fermān olursa ol şeh-i işve-penāhumdan

87. eylemezler:-mez, -ler
Gazel 125

Mısra: 6
Yapmak, etmek.

5. Sālikān-ı 'aşka bīm-i reh-zen olmaz sedd-i rāh
6. Eylemezler fesh-i 'azm emniyyet olsun olmasun

88. eyledigün:-dig, -üñ

Gazel 88

Mısra: 1
Yapmak.

1. Hemīşe eyledigün dil-berā cefā mı degül
2. Cefā-yı dem-be-demün 'āşıka vefā mı degül

eyvā:

1. eyvā:

Gazel 71

Mısra: 8
Eyvâh.

7. Sībeveyh eylese sīb-i zekānuñ der-ḥātır
8. Şarf-ı zihn eylemeyüp naḥve dir eyvā ḥāfız

eyvām:

1. eyyām:

Kaside 9

Mısra: 27
Günler.

27. Bu ḥāl üzre güzār eylerken eyyām
28. Hezār irdi didi bu ne elemdür

ezā:

1. ezādur:-dur

Gazel 60

Mısra: 13

Eziyet etme, sıkıntı verme.

13. Şanma bize itdigün ezādur
14. Ḥū-kerde-i ibtilālaruz biz

2. ezāsı:-sı

Gazel 129

Mısra: 14

Eziyet etme, sıkıntı verme.

13. Çekmekdeyüz ol seng-dilüñ bār-ı cefāsın
14. Eskitdi bizi ğayrı ezāsı Yenişehir'in

3. **ezālar:-lar**

Gazel 160

Mısra: 5

Eziyet etme, sıkıntı verme.

5. O sitemkārūñ elinden ne ezālar çekdüm
6. Pek acırsın ger ölürsem gel e yār açma beni

ezber it:

1. **ezber itmişlerse:-miş, -ler, -se**

Gazel 46

Mısra: 11

Ezberlemek.

11. Nüşa-i fenn-i vefāyı ezber itmişlerse de
12. Mebhāş-ı būs-ı 'izārı ter geçer maḥbūblar

ezel:

1. **ezelden:-den**

Kaside 1

Mısra: 39

Çok eskiden beri.

39. Öyle bir āşaf-ı zīşān ki ezelden olmuş
40. Kāmet-i kıddine çespīde kabā-yı nuşret

ezhār:

1. **ezhār:**

Kaside 9

Mısra: 21

Çiçekler.

21. Fısıldaşdı gelüp ezhār ile hep
22. Şabā ilçi-i şāh-ı muḥteşemdür

ez-mihr:

1. **ez-mihr:**

Gazel 3

Mısra: 7

Güneşden.

7. Sürhî-i şafağ nist hicâb âmedeş ez-mihr
8. Tâ did felek hem-çü tû hürşîd-ferî-râ

ez-nâsiye:

1. **ez-nâsiye:**

Kaside 5

Mısra: 33

Alından.

33. Sîma-yı aşılet buved ez-nâsiye zâhir
34. Mazmûnı olur şimdi hüveydâ Yeñişehr'e

ez-ruh:

1. **ez-ruh:**

Gazel 3

Mısra: 5

Yanaktan.

5. Ān mâh-ı münevver çü niķâb efkend ez-ruh
6. Der-meclis-i mâ cilve ne-mând digerî-râ

ez-ser-i nev:

1. **ez-ser-i nev:**

Gazel 128

Mısra: 3

Yeni baştan.

3. Ez-ser-i nev kâle-i sāmānı tārâc itdi yâr
4. Gösterüp bir şîve-i hâtır-rübâ-yı nev-zemîn

ez-sür Sirâfil

1. **ez-sür-ı Sirâfil:**

Gazel 14

Mısra: 8

İsrafîl'in surundan. Sür: Öldürücü ve diriltici güce sâhip ilâhî nefhanın üfürülmesinde vâsıta olan ve isminden dolayı boruya benzetilen şey [İslâm inanışına göre dört büyük melekten İsrâfil, Allah'ın emriyle sûra üç defa üfürecek; birincide başlayacak olan kıyâmetin dehşetiyle yerler, gökler sarsılacak, ikincide bütün canlı varlıklar ölecek, üçüncüde ise insanlar hesâba çekilmek üzere yeniden dirilecektir].

7. Kilkem be-nüvâzende koned mürde-dilân-râ
8. Ez-sür-ı Sirâfil buved nây-ı kıyâmet

ez-süz:

1. ez-süz:

Gazel 104

Mısra: 9

Beni yakan.

9. Ez-süz germ-tāzān yek dem tehī ne-manend

10. Şāyed ki 'İzzetā men der-sīne tef ne-dārem

ez-zāhid-i peymān-şiken:

1. ez-zāhid-i peymān-şiken:

Gazel 21

Mısra: 5

Yemin bozan dindar.

5. Dilem ez-zāhid-i peymān-şiken be'grift'est

6. Bāz nāzişger-i peymān-şikenī mī-cūyed

2. 8. F

fā:

1. fāsı:-sı

Kaside 6

Mısra: 42

Arap alfabesinin yirminci, Türkler'in İslâmiyet'i kabullerinden 1928 harf inkılâbına kadar 9–10 asır boyunca kullanmış oldukları alfabenin yirmi üçüncü harfi ve bu harfin adı [Ebced hesabında değeri 80'dir].

41. Ğaynlar ğāret-i kālā-yı hıredde çālāk

42. Fāsı şūriş-fiken-i hātır olur bir fettān

fahr-ı cümle-i küberā:

1. fahr-ı cümle-i küberā:

Kaside 2

Mısra: 57

Büyüklerin hepsinin övünmesi.

57. Mu'azzam-ı vüzerā fahr-ı cümle-i küberā

58. Meded-res-i fuğara dāver-i kerem-mevfūr

fahr-i hünerverān-ı zamāne:

1. fahr-i hünerverān-ı zamāne:

Kaside 18

Mısra: 2

Zamanın hünertlilerinin övünmesi.

1. Şâ'irlerin ser-âmedi şimdi Necîb'dür
2. Faḥr-i hünerverân-ı zamâne Lebîb'dür

fahr-i nâ-be-câ:

1. **faḥr-i nâ-be-câ:**

Kaside 2

Mısra: **95**

Yersiz övgü.

95. Yeter yeter bu kadar faḥr-i nâ-be-câ 'İzzet

96. Du'âya eyle ser-âgâz tab'a geldi fütür

fahr-ı şımf-ı bülağâ:

1. **faḥr-ı şımf-ı bülağâ:**

Kaside 6

Mısra: **58**

Belağat sahipleri sınıfının övüncü.

57. Ser-firâz-ı udebâ server-i ḥayl-i şu'arâ

58. Faḥr-ı şımf-ı bülağâ efşah-ı aşḥâb-ı lisân

fahriyye:

1. **faḥriyye:**

Kaside 7

Mısra: **88**

Kendini övme.

87. 'İzzetâ lâfi ḳo âgâz-ı du'â ḳıl yoḥsa

88. Ḳurı faḥriyye vü da'vâñı senüñ kim diñler

fahrü'l-fuzâlâ:

1. **faḥrü'l-fuzâlâ:**

Kaside 5

Mısra: **47**

Faziletliilerin övüncü.

47. Faḥrü'l-fuzâlâ kâmil-i memdüh-ḥışâlâ

48. Ey ma'deleti raḥmet-i Mevlâ Yeñişehr'e

fahūr:

1. **faḥūr:**

Kaside 2

Mısra: **64**

Çok övünen, çok iftihar eden.

63. Sen ol aşıl-i siyâdet şî'ârısuñ ki sezâ
64. Vücüd-ı pākūñ ile âferîniş olsa faḥūr

fā'ik:

1. **fā'ik:**

Kaside 18

Mısra: 13

Daha üstün, tercih edilecek üstünlükte, müreccah.

13. Bu zümrenüñ cem'ine fā'ik şu 'aşrda
14. Zann eylerüm ki dāver-i Dārā-nāşībdür

fā'ik-i 'uşşāk:

1. **fā'ik-i 'uşşāk:**

Gazel 145

Mısra: 3

Aşıkların en seçkini.

3. Ben saña müştāk iken fā'ik-i 'uşşāk iken
4. Sen beni bir kez çerağ eylemedüñ āh āh

fakat:

1. **faḫat:**

Gazel 5

Mısra: 11

Fakat, lakin.

11. Ḥayrānı faḫat biz degilüz eyledi hüsnüñ
12. Āyīneleri pest-i bedīdār-ı temāşā

2. **faḫat:**

Kaside 9

Mısra: 84

Fakat, lakin, ama.

83. Ma'ārif nezd-i 'ālisinde maḫbūl
84. Faḫat maṭrūdı dīnār u diremdür

3. **faḫat:**

Gazel 155

Mısra: 14

Fakat, lakin, ama.

13. İzāfetle temevvül kesbi der mi her tehī-hemyān
14. Faḫat esmā-i seng-i behreverdür māl ile zūsı

fakîr:**1. fakîre:-e****Kaside 6**

Mısra: 142

Yoksul, muhtaç II zavallı, aciz, biçare(kimse).

141. Geh sitâyişler idüp gâh du‘alar eyler

142. Şaded-i luţfdadur iş bu fakîre her ân

2. fakîr:**Kaside 13**

Mısra: 73

Yoksul, muhtaç II zavallı, aciz, biçare(kimse).

73. Ben şeh-i hüsnüm sen ise ey fakîr

74. Bir gedâ-yı müflis-i nâlîş-pezîr

3. fakîr:**Kaside 17**

Mısra: 4

Yoksul, muhtaç II zavallı, aciz, biçare(kimse).

3. Servveş tâze edâlarla hırâm eyleyerek

4. Gelmiş ammâ yaluñuz imişüm ol demde fakîr

4. fakîr:**Kaside 17**

Mısra: 24

Yoksul, muhtaç II âşık.

23. Didi hây ‘İzzet’ümüñ vâhimesi gâlib imiş

24. Bak neler kırdı derûnunda bu sâ‘atde fakîr

5. fakîr:**Kaside 17**

Mısra: 44

Yoksul, muhtaç II âşık.

43. Böyle bir yılda degül biñ sene de itse mürûr

44. Ben unutmam seni dirken uyanıverdi fakîr

6. fakîrüm:-üm**Gazel 141**

Mısra: 1

Yoksul, muhtaç II zavallı, aciz, biçare(kimse).

1. Faķīrüm müstmendüm bī-nevāyum yā Resūla' llāh
2. Senūñ dergāhuña geldüm gedāyum yā Resūla' llāh

falya:

1. **falyada:-da**

Müfret 2

Mısra: **1**

Ağızdan dolma toplarda topu ateşlemek üzere ağız otunun konduğu delik.

1. Baқdı tūfeng ü topa қalmamıř ot falyada
2. Tepedelenli 'Ali patladı paskālyada

farq:

1. **farqımıza:-ımız, -a**

Kaside 11

Mısra: **27**

İki şeyin birbirinden ayrılmasını sağlayan değişik taraf, başkalık, farklılık.

27. Sāye-i mekremeti farqımıza
28. Düşeli itdi hümā reşk bize

2. **farquma:-um, -a**

Gazel 96

Mısra: **19**

Başın tepe kısmı.

19. Farquma sāye şalar ise ne bāk
20. Sāyebān-ı şeh-i Rüm-ı 'ālem

3. **farq:**

Gazel 112

Mısra: **12**

İki şeyin birbirinden ayrılmasını sağlayan değişik taraf, başkalık, farklılık.

11. Bezmde aęyāra taş atdumsa da ma'zūr tūt
12. Kelb şandum farq u temyız ihtimālüm yok benüm

4. **farqına:-ı, -n, -a**

Kaside 1

Mısra: **8**

Tepe, üst.

7. Habbe devlet-i 'uzmāña sipihrin oldı
8. Farqına sāye-figen bāl-ı hümā-yı nuşret

farq it:

1. **farq idemem:** -e, -me, -m

Gazel 77

Mısra: 15

Anlamak, sezmek, ayırımında olmak.

15. Hâfız'ı 'âşık mıdır ma'şuk mı farq idemem

16. Biz hele hayretde kalduk bir bölük hayrâna bak

2. **farq itmez:** -mez

Gazel 117

Mısra: 8

Ayirt etmek, ayırmak.

7. Firâz ile nişîbi deşt-i 'aşkuñ baña yeksâñdur

8. Ser-i kühsârımı farq itmez oldum ka'r-ı çâhumdan

farq-ı mürüvvet:

1. **farq-ı mürüvvet:**

Gazel 42

Mısra: 12

Mutluluğun fazlası.

11. Kühsârdan ma'âdin ider cā-be-cā zuhûr

12. Tab'-ı kibâra farq-ı mürüvvet şığışmıyor

farq-ı şādî:

1. **farq-ı şādîden:** -den

Tahmis 2

Mısra: 17

Sevincin aşırılığı.

17. Farq-ı şādîden kemâl-i hayret el viridi baña

18. Sen buyur şimdi ne itsün nişlesün bu bî-nevâ

farq-ı şerm ü haclet:

1. **farq-ı şerm ü hacletden:** -den

Gazel 28

Mısra: 7

Utanma ve mahcup olmanın aşırılığı.

7. Gül-i ruhı kızarup farq-ı şerm ü hacletden

8. Mişâl-i şu'le-i cevvalê gâh gâh döner

farzâ:

1. **farzā:**

Tahmis 2

Mısra: 2

Diyelim ki, farzedelim ki, öyle kabul edelim ki, ola ki.

1. Hūrlar birkaç kadehle mest idüp cānā seni
2. Alsalar bāğ-ı behište gitseler farzā seni

faşl-ı bahārān:

1. **faşl-ı bahārān:**

Kaside 9

Mısra: 107

Baharların devresi.

107. ‘Aķıb-i deyde tā faşl-ı bahārān
108. Ruĥ-ı verde gül-āb-efşān-ı nemdür

faşş-ı nigīndāne:

1. **faşş-ı nigīndāne:**

Gazel 75

Mısra: 6

Yüzük kutusundaki yüzük taşı.

5. Nāmum ol ğonce-femūñ la‘l-i lebinden düşmez
6. Naķşumı faşş-ı nigīndāne ķodı şıve-i ĥaķķ

fāş ol:

1. **fāş olur:-ur**

Gazel 160

Mısra: 9

(Bir sırrı) Meydana vurmak, açığa çıkarmak.

9. Kūnt-i kenzin olur esrār-ı nihānı hep fāş
10. ‘İzzetā ben gibi bir daĥme mi var açma beni

fāzıl-ı deryā-dil-i ‘ādil:

1. **fāzıl-ı deryā-dil-i ‘ādil:**

Kaside 5

Mısra: 21

Adaletli gönül denizinin erdemli kişisi.

21. Ol fāzıl-ı deryā-dil-i ‘ādil ki hemīşe
22. Aĥkāmın ider şu gibi icrā Yeñişehr’e

fedā eyle:

1. **fedā eylediler:-di, -ler**

Gazel 48

Mısra: 12

Feda etmek.

11. Bī-tevaḳḳuf hele sevdikleri şūḥun yolına

12. Ser ile cānı fedā eylediler ‘āşıklar

fehāmet:

1. **fehāmetle:-le**

Kaside 6

Mısra: 107

Büyüklük, ululuk, şâni ve kadri yüce olma.

107. Biri de Mîr Selîm’im ki fehāmetle odur

108. Dürr-i tâc-ı ‘uzamâ ḳurre-i ‘ayn-ı ā‘yân

fehm eyle:

1. **fehm eyleme:-me**

Gazel 112

Mısra: 9

Anlamak, idrak etmek.

9. İstemem dirsem hemân hiç istemem fehm eyleme

10. Ya ‘ni pek hırş ile efkâr-ı muḥālüm yok benüm

fehm it:

1. **fehm idemezdi:-e, -mez, -di**

Gazel 95

Mısra: 11

Anlamak, idrak etmek, kavramak.

11. Fehm idemezdi mey-keşân-ı mantıḳ-ı tayr remzini

12. Çengile erġanün eger olmasa tercemân-ı ney

2. **fehm itmiş:-miş**

Gazel 47

Mısra: 15

Anlamak, idrak etmek, kavramak.

15. Nâr-ı ḥasretle kebâb oldığımı fehm itmiş

16. Acıyup ḥâlîme şad süz ile büryân ağlar

fehm ol:

1. **fehm olurdu:-ur, -dı**

Kaside 18

Mısra: **18**

Anlaşılmak.

17. Şuğl-ı vezāret olmasa māni‘ bu ṭab‘ ile

18. Güftārı fehm olurdu ki maẓmūnuna zıbdür

felāket-zede:

1. **felāket-zede:**

Gazel 63

Mısra: **14**

Felakete tutulmuş.

13. ‘Aşk-ı hūbānla āh itmede ‘İzzet dirler

14. Bir felāket-zede bir bī-ser ü pāyı bilürüz

Felātūn:

1. **Felātūn:**

Gazel 30

Mısra: **3**

Platon ya da İslam dünyasında Eflatun olarak bilinen, Antik klasik Yunan filozofu, matematikçi ve batı dünyasındaki ilk yüksek öğretim kurumu olan Atina Akademisinin kurucusudur.

3. Ferzāne-i ḥum-ḥāne-i ‘aşkuz ki Felātūn

4. Peymāne-keş-i maşṭaba-i ḥikmetimüzdür

2. **Felātūn’ a:-a**

Gazel 105

Mısra: **8**

Platon ya da İslam dünyasında Eflatun olarak bilinen, Antik klasik Yunan filozofu, matematikçi ve batı dünyasındaki ilk yüksek öğretim kurumu olan Atina Akademisinin kurucusudur.

7. Dipsüz dime ḥum-ḥāne-i ḥikmetde kararı

8. Cāy olmuş idi çünkü Felātūn’ a bün-ı ḥum

felek:

1. **felek:**

Gazel 3

Mısra: **8**

Gök, asuman.

7. Sürḥī-i şafaḳ nist ḥicāb āmedeş ez-mihr

8. Tā dīd felek hem-çü tū ḥurşīd-ferī-rā

2. felek:

Kaside 3

Mısra: 31

Talih, baht.

31. Neyleyüm āh felek düşmen-i dīrīnemdür

32. K̄or mı āsūde ola çākerüñi ol ğaddār

3. felekde:-de

Kaside 7

Mısra: 54

Gökyüzü, sema.

53. H̄ün-feşān oldığı dem hañçer-i cevherdārın

54. Görse Ülker dağı vehm ile felekde ürker

4. felek:

Gazel 7

Mısra: 7

Talih, alınyazısı, yazgı.

7. Bilmem dağı ne naķş açacak bu felek bize

8. Göstermede nefes-be-nefes başka şūreti

5. felek:

Kaside 13

Mısra: 52

Gökyüzü, sema.

51. Mā-ħaşal aķrānı yokdur ol şehūñ

52. İster 'arz itsün felek mihr ü mehūñ

6. felekde:-de

Gazel 28

Mısra: 4

Gökyüzü, sema.

3. Görelden açdığın ol şemsūñ al tennüre

4. Felekde her gice hāleyle ķurş-ı māh döner

7. felek:

Gazel 37

Mısra: 11

Gökyüzü, sema.

11. Nüh felek yansa n'ola sūz-ı derūnumdan benüm

12. Heft düzağ yek şerār-ı āh-ı şeb-gīrūmdedür

8. felek:**Gazel 48**

Mısra: 5

Talih, baht.

5. Lücce-i ye's-i vişâle düşürüp felek dili

6. Olmada ğarğa-i girdâb-ı keder 'âşıklar

9. felek:**Gazel 97**

Mısra: 11

Talih, baht.

11. Benden şoruñ felek ne siyeh-kâse oldıgün

12. Destünden âh anuñ ğam-ı bisyâra uğradum

10. felekde:-de**Gazel 100**

Mısra: 3

Dünya.

3. Şanma kapılırdum gül-i hırşide felekde

4. Düşsem çemen-i vuşlatuña şebnemüñ olsam

11. felekler:-ler**Gazel 129**

Mısra: 5

Gökyüzü, sema.

5. Zan itme maţar şefkat idüp oldı felekler

6. Giryende-i hâl-i zu'afâsı Yeñişehr'in

12. felek:**Gazel 156**

Mısra: 1

Talih, alınyazısı, yazgı.

1. Kem-revâc itdi felek kâle-i eş'ârumızı

2. Görmeyüz sük-ı ma'ârifde harîdârumızı

felek-câh:**1. felek-câhı:-ı****Gazel 143**

Mısra: 17

Yeri felek olan, rütbesi yüksek olan.

17. Yâ Rab Veli Paşa' yı felek-câhı hemîşe

18. Tırdukça cihân şâhib-i tûg u 'alem eyle

felek-i hokka-bāz:**1. felek-i hoşka-bāz:****Terkib-bend 1**Mısra: **49***Hilekar felek.***49.** Kim başa çıkacak felek-i hoşka-bāz ile**50.** Yokdur benüm münāsebetüm hīle-bāz ile**felek-kevkebe:****1. felek-kevkebe:****Kaside 5**Mısra: **43***Feleğin ihtişamı.***43.** ‘Allāme-i zū-rütbe felek-kevkebe k’oldı**44.** Dest-i keremi rātibe-baḥşā Yeñişehr’e**fem-i āhū-beçe:****1. fem-i āhū-beçeye:-y, -e****Kaside 6**Mısra: **86***Ceylan yavrusunun ağzı.***85.** ‘Adli ger eylese te’līf-i miyān-ı ezdād**86.** Fem-i āhū-beçeye şīr virürdi pistān**fem-i dil-ber:****1. fem-i dil-berden:-den****Gazel 107**Mısra: **9***Gönlü kendine çeken güzelin ağzı.***9.** Fem-i dil-berden alındı bu gazel ey ‘İzzet**10.** Dir iken fitneyi ikāz idendür nighüm**fem-i gül-fām:****1. fem-i gül-fāmı:-ı****Gazel 90**Mısra: **2***Gül renkli ağız.*

1. Ser-te-ser ol şanemüñ cism-i dil-ārāmı güzel
2. Fem-i gül-fāmı güzel dīde-i bādāmı güzel

fem-i şīrīn:

1. **fem-i şīrīn:**

Gazel 76

Mısra: 6

Sevimli ağız.

5. Leb-i rengīn mi bu yā şu'le-i yāķūt-ı müzāb
6. Fem-i şīrīn mi yāķūd dürc-i le'al-i rā'ik

fem-i şīrīn-cevāb:

1. **fem-i şīrīn-cevābdan:-dan**

Gazel 54

Mısra: 6

Güzel cevap veren ağız.

5. Saña bu söz acı ammā 'ademde lezzet var
6. Bu nükteyi fem-i şīrīn-cevābdan aluruz

fenā:

1. **fenāsı:-sı**

Gazel 129

Mısra: 17

Yok olmak, sona ermek, zeval bulmak.

17. Ğāyet de ķarīb oldı fenāsı Yeñişehr'in
18. Bir başka reviş-i tavr u edāsı Yeñişehr'in

fenār:

1. **fenār:**

Kaside 5

Mısra: 11

İçinde fitil, mum veya elektrik ampulü gibi bir ışık kaynağı bulunan, önü veya etrâfi bu ışığı aksettirecek şeffaflıkta bir malzeme ile çevrili aydınlatma aracı II Fenâr yerleşkesi.

11. Bir köhne fenār oldığı meşhûrdur ancak
12. Lâzım idi bir şem'-i dil-ārā Yeñişehr'e

fenā-yı kaşr-ı dil:

1. **fenā-yı kaşr-ı dil:**

Gazel 37

Mısra: 8
Gönül köşkünün kötülüğü.

7. Ben o mi‘mār-ı harāb-ābād-ı şehri hayretüm
8. Kim fenā-yı kaşr-ı dil āgūş-ı ta’mirümdedür

fen-i fiten:

1. **fen-i fiten:**
Kaside 13
Mısra: 42
Fitnelerin hüneri.

41. Çeşmine reşk eyler āhū-yı hoten
42. Ögredür Hārūt’a bu fen-i fiten

fenn:

1. **fenninde:-in, -de**
Gazel 20
Mısra: 8
İlim.
7. Kimden āyā sebağ-āmūz-ı edādur bilsem
8. Şīve fenninde ‘aceb mes’ele-dāndur Aḥmed

fenn-i füsün:

1. **fenn-i füsün:**
Gazel 50
Mısra: 5
Büyü ilmi.
5. Tıfl iken fenn-i füsün içre bir üstād oldı
6. Sebağ-ı işveyi bilsem o perī kimden oğur

fenn-i nāz u istiğnā:

1. **fenn-i nāz u istiğnāda:-da**
Kaside 16
Mısra: 4
Cilve ve tok gözlülüğün ilmi.
3. Birisi Eşref-i bī-mişl ü hemtā
4. Ki fenn-i nāz u istiğnāda yek-tā

ferāğat-kerde-i tūbā-yı cennet:

1. ferāgat-kerde-i tūbā-yı cennetdür:-dür

Gazel 23

Mısra: 6

Cennet ağacının huzur vereni II sevgili.

5. Nihāl-i kâmet-i mevzūn hırāmı yāda geldikçe

6. Dil-i zârum ferāgat-kerde-i tūbā-yı cennetdür

ferāmüş:

1. ferāmüşumda:-um, -da

Gazel 151

Mısra: 8

Unutma, hatırdan çıkarma.

7. Büyüdün korkarum ey şüh-ı sitem-ger dırsin

8. Küçicekdüm de o dem şimdi ferāmüşumda

ferāmüş eyle:

1. ferāmüş eyleme:-me

Gazel 143

Mısra: 13

Unutmak.

13. İzzet kuluñı eyleme ammā ki ferāmüş

14. Gāhice anuñ dāmenini pür direm eyle

fer-baḥş-ı çerāğ-ı meh-tāb:

1. fer-baḥş-ı çerāğ-ı meh-tāb:

Kaside 1

Mısra: 45

Dohunayın ışığına parlaklık veren II sevgili.

45. Re`y-i rüşen-teri fer-baḥş-ı çerāğ-ı meh-tāb

46. Āfitāb-ı dili mişkāt-ı ziyā-yı nuşret

ferd:

1. ferd:

Gazel 112

Mısra: 14

Kişi, insanlardan her biri.

13. Mest idüm evzā-ı küstāḥānemüz itmiş zuhūr

14. Yoḥsa bir ferd ile meclisde cidālum yoḥ benüm

ferdā:

1. **ferdāya**:-y, -a

Gazel 102

Mısra: 5

Yarın, gelecek zaman.

5. Ferdāya şalup va 'd-i vişali yine geçdüñ

6. Bu va 'deye üftādeñ inansun mı efendüm

2. **ferdāya**:-y, -a

Gazel 133

Mısra: 3

Yarın, gelecek zaman.

3. Hezār va 'd ile dün şalmış idi ferdāya

4. Göñül vişāline āmāde ol bu gün yarın

Ferhād:

1. **Ferhād:**

Gazel 19

Mısra: 8

Ferhad ile Şirin, adlı aşk hikâyesinin başkahramanı.

7. Baña şekker-lebüm tağlar kadar cevri itse şekvem yok

8. İşitdüñ mi ki Ferhād eylesün Şirîn 'den feryād

ferhunde:

1. **ferhunde**:-de

Kaside 9

Mısra: 1

Kutlu, mübarek.

1. Bahār irdi yine ferhunde demdür

2. Tarāvetle cihān bāğ-ı İrem 'dür

Ferīdün-ı sikender-hadem:

1. **Ferīdün-ı Sikender-ħademin**:-in

Kaside 10

Mısra: 29

İskender'e hizmet eden Feridun.

29. O Ferīdün-ı Sikender-ħademin kulluğın

30. Māye-i faħr ü mübāhāt ü ğurūr eyleyelüm

fermā:

1. **fermā:****Kaside 7**Mısra: **49***Buyurucu, emredici.*

49. Olsa hāşiyet-i eşyāya tebeddül fermā

50. Āb ihrāk ide ğarķ eyleye nīrān-ı saķar

fermān:1. **fermān:****Gazel 117**Mısra: **14***Emir, irade, buyruk.*

13. Heme gerden-keşān-ı hūsni eyler zīr-i dest elbet

14. Eger fermān olursa ol şeh-i işve-penāhumdan

fermān it:1. **fermān ideydi:**-e, -y, -di**Kaside 2**Mısra: **53***Emretmek.*

53. İdeydi ülfet-i ecnās için eger fermān

54. Olurdu mümtezic-i yek-diger vuḥūş u tuyūr

fermāñ kıl:1. **fermāñ kılsa:**-sa**Kaside 6**Mısra: **82***Emretmek.*

81. ‘Ankebūt eyler idi terk-i ta‘addī-i zübāb

82. Kılsa terfih-i gürüh-ı ḥaşerāta fermāñ

fermān-revā-yı ma‘deletkār:1. **fermān-revā-yı ma‘deletkārı:**-ı**Kaside 8**Mısra: **22***Adaletli hükmeden.*

21. Velī Paşa-yı luḥf-āyīn ü şaḥib-re’y-i rüşen-dil

22. Seḥā iklīmünün fermān-revā-yı ma‘deletkārı

ferve-i semmūr:

1. **ferve-i semmūr:**

Gazel 47

Mısra: 22

Samur kürk.

21. Zīver-i düş-ı mübāhātum eger olmazsa

22. Hāk bu kim ferve-i semmūr firāvān ađlar

2. **ferve-i semmūrı:-ı**

Kaside 8

Mısra: 56

Samur kürk.

55. Hūşūşā ben gibi bir şa'ir-i maẓmūn-pīrānuñ

56. İder bir ferve-i semmūrı zīb-i düş-ı hem-vāri

feryād:

1. **feryādum:-um**

Gazel 17

Mısra: 3

Yüksek sesle ve kuvvetle bağırma, bağırtı, haykırış, çığlık, āvāze, figan.

3. Rakībūñ yār ile āmīzişündendür bu feryādum

4. Gülūñ hāre kırānı bülbüle efgān ider ĩrāş

2. **feryād:**

Gazel 19

Mısra: 4

Yüksek sesle ve kuvvetle bağırma, bağırtı, haykırış, çığlık, āvāze, figan.

3. Ne saht olsa kibārın ıalbine te'şir ider nāle

4. Şadā virseñ gelür kühsār-ı pür-temkīnden feryād

3. **feryād:**

Gazel 19

Mısra: 6

Yüksek sesle ve kuvvetle bağırma, bağırtı, haykırış, çığlık, āvāze, figan.

5. Hem-āđuş oldıgun h'ābumda görsem bir şeb ađyāra

6. Olur ğayretle peydā pister ü bālīnden feryād

4. **feryād:**

Gazel 19

Mısra: 14

Yüksek sesle ve kuvvetle bağırma, bağırtı, haykırış, çığlık, āvāze, figan.

13. Sezādur 'İzzetā mır-i şefika eylesem tađdīm

14. Dür-i nazmum ki reşk ile gelür Pervīn'den feryād

5. feryād:

Gazel 19

Mısra: 2

Yüksek sesle ve kuvvetle bağıрма, bağırtı, haykırış, çığlık, âvâze, figan.

1. Dil itdükçe şikenc-i kākül-i müşgīnden feryād
2. Gelür güyâ derâ-yı kârbân-ı Çīnden feryād

6. feryād:

Gazel 19

Mısra: 6

Yüksek sesle ve kuvvetle bağıрма, bağırtı, haykırış, çığlık, âvâze, figan.

5. Hem-âgüş oldıgun h̄âbumda görsem bir şeb ağıyâra
6. Olur gayretle peydâ pister ü bālīnden feryād

7. feryāduñ:-uñ

Gazel 29

Mısra: 14

Yüksek sesle ve kuvvetle bağıрма, bağırtı, haykırış, çığlık, âvâze, figan.

13. ‘İzzetâ dem-sâz-ı hāmī-i bülend-âvâz olup
14. Eyle feryāduñ resīde çarha tâ nev-rūzdur

8. feryādına:-ı, -n, -a

Gazel 85

Mısra: 17

Yüksek sesle ve kuvvetle bağıрма, bağırtı, haykırış, çığlık, âvâze, figan.

17. Bu kadar nâle vü feryādına ma‘nī viremem
18. ‘İzzet-i dil-şüdeyi aldı meger şīvelerüñ

feryād eyle:

1. feryād eyler:-r

Gazel 19

Mısra: 10

İmdat isteme, yardım dileme.

9. Güzellerdür bizi nālân iden bu bāğ-ı ‘âlemde
10. Çemende ‘andelīb eyler gül ü nesrīnden feryād

2. feryād eylesün:-sün

Kaside 16

Mısra: 58

Yüksek sesle bağırmak, haykırmak.

57. O rütbe ile kim 'âlemde bî-dād
58. Elüñden eylesün 'uşşāk feryād

3. feryād eylesüñ:-sü, -ñ

Gazel 19

Mısra: 8

İmdat isteme, yardım dileme.

7. Baña şekker-lebüm tağlar kadar cevri itse şekvem yok
8. İştüñ mi ki Ferhād eylesüñ Şirīn'den feryād

feryād it:

1. feryād itdükçe:-dükçe

Gazel 19

Mısra: 1

Çok feryat etmek, yüksek sesle haykırmak.

1. Dil itdükçe şikenc-i kākül-i müşgīnden feryād
2. Gelür güyā derā-yı kārban-ı Çīnden feryād

feryād vir:

1. feryād virür:-ür

Gazel 19

Mısra: 12

Bağırıp çağırma. Yüksek sesle yardım istemek.

11. Miyānuñ vaşını naqş eylesem levh-i hayālümde
12. Virür ser-rişte-i nevk hāme-i müyīnden feryād

feryād ü fiğān-ı fuḳārā:

1. feryād ü fiğān-ı fuḳārāsı:-sı

Gazel 129

Mısra: 4

Yoksulların yüksek sesle bağırıp haykırması.

3. Ra'd itme kıyās 'âlem-i bālāyı pür itdi
4. Feryād ü fiğān-ı fuḳārāsı Yeñişehr'in

feryād-ı hezār:

1. feryād-ı hezār:

Kaside 3

Mısra: 52

Pek çok feryad.

51. 'İzzetâ nâleñe gûş aşmayacak ol gül-i nâz
52. Eyleme bîhüde bülbül gibi feryâd-ı hezâr

ferzâne-i hum-hâne-i 'aşkuz:

1. ferzâne-i hum-hâne-i 'aşkuz:

Gazel 30

Mısra: 3

Aşk tekkesinin bilginleri.

3. Ferzâne-i hum-hâne-i 'aşkuz ki Felâṭūn
4. Peymâne-keş-i maşṭaba-i hikmetimüzdür

ferzend-i sa'âdetmend-i 'âkil:

1. ferzend-i sa'âdetmend-i 'âkil:

Kaside 9

Mısra: 85

Akıllılığın mutlu çocuğu.

85. O ferzend-i sa'âdetmend-i 'âkil
86. Aña bahşâyış-i ḥaḫdur keremdür

ferzend-i vezîr-i âsmân-câh:

1. ferzend-i vezîr-i âsmân-câh:

Kaside 9

Mısra: 63

Göğün yüksek vezirinin oğlu.

63. O ferzend-i vezîr-i âsmân-câh
64. Ki ṭâḫ-ı dergehi gerdün-ı behemdür

fes:

1. fes:

Gazel 12

Mısra: 11

Kırmızı ve kalın çuhadan yapılmış, tepesinde püskülü olan, silindir biçiminde bir başlık.

11. Kelleler germ olıcaḫ dal fes olup meclisde
12. Dök o gîsûları ey şâhid-i peymâne be-leb

fesh eyle:

1. fesh eyledi:-di

Gazel 156

Mısra: **10**

Hükümünü bozmak, iptal etmek.

9. Nağd-i cān ister iken vaşla bedel ebrūlar

10. Ğamze tek tırmadı fesh eyledi bāzārumızı

fesh-i ‘azm:

1. fesh-i ‘azm:

Gazel 125

Mısra: **6**

Kararın bozulması.

5. Sālīkān-ı ‘aşka bīm-i reh-zen olmaz sedd-i rāh

6. Eylemezler fesh-i ‘azm emniyyet olsun olmasun

feṭānet:

1. feṭānet:

Kaside 9

Mısra: **67**

Zihin açıklığı.

67. Ya ol zātındaki rüşd ü feṭānet

68. ‘Aṭā-yı maḥz-ı Rabb-i zu’l-keremdür

feth it:

1. feth ide:-e

Kaside 1

Mısra: **76**

Açmak, kaldırmak.

75. Heme piçide-i eşkāl olan emr-i şa‘bın

76. Feth ide ḥazret-i ebvāb-güşā-yı nuşret

feṭīle-fürüz-ı belāğat:

1. feṭīle-fürüz-ı belāğatum:-um

Gazel 111

Mısra: **5**

Etkili söz söylemenin fitil aydınlatanı II etkili söz söylemeye yardımcı olan.

5. Rüşen-dilüm feṭīle-fürüz-ı belāğatum

6. Şem‘-i maḥāfil-i edebe kāzdur sözüm

feṭīl-i ‘aşk:

1. fetil-i 'aşkı:-ı

Kaside 2Mısra: **81***Aşk fitili.***81.** Fetil-i 'aşkı meger almış ibtidâ şimdi**82.** Yanar tüter dil-i şeydâ ne tur bilür ne otur**fettân:**

1. fettân:

Kaside 6Mısra: **42***Çekici, gönül alıcı.***41.** Ğaynlar ğâret-i kâlâ-yı hıredde çâlâk**42.** Fâsı şûriş-fiken-i hâtır olur bir fettân

2. fettân:

Gazel 61Mısra: **10***Çekici, gönül alıcı.***9.** İki gözden n'ola cüş eyler ise cüy-ı sirişk**10.** Olduğ âvâre iki dîdesi fettân ile biz

3. fettânum:-um

Gazel 114Mısra: **2***Çekici, gönül alıcı.***1.** Ser-hoşum bâde-perestüm melegüm cânânum**2.** Rind-i bî-bâk levendüm güzelüm fettânum**fettân-ı 'âlem:**

1. fettân-ı 'âlemüñ:-üñ

Gazel 35Mısra: **11***Dünyanın cilvelisi.***11.** Bilmem nigâh-ı mesti o fettân-ı 'âlemüñ**12.** Hâlâ şarâb-ı naḥvet ile ser-girân mıdur**fevvâre:**

1. fevvâreden:-den

Tahmis 2

Mısra: 24
Fıskiye.

23. Sū-be-sū hayretle eylerken nigāh-ı iltifāt
24. Şandum olmuş cüste bir fevvāreden āb-ı hayāt

feyz-i dem:

1. feyz-i deminden:-in, -den

Gazel 95

Mısra: 5

Zamanın verimliliği.

5. Feyz-i deminden āşikār hāşiyet-i dem-i Mesīh
6. Mürde-dilān hep olmada zinde-i cāvidān-ı ney

feyz-i nefes:

1. feyz-i nefesüm:-üm

Kaside 5

Mısra: 58

Nefesin bolluğu.

57. Zīrā benüm ol şā'ir-i bālā-rev-i i'cāz
58. Feyz-i nefesüm māye-i ihyā Yeñişehr'e

feyz-i nefhā-i şūr:

1. feyz-i nefhā-i şūr:

Kaside 2

Mısra: 62

Şenliğin güzel kokusunun bolluğu.

61. Sütüde-menķabetā āşaf-ı melek-şifatā
62. Eyā nesāyim-i enfāsi feyz-i nefhā-i şūr

feyz-i nesīm-i himmet-i 'attār:

1. feyz-i nesīm-i himmet-i 'attāra:-a

Gazel 97

Mısra: 14

Aktarın güzellik kokusunun bereketi.

13. Ben müşg-i çin-i şemme-i gisū-yı ma'nīyem
14. Feyz-i nesīm-i himmet-i 'attāra uğradum

feyz-i sühan:

1. feyz-i sühan:

Gazel 21

Mısra: 3

Bereketli söz.

3. Saña bu feyz-i sühan mevhibe-i Mevlâ'dur

4. Diyemem şî'riñe nev'-i beşerüñ maqdûrı

2. feyz-i sühan:

Gazel 161

Mısra: 10

Bereketli söz.

9. 'İzzetâ pey-rev-i Fevzî-i sühan-sâzuz biz

10. Bizlere feyz-i sühan hâzret-i ebvâb-güşâ-yı nuşret gibi

feyz-i takrîr:

1. feyz-i takrîrümmedür:-üm, -den, -dür

Gazel 37

Mısra: 2

Anlatışın bereketi.

1. Neş'e-i rûh-ı mezâya câm-ı ta'bîrümmedür

2. Sırr-ı 'icâz-ı Mesîhâ feyz-i takrîrümmedür

feyz-yâb:

1. feyz-yâb:

Kaside 6

Mısra: 79

Feyiz bulan, bolluk ve bereket gören.

79. Feyz-yâb olsa eger yem kefi dür-pâşından

80. Şadef olmazdı niyâz-âver-i ebr-i nisân

fezâ:

1. fezâsı:-sı

Gazel 129

Mısra: 2

Geniş ova, yer, alan.

1. Buz tıtdı hârâbiye kazâsı Yeñişehr'in

2. Ehl-i dile teng oldı fezâsı Yeñişehr'in

fezâ-yı cevelân:

1. **fezâ-yı cevelân:**

Kaside 6

Mısra: 12

Boşlukta gidip gelme.

11. Sâha-i ma'nide itdükte tek ü tâza şurû'

12. Hüner erbâbına teng oldı fezâ-yı cevelân

fezâ-yı gülşen-i ruhsâr-ı pür-hâl-ı dil-ârâda:

1. **fezâ-yı gülşen-i ruhsâr-ı pür-hâl-ı dil-ârâda:-da**

Gazel 51

Mısra: 7

Sevgilinin çok benli yanak bahçesinin genişliği.

7. Fezâ-yı gülşen-i ruhsâr-ı pür-hâl-ı dil-ârâda

8. Perestü-yı nigâhum dâne-çîn-i fülful olmışdur

fezâ-yı hayâl:

1. **fezâ-yı hayâl:**

Gazel 91

Mısra: 18

Hayalin uçsuz bucaksız genişliği.

17. Ben 'İzzetâ tek ü tâz itmeden kalur mı idüm

18. Semend-i tab'uma teng olmasa fezâ-yı hayâl

fezâ-yı şu'ür:

1. **fezâ-yı şu'ür:**

Kaside 2

Mısra: 94

Bilincin geniş alanı.

93. Nikât-ı fikr-i dağküm hayâl içinde hayâl

94. Edâ-yı şî'r-i lañfüm dile fezâ-yı şu'ür

fezâ-yı vaşf-ı fem:

1. **fezâ-yı vaşf-ı femüñ:-üñ**

Gazel 91

Mısra: 1

Ağzının niteliğinin uçsuz bucaksızlığı.

1. Fezâ-yı vaşf-ı femüñ şahñ-ı teng-nây-ı hayâl

2. Lebüñ nişân-ı reh-i semt-i mâverâ-yı hayâl

fâş ol:

1. **fāş olur:-ur****Gazel 160**

Mısra: 9

(Bir sırrı) Meydana vurmak, açığa çıkarmak.

9. Künt-i kenzin olur esrâr-ı nihâni hep fâş

10. 'İzzetâ ben gibi bir dağme mi var açma beni

fısildeş:1. **fısildeşdi:-dı****Kaside 9**

Mısra: 21

Fısilte hâlinde konuşmak, birbirine fısildeşmek.

21. Fısildeşdi gelüp ezhâr ile hep

22. Şabâ ilçi-i şâh-ı muhteşemdür

fırsat:1. **fırsatdur:-dur****Kaside 17**

Mısra: 33

Herhangi bir şey için en uygun zaman, imkan.

33. Gel ki bir lahzâ tekellüm idelüm fırsatdur

34. Ben saña hâlümü sen de baña söyle bir bir

fidân:1. **fidândur:-dur****Gazel 20**

Mısra: 4

Başka bir yere dikilmek üzere tohumundan yetiştirilen taze ağaçlık II ince, uzun ve düzgün vücutlu(genç).

3. O le'âfette ki vardur kad-i ra'nâsında

4. Bâğ-ı hüsne yine bir tâze fidândur Ahmed

fiğân:1. **fiğân:****Gazel 8**

Mısra: 9

İztırapla bağırma, haykırma, feryat.

9. Fiğân u nâleden 'İzzet nice hamüş olayum

10. Nigâh-ı merhamet itmez o dil-şikâr baña

fiġān ü nāle-i hem-vār:**1. fiġān ü nāle-i hem-vār:****Tahmis 2**

Mısra: 12

*Durmadan feryat ve fiġan etme.***11.** Şanma bī-cā şāḥ-ı verd üstünde bülbül zār ider**12.** Öyle beyhüde fiġān ü nāle-i hem-vār ider**fikr:****1. fikri:-i****Kaside 9**

Mısra: 34

*Düşünce.***33.** Yetişmekte aña mevķūf şeş mäh**34.** Hele bu fikri terk itmek ehemmdür**2. fikri:-i****Kaside 13**

Mısra: 96

*Düşünce.***95.** ‘Abd-i nā-çizūñ kuluñdur ‘İzzet’ üñ**96.** Rüz u şeb zıkr ile fikri midḥatūñ**3. fikri:-i****Gazel 131**

Mısra: 11

*Düşünce.***11.** Çeşm-i mestūñ derdi ġamzeñ fikri bī-tāb eyledi**12.** Raḥm idüp ḥāl-i dil-i bīmāra baġ Allāh için**fikr-i ‘amīke:****1. fikr-i ‘amīke:-e****Gazel 161**

Mısra: 6

*Derin fikir.***5.** Tār-ı zülfı zeķan-ı dil-bere şarķınca ġoñül**6.** Ṭaldı bir fikr-i ‘amīke resen-i çāḥ gibi**fikr-i ġisū-yı perīşān:**

1. **fıkr-i gıŝü-yı perıŝānuñla:-uñ, -la**

Gazel 128

Mısra: 5

Darmadađınık saçların dűŝüncesı.

5. Fıkr-i gıŝü-yı perıŝānuñla cāna var mıdur

6. Sünbűlistān-ı ĥayālűm gibi cāy-ı nev-zemīn

fıkr-i şem 'i:

1. **fıkr-i şem 'i:**

Gazel 18

Mısra: 8

Aydınlık dűŝünce.

7. Pertevi mīnā-serāy-ı ĥalbi lebrīz idelű

8. Bezm-i endişemden itdi fıkr-i şem 'i țard ruĥ

fıkr-i şem 'i țard ruĥ:

1. **fıkr-i şem 'i țard ruĥ:**

Gazel 18

Mısra: 8

Aydınlık dűŝüncesini uzaklaŝtıran yanak.

7. Pertevi mīnā-serāy-ı ĥalbi lebrīz idelű

8. Bezm-i endişemden itdi fıkr-i şem 'i țard ruĥ

fıkr-i viŝāl-i Eşref:

1. **fıkr-i viŝāl-i Eŝref' dűr:**

Gazel 27

Mısra: 2

Eŝref'e kavuŝma dűŝüncesı.

1. Dilde dā'ım ĥayāl-i Eŝref' dűr

2. Serde fıkr-i viŝāl-i Eŝref' dűr

fi' l-meşel:

1. **fi' l-meşel:-ı**

Kaside 6

Mısra: 40

Misaldeki gibi.

39. Zāları zaby-i feyāfi-i kemāl ü 'aynı

40. Fi' l-meŝel 'aynıdűr ol zabyın olur ġamze-zenān

fırāk:

1. **firākuñ:-uñ****Kaside 8**Mısra: **45***Ayrılık, hicran.*

45. Firākuñ zemherīri toñdirup sūzendegānuñ hep

46. Şovuqlatdum yine hayfā dil-i bī-tāb-ı bīmārı

firār it:1. **firār itmişdür:-miş, -dür****Kaside 9**Mısra: **32***Kaçmak.*

31. Ğaraż bozmağsa ger cünd-i şitāyı

32. Firār itmişdür ol bir hayli demdür

firāvān:1. **firāvān:****Gazel 47**Mısra: **22***Far. Bol, çok, aşırı.*

21. Zīver-i dūş-ı mübāhātum eger olmazsa

22. Hāğ bu kim ferve-i semmūr firāvān ağlar

firāz ile nişib:1. **irāz ile nişibi:-i****Gazel 117**Mısra: **7***İniş çıkış, engebe.*

7. Firāz ile nişibi deşt-i ‘aşkuñ baña yeksāñdur

8. Ser-i kühsārımı farğ itmez oldum ka‘r-ı çāhumdan

firkat:1. **firkati:-i****Kaside 3**Mısra: **37***Ayrılık.*

37. Bir büt-i ‘işve-gīrin firqati kār itdi dile

38. Qomadı genc-i derūnumda benüm şabr u qarār

2. **fırkatin:-in****Gazel 80**

Mısra: 6

Ayrılık.

5. Lerze-bahş olmada uymaz vaşla

6. Fırkatin táb-ı tebin çok gördük

3. **fırkati:-i****Gazel 92**

Mısra: 6

Ayrılık.

5. Ziver-i ağuş-ı agyār oldıgun gördükçe ben

6. Fırkati itdüm temenni vaqt-i vuslatdan bedel

fiten:1. **fitendür:-dür****Gazel 107**

Mısra: 2

Fitneler.

1. Eşrefüm 'āleme āşüb-figendür niğehüm

2. Bir 'aceb 'arbede-engiz fitendür niğehüm

fitili al:1. **fitili aldük:-du, -k****Müfret 3**

Mısra: 2

Duyguları alevlenmek.

1. Üftāde-i hūbān-ı Yeñişehr-i Fenāruz

2. Aldük fitili mūm gibice şimdi yanaruz

fitne:1. **fitneler:-ler****Tahmis 6**

Mısra: 10

Ara bozucu kimse, kışkırtıcı, fitneci.

9. Kūşe-i zīr-i fesūfde gizledükçe perçemün

10. Şanurum bir yire gelmiş fitneler mestürdur

2. **fitne:****Kaside 9**

Mısra: 29

Karışıklık, fesat, kargaşalık.

29. Nedür bu fitne vü āşūba bādī
30. Neden bu şūr u ğavġā mültezemdür

3. **fitne:**

Kaside 13

Mısra: 11

Ara bozucu kimse, kışkırtıcı, fitneci.

11. Fitne devründe nihān oldı meger
12. Çeşm-i h̄vāb-ālūd-ı yāri ide yer

4. **fitne:**

Gazel 55

Mısra: 7

Ara bozucu kimse, kışkırtıcı, fitneci.

7. Āyā nedendür eylemiyor fitne meyl-i h̄vāb
8. Olduġça çeşm-i yārdan efsāne ğüş-ı nāz

5. **fitne:**

Gazel 83

Mısra: 3

Ara bozucu kimse, kışkırtıcı, fitneci.

3. Fitne mebhūt-ı hirās-ı şer ü şūr-ı ġamzeñ
4. Sihr hayret-zede-i bahş-i fūnūn nigeħūñ

6. **fitneyi:-y, -i**

Gazel 107

Mısra: 10

Ara bozucu kimse, kışkırtıcı, fitneci.

9. Fem-i dil-berden alındı bu ġazel ey ‘İzzet
10. Dir iken fitneyi ĩkāz idendür nigeħüm

7. **fitne:**

Gazel 127

Mısra: 7

Ara bozucu kimse, kışkırtıcı, fitneci.

7. Ğamzelerden fitne dest-i çeşmüne ħançer şunar
8. Sevdigüm ħışm u ġazabla pür-sitiz olduġça sen

fitne-engiz-i cihān:

1. **fitne-engiz-i cihān:**

Gazel 43

Mısra: 1

Dünyanın karışıklık yapanı.

1. Fitne-engîz-i cihân dîde-i mekkâruñdur
2. Şûriş-i ‘aşr u zamân gamze-i hûn-h’âhuñdur

fitne-engîz-i cihân:

1. fitne-engîz-i cihânsın:-sın

Kaside 16

Mısra: 24

Dünyanın karışıklık yaparı.

23. Uzatma sen şeh-i iklîm-i ânsın
24. Cevânsın fitne-engîz-i cihânsın

fitne-engîz-i nigâh:

1. fitne-engîz-i nigâhundandır:-un, -dan

Gazel 148

Mısra: 5

Karışıklık çıkarıcı bakışlar.

5. Fitne-engîz-i nigâhundandır emîn olmaz gönül
6. Neş’emi çeşm-i mestûn nîm-hvâb eyleser de

fitne-i dil:

1. fitne-i dilde:-de

Gazel 49

Mısra: 5

Fitne gönül.

5. Birbirlerine fitne-i dilde mu‘în olur
6. Ebrû vü hâl ü çeşm ü ruḥı yek-kabiledür

fitne-i şûr-efzâ:

1. fitne-i şûr-efzâ:

Kaside 17

Mısra: 45

Kargaşalığı arttıran güzel.

45. Āh rü’yâ mı bu bir fitne-i şûr-efzâ mı
46. ‘İzzetâ ‘aqlum alup koymadı re’y ü tedbîr

fitne-sâz:

1. fitne-sâz:

Tahmis 6

Mısra: 13

Fitne çıkarıcı, ortalığı karıştıran.

13. Bir de gördüm ki çıktı ammā kim nigāhı fitne-sāz
 14. H̄'āb-ı nāzından henüz kalkmış meger ol mest-i nāz

fitrāk-ı teshīr:

1. **fitrāk-ı teshīrümmedür:**-üm, -de, -dür

Gazel 37

Mısra: 10

Büyünün bağı.

9. Hep gazālān-ı hayālī itdi ṭab'um der-kemend
 10. Şimdi naḥcīr-i gazel fitrāk-ı teshīrümmedür

fukarā:

1. **fukarāya:**-y, -a

Kaside 4

Mısra: 34

Fakirler II zavallı, aciz, biçare(kimseler).

33. Şimdi meydāna çıkup 'arz-ı şecā'at itsün
 34. Yohsa iş mi fukarāya o kadar zulm ü gazab

fuşül-ı erba'a:

1. **fuşül-ı erba'a:**

Kaside 8

Mısra: 66

Dördüncü mevsim.

65. Te'ākub ide tā şayf u şitā bu köhne gülşende
 66. Fuşül-ı erba'a āmed-şüdünde ide tekrarı

fürüg-ı 'adl:

1. **fürüg-ı 'adli:-i**

Kaside 3

Mısra: 17

Adaletin ışığı.

17. Dādger-i dāver-i zīşān ki fürüg-ı 'adli
 18. Zülmet-ābād-ı eḳālimi ider pür envār

fürüg-ı hüsn ü ān:

1. **fürüg-ı hüsn ü ānuñ:-uñ**

Gazel 36

Mısra: 2

Güzellik ve cazibenin parlaklığı.

1. 'İzāruñ pertev-i envār-ı mihr-i hāverīdendür
2. Fūrūğ-ı hūsn ü ānuñ şu'le-i verd-i tarīdendür

fūrūğ-ı mihr-i meserret:

1. fūrūğ-ı mihr-i meserretle:-le

Kaside 2

Mısra: 5

Sevinç güneşinin parlaklığı.

5. Fūrūğ-ı mihr-i meserretle tōldı çār cihet
6. Güm oldı ğam gibi āşār-ı zūlmet-i deycūr

fūrūğ bul:

1. fūrūğ buldı:-dı

Kaside 4

Mısra: 3

Parlamak.

3. Dīde-i devlet-i bīdār gibi buldı fūrūğ
4. Aħter-i t̄ali'imüz qalmıñ iken zīr-i seħāb

fūrū-tāfte:

1. fūrū-tāfte:

Kaside 5

Mısra: 14

Değersiz kumaş.

13. Bir şema' ki pervānesi hūrşīd-i cihān t̄āb
14. Envārı fūrū-tāfte her cā Yeñişehr'e

fūrūzān ol:

1. fūrūzān olsa:-sa

Kaside 13

Mısra: 55

Parlamak.

55. Kevkeb-i baħtum fūrūzān olsa da
56. Mihr-i iqbālüm dıraħşān olsa da

fūsūnger:

1. fūsūngeri:-i

Terkib-bend 1

Mısra: 33

Sihirli, çekici, büyüleyici II sevgili.

33. Pek özledüm pek özledüm âh ol füsünge
34. Ol şüh-ı mäh-peykeri ol mihr-i enveri

fütâde-i nâçâr:

1. **fütâde-i nâçârı:-ı**

Kaside 2

Mısra: 80

Çaresiz düşkün II çaresiz âşık.

79. Raķīb-i dūnı kılup maħrem-i ħarīm-i vişāl
80. İder fütâde-i nâçârı ħard ile mehcūr

fütūr gel:

1. **fütūr geldi:-di**

Kaside 2

Mısra: 96

Usanmak, bıkmak.

95. Yeter yeter bu kadar faħr-i nâ-be-câ ‘İzzet
96. Du ‘āya eyle ser-āğāz ħab ‘a geldi fütūr

füyüz:

1. **füyüzü:-ı**

Gazel 54

Mısra: 14

Feyizler.

13. ‘Aceb mi nazmda engüşt-nümāyisek ‘İzzet
14. Füyüzü ħâtem-i ‘ālī-cenābdan aluruz

füzün:

1. **füzün:**

Kaside 13

Mısra: 61

Far. Çok, ziyade.

61. Böyle kalursa eger ‘aşkum füzün
62. Olurum bī-şübhe kıys ‘a hem-cünün

2. **füzün:**

Gazel 64

Mısra: 2

Far. Çok, ziyade.

1. Ey mäh-ı ruhı pertev-i mâhiyyet-i elmäs
2. Hüsnuñle füzün şa'şâ'a-i behcet-i elmäs

3. **füzün:**

Gazel 102

Mısra: 9

Far. Çok, ziyade.

9. Gıtdükçe füzün olmadadır saña maḥabbet
10. 'Uşşâk ğamuñdan hiç uşansun mı efendüm

füzüni-i ğam:

1. **füzüni-i ğamdan:-dan**

Terkib-bend 1

Mısra: 46

Çok fazla keder.

45. Aḥvālumi tıyanlar acır sîne-çāk olur
46. Artık baña füzüni-i ğamdan ne bāk olur

füzün-ter:

1. **füzün-ter:**

Kaside 2

Mısra: 99

Çok fazla, pek çok.

99. Füzün-ter eyleyüp iḳbāl ü 'ömrini Mevlâ
100. Kıla o âşaf-ı zîşâni dem-be-dem mesrur

2. **9. G/Ġ**

ġaddâr:

1. **ġaddâr:**

Kaside 3

Mısra: 32

Zalim, merhametsiz.

31. Neyleyüm âh felek düşmen-i dîrînemdür
32. Çor mı âsüde ola çâkerüñi ol ġaddâr

2. **ġaddâr:**

Kaside 16

Mısra: 46

Zalim, merhametsiz.

45. Bu sözlerden añı şanma cefākār
46. Dime Eşref imiş gāyetde ğaddār

ğadr:

1. **ğadri:-i**

Gazel 97

Mısra: 10

Zulüm, cevr, haksız muamele.

9. Cāy-ı hayāli itmişiken kaşr-ı dīde mi
10. Gör ğadri kim cezā-yı Sinimmār'a uğradum

gāh:

1. **gāh:**

Kaside 6

Mısra: 141

Bazen, ara sıra.

141. Geh sitāyişler idüp gāh du'alar eyler
142. Şaded-i luţfdadur iş bu faķīre her ān

2. **gāh:**

Kaside 13

Mısra: 47

Bazen, ara sıra.

47. Gāh olup ol şāh-ı hüsnüm kec-küleh
48. Egrilür ağzum gelür baña veleh

3. **gāh:**

Gazel 46

Mısra: 13

Bazen, ara sıra.

13. Gāh olur kim aşlı yok bir va'd-ı bī-incāz ile
14. Derdini ħasret-keşānuñ tāzeler maĥbūblar

4. **gāh:**

Gazel 81

Mısra: 8

Bazen, ara sıra.

7. Luţf iderken eyler āġāz-ı 'itāb-ı nā-be-cā
8. Gāh memnūnı gehi maĥzūnuyum bir āfetūñ

gāh gāh:

1. **gāh gāh:****Gazel 28**

Mısra: 8

Ara ara, bazen.

7. Gül-i ruḥı kızarıp farḥ-ı şerm ü ḥacletden

8. Mişāl-i şu 'le-i cevvēle gāh gāh döner

gāh u bī-geh:1. **gāh u bī-geh:****Kaside 8**

Mısra: 43

Vakitli vakitsiz.

43. 'İzār-ı âteşinüñ gāh u bī-geh yād ile cānā

44. 'Alevlenmekdedür kânün-ı dilde ḥasretüñ nārı

gāhī:1. **gāhī:****Gazel 9**

Mısra: 9

Bazen, zaman zaman.

9. Var ise iḳbālūñ ol gāhī süvār-ı esb-i nāz

10. Şalma ammā kim cirīd-i gamzeñ öyle her yana

2. **gāhī:****Kaside 16**

Mısra: 12

Bazen, zaman zaman.

11. Velikin bu iki nevrete dil-ber

12. Gelüp bir yere gāhī söyleşirler

3. **gāhī:****Gazel 25**

Mısra: 10

Bazen, zaman zaman.

9. Ḥayrānıyam mu 'āmele-i dil-firibinüñ

10. İtdükçe gāhī 'aşıka va 'd-i vişāller

gāhice:1. **gāhice:****Kaside 6**

Mısra: **117**
Bazen, ara sıra.

- 117.** Raḥş-ı şarşar-revişe gāhice oldukça süvār
118. Berg-i güldür şanasın düş-ı şabā üzre hemān

2. gāhice:

Gazel 143
Mısra: **14**
Bazen, ara sıra.

- 13.** ‘İzzet kuluñı eyleme ammā ki ferāmūş
14. Gāhice anuñ dāmenini pür direm eyle

3. gāhice:

Gazel 149
Mısra: **8**
Bazen, ara sıra.

- 7.** ZencİR ider miyüz bu kadar kıl ü kālı biz
8. Kāküller el uzatmasa gāhice düşına

gālib:

1. gālib:

Kaside 17
Mısra: **23**
Üstün gelmek.

- 23.** Didi hāy ‘İzzet’ümüñ vāhimesi gālib imiş
24. Bağ neler kurdı derūnunda bu sâ‘atde faķır

gālibā:

1. gāliba:

Tahmis 6
Mısra: **20**
Zannıma göre.

- 19.** Giceler āh itdiğin tıydum o şūḥ-ı şīvekār
20. Gālibā kendi gibi bir āfete mecbūrdur

2. gāliba:

Gazel 86
Mısra: **13**
İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.

- 13.** Cihānda ‘İzzet-i şeydāya gāliba maḥsūs
14. Bu ‘āşıkāne terāne bu şā‘irāne gazel

3. ğāliba:

Gazel 156

Mısra: 3

İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.

3. Ğālibā bezm-i maḥabbetde kebāb eyleyecek

4. Döndürür sīḥ-i sitemle dil-i pür-zārumızı

ġālib-i meydān-ı veġā-yı nuşret:

1. ğālib-i meydān-ı veġā-yı nuşret:

Kaside 1

Mısra: 74

Yardımın meydan savaşının galibi.

73. Ḥaqq Te‘ālā kıla ol āşaf-ı şāhib-seyfi

74. Dā‘imā ġālib-i meydān-ı veġā-yı nuşret

ġālip it:

1. ġālip ide:-e

Kaside 4

Mısra: 56

Yenmek.

55. Eyleyüp zātuñı āsīb-i kederden maḥfūz

56. Ḥaşmuña ġālip ide ḥāzret-i Rabbü'l-erbāb

ġāliye-sāy-ı nuşret:

1. ġāliye-sāy-ı nuşret:

Kaside 1

Mısra: 58

Yardımın attarı.

57. Nāfe-i ḥulḳunuñ evşāfi yazıldıķça olur

58. Zülf-i müşġin-i süḥan ġāliye-sāy-ı nuşret

ġaltıde:

1. ġaltıde:

Kaside 4

Mısra: 29

Yuvarlanmış.

29. Ḥaşmınuñ kelle-i bī-devleti ġaltıde olur

30. Olmadan tıġı daḥı ser-zede-i künc-i kırāb

ğaltıde-i hāk-i hüsrān:**1. ğaltıde-i hāk-i hüsrān:****Kaside 6**

Mısra: 76

Hüzün toprağına yuvarlanmış.

75. Hātır-ı düşmenine gelse hayāl-i tıği

76. Seri der-ān ola ğaltıde-i hāk-i hüsrān

ğam:**1. ğam:****Kaside 2**

Mısra: 6

Üzüntü, tasa, kaygı, keder, dert.

5. Fürüg-ı mihr-i meserretle tıldı çār cihet

6. Güm oldı ğam gibi āşār-ı zulmet-i deycūr

2. ğam:**Kaside 4**

Mısra: 43

Üzüntü, tasa, kaygı, keder, dert.

43. Ğam u endüh-ı cihān nātıka-bend oldı baña

44. Nār-ı hırmān-ı emāni cigerüm itdi kebāb

3. ğam:**Kaside 5**

Mısra: 8

Üzüntü, tasa, kaygı, keder, dert.

7. Girdi eline ceş-i sürürun bu yakında

8. Ğam zann iderüm vaz' idemez pā Yeñişehr'e

4. ğam:**Gazel 6**

Mısra: 1

Üzüntü, tasa, kaygı, keder, dert.

1. Bī-yār neş'e-yāb olamam ğam gelür baña

2. Devr-i piyāle halka-i mātem gelür baña

5. ğamdur:-dur**Kaside 9**

Mısra: 4

Üzüntü, tasa, kaygı, keder, dert.

3. Nağam-rîz oldı bülbüller çemende
4. Açıldı gonce-i hâtır ne ğamdur

6. **ğam:**

Gazel 17

Mısra: 8

Üzüntü, tasa, kaygı, keder, dert.

7. ‘Acebdür gerdiş-i cāmı bu bezm-i ‘ālemüñ seyr it
8. Kimine neş’e kimine ğam u aḫzān ider īrāş

7. **ğamuñla:-uñ, -la**

Gazel 98

Mısra: 8

Üzüntü, tasa, kaygı, keder, dert.

7. Tabībüm itmez iseñ şerbet-i lebūñle devā
8. Ölür ğamuñla bu bīmār olan göñülceğizüm

8. **ğamlar:-lar**

Gazel 98

Mısra: 11

Üzüntü, tasa, kaygı, keder, dert.

11. Ne renc ü miḫnet ü ğamlar ne ğussalar çekdi
12. O bī-vefāya heveskār olan göñülceğizüm

9. **ğamuñ:-uñ**

Gazel 100

Mısra: 14

Üzüntü, tasa, kaygı, keder, dert.

13. Hep hâtır-ı ‘İzzet’ de varur sâkin olurдум
14. ‘Ālemde senüñ ey büt-i ‘işve ğamuñ olsam

10. **ğamuñdan:-uñ, -dan**

Gazel 102

Mısra: 10

Üzüntü, tasa, kaygı, keder, dert.

9. Gİtdükçe füzün olmadadur saña maḫabbet
10. ‘Uşşāk ğamuñdan hiç uşansun mı efendüm

ğam-hāne:

1. **ğam-hānemüze:-müz, -e**

Gazel 93

Mısra: 5

Keder evi II Gönül.

5. Bu gice ğam-ĥānemüze gelmeñüz
6. İhtemele yeĥtemilu ihtimal

ġam-h'ār:

1. **ġam-h'ār:**

Kaside 16

Mısra: **39**

Gam çeken, kederlenen, tasalanan, üzülen.

39. Dir Eşref aña Aĥmed olma ġam-h'ār

40. Seni dünyāda ben hiç eylemem zār

ġam-ı bisyār:

1. **ġam-ı bisyāra:-a**

Gazel 97

Mısra: **12**

Çok keder, sıkıntı.

11. Benden şoruñ felek ne siyeh-kāse oldıġun

12. Destünden āh anuñ ġam-ı bisyāra uğradum

ġam-ı derün:

1. **ġam-ı derūnumı:-um, -i**

Gazel 89

Mısra: **10**

Yürek kederi.

9. Bīrūn-ı ĥadd-i fehmdür ekdār-ı cān-ĥırāş

10. Bilmez ġam-ı derūnumı bir tıfl-ı ĥurde-sāl

ġam-ı hicrān:

1. **ġam-ı hicrāna:-a**

Terkib-bend 1

Mısra: **56**

Ayrılık acısı.

55. Bīdād-ı çarĥdan nedür 'İzzet şikāyetüñ

56. Beñzer ki ĥalmadı ġam-ı hicrāna tāĥātuñ

ġam-ı zülf-i nigār:

1. **ġam-ı zülf-i nigār:**

Gazel 160

Mısra: **1**

Put gibi güzel sevgilinin kederi.

1. Gizlidür dilde ğam-ı zülf-i nigār açma beni
2. Kütudan şıçramasun hārice mār açma beni

ğamze:

1. **ğamzeler:-ler**

Kaside 7

Mısra: **28**

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

27. Dīde-i hastesidür 'İzzet-i bīmāra tabīb
28. Kō reg-i nabz-ı dile ğamzeler ursun neşter

2. **ğamzesi:-s, -i**

Kaside 10

Mısra: **21**

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

21. Ğamzesi mā' il-i bī-dad ise meh-pārelerin
22. Dergeh-i dāver-i zī-şāna mürür eyleyelüm

3. **ğamzeler:-ler**

Gazel 17

Mısra: **1**

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

1. O hūnī ğamzeler 'uşşāka bīm-i cān ider irās
2. Nihānī-ḥandeler ümmīd-i şad ihsān ider irās

4. **ğamze:**

Gazel 21

Mısra: **10**

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

9. K'ist k'ez hūnī-i çeşmeş be-rehāned cān-rā
10. Ğamze her laḥza şehīd-i çü menī mī-cüyed

5. **ğamzesi:-si**

Gazel 23

Mısra: **2**

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

1. Nigāhı cūr'a-nüş-ı fitne çeşmi mest-i naḥvetdür
2. Amān bilmez o hūnī ğamzesi bir özge āfetdür

6. **ğamzeñ:-ñ**

Gazel 35

Mısra: **1**

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

1. Ğamzeñ zebān-ı tīg ile hem-dāstān mıdur
2. Müjgānlaruñ hikāye-güzār-ı sinān mıdur

7. **ğamzeñle:-ñ, -le**

Gazel 118

Mısra: 7

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

7. Nigāhuñ mest olup ğamzeñle hem-dest-i tegāfüldür
8. Mey-i naḥvetle çeşmün gibi ḥālā ser-girānsın sen

8. **ğamzelerden:-ler, -den**

Gazel 127

Mısra: 7

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

7. Ğamzelerden fitne dest-i çeşmüne ḥançer şunar
8. Sevdigüm ḥışm u ğazabla pür-sitiz olduğça sen

9. **ğamzeñ:-ñ**

Gazel 128

Mısra: 7

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

7. Ğamzeñ itmiş bir reh-i nā-refte-i zulme sülük
8. Dāğlar sinemde kalmış naqş-ı pāy-ı nev-zemīn

10. **ğamzeñ:-ñ**

Gazel 131

Mısra: 11

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

11. Çeşm-i mestūñ derdi ğamzeñ fikri bī-tāb eyledi
12. Raḥm idüp ḥāl-i dil-i bīmāra baq Allāh için

11. **ğamze:**

Gazel 156

Mısra: 10

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

9. Naqd-i cān ister iken vaşla bedel ebrūlar
10. Ğamze tek tırmadı fesh eyledi bāzārumızı

12. **ğamzesi:-si**

Gazel 130

Mısra: 7

Göz süzerek göz ucu ile bakma, göz kuyruğunda görülen gönül çekici hareket, göz kırpmı.

7. Hün-h`arlıkda ğamzesi bulmuşdı iştihār
8. Daḥı o ḥurde-sāl leb-ālūd-ı şır iken

ġam-zedegān:

1. ġam-zedegān:

Kaside 2

Mısra: 21

Kedere yakalanmışlar.

21. Bu vaḫt o vaḫt-i feraḥdur ki cümle ġam-zedegān
22. Kemāl-ı şevḳ-i neşāt ile şād olup ide sūr

ġamze-i `ayyāş:

1. ġamze-i `ayyāşuñ:-uñ

Gazel 126

Mısra: 1

İçkiden sarhoş olmuş yan bakış.

1. Dil-berā ġamze-i `ayyāşuñ için
2. Beni öldürme güzel başuñ için

ġamze-i dil-ber:

1. ġamze-i dil-ber:

Gazel 56

Mısra: 14

Gönül alan güzelin yan bakışı.

13. Hāl-i `uşşāk-ı perīşānı tecessüsde yine
14. `İzzetā ġamze-i dil-ber gibi cāsūs olmaz

ġamze-i dil-ber:

1. ġamze-i dil-berde:-de

Kaside 13

Mısra: 14

Gönül alan güzelin yan bakışı.

13. Zulmden nā-būd dehr içre nişān
14. Ğamze-i dil-berde ḳalmışdur hemān

ġamze-i fettān:

1. ġamze-i fettānuñ:-uñ

Gazel 137

Mısra: 6
Fitne çıkaran yan bakış.

5. İyddur işte gelen buseye amâdelerüz
6. kaçma qurbānuñ olam ğamze-i fettānuñ için

ğamze-i hūn-h'āh:

1. ğamze-i hūn-h'āhuñdur: -uñ, -dur

Gazel 43

Mısra: 2

Kan isteyen yan bakış.

1. Fitne-engīz-i cihān dīde-i mekkāruñdur
2. Şūriş-i 'aşr u zamān ğamze-i hūn-h'āhuñdur

ğamze-zenān:

1. ğamze-zenān:

Kaside 6

Mısra: 40

Yan bakışla vuran.

39. Zāları zaby-i feyāfi-i kemāl ü 'aynı
40. Fi'l-meşel 'aynīdür ol zabyın olur ğamze-zenān

ğaraż:

1. ğaraż:

Kıt'a 4

Mısra: 1

Gaye, maksat, amaç.

1. Tek tohmı bırakmağdı ğaraż çift işi ma'lūm
2. Dirdüm bu sene mezra'-ı vaşluñ yılı geldi

2. ğaraż:

Kaside 9

Mısra: 31

Gaye, maksat, istek.

31. Ğaraż bozmağsa ger cünd-i şitāyı
32. Firār itmışdür ol bir hayli demdür

3. ğaraż:

Kaside 16

Mısra: 47

Gaye, maksat, amaç.

47. Ğaraż taġlīt-i Aħmed' dūr bu sözden
48. Düşürsin tek anı 'uşşāk gözden

4. ğaraż:

Gazel 68

Mısra: 1

İstek.

1. Geşt-i sünbülzârdan bir bû ğaraż
2. Bûy-ı sünbüldeñ daħı ġisû ğaraż

5. ğaraż:

Gazel 68

Mısra: 2

Gaye, maksat, istek.

1. Geşt-i sünbülzârdan bir bû ğaraż
2. Bûy-ı sünbüldeñ daħı ġisû ğaraż

6. ğaraż:

Gazel 68

Mısra: 4

Gaye, maksat, istek.

3. Nergisüñ baħdum çemende çeşmine
4. Añladum ol dīde-i cādū ğaraż

7. ğaraż:

Gazel 68

Mısra: 6

İstek.

5. Leblerüñden ey taħīb-i cān u dil
6. Haste-i hicrāna bir dārū ğaraż

8. ğaraż:

Gazel 68

Mısra: 8

Gaye, maksat, istek.

7. Gizleme māfi' z-zamīrūñ yārdan
8. Gizleseñ de bellidür yā hū ğaraż

9. ğaraż:

Gazel 68

Mısra: 10

Gaye, maksat, istek.

9. Kānd-rīz olmağdasın ‘İzzet yine
10. Söyle ne ey tūfī-i hoş-gū ğaraż

10. **ġaraż:**

Gazel 120

Mısra: 13

Gaye, maksat, istek.

13. Ğaraż cevır ü sitemden imtiḥān olmağ gerek yoḥsa
14. Güzeller hīç geçer mi ‘āşık-ı āşüfte ḥālinden

11. **ġaraż:**

Gazel 140

Mısra: 15

Gaye, maksat, istek.

15. Vaşf-ı ser-i zülfidür ‘İzzet ğaraż
16. Rişte-i nazmı çekerüz sū-be-sū

ġāret-dīde-i şeb-ḥūnuyum:

1. **ġāret-dīde-i şeb-ḥūnuyum:**-u, -y, -um

Gazel 81

Mısra: 6

Gece baskınının yağma yapan gözleri.

5. Bezm-i fikrüm tār u mār itdi hevā-yı perçemi
6. Ya ‘ni ġāret-dīde-i şeb-ḥūnuyum bir āfetūñ

ġāret-i kālā-yı ḥired:

1. **ġāret-i kālā-yı ḥiredde:**-de

Kaside 6

Mısra: 41

Akıl kumaşının yağmalanması.

41. Ğaynlar ġāret-i kālā-yı ḥiredde çālāk
42. Fāsı şūriş-fiken-i ḥātır olur bir fettān

ġār-ı dil:

1. **ġār-ı dilde:**-de

Kaside 2

Mısra: 9

Gönül mağarası.

9. Tavaṭṭun itmişiken ġār-ı dilde rūbeh-i gam
10. Kılındı ṭaṭṭana-i ṭabl u kerre- nāy ile dūr

ġarīb:

1. **ġarībdir:**-*dür*

Kaside 18

Mısra: 4

Tuhaf, acayip.

3. Rāmiz rumūz-ı fenn-i belāġatda bī-‘adīl

4. Eş‘ār-ı Fevzī-i sūhan-ārā ġarībdir

ġark eyle:

1. **ġark eyleye:**-y, -e

Kaside 7

Mısra: 50

Boġmak.

49. Olsa hāşiyet-i eşyāya tebeddül fermā

50. Āb iħrāk ide ġark eyleye nīrān-ı saġar

ġarġa-i envār-ı temāşā:

1. **ġarġa-i envār-ı temāşā:**

Gazel 5

Mısra: 8

Eġlencenin nuruna boġulma.

7. Sen her ne zamān ‘arz-ı cemāl itseñ ölürler

8. Bu dīdelerüm ġarġa-i envār-ı temāşā

ġarka-i feyzi:

1. **ġarġa-i feyzi:**-i

Gazel 96

Mısra: 14

Bolluġa boġulma.

13. Şun o peymāne-i hāşı ki olur

14. Ġarġa-i feyzi ‘umūm-ı ‘ālem

ġarka-i girdāb-ı keder:

1. **ġarġa-i girdāb-ı keder:**

Gazel 48

Mısra: 6

Üzüntü girdabına batılması.

5. Lücce-i ye's-i vişäle düşürüp felek dili
6. Olmada ğarğa-i girdāb-ı keder 'āşıklar

ġarka-i lücce-i bahşāvis:

1. **ġarğa-i lücce-i bahşāyişidür:-i, -dür**

Kaside 7

Mısra: 42

Merhamet denizine batma.

41. Huşk u ter vāye-pezīr-i keremi olmağla
42. Ğarğa-i lücce-i bahşāyişidür baħr ile berr

ġark-ı 'arak:

1. **ġark-ı 'arak:**

Gazel 78

Mısra: 3

Terden boğulmak.

3. Ne dem ki hāl-i 'izaruñ görürse ġark-ı 'arak
4. Olur dü merdümün çeşmüm āba müstağrak

ġark-ı baħr-lā:

1. **ġark-ı baħr-lā:**

Gazel 57

Mısra: 14

Utanma denizine batma.

13. Gevher-i eş'ārimuz 'İzzet Necīb'e 'arz için
14. Ğark-ı baħr-ı hacletüz şerm ile āb altundayuz

ġavġā:

1. **ġavġā:**

Kaside 9

Mısra: 30

Far. Döğüşme, gürültü.

29. Nedür bu fitne vü āşūba bādī
30. Neden bu şūr u ġavġā mültezemdür

2. **ġavġā:**

Gazel 52

Mısra: 6

Far. Döğüşme, gürültü.

5. Vaşf-ı şiken-i turrede bak kıl ile kâle
6. 'Uşşâk miyânunda bu gavgâ karışıkdur

3. **gavgâda:-da**

Gazel 58

Mısra: 8

Far. Döğüşme, gürültü.

7. Ser-fürü itse rakîb 'âşıkâ her dem ne 'aceb
8. Kangı gavgâda 'Amır pâ-zede-i Zeyd olmaz

4. **gavgaları:-lar, -i**

Gazel 134

Mısra: 10

Far. Döğüşme, gürültü.

9. Nâs ile hiç eylemez 'âkil ü dâna cedel
10. Başına gavgaları câhil olandur alan

gâyet:

1. **gâyet:**

Müfret 4

Mısra: 1

Çok, oldukça.

1. Şīvesi nâzı müselleme hüsni gâyet bî-bedel
2. Görmedüm 'İzzet hüseyin Ağa'ya beñzer bir güzel

2. **gâyet:**

Kaside 11

Mısra: 18

Son, nihâyet.

17. Cüdına hiç nihâyet yokdur
18. Luṭf u ihsânına gâyet yokdur

3. **gâyet:**

Gazel 96

Mısra: 5

Çok, pek, epey.

5. Lâne-sâz olmasa gâyet hoş idi
6. Bâm-ı iḳbâlde büm-ı 'âlem

4. **gâyet:**

Gazel 129

Mısra: 17

Çok, pek, epey.

17. Ğāyet de karīb oldı fenāsi Yeñişehr'in
18. Bir başka reviş-i tavr u edāsi Yeñişehr'in

5. Ğāyet:

Gazel 141

Mısra: 5

Çok, pek, pek çok, son derece.

5. Yolum urdı beni azdırdı Ğāyet nefis ile şeytān
6. Tarīk-i sünnetüñden pek cüdāyum yā Resūla'llāh

6. Ğāyetde:-de

Gazel 162

Mısra: 14

Çok, oldukça.

13. 'İzzetā kaşr-ı vişāle çık otur
14. Korkma Ğāyetde kavīdür temeli

7. Ğāyetde:-de

Kaside 16

Mısra: 46

Çok fazla.

45. Bu sözlerden añı şanma cefākār
46. Dime Eşref imiş Ğāyetde Ğaddār

ğayn:

1. Ğaynlar:-lar

Kaside 6

Mısra: 41

Arap alfabesinin on dokuzuncu, Türkler'in İslâmiyet'i kabullerinden 1928 harf inkılâbına kadar 9 – 10 asır boyunca kullanmış oldukları alfabenin yirmi ikinci harfi ve bu harfin adı [Ebced hesâbında değeri 1000'dir].

41. Ğaynlar Ğāret-i kālā-yı hıredde çālāk
42. Fāsı şūriş-fiken-i hātır olur bir fettān

ğayr:

1. Ğayre:-e

Gazel 130

Mısra: 3

Başkası, başkaları II rakip.

3. Ğayre perestiş itmesi emr-i Ğarībdür
4. Deyr-i bahāda bir şanem-i bī-naẓır iken

2. ğayre:-e

Gazel 131

Mısra: 14

Başkası, başkaları II rakip.

13. Yāre aġyāruñ ne gözle baġdıġı ma'lūm līk

14. İzzetā sen ğayre baġma yāre baġ Allāh için

3. ğayrı:-ı

Gazel 136

Mısra: 2

Başkası, başkaları II rakip.

1. İtdüñ ġadeng-i cevrine sīnemi nişān

2. Ğayrı elinden āh senüñ zālīm el-amān

ġayret:

1. ğayretle:-le

Gazel 19

Mısra: 6

Çaba, azim.

5. Hem-āġüş olduġun ġvābumda görsem bir şeb aġyāra

6. Olur ğayretle peydā pister ü bālīnden feryād

2. ğayretle:-le

Gazel 19

Mısra: 6

İçten gelerek çalışma, belli bir şey için çabalama, didinme, çaba.

5. Hem-āġüş olduġun ġvābumda görsem bir şeb aġyāra

6. Olur ğayretle peydā pister ü bālīnden feryād

ġayrı:

1. ğayrı:

Kaside 1

Mısra: 69

Artık, bundan başka.

69. 'İzzetā lāfi koyup ġayrı efendüñçün kıı

70. Kulluġuñ 'arz iderek cerr-i valā-yı nuşret

2. ğayrı:

Kaside 5

Mısra: 65

Artık, bundan başka.

65. Ğayrı bilinür meretebe-i tab‘-ı bülendüm
66. Ğşarum olur gün gibi peydâ Yeñişehr’e

3. Ğayrı:

Kaside 8

Mısra: 47

Artık, bundan böyle.

47. Ğazelde ‘İzzetâ pâyân-pezîr oldu yeter Ğayrı
48. MuĞâlîf rûzgârından şitânuñ iştikâ-kârı

4. Ğayrı:

Kaside 17

Mısra: 32

Artık, bundan böyle.

31. Çokdan oldu sizi de görmeyeli pinhânî
32. Şimdi geldüm kim olur Ğayrı bu esrâra Ğabîr

5. Ğayrı:

Gazel 41

Mısra: 12

Artık, bundan böyle.

11. Ğücre-i dilde celîs-i Ğamdan
12. Çekilüñ Ğayrı ibâlar demidür

6. Ğayrı:

Gazel 44

Mısra: 12

Artık, bundan böyle.

11. Dün Ğülsitân-ı kûyına itdüñ şabâ güzer
12. Ğayrı esüp savurmaların rûzgârıdur

7. Ğayrısı:-ı, -sı

Gazel 82

Mısra: 11

Başkası, başka kimse.

11. Yârdan Ğayrısı güncîde degül sultânım
12. Külbe-i ‘âşık-ı şeydâ küçücükdür küçücük

8. Ğayrılarla:-lar, -la

Gazel 119

Mısra: 11

Başkası, başka kimse.

11. Begüm şîr ü şekerleş gayrılarla imtizâcuñ var
12. Bizümle şöhet-i helvâya aşla rağbet itmezsin

9. ğayrı:

Gazel 129

Mısra: 14

Artık.

13. Çekmekdeyüz ol seng-dilüñ bār-ı cefâsın
14. Eskitdi bizi ğayrı ezâsı Yenişehir'in

10. ğayri:

Gazel 144

Mısra: 13

Artık.

13. Boğulduk va' de-i būs u kenāruñla yeter ğayri
14. Bizi keştî-süvār-ı arzū itme serāb üzre

11. ğayrı:

Gazel 159

Mısra: 13

Artık, bundan böyle.

13. 'İzzetā luṭfi nedür ğayrı güdāz u sūzuñ
14. Cān nişār-ı reh-i cānān olacağ dem geld

ğazab:

1. ğazab:

Kaside 4

Mısra: 34

Hiddet, öfke.

33. Şimdi meydāna çıkup 'arz-ı şecā'at itsün
34. Yoğsa iş mi fuğarāya o kadar zulm ü ğazab

ğāza-i berg-i ğaddār:

1. ğāza-i berg-i ğaddārıdur: -ı, -dur

Gazel 44

Mısra: 10

İnsafsız yaprağın savaşı.

9. Verd-i behişte māye-i şerm ü hicāb olur
10. Reng-i hayā ki ğāza-i berg-i ğaddārıdur

ğazālān-ı hayāl:

1. **ġazālān-ı ħayālī:-i**

Gazel 37

Mısra: 9

Ceylanların hayalleri.

9. Hep ġazālān-ı ħayālī itdi ʔab‘um der-kemend

10. Şimdi naĥcīr-i ġazel fitrāk-ı teşĥīrūmmedür

ġazāl-ı vahşi-i hāmūn-ı ʔab‘:

1. **ġazāl-ı vahşi-i hāmūn-ı ʔab‘dur:-dur**

Gazel 86

Mısra: 5

Sıcak çölün vahşi ceylanı.

5. Ğazāl-ı vahşi-i hāmūn-ı ʔab‘dur beñzer

6. Musahĥar olmamda āhū-yı remāna ġazel

ġazāl-ı vahşi-i şahrā:

1. **ġazāl-ı vahşi-i şahrāyı:-y, -ı**

Gazel 15

Mısra: 9

Çölün vahşi ceylanı.

9. Ğazāl-ı vahşi-i şahrāyı şayda hīç ta‘ab çekmez

10. O rem-ĥū āfeti āġūş-ı vişale rām alan ‘İzzet

ġazāl:

1. **ġazālın:-ın**

Gazel 1

Mısra: 13

Ahu, ceylan II sevgili.

13. Ol ġazālın vaşf-ı çeşminde ne sırrdur ‘İzzetā

14. Sürme-i ĥayret gelūġīr-i maĥāl olmuş saña

ġazanfer-savlet:

1. **ġazanfer-savlet:**

Kaside 8

Mısra: 28

Kahramanca saldıran.

27. Dil-āver dāver-i ceng-āver-i ehl-i hüner-perver

28. Ğazanfer-savlet ü remz-āşinā-yı rezm-i kerrārī

ġāze:

1. **ġāzedden:-den****Gazel 124**

Mısra: 4

Kadınların süslenmek maksadıyla yüzlerine sürdükleri kırmızı renkli düzgün, allık.

3. Nev-‘arūs-ı hüsni olmaz cāme-pūş-ı ‘āriyet

4. Reng-i ruhsār-ı dil-ārāsı berīdür ġāzedden

ġāze-i ruhsāre-i hūr:1. **ġāze-i ruhsāre-i hūr:****Kaside 10**

Mısra: 18

Cennet kızının yanağının kırmızılığı.

17. Varsa bismi’l-gede-i ‘aşkda kurbān olmuş

18. Hūnını ġāze-i ruhsāre-i hūr eyleyelüm

ġazel:1. **ġazelde:-de****Kaside 8**

Mısra: 47

Beyit sayısı 5-10 arasında değişen, ilk beytinin dizeleri birbiriyle, sonraki beyitlerinin ikinci dizeleri birinci beyitle uyaklı, genellikle lirik konularda yazılan Divan edebiyatı nazım biçimi.

47. Ėzelde ‘İzzetā pāyān-pezīr oldu yeter ġayrı

48. Muġālif rūzgārından Őitānuñ iŐtikā-kārı

2. **ġazeller:-ler****Gazel 10**

Mısra: 3

Beyit sayısı 5-10 arasında değişen, ilk beytinin dizeleri birbiriyle, sonraki beyitlerinin ikinci dizeleri birinci beyitle uyaklı, genellikle lirik konularda yazılan Divan edebiyatı nazım biçimi.

3. Kimi Şarkı kimisi tāze ġazeller okusun

4. Kimisi eylesūñ āġāze-i hey hey ne Őafā

3. **ġazel:****Gazel 12**

Mısra: 13

Beyit sayısı 5-10 arasında değişen, ilk beytinin dizeleri birbiriyle, sonraki beyitlerinin ikinci dizeleri birinci beyitle uyaklı, genellikle lirik konularda yazılan Divan edebiyatı nazım biçimi.

13. Böyle rindâne ğazel tarzına ol mahveşüñ
14. 'İzzetâ dīde-i mestānesidür cümle sebeb

4. ğazel:

Gazel 86

Mısra: 1

Beyit sayısı 5-10 arasında değişen, ilk beytinin dizeleri birbiriyle, sonraki beyitlerinin ikinci dizeleri birinci beyitle uyaklı, genellikle lirik konularda yazılan Divan edebiyatı nazım biçimi.

1. İdinse sīne-i çāki n'ola nişāne ğazel
2. Degül mi turre-i müşgīn-i nazma şāne ğazel

5. ğazel:

Gazel 86

Mısra: 2

Beyit sayısı 5-10 arasında değişen, ilk beytinin dizeleri birbiriyle, sonraki beyitlerinin ikinci dizeleri birinci beyitle uyaklı, genellikle lirik konularda yazılan Divan edebiyatı nazım biçimi.

1. İdinse sīne-i çāki n'ola nişāne ğazel
2. Degül mi turre-i müşgīn-i nazma şāne ğazel

6. ğazel:

Gazel 86

Mısra: 4

Beyit sayısı 5-10 arasında değişen, ilk beytinin dizeleri birbiriyle, sonraki beyitlerinin ikinci dizeleri birinci beyitle uyaklı, genellikle lirik konularda yazılan Divan edebiyatı nazım biçimi.

3. Olur nişīmen-i nesr-i felekle dūş-ā-dūş
4. Tezerv-i ma'niye oldukça āşyāne ğazel

7. ğazel:

Gazel 86

Mısra: 6

Beyit sayısı 5-10 arasında değişen, ilk beytinin dizeleri birbiriyle, sonraki beyitlerinin ikinci dizeleri birinci beyitle uyaklı, genellikle lirik konularda yazılan Divan edebiyatı nazım biçimi.

5. Ğazāl-ı vahşi-i hāmūn-ı tab'dur beñzer
6. Musahhar olmamda āhū-yı remāna ğazel

8. ğazel:

Gazel 86

Mısra: 8

Beyit sayısı 5-10 arasında değişen, ilk beytinin dizeleri birbiriyle, sonraki beyitlerinin ikinci dizeleri birinci beyitle uyaklı, genellikle lirik konularda yazılan Divan edebiyatı nazım biçimi.

7. Olur günüde-i mehd-i füsün tıfl-i sühan
8. İdince dāyeveş āgāze-i fesāne ğazel

9. ğazel:

Gazel 86

Mısra: 10

Beyit sayısı 5-10 arasında değişen, ilk beytinin dizeleri birbiriyle, sonraki beyitlerinin ikinci dizeleri birinci beyitle uyaklı, genellikle lirik konularda yazılan Divan edebiyatı nazım biçimi.

9. Kesād-ı ma‘rifet ol rütbe sūķ olurdu ħarāb
10. Becā-yı emti‘a kınsa raf-ı dükkāna ğazel

10. ğazel:

Gazel 86

Mısra: 12

Beyit sayısı 5-10 arasında değişen, ilk beytinin dizeleri birbiriyle, sonraki beyitlerinin ikinci dizeleri birinci beyitle uyaklı, genellikle lirik konularda yazılan Divan edebiyatı nazım biçimi.

11. Görüldi gird-i ruĥ-ı āteşin-i yārda ħaķ
12. Şahā’ife yazayum ben de yana yana ğazel

11. ğazel:

Gazel 86

Mısra: 14

Beyit sayısı 5-10 arasında değişen, ilk beytinin dizeleri birbiriyle, sonraki beyitlerinin ikinci dizeleri birinci beyitle uyaklı, genellikle lirik konularda yazılan Divan edebiyatı nazım biçimi.

13. Cihānda ‘İzzet-i şeydāya ğālība maĥsūs
14. Bu ‘āşıkāne terāne bu şā’irāne ğazel

12. ğazel:

Gazel 107

Mısra: 9

Beyit sayısı 5-10 arasında değişen, ilk beytinin dizeleri birbiriyle, sonraki beyitlerinin ikinci dizeleri birinci beyitle uyaklı, genellikle lirik konularda yazılan Divan edebiyatı nazım biçimi.

9. Fem-i dil-berden alındı bu ğazel ey ‘İzzet
10. Dir iken fitneyi ikāz idendür nigeĥüm

13. ğazel:

Gazel 113

Mısra: 11

Beyit sayısı 5-10 arasında değişen, ilk beytinin dizeleri birbiriyle, sonraki beyitlerinin ikinci dizeleri birinci beyitle uyaklı, genellikle lirik konularda yazılan Divan edebiyatı nazım biçimi.

11. Eş'ara gâzel söylemege tevbelüyüm lîk
12. 'İzzet kalem-i nâdire-perdâza kâpıldum

14. **gâzeli:-i**

Gazel 114

Mısra: 15

Beyit sayısı 5-10 arasında değişen, ilk beytinin dizeleri birbiriyle, sonraki beyitlerinin ikinci dizeleri birinci beyitle uyaklı, genellikle lirik konularda yazılan Divan edebiyatı nazım biçimi.

15. Gördi çün bu gâzeli eyledi taḥsîn ol şüh
16. Didi âh İzzet'imüñ ṭab'uña pek ḥayrānum

15. **gâzeller:-ler**

Gazel 132

Mısra: 13

Beyit sayısı 5-10 arasında değişen, ilk beytinin dizeleri birbiriyle, sonraki beyitlerinin ikinci dizeleri birinci beyitle uyaklı, genellikle lirik konularda yazılan Divan edebiyatı nazım biçimi.

13. Gel meskenüñe siḥr gibi söyle gâzeller
14. Var şöhretüñi diñle Buḥārā vüYemen'den

16. **gâzel:**

Gazel 147

Mısra: 13

Beyit sayısı 5-10 arasında değişen, ilk beytinin dizeleri birbiriyle, sonraki beyitlerinin ikinci dizeleri birinci beyitle uyaklı, genellikle lirik konularda yazılan Divan edebiyatı nazım biçimi.

13. 'İzzet gâzel mi söylenür eş'âr mı olur
14. Āşâr-ı ṭab'-ı ḥusrev-i siḥr-âver üstüne

gâzelcik:

1. **gâzelcik:**

Kaside 2

Mısra: 73

Gazel.

73. Şikeste-beste eger bir gâzelcik 'arz itsem
74. Ḥuzûr-ı devlete olmaz mı ruḥşat u düstür

gâzel-i âbdâr:

1. **gâzel-i âbdârımı:-ım, -i**

Gazel 111

Mısra: 15

Güzel, renkli gazel.

15. Māhir görürse bu ğazel-i ābdārımı
 16. Anlar ki şebnem-i gül-i 'icāz dur sözüm
ġazel-i pür-halel:

1. ġazel-i pür-halel: -üm

Kaside 6

Mısra: 132

Çok eksikleri olan gazel.

131. Dā'imā şî'rümi şābāş ile medh eyleyerek
 132. İderek her ğazel-i pür halelüm istihsān

ġazel-i rengīn-ter:

1. ġazel-i rengīn-ter:

Kaside 7

Mısra: 16

Çok güzel gazel.

15. Mahfil-i ma'rifetüñ muṭṭırb-ı hoş-elhānı
 16. Eyler āġāze yine bir ğazel-i rengīn-ter

ġazel-i şu'le-nişār:

1. ġazel-i şu'le-nişār:

Kaside 3

Mısra: 42

Ateş saçan gazel II gönlün ateşini bildiren gazel.

41. Ben ne hācet çekeyüm hālümü i'lāna ta'ab
 42. Bildirür sūz-ı dilüm bu ğazel-i şu'le-nişār

ġazel-senc-i naġam:

1. ġazel-senc-i naġamdur: -dur

Kaside 9

Mısra: 46

Naġmelerden gazel tertip eden.

45. Görüp bu hāleti bülbül çemende
 46. Neşātından ġazel-senc-i naġamdur

ġazel-i ra'nā:

1. ġazel-i ra'nāy: -y, -i

Gazel 157

Mısra: 13

Parlak renkli gazel II güzel gazel..

13. Söyleden saña bu rengin ğazel-i ra'nâyı
14. 'İzzetâ hâme-i Fevzî-i sühan-pîrâmı

ğazel-serâ:

1. **ğazel-serâlaruz:**-lar, -uz

Gazel 60

Mısra: 18

Gazel söyleyen.

17. 'Arz itmek için Necîb'e 'İzzet
18. Hem-vâre ğazel-serâlaruz biz

ğazel-serâlığ:

1. **ğazel-serâlığı:**-ı

Kaside 2

Mısra: 85

Gazel söylemek.

85. Ğazel-serâlığı terk it biraz da şâ'irce
86. Temeddüh eyle kaşideñ ola maşûn-ı kuşûr

geç:

1. **geçmededür:**-mede, -dür

Terkib-bend 1

Mısra: 58

Vaktin ilerlemesi.

57. Selb oldı şeb-be-şeb ne için h'âb u rāhatuñ
58. Giryānluğla geçmededür vaqt ü sâ'atuñ

2. **geçeydi:**-e, -y, -di

Kaside 2

Mısra: 45

Ulaşmak, değmek.

45. Nesīm-i sünbül-i hulķı geçeydi ğülzāra
46. Olurdu her varakı hem-şiyem-i kākül-i ğür

3. **geçemez:**-e, -mez

Kaside 7

Mısra: 34

Geçmek, gitmek.

33. Ya'ni dergāh-ı Selīm Beg ki edeble her rüz
34. Āstānuñ geçemez öpmese mihr-i enver

4. **geçmiş:-miş****Gazel 21**

Mısra: 10

Anlatmak.

9. Lîk mesmû´-i ḥaḳîrânem eyā kân-ı güher

10. Ba´zı yârân ḳatı geçmiş saña ben mağdûrı

5. **geçer:-er****Gazel 46**

Mısra: 12

Akmak.

11. Nüşa-i fenn-i vefâyı ezber itmişlerse de

12. Mebhâş-ı bûs-ı ´izârı ter geçer maḥbûblar

6. **geçüp:-üp****Gazel 95**

Mısra: 3

Vazgeçmek.

3. Cûy-ı terâne küng ile gülşen-i nâleden geçüp

4. Cedvel-i bâğ-ı şevḳ olur reşha-i nâv-dân-ı ney

7. **geçdüñ:-dü, -ñ****Gazel 102**

Mısra: 5

Geçirtmek.

5. Ferdâya şalup va´d-i vişali yine geçdüñ

6. Bu va´deye üftâdeñ inansun mı efendüm

8. **geç:****Gazel 132**

Mısra: 12

Vazgeçmek.

11. Şâ´irlerin âşarı ider ḳadriñi izhâr

12. Geç dâ´iye-i terk-i ehibbâ vü vaṭandan

9. **geç:****Gazel 143**

Mısra: 2

İlerleyerek gitmek.

1. Devletle gel üç çifteye vaz´-ı ḳadem eyle

2. Geç şahñ-ı bahâriyyeyi reşk-i İrem eyle

10. **geçmesün:-me, -sün****Gazel 144**

Mısra: 10

Geçmek (ömrün ilerlemesi bağlamında).

9. Temâşâ-yı kıddünle mazhar-ı tül-ı hayât olsağ

10. Bizi gördükçe bâri geçmesün 'ömrüm şitâb üzre

11. **geçmem:-me, -m****Gazel 148**

Mısra: 2

Vazgeçmek.

1. Dâmeninden çekmem el yâr ictinâb eylerse de

2. Geçmem ol zâlimden âgâz-ı 'itâb eylerse de

12. **geçer:-er****Gazel 120**

Mısra: 14

Vazgeçmek, ilgilenmemek.

13. Ğaraż cevr ü sitemden imtiĥân olmağ gerek yoĥsa

14. Güzeller hıç geçer mi 'aşık-ı aşüfte ĥâlinden

13. **geçsün:-sün****Gazel 143**

Mısra: 15

Geçmek, gitmek.

15. Sâyeñde o da süy-ı bahâriyyeye geçsün

16. Bî-çâreyi gel mazhar-ı luĥ u himem eyle

geçen:1. **geçen:****Gazel 118**

Mısra: 5

Geçmiş olan.

5. Geçen yıl daĥı tıfl-ı şîr-ĥ'âr-ı nâz iken şimdi

6. Şeker-rîz-i tekellüm tûti-i şîrîn-zebânsın sen

2. **geçen:****Gazel 151**

Mısra: 1

Geçmiş olan.

1. Tıfl iken daĥı geçen yıl seni âğüşumda

2. Uyudur da götürürdüm eve ben düşumda

geçiş:1. **geçiş:****Gazel 79**

Mısra: 3

Geçiş, gitme.

3. Naḥvetle yaķuşur mı bu āteş gibi geçiş

4. Ben ḥāk-i pāyuña nazaruñ yok midur senuñ

gedā:1. **gedā:****Kaside 13**

Mısra: 71

Düşkün, zavallı.

71. Yā diger rütbem ki vardur ey gedā

72. Meclisümden itmeyem tā kīm cüdā

2. **gedālar:-lar****Gazel 26**

Mısra: 9

Düşkün, dilenci II âşık.

9. Gedālar kaṭ'-ı ümmīd-i nigāh-ı iltifāt itsün

10. Cebīni üzre ol ḥākān-ı ḥüsnüñ çin-i naḥvet var

3. **gedālar:-lar****Gazel 45**

Mısra: 9

Düşkün, dilenci II âşık.

9. İltifāt itmez gedālar kılsa da āh u fiğān

10. Ol şeh-i evreng-i naḥvet ḥüsnüne mağrürdur

4. **gedālaruz:-lar, -uz****Gazel 60**

Mısra: 10

Düşkün, dilenci II âşık.

9. Muḥtāc-ı zekāt-ı ḥüsn-i yāruz

10. Ya'ni bir alay gedālaruz biz

5. **gedāyum:-y, -um****Gazel 141**

Mısra: 2

Kul, muhtaç.

1. Faķīrüm müstmendüm bī-nevāyum yā Resūla' llāh
2. Senūñ dergāhuña geldüm gedāyum yā Resūla' llāh

6. **gedālarla:** -lar, -la

Gazel 148

Mısra: 10

Düşkün, dilenci II âşık.

9. Bezme bir kez da'vet oldı resm ü rāh-ı benдеgi
10. Şeh gedālarla görüşmekden hicāb eylerse de

gedā-yı müflis-i nālīş-pezīr:

1. **gedā-yı müflis-i nālīş-pezīr:**

Kaside 13

Mısra: 74

İnlemeyi kabul eden züğürt dilenci II âşık.

73. Ben şeh-i hüsnum sen ise ey faķīr
74. Bir gedā-yı müflis-i nālīş-pezīr

gedā-yı şa'şā'a-i māh-ı rüy:

1. **gedā-yı şa'şā'a-i māh-ı rüyudur:** -u, -dur

Gazel 147

Mısra: 3

Yüzünün ay gibi parlaklığının dilencisi.

3. Pertev gedā-yı şa'şā'a-i māh-ı rüyudur
4. Beyhüde şanma mihr-i felek ditrer üstüne

geh:

1. **geh:**

Terkib-bend 1

Mısra: 26

Bazen, ara sıra.

25. Ey hoş-dem-i vişālūñe hem-bezm-i yār idüm
26. Geh şād-ı luţf idüm gehi düşnām-ıhvār idüm

2. **geh:**

Kaside 6

Mısra: 141

Bazen, ara sıra.

141. Geh sitāyişler idüp gāh du'alar eyler
142. Şaded-i luţfdadur iş bu faķīre her ān

3. **geh:****Gazel 10**

Mısra: 5

Bazen, ara sıra.

5. Geh şimāḥa çalınıp velvele-i şavt-ı hezār

6. Meclisi germ ide geh zemzeme-i ney ne şafā

4. **geh:****Gazel 10**

Mısra: 6

Bazen, ara sıra.

5. Geh şimāḥa çalınıp velvele-i şavt-ı hezār

6. Meclisi germ ide geh zemzeme-i ney ne şafā

5. **geh:****Gazel 136**

Mısra: 15

Bazen, ara sıra.

15. Geh bir kaşīde nazmı ile emr ider gehi

16. Bir böyle nev-ğazelcik ile eyler imtiḥān

6. **geh:****Gazel 143**

Mısra: 3

Bazen, ara sıra.

3. Geh tāze-nihālān-ı Yeñişehr`i temāşā

4. Geh sāye-i eşcārda āyīn-i cem eyle

7. **geh:****Gazel 143**

Mısra: 4

Bazen, ara sıra.

3. Geh tāze-nihālān-ı Yeñişehr`i temāşā

4. Geh sāye-i eşcārda āyīn-i cem eyle

gehi:1. **gehi:****Terkib-bend 1**

Mısra: 26

Bazen, ara sıra.

25. Ey hoş-dem-i vişālūñe hem-bezm-i yār idüm

26. Geh şād-ı luṭf idüm gehi düšnām-ḥvār idüm

2. **gehi:****Gazel 72**

Mısra: 4

Bazen, ara sıra.

3. Mihr sergeştelenür hâle-i tennüre ile

4. Eyledükçe gehi ol şâhid-i meh-pâre semâ‘

3. **gehi:-i****Gazel 81**

Mısra: 8

Bazen, ara sıra.

7. Luţf iderken eyler âgâz-ı ‘itâb-ı nâ-be-câ

8. Gâh memnûnı gehi maḥzûnuyum bir âfetüñ

4. **gehî:****Gazel 116**

Mısra: 10

Bazen, ara sıra.

9. Ki ‘İzzetâ terelelli yelelli yelenter ile

10. Gehî tenen tene nâten teneyle eglenelüm

5. **gehi:****Gazel 136**

Mısra: 15

Bazen, ara sıra.

15. Geh bir kaşîde nazmı ile emr ider gehi

16. Bir böyle nev-gazelcik ile eyler imtiḥân

gel:1. **geliyor:-i, -yor****Kaside 1**

Mısra: 4

Gelmek, işitilmek.

3. Maḥdem-i kâfile-i şevke peyâmıyla yine

4. Geliyor gūş-i dile bāng-ı derâ-yı nuşret

2. **geldi:-di****Kaside 1**

Mısra: 29

Gelmek.

29. Geldi zīrā o cihānbān-ı muẓaffer ki anuñ
30. Çekilür pīş-i rikābında livā-yı nuşret

3. **gelür:-ür**

Kaside 1

Mısra: 49

Gelmek.

49. Şebṣitānında gelür hıẓmete pervānelenür
50. Şāhid-i şem'-i ruḥ-ı māh-liḳā-yı nuşret

4. **geldüñ:-dü, -ñ**

Tahmis 2

Mısra: 19

Gelmek.

19. Bir elüñde gül bir elde cām geldüñ sākīyā
20. Kaḅgısın alsam güli yāḥūd ki cāmı yā seni

5. **gelüp:-üp**

Kaside 2

Mısra: 35

Gelmek.

35. Gelüp hezār hezārān hizebr şavlet ile
36. Şalup şufūf-ı e'ādiye oldılar manşūr

6. **gelür:-ür**

Kaside 2

Mısra: 76

Gelmek.

75. Nigāhı mest-i mey-i nāz dīdesi maḥmūr
76. Gelür ne ḥālet ile seyr it ol büt-i maḅrūr

7. **gelmedi:-me, -di**

Gazel 3

Mısra: 2

Gelmek, ortaya çıkmak.

1. Hoş geldüñ ey efāzıl-ı 'aşruñ ser-āmedi
2. Kim şibh ü mişlūñ 'ālem-i 'irfāna gelmedi

8. **gel:**

Gazel 3

Mısra: 5

Gel hele! Hadi.

5. Gel ŧimdi nev-resān-ı Yeñiŧehr'e kıl nigāh
6. Seyr it edā-yı Eŧref'i eṭvār-ı Aḫmed'i

9. **geldi:-di**

Kıt'a 4

Mısra: 2

Zaman bildiren kelimelerle beraber (eriŧmek, baŧlamak).

1. Tek toḫmı biraḫmaḫdı ğaraḫ çift iŧi ma'lūm
2. Dirdūm bu sene mezra'-ı vaŧluñ yılı geldi

10. **gelürse:-ür, -se**

Gazel 4

Mısra: 14

Olmak, ortaya çıkmak.

13. 'İzzet taḫammül eylemeli çekmeli hemān
14. Her ne gelürse baḫt-ı sitemkārdan baña

11. **geldi:-di**

Kaside 5

Mısra: 29

Ulaŧmak.

29. Hengām-ı kudūmunda sımāḫ-ı dile geldi
30. Her sūydan āvāze-i büŧrā Yeñiŧehr'e

12. **gelüp:-üp**

Kaside 5

Mısra: 36

Gelmek, ulaŧmak.

35. Ger Seyyid ü Sa'd olsa resīde bu zamāna
36. Tilmīzi olurlardı gelüp tā Yeñiŧehr'e

13. **gelse:-se**

Kaside 6

Mısra: 75

Hatırlamak.

75. Ḥātır-ı düşmenine gelse ḫayāl-i tīği
76. Seri der-ān ola ğaltīde-i ḫāk-i ḫüsrān

14. **gelür:-ür**

Gazel 6

Mısra: 2

Görünmek, zannolunmak.

1. Bî-yâr neş'e-yâb olamam ğam gelür baña
2. Devr-i piyâle halka-i mâtem gelür baña

15. **gelür:-ür**

Gazel 6

Mısra: 4

Görünmek, zannolunmak.

3. Hasretle ben nişeste-i künc-i firāk iken
4. Nemdür sirişk-i dīde ki dem dem gelür baña

16. **gelür:-ür**

Gazel 6

Mısra: 6

Görünmek, zannolunmak.

5. Haṭṭ-ı siyāhı şafha-i rüyunda dil-berüñ
6. Tiryāk-ı zaḥm-ı ejder-i perçem gelür baña

17. **gelür:-ür**

Gazel 6

Mısra: 10

Görünmek, zannolunmak.

9. Mār-ı kemer ki ser be-hem-āverdedür müdām
10. Gencīne-i vişāl muṭalsam gelür baña

18. **gelür:-ür**

Gazel 6

Mısra: 12

Görünmek, zannolunmak.

11. Zehr-ābe-i 'itābı o şūḥun lezīz līk
12. Qand-ı 'ināyet-i ruqabā sem gelür baña

19. **gelür:-ür**

Gazel 6

Mısra: 14

Görünmek, zannolunmak.

13. Cennetdür 'İzzet ehl-i kemālün mecālisi
14. Cāhille iḥtilāṭ cehennem gelür baña

20. **gelüp:-üp**

Kaside 7

Mısra: 17

Belirmek, çıkmak.

17. Haṭṭ gelüp şafha-i ruḥsāre-i pāk-ı dil-ber
18. Oldı bir ḥāşiyeli nuşḥa-i ḥüsn ile nazār

21. **gelür:-ür**

Kaside 7

Mısra: 73

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

73. Bir senüñ gibi gelür 'äleme bir medḥe sezā
74. Ne benüm gibi efendüm bulunur midḥatger

22. **gelüp:-üp**

Kaside 8

Mısra: 9

(Zaman bildiren kelimeler veya zamāna bağlı şeylerle) Çatmak, girmek, erişmek, başlamak.

9. Gelüp şāh-ı şitā 'uryan-ten gördi hemān ol dem
10. Ser-efrāz itdi қaryaėdısı ḥil'atle kuhsarı

23. **gelürken:-ür, -ken**

Kıt'a 8

Mısra: 2

Gelmek.

1. Necībā bu gice ḥasbī-i fettān
2. Gelürken dersden oldı nümāyān

24. **gelüp:-üp**

Kaside 9

Mısra: 21

Gelmek.

21. Fısıldaşdı gelüp ezhār ile hep
22. Şabā ilçi-i şāh-ı muḥteşemdür

25. **gelsün:-sün**

Kaside 9

Mısra: 98

Gelmek, ortaya çıkmak.

97. Yine ben gibi vaşşāfuñ bulunmaz
98. Eger var ise gelsün bir menüm dir

26. **gel:**

Gazel 9

Mısra: 12

Gelmek II hadi.

11. İşte biz böyle tegāfül itme koc-başuñ için
12. Gel dime bu 'ıyd 'aceb hıç yok mı bir kurbān baña

27. **gel:**

Kaside 10

Mısra: 12

Gelmek II gel hele.

11. 'ıyd-ı udhiye degül maşer-i hübāndur bu
12. Gel temāşāgehe bir kerre 'ubür eyleyelüm

28. **gelüp:-üp**

Kaside 16

Mısra: 12

Gelmek II gel hele.

11. Velikin bu iki nevrete dil-ber
12. Gelüp bir yere gāhī söyleşirler

29. **gel:**

Gazel 16

Mısra: 10

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

9. Çeşm-i mestüñ gibi sen de kāfir
10. Olma gel tā o kadar bāde-perest

30. **gelmiş:-miş**

Kaside 17

Mısra: 4

Gelmek.

3. Servveş tāze edālarla hırām eyleyerek
4. Gelmiş ammā yaluñuz imişüm ol demde faķır

31. **geliyor:-i, -yor**

Kaside 17

Mısra: 7

Görünmek, ortaya çıkmak.

7. Kalk toğdı günüñ ol mihr-i münevver geliyor
8. Eyleyüp pertev-i ruhsāresi āfāķı münır

32. **geldigüñi:-dig, -üñ, -i**

Kaside 17

Mısra: 21

Gelmek.

21. Gūş iderse buraya geldigüñi Allāh bir
22. İkimizi de ider tu´me-i tīg-i tedmīr

33. **gelmez:-mez**

Kaside 17

Mısra: 25

Gelmek, uğramak.

25. Korkma ´aşık bize dünyāda mazarrat gelmez
26. Eyleme āyīne-i kalbūñi beyhūde kesīr

34. **gelmişim:-miş, -im**

Kaside 17

Mısra: 29

Gelmek.

29. Gelmişim hāneme bā-izn-i veliyy´n-ni´amı
30. Lik māderle şıkıldum olamam şöhet-gīr

35. **geldüm:-dü, -m**

Kaside 17

Mısra: 32

Gelmek.

31. Çokdan oldu sizi de görmeyeli pinhāñı
32. Şimdi geldüm kim olur ğayrı bu esrāra hābīr

36. **gel:**

Kaside 17

Mısra: 33

Gelmek.

33. Gel ki bir lahzā tekellüm idelüm fırsatdur
34. Ben saña hālūmi sen de baña söyle bir bir

37. **gelür:-ür**

Gazel 19

Mısra: 2

Gelmek II duyulmak.

1. Dil itdükçe şikenc-i kākül-i müşgīnden feryād
2. Gelür güyā derā-yı kārban-ı Çīnden feryād

38. **gelür:-ür**

Gazel 19

Mısra: 4

Gelmek II duyulmak.

3. Ne saht olsa kibārın albine te'ir ider nle
4. ad virse gelr khsr- pr-temknden feryd

39. **gelr:-r**

Gazel 19

Mısra: 14

Gelmek II duyulmak.

13. Sezdur 'zzet mr-i efka eylesem tadm
14. Dr-i nazmum ki rek ile gelr Pervn'den feryd

40. **gel:**

Gazel 21

Mısra: 18

Gel hele II hadi.

17. Mnkesir olmasun yne-i f- kalbn
18. Nterlerle gel ama dilme nsr

41. **gelse:-se**

Gazel 22

Mısra: 9

Gelmek, toplanmak.

9. Hbn- cihn bir yere gelse yine bi'llh
10. Sensin olaca Mr- dile eh-beled Amed

42. **gel:**

Gazel 26

Mısra: 16

Gel hele II hadi.

15. Yimez imez senn derdnle d'im zr u giryndur
16. Tbbm gel dev kl unda bir dil-aste 'zzet var

43. **gelemez:-e, -mez**

Gazel 30

Mısra: 21

Gelmek.

21. Yokdur gelemez her ne adar itse de b-dd
22. Bdd o hun sebep-i ratımızdur

44. **gele:-e**

Gazel 40

Mısra: 7

Gelmek, ulamak.

7. Sīne-i şubḥ-ı huşûle gele tâ mihr-i ümîd
8. Şeb-i ḥasretde niçe çāk-ı girîbân ister

45. **gelürse:-ür, -se**

Gazel 42

Mısra: 7

Gelmek.

7. Hıffet idüp gelürse de zāhid yok aña yer
8. Bezm-i neşât-ı bâdeye şıklet şığışmıyor

46. **geldi:-di**

Gazel 55

Mısra: 9

Gelmek.

9. Mestâne geldi dün gice bezme o meh-cebîn
10. Sâgar be-dest-i 'işve vü gīsü be-düş-ı nâz

47. **gelmez:-mez**

Gazel 77

Mısra: 7

Gelmek.

7. Mâhı da 'vet eylesek gelmez bizümle şöḥbete
8. Ol perî-rû kısr-ı dāmâda gider seyrâna bak

48. **gelmeden:-meden**

Gazel 90

Mısra: 3

Ortaya çıkmak, görünmek.

3. Gelmeden ḥaṭ-ı ruḥı almalı şeftälüsün
4. Puḥtesinden bize bu mîvelerüñ ḥâmı güzel

49. **gelürüm:-ür, -üm**

Gazel 106

Mısra: 7

Gelmek.

7. Gelürüm ḥâneñe bir gice demüşdüñ şimdi
8. Ben nişâr-ı kademüñ itmegiçün cân be-kefüm

50. **gel:**

Gazel 114

Mısra: 9

Gelmek, buyurmak.

9. Gel gel ey zīver-i ser-ḥalka-i rindān-ı cihān
10. Meclis āmāde ḳuluñ űevkile dest eűűānum

51. **gel:**

Gazel 131

Mısra: **10**

Gelmek.

9. Bir nigehle bāri olsun yap yıkılmış ḥāṭırum
10. Gel űu vīrān-ḥāneyi i' māra baḳ Allāh iḳün

52. **gel:**

Gazel 132

Mısra: **13**

Gelmek.

13. Gel meskenüñe sihr gibi söyle ḡazeller
14. Var űöhretüñi diñle Buḥārā vü Yemen' den

53. **gelmez:-mez**

Gazel 132

Mısra: **17**

Hatırlamak.

17. Gelmez mi 'aceb ḥāṭıruña zevḳ-i űebāne
18. Yād itmeyesin cünbüű-i yārān-ı kühenden

54. **gele:-e**

Gazel 132

Mısra: **20**

(Dize)uzanmak.

19. İḥvān arasında ne űafā sāḳī-i ḡül-ruḥ
20. Zānūya gele büse vire ḡonce-i dehenden

55. **gelse:-se**

Gazel 138

Mısra: **1**

Gelmek II karşılaűmak.

1. Gelse mir'āt ol 'izār-ı tābdāra rü-be-rü
2. Pertevinden nūr iderdi isti'āre rü-be-rü

56. **gel:**

Gazel 138

Mısra: **10**

Gelmek.

9. Hāne-i āyīneden çık bāğa ey serv-i revān
10. ‘Aksūñi gel gör kenār-ı cūybāra rū-be-rū

57. **geldüm:-dü, -m**

Gazel 141

Mısra: 2

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

1. Faķīrüm müstmendüm bī-nevāyum yā Resūla’llāh
2. Senūñ dergāhuña geldüm gedāyum yā Resūla’llāh

58. **gel:**

Gazel 143

Mısra: 16

Gelmek, buyurmak.

15. Sāyeñde o da sūy-ı bahāriyyeye geçsün
16. Bī-çāreyi gel mazhar-ı luṭf u himem eyle

59. **gelse:-se**

Gazel 147

Mısra: 6

Gelmek.

5. Elbette zūr-ı bāzū-yı ‘işveyle alt ider
6. Bir sīm-sīne gelse o sīmīn-ber üstüne

60. **gelsün:-sün**

Gazel 148

Mısra: 11

Gelmek.

11. Bezme gelsün de hemān māni’ degül aġyāra yār
12. Dürç-i yākūtuñ güher-rīz-i ḥiṭāb eylerse de

61. **geldi:-di**

Gazel 159

Mısra: 1

Zamanın gelmesi, yaklaşması.

1. Yine bülbul gibi nālān olacak dem geldi
2. Yine ‘uşşāk perīşān olacak dem geldi

62. **geldi:-di**

Gazel 159

Mısra: 2

Zamanın gelmesi, yaklaşması.

1. Yine bülbül gibi nālān olacak dem geldi
2. Yine 'uşşāk perīşān olacak dem geldi

63. **geldi :-di**

Gazel 159

Mısra: **4**

Zamanın gelmesi, yaklaşması.

3. Ey gönül kıys gibi çāk-ı girībān iderek
4. Ser-be-şahrā vü beyābān olacak dem geldi

64. **geldi:-di**

Gazel 159

Mısra: **6**

Zamanın gelmesi, yaklaşması.

5. Gitdi hengām-ı gam ü guşsa-i hicrān şimdi
6. Vaşl-ı cānān ile şādān olacak dem geldi

65. **geldi:-di**

Gazel 159

Mısra: **8**

Zamanın gelmesi, yaklaşması.

7. Mihr hān-ı Yeñişehr'e nigeħ-endāz olmaz
8. Dile mustağni-i hūbān olacak dem geldi

66. **geldi:-di**

Gazel 159

Mısra: **10**

Zamanın gelmesi, yaklaşması.

9. Ki benüm cāndan 'azīzüm o server-i sīnem
10. 'Arz-ı hūsn ile hīrāmān olacak dem geldi

67. **geldi:-di**

Gazel 159

Mısra: **12**

Zamanın gelmesi, yaklaşması.

11. Mütevārī-i pes-i perde-i ebr olsunlar
12. Āfitāb u meħe pinhān olacak dem geldi

68. **gel:**

Gazel 160

Mısra: **6**

Gelmek II gel hele!

5. O sitemkâruñ elinden ne ezâlar çekdüm
6. Pek acırsın ger ölürsem gel e yâr açma beni

69. **gelmesün:-me, -sün**

Gazel 160

Mısra: 8

Gelmek, bulaşmak.

7. Tesliyet jeng-zidâ-yı dil-i muğber olmaz
8. Gelmesün âyine-i kâlbe ğubâr açma beni

70. **geldi:-di**

Gazel 159

Mısra: 14

Zamanın gelmesi, yaklaşması.

13. ‘İzzetâ luţfi nedür ğayrı güdâz u sūzuñ
14. Cân nişâr-ı reh-i cānân olacağ dem geld

71. **gele:-e**

Gazel 56

Mısra: 9

Gelsin.

9. Her gelüden ki birer ses gele ben hāmūşum
10. Murğ-dil-i hâr-keş lâne-i kaçnūs olmaz

72. **gelmeñüz:-me, -ñüz**

Gazel 93

Mısra: 5

Gelmek.

5. Bu gice ğam-hānemüze gelmeñüz
6. İhtemele yehtemilu ihtimal

73. **gelmiş:**

Tahmis 6

Mısra: 10

....gelmiş(kişi) "sıfat fül".

9. Kūşe-i zîr-i fesüñde gizledükçe perçemüñ
10. Şanurum bir yire gelmiş fitneler mesturdur

74. **gelüp:-üp**

Gazel 28

Mısra: 5

Gelmek.

5. Ne tıfıdır bu ki eyler gelüp helāk bizi
6. Yine serāyına ma‘şūm u bī-günāh döner

75. **gelüp:** -ü

Gazel 138

Mısra: 4

Çıkmak, görünmek.

3. Cilmesi baht-ı siyāhuñ göre ne yüzdendür yine
4. Hıa gelüp oldu mu‘arız hüsni-yāre rü-be-rü

76. **gelür:** -ür

Gazel 6

Mısra: 8

Görünmek, zannolunmak.

7. Bilmem cefā mı maqşadı yaruñ vefā mıdur
8. Hem eyler ‘arż-ı hışm u gāzab hem gelür baña

gelen:

1. **gelenün:** -ün

Kaside 2

Mısra: 37

Gelen, doğan kişi.

37. Var añla mertebesin ol sülāleden gelenün
38. O aşı-ı pāke olan müntesib ne gevher olur

2. **gelene:** -e

Gazel 59

Mısra: 10

Ulaşan, uğrayan (kişi).

9. Tekyede herkese şeyh virse de evrād
10. Biz de bezme gelene sāgar-ı raşşān virürüz

3. **gelen:**

Gazel 137

Mısra: 5

Gelen(şey).

5. ‘İyddur işte gelen buseye amādelerüz
6. kaçma kırbānuñ olam gamze-i fettānuñ için

gelü:

1. **gelüma:** -m, -a

Gazel 42

Mısra: 10
Boğaz.

9. Çeşm-i siyāhun eyler idim vaşf neyleyem
10. Tölmüş gelūma sürme-i hayret şığışmıyor

2. **gelüden:-den**
Gazel 56
Mısra: 9
Boğaz.

9. Her gelüden ki birer ses gele ben hāmūşum
10. Murğ-dil-i hār-keş lāne-i kaqnūs olmaz

gelügir-i makāl:

1. **gelügir-i makāl:**
Gazel 1
Mısra: 14
Boğaza takılarak güçlkle çıkan söz.

13. Ol gazālin vaşf-ı çeşminde ne sırrdur 'İzzetā
14. Sürme-i hayret gelügir-i makāl olmuş saña

gelür git:

1. **gelür gider:-er**
Gazel 39
Mısra: 2
Gelip gitmek.

1. Meclisde tā ki sāgar-ı rahşān gelür gider
2. Sākī neşāt u guşsa-i devrān gelür gider

2. **gelür gider-er**
Gazel 39
Mısra: 1
Gelip gitmek.

1. Meclisde tā ki sāgar-ı rahşān gelür gider
2. Sākī neşāt u guşsa-i devrān gelür gider

3. **gelür gider: -er**
Gazel 39
Mısra: 4
Gelip gitmek.

3. Āmed-şud-ı gumūmuñla döndi hātırum
4. Bir kārban-serāya ki mihmān gelür gider

4. **gelür gider: -er**

Gazel 39

Mısra: **6**

Gelip gitmek.

5. Cezr ü med üzredür yem-i bahşâyış-ı cihân

6. Dâ'im kenâra mevce-i 'ummân gelür gider

5. **gelür gider: -er**

Gazel 39

Mısra: **8**

Gelip gitmek.

7. Yenbū'-ı dilden eyleyerek cüş dem-be-dem

8. Mîzâb-ı çeşme eşk-i firāvân gelür gider

6. **gelür gider: -er**

Gazel 39

Mısra: **10**

Gelip gitmek.

9. 'İzzet hünerde husrev'e mânend görmedük

10. Gerçi bu şehre hayli sühandan gelür gider

genc-i derün:

1. **genc-i derūnumda: -um, -da**

Kaside 3

Mısra: **38**

Gönüldeki hazine.

37. Bir büt-i işve-gīrin firqati kār itdi dile

38. Qomadı genc-i derūnumda benüm şabr u qarār

gencīne:

1. **gencīne:**

Gazel 42

Mısra: **3**

Hazine.

3. Gencīne kıl derūnuña esrārı yek-be-yek

4. Şanduka kâle qonmasa qat qat şığışmıyor

gencīne-i luḫ u mürüvvet:

1. **gencīne-i luḫ u mürüvvedür: -dür**

Gazel 23

Mısra: 14

Mutluluk ve güzelliğin hazinesi.

13. Bu nev-nazmı sezâ 'arz eylesem şad şermile 'İzzet

14. O zāt-ı pāke kim gencīne-i luṭf u mürüvvetdür

gencīne-i vişāl:

1. **gencīne-i vişāl:**

Gazel 6

Mısra: 10

Sevgiliye kavuşmanın hazinesi.

9. Mār-ı kemer ki ser be-hem-āverdedür müdām

10. Gencīne-i vişāl muṭalsam gelür baña

ger:

1. **ger:**

Kaside 3

Mısra: 1

Eğer, şayet.

1. Hāme ger olmasa bir tūṭī-i şīrīn-minkār

2. İdemezdi şekeristān-ı sūḥanda reftār

2. **ger:**

Gazel 4

Mısra: 1

Eğer, şayet.

1. Ger iltifāt olmaz ise yārdan baña

2. Bñ luṭf olsa istemem ağıyārdan bana

3. **ger:**

Gazel 5

Mısra: 6

Eğer, şayet.

5. Bi'llāh kıyāmet kōpar ol kāmēt ölürse

6. Ger mā'il-i gülgeşt-i çemenzār temāşā

4. **ger:**

Kaside 5

Mısra: 35

Eğer, şayet.

35. Ger Seyyid ü Sa'd olsa resīde bu zamāna

36. Tilmīzi olurlardı gelüp tā Yeñişehr'e

5. ger:

Kaside 6

Mısra: 85

Eğer, şayet.

85. 'Adli ger eylese te'lîf-i miyân-ı ezdād

86. Fem-i āhū-beçeye şîr virürdi pistān

6. ger:

Kaside 6

Mısra: 88

Eğer, şayet.

87. Şarşamaz peşşe-i nā-çîzi hücüm-ı şarşar

88. Olsa ger taqviye-bahşā-yı za'ifān bir ān

7. ger:

Kaside 7

Mısra: 47

Eğer, şayet.

47. Nazar-ı hışmına ger mazhar olursa gülşen

48. Gül ocağındaki gül-bünler olur hākister

8. ger:

Kaside 9

Mısra: 31

Eğer, şayet.

31. Ğaraż bozmağsa ger cünd-i şitāyı

32. Firār itmışdür ol bir hayli demdür

9. ger:

Kaside 13

Mısra: 27

Eğer, şayet.

27. Ger semüm-ı qahruñ irse gülşene

28. Gül ocağın döndürirdi külhāna

10. ger:

Gazel 21

Mısra: 11

Eğer, şayet.

11. Ger der-āyîne be-bīned rūḥ-ı ḥod-rā ān büt

12. Tā me-pendār ki dīger veşenī mī-cüyed

11. ger:

Gazel 46

Mısra: 8

Eğer, şayet.

7. Çehre-i zerdümde görsünler sirişk-i dīdemi

8. Ger iderler ise meyl-i sīm ü zer maḥbūblar

12. ger:

Gazel 47

Mısra: 6

Eğer, şayet.

5. Yūsuf-ı dil ne çeker çāh-ı zenaḥdānında

6. Olsalar vāqıf ger ser-te-ser iḥvān ağlar

13. ger:

Gazel 76

Mısra: 3

Far. Boyun, unk.

3. Her nefes şıdk ile ger zīb-i kenār eyleseler

4. Şāf-ṭab‘ān o ḥūrşīd-mişāli lāyık

14. ger:

Gazel 79

Mısra: 5

Eğer, şayet.

5. Ey dil-şüde metānet idüp sīne ger hemān

6. Şemşīr-i ğamzeye siperüñ yoğ mıdur senüñ

15. ger:

Gazel 97

Mısra: 15

Eğer, şayet.

15. Dendān-ı cevır ile n’ola ger zaḥmnāk isem

16. Seng-i felāḥanum seg-i aġyāra uğradum

16. ger:

Gazel 100

Mısra: 8

Eğer, şayet.

7. Gülşende ne ‘aynumda idi deste-i sünbül

8. Ger dest-zen-i kākül-i ḥam-der-ḥamuñ olsam

17. **ger:****Gazel 160**Mısra: **6***Eğer, şayet.*

5. O sitemkârûn elinden ne ezâlar çekdüm

6. Pek acırsın ger ölürsem gel e yâr açma beni

ger.....ger:1. **ger..... ger:****Gazel 150**Mısra: **8***İster.....ister bağlacı.*

7. Zağm-ı dili görirse de rağm eylemez o şüh

8. Ger olmamış nigâhı ger olmuş ne fâ'ide

gerçi:1. **gerçi:****Gazel 4**Mısra: **9***Aslında.*

9. Gerçi degüldür ol şanem-i şüh bîvefâ

10. Kesmez nigâhı çeşm-i füsünkârdan baña

2. **gerçi:****Kaside 6**Mısra: **125***Aslında.*

125. Gerçi bir şâ'ir-i pākize-edâ-yı 'aşrum

126. Şâhid-i ṭab'uma erbâb-ı belâgat ḥayrân

3. **gerçi:****Kaside 9**Mısra: **55***Aslında.*

55. On üçden gerçi yaşı nâkış ammâ

56. Ayuñ on dördiveş bedr-i etemmdür

4. **gerçi:****Kaside 13**Mısra: **81***Aslında.*

81. Gerçi kīsem sīm ile zerden tehī
82. İtmişüm melce' velī bir dergehi

5. gerçi:

Kaside 16

Mısra: 37

Gerçi, aslında, gerçekte.

37. On ikidür benüm de gerçi yaşum
38. Senüñle uğradı sevdāya başum

6. gerçi:

Gazel 39

Mısra: 10

Aslında.

9. 'İzzet hünerde husrev' e mānend görmedük
10. Gerçi bu şehre hayli sühandan gelür gider

7. gerçi:

Gazel 61

Mısra: 3

Aslında.

3. Gerçi dirler ki yeter 'ārife bir gül ammā
4. Müteselli degilüz bir gül-i handān ile biz

8. gerçi:

Gazel 63

Mısra: 8

Aslında.

7. Hiç birinde bu kadar reng-i nezāket yokdur
8. Gerçi çok gonce-i gülzār-ı bahāyı bilürüz

9. gerçi:

Gazel 71

Mısra: 11

Aslında.

11. Gerçi ešnā-yı tekellümde tebessümler ider
12. Kimsenüñ yanına yaklaşmıyor ammā hāfız

10. gerçi:

Gazel 75

Mısra: 7

Aslında.

7. Gerçi ben kıays'la hem-seng-i cünūnum ammā
8. Beni şehre añı yābāna kōdı şīve-i haqq

11. **gerçi:**

Gazel 96

Mısra: 17

Aslında.

17. Gerçi ta'n eyler 'avām ammā biz
18. İtmezüz gūş-ı şütüm-ı 'ālem

12. **gerçi:**

Gazel 155

Mısra: 7

Aslında.

7. Vefākāranı hoşdur gerçi hūbān-ı Yeñişehir' uñ
8. Virür bir başka hālet ādeme ammā sitem-hūsı

gerd:

1. **gerdine:**-i, -n, -e

Kaside 7

Mısra: 79

Toz, toprak, gubar.

79. Tab'-ı çāpük-rev-i men gerdine irmez evhām
80. Līk meydān-ı medīhūñde senūñ pehnāver

2. **gerd:**

Kaside 10

Mısra: 6

Toz, toprak, gubar.

5. 'Arşā-i arz-ı mahāretde olup gerd-engīz
6. Hāsıdın çeşmini ol gerd ile kör eyleyelüm

gerdān:

1. **gerdān:**

Kaside 6

Mısra: 128

Dönen, döndüren, dolaşan.

127. Naẓm-ı 'İzzet diyerek dest-be-dest ehl-i hüner
128. Varaq-ı şī'rimi meclisde iderler gerdān
2. **gerdānuñ:**-uñ

Kaside 16

Mısra: 51
Boyun.

51. O dem kalkup öper gerdānuñ Aḥmed
 52. Dir olsun devlet-i ḥüsnüñ mü'ebbed

3. **gerdāni:-i**
Gazel 35
 Mısra: 7
Boyun.

7. Gerdāni şāf sīnesi billūr sāķı sīm
 8. Ser-tā-be-pā o şīve-nümā ḥüsn ü ān mıdur

gerden:

1. **gerdeni:-i**
Gazel 13
 Mısra: 11
Boyun, gerdan.

11. Gerdeni üzre zenaḥdānına baķ cebheyi gör
 12. Bāğ-ı cennet derecātı gibi 'İzzet kaķ kaķ

2. **gerdeni:-i**
Gazel 90
 Mısra: 6
Boyun, gerdan.

5. Olsa ḥayret-zede-i 'aksi 'aceb mi mir'āt
 6. Gerdeni şāf o perī-şüretüñ endāmı güzel

3. **gerdenüñe:-üñ, -e**
Gazel 100
 Mısra: 9
Boyun, gerdan.

9. Billūr gibi gerdenüñe şabr idemezdüm
 10. Şarkındılık eylerdüm eger perçemüñ olsam

gerd-engiz:

1. **gerd-engiz:**
Kaside 10
 Mısra: 5
Tozu karıştıran.

5. 'Arşā-i arz-ı mahāretde olup gerd-engiz
 6. Ḥāsıdın çeşmini ol gerd ile kör eyleyelüm

gerden-i kafür:1. **gerden-i kafür:****Kaside 2**Mısra: **84***Beyaz gerdan.***83.** Beyāz-ı şubḥdur 'İzzet ki reng-i şebde hemān**84.** Siyāh zülf arasında o gerden-i kafür**gerden-i sāf:**1. **gerden-i şāfuñ:-uñ****Gazel 45**Mısra: **1***Temiz gerdan.***1.** Gerden-i şāfuñ mı tenhā sevdigüm kâfûrdur**2.** Sā'idüñ de sāk-ı sīmīnūñ gibi billûrdur**gerden-i sākī:**1. **gerden-i sākīden:-den****Gazel 12**Mısra: **8***İçki sunanın boynu II sevgilinin boynu.***7.** Bu benüm mest olıcağ 'âdet-i dīrīnemdür**8.** Gerden-i sākīden elbet iderüm bûse taleb**gerden-keşân-ı hüsni:**1. **gerden-keşân-ı hüsni:-i****Gazel 117**Mısra: **13***Güzelliğın kibirli kişisi II sevgili.***13.** Heme gerden-keşân-ı hüsni eyler zīr-i dest elbet**14.** Eger fermān olursa ol şeh-i işve-penāhumdan**gerd-i ālām u kudūret:**1. **gerd-i ālām u kudūretten:-den****Tahmis 2**Mısra: **21***Acıların ve kederin tozu.***21.** Bulmağıçün gerd-i ālām u kudūretten necāt**22.** Dön ḥavuzlı bağçede ey şūḥ-ı memdūḥu 'ş-şifāt

gerd-i ğam:1. **gerd-i ğamdan:-dan****Gazel 10**

Mısra: 9

Gam tozu II çok küçük keder.

9. Pāk idüp āyīne-i hātırı gerd-i ğamdan

10. Ğuşşa 'İzzet görine çeşmüñe lā-şey ne şafā

gerdiş-i cām:1. **gerdiş-i cāmı:-ı****Gazel 17**

Mısra: 7

Kadehin döndürülmesi.

7. 'Acebdür gerdiş-i cāmı bu bezm-i 'ālemüñ seyr it

8. Kimine neş'e kimine ğam u aḫzān ider ĩrāş

gerdiş-i devrān:1. **gerdiş-i devrāna:-a****Gazel 77**

Mısra: 18

Döner dünya.

17. 'İzzetā bir vech ile ta'rīf olunmaz zevkümüz

18. Yokdı defterde bu cünbüş gerdiş-i devrāna bak

gerdiş-i dolāb-ı çarh:1. **gerdiş-i dolāb-ı çarhı:-ı****Gazel 144**

Mısra: 16

Feleğin dolabının dönmesi II zamanın geçmesi.

15. Har-i tāhūneveş ser-geştesi olmak ne hayvānlık

16. Görürken gerdiş-i dolāb-ı çarhı inqılāb üzre

gerdün:1. **gerdün:****Gazel 3**

Mısra: 9

Gökyüzü, felek.

9. Gerdün zı-çı hemväre der-aheng-i semâ'st
10. Dil-dâde meger mevlevî-i şivegerî-râ

2. **gerdün:**

Gazel 37

Mısra: 5

Gökyüzü, felek.

5. Kavs-ı dest-i himmetüm keç bakma ey gerdün baña
6. Vuşlat-ı ser-menzil-i maṭlab per-i tîrümmedür

3. **gerdün:**

Gazel 57

Mısra: 7

Dünya, felek.

7. Devr-i pey-der-peyle gerdün un gibi eyler ğubâr
8. Biz mişâl-ı dâne seng-i âsiyâb altundayuz

gerdün-ı behem:

1. **gerdün-ı behemdür:-dür**

Kaside 9

Mısra: 64

Sürekli dönen.

63. O ferzend-i vezîr-i âsmân-câh
64. Ki ṭâḳ-ı dergehi gerdün-ı behemdür

gerek:

1. **gerek:**

Tahmis 2

Mısra: 8

Lazım, elzem.

7. Sevdigüm çekmeñ ne mümkün şîḳletüñ her câmenüñ
8. Târ u pûd-ı ḥande-i gülden gerek pîrâhenüñ

2. **gerekdür:-dür**

Gazel 50

Mısra: 2

Lazım, elzem.

1. Kim ki vaşf-ı fem-i cānānı ider zîb-i sûtür
2. Kilk-i müyîni gerekdür müje-i dîde-i mür

3. **gerekdür:-dür**

Gazel 56

Mısra: 7
Lazım, elzem.

7. Şīve-i hüsn-i hudā-dād gerekdür yoḥsa
8. Zağan ārāyiş ile hem-ser-i tāvus olmaz

4. **gerek:**

Gazel 120
Mısra: 13
Lazım, elzem.

13. Ğaraż cevr ü sitemden imtiḥān olmaḵ gerek yoḥsa
14. Güzeller hīç geçer mi ‘āşık-ı āşüfte ḥālinden

geri:

1. **geridendür:**-den, -dür

Gazel 36
Mısra: 14
Geri.

13. Ne mümkin māhir-i āteş-‘ināna hem-rikāb olmak
14. Tek ü tāz-ı kümeyt-i ṭab‘-ı ‘İzzet pek geridendür

germ:

1. **germ:**

Gazel 10
Mısra: 6
Sıcak, hararet.

5. Geh şimāḥa çalınıp velvele-i şavt-ı hezār
6. Meclisi germ ide geh zemzeme-i ney ne şafā

2. **germ:**

Gazel 12
Mısra: 11
Sıcak

11. Kelleler germ olıcaḵ dal fes olup meclisde
12. Dök o gīsūları ey şāhid-i peymāne be-leb

germ ol:

1. **germ oldı:**-dı

Kaside 8
Mısra: 14
Isınmak.

13. Şovukluk halkı hep kûşe-nişîn-i halvet itmişdür
14. Bu sermâda yine germâbenüñ germ oldı bāzârı

germâbe:

1. germâbenüñ: -nüñ

Kaside 8

Mısra: 14

Sıcak su hamamı.

13. Şovukluk halkı hep kûşe-nişîn-i halvet itmişdür
14. Bu sermâda yine germâbenüñ germ oldı bāzârı

germ-i bāzâr:

1. germ-i bāzârı: -ı

Gazel 96

Mısra: 9

Pazarın sıcaklığı.

9. Germ-i bāzârı cihândan şogıdur
10. Ādemi rih-i husûm-ı 'âlem

germ-i ülfet:

1. germ-i ülfet:

Gazel 125

Mısra: 2

Sıkı fıkı, içli dışlı.

1. Yâra 'âşık cân virür hem-şohbet olsun olmasun
2. Şem'e pervâne yanar germ-i ülfet olsun olmasun

germî-i hamyâze:

1. germî-i hamyâzedden: -den

Gazel 124

Mısra: 8

Can sıkıcı davranışın sıcaklığı.

7. Çeksem ağuş-ı vişâle yâr olur pejmürde-ten
8. Jeng alur âyîne elbet germî-i hamyâzedden

germi-i meclis-i aḥbâb:

1. germi-i meclis-i aḥbâba: -a

Gazel 161

Mısra: 3

Arkadaş, dost meclisinin sıcaklığı.

3. Germi-i meclis-i aḥbāba çalış hem-çü temmüz
4. Araya katma bürüdet hele dey-māh gibi

germ-iřtiyāk:

1. **germ-iřtiyāk:**

Gazel 55

Mısra: 11

Sıcak özleyiş.

11. Germ-iřtiyāk ruşsat-ı ‘arz-ı niyāz olup
12. Çekmekde āh-ı serdi her efsürde-hüş-ı nāz

germ-tāzān:

1. **germ-tāzān:**

Gazel 104

Mısra: 9

Hızlı koşuşmalar.

9. Ez-süz germ-tāzān yek dem tehī ne-manend
10. řāyed ki ‘İzzetā men der-sīne tef ne-dārem

germ-ülfet:

1. **germ-ülfet:**

Kaside 8

Mısra: 4

Sıkı fıkı, içli dışlı.

3. Serinden var ise geçmiş şovuk şu ‘āřıkuñ zīrā
4. řitā vü şayf germ-ülfet diler kendü ile yarı

germ-ülfet ol:

1. **germ-ülfet olma:-ma**

Gazel 2

Mısra: 11

Biriyle sıkı fıkı görüşen. Görüşmesi hararetli olan.

11. Germ-ülfet olma kaynaşup ebnā-yı ‘aşr ile
12. K’āteř-fürüz-i dīg-i şased söylerüm saña

geşt id:

1. **geşt iderüz:-er, -üz**

Gazel 140

Mısra: 1

Dolaşmak.

1. 'Aşkuñ ile geşt iderüz sū-be-sū
2. Derdüñ ile der-be-derüz sū-be-sū

geşt-i sünbülzār:

1. **geşt-i sünbülzārdan:-dan**

Gazel 68

Mısra: **1**

Sünbül bahçesini dolaşma.

1. Geşt-i sünbülzārdan bir bū ğaraż
2. Būy-ı sünbüldeñ dağı ğīsū ğaraż

getür:

1. **getür:**

Terkib-bend 1

Mısra: **8**

Getirmek.

7. Kūy-ı nigāra eyler iseñ ey şabā güzer
8. Dil çin-i perçemünde midür al getür haber

2. **getürmiş: -miş**

Kaside 8

Mısra: **61**

Getirmek.

61. Getürmiş kimdür emşālüm içinde rişte-i nazma
62. Benüm gibi bu güne lü'lü'-i şehvār-ı güftārı

3. **getürirdi:-ir, -di**

Kaside 4

Mısra: **9**

Hatırlamak.

9. Kim hayāle getürirdi kim umardı böyle
10. Kāmımızca deverān eyleye bu nüh dolāb

gevher:

1. **gevher:**

Kaside 2

Mısra: **38**

Far. Mücevher, elmas.

37. Var añla mertebesin ol sülāleden gelenün
38. O aşl-ı pāke olan müntesib ne gevher olur

gevher ü lutf-ı himem:

1. **gevher ü lutf-ı himemdür:-dür**

Kaside 9

Mısra: 60

Himmatlerin incisi ve güzelliği.

59. Ne yem kân-ı dür-i meknûn-ı 'irfân

60. Ne kân pür gevher ü lutf-ı himemdür

gevher-eş'âr:

1. **gevher-eş'ârûnı:-uñ, -ı**

Gazel 21

Mısra: 13

İnci gibi şiiir.

13. İtmişim gevher-eş'ârûnı ben istihfâf

14. Dimişim şöhrete değmez eşer-i meşhûrî

gevher-i baħr-i 'atâ:

1. **gevher-i baħr-i 'atâ:**

Kaside 13

Mısra: 3

Cömertlik denizinin incisi II sevgili.

3. Ĥabbezâ ey gevher-i baħr-i 'atâ

4. Merħabâ ey dürr-i 'ummân-ı seħâ

gevher-i deryâ-yı hüner:

1. **gevher-i deryâ-yı hüner:**

Kaside 11

Mısra: 7

Beceriklilik denizinin incisi II sevgili.

7. Ne suħan gevher-i deryâ-yı hüner

8. 'İkd-ı Pervîn aña şad reşk eyler

gevher-i dürc-i şerefâ:

1. **gevher-i dürc-i şerefâ:**

Kaside 4

Mısra: 39

Yüceliğin mücevher kutusunun incisi II sevgili.

39. Āşafā baħr-kefā gevher-i dūrc-i ŧerefā
40. Ey ki müstağrak-ı cūy-ı ni‘amı ŧeyħle ŧāb

gevher-i eŧ‘ār:

1. **gevher-i eŧ‘ārımız:-ımız**

Gazel 57

Mısra: 13

ŧiirlerin incisi.

13. Gevher-i eŧ‘ārımız ‘İzzet Necīb’e ‘arz için
14. Ğarķ-ı baħr-ıā ħacletüz ŧerm ile āb altundayuz

gevher-i pākızeter-i baħr-i himem:

1. **gevher-i pākızeter-i baħr-i himem:**

Kaside 5

Mısra: 23

Himmatler denizinin ħok parlak incisi.

23. Ol gevher-i pākızeter-i baħr-i himem kim
24. Her seng-i dūri bir dūr-i yektā Yeñiŧehr’e

gevher-i yek-tā-yı ŧehvār:

1. **gevher-i yek-tā-yı ŧehvārı:-ı**

Kaside 8

Mısra: 30

ŧahlara layık eŧsiz inci.

29. Vezīr-i nā-mūdārā kiŧver-arā ‘atıfetkārā
30. Ayā kān-ı ‘atānuñ gevher-i yek-tā-yı ŧehvārı

gev:

1. **gev:**

Gazel 9

Mısra: 1

Giymek, giyinmek.

1. ‘İyddur ey nārven-ķad gey münāsibdūr saña
2. Portaķālī-cübbe leymünī hātāyīden ķabā

gez:

1. **gezse:-se**

Kaside 7

Mısra: 56

Dolaŧmak.

55. Bulamaz zātına el-kışşa nazīr ü hem-tā
56. Gezse bir kimse eger ‘Ālemi kişver kişver

2. **gezerüz:**-er, -üz

Gazel 140

Mısra: 12

Dolaşmak, gezmek.

11. Gülşen-i vuşlatda o gül-rū ile
12. Dest-be-destüz gezerüz sū-be-sū

3. **gezdürüp:**-dir, -üp

Gazel 147

Mısra: 11

Gezmek.

11. Teşhīr için rezālet ile şehri gezdürüp
12. Bindirdiler raķīb-i ḥarı gör ḥar üstüne

gezen:

1. **gezen:**

Gazel 22

Mısra: 6

Gezen, dolaşan kimse.

5. Şanduqa-i sīnemdeki kālā-yı revāndur
6. Bāzār-ı maḥabbette gezen yed-be-yed Aḥmed

2. **gezenden:**-den

Gazel 132

Mısra: 2

Gezen, dolaşan kimse.

1. Bir cāy-ı müferrih mi var ‘ālemde vaṭandan
2. Bu sırrı su’āl it yine ğurbette gezenden

ġurbāl:

1. **ġurbāla:**-a

Gazel 7

Mısra: 9

Kalbur.

9. Ğurbāla döndürür dil-i āyīnedārımı
10. Yārūñ baña o vechle ‘arz-ı şabāḥatı

ġibta-fezā-yı cerir:

1. ğıpta-fezā-yı Cerīr:

Gazel 130

Mısra: 10

Cerir 'in ğıpta arttıran kaleminin eserleri.

9. ‘İzzet Necīb-i nükte-vere kim virür cevāb

10. Āşār-ı kilki ğıpta-fezā-yı Cerīr iken

gibi:

1. gibi:

Kaside 1

Mısra: 13

-e benzer. Benzerlik bildirir.

13. Gül gibi nev-be-nev itmekde güşāyiş ĩrāş

14. Ğonce-i hātırā te’şīr-i hevā-yı nuşret

2. gibi:

Kaside 2

Mısra: 6

-e benzer. Benzerlik bildirir.

5. Fūrūĝ-ı mihr-i meserretle tıldı çār cihet

6. Ğüm oldı ğam gibi āşār-ı zulmet-i deycūr

3. gibi:

Kaside 2

Mısra: 18

-e benzer. Benzerlik bildirir.

17. Hezār za’file pūr pīç ü tāb iken nā-gāh

18. Ṭabīb-i cān gibi bir müjde-bağş virdi huzūr

4. gibi:

Kaside 2

Mısra: 67

-e benzer. Benzerlik bildirir.

67. Nevāzişüñle olur gül gibi güşāyiş-yāb

68. Ne rütbe teng ise çün ğonce kalb-i ehl-i şu’ūr

5. gibi:

Kaside 3

Mısra: 52

-e benzer. Benzerlik bildirir.

51. ‘İzzetā nāleñe ğüş aşmayacağ ol gül-i nāz

52. Eyleme bīhūde bülbul gibi feryād-ı hezār

6. gibi:

Kaside 3

Mısra: 58

-e benzer. Benzerlik bildirir.

57. Zātı gül-pister-i iqbâlde âsûde olup

58. Devleti gibi ola dīde-i bahtı bīdār

7. gibi:

Kaside 4

Mısra: 3

-e benzer. Benzerlik bildirir.

3. Dīde-i devlet-i bīdār gibi buldı fūrūğ

4. Ahter-i ṭālī 'imüz ḳalmış iken zīr-i seḫāb

8. gibi:

Kaside 4

Mısra: 36

-e benzer. Benzerlik bildirir.

35. Postı ḳurtarmağa bir çāre ararmış şimdi

36. Kendüsin şanur iken kelb gibi şāḫib-nāb

9. gibi:

Kaside 5

Mısra: 22

-e benzer. Benzerlik bildirir.

21. Ol fāzıl-ı deryā-dil-i 'ādil ki hemīşe

22. Aḫkāmın ider şu gibi icrā Yefīşehr'e

10. gibi:

Kaside 5

Mısra: 66

-e benzer. Benzerlik bildirir.

65. Ğayrı bilinür mertebe-i ṭab'-ı bülendüm

66. Āşārum olur gün gibi peydā Yefīşehr'e

11. gibi:

Tahmis 6

Mısra: 1

-e benzer. Benzerlik bildirir.

1. Tābiş-i mihr-i 'izāruñ gün gibi meşhürdur

2. Ol gümüş bāzūlaruñ şaḫ-ı nihāl-i türdur

12. **gibi:****Tahmis 6**Mısra: **20***-e benzer. Benzerlik bildirir.*

19. Giceler āh itdigin tıydum o şūh-ı şīvekār

20. Ğālibā kendi gibi bir āfete mecbūrdur

13. **gibi:****Kaside 7**Mısra: **8***-e benzer. Benzerlik bildirir.*

7. Şāhid-i ma`ni olup encūmen-ārā-yı hayāl

8. Serv-i mevzūn-ķad-i āzāde gibi mışra`lar

14. **gibi:****Kaside 7**Mısra: **46***-e benzer. Benzerlik bildirir.*

45. Nıgeh-i luṭfi eger kŭl-ķana dŭşse nā-gāh

46. Verd-i aķmer gibi bulurdı ķarāvet aķker

15. **gibi:****Kaside 7**Mısra: **73***-e benzer. Benzerlik bildirir.*

73. Bir senŭñ gibi gelŭr `āleme bir medķe sezā

74. Ne benŭm gibi efendŭm bulunur midķatger

16. **gibi:****Kaside 7**Mısra: **74***-e benzer. Benzerlik bildirir.*

73. Bir senŭñ gibi gelŭr `āleme bir medķe sezā

74. Ne benŭm gibi efendŭm bulunur midķatger

17. **gibi:****Kaside 8**Mısra: **55***-e benzer. Benzerlik bildirir.*

55. Hŭşŭşā ben gibi bir şa`ir-i maźmŭn-pīrānuñ

56. İder bir ferve-i semmŭrı zīb-i dŭş-ı hem-vārı

18. **gibi:****Kaside 8**Mısra: **62***-e benzer. Benzerlik bildirir.*

61. Getürmiş kimdür emsâlüm içinde rişte-i nazma

62. Benüm gibi bu güne lü'lü'-i şehvâr-ı güftârı

19. **gibi:****Kaside 9**Mısra: **97***-e benzer. Benzerlik bildirir.*

97. Yine ben gibi vaşşāfuñ bulunmaz

98. Eger var ise gelsün bir menüm dir

20. **gibi:****Kaside 11**Mısra: **4***-e benzer. Benzerlik bildirir.*

3. Bāreka'llāh zihī şî'r-i laţîf

4. Ma'ni-i pâki gibi lafzı nazîf

21. **gibi:****Kaside 13**Mısra: **29***-e benzer. Benzerlik bildirir.*

29. Bir senüñ gibi vezîr olmaz dağı

30. Hem kerîm ü hem hālîm ü hem saĥî

22. **gibi:****Gazel 13**Mısra: **12***-e benzer. Benzerlik bildirir.*

11. Gerdeni üzre zenaĥdānına baĥ cebheyi gör

12. Bāġ-ı cennet derecâtı gibi 'İzzet kaĥ kaĥ

23. **gibi:****Gazel 14**Mısra: **2***-e benzer. Benzerlik bildirir.*

1. Seyr it ol şūĥ-ı âteşîn-hūyı

2. Tāze gül gibi terlemiş rūyı

24. **gibi:****Gazel 16**

Mısra: 9

-e benzer. Benzerlik bildirir.

9. Çeşm-i mestûn gibi sen de kâfir
10. Olma gel tâ o kadar bâde-perest

25. **gibi:****Gazel 18**

Mısra: 1

-e benzer. Benzerlik bildirir.

1. Yoğ iken yârüm gibi bir nev-civân-ı verd-ruḥ
2. Ḥayf te'şîr-i şıyâm itdi o mâhı zerd-ruḥ

26. **gibi:****Kaside 18**

Mısra: 12

-e benzer. Benzerlik bildirir.

11. Hem maḥlaşumdur 'İzzet-i âşüfte rûzgâr
12. Anuñ için benüm gibi bir nâ-şekîbdür

27. **gibi:****Gazel 18**

Mısra: 1

-e benzer. Benzerlik bildirir.

1. Yoğ iken yârüm gibi bir nev-civân-ı verd-ruḥ
2. Ḥayf te'şîr-i şıyâm itdi o mâhı zerd-ruḥ

28. **gibi:****Gazel 21**

Mısra: 12

-e benzer. Benzerlik bildirir.

11. Ya'ni âmâcgeh-i nâvek-i ta'n eylemişim
12. Zât-ı pāküñ gibi dānâ-yı hüner-meftûrı

29. **gibi:****Gazel 30**

Mısra: 13

-e benzer. Benzerlik bildirir.

13. Çeşmi gibi imānı siyeh bir büt-i nâzik
14. Düzd-i nigeḥi muntazır-ı gâretimüzdür

30. **gibi:****Gazel 36**

Mısra: 5

-e benzer. Benzerlik bildirir.

5. Tebessümle nedür tūṭī gibi ol söyleyiş cānā

6. Meger ҡand-i kelāmuñ ḥande-i kebk-i derīdendür

31. **gibi:****Gazel 38**

Mısra: 6

-e benzer. Benzerlik bildirir.

5. Tokunma ḥāṭırum āzurde olmasun zīrā

6. Benüm gibi saña bir mübtelā mı var yokdur

32. **gibi:****Gazel 45**

Mısra: 2

-e benzer. Benzerlik bildirir.

1. Gerden-i şāfuñ mı tenhā sevdigüm kâfurdur

2. Sā' idüñ de sāk-ı sīmīnūñ gibi billürdur

33. **gibi:****Gazel 48**

Mısra: 4

Benzetme ve örnek ifade eder.

3. Gülşen-i ḥüsnine bülbül kesilürler yek-ser

4. Görseler gül gibi bir tāze püser 'aşıklar

34. **gibi:****Gazel 48**

Mısra: 17

Benzetme ve örnek ifade eder.

17. Şem'-i ruḥsāruña pervāne gibi yanmaḳda

18. Beñzemez 'İzzet-i sūzāna diger 'aşıklar

35. **gibi:****Gazel 49**

Mısra: 9

Benzetme ve örnek ifade eder.

9. Beñzer ki 'İzzetā bu şekker gibi sözlerüñ

10. Bir-nev-resüñ taḥayyül-i la'l-i lebiyledür

36. **gibi:****Gazel 50**Mısra: **8***-e benzer. Benzerlik bildirir.*

7. 'Āşıkuñ āyīne-i hātırı seng-i ğamdan

8. Şīşe-i tevbe-i mey-keş gibi dā'im meksūr

37. **gibi:****Gazel 56**Mısra: **14***Benzetme ve örnek ifade eder.*

13. Hāl-i 'uşşāk-ı perīşānı tecessüsde yine

14. 'İzzetā ğamze-i dil-ber gibi cāsūs olmaz

38. **gibi:****Gazel 57**Mısra: **7***Benzetme ve örnek ifade eder.*

7. Devr-i pey-der-peyle gerdün un gibi eyler ğubār

8. Biz mişāl-ı dāne seng-i āsiyāb altundayuz

39. **gibi:****Gazel 58**Mısra: **10***-e benzer. Benzerlik bildirir.*

9. 'İzzet' i habs idicek çāh-ı zenehdānuña

10. Hām-ı zülfüñ gibi ol bī-ğünehe kayd olmaz

40. **gibi:****Gazel 71**Mısra: **1***-e benzer. Benzerlik bildirir.*

1. Yañağı ğül gibi bir şīveli zībā hāfız

2. Bize çekdürme şeb-i tā-be-seher yā hāfız

41. **gibi:****Gazel 76**Mısra: **10***-e benzer. Benzerlik bildirir.*

9. 'İzzet' üñ hāmesi vaşf-ı leb-i şīrīnūñ için

10. Dā'imā itmede tūtī gibi şükr-i hālīk

42. **gibi:****Gazel 79**

Mısra: 3

-e benzer. Benzerlik bildirir.

3. Naḥvetle yaḳuşur mı bu âteş gibi geçiş

4. Ben ḥāk-i pāyuña nazaruñ yoḳ midur senüñ

43. **gibi:****Gazel 89**

Mısra: 13

-e benzer. Benzerlik bildirir.

13. Āvāre-i cünün ideyor ‘İzzetā gibi

14. Dānā-yı zū-fünūnumu bir tıfl-ı ḥurde-sāl

44. **gibi:****Gazel 100**

Mısra: 9

-e benzer. Benzerlik bildirir.

9. Billūr gibi gerdenuñe şabr idemezdüm

10. Şarkındılık eylerdüm eger perçemüñ olsam

45. **gibi:****Gazel 102**

Mısra: 4

-e benzer. Benzerlik bildirir.

3. Ḥasret-keşinüñ dīde-i giryānı dem-ā-dem

4. Peymāne gibi ḳana boyansun mı efendüm

46. **gibi:****Gazel 105**

Mısra: 10

-e benzer. Benzerlik bildirir.

9. Mānend-i Necīb olsam o gül-rūya muḳārin

10. Bülbül gibi ‘İzzet iderüm ben de terennüm

47. **gibi:****Gazel 109**

Mısra: 9

-e benzer. Benzerlik bildirir.

9. Ḳorḳarum Nā’ib Efendi gibi gūş itmez yār

10. Ne ḳadar eylese de ‘İzzet nā-çār ḳasem

48. **gibi:****Gazel 111**

Mısra: 11

-e benzer. Benzerlik bildirir.

11. Hâşâk-ı hüzni seyl gibi sîneden sürer
12. Encâm-ı rûz-ı bâdeye âgâzdur sözüm

49. **gibi:****Gazel 113**

Mısra: 5

-e benzer. Benzerlik bildirir.

5. Dîvâne gibi söyleşürüm şekve degildür
6. Efsûn-geri-i çeşm-i sühan-sâza kapıldum

50. **gibi:****Gazel 113**

Mısra: 8

-e benzer. Benzerlik bildirir.

7. Bir yerde karar eylemesem cây 'aceb mi
8. Cûlar gibi bir serv-i ser-efrâza kapıldum

51. **gibi:****Gazel 114**

Mısra: 5

-e benzer. Benzerlik bildirir.

5. Sen de çeşmüñ gibi mestâne edâ olmuş iken
6. Beni mestür-ı kıyâs itme şakın sultânım

52. **gibi:****Gazel 118**

Mısra: 8

-e benzer. Benzerlik bildirir.

7. Nigâhuñ mest olup gamzeñle hem-dest-i teğâfüldür
8. Mey-i nahvetle çeşmün gibi hâlâ ser-girânsın sen

53. **gibi:****Gazel 122**

Mısra: 4

-e benzer. Benzerlik bildirir.

3. Tuyduñ mı hîç o tûti-i lüknet-feşânımuñ
4. Şekker gibi kelâmı ne nâzûk ne nâzenîn

54. **gibi:****Gazel 126**

Mısra: 6

-e benzer. Benzerlik bildirir.

5. Hañçer-i cevri amān çekme baña

6. O kemān gibi olan kaşuñ için

55. **gibi:****Gazel 126**

Mısra: 9

-e benzer. Benzerlik bildirir.

9. Ben de 'İzzet gibi bir haste-dilüm

10. Beni öldürme güzel başuñ için

56. **gibi:****Gazel 128**

Mısra: 6

-e benzer. Benzerlik bildirir.

5. Fıkr-i gisū-yı perīşānuñla cāna var mıdur

6. Sünbūlistān-ı hayālüm gibi cāy-ı nev-zemīn

57. **gibi:****Gazel 132**

Mısra: 13

-e benzer. Benzerlik bildirir.

13. Gel meskenüñe sihr gibi söyle gāzeller

14. Var şöhretüñi diñle Buḥārā vü Yemen'den

58. **gibi:****Gazel 132**

Mısra: 22

"Sanki, öyle görünüyor" anlamlarında edat.

21. 'İzzet' de hele sen gideli qalmadı cünbüş

22. Ayrıldı gibi şanki anuñ rūḥı bedenden

59. **gibi:****Gazel 134**

Mısra: 7

-e benzer. Benzerlik bildirir.

7. Nāmver-i dehr olur ḥātem-i ṭā'ī gibi

8. Kim ki keremle ola 'āleme şöhret-resān

60. **gibi:****Gazel 140**

Mısra: 5

-e benzer. Benzerlik bildirir.

5. Serv gibi kâmetüñi seyr için

6. Şaf-zede-i reh-güzerüz sū-be-sū

61. **gibi:****Gazel 141**

Mısra: 3

-e benzer. Benzerlik bildirir.

3. Şağā' ir kum gibi atım atım şadır kebā'ir de

4. Kılursa böyle aḥvālum hebāyum yā Resūla'llāh

62. **gibi:****Gazel 142**

Mısra: 6

-e benzer. Benzerlik bildirir.

5. Vādi-i 'aşkda murğān-ı hevā kınmağičün

6. Ser-i Mecnūn gibi bir lāne gelür ḥāturuma

63. **gibi:****Gazel 143**

Mısra: 6

-e benzer. Benzerlik bildirir.

5. Hengām-ı bahār irdi yeşillendi çemenzār

6. Güller gibi açıl da hemān 'ayş u dem eyle

64. **gibi:****Gazel 149**

Mısra: 13

-e benzer. Benzerlik bildirir.

13. 'İzzet nedür bu sihr gibi nev-ğazel yine

14. Hem-dem mi olduñ 'ālem-i ğaybuñ sürüşuna

65. **gibi:****Gazel 158**

Mısra: 4

-e benzer. Benzerlik bildirir.

3. Meyli bu süzölmekle o şah-bāz-nigāhuñ

4. Murğ-ı dil-i zārüm gibi naḥcīre degül mi

66. **gibi:****Gazel 158**

Mısra: 6

-e benzer. Benzerlik bildirir.

5. Yağdımsa n'ola şem'a-i āhum şeb-i ğamda
6. Zülfüñ gibi baht-ı siyhüm tire degül mi

67. **gibi:****Gazel 159**

Mısra: 1

-e benzer. Benzerlik bildirir.

1. Yine bülbül gibi nālān olacağ dem geldi
2. Yine 'uşşāk perīşān olacağ dem geldi

68. **gibi:****Gazel 159**

Mısra: 3

-e benzer. Benzerlik bildirir.

3. Ey göñül kıys gibi çāk-ı girībān iderek
4. Ser-be-şahrā vü beyābān olacağ dem geldi

69. **gibi:****Gazel 160**

Mısra: 10

-e benzer. Benzerlik bildirir.

9. Künt-i kenzin olur esrār-ı nihānı hep fāş
10. 'İzzetā ben gibi bir dağme mi var açma beni

70. **gibi:****Gazel 161**

Mısra: 1

-e benzer. Benzerlik bildirir.

1. Şāf iden āyine-i şıdkı sehergāh gibi
2. Sīneye bir meh alur mihr-i felek-cāh gibi

71. **gibi:****Gazel 161**

Mısra: 2

-e benzer. Benzerlik bildirir.

1. Şāf iden āyine-i şıdkı sehergāh gibi
2. Sīneye bir meh alur mihr-i felek-cāh gibi

72. **gibi:**

Gazel 161

Mısra: 4

-e benzer. Benzerlik bildirir.

3. Germi-i meclis-i aḥbāba çalış hem-çü temmüz
4. Araya katma bürüdet hele dey-māh gibi

73. **gibi:**

Gazel 161

Mısra: 6

-e benzer. Benzerlik bildirir.

5. Tār-ı zülfi zeķan-ı dil-bere şarkınca gönül
6. Taldı bir fikr-i ‘amīķe resen-i çāh gibi

74. **gibi:**

Gazel 161

Mısra: 8

-e benzer. Benzerlik bildirir.

7. H̄vāb-ı ḥar-gūřına ey kebk-i ḥırām aldanma
8. Aç gözün sūfī ider ḥileyi rübāh gibi

75. **gibi:**

Gazel 161

Mısra: 10

-e benzer. Benzerlik bildirir.

9. ‘İzzetā pey-rev-i Fevzī-i sūḥan-sāzuz biz
10. Bizlere feyż-i sūḥan mevhibetu’llāh gibi

76. **gibi:**

Gazel 162

Mısra: 8

-e benzer. Benzerlik bildirir.

7. Muḥribun tutdđı āheng bu şeb
8. Sāz-ı nāhid gibi zemzemeli

gibice:

1. **gibice:**

Müfret 3

Mısra: 2

Benzerlik bildirir; benzer, benzeyen.

1. Üftāde-i ḥübān-ı Yeñişehr-i Fenāruz
2. Alduķ fitili mūm gibice řimdi yanaruz

gice:

1. **giceler:-ler**
Tahmis 6
Mısra: **19**
Gece.

19. Giceler āh itdigin tıydum o şūh-ı şīvekār
20. Ğālibā kendi gibi bir āfete mecbūrdur

2. gice:

- Kıt'a 8**
Mısra: **1**
Gece.

1. Necībā bu gice ḥasbī-i fettān
2. Gelürken dersden oldu nümāyān

3. gice:

- Gazel 12**
Mısra: **5**
Gece.

5. Mevc ururdı gice meclisde neşāt ü şādī
6. Pür-mey-i nağme idi kāse-i ṭanbūr-ı ṭarab

4. gice:

- Gazel 16**
Mısra: **13**
Gece.

13. Būlbūlāsā gice efkārūñla
14. Nālehāyem be-felek mi-peyvest

5. gice:

- Kaside 17**
Mısra: **1**
Gece.

1. Gice rü' yāda o meh-pāre-i bī-mişl ü nazīr
2. Güyiyā külbe-i aḥzānımı itmiş tenvīr

6. gice:

- Kaside 17**
Mısra: **42**
Gece.

41. Didi lāyık mı unutmak seni kim itmedesin
42. Her gice ‘aşkum ile āh u fiğān-ı şeb-gīr

7. **gice:**

Gazel 47
Mısra: 11
Gece.

11. Gice bir meclis-i pūr-cūş u hurūşa vardum
12. Ki añup derdimi ser-cümle-i rindān ağlar

8. **gice:**

Gazel 48
Mısra: 14
Gece.

13. H̄vāb-ı rāhat mı girer gözlerine ta-be-şabah
14. Gice yıldız şayar ey reşk-i kamer ‘āşıklar

9. **gice:**

Gazel 55
Mısra: 9
Gece.

9. Mestāne geldi dün gice bezme o meh-cebīn
10. Sāğar be-dest-i ‘işve vü gīsū be-dūş-ı nāz

10. **gice:**

Gazel 82
Mısra: 9
Gece.

9. Bu gice meclis-i ‘işretde sebūlar yürisin
10. Sāğiyā sāğar-ı şahbā küçücükdür küçücük

11. **gice:**

Gazel 91
Mısra: 8
Gece.

7. O mū-miyānumı agūşa almışum gūyā
8. Süürmüşüm gice h̄vābumda ben şafā-yı hayāl

12. **gice:**

Gazel 93
Mısra: 5
Gece.

5. Bu gice ğam-hānemüze gelmeñüz
6. İhtemele yehtemilu ihtimal

13. **giceler:-ler**
Gazel 102
Mısra: 11
Gece.

11. Hıvabı giceler terk idüp efgān ideyorsın
12. Kaşduñ nedür ey bülbül uyansun mı efendüm

14. **gice:**
Gazel 106
Mısra: 7
Gece.

7. Gelürüm hāneñe bir gice demüşdüñ şimdi
8. Ben nişār-ı kademüñ itmegiçün cān be-kefüm

15. **gice:**
Gazel 114
Mısra: 7
Gece.

7. Dün gice nāre-i mestāneñi güş itdükçe
8. Çıkdı tā küngüre-i çarha benüm efgānum

16. **gice:**
Gazel 116
Mısra: 5
Gece.

5. Bu gice eyleme ihmāl amān gündüzden
6. Bir iki muṭrıb-ı hoş-nağme ile eglenelüm

17. **gice:**
Gazel 157
Mısra: 11
Gece.

11. Oldıguñdan gice sen zīver-i bezm-i āgyār
12. Yok midur ‘āşık-ı miḥnet-zedenüñ peygāmı

git:

1. **gider:-er**
Gazel 77
Mısra: 8
Gitmek.

7. Māhī da‘vet eylesek gelmez bizümle şöhbete
8. Ol perī-rū asr-ı dāmāda gider seyrāna bak

2. **gidicek:** *-icek*

Gazel 88

Mısra: 7

Gitmek.

7. Göñül hevāye uyup kūy-ı yāre dek gidicek
8. Aña ired daı dümdār-ı itifā mı degül

gideli:

1. **gideli:**

Gazel 132

Mısra: 21

Gittiğinden bu yana.

21. ‘İzzet’ de hele sen gideli almadı cünbüş
22. Ayrıldı gibi şanki anuñ rüı bedenden

giden:

1. **giden:**

Gazel 56

Mısra: 3

.....yapan kii "adlaşmış sıfat".

3. Hiç nedāmet mi çeker sözde te’emmülle giden
4. Ru-ı endişede naş-ı ke-i efsūs olmaz

giderken:

1. **giderken:**

Gazel 108

Mısra: 3

Gitme esnasında.

3. Lağzide-adem rāh-ı taayyürde giderken
4. Nāzüklük idüp ıtdı elim yār utuşđım

ğilzet-i perend:

1. **ğilzet-i perend:**

Gazel 130

Mısra: 5

Kaba kumaş.

5. Āzurde eylemez mi ‘aceb gılzet-i perend
6. Nermîn-i cism-i nâzüki reşk-i ħarîr iken

gir:

1. **girdi:-di**

Kaside 5

Mısra: 7

Girmek II karışmak.

7. Girdi eline ceyš-i sürûrun bu yakında
8. Ğam zann iderüm vaz’ idemez pâ Yeñişehr’e

2. **girer:-er**

Gazel 48

Mısra: 13

Uyumak.

13. Ĥvâb-ı rāhat mı girer gözlerine ta-be-şabah
14. Gice yıldız şayar ey reşk-i kamer ‘âşıklar

girân-cân:

1. **girân-cân:**

Gazel 99

Mısra: 6

Ağır canlı II sıkıcı.

5. Sebük-rûh ‘âşık-ı rindâne-meşreb yâr-ı cânumdur
6. Girân-cân zâhid-i bāridle ünsiyet qabûl itmem

2. **girân-cânlar:-lar**

Gazel 119

Mısra: 3

Ağır canlı II sıkıcı.

3. Girân-cânlar mıyuz zevq ü şafâya meylimüz mi yok
4. Nedür ba’îş bizümle bir zamân ünsiyet itmezsın

girdâr:

1. **girdârı:-ı**

Kaside 8

Mısra: 16

Tarz.

15. Sakıflarda olan âvîze-i yah-pâreler yer yer
16. Dem-â-dem añdırur ol nîze-i billür girdârı

girdbād-ı ğāzab:1. **girdbād-ı ğāzabı:-ı****Kaside 6**

Mısra: 83

Kızgınlığın tehlikeli yeri.

83. Girdbād-ı ğāzabı eylese bir deşti meţāf

84. Haşşyetinden olur eflākde muğber Keyvān

gird-i kesād:1. **gird-i kesād:****Gazel 150**

Mısra: 15

Yokluk burgacı.

15. Gird-i kesād revnağ-ı bāzār-ı nazm iken

16. Kālā-yı zer-keş-i hüner olmuş ne fā'ide

gird-i la'l:1. **gird-i la'linde:-in, -de****Gazel 45**

Mısra: 11

Dudağının halkası.

11. Gird-i la'linde görenler hat-ı nev-peydāsını

12. Zann iderler sükker üzre ictimā'-ı mürdur

gird-i leb-i yār:1. **gird-i leb-i yārdan:-dan****Gazel 134**

Mısra: 3

Yarın dudağının yuvarlaklığı.

3. Nābit olup sebz-i hağ gird-i leb-i yārdan

4. Tūti-i güftārına bāl ü per oldı 'ayān

gird-i ruh-ı āteşin-i yār:1. **gird-i ruh-ı āteşin-i yārda:-da****Gazel 86**

Mısra: 11

Yarın ateş gibi olan yanağının yuvarlaklığı.

11. Göründi gird-i ruḥ-ı âteşin-i yârda ḥat
12. Şahâ'ife yazayum ben de yana yana ğazel

gird-i ruhsâr:

1. **gird-i ruhsârında:** *-ın, -da*

Gazel 77

Mısra: **6**

Yanağın yuvarlaklığı.

5. 'Ârız-ı pâkinde mahuñ var ise reng-i kelef
6. Gird-i ruhsârında yârũñ ol ḥat-ı reyhâna bak

girev:

1. **girev:**

Gazel 139

Mısra: **20**

Rehin.

19. 'İzzetâ kaldı bir kühen hırķam
20. O daḥı pîr-i mey-fürûşa girev

giribân:

1. **giribânımız:** *-ımız*

Gazel 30

Mısra: **27**

Elbise yakası.

27. Cevr ile giribânımız alursa civânân
28. Bir dâmene dest urma bizüm niyyetimüzdür

giriftâr-ı kayd-ı neng:

1. **giriftâr-ı kayd-ı neng:**

Gazel 66

Mısra: **12**

Şöretin kaydını tutan.

11. Bizüz o rind-i ser-âzâdeler ki yok bizden
12. Esîr-i nâm u giriftâr-ı kayd-ı neng olmuş

giriḡir:

1. **giriḡir:**

Gazel 120

Mısra: 7
Karışık II aşırı dalgalı.

7. GiriHgîr oldı gitdi rişte-i âmâlimüz yek-ser
8. O naĥvet-güsterin çîn-i cebîn-i infi'âlinden

giriH-i perçem-i yâr:

1. **giriH-i perçem-i yârı:**

Gazel 52
 Mısra: 3
Yarin perçeminin düğümü.

3. Kim ĥall idecekdür giriH-i perçem-i yârı
4. Zîrâ ki o ser-rişte-i sevdâ ĥarışuĥdur

giriH-i târ-ı emel:

1. **giriH-i târ-ı emel:**

Kaside 3
 Mısra: 22
Gizli emeller.

21. Dest-i luĥfi olıcak şâne-i gisû-yı kerem
22. GiriH-i târ-ı emel bulsa güşâyiş yeri var

girü:

1. **girü:**

Gazel 143
 Mısra: 8
Tekrar.

7. Bûlbûl daĥı bir ĥaç güne dek nâleye başlar
8. Şimden girü güş-ı naĥm-ı şubĥ-dem eyle

giryân:

1. **giryân:**

Gazel 162
 Mısra: 3
Gözyaşı döken, ağlayan.

3. Sîne-çâkânımı giryân ister
4. Ositem-pîşe güzel gülmemeli

giryânluk:

1. **giryānluḡla:-la**

Terkib-bend 1

Mısra: 58

Aḡlayıcılık.

57. Selb oldı ŧeb-be-ŧeb ne içün hıvāb u rāhatuñ

58. Giryānluḡla geçmededür vaḡt ü sā'atuñ

girye:

1. **girye:**

Gazel 73

Mısra: 5

Aḡlama, gözyaşı.

5. Çeşmüm ne 'aceb girye ile perdelenürse

6. Deryāda olur mevc-i pey-ā-pey ile kef Eşref

girye-i mestāne:

1. **girye-i mestānemi:-m, -i**

Gazel 47

Mısra: 4

Sarhoşça aḡlama.

3. Ben o telḡ-ābe-keş-i encümen-i hüznüm kim

4. Güş idüp girye-i mestānemi yārān aḡlar

giryenāk:

1. **giryenāk:**

Terkib-bend 1

Mısra: 43

Aḡlayıcı, aḡlayan.

43. Düşmen iŧitse nālelerüm giryenāk olur

44. Pervāne görse sūzişüm elbet helāk olur

giryende-i hāl-i zu'afā:

1. **giryende-i hāl-i zu'afāsi:-sı**

Gazel 129

Mısra: 6

Zayıfların durumuna aḡlayan.

5. zan itme maḡar ŧefkat idüp oldı felekler

6. Giryende-i hāl-i zu'afāsi Yeñişehr'in

gīsü:

1. gīsūsı:-s, -ı

Kaside 7

Mısra: 25

Omuz üstüne dökülen saç.

25. Reh-i pīçide-i endiṣemi gīsūsı tutup

26. Kalmadı semt-i ḥayālümde mezmāmîne memer

2. gīsūları:-ları

Gazel 12

Mısra: 12

Omuz üstüne dökülen saç.

11. Kelleler germ olıcağ dal fes olup meclisde

12. Dök o gīsūları ey ṣāhid-i peymāne be-leb

3. gīsū:

Gazel 68

Mısra: 2

Omuz üstüne dökülen saç.

1. Geṣt-i sünbülzārdan bir bū ğaraż

2. Būy-ı sünbülde daḥı gīsū ğaraż

4. gīsūlarıñ:-lar, -uñ

Gazel 138

Mısra: 7

Omuz üstüne dökülen saç.

7. Ṭarf-ı ruḥsāruñdan eyle ber-ṭaraf gīsūlarıñ

8. Yüz bulup bī-çāreler kılsun nezzāre rū-be-rū

5. gīsū:

Gazel 55

Mısra: 10

Omuz üstüne dökülen saç.

9. Mestāne geldi dün gice bezme o meh-cebīn

10. Sāğar be-dest-i 'işve vü gīsū be-düş-ı nāz

gīsū-yı perīṣān:

1. gīsū-yı perīṣān:

Gazel 40

Mısra: 1

Dağınk saç.

1. Ne ḥaṭ u ḥāl ne gīsū-yı perīṣān ister

2. Ḥüsn-i dil-süz-ı ruḥ-ı mähveṣān ān ister

git:

1. **gitseler:**-se, -ler

Tahmis 2

Mısra: 2

Gitmek, varmak.

1. Hūrlar birkaç kadehle mest idüp cānā seni

2. Alsalar bāğ-ı behište gitseler farzā seni

2. **gitmem:**-me, -m

Gazel 16

Mısra: 11

Gitmek, ayrılmak.

11. Āsitānuñdan ölünce gitmem

12. Böyle ‘ahd eylemişüm rüz-ı elest

3. **gitdi:**-di

Gazel 120

Mısra: 7

Yok olmak, sona ermek.

7. Girihgīr oldı gitdi rişte-i āmālimüz yek-ser

8. O naḥvet-güsterin çīn-i cebīn-i infi‘ālinden

4. **gitdi:**-di

Gazel 159

Mısra: 5

Sona ermek, bitmek.

5. Gitdi hengām-ı gam ü guşsa-i hicrān şimdi

6. Vaşl-ı cānān ile şādān olacak dem geldi

gitdikçe git:

1. **gitdikçe gider:**-er

Kaside 7

Mısra: 82

Durmadan gider, durmadan ilerler.

81. Aña şad ḥamd ki bu edhem-i kilik-i çālāk

82. ‘Arşagāh-ı hūner ü nazmda gitdikçe gider

gitdükçe:

1. **gitdükçe:**

Gazel 24

Mısra: **10**
Git gide, artarak.

9. Ta'n itmeye başladı habâb-ı meye zühhâd
 10. Girdükçe sivilceyi çibân eylemesünler

2. **girdükçe:**
Gazel 102
 Mısra: **9**
Git gide, artarak.

9. Girdükçe füzûn olmadadır saña maḥabbet
 10. 'Uşşâk gamuñdan hiç uşansun mı efendüm

giy:

1. **giydüñ:-dü, -ñ**
Tahmis 2
 Mısra: **14**
Bir giyeceği bedenine geçirmek.

13. Bu sözi tefhîm için dâ'im saña tekrâr ider
 14. Gülli dîbâ giydüñ ammâ korḡarum âzâr ider

2. **giydiler:-di, -ler**
Gazel 29
 Mısra: **8**
Bir giyeceği bedenine geçirmek.

7. Gül bedenler gölgeli cübbe ile 'azm-ı bâğ idüp
 8. Giydiler hep çeşm-i bülbül den ḡabâ nev-rûzdur

gizle:

1. **gizledükçe:-dükçe**
Tahmis 6
 Mısra: **9**
Gizlemek, saklamak.

9. Kûşe-i zîr-i fesûnde gizledükçe perçemüñ
 10. Şanurum bir yire gelmiş fitneler mestürdur

2. **gizleme:-me**
Gazel 68
 Mısra: **7**
Gizlemek, saklamak.

7. Gizleme mâfi'z-zamîrûñ yârdan
 8. Gizleseñ de bellidür yâ hû ḡaraḡ

3. **gizleseñ:-se, -ñ****Gazel 68**

Mısra: 8

Gizlemek, saklamak.

7. Gizleme māfi'z-zamīrūñ yārdan

8. Gizleseñ de bellidür yā hū ğaraž

4. **gizleyelüm:-y, -elü, -m****Gazel 162**

Mısra: 1

Gizlemek, saklamak.

1. Niçe bir gizleyelüm söylemeli

2. Leb-i cānāndadur dil emeli

gizli:1. **gizli:****Kaside 16**

Mısra: 65

Gizli, saklı.

65. Dir ey cān içre gizli cānum Aḥmed

66. Çü sensin cümle hūbāna ser-āmed

2. **gizlidür:-dür****Gazel 160**

Mısra: 1

Gizli, saklı.

1. Gizlidür dilde ğam-ı zülf-i nigār açma beni

2. utudan Şıçramasun hārice mār açma beni

ĝonca-fem:1. **ĝonca-femi:-i****Gazel 14**

Mısra: 15

Gonca ağızlı II sevgilinin ağızı.

15. Ne güzel vaşf ider o ĝonca-femi

16. 'İzzet' uñ hāme-i sūḥan-ĝūyı

ĝonce:1. **ĝonceleri:-ler, -i****Kaside 1**

Mısra: **19**

Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II sevgilinin ağzı.

19. Açılır gönceleri şâh-ı ümîdüñ şimdi
20. Bâğ-ı âmâla vezân oldu şabâ-yı nuşret

2. **ğonce:**

Kaside 2

Mısra: **68**

Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk.

67. Nevâzişüñle olur gül gibi güşâyiş-yâb
68. Ne rütbe teng ise çün ğonce kalb-i ehl-i şu'ür

3. **ğonceciğüm:** -cig, -üm

Gazel 101

Mısra: **3**

Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II sevgilinin ağzı.

3. Gül-i ne-şükufteciğüm ğonceciğüm
4. Tıfl-ı nev-sâle-i şermendeciğüm

ğonce-dehân aç:

1. **ğonce-dehânun açup:** -up

Kaside 16

Mısra: **13**

Goncaya benzeyen ağzını açmak II şaşırarak.

13. Açup ğonce-dehânun evvel Aħmed
14. Dir ey Eşref nedür sende bu gül-ħad

ğonce-dehen-i lâle- 'izâr:

1. **ğonce-dehen-i lâle- 'izâr:**

Kaside 3

Mısra: **46**

Lale yanaklının gonca ağzı II sevgilinin ağzı.

45. Kañğı meclisde 'aceb cām-ı mey-i gül-rengi
46. Nüş ider bilsem o ğonce-dehen-i lâle- 'izâr

ğonce-fem:

1. **ğonce-femdür:** -dür

Kaside 9

Mısra: **40**

Gonca ağızlı II sevgilinin ağzı.

39. Kuruldu bezm-i gül şahn-ı çemende
40. Velî sâķīleri hep gonce-femdür

2. **gonce-femüñ:-üñ**

Gazel 75

Mısra: 5

Gonca ağızlı II sevgilinin ağızı.

5. Nāmum ol gonce-femüñ la 'l-i lebinden düşmez
6. Naķşumı faşş-ı nigīndāne ķodı şīve-i haķķ

gonce-i dehān:

1. **gonce-i dehānı:-ı**

Gazel 55

Mısra: 1

Gonca ağızlı II sevgilinin ağızı.

1. Ey gonce-i dehānı tebessüm-fürüş-ı nāz
2. Şerm eylemiş gül-i ruķuñı şu 'le-püş-ı nāz

2. **gonce-i dehenden:-den**

Gazel 132

Mısra: 20

Gonca ağızlı II sevgilinin ağızı.

19. İhvān arasında ne şafā sâķī-i gül-ruķ
20. Zānūya gele buse vire gonce-i dehenden

gonce-i gülzār:

1. **gonce-i gülzārı:-ı**

Tahmis 6

Mısra: 6

Gül bahçesinin goncası.

5. Her yanuñ ey meh-liķā pertev şalar bir nürdur
6. Ğonce-i gülzārı dil-teng eyledi reşķ-i femüñ

gonce-i gülzār-ı ān:

1. **gonce-i gülzār-ı ānsın:-sın**

Gazel 118

Mısra: 4

Güzelliğın gül bahçesinin açılmamış goncası.

3. Şaķın bī-gāneyi bŷy-āşınā-yı ŷlfetüñ itme
4. Henüz n'eşķuftesin bir gonce-i gülzār-ı ānsın sen

gonce-i gülzār-ı bahā:

1. **ğonce-i gülzâr-ı bahâyi:-y, -t**

Gazel 63

Mısra: 8

Kıymetin gül bahçesinin goncası.

7. Hiç birinde bu kadar reng-i nezâket yokdur

8. Gerçi çok ğonce-i gülzâr-ı bahâyi bilürüz

ğonce-i hâtır:

1. **ğonce-i hâtır:**

Kaside 9

Mısra: 4

Gönül goncası.

3. Nağam-rîz oldı bülbüller çemende

4. Açıldı ğonce-i hâtır ne gamdur

2. **ğonce-i hâtır:-a**

Kaside 1

Mısra: 14

Gönül goncası.

13. Gül gibi nev-be-nev itmekte güşâyiş îrâş

14. Ğonce-i hâtır te'şîr-i hevâ-yı nuşret

ğonce-i n' eşküfte-i ân:

1. **ğonce-i n' eşküfte-i ândur:-dur**

Gazel 20

Mısra: 2

Güzelliğın açılmamış goncası.

1. Tıfl-ı şîrîn-sühan-ı piste-dehândur Ahmed

2. Nev-nümâ ğonce-i n' eşküfte-i ândur Ahmed

ğonce-i ne' şküfte-i bâğ-ı hübî:

1. **ğonce-i ne' şküfte-i bâğ-ı hübî:**

Kaside 6

Mısra: 29

Güzellik bağıının açılmamış goncası.

29. Hâları ğonce-i ne' şküfte-i bâğ-ı hübî

30. Dâlları dil-ber-i bî-mişl ü 'adîl-i devrân

ğonce-i n' eşküfte-i bâğ-ı şeref:

1. **ğonce-i n' eşküfte-i bāğ-ı şerefüm:-üm**

Gazel 106

Mısra: 1

Şeref bağının açılmamış çiçeği.

1. Eşrefüm ğonce-i n' eşküfte-i bāğ-ı şerefüm
2. Levha-pirā-yı neseb-nāme-i şāh-ı necefüm

ğonce-i neşküfte-i gülzār-ı vefa:

1. **ğonce-i neşküfte-i gülzār-ı vefa:**

Kaside 17

Mısra: 37

Sevgi bahçesinin açılmamış goncası II sevgilinin ağzı.

37. Didüm ey ğonce-i neşküfte-i gülzār-ı vefa
38. Būy-ı luṭfuñla dimāğ-ı dili itdūñ ta'ṭīr

ğonce-i n' eşküfte:

1. **ğonce-i n' eşküftemüz:-müz**

Gazel 25

Mısra: 13

Açılmamış gonca II sevgilinin ağzı.

13. 'İzzet bizüm de ğonce-i n' eşküftemüz n' ola
14. Nev-şivelerle eylese ğunc u delāller

gök:

1. **göğ:-e**

Gazel 22

Mısra: 14

Gök.

13. 'İzzet' de hevā-yı kaddūñ olduḡda hüveydā
14. Şavruıldı göğ hırmen-i hūş u hıred Aḡmed

2. **göğ:-e**

Gazel 22

Mısra: 14

Gök.

13. 'İzzet' de hevā-yı kaddūñ olduḡda hüveydā
14. Şavruıldı göğ hırmen-i hūş u hıred Aḡmed

gölge:

1. gölgeli:-li

Gazel 29

Mısra: 7

Güneş ışınlarına maruz kalınmayan yer II gölge (karaltı) desenli.

7. Gül bedenler gölgeli cübbe ile ‘azm-ı bāg idüp

8. Giydiler hep çeşm-i bülbülden qabā nev-rüzdur

gönl:

1. gönlüm:-üm

Kaside 13

Mısra: 53

Gönül, kalp, yürek.

53. Aldı gönlüm kaldı bī-dil bendeñüz

54. Var ise bir çäre bilmem ben deñüz

2. gönlüm:-üm

Gazel 128

Mısra: 9

Gönül, kalp, yürek.

9. Yıkma gönlüm görme lāyık oldığın hergiz hārāb

10. Öyle bir kāşāne-i dil-keş binā-yı nev-zemīn

gönlümüz düş:

1. gönlümüz düşdi:-di

Gazel 25

Mısra: 3

Aşık olmak, sevmek, bağlanmak.

3. Etfāl-ı nev-resīdelere düşdi gönlümüz

4. Bāg-ı hevesde bitdi yine nev-nihāller

göñül:

1. göñül:

Kaside 9

Mısra: 53

Gönül, kalp, yürek.

53. Göñül üftādedür bir serv-i nāza

54. Ki dā'im mā'il-i semt-i sitemdür

2. göñülde:-de

Gazel 34

Mısra: 5
Gönül, kalp, yürek.

5. Gönülde devlet-i hüsnünde ey şeh-i hübân
6. Mevâcib-i gam alursa revâ yeñiçeridür

3. gönül:

Gazel 43
Mısra: 11
Gönül, kalp, yürek.

11. Seyr idüp şüretüñi deyr-i maḥabbetde gönül
12. Şanemâ şimdi kemer-beste-i zünnâruñdur

4. gönül:

Gazel 78
Mısra: 5
Gönül, kalp, yürek.

5. ‘ Aceb mi bâde-perest-i taḥayyür olsa gönül
6. Görünce nergis-i mestüñ şarâba müstağrak

5. gönül:

Gazel 81
Mısra: 9
Gönül, kalp, yürek.

9. Kande yâķûta nigâh-ı i ‘tibâr itsüñ gönül
10. Ben ‘aķıķ-i la ‘lünüñ dil-ḥünuyum bir âfetüñ

6. gönül:

Gazel 83
Mısra: 7
Gönül, kalp, yürek.

7. Kaḥramân olsa da meydân-ı maḥabbetde gönül
8. Olur elbette senüñ zâr ü zebün-ı ngehüñ

7. gönül:

Gazel 88
Mısra: 7
Gönül, kalp, yürek.

7. Gönül hevâye uyup kūy-ı yâre dek gidicek
8. Aña ḥired daḥı dümdâr-ı iķtifâ mı degül

8. gönülcegizüm: -cegiz, -üm

Gazel 98

Mısra: 1
Gönül, kalp, yürek.

1. Sitemle örseledüñ zār olan gönülceğizüm
2. Kırlıdı saña hevā-dār olan gönülceğizüm

9. **gönülceğizüm**: -ceğiz, -üm

Gazel 98

Mısra: 2
Gönül, kalp, yürek.

1. Sitemle örseledüñ zār olan gönülceğizüm
2. Kırlıdı saña hevā-dār olan gönülceğizüm

10. **gönülceğizüm**: -ceğiz, -üm

Gazel 98

Mısra: 4
Gönül, kalp, yürek.

3. Teraḥḥum eylemeyüp pāy-māl-ı hecr itdüñ
4. Ser-i rehüñde leked-ḥvār olan gönülceğizüm

11. **gönülceğizüm**: -ceğiz, -üm

Gazel 98

Mısra: 6
Gönül, kalp, yürek.

5. Şafā-pezīr-i temāşā-yı ḥat-ı sebzüñdür
6. Kenāre-gīr-i çemenzār olan gönülceğizüm

12. **gönülceğizüm**: -ceğiz, -üm

Gazel 98

Mısra: 8
Gönül, kalp, yürek.

7. Ṭabībüm itmez iseñ şerbet-i lebüñle devā
8. Ölür gamuñla bu bīmār olan gönülceğizüm

13. **gönülceğizüm**: -ceğiz, -üm

Gazel 98

Mısra: 10
Gönül, kalp, yürek.

9. Nükūd-ı şabrını şarf itdi sūḳ-ı ‘aşḳ içre
10. Metā’-ı derde ḥarīdār olan gönülceğizüm

14. **gönülceğizüm**: -ceğiz, -üm

Gazel 98

Mısra: 12
Gönül, kalp, yürek.

11. Ne renc ü miḥnet ü ğamlar ne ğussalar çekdi
12. O bī-vefāya heveskār olan gönülceğizüm

15. **gönülceğizüm:**-ceğiz, -üm
Gazel 98
Mısra: 14
Gönül, kalp, yürek.

13. Günāhı boynuna çeksün cezā-yı lāyıkuñı
14. Varup da zülfüne ber-dār olan gönülceğizüm

16. **gönülceğizüm:**-ceğiz, -üm
Gazel 98
Mısra: 16
Gönül, kalp, yürek.

15. Hırām iderken o bālā kaddüñ kirişmelerin
16. Gör ey rübüde-i refār olan gönülceğizüm

17. **gönülceğizüm:**-ceğiz, -üm
Gazel 98
Mısra: 18
Gönül, kalp, yürek.

17. ‘İtāb-ı yāra taḥammül mi eylemez ‘İzzet
18. Ta‘ab-keşide-i ağyār olan gönülceğizüm

18. **gönül:**
Gazel 116
Mısra: 1
Gönül, kalp, yürek.

1. Gönül senüñle şıkılduğ ne şeyle eglenelüm
2. Ya neyle eglenelüm neyle meyle eglenelüm

19. **gönül:**
Gazel 133
Mısra: 4
Gönül, kalp, yürek.

3. Hezār va‘d ile dün şalmış idi ferdāya
4. Gönül vişāline āmāde ol bu gün yarın

20. **gönül:**
Gazel 148

Mısra: 5
Gönül, kalp, yürek.

5. Fitne-engiz-i nigāhundān emīn olmaz gönül
6. Neş'emi çeşm-i mestūñ nīm-ıhvāb eylerse de

21. **gönüller:-ler**

Gazel 155

Mısra: 9
Gönül, kalp, yürek.

9. Gönüller bir büt-i tersāya hayrān oldı kim dem dem
10. Bülend olmağda deyr-i hüsnünün āvāz-ı nākūsı

22. **gönül:**

Gazel 159

Mısra: 3
Gönül, kalp, yürek.

3. Ey gönül kıys gibi çāk-ı girībān iderek
4. Ser-be-şahrā vü beyābān olacağ dem geldi

23. **gönül:**

Gazel 161

Mısra: 5
Gönül, kalp, yürek.

5. Tār-ı zülfı zeķan-ı dil-bere şarķınca gönül
6. Taldı bir fikr-i 'amīķe resen-i çāh gibi

gör:

1. **görsem:-se, -m**

Terkib-bend 1

Mısra: 15
Görmek, rast gelmek.

15. Görsem dirüm o server-i hūbānum ağlarum
16. Żabt idemem bu dīde-i giryānum ağlarum

2. **görse:-se**

Terkib-bend 1

Mısra: 44
Görmek.

43. Düşmen işitse nālelerüm giryenāk olur
44. Pervāne görse sūzişüm elbet helāk olur

3. **gör:****Gazel 1**Mısra: **6***Görmek, farkına varmak.*

5. Sāye-i medd-i nigāh-ı āhūvān-ı deşt-i ÇİN

6. Nūr-ı dīdem gör ki meyl-i iktihāl olmuş sanā

4. **görüp:-üp****Tahmis 2**Mısra: **3***Görmek.*

3. Dir görüp bu kāmēt-i mümtāz ile tūbā seni

4. Mest-i nāzum kim büyütdi böyle bī-pervā seni

5. **göremez:-e, -mez****Kaside 3**Mısra: **16***Görmek.*

15. Zīver-i şadr-ı ‘alā ḥazret-i Rüşdī Paşa

16. Ki nazīrin göremez dīde-i çarḥ-ı devvār

6. **görmedüm:-me, -dü, -m****Müfret 4**Mısra: **2***Rastlamak, karşılaşmak.*

1. Şīvesi nāzı müsellem ḥüsni gāyet bī-bedel

2. Görmedüm ‘İzzet ḥüseyn Ağa’ya beñzer bir güzel

7. **gördi:-di****Kaside 4**Mısra: **31***Tanık olmak.*

31. Kim imiş tepe delen gördi Tepedelenli

32. Başına geleceği añladı ol ḥāne-ḥarāb

8. **gördün:-dü, -ñ****Gazel 5**Mısra: **13***Görmek*

13. ‘İzzet yine beñzer ki o gül-çehreyi gördün

14. Var sende bu gün añladum āşār-ı temāşā

9. **görse:-se****Kaside 6**Mısra: **6***Görmek, farketmek.*

5. Rāstdur bu sūhanum rāst be-ḥaḳḳ-ı ḥasaneyn

6. Görse taḥsīn ider ḥüsn-i edāñı ḥassān

10. **görse:-se****Kaside 6**Mısra: **53***Görmek, farketmek.*

53. Görse bu kerr ü fer-i şevket-i şî' rüñ bî-şek

54. Dirdi ḥāḳānī budur mülket-i nazma ḥāḳān

11. **görmedük:-me, -dü, -k****Kaside 6**Mısra: **89***Karşılaşmak, rastlaşmak.*

89. Görmedük öyle kerem-pīşe vezīr-i 'ādil

90. Tuymaduk zātına mānend ü 'ādil ü aḳrān

12. **görmedi:-me, -di****Kaside 6**Mısra: **110***Tanık olmak.*

109. Güher-i pāk-i şadef lü'lü'-i 'ummān-ı şeref

110. Görmedi çeşm-i selef mişlünü bî-reyb ü gümān

13. **gördüm:-dü, -m****Tahmis 6**Mısra: **13***Bakmak, görmek.*

13. Bir de gördüm ki çıkdı ammā kim nigāhı fitne-sāz

14. Ḥvāb-ı nāzından henüz ḳalḳmış meger ol mest-i nāz

14. **gördi:-di****Tahmis 6**Mısra: **17***Görmek.*

17. 'Aksini var ise mir'āt içre gördi āşikār

18. Ḥüsününe ḥayrān olup eyler o da āh u zār

15. **görse:-se**

Kaside 7

Mısra: **54**

Görmek.

53. Hün-feşân oldığı dem hañçer-i cevherdârın

54. Görse Ülker dahı vehm ile felekde ürker

16. **gördi:-di**

Kaside 8

Mısra: **9**

Görmek, farketmek.

9. Gelüp şâh-ı şitâ ʿuryan-ten gördi hemân ol dem

10. Ser-efrâz itdi kıyâğdısı hilʿatle kuhsârı

17. **görüp:-üp**

Kaside 8

Mısra: **36**

Görmek, düşünmek.

35. Efendüm tütî-i tabʿum benüm de söylemek ister

36. Görüp âyîne-i tabʿ-ı şerîfüñ jengden ʿârî

18. **gör:**

Kaside 8

Mısra: **40**

Bakmak, farkında olmak..

39. Şarup başına çıkdı seyre çün kırtopı destârı

40. Beni dil-dâde kıldı bir bakışda gör ol mekkârı

19. **görün:-ün**

Gazel 8

Mısra: **6**

Görmek, farkında olmak.

5. Hezâr şevk ile şahrâ-neverd-i ʿaşk-ı gülüm

6. Cünün getürdi görüñ mevsim-i bahâr baña

20. **görüp:-üp**

Kaside 9

Mısra: **45**

Görmek.

45. Görüp bu hâleti bülbül çemende

46. Neşâtından gazel-senc-i nağamdur

21. **görelüm:-elü, -m**

Kaside 10

Mısra: 13

Görmek, şahit olmak.

13. Görelüm hüsni kimüñ tām kimüñ nākışdur

14. Heme sencide-i mizān-ı şu'ūr eyleyelüm

22. **gördük:**-dü, -k

Kaside 10

Mısra: 39

Görmek, şahit olmak.

39. Çok ināyātını gördük biz anuñ bendesiyüz

40. Kaᅅı bir luᅅfuñ ögüp şükr-i vüfür eyleyelüm

23. **görmedük:**-me, -dü, -k

Kaside 11

Mısra: 25

Görmek, rast gelmek.

25. Görmedük öyle vezir-i 'ādil

26. Tuymaduk öyle müşir-i kāmil

24. **görmemiş:**-me, -miş

Kaside 11

Mısra: 40

Görmek, karşılaşmak.

39. Nazm-ı renginine 'ālem hayrān

40. Görmemiş mişlini çeşm-i devrān

25. **görmemişdür:**-me, -miş, -dür

Kaside 13

Mısra: 7

Görmek, karşılaşmak.

7. Görmemişdür mişlini çeşm-i cihān

8. Ma' deletde mekremetde bī-gümān

26. **görmeyem:**-me, -y, -em

Kaside 13

Mısra: 75

Görmek.

75. Görmeyem bir dahı yanumda seni

76. Ağzuña alma şaᅅım hergiz beni

27. **görsin:**-sin

Kaside 13

Mısra: **109**
Görmek.

- 109.** Görsin āşārum benüm iden gümān
110. Zūr-ı ıtab‘um andan olur müstebān

28. **gör:**

Gazel 13
Mısra: **11**
Görmek.

- 11.** Gerdeni üzre zenaḥdānına baḳ cebheyi gör
12. Bāğ-ı cennet derecātı gibi ‘İzzet kaḫ kaḫ

29. **görmez:-mez**

Kaside 16
Mısra: **74**
Yaşamak, geçirmek.

- 73.** Nedür bu çekdigüm ḥübān elinden
74. Vefā görmez miyüm cānān elinden

30. **görsem:-se, -m**

Gazel 19
Mısra: **5**
Görmek.

- 5.** Hem-āğüş oldıḡun ḥvābumda görsem bir ūeb aḡyāra
6. Olur ḡayretle peydā pister ü bālinden feryād

31. **görmüş:-miş**

Gazel 157
Mısra: **5**
Görmek.

- 5.** Kesr-i mir‘āt-i ḳulüb itmede görmüş degilüm
6. Böyle sengin-dil-i ḫātır-ūiken-i nā-rāmı

32. **görirse:-ir, -se**

Gazel 150
Mısra: **7**
Görmek, farketmek.

- 7.** Zaḫm-ı dili görirse de raḫm eylemez o ūūḫ
8. Ger olmamış nigāhı ger olmuş ne fā‘ide

33. **gördük:-dü, -k**

Gazel 24

Mısra: 6
Görmek, tanık olmak.

5. Ağyār ile ünsiyet-i hūbānı ser-ā-ser
6. Gördük bize taqrīr ü beyān eylesünler

34. **gör:**
Gazel 29
Mısra: 5
Bakmak, görmek.

5. Gör bahāriyye yine hūbāna olmuş cilvegāh
6. 'Arz ider her nārven-ḳad bir edā nev-rūzdur

35. **görmedük:-me, -dük**
Gazel 39
Mısra: 9
Görmek, rastlamak.

9. 'İzzet hūnerde hūusrev'e mānend görmedük
10. Gerçi bu şehre hayli sūḫandan gelür gider

36. **görsünler:-sün, -ler**
Gazel 46
Mısra: 7
Görmek.

7. Çehre-i zerdümde görsünler sirişk-i dīdemi
8. Ger iderler ise meyl-i sīm ü zer maḥbūblar

37. **görmeyem:-me, -y, -em**
Gazel 46
Mısra: 9
Görmek.

9. Sīne-i şad-pāremi ben görmeyem de n'eyleyim
10. Nīze-i müjgānına ister siper maḥbūblar

38. **görseler:-se, -ler**
Gazel 48
Mısra: 4
Görmek.

3. Gülşen-i hūsnine bülbül kesilürler yek-ser
4. Görseler gül gibi bir tāze püser 'aşıklar

39. **görmez:-mez**
Gazel 57
Mısra: 1
Görmek, farketmek.

1. Çeşm-i nâ-mahrem bizi görmez hicâb altundayuz
2. Pertev-i rüy-ı dil-ârâyuz nikâb altundayuz

40. **görmüş:-miş**

Gazel 73

Mısra: 3

Görmek.

3. Dürc-i dehenüñde dür-i dendâñunı görmüş
4. Hayretle açup ağzını kalmış şadef Eşref

41. **görürse:-ür, -se**

Gazel 78

Mısra: 3

Görmek.

3. Ne dem ki hâl-i 'izaruñ görürse garķ-ı 'arak
4. Olur dü merdümüñ çeşmüm āba müstağrak

42. **gördük:-dü, -k**

Gazel 80

Mısra: 1

Görmek, tecrübe edinmek.

1. Mey-i telh-i ğazabuñ çok gördük
2. Zevķ-i düşünām-ı lebin çok gördük

43. **gördük:-dü, -k**

Gazel 80

Mısra: 2

Görmek, tecrübe edinmek.

1. Mey-i telh-i ğazabuñ çok gördük
2. Zevķ-i düşünām-ı lebin çok gördük

44. **gördük:-dü, -k**

Gazel 80

Mısra: 4

Görmek, tecrübe edinmek.

3. Biz o mümtāz-ı perī-rüyānuñ
4. Şīve-i münteħabın çok gördük

45. **gördük:-dü, -k**

Gazel 80

Mısra: 6

Görmek, tecrübe edinmek.

5. Lerze-bahş olmada uymaz vaşla
6. Firḳatin tāb-ı tebin çok gördük

46. **gördük:-dü, -k**

Gazel 80

Mısra: **8**

Görmek, tecrübe edinmek.

7. Güllerüñ bülbüle nisbet ḥāra
8. Ḥande-i bī-sebebin çok gördük

47. **gördük:-dü, -k**

Gazel 80

Mısra: **10**

Görmek, tecrübe edinmek.

9. Deşt-i hicrānda āverelerüñ
10. Ḥār-ı pāy-ı talebin çok gördük

48. **gördük:-dü, -k**

Gazel 80

Mısra: **12**

Görmek, tecrübe edinmek.

11. Elde tesbīḥ ü 'aşā zühhāduñ
12. Hey'et-i bü'l-'acebün çok gördük

49. **gördük:-dük**

Gazel 80

Mısra: **14**

Görmek, tecrübe edinmek.

13. Bezm-i devrüñ hele maḥmūr olmuş
14. Neş'emend-i ṭarabın çok gördük

50. **gördük:-dü, -k**

Gazel 80

Mısra: **16**

Görmek, tecrübe edinmek.

15. Beñzemez kāle-i eş'ārumuza
16. Biz ḳumāşuñ ḥaleb'in çok gördük

51. **gördük:-dü, -k**

Gazel 80

Mısra: **18**

Görmek, tecrübe edinmek.

17. 'İzzet' üñ yād u ruḥ-ı ḥaṭuñla
18. Sūziş-i rüz u şebın çok gördük

52. **gör:**

Gazel 83

Mısra: 11

Görmek.

11. Püşte püşte tepelenmişleri gör rāh üzre
12. Cümlesi küşte-i āgeşte be-ḥün-ı niğehüñ

53. **gör:**

Gazel 87

Mısra: 9

Görmek, bakmak.

9. Ḥamyāze-rīz ḳaldı gör āgüş-ı ḥasretüm
10. Bir dürlü kāfir olmadı ten-dāde-i vişāl

54. **göreydi:-e, -y, -di**

Gazel 91

Mısra: 5

Görmek, farketmek.

5. Göreydi cevher-i ferd-i dehān-ı mevḥümüñ
6. İderdi terk-i cedel ḥikmet-āşnā-yı ḥayāl

55. **gör:**

Gazel 91

Mısra: 12

Düşünmek, idrak etmek.

11. 'Arūsa döndi yine bıkr-i ma'ni-i rengin
12. Ne ziynet eyledi irāş gör ḥınā-yı ḥayāl

56. **gördi:-di**

Gazel 94

Mısra: 2

Görmek.

1. Bezm-i çemene şarf-ı nigāh eyledi bülbül
2. Ḥārı gül ile gördi bir āh eyledi bülbül

57. **gör:**

Gazel 97

Mısra: 10

Görmek, şahit olmak.

9. Cāy-ı hayāli itmişiken қаşr-ı dīde mi
10. Gör ğadri kim cezā-yı Sinimmār'a uğradum

58. **gör:**

Gazel 98

Mısra: 16

Görmek, bakmak.

15. Hırām iderken o bālā kıddüñ kırışmelerin
16. Gör ey rübūde-i reftār olan gönülcegizüm

59. **görürse:-ür, -se**

Gazel 111

Mısra: 15

Görmek.

15. Māhir görürse bu ğazel-i ābdārımı
16. Anlar ki şebnem-i gül-i 'icāzdur sözüm

60. **gör:**

Gazel 113

Mısra: 4

Farkına varmak.

3. Āzāde idüm evc-i tecerrüdde uçardum
4. Gör kaydı mı kim pençe-i şeh-bāza kapıldum

61. **gördi:-di**

Gazel 114

Mısra: 15

Görmek.

15. Gördi çün bu ğazeli eyledi taḥsīn ol şūh
16. Didi āh İzzet'imüñ ṭab'uña pek ḥayrānum

62. **gördüm:-dü, -m**

Gazel 115

Mısra: 1

Görmek.

1. Gördüm seni sevdüm āh efendüm
2. Kıl ḥālūme bir nigāh efendüm

63. **gördüm:-dü, -m**

Gazel 119

Mısra: 9

Görmek.

9. Dün aḥşam üsti gördüm ḥāne-i aḡyāra ‘azm itdüñ
10. Şabāḥ oldı daḡı ey mihr-i ḥüsnüm ‘avdet itmezsın

64. **gör:**

Gazel 122

Mısra: 2

Bakmak, görmek.

1. Seyr it o dil-rübā mı ne nāzük ne nāzenīn
2. Gör ḡadd-i nev-ḡırāmı ne nāzük ne nāzenīn

65. **gördüm:-dü, -m**

Gazel 122

Mısra: 5

Görmek.

5. Bezm-i ḡarabda gördüm o sākī-i şīvekār
6. Ṭutmuş elinde cāmı ne nāzük ne nāzenīn

66. **gördüm:-dü, -m**

Gazel 124

Mısra: 6

Görmek.

5. Ḳaşr-ı istiḡnāda şahbā-nüş-ı nāz idi bu şeb
6. Gördüm ol mest-i şarāb-ı naḡveti dervāzeden

67. **görme:-me**

Gazel 128

Mısra: 9

Görmek, düşünmek.

9. Yıkma gönlüm görme lāyık oldıḡın hergiz ḡarāb
10. Öyle bir kāşāne-i dil-keş binā-yı nev-zemīn

68. **göre:-e**

Gazel 138

Mısra: 3

Yaşamak, tecrübe etmek.

3. Cilvesi baḡt-ı siyāhuñ göre ne yüzdendür yine
4. Ḥaḡ gelüp oldı mu ‘arız ḡüsn-i yāre rü-be-rü

69. **gör:**

Gazel 138

Mısra: 10

Görmek.

9. Hâne-i âyîneden çık bâğa ey serv-i revân
10. 'Aksüñi gel gör kenâr-ı cüybâra rû-be-rû

70. **gördi:-di**

Gazel 139

Mısra: 14

Rastlamak, nasiplenmek.

13. 'Abeş evkâtını izâ'a iden
14. Dem-i hârmene ne hınta gördi ne cev

71. **görmedi:-me, -di**

Gazel 145

Mısra: 7

Görmek, kullanmak.

7. Pek küçükdür yaşıñ görmedi vesme kaşıñ
8. Hânçerüñe dağı zâg eylemedüñ âh âh

72. **görsün:-sün**

Gazel 146

Mısra: 3

Görmek, tecrübe edinmek.

3. O da meydân-ı belâgatda mübâriz görsün
4. Kuvvet-i tab'umuz ibrâz idelüm eş'âra

73. **gör:**

Gazel 147

Mısra: 12

Bakmak, görmek.

11. Teşhîr için rezâlet ile şehri gezdirüp
12. Bindirdiler raķîb-i harı gör har üstüne

74. **gördigüñ:-dig, -üñ**

Gazel 137

Mısra: 9

Görmek.

9. Gördigüñ dil-bere üftâde olursın 'İzzet
10. Neylesem âh senüñ şu dil-i meyyâlüñ için

75. **gördigi:-dig, -i**

Gazel 129

Mısra: 16

Görmek, farkına varmak.

15. Hiç şive-i hübânına tākāt getirülmez
16. 'İzzet bu gün gördiği yok haķ bilür amma

76. **gördükçe:** -*dükçe*

Gazel 44

Mısra: **3**

Gördüğü müddetçe.

3. Gördükçe düşse cismüme lerziş 'aceb mi yā
4. Teb-rîz iden beni leb-i teb-ḥāledārıdır

77. **gördükçe:** -*dükçe*

Gazel 92

Mısra: **5**

Gördüğü müddetçe.

5. Ziver-i ağuş-ı agyār oldıgun gördükçe ben
6. Fırķati itdüm temenni vaķt-i vuslatdan bedel

78. **gördükçe:** -*dükçe*

Gazel 144

Mısra: **10**

Gördüğü müddetçe.

9. Temāşā-yı kaddünle mazḥar-ı tül-ı hayāt olsaķ
10. Bizi gördükçe bāri geçmesün 'ömrüm şitāb üzre

79. **görmedükçe:** -*me, -dükçe*

Gazel 119

Mısra: **6**

Görmek.

5. Ne zālimsin ne kāfirsin ne şüh-ı bī-emānsın kim
6. Bizi miḥnet-keş-i ğam görmedükçe raḥaṭ itmezsin

80. **görmeği:** -*i*

Terkib-bend 1

Mısra: **36**

Görmek.

35. Yā Rabb güşāde kııl dil-i ḥasret-keşīdemi
36. Göster gözümle görmeği ol nūr-ı didemi

81. **görüp:** -*üp*

Gazel 97

Mısra: **19**

Görmek.

19. Çün serv-i bâğ-ı mışra‘-ı mevzûnların görüp
20. Mânend-i cûy gülşen-i eş‘ara uğradum

82. **görürken:-ür, -ken**

Gazel 144

Mısra: 16

Görmek.

15. Har-i tâhûneveş ser-geştesi olmak ne hayvânlık
16. Görürken gerdiş-i dolâb-ı çarhı inkılab üzre

görünce:

1. **görünce:**

Gazel 66

Mısra: 10

Gördüğü zaman.

9. Şanem-perest-i dilüm deyr-i hüsn-i behcetde
10. Görünce ol büt-i âfet-nigâhı deng olmuş

2. **görünce:**

Gazel 78

Mısra: 6

Gördüğü zaman.

5. ‘Aceb mi bâde-perest-i tahayyür olsa gönül
6. Görünce nergis-i mestûn şarâba müstağrak

3. **görünce:**

Gazel 133

Mısra: 14

Gördüğü zaman.

13. Düşürmez ‘İzzet’e kimse selîka-i sühânı
14. Velî ta‘accüb iderler görünce âşârını

göreliden:

1. **göreliden:**

Kaside 9

Mısra: 41

Göründüğünden bu yana, göründüğü zamandan beri.

41. Göreliden sāğar-ı zerrîni nergis
42. Şanursın mest-i şahbâ-yı kıdemdür

2. **göreliden:**

Gazel 28

Mısra: 3
Göründüğünden bu yana, görüldüğü zamandan beri.

3. Görelden açdığın ol şemsüñ al tennüre
4. Felekde her gice hâleyle ıurş-ı mäh döner

gören:

1. **gören:**

Kaside 6
Mısra: 111
Gören kişi.

111. Her gören zâtını el-veledü sırru ebîh
112. Pederi sırrı o devletli de olmışdur ‘ayân

2. **görenler:-ler**

Gazel 45
Mısra: 11
Gören kişi.

11. Gird-i la‘linde görenler hat-ı nev-peydâsını
12. Zann iderler sükker üzre ictimâ‘-ı mürdur

3. **gören:**

Gazel 103
Mısra: 10
Gören kişi.

9. Ben şikâyet eylemem bî-dâd dil-berden velî
10. Rûy-ı zerdüm her gören añlar melâlüm var benüm

4. **görenler:-ler**

Gazel 144
Mısra: 3
Gören kişi.

3. Görenler kâkül-i pâşidesin ruhsâr-ı rahşâna
4. Sehbâb oldı keşide zann iderler âftâb üzre

görin:

1. **görine:-e**

Gazel 10
Mısra: 10
Görünmek.

9. Pâk idüp âyîne-i hâtırı gerd-i gamdan
10. Ğuşsa ‘İzzet görine çeşmüñe lâ-şey ne şafâ

2. **görinür:-ür****Gazel 13**

Mısra: 2

Görünmek.

1. Sebz-destārını şardukça o āfet kat kat
2. Görinür gülşen-i hüsnünde leṭāfet kat kat

3. **görinür:-ür****Gazel 18**

Mısra: 10

Görünmek.

9. Oldığından ʿİzzetā vāreste-i ḥatt-ı siyāh
10. Görinür şüretde bir āyīne-i bī-gerd ruḥ

4. **görinür:-ür****Gazel 105**

Mısra: 6

Görünmek.

5. Pinhān oluyor hem-çü perī pīş-i nazardan
6. Bakşañ yine āmmā görünür zāde-i merdüm

5. **görinür:-ür****Gazel 135**

Mısra: 9

Görünmek.

9. Hep cehl-i mürekkep görünür çeşmüme şimdi
10. Anlar ki baña yār idi hengām-ı şabādan

görinen:1. **görinen:****Gazel 59**

Mısra: 3

Görünen (şey).

3. Dīdemüzde görinen kaṭre-i ḥūn-ābe degül
4. Dest-i müjgānumuza subḥa-i mercān virürüz

görme:1. **görmeyeli:-y, -eli****Kaside 17**

Mısra: 31

Görüşmek, bir arada olmak.

31. Çokdan oldu sizi de görmeyeli pinhānī
32. Şimdi geldüm kim olur ğayrı bu esrāra ħabīr

görün:

1. **göründi:-di**
Gazel 86
Mısra: 11
Ortaya çıkmak, başkaları tarafından görülür olmak.

11. Göründi gird-i ruĥ-ı āteşin-i yārda ħaṭ
12. Şaĥā'ife yazayum ben de yana yana ğazel

görüs:

1. **görüşmekden:-mek, -den**
Gazel 148
Mısra: 10
Bir araya gelip bir mesele üzerindeki fikirlerini karşılıklı ortaya koymak, müzâkere etmek.

9. Bezme bir kez da'vet oldu resm ü rāh-ı bendegi
10. Şeh gedālarla görüşmekden ħicāb eylerse de

göster:

1. **göster:**
Terkib-bend 1
Mısra: 36
Göstermek.

35. Yā Rabb ğüşāde kıl dil-i ħasret-keşīdemi
36. Göster gözümle görmegi ol nūr-ı didemi

2. **gösterdi:-di**
Tahmis 2
Mısra: 25
Göstermek.

25. Böyle gösterdi baña ol kıdd-i müstesnā seni
26. 'İzzetāyı böyle bī-ṭāḳat kılan ey bī-emān

3. **gösterür:-ür**
Tahmis 2
Mısra: 30
Göstermek, işaret etmek.

29. Ben didikçe böyle kim kıldı Nedīm'i nā-tüvān
30. Gösterür engüşt ile meclisdeki mīnā seni

4. **göster:****Gazel 5**

Mısra: 3

Göstermek.

3. Çık seyre levendâne şaluñ kaddüñi göster

4. Vir hüsnüñe ārāyiş-i seyr-i temāşā

5. **göstermiş:-miş****Kaside 6**

Mısra: 3

Göstermek.

3. Yed-i beyzā-yı belāgatde hudā göstermiş

4. Kilk-i i' cāz-eşerüñ sihr-fenāna şu' bān

6. **gösteremez:-e, -mez****Kaside 7**

Mısra: 21

Göstermek.

21. Bir dağı gösteremez tīg-i hilāli yalman

22. Çarha ebrū-yı dil-āşübı çekerse hançer

7. **göstermede:-mede****Gazel 7**

Mısra: 8

Göstermek, farkettirmek..

7. Bilmem dağı ne naqş açacak bu felek bize

8. Göstermede nefes-be-nefes başka şüreti

8. **göster:****Gazel 9**

Mısra: 6

Göstermek.

5. Hep kala pā-der-gil-i hayret şanevber-kāmetān

6. Çık levendâne hırāmān ol da göster bir edā

9. **gösterme:-me****Kaside 16**

Mısra: 70

Göstermek.

69. Velī kes sen dağı andan selāmı

70. Aña gösterme rüy-ı iltiyāmı

10. **gösterür:-ür****Gazel 32**

Mısra: 1

Göstermek.

1. Perçeminden her ne dem ol pür cefâ tel gösterür
2. 'Âşık-ı şeydâya zencîr-i müselsel gösterür

11. **gösterür:-ür****Gazel 32**

Mısra: 2

Göstermek.

1. Perçeminden her ne dem ol pür cefâ tel gösterür
2. 'Âşık-ı şeydâya zencîr-i müselsel gösterür

12. **gösterür:-ür****Gazel 32**

Mısra: 4

Göstermek.

3. Nokta-i hâlinde icmâl idi ammâ şimdi haţ
4. Nüşa-i hüsn-i dil-ârâyı mufaşşal gösterür

13. **gösterür:-ür****Gazel 32**

Mısra: 6

Göstermek.

5. Muhtaşar itmez ma'ânî-i niyâzı hiç beyâ
6. Ol şeh-i nâza efendi hep muţavvel gösterür

14. **gösterür:-ür****Gazel 32**

Mısra: 8

Göstermek.

7. Dest-i cevrümden rehâ yoқdur dimek ister o şüh
8. Dürdan 'uşşâk-ı pâ-mâl-ı gama el gösterür

15. **gösterür:-ür****Gazel 32**

Mısra: 10

Sunmak.

9. Muktezâ-yı kevkebüm taқdîm-i nev-haţ-ı ruhuñ
10. Uқde-i müşkil-güşâ-yı vaşlı münhal gösterür

16. **gösterür:-ür****Gazel 32**

Mısra: 12

Göstermek.

11. Z̄ulmet-i hecrũnde ‘İzzet düŖse rāh-ı ‘aŖka
12. Āh-ı Ŗeb-ḡir-i Ŗerār-efŖānı meŖ ‘al gösterür

17. **göster:****Gazel 55**

Mısra: 6

Göstermek.

5. T̄ũt̄-i güft ü ḡüsını lāl it per̄ilerin
6. Āȳine içre ‘aksũñi göster hamũŖ-ı nāz

18. **gösterüp:-üp****Gazel 85**

Mısra: 3

Göstermek.

3. Gösterüp perçemünũñ tārını kıldıkça güzār
4. Dil-i divāneyi zencire çeker Ŗivelerũñ

19. **gösterüp:-üp****Gazel 128**

Mısra: 4

Göstermek.

3. Ez-ser-i nev kāle-i sāmānı tārāc itdi yār
4. Gösterüp bir Ŗive-i hātır-rübā-yı nev-zemān

20. **gösterüp:-üp****Gazel 157**

Mısra: 8

Göstermek.

7. Z̄ir-i kākũlde nihān idi mu ‘anber hāli
8. Gösterüp eyledi tahr̄ik Ŗabā sevdāmı

götür:1. **götürürdüm:-ür, -dü, -m****Gazel 151**

Mısra: 2

Götürmek.

1. T̄ıfl iken dahı geçen yıl seni āgũŖumda
2. Uyudur da götürürdüm eve ben dũŖumda

göz:

1. **gözümle:**-üm, -le

Terkib-bend 1

Mısra: 36

Göz, görme organı.

35. Yâ Rabb güşâde kıl dil-i hasret-keşîdemi

36. Göster gözümle görmegi ol nûr-ı didemi

2. **göz:**

Kaside 4

Mısra: 1

Göz, görme organı.

1. Yüz göz açtırmaz iken baht-ı siyehkârâye ẖvâb

2. Eyledi luţf-ı hudâ çehresine reşş-i gül-âb

3. **gözümüñ:**-üm, -üñ

Gazel 40

Mısra: 11

Göz, görme organı.

11. Tütüyâdur gözümüñ nûrı baña hak-i rehüñ

12. Şanma çeşm-i dil ü cân kühl-i şifâhân ister

4. **gözlerine:**-leri, -n, -e

Gazel 48

Mısra: 13

Göz, görme organı.

13. H̱vâb-ı râhat mı girer gözlerine ta-be-şabah

14. Gice yıldız şayar ey reşk-i kamer 'âşıklar

5. **gözden:**-den

Gazel 61

Mısra: 9

Göz, görme organı.

9. İki gözden n'ola cüş eyler ise cüy-ı sirişk

10. Olduğ âvâre iki dîdesi fettân ile biz

6. **gözlerine:**-leri, -n, -e

Gazel 121

Mısra: 9

Göz, görme organı.

9. H̱vâb-ı râhat giremez gözlerine tâ-be-sühûr

10. Tıyamazlar meger iftâra gürisne-çeşmân

7. gözle:-le

Gazel 131

Mısra: 13

Ele alış tarzı, görüş, bakış açısı.

13. Yāre aġyāruñ ne gözle baġdıġı ma'lūm līk

14. İzzetā sen ġayre baġma yāre baġ Allāh için

8. gözünde:-ün, -de

Gazel 144

Mısra: 5

Göz, görme organı.

5. N'ola duġt-ı rezūñ her dem gözünde uġsa ey sākī

6. Ğubār-ı haġ-ı la'lūñ sürmedür çeşm-i ġabāb üzre

göz göz ol:

1. göz göz oldu:-dı

Gazel 45

Mısra: 7

Delik delik olmak II parça parça olmak.

7. Göz göz oldu nīş-i ġamzeñle senūñ ey şehd-leb

8. Sīne-i pür-dāġ ġüyā ġāne-i zenbūrdur

gözden düş:

1. gözden düşürsin:-ür, -sin

Kaside 16

Mısra: 48

Başkasının gözünde değerini yitirmek.

47. Ğaraż taġlīġ-i Aġmed'dür bu sözden

48. Düşürsin tek anı 'uşşāk gözden

gözet:

1. gözet:

Gazel 7

Mısra: 12

Göz önünde bulundurmak, düşünmek.

11. Ğāmem nigār-ġāne-i Çīn itdi şafġayı

12. 'İzzet gözet nuġuş-ı ġayālümde şan'atı

gözün aç:

1. gözün aç:

Gazel 161

Mısra: 8

*Uyanık, dikkatli bulunmak.*7. H^vab-ı har-güşına ey kebk-i hırām aldanma

8. Aç gözün süfi ider hileyi rübāh gibi

ğubār:

1. ğubār:

Kaside 3

Mısra: 50

Toz.

49. Şimdiden yād iderek haṭṭını āh itmeyelüm

50. Kõnmasun āyīne-i hüsni dil-ārāya ğubār

2. ğubār:

Gazel 57

Mısra: 7

Toz.

7. Devr-i pey-der-peyle gerdün un gibi eyler ğubār

8. Biz mişāl-ı dāne seng-i āsiyāb altundayuz

3. ğubār:

Gazel 160

Mısra: 8

Toz.

7. Tesliyet jeng-zidā-yı dil-i muğber olmaz

8. Gelmesün āyine-i kalbe ğubār açma beni

ğubār kondur:

1. ğubār kondurmaz:-maz

Kaside 13

Mısra: 50

Kusur görmeye kıyamamak, (ona) kusur ve eksikliği yakıştıramamak.

49. Āh ‘izārında o zülf-i müşg-bār

50. Kıl kadar hüsüne kondurmaz ğubār

ğubār-ı hat:

1. ğubār-ı haṭ:

Gazel 66

Mısra: 1

Ayva tüylerin tozu (Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri çok ince olduğu için toz gibi ince bir yazı çeşidi olan "gubârî" ye benzetilir).

1. Ğubâr-ı haţ ruh-ı mir'at-i yâre jeng olmuş
2. Sevâd-ı ân zede-i leşker-i Firenk olmuş

ğubâr-ı haţ-ı la'l:

1. ğubâr-ı haţ-ı la'lüñ:-üñ

Gazel 144

Mısra: 6

Dudağın toza benzeyen ince tüyleri. (Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri çok ince olduğu için toz gibi ince bir yazı çeşidi olan "gubârî" ye benzetilir).

5. N'ola duht-ı rezüñ her dem gözünde uça ey sâķī
6. Ğubâr-ı haţ-ı la'lüñ sürmedür çeşm-i habâb üzre

ğunc u delâl-ı Eşref:

1. ğunc u delâl-ı Eşref'dür:-dür

Gazel 27

Mısra: 10

Eşref'in cilve ve nazı.

9. Nâ-şekîb eyleyen bu rütbe bizi
10. Âh o ğunc u delâl-ı Eşref'dür

ğunc u delâl:

1. ğunc u delâller:-ler

Gazel 25

Mısra: 14

Naz ve cilve.

13. 'İzzet bizüm de ğonce-i n'eşküftemüz n'ola
14. Nev-şîvelerle eylese ğunc u delâller

güne:

1. güne:

Tahmis 2

Mısra: 5

Tür, nevi, çeşit, tarz.

5. Kim yetişirdi bu güne servden bālā seni
6. Bu nezâket var iken cism-i lâţîfüñde senüñ

2. güne:

Kaside 2

Mısra: 11

Tür, nevi, çeşit, tarz.

11. O gūne vardı metānet hişār-ı ye'sde kim
12. Degildi hedmine hīç kārger anuñ zer ü zūr

3. gūne:

Kaside 5

Mısra: 9

Türlü.

9. Bār-āver iken naḥl-i ümīd anda bu gūne
10. Nam olsa n'ola bāğ-ı temennā Yeñişehr'e

4. gūne:

Kaside 8

Mısra: 62

Türlü.

61. Getürmiş kimdür emşālüm içinde rişte-i nazma
62. Benüm gibi bu gūne lü'lü'-i şehvār-ı güftārı

5. gūne:

Kaside 9

Mısra: 88

Tür, çeşit, tarz.

87. O mīr-i bī-nazīrūñ vaşf-ı pāki
88. Bu gūne lehce-cünbān-ı kalemdür

6. gūne:-e

Gazel 117

Mısra: 18

Tür, çeşit, tarz.

17. Cenāb-ı 'ākif-i zer-bāf-ı nazma arza nā-şāyān
18. Bu gūne bir nesīc-i sāde çıkdı destgāhumdan

gūnūde-i mehd-i füsūn ol:

1. gūnūde-i mehd-i füsūn olur:

Gazel 86

Mısra: 7

Sihrin beşiğinde uyumak.

7. Olur gūnūde-i mehd-i füsūn tıfl-i sūḥan
8. İdince dāyeveş āğāze-i fesāne gāzel

gurbet:

1. ğurbette:-te

Gazel 132

Mısra: 2

Yabancı bir memleket.

1. Bir cāy-ı müferrih mi var 'ālemde vatandaşın
2. Bu sırrı su'āl it yine ğurbette gezenden

ğurūş:

1. ğurūşuna:-u, -n, -a

Gazel 149

Mısra: 12

Kuruş, para birimi.

11. İsterseñ ola yüzüñ aķ alnuñ açık müdām
12. Baķma raķībūñ eldeki ķāra ğurūşuna

gūş:

1. gūşını:-ı, -n, -ı

Kaside 9

Mısra: 24

Kulak.

23. Meger ki tuysun mācerāyı
24. Uzatmış gūşını zanbaķ aşammdur

2. ğuşuna:-u, -n, -a

Gazel 149

Mısra: 10

Kulak.

9. Var bir sözüm o gül-bün-i nāza şaķlamasam
10. Bir kere bāri söyleyebilsem di ğuşuna

3. gūşumda:-um, -da

Gazel 151

Mısra: 10

Kulak.

9. Hāliyā lezzet-i ķand-i sūhān-ı şīrīni
10. 'İzzetā ķaldı o tūtīveşümūñ gūşumda

gūş as:

1. gūş aşmayacaķ:-ma, -y, -acaķ

Kaside 3

Mısra: **51**

Önem vermek, aldırmaq, dinlemek.

51. ‘İzzetā nāleñe gūş aşmayacađ ol gül-i nāz
52. Eyleme bñhūde bñlbñl gibi feryād-ı hezār

gūş eyle:

1. **gūş eylese:-se**

Gazel 134

Mısra: **5**

Dinlemek, kulak vermek.

5. Nāy-ı enñn-i dilüm eylese gūş ‘andelñb
6. Bezm-i çemen başına řār olur ol dem hemān

2. **gūş eyleyicek:-y, -icek**

Kaside 5

Mısra: **27**

Dinlemek, kulak vermek.

27. Teşřifini gūş eyleyicek tehniyet itdi
28. Bağdād u Semerķand u Buřārā Yeñişehr’e

gūş it:

1. **gūş iden:-en**

Gazel 95

Mısra: **17**

Kulak vermek, dinlemek.

17. Şīven-i kil-k-i ‘İzzet’i gūş iden ‘āşık-ı ĥazñn
18. Hñç çeker mi bir dağı bezmde imtinān-ı ney

2. **gūş iderse:-er, -se**

Kaside 17

Mısra: **21**

Kulak vermek, dinlemek.

21. Gūş iderse buraya geldigññi Allāh bir
22. İkimizi de ider şu‘me-i tñğ-i tedmñr

3. **gūş idicek:-icek**

Kaside 6

Mısra: **18**

Kulak vermek, dinlemek.

17. Düşürüp ĥayrete yek-ser bñlağā-yı ‘aşrı
18. Oldılar gūş idicek cümlesi engüş-t-gezān

4. **güş idüp:-üp****Gazel 47**

Mısra: 4

Dinlemek.

3. Ben o telh-ābe-keş-i encümen-i hüznüm kim

4. Güş idüp girye-i mestānemi yārān ağlar

5. **güş itdükçe:-dükçe****Gazel 114**

Mısra: 7

Dinlemek.

7. Dün gice nāre-i mestāneñi güş itdükçe

8. Çıkdı tā küngüre-i çarha benüm efgānum

6. **güş itmedüñ:-me, -düñ****Gazel 2**

Mısra: 5

Dinlemek; dinleyip uygulamaya koymak.

5. Güş itmedüñ naşihatüm uyduñ hevāya sen

6. Dil ba'd-ezīn ne nīk ü ne bed söylerüm saña

7. **güş itmez:-mez****Gazel 109**

Mısra: 9

Dinlemek.

9. Korçarum Nā'ib Efendi gibi güş itmez yār

10. Ne kadar eylese de 'İzzet nā-çār kaşem

güş-āviz-i pend ol:1. **güş-āviz-i pend olmağ:****Gazel 33**

Mısra: 6

Nasihatin kulakta asılı olması.

5. Benimçün kayd-ı nuş u pende hergiz düşmesün yārān

6. Bu rüsvālıkla güş-āviz-i pend olmağ ne mümkindür

güşe-nişin-i ferāğ:1. **güşe-nişin-i ferāğ:****Gazel 145**

Mısra: 10

Huzurla oturan.

9. 'İzzet' üñ 'aqlın alup küh ile deşte şalup
10. Gūşe-niṣīn-i ferāg eylemedüñ āh āh

gūş-ı cihān:

1. **gūş-ı cihāna:-a**

Gazel 111

Mısra: 2

Dünyanın (herkesin) kulağı.

1. Bang-ı derā-yı maḥmil-i i'cāzdur sözüüm
2. Gūş-ı cihāna velvele-endāzdur sözüüm

gūş-i dil:

1. **gūş-i dile:-e**

Kaside 1

Mısra: 4

Gönül kulağı.

3. Maḥdem-i kāfile-i şevke peyāmıyla yine
4. Geliyor gūş-i dile bāng-ı derā-yı nuşret

gūş-ı nağm-ı şubḥ-dem eyle:

1. **gūş-ı nağm-ı şubḥ-dem eyle:**

Gazel 143

Mısra: 8

Sabah zamanının nağmesini dinlemek.

7. Bülbül daḥı bir kaç güne dek nāleye başlar
8. Şimden girü gūş-ı nağm-ı şubḥ-dem eyle

gūş-ı nāz:

1. **gūş-ı nāz:**

Gazel 55

Mısra: 8

Sevgilinin kulağı.

7. Āyā nedendür eylemiyor fitne meyl-i ḥvāb
8. Oldukça çeşm-i yārdan efsāne gūş-ı nāz

ğusl it:

1. **ğusl itmiş:-miş**

Gazel 50

Mısra: 3

Gusül abdesti almak.

3. Āb-ı ser-çeşme-i hürşîd ile mi gusl itmiş
4. Dökülür nâşiyesinden o mehûñ lem‘a-i nūr

ğussa:

1. **ğuşşa:**

Gazel 10

Mısra: **10**

Kalbe tari olan sıkıntı, kaygı, tasa.

9. Pāk idüp āyîne-i hâtırı gerd-i gamdan

10. Ğuşşa ‘İzzet görine çeşmüñe lâ-şey ne şafâ

2. **ğussalar:-lar**

Gazel 98

Mısra: **11**

Kalbe tari olan sıkıntı, kaygı, tasa.

11. Ne renc ü miñnet ü gamlar ne ğussalar çekdi

12. O bî-vefâya heveskâr olan gönülceğizüm

güy:

1. **güy:**

Tahmis 6

Mısra: **26**

(Fa.) Çevgan oyununda oynanan top.

25. ‘Āşık-ı şürîdeler bağma begüm ma‘zürdur

26. ‘Arşa-i nâzuñ senüñdür güy u çevgâñı bu gün

güvâ:

1. **güyâ:**

Tahmis 2

Mısra: **10**

Sanki, faraza.

9. Büydan hoş rengden pākizedür nâzük tenüñ

10. Beslemiş koynunda güyâ kim gül-i ra‘nâ seni

2. **güyâ:**

Kaside 5

Mısra: **2**

Sanki, âdetâ.

1. Neşr olmada enfâs-ı Mesîhâ Yeñişehr’e

2. Güyâ ki nüzül eyledi ‘İsâ Yeñişehr’e

3. **güyā:****Kaside 9**

Mısra: 14

Sanki, faraza.

13. Dikildi şahın-ı bāğa tūğ-ı şāhī

14. Nihālān-ı çemen güyā ‘alemdür

4. **güyā:****Gazel 19**

Mısra: 2

Sanki, faraza.

1. Dil itdükçe şikenc-i kākül-i müşgīnden feryād

2. Gelür güyā derā-yı kārban-ı Çīnden feryād

5. **güyā:****Gazel 45**

Mısra: 8

Sanki, faraza.

7. Göz göz oldı nīş-i ğamzeñle senüñ ey şehd-leb

8. Sīne-i pür-dāğ güyā hāne-i zenbūrdur

6. **güyā:****Gazel 52**

Mısra: 8

Sanki, faraza.

7. Bir meretebe mest itdi beni bāde-i gül-reng

8. Güyā ‘arağ-ı la‘l-i dil-ārā qarışıkdur

7. **güyā:****Gazel 91**

Mısra: 7

Sanki, âdeta.

7. O mü-miyānumı ağūşa almışum güyā

8. Sürermişüm gice hūvābumda ben şafā-yı hayāl

8. **güyā:****Gazel 106**

Mısra: 4

Sanki, faraza.

3. Dāgdār itmededür sīnecīgüm hem-vāre

4. Nāvek-i ğamze-i dil-dūzuña güyā hedefüm

gūviyā:

1. gūyiyā:

Kaside 6

Mısra: 38

Sanki.

37. Dādlar zav' -ı meşābīh-i şebistān-ı hūrūf

38. Gūyiyā taları pervāneveş eyler tayerān

2. gūyiyā:

Kaside 17

Mısra: 2

Sanki.

1. Gice rū' yāda o meh-pāre-i bī-mişl ü nazīr

2. Gūyiyā külbe-i aḫzānımı itmiş tenvīr

3. gūyiyā:

Gazel 107

Mısra: 6

Sanki.

5. Perveriş-yāfte-i merdümün çeşmümdür

6. Gūyiyā pençe-i āhū-yı ḫoten' dūr nigeḫüm

gūy-rübā-yı nuşret:

1. gūy-rübā-yı nuşret:

Kaside 1

Mısra: 38

Yardım topunu kendine çeken.

37. Odur ol şāhib-i çevgān-ı şecā'at ki her ān

38. Şahn-ı heycāda olur gūy-rübā-yı nuşret

gübün-i bāğ-ı emel:

1. gübün-i bāğ-ı emelüm:-üm

Gazel 101

Mısra: 7

Arzu bahçesinin gül fidanı.

7. Nev-resüm gübün-i bāğ-ı emelüm

8. Sevdigüm serv-i ḫırāmandeciğim

güç:

1. güçdür:-dür

Gazel 120

Mısra: 17
Zor.

17. Rızā-yı nükte-perdāza nazīre söylemek güçdür
18. Ta‘accüb üzreyüm ‘İzzet senüñ bu iştiğälinden

güdāz:

1. **güdāz:**

Gazel 159

Mısra: 13

Yanma, erime.

13. ‘İzzetā luṭfi nedür gayrı güdāz u sūzuñ
14. Cān nişār-ı reh-i cānān olacaḵ dem geldi

güft ü gü:

1. **güft ü gülar:-lar**

Kaside 16

Mısra: 33

Karşılıklı söyleşme, konuşma.

33. Nedür sende o şīrīn güft ü gülar
34. O tūṭīlikler ol vaż‘-ı nigūlar

güft ü gülar it:

1. **güft ü gülar iderler:-er, -ler**

Kaside 16

Mısra: 72

Karşılıklı söyleşmek, konuşmak.

71. İderler hāşılı bu iki dil-ber
72. Biri biriyle böyle güft ü gülar

güftār:

1. **güftārı:-ı**

Kaside 18

Mısra: 18

Söz, kelām.

17. Şuḡl-ı vezāret olmasa māni‘ bu ṭab‘ile
18. Güftārı fehm olurdı ki mażmūnuna zībdür

2. **güftār:**

Gazel 71

Mısra: 3
Söz, kelâm.

3. Nedür ol nâz ile güftâr o kıyâmet-reftâr
4. Nedür ol kâmet-i mümtâz ile ra'nâ hâfız

3. **güftârum:-um**
Gazel 157
Mısra: 9
Söz, kelâm.

9. 'Aşr-ı hüsnünde eyâ şüh-ı şeker güftârum
10. Çâh-ı nisyândadur Yûsuf-ı Mısr' uñ nâmı

güftâr it

1. **güftâr iderken:-er, -ken**
Gazel 85
Mısra: 11
Söz söylemek, konuşmak.

11. Handelerle dün efendüm sen iderken güftâr
12. Telh-kâm-ı eleme şundi şeker-şivelerüñ

güher:

1. **güherin:-in**
Gazel 73
Mısra: 12
Cevher, inci II güzel söz.

11. 'İzzet güherin şarf ideyor âl-ı Resûl'e
12. Bildüm ki degül mâ'il ü semt-i seref Eşref

güher-bâr-ı hicâb:

1. **güher-bâr-ı hicâb:**
Kaside 4
Mısra: 26
Utanma cevherini saçan.

25. O keremkâr-ı cihân-bağş ki destinden ider
26. Dem-i cüdunda yem ü ebr güher-bâr-ı hicâb

güher-i 'aşk-ı girân-mâye-i yâr:

1. **güher-i 'aşk-ı girân-mâye-i yâre:-e**
Gazel 106

Mısra: 10

Sevgilinin değerli karakterinin aşk incisi.

9. N'ola 'İzzet yem-i eşk içre ta'ayyüş itsem
10. Güher-i 'aşk-ı girân-māye-i yāre şadefüm

güher-i kân-ı sühan:

1. **güher-i kân-ı sühandan:-dan**

Gazel 132

Mısra: 10

Söz kaynağının incisi II inciye benzeyen güzel söz.

9. El-minnetü li'llāh sen ey nükte-şināsum
10. Bī-vāye degilsin güher-i kân-ı sühandan

güher-i matlab:

1. **güher-i maṭlabuma:-um, -a**

Kaside 5

Mısra: 51

İsteğin incisi.

51. Buldum güher-i maṭlabuma dest-res āḥir
52. Min ba'd iderüm şānuñı inbā Yeñişehr'e

güher-i nazm:

1. **güher-i nazmı:-ı**

Kaside 10

Mısra: 2

Şirin incisi II inci gibi söz.

1. Baḥr-i endişeyi mevc-āver-i nūr eyleyelüm
2. Güher-i nazmı yine zīb-i sūtūr eyleyelüm

güher-i pāk-i şadef:

1. **güher-i pāk-i şadef:**

Kaside 6

Mısra: 109

Sedefin temiz incisi.

109. Güher-i pāk-i şadef lü'lü'-i 'ummān-ı şeref
110. Görmedi çeşm-i selef mişlünü bī-reyb ü gümān

güher-pāş:

1. **güher-pāş:****Kaside 11**Mısra: **31***Cevher saçan.*

31. Dest-i midhatla güher-pāş olarak

32. Ehl-i dil zümresine baş olarak

güher-rîz-i hitâb eyle:1. **güher-rîz-i hitâb eyleser:-r, -se****Gazel 148**Mısra: **12***İnci döken sözler söyleme.*

11. Bezme gelsün de hemân mâni‘ degül ağıyâra yâr

12. Dürc-i yâkûtuñ güher-rîz-i hitâb eyleser de

güher-senc-i ma‘ârif:1. **güher-senc-i ma‘ârif:****Kaside 8**Mısra: **53***Bilgi cevherini anlayan.*

53. Odur haqqâ güher-senc-i ma‘ârif şâhib-i temyîz

54. Mu‘ayyendür hüner erbâbınuñ nezdinde miqdârı

2. **güher-senc-i ma‘ârif:****Kaside 8**Mısra: **53***Bilgi cevherini anlayan.*

53. Odur haqqâ güher-senc-i ma‘ârif şâhib-i temyîz

54. Mu‘ayyendür hüner erbâbınuñ nezdinde miqdârı

3. **güher-senc-i ma‘ârif:****Gazel 23**Mısra: **15***Bilgi cevherini anlayan.*

15. Güher-senc-i ma‘ârif hazret-i ‘ârif Efendi kim

16. Şüreyyâ kevkeb-i bahtından ümmîdvâr-ı rif‘ atdür

gül:1. **gül:****Terkib-bend 1**

Mısra: **28**

Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.II sevgili.

27. Vāreste-i sitemgeri-i rūzgār idüm
28. Ol gül için terennüm ider bir hezār idüm

2. **gül:**

Kaside 1

Mısra: **13**

Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.

13. Gül gibi nev-be-nev itmekde güşāyiş īrāš
14. Ğonce-i hāṭıra te'şīr-i hevā-yı nuşret

3. **gül:**

Tahmis 2

Mısra: **19**

Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.

19. Bir elünde gül bir elde cām geldüñ sākīyā
20. Kaṅısın alsam güli yāhūd ki cāmı yā seni

4. **güli:-i**

Tahmis 2

Mısra: **20**

Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.

19. Bir elünde gül bir elde cām geldüñ sākīyā
20. Kaṅısın alsam güli yāhūd ki cāmı yā seni

5. **gül:**

Kaside 2

Mısra: **67**

Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.

67. Nevāzişüñle olur gül gibi güşāyiş-yāb
68. Ne rütbe teng ise çün ğonce kalb-i ehl-i şu'ūr

6. **gül:**

Kaside 7

Mısra: **48**

Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.

47. Nazar-ı hışmına ger mazhar olursa gülşen
48. Gül ocağındaki gül-bünler olur hākister

7. **gül:**

Kaside 13

Mısra: 28

Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.

27. Ger semūm-ı kahrūñ irse gülşene

28. Gül ocağın döndürirdi külhana

8. **gül:**

Gazel 14

Mısra: 2

Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.II sevgili.

1. Seyr it ol şūh-ı âteşin-hūyı

2. Tāze gül gibi terlemiş rūyı

9. **gülün:-üñ**

Gazel 17

Mısra: 4

Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.II sevgili.

3. Rakībūñ yār ile âmīzişündendür bu feryādum

4. Gülūñ hāre kırānı bülbüle efgān ider irās

10. **gül:**

Gazel 19

Mısra: 10

Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.II sevgili.

9. Güzellerdür bizi nālān iden bu bāğ-ı ‘ālemde

10. Çemende ‘andelīb eyler gül ü nesrinden feryād

11. **gül:**

Gazel 29

Mısra: 7

Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek. II sevgilinin bedeni.

7. Gül bedenler gölgeli cübbe ile ‘azm-ı bāğ idüp

8. Giydiler hep çeşm-i bülbül den kabā nev-rūz dur

12. **gül:**

Gazel 48

Mısra: 4

Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.

3. Gülşen-i hūsnine bülbül kesilürler yek-ser

4. Görseler gül gibi bir tāze püser ‘aşıklar

13. **gül:**

Gazel 61

Mısra: 3

Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek. II sevgili.

3. Gerçi dirler ki yeter 'ārife bir gül ammā
4. Müteselli degilüz bir gül-i ḥandān ile biz

14. **gül:**

Gazel 71

Mısra: 1

Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.

1. Yañağı gül gibi bir şīveli zībā ḥāfız
2. Bize çekdürme şeb-i tā-be-seḥer yā ḥāfız

15. **güllerüñ:-ler, -üñ**

Gazel 80

Mısra: 7

Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek. II sevgili.

7. Güllerüñ bülbüle nisbet ḥāra
8. Ḥande-i bī-sebebin çok gördük

16. **gül:**

Gazel 94

Mısra: 2

Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek. II sevgili.

1. Bezm-i çemene şarf-ı niğāh eyledi bülbül
2. Ḥārı gül ile gördi bir āh eyledi bülbül

17. **güller:-ler**

Gazel 143

Mısra: 6

Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.

5. Hengām-ı bahār irdi yeşillendi çemenzār
6. Güller gibi açıl da hemān 'ayş u dem eyle

18. **gülmemeli:-me, -meli**

Gazel 162

Mısra: 4

Gülmek.

3. Sīne-çākānımı giryān ister
4. O sitem-pīşe güzel gülmemeli

19. **gül :**

Gazel 97

Mısra: 3

Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.

3. Ser-mest bir elinde piyâle bir elde gül
4. Dün ol kirişme-güster-i mekkâre uğradum

gül-âb:

1. **gül-âba:-a**
Gazel 78
Mısra: 1
Gül suyu.

1. Ruḥı o verd-i ḥayānuñ gül-âba müstağrak
2. ‘Aceb yine neden olmuş hicâba müstağrak

gül-âb-efşân-ı nem:

1. **gül-âb-efşân-ı nemdür:-dür**
Kaside 9
Mısra: 108
Gül suyu saçan nem.

107. ‘Aḳı̄b-i deyde tâ faşl-ı bahārān
108. Ruḥ-ı verde gül-âb-efşân-ı nemdür

gül-bang-ı dem:

1. **gül-bang-ı demüñ:**
Gazel 29
Mısra: 2
Zamanın yüksek sesle dua okuyanı.

1. Merḥabā ey murğ-ı lāhūtī-nevā nev-rūzdur
2. Eyle gül-bang-ı demüñ ‘arş-āşinā nev-rūzdur

gül-beden:

1. **gül-bedenler:-ler**
Terkib-bend 1
Mısra: 54
Gül bedenli, vücûdu gül gibi zarif, ince ve güzel olan.

53. Ben bülbülüm çemende nevā itmek isterüm
54. Ben gül-bedenler içre şafâ itmek isterüm

2. **gül-bedenüm:-üm**
Gazel 85
Mısra: 8
Gül bedenli, vücûdu gül gibi zarif, ince ve güzel olan.

7. Yine müstağrak-ı cübār-ı cemāl olmuşsın
8. Mevc urur gül-bedenüm tā-be-kemer şīvelerüñ

3. **gül-bedenüm:-üm**

Gazel 145

Mısra: 1

Gül bedenli, vücûdu gül gibi zarif, ince ve güzel olan.

1. Gül-bedenüm meyl-i bāğ eylemedüñ āh āh
2. Lâleleri dāğ dāğ eylemedüñ āh āh

gülberg-i 'arız:

1. **gülberg-i 'arızında:-ın, -da**

Gazel 147

Mısra: 7

Gül yaprağına benzeyen yanak.

7. Gülberg-i 'arızında degül şebnem-i 'arāk
8. Olmuş çekīde kaçre-i eşk-i ter üstüne

gül-berg-i leb:

1. **gül-berg-i lebüñ:-üñ**

Kaside 17

Mısra: 9

Gül yaprağına benzeyen dudak.

9. Nā-gehān nāz ile gül-berg-i lebüñ deprettdi
10. Dedi tenhā mısın ey 'aşık-ı işkeste-zamīr

gül-be-şeker:

1. **gül-be-şeker:**

Kaside 6

Mısra: 44

Gül yaprağından yapılan tatlı, gül reçeli.

43. Kāflar kand-şifat zā'ika-pīrā-yı maqāl
44. Kāflar gül-be-şeker lāmı leb-i la'l-i bütān

gül-bün:

1. **gül-bünler:-ler**

Kaside 7

Mısra: 48

Gül fidanı.

47. Nazar-ı hışmına ger mazhar olursa gülşen
48. Gül ocağındaki gül-bünler olur hâkister

gül-bün-i gülzâr-ı tena'um:

1. gül-bün-i gülzâr-ı tena'um:

Gazel 105

Mısra: 1

Nimetlenme bahçesinin gül fidanı II sevgili.

1. Ey serv kadî gül-bün-i gülzâr-ı tena'um
2. Bâzuları şâh-ı şecer-i hüsn-i teccüm

gül-bün-i leâfet:

1. gül-bün-i leâfetüñ:-üñ

Gazel 44

Mısra: 14

Güzelliğin gül fidanı II sevgili.

13. Mânend-i 'andelîb ideyor nâle vü figân
14. Ol gül-bün-i leâfetüñ 'İzzet hezâridur

gül-bün-i nâz:

1. gül-bün-i nâza:-a

Gazel 149

Mısra: 9

İşveli gül fidanı II sevgili.

9. Var bir sözüüm o gül-bün-i nâza şaklamasam
10. Bir kere bâri söyleyebilsemdi guşuna

2. gülbün-i nâzuñ:-uñ

Gazel 22

Mısra: 7

İşveli gül fidanı II sevgili.

7. Bir gülbün-i nâzuñ yine dil bülbüldür kim
8. Gül-ruhlar içinde añılır lâle-ğad Aḥmed

gülbün-i nev-reste-i gülzâr-ı cefâ:

1. gülbün-i nev-reste-i gülzâr-ı cefâ:

Gazel 43

Mısra: 5

Eziyet bahçesinin yeni yetişmiş gül fidanı .

5. Senüñ ey gülbün-i nev-reste-i gülzâr-ı cefâ
6. Sitem ü cevr gül-i küşe-i destârüñdur

gül-bün-i tâze-res-i gülşen-i mecd ü ikbâl:

1. **gül-bün-i tâze-res-i gülşen-i mecd ü ikbâl:**

Kaside 6

Mısra: 103

Uhuluk ve mutluluk bahçesinin yeni yetişmiş gül fîdanı II memduh.

103. Gül-bün-i tâze-res-i gülşen-i mecd ü ikbâl
104. Çemen-i devlet ü iclâle kâdi serv-i çemân

gül-câme-i behcet:

1. **gül-câme-i behcet:**

Gazel 13

Mısra: 6

Gülden yapılan elbisenin güzelliği.

5. Seyr it ol serv-i çemenzâr-ı cemâlün ne güzel
6. Uymuş endâmına gül-câme-i behcet kat kat

gül-çehre:

1. **gül-çehreyi:-yi**

Gazel 5

Mısra: 13

Gül yüzlü II sevgili.

13. ‘İzzet yine beñzer ki o gül-çehreyi gördün
14. Var sende bu gün añladum âşâr-ı temâşâ

gül-endâm:

1. **gül-endâm:**

Gazel 94

Mısra: 9

Güzel endâmlı, boyu gül gibi nâzik ve lâtif olan II sevgili.

9. ‘İzzet o gül-endâm idicek ‘azm-ı çemenzâr
10. Bâl ü perün efgende bir âh eyledi bülbül

gülgeşt-i fezâlar:

1. **gülgeşt-i fezâlar:-lar**

Gazel 41

Mısra: 14

Uçsuz bucaksız ovalarda gül gezintisi.

13. Bir kaç aḥbābla ŧimden ŧoñra
14. Ŧurma gülgeŧ-i fezālar demidür

gül-had:

1. **gül-ḥad:**

Kaside 16

Mısra: 14

Güle benzeyen yanak.

13. Aḥup ğonce-dehānun evvel Aḥmed
14. Dir ey Eŧref nedür sende bu gül-ḥad

gül-i ḥandān:

1. **gül-i ḥandān:**

Gazel 61

Mısra: 4

Gülen gül, açılmış gül II sevgili.

3. Gerçi dirler ki yeter ‘ārife bir gül ammā
4. Müteselli degilüz bir gül-i ḥandān ile biz

gül-i ḥurŧid:

1. **gül-i ḥurŧide:-e**

Gazel 100

Mısra: 3

Güneŧ güli.

3. ŧanma ḳapılırdum gül-i ḥurŧide felekde
4. Düşsem çemen-i vuŧlatuña ŧebnemüñ olsam

gül-i küŧe-i destār:

1. **gül-i küŧe-i destāruñdur:-uñ, -dur**

Gazel 43

Mısra: 6

Sarığın köŧesine takılan gül.

5. Senüñ ey gülbün-i nev-reste-i gülzār-ı cefā
6. Sitem ü cevri gül-i küŧe-i destāruñdur

gül-i nāz:

1. **gül-i nāz:**

Kaside 3

Mısra: 51

Cilveli gül II sevgili.

51. 'İzzetâ nâleñe gûş aşmayacak ol gül-i nâz
52. Eyleme bîhüde bülbül gibi feryâd-ı hezâr

gül-i ne-şükufte:

1. **gül-i ne-şükufteciğim:-cig, -üm**
Gazel 101
Mısra: 3
Açılmamış gül II sevgili.

3. Gül-i ne-şükufteciğim goncecigüm
4. Tıfl-ı nev-sâle-i şermendeciğim

gül-i nev-hîz-i işve:

1. **gül-i nev-hîz-i işve:**
Gazel 128
Mısra: 11
Cilvenin yeni yetişen gülü II sevgili.

11. Ol gül-i nev-hîz-i işve bâğa kıldıkça güzâr
12. Eylesün bülbüller âgâz-ı nevâ-yı nev-zemîn

gül-i pejmürde:

1. **gül-i pejmürde:**
Kaside 4
Mısra: 16
Perişan gül II halk.

15. Eyledüñ hep yeñiden kesb-i hayât-ı tâze
16. Gül-i pejmürde idik cümlemüz oldu şâd-âb

gül-i ra'nâ:

1. **gül-i ra'nâ:**
Tahmis 2
Mısra: 10
Bir tarafı sarı, diğer tarafı kırmızı gül.

9. Büydan hoş rengden pākīzedür nâzük tenüñ
10. Beslemiş koyunda güyâ kim gül-i ra'nâ seni

gül-i ruh:

1. **gül-i ruhu:-ı**
Gazel 28
Mısra: 7
Güle benzeyen yanak II sevgilinin yanağı.

7. Gül-i ruḥı kızarup farḫ-ı şerm ü ḥacletden
8. Mişāl-i şu'le-i cevvalē gāh gāh döner

2. **gül-i ruḥuñı**: -uñ, -ı

Gazel 55

Mısra: 2

Güle benzeyen yanak II sevgilinin yanağı.

1. Ey gönce-i dehānı tebessüm-fürüş-ı nāz
2. Şerm eylemiş gül-i ruḥuñı şu'le-püş-ı nāz

3. **gül-ruḥlar**: -lar

Gazel 22

Mısra: 8

Güle benzeyen yanak II sevgilinin yanağı.

7. Bir gülbün-i nāzuñ yine dil bülbülidür kim
8. Gül-ruḥlar içinde añılur lāle-ḥad Aḥmed

4. **gül-ruḥ**:

Gazel 103

Mısra: 8

Güle benzeyen yanak II sevgilinin yanağı.

7. Keyfümüz olmaz mı inşāf it pezīrā-yı ḥalel
8. Dirse 'aşıka o gül-ruḥ infı'ālüm var benüm

gül-i ruḥsār:

1. **gül-i ruḥsārı**: -ı

Gazel 136

Mısra: 18

Güle benzeyen yanak II sevgilinin yanağı.

17. Āsīb-i dehrden anı ḥıfz eylesün İlāh
18. Pejmürdelenmesün gül-i ruḥsārı bir zamān

gül-i ruḥsār-ı 'arak-paş:

1. **gül-i ruḥsār-ı 'arak-paşuñ**: -uñ

Gazel 126

Mısra: 4

Ter döken gül yanak.

3. Bülbülāsā iderüm nāle vü zār
4. Gül-i ruḥsār-ı 'arak-paşuñ için

gül-i rüvı:

1. **gül-i rüyî:-i****Gazel 21**

Mısra: 4

Gül benzeyen yüz II sevgilinin yüzü.

3. Her ki-râ büy-ı hevâ 'ıtr-meşâm-ı heves' est

4. Gül-i rüyî leb-i cüyî çemenî mî-cüyed

gül-i rüy:1. **gül-i rüyunda:-un, -da****Gazel 26**

Mısra: 1

Güle benzeyen yüz II sevgilinin yüzü.

1. Gül-i rüyunda ol nev-restenüñ reng-i leţâfet var

2. Nihâl-i kâmetinde cünbiş-i tûbâ-yı cennet var

2. **gül-rüya:-a****Gazel 105**

Mısra: 9

Gül yüzlü II sevgili.

9. Mânend-i Necîb olsam o gül-rüya muķârin

10. Bülbül gibi 'İzzet iderüm ben de terennüm

gül-i şad-berg-i fütuhât:1. **gül-i şad-berg-i fütuhâtla:-la****Kaside 1**

Mısra: 21

Açılan yüz yapraklı gül.

21. Gül-i şad-berg-i fütuhâtla gülzâr-ı cihân

22. Oldı bir ravzâ- i üşküfe-nümâ-yı nuşret

gül-i şad-berg-i şabâhat:1. **gül-i şad-berg-i şabâhat:****Gazel 13**

Mısra: 4

Yüz yapraklı gülün güzelliği II sevgilinin yüzündeki ter.

3. Mevc-hîz olsa şarâvet ruḥ-ı ḥoy-rîzinde

4. Açılır şan gül-i şad-berg-i şabâhat kat kat

gül-i şad-berg-i ter-şeb-nem:1. **gül-i şad-berg-i ter-şeb-nem:****Kaside 9**

Mısra: 8

Yüz yapraklı gülün nemi II sevgilinin yüzündeki ter.

7. Mişâl-i 'arız-ı hoy-gerde-i yâr
8. Gül-i şad-berg-i ter-şeb-nem behemdür

gül-i ter:

1. **gül-i ter:**

Gazel 85

Mısra: 2

Taze gül II sevgili .

1. Her zamân itmede bir reng-i diger şîvelerüñ
2. 'Andelîb itdi bizi ey gül-i ter şîvelerüñ

gülistân:

1. **gülistânda:-da**

Kaside 8

Mısra: 11

Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.

11. Gülistânda eser yerinde yeller verd-i şad-bergüñ
12. Tıutupdur buz çiçegi şimdi etrâf-ı çemenzârı

gülistân-ı 'âlem:

1. **gülistân-ı 'âlemi:-i**

Kaside 13

Mısra: 9

Dünyanın gül bahçesi.

9. Cüy-ı 'adlûñ gülistân-ı 'Âlemi
10. Eyleyüp sîr-âb virdi hurremi

gülistân-ı cennet:

1. **gülistân-ı cennetüñ:-üñ**

Gazel 155

Mısra: 2

Cennet bahçesi.

1. Temâşâ eyleyenler ol nihâl-i 'işve-me' nūsı
2. Şanurlar gülistân-ı cennetüñ şimşād-ı dil-cūsı

gül- 'izâr:

1. **gül-‘izār:**

Gazel 25

Mısra: 11

Gül yanaklı II sevgilinin yanağı.

11. Her gül-‘izār itmededür ‘andelîbine

12. Bir tarz-ı nâ-şenîde ile mekr ü âller

gül-kand-i leb:

1. **gül-ķand-i lebün:-üñ**

Gazel 102

Mısra: 13

Gül şekeri gibi tatlı olan dudak.

13. Gül-ķand-i lebün ‘İzzet dil-ķasteye emdir

14. Emdirmez iseñ ağızı sulansun mı efendüm

gül-kand-i makāl:

1. **gül-ķand-i maķālinden:-in, -den**

Gazel 120

Mısra: 2

Gül tadında olan söz.

1. Şekerlendi tebessüm ol perînüñ la‘l-i âlinden

2. Mezāk-ı ĥande şîrîn oldı gül-ķand-i maķālinden

güllî:

1. **güllî:**

Tahmis 2

Mısra: 14

Üzerinde gül motifi veya yapma gülü bulunan.

13. Bu sözi tefhîm için dā`im saña tekrār ider

14. Güllî dîbâ giydüñ ammâ ķorķarum āzār ider

gül-naķş-ı fezā-yı nuşret:

1. **gül-naķş-ı fezā-yı nuşret:**

Kaside 1

Mısra: 34

Yardım alanın gülü.

33. Ya`ni düstür-ı ģazā-pîşe Celālî Paşa

34. Ki süm-i eşhebi gül-naķş-ı fezā-yı nuşret

gül-pister-i ikbāl

1. **gül-pister-i iqbâlde:-de**

Kaside 3

Mısra: **57**

Mutluluğun gül döşegi.

57. Zâti gül-pister-i iqbâlde âsûde olup

58. Devleti gibi ola dîde-i bahtı bîdâr

gül-rû:

1. **gül-rû:**

Gazel 140

Mısra: **11**

Gül yüzlü II sevgili.

11. Gülşen-i vuşlatda o gül-rû ile

12. Dest-be-destüz gezerüz sū-be-sū

gül-ruhsâr:

1. **gül-ruhsâruña:-uñ, -a**

Gazel 45

Mısra: **5**

Güle benzeyen yanak.

5. Biz nice şabr idelüm cānā gül-ruhsâruña

6. Dil-rubâlar mübtela meh-pâreler mecbûrdur

2. **gül-ruhsâra:-a**

Gazel 131

Mısra: **6**

Gül yanaklı II sevgili.

5. Şebnemāsā ibtidā ‘âşık ser-â-pā dîde ol

6. Şoñra hayretle o gül-ruhsâra bak Allâh için

gülşen:

1. **gülşen:**

Kaside 4

Mısra: **28**

Bahçe, gül bahçesi.

27. Has ü hâşâki leţâfetde döner berg-i güle

28. Cüy-ı luţfi ile bir gülşen olursa sîr-âb

2. **gülşen:**

Kaside 7

Mısra: **47**
Bahçe, gül bahçesi.

- 47.** Nazar-ı hışmına ger mazhar olursa gülşen
48. Gül ocağındaki gül-bünler olur hâkister

3. gülşende:-de

Kaside 8
Mısra: **65**
Bahçe, gül bahçesi.

- 65.** Te'ākub ide tā şayf u şitā bu köhne gülşende
66. Fuşül-ı erba'a āmed-şüdünde ide tekrarı

4. gülşen:-dür

Kaside 9
Mısra: **16**
Bahçe, gül bahçesi.

- 15.** Sipāh-ı fitne-engīz-i şüküfe
16. Taḥaşşüd üzre gülşen müzdehemdür

5. gülşene:-e

Kaside 13
Mısra: **27**
Bahçe, gül bahçesi.

- 27.** Ger semūm-ı ḳahruñ irse gülşene
28. Gül ocağın döndürirdi külḥana

6. gülşen:

Kaside 13
Mısra: **43**
Bahçe, gül bahçesi.

- 43.** Gülşen içre ḳadd çeküp itse hırām
44. Servler şaf şaf hemān eyler kıyām

7. gülşende:-de

Gazel 79
Mısra: **7**
Bahçe, gül bahçesi.

- 7.** Gülşende istimā'-ı hezāra ne ihtiyāç
8. Kūyuñda murğ-ı nāle geruñ yoḳ mıdur senüñ

8. gülşende:-de

Gazel 94

Mısra: 3
Bahçe, gül bahçesi.

3. Gülşende seher nağme-serâ oldı şabâdan
4. Hâl-i dil-i 'uşşâkı tebâh eyledi bülbül

9. **gülşende:-de**
Gazel 100
Mısra: 7
Bahçe, gül bahçesi.

7. Gülşende ne 'aynumda idi deste-i sünbül
8. Ger dest-zen-i kâkül-i ham-der-hamuñ olsam

gülşen-i elfâz:

1. **gülşen-i elfâzda:-da**
Gazel 128
Mısra: 1
Sözler bahçesi.

1. Gülşen-i elfâzda besdür edâ-yı nev-zemîn
2. Şâhid-i ma'nâya kaşr-ı dil-güşâ-yı nev-zemîn

gülşen-i eş'âr:

1. **gülşen-i eş'âra:-a**
Gazel 97
Mısra: 20
Şiirlerin gül bahçesi.

19. Çün serv-i bâğ-ı mışra'-ı mevzûnların görüp
20. Mânend-i cûy gülşen-i eş'âra uğradum

gülşen-i fikret:

1. **gülşen-i fikretde:-de**
Kaside 7
Mısra: 5
Düşünme, düşünce bahçesi.

5. Başladı eylemege gülşen-i fikretde hırâm
6. Nükteler sâha-i endîşede hep raqs eyler

gülşen-i hüsn:

1. **gülşen-i hüsnine:-i, -n, -e**
Gazel 48

Mısra: 3
Güzellik bahçesi.

3. Gülşen-i hüsnine bülbül kesilürler yek-ser
4. Görseleer gül gibi bir taze püser 'aşıklar

2. **gülşen-i hüsnünde:-ün, -de**

Gazel 13

Mısra: 2

Gül bahçesinin güzelliği II sevgilinin güzel yüzü.

1. Sebz-destârını şardukça o âfet kat kat
2. Görinür gülşen-i hüsnünde letâfet kat kat

gülşen-i maksüd:

1. **gülşen-i maksüduma:-um, -a**

Kaside 4

Mısra: 50

Maksat, gaye bahçesi.

49. Lîk min-ba'd efendüm umarum sâyende
50. Olayum gülşen-i maksüduma ben de reh-yab

gülşen-i nâle:

1. **gülşen-i nâleden:-den**

Gazel 95

Mısra: 3

İnlemenin gül bahçesi.

3. Cüy-ı terâne kung ile gülşen-i nâleden geçüp
4. Cedvel-i bâğ-ı şevk olur reşha-i nâv-dân-ı ney

gülşen-i vuslat:

1. **gülşen-i vuşlatda:-da**

Gazel 140

Mısra: 11

Kavuşmanın gül bahçesi.

11. Gülşen-i vuşlatda o gül-rû ile
12. Dest-be-destüz gezerüz sū-be-sū

gülsitân:

1. **gülsitânda:-da**

Gazel 38

Mısra: 1

Gül bahçesi.

1. Bu gülsitānda reng-i bekā mı var yokdur
2. Şüküfesinde şemīm-i şafā mı var yokdur

gülsitān-ı kūy:

1. gülsitān-ı kūyına:-ı, -n, -a

Gazel 44

Mısra: 11

(Sevgili'nin) Semtinin gül bahçesi.

11. Dün gülsitān-ı kūyına itdūñ şabā güzer
12. Gayrı esüp savurmaların rüzgārıdur

gülsitān-pīrā-yı behcet:

1. gülsitān-pīrā-yı behcet:

Gazel 103

Mısra: 1

Gül bahçesini süsleyen sevinç, güzellik.

1. Gülsitān-pīrā-yı behcet bir nihālüm var benüm
2. Bir boyı şimşād-ı bāğ-ı i'tidālüm var benüm

gülüş:

1. gülüş:

Gazel 123

Mısra: 3

Gülme.

3. O tekellüm o tebessüm o lewendāne gülüş
4. Eylemiş hüsni-i hudā-dādıñı kat kat taḥsīn

gülzār:

1. gülzāra:-a

Kaside 2

Mısra: 45

Gül bahçesi.

45. Nesīm-i sünbül-i ḥulķı geçeydi gülzāra
46. Olurdı her varaķı hem-şiyem-i kākül-i ḥūr

2. gülzāra:-a

Kaside 3

Mısra: 24

Gül bahçesi.

23. Sünbül aşüftelenür eyler ise dest-āvīz
24. Būy-ı ahlākını gülzāra nesīm-i eşhār

3. **güüzārı:-ı**

Kaside 8

Mısra: **68**

Gül bahçesi.

67. Hevā-yı gülşen-i ikbāli olsun i 'tidāl üzre
68. Hüdā hıfz itsün āsīb-i hāzāniden o güüzārı

güüzār-ı cihān:

1. **güüzār-ı cihān:**

Kaside 1

Mısra: **21**

Dünyanın gül bahçesi.

21. Gül-i şad-berg-i fütuhātla güüzār-ı cihān
22. Oldı bir ravzā- i üşküfe-nümā-yı nuşret

güm ol:

1. **güm oldı:-dı**

Kaside 2

Mısra: **6**

Kaybolmak.

5. Fūrüg-ı mihr-i meserretle tıldı çār cihet
6. Güm oldı ğam gibi āşār-ı zılnet-i deycür

2. **güm oldı:-dı**

Gazel 11

Mısra: **2**

Kaybolmak.

1. Bilsen dil-i fiġār ne 'ālemeddür 'aceb
2. Güm oldı ğayli vār ne 'ālemeddür 'aceb

gümān:

1. **gümān:**

Kaside 6

Mısra: **110**

Şüphes, kuşku.

109. Güher-i pāk-i şadef lü'lü'-i 'ummān-ı şeref
110. Görmedi çeşm-i selef mişlünü bī-reyb ü gümān

gümān eyle:

1. **gümān eylemesünler:**-me, -sün, -ler

Gazel 24

Mısra: 14

Şüphelenmek, sanmak.

13. 'İzzet çü menüm mālīk-i gencīne-i 'irfān

14. 'Ālem beni bī-māye gümān eylemesünler

gümān it:

1. **gümān iden:**-en

Kaside 13

Mısra: 109

Şüphelenmek.

109. Görsin āsārūm benüm iden gümān

110. Zūr-ı ṭab'um andan olur müstebān

gümüş:

1. **gümüş:**

Tahmis 6

Mısra: 2

Gümüş II gümüş gibi beyaz.

1. Tābiş-i mihr-i 'izāruñ gün gibi meşhūrdur

2. Ol gümüş bāzūlaruñ şaḥ-ı nihāl-i tūrdur

2. **gümüş:**

Gazel 14

Mısra: 8

Gümüş II gümüş gibi beyaz.

7. Külçe-i sīme beñzer ol sā'id

8. Sāk-ı billūrı şan gümüş şūyı

gün:

1. **gün:**

Gazel 5

Mısra: 14

İçinde bulunulan zaman.

13. 'İzzet yine beñzer ki o gül-çehreyi gördüñ

14. Var sende bu gün añladum āsār-ı temāşā

2. gün:

Kaside 5Mısra: **66***Güneş.*

65. Ğayrı bilinür mertebe-i ʿab‘-ı bülendüm

66. Āšārum olur gün gibi peydā Yeñişehr’e

3. gün:

Tahmis 6Mısra: **1***Güneş.*

1. Tābiş-i mihr-i ‘izāruñ gün gibi meşhürdur

2. Ol gümüş bāzūlaruñ şaḥ-ı nihāl-i türdur

4. gün:

Tahmis 6Mısra: **24***Yirmi dört saatlik zaman.*

23. ‘Afvūña mağrūr olup itdüm günāh itdümse de

24. Yanılıp yüzüñe karşı bir gün āh itdümse de

5. gün:

Tahmis 6Mısra: **26***İçinde bulunulan zaman.*

25. ‘Āşık-ı şūrīdeler bakma begüm ma‘zürdur

26. ‘Arşa-i nāzuñ senüñdür gūy u çevgānı bu gün

6. gün:

Tahmis 6Mısra: **27***İçinde bulunulan zaman.*

27. Nev-resān içresin alduñ yine meydānı bu gün

28. ‘İzzet’üñ eski kuluñdur şād kıl ānı bu gün

7. gün:

Tahmis 6Mısra: **28***İçinde bulunulan zaman.*

27. Nev-resān içresin alduñ yine meydānı bu gün

28. ‘İzzet’üñ eski kuluñdur şād kıl ānı bu gün

8. gün:

Tahmis 6

Mısra: 29

İçinde bulunulan zaman.

29. Çünkü sensin mülket-i hüsnüñ Süleymân'ı bu gün

30. İltifât it 'İzzet-i nâ-çâruña bir mürdür

9. günlerde:-ler, -de

Kaside 9

Mısra: 11

İçinde bulunulan zaman.

11. Bu günlerde meger cünd-i şitâya

12. Yine şâh-ı bahâruñ kaçdı kemdür

10. günden:-den

Kaside 13

Mısra: 108

Zaman.

107. Şöhretüm âfâka şaldı velvele

108. Aldıgum günden berü hâmem ele

11. günüñ:-üñ

Kaside 17

Mısra: 7

Güneş.

7. Kalk toğdı günüñ ol mihr-i münevver geliyor

8. Eyleyüp pertev-i ruhsâresi âfâkı münîr

12. gün:

Gazel 59

Mısra: 13

İçinde bulunulan zaman.

13. Cümle hübâna bu gün ben derdümi 'arz itdüm

14. 'İzzetâ dimediler derdüñe dermân virürüz

13. gün:

Gazel 129

Mısra: 16

İçinde bulunulan zaman.

15. Hiç şive-i hübânına tākāt getirülmez

16. 'İzzet bu gün gördiği yok haķ bilür ammā

14. gün:

Gazel 133

Mısra: 4
İçinde bulunulan zaman.

3. Hezār va‘d ile dün şalmış idi ferdāya
4. Göñül vişāline āmāde ol bu gün yarın

15. **güne:-e**

Gazel 143

Mısra: 7

Yirmi dört saatlik zaman dilimi.

7. Bülbül dağı bir kaç güne dek nāleye başlar
8. Şimden girü gūş-ı nağm-ı şubḥ-dem eyle

günāh:

1. **günāh:**

Gazel 115

Mısra: 12

Suç, Allah katında yasaklanan kusur kabul edilen şey.

11. Ancak saña bir maḥabbet itdük
12. Bilsek bu midur günāh efendüm

günāh eyle:

1. **günāh eyledi:-di**

Gazel 94

Mısra: 8

Allah katında yasaklanan kusur kabul edilen şeyi yapmak.

7. Tutdığı gibi şaḥne-i dey yapı yuvasın
8. Bilmem yine āyā ne günāh eyledi bülbül

günāh it:

1. **günāh itdüm:-dü, -m**

Tahmis 6

Mısra: 23

Allah katında yasaklanan kusur kabul edilen şeyi yapmak.

23. ‘Afvūña mağrūr olup itdüm günāh itdümse de
24. Yanılıp yüzüñe karşı bir gün āh itdümse de

günāhı boynuna:

1. **günāhı boynuna:**

Gazel 98

Mısra: 13

“Bu işte bir günah varsa, beni buna yöneltenindir, ben karışmam, sorumluluk ona düşer” anlamında söylenir.

13. Günâhı boynuna çeksün cezâ-yı lâyıkuñı
14. Varup da zülfüne ber-dâr olan gönülcegizüm

güncâyiş-pezirâ-yı rakam:

1. güncâyiş-pezirâ-yı rakamdur:-dur

Kaside 9

Mısra: 72

Sayılarla ifade edilebilen.

71. Ne takrîre zebânuñ kudreti var
72. Ne güncâyiş-pezirâ-yı rakamdur

güncide:

1. güncide:

Gazel 72

Mısra: 12

Sıkıştırılmış, sığdırılmış.

11. Nefes-i pîr ile dem dem öteyor nây-ı kalem
12. Yoğsa güncide degül perde-i eş‘âra semâ‘

2. güncide:

Gazel 82

Mısra: 11

Sıkıştırılmış, sığdırılmış.

11. Yârdan gayrısı güncide degül sultânüm
12. Külbe-i ‘âşık-ı şeydâ küçücükdür küçücük

günden güne:

1. günden güne:

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Gün geçtikçe, git gide, her gün biraz daha.

1. Kâr itdi cānuma eşer-i sūz-ı iftirāk
2. Günden güne ‘alevleniyor nâr-ı iştiyāk

2. günden güne:

Gazel 64

Mısra: 8

Gün geçtikçe, git gide, her gün biraz daha.

7. Pīrāye-i ān oldığıçün sīm-tenāna
8. Günden güne efzūn-ter olur kıymet-i elmās

gündüz:

1. **gündüzden:-den**

Gazel 116

Mısra: 5

Günün aydınlık olan kısmı, gün.

5. Bu gice eyleme ihmāl amān gündüzden
6. Bir iki muṭrīb-ı hoş-nağme ile eglenelüm

gündüzin:

1. **gündüzin:**

Gazel 77

Mısra: 4

Günün aydınlık olan kısmı, gün.

3. 'Ālemi tenvīr iderse her gice māh-ı münīr
4. Gündüzin ol berķ uran pīṣānī-i raḥṣāna bak

günehkār:

1. **günehkārum:-um**

Gazel 141

Mısra: 9

Günah işleyen.

9. Senüñ ben āl-i pākūñden siyeh-rū bir günehkārum
10. Yüzüm yok ḥazrete nice varayum yā Resūla'llāh

gürg:

1. **gürg:**

Kaside 2

Mısra: 43

Kurt.

43. Niğāhbān olur aġnāma gürg derinde
44. Ḥimāyet-i zu'afāya iderse emri şudūr

gürgān:

1. **gürgān:**

Kaside 9

Mısra: 78

Kurt II düşman.

77. O rütbe hıfzı sārīdür cihana
78. Ki gürgān hep nigāhbān-ı ğanemdür

gürisne-çeşmān:

1. **gürisne-çeşmān:**

Gazel 121

Mısra: **10**

Aç gözlüler.

9. H̄vāb-ı rāḫat giremez gözlerine tā-be-sūḫūr
10. Tıyamazlar meger iftāra gürisne-çeşmān

gürūh-ı cūhelā:

1. **gürūh-ı cūhelādan:-dan**

Gazel 135

Mısra: **1**

Cahiller topluluğu.

1. Nefret geliyor baña gürūh-ı cūhelādan
2. Yok mı bir iki ehl-i ṭabi‘at zurefādan

gürūh-ı ehl-i niyāz:

1. **gürūh-ı ehl-i niyāz:**

Gazel 28

Mısra: **16**

Dua sahibi topluluk, Mevleviler II âşıklar..

15. Semā‘-ı nāza ser-āġāz idince ‘İzzet yār
16. Gürūh-ı ehl-i niyāz eyler āh u vāh döner

gürūh-ı şu‘arā:

1. **gürūh-ı şu‘arā:**

Kaside 1

Mısra: **61**

Şairler topluluğu.

61. Medḫ-i zātuñda gürūh-ı şu‘arā ‘āciz olup
62. Birbirinden hep ider şimdi ricā-yı nuşret

güşād it:

1. **güşād itdükçe:-dükçe**

Kaside 7

Mısra: **23**

Açmak.

23. Şubh ider çāk-ı girībān güşād itdükçe
24. Tügme-i sīne-i şāfin o meh-i sīmīn-ber

2. **güşād itdükçe:** *-dükçe*

Gazel 142

Mısra: 7

Açmak.

7. Mest olup sīneñi sen nāfedeñ itdükçe güşād
8. Bileñ ey şāhid-i zība ne gelür hāturuma

güşāde kıl:

1. **güşāde kılmak:** *-mak*

Terkib-bend 1

Mısra: 35

Ferahlatmak.

35. Yā Rabb güşāde kıl dil-i hāset-keşīdemi
36. Göster gözümle görmegi ol nūr-ı didemi

güşāyiş:

1. **güşāyiş:**

Kaside 1

Mısra: 13

Açılma.

13. Gül gibi nev-be-nev itmekde güşāyiş irāş
14. Ğonce-i hātırā te'şīr-i hevā-yı nuşret

2. **güşāyiş:**

Kaside 3

Mısra: 22

Açılma.

21. Dest-i luţfi olıcağ şāne-i gisū-yı kerem
22. Girih-i tār-ı emel bulsa güşāyiş yeri var

güşāyiş-yāb ol:

1. **güşāyiş-yāb olur:** *-ur*

Kaside 2

Mısra: 67

Açılmak.

67. Nevāzişüñle olur gül gibi güşāyiş-yāb
68. Ne rütbe teng ise çün Ğonce qalb-i ehl-i şu'ūr

güvāh:

1. **güvâhumdan:-um, -dan**

Gazel 117

Mısra: 12

Şahit, tanık.

11. Nigâh-ı mesti hûn-rîz olduğında şahid ebrûlar

12. Benümse toğrısı emniyetüm yokdur güvâhumdan

güzâf u lâf:

1. **güzâf lâfi: -ı**

Kaside 8

Mısra: 63

Boş söz, mânâsız lâf.

63. Güzâf u lâfi terk eyle du'âya başla ey 'İzzet

64. Şudâ'a bâ'îş olmuşdur kelâmun çünki ikşârı

güzâr eyle:

1. **güzâr eylerken:-r, -ken**

Kaside 9

Mısra: 27

Geçip gitmek.

27. Bu hâl üzre güzâr eylerken eyyâm

28. Hezâr irdi didi bu ne elemdür

güzâr it:

1. **güzâr itse:-se**

Kaside 6

Mısra: 73

Geçmek.

73. Çemenistâna güzâr itse nesîm-i hıfzı

74. Bir dağı olmaz idi pâ-zede-i bād-ı hazân

güzâr kıl:

1. **güzâr kıldıkça:-dık, -ça**

Gazel 85

Mısra: 3

Geçmek.

3. Gösterüp perçemünüñ tārını kıldıkça güzâr

4. Dil-i divâneyi zencîre çeker şîvelerüñ

2. **güzār kıldıkça:** *-dık, -ça*

Gazel 128

Mısra: 11

Geçmek.

11. Ol gül-i nev-ḥīz-i işve bāğa kıldıkça güzār

12. Eylesün bülbüller āgāz-ı nevā-yı nev-zemīn

güzel:

1. **güzel:**

Müfret 4

Mısra: 2

Taşdığı üstün nitelikler veya isteğe uygun olması sebebiyle insanda iyi etki bırakan, takdir uyandıran kişi.

1. Şīvesi nāzı müselleḡ ḡüsni ḡāyet bī-bedel

2. Görmedüm 'İzzet Ḥüseyn Aḡa'ya beñzer bir güzel

2. **güzel:**

Gazel 8

Mısra: 3

Hoş, güzel.

3. Şebāne cünbiş ü zevk ü tarab güzel ammā

4. Pek ıztırāb virür şubḡ-dem ḡumār baña

3. **güzel:**

Kaside 13

Mısra: 37

Güzel II dilber.

37. Nev-resīde bir Yeñişehrī güzel

38. Ḥüsñü de ammā efendüm bī-bedel

4. **güzel:**

Gazel 14

Mısra: 15

Güzel, hoş.

15. Ne güzel vaşf ider o ḡonca-femi

16. 'İzzet' üñ ḡāme-i sūḡan-ḡūyı

5. **güzelsin:** *-sin*

Kaside 16

Mısra: 15

Güzel, hoş.

15. Döner Eşref de dir Aḥmed güzelsin
16. Güzeller içre şūḥ-ı bī-bedelsin

6. **güzeller:-ler**

Kaside 16

Mısra: 16

Güzel II güzel (kişiler).

15. Döner Eşref de dir Aḥmed güzelsin
16. Güzeller içre şūḥ-ı bī-bedelsin

7. **güzelsin:-sin**

Kaside 17

Mısra: 39

Güzel, hoş.

39. Ne melek-şīme kerem-pīşe güzelsin bi' llāh
40. Ne hoş unutmaduñ üftādeñi ey 'işve-peẓīr

8. **güzellerdür:-ler, -dür**

Gazel 19

Mısra: 9

Güzel II güzel (kişiler), sevgili.

9. Güzellerdür bizi nālān iden bu bāğ-ı 'ālemde
10. Çemende 'andelīb eyler gül ü nesrīnden feryād

9. **güzel:**

Gazel 27

Mısra: 15

Güzel II güzel (kişi).

15. Ne kadar var ise cihānda güzel
16. Cümle āşüfte-ḥāl-i Eşref' dür

10. **güzeller:-ler**

Gazel 30

Mısra: 25

Güzel II güzel (kişiler).

25. Bi' llāh tıyarlarsa bu da' vāñı güzeller
26. Te' kīd-i ḳavānīn-i sitem müşbetimüzdür

11. **güzel:**

Gazel 58

Mısra: 5

Güzel, hoş.

5. Her kerem-pîşe güzel kim bile mev'ūdını deyn
6. Țaleb-i büsesi şeydālarına şîr olmaz

12. **güzel:**

Gazel 90

Mısra: 1

Güzel, hoş.

1. Ser-te-ser ol şanemüñ cism-i dil-ārāmı güzel
2. Fem-i gül-fāmı güzel dīde-i bādāmı güzel

13. **güzel:**

Gazel 90

Mısra: 2

Güzel, hoş.

1. Ser-te-ser ol şanemüñ cism-i dil-ārāmı güzel
2. Fem-i gül-fāmı güzel dīde-i bādāmı güzel

14. **güzel:**

Gazel 90

Mısra: 2

Güzel, hoş.

1. Ser-te-ser ol şanemüñ cism-i dil-ārāmı güzel
2. Fem-i gül-fāmı güzel dīde-i bādāmı güzel

15. **güzel:**

Gazel 90

Mısra: 4

Güzel, hoş.

3. Gelmeden haṭ-ı ruḥı almalı şeftālüsün
4. Puḥtesinden bize bu mīvelerüñ ḥāmı güzel

16. **güzel:**

Gazel 90

Mısra: 6

Güzel, hoş.

5. Olsa ḥayret-zede-i 'aksi 'aceb mi mir'āt
6. Gerdeni şāf o perī-şüretüñ endāmı güzel

17. **güzel:**

Gazel 90

Mısra: 8

Güzel, güzel(kişi).

7. Olmuşuz Һasret-i güftār-ı ‘itāb-āmīzi
8. ‘Acaba Һandedür ol ŧīve-i dūŧnāmı güzel

18. **güzel:**

Gazel 90

Mısra: 10

Güzel, hoş.

9. Nev-Һırām-ı Һadd-i cānāneyi seyr itmek mi
10. Bāğda serv-i ser-efrāzı temāŧā mı güzel

19. **güzel:**

Gazel 90

Mısra: 12

Güzel II güzel(kiŧi), sevgili.

11. Yine dārū-yı lebidür aña dermān ammā
12. Bilmeyor derd-i dil-i ‘āŧıķ-ı nā-ķāmı güzel

20. **güzel:**

Gazel 90

Mısra: 14

Hoŧ, güzel.

13. ‘İzzetā yār ile hengām-ı mülākātumda
14. Naķl ider eŧķ-i terüm aña ser-encāmı güzel

21. **güzelüm:-üm**

Gazel 101

Mısra: 2

Güzel II sevgili.

1. Mehveŧüm ŧüh-ı ŧekker-Һandecigüm
2. Güzelüm dil-ber-i nāzendecigüm

22. **güzelüm:-üm**

Gazel 114

Mısra: 2

Güzel II sevgili.

1. Ser-Һoŧum bāde-perestüm melegüm cānānum
2. Rind-i bī-bāk levendüm güzelüm fettānum

23. **güzel:**

Gazel 123

Mısra: 5

Güzel II sevgili.

5. Bir güzel kim ola şad şīve ile cilve-nümā
6. Eylemez mi anı erbāb-ı maḥabbet taḥsīn

24. **güzel:**

Gazel 126

Mısra: 2

Güzel, hoş.

1. Dil-berā ğamze-i ‘ayyāşuñ için
2. Beni öldürme güzel başuñ için

25. **güzel:**

Gazel 126

Mısra: 10

Güzel, hoş.

9. Ben de ‘İzzet gibi bir ḥaste-dilüm
10. Beni öldürme güzel başuñ için

26. **güzeller:-ler**

Gazel 137

Mısra: 8

Güzel II güzel (kişiler).

7. Çık temāşāgehe biñ şīve vü nāz ile şalın
8. Hep güzeller kıla ḥayretde o ef‘ālūñ için

27. **güzel:**

Gazel 162

Mısra: 4

Güzel II güzel (kişi), sevgili.

3. Sīne-çākānımı giryān ister
4. O sitem-pīşe güzel gülmemeli

28. **güzeller:-ler**

Gazel 120

Mısra: 14

Güzel II güzel (kişiler), sevgili.

13. Ğaraż cevr ü sitemden imtiḥān olmak gerek yoḥsa
14. Güzeller hīç geçer mi ‘āşık-ı āşüfte ḥālinden

güzer it:

1. **güzer itdüñ:-dü, -ñ**

Gazel 44

Mısra: 11

Geçmek.

11. Dün gülsitân-ı kûyına itdüñ şabâ güzer
12. Ğayrı esüp savurmaların rûzgâridur

güzer:

1. **güzerüñ:-üñ**

Gazel 79

Mısra: 12

Geçme, geçiş.

11. Ey şehr-yâr-ı mülk-i cefâ tâ-be-key sitem
12. Semt-i vefâya hiç güzerüñ yok mıdur senüñ

güzer eyler:

1. **güzer eyler:-r**

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Geçmek.

7. Kûy-ı nigâra eyler iseñ ey şabâ güzer
8. Dil çîn-i perçemünde midür al getür haber

2.10. H/Ĥ/Ĥ

hâ:

1. **hâları:-lar, -ı**

Kaside 6

Mısra: 28

Arap alfabesinin altıncı, Türkler'in İslâmiyet'i kabullerinden 1928 harf inkılâbına kadar 9–10 asır boyunca kullanmış oldukları alfabenin sekizinci harfi ve bu harfin adı [Ebced hesâbında değeri 8'dir].

27. Cîmler halka-i gîsü-yı nigâr-ı ma'nî
28. Hâları hüsn-i nümâyişde mişâl-i hürân

2. **hâları:-lar, -ı**

Kaside 6

Mısra: 29

Arap alfabesinin altıncı, Türkler'in İslâmiyet'i kabullerinden 1928 harf inkılâbına kadar 9–10 asır boyunca kullanmış oldukları alfabenin sekizinci harfi ve bu harfin adı [Ebced hesâbında değeri 8'dir].

29. Hâları gonce-i ne'sküfte-i bâğ-ı hübî
30. Dâlları dil-ber-i bî-mişl ü 'adîl-i devrân

3. **hāları:**-lar, -ı

Kaside 6

Mısra: **48**

Arap alfabesinin altıncı, Türkler'in İslâmiyet'i kabullerinden 1928 harf inkılâbına kadar 9–10 asır boyunca kullanmış oldukları alfabenin sekizinci harfi ve bu harfin adı [Ebced hesabında değeri 8'dir].

47. Vāvıdur vāsıta-i vuşlat-ı şūh-ı ma'nî

48. Hāları hādi-i güm-kerde-rehān-ı hicrān

h'āb:

1. **h'āb:**

Terkib-bend 1

Mısra: **57**

Uyku.

57. Selb oldu şeb-be-şeb ne için h'āb u rāhatuñ

58. Giriyanluğla geçmededür vaqt ü sâ'atuñ

2. **h'āb:**

Kaside 4

Mısra: **1**

Uyku.

1. Yüz göz açtırmaz iken baht-ı siyehkāraye h'āb

2. Eyledi luğf-ı hudā çehresine reşş-i gül-āb

3. **h'ābumda:**-um, -da

Gazel 19

Mısra: **5**

Uyku.

5. Hem-āgūş olduğun h'ābumda görsem bir şeb ağıyāra

6. Olur gayretle peydā pister ü bālinden feryād

4. **h'āba:**-a

Gazel 78

Mısra: **8**

Uyku.

7. Ya kimde tāb u taħammül kor ey perī-tal'at

8. O dīdeler k'ola meclisde h'āba müstağrak

5. **h'ābumda:**-um, -da

Gazel 91

Mısra: **8**

Uyku.

7. O mū-miyānumı ağūşa almışum gūyā
8. Sürremişüm gice ḥ'ābumda ben şafā-yı ḥayāl

6. **ḥ'ābı:-ı**

Gazel 102

Mısra: 11

Uyku.

11. Ḥ'ābı giceler terk idüp efğān ideyorsın
12. Kaşduñ nedür ey bülbül uyansun mı efendüm

8. **ḥ'ābdan:-dan**

Gazel 134

Mısra: 11

Uyku.

11. Nāle ile ḥ'ābdan şanma ki bīdār olur
12. Baht-ı siyāhum benüm ey dil-i sūz-ıktirān

ḥ'āb-ı har-gūş:

1. **ḥ'āb-ı har-gūşına:-ı, -n, -a**

Gazel 161

Mısra: 7

Tavşanın uykusu.

7. Ḥ'āb-ı har-gūşına ey kebk-i hırām aldanma
8. Aç gözün sūfī ider hileyi rübāh gibi

ḥ'āb-ı keşir:

1. **ḥ'āb-ı keşir:**

Kaside 17

Mısra: 6

Çok, bol uyku.

5. Urıcağ şa'ş'a-i mihr-i ruḥı bāşırāma
6. Didüm ey baht şabāḥ oldı yeter ḥ'āb-ı keşir

ḥ'āb-ı nāz:

1. **ḥ'āb-ı nāzından:-ı, -n, -dan**

Tahmis 6

Mısra: 14

Nazlı uyku.

13. Bir de gördüm ki çıkdı ammā kim nigāhı fitne-sāz
14. Ḥ'āb-ı nāzından henüz kalkmış meger ol mest-i nāz

h'āb-ı rāhat:1. **h'āb-ı rāhat:****Gazel 48**

Mısra: 13

Rahat uyku.

13. H'āb-ı rāhat mı girer gözlerine ta-be-şabah

14. Gice yıldız şayar ey reşk-i kamer 'āşıklar

h'āb-ı rāhat gözlerine gir:1. **h'āb-ı rāhat giremez:-e, -mez****Gazel 121**

Mısra: 9

Rahat uyumak.

9. H'āb-ı rāhat giremez gözlerine tā-be-sühūr

10. Tıyamazlar meger iftāra gürisne-çeşmān

habāb-ı meye:1. **habāb-ı meye:****Gazel 24**

Mısra: 9

İçkinin üzerindeki kabarcık.

9. Ta'n itmeye başladı habāb-ı meye zühhād

10. Girdükçe sivilceyi çibān eylemesünler

habbe:1. **habbe:****Kaside 1**

Mısra: 7

En ufak şey, zerre.

7. Habbe devlet-i 'uzmāña sipihrin oldu

8. Farqına sāye-figen bāl-ı hümā-yı nuşret

habbe-i sevdā:1. **habbe-i sevdā:****Gazel 36**

Mısra: 3

Siyah nokta

3. N' ola sem-rîz olursa habbe-i sevdâ dil-i zâre
4. Benüm bu pîç ü tâbum hep o zülf-i ejderîdendür

habbeza:

1. **habbeza:**

Kaside 6

Mısra: 19

Ne güzel.

19. Habbeza şîve-i târîh-i muşanna' ki virür
20. Saır-ı mevzûnları hâlet dile çün serv-ğaddân

2. **habbezâ:**

Kaside 11

Mısra: 1

Ne güzel.

1. Habbezâ nazm-ı pesendîde-edâ
2. Dür-i sencîde-i bî-mişl ü bahâ

3. **habbezâ:**

Kaside 13

Mısra: 3

Ne güzel.

3. Habbezâ ey gevher-i baır-i 'atâ
4. Merhabâ ey dürr-i 'ummân-ı sehâ

haber:

1. **haber:**

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Naklolunan söz.

7. Kûy-ı nigâra eyler iseñ ey şabâ güzer
8. Dil çîn-i perçemünde midür al getür haber

haberdâr ol:

1. **haberdâr olmamışdur:** -ma, -mış, -dur

Gazel 117

Mısra: 16

Haberi olmak, bilmek, öğrenmek, vâkîf olmak.

15. Ne mümkün raħm idüp bir pare luş eylerdi yâr ammâ
16. Haberdâr olmamışdur 'İzzetâ hâl-i tebâhumdan

habîr:1. **ḥabîr:****Kaside 17**Mısra: **18***Haberi olan, haberli, haberdar, vâkıf.*

17. Sen ne takrîb ile teşrîf buyurduñ şimdi

18. Eyle ben bende-i dil-ḥasteñi āgâh u ḥabîr

habîr ol:1. **ḥabîr olur:-ur****Kaside 17**Mısra: **32***Haberi olmak, haberdar olmak.*

31. Çokdan oldu sizi de görmeyeli pinhânî

32. Şimdi geldüm kim olur ğayrı bu esrâra ḥabîr

habs it:1. **ḥabs idicek:-icek****Gazel 58**Mısra: **9***Hapsetmek, tutuklamak.*

9. ‘İzzet’i ḥabs idicek çâḥ-ı zeneḥdānuña

10. Ḥam-ı zülfüñ gibi ol bî-günehe kayd olmaz

h’āce-i mekteb:1. **ḥ’āce-i mekteblere:-ler, -e****Gazel 17**Mısra: **6***Okulun hocası.*

5. Sebeb naḳş-ı kemāle ülfet-i nā-müdrükāndur hep

6. Ki ḥumḳı ḥvāce-i mekteblere şıbyān ider irâş

hâcet:1. **ḥâcet:****Kaside 3**Mısra: **41***Gerek duyulan şey..*

41. Ben ne ḥâcet çekeyüm ḥālümü i ‘lāna ta‘ab

42. Bildirür süz-ı dilüm bu ğazel-i şu‘le-nişâr

hācı:1. **hācı:****Gazel 77**

Mısra: 13

Ar. Hacceden zat II kişi ünvanı.

13. Hācı Ağa hācı Ağa sen sebebsin sen sebep

14. Biz t̄ururken hālimüzde eyledüñ d̄ivāne bak

2. **hācı:****Gazel 77**

Mısra: 13

Ar. Hacceden zat II kişi ünvanı.

13. Hācı Ağa hācı Ağa sen sebebsin sen sebep

14. Biz t̄ururken hālimüzde eyledüñ d̄ivāne bak

hācib:1. **hācib' e:-e****Kaside 5**

Mısra: 37

Sadrāzam, vezir, mābeyinci vb. devlet büyüklerine verilen unvan.

37. Derbānlıgını eylese Bin hācib' e işbāt

38. Bāb nā' ibidür şāhid-i da'vā Yeñişehr'e

hadd:1. **haddi:-i****Kaside 13**

Mısra: 33

Sınır, bir şeyin sonu.

33. Vaşfinuñ ne haddi ne pāyānı var

34. Hāmemeñ haddi degül itmek şümār

2. **haddüñ:-üñ****Gazel 118**

Mısra: 12

Sınır, kişinin yapabileceklerinin sınırı.

11. Cenāb-ı Lūtfi-i sihr-āferinüñ nazmını tanzīr

12. Degül haddüñ o bir mu'ciz-edādur çok çalābsın sen

3. **haddüñ:-üñ****Gazel 136**

Mısra: 9

(Bir kimsenin bir şey yapmaya) Hakkı, yetkisi veya yeterliği olmak.

9. Luṭfî-i nükte-pervere ḥaddüñ mi 'İzzetâ

10. 'Arz-ı nazîre olmasa emr-i ḥudâygân

haddeyn-i kamer-şive:

1. ḥaddeyn-i kamer-şivelerüñ:-ler, -üñ

Gazel 85

Mısra: 14

Ay ışığı gibi naz yapan iki yanak II sevgilinin parlak yanakları.

13. Tâbiş-i gül-'arâk-ı şermle ḥoy-gerdelenür

14. Bezm-i 'işretde o ḥaddeyn-i kamer-şivelerüñ

haddi degül:

1. ḥaddi degül:-i

Kaside 13

Mısra: 34

(Bir kimsenin bir şey yapmaya) Hakkı, yetkisi veya yeterliği olmamak, (o iş) ona düşmemek.

33. Vaşfınuñ ne ḥaddi ne pâyânı var

34. Ḥâmemüñ ḥaddi degül itmek şümâr

hadeng-endâz:

1. ḥadeng-endâz:

Gazel 33

Mısra: 9

Ok atan.

9. Ḥadeng-endâz iken müjgân-ı şūḥuñ ey kemân-ebrü

10. Dile vâreste-i tîr-i gezend olmak ne mümkindür

hadeng-i cevr:

1. ḥadeng-i cevrine:-in, -e

Gazel 136

Mısra: 1

Cefa oku.

1. İtdüñ ḥadeng-i cevrine sînemi nişân

2. Ğayrı elinden âh senüñ zâlim el-amân

hâdi-i güm-kerde-rehân-ı hicrân:

1. **hādi-i güm-kerde-rehān-ı hicrān:**

Kaside 6

Mısra: **48**

Ayrılıktan yolunu şaşırılmış olanların rehberi.

47. Vāvıdur vāsıta-i vuşlat-ı şūh-ı ma'nī

48. Hāları hādi-i güm-kerde-rehān-ı hicran

hadīka-i hüner:

1. **hadīka-i hünerüñ:-üñ**

Gazel 91

Mısra: **15**

Hüner bahçesi.

15. Hadīka-i hünerüñ nahl-ı nev-resīdesidür

16. Nihāl-i kilik-i terümden kıllıctinā-yı hayāl

hadīs:

1. **hadīs:-i**

Gazel 133

Mısra: **8**

Haber, söz, kıssa.

7. Nebāt u kandinüñ elbet 'aķīdesi bozılur

8. Hadīsı Mısr'a varursa leb-i şeker bārın

hāfız:

1. **hāfız:**

Gazel 71

Mısra: **1**

Koruyan, muhafaza eden kimse.

1. Yañağı gül gibi bir şīveli zībā hāfız

2. Bize çekdürme şeb-i tā-be-seher yā hāfız

2. **hāfız:**

Gazel 71

Mısra: **2**

Koruyan, muhafaza eden kimse.

1. Yañağı gül gibi bir şīveli zībā hāfız

2. Bize çekdürme şeb-i tā-be-seher yā hāfız

3. **hāfız:**

Gazel 71

Mısra: **4**

Koruyan, muhafaza eden kimse.

3. Nedür ol nâz ile güftâr o kıyâmet-reftâr
4. Nedür ol kâmet-i mümtâz ile ra'nâ hâfız

4. **hâfız:**

Gazel 71

Mısra: **6**

Koruyan, muhafaza eden kimse.

5. Bu Yeñişehr' de çok serv-i ser-âmed bulunur
6. Lîk ben añladığum cümleden â'lâ hâfız

5. **hâfız:**

Gazel 71

Mısra: **8**

Koruyan, muhafaza eden kimse.

7. Sîbeveyh eylese sîb-i zekānuñ der-hâtır
8. Şarf-ı zihn eylemeyüp naḥve dir eyvâ hâfız

6. **hâfız:**

Gazel 71

Mısra: **10**

Koruyan, muhafaza eden kimse.

9. Zeyd ile 'Amrın arasında bıraksın çarbi
10. Dögsün 'uşşâkımi dögerse de tenhâ hâfız

7. **hâfız:**

Gazel 71

Mısra: **12**

Kafirleri ve asileri alçaltan, aşâğılayan.

11. Gerçi ešnâ-yı tekellümde tebessümler ider
12. Kimsenüñ yanına yaklaşmıyor ammâ hâfız

8. **hâfız:**

Gazel 71

Mısra: **14**

Koruyan, muhafaza eden kimse.

13. Böyle kalursa eger behcet ü hüsni 'İzzet
14. 'Akıbet eyleyecekdür bizi şeydâ hâfız

9. **hâfız'ı:-ı**

Gazel 77

Mısra: **15**

Koruyan, muhafaza eden kimse.

15. Hâfız'ı 'âşık mıdır ma'şuk mı fark idemem
16. Biz hele hayretde kaldık bir bölük hayrâna bak

hâh:

1. **hâhem:**-em

Gazel 104

Mısra: 3

İsteme, isteyiş.

3. Hâhem ki bâr-ı diger gîrem reh-i harâbât
4. Endîşei zi-şarf-ı mâl u telef ne-dârem

hak:

1. **hak:**

Gazel 47

Mısra: 22

Doğru.

21. Zîver-i düş-ı mübâhâtum eger olmazsa
22. Hak bu kim ferve-i semmür firāvân ağlar

2. **hak:**

Gazel 49

Mısra: 8

Doğru.

7. Zâhid tarîk-i zühde biz râh-ı aşkda
8. Bilsen ki hak efendi kimün mezhebiyledür

3. **hak:**

Gazel 125

Mısra: 3

Doğru.

3. Reh-güzârında varup hak olma lâzımdur baña
4. Nev-ı hırâmum mâ'il-i ünsiyet olsun olmasun

hakk bil:

1. **hak bilür:**-ür

Kaside 4

Mısra: 12

Belli değil, belli olmaz, kimse bilmez.

11. Kalmamışdı birimizde eşer-i şevk ü neşât
12. Hak bilür kim bizi ye's itmişidi isti'âb

2. **ḥaḳ bilür:-ür****Gazel 21**Mısra: **15***Allah bilir.*

15. Ḥaḳ bilür söylenilen cümle dūrūg u būhtān

16. Bendeñüz söylemedim ol sūḥan-ı menfūrı

3. **ḥaḳ bilür:-ür****Gazel 129**Mısra: **16***Belli değil, belli olmaz, kimse bilmez.*

15. Hiç ŧıve-i ḥūbānına ṭākat getirülmez

16. 'İzzet bu gün gördiği yoğ ḥaḳ bilür amma

ḥākān:1. **ḥākān:****Kaside 6**Mısra: **54***Büyük padişah.*

53. Görse bu kerr ü fer-i ŧevket-i ŧi' rūñ bī-ŧek

54. Dirdi ḥākānī budur mülket-i nażma ḥākān

ḥākānī:1. **ḥākānī:****Kaside 6**Mısra: **54***Hākāna āit, ḥākanla ve ḥākānın yönettiği ülkeyle ilgili.*

53. Görse bu kerr ü fer-i ŧevket-i ŧi' rūñ bī-ŧek

54. Dirdi ḥākānī budur mülket-i nażma ḥākān

ḥākān-ı ḥüsn:1. **ḥākān-ı ḥüsnüñ:****Gazel 26**Mısra: **10***Güzelliğin hükümdarı.*

9. Gedālar ḳaṭ'-ı ümmīd-i nigāh-ı iltifāt itsün

10. Cebīni üzre ol ḥākān-ı ḥüsnüñ çīn-i naḥvet var

ḥākdāne:

1. ḥākdāne:**Terkib-bend 1**Mısra: **48***Dünya, arz, yer.*

47. Dūd-ı derūnum itse şu 'ūd āsmāna dek

48. Çeşm-i felekden eşk ağıdur ḥākdāne dek

hake:**1. ḥake:****Gazel 57**Mısra: **6***Toprak.*

5. Tābiş-i ruḥsār-ı sākī bī-mecāl itdi n'ola

6. Sāyeveş ḥake düşerse āftāb altundayuz

ḥāk-i pāy:**1. ḥāk-i pāyun:-un****Gazel 46**Mısra: **16***Ayak toprağı.*

15. Nūr-ı 'aynum sensin ol maḥbūb-ı zībā kim revā

16. Ḥāk-i pāyun itseler kühl-i başar maḥbūblar

2. ḥāk-i pāyuña:-uñ, -a**Gazel 79**Mısra: **4***Ayak toprağı.*

3. Naḥvetle yaquşur mı bu āteş gibi geçiş

4. Ben ḥāk-i pāyuña nazaruñ yok midur senüñ

ḥak-i reh:**1. ḥak-i rehüñ:****Gazel 40**Mısra: **11***Sevgilinin yürüdüğü yer, eşik.*

11. Tütüyādur gözümüñ nūrı baña ḥak-i rehüñ

12. Şanma çeşm-i dil ü cān kühl-i şifāhān ister

ḥakikat:

1. **ḥaḳīḳat:****Gazel 116**

Mısra: 3

Asıl.

3. Ḥaḳīḳat eglenecek sende de yoğise dilā

4. Birāz bāri muḳallidlük ile eglenelüm

ḥākim-i dānişver-i efham:1. **ḥākim-i dānişver-i efham:****Kaside 5**

Mısra: 41

Çok değerli bilgi sahibini bilen.

41. Yenbū‘-ı ḥikem ḥākim-i dānişver-i efham

42. Ḥüküm itmede çün ḳādı-ı Beyzā Yeñişehr’e

ḥākister:1. **ḥākister:****Kaside 7**

Mısra: 48

Kül, ateş küli.

47. Nazar-ı ḥişmına ger maḫhar olursa gülşen

48. Gül ocağındaki gül-bünler olur ḥākister

ḥakk:1. **ḥaḳḳ:****Kaside 5**

Mısra: 71

Allah.

71. Dā‘im ide ḥaḳḳ devletini ‘ömrini efzūn

72. İşte bu du‘ā cümleden ā‘lā Yeñişehr’e

2. **ḥaḳḳ:****Kaside 10**

Mısra: 43

Allah.

43. Anı ḥaḳḳ müsned-i devletde mü‘ebbed ḳılsun

44. Biz daḫı sāye-i ‘adlünde ḫuzūr eyleyelüm

3. **ḥaḳḳ:****Kaside 13**

Mısra: 22
Allah.

21. Hüsni hülkuñ halkı hoşnüd eyledi
22. Haqq seni memdüh u maḥmūd eyledi

hakk te'ālā:

1. **haqq Te'ālā:**

Kaside 1

Mısra: 73

Allah, Cenâbıhak.

73. Haqq Te'ālā kıla ol āsaf-ı şāhib-seyfi
74. Dā'imā gālib-i meydān-ı veğā-yı nuşret

hakkā:

1. **haqqā:**

Kaside 8

Mısra: 53

Gerçekten, doğrusu, elhak.

53. Odur haqqā güher-senc-i ma'ārif şāhib-i temyīz
54. Mu'ayyendür hüner erbābınuñ nezdinde miḥdārı

hāl:

1. **hāl:**

Gazel 1

Mısra: 8

Ben, bedende olan siyah nokta.

7. Sen mäh-ı āsmānārā-yı hüsni şivesin
8. Zīver-i burc-ı şüreyyā-necm hāl olmuş saña

2. **hāl:**

Gazel 156

Mısra: 5

Bedende olan nokta, ben.

5. Olsa pīrāste hāl ü haṭ ile 'ārız-ı mihr
6. Aña teşbīh iderdük ruḥ-i dil-dārumuzı

3. **hāl:**

Gazel 87

Mısra: 12

Ben, bedende olan siyah nokta.

11. Mānend-i düzd- i şeb-rev ider bürde dilleri
12. Pinhān olup kemīngēh-i zūlf-i siyehde ḥāl

4. **ḥāl:**

Gazel 49

Mısra: 6

Ben, bedende olan siyah nokta.

5. Birbirlerine fitne-i dilde mu'īn olur
6. Ebrū vü ḥāl ü çeşm ü ruḥı yek-kabiledür

ḥāl:

1. **ḥālını:-i, -n, -i**

Kaside 3

Mısra: 40

Vaziyet, hâl, durum.

39. Nigēh-i merḥamet itmez o şeh-i taht-ı sitem
40. Ne kadar ḥālını 'arz eylese bu 'āşık-ı zār

2. **ḥālümü:-üm, -i**

Kaside 3

Mısra: 41

Vaziyet, hâl, durum.

41. Ben ne ḥācēt çekeyüm ḥālümü i'lāna ta'ab
42. Bildirür sūz-ı dilüm bu ḡazel-i şu'le-nişār

3. **ḥāl:**

Kaside 9

Mısra: 27

Vaziyet, hâl, durum.

27. Bu ḥāl üzre güzār eylerken eyyām
28. Hezār irdi didi bu ne elemdür

4. **ḥālümüz:-ümüz**

Kaside 10

Mısra: 24

Vaziyet, hâl, durum.

23. Ruk'a-i şekve be-dest āh iderek inleyerek
24. Ḥālümüz 'arz idelüm bārī ḥuzūr eyleyelüm

5. **ḥālüm:-üm**

Kaside 13

Mısra: 35

Vaziyet, hâl, durum.

35. Lîk hâlüm 'arz idem sulţānuma
36. Belki raḥm eyler dil-i nālānuma

6. **ḥāl:**

Kaside 13

Mısra: 46

Vaziyet, hâl, durum.

45. Āh o reftār-ı levendāne nedür
46. Şanurum bu ḥâl ile mestānedür

7. **ḥālümü:-üm, -i**

Kaside 13

Mısra: 102

Vaziyet, hâl, durum.

101. Ebr-i luţfuñ sebze-i âmālumu
102. Ābdār itsün de seyr it ḥālümü

8. **ḥālümü:-üm, -i**

Kaside 17

Mısra: 34

Vaziyet, hâl, durum.

33. Gel ki bir laḥzā tekellüm idelüm fırsatdur
34. Ben saña ḥālümü sen de baña söyle bir bir

9. **ḥāl:**

Gazel 40

Mısra: 1

Ben, bedende olan siyah nokta.

1. Ne ḥaṭ u ḥâl ne gīsū-yı perīşān ister
2. Ḥüsn-i dil-süz-ı ruḥ-ı mähveşān ān ister

10. **ḥālin:-in**

Gazel 45

Mısra: 13

Vaziyet, hâl, durum.

13. 'İzzet-i mihnet-keşin ḥālin su'āl eylerse yār
14. Söyleyüñ bir derdinüñ dermānı yok rencürdur

11. **hāli:-i**

Gazel 47

Mısra: 2

Vaziyet, hâl, durum.

1. Şiken-i zülfine düşmiş dil-i nālān ağlar
2. Her kimiñ olsa belī hāli perīşān ağlar

12. **hālime:**-im, -e

Gazel 47

Mısra: 16

Vaziyet, hâl, durum.

15. Nār-ı hâsretle kebâb oldığımı fehm itmiş
16. Acıyup hālime şad sūz ile büryān ağlar

13. **hālimumuzde:**-imüz, -de

Gazel 77

Mısra: 14

Vaziyet, hâl, durum.

13. Hâcı Ağa hâcı Ağa sen sebebsin sen sebep
14. Biz tûrurken hālimumuzde eyledüñ dīvāne bak

14. **hāli:**-i

Gazel 157

Mısra: 7

7. Zîr-i kākülde nihān idi mu‘anber hāli
8. Gösterüp eyledi tahrîk şabā sevdāmı

15. **hālümü:**-üm, -i

Gazel 82

Mısra: 13

Vaziyet, hâl, durum.

13. İsterüm hālümü ‘arz itmege ‘İzzet ammā
14. Kõrkarum eylemez ışgā küçücükdür küçücük

16. **hâl:**

Gazel 87

Mısra: 2

Vaziyet, hâl, durum.

1. İsmi Mîhāl o muğbeçenüñ vuşlatı muhāl
2. Bir hâl geldi başına yine āh bu ne hâl

17. **hālüm:**-üm

Gazel 108

Mısra: 6

Vaziyet, hâl, durum.

5. Sūz-ı ğam-ı hicrān ile gitdüm meded elden
6. Hālüm ne bilür var ne acır var tutuşdım

18. **hālüme**:-üm, -e

Gazel 115

Mısra: 2

Vaziyet, hâl, durum.

1. Gördüm seni sevdüm āh efendüm
2. Kıl hālüme bir nigāh efendüm

19. **hālinden**:-in, -den

Gazel 120

Mısra: 14

Vaziyet, hâl, durum.

13. Ğaraż cevri ü sitemden imtiḥān olmak gerek yoḥsa
14. Güzeller hiç geçer mi ‘āşık-ı āşüfte hālinden

20. **hālümi**:-üm, -i

Gazel 138

Mısra: 6

Vaziyet, hâl, durum.

5. Matlabum bir vech ile şüret-pezīr olmaz benüm
6. Söylesem de hālümi ol şehryāre rü-be-rü

hālümi añla:

hālümi añlamaz:-maz

Gazel 82

Mısra: 2

Karşısındakinin şartlarını takdir ederek anlayış göstermek.

1. Sevdigüm tıfl-ı dil-ārā küçicükdür küçicük
2. Añlamaz hālümi hālā küçicükdür küçicük

hālā:

1. **hālā:**

Kaside 5

Mısra: 60

Henüz, şimdi bile, hâlen.

59. Ammā ki çi sūd añlamıyor kuvvet-i ṭab‘um
60. Ta‘rif idemem kendümi hālā Yeñişehr’e

2. **hālā:**

Gazel 35

Mısra: **12**

Bu zamâna kadar, şimdi bile, hâlen.

11. Bilmem nigâh-ı mesti o fettân-ı 'âlemüñ
12. Hâlâ şarâb-ı nahvet ile ser-girân mıdur

3. **hâlâ:**

Gazel 82

Mısra: **2**

Bu zamâna kadar, şimdi bile, hâlen.

1. Sevdigüm tıfl-ı dil-ârâ küçücükdür küçücük
2. Añlamaz hâlümü hâlâ küçücükdür küçücük

4. **hâlâ:**

Gazel 118

Mısra: **8**

Bu zamâna kadar, şimdi bile, hâlen.

7. Nigâhuñ mest olup gamzeñle hem-dest-i teğâfüdür
8. Mey-i nahvetle çeşmün gibi hâlâ ser-girânsın sen

halâş eyle:

1. **halâş eyleye:**-y, -e

Gazel 135

Mısra: **8**

Kurtarmak.

7. Tenhâlık amân cânuma kâr eyledi bi'llâh
8. Luğ ile halâş eyleye Mevlâ bu belâdan

hâle:

1. **hâleyle:**-yle

Gazel 28

Mısra: **4**

Ay'ın etrafında bazen görünen parlak dâire.

3. Görelden açdığın ol şemsüñ al tennûre
4. Felekde her gice hâleyle kırş-ı mâh döner

Haleb:

1. **Haleb'in:**-in

Gazel 80

Mısra: **16**

Halep, şehir ismi.

15. Beñzemez kâle-i eş'ârumuza
16. Biz kumâşuñ haleb'in çok gördük

hâle-i tennûre:

1. **hâle-i tennûre:**

Gazel 72

Mısra: 3

Mevlevi eteğinde süzülen ıfık.

3. Mihr sergeştelenür hâle-i tennûre ile
4. Eyledükçe gehi ol şâhid-i meh-pâre semâ'

halel gel:

1. **halel geleli:-eli**

Terkib-bend 1

Mısra: 39

Zarar gelmek, zarara uğramak.

39. Hâl-i dilüñ halel geleli inîizâmuna
40. Her dem sipihrin uğramışuz vaz'-ı hāmına

halel-pezir-i fenâ:

1. **halel-pezir-i fenâ:**

Gazel 38

Mısra: 9

Kötünün eksikliğinin kabulü.

9. Halel-pezir-i fenâ eyler ānı seyl-i ğumüm
10. Esās-ı kaşr-ı tarabda beķā mı var yokdur

hâlet:

1. **hâlet:**

Kaside 2

Mısra: 76

Hal, nitelik, keyfiyet.

75. Niğâhı mest-i mey-i nâz dīdesi maħmūr
76. Gelür ne hâlet ile seyr it ol büt-i mağrūr

2. **hâlet:**

Kaside 6

Mısra: 20

Durum, hal.

19. Hâbeza şîve-i târîh-i muşanna‘ ki virür
20. Saṭr-ı mevzûnları hâlet dile çün serv-ḳaddân

3. **hâleti:-i**

Kaside 9

Mısra: 45

Durum, hal.

45. Görüp bu hâleti bülbül çemende
46. Neşâtından ğazel-senc-i nağamdur

4. **hâlet:**

Gazel 26

Mısra: 8

Durum, hal.

7. Egerçi ser-te-ser maḥbûblar hâṭır-firîb ammâ
8. O şûhun şîve-i nâ-dîdesinde başka hâlet var

5. **hâletimüzdür:-imüz, -dür**

Gazel 30

Mısra: 6

Durum, hal.

5. Bî-ğâ`ile derd-i ser-i renc-i ḥumâruz
6. Peyveste neşât-ı ebedî hâletimüzdür

hâlet vir:

1. **hâlet virür:-ür**

Gazel 155

Mısra: 8

Nitelik verir.

7. Vefâkârânı hoşdur gerçi ḥübân-ı Yeñişehir'üñ
8. Virür bir başka hâlet âdeme ammâ sitem-ḥûsı

hâlet-i elmâs:

1. **hâlet-i elmâs:**

Gazel 64

Mısra: 16

Elmasın niteliği.

15. Meh-tâbda biz şimdi ‘araḳ-nüş-ı şafâyuz
16. Devr itmededür sāgar-ı pür hâlet-i elmâs

hâleves:

1. **hāleveş:**

Kaside 13

Mısra: **57**

Ay ağılı, ay etrafında bazen peyda olan daire gibi.

57. Alsam āgūşa o māhı hāleveş

58. Düşsem ol bāğ-ı vişāle jāleveş

hāl-i dil-i bīmār:

1. **hāl-i dil-i bīmāra:-a**

Gazel 131

Mısra: **12**

Hasta gönlün durumu.

11. Çeşm-i mestūñ derdi ğamzeñ fikri bī-tāb eyledi

12. Raħm idüp hāl-i dil-i bīmāra baķ Allāh için

hāl-i dil-i sūzān:

1. **hāl-i dil-i sūzānum:-um**

Gazel 114

Mısra: **12**

İnleyen gönlün hali.

11. Bir iki cām ile ser-germ olalum da şoñra

12. Diñle sen ben diyeyim hāl-i dil-i sūzānum

hāl-i dil-i ‘uşşāk:

1. **hāl-i dil-i ‘uşşākı:-ı**

Gazel 94

Mısra: **4**

Aşıkların gönlünün durumu.

3. Gülşende seħer nağme-serā oldı şabādan

4. Hāl-i dil-i ‘uşşākı tebāh eyledi bülbül

hāl-i dil:

1. **hāl-i dilinden:-in, -den**

Gazel 150

Mısra: **17**

Gönlün vaziyeti, durumu.

17. Hāl-i dilinden itmiş o meh-pāre dün su’āl

18. ‘İzzet o demde bī-ħaber olmuş ne fā’ide

2. **ḥāl-i dilüñ:-üñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 39

Gönlün vaziyeti, durumu.

39. Ḥāl-i dilüñ ḥalel gelesi inṭizāmuna

40. Her dem sipihrin uğramışuz vaż'-ı ḥāmına

ḥāl-i 'izar:

1. **ḥāl-i 'izaruñ:-uñ**

Gazel 78

Mısra: 3

Yanaktaki ben.

3. Ne dem ki ḥāl-i 'izaruñ görürse ğarḳ-ı 'araḳ

4. Olur dü merdümün çeşmüm āba müstağraḳ

ḥāl-i ruh:

1. **ḥāl-i ruḥı:-ı**

Gazel 35

Mısra: 10

Yüzdeki ben.

9. Deyr-i cemāle Behremen-i rü-siyāh iken

10. Kāfir degül de ḥāl-i ruḥı müslimān mıdur

ḥāl-i şabāvet:

1. **ḥāl-i şabāvetden:-den**

Kaside 6

Mısra: 135

Çocukluk hali.

135. Ben aña ḥāl-i şabāvetden iderdüm taḳlīd

136. O baña olmuş idi reh-ber-i semt-i 'irfān

ḥāl-i siyāh-ı ruh:

1. **ḥāl-i siyāh-ı ruḥuna:-u, -n, -a**

Kaside 7

Mısra: 20

Yanağının üzerindeki kara ben.

19. Merdüm-i dīde-i ḥayret-zedemün 'aksi iken

20. Diyemem ḥāl-i siyāh-ı ruḥuna ben 'anber

ḥāl-i tebāh:

1. **ḥāl-i tebāhumdan:-um, -dan**

Gazel 117

Mısra: **16**

Harap olmuş durum.

15. Ne mümkün raḥm idüp bir pare luṭf eylerdi yār ammā

16. Ḥaberdār olmamışdur ‘İzzetā ḥāl-i tebāhumdan

hal-i ‘uṣṣāk:

1. **ḥāl-i ‘uṣṣākı:-ı**

Kaside 16

Mısra: **2**

Aşıkların durumu.

1. Necīb’üm iki şehri-āşüb-ı fettān

2. İderler ḥāl-i ‘uṣṣākı perīşān

hāl-i ‘uṣṣāk-ı perīşān:

1. **ḥāl-i ‘uṣṣāk-ı perīşānı:-ı**

Gazel 56

Mısra: **13**

Zavallı aşıkların durumu.

13. Ḥāl-i ‘uṣṣāk-ı perīşānı teccüssde yine

14. ‘İzzetā ḡamze-i dil-ber gibi cāsūs olmaz

halīm:

1. **ḥalīm:**

Kaside 13

Mısra: **30**

Yumuşak huylu, sakin.

29. Bir senüñ gibi vezīr olmaz daḡı

30. Hem kerīm ü hem ḥalīm ü hem saḡı

hāliyā:

1. **ḥāliyā:**

Gazel 151

Mısra: **9**

Şimdiki zamanda, şimdiki halde, şimdi.

9. Ḥāliyā lezzet-i kand-i süḡān-ı şīrīni

10. ‘İzzetā ḡaldı o tütīveşümüñ ḡuşumda

halk:

1. **halkı:-ı****Kaside 8**

Mısra: 13

İnsanlar, ahali.

13. Sovuqluk halkı hep kûşe-nişîn-i halvet itmişdür

14. Bu sermâda yine germâbenüñ germ oldu bâzârı

2. **halkı:-ı****Kaside 13**

Mısra: 21

İnsanlar, ahali.

21. Hüsni hulkuñ halkı hoşnüd eyledi

22. Hakk seni memdüh u maħmüd eyledi

3. **halk:****Gazel 53**

Mısra: 11

İnsanlar, ahali.

11. Dürr-i eş'âruma 'İzzet kı disün halk yefim

12. Şadef-i tab'ımuñ ol nâz ile perverdesidür

4. **halkı:-ı****Gazel 107**

Mısra: 7

İnsanlar, ahali.

7. Halkı bir nîm-nigehle iderüm cümle helâk

8. Âfet-i cân u belâ-güster-i tendür nigehüm

halk it:1. **halk itmiş:-miş****Kaside 7**

Mısra: 75

Yaratmak.

75. Beni Mevlâ seni vaşf itmekiçün halk itmiş

76. Seni medh idecegüm çâresi yok tâ maħşer

halka-i âgûşa:1. **halka-i âgûşa:-a****Gazel 40**

Mısra: 3

Halka şeklindeki kucak.

3. Almağa halka-i āgūşa mişāl-i hāle
4. Dil-i sevdā-zedemüz bir meh-i tābān ister

halka-i gīsū-yı nigār-ı ma' nī:

1. halka-i gīsū-yı nigār-ı ma' nī:

Kaside 6

Mısra: 27

Anlam putunun saçının halkası II Anlam güzelinin (sevgili) saçının halkası.

27. Cımler halka-i gīsū-yı nigār-ı ma' nī
28. Hāları hūsn-i nümāyişde mişāl-i hūrān

halka-i 'işret:

1. halka-i 'işretde:-de

Gazel 15

Mısra: 6

İçki halkası.

5. Dehān-ı şekveye mihr-i sükūt ursam münāsibdür
6. Ki oldum halka-i 'işretde zīrā nām alan 'İzzet

halka-i mātem:

1. halka-i mātem:

Gazel 6

Mısra: 2

Acı halkası.

1. Bī-yār neş'e-yāb olamam gam gelür baña
2. Devr-i piyāle halka-i mātem gelür baña

halka-i zülf:

1. halka-i zülfi:-i

Gazel 81

Mısra: 3

Zülüf halkaları.

3. Halka-i zülfi baña zencīrler hazırlasun
4. 'Aqlum aldurdum yine mecnūnuyum bir āfetūñ

halk-ı cihān:

1. halk-ı cihān:

Tahmis 2

Mısra: 27

Bütün insanlar.

27. Yok mecāl inkāra sensin hep bilür halk-ı cihān
28. Sen ne çend itseñ dağı kendüñ hiçābuñdan nihān

hall:

1. **hall:**

Kaside 2

Mısra: 4

Çözülme.

3. Beyāza çıkdı şebīn nüshā-i müsveddesi
4. Yazıldı hall ile ābādī-i nehāra sūtūr

2. **hall:**

Kaside 2

Mısra: 66

Çözülme.

65. Sen ol müdebbir-i dāniş-nihād-ı 'ālemsin
66. Ki dest-i re'yüñe vābeste hall ü 'ağd-ı umūr

hall eyle:

1. **hall eyler:-r**

Gazel 100

Mısra: 5

Halletmek, çözmek.

5. Hall eyler idüm mes'ele-i cevher-i ferdi
6. Öpsem lebüñi vākıf-ı sırr-ı femüñ olsam

hall it:

1. **hall idecekdür:-ecek, -dür**

Gazel 52

Mısra: 3

Çözümlemek, ortaya koymak, göstermek.

3. Kim hall idecekdür girih-i perçem-i yarı
4. Zīrā ki o ser-rişte-i sevdā karışuğdur

hall-i işkāl-i hıred:

1. **hall-i işkāl-i hıred:**

Gazel 37

Mısra: 4

Akılla işleri halletmenin yolu.

3. Almışum mülk-i cünün-ı ‘aşkı zîr-i destüme
4. Hall-i işkâl-i hîred engüşt-i tedbîrümmedür

halvet-serây-ı vahdete:

1. **halvet-serây-ı vahdete:-e**

Gazel 42

Mısra: 2

Birliğin تنها sarayı II gönül, makam..

1. Bir dilde iki yâre maḥabbet şığışmıyor
2. Ḥalvet-serây-ı vahdete keşret şığışmıyor

hām:

1. **hāmı:-ı**

Gazel 90

Mısra: 4

Olgunlaşmamış.

3. Gelmeden ḥaṭ-ı ruḥı almalı şeftâlüsün
4. Puḥtesinden bize bu mîvelerüñ ḥāmı güzel

ham-be-ham:

1. **ham-be-ḥamdur:-dur**

Kaside 9

Mısra: 48

Kıvrım kıvrım, büklüm büklüm.

47. Şikenc-i zülf-i yâri kışdı şimdi
48. Anuñçün böyle sünbül ḥam-be-ḥamdur

hamd:

1. **ḥamde:-e**

Kaside 4

Mısra: 14

Kulun Allah'ın yüceliğini, sonsuz lutuf ve ihsânı karşısında yaratanına minnet ve şükran duygularını bildirmesi.

13. ‘Uhdesinden nice şimdi gelem bu keremin
14. Şükre yok kudretimüz ḥamde liyâkat nâ-yâb

2. **ḥamd:**

Kaside 7

Mısra: 81

Kulun Allah'ın yüceliğini, sonsuz lutuf ve ihsânı karşısında yaratanına minnet ve şükran duygularını bildirmesi.

81. Aña şad hamd ki bu edhem-i kilik-i çālāk
 82. ‘Arşagāh-ı hüner ü nazmda gitdikçe gider

hāme:

1. **hāme:**

Kaside 3

Mısra: 1

Kalem.

1. Hāme ger olmasa bir tūṭī-i şīrīn-minkār
 2. İdemezdi şekeristān-ı sūḥanda reftār

2. **hāmedür:-dür**

Kaside 3

Mısra: 3

Kalem.

3. Hāmedür māşīṭa-perdāz-ı ‘arūsān-ı ḥayāl
 4. Hāmedür çehre-güşâyende-i birk-i efkār

3. **hāmedür:-dür**

Kaside 3

Mısra: 4

Kalem.

3. Hāmedür māşīṭa-perdāz-ı ‘arūsān-ı ḥayāl
 4. Hāmedür çehre-güşâyende-i birk-i efkār

4. **hāme:**

Kaside 3

Mısra: 5

Kalem.

5. Hāme hem-hālet-i şu‘bān-ı kelīm olmāğla
 6. Ṭarz-ı ‘icāzına ḥayret-zededür her seḥḥār

5. **hāmem:-m.**

Kaside 8

Mısra: 37

Kalem.

37. Eger destür-ı düstürı olursa şevķile hāmem
 38. İder bir nev-gazel ṭarḥ itmekiçün sa‘y-ı bisyārı

hāme-i bī-miknet:

1. **hāme-i bī-miknetüñ:-üñ**

Gazel 155

Mısra: **18**
Kuvvetsiz kalem.

17. Düşüp Rāmiz Efendi eşerine semt-i tegazzülde
 18. ‘Abeşdür hāme-i bī-miknetūñ ‘İzzet tekā-pūsı

hāme-i Fevzī-i sühan-pirā:

1. **hāme-i Fevzī-i sühan-pirāmı:-m, -ı**
Gazel 157
 Mısra: **14**
Söz süsleyen Fevzi'nin kalemi.

13. Söyleden saña bu rengin ğazel-i ra‘nāyı
 14. ‘İzzetā hāme-i Fevzī-i sühan-pirāmı

hāme-i müşgīn:

1. **hāme-i müşgīn:**
Kaside 3
 Mısra: **55**
Siyah kalem.

55. Ola tā hāme-i müşgīn raqam-ı midhatla
 56. Şafhalar hem-şifat-ı rüy-ı hat-āverde-i yār

hāme-i müyī:

1. **hāme-i müyīnden:-in, -den**
Gazel 19
 Mısra: **12**
Kıl gibi ince kalem.

11. Miyānuñ vaşfını nakş eylesem levh-i hayālümde
 12. Virür ser-rişte-i nevk hāme-i müyīnden feryād

hāme-i sühan-gū:

1. **hāme-i sühan-gūyı:-y, -ı**
Gazel 14
 Mısra: **16**
Söz söyleyen kalem.

15. Ne güzel vaşf ider o gonca-femi
 16. ‘İzzet’ üñ hāme-i sühan-gūyı

hamel:

1. **ḥameli:-i****Gazel 162**Mısra: **6***Koç burcu.*

5. İdeyor bezm-i felekde büryān

6. Döndire döndire devrān ḥameli

hāme:1. **ḥāmēm:-m****Gazel 7**Mısra: **11***Kalem.*

11. Ḥāmēm nigār-ḥāne-i Çīn itdi şafḥayı

12. ‘İzzet gözet nuḳūş-ı ḥayālümde şan ‘atı

2. **ḥāmēmüñ:-m, -üñ****Kaside 13**Mısra: **34***Kalem.*

33. Vaşfinuñ ne ḥaddi ne pāyānı var

34. Ḥāmēmüñ ḥaddi degül itmek şümār

3. **ḥāmēm:-m****Kaside 13**Mısra: **108***Kalem.*

107. Şöhretüm āfāḳa şaldı velvele

108. Aldıgum günden berü ḥāmēm ele

4. **ḥāmesi:-si****Gazel 76**Mısra: **9***Kalem.*

9. ‘İzzet’üñ ḥāmesi vaşf-ı leb-i şīrīnūñ için

10. Dā’imā itmede tūṭī gibi şükr-i ḥālīḳ

5. **ḥāme :****Kaside 3**Mısra: **7***Kalem.*

7. Dest-gīr-i şu ‘arā olmasa her dem ḥāme

8. Nice olurlar idi şafḥa-nigār-ı eş ‘ār

Hāmī:

1. **Ḥāmī:****Gazel 142**Mısra: **15***Ḥāmī, kişi ismi.*

15. Enver ü 'ākif ü ḥāmī vü Lebībā var iken

16. Ḥāmūṣī ṭavr-ı Edībāne gelür ḥāturuma

ham-ı zülf:1. **ḥam-ı zülfüñ:-üñ****Gazel 58**Mısra: **10***Saç kıvrımı.*

9. 'İzzet'i ḥabs idicek çāḥ-ı zeneḥdānuña

10. Ḥam-ı zülfüñ gibi ol bī-günehe kayd olmaz

hamratlan:1. **ḥamratlanup:-up****Gazel 23**Mısra: **4***Kırmızılaşmak, kızarmak.*

3. Olur āb üzre āteş āteş üzre āblar peydā

4. Şu dem ki ruḥları ḥamratlanup ḥoy-rīz-i ḥacletdür

hamūş:1. **ḥamūş:****Gazel 8**Mısra: **9***Susmuş, sessiz.*

9. Fiğān u nāleden 'İzzet nice ḥamūş olayum

10. Niğāh-ı merḥamet itmez o dil-şikār baña

2. **ḥāmūş:****Gazel 30**Mısra: **24***Susmuş, sessiz.*

23. 'İzzet niçün izhār-ı cefā-keşlük idersin

24. Ḥāmūş ol amān şöhretimüz āfetimüzdür

3. **ḥāmūşum:-um****Gazel 56**

Mısra: 9
Susmuş, sessiz.

9. Her gelüden ki birer ses gele ben hāmūşum
 10. Murğ-dil-i hār-keş lāne-i қақnūs olmaz

hamūş-ı nāz:

1. **hamūş-ı nāz:**
Gazel 55
 Mısra: 6
Sessiz cilve.

5. Tūṭī-i güft ü gūsım lāl it perīlerin
 6. Āyīne içre ‘aksūñi göster hamūş-ı nāz

tavr-ı Edībāne:

1. **tavr-ı Edībāne:**
Gazel 142
 Mısra: 16
Edib’in tavırları.

15. Enver ü ‘ākif ü hāmī vü Lebībā var iken
 16. Hāmūşī tavr-ı Edībāne gelür hāṭuruma

hamyāze-keş-i cefā:

1. **hamyāze-keş-i cefālaruz:-lar, -uz**
Gazel 60
 Mısra: 12
Can sıkıcı sıkıntı.

11. Bir dil-ber-i bī-vefāya düşdük
 12. Hamyāze-keş-i cefālaruz biz

hamyāze-rīz:

1. **hamyāze-rīz:**
Gazel 87
 Mısra: 9
Havada kalmak.

9. Hamyāze-rīz kaldı gör āgūş-ı ḥasretüm
 10. Bir dürlü kāfir olmadı ten-dāde-i vişāl

hançer:

1. **hançer:****Kaside 7**

Mısra: 22

Hançer II sevgilinin kirpikleri.

21. Bir dahı gösteremez tîğ-i hilâli yalman
22. Çarha ebrû-yı dil-âşübı çekerse hançer

2. **hancerin:-in****Kaside 9**

Mısra: 19

Hançer II sevgilinin kirpikleri.

19. İdelden hancerin süsen keşide
20. Melâz-ı ceş-i dey hışn-ı 'ademdür

3. **hanceri:-i****Gazel 9**

Mısra: 3

Hançer II sevgilinin kirpikleri.

3. Mû-miyâna tağ o sîmîn hanceri ey mâh-ı nev
4. Eyle îmâ ya 'ni tîğ-i ebrûvânuñ cā-be-cā

4. **hançer:****Gazel 127**

Mısra: 7

Hançer II sevgilinin kirpikleri.

7. Ğamzelerden fitne dest-i çeşmüne hançer şunar
8. Sevdiğüm hışm u ğazabla pür-sitiz olduğça sen

5. **hançerüne:-üñ, -e****Gazel 145**

Mısra: 8

Hançer II sevgilinin kirpikleri.

7. Pek küçükdür yaşuñ görmedi vesme kaşuñ
8. Hançerüne dahı zâğ eylemedüñ âh âh

6. **hançer:****Gazel 147**

Mısra: 2

Hançer II sevgilinin kirpikleri.

1. Nâz ile vesme çekmesün ebrûlar üstüne
2. Hançer tağmasun o şanem hançer üstüne

7. hañçer:**Gazel 147**

Mısra: 2

Hañçer II sevgilinin kirpikleri.

1. Nâz ile vesme çekmesün ebrûlar üstüne
2. Hañçer tağmasun o şanem hañçer üstüne

hañçer-i cevherdârın:**1. hañçer-i cevherdârın:-ın****Kaside 7**

Mısra: 53

Mücevherle süslü hañçer II sevgilinin kirpikleri.

53. Hün-feşân oldığı dem hañçer-i cevherdârın
54. Görse Ülker dağı vehm ile felekde ürker

hañçer-i cevri:**1. hañçer-i cevri:****Gazel 126**

Mısra: 5

Eziyet hañçeri II sevgilinin kirpikleri.

5. Hañçer-i cevri amân çekme baña
6. O kemân gibi olan kaşuñ için

hañçer-i ebrû:**1. hañçer-i ebrüsundan:-sun, -dan****Gazel 20**

Mısra: 9

Hañçere benzer kaşlar.

9. İzzetâ havf olunur hañçer-i ebrüsundan
10. Ki işâretger-i ihlâk-ı cihândur Aḥmed

hañçer-i nigâh:**1. hañçer-i nigâhından:-ın, -dan****Gazel 38**

Mısra: 11

Hañçere benzeyen bakış.

11. O şüh-ı fitnegerin hañçer-i nigâhından
12. Teḥaşşun eyleyecek mültecâ mı var yokdur

hande:

1. **handelerle:**-ler, -le**Gazel 85**

Mısra: 11

Gülüş.

11. Handelerle dün efendüm sen iderken güftâr

12. Telh-kâm-ı eleme şundi şeker-ŝivelerüñ

hande-i bî-sebeb:1. **hande-i bî-sebebin:**-in**Gazel 80**

Mısra: 8

Sebepsiz gülüş.

7. Güllerüñ bülbüle nisbet hâra

8. Hande-i bî-sebebin çok gördük

hande-i kebk-i derî:1. **hande-i kebk-i derîdendür:**-den, -dür**Gazel 36**

Mısra: 6

Farsça konuşan kekliğin gülüşü II sevgilinin sözü.

5. Tebessümle nedür tûti gibi ol söyleyiş cânâ

6. Meger kând-i kelâmuñ hande-i kebk-i derîdendür

hande-i zîr-i leb-i câm-ı şarâb-ı nâb:1. **hande-i zîr-i leb-i câm-ı şarâb-ı nâbı:**-ı**Gazel 75**

Mısra: 11

Berrak şarap ŝiŝesinin kenarının ince kiriŝinin gülüşü.

11. Hande-i zîr-i leb-i câm-ı şarâb-ı nâbı

12. Sebeb-i girye-i mestâne kodi şîve-i haqq

hande-rîz:1. **hande-rîz:****Gazel 127**

Mısra: 1

Gülüp duran.

1. Ŗubh ider çâk-ı girîbân hande-rîz olduçça sen

2. Reng atar hurşide rüyuñ şerm-hîz olduçça sen

hâne:

1. **hāneñe:-ñ, -e****Gazel 106**

Mısra: 7

Ev, mesken, yapıt.

7. Gelürüm hāneñe bir gice demüşdüñ şimdi

8. Ben nişār-ı kademüñ itmegiçün cān be-kefüm

hāne-harāb:1. **hāne-ḥarāb:****Kaside 4**

Mısra: 32

Evi yıkılmış II hāli perişan.

31. Kim imiş tepe delen gördi Tepedelenli

32. Başına gelecegi añladı ol hāne-ḥarāb

hāne-i aġyār:1. **hāne-i aġyāra:-a****Gazel 119**

Mısra: 9

Aġyarın, rakibin evi.

9. Dün aḥşam üsti gördüm hāne-i aġyāra ‘azm itdüñ

10. Şabāḥ oldu daḥı ey mihr-i ḥüsnum ‘avdet itmezsın

hāne-i āyīne:1. **hāne-i āyīneden:-den****Gazel 138**

Mısra: 9

Aynalı ev.

9. Hāne-i āyīneden çık bāġa ey serv-i revān

10. ‘Aksüñi gel gör kenār-ı cūybāra rü-be-rü

hāne-i ḥatır-ı fātır:1. **hāne-i ḥatır-ı fātırda:-da****Gazel 146**

Mısra: 9

Yaratıcının gönül evi.

9. Hāne-i ḥatır-ı fātırda olursa mihmān

10. ‘İzzet ikrām ile ‘izāz idelüm eş‘āra

hâne-i zenbūr:1. **hâne-i zenbūrdur:-dur****Gazel 45**

Mısra: 8

Arının evi II arı kovanı.

7. Göz göz oldı nîş-i ğamzeñle senüñ ey şehd-leb

8. Sîne-i pür-dâğ gūyâ hâne-i zenbūrdur

hâne:1. **hâneme:-m, -e****Kaside 17**

Mısra: 29

Ev.

29. Gelmişim hâneme bā-izn-i veliyy' n-ni'amı

30. Lik mäderle şıķıldum olamam şöhet-gîr

hâne-perdâz-ı cihân:1. **hâne-perdâz-ı cihânsın:-sın****Gazel 118**

Mısra: 2

Dünyanın ev düzenleyeni.

1. Tezelzül-bahş-ı bünyâd-ı sükün-ı 'âşıkânsın sen

2. Ne âşüb-ı zamânsın hâne-perdâz-ı cihânsın sen

hân-ı Yeñişehr:1. **hân-ı Yeñişehr'e:-e****Gazel 159**

Mısra: 7

Yeñişehr'in hamı.

7. Mihr hân-ı Yeñişehr'e nıgeh-endâz olmaz

8. Dile mustağni-i hūbân olacaķ dem geldi

hânķâh-ı kūhen:1. **hânķâh-ı kūhende:-de****Gazel 116**

Mısra: 7

Eski tekke.

7. Bu hânķâh-ı kūhende ne āna dek hū hū

8. Biraz da hāy ile yā hūy u heyle eglenelüm

hānkaḥ-ı nāz:**1. ḥānkaḥ-ı nāzda:-da****Gazel 72**

Mısra: 8

Cilvenin hangahı II gönül.

7. Yār döndükçe niyāz ehlini döndürmek için

8. Meşq ider ḥānkaḥ-ı nāzda hem-vāre semā´

hār:**1. ḥāre:-e****Gazel 17**

Mısra: 4

Diken II ralip.

3. Rakībūñ yār ile āmīzişündendür bu feryādum

4. Gülūñ ḥāre kırānı bülbüle efgān ider İrāş

2. ḥāra:-a**Gazel 80**

Mısra: 7

Diken II rakip.

7. Güllerūñ bülbüle nisbet ḥāra

8. Ḥānde-i bī-sebebin çok gördük

3. ḥārı:-ı**Gazel 94**

Mısra: 2

Diken II rakip.

1. Bezm-i çemene şarf-ı nigāh eyledi bülbül

2. Ḥārı gül ile gördi bir āh eyledi bülbül

4. ḥār:**Gazel 112**

Mısra: 5

Diken II sıkıntı..

5. Ḥār ḥār-ı ye`s içinde kalmışumdur mużtarib

6. Hiç teselli-i derūn-ı pür-melālum yok benüm

5. ḥar:**Gazel 147**

Mısra: 12

Eşek.

11. Teşhîr için rezâlet ile şehri gezdirüp
12. Bindirdiler raķīb-i ħarı gör ħar üstüne

ħarāb ol:

1. **ħarāb olmuşdı:** -mış, -dı

Kaside 4

Mısra: 6

Yıkılmak, tahrip olmak II kötü durumda, perişan.

5. Şükr kim eyledi ‘umrāna teveccüh āhir
6. Mülk-i dil Tırhala sancağıveş olmuşdı ħarāb

2. **ħarāb olurdı:** -ur, -dı

Gazel 86

Mısra: 9

Yıkılmak, tahrip olmak II kötü durumda, perişan.

9. Kesād-ı ma‘rifet ol rütbe sūķ olurdı ħarāb
10. Becā-yı emti‘a ħonsa raf-ı dükkāna ħazel

3. **ħarāb olurdı:** ur, -dı

Gazel 128

Mısra: 9

Yıkılmak, tahrip olmak II kötü durumda, perişan.

9. Yıkma gönlüm görme lāyık olduğın hergiz ħarāb
10. Öyle bir kâşāne-i dil-keş binā-yı nev-zemīn

ħarābezār-ı cihān:

1. **ħarābezār-ı cihān:**

Kaside 2

Mısra: 98

Dünyanın viran yeri.

97. ‘İmret-i himem-i dād-güsterān ile tā
98. Ĥarābezār-ı cihān ola ser-be-ser ma‘mūr

ħarāb-ı nergis-i mest:

1. **ħarāb-ı nergis-i mestüñ:** -üñ

Gazel 149

Mısra: 5

Sarhoş nergisin perişan hali.

5. Olduķ ħarāb-ı nergis-i mestüñ mey istemez
6. Toldurma sākī sāğarı meclisde boşuna

Harābiye:**1. Ḥarābiye:****Gazel 129**Mısra: **1***Yenişehir' e ait bir ilçenin adı.***1.** Buz tıtdı ḥarābīye kazāsı Yenişehir'in**2.** Ehl-i dile teng oldu fezāsı Yenişehir'in**harām ol:****1. ḥarām olsun:-sun****Gazel 120**Mısra: **15***Yararlanamamak, hayrını görememek.***15.** Ḥarām olsun baña 'irfān eger duḥt-ı rezi zāhid**16.** İdüp ağyardan mestür şaymazsa ḥelālinden**hār-ı pāy-ı taleb:****1. ḥār-ı pāy-ı talebin:-in****Gazel 80**Mısra: **10***Ayak dikenine istek.***9.** Deşt-i hicrānda āverelerüñ**10.** Ḥār-ı pāy-ı talebin çok gördük**har-i tāhūneves:****1. ḥar-i tāhūneves:****Gazel 144**Mısra: **15***Değirmenin eşeği gibi.***15.** Ḥar-i tāhūneves ser-geştesi olmak ne ḥayvānlık**16.** Görürken gerdiş-i dolāb-ı çarḥı inqılāb üzre**hār-ı ye's:****1. ḥār-ı ye's:****Gazel 112**Mısra: **5***Keder dikenini.*

5. Hār hār-ı ye's içinde almışumdur muztarib
6. Hi teselli-i derūn-ı pūr-melālum yok benüm

hāric:

1. **hārice:-e**

Gazel 160

Mısra: **2**

Dış, dışarı.

1. Gizlidūr dilde ğam-ı zūlf-i nigār açma beni
2. utudan ıçramasun hārice mār açma beni

hāric-i avk-ı kalem:

1. **hāric-i avk-ı alemdūr:-dür**

Kaside 9

Mısra: **70**

Kalemin kuvvetinin dışında.

69. Anuñ ta'dād-ı evřāf-ı cemīli
70. Muhařřal hāric-i avk-ı alemdūr

harīdār:

1. **harīdārı:-ı**

Kaside 8

Mısra: **50**

Müşteri II talip.

49. Bilindi mün'adim bendergeh-i 'irfānda mişli
50. Metā'-ı şi'r-i reng-āmīzünüñ herkes harīdārı

2. **harīdār:**

Gazel 98

Mısra: **10**

Müşteri II talip.

9. Nūkūd-ı řabrını řarf itdi sūk-ı 'ařık içre
10. Metā'-ı derde harīdār olan ğoñülcegizüm

3. **harīdārımız:-ımız, -ı**

Gazel 156

Mısra: **2**

Müşteri II talip.

1. Kem-revāc itdi felek kāle-i eş'ārumızı
2. Görmeyüz sūk-ı ma'ārifde harīdārımız

harīş-i teng-i nebat-ı dehān-ı teng ol:

1. **harīş-i teng-i nebat-ı dehān-ı teng olmış:** -miş

Gazel 66

Mısra: 4

Şeker yükünü adıran dar ağza arzu duymak.

3. Degül leb üzre haṭuñ mūr-ı hurde-bīn-i hayāl

4. Harīş-i teng-i nebāt dehān-ı teng olmış

harmengeh:

1. **harmengehümden:** -üm, -den

Gazel 117

Mısra: 9

Harman yeri.

9. Kazā harmengehümden hūşe-çīn-i āfet olmışdur

10. N'ola berķ-i haṭer lertzān olursa berg-i kāhumdan

harmen-i ārāma:

1. **harmen-i ārāma:** -a

Kaside 16

Mısra: 8

Huzur harmanı.

7. Cihānda bu iki maḥbūb-ı dil-keş

8. Virürler harmen-i ārāma āteş

harmen-i hüzn:

1. **harmen-i hüzn:** -i

Gazel 95

Mısra: 15

Hüzün harmanı.

15. Harmen-i hüznü ser-te-ser suḥte eylese n'ola

16. Berķ-i ṭarab degil midür zemzeme-i figān-ı ney

harmen-i 'ömr-i 'adū:

1. **harmen-i 'ömr-i 'adūya:** -y, -a

Kaside 3

Mısra: 26

Düşmanın ömür harmanı.

25. Kālemi āb-dih-i mezra‘-ı kām-ı aḥbāb
26. Ḥarmen-i ‘ömr-i ‘adūya kılıcı şā‘ıka-bār

2. **ḥarmen-i ‘ömr-i ‘adūyı:-y, -ı**

Kaside 13

Mısra: 24

Düşmanın ömür harmanı.

23. Berḳ-i tīg-i āteş-efşānuñ yaḳar

24. Ḥarmen-i ‘ömr-i ‘adūyı ser-te-ser

Hārūt:

1. **Hārūt’a:-a**

Kaside 13

Mısra: 42

Arkadaşı Marut ile birlikte sihir yaptığı için Babil’de bir kuyuya hapsedilen ve kıyamete kadar orada kalacak olan melek.

41. Çeşmine reşk eyler āhū-yı ḥoten

42. Ögredür Hārūt’a bu fen-i fiten

has ü ḥāşāk:

1. **ḥas ü ḥāşāki:-ı**

Kaside 4

Mısra: 27

Çalı çırpı, çerçöp.

27. Ḥas ü ḥāşāki leṭāfetde döner berg-i güle

28. Cūy-ı luṭfı ile bir gülşen olursa sīr-āb

hasbihāl:

1. **ḥasbihālüm:-üm**

Gazel 103

Mısra: 18

Halleşme. Görüşüp konuşma.

17. ‘İzzetā bilmem Necīb āgeh midür aḥvālüme

18. İsterüm tenhā anuñla ḥasbihālüm var benüm

hasbī-i fettān:

1. **ḥasbī-i fettān:**

Kıt’a 8

Mısra: 1

Karşılıksız cazibe.

1. Necībā bu gice ḥasbī-i fettān
2. Gelürken dersden oldı nümāyān

hased:

1. ḥasedinden:-i, -n, -den

Gazel 47

Mısra: 20

Çekememezlik.

19. Bende-i Mîr Selîm oldığımı hîç çekemez
20. Ḥasedinden baña bu künbed-i gerdān ağlar

hāsîd:

1. ḥāsîdin:-in

Kaside 10

Mısra: 6

Kıskanç (kimse), hasetçi, hasut.

5. ‘Arşā-i arz-ı mahāretde olup gerd-engîz
6. Ḥāsîdin çeşmini ol gerd ile kör eyleyelüm

hāşıl:

1. ḥāşıl:

Gazel 131

Mısra: 3

Ortaya çıkan, kar, kazanç.

3. Bāğda servi temāşā itmeden ḥāşıl nedür
4. Serve bakma kâmet-i dil-dâre bak Allāh için

hāşıl ol:

1. ḥāşıl olmuyor:-mu, -yor

Gazel 4

Mısra: 4

Meydana gelmek, ortaya çıkmak.

3. Şavm-ı vişāle niyet idersem zamānıdur
4. Bir neş’e ḥāşıl olmuyor iftârdan baña

hāşılı:

1. ḥāşılı:

Kaside 16

Mısra: 71

Sözün kısası, kısacası.

71. İderler hāşılı bu iki dil-ber
72. Biri biriyle böyle güft ü gūlar

haşm:

1. **hāşminuñ:-ı, -nuñ**

Kaside 4

Mısra: 29

Düşman.

29. Hāşminuñ kelle-i bī-devleti ğaltīde olur
30. Olmadan tūġi daġı ser-zede-i künc-i kırāb

2. **hāşmuña:-u, -ñ, -a**

Kaside 4

Mısra: 56

Düşman.

55. Eyleyüp zātuñı āsīb-i kederden maḥfūz
56. Hāşmuña ğālip ide ḥāzret-i Rabbü'l-erbāb

hāşiyet-i āb-ı hayāt:

1. **hāşiyet-i āb-ı hayāt:**

Gazel 1

Mısra: 3

Ölümsüzlük suyunun tesiri.

3. Şu'le-i yāķūtle hāşiyet-i āb-ı hayāt
4. İmtizāc itmiş leb-i kevşer mişāl olmuş saña

hāşiyet-i dem-i Mesih:

1. **hāşiyet-i dem-i Mesih:**

Gazel 95

Mısra: 5

Mesih' in nefesinin tesiri.

5. Feyz-i deminden āşikār hāşiyet-i dem-i Mesih
6. Mürde-dilān hep olmada zinde-i cāvidān-ı ney

hāşiyet-i elmās:

1. **hāşiyet-i elmās:**

Gazel 64

Mısra: 4

Elmasın niteliġi.

3. İrâs-ı neşâat itmez idi eşküm o yâre
4. Tefrîh-i fu'âd olmazsa hâşiyet-i elmâs

hâşiyet-i eşyâ:

1. **hâşiyet-i eşyâya:**-y, -a

Kaside 7

Mısra: 49

Eşyanın tesiri.

49. Olsa hâşiyet-i eşyâya tebeddül fermâ
50. Âb ihrâk ide garķ eyleye nîrân-ı saķar

hasret:

1. **hasretle:**-le

Gazel 6

Mısra: 3

Özlem.

3. Hasretle ben nişeste-i künc-i firâk iken
4. Nemdür sirişķ-i dîde ki dem dem gelür baña

2. **hasretüñ:**-üñ

Kaside 8

Mısra: 44

Özlem.

43. 'İzâr-ı âteşinüñ gâh u bî-geh yâd ile cânâ
44. 'Alevlenmekdedür kânün-ı dilde hasretüñ nârı

hasret ol:

1. **hasret olduk:**-du, -ķ

Terkib-bend 1

Mısra: 38

Hasret kalmak, özlemek.

37. Kâni' degilken ol şūhuñ kelāmına
38. Biz şimdi hasret olduk anuñ bir peyāmına

hasret-i güftâr-ı 'itâb-âmîzi:

1. **hasret-i güftâr-ı 'itâb-âmîzi:**-i

Gazel 90

Mısra: 7

Azarlama ile karışık sözün hasreti.

7. Olmuşuz ḥasret-i güftār-ı ‘itāb-āmīzi
8. ‘Acaba ḵandedür ol şīve-i düšnāmi güzel

ḥasret-i ḥāk-i der-i mīr-i felek-eyvān:

1. ḥasret-i ḥāk-i der-i mīr-i felek-eyvānuz:-uz

Kaside 7

Mısra: 31

Gökyüzü sarayının beyinin ayağının toprağına hasret.

31. Ḥasret-i ḥāk-i der-i mīr-i felek-eyvānuz

32. Āh o derdden bizi dūr itdi sipihr-i ebter

ḥasret-keş:

1. ḥasret-keşinüñ:-in, -üñ

Gazel 102

Mısra: 3

Hasret çeken.

3. Ḥasret-keşinüñ dīde-i giryāni dem-ā-dem

4. Peymāne gibi ḵana boyansun mı efendüm

ḥasret-keşān:

1. ḥasret-keşānuñ:-uñ

Gazel 46

Mısra: 14

Hasret çeken.

13. Gāh olur kim aşlı yok bir va‘d-ı bī-incāz ile

14. Derdini ḥasret-keşānuñ tāzeler maḥbūblar

Hassān:

1. Ḥassān:

Kaside 6

Mısra: 6

Hasan, kişi ismi..

5. Rāstdur bu sūḥanum rāst be-ḥaḵḵ-ı ḥasaneyn

6. Görse taḥsīn ider ḥüsn-i edāñi ḥassān

Hassān-ı vakt:

1. Ḥassān-ı vakt:

Kaside 18

Mısra: 5

Hasan zamanı.

5. Haşşân-ı vakt bâ'îs hestî-i kemterî
6. Ya'ni Şerîf Ağâ-yı hasîb ü nesîbdür

haste-dil:

1. **haste-dilüm:-üm**

Gazel 126

Mısra: 9

Hasta gönüllü II âşık.

9. Ben de 'İzzet gibi bir haste-dilüm
10. Beni öldürme güzel başuñ için

haste-hal:

1. **haste-halüm:-üm**

Gazel 112

Mısra: 16

Perişan II âşık.

15. Bezm-i nüş-â-nüş-ı meyde yâd idüp bu 'İzzet'i
16. Dir misin n'oldı 'aceb ol haste-halüm yok benüm

haste-i hicrân:

1. **haste-i hicrâna:-a**

Gazel 68

Mısra: 6

Ayrılık hastası II âşık.

5. Leblerüñden ey tabîb-i cân u dil
6. Haste-i hicrâna bir dârü garaż

2. **haste-i hicrânuña:-uñ, -a**

Gazel 131

Mısra: 8

Ayrılık hastası II âşık.

7. Yâ lebüñ emdir yâ kıl dârü-yı vaşluñ bî-dirîğ
8. Haste-i hicrânuña bir çare bak Allâh için

haşre dek:

1. **haşre dek:-e**

Kaside 6

Mısra: 145

Kıyamete kadar.

145. Haşre dek zâtını Allâh mu'ammer itsün
146. Eylesün neyl-i me'ârible hemîşe şādān

hāṣāk-ı hüzn:1. **hāṣāk-ı hüzn:-i****Gazel 111**Mısra: **11***Hüzün süprüntüsü.*

11. Hāṣāk-ı hüzn seyl gibi sīneden sürer

12. Encām-ı rüz-ı bādeye āgāzdur sözüm

hāṣiyeli:1. **hāṣiyeli:****Kaside 7**Mısra: **18***Üzerine açıklamalar, notlar yazılmış olan.*

17. Hatt gelüp şafha-i ruḥsāre-i pāk-ı dil-ber

18. Oldı bir hāṣiyeli nuṣḥa-i ḥüsn ile nazar

haṣr-ı ecsād-ı ma'ānī:1. **haṣr-ı ecsād-ı ma'ānīde:-de****Kaside 10**Mısra: **7***Anlamlar bedeninin toplanması.*

7. Haṣr-ı ecsād-ı ma'ānīde ney-i ḥāmemezi

8. Nefhā-i 'aşk ile hem-nağme-i şūr eyleyelüm

haṣyet:1. **haṣyetinden:-i, -n, -den****Kaside 6**Mısra: **84***Korku.*

83. Girdbād-ı gāzabı eylese bir deṣti meṭāf

84. Haṣyetinden olur eflākde muğber Keyvān

hat:1. **haṭuñ:-uñ****Kaside 9**Mısra: **51***Yeni beliren tüy, ayvatüyü.*

51. Haṭuñ reyḥān-ı bağ-ı cennet ammā

52. 'İzāruñ verd-i gülzār-ı İrem' dür

2. haṭ:**Gazel 32**

Mısra: 3

Yeni beliren tüy, ayvatüyü.

3. Nokta-i hālinde icmāl idi ammā şimdi haṭ
4. Nüşa-i hüsn-i dil-ārāyı mufaşşal gösterür

3. haṭ:**Gazel 40**

Mısra: 1

Yeni beliren tüy, ayvatüyü.

1. Ne haṭ u hāl ne gīsū-yı perīşān ister
2. Hüsn-i dil-süz-ı ruḥ-ı mähveşān ān ister

4. haṭuñ:-uñ**Gazel 66**

Mısra: 3

Yeni beliren tüy, ayvatüyü.

3. Degül leb üzre haṭuñ mür-ı hurde-bīn-i hayāl
4. Harīş-i teng-i nebāt dehān-ı teng olmuş

5. haṭ:**Gazel 86**

Mısra: 11

Yeni beliren tüy, ayvatüyü.

11. Göründi gird-i ruḥ-ı âteşīn-i yārda haṭ
12. Şahā'ife yazayum ben de yana yana ğazel

6. haṭ:**Gazel 138**

Mısra: 4

Yeni beliren tüy, ayvatüyü.

3. Cilvesi baḥt-ı siyāhuñ göre ne yüzdendür yine
4. Haṭ gelüp oldı mu 'arız hüsn-i yāre rü-be-rü

7. haṭ:**Gazel 156**

Mısra: 5

Yeni beliren tüy, ayvatüyü.

5. Olsa pīrāste hāl ü haṭ ile 'arız-ı mihr
6. Aña teşbīh iderdük ruḥ-ı dil-dārumuzı

hat-āver:

1. **ḥaṭ-āver:****Gazel 25**

Mısra: 6

Sakal ve bıyığı yeni bitmeye başlamış.

5. Biz ter-zebān-ı münkabet -i sâde rûlaruz

6. Meşq itmedük ḥaṭ-āver için kıl ü kâller

ḥaṭ-āverde:1. **ḥaṭ-āverdesidür:-si, -dür****Gazel 53**

Mısra: 6

Sakalı yeni çıkmaya başlayan(genç).

5. Sâde-rüyânı cefâ-perver olur ḥübānuñ

6. Zīb-i ağüş-ı vefâ varsa ḥaṭ-āverdesidür

hâtâyî:1. **hâtâyîden:-den****Gazel 9**

Mısra: 2

Merkezinde lotüsü andıran stilize edilmiş bir çiçek motifi ve etrafındaki dallarla stilize çiçek ve yapraklar bulunan süsleme biçimi.

1. 'İyddur ey nârven-ḳad gey münâsibdür saña

2. Portaḳâlî-cübbe leymünî hâtâyîden ḳabâ

hâtem:1. **ḥâtem:****Kaside 10**

Mısra: 33

Mühür.

33. 'Ahd-i cûdunda anuñ ḥâtem ü Ma'n ü Ca'fer

34. 'Acabâ ḥâṭıra dirlere mi ḥuṭûr eyleyelüm

2. **ḥâtemüñde:-üñ, -de****Gazel 155**

Mısra: 16

Mühür.

15. Olur hep ser-nüvişte nâmdârân-ı hüner nâ-rast

16. Mübeyyindür bu sırrı ḥâtemüñde ḥaṭ-ı ma'kûsı

hâtem-i 'âlî-cenâb:

1. **hâtem-i ‘ālî-cenâbdan:-dan**

Gazel 54

Mısra: 14

Şerefli kişinin mührü.

13. ‘Aceb mi nazmda engüşt-nümâyisek ‘İzzet

14. Füyûzî hâtem-i ‘ālî-cenâbdan aluruz

Hâtem-i tâ’î:

1. **Hâtem-i tâ’î:**

Gazel 134

Mısra: 7

Çok cömert kimse(Eski bir Arap kabîlesinin reisi olan Hâtem-i Tâî’nin dillere destan cömertliğinden teşmil yoluyla).

7. Nâmver-i dehr olur Hâtem-i tâ’î gibi

8. Kim ki keremle ola ‘âleme şöhret-resân

Hâtem-i tayy-menkabetâ:

1. **Hâtem-i tayy-menkabetâ:**

Kaside 7

Mısra: 65

Hatemi Tayy (cömertliğive iyiliğiyle meşhur kişi) ’ in hikayesi.

65. Ma‘den-i mekremetâ Hâtem-i tayy-menkabetâ

66. Ey kef-i cüdî iden dâmenimüz maḥzen-i zer

haṭ-ı ‘izâr:

1. **haṭ-ı ‘izâr:**

Gazel 54

Mısra: 3

Yanaktaki ayva tüyleri.

3. Haṭ-ı ‘izâr iledür çün şübüt-ı va‘d-i vişâl

4. Teselli-i dili naḳş-ber-âbdan aluruz

haṭ-ı ma‘kūs:

1. **haṭ-ı ma‘kūs:-ı**

Gazel 155

Mısra: 16

Tersine dönmüş yazı.

15. Olur hep ser-nüvişte nâmdârân-ı hüner nâ-rast

16. Mübeyyindür bu sırrı hâtemünde haṭ-ı ma‘kūsı

hat-ı nev:1. **ḥaṭ-ı nev:****Gazel 139**

Mısra: 18

Yeni bitmiş tüy.

17. Uçurur tã'ir-i qarârımuza

18. Şeh-per-i murğ-ı ḥüsn olan ḥaṭ-ı nev

hat-ı nev-peydâ:1. **ḥaṭ-ı nev-peydâsını:-sı, -n, -ı****Gazel 45**

Mısra: 11

Yeni meydana gelen çizgi.

11. Gird-i la'inde görenler ḥaṭ-ı nev-peydâsını

12. Zann iderler sükker üzre ictimâ'-ı mürdur

ḥaṭ-ı nev-zuhûr:1. **ḥaṭ-ı nev-zuhûruñla:-uñ, -la****Gazel 124**

Mısra: 11

Yeni çıkamaya başlayan tüyler.

11. Oldı revnaḳ-yâb ḥaṭ-ı nev-zuhûruñla senüñ

12. Nüşhâ-i ḥüsnüñ ki cemi'yetlenür şîrâzedden

hat-ı püşt-i leb-i gül-reng-i şarâb-âşâm:1. **ḥaṭ-ı püşt-i leb-i gül-reng-i şarâb-âşâmı:-ı****Gazel 157**

Mısra: 1

Şarap içen gül renkli dudağın arkasındaki hat.

1. Ḥaṭ-ı püşt-i leb-i gül-reng-i şarâb âşâmı

2. Rinde kâfi aramaz nüshâ-i şerḥ-i cāmı

hat-ı reyhân:1. **ḥaṭ-ı reyhâna:-a****Gazel 77**

Mısra: 6

Sevgilinin hoş kokulu ayva tüyleri.

5. 'Ārız-ı pākinde mahuñ var ise reng-i kelef
6. Gird-i ruhsārında yārūñ ol haṭ-ı reyhāna bak

haṭ-ı ruh:

1. **haṭ-ı ruḥı:-ı**

Gazel 90

Mısra: 3

Yanaktaki ayva tüyleri.

3. Gelmeden haṭ-ı ruḥı almalı şeftālüsün
4. Puḥtesinden bize bu mīvelerūñ ḥāmı güzel

haṭ-ı sebz:

1. **haṭ-ı sebz:**

Gazel 144

Mısra: 1

Yeni terleyen bıyıklar.

1. Haṭ-ı sebz oldı peydā ol leb-i şīrīn-ḥiṭāb üzre
2. Ne ḥikmetdür zümürüd bitdi ey dil la 'l-i nāb üzre

2. **haṭ-ı sebzüñdür:-üñ, -dür**

Gazel 66

Mısra: 5

Yeni terleyen bıyıklar.

5. Rehīn-i vaşf-ı ruḥ-ı āl u haṭ-ı sebzüñdür
6. Ki şahn-ı gülşen-i endīşe reng reng olmış

hātır:

1. **hātırım:-um**

Gazel 38

Mısra: 5

Gönül, gönülde olan his, düşünce, hafıza, saygı.

5. Toḫunma hātırım āzurde olmasun zīrā
6. Benüm gibi saña bir mübtelā mı var yokdur

2. **hātırım:-um**

Gazel 39

Mısra: 3

Gönül, gönülde olan his, düşünce, saygı, hafıza.

3. Āmed-şud-ı ğumūmuñla döndi hātırım
4. Bir kārban-serāya ki mihmān gelür gider

3. **hâtırûña:-uñ, -a**

Gazel 132

Mısra: 17

İnsanın düşünme ve hafıza kuvveti, zihin, akıl.

17. Gelmez mi ‘aceb hâtırûña zevk-i şebâne

18. Yād itmeyesin cünbüş-i yārân-ı kühendenden

hâtırum yıkıl:

hâtırum yıkılmış:-miş

Gazel 131

Mısra: 9

Kişiyeye gösterilmesi gereken saygı kurallarına uymamak.

9. Bir niğehle bâri olsun yap yıkılmış

hâtırum

10. Gel şu vîrân-hâneyi i ‘mâra bak Allâh için

hâtıra:

1. **hâtıra:**

Kaside 10

Mısra: 34

Yaşanmış şeylerden zihinde kalan her türlü iz, hatırda kalan, hâfızada yaşamaya devam eden şey.

33. ‘Ahd-i cūdunda anuñ hâtem ü Ma ‘n ü Ca ‘fer

34. ‘Acabâ hâtıra dirler mi huṭūr eyleyelüm

hâtır-firîb:

1. **hâtır-firîb:**

Gazel 26

Mısra: 7

Gönül aldatan.

7. Egerçi ser-te-ser maḥbūblar hâtır-firîb ammâ

8. O şūḥun şîve-i nâ-dīdesinde başka ḥâlet var

hâtır-ı düşmen:

1. **hâtır-ı düşmenine:-i, -n, -e**

Kaside 6

Mısra: 75

Düşmanın düşüncesi.

75. Hâtır-ı düşmenine gelse ḥayâl-i tîği

76. Seri der-ân ola ğaltīde-i ḥāk-i ḥüsrân

hâtır-ı fakîre:1. **hâtır-ı fakîre:-e****Kaside 2**

Mısra: 50

Fakirlerin, acizlerin hisleri.

49. İder 'ināyet ile ceybini hâzîne-i zer

50. Su'âl eylemeden hâtır-ı fakîre huṭūr

hâtır-ı 'İzzet:1. **hâtır-ı 'İzzet' de:-de****Gazel 100**

Mısra: 13

İzzetin gönlü.

13. Hep hâtır-ı 'İzzet' de varur sâkin olurum

14. 'Älemde senüñ ey büt-i 'işve gamuñ olsam

hâtır-ı mağşûs:1. **hâtır-ı mağşûşumda:-um, -da****Gazel 151**

Mısra: 4

Hileli gönül.

3. Her şeb eglence saña bāzî-i çift ü tek idi

4. Kaldı tek ṭurmadıguñ hâtır-ı mağşûşumda

hatt:1. **hattını:-l, -n, -l****Kaside 3**

Mısra: 49

Ayva tüyü.

49. Şimdiden yād iderek hattını āh itmeyelüm

50. Kõnmasun āyîne-i hüsn-i dil-ārāya gubār

2. **hatt:****Kaside 7**

Mısra: 17

Ayva tüyü.

17. Hatt gelüp şafha-i ruhsāre-i pāk-ı dil-ber

18. Oldı bir hāşiyeli nusḫa-i hüsn ile nazar

hatt-ı siyāh:**1. atf-ı siyāhı:-ı****Gazel 6**

Mısra: 5

*Siyah tiiy.***5. Hatt-ı siyāhı şafha-i rüyunda dil-berün****6. Tiryak-ı zaħm-ı ejder-i perçem gelür baña****hâturuma gel:****1. hâturuma gelür:-ür****Gazel 142**

Mısra: 1

*Aklına gelmek, düşünmek.***1. Her ne dem küçe-i cānāne gelür hâturuma****2. Şahn-ı nüzhetgeh-i kül-hāne gelür hâturuma****2. hâturuma gelür:-ür****Gazel 142**

Mısra: 2

*Aklına gelmek, düşünmek.***1. Her ne dem küçe-i cānāne gelür hâturuma****2. Şahn-ı nüzhetgeh-i kül-hāne gelür hâturuma****3. hâturuma gelür:-ür****Gazel 142**

Mısra: 4

*Aklına gelmek, düşünmek.***3. Bāgda nergise ben şarf-ı nigāh itdükçe****4. Çäre yok dīde-i mestāne gelür hâturuma****4. hâturuma gelür:-ür****Gazel 142**

Mısra: 6

*Aklına gelmek, düşünmek.***5. Vādi-i ‘aşkda murgān-ı hevā konmağičün****6. Ser-i Mecnūn gibi bir lāne gelür hâturuma****5. hâturuma gelür:-ür****Gazel 142**

Mısra: 8

Aklına gelmek, düşünmek.

7. Mest olup sīneñi sen nāfedeñ itdükçe güşād
8. Bileñ ey şāhid-i zība ne gelür hāturuma

6. **hāturuma gelür:-ür**

Gazel 142

Mısra: 10

Aklına gelmek, düşünmek.

9. Yāri tenhāca çeküp nūş-ı şarāb itmegiçün
10. Şunda bir kūşe-i kāşāne gelür hāturuma

7. **hāturuma gelür:-ür**

Gazel 142

Mısra: 12

Aklına gelmek, düşünmek.

11. Beni añdukça o nāzişger-i fettān dir imiş
12. Hāy bu ‘İzzet-i şeydā ne gelür hāturuma

8. **hāturuma gelür:-ür**

Gazel 142

Mısra: 14

Aklına gelmek, düşünmek.

13. Nazm-ı Muhlis Beg Efendi’ye idüp pey-revlük
14. Böyle ebyāt-ı belīgāne gelür hāturuma

9. **hāturuma gelür:-ür**

Gazel 142

Mısra: 16

Aklına gelmek, düşünmek.

15. Enver ü ‘ākif ü hāmī vü Lebībā var iken
16. Hāmuşī tavr-ı Edībāne gelür hāturuma

hatve:

1. **hāṭvesin:-sin**

Gazel 111

Mısra: 7

Adım.

7. Tā’ dīl ider terāzū-yı vezn ile hāṭvesin
8. Şan tār-i miştar üzre resen-bāzdur sözüüm

hatve-i ednā:

1. **hāṭve-i ednāda:-da**

Kaside 8

Mısra: **33**
Çok küçük adım.

- 33.** İrerdi haṭve-i ednāda ṣaḥn-ı ḥüdā i'cāza
34. Yarı yolda bırağup ṣā'irān-ı siḥr-āṣārı

havf:

1. havf:

Gazel 20
Mısra: **9**
Korku.

- 9.** 'İzzetā havf olunur hançer-i ebrūsundan
10. Ki işāretger-i ihlāk-ı cihāndur Aḥmed

2. havfum:-um

Gazel 22
Mısra: **12**
Korku.

- 11.** Bāzīçe-i tıflānesi ḥün-rīzī-i 'uṣṣāk
12. Havfum küçücükden qopacağ ḥüy-ı bed Aḥmed

4. havfum:-um

Gazel 25
Mısra: **7**
Korku.

- 7.** Havfum pek incelür de mezāya çıkar boşa
8. Mū-yı miyānına şarılırsa ḥayāller

havf ol:

1. havf olunmaz:-un, -maz

Gazel 120
Mısra: **6**
Korkmak.

- 5.** Olursa münkaṭı 'uṣṣāğdan ol serv-i müsteṣnā
6. Efendi havf olunmaz mı raqībūñ inşāfindan

havuz:

1. havuzlı:-lı

Tahmis 2
Mısra: **22**

Bahçeleri süslemek, sulamak, içinde yüzmek veya belli maddeleri ıslatmak, boyamak, süzmek gibi maksatlar için kullanılan, etrafı beton, tuğla, mermer vb. şeylerle çevrilmiş su biriktirme yeri.

21. Bulmağičün gerd-i ālām u kudüretden necāt
22. Dön havuzlı bağçede ey şūh-ı memdūhu 'ş-şifāt

havz-ı hayāl:

1. **havz-ı hayāle:-e**

Gazel 42

Mısra: 6

Hayal havuzu II hayalin çok fazla olması .

5. Turmaz aķar şüküfe-sitān-ı şahā' ife
6. Havz-ı hayāle cūy-ı belāgat şığışmıyor

hay:

1. **hay:**

Gazel 10

Mısra: 8

"Ey" manasında kullanılan hitap sözcüğü.

7. Neş'e-i meyle varup cūy kenārında o dem
8. Şöyle ser-mest urasın na're-i yā hay ne şafā

2. **hāy:**

Kaside 17

Mısra: 23

"Ey" manasında kullanılan hitap sözcüğü.

23. Didi hāy 'İzzet'ümüñ vāhimesi gālib imiş
24. Bak neler ķurdı derūnunda bu sā'atde faķīr

3. **hāy:**

Gazel 142

Mısra: 12

"Ey" manasında kullanılan hitap sözcüğü.

11. Beni añduķça o nāzişger-i fettān dir imiş
12. Hāy bu 'İzzet-i şeydā ne gelür hāturuma

hāy hūy u hey:

1. **hāy hūy u heyle:-le**

Gazel 116

Mısra: 8

Seslenme ünlemleri II zikir çekme.

7. Bu hānḳāh-ı kühende ne āna dek hū hū
8. Biraz da hāy ile yā hūy u heyle eglenelüm

hayāl:

1. **ḥayāl:**

Kaside 2

Mısra: 93

Hayal, düş.

93. Nikāt-ı fikr-i daḳīküm ḥayāl içinde ḥayāl
94. Edā-yı şî'r-i laṭīfüm dile fezā-yı şu'ūr

2. **ḥayāl:**

Kaside 2

Mısra: 93

Hayal, düş.

93. Nikāt-ı fikr-i daḳīküm ḥayāl içinde ḥayāl
94. Edā-yı şî'r-i laṭīfüm dile fezā-yı şu'ūr

3. **ḥayāle:-e**

Kaside 4

Mısra: 9

Hayal, düş.

9. Kim ḥayāle getirirdi kim umardı böyle
10. Kāmımızca deverān eyleye bu nüh dolāb

4. **ḥayāller:-ler**

Gazel 25

Mısra: 8

Hayal, düş.

7. Ḥavfüm pek incelür de mezāya çıkar boşa
8. Mū-yı miyānına şarılırsa ḥayāller

5. **ḥayāli:-i**

Gazel 150

Mısra: 1

Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge.

1. Dilde ḥayāli cilveger olmuş ne fā'ide
2. Āyīne maḫhar-ı şüver olmuş ne fā'ide

6. **ḥayāli:-i**

Gazel 158

Mısra: 9

Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge.

9. Çeşmümde hayâli ne ‘aceb cilveger olsa
10. ‘Azmüm o perî peykeri teşhîre degül mi

hayâl-ender-hayâl:

1. **hayâl-ender-hayâlüm:-üm**

Gazel 103

Mısra: 6

Hayal içinde hayal.

5. Yokladım ağzın miyānuñ şarmağa buldum cevāz
6. Nükte-perdāzum hayâl-ender-hayâlüm var benüm

hayâl-i Eşref:

1. **hayâl-i Eşref’ dür:**

Gazel 27

Mısra: 1

Eşref’ in hayali.

1. Dilde dā’im hayâl-i Eşref’ dür
2. Serde fikr-i vişâl-i Eşref’ dür

hayâl-i leb-i reng:

1. **hayâl-i leb-i renginüñ:-î, -nüñ**

Gazel 48

Mısra: 15

Dudağının renginin hayali.

15. Bezm-i hasretde hayâl-i leb-i renginüñ ile
16. Nüş ider mey yerine hün-ı ciger ‘âşıklar

hayâl-i leb:

1. **hayâl-i leblerüñle:-ler, -üñ, -le**

Gazel 51

Mısra: 3

Dudağın hayali.

3. Hayâl-i leblerüñle kâse-i endîşe-i ‘âşık
4. Ne keyfiyettür ey meh-pâre lebrîz-i mül olmuşdur

hayâl-i tîğ:

1. **hayâl-i tîği:-i**

Kaside 6

Mısra: 75

Kılıç gibi olan yan bakışın hayali.

75. Hâtır-ı düşmenine gelse hayâl-i tîği
76. Seri der-ân ola ğaltîde-i hâk-i hüsran

hayâ-pîşe:

1. **hayâ-pîşe:**

Gazel 12

Mısra: 1

Utanan(kişi).

1. Bir hayâ-pîşe ‘aceb bākiredür bint-i ‘ineb
2. Kızarp bezmde eylerse n’ola şerm ü edeb

hayf:

1. **hayf:**

Kıt'a 4

Mısra: 4

Eyvah! Yazık!

3. Kışt-i emelüm olmadan ol dahı nābit
4. Şad hayf çayırlandı o şahrâ kılı geldi

2. **hayf:**

Gazel 16

Mısra: 3

Eyvah! Yazık!

3. Hayf sen serv-i bülend ‘indinde
4. Pâyemüz sāyeveş olmışdur pest

3. **hayf:**

Gazel 18

Mısra: 2

Eyvah! Yazık!

1. Yoğ iken yārüm gibi bir nev-civân-ı verd-ruğ
2. Hayf te’şîr-i şiyâm itdi o mähı zerd-ruğ

4. **hayf:**

Gazel 127

Mısra: 9

Eyvah! Yazık!

9. Hayf kim aġyâr-ı bed-girdârı kılduñ şād u kām
10. ‘İzzet’üñden mäh’il-i semt-i girîz olduġca sen

5. **hayf:**

Gazel 133

Mısra: 2
Eyyvah! Yazık!

1. Ne kendi adrini bildi ne ‘aşı-ı zārın
2. Zamān-ı hüsni hebā gedi hayf o dil-dārın

hayfā:

1. **hayfā:**

Kaside 8

Mısra: 46

Yazık! Yazıklar olsun!

45. Firāuñ zemheriri toñdırup s zendingānuñ hep
46. Şovuklatdum yine hayfā dil-i bī-tāb-ı bīmārı

hayli:

1. **hayli:**

Gazel 11

Mısra: 2

Çokça, epeyce.

1. Bilsem dil-i figār ne ‘ālemeddür ‘aceb
2. G m oldu hayli vār ne ‘ālemeddür ‘aceb

2. **hayli:**

Gazel 23

Mısra: 9

Çokça, epeyce.

9. Raıb-i r -siyāhın ruyesi hayl  m ’ e şirmiş
10. Per -r larla her şeb ş şe-gerdān-ı maħabbetdür

3. **hayli:**

Gazel 39

Mısra: 10

Çokça, epeyce.

9. ‘İzzet hünerde husrev’e m nend görmedük
10. Geri bu şehre hayli s ħandan gelür gider

hayr:

1. **hayrdur:-dur**

Gazel 162

Mısra: 12

İyi ve makbul olan hal ve iş..

11. Şer-i ğamdan bizi me'mün eyler
12. Hıyrdur pır-i meyün hep 'ameli

hayr u du'â:

1. **hayr u du'âlar:-lar**

Gazel 41

Mısra: 18

Hayır ve dua.

17. Ya'ni maħdūm-ı Selīmü't-tab'a
18. Rūz u şeb hayr u du'âlar demidür

hayrân:

1. **hayrânı:-ı**

Gazel 5

Mısra: 11

Bir şeyin karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen kimse.

11. Hıyrânı fakat biz degilüz eyledi hüsñüñ
12. Āyinelere pest-i bedidâr-ı temâşâ

2. **hayrân:**

Kaside 6

Mısra: 126

Bir şeyin karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen kimse.

125. Gerçi bir şâ'ir-i pākize-edâ-yı 'aşrum
126. Şâhid-i tab'uma erbâb-ı belâgat hayrân

3. **hayrân:**

Kaside 11

Mısra: 39

Şaşırmak, şaşıırıp kalmak.

39. Nazm-ı renginine 'âlem hayrân
40. Görmemiş mişlini çeşm-i devrân

4. **hayrânıyam:-ı, -y, -ım**

Gazel 25

Mısra: 9

Bir şeyin karşısında hayranlık duyma, onu çok beğenme.

9. Hıyrânıyam mu'âmele-i dil-firibinüñ
10. İtdükçe gâhî 'âşıkâ va'd-i vişâller

5. **hayrâna:-a**

Gazel 77

Mısra: **16**

Şaşırmaq, şaşırıp kalmak.

15. Hāfız'ı 'āşık mıdır ma'şuk mı fark idemem

16. Biz hele hayretde kalduk bir bölük hayrāna bak

6. hayrāna:-a

Gazel 77

Mısra: **16**

Bir şeyin karşısında hayranlık duyma, onu çok beğenme.

15. Hāfız'ı 'āşık mıdır ma'şuk mı fark idemem

16. Biz hele hayretde kalduk bir bölük hayrāna bak

7. hayrānum:-um

Gazel 114

Mısra: **16**

Bir şeyin karşısında hayranlık duyma, onu çok beğenme.

15. Gördi çün bu gāzeli eyledi taḥsīn ol şūh

16. Didi āh İzzet'imüñ ṭab'uña pek hayrānum

hayrān ol:

1. hayrān oldu:-dı

Gazel 155

Mısra: **9**

Beğenmek.

9. Gönüller bir büt-i tersāya hayrān oldu kim dem dem

10. Bülend olmaḳda deyr-i ḥüsnünüñ āvāz-ı nākūsı

2. hayrān olup:-up

Tahmis 6

Mısra: **18**

Beğenmek.

17. 'Aksini var ise mir'āt içre gördi āşikār

18. Ḥüsnüne hayrān olup eyler o da āh u zār

hayret:

1. hayretle:-le

Gazel 2

Mısra: **7**

Şaşırma, şaşkınlık.

7. Hayretle āyīne bakup endām-ı yāre dir

8. Billürdan dökülme cesed söylerüm saña

2. **hayretle:-le****Tahmis 2**

Mısra: 23

Şaşırma, şaşkınlık.

23. Sū-be-sū hayretle eylerken nigāh-ı iltifāt

24. Şandum olmuş cüste bir fevvâreden āb-ı hayāt

3. **hayretle:-le****Gazel 73**

Mısra: 4

Şaşırma, şaşkınlık.

3. Dür-i dehenüñde dür-i dendāñunı görmüş

4. Hayretle açup ağzını kalmış şadef Eşref

4. **hayretle:-le****Gazel 131**

Mısra: 6

Şaşırma, şaşkınlık.

5. Şebnemāsā ibtidā ‘aşık ser-ā-pā dīde ol

6. Şoñra hayretle o gül-ruhsāra bak Allāh için

5. **hayretde:-de****Gazel 137**

Mısra: 8

Şaşırma, şaşkınlık.

7. Çık temāşāgehe biñ şīve vü nāz ile şalın

8. Hep güzeller kıla hayretde o ef’ālūñ için

6. **hayretle:-le****Gazel 151**

Mısra: 5

Şaşırma, şaşkınlık.

5. Bakıcak āyine-i rüyuña ben hayretle

6. Dir idüñ ‘aql eşeri yok mı bu bī-hüşumda

hayret vir:1. **hayret virecek:-ecek****Kaside 5**

Mısra: 56

Şaşırtmak.

55. Bundan girü ‘arz idecegüm ‘ıkd-ı cevāhir

56. Hayret virecek ser-te-ser ammā Yeñişehr’e

hayretde kal:

1. **hayretde kalduğ:**-du, -k

Gazel 77

Mısra: 16

Şaşırmak.

15. Hâfız'ı 'âşık mıdır ma'şuk mı fark idemem

16. Biz hele hayretde kalduğ bir bölük hayrâna bak

hayrete düs:

1. **hayrete düşürüp:**-ür, üp

Kaside 6

Mısra: 17

Çok şaşırmak.

17. Düşürüp hayrete yek-ser bülagâ-yı 'aşrı

18. Oldılar güş idicek cümlesi engüş-gezân

hayretde kal:

1. **hayretde kala:**-a

Kaside 13

Mısra: 104

Şaşırmak..

103. Sihr idem vaşfuñda ey 'Ālī-cenāb

104. Kala hayretde 'umūmen şeyh ü şāb

hayret-fezā-yı nükteverān-ı edīb:

1. **hayret-fezā-yı nükteverān-ı edībdür:**-dür

Kaside 18

Mısra: 16

Yazarların nükteden anlayanlarının şaşkınlığını arttıran.

15. Bī-sa'y u cehd söylediği şî'r-i dil-pezīr

16. Hayret-fezā-yı nükteverān-ı edībdür

hayret:

1. **hayretle:**-le

Gazel 64

Mısra: 11

Şaşkınlık, şaşırma.

11. Hayretle n'ola la'l-i 'arāk-rīzine baksam

12. Yākūtdan ağreb mi degül neşāt-ı elmas

hayret-zede :1. **hayret-zededür:-dür****Kaside 3**

Mısra: 6

Hayrete düşmüş, şaşırıp kalmış.

5. Hâme hem-hâlet-i şu' bân-ı kelîm olmâğla

6. Tarz-ı 'icâzına hayret-zededür her sehğâr

hayret-zede it:1. **hayret-zede itmekde:-mekde****Kaside 8**

Mısra: 18

Hayrete düşmüş, şaşırıp kalmış.

17. Ne nîze nîze-i paşa-yı şaf-der kâhramân peyker

18. Ki Zâl ü Rüstem'î hayret-zede itmekde peykârı

hayret-zede-i 'aks:1. **hayret-zede-i 'aksi:-i****Gazel 90**

Mısra: 5

Yansımanın şaşkınlı.

5. Olsa hayret-zede-i 'aksi 'aceb mi mir'ât

6. Gerdeni şâf o perî-şüretüñ endâmı güzel

hayret-zede-i bahş-i fûnûn:1. **hayret-zede-i bahş-i fûnûn:****Gazel 83**

Mısra: 4

İlim meselesinin hayrete düşmüşü II anlamlı bakış.

3. Fitne mebhût-ı hirâs-ı şer ü şür-ı gamzeñ

4. Sihr hayret-zede-i bahş-i fûnûn nigehüñ

hayr-ı halef:1. **hayr-ı halef:****Kaside 6**

Mısra: 99

Hayırlı evlat.

99. Vālid-i mācidine hayr-ı halef olduğına
100. Saña besdür se meḥādīm-i girāmī bürhān

hayvānlık:

1. **ḥayvānlık:**

Gazel 144

Mısra: 15

Hayvana yakışacak tarzda akılsızca, idraksizce davranış.

15. Ḥar-i tāḥūneveş ser-geştesi olmak ne ḥayvānlık
16. Görürken gerdiş-i dolāb-ı çarḥı inḳılāb üzre

hazer eyle:

1. **ḥazer eyler:-r**

Gazel 4

Mısra: 11

Sakınmak, kaçınmak.

11. Ammā rakībden hazer eyler ne işlesün
12. Yok çāre buse virmege ruḥsārdan baña

2. **ḥazer eyler:-r**

Gazel 46

Mısra: 6

Sakınmak, kaçınmak.

5. Āşinā bīgāne olmazlardı ammā çāre yok
6. Zümre-i aḡyārdan eyler ḥazer maḥbūblar

hazer kıl:

1. **ḥazer kıl:**

Gazel 26

Mısra: 12

Sakınmak, kaçınmak.

11. Bizümle ülfet ey meh bā'îs-i kesb-i ma'ārifdür
12. Ḥazer kıl şoḥbet-i aḡyāra meyl itme mażarrat var

hazīne-i zer:

1. **ḥazīne-i zer:**

Kaside 2

Mısra: 49

Altın hazine.

49. İder 'ināyet ile ceybini ḥazīne-i zer
50. Su'āl eylemeden ḥāṭır-ı fakīre ḥuṭūr

hazırla:

1. ḥazırlasun:-sun

Gazel 81

Mısra: 3

Hazırlamak, hazır hale getirmek.

3. Ḥalka-i zülfi baña zencīrler ḥazırlasun
4. 'Aḳlum aldurdum yine mecnūnuyum bir āfetūñ

hazret:

1. ḥazrete:-e

Gazel 141

Mısra: 10

(Ar.) Huzur, kat.

9. Senūñ ben āl-i pākūñden siyeh-rū bir günehkārum
10. Yüzüm yoḳ ḥazrete nice varayum yā Resūla'llāh

hazret-i 'Ārif Eendi:

1. ḥazret-i 'Ārif Efendi:

Gazel 23

Mısra: 15

Arif efendi Hazretleri.

15. Güher-senc-i ma'ārif ḥazret-i 'Ārif Efendi kim
16. Şüreyyā kevkeb-i baḥtından ümmīdvār-ı rif'atdūr

hazret-i destūr-ı ma'delet:

1. ḥazret-i destūr-ı ma'delet:

Kaside 2

Mısra: 26

Yüce adaletle davranan.

25. Mişāl-i mihr-i münīr 'āleme ziyā şalarak
26. Belürdi ḥazret-i destūr-ı ma'delet meftūr

hazret-i ebvāb-güşā-yı nusret:

1. ḥazret-i ebvāb-güşā-yı nusret:

Kaside 1

Mısra: 76

Yardım kapılarını açan hazret.

75. Heme piçide-i eşkāl olan emr-i şa'bin
76. Feth ide hāzret-i ebvāb-güşā-yı nuşret

Hāzret-i Hıfzī:

1. **Hāzret-i Hıfzī' nūñ:-nūñ**
Gazel 125
Mısra: 9
Hıfzī Hazretleri.

9. Hāzret-i Hıfzī' nūñ 'İzzet nazm-ı sihr-āşārını
10. Vādi-i tanzīre düşdük kudret olsun olmasun

Hāzret-i 'İzzet Beg:

1. **Hāzret-i 'İzzet Beg'e:-e**
Gazel 144
Mısra: 17
'İzzet Bey Hazretleri.

17. Ne haddün hāzret-i 'İzzet Beg'e pey-revlük ey 'İzzet
18. Anūñ her beyt-i pāk-ı nev-edāsı intiḥāb üzre

Hāzret-i Lūtfi Efendi:

1. **Hāzret-i Lūtfi Efendi:**
Kaside 6
Mısra: 130
Lūtfi Efendi hazretleri.

129. Līk bu şöhretüme bā'is-i küllī bi'llāh
130. Hāzret-i Lūtfi Efendi idügi belli beyān

Hāzret-i Maḥmūd Paşa:

1. **Hāzret-i Maḥmūd Paşa:**
Kaside 4
Mısra: 21
Mahmut Paşa hazretleri.

21. 'Alem-efrāz-ı veḡa hāzret-i Maḥmūd Paşa
22. Ki olur dergehine nāşiye-sā heft-kıbāb

Hāzret-i Rabbü'l-Erbāb:

1. **Hāzret-i Rabbü'l-Erbāb:**
Kaside 4
Mısra: 56

Bütün esmânın menşei, ilk zuhûrun mazharı olan ve rubûbiyet kendisine mahsus bulunan Allah hazretleri.

55. Eyleyüp zâtuñı âsîb-i kederden maḥfûz
56. Ḥaşmuña ğâlip ide ḥâzret-i Rabbü'l-erbâb

Ḥâzret-i Rüşdî Paşa:

1. **Ḥâzret-i Rüşdî Paşa:**

Kaside 3

Mısra: 15

Rüşdî Paşa hazretleri.

15. Zîver-i şadr-ı 'alâ ḥâzret-i Rüşdî Paşa
16. Ki nazîrin göremez dîde-i çarḥ-ı devvâr

ḥâzret-i sultan:

1. **ḥâzret-i sultanla:-la**

Gazel 52

Mısra: 9

Sultan hazretleri.

9. Hem-maḥlaş olup ḥâzret-i sultanla 'İzzet
10. Nazmuñda mübâhât ile ma'nâ qarışıkdur

heb:

1. **heb:**

Gazel 12

Mısra: 4

Her vakit, daima, sürekli.

3. Sâkiyâ başuñ için la'l-i nemek-pâşuñ için
4. Eyle inşâf bizi mest ü ḥarâb itdüñ heb

hebâ:

1. **hebâyum:-y, -um**

Gazel 141

Mısra: 4

Yok olma, ziyan olma.

3. Şağâ'ir kum gibi atım atım şadır kebâ'ir de
4. Kâlırsa böyle aḥvâlüm hebâyum yâ Resûla'llâh

hebâ gec:

1. **hebā geçdi:-di****Gazel 133**

Mısra: 2

Ziyan olmak, boşa gitmek.

1. Ne kendi qadrini bildi ne 'aşık-ı zārın
2. Zamān-ı hüsni hebā geçdi hayf o dil-dārın

hecme-i tîg:1. **hecme-i tîgi:-i****Kaside 6**

Mısra: 70

Kılıcın hücumu.

69. Şadme-i qahrı ile rüy-ı zemîn zelzelenāk
70. Hecme-i tîgi ile mecma'-ı ā' dā nālān

hedef:1. **hedef:****Gazel 104**

Mısra: 6

Nişan alınacak yer, nişangâh.

5. Nî-şūh-ı dil-sitānī tā dil zi-men rübāyed
6. Tîg-i kemān-ı 'aşkem ammā hedef ne-dārem

2. **hedefüm:-üm****Gazel 106**

Mısra: 4

Hedef II âşığın, sevgilinin ok gibi kirpiklerine kendisini hedef etmesi.

3. Dāgdār itmededür sīnecigüm hem-vāre
4. Nāvek-i gamze-i dil-dūzuña gūyā hedefüm

hedef-i nāvek-i āzār:1. **hedef-i nāvek-i āzāruñdur:-uñ, -dur****Gazel 43**

Mısra: 4

İncitici okun hedefi II âşığın sinesi.

3. Cānlar āzurde-i ebrū-yı kemāndāruñdur
4. Sīneler hep hedef-i nāvek-i āzāruñdur

hediye:

1. hediye:**Gazel 30**Mısra: **35***Armağan.***35.** Bu şi'r-i ter olsun o civân-behcete hediye**36.** Nev-bāve-i bustān 'ubūdiyyetimüzdür**hedm:****1. hedmine:-i, -n, -e****Kaside 2**Mısra: **12***Yıkma, harap etme.***11.** O güne vardı metānet hişār-ı ye'sde kim**12.** Degildi hedmine hiç kārger anuñ zer ü zür**heft:****1. heft:****Gazel 37**Mısra: **12***Far. Yedi, seb'a.***11.** Nüh felek yansa n'ola sūz-ı derūnumdan benüm**12.** Heft düzaḥ yek şerār-ı āh-ı şeb-gürümdedür**heft-kıbāb:****1. heft-kıbāb:****Kaside 4**Mısra: **22***Yedi kubbe.***21.** 'Alem-efrāz-ı veḡa ḥazret-i Maḥmūd Paşa**22.** Ki olur dergehine nāşiye-sā heft-kıbāb**helāk eyle:****1. helāk eyler:-r****Kaside 16**Mısra: **30***Mahvetmek, perişan etmek II öldürmek.***29.** Çekersem 'āleme tīg-i nigāhı**30.** Helāk eyler hezārān bī-günāhı

2. **helak eyler:-r**

Gazel 28

Mısra: 5

Mahvetmek, perişan etmek.

5. Ne tıfıdır bu ki eyler gelüp helāk bizi

6. Yine serāyına ma‘şüm u bī-günāh döner

3. **helak eyler:-r**

Gazel 28

Mısra: 5

Mahvetmek, perişan etmek.

5. Ne tıfıdır bu ki eyler gelüp helāk bizi

6. Yine serāyına ma‘şüm u bī-günāh döner

helāk it:

1. **helāk iderüm:-er, -üm**

Gazel 107

Mısra: 7

Yok olmak, ölmek.

7. Halkı bir nīm-nigehle iderüm cümle helāk

8. Āfet-i cān u belā-güster-i tendür nigehüm

helāk ol:

1. **helāk olur:-ur**

Terkib-bend 1

Mısra: 44

Yok olmak, ölmek.

43. Düşmen işitse nālelerüm giryenāk olur

44. Pervāne görse sūzişüm elbet helāk olur

2. **helak ol:-ma, -sun, -lar**

Gazel 127

Mısra: 3

Yok olmak, ölmek II sevginin tükenmesi.

3. Pāk-bāzān-ı maḥabbet olmasunlar mı helāk

4. Ülfet-āmīz-i raķīb-i nā-temīz olduķça sen

helāl:

1. **ḥelālinden:-in, -den**

Gazel 120

Mısra: **16**

Haram olmayan şey, mubah.

15. Ĥarām olsun baña ‘irfān eger duĥt-ı rezi zāhid

16. İdüp ağyārdan mestūr şaymazsa ĥelālinden

helāl ol:

1. **ĥelāl olmuş:-mış**

Gazel 1

Mısra: **10**

Bunu hak etti, bu ona lâyıktır.

9. Tıfl-ı endek sâlsin yok sende ĥiç bīm-i vebāl

10. Ĥūn-ı ‘aŝık ŝır-i māderveŝ ĥelāl olmuş saña

hele:

1. **hele:**

Kaside 9

Mısra: **34**

Özellikle.

33. Yetişmekde aña mevķūf ŝeŝ māh

34. Hele bu fikri terk itmek ehemmdür

2. **hele:**

Gazel 48

Mısra: **11**

Özellikle.

11. Bī-tevaķķuf hele sevdikleri ŝūĥun yolına

12. Ser ile cānı fedā eylediler ‘aşıklar

3. **hele:**

Gazel 77

Mısra: **16**

Ayrıca, özellikle.

15. Ĥāfız’ı ‘aşık mıdır ma’şuk mı fark idemem

16. Biz hele ĥayretde ĥalduk bir bölük ĥayrāna baķ

4. **hele:**

Gazel 80

Mısra: **13**

Özellikle, öncelikle.

13. Bezm-i devrūñ hele maĥmūr olmuş

14. Neş’emend-i şarabın çok gördük

5. **hele:****Gazel 132**

Mısra: 21

Özellikle.

21. 'İzzet' de hele sen gideli kalmadı cümbüş

22. Ayrıldı gibi şanki anuñ rûhı bedenden

6. **hele:****Gazel 161**

Mısra: 4

Ayrıca, özellikle.

3. Germi-i meclis-i aḥbāba çalış hem-çü temmüz

4. Araya katma bürüdet hele dey-māh gibi

hem:1. **hem:****Kaside 13**

Mısra: 30

Hem ... hem ... biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, pekiştirme, birlikte olma anlamlarıyla bağlayan bir söz.

29. Bir senüñ gibi vezîr olmaz daḥı

30. Hem kerîm ü hem ḥalîm ü hem saḥî

2. **hem:****Kaside 13**

Mısra: 30

Hem ... hem ... biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, pekiştirme, birlikte olma anlamlarıyla bağlayan bir söz.

29. Bir senüñ gibi vezîr olmaz daḥı

30. Hem kerîm ü hem ḥalîm ü hem saḥî

3. **hem:****Kaside 13**

Mısra: 30

Hem ... hem ... biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, pekiştirme, birlikte olma anlamlarıyla bağlayan bir söz.

29. Bir senüñ gibi vezîr olmaz daḥı

30. Hem kerîm ü hem ḥalîm ü hem saḥî

4. **hem:****Gazel 14**

Mısra: 5

Ayrıca, ilave olarak.

5. Severüz hem yolunda cān virirüz
6. Böyle bir āfet-i semen-būyı

5. **hem:**

Kaside 16

Mısra: **64**

Ayrıca, ilave olarak.

63. Öpüp Eşref añun çeşm-i siyāhuñ
64. İder işkeste hem taraf-ı külāhuñ

6. **hem:**

Kaside 18

Mısra: **11**

Ayrıca, üstelik.

11. Hem maḥlaşumdur ‘İzzet-i āşüfte rūzgār
12. Anuñ için benüm gibi bir nā-şekībdür

hem..... hem:

1. **hem..... hem:**

Terkib-bend 1

Mısra: **9**

Hem.... hem bağlacı. Birden fazla şeyin bir arada bulunduğunu veya birden fazla işin aynı anda yapıldığını gösterir.

9. Hem söyle bu nāşīhatı hem kıl selāmlar
10. Çok nāle itmesüñ ki virür yara derd-i ser

2. **hem....hem:**

Gazel 6

Mısra: **8**

Hem.... hem bağlacı. Birden fazla şeyin bir arada bulunduğunu veya birden fazla işin aynı anda yapıldığını gösterir.

7. Bilmem cefā mı maḫşadı yaruñ vefā mıdur
8. Hem eyler ‘arz-ı hışm u gāzab hem gelür bana

hem-āğūs:

1. **hem-āğūs:**

Gazel 19

Mısra: **5**

Kucak kucağa.

5. Hem-āğūs oldıgun ḥvābumda görsem bir şeb ağıyāra
6. Olur gayretle peydā pister ü bālinden feryād

hemān:

1. hemān:

Kaside 1Mısra: **35***Sürekli, daima.***35.** Odur ol ma' reke-perdāz-ı meġāzi ki hemān**36.** Tīġidür vāsı̄tatü'l 'ı̄qd-ı beġā-yı nuşret

2. hemān:

Kaside 2Mısra: **83***Sürekli, daima.***83.** Beyāz-ı şubḥdur 'İzzet ki reng-i şebde hemān**84.** Siyāh zülf arasında o gerden-i kafür

3. hemān:

Kıt'a 4Mısra: **6***Hemen.***5.** Tek tırmayup ol çifteli kaḥbe şeb-i ma'hūd**6.** Ağyār kucaġında hemān kaykılıġeldi

4. hemān:

Gazel 4Mısra: **13***Sürekli, daima.***13.** 'İzzet taḥammül eylemeli çekmeli hemān**14.** Her ne gelürse baḥt-ı sitemkārdan baña

5. hemān:

Kaside 6Mısra: **118***Sürekli, daima.***117.** Raḥş-ı şarşar-revişe gāhice olduġça süvār**118.** Berg-i güldür şanasın düş-ı şabā üzre hemān

6. hemān:

Kaside 8Mısra: **9***Hemen, o anda.***9.** Gelüp şāh-ı şitā 'uryan-ten gördi hemān ol dem**10.** Ser-efrāz itdi ħaryaġdısı ḥil'atle kuhsarı

7. **hemān:****Kaside 9**Mısra: **35***Sürekli, daima.***35.** Hemān esbāb-ı zevk olsun müheyyā**36.** Ki vaqt ü 'ayş ü 'işret muğtenemdür8. **hemān:****Kaside 13**Mısra: **14***Sürekli, daima.***13.** Zulmden nā-būd dehr içre nişān**14.** Ğamze-i dil-berde kalmışdur hemān9. **hemān:****Kaside 13**Mısra: **44***Sürekli, daima.***43.** Gülşen içre kadd çeküp itse hırām**44.** Servler şaf şaf hemān eyler kıyām10. **hemān:****Kaside 16**Mısra: **41***Sürekli, daima.***41.** Hemān sen terk-i āyīn-i vefā kıl**42.** Bu pendüm diñle 'uşşaka cefā kıl11. **hemān:****Gazel 23**Mısra: **19***Sürekli, daima.***19.** Hemān iqbāl ile iclāl ile devletle şāğ olsun**20.** Hülüş ile du'āmuz müstecāb-ı Rabb-ı 'İzzet' dür12. **hemān:****Gazel 23**Mısra: **19***Sürekli, daima.***19.** Hemān iqbāl ile iclāl ile devletle şāğ olsun**20.** Hülüş ile du'āmuz müstecāb-ı Rabb-ı 'İzzet' dür

13. **hemān:****Gazel 41**

Mısra: 19

Sürekli, daima.

19. 'İzz ü devletle hemān sağ olsun

20. Eylesün zevk ü şafālar demidür

14. **hemān:****Gazel 59**

Mısra: 11

Sürekli, daima.

11. Sen hemān vir bize peymāne-yi rūḥ-efzāyı

12. Matlabuñ cānsa da ey sākī-i fettān virürüz

15. **hemān:****Gazel 79**

Mısra: 5

Sürekli, daima.

5. Ey dil-şüde metānet idüp sīne ger hemān

6. Şemşīr-i ğamzeye siperüñ yok midur senüñ

16. **hemān:****Gazel 112**

Mısra: 9

Sadece, yalnızca.

9. İstemem dirsem hemān hiç istemem fehmi eyleme

10. Ya 'ni pek hırş ile efkār-ı muḥālüm yok benim

17. **hemān:****Gazel 134**

Mısra: 6

Sürekli, daima.

5. Nāy-ı enīn-i dilüm eylese gūş 'andelīb

6. Bezm-i çemen başına tār olur ol dem hemān

18. **hemān:****Gazel 136**

Mısra: 6

Sürekli, daima.

5. Ol kamet-i bülend ile girdükçe rakşa sen

6. Lerziş düşer vücūduma ser-tā-be-pā hemān

19. **hemān:****Gazel 139**

Mısra: 7

Sürekli, daima.

7. Sen niyāz eyle yalvar aña hemān

8. Merḥamet mi-kuned ‘acül me-şev

20. **hemān:****Gazel 143**

Mısra: 6

Sürekli, daima.

5. Hengām-ı bahār irdi yeşillendi çemenzār

6. Güller gibi açıl da hemān ‘ayş u dem eyle

21. **hemān:****Gazel 147**

Mısra: 9

Sürekli, daima.

9. Kānd-i mükerrer-i lebūñi nuql idüp hemān

10. Meclisde sākī sāğarı sür sāğar üstüne

22. **hemān:****Gazel 148**

Mısra: 11

Sürekli, daima.

11. Bezme gelsün de hemān māñi ‘degül ağıyāra yār

12. Dürc-i yākūtuñ güher-riz-i ḥiṭāb eylerse de

23. **hemān:****Gazel 158**

Mısra: 13

Sürekli, daima.

13. ‘Arz eyle hemān şabrī-i muciz-deme ṭurma

14. ‘İzzet hevesüñ şī ‘riñi teşhīre degül mi

hem-‘ayār-ı zer-i ibriz-i müşa‘şa‘-peyker:1. **hem-‘ayār-ı zer-i ibriz-i müşa‘şa‘-peyker:****Kaside 7**

Mısra: 44

Parlayan yüzün saf altınıyla aynı ayarda.

43. Mis-i kalbi ider iksir-i ‘ināyeti ile

44. Hem-‘ayār-ı zer-i ibriz-i müşa‘şa‘-peyker

hem-bezm-i yār:**1. hem-bezm-i yār:****Terkib-bend 1**

Mısra: 25

Sevgili ile aynı meclisde II sevgilinin meclis arkadaşı.

25. Ey hoş-dem-i vişālūñe hem-bezm-i yār idüm

26. Geh şād-ı luṭf idüm gehi düšnām-ḥyār idüm

hem-cünün:**1. hem-cünün:****Kaside 13**

Mısra: 62

Delilikte arkadaş olma.

61. Böyle kalursa eger ‘aşkum füzün

62. Olurum bī-şübhe kıys’a hem-cünün

hem-çü:**1. hem-çü:****Gazel 3**

Mısra: 8

Gibi.

7. Sürḥī-i şafaḳ nist ḥicāb āmedeş ez-mihr

8. Tā dīd felek hem-çü tū ḥurşīd-ferī-rā

2. hem-çü:**Gazel 16**

Mısra: 15

Gibi.

15. Hem-çü pervāne zi-şem‘-i rüyet

16. Āteşī der-dil-i sūzānem hest

3. hem-çü:**Gazel 28**

Mısra: 12

Gibi.

11. O rütbe Mevlevīyān oldı ‘aşkı ile naḥīf

12. Ki tünd-bād dem-i neyle hem-çü kāh döner

4. hem-çü:**Gazel 73**

Mısra: 8
Gibi.

7. Pāy-efgen olan dā'ire-i 'aşkuña bir kez
8. Ellerle döger sīnesini hem-çü def Eşref

5. **hem-çü:**
Gazel 105
Mısra: 5
Gibi.

5. Pinhān oluyor hem-çü perī pīş-i nazardan
6. Bağsañ yine āmmā görünür zāde-i merdüm

6. **hem-çü:**
Gazel 161
Mısra: 3
Gibi.

3. Germi-i meclis-i aḥbāba çalış hem-çü temmüz
4. Araya katma bürüdet hele dey-māh gibi

hem-dāstān:

1. **hem-dāstān:**
Gazel 35
Mısra: 1
Far. Rey ve ifadede beraber.

1. Ğamzeñ zebān-ı tīg ile hem-dāstān mıdur
2. Müjgānlaruñ ḥikāye-güzār-ı sinān mıdur

hem-dem:

1. **hem-demüñ:-üñ**
Gazel 100
Mısra: 2
Dost, arkadaş.

1. Āh ey büt-i bī-gāne-edā maḥremüñ olsam
2. Aḥvālümü hep söyler idüm hem-demüñ olsam

2. **hem-demümüz:-ümüz**
Gazel 135
Mısra: 4
Dost, arkadaş.

3. Ebnā-yı zamān kābil-i ülfet degül ašlā
4. Kim var olacak hem-demümüz bāy u gedādan

3. **hem-dem:**

Gazel 149

Mısra: **14**

Dost, arkadaş.

13. 'İzzet nedür bu sihr gibi nev-ğazel yine

14. Hem-dem mi olduñ 'âlem-i ğaybuñ sürüşuna

hem-dest-i teĝâfül:

1. **hem-dest-i teĝâfüldür:-dür**

Gazel 118

Mısra: **7**

Bilmezlikten gelmenin arkadaşlığını yapmak.

7. Nigāhuñ mest olup ğamzeñle hem-dest-i teĝâfüldür

8. Mey-i naħvetle çeşmün gibi ħâlâ ser-girānsın sen

heme:

1. **heme:**

Kaside 1

Mısra: **75**

Far. Hep, bütün, cümle.

75. Heme piçide-i eşkāl olan emr-i şa' bın

76. Fetħ ide ħazret-i ebvāb-ĝüşā-yı nuşret

2. **heme:**

Gazel 7

Mısra: **5**

Far. Hep, bütün, cümle.

5. Heme şeb behr-ı vey encüm şumurīm u nālīm

6. Geşte ħālet sebep-i ħālet-i bīdāri-i mā

3. **heme:**

Kaside 9

Mısra: **170**

Far. Hep, bütün, cümle.

17. Heme āmāde-i peykār-ı sermā

18. Şufūf-ı serd ammā yek-ķademdür

4. **heme:**

Kaside 10

Mısra: **14**

Far. Hep, bütün, cümle.

13. Görelüm hüsni kimüñ tām kimüñ nākışdur
14. Heme sencīde-i mīzān-ı şu'ūr eyleyelüm

5. heme:

Kaside 11

Mısra: 24

Far. Hep, bütün, cümle.

23. 'Adl ü inşāfda yek-tā-yı zamān
24. Sāyesinde heme āsūde cihān

6. heme:

Gazel 14

Mısra: 4

Far. Hep, bütün, cümle.

3. Ānān ki sipārend revān der-gām-ı kād'et
4. Hızend be-mahşer heme rüsvāy-ı kıyāmet

7. heme:

Gazel 21

Mısra: 7

Far. Hep, bütün, cümle.

7. Küfr-i zülfeş heme zünnār-ı miyān hıvāhem kerd
8. Bes ki dīnem püser-i berhemenī mī-cüyed

8. heme:

Gazel 117

Mısra: 13

Far. Hep, bütün, cümle.

13. Heme gerden-keşān-ı hüsni eyler zīr-i dest elbet
14. Eger fermān olursa ol şeh-i işve-penāhumdan

hem-hālet-i şu' bān-ı kelīm:

1. hem-hālet-i şu' bān-ı kelīm:

Kaside 3

Mısra: 5

Söz söyleyen büyük yılanı benzeyen II kalem.

5. Hāme hem-hālet-i şu' bān-ı kelīm olmāgla
6. Tarz-ı 'icāzına hayret-zededür her şehhār

hem-i vefīr:

1. hem-i vefīr:

Kaside 17

Mısra: **28**
Çok keder.

27. Şeher-i vuşlatı hem-reng-i şeb-i hecr itme
28. Dem-i şādīde nedür vech-i ğam u hem-i vefir

hemîn:

1. **hemîn:**

Kaside 11

Mısra: **34**

“Yerine göre, ancak, hemen, her zaman” vb. anlamlar ifâde eden bir çeşit doldurma kelime.

33. İtdi şâyeste-i medh ü taḥsîn
34. Bir hünermendi ‘inâyetle hemîn

hem-‘inân:

1. **hem-‘inân:**

Gazel 35

Mısra: **14**

At başı beraber giden.

13. ‘İzzet Beg’üñ semend-i ḥayâliyle ‘İzzetâ
14. Hiç esb-i leng-i fikretimüz hem-‘inân mıdur

hemîşe:

1. **hemîşe:-e**

Gazel 28

Mısra: **10**

Far. Daima, her zaman.

9. O mâh-pâre ne dem şem‘-i bezm-i üns olsa
10. Hemîşe üstüne pervâne-i nigâh döner

2. **hemîşe:**

Gazel 4

Mısra: **7**

Far. Daima, her zaman.

7. Ehl-i dile hemîşe cefâ ‘âdetüñ midür
8. Ey çarḥ-ı sifle söyle bu esrardan baña

3. **hemîşe:**

Kaside 5

Mısra: **21**

Far. Daima, her zaman.

21. Ol fâzıl-ı deryâ-dil-i ‘âdil ki hemîşe
22. Aḥkâmın ider şu gibi icrâ Yeñişehr’e

3. **hemîşe:**

Kaside 6

Mısra: 146

Far. Daima, her zaman.

145. Haşre dek zâtını Allâh mu‘ammer itsün
146. Eylesün neyl-i me‘âribile hemîşe şādân

4. **hemîşe:**

Kaside 16

Mısra: 56

Far. Daima, her zaman.

55. Velîkin sen daḥı şâbit ḳadem ol
56. Hemîşe reh-rev-i râh-ı sitem ol

5. **hemîşe:**

Gazel 36

Mısra: 7

Far. Daima, her zaman.

7. Hemîşe inkişâf-ı sırr-ı mektûm-ı dil-i ‘âşık
8. Dü çeşm-i ḥûn-feşân u çehre-i nîlüferîdendür

6. **hemîşe:**

Gazel 88

Mısra: 1

Far. Daima, her zaman.

1. Hemîşe eyledigün dil-berâ cefâ mı degül
2. Cefâ-yı dem-be-demün ‘âşıḳa vefâ mı degül

7. **hemîşe:**

Gazel 143

Mısra: 17

Far. Daima, her zaman.

17. Yâ Rab Veli Paşa`yı felek-câhı hemîşe
18. Turduḳça cihân şâhib-i tûḡ u ‘alem eyle

hem-i‘tibâr-ı zer:

1. **hem-i‘tibâr-ı zer:**

Gazel 91

Mısra: 13

Altın ile aynı değerde olan (söz).

13. Hem-i 'tibār-ı zer eyler nuḥās-ı eş 'ārı
14. Te 'ānuḳ-ı eṣer-i feyz-i kimyā-yı ḥayāl

hem-mahlas:

1. **hem-mahlas:**

Gazel 52

Mısra: 9

Aynı takma ad.

9. Hem-mahlas olup ḥazret-i sultanla 'İzzet
10. Nazmuñda mübāhāt ile ma 'nā qarışığıdur

hem-nağme-i şür:

1. **hem-nağme-i şür:**

Kaside 10

Mısra: 8

Şenliğin aynı ezgisi.

7. Ḥaşr-ı ecsād-ı ma 'ānide ney-i ḥāmemüzi
8. Nefḥā-i 'aşḳ ile hem-nağme-i şür eyleyelüm

hem-nişin:

1. **hem-nişin:**

Gazel 125

Mısra: 7

Birlikte oturup kalkan(kişi).

7. Dā'imā bī-gānelerle hem-nişin olmakda yār
8. Āşnālar dāğdār-ı ğayret olsun olmasun

2. **hem-nişin:**

Gazel 145

Mısra: 5

Birlikte oturup kalkan(kişi).

5. Şām u seher hem-nişin saña raḳīb-i la'ın
6. Anı yanuñdan ırāğ eylemedüñ āh āh

hem-reng-i şeb-i hecr:

1. **hem-reng-i şeb-i hecr:**

Kaside 17

Mısra: 27

Ayrılık akşamıyla aynı renkte.

27. Seher-i vuşlatı hem-reng-i şeb-i hecr itme
28. Dem-i şādide nedür vech-i ğam u hem-i vefir

hem-rikāb ol:**1. hem-rikāb olmak:-mak****Gazel 36**

Mısra: 13

*Aynı üzengide olmak II denk olmak.***13.** Ne mümkün māhir-i āteş-‘ināna hem-rikāb olmak**14.** Tek ü tāz-ı kümeit-i ṭab‘-ı ‘İzzet pek geridendür**hem-sefer-i bād-ı sabā:****1. hem-sefer-i bād-ı şabādur:-dur****Gazel 132**

Mısra: 3

*Saba rüzgarı ile birlikte yolculuk yapan.***3.** Şor bŷy-ı güle hem-sefer-i bād-ı şabādur**4.** Çıkdı çıkalı buldı mı ārām çemenden**hem-seng-i cünün:****1. hem-seng-i cününüm:-um****Gazel 75**

Mısra: 7

*Aynı ölçüde delilik.***7.** Gerçi ben kıays’la hem-seng-i cününüm ammā**8.** Beni şehre añı yābāna kıodı şīve-i ḥaḳḳ**hem-ser-i tāvus:****1. hem-ser-i tāvus:****Gazel 56**

Mısra: 8

*Tavus kuşunun benzeri.***7.** Şīve-i ḥüsn-i ḥudā-dād gerekdür yoḥsa**8.** Zağan ārāyiş ile hem-ser-i tāvus olmaz**hem-sıfat-ı rŷy-ı ḥat-āverde-i yār:****1. hem-sıfat-ı rŷy-ı ḥat-āverde-i yār:****Kaside 3**

Mısra: 56

Sevgilinin ayva tŷyü gelen yanağıyla aynı nitelikte.

55. Ola tā hāme-i müşgīn raqam-ı midhatla
56. Şafhalalar hem-şıfat-ı rüy-ı hat-āverde-i yār

hem-sohbet:

1. **hem-şohbet:**

Gazel 125

Mısra: 1

Far. Birbiriyle sohbet eden, konuşup görüşen.

1. Yāra ‘āşık cān virür hem-şohbet olsun olmasun
2. Şem‘e pervāne yanar germ-i ülfet olsun olmasun

hemşire:

1. **hemşire:**

Gazel 158

Mısra: 12

Kız kardeş.

11. Sākī-beçeye pīr-i muğān ise babalık
12. Yā duhter-i rez de aña hemşire degül mi

hem-şiyem-i kākül-i hūr:

1. **hem-şiyem-i kākül-i hūr:**

Kaside 2

Mısra: 46

Cennet kızının saçıyla aynı mizaçta.

45. Nesīm-i sünbül-i hulķı geçeydi gülzāra
46. Olurdu her varaķı hem-şiyem-i kākül-i hūr

hem-tā:

1. **hem-tā:**

Kaside 7

Mısra: 55

Eş, benzer, denk, müsâvî.

55. Bulamaz zātına el-ķışşa nazīr ü hem-tā
56. Gezse bir kimse eger ‘Ālemi ķişver ķişver

hem-tıynet-i hūr:

1. **hem-tıynet-i hūr:**

Kaside 5

Mısra: 31

Cennet kıztıyla aynı yaratılışlı.

31. Hem-tıynet-i hür oldığın ol pāk-nijādın
32. Envār-ı cebīni ider ĩmā Yeñişehir'e

hemvāre:

1. **hemvāre:**

Gazel 3

Mısra: 9

Daima, her zaman.

9. Gerdün zı-çı hemvāre der-aheng-i semā' st
10. Dil-dāde meger mevlevī-i şivegerī-rā

2. **hem-vāre:**

Kaside 1

Mısra: 41

Daima, her zaman.

41. Öyle bir dāver-i devrān ki olur hem-vāre
42. Zīver-i dūş-ı şeref-pūşı ridā-yı nuşret

3. **hem-vāre:**

Gazel 60

Mısra: 18

Daima, her zaman.

17. 'Arz itmek için Necīb'e 'İzzet
18. Hem-vāre ğazel-serālaruz biz

4. **hem-vāre:**

Gazel 72

Mısra: 8

Daima, her zaman.

7. Yār döndükçe niyāz ehlini döndürmek için
8. Meşķ ider hānķah-ı nāzda hem-vāre semā'

4. **hem-vāre:**

Gazel 106

Mısra: 3

Daima, her zaman.

3. Dāĝdār itmededür sīnecigüm hem-vāre
4. Nāvek-i ğamze-i dil-dūzuña ğüyā hedefüm

hem-zebān ol:

1. **hem-zebān olmaķ: -maķ**

Gazel 37

Mısra: **13**
Aynı dili konuşmak.

- 13.** Hem-zebân olmak ne mümkün mâhir-i mu‘ciz-deme
14. Ola ‘İzzet kuşûrum meyl-i tanzîrümmedür

hendese:

- 1. hendese:**
Kaside 6
 Mısra: **91**
Ölçü.

- 91.** Elde mîzân-ı kalem hendese dānān-ı sūhan
92. Kaşr-ı evşāfına bu resme ururlar bünyān

hengām-ı bahār:

- 1. hengām-ı bahār:**
Gazel 143
 Mısra: **5**
Bahar zamanı.

- 5.** Hengām-ı bahār irdi yeşillendi çemenzār
6. Güller gibi açıl da hemān ‘ayş u dem eyle

hengām-ı du‘ā:

- 1. hengām-ı du‘ādur:-dur**
Kaside 5
 Mısra: **67**
Dua zamanı.

- 67.** ‘İzzet yeter ıtnābı ko hengām-ı du‘ādur
68. Taṭvīl-i sūhan eyleme bī-cā Yeñişehr’e

hengām-ı ğam ü ğuşsa-i hicrān:

- 1. hengām-ı ğam ü ğuşsa-i hicrān:**
Gazel 159
 Mısra: **5**
Ayrılığın keder ve sıkıntısının zamanı.

- 5.** Gitdi hengām-ı ğam ü ğuşsa-i hicrān şimdi
6. Vaşl-ı cānān ile şādān olacağ dem geldi

hengām-ı kudūm:

1. **hengām-ı kudūmunda:-u, -n, -da**

Kaside 5

Mısra: 29

Uzak bir yoldan gelme zamanı.

29. Hengām-ı kudūmunda sımāh-ı dile geldi

30. Her sūydan āvāze-i büşrā Yeñişehr'e

hengām-ı meserret-intimā:

1. **hengām-ı meserret-intimāda:-da**

Kaside 9

Mısra: 37

Sevinçli vakit.

37. Bu hengām-ı meserret-intimāda

38. Ānuñ kim cāmı var destinde Cem'dür

hengām-ı mülākāt:

1. **hengām-ı mülākātumda:-um, -da**

Gazel 90

Mısra: 13

Görüşme zamanı.

13. 'İzzetā yār ile hengām-ı mülākātumda

14. Naql ider eşk-i terüm aña ser-encāmı güzel

hengām-ı şabā:

1. **hengām-ı şabādan:-dan**

Gazel 135

Mısra: 10

Saba rüzgarı zamanı.

9. Hep cehl-i mürekkep görünür çeşmüme şimdi

10. Anlar ki baña yār idi hengām-ı şabādan

henüz:

1. **henüz:**

Tahmis 6

Mısra: 14

Şimdi, yeni.

13. Bir de gördüm ki çıkdı ammā kim nigāhı fitne-sāz

14. H'āb-ı nāzından henüz ıalkmış meger ol mest-i nāz

2. **henüz:****Gazel 88**

Mısra: 4

Halâ, daha.

3. Hülâsa-i emel-i dil olan 'arūs-ı vişâl

4. Henüz müstetir-i perde-i hafâ mı degül

3. **henüz:****Gazel 118**

Mısra: 4

Halâ, daha.

3. Şakın bî-gāneyi bûy-āşinā-yı ülfetüñ itme

4. Henüz n'eşküftesin bir gonçe-i gülzâr-ı ânsın sen

4. **henüz:****Gazel 124**

Mısra: 9

Halâ, daha.

9. Būs-ı sîb-i gâbgabuñ bi'llâh almadum henüz

10. Bir cefâdur çekdigüm ol dil-ber-i ÷annâzedem

hep:1. **hep:****Kaside 1**

Mısra: 11

Sürekli olarak, her zaman, daima.

11. Maḥv olup hep eşer-i zulmet-i deycür-ı fiten

12. 'Alemleri kapladı envâr-ı zekâ-yı nuşret

2. **hep:****Kaside 1**

Mısra: 53

Sürekli olarak, her zaman, daima.

53. Meded-i luḫfi ile taḫviye-fermâdur hep

54. Žu'afâdan ne ḫadar var ise sezâ-yı nuşret

3. **hep:****Kaside 1**

Mısra: 62

Sürekli olarak, her zaman, daima.

61. Medḫ-i zātuñda gürüh-ı şu'arâ 'âciz olup

62. Birbirinden hep ider şimdi ricâ-yı nuşret

4. hep:

Tahmis 2

Mısra: 27

Hepsi, tamamı.

27. Yoğ mecāl inkāra sensin hep bilür halk-ı cihān
28. Sen ne çend itseñ dağı kendüñ hiçābuñdan nihān

5. hep:

Gazel 3

Mısra: 9

Sürekli olarak, her zaman, daima.

9. Tafşıl-i hāli hep ider 'İzzet saña beyān
10. Bu mücmel oldu şimdi berāy-ı hoş-āmedi

6. hep:

Kaside 4

Mısra: 15

Sürekli olarak, her zaman, daima.

15. Eyledüñ hep yeñiden kesb-i hayāt-ı tāze
16. Gül-i pejmürde idik cümlemüz olduğ şād-āb

7. hep:

Kaside 7

Mısra: 6

Sürekli olarak, her zaman, daima.

5. Başladı eylemege gülşen-i fikretde hırām
6. Nükteler sāha-i endīşede hep raqs eyler

8. hep:

Kaside 8

Mısra: 13

Sürekli olarak, her zaman, daima.

13. Şovukluk halkı hep küşe-nişin-i halvet itmişdür
14. Bu sermāda yine germābenüñ germ oldu bāzārı

9. hep:

Kaside 8

Mısra: 45

Sürekli olarak, her zaman, daima.

45. Firākuñ zemheriri toñdırup süzendegānuñ hep
46. Şovuklatdum yine hayfā dil-i bī-tāb-ı bīmārı

10. hep:**Kaside 9**Mısra: **21***Sürekli olarak, her zaman, daima.***21.** Fısıldaşdı gelüp ezhâr ile hep**22.** Şabâ ilçî-i şâh-ı muhteşemdür**11. hep:****Kaside 9**Mısra: **40***Tamamen, hep.***39.** Kuruldu bezm-i gül şahn-ı çemende**40.** Velî sâķileri hep gonce-femdür**12. hep:****Kaside 9**Mısra: **78***Sürekli olarak, her zaman, daima.***77.** O rütbe hıfzı sârîdür cihana**78.** Ki gürgân hep nigâhbân-ı ğanemdür**13. hep:****Gazel 9**Mısra: **5***Sürekli olarak, her zaman, daima.***5.** Hep kıala pâ-der-gil-i hayret şanevber-ķâmetân**6.** Çık levendâne hırâmân ol da göster bir edâ**14. hep:****Gazel 17**Mısra: **5***Sürekli olarak, her zaman, daima.***5.** Sebeb naķş-ı kemâle ülfet-i nâ-müdrîkândur hep**6.** Ki humķı h^vâce-i mekteblere şıbyân ider îrâş**15. hep:****Gazel 29**Mısra: **8***Sürekli olarak, her zaman, daima.***7.** Gül bedenler gölgeli cübbe ile ‘azm-ı bâğ idüp**8.** Giydiler hep çeşm-i bülbülden kıbâ nev-rüzdur

16. hep:**Gazel 30**Mısra: **20***Sürekli olarak, her zaman, daima.***19.** Çok cevr ü cefâ eyler o meh bâri bilür mi**20.** Ol cevri çeken hep dil-i bî-ṭâkatimüzdür**17. hep:****Gazel 30**Mısra: **33***Sürekli olarak, her zaman, daima.***33.** Dil-dâde-i eṭvâr-ı pesendidesiyüz hep**34.** Hoş-ḥaşletimüz mîr-i melek-sîretimüzdür**18. hep:****Gazel 32**Mısra: **6***Sürekli olarak, her zaman, daima.***5.** Muhtaşar itmez ma'ânî-i niyâzı hiç beyâ**6.** Ol şeh-i nâza efendi hep muṭavvel gösterür**19. hep:****Gazel 34**Mısra: **2***Sürekli olarak, her zaman, daima.***1.** Sipâh-ı ḥaṭṭ-ı nev-i dil-rübâ yeñiçeridür**2.** Bizi iden hep esîr-i belâ yeñiçeridür**20. hep:****Gazel 36**Mısra: **4***Sürekli olarak, her zaman, daima.***3.** N'ola sem-rîz olursa ḥabbe-i sevdâ dil-i zâre**4.** Benüm bu pîç ü tâbum hep o zülf-i ejderîdendür**21. hep:****Gazel 37**Mısra: **9***Sürekli olarak, her zaman, daima.***9.** Hep gâzâlân-ı ḥayālî itdi ṭab'um der-kemend**10.** Şimdi naḥcîr-i gâzel fitrâk-ı teşhîrümmedür

22. **hep:****Gazel 43**

Mısra: 4

Sürekli olarak, her zaman, daima.

3. Cānlar āzurde-i ebrū-yı kemāndāruñdur

4. Sīneler hep hedef-i nāvek-i āzāruñdur

23. **hep:****Gazel 51**

Mısra: 9

Sürekli olarak, her zaman, daima.

9. Bilürler nağme-perdāzān-ı ser-bezm-i maḥabbet hep

10. Sürür-ı 'İzzet'e bā'îş o şūḥ-ı şen-gül olmuşdur

24. **hep:****Gazel 95**

Mısra: 6

Sürekli olarak, her zaman, daima.

5. Feyz-i deminden āşikār ḥāşiyet-i dem-i Mesīḥ

6. Mürde-dilān hep olmada zinde-i cāvidān-ı ney

25. **hep:****Gazel 100**

Mısra: 2

Sürekli olarak, her zaman, daima.

1. Āh ey büt-i bī-gāne-edā maḥremüñ olsam

2. Aḥvālümü hep söyler idüm hem-demüñ olsam

26. **hep:****Gazel 100**

Mısra: 13

Sürekli olarak, her zaman, daima.

13. Hep ḥātır-ı 'İzzet'de varur sâkin olurдум

14. 'Älemde senüñ ey büt-i 'işve gamuñ olsam

27. **hep:****Gazel 115**

Mısra: 6

Hep, herkes, bütün.

5. Sensin o şeh-i serîr-i naḥvet

6. Ḥübān saña hep sipāh efendüm

28. hep:**Gazel 135**

Mısra: 9

Sürekli olarak, her zaman, daima.

9. Hep cehl-i mürekkep görünür çeşmüme şimdi

10. Anlar ki baña yâr idi hengâm-ı şabâdan

29. hep:**Gazel 137**

Mısra: 8

Bütün.

7. Çık temâşâgehe biñ şîve vü nâz ile şalın

8. Hep güzeller kıla hayretde o ef'âlûñ için

30. hep:**Gazel 155**

Mısra: 15

Sürekli olarak, her zaman, daima.

15. Olur hep ser-nüvişte nâmdârân-ı hüner nâ-rast

16. Mübeyyindür bu sırrı hâtemünde haç-ı ma'kûsı

31. hep:**Gazel 160**

Mısra: 9

Hepsi, tamamı.

9. Künt-i kenzin olur esrâr-ı nihâni hep fâş

10. 'İzzetâ ben gibi bir dağme mi var açma beni

32. hep:**Gazel 162**

Mısra: 12

Sürekli olarak, her zaman, daima.

11. Şer-i gamdan bizi me'mûn eyler

12. Hayrdur pîr-i meyûñ hep 'ameli

her:**1. her:****Kaside 1**

Mısra: 26

Her, bütün.

25. Câm-ı 'aczin der-i hum-hâne-i 'avn-i haqq'da

26. Keşkûl itsün yine her bâde-gedâ-yı nuşret

2. her:

Kaside 1

Mısra: 60

Hepsi değil ancak bazısı.

59. Degme bir şāire maḳdūr degildür medhūñ

60. İdemez vaşfuñı her nāṭıḳa-zāy-ı nuşret

3. her:

Kaside 1

Mısra: 66

Her, bütün.

65. Benüm ol şā'ir-i i'cāz-eşer-i siḥr-beyān

66. Her sözüme nādire-güyāna şalā-yı nuşret

4. her:

Tahmis 2

Mısra: 7

Her, bütün.

7. Sevdigüm çekmeñ ne mümkün şıḳletüñ her cāmenüñ

8. Tār u pūd-ı ḥande-i gülden gerek pīrāhenüñ

5. her:

Kaside 2*Her, bütün.*

41. Odur o āşaf-ı 'ādil ki āb-ı tīgi ile

42. Söner tekevvün iden her şerāre-i şer ü şūr

6. her:

Kaside 2

Mısra: 46

Her, bütün.

45. Nesīm-i sünbül-i ḥulḳı geçeydi gülzāra

46. Olurdu her varaḳı hem-şiyem-i kākül-i ḥūr

7. her:

Kaside 3

Mısra: 6

Her, bütün.

5. Ḥāme hem-ḥālet-i şu'bān-ı kelīm olmāgla

6. Tār-ı i'cāzına ḥayret-zededür her seḥḥār

8. her:

Kaside 3

Mısra: **20**
Hepsi değil ancak bazıları.

19. Lem‘a-yâb olsa kamer re‘y-i münîrinden eger
 20. Minnet-i mihr-i ziyâ-güsteri çekmez her bâr

9. **her:**

Kaside 3
 Mısra: **48**
Her, bütün.

47. Biz taḥassür-zede-i müy-miyânuz ammâ
 48. Her şeb aġyâr-ı denî itmededür zîb-i kenâr

10. **her:**

Kaside 5
 Mısra: **14**
Her, bütün.

13. Bir şema‘ ki pervânesi ḥürşîd-i cihân tâb
 14. Envârı fûrû-tâfte her câ Yeñişehr’e

11. **her:**

Kaside 5
 Mısra: **24**
Her, her bir.

23. Ol gevher-i pâkîzeter-i baḥr-i himem kim
 24. Her seng-i düri bir dür-i yektâ Yeñişehr’e

12. **her:**

Kaside 5
 Mısra: **26**
Her, her bir.

25. Ol zîver-i ser-maḥfil-i şer‘-i nebevî kim
 26. Her bir sözi bir ḥüccet-i mümzâ Yeñişehr’e

13. **her:**

Kaside 5
 Mısra: **30**
Her, bütün.

29. Hengâm-ı kudûmunda sımâḥ-ı dile geldi
 30. Her süydan âvâze-i büşrâ Yeñişehr’e

14. **her:**

Kaside 6

Mısra: **14**
Her, bütün.

- 13.** Münderic nazm-ı belîgüñde hezârân mazmûn
14. Müstetir her bün-i ħarfüñde nice sırr-ı nihân

15. her:

Kaside 6
Mısra: **51**
Her, her bir.

- 51.** Her keşide şanasın ebru-yı ğilmân-ı ħayâl
52. Noktalar her birisi merdümek-i ħür-ı cinân

16. her:

Kaside 6
Mısra: **111**
Her, bütün.

- 111.** Her gören zâtını el-veledü sırru ebîh
112. Pederi sırrı o devletli de olmışdur ‘ayân

17. her:

Kaside 6
Mısra: **132**
Her, bütün.

- 131.** Dâ’imâ şî’rümü şâbâş ile medĥ eyleyerek
132. İderek her ğazel-i pür ħalelüm istiĥsân

18. her:

Kaside 13
Mısra: **59**
Her, bütün.

- 59.** Bendeñi her şeb efendüm tâ nehâr
60. Böyle ħülyâlar ider encüm-şümâr

19. her:

Kaside 17
Mısra: **42**
Her, bütün.

- 41.** Didi lâyıĥ mı unutmaĥ seni kim itmedesin
42. Her gice ‘aşĥum ile âĥ u fiĝân-ı şeb-ĝîr

20. her:

Gazel 21

Mısra: 3
Her, bütün.

3. Her ki-rā bŭy-ı hevā 'ıtr-meşām-ı heves'est
4. Gül-i rŭyī leb-i cŭyī çemenī mī-cŭyed

21. her:

Gazel 21
Mısra: 14
Her, bütün.

13. Sŭmenāt-ı ğam-ı o mu'tekif-i dilhā şod
14. Z'ān şanem her kesī yek 'işve-zenī mī-cŭyed

22. her:

Gazel 23
Mısra: 10
Her.

9. Raķīb-i rŭ-siyāhın ruķyesi ħaylī mü'eşşirmiş
10. Perī-rŭlarla her şeb şīşe-gerdān-ı maħabbetdŭr

23. her:

Gazel 25
Mısra: 11
Her, bütün.

11. Her gül-'izār itmededŭr 'andelībine
12. Bir tarz-ı nā-şenīde ile mekr ũ āller

24. her:

Gazel 29
Mısra: 6
Her, bütün.

5. Gör bahāriyye yine ħŭbāna olmış cilvegāh
6. 'Arz ider her nārven-ķad bir edā nev-rŭzdur

25. her:

Gazel 44
Mısra: 8
Her, bütün.

7. Eyler mezāk-ı gŭşumı leb-rīz-i gül-şeker
8. Her söz ki şādır-ı dehen-i ķand-bārıdur

26. her:

Gazel 55

Mısra: 12
Her, bütün.

11. Germ-iştiyâk ruḥşat-ı 'arz-ı niyâz olup
12. Çekmekte âh-ı serdi her efsürde-hüş-ı nâz

27. her:

Gazel 56
Mısra: 9
Her, bütün.

9. Her gelüden ki birer ses gele ben ḥāmūşum
10. Murğ-dil-i ḥâr-keş lâne-i kaçnūs olmaz

28. her:

Gazel 58
Mısra: 5
Her, bütün.

5. Her kerem-pîşe güzel kim bile mev'üdını deyn
6. Tâleb-i büsesi şeydâlarına şîr olmaz

29. her:

Gazel 76
Mısra: 3
Her, bütün.

3. Her nefes şıdk ile ger zîb-i kenâr eyleseler
4. Şâf-ṭab'ân o ḥürşîd-mişâli lâyıq

30. her:

Gazel 87
Mısra: 4
Her, bütün.

3. Deyr-i melâḥatuñ şanem-i 'işve-bâzıdur
4. Şüret-peresti olsa n'ola her perî mişâl

31. her:

Gazel 103
Mısra: 10
Her, bütün.

9. Ben şikâyet eylemem bî-dād dil-berden velî
10. Rüy-ı zerdüm her gören añlar melâlüm var benüm

32. her:

Gazel 109

Mısra: 8
Her, bütün.

7. Dehen-i mü' min-i kâmilde çü cām-ı şahbā
8. Deverān itse revā her dem ü her bār kısem

33. her:

Gazel 122
Mısra: 9
Her, bütün.

9. Her nağmesinde muṭrıb-ı kılκ 'İzzetā yine
10. Tebdıl ider maḳāmı ne nāzük ne nāzenīn

34. her:

Gazel 144
Mısra: 18
Her, bütün.

17. Ne ḥaddün ḥazret-i 'İzzet Beg'e pey-revlük ey 'İzzet
18. Anuñ her beyt-i pāk-ı nev-edāsı intiḥāb üzre

35. her:

Gazel 151
Mısra: 3
Her, bütün.

3. Her şeb eglence saña bāzī-i çift ü tek idi
4. Kaldı tek ṭurmadıḡuñ ḥāṭır-ı maḡşūşumda

36. her:

Gazel 155
Mısra: 13
Her, bütün.

13. İzāfetle temevvül kesbi der mi her tehī-hemyān
14. Faḳat esmā-i seng-i behreverdür māl ile zūsı

her ān:

1. her ān:

Kaside 1
Mısra: 37
Her zaman.

37. Odur ol şāhib-i çevgān-ı şecā'at ki her ān
38. Şaḡn-ı heycāda olur gūy-rübā-yı nuşret

2. her ān:

Kaside 6

Mısra: 142

Her zaman.

141. Geh sitāyişler idüp gāh du‘alar eyler

142. Şaded-i luţfdadur iş bu fakîre her ān

3. her ān:

Kaside 16

Mısra: 59

Her zaman.

59. Huşūsā ‘İzzet-i dil-ḥaste her ān

60. Efendüm isterüm kim ola nālān

4. her ān:

Gazel 30

Mısra: 9

Her zaman.

9. Rindān iledür ülfetimüz her dem ü her ān

10. Zühhād bizüm subḥa-keş-i ḥasretimüzdür

5. her ān:

Gazel 47

Mısra: 10

Her zaman.

9. Ebr-pūş eyleyeli dūd-ı derūnum çarḥı

10. Tırma sükkān-ı semā her dem ü her ān ağlar

6. her ān:

Gazel 134

Mısra: 16

Her zaman.

15. Nāb ise de bāde-i la‘l-i dil-ārā çı sūd

16. Derd-keş-i ḥasretüz biz yine ‘İzzet her ān

her bir:

1. her bir:

Kaside 9

Mısra: 100

Her biri.

99. Benüm ol büt-nigār-ı deyr-i ma‘nī

100. Ki her bir mışra‘am beytü’ş-şanemdür

her biri:**1. her biri:****Kaside 10**

Mısra: 35

*Her bir kiři.***35.** İ'tirāf eyleyerek her biri noķřānlarını**36.** Yoķsa dirler yerimüz künc-i ķubūr eyleyelüm**her biri:****1. her birisi:-si****Kaside 6**

Mısra: 26

*Her biri.***25.** Tāları tāze-edā bir büt-i sīmīn-tendür**26.** Őāların her birisi veşen-i deyr-i beyān**2. her birisi:-si****Kaside 6**

Mısra: 52

*Her biri.***51.** Her keşide şanasın ebru-yı ğilmān-ı ĥayāl**52.** Noķtalar her birisi merdümek-i ĥūr-ı cinān**her dem:****1. her dem:****Terkib-bend 1**

Mısra: 40

*Her zaman.***39.** Ĥāl-i dilūñ ĥalel geleli inķizāmuna**40.** Her dem sipihrin uğramıřuz vaz'-ı ĥāmına**2. her dem:****Kaside 3**

Mısra: 7

*Her zaman.***7.** Dest-gīr-i şu'arā olmasa her dem ĥāme**8.** Nice olurlar idi řafĥa-nigār-ı eş'ār**3. her dem:****Gazel 30**

Mısra: 9
Her zaman.

9. Rindān iledür ülfetimüz her dem ü her ān
10. Zühhād bizüm subḥa-keş-i ḥasretimüzdür

4. her dem:

Gazel 47
Mısra: 10
Her zaman.

9. Ebr-püş eyleyeli dūd-ı derūnum çarḥı
10. Ṭurma sükkān-ı semā her dem ü her ān ağlar

5. her dem:

Gazel 58
Mısra: 7
Her zaman.

7. Ser-fürū itse raḳīb ‘āşıka her dem ne ‘aceb
8. Ḳangı ğavġāda ‘Amır pā-zede-i Zeyd olmaz

6. her dem:

Gazel 109
Mısra: 8
Her zaman.

7. Dehen-i mü’ min-i kāmilde çü cām-ı şahbā
8. Deverān itse revā her dem ü her bār ḳasem

7. her dem:

Gazel 144
Mısra: 5
Her zaman.

5. N’ola duḥt-ı rezūn her dem gözünde uça ey sākī
6. Ğubār-ı ḥaṭ-ı la’lūn sürmedür çeşm-i ḥabāb üzre

8. her dem:

Gazel 158
Mısra: 7
Her zaman.

7. Her dem heves-i cünbüş-i ebrūnla cānā
8. Cān atdıġımız ḳabza-i şemşire degül mi

9. her demde:-de

Kaside 3

Mısra: **36**
Her zaman.

35. Şöyle ırsun o da bir başka büyük ma'nidür
 36. Baña her demde olan nâıka-bend-i güftâr

her gice:

1. **her gice:**
Gazel 28
 Mısra: **4**
Her gece.

3. Görelden açdığın ol şemsüñ al tennüre
 4. Felekde her gice hâleyle ırş-ı mäh döner

2. **her gice:**
Gazel 77
 Mısra: **3**
Her gece.

3. 'Älemi tenvîr iderse her gice mäh-ı münîr
 4. Gündüzün ol berķ uran pîşânî-i rahşâna bak

her kim:

1. **her kimiñ:-iñ**
Gazel 47
 Mısra: **2**
Kim olursa olsun.

1. Şiken-i zülfine düşmiş dil-i nālân ağlar
 2. Her kimiñ olsa belî hâli perîşân ağlar

her lahza:

1. **her lahza:**
Gazel 21
 Mısra: **10**
Her an.

9. K'îst k'ez hünî-i çeşmeş be-rehâned cân-râ
 10. Ğamze her lahza şehîd-i çü menî mî-cüyed

2. **her lahza:-a**
Gazel 35
 Mısra: **3**
Her an.

3. Her lahza bir aziyye-i sihr itmede beyān
4. Remz-i füsūna dīdelerūñ tercemān mıdır

her ne:

1. **her ne:**

Gazel 4

Mısra: 14

Hangi, hangi şey.

13. ‘İzzet taħammūl eylemeli çekmeli hemān
14. Her ne gelürse baħt-ı sitemkārdan baña

her ne çend:

1. **her ne çend:**

Gazel 148

Mısra: 8

Her ne kadar.

7. Bī-ser ü pā şad hezār üftāde-i giryānı var
8. Her ne çend ‘uşşāka cevri-i bī-ħisāb eylerse de

her ne dem:

1. **her ne dem:**

Gazel 32

Mısra: 1

Her ne zaman.

1. Perçeminden her ne dem ol pür cefā tel gösterür
2. ‘Āşık-ı şeydāya zencīr-i müselsel gösterür

2. **her ne dem:**

Gazel 142

Mısra: 1

Her ne zaman.

1. Her ne dem küçe-i cānāne gelür hāturuma
2. Şahn-ı nüzhetgeh-i kül-ħāne gelür hāturuma

her ne kadar:

1. **her ne kadar:**

Gazel 30

Mısra: 21

Her ne kadar.

21. Yokdur gelemez her ne kadar itse de bī-dād
 22. Bīdādı o şāhuñ sebep-i rāhatımızdur

her ne zamān:

1. **her ne zamān:**

Gazel 5

Mısra: 7

Her zaman.

7. Sen her ne zamān ‘arz-ı cemāl itseñ ölürler
 8. Bu dīdelerüm ğarķa-i envār-ı temāşā

her rüz:

1. **her rüz:**

Kaside 7

Mısra: 33

Her gün.

33. Ya ‘ni dergāh-ı Selīm Beg ki edeble her rüz
 34. Āstānuñ geçemez öpmese mihr-i enver

her şeb:

1. **her şeb:**

Gazel 23

Mısra: 10

Her gece.

9. Raķīb-i rü-siyāhın ruķyesi ħaylī mü’ eşşirmiş
 10. Perī-rūlarla her şeb şīşe-gerdān-ı maħabbetdür

her yan:

1. **her yana:-a**

Gazel 9

Mısra: 10

Her taraf, her yön.

9. Var ise iķbālūñ ol gāhī süvār-ı esb-i nāz
 10. Şalma ammā kim cirīd-i gamzeñ öyle her yana

2. **her yanūñ:-uñ**

Tahmis 6

Mısra: 5

Her taraf, her yön.

5. Her yanuñ ey meh-liķā pertev şalar bir nürdur
6. Ğonce-i gülzārı dil-teng eyledi reşk-i femüñ

her zamān:

1. **her zamān:**

Gazel 85

Mısra: 1

Her zaman.

1. Her zamān itmede bir reng-i diger şīvelerüñ
2. ‘Andelīb itdi bizi ey gül-i ter şīvelerüñ

2. **her zaman:**

Gazel 109

Mısra: 4

Her zaman.

3. ‘Ārife olmağıla vāsıta-i zikru’ llāh
4. Her zaman itmede tekrār-be-tekrār k̄asem

hergiz:

1. **hergiz:**

Kaside 13

Mısra: 76

Asla, hiçbir vakit.

75. Görmeyem bir dağı yanumda seni
76. Ağzuña alma şaķın hergiz beni

2. **hergiz:**

Gazel 33

Mısra: 5

Asla, hiçbir vakit.

5. Benimçün kayd-ı nuş u pende hergiz düşmesün yārān
6. Bu rüsvālıķla gūş-āviz-i pend olmaķ ne mümkindür

3. **hergiz:**

Gazel 128

Mısra: 9

Asla, hiçbir vakit.

9. Yıkma gönlüm görme lāyık olduğın hergiz harāb
10. Öyle bir k̄aşāne-i dil-keş binā-yı nev-zemīn

herkes:

1. herkes:

Kaside 8

Mısra: 50

Herkes, birçokları.

49. Bilindi mün'adim bendergeh-i 'irfānda mişli

50. Metā'-ı şî'r-i reng-āmizünün herkes harīdārı

2. herkes:

Gazel 49

Mısra: 4

Herkes, birçokları.

3. Sākīye meyl iden olur elbet mey-güsār

4. Herkes cihānda sevdiginün meşrebiyledür

3. herkese:-e

Gazel 59

Mısra: 9

Herkes, birçokları.

9. Tekyede herkese şeyh virse de evrād

10. Biz de bezme gelene sāgar-ı rahşān virürüz

hest:

1. hestīm:-im

Gazel 14

Mısra: 6

Var.

5. İmrüz ki ta'līk-i kerem kerdı be-mahşer

6. Hestīm taḥassür-keş-i ferdā-yı kıyāmet

2. hest:

Gazel 16

Mısra: 16

Var.

15. Hem-çü pervāne zi-şem'-i rüyet

16. Āteşī der-dil-i sūzānem hest

hesti-i kemteri:

1. hestī-i kemteri:

Kaside 18

Mısra: 5

Zavallının varlığı.

5. Haşşân-ı vakt bâ'îs hestî-i kemterî
6. Ya'ni Şerîf Ağâ-yı hasîb ü nesîbdür

hevâ:

1. **hevâya:-ya**

Gazel 2

Mısra: 5

Heves, ihtiras, istek.

5. Gûş itmedüñ naşihatüm uyduñ hevâya sen
6. Dil ba'd-ezîn ne nîk ü ne bed söylerüm saña

2. **hevâlarda:-lar, -da**

Kaside 8

Mısra: 41

Hava.

41. Hevâlarda bürüdet müsteban ü cân u ten lertzân
42. Bize şun sâkı sen ol âteş-i seyyâleyi bārî

3. **hevâye:-y, -e**

Gazel 88

Mısra: 7

Heves, ihtiras, istek.

7. Gönül hevâye uyup kûy-ı yâre dek gidicek
8. Aña hîred dağı dümdâr-ı iktifâ mı degül

hevâ-dâr:

1. **hevâ-dâr:**

Gazel 98

Mısra: 2

Aşık.

1. Sitemle örseledüñ zâr olan gönülcegizüm
2. Kırıldı saña hevâ-dâr olan gönülcegizüm

hevâ-yı 'âriz-ı dil-dâre:

1. **hevâ-yı 'âriz-ı dil-dâre:**

Gazel 97

Mısra: 1

Sevgilinin yanağının arzusu.

1. Nâ hevâ-yı 'âriz-ı dil-dâre uğradum
2. Bir jaleyüm ki sâha-i gülzâra uğradum

hevâ-yı gülşen-i ikbâl:

1. **hevā-yı gülşen-i iqbāli:-i**

Kaside 8

Mısra: **67**

Mutluluğun gül bahçesinin isteği.

67. Hevā-yı gülşen-i iqbāli olsun i 'tidāl üzre

68. Hūdā hıfz itsün āsīb-i hāzāniden o gülzārı

hevā-yı kadd:

1. **hevā-yı kaddūñ:-üñ**

Gazel 22

Mısra: **13**

Boyunun hevesi, arzusu.

13. 'İzzet' de hevā-yı kaddūñ olduḡda hüveydā

14. Şavruıldı göḡe hırmen-i hūş u hıred Aḡmed

hevā-yı kākül:

1. **hevā-yı kākülüñle:-üñ, -le**

Gazel 51

Mısra: **1**

Saçının arzusu.

1. Şabā yelmiş hevā-yı kākülüñle düldül olmuşdur

2. Aña emvāc-ı bŷy-ı sŷnbŷl işlenmiş çul olmuşdur

hevā-yı perçem:

1. **hevā-yı perçemi:-i**

Gazel 81

Mısra: **5**

Perçeminin arzusu.

5. Bezm-i fikrŷm tār u mār itdi hevā-yı perçemi

6. Ya 'ni ḡāret-dīde-i şeb-hŷnuyum bir āfetŷñ

heves:

1. **hevesŷñ:-üñ**

Gazel 158

Mısra: **14**

İstek, eğilim, arzu, şevk.

13. 'Arz eyle hemāñ şabrī-i muciz-deme tırma

14. 'İzzet hevesŷñ şı 'riñi teşhīre degŷl mi

heves-i cŷnbŷş-i ebrŷ:

1. **heves-i cünbüş-i ebrünla:-n, -la**

Gazel 158

Mısra: 7

Kaşının eğlencesinin hevesi.

7. Her dem heves-i cünbüş-i ebrünla cānā

8. Cān atdıımız kabza-i şemşire degül mi

heves-i ğabğab:

1. **heves-i ğabğabiyledür:-i, -y, -le, -dür**

Gazel 49

Mısra: 2

Gerdanının isteği.

1. Yād-i lebiyle nüş-ı meyüm leblebiyledür

2. Tuffāha rağbetüm heves-i ğabğabiyledür

heves-i zülf-i bütān:

1. **heves-i zülf-i bütān:**

Gazel 24

Mısra: 1

Güzellerin zülfünün arzusu.

1. Yārān heves-i zülf-i bütān eylesünler

2. Sevdāya düşüp āh u figān eylesünler

heveskār:

1. **heveskār:**

Gazel 98

Mısra: 12

Hevesli, istekli.

11. Ne renc ü miḥnet ü ğamlar ne ğussalar çekdi

12. O bī-vefāya heveskār olan gönülceğizüm

hey:

1. **hey:**

Terkib-bend 1

Mısra: 31

Seslenme ünlemi.

31. Hey ne belā imiş bu taḥassür didikleri

32. Kim deşt-i ğamda kılaydı beni böyle serseri

2. hey:

Gazel 10

Mısra: 1

Seslenme ünlemi.

1. Bir kaç aḥbāb ile çıkmak çemene hey ne şafā
2. Bā-ḥuşuş ortada dönsün kadeh-i mey ne şafā

3. hey:

Kaside 13

Mısra: 65

Seslenme ünlemi.

65. Kimsin 'ālemde be hey 'āşık 'aceb
66. Kim benüm vaşlum dilersin rüz u şeb

hey'et-i bü'l-'aceb:

1. hey'et-i bü'l-'acebün:-ün

Gazel 80

Mısra: 12

Acayıplıklarle dolu dış görünüş.

11. Elde tesbīḥ ü 'aşā zühhāduñ
12. Hey'et-i bü'l-'acebün çok gördük

heyūla-i tecerrüd-pīşe:

1. heyūla-i tecerrüd-pīşeyüm:-y, -üm

Gazel 99

Mısra: 2

Uzaklaşmayı huy edinmiş ürkütücü hayal.

1. Muşaffā tıynetüm jengār-ı keyfiyyet kabül itmem
2. Heyūla-i tecerrüd-pīşeyüm şüret kabül itmem

hezār:

1. hezār:

Terkib-bend 1

Mısra: 28

Bülbül II âşık.

27. Vāreste-i sitemgeri-i rüzgār idüm
28. Ol gül için terennüm ider bir hezār idüm

2. hezār:

Terkib-bend 1

Mısra: **51**
Bin, pek çok.

51. Perverdeyüm hezār tena‘um ile nāz ile
 52. Alışmadum bu mertebe cevr-i dırāz ile

3. **hezār:**

Gazel 2
 Mısra: **2**
Bin, pek çok.

1. ‘Uşşāk-ı zār için ki ‘aded söylerüm saña
 2. Üç beş dimem hezār ile şad söylerüm saña

4. **hezār:**

Kaside 2
 Mısra: **17**
Bin, pek çok.

17. Hezār za‘file pür pīç ü tīb iken nā-gāh
 18. Tabīb-i cān gibi bir müjde-bağış virdi huzūr

5. **hezār:**

Kaside 2
 Mısra: **35**
Bin, pek çok.

35. Gelüp hezār hezārān hizebr şavlet ile
 36. Şalup şufūf-ı e‘ādiye oldılar manşūr

6. **hezār:**

Gazel 8
 Mısra: **5**
Bin, pek çok.

5. Hezār şevk ile şahrā-neverd-i ‘aşk-ı gülüm
 6. Cünün getürdi görüñ mevsim-i bahār baña

7. **hezār:**

Kaside 9
 Mısra: **28**
Bülbül II âşık.

27. Bu hāl üzre güzār eylerken eyyām
 28. Hezār irdi didi bu ne elemdür

8. **hezārıdur:-ı, -dur**

Gazel 44
 Mısra: **14**
Bin, pek çok.

13. Mānend-i ‘andelīb ideyor nāle vü figān
14. Ol gül-bün-i leṭāfetüñ ‘İzzet hezārıdur

9. **hezār:**

Gazel 133

Mısra: 3

Bin, pek çok.

3. Hezār va ‘d ile dün şalmış idi ferdāya
4. Göñül vişāline āmāde ol bu gün yarın

10. **hezār:**

Gazel 141

Mısra: 8

Bin, pek çok.

7. Ṭabībimsin baña dārū-yı luṭfuñla müdāvā kıl
8. Hezār emrāz-ı cürme mübtelāyum yā Resūla’ llāh

hezārān:

1. **hezārān:**

Kaside 2

Mısra: 35

Binlerce, bin kere.

35. Gelüp hezār hezārān hizebr şavlet ile
36. Şalup şufūf-ı e‘ādiye oldılar manşūr

2. **hezārān:**

Kaside 6

Mısra: 13

Binlerce, bin kere.

13. Mūnderic nazm-ı belīgüñde hezārān mazmūn
14. Mūstetir her bün-i ḥarfüñde nice sırr-ı nihān

3. **hezārān:**

Kaside 16

Mısra: 30

Bülbüller II âşıklar.

29. Çekersem ‘āleme tīg-i nigāhı
30. Helāk eyler hezārān bī-günāhı

hıdiv-i dād-ger:

1. **hıdiv-i dād-ger:**

Kaside 13

Mısra: 1
Adaletli vezir.

1. Bāreka' llāh ey hıdiv-i dād-ger
2. 'Azzeke' llāh ey müşīr-i pür-hüner

hıdmet:

1. **hıdmetüñde:**-üñ, -de

Kaside 7

Mısra: 72

Hizmet.

71. Sensin ol şadr-nişīn-i hüner ü 'irfān kim
72. Hıdmetüñde bülagā şaf-ı ni'ālī yer ider

hıfz:

1. **hıfzı:**-ı

Kaside 9

Mısra: 77

Koruma, muhafaza etme.

77. O rütbe hıfzı sārīdür cihana
78. Ki gürgān hep niğāhbān-ı ğanemdür

hıfz eyle:

1. **hıfz eylesün:**-sün

Gazel 136

Mısra: 17

Korunmak, muhâfaza edilmek.

17. Āsīb-i dehrden anı hıfz eylesün İlāh
18. Pejmürdelenmesün gül-i ruhsārı bir zamān

hıfz it:

1. **hıfz itsün:**-sün

Kaside 8

Mısra: 68

Korunmak, muhâfaza edilmek.

67. Hevā-yı gülşen-i ikbāli olsun i'tidāl üzre
68. Hüdā hıfz itsün āsīb-i hāzānīden o gülzārı

hınā-vı hayāl:

1. **ḥinā-yı ḥayāl:**

Gazel 91

Mısra: 12

Hayalin kınası.

11. 'Arūsa döndi yine bıkır-i ma'ni-i rengin

12. Ne ziynet eyledi irāş gör ḥinā-yı ḥayāl

hınṭa:

1. **ḥınṭa:**

Gazel 139

Mısra: 14

Buğday.

13. 'Abeş evkātını izā'a iden

14. Dem-i ḥarmen ne ḥınṭa gördi ne cev

hırām:

1. **ḥırāmı:-ı**

Gazel 23

Mısra: 5

Salınış II naz ve edalı yürüyüş.

5. Nihāl-i kāmēt-i mevzūn ḥırāmı yāda geldikçe

6. Dil-i zārum ferāgat-kerde-i ṭübā-yı cennetdür

hırām eyle:

1. **ḥırām eylemege:-meg, -e**

Kaside 7

Mısra: 5

Salınarak yürümek.

5. Başladı eylemege gülşen-i fikretde ḥırām

6. Nükteler sāḥa-i endişede hep raqs eyler

hırām eyle:

1. **ḥırām eyleyerek:-y, -erek**

Kaside 17

Mısra: 3

Salınarak yürümek.

3. Servveş tāze edālarla ḥırām eyleyerek

4. Gelmiş ammā yaluñuz imişüm ol demde faķır

hırām it:

1. **hırām iderken:-er, -ken****Gazel 98**

Mısra: 15

Salınarak yürümek.

15. Hırām iderken o bālā kıddüñ kirişmelerin

16. Gör ey rübüde-i reftār olan gönülceğizüm

2. **hırām itdi:-di****Gazel 22**

Mısra: 1

Salınarak yürümek.

1. Bir tarz hırām itdi o şimşād-ķad Aḥmed

2. Serv ayacağına düşdi didi el meded Aḥmed

3. **hırām itdi:-di****Gazel 22**

Mısra: 1

Salınarak yürümek.

1. Bir tarz hırām itdi o şimşād-ķad Aḥmed

2. Serv ayacağına düşdi didi el meded Aḥmed

4. **hırām itse:-se****Kaside 13**

Mısra: 43

Salınarak yürümek.

43. Gülşen içre kıdd çeküp itse hırām

44. Servler şaf şaf hemān eyler kıyām

hırāmān ol:1. **hırāmān olacaķ:-acaķ****Gazel 159**

Mısra: 10

Nazlı nazlı salınarak yürümek.

9. Ki benüm cāndan ‘azīzüm o server-i sīnem

10. ‘Arz-ı hüsn ile hırāmān olacaķ dem geldi

2. **hırāmān ol:****Gazel 9**

Mısra: 6

Nazlı nazlı salınarak yürümek.

5. Hep kıala pā-der-gil-i ḥayret şanevber-ķāmetān

6. Çık levendāne hırāmān ol da göster bir edā

3. **hırāmān olup:-up**

Gazel 115

Mısra: 3

Nazlı nazlı salınarak yürümek.

3. Bir şīve ile olup hırāmān

4. İtdüñ beni dil-tebāh efendüm

hırām-ı nāzā:

1. **hırām-ı nāzā:**

Kaside 9

Mısra: 5

Nazla, cilveyle yürüyen sevgili.

5. Hırām-ı nāzā meyl itdi şanavber

6. Şanur seyr eyleyenler bir şanemdür

2. **hırām-ı nāza:-a**

Gazel 120

Mısra: 4

Nazla, cilveyle yürüyen sevgili.

3. Degülken şīveler tāb-āver-i reftār-ı dil-cūsı

4. Hırām-ı nāza çok mı lerze düşse yāl ü bālünden

hired:

1. **hiredde:-de**

Kaside 6

Mısra: 115

Far Akıl, zekâ.

115. Sâlde hırde hiredde yine ammā ki büzürg

116. Re'y ü tedbırde pır hüsn ü melāhatde civān

2. **hired:**

Gazel 88

Mısra: 8

Far Akıl, zekâ.

7. Göñül hevāye uyup küy-ı yāre dek gidicek

8. Aña hired dañı dümdār-ı iktifā mı degül

hırka:

1. **hırkam:-m****Gazel 139**

Mısra: 19

Dervişlerin üstlerine giydikleri, biçimi ve rengi mensup oldukları tarîkâta göre değişen, kollu, yakasız, pamuklu giyecek.

19. 'İzzetâ kaldı bir kühen hırkam

20. O dağı pîr-i mey-fürüşa girev

hırmen-i hüş u hıred:1. **hırmen-i hüş u hıred:****Gazel 22**

Mısra: 14

Akıl ve fikir harmanı.

13. 'İzzet' de hevâ-yı kaddüñ olduğda hüveydâ

14. Şavruıldı göğe hırmen-i hüş u hıred Aḥmed

hırs:1. **hırs:****Gazel 112**

Mısra: 10

Ar. Bir şeyi lüzumundan ziyade talep, bir şeye ziyade rağbet.

9. İstemem dirsem hemân hiç istemem fehm eyleme

10. Ya'ni pek hırs ile efkâr-ı muḥâlüm yok benüm

hışm u ğazab:1. **hışm u ğazabla:-la****Gazel 127**

Mısra: 8

Kızgınlık ve öfke.

7. Ğamzelerden fitne dest-i çeşmüñe ḥançer şunar

8. Sevdigüm hışm u ğazabla pür-sitiz olduğça sen

hışn-ı 'adem:1. **hışn-ı 'ademdür:-dür****Kaside 9**

Mısra: 20

Yokluğun kalesi II kış askerinin sığınağı.

19. İdelden ḥançerin süsen keşide

20. Melâz-ı ceyş-i dey hışn-ı 'ademdür

hıtâb:

1. **hıtáb:****Kaside 4**Mısra: **46***Sözü âşikâre ve yüzüne söylemek. Seninle gayrin arasında olan kelâm.*

45. Bir taraftan elem-i mâtem-i cân-süz-ı peder

46. Bir taraftan sitem-i dâyin-i nâ-puhte hıtáb

hızmet:1. **hızmete:-e****Kaside 1**Mısra: **49***İş görmek, çalışmak, başkalarının işini yapmak.*

49. Şebstânında gelür hızmete pervânelenür

50. Şâhid-i şem ' -i ruḥ-ı mâh-liķâ-yı nuşret

hiç:1. **hiç:****Gazel 1**Mısra: **9***Hiç, asla.*

9. Tıfl-ı endek sâlsin yok sende hiç bîm-i vebâl

10. Hûn-ı 'âşık şîr-i mâderveş helâl olmuş saña

2. **hiç:****Kaside 2**Mısra: **12***Hiç, asla.*

11. O güne vardı metânet hişâr-ı ye 'sde kim

12. Degildi hedmine hiç kârger anuñ zer ü zür

3. **hiç:****Kaside 6**Mısra: **143***Hiç, asla.*

143. İtdigi medḥe benüm hiç yok istiḥkākum

144. Muḳtezâ-yı şiyem-i luḫfidur ammâ iḥsân

4. **hiç:****Kıt'a 8**Mısra: **3***Hiç, asla.*

3. Dağı ben itmeden hîç âşinâluğ
4. Temennâlarla kıldı dil-rübâluğ

5. **hîç:**

Gazel 9

Mısra: 12

Hiç edatı.

11. İşte biz böyle tegâfûl itme koc-başuñ için
12. Gel dime bu 'ıyd 'aceb hîç yok mı bir kırbân baña

6. **hîç:**

Kaside 11

Mısra: 17

Asla.

17. Cüdına hîç nihâyet yokdur
18. Luğf u ihsânına gâyet yokdur

7. **hîç:**

Kaside 13

Mısra: 67

Bir işin herhangi bir zamanda yapılıp yapılmadığını sormak için soru cümlelerinde kullanılır.

67. Sen benüm hîç vaşluma şâyân mısın
68. Yâ ki şâhib-şervet ü sâmân mısın

8. **hîç:**

Gazel 15

Mısra: 9

Hiç, asla.

9. Ğazâl-ı vahşi-i şahrâyı şayda hîç ta'ab çekmez
10. O rem-hû âfeti âğüş-ı vişale râm alan 'İzzet

9. **hîç:**

Kaside 16

Mısra: 40

Hiç, asla.

39. Dir Eşref aña Aħmed olma ğam-hvâr
40. Seni dünyâda ben hiç eylemem zâr

10. **hîç:**

Kaside 16

Mısra: 68

Hiç, asla.

67. Senüñ dil-h^vāhuñ üzre eylerüm kār
68. Anı hīç vaşluma itmem sezāvār

11. hīç:

Gazel 32

Mısra: 5

Hiç, asla.

5. Muhtaşar itmez ma‘ānī-i niyāzı hīç beyā
6. Ol şeh-i nāza efendi hep muṭavvel gösterür

12. hīç:

Gazel 35

Mısra: 14

Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olmayacağını anlatır.

13. ‘İzzet Beg’üñ semend-i ḥayāliyle ‘İzzetā
14. Hīç esb-i leng-i fikretimüz hem-‘inān mıdur

13. hīç:

Gazel 47

Mısra: 19

Hiç, asla.

19. Bende-i Mīr Selīm oldığımı hīç çekemez
20. Ḥasedinden baña bu künbed-i gerdān ağlar

14. hīç:

Gazel 56

Mısra: 3

Hiç, asla.

3. Hīç nedāmet mi çeker sözde te’emmülle giden
4. Ruḥ-ı endīşede naḳş-ı kef-i efsūs olmaz

15. hīç:

Gazel 79

Mısra: 12

Daha önce, evvel.

11. Ey şehr-yār-ı mülk-i cefā tā-be-key sitem
12. Semt-i vefāya hīç güzerüñ yok mıdur senüñ

16. hīç:

Gazel 95

Mısra: 18

Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olmayacağını anlatır.

17. Şīven-i kīlk-i 'İzzet' i gūş iden 'āşık-ı hazīn
18. Hīç çeker mi bir dağı bezmde imtinān-ı ney

17. **hīç:**

Gazel 100

Mısra: 11

Hiç, asla.

11. Sīnemde bakup zaḥmuma raḥm eylemedüñ hīç
12. Bir kere ṭabībüm dimedüñ merhemüñ olsam

18. **hīç:**

Gazel 102

Mısra: 10

Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olmayacağını anlatır.

9. Gıtdükçe füzün olmadadır saña maḥabbet
10. 'Uşşāk ḡamuñdan hīç uşansun mı efendüm

19. **hīç:**

Gazel 103

Mısra: 11

Hiç, asla.

11. Hīç şehīdān-ı cemāl-ı pākine itmez nigāh
12. Bir civān-ı tīḡ der-dest-i celālüm var benüm

20. **hīç:**

Gazel 112

Mısra: 6

Hiç, asla.

5. Hār hār-ı ye's içinde kalmışumdur muḡtarib
6. Hīç teselli-i derün-ı pür-melālüm yok benüm

21. **hīç:**

Gazel 112

Mısra: 9

Asla, hiçbir zaman.

9. İstemem dirsem hemān hīç istemem fehmi eyleme
10. Ya'ni pek hırş ile efkār-ı muḡālüm yok benüm

22. **hīç:**

Gazel 119

Mısra: 1

Yok olan ya da yok denecek kadar az olan.

1. Niçün ağyār-ı bed-girdārdan hīç nefret itmezsin
2. Niçün ‘uşşākla bir kere ʔarḥ-ı ūlfet itmezsin

23. **hīç:**

Gazel 120

Mısra: 14

Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

13. Ğaraż cevri ü sitemden imtiḥān olmak gerek yoḥsa
14. Güzeller hīç geçer mi ‘āşık-ı āşüfte ḥālinden

24. **hīç:**

Gazel 122

Mısra: 3

Bir işin herhangi bir zamanda yapılıp yapılmadığını sormak için soru cümlelerinde kullanılır.

3. ʔuyduñ mı hīç o ʔūṭi-i lüknet-feşānımuñ
4. Şekker gibi kelāmı ne nāzūk ne nāzenīn

25. **hīç:**

Gazel 129

Mısra: 15

Hiç, asla.

15. Hīç şīve-i ḥübānına ʔākat getirülmez
16. ‘İzzet bu gün gördiği yok ḥaḥ bilür ammā

26. **hīç:**

Gazel 134

Mısra: 9

Hiç, asla.

9. Nās ile hīç eylemez ‘ākil ü dānā cedel
10. Başına ğavğaları cāhil olandur alan

hiç biri:

1. **hiç birinde:-n, -de**

Gazel 63

Mısra: 7

Bir isimden önce getirilerek o ismin bildirdiği varlıktan bir tanesinin bile olmadığını anlatan bir söz.

7. Hiç birinde bu kadar reng-i nezāket yokdur
8. Gerçi çoğ ğonce-i ğülzār-ı bahāyı bilürüz

hicāb:

1. **hicābuñdan:-uñ, -dan**

Tahmis 2

Mısra: 28

Utanma, sıkılma.

27. Yok mecāl inkāra sensin hep bilür halk-ı cihān

28. Sen ne çend itseñ dahı kendüñ hicābuñdan nihān

2. **hicāb:**

Gazel 3

Mısra: 7

Perde, örtü.

7. Sürhī-i şafak nist hicāb āmedeş ez-mihr

8. Tā dīd felek hem-çü tū hūrşīd-ferī-rā

3. **hicāb:**

Gazel 57

Mısra: 1

Perde, örtü.

1. Çeşm-i nā-mahrem bizi görmez hicāb altundayuz

2. Pertev-i rüy-ı dil-ārāyuz nikāb altundayuz

4. **hicāba:-a**

Gazel 78

Mısra: 2

Utanma, sıkılma.

1. Ruḥı o verd-i ḥayānuñ gül-āba müstağrak

2. ‘Aceb yine neden olmuş hicāba müstağrak

hicāb eyle:

1. **hicāb eylerse:-r, -se**

Gazel 148

Mısra: 10

Utanmak, sıkılmak.

9. Bezme bir kez da‘vet oldı resm ü rāh-ı benдеgi

10. Şeh gedālarla görüşmekden hicāb eylerse de

hiddet-i elmās:

1. **hiddet-i elmās:**

Gazel 64

Mısra: 6

Elmasın kızgınlığı.

5. Mağlûb-ı mülâyim-menîşândur dil-i sengiñ
6. Üsrûble muķâvim olamaz hiddet-i elmâs

hiddet-i ğamze:

1. **hiddet-i ğamzeyi:**-y, -i

Gazel 59

Mısra: 7

Öfkeli yan bakış.

7. Hiddet-i ğamzeyi çeşmânına şordum didiler
8. Tîĝ-i ser-tîzimüze şu yerine kıan virirüz

hiffet:

1. **hiffet:**

Gazel 42

Mısra: 7

Hafîflik, ağır olmama hâli.

7. Hiffet idüp gelürse de zâhid yok aña yer
8. Bezm-i neşât-ı bâdeye şiklet şıĝışmıyor

hikâye-güzâr-ı sinân:

1. **hikâye-güzâr-ı sinân:**

Gazel 35

Mısra: 2

Mızraĝın hikaye oluşturanı II kirpik, kirpikler.

1. Ğamzeñ zebân-ı tîĝ ile hem-dâstân mıdur
2. Müjĝânlaruñ hikâye-güzâr-ı sinân mıdur

hikmet-âşnâ-yı havâl:

1. **hikmet-âşnâ-yı havâl:**

Gazel 91

Mısra: 6

Hayalin hikmetini bilen (kişi).

5. Göreydi cevher-i ferd-i dehân-ı mevhûmuñ
6. İderdi terk-i cedel hikmet-âşnâ-yı havâl

hilâl-ebrü:

1. **hilâl-ebrüsü:**-sı

Gazel 157

Mısra: 3

Hilale benzeyen kaş.

3. Būs-ı ruḥsāre işāretle hilāl-ebrūsı
4. Rūzedār-ı ğamınıñ zāhir olur bayramı

hilāl-ı rahşān:

1. hilāl-ı rahşān:

Kaside 6

Mısra: 32

Parlak ay.

31. Zāllar zirve-i ebrāc-ı hünerde aḥter
32. Rāları çarḥ-ı ma'ārifde hilāl-ı rahşān

hil'at:

1. hil'atle:-le

Kaside 8

Mısra: 10

Elbise, kaftan II kar.

9. Gelüp şāh-ı şitā' uryan-ten gördi hemān ol dem
10. Ser-efrāz itdi қaryağdısı hil'atle kuhsārı

hil'at-ı fahr:

1. hil'at-ı fahrı:-ı

Gazel 56

Mısra: 11

Övünmenin elbisesi.

11. Hil'at-ı fahrı idüp zāhid-i ḥar zīver-i dūş
12. Bir zamān çāk-zen-i cāme-i nāmūs olmaz

hileyi it:

1. hileyi ider:-er

Gazel 161

Mısra: 8

Bir kimseyi aldatmak, kandırmak ve yanıltmak.

7. Hıvāb-ı ḥar-guşına ey kebk-i ḥırām aldanma
8. Aç gözün sūfı ider hileyi rübāh gibi

hile-bāz:

1. hile-bāz:

Terkib-bend 1

Mısra: 50

Hileci.

49. Kim başa çıkacak felek-i hoşka-bâz ile
50. Yokdur benim münâsebetüm hîle-bâz ile

himâyet-i zu 'afâ:

1. **himâyet-i zu 'afâya:**-y, -a

Kaside 2

Mısra: 44

Zayıfların himayesi.

43. Nigāhbān olur aḡnāma gürg derinde
44. Himâyet-i zu 'afâya iderse emri şudūr

himmet:

1. **himmet:**

Kaside 6

Mısra: 134

Lütuf, kerem, yardım.

133. Tūtî-i nâtuḡamı besledi şekerlerle
134. Eyledi himmet ü luḡfi beni şîrîn-zebān

2. **himmet:**

Kaside 13

Mısra: 97

Lütuf, kerem, yardım.

97. İrtifâ '-ı şânına himmet buyur
98. İzdiyād-ı ḡadrine diḡkat buyur

3. **himmet:**

Gazel 96

Mısra: 27

Lütuf, kerem, yardım.

27. Himmet ey mürşid-i rāh-ı 'irfān
28. 'İzzet' i ḡılma melūm-ı 'ālem

himmet-i pîrān:

1. **himmet-i pîrān:**

Gazel 17

Mısra: 10

Tecrübeli kişilerin yardımı, lütfu.

9. Erenlerden ben istimdādı kesmem 'İzzetā bir dem
10. Baña bu zūr-ı ḡab' ı himmet-i pîrān ider İrās

hişār-ı ye's:1. **hişār-ı ye'sde:-de****Kaside 2**

Mısra: 11

Keder kalesi.

11. O güne vardı metānet hişār-ı ye'sde kim

12. Degildi hedmine hiç kārger anuñ zer ü zūr

hitāb kıl:1. **hitāb kıldı:-dı****Kaside 13**

Mısra: 77

(Birine) Söz söylemek, söz yöneltmek.

77. Bu hitāb ile baña kıldı hitāb

78. Āh itdüm sīneden virdüm cevāb

hizebr:1. **hizebr:****Kaside 2**

Mısra: 35

Cesur, yiğit, kahraman, yürekli adam.

35. Gelüp hezār hezārān hizebr şavlet ile

36. Şalup şufūf-ı e'ādiye oldılar manşūr

hizend:1. **hizend:****Gazel 14**

Mısra: 4

Far. Kalkıcı, sıçrayıcı: esb-i hizende.

3. Ānān ki sipārend revān der-ğam-ı kad'et

4. Hizend be-maḥşer heme rüsvāy-ı kıyāmet

hod-sitālık:1. **hod-sitālık:****Kaside 2**

Mısra: 89

Kendini övme.

89. Hudā 'alīm ki ben hod-sitālık itmez idim

90. Żarūret eyleseseydi ibāhe-i maḥzūr

hokka-i zehr:**1. hokka-i zehr:****Gazel 33**

Mısra: 2

Zehir kabı.

1. Lebühñ vaqt-i gâzabda nüş-ḥand olmaḵ ne mümkindür
2. Leb-â-leb hokka-i zehr içre kand olmaḵ ne mümkindür

hoş:**1. hoş:****Tahmis 2**

Mısra: 9

Hoş, güzel.

9. Būydan hoş rengden pākizedür nāzük tenühñ
10. Beslemiş ḳoynunda gūyā kim gül-i ra'nā seni

2. hoş:**Kaside 17**

Mısra: 40

Hoş, güzel.

39. Ne melek-şīme kerem-pīşe güzelsin bi'llāh
40. Ne hoş unutmaduhñ üftādeñi ey 'işve-pezīr

3. hoş:**Gazel 96**

Mısra: 5

İyi, güzel.

5. Lāne-sāz olmasa gāyet hoş idi
6. Bām-ı iḳbālde büm-ı 'ālem

4. hoşdur:-dur**Gazel 155**

Mısra: 7

Hoş, güzel.

7. Vefākāranı hoşdur gerçi hūbān-ı Yeñişehir'ühñ
8. Virür bir başḳa ḥālet ādeme ammā sitem-hūsı

hoş gel:**1. hoş geldühñ:-dü, -ñ****Gazel 3**

Mısra: 1
Hoş gelmek, iyilikle birlikte gelmek.

1. Hoş geldün ey efâzıl-ı ‘aşruñ ser-âmedi
2. Kim şibh ü mişlün ‘âlem-i ‘irfâna gelmedi

hoş-dem-i vişâl:

1. hoş-dem-i vişâlüne:-üñ, -e

Terkib-bend 1

Mısra: 25

Kavuşmanın güzel zamanı.

25. Ey hoş-dem-i vişâlüne hem-bezm-i yâr idüm
26. Geh şad-ı luğ idüm gehi düşnâm-ıhvâr idüm

hoş-haslet:

1. hoş-ğaşletimüz:-imüz

Gazel 30

Mısra: 34

Güzel huy.

33. Dil-dâde-i etvâr-ı pesendidesiyüz hep
34. Hoş-ğaşletimüz mîr-i melek-sîretimüzdür

hoş-nağme:

1. hoş-nağme:

Gazel 143

Mısra: 11

Güzel sesli.

11. Hoş-nağme beş on muğrib-ı şevk-âver-i zîbâ
12. Karşunda dizilsün de sen eglen kerem eyle

hoşnüd eyle:

1. hoşnüd eyledi:-di

Kaside 13

Mısra: 21

Memnun etmek, gönlünü hoş etmek, râzı etmek.

21. Hüsn-i hulkuñ halkı hoşnüd eyledi
22. Hakk seni memdüh u maħmüd eyledi

hoş-gerdelen:

1. **hoy-gerdelenür:-ür****Gazel 85**

Mısra: 13

Terlemek.

13. Tâbiş-i gül- 'arâk-ı şermle hoy-gerdelenür

14. Bezm-i 'işretde o haddeyn-i kamer-şıvelerüñ

hoy-rîz-i haclet:1. **hoy-rîz-i hacletdür:-dür****Gazel 23**

Mısra: 4

Utanma terini döken.

3. Olur âb üzre âteş âteş üzre âblar peydâ

4. Şu dem ki ruhları hamratlanup hoy-rîz-i hacletdür

hû:1. **hû:****Gazel 68**

Mısra: 8

Allah.

7. Gizleme mâfi' z-zamîrûñ yârdan

8. Gizleseñ de bellidür yâ hû ğarâz

2. **hû:****Gazel 116**

Mısra: 7

Allah'ın zikri.

7. Bu hânķâh-ı kühende ne âna dek hû hû

8. Biraz da hây ile yâ hüy u heyle eglenelüm

3. **hû:****Gazel 116**

Mısra: 7

Allah'ın zikri.

7. Bu hânķâh-ı kühende ne âna dek hû hû

8. Biraz da hây ile yâ hüy u heyle eglenelüm

hû çek:1. **hû çekelüm:-elü, -m****Gazel 162**

Mısra: 9

(Dervişler) Zikirde, duâda veya gülbank çekilirken Cenâbıhakk'ın "hû" ismini arka arkaya tekrarlamak.

9. Ney-zenûñ de demine hû çekelüm
10. Nefesiyle ney öter demdemeli

hüb:

1. **hüblar:-lar**

Gazel 41

Mısra: 9

Güzel.

9. Hüblar meyl-i vefâ itsüñler
10. Terk-i âyîn-i cefâlar demidür

hübân:

1. **hübâna:-a**

Kaside 16

Mısra: 66

Güzeller, dilberler.

65. Dir ey cân içre gizli cânım Aḥmed
66. Çü sensin cümle hübâna ser-âmed

2. **hübân:**

Kaside 16

Mısra: 73

Güzeller, dilberler.

73. Nedür bu çekdigüm hübân elinden
74. Vefâ görmez miyüm cânân elinden

3. **hübâna:-a**

Gazel 29

Mısra: 5

Güzeller, dilberler.

5. Gör bahâriyye yine hübâna olmuş cilvegâh
6. 'Arz ider her nârven-ḳad bir edâ nev-rûzdur

4. **hübânuñ:-uñ**

Gazel 53

Mısra: 5

Güzeller, dilberler.

5. Sâde-rüyânı cefâ-perver olur hübânuñ
6. Zîb-i ağüş-ı vefâ varsa ḥaṭ-âverdesidür

5. **ḥübāna:-a****Gazel 59**

Mısra: 13

Güzeller, dilberler.

13. Cümle ḥübāna bu gün ben derdümi 'arz itdüm

14. 'İzzetā dimediler derdüne dermān virürüz

6. **ḥübān:****Gazel 115**

Mısra: 6

Güzeller, dilberler.

5. Sensin o şeh-i serîr-i naḥvet

6. Ḥübān saña hep sipāh efendüm

7. **ḥübān:****Gazel 121**

Mısra: 6

Güzeller, dilberler.

5. Vaqt-i iftarda būs-ı lebüñ imsāk iderek

6. Kim bilür bize ne kıan yutdıracakdur ḥübān

ḥübān-ı cihān:1. **ḥübān-ı cihān:****Gazel 22**

Mısra: 9

Dünya güzelleri.

9. Ḥübān-ı cihān bir yere gelse yine bi'llāh

10. Sensin olacak Mısr-ı dile şeh-beled Aḥmed

ḥübān-ı Yeñişehir:1. **ḥübān-ı Yeñişehir' üñ:-üñ****Gazel 155**

Mısra: 7

Yeñişehr'in güzelleri.

7. Vefākāranı hoşdur gerçi ḥübān-ı Yeñişehir' üñ

8. Virür bir başka ḥālet ādeme ammā sitem-ḥūsı

hubüb-ı şarşar-ı ḥasret:1. **hubüb-ı şarşar-ı ḥasret:****Kaside 8**

Mısra: 1
Hasret rüzgarının taneleri.

1. Hubüb-ı şarşar-ı hasret üşütdükçe dil-i zârı
2. Reg-i cânâ olur tâ lerze-i efsürdegî tārî

Hudâ:

1. **Hudâ:**

Kaside 2
 Mısra: 89
Allah.

89. Hudâ ‘alîm ki ben hod-sitâlık itmez idim
90. Zârüret eylemeseydi ibâhe-i maḥzûr

2. **Hudâ:**

Kaside 4
 Mısra: 17
Allah.

17. Ber-ṭaraf itdi hudâ azlem-i ḥalk-ı İlähî
18. Kıldı irsâl anuñ yerine bir ‘âlî-cenâb

3. **Hudâ:**

Kaside 6
 Mısra: 3
Allah.

3. Yed-i beyzâ-yı belâgatde hudâ göstermiş
4. Kilk-i i‘câz-eşerüñ sihr-fenâna şu‘bân

4. **Hudâ:**

Kaside 7
 Mısra: 93
Allah.

93. Bezm-i devletde hudâ zâtuñı itsün ibkâ
94. İrmesün âyîne-i ḥâtıruña jeng-i keder

5. **Hudâ:**

Kaside 8
 Mısra: 68
Allah.

67. Hevâ-yı gülşen-i ikbâli olsun i‘tidâl üzre
68. Hudâ ḥıfz itsün âsîb-i ḥazâniden o gülzârı

6. **Hudâ:**

Kaside 11

Mısra: 19
Allah.

19. Eylemiş zāt-ı güzīninde ħudā
20. Nice evşāf-ı ħamīde ibda

7. **Ħudā:**

Kaside 18
Mısra: 9
Allah.

9. Ħüsñi-i nükte-perveri mağfūr ide ħudā
10. Yād itmeli yegāne-i ‘ahd-i ħarībdür

Ħū-kerde-i ibtilā:

1. **Ħū-kerde-i ibtilālaruz:-lar, -uz**
Gazel 60
Mısra: 14
Düşkünlüğü huy edinmek.

13. Şanma bize itdigüñ ezādur
14. Ħū-kerde-i ibtilālaruz biz

ħulūs:

1. **ħulūş:**
Gazel 23
Mısra: 20
Doğruluk.

19. Hemān iķbāl ile iclāl ile devletle şāğ olsun
20. Ħulūş ile du‘āmuz müstecāb-ı Rabb-ı ‘İzzet’ dūr

ħumār:

1. **ħumār:**
Gazel 8
Mısra: 4
Baş ağrısı, mahmurluk.

3. Şebāne cünbiş ü zevk ü ħarab güzel ammā
4. Pek iztırāb virür şubĥ-dem ħumār baña

ħum-ħāne-i ħikmet:

1. **ħum-ħāne-i ħikmetde:-de**
Gazel 105

Mısra: 7
Bilgelik meyhanesi.

7. Dipsüz dime hum-hâne-i hikmetde kararı
 8. Cāy olmuş idi çünkü Felâṭūn'a bün-ı hum

humk:

1. **humkı:-ı**

Gazel 17

Mısra: 6

Budalalık.

5. Sebeb naqş-ı kemāle ülfet-i nā-müdrükāndur hep
 6. Ki humkı ḥvāce-i mekteblere şıbyān ider irāş

hün:

1. **hünını:-ı, -n, -ı**

Kaside 10

Mısra: 18

Kan.

17. Varsa bismi'l-gede-i 'aşkda kurbān olmuş
 18. Hünını gāze-i ruhsāre-i hūr eyleyelüm

2. **hün:**

Kaside 17

Mısra: 36

Kan.

35. Yandı şabrum o zamān eyledüm āgāz baña
 36. Eyleyüp dīdelerüm eşke bedel hün taqtır

3. **hünümü:-um, -ı**

Gazel 89

Mısra: 6

Kan.

5. Cellād-ı çeşmi mest olup itdükde sell-i seyf
 6. Seyyāl kıldı hünümü bir tıfl-ı hurde-sāl

4. **hünüm:-um**

Gazel 112

Mısra: 4

Kan.

3. Kılmasun sīnem nişān-ı nāvek-i cevr ü sitem
 4. Dökmesün nā-ḥaḳ yere hünüm vebālüm yoḳ benüm

hūn-feṣān:**1. hūn-feṣān:****Kaside 7**Mısra: **53***Kan saçıcı, kan saçan, serpen.***53.** Hūn-feṣān olduğu dem haṅçer-i cevherdārın**54.** Görse Ülker dağı vehm ile felekde ürker**hūn-h'ārlik:****1. hūn-h'ārlikda:-da****Gazel 130**Mısra: **7***Kan içicilik II zâlimlik, gaddarlık, canilik.***7.** Hūn-h'ārlikda ğamzesi bulmuşdı iştihār**8.** Dağı o hurde-sāl leb-ālūd-ı şîr iken**hūnî:****1. hūnî:****Gazel 17**Mısra: **1***Kanlı.***1.** O hūnî ğamzeler 'uşşāka bīm-i cān ider īrās**2.** Nihānî-ḥandeler ümmīd-i şad ihsān ider īrās**2. hūnî:****Gazel 23**Mısra: **2***Kanlı katil.***1.** Nigāhı cūr'a-nūş-ı fitne çeşmi mest-i nahvetdür**2.** Amān bilmez o hūnî ğamzesi bir özge āfetdür**hūn-ı 'adū:****1. hūn-ı 'adū:****Kaside 1**Mısra: **23***Düşman kanı.***23.** Bezm-i peygārda şahbā yerine hūn-ı 'adū**24.** Dem-be-dem olmadadır neş'e-fezā-yı nuşret**hūn-ı 'āşık:**

1. **ḥūn-ı 'āşık:****Gazel 1**

Mısra: 10

Aşığın kanı.

9. Tıfl-ı endek sâlsin yok sende ḥiç bīm-i vebāl

10. Ḥūn-ı 'āşık şîr-i māderveş ḥelāl olmuş saña

ḥūn-ı ciger:1. **ḥūn-ı ciger:****Gazel 48**

Mısra: 16

Ciğer kanı.

15. Bezm-i ḥasretde ḥayāl-i leb-i renginüñ ile

16. Nüş ider mey yerine ḥūn-ı ciger 'āşıklar

ḥūn-ı dil:1. **ḥūn-ı dil:****Gazel 2**

Mısra: 3

Gönül kanı.

3. Laht-ı ciger kebāb u şarāb ise ḥūn-ı dil

4. Bezm-i cihānda 'ayş-ı rağad söylerüm saña

2. **ḥūn-ı dile:-e****Gazel 103**

Mısra: 13

Gönül kanı.

13. Çeşm-i mesti teşne mi ḥūn-ı dile virsün cevāb

14. Küşe-i şimşîr-i ebrūdan su 'ālüm var benüm

ḥūnī ğamze:1. **ḥūnī ğamzesi:-si****Gazel 23**

Mısra: 2

Kanlı bakış.

1. Nigāhı cür 'a-nüş-ı fitne çeşmi mest-i naḥvetdür

2. Amān bilmez o ḥūnī ğamzesi bir özge āfetdür

ḥūn-rîz:1. **ḥūn-rîz:****Gazel 117**

Mısra: 11

Kan döken, kan dökücü.

11. Nigāh-ı mesti hūn-rīz olduğında şahid ebrūlar
12. Benümse toğrısı emniyetüm yokdur güvāhumdan

hūn-rīz-i ğamzeñ:

1. **hūn-rīz-i ğamzeñ:-ñ**

Gazel 136

Mısra: 8

Kan dökücü bakış II zalim bakış.

7. Cānā şarāb-hāne-i çeşmüñde mest olup
8. Hūn-rīz-i ğamzeñ eyledi naḥvetle kaşd-ı cān

hūn-rīz-i ‘uşşāk:

1. **hūn-rīz-i ‘uşşāk:**

Gazel 22

Mısra: 11

Aşıkların kanını döken.

11. Bāzīçe-i tıflānesi hūn-rīz-i ‘uşşāk
12. Ḥavfum küçücükden kopacak hūy-ı bed Aḥmed

hūr:

1. **hūrlar:-lar**

Tahmis 2

Mısra: 1

Cennet kızı II sevgili.

1. Hūrlar birkaç kadehle mest idüp cānā seni
2. Alsalar bāğ-ı behište gitseler farzā seni

hurde:

1. **hurde:**

Kaside 6

Mısra: 115

Küçük, ufak.

115. Sālde hurde hıredde yine ammā ki büzürg
116. Re`y ü tedbirde pīr hūsn ü melāhatde civān

hurde-sāl:

1. **hurde-säller:-ler****Gazel 25**

Mısra: 1

Yaşı küçük.

1. Taht-ı cefâda hüküm ideli hurde-säller
2. Bâzîçe oldu şundığımız 'arz-ı hâller

2. **hurde-sälından:-ın, -dan****Gazel 120**

Mısra: 12

Yaşı küçük.

11. Kemâl üzre olup bedr olmuşundan eylemem şekvâ
12. Amân şad el-amân meh-pâregânun hurde-sälından

3. **hurde-säl:****Gazel 130**

Mısra: 8

Yaşı küçük.

7. Hün-hüvârlıkda gamzesi bulmuşdı iştihâr
8. Dahı o hurde-säl leb-âlüd-ı şîr iken

hurrem vir:1. **hurrem virdi:-di****Kaside 13**

Mısra: 10

Tazelik, canlılık vermek II sevindirmek, neşe vermek..

9. Cüy-ı 'adlün gülistân-ı 'Älemi
10. Eyleyüp sîr-âb virdi hurremi

hurşid:1. **hurşide:-e****Gazel 127**

Mısra: 2

Güneş.

1. Şubh ider çāk-ı girîbân hande-rîz oldukça sen
2. Reng atar hurşide rüyuñ şerm-hîz oldukça sen

hurşid-ferî-râ :1. **hurşid-ferî-râ :****Gazel 3**

Mısra: 8
Güneşin parlaklığı.

7. Sürhî-i şafak nist hicâb âmedeş ez-mihr
8. Tâ dîd felek hem-çü tû hürşîd-ferî-râ

hürşîd-i cihân:

1. **hürşîd-i cihân:**

Kaside 5

Mısra: 13

Dünyanın güneşi, güneş.

13. Bir şema' ki pervânesi hürşîd-i cihân tâb
14. Envârı fûrû-tâfte her câ Yeñişehr'e

hürşîd-i şu'le-bâr:

1. **hürşîd-i şu'le-bâr:**

Gazel 11

Mısra: 12

Işıklı güneş.

11. Reşk-i 'izâr-ı şa'şâ'a-efşân-ı yâr ile
12. Hürşîd-i şu'le-bâr ne 'âlemeddür 'aceb

hürşîd-mişâl:

1. **hürşîd-mişâli:-i**

Gazel 76

Mısra: 4

Güneş gibi.

3. Her nefes şıdk ile ger zîb-i kenâr eyleseler
4. Şâf-ţab'ân o hürşîd-mişâli lâyıq

hurûş eyle:

1. **hurûş eylemez:-mez**

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Coşmak, gürlmek.

5. Ey eşk-i dîde sen dahı cûş eylemez misin
6. Çün seyl çağlamaz mı hurûş eylemez misin

hurûş-ı nâz:

1. **hurūş-ı nāz:**

Gazel 55

Mısra: 4

Cilvenin coşkunluğu.

3. İtmiş nihāl-i kāmētüñi bāgbān-ı şun´

4. Ser-tā-be-pāy cūş-ı tegāfül hurūş-ı nāz

hūşe-çîn-i āfet:

1. **hūşe-çîn-i āfet:**

Gazel 117

Mısra: 9

Felaketin başak toplayan (kişisi).

9. Kāzā hārmengehümden hūşe-çîn-i āfet olmışdur

10. N´ola berķ-i haţer lertzān olursa berg-i kāhumdan

huşk:

1. **huşk:**

Kaside 7

Mısra: 41

Kuru.

41. Huşk u ter vāye-pezīr-i keremi olmağla

42. Ğarķa-i lücce-i bahşāyişidür baħr ile berr

Husrev:

1. **Husrev´e:**

Gazel 39

Mısra: 9

Hüsrev, kişi ismi.

9. ´İzzet hünerde husrev´e mānend görmedük

10. Gerçi bu şehre hayli süħandan gelür gider

huşüşā:

1. **huşüşā:-ā**

Kaside 8

Mısra: 55

Özellikle.

55. Huşüşā ben gibi bir şa´ir-i mażmūn-pīrānuñ

56. İder bir ferve-i semmūrı zīb-i dūş-ı hem-vārı

2. Һушӯса:**Kaside 16**

Mısra: 9

Özellikle.

9. Һушӯса Eşref-i 'āşık-firībüm

10. Müsellem şīvekārīde Necīb'üm

2. Һушӯсā:**Kaside 16**

Mısra: 59

Özellikle.

59. Һушӯсā 'Izzet-i dil-ҳaste her ān

60. Efendüm isterüm kim ola nālān

hutūr:**1. Һуғӯр:****Kaside 2**

Mısra: 50

(Hatıra) Gelme, (zihne, fikre) doğma.

49. İder 'ināyet ile ceybini Һazīne-i zer

50. Su'āl eylemeden Һātır-ı faķīre Һуғӯр

hutūr eyle:**1. Һуғӯр eyleyelüm:-y, -elüm****Kaside 10**

Mısra: 34

Aklına gelmek.

33. 'Ahd-i cūdunda anuñ Һātem ü Ma'n ü Ca'fer

34. 'Acabā Һātırā dīrler mi Һуғӯр eyleyelüm

Һūy-ı bed:**1. Һūy-ı bed:****Gazel 22**

Mısra: 12

Kötü huy.

11. Bāzīçe-i tıflānesi Һūn-rīzī-i 'uşşāk

12. Һavfum küçicükden Һopacaķ Һūy-ı bed Aħmed

Һuzūr:

1. Һузӯр:**Kaside 10**

Mısra: 24

Gönül rahatlığı.

23. Ruk‘a-i şekve be-dest āh iderek inleyerek

24. Һālīmüz ‘arz idelüm bārī Һузӯр eyleyelüm

2. Һузӯр:**Kaside 10**

Mısra: 44

Gönül rahatlığı.

43. Anı Һaqq müsned-i devletde mü’ebbed kılsun

44. Biz dağı sāye-i ‘adlünde Һузӯр eyleyelüm

Һузӯр vir:**1. Һузӯр virdi:-di****Kaside 2**

Mısra: 18

Huzur vermek, rahatlık vermek.

17. Hezār za‘file pür pīç ü tāb iken nā-gāh

18. Ҙabīb-i cān gibi bir müjde-bağş virdi Һузӯр

Һузӯр-ı devlet:**1. Һузӯр-ı devlete:-e****Kaside 2**

Mısra: 74

Devletin iç rahatlığı.

73. Şikeste-beste eger bir gāzelcik ‘arz itsem

74. Һузӯр-ı devlete olmaz mı ruğşat u düstür

Һüccet-i mümzā:**1. Һüccet-i mümzā:****Kaside 5**

Mısra: 26

İmzalı belge.

25. Ol zīver-i ser-mağfil-i şer‘-i nebevī kim

26. Her bir sözi bir Һüccet-i mümzā Yeñişehr’e

Һücre-i dil:

1. **hücre-i dilde:-de**

Gazel 41

Mısra: **11**

Gönül hücresi II gönül evi.

11. Hücre-i dilde celîs-i gamdan
12. Çekilün gayrı ibâlar demidür

hücüm-ı şarşar:

1. **hücüm-ı şarşar:**

Kaside 6

Mısra: **87**

Şiddetli rüzgarın saldırısı.

87. Şarşamaz peşşe-i nâ-çizi hücüm-ı şarşar
88. Olsa ger takviye-bahşâ-yı za'ifân bir ân

hükkâm:

1. **hükkâm:**

Kaside 5

Mısra: **70**

Hakimler.

69. Tâ mu'taşım-ı şer'-i kavîm ola mevâlî
70. Hükkâm ola tâ maḥkeme-pîrâ Yeñişehr'e

hükm:

1. **hükmi:-i**

Kaside 2

Mısra: **51**

Hüküm, karar.

51. Vireydi kaç'-ı zebân-ı dürüğa hükmi cevâz
52. Şehâdetin şaşırurdu o demde şâhid-i zür

2. **hükmüyle:-ü, -y, -le**

Kaside 8

Mısra: **20**

Hüküm, karar.

19. Vezîr ibnü vezîr-i müşterî-tedbîr-i pür-tevkîr
20. Ki hükmüyle 'adem-âbâda menfidür sitemkârı

hükm it:

1. **hükml ideli:-eli**

Gazel 25

Mısra: 1

Yönetmek, idare etmek.

1. Taht-ı cefâda hükml ideli hürde-sâller
2. Bâzîçe oldu şundığımız 'arz-ı hâller

2. **hükml itmede:-mede**

Kaside 5

Mısra: 42

Hakkında karar verilmek.

41. Yenbū'-ı hikem hâkim-i dānişver-i efham
42. Hükml itmede çün kâdı-ı Beyzâ Yeñişehr'e

hükml-i kitâb:

1. **hükml-i kitâb:**

Gazel 144

Mısra: 12

Kitap buyruğu.

11. Ruḥ-ı haṭ-âverüñden vâyedâr it müstmendânı
12. Zekât-ı hüsnüñi eyle edâ hükml-i kitâb üzre

hükümrân:

1. **hükümrân:**

Kaside 13

Mısra: 114

Hükümdarlar.

113. Tâ vezîrân-ı 'adâlet-güsterân
114. Manşib-ı 'âlemde ola hükümrân

hülâsa-i emel-i dil:

1. **hülâsa-i emel-i dil:**

Gazel 88

Mısra: 3

Gönlün isteğinin en kısası.

3. Hülâsa-i emel-i dil olan 'arūs-ı vişâl
4. Henüz müstetir-i perde-i hafâ mı degül

hülyâ:

1. **hülyâlar:-lar****Kaside 13**Mısra: **60**

Gerçekleşmesi özlenerek zihinde kurulan ve insanı oyalayıp avutan hayal, tatlı kuruntu, tahayyül.

59. Bendeñi her şeb efendüm tâ nehâr

60. Böyle hülyâlar ider encüm-şümâr

hümâ:1. **hümâ:****Kaside 11**Mısra: **28***Talih kuşu.*

27. Sāye-i mekremeti farkımıza

28. Düşeli itdi hümâ reşk bize

hümâ-yı devlet:1. **hümâ-yı devleti:-i****Kaside 9**Mısra: **81***Talih kuşu.*

81. Hümâ-yı devleti ol dādkāruñ

82. Zılāl-efgende-i fark-ı ümemdür

hüner:1. **hüner:****Kaside 6**Mısra: **12***Marifet, ustalık.*

11. Sāha-i ma'nide itdükde tek ü tāza şurū'

12. Hüner erbābına teng oldı fezā-yı cewelān

2. **hüner:****Kaside 8**Mısra: **54***Hüner, bilgi.*

53. Odur haqqā güher-senc-i ma'ārif şāhib-i temyīz

54. Mu'ayyendür hüner erbābınuñ nezdinde miqdārı

3. **hünerde:-de****Gazel 39**

Mısra: 9
Hüner, bilgi.

9. 'İzzet hünerde husrev'e mánend görmedük
10. Gerçi bu şehre hayli sühandan gelür gider

4. **hünerüm:-üm**
Gazel 135
Mısra: 11
Marifet, ustalık.

11. Ey kâş benüm de hünerüm olmasa yâhüd
12. Bir kaç sühan-âmüz bulunsa üdebâdan

hünermend:

1. **hünermendi:-i**
Kaside 11
Mısra: 34
Hünerli.

33. İtdi şâyeste-i medh ü taḥsîn
34. Bir hünermendi 'inâyetle hemîn

2. **hünermendlerüñ:-ler, -üñ**
Gazel 21
Mısra: 1
Hünerli.

1. Ey dirâyetde hünermendlerüñ meşhûrî
2. Şöhretüñ şaldı eḳâlîm-i cihâna şûrî

hünerver-âşnâ:

1. **hünerver-âşnâ:**
Kaside 9
Mısra: 66
Beceriklilik dostu.

65. Maḳâdirdân-ı erbâb-ı ma'ârif
66. Hünerver-âşnâ ehl-i ḥikemdür

hürmet:

1. **hürmetle:-le**
Gazel 121
Mısra: 8
Saygı.

7. Ne kadar şîşe-i hâtırlarını itse şikest
8. Ramazānı yine hürmetle tutarlar rindān

hürmet-i āl-i Muhammedī:

1. **hürmet-i āl-i Muhammedī:**

Gazel 3

Mısra: 8

Hz. Muhammed'in soyuna saygı.

7. Ol pür-cefālar āh neler itdiler bize
8. Bilmezler idi hürmet-i āl-i Muhammedī

Hüseyn Ağa:

1. **Hüseyn Ağa'ya:-ya**

Müfret 4

Mısra: 2

Hüseyn Ağa.

1. Şīvesi nāzı müsellemler hüsni gāyet bī-bedel
2. Görmedüm 'İzzet hüseyn Ağa'ya beñzer bir güzel

hüsn:

1. **hüsni:-i**

Müfret 4

Mısra: 1

Güzellik.

1. Şīvesi nāzı müsellemler hüsni gāyet bī-bedel
2. Görmedüm 'İzzet hüseyn Ağa'ya beñzer bir güzel

2. **hüsnüñe:-üñ, -e**

Gazel 5

Mısra: 4

Güzellik.

3. Çık seyre levendāne şaluñ kaddüñi göster
4. Vir hüsnüñe ārāyış-i seyr-i temāşā

3. **hüsnüñ:-üñ**

Gazel 5

Mısra: 11

Güzellik.

11. Hayrānı fakat biz degilüz eyledi hüsnüñ
12. Āyīneleri pest-i bedīdār-ı temāşā

4. **hüsn:****Kaside 6**Mısra: **116***Güzellik.*

115. Sâlde hürde hıredde yine ammâ ki büzürg

116. Re'y ü tedbîrde pîr hüsn ü melâhatde civân

5. **hüsnüne:-ü, -n, -e****Tahmis 6**Mısra: **18***Güzellik.*

17. 'Aksini var ise mir'ât içre gördi âşikâr

18. Hüsnüne hayrân olup eyler o da âh u zâr

6. **hüsni:-i****Kaside 10**Mısra: **13***Güzellik.*

13. Görelüm hüsni kimüñ tām kimüñ nākışdur

14. Heme sencîde-i mîzân-ı şu'ür eyleyelüm

7. **hüsnü:-ü****Kaside 13**Mısra: **38***Güzellik.*

37. Nev-resîde bir Yeñişehrî güzel

38. Hüsnü de ammâ efendüm bî-bedel

8. **hüsnüne:-ü, -n, -e****Kaside 13**Mısra: **50***Güzellik.*

49. Âh 'izârında o zülf-i müşg-bâr

50. Kıl kadar hüsnüne kondurmaz gubâr

9. **hüsn:****Gazel 14**Mısra: **3***Güzellik.*

3. Bu cemâl ü bu hüsn ü behcetle

4. Sevmeyen var mıdır o dil-cüyı

10. **ḥüsnüne:-ü, -n, -e**

Gazel 45

Mısra: 10

Güzellik.

9. İltifât itmez gedâlar kılsa da âh u figân

10. Ol şeh-i evreng-i naḥvet ḥüsnüne mağrûrdur

11. **ḥüsnüñle:-üñ, -le**

Gazel 64

Mısra: 2

Güzellik.

1. Ey mâh-ı ruḥı pertev-i mâhiyyet-i elmâs

2. Ḥüsnüñle füzûn şa‘şa‘a-i behcet-i elmâs

12. **ḥüsni:-i**

Gazel 71

Mısra: 13

Güzellik.

13. Böyle kalursa eger behcet ü ḥüsni ‘İzzet

14. ‘Aķıbet eyleyecekdür bizi şeydâ ḥâfız

13. **ḥüsni:-i**

Gazel 85

Mısra: 9

Güzellik.

9. Almağa pençe-i teşḥîre tezerv ü ḥüsni

10. Şaldır ey şâhid-i şeh-bâz-nazar şîvelerüñ

ḥüsn ü ân:

1. **ḥüsn ü ân:**

Gazel 35

Mısra: 8

Güzellik ve cazibe.

7. Gerdâni şâf sînesi billûr sâķı sîm

8. Ser-tâ-be-pâ o şîve-nümâ ḥüsn ü ân mıdur

ḥüsn-i cihân-süz:

1. **ḥüsn-i cihân-süzüña:-uñ, -a**

Gazel 64

Mısra: 9

Dünyayı yakan güzellik II (Sevgilinin) dünyayı yakan güzelliği.

9. Ser-tā-be-ka-dem h̄usn-i cihān-sūzuña cānā
10. Bir başka nümāyiş vireyor ziyet-i elmās

h̄usn-i dil-sūz-ı ruh-ı mähveşān:

1. **h̄usn-i dil-sūz-ı ruh-ı mähveşān:**

Gazel 40

Mısra: 2

Ay gibi yanağın gönül yakan güzelliği.

1. Ne haṭ u hāl ne gīsū-yı perīşān ister
2. H̄usn-i dil-sūz-ı ruh-ı mähveşān ān ister

h̄usn-i edā:

1. **h̄usn-i edāñı:-ñ, -ı**

Kaside 6

Mısra: 6

Cilvenin güzelliği.

5. Rāstdur bu sūhanum rāst be-ḥaḳḳ-ı ḥasaneyn
6. Görse taḥsīn ider h̄usn-i edāñı ḥassān

h̄usn-i hudā-dād:

1. **h̄usn-i hudā-dādñı:-ñ, -ı**

Gazel 123 Mısra: 4

Allah vergisi olan güzellik.

3. O tekellüm o tebessüm o lewendāne gülüş
4. Eylemiş h̄usn-i hudā-dādñı ḳat ḳat taḥsīn

h̄usn-i hulk:

1. **h̄usn-i hulḳuñ:-uñ**

Kaside 13

Mısra: 21

Yaradılış, huy ve ahlak güzelliği.

21. H̄usn-i hulḳuñ ḥalḳı ḥoşnūd eyledi
22. Ḥaḳḳ seni memdūh u maḥmūd eyledi

h̄usn-i nümāyiş:

1. **h̄usn-i nümāyişde:-de**

Kaside 6

Mısra: 28

Görünüş güzelliği.

27. Cīmler halka-i gīsū-yı nigār-ı ma'nī
28. Hāları hūsn-i nümāyişde mişāl-i hūrān

hūsn-i yār:

1. **hūsn-i yāre:**

Gazel 138

Mısra: 4

Sevgilinin güzelliği.

3. Cilvesi baht-ı siyāhuñ göre ne yüzdendür yine
4. Haḫ gelüp oldı mu'arız hūsn-i yāre rū-be-rū

hūsnī-i nükte-perver:

1. **hūsnī-i nükte-perveri:-i**

Kaside 18

Mısra: 9

Nükteli söz söyleyen güzel.

9. Hūsnī-i nükte-perveri mağfūr ide Hudā
10. Yād itmeli yegāne-i 'ahd-i karībdır

hüsrev-i şeb-dīz-süvār-ı ma'nī:

1. **hüsrev-i şeb-dīz-süvār-ı ma'nī:**

Kaside 7

Mısra: 83

Anlamın karayağız atına binen padişah.

83. Benüm ol hüsrev-i Şeb-dīz-süvār-ı ma'nī
84. Lafz-ı şirīnimüñ āvāresidür şā'irler

hüveydā:

1. **hüveydā:**

Kaside 5

Mısra: 34

Belli, apaçık, âşikâr, zâhir.

33. Sīma-yı aşalet buved ez-nāşiye zâhir
34. Mazmūnı olur şimdi hüveydā Yeñişehr'e

2. **hüveydā:**

Gazel 22

Mısra: 13

Belli, besbelli, açık, apaçık, aşikâr.

13. 'İzzet' de hevā-yı kaddüñ olduḫda hüveydā
14. Şavrudı göḫe hırmen-i hūş u hıred Aḫmed

3. **hüveydādur:-dur**

Gazel 23

Mısra: 17

Belli, besbelli, açık, apaçık, aşikâr.

2. 11. 'I/ I

ırâğ eyle:

1. **ırâğ eylemedüñ:-me, -düñ**

Gazel 145

Mısra: 6

Uzak etmek, uzaklaştırmak.

5. Şām u seher hem-nişīn saña raķīb-i la'īn

6. Anı yanuñdan ırâğ eylemedüñ āh āh

ıṣgā eyle:

1. **ıṣgā eylemez:-mez**

Gazel 82

Mısra: 14

Bir sözü dinleyip kabul etmek.

13. İsterüm hālūmi 'arz itmege 'İzzet ammā

14. Korkarum eylemez ıṣgā küçücükdür küçücük

'ıkd-ı cevāhir:

1. **'ıkd-ı cevāhir:**

Kaside 5

Mısra: 55

Cevherler dizisi II cevher değerinde sözler.

55. Bundan girü 'arz idecegüm 'ıkd-ı cevāhir

56. Hayret virecek ser-te-ser ammā Yeñişehr'e

'ıkd-ı Pervīn:

1. **'ıkd-ı Pervīn:**

Kaside 11

Mısra: 8

Ülker yıldızının dizisi.

7. Ne suhan gevher-i deryā-yı hüner

8. 'ıkd-ı Pervīn aña şad reşk eyler

'ıtrnāk:

1. **'ıtrnāk:**

Gazel 127

Mısra: 5

Güzel ve hoş kokulu.

5. Kişver-i Tātār u Çīn 'i 'ıtnāk eyler şabā
6. Şāne-bend-i tār-ı zülf-i müşg-bīz olduğça sen

ıtnāb:

- 1.
- ıtnābı:-ı**

Kaside 5

Mısra: 67

Sözü uzatma, gereksiz ayrıntıya boğma.

67. 'İzzet yeter ıtnābı қо hengām-ı du 'ādur

68. Taṭvīl-i sūḥan eyleme bī-cā Yeñişehr'e

ıtnāb ol:

- 1.
- ıtnāb olmağ:-mak**

Kaside 4

Mısra: 52

Sözü uzatmak.

51. 'İzzetā şekveyi қо eyle du 'āya ağāz

52. Ne revā bā 'īs-i taşdı '-i ser olmağ ıtnāb

'ıyd:

- 1.
- 'ıyddur:-dur**

Gazel 9

Mısra: 1

Bayram II büyük sevinç.

1. 'ıyddur ey nārven-қad gey münāsibdür saña

2. Portakālī-cübbe leymūnī hātāyīden қabā

- 2.
- 'ıyd:**

Gazel 9

Mısra: 12

Bayram.

11. İşte biz böyle teğāfūl itme қoc-başuñ için

12. Gel dime bu 'ıyd 'aceb hiç yok mı bir қurbān baña

- 3.
- 'ıyddur:-dur**

Gazel 137

Mısra: 5

Bayram II büyük mutluluk.

5. 'Iyddur işte gelen bŭseye āmādelerŭz
6. Kaçma kurbānuñ olam ğamze-i fettānuñ için

'ıydgeh:

1. 'ıydgehde:-de

Gazel 54

Mısra: 12

Bayram yeri.

11. Semā'-ı nāzını ol Mevlevī-i şīvegerüñ
12. Bu 'ıydgehde döner de dolābdan aluruz

'ıyd-ı udhiye:

1. 'ıyd-ı udhiye:

Kaside 10

Mısra: 11

Kurban bayramı.

11. 'ıyd-ı udhiye degŭl maḥşer-i ḥŭbāndur bu
12. Gel temāşāgehe bir kerre 'ubŭr eyleyelŭm

2. 'ıyd-ı udhiyede:-de

Kaside 10

Mısra: 10

Kurban bayramı.

9. Bıkr-i maẓmŭnı idŭp nāmzed-i şıhr-ı beyān
10. 'ıyd-ı udhiyede bir sŭr-ı sŭrŭr eyleyelŭm

ıztırāb vir:

1. ıztırāb virŭr:-ŭr

Gazel 8

Mısra: 4

Acı çektirmek.

3. Şebāne cŭnbiş ŭ zevk ŭ ıtarab gŭzel ammā
4. Pek ıztırāb virŭr şubḥ-dem ḥumār baña

ıztırāb it:

1. ıztırāb itmez:-mez

Kaside 7

Mısra: 51

Acı çektirmek.

51. İztırāb itmez idi keştī-i baħr-ı sīm-āb
52. Kūh u temkīn ü vaķarı aña şalsa lenger

ıztırāb-ı cāngāh: 1. **ıztırāb-ı cāngāhın:-ın**

Kaside 2

Mısra: **19**

Can azaltıcı sıkıntı.

19. Didi zamānı mı bu ıztırāb-ı cāngāhın
20. Nedür bu mertebe āh u enīn-i nā-maħşūr

2. 12. ‘ İ/İ̄

ibā:

1. **ibālar:-lar**

Gazel 41

Mısra: **12**

Nefret etmek, tiksirmek, iğrenmek.

11. Hūcre-i dilde celīs-i ğamdan
12. Çekilūñ ğayrı ibālar demidür

ibāhe-i maħzūr:

1. **ibāhe-i maħzūr:**

Kaside 2

Mısra: **90**

Haramı serbest kılma.

89. Hūdā ‘alīm ki ben ħod-sitālīķ itmez idim
90. Żarūret eylemeseydi ibāhe-i maħzūr

ibda eyle:

1. **ibda eylemiş:-miş**

Kaside 11

Mısra: **20**

Yeni ve güzel bir şeyi ilk defa meydana getirmek.

19. Eylemiş zāt-ı güzīninde ħudā
20. Nice evşāf-ı ħamīde ibda

ibkā it:

1. **ibkā itsün:-sün**

Kaside 7

Mısra: **93**

Sürekli ve daim kılmak.

93. Bezm-i devletde ħudā zātuñi itsün ibkâ
94. İrmesün āyīne-i ħāñruña jeng-i keder

ibn:

1. **ibnü:-ü**

Kaside 6

Mısra: 63

Oğul.

63. O vezīr [i]bnü vezīr a'ni Velī Paşa kim
64. Yüz sürer dergeh-i vālāsına çarĥ-ı gerdan

2. **ibnü:-ü**

Kaside 8

Mısra: 19

Oğul.

19. Vezīr ibnü vezīr-i müşterī-tedbīr-i pūr-tevkīr
20. Ki ħükmüyle 'adem-ābāda menfidür sitemkārı

2. **ibnü:-ü**

Kaside 9

Mısra: 76

Oğul.

75. O düstūr-ı mu'allā-cāh-ı 'ādil
76. Vezīr ibnü vezīr-i Cem-ħademdür
ibn-i düstūr-ı Ferīdün-ferr ü Dārā-ħaşmet:

1. **ibn-i düstūr-ı Ferīdün-ferr ü Dārā-ħaşmet:**

Kaside 7

Mısra: 35

Heybetli Dara ve ħücum eden Feridun'un oğullarının üslubu.

35. İbn-i düstūr-ı Ferīdün-ferr ü Dārā-ħaşmet
36. Necl-i pāk-i Velī Paşa-yı Sikender-çäker

ibrāz it:

1. **ibrāz idelüm:-elüm**

Gazel 146

Mısra: 4

Ortaya koymak, göstermek.

3. O da meydān-ı belāgatda mübārız görsün
4. Ķuvvet-i şab'umuz ibrāz idelüm eş'āra

ibtidā:

1. ibtidā:**Gazel 131**

Mısra: 5

Önceleri, ilk başta, evvelâ, en evvel.

5. Şebnemāsâ ibtidâ 'aşık ser-â-pâ dîde ol
6. Şoñra hayretle o gül-ruhsâra bak Allâh için

ibtidâ al:**1. ibtidâ almış:-miş****Kaside 2**

Mısra: 81

Başlamak.

81. Fetîl-i 'aşkı meger almış ibtidâ şimdi
82. Yanar tüter dil-i şeydâ ne çur bilür ne oçur

i'câz:**1. i'câza:-a****Kaside 8**

Mısra: 33

Aciz bırakma.

33. İrerdi hatve-i ednâda şahñ-ı hüdâ i'câza
34. Yarı yolda bıragup şâ'irân-ı sihr-âşârı

i'câz-ı Mesîhâ:**1. i'câz-ı Mesîhâ'yı:-y, -i****Gazel 75**

Mısra: 13

Mesih'in mucizevi sözleri.

13. Sihr-i Hârût ile i'câz-ı Mesîhâ'yı alup
14. Eşer-i 'İzzet-i nâlâna kodı şîve-i hakk

iclâl:**1. iclâl:****Kaside 5**

Mısra: 64

Büyüklük, ululuk, azamet, kudret.

63. El-minnetü li'llâh ki sen şimdi efendüm
64. İclâl ile olduñ şeref-efzâ Yeñişehr'e

2. iclāl:**Gazel 23**

Mısra: 19

Büyüklik, ululuk, azamet, kudret.

19. Hemān iqbāl ile iclāl ile devletle şāğ olsun

20. Hülüş ile du‘āmuz müstecāb-ı Rabb-ı ‘İzzet’dür

icmāl:**1. icmāl:****Gazel 32**

Mısra: 3

Kısaltma, özetleme.

3. Nokta-i hālinde icmāl idi ammā şimdi hat

4. Nüşa-i hüsn-i dil-ārāyı mufaşşal gösterür

icrā it:**1. icrā ider:-er****Kaside 5**

Mısra: 22

Yapmak, uygulamak.

21. Ol fāzıl-ı deryā-dil-i ‘ādil ki hemīşe

22. Ahkāmın ider şu gibi icrā Yeñişehr’e

ictimā‘-ı mūr:**1. ictimā‘-ı mürdur:-dur****Gazel 45**

Mısra: 12

Karınca toplantısı.

11. Gird-i la‘linde görenler hat-ı nev-peydāsını

12. Zann iderler sükker üzre ictimā‘-ı mürdur

ictināb:**1. ictināb:****Gazel 144**

Mısra: 8

Kaçınmak, uzak durmak.

7. Nice ben çāk-sāz-ı ceyb-i ğayret olmayam bi’llāh

8. O şūh aġyār ile ülfetde bizden ictināb üzre

ictināb eyle:

1. **ictināb eylerse:-r, -se****Gazel 148**

Mısra: 1

Kaçınmak, uzak durmak, sakınmak.

1. Dāmeninden çekmem el yār ictināb eylerse de
2. Geçmem ol zālinden āgāz-ı 'itāb eylerse de

ictinā-yı hayāl:1. **ictinā-yı hayāl:****Gazel 91**

Mısra: 16

Hayalin meyvesi.

15. Ḥadīka-i hünerüñ nahl-ı nev-resīdesidür
16. Nihāl-i kilik-i terümden kıll ictinā-yı hayāl

iç:1. **içinde:-i, -n, -de****Kaside 8**

Mısra: 61

Arasında.

61. Getürmiş kimdür emsālüm içinde rişte-i nazma
62. Benüm gibi bu güne lü'lü'-i şehvār-ı güftārı

2. **içmez:-mez****Gazel 26**

Mısra: 15

Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

15. Yimez içmez senüñ derdüñle dā'im zār u giryāndur
16. Ṭabībüm gel devā kıll şunda bir dil-ḥaste 'İzzet var

3. **içer:-er****Gazel 92**

Mısra: 2

Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

1. Künc-i firqat meskenümdür bezm-i vaşlundan bedel
2. Kāse kāse zehr içer dil cām-ı 'işretten bedel

4. **içinde:-i, -n, -de****Gazel 112**

Mısra: 5

İç, ara.

5. Hār hār-ı ye's içinde almışumdur muztarib
6. Hi teselli-i derūn-ı pūr-melālum yok benüm

içinde:

1. içinde:

Kaside 2

Mısra: **93**

İçinde.

- 93.** Nikāt-ı fikr-i daıkūm hayāl içinde hayāl
94. Edā-yı ři'r-i laıfūm dile fezā-yı řu'ūr

2. içinde:

Kaside 13

Mısra: **100**

Arasında.

- 99.** Bendeñi eyle efendūm ser-firāz
100. Bulsun emşali içinde imtiyāz

3. içinde:

Gazel 22

Mısra: **8**

Arasında.

- 7.** Bir gūlbūn-i nāzuñ yine dil būlbūlidūr kim
8. Gūl-rular içinde añılur lāle-ad Amed

içre:

1. içre:

Terkib-bend 1

Mısra: **54**

İçinde.

- 53.** Ben būlbūlūm emende nevā itmek isterūm
54. Ben gūl-bedenler içre řafā itmek isterūm

2. içre:

Kaside 3

Mısra: **34**

İçinde.

- 33.** Tāb-ı teb řākatumı kesdi efendūm yosa
34. Zūr-ı endiřemi nazm içre iderdūm izhār

3. içre:

Tahmis 6

Mısra: 17
İçinde.

17. ' Aksini var ise mir'āt içre gördi āşikār
18. Hüsnüne hayrān olup eyler o da āh u zār

4. içresin:-sin
Tahmis 6
Mısra: 27
İçinde.

27. Nev-resān içresin alduñ yine meydānı bu gün
28. ' İzzet' üñ eski kuluñdur şād kıl ānı bu gün

5. içre:
Kaside 8
Mısra: 60
İçinde.

59. Bakılsa çeşm-i inşāf ile devletlü efendüm yok
60. Baña mānend nazm içre kimüñ var bunda inkārı

6. içre:
Kaside 13
Mısra: 13
İçine.

13. Zulmden nā-būd dehr içre nişān
14. Ğamze-i dil-berde kalmışdur hemān

7. içre:
Kaside 13
Mısra: 43
İçinde.

43. Gülşen içre kıdd çeküp itse hırām
44. Servler şaf şaf hemān eyler kıyām

8. içre:
Kaside 13
Mısra: 70
İçinde.

69. Var mı sende mīrzālıkdan eşer
70. Kīseñ içre bulunur mı sīm ü zer

9. içre:
Kaside 16

Mısra: **16**
İçinde, arasında.

- 15.** Döner Eşref de dir Aḥmed güzelsin
16. Güzeller içre şūḥ-ı bī-bedelsin

10. **içre:**

Kaside 16
Mısra: **28**
İçinde, arasında.

- 27.** Egerçi ben de bir şūḥ-ı cihānum
28. Cihān içre müşārün bi'l-benānum

11. **içre:**

Kaside 16
Mısra: **65**
İçinde.

- 65.** Dir ey cān içre gizli cānum Aḥmed
66. Çü sensin cümle ḥübāna ser-āmed

12. **içre:**

Gazel 33
Mısra: **2**
İçinde.

- 1.** Lebūñ vaqt-i ğazabda nūş-ḥand olmaḵ ne mümkindür
2. Leb-ā-leb ḥokḵa-i zehr içre ḵand olmak ne mümkindür

13. **içre:**

Gazel 50
Mısra: **5**
İçinde.

- 5.** Tıfl iken fenn-i füsün içre bir üstād oldı
6. Sebāḵ-ı işveyi bilsem o perī kimden oḵur

14. **içre:**

Gazel 55
Mısra: **6**
İçinde.

- 5.** Tūṭī-i güft ü gūsım lāl it perīlerin
6. Āyīne içre 'aksūñi göster ḥamūş-ı nāz

15. **içre:**

Gazel 60

Mısra: **8**
İçinde, dahilinde.

7. Mescidde egerçi muhtedâyuz
 8. Deyr içre de pîşvâlaruz biz

16. **içre:**

Gazel 98
 Mısra: **9**
İçinde.

9. Nükûd-ı şabrını şarf itdi sūk-ı ‘aşk içre
 10. Metâ‘-ı derde harîdâr olan gönülcegizüm

17. **içre:**

Gazel 106
 Mısra: **9**
İçinde.

9. N’ola ‘İzzet yem-i eşk içre ta‘ ayyüş itsem
 10. Güher-i ‘aşk-ı girân-māye-i yāre şadefüm

içün:

1. **içün:**

Terkib-bend 1
 Mısra: **28**
Uğruna, yoluna.

27. Vāreste-i sitemgeri-i rûzgār idüm
 28. Ol gül içün terennüm ider bir hezār idüm

2. **içün:**

Gazel 2
 Mısra: **1**
Uğruna, hatırına.

1. ‘Uşşāk-ı zār içün ki ‘aded söylerüm saña
 2. Üç beş dimem hezār ile şad söylerüm saña

3. **içün:**

Gazel 2
 Mısra: **13**
Uğruna, yoluna.

13. Bir tıfl-ı Mevlevî içün ‘İzzet dönüp tırur
 14. Āyîn-güzār-ı devr-i Veled söylerüm saña

4. için:

Tahmis 2

Mısra: 13

Amacıyla, maksadıyla.

13. Bu sözi tefhîm için dâ'im saña tekrâr ider

14. Gülli dîbâ giydüñ ammâ kôrkarum âzâr ider

5. için:

Kaside 2

Mısra: 53

Amacıyla, maksadıyla.

53. İdeydi ülfet-i ecnâs için eger fermân

54. Olurdı mümtezic-i yek-diger vuḥûş u tuyûr

6. için:

Gazel 9

Mısra: 11

Amacıyla, maksadıyla.

11. İşte biz böyle tegâfûl itme koc-başuñ için

12. Gel dime bu 'ıyd 'aceb hiç yok mı bir kurbân baña

7. için:

Gazel 12

Mısra: 3

Uğruna, yoluna.

3. Sâkiyâ başuñ için la'l-i nemek-pâşuñ için

4. Eyle inşâf bizi mest ü ḥarâb itdüñ heb

8. için:

Kaside 18

Mısra: 12

İçin, ...den dolayı.

11. Hem maḥlaşumdur 'İzzet-i âşüfte rûzgâr

12. Anuñ için benüm gibi bir nâ-şekîbdür

9. için:

Gazel 25

Mısra: 6

için

5. Biz ter-zebân-ı münkâbet -i sâde rûlaruz

6. Meşq itmedük ḥaṭ-âver için kîl ü kâller

10. için:

Gazel 50

Mısra: 10
...e göre.

9. 'İzzetâ pey-revi-i Sırri-i şîrîn-güftâr
10. Tûti-i tab'-ı şekker-hâyuñ için nâ-mağdûr

11. için:

Gazel 57

Mısra: 13

Amacıyla, maksadıyla.

13. Gevher-i eş'ârimuz 'İzzet Necîb'e 'arz için
14. Ğarğ-ı baħr-iâ hacletüz şerm ile âb altundayuz

12. için:

Gazel 60

Mısra: 17

Amacıyla, maksadıyla.

17. 'Arz itmek için Necîb'e 'İzzet
18. Hem-vâre gâzel-serâlaruz biz

13. için:

Gazel 72

Mısra: 7

"Amacıyla, maksadıyla" anlamlarında edat.

7. Yâr döndükçe niyâz ehlini döndürmek için
8. Meşğ ider hânkah-ı nâzda hem-vâre semâ'

14. için:

Gazel 76

Mısra: 9

Uğruna, yoluna.

9. 'İzzet'üñ hâmesi vaşf-ı leb-i şîrînüñ için
10. Dâ'imâ itmede tûti gibi şükr-i hâlîk

15. için:

Gazel 115

Mısra: 14

-e ayrılmış, -e özgü, -e has, -e mahsus.

13. Sende var iken o çeşm-i fettân
14. Yok 'İzzet için refâh efendüm

16. için:

Gazel 126

Mısra: 1
Uğruna, hatırına.

1. Dil-berā ğamze-i ‘ayyāşuñ için
2. Beni öldürme güzel başuñ için

17. için:

Gazel 126
Mısra: 4
Uğruna.

3. Bülbülāsā iderüm nāle vü zār
4. Gül-i ruhsār-ı ‘arağ-paşuñ için

18. için:

Gazel 126
Mısra: 6
Uğruna.

5. Hıaçer-i cevri amān çekme baña
6. O kemān gibi olan kaşuñ için

19. için:

Gazel 126
Mısra: 8
Hatırına.

7. Tırma ey dīde-i ter kıan ağla
8. Yār acır belki aķan yaşuñ için

20. için:

Gazel 126
Mısra: 10
Uğruna.

9. Ben de ‘İzzet gibi bir hıaste-dilüm
10. Beni öldürme güzel başuñ için

21. için:

Gazel 135
Mısra: 6
Amacıyla, maksadıyla.

5. Yā Rab bu Yeñişehr-i dil-ārāda nedendür
6. Ünsiyet için kimse bulunmaz ‘urefādan

22. için:

Gazel 137

Mısra: 1
Uğruna, hatırına.

1. Dīde kan ağlamada derd-i ruḥ-ı ālūñ için
2. Dilse sevdālara dūş oldu siyeh-ḥālūñ için

23. için:

Gazel 137

Mısra: 2
Uğruna, hatırına.

1. Dīde kan ağlamada derd-i ruḥ-ı ālūñ için
2. Dilse sevdālara dūş oldu siyeh-ḥālūñ için

24. için:

Gazel 137

Mısra: 4
Uğruna, hatırına.

3. Çıkar āşüftelerüñ başdan eyā serv-i hırām
4. Şāhidāne başuña şardıguñ ol şāluñ için

25. için:

Gazel 137

Mısra: 6
Uğruna, hatırına.

5. ‘İyddur işte gelen buseye āmādelerüz
6. kaçma kurbānuñ olam ğamze-i fettānuñ için

26. için:

Gazel 137

Mısra: 8
Uğruna, hatırına.

7. Çık temāşāgehe biñ şīve vü nāz ile şalın
8. Hep güzeller kıla ḥayretde o ef‘ālūñ için

27. için:

Gazel 137

Mısra: 10
Adına.

9. Gördigüñ dil-bere üftāde olursın ‘İzzet
10. Neyleşem āh senüñ şu dil-i meyyālūñ için

28. için:

Gazel 140

Mısra: 5
Amacıyla, maksadıyla.

5. Serv gibi kâmetüñi seyr için
6. Şaf-zede-i reh-güzerüz sū-be-sū

29. için:

Gazel 147

Mısra: 11

Amacıyla, maksadıyla.

11. Teşhîr için rezâlet ile şehri gezdirüp
12. Bindirdiler raķīb-i ĥarı gör ĥar üstüne

it:

1. idüp:-üp

Kaside 1

Mısra: 1

Yapmak, etmek.

1. Pür idüp sâmi 'a-i dehri şadâ-yı nuşret
2. Çıkdı tâ küngüre-i 'arşa nidâ-yı nuşret

2. idemez:-e, -mez

Kaside 1

Mısra: 60

Yapmak, etmek.

59. Degme bir şâire maķdūr degildür medĥūñ
60. İdemez vaşfuñı her nâţıķa-zâ-yı nuşret

3. ider:-er

Kaside 1

Mısra: 62

Dilemek, istemek.

61. Medĥ-i zâtuñda gürūh-ı şu 'arâ 'âciz olup
62. Birbirinden hep ider şimdi ricâ-yı nuşret

4. ide:-e

Kaside 2

Mısra: 22

Yapmak, etmek.

21. Bu vaķt o vaķt-i feraĥdur ki cümle ĥam-zedegān
22. Kemāl-ı şevķ-i neşâţ ile şād olup ide sūr

5. ider:-er

Kaside 2Mısra: **49***Etmek, yapmak.***49.** İder 'ināyet ile ceybini ḥazīne-i zer**50.** Su'āl eylemeden ḥāṭır-ı faḳīre ḥuṭūr

6. ider:-er

Kaside 3Mısra: **18***Yapmak, etmek.***17.** Dādger-i dāver-i zīṣān ki fūrūg-ı 'adli**18.** Zūlmet-ābād-ı eḳālimi ider pūr envār

7. ider:-er

Kaside 4Mısra: **25***Etmek, eylemek.***25.** O keremkār-ı cihān-baḥş ki destinden ider**26.** Dem-i cūdunda yem ü ebr güher-bār-ı hicāb

8. ider:-er

Gazel 5Mısra: **10***Yapmak, etmek.***9.** 'Aşıklarınını bezmde ey şem'-i şeb-efrūz**10.** Pervāne ider şu'le-i dīdār-ı temāşā

9. iderse:-er, -se

Kaside 6Mısra: **124***Yapmak, etmek.***123.** Ben ne nā-çizüm idem anlara şāyeste ūenā**124.** Yine iderse ider Lūtfi-i sencīde-beyān

10. iderler:-er, -ler

Kaside 6Mısra: **128***Etmek, eylemek.***127.** Nazm-ı 'İzzet diyerek dest-be-dest ehl-i hüner**128.** Varaḳ-ı şī'rimi meclisde iderler gerdān

11. **ider:-er****Kaside 7**Mısra: **43***Etmek, eylemek.***43.** Mis-i albi ider iksr-i inyeti ile**44.** Hem-ayr- zer-i ibrz-i maa-peyker12. **ider:-er****Kaside 8**Mısra: **38***Yapmak, etmek.***37.** Eger destr- dstr olursa evkile hmem**38.** İder bir nev-azel tr itmekiun say- bisyr13. **ider:-er****Kaside 8**Mısra: **56***Yapmak, etmek.***55.** H ben gibi bir air-i mamn-prnu**56.** İder bir ferve-i semmr zb-i d- hem-vr14. **idp:-p****Kaside 10**Mısra: **3***Etmek, eylemek.***3.** İdp ir-y inn esb-i hyle demdr**4.** Yine cevln-zede-i dde-i mr eyleyelm15. **idp:-p****Kaside 10**Mısra: **9***Etmek, eylemek.***9.** Biktr-i mamn idp nmzed-i hr- beyn**10.** yd- uiyede bir sr- srr eyleyelm16. **ider:-er****Kaside 13**Mısra: **60***Yapmak, etmek.***59.** Bendeni her eb efendm t nehr**60.** Byle hlylar ider encm-mr

17. **idüp:-üp**

Kaside 13

Mısra: **64**

Yapmak, etmek.

63. Bir gün ol nāzişker-i nā-miḥrbān

64. Çīn idüp ebrūsunu didi ‘ayān

18. **ideler:-e, -ler**

Kaside 16

Mısra: **50**

Yapmak, etmek.

49. Mücerred kendi bulsun iştihārı

50. İdeler aña tenhā i‘tibārī

19. **ider:-er**

Kaside 17

Mısra: **22**

Yapmak, etmek.

21. Gūş iderse buraya geldigüñi Allāh bir

22. İkimizi de ider tu‘me-i tīg-i tedmīr

20. **idelü:-elü**

Gazel 18

Mısra: **7**

Etmek, eylemek.

7. Pertevi mīnā-serāy-ı ƙalbi lebrīz idelü

8. Bezm-i endīşemden itdi fikr-i şem‘i ƙard ruḥ

21. **idelüm:-elü, -m**

Kaside 18

Mısra: **19**

Etmek, eylemek.

19. ‘İzzet du‘ā-yı devletini idelüm müdām

20. Maḫbūl ider du‘āmızı Mevlā Mucīb’dür

22. **iderse:-er, -se**

Gazel 23

Mısra: **11**

Etmek.

11. Degül şāyeste dest-āvīz iderse zūlf-i cānāna

12. Dil-i şad-çāk-ı ‘āşık şāne-i gīsū-yı ḥayretdür

23. **iderse:-er, -se**

G221azel 28

Mısra: **1**

Etmek, eylemek.

1. İderse va 'd-i vişāl eyleyüp külāh döner

2. O Mevlevī-beçe tırmaz sözünde āh döner

24. **iderler:-er, -ler**

Gazel 46

Mısra: **8**

Etmek, yapmak.

7. Çehre-i zerdümde görsünler sirişk-i dīdemi

8. Ger iderler ise meyl-i sīm ü zer maḥbūblar

25. **ider:-er**

Gazel 50

Mısra: **1**

Etmek, yapmak.

1. Kim ki vaşf-ı fem-i cānānı ider zīb-i sūtūr

2. Kilk-i müyīni gerekdür müje-i dīde-i mūr

26. **idüp:-üp**

Gazel 56

Mısra: **11**

Etmek, eylemek.

11. Hıl'at-ı faḥrı idüp zāhid-i ḥar zīver-i düş

12. Bir zamān çāk-zen-i cāme-i nāmūs olmaz

27. **ider:-er**

Gazel 64

Mısra: **18**

Etmek, yapmak.

17. Kadr-i sūḥanum cevheriyān-ı hüner añlar

18. 'İzzet yine erbābı ider raġbet-i elmās

28. **ider:-er**

Gazel 87

Mısra: **11**

Etmek, eylemek.

11. Mānend-i düzd- i şeb-rev ider bürde dilleri

12. Pinhān olup kemīngeh-i zūlf-i siyehde ḥāl

29. **ider:-er**

Gazel 89

Mısra: 11

Etmek, yapmak.

11. Çeşm-âşnâ-yı süzen-i müjgân-ı nâz ider

12. Ser-rişte-i füsünümü bir tıfl-ı hurde-sâl

30. **ideyor:-e, -yor**

Gazel 89

Mısra: 13

Yapmak, etmek.

13. Āvâre-i cünûn ideyor 'İzzetâ gibi

14. Dânâ-yı zû-fününümü bir tıfl-ı hurde-sâl

31. **idicek:-icek**

Gazel 94

Mısra: 9

Etmek, eylemek.

9. 'İzzet o gül-endâm idicek 'azm-ı çemenzâr

10. Bâl ü perûñ efgende bir âh eyledi bülbül

32. **ider:-er**

Gazel 96

Mısra: 25

Etmek, yapmak.

25. Mesnevisinden ider 'ârif olan

26. Ahz-ı esrâr-ı 'ulûm-ı 'âlem

34. **idelüm:-elüm**

Gazel 146

Mısra: 1

Etmek, yapmak.

1. Yine demdür ki ser-âgâz idelüm eş'âra

2. Der-i endişemüzi bâz idelüm eş'âra

35. **ider:-er**

Gazel 149

Mısra: 7

Yapmak, etmek.

7. Zencîr ider miyüz bu kadar kı̄l ü kı̄lı biz

8. Kāküller el uzatmasa gâhice dūşına

36. **idelüm:** -e, -lü, -m

Gazel 156

Mısra: 14

Etmek, eylemek.

13. Kilk-i Mānī-eşer-i nazm ile 'İzzet biz de

14. Reşk-i Erjeng idelüm şafha-i āşarumızı

37. **ide:** -e

Gazel 10

Mısra: 6

Etmek, eylemek.

5. Geh şimāha çalınıp velvele-i şavt-ı hezār

6. Meclisi germ ide geh zemzeme-i ney ne şafā

38. **idince:** -ince

Gazel 86

Mısra: 8

Edince, yapınca.

7. Olur günūde-i mehd-i füsūn tıfl-i sūhan

8. İdince dāyeveş āgāze-i fesāne ğazel

39. **idüp:** -üp

Kaside 6

Mısra: 141

Etmek, yapmak.

141. Geh sitāyişler idüp gāh du'alar eyler

142. Şaded-i luţfdadur iş bu faķire her ān

40. **idüp:** -üp

Gazel 42

Mısra: 7

Etmek, yapmak.

7. Hıffet idüp gelürse de zāhid yok aña yer

8. Bezm-i neşāt-ı bādeye şiklet şığışmıyor

41. **idüp:** -üp

Gazel 108

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

3. Laĝzīde-ķadem rāh-ı taħayyürde giderken

4. Nāzüklük idüp tutdı elim yār tutuşdım

42. **idüp:** -*üp*

Gazel 120

Mısra: **16**

Etmek, yapmak.

15. Hārām olsun baña ‘irfān eger duht-ı rezi zāhid

16. İdüp ağyardan mestür şaymazsa helālinden

43. **idüp:** -*üp*

Gazel 147

Mısra: **9**

Etmek, yapmak.

9. Kānd-i mükerrer-i lebūni nuql idüp hemān

10. Meclisde sākī sāğarı sür sāğar üstüne

44. **idüp:** -*üp*

Gazel 156

Mısra: **8**

Etmek, yapmak.

7. Deyr-i ‘aşkunda perestiş-geriyüz ol şanemūñ

8. Tār-ı zülfünden idüp rişte-i zünnārumızı

idegör:

1. **idegör:**

Kaside 1

Mısra: **72**

Yapıvermek.

71. Ref` idüp destüñi sen bārgēh-i Mevlā’ya

72. İdegör şıdk-ı taviiyetle du‘ā-yı nuşret

2. **idegör:**

Gazel 96

Mısra: **12**

Yapıvermek.

11. Yetiş ey sākī-i gül-çehre meded

12. İdegör def`-i humūm-ı ‘ālem

idelden:

1. **idelden:**

Kaside 9

Mısra: **19**

Yaptığından beri.

19. İdelden hancerin süsen keşide
20. Melâz-ı ceş-i dey hışn-ı 'ademdür

iden:

1. **iden:**

Kaside 7

Mısra: 66

...eden anlamında sıfat fiil.

65. Ma' den-i mekremetâ hâtem-i tayy-menkabetâ
66. Ey kef-i cûdı iden dâmenimüz maḥzen-i zer

2. **iden:**

Gazel 33

Mısra: 3

...eden (kişi) anlamında sıfat fiil.

3. Ser-i gîsû-yı hûruñ vaşfını zencîr iden vâ'iz
4. Dil-i divâne ol zencîre bend olmak ne mümkindür

3. **iden:**

Gazel 34

Mısra: 2

...eden (kişi) anlamında sıfat fiil.

1. Sipâh-ı ḥaṭṭ-ı nev-i dil-rübâ yeñiçeridür
2. Bizi iden hep esîr-i belâ yeñiçeridür

4. **iden:**

Gazel 43

Mısra: 8

...eden (şey) anlamında sıfat fiil.

7. Bâğa ol kâmet-i bālâ ile 'azm itdükçe
8. Servi pâ-der-gil iden şîve-i refâruñdur

5. **iden:**

Gazel 44

Mısra: 4

...eden (şey) anlamında sıfat fiil.

3. Gördükçe düşse cismüme lerziş 'aceb mi yâ
4. Teb-rîz iden beni leb-i teb-ḥâledârıdur

idi:

1. **idi:**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

İdi, ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

21. Başlardı devre şevk ile peymānemüz bizüm
22. Tārīk kıalmaz idi tarab-hānemüz bizüm

2. **idi:**

Kaside 2

Mısra: 13

İdi, ek fūlin görülen geçmiş zaman çekimi.

13. Ne telh itmiş idi kāmı zehr-i nā-kāmı
14. Şükür ki oldu şeker-rīz luḫf-ı Rabb-ı Şekür

3. **idim:-m**

Kaside 2

Mısra: 89

İdi, ek fūlin görülen geçmiş zaman çekimi.

89. Ḥudā ‘alīm ki ben ḥod-sitālīk itmez idim
90. Zārūret eyleseseydi ibāhe-i maḥzūr

4. **idi:**

Gazel 3

Mısra: 8

İdi, ek fūlin görülen geçmiş zaman çekimi.

7. Ol pür-cefālar āh neler itdiler bize
8. Bilmezler idi ḥürmet-i āl-i Muḥammedī

5. **idi:**

Kaside 3

Mısra: 8

İdi, ek fūlin görülen geçmiş zaman çekimi.

7. Dest-gīr-i şu ‘arā olmasa her dem ḥāme
8. Nice olurlar idi şafḥa-nigār-ı eş ‘ār

6. **idi:**

Kaside 5

Mısra: 12

İdi, ek fūlin görülen geçmiş zaman çekimi.

11. Bir köhne fenār olduḡı meşhūrdur ancak
12. Lāzım idi bir şem ‘-i dil-ārā Yeñişehr’e

7. **idi:**

Kaside 5

Mısra: 49

İdi, ek fūlin görülen geçmiş zaman çekimi.

49. Çokdan raḫam-ı menḫabetūñ naḫş idi dilde
50. Maḫşūdum iki vaşfuñı iblā Yeñişehr’e dipnotta

8. idi:

Kaside 6Mısra: **74***İdi, ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.*

73. Çemenistāna güzār itse nesīm-i hıfzı

74. Bir dağı olmaz idi pā-zede-i bād-ı hazān

9. idi:

Kaside 6Mısra: **78***İdi, ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.*

77. Bezm-i mīnūveşini itse taşavvur bir kes

78. Kendini bulur idi ravza-nişīn-i Rıdvān

10. idi:

Kaside 6Mısra: **81***İdi, ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.*

81. 'Ankebūt eyler idi terk-i ta'addī-i zübāb

82. Kılisa terfih-i gürüh-ı haşerāta fermāñ

11. idi:

Kaside 6Mısra: **136***İdi, ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.*

135. Ben aña hāl-i şabāvetden iderdüm taqlīd

136. O baña olmuş idi reh-ber-i semt-i 'irfān

12. idi:

Kaside 6Mısra: **138***İdi, ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.*

137. Komadı zühd-nümā ehl-i riyādan olayum

138. Şüh-meşrebligümi ister idi çün rindān

13. idi:

Kaside 7Mısra: **51***İdi, ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.*

51. İzırāb itmez idi keştī-i baħr-ı sīm-āb

52. Kūh u temkīn ü vaqārı aña şalsa lenger

14. **idi:****Gazel 12**

Mısra: 6

İdi, ek fülün görülen geçmiş zaman çekimi.

5. Mevc ururdu gice meclisde neşât ü şādī

6. Pür-mey-i nağme idi kâse-i tanbūr-ı tarab

15. **idi:****Gazel 32**

Mısra: 3

İdi, ek fülün görülen geçmiş zaman çekimi.

3. Nokta-i hālinde icmāl idi ammā şimdi haṭ

4. Nüşḥa-i hüsn-i dil-ārāyı mufaşşal gösterür

16. **idim:-m****Gazel 42**

Mısra: 9

İdi, ek fülün görülen geçmiş zaman çekimi.

9. Çeşm-i siyāhun eyler idim vaşf neyleyem

10. Tolmuş gelūma sürme-i hayret şığışmıyor

17. **idi:****Gazel 64**

Mısra: 3

İdi, ek fülün görülen geçmiş zaman çekimi.

3. İrâs-ı neşât itmez idi eşküm o yāre

4. Tefrîḥ-i fu'ād olmazsa ḥāşiyet-i elmās

18. **idi:****Gazel 96**

Mısra: 5

İdi, ek fülün görülen geçmiş zaman çekimi.

5. Lāne-sāz olmasa gāyet hoş idi

6. Bām-ı iqbālde büm-ı 'ālem

19. **idi:****Gazel 97**

Mısra: 5

İdi, ek fülün görülen geçmiş zaman çekimi.

5. Ol vefālî yāre idi meyl-i ḥaṭrum

6. Şimdi cefāgerān-ı dil-āzāre ugradum

20. **idi:****Gazel 100**

Mısra: 7

İdi, ek fülün görülen geçmiş zaman çekimi.

7. Gülşende ne 'aynumda idi deste-i sünbül
8. Ger dest-zen-i kākül-i ham-der-hamuñ olsam

21. **idi:**

Gazel 105

Mısra: 8

İdi, ek fülün görülen geçmiş zaman çekimi.

7. Dipsüz dime hum-hāne-i hikmetde kararı
8. Cāy olmuş idi çünkü Felātūn'a bün-ı hum

22. **idim:-m**

Gazel 113

Mısra: 9

İdi, ek fülün görülen geçmiş zaman çekimi.

9. Eyler mi idim tekye-mevā'idine yāruñ
10. Ben mağlaṭa-i da'vī-i incāza kapıldum

23. **idi:**

Gazel 124

Mısra: 5

İdi, ek fülün görülen geçmiş zaman çekimi.

5. Kaşr-ı istiğnāda şahbā-nüş-ı nāz idi bu şeb
6. Gördüm ol mest-i şarāb-ı naḥveti dervāzedem

24. **idi:**

Gazel 129

Mısra: 9

İdi, ek fülün görülen geçmiş zaman çekimi.

9. Ol ne idi itdigümüz zevk ü tarablar
10. Şimdi keder oldu şafāsı Yeñişehr'in

25. **idi:**

Gazel 133

Mısra: 3

İdi, ek fülün görülen geçmiş zaman çekimi.

3. Hezār va'd ile dün şalmış idi ferdāya
4. Gönül vişāline āmāde ol bu gün yarın

26. **idi:**

Gazel 135

Mısra: **10**

İdi, ek fîlin görülen geçmiş zaman çekimi.

9. Hep cehl-i mürekkep görünür çeşmüme şimdi

10. Anlar ki baña yâr idi hengâm-ı şabâdan

27. **idi:**

Gazel 151

Mısra: **3**

İdi, ek fîlin görülen geçmiş zaman çekimi.

3. Her şeb eglence saña bāzī-i çift ü tek idi

4. Kaldı tek tırmadığıñ hâtır-ı mağşūşumda

28. **idi:**

Gazel 157

Mısra: **7**

İdi, ek fîlin görülen geçmiş zaman çekimi.

7. Zîr-i kākülde nihân idi mu‘anber hâli

8. Gösterüp eyledi tahrîk şabâ sevdâmı

29. **idik:-k**

Kaside 4

Mısra: **16**

İdi, ek fîlin görülen geçmiş zaman çekimi.

15. Eyledüñ hep yeñiden kesb-i hayât-ı tâze

16. Gül-i pejmürde idik cümlemüz oldu şād-âb

30. **idüm:-m**

Terkib-bend 1

Mısra: **25**

İdü, ek fîlin görülen geçmiş zaman çekimi.

25. Ey hoş-dem-i vişâlûñe hem-bezm-i yâr idüm

26. Geh şād-ı luţf idüm gehi düşnām-hvâr idüm

31. **idüm:-m**

Terkib-bend 1

Mısra: **26**

İdü, ek fîlin görülen geçmiş zaman çekimi.

25. Ey hoş-dem-i vişâlûñe hem-bezm-i yâr idüm

26. Geh şād-ı luţf idüm gehi düşnām-hvâr idüm

32. **idüm:-m**

Terkib-bend 1

Mısra: 27

İdü, ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

27. Vāreste-i sitemgeri-i rūzgār idüm
28. Ol gül için terennüm ider bir hezār idüm

33. **idüm:-m**

Terkib-bend 1

Mısra: 28

İdü, ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

27. Vāreste-i sitemgeri-i rūzgār idüm
28. Ol gül için terennüm ider bir hezār idü

34. **idük:-k**

Gazel 30

Mısra: 15

İdü, ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

15. Şayd eyler idük neyleyüm ol āhū-yı nā-rām
16. Rem-gerde-i pīrāmen-i ünsiyetimüzdür

35. **idüm:-m**

Gazel 91

Mısra: 17

İdü, ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

17. Ben 'İzzetā tek ü tāz itmeden qalur mı idüm
18. Semend-i ṭab'uma teng olmasa fezā-yı ḥayāl

36. **idüm:-m**

Gazel 100

Mısra: 2

İdü, ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

1. Āh ey büt-i bī-gāne-edā maḥremüñ olsam
2. Aḥvālümü hep söyler idüm hem-demüñ olsam

37. **idüm:-m**

Gazel 100

Mısra: 5

İdü, ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

5. Ḥall eyler idüm mes'ele-i cevher-i ferdi
6. Öpsem lebüñi vāḳıf-ı sırr-ı femüñ olsam

38. **idüm:-m**

Gazel 112

Mısra: **13**

İdü, ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

13. Mest idüm evzâ-ı küstâhânemüz itmiş zuhûr
14. Yoğsa bir ferd ile meclisde cidâlum yok benüm

39. **idüm:-m**

Gazel 113

Mısra: **3**

İdü, ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

3. Āzāde idüm evc-i tecerrüdde uçardum
4. Gör kıydı mı kim pençe-i şeh-bāza kıpıldum

40. **idüñ: -ñ**

Gazel 9

Mısra: **13**

İdü, ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

13. ‘İzzet’ e bir bûsemi bilmem ne va‘d itmiş idüñ
14. Kıl kerem şimdi unutma vaktidür ey bî-vefâ

41. **idüñ: -ñ**

Gazel 151

Mısra: **6**

İdü, ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

5. Baqıcak âyine-i rüyuña ben hayretle
6. Dir idüñ ‘aql eñeri yok mı bu bî-hüşumda

idügin:

1. **idügin:**

Gazel 54

Mısra: **8**

Olduğunu.

7. Derûnı cevher-i hiddetle mümteli olanuñ
8. Ne keç-edâ idügin biz kırabdan aluruz

idin:

1. **idinse:-se**

Gazel 86

Mısra: **1**

Edilmek, yapılmak.

1. İdinse sîne-i çâki n’ola nişâne gazel
2. Degül mi turre-i müşgîn-i nazma şâne gazel

ifā it:

1. **ifā idemem:**-e, -me, -m

Kaside 3

Mısra: **9**

Bir işi yapmak, yerine getirmek.

9. Şükr-i ihsânını ifā idemem ben kalemin

10. Ne kadar eyler isem zıkr-i medhin tekrār

ifā-yı nüzür eyle:

1. **ifā-yı nüzür eyleyelüm:**-y, -elüm

Kaside 10

Mısra: **20**

Adaklar yapmak.

19. Biz de bir āfete biñ cān ile qurbān olalum

20. Tekye-i şıdkda ifā-yı nüzür eyleyelüm

'iffet:

1. **'iffet:**

Gazel 99

Mısra: **10**

Namus, ırz II temizlik, dürüstlük.

9. Şarāb-ı nābile ter-dāmen olmak iftiḥārumdur

10. Velī 'İzzet riyā-yı huşk ile 'iffet kabūl itmem

ifşā eyle:

1. **ifşā eylemem:**-me, -m

Kaside 5

Mısra: **54**

Açığa vurmak, açıklamak, fâşetmek.

53. Tebrīk-i kudūmuñda bu manzūme-i sādem

54. Bī-rābitadur eylemem ifşā Yeñişehr'e

iftār:

1. **iftāra:**-a

Gazel 121

Mısra: **10**

Oruçlu bir kimsenin orucunu açması.

9. H'āb-ı rāhat giremez gözlerine tā-be-sühūr
10. Tıyamazlar meger iftāra gürisne-çeşmān

iftārdan:

1. **iftārdan:**

Gazel 4

Mısra: 4

Ar. Oruç açmak, bozmak II sevgiliye kavuşma.

3. Şavm-ı vişāle niyet idersem zamānıdur
4. Bir neş'e hāşıl olmuyor iftārdan baña

iftihār:

1. **iftihārumdur:-um, -dur**

Gazel 99

Mısra: 9

Övünme, övünç.

9. Şarāb-ı nābile ter-dāmen olmak iftiḥārumdur
10. Velī 'İzzet riyā-yı huşk ile 'iffet kabūl itmem

iftira at:

1. **iftirā atılmadıḡ:-ıl, -ma, -duḡ**

Gazel 38

Mısra: 8

Bir kimseye aslı olmayan bir suç yüklemek, bir kabahat yakıştırmak.

7. Senüñle pister-i vuşlatda sīne-şāf olalı
8. Atılmadıḡ bize bir iftirā mı var yoḡdur

iftirāk it:

1. **iftirāk itmişe:-miş, -e**

Terkib-bend 1

Mısra: 59

Daḡılmak, parçalara ayrılmak.

59. Bir dil-rübādan itmişe beñzersin iftirāk
60. Yakmış senüñ cigerçigini nār-ı iştiyāk

ihdāş it:

1. **ihdāş itdi:-di**

Kaside 7

Mısra: 85

Ortaya çıkarmak, yeni bir şey ortaya çıkarmak.

85. Deyr-i şan 'atda peri-hâneler itdi iḥdâs
86. Olalı Mâni-i kilk-i hünerüm şüret-ger

ihmâl eyle:

1. ihmâl eyleme:-me

Gazel 116

Mısra: 5

Üstüne düşeni zamânında yapmamak, gereken ilgiyi göstermemek, önem vermeyip kendi hâline bırakmak.

5. Bu gice eyleme ihmâl amân gündüzden
6. Bir iki muṭrıḅ-ı hoş-nağme ile eglenelüm

ihrāk it:

1. ihrāk ide:-e

Kaside 7

Mısra: 50

Yakmak.

49. Olsa ḥāşiyet-i eşyāya tebeddül fermā
50. Āb ihrāk ide ğark eyleye nîrân-ı saḡar

ihsân:

1. ihsân:

Kaside 6

Mısra: 144

Cömertlik..

143. İtdigi medḥe benüm hîç yoḡ istiḥkākum
144. Muḳtezâ-yı şiyem-i luṭfidur ammā ihsân

2. ihsânda:-da

Kaside 9

Mısra: 79

Cömertlik, lütuf.

79. 'Aṭā vü cūd u ihsânda yegāne
80. Saḡîdür şāḡib-i ḥüsn-i şiyemdür

3. ihsânı:-ı

Kaside 10

Mısra: 37

İyilik, lütuf, baḡış.

37. Nedür ihsânı o şāḡib-i keremin dirseñ eger
38. Saña bir bir mi şayup şübheni dūr eyleyelüm

4. **ihsānna:**-ı, -n, -a

Kaside 11

Mısra: **18**

Cömertlik, lütuf.

17. Cūdına hiç nihāyet yokdur

18. Luṭf u ihsānına gāyet yokdur

ihsān-ı hudā:

1. **ihsān-ı hudā:**

Kaside 4

Mısra: **7**

Allah'ın lütfu, ihsanı.

7. Bu ne in'ām u 'atādur bu ne ihsān-ı hudā

8. Bu ne tevḫik-i İlähi bu ne luṭf-ı Vehhāb

ihtilāt:

1. **ihtilāt:**

Gazel 6

Mısra: **14**

Karışmak, karışıp görüşmek.

13. Cennetdür 'İzzet ehl-i kemālün mecālisi

14. Cāhille ihtilāt cehennem gelür baña

ihtimal:

1. **ihtimal:**

Gazel 93

Mısra: **6**

Mümkünlük, imkân, akla yakın olma, bir şeyin olabilmesi, olasılık.

5. Bu gice ğam-ḥānemüze gelmeñüz

6. İhtemele yeḥtemilu ihtimal

2. **ihtimālüm:**-üm

Gazel 112

Mısra: **12**

Mümkünlük, imkân, akla yakın olma, bir şeyin olabilmesi, olasılık.

11. Bezmdede aġyāra taş atdumsa da ma'zūr tut

12. Kelb şandum fark u temyız ihtimālüm yok benüm

ihtisās:

1. **ih̄tişāşuñ:-uñ****Kıt'a 2**

Mısra: 5

Belli bir hususta derinleşme, o konuda geniş bilgi ve tecrübe sâhibi olma, bu yolla kazanılmış bilgi, uzmanlık.

5. İh̄tişāşuñ baña kat kat demek ister ammā

6. Ne zerāfetdür iki emr ile baq ĩmāsi

ih̄tiyāc:1. **ih̄tiyāc:****Gazel 79**

Mısra: 7

Muhtaçlık, yokluk, yoksulluk; gereksinim.

7. Gülşende istimā'-ı hezāra ne ih̄tiyāc

8. Kūyuñda murğ-ı nāle geruñ yok mıdur senuñ

ih̄vān:1. **ih̄vān:****Gazel 47**

Mısra: 6

Candan dostlar, samîmî arkadaşlar.

5. Yūsuf-ı dil ne çeker çāh-ı zenaḥdānında

6. Olsalar vākıf ger ser-te-ser ih̄vān aqlar

2. **ih̄vān:****Gazel 132**

Mısra: 19

Candan dostlar, samîmî arkadaşlar.

19. İh̄vān arasında ne şafā sāķī-i gül-ruh

20. Zānūya gele buse vire gonçe-i dehenden

ikāz it:1. **ikāz idendür:-en, -dür****Gazel 107**

Mısra: 10

Dikkatini çekmek, gözüni açmak.

9. Fem-i dil-berden alındı bu gazel ey 'İzzet

10. Dir iken fitneyi ikāz idendür nighüm

ikbāl:

1. **ıkbāl:****Kaside 2**Mısra: **99***Mutluluk, saadet.***99.** Füzün-ter eyleyüp ıkbāl ü 'ömrini Mevlā**100.** Kıla o āşaf-ı zīşānı dem-be-dem mesrūr2. **ıkbālūñ:-üñ****Gazel 9**Mısra: **9***Mutluluk, saadet, baht, talih.***9.** Var ise ıkbālūñ ol gāhī süvār-ı esb-i nāz**10.** Şalma ammā kim cirīd-i gamzeñ öyle her yana3. **ıkbāl:****Gazel 23**Mısra: **19***Mutluluk, saadet, baht, talih.***19.** Hemān ıkbāl ile iclāl ile devletle şāğ olsun**20.** Hülüş ile du'āmuz müstecāb-ı Rabb-ı 'İzzet' dür**ıkbāl u hayāt-ı cāvidān:**1. **ıkbāl u hayāt-ı cāvidān:****Kaside 13**Mısra: **115***Kalıcı canlılık ve mutluluk.***115.** Bulsun ıkbāl u hayāt-ı cāvidān**116.** Dā'imā devletle olsun şādmān**iken:**1. **iken:****Tahmis 2**Mısra: **6***Ek-fülin zarf-fiil eki almış biçimi.***5.** Kim yetişirdi bu gūne servden bālā seni**6.** Bu nezāket var iken cism-i lāṭifüñde senüñ2. **iken:****Kaside 2**Mısra: **17***Ek-fülin zarf-fiil eki almış biçimi.*

17. Hezār za‘file pür pîç ü tâb iken nâ-gâh
18. Ṭabîb-i cân gibi bir müjde-baḥş virdi ḥuzûr

3. **iken:**

Kaside 4

Mısra: 1

Ek-füilin zarf-fiil eki almış biçimi.

1. Yüz göz açtırmaz iken baht-ı siyehkârâye ḥvâb
2. Eyledi luṭf-ı ḥudâ çehresine reşş-i gül-âb

4. **iken:**

Kaside 4

Mısra: 4

Ek-füilin zarf-fiil eki almış biçimi.

3. Dîde-i devlet-i bîdâr gibi buldı fûrûğ
4. Aḥter-i ṭâlî‘imüz kalmış iken zîr-i şehâb

5. **iken:**

Kaside 4

Mısra: 36

Ek-füilin zarf-fiil eki almış biçimi.

35. Postı kırtarmağa bir çâre ararmış şimdi
36. Kendüsin şanur iken kelb gibi şâhib-nâb

6. **iken:**

Kaside 5

Mısra: 9

Ek-füilin zarf-fiil eki almış biçimi.

9. Bâr-âver iken naḥl-i ümîd anda bu gûne
10. Nam olsa n’ola bâğ-ı temennâ Yeñişehr’e

7. **iken:**

Gazel 6

Mısra: 3

Ek-füilin zarf-fiil eki almış biçimi.

3. Ḥasretle ben nişeste-i künc-i firāk iken
4. Nemdür sirişk-i dîde ki dem dem gelür baña

8. **iken:**

Kaside 7

Mısra: 11

Ek-füilin zarf-fiil eki almış biçimi.

11. Bîkr iken ma‘ni-i bîgâne yine bî-pervâ
12. Âşinâlıklar idüp lafz anı ağuşa çeker

9. **iken:****Kaside 7**Mısra: **19***Ek-fülin zarf-fül eki almış biçimi.*

19. Merdüm-i dīde-i ḥayret-zedemūñ ‘aksi iken

20. Diyemem ḥāl-i siyāh-ı ruḥuna ben ‘anber

10. **iken:****Kaside 16**Mısra: **35***Ek-fülin zarf-fül eki almış biçimi.*

35. Daḥı bir tıfl-ı endek-sāl iken sen

36. Miyān-ı ḥalka olduñ şūriş-efgen

11. **iken:****Gazel 18**Mısra: **1***Ek-fülin zarf-fül eki almış biçimi.*

1. Yoğ iken yārüm gibi bir nev-civān-ı verd-ruḥ

2. Ḥayf te’şīr-i şıyām itdi o māhı zerd-ruḥ

12. **iken:****Gazel 18**Mısra: **3***Ek-fülin zarf-fül eki almış biçimi.*

3. Dā’imā aḥker-fürüz-ı sīne-i sūzān iken

4. Ḳor mı olsun āteş-i ehl-i maḥabbet serd-ruḥ

13. **iken:****Gazel 18**Mısra: **1***Ek-fülin zarf-fül eki almış biçimi.*

1. Yoğ iken yārüm gibi bir nev-civān-ı verd-ruḥ

2. Ḥayf te’şīr-i şıyām itdi o māhı zerd-ruḥ

14. **iken:****Gazel 18**Mısra: **3***Ek-fülin zarf-fül eki almış biçimi.*

3. Dā’imā aḥker-fürüz-ı sīne-i sūzān iken

4. Ḳor mı olsun āteş-i ehl-i maḥabbet serd-ruḥ

15. iken:**Gazel 33**

Mısra: 9

Ek-fil'in zarf-fil eki almış biçimi.

9. Ḥadeng-endāz iken müjgān-ı şūḥuñ ey kemān-ebrū
10. Dile vāreste-i tīr-i gezend olmağ ne mümkindür

16. iken:**Gazel 35**

Mısra: 9

Ek-fil'in zarf-fil eki almış biçimi.

9. Deyr-i cemāle Behremen-i rū-siyāh iken
10. Kāfir degül de ḥāl-i ruḥı müslimān mıdur

17. iken:**Gazel 40**

Mısra: 9

Ek-fil'in zarf-fil eki almış biçimi.

9. Bu kadar cevri ü cefā çekmiş iken bu dil-i zār
10. İster ister yine bir āfet-i devrān ister

18. iken:**Gazel 50**

Mısra: 5

Ek-fil'in zarf-fil eki almış biçimi.

5. Tıfl iken fenn-i füsün içre bir üstād oldı
6. Sebağ-ı işveyi bilsem o perī kimden oğur

19. iken:**Gazel 107**

Mısra: 10

Ek-fil'in zarf-fil eki almış biçimi.

9. Fem-i dil-berden alındı bu gāzel ey 'İzzet
10. Dir iken fitneyi t̄kāz idendür nigehüm

20. iken:**Gazel 114**

Mısra: 5

Ek-fil'in zarf-fil eki almış biçimi.

5. Sen de çeşmüñ gibi mestāne edā olmuş iken
6. Beni mestür-ı kıyās itme şağın sultānum

21. **iken:****Gazel 115**

Mısra: 13

Ek-füilin zarf-fil eki almış biçimi.

13. Sende var iken o çeşm-i fettān

14. Yok 'İzzet için refāh efendüm

22. **iken:****Gazel 118**

Mısra: 5

Ek-füilin zarf-fil eki almış biçimi.

5. Geçen yıl dahı tıfl-ı şîr-h'ār-ı nāz iken şimdi

6. Şeker-rîz-i tekellüm tütî-i şîrîn-zebānsın sen

23. **iken:****Gazel 123**

Mısra: 7

Ek-füilin zarf-fil eki almış biçimi.

7. Var iken sende efendüm bu edā-yı şîrîn

8. Ehl-i diller ider etvāruñı elbet taḥsîn

24. **iken:****Gazel 130**

Mısra: 1

Ek-füilin zarf-fil eki almış biçimi.

1. Dildādelendi dil-şikenüm dil-pezîr iken

2. Oldı esîr-i şāh-ı melāḥat-serîr iken

25. **iken:****Gazel 130**

Mısra: 2

Ek-füilin zarf-fil eki almış biçimi.

1. Dildādelendi dil-şikenüm dil-pezîr iken

2. Oldı esîr-i şāh-ı melāḥat-serîr iken

26. **iken:****Gazel 130**

Mısra: 4

Ek-füilin zarf-fil eki almış biçimi.

3. Ğayre perestiş itmesi emr-i ğarîbdür

4. Deyr-i bahāda bir şanem-i bî-nazîr iken

27. **iken:****Gazel 130**

Mısra: 6

Ek-füilin zarf-fil eki almış biçimi.

5. Āzurde eylemez mi ‘aceb gılzet-i perend

6. Nermîn-i cism-i nāzūki reşk-i harîr iken

28. **iken:****Gazel 130**

Mısra: 8

Ek-füilin zarf-fil eki almış biçimi.

7. Hûn-h̄’arlıkda gamzesi bulmuşdı iştiḥār

8. Daḥı o ḥurde-sāl leb-ālūd-ı şîr iken

29. **iken:****Gazel 130**

Mısra: 10

Ek-füilin zarf-fil eki almış biçimi.

9. ‘İzzet Necîb-i nükte-vere kim virür cevāb

10. Āşâr-ı kilki ğıbtā-fezā-yı Cerîr iken

30. **iken:****Gazel 142**

Mısra: 15

Ek-füilin zarf-fil eki almış biçimi.

15. Enver ü ‘Ākif ü Ḥāmī vü Lebîbā var iken

16. Ḥāmuşî ṭavr-ı Edîbāne gelür ḥāturuma

31. **iken:****Gazel 145**

Mısra: 3

Ek-füilin zarf-fil eki almış biçimi.

3. Ben saña müştāk iken fā’ik-i ‘uşşāk iken

4. Sen beni bir kez çerağ eylemedüñ āh āh

32. **iken:****Gazel 149**

Mısra: 3

Ek-füilin zarf-fil eki almış biçimi.

3. Nuql-i lebiyle ‘āşıkına neş’e-baḥş iken

4. Dil-berlerüñ riyā mı olur bâde-nüşına

33. iken:**Gazel 150**

Mısra: 15

Ek-füilin zarf-fil eki almış biçimi.

15. Gird-i kesād revnaḳ-ı bāzār-ı nazm iken

16. Kālā-yı zer-keş-i hüner olmuş ne fā'ide

34. iken:**Gazel 151**

Mısra: 1

Ek-füilin zarf-fil eki almış biçimi.

1. Tıfl iken dahı geçen yıl seni āgūşumda

2. Uyudur da götürürdüm eve ben düşumda

35. iken:**Gazel 156**

Mısra: 9

Ek-füilin zarf-fil eki almış biçimi.

9. Naḳd-i cān ister iken vaşla bedel ebrūlar

10. Ğamze tek tırmadı fesh eyledi bāzārımızı

36. iken :**Gazel 145**

Mısra: 3

Ek-füilin zarf-fil eki almış biçimi.

3. Ben saña müştāk iken fā'ik-i 'uşşāk iken

4. Sen beni bir kez çerağ eylemedüñ āh āh

iki:**1. iki:****Kıt'a 2**

Mısra: 6

Birden sonra gelen sayı.

5. İhtişāsuñ baña ḳat ḳat dimek ister ammā

6. Ne zerāfetdür iki emr ile baḳ ĩmāsi

2. iki:**Kaside 5**

Mısra: 50

Birden sonra gelen sayı.

49. Çokdan raḳam-ı menḳabetüñ naḳş idi dilde

50. Maḳşūdum iki vaşfuñı iblā Yeñişehr'e dipnotta

3. iki:

Kıt'a 6

Mısra: 1

Birden sonra gelen sayı.

1. Dili aldı bende itdi iki pādişāh-ı işve
2. Biri kec-nigāh-ı naḥvet biri kec-külāh-ı işve

4. iki:

Kıt'a 6

Mısra: 3

Birden sonra gelen sayı.

3. İki neyyir-i cihān-tāb beni kıldı böyle bī-tāb
4. Biri āftāb-ı behcet birisi de māh-ı işve

5. iki:

Kaside 16

Mısra: 1

Birden sonra gelen sayı.

1. Necīb'üm iki şehir-āşüb-ı fettān
2. İderler ḥal-i 'uşşākı perīşān

6. iki:

Kaside 16

Mısra: 7

Birden sonra gelen sayı.

7. Cihānda bu iki maḥbüb-ı dil-keş
8. Virürler ḥarmen-i ārāma āteş

7. iki:

Kaside 16

Mısra: 11

Birden sonra gelen sayı.

11. Velikin bu iki nevrete dil-ber
12. Gelüp bir yere gāhī söyleşirler

8. iki:

Gazel 116

Mısra: 6

Birden sonra gelen sayı.

5. Bu gice eyleme ihmāl amān gündüzden
6. Bir iki muṭrıb-ı hoş-nağme ile eglenelüm

9. iki:

Kaside 16

Mısra: 71

Birden sonra gelen sayı.

71. İderler hâşılı bu iki dil-ber
72. Biri biriyle böyle güft ü gûlar

10. iki:

Gazel 42

Mısra: 1

Birden sonra gelen sayı.

1. Bir dilde iki yâre maḥabbet şığışmıyor
2. Ḥalvet-serây-ı vahdete keşret şığışmıyor

11. iki:

Gazel 61

Mısra: 1

Birden sonra gelen sayı.

1. Ugraduḫ derde iki âfet-i devrân ile biz
2. Dille sevdük birisin birisini cân ile biz

12. iki:

Gazel 61

Mısra: 5

Birden sonra gelen sayı.

5. Kim dimiş kim dil-i vâhidde iki yâr olmaz
6. İşte ser-geştelerüz ‘aşık-ı dü cân ile biz

13. iki:

Gazel 61

Mısra: 8

Birden sonra gelen sayı.

7. Mihr ü mâh-ı felek-i ḥüsn ü bahâdur anlar
8. Zerrevaruz o iki neyyir-i raḥşân ile biz

14. iki:

Gazel 61

Mısra: 9

Birden sonra gelen sayı.

9. İki gözden n’ola cüş eyler ise cüy-ı sirişk
10. Olduḫ âvâre iki dîdesi fettân ile biz

15. iki:

Gazel 61

Mısra: **10**

Birden sonra gelen sayı.

9. İki gözden n'ola cūş eyler ise cūy-ı sirişk

10. Olduğ āvāre iki dīdesi fettān ile biz

16. **iki:**

Gazel 61

Mısra: **13**

Birden sonra gelen sayı.

13. İki nev-reste civān iki belā-yı devrān

14. Sevdük 'İzzet bu dil-i bī-ser ü sāmān ile biz

17. **iki:**

Gazel 61

Mısra: **13**

Birden sonra gelen sayı.

13. İki nev-reste civān iki belā-yı devrān

14. Sevdük 'İzzet bu dil-i bī-ser ü sāmān ile biz

18. **iki:**

Gazel 88

Mısra: **9**

Birden sonra gelen sayı.

9. İki kayık memeler Südlīce Limānı'nda

10. Beyaz sīnesi 'İzzet yem-i şafā mı degül

19. **iki:**

Gazel 114

Mısra: **11**

Birden sonra gelen sayı.

11. Bir iki cām ile ser-germ olalum da şöñra

12. Diñle sen ben diyeyim hāl-i dil-i sūzānum

20. **ikimizi:-miz, -i**

Kaside 17

Mısra: **22**

Birden sonra gelen sayı.

21. Gūş iderse buraya geldigüñi Allāh bir

22. İkimizi de ider tu'me-i tīg-i tedmīr

iklīm:

1. **iklīmünüñ:-ü, -nüñ****Kaside 8**

Mısra: 22

Ülke, memleket, diyar.

21. Velî Paşa-yı luṭf-āyīn ü şahib-re'y-i rüşen-dil

22. Şehā iklīmünüñ fermān-revā-yı ma' deletkārı

iklīm-i 'işve:1. **iklīm-i 'işve:****Kaside 16**

Mısra: 25

Cilve memleketi.

25. Senüñdür ser-te-ser iklīm-i 'işve

26. Konulmuş başına dīhīm-i 'işve

ikram ile 'izāz it:1. **ikrām ile 'izāz idelüm:-elüm****Gazel 146**

Mısra: 10

Ağrlamak, hürmet etmek, saygı göstermek.

9. Hāne-i ḥātır-ı fātırda olursa mihmān

10. 'İzzet ikrām ile 'izāz idelüm eş'āra

ikşār:1. **ikşārı:-ı****Kaside 8**

Mısra: 64

Çoğaltma, arttırma.

63. Güzāf u lāfı terk eyle du'āya başla ey 'İzzet

64. Şudā'a bā'îş olmuşdur kelāmın çünki ikşārı

iksīr-i 'ināyet:1. **iksīr-i 'ināyeti:-i****Kaside 7**

Mısra: 43

İyiliğin ilacı.

43. Mis-i ḳalbi ider iksīr-i 'ināyeti ile

44. Hem-'ayār-ı zer-i ibrīz-i müşa'sa'-peyker

il:

1. **ili:-i****Kaside 2**Mısra: **31***Ülke, yer.*

31. Velī ni‘metidür Rūm ili memālikinūñ

32. Ta‘ayyüş itmededür sāyesinde mār ile mūr

i‘lā it:1. **i‘lā itdi:-di****Kaside 11**Mısra: **36***Yüceltmek, şöhretini arttırmak.*

35. Mādihi oldı vezīr-i dānā

36. Şān-ı ‘İzzet Beg’i itdi i‘lā

İlāh:1. **İlāh:****Gazel 136**Mısra: **17***Yaratıcı, Allah.*

17. Āsīb-i dehrden anı hıfz eylesün İlāh

18. Pejmürdelenmesün gül-i ruhsārı bir zamān

i‘lān:1. **i‘lāna:-a****Kaside 3**Mısra: **41***Açıklama, açığa vurma, meydana çıkarma.*

41. Ben ne hācet çekeyüm hālümü i‘lāna ta‘ab

42. Bildirür sūz-ı dilüm bu ğazel-i şu‘le-nişār

i‘lān it:1. **i‘lān idelüm:-elüm****Kaside 6**Mısra: **122***Açıklamak.*

121. Cümlesi şadr-ı sa‘ādetde muķīm olsunlar

122. İdelüm vaşfların biz de cihāna i‘lān

2. **i‘lān ider:-er**

Kaside 7

Mısra: 57

Açıklamak.

57. Böyle i' lān ider evşāf-ı güzīnūñ dehre

58. Nüktedān-ı hünermend-i ma'ārif-perver

ilçi-i şāh-ı muhteşem:1. **ilçi-i şāh-ı muhteşemdür:-dür****Kaside 9**

Mısra: 22

Gösterişli şahın elçisi II saba rüzgarı.

21. Fısıldaşdı gelüp ezhār ile hep

22. Şabā ilçi-i şāh-ı muhteşemdür

ile:1. **ile:****Terkib-bend 1**

Mısra: 17

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

17. Kaldım şeb-i firāqda āh u enīn ile

18. Yā Rabb kavuşdur ol şanem-i meh-cebīn ile

2. **ile:****Terkib-bend 1**

Mısra: 18

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

17. Kaldım şeb-i firāqda āh u enīn ile

18. Yā Rabb kavuşdur ol şanem-i meh-cebīn ile

3. **ile:****Terkib-bend 1**

Mısra: 21

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

21. Başlardı devre şevk ile peymānemüz bizüm

22. Tārīk kalmaz idi tarab-ḥānemüz bizüm

4. **ile:****Terkib-bend 1**

Mısra: 49

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

49. Kim başa çıkacak felek-i hoşka-bāz ile
50. Yokdur benüm münāsebetüm hīle-bāz ile

5. ile:

Terkib-bend 1

Mısra: 50

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

49. Kim başa çıkacak felek-i hoşka-bāz ile
50. Yokdur benüm münāsebetüm hīle-bāz ile

6. ile:

Gazel 159

Mısra: 10

"ve" anlamında bağlaç.

9. Ki benüm cāndan ‘azīzüm o server-i sīnem
10. ‘Arz-ı hüsni ile hīrāmān olacak dem geldi

7. ile:

Terkib-bend 1

Mısra: 51

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

51. Perverdeyüm hezār tena‘um ile nāz ile
52. Alışmadum bu mertebe cevr-i dīrāz ile

8. ile:

Terkib-bend 1

Mısra: 52

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

51. Perverdeyüm hezār tena‘um ile nāz ile
52. Alışmadum bu mertebe cevr-i dīrāz ile

9. ile:

Kaside 1

Mısra: 53

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

53. Meded-i luṭfi ile taḳviye-fermādur hep
54. Žu‘afādan ne ḳadar var ise sezā-yı nuşret

10. ile:

Kıt'a 2

Mısra: 2

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

1. Şād ol 'İzzet ki efendüñ o veliyyü'n-ni'amuñ
2. Saña tekrār ile emr itmesinüñ ma'nāsı

11. **ile:**

Kıt'a 2

Mısra: **6**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

5. İhtişāsuñ baña kat kat dimek ister ammā
6. Ne zerāfetdür iki emr ile baḫ ĩmāsı

12. **ile:**

Gazel 2

Mısra: **2**

"ve" anlamında bağlaç.

1. 'Uşşāk-ı zār için ki 'aded söylerüm saña
2. Üç beş dimem hezār ile şad söylerüm saña

13. **ile:**

Gazel 2

Mısra: **11**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

11. Germ-ülfet olma kaynaşup ebnā-yı 'aşr ile
12. K'āteş-fürüz-i dīg-i ḫased söylerüm saña

14. **ile:**

Tahmis 2

Mısra: **3**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

3. Dir görüp bu kāmēt-i mümtāz ile tūbā seni
4. Mest-i nāzum kim büyütdi böyle bī-pervā seni

15. **ile:**

Tahmis 2

Mısra: **30**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

29. Ben didikçe böyle kim kıldı Nedīm'i nā-tüvān
30. Gösterür engüşt ile meclisdeki mīnā seni

16. **ile:**

Kaside 2

Mısra: **4**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

3. Beyāza çıkdı ŧebin nüŧhā-i müsveddesi
4. Yazıldı ħall ile ābādī-i nehāra sūtūr

17. **ile:**

Kaside 2

Mısra: 10

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

9. Tavattun itmişiken gār-ı dilde rūbeh-i gam
10. Kılındı tañtana-i tañl u kerre- nāy ile dūr

18. **ile:**

Kaside 2

Mısra: 22

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

21. Bu vaqt o vaqt-i feraħdur ki cümle gam-zedegān
22. Kemāl-ı ŧevk-i neŧāt ile ŧād olup ide sūr

19. **ile:**

Kaside 2

Mısra: 32

"ve" anlamında bağlaç.

31. Velī ni‘metidūr Rūm ili memālikinūñ
32. Ta‘ayyūŧ itmededūr sāyesinde mār ile mūr

20. **ile:**

Kaside 2

Mısra: 35

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

35. Gelüp hezār hezārān hizebr ŧavlet ile
36. ŧalup ŧufūf-ı e‘ādiye oldılar manŧūr

21. **ile:**

Kaside 2

Mısra: 40

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

39. Ne mümkin eylemek evŧāfını anuñ ta‘dād
40. Meger ki ‘acz ile bir nebze idelüm meŧtūr

22. **ile:**

Kaside 2

Mısra: 41

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

41. Odur o āşaf-ı 'ādil ki āb-ı tīği ile
 42. Söner tekevvün iden her şerāre-i şer ü şūr
 23. **ile:**

Kaside 2

Mısra: **49**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

49. İder 'ināyet ile ceybini hazīne-i zer
 50. Su'āl eylemeden hātır-ı fakīre huṭūr

24. **ile:**

Kaside 2

Mısra: **64**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

63. Sen ol aşıl-i siyādet şī'ārsuñ ki sezā
 64. Vücūd-ı pākūñ ile āferīñiş olsa faḥūr

25. **ile:**

Kaside 2

Mısra: **76**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

75. Nigāhı mest-i mey-i nāz dīdesi maḥmūr
 76. Gelür ne hālet ile seyr it ol büt-i maḡrūr

26. **ile:**

Kaside 2

Mısra: **80**

"ve" anlamında bağlaç.

79. Raḡīb-i dūñı kılup maḡrem-i ḡarīm-i vişāl
 80. İder fütāde-i nāçarı ṡard ile mehcūr

27. **ile:**

Kaside 2

Mısra: **97**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

97. 'İmret-i himem-i dād-güsterāñ ile tā
 98. Ḥarābezār-ı cihāñ ola ser-be-ser ma'mūr

28. **ile:**

Gazel 3

Mısra: **3**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

3. Rūşenlenüp kudümüñ ile çeşm-i cāñ u dil
 4. Bulduḡ meserret-i ebedī şevḡ-i sermedī

29. **ile:**

Kaside 3

Mısra: **11**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

11. Meded kilik-i sühan-güster ile bu nâ-çiz

12. Dem-be-dem olmadadır taze-zebân-ı âşâr

30. **ile:**

Kaside 4

Mısra: **28**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

27. Has ü hâşâki leṭâfetde döner berg-i güle

28. Cüy-ı luṭfı ile bir gülşen olursa sîr-âb

31. **ile:**

Kaside 4

Mısra: **53**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

53. Âb-ı şemşîr ile tā kim vüzerā ‘âlemden

54. Olalar def‘-i mezâlimle müzîl-i çirk-âb

32. **ile:**

Kaside 5

Mısra: **5**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

5. Leb-rîz-i neşâṭ olmağ ile vech-i şebah var

6. Beñzer dir isem sāğar-ı şahbâ Yeñişehr’e

33. **ile:**

Kaside 5

Mısra: **20**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

19. Revnağ-dih-i ser-mesned-i iftâ-yı Selânîk

20. Oldı bu sene ‘adl ile molla Yeñişehr’e

34. **ile:**

Kaside 5

Mısra: **64**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

63. El-minnetü li’ llâh ki sen şimdi efendüm

64. İclâl ile olduñ şeref-efzâ Yeñişehr’e

35. **ile:****Kaside 6**Mısra: **8***Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.*

7. Saña tā rūz-ı ezel eylemiş i 'tā Mevlā

8. Zūr-ı endîşe ile kuvvet-i şab'ı Saḥbān

36. **ile:****Kaside 6**Mısra: **69***Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.*

69. Şadme-i kahrı ile rüy-ı zemīn zelzelenāk

70. Hecme-i tīği ile mecma'-ı ā'dā nālān

37. **ile:****Kaside 6**Mısra: **70***Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.*

69. Şadme-i kahrı ile rüy-ı zemīn zelzelenāk

70. Hecme-i tīği ile mecma'-ı ā'dā nālān

38. **ile:****Kaside 6**Mısra: **120***"ve" anlamında bağlaç.*

119. Eylesün anları āsīb-i ḥaṭardan maḥfūz

120. Cedd ile vālid-i mācidle Cenāb-ı Mennān

39. **ile:****Kaside 6**Mısra: **131***Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.*

131. Dā'imā şî'rūmi şābāş ile medḥ eyleyerek

132. İderek her gāzel-i pūr ḥalelüm istiḥsān

40. **ile:****Tahmis 6**Mısra: **22***Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.*

21. 'Arız-ı tābānuña teşbīh-i māh itdümse de

22. Nāme-i ā'māli cürm ile siyāh itdümse de

41. **ile:-di**

Kaside 7

Mısra: **18**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

17. Hatt gelüp şafha-i ruhsāre-i pāk-ı dil-ber

18. Oldı bir hāşiyeli nusha-i hüsn ile nazar

42. **ile:**

Kaside 7

Mısra: **42**

"ve" anlamında bağlaç.

41. Huşk u ter vāye-pezīr-i keremi olmağla

42. Ğarķa-i lücce-i bahşāyışidür baħr ile berr

43. **ile:**

Kaside 7

Mısra: **43**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

43. Mis-i kalbi ider iksīr-i 'ināyeti ile

44. Hem- 'ayār-ı zer-i ibrīz-i müşa 'şa ' -peyker

44. **ile:**

Kaside 7

Mısra: **54**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

53. Hün-feşān oldığı dem hañçer-i cevherdārın

54. Görse Ülker daħı vehm ile felekde ürker

45. **ile:**

Kaside 8

Mısra: **4**

"ve" anlamında bağlaç.

3. Serinden var ise geçmiş şovuk şu 'āşikuñ zīrā

4. Şitā vü şayf germ-ülfet diler kendü ile yārı

46. **ile:**

Kaside 8

Mısra: **43**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

43. 'İzār-ı āteşinüñ gāh u bī-geh yād ile cānā

44. 'Alevlenmekdedür kānūn-ı dilde haşretüñ nārı

47. **ile:**

Kaside 8

Mısra: **59**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

59. Bakılsa çeşm-i inşâf ile devletlü efendüm yok

60. Baña mânend nazm içre kimüñ var bunda inkârı

48. **ile:**

Gazel 8

Mısra: **5**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

5. Hezâr şevk ile şahrâ-neverd-i 'aşk-ı gülüm

6. Cünün getürdi görüñ mevsim-i bahâr baña

49. **ile:**

Kaside 9

Mısra: **21**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

21. Fısıldaşdı gelüp ezhâr ile hep

22. Şabâ ilç-i şâh-ı muhteşemdür

50. **ile:**

Kaside 9

Mısra: **43**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

43. Mey-i hamra ile pür cām-ı lāle

44. 'Aceb bir rind-i bī-pervā-yı hemdür

51. **ile:**

Kaside 9

Mısra: **92**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

91. Eyā mīr-i melek-ḥū bende 'İzzet

92. Kuşūr-ı vaşf ile pek müttehemdür

52. **ile:**

Kaside 10

Mısra: **6**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

5. 'Arşâ-i arz-ı mahâretde olup gerd-engiz

6. Hâsîdin çeşmini ol gerd ile kör eyleyelüm

53. **ile:****Kaside 10**Mısra: **8***Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.*

7. Haşr-ı ecsād-ı ma'ānide ney-i hāmemüzi

8. Nefhā-i 'aşk ile hem-nağme-i şūr eyleyelüm

54. **ile:****Kaside 10**Mısra: **19***Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.*

19. Biz de bir āfete biñ cān ile qurbān olalum

20. Tekye-i şıdķda īfā-yı nüzūr eyleyelüm

55. **ile:****Gazel 10**Mısra: **1***Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.*

1. Bir kaç aḥbāb ile çıkmak çemene hey ne şafā

2. Bā-ḥuşuş ortada dönsün kadeh-i mey ne şafā

56. **ile:****Gazel 11**Mısra: **11***Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.*

11. Reşk-i 'izār-ı şa'şā'a-efşān-ı yār ile

12. Hürşid-i şu'le-bār ne 'ālemeddür 'aceb

57. **ile:****Kaside 13**Mısra: **19***Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.*

19. Muğtenim dünyā 'ināyetüñ ile

20. Muhteşem 'ālem o dārātuñ ile

58. **ile:****Kaside 13**Mısra: **20***Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.*

19. Muğtenim dünyā 'ināyetüñ ile

20. Muhteşem 'ālem o dārātuñ ile

59. **ile:**

Kaside 13

Mısra: **46**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

45. Āh o reftār-ı levendāne nedür

46. Şanurum bu hāl ile mestānedür

60. **ile:**

Kaside 13

Mısra: **77**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

77. Bu 'itāb ile baña kıldı hitāb

78. Āh itdüm sīneden virdüm cevāb

61. **ile:**

Kaside 13

Mısra: **80**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

79. Didüm ey bī-merhāmet ey bī-vefā

80. Pek de istihkār ile bakma baña

62. **ile:**

Kaside 13

Mısra: **81**

"ve" anlamında bağlaç.

81. Gerçi kīsem sīm ile zerden tehī

82. İtmişüm melce' velī bir dergehi

63. **ile:**

Kaside 13

Mısra: **84**

"ve" anlamında bağlaç.

83. Kim o dergāhuñ eñ ednā bendesi

84. 'Ālemüñ sāmān ile zībendesi

64. **ile:**

Kaside 13

Mısra: **96**

"ve" anlamında bağlaç.

95. 'Abd-i nā-çizüñ kuluñdur 'İzzet' üñ

96. Rüz u şeb zıkr ile fikri midhatüñ

65. **ile:**

Gazel 13

Mısra: 7

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

7. Bir midür sâ'ir ile kadri o şâh-ı hüsnüñ
8. Eylemiş şânını terfî'-i şerâfet kat kat

66. **ile:**

Kaside 16

Mısra: 57

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

57. O rütbe ile kim 'âlemde bî-dād
58. Elüñden eylesün 'uşşâk feryād

67. **ile:**

Gazel 17

Mısra: 3

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

3. Rakîbüñ yâr ile âmîzişündendür bu feryādum
4. Gülüñ hâre kırâmı bülbüle efgân ider îrâs

68. **ile:**

Kaside 17

Mısra: 9

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

9. Nâ-gehân nâz ile gül-berg-i lebüñ depretidi
10. Dedi tenhâ mısın ey 'âşık-ı işkeste-zamîr

69. **ile:**

Kaside 17

Mısra: 17

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

17. Sen ne takrîb ile teşrîf buyurduñ şimdi
18. Eyle ben bende-i dil-ḥasteñi āgâh u ḥabîr

70. **ile:**

Kaside 17

Mısra: 42

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

41. Didi lâyıķ mı unutmaķ seni kim itmedesin
42. Her gice 'aşķum ile āh u fiğân-ı şeb-gîr

71. **ile:**

Gazel 18

Mısra: **5**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

5. Dāğdār-ı reng-i hacaletdür çemende reşk ile

6. Lālenüñ olmış derūnunda meger bir derd ruḥ

72. **ile:**

Gazel 159

Mısra: **6**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

5. Gitdi hengām-ı gam ü guşsa-i hicrān şimdi

6. Vaşl-ı cānān ile şādān olacaq dem geldi

73. **ile:**

Gazel 19

Mısra: **14**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

13. Sezādur ‘İzzetā mīr-i şefīka eylesem taqdīm

14. Dür-i nazmum ki reşk ile gelür Pervīn’den feryād

74. **ile:**

Gazel 156

Mısra: **13**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

13. Kilk-i Mānī-eşer-i nazm ile ‘İzzet biz de

14. Reşk-i Erjeng idelüm şafḥa-i āşārümüzü

75. **ile:**

Gazel 23

Mısra: **7**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

7. O şūḥ aḡyār ile şīr ü şekerveş imtizāc üzre

8. Bizümle meyl-i ülfet eylemez bilmem ne ḥikmetdür

76. **ile:**

Gazel 23

Mısra: **19**

‘ve’ anlamında bağlaç.

19. Hemān iḳbāl ile iclāl ile devletle şāḡ olsun

20. Ḥulūş ile du‘āmuz müstecāb-ı Rabb-ı ‘İzzet’dür

77. **ile:**

Gazel 23

Mısra: 19

“ve” anlamında bağlaç.

19. Hemān iqbāl ile iclāl ile devletle şāğ olsun

20. Hūlūş ile du‘āmuz müstecāb-ı Rabb-ı ‘İzzet’dür

78. **ile:**

Gazel 23

Mısra: 20

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

19. Hemān iqbāl ile iclāl ile devletle şāğ olsun

20. Hūlūş ile du‘āmuz müstecāb-ı Rabb-ı ‘İzzet’dür

79. **ile:**

Gazel 23

Mısra: 7

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

7. O şūh ağyār ile şīr ü şekerleş imtizāc üzre

8. Bizümle meyl-i ülfet eylemez bilmem ne hikmetdür

80. **ile:**

Gazel 147

Mısra: 1

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

1. Nāz ile vesme çekmesün ebrūlar üstüne

2. Hānçer taşmasun o şanem hānçer üstüne

81. **ile:**

Gazel 147

Mısra: 11

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

11. Teşhīr için rezālet ile şehri gezdirüp

12. Bindirdiler rakīb-i hārı gör hār üstüne

82. **ile:**

Gazel 156

Mısra: 5

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

5. Olsa pīrāste hāl ü hāṭ ile ‘ārīz-ı mihr

6. Aña teşbīh iderdük ruḥ-i dil-dārumuzı

83. **ile:**

Gazel 24

Mısra: 5

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

5. Ağyār ile ünsiyet-i hūbānı ser-ā-ser
6. Gördük bize taqrīr ü beyān eylemesünler

84. **ile:**

Gazel 24

Mısra: 5

"ve" anlamında bağlaç.

5. Ağyār ile ünsiyet-i hūbānı ser-ā-ser
6. Gördük bize taqrīr ü beyān eylemesünler

85. **ile:**

Gazel 25

Mısra: 12

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

11. Her gül-‘izār itmededür ‘andelībine
12. Bir tarz-ı nā-şenīde ile mekr ü āller

86. **ile:**

Gazel 28

Mısra: 11

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

11. O rütbe Mevlevīyān oldı ‘aşkı ile naḥīf
12. Ki tünd-bād dem-i neyle hem-çü kāh döner

87. **ile:**

Gazel 29

Mısra: 7

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

7. Gül bedenler gölgeli cübbe ile ‘azm-ı bāğ idüp
8. Giydiler hep çeşm-i bülbül den kabā nev-rūzdur

88. **iledür:-dür**

Gazel 30

Mısra: 9

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

9. Rindān iledür ülfetimüz her dem ü her ān
10. Zühhād bizüm subḥa-keş-i ḥasretimüzdür

89. **ile:**

Gazel 30

Mısra: 27

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

27. Cevr ile girībānımız alursa civānān
28. Bir dāmene dest urma bizüm niyyetimüzdür

90. **ile:**

Gazel 35

Mısra: 1

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

1. Ğamzeñ zebān-ı tīg ile hem-dāstān mıdır
2. Müjgānlaruñ hikāye-güzār-ı sinān mıdır

91. **ile:**

Gazel 35

Mısra: 12

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

11. Bilmem nigāh-ı mesti o fettān-ı ‘ālemüñ
12. Hālā şarāb-ı naḥvet ile ser-girān mıdır

92. **ile:**

Gazel 43

Mısra: 7

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

7. Bāğa ol kāmēt-i bālā ile ‘azm itdükçe
8. Servi pā-der-gil iden şīve-i refṯāruñdur

93. **ile:**

Gazel 46

Mısra: 13

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

13. Gāh olur kim aşlı yok bir va‘d-ı bī-incāz ile
14. Dardını ḥasret-keşānuñ tāzeler maḥbūblar

94. **ile:**

Gazel 47

Mısra: 14

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

13. Nağme-i āhumla sīne-i ṭānbūr iñler
14. Yād-ı endūhum ile muṭrıb-ı ḥoş-ḥ’ān ağlar

95. **ile:**

Gazel 47

Mısra: 16

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

15. Nār-ı hasretle kebāb oldığımı fehm itmiş

16. Acıyup hālime şad sūz ile büryān ağlar

96. **ile:**

Gazel 48

Mısra: 7

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

7. Yār ile dest-be-dest olmağa mā' nilerdür

8. Āh aġyāruñ elinden ne çeker 'āşıklar

97. **ile:**

Gazel 48

Mısra: 12

"ve" anlamında bağlaç.

11. Bī-tevaqquf hele sevdikleri şūhūn yolına

12. Ser ile cāmı fedā eylediler 'āşıklar

98. **ile:**

Gazel 48

Mısra: 15

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

15. Bezm-i hasretde hayāl-i leb-i rengīnūñ ile

16. Nūş ider mey yerine hūn-ı ciger 'āşıklar

99. **ile:**

Gazel 50

Mısra: 3

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

3. Āb-ı ser-çeşme-i hurşīd ile mi ġusl itmiş

4. Dökilür nāşīyesinden o mehūñ lem'a-i nūr

100. **ile:**

Gazel 52

Mısra: 1

"ve" anlamında bağlaç.

1. Tāb-ı ruḡ ile zūlf-i siyeh tā qarışuḡdur

2. Nev-rūz u zālām-ı şeb-i yeldā qarışuḡdur

101. **ile:**

Gazel 52

Mısra: 5
"ve" anlamında bağlaç.

5. Vaşf-ı şiken-i turrede bak kıl ile kâle
6. 'Uşşâk miyânunda bu gavgâ karışıkdur

102. ile:

Gazel 52
Mısra: 10
"ve" anlamında bağlaç.

9. Hem-mağlaş olup hazret-i sultanla 'İzzet
10. Nazmuñda mübâhât ile ma'nâ karışıkdur

103. ile:

Gazel 53
Mısra: 12
Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

11. Dürr-i eş'âruma 'İzzet ko disün halk yetim
12. Şadef-i tab'ımuñ ol nâz ile perverdesidür

104. iledür:-dür

Gazel 54
Mısra: 3
Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

3. Haç-ı 'izâr iledür çün şübüt-ı va'd-i vişâl
4. Teselli-i dili naqş-ber-âbdan aluruz

105. ile:

Gazel 56
Mısra: 1
Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

1. Şâf-tıynet keder-i dehr ile me'nûs olmaz
2. Reng-i şeb leke-i pirâhen-i fânûs olmaz

106. ile:

Gazel 56
Mısra: 8
Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

7. Şîve-i hüsn-i hudâ-dâd gerekdür yoğsa
8. Zağan ârâyiş ile hem-ser-i tāvus olmaz

107. ile:

Gazel 57

Mısra: **14**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

13. Gevher-i eş'ārımız 'İzzet Necîb'e 'arz için
14. Ğarq-ı baħr-ı hacletüz şerm ile āb altundayuz

108. **ile:**

Gazel 61

Mısra: **1**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

1. Uğraduğ derde iki āfet-i devrān ile biz
2. Dille sevdük birisin birisini cān ile biz

109. **ile:**

Gazel 61

Mısra: **2**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

1. Uğraduğ derde iki āfet-i devrān ile biz
2. Dille sevdük birisin birisini cān ile biz

110. **ile:**

Gazel 61

Mısra: **4**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

3. Gerçi dirler ki yeter 'ārifeye bir gül ammā
4. Mütesselli degilüz bir gül-i ħandān ile biz

111. **ile:**

Gazel 61

Mısra: **6**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

5. Kim dimiş kim dil-i vāhidde iki yār olmaz
6. İşte ser-geştelerüz 'aşık-ı dü cān ile biz

112. **ile:**

Gazel 61

Mısra: **8**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

7. Mihr ü māh-ı felek-i ħüsn ü bahādur anlar
8. Zerrevaruz o iki neyyir-i raḥşān ile biz

113. **ile:**

Gazel 61

Mısra: **10**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

9. İki gözden n'ola cūş eyler ise cūy-ı sirişk
10. Olduk āvāre iki dīdesi fettān ile biz

114. **ile:**

Gazel 61

Mısra: **12**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

11. Birinūñ kāmētini serve idersek teşbīh
12. Birini yād iderüz tāze nihālān ile biz

115. **ile:**

Gazel 61

Mısra: **14**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

13. İki nev-reste civān iki belā-yı devrān
14. Sevdük 'İzzet bu dil-i bī-ser ü sāmān ile biz

116. **ile:**

Gazel 71

Mısra: **3**

"ve" anlamında bağlaç.

3. Nedür ol nāz ile güftār o kıyāmet-reftār
4. Nedür ol kāmēt-i mümtāz ile ra'nā hāfız

117. **ile:**

Gazel 71

Mısra: **4**

"ve" anlamında bağlaç.

3. Nedür ol nāz ile güftār o kıyāmet-reftār
4. Nedür ol kāmēt-i mümtāz ile ra'nā hāfız

118. **ile:**

Gazel 71

Mısra: **9**

"ve" anlamında bağlaç.

9. Zeyd ile 'Amrın arasında birağsın dārbı
10. Dōgsün 'uşşākımı dōgerse de tenhā hāfız

119. **ile:**

Gazel 72

Mısra: 3

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

3. Mihr sergeştelenür hâle-i tennüre ile
4. Eyledükçe gehi ol şâhid-i meh-pâre semâ‘

120. **ile:**

Gazel 72

Mısra: 6

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

5. Şanma tenhâ bizüz âvâresi ol mâhveşüñ
6. İdeyor ‘aşkı ile seb‘a-i seyyâre semâ‘

121. **ile:**

Gazel 72

Mısra: 10

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

9. Tekye-i ‘aşk u maḥabbetde kalup ser-gerdân
10. Vecd ile itmededür ‘İzzet-i bî-çâre semâ‘

122. **ile:**

Gazel 72

Mısra: 11

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

11. Nefes-i pîr ile dem dem öteyor nây-ı kalem
12. Yohsa güncîde degül perde-i eş‘âra semâ‘

123. **ile:**

Gazel 73

Mısra: 5

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

5. Çeşmüm ne ‘aceb girye ile perdelenürse
6. Deryâda olur mevc-i pey-â-pey ile kef Eşref

124. **ile:**

Gazel 73

Mısra: 6

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

5. Çeşmüm ne ‘aceb girye ile perdelenürse
6. Deryâda olur mevc-i pey-â-pey ile kef Eşref

125. **ile:**

Gazel 75

Mısra: **13**

"ve" anlamında bağlaç.

13. Sihr-i Hārūt ile i'cāz-ı Mesīhā'yı alup

14. Eşer-i 'İzzet-i nālāna kodı şīve-i haqq

126. **ile:**

Gazel 76

Mısra: **3**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

3. Her nefes şıdk ile ger zīb-i kenār eyleseler

4. Şāf-ṭab'ān o hūrşīd-mişāli lāyık

127. **ile:**

Gazel 77

Mısra: **12**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

11. Cümlemüz ser-mest-i şahbā-yı neşāt u inbisāt

12. Şevk ile 'ayyūka çıkdı na're-i mestāne bak

128. **ile:**

Gazel 77

Mısra: **17**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

17. 'İzzetā bir vech ile ta'rīf olunmaz zevkümüz

18. Yokdı defterde bu cünbüş gerdiş-i devrāna bak

129. **ile:**

Gazel 90

Mısra: **13**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

13. 'İzzetā yār ile hengām-ı mülākātumda

14. Naql ider eşk-i terüm aña ser-encāmı güzel

130. **ile:**

Gazel 92

Mısra: **7**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

7. İttibā' ile raqīb-i bed-sirişte bezmden

8. 'Aşıkı ṭard itme lāyık mı mürüvetten bedel

131. **ile:**

Gazel 94

Mısra: 2
Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

1. Bezm-i çemene şarf-ı nigāh eyledi bülbül
2. Hārı gül ile gördi bir āh eyledi bülbül

132. **ile:**

Gazel 95

Mısra: 3

"ve" anlamında bağlaç.

3. Cūy-ı terāne küng ile gülşen-i nāleden geçüp
4. Cedvel-i bāğ-ı şevk olur reşha-i nāv-dān-ı ney

133. **ile:**

Gazel 95

Mısra: 19

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

19. Nāyı Necīb-i pür-hüner üfleye 'aşk ile meger
20. İtmez o dem bu kilik-i ter-da 'vī-i imtiḥān-ı ney

134. **ile:**

Gazel 97

Mısra: 15

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

15. Dendān-ı cevri ile n'ola ger zaḥmnāk isem
16. Seng-i felāḥanum seg-i aḡyāra uğradum

135. **ile:**

Gazel 99

Mısra: 10

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

9. Şarāb-ı nābile ter-dāmen olmak iftiḥārumdur
10. Velī 'İzzet riyā-yı ḥuşk ile 'iffet kabūl itmem

136. **ile:**

Gazel 108

Mısra: 5

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

5. Sūz-ı gam-ı hicrān ile gitdüm meded elden
6. Hālüm ne bilür var ne acır var çutuşdım

137. **ile:**

Gazel 111

Mısra: 7
Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

7. Tâ' dîl ider terâzû-yı vezn ile haţvesin
8. Şan târ-i miştar üzre resen-bâzdur sözüüm

138. **ile:**
Gazel 112
Mısra: 10
Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

9. İstemem dirsem hemân hiç istemem fehm eyleme
10. Ya' ni pek hırş ile efkâr-ı muhâlüm yok benüm

139. **ile:**
Gazel 112
Mısra: 14
Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

13. Mest idüm evzâ-ı küstâhânemüz itmiş zühür
14. Yoḥsa bir ferd ile meclisde cidâlum yok benüm

140. **ile:**
Gazel 114
Mısra: 11
Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

11. Bir iki cām ile ser-germ olalum da şoñra
12. Diñle sen ben diyeyim ḥâl-i dil-i süzânum

141. **ile:**
Gazel 115
Mısra: 3
Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

3. Bir şîve ile olup hırâmân
4. İtdüñ beni dil-tebâh efendüm

142. **ile:**
Gazel 116
Mısra: 4
Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

3. Ḥaḳîkat eglenecek sende de yoğise dilâ
4. Birâz bâri muḳallidlük ile eglanelüm

143. **ile:**
Gazel 116
Mısra: 6
Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

5. Bu gice eyleme ihmāl amān gündüzden
6. Bir iki muṭrīb-ı hoş-nağme ile eglenelüm

144. **ile:**

Gazel 116

Mısra: 8

"ve" anlamında bağlaç.

7. Bu hānḳāh-ı kühende ne āna dek hū hū
8. Biraz da hāy ile yā hūy u heyle eglenelüm

145. **ile:**

Gazel 116

Mısra: 9

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

9. Ki 'İzzetā terelelli yelelli yelenter ile
10. Gehī tenen tene nāten teneyle eglenelüm

146. **ile:**

Gazel 121

Mısra: 3

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

3. Belki itfā-yı harāret ider ümmīdi ile
4. Bir içim şu lebine cān atayor teşne-dilān

147. **ile:**

Gazel 123

Mısra: 5

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

5. Bir güzel kim ola şad şīve ile cilve-nümā
6. Eylemez mi anı erbāb-ı maḥabbet taḥsīn

148. **ile:**

Gazel 123

Mısra: 9

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

9. Āteşīn-lafz ile vaşf-ı leb-i dil-berde yine
10. Nazmīnuñ ma'ni-i rengīnine 'İzzet taḥsīn

149. **ile:**

Gazel 133

Mısra: 3

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

3. Hezār va ‘d ile dūn şalmıř idi ferdāya
4. Gōñül viřāline āmāde ol bu gūn yarın

150. **ile:**

Gazel 134

Mısra: 9

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

9. Nās ile hīç eylemez ‘ākıl ü dānā cedel
10. Başına ğavğaları cāhil olandur alan

151. **ile:**

Gazel 134

Mısra: 11

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

11. Nāle ile h̄‘ābdan şanma ki bīdār olur
12. Baht-ı siyāhum benüm ey dil-i sūz-iqtirān

152. **ile:**

Gazel 135

Mısra: 8

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

7. Tenhālık amān cānuma kār eyledi bi’llāh
8. Luţf ile hālāş eyleye Mevlā bu belādan

153. **ile:**

Gazel 136

Mısra: 5

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

5. Ol kamet-i bülend ile girdükçe raqşa sen
6. Lerziş düşer vücūduma ser-tā-be-pā hemān

154. **ile:**

Gazel 136

Mısra: 15

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

15. Geh bir qaşīde nazmı ile emr ider gehi
16. Bir böyle nev-ğazelcik ile eyler imtiḥān

155. **ile:**

Gazel 136

Mısra: 16

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

15. Geh bir kaşīde nazmı ile emr ider gehi
16. Bir böyle nev-ğazelcik ile eyler imtiḥān

156. **ile:**

Gazel 137

Mısra: 7

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

7. Çık temāşāgehe biñ şīve vü nāz ile şalın
8. Hep güzeller kıla ḥayretde o ef'ālūñ için

157. **ile:**

Gazel 138

Mısra: 5

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

5. Maṭlabum bir vech ile şūret-pezīr olmaz benüm
6. Söylesem de ḥālūmi ol şehryāre rū-be-rū

158. **ile:**

Gazel 140

Mısra: 1

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

1. 'Aşkuñ ile geşt iderüz sū-be-sū
2. Derdūñ ile der-be-derüz sū-be-sū

159. **ile:**

Gazel 140

Mısra: 2

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

1. 'Aşkuñ ile geşt iderüz sū-be-sū
2. Derdūñ ile der-be-derüz sū-be-sū

160. **ile:**

Gazel 140

Mısra: 11

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

11. Gülşen-i vuşlatda o gül-rū ile
12. Dest-be-destüz gezerüz sū-be-sū

161. **ile:**

Gazel 141

Mısra: 5

"ve" anlamında bağlaç.

5. Yolum urdı beni azdırdı gāyet nefis ile şeytān
6. ʤarīk-i sūnnetūñden pek cūdāyum yā Resūla' llāh

162. **ile:**

Gazel 144

Mısra: **8**

Bağlama edatı, ile, birlikte, beraber.

7. Nice ben çāk-sāz-ı ceyb-i ğayret olmayam bi' llāh
8. O şūh ağyār ile ũlfetde bizden ictināb ũzre

163. **ile:**

Gazel 145

Mısra: **9**

"ve" anlamında bağlaç.

9. 'İzzet' ũñ 'aqlın alup küh ile deşte şalup
10. Gūşe-nişīn-i ferāğ eylemedūñ āh āh

164. **ile:**

Gazel 146

Mısra: **10**

"ve" anlamında bağlaç.

9. Hāne-i hātır-ı fātırdā olursa mihmān
10. 'İzzet ikrām ile 'izāz idelüm eş'āra

iltifat:

1. **iltifātdan:-dan**

Gazel 34

Mısra: **11**

Teveccüh, ilgi, güler yüz.

11. Uşandum eskilere iltifātdan şimdi
12. Benüm begendicigüm meh-liķā yeñiçeridür

iltifat it:

1. **iltifāt it:**

Tahmis 6

Mısra: **30**

Değer vermek, ilgi göstermek.

29. Çünki sensin mülket-i hūsnūñ Süleymān' ı bu gün
30. İltifāt it 'İzzet-i nā-çāruña bir mürdur

2. **iltifāt itmez:-mez**

Gazel 45

Mısra: 9

Yüzünü çevirip bakmak, başını döndürmek.

9. İltifât itmez gedâlar kılsa da âh u fiğân

10. Ol şeh-i evreng-i naḥvet ḥüsnüne mağrûrdur

iltifât ol:

1. iltifât olmaz:-maz

Gazel 4

Mısra: 1

Bir kimseye gönlünü alacak şekilde davranma, güler yüz gösterme, hatırını sorma, ilgilenme.

1. Ger iltifât olmaz ise yârdan baña

2. Bîñ luḫf olsa istemem ağıyârdan bana

îmâ:

1. îmâsı:-s, -t

Kıt'a 2

Mısra: 6

Açıkça söylemeden üstü kapalı olarak anlatma, dokundurma.

5. İhtişâsuñ baña kat kat dimek ister ammâ

6. Ne zerâfefdür iki emr ile bak îmâsı

2. îmâya:-y, -a

Kaside 2

Mısra: 30

Açıkça söylemeden üstü kapalı olarak anlatma, dokundurma.

29. Cenâb-ı dâver-i Dârâ-ḥadem Selîm Paşa

30. Ki bes asâletin îmâya cebhesindeki nûr

3. îmâ:

Gazel 9

Mısra: 4

Açıkça söylemeden üstü kapalı olarak anlatma, dokundurma.

3. Mû-miyâna taḫ o sîmîn ḥanceri ey mâh-ı nev

4. Eyle îmâ ya'ni tîğ-i ebrûvânuñ cā-be-cā

îmâ it:

1. îmâ ider:-er

Kaside 5

Mısra: 32

Açıkça söylemeden üstü kapalı olarak anlatmak, dokundurmak.

31. Hem-ıynet-i hür oldığın ol pāk-nijādın
32. Envār-ı cebîni ider îmâ Yeñişehr'e

îmân:

1. **îmânı:-ı**

Gazel 30

Mısra: 13

Allah'a inanma, dînî inanç.

13. Çeşmi gibi îmânı siyeh bir büt-i nâzik
14. Düzd-i niğehi muntazır-ı gâretimüzdür

i' mâr:

1. **i' mârâ:-a**

Gazel 131

Mısra: 10

Bir yeri bayındır duruma getirme işi, bayındırlık II şenlendirmek.

9. Bir niğehle bâri olsun yap yıkılmış hâtırım
10. Gel şu vîrân-hâneyi i' mârâ bak Allâh için

'imâret-i himem-i dâd-güsterân:

1. **'imâret-i himem-i dâd-güsterân:-ân**

Kaside 2

Mısra: 97

Adalet yayanların yardımevi.

97. 'İmret-i himem-i dâd-güsterân ile tâ
98. Hârâbezâr-ı cihân ola ser-be-ser ma'mûr

îmâ-yı lutf-ı ebrû:

1. **îmâ-yı lutf-ı ebrûsı:-sı**

Gazel 133

Mısra: 5

Kaşının güzelliğinin işareti.

5. Unutdırır bize îmâ-yı lutf-ı ebrûsı
6. Sitîze-i sitem-i gamze-i cefâkârın

imdâd:

1. **imdâd:**

Gazel 135

Mısra: 14

Yardım, yardım istemek.

13. 'İzzet yetişür şekve-nümā olma 'abeşdür
14. İmdād irişür bir gün olur luḫf-ı ḫudā' dan

imdi:

1. **imdi:**

Gazel 33

Mısra: 11

Şimdi.

11. Bak imdi 'İzzetā ol ser-firāz-ı nāza diḫḫatle
12. Çemende serv böyle ser-bülend olmaḫ ne mümkindür

imiş:

1. **imiş:**

Terkib-bend 1

Mısra: 31

Ek fülün duyulan geçmiş zaman çekimi.

31. Hey ne belā imiş bu taḫassür didikleri
32. Kim deşt-i ḡamda kılaydı beni böyle serseri

2. **imiş:**

Kaside 4

Mısra: 31

Ek fülün duyulan geçmiş zaman şekli.

31. Kim imiş tepe delen gördi Tepedelenli
32. Başına gelecegi aḫladı ol ḫāne-ḫarāb

3. **imiş:**

Kaside 16

Mısra: 46

Ek fülün duyulan geçmiş zaman eki almış şekli.

45. Bu sözlerden aḫı şanma cefākār
46. Dime Eşref imiş ḡāyetde ḡaddār

4. **imişüm:-üm**

Kaside 17

Mısra: 4

Ek fülün duyulan geçmiş zaman eki almış şekli.

3. Servveş tāze edālarla ḫırām eyleyerek
4. Gelmiş ammā yaluñuz imişüm ol demde faḫīr

5. **imiş:**

Kaside 17

Mısra: 23

Ek fülün duyulan geçmiş zaman eki almış şekli.

23. Didi hāy 'İzzet'ümüñ vāhimesi gālib imiş
24. Bak neler kurdı derününde bu sâ'atde faķır

6. imiş:

Gazel 24

Mısra: 7

Ek fülün duyulan geçmiş zaman eki almış şekli.

7. Nüş-ı mey-i nāb eyler imiş tıyduķ eħibbā
8. Eylerler ise bāri nihān eylesünler

7. imiş:

Gazel 95

Mısra: 14

Ek fülün duyulan geçmiş zaman eki almış şekli.

13. Nükte-şinās-ı zār olan añlar o sırr-ı mübhemi
14. Nāz u niyāz-ı vuşlata dā'ir imiş beyān-ı ney

8. imiş:

Gazel 142

Mısra: 11

Ek fülün duyulan geçmiş zaman eki almış şekli.

11. Beni añduķça o nāzişger-i fettān dir imiş
12. Hāy bu 'İzzet-i şeydā ne gelür hāturuma

imkān-ı rü'yet:

1. imkān-ı rü'yet:

Gazel 103

Mısra: 15

Görme imkanı.

15. Bulmadum imkān-ı rü'yet eyledüm çok cüst ü cū
16. Ba'd-ezīn meyl-i tārīķ-i i'tizālum var benüm

imrüz:

1. İmrüz:

Gazel 14

Mısra: 5

Bugün.

5. İmrüz ki ta'līķ-i kerem kerdı be-maħşer
6. Hestīm taħassür-keş-i ferdā-yı kıyāmet

imsāk it:

1. **imsāk iderek:-erek**

Gazel 121

Mısra: 5

Oruca başlamak.

5. Vaqt-i iftarda būs-ı lebüñ imsāk iderek

6. Kim bilür bize ne ƣan yutdıracakdur hübān

imtiḥān evle:

1. **imtiḥān eyler:-r**

Gazel 136

Mısra: 16

Sınamak, denemek.

15. Geh bir ƣaşıde nazmı ile emr ider gehi

16. Bir böyle nev-ğazelcik ile eyler imtiḥān

imtiḥān ol:

1. **imtiḥān olmaƣ:-maƣ**

Gazel 120

Mısra: 13

Denenmek, sınanmak.

13. Ğaraż cevr ü sitemden imtiḥān olmaƣ gerek yoḥsa

14. Güzeller hıç geƣer mi ‘āşıƣ-ı āşıfte ḥālinden

imtinān-ı ney:

1. **imtinān-ı ney:**

Gazel 95

Mısra: 18

Neyin iyiliği başa kalkması.

17. Şıven-i kilik-i ‘İzzet’i gūş iden ‘āşıƣ-ı ḥazān

18. Hıç ƣeker mi bir daḥı bezmde imtinān-ı ney

imtişāl:

1. **imtişāl:**

Gazel 93

Mısra: 8

Alınan emre boyun eğme.

7. Eyleyen emriñe kimdür şehā
8. İnteşeile yemteşilu imtişāl

imtiyāz bul:

1. **imtiyāz bulsun:**-sun

Kaside 13

Mısra: 100

Ayrıcalık bulmak, ayrıcalık görmek.

99. Bendeñi eyle efendüm ser-firāz

100. Bulsun emşāli içinde imtiyāz

imtizāc:

1. **imtizāc:**

Gazel 23

Mısra: 7

Kaynaşma, uyuşma.

7. O şūh ağyār ile şīr ü şekerveş imtizāc üzre

8. Bizümle meyl-i ülfet eylemez bilmem ne hikmetdür

2. **imtizācuñ:**-uñ

Gazel 119

Mısra: 11

Kaynaşma, uyuşma.

11. Begüm şīr ü şekerveş gayrılarla imtizācuñ var

12. Bizümle şöhet-i helvāya aşla rağbet itmezsin

imtizāc it:

1. **imtizāc itmiş:**-miş

Gazel 1

Mısra: 4

Karışmak.

3. Şu 'le-i yākūtla hāşiyet-i āb-ı hayāt

4. İmtizāc itmiş leb-i kevşer mişāl olmuş saña

in 'ām:

1. **in 'ām:**

Kaside 4

Mısra: 7

Lütuf, ihsan.

7. Bu ne in'âm u 'atâdur bu ne ihsân-ı hudâ
8. Bu ne tevfik-i İlähi bu ne luţf-ı Vehhâb

inan:

1. **inansun:-sun**

Gazel 102

Mısra: 6

Bir şeyi doğru olarak benimsemek, ona güvenmek.

5. Ferdâya şalup va'd-i vişali yine geçdüñ
6. Bu va'deye üftâdeñ inansun mı efendüm

'inâyât:

1. **'inâyâtını:-ı, -n, -ı**

Kaside 10

Mısra: 39

İnayetler, iyilikler.

39. Çok 'inâyâtını gördük biz anuñ bendesiyüz
40. Kañğı bir luţfuñ ögüp şükr-i vüfur eyleyelüm

'inâyet:

1. **'inâyet:**

Kaside 2

Mısra: 49

Yardım, iyilik.

49. İder 'inâyet ile ceybini hazîne-i zer
50. Su'âl eylemeden hâţır-ı fakîre huţûr

2. **'inâyetle:-le**

Kaside 11

Mısra: 34

Yardım, iyilik.

33. İtdi şâyeste-i medh ü taşsîn
34. Bir hünermendi 'inâyetle hemîn

3. **'inâyetüñ:-üñ**

Kaside 13

Mısra: 19

Yardım, iyilik.

19. Muğtenim dünyâ 'inâyetüñ ile
20. Muhteşem 'âlem o dârâtuñ ile

4. 'ināyetle:-le

Gazel 76

Mısra: 7

Yardım, iyilik.

7. Dür düşdük der-i luṭfuñdan 'ināyetle bizi

8. Lāḥiḳ-i bezm-i vişāl eyle ke-mā-fi's-sābıḳ

5. 'ināyetden:-den

Gazel 92

Mısra: 4

Yardım, iyilik.

3. Cevr-i yār oldı mübeddel luṭfa dirken nā-gehān

4. Maẓhar-ı 'unf u 'itāb olduk 'ināyetden bedel

inbā it:

1. inbā iderüm:-er, -üm

Kaside 5

Mısra: 52

Haber vermek, bildirmek.

51. Buldum güher-i maṭlabuma dest-res āḥir

52. Min ba'd iderüm şānuñı inbā Yeñişehr'e

ince:

1. incedür:-dür

Gazel 26

Mısra: 4

İnce, kalın olmayan.

3. Degüldür ḳıl ü ḳāl-ı mū-şikāfān-ı heves bī-cā

4. Belī baḥş-i miyānı incedür pek anda diḳḳat var

incel:

1. incelür:-ür

Gazel 25

Mısra: 7

İncelmek, zayıflamak.

7. Ḥavfum pek incelür de mezāya çıkar boşa

8. Mū-yı miyānına şarılursa ḥayāller

incili:

1. incili:**Gazel 53**

Mısra: 4

İstiridyeye cinsinden deniz hayvanlarının içinden çıkarılan ve süs eşyası olarak kullanılan küçük, yuvarlak, sert, sedefli taneden yapılmış.

3. Kehkeşân-ı reh-güzeri üzre o şâh-ı hüsnüñ

4. Şırmadan incili kâlîçe-i güsterdesidür

incizâb:**1. incizâb:****Gazel 119**

Mısra: 13

Çekici bir şeye doğru çekilmek, cazibe sebebiyle meyillenmek.

13. Saña bilseñ derünî incizâb u meylini bi'llâh

14. Efendüm 'İzzet-i zâra bu cevri elbet itmezsın

'indi:**1. 'indinde:-n, -de****Gazel 16**

Mısra: 3

Katında, nezdinde.

3. Hayf sen serv-i bülend 'indinde

4. Pâyemüz sâyeveş olmuşdur pest

infi'âl:**1. infi'âlüm:-üm****Gazel 103**

Mısra: 8

Ar. gücenme, darılma, kızgınlık.

7. Keyfümüz olmaz mı inşâf it pezîrâ-yı hâlel

8. Dirse 'aşığa o gül-ruḥ infi'âlüm var benüm

inhâ eyle:**1. inhâ eylesüñ:-süñ****Kaside 5**

Mısra: 62

Bildirmek, haber vermek.

61. Muhtâc mı bir nükte-şinâs ehl-i temîze

62. Qadr-i hünerüm eylesüñ inhâ Yeñişehr'e

inkār:**1. inkāra:-a****Tahmis 2**

Mısra: 27

Kabul ve tasdik etmemek, tanımamak.

27. Yok mecāl inkāra sensin hep bilür halk-ı cihān

28. Sen ne çend itseñ dahı kendüñ hiçabuñdan nihān

2. inkārı:-ı**Kaside 8**

Mısra: 60

Kabul ve tasdik etmemek, tanımamak.

59. Bakılsa çeşm-i inşāf ile devletlü efendüm yok

60. Baña mānend nazm içre kimüñ var bunda inkārı

inkılāb:**1. inķılāb:-ı****Gazel 144**

Mısra: 16

Değişim, dönüşüm, bir durumdan başka bir duruma geçiş.

15. Har-i tāhūneveş ser-geştesi olmak ne hayvānlık

16. Görürken gerdiş-i dolāb-ı çarhı inķılāb üzre

inkişāf-ı sırr-ı mektūm-ı dil-i ‘āşık:**1. inkişāf-ı sırr-ı mektūm-ı dil-i ‘āşık:****Gazel 36**

Mısra: 7

Aşığın gönlünün gizlenen sırrının meydana çıkması.

7. Hemīşe inkışāf-ı sırr-ı mektūm-ı dil-i ‘āşık

8. Dü çeşm-i hūn-feşān u çehre-i nīlüferīdendür

iñle:**1. iñleyerek:-y, -erek****Kaside 10**

Mısra: 23

İnlemek, ah etmek.

23. Ruķ‘a-i şekve be-dest āh iderek iñleyerek

24. Hālimüz ‘arz idelüm bārī hūzūr eyleyelüm

2. **iñler:-r****Gazel 47**Mısra: **13***İnlemek, ah etmek.*

13. Nağme-i āhumla sīne-i ŧanbūr iñler

14. Yād-ı endūhum ile muṭrıb-ı hoş-ḫvān ađlar

iñlet:1. **iñletdi:-di****Gazel 89**Mısra: **4***İnlemesine yol açmak, çok eziyet çektirmek.*

3. Mızrāb-ı ŧevḳle n'ola dil olsa pūr-fiġān

4. İñletdi erġanunumu bir ṭıfl-ı ḫurde-sāl

ins:1. **ins:****Kaside 2**Mısra: **92***İnsan, beşer.*

91. Benüm o ŧā'ir-i mu'ciz-edā-yı nādire-gū

92. Ki siḫr-i ḫüsn-i beyānumla ins ü cān meşḫūr

inşāf:1. **inşāfda:-da****Kaside 11**Mısra: **23***Acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.*

23. 'Adl ü inşāfda yek-ṭā-yı zamān

24. Sāyesinde heme āsūde cihān

2. **inşāfuña:-uñ, -a****Kaside 13**Mısra: **94***Acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.*

93. İstinād itdüm senüñ elṭāfuña

94. İ'timād itdüm senüñ inşāfuña

3. **inşāfindan:-ın, -dan****Gazel 120**

Mısra: 6

Acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.

5. Olursa münkaṭı ‘uṣṣâḳdan ol serv-i müsteṣnâ

6. Efendi ḥavf olunmaz mı raḳībūñ inṣâfından

inṣâf it:

1. inṣâf it:

Kaside 4

Mısra: 47

Hakça davranmak, adâlet göstermek, acıyıp merhamet etmek.

47. Bu perîṣânlığa ṭâḳat mi gelür inṣâf it

48. Nice nazmum ola revnak-ṣiken-i dürr-i ḥoṣ-âb

2. inṣâf it:

Gazel 103

Mısra: 7

Hakça davranmak, adâlet göstermek, acıyıp merhamet etmek.

7. Keyfümüz olmaz mı inṣâf it pezîrâ-yı ḥalel

8. Dirse ‘aşıḳa o gül-ruḥ infi ‘âlüm var benüm

inṣâ:

1. inṣâda:-da

Kaside 11

Mısra: 21

Dîvan edebiyâtı sanatlarına çok fazla yer veren, Arapça, Farsça kelimelerle yüklü, süslü, secîli nesir.

21. Şi‘r ü inṣâda ‘adîmü’l-emṣâl

22. Miṣli meydân-ı ṣecâ‘atde muḥâl

intâc-ı vuṣlat:

1. intâc-ı vuṣlat:

Gazel 26

Mısra: 6

Kavuşmayı doğuran.

5. Kemer bir kez miṣâl-i ḥadd-ı evsaṭ ber-ṭaraf olsun

6. Nazar kıl ṣekl-i istiḡnâda ne intâc-ı vuṣlat var

intihâb:

1. intihâb:

Gazel 144

Mısra: 18

Seçme, seçilme.

17. Ne haddün hazret-i 'İzzet Beg'e pey-revlük ey 'İzzet
18. Anuñ her beyt-i pāk-ı nev-edāsı intiḥāb üzre

intikāl:

1. **intikāl:**

Gazel 93

Mısra: 4

Bir yerden diğere yere göçmek.

3. Ṭalib-i vaşl oldıguma eyledüñ
4. İntekale yentaḳilu intikāl

intizām:

1. **intizāmuna:**-u, -n, -a

Terkib-bend 1

Mısra: 39

Düzgünlük, düzen, tertip.

39. Hāl-i dilüñ ḥalel geleli intizāmuna
40. Her dem sipihrin uğramışuz vaz'-ı ḥāmına

ir:

1. **irmez:**-mez

Kaside 7

Mısra: 79

Ulaşmak.

79. Ṭab'-ı çāpük-rev-i men gerdine irmez evhām
80. Līk meydān-ı medīḥūñde senüñ pehnāver

2. **irmesün:**-me, -sün

Kaside 7

Mısra: 94

Ermek, ulaşmak.

93. Bezm-i devletde ḥudā zātuñı itsün ibḳā
94. İrmesün āyīne-i ḥāṭıruña jeng-i keder

3. **irerdi:**-er, -di

Kaside 8

Mısra: 33

Ulaşmak.

33. İrerdi ḥaṭve-i ednāda şahn-ı ḥudā i'cāza
34. Yarı yolda bırağup şā'irān-ı sihr-āşārı

4. irdi:-di

Kaside 9

Mısra: 1

Gelmek.

1. Bahār irdi yine ferhunde demdür
2. Tarāvetle cihān bāğ-ı İrem'dür

5. irdi:-di

Kaside 9

Mısra: 28

Gelmek.

27. Bu hāl üzre güzār eylerken eyyām
28. Hezār irdi didi bu ne elemdür

6. irse:-se

Kaside 13

Mısra: 27

Ulaşmak.

27. Ger semūm-ı kahrūñ irse gülşene
28. Gül ocağın döndürirdi külhāna

7. irdi:-di

Gazel 143

Mısra: 5

Gelmek.

5. Hengām-ı bahār irdi yeşillendi çemenzār
6. Güller gibi açıl da hemān 'ayş u dem eyle

irās:

1. irās:

Gazel 91

Mısra: 12

Sebep olmak.

11. 'Arūsa döndi yine bıkı-i ma'ni-i rengin
12. Ne ziynet eyledi irās gör hınā-yı hayāl

irās it:

1. irās ider:-er

Gazel 17

Mısra: 1

Sebep olmak.

1. O hūnī ğamzeler ‘uṣṣāka bīm-i cān ider īrāš
2. Nihānī-ḥandeler ümmīd-i şad iḥsān ider īrāš

2. **īrāš ider:-er**

Gazel 17

Mısra: **2**

Sebep olmak.

1. O hūnī ğamzeler ‘uṣṣāka bīm-i cān ider īrāš
2. Nihānī-ḥandeler ümmīd-i şad iḥsān ider īrāš

3. **īrāš ider:-er**

Gazel 17

Mısra: **4**

Sebep olmak.

3. Rakībūñ yār ile āmīzişündendür bu feryādum
4. Gülūñ ḥāre kırānı bülbüle efgān ider īrāš

4. **īrāš ider:-er**

Gazel 17

Mısra: **6**

Sebep olmak.

5. Sebep naḳş-ı kemāle ülfet-i nā-müdrükāndur hep
6. Ki ḥumḳı ḥvāce-i mekteblere şıbyān ider īrāš

5. **īrāš ider:-er**

Gazel 17

Mısra: **8**

Sebep olmak.

7. ‘Acebdür gerdiş-i cāmı bu bezm-i ‘ālemüñ seyr it
8. Kimine neş’e kimine ğam u aḥzān ider īrāš

6. **īrāš ider:-er**

Gazel 17

Mısra: **10**

Sebep olmak.

9. Erenlerden ben istimdādı kesmem ‘İzzetā bir dem
10. Baña bu zūr-ı ṭab’ı himmet-i pīrān ider īrāš

7. **īrāš itmekde:-mekde**

Kaside 1

Mısra: **13**

Sebep olmak.

13. Gül gibi nev-be-nev itmekde güşâyiş ĩrâş
14. Ğonce-i hâtırâ te'şîr-i hevâ-yı nuşret

irâş-ı neşât it:

1. **ĩrâş-ı neşât itmez:-mez**
Gazel 64
Mısra: 3
Sevince sebep olmak.

3. ĩrâş-ı neşât itmez idi eşküm o yâre
4. Tefrîh-i fu'âd olmazsa hâşiyet-i elmâs

'irfân:

1. **'irfân:**
Gazel 120
Mısra: 15
Marifet, keşf, hads, ilham, sezgi, manevi ve ruhî tecrübeyle elde edilen bilgi, tecrübî bilgi.

15. Hârâm olsun baña 'irfân eger duht-ı rezi zâhid
16. İdüp ağıyardan mestür şaymazsa helâlinden

irhâ-yı 'inân:

1. **irhâ-yı 'inân:**
Kaside 10
Mısra: 3
Dizginleri koyuverme, hayvanı serbest bırakma II serbest şekilde hayal kurmak.

3. İdüp irhâ-yı 'inân esb-i hayâle demdür
4. Yine cevân-zede-i dîde-i mür eyleyelüm

iriş:

1. **irişür:-ür**
Gazel 135
Mısra: 14
Erişmek, yetişmek, ulaşmak.

13. 'İzzet yetişür şekve-nümâ olma 'abeşdür
14. İmdâd irişür bir gün olur luft-ı hudâ'dan

irsâl kıl:

1. **irsâl kıldı:**
Kaside 4

Mısra: **18**
Göndermek, yollamak.

17. Ber-ıtaraf itdi ĥudā azlem-i ĥalk-ı İlähî
18. Kıldı irsāl anuñ yerine bir ‘ālî-cenāb

irtifā‘-ı şān:

1. irtifā‘-ı şānma:-ı, -n, -a

Kaside 13

Mısra: **97**

Şanın yüceliği.

97. İrtifā‘-ı şānına himmet buyur
98. İzdiyād-ı ĥadrine diĥkat buyur

iş:

1. işi:-i

Kıt'a 4

Mısra: **1**

Uğraş, meşguliyet.

1. Tek toĥmı bırakmaĥdı ĥarāz çift işi ma‘lūm
2. Dirdüm bu sene mezra‘-ı vaşluñ yılı geldi

2. iş:

Kaside 4

Mısra: **34**

Yapılan şey, davranış, eylem.

33. Şimdi meydāna çıkup ‘arz-ı şecā‘at itsün
34. Yoĥsa iş mi fuĥarāya o ĥadar zılm ü ĥazāb

iş bu:

1. iş bu:

Kaside 6

Mısra: **142**

Bu işâret sıfatının yazıda kullanılan eski bir şekli, işte bu.

141. Geh sitāyişler idüp gāh du‘alar eyler
142. Şaded-i luĥfdadur iş bu faĥîre her ān

‘İsā:

1. ‘İsā:

Kaside 5

Mısra: 2
Hz. İsa.

1. Neşr olmada enfās-ı Mesīhā Yeñişehr'e
2. Güyā ki nüzül eyledi 'īsā Yeñişehr'e

İşâr:

1. **İşârı:-ı**

Kaside 8

Mısra: 6

Dökme, saçma.

5. Çıkup eflāke dūd-ı āh-ı serdüm düşdi şad pāre
6. Kıyās itme zemīne ebr-i berf-efşānuñ İşârı

İşāret:

1. **İşāretle:-le**

Gazel 157

Mısra: 3

Bir şeyi, anlatılmak istenen bir mânâyı el, parmak, kaş, göz, baş ile gösterme.

3. Būs-ı ruhsāre işāretle hilāl-ebrūsı
4. Rūzedār-ı ğamınuñ zāhir olur bayramı

İşāretger-i ihlāk-ı cihān:

1. **İşāretger-i ihlāk-ı cihāndur:-dur**

Gazel 20

Mısra: 10

Dünyanın yok oluşunu işaret eden.

9. 'İzzetā havf olunur hançer-i ebrūsundan
10. Ki işāretger-i ihlāk-ı cihāndur Aḥmed

İsbāt eyle:

1. **İsbāt eylese:-se**

Kaside 5

Mısra: 37

Doğrulamak.

37. Derbānlığını eylese Bin hācib'e İsbāt
38. Bāb nā'ibidür şāhid-i da'vā Yeñişehr'e

İse:

1. iseñ:-ñ

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Ek fülün şart kipi çekimi.

7. Kūy-ı nigāra eyler iseñ ey şabā güzer

8. Dil çın-i perçemünde midür al getir haber

2. ise:

Kaside 1

Mısra: 54

Koşul edatı.

53. Meded-i luḫfi ile takviye-fermādur hep

54. Žu‘afādan ne kadar var ise sezā-yı nuşret

3. ise:

Gazel 2

Mısra: 3

Koşul edatı.

3. Laḫt-ı ciger kebāb u şarāb ise ḫūn-ı dil

4. Bezm-i cihānda ‘ayş-ı rağad söylerüm saña

4. ise:

Kaside 2

Mısra: 68

Koşul edatı.

67. Nevāzişüñle olur gül gibi güşāyiş-yāb

68. Ne rütbe teng ise çün gonce kalb-i ehl-i şu‘ūr

5. isem:-m

Kaside 3

Mısra: 10

Ek fülün şart kipi çekimi.

9. Şükr-i ihsānını īfā idemem ben kalemin

10. Ne kadar eyler isem zıkr-i medḫin tekrār

6. ise:

Kaside 3

Mısra: 23

Ek fülün şart kipi çekimi.

23. Sünbül aşüftelenür eyler ise dest-āvīz

24. Būy-ı aḫlākını gülzāra nesīm-i eşhār

7. ise:

Gazel 4

Mısra: 1
Ek fülün şart kipi çekimi.

1. Ger iltifât olmaz ise yârdan baña
2. Bîñ luğf olsa istemem ağıyardan bana

8. **isem:-m**

Kaside 5

Mısra: 6

Ek fülün şart kipi çekimi.

5. Leb-rîz-i neşâ't olmağ ile vech-i şebah var
6. Beñzer dir isem sâğar-ı şahbâ Yeñişehr'e

9. **ise:**

Tahmis 6

Mısra: 17

Koşul edatı.

17. 'Aksini var ise mir'ât içre gördi âşikâr
18. Hüsününe hayrân olup eyler o da âh u zâr

10. **ise:**

Kaside 7

Mısra: 78

Koşul edatı.

77. İstiâ'am yoğise dağı budur me'mûlum
78. Zeyl-i afvuñ ne kadar var ise 'aybum örter

11. **ise:**

Kaside 8

Mısra: 3

Koşul edatı.

3. Serinden var ise geçmiş şovuk şu 'âşikuñ zîrâ
4. Şitâ vü şayf germ-ülfet diler kendü ile yârı

12. **ise:**

Kaside 9

Mısra: 98

Koşul edatı.

97. Yine ben gibi vaşşâfuñ bulunmaz
98. Eger var ise gelsün bir menüm dir

13. **ise:**

Gazel 9

Mısra: **9**
Koşul edatı.

9. Var ise iqbālūñ ol gāhī sūvār-ı esb-i nāz
10. Şalma ammā kim cirīd-i gamzeñ öyle her yana

14. **ise:**

Kaside 10
Mısra: **21**
Koşul edatı.

21. Ğamzesi mā'il-i bī-dad ise meh-pārelerin
22. Dergeh-i dāver-i zī-şāna mürür eyleyelüm

15. **ise:**

Kaside 13
Mısra: **54**
Koşul edatı.

53. Aldı göñlüm kaldı bī-dil bendeñüz
54. Var ise bir çāre bilmem ben deñüz

16. **ise:**

Kaside 13
Mısra: **73**
İse bağlacı.

73. Ben şeh-i hüsnüm sen ise ey faķır
74. Bir gedā-yı müflis-i nālīş-pezīr

17. **ise:**

Gazel 21
Mısra: **6**
İse bağlacı.

5. Muķtebesdür bulegā şu'le-i 'irfānuñdan
6. Kalemüñ ehl-i kelāmuñ ise naħl-ı tūrı

18. **ise:**

Gazel 24
Mısra: **8**
Ek fūilin şart eki almış hali.

7. Nüş-ı mey-i nāb eyler imiş tıyduķ eħibbā
8. Eyleler ise bāri nihān eylemesünler

19. **iseñ:-ñ**

Gazel 43

Mısra: 13

Ek fūilin şart eki almış hali.

13. Şād-kāmum ider iseñ ni‘met vaşluñla n’ola

14. ‘İzzet-i dil-şüde bir ‘āşık-ı nā-çāruñdur

20. ise:

Gazel 27

Mısra: 15

Koşul edatı.

15. Ne kadar var ise cihānda güzel

16. Cümle āşüfte-hāl-i Eşref’dür

21. isek:-k

Gazel 30

Mısra: 12

Ek fūilin şart eki almış hali.

11. Zāhidlere yüz virmeme māni‘degü l ammā

12. Şāhidlere dil virmez isek tōhmetimizdür

22. ise:

Gazel 46

Mısra: 8

Ek fūilin şart eki almış hali.

7. Çehre-i zerdümde görsünler sirişk-i dīdemi

8. Ger iderler ise meyl-i sīm ü zer maḥbūblar

23. ise:

Gazel 61

Mısra: 9

Ek fūilin şart eki almış hali.

9. İki gözden n’ola cūş eyler ise cūy-ı sirişk

10. Olduğ āvāre iki dīdesi fettān ile biz

24. ise:

Gazel 77

Mısra: 5

Koşul edatı.

5. ‘Ārız-ı pākinde mahuñ var ise reng-i kelef

6. Gird-i ruḥsārında yārūñ ol ḥaṭ-ı reyhāna bak

25. iseñ:-ñ

Gazel 95

Mısra: 7
Ek fūlin şart eki almış hali.

7. İster iseñ nevāları reng-pezīr-i zevk ola
 8. La'l-i lebūñ kıl ey perī buse-dih-i dehān-ı ney

26. **ise:**

Gazel 96
 Mısra: 19
Ek fūlin şart eki almış hali.

19. Farquma sāye şalar ise ne bāk
 20. Sāyebān-ı şeh-i Rūm-ı 'ālem

27. **isem:-m**

Gazel 97
 Mısra: 15
Koşul edatı.

15. Dendān-ı cevır ile n'ola ger zaḥmnāk isem
 16. Seng-i felāḥanum seg-i aḡyāra uğradum

28. **iseñ:-ñ**

Gazel 98
 Mısra: 7
Ek fūlin şart eki almış hali.

7. Ṭabībūm itmez iseñ şerbet-i lebūñle devā
 8. Ölür ḡamuñla bu bīmār olan ḡöñülceḡizüm

29. **iseñ:-ñ**

Gazel 102
 Mısra: 14
Ek fūlin şart eki almış hali.

13. ḡül-ḡand-i lebūñ 'İzzet dil-ḡasteye emdir
 14. Emdirmez iseñ aḡzı sulansun mı efendüm

30. **ise:**

Gazel 134
 Mısra: 15
Koşul edatı.

15. Nāb ise de bāde-i la'l-i dil-ārā çı sūd
 16. Derd-keş-i ḡasretüz biz yine 'İzzet her ān

31. **isek:-k**

Gazel 156

Mısra: 11

Ek fülün şart eki almış hali.

11. Yād-ı gīsü-yı siyāhıyla bir āh eyler isek

12. Tābnāk eylerüz elbette şeb-i tārümüzü

32. ise:

Gazel 158

Mısra: 11

Koşul edatı.

11. Sākī-beçeye pīr-i muğān ise babalık

12. Yā duhter-i rez de aña hemşire degül mi

isim:

1. İsmi:-i

Gazel 87

Mısra: 1

Ad.

1. İsmi Mīhāl o muğbeçenüñ vuşlatı muḥāl

2. Bir ḥāl geldi başına yine āh bu ne ḥāl

iste:

1. isterüm:-r, -üm

Terkib-bend 1

Mısra: 53

Talep etmek, arzu etmek.

53. Ben bülbülüm çemende nevā itmek isterüm

54. Ben gül-bedenler içre şafā itmek isterüm

2. isterüm:-r, -üm

Terkib-bend 1

Mısra: 54

Talep etmek, arzu etmek.

53. Ben bülbülüm çemende nevā itmek isterüm

54. Ben gül-bedenler içre şafā itmek isterüm

3. ister:-r

Kıt'a 2

Mısra: 5

İstemek.

5. İhtişāsuñ baña kat kat dimek ister ammā

6. Ne zerāfefdür iki emr ile baḳ īmāsı

4. **istemem:-me, -m****Gazel 4**

Mısra: 2

Talep etmek, arzu etmek.

1. Ger iltifāt olmaz ise yārdan baña
2. Bîñ luḫf olsa istemem aġyārdan bana

6. **ister:-r****Kaside 6**

Mısra: 138

Talep etmek, arzu etmek.

137. Ḳomadı zühd-nümā ehl-i riyādan olayum

138. Şüh-meşrebligümi ister idi çün rindān

7. **ister:-r****Kaside 7**

Mısra: 1

İstek duymak, arzulamak.

1. Olmak ister yine şîrîn-süḫanlarla meger
2. Tūti-i nāṭıka şekker-şiken-i bezm-i hüner

8. **ister:-r****Kaside 8**

Mısra: 35

İstek duymak, arzulamak.

35. Efendüm tūṭi-i ṭab‘um benüm de söylemek ister

36. Görüp āyîne-i ṭab‘-ı şerīfūñ jengden ‘ārī

10. **isterüz:-r, -üz****Kaside 10**

Mısra: 28

Dilemek.

27. Ya‘ni düstūr-ı kerem-pîşe Velī Paşa kim
28. İsterüz medḫini a‘vām u şuhūr eyleyelüm

11. **ister:-r****Kaside 13**

Mısra: 52

Talep etmek.

51. Mā-ḫaşal akrāmı yokdur ol şehūñ
52. İster ‘arz itsün felek mihr ü mehūñ

12. **isterüm:-r, -üm**

Kaside 16

Mısra: **60**

Talep etmek, arzu etmek.

59. Huşūsā 'İzzet-i dil-ḥaste her ān

60. Efendüm isterüm kim ola nālān

13. **istemez:-mez**

Gazel 28

Mısra: **13**

Talep etmek.

13. O zāhidān ki riyāsından istemez dönsün

14. Olursa vāşıl-ı sır saḥn-ı ḥānḳāh döner

14. **ister:-r**

Gazel 40

Mısra: **1**

Talep etmek.

1. Ne ḥaṭ u ḥāl ne gīsū-yı perīşān ister

2. Ḥüsn-i dil-süz-ı ruḥ-ı māhveşān ān ister

15. **ister:-r**

Gazel 40

Mısra: **2**

Talep etmek.

1. Ne ḥaṭ u ḥāl ne gīsū-yı perīşān ister

2. Ḥüsn-i dil-süz-ı ruḥ-ı māhveşān ān ister

16. **ister:-r**

Gazel 40

Mısra: **4**

Talep etmek.

3. Almağa ḥalka-i āgūşa mişāl-i hāle

4. Dil-i sevdā-zedemüz bir meh-i tābān ister

17. **ister:-r**

Gazel 40

Mısra: **6**

Talep etmek.

5. Çıkmağa zirve-i kühsār-ı vişāle ancak

6. Elde pīrāne 'aşā şevḳ-i civānān ister

18. **ister:-r**

Gazel 40

Mısra: **8**

Talep etmek.

7. Sîne-i şubh-ı huşûle gele tâ mihr-i ümîd

8. Şeb-i hasretde niçe çâk-ı girîbân ister

19. **ister:-r**

Gazel 40

Mısra: **10**

Talep etmek.

9. Bu kadar cevr ü cefâ çekmiş iken bu dil-i zâr

10. İster ister yine bir âfet-i devrân ister

20. **ister:-r**

Gazel 40

Mısra: **12**

Talep etmek.

11. Tütüyâdur gözümüñ nûrı baña hak-i rehûñ

12. Şanma çeşm-i dil ü cân kühl-i şifâhân ister

21. **ister:-r**

Gazel 40

Mısra: **14**

Talep etmek.

13. ‘İzzet ‘arz itmege eş‘arını mânend-i Necîb

14. Nükte-fehm-i sühân-ı nâdire-sencân ister

22. **ister:-r**

Gazel 46

Mısra: **10**

Talep etmek.

9. Sîne-i şad-pâremi ben görmeyem de n’eyleyim

10. Nîze-i müjgânına ister siper mahebûblar

23. **işte:**

Gazel 61

Mısra: **6**

İşte.

5. Kim dimiş kim dil-i vâhidde iki yâr olmaz

6. İşte ser-geştelerüz ‘aşık-ı dü cân ile biz

24. **isterüm:-r, -üm**

Gazel 82

Mısra: 13

Talep etmek.

13. İsterüm hālūmi ‘arz itmege ‘İzzet ammā

14. Korkarum eylemez ıŝgā küçücükdür küçücük

25. **ister:-r**

Gazel 95

Mısra: 7

Dilemek, arzulamak.

7. İster iseñ nevāları reng-pezīr-i zevk ola

8. La’l-i lebūñ kıl ey perī büse-dih-i dehān-ı ney

26. **isterüm:-r, -üm**

Gazel 103

Mısra: 18

Talep etmek.

17. ‘İzzetā bilmem Necīb āgeh midür ahvālūme

18. İsterüm tenhā anuñla haşbiḥālüm var benüm

27. **istemem:-me, -m**

Gazel 112

Mısra: 8

Talep etmek.

7. Bir nigāh-ı iltifāta mazhar olsam kāni’im

8. Andan efzūn istemem meyl-i vişālüm yok benüm

28. **istemem:-me, -m**

Gazel 112

Mısra: 9

Talep etmek.

9. İstemem dirsem hemān hiç istemem fehm eyleme

10. Ya’ni pek hırş ile efkār-ı muḥālüm yok benüm

29. **istemem:-me, -m**

Gazel 112

Mısra: 9

Talep etmek.

9. İstemem dirsem hemān hiç istemem fehm eyleme

10. Ya’ni pek hırş ile efkār-ı muḥālüm yok benüm

31. **isteyen:-y, -en**

Gazel 139

Mısra: **15**

Dilemek.

15. Sāde-rūlarla isteyen ülfet

16. Ser-i kūyunda alur istemez ev

32. **istemez:-mez**

Gazel 139

Mısra: **16**

Talep etmek.

15. Sāde-rūlarla isteyen ülfet

16. Ser-i kūyunda alur istemez ev

33. **istemez:-mez**

Gazel 149

Mısra: **5**

Talep etmek.

5. Oldu arāb-ı nergis-i mestūñ mey istemez

6. oldurma sākī sāgarı meclisde boşuna

34. **isterseñ:-r, -se, -ñ**

Gazel 149

Mısra: **11**

Talep etmek.

11. İsterseñ ola yüzüñ a alnuñ aık müdām

12. Bama raībūñ eldeki āra gürüşuna

35. **ister:-r**

Gazel 156

Mısra: **9**

Talep etmek.

9. Nad-i cān ister iken vaşla bedel ebrūlar

10. Ğamze tek urmadı fesh eyledi bāzārumızı

36. **ister:-r**

Gazel 162

Mısra: **3**

Dilemek, arzulamak.

3. Sīne-ākānını giryān ister

4. Ositem-pīşe güzel gülmemeli

37. **ister:**

Gazel 32

Mısra: 7

Dilemek, arzulamak.

7. Dest-i cevrumden rehā yokdur dimek ister o şūh

8. Dürdan 'uşşāk-ı pā-māl-ı gama el gösterür

ister ister:1. **ister ister:****Gazel 40**

Mısra: 10

Dilemek.

9. Bu kadar cevr ü cefā çekmiş iken bu dil-i zār

10. İster ister yine bir āfet-i devrān ister

isti'āb:1. **isti'āb:****Kaside 4**

Mısra: 12

İçine alma, içine sığma, içine sığdırma.

11. Kalmamışdı birimizde eşer-i şevk ü neşāt

12. Hāḫḫ bilür kim bizi ye's itmişidi isti'āb

isti'āre:1. **isti'āre:****Gazel 138**

Mısra: 2

Ödünç alma.

1. Gelse mir'āt ol 'izār-ı tābdāra rū-be-rū

2. Pertevinden nūr iderdi isti'āre rū-be-rū

istihfāf it:1. **istihfāf itmişim:**-miş, -im**Gazel 21**

Mısra: 13

Küçümsemek, küçük görmek, hor görmek.

13. İtmişim gevher-eş'āruñı ben istihfāf

14. Dimişim şöhrete değmez eşer-i meşhūrı

istihkāk:

1. **istihkākum:-um****Kaside 6**Mısra: **143***Hak etmek, hakkı olmak.*

143. İtdigi medhe benüm hîç yok istihkākum
144. Muktezā-yı şiyem-i luḫfidur ammā iḫsān

istihkār:1. **istihkār:****Kaside 13**Mısra: **80***Hor görme, hakir görme, küçümseme.*

79. Didüm ey bī-merḫāmet ey bī-vefā
80. Pek de istihkār ile bakma baña

istihsān id:1. **istihsān iderek:-erek****Kaside 6**Mısra: **132***Beğenmek.*

131. Dā'imā şî'rümi şābāş ile medḫ eyleyerek
132. İderek her gāzel-i pür ḫalelüm istihsān

istimā' -ı hezār:1. **istimā' -ı hezāra:-a****Gazel 79**Mısra: **7***Bülbüle kulak verme, dinleme.*

7. Gülşende istimā' -ı hezāra ne ihtiyāç
8. Kūyuñda murğ-ı nāle gerüñ yok mıdur senüñ

istimdād:1. **istimdādı:-ı****Gazel 17**Mısra: **9***Yardım istemek.*

9. Erenlerden ben istimdādı kesmem 'İzzetā bir dem
10. Baña bu zūr-ı ṭab'ı himmet-i pīrān ider īrās

istimdād it:

1. **istimdād idüp:-üip****Kaside 1**Mısra: **63***Yardım istemek.***63.** Ben daḥı tīg-i zebānumdan idüp istimdād**64.** Eyledüm cevherümi jeng-zidā-yı nuşret**istinād it:**1. **istinād itdüm:-dü, -m****Kaside 13**Mısra: **93***Dayanmak, güvenmek.***93.** İstinād itdüm senüñ elṭāfuña**94.** İ'timād itdüm senüñ inşāfuña**iştikā:**1. **iştikāmuızı:-muz, -ı****Terkib-bend 1**Mısra: **41***Şikâyet etme, yanıp yakılma.***41.** Şorma bezm-i felekden olan iştikāmuızı**42.** Kalsun koruz maḥşere şu mācerāmuızı**işit:**1. **işitse:-se****Terkib-bend 1**Mısra: **43***İşitmek, duymak.***43.** Düşmen işitse nālelerüm giryenāk olur**44.** Pervāne görse sūzişüm elbet helāk olur2. **işit:****Kaside 11**Mısra: **29***İşitmek, duymak.***29.** İşit ol āşaf-ı şaḥib-himemi**30.** Ele alduḡda ne söyler ḡalemi3. **işitdün:-dü, -ñ****Gazel 19**

Mısra: 8
İşitmek, duymak.

7. Baña şeker-lebüm tağlar kadar cevri itse şekvem yok
8. İşitdün mi ki Ferhād eylesün Şîrîn'den feryād

4. **işit:**

Gazel 139
Mısra: 9
Dinlemek.

9. Pîr-i dihkāndan işit bu sözi
10. Didi var ey civān pend şinev

ışkāl:

1. **ışkāl:**

Gazel 87
Mısra: 15
Anlaşılma güçlüğü, güçlük.

15. İşkāl vāқи' oldı yine bahş-i zülfde
16. Vîrsün Necîb Efendi cevāb idelüm su'āl

ışkeste it:

1. **ışkeste ider:-er**

Kaside 16
Mısra: 64
Kırmak.

63. Öpüp Eşref añun çeşm-i siyāhuñ
64. İder ışkeste hem taraf-ı külāhuñ

ışkeste-per:

1. **ışkeste-per:**

Gazel 129
Mısra: 7
Kırılmış kanat.

7. İşkeste-per ol mertebe bî-tāb ü tüvān kim
8. Pervāz idemez murğ-ı hevāsı Yeñişehr'in

işle:

1. **ışlesün:-stün**

Gazel 4

Mısra: **11**
Yapmak.

11. Ammā raķībden hāzer eyler ne işlesün
12. Yok çāre buse virmege ruhsārdan baña

işlen:

1. **işlenmiş:-miş**

Gazel 51

Mısra: **2**

Üstüne sinmek.

1. Şabā yemiş hevā-yı kākülüñle düldül olmuşdur
2. Aña emvāc-ı büy-ı sünbül işlenmiş çul olmuşdur

‘işret:

1. **‘işret:**

Kaside 9

Mısra: **36**

İçki içme, içki.

35. Hemān esbāb-ı zevķ olsun müheyyā
36. Ki vaķt ü ‘ayş ü ‘işret muġtenemdür

işte:

1. **işte:**

Kaside 5

Mısra: **72**

İşte, bir kimse, şey veya durumu işâret etmek için kullanılır.

71. Dā`im ide haķķ devletini ‘ömrini efzün
72. İşte bu du`ā cümleden ā`lā Yeñişehr’e

2. **işte:**

Gazel 137

Mısra: **5**

İşte, dikkati çekmek için kullanılır.

5. ‘İyddur işte gelen buseye amādelerüz
6. Kaçma ķurbānuñ olam ġamze-i fettānuñ için

3. **işte:**

Gazel 9

Mısra: **11**

İşte, bir kimse, şey veya durumu işâret etmek için kullanılır.

11. İşte biz böyle tegâfûl itme ¼oc-baŝuñ i¼ün
12. Gel dime bu ‘ıyd ‘aceb hıç yok mı bir ¼urbân bana

işti‘âl:

1. **işti‘âl:**

Gazel 93

Mısra: 2

Tutuŝma, alev alma, parlama.

1. Mihr-i ruhuñdan alur ey meh cemâl
2. İşti‘ale yeşte‘ilü işti‘âl

2. **işti‘âlünden:-üñ, -den**

Gazel 120

Mısra: 10

Tutuŝma, alev alma, parlama.

9. Dökülsün eşk-i çeşmüm aña yanmam murğ-ı dil zîrâ
10. Kebâba döndi şimdi nâr-ı ‘aŝkuñ işti‘âlünden

3. **işti‘ale:-e**

Gazel 93

Mısra: 2

Tutuŝma, alev alma, parlama.

1. Mihr-i ruhuñdan alur ey meh cemâl
2. İşti‘ale yeşte‘ilü işti‘âl

iŝtiğâl:

1. **iŝtiğâlınden:-in, -den**

Gazel 120

Mısra: 18

(Bir işle) Uğraşma, meŝgul olma.

17. Rızâ-yı nükte-perdâza nazîre söylemek güçdür
18. Ta‘accüb üzreyüm ‘İzzet senüñ bu iŝtiğâlınden

iŝtiğâr bul:

1. **iŝtiğâr bulmuşdı:-muş, -dı**

Gazel 130

Mısra: 7

Meşhur olmak, tanınmak, ün salmak.

7. Hün-hvârlıkda ğamzesi bulmuşdı iŝtiğâr
8. Dağı o ğurde-sâl leb-âlüd-ı şîr iken

iŝtiğârı bul:

1. **iřtihārı bulsun:-sun**

Kaside 16

Mısra: **49**

şöhret olmak, meşhur olmak.

49. Mücerred kendi bulsun iřtihārı

50. İdeler aña tenhā i'tibārī

iřtihār-ı nazm:

1. **iřtihār-ı nazmıdur:-ı, -dur**

Gazel 124

Mısra: **13**

Nazmının ünü.

13. İřtihār-ı nazmıdur 'İzzet cenāb-ı Rā'if' üñ

14. Tās-ı vārun-ı sipihri taldıran āvāzeden

iřtikā-kār:

1. **iřtikā-kārı:-ı**

Kaside 8

Mısra: **48**

şikayet eden.

47. Ğazelde 'İzzetā pāyān-pezīr oldı yeter ğayrı

48. Muĥālif rüzğarından řitānuñ iřtikā-kārı

işüt:

1. **işütse:-se**

Terkib-bend 1

Mısra: **29**

Duymak.

29. Dirdi çemende bülbül işütse terānemi

30. Āĥir yağar bu şu'le-i āvāz lānemi

'işve-pezīr:

1. **'işve-pezīr:**

Kaside 17

Mısra: **40**

Cilveyi, nazı kabul eden.

39. Ne melek-řīme kerem-pīře güzelsin bi'llāh

40. Ne hoş unutmaduñ üftādeñi ey 'işve-pezīr

işüt:

1. **işütse:-se****Terkib-bend 1**Mısra: **29***Duymak.***29.** Dirdi çemende bülbül işütse terānemi**30.** Āhîr yaqar bu şu‘le-i āvāz lānemi**‘işve-pezîr:**1. **‘işve-pezîr:****Kaside 17**Mısra: **40***Cilveyi, nazı kabul eden.***39.** Ne melek-şîme kerem-pîşe güzelsin bi’llāh**40.** Ne hoş unutmaduñ üftādeñi ey ‘işve-pezîr**it:**1. **itse:-se****Terkib-bend 1**Mısra: **20***Yapmak.***19.** N’oldı şebāne cünbiş-i şāhanemüz bizüm**20.** Sākîlük itse şāhid-i mestānemüz bizüm2. **itmek:-mek****Terkib-bend 1**Mısra: **54***Yapmak, etmek.***53.** Ben bülbülüm çemende nevā itmek isterüm**54.** Ben gül-bedenler içre şafā itmek isterüm4. **itsün:-sün****Kaside 1**Mısra: **26***Yapmak, etmek.***25.** Cām-ı ‘aczin der-i ħum-ĥāne-i ‘avn-i ĥaqq’da**26.** Keşkül itsün yine her bāde-gedā-yı nuşret5. **itmesüñ:-me, -süñ****Kaside 1**Mısra: **28***Yapmak, etmek.*

27. Yürüsün şaff-ı 'usât üstüne şimden soñra
28. İtmesüñ ehl-i ğaza şakķ-ı 'āşā-yı nuşret

6. **itsün:-sün**

Tahmis 2

Mısra: **18**

Etmek, yapmak.

17. Farṭ-ı şādīden kemāl-i hayret el virdi baña
18. Sen buyur şimdi ne itsün nişlesün bu bī-nevā

7. **itmez:-mez**

Kaside 2

Mısra: **89**

Yapmak, etmek.

89. Ĥudā 'alīm ki ben ĥod-sitālķ itmez idim
90. Żarūret eyleseseydi ibāhe-i maĥzūr

8. **itdiler:-di, -ler**

Gazel 3

Mısra: **7**

Yapmak, etmek.

7. Ol pūr-cefālar āh neler itdiler bize
8. Bilmezler idi ĥürmet-i āl-i Muĥammedī

9. **itmez:-mez**

Kaside 3

Mısra: **39**

Yapmak, etmek.

39. Nigh-i merĥamet itmez o şeh-i taĥt-ı sitem
40. Ne ĥadar ĥālını 'arz eylese bu 'āşık-ı zār

10. **itmededür:-mede, -dür**

Kaside 3

Mısra: **48**

Yapmak, etmek.

47. Biz taĥassür-zede-i müy-miyānuz ammā
48. Her şeb aĥyār-ı denī itmededür zīb-i kenār

11. **itsün:-sün**

Kaside 4

Mısra: **33**

Etmek, yapmak.

33. Şimdi meydāna çıkup ‘arz-ı şecā‘at itsün
34. Yoḥsa iş mi fuḳarāya o ḳadar zulum ü ḡazab

12. **itmekde**: -mekde

Kaside 6

Mısra: 36

Etmek, yapmak.

35. Şinler şāhid-i şīrīn-revīş-i şīve-şi ‘ār
36. Şadlar şayd-ı dil itmekde mişāl-ı ḥübān

13. **itdi**: -di

Kıt'a 6

Mısra: 1

Yapmak, etmek.

1. Dili aldı bende itdi iki pādişāh-ı işve
2. Biri kec-nigāh-ı naḥvet biri kec-külāh-ı işve

14. **itmek**: -mek

Tahmis 6

Mısra: 12

Yapmak, etmek.

11. Dergeh-i dil-dāre vardum bir seḡer vaḳt-i namāz
12. İtmek ümīdiyle ol meh-pāreye ‘arz-ı niyāz

15. **itdümse**: -dü, -m, -se

Tahmis 6

Mısra: 21

Etmek, yapmak.

21. ‘Ārız-ı tābānuña teşbīh-i māh itdümse de
22. Nāme-i ā‘māli cürm ile siyāh itdümse de

16. **itdümse**: -dü, -m, -se

Tahmis 6

Mısra: 22

Etmek, yapmak.

21. ‘Ārız-ı tābānuña teşbīh-i māh itdümse de
22. Nāme-i ā‘māli cürm ile siyāh itdümse de

17. **itdümse**: -dü, -m, -se

Tahmis 6

Mısra: 23

Etmek, yapmak.

23. 'Afvūna mağrūr olup itdüm günāh itdümse de
24. Yanılıp yüzüne karşı bir gün āh itdümse de

18. **itdi:-di**

Gazel 7

Mısra: **11**

Dönüştürmek.

11. Hāmem nigār-hāne-i Çīn itdi şafhayı
12. 'İzzet gözet nuķūş-ı hayālümde şan'atı

19. **itmişdür:-miş, -dür**

Kaside 8

Mısra: **13**

Yapmak, etmek.

13. Şovukluk hālķı hep kūşe-nişīn-i hālvet itmişdür
14. Bu sermāda yine germābenūñ germ oldu bāzārı

20. **itse:-se**

Kaside 8

Mısra: **24**

Yapmak, etmek.

23. Olur şermendesı ebr-i bahārān ol keremkārūñ
24. Kaçan itse şehāb-ı cūdı āğāz-ı güherbārı

21. **itmez:-mez**

Gazel 8

Mısra: **1**

Etmek, yapmak.

1. Nigāh-ı merḥamet itmez o dil-şikār baña
2. Raķībe luḥfi nihān cevri āşikār baña

22. **itmez:-mez**

Gazel 8

Mısra: **10**

Etmek, yapmak.

9. Fiğān u nāleden 'İzzet nice ḥamūş olayum
10. Nigāh-ı merḥamet itmez o dil-şikār baña

23. **itdi:-di**

Kaside 11

Mısra: **33**

Etmek, yapmak.

33. İtdi şāyeste-i medh ü taḥsīn
34. Bir hūnermendi ‘ināyetle hemīn

24. **itdūñ:-dūñ**

Gazel 12

Mısra: **4**

Etmek, yapmak.

3. Sākīyā başuñ için la‘l-i nemek-pāşuñ için
4. Eyle inşāf bizi mest ü ḥarāb itdūñ heb

25. **itsün:-sün**

Kaside 13

Mısra: **102**

Yapmak, etmek.

101. Ebr-i luṭfuñ sebze-i āmālumi
102. Ābdār itsün de seyr it ḥālumi

26. **itdūñ:-dü, -ñ**

Kaside 16

Mısra: **53**

Yapmak, etmek.

53. Baña ta‘līm-i cevri itdūñ efendüm
54. Senūñ nuşḥuñ ḳabūl itdüm begendüm

27. **itmem:-me, -m**

Kaside 16

Mısra: **68**

Etmek, yapmak.

67. Senūñ dil-ḥāhuñ üzre eylerüm kār
68. Anı hiç vaşluma itmem sezāvār

28. **itme:-me**

Kaside 17

Mısra: **27**

Etmek, yapmak.

27. Seḥer-i vuşlatı hem-reng-i şeb-i hecr itme
28. Dem-i şādīde nedür vech-i ḡam u hem-i vefīr

29. **itmedesin:-mede, -sin**

Kaside 17

Mısra: **41**

Etmek, eylemek.

41. Didi lāyık mı unutmağ seni kim itmedesin
42. Her gice ‘aşkum ile āh u fiğān-ı şeb-gīr

30. **itdi:-di**

Gazel 18

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

1. Yoğ iken yārüm gibi bir nev-civān-ı verd-ruğ
2. Ḥayf te’şīr-i şıyām itdi o māhı zerd-ruğ

31. **itdi:-di**

Gazel 18

Mısra: 2

Yapmak, etmek.

1. Yoğ iken yārüm gibi bir nev-civān-ı verd-ruğ
2. Ḥayf te’şīr-i şıyām itdi o māhı zerd-ruğ

32. **itme:-me**

Gazel 22

Mısra: 3

Uzaklaştırmak, alıkoymak.

3. Nālānlaruñ dā’ire-i vaşldan itme
4. Mānende-i def sille-ḥur-ı dest-i red Aḥmed

33. **itsün:-sün**

Gazel 26

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

9. Gedālar kaṭ’-ı ümmīd-i nigāh-ı iltifāt itsün
10. Cebīni üzre ol ḥākān-ı ḥüsnüñ çīn-i naḥvet var

34. **itse:-se**

Gazel 30

Mısra: 21

Etmek, yapmak.

21. Yoğdur gelemes her ne kadar itse de bī-dād
22. Bīdādı o şāhuñ sebeb-i rāḥatımızdur

35. **itmez:-mez**

Gazel 32

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

5. Muhtaşar itmez ma‘ānī-i niyāzı hiç beyā
6. Ol şeh-i nāza efendi hep muṭavvel gösterür

36. **itmiş:-miş**

Gazel 55

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

3. İtmış nihāl-i kāmētüñi bāgbān-ı şun ‘
4. Ser-tā-be-pāy cūş-ı tegāfūl ḥurūş-ı nāz

37. **itdi:-di**

Gazel 57

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

5. Tābiş-i ruḥsār-ı sākī bī-mecāl itdi n’ola
6. Sāyeveş ḥake düşersek āftāb altundayuz

38. **itdigün:-dig, -üñ**

Gazel 60

Mısra: 13

Etmek, yapmak.

13. Şanma bize itdigün ezādur
14. Ḥū-kerde-i ibtilālaruz biz

39. **itdi:-di**

Gazel 85

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

1. Her zamān itmede bir reng-i diger şīvelerüñ
2. ‘Andelīb itdi bizi ey gül-i ter şīvelerüñ

40. **itdün:-dü, -ñ**

Gazel 93

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

9. ‘İzzet bī-çāreye itdün niçün
10. İñfe‘ale yenfa‘ilu infi‘āl

41. **itmez:-mez**

Gazel 95

Mısra: 20

Etmek, yapmak.

19. Nāyı Necīb-i pür-hüner üfleye ‘aşk ile meger
20. İtmez o dem bu kıl-k-i ter-da‘vī-i imtiḥān-ı ney

42. **itdiği:-dig, -i**

Kaside 6

Mısra: 143

Yapmak, etmek.

143. İtdigi medḥe benüm hīç yok istiḥkākum
144. Muḳtezā-yı şiyem-i luḳfidur ammā iḥsān

43. **itmez:-mez**

Gazel 98

Mısra: 7

Etmek, yapmak.

7. Tabībüm itmez iseñ şerbet-i lebūñle devā
8. Ölür gamuñla bu bīmār olan göñülcegizüm

44. **itme:-me**

Gazel 114

Mısra: 6

Etmek, yapmak.

5. Sen de çeşmüñ gibi mestāne edā olmuş iken
6. Beni mestūr-ı kıyās itme şaḳın sultānum

45. **itdüñ:-dü, -ñ**

Gazel 115

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

3. Bir şīve ile olup ḥırāmān
4. İtdüñ beni dil-tebāh efendüm

46. **itme:-me**

Gazel 118

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

3. Şaḳın bī-gāneyi bŷy-āşinā-yı ŷlfetüñ itme
4. Henüz n’eşküftesin bir gonçe-i gülzār-ı ānsın sen

47. **itmezsın:-mez, -sın**

Gazel 119

Mısra: 14

Etmek, yapmak.

13. Saña bilseñ derünî incizâb u meylini bi'llâh
14. Efendüm 'İzzet-i zâra bu cevri elbet itmezsın

48. **itsün:-sün**
Gazel 128
Mısra: 14
Yapmak, etmek.

13. Çarhla biz devr-i Mevlânâ' dayuz 'İzzet yine
14. Demdür itsün nây-ı hâme nağmehâ-yı nev-zemîn

49. **itdigümüz:-dig, -ümüz**
Gazel 129
Mısra: 9
Yapmak, etmek.

9. Ol ne idi itdigümüz zevk ü tarablar
10. Şimdi keder oldu şafâsı Yeñişehr'in

50. **it:**
Gazel 144
Mısra: 11
Etmek, yapmak.

11. Ruḥ-ı haṭ-âverüñden vâyedâr it müstmendânı
12. Zekât-ı hüsnüñi eyle edâ hükmi-i kitâb üzre

51. **itme:-me**
Gazel 144
Mısra: 14
Etmek, yapmak.

13. Boğulduk va'de-i būs u kenâruñla yeter ğayri
14. Bizi keşti-süvâr-ı ârzü itme serâb üzre

52. **itmeyicek:-me, -y, -ecek**
Gazel 150
Mısra: 3
Etmek, yapmak.

3. Bir sîm-sâ'id itmeyicek bezmi pür-fürüg
4. Rindân elinde cām-ı zer olmuş ne fâ'ide

i'tâ:

1. **i'tâ:**
Kaside 6
Mısra: 7
Verme, verilme.

7. Saña tā rūz-ı ezel eylemiş i 'tā Mevlā
8. Zūr-ı endîşe ile kuvvet-i 'tab'ı Saḥbān

'itāb:

1. 'itāb:

Kaside 13

Mısra: 77

Azarlama, paylama.

77. Bu 'itāb ile baña kıldı ḥitāb

78. Āh itdüm sīneden virdüm cevāb

'itāb-ı yār:

1. 'itāb-ı yāra:-a

Gazel 98

Mısra: 17

Sevgilinin azarlaması.

17. 'Itāb-ı yāra taḥammül mi eylemez 'İzzet

18. Ta'ab-keşide-i agyār olan gönülcegizüm

itāle:

1. itāleyi:-y, -i

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Uzatma, uzatılma.

11. Pek ter mizācdur çekemez āh u nāleyi

12. Efsāne-i elemde ḳosun dil itāleyi

itdükde:

1. itdükde:-de

Gazel 89

Mısra: 5

Ettiğinde, yaptığında.

5. Cellād-ı çeşmi mest olup itdükde sell-i seyf

6. Seyyāl kıldı ḥünümü bir tıfl-ı ḥurde-sāl

itfā-yı harāret it:

1. itfā-yı ḥarāret ider:-er

Gazel 121

Mısra: 3

Harareti söndürmek.

3. Belki itfâ-yı harâret ider ümmîdi ile
4. Bir içim şu lebine cân atıyor teşne-dilân

i' tibârî:

1. i' tibârî:

Kaside 16

Mısra: **50**

Gerçekte öyle olmadığı halde öyle sayılan, farazî.

49. Mücerred kendi bulsun iştihârı

50. İdeler aña tenhâ i' tibârî

i' tidâl:

1. i' tidâl:

Kaside 8

Mısra: **67**

Aşırı olmama, ne çok fazla ne çok az, tam gerektiği kadar olma, orta halde bulunma, ölçülülük.

67. Hevâ-yı gülşen-i ikbâli olsun i' tidâl üzre

68. Hudâ hıfz itsün âsib-i hâzâniden o gülzârı

i' timâd it:

1. i' timâd itdüm: -dü, -m

Kaside 13

Mısra: **94**

Güvenmek.

93. İstinâd itdüm senüñ eltâfuña

94. İ' timâd itdüm senüñ inşâfuña

i' tirâf eyle:

1. i' tirâf eyleyerek: -y, -erek

Kaside 10

Mısra: **35**

İfşa etme, açığa çıkarma.

35. İ' tirâf eyleyerek her biri noşşânlarını

36. Yoğsa dirler yerimiz künc-i kûbûr eyleyelüm

it:

1. itmededür: -mede, -dür

Gazel 25

Mısra: **11**

Etmek, yapmak.

11. Her gül- 'izār itmededür 'andelibine
12. Bir tarz-ı nā-şenīde ile mekr ü āller

2. **itmede:-mede**

Gazel 85

Mısra: 1

Etmek, yapmak.

1. Her zamān itmede bir reng-i diğeri şīvelerūñ
2. 'Andelīb itdi bizi ey gül-i ter şīvelerūñ

3. **itmede:-mede**

Gazel 157

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

5. Kesr-i mir'āt-i kulüb itmede görmüş degilüm
6. Böyle sengīn-dil-i hātır-şiken-i nā-rāmı

4. **itmede:-mede**

Gazel 76

Mısra: 10

Etmek.

9. 'İzzet' ūñ hāmesi vaşf-ı leb-i şīrīnūñ için
10. Dā'imā itmede tūtī gibi şükr-i hālīk

5. **itmişiken:-miş, -i, -ken**

Gazel 97

Mısra: 9

Yapmak, etmek.

9. Cāy-ı hayāli itmişiken kaşr-ı dīde mi
10. Gör gādri kim cezā-yı Sinimmār'a uğradum

6. **itseler:-se, -ler**

Gazel 46

Mısra: 16

Yapmak, etmek.

15. Nūr-ı 'aynum sensin ol maḥbūb-ı zībā kim revā
16. Hāk-i pāyun itseler kühl-i başar maḥbūblar

itmegiçün:

1. **itmegiçün:**

Gazel 106

Mısra: 8

Etmek için.

7. Gelürüm hâneñe bir gice demüşdüñ şimdi
8. Ben nişâr-ı kâdemüñ itmegiçün cân be-kefüm

2. itmegiçün:

Gazel 142

Mısra: 9

Etmek için, yapmak için.

9. Yâri tenhâca çeküp nüş-ı şarâb itmegiçün
10. Şunda bir küşe-i kâşâne gelür hâturuma

ittibâ´:

1. ittibâ´:

Gazel 92

Mısra: 7

Uyma, peşinden gitme, tabi olma.

7. İttibâ´ ile raķīb-i bed-sirişte bezmden
8. ‘Âşıkı tard itme lâyıķ mı mürüvetten bedel

iyi bil:

1. iyi bilürüz:-ür, üz

Gazel 63

Mısra: 12

Nasıl olması gerektiğini bilmek; daha önce şahit olmuş olmak.

11. Bilmeyüz encümen-i zühd ü riyâ âdâbın
12. Resm-i bezm-i şarab-ı şevk-fezâyı iyi bilürüz

izâ´a it:

1. izâ´a iden:-en

Gazel 139

Mısra: 13

Kaybetme, zâyi etme.

13. ‘Abeş evķâtını izâ´a iden
14. Dem-i ĥarmen ne ĥınța gördi ne cev

izâfet:

1. izâfetle:-le

Gazel 155

Mısra: 13

Bağ, ilgi, varlıklar arasındaki ilişki.

13. İzāfetle temevvül kesbi der mi her tehī-hemyān
14. Faqat esmā-i seng-i behreverdür māl ile zūsı

‘izār:

1. ‘izāruñ:-uñ

Kaside 9

Mısra: 52

Yüz, yanak.

51. Haṭuñ reyḥān-ı bağ-ı cennet ammā

52. ‘İzāruñ verd-i gülzār-ı İrem’dür

2. ‘izārında:-ı, -n, -da

Kaside 13

Mısra: 49

Yüz, yanak.

49. Āh ‘izārında o zülf-i müşg-bār

50. Kıl kadar ḥüsnüne kondurmaz gubār

3. ‘izāruñ:-uñ

Gazel 36

Mısra: 1

Yüz, yanak.

1. ‘İzāruñ pertev-i envār-ı mihr-i ḥāverīdendür

2. Fūrüg-ı ḥüsn ü ānuñ şu‘le-i verd-i ṭarīdendür

‘izār-ı āteş:

1. ‘İzār-ı āteşinüñ:-ı, -nüñ

Kaside 8

Mısra: 43

Ateş gibi kırmızı yanak.

43. ‘İzār-ı āteşinüñ gāh u bī-geh yād ile cānā

44. ‘Alevlenmekdedür kânün-ı dilde ḥasretüñ nārı

‘izār-ı laṭif:

1. ‘izār-ı laṭifüñ:-üñ

Gazel 122

Mısra: 7

Güzel yanak.

7. Ey verd-i ter ‘izār-ı laṭifüñ senüñ ‘aceb

8. Reng-i gül-i ḥayā mı ne nāzük ne nāzenīn

‘izār-ı tãbdâr:1. **‘izār-ı tãbdâra:-a****Gazel 138**

Mısra: 1

Parlak yanak.

1. Gelse mir’ât ol ‘izār-ı tãbdâra rû-be-rû

2. Pertevinden nûr iderdi isti’âre rû-be-rû

izdiyâd-ı kadr:1. **izdiyâd-ı kadrine:-i, -n, -e****Kaside 13**

Mısra: 98

Kıymetin artması.

97. İrtifâ‘-ı şânına himmet buyur

98. İzdiyâd-ı kadrine diğķat buyur

izhâr:1. **izhâra:-a****Gazel 24**

Mısra: 11

Açığā vurma, meydana çıkarma, gösterme, âşikar etme.

11. Sûz-ı dilini bezm de izhâra ne hâcet

12. Şem‘i niçün âzurde zebân eylesünler

izhâr it:1. **izhâr ider:-er****Gazel 132**

Mısra: 11

Meydana çıkarmak.

11. Şâ‘irlerin âşârı ider kadrini izhâr

12. Geç dâ‘iye-i terk-i ehîbbâ vü vatandaşdan

2. **izhâr iderdüm:-er, -dü, -m****Kaside 3**

Mısra: 34

Meydana çıkarmak.

33. Tãb-ı teb tãkatımı kesdi efendüm yoğsa

34. Zûr-ı endişemi nazm içre iderdüm izhâr

izhār-ı cefā-keşlük it:

1. **izhār-ı cefā-keşlük idersin:-er, -sin**

Gazel 30

Mısra: **23**

Cefakarlığı açığa çıkarmak.

23. 'İzzet niçün izhār-ı cefā-keşlük idersin

24. Hāmūş ol amān şöhretimüz āfetimüzdür

'izz ü devlet:

1. **'izz ü devletle:-le**

Gazel 41

Mısra: **19**

Mutluluk ve yücelik.

19. 'İzz ü devletle hemān sağ olsun

20. Eylesün zevk ü şafālar demidür

'İzzet:

1. **'İzzet:**

Terkib-bend 1

Mısra: **55**

'İzzet, şairin mahlası.

55. Bīdād-ı çarḥdan nedür 'İzzet şikāyetüñ

56. Beñzer ki ḳalmanı ğam-ı hicrāna ṭāḳātuñ

2. **'İzzet:**

Kıt'a 2

Mısra: **1**

'İzzet, şairin mahlası.

1. Şād ol 'İzzet ki efendüñ o veliyyü'n-ni'amuñ

2. Saña tekrār ile emr itmesinüñ ma'nāsı

3. **'İzzet:**

Gazel 2

Mısra: **13**

'İzzet, şairin mahlası.

13. Bir ṭıfl-ı Mevlevī için 'İzzet dönüp ṭurur

14. Āyīn-güzār-ı devr-i Veled söylerüm saña

4. **'İzzet:**

Kaside 2

Mısra: **83**

‘İzzet, şairin mahlası.

83. Beyâz-ı şubhdur ‘İzzet ki reng-i şebde hemân

84. Siyâh zülf arasında o gerden-i kafür

5. **‘İzzet:**

Kaside 2

Mısra: **95**

‘İzzet, şairin mahlası.

95. Yeter yeter bu kadar fâhr-i nâ-be-câ ‘İzzet

96. Du ‘âya eyle ser-âgâz tab‘a geldi fütür

6. **‘İzzet:**

Gazel 3

Mısra: **9**

‘İzzet, şairin mahlası.

9. Tafşîl-i hâli hep ider ‘İzzet saña beyân

10. Bu mücmel oldu şimdi berây-ı hoş-âmedi

7. **‘İzzet:**

Gazel 4

Mısra: **13**

‘İzzet, şairin mahlası.

13. ‘İzzet taḥammül eylemeli çekmeli hemân

14. Her ne gelürse baḥt-ı sitemkârdan baña

8. **‘İzzet:**

Müfret 4

Mısra: **2**

‘İzzet, şairin mahlası.

1. Şīvesi nâzı müselleḥ ḥüsni gâyet bî-bedel

2. Görmedüm ‘İzzet ḥüseyn Ağa’ya beñzer bir güzel

9. **‘İzzet:**

Gazel 5

Mısra: **13**

‘İzzet, şairin mahlası.

13. ‘İzzet yine beñzer ki o gül-çehreyi gördüñ

14. Var sende bu gün añladum âsâr-ı temâşâ

10. **‘İzzet:**

Kaside 5

Mısra: **67**

‘İzzet, şairin mahlası.

67. 'İzzet yeter itnâbı ҡo hengâm-ı du 'âdur
68. Taṭvîl-i sūḥan eyleme bî-câ Yeñişehr'e

11. 'İzzet:

Gazel 6

Mısra: 13

'İzzet, şairin mahlası.

13. Cennetdür 'İzzet ehl-i kemâlün mecâlisi
14. Câhille ihtilâṭ cehennem gelür baña

12. 'İzzet' üñ:-üñ

Tahmis 6

Mısra: 28

'İzzet, şairin mahlası.

27. Nev-resân içresin alduñ yine meydânı bu gün
28. 'İzzet' üñ eski ҡuluñdur şâd ҡıl ânı bu gün

13. 'İzzet:

Gazel 7

Mısra: 12

'İzzet, şairin mahlası.

11. Hâmem nigâr-ḥâne-i Çîn itdi şafḥayı
12. 'İzzet gözet nuḳûş-ı ḥayâlümde şan'atı

14. 'İzzet:

Kaside 8

Mısra: 63

'İzzet, şairin mahlası.

63. Güzâf u lâfi terk eyle du 'âya başla ey 'İzzet
64. Şudâ'a bâ'îş olmışdur kelâmun çünki ikşârı

15. 'İzzet:

Gazel 8

Mısra: 9

'İzzet, şairin mahlası.

9. Fiğân u nâleden 'İzzet nice ḥamūş olayum
10. Nigâh-ı merḥamet itmez o dil-şikâr baña

16. 'İzzet:

Kaside 9

Mısra: 58

'İzzet, şairin mahlası.

57. ‘Aceb mi cūşa gelse cūy-ı ʔab‘um
58. Benüm ‘İzzet merāmum vaşl-ı yemdür

17. **‘İzzet:**
Kaside 9
Mısra: **91**
‘İzzet, şairin mahlası.

91. Eyā mīr-i melek-ḥū bende ‘İzzet
92. Kuşūr-ı vaşf ile pek müttehemdür

18. **‘İzzet’ e:-e**
Gazel 9
Mısra: **13**
‘İzzet, şairin mahlası.

13. ‘İzzet’ e bir büseme bilmem ne va‘d itmiş idüñ
14. Kıl kerem şimdi unutma vaḳtidür ey bī-vefā

19. **‘İzzet:**
Kaside 10
Mısra: **41**
‘İzzet, şairin mahlası.

41. Kāfiye tengdür envār-ı du‘ādan ‘İzzet
42. ʔab‘ı reşk-āver-i ser-çeşme-i ḥūr eyleyelüm

20. **‘İzzet:**
Gazel 10
Mısra: **10**
‘İzzet, şairin mahlası.

9. Pāk idüp āyīne-i ḥātırı gerd-i gamdan
10. Guşşa ‘İzzet görine çeşmüñe lā-şey ne şafā

21. **‘İzzet:**
Gazel 11
Mısra: **13**
‘İzzet, şairin mahlası.

13. Biz dūr düşdük ‘İzzet o dil-berden ağlaruz
14. Şabri-i nālekār ne ‘ālemedür ‘aceb

22. **‘İzzet:**
Gazel 13
Mısra: **12**
‘İzzet, şairin mahlası.

11. Gerdeni üzre zenaḥdānına bak cebheyi gör
12. Bāğ-ı cennet derecātı gibi ‘İzzet kaḫ kaḫ

23. ‘İzzet’ üñ:-üñ

Gazel 14

Mısra: 16

‘İzzet, şairin mahlası.

15. Ne güzel vaşf ider o gonca-femi

16. ‘İzzet’ üñ ḫāme-i süḫan-güyü

24. ‘İzzet:

Gazel 15

Mısra: 1

‘İzzet, şairin mahlası.

1. Benüm bu bezm-i fāni-i cihānda kām alan ‘İzzet

2. Elünden sāḫī-i sīmīn-sāḫın cām alan ‘İzzet

25. ‘İzzet:

Gazel 15

Mısra: 2

‘İzzet, şairin mahlası.

1. Benüm bu bezm-i fāni-i cihānda kām alan ‘İzzet

2. Elünden sāḫī-i sīmīn-sāḫın cām alan ‘İzzet

26. ‘İzzet:

Gazel 15

Mısra: 4

‘İzzet, şairin mahlası.

3. Mübeddel oldı zehr-āb-ı şikāyet şekker-i şükre

4. Lebinden yārüñ oldum ya‘ni zevḫ-i kām alan ‘İzzet

27. ‘İzzet:

Gazel 15

Mısra: 6

‘İzzet, şairin mahlası.

5. Dehān-ı şekveye mihr-i sükūt ursam münāsibdür

6. Ki oldum ḫalka-i ‘işretde zīrā nām alan ‘İzzet

28. ‘İzzet:

Gazel 15

Mısra: 8

‘İzzet, şairin mahlası.

7. Tenezzül mi ider dest-i felekden cām-ı hürşīde
8. O māhın meclisinde sāgar-ı ibrām alan 'İzzet

29. 'İzzet:

Gazel 15

Mısra: 10

'İzzet, şairin mahlası.

9. Ğazāl-ı vaḥşi-i şahrāyı şayda hīç ta'ab çekmez
10. O rem-hū āfeti āgūş-ı vişale rām alan 'İzzet

30. 'İzzet:

Gazel 16

Mısra: 17

'İzzet, şairin mahlası.

17. Yalnūz ben degül 'İzzet de begüm
18. Mey-i gül-reng-i lebūñle ser-mest

31. 'İzzet' ümüñ:-üm, -üñ

Kaside 17

Mısra: 23

'İzzet, şairin mahlası.

23. Didi hāy 'İzzet' ümüñ vāhimesi gālib imiş
24. Bak neler kurdı derūnunda bu sātde faķīr

32. 'İzzet:

Kaside 18

Mısra: 19

'İzzet, şairin mahlası.

19. 'İzzet du'ā-yı devletini idelüm müdām
20. Maķbūl ider du'āmızı Mevlā Mucīb'dür

33. 'İzzet' de:-de

Gazel 22

Mısra: 13

'İzzet, şairin mahlası.

13. 'İzzet' de hevā-yı kaddüñ olduğda hüveydā
14. Şavrudı göğē hırmen-i hūş u hıred Aḥmed

34. 'İzzet:

Gazel 24

Mısra: 13

'İzzet, şairin mahlası.

13. 'İzzet çü menüm mālîk-i gencîne-i 'irfân
14. 'Âlem beni bî-māye gümân eylemesünler

35. **'İzzet:**
Gazel 25
Mısra: **13**
'İzzet, şairin mahlası.

13. 'İzzet bizüm de ğonce-i n' eşküftemiz n' ola
14. Nev-şîvelerle eylese ğunc u delâller

36. **'İzzet:**
Gazel 26
Mısra: **16**
'İzzet, şairin mahlası.

15. Yimez içmez sentüñ derdüñle dâ'im zâr u giryândur
16. Tâbîbüm gel devâ kııl şunda bir dil-ħaste 'İzzet var

37. **'İzzet:**
Gazel 28
Mısra: **15**
'İzzet, şairin mahlası.

15. Semâ'-ı nāza ser-āġāz idince 'İzzet yâr
16. Gürüh-ı ehl-i niyāz eyler āh u vāh döner

38. **'İzzet:**
Gazel 30
Mısra: **23**
'İzzet, şairin mahlası.

23. 'İzzet niçün izhâr-ı cefâ-keşlük idersin
24. Hâmüş ol amân şöhretimüz âfetimüzdür

39. **'İzzet:**
Gazel 32
Mısra: **11**
'İzzet, şairin mahlası.

11. Zülmet-i hecründe 'İzzet düşse rāh-ı 'aşka
12. Āh-ı şeb-ġir-i şerār-efşânı meş'al gösterür

40. **'İzzet:**
Gazel 34
Mısra: **15**
'İzzet, şairin mahlası.

15. Takarrub itmege yāre ne cānımız ‘İzzet
16. Uzağdan eyleyelüm merḥabā yeñiçeridür

41. **‘İzzet:**
Gazel 35
Mısra: 13
‘İzzet, şairin mahlası.

13. ‘İzzet Beg’üñ semend-i ḥayāliyle ‘İzzetā
14. Hiç esb-i leng-i fikretimüz hem-‘inān mıdur

42. **‘İzzet:**
Gazel 37
Mısra: 14
‘İzzet, şairin mahlası.

13. Hem-zebān olmağ ne mümkün māhir-i mu‘ciz-deme
14. Ola ‘İzzet kuşūrum meyl-i tanzīrūm dedür

43. **‘İzzet:**
Gazel 38
Mısra: 13
‘İzzet, şairin mahlası.

13. İderse ṭab‘uma ‘İzzet n’ola cihān taḥsīn
14. Bir öyle mücid-i ḥüsn-i edā mı var yokdur

44. **‘İzzet:**
Gazel 39
Mısra: 9
‘İzzet, şairin mahlası.

9. ‘İzzet hünerde ḥusrev’e mānend görmedük
10. Gerçi bu şehre ḥayli süḥandan gelür gider

45. **‘İzzet:**
Gazel 40
Mısra: 13
‘İzzet, şairin mahlası.

13. ‘İzzet ‘arz itmege eş‘ārını mānend-i Necīb
14. Nükte-fehm-i süḥan-ı nādire-sencān ister

46. **‘İzzet:**
Gazel 41
Mısra: 15
‘İzzet, şairin mahlası.

15. Dāmen-i pākūñ öpüp ey ‘İzzet
16. Mîr-i zî-şāna ũenālar demidür

47. **‘İzzet:**
Gazel 42
Mısra: 14
‘İzzet, ũairin mahlası.

13. Nazm-ı cenāb-ı hāmi-i sāmī-mekinetin
14. Tanzīri vüs‘-i miknete ‘İzzet ũığıũmıyor

48. **‘İzzet:**
Gazel 44
Mısra: 14
‘İzzet, ũairin mahlası.

13. Mānend-i ‘andelīb ideyor nāle vü figān
14. Ol gül-bün-i leũāfetūñ ‘İzzet hezāridür

49. **‘İzzet:**
Gazel 46
Mısra: 17
‘İzzet, ũairin mahlası.

17. Sen ũururken ‘İzzet dil-ħastenūñ lāyık midür
18. Eylesūñler derdine dermān diger maħbūblar

50. **‘İzzet:**
Gazel 52
Mısra: 9
‘İzzet, ũairin mahlası.

9. Hem-maħlaş olup ĩazret-i sultānla ‘İzzet
10. Nazmuñda mübāhāt ile ma‘nā ĩarıũıĩdür

51. **‘İzzet:**
Gazel 53
Mısra: 11
‘İzzet, ũairin mahlası.

11. Dürri-eũ ‘āruma ‘İzzet ĩo disün ĩalk yetīm
12. ũādef-i ũab’imuñ ol nāz ile perverdesidür

52. **‘İzzet:**
Gazel 54
Mısra: 13
‘İzzet, ũairin mahlası.

13. ‘Aceb mi nazmda engüşt-nümâyisek ‘İzzet
14. Füyûzî hâtem-i ‘âlî-cenâbdan aluruz

53. ‘İzzet’ üñ:-üñ

Gazel 55

Mısra: 13

‘İzzet, şairin mahlası.

13. Bir kâfirin taşavvur-ı hüsnüyle ‘İzzet’ üñ
14. Büt-hâne-i hayâli ser-â-ser nuķuş-ı nâz

54. ‘İzzet:

Gazel 57

Mısra: 13

‘İzzet, şairin mahlası.

13. Gevher-i eş‘arımız ‘İzzet Necîb’e ‘arz için
14. Ğarķ-ı baħr-îâ hacletüz şerm ile âb altundayuz

55. ‘İzzet’ i:-i

Gazel 58

Mısra: 9

‘İzzet, şairin mahlası.

9. ‘İzzet’ i habs idicek çâh-ı zenehdânuña
10. Ğam-ı zülfüñ gibi ol bî-günehe kayd olmaz

56. ‘İzzet:

Gazel 60

Mısra: 17

‘İzzet, şairin mahlası.

17. ‘Arz itmek için Necîb’e ‘İzzet
18. Hem-vâre ğazel-serâlaruz biz

57. ‘İzzet:

Gazel 64

Mısra: 18

‘İzzet, şairin mahlası.

17. Ğadr-i sühânüm cevheriyân-ı hüner añlar
18. ‘İzzet yine erbâbı ider rağbet-i elmâs

58. ‘İzzet:

Gazel 66

Mısra: 13

‘İzzet, şairin mahlası.

13. Şikeste-pāy semend-i yerā‘a ey ‘İzzet
14. Bu ‘arşagehde қосun tek ü tāzı leng olmuş

59. **‘İzzet:**
Gazel 68
Mısra: 9
‘İzzet, şairin mahlası.

9. Қанд-рїз olmaқdasın ‘İzzet yine
10. Söyle ne ey tūtī-i hoş-gū garaż

60. **‘İzzet:**
Gazel 71
Mısra: 13
‘İzzet, şairin mahlası.

13. Böyle kalursa eger behcet ü hüsni ‘İzzet
14. ‘Aқıbet eyleyecekdür bizi şeydā hāfız

61. **‘İzzet-i:**
Gazel 72
Mısra: 10
‘İzzet, şairin mahlası.

9. Tekye-i ‘aşk u maḥabbetde қалup ser-gerdān
10. Vecd ile itmededür ‘İzzet-i bī-çāre semā‘

62. **‘İzzet:**
Gazel 73
Mısra: 12
‘İzzet, şairin mahlası.

11. ‘İzzet güherin şarf ideyor āl-ı Resūl’e
12. Bildüm ki degül mā’il ü semt-i seref Eşref

63. **‘İzzet’ üñ: -üñ**
Gazel 76
Mısra: 9
‘İzzet, şairin mahlası.

9. ‘İzzet’ üñ hāmesi vaşf-ı leb-i şīrīnūñ için
10. Dā’imā itmede tūtī gibi şükr-i hālīk

64. **‘İzzet’ üñ: -üñ**
Gazel 80
Mısra: 17
‘İzzet, şairin mahlası.

17. 'İzzet' üñ yād u ruḥ-ı ḥaṭuñla
18. Sūziş-i rüz u şebın çok gördük

65. **'İzzet:**
Gazel 82
Mısra: 13
'İzzet, şairin mahlası.

13. İsterüm ḥālümü 'arz itmege 'İzzet ammā
14. Korkarum eylemez ışgā küçicükdür küçicük

66. **'İzzet:**
Gazel 83
Mısra: 13
'İzzet, şairin mahlası.

13. Çeşm-i cellāduña 'İzzet daḥı meftūn oldı
14. Şānemā şanma şaḳın kaldı maşūn-ı niğehüñ

67. **'İzzet:**
Gazel 88
Mısra: 10
'İzzet, şairin mahlası.

9. İki kayık memeler Südlıce Limānı'nda
10. Beyaz sīnesi 'İzzet yem-i şafā mı degül

68. **'İzzet:**
Gazel 93
Mısra: 9
'İzzet, şairin mahlası.

9. 'İzzet bī-çāreye itdūñ niçün
10. İñfe'ale yenfa'ilu infi'āl

69. **'İzzet:**
Gazel 94
Mısra: 9
'İzzet, şairin mahlası.

9. 'İzzet o gül-endām idicek 'azm-ı çemenzār
10. Bāl ü perüñ efgende bir āh eyledi bülbül

70. **'İzzet'i:-i**
Gazel 96
Mısra: 28
'İzzet, şairin mahlası.

27. Himmet ey mürşid-i rāh-ı ‘irfān
28. ‘İzzet’i kıılma melūm-ı ‘ālem

71. **‘İzzet:**
Gazel 97
Mısra: 17
‘İzzet, şairin mahlası.

17. ‘İzzet cenāb-ı Muḥlis’ in āsār-ı pākūñi
18. Ṭanzīrde selāset-i güftāre uğradum

72. **‘İzzet:**
Gazel 98
Mısra: 17
‘İzzet, şairin mahlası.

17. ‘İtāb-ı yāra taḥammül mi eylemez ‘İzzet
18. Ta‘ab-keşide-i ağıyār olan gönülcegizüm

73. **‘İzzet:**
Gazel 99
Mısra: 10
‘İzzet, şairin mahlası.

9. Şarāb-ı nābile ter-dāmen olmak iftiḥārumdur
10. Velī ‘İzzet riyā-yı ḥuşk ile ‘iffet kabūl itmem

74. **‘İzzet’üm:-üm**
Gazel 101
Mısra: 9
‘İzzet, şairin mahlası.

9. Dimedūñ ‘İzzet’üm āyā nicedür
10. O benüm kendi ḳulum bendecigüm

75. **‘İzzet:**
Gazel 102
Mısra: 13
‘İzzet, şairin mahlası.

13. Gül-ḳand-i lebūñ ‘İzzet dil-ḥasteye emdir
14. Emdirmez iseñ ağızı sulansun mı efendüm

76. **‘İzzet:**
Gazel 105
Mısra: 10
‘İzzet, şairin mahlası.

9. Mānend-i Necīb olsam o gül-rūya muķārin
10. Būlbūl gibi 'İzzet iderūm ben de terennūm

77. **'İzzet:**
Gazel 106
Mısra: **9**
'İzzet, şairin mahlası.

9. N'ola 'İzzet yem-i eşk içre ta'ayyüş itsem
10. Güher-i 'aşk-ı girān-māye-i yāre şadefūm

78. **'İzzet:**
Gazel 107
Mısra: **9**
'İzzet, şairin mahlası.

9. Fem-i dil-berden alındı bu gāzel ey 'İzzet
10. Dir iken fitneyi ikāz idendür nighūm

79. **'İzzet:**
Gazel 108
Mısra: **10**
'İzzet, şairin mahlası.

9. Kimler tutuşur pençe-i cevrüyle o şuhūn
10. 'İzzet yine ben zār-ı dil-figār tutuşdım

80. **'İzzet:**
Gazel 109
Mısra: **10**
'İzzet, şairin mahlası.

9. Korkarum Nā'ib Efendi gibi gūş itmez yār
10. Ne kadar eylese de 'İzzet nā-çār kāsēm

81. **'İzzet'i:-i**
Gazel 112
Mısra: **15**
'İzzet, şairin mahlası.

15. Bezm-i nūş-ā-nūş-ı meyde yād idüp bu 'İzzet'i
16. Dir misin n'oldı 'aceb ol haste-ħalūm yok benūm

82. **'İzzet:**
Gazel 113
Mısra: **12**
'İzzet, şairin mahlası.

11. Eş'ara gâzel söylemege tevbelüyüm lîk
12. 'İzzet kalem-i nâdire-perdâza kapıldum

83. **'İzzet:**
Gazel 115
Mısra: 14
'İzzet, şairin mahlası.

13. Sende var iken o çeşm-i fettân
14. Yok 'İzzet için refâh efendüm

84. **'İzzet:**
Gazel 118
Mısra: 9
'İzzet, şairin mahlası.

9. Ten-i zerd ü nizâruñ dâgdâr-ı 'aşkdur 'İzzet
10. Anuñçün nâyveş bezm-i elemde pür-figânsın sen

85. **'İzzet:**
Gazel 120
Mısra: 18
'İzzet, şairin mahlası.

17. Rızâ-yı nükte-perdâza nazîre söylemek güçdür
18. Ta'accüb üzreyüm 'İzzet senüñ bu iştigâlınden

86. **'İzzet:**
Gazel 123
Mısra: 10
'İzzet, şairin mahlası.

9. Ateşin-lafz ile vaşf-ı leb-i dil-berde yine
10. Nazmınuñ ma'ni-i rengînine 'İzzet taḥsîn

87. **'İzzet:**
Gazel 124
Mısra: 13
'İzzet, şairin mahlası.

13. İştihâr-ı nazmıdur 'İzzet cenâb-ı Râ'if' üñ
14. Tâs-ı vârun-ı sipihri taldıran âvâzeden

88. **'İzzet:**
Gazel 125
Mısra: 9
'İzzet, şairin mahlası.

9. Hâzret-i hıfzî' nüh 'İzzet nazm-ı sihr-âsârını
10. Vâdi-i tanzîre düşdük kudret olsun olmasun

89. **İzzet:**
Gazel 126
Mısra: 9
İzzet, şairin mahlası.

9. Ben de 'İzzet gibi bir haste-dilüm
10. Beni öldürme güzel başuñ için

90. **İzzet:**
Gazel 158
Mısra: 14
İzzet, şairin mahlası.

13. 'Arz eyle hemân şabrî-i muciz-deme turma
14. 'İzzet hevesüñ şi'riñi teşhîre degül mi

91. **İzzet:**
Gazel 128
Mısra: 13
İzzet, şairin mahlası.

13. Çarhla biz devr-i Mevlânâ' dayuz 'İzzet yine
14. Demdür itsün nây-ı hâme nağmehâ-yı nev-zemîn

92. **İzzet:-sı**
Gazel 129
Mısra: 16
İzzet, şairin mahlası.

15. Hiç şive-i hübânına tākāt getirülmez
16. 'İzzet bu gün gördiği yok haq bilür ammā

93. **İzzet:**
Gazel 130
Mısra: 9
İzzet, şairin mahlası.

9. 'İzzet Necîb-i nükte-vere kim virür cevāb
10. Âşâr-ı kilki gıbta-fezâ-yı Cerîr iken

94. **İzzet' de:-de**
Gazel 132
Mısra: 21
İzzet, şairin mahlası.

21. 'İzzet' de hele sen gideli almadı cümbüş
22. Ayrıldı gibi anki anuñ rüı bedenden

95. 'İzzet' e:-e
Gazel 133
Mısra: 13
'İzzet, airin mahlası.

13. Düşürmez 'İzzet' e kimse selka-i süanı
14. Vel ta'accüb iderler görünce āarını

96. 'İzzet:
Gazel 134
Mısra: 16
'İzzet, airin mahlası.

15. Nāb ise de bāde-i la'-i dil-ārā i sūd
16. Derd-ke-i asretüz biz yine 'İzzet her ān

97. 'İzzet:
Gazel 135
Mısra: 13
'İzzet, airin mahlası.

13. 'İzzet yetişür ekve-nümā olma 'abedür
14. İmdād iriür bir gün olur luf-i udā'dan

98. 'İzzet:
Gazel 137
Mısra: 9
'İzzet, airin mahlası.

9. Gördiğüñ dil-bere üftāde olursın 'İzzet
10. Neyleşem āh senüñ u dil-i meyyālüñ iün

99. 'İzzet:
Gazel 140
Mısra: 15
'İzzet, airin mahlası.

15. Vaf-i ser-i zülfidür 'İzzet ara
16. Rite-i nazmi ekerüz sū-be-sū

100. 'İzzet:
Gazel 141
Mısra: 13
'İzzet, airin mahlası.

13. Bu 'İzzet bendeñi maḥşerde şâyân-ı şefâ'at kı1
14. Ki dâ'im reh-rev-i rāh-ı ḥaṭāyum yā Resūla'llāh

101. **'İzzet:**
Gazel 143
Mısra: 13
'İzzet, şairin mahlası.

13. 'İzzet kuluñı eyleme ammā ki ferāmūş
14. Gāhice anuñ dāmenini pür direm eyle

102. **'İzzet:**
Gazel 144
Mısra: 17
'İzzet, şairin mahlası.

17. Ne ḥaddün ḥazret-i 'İzzet Beg'e pey-revlük ey 'İzzet
18. Anuñ her beyt-i pāk-ı nev-edāsı intiḥāb üzre

103. **'İzzet' üñ:-üñ**
Gazel 145
Mısra: 9
'İzzet, şairin mahlası.

9. 'İzzet' üñ 'aklın alup küh ile deşte şalup
10. Güşe-nişin-i ferāğ eylemedüñ āh āh

104. **'İzzet:**
Gazel 146
Mısra: 10
'İzzet, şairin mahlası.

9. Ḥāne-i ḥaṭır-ı fātırda olursa mihmān
10. 'İzzet ikrām ile 'izāz idelüm eş'āra

105. **'İzzet:**
Gazel 147
Mısra: 13
'İzzet, şairin mahlası.

13. 'İzzet gazel mi söylenür eş'ār mı olur
14. Āşār-ı ṭab'-ı ḥusrev-i sihr-āver üstüne

106. **'İzzet:**
Gazel 149
Mısra: 13
'İzzet, şairin mahlası.

13. 'İzzet nedür bu sihr gibi nev-gazel yine
14. Hem-dem mi olduñ 'âlem-i ğaybuñ sürüşuna

107. **'İzzet:**
Gazel 150
Mısra: **18**
'İzzet, şairin mahlası.

17. Hâl-i dilinden itmiş o meh-pāre dün su'âl
18. 'İzzet o demde bî-ħaber olmuş ne fā'ide

108. **'İzzet:**
Gazel 155
Mısra: **18**
'İzzet, şairin mahlası.

17. Düşüp Rāmiz Efendi eşerine semt-i tegazzülde
18. 'Abeşdür ħāme-i bî-miknetüñ 'İzzet tekā-pūsı

109. **'İzzet:**
Gazel 156
Mısra: **13**
'İzzet, şairin mahlası.

13. Kilk-i Mānī-eşer-i nazm ile 'İzzet biz de
14. Reşk-i Erjeng idelüm şafħa-i āsārümüzü

110. **'İzzet'imüñ:-im, -üñ**
Gazel 114
Mısra: **16**
'İzzet, şairin mahlası.

15. Gördi çün bu ğazeli eyledi taħsīn ol şüh
16. Didi āh 'İzzet'imüñ taħ'uña pek ħayrānum

111. **'izzet'üñden:-üñ, -den**
Gazel 127
Mısra: **10**
Değer, ululuk, yücelik.

9. Ħayf kim ağyār-ı bed-girdārı kılduñ şād u kām
10. 'İzzet'üñden mā'il-i semt-i ğiriz olduħça se

112. **'İzzet'üñ :-üñ**
Kaside 13
Mısra: **95**
'İzzet, şairin mahlası.

95. ‘Abd-i nā-çizūñ kuluñdur ‘İzzet’ üñ
96. Rüz u şeb zıkr ile fikri midhatūñ

113. **‘İzzet :**
Gazel 23
Mısra: **13**
İzzet, şairin mahlası.

13. Bu nev-nazmı sezā ‘arz eylesem şad şermile ‘İzzet
14. O zāt-ı pāke kim gencīne-i luḫf u mürüvvedür

İzzetā:

1. **İzzetā:**
Gazel 131
Mısra: **14**
Ey İzzet (‘İzzet), şairin mahlası.

13. Yāre aḡyāruñ ne gözle baḡdıḡı ma‘lūm līk
14. İzzetā sen ḡayre baḡma yāre baḡ Allāh için

2. **‘İzzetā:**
Gazel 1
Mısra: **13**
Ey İzzet (‘İzzet), şairin mahlası.

13. Ol ḡazālın vaşf-ı çeşminde ne sırrdur ‘İzzetā
14. Sürme-i ḡayret gelügīr-i maḡāl olmuş saña

3. **‘İzzetā:**
Kaside 1
Mısra: **69**
Ey İzzet (‘İzzet), şairin mahlası.

69. ‘İzzetā lāfi koyup ḡayrı efendüñçün kıl
70. Kulluḡuñ ‘arz iderek cerr-i valā-yı nuşret

4. **‘İzzetāyı:-y, -ı**
Tahmis 2
Mısra: **26**
Ey İzzet (‘İzzet), şairin mahlası.

25. Böyle gösterdi baña ol ḡadd-i müstesnā seni
26. ‘İzzetāyı böyle bī-ḡāḡat kılan ey bī-emān

5. **‘İzzetā:**
Kaside 3
Mısra: **51**
Ey İzzet (‘İzzet), şairin mahlası.

51. 'İzzetā nāleñe gūş aşmayacak ol gül-i nāz
52. Eyleme bīhūde bülbül gibi feryād-ı hezār

6. 'İzzetā:

Kaside 4

Mısra: 51

Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

51. 'İzzetā şekveyi қо eyle du 'āya ağāz
52. Ne revā bā 'iş-i taşdı '-i ser olmak ıtnāb

7. 'İzzetā:

Kaside 7

Mısra: 87

Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

87. 'İzzetā lāfi қо ağāz-ı du 'ā kıl yoħsa
88. Qırı faħriyye vü da 'vāñı senüñ kim diñler

8. 'İzzetā:

Kaside 8

Mısra: 47

Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

47. Ğazelde 'İzzetā pāyān-pezīr oldı yeter ğayrı
48. Muħālif rüzgārından şitānuñ iştikā-kārı

9. 'İzzetā:

Kaside 9

Mısra: 105

Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

105. Ko lāfi 'İzzetā başla du 'āya
106. Du 'ālar müstecāb oldığı demdür

10. 'İzzetā:

Gazel 12

Mısra: 14

Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

13. Böyle rindāne ğazel tarħına ol mahveşüñ
14. 'İzzetā dīde-i mestānesidür cümle sebeb

11. 'İzzetā:

Kaside 13

Mısra: 111

Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

111. Dest açup da‘vâta başla ‘İzzetâ
112. Kudsîyân âmine âgâz ide tâ

12. ‘İzzetâ:

Gazel 17

Mısra: 9

Ey İzzet (‘İzzet), şairin mahlası.

9. Erenlerden ben istimdâdı kesmem ‘İzzetâ bir dem
10. Baña bu zür-ı tab‘ı himmet-i pîrân ider îrâş

13. ‘İzzetâ:

Kaside 17

Mısra: 46

Ey İzzet (‘İzzet), şairin mahlası.

45. Āh rü‘yâ mı bu bir fitne-i şür-efzâ mı
46. ‘İzzetâ ‘aqlum alup koymadı re‘y ü tedbîr

14. ‘İzzetâ:

Gazel 18

Mısra: 9

Ey İzzet (‘İzzet), şairin mahlası.

9. Oldığından ‘İzzetâ vâreste-i hatt-ı siyâh
10. Görinür şüretde bir âyîne-i bî-gerd ruḥ

15. ‘İzzetâ:

Gazel 19

Mısra: 13

Ey İzzet (‘İzzet), şairin mahlası.

13. Sezâdur ‘İzzetâ mîr-i şefîka eylesem taḳdîm
14. Dür-i naḫmum ki reşk ile gelür Pervîn‘den feryâd

16. ‘İzzetâ:

Gazel 27

Mısra: 17

Ey İzzet (‘İzzet), şairin mahlası.

17. Tab‘-ı mevzūnum ‘İzzetâ el-ḫaḳ
18. Mâ‘il-i yāl ü bāl-i Eşref‘dür

17. ‘İzzetâ:

Gazel 29

Mısra: 13

Ey İzzet (‘İzzet), şairin mahlası.

13. 'İzzetâ dem-sâz-ı hâmi-i büleñd-âvâz olup
14. Eyle feryâduñ resîde çarha tâ nev-rûzdur

18. **'İzzetâ:**

Gazel 33

Mısra: 11

Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

11. Bak imdi 'İzzetâ ol ser-firâz-ı nâza diğkatle
12. Çemende serv böyle ser-büleñd olmağ ne mümkindür

19. **'İzzetâ:**

Gazel 35

Mısra: 13

Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

13. 'İzzet Beg'üñ semend-i hayâliyle 'İzzetâ
14. Hiç esb-i leng-i fikretimüz hem-'inân mıdur

20. **'İzzetâ:**

Gazel 47

Mısra: 17

Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

17. 'İzzetâ sāye-i iğbâl-i Veli Paşa' da
18. Reşk-i tab'-ı sühândânıma Şehbân ağlar

21. **'İzzetâ:**

Gazel 49

Mısra: 9

Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

9. Beñzer ki 'İzzetâ bu şekker gibi sözlerüñ
10. Bir-nev-resüñ taḥayyül-i la'l-i lebiyledür

22. **'İzzetâ:**

Gazel 50

Mısra: 9

Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

9. 'İzzetâ pey-revi-i Sırrı-i şîrîn-güftâr
10. Tüti-i tab'-ı şekker-hâyuñ için nâ-mağdûr

23. **'İzzetâ:**

Gazel 56

Mısra: 14

Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

13. Hāl-i ‘uṣṣāḳ-ı perīṣānı teccüsde yine
14. ‘İzzetā ḡamze-i dil-ber gibi cāsūs olmaz

24. **‘İzzetā:**
Gazel 59
Mısra: 14
Ey İzzet (‘İzzet), şairin mahlası.

13. Cümle hūbāna bu gün ben derdümi ‘arz itdüm
14. ‘İzzetā dimediler derdüñe dermān virürüz

25. **‘İzzetā:**
Gazel 77
Mısra: 17
Ey İzzet (‘İzzet), şairin mahlası.

17. ‘İzzetā bir vech ile ta‘rīf olunmaz zevkümüz
18. Yoḡdı defterde bu cünbüṣ gerdiş-i devrāna baḡ

26. **‘İzzetā:**
Gazel 79
Mısra: 13
Ey İzzet (‘İzzet), şairin mahlası..

13. Dil-gīr-i tarz-ı köhne-i eṣ‘āruz ‘İzzetā
14. Bir nā-şenīde nev-eşerüñ yoḡ midur senüñ

27. **‘İzzetā:**
Gazel 81
Mısra: 13
Ey İzzet (‘İzzet), şairin mahlası.

13. Çār-çeşm-i intizār olsam ‘aceb mi ‘İzzetā
14. Dīde-düz-i maḡdem-i meymūnyum bir āfetüñ

28. **‘İzzetā:**
Gazel 87
Mısra: 13
Ey İzzet (‘İzzet), şairin mahlası.

13. Şebbūy kimi kimisi sūnbüldir ‘İzzetā
14. Ḳarışdı misk-i rümī-i perçemde ḡıl ü ḡāl

29. **‘İzzetā:**
Gazel 89
Mısra: 13
Ey İzzet (‘İzzet), şairin mahlası.

13. Āvāre-i cünün ideyor 'İzzetā gibi
14. Dānā-yı zū-fünūnumu bir tıfl-ı ħurde-sāl

30. **'İzzetā:**
Gazel 90
Mısra: **13**
Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

13. 'İzzetā yār ile hengām-ı mülākātumda
14. Naql ider eşk-i terüm aña ser-encāmı güzel

31. **'İzzetā:**
Gazel 91
Mısra: **17**
Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

17. Ben 'İzzetā tek ü tāz itmeden ħalur mı idüm
18. Semend-i taḅ'uma teng olmasa fezā-yı ħayāl

32. **'İzzetā:**
Gazel 92
Mısra: **10**
Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

9. Virseler dünyā vü māfihā degül maḳbūlumuz
10. 'İzzetā ol serzenişli kīnli āfetden bedel

33. **'İzzetā:**
Gazel 103
Mısra: **17**
Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

17. 'İzzetā bilmem Necīb āgeh midür aḫvālūme
18. İsterüm tenhā anuñla ḫasbiḫālüm var benüm

34. **'İzzetā:**
Gazel 104
Mısra: **10**
Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

9. Ez-süz germ-tāzān yek dem tehī ne-manend
10. Şāyed ki 'İzzetā men der-sīne tef ne-dārem

35. **'İzzetā:**
Gazel 111
Mısra: **13**
Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

13. Ruhsāra-i 'arāyiş-i efkāra 'İzzetā
14. Kilk-i hūnerle māşīta-perdāzdur sözüm

36. **'İzzetā:**
Gazel 116
Mısra: **9**
Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

9. Ki 'İzzetā terelelli yelelli yelenter ile
10. Gehī tenen tene nāten teneyle eglanelüm

37. **'İzzetā:**
Gazel 117
Mısra: **16**
Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

15. Ne mümkin rahm idüp bir pare luţf eylerdi yār ammā
16. Hāberdār olmamışdur 'İzzetā hāl-i tebāhumdan

38. **'İzzetā:**
Gazel 121
Mısra: **13**
Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

13. 'İzzetā niyet idüp şavm-ı vişāle biz de
14. Yakışur tābiş-i hāsetle olursaķ sūzān

39. **'İzzetā:**
Gazel 122
Mısra: **9**
Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

9. Her nağmesinde muţrıb-ı kilk 'İzzetā yine
10. Tebdīl ider maķāmı ne nāzūk ne nāzenīn

40. **'İzzetā:**
Gazel 136
Mısra: **9**
Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

9. Luţfi-i nükte-pervere haddūñ mi 'İzzetā
10. 'Arz-ı nazīre olmasa emr-i hūdāygān

41. **'İzzetā:**
Gazel 138
Mısra: **13**
Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

13. 'İzzetā bilsem ne yüzle 'arz idersin nazmuñı
14. Sen Rızā-yı mu'ciz-i sihr-iştihāre rū-be-rū

42. **'İzzetā:**
Gazel 139
Mısra: **19**
Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

19. 'İzzetā kaldı bir kühen hırkam
20. O dağı pīr-i mey-fürüşa girev

43. **'İzzetā:**
Gazel 151
Mısra: **10**
Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

9. Hāliyā lezzet-i kand-i sühān-ı şīrīni
10. 'İzzetā kaldı o tūtīveşümñ gūşumda

44. **'İzzetā:**
Gazel 157
Mısra: **14**
Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

13. Söyleden saña bu rengīn ğazel-i ra'nāyı
14. 'İzzetā hāme-i Fevzī-i sühan-pīrāmı

45. **'İzzetā:**
Gazel 159
Mısra: **13**
Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

13. 'İzzetā luṭfi nedür ğayrı güdāz u sūzuñ
14. Cān nişār-ı reh-i cānān olacağ dem geld

46. **'İzzetā:**
Gazel 160
Mısra: **10**
Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

9. Künt-i kenzin olur esrār-ı nihānı hep fāş
10. 'İzzetā ben gibi bir dağme mi var açma beni

47. **'İzzetā:**
Gazel 161
Mısra: **9**
Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

9. 'İzzetâ pey-rev-i Fevzî-i sühan-sâzuz biz
10. Bizlere feyż-i sühan mevhibetu'llâh gibi

48. **'İzzetâ:**

Gazel 162

Mısra: **13**

Ey İzzet ('İzzet), şairin mahlası.

13. 'İzzetâ kaşr-ı vişâle çık otur
14. Korkma gâyetde kavîdür temeli

'İzzet-i âşüfte:

1. **'İzzet-i âşüfte:**

Kaside 18

Mısra: **11**

Perişan İzzet.

11. Hem maḥlaşumdur 'İzzet-i âşüfte rüzgâr
12. Anuñ içün benüm gibi bir nâ-şektîdür

'İzzet-i bîmâr:

1. **'İzzet-i bîmâra:-a**

Kaside 7

Mısra: **27**

Hasta, dertli(âşık) İzzet.

27. Dîde-i ḥastesidür 'İzzet-i bîmâra ṭabîb
28. Qo reg-i nabż-ı dile gânzeler ursun neşter

'İzzet-i dil-haste:

1. **'İzzet-i dil-ḥaste:**

Kaside 16

Mısra: **59**

Hasta gönüllü(âşık) İzzet.

59. Ḥuşûsâ 'İzzet-i dil-ḥaste her ân
60. Efendüm isterüm kim ola nâlân

'İzzet-i dil-şüde:

1. **'İzzet-i dil-şüde:**

Gazel 21

Mısra: **19**

Âşık, gönlü gitmiş İzzet.

19. 'İzzet-i dil-şüde hâk-i kâdem-i ehl-i dilest
20. Ne-nihed engüşt-i haṭâ ber-süḥan-ı Meşhûrî

2. **'İzzet-i dil-şüde:**

Gazel 43

Mısra: 14

Âşık, gönlü gitmiş İzzet.

13. Şād-kāmum ider iseñ ni 'met vaşluñla n'ola
14. 'İzzet-i dil-şüde bir 'aşık-ı nā-çāruñdur

3. **'İzzet-i dil-şüdeyi: -y, -i**

Gazel 85

Mısra: 18

Âşık, gönlü gitmiş İzzet.

17. Bu kadar nāle vü feryādına ma'nī viremem
18. 'İzzet-i dil-şüdeyi aldı meger şīvelerüñ

'İzzet-i mihnet-keşin:

1. **'İzzet-i mihnet-keşin:**

Gazel 45

Mısra: 13

Sıkıntı, eziyet çeken İzzet.

13. 'İzzet-i mihnet-keşin hālin su'āl eylerse yār
14. Söyleyüñ bir derdinüñ dermānı yok rencürdur

'İzzet-i nā-çār:

1. **'İzzet-i nā-çāruña: -uñ, -a**

Tahmis 6

Mısra: 30

Çaresiz İzzet.

29. Çünki sensin mülket-i ḥüsnüñ Süleymān'ı bu gün
30. İltifāt it 'İzzet-i nā-çāruña bir mürdur

'İzzet-i pā-māl:

1. **'İzzet-i pā-māli: -i**

Gazel 148

Mısra: 14

Ayak altına alınmış, perişan edilmiş İzzet.

13. Reh-güzārundan o şāhuñ añladum olmaz cüdā
14. 'İzzet-i pā-māli yeksān-ı türāb eylerse de

‘İzzet-i şeydâ:1. **‘İzzet-i şeydâ:****Gazel 142**Mısra: **12***Çılgın, deli İzzet.*

11. Beni aňduqça o nâzişger-i fettân dir imiş

12. Hây bu ‘İzzet-i şeydâ ne gelür hâturuma

2. **‘İzzet-i şeydâya:-y, -a****Gazel 86**Mısra: **13***Divane İzzet.*

13. Cihânda ‘İzzet-i şeydâya gâliba maşsûs

14. Bu ‘âşıkâne terâne bu şâ‘irâne gazel

‘İzzet-i süzân:1. **‘İzzet-i süzâna:-a****Gazel 48**Mısra: **18***Sızlayan İzzet.*

17. Şem‘-i ruhsârufîa pervâne gibi yanmaqda

18. Beñzemez ‘İzzet-i süzâna diger ‘âşıklar

‘İzzet-i zâr:1. **‘İzzet-i zâra:-a****Gazel 119**Mısra: **14***Ağlayan İzzet.*

13. Saña bilseñ derûnî incizâb u meylini bi’llâh

14. Efendüm ‘İzzet-i zâra bu cevri elbet itmezsın

2. 13. J

jâle:1. **jâle:****Gazel 47**Mısra: **7***Çiy tanesi II âşığın gözyaşı.*

7. Jāle zann eyleme berg-i gül-i ḥandān üzre
8. Çeşm-i bülbül şulanur verd-i gülistān ağlar

2. **jaleyüm:** -y, -üm

Gazel 97

Mısra: 2

Çiy tanesi II âşığın gözyaşı.

1. Nā hevā-yı 'arız-ı dil-dāre uğradum
2. Bir jaleyüm ki sāḥa-i gülzāra uğradum

jāleves:

1. **jāleves:**

Kaside 13

Mısra: 58

Çiğ tanesi gibi.

57. Alsam āgūşa o māhı hāleves
58. Düşsem ol bāğ-ı vişāle jāleves

jeng:

1. **jengden:** -den

Kaside 8

Mısra: 36

Pas, küf, kir II kötülük.

35. Efendüm tūṭi-i ṭab'um benüm de söylemek ister
36. Görüp āyīne-i ṭab'-ı şerīfuñ jengden 'ārī

2. **jeng:**

Gazel 124

Mısra: 8

Pas, küf, kir.

7. Çeksem āgūş-ı vişāle yār olur pejmürde-ten
8. Jeng alur āyīne elbet germī-i ḥamyāzeden

jeng ol:

1. **jeng olmuş:** -miş

Gazel 66

Mısra: 1

Paslanmak, kirlenmek.

1. Ğubār-ı ḥaṭ ruḥ-ı mir'at-i yāre jeng olmuş
2. Sevād-ı ān zede-i leşker-i Firenk olmuş

jengār-ı keyfiyyet:**1. jengār-ı keyfiyyet:****Gazel 99**

Mısra: 1

Kötü vaziyet.

1. Muşaffā tıynetüm jengār-ı keyfiyyet kabül itmem
2. Heyūla-i tecerrüd-pīşeyüm şüret kabül itmem

jeng-i keder:**1. jeng-i keder:****Kaside 7**

Mısra: 94

Kederin pası.

93. Bezm-i devletde hudā zātuñı itsün ibkâ
94. İrmesün āyine-i hâtıruña jeng-i keder

jeng-zidā-yı dil-i muğber:**1. jeng-zidā-yı dil-i muğber:****Gazel 160**

Mısra: 7

Kırılmış, tozlanmış gönlün parlatılması.

7. Tesliyet jeng-zidā-yı dil-i muğber olmaz
8. Gelmesün āyine-i qalbe gubār açma beni

jeng-zidā-yı nuşret:**1. jeng-zidā-yı nuşret:****Kaside 1**

Mısra: 64

Yardımyla pası gideren.

63. Ben daħı tığ-i zebānumdan idüp istimdād
64. Eyledüm cevherümi jeng-zidā-yı nuşret

2. 14. K**kabā:****1. kabā:****Gazel 9**

Mısra: 2

Elbise.

1. 'Iyddur ey nārven-ḳad gey münāsibdūr saña
2. Portaḳālī-cübbe leymünī hātāyīden ḳabā

2. **ḳabā:**

Gazel 29

Mısra: **8**

Elbise.

7. Gül bedenler gölgeli cübbe ile 'azm-ı bāğ idüp
8. Giydiler hep çeşm-i bülbülden ḳabā nev-rūzdu

ḳabā-yı çeşbān:

1. **ḳabā-yı çeşbān:**

Kaside 6

Mısra: **50**

Yakışır cübbe.

49. Şekl-i miḳrāzdadur lām-elifi cilve-nümā
50. Yāları ḳadd-i mezāyaya ḳabā-yı çeşbān

ḳabā-yı nuşret:

1. **ḳabā-yı nuşret:**

Kaside 1

Mısra: **40**

Yardım cübbesi.

39. Öyle bir āşaf-ı zīşān ki ezelden olmuş
40. Ḳāmet-i ḳaddine çeşpīde ḳabā-yı nuşret

ḳābil ol:

1. **ḳābil olmaya:**-ma, -y, -a

Kaside 2

Mısra: **48**

El vermek, mümkün olmak.

47. Olunca ḳuvvet-i bāzū-yı satveti der-kār
48. Ne ḳābil olmaya ber-kende bīh-i fişḳ u fücūr

ḳābil-i ülfet:

1. **ḳābil-i ülfet:**

Gazel 135

Mısra: **3**

Kaynaşmayı, yakınlaşmayı kabul eden.

3. Ebnā-yı zamān kâbil-i ülfet degül ašlā
4. Kim var olacağ hem-demümüz bāy u gedādan

kabül it:

1. **kabül itdüm:**-dü, -m

Kaside 16

Mısra: 54

Makbul saymak.

53. Baña ta' līm-i cevr itdün efendüm
54. Senün nuşhuñ kabül itdüm begendüm

2. **kabül itmem:**-me, -m

Gazel 99

Mısra: 1

Makbul saymak, geri çevirmemek.

1. Muşaffā tıynetüm jengār-ı keyfiyyet kabül itmem
2. Heyüla-i tecerrüd-pîşeyüm şüret kabül itmem

3. **kabül itmem:**-me, -m

Gazel 99

Mısra: 2

Makbul saymak, razı olmak.

1. Muşaffā tıynetüm jengār-ı keyfiyyet kabül itmem
2. Heyüla-i tecerrüd-pîşeyüm şüret kabül itmem

4. **kabül itmem:**-me, -m

Gazel 99

Mısra: 4

Makbul saymak, razı olmak, geri çevirmemek.

3. Ben ol mey-nüş-ı istiğnā-furüş-ı bezm-i 'aşkum kim
4. Elinden çarḥ-ı dūnuñ sāğar-ı minnet kabül itmem

5. **kabül itmem:**-me, -m

Gazel 99

Mısra: 6

Makbul saymak, razı olmak.

5. Sebük-rūḥ 'aşıq-ı rindāne-meşreb yār-ı cānumdur
6. Girān-cān zāhid-i bāridle ünsiyet kabül itmem

6. **kabül itmem:**-me, -m

Gazel 99

Mısra: 8

Makbul saymak, razı olmak.

7. Şehen-şāh-ı felek-cāh-ı serīr-i mülket-i faḡrum
8. Cihāna rāḡīb olmam zillet-i devlet ḡabūl itm̄em

7. **ḡabūl itm̄em:** -me, -m

Gazel 99

Mısra: 10

Makbul saymak, razı olmak, geri çevirmemek.

9. Şarāb-ı nābile ter-dāmen olmak iftiḡārumdur
10. Velī 'İzzet riyā-yı ḡuşk ile 'iffet ḡabūl itm̄em

ḡabza-i şemşīr:

1. **ḡabza-i şemşīre:** -e

Gazel 158

Mısra: 8

Kılıcın tutulan yeri.

7. Her dem heves-i cūnbüş-i ebrūnla cānā
8. Cān atdıḡımız ḡabza-i şemşīre degül mi

ḡaç:

1. **ḡaçma:** -ma

Gazel 137

Mısra: 6

Kaçmak, gitmek.

5. 'İyddur işte gelen būseye āmādelerüz
6. ḡaçma ḡurbānuñ olam ḡamze-i fettānuñ içün

ḡaçan:

1. **ḡaçan:**

Kaside 8

Mısra: 24

Ne vakit, ne zaman ki.

23. Olur şermendesı ebr-i bahārān ol keremkāruñ
24. ḡaçan itse seḡāb-ı cūdı āḡāz-ı güherbārī

ḡad:

1. **ḡadı:** -i

Kaside 6

Mısra: 104

Boy, endam.

103. Gül-bün-i tāze-res-i gülşen-i mecd ü iḳbāl
104. Çemen-i devlet ü iclāle ḳadi serv-i çemān

2. ḳadi:-i

Gazel 105

Mısra: 1

Boy, kâmet.

1. Ey serv ḳadi gül-bün-i gülzār-ı tena'um
2. Bāzūları şāḥ-ı şecer-i ḥüsn-i teccüm

ḳadar:

1. ḳadar:

Kaside 1

Mısra: 54

Ölçüde, derecede, miktarda.

53. Meded-i luḫfi ile taḳviye-fermādur hep
54. Żu'afādan ne ḳadar var ise sezā-yı nuşret

2. ḳadar:

Kaside 2

Mısra: 95

Derecede, miktarda.

95. Yeter yeter bu ḳadar faḫr-i nā-be-cā 'İzzet
96. Du'āya eyle ser-āğāz ṭab'a geldi fütür

3. ḳadardur:-dur

Kaside 5

Mısra: 39

Ölçüsünde, gibi.

39. Bu resmle mażbūṭ sicillāt ḳadardur
40. Maḳşūr degil midḫatı tenhā Yeñişehr'e

4. ḳadar:

Gazel 85

Mısra: 6

Ölçüde, miktarda.

5. Çünkü yok keşret-i 'uşşāḳa ṭaḫammül sende
6. Niçün efzün-ter idersin bu ḳadar şīvelerüñ

5. ḳadar:

Gazel 149

Mısra: 7

Ölçüde, miktarda.

7. Zencîr ider miyüz bu kadar kı̄l ü kı̄alı biz
8. Kāküller el uzatmasa gāhice dūşına

kadd:

1. **ḳaddüñi:-üñ, -i**

Gazel 5

Mısra: 3

Boy, kamet.

3. Çık seyre lewendāne şaluñ ḳaddüñi göster
4. Vir hüsnüñe ārāyiş-i seyr-i temāşā

2. **ḳaddüñ:-üñ**

Gazel 98

Mısra: 15

Boy, kamet.

15. Hırām iderken o bālā ḳaddüñ kirişmelerin
16. Gör ey rübüde-i reftār olan gönülceğizüm

kadd çek:

1. **ḳadd çeküp:-üp**

Kaside 13

Mısra: 43

Boy atmak, uzamak.

43. Gülşen içre ḳadd çeküpitse hırām
44. Servler şaf şaf hemān eyler kıyām

kadd-i mezāya:

1. **ḳadd-i mezāyaya:-y, -a**

Kaside 6

Mısra: 50

İyiliklerin boyu(büyüklüğü).

49. Şekl-i mikrāzdadur lām-elifi cilve-nümā
50. Yāları ḳadd-i mezāyaya ḳabā-yı çesbān

kadd-i müstesnā:

1. **ḳadd-i müstesnā:**

Tahmis 2

Mısra: 25

Eşsiz boylu.

25. Böyle gösterdi baña ol kıadd-i müstesnâ seni
 26. 'İzzetâyı böyle bî-tâkât kıılan ey bî-emân

kadd-i nev-hırâm:

1. **kıadd-i nev-hırâmı:-ı**

Gazel 122

Mısra: 2

Yeni salınarak yürüyen boy(sevgili).

1. Seyr it o dil-rübâ mı ne nâzük ne nâzenîn
 2. Gör kıadd-i nev-hırâmı ne nâzük ne nâzenîn

kadeh:

1. **kıadehle:-le**

Tahmis 2

Mısra: 1

İçki, içki bardağı.

1. Hürler birkaç kıadehle mest idüp cânâ seni
 2. Alsalar bâğ-ı behište gitseler farzâ seni

kadeh-i mey:

1. **kıadeh-i mey:**

Gazel 10

Mısra: 2

Şarap kadehi.

1. Bir kaç aħbâb ile çıkmak çemene hey ne şafâ
 2. Bâ-ħuşuş ortada dönsün kıadeh-i mey ne şafâ

kadem-sâ:

1. **kıadem-sâ:**

Kaside 5

Mısra: 18

Ayak süren.

17. Şad-ħamd ki pertev şalarak 'âleme şimdi
 18. Bir mihr-i münîr oldu kıadem-sâ Yeñişehr'e

kad-i bâlâ:

1. **kıad-i bâlâ:**

Gazel 82

Mısra: 8

Uzun boy.

7. Serv-i bustān-ı leṭāfet olacaḡdur seyr it
8. Büyüsün o ḡad-i bālā küçicükdür küçicük

ḡad-i ra' nā:

1. ḡad-i ra' nāsında:-sı, -n, -da

Gazel 20

Mısra: 3

Güzel boy.

3. O leṭāfetle ki vardur ḡad-i ra' nāsında
4. Bāḡ-ı ḡusne yine bir tāze fidāndur Aḡmed

kādı-ı Beyzā:

1. ḡadı-ı Beyzā:

Kaside 5

Mısra: 42

Kadı Beydavi.

41. Yenbū' -ı ḡikem ḡākim-i dānişver-i efḡam
42. Ḥükm itmede çün ḡadı-ı Beyzā Yeñişehr' e

ḡadr:

1. ḡadr:

Gazel 63

Mısra: 1

Deḡer.

1. Bilmeyüz şanma şaḡın ḡadr ü vefāyı bilürüz
2. Bizlere eyledigün luṭf u 'aṡāyı bilürüz

2. ḡadr:

Gazel 104

Mısra: 2

Deḡer, itibar, ḡaysiyet.

1. Ez bes ki pür zi-saḡbā cāmī be-kef ne-dārem
2. Der-kūy-ı mey-fürüşān ḡadr ü şeref ne-dārem

3. ḡadriñi:-iñ, -i

Gazel 132

Mısra: 11

Deḡer, itibar.

11. Şā'irlerin āşarı ider ḡadriñi izḡar
12. Geç dā' iye-i terk-i eḡibbā vü vaṡandan

4. **ḳadri:-i****Gazel 13**

Mısra: 7

Kıymet, değer.

7. Bir midür sā'ir ile ḳadri o şāh-ı ḥüsnüñ

8. Eylemiş şānını terfî'-i şerāfet ḳat ḳat

ḳadr-dān:1. **ḳadr-dān:****Gazel 134**

Mısra: 1

Değer bilen.

1. Nādi-i devletde az oldığıçün ḳadr-dān

2. Nādir olurmuş begüm şā'ir-i āteş-zebān

ḳadri bil:1. **ḳadri bilinmez:-mez****Gazel 132**

Mısra: 7

Gereken değerın verilmesi, kıymetin bilinmesi.

7. Dirseñ ki vaḫanda kişinüñ ḳadri bilinmez

8. Sencīdelenür dürr olıcak dūr 'Aden'den

ḳadr-i hüner:1. **ḳadr-i hünerüm:-üm****Kaside 5**

Mısra: 62

Becerikliliğın kıymeti.

61. Muḫtāc [mı] bir nükte-şinās ehl-i temīze

62. Ḳadr-i hünerüm eylesüñ inhā Yeñişehr'e

ḳadrini bil:1. **ḳadrini bildi:-di****Gazel 133**

Mısra: 1

Gereken değeri vermek, kıymetini bilmek, takdir etmek.

1. Ne kendi ḳadrini bildi ne 'āşık-ı zārın

2. Zamān-ı ḥüsni hebā geçdi ḫayf o dil-dārın

kāf:

1. **ḳāflar:-lar****Kaside 6**Mısra: **43**

Arap alfabesinin yirmi birinci, Türkler'in İslâmiyet'i kabullerinden 1928 harf inkılâbına kadar 9 – 10 asır boyunca kullanmış oldukları alfabenin yirmi dördüncü harfi ve bu harfin adı [Ebced hesâbında değeri 100'dür].

43. Ḳāflar ḳand-şıfat zā' iḳa-pîrā-yı maḳāl

44. Kāflar gül-be-şeker lāmı leb-i la'l-i bütân

2. **ḳāflar:-lar****Kaside 6**Mısra: **44**

Arap alfabesinin yirmi ikinci, Türkler'in İslâmiyet'i kabullerinden 1928 harf inkılâbına kadar 9 – 10 asır boyunca kullanmış oldukları alfabenin yirmi beşinci harfi ve bu harfin adı [Ebced hesâbında değeri 20'dir].

43. Ḳāflar ḳand-şıfat zā' iḳa-pîrā-yı maḳāl

44. Kāflar gül-be-şeker lāmı leb-i la'l-i bütân

kafes-i nâz:1. **ḳafes-i nâz:****Gazel 7**Mısra: **5***Cilvenin kafesi.*

5. Tūṭî-i ḥüsne bir ḳafes-i nâz oldur begüm

6. Pervāza ba'd-ezîn bulamaz rāh-ı firşatı

kāfi:1. **kāfi:****Gazel 157**Mısra: **2***Yeten, yetişen, yeterli.*

1. Ḥaṭ-ı püşt-i leb-i gül-reng-i şarāb āşāmı

2. Rinde kāfî aramaz nüṣṣa-i şerḥ-i cāmı

kāfir:1. **kāfir:****Gazel 12**Mısra: **10***Allah'ın varlığını inkar eden II zalim, gaddar.*

9. Bāde şundukça temennâlar ider dīde süzer

10. Āh kāfir bu kirişme bu edā n' olsun aceb

2. kāfir:**Gazel 16**

Mısra: 9

Allah'ın varlığını inkar eden II zalim, gaddar.

9. Çeşm-i mestûn gibi sen de kāfir

10. Olma gel tâ o kadar bâde-perest

3. kāfir:**Gazel 35**

Mısra: 10

Allah'ın varlığını inkâr eden II Divan edebiyatında siyah(renk).

9. Deyr-i cemâle Behremen-i rû-siyâh iken

10. Kâfir degül de hâl-i ruhu müslimân mıdur

4. kāfirin:-in**Gazel 55**

Mısra: 13

Allah'ın varlığını inkar eden II acımasız sevgili.

13. Bir kāfirin taşavvur-ı hüsnüyle 'İzzet' üñ

14. Büt-hâne-i hayâli ser-â-ser nuķûş-ı nâz

5. kāfir:**Gazel 87**

Mısra: 10

Allah'ın varlığını inkar eden II acımasız sevgili.

9. Hamyâze-rîz kaldı gör âğûş-ı hasretüm

10. Bir dürlü kāfir olmadı ten-dâde-i vişâl

6. kāfirsın:-sin**Gazel 119**

Mısra: 5

Allah'ın varlığını inkar eden II acımasız sevgili.

5. Ne zâlimsin ne kāfirsın ne şüh-ı bî-emânsın kim

6. Bizi miħnet-keş-i ğam görmedükçe raħat itmezsin

kāfiye:**1. kāfiye:****Kaside 10**

Mısra: 41

Nazımda, şiirlerin sonlarında tekrarlanan ve aynı sesi veren harflerin hareke ve sükûn hâllerindeki birleşmeleri, uyak II bir araya getirme; tekrarlama.

41. Kāfiye tengdür envār-ı du‘ādan ‘İzzet
42. Tab‘ı reşk-āver-i ser-çeşme-i hūr eyleyelüm

kāfūr:

1. kāfūrdur:-dur

Gazel 45

Mısra: 1

Kâfur renginde olan, çok beyaz.

1. Gerden-i şāfuñ mı tenhā sevdigüm kāfūrdur
2. Sā‘idūñ de sāk-ı sīmīnūñ gibi billūrdur

kāğıd-ı bād-ı hüner:

1. kāğıd-ı bād-ı hüneri:-i

Gazel 146

Mısra: 5

Hüner rüzgarının kağıdı.

5. Uçurup kāğıd-ı bād-ı hüneri şan‘atla
6. şafhayı şehper-i pervāz idelüm eş‘āra

kāh:

1. kāh:

Gazel 28

Mısra: 12

Bazen, kimi vakit, bazı bazı, gâh.

11. O rütbe Mevlevīyān oldı ‘aşkı ile naḥīf
12. Ki tünd-bād dem-i neyle hem-çü kāh döner

kaḥbe:

1. kaḥbe:-ı

Kıt'a 4

Mısra: 5

Dönek, sözünde durmayan (kimse), kalleş.

5. Tek tırmayup ol çifteli kaḥbe şeb-i ma‘hūd
6. Ağyār kucağında hemān kaykılıgeldi

kaḥramān:

1. kaḥramān:

Kaside 8

Mısra: 17

Yiğit, bahadır.

17. Ne nîze nîze-i paşa-yı şaf-der ahramān peyker
18. Ki Zāl ü Rüstem'i ayret-zede itmekde peykārı

2. ahramān:

Gazel 83

Mısra: 7

Yiğit, bahadır.

7. ahramān olsa da meydān-ı maabbetde gönül
8. Olur elbette senüñ zār ü zebün-ı nıgehüñ

kā'ide-i mekremet:

1. ā'ide-i mekremeti:-i

Kaside 6

Mısra: 105

Cömertliğin kuralı.

105. Yeñiden tazeledi ā'ide-i mekremeti
106. Mişl-i atem-i ayy olmışıdi eski yalān

kākül:

1. kāküller:-ler

Gazel 149

Mısra: 8

Saç, perçem.

7. Zencir ider miyüz bu adar ıl ü alı biz
8. Kāküller el uzatmasa gāhıce dūşına

kākül-i m-der-ham:

1. kākül-i am-der-amuñ:-uñ

Tahmis 6

Mısra: 7

Kıvrım kıvrım saç.

7. Sünbülü pıçide ıldı kākül-i am-der-amuñ
8. Tār ü mār itseñ olur 'aklı perışān ādemüñ

kākül-i pāşide:

1. kākül-i pāşidesin:-sin

Gazel 144

Mısra: 3

Dağılmış saç.

3. Görenler kākül-i pāşīdesin ruhsār-ı rahşāna
4. Seḥāb oldu keşīde zann iderler āftāb üzre

kākül-i sünbül-şemīm-i yār:

1. **Kākül-i sünbül-şemīm-i yāre:-e**

Gazel 29

Mısra: 9

Yarin güzel kokan saçlarının perçemi.

9. Kākül-i sünbül-şemīm-i yāre oldu şāne-zen
10. Korkarum tel kırmason dest-i şabā nev-rūzdur

kal:

1. **kaldım:-dı, -m**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Kalmak.

17. Kaldım şeb-i firākda āh u enīn ile
18. Yā Rabb kavuşdur ol şanem-i meh-cebīn ile

2. **kalmaz:-maz**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Bir durumunda içinde olmak, bulunmak.

21. Başlardı devre şevk ile peymānemüz bizüm
22. Tārīk kalmaz idi tarab-ḥānemüz bizüm

3. **kalsun:-sun**

Terkib-bend 1

Mısra: 42

(Başka zamāna) bırakılmak, (geriye) atılmak, ertelenmek, tehir edilmek.

41. Şorma bezm-i felekden olan iştikāmuzı
42. Kalsun koruz maşşere şu mācerāmuzı

4. **kalmamış:-ma, -muş**

Müfret 2

Mısra: 1

Var olmak, bulunmak.

1. Bakdı tüfeng ü topa kalmamış ot falyada
2. Tepedelenli ‘Ali patladı pasşalyada

5. **kalmış:-muş**

Kaside 4

Mısra: 4
Durmak, hareket etmemek.

3. Dīde-i devlet-i bīdār gibi buldı fūrūğ
4. Aḥter-i ṭālī'imüz ḳalmıř iken zīr-i seḫāb

6. **ḳalmamıřdı**:*-ma, -mış, -dı*

Kaside 4

Mısra: 11
Bulunmak.

11. Ḳalmamıřdı birimizde eşer-i řevḳ ü neřāt
12. Ḥaḳḳ bilür kim bizi ye's itmişidi isti'āb

7. **ḳalmadı**:*-ma, -dı*

Kaside 4

Mısra: 42
Var olmak, bulunmak.

41. Vařfuña böyle mi āğāz iderdüm ammā
42. Neyleyüm ḳalmadı ben bende-i nā-çizde tāb

8. **ḳalmadı**:*-ma, -dı*

Kaside 7

Mısra: 26
Bulunmak, mevcut olmak.

25. Reh-i pīçide-i endişemi gīsüsü tıttup
26. Ḳalmadı semt-i ḫayālümde mezāmīne memer

9. **ḳala**:*-a*

Gazel 9

Mısra: 5
Bir durum içinde bulunmak.

5. Hep ḳala pā-der-gil-i ḫayret şanevber-ḳāmetān
6. Çıḳ levendāne ḫırāmān ol da göster bir edā

10. **ḳalmıřdur**:*-mış, -dur*

Kaside 13

Mısra: 14
Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek.

13. Zıulmden nā-būd dehr içre niřān
14. Ğamze-i dil-berde ḳalmıřdur hemān

11. **ḳaldı**:*-dı*

Kaside 13

Mısra: **53**

Mevcut bir durumun değişmesi halinde ondan geriye kalan.

53. Aldı gönülüm kaldı bî-dil bendeñüz

54. Var ise bir çäre bilmem ben deñüz

12. **çalursa:-ur, -sa**

Kaside 13

Mısra: **61**

Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek.

61. Böyle çalursa eger ‘aşkum füzün

62. Olurum bî-şübhe çays’ a hem-cünün

13. **çaldı:-dı**

Gazel 151

Mısra: **10**

Duymaya devam etmek II etkisini yitirmemek.

9. Hâliyâ lezzet-i çand-i sühân-ı şîrîni

10. ‘İzzetâ çaldı o tütîveşümün güşumda

14. **çalmaz:-maz**

Gazel 46

Mısra: **3**

Kalmak, bulunmak.

3. ‘Āşık-ı şürîdelerde çalmaz āsâr-ı şu ‘ür

4. Nev-be-nev itdükçe ‘arz-ı şîveler maħbûblar

15. **çaldı:-dı**

Gazel 151

Mısra: **4**

Kalmak.

3. Her şeb eglence saña bāzî-i çift ü tek idi

4. Çaldı tek çurmadıguñ hâtır-ı mağşuşumda

16. **çalursa:-ur, -sa**

Gazel 71

Mısra: **13**

Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek II olduğu yerde durmak.

13. Böyle çalursa eger behcet ü hüsni ‘İzzet

14. ‘Aķıbet eyleyecekdür bizi şeydâ hâfız

17. **çalmış:-miş**

Gazel 73

Mısra: 4

Bir durumu korumak, bulunduğu durumu devam ettirmek.

3. Dür-i dehenüñde dür-i dendāñunı görmüş
4. Hayretle açup ağzını kalmış şadef Eşref

18. **qaldı:-dı**

Gazel 83

Mısra: 14

Elde bulunmak.

13. Çeşm-i cellāduña 'İzzet dağı meftūn oldu
14. Şānemā şanma şağın qaldı maşūn-ı nıgehūñ

19. **qalursa:-ur, -sa**

Gazel 85

Mısra: 16

Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek.

15. Vāy aḥvāl-i perīşānına 'āşıklarınıñ
16. Böyle qalursa eyā nūr-ı başar şīvelerūñ

20. **qaldı:-dı**

Gazel 87

Mısra: 9

Bir durumda bulunmak.

9. Ḥamyāze-rīz qaldı gör āğūş-ı ḥasretüm
10. Bir dürlü kāfir olmadı ten-dāde-i vişāl

21. **qalur:-ur**

Gazel 91

Mısra: 17

Durmak, hareket etmemek.

17. Ben 'İzzetā tek ü tāz itmeden qalur mı idüm
18. Semend-i ṭab'uma teng olmasa fezā-yı ḥayāl

22. **qalmış:-miş**

Gazel 128

Mısra: 8

Kalmak, bulunmak.

7. Ğamzeñ itmiş bir reh-i nā-refte-i zulme sülük
8. Dāğlar sīnemde qalmış naqş-ı pāy-ı nev-zemīn

23. **qalmadı:-ma, -dı**

Gazel 132

Mısra: **21**
Bulunmak.

21. 'İzzet' de hele sen gideli kalmadı cümbüş
 22. Ayrıldı gibi şanki anuñ rûhı bedenden

24. **çalur:-ur**
Gazel 139
 Mısra: **16**
Kalmak, yaşamak.

15. Sâde-rûlarla isteyen ülfet
 16. Ser-i kûyunda çalır istemez ev

25. **çaldı:-dı**
Gazel 139
 Mısra: **19**
Elde bulunmak.

19. 'İzzetâ çaldı bir kühen hırçam
 20. O dağı pîr-i mey-fürûşa girev

26. **çalursa:-ur**
Gazel 141
 Mısra: **4**
Sürmek, devam etmek, durmunu muhafaza etmek.

3. Şağâ'ir kum gibi atım atım şadır kebâ'ir de
 4. Çalursa böyle ahvâlüm hebâyüm yâ Resûla'llâh

kâl:

1. **çaller:-ler**
Gazel 25
 Mısra: **6**
Ar. Söz, lakırdı, laf.

5. Biz ter-zebân-ı münkâbet -i sâde rûlaruz
 6. Meşğ itmedük haţ-âver için kıl ü çaller

2. **çâle:-e**
Gazel 52
 Mısra: **5**
Ar. Söz, lakırdı, laf.

5. Vaşf-ı şiken-i turrede bak kıl ile çâle
 6. 'Uşşâk miyânunda bu gavgâ karışıkdur

kâlâ-yı hüsn:

1. **kālā-yı hüsni:-i**

Gazel 97

Mısra: 7

Güzellik kumaşu.

7. Kālā-yı hüsni zīver-i dükkān-ı iştihār

8. Bir rū-güşāde şāhid-i bāzāra uğradum

kālā-yı mahabbet:

1. **kālā-yı mahabbet:**

Gazel 13

Mısra: 10

Sevgi kumaşu.

9. Sīne-i ‘āşık-ı ‘uryān teni zann itme tehī

10. Var o şandūkada kālā-yı mahabbet kat kat

kālā-yı revān:

1. **kālā-yı revāndur:-dur**

Gazel 22

Mısra: 5

Akıp giden sermaye II âşk, sevgi.

5. Şanduka-i sīnemdeki kālā-yı revāndur

6. Bāzār-ı mahabbetde gezen yed-be-yed Aḥmed

kālā-yı zer-keş-i hüner:

1. **kālā-yı zer-keş-i hüner:**

Gazel 150

Mısra: 16

Hünerin altınla işlenmiş kalesi.

15. Gird-i kesād revnaḳ-ı bāzār-ı nazm iken

16. Kālā-yı zer-keş-i hüner olmuş ne fā’ide

kalb:

1. **ḳalbine:-i, -ne**

Gazel 19

Mısra: 3

Yürek, gönül.

3. Ne saht olsa kibārın ḳalbine te’şīr ider nāle

4. Şadā virseñ gelür kühsār-ı pür-temkīnden feryād

kalb-i ehl-i şu’ūr:

1. **ḳalb-i ehl-i şu'ūr:**

Kaside 2

Mısra: 68

Bilinç sahibi kalp.

67. Nevāzişüñle olur gül gibi güşāyiş-yāb

68. Ne rütbe teng ise çün gönce ḳalb-i ehl-i şu'ūr

kāle:

1. **kāle:**

Gazel 42

Mısra: 4

Kumaş.

3. Gencīne ḳıl derūnuña esrārı yek-be-yek

4. Şanduka kāle ḳonmasa ḳat ḳat şığışmıyor

kāle-be-düş-ı hüner:

1. **kāle-be-düş-ı hünerüz:-üz**

Gazel 140

Mısra: 14

Hüner kumaşı omuzda II hünerli.

13. Sūḳ-i ma'ārifde çü dellāl biz

14. Kāle-be-düş-ı hünerüz sū-be-sū

kāle-i eş'ār:

1. **kāle-i eş'arumızı:-umuz, -ı**

Gazel 156

Mısra: 1

Şiirlerin kumaşı.

1. Kem-revāc itdi felek kāle-i eş'arumızı

2. Görmeyüz sūk-ı ma'ārifde ḫarīdārumızı

kāle-i eş'ār:

1. **kāle-i eş'arumuza:-umuz, -a**

Gazel 80

Mısra: 15

Şiirlerin kumaşı.

15. Beñzemez kāle-i eş'arumuza

16. Biz ḳumāşuñ ḫaleb'in çok gördük

kāle-i hüsn-i tu-rā:

1. **kāle-i hüsn-i tu-rā:**

Gazel 7

Mısra: **11**

Tur dağının güzellik kalesi.

11. Kāle-i hüsn-i tu-rā māye-i zīb āmede' est

12. Naqş-ı zībāter-i tamgā-yı harīdāri-i mā

kāle-i sāmān:

1. **kāle-i sāmānı:-ı**

Gazel 128

Mısra: **3**

Huzurun kalesi II gönül.

3. Ez-ser-i nev kāle-i sāmānı tārāc itdi yār

4. Gösterüp bir şīve-i hātır-rübā-yı nev-zemīn

kāle-i vaşf-ı kadd:

1. **kāle-i vaşf-ı kaddi:-i**

Gazel 124

Mısra: **2**

Boyunun niteliğinin kumaşı II boyunun niteliğinin yapısı.

1. Mīve-çīn-i kām olur dil bir nihāl-i tazedem

2. Kāle-i vaşf-ı kaddi bīrūndur endāzedem

kalem:

1. **ķalemi:-i**

Kaside 1

Mısra: **43**

Kalem, hāme.

43. Ķalemi vesme-keş-i ebrū-yı hūbān-ı kemāl

44. Raķamı zīb-dih-i hüsn ü bahā-yı nuşret

2. **ķalemin:-in**

Kaside 3

Mısra: **9**

Kalem, hāme.

9. Şükr-i ihsānını īfā idemem ben ķalemin

10. Ne ķadar eyler isem zīkr-i medħin tekrār

3. **ķalemi:-i**

Kaside 3

Mısra: **25**

Kalem, hāme.

25. Kalemî āb-dih-i mezra‘-ı kām-ı aḥbāb
 26. Ḥarmen-i ‘ömr-i ‘adūya kılcı şā‘ıka-bār

4. **ḳalemi:-i**

Kaside 11

Mısra: 30

Kalem, hâme.

29. İşit ol āşaf-ı ŝaḥib-himemi
 30. Ele alduḳda ne söyler ḳalemi

5. **ḳalemüñ:-üñ**

Gazel 21

Mısra: 6

Kalem, hâme.

5. Muḳtebedür bulegā şu‘le-i ‘irfānuñdan
 6. ḳalemüñ ehl-i kelāmuñ ise naḥl-ı tūrı

ḳalem-i ehl-i beyān:

1. **ḳalem-i ehl-i beyān:**

Kaside 7

Mısra: 89

Açıklama yapan kalem.

89. Tā ki meŝŝāte-i nūk ḳalem-i ehl-i beyān
 90. Vire ruḥsār-ı ‘arūs-ı sūḥana zīb ü fer

ḳalem-i nādire-perdāz:

1. **ḳalem-i nādire-perdāza:-a**

Gazel 113

Mısra: 12

Güzel ve ince söz söyleyen kalem.

11. Eş‘āra ḡazel söylemege tevbelüyüm līk
 12. ‘İzzet ḳalem-i nādire-perdāza ḳapıldum

ḳālīce-i güsterde:

1. **ḳālīce-i güsterdesidür:-si, -dür**

Gazel 53

Mısra: 4

Yayılmış halı.

3. Kehkeŝān-ı reh-güzeri üzre o ŝāh-ı ḥüsnuñ
 4. şırmadan incili ḳālīce-i güsterdesidür

kalk:1. **kaıkımiş:-miş****Tahmis 6**

Mısra: 14

Kalkmak, uyanmak.

13. Bir de gördüm ki çıktı ammā kim nigāhı fitne-sāz

14. H'āb-ı nāzından henüz kaıkımiş meger ol mest-i nāz

2. **kaıkup:-up****Kaside 16**

Mısra: 51

Kalkmak.

51. O dem kaıkup öper gerdānuñ Aħmed

52. Dir olsun devlet-i ħüsnüñ mü'ebbed

3. **kaık:****Kaside 17**

Mısra: 7

Uyanarak yataktan ayrılmak.

7. Kaık toğdı günüñ ol mihr-i münevver geliyor

8. Eyleyüp pertev-i ruħsāresi āfākı münir

kām:1. **kāmı:-ı****Kaside 2**

Mısra: 13

Arzu, istek.

13. Ne telħ itmiş idi kāmı zehr-i nā-kāmı

14. Şükür ki oldu şeker-riz luşf-ı Rabb-ı Şekür

2. **kāmımızca:-ımız, -ca****Kaside 4**

Mısra: 10

Arzu, istek.

9. Kim ħayāle getirirdi kim umardı böyle

10. Kāmımızca deverān eyleye bu nüh dolāb

3. **kām:****Gazel 15**

Mısra: 1

Mutluluk.

1. Benüm bu bezm-i fâni-i cihânda kâim alan 'İzzet
2. Elünden sâkı-i sîmîn-sâkıın câm alan 'İzzet

kamer:

1. **kamer:**

Kaside 3

Mısra: 19

Ay, mâh.

19. Lem'a-yâb olsa kamer re'y-i münîrinden eger
20. Minnet-i mihr-i ziyâ-güsteri çekmez her bâr

kamer-i bî-kelef:

1. **kamer-i bî-kelefüm:-üm**

Gazel 106

Mısra: 6

Sevgisiz ay II sevgili.

5. Leke-i haţ-ı siyeh yok ruĥ-ı rahşānuñda
6. Ey benüm burc-ı cemāle kamer-i bî-kelefüm

kāmet:

1. **kāmet:**

Gazel 5

Mısra: 5

Boy, endam II sevgili.

5. Bi'llāh kıyāmet kopar ol kāmet ölürse
6. Ger mā'il-i gülgeşt-i çemenzār temāşā

2. **kāmetini:-i, -n, -i**

Gazel 61

Mısra: 11

Boy, endam.

11. Birinüñ kāmetini serve idersek teşbîh
12. Birini yād iderüz tāze nihālān ile biz

3. **kāmetini:-i, -n, -i**

Gazel 72

Mısra: 1

Boy, endam.

1. Döndürüp kāmetini serv-i çemenzāra semā'
2. Ne nümāyiş virür ol şuĥ-ı külehdāra semā'

4. **ḳametüñi:-üñ, -i**

Gazel 140

Mısra: 5

Boy, endam.

5. Serv gibi ḳametüñi seyr için

6. Şaf-zede-i reh-güzerüz sū-be-sū

ḳāmet-i bālā:

1. **ḳāmet-i bālā:**

Gazel 14

Mısra: 11

Uzun boy II sevgili.

11. Yürüdükçe o ḳāmet-i bālā

12. Añdırır serv-i bāğ-ı mīnūyı

2. **ḳāmet-i bālā:**

Gazel 43

Mısra: 7

Uzun boy.

7. Bāğa ol ḳāmet-i bālā ile ‘azm itdükçe

8. Servi pā-der-gil iden şīve-i reftāruñdur

ḳāmet-i bī-mişāl-ı Eşref:

1. **ḳāmet-i bī-mişāl-ı Eşref’dür:-dür**

Gazel 27

Mısra: 8

Eşref’in benzersiz boyu.

7. Bāğ-ı hüsnüñ nihāl-i tāze-resi

8. Ḳāmet-i bī-mişāl-ı Eşref’dür

ḳāmet-i bülend:

1. **ḳāmet-i bülend:**

Gazel 136

Mısra: 5

Yüksek, yüce boy II sevgili.

5. Ol ḳāmet-i bülend ile girdükçe rakşa sen

6. Lerziş düşer vücūduma ser-tā-be-pā hemān

ḳāmet-i dil-dār:

1. **ḳāmet-i dil-dāre:-e**

Gazel 131

Mısra: 4
Sevgilinin boyu.

3. Bāğda servi temāşā itmeden hāşıl nedür
4. Serve bakma kâmet-i dil-dâre bak Allāh için

kâmet-i kaddine:

1. kâmet-i kaddine: -i, -n, -e

Kaside 1

Mısra: 40

Boyunun endamı.

39. Öyle bir āşaf-ı zīşān ki ezelden olmuş
40. Kâmet-i kaddine çespīde kabā-yı nuşret

kâmet-i mümtâz:

1. kâmet-i mümtâz:

Tahmis 2

Mısra: 3

Üstün, seçkin boy.

3. Dir görüp bu kâmet-i mümtâz ile tûbâ seni
4. Mest-i nâzum kim büyütdi böyle bî-pervâ seni

2. kâmet-i mümtâz:

Gazel 71

Mısra: 4

Üstün, seçkin boy.

3. Nedür ol nâz ile güftâr o kıyâmet-reftâr
4. Nedür ol kâmet-i mümtâz ile ra' nâ hâfız

kâmil:

1. kâmindür: -dür

Kaside 11

Mısra: 37

Noksansız, tam, bütün.

37. Vâkı'a medhe sezâ kâmindür
38. Nüktever şâ'ir-i deryâ-dildür

kâmil-i memdüh-hışâlâ:

1. kâmil-i memdüh-hışâlâ:

Kaside 5

Mısra: 47

Övülmüş huyların olgun kişisi.

47. Faḥrū' l-fuzālā kāmīl-i memdūḥ-ḥıṣālā

48. Ey ma' deleti raḥmet-i Mevlā Yeñişehir'e

kāmrān ol:

1. **kāmrān olsun:**-sun

Gazel 136

Mısra: 12

Arzusuna, muradına ermek, bahtiyar olmak.

11. Mīr-i Selīm sellemehu'llāh dā'imā

12. Olsun serīr-i devlet ü mecd üzre kāmrān

kān:

1. **kān:**

Kaside 9

Mısra: 60

Bir şeyin çok bol bulunduğu yer, kaynak, memba.

59. Ne yem kān-ı dūr-i meknūn-ı 'irfān

60. Ne kān pūr gevher ü luḥf-ı himemdūr

2. **ḳān:**

Gazel 59

Mısra: 8

İnsan ve hayvanların damarlarında dolaşan, böylece hücreleri besleyerek hayatın devamını sağlayan, plazma ve yuvarlardan meydana gelen kırmızı sıvı, dem, hûn.

7. Ḥiddet-i ḡamzeyi çeşmānına şordum didiler

8. Tīḡ-i ser-tizimūze şu yerine ḳān virirüz

3. **ḳāna:-a**

Gazel 102

Mısra: 4

İnsan ve hayvanların damarlarında dolaşan, böylece hücreleri besleyerek hayatın devamını sağlayan, plazma ve yuvarlardan meydana gelen kırmızı sıvı, dem, hûn.

3. Ḥasret-keşinūñ dīde-i giryānı dem-ā-dem

4. Peymāne gibi ḳāna boyansun mı efendüm

4. **ḳān:**

Gazel 121

Mısra: 6

İnsan ve hayvanların damarlarında dolaşan, böylece hücreleri besleyerek hayatın devamını sağlayan, plazma ve yuvarlardan meydana gelen kırmızı sıvı, dem, hûn.

5. Vaqt-i iftarda būs-ı lebüñ imsāk iderek
6. Kim bilür bize ne an yutdıracadur hūbān

an ala:

1. an alamada:-mada

Gazel 137

Mısra: 1

Kanlı gözyaşı dökmek II ok üzülmek.

1. Dīde an alamada derd-i ru-ı ālūñ iün
2. Dilse sevdālara dūş oldu siyeh-ālūñ iün

2. an ala:

Gazel 126

Mısra: 7

Kanlı gözyaşı dökmek II ok üzülmek.

7. urma ey dīde-i ter an ala
8. Yār acır belki aan yaşuñ iün

kand:

1. and:

Gazel 33

Mısra: 2

Şeker.

1. Lebūñ vaqt-i azabda nūş-and olma ne mūmkindür
2. Leb-ā-leb hoa-i zehr ire and olma ne mūmkindür

kande:

1. ande:

Gazel 81

Mısra: 9

Nerede.

9. ande yāūta nigāh-ı itibār itsūñ göñül
10. Ben ‘aı-i la‘lünūñ dil-ūnyum bir āfetūñ
2. andedür:-dür

Gazel 90

Mısra: 8

Nerede.

7. Olmuşuz ḥasret-i güftār-ı 'itāb-āmīzi
8. 'Acaba ḳandedür ol şīve-i düšnāmı güzel

kand-ı 'ināyet-i ruḳabā:

1. ḳand-ı 'ināyet-i ruḳabā:

Gazel 6

Mısra: 12

Rakiplerin iyilik şekerleri.

11. Zehr-ābe-i 'itābı o şūḥun lezīz līk
12. Ḳand-ı 'ināyet-i ruḳabā sem gelür baña

kand-i kelām:

1. ḳand-i kelāmuñ:-uñ

Gazel 36

Mısra: 6

Şeker gibi söz.

5. Tebessümle nedür tūṭī gibi ol söyleyiş cānā
6. Meger ḳand-i kelāmuñ ḥande-i kebk-i derīdendür

kand-i mükerrer-i leb

1. ḳand-i mükerrer-i lebüñi:-üñ, -i

Gazel 147

Mısra: 9

Dudağın tekrarlanmış şekerii II öpücük.

9. Ḳand-i mükerrer-i lebüñi nuḳl idüp hemān
10. Meclisde sāḳī sāğarı sür sāğar üstüne

kandil-i sāğar:

1. ḳandil-i sāğara:-a

Terkib-bend 1

Mısra: 23

Kandile benzeyen kadeh.

23. Ḳandil-i sāğara ḳonilup revğan-ı şarāb
24. Pertev şalardı meclise mānend-i āftāb

kand:

1. ḳandinüñ:-i, -nüñ

Gazel 133

Mısra: 7

Şekerii lezzet.

7. Nebāt u ҡandinūñ elbet ‘aķīdesi bozılur
8. Hādīsi Mışr’a varursa leb-i şeker bārın

kand-rīz:

1. ҡand-rīz:

Gazel 68

Mısra: 9

şeker dōken II şeker gibi sōz.

9. Ґand-rīz olmaķdasın ‘İzzet yine
10. Sōyle ne ey tūñi-i hoř-gū ğaraż

kand-şıfat:

1. ҡand-şıfat:

Kaside 6

Mısra: 43

şeker vasıflı.

43. Ґāflar ҡand-şıfat zā’iķa-pīrā-yı maķāl
44. Kāflar gül-be-şeker lāmı leb-i la’l-i bütān

ķanĝı:

1. ķanĝısın:-sın

Tahmis 2

Mısra: 20

Hangi.

19. Bir elūñde gül bir elde cām geldūñ sākīyā
20. Ґanĝısın alsam güli yāhūd ki cāmı yā seni

2. ķanĝı:

Kaside 3

Mısra: 45

Hangi.

45. Ґanĝı meclisde ‘aceb cām-ı mey-i gül-rengi
46. Nūř ider bilsem o ğonce-dehen-i lāle- ‘izār

3. ķanĝı:

Gazel 58

Mısra: 8

Hangi.

7. Ser-fürū itse raķīb ‘ařıķa her dem ne ‘aceb
8. Ґanĝı ğavĝāda ‘Amır pā-zede-i Zeyd olmaz

ķanĝı bir:

1. **kaᅅi bir:****Kaside 10**Mısra: **40***Hangi bir.*

39. Çok 'ināyātını gördük biz anuñ bendesiyüz

40. Kaᅅi bir luᅅfuñ ögüp şükr-i vüfūr eyleyelüm

kāni':1. **kāni':****Terkib-bend 1**Mısra: **37***Kanaat getirmiş, inanmış.*

37. Kāni' degilken ol şūhuñ kelāmına

38. Biz şimdi ᅅasret olduᅅ anuñ bir peyāmına

2. **kāni'im:-im****Gazel 112**Mısra: **7***Kanaat getirmiş, inanmış.*

7. Bir niᅅāh-ı iltifāta mazhar olsam kāni'im

8. Andan efzūn istemem meyl-i vişālüm yoᅅ benüm

kān-ı 'atā:1. **kān-ı 'atānuñ:-nuñ****Kaside 8**Mısra: **30***Baᅅışlamanın kaynaᅅı.*

29. Vezīr-i nā-müdārā kişver-arā 'atıfetkārā

30. Ayā kān-ı 'atānuñ gevher-i yek-tā-yı şehvārı

kān-ı dūr-i meknūn-ı 'irfān:1. **kān-ı dūr-i meknūn-ı 'irfān:****Kaside 9**Mısra: **59***Bilmenin gizli incisinin ocaᅅı.*

59. Ne yem kān-ı dūr-i meknūn-ı 'irfān

60. Ne kān pūr gevher ü luᅅf-ı himemdür

kān-ı güher:

1. **kān-ı güher:**

Gazel 21

Mısra: 9

İnci soylu II sevgili.

9. Līk mesmū´-ı hāḳīrānem eyā kān-ı güher

10. Ba´zı yārān ḳatı geḳmiş saña ben maḡdūrı

kānūn-ı dil:

1. **kānūn-ı dilde:-de**

Kaside 8

Mısra: 44

Gönlün kuralı.

43. ´İzār-ı āteşinüñ gāh u bī-geh yād ile cānā

44. ´Alevlenmekdedür kānūn-ı dilde ḥasretüñ nārı

ḳap:

1. **ḳapa:-a**

Gazel 34

Mısra: 8

Birdenbire yakalayarak çekerek almak, ele geçirmek.

7. Derūnumı kīse meydānı ´add idüp cānān

8. Nūḳūd-ı şabrı ḳoşar kim ḳapa yeñiḳeridür

ḳapan:

1. **ḳapansun:-sun**

Gazel 102

Mısra: 8

Yaranın iyileşmesi.

7. Ağyāra açup sīneñi sen büse virürken

8. Sīnemde olan dāḡ ḳapansun mı efendüm

ḳapıl:

1. **ḳapılurdum:-ur, -du, -m**

Gazel 100

Mısra: 3

Etkisinde kalmak.

3. Şanma ḳapılurdum gül-i ḥurşīde felekde

4. Düşsem ḳemen-i vuşlatuña şebnemüñ olsam

2. **ķapıldum:-du, -m****Gazel 113**

Mısra: 1

Câzibesine tutulup bir Şeye veya kimseye bağlanmak, âşık olmak.

1. Bir tıflek-i Őırın-dehen-i nâza ķapıldum
2. Bir kûmküçicük dil-ber-i mümtâza ķapıldum

3. **ķapıldum:-du, -m****Gazel 113**

Mısra: 2

Câzibesine tutulup bir Şeye veya kimseye bağlanmak, âşık olmak.

1. Bir tıflek-i Őırın-dehen-i nâza ķapıldum
2. Bir kûmküçicük dil-ber-i mümtâza ķapıldum

4. **ķapıldum:-du, -m****Gazel 113**

Mısra: 4

Zorla alınmak, gasbedilmek.

3. Āzâde idüm evc-i tecerrüdde uçardum
4. Gör kaydı mı kim pençe-i Şeh-bâza ķapıldum

5. **ķapıldum:-du, -m****Gazel 113**

Mısra: 6

Câzibesine tutulup bir Şeye veya kimseye bağlanmak, âşık olmak.

5. Dıvâne gibi söyleşürüm Şekve degildür
6. Efsün-geri-i çeşm-i sühan-sâza ķapıldum

6. **ķapıldum:-du, -m****Gazel 113**

Mısra: 8

Câzibesine tutulup bir Şeye veya kimseye bağlanmak, âşık olmak.

7. Bir yerde karar eylemesem cây 'aceb mi
8. Cular gibi bir serv-i ser-efrâza ķapıldum

7. **ķapıldum:-du, -m****Gazel 113**

Mısra: 10

Câzibesine tutulup bir Şeye bağlanmak II inanmak.

9. Eyley mi idim tekye-mevâ'idine yârũ
10. Ben mađlaťa-i da'vî-i incâza ķapıldum

8. **ķapıldum:-du, -m**

Gazel 113

Mısra: 12

Câzibesine tutulup bir Şeye veya kimseye bağlanmak.

11. EŞ'ara ğazel söylemege tevbelüyüm lîk

12. 'İzzet kalem-i nâdire-perdâza ķapıldum

kapla:

1. **ķapladı:-dı**

Kaside 1

Mısra: 12

Kaplamak, yayılmak.

11. Maĥv olup hep eşer-i zulmet-i deycür-ı fiten

12. 'Alemleri ķapladı envâr-ı zekâ-yı nuşret

kâr eyle:

1. **kâr eyledi:-dı**

Gazel 135

Mısra: 7

Etki etmek, etkilemek.

7. Tenhâlık amân cânuma kâr eyledi bi'llâh

8. Luĥ ile ĥalâŐ eyleye Mevlâ bu belâdan

2. **kâr eylerüm:-r, -üm**

Kaside 16

Mısra: 67

Etki etmek, etkilemek.

67. Senüñ dil-ĥ'âhuñ üzre eylerüm kâr

68. Anı hiç vaşluma itmem sezâvâr

kâr it:

1. **kâr itdi:-dı**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Etki etmek, etkilemek.

1. Kâr itdi cânuma eşer-i süz-ı iftirâķ

2. Günden güne 'alevleniyor nâr-ı iŐtiyâķ

2. **kâr itdi:-dı**

Kaside 3

Mısra: 37
Etki etmek, etkilemek.

37. Bir büt-i 'işve-gīrin firqati kār itdi dile
38. Qomadı genc-i derūnumda benüm şabr u qarār

kāra:

1. **qāra:**

Gazel 149
Mısra: 12
Siyah.

11. İsterseñ ola yüzüñ aq alnuñ aqıq müdām
12. Baqma raqıbüñ eldeki qāra gurūşuna

karār:

1. **qarār:**

Kaside 3
Mısra: 38
Rahat, huzur, dinlenme, āram.

37. Bir büt-i 'işve-gīrin firqati kār itdi dile
38. Qomadı genc-i derūnumda benüm şabr u qarār

2. **qararı:-ı**

Gazel 105
Mısra: 7
Bir iş veya mesele hakkında verilen kesin hüküm.

7. Dipsüz dime hum-hāne-i hikmetde qararı
8. Cāy olmuş idi çünkü Felātūn'a bün-ı hum

karar eyle:

1. **qarar eylessem:-me, -se, -m**

Gazel 113
Mısra: 7

Bir meseleyi hükme bağlamak, ne yapılması gerektiği hususunda kesin hükme varmak.

7. Bir yerde karar eylessem cāy 'aceb mi
8. Cūlar gibi bir serv-i ser-efrāza qapıldum

kārbān-serāy:

1. **kārbān-serāya:-a**

Gazel 39

Mısra: 4
Kervanın konduğu yer, han.

3. Āmed-şud-ı ğumūmuñla döndi hātırım
4. Bir kārban-serāya ki mihmān gelür gider

kārger:

1. kārger:
Kaside 2
Mısra: 12
Etkileyen.

11. O ğüne vardı metānet hişār-ı ye'sde kim
12. Degildi hedmine hīç kārger anuñ zer ü zūr

ka' r-ı çāh:

1. ka' r-ı çāhumdan: -um, -dan
Gazel 117
Mısra: 8
Kuyunun dibi.
7. Firāz ile nişībi deşt-i 'aşkuñ baña yeksāñdur
8. Ser-i kühsārımı farķ itmez oldum ka' r-ı çāhumdan

karīb:

1. karīb:
Gazel 129
Mısra: 17
Yakın.
17. Ğāyet de karīb oldı fenāsı Yeñişehr'in
18. Bir başka reviş-i tavr u edāsı Yeñişehr'in

karış:

1. karışdı: -dı
Gazel 87
Mısra: 14
İki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmak, birbirinin içine girmek II (Bir şeye niteliğini değiştirecek başka bir şey) eklenmek, katılmak..
13. Şebbūy kimi kimisi sūnbūldir 'İzzetā
14. Karışdı misk-i rūmī-i perçemde kıl ü kāl

karışdır:

1. **karışdırma:-ma****Kaside 17**Mısra: **16***Huzur ve sükûnunu bozmak, karışıklık çıkarmak.*

15. Saña taqrîr idemem devr-i firâkuñ gamını

16. Çok karışdırma eyâ şahid-i şîrîn-taqrîr

karışık:1. **karışıkdur:-dur****Gazel 52**Mısra: **6***Farklı niteliklerdeki unsurlardan oluşmuş.*

5. Vaşf-ı şiken-i turrede baq kîl ile kâle

6. 'Uşşâk miyânunda bu gavgâ karışıkdur

2. **karışıkdur:-dur****Gazel 52**Mısra: **8***Karışık.*

7. Bir mertebe mest itdi beni bâde-i gül-reng

8. Güyâ 'araq-ı la' l-i dil-ârâ karışıkdur

3. **karışıkdur:-dur****Gazel 52**Mısra: **10***Karışık olmak.*

9. Hem-maḥlaş olup ḥazret-i sultanla 'İzzet

10. Nazmuñda mübâhât ile ma'nâ karışıkdur

karışuk:1. **karışukdur:-dur****Gazel 52**Mısra: **1***Karışık.*

1. Tâb-ı ruḥ ile zülf-i siyeh tâ karışukdur

2. Nev-rüz u zalâm-ı şeb-i yeldâ karışukdur

2. **karışukdur:-dur****Gazel 52**Mısra: **2***Karışık.*

1. Tâb-ı ruḥ ile zülf-i siyeh tâ ıarışuııdır
2. Nev-rüz u zalâm-ı şeb-i yeldâ ıarışuııdır

3. **ıarışuııdır:-dur**

Gazel 52

Mısra: **4**

Karışık.

3. Kim ḥall idecekdür girih-i perçem-i yârı
4. Zîrâ ki o ser-rişte-i sevdâ ıarışuııdır

karşu:

1. **karşu:**

Tahmis 6

Mısra: **24**

-e doğru.

23. ‘Afvûña mağrūr olup itdüm günâh itdümse de
24. Yanılıp yüzüne karşı bir gün âh itdümse de

2. **karşunda:-n, -da**

Gazel 143

Mısra: **12**

Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.

11. Ḥoş-nağme beş on muṭrıb-ı şevk-âver-i zîbâ
12. Karşunda dizilsün de sen eglen kerem eyle

kartopı:

1. **kartopı:**

Kaside 8

Mısra: **39**

Kartopu gibi olan.

39. Şarup başına çııdı seyre çün kartopı destârı
40. Beni dil-dâde kıldı bir bakışda gör ol mekkârı

karyağıdı:

1. **karyağıdı:-s, -ı**

Kaside 8

Mısra: **10**

Üstüne kar yağmış gibi beyaz beyaz benekleri olan.

9. Gelüp şâh-ı şitâ ‘uryan-ten gördi hemân ol dem
10. Ser-efrâz itdi karyagıdı ḥil‘atle kuhsârı

kaşd:1. **kaşdı:-ı****Kaside 9**

Mısra: 12

Niyet, amaç, gāye.

11. Bu günlerde meger cünd-i şitāya

12. Yine şāh-ı bahāruñ kaşdı kemdür

2. **kaşduñ:-uñ****Gazel 102**

Mısra: 12

Niyet, amaç, gāye.

11. H̄ābı giceler terk idüp efġān ideyorsın

12. Kaşduñ nedür ey bülbül uyansun mı efendüm

kaşd-ı cān eyle:1. **kaşd-ı cān eyledi:-di****Gazel 136**

Mısra: 8

Cana zarar vermek.

7. Cānā şarāb-ḥāne-i çeşmüñde mest olup

8. H̄ün-rīz-i ġamzeñ eyledi naḥvetle kaşd-ı cān

kāse:1. **kāsesin:-si, -n****Kaside 2**

Mısra: 2

Yayvan kap, tas II gönül, yürek.

1. Sepīde dem ki tebāşır-i şubḡāh-ı sürür

2. Siphirin itdi siyeh kāsesin leb-ā-leb nūr

kāse kāse:1. **kāse kāse:****Gazel 92**

Mısra: 2

Çanak çanak II bol bol.

1. Künc-i firḡat meskenümdür bezm-i vaşlundan bedel

2. Kāse kāse zehr iḡer dil cām-ı 'işretten bedel

kāse-i endīşe-i ‘aşık:**1. kāse-i endīşe-i ‘aşık:****Gazel 51**

Mısra: 3

*Aşığın keder kasesi II gönül.***3. Hayāl-i leblerüñle kāse-i endīşe-i ‘aşık****4. Ne keyfiyettür ey meh-pāre lebriz-i mül olmuşdur****kāse-i tanbūr:****1. kāse-i tanbūr:****Kaside 2**

Mısra: 8

*Tamburun kasesi.***7. O rütbe nağme-i şādī pür itdi āfākı****8. Ki oldı künbed-i gerdün çü kāse-i tanbūr****kāse-i tanbūr-ı tarab:****1. kāse-i tanbūr-ı tarab:****Gazel 12**

Mısra: 6

*Tamburun çukurunun şenliği II tamburun sesi.***5. Mevc ururdı gice meclisde neşāt ü şādī****6. Pür-mey-i nağme idi kāse-i tanbūr-ı tarab****kasem vir:****1. kasem virür:-ür****Gazel 109**

Mısra: 1

*(Ar.) Yemin etmek.***1. Bezm-i taḥkīkde çün neşr ider envār kasem****2. Zulmet-i kizbe virür raḥne-i dīvār kasem****2. kasem virür:-ür****Gazel 109**

Mısra: 2

*(Ar.) Yemin etmek.***1. Bezm-i taḥkīkde çün neşr ider envār kasem****2. Zulmet-i kizbe virür raḥne-i dīvār kasem**

kasem it:**1. asem itmede:-mede****Gazel 109**

Mısra: 4

(Ar.) *Yemin etmek.*

3. ‘ ̄Arife olmağıla v̄asıta-i zikru’ llāh
4. Her zaman itmede tekrār-be-tekrār asem

2. asem idemez:-e, -mez**Gazel 109**

Mısra: 6

(Ar.) *Yemin etmek.*

5. Nām-ı maħbūb-ı ħaııyı getürmez yāda
6. O sebebden idemez zümre-i küffār asem

3. asem itse:-se**Gazel 109**

Mısra: 8

(Ar.) *Yemin etmek.*

7. Dehen-i mü’ min-i kāmilde çü cām-ı şahbā
8. Deverān itse revā her dem ü her bār asem

kasem eyle:**1. kasem eylese: -se****Gazel 109**

Mısra: 10

(Ar.) *Yemin etmek.*

9. orarum Nā’ib Efendi gibi gūş itmez yār
10. Ne adar eylese de ‘ ̄zzet nā-çār asem

kaside:**1. aşıdeñ:-ñ****Kaside 2**

Mısra: 86

Beyit sayısı 15’den az olmayan, belli bir maksatla ve bilhassa birini veya bir şeyi övmek için aruz vezniyle yazılmış, bütün beyitlerinin ikinci mısrası ilk beyitle kâfiyeli manzume.

85. Ğazel-serālığı terk it biraz da şā’irce
86. Temeddüh eyle aşıdeñ ola maşūn-ı kuşūr

2. aşıde:**Gazel 136**

Mısra: 15

Beyit sayısı 15'den az olmayan, belli bir maksatla ve bilhassa birini veya bir şeyi övmek için aruz vezniyle yazılmış, bütün beyitlerinin ikinci mısrası ilk beyitle kâfiyeli manzume.

15. Geh bir aşıde nazmı ile emr ider gehi

16. Bir böyle nev-gazelcik ile eyler imtian

asr-ı dāmā:**1. asr-ı dāmāda:-da****Gazel 77**

Mısra: 8

Deniz köşkü.

7. Māhi da 'vet eylesek gelmez bizümle şöhbete

8. Ol perī-rū asr-ı dāmāda gider seyrāna bak

2. aşr-ı dāmāda:-da**Gazel 77**

Mısra: 9

Deniz köşkü.

9. aşr-ı dāmāda varılduda o zevk ü cünbüş

10. Kimde var udret ki taqrīr eylesün yārāna bak

aşr-ı dīde:**1. aşr-ı dīde:****Gazel 97**

Mısra: 9

Gözün köşkü.

9. Cāy-ı hayāli itmişiken aşr-ı dīde mi

10. Gör adri kim cezā-yı Sinimmār'a uğradum

2. aşr-ı dīdem:-m**Gazel 91**

Mısra: 9

Gözün köşk.

9. Dirüm ki cilveñe 'aksi aşr-ı dīdem olur

10. Zebānile yaparum şıradan serāy-ı hayāl

aşr-ı dil-güşā-yı nev-zemīn:

1. aşr-ı dil-güřā-yı nev-zemīn:

Gazel 128

Mısra: 2

Yeni tarz gönül açan köşk.

1. Gülşen-i elfāzda besdür edā-yı nev-zemīn
2. řāhid-i ma'nāya aşr-ı dil-güřā-yı nev-zemīn

aşr-ı evřāf:

1. aşr-ı evřāfına:-ı, -n, -a

Kaside 6

Mısra: 92

Niteliklerin eksikliği.

91. Elde mīzān-ı alem hendese dānān-ı sūhan
92. aşr-ı evřāfına bu resme ururlar bünyān

aşr-ı istiĝnā:

1. aşr-ı istiĝnāda:-da

Gazel 124

Mısra: 5

Göz tokluğunun köşkü.

5. ařr-ı istiĝnāda řahbā-nūř-ı nāz idi bu řeb
6. Gördüm ol mest-i řarāb-ı naŗveti dervāzeden

aşr-ı viřāl:

1. aşr-ı viřāle:-e

Gazel 162

Mısra: 13

Kavuşma köşkü.

13. 'İzzetā aşr-ı viřāle ık otur
14. orma ĝāyetde avīdür temeli

aş:

1. ařuñ:-uñ

Gazel 126

Mısra: 6

Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.

5. aņer-i cevri amān ekme baña
6. O kemān gibi olan ařuñ için

2. **kaşuñ:-uñ****Gazel 145**

Mısra: 7

Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.

7. Pek küçükdür yaşuñ görmedi vesme kaşuñ

8. Hıncerüñe dağı zāg eylemedüñ āh āh

kāş:1. **kāş:****Gazel 135**

Mısra: 11

Keşke.

11. Ey kāş benüm de hünerüm olmasa yāhūd

12. Bir kaç sūhan-āmūz bulunsa üdebadan

kāşāne-i dil-keş:1. **kāşāne-i dil-keş:****Gazel 128**

Mısra: 10

Gönül çeken süslü köşk

9. Yıkma gönülüm görme lāyık olduğın hergiz harāb

10. Öyle bir kāşāne-i dil-keş binā-yı nev-zemīn

kat:1. **katma:-ma****Gazel 161**

Mısra: 4

Dahil etmek II ilişkinin olumsuz etkilenmesine yol açacak şekilde davranmak.

3. Germe-i meclis-i aḥbāba çalış hem-çü temmūz

4. Araya katma bürüdet hele dey-māh gibi

kat kat:1. **kat kat:****Kıt'a 2**

Mısra: 5

Çok, pek çok, fazlasıyla.

5. İhtişāsuñ baña kat kat demek ister ammā

6. Ne zerāfetdür iki emr ile bak īmāsı

2. **kat kat:****Gazel 9**

Mısra: 8
Üst üste.

7. Ser-firāzum olmalı başuñda bir lāhūri şāl
8. Kat kat olsun yāhud ol destār-ı sebz-i dil-güşā

3. kat kat:

Gazel 13
Mısra: 1
Üst üste.

1. Sebz-destārını şardukça o āfet kat kat
2. Görinür gülşen-i hüsnünde letāfet kat kat

4. kat kat:

Gazel 13
Mısra: 2
Çok, pek çok.

1. Sebz-destārını şardukça o āfet kat kat
2. Görinür gülşen-i hüsnünde letāfet kat kat

5. kat kat:

Gazel 13
Mısra: 4
Sıra sıra.

3. Mevc-ḥīz olsa tarāvet ruḥ-ı hoy-rīzinde
4. Açılır şan gül-i şad-berg-i şabāhat kat kat

6. kat kat:

Gazel 13
Mısra: 6
Çok, pek çok.

5. Seyr it ol serv-i çemenzār-ı cemālūñ ne güzel
6. Uymuş endāmına gül-cāme-i behcet kat kat

7. kat kat:

Gazel 13
Mısra: 8
Çok, pek çok.

7. Bir midür sā'ir ile kadri o şāh-ı hüsnūñ
8. Eylemiş şānını terfī'-i şerāfet kat kat

8. kat kat:

Gazel 13

Mısra: 10

Üst üste II çok, pek çok.

9. Sīne-i 'āşık-ı 'uryān teni zann itme tehī
10. Var o şandūqada kālā-yı maḥabbet kat kat

9. **kaṭ kaṭ:**

Gazel 13

Mısra: 12

Üst üste.

11. Gerdeni üzre zenaḥdānına bak cebheyi gör
12. Bāğ-ı cennet derecātı gibi 'İzzet kat kat

10. **kat kat:**

Gazel 13

Mısra: 14

Çok, pek çok.

13. Nazm-ı rengīnūmi eylerse Necīb'üm tanzīr
14. Olur ārāyiş-i dīvān-ı belāgat kat kat

11. **kat kat:**

Gazel 26

Mısra: 14

Çok, pek çok.

13. Dimişsin niyyetüm 'āşıklara açılmadır bir gün
14. Piyāz ey lāle-ruḥ meczūmuzdur sende kat kat var

12. **kat kat:**

Gazel 42

Mısra: 4

Üst üste.

3. Gencīne kıl derūnuña esrārı yek-be-yek
4. Şandūka kāle ḳonmasa kat kat şığışmıyor

13. **kat kat:**

Gazel 123

Mısra: 4

Çok, pek çok.

3. O tekellüm o tebessüm o lewendāne gülüş
4. Eylemiş ḥüsn-i ḥudā-dādını kat kat taḥsīn

k'āteş-fürüz-i dīg-i hased:

1. K'âteş-fürüz-i dīg-i ḥased:**Gazel 2**

Mısra: 12

Hased kazanını aydınlatan ateş II sevgili.

11. Germ-ülfet olma kaynaşup ebnā-yı 'aşr ile

12. K'âteş-fürüz-i dīg-i ḥased söylerüm saña

katı:**1. katı:****Gazel 21**

Mısra: 10

İnce duygulara karşı duyarlılığı olmayan, duygusuz, hoşgörüsüz(şekilde).

9. Līk mesmū'-ı ḥaḳīrānem eyā kān-ı güher

10. Ba'zı yārān katı geçmiş saña ben mağdūrı

kat'-ı ümmīd-i nigāh-ı iltifāt:**1. kaṭ'-ı ümmīd-i nigāh-ı iltifāt:****Gazel 26**

Mısra: 9

Güler yüzlü bakışın ümidini kesen.

9. Gedālar kaṭ'-ı ümmīd-i nigāh-ı iltifāt itsün

10. Cebīni üzre ol ḥaḳān-ı ḥüsnūñ çīn-i naḥvet var

kaṭ'-ı zebān-ı dürüġ:**1. kaṭ'-ı zebān-ı dürüġa:-a****Kaside 2**

Mısra: 51

Yalan konuşmaya son verme.

51. Vireydi kaṭ'-ı zebān-ı dürüġa ḥükmi cevāz

52. Şehādetin şaşırurdu o demde şāhid-i zūr

kātib-i ḥazret-i düstūr-ı sikender- 'unvān:**1. kātib-i ḥazret-i düstūr-ı Sikender- 'unvān:****Kaside 6**

Mısra: 62

İskender unvanlı büyük kâtip.

61. Münşi-i münsi-i Veysī-i selāset-pīrā

62. Kātib-i ḥazret-i düstūr-ı Sikender- 'unvān

katre-i eşk-i ter:

1. kaṭre-i ešk-i ter:**Gazel 147**

Mısra: 8

Taze gözyaşı damlası.

7. Gülberg-i 'arızında degül şebnem-i 'arāk

8. Olmuş çekide kaṭre-i ešk-i ter üstüne

katre-i hün-ābe:**1. kaṭre-i hün-ābe:****Gazel 59**

Mısra: 3

Kanlı gözyaşı damlası.

3. Dīdemüzde görinen kaṭre-i hün-ābe degül

4. Dest-i müjgānumuza subḥa-i mercān virürüz

kavī:**1. kavīdür:-dür****Gazel 162**

Mısra: 14

Kuvvetli, güçlü.

13. 'İzzetā kaşr-ı vişāle çık otur

14. Korkma gāyetde kavīdür temeli

kavs-ı dest-i himmet:**1. kavs-ı dest-i himmetüm:-üm****Gazel 37**

Mısra: 5

Yardım elinin yayı.

5. Kavs-ı dest-i himmetüm keç bakma ey gerdün baña

6. Vuşlat-ı ser-menzil-i maṭlab per-i tīrūmdedür

kavuş:**1. kavuşdur:-dur****Terkib-bend 1**

Mısra: 18

(Başka yerde olan, hasreti çekilen bir kimseyi) Tekrar bulmak ve görmek, bir araya gelip buluşmak.

17. Kaldım şeb-i firākda āh u enīn ile

18. Yā Rabb kavuşdur ol şanem-i meh-cebīn ile

kayd ol:**1. kayd olmaz:-maz****Gazel 58**

Mısra: 1

Bağ olmak.

1. Lā-übālilerüz 'ālemde bize kayd olmaz
2. Zen-i mekkāre-i dünyādan ebed kayd olmaz

2. kayd olmaz:-maz**Gazel 58**

Mısra: 10

Bağ olmak.

9. 'İzzet' i habs idicek çāh-ı zenehdānuña
10. Ham-ı zülfüñ gibi ol bī-günehe kayd olmaz

kayd:**1. kaydı:-ı****Gazel 113**

Mısra: 4

Kaygı, endîşe, tasa.

3. Āzāde idüm evc-i tecerrüdde uçardum
4. Gör kaydı mı kim pençe-i şeh-bāza kapıldum

kayd-ı nuş u pend:**1. kayd-ı nuş u pende:-e****Gazel 33**

Mısra: 5

Nasihāt ve öğüdün tasası.

5. Benimçün kayd-ı nuş u pende hergiz düşmesün yārān
6. Bu rüsvālîkla gūş-āviz-i pend olmağ ne mümkindür

kayık:**1. kayık:****Gazel 88**

Mısra: 9

Kayık; deniz, göl ve nehirlerde dolaşmak, yük taşımak için yapılmış, kürek veya yelkenle yol alan küçük tekne.

9. İki kayık memeler Südlıce Limānı'nda
10. Beyaz sīnesi 'İzzet yem-i şafā mı degül

kaykılıgeldi:**1. kaykılıgeldi:****Kıt'a 4**

Mısra: 6

*Bir yana doğru yatar gibi yaslanmak, eğilmek.***5. Tek тұрмаyup ol çifteli қаһбе шеб-и ма'һуд****6. Ағыяр қуағында һемән қайқılıгелди****kaynaş:****1. kaynaşup:-up****Gazel 2**

Mısra: 11

*Biriyle sıkı fıkı olma.***11. Germ-ülfet olma kaynaşup ebnā-yı 'aşr ile****12. K'āteş-fürüz-i dīg-i һased söylerüm saña****Kays:****1. Kays'a:-a****Kaside 13**

Mısra: 62

*Leyla ve Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Mecnun.***61. Böyle қалursa eger 'aşқum füzün****62. Olurum bī-şübhe Kays'a hem-cünün****2. Kays'la:-la****Gazel 75**

Mısra: 7

*Leyla ve Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Mecnun.***7. Gerçi ben Kays'la hem-seng-i cününüm ammā****8. Beni şehre añı yābāna қодı şīve-i һаққ****3. Kays:****Gazel 159**

Mısra: 3

*Leyla ve Mecnun anlatısının erkek kahramanı Mecnun.***3. Ey gönül Kays gibi çāk-ı girībān iderek****4. Ser-be-şahrā vü beyābān olacaқ dem geldi****kāz:**

1. **kāzdur**: -dur**Gazel 111**

Mısra: 6

Gaz.

5. Rüşen-dilüm fetīle-fürüz-ı belāgatım

6. Şem'-i maḥāfil-i edebe kāzdur sözüm

kazā:1. **kazā:****Gazel 117**

Mısra: 9

Kimşenin kastı olmadan ortaya çıkan, zarara veya can kaybına sebep olabilen hâdise.

9. Kazā ḥarmengehümden ḥūşe-çîn-i âfet olmuşdur

10. N'ola berķ-i ḥaṭer lertzān olursa berg-i kāhumdan

2. **kazāsı**: -sı**Gazel 129**

Mısra: 1

Eskiden memleketin idârî taksîmâtında bir kadının hükmü ve idâresi altında bulunan, daha sonra bir kaymakam tarafından yönetilen yer, kaymakamlık, ilçe.

1. Buz tıtdı ḥarābîye kazāsı Yeñişehr'in

2. Ehl-i dile teng oldı fezāsı Yeñişehr'in

kazıyye-i sihr:1. **kazıyye-i sihr:****Gazel 35**

Mısra: 3

Sihirli söz.

3. Her lahza bir kazıyye-i sihr itmede beyān

4. Remz-i füsûna dîdelerüñ tercemān mîdur

kebāb:1. **kebāb:****Gazel 2**

Mısra: 3

Yanmış, yanık.

3. Laḥt-ı ciger kebāb u şarāb ise ḥün-ı dil

4. Bezm-i cihānda 'ayş-ı rağad söylerüm saña

kebāb eyle:

1. **kebāb eyledüñ:-dü, -ñ**

Gazel 134

Mısra: **13**

Yakmak, içini acıtmak.

13. Nār-ı sitemle kebāb eyledüñ ‘āşıkıların

14. Merḥametüñ yoğ mıdur ey meh-i nā-mihrbān

2. **kebāb eylerse:-r, -se**

Gazel 148

Mısra: **4**

Yakmak, içini acıtmak.

3. Āteş-i ‘aşkıyla sūzānum o bī-raḥm āfetüñ

4. Cānumı yağarsa da bağrum kebāb eylerse de

2. **kebāb eyleyecek:-y, -ecek**

Gazel 156

Mısra: **3**

Yakmak, içini acıtmak.

3. Ğālibā bezm-i maḥabbetde kebāb eyleyecek

4. Döndürür sıḥ-i sitemle dil-i pür-zārumızı

kebāb it:

1. **kebāb itdi:-di**

Kaside 4

Mısra: **44**

Bağrını yakmak II mustarip olmak.

43. Ğam u endüh-ı cihān nāṭıka-bend oldı baña

44. Nār-ı ḥırmān-ı emāni cigerüm itdi kebāb

kebāb ol:

1. **kebāb oldıgımı:-dığ, -ım, -i**

Gazel 47

Mısra: **15**

Yanmak II âşğın kavurucu ateşi karşısında yok olma durumu.

15. Nār-ı ḥasretle kebāb oldıgımı fehm itmiş

16. Acıyup ḥālime şad sūz ile büryān ağlar

kebāba dön:

1. **kebāba döndi:-di**

Gazel 120

Mısra: **10**

Ateşte veya sıcakta kavrulmak II çok yanmak, çok incinmek.

9. Dökülsün eşk-i çeşmüm aña yanmam murğ-ı dil zîrâ
10. Kebāba döndi şimdi nār-ı 'aşkuñ işti'ālũñden

kebā'ir:

1. **kebā'ir:**

Gazel 141

Mısra: **3**

Hakkında açık hüküm bulunan büyük günahlar, kebîreler.

3. Şağā'ir kıum gibi atım atım şādır kebā'ir de
4. Kālursa böyle aḥvālum hebāyum yā Resūla'llāh

kebk-i hırām:

1. **kebk-i hırām:**

Gazel 161

Mısra: **7**

Salınan keklik.

7. Ḥ'āb-ı ḥar-güşına ey kebk-i hırām aldanma
8. Aç gözũñ sũfi ider ḥileyi rübāh gibi

keç:

1. **keç:**

Gazel 37

Mısra: **5**

Eğri, çarpık, mukavves, ters.

5. Kavş-ı dest-i himmetüm keç bakma ey gerdün baña
6. Vuşlat-ı ser-menzil-i maṭlab per-i tîrũm dedür

keç-edā:

1. **keç-edā:**

Gazel 54

Mısra: **8**

Eğri, çarpık tarz.

7. Derũni cevher-i ḥiddetle mümteli olanuñ
8. Ne keç-edā idũgin biz kırābdan aluruz

keç-külāh-ı işve:

1. **kec-külâh-ı işve:**

Kıt'a 6

Mısra: 2

Nazlı küstah.

1. Dili aldı bende itdi iki pâdişâh-ı işve
2. Biri kec-nigâh-ı naḥvet biri kec-külâh-ı işve

kec-küleḥ:

1. **kec-küleḥ:**

Kaside 13

Mısra: 47

Eğri külah.

47. Gâh olup ol şâh-ı ḥüsnüm kec-küleḥ
48. Egrilür ağızum gelür baña veleḥ

kec-nigâh-ı celâl-ı Eşref:

1. **kec-nigâh-ı celâl-ı Eşref' dür:-dür**

Gazel 27

Mısra: 14

Eşref'in kıskançlığının kızgınlığı.

13. Dem-be-dem bâ'îs-i enîni nîk
14. Kec-nigâh-ı celâl-ı Eşref' dür

kec-nigâh-ı naḥvet:

1. **kec-nigâh-ı naḥvet:**

Kıt'a 6

Mısra: 2

Kibirli küstah.

1. Dili aldı bende itdi iki pâdişâh-ı işve
2. Biri kec-nigâh-ı naḥvet biri kec-külâh-ı işve

keder:

1. **keder:**

Gazel 129

Mısra: 10

Gam, ısrâp, elem, hüzün.

9. Ol ne idi itdigümüz zevk ü ṭarablar
10. Şimdi keder oldu şafâsı Yeñişehr'in

keder-i dehr:

1. keder-i dehr:**Gazel 56**

Mısra: 1

Dünyanın sıkıntısı.

1. Şâf-ıynet keder-i dehr ile me'nūs olmaz
2. Reng-i şeb leke-i pirāhen-i fānūs olmaz

kef:**1. kef:****Gazel 73**

Mısra: 6

Köpük.

5. Çeşmüm ne 'aceb girye ile perdelenürse
6. Deryāda olur mevc-i pey-ā-pey ile kef Eşref

kef-i cūd:**1. kef-i cūdı:-ı****Kaside 7**

Mısra: 66

Cömertliğin eli.

65. Ma'den-i mekremetā hātem-i tayy-menķabetā
66. Ey kef-i cūdı iden dāmenimüz maħzen-i zer

kef-i dūr-pāş:**1. kef-i dūr-pāşından:-ı, -n, -dan****Kaside 6**

Mısra: 79

İnci saçan avuç.

79. Feyz-yāb olsa eger yem kef-i dūr-pāşından
80. Şadef olmazdı niyāz-āver-i ebr-i nisān

kehkeşān-ı reh-güzer:**1. kehkeşān-ı reh-güzeri:-ı****Gazel 53**

Mısra: 3

Samanyoluna benzeyen geçilen yol (sevgilinin geçtiği yol).

3. Kehkeşān-ı reh-güzeri üzre o şāh-ı hüsünü
4. Şırmadan incili ķālīçe-i güsterdesidür

kelām:

1. **kelāmına:-ı, -n, -a****Terkib-bend 1**Mısra: **37***Söz.*

37. Kāni' değilken ol şūhuñ kelāmına

38. Biz şimdi ḥasret olduḡ anuñ bir peyāmına

2. **kelāmın:-un****Kaside 8**Mısra: **64***Söz, kavl.*

63. Güzāf u lāfı terk eyle du'āya başla ey 'İzzet

64. Şudā'a bā'is olmuşdur kelāmın çünki ikşārı

3. **kelāmı:-ı****Gazel 122**Mısra: **4***Söz.*

3. Tıyduñ mı hıç o tūti-i lüknet-feşānımuñ

4. Şekker gibi kelāmı ne nāzük ne nāzenin

kelām-ı dil-pezir:1. **kelām-ı dil-pezirin:-in****Kaside 16**Mısra: **18***Gönül alan söz.*

17. O da dir Eşref'üm yokdur nazirin

18. Beni yakdı kelām-ı dil-pezirin

kelb:1. **kelb:****Kaside 4**Mısra: **36***Köpek II rakip.*

35. Postı kırtarmaḡa bir çāre ararmış şimdi

36. Kendüsin şanur iken kelb gibi şāhib-nāb

2. **kelb:****Gazel 112**Mısra: **12***Köpek II rakip.*

11. Bezmede aġyāra taş atdumsa da ma'zūr tut
12. Kelb şandum fark u temyīz ihtimālüm yok benüm

kelle:

1. **kelleler:**-ler, -le

Gazel 12

Mısra: **11**

Baş, başın tepesi.

11. Kelleler germ olıcağ dal fes olup meclisde
12. Dök o ġisūları ey şāhid-i peymāne be-leb

kelle-i bī-devlet:

1. **kelle-i bī-devleti:**-i

Kaside 4

Mısra: **29**

Devletsiz baş.

29. Hşşminuñ kelle-i bī-devleti ġaltīde olur
30. Olmadan tīġi dağı ser-zede-i künc-i kırāb

kelle-i ihtiyāl-i Eşref' dür:

1. **kelle-i ihtiyāl-i Eşref' dür:**-dür

Gazel 27

Mısra: **12**

Eşref'in gururlu başı.

11. Döndiren Mevlevīleri şimdi
12. Kelle-i ihtiyāl-i Eşref' dür

kem:

1. **kemdür:**-dür

Kaside 9

Mısra: **12**

Kötü, fena.

11. Bu ġünlerde meġer cünd-i şitāya
12. Yine şāh-ı bahāruñ kaçdı kemdür

2. **kemdür:**-dür

Kaside 9

Mısra: **96**

Az, eksik.

95. Ne mümkin mevce-i deryā-yı iħşā
96. Senüñ evşāfuñ andan şanma kemdür

kemāl:

1. kemāl:

Gazel 120

Mısra: 11

Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.

11. Kemāl üzre olup bedr olmuşundan eylemem şekvā

12. Amān şad el-amān meh-pāregānuñ hürde-sālından

kemāl-i hayret:

1. kemāl-i hayret:

Tahmis 2

Mısra: 17

Şaşkınlığın mükemmelliği.

17. Farṭ-ı şādiden kemāl-i hayret el virdi baña

18. Sen buyur şimdi ne itsün nişlesün bu bī-nevā

kemāl-ı ma‘arifet ü irticāl:

1. kemāl-ı ma‘arifet ü irticālına: -ı, -n, -a

Kaside 18

Mısra: 7

Hüner ve hazırlıksız söylenmiş sözün olgunluğu.

7. Söz yok kemāl-ı ma‘arifet ü irticālına

8. Lütfi Efendi cümleden ā‘lā muşībdür

kemāl-ı şevk-i neşāt:

1. kemāl-ı şevk-i neşāt:

Kaside 2

Mısra: 22

Sevinç isteğinin olgunluğu.

21. Bu vaqt o vaqt-i ferahdur ki cümle ğam-zedegān

22. Kemāl-ı şevk-i neşāt ile şād olup ide sūr

kemān:

1. kemān:

Gazel 126

Mısra: 6

Yay, kavis II kaş.

5. Hañcer-i cevri amān çekme baña
6. O kemān gibi olan kaşuñ için

kemān-ebrū:

1. **kemān-ebrū:**

Gazel 33

Mısra: 9

Yay kaşlı II sevgili.

9. Hadeng-endāz iken müjgān-ı şūhuñ ey kemān-ebrū
10. Dile vāreste-i tīr-i gezend olmağ ne mümkindür

kemend-i zülf:

1. **kemend-i zülfüñ:-üñ**

Gazel 91

Mısra: 4

Saçının bağı.

3. Miyānuña şarılup başdan çıkardı velī
4. Kemend-i zülfüñ olur rişte-bend-i pāy-ı hayāl

kemer:

1. **kemer:**

Gazel 26

Mısra: 5

Bele bir kere dolandıktan sonra bağlanan veya tokalanan bel bağı II engel.

5. Kemer bir kez mişāl-i hadd-ı evsağ ber-şaraf olsun
6. Nazar kıl şekl-i istiğnāda ne intāc-ı vuşlat var

2. **kemerinden:-in, -den**

Gazel 87

Mısra: 7

Bele bir kere dolandıktan sonra bağlanan veya tokalanan bel bağı.

7. Tār-ı nigāhumuz kemerinden çözülmüyor
8. Mūy-ı miyānına şarılup rişte-i hayāl

kemer-beste-i zünnār:

1. **kemer-beste-i zünnāruñdur:-ruñ, -dur**

Gazel 43

Mısra: 12

Keşişlerin kuşağını beline bağlayan.

11. Seyr idüp şüretüñi deyr-i maḥabbetde gönül
12. Şanemā şimdi kemer-beste-i zünnāruñdur

kemīngēh-i zūlf-i siyeh:**1. kemīngēh-i zūlf-i siyehde:-de****Gazel 87**

Mısra: 12

*Siyah zūlfün pusu kurulan yeri.***11. Mānend-i düzd- i şeb-rev ider bürde dilleri****12. Pinhān olup kemīngēh-i zūlf-i siyehde hāl****kem-revāc it:****1. kem-revāc itdi:-di****Gazel 156**

Mısra: 1

*Değersiz yapmak.***1. Kem-revāc itdi felek kāle-i eş'ārümüzü****2. Görmeyüz sūk-ı ma'ārifde hārīdārumuzü****kemter:****1. kemter:****Gazel 117**

Mısra: 4

*Küçük, değersiz.***3. Behişt-i rüy-ı alūñ şevkı yaqdı serde bir āteş****4. Ki kemter lāle tūtmam dūzahı taraf-ı külāhumdan****kenār:****1. kenārında:-ı, -nda****Gazel 10**

Mısra: 7

*Kıyı, sahil.***7. Neş'e-i meyle varup cūy kenārında o dem****8. Şöyle ser-mest urasın na're-i yā hay ne şafā****2. kenāra:-a****Gazel 39**

Mısra: 6

*Kıyı, sahil.***5. Cezr ü med üzredür yem-i bahşāyış-ı cihān****6. Dā'im kenāra mevce-i 'ummān gelür gider**

kenāre-gīr-i çemenzār:**1. kenāre-gīr-i çemenzār:****Gazel 98**

Mısra: 6

*Çimenliğin kıyısında giden II sevgilinin ayva tüylerinin etrafında dolanan.***5. Şafā-pezīr-i temāşā-yı ḥat-ı sebzūndür****6. Kenāre-gīr-i çemenzār olan gönülcegizüm****kenār-ı cūybār:****1. kenār-ı cūybāra:-a****Gazel 138**

Mısra: 10

*Irmak kenarı.***9. Ḥāne-i āyīneden çık bāga ey serv-i revān****10. 'Aksūñi gel gör kenār-ı cūybāra rū-be-rū****kendi:****1. kendi:****Kıt'a 2**

Mısra: 3

*Kendi, dönüşlülük zamiri.***3. O benüm kendi kulumdur diyü bir emr itdi****4. Bir emr dahı kulumdur diyerek babası****2. kendi:****Tahmis 6**

Mısra: 20

*Kendi, dönüşlülük zamiri.***19. Giceler āh itdigin tıydum o şūḥ-ı şīvekār****20. Ğālibā kendi gibi bir āfete mecbūrdur****3. kendi:****Kaside 16**

Mısra: 49

*Kendi, dönüşlülük zamiri.***49. Mücerred kendi bulsun iştiḥārı****50. İdeler aña tenhā i'tibārī****4. kendi:****Gazel 101**

Mısra: **10**
Kendi, dönüşlülük zamiri.

9. Dimedüñ 'İzzet'üm āyā nicedür
 10. O benüm kendi ıulım bendecigüm

5. kendi:

Gazel 133
 Mısra: **1**
Kendi, dönüşlülük zamiri.

1. Ne kendi ıadrını bildi ne 'âşık-ı zârın
 2. Zamân-ı hüsni hebâ geçdi hayf o dil-dârın

kendini bul:

1. **kendini bulur:-ur**
Kaside 6
 Mısra: **78**
Kendine gelmek.

77. Bezm-i mînüveşini itse taşavvur bir kes
 78. Kendini bulur idi ravza-nişîn-i Rıdvan

kendü:

1. **kendüñ:-ñ**
Tahmis 2
 Mısra: **28**
Kendi, dönüşlülük zamiri.

27. Yoğ mecâl inkâra sensin hep bilür halk-ı cihân
 28. Sen ne çend itseñ dahı kendüñ hiçabuñdan nihân

2. **kendüsin:-sin**
Kaside 4
 Mısra: **36**
Kendi, dönüşlülük zamiri.

35. Postı kırtarmağa bir çäre ararmış şimdi
 36. Kendüsin şanur iken kelb gibi şâhib-nâb

3. **kendümi:-m, -i**
Kaside 5
 Mısra: **60**
Kendi, dönüşlülük zamiri.

59. Ammā ki çi sūd añlamıyor kuvvet-i tab‘um
60. Ta‘rif idemem kendümi hālā Yeñişehr’e

4. **kendü:**

Kaside 8

Mısra: 4

Kendi, dönüşlülük zamiri II âşık

3. Serinden var ise geçmiş şovuk şu ‘âşikuñ zīrā
4. Şitā vü şayf germ-ülfet diler kendü ile yarı

kere:

1. **kere:**

Gazel 11

Mısra: 5

Defa.

5. Bir kere de dimez misin ey şūh-ı bī-vefā
6. ‘Uşşāk-ı cān-sipār ne ‘ālemedür ‘aceb

2. **kere:**

Gazel 100

Mısra: 12

Defa.

11. Sīnemde bakıp zaḥmuma raḥm eylemedüñ hīç
12. Bir kere ṭabībüm dimedüñ merhemüñ olsam

3. **kere:**

Gazel 119

Mısra: 2

Defa.

1. Niçün aḡyār-ı bed-girdārdan hīç nefret itmezsin
2. Niçün ‘uşşākla bir kere ṭarḥ-ı ülfet itmezsin

4. **kere:**

Gazel 149

Mısra: 10

Defa.

9. Var bir sözüm o gül-bün-i nāza şaklamasam
10. Bir kere bāri söyleyebilsemdi ḡuşuna

kerem:

1. **keremin:-in**

Kaside 4

Mısra: **13**
Lütuf, bağış, ihsan.

- 13.** ‘Uhdenden nice şimdi geelüm bu keremin
14. Şükre yok kudretimüz hamde liyâkat nâ-yâb

2. keremdür:-dür

Kaside 9

Mısra: **86**
Lütuf, iyilik.

- 85.** O ferzend-i sa‘âdetmend-i ‘âķil
86. Aña başşâyış-i haķdur keremdür

4. keremle:-le

Gazel 134

Mısra: **8**
Cömertlik, iyilik, bağış.

- 7.** Nāmver-i dehr olur hātem-i tã’î gibi
8. Kim ki keremle ola ‘āleme şöhret-resān

kerem eyle:

1. kerem eyle:

Gazel 143

Mısra: **12**
Cömertlik etmek, iyilik etmek.

- 11.** Hoş-nağme beş on muırib-ı řevķ-āver-i zībā
12. Karşunda dizilsün de sen eglen kerem eyle

kerem kıl:

1. kerem kıl:

Gazel 9

Mısra: **14**
Lutufla muāmelede bulunmak, lütfetmek.

- 13.** ‘İzzet’ e bir büsemi bilmem ne va‘d itmiş idüñ
14. Kıl kerem şimdi unutma vaķtidür ey bî-vefā

keremkār:

1. keremkārũ:-uñ

Kaside 8

Mısra: **23**
Kerem sahibi, ikramda bulunan (kişi), cömert kişi.

23. Olur şermendesı ebr-i bahārān ol keremkārūñ
24. Kaçan itse seḫāb-ı cūdı āgāz-ı güherbārı

2. **keremkārūm:-um**

Kaside 13

Mısra: 91

Kerem sahibi, ikramda bulunan (kişi), cömert kişi.

91. Ey keremkārūm veliyü'n-ni'metüm
92. 'Ātıfetmendüm 'aliyü'l-himmetüm

keremkār-ı cihān-baḫş:

1. **keremkār-ı cihān-baḫş:**

Kaside 4

Mısra: 25

Dünyayı bağışlayan cömert.

25. O keremkār-ı cihān-baḫş ki destinden ider
26. Dem-i cūdunda yem ü ebr güher-bār-ı hicāb

kerem-pīşe:

1. **kerem-pīşe:**

Kaside 6

Mısra: 89

Keremi huy hâline getirmiş olan, her işinde cömert ve âlicenap davranan.

89. Görmedük öyle kerem-pīşe vezīr-i 'ādil
90. Tuymaduk zātına mānend ü 'adıl ü aqrān

2. **kerem-pīşe:**

Kaside 17

Mısra: 39

Keremi huy hâline getirmiş olan, her işinde cömert ve âlicenap davranan.

39. Ne melek-şīme kerem-pīşe güzelsin bi'llāh
40. Ne hoş unutmaduñ üftādeñi ey 'işve-pezīr

3. **kerem-pīşe:**

Gazel 58

Mısra: 5

Keremi huy hâline getirmiş olan, her işinde cömert ve âlicenap davranan.

5. Her kerem-pīşe güzel kim bile mev'ūdını deyn
6. Tāleb-i büsesi şeydālarına şīr olmaz

kerre:

1. kerre:

Kaside 8

Mısra: 32

Defa, kez.

31. Sen ol eşheb-süvâr-ı 'arşagâh-ı ma'rifetsüñ kim

32. Eger mihmîzleseñ bir kerre esb-i tab'-ı reh-vârı

kerîm:

1. kerîm:

Kaside 13

Mısra: 30

Kerem sahibi, cömert, soylu.

29. Bir senüñ gibi vezîr olmaz dañı

30. Hem kerîm ü hem hâlîm ü hem sañî

kerîmü'l-hulq-ı müstahsen-şiyem:

1. kerîmü'l-hulq-ı müstahsen-şiyemdür:-dür

Kaside 9

Mısra: 90

Beğenilen huyların cömert yaratılışı.

89. Selîmü't-tab'-ı Maḥmûdu'l-ḥaşâ'il

90. Kerîmü'l-hulq-ı müstahsen-şiyemdür

kerr ü fer-i şevket-i şî'r:

1. kerr ü fer-i şevket-i şî'rüñ:-üñ

Kaside 6

Mısra: 53

Şîir saltanatının geri çekilmesi ve yeniden saldırması.

53. Görse bu kerr ü fer-i şevket-i şî'rüñ bî-şek

54. Dirdi ḥâḳânî budur mülket-i nazma ḥâḳân

kes:

1. kesmez:-mez

Gazel 4

Mısra: 10

Birakmak, vazgeçmek.

9. Gerçi degüldür ol şanem-i şüh bîvefâ

10. Kesmez niğâhı çeşm-i füsünkârdan baña

2. keser:-er

Kaside 6

Mısra: **34**

Kesici bir aletle ayırmak.

33. Zâları zîver-i iklîl-i belâgat ammâ
34. Sînlerde ser-i hüssâdı keser erre-be-sân

3. kes:

Kaside 6

Mısra: **77**

Kişi, kimse.

77. Bezm-i mînûveşini itse taşavvur bir kes
78. Kendini bulur idi ravza-nişîn-i Rıdvan

4. kesmem: -me, -m

Gazel 17

Mısra: **9**

Bırakmak, vazgeçmek.

9. Erenlerden ben istimdâdı kesmem 'İzzetâ bir dem
10. Baña bu zür-ı tab'ı himmet-i pîrân ider îrâş

kesâd-ı ma'rifet:

1. kesâd-ı ma'rifet:

Gazel 86

Mısra: **9**

Hünerde eksiklik.

9. Kesâd-ı ma'rifet ol rütbe sük olurdu harâb
10. Becâ-yı emti'a kınsa raf-ı dükkâna gazel

kesbi:

1. kesbi:

Gazel 155

Mısra: **13**

Edinmek, elde etmek, kazanmak.

13. İzâfetle temevvül kesbi der mi her tehî-hemyân
14. Fağat esmâ-i seng-i behreverdür mâl ile zûsı

kesb-i hayât-ı tâze:

1. kesb-i hayât-ı tâze:

Kaside 4

Mısra: **15**

Yeni yaşamın çalışarak kazanılması.

15. Eyledüñ hep yeñiden kesb-i hayât-ı tâze
 16. Gül-i pejmürde idik cümlemüz olduk şād-âb
kesir eyle:

1. **kesir eyleme:-me**

Kaside 17

Mısra: 26

Kırmak.

25. Korkma 'âşık bize dünyâda mazarrat gelmez
 26. Eyleme âyine-i kalbünü beyhüde kesir

keşret:

1. **keşret:**

Gazel 42

Mısra: 2

Bir olan Hakk'ın isim ve sıfatlarıyla tecelli edip çokluk halinde görülmesi. Bolluk, zenginlik.

1. Bir dilde iki yâre maḥabbet şığışmıyor
 2. Ḥalvet-serây-ı vahdete keşret şığışmıyor

keşret-i 'uşşâka:

1. **keşret-i 'uşşâka:-a**

Gazel 85

Mısra: 5

Âşıkların çokluğu.

5. Çünkü yok keşret-i 'uşşâka taḥammül sende
 6. Niçün efzün-ter idersin bu kadar şivelerün

kesr-i mir'ât-i kulüb:

1. **kesr-i mir'ât-i kulüb:**

Gazel 157

Mısra: 5

Kalplerin aynasını kırma.

5. Kesr-i mir'ât-i kulüb itmede görmüş degilüm
 6. Böyle sengin-dil-i ḥâtır-şiken-i nâ-râmı

keşf-i rāz:

1. **keşf-i rāzı:-ı**

Kaside 16

Mısra: 76

Sırrın keşfi.

75. Yazup bu kışşa-i tül u dırâzı
76. Necîbâ saña kıldum keşf-i râzı

keşide:

1. keşide:

Kaside 6

Mısra: 51

Hat sanatında yazıya güzellik ve satıra ferahlık vermek, istife uydurmak maksadıyla bâzı harflerin uzatılarak yazılması ve harfin bu şekilde uzatılmış kısmı.

51. Her keşide şanasın ebru-yı gilmân-ı hayâl
52. Noktalar her birisi merdümek-i hür-ı cinân

2. keşide:

Kaside 9

Mısra: 19

Çekilmiş, çekmiş, çekme.

19. İdelden hancerin süsen keşide
20. Melâz-ı ceş-i dey hışn-ı 'ademdür

keşide ol:

1. keşide oldı:-dı

Gazel 144

Mısra: 4

Çekilmek.

3. Görenler kâkül-i pāşidesin ruhsâr-ı rahşāna
4. Şehâb oldı keşide zann iderler âftâb üzre

keşkül:

1. keşkül:

Kaside 1

Mısra: 26

Dilenci kâsesi.

25. Câm-ı 'aczin der-i hum-hâne-i 'avn-i haqq' da
26. Keşkül itsün yine her bāde-gedâ-yı nuşret

2.keşkül:

Gazel 51

Mısra: 6

Dilenci kâsesi.

5. Meger deryüze eyler nür-ı hürşid-i cemâlünden
6. Meh-i nev dest-i abdâl-ı felekde keşkül olmuşdur

keşt-i āmāl:

1. keşt-i āmāla:-a

Gazel 96

Mısra: 7

Emeller gemisi.

7. Keşt-i āmāla vezān olmaşda

8. Dā'imā bād-ı semūm-ı 'ālem

keşt-i baħr-ı sīm-āb:

1. keşt-i baħr-ı sīm-āb:

Kaside 7

Mısra: 51

Gümüş gibi beyaz deniz suyunun gemisi.

51. İztirāb itmez idi keşt-i baħr-ı sīm-āb

52. Kūh u temkīn ü vařarı aña řalsa lenger

keřt-i sūvār-ı ārzū:

1. keřt-i sūvār-ı ārzū:

Gazel 144

Mısra: 14

İstek gemisine binen.

13. Boğulduk va'de-i būs u kenāruñla yeter ğayri

14. Bizi keřt-i sūvār-ı ārzū itme serāb üzre

kevkeb-i baħt:

1. kevkeb-i baħtından:-ın, -dan

Gazel 23

Mısra: 16

Talih yıldızı.

15. Güher-senc-i ma'ārif ħazret-i 'Ārif Efendi kim

16. Şüreyyā kevkeb-i baħtından ümmīdvār-ı rif'atdūr

2. kevkeb-i baħtum:-um

Kaside 13

Mısra: 55

Talih yıldızı.

55. Kevkeb-i baħtum fūrüzān olsa da

56. Miħr-i iķbālüm dıraħřān olsa da

keyd:

1. **keyd:****Gazel 58**

Mısra: 2

Hile, oyun.

1. Lā-übālilerüz 'âlemde bize kayd olmaz
2. Zen-i mekkâre-i dünyâdan ebed keyd olmaz

keyf:1. **keyfümüz:-ümüz****Gazel 103**

Mısra: 7

Arzu, heves, istek.

7. Keyfümüz olmaz mı inşâf it pezîrâ-yı hâlel
8. Dirse 'aşîka o gül-ruh infî 'âlüm var benüm

keyfe:1. **keyfe:****Gazel 16**

Mısra: 7

Nasıl?

7. Keyfe hâlî be-firâkik unzur
8. İn tegâfûl ki koni tâ-be-key' est

keyfiyet:1. **keyfiyettür:-dür****Gazel 51**

Mısra: 4

Vaziyet.

3. Hayâl-i leblerünle kâse-i endîşe-i 'âşîk
4. Ne keyfiyettür ey meh-pâre lebrîz-i mül olmuşdur

keyfiyet-i mey:1. **keyfiyet-i mey:****Gazel 30**

Mısra: 8

İlahi aşkın meselesi.

7. Minnet-zede-i sâgar-ı şahbâ degilüz biz
8. Keyfiyet-i mey lâzîme-i fiṭrâtımızdur

keyvân:

1. keyvān:

Kaside 6Mısra: **84***Far. Zuhâl yıldızı.***83.** Girdbād-ı gāzabı eylese bir deştî meţāf**84.** Hāşyetinden olur eflākde muğber Keyvān**kez:**

1. kez:

Gazel 145Mısra: **4***Defa, kere.***3.** Ben saña müştāk iken fā' ik-i 'uşşāk iken**4.** Sen beni bir kez çerağ eylemedüñ āh āh**kıl:**

1. kılaydı: -a, -y, -dı

Terkib-bend 1Mısra: **32***Yapmak, etmek.***31.** Hey ne belā imiş bu taḥassür didikleri**32.** Kim deşt-i gāmda kılaydı beni böyle serseri

2. kıl:

Terkib-bend 1Mısra: **35***Yapmak, etmek.***35.** Yā Rabb güşāde kıl dil-i ḥasret-keşīdemi**36.** Göster gözümle görmegi ol nūr-ı didemi

3. kıl:

Kaside 1Mısra: **69***Yapmak, etmek.***69.** 'İzzetā lāfi koyup gayrı efendüñçün kıl**70.** Kulluğuñ 'arz iderek cerr-i valā-yı nuşret

4. kıla: -a

Kaside 1Mısra: **73***Yapmak, etmek.*

73. Haqq Te'ālā kıla ol āşaf-ı şāhib-seyfi
74. Dā'imā ġālib-i meydān-ı vegā-yı nuşret

5. **kıldı:-dı**

Tahmis 2

Mısra: 29

Yapmak, etmek.

29. Ben didikçe böyle kim kıldı Nedīm'i nā-tüvān
30. Gösterür engüşt ile meclisdeki mīnā seni

6. **kılup:-up**

Kaside 2

Mısra: 79

Yapmak, etmek.

79. Raķīb-i dünı kılup maħrem-i ħarīm-i vişāl
80. İder fütāde-i nāçarı ħard ile mehcūr

7. **kıldı:-dı**

Tahmis 6

Mısra: 7

Yapmak, etmek, eylemek.

7. Sünbülü pīçīde kıldı kākül-i ħam-der-ħamuñ
8. Tār ü mār itseñ olur 'aķlı perīşān ādemüñ

8. **kıl:**

Kaside 7

Mısra: 87

Yapmak, etmek, eylemek.

87. 'İzzetā lāfi ķo āġāz-ı du 'ā kıl yoħsa
88. Kırı faħriyye vü da'vāñı senüñ kim diñler

9. **kıldı:-dı**

Gazel 7

Mısra: 3

Yapmak, etmek, eylemek.

3. Tebdīl-i kisve kıldı 'arūs-ı cemāl-i yār
4. Bir pullı nev-niķāba büründi nehāyeti

10. **kıldı:-dı**

Kaside 8

Mısra: 40

Yapmak, etmek, eylemek.

39. Şarup başına çıkdı seyre çün kartopı destârı
40. Beni dil-dâde kıldı bir bakışda gör ol mekkârı

11. **kıldı:-dı**

Kıt'a 8

Mısra: 4

Yapmak, etmek, eylemek.

3. Dağı ben itmeden hiç âşinâluğ
4. Temennâlarla kıldı dil-rübâluğ

12. **kılsun:-sun**

Kaside 10

Mısra: 43

Yapmak, etmek, eylemek.

43. Anı hakk müsned-i devletde mü'ebbed kılsun
44. Biz dağı sâye-i 'adlünde huzûr eyleyelüm

13. **kıldum:-du, -m**

Kaside 16

Mısra: 76

Yapmak, etmek, eylemek.

75. Yazup bu kışsa-i tül u dırâzı
76. Necîbâ saña kıldum keşf-i râzı

14. **kıl:**

Gazel 42

Mısra: 3

Yapmak, etmek.

3. Gencîne kıl derûnuña esrârı yek-be-yek
4. Şanduka kâle konmasa kat kat şığışmıyor

15. **kıl:**

Gazel 91

Mısra: 16

Yapmak, etmek, eylemek.

15. Hadîka-i hünerüñ nahl-ı nev-resîdesidür
16. Nihâl-i kıl-k-i terümden kıl ictinâ-yı hayâl

16. **kıl:**

Gazel 95

Mısra: 8

Yapmak, etmek, eylemek.

7. İster iseñ nevâları reng-pezîr-i zevk ola
8. La'l-i lebûñ kıl ey perî büse-dih-i dehân-ı ney

17. **ķılma:-ma**

Gazel 96

Mısra: **28**

Yapmak, etmek, eylemek.

27. Himmet ey mürşid-i rāh-ı 'irfān

28. 'İzzet' i ķılma melūm-ı 'ālem

18. **ķılmasun:-ma, -sun**

Gazel 112

Mısra: **3**

Yapmak, etmek.

3. Ķılmasun sīnem nişān-ı nāvek-i cevr ü sitem

4. Dökmesūn nā-ħaķ yere hūnum vebālūm yoķ benüm

19. **ķıl:**

Gazel 141

Mısra: **13**

Yapmak, etmek.

13. Bu 'İzzet bendeñi maħşerde şāyān-ı şefā' at ķıl

14. Ki dā'im reh-rev-i rāh-ı ħaṭāyūm yā Resūla'llāh

ķıl kadar:

1. **ķıl ķadar:**

Kaside 13

Mısra: **50**

Hiç denecek kadar az, çok az.

49. Āh 'izārında o zūlf-i müşg-bār

50. Ķıl ķadar hūsnüne ķondurmaz ğubār

ķılan:

1. **ķılan:**

Tahmis 2

Mısra: **26**

.....yapan "sıfat fīl".

25. Böyle gösterdi baña ol ķadd-i müstesnā seni

26. 'İzzetāyı böyle bī-ṭāķat ķılan ey bī-emān

ķılı gel:

1. **ķılı geldi:-di-ı**

Kit'a 4

Mısra: **4**

Ķıl çıkmak.

3. Kışt-i emelüm olmadan ol dahı nābit
4. Şad hayf çayırlandı o şahrā kılı geldi

kılıc:

1. **kılıcı:-ı**

Kaside 3

Mısra: 26

Kılıç.

25. Kalemî āb-dih-i mezra‘-ı kām-ı aḥbāb
26. Ḥarmen-i ‘ömr-i ‘adūya kılıcı şā‘iḳa-bār

kır:

1. **kırmasun:-ma, -sun**

Gazel 29

Mısra: 10

Koparmak.

9. Kākül-i sünbül-şemīm-i yāre oldı şāne-zen
10. Qorqarum tel kırmasun dest-i şabā nevr-üzdur

kırāb:

1. **kırābdan:-dan**

Gazel 54

Mısra: 8

Kılıç kını.

7. Derūnı cevher-i ḥiddetle mümteli olanuñ
8. Ne keç-edā idügin biz kırābdan aluruz

kırān:

1. **kırānı:-ı**

Gazel 17

Mısra: 4

Yakınlaşma, bir araya gelme.

3. Rakībūñ yār ile āmīzişündendür bu feryādum
4. Gülūñ ḥāre kırānı bülbüle efgān ider irāş

kırıl:

1. **kırıldı:-dı**

Gazel 98

Mısra: 2

Birine karşı kırgın duruma gelmek, gücenmek, incinmek.

1. Sitemle örseledüñ zâr olan gönülcegizüm
2. Kırıldı saña hevâ-dâr olan gönülcegizüm

kırmızı:

1. kırmızı:

Gazel 29

Mısra: 11

Al, kızıl renk.

11. Lâleler de kırmızı mecnûnuñ olmışlar senüñ
12. Tıtdılar şahrâları ey dil-rübâ nev-rûzdur

kıs:

1. kışdı:-dı

Kaside 9

Mısra: 47

Sıkıştırmak.

47. Şikenc-i zülf-i yâri kışdı şimdi
48. Anuñçün böyle sünbül ham-be-hamdur

kıssa:

1. kışsa:

Kaside 16

Mısra: 20

Kısa hikâye, ibretli hikâye, fikra, rivâyet.

19. O dem Eşref aña dir bâreka'llâh
20. Ser-âmedsin sen Aḥmed kışsa kütâh

kıssa-i tül u dırâz:

1. kışsa-i tül u dırâzı:-ı

Kaside 16

Mısra: 75

Uzun mu uzun hikaye.

75. Yazup bu kışsa-i tül u dırâzı
76. Necîbâ saña kıldum keşf-i râzı

kıṭ'a-i pādşeh-i rüy-ı zemîn:

1. kıṭ'a-i pādşeh-i rüy-ı zemîn:

Kaside 11

Mısra: 12

Yeryüzü padişahının toprakları.

11. Dāver-i dād-ger-i 'adl-āyīn
12. Kıt'a-i pādşeh-i rüy-ı zemīn

kıyām eyle:

1. kıyām eyler:-r

Kaside 13

Mısra: 44

Bir işe kalkışmak, teşebbüs etmek.

43. Gülşen içre kıdd çeküp itse hırām
44. Servler şaf şaf hemān eyler kıyām

kıyāmet kop:

1. kıyāmet kopar:-ar

Gazel 5

Mısra: 5

Kıyamet kopmak; kıyamet günü gelmek II bir yerde çok gürültü ve telaş olmak.

5. Bi'llāh kıyāmet kopar ol kāmēt ölürse
6. Ger mā'il-i gülgeşt-i çemenzār temāşā

kıyāmet-reftār:

1. kıyāmet-reftār:

Gazel 71

Mısra: 3

Büyük sıkıntılı yürüyüş.

3. Nedür ol nāz ile güftār o kıyāmet-reftār
4. Nedür ol kāmēt-i mümtāz ile ra'nā hāfız

kıyās:

1. kıyās:

Gazel 129

Mısra: 3

Bir sayma, denk tutma.

3. Ra'd itme kıyās 'ālem-i bālāyı pür itdi
4. Feryād ü fiğān-ı fuķārāsı Yeñişehr'in

kıyās it:

1. kıyās itme:-me

Kaside 7

Mısra: 14

Mukayese etmek, karşılaştırmak.

13. Oldı nāhun-zede-i tıfl-ı debistān-ı kemāl
14. Rūy-ı kâğıdda kıyās itme nişān-ı mıstar

2. **kıyās itme:-me**

Kaside 8

Mısra: 6

Mukayese etmek, karşılaştırmak.

5. Çıkup eflāke dūd-ı āh-ı serdüm düşdi şad pāre
6. Kıyās itme zemīne ebr-i berf-efşānuñ işāri

3. **kıyās itme:-me**

Gazel 129

Mısra: 3

Mukayese etmek, karşılaştırmak.

3. Ra´d itme kıyās ‘ālem-i bālāyı pür itdi

4. Feryād ü figān-ı fuķārāsı Yeñişehr`in

kıymet-i elmās:

1. **kıymet-i elmās:**

Gazel 64

Mısra: 8

Elmasın değeri.

7. Pīrāye-i ān oldığıçün sīm-tenāna
8. Günden güne efzūn-ter olur kıymet-i elmās

kızır:

1. **kızırup:-up**

Gazel 12

Mısra: 2

Utılarak kızarmak, kırmızı renk almak.

1. Bir hayā-pīşe ‘aceb bākiredür bint-i ‘ineb
2. Kızırup bezmde eylerse n’ola şerm ü edeb

2. **kızırup:-up**

Gazel 28

Mısra: 7

Kırmızı veya ona yakın bir renk olmak.

7. Gül-i ruhı kızırup farı-ı şerm ü hacletden
8. Mişāl-i şu`le-i cevvalē gāh gāh döner

kızıl:

1. kızıl:

Gazel 155

Mısra: 3

Kırmızı.

3. Kızıl elmanuñ almazdum dehāna bir daḥı nāmuñ
4. O şūḥ-ı sürḥ-püş-ı şermüñ olsaydım zekān-büsü

ki:

1. ki:

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Ki bağlacı.

9. Hem söyle bu nāşīḥatı hem kııl selāmlar
10. Çok nāle itmesüñ ki virür yara derd-i ser

2. ki:

Terkib-bend 1

Mısra: 56

Ki bağlacı.

55. Bīdād-ı çarḥdan nedür 'İzzet şikāyetüñ
56. Beñzer ki kalmadı ğam-ı hicrāna tākātuñ

3. ki:

Gazel 1

Mısra: 6

Ki bağlacı.

5. Sāye-i medd-i nigāh-ı āhūvān-ı deşt-i ÇİN
6. Nūr-ı dīdem gör ki meyl-i iktihāl olmuş sanā

4. ki:

Kaside 1

Mısra: 29

Ki bağlacı.

29. Geldi zīrā o cihānbān-ı muzaffer ki anuñ
30. Çekilür pīş-i rikābında livā-yı nuşret

5. ki:

Kaside 1

Mısra: 34

Ki bağlacı.

33. Ya 'ni düstür-ı ğazā-pīşe Celālī Paşa
34. Ki süm-i eşhebi gül-naqş-ı fezā-yı nuşret

6. ki:

Kaside 1

Mısra: 35

Ki bağlacı.

35. Odur ol ma‘reke-perdāz-ı meġāzi ki hemān

36. Tīġidür vāsītatü’l ‘ıkd-ı beġā-yı nuşret

7. ki:

Kaside 1

Mısra: 37

Ki bağlacı.

37. Odur ol şāhib-i çevġān-ı şecā‘at ki her ān

38. Şaġn-ı heycāda olur ġūy-rübā-yı nuşret

8. ki:

Kaside 1

Mısra: 39

Ki bağlacı.

39. Öyle bir āşaf-ı zīşān ki ezelden olmuş

40. Ķāmet-i Ķaddine çespīde Ķabā-yı nuşret

9. ki:

Kaside 1

Mısra: 41

Ki bağlacı.

41. Öyle bir dāver-i devrān ki olur hem-vāre

42. Zīver-i dūş-ı şeref-pūşı ridā-yı nuşret

10. ki:

Kıt'a 2

Mısra: 1

Ki bağlacı.

1. Şād ol ‘İzzet ki efendūñ o veliyyü’n-ni‘amuñ

2. Saña tekrār ile emr itmesinūñ ma‘nāsı

11. ki:

Gazel 2

Mısra: 1

Ki bağlacı.

1. ‘Uşşāk-ı zār için ki ‘aded söylerüm saña

2. Üç beş dimem hezār ile şad söylerüm saña

12. **ki:**

Tahmis 2

Mısra: **20**

Ki bağlacı.

19. Bir elünde gül bir elde cām geldün sākīyā
20. Kağısın alsam güli yāhūd ki cāmı yā seni

13. **ki:**

Kaside 2

Mısra: **1**

Ki bağlacı.

1. Sepīde dem ki tebāşīr-i şubḡāh-ı sürūr
2. Sipihrin itdi siyeh kāsesin leb-ā-leb nūr

14. **ki:**

Kaside 2

Mısra: **8**

Ki bağlacı.

7. O rütbe nağme-i şādī pür itdi āfākı
8. Ki oldı künbed-i gerdün çü kāse-i tanbūr

15. **ki:**

Kaside 2

Mısra: **14**

Ki bağlacı.

13. Ne telḡ itmiş idi kāmı zehr-i nā-kāmı
14. Şükür ki oldı şeker-rīz luḡf-ı Rabb-ı Şekūr

16. **ki:**

Kaside 2

Mısra: **21**

Ki bağlacı.

21. Bu vaḡt o vaḡt-i feraḡdur ki cümle ġam-zedegān
22. Kemāl-ı şevḡ-ı neşāt ile şād olup ide sūr

17. **ki:**

Kaside 2

Mısra: **30**

Ki bağlacı.

29. Cenāb-ı dāver-i Dārā-ḡadem Selīm Paşa
30. Ki bes asāletin īmāya cebhesindeki nūr

18. **ki:**

Kaside 2

Mısra: **40**

Ki bağlacı.

39. Ne mümkün eylemek evşafını anuñ ta 'dād

40. Meger ki 'acz ile bir nebze idelüm meştür

19. **ki:**

Kaside 2

Mısra: **41**

Ki bağlacı.

41. Odur o āşaf-ı 'ādil ki āb-ı tīgi ile

42. Söner tekevvün iden her şerāre-i şer ü şür

20. **ki:**

Kaside 2

Mısra: **63**

Ki bağlacı.

63. Sen ol aşıl-i siyādet şı 'ārsuñ ki sezā

64. Vücūd-ı pākūñ ile āferīniş olsa faḥūr

21. **ki:**

Kaside 2

Mısra: **66**

Ki bağlacı.

65. Sen ol müdebbir-i dāniş-nihād-ı 'ālemsin

66. Ki dest-i re'yüñe vābeste ḥall ü 'aḳd-ı umūr

22. **ki:**

Kaside 2

Mısra: **83**

Ki bağlacı.

83. Beyāz-ı şubḥdur 'İzzet ki reng-i şebde hemān

84. Siyāh zülf arasında o gerden-i kafūr

23. **ki:**

Kaside 2

Mısra: **89**

Ki bağlacı.

89. Ḥudā 'alīm ki ben ḥod-sitālīḳ itmez idim

90. Żarūret eylemeseydi ibāhe-i maḥzūr

24. **ki:**

Kaside 2

Mısra: **92**

Ki bağlacı.

91. Benüm o şâ'ir-i mu'ciz-edâ-yı nâdire-gû

92. Ki sihr-i hüsn-i beyânumla ins ü cân meshûr

25. **ki:**

Gazel 3

Mısra: **11**

Ki bağlacı.

11. Ez-bes ki sirişkem be-ruh-ı zerdrevân şod

12. Be-güzâşteem dâ'ıye-i sîm ü zerî-râ

26. **ki:**

Gazel 3

Mısra: **13**

Ki bağlacı.

13. An dem ki keşed tîg-i zebân âvered 'izzet

14. Der zîr-i nigîn memleket-i nükteverî-râ

27. **ki:**

Kaside 3

Mısra: **16**

Ki bağlacı.

15. Zîver-i şadr-ı 'alâ hazret-i Rüşdî Paşa

16. Ki nazîrin göremez dîde-i çarh-ı devvâr

28. **ki:**

Kaside 3

Mısra: **17**

Ki bağlacı.

17. Dâdger-i dâver-i zîşân ki fûrûg-ı 'adli

18. Zûlmet-âbâd-ı eķâlîmi ider pür envâr

29. **ki:**

Kaside 4

Mısra: **22**

Ki bağlacı.

21. 'Alem-efrâz-ı veĝa hazret-i Maĝmûd Paşa

22. Ki olur dergehine nâşiye-sâ heft-kıbâb

30. **ki:**

Kaside 4

Mısra: **23**

Ki bağlacı.

23. O civān-baht-ı felek-pāye ki bindükçe olur

24. Esb-i iclāline cirm-i meh-i nev sīm rikāb

31. **ki:**

Kaside 4

Mısra: **25**

Ki bağlacı.

25. O keremkār-ı cihān-baḥş ki destinden ider

26. Dem-i cūdunda yem ü ebr güher-bār-ı hicāb

32. **ki:**

Kaside 4

Mısra: **40**

Ki bağlacı.

39. Āsafā baḥr-kefā gevher-i dürc-i şerefā

40. Ey ki müstağrak-ı cūy-ı ni‘amı şeyḥle şāb

33. **ki:**

Gazel 5

Mısra: **13**

Ki bağlacı

13. ‘İzzet yine beñzer ki o gül-çehreyi gördüñ

14. Var sende bu gün añladum āşār-ı temāşā

34. **ki:**

Kaside 5

Mısra: **2**

Ki bağlacı.

1. Neşr olmada enfās-ı Mesīḥā Yeñişehr’e

2. Gūyā ki nüzül eyledi ‘İsā Yeñişehr’e

35. **ki:**

Kaside 5

Mısra: **13**

Ki bağlacı.

13. Bir şema‘ ki pervānesi ḥürşīd-i cihān tāb

14. Envārı fūrū-tāfte her cā Yeñişehr’e

36. **ki:**

Kaside 5

Mısra: 17

Ki bağlacı.

17. Şad-ḥamd ki pertev şalarak 'āleme şimdi

18. Bir mihr-i münir oldı ḳadem-sā Yeñişehr'e

37. **ki:**

Kaside 5

Mısra: 21

Ki bağlacı.

21. Ol fāzıl-ı deryā-dil-i 'ādil ki hemīşe

22. Aḳkāmın ider şu gibi icrā Yeñişehr'e

38. **ki:**

Kaside 5

Mısra: 59

Ki bağlacı.

59. Ammā ki çı sūd añlamıyor ḳuvvet-i ṭab'um

60. Ta'rif idemem kendümi ḥālā Yeñişehr'e

39. **ki:**

Kaside 5

Mısra: 63

Ki bağlacı.

63. El-minnetü li'llāh ki sen şimdi efendüm

64. İclāl ile olduñ şeref-efzā Yeñişehr'e

40. **ki:**

Kaside 6

Mısra: 19

Ki bağlacı.

19. Ḥabbeza şīve-i tāriḫ-i muşanna' ki virür

20. Saṭr-ı mevzūnları ḥālet dile çün serv-ḳaddān

41. **ki:**

Kaside 6

Mısra: 107

Ki bağlacı.

107. Biri de Mīr Selīm'im ki feḫāmetle odur

108. Dürr-i tāc-ı 'uzamā ḳurre-i 'ayn-ı ā'yān

42. **ki:**

Kaside 6

Mısra: **115**

Ki bağlacı.

115. Sâlde ĥurde ĥiredde yine ammā ki büzürg

116. Re'y ü tedbîrde pîr ĥüsn ü melâhatde civân

43. **ki:**

Gazel 6

Mısra: **4**

Ki bağlacı.

3. Ĥasretle ben nişeste-i künc-i firāk iken

4. Nemdür sirişk-i dîde ki dem dem gelür baña

44. **ki:**

Gazel 6

Mısra: **9**

Ki bağlacı.

9. Mār-ı kemer ki ser be-hem-âverdedür müdām

10. Gencîne-i vişâl muţalsam gelür baña

45. **ki:**

Tahmis 6

Mısra: **13**

Ki bağlacı.

13. Bir de gördüm ki çıkdı ammā kim nigāhı fitne-sāz

14. Ĥ'āb-ı nāzından henüz kalkmış meger ol mest-i nāz

46. **ki:**

Kaside 7

Mısra: **33**

Ki bağlacı.

33. Ya'ni dergāh-ı Selîm Beg ki edeble her rüz

34. Āstānuñ geçemez öpmese mihr-i enver

47. **ki:**

Kaside 7

Mısra: **63**

Ki bağlacı.

63. Serv-i dil-cüy-ı çemenzār-ı necābet ki olur

64. Bāğa 'azm eylese pā-der-gil-i ĥayret 'ar'ar

48. **ki:**

Kaside 7

Mısra: **81**

Ki bağlacı.

81. Aña şad hamd ki bu edhem-i kilk-i çālāk
82. 'Arşagāh-ı hüner ü nazmda gitdikçe gider

49. **ki:**

Kaside 7

Mısra: **89**

Ki bağlacı.

89. Tā ki meşşāte-i nūk kalem-i ehl-i beyān
90. Vire ruhsār-ı 'arūs-ı sūhana zīb ü fer

50. **ki:**

Kaside 7

Mısra: **91**

Ki bağlacı.

91. Tā ki pākīze-edāyān-ı kemāl ü 'irfān
92. Olalar 'arşa-i midhatde sitāyiş-güster

51. **ki:**

Gazel 7

Mısra: **1**

Ki bağlacı.

1. Ceyb-i gül bes ki derīde`st zi-pür-zāri-i mā
2. Bülbülān-ı çemen üftāde be-ğam-ḥvāri-i mā

52. **ki:**

Gazel 7

Mısra: **3**

Ki bağlacı.

3. Ān şabūḥī-zedegānīm ki mestī-i müdām
4. Kes ne-y-āred ki koned farq zi-huşyāri-i mā

53. **ki:**

Gazel 7

Mısra: **9**

Ki bağlacı.

9. Çīn-i ebrū ki tu-rā cevher-i tīg-i ğāzab`est
10. Nīst ḥāşıl ber-u sīne-i siperdāri-i mā

54. **ki:**

Kaside 8

Mısra: **8**

Ki bağlacı.

7. Şuyun bulurdı el-ḥaḳ encād ol rütbe ‘âlemde

8. Ki âb-ı eşk olmaz nâv-dân-ı dîdeden cārī

55. **ki:**

Kaside 8

Mısra: **18**

Ki bağlacı.

17. Ne nîze nîze-i paşa-yı şaf-der ḳahramân peyker

18. Ki Zâl ü Rüstem’i ḥayret-zede itmekde peykârı

56. **ki:**

Kaside 8

Mısra: **20**

Ki bağlacı.

19. Vezîr ibnü vezîr-i müştērî-tedbîr-i pür-tevḳîr

20. Ki ḥükmüyle ‘adem-âbâda menfîdür sitemkârı

57. **ki:**

Kaside 8

Mısra: **51**

Ki bağlacı.

51. Velâkin kimde ḳudret var ki alsın böyle nev-ṭarzı

52. Meger ol mâye-baḥş-ı zîb-i sûk-ı mekremetdârı

58. **ki:**

Kaside 9

Mısra: **23**

Ki bağlacı.

23. Meger ki tuysun mâcerâyı

24. Uzatmış güşını zanbaḳ aşammdur

59. **ki:**

Kaside 9

Mısra: **26**

Ki bağlacı.

25. Benefşe ser-be-ceyb-i fikr-i bisyâr

26. Ki tedbîr-i cidâl emr-i ehemmdür

60. ki:

Kaside 9

Mısra: 36

Ki bağlacı.

35. Hemān esbāb-ı zevk olsun müheyyā

36. Ki vaqt ü 'ayş ü 'işret muğtenemdür

61. ki:

Kaside 9

Mısra: 54

Ki bağlacı.

53. Gönül üftādedür bir serv-i nāza

54. Ki dā'im mā'il-i semt-i sitemdür

62. ki:

Kaside 9

Mısra: 62

Ki bağlacı.

61. O maḥdūm-ı celīlü'ş-şān Selīm Beg

62. Ki tıfl-ı ḥurde-sāl-ı muḥteremdür

63. ki:

Kaside 9

Mısra: 64

Ki bağlacı.

63. O ferzend-i vezīr-i āsmān-cāh

64. Ki tāḳ-ı dergehi gerdūn-ı behemdür

64. ki:

Kaside 9

Mısra: 78

Ki bağlacı.

77. O rütbe ḥıfzı sārīdür cihana

78. Ki gürgān hep nigāhbān-ı ḡanemdür

65. ki:

Kaside 9

Mısra: 100

Ki bağlacı.

99. Benüm ol büt-nigār-ı deyr-i ma'nī

100. Ki her bir mışra'am beytü'ş-şanemdür

66. **ki:**

Kaside 13

Mısra: **68**

Ki bağlacı.

67. Sen benüm hiç vaşluma şāyān mısın

68. Yā ki şāhib-şervet ü sāmān mısın

67. **ki:**

Kaside 13

Mısra: **71**

Ki bağlacı.

71. Yā diger rütbem ki vardur ey gedā

72. Meclisümden itmeyem tā kīm cüdā

68. **ki:**

Gazel 14

Mısra: **3**

Ki bağlacı.

3. Ānān ki sipārend revān der-ğam-ı qad'et

4. Hüzend be-mahşer heme rüsvāy-ı kıyāmet

69. **ki:**

Gazel 14

Mısra: **5**

Ki bağlacı.

5. İmrüz ki ta'lık-i kerem kerdı be-mahşer

6. Hestīm taħassür-keş-i ferdā-yı kıyāmet

70. **ki:-ye**

Gazel 15

Mısra: **6**

Ki bağlacı.

5. Dehān-ı şekveye mihr-i süküt ursam münāsibdür

6. Ki oldum halka-i 'işretde zīrā nām alan 'İzzet

71. **ki:**

Kaside 16

Mısra: **4**

Ki bağlacı.

3. Birisi Eşref-i bī-mişl ü hemtā

4. Ki fenn-i nāz u istiğnāda yek-tā

72. **ki:**

Gazel 17

Mısra: **6**

Ki bağlacı.

5. Sebeb naqş-ı kemāle ülfet-i nā-müdrükāndur hep
6. Ki hūmqı hūvāce-i mekteblere şıbyān ider irāş

73. **ki:**

Kaside 17

Mısra: **14**

Ki bağlacı.

13. Sāle yaklaşdı cüdā düşeli sen mehveşden
14. Ki baña künc-i elemde ne mu'ın ü ne naşır

74. **ki:**

Kaside 17

Mısra: **33**

Ki bağlacı.

33. Gel ki bir lahzā tekellüm idelüm fırsatdur
34. Ben saña hālümü sen de baña söyle bir bir

75. **ki:**

Kaside 18

Mısra: **14**

Ki bağlacı.

13. Bu zümrenüñ cem'ine fā'ik şu 'aşrda
14. Zann eylerüm ki dāver-i Dārā-nāşībdür

76. **ki:**

Kaside 18

Mısra: **18**

Ki bağlacı.

17. Şuğl-ı vezāret olmasa māni' bu tab'ile
18. Güftarı fehm olurdu ki mazmünuna zībdür

77. **ki:**

Gazel 19

Mısra: **8**

Ki bağlacı.

7. Baña şekker-lebüm tağlar kadar cevr itse şekvem yok
8. İşitdüñ mi ki Ferhād eylesün Şirîn'den feryād

78. **ki:**

Gazel 19

Mısra: 14

Ki bağlacı.

13. Sezâdur ‘İzzetâ mîr-i şefîka eylesem takdîm

14. Dür-i nazmum ki reşk ile gelür Pervîn’den feryâd

79. **ki:**

Gazel 19

Mısra: 8

Ki bağlacı.

7. Baña şekker-lebüm tağlar kadar cevri itse şekvem yok

8. İşitdüh mi ki Ferhâd eylesüh Şîrîn’den feryâd

80. **ki:**

Gazel 159

Mısra: 9

Ki bağlacı.

9. Ki benüm cândan ‘azîzüm o server-i sînem

10. ‘Arz-ı hüsn ile hırâmân olacak dem geldi

81. **ki:**

Gazel 20

Mısra: 3

Ki bağlacı.

3. O leţâfetle ki vardur kad-i ra ‘nâsında

4. Bâğ-ı hüsne yine bir tâze fidândur Aḥmed

82. **ki:**

Gazel 20

Mısra: 10

Ki bağlacı.

9. ‘İzzetâ havf olunur hançer-i ebrûsundan

10. Ki işâretger-i ihlâk-ı cihândur Aḥmed

83. **ki:**

Gazel 21

Mısra: 8

Ki bağlacı.

7. Küfr-i zülfeş heme zünnâr-ı miyân ḥ’âhem kerd

8. Bes ki dînem püser-i berhemenî mî-cüyed

84. **ki:**

Gazel 21

Mısra: 12

Ki bağlacı.

11. Ger der-āyīne be-bīned rūḥ-ı ḥod-rā ān büt

12. Tā me-pendār ki dīger vešenī mī-cūyed

85. **ki:**

Gazel 21

Mısra: 15

Ki bağlacı.

15. Ey ki der-deyr-i cihān şūret-i ḥüsnet yek-tā`st

16. Çeşm-i şūhed dıl-ı her merd ü zenī mī-cūyed

86. **ki:**

Gazel 23

Mısra: 4

Ki bağlacı.

3. Olur āb üzre āteş āteş üzre āblar peydā

4. Şu dem ki ruḥları ḥamratlanup ḥoy-rīz-i ḥacletdür

87. **ki:**

Gazel 146

Mısra: 1

Ki bağlacı.

1. Yine demdür ki ser-āğāz idelüm eş`āra

2. Der-i endişemüzi bāz idelüm eş`āra

88. **ki:**

Gazel 28

Mısra: 5

Ki bağlacı.

5. Ne tıfldur bu ki eyler gelüp helāk bizi

6. Yine serāyına ma`şüm u bī-günāh döner

89. **ki:**

Gazel 28

Mısra: 12

Ki bağlacı.

11. O rütbe Mevlevīyān oldı `aşkı ile naḥīf

12. Ki tünd-bād dem-i neyle hem-çü kāh döner

90. ki:

Gazel 28

Mısra: 13

Ki bağlacı.

13. O zāhidān ki riyāsından istemez dönsün

14. Olursa vāşıl-ı sır sahn-ı hānkāh döner

91. ki:

Gazel 30

Mısra: 3

Ki bağlacı.

3. Ferzāne-i hum-hāne-i ‘aşkuz ki Felātūn

4. Peymāne-keş-i maştaba-i hikmetimüzdür

92. ki:

Gazel 30

Mısra: 29

Ki bağlacı.

29. Dāmān-ı Muḥammed Beg Efendi ki medīhi

30. Zīb-i şafahāt-ı neş-i fikretimüzdür

93. ki:

Gazel 39

Mısra: 1

Ki bağlacı.

1. Meclisde tā ki sāgar-ı rahşān gelür gider

2. Sākī neşāt u guşsa-i devrān gelür gider

94. ki:

Gazel 39

Mısra: 4

Ki bağlacı.

3. Āmed-şud-ı gumūmuñla döndi hātırım

4. Bir kārban-serāya ki mihmān gelür gider

95. ki:

Gazel 44

Mısra: 8

Ki bağlacı.

7. Eyler mezāk-ı gūşumı leb-rīz-i gül-şeker

8. Her söz ki şadır-ı dehen-i qand-bāridur

96. ki:

Gazel 44

Mısra: **10**
Ki bağlacı.

9. Verd-i behište māye-i şerm ü hicāb olur
 10. Reng-i hayā ki ğāza-i berg-i ğaddāridur

97. **ki:**

Gazel 47
 Mısra: **12**
Ki bağlacı.

11. Gice bir meclis-i pür-cüş u ħurūşa vardum
 12. Ki añup derdimi ser-cümle-i rindān ağlar

98. **ki:**

Gazel 49
 Mısra: **8**
Ki bağlacı.

7. Zāhid tarīk-i zühde biz rāh-ı ‘aşqda
 8. Bilsen ki ħak efendi kimüñ mezhebiyledür

99. **ki:**

Gazel 49
 Mısra: **9**
Ki bağlacı.

9. Beñzer ki ‘İzzetā bu şekker gibi sözlerüñ
 10. Bir-nev-resüñ taħayyül-i la‘l-i lebiyledür

100. **ki:**

Gazel 50
 Mısra: **1**
Ki bağlacı.

1. Kim ki vaşf-ı fem-i cānānı ider zīb-i sütür
 2. Kilk-i müyīni gerekdür müje-i dīde-i mür

101. **ki:**

Gazel 52
 Mısra: **4**
Ki bağlacı.

3. Kim ħall idecekdür girih-i perçem-i yarı
 4. Zīrā ki o ser-rişte-i sevdā çarışuğdur

102. **ki:**

Gazel 56

Mısra: 9
Ki bağlacı.

9. Her gelüden ki birer ses gele ben hāmūşum
 10. Murğ-dil-i hār-keş lāne-i қақnūs olmaz

103. **ki:**
Gazel 60
 Mısra: 16
Ki bağlacı.

15. Biz bezm-i vişālūñe sezāyuz
 16. Zann itme ki nā-sezālaruz

104. **ki:**
Gazel 61
 Mısra: 3
Ki bağlacı.

3. Gerçi dirler ki yeter ‘āriفة bir gül ammā
 4. Müteselli degilüz bir gül-i handān ile biz

105. **ki:**
Gazel 66
 Mısra: 6
Ki bağlacı.

5. Rehīn-i vaşf-ı ruḥ-ı āl u ḥaṭ-ı sebzūñdür
 6. Ki şahn-ı gülşen-i endīşe reng reng olmuş

106. **ki:**
Gazel 66
 Mısra: 8
Ki bağlacı.

7. Ne tūr-i āh eşer eyler ne nāle vü feryād
 8. Begüm senūñ dil-i saḥtuñ meger ki seng olmuş

107. **ki:**
Gazel 66
 Mısra: 11
Ki bağlacı.

11. Bizüz o rind-i ser-āzādeler ki yoқ bizden
 12. Esīr-i nām u giriftār-ı kayd-ı neng olmuş

108. **ki:**
Gazel 73

Mısra: 13
Ki bağlacı.

12. 'İzzet güherin şarf ideyor āl-ı Resūl'e
 13. Bildüm ki degül mā'il ü semt-i seref Eşref

109. **ki:**

Gazel 77
 Mısra: 10
Ki bağlacı.

9. Kaşr-ı dāmāda varıldıḡda o zevḡ ü cünbüş
 10. Kimde var ḡudret ki taḡrİR eylesün yārāna bak

110. **ki:**

Gazel 78
 Mısra: 3
Ki bağlacı.

3. Ne dem ki ḡāl-i 'ızaruñ görürse ḡarḡ-ı 'araḡ
 4. Olur dü merdümüñ çeşmüm āba müstaḡraḡ

111. **ki:**

Gazel 91
 Mısra: 9
Ki bağlacı.

9. Dirüm ki cilveñe 'aksi kaşr-ı dīdem olur
 10. Zebānile yaparum şırçadan serāy-ı ḡayāl

112. **ki:**

Gazel 96
 Mısra: 4
Ki bağlacı.

3. Odur āzāde-i ḡayd-ı endūh
 4. Ki ola rind-i melūm-ı 'ālem

113. **ki:**

Gazel 96
 Mısra: 13
Ki bağlacı.

13. Şun o peymāne-i ḡaşı ki olur
 14. ḡarḡa-i feyzi 'umūm-ı 'ālem

114. **ki:**

Gazel 97

Mısra: 2
Ki bağlacı.

1. Nā hevā-yı 'arız-ı dil-dāre uğradum
2. Bir jaleyüm ki sâha-i gülzāra uğradum

115. **ki:**

Gazel 104
Mısra: 1
Ki bağlacı.

1. Ez bes ki pür zi-saḥbā cāmī be-kef ne-dārem
2. Der-küy-ı mey-fürüşān ḳadr ü şeref ne-dārem

116. **ki:**

Gazel 104
Mısra: 3
Ki bağlacı.

3. Ḥāhem ki bār-ı diger gīrem reh-i ḥarābāt
4. Endişei zi-şarf-ı māl u telef ne-dārem

117. **ki:**

Gazel 104
Mısra: 10
Ki bağlacı.

9. Ez-süz germ-tāzān yek dem tehī ne-manend
10. Şāyed ki 'İzzetā men der-sīne tef ne-dārem

118. **ki:**

Gazel 111
Mısra: 16
Ki bağlacı.

15. Māhir görürse bu ğazel-i ābdārımı
16. Anlar ki şebnem-i gül-i 'icāzdur sözüm

119. **ki:**

Gazel 114
Mısra: 14
Ki bağlacı.

13. Sāḳiyā şun meded ol bāde-i rüh-efzāyı
14. Ki leb-i yār-ı mey-āşāma çekindi cānum

120. **ki:**

Gazel 116

Mısra: 9
Ki bağlacı.

9. Ki 'İzzetā terelelli yelelli yelenter ile
10. Gehī tenen tene nāten teneyle eglenelüm

121. ki:

Gazel 117
Mısra: 4
Ki bağlacı.

3. Behişt-i rüy-ı alüñ şevkı yaqdı serde bir âteş
4. Ki kemter lāle tutmam dūzahı taraf-ı külāhumdan

122. ki:

Gazel 124
Mısra: 12
Ki bağlacı.

11. Oldı revnağ-yāb haṭ-ı nev-zuhūruñla senüñ
12. Nüşhā-i hüsnüñ ki cemi' yetlenür şirāzeden

123. ki:

Gazel 132
Mısra: 7
Ki bağlacı.

7. Dirseñ ki vaṭanda kişinüñ kadri bilinmez
8. Sencīdelenür dürr olıcak dūr 'Aden'den

124. ki:

Gazel 133
Mısra: 9
Ki bağlacı.

9. O serv-ḳadde ki var bu kirişmelerle çıkış
10. Nice şaşırmasun 'ar'ar çemende reftārın

125. ki:

Gazel 134
Mısra: 8
Ki bağlacı.

7. Nāmver-i dehr olur hātem-i ṭā'ī gibi
8. Kim ki keremle ola 'āleme şöhret-resān

126. ki:

Gazel 134

Mısra: **11**
Ki bağlacı.

11. Nāle ile h̄'ābdan şanma ki bīdār olur
 12. Baht-ı siyāhum benüm ey dil-i sūz-iqtirān

127. **ki:**

Gazel 135
 Mısra: **10**
Ki bağlacı.

9. Hep cehl-i mürekkep görünür çeşmüme şimdi
 10. Anlar ki baña yār idi hengām-ı şabādan

128. **ki:**

Gazel 141
 Mısra: **14**
Ki bağlacı.

13. Bu 'İzzet bendeñi maḥşerde şāyān-ı şefā'at kı
 14. Ki dā'im reh-rev-i rāh-ı ḥaṭāyüm yā Resūla'llāh

129. **ki:**

Gazel 143
 Mısra: **13**
Ki bağlacı.

13. 'İzzet kuluñı eyleme ammā ki ferāmūş
 14. Gāhice anuñ dāmenini pür direm eyle

kibār:

1. **kibārın:-ın**

Gazel 19
 Mısra: **3**

Herkese terbiye dāhilinde ve nezāketle muāmele eden, ince, nāzik ve zarif (kimse).

3. Ne saht olsa kibārın ḳalbine te'sīr ider nāle
 4. Şadā virseñ gelür kühsār-ı pür-temkīnden feryād

kıl:

1. **kıl:**

Gazel 25
 Mısra: **6**
Söz, kelām.

5. Biz ter-zebān-ı münkabet -i sāde rūlaruz
6. Meşq itmedük haṭ-āver için kıl ü kaller

2. **kıl:**

Gazel 52

Mısra: 5

Söz, kelâm.

5. Vaşf-ı şiken-i turrede bak kıl ile kâle
6. ‘Uşşāk miyânunda bu ğavgâ karışıkdur

kıl ü kâl:

1. **kıl ü kâl:**

Gazel 87

Mısra: 14

Dedikodu.

13. Şebbüy kimi kimisi sünböldir ‘İzzetâ
14. Karışdı misk-i rümî-i perçemde kıl ü kâl

2. **kıl ü kâl:-ı**

Gazel 149

Mısra: 7

Dedikodu.

7. Zencir ider miyüz bu kadar kıl ü kâl biz
8. Käküller el uzatmasa ğāhice düşına

kıl ü kâl-ı mü-şikāfān-ı heves:

1. **kıl ü kâl-ı mü-şikāfān-ı heves:**

Gazel 26

Mısra: 3

Dağınk saçların hevesini kıran söz ve laf.

3. Degüldür kıl ü kâl-ı mü-şikāfān-ı heves bî-câ
4. Belî bahş-i miyānı incedür pek anda diğkat var

kilk:

1. **kilki:-ı**

Kaside 5

Mısra: 46

Kalem, kamaş kalem.

45. Pırāye-dih-i encümen-i fazl u ma‘ārif
46. Kilki edeb-āmüz-ı mezāyā Yeñişehr’e

2. **kilkem:-em****Gazel 14**

Mısra: 7

Kalem, kamyş kalem.

7. Kilkem be-nüvâzende koned mürde-dilân-râ

8. Ez-şūr-ı Sirāfīl buved nāy-ı kıyāmet

kilk-i hüner:1. **kilk-i hünerle:-le****Gazel 111**

Mısra: 14

Hüner, marifet kalemi.

13. Ruḥsāra-i ‘arāyiş-i efkāra ‘İzzetā

14. Kilk-i hünerle māşīta-perdāzdur sözüüm

kilk-i i‘cāz-eşer:1. **kilk-i i‘cāz-eşerüñ:-üñ****Kaside 6**

Mısra: 4

Mucizeler ortaya koyan kalem.

3. Yed-i beyzā-yı belāgatde ḥudā göstermiş

4. Kilk-i i‘cāz-eşerüñ sihr-fenāna şu‘bān

kilk-i Mānī-eşer-i nazm:1. **kilk-i Mānī-eşer-i nazm:****Gazel 156**

Mısra: 13

Mani'nin kaleminin şiiri.

13. Kilk-i Mānī-eşer-i nazm ile ‘İzzet biz de

14. Reşk-i Erjeng idelüm şafḥa-i āşārumızı

kilk-i müy:1. **kilk-i müyini:- ĩn, -i****Gazel 50**

Mısra: 2

Kıldan yapılmış kalem.

1. Kim ki vaşf-ı fem-i cānānı ider zīb-i sūtūr

2. Kilk-i müyini gerekdür müje-i dīde-i mūr

kilk-i sühan-güster:

1. **kilk-i sühan-güster:**

Kaside 3

Mısra: **11**

Söz yayan kalem.

11. Meded kilk-i sühan-güster ile bu nâ-çiz

12. Dem-be-dem olmadadır tâze-zebân-ı âşâr

kilk-i ter-da 'vî-i imtiḥân-ı ney:

1. **kilk-i ter-da 'vî-i imtiḥân-ı ney:**

Gazel 95

Mısra: **20**

Ney'in imtihanının kalemi II şair Necib.

19. Nâyı Necîb-i pür-hüner üfleye 'aşk ile meger

20. İtmez o dem bu kilk-i ter-da 'vî-i imtiḥân-ı ney

kim:

1. **kim:**

Terkib-bend 1

Mısra: **32**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

31. Hey ne belâ imiş bu taḥassür didikleri

32. Kim deşt-i ğamda kılaydı beni böyle serseri

2. **kim:**

Terkib-bend 1

Mısra: **49**

Kim, soru zamiri.

49. Kim başa çıkacak felek-i hoşka-bâz ile

50. Yokdur benüm münâsebetüm ḥîle-bâz ile

3. **kim:**

Tahmis 2

Mısra: **4**

Kim, soru zamiri.

3. Dir görüp bu kâmet-i mümtâz ile tûbâ seni

4. Mest-i nâzum kim büyütüdi böyle bî-pervâ seni

4. **kim:**

Tahmis 2

Mısra: **5**

Kim, soru zamiri.

5. Kim yetiřirdi bu gūne servden bālā seni
6. Bu nezāket var iken cism-i lāṭifūñde senūñ

5. **kim:**

Tahmis 2

Mısra: 10

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

9. Būydan hoş rengden pākizedür nāzūk tenūñ
10. Beslemiş koynunda gūyā kim gül-i ra'nā seni

6. **kim:**

Tahmis 2

Mısra: 29

Kim, soru zamiri.

29. Ben didikçe böyle kim kıldı Nedīm'i nā-tūvān
30. Gösterür engüşt ile meclisdeki mīnā seni

7. **kim:**

Kaside 2

Mısra: 11

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

11. O gūne vardı metānet ḥiřār-ı ye'sde kim
12. Degildi hedmine ḥiř kārger anuñ zer ü zūr

8. **kim:**

Gazel 3

Mısra: 2

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

1. Hoř geldūñ ey efāzıl-ı 'ařruñ ser-āmedi
2. Kim řibh ü miřlūñ 'ālem-i 'irfāna gelmedi

9. **kim:**

Kaside 3

Mısra: 13

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

13. Yoşsa ne kudreti var nāṭıkamın kim olsun
14. Vařf-ı düřtūr-ı hūnerverde müdür-i güftār

10. **kim:**

Kaside 4

Mısra: 5

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

5. Şükr kim eyledi ‘umrāna teveccüh āhir
6. Mülk-i dil Tırhala sancağıveş olmuşdı ħarāb

11. **kim:**

Kaside 4

Mısra: 9

Kim, soru zamiri.

9. Kim ħayāle getirirdi kim umardı böyle
10. Kāmımızca deverān eyleye bu nüh dolāb

12. **kim :**

Kaside 8

Mısra: 57

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

57. Benüm ol nağme-perdāz-ı gülistān-ı ma‘ānī kim
58. Şarīr-i kilküm eyler lāl-i ħayret bülbül-i zarı

13. **kim:**

Kaside 4

Mısra: 12

Kim, soru zamiri.

11. Kalmamışdı birimizde eşer-i şevk ü neşāt
12. Ħaqq bilür kim bizi ye’s itmişidi isti‘āb

14. **kim:**

Kaside 4

Mısra: 31

Kim, soru zamiri.

31. Kim imiş tepe delen gördi Tepedelenli
32. Başına gelecegi añladı ol ħāne-ħarāb

15. **kim:**

Kaside 4

Mısra: 53

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

53. Āb-ı şemşīr ile tā kim vüzerā ‘ālemden
54. Olalar def‘-i mezālümle müzīl-i çirk-āb

16. **kim:**

Kaside 5

Mısra: 16

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

15. Rüşen-kün-i deycür-ı sitem nür-ı mücessem
16. Kim şa'şa'-pâş ola ser-â-pâ Yeñişehr'e

17. **kim:**

Kaside 5

Mısra: 23

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

23. Ol gevher-i pākızeter-i baħr-i himem kim
24. Her seng-i dūri bir dūr-i yektā Yeñişehr'e

18. **kim:**

Kaside 5

Mısra: 25

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

25. Ol zīver-i ser-maħfil-i şer'-i nebevī kim
26. Her bir sözi bir ħüccet-i mümzā Yeñişehr'e

19. **kim:**

Kaside 6

Mısra: 63

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

63. O vezīr ibnü vezīr a'ni Velī Paşa kim
64. Yüz sürer dergeh-i vālāsına çarħ-ı gerdān

20. **kim:**

Tahmis 6

Mısra: 13

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

13. Bir de gördüm ki çıkdı ammā kim nigāhı fitne-sāz
14. Ĥ'āb-ı nāzından henüz ھاalkmış meger ol mest-i nāz

21. **kim:**

Kaside 7

Mısra: 67

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

67. Sensin ol mevhibet-endüz-ı kerem-pīrā kim
68. Küremā bārgēh-i himmetüñe sā'ıldür

22. **kim:**

Kaside 7

Mısra: 69

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

69. Sensin ol şem‘-i şeb-efrüz-ı ziyā-baḥşā kim
70. Saña pervāne-i pür-sūḥtedür ḳurş-ı ḳamer

23. **kim:**

Kaside 7

Mısra: **88**

Kim, soru zamiri.

87. ‘İzzetā lāfı ḳo āgāz-ı du‘ā ḳıl yoḥsa
88. Ḳurı faḥriyye vü da‘vāñı senüñ kim diñler

24. **kim:**

Kaside 8

Mısra: **31**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

31. Sen ol eşheb-süvār-ı ‘arşagāh-ı ma‘rifetsüñ kim
32. Eger miḥmizleseñ bir kerre esb-i ṭab‘-ı reh-vārı

25. **kimde:-de**

Kaside 8

Mısra: **51**

Kim, soru zamiri.

51. Velākin kimde ḳudret var ki alsın böyle nev-ṭarzı
52. Meger ol māye-baḥş-ı zīb-i sūk-ı mekremetdārı

26. **kimüñ:-üñ**

Kaside 8

Mısra: **60**

Kim, soru zamiri.

59. Baḳılsa çeşm-i inşāf ile devletlü efendüm yok
60. Baña mānend nazm içre kimüñ var bunda inkārı

27. **kindür:-dür**

Kaside 8

Mısra: **61**

Kim, soru zamiri.

61. Getürmiş kindür emşālüm içinde rişte-i nazma
62. Benüm gibi bu gūne lü’lü’-i şehvār-ı güftārı

28. **kim:**

Kaside 9

Mısra: **38**

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

37. Bu hengām-ı meserret-intimāda
38. Ānuñ kim cāmı var destinde Cem'dür

29. **kim:**

Gazel 9

Mısra: 10

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

9. Var ise iqbālūñ ol gāhī süvār-ı esb-i nāz
10. Şalma ammā kim cirīd-i gamzeñ öyle her yana

30. **kimūñ:-üñ**

Kaside 10

Mısra: 13

Kim, soru zamiri.

13. Görelüm hüsni kimūñ tām kimūñ nākışdur
14. Heme sencīde-i mīzān-ı şu'ūr eyleyelüm

31. **kimūñ:-üñ**

Kaside 10

Mısra: 13

Kim, soru zamiri.

13. Görelüm hüsni kimūñ tām kimūñ nākışdur
14. Heme sencīde-i mīzān-ı şu'ūr eyleyelüm

32. **kim:**

Kaside 10

Mısra: 27

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

27. Ya'ni düstūr-ı kerem-pīşe Velī Paşa kim
28. İsterüz medhini a'vām u şuhūr eyleyelüm

33. **kimsin:-sin**

Kaside 13

Mısra: 65

Soru zamiri, kim.

65. Kimsin 'ālemde be hey 'āşık 'aceb
66. Kim benüm vaşlum dilersin rüz u şeb

34. **kim:**

Kaside 13

Mısra: 66

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

65. Kimsin 'ālemde be hey 'āşık 'aceb
66. Kim benüm vaşlum dilersin rüz u şeb

35. **kīm:**

Kaside 13

Mısra: 72

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

71. Yā diger rütbem ki vardur ey gedā
72. Meclisümden itmeyem tā kīm cüdā

36. **kim:**

Kaside 13

Mısra: 83

Kim, soru zamiri.

83. Kim o dergāhuñ eñ ednā bendesi
84. 'Ālemüñ sāmān ile zībendesi

37. **kim:**

Kaside 16

Mısra: 57

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

57. O rütbe ile kim 'ālemde bī-dād
58. Elüñden eylesün 'uşşāk feryād

38. **kim:**

Kaside 16

Mısra: 60

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

59. Huşūsā 'İzzet-i dil-ḥaste her ān
60. Efendüm isterüm kim ola nālān

39. **kim:**

Kaside 17

Mısra: 32

Kim, soru zamiri.

31. Çokdan oldu sizi de görmeyeli pinhānī
32. Şimdi geldüm kim olur ğayrı bu esrāra ḥabīr

40. **kim:**

Kaside 17

Mısra: 41

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

41. Didi lāyık mı unutmak seni kim itmedesin
42. Her gice 'aşkum ile āh u fiğān-ı ŧeb-gīr

41. **kimden:-den**

Gazel 20

Mısra: 7

Kim, soru zamiri.

7. Kimden āyā sebak-āmūz-ı edādur bilsem
8. ŧīve fenninde 'aceb mes'ele-dāndur Aḥmed

42. **kim:**

Gazel 22

Mısra: 7

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

7. Bir gülbün-i nāzuñ yine dil bülbüldür kim
8. Gül-ruḥlar içinde añılur lāle-ḥad Aḥmed

43. **kim:**

Gazel 155

Mısra: 9

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

9. Göñüller bir büt-i tersāya ḥayrān oldu kim dem dem
10. Büleñd olmaḳda deyr-i ḥüsñünüñ āvāz-ı nākūsı

44. **kim:**

Gazel 23

Mısra: 14

Kim, soru zamiri.

13. Bu nev-naẓmı sezā 'arz eylesem ŧad ŧermile 'İzzet
14. O zāt-ı pāke kim gencīne-i luḥf u mürüvvetdür

45. **kim:**

Gazel 23

Mısra: 15

Kim, soru zamiri.

15. Güher-senc-i ma'ārif ḥazret-i 'ārif Efendi kim
16. ŧüreyyā kevkeb-i baḥtından ümmīdvār-ı rif'atdür

46. **kim:**

Gazel 135

Mısra: 4

Kim, soru zamiri.

3. Ebnā-yı zamān kābil-i ūlfet degül ašlā
4. Kim var olacağ hem-demümüz bāy u gedadan

47. **kim:**

Gazel 23

Mısra: 15

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

15. Güher-senc-i ma'ārif hāzret-i 'ārif Efendi kim
16. Şüreyyā kevkeb-i bahtından ümmīdvār-ı rif'atdūr

48. **kim:**

Gazel 30

Mısra: 31

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

31. Ol serv-i sehī-ķamet gūlzār-ı şeref kim
32. Pīrāye-fezā-yı çemen-i behcetimizdūr

49. **kim:**

Gazel 34

Mısra: 8

Kim, soru zamiri.

7. Derūnumı kīse meydānı 'add idüp cānān
8. Nūķūd-ı şabrı ķoşar kim ķapa yeñiçeridūr

50. **kim:**

Gazel 37

Mısra: 8

Kim, soru zamiri.

7. Ben o mi'mār-ı harāb-ābād-ı şehir-i hayretüm
8. Kim fenā-yı ķaşr-ı dil āgūş-ı ta'mirümdedūr

51. **kim:**

Gazel 46

Mısra: 13

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

13. Gāh olur kim aşlı yoğ bir va'd-ı bī-incāz ile
14. Derdini ķasret-ķeşānuñ tāzeler maķbūblar

52. **kim:**

Gazel 46

Mısra: 15

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

15. Nūr-ı ‘aynum sensin ol maḥbūb-ı zībā kim revā
16. Ḥāk-i pāyun itseler kühl-i başar maḥbūblar

53. **kim:**

Gazel 47

Mısra: 3

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

3. Ben o telḥ-ābe-keş-i encümen-i ḥüznüm kim
4. Gūş idüp girye-i mestānemi yārān ağlar

54. **kim:**

Gazel 47

Mısra: 22

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

21. Zīver-i dūş-ı mübāhātum eger olmazsa
22. Ḥāk bu kim ferve-i semmūr firāvān ağlar

55. **kimüñ:-üñ**

Gazel 49

Mısra: 8

Kim, soru zamiri.

7. Zāhid ṭarīk-i zūhde biz rāh-ı ‘aşḳda
8. Bilsem ki ḥāk efendi kimüñ mezhebiyledür

56. **kim:**

Gazel 50

Mısra: 1

Kim, soru zamiri.

1. Kim ki vaşf-ı fem-i cānānı ider zīb-i sūtūr
2. Kilk-i müyīni gerekdür müje-i dīde-i mūr

57. **kimden:-den**

Gazel 50

Mısra: 6

Kim, soru zamiri.

5. Ṭıfl iken fenn-i füsün içre bir üstād oldı
6. Sebaḳ-ı işveyi bilsem o perī kimden oḳur

58. **kim:**

Gazel 52

Mısra: 3

Kim, soru zamiri.

3. Kim hall idecekdür girih-i perçem-i yârı
4. Zîrâ ki o ser-rişte-i sevdâ karışuğdur

59. **kim:**

Gazel 58

Mısra: 5

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

5. Her kerem-pîşe güzel kim bile mev'üdını deyn
6. Tâleb-i büsesi şeydâlarına şîr olmaz

60. **kim:**

Gazel 61

Mısra: 5

Kim, soru zamiri.

5. Kim dimiş kim dil-i vâhidde iki yâr olmaz
6. İşte ser-geştelerüz 'aşık-ı dü cân ile biz

61. **kim:**

Gazel 61

Mısra: 5

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

5. Kim dimiş kim dil-i vâhidde iki yâr olmaz
6. İşte ser-geştelerüz 'aşık-ı dü cân ile biz

62. **kimde:-de**

Gazel 78

Mısra: 7

Kim, soru zamiri.

7. Ya kimde tâb u taḥammül kor ey perî-ṭal'at
8. O dîdeler k'ola meclisde ḥvâba müstağrak

63. **kindür:-dür**

Gazel 93

Mısra: 7

Kim, soru zamiri.

7. Eyleyen emriñe kindür şehâ
8. İmteşe le yemteşilu imtişâl

64. **kim:**

Gazel 97

Mısra: 10

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

9. Cāy-ı hayāli itmişiken kaçır-ı dīde mi
10. Gör ğadri kim cezā-yı Sinimmār'a uğradum

65. **kim:**

Gazel 99

Mısra: 3

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

3. Ben ol mey-nūş-ı istiġnā-furūş-ı bezm-i 'aşkum kim
4. Elinden çarḥ-ı dūnuñ sāġar-ı minnet kabūl itmem

66. **kimler:-ler**

Gazel 108

Mısra: 9

Kim, soru zamiri.

9. Kimler tutuşur pençe-i cevrüyle o şuhun
10. 'İzzet yine ben zār-ı dil-figār tutuşdım

67. **kim:**

Gazel 113

Mısra: 4

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

3. Āzāde idüm evc-i tecerrüdde uçardum
4. Gör kaydı mı kim pençe-i şeh-bāza kapıldum

68. **kim:**

Gazel 117

Mısra: 5

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

5. Ben ol tā'at-güzār-ı mezheb-i nefis ü hevāyum kim
6. Şevābum bed-nümādur şüret-i zışt-i günāhumdan

69. **kim:**

Gazel 119

Mısra: 5

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

5. Ne zālimsin ne kāfirsin ne şūḥ-ı bī-emānsın kim
6. Bizi miḥnet-keş-i ğam görmedükçe raḥat itmezsin

70. **kim:**

Gazel 123

Mısra: 5

Kim, soru zamiri.

5. Bir güzel kim ola şad şīve ile cilve-nümā
6. Eylemez mi anı erbāb-ı maḥabbet taḥsīn

71. **kim:**

Gazel 127

Mısra: 9

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

9. Ḥayf kim aḡyār-ı bed-girdārı kılduñ şād u kām
10. 'İzzet' üñden mā'il-i semt-i girīz olduqça sen

72. **kim:**

Gazel 129

Mısra: 7

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

7. İŖkeste-per ol mertebe bī-tāb ü tüvān kim
8. Pervāz idemez murḡ-ı hevāsı YeñiŖehr'in

73. **kim:**

Gazel 130

Mısra: 9

Kim, soru zamiri.

9. 'İzzet Necīb-i nükte-vere kim virür cevāb
10. ĀŖār-ı kilki ḡıbtā-fezā-yı Cerīr iken

74. **kim:**

Gazel 134

Mısra: 8

Kim, soru zamiri.

7. Nāmver-i dehr olur ḥātem-i ṭā'ī gibi
8. Kim ki keremle ola 'āleme Ŗöhret-resān

75. **kimde:-de**

Gazel 77

Mısra: 10

Kim, soru zamiri.

9. KaŖr-ı dāmāda varıldıqda o zevk ü cünbüŖ
10. Kimde var kudret ki taqrīr eylesün yārāna bak

76. **kim :**

Kaside 7

Mısra: 71

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

71. Sensin ol şadr-nişîn-i hüner ü 'irfân kim
72. Hıdmetünde bülagâ şaf-ı ni'âli yer ider

kim bil:

1. **kim bilür:-ür**

Gazel 121

Mısra: 6

Belirsiz ve kesin olarak bilinmeyen şeyler için kullanılır, bilinmez, belli değil.

5. Vaqt-i iftarda būs-ı lebüñ imsāk iderek
6. Kim bilür bize ne kıan yutdiracaqdur hūbān

kimi:

1. **kimi:**

Gazel 10

Mısra: 3

Bazısı.

3. Kimi şarkı kimisi tāze gāzeller okusun
4. Kimisi eylesüñ āgāze-i hey hey ne şafā

2. **kimine:-n, -e**

Gazel 17

Mısra: 8

Bazısı.

7. 'Acebdür gerdiş-i cāmı bu bezm-i 'ālemüñ seyr it
8. Kimine neş'e kimine gam u aḥzān ider irāş

3. **kimine:-n, -e**

Gazel 17

Mısra: 8

Bazısı.

7. 'Acebdür gerdiş-i cāmı bu bezm-i 'ālemüñ seyr it
8. Kimine neş'e kimine gam u aḥzān ider irāş

4. **kimi:**

Gazel 87

Mısra: 13

Bazısı.

13. Şebbūy kimi kimisi sūnbūldir 'İzzetā
14. Kıarışdı misk-i rūmī-i perçemde kıl ü kıāl
5. **kimisi:-s, -i**

Gazel 10

Mısra: 3
Bazısı

3. Kimi şarkı kimisi tâze gazeller okusun
4. Kimisi eylesün âgâze-i hey hey ne şafâ

6. **kimisi:** -s, -i

Gazel 10

Mısra: 4

Bazısı, kimi.

3. Kimi şarkı kimisi tâze gazeller okusun
4. Kimisi eylesün âgâze-i hey hey ne şafâ

7. **kimisi:** -s, -i

Gazel 87

Mısra: 13

Bazısı, kimi.

13. Şebbüy kimi kimisi sünbülür 'İzzetâ
14. Karışdı misk-i rümî-i perçemde kıl ü kâl

kimse:

1. **kimseden:**-den

Kaside 13

Mısra: 18

Hiç kimse.

17. Şîr-ḥ̣âr-i şîr âhû-beççeler
18. Kimseden yok kimseye aşla zarar

2. **kimseye:**-y, -e

Kaside 13

Mısra: 18

Herhangi bir kişi.

17. Şîr-ḥ̣âr-i şîr âhû-beççeler
18. Kimseden yok kimseye aşla zarar

3. **kimsenün:**-nüñ

Gazel 71

Mısra: 12

Herhangi bir kişi.

11. Gerçi ešnâ-yı tekellümde tebsümler ider
12. Kimsenün yanına yaklaşmıyor ammâ ḥâfız

4. **kimse:**

Gazel 133

Mısra: **13**
Herhangi bir kişi.

- 13.** Düşürmez 'İzzet'e kimse selîka-i sūhanı
14. Velî ta'accüb iderler görünce āsârını

5. kimse:

Gazel 135
Mısra: **6**
Hiç kimse, herhangi biri.

- 5.** Yā Rab bu Yeñişehr-i dil-ārāda nedendür
6. Ünsiyet için kimse bulunmaz 'urefādan

kīnli:

1. kīnli:

Gazel 92
Mısra: **10**
Kin tutan, gizli düşmanlık besleyen, oç almak isteyen, kindar.

- 9.** Virseler dünyā vü māfihā degül maqbūlumuz
10. 'İzzetā ol serzenişli kīnli āfetden bedel

kirişme:

1. girişme:

Gazel 12
Mısra: **10**
Naz, işve, kaş ve gözle yapılan işâret.

- 9.** Bāde şundukça temennālar ider dīde süzer
10. Āh kāfir bu girişme bu edā n' olsun aceb

2. girişmelerin:-ler, -in

Gazel 98
Mısra: **15**
Naz, işve, kaş ve gözle yapılan işâret.

- 15.** Hırām iderken o bālā kıddüñ girişmelerin
16. Gör ey rübūde-i reftār olan gönülcegizüm

3. girişmelerle:-ler, -le

Gazel 133
Mısra: **9**
Naz, işve, kaş ve gözle yapılan işâret.

- 9.** O serv-қadde ki var bu girişmelerle çıkış
10. Nice şaşırmasun 'ar'ar çemende reftārın

kirişme-güster-i mekkâre:**1. girişme-güster-i mekkâre:****Gazel 97**

Mısra: 4

*Naz yapan hileci.***3. Ser-mest bir elinde piyâle bir elde gül****4. Dün ol girişme-güster-i mekkâre uğradum****kîse:****1. kîseñ:-ñ****Kaside 13**

Mısra: 70

*Kese.***69. Var mı sende mîrzâlıkdan eşer****70. Kîseñ içre bulunur mı sîm ü zer****2. kîsem:-m****Kaside 13**

Mısra: 81

*Kese.***81. Gerçi kîsem sîm ile zerden tehî****82. İtmişüm melce' velî bir dergehi****3. kîse:****Gazel 34**

Mısra: 7

*Kese.***7. Derûnumı kîse meydânı 'add idüp cānān****8. Nükûd-ı şabrı қоşar kim қаpa yeñiçeridür****kîşi:****1. kîşinüñ:-nüñ****Gazel 132**

Mısra: 7

*İnsan, şahıs.***7. Dirseñ ki vaṭanda kîşinüñ қadri bilinmez****8. Sencîdelenür dürr olıcak dür 'Aden'den****kîşt-i emel:**

1. **kişt-i emelüm:-üm**

Kıt'a 4

Mısra: 3

Amacın ekini.

3. Kişt-i emelüm olmadan ol dağı nābit
4. şad hayf çayırlandı o řahrā kılı geldi

kişver kişver:

1. **kişver kişver:**

Kaside 7

Mısra: 56

Memleket memleket.

55. Bulamaz zātına el-kışşa nazır ü hem-tā
56. Gezse bir kimse eger 'Ālemi kişver kişver

kişver-arā:

1. **kişver-arā:**

Kaside 8

Mısra: 29

Memleket süsleyen.

29. Vezır-i nā-müdārā kişver-arā 'āıftekārā
30. Ayā kân-ı 'ađānuñ gevher-i yek-tā-yı řehvārı

kişver-i Tātār u Çın:

1. **kişver-i Tātār u Çın'i:-i**

Gazel 127

Mısra: 5

Çin ve Tatar ülkesi.

5. Kişver-i Tātār u Çın'i 'ıtnāk eyler řabā
6. řāne-bend-i tār-ı zülf-i müşg-bız olduğça sen

ko:

1. **ķosun:-sun**

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Bırakmak, terketmek.

11. Pek ter mizācdur çekemez āh u nāleyi
12. Efsāne-i elemde ķosun dil iđāleyi

2. **koruz:-r, -uz**

Terkib-bend 1

Mısra: **42**

Bırakmak.

41. Şorma bezm-i felekden olan iştikāmuzı

42. Kalsun koruz maşşere şu mācerāmuzı

3. **kor:-r**

Kaside 3

Mısra: **32**

Bırakmak.

31. Neyleyüm āh felek düşmen-i dīrīnemdür

32. Kor mı āsūde ola çākerūñi ol ğaddār

4. **komadı:-ma, -dı**

Kaside 3

Mısra: **38**

Koymak, bırakmak.

37. Bir büt-i 'işve-gīrin firqati kār itdi dile

38. Komadı genc-i derūnumda benüm şabr u qarār

5. **ko:**

Kaside 4

Mısra: **51**

Bırakmak, terketmek.

51. 'İzzetā şekveyi ko eyle du 'āya ağāz

52. Ne revā bā 'iş-i taşdı '-i ser olmak ıtnāb

6. **ko:**

Kaside 5

Mısra: **67**

Bırakmak.

67. 'İzzet yeter ıtnābı ko hengām-ı du 'ādur

68. Taṭvīl-i sūḥan eyleme bī-cā Yeñişehr'e

7. **komadı:-ma, -dı**

Kaside 6

Mısra: **137**

Bırakmak, izin vermek.

137. Komadı zühd-nümā ehl-i riyādan olayum

138. Şūḥ-meşrebligümi ister idi çün rindān

8. **ko:**

Kaside 7

Mısra: **28**
Bırakmak.

27. Dīde-i hastesidür 'İzzet-i bīmāra tabīb
 28. Qo reg-i nabz-ı dile ğamzeler ursun neşter

9. **qo:**

Kaside 7
 Mısra: **87**
Bırakmak.

87. 'İzzetā lāfi qo āġāz-ı du 'ā kııl yoḥsa
 88. Qurı faḥriyye vü da 'vāñı senüñ kim diñler

10. **qo:**

Kaside 9
 Mısra: **105**
Bırakmak.

105. Qo lāfi 'İzzetā başla du 'āya
 106. Du 'ālar müstecāb oldığı demdür

11. **qo:**

Gazel 53
 Mısra: **11**
Bırakmak.

11. Dürr-i eş 'āruma 'İzzet qo disün ḥalk yetim
 12. Şadef-i ṭab'ımuñ ol nāz ile perverdesidür

12. **qosun:-sun**

Gazel 66
 Mısra: **14**
Komak, bırakmak.

13. Şikeste-pāy semend-i yerā 'a ey 'İzzet
 14. Bu 'arşagehde qosun tek ü tāzı leng olmuş

13. **qodı:-dı**

Gazel 75
 Mısra: **1**
Koymak.

1. Tāb-ı 'aşkı dil-i sūzāna qodı şīve-i ḥaqq
 2. Şu 'leyi şem 'i fūrüzāna qodı şīve-i ḥaqq

14. **qodı:-dı**

Gazel 75

Mısra: 2
Koymak, vermek.

1. Tāb-ı 'aşkı dil-i sūzāna ḳodı ŧīve-i ḥaḳḳ
2. ŧu 'leyi ŧem ' -i fūrūzāna ḳodı ŧīve-i ḥaḳḳ

15. **ḳodı:-dı**
Gazel 75
Mısra: 4
Çevirmek.

3. O perī-peykeri sen zāde-i merdüm ŧanma
4. Meleḡi ŧūret-i insāna ḳodı ŧīve-i ḥaḳḳ

16. **ḳodı:-dı**
Gazel 75
Mısra: 6
Koymak.

5. Nāmum ol ḡonce-femūñ la 'l-i lebinden dūŧmez
6. Naḳŧumı faŧŧ-ı niḡindāne ḳodı ŧīve-i ḥaḳḳ

17. **ḳodı:-dı**
Gazel 75
Mısra: 8
Koymak, bırakmak.

7. Gerçi ben ḳays' la hem-seng-i cünūnum ammā
8. Beni ŧehre añı yābāna ḳodı ŧīve-i ḥaḳḳ

18. **ḳodı:-dı**
Gazel 75
Mısra: 10
Koymak.

9. Zāhidā destüme peymāne-i ser-ŧār-ı meyi
10. Bedel subḥa-i ŧad-dāne ḳodı ŧīve-i ḥaḳḳ

19. **ḳodı:-dı**
Gazel 75
Mısra: 12
Bırakmak.

11. Ḥande-i zīr-i leb-i cām-ı ŧarāb-ı nābı
12. Sebeb-i girye-i mestāne ḳodı ŧīve-i ḥaḳḳ

20. **ḳodı:-dı**
Gazel 75

Mısra: **14**
Koymak.

13. Sihr-i Hārūt ile i'cāz-ı Mesīhā'yı alup
14. Eşer-i 'İzzet-i nālāna qodı şīve-i haqq

21. **qo:-r**

Kaside 11
Mısra: **6**
Bırakmak.

5. Nā-şenīde suhan-ı tāze-zuhūr
6. Qor mı erbāb-ı belāgatda şu'ūr

22. **qor:-r**

Gazel 78
Mısra: **7**
Bırakmak.

7. Ya kimde tāb u taḥammül qor ey perī-tal'at
8. O dīdeler k'ola meclisde ḥ'āba müstağraq

23. **qoyup:-y, -up**

Kaside 1
Mısra: **69**
Bırakmak.

69. 'İzzetā lāfi qoyup ğayrı efendüñçün kııl
70. Qulluğuiñ 'arz iderek cerr-i valā-yı nuşret

koc-baş:

1. **qoc-başuñ:-uñ**

Gazel 9
Mısra: **11**
Yiğit baş.

11. İşte biz böyle teğāfül itme qoc-başuñ için
12. Gel dime bu 'ıyd 'aceb ḥiç yok mı bir qurbān bana

k'ol:

1. **k'ola:-a**

Gazel 78
Mısra: **8**
Ki ola, ki olsun.

7. Ya kimde t̄ab u taḥammül ḳor ey perī-ṭal‘at
8. O d̄idelər k‘ola meclisde ḥv̄aba müstaḡrak

k‘ol:

1. **k‘oldı:-dı**

Kaside 5

Mısra: **43**

Ki oldu.

43. ‘Allāme-i z̄ū-rütbe felek-kevkebe k‘oldı
44. Dest-i keremi r̄atibe-baḥşā Yeñişehr’e

kon:

1. **ḳonmasun:-ma, -sun**

Kaside 3

Mısra: **50**

Konmak.

49. Şimdiden yād iderek ḥaṭṭını āh itmeyelüm
50. Ḳonmasun āyīne-i ḥüsn-i dil-ārāya gubār

konıl:

1. **ḳonılup:-up**

Terkib-bend 1

Mısra: **23**

Konulmak, yerleştirmek.

23. Ḳandil-i sāḡara ḳonılup revḡan-ı şarāb
24. Pertev şalardı meclise m̄anend-i āftāb

konma:

1. **ḳonmasa:-sa**

Gazel 42

Mısra: **4**

Koymak, yerleştirmek.

3. Gencīne ḳıl derūnuña esrārı yek-be-yek
4. Şanduḳa k̄ale ḳonmasa ḳat ḳat şıḡışmıyor

konmaḡiçün:

1. **ḳonmaḡiçün:**

Gazel 142

Mısra: **5**

Yerleşmek için.

5. Vādi-i 'aşkda murgān-ı hevā kōnmağičün
6. Ser-i Mecnūn gibi bir lāne gelür hāturuma

konsa:

1. **ķonsa:**

Gazel 86

Mısra: **10**

Yerleştirmek.

9. Kesād-ı ma'rifet ol rütbe sūk olurdu hārāb
10. Becā-yı emti'a ķonsa raf-ı dükkāna ğazel

konul:

1. **ķonulmıř:**-mış

Kaside 16

Mısra: **26**

Yerleştirilmek.

25. Senüñdür ser-te-ser iķlīm-i 'işve
26. Ķonulmıř başına dīhīm-i 'işve

kop:

1. **ķopacaķ:**-acaķ

Gazel 22

Mısra: **12**

Ortaya çıkmak, zuhur etmek.

11. Bāzīçe-i tıflānesi hūn-rīzī-i 'uřřāk
12. Hāvfum küçicükden ķopacaķ hūy-ı bed Aħmed

kor:

1. **ķor:**

Gazel 18

Mısra: **4**

Ateş parçası.

3. Dā'imā aħker-fürüz-ı sīne-i sūzān iken
4. Ķor mı olsun āteř-i ehl-i maħabbet serd-ruħ

kork:

1. **ķorķarum:**-ar, -um

Tahmis 2

Mısra: **14**

Korkmak.

13. Bu sözi tefhîm için dâ'im saña tekrâr ider
14. Gülli dîbâ giydüñ ammâ kôrkarum âzâr ider

2. **korqma**:-*ma*

Kaside 17

Mısra: **25**

Ürkmek, korkmak.

25. Korqma 'âşık bize dünyâda mazarrat gelmez
26. Eyleme âyîne-i kalbünü beyhüde kesir

3. **korqarum**:-*ar, -um*

Gazel 29

Mısra: **10**

Ürkmek, korkmak.

9. Kâkül-i sünbül-şemîm-i yâre oldı şâne-zen
10. Korqarum tel kırmason dest-i şabâ nev-rûzdur

4. **korqarum**:-*ar, -um*

Gazel 82

Mısra: **14**

Ürkmek, korkmak.

13. İsterüm hâlümü 'arz itmege 'İzzet ammâ
14. Korqarum eylemez ışgâ küçücükdür küçücük

5. **korqarum**:-*ar, -um*

Gazel 109

Mısra: **9**

Ürkmek, korkmak.

9. Korqarum Nâ'ib Efendi gibi güş itmez yâr
10. Ne kadar eylese de 'İzzet nâ-çâr kısem

6. **korqarum**:-*ar, -um*

Gazel 151

Mısra: **7**

Kaygılanmak.

7. Büyüdün korqarum ey şüh-ı sitem-ger dirsın
8. Küçicekdüm de o dem şimdi ferâmüşumda

7. **korqarum**:-*ar, -um*

Gazel 160

Mısra: **4**

Ürkmek, korkmak.

3. Nār-ı hasretle tenüm tūde-i hākisterdür
4. Korkarum sūz-ı dilüm çarhı yaqar açma beni

8. **qorqma**:-ma

Gazel 162

Mısra: 14

Kaygulanmak, endişelenmek.

13. ‘İzzetā kaşr-ı vişāle çık otur
14. Korkma gāyetde kavīdür temeli

koş:

1. **koşar**:-ar

Gazel 34

Mısra: 8

Gitmek.

7. Derūnumı kīse meydānı ‘add idüp cānān
8. Nūkūd-ı şabrı koşar kim qapa yeñiçeridür

koy:

1. **koymadı**:-ma, -dı

Kaside 17

Mısra: 46

Bitirmemek, tüketmemek.

45. Āh rü`yā mı bu bir fitne-i şūr-efzā mı
46. ‘İzzetā ‘aqlum alup koymadı re`y ü tedbīr

kovun:

1. **koynunda**:-un, -da

Gazel 82

Mısra: 4

Yatmakta olan bir kimsenin kollarının arası II kucak.

3. Şeker-lebleri ālūde-i şīr-i ‘işve
4. Dāye koynunda murabbā küçicükdür küçicük

2. **koynunda**:-u, -n, -da

Tahmis 2

Mısra: 10

Yatmakta olan bir kimsenin kollarının arası II kucak.

9. Būydan hoş rengden pākīzedür nāzük tenüñ
10. Beslemiş koynunda gūyā kim gül-i ra`nā seni

köhne:

1. köhne:

Kaside 5

Mısra: 11

Yıpranmış, eskimiş.

11. Bir köhne fenār oldığı meşhūrdur ancak

12. Lāzım idi bir şem‘-i dil-ārā Yeñişehr’e

2. köhne:

Kaside 8

Mısra: 65

Yıpranmış, eskimiş.

65. Te‘ākub ide tā şayf u şitā bu köhne gülşende

66. Fuşūl-ı erba‘a āmed-şūdünde ide tekrarı

kör eyle:

1. kör eyleyelüm:-y, -elüm

Kaside 10

Mısra: 6

Gerektiği gibi görmesine engel olmak.

5. ‘Arşā-i arz-ı mahāretde olup gerd-engīz

6. Hāsıdın çeşmini ol gerd ile kör eyleyelüm

kucağ:

1. kucağında:-ı, -n, -da

Kıt'a 4

Mısra: 6

Yatmakta olan bir kimsenin kollarının arası II kucak.

5. Tek tırmayup ol çifteli kaḥbe şeb-i ma‘hūd

6. Ağyār kucağında hemān kaykılıgeldi

küçe-i cānān:

1. küçe-i cānāne:-e

Gazel 142

Mısra: 1

Sevgilinin sokağı.

1. Her ne dem küçe-i cānāne gelür hāturuma

2. Şahn-ı nüzhetgeh-i kül-hāne gelür hāturuma

küdek-i nev-sāle:

1. **kūdek-i nev-sāle:**

Kaside 6

Mısra: **113**

Küçük çocuk.

113. Biri de kūdek-i nev-sāle o Mîr 'İsmā'îl

114. Mîrler olsun anuñ uğrına yek-ser qurbān

kudret:

1. **q̄udreti:-i**

Kaside 3

Mısra: **13**

Güç, kuvvet.

13. Yoḥsa ne q̄udreti var nāṭıqamın kim olsun

14. Vaşf-ı düstūr-ı hünerverde müdür-i güftār

2. **q̄udretimüz:-imüz**

Kaside 4

Mısra: **14**

Güç, kuvvet, takat.

13. 'Uhdесinden nice şimdi geledüm bu keremin

14. Şükre yok q̄udretimüz ḥamde liyāqat nā-yāb

3. **q̄udret:**

Kaside 8

Mısra: **51**

Güç, kuvvet.

51. Velākin kimde q̄udret var ki alsın böyle nev-ṭarzı

52. Meger ol māye-baḥş-ı zīb-i sūk-ı mekremetdārı

4. **q̄udreti:-i**

Kaside 9

Mısra: **71**

Güç, kuvvet.

71. Ne taqrīre zebānuñ q̄udreti var

72. Ne güncāyiş-pezīrā-yı raqamdur

5. **q̄udret:**

Gazel 77

Mısra: **10**

Güç, kuvvet.

9. Kaşr-ı dāmāda varıldıḡda o zevḡ ü cünbüş

10. Kimde var q̄udret ki taqrīr eylesün yārāna bak

6. udret:**Gazel 125**Mısra: **10***Güç, kuvvet.***9.** Hazret-i hıfzı' nün 'İzzet nazm-ı sihr-âşârını**10.** Vâdi-i tanzîre düşdük udret olsun olmasun**kudsiyân:****1. udsiyân:****Kaside 8**Mısra: **25***Melekler.***25.** Bu resme udsiyân zîb-i zebân eylerler evşâfuñ**26.** Semâvât üzre sebkat eyledikçe zıkr-i eṭvârı**2. udsiyân:****Kaside 13**Mısra: **112***Melekler.***111.** Dest açup da'vâta başla 'İzzetâ**112.** udsiyân âmine âgâz ide tâ**kudüm:****1. udümüñ:-üñ****Gazel 3**Mısra: **3***Uzak bir yerden, uzun bir yoldan gelme, bir yere ayak basma.***3.** Rüşenlenüp udümüñ ile çeşm-i cân u dil**4.** Bulduğ meserret-i ebedî şevk-i sermedî**kudüm-ı meyâmin-i âşâr:****1. udüm-ı meyâmin-i âşâruñ:-uñ****Kaside 2**Mısra: **69***Uğurlu eserler.***69.** Efendüm oldı udüm-ı meyâmin-i âşâruñ**70.** Bu 'abd-i kemtere sermâye-bahş-ı farṭ-ı hübür**küh:**

1. **kūh:****Kaside 7**Mısra: **52***Dağ, cebel.*

51. İztırāb itmez idi keştī-i baħr-ı sīm-āb

52. Kūh u temkīn ü vaqārı aña şalsa lenger

2. **kūh:****Gazel 41**Mısra: **5***Dağ, cebel.*

5. Kūh u şahrā-yı tutarlarsa yine

6. ‘Āşık-ı bī-ser ü pālar demidür

kuhsār:1. **kuhsārı:-ı****Kaside 8**Mısra: **10***Dağ.*

9. Gelüp şāh-ı şitā ‘uryan-ten gördi hemān ol dem

10. Ser-efrāz itdi qaryağdıı hil‘atle kuhsārı

kul:1. **qulumdur:-um, -dur****Kıt'a 2**Mısra: **3***Köle, esir, tutsak.*

3. O benüm kendi qulumdur diyü bir emr itdi

4. Bir emr daħı qulumdur diyerek babası

2. **qulumdur:-um, -dur****Kıt'a 2**Mısra: **4***Köle, esir, tutsak.*

3. O benüm kendi qulumdur diyü bir emr itdi

4. Bir emr daħı qulumdur diyerek babası

3. **quluñdur:-uñ, -dur****Tahmis 6**Mısra: **28***Köle, esir, tutsak II âşık.*

27. Nev-resān içresin alduñ yine meydānı bu gün
28. 'İzzet' üñ eski uluñdur řād ıl ānı bu gün

4. **uluñdur**:-uñ, -dur

Kaside 13

Mısra: **95**

Kul, köle.

95. 'Abd-i nā-izüñ uluñdur 'İzzet' üñ
96. Rüz u şeb ıkr ile fikri midatüñ

5. **uluñ**:-uñ

Kaside 17

Mısra: **12**

Köle, esir, tutsak.

11. Didüm ey pādřāh-ı tahtgeh-i ışver-i cān
12. şimdi mi oldı uluñ küşe-i vadetde esir

6. **ulum**:-um

Gazel 101

Mısra: **10**

Köle, esir, tutsak II aşık.

9. Dimedüñ 'İzzet' üm āyā nicedür
10. O benüm kendi ulum bendecigüm

7. **uluñ**:-uñ

Gazel 114

Mısra: **10**

Köle, esir, tutsak II aşık.

9. Gel gel ey ziver-i ser-alka-i rindān-ı cihān
10. Meclis āmāde uluñ şevkile dest efřānum

8. **uluñı**:-uñ, -ı

Gazel 143

Mısra: **13**

Köle, esir, tutsak II aşık.

13. 'İzzet uluñı eyleme ammā ki ferāmüş
14. Gāhice anuñ dāmenini pür direm eyle

kul olmağa:

1. **ul olmağa**:-a

Müfret 6

Mısra: **1**

(O kimse veya şeyin) Hükümü altında olmak, ona kayıtsız şartsız bağlanmak.

1. Çalış olmağa kul alay begine
2. 'Ālemüñ bakma bir alay begine

kulluğ:

1. **ķulluğũñ:-uñ**

Kaside 1

Mısra: **70**

Kulluk, kul olma durumu.

69. 'İzzetā lāfi koyup ğayrı efendüñçün kııl
70. Ķulluğũñ 'arz iderek cerr-i valā-yı nuşret

2. **ķulluğını:-ı, -n, -ı**

Kaside 10

Mısra: **29**

Kulluk, kul olma durumu.

29. O Ferīdün-ı Sikender-ħademin ķulluğını
30. Māye-i faħr ü mübāhāt ü ğurūr eyleyelüm

kum:

1. **ķum:**

Gazel 141

Mısra: **3**

Deniz kıyısı, dere yatağı vb. yerlerde çok bulunan, ufak, sert tanecikler, kum.

3. Şağā'ir ķum gibi atım atım şādır kebā'ir de
4. Ķalursa böyle aħvālum hebāyum yā Resūla'llāh

kumāş:

1. **ķumāşũñ:-uñ**

Gazel 80

Mısra: **16**

Kumaş.

15. Beñzemez kāle-i eş'ārumuza
16. Biz ķumāşũñ ħaleb'in çok ğördük

kur:

1. **ķurdı:-dı**

Kaside 17

Mısra: **24**

(Bir şeyi) Zihninde büyüterek devamlı olarak düşünmek.

23. Didi hāy 'İzzet'ümüñ vāhimesi ğālib imiş
24. Baķ neler ķurdı derūnunda bu sā'atde faķīr

kurbān:**1. kurbān:****Gazel 9**

Mısra: 12

*Yakın olma, yaklaşma, takarrüb II sevap için boğazlanan hayvan, zebîha.***11.** İşte biz böyle tegāfül itme koc-başuñ için**12.** Gel dime bu 'ıyd 'aceb hıç yok mı bir kurbān baña**kurbān ol:****1. kurbān olalum:-alu, -m****Kaside 10**

Mısra: 19

*Bir kimse için kendini feda etmek, kurban olmak.***19.** Biz de bir āfete biñ cān ile kurbān olalum**20.** Tekye-i şıdkda ifā-yı nüzūr eyleyelüm**2. kurbān olmuş:-muş****Kaside 10**

Mısra: 17

*Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, kurban olmak.***17.** Varsa bismi'l-gede-i 'aşkda kurbān olmuş**18.** Hünmı gāze-i ruhsāre-i hūr eyleyelüm**3. kurbān olsun:-sun****Kaside 6**

Mısra: 114

*Bir kimse için kendini feda etmek, kurban olmak.***113.** Biri de kūdek-i nev-sāle o Mīr 'İsmā'ıl**114.** Mīrler olsun anuñ uğrına yek-ser kurbān**4. kurbānuñ olam:-a, -m****Gazel 137**

Mısra: 6

*Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, kurban olmak.***5.** 'ıyddur işte gelen buseye āmādelerüz**6.** Kaçma kurbānuñ olam gamze-i fettānuñ için**kurı:****1. kurı:****Kaside 7**

Mısra: **88**

Boş, gereksiz, bir esâsa dayanmayan, faydasız, abes.

87. 'İzzetâ lâfi қо āğāz-ı du 'ā kııl yoḥsa

88. Құrı fāḥriyye vü da 'vāñı senüñ kim diñler

kurre-i 'ayn-ı ā 'yān:

1. **ḳurre-i 'ayn-ı ā 'yān:**

Kaside 6

Mısra: **108**

Açık gözünün parlaklığı.

107. Biri de Mîr Selîm'im ki feḥāmetle odur

108. Dürr-i tāc-ı 'uzamā ḳurre-i 'ayn-ı ā 'yān

ḳurş-ı kamer:

1. **ḳurş-ı kamer:**

Kaside 7

Mısra: **70**

Ayin uzaktan düz görülen yüzü II sevgili.

69. Sensin ol şem'-i şeb-efrüz-ı ziyā-baḥşā kim

70. Saña pervāne-i pür-sūḥtedür ḳurş-ı kamer

ḳurş-ı māh:

1. **ḳurş-ı māh:**

Gazel 28

Mısra: **4**

Yuvarlak, parlak ay.

3. Görelden açdıgın ol şemsüñ al tennüre

4. Felekde her gice hāleyle ḳurş-ı māh döner

ḳurul:

1. **ḳuruldı:-dı**

Kaside 9

Mısra: **39**

Hazırlanmak.

39. Ḳuruldı bezm-i gül şāḥn-ı çemende

40. Velī sākīleri hep ḡonce-femdür

Kuşadası:

1. **Ꞑuşadası'nı:-n, -i**

Gazel 94

Mısra: **6**

Kuşadası, şehir ismi.

5. Olmaya diyü pā-zede-i leşger-i sermā
6. Ꞑuşadası'nı vardı penāh eyledi bülbül

küşe-i gür:

1. **küşe-i gūra:-a**

Kaside 4

Mısra: **38**

Kabir köşesi.

37. Dār-ı dünyāda egerçi cāy-ı necāti yoğise
38. Küşe-i gūra şığınmağdur aña re'y-i şavāb

küşe-i kâşâne:

1. **küşe-i kâşâne:**

Gazel 142

Mısra: **10**

Büyük süslü köşkün köşesi.

9. Yāri tenhāca çeküp nüş-ı şarāb itmegiçün
10. Şunda bir küşe-i kâşâne gelür hāturuma

küşe-i şimşir-i ebrü:

1. **küşe-i şimşir-i ebrüdan:-dan**

Gazel 103

Mısra: **14**

Kılıca benzeyen kaşının köşesi.

13. Çeşm-i mesti teşne mi hün-ı dile virsün cevāb
14. Küşe-i şimşir-i ebrüdan su'ālüm var benüm

küşe-i vahdet:

1. **küşe-i vahdetde:-de**

Kaside 17

Mısra: **12**

Yalnızlık köşesi.

11. Didüm ey pādşāh-ı tahtgeh-i kişver-i cān
12. Şimdi mi oldı kuluñ küşe-i vahdetde esir

küşe-i zir-i fes:

1. **kūşe-i zîr-i fesûñde:-üñ, -de**

Tahmis 6

Mısra: 9

Fesin alt köşesi.

9. Kūşe-i zîr-i fesûñde gizledükçe perçemüñ

10. Şanurum bir yire gelmiş fitneler mestürdür

kūşe-nişîn-i halvet:

1. **kūşe-nişîn-i halvet:**

Kaside 8

Mısra: 13

Tenha köşede oturan.

13. Şovukluk halkı hep kūşe-nişîn-i halvet itmışdür

14. Bu sermâda yine germâbenüñ germ oldı bāzârı

kuşūr:

1. **kuşūrurum:-um**

Gazel 37

Mısra: 14

Kusur, eksik, noksan.

13. Hem-zebân olmak ne mümkün mâhir-i mu‘ciz-deme

14. Ola ‘İzzet kuşūrurum meyl-i tanzîrümdeür

kuşūr eyle:

1. **kuşūr eyleyelüm:-y, -elüm**

Kaside 10

Mısra: 26

Hatâlı davranışta bulunmak.

25. Bizüm ol dâver alur dâdimuzı anlardan

26. ‘Arz-ı hâl itmede lâyıq mı kuşūr eyleyelüm

kuşūr-ı vaşf:

1. **kuşūr-ı vaşf:**

Kaside 9

Mısra: 92

Niteliklerinin kusuru.

91. Eyâ mîr-i melek-hû bende ‘İzzet

92. Kuşūr-ı vaşf ile pek müttehemdür

kutu:

1. **ꞗutudan:-dan****Gazel 160**

Mısra: 2

Çeşitli malzemededen yapılmış, genellikle kapaklı, taşınabilir kap II gönül.

1. Gizlidür dilde gam-ı zülf-i nigār açma beni
2. ꞗutudan şıçramasun h̄arice mār açma beni

kuvvet-i bāzū-yı satvet:1. **ꞗuvvet-i bāzū-yı satveti:-i****Kaside 2**

Mısra: 47

Güçlü pazının kuvveti.

47. Olunca ꞗuvvet-i bāzū-yı satveti der-kār
48. Ne ꞗābil olmaya ber-kende bīh-i fişk u fücūr

kuvvet-i tab'ı sahbān:1. **ꞗuvvet-i tab'ı sahbān:****Kaside 6**

Mısra: 8

Sahabelerin karakterinin gücü.

7. Saña tā rūz-ı ezel eylemiş i'tā Mevlā
8. Zūr-ı endīşe ile ꞗuvvet-i tab'ı Saḥbān

kuvvet-i tab':1. **ꞗuvvet-i tab'um:-um****Kaside 5**

Mısra: 59

Karakterin gücü.

59. Ammā ki çi sūd añlamıyor ꞗuvvet-i tab'um
60. Ta'rif idemem kendümi ḥālā Yeñişehr'e

kuvvet-i tab':1. **ꞗuvvet-i tab'umuz:-umuz****Gazel 146**

Mısra: 4

Şairlik kabiliyeti.

3. O da meydān-ı belāgatda mübāriz görsün
4. ꞗuvvet-i tab'umuz ibrāz idelüm eş'āra

2. **ḳuvvet-i ṭab‘uñ:-uñ**

Gazel 21

Mısra: 8

Şairlik kabiliyeti.

7. Zūr-ı endiše-i çālākuñı teslīm eyler

8. Ḳuvvet-i ṭab‘uñ ‘ālemde olan mağrūrı

kūy:

1. **kūyuñda:-uñ, -da**

Gazel 79

Mısra: 8

Karye, köy II semt, mahalle.

7. Gülşende istimā‘-ı hezāra ne ihtiyāç

8. Kūyuñda murğ-ı nāle geruñ yok mıdur senuñ

kūy-ı nigāra:

1. **kūy-ı nigāra:-a**

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Sevgilinin köyü.

7. Kūy-ı nigāra eyler iseñ ey şabā güzer

8. Dil çın-ı perçemünde midür al getir haber

kūy-ı yār:

1. **kūy-ı yāre:-e**

Gazel 88

Mısra: 7

Sevgilinin oturduğu yer.

7. Göñül hevāye uyup kūy-ı yāre dek gidicek

8. Aña hıred dañı dümdār-ı iktifā mı degül

küçecek:

1. **küçekdüüm:-dü, -m**

Gazel 151

Mısra: 8

Küçücük, çok küçük.

7. Büyüdün ḳorḳarum ey şūḥ-ı sitem-ger dirsın

8. Küçekdüüm de o dem şimdi ferāmūşumda

küçicük:

1. **küçücükden:-den**

Gazel 20

Mısra: **6**

Küçücük, çok küçük.

5. Büyüdükçe analar ağladacaktır bilesün

6. Küçücükden ser-i hâtır-şikenândur Ahmed

2. **küçücükden:-den**

Gazel 22

Mısra: **12**

Küçücük, çok küçük.

11. Bâzîçe-i tıflânesi hün-rîzî-i 'uşşâk

12. Havfum küçücükden kopacak hü-y-ı bed Ahmed

3. **küçücükdür:-dür**

Gazel 82

Mısra: **1**

Küçücük, çok küçük.

1. Sevdigüm tıfl-ı dil-ârâ küçücükdür küçücük

2. Añlamaz hâlümi hâlâ küçücükdür küçücük

4. **küçücükdür:-dür**

Gazel 82

Mısra: **2**

Küçücük, çok küçük.

1. Sevdigüm tıfl-ı dil-ârâ küçücükdür küçücük

2. Añlamaz hâlümi hâlâ küçücükdür küçücük

5. **küçücükdür:-dür**

Gazel 82

Mısra: **4**

Küçücük, çok küçük.

3. Şeker-lebleri âlüde-i şîr-i 'işve

4. Dâye çoynunda murabbâ küçücükdür küçücük

6. **küçücük:**

Gazel 82

Mısra: **4**

Küçücük, çok küçük.

3. Şeker-lebleri âlüde-i şîr-i 'işve

4. Dâye çoynunda murabbâ küçücükdür küçücük

7. **küçücükdür:-dür**

Gazel 82

Mısra: **6**

Küçücük, çok küçük.

5. Dil-i 'uşşâkda ümniye-i bezm-i ünsi

6. Bir büyük derddür ammā küçücükdür küçücük

8. **küçücük:**

Gazel 82

Mısra: **6**

Küçücük, çok küçük.

5. Dil-i 'uşşâkda ümniye-i bezm-i ünsi

6. Bir büyük derddür ammā küçücükdür küçücük

9. **küçücükdür:-dür**

Gazel 82

Mısra: **8**

Küçücük, çok küçük.

7. Serv-i bustân-ı leţâfet olacağdur seyr it

8. Büyüsüñ o ad-i bālā küçücükdür küçücük

10. **küçücük:**

Gazel 82

Mısra: **8**

Küçücük, çok küçük.

7. Serv-i bustân-ı leţâfet olacağdur seyr it

8. Büyüsüñ o ad-i bālā küçücükdür küçücük

11. **küçücükdür:-dür**

Gazel 82

Mısra: **10**

Küçücük, çok küçük.

9. Bu gice meclis-i 'işretde sebūlar yürisin

10. Sāiyā sāğar-ı şahbā küçücükdür küçücük

12. **küçücük:**

Gazel 82

Mısra: **10**

Küçücük, çok küçük.

9. Bu gice meclis-i 'işretde sebūlar yürisin

10. Sāiyā sāğar-ı şahbā küçücükdür küçücük

13. küçükdür:-dür**Gazel 82**

Mısra: 12

Küçücük, çok küçük.

11. Yârdan gayrısı güncîde degül sultānum

12. Külbe-i 'āşık-ı şeydâ küçükdür küçücük

14. küçücük:**Gazel 82**

Mısra: 12

Çok küçük.

11. Yârdan gayrısı güncîde degül sultānum

12. Külbe-i 'āşık-ı şeydâ küçükdür küçücük

15. küçükdür:-dür**Gazel 82**

Mısra: 14

Küçücük, çok küçük.

13. İsterüm hâlümü 'arz itmege 'İzzet ammā

14. Korkarum eylemez ışgâ küçükdür küçücük

16. küçücük:**Gazel 82**

Mısra: 14

Küçücük, çok küçük.

13. İsterüm hâlümü 'arz itmege 'İzzet ammā

14. Korkarum eylemez ışgâ küçükdür küçücük

küçük:**1. küçükdür:-dür****Gazel 145**

Mısra: 7

Yaşı daha az olan.

7. Pek küçükdür yaşuñ görmedi vesme kaşuñ

8. Hançerüñe dağı zāg eylemedüñ āh āh

küh:**1. küh:****Gazel 145**

Mısra: 9

Dağ, cebel.

9. 'İzzet' üñ 'aqlın alup küh ile deşte şalup
10. Gūşe-nişīn-i ferāg eylemedüñ āh āh

kühen:

1. **kühen:**

Gazel 139

Mısra: 19

Eski.

19. 'İzzetā qaldı bir kühen hırķam
20. O dađı pīr-i mey-fürūşa girev

kühl-i başar:

1. **kühl-i başar:**

Gazel 46

Mısra: 16

Göz sürmesi.

15. Nūr-ı 'aynum sensin ol maĥbūb-ı zībā kim revā
16. Ĥāk-i pāyun itseler kühl-i başar maĥbūblar

kühl-i şifāhān:

1. **kühl-i şifāhān:**

Gazel 40

Mısra: 12

İsfahan sürmesi.

11. Tütüyādur gözüümüñ nūrı baña ĥāk-i rehüñ
12. Şanma çeşm-i dil ü cān kühl-i şifāhān ister

kühsār:

1. **kühsārdan:-dan**

Gazel 42

Mısra: 11

Dağ.

11. Kühsārdan ma'ādin ider cā-be-cā zuhūr
12. Ťab'-ı kibāra farṭ-ı mürüvvet şığışmıyor

kühsār-ı pür-temkīn:

1. **kühsār-ı pür-temkīnden:-den**

Gazel 19

Mısra: 4

Vakarlı ulu dağ II katı kalp.

3. Ne saht olsa kibārın albine te'ir ider nāle
4. adā virse gelr khsār-ı pr-temknden feryād

klāh-ı Teterrā:

1. klāh-ı Teterrā:

Gazel 3

Mısra: **1**

Teterrā'nın ta

1. n ke nihed ān h klāh-ı Teterrā
2. Men pā be-zenem sāa-i rde-ser-rā

klāh:

1. klāh:

Gazel 28

Mısra: **1**

Baa giyilen apka.

1. İderse va'd-i viāl eyleyp klāh dner
2. O Mevlev-bee uramaz sznde āh dner

klbe-i ahzān:

1. klbe-i ahzānımı: -ım, -ı

Kaside 17

Mısra: **2**

Hznler kulbesi II an hznl, kederli gnl.

1. Gice r'yāda o meh-pāre-i b-mil nāzr
2. Gyiyā klbe-i ahzānımı itmi tenvr

klbe-i 'ā-ı eydā:

1. klbe-i 'ā-ı eydā:

Gazel 82

Mısra: **12**

Deli an kulbesi II deli an gnl.

11. Yārdan gayrısı gncde degl sultānum
12. Klbe-i 'ā-ı eydā kickdr kick

kle-i sm:

1. kle-i sme: -e

Gazel 14

Mısra: **7**

Gmten eritilerek kalıba dklm yekpare maden II rengi beyaz olan maden.

7. Külçe-i sîme beñzer ol sâ'id
8. Sâk-ı billûrı şan gümüş şüyü

külfet-i gurbet:

1. **külfet-i gurbet:**

Gazel 132

Mısra: 5

Gurbet sıkıntısı.

5. Bu mertebede külfet-i gurbet çekilir mi
6. Bi'llâh uşanmaz mısın envâ'-ı miñnetden

külhan:

1. **külhana:-a**

Kaside 7

Mısra: 45

Hamamlarda döşeme altında bulunan ve ısınmayı sağlayan kapalı büyük ocak II âşığın kalbi.

45. Nigeh-i luţfi eger külhana düşse nâ-gâh
46. Verd-i aħmer gibi bulurdı  arâvet aħker

2. **külhandan:-dan**

Kaside 13

Mısra: 25

Hamamlarda döşeme altında bulunan ve ısınmayı sağlayan kapalı büyük ocak II âşığın kalbi.

25. Bâd-ı luţfuñ esse külhandan yaña
26. Verd-i aħmerveş bulur aħker nemâ

3. **külhana:-a**

Kaside 13

Mısra: 28

Hamam ocağı II azap, keder veren yer.

27. Ger semûm-ı  ahruñ irse gülşene
28. Gül ocağın döndürirdi külhana

kümküçük:

1. **kümküçük:**

Gazel 113

Mısra: 2

Çok küçük.

1. Bir tıflek-i şîrîn-dehen-i nâza kapıldum
2. Bir kûmküçücük dil-ber-i mümtâza kapıldum

künbed-i gerdân:

1. **künbed-i gerdân:**

Gazel 47

Mısra: 20

Dönen kubbe, gökyüzü..

19. Bende-i Mîr Selîm oldığımı hîç çekemez
20. Hasedinden baña bu künbed-i gerdân ağlar

künbed-i gerdün:

1. **künbed-i gerdün:**

Kaside 2

Mısra: 8

Dönen kubbe, gökyüzü.

7. O rütbe nağme-i şādî pür itdi âfâkı
8. Ki oldı künbed-i gerdün çü kâse-i tanbûr

künc-i elem:

1. **künc-i elemde:-de**

Kaside 17

Mısra: 14

Hüzün köşesi.

13. Sâle yaklaşıdı cüdâ düşeli sen mehveşden
14. Ki baña künc-i elemde ne mu'în ü ne naşîr

künc-i firkat:

1. **künc-i firkat:**

Gazel 92

Mısra: 1

Ayrılık köşesi.

1. Künc-i firkat meskenümdür bezm-i vaşlundan bedel
2. Kâse kâse zehr içer dil cām-ı 'işretten bedel

künc-i kubûr:

1. **künc-i kubûr:**

Kaside 10

Mısra: 36

Kabir köşesi.

35. İ' tirâf eyleyerek her biri noqşânlarını

36. Yoğsa dirler yerimiz künc-i kûbûr eyleyelüm

küng:

1. küng:

Gazel 95

Mısra: 3

Su borusu.

3. Cüy-yı terâne küng ile gülşen-i nâleden geçüp

4. Cedvel-i bâğ-ı şevk olur reşha-i nâv-dân-ı ney

küng-i kalem:

1. küng-i kalem:

Kaside 7

Mısra: 10

Kalem borusu.

9. İdeyor bâğçe-i hüsn-i edâdan cereyân

10. Cüy-yı elfâza olup küng-i kalem râh-güzer

küngüre-i 'arş:

1. küngüre-i 'arşa:-a

Kaside 1

Mısra: 2

Göğün en yüksek yeri.

1. Pür idüp sâmi 'a-i dehri şadâ-yı nuşret

2. Çıkdı tâ küngüre-i 'arşa nidâ-yı nuşret

küngüre-i çarha:

1. küngüre-i çarha:-a

Gazel 114

Mısra: 8

Göğün en yüksek yeri.

7. Dün gice nâre-i mestâneñi güş itdükçe

8. Çıkdı tâ küngüre-i çarha benüm efgânım

künt-i kenz:

1. күnt-i kenzin:-in

Gazel 160

Mısra: 9

Gizli hazine.

9. Künt-i kenzin olur esrâr-ı nihâni hep fâş
10. 'İzzetâ ben gibi bir dağme mi var açma beni

küremâ:

1. **küremâ:**

Kaside 7

Mısra: **68**

Kerim olan kimseler, cömert, iyiliksever ve hayır sâhibi olanlar.

67. Sensin ol mevhibet-endüz-ı kerem-pîrâ kim
68. Küremâ bârgeh-i himmetüñe sâ'ildür

kürsi:

1. **kürside:-de**

Gazel 121

Mısra: **12**

Camilerde va'za mahsus mahal.

11. Tatalum vâ'izi ma'zûr oruç tutmuşdur
12. Kürside söyledigüñ bilmez o ma'şuş el-ân

küşte-i âgeşte:

1. **küşte-i âgeşte:**

Gazel 83

Mısra: **12**

Ölüme bulaşan.

11. Püşte püşte tepelenmişleri gör râh üzre
12. Cümlesi küşte-i âgeşte be-hûn-ı niğehüñ

kütâh:

1. **kütâh:**

Kaside 16

Mısra: **20**

Kısa, boysuz.

19. O dem Eşref aña dir bâreka'llâh
20. Ser-âmedsin sen Aḥmed kışşa kütâh

2. 15. L

lâf:

1. **lāfi:-ı****Kaside 1**Mısra: **69***Söz.***69.** ‘İzzetā lāfi koyup gayrı efendüñçün kıl**70.** Kulluğuñ ‘arz iderek cerr-i valā-yı nuşret2. **lāfi:-ı****Kaside 7**Mısra: **87***Söz.***87.** ‘İzzetā lāfi ko āgāz-ı du‘ā kıl yoḥsa**88.** Kırı faḥriyye vü da‘vāñı senüñ kim diñler3. **lāfi:-ı****Kaside 9**Mısra: **105***Söz.***105.** Ko lāfi ‘İzzetā başla du‘āya**106.** Du‘ālar müstecāb olduğı demdür**lafz:**1. **lafz:****Kaside 7**Mısra: **12***Söz.***11.** Bıkr iken ma‘ni-i bīgāne yine bī-pervā**12.** Āşınalıklar idüp lafz anı agūşa çeker2. **lafzı:-ı****Kaside 11**Mısra: **4***Söz.***3.** Bāreka’llāh zihī şı‘r-i laṭīf**4.** Ma‘ni-i pāki gibi lafzı nazīf**lafz-ı şirīn:**1. **lafz-ı şirīnimüñ:-im, -üñ****Kaside 7**Mısra: **84***Tath söz.*

83. Benüm ol hüsrev-i Şeb-dîz-süvâr-ı ma'nî
84. Lafz-ı şîrînimüñ âvâresidür şâ'irler

lağzide-kadem:

1. **lağzide-ka-dem:**

Gazel 108

Mısra: 3

Ayağı kaymış.

3. Lağzide-ka-dem rāh-ı taḥayyürde giderken
4. Nāzūklük idüp tutdı elim yār tutuşdım

lāhik-i bezm-i vişāl:

1. **lāhik-i bezm-i vişāl:**

Gazel 76

Mısra: 8

Kavuşma toplantısına ulaşan.

7. Dür düşdük der-i luṭfuñdan 'ināyetle bizi
8. Lāhik-i bezm-i vişāl eyle ke-mā-fi's-sābık

laht-ı ciger:

1. **laht-ı ciger:**

Gazel 2

Mısra: 3

Ciğer parçası.

3. Laht-ı ciger kebāb u şarāb ise ḥün-ı dil
4. Bezm-i cihānda 'ayş-ı rağad söylerüm saña

lāhūri:

1. **lāhūri:**

Gazel 9

Mısra: 7

Hindistan'ın Lahor şehrinde dokunan çok makbul şal kumaşı.

7. Ser-firāzum olmalı başuñda bir lāhūri şāl
8. Kat kat olsun yāḥud ol destār-ı sebz-i dil-güşā

lāl it:

1. **lāl it:**

Gazel 55

Mısra: 5

Dilsiz hāle getirmek, konuşamamak.

5. Tūṭī-i güft ü gūsını lāl it perīlerin
6. Āyīne içre 'aksūñi göster ḥamūş-ı nāz

lāle:

1. **lālenūñ:-niñ**

Gazel 18

Mısra: 6

Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek II âşık.

5. Dāgdār-ı reng-i ḥacaletdür çemende reşk ile
6. Lālenūñ olmuş derūnunda meger bir derd ruḥ

2. **lāleler:-ler**

Gazel 29

Mısra: 11

Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek II âşık.

11. Lāleler de kırmızı mecnūnuñ olmuşlar senūñ
12. Tıtdılar şahrāları ey dil-rübā nev-rūzdu

3. **lāle:**

Gazel 117

Mısra: 4

Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.

3. Behişt-i rüy-ı alūñ şevkı yaqdı serde bir āteş
4. Ki kemter lāle tıtmam dūzahı taraf-ı külāhumdan

4. **lāleler:-ler**

Gazel 143

Mısra: 9

Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek II âşığın gönlü.

9. Baḳ lāleler eşküfte tarāvetle efendüm
10. Al cāmı ele def~i ḥumār-ı elem eyle

5. **lāleleri:-ler, -i**

Gazel 145

Mısra: 2

Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek II âşığın gönlü.

1. Gül-bedenüm meyl-i bāḡ eylemedūñ āh āh
2. Lāleleri dāḡ dāḡ eylemedūñ āh āh

lāle-had:**1. lāle-ḥad:****Gazel 22**Mısra: **8***Yanakları lale gibi pembe olan.***7.** Bir gülbün-i nāzuñ yine dil bülbülidür kim**8.** Gül-ruḥlar içinde añılır lāle-ḥad Aḥmed**2. lāle-ḥad:****Gazel 22**Mısra: **8***Yanakları lale gibi pembe olan.***7.** Bir gülbün-i nāzuñ yine dil bülbülidür kim**8.** Gül-ruḥlar içinde añılır lāle-ḥad Aḥmed**lāle-ruḥ:****1. lāle-ruḥ:****Gazel 26**Mısra: **14***Lāle gibi al yanaklı.***13.** Dimişsin niyyetüm ‘āşıqlara açılmadır bir gün**14.** Piyāz ey lāle-ruḥ meczūmuzdur sende kat kat var**lāleveş:****1. lāleveş:****Kaside 10**Mısra: **16***Lale gibi.***15.** Baḳalum zaḥm-nümāyānına üftādelerin**16.** Lāleveş dāğ be-dil bizde zuḥūr eyleyelüm**la‘l-i āl:****1. la‘l-i ālinden: -in, -den****Gazel 120**Mısra: **1***Kırmızı dudak.***1.** Şekerlendi tebessüm ol perīnūñ la‘l-i ālinden**2.** Mezāk-ı ḥande şīrīn oldı gül-ḳand-i maḳālinden

la' l-i 'arak-rîz:

1. la' l-i 'arak-rîzine: -i, -n, -e

Gazel 64

Mısra: 11

Ter döken dudak.

11. Hayretle n'ola la' l-i 'arak-rîzine baksam

12. Yâkûtdan ağreb mi degül neşât-ı elmas

lâl-i hayret:

1. lâl-i hayret:

Kaside 8

Mısra: 58

Şaşkınlıktan dilsiz.

57. Benüm ol nağme-perdâz-ı gülistân-ı ma'ânî kim

58. Şarîr-i kil-küm eyler lâl-i hayret bülbül-i zârı

la' l-i leb:

1. la' l-i lebinden: -in, -den

Gazel 75

Mısra: 5

Dudağın lal gibi kızılığı; kırmızı dudak.

5. Nâmum ol gönçe-femûñ la' l-i lebinden düşmez

6. Nağşumı faşş-ı nigîndâne qodı şîve-i haqq

2. la' l-i lebün: -üñ

Gazel 95

Mısra: 8

Dudağın lal gibi kızılığı; kırmızı dudak.

7. İster iseñ nevâları reng-pezîr-i zevk ola

8. La' l-i lebün kı l ey perî büse-dih-i dehân-ı ney

la' l-i nâb:

1. la' l-i nâb:

Gazel 144

Mısra: 2

Berrak dudak.

1. Haç-ı sebz oldı peydâ ol leb-i şîrîn-hiţâb üzre

2. Ne hikmetdür zümürüd bitdi ey dil la' l-i nâb üzre

la' l-i nemek-pāş:**1. la' l-i nemek-pāşuñ:****Gazel 12**

Mısra: 3

*Lezzet saçan kırmızı dudak.***3. Sākiyā başuñ için la' l-i nemek-pāşuñ için****4. Eyle inşāf bizi mest ü ħarāb itdūñ heb****la' l-i nūş:****1. la' l-i nūşuna: -u, -n, -a****Gazel 149**

Mısra: 2

*Tatlı dudak.***1. Söz yok dehān-ı teng-i tebessüm-furūşuna****2. Şīrīn olurdu dinse şeker la' l-i nūşuna****lām-elif:****1. lām-elifi: -i****Kaside 6**

Mısra: 49

*Osmanlı alfabesindeki lam ile elif harfinin bir arada yazılmış şekli [Alfabe h ile ye harfleri arasında yer alır].***49. Şekl-i miqrāzdadur lām-elifi cilve-nümā****50. Yāları kıdd-i mezāyaya kabā-yı çesbān****lām:****1. lāmı: -ı****Kaside 6**

Mısra: 44

*Arap alfabesinin yirmi üçüncü, Türkler'in İslâmiyet'i kabullerinden 1928 harf inkılâbına kadar 9 – 10 asır boyunca kullanmış oldukları alfabenin yirmi altıncı harfi ve bu harfin adı [Ebced hesâbındaki değeri 30'dur].***43. Kāflar kıand-şıfat zā' ika-pīrā-yı maqāl****44. Kāflar gül-be-şeker lāmı leb-i la' l-i bütān****lāne:****1. lānemi: -m, -i****Terkib-bend 1**

Mısra: **30**
Yuva, ev.

29. Dirdi çemende bülbül işütse terânemi
 30. Âhir yaqar bu şu 'le-i âvâz lānemi

2. **lāne:**

Gazel 142
 Mısra: **6**
Yuva.

5. Vādi-i 'aşqda murgān-ı hevā konmağičün
 6. Ser-i Mecnūn gibi bir lāne gelür hāturuma

lāne-i kaqnūs:

1. **lāne-i kaqnūs:**

Gazel 56
 Mısra: **10**
Kaknūs kuşunun yuvası.

9. Her gelüden ki birer ses gele ben hāmūşum
 10. Murğ-dil-i hār-keş lāne-i kaqnūs olmaz

lāne-sāz:

1. **lāne-sāz:**

Gazel 96
 Mısra: **5**
Yuva yapan.

5. Lāne-sāz olmasa gāyet hoş idi
 6. Bām-ı iqbālde büm-ı 'ālem

lāne-sāz-ı girih-i zülf-i siyeh-tār:

1. **lāne-sāz-ı girih-i zülf-i siyeh-tāruñdur: -uñ, -dur**

Gazel 43
 Mısra: **10**
Siyah saçının düğümünün yuva yaparı.

9. Murğ-ı endişesi üftāde-i nā-sāmānuñ
 10. Lāne-sāz-ı girih-i zülf-i siyeh-tāruñdur

lā-şey:

1. **lā-şey:**

Gazel 10
 Mısra: **10**
Çok önemsiz, çok basit ve değersiz.

9. Pāk idüp āyīne-i hātırı gerd-i gamdan
10. Ğuşşa ‘İzzet görine çeşmüñe lâ-şey ne şafā

lā-tehaf:

1. **lā-tehaf:**

Gazel 73

Mısra: **10**

Korkma.

9. Cellād-ı nigāhuñ baña bīm-āver olursa
10. Bir süydan ebrü çağırur lā-tehaf Eşref

lā-übālī:

1. **lā-übālīlerüz:-ler, -üz**

Gazel 58

Mısra: **1**

Kayıtsız, çekinmez.

1. Lā-übālīlerüz ‘ālemde bize kayd olmaz
2. Zen-i mekkāre-i dünyādan ebed keyd olmaz

lā-ya‘kıl:

1. **lā-ya‘kıl:**

Gazel 96

Mısra: **15**

Aklı başından gitmiş, kendinden geçmiş.

15. Şöyle lā-ya‘kıl ü mest eyle beni
16. Çekmeyem bīm-i hücüm-ı ‘ālem

lāyık:

1. **lāyık:**

Kaside 10

Mısra: **26**

Yakışır, münasip, şâyân.

25. Bizüm ol dāver alur dādımızı anlardan
26. ‘Arz-ı hāl itmede lāyık mı kuşūr eyleyelüm

2. **lāyık:**

Kaside 17

Mısra: **41**

Uygun, yakışır.

41. Didi lāyık mı unutmağ seni kim itmedesin
42. Her gice ‘aşkum ile āh u fiğān-ı şeb-gīr

3. **lāyık:**

Gazel 46

Mısra: 17

Uygun, yakışır.

17. Sen tūrurken ‘İzzet dil-ḥastenūñ lāyık mıdur
18. Eylesüñler derdine dermān diger maḥbūblar

4. **lāyık:**

Gazel 76

Mısra: 4

Uygun, yakışır.

3. Her nefes şıdk ile ger zīb-i kenār eyleseler
4. Şāf-ṭab‘ān o ḥūrşīd-mišāli lāyık

5. **lāyık:**

Gazel 92

Mısra: 8

Yakışır, münasip, şâyân.

7. İttibā‘ ile rakīb-i bed-sirişte bezmden
8. ‘Āşıkı ṭard itme lāyık mı mürüvetten bedel

lāyık ol:

1. **lāyık olduğın:-dığ, -ın**

Gazel 128

Mısra: 9

Hak kazanmış olmak, hak etmek.

9. Yıkma göñlüm görme lāyık olduğın hergiz ḥarāb
10. Öyle bir kāşāne-i dil-keş binā-yı nev-zemīn

lāzım:

1. **lāzım:**

Kaside 5

Mısra: 12

Gerekli.

11. Bir köhne fenār olduğı meşhūrdur ancağ
12. Lāzım idi bir şem‘-i dil-ārā Yeñişehr’e

2. **lāzımdur:-dur**

Gazel 125

Mısra: 3

Gerekli.

3. Reh-güzārında varup hāk olma lâzımdur baña
4. Nev-ıhırāmum mā'il-i ünsiyet olsun olmasun

lâzıme-i fıtrât:

1. lâzıme-i fıtrâtımızdur:-ımız, -dur

Gazel 30

Mısra: 8

Yaratılışımızın gerekçesi.

7. Minnet-zede-i sāğar-ı şahbā degilüz biz
8. Keyfiyet-i mey lâzıme-i fıtrâtımızdur

leb:

1. lebüñ:-üñ

Kaside 9

Mısra: 49

Dudak.

49. Lebüñ ey çäre-sāz-ı derdmendān
50. Marīz-i pister-i hicrāna emdür

2. lebinden:-in, -den

Gazel 15

Mısra: 4

Dudak.

3. Mübeddel oldı zehr-āb-ı şikāyet şekker-i şükre
4. Lebinden yārūñ oldum ya'ni zevk-i kām alan 'İzzet

3. lebüñ:-üñ

Gazel 33

Mısra: 1

Dudak.

1. Lebüñ vaqt-i ğāzabda nūş-ıhand olmağ ne mümkindür
2. Leb-ā-leb hoşka-i zehr içre kand olmak ne mümkindür

4. leb:

Gazel 66

Mısra: 3

Dudak.

3. Degül leb üzre hañ mūr-ı hurde-bīn-i hayāl
4. Harīş-i teng-i nebāt dehān-ı teng olmış

5. leblerüñden:-ler, -üñ, -den

Gazel 68

Mısra: 5
Dudak.

5. Leblerüñden ey ʔabīb-i cān u dil
6. Haste-i hicrāna bir dārū ʔaraz

6. **lebüñ:-üñ**
Gazel 91
Mısra: 2
Dudak.

1. Fezā-yı vaşf-ı femüñ şahn-ı teng-nāy-ı hayāl
2. Lebüñ nişān-ı reh-i semt-i māverā-yı hayāl

7. **lebüñi:-üñ, -i**
Gazel 100
Mısra: 6
Dudak.

5. Hall eyler idüm mes'ele-i cevher-i ferdi
6. Öpsem lebüñi vāķıf-ı sırr-ı femüñ olsam

8. **lebine:-in, -e**
Gazel 121
Mısra: 4
Dudak.

3. Belki itfā-yı harāret ider ümmīdi ile
4. Bir içim şu lebine cān atayor teşne-dilān

9. **lebüñ:-üñ**
Gazel 131
Mısra: 7
Dudak.

7. Yā lebüñ emdir yā kıl dārū-yı vaşluñ bī-dirīg
8. Haste-i hicrānuña bir çare bak Allāh için

10. **leb:**
Gazel 150
Mısra: 10
Dudak.

9. Zehr-i 'itābı itdi mezāk-ı ümīdi telh
10. Bir de dü-la'l ü leb şeker olmuş ne fā'ide

leb-ā-leb:

1. leb-ā-leb:**Kaside 2**

Mısra: 2

Ağzına kadar dolu.

1. Sepīde dem ki tebāşīr-i şubḡāh-ı sūrūr
2. Sipihrin itdi siyeh kāsesin leb-ā-leb nūr

2. leb-ā-leb:**Gazel 33**

Mısra: 2

Ağzına kadar dolu.

1. Lebūñ vaqt-i ġazabda nūş-ḡand olmaḡ ne mümkindür
2. Leb-ā-leb ḡoḡḡa-i zehr iḡre ḡand olmaḡ ne mümkindür

leb-ālūd-ı şīr:**1. leb-ālūd-ı şīr:****Gazel 130**

Mısra: 8

Dudağına sūt bulaşmış.

7. Ḥūn-ḡārlıḡda ġamzesi bulmuşdı iştihār
8. Daḡı o ḡurde-sāl leb-ālūd-ı şīr iken

leb-i cānān:**1. leb-i cānānadur: -da, -dur****Gazel 162**

Mısra: 2

Sevgilinin dudağı.

1. Niḡe bir ġizleyelüm söylemeli
2. Leb-i cānānadur dil emeli

leb-i cūy:**1. leb-i cūyī: -i****Gazel 21**

Mısra: 4

Irmak kenarı.

3. Her ki-rā būy-ı hevā 'ıtr-meşām-ı heves' est
4. Gül-i rüyī leb-i cūyī ḡemenī mī-cūyed

leb-i kevşer:

1. leb-i kevşer:

Gazel 1

Mısra: 4

Kevser ırmağının kıyısı.

3. Şu 'le-i yâkütla hâşiyet-i âb-ı hayât

4. İmtizâc itmiş leb-i kevşer mişâl olmuş saña

leb-i la'l-i bütân:

1. leb-i la'l-i bütân:

Kaside 6

Mısra: 44

Güzellerin kırmızı dudağı.

43. Kâflar kand-sıfat zâ'ika-pîrâ-yı maqâl

44. Kâflar gül-be-şeker lâmı leb-i la'l-i bütân

leb-i rengîn:

1. leb-i rengîn:

Gazel 76

Mısra: 5

Renkli dudak.

5. Leb-i rengîn mi bu yâ şu 'le-i yâküt-ı müzâb

6. Fem-i şîrîn mi yâhüd dürc-i le'âl-i râ'ik

leb-i şeker:

1. leb-i şeker:

Gazel 133

Mısra: 8

Şeker gibi olan dudak.

7. Nebât u kandinüñ elbet 'aķidesi bozılır

8. Hâdîsi Mışr'a varursa leb-i şeker bārın

leb-i şîrîn-hiţâb:

1. leb-i şîrîn-hiţâb:

Gazel 144

Mısra: 1

Şirin söz söyleyen dudak.

1. Hâţ-ı sebz oldı peydâ ol leb-i şîrîn-hiţâb üzre

2. Ne hikmetdür zümürüd bitdi ey dil la'l-i nâb üzre

leb-i teb-hâledâr:

1. **leb-i teb-ḥāledārıdur**:-ı, -dur

Gazel 44

Mısra: 4

Etrafı ışıklarla çevrilmiş dudak.

3. Gördükçe düşse cismüme lerziş 'aceb mi yâ

4. Teb-rîz iden beni leb-i teb-ḥāledārıdur

leb-i yâr:

1. **leb-i yâri**:-i

Gazel 14

Mısra: 13

Yarin dudağı.

13. Em leb-i yâri bul devâ derde

14. Ağzuña alma nûş-ı dârûyı

leb-i yâr-ı mey-âşâm:

1. **leb-i yâr-ı mey-âşâma**:-a

Gazel 114

Mısra: 14

Şarap içen sevgilinin dudağı.

13. Sâkiyâ şun meded ol bâde-i rûḥ-efzâyı

14. Ki leb-i yâr-ı mey-âşâma çekindi cânım

Lebîb:

1. **Lebîb' dür**:-dür

Kaside 18

Mısra: 2

Lebib, kişi adı.

1. Şâ'irlerin ser-âmedi şimdi Necîb' dür

2. Faḥr-i hünerverân-ı zamâne Lebîb' dür

Lebîbâ:

1. **Lebîbâ:**

Gazel 142

Mısra: 15

Ey Lebib.

15. Enver ü 'âkif ü ḥāmî vü Lebîbâ var iken

16. Ḥāmuşî tavr-ı Edîbâne gelür ḥâṭuruma

leblebi:

1. **leblebiyledür:-yle, -dür**

Gazel 49

Mısra: 1

Dış kabuğu çıkarıldıktan sonra fırında kavrulup çerez olarak yenen nohut.

1. Yād-i lebiyle nūş-ı meyüm leblebiyledür
2. Tuffāha rağbetüm heves-i ğabğabiyledür

lebriz:

1. **lebriz:**

Gazel 18

Mısra: 7

Dolu, taşkın.

7. Pertevi mīnā-serāy-ı qalbi lebriz idelü
8. Bezm-i endişemden itdi fikr-i şem 'i tırd ruḥ

lebriz it:

1. **lebriz idelü:-elü**

Gazel 18

Mısra: 7

Doldurmak, taşırmaq.

7. Pertevi mīnā-serāy-ı qalbi lebriz idelü
8. Bezm-i endişemden itdi fikr-i şem 'i tırd ruḥ

leb-riz-i gül-şeker:

1. **leb-riz-i gül-şeker:**

Gazel 44

Mısra: 7

Taşacak kadar çok gül şekeri.

7. Eyler mezāk-ı gūşumı leb-riz-i gül-şeker
8. Her söz ki şadır-ı dehen-i qand-bāridur

lebriz-i mül:

1. **lebriz-i mül:**

Gazel 51

Mısra: 4

Ağzına kadar şarap dolu.

3. Ḥayāl-i leblerüñle kāse-i endişe-i 'āşık
4. Ne keyfiyettür ey meh-pāre lebriz-i mül olmışdur

leb-riz-i neşāt:

1. leb-rîz-i neşât:**Kaside 5**

Mısra: 5

Ağzına kadar dolu sevinç, çok fazla sevinç.

5. Leb-rîz-i neşât olmağ ile vech-i şebah var

6. Beñzer dir isem sāgar-ı şahbā Yeñişehr'e

lehce:**1. lehceciği:-ciğ, -i****Gazel 101**

Mısra: 5

Konuşma tarzı.

5. Ey benüm lehceciği mehçecigüm

6. Eşrefüm ahter-i tābendecigüm

lehce-cünbān-ı kalem:**1. lehce-cünbān-ı kalemdür:-dür****Kaside 9**

Mısra: 88

Kalemin dilini hareket ettiren.

87. O mîr-i bî-naẓîrûñ vaşf-ı pāki

88. Bu gūne lehce-cünbān-ı kalemdür

lehîb-i āteş-i 'aşk:**1. lehîb-i āteş-i 'aşka:-a****Gazel 33**

Mısra: 8

Aşk ateşinin alevi.

7. Yanarken zāhid-i bî-çāre bîm-i nār-ı dūzahla

8. Lehîb-i āteş-i 'aşka sipend olmağ ne mümkindür

leked-h'ār:**1. leked-h'ār:****Gazel 98**

Mısra: 4

Tekme yiyen.

3. Teraḥḥum eylemeyüp pāy-māl-ı hecr itdūñ

4. Ser-i rehūñde leked-h'ār olan gönülcegizüm

leke-i hat-ı siyeh:

1. leke-i haṭ-ı siyeh:**Gazel 106**

Mısra: 5

Siyah tüylerinin lekesi.

5. Leke-i haṭ-ı siyeh yoḡ ruḡ-ı raḡṡānuḡda

6. Ey benüm burc-ı cemāle ḡamer-i bī-kelefüm

leke-i pirāhen-i fānūs:**1. leke-i pirāhen-i fānūs:****Gazel 56**

Mısra: 2

Fener gömleḡinin lekesi.

1. Şāf-tıynet keder-i dehr ile me'nūs olmaz

2. Reng-i şeb leke-i pirāhen-i fānūs olmaz

lem'a-i nūr:**1. lem'a-i nūr:****Gazel 50**

Mısra: 4

Işıḡın parıltısı.

3. Āb-ı ser-çeşme-i ḡurşīd ile mi ḡusl itmiş

4. Dökilür nāşiyesinden o mehüñ lem'a-i nūr

lem'a-yāb:**1. lem'a-yāb:****Kaside 3**

Mısra: 19

Parlaklık bulan.

19. Lem'a-yāb olsa ḡamer re'y-i münīrinden eger

20. Minnet-i mihr-i ziyā-güsteri çekmez her bār

leng:**1. leng:****Gazel 66**

Mısra: 14

Topal, aksak.

13. Şikeste-pāy semend-i yerā'a ey'İzzet

14. Bu 'arşagehde ḡosun tek ü tāzı leng olmuş

lenger şal:

1. **lenger şalsa:-sa****Kaside 7**Mısra: **52***(Gemi) Demirlemek, demir atmak.*

51. İztırâb itmez idi keştî-i baħr-ı sîm-âb

52. Kûh u temkîn ü vaķârı aña şalsa lenger

lepiska:1. **lepiska:****Gazel 11**Mısra: **7***Sarı parlak renkte, uzun yumuşak, ipek gibi (saç).*

7. Yarûñ lepiska perçemini ey şabâ yine

8. ıldûn mı târ ü mâr ne ‘âlemeddür ‘aceb

lerzân:1. **lerzân:****Kaside 8**Mısra: **41***Titreyen, titrek.*

41. Hevâlarda bürüdet müsteban ü cân u ten lertzân

42. Bize şun sâķî sen ol âteş-i seyyâleyi bârî

lerzân ol:1. **lerzân olursa:-ur, -sa****Gazel 117**Mısra: **10***Titremek.*

9. azâ ĥarmengehümden ĥüşe-çîn-i âfet olmışdur

10. N’ola berķ-i ĥaķer lertzân olursa berg-i kâhumdan

lerze düş:1. **lerze düşse:-se****Gazel 120**Mısra: **4***Titremek.*

3. Degülken şîveler tâb-âver-i reftâr-ı dil-cûsı

4. Ĥırâm-ı nâza çok mı lerze düşse yâl ü bâlünden

2. **lerziş düşer:-er**

Gazel 136

Mısra: 6

Titremek.

5. Ol kâmet-i bülend ile girdükçe rakşa sen
 6. Lerziş düşer vücūduma ser-tâ-be-pâ hemân
 3. lerziş düşse:-se

Gazel 44

Mısra: 3

Titremek.

3. Gördükçe düşse cismüme lerziş ‘aceb mi yâ
 4. Teb-rîz iden beni leb-i teb-hâledârıdur

lerze-bahş:**1. lerze-bahş:****Gazel 80**

Mısra: 5

Titreten, titreme veren.

5. Lerze-bahş olmada uymaz vaşla
 6. Firkatın tâb-ı tebin çok gördük

lerze-i efsürde:**1. lerze-i efsürdegî:-gi****Kaside 8**

Mısra: 2

Donuk titreyiş.

1. Hubûb-ı şarşar-ı hasret üşütdükçe dil-i zârı
 2. Reg-i cânâ olur tâ lerze-i efsürdegî târî

leţâfet:**1. leţâfetde:-de****Kaside 4**

Mısra: 27

Güzellik.

27. Hâs ü hâşâki leţâfetde döner berg-i güle
 28. Cûy-ı luţfi ile bir gülşen olursa sîr-âb

2. leţâfet:**Gazel 13**

Mısra: 2

Güzellik.

1. Sebz-destārını şardukça o āfet kat kat
2. Görinür gülşen-i hüsnünde leṭāfet kat kat

3. **leṭāfetle:-le**

Gazel 20

Mısra: 3

Güzellik.

3. O leṭāfetle ki vardur kad-i ra'nāsında
4. Bāğ-ı hüsne yine bir tāze fidāndur Aḥmed

levend:

1. **levendüm:-üm**

Gazel 114

Mısra: 2

Boylu poslu yakışıklı.

1. Ser-hoşum bāde-perestüm melegüm cānānum
2. Rind-i bī-bāk levendüm güzelüm fettānum

levendāne:

1. **levendāne:**

Gazel 5

Mısra: 3

Levent olana yakışacak şekilde.

3. Çık seyre levendāne şaluñ kaddüñi göster
4. Vir hüsnüñe ārāyiş-i seyr-i temāşā

2. **levendāne:**

Gazel 9

Mısra: 6

Levent olana yakışacak şekilde.

5. Hep kıla pā-der-gil-i hayret şanevber-kāmetān
6. Çık levendāne hırāmān ol da göster bir edā

3. **levendāne:**

Gazel 123

Mısra: 3

Levent olana yakışacak şekilde.

3. O tekellüm o tebessüm o levendāne gülüş
4. Eylemiş hüsn-i hudā-dādını kat kat taḥsīn

levha-pīrā-vı neseb-nāme-i şāh-ı necef:

1. levha-pîrâ-yı neseb-nâme-i şâh-ı necefüm:-üm

Gazel 106

Mısra: 2

Yüksek yerin padişahının soyunun adının bulunduğu levhayı süsleyen (kişi) II Eşref, kişi adı.

1. Eşrefüm gonce-i n'eşküfte-i bâğ-ı şerefüm
2. Levha-pîrâ-yı neseb-nâme-i şâh-ı necefüm

levh-i hayâl:

1. levh-i hayâlümde:-üm, -de

Gazel 19

Mısra: 11

Hayal levhası.

11. Miyānuñ vaşfını naqş eylesem levh-i hayâlümde
12. Virür ser-rişte-i nevk hâme-i müyînden feryād

leyl:

1. leyl:

Kaside 3

Mısra: 28

Gece.

27. Vaşfinuñ biñde birin eyleyemez zîb-i sûtür
28. Yazsa erbâb-ı hüner midhatini leyl ü nehâr

leymûni:

1. leymûni:

Gazel 9

Mısra: 2

Limon rengi, sarı.

1. 'Iyddur ey nârven-ğad gey münâsibdür saña
2. Portağâlî-cübbe leymûni hâtâyiden çabâ

leziz:

1. leziz:

Gazel 6

Mısra: 11

Lezzetli, tatlı.

11. Zehr-âbe-i 'itâbı o şühun leziz lîk
12. Çand-ı 'inâyet-i ruçabâ sem gelür baña

lezzet:

1. **lezzet:****Gazel 54**

Mısra: 5

Tat, zevk.

5. Saña bu söz acı ammâ 'ademde lezzet var

6. Bu nükteyi fem-i şîrîn-cevâbdan aluruz

lezzet-bahş-ı kām-ı ārzū:1. **lezzet-bahş-ı kām-ı ārzū:****Gazel 103**

Mısra: 3

Dileğin lezzet veren amacı.

3. Telhî-i düşnâmı lezzet-bahş-ı kām-ı ārzū

4. Bir şeker-leb şahid-i şîrîn-mağālum var benüm

lezzet-i kand-i sühân-ı şîrîn:1. **lezzet-i kand-i sühân-ı şîrîn:-i****Gazel 151**

Mısra: 9

Tatlı sözün şekerinin lezzeti.

9. Hâliyâ lezzet-i kand-i sühân-ı şîrînî

10. 'İzzetâ kaldı o tütîveşümün gūşumda

lîk:1. **lîk:****Kaside 4**

Mısra: 49

Lakin, ancak, ama.

49. Lîk min-ba'd efendüm umarum sâyende

50. Olayum gülşen-i maksūduma ben de reh-yab

2. **lîk:****Kaside 6**

Mısra: 129

Lâkin, ancak, ama.

129. Lîk bu şöhretüme bâ'îs-i küllî bi'llâh

130. Hâzret-i Lütîfi Efendi idügi belli beyân

3. **lîk:****Gazel 6**

Mısra: 11
Lâkin, ancak, ama.

11. Zehr-âbe-i 'itâbı o şûhun lezîz lîk
 12. Qand-ı 'inâyet-i ruqabâ sem gelür baña

4. lîk:

Kaside 7
 Mısra: 80
Lakin, ancak, ama.

79. Tab'-ı çâpük-rev-i men gerdine irmez evhâm
 80. Lîk meydân-ı medîhüñde senüñ pehnâver

5. lîk:

Kaside 13
 Mısra: 35
Lâkin, ancak, ama.

35. Lîk halüm 'arz idem sulţânuma
 36. Belki raḥm eyler dil-i nâlânuma

6. lîk:

Kaside 17
 Mısra: 30
Lâkin, ancak, ama.

29. Gelmişim ḥâneme bâ-izn-i veliyy' n-ni'amı
 30. Lîk mâderle şıķıldum olamam şoḥbet-gîr

7. lîk:

Gazel 21
 Mısra: 9
Lâkin, ancak, ama.

9. Lîk mesmû'-ı ḥaķîrânem eyâ kân-ı güher
 10. Ba'zı yârân kıatı geçmiş saña ben mağdûrı

8. lîk:

Gazel 71
 Mısra: 6
Lâkin, ancak, ama.

5. Bu Yeñişehr'de çok serv-i ser-âmed bulunur
 6. Lîk ben añladığum cümleden â'lâ ḥâfız

9. lîk:

Gazel 113

Mısra: 11
Lakin, ancak, ama.

11. Eş'āra gazel söylemege tevbelüyüm lîk
12. 'İzzet kalem-i nādire-perdāza kapıldum

10. **lîk:**
Gazel 131
Mısra: 13
Lâkin, ancak, ama.

13. Yāre aġyāruñ ne gözle baġdıġı ma'lūm lîk
14. 'İzzetā sen ġayre baġma yāre baġ Allāh için

livā-yı nusret:

1. **livā-yı nuşret:**
Kaside 1
Mısra: 30
Yardım bayraġı.

29. Geldi zīrā o cihānbān-ı muẓaffer ki anuñ
30. Çekilür pîş-i rikābında livā-yı nuşret

liyākat:

1. **liyākat:**
Kaside 4
Mısra: 14
Layık, yaraşır, uygun olmak.

13. 'Uhdenden nice şimdi geledüm bu keremin
14. Şükre yok kudretimüz hamde liyākat nā-yāb

lutf:

1. **luţf:**
Gazel 4
Mısra: 2
İyilik, güzellik.

1. Ger iltifāt olmaz ise yārdan baña
2. Bîñ luţf olsa istemem aġyārdan bana

2. **luţfi:-ı**
Kaside 6
Mısra: 134
İyilik, güzellik.

133. Tūṭī-i nāṭukamı besledi şekerlerle
134. Eyledi himmet ü luṭfı beni şīrīn-zebān

3. luṭfı:-ı

Gazel 8

Mısra: 2

İyilik, güzellik.

1. Niḡāh-ı merḡamet itmez o dil-şikār baña
2. Raḡībe luṭfı nihān cevri āşikār baña

4. luṭfuñ:-uñ

Kaside 10

Mısra: 40

İyilik.

39. Çok 'ināyātını gördük biz anuñ bendesiyüz
40. Kaḡı bir luṭfuñ ögüp şükr-i vüfūr eyleyelüm

5. luṭf:

Kaside 11

Mısra: 18

İyilik.

17. Cūdına hiç nihāyet yokdur
18. Luṭf u iḡsānına ḡāyet yokdur

6. luṭf:

Gazel 63

Mısra: 2

İyilik.

1. Bilmeyüz şanma şakın ḡadr ü vefāyı bilürüz
2. Bizlere eyledigüñ luṭf u 'aṭāyı bilürüz

7. luṭfa:-a

Gazel 92

Mısra: 3

İyilik.

3. Cevr-i yār oldı mübeddel luṭfa dirken nā-gehān
4. Mazḡar-ı 'unf u 'itāb olduk 'ināyetden bedel

8. luṭf:

Gazel 135

Mısra: 8

Yardım, inayet.

7. Tenhâlık amân cânuma kâr eyledi bi'llâh
8. Luṭf ile ḥalâş eyleye Mevlâ bu belâdan

9. **luṭfi:-ı**

Gazel 159

Mısra: 13

İyilik, güzellik.

13. 'İzzetâ luṭfi nedür ğayrı güdâz u sūzuñ
14. Cân nişâr-ı reh-i cânân olacaḡ dem geldi

lutf eyle:

1. **luṭf eylerdi:-r, -di**

Gazel 117

Mısra: 15

Yardımda bulunmak.

15. Ne mümkin raḡm idüp bir pare luṭf eylerdi yâr ammâ
16. Ḥaberdâr olmamışdur 'İzzetâ ḥâl-i tebâhumdan

lutf it:

1. **luṭf iderken:-er, -ken**

Gazel 81

Mısra: 7

İyi muamele etmek, iyilik yapmak.

7. Luṭf iderken eyler âġâz-ı 'itâb-ı nâ-be-câ
8. Ğâh memnûnı gehi maḡzûnuyum bir âfetüñ

lutf-ı Hudâ:

1. **luṭf-ı Hudâ:**

Kaside 4

Mısra: 2

Allah'ın ihsanı/yardımu.

1. Yüz göz açtırmaz iken baḡt-ı siyekâraye ḥvâb
2. Eyledi luṭf-ı ḥudâ çehresine reşş-i gül-âb

2. **luṭf-ı ḥudâ'dan:-dan**

Gazel 135

Mısra: 14

Allah'ın ihsanı/yardımu.

13. 'İzzet yetişür şekve-nümâ olma 'abeşdür
14. İmdâḡ irişür bir gün olur luṭf-ı ḥudâ'dan

lutf-ı rabb-ı şekür:**1. lutf-ı Rabb-ı Şekür:****Kaside 2**

Mısra: 14

*Çok şükredilen Allah'ın iyiliği.***13.** Ne telh itmiş idi kāmı zehr-i nā-kāmı**14.** Şükür ki oldı şeker-rîz lutf-ı Rabb-ı Şekür**lutf-ı vehhâb:****1. lutf-ı Vehhâb:****Kaside 4**

Mısra: 8

*Çok bağışlayan, çok veren, kullarına çeşitli nîmetler bağışlayan Allah'ın iyiliği.***7.** Bu ne in 'âm u 'a'âdur bu ne ihsân-ı hudâ**8.** Bu ne tev'fik-i İlâhi bu ne lutf-ı Vehhâb**Lu'fî-i nükte-perver:****1. Lu'fî-i nükte-pervere:-e****Gazel 136**

Mısra: 9

*Nükteli sözler söyleyen Lüt'fi.***9.** Lu'fî-i nükte-pervere haddüñ mi 'İzzetâ**10.** 'Arz-ı nazîre olmasa emr-i hudâygân**lücce-i şafâ-yı derûn:****1. lücce-i şafâ-yı derûn:****Kaside 2**

Mısra: 71

*Yürek mutluluğunun dalgası II yürek mutluluğunun artması, çoğalması ve coşması.***71.** Temevvüc itdi yine lücce-i şafâ-yı derûn**72.** Yine sevâhil-i endîşe pür dür-i menşür**lücce-i ye's-i vişâl:****1. lücce-i ye's-i vişâle:****Gazel 48**

Mısra: 5

Kavuşma ümitsizliğinin denizi II çok fazla ümitsizlik.

5. Lücce-i ye's-i vişâle düşürüp felek dili
6. Olmada ğarqa-i girdâb-ı keder 'aşıklar

lücce-i zehhâr-ı himem:

1. lücce-i zehhâr-ı himem:

Kaside 7

Mısra: 59

Himmatlerin coşkun dalgası II himmetlerin çokluğu.

59. Dürr-i deryâ-yı kerem lücce-i zehhâr-ı himem
60. Mün'im-i nîk-şiyem mîr-i pesendîde-siyer

lü'lü'-i şehvâr-ı güftâr:

1. lü'lü'-i şehvâr-ı güftârı:

Kaside 8

Mısra: 62

İri inciye benzeyen söz.

61. Getürmiş kimdür emşâlüm içinde rişte-i nazma
62. Benüm gibi bu güne lü'lü'-i şehvâr-ı güftârı

lü'lü'-i 'ummân-ı şeref:

1. lü'lü'-i 'ummân-ı şeref:

Kaside 6

Mısra: 109

Şeref denizinin incisi.

109. Güher-i pāk-i şadef lü'lü'-i 'ummân-ı şeref
110. Görmedi çeşm-i selef mişlünü bî-reyb ü gümân

Lütfi Efendi:

1. Lütfi Efendi:

Kaside 18

Mısra: 8

Lütfi Efendi, kişi ismi.

7. Söz yok kemâl-ı ma'arifet ü irticâlına
8. Lütfi Efendi cümleden â'lâ muşîbdür

Lütfi-i sencîde-bevân:

1. Lütfi-i sencîde-bevân:

Kaside 6

Mısra: 124

Ölçülü açıklama yapan Lütfi.

123. Ben ne nā-çizüm idem anlara şâyeste şenā
124. Yine iderse ider Lütfi-i sencide-beyān

2. 16. M

ma'ādin:

1. ma'ādin:

Gazel 42

Mısra: 11

Madenler.

11. Kühsārdan ma'ādin ider cā-be-cā zühür
12. Tab'-ı kibāra farṭ-ı mürüvvet şığışmıyor

ma'ānī-i niyāz:

1. ma'ānī-i niyāzı:-ı

Gazel 32

Mısra: 5

Duanın anlamı.

5. Muhtaşar itmez ma'ānī-i niyāzı hiç beyā
6. Ol şeh-i nāza efendi hep muṭavvel gösterür

ma'ārif:

1. ma'ārif:

Kaside 9

Mısra: 83

Marifet, ilim, hüner.

83. Ma'ārif nezd-i 'ālisinde maḳbūl
84. Faḳaṭ maṭrūdı dīnār u diremdür

mācerā:

1. mācerāmuзі:-muz, -ı

Terkib-bend 1

Mısra: 42

Sonu belirsiz tehlikeli ve heyecanlı yaşayış, sergüzeşt, serüven.

41. Şorma bezm-i felekden olan iştikāmuзі
42. Kalsun ḳoruz maḥşere şu mācerāmuзі

2. mācerāyı:-y, -ı

Kaside 9

Mısra: **23**

Sonu belirsiz tehlikeli ve heyecanlı yaşayış, sergüzeşt, serüven.

23. Meger ki tuysun mâcerâyı

24. Uzatmış gūşını zanbağ aşammdur

ma' delet:

1. **ma' deletde:-de**

Kaside 13

Mısra: **8**

Adalet.

7. Görmemişdür mişlini çeşm-i cihān

8. Ma' deletde mekremetde bī-gümān

2. **ma' deleti:-i**

Kaside 5

Mısra: **48**

Adalet.

47. Faḥrū' l-fuzālā kāmīl-i memdūḥ-ḥıṣālā

48. Ey ma' deleti raḥmet-i Mevlā Yeñişehr'e

ma' den-i mekremetā:

1. **ma' den-i mekremetā:**

Kaside 7

Mısra: **65**

Cömertliğin madeni II cömertliğin özü.

65. Ma' den-i mekremetā ḥātem-i ṭayy-menḳabetā

66. Ey kefi cūdı iden dāmenimüz maḥzen-i zer

māder:

1. **māderle:-le**

Kaside 17

Mısra: **30**

Anne, vālide.

29. Gelmişim ḥāneme bā-izn-i veliyy' n-ni'amı

30. Lik māderle şıķıldum olamam şoḥbet-gīr

mādiḥ:

1. **mādiḥi:-i**

Kaside 11

Mısra: **35**

Öven, metheden kimse.

35. Mādihi oldı vezīr-i dānā
36. Şān-ı 'İzzet Beg'i itdi i'lā

māfihā:

1. **māfihā:**

Gazel 92

Mısra: 9

Öteki dünya.

9. Virseler dünyā vü māfihā degül maqbūlumuz
10. 'İzzetā ol serzenişli kīnli āfetden bedel

māfi' z-zamīr:

1. **māfi' z-zamīrūñ:**

Gazel 68

Mısra: 7

Gönüldeki şey.

7. Gizleme māfi' z-zamīrūñ yārdan
8. Gizleseñ de bellidür yā hū gārağ

mağdūr:

1. **mağdūrı:-ı**

Gazel 21

Mısra: 10

Gadre, haksızlığa uğramış ve gadir görmüş.

9. Līk mesmū' -ı ḥaḳīrānem eyā kān-ı güher
10. Ba'zı yārān ḳatı geçmiş saña ben mağdūrı

mağfur it:

1. **mağfur ide:-e**

Kaside 18

Mısra: 9

Bağışlamak.

9. Ḥüsnī-i nükte-perveri mağfūr ide ḥudā
10. Yād itmeli yegāne-i 'ahd-i ḳarībdür

mağlata-i da'vī-i incāza:

1. **mağlata-i da'vī-i incāza:-a**

Gazel 113

Mısra: 10

Verilen sözü tutma davasının boş sözleri.

9. Eyley mi idim tekye-mevā'idine yāruñ
10. Ben mağlaṭa-i da'vī-i incāza ḳapıldum

mağlūb-ı mülāyim-menīşān:

1. mağlūb-ı mülāyim-menīşāndur: -dur

Gazel 64

Mısra: 5

Yumuşak huyluların mağlubu.

5. Mağlūb-ı mülāyim-menīşāndur dil-i sengiñ
6. Üsrüble muḳāvim olamaz ḥiddet-i elmās

mağrūr:

1. mağrūrdur: -dur

Gazel 45

Mısra: 10

Aldanmış.

9. İltifāt itmez gedālar ḳılsa da āh u fiğān
10. Ol şeh-i evreng-i naḥvet ḥüsnüne mağrūrdur

mağrūr ol:

1. mağrūr olup: -up

Tahmis 6

Mısra: 23

Aldanmak.

23. 'Afvūña mağrūr olup itdüm günāh itdümse de
24. Yanılıp yüzüñe ḳarşu bir gün āh itdümse de

mağrūrı olan:

1. mağrūrı olan:

Gazel 21

Mısra: 8

Gururlu olan (kişi).

7. Zūr-ı endişe-i çālākuñı teslīm eyler
8. Ḳuvvet-i ṭab'uñ 'ālemde olan mağrūrı

māh:

1. māh:

Kaside 9

Mısra: 33

Ay, kamer.

33. Yetişmekte aña mevķūf şeş mäh
34. Hele bu fikri terk itmek ehemmdür

2. **māhı:-ı**

Kaside 13

Mısra: 57

Ay, kamer II sevgili.

57. Alsam āgūşa o māhı hāleveş
58. Düşsem ol bāğ-ı vişāle jāleveş

3. **māhın:-ın**

Gazel 15

Mısra: 8

Ay, kamer II sevgili.

7. Tenezzül mi ider dest-i felekden cām-ı ħurşide
8. O māhın meclisinde sāğar-ı ibrām alan ‘İzzet

4. **māhı:-ı**

Gazel 18

Mısra: 2

Ay, kamer II sevgili.

1. Yoğ iken yārüm gibi bir nev-civān-ı verd-ruğ
2. Ħayf te’sīr-i şıyām itdi o māhı zerd-ruğ

5. **mahuñ:-uñ**

Gazel 77

Mısra: 5

Ay, kamer II sevgili.

5. ‘Ārız-ı pākinde mahuñ var ise reng-i kelef
6. Gird-i ruşsārında yārūñ ol ħağ-ı reyhāna bağ

6. **māhı:-ı**

Gazel 77

Mısra: 7

Ay, kamer II sevgili.

7. Māhı da‘vet eylesek gelmez bizümle şöħbete
8. Ol perī-rū kısr-ı dāmāda gider seyrāna bağ

7. **māh:**

Gazel 129

Mısra: 11

Ay, kamer II sevgili.

11. Bir süydan ol mäh döküp perçemi düşa
12. Olmuş o da püsküllü belâsı Yeñişehr'in

mahabbet:

1. **maḥabbet:**

Gazel 42

Mısra: **1**

Sevmek, sevgi.

1. Bir dilde iki yâre maḥabbet şığışmıyor
2. Ḥalvet-serây-ı vahdete keşret şığışmıyor

2. **maḥabbet:**

Gazel 102

Mısra: **9**

Sevmek, sevgi.

9. Gïtdükçe füzün olmadadur saña maḥabbet
10. 'Uşşāk gamuñdan hiç uşansun mı efendüm

mahabbet it:

1. **maḥabbet itdük:-dü, -k**

Gazel 115

Mısra: **11**

Sevmek.

11. Ancaḳ saña bir maḥabbet itdük
12. Bilsek bu mıdur günâh efendüm

mā-ḥaşal:

1. **mā-ḥaşal:**

Kaside 13

Mısra: **51**

Sonunda.

51. Mā-ḥaşal akrāmı yokdur ol şehüñ
52. İster 'arz itsün felek mihr ü mehüñ

2. **mā-ḥaşal:**

Kaside 13

Mısra: **106**

Sonunda.

105. Olmuşdur nazmda darbü'l-meşel
106. Söyleşir yokdur benümle mā-ḥaşal

maḥbūb:**1. maḥbūblar:-lar****Gazel 26**

Mısra: 7

*Sevilen, sevgili.***7.** Egerçi ser-te-ser maḥbūblar ḥātır-firīb ammā**8.** O şūhun şīve-i nā-dīdesinde başka ḥālet var**2. maḥbūblar:-lar****Gazel 46**

Mısra: 1

*Sevilen, sevgili.***1.** Mümtezc mānende-i şīr ü şekker maḥbūblar**2.** Birbirine mā'il olmışlar meger maḥbūblar**3. maḥbūblar:-lar****Gazel 46**

Mısra: 2

*Sevilen, sevgili.***1.** Mümtezc mānende-i şīr ü şekker maḥbūblar**2.** Birbirine mā'il olmışlar meger maḥbūblar**4. maḥbūblar:-lar****Gazel 46**

Mısra: 4

*Sevilen, sevgili.***3.** 'Āşık-ı şūrīdelerde qalmaz āşār-ı şu'ūr**4.** Nev-be-nev itdükçe 'arz-ı şīveler maḥbūblar**5. maḥbūblar:-lar****Gazel 46**

Mısra: 6

*Sevilen, sevgili.***5.** Āşinā bīgāne olmazlardı ammā çāre yok**6.** Zümre-i agyārdan eyler ḥazer maḥbūblar**6. maḥbūblar:-lar****Gazel 46**

Mısra: 8

Sevilen, sevgili.

7. Çehre-i zerdümde görsünler sirişk-i dīdemi
8. Ger iderler ise meyl-i sīm ü zer maḥbūblar

7. **maḥbūblar:-lar**

Gazel 46

Mısra: 10

Sevilen, sevgili.

9. Sīne-i şad-pāremi ben görmeyem de n' eyleyim
10. Nīze-i müjgānına ister siper maḥbūblar

8. **maḥbūblar:-lar**

Gazel 46

Mısra: 12

Sevilen, sevgili.

11. Nüşa-i fenn-i vefāyı ezber itmişlerse de
12. Mebhāş-ı būs-ı 'izārı ter geçer maḥbūblar

9. **maḥbūblar:-lar**

Gazel 46

Mısra: 14

Sevilen, sevgili.

13. Gāh olur kim aşlı yok bir va'd-ı bī-incāz ile
14. Derdini ḥasret-keşānuñ tāzeler maḥbūblar

10. **maḥbūblar:-lar**

Gazel 46

Mısra: 16

Sevilen, sevgili.

15. Nūr-ı 'aynum sensin ol maḥbūb-ı zībā kim revā
16. Ḥāk-i pāyun itseler kühl-i başar maḥbūblar

11. **maḥbūblar:-lar**

Gazel 46

Mısra: 18

Sevilen, sevgili.

17. Sen tūrurken 'İzzet dil-ḥastenüñ lāyık midur
18. Eylesüñler derdine dermān diger maḥbūblar

maḥbūb-ı dil-keş:

1. **maḥbūb-ı dil-keş:**

Kaside 16

Mısra: 7

Gönül çeken sevgili.

7. Cihānda bu iki maḥbūb-ı dil-keş
8. Virürler ḥarmen-i ārāma āteş

maḥbūb-ı zībā:

1. maḥbūb-ı zībā:

Gazel 46

Mısra: 15

Güzel sevgili.

15. Nūr-ı ‘aynum sensin ol maḥbūb-ı zībā kim revā
16. Ḥāk-i pāyun itseler kühl-i başar maḥbūblar

maḥdūm-ı Selīmü’ t-tab’a:

1. maḥdūm-ı Selīmü’ t-tab’a:

Gazel 41

Mısra: 17

Tebaasına hizmet edilen Selim.

17. Ya’ni maḥdūm-ı Selīmü’ t-tab’a
18. Rüz u şeb ḥayr u du’ālar demidür

maḥdūm-ı celilü’ ş-şān:

1. maḥdūm-ı celilü’ ş-şān:

Kaside 9

Mısra: 61

Ulu şöhretin efendisi.

61. O maḥdūm-ı celilü’ ş-şān Selīm Beg
62. Ki tıfl-ı ḥurde-sāl-ı muḥteremdür

mahfil-i ma’rifet:

1. mahfil-i ma’rifetüñ:-üñ

Kaside 7

Mısra: 15

Hüner meclisi.

15. Mahfil-i ma’rifetüñ muḥrıb-ı hoş-elḥānı
16. Eyler āgāze yine bir gazel-i rengin-ter

mahfuz eyle:

1. mahfuz eylesün:-sün

Kaside 6

Mısra: 119

Korumak, gizlemek.

119. Eylesün anları āsīb-i ḥaṭardan maḥfūz
120. Cedd ile vālid-i mācidle Cenāb-ı Mennān

2. **maḥfūz eyleyüp:-y, -üp**

Kaside 4

Mısra: 55

Korumak, gizlemek.

55. Eyleyüp zātuñi āsīb-i kederden maḥfūz
56. Ḥaşmuña ğālip ide ḥazret-i Rabbü'l-erbāb

māh-ı āsmānārā-yı ḥüsn-i şives:

1. **māh-ı āsmānārā-yı ḥüsn-i şivesin:-si, -n**

Gazel 1

Mısra: 7

Ayin gökyüzünü süsleyen şeklinin güzelliği.

7. Sen māh-ı āsmānārā-yı ḥüsn-i şivesin
8. Zīver-i burc-ı şüreyyā-necm ḥāl olmuş saña

māh-ı ferr-baḥş-ı nücüm-ı 'ālem:

1. **māh-ı ferr-baḥş-ı nücüm-ı 'ālem:**

Gazel 96

Mısra: 22

Dünyanın yıldızlarının aydınlık veren ayı.

21. Şāh-ı evreng-nişin-i meleküt
22. Māh-ı ferr-baḥş-ı nücüm-ı 'ālem

māh-ı gerdün-bahā:

1. **māh-ı gerdün-bahā:**

Kaside 7

Mısra: 62

Değerli gökyüzünün ayı.

61. Maşrıq-efrüz-ı nühā maṭla'-ı envār-ı zekā
62. Māh-ı gerdün-bahā mihr-i şabāḥat-güster

māh-ı işve:

1. **māh-ı işve:**

Kıt'a 6

Mısra: 4

Cilveli ay II sevgili.

3. İki neyyir-i cihān-tāb beni kıldı böyle bī-tāb
4. Biri āftāb-ı behcet birisi de māh-ı işve

māh-ı münevver:

1. **māh-ı münevver:**

Gazel 3

Mısra: 5

Parlak ay II sevgili.

5. Ān māh-ı münevver çü niķāb efkend ez-ruķ
6. Der-meclis-i mā cilve ne-mānd digerī-rā

māh-ı münir:

1. **māh-ı münir:**

Gazel 77

Mısra: 3

Parlak ay II sevgili.

3. 'Ālemi tenvīr iderse her gice māh-ı münir
4. Gündüzün ol berķ uran pīşānī-i raķşāna baķ

māh-ı nev:

1. **māh-ı nev:**

Gazel 9

Mısra: 3

Hilāl, yeni ay II sevgili.

3. Mū-miyāna taķ o sīmīn ħanceri ey māh-ı nev
4. Eyle īmā ya'ni tīg-i ebrūvānuñ cā-be-cā

māh-ı ramazān:

1. **māh-ı ramazān:**

Gazel 121

Mısra: 1

Ramazan ayı.

1. O bütüñ beñzemez ebrūsuna māh-ı ramazān
2. Diñleme egri şehādetleri bi'llāh yalan

māh-ı ruh:

1. **māh-ı ruķı:-ı**

Gazel 64

Mısra: 1

Ay gibi parlak yanak.

1. Ey mäh-ı ruhı pertev-i mähıyyet-i elmäs
2. Hüsnuñle füzün şa'ş'a-i behcet-i elmäs

mähir:

1. mähir:

Gazel 111

Mısra: 15

Usta, becerikli.

15. Mähir görürse bu gazel-i äbdârımı
16. Anlar ki şebnem-i gül-i 'icâz dur sözü

mähir-i âteş-'inân:

1. mähir-i âteş-'inâna:-a

Gazel 36

Mısra: 13

Ateşli dizginin ustası.

13. Ne mümkün mähir-i âteş-'inâna hem-rikâb olmak
14. Tek ü tüz-ı kümeyt-i şab'-ı 'İzzet pek geridendür

mähir-i mu'ciz-dem:

1. mähir-i mu'ciz-deme:-e

Gazel 37

Mısra: 13

Nefesi marifetli.

13. Hem-zebân olmak ne mümkün mähir-i mu'ciz-deme
14. Ola 'İzzet kuşurum meyl-i tanzîr ümdedür

mahkeme-pîrâ:

1. mahkeme-pîrâ:

Kaside 5

Mısra: 70

Mahkemeyi donatan, süsleyen.

69. Tâ mu'taşım-ı şer'-i kavîm ola mevâlî
70. Hükâm ola tâ mahkeme-pîrâ Yeñişehr'e

mahlas:

1. mahlaşumdur:-um, -dur

Kaside 18

Mısra: 11

Şâirlerin manzum eserlerinde kullandıkları takma ad.

11. Hem maḥlaşumdur ‘İzzet-i āşüfte rūzgār
12. Anuñ için benüm gibi bir nā-şekībdür

maḥmūd:

1. **maḥmūd:**

Kaside 13

Mısra: 22

Övülmüş methedilmiş, methe ve övgüye değer.

21. Hüsni hülkuñ halkı hoşnüd eyledi
22. Haḳḳ seni memdüh u maḥmūd eyledi

maḥmūr:

1. **maḥmūr:**

Kaside 2

Mısra: 75

Sarhoş, kendinden geçmiş.

75. Niğāhı mest-i mey-i nāz dīdesi maḥmūr
76. Gelür ne ḥālet ile seyr it ol büt-i mağrūr

2. **maḥmürdur:-dur**

Tahmis 6

Mısra: 15

Sarhoş, kendinden geçmiş.

15. Nergis-i çeşmüñ süzer açılmıyor maḥmürdur
16. Bī-sebeb çāk-ı girībān eylemez elbette yār

3. **maḥmürdur:-dur.**

Gazel 45

Mısra: 4

Sarhoşluktan veya uykudan sersem, sarhoş.

3. Çünkü sen bir bezmde bu şeb mey-āşām olmaduñ
4. Çeşm-i mest-i fitne-engīzüñ neden maḥmürdur

maḥmūr ol:

1. **maḥmūr olmuş:-miş**

Gazel 80

Mısra: 13

Sarhoş olmak.

13. Bezm-i devrūñ hele maḥmūr olmuş
14. Neş'emend-i tarabın çok gördük

māh-pāre:1. **māh-pāre:****Gazel 28**

Mısra: 9

Ay parçası II sevgili.

9. O māh-pāre ne dem şem‘-i bezm-i üns olsa

10. Hemīşe üstüne pervāne-i nigāh döner

mahrem:1. **maḥremüñ:-üñ****Gazel 100**

Mısra: 1

Dost, sırdaş.

1. Āh ey büt-i bī-gāne-edā maḥremüñ olsam

2. Aḥvālumi hep söyler idüm hem-demüñ olsam

mahrem-i ḥarīm-i vişāl:1. **maḥrem-i ḥarīm-i vişāl:****Kaside 2**

Mısra: 79

Kavuşmanın kutsal yerinin gizlenmesi.

79. Raḳīb-i dünı kı lup maḥrem-i ḥarīm-i vişāl

80. İder fütāde-i nāçarı ṭard ile mehcür

maḥsūs:1. **maḥsūs:****Gazel 86**

Mısra: 13

Yalnız birine ait olan, hususi.

13. Cihānda ‘İzzet-i şeydāya gāliba maḥsūs

14. Bu ‘āşıkāne terāne bu şā‘irāne gazel

maḥşer:1. **maḥşere:-e****Terkib-bend 1**

Mısra: 42

Āhiret hayātında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.

41. Şorma bezm-i felekden olan iştikâmuza
42. Kalsun koruz maşşere şu mâcerâmuzu

2. **maşşer:**

Kaside 7

Mısra: 76

Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer

75. Beni Mevlâ seni vaşf itmekiçün halk itmiş
76. Seni medh idecegüm çâresi yok tâ maşşer

3. **maşşerde:-de**

Gazel 141

Mısra: 13

Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer

13. Bu ‘İzzet bendeñi maşşerde şâyân-ı şefâ‘at kııl
14. Ki dâ‘im reh-rev-i râh-ı hatâyum yâ Resûla‘llâh

maşşer-i hübân:

1. **maşşer-i hübândur:-dur**

Kaside 10

Mısra: 11

Güzellerin büyük kalabalığı.

11. ‘İyd-ı udhiye degül maşşer-i hübândur bu
12. Gel temâşşagehe bir kerre ‘ubür eyleyelüm

mahv ol:

1. **mahv olup:-up**

Kaside 1

Mısra: 11

Yok olmak, ortadan kalkmak.

11. Mahv olup hep eşer-i zulmet-i deycür-ı fiten
12. ‘Âlemi kapladı envâr-ı zekâ-yı nuşret

mahves:

1. **mahveşüñ:-üñ**

Gazel 12

Mısra: 13

Ay gibi II ay gibi olan sevgili.

13. Böyle rindâne gâzel tarzına ol mahveşüñ
14. ‘İzzetâ dīde-i mestānesidür cümle sebeb

2. **māhveşüñ:-üñ**

Gazel 72

Mısra: 5

Ay gibi II ay gibi olan sevgili.

5. Şanma tenhâ bizüz âvâresi ol mähveşüñ
6. İdeyor ‘aşkı ile seb‘a-i seyyâre semâ‘

mahzen-i cüd u kerem:

1. **maḥzen-i cüd u kerem:**

Kaside 13

Mısra: 5

El açıklığı ve cömertliğin deposu olan (kişi).

5. Āferīn ey maḥzen-i cüd u kerem
6. Ey vezīr-i bī-naẓīr-i muḥterem

mahzen-i zer:

1. **maḥzen-i zer:**

Kaside 7

Mısra: 66

Altın deposu.

65. Ma‘den-i mekremetâ ḥātem-i ṭayy-menḳabetâ
66. Ey kef-i cūdı iden dāmenimüz maḥzen-i zer

mahzün:

1. **maḥzūnuyum:-u, -y, -um**

Gazel 81

Mısra: 8

Hüzünlü, üzgün.

7. Luṭf iderken eyler āgāz-ı ‘itāb-ı nā-be-cā
8. Gāh memnūnı gehi maḥzūnuyum bir āfetüñ

mā‘il:

1. **mā‘il:**

Gazel 73

Mısra: 13

İstekli, hevesli, düşkün.

12. 'İzzet güherin şarf ideyor āl-ı Resūl'e
13. Bildüm ki degül mā'il ü semt-i seref Eşref

mā'il ol:

1. mā'il olmuşlar: *-muş, -lar*

Gazel 46

Mısra: 2

Gönlünü kaptırmak.

1. Mümtazic mәнende-i şīr ü şekker maḥbūblar
2. Birbirine mā'il olmuşlar meger maḥbūblar

mā'il-i bī-dad:

1. mā'il-i bī-dad:

Kaside 10

Mısra: 21

Adaletsizliğe istekli.

21. Ğamzesi mā'il-i bī-dad ise meh-pārelerin
22. Dergeh-i dāver-i zī-şāna mürür eyleyelüm

mā'il-i gülgeşt-i çemenzār:

1. mā'il-i gülgeşt-i çemenzār:

Gazel 5

Mısra: 6

Çimenlikte dolaşan gülün(sevgilinin) eğilimi.

5. Bi'llāh kıyāmet kopar ol kāmēt ölürse
6. Ger mā'il-i gülgeşt-i çemenzār temāşā

mā'il-i semt-i giriz:

1. mā'il-i semt-i giriz:

Gazel 127

Mısra: 10

Kaçış semtine istekli.

9. Ḥayf kim aġyār-ı bed-girdārı kılduñ şād u kām
10. 'İzzet' üñden mā'il-i semt-i giriz olduqça sen

mā'il-i semt-i sitem:

1. mā'il-i semt-i sitemdür: *-dür*

Kaside 9

Mısra: 54

Eziyet bölgesine istekli.

53. Gönül üftâdedür bir serv-i nâza
54. Ki dâ'im mâ'il-i semt-i sitemdür

mâ'il-i ünsiyet:

1. mâ'il-i ünsiyet:

Gazel 125

Mısra: 4

Yakınlaşmanın isteği.

3. Reh-güzârında varup hâk olma lâzımdur baña
4. Nev-ıhırâmum mâ'il-i ünsiyet olsun olmasun

mâ'il-i yâl ü bâl-i Eşref:

1. mâ'il-i yâl ü bâl-i Eşref'dür:-dür

Gazel 27

Mısra: 18

Eşref'in boy ve posuna meyleden.

17. Tab'-ı mevzûnum 'İzzetâ el-ıhak
18. Mâ'il-i yâl ü bâl-i Eşref'dür

makâdirdân-ı erbâb-ı ma'ârif:

1. maqâdirdân-ı erbâb-ı ma'ârif:

Kaside 9

Mısra: 65

İlim sahiplerinin değerini bilen(kişi).

65. Maqâdirdân-ı erbâb-ı ma'ârif
66. Hünerver-âşnâ ehl-i hikemdür

makâm:

1. maqâmı:-ı

Gazel 122

Mısra: 10

Musikide bir durakla bir güçlünün etrafında onlara bağlı olarak kümelenen ve belli bir seyir gösteren seslerin genel durumu.

9. Her nağmesinde muṭrıḃ-ı kilik 'İzzetâ yine
10. Tebdil ider maqâmı ne nâzük ne nâzenin

makbül:

1. maqbül:

Kaside 9

Mısra: **83**

Kabul edilen, geçerli, beğenilen.

83. Ma'ārif nezd-i 'ālīsinde maqbūl

84. Faḫaḫ maṭrūdı dīnār u diremdür

2. maqbūlumuz:-umuz

Gazel 92

Mısra: **9**

Kabul edilen, beğenilen.

9. Virseler dünyā vü māfihā degül maqbūlumuz

10. 'İzzetā ol serzenişli kīnli āfetden bedel

maqbūl eyle:

1. maqbūl eyleye:-y, -e

Kaside 3

Mısra: **54**

Kabul etmek.

53. Ṭurma da'vāt-ı veliyyü'n-ni'ama eyle şitāb

54. Umaruz eyleye maqbūl Mucīb-i Settār

maqbūl it:

1. maqbūl ider:-er

Kaside 18

Mısra: **20**

Kabul etmek.

19. 'İzzet du'ā-yı devletini idelüm müdām

20. Maqbūl ider du'āmızı Mevlā Mucīb'dür

maḫdem-i kāfile-i şevke:

1. maḫdem-i kāfile-i şevke:

Kaside 1

Mısra: **3**

Arzu topluluğunun gelişi.

3. Maḫdem-i kāfile-i şevke peyāmıyla yine

4. Geliyor gūş-i dile bāng-ı derā-yı nuşret

maḫdūr:

1. maḫdūr:

Kaside 1

Mısra: **59**
Elden gelme, kudret.

- 59.** Degme bir şāire maḳdūr degildür medhūñ
60. İdemez vaşfuñı her nāṭıka-zāy-ı nuşret

2. maḳdūrı:-ı

Gazel 21
Mısra: **4**
Elden gelme, kudret.

- 3.** Saña bu feyż-i sühan mevhibe-i Mevlā' dur
4. Diyemem şı'riñe nev'-i beşerūñ maḳdūrı

makhūr it:

1. maḳhūr iden:-en

Kaside 2
Mısra: **34**
Küçük görmek, aşağılamak.

- 33.** Degil mi cedd-i zafer-perveri bi-nasri'llāh
34. Alan bu yerleri düşmenleri iden maḳhūr

maksad:

1. maḳşadı:-ı

Gazel 6
Mısra: **7**
Niyet, amaç.

- 7.** Bilmem cefā mı maḳşadı yaruñ vefā mıdur
8. Hem eyler 'arz-ı hışm u ğazab hem gelür baña

maksad-ı dil-i meksūr:

1. maḳşad-ı dil-i meksūr:

Kaside 2
Mısra: **24**
Kırılmış gönlün amacı.

- 23.** Tamām-ı devr-i sipihr-i berin be-vefķ-i merām
24. Dağı nedür bilemem maḳşad-ı dil-i meksūr

maksūd:

1. maḳşūdum:-um

Kaside 5

Mısra: **50**
Niyet, amaç.

49. Çokdan rakam-ı menkabetüñ nakş idi dilde
50. Mağşudum iki vaşfuñi iblā Yeñişehr'e dipnotta

mağşūr:

1. **mağşūr:**

Kaside 5

Mısra: **40**

Bir şey için ayrılmış, bir şeye hasır veya tahsis edilmiş.

39. Bu resmle mażbūt sicillāt kadardur
40. Mağşūr degil midhatı tenhā Yeñişehr'e

māl ile zū:

1. **māl ile zūsı:-s, -i**

Gazel 155

Mısra: **14**

Mal ile sahip oldukları.

13. İzāfetle temevvül kesbi der mi her tehī-hemyān
14. Fağat esmā-i seng-i behreverdūr māl ile zūsı

mālik-i gencīne-i 'irfān:

1. **mālik-i gencīne-i 'irfān:**

Gazel 24

Mısra: **13**

Bilgi hazinesinin sahibi.

13. 'İzzet çü menüm mālik-i gencīne-i 'irfān
14. 'Ālem beni bī-māye gümān eylemesünler

ma'lūm:

1. **ma'lūm:**

Kıt'a 4

Mısra: **1**

Herkes tarafından bilinen (şey).

1. Tek tohmı bırakmağdı garaż çift işi ma'lūm
2. Dirdüm bu sene mezra'-ı vaşluñ yılı geldi

2. **ma'lūm:**

Gazel 131

Mısra: 13

Herkes tarafından bilinen (şey).

13. Yāre aġyāruñ ne gözle baġdıġı ma'lūm līk

14. İzzetā sen ġayre baġma yāre baġ Allāh için

ma'mūr ol:

1. ma'mūr ola:-a

Kaside 2

Mısra: 98

Gelişip güzelleşmek.

97. 'İmret-i himem-i dād-güsterān ile tā

98. Ĥarābezār-ı cihān ola ser-be-ser ma'mūr

Ma'n:

1. Ma'n:

Kaside 10

Mısra: 33

Man, kişi ismi.

33. 'Ahd-i cūdunda anuñ ġātem ü Ma'n ü Ca'fer

34. 'Acabā ġātırā dirler mi ġuṭūr eyleyelüm

ma'nā:

1. ma'nāsı:-s, -t

Kıt'a 2

Mısra: 2

Anlam.

1. Şād ol 'İzzet ki efendüñ o veliyyü'n-ni'amuñ

2. Saña tekrār ile emr itmesinüñ ma'nāsı

2. ma'nā:

Gazel 52

Mısra: 10

Anlam.

9. Hem-maġlaş olup ġazret-i sultānla 'İzzet

10. Nazmuñda mübāhāt ile ma'nā ġarışıkdur

mānend:

1. mānend:

Kaside 6

Mısra: **90**
Benzer, eş.

- 89.** Görmedük öyle kerem-pîşe vezîr-i 'âdil
90. Tuymaduk zâtına mânend ü 'adil ü aqrân

2. mânend:

Kaside 8
Mısra: **60**
Benzer, eş.

- 59.** Bakılsa çeşm-i inşâf ile devletlü efendüm yok
60. Baña mânend nazm içre kimüñ var bunda inkârı

3. mânend:

Gazel 39
Mısra: **9**
Benzer, eş.

- 9.** 'İzzet hünerde husrev'e mânend görmedük
10. Gerçi bu şehre hayli sühandan gelür gider

4. mânend-i:

Gazel 40
Mısra: **13**
Gibi.

- 13.** 'İzzet 'arz itmege eş'arını mânend-i Necîb
14. Nükte-fehm-i sühan-ı nâdire-sencân ister

mânende-i def:

1. mânende-i def:

Gazel 22
Mısra: **4**
Defe benzeyen.

- 3.** Nālânlaruñ dâ'ire-i vaşldan itme
4. Mânende-i def sille-ğur-ı dest-i red Ağmed

mânende-i şîr ü şekker:

1. mânende-i şîr ü şekker:

Gazel 46
Mısra: **1**
Süt ve şeker gibi.

- 1.** Mümtezic mânende-i şîr ü şekker mağbūblar
2. Birbirine mā'il olmuşlar meger mağbūblar

mānend-i āftāb:**1. mānend-i āftāb:****Terkib-bend 1**

Mısra: 24

*Güneş gibi.***23.** Kāndil-i sāğara konılup revğan-ı şarāb**24.** Pertev şalardı meclise mānend-i āftāb**mānend-i ‘andelīb:****1. mānend-i ‘andelīb:****Gazel 44**

Mısra: 13

*Bülbül gibi.***13.** Mānend-i ‘andelīb ideyor nāle vü figān**14.** Ol gül-bün-i leṭāfetüñ ‘İzzet hezārıdur**mānend-i cūy:****1. mānend-i cūy:****Gazel 97**

Mısra: 20

*Irmak gibi.***19.** Çün serv-i bāğ-ı mışra‘-ı mevzūnların görüp**20.** Mānend-i cūy gülşen-i eş‘āra uğradum**mānend-i düzd- i şeb-rev:****1. mānend-i düzd- i şeb-rev:****Gazel 87**

Mısra: 11

*Gece yürüyen hırsız gibi.***11.** Mānend-i düzd- i şeb-rev ider bürde dilleri**12.** Pinhān olup kemīngeh-i zülf-i siyehde ḥāl**mānend-i elin körü:****1. mānend-i elin körü:****Gazel 108**

Mısra: 7

Demirden yapılmış ateş tırmığı gibi.

7. Mānend-i elin köri talup āteş-i ‘aşka
8. Destin şunicağ destüme dil-dār tutuşdım

mānend-i Necīb:

1. **mānend-i Necīb:**

Gazel 105

Mısra: 9

Necib gibi.

9. Mānend-i Necīb olsam o gül-rūya muķārin
10. Bülbül gibi ‘İzzet iderüm ben de terennüm

ma‘ni:

1. **ma‘nidür:-dür**

Kaside 3

Mısra: 35

Anlam.

35. Şöyle tursun o da bir başka büyük ma‘nidür
36. Baña her demde olan nāṭıka-bend-i güftār

2. **mā‘nilerdür:-ler, -dür**

Gazel 48

Mısra: 7

Anlam.

7. Yār ile dest-be-dest olmağa mā‘nilerdür
8. Āh aġyāruñ elinden ne çeker ‘āşıklar

māni‘:

1. **māni‘:**

Kaside 17

Mısra: 19

Engel.

19. Nice yol bulduñ efendüm bu kadar māni‘ var
20. Bā-ḥuşūs āşaf-ı zīşān-ı Felātün-ṭedbīr

2. **māni‘:**

Gazel 81

Mısra: 11

Engel.

11. Naḥl-ı ümīdüm nemā-dār olsa da māni‘ degül
12. Neşve-yāb-ı va‘de-i kemmünuyum bir āfetüñ

3. **māni´:****Gazel 148**Mısra: **11***Engel.*

11. Bezme gelsün de hemān māni´ degül aġyāra yār

12. Dürc-i yākūtuñ güher-riz-i hitāb eylerse de

māni´ degül:1. **māni´ degül:****Gazel 30**Mısra: **11***Engel değil.*

11. Zāhidlere yüz virmeme māni´ degül ammā

12. Şāhidlere dil virmez isek tōhmetimizdür

māni´ ol:1. **māni´ olmasa:-ma, -sa****Kaside 18**Mısra: **17***Engel olmak.*

17. Şuġl-ı vezāret olmasa māni´ bu tab´ile

18. Güftarı fehm olurdı ki maẓmūnuna zıbdür

ma´nī vir:1. **ma´nī virem:-e, -me, -m****Gazel 85**Mısra: **17***Anlam vermek, mana vermek.*

17. Bu kadar nāle vü feryādına ma´nī virem

18. İzzet-i dil-şüdeyi aldı meger şivelerüñ

ma´ni-i bīgāne:1. **ma´ni-i bīgāne:****Kaside 7**Mısra: **11***İlgisi olmayan, anlaşılmadık manalar.*

11. Bıkr iken ma´ni-i bīgāne yine bī-pervā

12. Aşınalıklar idüp lafz anı aġuşa çeker

māni-i kıl-k-i hüner:

1. **māni-i kilik-i hünerüm:-üm**

Kaside 7

Mısra: **86**

Beceriklilik kaleminin anlamı.

85. Deyr-i şan'atda peri-hāneler itdi iḥdās

86. Olalı Māni-i kilik-i hünerüm şüret-ger

ma'ni-i pāk:

1. **ma'ni-i pāki:-i**

Kaside 11

Mısra: **4**

Kusursuz, temiz anlam.

3. Bāreka'llāh zihī şī'r-i laṭīf

4. Ma'ni-i pāki gibi lafzı nazīf

ma'ni-i rengīn-i lafz-ı neş'e-i şahbā:

1. **ma'ni-i rengīn-i lafz-ı neş'e-i şahbā:**

Gazel 57

Mısra: **3**

Şarap sevinciyle (ortaya çıkan) renkli sözlerin anlamı.

3. Ma'ni-i rengīn-i lafz-ı neş'e-i şahbā bizüz

4. Saṭr-ı mevc-i ḥande-i cām-ı şarāb altundayuz

ma'ni-i rengīn:

1. **ma'ni-i rengīnine:-i, -n, -e**

Gazel 123

Mısra: **10**

Güzel anlam.

9. Āteşīn-lafz ile vaşf-ı leb-i dil-berde yine

10. Nazmınuñ ma'ni-i rengīnine 'İzzet taḥsīn

manşib-ı 'ālem:

1. **manşib-ı 'ālemde:-de**

Kaside 13

Mısra: **114**

Dünya memuriyeti.

113. Tā vezīrān-ı 'adālet-güsterān

114. Manşib-ı 'ālemde ola ḥükümrān

manşūr ol:

1. **manşūr oldılar:-dı, -lar**

Kaside 2

Mısra: **36**

Zafere ulaşmak.

35. Gelüp hezār hezārān hizebr şavlet ile

36. Şalup şufûf-ı e'ādiye oldılar manşūr

manzūme-i sāde:

1. **manzūme-i sādem:-m**

Kaside 5

Mısra: **53**

Süssüz manzum parça.

53. Tebrîk-i kudūmuñda bu manzūme-i sādem

54. Bî-rābitadur eylemem ifşā Yeñişehr'e

mār:

1. **mār:**

Kaside 2

Mısra: **32**

Yılan.

31. Velī ni' metidür Rūm ili memālikinūñ

32. Ta' ayyüş itmededür sāyesinde mār ile mūr

2. **mār:**

Gazel 160

Mısra: **2**

Yılan.

1. Gizlidür dilde ğam-ı zūlf-i nigār açma beni

2. Kutudan şıçramasun hārice mār açma beni

ma' reke-perdāz-ı meġāzi:

1. **ma' reke-perdāz-ı meġāzi:**

Kaside 1

Mısra: **35**

Din uğruna yapılan savaşın şavaş meydanını düzenleyen(kişisi).

35. Odur ol ma' reke-perdāz-ı meġāzi ki hemān

36. Tīgidür vāsītatü'l 'ıkd-ı beġā-yı nuşret

mār-ı kemer:

1. mār-ı kemer:

Gazel 6

Mısra: 9

Kemer yılanı.

9. Mār-ı kemer ki ser be-hem-āverdedür müdām

10. Gencīne-i vişāl muṭalsam gelür baña

marīz-i ğam-ı ‘aşk:

1. marīz-i ğam-ı ‘aşkuña:-uñ, -a

Gazel 88

Mısra: 6

Aşkın kederli hastalığı.

5. Tabīb-i nabz-şināsum devā-yı derd-i dilüm

6. Şefeñ marīz-i ğam-ı ‘aşkuña şifā mı degül

marīz-i pister-i hicrān:

1. marīz-i pister-i hicrāna:-a

Kaside 9

Mısra: 50

Ayrılık döşeğinin hastası II âşık.

49. Lebüñ ey çāre-sāz-ı der[d]mendān

50. Marīz-i pister-i hicrāna emdür

ma‘şüm u bī-günāh:

1. ma‘şüm u bī-günāh:

Gazel 28

Mısra: 6

Masum ve günahsız.

5. Ne tıfldur bu ki eyler gelüp helāk bizi

6. Yine serāyına ma‘şüm u bī-günāh döner

maşün-ı kuşūr:

1. maşün-ı kuşūr:

Kaside 2

Mısra: 86

Kusurların zafere ulaşanı II kusursuz.

85. Ğazel-serālığı terk it biraz da şā’irce

86. Temeddüh eyle kaşideñ ola maşün-ı kuşūr

maşün-ı nigeħ:

1. maşûn-ı nıgehûñ:-üñ

Gazel 83

Mısra: 14

Korunmuş bakış.

13. Çeşm-i cellâduña 'İzzet dağı meftûn oldı

14. Şanemâ şanma şaķın kaldı maşûn-ı nıgehûñ

mâşıta-i fikret-i rengin:

1. mâşıta-i fikret-i renginümdür:-üm, -dür

Kaside 1

Mısra: 67

Parlak renkli fikirleri süsleyen.

67. Şübhesüz mâşıta-i fikret-i renginümdür

68. Bıkr-i mazmûna viren zıb-i hınâ-yı nuşret

mâşıta-perdâz:

1. mâşıta-perdâzdur:-dur

Gazel 111

Mısra: 14

Kadın süsleyen.

13. Ruhsâra-i 'arâyiş-i efkâra 'İzzetâ

14. Kilk-i hünerle mâşıta-perdâzdur sözüm

mâşıta-perdâz-ı 'arûsân-ı hayâl:

1. mâşıta-perdâz-ı 'arûsân-ı hayâl:

Kaside 3

Mısra: 3

Hayal gelinlerini süsleyen kadın.

3. Hâmedür mâşıta-perdâz-ı 'arûsân-ı hayâl

4. Hâmedür çehre-güşâyende-i bıkr-i efkâr

maşrıķ-efrüz-ı nühâ:

1. maşrıķ-efrüz-ı nühâ:

Kaside 7

Mısra: 61

Aklın doğuyu aydınlatması.

61. Maşrıķ-efrüz-ı nühâ maţla'-ı envâr-ı zekâ

62. Mâh-ı gerdün-bahâ mihr-i şabâhat-güster

maşuk:

1. ma'şuk:**Gazel 77**Mısra: **15***Ar. Sevilmış, sevgili, dildâr.***15.** Hâfız'ı 'âşık mıdır ma'şuk mı fark idemem**16.** Biz hele hayretde kaldık bir bölük hayrâna bak**ma'şûş:****1. ma'şûş:****Gazel 121**Mısra: **12***Zayıf ve cılız adam.***11.** Tatalum vâ'izi ma'zûr oruç tutmuşdur**12.** Kürside söyledigün bilmez o ma'şûş el-ân**maţar:****1. maţar:****Gazel 129**Mısra: **5***Yağmur.***5.** Zan itme maţar şefkat idüp oldı felekler**6.** Giryende-i hâl-i zu'afâsı Yeñişehr'in**maţlab:****1. maţlabuñ:-uñ****Gazel 59**Mısra: **12***Arzu, talep.***11.** Sen hemân vir bize peymâne-yi rûh-efzâyı**12.** Maţlabuñ cânsa da ey sâki-i fettân virürüz**2. maţlabum:-um****Gazel 138**Mısra: **5***Arzu, talep.***5.** Maţlabum bir vech ile şûret-pezîr olmaz benüm**6.** Söylesem de hâlümi ol şehryâre rû-be-rû**maţla'-ı envâr-ı zekâ:**

1. maṭla‘-ı envār-ı zekā:

Kaside 7

Mısra: **61**

Zeka ışığının doğduğu yer.

61. Maşrıq-efrüz-ı nühā maṭla‘-ı envār-ı zekā

62. Māh-ı gerdün-bahā mihr-i şabāhat-güster

matrüd:

1. maṭrüdü:-ı

Kaside 9

Mısra: **84**

Kovulmuş, tardedilmiş.

83. Ma‘ārif nezd-i ‘ālīsinde maḳbül

84. Faḳaṭ maṭrüdü dīnār u diremdür

māye-baḫş-ı zīb-i sūk-ı mekremetdār:

1. māye-baḫş-ı zīb-i sūk-ı mekremetdārı:-ı

Kaside 8

Mısra: **52**

Cömertliğe sahip pazarın süsüne karakter veren (kişi).

51. Velākin kimde ḳudret var ki alsın böyle nev-ṭarzı

52. Meger ol māye-baḫş-ı zīb-i sūk-ı mekremetdārı

māye-dih-i ehl-i niyāz:

1. māye-dih-i ehl-i niyāz:

Kaside 6

Mısra: **67**

Dua sahiplerinin cevher vereni.

67. Āstīn-i himemi māye-dih-i ehl-i niyāz

68. Āsitān-ı keremi melce-i ḫacet-mendān

māye-i fahr ü mübāhāt ü ḡurūr:

1. māye-i fahr ü mübāhāt ü ḡurūr:

Kaside 10

Mısra: **30**

Gururlanma, övünme ve kibrin cevheri.

29. O Ferīdün-ı Sikender-ḫademin ḳulluḡını

30. Māye-i fahr ü mübāhāt ü ḡurūr eyleyelüm

māye-i ihyā:

1. **māye-i ihyā:**

Kaside 5

Mısra: **58**

Canlanmanın özü.

57. Zīrā benüm ol şā'ir-i bālā-rev-i i'cāz

58. Feyz-i nefesüm māye-i ihyā Yeñişehr'e

māye-i şerm ü hicāb:

1. **māye-i şerm ü hicāb:**

Gazel 44

Mısra: **9**

Utanma ve sıkılmanın özü.

9. Verd-i behište māye-i şerm ü hicāb olur

10. Reng-i hayā ki gāza-i berg-i gaddāridur

māye-i zīb:

1. **māye-i zīb:**

Gazel 7

Mısra: **11**

Süsün özü.

11. Kāle-i hüsn-i tu-rā māye-i zīb āmede'est

12. Naqş-ı zībāter-i tamgā-yı harīdāri-i mā

mażarrat:

1. **mażarrat:**

Kaside 17

Mısra: **25**

Zararlar, ziyanlar.

25. Korkma 'āşık bize dünyāda mażarrat gelmez

26. Eyleme āyīne-i qalbūñi beyhūde kesir

2. **mażarrat:**

Gazel 26

Mısra: **12**

Zararlar, ziyanlar.

11. Bizümle ülfet ey meh bā'is-i kesb-i ma'arifdür

12. Hazer kıl şöhet-i agyāra meyl itme mażarrat var

mażbūt:

1. **mazbûṭ:****Kaside 5**

Mısra: 39

Kaydedilmiş.

39. Bu resmle mazbûṭ sicillât kadardur

40. Maḳşûr degil midḫatı tenhâ Yeñişehr'e

mazhar ol:1. **mazhar olsam:**-sa, -m**Gazel 112**

Mısra: 7

Nâil olmak, ulaşmak

7. Bir niğâh-ı iltifâta mazhar olsam ḳâni'im

8. Andan efzûn istemem meyl-i vişâlüm yok benüm

2. **mazhar olursa:**-ur, -sa**Kaside 7**

Mısra: 47

Nail olmak, erişmek.

47. Nazâr-ı hışmına ger mazhar olursa gülşen

48. Gül ocağındaki gül-bünler olur ḫâkister

mazhar-ı luṭf u himem eyle:1. **mazhar-ı luṭf u himem eyle:****Gazel 143**

Mısra: 16

Güzellik ve himmetlere erişmek.

15. Sâyeñde o da sūy-ı bahâriyyeye geçsün

16. Bî-çâreyi gel mazhar-ı luṭf u himem eyle

mazhar-ı şüver:1. **mazhar-ı şüver:****Gazel 150**

Mısra: 2

Suretlerin görüldüğü yer.

1. Dilde ḫayâli cilveger olmuş ne fâ'ide

2. Âyine mazhar-ı şüver olmuş ne fâ'ide

mazhar-ı tûl-ı ḫayât ol:1. **mazhar-ı tûl-ı ḫayât olsaḳ:** -sa, -ḳ**Gazel 144**

Mısra: 9

Uzun bir hayata erişmek.

9. Temāşā-yı kıddüñle mazhar-ı tül-ı hayāt olsağ
10. Bizi gördükçe bāri geçmesüñ 'ömrüm şitāb üzre

mazhar-ı 'unf u 'itāb:

1. **mazhar-ı 'unf u 'itāb:**

Gazel 92

Mısra: 4

Kabalık ve azarlamanın cezalandırılması II âşık.

3. Cevr-i yār oldı mübeddel luṭfa dirken nā-gehān
4. Mazhar-ı 'unf u 'itāb olduk 'ināyetden bedel

maẓmūn:

1. **maẓmūn:-ı**

Kaside 5

Mısra: 34

Nükteli, sanatlı, ince söz.

33. Sīma-yı aṣalet buved ez-nāşiye zāhir
34. Maẓmūnı olur şimdi hüveydā Yeñişehr'e

2. **maẓmūn:**

Kaside 6

Mısra: 13

Nükteli, sanatlı, ince söz.

13. Münderic nazm-ı belīgüñde hezārān maẓmūn
14. Müstetir her bün-i ḥarfüñde nice sırr-ı nihan
3. **maẓmūnuna:-u, -n, -a**

Kaside 18

Mısra: 18

Nükteli, sanatlı, ince söz.

17. Şuğl-ı vezāret olmasa māni' bu ṭab'ile
18. Güftārı fehmi olurdı ki maẓmūnuna zıbdür

ma'zūr:

1. **ma'zūr:**

Kaside 2

Mısra: 88

Māzereti olan, özrü bulunan, özürlü.

87. Dehen-güşâ-yı tefâhur degildür ehl-i kemâl
88. Velîk de'b-i selef çünki böyledür ma'zür

2. **ma'zürdur:-dur**

Tahmis 6

Mısra: 25

Mâzereti olan, özrü bulunan, özürlü.

25. 'Āşık-ı şürîdeler bakma begüm ma'zürdur
26. 'Arşâ-i nâzuñ senüñdür güy u çevgânı bu gün

3. **ma'zür:**

Gazel 121

Mısra: 11

Mâzereti olan, özrü bulunan.

11. Tütalum vâ'izi ma'zür oruç tutmuşdur
12. Kürside söyledigüñ bilmez o ma'şüş el-ân

ma'zür tut:

1. **ma'zür tut:**

Gazel 112

Mısra: 11

Hoş görmek, kusûruna bakmamak, affetmek, mâzeretini kabul etmek.

11. Bezmdede ağıyâra taş atdumsa da ma'zür tut
12. Kelb şandum fark u temyîz ihtimâlüm yok benüm

mehaş-ı bûs-ı 'izâr:

1. **mehaş-ı bûs-ı 'izârı:-ı**

Gazel 46

Mısra: 12

Yanağın öpülen kısımları.

11. Nüşâ-i fenn-i vefâyı ezber itmişlerse de
12. Mehaş-ı bûs-ı 'izârı ter geçer maḥbûblar

mehhüt-ı hirâs-ı şer:

1. **mehhüt-ı hirâs-ı şer:**

Gazel 83

Mısra: 3

Kötülük korkusunun şaşkınlığı.

3. Fitne mehhüt-ı hirâs-ı şer ü şür-ı gamzeñ
4. Sihr ḥayret-zede-i baḥş-i fûnün nigeḥüñ

mecâl:1. **mecâl:****Tahmis 2**

Mısra: 27

Takat, güç, kuvvet.

27. Yok mecâl inkâra sensin hep bilür halk-ı cihân

28. Sen ne çend itseñ dahı kendüñ hicâbuñdan nihân

2. **mecâlüm:-üm****Gazel 112**

Mısra: 2

Takat, güç, kuvvet.

1. Ol şeh-i hüsne mesâğ-ı 'arz-ı hâlüm yok benüm

2. 'Arz-ı hâle olsa da ruhsat mecâlüm yok benüm

mecbûr:1. **mecbûrdur:-dur****Tahmis 6**

Mısra: 20

Bir şeye veya bir kimseye bağlı, düşkün, tutkun, meftun.

19. Giceler âh itdigin tıydum o şüh-ı şivekâr

20. Gâlibâ kendi gibi bir âfete mecbûrdur

2. **mecbûrdur:-dur****Gazel 45**

Mısra: 6

Bir şeye veya bir kimseye bağlı, düşkün, tutkun, meftun.

5. Biz nice şabr idelüm cānā gül-ruhsāruña

6. Dil-rubālar mübtela meh-pāreler mecbûrdur

meclis:1. **meclise:-e****Terkib-bend 1**

Mısra: 24

Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

23. Kāndil-i sāgara konilup revġan-ı şarāb

24. Pertev şalardı meclise mānend-i āftāb

2. **meclisdeki:-de, -ki****Tahmis 2**

Mısra: **30**

Oturulacak, toplanılacak yer; eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

29. Ben didikçe böyle kim kıldı Nedīm'i nā-tüvān

30. Gösterür engüşt ile meclisdeki mīnā seni

3. meclisde:-de

Kaside 3

Mısra: **45**

Oturulacak, toplanılacak yer; eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

45. Kaᅅı meclisde 'aceb cām-ı mey-i gül-rengi

46. Nūş ider bilsem o ᅅonce-dehen-i lāle- 'izār

4. meclisde:-de

Kaside 6

Mısra: **128**

Oturulacak, toplanılacak yer; eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

127. Nazm-ı 'İzzet diyerek dest-be-dest ehl-i hüner

128. Varaᅅ-ı şı'rimi meclisde iderler gerdān

5. meclisi:-i

Gazel 10

Mısra: **6**

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluᅅu.

5. Geh şımāᅅa çalınıp velvele-i şavt-ı hezār

6. Meclisi germ ide geh zemzeme-i ney ne şafā

6. meclisde:-de

Gazel 12

Mısra: **5**

Oturulacak, toplanılacak yer; eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

5. Mevc ururdı gice meclisde neşāt ü şādī

6. Pür-mey-i naᅅme idi kāse-i ᅅanbūr-ı ᅅarab

7. meclisümden:-üm, -den

Kaside 13

Mısra: **72**

Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

71. Yā diger rütbem ki vardur ey gedā

72. Meclisümden itmeyem tā kīm cüdā

8. meclisinde:-i, -n, -de

Gazel 15

Mısra: 8

Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

7. Tenezzül mi ider dest-i felekden cām-ı hürşīde
8. O māhın meclisinde sāğar-ı ibrām alan ' İzzet

9. **meclisde:-de**

Gazel 39

Mısra: 1

Oturulacak, toplanılacak yer; eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

1. Meclisde tā ki sāğar-ı rahşān gelür gider
2. Sākī neşāt u guşsa-i devrān gelür gider

10. **meclisde:-de**

Gazel 78

Mısra: 8

Oturulacak, toplanılacak yer; eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

7. Ya kimde tāb u taḥammül ḳor ey perī-tal'at
8. O dīdeler k'ola meclisde ḥ'āba müstağrak

11. **meclisde:-de**

Gazel 112

Mısra: 14

Oturulacak, toplanılacak yer; eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

13. Mest idüm evzā-ı küstāḥānemüz itmiş zuhūr
14. Yoḥsa bir ferd ile meclisde cidālum yoḳ benüm

12. **meclis:**

Gazel 114

Mısra: 10

Oturulacak, toplanılacak yer; eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

9. Gel gel ey zīver-i ser-ḥalka-i rindān-ı cihān
10. Meclis āmāde ḳuluñ şevkile dest eḫşānum

13. **meclisde:-de**

Gazel 147

Mısra: 10

Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

9. Ḳand-i mükerrer-i lebūñi nuḳl idüp hemān
10. Meclisde sākī sāğarı sür sāğar üstüne

14. **meclisde:-de**

Gazel 149

Mısra: 6

Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

5. Olduğ harāb-ı nergis-i mestūñ mey istemez
6. Toldurma sākī sāğarı meclisde boşuna

15. **meclisde:-de**

Gazel 12

Mısra: 11

Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

11. Kelleler germ olıcağ dal fes olup meclisde
12. Dök o gīsūları ey şahid-i peymāne be-leb

meclis-i 'işret:

1. **meclis-i 'işretde:-de**

Gazel 82

Mısra: 9

İçki meclisi.

9. Bu gice meclis-i 'işretde sebūlar yürisin
10. Sākīyā sāğar-ı şahbā küçücükdür küçücük

meclis-i pür-cüş u hurüş:

1. **meclis-i pür-cüş u hurüşa:-a**

Gazel 47

Mısra: 11

Çok coşan ve gürleyen meclis.

11. Gice bir meclis-i pür-cüş u hurüşa vardum
12. Ki añup derdimi ser-cümle-i rindān ağlar

mecma '-ı ā 'dā:

1. **mecma '-ı ā 'dā:**

Kaside 6

Mısra: 70

Düşmanların birleşme yeri.

69. Şadme-i qahrı ile rūy-ı zemīn zelzelenāk
70. Hecme-i tīgi ile mecma '-ı ā 'dā nālān

mecnūn:

1. **mecnūnuñ:-uñ**

Gazel 29

Mısra: 11

Mecnûn; deli, çılgın II âşık.

11. Lâleler de kırmızı mecnûnuñ olmuşlar senüñ
12. Tıtdılar şahrâları ey dil-rübâ nev-rûzdur

2. **mecnûnuyum:** -u, -y, -um

Gazel 81

Mısra: 4

Mecnûn; deli, çılgın II âşık.

3. Halka-i zülfi baña zencirler hazırlasun
4. 'Aqlum aldurdum yine mecnûnuyum bir âfetüñ

3. **mecnûn:**

Gazel 158

Mısra: 2

Mecnûn; deli, çılgın II âşık.

1. Dil-besteligüm zülf-i girih-gîre degül mi
2. Mecnûn olanuñ ragbeti zencire degül mi

meczûmuz:

1. **meczûmuzdur:** -uz, -dur

Gazel 26

Mısra: 14

Cüzamlı, miskin illetine tutulmuş(kimse).

13. Dimişsin niyyetüm 'âşıklara açılmadır bir gün
14. Piyâz ey lâle-ruḥ meczûmuzdur sende kat kat var

meded:

1. **meded:**

Kaside 3

Mısra: 11

Yardım isteme sözü. Günümüzdeki "imdat" sözcüğünün karşılığı.

11. Meded kıl-i süḥan-güster ile bu nâ-çiz
12. Dem-be-dem olmadadır tâze-zebân-ı âşâr

2. **meded:**

Gazel 83

Mısra: 9

Yardım.

9. Pây-mâl-ı sitem itme meded üftâdelerüñ
10. Sürme ey şâh-suvâr esb-i ḥarûn-ı nighüñ

3. meded:**Gazel 96**Mısra: **11***Yardım isteme sözü. Günümüzdeki "imdat" sözcüğünün karşılığı.***11.** Yetiş ey sâkî-i gül-çehre meded**12.** İdegör def'-i humûm-ı 'âlem**4. meded:****Gazel 108**Mısra: **5***Yardım isteme sözü. Günümüzdeki "imdat" sözcüğünün karşılığı.***5.** Sûz-ı gam-ı hicrân ile gıtdüm meded elden**6.** Hâlüm ne bilür var ne acır var tutuşdım**5. meded:****Gazel 114**Mısra: **13***Yardım.***13.** Sâkiyâ şun meded ol bâde-i rûh-efzâyı**14.** Ki leb-i yâr-ı mey-âşâma çekindi cânım**meded-i lutf:****1. meded-i luţfi:-ı****Kaside 1**Mısra: **53***Yardımın güzelliği.***53.** Meded-i luţfi ile takviye-fermâdur hep**54.** Zu'afâdan ne kadar var ise sezâ-yı nuşret**meded-res-i fukara:****1. meded-res-i fuķara:****Kaside 2**Mısra: **58***Fakirlerin imdadına yetişen(kişi).***57.** Mu'azzam-ı vüzerâ fahr-ı cümle-i küberâ**58.** Meded-res-i fuķara dâver-i kerem-mevfûr**medh:****1. medhûn:-üñ****Kaside 1**

Mısra: **59**
Övgü.

- 59.** Degme bir şāire maqđür degildür medhüñ
60. İdemez vaşfuñı her nātıka-zāy-ı nuşret

2. **medhe:-e**

Kaside 6

Mısra: **143**
Övgü.

- 143.** İtdigi medhe benüm hıç yok istihkākum
144. Muqtezā-yı şiyem-i luţfidur ammā ihsān

3. **medhe:-e**

Kaside 7

Mısra: **73**
Övgü.

- 73.** Bir senüñ gibi gelür ‘āleme bir medhe sezā
74. Ne benüm gibi efendüm bulunur midhatger

4. **medhini:-i, -n, -i**

Kaside 10

Mısra: **28**
Övgü.

- 27.** Ya‘ni düstür-ı kerem-pīşe Velī Paşa kim
28. İsterüz medhini a‘vām u şuhūr eyleyelüm

5. **medhe:-e**

Kaside 11

Mısra: **37**
Övgü.

- 37.** Vākı‘a medhe sezā kāmildür
38. Nüktever şā‘ir-i deryā-dıldür

6. **medhini:-i, -n, -i**

Kaside 11

Mısra: **42**
Övme, övgü.

- 41.** Āferīn dāver-i Dārā-ħademe
42. Medhini çekdi o zātın raqama

medh eyle :

1. **medh eyleyerek** :-y, -erek

Kaside 6

Mısra: **131**

Övmek.

131. Dā'imā şî'rümi şābāş ile medh eyleyerek

132. İderek her gazel-i pür hâlelüm istihsân

medh it:

1. **medh idecegüm**:-eceg, -üm

Kaside 7

Mısra: **76**

Övgüde bulunmak.

75. Beni Mevlâ seni vaşf itmekiçün halk itmiş

76. Seni medh idecegüm çâresi yok tâ maşşer

medh-i zât:

1. **medh-i zātuñda**:-uñ, -da

Kaside 1

Mısra: **61**

Kendisini övme.

61. Medh-i zātuñda gürüh-ı şu'arâ 'âciz olup

62. Birbirinden hep ider şimdi ricâ-yı nuşret

medih:

1. **medihî**:-i

Gazel 30

Mısra: **29**

Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, senâ.

29. Dāmān-ı Muḥammed Beg Efendi ki medihî

30. Zîb-i şafaḥât-ı nesh-i fikretimüzdür

mefṭün ol:

1. **mefṭün oldı**:-dı

Gazel 83

Mısra: **13**

Gönül vermek, âşık olmak, tutkun olmak.

13. Çeşm-i cellāduña 'İzzet daḥı mefṭün oldı

14. Şānemâ şanma şaḳın ḳaldı maşşun-ı niḡeḥüñ

mefrur:

1. mefrur:-di

Kaside 2

Mısra: 26

Yaratılmış, mahlûk.

25. Mişâl-i mihr-i münîr 'âleme ziyâ şalaraq

26. Belürdi hâzret-i destür-ı ma' delet mefrur

2. mefrurdur:-dur

Tahmis 6

Mısra: 3

Yaratılmış, mahlûk.

3. Yek-ser â'zâ-yı laţîfüñ nûrdan mefrurdur

4. Şanma sâde sîneñü âyîne-i billûrdur

meger:

1. meger:

Kaside 2

Mısra: 40

Meger, ancak.

39. Ne mümkün eylemek evşâfını anuñ ta'dâd

40. Meger ki 'acz ile bir nebze idelüm meşrur

2. meger:

Kaside 2

Mısra: 81

Meğer, oysa.

81. Fetîl-i 'aşkı meger almış ibtidâ şimdi

82. Yanar tüter dil-i şeydâ ne tır bilür ne otur

3. meger:

Gazel 3

Mısra: 10

Meger, ancak.

9. Gerdün zı-çı hemvâre der-aheng-i semâ'st

10. Dil-dâde meger mevlevî-i şivegerî-râ

4. meger:

Tahmis 6

Mısra: 14

Meger, ancak.

13. Bir de gördüm ki çıktı ammā kim nigāhı fitne-sāz
14. H̄āb-ı nāzından henüz kalkmış meger ol mest-i nāz

5. meger:

Kaside 7

Mısra: 1

Açıkça, aslında.

1. Olmak ister yine şīrīn-sūhanlarla meger
2. Tūti-i nāṭıka şekker-şiken-i bezm-i hüner

6. meger:-dur

Kaside 8

Mısra: 52

Meger, ancak.

51. Velākin kimde kudret var ki alsın böyle nev-ṭarzı
52. Meger ol māye-baḥş-ı zīb-i sūk-ı mekremetdārı

7. meger:

Kaside 9

Mısra: 11

Meger, oysa.

11. Bu günlerde meger cünd-i şitāya
12. Yine şāh-ı bahāruñ kaşdı kemdür

8. meger:

Kaside 9

Mısra: 23

Meger, ancak.

23. Meger ki tuysun mācerāyı
24. Uzatmış gūşını zanbağ aşammdur

9. meger:

Kaside 13

Mısra: 11

Meger, ancak.

11. Fitne devründe nihān oldu meger
12. Çeşm-i h̄āb-ālūd-ı yārı ide yer

10. meger:

Gazel 18

Mısra: 6

Oysaki, halbuki.

5. Dāğdār-ı reng-i hacaletdür çemende reşk ile
6. Lâlenüñ olmuş derûnunda meger bir derd ruḥ

11. **meger:**

Gazel 18

Mısra: **6**

Meger, ancak.

5. Dāğdār-ı reng-i hacaletdür çemende reşk ile
6. Lâlenüñ olmuş derûnunda meger bir derd ruḥ

12. **meger:**

Gazel 36

Mısra: **6**

Meger, ancak.

5. Tebessümle nedür tütî gibi ol söyleyiş cānā
6. Meger kând-i kelāmuñ ḥande-i kebk-i derîdendür

13. **meger:**

Gazel 46

Mısra: **2**

Meger, ancak.

1. Mümteziç mânende-i şîr ü şekker maḥbûblar
2. Birbirine mâ'il olmuşlar meger maḥbûblar

14. **meger:**

Gazel 51

Mısra: **5**

Meger, ancak.

5. Meger deryûze eyler nûr-ı ḥurşîd-i cemâlûñden
6. Meh-i nev dest-i abdâl-ı felekde keşkûl olmuşdur

15. **meger:**

Gazel 53

Mısra: **8**

Meger, ancak.

7. Evc-i eflâkde meşk itdi meger nâlelerüm
8. Zühre'nüñ çaldığı 'uşşâka nevâ perdesidür

16. **meger:**

Gazel 66

Mısra: **8**

Aslında, oysaki.

7. Ne tūr-i āh eŝer eyler ne nāle vü feryād
8. Begüm senüñ dil-i ŝahtuñ meger ki seng olmış

17. **meger:**

Gazel 85

Mısra: **18**

Aslında, oysaki.

17. Bu kadar nāle vü feryādına ma' nī viremem
18. 'İzzet-i dil-şüdeyi aldı meger ŝīvelerüñ

18. **meger:**

Gazel 95

Mısra: **19**

Meğer, ancak.

19. Nāyı Necīb-i pür-hüner üfleye 'aşk ile meger
20. İtmez o dem bu kıl-k-i ter-da' vī-i imtiḥān-ı ney

19. **meger:**

Gazel 121

Mısra: **10**

Aslında, oysaki.

9. Ḥ'āb-ı rāḥat giremez gözlerine tā-be-sühūr
10. Tıyamazlar meger iftāra gürisne-çeŝmān

meh:

1. **mehüñ:-üñ**

Kaside 13

Mısra: **52**

Ay.

51. Mā-ḥaŝal akrānı yoḡdur ol ŝehüñ
52. İster 'arz itsün felek mihr ü mehüñ

2. **meh:**

Gazel 26

Mısra: **11**

Ay II sevgili, dilber.

11. Bizümle ülfet ey meh bā' iş-i kesb-i ma' ārifdür
12. Ḥazer kıl ŝoḡbet-i aḡyāra meyl itme mazarrat var

3. **meh:**

Gazel 30

Mısra: **19**

Ay II sevgili, dilber.

19. Çok cevri ü cefâ eyler o meh bâri bilür mi
20. Ol cevri çeken hep dil-i bî-ṭâkatimüzdür

4. **meh:**

Gazel 93

Mısra: 1

Ay II sevgili, dilber.

1. Mihr-i ruḥuñdan alur ey meh cemâl
2. İşti‘ale yeşte‘ilü işti‘âl

5. **mehe:-e**

Gazel 159

Mısra: 12

Ay.

11. Mütevārî-i pes-i perde-i ebr olsunlar
12. Āfitâb u mehe pinhân olacaḳ dem geldi

6. **meh:**

Gazel 161

Mısra: 2

Ay II sevgili, dilber.

1. Şâf iden âyine-i şıdkı seḥergâh gibi
2. Sîneye bir meh alur mihr-i felek-câh gibi

7. **mehüñ:-üñ**

Gazel 50

Mısra: 4

Ay gibi güzel, sevgili.

3. Āb-ı ser-çeşme-i ḥurşîd ile mi ğusl itmiş
4. Dökilür nâşıyesinden o mehüñ lem‘a-i nūr

meḥâdim-i girâmî:

1. **meḥâdim-i girâmî:**

Kaside 6

Mısra: 100

Kıymetli oğullar.

99. Vâlid-i mâcidine ḥayr-ı ḥalef oldığına
100. Saña besdür se meḥâdim-i girâmî bürhân

mehçe:

1. **mehçecigüm:-cig, -üm**

Gazel 101

Mısra: 5
Yeni doğmuş ay, hilâl II sevgili.

5. Ey benüm lehcecigi mehçecigüm
6. Eşrefüm ahter-i tâbendecigüm

meh-cebîn:

1. meh-cebîn:

Gazel 55

Mısra: 9

Açık alınlı, alını açık II sevgili.

9. Mestâne geldi dün gice bezme o meh-cebîn
10. Sâgar be-dest-i işve vü gīsū be-düş-ı nâz

mehcūr it:

1. mehcūr ider:-er

Kaside 2

Mısra: 80

Uzaklaştırmak.

79. Raķīb-i dūnı kılup maħrem-i ħarīm-i vişāl
80. İder fütāde-i nāçarı ħard ile mehcūr

meh-i evc-i ‘azāmet:

1. meh-i evc-i ‘azāmet:

Kaside 6

Mısra: 65

Ululuğun en yüksek noktasındaki ay II ululuğun en yüksek noktasındaki memduh (övülen).

65. Neyyir-i burc-ı vezāret meh-i evc-i ‘azāmet
66. Mihr-i envār-feşān-ı felek-i rif‘at-şān

meh-i nā-mihrbān:

1. meh-i nā-mihrbān:

Gazel 134

Mısra: 14

Güler yüzlü olmayan ay II sevgili.

13. Nār-ı sitemle kebāb eyledüñ ‘āşıkларуñ
14. Merħametüñ yok mıdur ey meh-i nā-mihrbān

meh-i nev:

1. **meh-i nev:****Gazel 51**

Mısra: 6

Hilal II memduh.

5. Meger deryūze eyler nūr-ı hūrşīd-i cemālūnden

6. Meh-i nev dest-i abdāl-ı felekde keşköl olmışdur

meh-i sīmīn-ber:1. **meh-i sīmīn-ber:****Kaside 7**

Mısra: 24

Gümüş gibi beyaz göğüslü ay II sevgili.

23. Şubh ider çāk-ı girībān gūşād itdükçe

24. Tügme-i sīne-i şāfīn o meh-i sīmīn-ber

meh-i tībān:1. **meh-i tībān:****Gazel 40**

Mısra: 4

Parlak ay II sevgili.

3. Almağa halka-i āgūşa mişāl-i hāle

4. Dil-i sevdā-zedemüz bir meh-i tībān ister

2. **meh-i tībāna:-a****Gazel 77**

Mısra: 2

Ay ışığı.

1. Çık bu şeb meh-tāba tīb-ı 'arız-ı hūbāna bak

2. Bir o mihr-i burc-ı hūsne bir meh-i tībāna bak

meh-likā:1. **meh-likā:****Tahmis 6**

Mısra: 5

Ay yüzlü güzel, dilber.

5. Her yanūñ ey meh-likā pertev şalar bir nūrdur

6. Ğonce-i gūlzārı dil-teng eyledi reşk-i femūñ

2. **meh-likā:****Gazel 34**

Mısra: **12**
Ay yüzlü güzel/dilber.

11. Uşandum eskilere iltifâtdan şimdi
 12. Benüm begendicigüm meh-likâ yeñiçeridür

meh-pâre:

1. **meh-pâre:** -y, -e

Tahmis 6

Mısra: **12**

Ay parçası II sevgili.

11. Dergeh-i dil-dâre vardum bir seher vaqt-i namâz
 12. İtmek ümîdiyle ol meh-pâreye 'arz-ı niyâz

2. **meh-pârelerin:** -ler, -e

Kaside 10

Mısra: **21**

Ay parçası II sevgili.

21. Ğamzesi mâ'il-i bî-dad ise meh-pârelerin
 22. Dergeh-i dâver-i zî-şâna mürûr eyleyelüm

3. **meh-pâre:**

Gazel 51

Mısra: **4**

Ay parçası II sevgili.

3. Hayâl-i leblerünle kâse-i endîşe-i 'âşık
 4. Ne keyfiyettür ey meh-pâre lebrîz-i mül olmuşdur

4. **meh-pâre:**

Gazel 150

Mısra: **17**

Ay parçası II sevgili.

17. Hâl-i dilinden itmiş o meh-pâre dün su'âl
 18. 'İzzet o demde bî-haber olmuş ne fâ'ide

5. **meh-pâreler:** -ler

Gazel 45

Mısra: **6**

Ay parçası II sevgili.

5. Biz nice şabr idelüm cānā gül-ruhsāruña
 6. Dil-rubālar mübtela meh-pâreler mecbürdur

meh-pâregân:

1. **meh-pāregānuñ:-uñ**

Gazel 120

Mısra: 12

Ay parçaları II sevgililer.

11. Kemāl üzre olup bedr olmuşundan eylemem şekvā
12. Amān şad el-amān meh-pāregānuñ ħurde-sālından

meh-pāre-i bī-mişl ü nazīr:

1. **meh-pāre-i bī-mişl ü nazīr:**

Kaside 17

Mısra: 1

Eşsiz ve benzersiz ay parçası II sevgili.

1. Gice rü'yāda o meh-pāre-i bī-mişl ü nazīr
2. Gūyiyā külbe-i ahzānımı itmiş tenvīr

meh-tāb:

1. **meh-tābda:-da**

Gazel 64

Mısra: 15

Ay aydınlığı, ay ışığı.

15. Meh-tābda biz şimdi 'arağ-nūş-ı şafāyuz
16. Devr itmededür sāğar-ı pūr hālet-i elmās

2. **meh-tāba:-a**

Gazel 77

Mısra: 1

Ay aydınlığı, ay ışığı.

1. Çık bu şeb meh-tāba tāb-ı 'arız-ı hūbāna bak
2. Bir o mihr-i burc-ı hūsne bir meh-i tābāna bak

mehveş:

1. **mehveşden:-den**

Kaside 17

Mısra: 13

Ay gibi olan (sevgili).

13. Sāle yaklaşdı cūdā düşeli sen mehveşden
14. Ki baña künc-i elemde ne mu'īn ü ne naşīr

2. **mehveşüm:-üm**

Gazel 101

Mısra: 1
Ay gibi olan (sevgili).

1. Mehveşüm şüh-ı şeker-ıhandecigüm
2. Güzelüm dil-ber-i nâzendecigüm

mekkâr:

1. mekkârı:-ı
Kaside 8
Mısra: 40
Hilekar, düzenbaz.

39. Şarup başına çıkdı seyre çün kartopı destârı
40. Beni dil-dâde kıldı bir bakışda gör ol mekkârı

mekr:

1. mekr:-ler
Gazel 25
Mısra: 12
Hile.

11. Her gül-‘izâr itmededür ‘andelîbine
12. Bir tarz-ı nâ-şenîde ile mekr ü âller

mekremet:

1. mekremetde:-de
Kaside 13
Mısra: 8
Cömertlik, el açıklığı, lutuf, ihsan, kerem.

7. Görmemişdür mişlini çeşm-i cihân
8. Ma‘deletde mekremetde bî-gümân

meksür:

1. meksür:
Gazel 50
Mısra: 8
Kırık, kırılmış.

7. ‘Āşıkuñ âyîne-i hâtırı seng-i gamdan
8. Şîşe-i tevbe-i mey-keş gibi dâ’im meksür

melâhat:

1. **melāhatde:-de**

Kaside 6

Mısra: **116**

Güzellik.

115. Sâlde ħurde ħiredde yine ammā ki büzürg

116. Re'y ü tedbîrde pîr ħüsn ü melāhatde civān

melâl:

1. **melâlüm:-üm**

Gazel 103

Mısra: **10**

Sıkıntı, gam.

9. Ben ŧikāyet eylemem bî-dād dil-berden velî

10. Rûy-ı zerdüm her gören añlar melâlüm var benüm

melāz-ı cevş-i dey:

1. **melāz-ı cevş-i dey:**

Kaside 9

Mısra: **20**

Kıŧ ordusunun sığınağı.

19. İdelden ħancerin süsen keŧide

20. Melāz-ı cevş-i dey ħıŧn-ı 'ademdür

melāz-ı ümmetān-ı Muŧafā:

1. **melāz-ı ümmetān-ı Muŧafā:**

Kaside 13

Mısra: **32**

Mustafa ümmetlerinin sığınacak yeri.

31. Āşafā baħŧende-i deryā-kefā

32. Ey melāz-ı ümmetān-ı Muŧafā

melce' it:

1. **melce' itmiŧüm:-miŧ, -üm**

Kaside 13

Mısra: **82**

Sığınmak.

81. Gerçi kîsem sîm ile zerden tehî

82. İtmiŧüm melce' velî bir dergehi

melce-i hacet-mendān:

1. **melce-i hacet-mendān:**

Kaside 6

Mısra: **68**

İhtiyacı olanların sığınacağı yer.

67. Āstīn-i himemi māye-dih-i ehl-i niyāz

68. Āsitān-ı keremi melce-i hacet-mendān

meleg:

1. **melegi:-i**

Gazel 75

Mısra: **4**

Melek II sevgili.

3. O perī-peykeri sen zāde-i merdüm şanma

4. Melegi şüret-i insāna kodı şīve-i haqq

2. **melegüm:-üm**

Gazel 114

Mısra: **1**

Melek II sevgili.

1. Ser-hoşum bāde-perestüm melegüm cānānum

2. Rind-i bī-bāk levendüm güzelüm fettānum

melek-şīme:

1. **melek-şīme:**

Kaside 6

Mısra: **101**

Melek huylu.

101. Biri devletlü melek-şīme Muḥammed Paşa

102. O civān-sāl-i felek-mertebe mīr-i mīrān

2. **melek-şīme:**

Kaside 17

Mısra: **39**

Melek huylu.

39. Ne melek-şīme kerem-pīşe güzelsin bi'llāh

40. Ne hoş unutmaduñ üftādeñi ey 'işve-pezīr

melüm-ı 'ālem:

1. **melüm-ı 'ālem:**

Gazel 96

Mısra: **28**
Dünyanın ayıplanmışı.

27. Himmet ey mürşid-i rāh-ı 'irfān
 28. 'İzzet' i kıılma melūm-ı 'ālem

memālik:

1. **memālikinūñ:-i, -nūñ**

Kaside 2

Mısra: **31**

Memleketler, ülkeler.

31. Velī ni 'metidür Rūm ili memālikinūñ
 32. Ta 'ayyüş itmededür sāyesinde mār ile mūr

memdūh:

1. **memdūh:**

Kaside 13

Mısra: **22**

Övülmüş.

21. Hüsni hülkuñ halkı hoşnūd eyledi
 22. Hakk seni memdūh u maħmūd eyledi

meme:

1. **memeler:-ler**

Gazel 88

Mısra: **9**

Gemi çapasında kolların birleştiği yerdeki şişkinlik.

9. İki kayık memeler Südlıce Limāni' nda
 10. Beyaz sinesi 'İzzet yem-i şafā mı degül

memer:

1. **memer:**

Kaside 7

Mısra: **26**

Geçit, geçilecek yer.

25. Reh-i pīçide-i endişemi gīsüsü tutup
 26. Kalmadı semt-i hayālümde mezāmıne memer

memhūr:

1. **memhür:****Kaside 2**Mısra: **78***Mühürlenmiş, mühürlü, mahtum.*

77. Mişâl-i tûti şekker-rîz-i güft-gû olıcak

78. Dehân-ı hayreti eyler 'aķīdeveş memhür

memleket-i nükteverî-râ :1. **memleket-i nükteverî-râ :****Gazel 3**Mısra: **14***Nükte bilenlerin memleketi.*

13. An dem ki keşed tîĝ-i zebân āvered 'izzet

14. Der zîr-i nigîn memleket-i nükteverî-râ

memnûn:1. **memnûn:-ı****Gazel 81**Mısra: **8***Memnun, hoşnut.*

7. Luţf iderken eyler āĝâz-ı 'itâb-ı nâ-be-câ

8. Gâh memnûnı gehi maĥzûnuyum bir āfetûñ

me' mûl:1. **me' mûlum:-um****Kaside 7**Mısra: **77***Emel edilen, ümit edilen, umulan, ümit.*

77. İstiţâ'am yoĝise dahı budur me' mûlum

78. Zeyl-i afvuñ ne ķadar var ise 'aybum örter

me' mûn:1. **me' mûn:****Gazel 162**Mısra: **11***Tehlikesi olmayan, korkusuz, emniyetli, emin, sağlam.*

11. Şer-i ĝamdan bizi me' mûn eyler

12. Ğayrdur pîr-i meyûñ hep 'ameli

men:

1. **men:****Gazel 3**

Mısra: 2

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

1. Çün keç nihed ān şūḥ külāh-ı Teterīrā
2. Men pā be-zenem sāḥa-i şūrīde-serī-rā

2. **menüm:-üm****Kaside 9**

Mısra: 98

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

97. Yine ben gibi vaşşāfuñ bulunmaz
98. Eger var ise gelsün bir menüm dir

3. **menüm:-üm****Gazel 24**

Mısra: 13

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

13. ‘İzzet çü menüm mālīk-i gencīne-i ‘irfān
14. ‘Ālem beni bī-māye gümān eylesünler

4. **menüm:-üm****Gazel 24**

Mısra: 13

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

13. ‘İzzet çü menüm mālīk-i gencīne-i ‘irfān
14. ‘Ālem beni bī-māye gümān eylesünler

5. **men:****Gazel 104**

Mısra: 10

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

9. Ez-süz germ-tāzān yek dem tehī ne-manend
10. Şāyed ki ‘İzzetā men der-sīne tef ne-dārem

menfi:1. **menfidür:-dür****Kaside 8**

Mısra: 20

Sürgün edilmiş, sürgüne gönderilmiş kimse, sürgün.

19. Vezīr ibnü vezīr-i müşterī-tedbīr-i pür-tevķīr
20. Ki ḥükmüyle ‘adem-ābāda menfidür sitemkārı

menî:1. **menî:****Gazel 21**

Mısra: 10

Benlik.

9. K'îst k'ez hûnî-i çeşmeş be-rehâned cân-râ

10. Ğamze her lahza şehîd-i çü menî mî-cüyed

me'nūs ol:1. **me'nūs olmaz:**-maz**Gazel 56**

Mısra: 1

Alışmak.

1. Şâf-ıynet keder-i dehr ile me'nūs olmaz

2. Reng-i şeb leke-i pirâhen-i fânūs olmaz

menûṭ-ı dem-i telâk:1. **menûṭ-ı dem-i telâk:****Terkib-bend 1**

Mısra: 3

Kavuşma zamanının olmasına bağlı.

3. Teskîn-i ihtirâk menûṭ-ı dem-i telâk

4. Yandum tutuşdum âteş-i hasretle bak bak

merâm:1. **merâmum:**-um**Kaside 9**

Mısra: 58

İstek, maksat.

57. 'Aceb mi cûşa gelse cûy-ı ṭab'um

58. Benüm 'İzzet merâmum vaşl-ı yemdür

merâm-ı Eşref:1. **merâm-ı Eşref:****Kaside 16**

Mısra: 44

Eşref'in isteği.

43. Çekül ser-ħalka-i ‘uṣṣākdan dir
44. Merām-ı Eşref ammā müstetirdir

mercü:

1. **mercüsü:-sı**
Gazel 155
Mısra: 6
Umulan, ümit edilen, memul.
5. Temāşā-yı vişāl-i dil-rübā emr-i ba‘īd ammā
6. Uzaqdan bir nigāh üftādenüñ olmaz mı mercüsü

merdüm:

1. **merdüümüñ:-üñ**
Gazel 78
Mısra: 4
Gözbebeği.
3. Ne dem ki hāl-i ‘izaruñ görürse ğarq-ı ‘araq
4. Olur dü merdüümüñ çeşmüm āba müstağrak

merdümek-i hūr-ı cinān:

1. **merdümek-i hūr-ı cinān:**
Kaside 6
Mısra: 52
Cennet kızlarının göz bebeği II yüzdeki ben.
51. Her keşide şanasın ebru-yı ğilmān-ı hayāl
52. Noqtalar her birisi merdümek-i hūr-ı cinān

merdüm-i dīde-i hayret-zede:

1. **merdüm-i dīde-i hayret-zedemüñ:-m, -üñ**
Kaside 7
Mısra: 19
Şaşkınlığa uğramış gözlerinin göz bebeği.
19. Merdüm-i dīde-i hayret-zedemüñ ‘aksi iken
20. Diyemem hāl-i siyāh-ı ruḥuna ben ‘anber

merhabā:

1. **merhabā:**
Kaside 13
Mısra: 4
Övülen, yüceltilen kimse veya şeye hitap sözü olarak kullanılır.

3. Ḥabbezā ey gevher-i baḥr-i ‘atā
4. Merḥabā ey dürr-i ‘ummān-ı şehā

2. **merḥabā:**

Gazel 29

Mısra: 1

Övülen, yüceltilen kimse veya şeye hitap sözü olarak kullanılır.

1. Merḥabā ey murğ-ı lāhūtī-nevā nev-rūzdu
2. Eyle gül-bang-ı demüñ ‘arş-āşinā nev-rūzdu

3. **merḥabā:**

Gazel 34

Mısra: 16

“İyi günler, günaydın” anlamında selâmlaşma sözü.

15. Takarrub itmege yāre ne cānımız ‘İzzet
16. Uzağdan eyleyelüm merḥabā yeñiçeridür

merḥamet:

1. **merḥametüñ:-üñ**

Gazel 134

Mısra: 14

Acıma, şefkat.

13. Nār-ı sitemle kebāb eyledüñ ‘āşıkларуñ
14. Merḥametüñ yoğ mıdur ey meh-i nā-mihrbān

2. **merḥamet:**

Gazel 139

Mısra: 8

Acıma, şefkat.

7. Sen niyāz eyle yalvar aña hemān
8. Merḥamet mi-kuned ‘acül me-şev

merhemüñ ol:

1. **merhemüñ olsam:-sa, -m**

Gazel 100

Mısra: 12

Dert veya üzüntüyü hafifletmek, bir derde çâre olmak.

11. Sīnemde bakup zaḥmuma raḥm eylemedüñ hīç
12. Bir kere ṭabībüm dimedüñ merhemüñ olsam

mertebe:

1. mertebe:**Terkib-bend 1**Mısra: **52***(Bu, şu, o kelimeleriyle) Kadar.***51.** Perverdeyüm hezār tena‘um ile nāz ile**52.** Alışmadum bu mertebe cevr-i dirāz ile**2. mertebe:****Kaside 2**Mısra: **20***(Bu, şu, o kelimeleriyle) Kadar.***19.** Didi zamānı mı bu ıztırāb-ı cāngāhın**20.** Nedür bu mertebe āh u enīn-i nā-maḥşūr**3. mertebesin:-sin****Kaside 2**Mısra: **37***Rütbe, pāye.***37.** Var añla mertebesin ol sülāleden gelenün**38.** O aṣl-ı pāke olan müntesib ne gevher olur**4. mertebe:****Gazel 52**Mısra: **7***Derece, basamak.***7.** Bir mertebe mest itdi beni bāde-i gül-reng**8.** Güyā ‘araḳ-ı la‘l-i dil-ārā ḳarışıkḳdur**5. mertebe:****Gazel 129**Mısra: **7***(Bu, şu, o kelimeleriyle) Kadar.***7.** İškeste-per ol mertebe bī-tāb ü tüvān kim**8.** Pervāz idemez murġ-ı hevāsı Yeñişehr’in**6. mertebede:-de****Gazel 132**Mısra: **5***Derece.***5.** Bu mertebede külfet-i ġurbet çekilir mi**6.** Bi‘llāh uşanmaz mısın envā‘-ı miḥnetden**mertebe-i tab‘-ı bülend:**

1. **mertebe-i ʔab‘-ı bülendüm:-üm**

Kaside 5

Mısra: **65**

Yüksek karakterin derecesi.

65. Ğayrı bilinür mertbe-i ʔab‘-ı bülendüm

66. Āşārum olur gün gibi peydā Yeñişehr’e

mesāğ-ı ‘arz-hāl:

1. **mesāğ-ı ‘arz-hālüm:**

Gazel 112

Mısra: **1**

Durum bildiren izin.

1. Ol şeh-i hüsne mesāğ-ı ‘arz-hālüm yok benüm

2. ‘Arz-ı hāle olsa da ruhsat mecālüm yok benüm

mescid:

1. **mescidde:-de**

Gazel 60

Mısra: **7**

Mescid, namaz kılınan yer.

7. Mescidde egerçi muqtedāyuz

8. Deyr içre de pīşvālaruz biz

mes’ele:

1. **mes’ele:**

Gazel 79

Mısra: **9**

Çözüme kavuşturulması, bir sonuca bağlanması gereken durum, sorun.

9. Bir mes’ele ʔuyunca dehān açma çün şadef

10. Deryā-yı fiqhda Dürer’üñ yok mıdur senüñ

mes’ele-dān:

1. **mes’ele-dāndur:-dur**

Gazel 20

Mısra: **8**

Sorun bilen.

7. Kimden āyā sebağ-āmüz-ı edādur bilsem

8. Şīve fenninde ‘aceb mes’ele-dāndur Aḫmed

mes’ele-i cevher-i ferdi:

1. mes'ele-i cevher-i ferdi:

Gazel 100

Mısra: 5

Bireysel kıymet sorunu.

5. Hall eyler idüm mes'ele-i cevher-i ferdi
6. Öpsem lebüñi vâkıf-ı sırr-ı femüñ olsam

meserret-i ebedi:

1. meserret-i ebedi:

Gazel 3

Mısra: 4

Sonsuz sevinç.

3. Rüşenlenüp kudümüñ ile çeşm-i cân u dil
4. Bulduğ meserret-i ebedi şevk-i sermedī

meshür:

1. meshür:

Kaside 2

Mısra: 92

Büyülenmiş veya büyülenmişçesine gönül vermiş, bağlanmış, tutkun.

91. Benüm o şâ'ir-i mu'ciz-edâ-yı nâdire-gü
92. Ki sihr-i hüsn-i beyānumla ins ü cân meshür

mesken:

1. meskenümdür:-üm, -dür

Gazel 92

Mısra: 1

Oturulan, ikāmet edilen yer, ev, konut, ikāmetgâh.

1. Künc-i firqat meskenümdür bezm-i vaşlundan bedel
2. Kāse kāse zehr içer dil cām-ı 'işretten bedel

2. meskenüñe:-üñ, -e

Gazel 132

Mısra: 13

Oturulan, ikāmet edilen yer, ev, konut, ikāmetgâh.

13. Gel meskenüñe sihr gibi söyle gāzeller
14. Var şöhetüñi diñle Buḫārā vüYemen'den

mesmū'-ı ḫakīrān:

1. mesmū´-ı hāķīrānem:-em

Gazel 21

Mısra: 9

Düşkünlerin işitilmişî.

9. Līk mesmū´-ı hāķīrānem eyā kān-ı güher

10. Ba´zı yārān kıatı geçmiş saña ben mağdūrı

mesned-ārā-yı riyāset:

1. mesned-ārā-yı riyāsetdür:-dür

Gazel 23

Mısra: 18

Makam süsleyen başkan.

17. Hüveydādūr re´īs-i ehl-i ´irfān oldığı çokdan

18. Dahı bundan muķaddem mesned-ārā-yı riyāsetdür

mesnevi:

1. mesnevisinden:-si, -n, -den

Gazel 96

Mısra: 25

Her beyti kendi arasında kaftiyeli olan divan şiiiri nazım şekli.

25. Mesnevisinden ider ´arif olan

26. Ahz-ı esrār-ı ´ulūm-ı ´ālem

mesrūr it:

1. mesrūr idersüñ:-er, -süñ

Kaside 16

Mısra: 61

Sevindirmek.

61. Anı mesrūr idersüñ bir zamān sen

62. Seni şāyān-ı vaşlum eylemem ben

mesrūr kıla:

1. mesrūr kıla:-a

Kaside 2

Mısra: 100

Sevindirmek.

99. Füzūn-ter eyleyüp ikbāl ü ´ömrini Mevlā

100. Kıla o āşaf-ı zīşānı dem-be-dem mesrūr

mest:

1. **mest:****Gazel 112**

Mısra: 13

İçki vb. sarhoşluk veren bir şeyin etkisiyle şuûru zayıflamış, kendinden geçmiş (kimse), sarhoş.

13. Mest idüm evzâ-ı küstâhânemüz itmiş zuhûr

14. Yoğsa bir ferd ile meclisde cidâlum yok benüm

mest eyle:1. **mest eyle:****Gazel 96**

Mısra: 15

Kendinden geçirmek, sarhoş etmek.

15. Şöyle lâ-ya'kıl ü mest eyle beni

16. Çekmeyem bîm-i hücûm-ı 'âlem

mest it:1. **mest idüp:-üp****Tahmis 2**

Mısra: 1

Sarhoş etmek, kendinden geçirmek.

1. Hûrlar birkaç kadehle mest idüp cānâ seni

2. Alsalar bâğ-ı behište gitseler farzâ seni

2. **mest itdi:-di****Gazel 52**

Mısra: 7

Sarhoş etmek, kendinden geçirmek.

7. Bir mertebe mest itdi beni bâde-i gül-reng

8. Güyâ 'arağ-ı la'l-i dil-ârâ qarışıkdur

mest ol:1. **mest olıcağ:-ıcağ****Gazel 12**

Mısra: 7

Sarhoş olmak, kendinden geçmek.

7. Bu benüm mest olıcağ 'âdet-i dîrînemdür

8. Gerden-i sâkîden elbet iderüm bûse taleb

2. **mest olup: -up****Gazel 89**

Mısra: 5
Sarhoş olmak, kendinden geçmek.

5. Cellād-ı çeşmi mest olup itdükde sell-i seyf
6. Seyyāl kıldı hūnumı bir tıfl-ı hürde-sāl

3. **mest olup: -up**

Gazel 118

Mısra: 7

Sarhoş olmak, kendinden geçmek.

7. Nigāhuñ mest olup gamzeñle hem-dest-i tegāfüldür
8. Mey-i naḥvetle çeşmün gibi ḥālā ser-girānsın sen

4. **mest olup: -up**

Gazel 136

Mısra: 7

Sarhoş olmak, kendinden geçmek.

7. Cānā şarāb-ḥāne-i çeşmüñde mest olup
8. Hūn-rīz-i gamzeñ eyledi naḥvetle kaşd-ı cān

5. **mest olup: -up**

Gazel 142

Mısra: 7

Sarhoş olmak, kendinden geçmek.

7. Mest olup sīneñi sen nāfedeñ itdükçe güşād
8. Bilsen ey şāhid-i zība ne gelür ḥāṭuruma

mest ü harāb it:

1. **mest ü harāb itdüñ: -dü, -ñ**

Gazel 12

Mısra: 4

Zil zurna sarhoş etmek.

3. Sākiyā başuñ için la'l-i nemek-pāşuñ için
4. Eyle inşāf bizi mest ü harāb itdüñ heb

mest ü medhūş-ı mey:

1. **mest ü medhūş-ı mey:**

Gazel 63

Mısra: 3

Şarabın şaşkınlığı ve sarhoşluğu.

3. Mest ü medhūş-ı mey sāgar-ı 'aşkuz ammā
4. Ne şunar sāki-i nāzende edāyı bilürüz

mestāne:**1. mestāne:****Kaside 9**

Mısra: 9

Kendinden geçmiş, mahmur.

9. Seherde çeşmini mestāne nergis

10. Süzerken akçe düşdi şanma nemdür

2. mestānedür:-dür**Kaside 13**

Mısra: 46

Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.

45. Āh o reftār-ı levendāne nedür

46. Şanurum bu hāl ile mestānedür

3. mestānelerüz:-ler, -üz**Gazel 30**

Mısra: 1

Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.

1. Mestānelerüz şurb-ı müdām ‘ādetimüzdür

2. Nuql-i leb-i sākī nemek-i ‘işretimüzdür

4. mestāne:**Gazel 55**

Mısra: 9

Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.

9. Mestāne geldi dün gice bezme o meh-cebīn

10. Sāğar be-dest-i ‘işve vü gīsū be-düş-ı nāz

5. mestāne:**Gazel 114**

Mısra: 5

Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.

5. Sen de çeşmüñ gibi mestāne edā olmuş iken

6. Beni mestūr-ı kıyās itme şakın sultānum

mest-i cām-ı hasret-i nezzāre:**1. mest-i cām-ı hasret-i nezzāreyüm:-y, -üm****Gazel 11**

Mısra: 3

Bakışının özlemine çeken kadehin sarhoşu.

3. Ben mest-i cām-ı ḥasret-i nezzāreyüm velī
4. Ol çeşm-i pür-ḥumār ne ‘ālemeddür ‘aceb

mest-i mey-i bezm-i füsün-ı nıgeh:

1. **mest-i mey-i bezm-i füsün-ı nıgehüñ:-üñ**
Gazel 83
Mısra: 2
Tılsımlı bakışın meclis şarabının sarhoşluğu.
1. Āhuvān beste-i zencīr-i cünün-ı nıgehüñ
2. ‘Aşıkān mest-i mey-i bezm-i füsün-ı nıgehüñ

mest-i mey-i nāz:

1. **mest-i mey-i nāz:**
Kaside 2
Mısra: 75
Naz şarabının sarhoşu.
75. Nıgāhı mest-i mey-i nāz dīdesi maḥmūr
76. Gelür ne ḥālet ile seyr it ol büt-i maḡrūr

mest-i nahvet:

1. **mest-i nahvetdür:-dür**
Gazel 23
Mısra: 1
Kibir sarhoşu.
1. Nıgāhı cür ‘a-nüş-ı fitne çeşmi mest-i nahvetdür
2. Amān bilmez o ḥünī ḡamzesi bir özge āfetdür

mest-i nāz:

1. **mest-i nāz:**
Tahmis 6
Mısra: 14
Naz sarhoşu.
13. Bir de gördüm ki çıkdı ammā kim nıgāhı fitne-sāz
14. Ḥ‘āb-ı nāzından henüz kalkmış meger ol mest-i nāz
2. **mest-i nāzum:-um**
Tahmis 2
Mısra: 4
Naz sarhoşu.

3. Dir görüp bu kâmet-i mümtâz ile tûbâ seni
4. Mest-i nâzum kim büyütdi böyle bî-pervâ seni

mest-i piyâle-i nahvet:

1. **mest-i piyâle-i nahvet:**

Gazel 34

Mısra: 9

Kibir kadehinin sarhoşu.

9. Amân mı diñler o mest-i piyâle-i nahvet
10. Alınca destine tîğ-i cefâ yeñiçeridür

mest-i saġâr-keş:

1. **mest-i saġâr-keşüm:-üm**

Gazel 114

Mısra: 3

Şarap çeken, şarap içen sarhoş.

3. Mest-i saġâr-keşüm ‘ayyâş-ı kalender-revişüm
4. Ser-girân-ı mey-i pür-neşve-i nâzum cânum

mest-i şahbâ-yı ġumûm-ı ‘âlem:

1. **mest-i şahbâ-yı ġumûm-ı ‘âlem:**

Gazel 96

Mısra: 2

Dünya kederlerinin şarap sarhoşu olan (kişi).

1. Ser-te-ser ehl-i rüsûm-ı ‘âlem
2. Mest-i şahbâ-yı ġumûm-ı ‘âlem

mest-i şahbâ-yı kıdem:

1. **mest-i şahbâ-yı kıdemdür:-dür**

Kaside 9

Mısra: 42

Eski şarabın mest(kişisi).

41. Görelden sāġar-ı zerrîni nergis
42. Şanursın mest-i şahbâ-yı kıdemdür

mest-i şarâb-ı nahvet:

1. **mest-i şarâb-ı nahveti:-i**

Gazel 124

Mısra: 6

Şaraptan sarhoş olmuş kibirli(kişi).

5. Kaşr-ı istiğnâda şahbâ-nüş-ı nâz idi bu şeb
6. Gördüm ol mest-i şarâb-ı naḥveti dervâzeden

mestî-i müdâm:

1. **mestî-i müdâm:**

Gazel 7

Mısra: 3

Her zaman, devamlı sarhoş.

3. Ân şabūḥî-zedegānīm ki mestî-i müdām
4. Kes ne-y-âred ki koned farḡ zi-huşyâri-i mā

mestūr:

1. **mestürdur:-dur**

Tahmis 6

Mısra: 10

Örtülü, kapalı, gizli, saklı.

9. Kūşe-i zîr-i fesūñde gizledükçe perçemüñ
10. Şanurum bir yire gelmiş fitneler mestürdur

2. **mestūr:**

Gazel 120

Mısra: 16

Gizli, saklı.

15. Ḥarām olsun baña ‘irfān eger duḡt-ı rezi zāhid
16. İdüp aḡyârdan mestūr şaymazsa ḥelâlinden

mestūr it:

1. **mestūr idelüm:-eli, -m**

Kaside 2

Mısra: 40

Yazmak, çizmek.

39. Ne mümkün eylemek evşāfını anuñ ta‘dād
40. Meger ki ‘acz ile bir nebze idelüm mestūr

mestūr-ı kıyās:

1. **mestūr-ı kıyās:**

Gazel 114

Mısra: 6

Gizlice karşılaştırma.

5. Sen de çeşmüñ gibi mestâne edâ olmuş iken
6. Beni mestür-ı kıyās itme şaķın sultānum

meş'al:

1. **meş'al:**

Gazel 32

Mısra: 12

Yol gösteren, önder olan ışık.

11. Zülmet-i hecründe 'İzzet düşse rāh-ı 'aşka
12. Āh-ı şeb-gır-i şerār-efşānı meş'al gösterür

meşhūr:

1. **meşhūr:**

Kaside 2

Mısra: 60

Herkesçe bilinen, adı sanı her tarafa yayılmış, ünlü, şöhretli.

59. Müşir-i şir-i şecā'at vezir-i Cem-'azamet
60. Sehā vü cūd u 'atāda yegāne vü meşhūr

2. **meşhūrdur:-dur**

Kaside 5

Mısra: 11

Herkesçe bilinir.

11. Bir köhne fenār oldığı meşhūrdur ancak
12. Lāzım idi bir şem'-i dil-ārā Yeñişehr'e

4. **meşhūrdur:-dur**

Tahmis 6

Mısra: 1

Herkesçe bilinir.

1. Tābiş-i mihr-i 'izāruñ gün gibi meşhūrdur
2. Ol gümüş bāzūlaruñ şaḥ-ı nihāl-i türdur

5. **meşhūrı:-ı**

Gazel 21

Mısra: 1

Yayılmış, herkesin bildiği ve tanıdığı, adlı sanlı, şöhretli, ün salmış.

1. Ey dirāyetde hünermendleruñ meşhūrı
2. Şöhretuñ şaldı eķālīm-i cihāna şūrı

Meşhūrı:

1. Meşhūrī:**Gazel 21**

Mısra: 20

Meşhūrī, kişi ismi.

19. 'İzzet-i dil-şüde hāk-i kadem-i ehl-i dilest

20. Ne-nihed engüşt-i haṭā ber-süḥan-ı Meşhūrī

meşk it:**1. meşk ider:-er****Gazel 72**

Mısra: 8

Meşk etmek; alışmak veya öğrenmek için çalışmak.

7. Yār döndükçe niyāz ehlini döndürmek için

8. Meşk ider hānḳah-ı nāzda hem-vāre semā'

2. meşk itdi:-di**Gazel 53**

Mısra: 8

Meşk etmek; alışmak veya öğrenmek için çalışmak.

7. Evc-i eflākde meşk itdi meger nālelerüm

8. Zühre' nūñ çaldığı 'uşşāka nevā perdesidür

3. meşk itmedük:-me, -dük**Gazel 25**

Mısra: 6

Meşk etmek; alışmak veya öğrenmek için çalışmak.

5. Biz ter-zebān-ı münḳabet -i sāde rūlaruz

6. Meşk itmedük haṭ-āver için ḳīl ü ḳāller

meşreb:**1. meşrebiyledür:-i, -y, -le, -dür****Gazel 49**

Mısra: 4

Yaratılış, huy, tabiat.

3. Sākīye meyl iden olur elbet mey-güsār

4. Herkes cihānda sevdiginüñ meşrebiyledür

meşşāte-i nük:**1. meşşāte-i nük:****Kaside 7**

Mısra: **89**
Sivri ucu süsleyici.

- 89.** Tâ ki meşşâte-i nûk kalem-i ehl-i beyân
90. Vire ruhsâr-ı 'arûs-ı sühâna zîb ü fer

metâf:

1. metâf:

Kaside 6

Mısra: **83**

Kâbe veya Kâbe gibi etrâfında dönülerek ziyâret edilen, tavaf edilen yer.

- 83.** Girdbâd-ı ğazabı eylese bir deşti metâf
84. Hâşyetinden olur eflâkde muğber Keyvân

metâ'-ı derd:

1. metâ'-ı derde:-e

Gazel 98

Mısra: **10**

Derdin sermayesi II âşık.

- 9.** Nûkûd-ı şabrını şarf itdi sûk-ı 'aşk içre
10. Metâ'-ı derde harîdâr olan gönülcegizüm

metâ'-ı şî'r-i reng-âmîz:

1. metâ'-ı şî'r-i reng-âmîzünüñ:-ü, -n, -üñ

Kaside 8

Mısra: **50**

Renkli şîir kumaşı.

- 49.** Bilindi mün'adim bendergeh-i 'irfânda mişli
50. Metâ'-ı şî'r-i reng-âmîzünüñ herkes harîdârı

metânet:

1. metânet:

Kaside 2

Mısra: **11**

Dayanıklılık, sağlamlık.

- 11.** O güne vardı metânet hişâr-ı ye'sde kim
12. Degildi hedmine hiç kârger anuñ zer ü zür

metânet it:

1. **metānet idüp:-üp**

Gazel 79

Mısra: 5

Metin olmak, dayanmak.

5. Ey dil-şüde metānet idüp sīne ger hemān

6. Şemşīr-i ğamzeye siperüñ yok midur senüñ

mevācib-i ğam:

1. **mevācib-i ğam:**

Gazel 34

Mısra: 6

Keder maaşı.

5. Göñülde devlet-i hüsñünde ey şeh-i hūbān

6. Mevācib-i ğam alursa revā yeñiçeridür

mevālī:

1. **mevālī:**

Kaside 5

Mısra: 69

Osmanlı devlet teşkilâtında mevleviyet pâyesine erişmiş üst seviyedeki ilim adamları, mollalar, büyük kadılar.

69. Tā mu 'taşım-ı şer'-i kavīm ola mevālī

70. Hükkmān ola tā maḥkeme-pīrā Yeñişehr'e

mevc ur:

1. **mevc urur:-ur**

Gazel 85

Mısra: 8

Dalgalanmak II çokça bulunmak.

7. Yine müstağrak-ı cūbār-ı cemāl olmışsın

8. Mevc urur gül-bedenüm tā-be-kemer şīvelerüñ

2. **mevc ururdı:-ur, -dı**

Gazel 12

Mısra: 5

Dalğanmak II çokça bulunmak.

5. Mevc ururdı gice meclisde neşāt ü şādī

6. Pür-mey-i nağme idi kāse-i tanbūr-ı tarab

mevc-āver-i nūr:

1. mevc-āver-i nūr:

Kaside 10

Mısra: 1

Işığın dalga getirmesi

1. Baħr-i endiřeyi mevc-āver-i nūr eyleyelüm
2. Güher-i nazmı yine zīb-i sūtūr eyleyelüm

mevce-i baħr-ı nūr:

1. mevce-i baħr-ı nürdur:-dur

Gazel 95

Mısra: 2

Nurlu denizin dalgası.

1. Āteř-i naħl-i tūrdur bang-ı řeref-feřān-ı ney
2. Mevce-i baħr-ı nürdur nağme-i dil-sitān-ı ney

mevce-i deryā-yı iħsā:

1. mevce-i deryā-yı iħřā:

Kaside 9

Mısra: 95

Denizin dalgasını sayma.

95. Ne mümkin mevcce-i deryā-yı iħřā
96. Senüñ evřāfuñ andan şanma kemdür

mevce-i ‘ummān:

1. mevce-i ‘ummān:

Gazel 39

Mısra: 6

Denizin dalgası.

5. CeZR ü med üzredür yem-i baħřāyıř-ı cihān
6. Dā’im kenāra mevcce-i ‘ummān gelür gider

mevc-hīz:

1. mevc-hīz:

Gazel 13

Mısra: 3

Dalga kaldıran.

3. Mevc-hīz olsa řarāvet ruħ-ı ĥoy-rīzinde
4. Açılır şan gül-i şad-berg-i řabāħat ķat ķat

mevc-i pey-ā-pey:

1. mevc-i pey-ā-pey:

Gazel 73

Mısra: **6**

Arka arkaya olan dalga.

5. Çeşmüm ne ‘aceb girye ile perdelenürse

6. Deryâda olur mevc-i pey-ā-pey ile kef Eşref

mevc-i ser-āba:

1. mevc-i ser-āba:-a

Gazel 78

Mısra: **10**

Rüya, şaşkınlık dalgası II şaşkınlığın ve rüyanın çokça olması.

9. Telātum-ı yem-i va‘d-i vişāle aldanmış

10. Dil-i ‘İzzetā yine mevc-i ser-āba müstağrak

mevhibe-i Mevlā:

1. mevhibe-i Mevlā’ dur:-dur

Gazel 21

Mısra: **3**

Allah’ın ihsanı.

3. Saña bu feyz-i sühan mevhibe-i Mevlā’ dur

4. Diyemem şî‘riñe nev‘-i beşerüñ maqdürü

mevhibet-endüz-ı kerem-pîrā:

1. mevhibet-endüz-ı kerem-pîrā:

Kaside 7

Mısra: **67**

Cömertlikle süslenmiş bahşiş toplayan(kişi).

67. Sensin ol mevhibet-endüz-ı kerem-pîrā kim

68. Küremā bāgeh-i himmetüñe sâ’ildür

Mevhibetu’ llāh:

1. Mevhibetu’ llāh:

Gazel 161

Mısra: **10**

Allah’ın ihsanı.

9. ‘İzzetā pey-rev-i Fevzī-i sühan-sāzuz biz

10. Bizlere feyz-i sühan mevhibetu’ llāh gibi

mevkūf:

1. mevķūf:

Kaside 9

Mısra: 33

–e adanmış, vakfedilmiş, tahsis edilmiş (şey).

33. Yetişmekte aña mevķūf şeş mäh

34. Hele bu fikri terk itmek ehemmdür

Mevlā:

1. Mevlā:

Kaside 2

Mısra: 99

Allah.

99. Füzün-ter eyleyüp iķbāl ü ‘ömrini Mevlā

100. Kıla o āşaf-ı zīşānı dem-be-dem mesrūr

2. Mevlā:

Kaside 6

Mısra: 7

Allah.

7. Saña tā rüz-ı ezel eylemiş i‘tā Mevlā

8. Zūr-ı endişe ile kuvvet-i ŗab‘ı Saĥbān

3. Mevlā:

Kaside 7

Mısra: 75

Allah.

75. Beni Mevlā seni vaşf itmekiķün ĥalk itmiş

76. Seni medĥ idecegüm çāresi yok tā maĥşer

4. Mevlā:

Kaside 18

Mısra: 20

Allah.

19. ‘İzzet du‘ā-yı devletini idelüm müdām

20. Maķbül ider du‘āmızı Mevlā Muc‘īb’dür

5. Mevlā:

Gazel 135

Mısra: 8

Allah.

7. Tenhālık amān cānuma kār eyledi bi’llāh

8. Luţf ile ĥalāş eyleye Mevlā bu belādan

Mevlevî:**1. Mevlevîleri:-leri****Gazel 27**

Mısra: 11

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

11. Döndiren Mevlevîleri şimdi

12. Kelle-i ihtiyâl-i Eşref' dür

mevlevî-beçe:**1. mevlevî-beçe:****Gazel 28**

Mısra: 2

Mevlevi yavrusu II sevgili.

1. İderse va'd-i vişâl eyleyüp külâh döner

2. O Mevlevî-beçe tırmaz sözünde âh döner

Mevlevî-i şivegerî-râ :**1. Mevlevî-i şivegerî-râ :****Gazel 3**

Mısra: 10

İşveli, cilveli mevlevi II sevgili.

9. Gerdün zı-çı hemvâre der-aheng-i semâ'st

10. Dil-dâde meger Mevlevî-i şivegerî-râ

mevlevî-i şiveger:**1. mevlevî-i şivegerüñ:-üñ****Gazel 54**

Mısra: 11

Cilveli mevlevi II sevgili.

11. Semâ'-ı nâzını ol Mevlevî-i şivegerüñ

12. Bu 'ıydgehde döner de dolâbdan aluruz

Mevleviyân:**1. Mevleviyân:****Gazel 28**

Mısra: 11

Mevleviler II âşıklar.

11. O rütbe Mevlevîyân oldu 'aşkı ile naḥîf
12. Ki tünd-bād dem-i neyle hem-çü kâh döner

mevsim-i bahār:

1. **mevsim-i bahār:**

Gazel 8

Mısra: 6

Bahar mevsimi II sevinç.

5. Hezār şevk ile şahrâ-neverd-i 'aşk-ı gülüm
6. Cünün getürdi görüñ mevsim-i bahār baña

mev'üd:

1. **mev'üdını: -l, -n, -l**

Gazel 58

Mısra: 5

Vadesi muayyen, mukarrer.

5. Her kerem-pîşe güzel kim bile mev'üdını deyn
6. Tâleb-i büsesi şeydâlarına şîr olmaz

mey:

1. **mey:**

Gazel 48

Mısra: 16

Far. Şarap, bâde.

15. Bezm-i ḥasretde ḥayâl-i leb-i rengîñüñ ile
16. Nüş ider mey yerine ḥün-ı ciger 'âşıklar

2. **mey:**

Gazel 149

Mısra: 5

Far. Şarap, bâde.

5. Olduk ḥarâb-ı nergis-i mestüñ mey istemez
6. Toldurma sâkî sāğarı meclisde boşuna

mey-âşâm:

1. **mey-âşâm:**

Gazel 45

Mısra: 3

Şarap içen(kişi).

3. Çünkü sen bir bezemde bu şeb mey-âşâm olmaduñ
4. Çeşm-i mest-i fitne-engîzüñ neden maḥmûrdur

mevdân:

1. **mevdâni:-ı**

Tahmis 6

Mısra: 27

Meydan, yer, saha II imkân, fırsat, uygun zaman.

27. Nev-resân içresin alduñ yine mevdâni bu gün
28. 'İzzet' üñ eski kuluñdur şâd kııl ânı bu gün

2. **mevdâni:-ı**

Gazel 34

Mısra: 7

Geniş yer, açıklık, saha.

7. Derūnumı kīse mevdâni 'add idüp cānān
8. Nükūd-ı şabrı koşar kim kıapa yeñiçeridür

mevdân oku:

1. **mevdân okudun:-du, -n**

Kaside 6

Mısra: 10

Korkmadığını, çekinmediğini açıkça bildirmek, kavga veya yarışmaya çağırarak.

9. Edhem-i ḥāmeñi mizmâr-ı ma'ārifde sürüp
10. Okudun yiñe süvārān-ı kemāle mevdân

mevdāna çık:

1. **mevdāna çıkup:-up**

Kaside 4

Mısra: 33

Ortaya çıkmak, ortada kendini göstermek, görünmek.

33. Şimdi mevdāna çıkup 'arz-ı şecā'at itsün
34. Yoḥsa iş mi fuqarāya o kadar zūlm ü ğazab

mevdân-ı belāğat:

1. **mevdân-ı belāğatda:-da**

Gazel 146

Mısra: 3

Güzel söz söyleme meydanı.

3. O da meydān-ı belāğatda mübārız görsün
4. kuvvet-i ṭab‘umuz ibrāz idelüm eş‘āra

meydān-ı mahabbet:

1. meydān-ı mahabbetde:-de

Gazel 83

Mısra: 7

Aşk meydanı.

7. Kaḥramān olsa da meydān-ı mahabbetde gönül
8. Olur elbette senüñ zār ü zebün-ı nıgehüñ

meydān-ı medih:

1. meydān-ı medihünde:-üñ, -de

Kaside 7

Mısra: 80

Övgü meydanı.

79. Ṭab‘-ı çāpük-rev-i men gerdine irmez evhām
80. Lık meydān-ı medihünde senüñ pehnāver

meydān-ı şecā‘at:

1. meydān-ı şecā‘atde:-de

Kaside 11

Mısra: 22

Yiğitlik meydanında.

21. Şi‘r ü inşāda ‘adīmü’l-emşāl
22. Mişli meydān-ı şecā‘atde muḥāl

mey-güsār:

1. mey-güsār:

Gazel 49

Mısra: 3

Şarap içen(kişi).

3. Sākīye meyl iden olur elbet mey-güsār
4. Herkes cihānda sevdiginüñ meşrebiyledür

mey-i gül-reng-i leb:

1. mey-i gül-reng-i lebüñle:-üñ, -le

Gazel 16

Mısra: **18**
Gül rengi dudağının şarabı.

17. Yalnız ben degül 'İzzet de begüm
 18. Mey-i gül-reng-i lebüñle ser-mest

mey-i hamra:

1. **mey-i hamra:**

Kaside 9

Mısra: **43**

Kırmızı şarap.

43. Mey-i hamra ile pür cām-ı lāle
 44. 'Aceb bir rind-i bī-pervā-yı hemdür

mey-i nahvet:

1. **mey-i nahvetle:-le**

Gazel 118

Mısra: **8**

Kibirin içkisi.

7. Nigāhuñ mest olup gamzeñle hem-dest-i teğāfüldür
 8. Mey-i nahvetle çeşmün gibi hālā ser-girānsın sen

mey-i telh-i ğazab:

1. **mey-i telh-i ğazabuñ:-uñ**

Gazel 80

Mısra: **1**

Kızgınlığın acı şarabı.

1. Mey-i telh-i ğazabuñ çok gördük
 2. Zevk-i düşnām-ı lebin çok gördük

mey-keşān-ı mantık-ı tayr:

1. **mey-keşān-ı mantık-ı tayr:**

Gazel 95

Mısra: **11**

Kuş dilinin şarap çeken.

11. Fehm idemezdi mey-keşān-ı mantık-ı tayr remzini
 12. Çengile erğanün eger olmasa tercemān-ı ney

meyl:

1. **meylini:-in, -i****Gazel 119**

Mısra: 13

Eğilim, temayül; ilgi, gönül verme.

13. Saña bilseñ derünî incizâb u meylini bi'llâh

14. Efendüm 'İzzet-i zâra bu cevri elbet itmezsin

2. **meyli:-i****Gazel 158**

Mısra: 3

Eğilim, temayül; ilgi, gönül verme.

3. Meyli bu süzölmekle o şah-bâz-nigâhuñ

4. Murğ-ı dil-i zârum gibi naħcîre degül mi

meyl iden:1. **meyl iden:-en****Gazel 49**

Mısra: 3

Gönül veren (kişi).

3. Sâkıye meyl iden olur elbet mey-güsâr

4. Herkes cihânda sevdiğiniñ meşrebiyledür

meyl it:1. **meyl itdi:-di****Kaside 1**

Mısra: 15

Gönül vermek, eğilim göstermek.

15. Âşnâ-rülüğa meyl itdi bu ešnâlarda

16. Büt-i nâziş-ger-i bî-gâne-edâ-yı nuşret

2. **meyl itdi:-di****Kaside 9**

Mısra: 5

Gönül vermek, eğilim göstermek.

5. Hırâm-ı nâzâ meyl itdi şavber

6. Şanur seyr eyleyenler bir şanemdür

3. **meyl itme:-me****Gazel 26**

Mısra: 12

Eğilim göstermek.

11. Bizümle ülfet ey meh bā'îs-i kesb-i ma'ârifdür
12. Hazer kııl şöbet-i ağıyāra meyl itme mazarrat var

meyli:

1. meylimüz:-müz

Gazel 119

Mısra: 3

Eğilim, temayül; ilgi, gönül verme.

3. Girān-cānlar mıyuz zevk ü şafāya meylimüz mi yok
4. Nedür ba'îs bizümle bir zamān ünsiyet itmezsin

meyl-i bāğ:

1. meyl-i bāğ:

Gazel 145

Mısra: 1

Bağa meyilli.

1. Gül-bedenüm meyl-i bāğ eylemedüñ āh āh
2. Läleleri dāğ dāğ eylemedüñ āh āh

meyl-i hatır:

1. meyl-i hatırum:-um

Gazel 97

Mısra: 5

Gönlün eğilimi.

5. Ol vefalı yāre idi meyl-i hatırum
6. Şimdi cefāgerān-ı dil-āzāre uğradum

meyl-i h'āb:

1. meyl-i h'āb:

Gazel 55

Mısra: 7

Uykuya eğilim.

7. Āyā nedendür eylemiyor fitne meyl-i h'āb
8. Oldukça çeşm-i yārdan efsāne gūş-ı nāz

meyl-i iktihāl ol:

1. meyl-i iktihāl olmuş:

Gazel 1

Mısra: 6

Sürme çekmeğe eğimli olmak.

5. Sāye-i medd-i nigāh-ı āhūvān-ı deşt-i Çīn
6. Nūr-ı dīdem gör ki meyl-i iktihāl olmuş sanā

meyl-i sīm ü zer:

1. meyl-i sīm ü zer:

Gazel 46

Mısra: 8

Gümüş ve altına meyl.

7. Çehre-i zerdümde görsünler sirişk-i dīdemi
8. Ger iderler ise meyl-i sīm ü zer maḥbūblar

meyl-i tanzīr:

1. meyl-i tanzīrūmdeḍür: -üm, -de, -dūr

Gazel 37

Mısra: 14

Benzerini yapmaya eğimli.

13. Hem-zebān olmak ne mümkin māhir-i mu‘ciz-deme
14. Ola ‘İzzet kuşūrum meyl-i tanzīrūmdeḍür

meyl-i tarīk-i i‘tizāl:

1. meyl-i tarīk-i i‘tizālum: -um

Gazel 103

Mısra: 16

Bir köşeye çekilme yoluna eğilim.

15. Bulmadum imkân-ı rü’yet eyledüm çok cüst ü cū
16. Ba‘d-ezīn meyl-i tarīk-i i‘tizālum var benüm

meyl-i ülfet:

1. meyl-i ülfet:

Gazel 23

Mısra: 8

Kaynaşmaya meyilli.

7. O şūḥ aḡyār ile şīr ü şekerveş imtizāc üzre
8. Bizümle meyl-i ülfet eylemez bilmem ne ḥikmetdür

meyl-i vefā it:

1. meyl-i vefā itsüñler: -süñ, -ler

Gazel 41

Mısra: 9

Sevgi, sadakat göstermeye meyletmek.

9. Hübolar meyl-i vefâ itsünler
10. Terk-i âyîn-i cefâlar demidür

meyl-i vişâl:

1. meyl-i vişâlüm: -üm

Gazel 112

Mısra: 8

Kavuşmaya eğilim.

7. Bir nigâh-ı iltifâta mazhar olsam kâni'im
8. Andan efzün istemem meyl-i vişâlüm yok benüm

mey-nüş-ı istiğnâ-furüş-ı bezm-i aşk:

1. mey-nüş-ı istiğnâ-furüş-ı bezm-i aşkum:

Gazel 99

Mısra: 3

Aşk meclisinin göz tokluğu satan şarap içeni.

3. Ben ol mey-nüş-ı istiğnâ-furüş-ı bezm-i aşkum kim
4. Elinden çarh-ı dünüñ sâğar-ı minnet kabül itmem

mezâ:

1. mezâya: -y, -a

Gazel 25

Mısra: 7

Fazilet manasına olan "meziyyet" in cem'i.

7. Havfum pek incelür de mezâya çıkar boşa
8. Mû-yı miyânına şarılırsa hayâller

mezâk-ı güş:

1. mezâk-ı güşümü: -um, -ı

Gazel 44

Mısra: 7

İşitmenin tadı.

7. Eyler mezâk-ı güşümü leb-rîz-i gül-şeker
8. Her söz ki şâdır-ı dehen-i kand-bâridur

mezâk-ı hande:

1. mezâk-ı hande:

Gazel 120

Mısra: 2

Tatlı gülüş.

1. Şekerlendi tebessüm ol perīnūñ la‘l-i ālinden
2. Mezāk-ı ħande şīrīn oldı gül-ķand-i maķālinden

mezāk-ı ümīd:

1. **mezāk-ı ümīdi:-i**

Gazel 150

Mısra: **9**

Ümidin lezzeti.

9. Zehr-i ‘itābı itdi mezāk-ı ümīdi telĥ
10. Bir de dü-la‘l ü leb şeker olmış ne fā’ide

mezāmīn:

1. **mezāmīne:-e**

Kaside 7

Mısra: **26**

Anlamlar, kavramlar.

25. Reh-i pīçide-i endişemi gīsüsü tıttup
26. Ķalmadı semt-i ĥayālümde mezāmīne memer

mezheb:

1. **mezhebiyledür:-i, -y, -le, -dür**

Gazel 49

Mısra: **8**

Benimsenen yol, gidilen yol.

7. Zāhid tarīk-i zūhde biz rāh-ı ‘aşķda
8. Bilsen ki ĥak efendi kimūñ mezhebiyledür

mezīd it:

1. **mezīd ide:-e**

Kaside 11

Mısra: **44**

Arttırmak, çoğaltmak.

43. Devletın dā’im idüp Rabb-i Mecīd
44. ‘Ömrini rüz-be-rüz ide mezīd

mezra‘-ı vaşl:

1. **mezra‘-ı vaşluñ:-uñ**

Kit'a 4

Mısra: **2**

Kavuşma arazisi.

1. Tek tohmı biraqmaqdı ğaraż çift işi ma‘lüm
2. Dirdüm bu sene mezra‘-ı vaşluñ yılı geldi

mi:

1. **mi:**

Kaside 2

Mısra: 19

Soru edatı.

19. Didi zamānı mı bu ıztırāb-ı cāngāhın
20. Nedür bu mertebe āh u enīn-i nā-maḥşūr

2. **mi:**

Kaside 2

Mısra: 74

Soru edatı.

73. Şikeste-beste eger bir ğazelcik ‘arz itsem
74. Huzūr-ı devlete olmaz mı ruḥşat u düstūr

3. **mi:**

Kaside 3

Mısra: 32

Soru edatı.

31. Neyleyüm āh felek düşmen-i dīrīnemdür
32. Qor mı āsūde ola çākerüñi ol ğaddār

4. **mi:**

Kaside 6

Mısra: 72

Soru edatı.

71. Sāye-perverde-i elṭāfi olan sebze-i ter
72. Tāb-ı hūrşīd-i temüzīden olur mı tersān

5. **mi:**

Gazel 6

Mısra: 7

Soru edatı.

7. Bilmem cefā mı maqşadı yaruñ vefā mıdur
8. Hem eyler ‘arz-ı hışm u ğaḏab hem gelür baña

6. **midur:-dur**

Gazel 6

Mısra: 7

Soru edatı.

7. Bilmem cefâ mı maqşadı yaruñ vefâ mıdur
8. Hem eyler 'arz-ı hışm u gâzab hem gelür baña

7. mı:

Gazel 9

Mısra: 12

Soru edatı.

11. İşte biz böyle tegâfûl itme koc-başuñ için
12. Gel dime bu 'ıyd 'aceb hıç yok mı bir qurbân bana

8. mı:

Kaside 10

Mısra: 26

Soru edatı.

25. Bizüm ol dâver alur dâdımuza anlardan
26. 'Arz-ı hâl itmede lâyıq mı kuşür eyleyelüm

9. mı:

Kaside 11

Mısra: 6

Soru edatı.

5. Nâ-şenide suhan-ı tâze-zuhûr
6. Qor mı erbâb-ı belâgatda şu 'ür

10. mı:

Gazel 11

Mısra: 8

Soru edatı.

7. Yaruñ lepiska perçemini ey şabâ yine
8. Qıldün mı târ ü mâr ne 'âlemedür 'aceb

11. mı:

Gazel 11

Mısra: 9

Soru edatı.

9. Saqf-ı sipihre oldı mı âteş-zen-i fenâ
10. Āh-ı şerer-nişâr ne 'âlemedür 'aceb

12. mısın:-*sin*

Kaside 13

Mısra: 67

Soru edatı.

67. Sen benüm hiç vaşluma şâyân mısın
68. Yâ ki şâhib-şervet ü sāmān mısın

13. **mısın:-sın**
Kaside 13
Mısra: **68**
Soru edatı.

67. Sen benüm hiç vaşluma şâyân mısın
68. Yâ ki şâhib-şervet ü sāmān mısın

14. **mı:**
Kaside 13
Mısra: **69**
Soru edatı.

69. Var mı sende mīrzālīkdan eşer
70. Kīseñ içre bulunur mı sīm ü zer

15. **mı:**
Kaside 13
Mısra: **70**
Soru edatı.

69. Var mı sende mīrzālīkdan eşer
70. Kīseñ içre bulunur mı sīm ü zer

16. **mıdur:-dur**
Gazel 14
Mısra: **4**
Soru edatı.

3. Bu cemāl ü bu hüsñ ü behcetle
4. Sevmeyen var mıdur o dil-cūyı

17. **mısın:-sın**
Kaside 17
Mısra: **10**
Soru edatı.

9. Nā-gehān nāz ile gül-berg-i lebūñ depretdi
10. Dedi tenhā mısın ey ‘āşık-ı işkeste-zāmīr

18. **mı:**
Kaside 17
Mısra: **41**
Soru edatı.

41. Didi lāyık mı unutmak seni kim itmedesin
42. Her gice ‘aşkum ile āh u fiğān-ı şeb-gīr

19. mı:

Kaside 17

Mısra: 45

Soru edatı.

45. Āh rü’yā mı bu bir fitne-i şūr-efzā mı
46. ‘İzzetā ‘aqlum alup koymadı re’y ü tedbīr

20. mı:

Kaside 17

Mısra: 45

Soru edatı.

45. Āh rü’yā mı bu bir fitne-i şūr-efzā mı
46. ‘İzzetā ‘aqlum alup koymadı re’y ü tedbīr

21. mı:

Gazel 18

Mısra: 4

Soru edatı.

3. Dā’imā aḥker-fürüz-ı sīne-i sūzān iken
4. Kōr mı olsun āteş-i ehl-i maḥabbet serd-ruḥ

22. mı:

Gazel 34

Mısra: 9

Soru edatı.

9. Amān mı diñler o mest-i piyāle-i naḥvet
10. Alınca destine tīg-i cefā yeñiçeridür

23. mıdur:-dur

Gazel 35

Mısra: 1

Soru edatı.

1. Ğamzeñ zebān-ı tīg ile hem-dāstān mıdur
2. Müjgānlaruñ hikāye-güzār-ı sinān mıdur

24. mıdur:-dur

Gazel 35

Mısra: 2

Soru edatı.

1. Ğamzeñ zebān-ı tīg ile hem-dāstān mıdur
2. Müjgānlaruñ hikāye-güzār-ı sinān mıdur

25. **mıdur:-dur**

Gazel 35

Mısra: **4**

Soru edatı.

3. Her lahza bir қазиyye-i sihr itmede beyān
4. Remz-i füsūna dīdeleruñ tercemān mıdur

26. **mıdur:-dur**

Gazel 35

Mısra: **5**

Soru edatı.

5. Tār-ı nigāh-ı ḥasret-i ‘āşık mıdur yāḥūd
6. Mūy-ı miyān mı rişte-i bārık-i cān mıdur

27. **mı:**

Gazel 35

Mısra: **6**

Soru edatı.

5. Tār-ı nigāh-ı ḥasret-i ‘āşık mıdur yāḥūd
6. Mūy-ı miyān mı rişte-i bārık-i cān mıdur

28. **mıdur:-dur**

Gazel 35

Mısra: **6**

Soru edatı.

5. Tār-ı nigāh-ı ḥasret-i ‘āşık mıdur yāḥūd
6. Mūy-ı miyān mı rişte-i bārık-i cān mıdur

29. **mıdur:-dur**

Gazel 35

Mısra: **8**

Soru edatı.

7. Gerdānı şāf sīnesi billūr sākı sīm
8. Ser-tā-be-pā o şīve-nümā ḥüsn ü ān mıdur

30. **mıdur:-dur**

Gazel 35

Mısra: **10**

Soru edatı.

9. Deyr-i cemāle Behremen-i rû-siyāh iken
10. Kâfir degül de hâl-i ruḥı müslimān mıdur

31. **mıdur:-dur**

Gazel 35

Mısra: 12

Soru edatı.

11. Bilmem nigāh-ı mesti o fettān-ı ‘ālemüñ
12. Hālā şarāb-ı naḥvet ile ser-girān mıdur

32. **mıdur:-dur**

Gazel 35

Mısra: 14

Soru edatı.

13. ‘İzzet Beg’üñ semend-i ḥayāliyle ‘İzzetā
14. Hiç esb-i leng-i fikretimüz hem-‘inān mıdur

33. **mı:**

Gazel 38

Mısra: 1

Soru edatı.

1. Bu gülsitānda reng-i beḳā mı var yoḳdur
2. Şüküfesinde şemīm-i şafā mı var yoḳdur

34. **mı:**

Gazel 38

Mısra: 2

Soru edatı.

1. Bu gülsitānda reng-i beḳā mı var yoḳdur
2. Şüküfesinde şemīm-i şafā mı var yoḳdur

35. **mı:**

Gazel 38

Mısra: 3

Soru edatı.

3. Bir ebr-i kaṭre-çekān-ı ‘aṭā mı var yoḳdur
4. Nihāl-ı kām-ı gedāda nemā mı var yoḳdur

36. **mı:**

Gazel 38

Mısra: 4

Soru edatı.

3. Bir ebr-i kaṭre-çekān-ı 'atā mı var yokdur
4. Nihāl-ı kām-ı gedāda nemā mı var yokdur

37. mı:

Gazel 38

Mısra: 6

Soru edatı.

5. Toḫunma ḥāṭırum āzurde olmasun zīrā
6. Benüm gibi saña bir mübtelā mı var yokdur

38. mı:

Gazel 38

Mısra: 8

Soru edatı.

7. Senüñle pister-i vuşlatda sīne-şāf olalı
8. Atılmadıḫ bize bir iftirā mı var yokdur

39. mı:

Gazel 38

Mısra: 10

Soru edatı.

9. Ḥalel-pezir-i fenā eyler ānı seyl-i ğumüm
10. Esās-ı kaşr-ı ṭarabda beḳā mı var yokdur

40. mı:

Gazel 38

Mısra: 12

Soru edatı.

11. O şūḫ-ı fitnegerīn ḥançer-i nigāhından
12. Teḥaşşun eyleyecek mültecā mı var yokdur

40. mı:

Gazel 38

Mısra: 14

Soru edatı.

13. İderse ṭab'uma 'İzzet n'ola cihān taḥsīn
14. Bir öyle mücid-i ḥüsn-i edā mı var yokdur

41. mı:

Gazel 44

Mısra: 5

Soru edatı.

5. Yok mı dahı temāyüli ol naḥl-ı 'işvenüñ
6. 'Uşşāk-ı zāri şaf-zede-i reh-güzārıdur

42. **mı:**

Gazel 45

Mısra: 1

Soru edatı.

1. Gerden-i şāfuñ mı tenhā sevdigüm kâfurdur
2. Sā'idüñ de sāk-ı sīmīnüñ gibi billürdur

43. **mıdur:-dur**

Gazel 46

Mısra: 17

Soru edatı.

17. Sen tırurken 'İzzet dil-ḥastentüñ lāyık mıdur
18. Eylesüñler derdine dermān diger maḥbūblar

44. **mı:**

Gazel 48

Mısra: 13

Soru edatı.

13. Ḥ'āb-ı rāḥat mı girer gözlerine ta-be-şabah
14. Gice yıldız şayar ey reşk-i kamer 'āşıklar

45. **mıdır:-dır**

Gazel 77

Mısra: 15

Soru edatı.

15. Ḥāfız'ı 'āşık mıdır ma'şuk mı fark idemem
16. Biz hele ḥayretde kalduk bir bölük ḥayrāna bak

46. **mı:**

Gazel 77

Mısra: 15

Soru edatı.

15. Ḥāfız'ı 'āşık mıdır ma'şuk mı fark idemem
16. Biz hele ḥayretde kalduk bir bölük ḥayrāna bak

47. **mıdur:-dur**

Gazel 79

Mısra: 1

Soru edatı.

1. Ser-geştegān-ı bī-ḥaberüñ yok mıdur senüñ
2. Ey āftāb zerrelerüñ yok mıdur senüñ

48. **mıdur:-dur**

Gazel 79

Mısra: **2**

Soru edatı.

1. Ser-geştegān-ı bī-ḥaberüñ yok mıdur senüñ
2. Ey āftāb zerrelerüñ yok mıdur senüñ

49. **mı:**

Gazel 79

Mısra: **3**

Soru edatı.

3. Naḥvetle yaķuşur mı bu āteş gibi geçiş
4. Ben ḥāk-i pāyuña nazaruñ yok mıdur senüñ

50. **mıdur:-dur**

Gazel 79

Mısra: **4**

Soru edatı.

3. Naḥvetle yaķuşur mı bu āteş gibi geçiş
4. Ben ḥāk-i pāyuña nazaruñ yok mıdur senüñ

51. **mıdur:-dur**

Gazel 79

Mısra: **6**

Soru edatı.

5. Ey dil-şüde metānet idüp sīne ger hemān
6. Şemşir-i ğamzeye siperüñ yok mıdur senüñ

52. **mıdur:-dur**

Gazel 79

Mısra: **8**

Soru edatı.

7. Gülşende istimā‘-ı hezāra ne ihtiyāç
8. Kūyuñda murġ-ı nāle gerüñ yok mıdur senüñ

53. **mıdur:-dur**

Gazel 79

Mısra: **10**

Soru edatı.

9. Bir mes'ele tıyunca dehān açma çün şadef
10. Deryā-yı fıkhda Dürer'ün yok mıdur senün

54. **mıdur:-dur**
Gazel 79
Mısra: 12
Soru edatı.

11. Ey şehir-yār-ı mülk-i cefā tā-be-key sitem
12. Semt-i vefāya hiç güzerün yok mıdur senün

55. **mıdur:-dur**
Gazel 79
Mısra: 14
Soru edatı.

13. Dil-gır-i tarz-ı köhne-i eş'aruz 'İzzetā
14. Bir nā-şenīde nev-eşerün yok mıdur senün

56. **mı:**
Gazel 88
Mısra: 1
Soru edatı.

1. Hemīşe eyledigün dil-berā cefā mı degül
2. Cefā-yı dem-be-demün 'āşıka vefā mı degül

57. **mı:**
Gazel 88
Mısra: 2
Soru edatı.

1. Hemīşe eyledigün dil-berā cefā mı degül
2. Cefā-yı dem-be-demün 'āşıka vefā mı degül

58. **mı:**
Gazel 88
Mısra: 4
Soru edatı.

3. Hülāsa-i emel-i dil olan 'arūs-ı vişāl
4. Henüz müstetir-i perde-i hafā mı degül

59. **mı:**
Gazel 88
Mısra: 6
Soru edatı.

5. ʤabīb-i nabz-şināsum devā-yı derd-i dilüm
6. Şefeñ marīz-i ğam-ı ‘aşkuña şifā mı degül

60. mı:

Gazel 88

Mısra: 8

Soru edatı.

7. Göñül hevāye uyup kūy-ı yāre dek gidicek
8. Aña ħired daħı dümdār-ı iktifā mı degül

61. mı:

Gazel 88

Mısra: 10

Soru edatı.

9. İki kayık memeler Südlıce Limānı’nda
10. Beyaz sīnesi ‘İzzet yem-i şafā mı degül

62. mı:

Gazel 90

Mısra: 10

Soru edatı.

9. Nev-ħırām-ı kadd-i cānāneyi seyr itmek mi
10. Bāğda serv-i ser-efrāzı temāşā mı güzel

63. mı:

Gazel 91

Mısra: 17

Soru edatı.

17. Ben ‘İzzetā tek ü tāz itmeden ıalır mı idüm
18. Semend-i ıab‘uma teng olmasa fezā-yı ħayāl

64. mı:

Gazel 92

Mısra: 8

Soru edatı.

7. İttibā‘ ile raķīb-i bed-sirişte bezmden
8. ‘Aşıkı ıard itme lāyık mı mürüvetten bedel

65. mı:

Gazel 102

Mısra: 1

Soru edatı.

1. Dil āteş-i ruhsāruña yansun mı efendüm
2. Bu tābiş-i hicrāna tayansun mı efendüm

66. **mı:**

Gazel 102

Mısra: **2**

Soru edatı.

1. Dil āteş-i ruhsāruña yansun mı efendüm
2. Bu tābiş-i hicrāna tayansun mı efendüm

67. **mı:**

Gazel 102

Mısra: **4**

Soru edatı.

3. Hasret-keşinüñ dīde-i giryānı dem-ā-dem
4. Peymāne gibi kana boyansun mı efendüm

68. **mı:**

Gazel 102

Mısra: **6**

Soru edatı.

5. Ferdāya şalup va‘d-i vişali yine geçdüñ
6. Bu va‘deye üftādeñ inansun mı efendüm

69. **mı:**

Gazel 102

Mısra: **8**

Soru edatı.

7. Ağyāra açup sīneñi sen buse virürken
8. Sīnemde olan dāğ kapansun mı efendüm

70. **mı:**

Gazel 102

Mısra: **10**

Soru edatı.

9. Gitudükçe füzün olmadadır saña maḥabbet
10. ‘Uşşāk gamuñdan hiç uşansun mı efendüm

71. **mı:**

Gazel 102

Mısra: **12**

Soru edatı.

11. H̄ābı giceler terk idüp efgān ideyorsın
12. Kaşduñ nedür ey bülbül uyansun mı efendüm

72. **mı:**

Gazel 102

Mısra: 14

Soru edatı.

13. Gül-kañd-i lebüñ 'İzzet dil-ḥasteye emdir
14. Emdirmez iseñ ağızı sulansun mı efendüm

73. **mı:**

Gazel 103

Mısra: 7

Soru edatı.

7. Keyfümüz olmaz mı inşāf it pezīrā-yı ḥalel
8. Dirse 'aşıka o gül-ruḥ infī 'ālüm var benüm

74. **mı:**

Gazel 113

Mısra: 4

Soru edatı.

3. Āzāde idüm evc-i tecerrüdde uçardum
4. Gör kaydı mı kim pençe-i şeh-bāza kapıldum

75. **mıdur:-dur**

Gazel 115

Mısra: 12

Soru edatı.

11. Ancak saña bir maḥabbet itdük
12. Bilsek bu mıdur günāh efendüm

76. **mıyuz:-y, -uz**

Gazel 119

Mısra: 3

Soru edatı.

3. Girān-cāñlar mıyuz zevk ü şafāya meylimüz mi yok
4. Nedür ba'ış bizümle bir zamān ünsiyet itmezsin

77. **mı:**

Gazel 120

Mısra: 4

Soru edatı.

3. Degülken şiveler táb-āver-i reftār-ı dil-cūsı
4. Hırām-ı nāza çok mı lerze düşse yāl ü bālünden

78. mı:

Gazel 120

Mısra: 6

Soru edatı.

5. Olursa münkaṭı ‘uşşākdan ol serv-i müstešnā
6. Efendi ḥavf olunmaz mı raḳībūñ inşāfindan

79. mı:

Gazel 122

Mısra: 1

Soru edatı.

1. Seyr it o dil-rübā mı ne nāzük ne nāzenīn
2. Gör ḳadd-i nev-ḥırāmı ne nāzük ne nāzenīn

80. mı:

Gazel 122

Mısra: 3

Soru edatı.

3. Tuyduñ mı hīç o ṭūṭı-i lüknet-feşānımuñ
4. Şekker gibi kelāmı ne nāzük ne nāzenīn

81. mı:

Gazel 122

Mısra: 8

Soru edatı.

7. Ey verd-i ter ‘izār-ı laṭīfūñ senūñ ‘aceb
8. Reng-i gül-i ḥayā mı ne nāzük ne nāzenīn

82. mı:

Gazel 127

Mısra: 3

Soru edatı.

3. Pāk-bāzān-ı maḥabbet olmasunlar mı helāk
4. Ülfet-āmīz-i raḳīb-i nā-temīz olduḳça sen

83. midur:-dur

Gazel 128

Mısra: 5

Soru edatı.

5. Fikr-i gisū-yı perīṣānuñla cāna var mıdur
6. Sünbūlistān-ı ḥayālüm gibi cāy-ı nev-zemīn

84. **mı:**

Gazel 132

Mısra: 4

Soru edatı.

3. Şor bŷy-ı güle hem-sefer-i bād-ı şabādur
4. Çıkdı çıkalı buldı mı ārām çemenden

85. **mısın:-sın**

Gazel 132

Mısra: 6

Soru edatı.

5. Bu mertebede külfet-i ğurbet çekilir mi
6. Bi'llāh uşanmaz mısın envā'-ı miḥnetden

90. **mıdur:-dur**

Gazel 134

Mısra: 14

Soru edatı.

13. Nār-ı sitemle kebāb eyledüñ 'āşıkларуñ
14. Merḥametüñ yoğ mıdur ey meh-i nā-mihrbān

91. **mı:**

Gazel 135

Mısra: 2

Soru edatı.

1. Nefret geliyor baña ğürŷh-ı cŷhelādan
2. Yoğ mı bir iki ehl-i ṭabi'at zurefādan

92. **mı:**

Gazel 155

Mısra: 6

Soru edatı.

5. Temāşā-yı vişāl-i dil-rübā emr-i ba'īd ammā
6. Uzağdan bir nigāh ŷftādenüñ olmaz mı mercŷsı

93. **mı:**

Gazel 147

Mısra: 13

Soru edatı.

13. 'İzzet ğazel mi söylenür eş'ār mı olur
14. Āšār-ı ṭab'-ı ḥusrev-i siḥr-āver üstüne

94. **mi:**

Gazel 149

Mısra: 4

Soru edatı.

3. Nuql-i lebiyle 'āşıkına neş'e-baḥş iken
4. Dil-berlerüñ riyā mı olur bāde-nūşına

95. **mi:**

Gazel 151

Mısra: 6

Soru edatı.

5. Baḳıcak āyine-i rūyuña ben ḥayretle
6. Dir idüñ 'aql eşeri yok mı bu bī-hūşumda

100. **midur:-dur**

Gazel 157

Mısra: 12

Soru edatı.

11. Oldıguñdan gice sen zīver-i bezm-i āgyār
12. Yok midur 'āşık-ı miḥnet-zedenüñ peygāmı

101. **mi:**

Kaside 5

Mısra: 61

Soru edatı.

61. Muḥtāc [mı] bir nükte-şinās ehl-i temīze
62. Qadr-i hünerüm eylesüñ inhā Yeñişehr'e

102. **mi:**

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Soru edatı.

5. Ey eşk-i dīde sen dahı cūş eylemez misin
6. Çün seyl çağlamaz mı ḥurūş eylemez misin

mi:

1. **misin:-sin**

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Soru edatı.

5. Ey eşk-i dāde sen dahı cūş eylemez misin
6. Çün seyl çağlamaz mı ħurūş eylemez misin

2. **misin:-sin**

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Soru edatı.

5. Ey eşk-i dāde sen dahı cūş eylemez misin
6. Çün seyl çağlamaz mı ħurūş eylemez misin

3. **midür:-dür**

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Soru edatı.

7. Kūy-ı nigāra eyler iseñ ey şabā güzer
8. Dil çīn-i perçemünde midür al getir ħaber

4. **mi:**

Kaside 2

Mısra: 33

Soru edatı.

33. Degil mi cedd-i zafer-perveri bi-nasri'llāh
34. Alan bu yerleri düşmenleri iden maħhūr

5. **mi:**

Kaside 3

Mısra: 29

Soru edatı.

29. Āşafā böyle mi āġāz iderüm vaşfuña ben
30. Çarħ-ı dūn itnese dil-teng-i ġumūm-ı bisyār

6. **mi:**

Gazel 120

Mısra: 14

Soru edatı.

13. Ġaraż cevr ü sitemden imtiħān olmaħ gerek yoħsa
14. Güzeller hīç geçer mi 'āşık-ı āşüfte ħālinden

7. **midür:-dür**

Gazel 4

Mısra: 7

Soru edatı.

7. Ehl-i dile hemîşe cefâ 'âdetüñ midür
8. Ey çarh-ı sifle söyle bu esrardan baña

8. mi:

Kaside 4

Mısra: 34

Soru edatı.

33. Şimdi meydāna çıkup 'arz-ı şecā'at itsün
34. Yoḥsa iş mi fuḳarāya o ḳadar zūlm ü ḡazab

9. mi:

Kaside 4

Mısra: 41

Soru edatı.

41. Vaşfuña böyle mi āḡāz iderdüm ammā
42. Neyleyüm ḳalmadı ben bende-i nā-çizde tāb

10. mi:

Kaside 4

Mısra: 47

Soru edatı.

47. Bu perīşānlıḡa tāḳat mi gelür inşāf it
48. Nice nazmum ola revnak-şiken-i dürr-i ḥoş-āb

11. mi:

Kaside 9

Mısra: 57

Soru edatı.

57. 'Aceb mi cūşa gelse cūy-ı ṭab'um
58. Benüm 'İzzet merāmum vaşl-ı yemdür

12. mi:

Kaside 10

Mısra: 34

Soru edatı.

33. 'Ahd-i cūdunda anuñ ḥātem ü Ma'n ü Ca'fer
34. 'Acabā ḥāṭıra dirlere mi ḥuṭūr eyleyelüm

13. mi:

Kaside 10

Mısra: 38

Soru edatı.

37. Nedür ihsānı o şahib-i keremin dirseñ eger
38. Saña bir bir mi şayup şübheni dūr eyleyelüm

14. **misin:-sin**

Gazel 11

Mısra: 5

Soru edatı.

5. Bir kere de dimez misin ey şūḥ-ı bī-vefā
6. ‘Uşşāk-ı cān-sipār ne ‘ālemeddür ‘aceb

15. **midür:-dür**

Gazel 13

Mısra: 7

Soru edatı.

7. Bir midür sâ’ir ile kadri o şāh-ı ḥüsnüñ
8. Eylemiş şānını terfî’-i şerāfet kat kat

16. **midür:-dür**

Gazel 14

Mısra: 10

Soru edatı.

9. Tā demāg-i dili ider ta’ṭir
10. Būy-ı sūnbül midür ‘aceb mūyı

17. **mi:**

Gazel 15

Mısra: 7

Soru edatı.

7. Tenezzül mi ider dest-i felekden cām-ı ḥurşīde
8. O māhın meclisinde sāğar-ı ibrām alan ‘İzzet

18. **miyüm:-y, -üm**

Kaside 16

Mısra: 74

Soru edatı.

73. Nedür bu çekdigüm ḥübān elinden
74. Vefā görmez miyüm cānān elinden

19. **mi:**

Kaside 17

Mısra: 12

Soru edatı.

11. Didüm ey pādşāh-ı tahtgeh-i kişver-i cān
12. Şimdi mi oldı kuluñ küşe-i vaḥdetde esīr

20. **mi:**

Gazel 19

Mısra: 8

Soru edatı.

7. Baña şekker-lebüm tağlar kadar cevri itse şekvem yok
8. İştidüñ mi ki Ferhād eylesün Şīrīn' den feryād

21. **mi:**

Gazel 30

Mısra: 19

Soru edatı.

19. Çok cevri ü cefā eyler o meh bāri bilür mi
20. Ol cevri çeken hep dil-i bī-ṭākatimüzdür

22. **mi:**

Gazel 34

Mısra: 3

Soru edatı.

3. 'Aceb mi ortalığa düşse şūriş ü fitne
4. O dā' i-hey' et o ser-keş-edā yeñiçeridür

23. **mi:**

Gazel 44

Mısra: 3

Soru edatı.

3. Gördükçe düşse cismüme lerziş 'aceb mi yā
4. Teb-rīz iden beni leb-i teb-ḥāledārıdur

24. **mi:**

Gazel 50

Mısra: 3

Soru edatı.

3. Āb-ı ser-çeşme-i ḥurşīd ile mi ğusl itmiş
4. Dökilür nāşiyesinden o mehūñ lem'a-i nūr

25. **mi:**

Gazel 54

Mısra: 13

Soru edatı.

13. 'Aceb mi nazmda engüşt-nümāyisek 'İzzet
14. Füyūzı hātem-i 'ālī-cenābdan aluruz

26. **mi:**

Gazel 56

Mısra: 3

Soru edatı.

3. Hiç nedāmet mi çeker sözde te'emmülle giden
4. Ruḥ-ı endīşede naḳş-ı kef-i efsūs olmaz

27. **mi:**

Gazel 64

Mısra: 12

Soru edatı.

11. Hayretle n'ola la'l-i 'araḳ-rīzine baksam
12. Yāḳūtdan ağreb mi degül neşāt-ı elmas

28. **mi:**

Gazel 76

Mısra: 5

Soru edatı.

5. Leb-i rengīn mi bu yā şu'le-i yāḳūt-ı müzāb
6. Fem-i şīrīn mi yāḳūd dürc-i le'āl-i rā'ıḳ

29. **mi:**

Gazel 76

Mısra: 6

Soru edatı.

5. Leb-i rengīn mi bu yā şu'le-i yāḳūt-ı müzāb
6. Fem-i şīrīn mi yāḳūd dürc-i le'āl-i rā'ıḳ

30. **mi:**

Gazel 78

Mısra: 5

Soru edatı.

5. 'Aceb mi bāde-perest-i taḥayyür olsa göñül
6. Görünce nergis-i mestüñ şarāba müstağraḳ

31. **mi:**

Gazel 81

Mısra: 13

Soru edatı.

13. Çār-çeşm-i intizār olsam ‘aceb mi ‘İzzetā
14. Dīde-dūz-i maḳdem-i meymūnuyum bir āfetūñ

32. **mi:**

Gazel 86

Mısra: **2**

Soru edatı.

1. İdinse sīne-i çāki n’ola nişāne ğazel
2. Degül mi turre-i müşgīn-i nazma şāne ğazel

33. **mi:**

Gazel 90

Mısra: **5**

Soru edatı.

5. Olsa hayret-zede-i ‘aksi ‘aceb mi mir’āt
6. Gerdeni şāf o perī-şūretūñ endāmı güzel

34. **mi:**

Gazel 90

Mısra: **9**

Soru edatı.

9. Nev-ḫırām-ı ḳadd-i cānāneyi seyr itmek mi
10. Bāğda serv-i ser-efrāzı temāşā mı güzel

35. **midür:-dür**

Gazel 95

Mısra: **16**

Soru edatı.

15. Ḫarmen-i ḫüzni ser-te-ser suḫte eylese n’ola
16. Berḳ-i t̄arab degil midür zemzeme-i fiğān-ı ney

36. **mi:**

Gazel 95

Mısra: **18**

Soru edatı.

17. Şīven-i kilik-i ‘İzzet’i gūş iden ‘āşık-ı ḫazīn
18. Hiç çeker mi bir daḫı bezmde imtinān-ı ney

37. **mi:**

Gazel 97

Mısra: **9**

Soru edatı.

9. Cāy-ı hayāli itmişiken kaçır-ı dīde mi
10. Gör ğadri kim cezā-yı Sinimmār'a uğradum

38. **mi:**

Gazel 98

Mısra: 17

Soru edatı.

17. 'İtāb-ı yāra taḥammül mi eylemez 'İzzet
18. Ta'ab-keşīde-i aġyār olan gönülcegizüm

39. **mi:**

Gazel 103

Mısra: 13

Soru edatı.

13. Çeşm-i mesti teşne mi ḥün-ı dile virsün cevāb
14. Kūşe-i şimşīr-i ebrūdan su'ālüm var benüm

40. **midür:-dür**

Gazel 103

Mısra: 17

Soru edatı.

17. 'İzzetā bilmem Necīb āgeh midür aḥvālūme
18. İsterüm tenhā anuñla ḥasbiḥālüm var benüm

41. **misin:-sin**

Gazel 112

Mısra: 16

Soru edatı.

15. Bezm-i nūş-ā-nūş-ı meyde yād idüp bu 'İzzet'i
16. Dir misin n'oldı 'aceb ol ḥaste-ḥalüm yoġ benüm

42. **mi:**

Gazel 113

Mısra: 7

Soru edatı.

7. Bir yerde karar eylemesem cāy 'aceb mi
8. Cūlar gibi bir serv-i ser-efrāza ḳapıldum

43. **mi:**

Gazel 113

Mısra: 9

Soru edatı.

9. Eyley mi idim tekye-mevā'idine yāruñ
10. Ben mağlaṭa-i da'vī-i incāza ḳapıldum

44. **mi:**

Gazel 119

Mısra: 3

Soru edatı.

3. Girān-cānlar mıyuz zevḳ ü şafāya meylimüz mi yok
4. Nedür ba'îş bizümle bir zamān ünsiyet itmezsin

45. **mi:**

Gazel 123

Mısra: 6

Soru edatı.

5. Bir güzel kim ola şad şīve ile cilve-nümā
6. Eylemez mi anı erbāb-ı maḥabbet taḥşīn

46. **mi:**

Gazel 130

Mısra: 5

Soru edatı.

5. Āzurde eylemez mi 'aceb ḡılzet-i perend
6. Nermīn-i cism-i nāzūki reşk-i ḥarīr iken

47. **mi:**

Gazel 132

Mısra: 1

Soru edatı.

1. Bir cāy-ı müferriḥ mi var 'ālemde vaṭandan
2. Bu sırrı su'āl it yine ḡurbette gezenden

48. **mi:**

Gazel 132

Mısra: 5

Soru edatı.

5. Bu mertebede külfet-i ḡurbet çekilir mi
6. Bi'llāḥ uşanmaz mısın envā'-ı miḥnetden

49. **mi:**

Gazel 132

Mısra: 17

Soru edatı.

17. Gelmez mi ‘aceb hâtıruña zevk-i şebâne
18. Yâd itmeyesin cünbüş-i yârân-ı kühenden

50. **mi:**

Gazel 136

Mısra: 9

Soru edatı.

9. Luţfi-i nükte-pervere haddüñ mi ‘İzzetâ
10. ‘Arz-ı nazîre olmasa emr-i ħudâygân

51. **mi:**

Gazel 147

Mısra: 13

Soru edatı.

13. ‘İzzet ğazel mi söylenür eş‘âr mı olur
14. Āşâr-ı tab‘-ı ħusrev-i siĥr-âver üstüne

52. **miyüz:-y, -üz**

Gazel 149

Mısra: 7

Soru edatı.

7. Zencîr ider miyüz bu kadar kıl ü kâlî biz
8. Kâküller el uzatmasa ğâhice dūşına

53. **mi:**

Gazel 149

Mısra: 14

Soru edatı.

13. ‘İzzet nedür bu sihr gibi nev-ğazel yine
14. Hem-dem mi olduñ ‘âlem-i ğaybuñ sürüşuna

54. **mi:**

Gazel 155

Mısra: 13

Soru edatı.

13. İzâfetle temevvül kesbi der mi her tehî-hemyân
14. Fağat esmâ-i seng-i behreverdür mâl ile zūsı

55. **mi:**

Gazel 158

Mısra: 1

Soru edatı.

1. Dil-besteligüm zülf-i girih-gîre degül mi
2. Mecnûn olanuñ raġbeti zencîre degül mi

56. **mi:**

Gazel 158

Mısra: **2**

Soru edatı.

1. Dil-besteligüm zülf-i girih-gîre degül mi
2. Mecnûn olanuñ raġbeti zencîre degül mi

57. **mi:**

Gazel 158

Mısra: **4**

Soru edatı.

3. Meyli bu süzölmekle o şah-bâz-nigāhuñ
4. Murġ-ı dil-i zārum gibi naĥcîre degül mi

58. **mi:**

Gazel 158

Mısra: **6**

Soru edatı.

5. Yakdımsa n'ola şem'a-i āhum şeb-i ġamda
6. Zülfüñ gibi baĥt-ı siyehüm tîre degül mi

59. **mi:**

Gazel 158

Mısra: **8**

Soru edatı.

7. Her dem heves-i cünbüş-i ebrünla cānā
8. Cān atdıġımız kabza-i şemşîre degül mi

60. **mi:**

Gazel 158

Mısra: **10**

Soru edatı.

9. Çeşmümde ĥayāli ne 'aceb cilveger olsa
10. 'Azmüm o perī peykeri teşĥîre degül mi

61. **mi:**

Gazel 158

Mısra: **12**

Soru edatı.

11. Sākī-beçeye pīr-i muğān ise babalık
12. Yā duḡter-i rez de aña hemşīre degül mi

62. **mi:****Gazel 158**

Mısra: 14

Soru edatı.

13. ‘Arz eyle hemān şabrī-i muciz-deme turma
14. ‘İzzet hevesüñ şī’riñi teşhīre degül mi

63. **mi:****Gazel 160**

Mısra: 10

Soru edatı.

9. Künt-i kenzin olur esrār-ı nihānı hep fāş
10. ‘İzzetā ben gibi bir daḡme mi var açma beni

midḡat:1. **midḡatini:-i, -n, -i****Kaside 3**

Mısra: 28

Övgü.

27. Vaşfinuñ biñde birin eyleyemez zīb-i sūtūr
28. Yazsa erbāb-ı hüner midḡatini leyl ü nehār

2. **midḡatı:-ı****Kaside 5**

Mısra: 40

Övgü.

39. Bu resmle mażbūt sicillāt kadardur
40. Maḡşūr degil midḡatı tenhā Yeñişehr’e

3. **midḡatüñ:-üñ****Kaside 13**

Mısra: 96

Övgü.

95. ‘Abd-i nā-çizüñ kuluñdur ‘İzzet’ üñ
96. Rüz u şeb zıkr ile fikri midḡatüñ

midḡatger:1. **midḡatger:****Kaside 7**

Mısra: **74**
Övücü, medhedici.

73. Bir senüñ gibi gelür 'āleme bir medhe sezā
 74. Ne benüm gibi efendüm bulunur midhatger

mihāl:

1. **mihāl:**

Gazel 87

Mısra: **1**

Mihal, kişi ismi.

1. İsmi Mīhāl o muğbeçenüñ vuşlatı muhāl
 2. Bir hāl geldi başına yine āh bu ne hāl

mihmān:

1. **mihmān:**

Gazel 39

Mısra: **4**

Konuk, misafir.

3. Āmed-şud-ı ğumūmuñla döndi hātırum
 4. Bir kārban-serāya ki mihmān gelür gider

mihmān ol:

1. **mihmān olursa:-ur, -sa**

Gazel 146

Mısra: **9**

Misafir olmak.

9. Hāne-i hātır-ı fātırda olursa mihmān
 10. 'İzzet ikrām ile 'izāz idelüm eş'āra

mihmīzle:

1. **mihmīzleseñ:-señ**

Kaside 8

Mısra: **32**

Çizmenin veya ayakkabının topuğu arkasına demir takılarak hayvanı dürtüp hızlandırmak.

31. Sen ol eşheb-süvār-ı 'arşagāh-ı ma'rifetsüñ kim
 32. Eger mihmīzleseñ bir kerre esb-i tab'-ı reh-vārı

mihnet:

1. miḥnet:**Gazel 98**

Mısra: 11

Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ızdırıp.

11. Ne renc ü miḥnet ü ğamlar ne ğussalar çekdi

12. O bî-vefâya heveskâr olan gönülceğizüm

mihnet-keş-i ğam:**1. miḥnet-keş-i ğam:****Gazel 119**

Mısra: 6

Kederin sıkıntısını çeken kimse.

5. Ne zālimsin ne kâfirsin ne şüh-ı bî-emānsın kim

6. Bizi miḥnet-keş-i ğam görmedükçe raḥat itmezsin

mihr:**1. mihr:****Kaside 13**

Mısra: 52

Güneş, şems, âfitâb.

51. Mâ-ḥaşal akrâı yokdur ol şehüñ

52. İster 'arz itsün felek mihr ü mehüñ

2. mihr:**Gazel 72**

Mısra: 3

Güneş, şems, âfitâb.

3. Mihr sergeştelenür hâle-i tennüre ile

4. Eyledükçe gehi ol şâhid-i meh-pâre semâ'

3. mihr:**Gazel 159**

Mısra: 7

Güneş II sevgili.

7. Mihr ḥân-ı Yeñişehr'e nigeḥ-endâz olmaz

8. Dile mustağni-i ḥübân olacaḳ dem geldi

mihr ü mâh-ı felek-i ḥüsn ü bahâ:**1. mihr ü mâh-ı felek-i ḥüsn ü bahâdur:-dur****Gazel 61**

Mısra: 7
Kıymet ve güzellik dünyasının ay ve güneşi.

7. Mihr ü mäh-ı felek-i hüsni ü bahâdur anlar
8. Zerrevaruz o iki neyyir-i rahşân ile biz

mihr-i burc-ı hüsni:

1. mihr-i burc-ı hüsni:-e

Gazel 77

Mısra: 2

Güzellik kalesinin güneşi.

1. Çık bu şeb meh-tâba tâb-ı 'arız-ı hübâna bak
2. Bir o mihr-i burc-ı hüsni bir meh-i tâbâna bak

mihr-i envâr-feşân-ı felek-i rif'at-şân:

1. mihr-i envâr-feşân-ı felek-i rif'at-şân:

Kaside 6

Mısra: 66

Yücelik şöhretinin göğe ışıklar saçan güneşi.

65. Neyyir-i burc-ı vezâret meh-i evc-i 'azâmet
66. Mihr-i envâr-feşân-ı felek-i rif'at-şân

mihr-i enver:

1. mihr-i enver:

Kaside 7

Mısra: 34

Parlak güneş.

33. Ya'ni dergâh-ı Selîm Beg ki edeble her rûz
34. Âstânun geçemez öpmese mihr-i enver

2. mihr-i enveri:-i

Terkib-bend 1

Mısra: 34

Parlak güneş.

33. Pek özledüm pek özledüm âh ol füsüngeri
34. Ol şüh-ı mäh-peykeri ol mihr-i enveri

mihr-i felek:

1. mihr-i felek:

Gazel 147

Mısra: 4
Gökyüzü güneşi.

3. Pertev gedā-yı şa‘şa‘a-i māh-ı rüyudur
4. Beyhüde şanma mihr-i felek ditrer üstüne

mihr-i felek-cāh:

1. **mihr-i felek-cāh:**

Gazel 161

Mısra: 2

Göğün yüksek güneşi.

1. Şāf iden āyine-i şıdkı sehergāh gibi
2. Sīneye bir meh alur mihr-i felek-cāh gibi

mihr-i hüsn:

1. **mihr-i hüsnüm:-üm**

Gazel 119

Mısra: 10

Güzellik güneşi II sevgili.

9. Dün aḥşam üsti gördüm ḥāne-i aḡyāra ‘azm itdūñ
10. Şabāḥ oldı daḡı ey mihr-i hüsnüm ‘avdet itmezsin

mihr-i ikbāl:

1. **mihr-i ikbālüm:-üm**

Kaside 13

Mısra: 56

Saadet güneşi.

55. Kevkeb-i baḡtum fūrūzān olsa da
56. Mihr-i ikbālüm dıraḡşān olsa da

mihr-i münevver:

1. **mihr-i münevver:**

Kaside 17

Mısra: 7

Aydınlık güneş II sevgili.

7. Kalk ṭoḡdı günüñ ol mihr-i münevver geliyor
8. Eyleyüp pertev-i ruḡsāresi āfākı münīr

mihr-i münīr:

1. mihr-i münir:

Kaside 5

Mısra: **18**

Parlak güneş II memduh.

17. Şad-ḥamd ki pertev şalarak 'āleme şimdi

18. Bir mihr-i münir oldı ḳadem-sā Yeñişehr'e

mihr-i ruh:

1. mihr-i ruḥuñdan:-uñ, -dan

Gazel 93

Mısra: **1**

Güneş gibi parlak yanak II sevgilinin yanağı.

1. Mihr-i ruḥuñdan alur ey meh cemāl

2. İşti 'ale yeşte 'ilü işti 'āl

mihr-i şabāhat-güster:

1. mihr-i şabāhat-güster:

Kaside 7

Mısra: **62**

Güzellik yayan güneş.

61. Maşrıḳ-efrüz-ı nühā maṭla ' -ı envār-ı zekā

62. Māh-ı gerdün-bahā mihr-i şabāhat-güster

mihr-i semā-yı nuşret:

1. mihr-i semā-yı nuşret:

Kaside 1

Mısra: **32**

Göğün yardım güneşi.

31. Neyyir-i burc-ı hüner dādger -i sa 'd-aḥter

32. Ufḳ-efrüz-ı zafer mihr-i semā-yı nuşret

mihr-i süküt:

1. mihr-i süküt:

Gazel 15

Mısra: **5**

Sessizlik güneşi.

5. Dehān-ı şekveye mihr-i süküt ursam münāsibdür

6. Ki oldum ḥalka-i 'işretde zīrā nām alan 'İzzet

mihr-i ümīd:

1. mihr-i ümîd:

Gazel 40

Mısra: 7

Umut güneşi.

7. Sîne-i şubh-ı huşûle gele tâ mihr-i ümîd

8. Şeb-i hasretde niçe çâk-ı girîbân ister

mikdâr:

1. miqdârî:-ı

Kaside 8

Mısra: 54

(Ar.) Kıymet, değer.

53. Odur haqqâ güher-senc-i ma'ârif şâhib-i temyîz

54. Mu'ayyendür hüner erbâbınuñ nezdinde miqdârı

mim:

1. mimine:-i, -n, -e

Kaside 6

Mısra: 45

Mim harfî.

45. Nünımı eyleseler mimine taqdîm sezâ

46. Ebrû bâlâda olur zîrdedür cây-ı dehân

mi'mâr-ı harâb-âbâd-ı şehr-i hayret:

1. mi'mâr-ı harâb-âbâd-ı şehr-i hayretüm:

Gazel 37

Mısra: 7

Şaşkınlık şehrinin yıkık dökük gelişen mimarı II âşık.

7. Ben o mi'mâr-ı harâb-âbâd-ı şehr-i hayretüm

8. Kim fenâ-yı kaşr-ı dil âgüş-ı ta'mirümdedür

min ba'd:

1. min ba'd:

Kaside 5

Mısra: 52

Bundan sonra, bundan böyle.

51. Buldum güher-i maţlabuma dest-res âhîr

52. Min ba'd iderüm şânuñı inbâ Yeñişehr'e

2. min-ba'd:

Kaside 4

Mısra: 49

Bundan sonra.

49. Lîk min-ba'd efendüm umarum sâyende

50. Olayum gülşen-i maksüduma ben de reh-yab

3. min-ba'd:

Gazel 14

Mısra: 10

Bundan sonra.

9. 'İzzet 'araşat-ı ğam-ı 'aşk' est çü cāyem

10. Min-ba'd be-d-în bende çi pervā-yı kıyāmet

mīnā:

1. mīnā:

Tahmis 2

Mısra: 30

Şişe.

29. Ben didikçe böyle kim kıldı Nedīm'i nā-tüvān

30. Gösterür engüşt ile meclisdeki mīnā seni

mīnā-serāy-ı kalb:

1. mīnā-serāy-ı kalbi:

Gazel 18

Mısra: 7

Kalbin cam sarayı II kalp.

7. Pertevi mīnā-serāy-ı kalbi lebrīz idelü

8. Bezm-i endīşemden itdi fikr-i şem'i t̄ard ruḥ

minnet-i mihr-i ziyā-güsteri:

1. minnet-i mihr-i ziyā-güsteri:

Kaside 3

Mısra: 20

Işık saçan güneşe borçlanma.

19. Lem'a-yāb olsa kamer re'y-i münīrinden eger

20. Minnet-i mihr-i ziyā-güsteri çekmez her bār

minnet-zede-i sāġar-ı sahbā:

1. minnet-zede-i sāgar-ı şahbā:

Gazel 30

Mısra: 7

Şarap kadehinin borçlusı.

7. Minnet-zede-i sāgar-ı şahbā degilüz biz

8. Keyfiyet-i mey lâzıme-i fiṭrātımızdur

mîr:

1. mîrler:-*ler*

Kaside 6

Mısra: 114

Bey.

113. Biri de küdek-i nev-sāle o Mîr 'İsmā'îl

114. Mîrler olsun anuñ uğrına yek-ser ḳurbān

Mîr 'İsmā'îl:

1. Mîr 'İsmā'îl:

Kaside 6

Mısra: 113

İsmail Bey.

113. Biri de küdek-i nev-sāle o Mîr 'İsmā'îl

114. Mîrler olsun anuñ uğrına yek-ser ḳurbān

Mîr Selîm:

1. Mîr Selîm:

Gazel 47

Mısra: 19

Selim Bey.

19. Bende-i Mîr Selîm oldığımı hîç çekemez

20. Hasedinden baña bu künbed-i gerdān ağlar

2. Mîr Selîm'im:-*im*

Kaside 6

Mısra: 107

Selim Bey.

107. Biri de Mîr Selîm'im ki feḫāmetle odur

108. Dürr-i tāc-ı 'uzamā ḳurre-i 'ayn-ı ā'yān

Mîr-i selîm:

1. **Mîr-i Selîm:**

Gazel 136

Mısra: 11

Selim Bey.

11. Mîr-i Selîm sellemehu'llâh dâ'imâ

12. Olsun serîr-i devlet ü mecd üzre kâmrân

mir'ât:

1. **mir'ât:**

Tahmis 6

Mısra: 17

Ayna.

17. 'Aksini var ise mir'ât içre gördi âşikâr

18. Hüsüne hayrân olup eyler o da âh u zâr

2. **mir'ât:**

Gazel 90

Mısra: 5

Ayna.

5. Olsa hayret-zede-i 'aksi 'aceb mi mir'ât

6. Gerdeni şâf o perî-şüretüñ endâmı güzel

3. **mir'ât:**

Gazel 138

Mısra: 1

Ayna.

1. Gelse mir'ât ol 'izâr-ı tâbdâra rû-be-rû

2. Pertevinden nûr iderdi isti'âre rû-be-rû

mir'ât-i dil:

1. **mir'ât-i dilüm:-üm**

Gazel 131

Mısra: 2

Gönül aynası II gönül.

1. Âh düşdüm seng-dil bir yâra bak Allâh için

2. Oldı mir'ât-i dilüm şad-pâre bak Allâh için

mir'ât-ı şafâ-yı nuşret:

1. **mir'ât-ı şafâ-yı nuşret:**

Kaside 1

Mısra: 48

Yardımanın temiz aynası II ayna gibi temiz olan karakter.

47. Zihni şafvet-eşeri cilvegeh-i sırr-ı nihān

48. Ṭab' -ı pākīzesi mir'āt-ı şafā-yı nuşret

mīr-i bī-nazīr:

1. mīr-i bī-nazīrūñ: -üñ

Kaside 9

Mısra: 87

Benzersiz bey.

87. O mīr-i bī-nazīrūñ vaşf-ı pāki

88. Bu gūne lehce-cünbān-ı kalemdür

mīr-i kadr-dān:

1. mīr-i kadr-dān:

Gazel 136

Mısra: 13

Kıymet bilen bey.

13. Ol mīr-i kadr-dān bu 'abd-i kemīnesin

14. 'Add eyleyüp bu şehrde mümtāz-ı şā' irān

mīr-i melek-hū:

1. mīr-i melek-hū:

Kaside 9

Mısra: 91

Melek huylu bey.

91. Eyā mīr-i melek-hū bende 'İzzet

92. Kuşūr-ı vaşf ile pek müttehemdür

mīr-i melek-siret:

1. mīr-i melek-siretimüzdür: -imüz, -dür

Gazel 30

Mısra: 34

Melek huylu yönetici.

33. Dil-dāde-i eṭvār-ı pesendidesiyüz hep

34. Hoş-şaşletimüz mīr-i melek-siretimüzdür

mīr-i mīrān:

1. **mîr-i mîrân:**

Kaside 6

Mısra: **102**

Beylerbeyi.

101. Biri devletlü melek-şîme Muḥammed Paşa

102. O civân-sâl-i felek-mertebe mîr-i mîrân

mîr-i pesendîde-siyer:

1. **mîr-i pesendîde-siyer:**

Kaside 7

Mısra: **60**

Övülmüş ahlakın başı.

59. Dürr-i deryâ-yı kerem lücce-i zeḥḥâr-ı himem

60. Mün'im-i nîk-şiyem mîr-i pesendîde-siyer

mîr-i şefîka:

1. **mîr-i şefîka:**

Gazel 19

Mısra: **13**

Merhametli bey.

13. Sezâdur 'İzzetâ mîr-i şefîka eylesem taḳdîm

14. Dür-i nazmum ki reşk ile gelür Pervîn'den feryâd

mîr-i zî-şâna:

1. **mîr-i zî-şâna:**

Gazel 41

Mısra: **16**

Şanlı bey.

15. Dâmen-i pākūñ öpüp ey 'İzzet

16. Mîr-i zî-şâna şenâlar demidür

mirrîh:

1. **mirrîh:**

Kaside 1

Mısra: **10**

Merih/Mars; bu gezegene 'cellâd-ı felek' de denir.

9. Yazdı tuğrâsını Bercîs berâṭ-ı fethin

10. Çekdi şemşîrini Mirrîh berây-ı nuşret

mîrzâlık:

1. mīrzālīkdan:-dan

Kaside 13Mısra: **69***Beylik.*

69. Var mı sende mīrzālīkdan eşer

70. Kīseñ içre bulunur mı sīm ü zer

Mısra:

1. Mışr'a:-a

Gazel 133Mısra: **8***Hıdiviyyet merkezi olan bilinen şehir.*

7. Nebāt u kandinūñ elbet 'aķīdesi bozılır

8. Ĥadīsi Mışr'a varursa leb-i şeker-bārın

mısra':

1. mışra'lar:-lar

Kaside 7Mısra: **8***Mısra, dize.*

7. Şāhid-i ma'ni olup encümen-ārā-yı hayāl

8. Serv-i mevzün-ķad-i āzāde gibi mışra'lar

2. mışra'am:-am

Kaside 9Mısra: **100***Mısra, dize.*

99. Benüm ol büt-nigār-ı deyr-i ma'nī

100. Ki her bir mışra'am beytü'ş-şanemdür

Mısr-ı dil:

1. Mısr-ı dile:-e

Gazel 22Mısra: **10***Gönül Mısır'ı, ülkesi.*

9. Ĥübān-ı cihān bir yere gelse yine bi'llāh

10. Sensin olacaķ Mısr-ı dile şeh-beled Aĥmed

mızrāb-ı şevk:

1. mızrāb-ı şevkle:-le

Gazel 89

Mısra: 3

Mızrağın isteği.

3. Mızrāb-ı şevkle n'ola dil olsa pür-figān
4. İñletdi erğanunumu bir tıfl-ı ħurde-sāl

mişāl:

1. mişāl:

Gazel 87

Mısra: 4

Gibi, benzer.

3. Deyr-i melāḫatuñ şanem-i 'işve-bāzıdur
4. Şüret-peresti olsa n'ola her perī mişāl

mişāl ol:

1. mişāl olmuş:-muş

Gazel 1

Mısra: 4

Benzer olmak.

3. Şu'le-i yāḫūtle ḫāşiyet-i āb-ı ḫayāt
4. İmtizāc itmiş leb-i kevşer mişāl olmuş saña

mişāl-i 'arız-ı ħoy-gerde-i yār:

1. mişāl-i 'arız-ı ħoy-gerde-i yār:

Kaside 9

Mısra: 7

Sevgilinin terli yanağı gibi.

7. Mişāl-i 'arız-ı ħoy-gerde-i yār
8. Gül-i şad-berg-i ter-şeb-nem behemdür

mişāl-i āyine-i şāf:

1. mişāl-i āyine-i şāf:

Gazel 133

Mısra: 11

Temiz ayna gibi.

11. Mişāl-i āyine-i şāf o sīne-i sīmīn
12. Ne emr 'aks-i nazargāhı olmağ ağıyārın

mişāl-ı dāne:

1. mişāl-ı dāne:

Gazel 57

Mısra: 8

Tohum gibi.

7. Devr-i pey-der-peyle gerdün un gibi eyler ğubār

8. Biz mişāl-ı dāne seng-i āsiyāb altundayuz

mişāl-i hadd-ı evsaṭ:

1. mişāl-i ḥadd-ı evsaṭ:

Gazel 26

Mısra: 5

Orta sınırdaki gibi.

5. Kemer bir kez mişāl-i ḥadd-ı evsaṭ ber-ṭaraf olsun

6. Nazar kıll şekl-i istiğnāda ne intāc-ı vuşlat var

mişāl-i hāle:

1. mişāl-i hāle:

Gazel 40

Mısra: 3

Ay ve güneşin etrafında bazen görünen parlak dâire gibi.

3. Almağa halka-i āğūşa mişāl-i hāle

4. Dil-i sevdā-zedemüz bir meh-i tābān ister

mişāl-ı ḥübān:

1. mişāl-ı ḥübān:

Kaside 6

Mısra: 36

Güzeller gibi.

35. Şīnler şāhid-i şīrīn-revīş-i şīve-şī'ār

36. Şādlar şayd-ı dil itmekde mişāl-ı ḥübān

mişāl-i ḥūrān:

1. mişāl-i ḥūrān:

Kaside 6

Mısra: 28

Cennet kadınları gibi.

27. Cīmler halka-i gīsū-yı nigār-ı ma'nī

28. Hāları ḥüsn-i nümāyişde mişāl-i ḥūrān

mişāl-i meh-tāb:

1. mişāl-i meh-tāb:**Kaside 4**

Mısra: 20

Ay gibi.

19. Ya 'ni düstūr-ı sehā-pīşe vü 'adl-endīşe

20. Oldı pertev-figen-i dehr mişāl-i meh-tāb

mişāl-i mihr-i münīr:**1. mişāl-i mihr-i münīr:****Kaside 2**

Mısra: 25

Aydınlatan güneş gibi.

25. Mişāl-i mihr-i münīr 'āleme ziyā şalarak

26. Belürdi hāzret-i destūr-ı ma' delet meftūr

mişāl-i şu 'le-i cevvēle:**1. mişāl-i şu 'le-i cevvēle:-e****Gazel 28**

Mısra: 8

Harekatli, canlı ateş gibi.

7. Gül-i ruhı kızarup farḡ-ı şerm ü hacletden

8. Mişāl-i şu 'le-i cevvēle gāh gāh döner

mişāl-i tūti:**1. mişāl-i tūti:****Kaside 2**

Mısra: 77

Papağan gibi.

77. Mişāl-i tūti şekker-rīz-i güft-gū olıcak

78. Dehān-ı hayreti eyler 'aḡīdeveş memhūr

mis-i kalbi:**1. mis-i kalbi:-i****Kaside 7**

Mısra: 43

Çok iyi kalp.

43. Mis-i kalbi ider iksīr-i 'ināyeti ile

44. Hem- 'ayār-ı zer-i ibrīz-i müşa'şa'-peyker

misk-i rümī-i perçem:

1. **misk-i rümī-i perçemde:-de**

Gazel 87

Mısra: 14

Süslü perçemin kokusu.

13. Şebbüy kimi kimisi sünböldir 'İzzetā

14. Karışdı misk-i rümī-i perçemde kıl ü kāl

mişl:

1. **mişlüñ:-üñ**

Gazel 3

Mısra: 2

Benzer, eş, denk.

1. Hoş geldüñ ey efāzıl-ı 'aşruñ ser-āmedi

2. Kim şibh ü mişlüñ 'ālem-i 'irfāna gelmedi

2. **mişlüni:-ü, -n, -i**

Kaside 6

Mısra: 110

Benzer, eş, denk.

109. Güher-i pāk-i şadef lü'lü'-i 'ummān-ı şeref

110. Görmedi çeşm-i selef mişlüni bī-reyb ü gümān

3. **mişlüm:-üm**

Kaside 9

Mısra: 101

Benzer, eş, denk.

101. Aransa bir dağı mişlüm bulunmaz

102. Eger mülk-i 'Arab'dur ger 'Acem'dür

4. **mişli:-i**

Kaside 11

Mısra: 22

Benzer, eş, denk.

21. Şi'r ü inşāda 'adīmü'l-emşāl

22. Mişli meydān-ı şecā'atde muhāl

5. **mişlini:-i, -n, -i**

Kaside 11

Mısra: 40

Benzer, eş, denk.

39. Nazm-ı rengīnine 'ālem hayrān

40. Görmemiş mişlini çeşm-i devrān

6. mişlini:-i, -n, -i

Kaside 13

Mısra: 7

Benzer, eş, denk.

7. Görmemişdür mişlini çeşm-i cihān

8. Ma' deletde mekremetde bī-gümān

7. mişli:-i

Gazel 139

Mısra: 3

Benzer, eş, denk.

3. Mişli nādir bulunsun 'ālemde

4. Bilmesün şīve-i vefāyı velev

8. mişli:

Kaside 8

Mısra: 49

Benzer, eş, denk.

49. Bilindi mün'adim bendergeh-i 'irfānda mişli

50. Metā'-ı şī'r-i reng-āmīzünüñ herkes ḥarīdārı

mişl-i ḥātem-i tayy:

1. mişl-i ḥātem-i tayy:

Kaside 6

Mısra: 106

Hatem-i Tay'a eş, benzer.

105. Yeñiden tazeledi kā'ide-i mekremeti

106. Mişl-i ḥātem-i tayy olmışıdi eski yalan

mişkāt-ı ziyā-yı nuşret:

1. mişkāt-ı ziyā-yı nuşret:

Kaside 1

Mısra: 46

Yardım ışığının oyuğu.

45. Re'y-i rüşen-teri fer-baḥş-ı çerāğ-ı meh-tāb

46. Āfitāb-ı dili mişkāt-ı ziyā-yı nuşret

mīve:

1. mīvelerüñ:-ler, -üñ

Gazel 90

Mısra: 4
Far. Meyve II sevgilinin yanağı.

3. Gelmeden haç-ı ruḥı almalı şeftālüsün
4. Puḥtesinden bize bu mīvelerüñ ḥāmı güzel

mīve-çin-i kām:

1. mīve-çin-i kām:

Gazel 124

Mısra: 1

Arzunun meyvesini toplayan.

1. Mīve-çin-i kām olur dil bir nihāl-i tāzeden
2. Kāle-i vaşf-ı ḳaddi bīründür endāzeden

miyān:

1. miyānuñ:-uñ

Gazel 19

Mısra: 11

Bel.

11. Miyānuñ vaşfını naḳş eylesem levḥ-i ḥayālümde
12. Virür ser-rişte-i nevk ḥāme-i müyīnden feryād

2. miyānunda:-u, -n, -da

Gazel 52

Mısra: 6

Bel.

5. Vaşf-ı şiken-i turrede baḳ kīl ile ḳāle
6. ‘Uşşāk miyānunda bu ḡavḡā ḳarışıḳdur

3. miyānuña:-uñ, -a

Gazel 91

Mısra: 3

Bel.

3. Miyānuña şarılup başdan çıkardı velī
4. Kemend-i zülfüñ olur rişte-bend-i pāy-ı ḥayāl

4. miyānuñ:

Gazel 103

Mısra: 5

Kemer bağlanacak yer, bel.

5. Yoḳladım aḡzın miyānuñ şarmaḡa buldum cevāz
6. Nükte-perdāzum ḥayāl-ender-ḥayālüm var benüm

miyān-ı halk:**1. miyān-ı halka:-a****Kaside 16**

Mısra: 36

Halkın ortası, arası.

35. Dağı bir tıfl-ı endek-sāl iken sen

36. Miyān-ı halka olduñ şüriş-efgen

mizāb-ı çeşm:**1. mizāb-ı çeşme:-e****Gazel 39**

Mısra: 8

*Göz suyu II gözyaşı.*7. Yenbū[‘]-ı dilden eyleyerek cūş dem-be-dem

8. Mizāb-ı çeşme eşk-i firāvān gelür gider

mizāc:**1. mizācdur:-dur****Terkib-bend 1**

Mısra: 11

Tabiat, huy.

11. Pek ter mizācdur çekemez āh u nāleyi

12. Efsāne-i elemde koşun dil itāleyi

mizān-ı kalem:**1. mizān-ı kalem:****Kaside 6**

Mısra: 91

Kalemin ölçüsü.

91. Elde mizān-ı kalem hendese dānān-ı sūhan

92. Kaşr-ı evşāfına bu resme ururlar bünyān

mizmār-ı ma‘ārif:**1. mizmār-ı ma‘ārifde:-de****Kaside 6**

Mısra: 9

Bilgi meydanı.

9. Edhem-i hāmeñi mizmār-ı ma‘ārifde sürüp

10. Okudun yiñe süvārān-ı kemāle meydān

miẓmār-ı ney-süvāri-i naḥvet:**1. miẓmār-ı ney-süvāri-i naḥvetde:-de****Gazel 89**

Mısra: 7

*Gururun ney süren (üfleyen) meydanı.***7. Miẓmār-ı ney-süvāri-i naḥvetde yordı pek****8. Esb-i dil-i zebūnumı bir tıfl-ı ḥurde-sāl****molla:****1. molla:****Kaside 5**

Mısra: 20

*Büyük kadı, bilgin, dini yönü ağır basan kimse, medrese imamı; imamdan.***19. Revnaḳ-dih-i ser-mesned-i iftā-yı Selānık****20. Oldı bu sene ‘adl ile molla Yeñişehr’e****mu‘āmele-i dil-firib:****1. mu‘āmele-i dil-firibinüñ:-i, -nüñ****Gazel 25**

Mısra: 9

*Gönül aldatıcı tutum.***9. Ḥayrānıyam mu‘āmele-i dil-firibinüñ****10. İtdükçe gāhī ‘āşıka va‘d-i vişāller****mu‘ammer it:****1. mu‘ammer itsün:-sün****Kaside 6**

Mısra: 145

*Yaşatmak.***145. Ḥaşre dek zātını Allāh mu‘ammer itsün****146. Eylesün neyl-i me‘ārible hemīşe şādān****mu‘anber:****1. mu‘anber:****Gazel 157**

Mısra: 7

*Amber kokulu.***7. Zīr-i kākülde nihān idi mu‘anber ḥālī****8. Gösterüp eyledi tahrīk şabā sevdāmı**

mu'arız ol:1. mu'arız oldu:-*di***Gazel 138**

Mısra: 4

Karşı gelmek.

3. Cilvesi baht-ı siyāhuñ göre ne yüzdendür yine

4. Haḫ gelüp oldu mu'arız ḫüsn-i yāre rû-be-rû

mu'ayyen:1. mu'ayyendür:-*dür***Kaside 8**

Mısra: 54

Meşhur, bilinen.

53. Odur ḫaḫḫā güher-senc-i ma'arif şāhib-i temyīz

54. Mu'ayyendür hüner erbābınuñ nezdinde miḫdārı

mu'azzam-ı vüzerā:

1. mu'azzam-ı vüzerā:

Kaside 2

Mısra: 57

Vezirlerin yücesi.

57. Mu'azzam-ı vüzerā faḫr-ı cümle-i küberā

58. Meded-res-i fuḫara dāver-i kerem-mevfūr

Mucīb:1. **Mucīb'dür:-dür****Kaside 18**

Mısra: 20

Sebep olan, gerektiren.

19. İzzet du'ā-yı devletini idelüm müdām

20. Maḫbül ider du'āmızı Mevlā **Mucīb'dür****Mucīb-i settār:**1. **Mucīb-i Settār:****Kaside 3**

Mısra: 54

Bağışlayan Allah'ın cevabı.

53. Ṭurma da'vāt-ı veliyyü'n-ni'ama eyle şitāb

54. Umaruz eyleye maḫbül **Mucīb-i Settār**

mücid-i hüsn-i edâ:**1. mücid-i hüsn-i edâ:****Gazel 38**

Mısra: 14

*Cilvenin güzelliğinin yaratıcısı.***13.** İderse tab'uma 'İzzet n'ola cihân taḥsîn**14.** Bir öyle mücid-i hüsn-i edâ mı var yokdur**mücid-i şîve-i nev:****1. mücid-i şîve-i nev:****Kaside 6**

Mısra: 59

*Yeni konuşma tarzını icat eden kişi.***59.** Mücid-i şîve-i nev muḥteri '-i tarz-ı cedîd**60.** Reh-i nâ-refte-güşâ-yı hüner ü nâṭıka-dân**mu'ciz-edâ:****1. mu'ciz-edâdur:-dur****Gazel 118**

Mısra: 12

*Mucize üslup.***11.** Cenâb-ı Lütḫi-i siḫr-âferînüñ nazmını tanzîr**12.** Degül ḫaddüñ o bir mu'ciz-edâdur çok çalâbsın sen**mufaşşal:****1. mufaşşal:****Gazel 32**

Mısra: 4

*Uzun uzadıya.***3.** Nokta-i ḫâlinde icmâl idi ammâ şimdi ḫaṭ**4.** Nüşâ-i hüsn-i dil-ârâyı mufaşşal gösterür**muğbece:****1. muğbeceñüñ:-nüñ****Gazel 87**

Mısra: 1

Saki II sevgili.

1. İsmi Mîhâl o muğbeçenüñ vuşlatı muhâl
2. Bir hâl geldi başına yine âh bu ne hâl

muğber:

1. muğber:

Kaside 6

Mısra: 84

Tozlanmış.

83. Girdbād-ı gāzabı eylese bir deşti meṭāf
84. Hāşyetinden olur eflākde muğber Keyvān

muğtenem:

1. muğtenemdür: -dür

Kaside 9

Mısra: 36

Ganîmet olarak veya ganîmet kabul edilerek alınmış, zahmetsizce elde edilmiş.

35. Hemān esbāb-ı zevk olsun müheyṯā
36. Ki vakt ü 'ayş ü 'işret muğtenemdür

muğtenim:

1. muğtenim:

Kaside 13

Mısra: 19

Ganimet olarak alan(kişi).

19. Muğtenim dünyā 'ināyetüñ ile
20. Muḥteşem 'ālem o dārātuñ ile

muhâl:

1. muhâl:

Kaside 11

Mısra: 22

Olması, gerçekleşmesi, yapılması mümkün olmayan, imkânsız.

21. Şi'r ü inşāda 'adīmü'l-emşāl
22. Mişli meydān-ı şecā'atde muhâl

2. muhâl:

Gazel 87

Mısra: 1

Olması, gerçekleşmesi, yapılması mümkün olmayan, imkânsız.

1. İsmi Mîhâl o muğbeçenüñ vuşlatı muhâl
2. Bir hâl geldi başına yine âh bu ne hâl

muḥālif:**1. muḥālif:****Kaside 8**

Mısra: 48

Muhalefet etme, karşı çıkma, uygun düşmeme, zıtlık.

47. Ğazelde ‘İzzetā pāyān-pezīr oldı yeter ğayrı

48. Muḥālif rūzgārından ŗitānuñ iŗtikā-kārı

Muḥammed Beg Efendi:**1. Muḥammed Beg Efendi:****Gazel 30**

Mısra: 29

Muḥammed Bey Efendi, kiŗi ismi.

29. Dāmān-ı Muḥammed Beg Efendi ki medīḥi

30. Zīb-i ŗafaḥāt-ı neŗḥ-i fikretimüzdür

Muḥammed Paŗa:**1. Muḥammed Paŗa:****Kaside 6**

Mısra: 101

Muḥammed Paŗa, kiŗi ismi .

101. Biri devletlü melek-ŗıme Muḥammed Paŗa

102. O civān-sāl-i felek-mertebe mīr-i mīrān

muḥaŗŗal:**1. muḥaŗŗal:****Kaside 9**

Mısra: 70

Hasılı, sōzün kısası.

69. Anuñ ta‘dād-ı evŗāf-ı cemīli

70. Muḥaŗŗal ḥāric-i ṗavḑ-ı ḑalemdür

mübāḥāt: 1. mübāḥāt:**Gazel 52**

Mısra: 10

Övünme.

9. Hem-maḥlaŗ olup ḥāzret-i sultānla ‘İzzet

10. Nazmuñda mübāḥāt ile ma‘nā ḑarıŗıḑdur

mübâriz:**1. mübâriz:****Gazel 146**

Mısra: 3

*Herhangi bir konuda muhâlifîyle mücâdele eden, mücâdeleye girişen kimse.***3.** O da meydân-ı belâgatda mübâriz görsün**4.** uvvet-i ab‘umuz ibrâz idelüm eş‘âra**mübeddel ol:****1. mübeddel oldı:-dı****Gazel 15**

Mısra: 3

*Değişmek.***3.** Mübeddel oldı zehr-âb-ı şikâyet şeker-i şükre**4.** Lebinden yârüñ oldum ya‘ni zevk-i kâam alan ‘İzzet**2. mübeddel oldı:-dı****Gazel 92**

Mısra: 3

*Değişmek.***3.** Cevr-i yâr oldı mübeddel lufa dirken nâ-gehân**4.** Mazhar-ı ‘unf u ‘itâb olduk ‘inâyetden bedel**mübeyyin:****1. mübeyyindür:-dür****Gazel 155**

Mısra: 16

*Aıça ortaya koyan, aıklayan (kimse veya şey), aıklayıcı.***15.** Olur hep ser-nüvişte nâmdârân-ı hüner nâ-rast**16.** Mübeyyindür bu sırrı hâtemüñde hâ-ı ma‘kûsı**mübtelâ:****1. mübtelâ:****Gazel 38**

Mısra: 6

*Bağımlı, tutkun, düşkün II âşık.***5.** ounma hâırum âzurde olmasun zîrâ**6.** Benüm gibi saa bir mübtelâ mı var yokdur

2. **mübtela:**

Gazel 45

Mısra: **6**

Bağımlı, tutkun, düşkün II âşık.

5. Biz nice şabr idelüm cānā gül-ruhsāruña

6. Dil-rubālar mübtela meh-pāreler mecbürdur

3. **mübtelāyüm:-y, -um**

Gazel 141

Mısra: **8**

Bağımlı, tutkun, düşkün II âşık.

7. Tabībimsin baña dārū-yı luṭfuñla müdāvā kııl

8. Hezār emrāz-ı cürme mübtelāyüm yā Resūla'llāh

mübtelā-yı dīde-i mey-gün:

1. **mübtelā-yı dīde-i mey-günuyüm:-u, -y, -um**

Gazel 81

Mısra: **2**

Şarap rengi gözlere tutkun.

1. 'Āşıkum āşüfte-i efsūnuyüm bir āfetüñ

2. Mübtelā-yı dīde-i mey-günuyüm bir āfetüñ

mübtelā-yı marāz-ı miḥnet-i fakr:

1. **mübtelā-yı marāz-ı miḥnet-i fakra:-a**

Kaside 1

Mısra: **51**

Yoksulluk sıkıntısının hastalığının düşkünü.

51. Mübtelā-yı marāz-ı miḥnet-i fakra dā'im

52. Zehebü'r-ra'd-ı ināyātı devā-yı nuşret

mücerred:

1. **mücerred:**

Kaside 16

Mısra: **49**

Tek başına.

49. Mücerred kendi bulsun iştihārı

50. İdeler aña tenhā i'tibārı

mücmel:

1. **mücmel:****Gazel 3**

Mısra: 10

Kısaltılmış, özetlenmiş, kısa, öz.

9. Tafşıl-i hâli hep ider 'İzzet saña beyân

10. Bu mücmel oldı şimdi berây-ı hoş-âmedi

müdâm:1. **müdâm:****Gazel 6**

Mısra: 9

Her zaman, daima, devamlı.

9. Mâr-ı kemer ki ser be-hem-âverdedür müdâm

10. Gencîne-i vişâl muṭalsam gelür baña

2. **müdâm:****Kaside 18**

Mısra: 19

Her zaman, daima, devamlı.

19. 'İzzet du 'â-yı devletini idelüm müdâm

20. Maḳbûl ider du 'âmızı Mevlâ Mucîb' dür

3. **müdâm:****Gazel 149**

Mısra: 11

Her zaman, daima, devamlı.

11. İsterseñ ola yüzüñ aḳ alnuñ açık müdâm

12. Baḳma raḳîbüñ eldeki ḳāra ğurūşuna

müdāvā kıl:1. **müdāvā kıl:****Gazel 141**

Mısra: 7

Tedavi etmek, iyileştirmek.

7. Ṭabîbinsin baña dārū-yı luṭfuñla müdāvā kıl

8. Hezār emrâz-ı cürme mübtelâyum yâ Resûla' llâh

müdebbir-i dāniş-nihād-ı 'âlem:1. **müdebbir-i dāniş-nihād-ı 'âlemsin:-sin****Kaside 2**

Mısra: 65

Dünyanın bilgili yaradılışlı tedbirli kimsesi.

65. Sen ol müdebbir-i dāniş-nihād-ı 'ālemsin

66. Ki dest-i re'yüñe vābeste ḥall ü 'aḳd-ı umūr

müdîr-i güftâr:

1. **müdîr-i güftâr:**

Kaside 3

Mısra: 14

Sözü idare eden kişi.

13. Yoḥsa ne ḳudreti var nāḩıḳamın kim olsun

14. Vaşf-ı düstür-ı hünerverde müdîr-i güftâr

mü'ebbed:

1. **mü'ebbed:**

Kaside 10

Mısra: 43

Sonsuz, ebedî, dâimî.

43. Anı ḥaḳḳ müsned-i devletde mü'ebbed ḳılsun

44. Biz daḩı sāye-i 'adlünde ḥuzūr eyleyelüm

2. **mü'ebbed:**

Kaside 16

Mısra: 52

Sonsuz, ebedî, dâimî.

51. O dem ḳalkup öper gerdānuñ Aḩmed

52. Dir olsun devlet-i ḩüsnüñ mü'ebbed

mü'eşşir:

1. **mü'eşşirmiş:-miş**

Gazel 23

Mısra: 9

Tesir eden.

9. Raḳîb-i rû-siyāhın ruḳyesi ḩaylî mü'eşşirmiş

10. Perî-rûlarla her şeb şîşe-gerdān-ı maḩabbetdür

müheyva ol:

1. **müheyva olsun:-sun**

Kaside 9

Mısra: 35

Hazır olmak, amade olmak.

35. Hemān esbāb-ı zevk olsun müheyyā

36. Ki vakt ü 'ayş ü 'işret muğtenemdür

muhtāc:

1. **muhtāc:**

Kaside 5

Mısra: 61

İhtiyacı olan, muhtaç.

61. Muhtāc [mı] bir nükte-şinās ehl-i temīze

62. Qadr-i hünerüm eylesün inhā Yeñişehr'e

muhtāc-ı zekāt-ı hüsn-i yār:

1. **muhtāc-ı zekāt-ı hüsn-i yāruz:-uz**

Gazel 60

Mısra: 9

Sevgilinin güzelliğinin zekatına ihtiyaç duyan(kişi).

9. Muhtāc-ı zekāt-ı hüsn-i yāruz

10. Ya'ni bir alay gedālaruz biz

muhtaşar it:

1. **muhtaşar itmez:-mez**

Gazel 32

Mısra: 5

Kısaltmak.

5. Muhtaşar itmez ma'ānī-i niyāzı hiç beyā

6. Ol şeh-i nāza efendi hep muṭavvel gösterür

muhterī'-i tarz-ı cedīd:

1. **muhterī'-i tarz-ı cedīd:**

Kaside 6

Mısra: 59

Yeni tarzı icat eden(kişi).

59. Mūcid-i şīve-i nev muhterī'-i tarz-ı cedīd

60. Reh-i nā-refte-güşā-yı hüner ü nāṭıka-dān

muhteşem:

1. muhteşem:

Kaside 13

Mısra: **20**

Görkemli, ihtişamlı.

19. Muğtenim dünyā 'ināyetūñ ile

20. Muhteşem 'ālem o dārātuñ ile

mu 'in:

1. mu 'in:

Kaside 17

Mısra: **14**

Yardımcı.

13. Sāle yaklaşdı cüdā düşeli sen mehveşden

14. Ki baña künc-i elemde ne mu 'in ü ne naşır

mu 'in ol:

1. mu 'in olur:-ur

Gazel 49

Mısra: **5**

Yardımcı olmak.

5. Birbirlerine fitne-i dilde mu 'in olur

6. Ebrū vü hāl ü çeşm ü ruḥı yek-kabiledür

müjde-baḥş:

1. müjde-baḥş:

Kaside 2

Mısra: **18**

Müjde veren(kişi) II sevgili.

17. Hezār za 'file pür pīç ü tāb iken nā-gāh

18. Ṭabīb-i cān gibi bir müjde-baḥş virdi ḥuzūr

müje-i dīde-i mūr:

1. müje-i dīde-i mūr:

Gazel 50

Mısra: **2**

Karınca gözünün kirpiği.

1. Kim ki vaşf-ı fem-i cānānı ider zīb-i sūtūr

2. Kilk-i müyīni gerekdür müje-i dīde-i mūr

müjgān:

1. **müjgānlaruñ:-lar, -uñ**

Gazel 35

Mısra: 2

Kirpik.

1. Ğamzeñ zebān-ı tīg ile hem-dāstān mıdur
2. Müjgānlaruñ hikāye-güzār-ı sinān mıdur

2. **müjgānı:-ı**

Gazel 150

Mısra: 6

Kirpik.

5. Cūş-ı sirişk-i ḥasretle çeşm-i 'āşıkuñ
6. Müjgānı rişte-i güher olmış ne fā'ida

müjgān-ı şūhuñ:

1. **müjgān-ı şūhuñ:-uñ**

Gazel 33

Mısra: 9

İşveli, cilveli kadının kirpikleri.

9. Ḥadeng-endāz iken müjgān-ı şūhuñ ey kemān-ebrū
10. Dile vāreste-i tīr-i gezend olmağ ne mümkindür

mukaddem:

1. **muḳaddem:**

Gazel 23

Mısra: 18

Önceki.

17. Hüveydādur re'īs-i ehl-i 'irfān oldığı çoğdan
18. Dağı bundan muḳaddem mesned-ārā-yı riyāsetdür

mukallidlük:

1. **muḳallidlük:**

Gazel 116

Mısra: 4

Taklitçilik.

3. Ḥaḳīkat eglenecek sende de yoğise dilā
4. Birāz bāri muḳallidlük ile eglenelüm

mukārin ol:

1. muḳārin olsam:-sa, -m

Gazel 105

Mısra: 9

Yakın olmak, ulaşmak.

9. Mānend-i Necīb olsam o gül-rūya muḳārin

10. Būlbūl gibi 'İzzet iderüm ben de terennüm

mukāvim:

1. muḳāvim:

Gazel 64

Mısra: 6

Sağlam, dayanıklı.

5. Mağlūb-ı mülāyim-menīşāndur dil-i sengiñ

6. Üsrūble muḳāvim olamaz ḥiddet-i elmās

mukīm:

1. muḳīm:

Kaside 6

Mısra: 121

Bir yere yerleşen, bir yerde oturan, kalıcı olan, ikāmet eden (kimse).

121. Cümlesi şadr-ı sa'ādetde muḳīm olsunlar

122. İdelüm vaşfların biz de cihāna i'lān

muktebes:

1. muḳtebesdür:-dür

Gazel 21

Mısra: 5

İktibas edilmiş, istifade suretiyle alınmış, alıntı.

5. Muḳtebesdür bulegā şu'le-i 'irfānuñdan

6. Ḳalemūñ ehl-i kelāmuñ ise naḥl-ı tūrı

muktedā:

1. muḳtedāyuz:-y, -uz

Gazel 60

Mısra: 7

Kendisine uyulmuş kişi.

7. Mescidde egerçi muḳtedāyuz

8. Deyr içre de pīşvālaruz biz

muktezā-yı kevkeb:

1. **muḳtezā-yı kevkebüm:-üm**

Gazel 32

Mısra: 9

Yıldız falı.

9. Muḳtezā-yı kevkebüm taḳdīm-i nev-ḥaṭ-ı ruḥuñ

10. Uḳde-i müşkil-güşā-yı vaşlı münḥal gösterür

muktezā-yı şiyem-i lutf:

1. **muḳtezā-yı şiyem-i luḳfidur:-ı, -dur**

Kaside 6

Mısra: 144

Huyu güzele lazım olan şeyler.

143. İtdigi medḥe benüm hīç yok istiḥḳākum

144. Muḳtezā-yı şiyem-i luḳfidur ammā iḥsān

mülket-i hüsn:

1. **mülket-i ḥüsne:-e**

Gazel 115

Mısra: 10

Güzellik mülkü.

9. ‘Uşşāka cefā vü cevri idersin

10. Ey mülket-i ḥüsne şāh efendüm

2. **mülket-i ḥüsnuñ:-üñ**

Tahmis 6

Mısra: 29

Güzellik mülkü.

29. Çünkü sensin mülket-i ḥüsnuñ Süleymān’ı bu gün

30. İltifāt it ‘İzzet-i nā-çāruña bir mürdür

mülket-i nazm:

1. **mülket-i nazma:-a**

Kaside 6

Mısra: 54

Şiirin memleketi.

53. Görse bu kerr ü fer-i şevket-i şî‘rūñ bî-şek

54. Dirdi ḥāḳānī budur mülket-i nazma ḥāḳān

mülk-i ‘Arab:

1. **mülk-i ‘Arab’ dur:-dur**

Kaside 9

Mısra: **102**

Arap ülkesi.

101. Aransa bir dahı mişlüm bulunmaz

102. Eger mülk-i ‘Arab’ dur ger ‘Acem’ dür

mülk-i cünün-ı ‘aşkı:

1. **mülk-i cünün-ı ‘aşkı:-ı**

Gazel 37

Mısra: **3**

Aşk delisinin diyarı.

3. Almışum mülk-i cünün-ı ‘aşkı zîr-i destüme

4. Hall-i işkâl-i hıred engüşt-i tedbîrümmedür

mülk-i dil:

1. **mülk-i dil:**

Kaside 4

Mısra: **6**

Gönül mülkü II gönül.

5. Şükr kim eyledi ‘umrâna teveccüh âhir

6. Mülk-i dil Tırhala sancağıveş olmuşdı harâb

mültecâ:

1. **mültecâ:**

Gazel 38

Mısra: **12**

Sığınacak yer.

11. O şüh-ı fitnegerîn hançer-i nigâhından

12. Tehaşşun eyleyecek mültecâ mı var yokdur

mültezem:

1. **mültezemdür:-dür**

Kaside 9

Mısra: **30**

Gerekli görülen, arzu edilen.

29. Nedür bu fitne vü aşüba bādī

30. Neden bu şür u gâvgâ mültezemdür

müm:

1. **mūm:****Müfret 3**

Mısra: 2

Mum.

1. Üftāde-i hūbān-ı Yeñişehr-i Fenāruz
2. Alduğ fitili mūm gibice şimdi yanaruz

mū-miyān:1. **mū-miyānumı:-um, -ı****Gazel 91**

Mısra: 7

Beli kıl gibi denecek kadar ince olan, çok ince belli (güzel II sevgili).

7. O mū-miyānumı ağūşa almışum gūyā
8. Sürermişüm gice h̄'ābumda ben şafā-yı hayāl

2. **mū-miyāna:-a****Gazel 9**

Mısra: 3

İnce beli güzeller.

3. Mū-miyāna tağ o sīmīn hanceri ey māh-ı nev
4. Eyle īmā ya 'ni tīg-i ebrūvānuñ cā-be-cā

mümtāz-ı perī-rūyān:1. **mümtāz-ı perī-rūyānuñ:-uñ****Gazel 80**

Mısra: 3

Peri yüzlü seçkinler.

3. Biz o mümtāz-ı perī-rūyānuñ
4. Şīve-i muntehābın çok gördük

mümtāz-ı şā'irān:1. **mümtāz-ı şā'irān:****Gazel 136**

Mısra: 14

Şairlerin seçilmiş.

13. Ol mīr-i kadr-dān bu 'abd-i kemīnesin
14. 'Add eyleyüp bu şehrde mümtāz-ı şā'irān

mümteli ol:

1. **mümteli olanuñ:-an, -uñ**

Gazel 54

Mısra: 7

Dolmak.

7. Derūnı cevher-i hiddetle mümteli olanuñ

8. Ne keç-edā idügin biz kırābdan aluruz

mümteziç:

1. **mümteziç:**

Gazel 46

Mısra: 1

Uygun olan, uyan, uyuşan.

1. Mümteziç mānende-i şîr ü şekker maḥbūblar

2. Birbirine mā'il olmışlar meger maḥbūblar

mümteziç-i yek-diger:

1. **mümteziç-i yek-diger:**

Kaside 2

Mısra: 54

Birbirine uyan.

53. İdeydi ülfet-i ecnās için eger fermān

54. Olurdu mümteziç-i yek-diger vuḥūş u tıyūr

mün'adim:

1. **mün'adim:**

Kaside 8

Mısra: 49

Yok olan (kimse).

49. Bilindi mün'adim bendergeh-i 'irfānda mişli

50. Metā'-ı şî'r-i reng-āmizünüñ herkes ḥarīdārı

münāsebet:

1. **münāsebetüm:-üm**

Terkib-bend 1

Mısra: 50

İlişki, bağ.

49. Kim başa çıkacak felek-i ḥoḳḳa-bāz ile

50. Yoḳdur benüm münāsebetüm ḥīle-bāz ile

münāsib:

1. **münāsibdür:-dür**

Gazel 9

Mısra: 1

Yaraştır, uygun.

1. 'İyddur ey nārven-ğad gey münāsibdür saña
2. Portakālī-cübbe leymünī hātāyīden ħabā

2. **münāsibdür:-dür**

Gazel 15

Mısra: 5

Yaraştır, uygun.

5. Dehān-ı ŧekveye mihr-i sükūt ursam münāsibdür
6. Ki oldum ħalkā-i 'iŧretde zīrā nām alan 'İzzet

münderic:

1. **münderic:**

Kaside 6

Mısra: 13

İçeren, kapsayan, ihtiva eden.

13. Münderic nazm-ı belīğüñde hezārān mazmūn
14. Müstetir her bün-i ħarfüñde nice sırr-ı nihān

münhal:

1. **münħal:**

Gazel 32

Mısra: 10

Çözüme kavuŧturulmuş, yoluna konulmuş, halledilmiş.

9. Muğtezā-yı kevkebüm tağdīm-i nev-ħağ-ı ruħuñ
10. Uğde-i müŧkil-güŧā-yı vaŧlı münħal gösterür

mün'im-i nīk-ŧiy:

1. **mün'im-i nīk-ŧiy:**

Kaside 7

Mısra: 60

Güzel huylu cömert kiŧi.

59. Dürr-i deryā-yı kerem lücce-i zeħħār-ı himem
60. Mün'im-i nīk-ŧiyem mīr-i pesendīde-siyer

münir eyle:

1. **münîr eyleyüp:-y, -üp**

Kaside 17

Mısra: 8

Nurlandırmak, aydınlatmak.

7. Kalk toğdı günüñ ol mihr-i münevver geliyor

8. Eyleyüp pertev-i ruhsâresi âfâkı münîr

münkatı ol:

1. **münkatı olursa:-ur, -sa**

Gazel 120

Mısra: 5

Ayrılmak.

5. Olursa münkatı ‘uşşâkdan ol serv-i müsteşnâ

6. Efendi havf olunmaz mı raķībūñ inşâfından

münkesir ol:

1. **münkesir olmasun:-ma, -sun**

Gazel 21

Mısra: 17

Kırılmak.

17. Münkesir olmasun âyîne-i şâf-ı kalbūñ

18. Nîşterlerle gel açma dilüme nâsûrı

münşi-i münsi-i Veysî-i selâset-pîrâ:

1. **münşi-i münsi-i Veysî-i selâset-pîrâ:**

Kaside 6

Mısra: 61

Süslü anlatıma sahip Veysi’yi utandıran katip.

61. Münşi-i münsi-i Veysî-i selâset-pîrâ

62. Kâtib-i hâzret-i düstür-ı Sikender- ‘unvân

münsî-i nâm-ı ca‘fer:

1. **münsî-i nâm-ı Ca‘fer:**

Kaside 7

Mısra: 38

Namı Cafer olanı utandıran.

37. Zîver-i şadr-ı ‘alâ ziyet-i bezm-i kübrâ

38. Zübde-i ehl-i sehâ münsî-i nâm-ı Ca‘fer

müntehâ-yı ed‘iye :

1. müntehâ-yı ed'iyemdür :-m, -dür

Kaside 9

Mısra: 110

Duaların sonu.

109. Nihâl-i devleti olsun nemâ-yâb

110. Benüm müntehâ-yı ed'iyemdür

müntesib:

1. müntesib:

Kaside 2

Mısra: 38

İlgisi olan, alâka ve ünsiyet peydâ eden.

37. Var aña mertebesin ol sülâleden gelenün

38. O aşl-ı pâke olan müntesib ne gevher olur

mürde-dilân:

1. mürde-dilân:

Gazel 95

Mısra: 6

Ölü gönüller.

5. Feyz-i deminden âşikâr hâşiyet-i dem-i Mesîh

6. Mürde-dilân hep olmada zinde-i câvidân-ı ney

mürde-dilân-râ:

1. mürde-dilân-râ:

Gazel 14

Mısra: 7

Ölü gönüllere.

7. Kilkem be-nüvâzende koned mürde-dilân-râ

8. Ez-şür-ı Sirâfîl buved nây-ı kıyâmet

mürşid-i râh-ı 'irfân:

1. mürşid-i râh-ı 'irfân:

Gazel 96

Mısra: 27

Bilgi yolunun önderi.

27. Himmet ey mürşid-i râh-ı 'irfân

28. 'İzzet'i kıılma melûm-ı 'âlem

mürûr eyle:

1. **mürür eyleyelüm:-y, -elüm**

Kaside 10

Mısra: 22

Gitmek.

21. Ğamzesi mā' il-i bī-dad ise meh-pārelerin

22. Dergeh-i dāver-i zī-şāna mürür eyleyelüm

mürür it:

1. **mürür itse:-se**

Kaside 17

Mısra: 43

Geçmek.

43. Böyle bir yılda degül biñ sene de itse mürür

44. Ben unutmam seni dirken uyanıverdi faķır

mürüvet:

1. **mürüvetten:-den**

Gazel 92

Mısra: 8

İnsanlık.

7. İttibā' ile raķīb-i bed-sirişte bezmden

8. 'Āşığı ŧard itme lāyık mı mürüvetten bedel

müşārün bi'l-benān:

1. **müşārün bi'l-benānum:-um**

Kaside 16

Mısra: 28

Parmakla gösterilen.

27. Egerçi ben de bir şūh-ı cihānum

28. Cihān içre müşārün bi'l-benānum

müşbet:

1. **müşbetimüzdür:-imüz, -dür**

Gazel 30

Mısra: 26

Ar. İspat olunmuş.

25. Bi'llāh ŧuyarlarsa bu da'vāñı güzeller

26. Te'kīd-i ŧavānīn-i sitem müşbetimüzdür

müsellem:

1. **müsellem:**

Müfret 4

Mısra: 1

Herkes tarafından kabul edilmiş, inkar edilemez.

1. Şīvesi nāzı müsellem hüsni gāyet bī-bedel
2. Görmedüm 'İzzet hüseyn Ağa'ya beñzer bir güzel

2. **müsellem:**

Kaside 16

Mısra: 10

Herkes tarafından kabul edilmiş, inkar edilemez.

9. Huşūsa Eşref-i 'āşık-firībüm
10. Müsellem şivekārīde Necīb'üm

müşg-i çīn-i şemme-i gisū-yı ma'nī:

1. müşg-i çīn-i şemme-i gisū-yı ma'nīyem:-y, -em

Gazel 97

Mısra: 13

Anlam saçının bir kez koklanmış kıvrımının kokusu II şair.

13. Ben müşg-i çīn-i şemme-i gisū-yı ma'nīyem
14. Feyz-i nesīm-i himmet-i 'atṭāra uğradum

müşīr-i kāmīl:

1. müşīr-i kāmīl:

Kaside 11

Mısra: 26

Eksiksiz asker.

25. Görmedük öyle vezīr-i 'ādīl
26. Tuymaduk öyle müşīr-i kāmīl

müşīr-i pūr-hüner:

1. müşīr-i pūr-hüner:

Kaside 13

Mısra: 2

Çok hünerli asker.

1. Bāreka'llāh ey hıdiv-i dād-ger
2. 'Azzeke'llāh ey müşīr-i pūr-hüner

müşīr-i şīr-i şecā'at:

1. müşîr-i şîr-i şecâ'at:

Kaside 2

Mısra: 59

Cesurluk aslanının yol göstereni.

59. Müşîr-i şîr-i şecâ'at vezîr-i Cem-'azamet

60. Şehâ vü cûd u 'atâda yegâne vü meşhûr

müslimân:

1. müslimân:

Gazel 35

Mısra: 10

Müslüman .

9. Deyr-i cemâle Behremen-i rû-siyâh iken

10. Kâfir degül de hâl-i ruhı müslimân mıdur

müsned-i devlet:

1. müsned-i devletde:-de

Kaside 10

Mısra: 43

Mutluluk haberi.

43. Anı haqq müsned-i devletde mü'ebbed kılsun

44. Biz dağı sâye-i 'adlünde huzûr eyleyelüm

muntazır-ı gâret:

1. muntazır-ı gâretimüzdür:-imüz, -dür

Gazel 30

Mısra: 14

Hücum bekleyen.

13. Çeşmi gibi îmânı siyeh bir büt-i nâzik

14. Düzd-i niğehi muntazır-ı gâretimüzdür

mür:

1. mür:

Kaside 2

Mısra: 32

Karınca II herkes.

31. Velî ni'metidür Rûm ili memâlikinüñ

32. Ta'ayyüş itmededür sâyesinde mâr ile mür

2. **mürdur:-dur****Tahmis 6**

Mısra: 30

Karınca II karınca gibi güçsüz.

29. Çünkü sensin mülket-i hüsnüñ Süleymân'ı bu gün

30. İltifât it 'İzzet-i nâ-çâruña bir mürdur

murabbâ:1. **murabbâ:****Gazel 82**

Mısra: 4

Yetiştirilmiş, terbiye edilmiş.

3. Şeker-lebleri âlûde-i şîr-i 'işve

4. Dâye koyunda murabbâ küçücükdür küçücük

murğân-ı hevâ:1. **murğân-ı hevâ:****Gazel 142**

Mısra: 5

Heves, istek kuşu II gönül.

5. Vâdi-i 'aşkda murğân-ı hevâ konmağičün

6. Ser-i Mecnûn gibi bir lâne gelür hâturuma

müşg-i çîn-i şemme-i gisû-yı ma'nî:1. **müşg-i çîn-i şemme-i gisû-yı ma'nîyem:-y, -em****Gazel 97**

Mısra: 13

Anlam saçının bir kez koklanmış kıvrımının kokusu.

13. Ben müşg-i çîn-i şemme-i gisû-yı ma'nîyem

14. Feyz-i nesîm-i himmet-i 'atfâra uğradum

murğ-ı dil:1. **murğ-ı dil:****Gazel 120**

Mısra: 9

Gönül kuşu.

9. Dökülsün eşk-i çeşmüm aña yanmam murğ-ı dil zîrâ

10. Kebâba döndi şimdi nâr-ı 'aşkuñ işti 'âlûnden

2. **murğ-ı dil:**

Gazel 136

Mısra: 4

Gönül kuşu.

3. Pervāz iderken evc-i selāmetde 'ākıbet
4. Kıldı şikenc-i zülfini murğ-ı dil āşiyān

murğ-ı dil-i zār:

1. **murğ-ı dil-i zārum:-um**

Gazel 158

Mısra: 4

İnleyen gönül kuşu.

3. Meyli bu süzölmekle o şah-bāz-nigāhuñ
4. Murğ-ı dil-i zārum gibi naḥcīre degöl mi

murğ-ı endişe:

1. **murğ-ı endişesi:-si**

Gazel 43

Mısra: 9

Düşünce kuşu.

9. Murğ-ı endişesi üftāde-i nā-sāmānuñ
10. Lāne-sāz-ı girih-i zülf-i siyeh-tāruñdur

murğ-ı hevā:

1. **murğ-ı hevāsı:-sı**

Gazel 129

Mısra: 8

Havadaki kuş.

7. İşkeste-per ol mertebe bī-tāb ü tüvān kim
8. Pervāz idemez murğ-ı hevāsı Yeñişehr'in

murğ-ı kebāb

1. **murğ-ı kebābdan:-dan**

Gazel 54

Mısra: 2

Yanmış, bağıryanmış kuş II gönül.

1. Ne nāydan ne enīn-i rebābdan aluruz
2. Nevā-yı süzişi murğ-ı kebābdan aluruz

murğ-ı lāhütī-nevā:

1. murğ-ı lāhūtī-nevā:

Gazel 29

Mısra: 1

İlahî sesin kuşu.

1. Merhabā ey murğ-ı lāhūtī-nevā nev-rūzdur
2. Eyle gül-bang-ı demüñ ‘arş-āşinā nev-rūzdur

murğ-ı nāle ger:

1. murğ-ı nāle gerüñ:-üñ

Gazel 79

Mısra: 8

İnleyen kuş II âşık.

7. Gülşende istimā‘-ı hezāra ne ihtiyāç
8. Kūyuñda murğ-ı nāle gerüñ yok mıdur senüñ

mūr-ı hurde-bīn-i hayāl:

1. mūr-ı hurde-bīn-i hayāl:

Gazel 66

Mısra: 3

Küçük şeylerin hayalini gören karınca.

3. Degül leb üzre haṭuñ mūr-ı hurde-bīn-i hayāl
4. Harīş-i teng-i nebāt dehān-ı teng olmuş

muşaffā:

1. muşaffā:

Gazel 99

Mısra: 1

Saf.

1. Muşaffā tıynetüm jengār-ı keyfiyyet kabül itmem
2. Heyūla-i tecerrüd-pīşeyüm şüret kabül itmem

musahhar ol:

1. musahhar olmamda:-m, -da

Gazel 86

Mısra: 6

Emrine amade olmak, boyun eğmek.

5. Ğazāl-ı vahşi-i hāmūn-ı ṭab‘dur beñzer
6. Musahhar olmamda āhū-yı remāna ğazel

muşib:

1. **muşıbdür:-dür**

Kaside 18

Mısra: 8

Doğruca hedefine erişen, şaşmayan, yanılmayan(kişi).

7. Söz yok kemāl-ı ma'arifet ü irticālına

8. Lütfi Efendi cümleden ā'lā müşıbdür

mustađni-i hūbān ol:

1. **mustađni-i hūbān olacađ:-acađ**

Gazel 159

Mısra: 8

Güzellerden uzak durmak.

7. Mihr hān-ı Yeñişehr'e nıgeh-endāz olmaz

8. Dile mustađni-i hūbān olacađ dem geldi

muţalsam:

1. **muţalsam:**

Gazel 6

Mısra: 10

Tılsımlı.

9. Mār-ı kemer ki ser be-hem-āverdedür müdām

10. Gencīne-i vişāl muţalsam gelür baña

mu'taşım-ı şer'-i kavīm:

1. **mu'taşım-ı şer'-i kavīm:**

Kaside 5

Mısra: 69

Doğru kanunu tutan kimse II adaletli.

69. Tā mu'taşım-ı şer'-i kavīm ola mevālī

70. Hükām ola tā maħkeme-pīrā Yeñişehr'e

muţavvel:

1. **muţavvel:**

Gazel 32

Mısra: 6

Uzatılmış, daha uzun yapılmış.

5. Muhtaşar itmez ma'ānī-i niyāzı hiç beyā

6. Ol şeh-i nāza efendi hep muţavvel gösterür

mu'teber ol:

1. mu‘teber olmuş:-miş

Gazel 150

Mısra: 14

Geçerli olmak, yürürlükte olmak.

13. Dāmān-būs-kerde ider pāya ser-fürū

14. Süflī nihād mu‘teber olmuş ne fā’ide

mutrib:

1. muṭribun:-un

Gazel 162

Mısra: 7

Çalgıcı.

7. Muṭribun tutdığı āheng bu şeb

8. Sāz-ı nāhid gibi zemzemeli

mutrib-ı hoş-elhān:

1. muṭrib-ı hoş-elhānı:-ı

Kaside 7

Mısra: 15

Güzel ezgili çalgıcı.

15. Mahfil-i ma‘rifetüñ muṭrib-ı hoş-elhānı

16. Eyler āgāze yine bir gāzel-i rengīn-ter

mutrib-ı hoş-h̄ān:

1. muṭrib-ı hoş-h̄ān:

Gazel 47

Mısra: 14

Hoş okuyan çalgıcı.

13. Nağme-i āhumla sīne-i ṭanbūr iñler

14. Yād-ı endūhum ile muṭrib-ı hoş-h̄vān ağlar

mutrib-ı hoş-nağme:

1. muṭrib-ı hoş-nağme:

Gazel 116

Mısra: 6

Güzel sesli ,mûsikî âleti çalan kimse.

5. Bu gice eyleme ihmāl amān gündüzden

6. Bir iki muṭrib-ı hoş-nağme ile eglenelüm

mutrib-ı kilk:

1. muṭrı̄b-ı kıl̄k:**Gazel 122**

Mısra: 9

*Kalemin çalgıcısı.***9.** Her nağmesinde muṭrı̄b-ı kıl̄k ‘İzzetā yine**10.** Tebdīl ider maḳāmı ne nāzūk ne nāzenīn**muṭrı̄b-ı ŧevk-āver-i zībā:****1. muṭrı̄b-ı ŧevk-āver-i zībā:****Gazel 143**

Mısra: 11

*Güzel, neŧe getiren mutrip.***11.** Hoŧ-nağme beŧ on muṭrı̄b-ı ŧevk-āver-i zībā**12.** Œarŧunda dizilsün de sen eglen kerem eyle**müzil-i çirk-āb ol:****1. müzil-i çirk-āb olalar:-a, -lar****Kaside 4**

Mısra: 54

*Çirkefliğı yok etmek.***53.** Āb-ı ŧemŧīr ile tā kim vüzerā ‘ālemden**54.** Olalar def‘-i mezālidle müzil-i çirk-āb**müy:****1. müy:-ı****Gazel 14**

Mısra: 10

*Saç teli.***9.** Tā demāğ-i dili ider ta‘ŧır**10.** Būy-ı sūnbül midür ‘aceb müyü**müy-ı miyān:****1. müy-ı miyān:****Gazel 35**

Mısra: 6

*Beli kıl gibi denecek kadar ince olan, çok ince belli (güzel) II sevgili.***5.** Tār-ı niğāh-ı haŧret-i ‘aŧıĳ mıdur yāhūd**6.** Müy-ı miyān mı riŧte-i bārīk-i cān mıdur

2. **müy-ı miyânına:-ı, -n, -a**

Gazel 87

Mısra: 8

Beli kıl gibi denecek kadar ince olan, çok ince belli (güzel) II sevgili.

7. Tār-ı nigāhumuz kemerinden çözülmüyor

8. Müy-ı miyânına şarılup rişte-i hayāl

mü-yı miyân:

1. **mü-yı miyânına:-ı, -na**

Gazel 25

Mısra: 8

Beli kıl gibi denecek kadar ince olan, çok ince belli (güzel) II sevgili.

7. Havfum pek incelür de mezāya çıkar boşa

8. Mü-yı miyânına şarılırsa hayāller

muẓtarib kal:

1. **muẓtarib ƙalmıřumdur:-mış, -um, -dur**

Gazel 112

Mısra: 5

Maddî mânevî bir sıkıntı, üzüntü veya rahatsızlık çekmek, acı çekmek.

5. Hār hār-ı ye's içinde ƙalmıřumdur muẓtarib

6. Hiç teselli-i derün-ı pür-melālum yok benüm

müstağrak:

1. **müstağrak:**

Gazel 78

Mısra: 1

Batmış, gark olmuş.

1. Ruĥı o verd-i hayānuñ gül-āba müstağrak

2. 'Aceb yine neden olmuş hicāba müstağrak

2. **müstağrak:**

Gazel 78

Mısra: 2

Gark olmuş, dalmış.

1. Ruĥı o verd-i hayānuñ gül-āba müstağrak

2. 'Aceb yine neden olmuş hicāba müstağrak

3. **müstağrak:**

Gazel 78

Mısra: 4
Batmış, gark olmuş.

3. Ne dem ki hāl-i 'izaruñ görürse ğarķ-ı 'araķ
4. Olur dü merdümüñ çeşmüm āba müstağraķ

4. **müstağraķ:**

Gazel 78

Mısra: 6

Batmış, gark olmuş, kendinden geçmiş.

5. 'Aceb mi bāde-perest-i taħayyür olsa göñül
6. Görünce nergis-i mestüñ şarāba müstağraķ

5. **müstağraķ:**

Gazel 78

Mısra: 8

Kendinden geçmiş.

7. Ya kimde tāb u taħammül ķor ey perī-tal 'at
8. O dīdeler k'ola meclisde h'āba müstağraķ

6. **müstağraķ:**

Gazel 78

Mısra: 10

Batmış, gark olmuş, kendinden geçmiş.

9. Telātum-ı yem-i va 'd-i vişāle aldanmış
10. Dil-i 'İzzetā yine mevc-i ser-āba müstağraķ

müstağraķ-ı cübār-ı cemāl ol:

1. **müstağraķ-ı cübār-ı cemāl olmuşsın:-miş, -sın**

Gazel 85

Mısra: 7

Ziyan olan güzelliĝe dalmak.

7. Yine müstağraķ-ı cübār-ı cemāl olmuşsın
8. Mevc urur gül-bedenüm tā-be-kemer şīvelerüñ

müstağraķ-ı cüy-ı ni'am:

1. **müstağraķ-ı cüy-ı ni'amı:-ı**

Kaside 4

Mısra: 40

Nimetler ırmaĝına batmış II çok nimete sahip olma.

39. Āşafā baħr-kefā gevher-i dürc-i şerefā
40. Ey ki müstağraķ-ı cüy-ı ni'amı şeyhle şāb

müstağrak-ı ihsân ü lutf:**1. müstağrak-ı ihsân ü lutfuñ: -uñ****Tahmis 2**

Mısra: 16

*Lütuf ve iyiliğin içine batmış II çok fazla güzellik ve iyliğe sahip olmak.***15.** Nāzenīnüm sāye-i hār-ı gül-i dībā seni**16.** Olmuşum müstağrak-ı ihsân ü lutfuñ dil-berā**müştāk:****1. müştāk:****Gazel 145**

Mısra: 3

*Âşık.***3.** Ben saña müştāk iken fā'ik-i 'uşşāk iken**4.** Sen beni bir kez çerağ eylemedüñ āh āh**müsteban:****1. müsteban:****Kaside 8**

Mısra: 41

*Açıkça ortaya konmuş olan, şüpheye yer bırakmayacak şekilde anlaşılan, açık, âşikar, vâzih.***41.** Hevâlarda bürüdet müsteban ü cān u ten lertzān**42.** Bize şun sākī sen ol âteş-i seyyāleyi bārī**2. müstebān:****Kaside 13**

Mısra: 110

*Açıkça ortaya konmuş olan, şüpheye yer bırakmayacak şekilde anlaşılan.***109.** Görsin āşārüm benüm iden gümān**110.** Zūr-ı ṭab'um andan olur müstebān**müstecāb:****1. müstecāb:****Kaside 9**

Mısra: 106

*Kabul edilen (istek, duâ vb.).***105.** Ko lāfi 'İzzetā başla du'āya**106.** Du'alar müstecāb oldığı demdür

müstecāb-ı Rabb:**1. müstecāb-ı Rabb:****Gazel 23**Mısra: **20***Duayı kabul eden Allah.***19.** Hemān iqbāl ile iclāl ile devletle şāğ olsun**20.** Hülüş ile du‘āmuz müstecāb-ı Rabb-ı ‘İzzet’dür**müstecāb-ı Rabb-ı ‘İzzet:****1. müstecāb-ı Rabb-ı ‘İzzet’dür:-dür****Gazel 23**Mısra: **20***Kabul eden İzzet Efendi.***19.** Hemān iqbāl ile iclāl ile devletle şāğ olsun**20.** Hülüş ile du‘āmuz müstecāb-ı Rabb-ı ‘İzzet’dür**müstetir:****1. müstetir:****Kaside 6**Mısra: **14***Gizli, saklı.***13.** Münderic nazm-ı belīgūñde hezārān maẓmūn**14.** Müstetir her bün-i ħarfūñde nice sırr-ı nihān**2. müstetirdir:-dir****Kaside 16**Mısra: **44***Gizli, saklı.***43.** Çekül ser-ħalkā-i ‘uşşāğdan dir**44.** Merām-ı Eşref ammā müstetirdir**müstetir-i perde-i ħafā:****1. müstetir-i perde-i ħafā:****Gazel 88**Mısra: **4***Sır perdesine gizli.***3.** Hülāsa-i emel-i dil olan ‘arūs-ı vişāl**4.** Henüz müstetir-i perde-i ħafā mı degül**müstmend:**

1. **müstmendüm:-üm**

Gazel 141

Mısra: 1

Bîçare, zavallı.

1. Faķırüm müstmendüm bî-nevāyum yā Resūla'llāh
2. Senūñ dergāhuña geldüm gedāyum yā Resūla'llāh

müstmendān:

1. **müstmendānı:-ı**

Gazel 144

Mısra: 11

Hüzünlü, kederli ve mahzun kimseler, üzgün kişiler.

11. Ruḥ-ı haṭ-āverüñden vāyedār it müstmendānı
12. Zekāt-ı ḥüsnüñi eyle edā ḥükm-i kitāb üzre

müteselli:

1. **müteselli:**

Gazel 61

Mısra: 4

Ar. Teselli bulan, gönlü nasihat, taltif, tebşir gibi esbâb ile açılan.

3. Gerçi dirler ki yeter 'ārife bir gül ammā
4. Müteselli degilüz bir gül-i ḥandān ile biz

mütevārī-i pes-i perde-i ebr ol:

1. **mütevārī-i pes-i perde-i ebr olsunlar:-sun, -lar**

Gazel 159

Mısra: 11

Utanma perdesinin arkasına saklanmak.

11. Mütevārī-i pes-i perde-i ebr olsunlar
12. Āfitāb u mehe pinhān olacaķ dem geldi

müttehem:

1. **müttehemdür:-dür**

Kaside 9

Mısra: 92

Suçlanan, suçlu olduğu iddia edilen, töhmet altında bulunan.

91. Eyā mīr-i melek-ḥū bende 'İzzet
92. Ḳuşūr-ı vaşf ile pek müttehemdür

müzdehem:**1. müzdehemdür:-dür****Kaside 9**

Mısra: 16

İzdihamlı, kalabalık.

15. Sipāh-ı fitne-engīz-i şükūfe

16. Taḥaşşüd üzre gülşen müzdehemdür

2. 17. N**nā:****1. nā:****Gazel 97**

Mısra: 1

Genellikle Farsça, bâzan da Arapça sıfatların başına gelerek dilimizdeki "olmayan, değil" kelimelerinin anlamını karşılar .

1. Nā hevā-yı 'arız-ı dil-dāre uğradum

2. Bir jaleyüm ki sāḥa-i gülzāra uğradum

nāb:**1. nāb:****Gazel 134**

Mısra: 15

Uygunsuz, münasip olmayan.

15. Nāb ise de bāde-i la'l-i dil-ārā çî sūd

16. Derd-keş-i ḥasretüz biz yine 'İzzet her ān

nābit ol:**1. nābit olmadan:-ma, -dan****Kıt'a 4**

Mısra: 3

Yerden çıkıp büyümek II amaca yaklaşmak.

3. Kiş-i emelüm olmadan ol daḥı nābit

4. Şad ḥayf çayırlandı o şahrā kılı geldi

2. nābit olup:-up**Gazel 134**

Mısra: 3

Yerden çıkıp büyümek II ayva tüylerinin çıkması.

3. Nābit olup sebz-i haṭ gird-i leb-i yārdan
4. Tūṭi-i güftārına bāl ü per oldı ‘ayān

nā-būd:

1. nā-būd:

Kaside 13

Mısra: 13

Yokluk.

13. Zülmden nā-būd dehr içre nişān
14. Ğamze-i dil-berde qalmışdur hemān

nā-çār:

1. nā-çār:

Gazel 109

Mısra: 10

Çaresiz.

9. Korkarum Nā’ib Efendi gibi güş itmez yār
10. Ne qadar eylese de ‘İzzet nā-çār qasem

nā-çiz:

1. nā-çiz:

Kaside 3

Mısra: 11

Değersiz, önemsiz.

11. Meded kilik-i sühan-güster ile bu nā-çiz
12. Dem-be-dem olmadadur tāze-zebān-ı āşār

2. nā-çizüm: -üm

Kaside 6

Mısra: 123

Değersiz, önemsiz.

123. Ben ne nā-çizüm idem anlara şāyeste šenā
124. Yine iderse ider Lütfi-i sencide-beyān

nā-dān:

1. nā-dāna: -a

Gazel 56

Mısra: 5

Cahil, akılsız.

5. Ser-fürü eylemez erbāb-ı hüner nā-dāna
6. Ağniyā pīş-i esāfilde zemīn-būs olmaz

nādān-ı fil-tıynet:1. **nādān-ı fil-tıynete:-e****Gazel 111**

Mısra: 4

Fil yaradılışlı cahil(kişi).

3. Şatıranc-bāz-ı encümen-i fazl u dānişüm

4. Nādān-ı fil-tıynete açmaz der sözüm

nādi-i devlet:1. **nādi-i devletde:-de****Gazel 134**

Mısra: 1

Devlet meclisi.

1. Nādi-i devletde az oldığıçün kıadr-dān

2. Nādir olurmuş begüm şā'ir-i āteş-zebān

nādir:1. **nādir:****Gazel 134**

Mısra: 2

Az bulunur, az görülür.

1. Nādi-i devletde az oldığıçün kıadr-dān

2. Nādir olurmuş begüm şā'ir-i āteş-zebān

2. **nādir:****Gazel 139**

Mısra: 3

Az bulunur, az görülür.

3. Mişli nādir bulunsun 'ālemde

4. Bilmesün şīve-i vefāyı velev

nādire-güyān:1. **nādire-güyāna:-a****Kaside 1**

Mısra: 66

Benzeri görülmemiş söz söyleyen(kişi).

65. Benüm ol şā'ir-i i'cāz-eşer-i sihr-beyān

66. Her sözüm nādire-güyāna şālā-yı nuşret

nādire-gūyān-ı zamān:**1. nādire-gūyān-ı zamān:****Kaside 6**

Mısra: 56

*Zamanın benzeri az olan şeyler söyleyen(kişisi).***55.** Vaşf-ı pākūñde senüñ böyle iderler āgāz**56.** Nükte-sencān-ı cihān nādire-gūyān-ı zamān**nāfe:****1. nāfeden:-den****Gazel 142**

Mısra: 7

*Derisinden kürk yapılan hayvan postlarının karın altına gelen tarafı ve postun bu kısmından yapılmış kürk II sevgilinin saçı.***7.** Mest olup sīneñi sen nāfedeñ itdükçe güşād**8.** Bilsen ey şāhid-i zība ne gelür hāturuma**nāfe-i hulḳ:****1. nāfe-i hulḳunuñ:-u, -nuñ****Kaside 1**

Mısra: 57

*Yaratılışın (misk) kokusu.***57.** Nāfe-i hulḳunuñ evşāfi yazıldıkça olur**58.** Zülf-i müşgīn-i sūhan ğāliye-sāy-ı nuşret**nā-gāh:****1. nā-gāh:****Kaside 2**

Mısra: 17

*Ansızın, birdenbire.***17.** Hezār za'file pür pīç ü tāb iken nā-gāh**18.** Ṭabīb-i cān gibi bir müjde-baḥş virdi huzūr**2. nā-gāh:-urdi****Kaside 7**

Mısra: 45

*Ansızın, birdenbire.***45.** Nigeh-i luṭfi eger kül-ḥana düşse nā-gāh**46.** Verd-i aḥmer gibi bulurdı ṭarāvet aḥker

nağam-rîz:1. **nağam-rîz:****Kaside 9**

Mısra: 3

Nağmeler döken.

3. Nağam-rîz oldu bülbüller çemende

4. Açıldı gonce-i hâtır ne gamdur

nâ-gehân:1. **nâ-gehân:****Kaside 17**

Mısra: 9

Ansızın, birdendire.

9. Nâ-gehân nâz ile gül-berg-i lebûñ depretdi

10. Dedi tenhâ mısın ey 'âşık-ı işkeste-zamîr

2. **nâ-gehân:****Gazel 92**

Mısra: 3

Ansızın, birdendire.

3. Cevr-i yâr oldu mübeddel luţfa dirken nâ-gehân

4. Mazhar-ı 'unf u 'itâb olduk 'inâyetden bedel

nağme:1. **nağme:****Gazel 95**

Mısra: 9

Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.

9. Nağme degül enîn ider dilde ne-hufte derdi var

10. Ol ten-i zerd dâğ dâğ 'aşğa yeter nişân-ı ney

2. **nağmesinde:-si, -n, -de****Gazel 122**

Mısra: 9

Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.

9. Her nağmesinde muţrıb-ı kilik 'İzzetâ yine

10. Tebdîl ider maķâmı ne nâzük ne nâzenîn

nağmehâ-yı nev-zemîn:

1. nağmehā-yı nev-zemîn:**Gazel 128**

Mısra: 14

*Yeni tarzda olan nağmeler.***13.** Çarhla biz devr-i Mevlānā' dayuz 'İzzet yine**14.** Demdür itsün nāy-ı hāme nağmehā-yı nev-zemîn**nağme-i āh:****1. nağme-i āhumla:-um, -la****Gazel 47**

Mısra: 13

*İnleyişin nağmesi.***13.** Nağme-i āhumla sīne-i ṭanbūr inler**14.** Yād-ı endūhum ile muṭrıb-ı hoş-hvān ağlar**nağme-i dil-sitān-ı ney:****1. nağme-i dil-sitān-ı ney:****Gazel 95**

Mısra: 2

*Neyin gönül alan sesi.***1.** Āteş-i naḥl-i ṭurdur bang-ı şeref-feşān-ı ney**2.** Mevce-i baḥr-ı nūrdur nağme-i dil-sitān-ı ney**nağme-i şādī:****1. nağme-i şādī:****Kaside 2**

Mısra: 7

*Sevincin ezgisi.***7.** O rütbe nağme-i şādī pür itdi āfākı**8.** Ki oldı künbed-i gerdün çü kāse-i ṭanbūr**nağme-i sâz-ı zafer:****1. nağme-i sâz-ı zafer:****Kaside 1**

Mısra: 17

*Zafer sazının ezgisi.***17.** Nağme-i sâz-ı zafer perde-birün oldı bu dem**18.** Ney-i kilik eylesün āheng-i nidā-yı nuşret**nağme-perdâzân-ı ser-bezm-i mahabbet:**

1. nağme-perdāzān-ı ser-bezm-i maḥabbet:

Gazel 51

Mısra: 9

Aşkın baş toplantısının şarkı söyleyen(kişileri).

9. Bilürler nağme-perdāzān-ı ser-bezm-i maḥabbet hep

10. Sürür-ı 'İzzet'e bā'îş o şūḥ-ı şen-gül olmuşdur

nağme-perdāz-ı gülistān-ı ma'ānī:

1. nağme-perdāz-ı gülistān-ı ma'ānī:

Kaside 8

Mısra: 57

Anlamlar bahçesinin ezgi düzenleyen(kişisi).

57. Benüm ol nağme-perdāz-ı gülistān-ı ma'ānī kim

58. Şarīr-i kil-küm eyler lāl-i ḥayret bülbül-i zārı

nağme-serā:

1. nağme-serā:

Gazel 94

Mısra: 3

Türkü söyleyen, şarkı okuyan.

3. Gülşende seḥer nağme-serā oldı şabādan

4. Ḥāl-i dil-i 'uşşākı tebāh eyledi bülbül

nā-ḥak:

1. nā-ḥak:

Gazel 112

Mısra: 4

Haksız.

3. Kılmasın sīnem nişān-ı nāvek-i cevri ü sitem

4. Dökmesüñ nā-ḥak yere ḥūnum vebālüm yoğ benüm

naḥcīr:

1. naḥcīr:-e

Gazel 158

Mısra: 4

Av hayvanı .

3. Meyli bu süzölmekle o şah-bāz-nigāhuñ

4. Murğ-ı dil-i zārüm gibi naḥcīre degül mi

naḥcīr-i ğazel:**1. naḥcīr-i ğazel:****Gazel 37**

Mısra: 10

*Gazel avı.***9.** Hep ğazālān-ı ḥayālī itdi ṭab‘um der-kemend**10.** Şimdi naḥcīr-i ğazel fitrāk-ı teşhīrūm dedür**naḥīf:****1. naḥīf:****Gazel 28**

Mısra: 11

*Çelimsiz, zayıf.***11.** O rütbe Mevlevīyān oldı ‘aşkı ile naḥīf**12.** Ki tünd-bād dem-i neyle hem-çü kāh döner**naḥl-ı ‘işve:****1. naḥl-ı ‘işvenüñ:-nüñ****Gazel 44**

Mısra: 5

*Cilveli, fidan gibi uzun ve ince vücutlu güzel II cilveli sevgili.***5.** Yok mı daḥı temāyüli ol naḥl-ı ‘işvenüñ**6.** ‘Uşşāk-ı zāri şaf-zede-i reh-güzārıdır**naḥl-ı leṭāfet-nümā:****1. naḥl-ı leṭāfet-nümā:****Gazel 34**

Mısra: 14

*Güzellik gösteren fidan gibi uzun ve ince vücutlu güzel .***13.** Zemīn-i gülşen-i vaşlı şulaksa da sağlık**14.** Bulur o naḥl-ı leṭāfet-nümā yeñiçeridür**naḥl-ı nev-resīde:****1. naḥl-ı nev-resīdesidür:-si, -dür****Gazel 91**

Mısra: 15

*Yeni yetişmiş fidan gibi uzun ve ince vücutlu güzel.***15.** Ḥadīka-i hünerüñ naḥl-ı nev-resīdesidür**16.** Nihāl-i kıl-k-i terümden kıl ictinā-yı ḥayāl

naħl-ı tūr:1. **naħl-ı tūrı:-ı****Gazel 21**

Mısra: 6

Tūr Dađı'ndaki ağaç.

5. Muķtebesdür buleđā şu'le-i 'irfānuñdan

6. Kalemüñ ehl-i kelāmuñ ise naħl-ı tūrı

naħl-i ümīd:1. **naħl-i ümīd:****Kaside 5**

Mısra: 9

Ümit fidanı.

9. Bār-āver iken naħl-i ümīd anda bu gūne

10. Nam olsa n'ola bāđ-ı temennā Yeñişehr'e

2. **naħl-ı ümīdüm:-üm****Gazel 81**

Mısra: 11

Ümit fidanı.

11. Naħl-ı ümīdüm nemā-dār olsa da māni' degül

12. Neşve-yāb-ı va'de-i kemmūnuyum bir āfetüñ

nāħun-zede-i tıfl-ı debistān-ı kemāl:1. **nāħun-zede-i tıfl-ı debistān-ı kemāl:****Kaside 7**

Mısra: 13

Olgunluk okulunun tırnaklanmış çocuğu II acı çekmiş âşık.

13. Oldı nāħun-zede-i tıfl-ı debistān-ı kemāl

14. Rūy-ı kāğıdda kıyās itme nişān-ı mıştar

naħve:1. **naħve:****Gazel 71**

Mısra: 8

Çörek otu.

7. Sībeveyh eylese sīb-i zeķanuñ der-hātır

8. Şarf-ı zihn eylemeyüp naħve dir eyvā hāfız

nahvet:1. **nahvetle:-le****Gazel 79**

Mısra: 3

Kibir, böbürlenme.

3. Nahvetle ya uşur mı bu  teş gibi geçiş

4. Ben h k-i p yu a nazaru  yok midur senu 

2. **nahvetle:-le****Gazel 136**

Mısra: 8

Kibir, böbürlenme.

7. C n  şar b-h ne-i çeşmünde mest olup

8. H n-r z-i g mze  eyledi nahvetle kaşd-ı c n

nahvet-g ster:1. **nahvet-g sterin:-in****Gazel 120**

Mısra: 8

Kibir yayan.

7. Girihg r oldu gitdi rişte-i  m lim z yek-ser

8. O nahvet-g sterin  n-i ceb n-i infi' linden

n 'ib:1. **n 'ibidür:-i, -d r****Kaside 5**

Mısra: 38

Vekil.

37. Derb nl g m  eylese Bin h cib'e işb t

38. B b n 'ibidür ş hid-i da'v  Ye işehir'e

N 'ib Efendi:1. **N 'ib Efendi:****Gazel 109**

Mısra: 9

Naib Efendi, kişi ismi.

9.  or arum N 'ib Efendi gibi g ş itmez y r

10. Ne  adar eylese de ' zzet n - ar  asem

nakd-i cān:1. **nağd-i cān:****Gazel 156**

Mısra: 9

Can sermayesi.

9. Nağd-i cān ister iken vaşla bedel ebrūlar

10. Ğamze tek tırnadı fesh eyledi bāzārumızı

nākış:1. **nākış:****Kaside 9**

Mısra: 55

Eksik.

55. On üçden gerçi yaşı nākış ammā

56. Ayuñ on dördiveş bedr-i etemmdür

2. **nākışdur:-dur****Kaside 10**

Mısra: 13

Eksik, tam değil.

13. Görelüm hüsni kimüñ tām kimüñ nākışdur

14. Heme sencide-i mizān-ı şu'ūr eyleyelüm

naql it:1. **naql ider:-er****Gazel 90**

Mısra: 14

Aktarmak, iletmek.

13. 'İzzetā yār ile hengām-ı mülākātumda

14. Naql ider eşk-i terüm aña ser-encāmı güzel

nākūs-ı şöhret:1. **nākūs-ı şöhreti:-i****Gazel 87**

Mısra: 5

Şöhret çanı II şöhret.

5. Şaldı cihāna velvele nākūs-ı şöhreti

6. Oldı rehīn-i gūlgule büt-hāne-i dālāl

naķş-ı kemāl:**1. naķş-ı kemāle:-e****Gazel 17**Mısra: **5***Olgunluğun eksikliği.***5.** Sebeb naķş-ı kemāle ülfet-i nā-müdrükāndur hep**6.** Ki ĥumķı ĥāce-i mekteblere şıbyān ider ĩrās̄**naķş:****1. naķş:****Kaside 5**Mısra: **49***Nakış, süs.***49.** Çokdan rakam-ı menķabetüñ naķş idi dilde**50.** Maķşüdüme iki vařfuñı iblā Yeñiřehr'e dipnotta**naķş aç:****1. naķş açacaķ:-acaķ****Gazel 7**Mısra: **7***Süslemek II hile yapmak, başına kötü işler getirmek.***7.** Bilmem dağı ne naķş açacaķ bu felek bize**8.** Göstermede nefes-be-nefes başķa şüreti**3. naķşımı:-um, -ı****Gazel 75**Mısra: **6***Güzellik.***5.** Nāmum ol ğonce-femüñ la'l-i lebinden düşmez**6.** Naķşımı faşş-ı nigīndāne ķodı şıve-i ĥaķķ**naķş eyle:****1. naķş eylesem:-se, -m****Gazel 19**Mısra: **11***Resmetmek.***11.** Miyānuñ vaşfını naķş eylesem levĥ-i ĥayālümde**12.** Virür ser-rişte-i nevk ĥāme-i müyīnden feryād**naķş-ber-āb:**

1. **nağş-ber-âbdan:-dan**

Gazel 54

Mısra: 4

Su üzerine resim.

3. Hağ-ı 'izâr iledür çün şübüt-ı va'd-i vişâl
4. Teselli-i dili nağş-ber-âbdan aluruz

nağş-ı kef-i efsûs:

1. **nağş-ı kef-i efsûs:**

Gazel 56

Mısra: 4

Endişe elinin işareti.

3. Hîç nedâmet mi çeker sözde te'emmülle giden
4. Ruğ-ı endişede nağş-ı kef-i efsûs olmaz

nağş-ı pây-ı nev-zemîn:

1. **nağş-ı pây-ı nev-zemîn:**

Gazel 128

Mısra: 8

Toprağa basan ayağın şekli.

7. Ğamzeñ itmiş bir reh-i nâ-refte-i zulme sülük
8. Dâğlar sînemde kalmış nağş-ı pây-ı nev-zemîn

nālân:

1. **nālân:**

Kaside 6

Mısra: 70

İnleyen.

69. Şadme-i kahrı ile rûy-ı zemîn zelzelenâk
70. Hecme-i tîği ile mecma'-ı â'dâ nālân

2. **nālânlaruñ:-lar, -uñ**

Gazel 22

Mısra: 3

İnleyen.

3. Nālânlaruñ dâ'ire-i vaşldan itme
4. Mânende-i def sille-ğur-ı dest-i red Ağmed

nālân it:

1. **nālān iden:-en****Gazel 19**

Mısra: 9

Ağlatmak, inletmek.

9. Güzellerdür bizi nālān iden bu bāğ-ı 'ālemde

10. Çemende 'andelīb eyler gül ü nesrinden feryād

nālān ol:1. **nālān ola:-a****Kaside 16**

Mısra: 60

İnlemek, sızlamak.

59. Hūşūsā 'İzzet-i dil-ḥaste her ān

60. Efendüm isterüm kim ola nālān

2. **nālān olacağ:-acağ****Gazel 159**

Mısra: 1

İnlemek, sızlamak.

1. Yine bülbül gibi nālān olacağ dem geldi

2. Yine 'uşşāk perīşān olacağ dem geldi

nāle:1. **nālelerüm:-ler, -üm****Terkib-bend 1**

Mısra: 43

İnilti, feryat.

43. Düşmen işitse nālelerüm giryenāk olur

44. Pervāne görse sūzişüm elbet helāk olur

2. **nāleñe:-ñ, -e****Kaside 3**

Mısra: 51

İnleme, feryat.

51. 'İzzetā nāleñe gūş aşmayacağ ol gül-i nāz

52. Eyleme bīhūde bülbül gibi feryād-ı hezār

3. **nāleden:-den****Gazel 8**

Mısra: 9

İnleme, feryat.

9. Figān u nāleden ‘İzzet nice hamūş olayum
10. Nigāh-ı merḥamet itmez o dil-şikār baña

4. **nāle:**

Gazel 19

Mısra: 3

İnleme, feryat.

3. Ne saht olsa kibārın ƣalbine te’sîr ider nāle
4. Şadā virseñ gelür kühsār-ı pür-temkīnden feryād

5. **nālelerüm:-ler, -im**

Gazel 53

Mısra: 8

İnleme, feryat.

7. Evc-i eflākde meşƣ itdi meger nālelerüm
8. Zühre’nüñ ƣaldığı ‘uşşāƣa nevā perdesidür

6. **nāle:**

Gazel 85

Mısra: 17

İnleme, feryat.

17. Bu ƣadar nāle vü feryādına ma’nī viremem
18. ‘İzzet-i dil-şüdeyi aldı meger şīvelerüñ

7. **nāle:**

Gazel 134

Mısra: 11

İnilti, feryat.

11. Nāle ile ḥābdan şanma ki bīdār olur
12. Baḥt-ı siyāhum benüm ey dil-i süz-iƣtırān

8. **nāleye:-y, -e**

Gazel 143

Mısra: 7

İnleme, feryat.

7. Bülbül daḥı bir ƣaç güne dek nāleye başlar
8. Şimden girü gūş-ı nağm-ı şubḥ-dem eyle

nāle it:

1. **nāle itmesüñ:-me, -süñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

İnlemek.

9. Hem söyle bu nāşīhatı hem kı1 selāmlar
10. Çok nāle itmesūñ ki virür yara derd-i ser

nāle vü feryād eyler:

1. nāle vü feryād eyler:-r

Gazel 66

Mısra: 7

İnlemek ve feryad etmek.

7. Ne tūr-i āh eşer eyler ne nāle vü feryād
8. Begüm senūñ dil-i sahtuñ meger ki seng olmuş

nāle vü fiğān it:

1. nāle vü fiğān ideyor:-de, -yor

Gazel 44

Mısra: 13

İnlemek ve feryat etmek.

13. Mānend-i ‘andelīb ideyor nāle vü fiğān
14. Ol gül-bün-i leṭāfetüñ ‘İzzet hezārıdur

nāle vü zār it:

1. nāle vü zār iderüm:-er, -üm

Gazel 126

Mısra: 3

Ağlamak ve inlemek.

3. Bülbülāsā iderüm nāle vü zār
4. Gül-i ruḥsār-ı ‘araḳ-paşuñ için

nāle-künān:

1. nāle-künān:

Gazel 59

Mısra: 5

Nāle ederek.

5. Reh-güzāruñda turup nāle-künān saf-der-şaf
6. O şeh-i tahtgeh-i ‘işvemüze şān virürüz

nam:

1. nam:

Kaside 5

Mısra: 10

Ad, isim.

9. Bār-āver iken naḥl-i ümīd anda bu gūne
10. Nam olsa n'ola bāğ-ı temennā Yeñişehr'e

2. **nāmındaki:** *-ın, -da, -ki*

Gazel 36

Mısra: 9

Ad, isim.

9. Bezimde cām-ı Cem nāmındaki devr eyleyen sāğar
10. Şafā-yı cevher-i āyīne-i İskenderīdendür

3. **nāmum:** *-um*

Gazel 75

Mısra: 5

Ad, san.

5. Nāmum ol gönce-femüñ la'l-i lebinden düşmez
6. Nağşumı faşş-ı nigīndāne qodı şīve-i ḥaqq

4. **nāmuñ:** *-uñ*

Gazel 155

Mısra: 3

Ad, isim.

3. Kızıl elmanuñ almazdum dehāna bir daḥı nāmuñ
4. O şūḥ-ı sürḥ-püş-ı şermüñ olsaydım zekān-būsı

5. **nāmı:** *-ı*

Gazel 157

Mısra: 10

Ün, şöhret.

9. 'Aşr-ı ḥüsnuñde eyā şūḥ-ı şeker güftārum
10. Çāh-ı nisyanıdadur Yūsuf-ı Mısr'uñ nāmı

nām al:

1. **nām alan:** *-an*

Gazel 15

Mısra: 6

Ün kazanmak, ad kazanmak.

5. Dehān-ı şekveye mihr-i süküt ursam münāsibdür
6. Ki oldum ḥalkā-i 'işretde zīrā nām alan 'İzzet

nā-mağdūr:

1. **nā-mağdūr:**

Gazel 50

Mısra: 10
Güçsüz.

9. 'İzzetâ pey-revi-i Sırri-i şîrîn-güftâr
10. Tûti-i tab'-ı şekker-hâyuñ için nâ-mağdûr

nâmdârân-ı hüner:

1. nâmdârân-ı hüner:

Gazel 155

Mısra: 15

Beceriklilikle meşhur olanlar.

15. Olur hep ser-nüvişte nâmdârân-ı hüner nâ-rast
16. Mübeyyindür bu sırrı hâtemünde hağ-ı ma'kûsı

nâme-i â'mâl:

1. nâme-i â'mâl:-i

Tahmis 6

Mısra: 22

Ameller mektubu.

21. 'Ârız-ı tâbânuña teşbîh-i mâh itdümse de
22. Nâme-i â'mâlî cürm ile siyâh itdümse de

nâme-serâ-yı nuşret:

1. nâme-serâ-yı nuşret:

Kaside 1

Mısra: 6

Yardım şarkısını söyleyen.

5. Sünnet-i hayr-ı beşerdür çü tefe'ül bi'l-hayr
6. Bülbülâs olalum nâme-serâ-yı nuşret

nâm-ı maḥbûb-ı ḥakîkî:

1. nâm-ı maḥbûb-ı ḥakîkîyi:-y, -i

Gazel 109

Mısra: 5

Gerçek sevgilinin adı.

5. Nâm-ı maḥbûb-ı ḥakîkîyi getirmez yâda
6. O sebebden idemez zümre-i küffâr kâsem

nâmver-i dehr:

1. nāmver-i dehr:

Gazel 134

Mısra: 7

Dünya ününe sahip.

7. Nāmver-i dehr olur hātem-i ʔā'ī gibi

8. Kim ki keremle ola 'āleme şöhret-resān

nāmzed-i şıhr-ı bevān:

1. nāmzed-i şıhr-ı beyān:

Kaside 10

Mısra: 9

Sözün büyüüne kapılmış.

9. Bıkr-i maẓmūnı idüp nāmzed-i şıhr-ı beyān

10. 'İyd-ı uđhiyede bir sūr-ı sūrūr eyleyelüm

nār:

1. nārı:-ı

Kaside 8

Mısra: 44

Ateş, od II acı..

43. 'İzār-ı āteşinüñ gāh u bī-geh yād ile cānā

44. 'Alevlenmekdedür kānūn-ı dilde ḥasretüñ nārı

nā-rast:

1. nā-rast:

Gazel 155

Mısra: 15

Doğru olmayan.

15. Olur hep ser-nüvişte nāmdārān-ı hüner nā-rast

16. Mübeyyindür bu sırrı hātemüñde ḥaṭ-ı ma'kūsı

na're-i mestāne:

1. na're-i mestāne:

Gazel 77

Mısra: 12

Sarhoş gibi bağırmak.

11. Cümlemüz ser-mest-i şahbā-yı neşāṭ u inbisāt

12. Şevk ile 'ayyūka çıkdı na're-i mestāne baḳ

2. nāre-i mestāneñi:-ñ, -i

Gazel 114

Mısra: 7

Sarhoş gibi bağırmak.

7. Dün gice nâre-i mestâneñi güş itdükçe
8. Çıkdı tâ küngüre-i çarha benüm efgânüm

na' re-i yâ ur:

1. na' re-i yâ urasın:-a, -sın

Gazel 10

Mısra: 8

Yüksek sesle uzun uzun ya diyerek bağırmak.

7. Neş' e-i meyle varup cüy kenârında o dem
8. Şöyle ser-mest urasın na' re-i yâ hay ne şafâ

nâr-ı 'aşk:

1. nâr-ı 'aşkuñ:-uñ

Gazel 120

Mısra: 10

Aşk ateşi.

9. Dökülsün eşk-i çeşmüm aña yanmam murğ-ı dil zîrâ
10. Kebâba döndi şimdi nâr-ı 'aşkuñ işti 'âlüñden

nâr-ı hasret:

1. nâr-ı hasretle:-le

Gazel 47

Mısra: 15

Özlem ateşi.

15. Nâr-ı hasretle kebâb olduğımı fehm itmiş
16. Acıyup hâlime şad süz ile büryân ağlar

nâr-ı hırmân-ı emân:

1. nâr-ı hırmân-ı emâni:-i

Kaside 4

Mısra: 44

Yardım isteme harmanının ateşi.

43. Ğam u endüh-ı cihân nâtıka-bend oldı baña
44. Nâr-ı hırmân-ı emâni cigerüm itdi kebâb

nâr-ı iştiyâk:

1. **nār-ı iştîyāk:**

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Özlem ateşi.

1. Kār itdi cānuma eşer-i sūz-ı iftirāk
2. Günden güne ‘alevleniyor nār-ı iştîyāk

2. **nār-ı iştîyāk:**

Terkib-bend 1

Mısra: 60

Özlem ateşi.

59. Bir dil-rübādan itmişe beñzersin iftirāk
60. Yakmış senüñ cigerçigini nār-ı iştîyāk

nār-ı şerer-bār:

1. **nār-ı şerer-bār:**

Gazel 108

Mısra: 2

Kıvılcım yağdıran ateş II âşk.

1. Yakdı beni ol âteş-i ruhsār tutuşdım
2. Düşdi dile bir nār-ı şerer-bār tutuşdım

nār-ı sitem:

1. **nār-ı sitemle:-le**

Gazel 134

Mısra: 13

Eziyet ateşi.

13. Nār-ı sitemle kebāb eyledüñ ‘āşıkıların
14. Merhāmetüñ yok mıdur ey meh-i nā-mihrbān

nārven-kad:

1. **nārven-ğad:**

Gazel 9

Mısra: 1

Boyu kara ağaç gibi olan kişi.

1. ‘İyddur ey nārven-ğad gey münāsibdür saña
2. Portağālî-cübbe leymünî hātāyīden çabā

2. **nārven-ğad:**

Gazel 29

Mısra: 6

Boyu kara ağaç gibi olan kişi.

5. Gör bahāriyye yine hūbāna olmuş cilvegāh
6. ‘Arz ider her nārven-ḳad bir edā nev-rūzdur

nās:

1. nās:

Gazel 134

Mısra: 9

İnsanlar.

9. Nās ile hīç eylemez ‘āḳil ü dānā cedel
10. Başına ğavgaları cāhil olandur alan

nā-sezā:

1. nā-sezālaruz:-lar, -uz

Gazel 60

Mısra: 16

Münasebetsizlik, uygunsuzluk.

15. Biz bezm-i vişālūñe sezāyuz
16. Zann itme ki nā-sezālaruz

nāşihat:

1. nāşihatı:-ı

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Öğüt, tavsiye.

9. Hem söyle bu nāşihatı hem ḳıl selāmlar
10. Çok nāle itmesüñ ki virür yara derd-i ser

2. nāşihatüm:-üm

Gazel 2

Mısra: 5

Öğüt, tavsiye.

5. Gūş itmedüñ nāşihatüm uyduñ hevāya sen
6. Dil ba‘d-ezīn ne nīk ü ne bed söylerüm saña

naşir:

1. naşir:

Kaside 17

Mısra: **14**

(Ar.) *Yardımcı, yardım eden.*

13. Sâle yaklaştı cüdâ düşeli sen mehveşden
14. Ki baña künc-i elemde ne mu'în ü ne naşîr

nâşıye:

1. **nâşıyesinden:** -si, -n, -den

Gazel 50

Mısra: **4**

Alın.

3. Âb-ı ser-çeşme-i hurşîd ile mi gısl itmiş
4. Dökilür nâşıyesinden o mehûñ lem'a-i nûr

nâşıye-sâ:

1. **nâşıye-sâ:**

Kaside 4

Mısra: **22**

Alnını yere süren.

21. 'Alem-efrâz-ı veğa hazret-i Maḥmūd Paşa
22. Ki olur dergehine nâşıye-sâ heft-kıbâb

nâsûr:

1. **nâsûrı:-ı**

Gazel 21

Mısra: **18**

Vücudun iç boşlukları ile cilt arasında hastalık sebebiyle meydana gelen akıntı yolu, akarca.

17. Münkesir olmasun âyîne-i şâf-ı kalbüñ
18. Nîşterlerle gel açma dilüme nâsûrî

nâ-şâyân:

1. **nâ-şâyân:**

Gazel 117

Mısra: **17**

Layık değil.

17. Cenâb-ı 'âkif-i zer-bâf-ı nazma arzâ nâ-şâyân
18. Bu güne bir nesîc-i sâde çıkdı destgâhumdan

nâ-şekîb:

1. **nā-şekîbdür:-dür****Kaside 18**

Mısra: 12

Sabırsız.

11. Hem maḥlaşumdur ‘İzzet-i āşüfte rūzgār

12. Anuñ için benüm gibi bir nā-şekîbdür

2. **nā-şekîb:****Gazel 27**

Mısra: 9

Sabırsız.

9. Nā-şekîb eyleyen bu rütbe bizi

10. Āh o ğunc u delāl-ı Eşref’dür

nā-şenî:1. **nā-şenîde:-de****Kaside 11**

Mısra: 5

Duyulmamış, işitilmemiş.

5. Nā-şenîde suḥan-ı tāze-zuhūr

6. K̄or mı erbāb-ı belāgatda şu‘ūr

2. **nā-şenîde:-de****Gazel 79**

Mısra: 14

İşitilmemiş.

13. Dil-gīr-i tarz-ı köhne-i eş‘āruz ‘İzzetā

14. Bir nā-şenîde nev-eşerüñ yok mıdur senüñ

nâtıka:1. **nâtıkamın:-m, -ın****Kaside 3**

Mısra: 13

Düzgün ve iyi konuşma yeteneği.

13. Yoḥsa ne kudreti var nâtıkamın kim olsun

14. Vaşf-ı düstūr-ı hünerverde müdür-i güftār

nâtıka-bend:1. **nâtıka-bend:****Kaside 4**

Mısra: 43

Düzgün şekilde bağlanmış söz.

43. Ğam u endüh-ı cihān nāṭıka-bend oldı baña
44. Nār-ı ḥırmān-ı emāni cigerüm itdi kebāb

nāṭıka-bend-i güftār:

1. nāṭıka-bend-i güftār:

Kaside 3

Mısra: 36

Sözün düzgün şekilde bağlanması.

35. Şöyle ṭursun o da bir başka büyük ma'nidür
36. Baña her demde olan nāṭıka-bend-i güftār

nāṭıka-zāy-ı nuşret:

1. nāṭıka-zāy-ı nuşret:

Kaside 1

Mısra: 60

Yardımanın şairleri.

59. Degme bir şāire maḳdūr degildür medhüñ
60. İdemez vaşfuñı her nāṭıka-zāy-ı nuşret

nā-tüvān:

1. nā-tüvān:

Tahmis 2

Mısra: 29

Zayıf, güçsüz, çaresiz.

29. Ben didikçe böyle kim kıldı Nedīm'i nā-tüvān
30. Gösterür engüşt ile meclisdeki mīnā seni

nāv-dān-ı dīde:

1. nāv-dān-ı dīdeden:-den

Kaside 8

Mısra: 8

Göz oluğu.

7. Şuyun bulurdı el-ḥaḳ encād ol rütbe 'ālemde
8. Ki āb-ı eşk olmaz nāv-dān-ı dīdeden cārī

nāvek-i ğamze-i dil-düz:

1. nāvek-i ğamze-i dil-düzuña:-uñ, -a

Gazel 106

Mısra: 4

Gönüle batan bakışın oku.

3. Dāğdār itmededür sīnecigüm hem-vāre
4. Nāvek-i ğamze-i dil-dūzuña gūyā hedefüm

nāy:

1. nāydan:-*dan*
Gazel 54
Mısra: 1
Ney.

1. Ne nāydan ne enīn-i rebābdan aluruz
2. Nevā-yı sūzişi murğ-ı kebābdan aluruz

2. nāyı:-*ı*
Gazel 95
Mısra: 19
Ney.

19. Nāyı Necīb-i pūr-hüner üfleye ‘aşk ile meger
20. İtmez o dem bu kilik-i ter-da ‘vī-i imtiḥān-ı ney

nāy u kudūm-ı ‘ālem:

1. nāy u kudūm-ı ‘ālem:
Gazel 96
Mısra: 24
Dünyanın ney ve kudümü.

23. Çalınur nevbet-i iclālinde
24. Dem-be-dem nāy u kudūm-ı ‘ālem

nā-yāb:

1. nā-yāb:
Kaside 4
Mısra: 14
Bulunmaz, nadir.

13. ‘Uhdesinde nice şimdi geledüm bu keremin
14. Şükre yok kudretimüz ḥamde liyākat nā-yāb

nāy-ı enīn-i dil:

1. nāy-ı enīn-i dilüm:-*üm*
Gazel 134
Mısra: 5
Neyin gönül iniltisi.

5. Nāy-ı enīn-i dilüm eylese gūş ‘andelīb
6. Bezm-i çemen başına tār olur ol dem hemān

nāy-ı hāme:

1. nāy-ı hāme:

Gazel 128

Mısra: **14**

Ney gibi kalem II hüznü yazan şair kalemi.

13. Çarhla biz devr-i Mevlānā’ dayuz ‘İzzet yine
14. Demdür itsün nāy-ı hāme nağmehā-yı nev-zemīn

2. nāy-ı kalem:

Gazel 72

Mısra: **11**

Ney gibi kalem II hüznü yazan şair kalemi.

11. Nefes-i pīr ile dem dem öteyor nāy-ı kalem
12. Yoħsa güncīde degül perde-i eş‘āra semā‘

nāy-ı kıyāmet :

1. nāy-ı kıyāmet :

Gazel 14

Mısra: **8**

Kiyametın neyi.

7. Kilkem be-nüvāzende koned mürde-dilān-rā
8. Ez-şūr-ı Sirāfīl buved nāy-ı kıyāmet

nāyveş:

1. nāyveş:

Gazel 118

Mısra: **10**

Ney gibi.

9. Ten-i zerd ü nizāruñ dāgdār-ı ‘aşkdur ‘İzzet
10. Anuñçün nāyveş bezm-i elemde pür-fiğānsın sen

nāz:

1. nāz:

Terkib-bend 1

Mısra: **51**

Naz, işve, cilve.

51. Perverdeyüm hezār tena‘um ile nāz ile
52. Alışmadum bu mertebe cevri dirāz ile

2. nāzı:-ı

Müfret 4

Mısra: 1

Naz, işve, cilve.

1. Şīvesi nāzı müselleme hüsni gāyet bī-bedel
2. Görmedüm ‘İzzet hüseyn Ağa’ya beñzer bir güzel

3. nāzı:-ı

Kaside 13

Mısra: 39

Naz, işve, cilve.

39. Şīvesi nāzı edāsı dil-rübā
40. Perçemi ‘uşşāka püsküllü belā

4. nāz:

Kaside 17

Mısra: 9

Naz, işve, cilve.

9. Nā-gehān nāz ile gül-berg-i lebūñ depretidi
10. Dedi tenhā mısın ey ‘āşık-ı işkeste-zamīr

5. nāz:

Gazel 53

Mısra: 12

Naz, işve, cilve.

11. Dürr-i eş‘aruma ‘İzzet ko disün halk yetīm
12. Şadef-i ṭab’imuñ ol nāz ile perverdesidür

6. nāz:

Gazel 71

Mısra: 3

Naz, işve, cilve.

3. Nedür ol nāz ile güftār o kıyāmet-reftār
4. Nedür ol kāmēt-i mümtāz ile ra‘nā hāfız

7. nāz:

Gazel 147

Mısra: 1

Naz, işve, cilve.

1. Nāz ile vesme çekmesün ebrūlar üstüne
2. Hānçer taķmasun o Şanem hānçer üstüne

nāz it:

1. nāz idelūm:-*elūm*

Gazel 146

Mısra: 8

Cilve yapmak.

7. ‘Āķıbet dāmenini çekdi niyāze düşdük
8. Sākit olmağla didük nāz idelūm eş‘āra

nāz u niyāz-ı vuşlat:

1. nāz u niyāz-ı vuşlata:-*a*

Gazel 95

Mısra: 14

Kavuşma duası ve cilvesi.

13. Nükte-şinās-ı zār olan añlar o sırr-ı mübhemi
14. Nāz u niyāz-ı vuşlata dā’ir imiş beyān-ı ney

nazar:

1. nazaruñ:-*uñ*

Gazel 79

Mısra: 4

Bakma, bakış.

3. Nahvetle yaķuşur mı bu āteş gibi geçiş
4. Ben hāķ-i pāyuña nazaruñ yoķ midur senüñ

2. nazar:

Kaside 7

Mısra: 18

Bakma, bakış.

17. Hatt gelüp Şafha-i ruhsāre-i pāk-ı dil-ber
18. Oldı bir hāşiyeli nuşa-i hüsn ile nazar

nazar kıl:

1. nazar kıl:

Gazel 26

Mısra: 6

Bakmak.

5. Kemer bir kez mişâl-i ĥadd-ı evsať ber-ťaraf olsun
6. Nazar kıł şekl-i istiğnāda ne intāc-ı vuşlat var

nazar-ı ĥıřm:

1. **nazar-ı ĥıřmına:-ı, -n, -a**

Kaside 7

Mısra: 47

Kızgınlık bakışı.

47. Nazar-ı ĥıřmına ger maźhar olursa gülřen
48. Gül ocağındaki gül-bünler olur ĥākister

nāzenīn:

1. **nāzenīnüm:-üm**

Tahmis 2

Mısra: 15

Narin, ince yapılı II sevgili.

15. Nāzenīnüm sāye-i ĥār-ı gül-i dībā seni
16. Olmuşum müstağrak-ı iĥsān ü luťfuñ dil-berā

2. **nāzenīn:**

Gazel 122

Mısra: 1

Narin, ince yapılı II sevgili.

1. Seyr it o dil-rübā mı ne nāzük ne nāzenīn
2. Gör ĥadd-i nev-ĥırāmı ne nāzük ne nāzenīn

3. **nāzenīn:**

Gazel 122

Mısra: 4

Narin.

3. ıuyduñ mı hīç o tūťi-i lüknet-feşānımuñ
4. Şekker gibi kelāmı ne nāzük ne nāzenīn

4. **nāzenīn:**

Gazel 122

Mısra: 6

Narin.

5. Bezm-i ťarabda gördüm o sākī-i řıveķār
6. ıutmuş elinde cāmı ne nāzük ne nāzenīn

5. **nāzenīn:**

Gazel 122

Mısra: 8
Narin.

7. Ey verd-i ter 'izār-ı laṭīfūñ senūñ 'aceb
8. Reng-i gül-i ḥayā mı ne nāzük ne nāzenīn

6. nāzenīn:

Gazel 122
Mısra: 10
Narin, ince.

9. Her nağmesinde muṭrıb-ı kıl' İzzetā yine
10. Tebdīl ider maḳāmı ne nāzük ne nāzenīn

nāzım-ı aḥvāl-i ümem:

1. nāzım-ı aḥvāl-i ümem:

Kaside 6
Mısra: 93
Ümmetlerin hallerini düzenleyen.

93. Şāḥib-i tūğ u 'alem nāzım-ı aḥvāl-i ümem
94. Āşaf-ı Cem-ḥadem ü dāver-i Dārā-derbān

nazīf:

1. nazīf:

Kaside 11
Mısra: 4
Temiz, pak.

3. Bāreka'llāh zihī şı'r-i laṭīf
4. Ma'ni-i pāki gibi lafzı nazīf

nazīr:

1. nazīrin: -in

Kaside 3
Mısra: 16
Eş, benzer.

15. Zīver-i şadr-ı 'alā ḥazret-i Rüşdī Paşa
16. Ki nazīrin göremez dīde-i çarḥ-ı devvār

2. nazīr:

Kaside 7
Mısra: 55
Eş, benzer.

55. Bulamaz zātına el-kışşa nazīr ü hem-tā
56. Gezse bir kimse eger ‘Ālemi kişver kişver

nazīre söyle:

1. nazīre söylemek: -mek

Gazel 120

Mısra: 17

Bir söze, karşılık olarak söz söylemek.

17. Rızā-yı nükte-perdāza nazīre söylemek güçdür
18. Ta‘accüb üzreyüm ‘İzzet senüñ bu iştiğālinden

nazirîn:

1. nazirîn:

Kaside 16

Mısra: 17

Eş, benzer.

17. O da dir Eşref’üm yoğdur nazirîn
18. Beni yağdı kelām-ı dil-pezirin

nāzişger-i fettān:

1. nāzişger-i fettān:

Gazel 142

Mısra: 11

Cazibeli cilve yapan.

11. Beni añduğça o nāzişger-i fettān dir imiş
12. Hāy bu ‘İzzet-i şeydā ne gelür hāturuma

nāzişker-i nā-mihrbān:

1. nāzişker-i nā-mihrbān:

Kaside 13

Mısra: 63

Güler yüzlü olmayan naz yapan.

63. Bir gün ol nāzişker-i nā-mihrbān
64. Çin idüp ebrūsunu didi ‘ayān

nazm:

1. nazm:

Kaside 3

Mısra: 34

Şiir, nazım.

33. Tâb-ı teb tākatumı kesdi efendüm yoḥsa
34. Zür-ı endişemi nazm içre iderdüm izhâr

2. **naẓmum:-um**

Kaside 4

Mısra: **48**

Şiir, nazım.

47. Bu perîşānlığa tākāt mi gelür inşāf it
48. Nice nazmum ola revnak-şiken-i dürr-i ḥoş-âb

3. **naẓm:**

Kaside 8

Mısra: **60**

Şiir, nazım.

59. Bakılsa çeşm-i inşāf ile devletlü efendüm yok
60. Baña mānend nazm içre kimüñ var bunda inkārı

4. **naẓmda:-da**

Kaside 13

Mısra: **105**

Şiir, nazım.

105. Olmuşdur nazmda darbü'l-meşel
106. Söyleşir yoḡdur benümle mā-ḥaşal

5. **naẓmuñda:-uñ, -da**

Gazel 52

Mısra: **10**

Şiir, nazım.

9. Hem-maḥlaş olup ḥazret-i sultānla 'İzzet
10. Nazmuñda mübāhāt ile ma'nā qarışığıdur

6. **naẓmda:-da**

Gazel 54

Mısra: **13**

Şiir, nazım.

13. 'Aceb mi nazmda engüşt-nümāyisek 'İzzet
14. Füyüzi ḥātem-i 'ālī-cenābdan aluruz

7. **naẓmını:-ın, -ı**

Gazel 118

Mısra: **11**

Şiir, nazım.

11. Cenāb-ı Lüt̄fi-i sihr-āferīnūñ nazmını tanzīr
12. Degül haddūñ o bir mu‘ciz-edādur çok çalābsın sen

8. **naẓmınuñ:-ın, -uñ**

Gazel 123

Mısra: 10

Şiir, nazım.

9. Āteşin-lafz ile vaşf-ı leb-i dil-berde yine
10. Nazmınuñ ma‘ni-i rengīnine ‘İzzet taḥsīn

9. **naẓmı:-ı**

Gazel 136

Mısra: 15

Şiir, nazım.

15. Geh bir kaşīde nazmı ile emr ider gehi
16. Bir böyle nev-ğazelcik ile eyler imtiḥān

10. **naẓmuñı:-uñ, -ı**

Gazel 138

Mısra: 13

Şiir, nazım.

13. ‘İzzetā bilsem ne yüzle ‘arz idersin nazmuñı
14. Sen Rızā-yı mu‘ciz-i sihr-iştihāre rû-be-rû

naẓm-ı belīğ:

1. **naẓm-ı belīğüñde:-üñ, -de**

Kaside 6

Mısra: 13

Güzel yazılmış şiir.

13. Münderic nazm-ı belīğüñde hezārān mazmūn
14. Müstetir her bün-i ḥarfüñde nice sırr-ı nihān

naẓm-ı cenāb-ı ḥāmi-i sāmī-mekinet:

1. **naẓm-ı cenāb-ı ḥāmi-i sāmī-mekinetin:-in**

Gazel 42

Mısra: 13

Ağırbaşlılığın yüceliğini koruyan büyüğün şiiri.

13. Nazm-ı cenāb-ı ḥāmi-i sāmī-mekinetin
14. Tanzīri vüs‘-i miknete ‘İzzet şığışmıyor

naẓm-ı ‘İzzet:

1. nazm-ı 'İzzet:

Kaside 6

Mısra: 127

İzzet'in şiiri.

127. Nazm-ı 'İzzet diyerek dest-be-dest ehl-i hüner

128. Varağ-ı şi'rimi meclisde iderler gerdân

nazm-ı Muhlis Beg Efendi:

1. nazm-ı Muhlis Beg Efendi'ye: -y, -e

Gazel 142

Mısra: 13

Muhlis Bey Efendi' nin şiiri.

13. Nazm-ı Muhlis Beg Efendi'ye idüp pey-revlük

14. Böyle ebyât-ı belîgâne gelür hâturuma

nazm-ı pesendîde-edâ:

1. nazm-ı pesendîde-edâ:

Kaside 11

Mısra: 1

Üslubu beğenilmiş şiir.

1. Hâbbezâ nazm-ı pesendîde-edâ

2. Dür-i sencîde-i bî-mişl ü bahâ

nazm-ı rengîn:

1. nazm-ı rengînine: -i, -n, -e

Kaside 11

Mısra: 39

Güzel şiir.

39. Nazm-ı rengînine 'âlem hayrân

40. Görmemiş mişlini çeşm-i devran

2. nazm-ı rengînümi: -üm, -i

Gazel 13

Mısra: 13

Güzel şiir.

13. Nazm-ı rengînümi eylerse Necîb'üm tanzîr

14. Olur ârâyiş-i dîvân-ı belâgat kat kat

nazm-ı sihr-âşâr:

1. nazm-ı sihr-âşârını:-ı, -n, -ı

Gazel 125

Mısra: 9

Sihirli eserlerin şiiri.

9. Hâzret-i hıfzî'nün 'İzzet nazm-ı sihr-âşârını

10. Vâdi-i tanzîre düşdük kudret olsun olmasun

nâzük:

1. nâzük:

Tahmis 2

Mısra: 9

Nazik.

9. Būydan hoş rengden pākīzedür nâzük tenüñ

10. Beslemiş koyunda gūyā kim gül-i ra'nā seni

2. nâzüklük:-lük

Gazel 108

Mısra: 4

İnce, kibar.

3. Lağzīde-ka-dem rāh-ı taḥayyürde giderken

4. Nâzüklük idüp tıtdı elim yār tıtuşdım

3. nâzük:

Gazel 122

Mısra: 1

Narin, ince yapılı II sevgili.

1. Seyr it o dil-rübā mı ne nâzük ne nâzenīn

2. Gör ka-dd-i nev-ḥırāmı ne nâzük ne nâzenīn

4. nâzük:

Gazel 122

Mısra: 2

Narin, ince yapılı II sevgili.

1. Seyr it o dil-rübā mı ne nâzük ne nâzenīn

2. Gör ka-dd-i nev-ḥırāmı ne nâzük ne nâzenīn

5. nâzük:

Gazel 122

Mısra: 4

İnce, nazik.

3. Tıyduñ mı hīç o tūti-i lüknet-feşānımuñ

4. Şekker gibi kelāmı ne nâzük ne nâzenīn

6. nāzük:

Gazel 122

Mısra: 6

İnce, nazik.

5. Bezm-i ıtarabda gördüm o sākī-i şīveķār
6. ıutmuş elinde cāmı ne nāzük ne nāzenīn

7. nāzük:

Gazel 122

Mısra: 8

Narin.

7. Ey verd-i ter ‘izār-ı laıfıñ senüñ ‘aceb
8. Reng-i gül-i hayā mı ne nāzük ne nāzenīn

8. nāzük:

Gazel 122

Mısra: 10

Narin, ince.

9. Her nağmesinde muırib-ı kılκ ‘İzzetā yine
10. Tebdīl ider maķāmı ne nāzük ne nāzenīn

ne:

1. ne:

Terkib-bend 1

Mısra: 31

Nasıl.

31. Hey ne belā imiş bu taħassür didikleri
32. Kim deşt-i ğamda kılaydı beni böyle serseri

2. ne:

Terkib-bend 1

Mısra: 46

Çok, çok fazla.

45. Aıvālümü ıuyanlar acır sīne-çāk olur
46. Artık baña füzūni-i ğamdan ne bāk olur

3. ne:

Gazel 1

Mısra: 13

Nasıl.

13. Ol ğazālin vaşf-ı çeşminde ne sırrdur 'İzzetā
14. Sürme-i hayret gelügīr-i maķāl olmuş saña

4. ne:

Kaside 1

Mısra: **54**

Ne.

53. Meded-i luţfi ile takviye-fermādur hep
54. Żu 'afādan ne ķadar var ise sezā-yı nuşret

5. ne:

Kıt'a 2

Mısra: **6**

Çok, çok fazla.

5. İhtişāşuñ baña ķat ķat dimek ister ammā
6. Ne zerāfetdür iki emr ile baķ İmāsı

6. ne:

Tahmis 2

Mısra: **18**

Ne, soru zarfı.

17. Farţ-ı şādīden kemāl-i hayret el virdi baña
18. Sen buyur şimdi ne itsün nişlesün bu bī-nevā

7. ne:

Tahmis 2

Mısra: **28**

Ne.

27. Yok mecāl inkāra sensin hep bilür halk-ı cihān
28. Sen ne çend itseñ dahı kendüñ hiçābuñdan nihān

8. ne:

Kaside 2

Mısra: **13**

Çok, çok fazla.

13. Ne telh itmiş idi kāmı zehr-i nā-kāmı
14. Şükür ki oldı şeker-rīz luţf-ı Rabb-ı Şekür

9. ne:

Kaside 2

Mısra: **38**

Nasıl.

37. Var aña mertebesin ol sülâleden gelenün
38. O aşl-ı pāke olan müntesib ne gevher olur

10. **ne:**

Kaside 2

Mısra: **48**

Nasıl.

47. Olunca kuvvet-i bāzū-yı satveti der-kār
48. Ne kâbil olmaya ber-kende bîh-i fışk u fücūr

11. **ne:**

Kaside 2

Mısra: **68**

Ne, hangi.

67. Nevāzişüñle olur gül gibi güşāyiş-yāb
68. Ne rütbe teng ise çün gonce kalb-i ehl-i şu'ūr

12. **ne:**

Kaside 2

Mısra: **76**

Nasıl.

75. Nigāhı mest-i mey-i nāz dīdesi maḥmūr
76. Gelür ne ḥālet ile seyr it ol büt-i maḡrūr

13. **ne:**

Kaside 3

Mısra: **13**

Ne.

13. Yoḡsa ne kudreti var nāṭıkamın kim olsun
14. Vaşf-ı düstūr-ı hünerverde müdür-i güftār

14. **ne:**

Kaside 3

Mısra: **41**

Niçin.

41. Ben ne ḥācet çekeyüm ḥālümü i'lāna ta'ab
42. Bildirür sūz-ı dilüm bu ḡazel-i şu'le-niṣār

15. **ne:**

Gazel 4

Mısra: **11**

Ne.

11. Ammā raķībden Һazer eyler ne işlesün
12. Yoķ çäre büse virmege ruĥsārdan baña

16. **ne:**

Kaside 4

Mısra: 7

Nasıl.

7. Bu ne in‘ām u ‘aţādur bu ne iĥsān-ı ĥudā
8. Bu ne tevĥik-i İlähi bu ne luţf-ı Vehhāb

17. **ne:**

Kaside 4

Mısra: 7

Nasıl.

7. Bu ne in‘ām u ‘aţādur bu ne iĥsān-ı ĥudā
8. Bu ne tevĥik-i İlähi bu ne luţf-ı Vehhāb

18. **ne:**

Kaside 4

Mısra: 8

Nasıl.

7. Bu ne in‘ām u ‘aţādur bu ne iĥsān-ı ĥudā
8. Bu ne tevĥik-i İlähi bu ne luţf-ı Vehhāb

19. **ne:**

Kaside 4

Mısra: 8

Nasıl.

7. Bu ne in‘ām u ‘aţādur bu ne iĥsān-ı ĥudā
8. Bu ne tevĥik-i İlähi bu ne luţf-ı Vehhāb

20. **ne:**

Kaside 4

Mısra: 52

Nasıl.

51. ‘İzzetā Şekveyi ķo eyle du‘āya aġāz
52. Ne revā bā‘iş-i taşdi‘-i ser olmaķ iţnāb

21. **ne:**

Kaside 6

Mısra: 123

Çok.

123. Ben ne nā-çizüm idem anlara şâyeste şenā
124. Yine iderse ider Lütfi-i sencide-beyān

22. ne:

Kaside 7

Mısra: 74

Öyle bir.

73. Bir senün gibi gelür 'āleme bir medhe sezā
74. Ne benüm gibi efendüm bulunur midhatger

23. ne:

Gazel 7

Mısra: 7

Nasıl.

7. Bilmem dahı ne nakş açacak bu felek bize
8. Göstermede nefes-be-nefes başka şüreti

24. ne:

Kaside 8

Mısra: 17

Nasıl.

17. Ne nize nize-i paşa-yı şaf-der kahramān peyker
18. Ki Zāl ü Rüstem'i hayret-zede itmekte peykārı

25. ne:

Kaside 9

Mısra: 4

Çok, çok fazla.

3. Nağam-riz oldu bülbüller çemende
4. Açıldı gönçe-i hātır ne gamdur

26. ne:

Kaside 9

Mısra: 28

Çok, çok fazla.

27. Bu hāl üzre güzār eylerken eyyām
28. Hezār irdi didi bu ne elemdür

27. ne:

Gazel 160

Mısra: 5

Çok, çok fazla.

5. O sitemkārūn elinden ne ezālar çekdüm
6. Pek acırsın ger ölürsem gel e yār açma beni

28. **ne:**

Gazel 142

Mısra: 8

Ne.

7. Mest olup sīneñi sen nāfedeñ itdükçe güşād

8. Bilsen ey şāhid-i zība ne gelür hāturuma

29. **ne:**

Gazel 142

Mısra: 12

Niçin.

11. Beni añduqça o nāzişger-i fettān dir imiş

12. Hāy bu ‘İzzet-i şeydā ne gelür hāturuma

30. **ne:**

Gazel 144

Mısra: 15

Nasıl.

15. Hār-i tāhūneveş ser-geştesi olmak ne hayvānlık

16. Görürken gerdiş-i dolāb-ı çarhı inqılāb üzre

31. **ne:**

Gazel 9

Mısra: 13

Ne, soru zamiri.

13. ‘İzzet’e bir busemi bilmem ne va‘d itmiş idüñ

14. Kıl kerem şimdi unutma vaqtidür ey bī-vefā

32. **ne:**

Gazel 10

Mısra: 1

Çok, çok fazla.

1. Bir kaç aḥbāb ile çıkmak çemene hey ne şafā

2. Bā-ḥuşuş ortada dönsün kadeh-i mey ne şafā

33. **ne:**

Gazel 10

Mısra: 2

Çok, çok fazla.

1. Bir kaç aḥbāb ile çıkmak çemene hey ne şafā

2. Bā-ḥuşuş ortada dönsün kadeh-i mey ne şafā

34. **ne:**

Gazel 10

Mısra: **4**

Çok, çok fazla.

3. Kimi şarkı kimisi taze gazeller okusun

4. Kimisi eylesün ağāze-i hey hey ne şafā

35. **ne:**

Gazel 10

Mısra: **6**

Çok, çok fazla.

5. Geh şimāha çalınıp velvele-i şavt-ı hezār

6. Meclisi germ ide geh zemzeme-i ney ne şafā

36. **ne:**

Gazel 10

Mısra: **8**

Çok, çok fazla.

7. Neş'e-i meyle varup cūy kenārında o dem

8. Şöyle ser-mest urasın na're-i yā hay ne şafā

37. **ne:**

Gazel 10

Mısra: **10**

Çok, çok fazla.

9. Pāk idüp āyīne-i hātırı gerd-i gamdan

10. Ğuşşa 'İzzet görine çeşmüñe lā-şey ne şafā

38. **ne:**

Kaside 11

Mısra: **7**

Nasıl.

7. Ne suhan gevher-i deryā-yı hüner

8. 'İkd-ı Pervīn aña şad reşk eyler

39. **ne:**

Kaside 11

Mısra: **30**

Ne, soru zamiri.

29. İşt ol āşaf-ı şahib-himemi

30. Ele alduğda ne söyler kalem

40. **ne:**

Gazel 14

Mısra: **15**

Çok, çok fazla.

15. Ne güzel vaşf ider o gonca-femi

16. 'İzzet' üñ hāme-i sūhan-gūyı

41. **ne:**

Kaside 17

Mısra: **17**

Hangi.

17. Sen ne takrīb ile teşrīf buyurduñ şimdi

18. Eyle ben bende-i dil-ḥasteñi āgāh u ḥabīr

42. **ne:**

Kaside 17

Mısra: **39**

Çok, çok fazla.

39. Ne melek-şīme kerem-pīşe güzelsin bi' llāh

40. Ne hoş unutmaduñ üftādeñi ey 'işve-pezīr

43. **Ne:**

Kaside 17

Mısra: **40**

Çok, çok fazla.

39. Ne melek-şīme kerem-pīşe güzelsin bi' llāh

40. Ne hoş unutmaduñ üftādeñi ey 'işve-pezīr

44. **ne:**

Gazel 19

Mısra: **3**

Çok, çok fazla.

3. Ne saht olsa kibārın ḳalbine te'şīr ider nāle

4. Şadā virseñ gelür kühsār-ı pür-temkīnden feryād

45. **ne:**

Gazel 19

Mısra: **3**

Çok, çok fazla.

3. Ne saht olsa kibārın ḳalbine te'şīr ider nāle

4. Şadā virseñ gelür kühsār-ı pür-temkīnden feryād

46. **ne:**

Gazel 23

Mısra: **8**

Nasıl bir?

7. O şūh ağyār ile şīr ü şekerleş imtizāc üzre

8. Bizümle meyl-i ülfet eylemez bilmem ne hikmetdür

47. **ne:**

Gazel 26

Mısra: **6**

Çok, çok fazla.

5. Kemer bir kez mişāl-i hadd-ı evsaṭ ber-ṭaraf olsun

6. Nazar kıl şekl-i istiğnāda ne intāc-ı vuşlat var

48. **ne:**

Gazel 28

Mısra: **5**

Nasıl ?

5. Ne tıfldur bu ki eyler gelüp helāk bizi

6. Yine serāyına ma‘şūm u bī-günāh döner

49. **ne:**

Gazel 34

Mısra: **15**

“Onu ne ilgilendiriyor, onu alâkadar etmez”.

15. Taḳarrub itmege yāre ne cānımız ‘İzzet

16. Uzaḳdan eyleyelüm merḥabā yeñiçeridür

50. **ne:**

Gazel 47

Mısra: **5**

Çok, çok fazla.

5. Yūsuf-ı dil ne çeker çāh-ı zenaḥdānında

6. Olsalar vāḳıf ger ser-te-ser ihvān ağlar

51. **ne:**

Gazel 48

Mısra: **8**

Çok, çok fazla.

7. Yār ile dest-be-dest olmağa mā‘nilerdür

8. Āh ağyāruñ elinden ne çeker ‘āşıklar

52. ne:

Gazel 51

Mısra: 4

Çok, çok fazla.

3. Hayāl-i leblerünle kâse-i endîşe-i ‘âşık
4. Ne keyfiyettür ey meh-pâre lebrîz-i mül olmuşdur

53. ne:

Gazel 54

Mısra: 8

Nasıl.

7. Derûnı cevher-i hiddetle mümteli olanuñ
8. Ne keç-edâ idügin biz kırâbdan aluruz

54. ne:

Gazel 58

Mısra: 7

Çok, çok fazla.

7. Ser-fürü itse rakîb ‘âşık her dem ne ‘aceb
8. Kâğı gâvâda ‘Amır pâ-zede-i Zeyd olmaz

55. ne:

Gazel 63

Mısra: 4

Ne.

3. Mest ü medhüş-ı mey sâgar-ı ‘aşkuz ammâ
4. Ne şunar sâki-i nâzende edâyı bilürüz

56. ne:

Gazel 68

Mısra: 10

Ne.

9. Kând-rîz olmağdasın ‘İzzet yine
10. Söyle ne ey tütî-i hoş-gü garağ

57. ne:

Gazel 72

Mısra: 2

Nasıl.

1. Döndürüp kâmetini serv-i çemenzâra semâ‘
2. Ne nümâyiş virür ol şuğ-ı külehdâra semâ‘

58. ne:

Gazel 79

Mısra: 7

Niye, neden.

7. Gülşende istimā‘-ı hezāra ne ihtiyāç

8. Kūyuñda murğ-ı nāle gerüñ yoç mıdur senüñ

59. ne:

Gazel 87

Mısra: 2

Nasıl.

1. İsmi Mīhāl o muğbeçenüñ vuşlatı muhāl

2. Bir hāl geldi başına yine āh bu ne hāl

60. ne:

Gazel 91

Mısra: 12

Nasıl.

11. ‘Arūsa döndi yine bıkr-i ma‘ni-i rengīn

12. Ne ziynet eyledi irāş gör hınā-yı hayāl

61. ne:

Gazel 94

Mısra: 8

Ne.

7. Tutdğı gibi şaḥne-i dey yapıdı yuvasın

8. Bilmem yine āyā ne günāh eyledi bülbül

62. ne:

Gazel 96

Mısra: 19

Çok, çok fazla.

19. Farçuma sāye şalar ise ne bāk

20. Sāyebān-ı şeh-i Rüm-i ‘ālem

63. ne:

Gazel 97

Mısra: 11

Nasıl.

11. Benden şoruñ felek ne siyeh-kāse oldıgun

12. Destünden āh anuñ ğam-ı bisyāra uğradum

64. **ne:**

Gazel 98

Mısra: 11

Çok, çok fazla.

11. Ne renc ü miḥnet ü ğamlar ne ğussalar çekdi

12. O bī-vefāya heveskār olan göñülcegizüm

65. **ne:**

Gazel 98

Mısra: 11

Çok, çok fazla.

11. Ne renc ü miḥnet ü ğamlar ne ğussalar çekdi

12. O bī-vefāya heveskār olan göñülcegizüm

66. **ne:**

Gazel 100

Mısra: 7

Nasıl.

7. Gülşende ne ‘aynumda idi deste-i sünbül

8. Ger dest-zen-i kākül-i ḥam-der-ḥamuñ olsam

67. **ne:**

Gazel 116

Mısra: 1

Hangi.

1. Göñül senüñle şıkıldıḡ ne şeyle eġlenelüm

2. Ya neyle eġlenelüm neyle meyle eġlenelüm

68. **neyle:-yle**

Gazel 116

Mısra: 2

Hangi (şey).

1. Göñül senüñle şıkıldıḡ ne şeyle eġlenelüm

2. Ya neyle eġlenelüm neyle meyle eġlenelüm

69. **ne:**

Gazel 116

Mısra: 7

Hangi.

7. Bu ḥanḡāḥ-ı kühende ne āna dek hū hū

8. Biraz da hāy ile yā hūy u heyle eġlenelüm

70. ne:

Gazel 118

Mısra: 2

Çok, oldukça çok.

1. Tezelzül-bahş-ı bünyād-ı sükün-ı 'āşıkānsın sen
2. Ne āşüb-ı zamānsın hāne-perdāz-ı cihānsın sen

71. ne:

Gazel 119

Mısra: 5

Öyle bir.

5. Ne zālimsin ne kāfirsın ne şūh-ı bī-emānsın kim
6. Bizi miḥnet-keş-i ğam görmedükçe raḥaṭ itmezsin

72. ne:

Gazel 119

Mısra: 5

Öyle bir.

5. Ne zālimsin ne kāfirsın ne şūh-ı bī-emānsın kim
6. Bizi miḥnet-keş-i ğam görmedükçe raḥaṭ itmezsin

73. ne:

Gazel 119

Mısra: 5

Öyle bir.

5. Ne zālimsin ne kāfirsın ne şūh-ı bī-emānsın kim
6. Bizi miḥnet-keş-i ğam görmedükçe raḥaṭ itmezsin

74. ne:

Gazel 121

Mısra: 6

Çok, çok fazla.

5. Vaqt-i iftarda būs-ı lebūñ imsāk iderek
6. Kim bilür bize ne ḳan yutdiracaḳdur hūbān

75. ne:

Gazel 122

Mısra: 1

Çok, çok fazla.

1. Seyr it o dil-rübā mı ne nāzük ne nāzenīn
2. Gör ḳadd-i nev-ḥırāmı ne nāzük ne nāzenīn

76. ne:

Gazel 122

Mısra: 1

Çok, çok fazla.

1. Seyr it o dil-rübā mı ne nāzük ne nāzenīn
2. Gör kıadd-i nev-ııırāmı ne nāzük ne nāzenīn

77. ne:

Gazel 122

Mısra: 2

Çok, çok fazla.

1. Seyr it o dil-rübā mı ne nāzük ne nāzenīn
2. Gör kıadd-i nev-ııırāmı ne nāzük ne nāzenīn

78. ne:

Gazel 122

Mısra: 2

Çok, çok fazla.

1. Seyr it o dil-rübā mı ne nāzük ne nāzenīn
2. Gör kıadd-i nev-ııırāmı ne nāzük ne nāzenīn

79. ne:

Gazel 122

Mısra: 4

Çok, çok fazla.

3. ııuyduñ mı hıç o ııüti-i lüknet-feşānımuñ
4. Şekker gibi kelāmı ne nāzük ne nāzenīn

80. ne:

Gazel 122

Mısra: 4

Çok, çok fazla.

3. ııuyduñ mı hıç o ııüti-i lüknet-feşānımuñ
4. Şekker gibi kelāmı ne nāzük ne nāzenīn

81. ne:

Gazel 122

Mısra: 6

Çok, çok fazla.

5. Bezm-i ııarabda gördüm o sākī-i şıveķār
6. ııutmuş elinde cāmı ne nāzük ne nāzenīn

82. ne:

Gazel 122

Mısra: **6**

Çok, çok fazla.

5. Bezm-i ıtarabda gördüm o sākī-i şīvekār
6. Tutmış elinde cāmı ne nāzük ne nāzenīn

83. ne:

Gazel 122

Mısra: **8**

Çok, çok fazla.

7. Ey verd-i ter 'izār-ı laṭīfūñ senūñ 'aceb
8. Reng-i gül-i ḥayā mı ne nāzük ne nāzenīn

84. ne:

Gazel 122

Mısra: **8**

Çok, çok fazla.

7. Ey verd-i ter 'izār-ı laṭīfūñ senūñ 'aceb
8. Reng-i gül-i ḥayā mı ne nāzük ne nāzenīn

85. ne:

Gazel 122

Mısra: **10**

Çok, çok fazla.

9. Her nağmesinde muṭrıb-ı kılκ 'İzzetā yine
10. Tebdīl ider maḳāmı ne nāzük ne nāzenīn

86. ne:

Gazel 122

Mısra: **10**

Çok, çok fazla.

9. Her nağmesinde muṭrıb-ı kılκ 'İzzetā yine
10. Tebdīl ider maḳāmı ne nāzük ne nāzenīn

87. ne:

Gazel 129

Mısra: **9**

Ne, nasıl.

9. Ol ne idi itdigümüz zevk ü ıtarablar
10. Şimdi keder oldu şafāsı Yeñişehr'in

88. **ne:**

Gazel 131

Mısra: **13**

Hangi.

13. Yāre aġyāruñ ne gözle baġdıġı ma'lūm līk

14. İzzetā sen ġayre baġma yāre baġ Allāh için

89. **ne:**

Gazel 132

Mısra: **19**

Çok, çok fazla.

19. İhvān arasında ne şafā sākī-i ġül-ruġ

20. Zānūya gele buse vire ġonce-i dehenden

90. **ne:**

Gazel 133

Mısra: **12**

Nasıl.

11. Mişāl-i āyīne-i şāf o sīne-i sīmīn

12. Ne emr 'aks-i nazargāhı olmaġ aġyārın

91. **ne:**

Gazel 138

Mısra: **3**

Hangi.

3. Cilvesi baġt-ı siyāhuñ göre ne yüzdendür yine

4. Ĥaġ gelüp oldu mu 'arız ġüsn-i yāre rū-be-rū

ne yüzle:

1. **ne yüzle:**

Gazel 138

Mısra: **13**

Hangi cesaretle, nasıl olup da..

13. 'İzzetā bilsem ne yüzle 'arz idersin nazmuñı

14. Sen Rızā-yı mu 'ciz-i sihr-iştiġāre rū-be-rū

ne 'aceb:

1. **ne 'aceb:**

Gazel 73

Mısra: **5**

Ne garip, ne tuhaf.

5. Çeşmüm ne 'aceb girye ile perdelenürse
6. Deryâda olur mevc-i pey-â-pey ile kef Eşref

2. ne 'aceb:

Gazel 158

Mısra: 9

Şaşılır mı?

9. Çeşmümde hayâli ne 'aceb cilveger olsa
10. 'Azmüm o perî peykeri teşhîre degül mi

ne 'âlemde:

1. ne 'âlemeddür:-dür

Gazel 11

Mısra: 1

Nasıl?

1. Bilsem dil-i figâr ne 'âlemeddür 'aceb
2. Güm oldı hayli vâre ne 'âlemeddür 'aceb

2. ne 'âlemeddür:-de, -dür

Gazel 11

Mısra: 2

Nasıl?

1. Bilsem dil-i figâr ne 'âlemeddür 'aceb
2. Güm oldı hayli vâre ne 'âlemeddür 'aceb

3. ne 'âlemeddür:- de, -dür

Gazel 11

Mısra: 4

Nasıl?

3. Ben mest-i cām-ı hasret-i nezzāreyüm velî
4. Ol çeşm-i pür-humâr ne 'âlemeddür 'aceb

4. ne 'âlemeddür: -de, -dür

Gazel 11

Mısra: 6

Nasıl?

5. Bir kere de dimez misin ey şüh-ı bî-vefâ
6. 'Uşşâk-ı cân-sipâr ne 'âlemeddür 'aceb

5. ne 'âlemeddür:- de, -dür

Gazel 11

Mısra: 8

Nasıl?

7. Yarūñ lepiska perçemini ey şabā yine
8. Kıldūn mı tār ü mār ne ‘ālemeddür ‘aceb

6. ne ‘ālemeddür: *-de, -dür*

Gazel 11

Mısra: **10**

Nasıl?

9. Saḳf-ı sipihre oldı mı āteş-zen-i fenā
10. Āh-ı şerer-nişār ne ‘ālemeddür ‘aceb

7. ne ‘ālemeddür: *de, -dür*

Gazel 11

Mısra: **12**

Nasıl?

11. Reşk-i ‘izār-ı şa‘şa‘a-efşān-ı yār ile
12. Hürşīd-i şu‘le-bār ne ‘ālemeddür ‘aceb

8. ne ‘ālemeddür: *de, -dür*

Gazel 11

Mısra: **14**

Nasıl?

13. Biz dūr düşdük ‘İzzet o dil-berden ağlaruz
14. Şabri-i nālekār ne ‘ālemeddür ‘aceb

ne añlar:

1. ne añlar: *-r*

Kaside 9

Mısra: **104**

Anlamaz.

103. Tel ehli olmayan sāz-ı terānem
104. Ne añlar bī-nevā-yı zīr ü bemmdür

ne dem:

1. ne dem:

Gazel 28

Mısra: **9**

Her ne zaman.

9. O māh-pāre ne dem şem‘-i bezm-i üns olsa
10. Hemīşe üstüne pervāne-i nigāh döner

2. ne dem:

Gazel 28

Mısra: 9
Her ne zaman.

9. O mäh-pāre ne dem şem'-i bezm-i üns olsa
10. Hemîşe üstüne pervâne-i nigāh döner

3. ne dem:
Gazel 78
Mısra: 3
Her ne zaman.

3. Ne dem ki hāl-i 'izaruñ görürse garq-ı 'arağ
4. Olur dü merdümüñ çeşmüm āba müstağrak

ne fā'ida:

1. ne fā'ida:
Gazel 150
Mısra: 6
Faydası, yararı yok anlamında yakınma, üzülme bildiren söz.

5. Cüş-ı sirişk-i hasretle çeşm-i 'aşıkuñ
6. Müjgānı rişte-i güher olmuş ne fā'ida

ne fā'ide:

1. ne fā'ide:
Gazel 150
Mısra: 1
Faydası, yararı yok anlamında yakınma, üzülme bildiren söz.

1. Dilde hayāli cilveger olmuş ne fā'ide
2. Āyine mażhar-ı şüver olmuş ne fā'ide

2. ne fā'ide:
Gazel 150
Mısra: 2
Faydası, yararı yok anlamında yakınma, üzülme bildiren söz.

1. Dilde hayāli cilveger olmuş ne fā'ide
2. Āyine mażhar-ı şüver olmuş ne fā'ide

3. ne fā'ide:
Gazel 150
Mısra: 4
Faydası, yararı yok anlamında yakınma, üzülme bildiren söz.

3. Bir sīm-sā'id itmeyicek bezmi pür-fürüg
4. Rindān elinde cām-ı zer olmuş ne fā'ide

4. ne fā'ide:

Gazel 150

Mısra: 8

Faydası, yararı yok anlamında yakınma, üzülme bildiren söz.

7. Zaḥm-ı dili görirse de raḥm eylemez o şūḥ

8. Ger olmamış nigāhı ger olmuş ne fā'ide

5. ne fā'ide:

Gazel 150

Mısra: 10

Faydası, yararı yok anlamında yakınma, üzülme bildiren söz.

9. Zehr-i 'itābı itdi mezāk-ı ümīdi telḥ

10. Bir de dü-la'l ü leb şeker olmuş ne fā'ide

6. ne fā'ide:

Gazel 150

Mısra: 12

Faydası, yararı yok anlamında yakınma, üzülme bildiren söz.

11. Ağyardur yine olacak bāve-çin-i kām

12. Nev-naḥl-i kāmētünde ber olmuş ne fā'ide

7. ne fā'ide:

Gazel 150

Mısra: 14

Faydası, yararı yok anlamında yakınma, üzülme bildiren söz.

13. Dāmān-būs-kerde ider pāya ser-fürü

14. Süflī nihād mu'teber olmuş ne fā'ide

8. ne fā'ide:

Gazel 150

Mısra: 16

Faydası, yararı yok anlamında yakınma, üzülme bildiren söz.

15. Gird-i kesād revnaḥ-ı bāzār-ı nazm iken

16. Kālā-yı zer-keş-i hüner olmuş ne fā'ide

9. ne fā'ide:

Gazel 150

Mısra: 18

Faydası, yararı yok anlamında yakınma, üzülme bildiren söz.

17. Ḥāl-i dilinden itmiş o meh-pāre dün su'āl

18. 'İzzet o demde bī-ḥaber olmuş ne fā'ide

ne güzel:**1. ne güzel:****Gazel 13**

Mısra: 5

*Çok güzel.***5.** Seyr it ol serv-i çemenzâr-ı cemâlûñ ne güzel**6.** Uymış endāmına gül-cāme-i behcet kat kat**ne hācet:****1. ne hācet:****Gazel 24**

Mısra: 11

*Gereği yok, gereksiz.***11.** Sūz-ı dilini bezm de ızhāra ne hācet**12.** Şem'î niçün āzurde zebān eylesünler**ne haddün:****1. ne haddün:****Gazel 144**

Mısra: 17

*Ne haddindir, haddin değildir.***17.** Ne haddün hāzret-i 'İzzet Beg'e pey-revlük ey 'İzzet**18.** Anuñ her beyt-i pāk-ı nev-edāsı intiḥāb üzre**ne hikmet:****1. ne hikmetdür:-dür****Gazel 23**

Mısra: 8

*Bilinmeyen bir nedenle.***7.** O şūḥ aḡyār ile şīr ü şekerleş imtizāc üzre**8.** Bizümle meyl-i ülfet eylemez bilmem ne hikmetdür**2. ne hikmetdür:-dür****Gazel 144**

Mısra: 2

*Bilinmeyen bir nedenle.***1.** Haḡ-ı sebz oldı peydā ol leb-i şīrīn-ḥiṭāb üzre**2.** Ne hikmetdür zümürüd bitdi ey dil la'l-i nāb üzre

ne için:**1. ne için:****Terkib-bend 1**

Mısra: 57

Niçin.

57. Selb oldı şeb-be-şeb ne için h̄'āb u rāhatuñ

58. Giryānlukla geçmededür vakt ü sâ'atuñ

ne kadar:**1. ne kadar:****Kaside 3**

Mısra: 10

Her ne kadar.

9. Şükr-i ihsânını îfâ idemem ben kalemin

10. Ne kadar eyler isem zıkr-i medhın tekrār

2. ne kadar:**Kaside 3**

Mısra: 40

Her ne kadar.

39. Nigeh-i merhâmet itmez o şeh-i taht-ı sitem

40. Ne kadar hâlini 'arz eylese bu 'âşık-ı zâr

3. ne kadar:**Kaside 7**

Mısra: 78

Ne ölçüde.

77. İstiṭā'am yogise dahı budur me' mūlum

78. Zeyl-i afvuñ ne kadar var ise 'aybum örter

4. ne kadar:**Gazel 27**

Mısra: 15

Ne miktarda.

15. Ne kadar var ise cihānda güzel

16. Cümle âşüfte-hâl-i Eşref' dür

5. ne kadar:**Gazel 109**

Mısra: 10

Her ne kadar.

9. Korkarum Nā'ib Efendi gibi gūş itmez yār
10. Ne kadar eylese de 'İzzet nā-çār kaşem

6. ne kadar:

Gazel 121

Mısra: 7

Her ne kadar.

7. Ne kadar şīşe-i hātırlarını itse şikest
8. Ramazānı yine hürmetle tutarlar rindān

ne mümkün:

1. ne mümkün:

Kaside 2

Mısra: 39

Mümkün değil, mümkün mü?

39. Ne mümkün eylemek evşāfını anuñ ta'dād
40. Meger ki 'aciz ile bir nebze idelüm mestür

2. ne mümkün:

Kaside 9

Mısra: 95

Mümkün değil, mümkün mü?

95. Ne mümkün mevce-i deryā-yı ihşā
96. Senüñ evşāfuñ andan şanma kemdür

3. ne mümkün:

Gazel 36

Mısra: 13

Mümkün değil.

13. Ne mümkün mähir-i āteş-'ināna hem-rikāb olmak
14. Tek ü tāz-ı kümeyt-i ṭab'-ı 'İzzet pek geridendür

4. ne mümkün:

Gazel 37

Mısra: 13

Mümkün değil.

13. Hem-zebān olmak ne mümkün mähir-i mu'ciz-deme
14. Ola 'İzzet kuşurum meyl-i tanzīrümdeür

5. ne mümkün:

Gazel 117

Mısra: 15

Mümkün değil.

15. Ne mümkün rahm idüp bir pare luḡ eylerdi yār ammā
16. Ḥaberdār olmamışdur ‘İzzetā ḥāl-i tebāhumdan

6. **ne mümkündür:-dür**

Gazel 33

Mısra: 1

Mümkün değil.

1. Lebūñ vaḡt-i ḡazabda nūş-ḡand olmaḡ ne mümkündür
2. Leb-ā-leb ḡoḡḡa-i zehr iḡre ḡand olmaḡ ne mümkündür

7. **ne mümkündür:-dür**

Gazel 33

Mısra: 2

Mümkün değil.

1. Lebūñ vaḡt-i ḡazabda nūş-ḡand olmaḡ ne mümkündür
2. Leb-ā-leb ḡoḡḡa-i zehr iḡre ḡand olmaḡ ne mümkündür

8. **ne mümkündür:-dür**

Gazel 33

Mısra: 4

Mümkün değil.

3. Ser-i ḡīsū-yı ḡūruñ vaşfını zencīr iden vā‘iz
4. Dil-i divāne ol zencīre bend olmaḡ ne mümkündür

9. **ne mümkündür:-dür**

Gazel 33

Mısra: 6

Mümkün değil.

5. Benimḡün ḡayd-ı nuş u pende herḡiz düşmesün yārān
6. Bu rüsvālıḡla ḡūş-āviz-i pend olmaḡ ne mümkündür

10. **ne mümkündür:-dür**

Gazel 33

Mısra: 8

Mümkün değil.

7. Yanarken zāhid-i bī-ḡāre bīm-i nār-ı dūzaḡla
8. Lehīb-i āteş-i ‘aşḡa sipend olmaḡ ne mümkündür

11. **ne mümkündür:-dür**

Gazel 33

Mısra: 10

Mümkün değil.

9. Hadeng-endāz iken müjgān-ı şūhuñ ey kemān-ebrū
10. Dile vāreste-i tīr-i gezend olmağ ne mümkindür

12. **ne mümkindür:-dür**

Gazel 33

Mısra: 12

Mümkün değil.

11. Bağ imdi 'İzzetā ol ser-firāz-ı nāza diğkatle
12. Çemende serv böyle ser-bülend olmağ ne mümkindür

ne мүmkün:

1. **ne мүmkün:**

Tahmis 2

Mısra: 7

Mümkün değil.

7. Sevdigüm çekmeñ ne мүmkün şıketüñ her cāmenüñ
8. Tār u pūd-ı ħande-i gülden gerek pīrāhenüñ

ne..... ne:

1. **ne..... ne:**

Gazel 48

Mısra: 10

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

9. Yā seferdür yā taħammül dinülür çāre-i 'aşk
10. Ne taħammül idebildi ne sefer 'aşıklar

2. **ne..... ne:**

Gazel 66

Mısra: 7

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

7. Ne tīr-i āh eşer eyler ne nāle vü feryād
8. Begüm senüñ dil-i saħtuñ meger ki seng olmuş

3. **ne..... ne:**

Gazel 133

Mısra: 1

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

1. Ne kendi қadrini bildi ne 'aşık-ı zārın
2. Zamān-ı ħüsni hebā geçdi ħayf o dil-dārın

4. ne..... ne:

Gazel 54

Mısra: 1

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

1. Ne nāydan ne enīn-i rebābdan aluruz
2. Nevā-yı sūzişi murğ-ı kebābdan aluruz

5. ne..... ne:

Gazel 40

Mısra: 1

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

1. Ne ḥaṭ u ḥāl ne gīsū-yı perīṣān ister
2. Ḥüsn-i dil-süz-ı ruḥ-ı mähveṣān ān ister

6. ne.....ne:

Gazel 108

Mısra: 6

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

5. Süz-ı gam-ı hicrān ile gitdüm meded elden
6. Ḥālüm ne bilür var ne acır var tütüṣdüm

7. ne..... ne:

Kaside 2

Mısra: 82

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır

81. Fetīl-i ‘aşkı meger almış ibtidā şimdi
82. Yanar tüter dil-i şeydā ne ṭur bilür ne oṭur

8. ne.....ne:

Gazel 2

Mısra: 6

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

5. Gūṣ itmedüñ naṣīḥatüm uyduñ hevāya sen
6. Dil ba‘d-ezīn ne nīk ü ne bed söylerüm saña

9. ne..... ne:

Kaside 13

Mısra: 33

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

33. Vaşfinuñ ne ĥaddi ne pâyâni var
34. Ĥâmemuñ ĥaddi degül itmek şümâr

10. **ne.....ne:**
Gazel 139
Mısra: 14

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

13. ‘Abeş evķâtını izâ‘a iden
14. Dem-i ĥarmen ne ĥınta gördi ne cev

11. **ne.....ne:**
Kaside 17
Mısra: 14

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

13. Sâle yaklaşdı cüdâ düşeli sen mehveşden
14. Ki baña künc-i elemde ne mu‘în ü ne naşîr

12. **ne.....ne:**
Kaside 9
Mısra: 59

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

59. Ne yem kân-ı dür-i meknûn-ı ‘irfân
60. Ne kân pür gevher ü luţf-ı himemdür

13. **ne.....ne:**
Kaside 9
Mısra: 72

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

71. Ne taķrîre zebânuñ ķudreti var
72. Ne güncâyiş-pezîrâ-yı raķamdur

nebât:

1. **nebât:**
Gazel 133
Mısra: 7

Topraktan yetişen, biten her çeşit şey, bitki.

7. Nebât u ķandinüñ elbet ‘aķîdesi bozılır
8. Ĥadîşi Mışr‘a varursa leb-i şeker bārın

necât:1. **necât:****Tahmis 2**Mısra: **21***Kurtuluş.*

21. Bulmağičün gerd-i ālām u kudūretten necāt

22. Dön havuzlı bağçede ey şūh-ı memdūhu 'ş-şifāt

Necīb:1. **Necīb'üm:-üm****Gazel 13**Mısra: **13.***Necīb, şair ismi.*

13. Nazm-ı rengīnūmi eylerse Necīb'üm tanzīr

14. Olur ārāyiş-i dīvān-ı belāgat kat kat

2. **Necīb'üm:-üm****Kaside 16**Mısra: **1***Necīb, şair ismi.*

1. Necīb'üm iki şeh-r-āşūb-ı fettān

2. İderler hāl-i 'uşşākı perīşān

3. **Necīb'üm:-üm****Kaside 16**Mısra: **10***Necīb, şair ismi.*

9. Huşūsa Eşref-i 'āşık-firībūm

10. Müsellem şivekārīde Necīb'üm

4. **Necīb'dür:-dür****Kaside 18**Mısra: **1***Necīb, şair ismi.*

1. Şā'irlerin ser-āmedi şimdi Necīb'dür

2. Faḥr-i hünerverān-ı zamāne Lebīb'dür

5. **Necīb'e:-e****Gazel 57**Mısra: **13***Necīb, şair ismi.*

13. Gevher-i eş'arımız 'İzzet Necîb'e 'arz için
14. Ğarķ-ı baħr-ıā ħacletüz Şerm ile āb altundayuz

6. **Necîb:**

Gazel 103

Mısra: 17

Necîb, Şair ismi.

17. 'İzzetā bilmem Necîb āgeh midür aħvālūme
18. İsterüm tenhā anuñla ħasbiħālüm var benüm

7. **Necîb'e:-e**

Gazel 60

Mısra: 17

Necîb, Şair ismi.

17. 'Arz itmek için Necîb'e 'İzzet
18. Hem-vāre ğazel-serālaruz biz

Necîb-i nükte-ver:

1. **Necîb-i nükte-ver:-e**

Gazel 130

Mısra: 9

Necîb, Şair ismi.

9. 'İzzet Necîb-i nükte-vere kim virür cevāb
10. ĀŐār-ı kilki ğıbtā-fezā-yı Cerîr iken

Necîb Efendi:

1. **Necîb Efendi:**

Gazel 87

Mısra: 16

Necîb Efendi, kişi ismi.

15. İŐkāl vāķi' oldı yine baħŐ-i zülfde
16. Vırsün Necîb Efendi cevāb idelüm su'āl

Necîbā:

1. **Necîbā:**

Kıt'a 8

Mısra: 1

Ey Necîb, Şairin ismi.

1. Necîbā bu gice ħasbī-i fettān
2. Gelürken dersden oldı nümāyān

2. **Necībā:**

Kaside 16

Mısra: **76**

Ey Necib, şairin ismi.

75. Yazup bu kışsa-i tül u dırāzı

76. Necībā saña kıldum keşf-i rāzı

Necīb-i pür-hüner:

1. **Necīb-i pür-hüner:**

Gazel 95

Mısra: **19**

Çok hünerli Necib.

19. Nāyı Necīb-i pür-hüner üfleye 'aşk ile meger

20. İtmez o dem bu kilik-i ter-da 'vī-i imtiḥān-ı ney

necl-i pāk-i Velī Paşa-yı sikender-çāker:

1. **necl-i pāk-i Velī Paşa-yı Sikender-çāker:**

Kaside 7

Mısra: **36**

İskender'in kölesi Veli Paşa'nın temiz nesli.

35. İbn-i düstūr-ı Ferīdün-ferr ü Dārā-ḥaşmet

36. Necl-i pāk-i Velī Paşa-yı Sikender-çāker

nedāmet:

1. **nedāmet:**

Gazel 56

Mısra: **3**

Pişmanlık.

3. Hiç nedāmet mi çeker sözde te'emmülle giden

4. Ruḥ-ı endīşede naqş-ı kef-i efsūs olmaz

ne-dār:

1. **ne-dārem: -em**

Gazel 104

Mısra: **1**

Sahip değil.

1. Ez bes ki pür zi-saḥbā cāmī be-kef ne-dārem

2. Der-kūy-ı mey-fürüşān ḳadr ü şeref ne-dārem

2. **ne-dārem** :-em**Gazel 104**

Mısra: 2

Sahip değil.

1. Ez bes ki pür zi-sahbā cāmī be-kef ne-dārem
2. Der-kūy-ı mey-fürüşān qadr ü şeref ne-dārem

3. **ne-dārem** :-em**Gazel 104**

Mısra: 4

Sahip değil.

3. Hāhem ki bār-ı diger gīrem reh-i harābāt
4. Endişēi zi-şarf-ı māl u telef ne-dārem

4. **ne-dārem** :-em**Gazel 104**

Mısra: 6

Sahip değil.

5. Nī-şūh-ı dil-sitānī tā dil zi-men rübāyed
6. Tīğ-i kemān-ı aşkem ammā hedef ne-dārem

5. **ne-dārem** :-em**Gazel 104**

Mısra: 8

Sahip değil.

7. Pīrāhen-i sefidī çeşmem be-ber-keşide'st
8. Ya'kūb'em u zi-hecr-i Yūsuf esef ne-dārem

6. **ne-dārem** :-em**Gazel 104**

Mısra: 10

Sahip değil.

9. Ez-sūz germ-tāzān yek dem tehī ne-manend
10. Şāyed ki 'İzzetā men der-sīne tef ne-dārem

neden:1. **neden:****Kaside 9**

Mısra: 30

Niçin, hangi sebepten.

29. Nedür bu fitne vü aşūba bādī
30. Neden bu şūr u gavgā mültezemdür

2. **neden:****Gazel 45**

Mısra: 4

Niçin, hangi sebepten.

3. Çünkü sen bir bezemde bu şeb mey-âşâm olmaduñ

4. Çeşm-i mest-i fitne-engîzüñ neden maħmürdur

3. **nedendür:-dür****Gazel 55**

Mısra: 7

Niçin, hangi sebepten.

7. Āyā nedendür eylemiyor fitne meyl-i ħ'āb

8. Oldukça çeşm-i yārdan efsāne gūş-ı nāz

4. **neden:****Gazel 78**

Mısra: 2

Niçin, hangi sebepten.

1. Ruĥı o verd-i ħayānuñ gül-āba müstağrak

2. 'Aceb yine neden olmuş hicāba müstağrak

5. **nedendür:-dür****Gazel 107**

Mısra: 4

Niçin, hangi sebepten.

3. Tār ü mār eyliyor 'uşşāk-ı dil-āzürdelerüm

4. Şūriş-endāz-ı cihān böyle nedendür nigeħüm

6. **nedendür:-dür****Gazel 135**

Mısra: 5

Niçin, hangi sebepten.

5. Yā Rab bu Yeñişehr-i dil-ārāda nedendür

6. Ünsiyet için kimse bulunmaz 'urefādan

Nedim:1. **Nedim'i:-i****Tahmis 2**

Mısra: 29

Nedim, şair ismi.

29. Ben didikçe böyle kim kıldı Nedīm 'i nā-tüvān
30. Gösterür engüşt ile meclisdeki mīnā seni

nedür:

1. **nedür:**

Terkib-bend 1

Mısra: 55

Nedir.

55. Bīdād-ı çarḥdan nedür 'İzzet şikāyetüñ
56. Beñzer ki ḳalmanı ğam-ı hicrāna tākātuñ

2. **nedür:**

Kaside 2

Mısra: 20

Nedir.

19. Didi zamānı mı bu ıztırāb-ı cāngāhın
20. Nedür bu mertebe āh u enīn-i nā-maḥşūr

3. **nedür:**

Kaside 2

Mısra: 24

Nedir.

23. Tamām-ı devr-i sipihr-i berin be-vefk-i merām
24. Daḥı nedür bilemem maḳsad-ı dil-i meksūr

4. **nedür:**

Kaside 3

Mısra: 44

Nedir.

43. Şem ' -i ruḥsārına pervāne-i dil oldu düçār
44. Çāresi şimdi nedür āteş-i ḥasretle yanar

5. **nedür:**

Kaside 9

Mısra: 29

Nedir.

29. Nedür bu fitne vü āşūba bādī
30. Neden bu şūr u ğavgā mültezemdür

6. **nedür:**

Kaside 10

Mısra: 37

Nedir.

37. Nedür ihsānı o şaḥib-i keremin dirseñ eger
38. Saña bir bir mi şayup şübheni dūr eyleyelüm

7. nedür:

Kaside 13

Mısra: 45

Nedir.

45. Āh o reftār-ı levendāne nedür
46. Şanurum bu ḥāl ile mestānedür

8. nedür:

Kaside 16

Mısra: 14

Nedir.

13. Açıp gonce-dehānun evvel Aḥmed
14. Dir ey Eşref nedür sende bu gül-ḥad

9. nedür:

Kaside 16

Mısra: 33

Nedir.

33. Nedür sende o şīrīn güft ü gūlar
34. O tūḥlīkler ol vaz'-ı nigūlar

10. nedür:

Kaside 16

Mısra: 73

Nedir.

73. Nedür bu çekdigüm ḥūbān elinden
74. Vefā görmez miyüm cānān elinden

11. nedür:

Kaside 17

Mısra: 28

Nedir.

27. Seḥer-i vuşlatı hem-reng-i şeb-i hecr itme
28. Dem-i şādīde nedür vech-i ğam u hem-i vefīr

12. nedür:

Gazel 36

Mısra: 5

Nedir.

5. Tebessümle nedür tûfî gibi ol söyleyiş cânâ
6. Meger kıand-i kelâmuñ ħande-i kebk-i derîdendür

13. **nedür:**

Gazel 71

Mısra: 3

Nedir.

3. Nedür ol nâz ile güftâr o kıyâmet-reftâr
4. Nedür ol kıâmet-i mümtâz ile ra' nâ ħâfız

14. **nedür:**

Gazel 71

Mısra: 4

Nedir.

3. Nedür ol nâz ile güftâr o kıyâmet-reftâr
4. Nedür ol kıâmet-i mümtâz ile ra' nâ ħâfız

15. **nedür:**

Gazel 102

Mısra: 12

Nedir.

11. Ĥ'âbı giceler terk idüp efġân ideyorsın
12. Kıaşduñ nedür ey bülbül uyansun mı efendüm

16. **nedür:**

Gazel 119

Mısra: 4

Nedir.

3. Girân-cânlar mıyuz zevk ü şafâya meylimüz mi yok
4. Nedür ba' iş bizümle bir zamân ünsiyet itmezsin

17. **nedür:**

Gazel 119

Mısra: 7

Nedir.

7. Nedür ey bî-vefâ bî-gânelerle âşinâlıklar
8. Niçün üftâdegânuñ öldürürsin şefkat itmezsin

18. **nedür:**

Gazel 131

Mısra: 3

Nedir.

3. Bāgda servi temāşā itmeden hāşıl nedür
4. Serve bakma kâmet-i dil-dâre bak Allāh için

19. **nedür:**

Gazel 149

Mısra: 13

Nedir.

13. ‘İzzet nedür bu sihr gibi nev-ğazel yine
14. Hem-dem mi olduñ ‘âlem-i ğaybuñ sürüşuna

20. **nedür:**

Gazel 159

Mısra: 13

Nedir.

13. ‘İzzetâ luţfi nedür ğayrı güdâz u sūzuñ
14. Cân nişâr-ı reh-i cānān olacağ dem geld

nefes:

1. **nefes:**

Gazel 76

Mısra: 3

Suluk II an.

3. Her nefes şıdk ile ger zīb-i kenār eyleseler
4. Şâf-ţab‘ân o hürşîd-mişâli lâyığ

2. **nefesiyle:-i, -y, -le**

Gazel 162

Mısra: 10

Suluk.

9. Ney-zenüñ de demine hū çekelüm
10. Nefesiyle ney öter demdemeli

nefes-be-nefes:

1. **nefes-be-nefes:**

Gazel 7

Mısra: 8

En küçük ayrıntısına kadar.

7. Bilmem dahı ne nağş açacağ bu felek bize
8. Göstermede nefes-be-nefes başka şüreti

nefes-i pîr:

1. nefes-i pîr:

Gazel 72

Mısra: 11

İhtiyarın nefesi.

11. Nefes-i pîr ile dem dem öteyör nây-ı kalem

12. Yoḥsa güncîde degül perde-i eş'âra semâ'

nefhâ-i 'aşk:

1. nefhâ-i 'aşk:

Kaside 10

Mısra: 8

Aşk esintisi.

7. Ḥaşr-ı ecsâd-ı ma'ânîde ney-i ḥâmemüzi

8. Nefhâ-i 'aşk ile hem-nağme-i şûr eyleyelüm

nefret gel:

1. nefret geliyor:-i, -yor

Gazel 135

Mısra: 1

Nefret duygusuyla dolmak, iğrenmek, tiksirmek.

1. Nefret geliyor baña gürûh-ı cühelâdan

2. Yok mı bir iki ehl-i ṭabi'at zurefâdan

nefret it:

1. nefret itmezsın:-mez, -sın

Gazel 119

Mısra: 1

Birine veya bir şeye karşı nefret duygusuyla dolu olmak.

1. Niçün ağıyâr-ı bed-girdârdan hîç nefret itmezsın

2. Niçün 'uşşâkla bir kere ṭarḥ-ı ülfet itmezsın

nefs:

1. nefis:

Gazel 141

Mısra: 5

Kulun kötü, beğenilmeyen, bayağı ve hayvânî arzuları, huy ve fiilleri, kibir gazap, kin, haset, hirs, tahammülsüzlük, hasislik, dedikodu, şehvet, ihtiras, hevâ vü heves gibi zaaflarının merkezi.

5. Yolum urdı beni azdırdı gâyet nefis ile şeyṭân

6. Ṭarîk-i sünnetüñden pek cüdâyum yâ Resûla'llâh

nehār:1. **nehār:****Kaside 3**

Mısra: 28

Gündüz.

27. Vaşfinuñ biñde birin eyleyemez zīb-i sūtūr

28. Yazsa erbāb-ı hüner midḥatini leyl ü nehār

2. **nehār:****Kaside 13**

Mısra: 59

Gündüz.

59. Bendeñi her şeb efendüm tā nehār

60. Böyle ḥülyālar ider encüm-şümār

ne-hufte:1. **ne-hufte:****Gazel 95**

Mısra: 9

Uyumamış.

9. Nağme degül enīn ider dilde ne-hufte derdi var

10. Ol ten-i zerd dāğ dāğ ‘aşқа yeter nişān-ı ney

neler:1. **neler:****Gazel 3**

Mısra: 7

Çok ve çeşitli şeyler.

7. Ol pür-cefālar āh neler itdiler bize

8. Bilmezler idi ḥürmet-i āl-i Muḥammedī

2. **neler:****Kaside 17**

Mısra: 24

Çok ve çeşitli şeyler.

23. Didi hāy ‘İzzet’ümüñ vāhimesi gālib imiş

24. Baқ neler қurdı derünunda bu sā‘atde faқīr

nem:

1. **nemdür:-dür****Gazel 6**

Mısra: 4

Rutubet, jâle, çiğ II gözyaşı.

3. Hasetle ben nişeste-i künc-i firāk iken

4. Nemdür sirişk-i dīde ki dem dem gelür baña

2. **nemdür:-dür****Kaside 9**

Mısra: 10

Rutubet, jâle, çiğ II gözyaşı.

9. Seherde çeşmini mestāne nergis

10. Süzerken aqçe düşdi şanma nemdür

nemā:1. **nemā:****Gazel 38**

Mısra: 4

Gelişme, büyüme.

3. Bir ebr-i kaṭre-çekān-ı 'atā mı var yokdur

4. Nihāl-ı kām-ı gedāda nemā mı var yokdur

nemā bul:1. **nemā bulur:-ur****Kaside 13**

Mısra: 26

Gelişmek, büyümek.

25. Bād-ı luṭfuñ esse külḥandan yaña

26. Verd-i aḥmerveş bulur aḥker nemā

nemā-dār ol:1. **nemā-dār olsa:-sa****Gazel 81**

Mısra: 11

Gelişmek, büyümek.

11. Naḥl-ı ümīdüm nemā-dār olsa da māni' degül

12. Neşve-yāb-ı va'de-i kemmūnuyum bir āfetüñ

ne-manend:

1. **ne-manend:****Gazel 104**

Mısra: 9

Benzersiz.

9. Ez-süz germ-tāzān yek dem tehī ne-manend

10. Şāyed ki 'İzzetā men der-sīne tef ne-dārem

nemā-yāb:1. **nemā-yāb:****Kaside 9**

Mısra: 109

Gelişme bulan.

109. Nihāl-i devleti olsun nemā-yāb

110. Benüm müntehā-yı ed'iyemdür

nemek-i 'işret:1. **nemek-i 'işretimüzdür:-imüz, -dür****Gazel 30**

Mısra: 2

Eğlencenin lezzeti.

1. Mestānelerüz şurb-ı müdām 'ādetimüzdür

2. Nuql-i leb-i sākī nemek-i 'işretimüzdür

nem-i hoy-ı hacālet:1. **nem-i hoy-ı hacālet:****Gazel 123**

Mısra: 1

Utangaç mizacın nemi II gözyaşı.

1. 'Ārızuñ itdi nem-i hoy-ı hacālet taḥsīn

2. Saña ey tāze gül-i bāğ-ı letāfet taḥsīn

nergis:1. **nergis:****Kaside 9**

Mısra: 9

İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek II sevgilinin gözleri.

9. Seherde çeşmini mestāne nergis

10. Süzerken aqçe düşdi şanma nemdür

2. **nergis:****Kaside 9**

Mısra: 41

İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek II sevgilinin gözleri.

41. Görelden sāgar-ı zerrīni nergis

42. Şanursın mest-i şahbā-yı kıdemdür

3. **nergisüñ:-üñ****Gazel 68**

Mısra: 3

İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek II sevgilinin gözleri.

3. Nergisüñ baqđum çemende çeşmine

4. Añladum ol dīde-i cādū ğaraž

4. **nergise:-e****Gazel 142**

Mısra: 3

İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek II sevgilinin gözleri.

3. Bāğda nergise ben şarf-ı niğāh itdükçe

4. Çāre yok dīde-i mestāne gelür hāturuma

nergis-i bāğ-ı şeref:1. **nergis-i bāğ-ı şeref:****Gazel 73**

Mısra: 1

Şeref bağının nergisi.

1. Ey dīdeleri nergis-i bāğ-ı şeref Eşref

2. Dil-ğastelerüñ öldürür āhir esef Eşref

nergis-i çeşm:1. **nergis-i çeşmüñ:-üñ****Tahmis 6**

Mısra: 15

Nergise benzeyen göz.

15. Nergis-i çeşmüñ süzer açılmıyor maħmürdur

16. Bī-sebeb çāk-ı ğirībān eylemez elbette yār

nergis-i mest:

1. **nergis-i mestûn:-üñ**

Gazel 78

Mısra: 6

Sarhoş, kendinden geçmiş nergis II sevgilinin mest eden gözleri.

5. 'Aceb mi bâde-perest-i taḥayyür olsa gönül

6. Görünce nergis-i mestûn şarāba müstağrak

nermîn-i cism-i nāzük:

1. **nermîn-i cism-i nāzûki:-i**

Gazel 130

Mısra: 6

Zarif bedeninin yumuşaklığı.

5. Āzurde eylemez mi 'aceb gılzet-i perend

6. Nermîn-i cism-i nāzûki reşk-i ḥarîr iken

nesāyim-i enfās:

1. **nesāyim-i enfāsi:-ı**

Kaside 2

Mısra: 62

Nefeslerin hafif rüzgarı.

61. Sütüde-menḳabetā āşaf-ı melek-şifatā

62. Eyā nesāyim-i enfāsi feyz-i nefḥā-i şür

nesîc-i sâde:

1. **nesîc-i sâde:**

Gazel 117

Mısra: 18

Gösterişsiz dokunan(şey).

17. Cenāb-ı 'Ākif-i zer-bāf-ı nazma arza nā-şāyān

18. Bu güne bir nesîc-i sâde çıkdı destgāhumdan

nesîm-i eşhâr:

1. **nesîm-i eşhâr:**

Kaside 3

Mısra: 24

Sabah rüzgarı.

23. Sünbül āşüftelenür eyler ise dest-āvîz

24. Bûy-ı aḥlâkımlı gülzāra nesîm-i eşhâr

nesîm-i hıfz:

1. nesīm-i hıfzı:-ı

Kaside 6

Mısra: 73

Koruma rüzgarı.

73. Çemenistāna güzār itse nesīm-i hıfzı

74. Bir dağı olmaz idi pā-zede-i bād-ı hazān

nesīm-i sünbül-i hulk:

1. nesīm-i sünbül-i hulkı:-ı

Kaside 2

Mısra: 45

Tabiatın sünbül rüzgarı.

45. Nesīm-i sünbül-i hulkı geçeydi gülzāra

46. Olurdu her varağı hem-şiyem-i kākül-i hūr

nesl-i şerif:

1. nesl-i şerifüñ:-üñ

Gazel 141

Mısra: 11

Şerefli soy.

11. Senüñ nesl-i şerifüñ bir çemenzār-ı siyādetdür

12. Ben anda sebze-i bī-gāne sāyum yā Resūla 'llāh

nesrîn:

1. nesrînden:-den

Gazel 19

Mısra: 10

Yaban gülü, ağustos gülü, Mısır gülü, Van gülü gibi isimler alan bir cins gül II sevgili.

9. Güzellerdür bizi nālān iden bu bāğ-ı 'ālemde

10. Çemende 'andelīb eyler gül ü nesrînden feryād

neşāt:

1. neşātından:-ı, -n, -dan

Kaside 9

Mısra: 46

Sevinç, ferah, şâdlık.

45. Görüp bu hāleti bülbül çemende

46. Neşātından gazel-senc-i nağamdur

neşāt u ğussa-i devrān:

1. neşât u ğuşşa-i devrân:

Gazel 39

Mısra: 2

Feleğin dert ve neşesi.

1. Meclisde tâ ki sāgar-ı rahşân gelür gider
2. Sâkî neşât u ğuşşa-i devrân gelür gider

neşât ü şādî :

1. neşât ü şādî :

Gazel 12

Mısra: 5

Sevinç ve mutluluk.

5. Mevc ururdu gice meclisde neşât ü şādî
6. Pür-mey-i nağme idi kâse-i tanbūr-ı tarab

neşât-ı ebedî:

1. neşât-ı ebedî:

Gazel 30

Mısra: 6

Sonsuz mutluluk.

5. Bî-ğâ' ile derd-i ser-i renc-i humâruz
6. Peyveste neşât-ı ebedî hâletimüzdür

neşât-ı elmas:

1. neşât-ı elmas:

Gazel 64

Mısra: 12

Elmasın mutluluğu.

11. Hayretle n'ola la'l-i 'arağ-rîzine bakşam
12. Yâkütüdan ağreb mi degül neşât-ı elmas

neş'e:

1. neş'e:

Gazel 4

Mısra: 4

Sevinç, mutluluk.

3. Şavm-ı vişâle niyet idersem zamânıdur
4. Bir neş'e hâşıl olmuyor iftârdan baña

2. neş'e:

Gazel 17

Mısra: 8

Sevinç, mutluluk.

7. 'Acebdür gerdiş-i cāmı bu bezm-i 'ālemüñ seyr it

8. Kimine neş'e kimine ğam u aḫzān ider İrās

3. neş'emi:-m, -i

Gazel 148

Mısra: 6

Sevinç, mutluluk.

5. Fitne-engīz-i nigāhundan emīn olmaz göñül

6. Neş'emi çeşm-i mestüñ nīm-ḫvāb eylerse de

neş'e-bahş:

1. neş'e-bahş:

Gazel 149

Mısra: 3

Neşe veren.

3. Nuḳl-i lebiyle 'āşıkına neş'e-bahş iken

4. Dil-berlerüñ riyā mı olur bāde-nūşına

neş'e-fezā-yı nusret:

1. neş'e-fezā-yı nusret:

Kaside 1

Mısra: 24

Yardımin neşe artırıcısı.

23. Bezm-i peygārda şahbā yerine ḫūn-ı 'adū

24. Dem-be-dem olmadadır neş'e-fezā-yı nusret

neş'e-i meyle:

1. neş'e-i meyle:

Gazel 10

Mısra: 7

İçkinin vermiş olduğu mutluluk.

7. Neş'e-i meyle varup cūy kenārında o dem

8. Şöyle ser-mest urasın na're-i yā ḫay ne şafā

neş'e-i rūḫ-ı mezā:

1. neş'e-i rūḥ-ı mezāya:-y, -a

Gazel 37

Mısra: 1

Ruhun geçen neşesi.

1. Neş'e-i rūḥ-ı mezāya cām-ı ta'birümdedür
2. Sırr-ı 'icāz-ı Mesīhā feyz-i taḳrīrümdedür

neş'emend-i tarab:

1. neş'emend-i tarabın:-in

Gazel 80

Mısra: 14

Coşkunluğun neşesi.

13. Bezm-i devrūñ hele maḥmūr olmuş
14. Neş'emend-i tarabın çok gördük

neş'e-yāb:

1. neş'e-yāb:

Gazel 6

Mısra: 1

Sevinç bulan.

1. Bī-yār neş'e-yāb olamam gam gelür baña
2. Devr-i piyāle ḥalka-i mātem gelür baña

n'eşkäfte:

1. n'eşkäftesin:-sin

Gazel 118

Mısra: 4

Açılmamış.

3. Şaḳın bī-gāneyi bŷy-āşinā-yı ŷlfetüñ itme
4. Henüz n'eşkäftesin bir gonce-i gülzār-ı ānsın sen

neşr it:

1. neşr ider:-er

Gazel 109

Mısra: 1

Yaymak, saçmak.

1. Bezm-i taḥḳīḳde çün neşr ider envār ḳasem
2. Zŷlmet-i kizbe virür raḥne-i dīvār ḳasem

neşr ol:

1. neşr olmada: *-mada*

Kaside 5

Mısra: 1

Yayılmak, dağılmak.

1. Neşr olmada enfās-ı Mesīhā Yeñişehr'e
2. Güyā ki nüzül eyledi 'İsā Yeñişehr'e

neşter ur:

1. neşter ursun: *-sun*

Kaside 7

Mısra: 28

Vücûdun bir yerini neşterle kesmek, yarmak II yaralamak.

27. Dīde-i ḥastesidür 'İzzet-i bīmāra ṭabīb
28. Qo reg-i nabz-ı dile ğamzeler ursun neşter

neşve-yāb-ı va 'de-i kemmūn:

1. neşve-yāb-ı va 'de-i kemmūnuyum: *-u, -y, -um*

Gazel 81

Mısra: 12

Birine karşılıksız vaat verme.

11. Naḥl-ı ümīdüm nemā-dār olsa da māni' degül
12. Neşve-yāb-ı va 'de-i kemmūnuyum bir āfetūñ

nevā:

1. nevā:

Gazel 53

Mısra: 9

Mûsikîmizde tiz sekizlideki "re" sesinin adı, nevâ perdesi.

9. Evc-i eflākde meşq itdi meger nālelerüm
10. Zühre'nüñ çaldığı 'uşşāka nevā perdesidür

2. nevāları: *-lar, -ı*

Gazel 95

Mısra: 7

Ezgi, ses, sada.

7. İster iseñ nevāları reng-pezīr-i zevk ola
8. La'l-i lebūñ kıl ey perī buse-dih-i dehān-ı ney

nevā it:

1. **nevā itmek:-mek**
Terkib-bend 1
 Mısra: **53**
Şarkı söylemek.

- 53.** Ben bülbülüm çemende nevā itmek isterüm
54. Ben gül-bedenler içre şafā itmek isterüm

nev-‘arūs-ı hüsni:

1. **nev-‘arūs-ı hüsni:-i**
Gazel 124
 Mısra: **3**
Güzelliğin yeni gelini.

- 3.** Nev-‘arūs-ı hüsni olmaz cāme-püş-ı ‘ariyet
4. Reng-i ruhsār-ı dil-ārāsı berīdür gāzeden

nevā-yı sūziş:

1. **nevā-yı sūziş:-i**
Gazel 54
 Mısra: **2**
Yanmanın nağmesi.

- 1.** Ne nāydan ne enīn-i rebābdan aluruz
2. Nevā-yı sūzişi murğ-ı kebābdan aluruz

nevāziş:

1. **nevāzişüñle:-üñ, -le**
Kaside 2
 Mısra: **67**
Gönül almak, iltifat.

- 67.** Nevāzişüñle olur gül gibi güşāyiş-yāb
68. Ne rütbe teng ise çün gönce qalb-i ehl-i şu‘ūr

nev-bāve-i bustān:

1. **nev-bāve-i bustān:**
Gazel 30
 Mısra: **36**
Gül bahçesindeki yeni yeşillik.

- 35.** Bu şi‘r-i ter olsun o civān-behcete hediye
36. Nev-bāve-i bustān ‘ubūdiyyetimüzdür

nev-be-nev:

1. **nev-be-nev:****Kaside 1**

Mısra: 13

Tâzeden tâzeye. Yeniden yeniye.

13. Gül gibi nev-be-nev itmekde güşâyiş îrâş

14. Gönce-i hâtırâ te'şîr-i hevâ-yı nuşret

nev-be-nev it:1. **nev-be-nev itdükçe:-dükçe****Gazel 46**

Mısra: 4

Yenilemek, tazelemek.

3. 'Âşık-ı şürîdelerde kalmaz âşâr-ı şu'ür

4. Nev-be-nev itdükçe 'arz-ı şîveler maḥbûblar

nevbet-i iclâl:1. **nevbet-i iclâlinde:-in, -de****Gazel 96**

Mısra: 23

Ağrlama mızıkası.

23. Çalınur nevbet-i iclâlinde

24. Dem-be-dem nây u kudüm-ı 'âlem

nev-civân-ı verd-ruh:1. **nev-civân-ı verd-ruh:****Gazel 18**

Mısra: 1

Gül yanaklı yeni yetme.

1. Yoğ iken yârüm gibi bir nev-civân-ı verd-ruh

2. Ḥayf te'şîr-i şıyâm itdi o mâhı zerd-ruh

nev-eşer:1. **nev-eşerüñ:-üñ****Gazel 79**

Mısra: 14

Yeni eser.

13. Dil-gîr-i tarz-ı köhne-i eş'âruz 'İzzetâ

14. Bir nâ-şenîde nev-eşerüñ yok midur senüñ

nev-ğazel:

1. **nev-gazel:****Kaside 8**Mısra: **38***Yeni gazel.*

37. Eger destūr-ı düstūrı olursa şevkile hāmem

38. İder bir nev-gazel tarh itmekiçün sa`y-ı bisyārı

2. **nev-gazel:****Gazel 149**Mısra: **13***Yeni gazel.*

13. İzzet nedür bu sihr gibi nev-gazel yine

14. Hem-dem mi olduñ `ālem-i ğaybuñ sürüşuna

nev-gazelcik:1. **nev-gazelcik:****Gazel 136**Mısra: **16***Yeni gazel.*

15. Geh bir kaşide nazmı ile emr ider gehi

16. Bir böyle nev-gazelcik ile eyler imtiḥān

nev-hırām:1. **nev-hırāmum:-um****Gazel 125**Mısra: **4***Yeni ortaya çıkan salına salına, edalı giden(sevgili).*

3. Reh-güzārında varup ḥāk olma lāzımdur baña

4. Nev-hırāmum mā`il-i ünsiyet olsun olmasun

nev-hırām-ı kadd-i cānāne:1. **nev-hırām-ı kadd-i cānāneyi:-y, -i****Gazel 90**Mısra: **9***Sevgilinin salınarak yürüyen boyu.*

9. Nev-hırām-ı kadd-i cānāneyi seyr itmek mi

10. Bāğda serv-i ser-efrāzı temāşā mı güzel

nev`-i beser:

1. **nev´-i beşerüñ:-üñ**

Gazel 21

Mısra: **4**

insan soyu, insanlar.

3. Saña bu feyz-i sühan mevhibe-i Mevlâ´dur

4. Diyemem şî´riñe nev´-i beşerüñ maqđürü

nev-nümā:

1. **nev-nümā:**

Gazel 20

Mısra: **2**

Yeni görünen.

1. Tıfl-ı şîrîn-sühan-ı piste-dehāndur Aḥmed

2. Nev-nümā gonce-i n´eşküfte-i āndur Aḥmed

nev-naḥl-i kāmēt:

1. **nev-naḥl-i kāmētünde:-ün, -de**

Gazel 150

Mısra: **12**

Yeni fidanın boyu.

11. Ağyārdur yine olacaḥ bāve-çîn-i kām

12. Nev-naḥl-i kāmētünde ber olmış ne fā´ide

nev-nazm:

1. **nev-nazmı:-ı**

Gazel 23

Mısra: **13**

Yeni şiir.

13. Bu nev-nazmı sezā´arz eylesem şad şermile´İzzet

14. O zāt-ı pāke kim gencîne-i luḥf u mürüvvetdür

nev-nihāl:

1. **nev-nihāller:-ler**

Gazel 25

Mısra: **4**

Yeni fidanlar II sevgililer.

3. Eḥfāl-ı nev-resīdelere düşdi göñlümüz

4. Bāğ-ı hevesde bitdi yine nev-nihāller

nev-nikāb:

1. **nev-nikāba:-a****Gazel 7**

Mısra: 4

Yeni örtü.

3. Tebdil-i kisve kıldı 'arūs-ı cemāl-i yār

4. Bir pullı nev-nikāba bürüdü nehāyeti

nev-res:1. **nev-resüm:-üm****Gazel 101**

Mısra: 7

Yeni yetişen II sevgili.

7. Nev-resüm gübün-i bāğ-ı emelüm

8. Sevdigüm serv-i hırāmandecigüm

nev-resān:1. **nev-resān:****Tahmis 6**

Mısra: 27

Yeni yetişenler II sevgililer.

27. Nev-resān içresin alduñ yine meydānı bu gün

28. 'İzzet' üñ eski kuluñdur şād kıl ānı bu gün

nev-resān-ı Yeñişehr:1. **nev-resān-ı Yeñişehr'e:-e****Gazel 3**

Mısra: 5

Yeñişehr' in yeni yetişenleri.

5. Gel şimdi nev-resān-ı Yeñişehr'e kıl nigāh

6. Seyr it edā-yı Eşref'i eṭvār-ı Aḥmed'i

nev-resīde:1. **nev-resīde:****Kaside 13**

Mısra: 37

Yeni yetişmiş(kişi).

37. Nev-resīde bir Yeñişehrī güzel

38. Hüsñü de ammā efendüm bī-bedel

nevreste:

1. nevrete:

Kaside 16

Mısra: 11

Yeni yetişmiş.

11. Velikin bu iki nevrete dil-ber

12. Gelüp bir yere gâhî söyleşirler

nev-reste:

1. nev-reste:

Gazel 61

Mısra: 13

Yeni yetişmiş II sevgili.

13. İki nev-reste civân iki belâ-yı devrân

14. Sevdük 'İzzet bu dil-i bî-ser ü sāmân ile biz

nev-restenüñ reng-i letâfet:

1. nev-restenüñ reng-i letâfet:

Gazel 26

Mısra: 1

Güzellik renginin yeni yetişmiş.

1. Gül-i rüyunda ol nev-restenüñ reng-i letâfet var

2. Nihâl-i kâmetinde cünbiş-i tûbâ-yı cennet var

nev-rüz:

1. nev-rüzdur: -dur

Gazel 29

Mısra: 1

Baharın ilk günü II sevinme zamanı.

1. Merhabâ ey murğ-ı lāhūtî-nevâ nev-rüzdur

2. Eyle gül-bang-ı demüñ 'arş-âşinâ nev-rüzdur

2. nev-rüzdur :-dur

Gazel 29

Mısra: 2

Baharın ilk günü II sevinme zamanı.

1. Merhabâ ey murğ-ı lāhūtî-nevâ nev-rüzdur

2. Eyle gül-bang-ı demüñ 'arş-âşinâ nev-rüzdur

3. nev-rüzdur: -dur

Gazel 29

Mısra: 4

Baharın ilk günü II sevinme zamanı.

3. Bir tecellî-zâra döndi şahn-ı gülzâr-ı cihân

4. Cüş-ı lâle şu 'le şaldı cā-be-cā nev-rūzdu

4. **nev-rūzdu:-dur**

Gazel 29

Mısra: 6

Baharın ilk günü II sevinme zamanı.

5. Gör bahâriyye yine hûbâna olmuş cilvegâh

6. 'Arz ider her nârven-ğad bir edâ nev-rūzdu

5. **nev-rūzdu:-dur**

Gazel 29

Mısra: 8

Baharın ilk günü II sevinme zamanı.

7. Gül bedenler gölgeli cübbe ile 'azm-ı bâğ idüp

8. Giydiler hep çeşm-i bülbülden kabâ nev-rūzdu

6. **nev-rūzdu:-dur**

Gazel 29

Mısra: 10

Baharın ilk günü II sevinme zamanı.

9. Kākül-i sünbül-şemîm-i yâre oldı şâne-zen

10. Kırkarum tel kırmason dest-i şabâ nev-rūzdu

7. **nev-rūzdu:-dur**

Gazel 29

Mısra: 12

Baharın ilk günü II sevinme zamanı.

11. Lâleler de kırmızı mecnûnuñ olmuşlar senüñ

12. Tıtdılar şahrâları ey dil-rübâ nev-rūzdu

8. **nev-rūzdu:-dur**

Gazel 29

Mısra: 14

Baharın ilk günü II sevinme zamanı.

13. 'İzzetâ dem-sâz-ı hāmî-i bülend-âvâz olup

14. Eyle feryâduñ resîde çarha tâ nev-rūzdu

9. **nev-rūzdu:**

Gazel 52

Mısra: 2

Baharın ilk günü II sevinme zamanı.

1. Tâb-ı ruḥ ile zülf-i siyeh tâ qarışuḡdur
2. Nev-rüz u zalâm-ı şeb-i yeldâ qarışuḡdur

nev-şive:

1. nev-şivelerle: *-ler, -le*

Gazel 25

Mısra: 14

Yeni cilve.

13. ‘İzzet bizüm de ğonce-i n’ eşküftemüz n’ ola
14. Nev-şivelerle eylese ğunc u delâller

nev-țarz:

1. nev-țarzi: *-ı*

Kaside 8

Mısra: 51

Yeni biçim.

51. Velâkin kimde kudret var ki alsın böyle nev-țarzi
52. Meger ol mâye-baḡş-ı zîb-i sük-ı mekremetdârı

ney:

1. ney:

Gazel 162

Mısra: 10

Ney, içi yanık kamyş.

9. Ney-zenûñ de demine hû çekelüm
10. Nefesiyle ney öter demdemeli

ney-i hâme:

1. ney-i hâmemüzi: *-müz, -i*

Kaside 10

Mısra: 7

Kalemin neyi.

7. Ḥaşr-ı ecsâd-ı ma‘ânide ney-i hâmemüzi
8. Nefhâ-i ‘aşḡ ile hem-naġme-i şür eyleyelüm

ney-i kilk:

1. ney-i kilk:

Kaside 1

Mısra: 18

Ney gibi kalem II hüzünlü yazan şair kalemi.

17. Nağme-i sâz-ı zafer perde-birün oldı bu dem
18. Ney-i kilik eylesün âheng-i nidâ-yı nuşret

neyle:

1. neyleyüm:-y, -üm

Kaside 3

Mısra: 31

Ne yapmak..

31. Neyleyüm âh felek düşmen-i dîrînemdür
32. K̄or mı âsûde ola çâkerüñi ol ğaddâr

2. neyleyüm:-y, -üm

Kaside 4

Mısra: 42

Ne yapmak.

41. Vaşfuña böyle mi âġâz iderdüm ammâ
42. Neyleyüm k̄almadı ben bende-i nâ-çîzde tâb

3. neylesün:-sün

Kaside 6

Mısra: 140

Ne yapmak.

139. ‘Âkıbet vefk-i merâmunca tabî‘atlandum
140. Bilemez şimdi baña neylesün ol nükte-feşân

4. neyleyem:-y, -em

Gazel 42

Mısra: 9

Ne yapmak.

9. Çeşm-i siyâhun eyler idim vaşf neyleyem
10. T̄olmuş gelüma sürme-i hayret şıġışmıyor

5. neylesem:-se, -m

Gazel 137

Mısra: 10

Ne yapmak.

9. Gördiġüñ dil-bere üftâde olursın ‘İzzet
10. Neylesem âh senüñ şu dil-i meyyâlüñ içün

6. neyleyüm:-y, -üm

Gazel 30

Mısra: 15
Ne yapmak.

15. Şayd eyler idük neyleyüm ol āhū-yı nā-rām
 16. Rem-gerde-i pīrāmen-i ünsiyetimüzdür

neyle meyle:

1. **neyle meyle:**
Gazel 116
 Mısra: 2
Hangi şeylerle.

1. Gönül senüñle şıkılduk ne şeyle eglanelüm
 2. Ya neyle eglanelüm neyle meyle eglanelüm

n'eyle:

1. **n'eyleyim:-y, -im**
Gazel 46
 Mısra: 9
Ne yapmak.
9. Sīne-i şad-pāremi ben görmeyem de n'eyleyim
 10. Nīze-i müjgānına ister siper maḥbūblar

neyl-i me'ārib:

1. **neyl-i me'ārib:-le**
Kaside 6
 Mısra: 146
İhtiyaçlar, hâcetler, lüzumlu ve istenen şeyler. İstekler.

145. Haşre dek zātını Allāh mu'ammer itsün
 146. Eylesün neyl-i me'ārible hemīşe şādān

neyyir-i burc-ı hüner:

1. **neyyir-i burc-ı hüner:**
Kaside 1
 Mısra: 31
Marifet yıldızının parlaklığı.

31. Neyyir-i burc-ı hüner dādger -i sa'd-aḥter
 32. Ufķ-efrüz-ı zafer mihr-i semā-yı nuşret

neyyir-i burc-ı vezāret:

1. **neyyir-i burc-ı vezāret:**

Kaside 6

Mısra: **65**

Vezirlik yıldızının parlaklığı.

65. Neyyir-i burc-ı vezāret meh-i evc-i 'azāmet

66. Mihr-i envār-feşān-ı felek-i rif'at-şān

neyyir-i cihān-tāb:

1. **neyyir-i cihān-tāb:**

Kıt'a 6

Mısra: **3**

Dünyayı aydınlatan ay.

3. İki neyyir-i cihān-tāb beni kıldı böyle bī-tāb

4. Biri āftāb-ı behcet birisi de māh-ı işve

neyyir-i rahşān:

1. **neyyir-i rahşān:**

Gazel 61

Mısra: **8**

Parlak güneş ve ay.

7. Mihr ü māh-ı felek-i hüsni bahādur anlar

8. Zerrevaruz o iki neyyir-i rahşān ile biz

ney-zen:

1. **ney-zenüñ:-üñ**

Gazel 162

Mısra: **9**

Ney çalan.

9. Ney-zenüñ de demine hū çekelüm

10. Nefesiyle ney öter demdemeli

nezāket:

1. **nezāket:**

Tahmis 2

Mısra: **6**

Naziklik, incelik, zariflik.

5. Kim yetiřirdi bu gūne servden bālā seni

6. Bu nezāket var iken cism-i lātīfüñde senüñ

nezd-i 'ālī:

1. **nezd-i 'ālīsinde:** -s, -i, -n, -de

Kaside 9

Mısra: **83**

Yüce kat.

83. Ma'ārif nezd-i 'ālīsinde maqbūl

84. Faḡaḡ maṭrūdı dīnār u diremdür

nezdinde:

1. **nezdinde:**

Kaside 8

Mısra: **54**

İndinde, nazarında, kabul ve anlayışına göre.

53. Odur ḡaḡḡā güher-senc-i ma'ārif şāhib-i temyīz

54. Mu'ayyendür hüner erbābınuñ nezdinde miḡdārı

nezzāre kıl:

1. **nezzāre kılsun:** -sun

Gazel 138

Mısra: **8**

Seyretmek.

7. Ṭarf-ı ruḡsāruñdan eyle ber-ṭaraf gīsūlaruñ

8. Yüz bulup bī-ḡāreler kılsun nezzāre rū-be-rū

nice:

1. **nice:**

Kaside 3

Mısra: **8**

Nasıl.

7. Dest-gīr-i şu'arā olmasa her dem ḡāme

8. Nice olurlar idi şafḡa-nigār-ı eş'ār

2. **nice:**

Kaside 4

Mısra: **13**

Nasıl.

13. 'Uhdesinde nice şimdi geledüm bu keremin

14. Şükre yok ḡudretimüz ḡamde liyāḡat nā-yāb

3. **nice:**

Kaside 4

Mısra: **48**
Nasıl.

- 47.** Bu perīşānlığa tākāt mi gelür inşāf it
48. Nice nazmum ola revnak-şiken-i dürr-i hoş-āb

4. nice:

Kaside 6
Mısra: **14**
Pek çok.

- 13.** Münderic nazm-ı belīgüñde hezārān mazmūn
14. Müstetir her bün-i ħarfüñde nice sırr-ı nihān

5. nice:

Kaside 7
Mısra: **30**
Nasıl.

- 29.** Belki şıĥhat buluruz biz de biraz cānlanuruz
30. Derd-i ĥasret nice bir itsün esīr-i pister

6. nice:

Gazel 8
Mısra: **9**
Nasıl.

- 9.** Fiğān u nāleden ‘İzzet nice ĥamūş olayum
10. Niğāh-ı merĥamet itmez o dil-şikār baña

7. nice:

Kaside 11
Mısra: **20**
Nasıl.

- 19.** Eylemiş zāt-ı güzīninde ĥudā
20. Nice evşāf-ı ĥamīde ibda

8. nice:

Kaside 17
Mısra: **19**
Nasıl.

- 19.** Nice yol bulduñ efendüm bu kadar māni ‘ var
20. Bā-ĥuşūs āşaf-ı zīşān-ı Felāṭun-tedbīr

9. nice:

Gazel 40

Mısra: 8
Pek çok.

7. Sīne-i şubḥ-ı huşūle gele tā mihr-i ümīd
8. Şeb-i ḥasretde nice çāk-ı girībān ister

10. nice:

Gazel 45
Mısra: 5
Nasıl.

5. Biz nice şabr idelüm cānā gül-ruḥsāruña
6. Dil-rubālar mübtela meh-pāreler mecbūrdur

11. nicedür:-dür

Gazel 101
Mısra: 9
Nasıl.

9. Dimedūñ 'İzzet'üm āyā nicedür
10. O benüm kendi ḫulum bendecigüm

12. nice:

Gazel 133
Mısra: 10
Nasıl.

9. O serv-ḫadde ki var bu kirişmelerle çıkış
10. Nice şaşırmasun 'ar'ar çemende reftārın

13. nice:

Gazel 141
Mısra: 10
Nasıl.

9. Senūñ ben āl-i pākūñden siyeh-rū bir güneḫkārüm
10. Yüzüm yok ḫazrete nice varayum yā Resūla'llāh

14. nice:

Gazel 144
Mısra: 7
Nasıl.

7. Nice ben çāk-sāz-ı ceyb-i gayret olmayam bi'llāh
8. O şūḫ agyār ile ülfetde bizden ictināb üzre

15. nice:

Gazel 162

Mısra: 1
Nasıl.

1. Nice bir gizleyelüm söylemeli
2. Leb-i cânādadur dil emeli

niçün:

1. **niçün:**

Gazel 24
Mısra: 12
Neden.

11. Sūz-ı dilini bezm de izhāra ne hācet
12. Şem'î niçün āzurde zebān eylesünler

2. **niçün:**

Gazel 119
Mısra: 8
Neden.

7. Nedür ey bî-vefā bî-gānelerle āşinālıklar
8. Niçün üftādegānuñ öldürürsin şefkat itmezsin

3. **niçün:**

Gazel 30
Mısra: 23
Neden.

23. 'İzzet niçün izhār-ı cefā-keşlük idersin
24. Hāmūş ol amān şöhretimüz āfetimüzdür

4. **niçün:**

Gazel 85
Mısra: 6
Neden.

5. Çünkü yok keşret-i 'uşşāka taḥammül sende
6. Niçün efzün-ter idersin bu kadar şīvelerüñ

5. **niçün:**

Gazel 93
Mısra: 9
Neden.

9. 'İzzet bî-çāreye itdün niçün
10. İnfē'ale yenfa'ilu infi'āl

6. niçün:**Gazel 119**

Mısra: 1

Neden.

1. Niçün ağıyār-ı bed-girdārdan hīç nefret itmezsin
2. Niçün ‘uşşāklā bir kere ıarḥ-ı ülfet itmezsin

7. niçün:**Gazel 119**

Mısra: 2

Neden.

1. Niçün ağıyār-ı bed-girdārdan hīç nefret itmezsin
2. Niçün ‘uşşāklā bir kere ıarḥ-ı ülfet itmezsin

nidā-yı nuşret:**1. nidā-yı nuşret:****Kaside 1**

Mısra: 2

Yardımanın sesi.

1. Pür idüp sāmī ‘a-i dehri şadā-yı nuşret
2. Çıkdı tā küngüre-i ‘arşa nidā-yı nuşret

nigāh:**1. nigāhı:-ı****Kaside 2**

Mısra: 75

Bakış, nazar.

75. Nigāhı mest-i mey-i nāz dīdesi maḥmūr
76. Gelür ne ḥālet ile seyr it ol büt-i maḡrūr

2. nigāhı:-ı**Gazel 4**

Mısra: 10

Bakış, nazar.

9. Gerçi degüldür ol şanem-i şūḥ bīvefā
10. Kesmez nigāhı çeşm-i füsünkārdan baña

3. nigāhı:-ı**Tahmis 6**

Mısra: 13

Bakış, nazar.

13. Bir de gördüm ki çıktı ammā kim nigāhı fitne-sāz
14. H̄'āb-ı nāzından henüz kalkmış meger ol mest-i nāz

4. **nigāhı:-ı**

Gazel 23

Mısra: 1

Bakış, nazar.

1. Nigāhı cür'a-nüş-ı fitne çeşmi mest-i naḥvetdür
2. Amān bilmez o ḥünī gamzesi bir özge āfetdür

5. **nigāhuñ:-uñ**

Gazel 118

Mısra: 7

Bakış, nazar.

7. Nigāhuñ mest olup gamzeñle hem-dest-i tegāfüldür
8. Mey-i naḥvetle çeşmün gibi ḥālā ser-girānsın sen

6. **nigāhı:-ı**

Gazel 150

Mısra: 8

Bakış, nazar.

7. Zaḥm-ı dili görirse de raḥm eylemez o şūḥ
8. Ger olmamış nigāhı ger olmuş ne fā'ide

7. **nigāh:**

Gazel 155

Mısra: 6

Bakış, nazar.

5. Temāşā-yı vişāl-i dil-rübā emr-i ba'īd ammā
6. Uzaqdan bir nigāh üftādenüñ olmaz mı mercüsü

nigāh it:

1. **nigāh it:**

Gazel 2

Mısra: 9

Bakmak.

9. Düzdīde-i gamzesine nigāh it o sirişkūñ
10. Yağmāger-i metā'-ı ḥired söylerüm saña

2. **nigāh itmez:-mez**

Gazel 103

Mısra: 11

Bakmak.

11. Hiç şehīdān-ı cemāl-ı pākine itmez nigāh
12. Bir civān-ı tīg der-dest-i celālüm var benüm

nigāh kı1:

1. **nigāh kı1:**

Gazel 3

Mısra: 5

Bakmak.

5. Gel Şimdi nev-resān-ı YeñiŐehir'e kı1 nigāh
6. Seyr it edā-yı EŞref'i eŐvār-ı Aħmed'i

2. **nigāh kı1:**

Gazel 115

Mısra: 2

Bakmak.

1. Gördüm seni sevdüm āh efendüm
2. Kı1 ħālūme bir nigāh efendüm

nigāhbān:

1. **nigāhbān:**

Kaside 2

Mısra: 43

Bekçi, gözcü.

43. Nigāhbān olur aĝnāma gürg derinde
44. Ĥimāyet-i zu'afāya iderse emri Şudür

nigāhbān-ı ĝanem:

1. **nigāhbān-ı ĝanemdür:-dür**

Kaside 9

Mısra: 78

Koyun bekçisi.

77. O rütbe ħıfzı sārīdür cihana
78. Ki gürgān hep nigāhbān-ı ĝanemdür

nigāh-ı iltifāt:

1. **nigāh-ı iltifāt:**

Tahmis 2

Mısra: 23

İlgilenme bakışı.

23. Sū-be-sū hayretle eylerken nigāh-ı iltifāt
24. Şandum olmuş cüste bir fevvâreden āb-ı hayāt

2. **nigāh-ı iltifāt:**

Tahmis 2

Mısra: 23

İlgilenme bakışı.

23. Sū-be-sū hayretle eylerken nigāh-ı iltifāt
24. Şandum olmuş cüste bir fevvâreden āb-ı hayāt

3. **nigāh-ı iltifāta:-a**

Gazel 112

Mısra: 7

İlgilenme bakışı.

7. Bir nigāh-ı iltifāta mazhar olsam kāni'im
8. Andan efzūn istemem meyl-i vişālüm yok benüm

nigāh-ı i'tibār it:

1. **nigāh-ı i'tibār itsüñ:-sü, -ñ**

Gazel 81

Mısra: 9

Saygı gösterilen bakış.

9. Kānde yāķūta nigāh-ı i'tibār itsüñ göñül
10. Ben 'aķīķ-i la'lünüñ dil-ħünuyum bir āfetüñ

nigāh-ı merħamet:

1. **nigāh-ı merħamet:**

Gazel 8

Mısra: 1

Acıma bakışı.

1. Nigāh-ı merħamet itmez o dil-şikār baña
2. Raķībe luţfi nihān cevri āşikār baña

2. **nigāh-ı merħamet:**

Gazel 8

Mısra: 10

Acıma bakışı.

9. Fiğān u nāleden 'İzzet nice ħamūş olayum
10. Nigāh-ı merħamet itmez o dil-şikār baña

nigāh-ı mest:

1. nigāh-ı mesti:-i

Gazel 35

Mısra: 11

Sarhoş, kendinden geçmiş bakış.

11. Bilmem nigāh-ı mesti o fettān-ı 'ālemüñ

12. Hālā şarāb-ı naḥvet ile ser-girān mıdur

2. nigāh-ı mesti:-i

Gazel 117

Mısra: 11

Sarhoş, kendinden geçmiş bakış.

11. Nigāh-ı mesti hūn-rīz olduğında şāhid ebrūlar

12. Benümse toğrısı emniyetüm yokdur güvāhumdan

nigār-hāne-i Çin:

1. nigār-hāne-i Çin:

Gazel 7

Mısra: 11

Nigaristan-i Çin de denir. "Bir evdir ki, gelen üstad nakkaslar kendiler istihrac ettikleri nukuş-i garibeyi anda nakş eylemişler." [Sudi, Hafız şerhi, Ü, 36] "Nigarhane-i Kesmir de derler. Şol tasvir evine denir ki, anda tasavir-i guna-gun mundericidir." [Baharistan şerhi, 465] "Çin nigarhanesi bir azim kilisedir ki, ol memlekette peyda olup üstat nakkaşlann her biri kendi istihrac eylediği nukuş ve eskal-i garibeyi ve tasvir-i acibeyi anda nakşeylemisdir." [Gülistan Şerhi, 54] "Nukus ve tasavir ile müzeyyen olan hane ki, nigaristan dahi denilir ve Çin'de bulunduğu farz edilen daru'l-bedayi'." [Hüseyn Kazim, BüyükTürkLügati, V.]

11. Hāmem nigār-hāne-i Çin itdi şafhayı

12. 'İzzet gözet nuķūş-ı ḥayālümde şan 'atı

nigeh:

1. nigehüñ:-üñ

Gazel 83

Mısra: 4

Bakış.

3. Fitne mebhūt-ı hirās-ı şer ü şūr-ı gāmzeñ

4. Sihr ḥayret-zede-i baḥş-i fūnūn nigehüñ

2. nigehüm:-üm

Gazel 107

Mısra: 1

Bakış.

1. Eşrefüm 'āleme āşüb-figendür nighüm
2. Bir 'aceb 'arbede-engīz fitendür nighüm

3. **nighüm:-üm**

Gazel 107

Mısra: 2

Bakış.

1. Eşrefüm 'āleme āşüb-figendür nighüm
2. Bir 'aceb 'arbede-engīz fitendür nighüm

4. **nighüm:-üm**

Gazel 107

Mısra: 4

Bakış.

3. Tār ü mār eyliyor 'uşşāk-ı dil-āzürdelertüm
4. Şūriş-endāz-ı cihān böyle nedendür nighüm

5. **nighüm:-üm**

Gazel 107

Mısra: 6

Bakış.

5. Perveriş-yāfte-i merdümüñ çeşmümdür
6. Güyiyā pençe-i āhū-yı hoten'dür nighüm

6. **nighüm:-üm**

Gazel 107

Mısra: 8

Bakış.

7. Halkı bir nīm-nighle iderüm cümle helāk
8. Āfet-i cān u belā-güster-i tendür nighüm

7. **nighüm:-üm**

Gazel 107

Mısra: 10

Bakış.

9. Fem-i dil-berden alındı bu gāzel ey 'İzzet
10. Dir iken fitneyi īkāz idendür nighüm

8. **nighle:-le**

Gazel 131

Mısra: 9

Bakış.

9. Bir nigehle bāri olsun yap yıkılmış hātırım
10. Gel şu vīrān-hāneyi i' māra bak Allāh için

nigeh-endāz ol:

1. **nigeh-endāz olmaz:-maz**

Gazel 159

Mısra: 7

Bakmak.

7. Mihr hān-ı Yeñişehr'e nigeh-endāz olmaz
8. Dile mustağni-i hūbān olacağ dem geldi

nigeh-i luṭf:

1. **nigeh-i luṭfi:-t**

Kaside 7

Mısra: 45

İyilik bakışı.

45. Nigeh-i luṭfi eger kül-ḥana düşse nā-gāh
46. Verd-i aḥmer gibi bulurdı tarāvet aḥker

nigeh-i merḥamet:

1. **nigeh-i merḥamet:**

Kaside 3

Mısra: 39

Merhamet bakışı.

39. Nigeh-i merḥamet itmez o şeh-i taḥt-ı sitem
40. Ne kadar ḥālini 'arz eylese bu 'āşık-ı zār

nihād:

1. **nihād:**

Gazel 150

Mısra: 14

Huy.

13. Dāmān-būs-kerde ider pāya ser-fürū
14. Süflī nihād mu'teber olmuş ne fā'ide

nihāl:

1. **nihālüm:-üm**

Gazel 103

Mısra: 1

Fidan II sevgili.

1. Gülsitān-pīrā-yı behcet bir nihālüm var benüm
2. Bir boyı şimşād-ı bāğ-ı i' tidālüm var benüm

nihālān:

1. nihālān:

Gazel 61

Mısra: 12

Fidanlar.

11. Birinüñ kāmētini serve idersek teşbīh
12. Birini yād iderüz tāze nihālān ile biz

nihālān-ı çemen:

1. nihālān-ı çemen:

Kaside 9

Mısra: 14

Çimenin fidanları.

13. Dikildi şahn-ı bāğa tūğ-ı şāhī
14. Nihālān-ı çemen güyā 'alemdür

nihāl-ı çemenistān-ı cefā:

1. nihāl-ı çemenistān-ı cefānuñ:-nuñ

Gazel 105

Mısra: 3

Eziyet bahçesinin fidanı II sevgili.

3. Sen tāze nihāl-ı çemenistān-ı cefānuñ
4. Pâyuna dem-â-dem dökilür eşk-i tazallüm

nihāl-i devlet:

1. nihāl-i devleti:-i

Kaside 9

Mısra: 109

Mutluluk fidanı.

109. Nihāl-i devleti olsun nemā-yāb
110. Benüm müntehā-yı ed'iyemdür

nihāl-i 'işve-me' nūs:

1. nihāl-i 'işve-me' nūsı:-ı

Gazel 155

Mısra: 1

Cilveye alışmış olan fidanı II sevgili.

1. Temāşā eyleyenler ol nihāl-i 'işve-me' nūsı
2. Şanurlar gülistān-ı cennetüñ şimşād-ı dil-cūsı

nihāl-i kâmet-i mevzûn:

1. nihāl-i kâmet-i mevzûn:

Gazel 23

Mısra: 5

Fidana benzeyen düzgün boy II sevgilinin boyu.

5. Nihāl-i kâmet-i mevzûn hırāmı yāda geldikçe
6. Dil-i zârûm ferāgat-kerde-i tûbā-yı cennetdür

nihāl-i kâmet:

1. nihāl-i kâmetinde: -i, -n, -de

Gazel 26

Mısra: 2

Fidana benzeyen boy, düzgün boy.

1. Gül-i rüyunda ol nev-restenüñ reng-i letâfet var
2. Nihāl-i kâmetinde cünbiş-i tûbā-yı cennet var

2. nihāl-i kâmetüñi: -ü, -ñ, -i

Gazel 55

Mısra: 3

Fidana benzeyen boy, düzgün boy.

3. İtmiş nihāl-i kâmetüñi bâğbān-ı şun'
4. Ser-tā-be-pāy cüş-ı tegāful hürüş-ı nāz

nihāl-ı kām-ı gedā:

1. nihāl-ı kām-ı gedāda: -da

Gazel 38

Mısra: 4

Dilencinin meramının fidanı.

3. Bir ebr-i kaṭre-çekān-ı 'aṭā mı var yokdur
4. Nihāl-ı kām-ı gedāda nemā mı var yokdur

nihāl-i kîlk-i ter:

1. nihāl-i kîlk-i terümden: -üm, -den

Gazel 91

Mısra: 16

Taze kalem fidanı.

15. Hādīka-i hünerüñ nahl-ı nev-resīdesidür
 16. Nihāl-i kilik-i terümden kıllıctınā-yı hayāl
nihāl-i tāze:

1. **nihāl-i tāzedden:-den**

Gazel 124

Mısra: 1

Tāze fidan II sevgili.

1. Mīve-çin-i kām olur dil bir nihāl-i tāzedden
 2. Kāle-i vaşf-ı kıddi bīründur endāzedden

nihāl-i tāze-res:

1. **nihāl-i tāze-resi:-i**

Gazel 27

Mısra: 7

Yeşil fidan.

7. Bāğ-ı hüsnüñ nihāl-i tāze-resi
 8. Kāmet-i bī-mişāl-ı Eşref' dūr

nihān:

1. **nihān:**

Gazel 8

Mısra: 2

Saklı, gizli.

1. Nigāh-ı merhamet itmez o dil-şikār baña
 2. Raķibe luḫfi nihān cevri āşikār baña

2. **nihān:**

Gazel 157

Mısra: 7

Saklı, gizli.

7. Zīr-i kākülde nihān idi mu'anber hāli
 8. Gösterüp eyledi tahrīk şabā sevdāmi

nihan it:

1. **nihan itseñ:-se, -ñ**

Tahmis 2

Mısra: 28

Gizlemek, saklamak.

27. Yok mecāl inkāra sensin hep bilür halk-ı cihān
 28. Sen ne çend itseñ daḫı kendüñ hicābuñdan nihan

nihān eyle:

1. **nihān eylemesünler:**-me, -sün, -ler

Gazel 24

Mısra: **8**

Gizlemek, saklamak.

7. Nüş-ı mey-i nāb eyler imiş tıyduķ ehibbā

8. Eylerler ise bāri nihān eylemesünler

nihān ol:

1. **nihān oldu:**-dı

Kaside 13

Mısra: **11**

Görünmez olmak, gizlenmek.

11. Fitne devründe nihān oldu meger

12. Çeşm-i h̄āb-ālūd-ı yāri ide yer

nihānī-ḥandeler:

1. **nihānī-ḥandeler:**-ler

Gazel 17

Mısra: **2**

Gizli gülüşler.

1. O h̄unī ḡamzeler ‘uşşāka bīm-i cān ider īrās

2. Nihānī-ḥandeler ümmīd-i şad iḥsān ider īrās

nihāyet:

1. **nihāyeti:**-i

Gazel 7

Mısra: **4**

Son, netice.

3. Tebdīl-i kisve kıldı ‘arūs-ı cemāl-i yār

4. Bir pullı nev-nikāba büründi nehāyeti

2. **nihāyet:**

Kaside 11

Mısra: **17**

Son, sınır.

17. Cūdına hiç nihāyet yokdur

18. Luṭf u iḥsānına ḡāyet yokdur

nīk:

1. nîk:

Gazel 2

Mısra: 6

İyilik, güzellik.

5. Gūş itmedüñ naşihatüm uyduñ hevāya sen

6. Dil ba'd-ezīn ne nîk ü ne bed söylerüm saña

2. nîk:

Gazel 27

Mısra: 13

İyilik, güzellik.

13. Dem-be-dem bā'is-i enīni nîk

14. Kec-nigāh-ı celāl-ı Eşref"dür

nikāb:

1. niķāb:

Gazel 3

Mısra: 5

Yüz örtüsü, peçe, yaşmak.

5. Ān māh-ı münevver çü niķāb efkend ez-ruķ

6. Der-meclis-i mā cilve ne-mānd digerī-rā

2. nikāb:

Gazel 57

Mısra: 2

Yüz örtüsü, peçe, yaşmak.

1. Çeşm-i nā-mahrem bizi görmez hicāb altundayuz

2. Pertev-i rüy-ı dil-ārāyuz nikāb altundayuz

nikāt-ı fikr-i dakīk:

1. nikāt-ı fikr-i dakīküm:-üm

Kaside 2

Mısra: 93

İnce fikirlerin nüktesi.

93. Nikāt-ı fikr-i dakīküm hayāl içinde hayāl

94. Edā-yı şî'r-i laṭfüm dile fezā-yı şu'ūr

ni'met:

1. ni'met:

Gazel 43

Mısra: 13
İyilik, lütuf, ihsan.

13. Şād-kāmum ider iseñ ni‘met vaşluñla n’ola
14. İzzet-i dil-şüde bir ‘āşık-ı nā-çāruñdur

nīm-h‘āb:

1. nīm-h‘āb:
Gazel 148
Mısra: 6
Yarı uykulu, mahmur.

5. Fitne-engīz-i nigāhundān emīn olmaz gönül
6. Neş‘emi çeşm-i mestūñ nīm-h‘āb eylerse de

nīm-nigeh:

1. nīm-nigehle:-le
Gazel 107
Mısra: 7
Yarım bakış II göz ucuyla bakmak.
7. Halkı bir nīm-nigehle iderüm cümle helāk
8. Āfet-i cān u belā-güster-i tendür nigehüm

nīrān-ı saķar:

1. nīrān-ı saķar:
Kaside 7
Mısra: 50
Cehennem ateşi.
49. Olsa hāşiyet-i eşyāya tebeddül fermā
50. Āb ihrāk ide ğarķ eyleye nīrān-ı saķar

nişār-ı kadem:

1. nişār-ı kademūñ:-üñ
Gazel 106
Mısra: 8
Uğur saçan.
7. Gelürüm hāneñe bir gice demüşdüñ şimdi
8. Ben nişār-ı kademūñ itmegiçün cān be-kefüm

nişār-ı reh-i cānān ol:

1. nişâr-ı reh-i cânân olacaķ:-*acak*

Gazel 159

Mısra: 14

Sevgilinin yoluna saçılmak.

13. ‘İzzetâ luţfi nedür ğayrı güdâz u sūzuñ

14. Cān nişâr-ı reh-i cânân olacaķ dem geldi

nisbet:

1. nisbet:

Gazel 80

Mısra: 7

Birini üzmek ve kızdırmak için inat olsun diye yapılan iş veya davranış.

7. Güllerüñ bülbüle nisbet hāra

8. Hānde-i bī-sebebin çok gördük

nīst:

1. nīst:

Gazel 7

Mısra: 10

Yok.

9. Çīn-i ebrū ki tu-rā cevher-i tīĝ-i ğazab’ est

10. Nīst hāşıl ber-u sīne-i siperdāri-i mā

nişān:

1. nişān:

Kaside 13

Mısra: 13

İz, işaret, belirti.

13. Zülmden nā-būd dehr içre nişān

14. Ğamze-i dil-berde kalmışdur hemān

nişan it:

1. nişan itdüñ:-*dü, -ñ*

Gazel 136

Mısra: 1

Hedef etmek, hedef almak.

1. İtdüñ hadeng-i cevrine sīnemi nişān

2. Ğayrı elinden āh senüñ zālīm el-amān

nişāne:

1. nişāne:

Gazel 86

Mısra: 1
Hedef.

1. İdinse sīne-i çāki n'ola nişāne ğazel
2. Degül mi turre-i müşgīn-i nazma şāne ğazel

nişān-ı mıstar:

1. nişān-ı mıstar:

Kaside 7

Mısra: 14

Yazının düzgün yazılmasını sağlayan aletin izi.

13. Oldı nāhun-zede-i tıfl-ı debistān-ı kemāl
14. Rüy-ı kâğıdda kıyās itme nişān-ı mıstar

nişān-ı nāvek-i cevr ü sitem:

1. nişān-ı nāvek-i cevr ü sitem:

Gazel 112

Mısra: 3

Eziyet ve sıkıntı okunun hedefi.

3. Kılmasun sīnem nişān-ı nāvek-i cevr ü sitem
4. Dökmesüñ nā-ḥaḳ yere ḥūnum vebālüm yoḳ benüm

nişān-ı ney:

1. nişān-ı ney:

Gazel 95

Mısra: 10

Neyin alamet.

9. Nağme degül enīn ider dilde ne-hufte derdi var
10. Ol ten-i zerd dāğ dāğ 'aşka yeter nişān-ı ney

nişān-ı reh-i semt-i māverā-yı ḥayāl:

1. nişān-ı reh-i semt-i māverā-yı ḥayāl:

Gazel 91

Mısra: 2

Hayalin ötesindeki semtin yolunun izi II dudak.

1. Fezā-yı vaşf-ı femüñ şahn-ı teng-nāy-ı ḥayāl
2. Lebüñ nişān-ı reh-i semt-i māverā-yı ḥayāl

nişeste-i künc-i firāk:

1. nişeste-i künc-i firāk:**Gazel 6**

Mısra: 3

Ayrılık köşesinde oturma.

3. Hasretle ben nişeste-i künc-i firāk iken

4. Nemdür sirişk-i dīde ki dem dem gelür baña

nīş-i ğamze:**1. nīş-i ğamzeñle:-ñ, -le****Gazel 45**

Mısra: 7

Yan bakışın diken.

7. Göz göz oldı nīş-i ğamzeñle senüñ ey şehd-leb

8. Sīne-i pür-dāğ güyā hāne-i zenbūrdur

nişīmen-i nesr-i felek:**1. nişīmen-i nesr-i felekle:-le****Gazel 86**

Mısra: 3

Feleğin akbabasının yuvası.

3. Olur nişīmen-i nesr-i felekle düş-ā-düş

4. Tezerv-i ma'niye oldukça āşyāne ğazel

nişlesün:**1. nişlesün:****Tahmis 2**

Mısra: 18

Ne yapsın.

17. Farṭ-ı şādīden kemāl-i hayret el virdi baña

18. Sen buyur şimdi ne itsün nişlesün bu bī-nevā

nīşter:**1. nīşterlerle:-ler, -le****Gazel 21**

Mısra: 18

Keskin bıçak, neşter.

17. Münkesir olmasun āyīne-i şāf-ı kalbūñ

18. Nīşterlerle gel açma dilüme nāsūrı

nī-şüh-ı dil-sitānī:

1. nī-şūh-ı dil-sitānī:

Gazel 104

Mısra: 5

Cilveli olmayan gönül alıcı II sevgili.

5. Nī-şūh-ı dil-sitānī tā dil zi-men rübāyed

6. Tīğ-i kemān-ı aşkem ammā hedef ne-dārem

niyāz:

1. niyāz:

Gazel 72

Mısra: 7

Yalvarma, yakarma; rica, istek.

7. Yār döndükçe niyāz ehlini döndürmek için

8. Meşş ider hānķah-ı nāzda hem-vāre semā

niyāz eyle:

1. niyāz eyle:

Gazel 139

Mısra: 7

Yalvarmak, ricada bulunmak.

7. Sen niyāz eyle yalvar aña hemān

8. Merħamet mi-kuned acül me-şev

niyāz-āver-i ebr-i nisān:

1. niyāz-āver-i ebr-i nisān:

Kaside 6

Mısra: 80

Nisan bulutunun dua edeni II inci.

79. Feyz-yāb olsa eger yem kefi dūr-pāşından

80. Şadef olmazdı niyāz-āver-i ebr-i nisān

niyāze düş:

1. niyāze düşdük: -dü, -k

Gazel 146

Mısra: 7

Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarmak, yakarmak.

7. Āķıbet dāmenini çekdi niyāze düşdük

8. Sākit olmağla didük nāz idelüm eşāra

niyet it:

1. **niyet idersem:**-er, -se, -m

Gazel 4

Mısra: 3

Kalben bir şeye yönelmek.

3. Şavm-ı vişâle niyet idersem zamânıdır

4. Bir neş'e hâşıl olmuyor iftârdan bana

2. **niyet idüp:**-üp

Gazel 121

Mısra: 13

Kalben bir şeye yönelmek.

13. 'İzzetâ niyet idüp şavm-ı vişâle biz de

14. Yakışur tâbiş-i hâşretle olursak sūzân

niyyet:

1. **niyyetüm:**-üm

Gazel 26

Mısra: 13

Niyet, amaç.

13. Dimişsin niyyetüm 'âşıklara açılmadır bir gün

14. Piyâz ey lâle-ruḥ meczûmuzdur sende kat kat var

2. **niyyetimüzdür:**-imüz, -dür

Gazel 30

Mısra: 28

Niyet, amaç.

27. Cevr ile giribânımız alursa civânân

28. Bir dâmene dest urma bizüm niyyetimüzdür

nîze:

1. **nîze:**

Kaside 8

Mısra: 17

Mızrak.

17. Ne nîze nîze-i paşa-yı şaf-der kâhramân peyker

18. Ki Zâl ü Rüstem'i ḥayret-zede itmekte peykârı

nîze-i billür:

1. **nîze-i billür:**

Kaside 8

Mısra: 16
Billür mızrak.

15. Sakıflarda olan āvīze-i yaḥ-pāreler yer yer
 16. Dem-ā-dem aındırur ol nīze-i billür girdārı

nīze-i müjgān:

1. nīze-i müjgānına: -ı, -n, -a

Gazel 46

Mısra: 10

Mızrağa benzeyen kirpikler.

9. Sīne-i şad-pāremi ben görmeyem de n' eyleyim
 10. Nīze-i müjgānına ister siper maḥbūblar

nīze-i paşa-yı şaf-der:

1. nīze-i paşa-yı şaf-der:

Kaside 8

Mısra: 17

Yiğit paşanın mızrağı.

17. Ne nīze nīze-i paşa-yı şaf-der ḳahramān peyker
 18. Ki Zāl ü Rüstem'i ḥayret-zede itmekde peykārı

nokşān:

1. nokşānlarını: -lar, -ı, -n, -ı

Kaside 10

Mısra: 35

Eksiklik, kusur.

35. İ' tirāf eyleyerek her biri nokşānlarını
 36. Yoḥsa dirler yerimüz künc-i ḳubūr eyleyelüm

nokta:

1. noktalar: -lar

Kaside 6

Mısra: 52

Ben, vücutta olan siyah nokta.

51. Her keşīde şanasın ebru-yı ḡilmān-ı ḥayāl
 52. Noktalar her birisi merdümek-i ḥūr-ı cinān

nokta-i hāl:

1. **noқта-i hālinde:** -in, -de

Gazel 32

Mısra: 3

Nokta gibi olan ben.

3. Noқта-i hālinde icmāl idi ammā şimdi haţ

4. Nüşha-i hüsn-i dil-ārāyı mufaşşal gösterür

n'ola:

1. **n'ola:**

Kaside 5

Mısra: 10

Ne olur.

9. Bār-āver iken naḥl-i ümīd anda bu gūne

10. Nam olsa n'ola bāğ-ı temennā Yeñişehr'e

2. **n'ola:**

Gazel 12

Mısra: 2

Ne olur.

1. Bir ḥayā-pişe 'aceb bākiredür bint-i 'ineb

2. Kızarp bezmde eylerse n'ola şerm ü edeb

3. **n'ola:**

Gazel 25

Mısra: 13

Ne olur.

13. 'İzzet bizüm de ḡonce-i n'eşküftemüz n'ola

14. Nev-şīvelerle eylese ḡunc u delāller

4. **n'ola:**

Gazel 36

Mısra: 3

Ne olur.

3. N'ola sem-rīz olursa ḥabbe-i sevdā dil-i zāre

4. Benüm bu piç ü tābum hep o zülf-i ejderīdendür

5. **n'ola:**

Gazel 37

Mısra: 11

Ne olur.

11. Nüh felek yansa n'ola sūz-ı derūnumdan benüm

12. Heft düzaḥ yek şerār-ı āh-ı şeb-gīrūmdedür

6. n'ola:

Gazel 38

Mısra: 13

Ne olur.

13. İderse şab'uma 'İzzet n'ola cihān taḥsīn

14. Bir öyle mücid-i ḥüsn-i edā mı var yokdur

7. n'ola:

Gazel 43

Mısra: 13

Ne olur.

13. Şād-kāmum ider iseñ ni'met vaşluñla n'ola

14. 'İzzet-i dil-şüde bir 'āşık-ı nā-çāruñdur

8. n'ola:

Gazel 57

Mısra: 5

Ne olur.

5. Tābiş-i ruḥsār-ı sākī bī-mecāl itdi n'ola

6. Sāyeveş ḥake düşersek āftāb altundayuz

9. n'ola:

Gazel 61

Mısra: 9

Ne olur.

9. İki gözden n'ola cūş eyler ise cūy-ı sirişk

10. Olduḡ āvāre iki dīdesi fettān ile biz

10. n'ola:

Gazel 64

Mısra: 11

Ne olur.

11. Ḥayretle n'ola la'l-i 'araḡ-rīzine baḡsam

12. Yāḡūtdan āḡreb mi degül neşāt-ı elmas

11. n'ola:

Gazel 86

Mısra: 1

Ne olur.

1. İdinse sīne-i çāki n'ola nişāne ḡazel

2. Degül mi ṭurre-i müşḡīn-i nazma şāne ḡazel

12. n'ola:

Gazel 87

Mısra: 4

Ne olur.

3. Deyr-i melâhatuñ şanem-i 'işve-bâzıdur

4. Şüret-peresti olsa n'ola her perî mişâl

13. n'ola:

Gazel 89

Mısra: 3

Ne olur.

3. Mızrâb-ı şevkle n'ola dil olsa pür-fiğân

4. İñletdi erganunumı bir tıfl-ı hurde-sâl

14. n'ola:

Gazel 95

Mısra: 15

Ne olur.

15. Hürmen-i hüznü ser-te-ser suhte eylese n'ola

16. Berğ-i tarab degil midür zemzeme-i fiğân-ı ney

15. n'ola:

Gazel 97

Mısra: 15

Ne olur.

15. Dendân-ı cevri ile n'ola ger zaḥmnâk isem

16. Seng-i felâhanum seg-i ağıyâra uğradum

16. n'ola:

Gazel 106

Mısra: 9

Ne olur.

9. N'ola 'İzzet yem-i eşk içre ta'ayyüş itsem

10. Güher-i 'aşk-ı girân-mâye-i yâre şadefüm

17. n'ola:

Gazel 117

Mısra: 10

Ne olur.

9. Kazâ ḥarmengehümden hüşe-çîn-i âfet olmuşdur

10. N'ola berğ-i ḥaṭer lertzân olursa berg-i kâhumdan

18. n'ola:**Gazel 144**

Mısra: 5

Ne olur.

5. N'ola duht-ı rezûn her dem gözünde uçsa ey sâkî
6. Ğubâr-ı haţ-ı la'luñ sürmedür çeşm-i habâb üzre

19. n'ola:**Gazel 158**

Mısra: 5

Ne olur.

5. Yakdımsa n'ola şem'a-i āhum şeb-i ğamda
6. Zülfüñ gibi baht-ı siyehüm tîre degül mi

n'oldı:**1. n'oldı:****Terkib-bend 1**

Mısra: 19

Ne oldu.

19. N'oldı şebâne cünbiş-i şāhanemüz bizüm
20. Sâķilük itse şāhid-i mestānemüz bizüm

2. n'oldı:**Gazel 112**

Mısra: 16

Ne oldu.

15. Bezm-i nüş-ā-nüş-ı meyde yād idüp bu 'İzzet'i
16. Dir misin n'oldı 'aceb ol haste-ħalüm yok benüm

n'olsun:**1. n'olsun:****Gazel 12**

Mısra: 10

... ne olsun, ne yapsın.

9. Bāde şundukça temennālar ider dīde süzer
10. Āh kāfir bu kirişme bu edā n'olsun aceb

nuhās-ı eş'ār:**1. nuhās-ı eş'ārı:-ı****Gazel 91**

Mısra: 13
Şiirin bakırı.

13. Hem-i 'tibār-ı zer eyler nuḥās-ı eş'ārı
 14. Te'ānuḳ-ı eşer-i feyz-i kimyā-yı ḥayāl

nuḥbe-i erbāb-ı seḥā:

1. **nuḥbe-i erbāb-ı seḥā:**

Kaside 6

Mısra: 95

Cömertlik sahiplerinin seçilmişsi.

95. Āb-ı rüy-ı vüzerā nuḥbe-i erbāb-ı seḥā
 96. Bāsıt-i dest-i 'aṭā dāğ-ı dil-i Bermekiyān

nukl:

1. **nukl:**

Gazel 147

Mısra: 9

Meze, çerez.

9. Kānd-i mükerrer-i lebūñi nukl idüp hemān
 10. Meclisde sāḳī sāğarı sür sāğar üstüne

nukl-i leb-i sāḳī:

1. **nukl-i leb-i sāḳī:**

Gazel 30

Mısra: 2

İçki dağıtanın meze olan dudağı.

1. Mestānelerüz şurb-ı müdām 'ādetimüzdür
 2. Nukl-i leb-i sāḳī nemek-i 'işretimüzdür

nukl-i leb:

1. **nukl-i lebiyle:** -i, -y, -le

Gazel 149

Mısra: 3

Meze olan dudak.

3. Nukl-i lebiyle 'āşıkına neş'e-baḥş iken
 4. Dil-berlerüñ riyā mı olur bāde-nüşına

nukūş-ı hayāl:

1. **nuḳūş-ı hayālümde:-üm, -de**

Gazel 7

Mısra: 12

Hayalin nakışları.

11. Hāmem nigār-hāne-i Çīn itdi şafhayı

12. ‘İzzet gözet nuḳūş-ı hayālümde şan’atı

nuḳūş-ı nāz:

1. **nuḳūş-ı nāz:**

Gazel 55

Mısra: 14

Cilvenin resimleri.

13. Bir kāfirin taşavvur-ı hüsniyle ‘İzzet’üñ

14. Büt-hāne-i hayāli ser-ā-ser nuḳūş-ı nāz

nūn:

1. **nūnını:-ı, -n, -ı**

Kaside 6

Mısra: 45

Nun harfi.

45. Nūnını eyleseler mimine taḳdīm sezā

46. Ebrū bālāda olur zīrdedür cāy-ı dehān

nūr:

1. **nūr:**

Kaside 2

Mısra: 30

Işık, aydınlık, nur.

29. Cenāb-ı dāver-i Dārā-ḥadem Selīm Paşa

30. Ki bes asāletin imāya cebhesindeki nūr

2. **nūrdan:-dan**

Tahmis 6

Mısra: 3

Işık, nur.

3. Yek-ser ā‘zā-yı laṭīfūñ nūrdan meḫṫūrdur

4. Şanma sāde sīneñü āyīne-i billūrdur

3. **nūrdur:-dur**

Tahmis 6

Mısra: 5

Işık, ziya, aydınlık, nur.

5. Her yanuñ ey meh-liķā pertev şalar bir nürdur
6. Ğonce-i gülzārı dil-teng eyledi reşk-i femüñ

nür it:

1. nür iderdi: *-er, -di*

Gazel 138

Mısra: 2

Aydınlatmak.

1. Gelse mir'āt ol 'izār-ı tābdāra rū-be-rū
2. Pertevinden nür iderdi isti'āre rū-be-rū

2. nür itdi: *-di*

Kaside 2

Mısra: 2

Aydınlatmak.

1. Sepīde dem ki tebāşīr-i şubḡāh-ı sürür
2. Sipihrin itdi siyeh kāsesin leb-ā-leb nür

nür-ı 'ayn:

1. nür-ı 'aynum: *-um*

Gazel 46

Mısra: 15

Gözün ışıġı.

15. Nür-ı 'aynum sensin ol maḥbūb-ı zībā kim revā
16. Ḥāk-i pāyun itseler kühl-i başar maḥbūblar

nür-ı başar:

1. nür-ı başar:

Gazel 85

Mısra: 16

Göz nuru.

15. Vāy aḥvāl-i perīşānına 'āşıklarınıñ
16. Böyle kalursa eyā nür-ı başar şīvelerüñ

nür-ı dīde:

1. nür-ı dīdem: *-m*

Gazel 1

Mısra: 6

Gözün nuru, sevgili.

5. Sāye-i medd-i nigāh-ı āhūvān-ı deşt-i Çīn
6. Nūr-ı dīdem gör ki meyl-i iktihāl olmuş sanā

2. **nūr-ı didemi:** -m, -i

Terkib-bend 1

Mısra: **36**

Gözün nuru, sevgili.

35. Yā Rabb güşāde kı l dil-i ḥasret-keşīdemi
36. Göster gözümle görmegi ol nūr-ı didemi

nūr-ı ḥurşīd-i cemāl:

1. **nūr-ı ḥurşīd-i cemālūñden:** -üñ, -den

Gazel 51

Mısra: **5**

Güzellik güneşinin nuru.

5. Meğer deryūze eyler nūr-ı ḥurşīd-i cemālūñden
6. Meh-i nev dest-i abdāl-ı felekde keşköl olmuştur

nūr-ı mücessem:

1. **nūr-ı mücessem:**

Kaside 5

Mısra: **15**

Gözle görünür nur.

15. Rüşen-kün-i deycūr-ı sitem nūr-ı mücessem
16. Kim şa'şa'-pāş ola ser-ā-pā Yeñişehr'e

nüş it:

1. **nüş ider:** -er

Kaside 3

Mısra: **46**

İçmek, yudumlamak.

45. Kağı meclisde 'aceb cām-ı mey-i gül-rengi
46. Nüş ider bilsem o gönce-dehen-i lāle- 'izār

2. **nüş ider:** -er

Gazel 48

Mısra: **16**

İçmek, yudumlamak.

15. Bezm-i ḥasretde ḥayāl-i leb-i rengīñ ile
16. Nüş ider mey yerine ḥūn-ı ciger 'aşıklar

nush:1. **nuşhuñ:-uñ****Kaside 16**Mısra: **54***Nasihat, öğüt.*

53. Baña ta'lim-i cevr itdüñ efendüm

54. Senüñ nuşhuñ kabül itdüm begendüm

nüşa-i fenn-i vefâ:1. **nüşa-i fenn-i vefâyı:-y, -i****Gazel 46**Mısra: **11***Vefa bilgisinin benzeri.*

11. Nüşa-i fenn-i vefâyı ezber itmişlerse de

12. Mebhâş-ı būs-ı 'izârı ter geçer maḥbūblar

nuşa-i ḥüsn:1. **nuşa-i ḥüsn:****Kaside 7**Mısra: **18***Güzelliğinin benzeri.*

17. Ḥaṭṭ gelüp şafha-i ruḥsâre-i pāk-ı dil-ber

18. Oldı bir ḥâşiyeli nuşha-i ḥüsn ile nazar

nüh:1. **nüh:****Kaside 4**Mısra: **10***Dokuz rakamı.*

9. Kim ḥayâle getirirdi kim umardı böyle

10. Kāmımızca deverân eyleye bu nüh dolâb

2. **nüh:****Gazel 37**Mısra: **11***Dokuz rakamı.*

11. Nüh felek yansa n'ola sūz-ı derūnumdan benüm

12. Heft düzaḥ yek şerâr-ı âh-ı şeb-gürümedür

nükte:**1. nükteleyer:-ler****Kaside 7**

Mısra: 6

*Ancak dikkat edildiğinde anlaşılın ince söz ve mana.***5.** Başladı eylemege gülşen-i fikretde hırām**6.** Nükteleyer sāha-i endīşede hep raqs eyler**2. nükteleyi:-y, -i****Gazel 54**

Mısra: 6

*Ancak dikkat edildiğinde anlaşılın ince söz ve mana.***5.** Saña bu söz acı ammā ‘ademde lezzet var**6.** Bu nükteleyi fem-i şīrīn-cevābdan aluruz**nüktedān-ı hünermend-i ma‘ārif-perver:****1. nüktedān-ı hünermend-i ma‘ārif-perver:****Kaside 7**

Mısra: 58

*Hüner seven hünerli, nükteleyi söz söyleyen (kişi).***57.** Böyle i‘lān ider evşāf-ı güzīnün dehre**58.** Nüktedān-ı hünermend-i ma‘ārif-perver**nükte-fehm-i sühan-ı nādire-sencān:****1. nükte-fehm-i sühan-ı nādire-sencān:****Gazel 40**

Mısra: 14

*Nükteleyi sözler söyleyenlerin sözlerinin esprisini anlayan (kişi).***13.** ‘İzzet ‘arz itmege eş‘ārını mānend-i Necīb**14.** Nükte-fehm-i sühan-ı nādire-sencān ister**nükte-feşān:****1. nükte-feşān:****Kaside 6**

Mısra: 140

*Nükte saçan, çok nükteleyi (kişi).***139.** ‘Ākıbet vefk-i merāmunca ṭabī‘atlandum**140.** Bilemez şimdi baña neylesün ol nükte-feşān

nükteli:**1. nükteli:****Kaside 6**Mısra: **16***İçinde nükte bulunan, nükte ile süslenmiş olan (söz).***15.** Siyyemā tarḥ-ı kütübḥāñe-i zībā-resme**16.** Yazdığıñ nükteli tarḥ-i belāgat-‘unvān**nükte-perdāz:****1. nükte-perdāzum: -um****Gazel 103**Mısra: **6***Nükteli söz söyleyen II sevgili.***5.** Yokladım ağzın miyānuñ şarmağa buldum cevāz**6.** Nükte-perdāzum ḥayāl-ender-ḥayālüm var benüm**nükte-perverān-ı dühūr:****1. nükte-perverān-ı dühūr:****Kaside 2**Mısra: **56***Zamanların nükte seven(kişileri).***55.** İder bu vechle evşāf-ı pākine āgāz**56.** Süḥanverān-ı cihān nükte-perverān-ı dühūr**nükte-sencān-ı cihān:****1. nükte-sencān-ı cihān:****Kaside 6**Mısra: **56***Dünyanın nükteden anlayan(kişileri).***55.** Vaşf-ı pāküñde senüñ böyle iderler āgāz**56.** Nükte-sencān-ı cihān nādire-güyān-ı zamān**nükte-şinās:****1. nükte-şinās:****Kaside 5**Mısra: **61***İnce manaları anlayan(kişi).*

61. Muhtâc [mı] bir nükte-şinâs ehl-i temîze
62. Kıadr-i hünerüm eylesün inhâ Yeñişehr'e

2. **nükte-şinâsum:-um**

Gazel 132

Mısra: 9

İnce manaları anlayan(kişi).

9. El-minnetü li'llâh sen ey nükte-şinâsum
10. Bî-vâye degilsin güher-i kân-ı sühandan

nükte-şinâs-ı zâr:

1. **nükte-şinâs-ı zâr:**

Gazel 95

Mısra: 13

İnleyen nüktesini anlayan(kişiler).

13. Nükte-şinâs-ı zâr olan añlar o sırr-ı mübhemi
14. Nâz u niyâz-ı vuşlata dâ'ir imiş beyân-ı ney

nükte-ver:

1. **nüktever:**

Kaside 11

Mısra: 38

Nükteye sahip, nükteli(kişi).

37. Vâkı'a medhe sezâ kâmidür
38. Nüktever şâ'ir-i deryâ-dildür

nükte-ver-i tâze-zebân:

1. **nükte-ver-i tâze-zebân:**

Kaside 6

Mısra: 1

Körpe dilli nükte bilen kimse.

1. Ey 'uṭârid-meniş ey nükte-ver-i tâze-zebân
2. Ey sevâd-ı raqamı sũde-i müşg-i 'irfân

nükũd-ı şabr:

1. **nükũd-ı şabrı:-ı**

Gazel 34

Mısra: 8

Sabır sermayesi.

7. Derūnumı kīse meydānı ‘add idüp cānān
8. Nūḳūd-ı şabrı ıoşar kim ıapa yeñiçeridür

2. **nūḳūd-ı şabrını:-ı, -n, -ı**

Gazel 98

Mısra: 9

Sabır sermayesi.

9. Nūḳūd-ı şabrını şarf itdi sūḳ-ı ‘aşḳ içre
10. Metā‘-ı derde ḥarīdār olan göñülcegizüm

nümāyān ol:

1. **nümāyān oldu:-dı**

Kıt'a 8

Mısra: 2

Görünmek.

1. Necībā bu gice ḥasbī-i fettān
2. Gelürken dersden oldu nümāyān

nümāyiş:

1. **nümāyiş:**

Gazel 64

Mısra: 10

Görünüş.

9. Ser-tā-be-ḳadem ḥüsn-i cihān-sūzuña cānā
10. Bir başḳa nümāyiş vireyor ziyet-i elmās

2. **nümāyiş:**

Gazel 72

Mısra: 2

Görünüş.

1. Döndürüp ḳāmetini serv-i çemenzāra semā‘
2. Ne nümāyiş virür ol şuḥ-ı külehdāra semā‘

nüşa-i ḥüsn-i dil-ārā:

1. **nüşa-i ḥüsn-i dil-ārāyı:-y, -ı**

Gazel 32

Mısra: 4

Gönül süsleyen güzelin benzeri.

3. Noḳta-i ḥālinde icmāl idi ammā şimdi ḥaṭ
4. Nüşa-i ḥüsn-i dil-ārāyı mufaşşal gösterür

nüşhâ-i hüsn:**1. nüşhâ-i hüsnüñ:-üñ****Gazel 124**

Mısra: 12

*Güzelliğinin benzeri.***11.** Oldı revnağ-yâb hağ-ı nev-zuhûruñla senüñ**12.** Nüşhâ-i hüsnüñ ki cemi'yetlenür şîrâzededen**nüşhâ-i müsvedde:****1. nüşhâ-i müsveddesi:-si****Kaside 2**

Mısra: 3

*Temize çekilmek için hazırlanmış örneği II gündüzün olması.***3.** Beyâza çıkdı şebîn nüşhâ-i müsveddesi**4.** Yazıldı hall ile âbâdî-i nehâra sûtür**nüş-hand ol:****1. nüş-hand olmağ:-mağ****Gazel 33**

Mısra: 1

*Tath tath gülmek.***1.** Lebüñ vaqt-i gâzabda nüş-hand olmağ ne mümkindür**2.** Leb-â-leb hoşka-i zehr içre kand olmak ne mümkindür**nüş-ı dârü:****1. nüş-ı dârüyı:-y, -ı****Gazel 14**

Mısra: 14

*İlaç içme.***13.** Em leb-i yâri bul devâ derde**14.** Ağzuña alma nüş-ı dârüyı**nüş-ı mey-i nâb eyle:****1. nüş-ı mey-i nâb eyler:-r****Gazel 24**

Mısra: 7

*Saf, katıksız şarabı içmek.***7.** Nüş-ı mey-i nâb eyler imiş tıyduğ ehibbâ**8.** Eylerler ise bâri nihân eylemesünler

nüş-ı mey:1. **nüş-ı meyüm:-üm****Gazel 49**

Mısra: 1

Şarap içme.

1. Yād-i lebiyle nüş-ı meyüm leblebiyledür

2. Tuffāha ragbetüm heves-i ğabġabiyledür

nüş-ı şarāb:1. **nüş-ı şarāb:****Gazel 142**

Mısra: 9

Şarap içmek.

9. Yāri tenhāca çeküp nüş-ı şarāb itmegiçün

10. Şunda bir küşe-i kâşāne gelür hâturuma

nüzül eyle:1. **nüzül eyledi:-di****Kaside 5**

Mısra: 2

İnmek, ulaşmak.

1. Neşr olmada enfās-ı Mesīhā Yeñişehr'e

2. Güyā ki nüzül eyledi 'īsā Yeñişehr'e

nüşa-i şerh-i cām:1. **nüşa-i şerh-i cāmı:-ı****Gazel 157**

Mısra: 2

Kadehin şerh edilen örneği.

1. Haṭ-ı püşt-i leb-i gül-reng-i şarāb āşāmı

2. Rinde kâfi aramaz nüşa-i şerh-i cāmı

2. 18. 'O/ O

o:1. **o:****Terkib-bend 1**

Mısra: 14

O, işaret sıfatı.

13. Geldikçe yāda serv-i hırāmānum ağlarum
14. Añdikça ben o sevgili cānānum ağlarum

2. o:

Terkib-bend 1

Mısra: 15

T. Üçüncü teklük şahıs zamiri.

15. Görsem dirüm o server-i hūbānum ağlarum
16. Zābt idemem bu dīde-i giryānum ağlarum

3. o:

Kaside 1

Mısra: 29

T. Üçüncü teklük şahıs zamiri.

29. Geldi zīrā o cihānbān-ı muzaffer ki anuñ
30. Çekilür pīş-i rikābında livā-yı nuşret

4. odur:-dur

Kaside 1

Mısra: 35

T. Üçüncü teklük şahıs zamiri.

35. Odur ol ma' reke-perdāz-ı meğāzi ki hemān
36. Tīgidür vāsītatü'l 'ıkd-ı beķā-yı nuşret

5. odur:-dur

Kaside 1

Mısra: 37

T. Üçüncü teklük şahıs zamiri.

37. Odur ol şāhib-i çevgān-ı şecā'at ki her ān
38. Şaħn-ı heycāda olur gūy-rübā-yı nuşret

6. o:

Kıt'a 2

Mısra: 1

şāhib-i çevgān-ı şecā'at

1. Şād ol 'İzzet ki efendüñ o veliyyü'n-ni'amuñ
2. Saña tekrār ile emr itmesinüñ ma'nāsı

7. o:

Kıt'a 2

Mısra: 3

T. Üçüncü teklük şahıs zamiri.

3. O benüm kendi kulumdur diyü bir emr itdi
4. Bir emr dağı kulumdur diyerek babası

8. o:

Gazel 2

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. Düzdide-i gamzesine nigāh it o sirişkūñ
10. Yağmāger-i metā'-ı hıred söylerüm saña

9. o:

Kaside 2

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

7. O rütbe nağme-i şādī pür itdi āfākı
8. Ki oldı künbed-i gerdün çü kāse-i tanbūr

10. o:

Kaside 2

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

11. O gūne vardı metānet hişār-ı ye'sde kim
12. Degildi hedmine hıç kārger anuñ zer ü zūr

11. o:

Kaside 2

Mısra: 21

O, işaret sıfatı.

21. Bu vaqt o vaqt-i ferahdur ki cümle gam-zedegān
22. Kemāl-ı şevk-i neşāt ile şād olup ide sūr

12. o:

Kaside 2

Mısra: 28

O, işaret sıfatı.

27. Şu'a-ı mehçe-i rāyāti reşk-i hūr olarak
28. O bedr-i burc-ı vezāret şerefle itdi zuhūr

13. o:

Kaside 2

Mısra: 38

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

37. Var aña mertebesin ol sülâleden gelenün
38. O aşl-ı pāke olan müntesib ne gevher olur

14. **odur:-dur**

Kaside 2

Mısra: **41**

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

41. Odur o āşaf-ı ‘ādil ki āb-ı tīği ile
42. Söner tekevün iden her şerāre-i şer ü şūr

15. **o:**

Kaside 2

Mısra: **41**

O, işaret sıfatı.

41. Odur o āşaf-ı ‘ādil ki āb-ı tīği ile
42. Söner tekevün iden her şerāre-i şer ü şūr

16. **o:**

Kaside 2

Mısra: **52**

O, işaret sıfatı.

51. Vireydi kaç’-ı zebān-ı dūrūga hükmi cevāz
52. Şehādetin şaşırurdu o demde şāhid-i zūr

17. **o:**

Kaside 2

Mısra: **84**

O, işaret sıfatı.

83. Beyāz-ı şubhdur ‘İzzet ki reng-i şebde hemān
84. Siyāh zūlf arasında o gerden-i kafūr

18. **o:**

Kaside 2

Mısra: **91**

O, işaret sıfatı.

91. Benüm o şā’ir-i mu‘ciz-edā-yı nādire-gū
92. Ki sihr-i hüsn-i beyānumla ins ü cān meshūr

19. **o:**

Kaside 2

Mısra: **100**

O, işaret sıfatı.

99. Füzün-ter eyleyüp iqbāl ü ‘ömrini Mevlā
100. Kıla o āşaf-ı zīşānı dem-be-dem mesrūr

20. o:

Kaside 3

Mısra: 35

O, işaret zamiri.

35. Şöyle tursun o da bir başka büyük ma'nidür

36. Baña her demde olan nâtika-bend-i güftâr

21. o:

Kaside 3

Mısra: 39

O, işaret sıfatı.

39. Nigeh-i merhamet itmez o şeh-i taht-ı sitem

40. Ne kadar hâlini 'arz eylese bu 'âşık-ı zâr

22. o:

Kaside 3

Mısra: 46

O, işaret sıfatı.

45. Kağı meclisde 'aceb cām-ı mey-i gül-rengi

46. Nüş ider bilsem o gönce-dehen-i lāle- 'izâr

23. o:

Kıt'a 4

Mısra: 4

O, işaret zamiri.

3. Kiş-i emelüm olmadan ol dağı nâbit

4. Şad hayf çayırlandı o şahrâ kılı geldi

24. o:

Kaside 4

Mısra: 23

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

23. O civân-baht-ı felek-pāye ki bindükçe olur

24. Esb-i iclâline cirm-i meh-i nev sîm rikâb

25. o:

Kaside 4

Mısra: 25

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

25. O keremkâr-ı cihân-bağş ki destinden ider

26. Dem-i cûdunda yem ü ebr güher-bâr-ı hicâb

26. o:

Gazel 5

Mısra: 13

O, işaret sıfatı

13. İzzet yine beñzer ki o gül-çehreyi gördüñ

14. Var sende bu gün añladum āşār-ı temāşā

27. o:

Kaside 6

Mısra: 63

O, işaret sıfatı.

63. O vezîr [i]bnü vezîr a'ni Velî Paşa kim

64. Yüz sürer dergeh-i vālāsına çarḥ-ı gerdān

28. o:

Kaside 6

Mısra: 102

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

101. Biri devletlü melek-şīme Muḥammed Paşa

102. O civān-sāl-i felek-mertebe mîr-i mîrān

29. odur:-dur

Kaside 6

Mısra: 107

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

107. Biri de Mîr Selîm'im ki feḥāmetle odur

108. Dürr-i tâc-ı 'uzamā ḳurre-i 'ayn-ı ā'yān

30. o:

Kaside 6

Mısra: 112

O, işaret sıfatı.

111. Her gören zātını el-veledü sırru ebîh

112. Pederi sırrı o devletli de olmuştur 'ayān

31. o:

Kaside 6

Mısra: 113

O, işaret sıfatı.

113. Biri de küdek-i nev-sāle o Mîr 'İsmā'îl

114. Mîrler olsun anuñ uğrına yek-ser ḳurbān

32. o:

Kaside 6

Mısra: 136

T. Üçüncü tekil şahıs zamiri.

135. Ben aña hâl-i şabâvetden iderdüm taklîd

136. O baña olmuş idi reh-ber-i semt-i 'irfân

33. o:

Gazel 6

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

11. Zehr-âbe-i 'itâbı o şūhun lezîz lîk

12. Qand-ı 'inâyet-i ruqabâ sem gelür baña

34. o:

Tahmis 6

Mısra: 18

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

17. 'Aksini var ise mir'ât içre gördi âşikâr

18. Hüsüne hayrân olup eyler o da âh u zâr

35. o:

Tahmis 6

Mısra: 19

O, işaret sıfatı.

19. Giceler âh itdiğin tıydum o şūh-ı şîvekâr

20. Gâlibâ kendi gibi bir âfete mecbûrdur

36. o:

Kaside 7

Mısra: 24

O, işaret sıfatı.

23. Şubh ider çâk-ı girîbân güşâd itdükçe

24. Tügme-i sîne-i şâfin o meh-i sîmîn-ber

37. o:

Kaside 7

Mısra: 32

O, işaret sıfatı.

31. Hasret-i hâk-i der-i mîr-i felek-eyvânuz

32. Âh o derdden bizi dūr itdi sipihr-i ebter

38. o:

Gazel 7

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Şanma çiçek çıkardı o tıfl-ı melâhatı
2. 'Aks itdi rüy-ı pākine sīnem cerâhatı

39. o:

Gazel 7

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

9. Ğırbāla döndürür dil-i āyīnedārımı
10. Yārūñ baña o vechle 'arz-ı şabāhatı

40. **odur:-dur**

Kaside 8

Mısra: 53

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

53. Odur haqqā güher-senc-i ma'ārif şāhib-i temyīz
54. Mu'ayyendür hüner erbābınuñ nezdinde miqdārı

41. o:

Kaside 8

Mısra: 68

O, işaret sıfatı.

67. Hevā-yı gülşen-i iqbāli olsun i'tidāl üzre
68. Hüdā hıfz itsün āsīb-i hāzāniden o gülzārı

42. o:

Gazel 8

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Nigāh-ı merḥamet itmez o dil-şikār baña
2. Raķībe luḫfi nihān cevri āşikār baña

43. o:

Gazel 8

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

9. Fiğān u nāleden 'İzzet nice ḫamūş olayum
10. Nigāh-ı merḥamet itmez o dil-şikār baña

44. o:

Kaside 9

Mısra: **61**

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

61. O maḥdūm-ı celīlū'ş-şān Selīm Beg

62. Ki tıfl-ı ḥurde-sāl-ı muḥteremdür

45. o:

Kaside 9

Mısra: **63**

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

63. O ferzend-i vezīr-i āsmān-cāh

64. Ki tāḳ-ı dergehi gerdūn-ı behemdür

46. o:

Kaside 9

Mısra: **75**

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

75. O düstūr-ı mu'allā-cāh-ı 'ādil

76. Vezīr ibnü vezīr-i Cem-ḥademdür

47. o:

Kaside 9

Mısra: **77**

O, işaret sıfatı.

77. O rütbe ḥıfzı sārīdür cihana

78. Ki gürgān hep nigāhbān-ı ḡanemdür

48. o:

Kaside 9

Mısra: **85**

T. Üçüncü tekil şahıs zamiri.

85. O ferzend-i sa'ādetmend-i 'āḳil

86. Aña baḥşāyiş-i ḥaḳdur keremdür

49. o:

Kaside 9

Mısra: **87**

O, işaret sıfatı.

87. O mīr-i bī-naẓīrūñ vaşf-ı pāki

88. Bu güne lehce-cünbān-ı ḳalemdür

50. o:

Gazel 9

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

3. Mū-miyāna ʔaḵ o sīmīn ḥanceri ey māh-ı nev
4. Eyle ĩmā ya'ni tīg-i ebrūvānuñ cā-be-cā

51. o:

Kaside 10

Mısra: 29

O, işaret sıfatı.

29. O Ferīdūn-ı Sikender-ḥademin kulluđını
30. Māye-i faḥr ü mübāhāt ü ğurūr eyleyelüm

52. o:

Kaside 10

Mısra: 37

O, işaret sıfatı.

37. Nedür iḥsānı o ṣaḥib-i keremin dirseñ eğer
38. Saña bir bir mi Őayup Őübheni dūr eyleyelüm

53. o:

Kaside 11

Mısra: 42

O, işaret sıfatı.

41. Āferīn dāver-i Dārā-ḥademe
42. Medḥini çekdi o zātın raḵama

54. o:

Gazel 11

Mısra: 13

O, işaret sıfatı.

13. Biz dūr düŐdük 'İzzet o dil-berden ađlaruz
14. Şabri-i nālekār ne 'ālemedür 'aceb

55. o:

Gazel 12

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

11. Kelleler germ olıcağ dal fes olup meclisde
12. Dök o ğīsūları ey Őāhid-i peymāne be-leb

56. o:

Kaside 13

Mısra: **20**

O, işaret sıfatı.

19. Muğtenim dünyā 'ināyetüñ ile

20. Muhteşem 'ālem o dārātuñ ile

57. o:

Kaside 13

Mısra: **45**

O, işaret sıfatı.

45. Āh o reftār-ı levendāne nedür

46. şanurum bu hāl ile mestānedür

58. o:

Kaside 13

Mısra: **49**

O, işaret sıfatı.

49. Āh 'izārında o zülf-i müşg-bār

50. Kıl kadar hüsnüne kondurmaz gubār

59. o:

Kaside 13

Mısra: **57**

O, işaret sıfatı.

57. Alsam āgūşa o mähı hāleveş

58. Düşsem ol bāğ-ı vişāle jāleveş

60. o:

Kaside 13

Mısra: **83**

O, işaret sıfatı.

83. Kim o dergāhuñ eñ ednā bendesi

84. 'Ālemüñ sāmān ile zībendesi

61. o:

Gazel 13

Mısra: **1**

O, işaret sıfatı.

1. Sebz-destārını şardukça o āfet kat kat

2. Görinür gülşen-i hüsnünde letāfet kat kat

62. o:

Gazel 13

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

7. Bir midür sâ'ir ile kadri o şâh-ı hüsnüñ
8. Eylemiş şânını terfî'-i şerâfet kat kat

63. o:

Gazel 13

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

9. Sîne-i 'âşık-ı 'uryân teni zann itme tehî
10. Var o şandūqada kâlâ-yı maḥabbet kat kat

64. o:

Gazel 14

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

3. Bu cemâl ü bu hüsn ü behcetle
4. Sevmeyen var midur o dil-cüyü

65. o:

Gazel 14

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

11. Yürüdükçe o kâmet-i bālâ
12. Añdırır serv-i bāğ-ı mînüyü

66. o:

Gazel 14

Mısra: 15

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

15. Ne güzel vaşf ider o gonca-femi
16. 'İzzet' üñ hâme-i süḥan-güyü

67. o:

Gazel 15

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Tenezzül mi ider dest-i felekden cām-ı hürşide
8. O mähın meclisinde sāğar-ı ibrām alan 'İzzet

68. o:

Gazel 15

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

9. Ğazāl-ı vahşi-i şahrāyı şayda hîç ta'ab çekmez

10. O rem-hû âfeti âğüş-ı vişale rām alan 'İzzet

69. o:

Kaside 16

Mısra: 17

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

17. O da dir Eşref'üm yokdur nazirîn

18. Beni yaqdı kelām-ı dil-pezîrin

70. o:

Kaside 16

Mısra: 19

O, işaret sıfatı.

19. O dem Eşref aña dir bāreka'llāh

20. Ser-āmedsin sen Aḥmed kışsa kütāh

71. o:

Kaside 16

Mısra: 21

O, işaret sıfatı.

21. Tebessüm-rîz olup Aḥmed o sâ'at

22. Dir ey serv-i kadüñ şür-ı kıyāmet

72. o:

Kaside 16

Mısra: 33

O, işaret sıfatı.

33. Nedür sende o şîrîn güft ü gūlar

34. O tūṭilikler ol vaz'-ı nigūlar

73. o:

Kaside 16

Mısra: 34

O, işaret sıfatı.

33. Nedür sende o şîrîn güft ü gūlar

34. O tūṭilikler ol vaz'-ı nigūlar

74. o:

Kaside 16

Mısra: 51

O, işaret sıfatı.

51. O dem kalkup öper gerdānuñ Aḥmed

52. Dir olsun devlet-i ḥüsnuñ mü'ebbed

75. o:

Kaside 16

Mısra: 57

O, işaret sıfatı.

57. O rütbe ile kim 'ālemde bī-dād

58. Elüñden eylesün 'uṣṣāk feryād

76. o:

Gazel 17

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. O ḥünī ḡamzeler 'uṣṣāka bīm-i cān ider īrās

2. Nihānī-ḥandeler ümmīd-i ṣad iḥsān ider īrās

77. o:

Kaside 17

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Gice rü'yāda o meh-pāre-i bī-miṣl ü nazīr

2. Güyiyā külbe-i aḥzānımı itmiş tenvīr

78. o:

Kaside 17

Mısra: 35

O, işaret sıfatı.

35. Yandı şabrum o zamān eyledüm āḡāz baña

36. Eyleyüp dīdelerüm eşke bedel ḥün taḡtīr

79. o:

Gazel 18

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. Yoḡ iken yārüm gibi bir nev-civān-ı verd-ruḡ

2. Ḥayf te'ṣīr-i ṣıyām itdi o māhı zerd-ruḡ

80. o:

Gazel 18

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. Yoğ iken yārüm gibi bir nev-civān-ı verd-ruḥ
2. Ḥayf te'sīr-i şıyām itdi o māhı zerd-ruḥ

81. o:

Gazel 20

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

3. O leṭāfetle ki vardur ḳad-i ra'nāsında
4. Bāğ-ı ḥüsne yine bir tāze fidāndur Aḥmed

82. o:

Gazel 22

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Bir tarz ḥırām itdi o şimşād-ḳad Aḥmed
2. Serv ayağına düşdi didi el meded Aḥmed

83. o:

Gazel 159

Mısra: 9

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

9. Ki benüm cāndan 'azīzüm o server-i sīnem
10. 'Arz-ı ḥüsni ile ḥırāmān olacaḳ dem geldi

84. o:

Gazel 23

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. Niğāhı cür'a-nüş-ı fitne çeşmi mest-i naḥvetdür
2. Amān bilmez o ḥünī ḡamzesi bir özge āfetdür

85. o:

Gazel 23

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

7. O şūḥ aḡyār ile şīr ü şekerleş imtizāc üzre
8. Bizümle meyl-i ülfet eylemez bilmem ne ḥikmetdür

86. o:

Gazel 23

Mısra: 14

O, işaret sıfatı.

13. Bu nev-nazmı sezâ 'arz eylesem şad şermile 'İzzet

14. O zât-ı pâke kim gencîne-i luğf u mürüvvetdür

87. o:

Gazel 23

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

7. O şūh ağyâr ile şîr ü şekerveş imtizâc üzre

8. Bizümle meyl-i ülfet eylemez bilmem ne hikmetdür

88. o:

Gazel 26

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Egerçi ser-te-ser maḥbūblar ḥâtır-firîb ammâ

8. O şūhun şîve-i nâ-dîdesinde başka ḥâlet var

89. o:

Gazel 27

Mısra: 10

O, işaret zamiri.

9. Nâ-şekîb eyleyen bu rütbe bizi

10. Āh o ğunc u delâl-ı Eşref' dūr

90. o:

Gazel 28

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. İderse va'd-i vişâl eyleyüp külâh döner

2. O Mevlevî-beçe ṭurmaz sözünde āh döner

91. o:

Gazel 28

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. O mâh-pâre ne dem şem'-i bezm-i üns olsa

10. Hemîşe üstüne pervâne-i nigâh döner

92. o:

Gazel 158

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

3. Meyli bu süzölmekle o şah-bāz-nigāhuñ
4. Murğ-ı dil-i zārum gibi naħcīre degöl mi

93. o:

Gazel 158

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

9. Çeşmümde ĥayāli ne ‘aceb cilveger olsa
10. ‘Azmüm o perī peykeri teřĥīre degöl mi

94. o:

Gazel 28

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

11. O rütbe Mevlevīyān oldu ‘aşkı ile naħīf
12. Ki tünd-bād dem-i neyle hem-çü kāh döner

95. o:

Gazel 28

Mısra: 13

O, işaret sıfatı.

13. O zāhidān ki riyāsından istemez dönsün
14. Olursa vāřıl-ı sır saħn-ı ĥānķāh döner

96. o:

Gazel 30

Mısra: 19

O, işaret sıfatı.

19. Çok cevri ü cefā eyler o meh bāri bilür mi
20. Ol cevri çeken hep dil-i bī-řāķatimüzdür

97. o:

Gazel 30

Mısra: 22

O, işaret sıfatı.

21. Yokdur gelemes her ne ķadar itse de bī-dād
22. Bīdādı o řāhuñ sebeb-i rāĥatımızdur

98. o:

Gazel 30

Mısra: 35

O, işaret sıfatı.

35. Bu şi ‘r-i ter olsun o civān-behcete hediye
36. Nev-bāve-i bustān ‘ubūdiyyetimüzdür

99. o:

Gazel 32

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

7. Dest-i cevrümden rehâ yokdur dimek ister o şüh

8. Dürdan 'uşşâk-ı pâ-mâl-ı gama el gösterür

100. o:

Gazel 34

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

3. 'Aceb mi ortalığa düşse şūriş ü fitne

4. O dā' i-hey' et o ser-keş-edā yeñiçeridür

101. o:

Gazel 34

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

3. 'Aceb mi ortalığa düşse şūriş ü fitne

4. O dā' i-hey' et o ser-keş-edā yeñiçeridür

102. o:

Gazel 34

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. Amān mı diñler o mest-i piyāle-i naḥvet

10. Alınca destine tīg-i cefā yeñiçeridür

103. o:

Gazel 34

Mısra: 14

O, işaret sıfatı.

13. Zemīn-i gülşen-i vaşlı şulaksa da sağlık

14. Bulur o naḥl-i leṭāfet-nümā yeñiçeridür

104. o:

Gazel 35

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Gerdānı şāf sīnesi billūr sākı sīm

8. Ser-tā-be-pā o şīve-nümā ḥüsn ü ān mıdur

105. o:

Gazel 35

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

11. Bilmem nigāh-ı mesti o fettān-ı 'ālemüñ

12. Hālā şarāb-ı nahvet ile ser-girān mıdur

106. o:

Gazel 36

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

3. N'ola sem-rīz olursa ḥabbe-i sevdā dil-i zāre

4. Benüm bu piç ü tābum hep o zülf-i ejderīdendür

107. o:

Gazel 37

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

7. Ben o mi 'mār-ı ḥarāb-ābād-ı şehir-i ḥayretüm

8. Kim fenā-yı kaşr-ı dil āgūş-ı ta' mirümdedür

108. o:

Gazel 38

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

11. O şūh-ı fitnegerīn ḥançer-i nigāhından

12. Teḥaşşun eyleyecek mültecā mı var yokdur

109. o:

Gazel 44

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Etḫāl-ı mektebüñ o perī şehsüvārıdur

2. Diller esīr-i dīde-i āhū şikārıdur

110. o:

Gazel 47

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

3. Ben o telḥ-ābe-keş-i encümen-i ḥüznüm kim

4. Gūş idüp girye-i mestānemi yārān ağlar

111. o:

Gazel 50

Mısra: 4
O, işaret sıfatı.

3. Āb-ı ser-çeşme-i hürşîd ile mi ğusl itmiş
4. Dökilür nâşıyesinden o mehûñ lem'a-i nûr

112. o:
Gazel 50
 Mısra: 6
O, işaret sıfatı.

5. Tıfl iken fenn-i füsûn içre bir üstâd oldu
6. Sebâk-ı işveyi bilsem o perî kimden okur

113. o:
Gazel 51
 Mısra: 10
O, işaret sıfatı.

9. Bilürler nağme-perdâzân-ı ser-bezm-i maḥabbet hep
10. Sürûr-ı 'İzzet'e bâ'îş o şüh-ı şen-gül olmışdur

114. o:
Gazel 52
 Mısra: 4
O, işaret sıfatı.

3. Kim ḥall idecekdür girih-i perçem-i yârı
4. Zîrâ ki o ser-rişte-i sevdâ karşıkuğdur

115. o:
Gazel 53
 Mısra: 3
O, işaret sıfatı.

3. Kehkeşân-ı reh-güzeri üzre o şâh-ı ḥüsnuñ
4. Şırmadan incili kâlîçe-i güsterdesidür

116. o:
Gazel 55
 Mısra: 9
O, işaret sıfatı.

9. Mestâne geldi dün gice bezme o meh-cebîn
10. Sâğar be-dest-i 'işve vü gîsû be-düş-ı nâz

117. o:
Gazel 59

Mısra: 6

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

5. Reh-güzāruñda turup nāle-künān saf-der-şaf
6. O şeh-i tahtgeh-i 'işvemüze şān virürüz

118. o:

Gazel 61

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Mihr ü mäh-ı felek-i hüsn ü bahādur anlar
8. Zerrevaruz o iki neyyir-i rahşān ile biz

119. o:

Gazel 64

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

3. İrāş-ı neşāt itmez idi eşküm o yāre
4. Tefrîh-i fu'ād olmazsa hāşiyet-i elmās

120. o:

Gazel 66

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

11. Bizüz o rind-i ser-āzādeler ki yoğ bizden
12. Esîr-i nām u giriftār-ı kayd-ı neng olmuş

121. o:

Gazel 71

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

3. Nedür ol nāz ile güftār o kıyāmet-reftār
4. Nedür ol kāmēt-i mümtāz ile ra'nā hāfız

122. o:

Gazel 75

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

3. O perî-peykeri sen zāde-i merdüm şanma
4. Melegi şüret-i insāna kodı şive-i hāğğ

123. o:

Gazel 76

Mısra: 4
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

3. Her nefes şıdk ile ger zīb-i kenār eyleseler
4. Şāf-ṭabʻān o hūrşīd-mişāli lāyık

124. o:

Gazel 77

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. Çık bu şeb meh-tāba tāb-ı ʻarız-ı hūbāna bak
2. Bir o mihr-i burc-ı hūsne bir meh-i tābāna bak

125. o:

Gazel 77

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. Kaşr-ı dāmāda varılduğda o zevk ü cünbüş
10. Kimde var kudret ki taqrīr eylesün yārāna bak

126. o:

Gazel 78

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Ruḥı o verd-i ḥayānuñ gül-āba müstağrak
2. ʻAceb yine neden olmuş hicāba müstağrak

127. o:

Gazel 78

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Ya kimde tāb u taḥammül ḳor ey perī-ṭalʻat
8. O dīdeler kʻola meclisde ḥʻāba müstağrak

128. o:

Gazel 80

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

3. Biz o mümtāz-ı perī-rüyānuñ
4. Şīve-i münteḥabın çok gördük

129. o:

Gazel 82

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Serv-i bustān-ı leṭāfet olacaḡdur seyr it
8. Büyüsün o ḡad-i bālā küçicükdür küçicük

130. o:

Gazel 85

Mısra: 14

O, işaret sıfatı.

13. Tābiş-i gül-‘arāḡ-ı şermle ḡoy-gerdelenür
14. Bezm-i ‘işretde o ḡaddeyn-i ḡamer-şivelerün

131. o:

Gazel 87

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. İsmi Mīḡāl o muḡbeçenün vuşlatı muḡāl
2. Bir ḡāl geldi başına yine āḡ bu ne ḡāl

132. o:

Gazel 90

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

5. Olsa ḡayret-zede-i ‘aksi ‘aceb mi mir’āt
6. Gerdeni şāf o perī-şüretün endāmı güzel

133. o:

Gazel 91

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

7. O mū-miyānumı aḡūşa almışum ḡūyā
8. Süürmişüm gice ḡvābumda ben şafā-yı ḡayāl

134. o:

Gazel 94

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. ‘İzzet o gül-endām idicek ‘azm-ı çemenzār
10. Bāl ü perün efgende bir āḡ eyledi bülbül

135. o:

Gazel 95

Mısra: 13

O, işaret sıfatı.

13. Nükte-şinās-ı zār olan añlar o sırr-ı mübhemi
14. Nāz u niyāz-ı vuşlata dā`ir imiş beyān-ı ney

136. o:

Gazel 95

Mısra: 20

O, işaret sıfatı.

19. Nāyı Necīb-i pür-hüner üfleye `aşk ile meger
20. İtmez o dem bu kıl-k-i ter-da`vī-i imtiḥān-ı ney

137. odur:-dur

Gazel 96

Mısra: 3

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

3. Odur āzāde-i kayd-ı endūh
4. Ki ola rind-i melūm-ı `ālem

138. o:

Gazel 96

Mısra: 13

O, işaret sıfatı.

13. Şun o peymāne-i ḥāşı ki olur
14. Ğarḳa-i feyzi `umūm-ı `ālem

139. o:

Gazel 98

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

11. Ne renc ü miḥnet ü ğamlar ne ğussalar çekdi
12. O bī-vefāya heveskār olan gönülceğizüm

140. o:

Gazel 98

Mısra: 15

O, işaret sıfatı.

15. Hırām iderken o bālā ḳaddūñ kirişmelerin
16. Gör ey rübūde-i reftār olan gönülceğizüm

141. o:

Gazel 101

Mısra: 10

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

9. Dimedüñ 'İzzet'üm āyā nicedür
10. O benüm kendi kıulum bendecigüm

142. o:

Gazel 103

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Keyfümüz olmaz mı inşāf it pezīrā-yı hālel
8. Dirse 'aşıka o gül-ruh infi'ālüm var benüm

143. o:

Gazel 105

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. Mānend-i Necīb olsam o gül-rūya muķārin
10. Bülbül gibi 'İzzet iderüm ben de terennüm

144. o:

Gazel 108

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. Kimler tutuşur pençe-i cevrüyle o şuhun
10. 'İzzet yine ben zār-ı dil-figār tutuşdım

145. o:

Gazel 109

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

5. Nām-ı maḥbūb-ı ḥaķīķīyi getirmez yāda
6. O sebebden idemez zümre-i küffār kıasem

146. o:

Gazel 111

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. Vaşf eyledükçe çeşm-i siyāhın o āfetüñ
10. Sihr-āverāna sürme-i āvāzdur sözüm

147. o:

Gazel 115

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

5. Sensin o şeh-i serîr-i nahvet
6. Hübân saña hep sipâh efendüm

148. o:

Gazel 115

Mısra: 13

O, işaret sıfatı.

13. Sende var iken o çeşm-i fettân
14. Yok 'İzzet için refâh efendüm

149. o:

Gazel 118

Mısra: 12

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

11. Cenâb-ı Lütfi-i sihr-âferînüñ nazmını tanzîr
12. Degül haddüñ o bir mu'ciz-edâdur çok çalâbsın sen

150. o:

Gazel 120

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Girihgîr oldu gitdi rişte-i âmâlimüz yek-ser
8. O nahvet-güsterin çîn-i cebîn-i infi'âlinden

151. o:

Gazel 121

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. O bütüñ beñzemez ebrûsuna mâh-ı ramazân
2. Diñleme egri şehâdetleri bi'llâh yalan

152. o:

Gazel 121

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

11. Tütalum vâ'izi ma'zûr oruç tutmuşdur
12. Kürside söyledigüñ bilmez o ma'sûş el-ân

153. o:

Gazel 122

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Seyr it o dil-rübā mı ne nāzük ne nāzenīn
2. Gör kıadd-i nev-ıırāmı ne nāzük ne nāzenīn

154. o:

Gazel 122

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

3. ıuyduñ mı hıç o tıti-i lüknet-feşānımuñ
4. Şekker gibi kelāmı ne nāzük ne nāzenīn

155. o:

Gazel 122

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

5. Bezm-i ıarabda gördüm o sākī-i şıvekār
6. ıutmuş elinde cāmı ne nāzük ne nāzenīn

156. o:

Gazel 123

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

3. O tekellüm o tebessüm o levendāne gülüş
4. Eylemiş hüsn-i hudā-dādıñı kıat kıat taħsīn

157. o:

Gazel 123

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

3. O tekellüm o tebessüm o levendāne gülüş
4. Eylemiş hüsn-i hudā-dādıñı kıat kıat taħsīn

158. o:

Gazel 123

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

3. O tekellüm o tebessüm o levendāne gülüş
4. Eylemiş hüsn-i hudā-dādıñı kıat kıat taħsīn

159. o:

Gazel 126

Mısra: 6

O, işaret zamiri.

5. Hañcer-i cevri amān çekme baña
6. O kemān gibi olan kaşuñ için

160. o:

Gazel 129

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

11. Bir süydan ol māh döküp perçemi düşa
12. Olmuş o da püsküllü belāsı Yeñişehr'in

161. o:

Gazel 130

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Hün-h'ārlıkda ğamzesi bulmuşdı iştiḥār
8. Daḥı o ḥurde-sāl leb-ālūd-ı şır iken

162. o:

Gazel 131

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

5. Şebnemāsā ibtidā 'āşık ser-ā-pā dīde ol
6. Şoñra ḥayretle o gül-ruḥsāra baḳ Allāh için

163. o:

Gazel 133

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. Ne kendi ḳadrini bildi ne 'āşık-ı zārın
2. Zamān-ı ḥüsni hebā geçdi ḥayf o dil-dārın

164. o:

Gazel 133

Mısra: 9

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

9. O serv-ḳadde ki var bu kirişmelerle çıkış
10. Nice şaşırmasun 'ar'ar çemende refṭārın

165. o:

Gazel 133

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

11. Mişâl-i âyîne-i şâf o sîne-i sîmîn
12. Ne emr 'aks-i nazargâhı olmak ağıyârın

166. o:

Gazel 137

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Çık temâşâgehe biñ şive vü nâz ile şalın
8. Hep güzeller kıla hayrette o ef'âlün için

167. o:

Gazel 139

Mısra: 20

O, işaret zamiri.

19. 'İzzetâ kaldı bir kühen hırkam
20. O dağı pîr-i mey-fürûşa girev

168. o:

Gazel 140

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

11. Gülşen-i vuşlatda o gül-rû ile
12. Dest-be-destüz gezerüz sū-be-sū

169. o:

Gazel 142

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

11. Beni aňduqça o nâzişger-i fettân dir imiş
12. Hây bu 'İzzet-i şeydâ ne gelür hâturuma

170. o:

Gazel 143

Mısra: 15

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

15. Sâyeñde o da sūy-ı bahâriyyeye geçsün
16. Bî-çâreyi gel mazhar-ı luţf u himem eyle

171. o:

Gazel 144

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Nice ben çäk-sāz-ı ceyb-i ğayret olmayam bi'llāh
8. O şūḥ aġyār ile ūlfetde bizden ictināb ūzre

172. o:

Gazel 146

Mısra: 3

T. Üçüncü tekil şahıs zamiri.

3. O da meydān-ı belāġatda mübāriz görsün
4. Kuvvet-i ṭab'umuz ibrāz idelüm eş'āra

173. o:

Gazel 147

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. Nāz ile vesme çekmesün ebrūlar üstüne
2. Ḥançer ṭakmasun o şanem ḥançer üstüne

174. o:

Gazel 147

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

5. Elbette zūr-ı bāzū-yı 'işveyle alt ider
6. Bir sīm-sīne gelse o sīmīn-ber üstüne

175. o:

Gazel 148

Mısra: 3

O, İşaret sıfatı.

3. Āteş-i 'aşkıyla sūzānum o bī-rahm āfetūñ
4. Cānumı yaķarsa da baġrum kebāb eylerse de

176. o:

Gazel 148

Mısra: 13

O, işaret sıfatı.

13. Reh-güzārundan o şāhuñ añladum olmaz cüdā
14. 'İzzet-i pā-māli yeksān-ı türāb eylerse de

177. o:

Gazel 149

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. Var bir sözüm o gül-bün-i nāza şaklamasam
10. Bir kere bāri söyleyebilsemdi ğuşuna

178. o:

Gazel 150

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

7. Zaḥm-ı dili görirse de raḥm eylemez o şūḥ
8. Ger olmamış nigāhı ger olmuş ne fā'ide

179. o:

Gazel 150

Mısra: 17

O, işaret sıfatı.

17. Hāl-i dilinden itmiş o meh-pāre dün su'āl
18. 'İzzet o demde bī-ḥaber olmuş ne fā'ide

180. o:

Gazel 150

Mısra: 18

O, işaret sıfatı.

17. Hāl-i dilinden itmiş o meh-pāre dün su'āl
18. 'İzzet o demde bī-ḥaber olmuş ne fā'ide

181. o:

Gazel 151

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Büyüdün korçarum ey şūḥ-ı sitem-ger dirsin
8. Küçicekdüm de o dem şimdi ferāmūşumda

182. o:

Gazel 151

Mısra: 10

O, İşaret zamiri.

9. Hāliyā lezzet-i kand-i sūḥān-ı şīrīni
10. 'İzzetā kaldı o tütīveşümün ğuşumda

183. o:

Gazel 155

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

3. Kızıl elmanuñ almazdum dehāna bir dahı nāmuñ
4. O şūh-ı sürh-püş-ı şermuñ olsaydım zekān-būsı

184. o:

Gazel 162

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

3. Sīne-çākānımı giryān ister
4. O sitem-pīşe güzel gülmemeli

o dem:

1. o dem:

Gazel 10

Mısra: 7

O zaman.

7. Neş'e-i meyle varup cūy kenārında o dem
8. Şöyle ser-mest urasın na're-i yā hay ne şafā

o kadar:

1. o kadar:

Kaside 4

Mısra: 34

Çok fazla.

33. Şimdi meydāna çıkup 'arz-ı şecā'at itsün
34. Yoħsa iş mi fuķarāya o kadar zūlm ü ğazab

2. o kadar:

Gazel 16

Mısra: 10

Çok fazla.

9. Çeşm-i mestuñ gibi sen de kāfir
10. Olma gel tā o kadar bāde-perest

ocağ:

1. ocağındaki: -ı, -n, -da, -ki

Kaside 7

Mısra: 48

(Bostanlarda, tarlalarda) Sebze ekilmek üzere ayrılmış, etrâfi yükseltilerek ortası çukur bırakılmış yer.

47. Nazar-ı hışmına ger mazhar olursa gülşen
48. Gül ocağındaki gül-bünler olur hākister

2. ocağın:-in

Kaside 13

Mısra: 28

(Bostanlarda, tarlalarda) Sebze ekilmek üzere ayrılmış, etrâfı yükseltilerek ortası çukur bırakılmış yer.

27. Ger semûm-ı kâhruñ irse gülşene

28. Gül ocağın döndürirdi külhâna

oku:

1. oğusun:-sun

Gazel 10

Mısra: 3

Okumak, söylemek.

3. Kimi şarkı kimisi tâze gazeller oğusun

4. Kimisi eylesün âgâze-i hey hey ne şafâ

2. oğur:-r

Gazel 50

Mısra: 6

Okumak, öğrenmek.

5. Tıfl iken fenn-i füsün içre bir üstâd oldı

6. Sebâk-ı işveyi bilsem o perî kimden oğur

ol:

1. ol:

Terkib-bend 1

Mısra: 18

O, işaret sıfatı.

17. Kaldım şeb-i firâkda âh u enîn ile

18. Yâ Rabb kavuşdur ol şanem-i meh-cebîn ile

2. ol:

Terkib-bend 1

Mısra: 28

O, işaret sıfatı.

27. Vâreste-i sitemgeri-i rûzgâr idüm

28. Ol gül için terennüm ider bir hezâr idüm

3. ol:

Terkib-bend 1

Mısra: 33

O, işaret sıfatı.

33. Pek özledüm pek özledüm āh ol füsūngeri
34. Ol şūh-ı māh-peykeri ol mihr-i enveri

4. ol:

Terkib-bend 1

Mısra: 34

O, işaret sıfatı.

33. Pek özledüm pek özledüm āh ol füsūngeri
34. Ol şūh-ı māh-peykeri ol mihr-i enveri

5. ol:

Terkib-bend 1

Mısra: 34

O, işaret sıfatı.

33. Pek özledüm pek özledüm āh ol füsūngeri
34. Ol şūh-ı māh-peykeri ol mihr-i enveri

6. ol:

Terkib-bend 1

Mısra: 36

O, işaret sıfatı.

35. Yā Rabb gūşāde kıl dil-i ḥasret-keşīdemi
36. Göster gözümle görmegi ol nūr-ı didemi

7. ol:

Terkib-bend 1

Mısra: 37

O, işaret sıfatı.

37. Kāni' degilken ol şūhuñ kelāmına
38. Biz şimdi ḥasret olduḡ anuñ bir peyāmına

8. olur:-ur

Terkib-bend 1

Mısra: 45

Olmak.

45. Aḥvālūmi tıyanlar acır sīne-çāk olur
46. Artıḡ baña füzūni-i ḡamdan ne bāk olur

9. olur:-ur

Terkib-bend 1

Mısra: 46

Meydana gelmek.

45. Ahvālümü tayanlar acır sîne-çāk olur
46. Artık baña füzūni-i ğamdan ne bāk olur

10. **olsa:-sa**

Gazel 158

Mısra: **9**

Olmak.

9. Çeşmümde hayāli ne ‘aceb cilveger olsa
10. ‘Azmüm o perī peykeri teşhīre degül mi

11. **olmuş:-muş**

Gazel 1

Mısra: **1**

Olmak.

1. Reng-i gül ruhsāre pīrā-yı cemāl olmuş saña
2. Şeb-nem-i şerm ‘arız-efrüz-ı kemāl olmuş saña

12. **olmuş:-muş**

Gazel 1

Mısra: **2**

Olmak.

1. Reng-i gül ruhsāre pīrā-yı cemāl olmuş saña
2. Şeb-nem-i şerm ‘arız-efrüz-ı kemāl olmuş saña

13. **olmuş:-muş**

Gazel 1

Mısra: **8**

Olmak.

7. Sen mäh-i āsmānārā-yı hüsn-i şīvesin
8. Zīver-i burc-ı şüreyyā-necm hāl olmuş saña

14. **olmuş:-muş**

Gazel 1

Mısra: **12**

Olmak.

11. Ey büt-i nahvet perest-i deyr-i istiġnā yine
12. Çın-i ebrü cebhe zīb-i infi‘āl olmuş saña

15. **ol:**

Gazel 1

Mısra: **13**

O, işaret sıfatı.

13. Ol ğazālın vaşf-ı çeşminde ne sırrdur ‘İzzetā
14. Sürme-i hayret gelügīr-i maķāl olmuş saña

16. **ol:**

Gazel 156

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

7. Deyr-i aşkunda perestiş-geriyüz ol şanemüñ

8. Tār-ı zülfünden idüp rişte-i zünnārumızı

17. **olalum:-alu, -m**

Kaside 1

Mısra: 6

Olmak.

5. Sünnet-i hayr-ı beşerdür çü tefe'ül bi'l-hayr

6. Bülbülās olalum nāme-serā-yı nuşret

18. **oldı:-dı**

Kaside 1

Mısra: 7

Olmak.

7. Habbe devlet-i 'uzmāña sipihrin oldı

8. Farķına sāye-figen bāl-ı hümā-yı nuşret

19. **oldı:-dı**

Kaside 1

Mısra: 22

Olmak, dönüşmek.

21. Gül-i şad-berg-i fütuhātla gülzār-ı cihān

22. Oldı bir ravzā- i üşkufe-nümā-yı nuşret

20. **olmadadur:-mada, -dur**

Kaside 1

Mısra: 24

Olmak.

23. Bezm-i peygārda şahbā yerine hūn-ı 'adū

24. Dem-be-dem olmadadur neş'e-fezā-yı nuşret

21. **ol:**

Kaside 1

Mısra: 35

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

35. Odur ol ma'reke-perdāz-ı meğāzi ki hemān

36. Tīgidür vāsītatü'l 'ıkd-ı beķā-yı nuşret

22. **ol:**

Kaside 1

Mısra: **37**

O, işaret sıfatı.

37. Odur ol şāhib-i çevgān-ı şecā'at ki her ān

38. Şaḥn-ı heycāda olur gūy-rübā-yı nuşret

23. **olur:-ur**

Kaside 1

Mısra: **38**

Olmak.

37. Odur ol şāhib-i çevgān-ı şecā'at ki her ān

38. Şaḥn-ı heycāda olur gūy-rübā-yı nuşret

24. **olmaz:-maz**

Gazel 155

Mısra: **6**

Gerçekleşmek.

5. Temāşā-yı vişāl-i dil-rübā emr-i ba'īd ammā

6. Uzaqdan bir nigāh üftādenüñ olmaz mı mercüsü

25. **olur:-ur**

Kaside 1

Mısra: **41**

Olmak.

41. Öyle bir dāver-i devrān ki olur hem-vāre

42. Zīver-i dūş-ı şeref-pūşı ridā-yı nuşret

26. **olur:-ur**

Kaside 1

Mısra: **57**

Olmak.

57. Nāfe-i ḥulkunuñ evşāfi yazıldıqça olur

58. Zūlf-i müşgīn-i sūḥan gāliye-sāy-ı nuşret

27. **ol:**

Kaside 1

Mısra: **65**

O, işaret sıfatı.

65. Benüm ol şā'ir-i i'cāz-eşer-i siḥr-beyān

66. Her sözüüm nādire-gūyāna şalā-yı nuşret

28. **ol:**

Kaside 1

Mısra: **73**

O, işaret sıfatı.

73. Hakk Te'ālā kıla ol āşaf-ı şāhib-seyfi

74. Dā'imā gālib-i meydān-ı veġā-yı nuşret

29. **olmuşum:-miş, -um**

Tahmis 2

Mısra: **16**

... hale gelmek.

15. Nāzenīnüm sāye-i hār-ı gül-i dībā seni

16. Olmuşum müstaġrak-ı ihsān ü luţfuñ dil-berā

30. **olmuş:-miş**

Tahmis 2

Mısra: **24**

Olmak.

23. Sū-be-sū hayretle eylerken nigāh-ı iltifāt

24. Şandum olmuş cüste bir fevvāreden āb-ı hayāt

31. **ol:**

Tahmis 2

Mısra: **25**

O, işaret sıfatı.

25. Böyle gösterdi baña ol kıdd-i müstesnā seni

26. 'İzzetāyı böyle bī-tākat kılan ey bī-emān

32. **oldı:-dı**

Kaside 2

Mısra: **8**

Olmak, benzemek.

7. O rütbe naġme-i şādī pür itdi āfākı

8. Ki oldı künbed-i gerdün çü kāse-i ŧanbūr

33. **oldı:-dı**

Kaside 2

Mısra: **14**

Olmak, haline gelmek.

13. Ne telh itmiş idi kāmı zehr-i nā-kāmı

14. Şükür ki oldı şeker-rīz luţf-ı Rabb-ı Şekūr

34. **olmuş:-miş**

Kaside 2

Mısra: **15**

Olmak.

15. Düçār-ı derd-i ser olmuş zükām-ı ḥasretle

16. Yaturdı pister-i miḥnetde ‘āşıq-ı rencūr

35. **ol:**

Kaside 2

Mısra: **37**

O, işaret sıfatı.

37. Var añla mertebesin ol sülâleden gelenün

38. O aşl-ı pāke olan müntesib ne gevher olur

36. **olur:-ur**

Kaside 2

Mısra: **38**

Olmak.

37. Var añla mertebesin ol sülâleden gelenün

38. O aşl-ı pāke olan müntesib ne gevher olur

37. **olur:-ur**

Kaside 2

Mısra: **43**

Olmak.

43. Niğāhbān olur aġnāma gürg derinde

44. Ḥimāyet-i zu‘afāya iderse emri şudūr

38. **olurdi:-ur, -dı**

Kaside 2

Mısra: **46**

Olmak.

45. Nesīm-i sünbül-i ḥulķı geçeydi gülzāra

46. Olurdı her varaķı hem-şiyem-i kākül-i ḥūr

39. **olurdi:-ur, -dı**

Kaside 2

Mısra: **54**

Olmak.

53. İdeydi ülfet-i ecnās içün eger fermān

54. Olurdı mümtezic-i yek-diger vuḥūş u tuyūr

40. **ol:**

Kaside 2

Mısra: **63**

O, işaret sıfatı.

63. Sen ol aşıl-i siyâdet şî'ârsuñ ki sezâ

64. Vücüd-ı pākūñ ile âferîniş olsa faḥūr

41. **olsa:-sa**

Kaside 2

Mısra: **64**

Olmak.

63. Sen ol aşıl-i siyâdet şî'ârsuñ ki sezâ

64. Vücüd-ı pākūñ ile âferîniş olsa faḥūr

42. **ol:**

Kaside 2

Mısra: **65**

O, işaret sıfatı.

65. Sen ol müdebbir-i dāniş-nihād-ı 'ālemsin

66. Ki dest-i re'yüñe vābeste ḥall ü 'aḳd-ı umūr

43. **olur:-ur**

Gazel 155

Mısra: **15**

Olmak.

15. Olur hep ser-nüvişte nāmdārān-ı hüner nā-rast

16. Mübeyyindür bu sırrı ḥātemünde ḥaṭ-ı ma'kūsı

44. **oldı:-dı**

Kaside 2

Mısra: **69**

Olmak.

69. Efendüm oldı ḳudūm-ı meyāmin-i āsāruñ

70. Bu 'abd-i kemtere sermāye-baḥş-ı farṭ-ı ḥubūr

45. **olmaz:-maz**

Kaside 2

Mısra: **74**

Olmak, bulunmak.

73. Şikeste-beste eger bir ḡazelcik 'arz itsem

74. Ḥuzūr-ı devlete olmaz mı ruḥşat u düstūr

46. **ol:**

Kaside 2

Mısra: **76**

O, işaret sıfatı.

75. Nigāhı mest-i mey-i nāz dīdesi maḥmūr

76. Gelür ne ḥālet ile seyr it ol büt-i maḡrūr

47. **olcağ:-ıcağ**

Kaside 2

Mısra: **77**

Olmak.

77. Mişāl-i tūti şekker-rīz-i güft-gū olcağ

78. Dehān-ı ḥayreti eyler ‘aḡīdeveş memhūr

48. **ola:-a**

Kaside 2

Mısra: **86**

Olmak.

85. Ğazel-serālığı terk it biraz da şā’irce

86. Temeddüh eyle ḳaşıdeñ ola maşūn-ı ḳuşūr

49. **ol:**

Gazel 3

Mısra: **7**

O, işaret sıfatı.

7. Ol pür-cefālar āh neler itdiler bize

8. Bilmezler idi ḥürmet-i āl-i Muḥammedī

50. **oldı:-dı**

Gazel 3

Mısra: **10**

Olmak.

9. Tafşīl-i ḥāli hep ider ‘İzzet saña beyān

10. Bu mücmel oldı şimdi berāy-ı ḥoş-āmedi

51. **olmasa:-ma, -sa**

Kaside 3

Mısra: **1**

Olmak.

1. Ḥāme ger olmasa bir tūṭī-i şīrīn-minḳār

2. İdemezdi şekeristān-ı sūḥanda reftār

52. **olmasa:**-*ma, -sa*

Kaside 3

Mısra: 7

Olmak.

7. Dest-gīr-i şu 'arā olmasa her dem hāme

8. Nice olurlar idi şafha-nigār-ı eş'ār

53. **olurlar:**-*ur, -lar*

Kaside 3

Mısra: 8

Olmak.

7. Dest-gīr-i şu 'arā olmasa her dem hāme

8. Nice olurlar idi şafha-nigār-ı eş'ār

54. **olmadadır:**-*mada, -dur*

Kaside 3

Mısra: 12

Olmak, haline gelmek.

11. Meded kilik-i sūhan-gūster ile bu nā-çīz

12. Dem-be-dem olmadadır tāze-zebān-ı āşār

55. **olsun:**-*sun*

Kaside 3

Mısra: 13

Olmak.

13. Yoḥsa ne kudreti var nāṭıqamın kim olsun

14. Vaşf-ı düstūr-ı hünerverde müdür-i güftār

56. **olsa:**-*sa*

Kaside 3

Mısra: 19

Olmak.

19. Lem'a-yāb olsa kamer re'y-i münīrinden eger

20. Minnet-i mihr-i ziyā-gūsteri çekmez her bār

57. **olıcak:**-*ıcaḳ*

Kaside 3

Mısra: 21

Olmak.

21. Dest-i luṭfi olıcak şāne-i gisū-yı kerem

22. Girih-i tār-ı emel bulsa güşāyiş yeri var

58. **olur:-ur**

Gazel 155

Mısra: **12**

Olmak.

11. Dil-i āgyārı aldıkça ele yār-ı 'āşık-ı zāruñ

12. Olur āzurde-i dendān-ı ğayret dest-i efsūsı

59. **ol:**

Kaside 3

Mısra: **32**

O, işaret sıfatı.

31. Neyleyüm āh felek düşmen-i dīrīnemdür

32. K̄or mı āsūde ola çākerüñi ol ğaddār

60. **ol:**

Kaside 3

Mısra: **51**

O, işaret sıfatı.

51. 'İzzetā nāleñe ğuş aşmayacak ol gül-i nāz

52. Eyleme bīhūde bülbül ğibi feryād-ı hezār

61. **ola:-a**

Kaside 3

Mısra: **55**

Olmak.

55. Ola tā hāme-i müşğīn raqam-ı midhatla

56. Şafhalar hem-şıfat-ı rüy-ı hat-āverde-i yār

62. **ol:**

Kıt'a 4

Mısra: **3**

O, işaret zamiri.

3. Kışt-i emelüm olmadan ol dağı nābit

4. Şad hayf çayırlandı o şahrā kılı geldi

63. **ol:**

Kıt'a 4

Mısra: **5**

O, işaret sıfatı.

5. Tek tırmayup ol çifteli kaḫbe şeb-i ma'hūd

6. Āgyār kucağında hemān kaykılığeldi

64. **olsa:-sa**

Gazel 4

Mısra: 2

Olmak.

1. Ger iltifât olmaz ise yârdan baña
2. Bîñ luğf olsa istemem ağıyardan bana

65. **ol:**

Gazel 4

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

9. Gerçi degüldür ol şanem-i şüh bîvefâ
10. Kesmez nigâhı çeşm-i füsünkârdan baña

66. **oldı:-dı**

Kaside 4

Mısra: 20

Olmak.

19. Ya 'ni düstür-ı sehâ-pîşe vü 'adl-endîşe
20. Oldı pertev-figen-i dehr mişâl-i meh-tâb

67. **olur:-ur**

Kaside 4

Mısra: 22

Olmak.

21. 'Alem-efrâz-ı veğa hazret-i Maḥmūd Paşa
22. Ki olur dergehine nâşiye-sâ heft-kıbâb

68. **olur:-ur**

Kaside 4

Mısra: 23

Olmak.

23. O civân-baḥt-ı felek-pâye ki bindükçe olur
24. Esb-i iclâline cirm-i meh-i nev sîm rikâb

69. **olursa:-ur, -sa**

Kaside 4

Mısra: 28

Olmak.

27. Ḥas ü ḥaşâki leṭâfetde döner berg-i güle
28. Cüy-ı luğfi ile bir gülşen olursa sîr-âb

70. **olur:-ur**

Kaside 4

Mısra: **29**

Olmak.

29. Hıřminuñ kelle-i bī-devleti ğaltīde olur

30. Olmadan tīĝi dağı ser-zede-i künc-i kırāb

71. **olmadan:-madan**

Kaside 4

Mısra: **30**

Olmak.

29. Hıřminuñ kelle-i bī-devleti ğaltīde olur

30. Olmadan tīĝi dağı ser-zede-i künc-i kırāb

72. **ol:**

Kaside 4

Mısra: **32**

O, işaret sıfatı.

31. Kim imiş tepe delen ğördi Tepedelenli

32. Başına geleceĝi añladı ol hāne-ĥarāb

73. **oldı:-dı**

Kaside 4

Mısra: **43**

Olmak.

43. Ğam u endūh-ı cihān nātıka-bend oldı baña

44. Nār-ı ĥırmān-ı emāni cigerüm itdi kebāb

74. **ola:-a**

Kaside 4

Mısra: **48**

Olmak.

47. Bu perīřānlıĝa tākāt mi gelür inřāf it

48. Nice nazmum ola revnak-şiken-i dürr-i ĥoř-āb

75. **olayum:-a, -y, -um**

Kaside 4

Mısra: **50**

Olmak.

49. Līk min-ba'd efendüm umarum sāyende

50. Olayum ĝülřen-i maksūduma ben de reh-yab

76. **ol:**

Gazel 5

Mısra: 2

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

1. Ey serv-i hırām-āver-i gülzār-ı temāşā
2. Ol cilve-zen-i kūçe-i enzār-ı temāşā

77. **ol:**

Gazel 5

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

5. Bi' llāh kıyāmet kopar ol kāmēt ölürse
6. Ger mā'il-i gülgeşt-i çemenzār temāşā

78. **olmuş:-miş**

Gazel 150

Mısra: 12

Olmak, halini almak.

11. Ağyārdur yine olacak bāve-çīn-i kām
12. Nev-naḥl-i kāmētünde ber olmuş ne fā'ide

79. **olmuş:-miş**

Gazel 150

Mısra: 16

Olmak.

15. Gird-i kesād revnaḥ-ı bāzār-ı naẓm iken
16. Kālā-yı zer-keş-i hüner olmuş ne fā'ide

80. **olsa:-sa**

Kaside 5

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

9. Bār-āver iken naḥl-i ümīd anda bu gūne
10. Nam olsa n'ola bāğ-ı temennā Yeñişehr'e

81. **ola:-a**

Kaside 5

Mısra: 16

Olmak.

15. Rūşen-kün-i deycūr-ı sitem nūr-ı mücessem
16. Kim şa'şā'-pāş ola ser-ā-pā Yeñişehr'e

82. **oldı:-dı**

Kaside 5

Mısra: **18**

Olmak.

17. Şad-ḥamd ki pertev şalarak 'āleme şimdi

18. Bir mihr-i münir oldı ḳadem-sā Yeñişehr'e

83. **oldı:-dı**

Kaside 5

Mısra: **20**

Olmak.

19. Revnaḳ-dih-i ser-mesned-i iftā-yı Selānīk

20. Oldı bu sene 'adl ile molla Yeñişehr'e

84. **ol:**

Kaside 5

Mısra: **21**

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

21. Ol fāzıl-ı deryā-dil-i 'ādil ki hemīşe

22. Aḳkāmın ider şu gibi icrā Yeñişehr'e

85. **ol:**

Kaside 5

Mısra: **23**

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

23. Ol gevher-i pākızeter-i baḫr-i himem kim

24. Her seng-i düri bir dür-i yektā Yeñişehr'e

86. **ol:**

Kaside 5

Mısra: **25**

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

25. Ol zīver-i ser-maḫfil-i şer'-i nebevī kim

26. Her bir sözi bir ḫüccet-i mümzā Yeñişehr'e

87. **ol:**

Kaside 5

Mısra: **31**

O, işaret sıfatı.

31. Hem-ḫıynet-i ḫür oldıgın ol pāk-nijādın

32. Envār-ı cebīni ider imā Yeñişehr'e

88. **olur:-ur**

Kaside 5

Mısra: **34**

Olmak.

33. Sīma-yı aşalet buved ez-nāşiye zāhir

34. Maẓmūnı olur ŧimdi hüveydā Yeñiŧehr'e

89. **olurlardı:-ur, -lar, -dı**

Kaside 5

Mısra: **36**

Olmak.

35. Ger Seyyid ü Sa'd olsa resīde bu zamāna

36. Tilmīzi olurlardı gelüp tā Yeñiŧehr'e

90. **ol:**

Kaside 5

Mısra: **57**

O, iŧaret sıfatı.

57. Zīrā benüm ol ŧā'ir-i bālā-rev-i i'cāz

58. Feyz-i nefesüm māye-i ihyā Yeñiŧehr'e

91. **ola:-a**

Kaside 5

Mısra: **69**

Olmak.

69. Tā mu'taŧım-ı ŧer'-i kavīm ola mevālī

70. Hükām ola tā maħkeme-pīrā Yeñiŧehr'e

92. **ola:-a**

Kaside 5

Mısra: **70**

Olmak.

69. Tā mu'taŧım-ı ŧer'-i kavīm ola mevālī

70. Hükām ola tā maħkeme-pīrā Yeñiŧehr'e

93. **oldı:-dı**

Kaside 6

Mısra: **12**

Olmak.

11. Sāha-i ma'nīde itdükde tek ü tāza ŧurū'

12. Hüner erbābına teng oldı fezā-yı cewelān

94. **oldılar:-dı, -lar**

Kaside 6

Mısra: **18**

Olmak.

17. Düşürüp hayrete yek-ser bülagā-yı 'aşrı

18. Oldılar gūş idicek cümlesi engüşt-gezān

95. **ol:**

Kaside 6

Mısra: **40**

O, işaret sıfatı.

39. Zāları zaby-i feyāfī-i kemāl ü 'aynı

40. Fi'l-meşel 'aynīdür ol zabyın olur gamze-zenān

96. **olur:-ur**

Kaside 6

Mısra: **40**

Olmak.

39. Zāları zaby-i feyāfī-i kemāl ü 'aynı

40. Fi'l-meşel 'aynīdür ol zabyın olur gamze-zenān

97. **olur:-ur**

Kaside 6

Mısra: **42**

Olmak.

41. Ğaynlar ğāret-i kālā-yı hıredde çālāk

42. Fāsı şūriş-fiken-i hātır olur bir fettān

98. **olur:-ur**

Kaside 6

Mısra: **46**

Olmak.

45. Nūnını eyleseler mimine taqđīm sezā

46. Ebrū bālāda olur zīrdedür cāy-ı dehān

99. **ol:**

Gazel 155

Mısra: **1**

O, işaret sıfatı.

1. Temāşā eyleyenler ol nihāl-i 'işve-me' nūsı

2. Şanurlar gülistān-ı cennetüñ şimşād-ı dil-cūsı

100. **olmaz:-maz**

Kaside 6

Mısra: **74**

Olmak.

73. Çemenistāna güzār itse nesīm-i hıfzı

74. Bir dağı olmaz idi pā-zede-i bād-ı hazān

101. **ola:-a**

Kaside 6

Mısra: **76**

Olmak.

75. Hātır-ı düşmenine gelse hayāl-i tîgi

76. Seri der-ān ola ğaltīde-i hāk-i hüsran

102. **olsa:-sa**

Kaside 6

Mısra: **79**

Olmak.

79. Feyz-yāb olsa eger yem kefi dūr-pāşından

80. Şadef olmazdı niyāz-āver-i ebr-i nisān

103. **olmazdı:-maz, -dı**

Kaside 6

Mısra: **80**

Olmak.

79. Feyz-yāb olsa eger yem kefi dūr-pāşından

80. Şadef olmazdı niyāz-āver-i ebr-i nisān

104. **olur:-ur**

Kaside 6

Mısra: **84**

Olmak.

83. Girdbād-ı ğazabı eylese bir deşti meţāf

84. Hāşyetinden olur eflākde muĝber Keyvān

105. **olsa:-sa**

Kaside 6

Mısra: **88**

Olmak.

87. Şarşamaz peşşe-i nā-çizi hücüm-ı şarşar

88. Olsa ger taqviye-bahşā-yı za'ifān bir ān

106. **olmuşidi:-muş, -i, -di**

Kaside 6

Mısra: **106**
Olmak.

- 105.** Yeñiden tazeledi kâ'ide-i mekremeti
106. Mişl-i hâtem-i tayy olmuşidi eski yalân

107. **olsunlar:**-*sun, -lar*

Kaside 6
Mısra: **121**
Olmak.

- 121.** Cümlesi şadr-ı sa'âdetde muķīm olsunlar
122. İdelüm vaşfların biz de cihāna i'lân

108. **olmuş:**-*muş*

Kaside 6
Mısra: **136**
Olmak.

- 135.** Ben aña hâl-i şabâvetden iderdüm taķlîd
136. O baña olmuş idi reh-ber-i semt-i 'irfân

109. **olayum:**-*a, -y, -um*

Kaside 6
Mısra: **137**
Olmak, dahil olmak.

- 137.** Komadı zühd-nümâ ehl-i riyâdan olayum
138. Şüh-meşrebligümi ister idi çün rindân

110. **ol:**

Kaside 6
Mısra: **140**
O, işaret sıfatı.

- 139.** 'Āķıbet vefķ-i merāmunca taķbī'atlandum
140. Bilemez şimdi baña neylesün ol nükte-feşân

111. **olamam:**-*a, -ma, -m*

Gazel 6
Mısra: **1**
Olmak.

- 1.** Bī-yār neş'e-yāb olamam ģam gelür baña
2. Devr-i piyāle hālķa-i mâtem gelür baña

112. **ol:**

Tahmis 6

Mısra: 2
O, işaret sıfatı.

1. Tâbiş-i mihr-i 'izâruñ gün gibi meşhûrdur
2. Ol gümüş bâzûlaruñ şah-ı nihâl-i türdur

113. **ol:**
Tahmis 6
Mısra: 12
O, işaret sıfatı.

11. Dergeh-i dil-dâre vardum bir seher vaqt-i namâz
12. İtmek ümîdiyle ol meh-pâreye 'arz-ı niyâz

114. **ol:**
Tahmis 6
Mısra: 14
O, işaret sıfatı.

13. Bir de gördüm ki çıktı ammâ kim nigâhı fitne-sâz
14. H'âb-ı nâzından henüz kalkmış meger ol mest-i nâz

115. **olup:-up**
Kaside 7
Mısra: 7
Olmak.

7. Şâhid-i ma'ni olup encümen-ârâ-yı hayâl
8. Serv-i mevzûn-kaç-i âzâde gibi mışra'lar

116. **olup:-up**
Kaside 7
Mısra: 10
Olmak.

9. İdeyor bâğçe-i hüsn-i edâdan cereyân
10. Cüy-ı elfâza olup küng-i kalem râh-güzer

117. **oldı:-dı**
Kaside 7
Mısra: 13
Olmak.

13. Oldı nâhun-zede-i tıfl-ı debistân-ı kemâl
14. Rüy-ı kâğıdda kıyâs itme nişân-ı mıştar

118. **olur:-ur**
Kaside 7

Mısra: **48**
Olmak.

- 47.** Nazar-ı hışmına ger mazhar olursa gülşen
48. Gül ocağındaki gül-bünler olur hākister

119. **olsa:-sa**
Kaside 7
Mısra: **49**
Olmak.

- 49.** Olsa hāşiyet-i eşyāya tebeddül fermā
50. Āb ihrāk ide garķ eyleye nīrān-ı saķar

120. **olur :-ur**
Kaside 7
Mısra: **63**
Olmak.

- 63.** Serv-i dil-cūy-ı çemenzār-ı necābet ki olur
64. Bāğa ‘azm eylese pā-der-gil-i hayret ‘ar‘ar

121. **ol:**
Kaside 7
Mısra: **67**
O, işaret sıfatı.

- 67.** Sensin ol mevhibet-endüz-ı kerem-pīrā kim
68. Küremā bārgēh-i himmetüñe sā’ildür

122. **ol:**
Kaside 7
Mısra: **69**
O, işaret sıfatı.

- 69.** Sensin ol şem‘-i şeb-efrüz-ı ziyā-baḥşā kim
70. Saña pervāne-i pür-sūhtedür ķurş-ı kamer

123. **ol:**
Kaside 7
Mısra: **71**
O, işaret sıfatı.

- 71.** Sensin ol şadr-nişīn-i hüner ü ‘irfān kim
72. Ḥıdmetüñde būlagā şaf-ı ni‘ālī yer ider

124. **ol:**
Kaside 7

Mısra: **83**
O, işaret zamiri.

- 83.** Benüm ol hüsrev-i Şeb-dîz-süvâr-ı ma' nî
84. Lafz-ı şîrînimüñ âvâresidür şâ' irler

125. **olalar:-a, -lar**
Kaside 7
 Mısra: **92**
Olmak.

- 91.** Tâ ki pâkîze-edâyân-ı kemâl ü 'irfân
92. Olalar 'arşa-i midhatde sitâyiş-güster

126. **oldur:-dur**
Gazel 7
 Mısra: **5**
O, işaret zamiri.

- 5.** Tûfî-i hüsne bir kafes-i nâz oldur begüm
6. Pervâza ba' d-ezîn bulamaz râh-ı firşatı

127. **ol:**
Kaside 8
 Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.

- 7.** Şuyun bulurdu el-ḥaḳ encâd ol rütbe 'âlemde
8. Ki âb-ı eşk olmaz nâv-dân-ı dîdeden cârî

128. **ol:**
Kaside 8
 Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.

- 9.** Gelüp şâh-ı şitâ 'uryan-ten gördi hemân ol dem
10. Ser-efrâz itdi kıyâğdısı hil' atle kuhsârı

129. **ol:**
Kaside 8
 Mısra: **16**
O, işaret sıfatı.

- 15.** Sakıflarda olan âvîze-i yah-pâreler yer yer
16. Dem-â-dem aındırur ol nîze-i billür girdârı

130. **olur:-ur**
Kaside 8

Mısra: 23
Olmak.

23. Olur şermendesı ebr-i bahārān ol keremkārūñ
24. Kaçan itse sehāb-ı cūdı āğāz-ı güherbārī

131. ol:

Kaside 8

Mısra: 23

O, işaret sıfatı.

23. Olur şermendesı ebr-i bahārān ol keremkārūñ
24. Kaçan itse sehāb-ı cūdı āğāz-ı güherbārī

132. ol:

Kaside 8

Mısra: 31

O, işaret sıfatı.

31. Sen ol eşheb-süvār-ı 'arşagāh-ı ma'rifetsüñ kim
32. Eger mihmizleseñ bir kerre esb-i tab'-ı reh-vārı

133. **olursa:-ur, -sa**

Kaside 8

Mısra: 37

Olmak.

37. Eger destür-ı düstürı olursa şevkile hāmem
38. İder bir nev-gazel tarh itmekiçün sa'y-ı bisyārı

134. ol:

Kaside 8

Mısra: 40

O, işaret sıfatı.

39. Şarup başına çıkdı seyre çün kartopı destārı
40. Beni dil-dāde kıldı bir bakışda gör ol mekkārı

135. ol:

Kaside 8

Mısra: 42

O, işaret sıfatı.

41. Hevālarda bürüdet müsteban ü cān u ten lertzān
42. Bize şun sākī sen ol āteş-i seyyāleyi bārī

136. **oldı:-dı**

Kaside 8

Mısra: 47
Olmak.

47. Ğazelde ‘İzzetā pāyān-pezīr oldu yeter ğayrı
48. Muḥālif rūzgārından ŧitānuñ iŧtikā-kārı

137. ol:

Kaside 8

Mısra: 52

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

51. Velākin kimde kudret var ki alsın böyle nev-ṭarzı
52. Meger ol māye-baḥş-ı zīb-i sūk-ı mekremetdārı

138. ol:

Kaside 8

Mısra: 57

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

57. Benüm ol nağme-perdāz-ı gülistān-ı ma‘ānī kim
58. Şarīr-i kilcüm eyler lāl-i ḥayret bülbül-i zārı

139. olsun:-sun

Kaside 8

Mısra: 67

Olmak.

67. Hevā-yı gülşen-i ikbāli olsun i‘tidāl üzre
68. Ḥudā ḥıfz itsün āsīb-i ḥazānīden o gülzārı

140. oldı:-dı

Kaside 9

Mısra: 3

Olmak.

3. Nağam-rīz oldu bülbüller çemende
4. Açıldı ğonce-i ḥāṭır ne ğamdur

141. ol:

Kaside 9

Mısra: 32

O, işaret zamiri.

31. Ğaraż bozmağsa ger cünd-i ŧitāyı
32. Firār itmişdür ol bir ḥayli demdür

142. olsaydım:-sa, -y, -dı, -m

Gazel 155

Mısra: 4

Olmak.

3. Kızıl elmanuñ almazdum dehāna bir daḥı nāmuñ
4. O şūḥ-ı sürḥ-pūş-ı şermüñ olsaydım zekān-būsı

143. **ol:**

Kaside 9

Mısra: **67**

O, işaret sıfatı.

67. Ya ol zātındaki rüşd ü feṭānet

68. ‘Aṭā-yı maḥz-ı Rabb-i zu’l-keremdür

144. **ol:**

Kaside 9

Mısra: **81**

O, işaret sıfatı.

81. Hümā-yı devleti ol dādkāruñ

82. Zılāl-efgende-i fark-ı ümemdür

145. **ol:**

Kaside 9

Mısra: **99**

O, işaret zamiri.

99. Benüm ol büt-nigār-ı deyr-i ma‘nī

100. Ki her bir mısra‘am beytü’ş-şanemdür

146. **oldığı:-diğ, -ı**

Kaside 9

Mısra: **106**

Olmak.

105. Ko lāfi ‘İzzetā başla du‘āya

106. Du‘ālar müstecāb oldığı demdür

147. **olsun:-sun**

Kaside 9

Mısra: **109**

Olmak.

109. Nihāl-i devleti olsun nemā-yāb

110. Benüm muntehā-yı ed‘iyemdür

148. **ol:**

Gazel 9

Mısra: **6**

Olmak.

5. Hep kıala pā-der-gil-i ĥayret ŧanevber-ķāmetān
6. Çık levendāne ĥırāmān ol da göster bir edā

149. **olmalı:-malı**

Gazel 9

Mısra: 7

Olmak.

7. Ser-firāzum olmalı başuñda bir lāhūri ŧāl
8. Kat kat olsun yāĥud ol destār-ı sebz-i dil-güşā

150. **ol:**

Gazel 9

Mısra: 8

O, iŧaret sıfatı.

7. Ser-firāzum olmalı başuñda bir lāhūri ŧāl
8. Kat kat olsun yāĥud ol destār-ı sebz-i dil-güşā

151. **ol:**

Gazel 9

Mısra: 9

Olmak.

9. Var ise iķbālūñ ol gāhī süvār-ı esb-i nāz
10. ŧalma ammā kim cirīd-i gamzeñ öyle her yana

152. **olup:-up**

Kaside 10

Mısra: 5

Olmak.

5. ‘Arŧā-i arz-ı mahāretde olup gerd-engīz
6. Ĥāsidin çeŧmini ol gerd ile kör eyleyelüm

153. **ol:**

Kaside 10

Mısra: 6

O, iŧaret sıfatı.

5. ‘Arŧā-i arz-ı mahāretde olup gerd-engīz
6. Ĥāsidin çeŧmini ol gerd ile kör eyleyelüm

154. **ol:**

Kaside 10

Mısra: 25

O, iŧaret sıfatı.

25. Bizüm ol dāver alur dādımuızı anlardan
26. ‘ Arz-ı hāl itmede lāyık mı kuşūr eyleyelüm

155. **ol:**

Kaside 11

Mısra: 29

O, işaret sıfatı.

29. İşit ol āşaf-ı şahib-himemi
30. Ele alduğda ne söyler kalemı

156. **olarak:-arağ**

Kaside 11

Mısra: 31

Olmak.

31. Dest-i midhatla güher-pāş olarak
32. Ehl-i dil zümresine baş olarak

157. **olarak:-arağ**

Kaside 11

Mısra: 32

Olmak.

31. Dest-i midhatla güher-pāş olarak
32. Ehl-i dil zümresine baş olarak

158. **oldı:-dı**

Kaside 11

Mısra: 35

Olmak.

35. Mādihi oldı vezīr-i dānā
36. Şān-ı ‘ İzzet Beg’ i itdi i’lā

159. **ol:**

Gazel 11

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

3. Ben mest-i cām-ı hasret-i nezzāreyüm velī
4. Ol çeşm-i pür-ḥumār ne ‘ālemedür ‘aceb

160. **oldı:-dı**

Gazel 11

Mısra: 9

Olmak.

9. Saķf-ı sipihre oldu mı āteş-zen-i fenā
10. Āh-ı şerer-nişār ne ‘ālemeddür ‘aceb

161. **olıcaķ:-ıcaķ**
Gazel 12
Mısra: **11**
Olmak.

11. Kelleler germ olıcaķ dal fes olup meclisde
12. Dök o ğisūları ey şāhid-i peymāne be-leb

162. **olup:-up**
Gazel 12
Mısra: **11**
Olmak.

11. Kelleler germ olıcaķ dal fes olup meclisde
12. Dök o ğisūları ey şāhid-i peymāne be-leb

163. **ol:**
Gazel 12
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.

13. Böyle rindāne ğazel tarķına ol mahveşüñ
14. ‘İzzetā dīde-i mestānesidür cümle sebeb

164. **oldı:-dı**
Kaside 13
Mısra: **15**
Olmak.

15. Dal kılıc ehl-i fesād oldu ‘adīm
16. Ebrū-yı hūbānla ancaķ dil dü-nīm

165. **olmaz:-maz**
Kaside 13
Mısra: **29**
Bulunmak.

29. Bir senüñ gibi vezīr olmaz daķı
30. Hem kerīm ü hem ģalīm ü hem saķī

166. **olup:-up**
Kaside 13
Mısra: **47**
Olmak.

47. Gāh olup ol şāh-ı hüsnüm kec-küleh
48. Egrilür ağzum gelür baña veleh

167. **ol:**

Kaside 13

Mısra: 47

O, işaret sıfatı.

47. Gāh olup ol şāh-ı hüsnüm kec-küleh
48. Egrilür ağzum gelür baña veleh

168. **ol:**

Kaside 13

Mısra: 51

O, işaret sıfatı.

51. Mā-ḥaşal akrānı yokdur ol şehūñ
52. İster ‘arz itsün felek mihr ü mehūñ

169. **olacak:-acağ**

Gazel 150

Mısra: 11

Olmak, meydana gelmek.

11. Ağyārdur yine olacak bāve-çīn-i kām
12. Nev-naḥl-i kāmētünde ber olmuş ne fā’ide

170. **ol:**

Kaside 13

Mısra: 58

O, işaret sıfatı.

57. Alsam āgūşa o māhı hāleveş
58. Düşsem ol bāğ-ı vişāle jāleveş

171. **olurum:-ur, -um**

Kaside 13

Mısra: 62

Olmak.

61. Böyle kalursa eger ‘aşkum füzūn
62. Olurum bī-şübhe kıys’a hem-cünūn

172. **ol:**

Kaside 13

Mısra: 63

O, işaret sıfatı.

63. Bir gün ol nāzişker-i nā-mihrbān
64. Çın idüp ebrūsunu didi 'ayān

173. **olmuşdur:**-miş, -dur

Kaside 13

Mısra: **105**

Olmak.

105. Olmuşdur nazmda darbü'l-meşel
106. Söyleşir yokdur benümle mā-ḥaşal

174. **olur:**-ur

Kaside 13

Mısra: **110**

Olmak.

109. Görsin āsārüm benüm iden gümān
110. Zūr-ı ṭab'um andan olur müstebān

175. **ola:**-a

Kaside 13

Mısra: **114**

Olmak.

113. Tā vezīrān-ı 'adālet-güsterān
114. Manşīb-ı 'ālemde ola ḥükümṛān

176. **olsa:**-sa

Gazel 13

Mısra: **3**

Olmak.

3. Mevc-ḥīz olsa ṭarāvet ruḥ-ı ḥoy-rīzinde
4. Açılır şan gül-i şad-berg-i şabāḥat kat kat

177. **ol:**

Gazel 13

Mısra: **5**

O, işaret sıfatı.

5. Seyr it ol serv-i çemenzār-ı cemālūñ ne güzel
6. Uymış endāmına gül-cāme-i behcet kat kat

178. **olur:**-ur

Gazel 13

Mısra: **14**

Olmak.

13. Nazm-ı rengīnūmi eylerse Necīb'üm tanzīr
14. Olur ārāyiş-i dīvān-ı belāgat kat kat

179. **ol:**

Gazel 14

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Seyr it ol şūh-ı āteşīn-hūyı
2. Tāze gül gibi terlemiş rūyı

180. **ol:**

Gazel 14

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

7. Külçe-i sīme beñzer ol sā'id
8. Sāk-ı billūrı şan gümüş şūyı

181. **oldum:-du, -m**

Gazel 15

Mısra: 4

Olmak.

3. Mübeddel oldı zehr-āb-ı şikāyet şekker-i şükre
4. Lebinden yārūñ oldum ya'ni zevk-i kām alan 'İzzet

182. **oldum:-du, -m**

Gazel 15

Mısra: 6

Olmak.

5. Dehān-ı şekveye mihr-i sūkūt ursam münāsibdür
6. Ki oldum halka-i 'işretde zīrā nām alan 'İzzet

183. **olup:-up**

Kaside 16

Mısra: 21

Olmak.

21. Tebessüm-rīz olup Aḥmed o sā'at
22. Dir ey serv-i kadūñ şūr-ı kıyāmet

184. **ol:**

Kaside 16

Mısra: 34

O, işaret sıfatı.

33. Nedür sende o şîrîn güft ü gūlar
34. O tūṭlikler ol vaz'-ı nigūlar

185. **olduñ:-du, -ñ**

Kaside 16

Mısra: 36

Olmak.

35. Daḥı bir tıfl-ı endek-sāl iken sen
36. Miyān-ı ḥalka olduñ şūriş-efgen

186. **olma:-ma**

Kaside 16

Mısra: 39

Olmak.

39. Dir Eşref aña Aḥmed olma ğam-ḥ'ār
40. Seni dünyāda ben hiç eylemem zār

187. **olsun:-sun**

Kaside 16

Mısra: 52

Olmak.

51. O dem kalkup öper gerdānuñ Aḥmed
52. Dir olsun devlet-i ḥüsnüñ mü'ebbed

188. **ol:**

Kaside 16

Mısra: 56

Olmak.

55. Velīkin sen daḥı şābit ḳadem ol
56. Hemīşe reh-rev-i rāh-ı sitem ol

189. **olmuşdur:-muş, -dur**

Gazel 16

Mısra: 4

Olmak.

3. Ḥayf sen serv-i bülend 'indinde
4. Pāyemüz sāyeveş olmuşdur pest

190. **Olma:-ma**

Gazel 16

Mısra: 10

Olmak.

9. Çeşm-i mestüñ gibi sen de kâfir
10. Olma gel tâ o kadar bâde-perest

191. **ol:**

Kaside 17

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

3. Servveş tâze edâlarla hırâm eyleyerek
4. Gelmiş ammâ yaluñuz imişüm ol demde faķır

192. **ol:**

Kaside 17

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

7. Kalk toğdı günüñ ol mihr-i münevver geliyor
8. Eyleyüp pertev-i ruhsâresi âfâķı münîr

193. **olamam:-a, -ma, -m**

Kaside 17

Mısra: 30

Olmak.

29. Gelmişim hâneme bâ-izn-i veliyy' n-ni'amı
30. Lik mâderle şıķıldum olamam şöbet-gîr

194. **oldı:-dı**

Kaside 17

Mısra: 31

Olmak.

31. Çokdan oldı sizi de görmeyeli pinhânî
32. Şimdi geldüm kim olur ğayrı bu esrâra hâbîr

195. **olmuş:-muş**

Gazel 150

Mısra: 4

Olmak, dönüşmek.

3. Bir sîm-sâ'id itmeyicek bezmi pür-fürûĝ
4. Rindân elinde cām-ı zer olmuş ne fâ'ide

196. **olsun:-sun**

Gazel 18

Mısra: 4

Olmak.

3. Dā'imā aḥker-fürüz-ı sīne-i sūzān iken
4. K̄or mı olsun āteş-i ehl-i maḥabbet serd-ruḥ

197. **olmuş:-muş**

Gazel 150

Mısra: **6**

Olmak, haline gelmek.

5. Cūş-ı sirişk-i ḥasretle çeşm-i 'āşıkuñ
6. Müjgānı rişte-i güher olmuş ne fā'ida

198. **oldığından:-dığından**

Gazel 18

Mısra: **9**

Olmak.

9. Oldığından 'İzzetā vāreste-i ḥatt-ı siyāh
10. Görinür şūretde bir āyīne-i bī-gerd ruḥ

199. **olsun:-sun**

Gazel 18

Mısra: **4**

Olmak.

3. Dā'imā aḥker-fürüz-ı sīne-i sūzān iken
4. K̄or mı olsun āteş-i ehl-i maḥabbet serd-ruḥ

200. **ol:**

Gazel 148

Mısra: **2**

O, işaret sıfatı.

1. Dāmeninden çekmem el yār ictināb eylerse de
2. Geçmem ol zālinden āgāz-ı 'itāb eylerse de

201. **olsa:-sa**

Gazel 19

Mısra: **3**

Olmak.

3. Ne saht olsa kibārın ḳalbine te'şir ider nāle
4. Şadā virseñ gelür kühsār-ı pür-temkīnden feryād

202. **oldığın:-dığ, -in**

Gazel 19

Mısra: **5**

Olmak.

5. Hem-âgûş olduğun ĥ'âbumda görsem bir Şeb ağyâra
6. Olur Ėayretle peydâ pister ü bâlînden feryâd

203. **olsa:-sa**
Gazel 19
Mısra: **3**
Olmak.

3. Ne saĥt olsa kibârın ĥalbine te'Şîr ider nâle
4. Şadâ virseñ gelür kühsâr-ı pür-temkînden feryâd

204. **ol:**
Gazel 21
Mısra: **16**
O, işaret sıfatı.

15. Ĥaĥ bilür söylenilen cümle dürüğ u bühtân
16. Bendeñüz söylemedim ol süĥan-ı menfûrı

205. **olacak:-acaĥ**
Gazel 22
Mısra: **10**
Olmak.

9. Ĥübân-ı cihân bir yere gelse yine bi'llâĥ
10. Sensin olacak Mışr-ı dile Şeh-beled Aĥmed

206. **ol:**
Gazel 138
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.

1. Gelse mir'ât ol 'izâr-ı tâbdâra rû-be-rû
2. Pertevinden nûr iderdi isti'âre rû-be-rû

207. **ol:**
Gazel 138
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.

5. Maĥlabum bir vech ile Şûret-pezîr olmaz benüm
6. Söylesem de ĥâlümi ol Şehryâre rû-be-rû

208. **ol:**
Gazel 144
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.

1. Haṭ-ı sebz oldı peydā ol leb-i şīrīn-ḥiṭāb üzre
2. Ne ḥikmetdür zümürürd bitdi ey dil la'l-i nāb üzre

209. **oldığı:-dığı**

Gazel 23

Mısra: 17

Olmak.

17. Hüveydādur re'īs-i ehl-i 'irfān olduğu çokdan
18. Daḥı bundan muḳaddem mesned-ārā-yı riyāsetdür

210. **oldı:-dı**

Gazel 25

Mısra: 2

Olmak.

1. Taḥt-ı cefāda ḥükm ideli ḥurde-sāller
2. Bāzīçe oldı şundığımız 'arz-ı hāller

211. **ol:**

Gazel 26

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Gül-i rüyunda ol nev-restenüñ reng-i leṭāfet var
2. Nihāl-i ḳāmetinde cünbiş-i ṭübā-yı cennet var

212. **ol:**

Gazel 26

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

9. Gedālar ḳaṭ'-ı ümmīd-i nigāh-ı iltifāt itsün
10. Cebāni üzre ol ḥāḳān-ı ḥüsnüñ çin-i naḥvet var

213. **ol:**

Gazel 28

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

3. Görelden açdığın ol şemsün al tennüre
4. Felekde her gice hāyleyle ḳurş-ı māh döner

214. **olsa:-sa**

Gazel 28

Mısra: 9

Olmak.

9. O mäh-pāre ne dem şem‘-i bezm-i üns olsa
10. Hemîşe üstüne pervâne-i nigâh döner

215. **olursa:-ur, -sa**

Gazel 28

Mısra: 14

Olmak.

13. O zâhidân ki riyâsından istemez dönsün
14. Olursa vâşıl-ı sır sahn-ı hânķâh döner

216. **olmuş:-muş**

Gazel 29

Mısra: 5

Olmak.

5. Gör bahâriyye yine hûbâna olmuş cilvegâh
6. ‘Arz ider her nârven-ķad bir edâ nev-rûzdu

217. **oldı:-dı**

Gazel 29

Mısra: 9

Olmak.

9. Kākül-i sünbül-şemîm-i yâre oldı şâne-zen
10. Ķorķarum tel ķırmasun dest-i şabâ nev-rûzdu

218. **olmuşlar:-muş, -lar**

Gazel 29

Mısra: 11

Olmak.

11. Lâleler de kırmızı mecnûnuñ olmuşlar senüñ
12. Ŧutdılar şahrâları ey dil-rübâ nev-rûzdu

219. **olup:-up**

Gazel 29

Mısra: 13

Olmak.

13. ‘İzzetâ dem-sâz-ı hāmî-i bülend-âvâz olup
14. Eyle feryâduñ resîde çarķa tâ nev-rûzdu

220. **ol:**

Gazel 30

Mısra: 15

O, işaret sıfatı.

15. Şayd eyler idük neyleyüm ol āhū-yı nā-rām
16. Rem-gerde-i pīrāmen-i ünsiyetimüzdür

221. **ol:**

Gazel 30

Mısra: 20

O, işaret sıfatı.

19. Çok cevri ü cefā eyler o meh bāri bilür mi
20. Ol cevri çeken hep dil-i bī-ṭāḳatimüzdür

222. **ol:**

Gazel 30

Mısra: 24

Olmak.

23. ‘İzzet niçün izhār-ı cefā-keşlük idersin
24. Hāmūş ol amān şöhretimüz āfetimüzdür

223. **ol:**

Gazel 30

Mısra: 31

O, işaret sıfatı.

31. Ol serv-i sehī-ḳamet gülzār-ı şeref kim
32. Pīrāye-fezā-yı çemen-i behcetimüzdür

224. **olsun:-sun**

Gazel 30

Mısra: 35

Olmak.

35. Bu şi‘r-i ter olsun o civān-behcete hediye
36. Nev-bāve-i bustān ‘ubūdiyyetimüzdür

225. **ol:**

Gazel 32

Mısra: 1

T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

1. Perçeminden her ne dem ol pür cefā tel gösterür
2. ‘Āşık-ı şeydāya zencīr-i müselsel gösterür

226. **ol:**

Gazel 32

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

5. Muhtaşar itmez ma‘ānī-i niyāzı hiç beyā
6. Ol şeh-i nāza efendi hep muṭavvel gösterür

227. **ol:**

Gazel 33

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

3. Ser-i gīsū-yı hūruñ vaşfını zencīr iden vā‘iz
4. Dil-i divāne ol zencīre bend olmak ne mümkindür

228. **ol:**

Gazel 33

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

11. Bağ imdi ‘İzzetā ol ser-firāz-ı nāza diğkatle
12. Çemende serv böyle ser-bülend olmak ne mümkindür

229. **olursa:-ur, -sa**

Gazel 36

Mısra: 3

Olmak.

3. N’ola sem-rīz olursa ḥabbe-i sevdā dil-i zāre
4. Benüm bu pīç ü tābum hep o zülf-i ejderīdendür

230. **ol:**

Gazel 36

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

5. Tebessümle nedür tūṭī gibi ol söyleyiş cānā
6. Meger ḳand-i kelāmuñ ḥande-i kebk-i derīdendür

231. **olmaz:-maz**

Gazel 36

Mısra: 11

Olmak.

11. Ten-i ‘uryān-ı ‘aşḳa postundan özge şevb olmaz
12. ‘Azīzüm pūşiş-i ehl-i tecerrüd-perverīdendür

232. **ola:-a**

Gazel 37

Mısra: 14

Olmak.

13. Hem-zebān olmak ne mümkin māhir-i mu‘ciz-deme
14. Ola ‘İzzet ḳuşūrum meyl-i tanzīrūm dedür

233. **ol:**

Gazel 43

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

7. Bāğa ol kâmet-i bālâ ile ‘azm itdükçe

8. Servi pā-der-gil iden şīve-i reftāruñdur

234. **ol:**

Gazel 44

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

5. Yok mı dahı temāyüli ol naḥl-ı ‘işvenüñ

6. ‘Uşşāk-ı zāri şaf-zede-i reh-güzārıdur

235. **olur:-ur**

Gazel 44

Mısra: 9

Olmak.

9. Verd-i behište māye-i şerm ü hicāb olur

10. Reng-i hayā ki ğāza-i berg-i ğaddārıdur

236. **ol:**

Gazel 44

Mısra: 14

O, işaret sıfatı.

13. Mānend-i ‘andelīb ideyor nāle vü fiġān

14. Ol gül-bün-i leṭāfetüñ ‘İzzet hezārıdur

237. **olmaduñ:-ma, -du, -ñ**

Gazel 45

Mısra: 3

Olmak.

3. Çünkü sen bir bezmde bu şeb mey-āşām olmaduñ

4. Çeşm-i mest-i fitne-engīzüñ neden maḥmürdur

238. **ol:**

Gazel 45

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

9. İltifāt itmez gedālar kılrsa da āh u fiġān

10. Ol şeh-i evreng-i naḥvet ḥüsnüne maġrürdur

239. **olur:-ur**

Gazel 46

Mısra: **13**

Olmak.

13. Gāh olur kim aşlı yok bir va‘d-ı bī-incāz ile

14. Derdini ḥasret-keşānuñ tāzeler maḥbūblar

240. **ol:**

Gazel 46

Mısra: **15**

O, işaret sıfatı.

15. Nūr-ı ‘aynum sensin ol maḥbūb-ı zībā kim revā

16. Ḥāk-i pāyun itseler kühl-i başar maḥbūblar

241. **olur:-ur**

Gazel 147

Mısra: **13**

Yazılmak.

13. ‘İzzet gazel mi söylenür eş‘ār mı olur

14. Āşār-ı tab‘-ı ḥusrev-i siḥr-āver üstüne

242. **olmazsa:-maz, -sa**

Gazel 47

Mısra: **21**

Olmak.

21. Zīver-i düş-ı mübāhātum eger olmazsa

22. Ḥaḫ bu kim ferve-i semmūr firāvān ağlar

243. **olur:-ur**

Gazel 49

Mısra: **3**

Olmak.

3. Sākīye meyl iden olur elbet mey-gūsār

4. Herkes cihānda sevdiğinüñ meşrebiyledür

244. **oldı:-dı**

Gazel 50

Mısra: **5**

Olmak.

5. Tıfl iken fenn-i füsün içre bir üstād oldı

6. Sebaḫ-ı işveyi bilsem o perī kimden oḫur

245. **olmuşdur:**-miş, -dur

Gazel 51

Mısra: 1

Olmak.

1. Şabā yelmiş hevā-yı kākülünle düldül olmuşdur
2. Aña emvāc-ı büy-ı sünbül işlenmiş çul olmuşdur

246. **olmuşdur:**-miş, -dur

Gazel 51

Mısra: 2

Olmak.

1. Şabā yelmiş hevā-yı kākülünle düldül olmuşdur
2. Aña emvāc-ı büy-ı sünbül işlenmiş çul olmuşdur

247. **olmuşdur:**-miş, -dur

Gazel 51

Mısra: 4

Olmak.

3. Hıyāl-i leblerünle kâse-i endîşe-i ‘âşık
4. Ne keyfiyettür ey meh-pâre lebrîz-i mül olmuşdur

248. **olmuşdur:**-miş, -dur

Gazel 51

Mısra: 6

Olmak.

5. Meger deryûze eyler nür-ı hırşîd-i cemâlünden
6. Meh-i nev dest-i abdâl-ı felekde keşkül olmuşdur

249. **olmuşdur:**-miş, -dur

Gazel 51

Mısra: 8

Olmak.

7. Fezâ-yı gülşen-i ruhsâr-ı pür-hâl-ı dil-ârâda
8. Perestü-yı nigâhum dâne-çîn-i fülful olmuşdur

250. **olur:**-ur

Gazel 53

Mısra: 5

Olmak.

5. Sâde-rüyânı cefâ-perver olur hübânuñ
6. Zîb-i ağuş-ı vefâ varsa haţ-âverdesidür

251. **ol:**

Gazel 53

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

11. Dürr-i eş'aruma 'İzzet kı disün halk yetim
12. Şadef-i tab'ımuñ ol nâz ile perverdesidür

252. **ol:**

Gazel 54

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

11. Semâ'-ı nâzını ol Mevlevî-i şivegerüñ
12. Bu 'ıydgehde döner de dolâbdan aluruz

253. **olmuş:-muş**

Gazel 150

Mısra: 1

Olmak, bulunmak.

1. Dilde hayâli cilveger olmuş ne fâ'ide
2. Âyine maẓhar-ı şüver olmuş ne fâ'ide

254. **olmuş:-muş**

Gazel 150

Mısra: 2

Olmak.

1. Dilde hayâli cilveger olmuş ne fâ'ide
2. Âyine maẓhar-ı şüver olmuş ne fâ'ide

255. **olmaz:-maz**

Gazel 56

Mısra: 4

Olmak.

3. Hiç nedâmet mi çeker sözde te'emmülle giden
4. Ruḥ-ı endîşede naḳş-ı kef-i efsûs olmaz

256. **olmaz:-maz.**

Gazel 56

Mısra: 6

Yapmak, olmak.

5. Ser-fürü eylemez erbâb-ı hüner nâ-dâna
6. Ağniyâ pîş-i esâfilde zemîn-büs olmaz

257. **olmaz:-maz**

Gazel 56

Mısra: 8
Olmak.

7. Şīve-i hüsn-i hudā-dād gerekdür yoḥsa
8. Zaḡan ārāyiş ile hem-ser-i tāvus olmaz

258. **olmaz:-maz**
Gazel 56
Mısra: 10
Olmak.

9. Her gelüden ki birer ses gele ben ḥāmūşum
10. Murġ-dil-i ḥār-keş lāne-i қақnūs olmaz

259. **olmaz:-maz**
Gazel 56
Mısra: 12
Olmak.

11. Ḥil'at-ı fahrı idüp zāhid-i ḥar zīver-i dūş
12. Bir zamān çāk-zen-i cāme-i nāmūs olmaz

260. **olmaz:-maz**
Gazel 56
Mısra: 14
Olmak.

13. Ḥāl-i 'uşşāk-ı perīşānı tecessüsde yine
14. 'İzzetā ḡamze-i dil-ber gibi cāsūs olmaz

261. **olur:-ur**
Gazel 134
Mısra: 7
Olmak.

7. Nāmver-i dehr olur ḥātem-i tã'ī gibi
8. Kim ki keremle ola 'āleme şöhret-resān

262. **olmaz:-maz**
Gazel 58
Mısra: 2
Olmak II yapmak.

1. Lā-übālilerüz 'ālemde bize kayd olmaz
2. Zen-i mekkāre-i dünyādan ebed keyd olmaz

263. **olmaz:-maz**
Gazel 58

Mısra: 4
Olmak.

3. Bizi dil-beste-i cāh eyleyemez çarḥ-ı denī
4. ‘Ankebūt āğına şeh-bāz begüm şayd olmaz

264. **olmaz:-maz**
Gazel 58
Mısra: 6
Olmak.

5. Her kerem-pīşe güzel kim bile mev‘ūdını deyn
6. Ṭāleb-i būsese şeydālarına şīr olmaz

265. **olmaz:-maz**
Gazel 58
Mısra: 8
Olmak.

7. Ser-fürū itse raḳīb ‘āşīka her dem ne ‘aceb
8. Ḳangı ğavġāda ‘Amır pā-zede-i Zeyd olmaz

266. **ol:**
Gazel 58
Mısra: 10
O, işaret sıfatı.

9. ‘İzzet’i ḥabs idicek çāḥ-ı zeneḥdānuña
10. Ḥam-ı zūlfūñ gibi ol bī-günehe ḳayd olmaz

267. **olunca:-unca**
Kaside 2
Mısra: 47
Olduġu zaman.

47. Olunca ḳuvvet-i bāzū-yı satṣeti der-kār
48. Ne ḳābil olmaya ber-kende bīh-i fişḳ u fūcur

268. **olmaz:-maz**
Gazel 61
Mısra: 5
Olmak II bulunmak.

5. Kim dimiş kim dil-i vāḥidde iki yār olmaz
6. İşte ser-geştelerüz ‘aşīk-ı dü cān ile biz

269. **olmazsa:-maz, -sa**
Gazel 64

Mısra: 4
Olmak.

3. İrâs-ı neşâat itmez idi eşküm o yâre
4. Tefrîh-i fu'âd olmazsa hâşiyet-i elmâs

270. **olamaz:-a, -maz**
Gazel 64
Mısra: 6
Olmak.

5. Mağlûb-ı mülâyim-menîşândur dil-i sengiñ
6. Üsrûble muķâvim olamaz hiddet-i elmâs

271. **olmuş:-miş**
Gazel 66
Mısra: 2
Olmak.

1. Ğubâr-ı haţ ruh-ı mir'at-i yâre jeng olmuş
2. Sevâd-ı ân zede-i leşker-i Firenk olmuş

272. **olur:-ur**
Gazel 91
Mısra: 4
Olmak.

3. Miyânuña şarılup başdan çıkardı velî
4. Kemend-i zülfüñ olur rişte-bend-i pây-ı hayâl

273. **ol:**
Gazel 66
Mısra: 10
O, işaret sıfatı.

9. Şanem-perest-i dilüm deyr-i hüsn-i behcetde
10. Görünce ol büt-i âfet-nigâhı deng olmuş

274. **olmuş :-miş**
Gazel 66
Mısra: 12
Olmak.

11. Bizüz o rind-i ser-âzâdeler ki yok bizden
12. Esîr-i nâm u giriftâr-ı kayd-ı neng olmuş

275. **olmuş:-miş**
Gazel 66

Mısra: 14
Olmak.

13. Şikeste-pāy semend-i yerā‘a ey ‘İzzet
14. Bu ‘arşagehde ҡosun tek ü tāzı leng olmuş

276. ol:

Gazel 68

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

3. Nergisüñ baқdum çemende çeşmine
4. Añladum ol dīde-i cādū ғarāz

277. ol:

Gazel 71

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

3. Nedür ol nāz ile ғüftār o ҡıyāmet-reftār
4. Nedür ol ҡāmet-i mümtāz ile ra‘nā hāfız

278. ol:

Gazel 71

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

3. Nedür ol nāz ile ғüftār o ҡıyāmet-reftār
4. Nedür ol ҡāmet-i mümtāz ile ra‘nā hāfız

279. ol:

Gazel 72

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

1. Döndirüp ҡāmetini serv-i çemenzāra semā‘
2. Ne nümāyiş virür ol şuḥ-ı külehdāra semā‘

280. ol:

Gazel 72

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

3. Mihr sergeştelenür hāle-i tennüre ile
4. Eyledükçe gehi ol şāhid-i meh-pāre semā‘

281. ol:

Gazel 72

Mısra: 5
O, işaret sıfatı.

5. Şanma tenhâ bizüz âvâresi ol mâhveşüñ
6. İdeyor 'aşkı ile seb'a-i seyyâre semâ'

282. **olur:-ur**
Gazel 73
Mısra: 6
Olmak.

5. Çeşmüm ne 'aceb girye ile perdelenürse
6. Deryâda olur mevc-i pey-â-pey ile kef Eşref

283. **olursa:-ur, -sa**
Gazel 73
Mısra: 9
Olmak II neden olmak.

9. Cellâd-ı nigâhuñ baña bîm-âver olursa
10. Bir süydan ebrû çağırur lâ-tehaf Eşref

284. **ol:**
Gazel 75
Mısra: 5
O, işaret sıfatı.

5. Nânum ol gonce-femüñ la'l-i lebinden düşmez
6. Nakşumı faşş-ı nigîndâne kodı şîve-i haqq

285. **ol:**
Gazel 77
Mısra: 4
O, işaret sıfatı.

3. 'Âlemi tenvîr iderse her gice mâh-ı münîr
4. Gündüzün ol berķ uran pîşânî-i raşşâna bak

286. **ol:**
Gazel 77
Mısra: 6
O, işaret sıfatı.

5. 'Ârız-ı pâkinde mahuñ var ise reng-i kelef
6. Gird-i ruhsârında yârüñ ol haţ-ı reyhâna bak

287. **ol:**
Gazel 77

Mısra: 8
O, işaret sıfatı.

7. Māhı da`vet eylesek gelmez bizümle şöhbete
8. Ol perî-rû kısr-ı dāmāda gider seyrāna bak

288. **olmuş:-miş**
Gazel 78
Mısra: 2
Olmak.

1. Ruḥı o verd-i ḥayānuñ gül-āba müstağrak
2. `Aceb yine neden olmuş hicāba müstağrak

289. **olur:-ur**
Gazel 78
Mısra: 4
Olmak meydana gelmek.

3. Ne dem ki ḥāl-i `ızaruñ görürse gark-ı `arağ
4. Olur dü merdümüñ çeşmüm āba müstağrak

290. **olsa:-sa**
Gazel 78
Mısra: 5
Olmak.

5. `Aceb mi bāde-perest-i taḥayyür olsa gönül
6. Görünce nergis-i mestüñ şarāba müstağrak

291. **olacaktır:-acağ, -dur**
Gazel 82
Mısra: 7
Olmak.

7. Serv-i bustān-ı leṭāfet olacaktır seyr it
8. Büyüsüñ o kad-i bālā küçükdür küçücük

292. **olur:-ur**
Gazel 83
Mısra: 8
Olmak.

7. Kaḥramān olsa da meydān-ı maḥabbetde gönül
8. Olur elbette senüñ zār ü zebün-ı nighüñ

293. **olur:-ur**
Gazel 86

Mısra: **3**
Olmak.

3. Olur nişîmen-i nesr-i felekle dūş-ā-dūş
4. Tezerv-i ma'niye oldukça āşyāne ğazel

294. **ol:**
Gazel 86
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.

9. Kesād-ı ma'rifet ol rütbe sūķ olurdu ħarāb
10. Becā-yı emti'a kınsa raf-ı dükkāna ğazel

295. **olduñ:-du, -ñ**
Gazel 149
Mısra: **14**
Olmak.

13. 'İzzet nedür bu sihr gibi nev-ğazel yine
14. Hem-dem mi olduñ 'ālem-i ğaybuñ sürüşun

296. **olsa:-sa**
Gazel 87
Mısra: **4**
Olmak.

3. Deyr-i melāĥatuñ şanem-i 'işve-bāzıdur
4. Şüret-peresti olsa n'ola her perī mişāl

297. **oldı:-dı**
Gazel 87
Mısra: **6**
Olmak.

5. Şaldı cihāna velvele nākūs-ı şöhreti
6. Oldı rehīn-i ğulgule büt-ĥāne-i dālāl

298. **olmadı:-ma, -dı**
Gazel 87
Mısra: **10**
Olmak.

9. Ĥamyāze-rīz kıldı gör āĝüş-ı ĥasretüm
10. Bir dürlü kāfir olmadı ten-dāde-i vişāl

299. **olsa:-sa**
Gazel 89

Mısra: 3
Olmak.

3. Mızrâb-ı şevkle n'ola dil olsa pür-fîgân
4. İñletdi erġanunumı bir tıfl-ı ħurde-sâl

300. ol:

Gazel 90

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

1. Ser-te-ser ol şanemüñ cism-i dil-ārāmı güzel
2. Fem-i gül-fāmı güzel dīde-i bādāmı güzel

301. olsa:-sa

Gazel 90

Mısra: 5

Olmak.

5. Olsa ħayret-zede-i 'aksi 'aceb mi mir'āt
6. Gerdeni şāf o perī-şüretüñ endāmı güzel

302. olmuştuz:-muş, -uz

Gazel 90

Mısra: 7

Olmak.

7. Olmuşuz ħasret-i güftār-ı 'itāb-āmīzi
8. 'Acaba ħandedür ol şīve-i düşünāmı güzel

303. ol:

Gazel 90

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

7. Olmuşuz ħasret-i güftār-ı 'itāb-āmīzi
8. 'Acaba ħandedür ol şīve-i düşünāmı güzel

304. olur:-ur

Gazel 91

Mısra: 9

Olmak.

9. Dirüm ki cilveñe 'aksi ħaşr-ı dīdem olur
10. Zebānile yaparum şırçadan serāy-ı ħayāl

305. olmasa:-ma, -sa

Gazel 91

Mısra: **18**
Olmak.

17. Ben 'İzzetâ tek ü tâz itmeden alur mı idüm
18. Semend-i ab'uma teng olmasa fezâ-yı hayâl

306. **oldu:**-du, -
Gazel 149
Mısra: **5**
Olmak.

5. Oldu arâb-ı nergis-i mestüñ mey istemez
6. oldurma sâkî sâğarı meclisde boşuna

307. **ol:**
Gazel 92
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.

9. Virseler dünyâ vü mâfihâ degül mabûlumuz
10. 'İzzetâ ol serzeniqli kînli âfetden bedel

308. **oldı:**-dı
Gazel 94
Mısra: **3**
Olmak.

3. Gülşende seher nağme-serâ oldı şabâdan
4. Hâl-i dil-i 'uşşâkı tebâh eyledi bülbül

309. **olmaya:**-ma, -y, -a
Gazel 94
Mısra: **5**
Olmak.

5. Olmaya diyü pâ-zede-i leşger-i sermâ
6. uşadası'nı vardı penâh eyledi bülbül

310. **olur:**-ur
Gazel 95
Mısra: **4**
Olmak.

3. Cüy-yı terâne küng ile gülşen-i nâleden geçüp
4. Cedvel-i bâğ-ı şev olur reşha-i nâv-dân-ı ney

311. **olmada:**-mada
Gazel 95

Mısra: 6
Olmak.

5. Feyz-i deminden âşikâr hâşiyet-i dem-i Mesîh
6. Mürde-dilân hep olmada zinde-i cāvidân-ı ney

312. **ola:-a**
Gazel 95
Mısra: 7
Olmak.

7. İster iseñ nevâları reng-pezîr-i zevk ola
8. La'l-i lebûñ kıl ey perî büse-dih-i dehân-ı ney

313. **ol:**
Gazel 95
Mısra: 10
O, işaret sıfatı.

9. Nağme degül enîn ider dilde ne-hufte derdi var
10. Ol ten-i zerd dâğ dâğ 'aşka yeter nişân-ı ney

314. **olmasa:-ma, -sa**
Gazel 95
Mısra: 12
Olmak.

11. Fehm idemezdi mey-keşân-ı mantık-ı tayr remzini
12. Çengile erğanün eger olmasa tercemân-ı ney

315. **ola:-a**
Gazel 96
Mısra: 4
Olmak.

3. Odur âzâde-i kayd-ı endüh
4. Ki ola rind-i melûm-ı 'âlem

316. **olmasa:-ma, -sa**
Gazel 96
Mısra: 5
Olmak.

5. Lâne-sâz olmasa gâyet hoş idi
6. Bâm-ı iqbâlde büm-ı 'âlem

317. **olur:-ur**
Gazel 96

Mısra: 13
Olmak.

13. Şun o peymāne-i hāşı ki olur
14. Ğarqa-i feyzi 'umūm-ı 'ālem

318. **ol:**
Gazel 97
Mısra: 4
O, işaret sıfatı.

3. Ser-mest bir elinde piyāle bir elde gül
4. Dün ol kirişme-güster-i mekkāre uğradum

319. **ol:**
Gazel 97
Mısra: 5
O, işaret sıfatı.

5. Ol vefālî yāre idi meyl-i hātırum
6. Şimdi cefāgerān-ı dil-āzāre uğradum

320. **olduğ:-du, -k**
Gazel 149
Mısra: 5
Olmak.

5. Olduğ hārāb-ı nergis-i mestüñ mey istemez
6. Toldurma sākī sāğarı meclisde boşuna

321. **ol:**
Gazel 99
Mısra: 3
O, işaret sıfatı.

3. Ben ol mey-nüş-ı istiğnā-furūş-ı bezm-i 'aşkum kim
4. Elinden çarḥ-ı dūnuñ sāğar-ı minnet kabül itmem

322. **olsam:-sa, -m**
Gazel 100
Mısra: 1
Olmak.

1. Āh ey büt-i bī-gāne-edā maḥremüñ olsam
2. Aḥvālūmi hep söyler idüm hem-demüñ olsam

323. **olsam :-sa, -m**
Gazel 100

Mısra: 2
Olmak.

1. Āh ey büt-i bī-gāne-edā maḥremüñ olsam
2. Aḥvālümü hep söyler idüm hem-demüñ olsam

324. **olsam**:-sa, -m
Gazel 100
Mısra: 4
Olmak.

3. Şanma kapılırdum gül-i ḥurşīde felekde
4. Düşsem çemen-i vuşlatuña şebnemüñ olsam

325. **olsam**:-sa, -m
Gazel 100
Mısra: 6
Olmak.

5. Ḥall eyler idüm mes'ele-i cevher-i ferdi
6. Öpsem lebüni vākıf-ı sırr-ı femüñ olsam

326. **olsam**:-sa, -m
Gazel 100
Mısra: 8
Olmak.

7. Gülşende ne 'aynumda idi deste-i sünbül
8. Ger dest-zen-i kākül-i ḥam-der-ḥamuñ olsam

327. **olsam**:-sa, -m
Gazel 100
Mısra: 10
Olmak.

9. Billür gibi gerdenüñe şabr idemezdüm
10. Şarkındılık eylerdüm eger perçemüñ olsam

328. **olur**:-ur
Gazel 149
Mısra: 4
Yapmak.

3. Nuql-i lebiyle 'āşıkına neş'e-baḥş iken
4. Dil-berlerüñ riyā mı olur bāde-nüşına

329. **olsam**:-sa, -m
Gazel 100

Mısra: 14
Olmak.

13. Hep hâtır-ı 'İzzet' de varur sâkin olurum
14. 'Älemde senüñ ey büt-i 'işve gamuñ olsam

330. **olmaz:-maz**
Gazel 103
Mısra: 7
Olmak.

7. Keyfümüz olmaz mı inşâf it pezîrâ-yı hâlel
8. Dirse 'aşîka o gül-ruh infi 'âlüm var benüm

331. **olmuş:-miş**
Gazel 105
Mısra: 8
Olmak, yer edinmek.

7. Dipsüz dime hum-hâne-i hikmetde kararı
8. Cây olmuş idi çünkü Felâhün 'a bün-ı hum

332. **olmayam:-ma, -y, -am**
Gazel 144
Mısra: 7
Olmak.

7. Nice ben çâk-sâz-ı ceyb-i gayret olmayam bi'llâh
8. O şüh agyâr ile ülfetde bizden ictinâb üzre

333. **ol:**
Gazel 108
Mısra: 1
O, işaret sıfatı.

1. Yakdı beni ol âteş-i ruhsâr tutuşdım
2. Düşdi dile bir nâr-ı şerer-bâr tutuşdım

334. **ol:**
Gazel 112
Mısra: 1
O, işaret sıfatı.

1. Ol şeh-i hüsne mesâğ-ı 'arz-hâlüm yok benüm
2. 'Arz-ı hâle olsa da ruhsat mecâlüm yok benüm

335. **olsa:-sa**
Gazel 112

Mısra: 2
Olmak II (izin)verilmek.

1. Ol şeh-i hüsne mesâğ-ı 'arz-ḥālüm yok benüm
2. 'Arz-ı hâle olsa da ruḥsat mecālüm yok benüm

336. **ol:**
Gazel 112
Mısra: 16
O, işaret sıfatı.

15. Bezm-i nüş-â-nüş-ı meyde yâd idüp bu 'İzzet'i
16. Dir misin n'oldı 'aceb ol ḥaste-ḥalüm yok benüm

337. **olmuş:-muş**
Gazel 114
Mısra: 5
Olmak.

5. Sen de çeşmüñ gibi mestâne edâ olmuş iken
6. Beni mestür-ı kıyâs itme şaḫın sultānum

338. **olalum:-alum**
Gazel 114
Mısra: 11
Olmak.

11. Bir iki cām ile ser-germ olalum da şöñra
12. Diñle sen ben diyeyim ḥâl-i dil-i sūzānum

339. **ol:**
Gazel 114
Mısra: 13
O, işaret sıfatı.

13. Sâḫiyâ şun meded ol bâde-i rûḥ-efzâyı
14. Ki leb-i yâr-ı mey-âşâma çekindi cānum

340. **ol:**
Gazel 114
Mısra: 15
O, işaret sıfatı.

15. Gördi çün bu ğazeli eyledi taḥsîn ol şüh
16. Didi âh İzzet'imüñ ṭab'uña pek ḫayrānum

341. **oldı:-dı**
Gazel 115

Mısra: 7
Olmak.

7. 'Āşıkıların oldu şimdi yek-ser
8. Üftâde-i hâk-râh efendüm

342. ol:
Gazel 117
Mısra: 5
O, işaret sıfatı.

5. Ben ol tâ'at-güzâr-ı mezheb-i nefis ü hevâyum kim
6. Şevâbum bed-nümâdur şüret-i zîst-i günâhumdan

343. oldu:-dı
Gazel 120
Mısra: 7
Olmak.

7. Girihgîr oldu gitdi rişte-i âmâlimüz yek-ser
8. O naḥvet-güsterin çîn-i cebîn-i infi'âlınden

344. ol:
Gazel 137
Mısra: 4
O, işaret sıfatı.

3. Çıkar âşüftelerün başdan eyâ serv-i hırâm
4. Şâhidâne başuña şardıguñ ol şâluñ içün

345. olursa:-ur, -sa
Gazel 117
Mısra: 14
Olmak.

13. Heme gerden-keşân-ı hüsni eyler zîr-i dest elbet
14. Eger fermân olursa ol şeh-i işve-penâhumdan

346. ol:
Gazel 117
Mısra: 14
O, işaret sıfatı.

13. Heme gerden-keşân-ı hüsni eyler zîr-i dest elbet
14. Eger fermân olursa ol şeh-i işve-penâhumdan

347. ol:
Gazel 120

Mısra: 1
O, işaret sıfatı.

1. Şekerlendi tebessüm ol perînüñ la‘l-i âlinden
2. Mezâk-ı hânde şîrîn oldı gül-ķand-i maķâlinden

348. **oldı:-dı**
Gazel 120
Mısra: 2
Olmak.

1. Şekerlendi tebessüm ol perînüñ la‘l-i âlinden
2. Mezâk-ı hânde şîrîn oldı gül-ķand-i maķâlinden

349. **ol:**
Gazel 120
Mısra: 5
O, işaret sıfatı.

5. Olursa münķatı ‘uşşâķdan ol serv-i müstešnâ
6. Efendi hâvf olunmaz mı raķtübüñ inşâfından

350. **olma:-ma**
Gazel 135
Mısra: 13
Olmak.

13. ‘İzzet yetişür şekve-nümâ olma ‘abeşdür
14. İmdâğ irişür bir gün olur luţf-ı hüdâ’ dan

351. **olur:-ur**
Gazel 135
Mısra: 14
Olmak, meydana gelmek.

13. ‘İzzet yetişür şekve-nümâ olma ‘abeşdür
14. İmdâğ irişür bir gün olur luţf-ı hüdâ’ dan

352. **ol:**
Gazel 136
Mısra: 5
O, işaret sıfatı.

5. Ol ķamet-i bülend ile girdükçe raķşa sen
6. Lerziş düşer vücūduma ser-tâ-be-pâ hemân

353. **ola:-a**
Gazel 123

Mısra: 5
Olmak.

5. Bir güzel kim ola şad şive ile cilve-nümā
6. Eylemez mi anı erbāb-ı maḥabbet taḥsīn

354. **olur:-ur**
Gazel 124
Mısra: 1
Olmak.

1. Mīve-çīn-i kām olur dil bir nihāl-i tāzedēn
2. Kāle-i vaşf-ı kaddi bīrūndur endāzedēn

355. **olmaz:-maz**
Gazel 124
Mısra: 3
Olmak.

3. Nev-‘arūs-ı ḥüsni olmaz cāme-pūş-ı ‘āriyet
4. Reng-i ruḥsār-ı dil-ārāsı berīdür gāzedēn

356. **ol:**
Gazel 124
Mısra: 6
O, işaret sıfatı.

5. Kaşr-ı istiğnāda şahbā-nūş-ı nāz idi bu şeb
6. Gördüm ol mest-i şarāb-ı naḥveti dervāzedēn

357. **olur:-ur**
Gazel 124
Mısra: 7
Olmak.

7. Çeksem ağūş-ı vişāle yār olur pejmürde-ten
8. Jeng alur āyīne elbet germī-i ḥamyāzedēn

358. **ol:**
Gazel 124
Mısra: 10
O, işaret sıfatı.

9. Būs-ı sīb-i gābgabuñ bi’llāh almadum henüz
10. Bir cefādur çekdigüm ol dil-ber-i ṭannāzedēn

359. **oldı:-dı**
Gazel 124

Mısra: 11
Olmak.

11. Oldı revnaq-yāb haṭ-ı nev-zuhūruñla senüñ
12. Nüşhā-i hüsñüñ ki cemi'yetlenür şîrāzeden

360. **olsun:-sun**
Gazel 125
Mısra: 4
Olmak.

3. Reh-güzārında varup hāk olma lâzımdur baña
4. Nev-ḥırāmum mā'il-i ünsiyet olsun olmasun

361. **ol:**
Gazel 128
Mısra: 11
O, sıfatı.

11. Ol gül-i nev-hîz-i işve bâğa kıldıkça güzār
12. Eylesün bülbüller āgāz-ı nevā-yı nev-zemîn

362. **oldı:-dı**
Gazel 129
Mısra: 2
Olmak.

1. Buz tıtdı ḥarābīye kazāsı Yeñişehr'in
2. Ehl-i dile teng oldı fezāsı Yeñişehr'in

363. **oldı:-dı**
Gazel 129
Mısra: 5
Olmak, yağmak.

5. Zān itme maṭar şefkat idüp oldı felekler
6. Giryende-i hāl-i zu'afāsı Yeñişehr'in

364. **ol:**
Gazel 129
Mısra: 7
O, işaret sıfatı.

7. İşkeste-per ol mertebe bî-tāb ü tüvān kim
8. Pervāz idemez murğ-ı hevāsı Yeñişehr'in

365. **ol:**
Gazel 129

Mısra: **9**
O, işaret zamiri.

- 9.** Ol ne idi itdigümüz zevk ü tarablar
10. Şimdi keder oldu şafası Yeñişehr'in

366. **oldı:-dı**
Gazel 129
Mısra: **10**
Olmak, dönüşmek.

- 9.** Ol ne idi itdigümüz zevk ü tarablar
10. Şimdi keder oldu şafası Yeñişehr'in

367. **ol:**
Gazel 129
Mısra: **11**
O, işaret sıfatı.

- 11.** Bir süydan ol mäh döküp perçemi düşa
12. Olmuş o da püsküllü belası Yeñişehr'in

368. **olmuş:-miş**
Gazel 129
Mısra: **12**
Olmak.

- 11.** Bir süydan ol mäh döküp perçemi düşa
12. Olmuş o da püsküllü belası Yeñişehr'in

369. **ol:**
Gazel 129
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.

- 13.** Çekmekdeyüz ol seng-dilüñ bār-ı cefāsın
14. Eskitdi bizi gayrı ezāsı Yeñişehr'in

370. **oldı:-dı**
Gazel 129
Mısra: **17**
Olmak.

- 17.** Ğāyet de qarīb oldu fenāsı Yeñişehr'in
18. Bir başka reviş-i tavır u edāsı Yeñişehr'in

371. **oldı:-dı**
Gazel 130

Mısra: 2
Olmak.

1. Dildādelendi dil-şikenüm dil-pezīr iken
2. Oldı esīr-i şāh-ı melāhat-serīr iken

372. **oldı:-dı**
Gazel 131
Mısra: 2
Olmak.

1. Āh düşdüm seng-dil bir yāra baķ Allāh için
2. Oldı mir'āt-i dilüm şad-pāre baķ Allāh için

373. **ol:**
Gazel 131
Mısra: 5
Olmak.

5. Şebnemāsā ibtidā 'āşık ser-ā-pā dīde ol
6. Şoñra hayretle o gül-ruhsāra baķ Allāh için

374. **olsun:-sun**
Gazel 131
Mısra: 9
Olmak, düzelmek.

9. Bir nigeħle bāri olsun yap yıkılmış ħātırım
10. Gel şu vīrān-ħāneyi i' māra baķ Allāh için

375. **olıcak:-ıcak**
Gazel 132
Mısra: 8
Olmak.

7. Dirseñ ki vaṭanda kişinüñ ħadri bilinmez
8. Sencīdelenür dürr olıcak dūr 'Aden'den

376. **olurmuş:-ur, -muş**
Gazel 134
Mısra: 2
Olmak II bulunmak.

1. Nādi-i devletde az oldıģın ħadr-dān
2. Nādir olurmuş begüm şā'ir-i āteş-zebān

377. **olur:-ur**
Gazel 134

Mısra: 6
Olmak.

5. Nāy-ı enīn-i dilüm eylese gūş ‘andelīb
6. Bezm-i çemen başına țār olur ol dem hemān

378. **ol:**
Gazel 134
Mısra: 6
O, işaret sıfatı.

5. Nāy-ı enīn-i dilüm eylese gūş ‘andelīb
6. Bezm-i çemen başına țār olur ol dem hemān

379. **ola:-a**
Gazel 134
Mısra: 8
Olmak.

7. Nāmver-i dehr olur hātem-i țā’ī gibi
8. Kim ki keremle ola ‘āleme şöret-resān

380. **olacak:-acağ**
Gazel 135
Mısra: 4
Olmak.

3. Ebnā-yı zamān kābil-i ülfet degül așlā
4. Kim var olacak hem-demümüz bāy u gedādan

381. **olmasa:-ma, -sa**
Gazel 135
Mısra: 11
Olmak, bulunmak.

11. Ey kāş benüm de hūnerüm olmasa yāhūd
12. Bir kaç sūhan-āmūz bulunsa üdebādan

382. **olmasa:-ma, -sa**
Gazel 136
Mısra: 10
Olmak.

9. Luțfī-i nükte-pervere haddüñ mi ‘İzzetā
10. ‘Arz-ı nazīre olmasa emr-i hūdāyğān

383. **ol:**
Gazel 136

Mısra: 13
O, işaret sıfatı.

13. Ol mîr-i kâdr-dân bu ‘abd-i kemînesin
14. ‘Add eyleyüp bu şehirde mümtâz-ı şâ‘irân

384. **olurdu:-ur, -di**
Gazel 149
Mısra: 2
Olmak.

1. Söz yok dehân-ı teng-i tebessüm-furûşuna
2. Şîrîn olurdu dinse şeker la‘l-i nûşuna

385. **olmamış:-ma, -miş**
Gazel 150
Mısra: 8
Olmak, meydana gelmek.

7. Zağm-ı dili görirse de rahm eylemez o şüh
8. Ger olmamış nigâhı ger olmuş ne fâ‘ide

386. **olmuş:-muş**
Gazel 150
Mısra: 8
Olmak, meydana gelmek.

7. Zağm-ı dili görirse de rahm eylemez o şüh
8. Ger olmamış nigâhı ger olmuş ne fâ‘ide

387. **ola:-a**
Gazel 149
Mısra: 11
Olmak.

11. İsterseñ ola yüzüñ aķ alnuñ açık müdâm
12. Baķma rakîbüñ eldeki ķara ğurüşuna

388. **olarak:-arak**
Kaside 2
Mısra: 27
Olmak.

27. Şu‘a-ı mehçe-i râyâtı reşk-i hür olarak
28. O bedr-i burc-ı vezâret şerefle itdi zühür

389. **olayum:-a, -y, -um**
Gazel 8

Mısra: **9**
Olmak.

- 9.** Fiğān u nāleden ‘İzzet nice hamūş olayum
10. Niğāh-ı merḥamet itmez o dil-şikār bana

390. **oldı:-dı**
Gazel 28
Mısra: **11**
Olmak.

- 11.** O rütbe Mevlevīyān oldı ‘aşkı ile naḥīf
12. Ki tünd-bād dem-i neyle hem-çü kāh döner

391. **oldığı:-dığ, -ı**
Kaside 5
Mısra: **11**
Olmak.

- 11.** Bir köhne fenār oldığı meşhūrdur ancak
12. Lāzım idi bir şem ‘-i dil-ārā Yeñişehr’e

392. **oldığı: -dığ, -ı**
Kaside 7
Mısra: **53**
Olmak.

- 53.** Hūn-feşān oldığı dem ḥançer-i cevherdārın
54. Görse Ülker daḥı vehm ile felekde ürker

393. **oldığı: -dığ, -ı**
Gazel 23
Mısra: **17**
Olmak.

- 17.** Hüveydādur re’īs-i ehl-i ‘irfān oldığı çokdan
18. Daḥı bundan muḳaddem mesned-ārā-yı riyāsetdür

394. **oldığın:-dığ, -ın**
Kaside 5
Mısra: **31**
Olmak.

- 31.** Hem-tıynet-i hūr oldığın ol pāk-nijādın
32. Envār-ı cebīni ider imā Yeñişehr’e

395. **oldığına: -dığ, -ın, -a**
Kaside 6

Mısra: **99**
Olmak.

- 99.** Vālid-i mācidine ḥayr-ı ḥalef olduğına
100. Saña besdür se meḥādim-i girāmī bürhān

396. **oldığında:** -dığ, -ın, -da
Gazel 117
Mısra: **11**
Olmak.

- 11.** Nigāh-ı mesti ḥūn-rīz olduğında şāhid ebrūlar
12. Benümse toğrısı emniyetüm yokdur güvāhumdan

397. **oldığından:** -dığ, -ın, -dan
Gazel 18
Mısra: **9**
Olmak.

- 9.** Oldığından 'İzzetā vāreste-i ḥatt-ı siyāh
10. Görünür şūretde bir āyīne-i bī-gerd ruḥ

398. **oldığıuma:** -dığ, -um, -a
Gazel 93
Mısra: **3**
Olmak.

- 3.** Tālib-i vaşl olduğuma eyledün
4. İntekāle yentakilu intiḳāl

399. **oldığıun:** -dığ, -un
Gazel 19
Mısra: **5**
Olmak.

- 5.** Hem-āgūş olduğun ḥābumda görsem bir şeb aḡyāra
6. Olur ḡayretle peydā pister ü bālinden feryād

400. **oldığıun:** -dığ, -un
Gazel 92
Mısra: **5**
Olmak.

- 5.** Zīver-i aḡūş-ı aḡyār olduğun gördükçe ben
6. Firḳati itdüm temenni vaḳt-i vuslatdan bedel

401. **oldığıun:** -dığ, -un
Gazel 97

Mısra: **11**
Olmak.

- 11.** Benden şoruñ felek ne siyeh-kāse oldıgün
12. Destünden āh anuñ gam-ı bisyāra uğradum

402. **oldıguñdan:**-dığ, -uñ, -dan

Gazel 157
Mısra: **11**
Olmak.

- 11.** Oldıguñdan gıce sen zīver-i bezm-i āgyār
12. Yoq mıdur ‘āşık-ı miḥnet-zedenüñ peygāmı

403. **olduğda:**-duğ, -da

Gazel 22
Mısra: **13**
Olmak.

- 13.** ‘İzzet’ de hevā-yı kaddüñ olduğda hüveydā
14. Şavrudı göğē ḥırmn-i hūş u ḥıred Aḥmed

404. **olduñ:**-du, -ñ

Kaside 5
Mısra: **64**
Olmak.

- 63.** El-minnetü li’llāh ki sen şimdi efendüm
64. İclāl ile olduñ şeref-efzā Yeñişehr’e

405. **oldıgımı:**-dığ, -ım, -ı

Gazel 47
Mısra: **19**
Olmak.

- 19.** Bende-i Mır Selīm oldıgımı hıç çekemez
20. Ḥasedinden baña bu künbed-i gerdān ağlar

406. **olnur:**-ın, -ur

Gazel 20
Mısra: **9**
Olmak.

- 9.** ‘İzzetā ḥavf olunur hançer-i ebrūsundan
10. Ki işāretger-i ihlāk-ı cihāndur Aḥmed

407. **olmada:**-mada

Gazel 48

Mısra: 6
Olmak.

5. Lücce-i ye's-i vişâle düşürüp felek dili
6. Olmada ğarğa-i girdâb-ı keder 'âşıklar

408. **olmada:-mada**
Gazel 80
Mısra: 5
Olmak.

5. Lerze-bağş olmada uymaz vaşla
6. Firqatin tâb-ı tebin çok gördük

409. **olmadadır:- mada, dur**
Gazel 102
Mısra: 9
Olmak.

9. Girdükçe füzûn olmadadır saña maḥabbet
10. 'Uşşâk ğamuñdan hiç uşansun mı efendüm

410. **olmâğla:-mâğ, -la**
Kaside 3
Mısra: 5
Olmak.

5. Hâme hem-ḥâlet-i şu'bân-ı kelîm olmâğla
6. Tarz-ı 'icâzına ḥayret-zededür her seḥḥâr

411. **olmağ:-mağ**
Kaside 5
Mısra: 5
Olmak.

5. Leb-rîz-i neşâṭ olmağ ile vech-i şebah var
6. Beñzer dir isem sâğar-ı şahbâ Yeñişehr'e

412. **olmağa:-mağ, -a**
Gazel 48
Mısra: 7
Olmak.

7. Yâr ile dest-be-dest olmağa mâ'nilerdür
8. Âh ağyârũ elinden ne çeker 'âşıklar

413. **olmağla:-mağ**
Kaside 7
Mısra: 41
Olmak.

41. Hışk u ter vāye-pezīr-i keremi olmağla
42. Ğarqa-i lücce-i bahşāyişidür baħr ile berr

414. **olmağla:**-mağ, la

Gazel 146

Mısra: 8

Olmak.

7. ‘Ākıbet dāmenini çekdi niyāze düşdük
8. Sākit olmağla didük nāz idelüm eş‘āra

415. **olmağ:**-mağ

Kaside 7

Mısra: 1

Olmak.

1. Olmağ ister yine şīrīn-sūħanlarla meger
2. Tūti-i nāṭıka şekker-şiken-i bezm-i hüner

416. **olmağ:** -mağ

Gazel 33

Mısra: 2

Olmak.

1. Lebūñ vaqt-i ğāzabda nūş-ħand olmağ ne mümkindür
2. Leb-ā-leb hoğqa-i zehr içre kand olmağ ne mümkindür

417. **olmağ:** -mağ

Gazel 33

Mısra: 4

Olmak.

3. Ser-i ğīsū-yı hūruñ vaşfını zencīr iden vā‘iz
4. Dil-i divāne ol zencīre bend olmağ ne mümkindür

418. **olmağ:** -mağ

Gazel 33

Mısra: 8

Olmak.

7. Yanarken zāhid-i bī-çāre bīm-i nār-ı dūzaħla
8. Lehīb-i āteş-i ‘aşka sipend olmağ ne mümkindür

419. **olmağ:** -mağ

Gazel 33

Mısra: 10

Olmak.

9. Hadeng-endāz iken müjgān-ı şūhuñ ey kemān-ebrū
10. Dile vāreste-i tīr-i gezend olmak ne mümkindür

420. **olmak:**
Gazel 99
Mısra: 9
Olmak.

9. Şarāb-ı nābile ter-dāmen olmak iftiḥārumdur
10. Velī 'İzzet riyyā-yı huşk ile 'iffet kabūl itmem

421. **olmağda:-mağda**
Gazel 125
Mısra: 7
Olmak.

7. Dā'imā bī-gānelerle hem-nişīn olmağda yār
8. Āşnālar dāğdār-ı ğayret olsun olmasun

422. **olmağ:-mağ**
Gazel 133
Mısra: 12
Olmak.

11. Mişāl-i āyīne-i şāf o sīne-i sīmīn
12. Ne emr 'aks-i nazargāhı olmağ ağıyārın

423. **olmağ:-mağ**
Gazel 144
Mısra: 15
Olmak.

15. Ḥar-i tāhūneveş ser-geştesi olmağ ne ḥayvānlık
16. Görürken gerdiş-i dolāb-ı çarḥı inḳılāb üzre

424. **olmağdasın:- mağda, -sın**
Gazel 68
Mısra: 9
Olmak.

9. Ḳand-rīz olmağdasın 'İzzet yine
10. Söyle ne ey tūtī-i ḥoş-gū ğaraż

425. **olmuşından:-miş, -in, -dan**
Gazel 120
Mısra: 11
Olmak.

11. Kemāl üzre olup bedr olmuşından eylemem şekvā
12. Amān şad el-amān meh-pāregānuñ ħurde-sālından

426. **olsa:-sa**
Gazel 83
Mısra: 7
Olmak.

7. Kaħramān olsa da meydān-ı maħabbetde göñül
8. Olur elbette senüñ zār ü zebün-ı nigeħüñ

427. **olsun:-sun**
Gazel 9
Mısra: 8
Olmak.

7. Ser-firāzum olmalı başuñda bir lāhūri şāl
8. Ķat Ķat olsun yāħud ol destār-ı sebz-i dil-güşā

428. **olup:-up**
Gazel 52
Mısra: 9
(Sahip)olmak.

9. Hem-maħlaş olup ħazret-i sultānla ‘İzzet
10. Nazmuñda mübāhāt ile ma ‘nā ĶarışıĶdur

429. **olup:-up**
Gazel 55
Mısra: 11
Olmak.

11. Germ-iştiyāk ruħşat-ı ‘arz-ı niyāz olup
12. Ķekmekde āh-ı serdi her efsürde-hüş-ı nāz

430. **olup:-up**
Gazel 120
Mısra: 11
Olmak.

11. Kemāl üzre olup bedr olmuşından eylemem şekvā
12. Amān şad el-amān meh-pāregānuñ ħurde-sālından

431. **olur:-ur**
Terkib-bend 1
Mısra: 43
Olmak.

43. Düşmen işitse nâlelerüm giryenâk olur
 44. Pervâne görse sūzişüm elbet helâk olur

olsun olmasun:

1. **olsun olmasun:-ma, -sun.**

Gazel 125

Mısra: 1

İster olsun ister olmasın, olsa da olmasa da.

1. Yāra ‘āşık cān virür hem-şohbet olsun olmasun
 2. Şem‘e pervâne yanar germ-i ülfet olsun olmasun

2. **olsun olmasun:-ma, -sun.**

Gazel 125

Mısra: 2

İster olsun ister olmasın, olsa da olmasa da.

1. Yāra ‘āşık cān virür hem-şohbet olsun olmasun
 2. Şem‘e pervâne yanar germ-i ülfet olsun olmasun
 3. **olsun olmasun:-ma, -sun.**

Gazel 125

Mısra: 4

İster olsun ister olmasın, olsa da olmasa da.

3. Reh-güzārında varup hāk olma lāzımdur baña
 4. Nev-ḥirāmum mā’il-i ünsiyet olsun olmasun

4. **olsun olmasun:-ma, -sun.**

Gazel 125

Mısra: 5

İster olsun ister olmasın, olsa da olmasa da.

5. Sālīkân-ı ‘aşka bīm-i reh-zen olmaz sedd-i rāh
 6. Eylemezler fesh-i ‘azm emniyyet olsun olmasun

5. **olsun olmasun:-ma, -sun.**

Gazel 125

Mısra: 6

İster olsun ister olmasın, olsa da olmasa da.

5. Sālīkân-ı ‘aşka bīm-i reh-zen olmaz sedd-i rāh
 6. Eylemezler fesh-i ‘azm emniyyet olsun olmasun

6. **olsun olmasun:-ma, -sun.**

Gazel 125

Mısra: 8

İster olsun ister olmasın, olsa da olmasa da.

7. Dā'imā bī-gānelerle hem-nişīn olmakda yār
8. Āşnālar dāğdār-ı ğayret olsun olmasun

7. **olsun olmasun:** *-ma, -sun.*

Gazel 125

Mısra: **10**

İster olsun ister olmasın, olsa da olmasa da.

9. Hāzret-i hıfzī'nüñ 'İzzet nazm-ı sihr-āsārını
10. Vādi-i tanzīre düşdük kudret olsun olmasun

olalı:

1. **olalı:**

Kaside 7

Mısra: **86**

Olduğundan beri.

85. Deyr-i şan'atda peri-hāneler itdi ihdāş
86. Olalı Māni-i kilik-i hünerüm şüret-ger

2. **olalı:**

Gazel 38

Mısra: **7**

Olduğundan beri.

7. Senüñle pister-i vuşlatda sīne-şāf olalı
8. Atılmaduğ bize bir iftirā mı var yoğdur

olan:

1. **olan:**

Terkib-bend 1

Mısra: **41**

...dan kaynaklanan.

41. Şorma bezm-i felekden olan iştikāmuzı
42. Qalsun qoruz maşşere şu mācerāmuzı

2. **olan:**

Kaside 1

Mısra: **75**

...olan (kimse, şey) "sıfat fiil".

75. Heme piçide-i eşkāl olan emr-i şa'bın
76. Fetḥ ide hāzret-i ebvāb-güşā-yı nuşret

3. **olan:**

Kaside 2

Mısra: **38**

...olan (kimse, kişi) "sıfat fiil".

37. Var aña mertebesin ol sülâleden gelenün

38. O aşı-ı pâke olan müntesib ne gevher olur

4. olan:

Kaside 3

Mısra: **36**

...olan (şey) "sıfat fiil".

35. Şöyle çursun o da bir başka büyük ma'nidür

36. Baña her demde olan nâṭıka-bend-i güftâr

5. olan:

Kaside 6

Mısra: **71**

...olan (şey) "sıfat fiil".

71. Sâye-perverde-i eltâfi olan sebze-i ter

72. Tâb-ı hürşid-i temüziden olur mı tersân

6. olan:

Kaside 8

Mısra: **15**

Olan II bulunan.

15. Sakıflarda olan âvîze-i yaḡ-pâreler yer yer

16. Dem-â-dem aındırur ol nîze-i billür girdârı

7. olan:

Kaside 16

Mısra: **31**

Olan II bulunan.

31. Velîkin sende olan bende yoḡdur

32. Egerçi bende olan sende çoḡdur

8. olan:

Kaside 16

Mısra: **32**

Olan II bulunan.

31. Velîkin sende olan bende yoḡdur

32. Egerçi bende olan sende çoḡdur

9. olan:

Gazel 24

Mısra: 3
...olan (kimse, kişi) "sıfat fiil".

3. Peymāne-keşān-ı ğam-ı hicrān olan 'uşşāk
4. Endīşe-i peymān-şikenān eylemesünler

10. olan:

Gazel 73
Mısra: 7
...olan (kimse, kişi) "sıfat fiil".

7. Pāy-efgen olan dā'ire-i 'aşkuña bir kez
8. Ellerle döger sīnesini hem-çü def Eşref

11. olan:

Gazel 88
Mısra: 3
...olan (şey) "sıfat fiil".

3. Hülāsa-i emel-i dil olan 'arūs-ı vişāl
4. Henüz müstetir-i perde-i hafā mı degül

12. olan:

Gazel 95
Mısra: 13
...olan (kimse, kişi) "sıfat fiil".

13. Nükte-şinās-ı zār olan añlar o sırr-ı mübhemi
14. Nāz u niyāz-ı vuşlata dā'ir imiş beyān-ı ney

13. olan:

Gazel 96
Mısra: 25
...olan (kimse, kişi) "sıfat fiil".

25. Mesnevisinden ider 'ārif olan
26. Ahz-ı esrār-ı 'ulūm-ı 'ālem

14. olan:

Gazel 98
Mısra: 1
...olan (şey) "sıfat fiil".

1. Sitemle örseledüñ zār olan gönülcegizüm
2. Kırıldı saña hevā-dār olan gönülcegizüm

15. olan:

Gazel 98

Mısra: 2
...olan (şey) "sıfat fiil".

1. Sitemle örseledüñ zār olan gönülceğizüm
2. Kırıldı saña hevā-dār olan gönülceğizüm

16. olan:

Gazel 98
Mısra: 4
...olan (şey) "sıfat fiil".

3. Teraḥḥum eylemeyüp pāy-māl-ı hecr itdüñ
4. Ser-i rehüñde leked-h'ār olan gönülceğizüm

17. olan:

Gazel 98
Mısra: 6
...olan (şey) "sıfat fiil".

5. Şafā-pezīr-i temāşā-yı ḥat-ı sebzüñdür
6. Kenāre-gīr-i çemenzār olan gönülceğizüm

18. olan:

Gazel 98
Mısra: 8
...olan (şey) "sıfat fiil".

7. Ṭabībüm itmez iseñ şerbet-i lebüñle devā
8. Ölür gamuñla bu bīmār olan gönülceğizüm

19. olan:

Gazel 98
Mısra: 10
...olan (şey) "sıfat fiil".

9. Nükūd-ı şabrını şarf itdi sūḳ-ı 'aşḳ içre
10. Metā'-ı derde ḥarīdār olan gönülceğizüm

20. olan:

Gazel 98
Mısra: 12
...olan (şey) "sıfat fiil".

11. Ne renc ü miḥnet ü ğamlar ne ğussalar çekdi
12. O bī-vefāya heveskār olan gönülceğizüm

21. olan:

Gazel 98

Mısra: **14**
...olan (şey) "sıfat fiil".

- 13.** Günâhı boynuna çeksün cezâ-yı lâyıkuñı
14. Varup da zülfüne ber-dâr olan gönülcegizüm

22. olan:
Gazel 98
Mısra: **16**
...olan (şey) "sıfat fiil".

- 15.** Hırâm iderken o bālâ kıddüñ kırışmelerin
16. Gör ey rübüde-i refâr olan gönülcegizüm

23. olan:
Gazel 98
Mısra: **18**
...olan (şey) "sıfat fiil".

- 17.** ‘İtâb-ı yâra taḥammül mi eylemez ‘İzzet
18. Ta‘ab-keşide-i agyâr olan gönülcegizüm

24. olan:
Gazel 102
Mısra: **8**
Olan II bulunan.

- 7.** Ağyâra açup sîneñi sen buse virürken
8. Sînemde olan dâğ kapansun mı efendüm

25. olan:
Gazel 126
Mısra: **6**
...olan (şey) "sıfat fiil".

- 5.** Hınçer-i cevri amân çekme baña
6. O kemân gibi olan kaşuñ için

26. olandur:-dur
Gazel 134
Mısra: **10**
...olan (kimse, kişi) "sıfat fiil".

- 9.** Nâs ile hîç eylemez ‘âķil ü dâñâ cedel
10. Başına ğavgaları câhil olandur alan

27. olan:
Gazel 139

Mısra: **18**
...olan (şey) "sıfat fiil".

17. Uçurur t̄ā' ir-i kararımız
18. Şeh-per-i murğ-ı hüsn olan haṭ-ı nev

28. **olanuñ:-uñ**

Gazel 158

Mısra: **2**

...olan (kimse, kişi) "sıfat fiil".

1. Dil-besteligüm zülf-i girih-gīre degül mi
2. Mecnün olanuñ ragbeti zencīre degül mi

oldığıçün:

1. **oldığıçün:**

Gazel 64

Mısra: **7**

Olduğu için.

7. Pīrāye-i ān oldığıçün sīm-tenāna
8. Günden güne efzūn-ter olur kıymet-i elmās

2. **oldığıçün:**

Gazel 134

Mısra: **1**

Olduğu için.

1. Nādi-i devletde az oldığıçün kadr-dān
2. Nādir olurmuş begüm şā'ir-i āteş-zebān

oldukça:

1. **oldukça:**

Gazel 55

Mısra: **8**

Olduğu sürece.

7. Āyā nedendür eylemiyor fitne meyl-i h'āb
8. Oldukça çeşm-i yārdan efsāne gūş-ı nāz

2. **oldukça:**

Gazel 86

Mısra: **4**

Olduğu sürece.

3. Olur nişīmen-i nesr-i felekle dūş-ā-dūş
4. Tezerv-i ma'niye oldukça āşyāne gazel

3. **olduğça:****Gazel 127**

Mısra: 1

Olduğu sürece.

1. Şubh ider çāk-ı girībān hānde-rīz olduğça sen
2. Reng atar hūrşīde rūyuñ şerm-hīz olduğça sen

4. **olduğça:****Gazel 127**

Mısra: 2

Olduğu sürece.

1. Şubh ider çāk-ı girībān hānde-rīz olduğça sen
2. Reng atar hūrşīde rūyuñ şerm-hīz olduğça sen

5. **olduğça:****Gazel 127**

Mısra: 4

Olduğu sürece.

3. Pāk-bāzān-ı maḥabbet olmasunlar mı helāk
4. Ülfet-āmīz-i raḳīb-i nā-temīz olduğça sen

6. **olduğça:****Gazel 127**

Mısra: 6

Olduğu sürece.

5. Kişver-i Tātār u Çīn'i 'ıtrnāk eyler şabā
6. Şāne-bend-i tār-ı zülf-i müşg-bīz olduğça sen

7. **olduğça:****Gazel 127**

Mısra: 8

Olduğu sürece.

7. Ğamzelerden fitne dest-i çeşmüñe hānçer şunar
8. Sevdigüm hışm u ğazabla pür-sitīz olduğça sen

8. **olduğça:****Gazel 127**

Mısra: 10

Olduğu sürece.

9. Ḥayf kim aġyār-ı bed-girdārı kılduñ şād u kām
10. 'İzzet' üñden mā'il-i semt-i girīz olduğça sen

on üç:1. **on üç:****Kaside 9**

Mısra: 55

On ikiden sonra gelen sayının adı.

55. On üçden gerçi yaşı nâkış ammâ

56. Ayuñ on dördiveş bedr-i etemmdür

on iki:1. **on iki:****Kaside 16**

Mısra: 37

On birden sonra gelen sayının adı.

37. On ikidür benüm de gerçi yaşum

38. Senüñle uğradı sevdâya başum

orta:1. **ortada:-da****Gazel 10**

Mısra: 2

Arada, meydanda.

1. Bir kaç aħbâb ile çıkmak çemene hey ne şafâ

2. Bâ-ħuşuş ortada dönsün kadeh-i mey ne şafâ

ortalığa düşse:1. **ortalığa düşse:-se****Gazel 34**

Mısra: 3

Ahlâksız duruma gelmek, namusunu kaybetmek.

3. ‘ Aceb mi ortalığa düşse şürîş ü fitne

4. O dâ’i-hey’ et o ser-keş-edâ yeñiçeridür

oruç tut:1. **oruç tutmuşdur:-miş, -dur****Gazel 121**

Mısra: 11

Oruç ibâdetini yerine getirmek.

11. Tatalum vâ’izi ma’zür oruç tutmuşdur

12. Kürside söyledigüñ bilmez o ma’şuş el-ân

ot:1. **ot:****Müfret 2**Mısra: **1**

Toprak üstündeki bölümleri odunlaşmayıp yumuşak kalan, ilkbaharda bitip bir iki mevsim sonra kuruyan küçük bitkilere verilen ortak ad .

1. Bakdı tüfeng ü topa kalmamış ot falyada
2. Tepedelenli ‘Ali patladı paskâlyada

otur:1. **otur:****Kaside 2**Mısra: **82***Oturmak.*

81. Fetîl-i ‘aşkı meger almış ibtidâ şimdi
82. Yanar tüter dil-i şeydâ ne tür bilür ne otur

2. **otur:****Gazel 162**Mısra: **13***Oturmak, kurulmak.*

13. ‘İzzetâ kaşr-ı vişâle çık otur
14. Korkma gâyetde kavîdür temeli

2. 19. ‘Ö/Ö

ög:1. **ögüp:-üip****Kaside 10**Mısra: **40***Övmek, yüceltmek.*

39. Çok ‘inâyâtını gördük biz anuñ bendesiyüz
40. Kanğı bir luţfuñ ögüp şükr-i vüfûr eyleyelüm

ögret:1. **ögredür:-ür****Kaside 13**Mısra: **42***Öğretmek.*

41. Çeşmine reşk eyler āhū-yı hoten
42. Ögredür Hārūt'a bu fen-i fiten

2. **öğredür:-ür**

Gazel 138

Mısra: 11

Öğretmek.

11. Ögredür eczā-yı hüsnuñ birbirine şiveler
12. Çeşm çeşme zülf zülfe tār tāra rū-be-rū

öl:

1. **öldürür:-dür, -ür**

Gazel 73

Mısra: 2

Ölmek; yaşamaz olmak, can vermek II çok acı veya sıkıntı çekmek, acı ve sıkıntudan bitkin duruma gelmek.

1. Ey dīdeleri nergis-i bāğ-ı şeref Eşref
2. Dil-ḥastelerüñ öldürür āḥir esef Eşref

2. **öldürürsin: -dür -ür, -sin**

Gazel 119

Mısra: 8

Ölmek; yaşamaz olmak, can vermek II çok acı veya sıkıntı çekmek, acı ve sıkıntudan bitkin duruma gelmek.

7. Nedür ey bī-vefā bī-gānelerle āşinālıklar
8. Niçün üftādegānuñ öldürürsin şefkat itmezsin

3. **öldürme:-dür, -me**

Gazel 126

Mısra: 2

Ölmek; yaşamaz olmak, can vermek II çok acı veya sıkıntı çekmek, acı ve sıkıntudan bitkin duruma gelmek.

1. Dil-berā gamze-i 'ayyāşuñ için
2. Beni öldürme güzel başuñ için

4. **öldürme:-dür, -me**

Gazel 126

Mısra: 10

Ölmek; yaşamaz olmak, can vermek II çok acı veya sıkıntı çekmek, acı ve sıkıntudan bitkin duruma gelmek.

9. Ben de 'İzzet gibi bir ḥaste-dilüm
10. Beni öldürme güzel başuñ için

5. **ölünce:-ünce****Gazel 16**

Mısra: 11

Ölmek; yaşamaz olmak, can vermek.

11. Āsitānuñdan ölünce gitmem

12. Böyle ‘ahd eylemişüm rüz-ı elest

6. **ölürsem:-ür, -se, -m****Gazel 160**

Mısra: 6

Ölmek; yaşamaz olmak, can vermek.

5. O sitemkāruñ elinden ne ezālar çekdüm

6. Pek acırsın ger ölürsem gel e yār açma beni

7. **ölürse:-ür, -se****Gazel 5**

Mısra: 5

Ölmek; yaşamaz olmak, can vermek.

5. Bi’ llāh kıyāmet kopar ol kāmēt ölürse

6. Ger mā’ il-i gülgeşt-i çemenzār temāşā

8. **ölürler:-ür, -ler****Gazel 5**

Mısra: 7

Ölmek; yaşamaz olmak, can vermek II çok acı veya sıkıntı çekmek, acı ve sıkıntudan bitkin duruma gelmek.

7. Sen her ne zamān ‘arz-ı cemāl itseñ ölürler

8. Bu dīdelerüm ğarkā-i envār-ı temāşā

9. **ölür:-ür****Gazel 98**

Mısra: 8

Ölmek; yaşamaz olmak, can vermek II çok acı veya sıkıntı çekmek, acı ve sıkıntudan bitkin duruma gelmek.

7. Ṭabībüm itmez iseñ şerbet-i lebūñle devā

8. Ölür ğamuñla bu bīmār olan göñülceğizüm

ömr:1. **ömrini:-i, -n, -i****Kaside 2**

Mısra: 99

Ömür.

99. Füzün-ter eyleyüp iqbāl ü 'ömrini Mevlā
100. Kıla o āşaf-ı zīşānı dem-be-dem mesrūr

2. 'ömrini:-i, -n, -i

Kaside 5

Mısra: 71

Ömür.

71. Dā'im ide haqq devletini 'ömrini efzün
72. İşte bu du'ā cümleden ā'lā Yeñişehr'e

3. 'ömrini:-i, -n, -i

Kaside 11

Mısra: 44

Ömür.

43. Devletin dā'im idüp Rabb-i Mecīd
44. 'Ömrini rüz-be-rüz ide mezīd

4. 'ömrüm:-üm

Gazel 144

Mısra: 10

Ömür.

9. Temāşā-yı kaddüñle mazhar-ı tül-ı hayāt olsağ
10. Bizi gördükçe bāri geçmesüñ 'ömrüm şitāb üzre

öp:

1. öpmese:-me, -se

Kaside 7

Mısra: 34

Öpmek.

33. Ya'ni dergāh-ı Selīm Beg ki edeble her rüz
34. Āstānuñ geçemez öpmese mihr-i enver

2. öper:-er

Kaside 16

Mısra: 51

Öpmek.

51. O dem kalkup öper gerdānuñ Aḥmed
52. Dir olsun devlet-i ḥüsnüñ mü'ebbed

3. öpüp:-üp

Kaside 16

Mısra: 63

Öpmek

63. Öpüp Eşref añun çeşm-i siyāhuñ
64. İder işkeste hem taraf-ı külāhuñ

4. **öpsem:-se, -m**

Gazel 100

Mısra: **6**

Öpmek.

5. Hall eyler idüm mes'ele-i cevher-i ferdi
6. Öpsem lebüñi vâkıf-ı sırr-ı femüñ olsam

5. **öpüp:-üp**

Gazel 41

Mısra: **15**

Öpmek.

15. Dāmen-i pāküñ öpüp ey 'İzzet
16. Mîr-i zî-şāna şenālar demidür

örsele:

1. **örseledüñ:-dü, -ñ**

Gazel 98

Mısra: **1**

Üzmek, zedelemek.

1. Sitemle örseledüñ zār olan gönülcegizüm
2. Kıırdı saña hevā-dār olan gönülcegizüm

öt:

1. **öteyor:-e, -yor**

Gazel 72

Mısra: **11**

Ötmek II ses çıkarmak.

11. Nefes-i pîr ile dem dem öteyor nāy-ı kalem
12. Yoğsa güncide degül perde-i eş'āra semā'

2. **öter:-er**

Gazel 162

Mısra: **10**

Ötmek II ses çıkarmak.

9. Ney-zenüñ de demine hū çekelüm
10. Nefesiyle ney öter demdemeli

öyle:

1. öyle:

Tahmis 2

Mısra: 12

Öyle, o şekilde.

11. Şanma bī-cā şāh-ı verd üstünde bülbül zār ider

12. Öyle beyhüde figān ü nāle-i hem-vār ider

2. öyle:

Kaside 6

Mısra: 89

Öyle, o şekilde.

89. Görmedük öyle kerem-pīşe vezīr-i ‘ādil

90. Tuymaduk zātına mānend ü ‘ādil ü akrān

3. öyle:

Gazel 9

Mısra: 10

Öyle, o şekilde.

9. Var ise iqbālūñ ol gāhī süvār-ı esb-i nāz

10. Şalma ammā kim cirīd-i gamzeñ öyle her yana

4. öyle:

Kaside 11

Mısra: 25

O şekilde, ona benzer, onun gibi.

25. Görmedük öyle vezīr-i ‘ādil

26. Tuymaduk öyle müşīr-i kāmīl

5. öyle:

Kaside 11

Mısra: 26

O şekilde, ona benzer, onun gibi.

25. Görmedük öyle vezīr-i ‘ādil

26. Tuymaduk öyle müşīr-i kāmīl

6. öyle:

Gazel 38

Mısra: 14

O şekilde, ona benzer, onun gibi.

13. İderse tab‘uma ‘İzzet n’ola cihān taḥsīn

14. Bir öyle mücid-i ḥüsn-i edā mı var yokdur

7. öyle:

Gazel 128Mısra: **10***O şekilde, ona benzer, onun gibi.*

9. Yıkma gönlüm görme lâyık olduğın hergiz h̄arāb

10. Öyle bir kâşāne-i dil-keş binā-yı nev-zemīn

öyle bir:

1. öyle bir:

Kaside 1Mısra: **41***Bu tarzda, bu şekilde.*

41. Öyle bir dāver-i devrān ki olur hem-vāre

42. Zīver-i dūş-ı şeref-pūşı ridā-yı nuşret

2. öyle bir:

Kaside 1Mısra: **39***Öyle çok, o kadar fazla.*

39. Öyle bir āşaf-ı zīşān ki ezelden olmuş

40. Kāmet-i kaddine çespīde kabā-yı nuşret

özge:

1. özge:

Gazel 23Mısra: **2***Başka, diğer.*

1. Nigāhı cür‘a-nūş-ı fitne çeşmi mest-i nahvetdür

2. Amān bilmez o hūnī gamzesi bir özge āfetdür

2. özge:

Gazel 36Mısra: **11***Başka, diğer.*

11. Ten-i ‘uryān-ı ‘aşka postundan özge şevb olmaz

12. ‘Azīzüm pūşış-i ehl-i tecerrüd-perverīdendür

özle:

1. özledüm:-dü, -m

Terkib-bend 1Mısra: **33**

Görmek istenen bir kimse, şey veya yeri görememenin verdiği eksikliği içinde hissetmek, görme isteği duymak, göreceği gelmek, hasret duymak.

33. Pek özledüm pek özledüm āh ol füsūngeri

34. Ol şūh-ı māh-peykeri ol mihr-i enveri

2. özledüm:-dü, -m

Terkib-bend 1

Mısra: **33**

Görmek istenen bir kimse, şey veya yeri görememenin verdiği eksikliği içinde hissetmek, görme isteği duymak, göreceği gelmek, hasret duymak.

33. Pek özledüm pek özledüm āh ol füsūngeri

34. Ol şūh-ı māh-peykeri ol mihr-i enveri

2. 20. P

pā:

1. pā:

Kaside 5

Mısra: **8**

Far. Ayak.

7. Girdi eline ceş-i sürürun bu yakında

8. Ğam zann iderüm vaz' idemez pā Yeñişehr'e

pā-der-gil:

1. pā-der-gil:

Gazel 43

Mısra: **8**

Sıkıntı.

7. Bāğa ol kāmēt-i bālā ile 'azm itdükçe

8. Servi pā-der-gil iden şīve-i reftāruñdur

pā-der-gil-i hayret:

1. pā-der-gil-i hayret:

Kaside 7

Mısra: **64**

Şaşkınlığın sıkıntısı.

63. Serv-i dil-cūy-ı çemenzār-ı necābet ki olur

64. Bāğa 'azm eylese pā-der-gil-i hayret 'ar'ar

2. **pā-der-gil-i hayret:**

Gazel 9

Mısra: 5

Şaşkınlığın sıkıntısı.

5. Hep kala pā-der-gil-i hayret şanevber-ķāmetān

6. Çık levendāne hırāmān ol da göster bir edā

pādişāh-ı işve:

1. **pādişāh-ı işve:**

Kıt'a 6

Mısra: 1

Cilve hükümdarı.

1. Dili aldı bende itdi iki pādişāh-ı işve

2. Biri kec-nigāh-ı naḥvet biri kec-külāh-ı işve

pādşāh-ı tahtgeh-i kişver-i cān :

1. **pādşāh-ı tahtgeh-i kişver-i cān :**

Kaside 17

Mısra: 11

Gönül ülkesi tahtının padişahı II sevgili.

11. Didüm ey pādşāh-ı tahtgeh-i kişver-i cān

12. Şimdi mi oldı kuluñ küşe-i vaḥdetde esīr

pāk it:

1. **pāk idüp:-üp**

Gazel 10

Mısra: 9

Temizlemek.

9. Pāk idüp āyīne-i ḥātırı gerd-i gamdan

10. Ğuşşa izzet görine çeşmüñe lā-şey ne şafā

pāk-bāzān-ı maḥabbet:

1. **pāk-bāzān-ı maḥabbet:**

Gazel 127

Mısra: 3

Sevginin vefalı.

3. Pāk-bāzān-ı maḥabbet olmasunlar mı helāk

4. Ülfet-āmīz-i raķīb-i nā-temīz olduķça sen

pākīze:

1. **pākizedür:-dür****Tahmis 2**

Mısra: 9

Pak, lâtif.

9. Büydan hoş rengden pākizedür nāzük tenüñ

10. Beslemiş koyunda güyā kim gül-i ra‘nā seni

pākize-edāyān-ı kemāl ü ‘irfān:1. **pākize-edāyān-ı kemāl ü ‘irfān:****Kaside 7**

Mısra: 91

Olgunluk ve bilginin güzel tavrırları.

91. Tā ki pākize-edāyān-ı kemāl ü ‘irfān

92. Olalar ‘arşa-i midḥatde sitāyiş-güster

pāk-nijād:1. **pāk-nijādın:-ın****Kaside 5**

Mısra: 31

Soylu, asil.

31. Hem-tıynet-i hūr oldığın ol pāk-nijādın

32. Envār-ı cebīni ider imā Yeñişehr’e

pāre:1. **pāre:****Kaside 8**

Mısra: 5

Far. Parça.

5. Çıkup eflāke dūd-ı āh-ı serdüm düşdi şad pāre

6. Kıyās itme zemīne ebr-i berf-efşānuñ işārı

2. **pare:****Gazel 117**

Mısra: 15

Far. Parça.

15. Ne mümkin raḥm idüp bir pare luṭf eylerdi yār ammā

16. Ḥaberdār olmamışdur ‘İzzetā ḥāl-i tebāhumdan

paskālya:

1. **paşkalyada:-da****Müfret 2**

Mısra: 2

Hıristiyanların Hz. İsa'nın dirilişinin yıl dönümü olarak kutladıkları bayram.

1. Bağıdı tüfeng ü topa kalmamış ot falyada
2. Tepedelenli 'Ali patladı paşkalyada

patla:1. **patladı:-dı****Müfret 2**

Mısra: 2

Patlamak.

1. Bağıdı tüfeng ü topa kalmamış ot falyada
2. Tepedelenli 'Ali patladı paşkalyada

pāy:1. **pāyuna:-u, -n, -a****Gazel 105**

Mısra: 4

Ayak.

3. Sen tāze nihāl-ı çemenistān-ı cefānuñ
4. Pāyuna dem-ā-dem dökilür eşk-i tazallüm

2. **pāya:-a****Gazel 150**

Mısra: 13

Ayak.

13. Dāmān-būs-kerde ider pāya ser-fürü
14. Süflī nihād mu'teber olmış ne fā'ide

pāyān:1. **pāyān:-ı****Kaside 13**

Mısra: 33

Nihayet, son.

33. Vaşfinuñ ne haddi ne pāyānı var
34. Hāmemeñ haddi degül itmek şümār

pāyān-pezir:

1. **pāyān-pezīr:**

Kaside 8

Mısra: 47

Son kabul edilen.

47. Ğazelde ‘İzzetā pāyān-pezīr oldı yeter ğayrı

48. Muḫālif rūzgārından ŗitānuñ iřtikā-kārı

pāye:

1. **pāyemüz:-müz**

Gazel 16

Mısra: 4

Derece, mertebe.

3. Ḥayf sen serv-i bülend ‘indinde

4. Pāyemüz sāyeveř olmuşdur pest

pāy-efgen:

1. **pāy-efgen:**

Gazel 73

Mısra: 7

Ayak atan.

7. Pāy-efgen olan dā’ire-i ‘ařkuña bir kez

8. Ellerle döger sīnesini hem-çü def Eşref

pāy-māl-ı hecr it:

1. **pāy-māl-ı hecr itdūñ:-dü, -ñ**

Gazel 98

Mısra: 3

Ayrılığı ayak altı etmek.

3. Teraḥḫum eylemeyüp pāy-māl-ı hecr itdūñ

4. Ser-i rehūñde leked-ḥvār olan göñülcegizüm

pāy-māl-ı sitem it:

1. **pāy-māl-ı sitem itme:-me**

Gazel 83

Mısra: 9

Sitemi ayak altına alma.

9. Pāy-māl-ı sitem itme meded üftādelerūñ

10. Sürme ey řāh-suvār esb-i ḥarūn-ı niğhūñ

pā-zede:

1. **pā-zede-i:****Gazel 58**

Mısra: 8

Çiğnenmiş ayak altına alınmış.

7. Ser-fürü itse rakīb 'āşıkā her dem ne 'aceb

8. Kağı ğavġāda 'Amır pā-zede-i Zeyd olmaz

pā-zede-i bād-ı hazān:1. **pā-zede-i bād-ı hazān:****Kaside 6**

Mısra: 74

Sonbahar rüzgarının ayak altına alınmışı.

73. Çemenistāna güzār itse nesīm-i hıfzı

74. Bir dahı olmaz idi pā-zede-i bād-ı hazān

pā-zede-i leşger-i sermā:1. **pā-zede-i leşger-i sermā:****Gazel 94**

Mısra: 5

Kışın ayak altına alınmış askeri II âşık.

5. Olmaya diyü pā-zede-i leşger-i sermā

6. Kuşadası'nı vardı penāh eyledi bülbül

peder:1. **pederi:-i****Kaside 6**

Mısra: 112

Baba.

111. Her gören zātını el-veledü sırru ebīh

112. Pederi sırrı o devletli de olmuşdur 'ayān

pehnāver:1. **pehnāver:****Kaside 7**

Mısra: 80

Geniş.

79. Tab'-ı çâpük-rev-i men gerdine irmez evhām

80. Lîk meydān-ı medīhūñde senüñ pehnāver

pejmürdelen:

1. pejmürdelenmesün:-me, -sün

Gazel 136

Mısra: 18

Perişan olmak, solmak.

17. Āsīb-i dehrden anı hıfz eylesün İlāh

18. Pejmürdelenmesün gül-i ruḥsārı bir zamān

pejmürde-ten:

1. pejmürde-ten:

Gazel 124

Mısra: 7

Perişan beden.

7. Çeksem ağuş-ı vişāle yār olur pejmürde-ten

8. Jeng alur āyīne elbet germī-i ḥamyāzeden

pek:

1. pek:

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Çok fazla.

11. Pek ter mizācdur çekemez āh u nāleyi

12. Efsāne-i elemde ḳosun dil iṭāleyi

2. pek:

Terkib-bend 1

Mısra: 33

Çok fazla.

33. Pek özledüm pek özledüm āh ol füsūngeri

34. Ol şūḥ-ı māh-peykeri ol mihr-i enveri

3. pek:

Terkib-bend 1

Mısra: 33

Çok fazla.

33. Pek özledüm pek özledüm āh ol füsūngeri

34. Ol şūḥ-ı māh-peykeri ol mihr-i enveri

4. pek:

Gazel 8

Mısra: 4

Çok fazla.

3. Şebāne cünbiş ü zevk ü tarab güzel ammā
4. Pek iztırāb virür şubh-dem humār baña

5. pek:

Kaside 9

Mısra: 92

Çok fazla.

91. Eyā mīr-i melek-hū bende 'İzzet
92. Kuşūr-ı vaşf ile pek müttehmdür

6. pek:

Kaside 13

Mısra: 80

Çok fazla.

79. Didüm ey bī-merhāmet ey bī-vefā
80. Pek de istihkār ile bakma baña

7. pek:

Gazel 25

Mısra: 7

Çok fazla.

7. Havfum pek incelür de mezāya çıkar boşa
8. Mū-yı miyānına şarılursa hayāller

8. pek:

Gazel 26

Mısra: 4

Çok fazla.

3. Degüldür kıl ü kāl-ı mū-şikāfān-ı heves bī-cā
4. Belī bahş-i miyānı incedür pek anda diğkat var

9. pek:

Gazel 36

Mısra: 14

Çok fazla.

13. Ne mümkün māhir-i āteş- 'ināna hem-rikāb olmak
14. Tek ü tāz-ı kümeit-i tab'-ı 'İzzet pek geridendür

10. pek:

Gazel 89

Mısra: 7

Çok fazla.

7. Mîzmâr-ı ney-süvâri-i nahvetde yordı pek
8. Esb-i dil-i zebûnumı bir tıfl-ı hürde-sâl

11. **pek:**

Gazel 112

Mısra: 10

Çok fazla.

9. İstemem dirsem hemân hiç istemem fehm eyleme
10. Ya 'ni pek hırş ile efkâr-ı muhâlüm yok benüm

12. **pek:**

Gazel 114

Mısra: 16

Çok fazla.

15. Gördi çün bu gâzeli eyledi tahsîn ol şüh
16. Didi âh İzzet'imüñ tab'uña pek hayrânüm

13. **pek:**

Gazel 141

Mısra: 6

Çok fazla.

5. Yolum urdı beni azdırdı gâyet nefis ile şeytân
6. Tarîk-i sünnetüñden pek cüdâyum yâ Resûla'llâh

14. **pek:**

Gazel 145

Mısra: 7

Çok fazla.

7. Pek küçükdür yaşuñ görmedi vesme kaşuñ
8. Hınçerüñe dağı zâg eylemedüñ âh âh

15. **pek:**

Gazel 160

Mısra: 6

Çok fazla.

5. O sitemkârüñ elinden ne ezâlar çekdüm
6. Pek acırsın ger ölürsem gel e yâr açma beni

penâh eyle:

1. **penâh eyledi:-di**

Gazel 94

Mısra: 6

Sığınmak.

5. Olmaya diyü pā-zede-i leşger-i sermā
6. Kuşadası'nı vardı penāh eyledi bülbül

pençe şal:

1. pençe şalaruz: -ar, -uz
Gazel 60
Mısra: 4
Pençesiyle saldırmak.
3. Derende hizebr-i gāb-ı 'aşkuz
4. Şīr-i gama pençe şalaruz biz

pençe-i āhū-yı Hoten:

1. pençe-i āhū-yı Hoten' dür: -dür
Gazel 107
Mısra: 6
Hoten' in ceylanlarının pençesi.
5. Perveriş-yāfte-i merdümüñ çeşmümdür
6. Güyiyā pençe-i āhū-yı hoten' dür nigeüm

pençe-i cevr:

1. pençe-i cevrüyle: -y, -le
Gazel 108
Mısra: 9
Kederin gücüyle.
9. Kimler tutuşur pençe-i cevrüyle o şuhun
10. 'İzzet yine ben zār-ı dil-figār tutuşdım

pençe-i şeh-bāza:

1. pençe-i şeh-bāza: -a
Gazel 113
Mısra: 4
Şahin pençesi.
3. Āzāde idüm evc-i tecerrüdde uçardum
4. Gör kaydı mı kim pençe-i şeh-bāza kapıldum

pençe-i teshīre almağa:

1. pençe-i teshīre almağa: -a
Gazel 85
Mısra: 9
Pençesinin altına almak.

9. Almağa pençe-i teşhîre tezerv ü hüsni
10. Şaldır ey şâhid-i şeh-bâz-nazar şîvelerüñ

pend:

1. **pendüm:-üm**

Kaside 16

Mısra: 42

Nasihât, öğüt.

41. Hemân sen terk-i âyîn-i vefâ kııl
42. Bu pendüm diñle ‘uşşâka cefâ kııl

2. **pend:**

Gazel 139

Mısra: 10

Nasihât, öğüt.

9. Pır-i dihkândan işit bu sözi
10. Didi var ey civân pend şinev

perçem:

1. **perçemüñ:-üñ**

Tahmis 6

Mısra: 9

Alna düşen kısa saç demeti, kakül.

9. Kûşe-i zîr-i fesüñde gizledükçe perçemüñ
10. Şanurum bir yire gelmiş fitneler mestürdur

2. **perçemini:-i, -n, -i**

Gazel 11

Mısra: 7

Alna düşen kısa saç demeti, kakül.

7. Yarüñ lepiskâ perçemini ey şabâ yine
8. Qıldün mı târ ü mâr ne ‘âlemeddür ‘aceb

3. **perçemi:-i**

Kaside 13

Mısra: 40

Alna düşen kısa saç demeti, kakül.

39. Şîvesi nâzı edâsı dil-rübâ
40. Perçemi ‘uşşâka püsküllü belâ

4. **perçeminden:-i, -n, -den**

Gazel 32

Mısra: 1
Alna düşen kısa saç demeti, kakül.

1. Perçeminden her ne dem ol pür cefâ tel gösterür
2. 'Āşık-ı şeydāya zencîr-i müselsel gösterür

5. **perçemünüñ:-ü, -nüñ**

Gazel 85

Mısra: 3

Alna düşen kısa saç demeti, kakül.

3. Gösterüp perçemünüñ tārını kıldıkça güzār
4. Dil-i divāneyi zencîre çeker şîvelerüñ

6. **perçemüñ:-üñ**

Gazel 100

Mısra: 10

Alna düşen kısa saç demeti, kakül.

9. Billür gibi gerdenüñe şabr idemezdüm
10. Şarkındılık eylerdüm eger perçemüñ olsam

7. **perçemi:-i**

Gazel 129

Mısra: 11

Alna düşen kısa saç demeti, kakül.

11. Bir süydan ol mäh döküp perçemi düşa
12. Olmuş o da püsküllü belâsı Yeñişehr'in

perde:

1. **perdesidür:-si, -dür**

Gazel 53

Mısra: 9

Musiki makamları.

9. Evc-i eflākde meşq itdi meger nālelerüm
10. Zühre'nüñ çaldığı 'uşşāka nevā perdesidür

perde-birün ol:

1. **perde-birün oldı:-dı**

Kaside 1

Mısra: 17

Utanmamak, açık saçık konuşmak.

17. Nağme-i sâz-ı zafer perde-birün oldı bu dem
18. Ney-i kilik eylesün āheng-i nidā-yı nuşret

perde-i eş'ār:1. **perde-i eş'āra:-a****Gazel 72**

Mısra: 12

Şiirlerin perdesi.

11. Nefes-i pīr ile dem dem öteyor nāy-ı kalem

12. Yoħsa güncīde degül perde-i eş'āra semā'

perde-i 'işmet:1. **perde-i 'işmet:****Gazel 3**

Mısra: 3

İffet perdesi.

3. Şad çāk koned perde-i 'işmet be-nigāhī

4. Yā Rabb zi-ki āmūħt çünīn perde-derī-rā

perdelen:1. **perdelenürse:-ür, -se****Gazel 73**

Mısra: 5

Gözün iyi göremeyecek duruma gelmesi.

5. Çeşmüm ne 'aceb girye ile perdelenürse

6. Deryāda olur mevc-i pey-ā-pey ile kef Eşref

perest-i deyr-i istiğnā:1. **perest-i deyr-i istiğnā:****Gazel 1**

Mısra: 11

Nazlanma kilisesine tapan II sevgili.

11. Ey büt-i naħvet perest-i deyr-i istiğnā yine

12. Çīn-i ebrū cebhe zīb-i infi'āl olmuş saña

perestiş it:1. **perestiş itmesi:-me, -si****Gazel 130**

Mısra: 3

Tapınmak, taparcasına sevmek.

3. Ğayre perestiş itmesi emr-i ğarībdür
4. Deyr-i bahāda bir şanem-i bī-naẓīr iken

perestiş-ger:

1. perestiş-geriyüz:-i, -y, -üz

Gazel 156

Mısra: 7

Tapan.

7. Deyr-i ‘aşkunda perestiş-geriyüz ol řanemüñ
8. Tār-ı zülfüñden idüp rişte-i zünnārumızı

perestü-yı nigāh:

1. perestü-yı nigāhum:-um

Gazel 51

Mısra: 8

Tapınılan bakış.

7. Fezā-yı gülşen-i ruhsār-ı pür-hāl-ı dil-ārāda
8. Perestü-yı nigāhum dāne-çīn-i fülful olmuşdur

perī:

1. perī:

Gazel 44

Mısra: 1

Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim II sevgili.

1. Etfāl-ı mektebüñ o perī řehsüvāridur
2. Diller esīr-i dīde-i āhü řikāridur

2. perī:

Gazel 50

Mısra: 6

Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim II sevgili.

5. Tıfl iken fenn-i füsün içre bir üstād oldı
6. Sebağ-ı işveyi bilsem o perī kimden oğur

3. perīlerin:-ler, -in

Gazel 55

Mısra: 5

Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim II sevgili.

5. Tūṭī-i güft ü gūsını lāl it perīlerin
6. Āyīne içre ‘aksūñi göster ḥamūş-ı nāz

4. **perī:**

Gazel 87

Mısra: 4

Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim II güzel.

3. Deyr-i melâḥatuñ şanem-i ‘işve-bāzıdır
4. Şüret-peresti olsa n’ola her perī mişâl

5. **perī:**

Gazel 95

Mısra: 8

Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim II sevgili.

7. İster iseñ nevâları reng-pezîr-i zevk ola
8. La’l-i lebūñ kıll ey perī buse-dih-i dehân-ı ney

6. **perī:**

Gazel 105

Mısra: 5

Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim II sevgili.

5. Pinhân oluyor hem-çü perī pîş-i nazardan
6. Baksañ yine āmmâ görünür zâde-i merdüm

7. **perīnūñ:-nüñ**

Gazel 120

Mısra: 1

Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim II sevgili.

1. Şekerlendi tebessüm ol perīnūñ la’l-i ālinden
2. Mezāk-ı ḥande şîrîn oldı gül-ķand-i maķālinden

8. **perī:**

Gazel 158

Mısra: 10

Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim II sevgili.

9. Çeşmümde ḥayâli ne ‘aceb cilveger olsa
10. ‘Azmüm o perī peykeri teşhîre degül mi

per-i tûr:

1. **per-i t̄rūmmedür:** -üm, -de, -dür

Gazel 37

Mısra: **6**

Okun kanadı II çok hızlı gerçekleşme.

5. Kavs-ı dest-i himmetüm keç bakma ey gerdün baña

6. Vuşlat-ı ser-menzil-i maṭlab per-i t̄rūmmedür

peri-hāne:

1. **peri-hāneler:** -ler

Kaside 7

Mısra: **85**

Perinin evi II sevgilinin evi.

85. Deyr-i şan'atda peri-hāneler itdi iḥdāş

86. Olalı Māni-i kilik-i hūnerüm şūret-ger

perī-peyker:

1. **perī-peykeri:** -i

Gazel 75

Mısra: **3**

Peri gibi güzel yüz.

3. O perī-peykeri sen zāde-i merdüm şanma

4. Melegi şūret-i insāna ḳodı şīve-i ḥaḳḳ

perī-rū:

1. **perī-rūlarla:** -lar, -la

Gazel 23

Mısra: **10**

Peri yüzlü II sevgili.

9. Raḳīb-i rū-siyāhın ruḳyesi ḥaylī mü'eşşirmiş

10. Perī-rūlarla her şeb şīşe-gerdān-ı maḥabbetdür

2. **perī-rūlarla:** -lar, -la

Gazel 23

Mısra: **10**

Peri yüzlü II sevgili.

9. Raḳīb-i rū-siyāhın ruḳyesi ḥaylī mü'eşşirmiş

10. Perī-rūlarla her şeb şīşe-gerdān-ı maḥabbetdür

3. **perī-rū:**

Gazel 77

Mısra: **8**

Peri yüzlü II sevgili.

7. Māhī da 'vet eylesek gelmez bizümle şöhbete
8. Ol perī-rū kāsır-ı dāmāda gider seyrāna bak

perī-ruhsār:

1. **perī-ruhsāra:-a**

Kaside 16

Mısra: 6

Peri yüzlü II sevgili.

5. Birisi Aḥmed-i ḥātır-şikendür
6. Perī-ruhsāra şūḥ-ı pür-fitendür

perīşān it:

1. **perīşān iderler:-er, -ler**

Kaside 16

Mısra: 2

Acınacak duruma düşürmek.

1. Necīb'üm iki şehri-āşüb-ı fettān
2. İderler ḥal-i 'uşşākı perīşān

perīşān ol:

1. **perīşān olacağı:-acağ**

Gazel 159

Mısra: 2

Altüst olmak, kendini kaybetmek.

1. Yine bülbül gibi nālān olacağı dem geldi
2. Yine 'uşşāk perīşān olacağı dem geldi

2. **perīşān olur:-ur**

Tahmis 6

Mısra: 8

Altüst olmak.

7. Sünbülü pīçide kıldı kākül-i ḥam-der-ḥamuñ
8. Tār ü mār itseñ olur 'ağlı perīşān ādemüñ

241. **perīşān olsa:-sa**

Gazel 47

Mısra: 2

Üzölmek, alt üst olmak.

1. Şiken-i zölfine düşmiş dil-i nālān ağlar
2. Her kimiñ olsa belī hāli perīşān ağlar

perīşānlıg:1. **perīşānlıg:-a****Kaside 4**

Mısra: 47

Acınacak durum, zavallılık.

47. Bu perīşānlıgā tākāt mi gelür inşāf it

48. Nice nazmum ola revnak-şiken-i dürr-i hoş-āb

perī-şüret:1. **perī-şüretüñ:-üñ****Gazel 90**

Mısra: 6

Periye benzeyen, peri görünüşlü II sevgili.

5. Olsa hayret-zede-i 'aksi 'aceb mi mir'āt

6. Gerdeni şāf o perī-şüretüñ endāmı güzel

perī-tal'at:1. **perī-tal'at:****Gazel 78**

Mısra: 7

Çok güzel yüz II sevgilinin yüzü.

7. Ya kimde táb u taḥammül kor ey perī-tal'at

8. O dīdeler k'ola meclisde ḥ'āba müstağrak

pertev:1. **pertev:****Terkib-bend 1**

Mısra: 24

Işık, parıltı.

23. Kāndil-i sāğara konılup revğan-ı şarāb

24. Pertev şalardı meclise mānend-i āftāb

2. **pertev:****Tahmis 6**

Mısra: 5

Işık.

5. Her yanüñ ey meh-liķā pertev şalar bir nürdur

6. Ğonce-i gülzārı dil-teng eyledi reşk-i femüñ

3. **pertevi:-i****Gazel 18**

Mısra: 7

Işık, parıltı.

7. Pertevi mīnā-serāy-ı albi lebrīz idelü

8. Bezm-i endīšemden itdi fikr-i şem'ı ard ru

4. **pertevinden:-i, -n, -den****Gazel 138**

Mısra: 2

Işık.

1. Gelse mir'āt ol 'izār-ı tābdāra rü-be-rü

2. Perteviden nür iderdi isti'āre rü-be-rü

5. **pertev:****Gazel 147**

Mısra: 3

Işık, parıltı.

3. Pertev gedā-yı şa'şā'a-i māh-ı rüyudur

4. Beyhüde şanma mihr-i felek ditrer üstüne

pertev sal:1. **pertev şalarak:-arak****Kaside 5**

Mısra: 17

Işık salmak, aydınlatmak.

17. Şad-amd ki pertev şalarak 'āleme şimdi

18. Bir mihr-i münir oldu adem-sā Yeñişehr'e

pertev-figen-i dehr:1. **pertev-figen-i dehr:****Kaside 4**

Mısra: 20

Dünyaya ışık salan(kişi).

19. Ya'ni düstür-ı sehā-pīşe vü 'adl-endīşe

20. Oldı pertev-figen-i dehr mişāl-i meh-tāb

pertev-i envār-ı mihr-i hāverī:1. **pertev-i envār-ı mihr-i hāverīdendür:-den, -dür****Gazel 36**

Mısra: 1

Doğunun güneşinin nurlarının parlaklığı II sevgilinin yanağı.

1. İzāruñ pertev-i envār-ı mihr-i hāverīdendür
2. Fūrūğ-ı hüsn ü ānuñ şu 'le-i verd-i țarīdendür

pertev-i māhiyyet-i elmās:

1. **pertev-i māhiyyet-i elmās:**

Gazel 64

Mısra: 1

Elmasın niteliğinin ışıltısı II sevgilinin yüzünün ışıltısı.

1. Ey māh-ı ruḥı pertev-i māhiyyet-i elmās
2. Hüsnuñle füzün şa 'şa 'a-i behcet-i elmās

pertev-i ruh:

1. **pertev-i ruḥları:-lar, -ı**

Gazel 76

Mısra: 1

Yanağın ışıltısı II sevgilinin yanağının ışıltısı .

1. Pertev-i ruḥları reşk-āver-i mihr-i bārık
2. Biri çāk-efgen-i pīrāhen-i şubḥ-ı şādık

pertev-i ruhsāre:

1. **pertev-i ruḥsāresi:-s, -ı**

Kaside 17

Mısra: 8

Yanağın parlaklığı II sevgilinin yanağının ışıltısı.

7. Kalk ıoğdı günüñ ol mihr-i münevver geliyor
8. Eyleyüp pertev-i ruḥsāresi āfākı münīr

pertev-i rüy-ı dil-ārā:

1. **pertev-i rüy-ı dil-ārāyuz:-y, -uz**

Gazel 57

Mısra: 2

Gönül süsleyen yanağın ışığı II sevgilinin yanağının ışıltısı.

1. Çeşm-i nā-maḥrem bizi görmez hicāb altundayuz
2. Pertev-i rüy-ı dil-ārāyuz nikāb altundayuz

pervāne:

1. pervâne:

Terkib-bend 1

Mısra: 44

Geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek.

43. Düşmen işitse nâlelerüm giryenâk olur

44. Pervâne görse süzişüm elbet helâk olur

2. pervâne:

Gazel 5

Mısra: 10

Geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek II 'âşık.

9. 'Âşıkların bezmde ey şem'-i şeb-efrüz

10. Pervâne ider şu'le-i dîdâr-ı temâşâ

3. pervânesi:-si

Kaside 5

Mısra: 13

Geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek II 'âşık.

13. Bir şema' ki pervânesi hürşîd-i cihân tâb

14. Envârı fûrû-tâfte her câ Yeñişehr'e

4. pervâne:

Gazel 16

Mısra: 15

Geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek II 'âşık.

15. Hem-çü pervâne zi-şem'-i rüyet

16. Âteşî der-dil-i süzânem hest

5. pervâne:

Gazel 48

Mısra: 17

Geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek II 'âşık.

17. Şem'-i ruhsârûña pervâne gibi yanmakta

18. Beñzemez 'İzzet-i süzâna diger 'âşıklar

6. pervâne:

Gazel 125

Mısra: 2

Geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek II 'âşık.

1. Yâra 'âşık cân virür hem-şohbet olsun olmasun

2. Şem'e pervâne yanar germ-i ülfet olsun olmasun

pervâne-i dil:

1. pervâne-i dil:

Kaside 3

Mısra: **43**

Gönül kelebeği II âşığın gönlü.

43. Şem‘-i ruhsârına pervâne-i dil oldu düçâr

44. Çâresi şimdi nedür âteş-i hasretle yanar

pervâne-i nigâh:

1. pervâne-i nigâh:

Gazel 28

Mısra: **10**

Kelebeğin bakışı II âşığın bakışı.

9. O mâh-pâre ne dem şem‘-i bezm-i üns olsa

10. Hemîşe üstüne pervâne-i nigâh döner

pervâne-i pür-sühte:

1. pervâne-i pür-sühthedür:-dür

Kaside 7

Mısra: **70**

Çok yanmış kelebek II âşık.

69. Sensin ol şem‘-i şeb-efrüz-ı ziyâ-bağşâ kim

70. Saña pervâne-i pür-sühthedür kuruş-ı kamer

pervânelen:

1. pervânelenür:-ür

Kaside 1

Mısra: **49**

Dönmek.

49. Şebstânında gelür hizmete pervânelenür

50. Şâhid-i şem‘-i ruḥ-ı mâh-liḳâ-yı nuşret

pervâneveş:

1. pervâneveş:

Kaside 6

Mısra: **38**

Kelebek gibi.

37. Dâdlar zav‘-ı meşâbîḥ-i şebistân-ı hurûf

38. Güyyiâ ḫaları pervâneveş eyler ḫayerân

pervâ-vı kıvâmet:

1. **pervā-yı kıyāmet:**

Gazel 14

Mısra: **10**

Kıyamet korkusu.

9. 'İzzet 'araşat-ı ğam-ı 'aşk' est çü cāyem

10. Min-ba'd be-d-în bende çi pervā-yı kıyāmet

pervāz:

1. **pervāza:-a**

Gazel 7

Mısra: **6**

Uçma, uçuş II gitmek.

5. Tūṭī-i hüsne bir kafes-i nāz oldur begüm

6. Pervāza ba'd-ezîn bulamaz rāh-ı fırşatı

pervāz it:

1. **pervāz idemez:-e, -mez**

Gazel 129

Mısra: **8**

Uçmak.

7. İşkeste-per ol mertebe bī-tāb ü tüvān kim

8. Pervāz idemez murğ-ı hevāsı Yeñişehr'in

2. **pervāz iderken:-er, -ken**

Gazel 136

Mısra: **3**

Uçmak.

3. Pervāz iderken evc-i selāmetde 'ākıbet

4. Kıldı şikenc-i zülfini murğ-ı dil aşıyān

perverde:

1. **perverdeyüm:-y, -üm**

Terkib-bend 1

Mısra: **51**

Beslenmiş, büyütülmüş, terbiye edilmiş.

51. Perverdeyüm hezār tena'um ile nāz ile

52. Alışmadum bu mertebe cevr-i dırāz ile

2. **perverdesidür:-sidür**

Gazel 53

Mısra: 12

Beslenmiş, büyütülmüş, terbiye edilmiş.

11. Dürr-i eş'aruma 'İzzet ko disün halk yetim
12. Şadef-i tab'ımuñ ol nâz ile perverdesidür

perveriş-yäfte-i merdüm:

1. perveriş-yäfte-i merdümüñ:-üñ

Gazel 107

Mısra: 5

Gözbebeğinin büyütülmüşü.

5. Perveriş-yäfte-i merdümüñ çeşmümdür
6. Güyiyâ pençe-i âhû-yı hoten'dür nighüm

Pervîn:

1. Pervîn'den:-den

Gazel 19

Mısra: 14

Ülker yıldızı.

13. Sezâdur 'İzzetâ mîr-i şefîka eylesem taqdîm
14. Dür-i nazmum ki reşk ile gelür Pervîn'den feryâd

peşse-i nâ-çizi:

1. peşse-i nâ-çizi:-i

Kaside 6

Mısra: 87

Değersiz sivrisinek II âşık.

87. Şarşamaz peşse-i nâ-çizi hücum-ı şarşar
88. Olsa ger takviye-bağşâ-yı za'ifân bir ân

pest:

1. pest:

Gazel 16

Mısra: 4

Alçak.

3. Hayf sen serv-i bülend 'indinde
4. Pâyemüz sāyeveş olmışdur pest

pest-i bedîdâr-ı temâşâ:

1. **pest-i bedīdār-ı temāşā:**

Gazel 5

Mısra: 12

İzleyenlerin açıkça alçaltılması.

11. Hāyrānı fakat biz degilüz eyledi hüsnuñ

12. Āyīneleri pest-i bedīdār-ı temāşā

peyām:

1. **peyāmına:-ı, -n, -a**

Terkib-bend 1

Mısra: 38

Haber.

37. Kāni' degilken ol şūhuñ kelāmına

38. Biz şimdi hāşret olduğ anuñ bir peyāmına

2. **peyāmıyla:-ı, -y, -la**

Kaside 1

Mısra: 3

Haber.

3. Mağdem-i kâfile-i şevke peyāmıyla yine

4. Geliyor gūş-i dile bāng-ı derā-yı nuşret

peyda ol:

1. **peyda olur:-ur**

Gazel 19

Mısra: 6

Ortaya çıkmak, görünmek

5. Hem-āğūş olduğun h'ābumda görsem bir şeb āgyāra

6. Olur ğayretle peydā pister ü bālinden feryād

2. **peydā olur:-ur**

Gazel 23

Mısra: 3

Ortaya çıkmak, görünmek.

3. Olur āb üzre āteş āteş üzre āblar peydā

4. Şu dem ki ruhları hāmratlanup hōy-rīz-i hācletdür

3. **peydā oldu:-dı**

Gazel 144

Mısra: 1

Ortaya çıkmak, belirlemek, görünmek.

1. Haṭ-ı sebz oldı peydā ol leb-i şīrīn-ḥiṭāb üzre
2. Ne ḥikmetdür zümürürd bitdi ey dil la'ı-i nāb üzre
4. **peydā olur:-ur**

Kaside 5

Mısra: 66

Ortaya çıkmak, görünmek.

65. Ğayrı bilinür meretebe-i ṭab'-ı bülendüm
66. Āşārum olur gün gibi peydā Yeñişehr'e

peygām:

1. **peygāmı:-ı**

Gazel 157

Mısra: 12

Haber, bilgi.

11. Oldıĝuñdan gice sen zīver-i bezm-i āĝyār
12. Yoĝ mıdur 'āşık-ı miḥnet-zedenüñ peygāmı

peykār:

1. **peykārı:-ı**

Kaside 8

Mısra: 18

Cenk, cidal, savaş, harp.

17. Ne nīze nīze-i paşa-yı şaf-der řahramān peyker
18. Ki Zāl ü Rüstem'i ḥayret-zede itmekde peykārı

peyker:

1. **peyker:**

Kaside 8

Mısra: 17

Yüz, çehre.

17. Ne nīze nīze-i paşa-yı şaf-der řahramān peyker
18. Ki Zāl ü Rüstem'i ḥayret-zede itmekde peykārı

2. **peykeri:-ı**

Gazel 158

Mısra: 10

Yüz, çehre.

9. Çeşmümde ḥayāli ne 'aceb cilveger olsa
10. 'Azmüm o perī peykeri teşḥire degül mi

peymāne:

1. peymānemüz:-müz

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Far. Kadeh.

21. Başlardı devre şevk ile peymānemüz bizüm

22. Tārīk qalmaz idi tarab-hānemüz bizüm

2. peymāne:

Gazel 102

Mısra: 4

Far. Kadeh.

3. Hasret-keşinūñ dīde-i giryānı dem-ā-dem

4. Peymāne gibi kana boyansun mı efendüm

peymāne-i hāşı:

1. peymāne-i hāşı:-ı

Gazel 96

Mısra: 13

Saf kadeh.

13. Şun o peymāne-i hāşı ki olur

14. Ğarqa-i feyzi 'umūm-ı 'ālem

peymāne-i ser-şār-ı mey:

1. peymāne-i ser-şār-ı meyi:-i

Gazel 75

Mısra: 9

Şarabın ağzına kadar dolu olan kadehi.

9. Zāhidā destüme peymāne-i ser-şār-ı meyi

10. Bedel subħa-i şad-dāne kodı şīve-i ħaĸĸ

peymāne-keşān-ı ğam-ı hicrān:

1. peymāne-keşān-ı ğam-ı hicrān:

Gazel 24

Mısra: 3

Ayrılık acısının kederini çeken şarap kadehi II âşık.

3. Peymāne-keşān-ı ğam-ı hicrān olan 'uşşāk

4. Endīşe-i peymān-şikenān eylemesünler

peymāne-keş-i maştaba-i ħikmet:

1. peymāne-keş-i maştaba-i hikmetimüzdür:-dür

Gazel 30

Mısra: 4

Bilgeliğimizin meyhanesinin şarap kadehi çekenii II Felâtun.

3. Ferzâne-i hum-hâne-i aşkuz ki Felâtun

4. Peymāne-keş-i maştaba-i hikmetimüzdür

peymāne-yi rûh-efzâ:

1. peymāne-yi rûh-efzâyı:-y, -i

Gazel 59

Mısra: 11

Canlılık veren kadeh.

11. Sen hemân vir bize peymāne-yi rûh-efzâyı

12. Maţlabuñ cānsa da ey sâki-i fettān virürüz

peymā-yı hevā vü heves:

1. peymā-yı hevā vü heves:

Gazel 140

Mısra: 3

Arzu ve isteği ölçen(kişi).

3. Bādeye peymā-yı hevā vü heves

4. Bir bölük avārelerüz sū-be-sū

pey-rev-i fevzī-i sühan-sāz:

1. pey-rev-i Fevzī-i sühan-sāzuz:-uz

Gazel 161

Mısra: 9

Söz meydana getiren Fevzi'nin takipçisi.

9. İzzetā pey-rev-i Fevzī-i sühan-sāzuz biz

10. Bizlere feyz-i sühan mevhibetu'llāh gibi

pey-revi-i Sırri-i şîrîn-güftâr:

1. pey-revi-i Sırri-i şîrîn-güftâr:

Gazel 50

Mısra: 9

Tatlı sözlü Sırı'nın izinden gitme.

9. İzzetā pey-revi-i Sırri-i şîrîn-güftâr

10. Tûti-i tab'-ı şekker-hāyuñ için nā-mağdûr

pey-revlük:

1. pey-revlük:**Gazel 144**

Mısra: 17

*Birinin arkası sıra gitme, ona uyma, tâbi olma.***17.** Ne haddün hazret-i 'İzzet Beg'e pey-revlük ey 'İzzet**18.** Anuñ her beyt-i pāk-ı nev-edāsı intiḥāb üzre**pey-revlük it:****1. pey-revlük idüp:-üp****Gazel 142**

Mısra: 13

*Birinin arkası sıra gitmek, ona uymak, tâbi olmak.***13.** Nazm-ı Muḥlis Beg Efendi'ye idüp pey-revlük**14.** Böyle ebyāt-ı belīgāne gelür ḥāturuma**peyveste:****1. peyveste:****Gazel 30**

Mısra: 6

*Daima.***5.** Bī-ğā' ile derd-i ser-i renc-i ḥumāruz**6.** Peyveste neşāt-ı ebedī ḥāletimüzdür**pezirā-yı halel:****1. pezirā-yı halel:****Gazel 103**

Mısra: 7

*Eksikliği kabul eden.***7.** Keyfümüz olmaz mı inşāf it pezirā-yı halel**8.** Dirse aşıkā o gül-ruḥ infī'ālüm var benüm**pīç ü tīb:****1. pīç ü tīb:****Kaside 2**

Mısra: 17

*Istirap, telâş, endişe, sıkıntı.***17.** Hezār za'file pür pīç ü tīb iken nā-gāh**18.** Ṭabīb-i cān gibi bir müjde-baḥş virdi ḥuzūr

2. **pīç ü t̄abum:-um**

Gazel 36

Mısra: 4

Istırap, telâş, endişe, sıkıntı.

3. N'ola sem-rîz olursa ḥabbe-i sevdā dil-i zāre

4. Benüm bu pīç ü t̄abum hep o zülf-i ejderîdendür

pīçide:

1. **pīçide:**

Tahmis 6

Mısra: 7

Kıvrılmış, karmaşık hâle getirilmiş.

7. Sünbülü pīçide kıldı kākül-i ḥam-der-ḥamuñ

8. Tār ü mār itseñ olur 'aklı perîşān ādemüñ

piçide-i eşkāl:

1. **piçide-i eşkāl:**

Kaside 1

Mısra: 75

Şekli karışmış, bozulmuş olan.

75. Heme piçide-i eşkāl olan emr-i şa'bin

76. Fetḥ ide ḥazret-i ebvāb-güşā-yı nuşret

pinhān ol:

1. **pinhān olacaq:-acaḳ**

Gazel 159

Mısra: 12

Gizlenmek, saklanmak.

11. Mütevārî-i pes-i perde-i ebr olsunlar

12. Āfitāb u mehe pinhān olacaq dem geldi

2. **pinhān olayor:-a, -yor**

Gazel 105

Mısra: 5

Gizlenmek, saklanmak.

5. Pinhān olayor hem-çü perî pîş-i nazardan

6. Baḳsañ yine āmmā görünür zāde-i merdüm

3. **pinhān olup:**

Gazel 87

Mısra: **12**
Gizlenmek, saklanmak.

- 11.** Mānend-i düzd- i şeb-rev ider bürde dilleri
12. Pinhān olup kemīngēh-i zūlf-i siyehde ḥāl

pinhānī:

1. **pinhānī:**

Kaside 17
Mısra: **31**
Gizli.

- 31.** Çokdan oldı sizi de görmeyeli pinhānī
32. Şimdi geldüm kim olur ğayrı bu esrāra ḥabīr

pīr:

1. **pīr:**

Kaside 6
Mısra: **116**
Bir konuda baş durumunda olan, önder denmeye lâyıık, tecrübeli ve üstat kimse.

- 115.** Sālde ḥurde ḥiredde yine ammā ki büzürg
116. Re'y ü tedbīrde pīr ḥüsn ü melāḥatde civān

pīrāhen-i sefidī:

1. **pīrāhen-i sefidī:**

Gazel 104
Mısra: **7**
Beyaz gömlek.

- 7.** Pīrāhen-i sefidī çeşmem be-ber-keşīde'st
8. Ya 'kūb'em u zi-hecr-i Yūsuf esef ne-dārem

pīrāhen:

1. **pīrāhenüñ:-üñ**

Tahmis 2
Mısra: **8**
Gömlek.

- 7.** Sevdiğüm çekmeñ ne mümkün şikletüñ her cāmenüñ
8. Tār u pūd-ı ḥande-i gülden gerek pīrāhenüñ

pīrāne:

1. **pīrāne:**

Gazel 40

Mısra: 6
Yaşlılara yakışır surette.

5. Çıkmağa zirve-i kühsâr-ı vişâle ancak
6. Elde pîrâne 'aşâ şevk-i civânân ister

pîrâste ol:

1. pîrâste olsa: -sa

Gazel 156

Mısra: 5

Süslenmek, donatılmak.

5. Olsa pîrâste hâl ü haş ile 'arîz-ı mihr
6. Aña teşbîh iderdük ruḥ-i dil-dârumuzı

pîrâye-dih-i encümen-i fazl u ma'ârif:

1. pîrâye-dih-i encümen-i fazl u ma'ârif:

Kaside 5

Mısra: 45

ÿilik ve bilgiler meclisinin süs vereni.

45. Pîrâye-dih-i encümen-i fazl u ma'ârif
46. Kilki edeb-âmûz-ı mezâyâ Yeñişehr'e

pîrâye-fezâ-yı çemen-i behcet:

1. pîrâye-fezâ-yı çemen-i behcetimizdür: -imüz, -dür

Gazel 30

Mısra: 32

Sevinç çimenliğinin süs arttırarı II sevgili.

31. Ol serv-i sehî-kamet gülzâr-ı şeref kim
32. Pîrâye-fezâ-yı çemen-i behcetimizdür

pîrâye-i ân:

1. pîrâye-i ân:

Gazel 64

Mısra: 7

Güzelliğin süsü.

7. Pîrâye-i ân oldığıçün sîm-tenâna
8. Günden güne efzûn-ter olur kıymet-i elmâs

pîrâ-yı cemâl:

1. **pīrā-yı cemāl:**

Gazel 1

Mısra: 1

Güzellik süsü.

1. Reng-i gül ruhsāre pīrā-yı cemāl olmuş saña
2. Şeb-nem-i şerm ‘arız-efrüz-ı kemāl olmuş saña

pīr-i dihkān:

1. **pīr-i dihkāndan:-dan**

Gazel 139

Mısra: 9

Çiftçi ve köylünün önderi.

9. Pīr-i dihkāndan işit bu sözi
10. Didi var ey civān pend şinev

pīr-i mey-fürüş:

1. **pīr-i mey-fürüşa:-a**

Gazel 60

Mısra: 5

Yaşlı meyhaneci II sevgili.

5. Zühhāda vü pīr-i mey-fürüşa
6. Bīgāne vü aşīnālaruz biz

2. **pīr-i mey-fürüşa:-a**

Gazel 139

Mısra: 20

Şarap satan ihtiyar.

19. ‘İzzetā kaldı bir kühen hırķam
20. O daħı pīr-i mey-fürüşa girev

pīr-i mey _____ :

1. **pīr-i meyüñ:-üñ**

Gazel 162

Mısra: 12

İhtiyar meyhaneci.

11. Şer-i ğamdan bizi me’ mün eyler
12. Hāyrdur pīr-i meyüñ hep ‘ameli

pīr-i muġān:

1. pîr-i muğân:

Gazel 158

Mısra: 11

Meyhaneciler.

11. Sâkî-beçeye pîr-i muğân ise babalık

12. Yâ duhter-i rez de aña hemşîre degül mi

pistân:

1. pistân:

Kaside 6

Mısra: 86

Meme.

85. 'Adli ger eylese te'lîf-i miyân-ı ezdâd

86. Fem-i âhû-beçeye şîr virürdi pistân

pister:

1. pister:

Gazel 19

Mısra: 6

Yatak, döşek.

5. Hem-âgûş olduğun h'âbumda görsem bir şeb agyâra

6. Olur gayretle peydâ pister ü bâlinden feryâd

pister-i miḥnet:

1. pister-i miḥnetde:-de

Kaside 2

Mısra: 16

Sıkıntı döşegi.

15. Düçâr-ı derd-i ser olmuş zükâm-ı ḥasretle

16. Yaturdı pister-i miḥnetde 'âşık-ı rencür

pister-i vuşlat:

1. pister-i vuşlatda:-da

Gazel 38

Mısra: 7

Kavuşma döşegi.

7. Senüñle pister-i vuşlatda sîne-şâf olalı

8. Atılmadıḡ bize bir iftirâ mı var yoḡdur

pîşânî-i rahşân:

1. **pīṣānī-i raḥṣāna:-a**

Gazel 77

Mısra: 4

Parlak alın.

3. 'Ālemi tenvīr iderse her gice māh-ı münīr
4. Gündüzün ol berķ uran pīṣānī-i raḥṣāna baķ

pīṣ-i ehl-i ṣafā:

1. **pīṣ-i ehl-i ṣafā:**

Gazel 54

Mısra: 9

Huzur sahibinin önü.

9. Zebān-dırāzi-i cūhālī pīṣ-i ehl-i ṣafā
10. Tanīn-i mīne-ķarīn-i zübābdan aluruz

pīṣ-i esāfil:

1. **pīṣ-i esāfilde:-de**

Gazel 56

Mısra: 6

Aṣağılık kimselerin önü.

5. Ser-fürü eylemez erbāb-ı hüner nā-dāna
6. Aġniyā pīṣ-i esāfilde zemīn-būs olmaz

pīṣ-i nazar:

1. **pīṣ-i nazardan:-dan**

Gazel 105

Mısra: 5

Bakişın önü.

5. Pinhān oluyor hem-ķü perī pīṣ-i nazardan
6. Baķsañ yine āmmā görünür zāde-i merdüm

pīṣ-i rikābı:

1. **pīṣ-i rikābında:-ı, -n, -dan**

Kaside 1

Mısra: 30

Üzenginin önü.

29. Geldi zīrā o cihānbān-ı mużaffer ki anuñ
30. Çekilür pīṣ-i rikābında livā-yı nuşret

pīṣvā:

1. **pīşvālaruz:**-lar, -uz

Gazel 60

Mısra: 8

Başkan, imam.

7. Mescidde egerçi muḳtedāyuz

8. Deyr içre de pīşvālaruz biz

piyāle:

1. **piyāle:**

Gazel 97

Mısra: 3

Kadeh, şarap bardağı.

3. Ser-mest bir elinde piyāle bir elde gül

4. Dün ol kirişme-güster-i mekkāre uğradum

piyāz:

1. **piyāz:**

Gazel 26

Mısra: 14

Pohpohlama, maksatlı iltifat, amaçlı ve boş övgü.

13. Dimişsin niyyetüm ‘āşıklara açılmadır bir gün

14. Piyāz ey lāle-ruḥ meczūmuzdur sende ḳat ḳat var

portakālī-cübbe:

1. **portakālī-cübbe:**

Gazel 9

Mısra: 2

Portakal renkli giyecek.

1. ‘Iyddur ey nārven-ḳad gey münāsibdür saña

2. Portakālī-cübbe leymünī hātāyīden ḳabā

post:

1. **postundan:**-un, -dan

Gazel 36

Mısra: 11

Post, birşeyin üzerini kaplayan nesne.

11. Ten-i ‘uryān-ı ‘aşḳa postundan özge şevb olmaz

12. ‘Azīzüm pūşiş-i ehl-i tecerrüd-perverīdendür

postı kurtarmağ:**1. postı kurtarmağa:-a****Kaside 4**

Mısra: 35

Öldürülmek tehlikesini atlatmak.

35. Postı kurtarmağa bir çäre ararmış şimdi

36. Kendüsin şanur iken kelb gibi şāhib-nāb

puhte:**1. puhtesinden:-si, -n, -den****Gazel 90**

Mısra: 4

Olgun

3. Gelmeden haṭ-ı ruḥı almalı şeftālüsün

4. Puhtesinden bize bu mīvelerüñ ḥāmı güzel

pullı:**1. pullı:****Gazel 7**

Mısra: 4

Üzerine pul işlenmiş.

3. Tebdīl-i kisve kıldı ‘arūs-ı cemāl-i yār

4. Bir pullı nev-niḳāba büründi nehāyeti

pūşiş-i ehl-i tecerrüd-perverī:**1. pūşiş-i ehl-i tecerrüd-perverīdendür:-den, -dür****Gazel 36**

Mısra: 121

Soyutlanmaya talip olanların örtüsü.

11. Ten-i ‘uryān-ı ‘aşka postundan özge şevb olmaz

12. ‘Azīzüm pūşiş-i ehl-i tecerrüd-perverīdendür

pür:**1. pür:****Kaside 1**

Mısra: 1

Çok.

1. Pür idüp sāmi ‘a-i dehri şadā-yı nuşret

2. Çıkdı tā küngüre-i ‘arşa nidā-yı nuşret

2. pür:

Kaside 2

Mısra: 17

Çok.

17. Hezār za‘file pür pīç ü tīb iken nā-gāh

18. Ṭabīb-i cān gibi bir müjde-baḥş virdi ḥuzūr

3. pür:

Kaside 2

Mısra: 72

Çok.

71. Temevvüc itdi yine lücce-i şafā-yı derūn

72. Yine sevāhil-i endīşe pür dūr-i menşūr

4. pür:

Kaside 3

Mısra: 18

Çok.

17. Dādger-i dāver-i zīşān ki fūrūg-ı ‘adli

18. Zūlmet-ābād-ı eḳālīmi ider pür envār

5. pür:

Kaside 9

Mısra: 43

Çok.

43. Mey-i ḥamra ile pür cām-ı lāle

44. ‘Aceb bir rind-i bī-pervā-yı hemdür

6. pür:

Kaside 9

Mısra: 60

Çok.

59. Ne yem kām-ı dūr-i meknūn-ı ‘irfān

60. Ne kām pür gevher ü luṭf-ı himemdür

7. pür:

Gazel 32

Mısra: 1

Çok.

1. Perçeminden her ne dem ol pür cefā tel gösterür

2. ‘Āşık-ı şeydāya zencīr-i müselsel gösterür

8. pür:**Gazel 104**

Mısra: 1

Çok.

1. Ez bes ki pür zi-sahbā cāmī be-kef ne-dārem
2. Der-kūy-ı mey-fürüşān qadr ü şeref ne-dārem

9. pür:**Gazel 143**

Mısra: 14

Çok.

13. ‘İzzet kuluñı eyleme ammā ki ferāmūş
14. Gāhice anuñ dāmenini pür direm eyle

pür it:**1. pür itdi:-di****Kaside 2**

Mısra: 7

Doldurmak.

7. O rütbe nağme-i şādī pür itdi āfākı
8. Ki oldı künbed-i gerdün çü kāse-i tanbūr

2. pür itdi:-di**Gazel 129**

Mısra: 3

Doldurmak.

3. Ra‘d itme kıyās ‘ālem-i bālāyı pür itdi
4. Feryād ü fiğān-ı fuğārāsı Yeñişehr’in

pür-cefā:**1. pür-cefālar:-lar****Gazel 3**

Mısra: 7

Çok eziyet.

7. Ol pür-cefālar āh neler itdiler bize
8. Bilmezler idi hürmet-i āl-i Muḥammedī

pür-fiğān:**1. pür-fiğān:****Gazel 89**

Mısra: 3

Acı, inilti, çığlık, feryat dolu.

3. Mızrāb-ı şevkle n'ola dil olsa pür-fiğān
4. İñletdi erğanunumı bir tıfl-ı ħurde-sāl

2. **pür-fiğānsın:-sın**

Gazel 118

Mısra: 10

Acı, inilti, çığlık, feryat dolu.

9. Ten-i zerd ü nizāruñ dāğdār-ı 'aşkdur 'İzzet
10. Anuñçün nāyveş bezm-i elemde pür-fiğānsın sen

pür-fürūğ:

1. **pür-fürūğ:**

Gazel 150

Mısra: 3

Çok parlak, ışıklı.

3. Bir sīm-sā'id itmeyicek bezmi pür-fürūğ
4. Rindān elinde cām-ı zer olmuş ne fā'ide

pür-mey-i nağme:

1. **pür-mey-i nağme:**

Gazel 12

Mısra: 6

Ezginin dolu dolu şarabı.

5. Mevc ururdı gice meclisde neşāt ü şādī
6. Pür-mey-i nağme idi kāse-i ŧanbūr-ı ŧarab

pür-sitiz:

1. **pür-sitiz:**

Gazel 127

Mısra: 8

Çok kavgacı.

7. Ğanzelerden fitne dest-i çeşmüñe ħançer şunar
8. Sevdigüm ħışm u ğazabla pür-sitiz olduğça sen

püser:

1. **püser:**

Gazel 48

Mısra: 4

Oğul, erkek çocuk II sevgili.

3. Gülşen-i hüsnine bülbül kesilürler yek-ser
4. Görseler gül gibi bir taze püser 'aşıklar

püskülli belā:

1. **püskülli belā:**

Kaside 13

Mısra: 40

Çok büyük sıkıntı ve zarar veren kimse ya da şey.

39. Şīvesi nāzı edāsı dil-rübā
40. Perçemi 'uşşāka püskülli bela

2. **püskülli belāsı:-sı**

Gazel 129

Mısra: 12

Çok büyük sıkıntı ve zarar veren kimse ya da şey.

11. Bir süydan ol māh döküp perçemi düşa
12. Olmuş o da püskülli belāsı Yeñişehr'in

püşte püşte:

1. **püşte püşte:**

Gazel 83

Mısra: 11

Yığın yığın.

11. Püşte püşte tepelenmişleri gör rāh üzre
12. Cümlesi küşte-i āgeşte be-ḥün-ı niğehūñ

2. **21. R**

rā:

1. **rāları:-lar, -ı**

Kaside 6

Mısra: 32

(Ar.) Arap alfabesinde "ra" harfinin adı II sevgilinin kaşı.

31. Zāllar zirve-i ebrāc-ı hünerde aḥter
32. Rāları çarḥ-ı ma'ārifde hilāl-ı raḥşān

Rabb-i Mecīd:

1. **Rabb-i Mecīd:**

Kaside 11

Mısra: 43

Çok büyük Allah.

43. Devletin dā'im idüp Rabb-i Mecīd
44. 'Ömrini rüz-be-rüz ide mezīd

ra'd:

1. ra'd:

Gazel 129

Mısra: 3

Gök gürlemesi.

3. Ra'd itme kıyās 'ālem-i bālāyı pür itdi
4. Feryād ü fiğān-ı fuķārāsı Yeñişehr'in

raf-ı dükkān:

1. raf-ı dükkāna:-a

Gazel 86

Mısra: 10

Dükkanın rafı.

9. Kesād-ı ma'rifet ol rütbe sūķ olurdu ĥarāb
10. Becā-yı emti'a ķonsa raf-ı dükkāna ğazel

rağbet:

1. rağbetüm:-üm

Gazel 49

Mısra: 2

İstek, arzu.

1. Yād-i lebiyle nūş-ı meyüm leblebiyledür
2. Tuffāħa rağbetüm heves-i ğabğabiyledür

2. rağbeti:-i

Gazel 158

Mısra: 2

İstek, arzu.

1. Dil-besteligüm zülf-i girih-ġire degül mi
2. Mecnūn olanuñ rağbeti zencīre degül mi

rağbet it:

1. rağbet itmezsın:-mez, -sın

Gazel 119

Mısra: 12

İstemek, beğenmek, istekle karşılamak.

11. Begüm şîr ü şekerşeş gayrılarla imtizâcuñ var
12. Bizümle şöhet-i helvâya aşla rağbet itmezsın

rağbet-i elmās:

1. rağbet-i elmās:

Gazel 64

Mısra: 18

Elmas isteği.

17. Kadr-i sūhanum cevheriyān-ı hüner añlar

18. İzzet yine erbābı ider rağbet-i elmās

rāğıb ol:

1. rāğıb olmam: -ma, -m

Gazel 99

Mısra: 8

İstekli olmak.

7. Şehen-şāh-ı felek-cāh-ı serîr-i mülket-i fakrum

8. Cihāna rāğıb olmam zillet-i devlet kabûl itmem

rāh:

1. rāh:

Gazel 83

Mısra: 11

Yol.

11. Püşte püşte tepelenmişleri gör rāh üzre

12. Cümlesi küşte-i āgeşte be-ḥün-ı nıgehün

rāhat:

1. rāhatuñ: -uñ

Terkib-bend 1

Mısra: 57

Huzur, mutluluk.

57. Selb oldı şeb-be-şeb ne içün ḥvāb u rāhatuñ

58. Giryānluḡla geçmededür vaḡt ü sâ'atuñ

rahat it:

1. rahat itmezsın: -mez, -sın

Gazel 119

Mısra: 6

Sıkıntısız durumda olmak, ferahlanmak, dinlenmek.

5. Ne zālimsin ne kāfirsin ne şūh-ı bī-emānsın kim
6. Bizi miḥnet-keş-i ğam görmedükçe raḥat itmezsin

rāh-güzer:

1. **rāh-güzer:**

Kaside 7

Mısra: **10**

Geçit, geçecek yol.

9. İdeyor bāğçe-i ḥüsn-i edādan cereyān
10. Cüy-ı elfāza olup küng-i kalem rāh-güzer

rāh-ı ‘aşk: 1. **rāh-ı ‘aşka:-a**

Gazel 32

Mısra: **11**

Aşk yolu.

11. Zülmət-i hecrüñde ‘İzzet düşse rāh-ı ‘aşka
12. Āh-ı şeb-gİR-i şerār-efşānı meş‘al gösterür

2. **rāh-ı ‘aşkda:-da**

Gazel 49

Mısra: **7**

Aşkın yolu.

7. Zāhid tarīk-i zühde biz rāh-ı ‘aşkda
8. Bilsen ki ḥak efendi kimüñ mezḥebiyledür

rāh-ı fırsat:

1. **rāh-ı fırsatı:-ı**

Gazel 7

Mısra: **6**

Fırsat yolu.

5. Tūṭi-i ḥüsne bir kafes-i nāz oldur begüm
6. Pervāza ba‘d-ezīn bulamaz rāh-ı fırsatı

rāh-ı tahayyür:

1. **rāh-ı tahayyürde:-de**

Gazel 108

Mısra: **3**

Şaşkınlık yolunda.

3. Lağzīde-ḳadem rāh-ı tahayyürde giderken
4. Nāzüklük idüp tıtdı elim yār tıtuşdım

rahm eyle:**1. rahm eylemedüñ:-me, -düñ****Gazel 100**

Mısra: 11

*Merhamet etmek, acımak.***11.** Sīnemde bakıp zaḥmuma rahm eylemedüñ hīç**12.** Bir kere ṭabṭbüm dimedüñ merhemüñ olsam**2. rahm eylemez:-mez****Gazel 150**

Mısra: 7

*Merhamet etmek, acımak.***7.** Zaḥm-ı dili görirse de rahm eylemez o şūḥ**8.** Ger olmamış nigāhı ger olmuş ne fā'ide**3. rahm eyler:-r****Kaside 13**

Mısra: 36

*Acımak, merhamet göstermek.***35.** Līk ḥalüm 'arz idem sulṭānuma**36.** Belki rahm eyler dil-i nālānuma**rahm it:****1. rahm idüp:-üp****Gazel 117**

Mısra: 15

*Acımak, merhamet göstermek.***15.** Ne mümkin rahm idüp bir pare luṭf eylerdi yār ammā**16.** Ḥaberdār olmamışdur 'İzzetā ḥāl-i tebāhumdan**2. rahm idüp:****Gazel 131**

Mısra: 12

*Acımak, merhamet göstermek.***11.** Çeşm-i mestüñ derdi ḡamzeñ fikri bī-tāb eyledi**12.** Raḥm idüp ḥāl-i dil-i bīmāra bak Allāh için**rahmet-i Mevlā:****1. rahmet-i Mevlā:****Kaside 5**

Mısra: **48**
Allah'ın rahmeti.

47. Faḥrū' l-fuzālā kāmīl-i memdūḥ-ḥıṣālā
 48. Ey ma' deleti rahmet-i Mevlā Yeñişehir'e

rahne-i dīvār:

1. **rahne-i dīvār:**
Gazel 109
 Mısra: **2**
Duvar deliği.

1. Bezm-i taḥkīkde çün neşr ider envār ḳasem
 2. Zülmet-i kizbe virür rahne-i dīvār ḳasem

rahş-ı şarşar-revişe:

1. **rahş-ı şarşar-revişe:**
Kaside 6
 Mısra: **117**
Şiddetli ve soğuk esen rüzgarın yolunun gösterişli atı.

117. Raḥş-ı şarşar-revişe gāhice olduḳça süvār
 118. Berg-i güldür şanasın düş-ı şabā üzre hemān

Rā'if:

1. **Rā'if' üñ:-üñ**
Gazel 124
 Mısra: **13**
Raif, şairin ismi.

13. İştihār-ı nazmıdur 'İzzet cenāb-ı Rā'if' üñ
 14. Tās-ı vārun-ı sipihri taldıran āvāzeden

rakam:

1. **raḳamı:-ı**
Kaside 1
 Mısra: **44**
Yazı yazma, yazı ile işaret, sayıları gösteren işaret.

43. Ḳalemi vesme-keş-i ebrū-yı ḥübān-ı kemāl
 44. Raḳamı zīb-dih-i ḥüsn ü bahā-yı nuşret

rakama çek:

1. **rağama çekdi:-di****Kaside 11**Mısra: **42***Yazıya geçirmek.*

41. Āferīn dāver-i Dārā-ḥademe

42. Medḥini çekdi o zātın rağama

rağam-ı menkabet:1. **rağam-ı menkabetüñ:-üñ****Kaside 5**Mısra: **49***Hikayelerin sayısı.*

49. Çokdan rağam-ı menkabetüñ nağş idi dilde

50. Mağşūdum iki vaşfuñı iblā Yeñişehr'e dipnotta

rağam-ı midhat:1. **rağam-ı midhatla:-la****Kaside 3**Mısra: **55***Övme sayısı.*

55. Ola tā ḥāme-i müşgīn rağam-ı midhatla

56. Şafḥalar hem-şifat-ı rüy-ı ḥat-āverde-i yār

rağīb:1. **rağībden:-den****Gazel 4**Mısra: **11***Şiirde sevgiliyi âşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu âşıktan soğutmaya çalışan kimse.*

11. Ammā rağībden ḥazer eyler ne işlesün

12. Yoğ çāre buse virmege ruḥsārdan baña

2. **rağībe:-e****Gazel 8**Mısra: **2***Şiirde sevgiliyi âşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu âşıktan soğutmaya çalışan kimse.*

1. Niğāh-ı merḥamet itmez o dil-şikār baña

2. Rağībe luḥfi nihān cevri âşikār baña

3. **rakībūñ:-üñ**

Gazel 17

Mısra: 3

Şiirde sevgiliyi âşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu âşıktan soğutmaya çalışan kimse.

3. Rakībūñ yār ile âmīzişündendür bu feryādum

4. Gülūñ hāre kırānı bülbüle efgān ider irās

4. **rakīb:**

Gazel 58

Mısra: 7

Şiirde sevgiliyi âşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu âşıktan soğutmaya çalışan kimse.

7. Ser-fürū itse rakīb ‘âşık her dem ne ‘aceb

8. Kāngı ğavġāda ‘Amır pā-zede-i Zeyd olmaz

5. **rakībūñ:-üñ**

Gazel 120

Mısra: 6

Şiirde sevgiliyi âşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu âşıktan soğutmaya çalışan kimse.

5. Olursa münkaṭı ‘uşşākdan ol serv-i müstešnā

6. Efendi ḥavf olunmaz mı rakībūñ inşāfindan

6. **rakībūñ:-üñ**

Gazel 149

Mısra: 12

Aynı şeyi elde etmek isteyenlerden, aynı amaca varmak için uğraşanlardan her biri.

11. İstersēñ ola yüzūñ aḳ alnuñ aḳık müdām

12. Baḳma rakībūñ eldeki ḳāra ġurūşuna

rakīb-i bed-sirişte:

1. **rakīb-i bed-sirişte:**

Gazel 92

Mısra: 7

Kötü huylu rakip.

7. İttibā‘ ile rakīb-i bed-sirişte bezmden

8. ‘Āşıkı ṭard itme lāyık mı mürüvetten bedel

rakīb-i dūn:

1. **raķīb-i dūnı:-ı**

Kaside 2

Mısra: 79

Alçak rakip.

79. Raķīb-i dūnı kılup maħrem-i ħarīm-i vişāl

80. İder fütāde-i nāçarı ħard ile mehcūr

raķīb-i ħar:

1. **raķīb-i ħarı:**

Gazel 147

Mısra: 12

Eşek rakip, düşman.

11. Teşhīr için rezālet ile şehri gezdirüp

12. Bindirdiler raķīb-i ħarı gör ħar üstüne

raķīb-i la'īn:

1. **raķīb-i la'īn:**

Gazel 145

Mısra: 5

Lanetlenmiş rakip.

5. Şām u seher hem-nişīn saña raķīb-i la'īn

6. Anı yanuñdan ırāğ eylemedüñ āh āh

raķīb-i rū-siyāh:

1. **raķīb-i rū-siyāhın:-ın**

Gazel 23

Mısra: 9

Kara yüzlü rakip.

9. Raķīb-i rū-siyāhın ruķyesi ħaylī mü'eşşirmiş

10. Perī-rūlarla her şeb şīşe-gerdān-ı maħabbetdür

raks eyle:

1. **raķs eyler :-r**

Kaside 7

Mısra: 6

Dans etmek.

5. Başladı eylemege gülşen-i fikretde ħırām

6. Nükteler sāħa-i endīşede hep raķs eyler

raķsa gir:

1. **rağşa girdükçe:-dükçe**

Gazel 136

Mısra: 5

Dans, etmek.

5. Ol kamet-i büend ile girdükçe rağşa sen

6. Lerziş düşer vücūduma ser-tā-be-pā hemān

rām alan:

1. **rām alan:**

Gazel 15

Mısra: 10

Boyun eğmek.

9. Ğazāl-ı vağşı-i şahrāyı şayda hıç ta‘ab çekmez

10. O rem-hū āfeti āğūş-ı vişale rām alan ‘İzzet

Ramazān:

1. **Ramazānı:-ı**

Gazel 121

Mısra: 8

Ramazan ayı II sevgiliden ayrı kalınan günler bağlamında vuslatın zıddı olarak kullanılmış.

7. Ne kadar şışe-i hātırlarını itse şikest

8. Ramazānı yine hürmetle tutarlar rindān

Rāmiz:

1. **Rāmiz:**

Kaside 18

Mısra: 3

Ramiz, şair ismi.

3. Rāmiz rumūz-ı fenn-i belāğatda bī-‘adīl

4. Eş‘ār-ı Fevzī-i sühan-ārā ğarībdür

Rāmiz Efendi:

1. **Rāmiz Efendi:**

Gazel 155

Mısra: 17

Ramiz Efendi, şair ismi.

17. Düşüp Rāmiz Efendi eşerine semt-i tegazzülde

18. ‘Abeşdür hāme-i bī-miknetūn ‘İzzet tekā-pūsı

ra' nā:

1. ra' nā:

Gazel 71

Mısra: 4

Güzel.

3. Nedür ol nāz ile güftār o kıyāmet-reftār
4. Nedür ol kāmēt-i mümtāz ile ra' nā hāfız

rāst:

1. rāstdur:-dur

Kaside 6

Mısra: 5

Doğru, düzgün.

5. Rāstdur bu sūhanum rāst be-ḥaḳḳ-ı ḥasaneyn
6. Görse taḥsīn ider ḥüsn-i edāñı ḥassān

2. rāst:

Kaside 6

Mısra: 5

Doğru, düzgün.

5. Rāstdur bu sūhanum rāst be-ḥaḳḳ-ı ḥasaneyn
6. Görse taḥsīn ider ḥüsn-i edāñı ḥassān

ra' ūe-fermā-yı ūüreyyā:

1. ra' ūe-fermā-yı ūüreyyā:

Gazel 53

Mısra: 1

Ūüreyyā yıldızının titreyişine hükmeden II sevgilinin terli yanağı .

1. Ra' ūe-fermā-yı ūüreyyā ruḥ-ı ḥuy-gerdesidür
2. Dāğ-ı meh-tāb ziyā-baḥş-ı siyeh-çerdesidür

rātibe-baḥşā:

1. rātibe-baḥşā:

Kaside 5

Mısra: 44

Maaş veren.

43. 'Allāme-i zū-rütbe felek-kevkebe k'oldı
44. Dest-i keremi rātibe-baḥşā Yeñişehr'e

ravzâ- i üšküfe-nümâ-yı nuşret:**1. ravzâ- i üšküfe-nümâ-yı nuşret:****Kaside 1**

Mısra: 22

Yardın çiçeğini gören bahçe.

21. Gül-i şad-berg-i fütuhâtla gülzâr-ı cihân

22. Oldı bir ravzâ- i üšküfe-nümâ-yı nuşret

ravza-nişîn-i Rıdvân:**1. ravza-nişîn-i Rıdvân:****Kaside 6**

Mısra: 78

Cennette oturan Rıdvân(cennetin kapıcısı olan melek).

77. Bezm-i mînûveşini itse taşavvur bir kes

78. Kendini bulur idi ravza-nişîn-i Rıdvân

ref' it:**1. ref' idüp:-üp****Kaside 1**

Mısra: 71

Yukarı kaldırmak, yükseltmek.

71. Ref' idüp destüñi sen bargeh-i Mevlâ'ya

72. İdegör şıdķ-ı tavıyyetle du'â-yı nuşret

refâh:**1. refâh:****Gazel 115**

Mısra: 14

Rahat ve kolay yaşama.

13. Sende var iken o çeşm-i fettân

14. Yok 'İzzet için refâh efendüm

reftâr:**1. reftârın:-ın****Gazel 133**

Mısra: 10

Far. Salınarak yürüme, güzel yürüyüş.

9. O serv-şadde ki var bu kirışmelerle çıkış
10. Nice şaşırmasun 'ar'ar çemende reftârın

reftâr it:

1. reftâr idemezdi:-e, -mez, -di

Kaside 3

Mısra: 2

Yürümek, gitmek.

1. Hâme ger olmasa bir tûfî-i şîrîn-minkâr
2. İdemezdi şekeristân-ı sülhanda reftâr

reftâr-ı levendâne:

1. reftâr-ı levendâne:

Kaside 13

Mısra: 45

Levent olana yakışacak şekilde yürüyüş.

45. Āh o reftâr-ı levendâne nedür
46. şanurum bu hâl ile mestânedür

reg-i cân:

1. reg-i cân:-a

Kaside 8

Mısra: 2

Can damarı, şah damarı.

1. Hubüb-ı şarşar-ı hasret üşütdükçe dil-i zârı
2. Reg-i cân olur tâ lerze-i efsürdegî tārī

reg-i nabz-ı dil:

1. reg-i nabz-ı dile:-e

Kaside 7

Mısra: 28

Gönül damarının nabzı.

27. Dîde-i hastesidür 'İzzet-i bîmāra tabīb
28. Kō reg-i nabz-ı dile gānzeler ursun neşter

rehā:

1. rehā:

Gazel 32

Mısra: 7

Kurtulma, kurtuluş.

7. Dest-i cevrumden rehā yokdur dimek ister o şūh
8. Dürdan 'uşşāk-ı pā-māl-ı gama el gösterür

reh-ber-i semt-i 'irfān:

1. reh-ber-i semt-i 'irfān:

Kaside 6

Mısra: 136

Bilme bölgesinin rehberi.

135. Ben aña hāl-i şabāvetden iderdüm taqlīd

136. O baña olmuş idi reh-ber-i semt-i 'irfān

reh-güzār:

1. reh-güzāruñda: -uñ, -da

Gazel 59

Mısra: 5

Geçilen yol, geçit.

5. Reh-güzāruñda turup nāle-künān saf-der-şaf

6. O şeh-i tahtgeh-i 'işvemüze şān virürüz

2. reh-güzārında: -ın, -da

Gazel 125

Mısra: 3

Geçilen yol, geçit.

3. Reh-güzārında varup hāk olma lāzımdur baña

4. Nev-ḥırāmum mā'il-i ünsiyet olsun olmasun

3. reh-güzārundan: -un, -dan

Gazel 148

Mısra: 13

Geçilen yol, geçit.

13. Reh-güzārundan o şāhuñ añladum olmaz cüdā

14. 'İzzet-i pā-māli yeksān-ı türāb eylerse de

reh-i harābāt:

1. reh-i harābāt:

Gazel 104

Mısra: 3

Meyhane yolu.

3. ḥāhem ki bār-ı diger girem reh-i harābāt

4. Endişēi zi-şarf-ı māl u telef ne-dārem

reh-i nā-refte-güşā-yı hüner ü nātıka-dān :**1. reh-i nā-refte-güşā-yı hüner ü nātıka-dān :****Kaside 6**

Mısra: 60

*Beceriklilik ve güzel konuşmayı bilen kimsenin geçmediği yolu açan.*59. Mücid-i şīve-i nev muhteri[‘] -i tarz-ı cedīd

60. Reh-i nā-refte-güşā-yı hüner ü nātıka-dān

reh-i nā-refte-i zulm:**1. reh-i nā-refte-i zulme:-e****Gazel 128**

Mısra: 7

Geçilmeyen zulüm yolu.

7. Ğamzeñ itmiş bir reh-i nā-refte-i zulme sülük

8. Dāğlar sīnemde kalmış naqş-ı pāy-ı nev-zemīn

reh-i pīçide-i endişe:**1. reh-i pīçide-i endişemi:-m, -i****Kaside 7**

Mısra: 25

Kaygının kıvrılmış yolu.

25. Reh-i pīçide-i endişemi gīsūsı tutup

26. Kalmadı semt-i hayālümde mezāmīne memmer

rehīn-i ğulğule:**1. rehīn-i ğulğule:****Gazel 87**

Mısra: 6

Velvele, kargaşa rehini.

5. Şaldı cihāna velvele nākūs-ı şöhreti

6. Oldı rehīn-i ğulğule büt-hāne-i dālāl

rehīn-i vaşf-ı ruh-ı āl:**1. rehīn-i vaşf-ı ruh-ı āl:****Gazel 66**

Mısra: 5

Kırmızı yanağının niteliğinin rehin verilmesi.

5. Rehīn-i vaşf-ı ruḥ-ı āl u ḥaṭ-ı sebzūfüdür
6. Ki şaḥn-ı gülşen-i endīşe reng reng olmuş

reh-rev-i rāh-ı hatā:

1. **reh-rev-i rāh-ı ḥaṭāyūm:**-y, -um

Gazel 141

Mısra: 14

Kabahat yolunda yolda giden.

13. Bu ‘İzzet bendeñi maḥşerde şāyān-ı şefā‘at kııl
14. Ki dā‘im reh-rev-i rāh-ı ḥaṭāyūm yā Resūla‘llāh

reh-rev-i rāh-ı sitem:

1. **reh-rev-i rāh-ı sitem:**

Kaside 16

Mısra: 56

Zulüm yolunun yolcusu.

55. Velīkin sen daḥı şābit ḳadem ol
56. Hemīşe reh-rev-i rāh-ı sitem ol

reh-yab:

1. **reh-yab:**

Kaside 4

Mısra: 50

Far. Yol bulucu, yol bulan.

49. Līk min-ba‘d efendūm umarum sāyende
50. Olayum gülşen-i maksūduma ben de reh-yab

re‘īs-i ehl-i ‘irfān:

1. **re‘īs-i ehl-i ‘irfān:**

Gazel 23

Mısra: 17

Bilme sahibinin başı.

17. Hüveydādur re‘īs-i ehl-i ‘irfān oldığı çokdan
18. Daḥı bundan muḳaddem mesned-ārā-yı riyāsetdür

rem-gerde-i pīrāmen-i ünsiyet:

1. **rem-gerde-i pīrāmen-i ünsiyetimüzdür:**-imüz, -dür

Gazel 30

Mısra: 16

Yakın çevrenin ürkekliği.

15. Şayd eyler idük neyleyüm ol āhū-yı nā-rām
16. Rem-gerde-i pīrāmen-i ünsiyetimüzdür

rem-hū:

1. **rem-hū:**

Gazel 15

Mısra: **10**

Korkma huyu.

9. Ğazāl-ı vahşi-i şahrāyı şayda hīç ta'ab çekmez
10. O rem-hū āfeti āğūş-ı vişale rām alan 'İzzet

remz:

1. **remzini:-i, -n, -i**

Gazel 95

Mısra: **11**

Ar. Gizlice işaret, ima.

11. Fehm idemezdi mey-keşān-ı mantıq-ı tayr remzini
12. Çengile erğanün eger olmasa tercemān-ı ney

remz-āşinā-yı rezm-i kerrārī:

1. **remz-āşinā-yı rezm-i kerrārī:**

Kaside 8

Mısra: **28**

Düşmana defalarca saldıran savaşın anlayışlı kişisi.

27. Dil-āver dāver-i ceng-āver-i ehl-i hüner-perver
28. Ğazanfer-savlet ü remz-āşinā-yı rezm-i kerrārī

remz-i füsūn:

1. **remz-i füsūna:-a**

Gazel 35

Mısra: **4**

Büyünün işareti.

3. Her lahza bir қаziyye-i sihr itmede beyān
4. Remz-i füsūna dīdelerüñ tercemān mıdur

renc:

1. **renc:**

Gazel 98

Mısra: **11**

Eziyet, ağırlık.

11. Ne renc ü miḥnet ü ğamlar ne ğussalar çekdi
12. O bī-vefāya heveskār olan göñülceğizüm

rencür:

1. **rencürdur:**-*dur*

Gazel 45

Mısra: **14**

Hasta, dertli.

13. ‘İzzet-i miḥnet-keşin ḥālin su’āl eylerse yār
14. Söyleyüñ bir derdinüñ dermānı yok rencürdur

reng:

1. **rengden:**-*den*

Tahmis 2

Mısra: **9**

Görünüş, tarz, şekil, suret.

9. Büydan hoş rengden pākīzedür nāzük tenüñ
10. Beslemiş ḳoynunda ğüyā kim gül-i ra’nā seni

reng at:

1. **reng atar:**-*ar*

Gazel 127

Mısra: **2**

Renk vermek.

1. Şubḥ ider çāk-ı ğirībān ḥande-rīz olduğça sen
2. Reng atar ḥurşīde rüyüñ şerm-ḥīz olduğça sen

reng reng ol:

1. **reng reng olmuş:**-*mış*

Gazel 66

Mısra: **6**

Rengarenk, çok renkli olmak.

5. Rehīn-i vaşf-ı ruḥ-ı āl u ḥaṭ-ı sebzüñdür
6. Ki şaḥn-ı gülşen-i endīşe reng reng olmuş

reng-i bekā:

1. **reng-i beḳā:**

Gazel 38

Mısra: **1**

Sonsuzluğun rengi.

1. Bu gülsitānda reng-i beḳā mı var yoḳdur
2. Şüküfesinde şemīm-i şafā mı var yoḳdur

reng-i diger:

1. **reng-i diger:**

Gazel 85

Mısra: 1

Farklı renkli.

1. Her zamān itmede bir reng-i diger şīvelerūñ
2. ‘Andelīb itdi bizi ey gül-i ter şīvelerūñ

reng-i gül:

1. **reng-i gül:**

Gazel 1

Mısra: 1

Gülün rengi.

1. Reng-i gül ruḫsāre pīrā-yı cemāl olmuş saña
2. Şeb-nem-i şerm ‘arız-efrüz-ı kemāl olmuş saña

reng-i gül-i havā:

1. **reng-i gül-i ḫayā:**

Gazel 122

Mısra: 8

Utanma gülünün rengi.

7. Ey verd-i ter ‘izār-ı laṭīfūñ senūñ ‘aceb
8. Reng-i gül-i ḫayā mı ne nāzūk ne nāzenīn

reng-i havā:

1. **reng-i ḫayā:**

Gazel 44

Mısra: 10

Utanmanın rengi.

9. Verd-i behište māye-i şerm ü ḫicāb olur
10. Reng-i ḫayā ki ḡāza-i berg-i ḡaddārıdır

reng-i kelef:

1. **reng-i kelef:**

Gazel 77

Mısra: 5

Yüzdeki benin rengi.

5. 'Ārız-ı pākinde mahuñ var ise reng-i kelef
6. Gird-i ruhsārında yārūñ ol haṭ-ı reyhāna bak

reng-i nezāket:

1. reng-i nezāket:

Gazel 63

Mısra: 7

Kibarlığın rengi.

7. Hiç birinde bu kadar reng-i nezāket yokdur
8. Gerçi çok gonce-i gülzār-ı bahāyı bilürüz

reng-i ruhsār-ı dil-ārā:

1. reng-i ruhsār-ı dil-ārāsı:-sı

Gazel 124

Mısra: 4

Gönül süsleyenin (sevgili) yanağının rengi.

3. Nev-'arūs-ı hüsni olmaz cāme-püş-ı 'āriyet
4. Reng-i ruhsār-ı dil-ārāsı berīdür gāzeden

reng-i şeb:

1. reng-i şeb:

Gazel 56

Mısra: 2

Gecenin rengi.

1. Şāf-ı tıynet keder-i dehr ile me'nūs olmaz
2. Reng-i şeb leke-i pirāhen-i fānūs olmaz

2. reng-i şebde:-de

Kaside 2

Mısra: 83

Gecenin rengi.

83. Beyāz-ı şubḥdur 'İzzet ki reng-i şebde hemān
84. Siyāh zülf arasında o gerden-i kafür

reng-pezīr-i zevk:

1. reng-pezīr-i zevk:

Gazel 95

Mısra: 7

Zevkin rengini alan.

7. İster iseñ nevâları reng-pezîr-i zevk ola
8. La'l-i lebûñ kıl ey perî büse-dih-i dehân-ı ney

resen-bâz:

1. **resen-bâzdur:-dur**

Gazel 111

Mısra: 8

İple oynayan, ip cambazı II şairin söylediği söz.

7. Tâ'dîl ider terâzû-yı vezn ile haṭvesin
8. Şan târ-i miştar üzre resen-bâzdur sözüüm

resen-i çâh:

1. **resen-i çâh:**

Gazel 161

Mısra: 6

Kuyunun ipi.

5. Târ-ı zülfi zeḳan-ı dil-bere şarḳınca göñül
6. Ṭaldı bir fikr-i 'amîḳe resen-i çâh gibi

reside eyle:

1. **reside:**

Gazel 29

Mısra: 14

Erişmek, vasıl olmak.

13. 'İzzetâ dem-sâz-ı hāmî-i bülend-āvâz olup
14. Eyle feryâduñ reside çarḳa tâ nev-rûzdur

reside ol:

1. **reside olsa:-sa**

Kaside 5

Mısra: 35

Erişmek, vasıl olmak.

35. Ger Seyyid ü Sa'd olsa reside bu zamâna
36. Tilmîzi olurlardı gelüp tâ Yeñişehr'e

resm:

1. **resmle:-le**

Kaside 5

Mısra: 39

Şekil, suret II yazı.

39. Bu resmle mażbūt sicillāt kadardur
40. Maķşūr degil midħatı tenhā Yeñişehr'e

2. **resme:-e**

Kaside 6

Mısra: 92

Şekil, tarz, suret.

91. Elde mīzān-ı kalem hendese dānān-ı sūħan
92. Kaşr-ı evşāfına bu resme ururlar bünyān

3. **resme:-e**

Kaside 8

Mısra: 25

Şekil, tarz, suret.

25. Bu resme ķudsiyān zīb-i zebān eylerler evşāfuñ
26. Semāvāt üzre sebķat eyledikçe zıkr-i eţvārı

resm ü rāh-ı bendegi:

1. **resm ü rāh-ı bendegi:**

Gazel 148

Mısra: 9

Kölelik yolu ve tarzı.

9. Bezme bir kez da'vet oldı resm ü rāh-ı bendegi
10. Şeh gedālarla görüşmekden hiçāb eylerse de

resm-i bezm-i tarab-ı şevk-fezā:

1. **resm-i bezm-i tarab-ı şevk-fezāyı:-y, -ı**

Gazel 63

Mısra: 12

İstek arttıran sevinç meclisinin resmi.

11. Bilmeyüz encümen-i zühd ü riyā ādābın
12. Resm-i bezm-i tarab-ı şevk-fezāyı iyi bilürüz

reşha-i nāv-dān-ı ney:

1. **reşha-i nāv-dān-ı ney:**

Gazel 95

Mısra: 4

Neyin oluğunun sızıntısı II neyden çıkan sesler.

3. Cüy-ı terāne künğ ile gülşen-i nāleden geçüp
4. Cedvel-i bāğ-ı şevķ olur reşha-i nāv-dān-ı ney

reşk:

1. reşk:

Gazel 18

Mısra: 5

Kıskançlık.

5. Dâğdâr-ı reng-i hacaletdür çemende reşk ile

6. Lâlenüñ olmuş derünunda meger bir derd ruğ

2. reşk:

Gazel 19

Mısra: 14

Kıskançlık.

13. Sezâdur 'İzzetâ mîr-i şefîka eylesem taqdîm

14. Dür-i nazmum ki reşk ile gelür Pervîn'den feryâd

reşk eyle:

1. reşk eyler:-r

Kaside 11

Mısra: 8

Kıskanmak.

7. Ne suhan gevher-i deryâ-yı hüner

8. 'İkd-ı Pervîn aña şad reşk eyler

2. reşk eyler:-r

Kaside 13

Mısra: 41

Kıskanmak.

41. Çeşmine reşk eyler âhû-yı hoten

42. Ögredür Hârût'a bu fen-i fiten

reşk it:

1. reşk itdi:-di

Kaside 11

Mısra: 28

Kıskanmak.

27. Sâye-i mekremeti farkımıza

28. Düşeli itdi hümâ reşk bize

2. reşk itse:-se

Kaside 5

Mısra: 4
Kıskanmak.

3. Zībende-i āšār-ı füyūzāt-ı ezeldür
4. Reşk itse sezā cennet-i me'vā Yeñişehr'e

reşk-āver-i mihr-i bārık:

1. reşk-āver-i mihr-i bārık:

Gazel 76

Mısra: 1

Güneş ışığını hasede düşüren II sevgilinin yanağının parlaklığı.

1. Pertev-i ruhları reşk-āver-i mihr-i bārık
2. Biri çāk-efgen-i pīrāhen-i şubḥ-ı şādık

reşk-āver-i ser-çeşme-i hūr:

1. reşk-āver-i ser-çeşme-i hūr:

Kaside 10

Mısra: 42

Çeşme başındaki güzellerde kıskançlık uyandıran II karakter.

41. Kāfiye tengdür envār-ı du'ādan 'İzzet
42. Tab'ı reşk-āver-i ser-çeşme-i hūr eyleyelüm

reşk-i Erjeng:

1. reşk-i Erjeng:

Gazel 156

Mısra: 14

Erjeng(Bir söylentiye göre Mani'nin kendi adı da olan ve edebiyatta Erteng olarak geçen İranlıların ünlü ressamı Mani'nin resimli kitabı.)' in kıskançlığı.

13. Kilk-i Mānī-eşer-i nazm ile 'İzzet biz de
14. Reşk-i Erjeng idelüm şafḥa-i āšārumızı

reşk-i fem:

1. reşk-i femüñ:-üñ

Tahmis 6

Mısra: 6

Ağzının kıskançlığı.

5. Her yanüñ ey meh-likā pertev şalar bir nürdur
6. Gönce-i gülzārı dil-teng eyledi reşk-i femüñ

reşk-i ḥarir:

1. reşk-i ħarîr:**Gazel 130**

Mısra: 6

İpeği kiskandıran.

5. Āzurde eylemez mi ‘aceb ğılzet-i perend

6. Nermîn-i cism-i nâzûki reşk-i ħarîr iken

reşk-i hūr:**1. reşk-i hūr:****Kaside 2**

Mısra: 27

Güneşin kiskançlığı.

27. Şu ‘a-ı mehçe-i râyâtı reşk-i hūr olarak

28. O bedr-i burc-ı vezâret şerefle itdi zuhūr

reşk-i İrem eyle:**1. reşk-i İrem eyle:****Gazel 143**

Mısra: 2

İrem bağıını kiskandırmak.

1. Devletle gel üç çifteye vaz ‘-ı kadem eyle

2. Geç şahn-ı bahâriyyeyi reşk-i İrem eyle

reşk-i ‘izâr-ı şa ‘şa ‘a-efşân-ı yâr:**1. reşk-i ‘izâr-ı şa ‘şa ‘a-efşân-ı yâr:****Gazel 11**

Mısra: 11

Sevgilinin parlaklık saçan yanağının kiskançlığı.

11. Reşk-i ‘izâr-ı şa ‘şa ‘a-efşân-ı yâr ile

12. Hürşîd-i şu ‘le-bâr ne ‘âlemedür ‘aceb

reşk-i kamer:**1. reşk-i kamer:****Gazel 48**

Mısra: 14

Ayın kiskançlığı.

13. H̄âb-ı rāhat mı girer gözlerine ta-be-şabah

14. Gice yıldız sayar ey reşk-i kamer ‘âşıklar

reşk-i tab ‘-ı sūhandān:

1. reşk-i ʔab‘-ı sühandânıma:-ım, -a

Gazel 47

Mısra: 18

Güzel söz söyleyen karakterin kıskançlığı.

17. ‘İzzetâ sāye-i ikbāl-i Veli Paşa’ da

18. Reşk-i ʔab‘-ı sühandânıma Sehbân ağlar

reşş-i gül-âb:

1. reşş-i gül-âb:

Kaside 4

Mısra: 2

Gülsuyu serpmeye.

1. Yüz göz açtırmaz iken baht-ı siyehkâraye hıvâb

2. Eyledi luğf-ı hudâ çehresine reşş-i gül-âb

revâ:

1. revâ:

Kaside 4

Mısra: 52

Layık, uygun, yaraşır.

51. ‘İzzetâ şekveyi ʔo eyle du‘āya ağâz

52. Ne revâ bâ‘ iş-i taşdı‘-i ser olmak ıtnâb

2. revâ:

Gazel 34

Mısra: 6

Layık, uygun, yaraşır.

5. Gönülde devlet-i hüsnünde ey şeh-i hübân

6. Mevâcib-i gam alursa revâ yeñiçeridür

3. revâ:

Gazel 46

Mısra: 15

Uygun, yaraşır.

15. Nür-ı ‘aynum sensin ol maħbüb-ı zībâ kim revâ

16. Hâk-i pâyün itseler kühl-i başar maħbûblar

4. revâ:

Gazel 109

Mısra: 8

Uygun, yaraşır.

7. Dehen-i mü' min-i kāmilde çü cām-ı şahbā
8. Deverān itse revā her dem ü her bār asem

revan-ı arāb:

1. revan-ı arāb:

Terkib-bend 1

Mısra: 23

arabın yağı.

23. andil-i sāgara onilup revan-ı arāb
24. Pertev alardı meclise mānend-i āftāb

revi-i avr u edā:

1. revi-i avr u edāsi:-sı

Gazel 129

Mısra: 18

Davranı ve nazının ekli.

17. Gāyet de arīb oldı fenāsi Yeñiehr'in
18. Bir baka revi-i avr u edāsi Yeñiehr'in

revnak-dih-i ser-mesned-i iftā-yı Selānik:

1. revnak-dih-i ser-mesned-i iftā-yı Selānik:

Kaside 5

Mısra: 19

Selanikte fetvanın ba mekanın parlaklık vereni.

19. Revnak-dih-i ser-mesned-i iftā-yı Selānik
20. Oldı bu sene 'adl ile molla Yeñiehr'e

revnak-ı bāzār-ı nazm:

1. revnak-ı bāzār-ı nazm:

Gazel 150

Mısra: 15

iir pazarının parlaklığı.

15. Gird-i kesād revnak-ı bāzār-ı nazm iken
16. Kālā-yı zer-ke-i hūner olmu ne fā'ide

revnak-iken-i dūrr-i ho-āb:

1. revnak-iken-i dūrr-i ho-āb:

Kaside 4

Mısra: 48

Parlak incinin parlaklığını kıran.

47. Bu perîşānlığa tākāt mi gelür inşāf it
48. Nice nazmum ola revnak-şiken-i dürr-i hoş-āb

revnak-yāb:

1. revnak-yāb:

Gazel 124

Mısra: 11

Güzellik bulan.

11. Oldı revnak-yāb haṭ-ı nev-zuhūruñla senüñ
12. Nüşhā-i hüsnüñ ki cemi' yetlenür şîrāzeden

re'y:

1. re'y:

Kaside 6

Mısra: 116

Görüş, düşünce, mütalaa.

115. Sâlde ḥurde ḥiredde yine ammā ki büzürg
116. Re'y ü tedbîrde pîr ḥüsn ü melāḥatde civān

2. re'y:

Kaside 17

Mısra: 46

Fikir, görüş, düşünce, ray.

45. Āh rü'yā mı bu bir fitne-i şūr-efzā mı
46. 'İzzetā 'aqlum alup koymadı re'y ü tedbîr

revhān-ı baĝ-ı cennet:

1. reyḥān-ı baĝ-ı cennet:

Kaside 9

Mısra: 51

Cennet bahçesinin fesleğeni II sevgilinin ayva tüyleri.

51. Haṭuñ reyḥān-ı baĝ-ı cennet ammā
52. 'İzāruñ verd-i gülzār-ı İrem'dür

re'y-i münîr:

1. re'y-i münîrinden:-i, -n, -den

Kaside 3

Mısra: 19

Parlak fikir.

19. Lem 'a-yāb olsa kamer re' y-i münīrinden eger
20. Minnet-i mihr-i ziyā-güsteri çekmez her bār

re' y-i rüşen-ter:

1. re' y-i rüşen-teri:-i

Kaside 1

Mısra: 45

Çok aydınlık fikir.

45. Re' y-i rüşen-teri fer-bağş-ı çerāğ-ı meh-tāb
46. Āfitāb-ı dili mişkāt-ı ziyā-yı nuşret

re' y-i şavāb:

1. re' y-i şavāb:

Kaside 4

Mısra: 38

Doğruluk düşüncesi.

37. Dār-ı dünyāda egerçi cāy-ı necātı yoğise
38. Kūşe-i gūra şığınmağdur aña re' y-i şavāb

rezālet:

1. rezālet:

Gazel 147

Mısra: 11

Çok çirkin ve utanılacak hal, herkesin duygularını inciten durum veya olay, rezillik, kepaşelik.

11. Teşhīr için rezālet ile şehri gezdirüp
12. Bindirdiler rakīb-i ħarı gör ħar üstüne

Rızā-yı nükte-perdāz:

1. Rızā-yı nükte-perdāza:-a

Gazel 120

Mısra: 17

Nükteli söz söyleyen Rıza.

17. Rızā-yı nükte-perdāza nazīre söylemek güçdür
18. Ta' accüb üzreyüm 'İzzet senüñ bu iştiğālinden

ricā-yı nusret:

1. ricā-yı nuşret:

Kaside 1

Mısra: **62**
Yardım isteği.

61. Medh-i zātuñda gürüh-ı şu'arā 'āciz olup
 62. Birbirinden hep ider şimdi ricā-yı nuşret

ridā-yı nuşret:

1. **ridā-yı nuşret:**

Kaside 1

Mısra: **42**

Yardım örtüsü.

41. Öyle bir dāver-i devrān ki olur hem-vāre
 42. Zīver-i düş-ı şeref-püşı ridā-yı nuşret

rīh-i husūm-ı 'ālem:

1. **rīh-i husūm-ı 'ālem:**

Gazel 96

Mısra: **10**

Dünya uğursuzluklarının rüzgarı.

9. Germ-i bāzārı cihāndan şoğıdur
 10. Ādemi rīh-i husūm-ı 'ālem

rikāb:

1. **rikāb:**

Kaside 4

Mısra: **24**

Üzengi.

23. O civān-baht-ı felek-pāye ki bindükçe olur
 24. Esb-i iclāline cirm-i meh-i nev sīm rikāb

rind:

1. **rinde:-e**

Gazel 157

Mısra: **2**

Kalender, dünya işlerini boş gören II âşık.

1. Haṭ-ı püşt-i leb-i gül-reng-i şarāb āşāmı
 2. Rinde kâfî aramaz nüşha-i şerḥ-i cāmı

rindān:

1. rindān:**Gazel 30**

Mısra: 9

Rindler, kalenderler, dünya işlerini boş görenler II âşıklar.

9. Rindān iledür ülfetimüz her dem ü her ān

10. Zühhād bizüm subḥa-keş-i ḥasretimüzdür

2. rindān:**Gazel 121**

Mısra: 8

Rindler, kalenderler, dünya işlerini boş görenler II âşıklar.

7. Ne kadar şîşe-i ḥāṭırlarını itse şikest

8. Ramazānı yine ḥürmetle tutarlar rindān

3. rindān:**Gazel 150**

Mısra: 4

Rindler, kalenderler, dünya işlerini boş görenler II âşıklar.

3. Bir sīm-sā'id itmeyicek bezmi pür-fürūğ

4. Rindān elinde cām-ı zer olmuş ne fā'ide

4. rindān :**Kaside 6**

Mısra: 138

Rindler, kalenderler, dünya işlerini boş görenler II âşıklar.

137. Komadı zühd-nümā ehl-i riyādan olayum

138. Şūḥ-meşrebligümi ister idi çün rindān

rindāne:**1. rindāne:****Gazel 12**

Mısra: 13

Rintlere yakışır tarzda.

13. Böyle rindāne gazel tarzına ol mahveşüñ

14. 'İzzetā dīde-i mestānesidür cümle sebeb

rind-i bī-bāk:**1. rind-i bī-bāk:****Gazel 114**

Mısra: 2

Korkusuz gönü ehli kişi.

1. Ser-hoşum bâde-perestüm melegüm cānānum
2. Rind-i bī-bāk levendüm güzelüm fettānum

rind-i bī-pervā-yı hem:

1. **rind-i bī-pervā-yı hemdür:-dür**

Kaside 9

Mısra: 44

Korkusuz gönül ehli kişinin kaygısı.

43. Mey-i hamra ile pür cām-ı lāle
44. ‘ Aceb bir rind-i bī-pervā-yı hemdür

rind-i melūm-ı ‘ālem:

1. **rind-i melūm-ı ‘ālem:**

Gazel 96

Mısra: 4

Dünyanın ayıplanmış rindi.

3. Odur āzāde-i kayd-ı endüh
4. Ki ola rind-i melūm-ı ‘ālem

rind-i ser-āzāde:

1. **rind-i ser-āzādeler:-ler**

Gazel 66

Mısra: 11

Başı hür, özgür rindler.

11. Bizüz o rind-i ser-āzādeler ki yok bizden
12. Esīr-i nām u giriftār-ı kayd-ı neng olmuş

rişte-bend-i pāy-ı havāl:

1. **rişte-bend-i pāy-ı hayāl:**

Gazel 91

Mısra: 4

Hayalin ayak bağlayan bağı II sevgilinin saçı.

3. Miyānuña şarılup başdan çıkardı velī
4. Kemend-i zülfüñ olur rişte-bend-i pāy-ı hayāl

rişte-i āmāl:

1. **rişte-i āmālīmüz:-imüz**

Gazel 120

Mısra: 7

Emeller ipi.

7. Girihgîr oldı gitdi rişte-i âmâlimüz yek-ser
8. O nahvvet-güsterin çîn-i cebîn-i infi'âlinden

rişte-i bârîk-i cân:

1. rişte-i bârîk-i cân:

Gazel 35

Mısra: 6

İnce ipe benzeyen can.

5. Târ-ı nigâh-ı hasret-i 'âşık mıdur yâhûd
6. Mûy-ı miyân mı rişte-i bârîk-i cân mıdur

rişte-i güher:

1. rişte-i güher:

Gazel 150

Mısra: 6

İnci ipliği.

5. Cüş-ı sirişk-i hasretle çeşm-i 'âşıkun
6. Müjgâni rişte-i güher olmuş ne fâ'ida

rişte-i hayâl:

1. rişte-i hayâl:

Gazel 87

Mısra: 8

Hayal ipliği.

7. Târ-ı nigâhumuz kemerinden çözülmüyor
8. Mûy-ı miyânına şarılup rişte-i hayâl

rişte-i nazm:

1. rişte-i nazma:-a

Kaside 8

Mısra: 61

Nazım ipliği (şiir bağlamında).

61. Getürmiş kimdür emşâlüm içinde rişte-i nazma
62. Benüm gibi bu güne lü'lü'-i şehvâr-ı güftârı

2. rişte-i nazmı:-ı

Gazel 140

Mısra: 16

Nazım ipliği (şiir bağlamında).

15. Vaşf-ı ser-i zülfidür 'İzzet gârağ
16. Rişte-i nazmı çekerüz sū-be-sū

rişte-i zünnār:

1. rişte-i zünnārumızı:-umuz, -ı

Gazel 156

Mısra: 8

Kuşağın ipi II kemer.

7. Deyr-i 'aşkunda perestiş-geriyüz ol şanemūñ
8. Tār-ı zülfünden idüp rişte-i zünnārumızı

riyā:

1. riyāsından:-sı, -n, -dan

Gazel 28

Mısra: 13

İki yüzlülük, gösteriş yapma.

13. O zāhidān ki riyāsından istemez dönsün
14. Olursa vāşıl-ı sır sahn-ı hānķāh döner

2. riyā:

Gazel 149

Mısra: 4

İki yüzlülük, gösteriş yapma.

3. Nuql-i lebiyle 'āşıkına neş'e-bağış iken
4. Dil-berlerūñ riyā mı olur bāde-nūşına

riyā-vı huşk:

1. riyā-yı huşk:

Gazel 99

Mısra: 10

Kuruluğun(feyizsizliğinin) iki yüzlülüğü.

9. Şarāb-ı nābile ter-dāmen olmak iftiḥārumdur
10. Velī 'İzzet riyā-yı huşk ile 'iffet kabūl itmem

rīzān ol:

1. rīzān olup:-up

Gazel 57

Mısra: 11

Dökülmek.

11. Yād-ı nev-ḥīz-i ḥaṭıyla eşkümüz rīzān olup
12. Sebze-i müjgānımız terdür seḥāb altundayuz

Rızā-yı mu‘ciz-i sihr-iştihār:

1. Rızā-yı mu‘ciz-i sihr-iştihāre:-e
Gazel 138
Mısra: 14
Sihirli sözleriyle şöhret olmuş Rıza.
13. ‘İzzetā bilsem ne yüzle ‘arz idersin nazmuñı
14. Sen Rızā-yı mu‘ciz-i sihr-iştihāre rū-be-rū

rīze-niṣār-ı şerer:

1. rīze-niṣār-ı şererüz:-üz
Gazel 140
Mısra: 10
Kıvılcım parçaları saçan.
9. Şu‘le-i āh-ı dil-i ehl-i gamuz
10. Rīze-niṣār-ı şererüz sū-be-sū

rūbāh:

1. rūbāh:
Gazel 161
Mısra: 8
Far. Tilki.
7. Ḥ‘āb-ı ḥar-gūşına ey kebk-i ḥurām aldanma
8. Aç gözüñ sūfī ider ḥileyi rūbāh gibi

rūbeh-i ğam:

1. rūbeh-i ğam:
Kaside 2
Mısra: 9
Keder tilkisi.
9. Tavaṭṭun itmişiken ğār-ı dilde rūbeh-i ğam
10. Kılındı tañtana-i ṭabl u kerre- nāy ile dūr

rū-be-rū:

1. rū-be-rū:
Gazel 138
Mısra: 1
Yüz yüze, karşı karşıya.

1. Gelse mir'ât ol 'izâr-ı tâbdâra rû-be-rû
2. Pertevinden nûr iderdi isti'âre rû-be-rû

2. rû-be-rû:

Gazel 138

Mısra: 2

Yüz yüze, karşı karşıya.

1. Gelse mir'ât ol 'izâr-ı tâbdâra rû-be-rû
2. Pertevinden nûr iderdi isti'âre rû-be-rû

3. rû-be-rû:

Gazel 138

Mısra: 6

Yüz yüze, karşı karşıya.

5. Maṭlabum bir vech ile şüret-pezîr olmaz benim
6. Söylesem de ḥâlümü ol şehryâre rû-be-rû

4. rû-be-rû:

Gazel 138

Mısra: 8

Yüz yüze, karşı karşıya.

7. Tarf-ı ruḥsârũndan eyle ber-ṭaraf gîsũlarũñ
8. Yüz bulup bî-çâreler kılsun nezzâre rû-be-rû

5. rû-be-rû:

Gazel 138

Mısra: 12

Yüz yüze, karşı karşıya.

11. Ögredür eczâ-yı ḥüsnũñ birbirine şîveler
12. Çeşm çeşme zûlf zûlfe târ târa rû-be-rû

6. rû-be-rû:

Gazel 138

Mısra: 14

Yüz yüze, karşı karşıya.

13. 'İzzetâ bilsem ne yüzle 'arz idersin nazmuñı
14. Sen Rızâ-yı mu'ciz-i sihr-iştihâre rû-be-r

7. rû-be-rû :

Gazel 138

Mısra: 4

Yüz yüze, karşı karşıya.

3. Cilvesi baht-ı siyāhuñ göre ne yüzdendür yine
4. Hıa gelüp oldu mu 'arız hüsni-i yāre rü-be-rü

8. **rü-be-rü :**

Gazel 138

Mısra: **10**

Yüz yüze, karşı karşıya.

9. Hāne-i āyineden çık bāga ey serv-i revān
10. 'Aksüñi gel gör kenār-ı cüybāra rü-be-rü

rübüde-i reftār:

1. **rübüde-i reftār:**

Gazel 98

Mısra: **16**

Yürüyüşüne kapılan II aşığın gönlü.

15. Hırām iderken o bālā kaddüñ kırışmelerin
16. Gör ey rübüde-i reftār olan gönülcegizüm

rü-güşāde:

1. **rü-güşāde:**

Gazel 97

Mısra: **8**

Güler yüzlü II sevgili.

7. Kālā-yı hüsni zīver-i dükkān-ı iştiḥār
8. Bir rü-güşāde şahid-i bāzāra uğradum

ruh:

1. **ruh:**

Gazel 18

Mısra: **6**

Far. Yanak II sevgilinin yanağı.

5. Dāgdār-ı reng-i ḥacaletdür çemende reşk ile
6. Lālenüñ olmuş derūnunda meger bir derd ruh

2. **ruh:**

Gazel 18

Mısra: **8**

Far. Yanak II sevgilinin yanağı.

7. Pertevi mīnā-serāy-ı kalbi lebrīz idelü
8. Bezm-i endişemden itdi fikr-i şem 'i tār ruh

3. ruḥ:

Gazel 18

Mısra: 10

Far. Yanak II sevgilinin yanağı.

9. Oldığından 'İzzetā vāreste-i ḥatt-ı siyāh
10. Görünür şüretde bir āyīne-i bī-gerd ruḥ

4. ruḥları:-ları

Gazel 23

Mısra: 4

Far. Yanak II sevgilinin yanağı.

3. Olur āb üzre āteş āteş üzre āblar peydā
4. Şu dem ki ruḥları ḥamratlanup ḥoy-rīz-i ḥacletdür

5. ruḥı:-ı

Gazel 49

Mısra: 6

Far. Yanak II sevgilinin yanağı.

5. Birbirlerine fitne-i dilde mu'īn olur
6. Ebrū vü ḥāl ü çeşm ü ruḥı yek-kabiledür

6. ruḥı:-ı

Gazel 78

Mısra: 1

Far. Yanak II sevgilinin yanağı.

1. Ruḥı o verd-i ḥayānuñ gül-āba müstağrak
2. 'Aceb yine neden olmuş hicāba müstağrak

rūhı bedenden ayrıl:

1. rūhı bedenden ayrıldı: -dı

Gazel 132

Mısra: 22

Ölmek.

21. 'İzzet' de hele sen gideli ḳalmadı cünbüş
22. Ayrıldı gibi şanki anuñ rūhı bedenden

ruh-i dil-dār:

1. ruh-i dil-dārumuzı:-umuz, -ı

Gazel 156

Mısra: 6

Sevgilinin yanağı.

5. Olsa pīrāste hāl ü haṭ ile ‘arız-ı mihr
6. Aña teşbīh iderdük ruḥ-i dil-dārumuzı

ruh-ı endīşe:

1. ruḥ-ı endīşede:-de

Gazel 56

Mısra: 4

Yanağın kederi.

3. Hīç nedāmet mi çeker sözde te’emmülle giden
4. Ruḥ-ı endīşede naḳş-ı kef-i efsūs olmaz

ruh-ı haṭ-āver:

1. ruḥ-ı haṭ-āverüñden:-üñ, -den

Gazel 144

Mısra: 11

İnce tüylerin çıktığı yanak II sevgilinin yanağı.

11. Ruḥ-ı haṭ-āverüñden vāyedār it müstmendānı
12. Zekāt-ı hüsñüñi eyle edā ḥükm-i kitāb üzre

ruh-ı haṭ:

1. ruḥ-ı haṭuñla:-uñ, -la

Gazel 80

Mısra: 17

Yanağın tüyü.

17. ‘İzzet’ üñ yād u ruḥ-ı haṭuñla
18. Sūziş-i rüz u şebīn çok gördük

rūh-ı hod-rā:

1. rūh-ı hod-rā:

Gazel 21

Mısra: 11

Kendi ruhuna.

11. Ger der-āyīne be-bīned rūh-ı hod-rā ān büt
12. Tā me-pendār ki dīger veşenī mī-cüyed

ruh-ı hoy-rīz:

1. ruḥ-ı hoy-rīzinde:-i, -n, -de

Gazel 13

Mısra: 3

Ter döken yüz.

3. Mevc-ḥīz olsa ṭarāvet ruḥ-ı ḥoy-rīzinde
4. Açılır şan gül-i şad-berg-i şabāhat kat kat

ruh-ı huy-gerde:

1. ruḥ-ı huy-gerdesidür:-si, -dür

Gazel 53

Mısra: 1

Terlemiş yanak II sevgilinin yanağı.

1. Ra'şe-fermā-yı şüreyyā ruḥ-ı huy-gerdesidür
2. Dāğ-ı meh-tāb ziyā-baḥş-ı siyeh-çerdesidür

ruh-ı mir'at-i yār:

1. ruḥ-ı mir'at-i yāre:-e

Gazel 66

Mısra: 1

Sevgilinin ayna gibi olan yanağı.

1. Ğubār-ı ḥaṭ ruḥ-ı mir'at-i yāre jeng olmuş
2. Sevād-ı ān zede-i leşker-i Firenk olmuş

ruh-ı rahşān:

1. ruḥ-ı rahşānuñda:-uñ, -da

Gazel 106

Mısra: 5

Parlak yüz.

5. Leke-i ḥaṭ-ı siyeh yok ruḥ-ı rahşānuñda
6. Ey benüm burc-ı cemāle kamer-i bī-kelefüm

ruh-ı verd:

1. ruḥ-ı verde:-e

Kaside 9

Mısra: 108

Gül gibi yanak.

107. 'Aķıb-i deydē tā faşl-ı bahārān
108. Ruḥ-ı verde gül-āb-efşān-ı nemdür

ruhsār:

1. ruḥsārdan:-dan

Gazel 4

Mısra: 12

Yanak, yüz.

11. Ammā raḳībden ḥazer eyler ne işlesün
12. Yoḳ çäre büse virmege ruḥsārdan baña

ruḥsāra-i ‘arāyiş-i efkār:

1. ruḥsāra-i ‘arāyiş-i efkāra:-a

Gazel 111

Mısra: 13

Fikirlerin süsünün yanağı.

13. Ruḥsāra-i ‘arāyiş-i efkāra ‘İzzetā
14. Kilk-i hünerle māşīta-perdāzdur sözüm

ruḥsāre:

1. ruḥsāre:

Gazel 1

Mısra: 1

Yanak II sevgilinin yanağı.

1. Reng-i gül ruḥsāre pīrā-yı cemāl olmuş saña
2. Şeb-nem-i şerm ‘arız-efrüz-ı kemāl olmuş saña

ruḥsār-ı ‘arūs-ı sūhan:

1. ruḥsār-ı ‘arūs-ı sūhana:-a

Kaside 7

Mısra: 90

Sözün gelin gibi güzel olan yüzü.

89. Tā ki meşşāte-i nük kalem-i ehl-i beyān
90. Vire ruḥsār-ı ‘arūs-ı sūhana zīb ü fer

ruḥsār-ı raḥşān:

1. ruḥsār-ı raḥşāna:-a

Gazel 144

Mısra: 3

Parlak, güzel yanak II sevgilinin yanağı.

3. Görenler kākül-i pāşīdesin ruḥsār-ı raḥşāna
4. Seḥāb oldu keşīde zann iderler āftāb üzre

ruḥşat:

1. ruḥşat:

Kaside 2

Mısra: 74

İzin, müsaade.

73. Şikeste-beste eger bir gazelcik 'arz itsem
74. Huzür-ı devlete olmaz mı ruḥṣat u düstür

2. ruḥṣat:

Gazel 112

Mısra: 2

İzin, müsaade.

1. Ol şeh-i hüsne mesāğ-ı 'arz-ḥālüm yok benüm
2. 'Arz-ı ḥāle olsa da ruḥṣat mecālüm yok benüm

ruḥṣat-ı 'arz-ı niyāz:

1. ruḥṣat-ı 'arz-ı niyāz:

Gazel 55

Mısra: 11

Duanın sunulmasının izni.

11. Germ-iştiyāk ruḥṣat-ı 'arz-ı niyāz olup
12. Çekmekde āh-ı serdi her efsürde-hüş-ı nāz

rukabā:

1. ruḳabādan:-dan

Gazel 16

Mısra: 6

Rakipler.

5. Bezm-i vaşluñda eyā şūḥ-ı cihān
6. Ruḳabādan bize yok cāy-ı nişest

ruk'a-i şekve:

1. ruḳ'a-i şekve:

Kaside 10

Mısra: 23

Şikayet mektubu.

23. Ruḳ'a-i şekve be-dest āh iderek iñleyerek
24. Ḥālümüz 'arz idelüm bārī huzür eyleyelüm

rukve:

1. ruḳyesi:-si

Gazel 23

Mısra: 9

Dua.

9. Raḫīb-i rū-siyāhın ruḫyesi ḫaylī mü'eşşirmiş
10. Perī-rūlarla her şeb şīşe-gerdān-ı maḫabbetdür

Rūm:

1. Rūm:

Kaside 2

Mısra: 31

Ar. Anadolu bölgesi.

31. Velī ni'metidür Rūm ili memālikinūñ
32. Ta'ayyüş itmededür sāyesinde mār ile mūr

rumūz-ı fenn-i belāgat:

1. rumūz-ı fenn-i belāgatda:-da

Kaside 18

Mısra: 3

Düzgün söz söyleme ilminin sembolü.

3. Rāmiz rumūz-ı fenn-i belāgatda bī-'adīl
4. Eş'ār-ı Fevzī-i sūḫan-ārā ğarībdür

rūşen-dil:

1. rūşen-dilüm:-üm

Gazel 111

Mısra: 5

Parlak, aydınlık gönül.

5. Rūşen-dilüm fetīle-fürüz-ı belāgatum
6. Şem'-i maḫāfil-i edebe kāzdur sözüm

rūşenī-baḫşā:

1. rūşenī-baḫşā:

Gazel 27

Mısra: 5

Aydınlık veren.

5. Bezm-i devrāna rūşenī-baḫşā
6. Şem'-i ruḫsār-ı āl-i Eşref'dür

rūşen-kün-i deycūr-ı sitem:

1. rūşen-kün-i deycūr-ı sitem:

Kaside 5

Mısra: 15

Eziyet karanlığının aydınlık günü.

15. Rüşen-kün-i deycür-ı sitem nür-ı mücessem
16. Kim şa'şā-pāş ola ser-ā-pā Yeñişehr'e

rüşenlen:

1. rüşenlenüp:

Gazel 3

Mısra: 3

Parlamak, aydınlanmak.

3. Rüşenlenüp kudümüñ ile çeşm-i cān u dil
4. Bulduķ meserret-i ebedī şevķ-i sermedī

rüy-ı ebr-i mevc:

1. rüy-ı ebr-i mevc:

Gazel 117

Mısra: 2

Dalgalı bulutun yüzü.

1. Dil-i deryā bulandı seyl-i eşķ-i rü-be-rāhumdan
2. Döküldi āb rüy-ı ebr-i mevc dūd-ı āhumdan

rüy-ı iltiyām:

1. rüy-ı iltiyāmı:-ı

Kaside 16

Mısra: 70

İyileşme yüzü.

69. Velī kes sen dahı andan selāmı
70. Aña gösterme rüy-ı iltiyāmı

rüy-ı kâğıd:

1. rüy-ı kâğıdda:-da

Kaside 7

Mısra: 14

Kağıdın yüzü.

13. Oldı nāhun-zede-i tıfl-ı debistān-ı kemāl
14. Rüy-ı kâğıdda kıyās itme nişān-ı mıştar

rüy-ı pāk:

1. rüy-ı pākine:-i, -n, -e

Gazel 7

Mısra: 2

Temiz, saf, parlak yüz II sevgilinin yüzü.

1. Şanma çiçek çıkardı o tıfl-ı melâhâtı
2. 'Aks itdi rûy-ı pâkine sînem cerâhâtı

rûy-ı zemîn:

1. rûy-ı zemîn:

Kaside 6

Mısra: **69**

Yeryüzü.

69. Şadme-i kahrı ile rûy-ı zemîn zelzelenâk
70. Hecme-i tîgi ile mecma'-ı â'dâ nâlân

rûy-ı zerd:

1. rûy-ı zerdüm:-üm

Gazel 103

Mısra: **10**

Sararmış yüz II âşığın yüzü.

9. Ben şikâyet eylemem bî-dâd dil-berden velî
10. Rûy-ı zerdüm her gören añlar melâlüm var benüm

rûz u şeb:

1. rûz u şeb:

Gazel 41

Mısra: **18**

Gündüz ve gece II hiç durmadan.

17. Ya'ni maḥdüm-ı Selîmü't-tab'a
18. Rûz u şeb ḥayr u du'âlar demidür

2. rûz u şeb:

Kaside 13

Mısra: **66**

Gündüz ve gece II hiç durmadan.

65. Kimsin 'âlemde be hey 'âşık 'aceb
66. Kim benüm vaşlum dilersin rûz u şeb

3. rûz u şeb:

Kaside 13

Mısra: **96**

Gündüz ve gece II hiç durmadan.

95. 'Abd-i nâ-çizûñ kuluñdur 'İzzet'üñ
96. Rûz u şeb zıkr ile fikri midḥatüñ

rüz-be-rüz:**1. rüz-be-rüz:****Kaside 11**Mısra: **44***Günden güne.***43.** Devletin dā'im idüp Rabb-i Mecîd**44.** 'Ömrini rüz-be-rüz ide mezîd**rüzedâr-ı ğam:****1. rüzedâr-ı ğamınıñ:-ı, -nuñ****Gazel 157**Mısra: **4***Keder orucu.***3.** Būs-ı ruhsāre işāretle hilāl-ebrūsı**4.** Rüzedâr-ı ğamınıñ zāhir olur bayramı**rüzgār:****1. rüzgārından:-ı, -n, -dan****Kaside 8**Mısra: **48***Esinti, yel II başka şekilde düşünün kişilerin tutumu.***47.** Ğazelde 'İzzetā pāyān-pezîr oldı yeter ğayrı**48.** Muḥālif rüzgārından şitānuñ iştikā-kārı**2. rüzgār:****Kaside 18**Mısra: **11***Esinti, yel; devir, dünya.***11.** Hem maḥlaşumdur 'İzzet-i āşüfte rüzgār**12.** Anuñ için benüm gibi bir nā-şekîbdür**3. rüzgārıdur:-ı, -dur****Gazel 44**Mısra: **12***Esinti, yel.***11.** Dün gülsitān-ı kūyına itdüh şabā güzer**12.** Ğayrı esüp savurmaların rüzgārıdur**rüz-ı elest:**

1. rüz-ı elest:

Gazel 16

Mısra: 12

Allâh'ın, ruhlar âlemini yarattığında, ruhlara “elestü bi-Rabbiküm (Ben sizin Rabbiniz değil miyim?)” diye sorup ruhların da “belâ (evet)” diye cevap verdiği gün.

11. Āsitānuñdan ölünce gitmem

12. Böyle ‘ahd eylemişüm rüz-ı elest

rüz-ı ezel:

1. rüz-ı ezel:

Kaside 6

Mısra: 7

Ezelden beri.

7. Saña tã rüz-ı ezel eylemiş i‘tã Mevlâ

8. Zür-ı endîşe ile kuvvet-i şab‘ı Şahbân

rüy:

1. rüyı:-ı

Gazel 14

Mısra: 2

Yüz, yanak II sevgilinin yüzü.

1. Seyr it ol şüh-ı âteşin-hüyı

2. Tãze gül gibi terlemiş rüyı

2. rüyüñ:-uñ

Gazel 127

Mısra: 2

Yüz, yanak II sevgilinin yüzü.

1. Şubh ider çāk-ı girbân hãnde-riz oldukça sen

2. Reng atar hurşide rüyüñ şerm-hiz oldukça sen

rüy-be-rãh-ı sefer:

1. rüy-be-rãh-ı seferüz:-üz

Gazel 140

Mısra: 8

Sefere çıkmaya hazır olmak.

7. Büy-ı gülüz esb-i şabãya süvãr

8. Rüy-be-rãh-ı seferüz sũ-be-sũ

rüşd:

1. rüşt:

Kaside 9

Mısra: 67

Doğru düşünecek, doğruyu bilecek, ayırt edecek seviyede olma, olgunluk, kemal.

67. Ya ol zātındaki rüşt ü feṭānet

68. 'Aṭā-yı maḥz-ı Rabb-i zu'l-keremdür

Rüstem:

1. Rüstem'i:-i

Kaside 8

Mısra: 18

Şeh-nâme'de Zâl'ın dillere destan kahramanlıklarıyla anılan oğlu.

17. Ne nîze nîze-i paşa-yı şaf-der ḳahramān peyker

18. Ki Zâl ü Rüstem'i ḳayret-zede itmekte peykārı

rüstem-i pür dil-i heycā ü hizebr-i şüc'ān:

1. rüstem-i pür dil-i heycā ü hizebr-i şüc'ān:

Kaside 6

Mısra: 98

Çok kavgacı gönlü olan ve cesaretli yiğit Rüstem.

97. Şaf-şiken Sām-ı Tehemten-ten-i Behrām-efgen

98. Rüstem-i pür dil-i heycā ü hizebr-i şüc'ān

rüsvālık:

1. rüsvālık:-la

Gazel 33

Mısra: 6

Rezillik.

5. Benimçün ḳayd-ı nuş u pende hergiz düşmesün yārān

6. Bu rüsvālıkla güş-āviz-i pend olmaḳ ne mümkindür

rüsvāy-ı kıyāmet :

1. rüsvāy-ı kıyāmet :

Gazel 14

Mısra: 4

Kıyamet'in rezili.

3. Ānān ki sipārend revān der-ğam-ı ḳad'et

4. Hüzend be-maḥşer heme rüsvāy-ı kıyāmet

rütbe:

1. rütbe:

Kaside 2

Mısra: 7

Derece, miktar.

7. O rütbe nağme-i şādī pür itdi āfākı

8. Ki oldı künbed-i gerdün çü kâse-i tanbūr

2. rütbe:

Kaside 2

Mısra: 68

Derece, miktar.

67. Nevāzişüñle olur gül gibi güşāyiş-yāb

68. Ne rütbe teng ise çün gonce qalb-i ehl-i şu'ūr

3. rütbe:

Kaside 8

Mısra: 7

Makam, mevki.

7. Şuyun bulurdı el-ħağ encād ol rütbe 'ālemde

8. Ki āb-ı eşk olmaz nāv-dān-ı dīdeden cārī

4. rütbe:

Kaside 9

Mısra: 77

Derece, miktar.

77. O rütbe hıfzı sārīdür cihana

78. Ki gürgān hep nigāhbān-ı ğanemdür

5. rütbem:-m

Kaside 13

Mısra: 71

Makam, mevki, aşama.

71. Yā diger rütbem ki vardur ey gedā

72. Meclisümden itmeyem tā kīm cüdā

6. rütbe:

Kaside 16

Mısra: 57

Miktar, derece.

57. O rütbe ile kim 'ālemde bī-dād

58. Elüñden eylesün 'uşşāğ feryād

7. rütbe:

Gazel 27

Mısra: 9

Makam, mevki.

9. Nā-şekīb eyleyen bu rütbe bizi

10. Āh o ğunc u delāl-ı Eşref' dūr

8. rütbe:

Gazel 28

Mısra: 11

Makam, mevki.

11. O rütbe Mevlevīyān oldı 'aşkı ile naḥīf

12. Ki tünd-bād dem-i neyle hem-çü kāh döner

9. rütbe:

Gazel 86

Mısra: 9

Derece, miktar.

9. Kesād-ı ma'rifet ol rütbe sūḳ olurdu ḥarāb

10. Becā-yı emti'a ḳonsa raf-ı dükkāna ğazel

rü'yā:1. **rü'yāda:-da****Kaside 17**

Mısra: 1

Uyku içinde görülen keyfiyet, düş.

1. Gice rü'yāda o meh-pāre-i bī-mişl ü nazīr

2. Güyyā külbe-i aḥzānımı itmiş tenvīr

2. **rü'yā:****Kaside 17**

Mısra: 45

Uyku içinde görülen keyfiyet, düş.

45. Āh rü'yā mı bu bir fitne-i şūr-efzā mı

46. 'İzzetā 'aqlum alup ḳoymadı re'y ü tedbīr

2. 22. S/Ş/Ş̂

sā:

1. sāların:-lar, -ın

Kaside 6

Mısra: **26**

Arap alfabesinin dördüncü, Türkler'in İslâmiyet'i kabullerinden 1928 harf inkılâbına kadar 9–10 asır boyunca kullanmış oldukları alfabenin beşinci harfi ve bu harfin adı [Ebced hesâbında değeri 500'dür].

25. Tâları tâze-edâ bir büt-i sîmîn-tendür

26. Şâların her birisi veşen-i deyr-i beyân

sā'at:

1. sā'atuñ:-uñ

Terkib-bend 1

Mısra: **58**

Vakit, zaman.

57. Selb oldı şeb-be-şeb ne içün ĥ'âb u rāhatuñ

58. Giryānlukla geçmededür vaqt ü sā'atuñ

2. sā'atde:-de

Kaside 17

Mısra: **24**

Saat ll zaman.

23. Didi hāy 'İzzet'ümüñ vāhimesi gālib imiş

24. Bağ neler kırdı derūnunda bu sā'atde fakīr

3. sā'at :

Kaside 16

Mısra: **21**

Vakit, zaman.

21. Tebessüm-rīz olup Aḥmed o sā'at

22. Dir ey serv-i kadūñ şūr-ı kıyāmet

sabā:

1. şabā:

Terkib-bend 1

Mısra: **7**

Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.

7. Kūy-ı nigāra eyler iseñ ey şabā güzer

8. Dil çīn-i perçemünde midür al getür ḥaber

2. şabâ:

Kaside 9

Mısra: 22

Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.

21. Fısıldaşdı gelüp ezhâr ile hep

22. Şabâ ilç-i şâh-ı muhteşemdür

3. şabâ:

Gazel 11

Mısra: 7

Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.

7. Yarûñ lepışka perçemini ey şabâ yine

8. Kıldûn mı târ ü mâr ne 'âlemeddür 'aceb

4. şabâ:

Gazel 44

Mısra: 11

Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.

11. Dün gülsitân-ı kûyına itdûñ şabâ güzer

12. Ğayrı esüp savurmaların rûzgârıdur

5. şabâ:

Gazel 51

Mısra: 1

Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.

1. Şabâ yelmiş hevâ-yı kâkülûñle düldül olmuşdur

2. Aña emvâc-ı bûy-ı sünbül işlenmiş çul olmuşdur

6. şabâdan:-dan

Gazel 94

Mısra: 3

Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.

3. Gülşende seher nağme-serâ oldı şabâdan

4. Hâl-i dil-i 'uşşâkı tebâh eyledi bülbül

7. şabâ:

Gazel 127

Mısra: 5

Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.

5. Kışver-i Tâtâr u Çîn'i 'ıtrnâk eyler şabâ

6. Şâne-bend-i târ-ı zülf-i müşg-bîz oldukça sen

8. şabâ:

Gazel 157

Mısra: 8

Kuzeydoğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.

7. Zîr-i kâkülde nihân idi mu'anber hâli

8. Gösterüp eyledi tahrîk şabâ sevdâmı

sabâh ol:

1. şabâh oldu:-du

Gazel 119

Mısra: 10

Güneşin doğup ortalığın aydınlanması.

9. Dün aḥşam üsti gördüm hâne-i aḡyāra 'azm itdün

10. Şabâh oldı daḡı ey mihr-i ḡüsñüm 'avdet itmezsın

2. şabâh oldı:-dı

Kaside 17

Mısra: 6

Güneşin doğup ortalığın aydınlanması.

5. Urıcaḡ şa'sa'a-i mihr-i ruḡı bāşırāma

6. Didüm ey baḡt şabâh oldı yeter ḡvāb-ı keşîr

sabâ-yı nusret:

1. şabâ-yı nuşret:

Kaside 1

Mısra: 20

Yardım rüzgarı.

19. Açılur ḡonceleri şāḡ-ı ümîdüñ şimdi

20. Bāḡ-ı âmāla vezān oldı şabâ-yı nuşret

şâbit kadem ol:

1. şâbit kadem ol:

Kaside 16

Mısra: 55

Yerinde veya sözünde durmak.

55. Velîkin sen daḡı şâbit kadem ol

56. Hemîşe reh-rev-i rāh-ı sitem ol

şabr:

1. şabr:

Kaside 3

Mısra: **38**
Sabır, dayanma.

37. Bir büt-i 'işve-gīrin firqati kār itdi dile
 38. Qomadı genc-i derūnumda benüm şabr u qarār

2. **şabrum:-um**

Kaside 17

Mısra: **35**
Sabır, dayanma.

35. Yandı şabrum o zamān eyledüm āgāz baña
 36. Eyleyüp dīdelerüm eşke bedel hūn taqṭīr

sabr it:

1. **şabr idelüm:-elü, -m**

Gazel 45

Mısra: **5**
Tahammül etmek, dayanmak.

5. Biz nice şabr idelüm cānā gül-ruhsāruña
 6. Dil-rubālar mübtela meh-pāreler mecburdur

2. **şabr idemezdüm:-e, -mez, -dü, -m**

Gazel 100

Mısra: **9**
Tahammül etmek, dayanmak.

9. Billūr gibi gerdenuñe şabr idemezdüm
 10. Şarkındılık eylerdüm eger perçemüñ olsam

şabrī-i muciz-dem:

1. **şabrī-i muciz-deme:-e**

Gazel 158

Mısra: **13**
Mucize nefesli Sabri.

13. 'Arz eyle hemān Şabrī-i muciz-deme ṭurma
 14. 'İzzet hevesüñ şī riñi teşhīre degül mi

Sabri-i nālekār:

1. **Şabri-i nālekār:**

Gazel 11

Mısra: **14**
Ağlayan Sabri II âşık.

13. Biz dūr düşdük ‘İzzet o dil-berden ağlaruz
14. Şabri-i nālekār ne ‘ālemedür ‘aceb

sabūhī-zedegānīm:

1. **şabūhī-zedegānīm:**

Gazel 7

Mısra: 3

Sabah içkisine tutulmuş kişim.

3. Ān şabūhī-zedegānīm ki mestī-i müdām
4. Kes ne-y-āred ki koned farq zi-huşyāri-i mā

saç:

1. **şaçup:-up**

Gazel 139

Mısra: 11

T. Saçmak, dağıtmak, yaymak.

11. Şaçup arz-ı niyāza tohm-ı sirişk
12. Demed-i vaşlı al zamān-ı direv

Sa‘d:

1. **Sa‘d:**

Kaside 5

Mısra: 35

Sa‘d, kişi ismi.

35. Ger Seyyid ü Sa‘d olsa resīde bu zamāna
36. Tilmīzi olurlardı gelüp tā Yeñişehr’e

sad:

1. **şad:**

Gazel 2

Mısra: 2

Yüz, 100 sayısı.

1. ‘Uşşāk-ı zār için ki ‘aded söylerüm saña
2. Üç beş dimem hezār ile şad söylerüm saña

2. **şad:**

Gazel 3

Mısra: 3

Yüz, 100 sayısı.

3. Şad çāk koned perde-i 'işmet be-nigāhī
4. Yā Rabb zi-ki āmūht çünin perde-derī-rā

3. **şad:**

Kıt'a 4

Mısra: **4**

Yüz, 100 sayısı II pek çok.

3. Kışt-i emelüm olmadan ol dahı nābit
4. Şad hayf çayırlandı o şahrā kılı geldi

4. **şadlar:-lar**

Kaside 6

Mısra: **36**

Arap alfabesinin on dördüncü, Türkler'in İslâmiyet'i kabullerinden 1928 harf inkılâbına kadar 9 – 10 asır boyunca kullanmış oldukları alfabenin on yedinci harfi ve bu harfin adı [Ebced hesâbında değeri 90'dır. Şad harfi, eski târihlerde seneyi bildiren rakamdan sonra safer ayını gösteren rumuz olarak kullanılırdı].

35. Şinler şâhid-i şîrîn-revîş-i şîve-şi'âr
36. Şadlar şayd-ı dil itmekde mişâl-ı hübân

5. **şad:**

Kaside 7

Mısra: **81**

Yüz, 100 sayısı II pek çok.

81. Aña şad hamd ki bu edhem-i kilik-i çālāk
82. 'Arşagâh-ı hüner ü nazmda gitdikçe gider

6. **şad:**

Kaside 8

Mısra: **5**

Yüz.

5. Çıkup eflâke dūd-ı āh-ı serdüm düşdi şad pāre
6. Kıyās itme zemîne ebr-i berf-efşānuñ işârı

7. **şad:**

Kaside 11

Mısra: **8**

Yüz, 100 sayısı II pek çok.

7. Ne suhan gevher-i deryā-yı hüner
8. 'İkd-ı Pervîn aña şad reşk eyler

8. **şad:**

Gazel 23

Mısra: 13

Yüz, 100 sayısı II pek çok.

13. Bu nev-nazmı sezâ 'arz eylesem şad şermile 'İzzet

14. O zât-ı pâke kim gencîne-i luḫf u mürüvvetdür

9. şad:

Gazel 23

Mısra: 13

Yüz, 100 sayısı II pek çok.

13. Bu nev-nazmı sezâ 'arz eylesem şad şermile 'İzzet

14. O zât-ı pâke kim gencîne-i luḫf u mürüvvetdür

10. şad:

Gazel 47

Mısra: 16

Yüz, 100 sayısı II pek çok.

15. Nâr-ı ḫasretle kebâb oldığımı fehm itmiş

16. Acıyup ḫâlîme şad süz ile büryân ağlar

11. şad:

Gazel 120

Mısra: 12

Yüz, 100 sayısı II pek çok.

11. Kemâl üzre olup bedr olmuşundan eylemem şekvâ

12. Amân şad el-amân meh-pâregānuñ ḫurde-sālından

12. şad:

Gazel 123

Mısra: 5

Yüz, 100 sayısı II pek çok.

5. Bir güzel kim ola şad şîve ile cilve-nümâ

6. Eylemez mi anı erbâb-ı maḫabbet taḫsîn

sad hezâr:

1. şad hezâr:

Gazel 148

Mısra: 7

Yüz bin.

7. Bî-ser ü pâ şad hezâr üftâde-i giryânı var

8. Her ne çend 'uşşâka cevri-i bî-ḫisâb eylerse de

sadâ vir:

1. **şadā virseñ:-se, -ñ****Gazel 19**

Mısra: 4

Ses vermek, seslenmek.

3. Ne saht olsa kibārın ƙalbine te'sîr ider nāle

4. Şadā virseñ gelür kühsār-ı pür-temkînden feryād
sāde:1. **sāde:****Tahmis 6**

Mısra: 4

Saf, temiz.

3. Yek-ser ā'zā-yı laṭifüñ nürdan mefṭürdur

4. Şanma sāde sîneñü āyîne-i billürdur

saded-i lutf:1. **şaded-i luṭfdadur:-da, -dur****Kaside 6**

Mısra: 142

Güzelliğın konusu.

141. Geh sitāyişler idüp gāh du'alar eyler

142. Şaded-i luṭfdadur iş bu faḳîre her ān

sadef:1. **şadef:****Kaside 6**

Mısra: 80

Midye, istiridye gibi içinde inci bulunan deniz hayvanı.

79. Feyz-yāb olsa eger yem kefi dūr-pāşından

80. Şadef olmazdı niyāz-āver-i ebr-i nisān

2. **şadef:****Gazel 73**

Mısra: 4

Midye, istiridye gibi içinde inci bulunan deniz hayvanı II aşık.

3. Dürc-i dehenüñde dūr-i dendāñunı görmiş

4. Ḥayretle açup ağzını ƙalmış şadef Eşref

3. **şadef:****Gazel 79**

Mısra: 9

Midye, istiridye gibi içinde inci bulunan deniz hayvanı.

9. Bir mes'ele tıyunca dehān açma çün şadef
10. Deryā-yı fıkhda Dürer'ün yok mıdur senün

4. **şadefüm:-üm**

Gazel 106

Mısra: 10

Midye, istiridye gibi içinde inci bulunan deniz hayvanı II âşık.

9. N'ola 'İzzet yem-i eşk içre ta'ayyüş itsem
10. Güher-i 'aşk-ı girān-māye-i yāre şadefüm

sadef-i tab'ı:

1. **şadef-i tab'ımuñ:-ım, -uñ**

Gazel 53

Mısra: 12

Yaratılış incisi.

11. Dürr-i eş'ārūma 'İzzet ko disün halk yetim
12. Şadef-i tab'ımuñ ol nāz ile perverdesidür

sāde-rū:

1. **sāde-rūlarla:-lar, -la**

Gazel 139

Mısra: 15

Yalın yüzlü, sade görünümlü II sevgili.

15. Sāde-rūlarla isteyen ülfet
16. Ser-i kūyunda kalur istemez ev

sāde-rüyān:

1. **sāde-rüyānı:-ı**

Gazel 53

Mısra: 5

Sade yüzlüler II sevgili.

5. Sāde-rüyānı cefā-perver olur hūbānuñ
6. Zīb-i ağüş-ı vefā varsa haṭ-āverdesidür

sad-ḥamd:

1. **şad-ḥamd:**

Kaside 5

Mısra: 17

Yüz övgü, yüz şükür.

17. Şad-ḥamd ki pertev şalarak 'āleme şimdi
18. Bir mihr-i münir oldı kadem-sā Yeñişehr'e

şadır:1. **şadır:****Gazel 141**

Mısra: 3

Çıkan, meydana gelen.

3. Şağā'ir kum gibi atım atım şadır kebā'ir de

4. Kalursa böyle ahvālum hebāyum yā Resūla'llāh

şadır-ı dehen-i kand-bār:1. **şadır-ı dehen-i kand-bārıdur:-ı, -dur****Gazel 44**

Mısra: 8

Şeker dökken ağzının sözü.

7. Eyler mezāk-ı gūşumı leb-rīz-i gül-şeker

8. Her söz ki şadır-ı dehen-i kand-bārıdur

şadme-i kahr:1. **şadme-i kahrı:-ı****Kaside 6**

Mısra: 69

Sıkıntının çarpması.

69. Şadme-i kahrı ile rüy-ı zemīn zelzelenāk

70. Hecme-i tīgi ile mecma'-ı ā'dā nālān

şad-pāre:1. **şad-pāre:****Gazel 131**

Mısra: 2

Yüz parça, paramparça.

1. Āh düşdüm seng-dil bir yāra bak Allāh için

2. Oldı mir'āt-i dilüm şad-pāre bak Allāh için

şadr-ı sa'adet:1. **şadr-ı sa'adetde:-de****Kaside 6**

Mısra: 121

Mutluluk makamı.

121. Cümlesi şadr-ı sa'âdetde muķīm olsunlar
122. İdelüm vaşfların biz de cihāna i'lān

sadr-nişīn-i hüner ü 'irfān:

1. **şadr-nişīn-i hüner ü 'irfān:**

Kaside 7

Mısra: 71

Beceriklilik ve bilmenin başkanı.

71. Sensin ol şadr-nişīn-i hüner ü 'irfān kim

72. Hıdmetüñde bülağā şaf-ı ni'āli yer ider

şāf:

1. **şāf:**

Gazel 35

Mısra: 7

Temiz, saf.

7. Gerdānı şāf sīnesi billūr sākı sīm

8. Ser-tā-be-pā o şīve-nümā hūsn ü ān mıdur

2. **şāf:**

Gazel 90

Mısra: 6

Temiz, saf.

5. Olsa hayret-zede-i 'aksi 'aceb mi mir'āt

6. Gerdeni şāf o perī-şüretüñ endāmı güzel

şāf it:

1. **şāf iden:-en**

Gazel 161

Mısra: 1

Temizlemek.

1. Şāf iden āyine-i şıdkı sehergāh gibi

2. Sīneye bir meh alur mihr-i felek-cāh gibi

saf şaf:

1. **şaf şaf:**

Kaside 13

Mısra: 44

Yan yana.

43. Gülşen içre kıdd çeküp itse hırām
44. Servler şaf şaf hemān eyler kıyām

safā:

1. **şafā:**

Terkib-bend 1

Mısra: **54**

Gönül şenliği, rahat, huzur.

53. Ben bülbülüm çemende nevā itmek isterüm
54. Ben gül-bedenler içre şafā itmek isterüm

2. **şafā:**

Gazel 10

Mısra: **1**

Gönül şenliği, rahat, huzur.

1. Bir kaç aḥbāb ile çıkmak çemene hey ne şafā
2. Bā-ḥuşuş ortada dönsün kadeh-i mey ne şafā

3. **şafā:**

Gazel 10

Mısra: **2**

Gönül şenliği, rahat, huzur.

1. Bir kaç aḥbāb ile çıkmak çemene hey ne şafā
2. Bā-ḥuşuş ortada dönsün kadeh-i mey ne şafā

4. **şafā:**

Gazel 10

Mısra: **4**

Gönül şenliği.

3. Kimi şarkı kimisi tāze gazeller okusun
4. Kimisi eylesün āgāze-i hey hey ne şafā

5. **şafā:**

Gazel 10

Mısra: **6**

Gönül şenliği.

5. Geh şimāḥa çalınıp velvele-i şavt-ı hezār
6. Meclisi germ ide geh zemzeme-i ney ne şafā

6. **şafā:**

Gazel 10

Mısra: **8**

Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.

7. Neş' e-i meyle varup cūy kenārında o dem
8. Şöyle ser-mest urasın na're-i yā hay ne şafā

7. şafā:

Gazel 10

Mısra: 10

Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.

9. Pāk idüp āyīne-i hātırı gerd-i gamdan
10. Ğuşşa 'İzzet görine çeşmüñe lā-şey ne şafā

8. şafālar:-lar

Gazel 41

Mısra: 2

Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.

1. Ülfet-i tāze-edālar demidür
2. Dil-rübālarla şafālar demidür

9. şafāsı:-sı

Gazel 129

Mısra: 10

Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.

9. Ol ne idi itdigümüz zevk ü tarablar
10. Şimdi keder oldı şafāsı Yeñişehr'in

10. şafā:

Gazel 132

Mısra: 19

Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.

19. İhvān arasında ne şafā sākī-i gül-ruh
20. Zānūya gele büse vire gonce-i dehenden

şafā-pezir-i temāşā-yı hat-ı sebz:

1. şafā-pezir-i temāşā-yı hat-ı sebzüñdür:-üñ, -dür

Gazel 98

Mısra: 5

Yeni çıkmış tüyleri seyretmenin huzuru.

5. Şafā-pezir-i temāşā-yı hat-ı sebzüñdür
6. Kenāre-gır-i çemenzār olan gönülceğizüm

şafā-yı cevher-i āyīne-i İskenderi:

1. Şafā-yı cevher-i āyīne-i İskenderidendür:-den, -dür

Gazel 36

Mısra: **10**

İskender'in aynasının mayasının berraklığı.

9. Bezmede cām-ı Cem nāmındaki devr eyleyen sāgar

10. Şafā-yı cevher-i āyīne-i İskenderīdendür

safā-yı hayāl:

1. **şafā-yı hayāl:**

Gazel 91

Mısra: **8**

Hayalin huzuru.

7. O mū-miyānumı ağūşa almışum gūyā

8. Süremişüm gice h̄ābumda ben şafā-yı hayāl

saf-der-saf:

1. **saf-der-saf:**

Gazel 59

Mısra: **5**

Sıra sıra.

5. Reh-güzāruñda turup nāle-künān saf-der-saf

6. O şeh-i tahtgeh-i işvemüze şān virürüz

saff-ı usāt:

1. **şaff-ı usāt:**

Kaside 1

Mısra: **27**

isyan edenlerin dizisi.

27. Yürüsün şaff-ı usāt üstüne şimden soñra

28. İtmesüñ ehl-i ğaza şakķ-ı āşā-yı nuşret

safha:

1. **şafhalar:-lar**

Kaside 3

Mısra: **56**

Ar. Bir şeyin yassı yüzü II sayfa.

55. Ola tā hāme-i müşgīn raķam-ı midhatla

56. Şafhalar hem-şifat-ı rüy-ı hat-āverde-i yār

2. **şafhayı:-y, -ı**

Gazel 7

Mısra: 11

Bir şeyi yassı yüzü.

11. Hâmem nigâr-hâne-i Çîn itdi şafhayı
12. 'İzzet gözet nuķuş-ı hayâlümde şan'atı

3. şafhayı:-y, -ı

Gazel 146

Mısra: 6

Sayfa.

5. Uçurup kâğıd-ı bād-ı hüneri şan'atla
6. Şafhayı şehper-i pervāz idelüm eş'ara

şafha-i āsar:

1. şafha-i āsarumızı:-umuz, -ı

Gazel 156

Mısra: 14

Eserlerin sayfaları.

13. Kilk-i Mānī-eşer-i nazm ile 'İzzet biz de
14. Reşk-i Erjeng idelüm şafha-i āsarumızı

şafha-i ruhsāre-i pāk-ı dil-ber:

1. şafha-i ruhsāre-i pāk-ı dil-ber:

Kaside 7

Mısra: 17

Gönül çelen güzelin temiz yanağının sayfası.

17. Haṭṭ gelüp şafha-i ruhsāre-i pāk-ı dil-ber
18. Oldı bir hāşiyeli nuşha-i hüsn ile nazār

şafha-i rü:

1. şafha-i rüyunda:-y, -un, -da

Gazel 6

Mısra: 5

Yüz sayfası II sevgilinin yüzü.

5. Haṭṭ-ı siyāhı şafha-i rüyunda dil-berün
6. Tiryāk-ı zaḥm-ı ejder-i perçem gelür baña

şafha-nigār-ı eş'ar:

1. şafha-nigār-ı eş'ar:

Kaside 3

Mısra: 8
Şiirlerin nakışlı yüzü.

7. Dest-gîr-i şu 'arâ olmasa her dem hâme
 8. Nice olurlar idi şafha-nigâr-ı eş'âr

saf-ı ni'âli:

1. **şaf-ı ni'âli:-i**

Kaside 7

Mısra: 72

Ayakkabılık.

71. Sensin ol şadr-nişîn-i hüner ü 'irfân kim
 72. Hıdmetünde bülagâ şaf-ı ni'âli yer ider

saf-şiken:

1. **şaf-şiken:**

Kaside 6

Mısra: 97

Safları dağıtan.

97. Şaf-şiken Sâ'm-ı Tehemten-ten-i Behrâm-efgen
 98. Rüstem-i pür dil-i heycâ ü hizebr-i şüc'ân

şâf-tab'ân:

1. **şâf-tab'ân:**

Gazel 76

Mısra: 4

Temiz yaradılış.

3. Her nefes şıdk ile ger zîb-i kenâr eyleseler
 4. Şâf-tab'ân o hürşîd-mişâli lâyıq

şâf-tıynet:

1. **şâf-tıynet:**

Gazel 56

Mısra: 1

Temiz yaradılış.

1. Şâf-tıynet keder-i dehr ile me'nūs olmaz
 2. Reng-i şeb leke-i pirâhen-i fânūs olmaz

saf-zede-i reh-güzâr:

1. **şaf-zede-i reh-güzâridur:-i, -dur**

Gazel 44

Mısra: **6**

Geçilen yolun saf tutanı II âşık.

5. Yok mı dahı temâyüli ol naḥl-ı 'işvenüñ

6. 'Uşşâk-ı zâri şaf-zede-i reh-güzâridur

2. **şaf-zede-i reh-güzerüz:-üz**

Gazel 140

Mısra: **6**

Geçilen yolun saf tutanı II âşık.

5. Serv gibi kametüñi seyr için

6. Şaf-zede-i reh-güzerüz sū-be-sū

şâğ ol:

1. **şâğ olsun:-sun**

Gazel 23

Mısra: **19**

Sağ ol, çok yaşa. Sağlıkla kal.

19. Hemân iḳbâl ile iclâl ile devletle şâğ olsun

20. Ḥulûş ile du'âmuz müstecâb-ı Rabb-ı 'İzzet' dūr

2. **sağ olsun:-sun**

Gazel 41

Mısra: **19**

Sağ ol, çok yaşa. Sağlıkla kal.

19. 'İzz ü devletle hemân sağ olsun

20. Eylesün zevk ü şafâlar demidür

şagâ'ir:

1. **şagâ'ir:**

Gazel 141

Mısra: **3**

Sagireler, küçük günahlar. "sagire"nin cem'idir. Sagâ'ir ü kabâ'ir.

3. Şagâ'ir kum gibi atım atım şadır kebâ'ir de

4. Kalursa böyle aḥvâlüm hebâyum yâ Resûla'llâh

sâğar:

1. **sâğar:**

Gazel 36

Mısra: 9
Far. Kadeh.

9. Bezmede cām-ı Cem nāmındaki devr eyleyen sāgar
10. Şafā-yı cevher-i āyīne-i İskenderīdendür

2. sāgar:

Gazel 55
Mısra: 10
Far. Kadeh.

9. Mestāne geldi dün gece bezme o meh-cebīn
10. Sāgar be-dest-i 'işve vü gīsū be-düş-ı nāz

3. sāgarı:-ı

Gazel 147
Mısra: 10
Kadeh.

9. Kānd-i mükerrer-i lebūni nuql idüp hemān
10. Meclisde sākī sāgarı sür sāgar üstüne

4. sāgarı:-ı

Gazel 149
Mısra: 6
Kadeh.

5. Olduğ ħarāb-ı nergis-i mestūñ mey istemez
6. Toldurma sākī sāgarı meclisde boşuna

sāgar-ı 'aşk:

1. sāgar-ı 'aşkuz:-uz

Gazel 63
Mısra: 3
Aşk kadehi.

3. Mest ü medhüş-ı mey sāgar-ı 'aşkuz ammā
4. Ne şunar sākī-i nāzende edāyı bilürüz

sāgar-ı ibrām:

1. sāgar-ı ibrām:

Gazel 15
Mısra: 8
Israr kadehi.

7. Tenezzül mi ider dest-i felekden cām-ı ħurşīde
8. O mähın meclisinde sāgar-ı ibrām alan 'İzzet

sāġar-ı minnet:**1. sāġar-ı minnet:****Gazel 99**

Mısra: 4

*Teşekkür kadehi.***3. Ben ol mey-nüş-ı istiġnā-furūş-ı bezm-i ‘aşqum kim****4. Elinden çarḥ-ı dūnuñ sāġar-ı minnet kabūl itmem****sāġar-ı pür:****1. sāġar-ı pür:****Gazel 64**

Mısra: 16

*Dolu kadeh.***15. Meh-tābda biz şimdi ‘arax-nüş-ı şafāyuz****16. Devr itmededür sāġar-ı pür ḥālet-i elmās****sāġar-ı rahşān:****1. sāġar-ı rahşān:****Gazel 39**

Mısra: 1

*Parlak kadeh.***1. Meclisde tā ki sāġar-ı rahşān gelür gider****2. Sākī neşāt u ġuşşa-i devrān gelür gider****2. sāġar-ı rahşān:****Gazel 59**

Mısra: 10

*Parlak kadeh.***9. Tekyede herkese şeyḥ virse de evrād****10. Biz de bezme gelene sāġar-ı rahşān virürüz****şadā-yı nuşret:****1. şadā-yı nuşret:****Kaside 1**

Mısra: 1

*Yardımanın sesi.***1. Pür idüp sāmī ‘a-i dehri şadā-yı nuşret****2. Çıkdı tā küngüre-i ‘arşa nidā-yı nuşret**

şād-ı lutf:**1. şād-ı lutf:****Terkib-bend 1**Mısra: **26***Güzelliğın sevinci.***25.** Ey hoş-dem-i vişālũñe hem-bezm-i yār idüm**26.** Geh şād-ı lutf idüm gehi düşnām-ğ̃ār idüm**sāğar-ı şahbā:****1. sāğar-ı şahbā:****Kaside 5**Mısra: **6***Şarap kadehi.***5.** Leb-rīz-i neşāt olmağ ile vech-i şebeh var**6.** Beñzer dir isem sāğar-ı şahbā Yeñişehr'e**2. sāğar-ı şahbā:****Gazel 82**Mısra: **10***Şarap kadehi.***9.** Bu gice meclis-i 'işretde sebūlar yürisin**10.** Sāğiyā sāğar-ı şahbā küçicükdür küçicük**sāğar-ı ser-şār:****1. sāğar-ı ser-şārum:-um****Gazel 8**Mısra: **7***Ağzına kadar dolu kadeh.***7.** Elümde sāğar-ı ser-şārum alıvirür şimdi**8.** Teferrüc eylemege semt-i lālezār baña**sāğar-ı zerrīn:****1. sāğar-ı zerrīni:-i****Kaside 9**Mısra: **41***Altın Kadeh.***41.** Görelden sāğar-ı zerrīni nergis**42.** Şanursın mest-i şahbā-yı kıdemdür**sağlık bul:**

1. **şāḡlık bulur:-ur**

Gazel 34

Mısra: 13

Vücutun esenliğe kavuşması, esenlik, sıhhat ve afiyete ulaşması.

13. Zemīn-i gülşen-i vaşlı şulaksa da şāḡlık

14. Bulur o naḥl-i leṭāfet-nümā yeñiçeridür

sāḡha-i endīşe:

1. **sāḡha-i endīşede:-de**

Kaside 7

Mısra: 6

Kaygı alanı II kaygının olduğu yer.

5. Başladı eylemege gülşen-i fikretde ḥırām

6. Nükteler sāḡha-i endīşede hep raḡs eyler

sāḡha-i gülzār:

1. **sāḡha-i gülzāra:-a**

Gazel 97

Mısra: 2

Gül bahçesinin avlusu.

1. Nā hevā-yı ‘ārız-ı dil-dāre uğradum

2. Bir jaleyüm ki sāḡha-i gülzāra uğradum

sāḡha-i ma‘nīde:

1. **sāḡha-i ma‘nīde:-de**

Kaside 6

Mısra: 11

Mana alanı.

11. Sāḡha-i ma‘nīde itdükde tek ü tāza şurū‘

12. Hüner erbābına teng oldı fezā-yı cevelān

sāḡha-i vaşf-ı cemil

1. **sāḡha-i vaşf-ı cemilünde:-üñ, -de**

Kaside 10

Mısra: 31

Güzel niteliğin alanı.

31. Sāḡha-i vaşf-ı cemilünde ḡalursa ‘āciz

32. Eşheb-i ṭab‘-ı girān-cünbüşe zür eyleyelüm

sahā’ife:

1. **şahā'ife:****Gazel 86**

Mısra: 12

Sahîfeler, sayfalar.

11. Göründi gird-i ruḥ-ı âteşin-i yârda ḥaṭ

12. Şahā'ife yazayum ben de yana yana ḡazel

sahbā:1. **şahbā:****Kaside 1**

Mısra: 23

Şarap.

23. Bezm-i peygārda şahbā yerine ḥūn-ı 'adū

24. Dem-be-dem olmadadır neş'e-fezā-yı nuşret

sahî:1. **saḥîdür:-dür****Kaside 9**

Mısra: 80

Cömert, eli açık(kimse).

79. 'Aṭā vü cūd u iḥsānda yegāne

80. Saḥîdür şāhib-i ḥüsn-i şiyemdür

2. **saḥî:****Kaside 13**

Mısra: 30

Cömert, eli açık(kimse).

29. Bir senüñ gibi vezîr olmaz daḥı

30. Hem kerîm ü hem ḥalîm ü hem saḥî

sahbā-nüş-ı nāz:1. **şahbā-nüş-ı nāz:****Gazel 124**

Mısra: 5

Cilveli şarap içen (kişi).

5. Kaşr-ı istiḡnāda şahbā-nüş-ı nāz idi bu şeb

6. Gördüm ol mest-i şarāb-ı naḥveti dervāzeden

şāhib-i çevgān-ı şecā'at:

1. **şāhib-i çevgān-ı şecā'at:**

Kaside 1

Mısra: 37

Yiğitlik değneğinin sahibi(kişi).

37. Odur ol şāhib-i çevgān-ı şecā'at ki her ān

38. Şaḥn-ı heycāda olur gūy-rübā-yı nuşret

şāhib-i hüsn-i şiy:

1. **şāhib-i hüsn-i şiyemdür:-dür**

Kaside 9

Mısra: 80

Güzel huyların sahibi.

79. 'Aṭā vü cūd u iḥsānda yegāne

80. Şaḥīdür şāhib-i hüsn-i şiyemdür

şahib-i kerem:

1. **şāhib-i keremin:-in**

Kaside 10

Mısra: 37

Cömertlik sahibi(kişi).

37. Nedür iḥsānı o şāhib-i keremin dirseñ eger

38. Saña bir bir mi şayup şübheni dūr eyleyelüm

şāhib-i temyīz:

1. **şāhib-i temyīz:**

Kaside 8

Mısra: 53

Seçme hakkına sahip.

53. Odur ḥaḳḳā güher-senc-i ma'ārif şāhib-i temyīz

54. Mu'ayyendür hüner erbābınuñ nezdinde miḳḳdārı

şāhib-i tūğ u 'alem:

1. **şāhib-i tūğ u 'alem:**

Kaside 6

Mısra: 93

Tuğ ve bayrak sahibi(kişi).

93. Şāhib-i tūğ u 'alem nāzım-ı aḥvāl-i ümem

94. Aşaf-ı Cem-ḥadem ü dāver-i Dārā-derbān

2. **şāhib-i tūğ u ʿalem:**

Gazel 143

Mısra: **18**

Tuğ ve bayrak sahibi(kişi).

17. Yā Rab Veli Paşa' yı felek-cāhı hemīşe
18. Turduqça cihān şāhib-i tūğ u ʿalem eyle

şāhib-nāb:

1. **şāhib-nāb:**

Kaside 4

Mısra: **36**

Saflık, temizlik sahibi.

35. Postı kırtarmağa bir çāre ararmış şimdi
36. Kendüsin şanur iken kelb gibi şāhib-nāb

şāhib-şervet:

1. **şāhib-şervet:**

Kaside 13

Mısra: **68**

Zenginlik sahibi.

67. Sen benüm hiç vaşluma şāyān mısın
68. Yā ki şāhib-şervet ü sāmān mısın

şahn-ı bāğ:

1. **şahn-ı bāğ:-a**

Kaside 9

Mısra: **13**

Bahçe meydanı.

13. Dikildi şahn-ı bāğ tūğ-ı şāhī
14. Nihālān-ı çemen güyā ʿalemdür

şahn-ı bahāriyye:

1. **şahn-ı bahāriyyeyi:-y, -i**

Gazel 143

Mısra: **2**

Bahariye avlusu.

1. Devletle gel üç çifteye vaz'-ı kadem eyle
2. Geç şahn-ı bahāriyyeyi reşk-i İrem eyle

şahn-ı çemen:

1. **şahn-ı çemende:-de****Kaside 9**

Mısra: 39

Bahçenin ortası, meydanı.

39. Kuruldu bezm-i gül şahn-ı çemende

40. Velî sâķileri hep ğonce-femdür

şahn-ı gülşen-i endiše:1. **şahn-ı gülşen-i endiše:****Gazel 66**

Mısra: 6

Kederli gül bahçesinin ortası.

5. Rehîn-i vaşf-ı ruĥ-ı āl u ĥať-ı sebzüñdür

6. Ki şahn-ı gülşen-i endiše reng reng olmuş

şahn-ı gülzâr-ı cihân:1. **şahn-ı gülzâr-ı cihân:****Gazel 29**

Mısra: 3

Dünyanın gül bahçesinin ortası.

3. Bir tecellî-zâra döndi şahn-ı gülzâr-ı cihân

4. Cüş-ı lâle şu'le şaldı cā-be-cā nev-rūzdur

şahn-ı hāñkâh:1. **şahn-ı hāñkâh:****Gazel 28**

Mısra: 14

Tekkenin ortası.

13. O zāhidān ki riyāsından istemez dönsün

14. Olursa vāşıl-ı sır şahn-ı hāñkâh döner

şahn-ı heycā:1. **şahn-ı heycāda:-da****Kaside 1**

Mısra: 38

Savaş meydanı.

37. Odur ol şāhib-i çevġān-ı şecā'at ki her ān

38. Şahn-ı heycāda olur ġüy-rübā-yı nuşret

şahn-ı hüdā:

1. **şahn-ı hüdâ:**

Kaside 8

Mısra: 33

Allah katı.

33. İrerdi haṭve-i ednâda şahn-ı hüdâ i 'câza

34. Yarı yolda bırağup şâ'irân-ı sihr-âşârı

şahn-ı nüzhetgeh-i kül-hâne:

1. **şahn-ı nüzhetgeh-i kül-hâne:**

Gazel 142

Mısra: 2

Külhanenin gezinti yerinin avlusu.

1. Her ne dem küçe-i cânâne gelür hâṭuruma

2. Şahn-ı nüzhetgeh-i kül-hâne gelür hâṭuruma

şahn-ı teng-nây-ı hayâl:

1. **şahn-ı teng-nây-ı hayâl:**

Gazel 91

Mısra: 1

Hayalin dar neyinin boşluğu.

1. Fezâ-yı vaşf-ı femüñ şahn-ı teng-nây-ı hayâl

2. Lebüñ nişân-ı reh-i semt-i mâverâ-yı hayâl

şahrâ:

1. **şahrâ:**

Kıt'a 4

Mısra: 4

Çöl, kır, ova.

3. Kışt-i emelüm olmadan ol daḥı nâbit

4. Şad hayf çayırlandı o şahrâ kılı geldi

2. **şahrâları:-lar, -ı**

Gazel 29

Mısra: 12

Çöl.

11. Lâleler de kırmızı mecnûnuñ olmışlar senüñ

12. Tıtdılar şahrâları ey dil-rübâ nev-rüzdur

3. **şahrâ-yı:**

Gazel 41

Mısra: 5
Çöl.

5. Kūh u şahrā-yı tutarlarsa yine
6. 'Āşık-ı bī-ser ü pālar demidür

sahrā-neverd-i 'aşk-ı gül:

1. **şahrā-neverd-i 'aşk-ı gülüm:-üm**

Gazel 8

Mısra: 5

Gülün (sevgilinin) aşkıyla çölleri dolaşan.

5. Hezār şevk ile şahrā-neverd-i 'aşk-ı gülüm
6. Cünün getürdi görüñ mevsim-i bahār baña

saht:

1. **saht:**

Gazel 19

Mısra: 3

Pek çok, aşırı, haddinden fazla.

3. Ne saht olsa kibārın kalbine te'sir ider nāle
4. Şadā virseñ gelür kühsār-ı pür-temkīnden feryād

sā'id:

1. **sā'id:**

Gazel 14

Mısra: 7

İyi ve güzel yaratılışı, üstün ahlâkı sebebiyle hak katında makbul olan, kurtulmuşlardan sayılan (kimse).

7. Külçe-i sīme beñzer ol sā'id
8. Sāk-ı billūrı şan gümüş şūyı

2. **sā'idüñ:-üñ**

Gazel 45

Mısra: 2

Kolun dirsekle ile bilek arasındaki kısmı.

1. Gerden-i şāfuñ mı tenhā sevdigüm kâfurdur
2. Sā'idüñ de sāk-ı sīmīnüñ gibi billürdur

sā'ika-bār:

1. **şā'ika-bār:**

Kaside 3

Mısra: **26**

Yıldırım yağdıran.

25. Kālemi āb-dih-i mezra‘-ı kām-ı aḥbāb

26. Ḥarmen-i ‘ömr-i ‘adūya kılcı şā‘iḳa-bār

sā’il:

1. **sā’ildür:-dür**

Kaside 7

Mısra: **68**

Sual eden, soran; dilenci.

67. Sensin ol mevhibet-endüz-ı kerem-pīrā kim

68. Kūremā bārgēh-i himmetüñe sā’ildür

sā’ir:

1. **sā’ir:**

Gazel 13

Mısra: **7**

Başka, gayrı.

7. Bir midür sā’ir ile ḳadri o şāh-ı ḥüsnüñ

8. Eylemiş şānını terfī‘-i şerāfet ḳat ḳat

sakf-ı sipihre:

1. **sakf-ı sipihre:-e**

Gazel 11

Mısra: **9**

Göğün çatısı.

9. Sakf-ı sipihre oldı mı āteş-zen-i fenā

10. Āh-ı şerer-nişār ne ‘ālemdedür ‘aceb

sākī:

1. **sākī:**

Kaside 8

Mısra: **42**

Kadeh sunan, suvarıcı.

41. Hevālarda bürüdet müsteban ü cān u ten lertzān

42. Bize şun sākī sen ol āteş-i seyyāleyi bārī

2. **sākīleri:-ler, -i**

Kaside 9

Mısra: 40

Kadeh sunan, suvarıcı II sevgili.

39. Kuruldu bezm-i gül şahın-ı çemende
40. Velī sāķīleri hep gonce-femdür

3. **sāķī:**

Gazel 39

Mısra: 2

Kadeh sunan, suvarıcı II sevgili.

1. Meclisde tā ki sāğar-ı rahşān gelür gider
2. Sāķī neşāt u ğuşsa-i devrān gelür gider

4. **sāķīye:-y, -e**

Gazel 49

Mısra: 3

Kadeh sunan, suvarıcı II sevgili.

3. Sāķīye meyl iden olur elbet mey-güsār
4. Herkes cihānda sevdiginüñ meşrebiyledür

5. **sāķī:**

Gazel 144

Mısra: 5

Kadeh sunan, suvarıcı II sevgili.

5. N'ola duht-ı rezüñ her dem gözünde uça ey sāķī
6. Ğubār-ı haṭ-ı la'lüñ sürmedür çeşm-i habāb üzre

6. **sāķī:**

Gazel 147

Mısra: 10

Ar. Kadeh sunan, suvarıcı II sevgili.

9. Ķand-i mükerrer-i lebüñi nuķl idüp hemān
10. Meclisde sāķī sāğarı sür sāğar üstüne

7. **sāķī:**

Gazel 149

Mısra: 6

Kadeh sunan, suvarıcı II sevgili.

5. Olduķ harāb-ı nergis-i mestüñ mey istemez
6. Toldurma sāķī sāğarı meclisde boşuna

sāķ:

1. **sākı:-ı****Gazel 35**

Mısra: 7

Baldır.

7. Gerdānı şāf sīnesi billūr sākı sīm

8. Ser-tā-be-pā o şīve-nümā hūsn ü ān mīdur

sāk-ı billūr:1. **sāk-ı billūrı:-ı****Gazel 14**

Mısra: 8

Billur gibi parlak baldır.

7. Külçe-i sīme beñzer ol sâ'id

8. Sāk-ı billūrı şan gümüş şūyı

sāk-ı sīmīnūñ:1. **sāk-ı sīmīnūñ:-üñ****Gazel 45**

Mısra: 2

Gümüş gibi beyaz baldır.

1. Gerden-i şāfuñ mı tenhā sevdigüm kāfūrdur

2. Sâ'idüñ de sāk-ı sīmīnūñ gibi billūrdur

sākī-beçe:1. **sākī-beçeye:-y, -e****Gazel 158**

Mısra: 11

İçki sunan çocuk.

11. Sākī-beçeye pīr-i muğān ise babalık

12. Yā duñter-i rez de aña hemşīre degül mi

sakıf:1. **sakıflarda:-lar, -da****Kaside 8**

Mısra: 15

Dam, çatı II tavan.

15. Sakıflarda olan āvīze-i yağ-pāreler yer yer

16. Dem-ā-dem añdırur ol nīze-i billūr girdārı

sākī-i fettān:

1. **sāki-i fettān:**

Gazel 59

Mısra: 12

Cilveli saki II sevgili.

11. Sen hemān vir bize peymāne-yi rūḥ-efzāyı

12. Maṭlabuñ cānsa da ey sāki-i fettān virürüz

sākī-i gül-çehre:

1. **sākī-i gül-çehre:**

Gazel 96

Mısra: 11

Gül yüzlü saki II sevgili.

11. Yetiş ey sākī-i gül-çehre meded

12. İdegör def'-i humūm-ı 'ālem

sākī-i gül-ruḥ:

1. **sākī-i gül-ruḥ:**

Gazel 132

Mısra: 19

Gül yanaklı saki II sevgili.

19. İḥvān arasında ne şafā sākī-i gül-ruḥ

20. Zānūya gele buse vire ḡonce-i dehenden

sāki-i nāzende:

1. **sāki-i nāzende:**

Gazel 63

Mısra: 4

Edalı işveli saki II sevgili.

3. Mest ü medhūş-ı mey sāḡar-ı 'aşkuz ammā

4. Ne şunar sākī-i nāzende edāyı bilürüz

sākī-i nigāh:

1. **sākī-i nigāhuñ:-uñ**

Gazel 64

Mısra: 13

Sakinin bakışı II sevgilinin bakışı.

13. Sākī-i nigāhuñ şanemā bezm-i cefāda

14. Dil-teşnelere tırma şunar şarab-ı elmās

sākī-i sīmīn-sāk:

1. **sākī-i sīmīn-sāqın:-ın**

Gazel 15

Mısra: 2

Sakinin gümüşe gibi beyaz pazusu.

1. Benüm bu bezm-i fāni-i cihānda kām alan 'İzzet
2. Elünden sākī-i sīmīn-sāqın cām alan 'İzzet

sākī-i şivekār:

1. **sākī-i şivekār:**

Gazel 122

Mısra: 5

Cilveli saki II sevgili.

5. Bezm-i ıtarabda gördüm o sākī-i şivekār
6. Tutmuş elinde cāmı ne nāzük ne nāzenīn

sākīlūk:

1. **sākīlūk:**

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Sākī olma durumu.

19. N'oldı şebāne cünbiş-i şāhanemüz bizüm
20. Sākīlūk itse şāhid-i mestānemüz bizüm

şakın:

1. **şakın:**

Kaside 13

Mısra: 76

Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü.

75. Görmeyem bir dağı yanumda seni
76. Ağzuña alma şakın hergiz beni

2. **şakın:**

Gazel 63

Mısra: 1

Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü.

1. Bilmeyüz şanma şakın kadr ü vefāyı bilürüz
2. Bizlere eyledigün luğf u 'aṭāyı bilürüz

3. şaķın:**Gazel 83**

Mısra: 14

Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü.

13. Çeşm-i cellāduña 'İzzet daķı meftūn oldu

14. Şānemā şanma şaķın ķaldı maşūn-ı nıgehūñ

4. şaķın:**Gazel 114**

Mısra: 6

Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü.

5. Sen de çeşmūñ gibi mestāne edā olmuş iken

6. Beni mestūr-ı kıyās itme şaķın sulţānum

5. şaķın:**Gazel 118**

Mısra: 3

Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü.

3. Şaķın bī-gāneyi bŷy-āşinā-yı ŷlfetūñ itme

4. Henŷz n'eşķŷftesin bir ğonce-i ğŷlzār-ı ānsın sen

6. şaķın:**Gazel 139**

Mısra: 5

Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü.

5. Sitemünden şikāyet etme şaķın

6. Ke'llezīne tehālekŷ fe-şekev

sākin ol:

1. **sākin olurum:** -ur, -du, -m

Gazel 100

Mısra: 13

İkamet etmek, oturmak.

13. Hep hāţır-ı 'İzzet' de varur sākin olurum

14. 'Alemden senŷ ey bŷt-i 'işve ğamuñ olsam

sākit:

1. **sākit:****Gazel 146**

Mısra: 8

Ses çıkarmayan, konuşmayan, susan, sessiz.

7. 'Ākıbet dāmenini çekdi niyāze düşdük
8. Sākit olmağla didük nāz idelüm eş'āra

sākīyā:1. **sākīyā:****Tahmis 2**

Mısra: 19

Ey sākī II ey sevgili.

19. Bir elüñde gül bir elde cām geldüñ sākīyā
20. Kağısın alsam güli yāhūd ki cāmı yā seni

2. **sākiyā:****Gazel 12**

Mısra: 3

Ey sākī II ey sevgili.

3. Sākīyā başuñ için la'l-i nemek-pāşuñ için
4. Eyle inşāf bizi mest ü harāb itdüñ heb

3. **sākiyā:****Gazel 82**

Mısra: 10

Ey sākī!

9. Bu gice meclis-i 'işretde sebūlar yürisin
10. Sākīyā sāğar-ı şahbā küçücükdür küçücük

4. **sākiyā:****Gazel 114**

Mısra: 13

Ey sākī II ey sevgili.

13. Sākīyā şun meded ol bāde-i rüh-efzāyı
14. Ki leb-i yār-ı mey-āşāma çekindi cānum

sāl:1. **sālde:-de****Kaside 6**

Mısra: 115

Yıl II yaş.

115. Sâlde hürde hîredde yine ammâ ki büzürg
116. Re`y ü tedbîrde pîr hüsñ ü melâhatde civân

2. **sâle:-e**

Kaside 17

Mısra: 13

Sene, yıl.

13. Sâle yaklaşdı cüdâ düşeli sen mehveşden
14. Ki baña künc-i elemde ne mu`în ü ne naşîr

3. **sâlsin:**

Gazel 1

Mısra: 9

Yıl II yaş.

9. Tıfl-ı endek sâlsin yok sende hiç bîm-i vebâl
10. Hûn-ı `âşık şîr-i mâderveş helâl olmuş saña

şakla:

1. **şaklamasam:-ma, -sa, -m**

Gazel 149

Mısra: 9

Gizlemek.

9. Var bir sözüñ o gül-bün-i nâza şaklamasam
10. Bir kere bâri söyleyebilsemdi guşuna

şal:

1. **şalardı:-ar, -dı**

Terkib-bend 1

Mısra: 24

Salmak, yaymak.

23. Kandil-i sâgara konilup revğan-ı şarâb
24. Pertev şalardı meclise mânend-i âftâb

2. **şalup:-up**

Kaside 2

Mısra: 36

Bırakmak, salmak.

35. Gelüp hezâr hezârân hizebr şavlet ile
36. Şalup şufûf-ı e`âdiye oldılar manşûr

3. **şalar:-ar**

Tahmis 6

Mısra: 5

Salmak, yaymak.

5. Her yanuñ ey meh-liķā pertev şalar bir nürdur
6. Ğonce-i gülzārı dil-teng eyledi reşk-i femüñ

4. **şalma:-ma**

Gazel 9

Mısra: 10

Bırakmak, salmak.

9. Var ise iķbālūñ ol gāhī süvār-ı esb-i nāz
10. Şalma ammā kim cirīd-i gamzeñ öyle her yana

5. **şaldı:-dı**

Gazel 21

Mısra: 2

Yayılmak.

1. Ey dirāyetde hünermendlerüñ meşhūrı
2. Şöhretüñ şaldı eķālīm-i cihāna şūrı

6. **şaldı:-dı**

Gazel 29

Mısra: 4

Yollamak, salmak.

3. Bir tecellī-zāra döndi şahn-ı gülzār-ı cihān
4. Cüş-ı lāle şu'le şaldı cā-be-cā nev-rūzdur

7. **şalar:-ar**

Gazel 96

Mısra: 19

Bırakmak, göndermek.

19. Farķuma sāye şalar ise ne bāk
20. Sāyebān-ı şeh-i Rüm-ı 'ālem

8. **şalmış:-mış**

Gazel 133

Mısra: 3

Daha ilerideki bir zamāna bırakmak, sonraya bırakmak, ertelemek, tehir etmek.

3. Hezār va'd ile dün şalmış idi ferdāya
4. Göñül vişāline āmāde ol bu gün yarın

9. **şalarak:-arak**

Kaside 2

Mısra: 25

Salmak, yaymak.

25. Mişâl-i mihr-i münîr 'âleme ziyâ şalarak
26. Belürdi hâzret-i destûr-ı ma' delet meftûr

10. **şalup:-up**

Gazel 102

Mısra: 5

Daha ilerideki bir zamâna bırakmak, sonraya bırakmak, ertelemek, tehir etmek.

5. Ferdâya şalup va 'd-i vişali yine geçdüñ
6. Bu va 'deye üftâdeñ inansun mı efendüm

11. **şalup:**

Gazel 145

Mısra: 9

Bırakmak, göndermek.

9. 'İzzet' üñ 'aqlın alup küh ile deşte şalup
10. Güşe-nişîn-i ferâğ eylemedüñ âh âh

şalın:

1. **şalın:**

Gazel 137

Mısra: 7

Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek.

7. Çık temâşâgehe biñ şîve vü nâz ile şalın
8. Hep güzeller kıla hayretde o ef'âlüñ için

2. **şaluñ:**

Gazel 5

Mısra: 3

Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek.

3. Çık seyre levendâne şaluñ kıddüñi göster
4. Vir hüsnüñe ârâyış-i seyr-i temâşâ

şalâ-yı nusret:

1. **şalâ-yı nuşret:**

Kaside 1

Mısra: 66

Yardıma davet.

65. Benüm ol şâ'ir-i i'câz-eşer-i sihr-beyân
66. Her sözüñ nâdire-güyâna şalâ-yı nuşret

saldır:

1. şaldır:**Gazel 85**

Mısra: 10

Bir kimseye veya bir şeye karşı saldırı yöneltmek, zarar verici bir davranışta bulunmak, hücum etmek.

9. Almağa pençe-i teşhîre tezerv ü hüsni

10. Şaldır ey şâhid-i şeh-bâz-nazar şîvelerüñ

sâlikân-ı 'aşk:**1. sâlikân-ı 'aşka:-a****Gazel 125**

Mısra: 5

Aşkın yolunu tutmuş kişi II âşık.

5. Sâlikân-ı 'aşka bîm-i reh-zen olmaz sedd-i râh

6. Eylemezler fesh-i 'azm emniyyet olsun olmasun

sâmân:**1. sāmān:****Kaside 13**

Mısra: 68

Servet, zenginlik.

67. Sen benüm hiç vaşluma şâyân mısın

68. Yâ ki şâhib-şervet ü sāmān mısın

2. sāmān:**Kaside 13**

Mısra: 84

Servet, zenginlik.

83. Kim o dergāhuñ eñ ednā bendesi

84. 'Ālemüñ sāmān ile zībendesi

Sām-ı Tehemten-ten-i Behrām-efgen:**1. Sām-ı Tehemten-ten-i Behrām-efgen:****Kaside 6**

Mısra: 97

Behram'ı yıkan Tehemten bedeninin Sam'ı.

97. Şaf-şiken Sām-ı Tehemten-ten-i Behrām-efgen

98. Rüstem-i pür dil-i heycā ü hizebr-i şüc 'ān

sāmi'a-i dehr:

1. **sāmi‘a-i dehri:-i****Kaside 1**Mısra: **1***Dünyanın duyması.*

1. Pür idüp sāmi‘a-i dehri şadā-yı nuşret
2. Çıkdı tā küngüre-i ‘arşa nidā-yı nuşret

san:1. **şandum:-du, -m****Tahmis 2**Mısra: **24***Zannetmek, düşünmek.*

23. Sū-be-sū hayretle eylerken nigāh-ı iltifāt
24. Şandum olmuş cüste bir fevvāreden āb-ı hayāt

2. **şanur:-ur****Kaside 4**Mısra: **36***Zannetmek, düşünmek.*

35. Postı kırtarmağa bir çāre ararmış şimdi
36. Kendüsin şanur iken kelb gibi şāhib-nāb

3. **şanasın:-a, -sın****Kaside 6**Mısra: **51***Zannetmek, düşünmek.*

51. Her keşide şanasın ebru-yı gilmān-ı hayāl
52. Noçtalar her birisi merdümek-i hūr-ı cinān

4. **şanasın:-a, -sın****Kaside 6**Mısra: **118***Zannetmek, düşünmek.*

117. Raşş-ı şarşar-revişe gāhice oldukça süvār
118. Berg-i güldür şanasın düş-ı şabā üzre hemān

5. **şanma:-ma****Tahmis 6**Mısra: **4***Zannetmek, düşünmek.*

3. Yek-ser ā‘zā-yı laṭifüñ nürdan meffürdur
4. Şanma sāde sīneñü āyīne-i billürdur

6. **şanurum:-ur, -um**

Tahmis 6

Mısra: **10**

Zannetmek, düşünmek.

9. Kūşe-i zîr-i fesûnde gizledükçe perçemüñ

10. Şanurum bir yire gelmiş fitneler mestürdur

7. **şanma:-ma**

Gazel 7

Mısra: **1**

Zannetmek, düşünmek.

1. Şanma çiçek çıkardı o tıfl-ı melâhatı

2. 'Aks itdi rûy-ı pâkine sînem cerâhatı

8. **şanma:-ma**

Kaside 9

Mısra: **10**

Zannetmek, düşünmek.

9. Seherde çeşmini mestâne nergis

10. Süzerken aqçe düşdi şanma nemdür

9. **şanursın:-ur, -sın**

Kaside 9

Mısra: **42**

Zannetmek, düşünmek.

41. Görelden sāgar-ı zerrîni nergis

42. Şanursın mest-i şahbâ-yı kıdemdür

10. **şanma:-ma**

Kaside 9

Mısra: **96**

Zannetmek, düşünmek.

95. Ne mümkün mevce-i deryâ-yı ihşâ

96. Senüñ evşâfuñ andan şanma kemdür

11. **şanurum:-ur, -um**

Kaside 13

Mısra: **46**

Kesin olarak bilmediği bir şey hakkında tahmine dayanarak hüküm vermek, zan ve kıyasla hükmetmek, tahmin etmek.

45. Āh o refâr-ı levendâne nedür

46. Şanurum bu hâl ile mestânedür

12. **şan:**

Gazel 13

Mısra: 4

...olduğunu düşünmek, farzetmek.

3. Mevc-*h*iz olsa *tar*āvet ru*h*-ı *h*oy-*r*izinde

4. Açılır şan gül-i şad-berg-i şabāhat kat kat

13. **şan:**

Gazel 14

Mısra: 8

...olduğunu düşünmek, farzetmek.

7. Külçe-i sīme beñzer ol sâ'id

8. Sāk-ı billūrı şan gümüş şüyü

14. **şanma:-ma**

Kaside 16

Mısra: 45

Zannetmek, düşünmek.

45. Bu sözlerden añı şanma cefākār

46. Dime Eşref imiş gāyetde gaddār

15. **şanma:-ma**

Gazel 40

Mısra: 12

Zannetmek, düşünmek.

11. Tūtiyādur gözümüñ nūrı baña *h*ak-i rehüñ

12. Şanma çeşm-i dil ü cān kühl-i şifāhān ister

16. **şanma:-ma**

Gazel 59

Mısra: 1

Zannetmek, düşünmek.

1. Şanma cānā bize cevr etmeñle yān virürüz

2. Biz şehīd olmağa tīg-i müjene cān virürüz

17. **şanma:-ma**

Gazel 60

Mısra: 13

Zannetmek, düşünmek.

13. Şanma bize itdigüñ ezādur

14. *h*ū-kerde-i ibtilālaruz biz

18. **şanma:-ma****Gazel 63**

Mısra: 1

Zannetmek, düşünmek.

1. Bilmeyüz şanma şağın kıadr ü vefâyı bilürüz
2. Bizlere eyledigüñ luţf u 'atâyı bilürüz

19. **şanma: -a****Gazel 72**

Mısra: 5

Zannetmek, düşünmek.

5. Şanma tenhâ bizüz âvâresi ol mâhveşüñ
6. İdeyor 'aşkı ile seb'a-i seyyâre semâ'

20. **şanma:-ma****Gazel 75**

Mısra: 3

Zannetmek, düşünmek.

3. O perî-peykeri sen zâde-i merdüm şanma
4. Melegi şüret-i insâna kıodı şîve-i hâkık

21. **şanma:-ma****Gazel 83**

Mısra: 14

Zannetmek, düşünmek.

13. Çeşm-i cellâduña 'İzzet dağı meftûn oldu
14. Şânemâ şanma şağın kıaldı maşûn-ı nıgehüñ

22. **şanma : -ma****Gazel 100**

Mısra: 3

Zannetmek, düşünmek.

3. Şanma kıapılırdum gül-i hırşîde felekde
4. Düşsem çemen-i vuşlatuña şebnemüñ olsam

23. **şan:****Gazel 111**

Mısra: 8

...olduğunu düşünmek, farzetmek.

7. Tâ'dîl ider terâzû-yı vezn ile hâţvesin
8. Şan târ-i miştar üzre resen-bâzdur sözüüm

24. **şandum:-du, -m**

Gazel 112

Mısra: 12

Zannetmek, düşünmek.

11. Bezmde ağıyāra taş atdumsa da ma'zūr tut

12. Kelb şandum fark u temyız ihtimālüm yok benüm

25. **şanma:-ma**

Gazel 147

Mısra: 4

Zannetmek, düşünmek.

3. Pertev gedā-yı şa'şa'a-i mäh-ı rüyudur

4. Beyhüde şanma mihr-i felek ditrer üstüne

26. **şanurlar:-ur, -lar**

Gazel 155

Mısra: 2

Zannetmek, düşünmek.

1. Temāşā eyleyenler ol nihāl-i 'işve-me'nūsı

2. Şanurlar gülistān-ı cennetüñ şimşād-ı dil-cūsı

27. **şanma:**

Tahmis 2

Mısra: 11

Zannetmek, düşünmek.

11. Şanma bī-cā şāḥ-ı verd üstünde bülbül zār ider

12. Öyle beyhüde figān ü nāle-i hem-vār ider

28. **şanma:**

Gazel 134

Mısra: 11

Zannetmek, düşünmek.

11. Nāle ile ḥābdan şanma ki bīdār olur

12. Baḥt-ı siyāhum benüm ey dil-i sūz-iḳtirā

29. **şanma:**

Kaside 9

Mısra: 6

Zannetmek, düşünmek.

5. Hırām-ı nāzā meyl itdi şanavber

6. Şanur seyr eyleyenler bir şanemdür

saña:

1. saña:

Gazel 1

Mısra: 1

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

1. Reng-i gül ruhsāre pīrā-yı cemāl olmuş saña
2. Şeb-nem-i şerm ‘arız-efrüz-ı kemāl olmuş saña

2. saña:

Gazel 1

Mısra: 2

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

1. Reng-i gül ruhsāre pīrā-yı cemāl olmuş saña
2. Şeb-nem-i şerm ‘arız-efrüz-ı kemāl olmuş saña

3. saña:

Gazel 1

Mısra: 4

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

3. Şu ‘le-i yāķūtlā hāşiyet-i āb-ı hayāt
4. İmtizāc itmiş leb-i kevşer mişāl olmuş saña

4. sanā:

Gazel 1

Mısra: 6

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

5. Sāye-i medd-i nigāh-ı āhūvān-ı deşt-i Çīn
6. Nūr-ı dīdem gör ki meyl-i iktihāl olmuş sanā

5. saña:

Gazel 1

Mısra: 8

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

7. Sen māh-ı āsmānārā-yı hūsn-i şīvesin
8. Zīver-i burc-ı şüreyyā-necm hāl olmuş saña

6. saña:

Gazel 1

Mısra: 10

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

9. Tıfl-ı endek sālşın yok sende hıç bīm-i vebāl
10. Hūn-ı ‘aşık şīr-i māderveş helāl olmuş saña

7. saña:

Gazel 1

Mısra: 12

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

11. Ey büt-i naḥvet perest-i deyr-i istignā yine

12. Çīn-i ebrū cebhe zīb-i infi'āl olmuş saña

8. saña:

Gazel 1

Mısra: 14

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

13. Ol gāzālın vaşf-ı çeşminde ne sırrdur 'İzzetā

14. Sürme-i ḥayret gelügīr-i maḳāl olmuş saña

9. saña:

Kıt'a 2

Mısra: 2

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

1. Şād ol 'İzzet ki efendüñ o veliyyü'n-ni'amuñ

2. Saña tekrār ile emr itmesinüñ ma'nāsı

10. saña:

Gazel 2

Mısra: 1

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

1. 'Uşşāk-ı zār için ki 'aded söylerüm saña

2. Üç beş dimem hezār ile şad söylerüm saña

11. saña:

Gazel 2

Mısra: 2

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

1. 'Uşşāk-ı zār için ki 'aded söylerüm saña

2. Üç beş dimem hezār ile şad söylerüm saña

12. saña:

Gazel 2

Mısra: 4

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

3. Laḥt-ı ciger kebāb u şarāb ise ḥūn-ı dil

4. Bezm-i cihānda 'ayş-ı rağad söylerüm saña

13. saña:

Gazel 2

Mısra: 6

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

5. Gūş itmedüñ naşihatüm uyduñ hevāya sen

6. Dil ba'd-ezīn ne nīk ü ne bed söylerüm saña

14. saña:

Gazel 2

Mısra: 8

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

7. Hayretle āyīne bakup endām-ı yāre dir

8. Billürdan dökülme cesed söylerüm saña

15. saña:

Gazel 2

Mısra: 10

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

9. Düzdīde-i gamzesine nigāh it o sirişkūñ

10. Yağmāger-i metā'-ı hīred söylerüm saña

16. saña:

Gazel 2

Mısra: 12

Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi

11. Germ-ülfet olma kaynaşup ebnā-yı 'aşr ile

12. K'āteş-fürüz-i dīg-i hāsed söylerüm saña

17. saña:

Gazel 2

Mısra: 14

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

13. Bir tıfl-ı Mevlevī için 'İzzet dönüp turur

14. Āyīn-güzār-ı devr-i Veled söylerüm saña

18. saña:

Tahmis 2

Mısra: 13

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

13. Bu sözi tefhīm için dā'im saña tekrār ider

14. Gülli dībā giydüñ ammā korçarum āzār ider

19. saña:

Gazel 3

Mısra: 9

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

9. Tafşıl-i hâli hep ider 'İzzet saña beyân

10. Bu mücmel oldu şimdi berây-ı hoş-âmedi

20. saña:

Kaside 6

Mısra: 7

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

7. Saña tâ rûz-ı ezel eylemiş i'tâ Mevlâ

8. Zûr-ı endîşe ile kuvvet-i tab'ı Şahbân

21. saña:

Kaside 6

Mısra: 100

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

99. Vâlid-i mâcidine hayr-ı halef oldığına

100. Saña besdür se mehâdim-i girâmî bürhân

22. saña:

Kaside 7

Mısra: 70

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

69. Sensin ol şem'-i şeb-efrûz-ı ziyâ-bağşâ kim

70. Saña pervâne-i pür-sûhtedür kurş-ı kamer

23. saña:

Gazel 9

Mısra: 1

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

1. 'İyddur ey nârven-ğad gey münâsibdür saña

2. Portağâlî-cübbe leymünî hâtâyiden çabâ

24. saña:

Kaside 10

Mısra: 38

Sen, ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.

37. Nedür ihsânı o şahib-i keremin dirseñ eger

38. Saña bir bir mi şayup şübheni dür eyleyelüm

25. saña:

Kaside 16Mısra: **76***Sen, ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.*

75. Yazup bu kışsa-i tül u dırâzı

76. Necîbâ saña kıldum keşf-i râzı

26. saña:

Kaside 17Mısra: **15***Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.*

15. Saña taqrîr idemem devr-i firâkuñ gamını

16. Çok karışdırma eyâ şahid-i şîrîn-taqrîr

27. saña:

Kaside 17Mısra: **34***Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.*

33. Gel ki bir lahzâ tekellüm idelüm fırsatdur

34. Ben saña hâlümü sen de baña söyle bir bir

28. saña:

Gazel 21Mısra: **3***Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.*

3. Saña bu feyz-i sühan mevhibe-i Mevlâ'dur

4. Diyemem şî'riñe nev'-i beşerüñ maqdûrı

29. saña:

Gazel 21Mısra: **10***Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.*

9. Lîk mesmû'-ı haqrânem eyâ kân-ı güher

10. Ba'zı yârân katı geçmiş saña ben maqdûrı

30. saña:

Gazel 38Mısra: **6***Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.*

5. Toğunma hâtırım âzürde olmasun zîrâ

6. Benüm gibi saña bir mübtelâ mı var yokdur

31. saña:

Gazel 54

Mısra: 5

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

5. Saña bu söz acı ammā 'ademde lezzet var

6. Bu nükteyi fem-i şîrîn-cevâbdan aluruz

32. saña:

Gazel 63

Mısra: 9

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

9. Āferînlere saña ey şâhid-i şîrîn-güftâr

10. Tatlı dillerle tutarsın zûrafâyı bilürüz

33. saña:

Gazel 98

Mısra: 2

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

1. Sitemle örseledüñ zâr olan gönülcegizüm

2. Kırıldı saña hevâ-dâr olan gönülcegizüm

34. saña:

Gazel 102

Mısra: 9

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

9. Gïtdükçe füzün olmadadur saña maḥabbet

10. 'Uşşâk ğamuñdan hiç uşansun mı efendüm

35. saña:

Gazel 115

Mısra: 6

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

5. Sensin o şeh-i serîr-i naḥvet

6. Hübân saña hep sipâh efendüm

36. saña:

Gazel 115

Mısra: 11

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

11. Ancaḳ saña bir maḥabbet itdük

12. Bilsek bu mıdur günâh efendüm

37. saña:

Gazel 119

Mısra: 13

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

13. Saña bilseñ derūnī incizāb u meylini bi'llāh

14. Efendüm 'İzzet-i zāra bu cevri elbet itmezsın

38. saña:

Gazel 123

Mısra: 2

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

1. 'Ārizuñ itdi nem-i hoy-ı hacālet taḥsīn

2. Saña ey tāze gül-i bāğ-ı letāfet taḥsīn

39. saña:

Gazel 145

Mısra: 3

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

3. Ben saña müştāk iken fā'ik-i 'uṣṣāk iken

4. Sen beni bir kez çerağ eylemedüñ āh āh

40. saña:

Gazel 145

Mısra: 5

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

5. Şām u seher hem-nişīn saña raḳīb-i la'īn

6. Anı yanuñdan ırāğ eylemedüñ āh āh

41. saña:

Gazel 151

Mısra: 3

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

3. Her şeb eglence saña bāzī-i çift ü tek idi

4. Kaldı tek tırmadıguñ ḥāṭır-ı mağşūşumda

42. saña:

Gazel 157

Mısra: 13

Sen, ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hali ekini almış hali.

13. Söyleden saña bu rengīn ğazel-i ra'nāyı

14. 'İzzetā ḥāme-i Fevzī-i sūḥan-pīrāmı

san'at:

1. **şan'atı:-ı****Gazel 7**

Mısra: 12

Bir duygunun, tasarının veya güzelliğın anlatımında kullanılan yöntemlerin tamamı veya bu anlatım sonucunda ortaya çıkan üstün yaratıcılık.

11. Hāmem nigār-ḥāne-i Çın itdi şafhayı

12. 'İzzet gözet nuḳūş-ı ḥayālümde şan'atı

2. **şan'atla:-la****Gazel 146**

Mısra: 5

Bir duygunun, tasarının veya güzelliğın anlatımında kullanılan yöntemlerin tamamı veya bu anlatım sonucunda ortaya çıkan üstün yaratıcılık.

5. Uçurup kâğıd-ı bād-ı hüneri şan'atla

6. şafhayı şehper-i pervāz idelüm eş'āra

şanavber:1. **şanavber:****Kaside 9**

Mısra: 5

Çok uzun bir tür çam II sevgilinin boyu.

5. Hırām-ı nāzā meyl itdi şanavber

6. Şanur seyr eyleyenler bir şanemdür

sancağıves:1. **sancağıves:****Kaside 4**

Mısra: 6

Sancağı gibi.

5. Şükr kim eyledi 'umrāna teveccüh āhir

6. Mülk-i dil Tırhala sancağıves olmuşdı ḥarāb

şanduk:1. **şanduk:-a****Gazel 42**

Mısra: 4

Sandık II kalp.

3. Gencīne kıl derūnuña esrārı yek-be-yek

4. Şanduka kāle ḳonmasa ḳat ḳat şığışmıyor

2. **şandūkada:-da****Gazel 13**

Mısra: 10

Sandık II kalp.

9. Sīne-i ‘āşık-ı ‘uryān teni zann itme tehī

10. Var o şandūkada kālā-yı maḥabbet kat kat

sanduka-i sīnem:1. **şandūka- i sīnemdeki:-de, -ki****Gazel 22**

Mısra: 5

Sine sandığı II gönlün, kalbin göğüs kafesi içinde bulunması çağrıştırılmıştır.

5. Şanduka-i sīnemdeki kālā-yı revāndur

6. Bāzār-ı maḥabbetde gezen yed-be-yed Aḥmed

sanem:1. **şanemdür:-dür****Kaside 9**

Mısra: 6

Put II tapınur gibi sevilen, çok güzel kadın, sevgili.

5. Hırām-ı nāzā meyl itdi şanavber

6. Şanur seyr eyleyenler bir şanemdür

2. **şanem:****Gazel 21**

Mısra: 14

Put II tapınur gibi sevilen, çok güzel kadın, sevgili.

13. Sūmenāt-ı gam-ı o mu ‘tekif-i dilhā şod

14. Z’ān şanem her kesī yek ‘işve-zenī mī-cūyed

3. **şanemüñ:-üñ****Gazel 90**

Mısra: 1

Put II tapınur gibi sevilen, çok güzel kadın, sevgili.

1. Ser-te-ser ol şanemüñ cism-i dil-ārāmı güzel

2. Fem-i gül-fāmı güzel dīde-i bādāmı güzel

4. **şanem:****Gazel 147**

Mısra: 2

Put II tapınur gibi sevilen, çok güzel kadın, sevgili.

1. Nāz ile vesme çekmesün ebrūlar üstüne

2. Hānçer taḫmasun o şanem hānçer üstüne

5. **şanemüñ:-üñ**

Gazel 156

Mısra: 7

Put II tapınır gibi sevilen, çok güzel kadın, sevgili.

7. Deyr-i aşkunda perestiş-geriyüz ol şanemüñ

8. Tār-ı zülfünden idüp rişte-i zünnārumızı

sanemā:

1. **şanemā:**

Gazel 43

Mısra: 12

Ey put gibi çok güzel olan sevgili.

11. Seyr idüp şüretüñi deyr-i maḥabbetde gönül

12. Şanemā şimdi kemer-beste-i zünnāruñdur

2. **şanemā:**

Gazel 64

Mısra: 13

Ey put gibi çok güzel olan sevgili.

13. Sākī-i nigāhuñ şanemā bezm-i cefāda

14. Dil-teşnelere tırma şunar şarab-ı elmās

3. **şanemā:**

Gazel 83

Mısra: 14

Ey put gibi çok güzel olan sevgili.

13. Çeşm-i cellāduña 'İzzet daḥı meftūn oldu

14. Şanemā şanma şaḫın kaldı maşūn-ı nigeḥüñ

sanem-i bī-naẓīr:

1. **şanem-i bī-naẓīr:**

Gazel 130

Mısra: 4

Benzersiz put II benzersiz sevgili.

3. Ğayre perestiş itmesi emr-i ğarībdür

4. Deyr-i bahāda bir şanem-i bī-naẓīr iken

şanem-i işve-bāz:

1. **şanem-i işve-bāzıdur:-ı, -dur**

Gazel 87

Mısra: 3
Cilveli güzel II sevgili.

3. Deyr-i melâhatuñ şanem-i 'işve-bâzıdur
4. Şüret-peresti olsa n'ola her perî mişâl

sanem-i meh-cebîn:

1. **şanem-i meh-cebîn:**

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Ay gibi parlak alınlı put II sevgili.

17. Kaldım şeb-i firâkda âh u enîn ile
18. Yâ Rabb kavuşdur ol şanem-i meh-cebîn ile

sanem-i şüh:

1. **şanem-i şüh:**

Gazel 4

Mısra: 9

İşveli, nazlı put II sevgili.

9. Gerçi degüldür ol şanem-i şüh bîvefâ
10. Kesmez nigâhı çeşm-i füsünkârdan baña

sanem-perest-i dil:

1. **şanem-perest-i dilüm:-üm**

Gazel 66

Mısra: 9

Gönlün puta tapması II gönlün put gibi güzel olan sevgiliye tapması.

9. Şanem-perest-i dilüm deyr-i hüsn-i behcetde
10. Görünce ol büt-i âfet-nigâhı deng olmuş

sanevber-kâmetân:

1. **şanevber-kâmetân:**

Gazel 9

Mısra: 5

Çam fıstığı ağacı boylular II sevgililer.

5. Hep kala pâ-der-gil-i hayret şanevber-kâmetân
6. Çık levendâne hırâmân ol da göster bir edâ

sarf it:

1. **şarf ideyor:-e, -yor**

Gazel 73

Mısra: 12

Harcamak, kullanmak, tüketmek.

11. 'İzzet güherin şarf ideyor āl-ı Resūl'e
12. Bildüm ki degül mā'il ü semt-i seref Eşref

2. **şarf itdi:-di**

Gazel 98

Mısra: 9

Harcamak, kullanmak, tüketmek.

9. Nükūd-ı şabrını şarf itdi sūķ-ı 'aşķ içre
10. Metā'-ı derde hārīdār olan göñülcegizüm

şarf-ı nigāh eyle:

1. **şarf-ı nigāh eyledi:-di**

Gazel 94

Mısra: 1

Bakış yapmak, bakmak.

1. Bezm-i çemene şarf-ı nigāh eyledi bülbül
2. Hārı gül ile gördi bir āh eyledi bülbül

şarf-ı nigāh it:

1. **şarf-ı nigāh itdükçe:-dükçe**

Gazel 142

Mısra: 3

Bakmak.

3. Bāğda nergise ben şarf-ı nigāh itdükçe
4. Çāre yok dīde-i mestāne gelür hāturuma

şarf-ı zihn eyle:

1. **şarf -ı zihn eylemeyüp:-me, -yüp**

Gazel 71

Mısra: 8

Düşünmek, anlayabilmek.

7. Sībeveyh eylese sīb-i zeķanuñ der-hātır
8. Şarf-ı zihn eylemeyüp naħve dir eyvā hāfız

sārī:

1. **sārīdür:-dür**

Kaside 9

Mısra: 77

Birinden diğereğine geçen, yayılan, sirâyet eden, nüfuz eden.

77. O rütbe hıfzı sârîdür cihana

78. Ki gürgân hep nigâhbân-ı ğanemdür

sarıl:

1. **şarılursa:**-ur, -sa

Gazel 25

Mısra: 8

Sarılmak.

7. Havfum pek incelür de mezâya çıkar boşa

8. Mû-yı miyânına şarılursa hayâller

2. **şarılup:**-up

Gazel 87

Mısra: 8

Sarılmak.

7. Târ-ı nigâhumuz kemerinden çözülmüyor

8. Mû-yı miyânına şarılup rişte-i hayâl

3. **şarılup:** -up

Gazel 91

Mısra: 3

Sarılmak.

3. Miyânuña şarılup başdan çıkardı velî

4. Kemend-i zülfüñ olur rişte-bend-i pây-ı hayâl

sarîr-i kilk:

1. **şarîr-i kilküm:**-üm

Kaside 8

Mısra: 58

Kalemin gıcirtısı.

57. Benüm ol nağme-perdâz-ı gülistân-ı ma‘ânî kim

58. Şarîr-i kilküm eyler lâl-i hayret bülbül-i zârı

sark:

1. **şarķınca:**-ınca

Gazel 161

Mısra: 5

Sevmek, hoşlanmak.

5. Tār-ı zülfi zeķan-ı dil-bere şarkınca gönül
6. Taldı bir fikr-i ‘amīķe resen-i çāh gibi

sarkındılık eyle:

1. **şarkındılık eylerdüm:-r, -dü, -m**

Gazel 100

Mısra: **10**

Terbiyesizce sataşmak, lâf atmak, musallat olmak.

9. Billür gibi gerdenüñe şabr idemezdüm
10. Şarkındılık eylerdüm eger perçemüñ olsam

şarmağ:

1. **şarmağa:-a**

Gazel 103

Mısra: **5**

Sarmak, sarılmak.

5. Yoķladım ağızın miyānuñ şarmağa buldum cevāz
6. Nükte-perdāzum hayāl-ender-hayālüm var benüm

sars:

1. **şarşamaz:-a, -maz**

Kaside 6

Mısra: **87**

Sallanmak, sarsılmak II olumsuz etkilemek.

87. Şarşamaz peşşe-i nā-çizi hücüm-ı şarşar
88. Olsa ger takviye-bağşā-yı za ‘ifān bir ān

şatranc-bāz-ı encümen-i fażl u dāniş:

1. **şatranc-bāz-ı encümen-i fażl u dānişüm:-üm**

Gazel 111

Mısra: **3**

Bilgi ve iyilik meclisinin satranç oynayan(kişisi).

3. Şatranc-bāz-ı encümen-i fażl u dānişüm
4. Nādān-ı fil-tıynete açmaz der sözüm

satr-ı mevc-i hande-i cām-ı şarāb:

1. **satr-ı mevc-i hande-i cām-ı şarāb:**

Gazel 57

Mısra: **4**

Şarap kadehinin gülüşünün dalgasının satırı.

3. Ma'ni-i rengin-i lafz-ı neş'e-i şahbâ bizüz
4. Saır-ı mevc-i hânde-i câm-ı şarâb altundayuz

saır-ı mevzûn:

1. saır-ı mevzûnları:-lar, -ı

Kaside 6

Mısra: 20

Vezinli, düzenli saır.

19. Habbeza şive-i târîh-i muşanna' ki virür
20. Saır-ı mevzûnları hâlet dile çün serv-ı kaddân

şavlet:

1. şavlet:

Kaside 2

Mısra: 35

İhtişam; güç, kudret.

35. Gelüp hezâr hezârân hizebr şavlet ile
36. Şalup şufûf-ı e'âdiye oldılar manşür

şavm-ı vişâl:

1. şavm-ı vişâle:-e

Gazel 4

Mısra: 3

İki gün iftar etmeden oruç tutmak.

3. Şavm-ı vişâle niyet idersem zamânıdur
4. Bir neş'e hâşıl olmuyor iftardan baña

2. şavm-ı vişâle:-a

Gazel 121

Mısra: 13

İki gün iftar etmeden oruç tutmak.

13. 'İzzetâ niyet idüp şavm-ı vişâle biz de
14. Yakışur tâbiş-i hasretle olursak süzân

savrul:

1. savruldu:-dı

Gazel 22

Mısra: 14

Savrulmak, dağılmak.

13. 'İzzet' de hevā-yı kaddūñ olduḡda hüveydā
14. Şavruıldı göḡe ħırmınen-i hūş u ħıred Aħmed

savurma:

1. **savurmaların:-lar, -ın**

Gazel 44

Mısra: 12

Bir yerden başka bir yere sürükleme.

11. Dün gülsitān-ı kūyına itdūñ şabā güzer
12. Ğayrı esüp savurmaların rüzgārıdur

say:

1. **şayup:-up**

Kaside 10

Mısra: 38

Saymak, sayısını söylemek.

37. Nedür iħsānı o şaħib-i keremin dirseñ eger
38. Saña bir bir mi şayup şübheni dūr eyleyelüm

2. **şayar:-ar**

Gazel 48

Mısra: 14

Saymak, sayısını söylemek.

13. Ĥāb-ı rāħat mı girer gözlerine ta-be-şabah
14. Gice yıldız şayar ey reşk-i ħamer 'āşıklar

3. **şaymazsa:-maz, -sa**

Gazel 120

Mısra: 16

(Şöyle veya böyle olduḡunu) kabul etmek, addetmek.

15. Ĥarām olsun baña 'irfān eger duħt-ı rezi zāhid
16. İdüp aḡyārdan mestūr şaymazsa ħelālinden

sayd:

1. **şayda:-a**

Gazel 15

Mısra: 9

Avlama, avlanmak.

9. Ğazāl-ı vaħşı-i şahrāyı şayda ħiç ta'ab çekmez
10. O rem-ħū āfeti āḡūş-ı vişale rām alan 'İzzet

2. şayd:

Gazel 58

Mısra: 4

Av.

3. Bizi dil-beste-i cāh eyleyemez çarḥ-ı denī

4. ‘Ankebūt āğına şeh-bāz begüm şayd olmaz

şayd eyle:

1 şayd eyler:-r

Gazel 30

Mısra: 15

Avlamak.

15. Şayd eyler idük neyleyüm ol āhū-yı nā-rām

16. Rem-gerde-i pīrāmen-i ünsiyetimüzdür

şayd-ı dil:

1. şayd-ı dil:

Kaside 6

Mısra: 36

Gönlün avlanması.

35. Şīnler şāhid-i şīrīn-revīş-i şīve-şī ‘ār

36. Şādlar şayd-ı dil itmekde mişāl-ı hūbān

sāye:

1. sāyesinde:-si, -n, -de

Kaside 2

Mısra: 32

Far. Gölge II himāye.

31. Velī ni‘metidür Rūm ili memālikinūñ

32. Ta‘ayyüş itmededür sāyesinde mār ile mūr

2. sāyende:-n, -de

Kaside 4

Mısra: 49

Far. Gölge II himāye.

49. Līk min-ba‘d efendüm umarum sāyende

50. Olayum gülşen-i maksūduma ben de reh-yab

3. sāyesinde:-s, -i, -n, -de

Kaside 11

Mısra: **24**
Far. Gölge II himâye.

23. ‘Adl ü inşâfda yek-tâ-yı zamân
 24. Sâyesinde heme âsûde cihân

4. sâye:

Gazel 96
 Mısra: **19**
Far. Gölge II himâye.

19. Farğuma sâye şalar ise ne bāk
 20. Sâiebân-ı şeh-i Rûm-ı ‘âlem

5. sâyeñde:-ñ, -de

Gazel 143
 Mısra: **15**
Far. Gölge II himâye.

15. Sâyeñde o da süy-ı bahâriyyeye geçsün
 16. Bî-çâreyi gel mazhar-ı luğ u himem eyle

sâiebân-ı şeh-i Rûm-ı ‘âlem:

1. sâiebân-ı şeh-i Rûm-ı ‘âlem:

Gazel 96
 Mısra: **20**
Rum Diyar’ının padişahının koruyucusu.

19. Farğuma sâye şalar ise ne bāk
 20. Sâiebân-ı şeh-i Rûm-ı ‘âlem

sâyed:

1. şâyed:

Gazel 104
 Mısra: **10**
Eğer.

9. Ez-süz germ-tâzân yek dem tehî ne-manend
 10. Şâyed ki ‘İzzetâ men der-sîne tef ne-dârem

sâye-figen:

1. sâye-figen:

Kaside 1
 Mısra: **8**
Gölge salan, gölge düşüren.

7. Habbe devlet-i 'uzmāña sipihrin oldı
8. Farķına sāye-figen bāl-ı hümā-yı nuşret

sāye-i 'adl:

1. sāye-i 'adlünde:-ü, -n, -de

Kaside 10

Mısra: 44

Adaletin gölgesi.

43. Anı haķķ müsned-i devletde mü'ebbed kılsun
44. Biz daķı sāye-i 'adlünde hużūr eyleyelüm

sāye-i eşcār:

1. sāye-i eşcārda:-da

Gazel 143

Mısra: 4

Ağaçların gölgesi.

3. Geh tāze-nihālān-ı Yeñişehr'i temāşā
4. Geh sāye-i eşcārda āyīn-i cem eyle

sāye-i hār-ı gül-i dībā:

1. sāye-i hār-ı gül-i dībā:

Tahmis 2

Mısra: 15

Dibanın gülünün dikeninin gölgesi.

15. Nāzenīnüm sāye-i hār-ı gül-i dībā seni
16. Olmuşum müstağrak-ı ihsān ü luţfuñ dil-berā

sāye-i iqbāl:

1. sāye-i iqbāl:

Gazel 47

Mısra: 17

Mutluluğun gölgesi.

17. 'İzzetā sāye-i iqbāl-i Veli Paşa'da
18. Reşk-i tab'-ı sühandānıma Sehbān ağlar

sāye-i medd-i nigāh-ı ahūvān-ı deşt-i Çin:

1. sāye-i medd-i nigāh-ı ahūvān-ı deşt-i Çin:

Gazel 1

Mısra: 5

Çin çölünün ceylanlarının uzun bakışının gölgesi.

5. Sāye-i medd-i nigāh-ı āhūvān-ı deşt-i Çīn
6. Nūr-ı dīdem gör ki meyl-i iktihāl olmuş sanā

sāye-i mekremet:

1. sāye-i mekremeti:-i

Kaside 11

Mısra: 27

Cömertliğin gölgesi.

27. Sāye-i mekremeti farkımıza
28. Düşeli itdi hümā reşk bize

sāye-perverde-i eltāf:

1. sāye-perverde-i eltāfı:-ı

Kaside 6

Mısra: 71

Lütufların gölgesinde büyütülmüş.

71. Sāye-perverde-i eltāfı olan sebze-i ter
72. Tāb-ı hürşid-i temüziden olur mı tersān

sanki:

1. şanki:

Gazel 132

Mısra: 22

Anlatılan şeyin gerçekte var olmadığını, fakat öyle sanıldığını gösterir, sözün ona, sözde, güya.

21. ‘İzzet’ de hele sen gideli kalmadı cünbüş
22. Ayrıldı gibi şanki anuñ rûhı bedenden

sar:

1. şarup:-up

Kaside 8

Mısra: 39

Sarmak, dolamak.

39. Şarup başına çıkdı seyre çün kartopı destāri
40. Beni dil-dāde kıldı bir bakışda gör ol mekkārı

2. şarduğça:-duğça

Gazel 13

Mısra: 1

Örtmek; sarmak, dolamak.

1. Sebz-destārını şardukça o āfet kat kat
2. Görinür gülşen-i hüsnünde leṭāfet kat kat

3. **şardıġuñ:-dığ, -uñ**

Gazel 137

Mısra: 4

Sarmak, dolamak.

3. Çıkar āşüftelerüñ başdan eyā serv-i hırām
4. Şāhidāne başuña şardıġuñ ol şāluñ içün

sāyeveş:

1. **sāyeveş:**

Gazel 16

Mısra: 4

Gölge gibi.

3. Ḥayf sen serv-i bülend 'indinde
4. Pāyemüz sāyeveş olmışdur pest

2. **sāyeveş:**

Gazel 57

Mısra: 6

Gölge gibi.

5. Tābiş-i ruhsār-ı sākī bī-mecāl itdi n'ola
6. Sāyeveş ḥake düşersek āftāb altundayuz

şayf:

1. **şayf:**

Kaside 8

Mısra: 4

Yaz mevsimi.

3. Serinden var ise geçmiş şovuk şu 'āşikuñ zīrā
4. Şitā vü şayf germ-ülfet diler kendü ile yāri

2. **şayf:**

Kaside 8

Mısra: 65

Yaz mevsimi.

65. Te'ākub ide tā şayf u şitā bu köhne gülşende
66. Fuşül-ı erba'a āmed-şüdünde ide tekrarı

sa'y-ı bisyār:

1. sa`y-ı bisyārı:-ı

Kaside 8Mısra: **38***Çok emek.*

37. Eger destūr-ı düstūrı olursa şevkile hāmem

38. İder bir nev-ğazel tarḥ itmekiçün sa`y-ı bisyārı

sāz-ı nāhid:

1. sāz-ı nāhid:

Gazel 162Mısra: **8***Zührenin çalgısı.*

7. Muṭribun tutdığı āheng bu şeb

8. Sāz-ı nāhid gibi zemzemeli

sāz-ı terānem:

1. sāz-ı terānem:-m

Kaside 9Mısra: **103***Sazın nağmesi.*

103. Tel ehli olmayan sāz-ı terānem

104. Ne añlar bī-nevā-yı zīr ü bemmdür

se:

1. se:

Kaside 6Mısra: **100***Üç sayısı.*

99. Vālid-i mācidine ḥayr-ı ḥalef olduğına

100. Saña besdür se meḥādım-i girāmī bürhān

seb`a-i seyyāre:

1. seb`a-i seyyāre:

Gazel 72Mısra: **6***Yedi seyyar yıldız.*

5. Şanma tenhā bizüz āvāresi ol māhveşüñ

6. İdeyor `aşkı ile seb`a-i seyyāre semā`

sebak-āmūz-ı edā:

1. **sebak-âmûz-ı edâdur:-dur**

Gazel 20

Mısra: 7

Ders öğretene anlatış tarzı.

7. Kimden âyâ sebak-âmûz-ı edâdur bilsem

8. Şîve fenninde ‘aceb mes’ele-dândur Aḥmed

sebak-ı işve:

1. **sebak-ı işveyi:-yi**

Gazel 50

Mısra: 6

Cilve dersi.

5. Tıfl iken fenn-i füsûn içre bir üstâd oldı

6. Sebak-ı işveyi bilsem o perî kimden oḡur

sebeb:

1. **sebeb:**

Gazel 12

Mısra: 14

Neden, gerekçe.

13. Böyle rindâne gazel tarḥına ol mahveşüñ

14. ‘İzzetâ dîde-i mestânesidür cümle sebeb

2. **sebeb:**

Gazel 17

Mısra: 5

Neden, gerekçe.

5. Sebeb naḡş-ı kemâle ülfet-i nâ-müdrükândur hep

6. Ki ḥumḡı ḥvâce-i mekteblere şıbyân ider îrâş

3. **sebebsin:-sin**

Gazel 77

Mısra: 13

Neden, gerekçe.

13. Hâcı Aḡa ḡacı Aḡa sen sebebsin sen sebep

14. Biz ṡururken ḡâlimüzde eyledüñ dîvâne bak

4. **sebebden:-den**

Gazel 109

Mısra: 6

Neden, gerekçe.

5. Nām-ı maḥbūb-ı ḥaḳīḳīyi getürmez yāda
6. O sebebden idemez zümre-i küffār ḳasem

sebeb-i girye-i mestāne:

1. **sebeb-i girye-i mestāne:**

Gazel 75

Mısra: 12

Sarhoşça gözyaşının sebebi.

11. Ḥande-i zīr-i leb-i cām-ı şarāb-ı nābı
12. Sebeb-i girye-i mestāne ḳodı şīve-i ḥaḳḳ

sebeb-i rāhat:

1. **sebeb-i rāhatımızdur:**-ımız, -dur

Gazel 30

Mısra: 22

Rahatlığın sebebi.

21. Yokdur gelemez her ne ḳadar itse de bī-dād
22. Bīdādı o şāhuñ sebeb-i rāhatımızdur

sebep:

1. **sebep:**

Gazel 77

Mısra: 13

Bir şeyin olmasına veya belli bir hâlde bulunmasına yol açan şey.

13. Hācı Ağa ḥacı Ağa sen sebebsin sen sebep
14. Biz ṭururken ḥālimüzde eyledüñ dīvāne bak

sebkāt eyle:

1. **sebkāt eyledikçe:**-dikçe

Kaside 8

Mısra: 26

Geçmek, önüne geçmek, üstünlük sağlamak.

25. Bu resme ḳudsiyān zīb-i zebān eylerler evşāfuñ
26. Semāvāt üzre sebkāt eyledikçe zīkr-i eṭvārı

seg-i aḡyār:

1. **seg-i aḡyāra:**-a

Gazel 97

Mısra: 16

Yabancıların köpeği.

15. Dendān-ı cevri ile n'ola ger zaḥmnāk isem
16. Seng-i felāḥanum seg-i aḡyāra uğradum

sebū:

1. **sebūlar:-lar**

Gazel 82

Mısra: 9

Şarap kabı, testi.

9. Bu gice meclis-i 'işretde sebūlar yürisin
10. Sāḡiyā sāḡar-ı şahbā küçicükdür küçicük

sebük-rūḥ:

1. **sebük-rūḥ:**

Gazel 99

Mısra: 5

Ruhu hafif olan, içi tez.

5. Sebük-rūḥ 'āşık-ı rindāne-meşreb yār-ı cānumdur
6. Girān-cān zāhid-i bāridle ünsiyet kabül itmem

sebz-destār:

1. **sebz-destārını:-ı, -n, -ı**

Gazel 13

Mısra: 1

Yeşil sarık.

1. Sebz-destārını şardukça o āfet kat kat
2. Görinür gülşen-i ḥüsnünde leṭāfet kat kat

sebze-i āmāl:

1. **sebze-i āmālumi:-um, -ı**

Kaside 13

Mısra: 101

Taze emeller.

101. Ebr-i luṭfuñ sebze-i āmālumi
102. Ābdār itsün de seyr it ḥālumi

sebze-i bī-gāne:

1. **sebze-i bī-gāne:**

Gazel 141

Mısra: 12

Sahipsiz sebze II şair.

11. Senüñ nesl-i şerîfüñ bir çemenzâr-ı siyâdetdür
12. Ben anda sebze-i bî-gâne sâyum yâ Resûla'llâh

sebze-i müjgân:

1. sebze-i müjgânımız:-*ımu*

Gazel 57

Mısra: 12

Yeni çıkmış kirpikler.

11. Yād-ı nev-ḥîz-i ḥaṭıyla eşkümüz rîzân olup
12. Sebze-i müjgânımız terdür seḥâb altundayuz

sebze-i ter:

1. sebze-i ter:

Kaside 6

Mısra: 71

Taze çimen, yeşillik.

71. Sāye-perverde-i eltâfi olan sebze-i ter
72. Tâb-ı ḥürşîd-i temüzîden olur mı tersân

sebz-i ḥaṭ:

1. sebz-i ḥaṭ:

Gazel 134

Mısra: 3

Yeşil ayva tüyü II sevgilinin ayva tüyleri.

3. Nâbit olup sebz-i ḥaṭ gird-i leb-i yârdan
4. Ṭūṭi-i güftârına bâl ü per oldı 'ayân

sedd-i rāh:

1. sedd-i rāh:

Gazel 125

Mısra: 5

Yolu kapama, yola set çekme.

5. Sâlikân-ı 'aşka bîm-i reh-zen olmaz sedd-i rāh
6. Eylemezler fesh-i 'azm emniyyet olsun olmasun

sefer:

1. seferdür:-*dür*

Gazel 48

Mısra: 9

Yolculuk, seyahat.

9. Yā seferdür yā taḥammül dinülür çāre-i ‘aşk
10. Ne taḥammül idebildi ne sefer ‘aşıklar

2. sefer:

Gazel 48

Mısra: 10

Yolculuk, seyahat.

9. Yā seferdür yā taḥammül dinülür çāre-i ‘aşk
10. Ne taḥammül idebildi ne sefer ‘aşıklar **sehā:**

1. sehā:

Kaside 2

Mısra: 60

El açıklığı, cömertlik.

59. Müşir-i şir-i şecā‘at vezir-i Cem-‘azamet
60. Sehā vü cūd u ‘aḫāda yegāne vü meşhūr

2. sehā:

Kaside 8

Mısra: 22

El açıklığı, cömertlik.

21. Velī Paşa-yı luḫf-āyīn ü şahib-re’y-i rūşen-dil
22. Sehā iklīmünün fermān-revā-yı ma‘deletkārı

sehāb:

1. sehāb:

Gazel 57

Mısra: 12

Bulut.

11. Yād-ı nev-ḫīz-i ḫaṭıyla eşkümüz rīzān olup
12. Sebze-i müjgānımız terdür sehāb altundayuz

2. sehāb:

Gazel 144

Mısra: 4

Bulut II sevgilinin parlak yanağı.

3. Görenler kākül-i pāşidesin ruḫsār-ı raḫşāna
4. Sehāb oldı keşide zann iderler āftāb üzre

sehāb-ı cūd:

1. sehāb-ı cūdı:-ı

Kaside 8

Mısra: **24**
Cömertlik bulutu.

23. Olur şermendesı ebr-i bahārān ol keremkārūñ
 24. Kaçan itse şehāb-ı cūdı āğāz-ı güherbārī

Sehbān:

1. **Sehbān:**
Gazel 47
 Mısra: **18**
Sehbān, kişi adı.

17. ‘İzzetā sāye-i iqbāl-i Veli Paşa’ da
 18. Reşk-i tab’-ı sūhandānıma Sehbān ađlar

seher:

1. **seher:**
Tahmis 6
 Mısra: **11**
Sabahın güneş doğmadan önceki zamanı, seher vakti.

11. Dergeh-i dil-dāre vardum bir seher vaqt-i namāz
 12. İtmek ümīdiyle ol meh-pāreye ‘arz-ı niyāz

2. **seherde:-de**
Kaside 9
 Mısra: **9**
Sabahın güneş doğmadan önceki zamanı, seher vakti.

9. Seherde çeşmini mestāne nergis
 10. Süzerken aqçe düşdi şanma nemdür

3. **seheri:-i**
Gazel 41
 Mısra: **7**
Sabahın güneş doğmadan önceki zamanı, seher vakti.

7. Şeb-i hecrin seheri oldı bedīd
 8. Seyr-i hürşīd-liqālar demidür

4. **seher:**
Gazel 94
 Mısra: **3**
Sabahın güneş doğmadan önceki zamanı, seher vakti.

3. Gülşende seher nağme-serā oldı şabādan
 4. Hāl-i dil-i ‘uşşākı tebāh eyledi bülbül

sehergāh:**1. sehergāh:****Gazel 161**Mısra: **1***Far. Seher vakti.*

1. Şāf iden āyine-i şıdkı sehergāh gibi
2. Sīneye bir meh alur mihr-i felek-cāh gibi

seher-i vuşlat:**1. seher-i vuşlatı:-ı****Kaside 17**Mısra: **27***Kavuşma vakti.*

27. Seher-i vuşlatı hem-reng-i şeb-i hecr itme
28. Dem-i şādīde nedür vech-i gam u hem-i vefır

sehḥār:**1. sehḥār:****Kaside 3**Mısra: **6***Sihirbaz.*

5. Hāme hem-ḥālet-i ũu‘bān-ı kelīm olmāgla
6. Tarz-ı ‘icāzına ḥayret-zededür her sehḥār

seh-i evreng-i naḥvet:**1. seh-i evreng-i naḥvet:****Gazel 45**Mısra: **10***Kibirlenme tahtının padişahı II sevgili.*

9. İltifāt itmez gedālar kılsa da āh u fiġān
10. Ol seh-i evreng-i naḥvet ḥüsnüne maġrürdur

selāmı kes:**1. selāmı kes:****Kaside 16**Mısra: **69***(Biriyle) her türlü ilişkiye son vermek, alākayı koparmak.*

69. Velī kes sen daḥı andan selāmı
70. Aña gösterme rüy-ı iltiyāmı

selâmlar kı1:**1. selâmlar kı1:****Terkib-bend 1**Mısra: **9***Selâm göndermek, selâm yollamak.***9.** Hem söyle bu nâşîhatı hem kı1 selâmlar**10.** Çok nâle itmesün ki virür yara derd-i ser**selâset-i güftâr:****1. selâset-i güftâre:-e****Gazel 97**Mısra: **18***Sözün akıcılığı.***17.** ‘İzzet cenâb-ı Muhlis’in âsâr-ı pâküni**18.** Tanzîrde selâset-i güftâre uğradum**selb ol:****1. selb oldu:-du****Terkib-bend 1**Mısra: **57***Ortadan kaldırma, yok etme, yok edilme.***57.** Selb oldu şeb-be-şeb ne için hıvâb u râhatuñ**58.** Giriyanluğla geçmededür vaqt ü sâ’atuñ**selîka-i sühan:****1. selîka-i sühanı:-ı****Gazel 133**Mısra: **13***Sözün güzel söylenmesi.***13.** Düşürmez ‘İzzet’e kimse selîka-i sühanı**14.** Velî ta’accüb iderler görünce âsârını**Selîm Beg:****1. Selîm Beg:****Kaside 9**Mısra: **61***Selîm Bey, kişi ismi.*

61. O maḥdūm-ı celīlü' ş-şān Selīm Beg
62. Ki tıfl-ı ḥurde-sāl-ı muḥteremdür

Selīmü't-tab'a:

1. **Selīmü't-tab'a:**

Gazel 41

Mısra: 17

Selim'in tebaası.

17. Ya'ni maḥdūm-ı Selīmü't-tab'a
18. Rūz u şeb ḥayr u du'ālar demidür

Selīmü't-tab'-ı Maḥmūdu'l-ḥaşā'il:

1. **Selīmü't-tab'-ı Maḥmūdu'l-ḥaşā'il:**

Kaside 9

Mısra: 89

Selim yaratılışlı Mahmut huylu.

89. Selīmü't-tab'-ı Maḥmūdu'l-ḥaşā'il
90. Kerīmü'l-ḥulḳ-ı müstahsen-şiyemdür

sell-i seyf:

1. **sell-i seyf:**

Gazel 89

Mısra: 5

Yavaşça çekilen kılıç II sevgilinin kılıca benzeyen kirpikleri.

5. Cellād-ı çeşmi mest olup itdükde sell-i seyf
6. Seyyāl kıldı ḥünümü bir tıfl-ı ḥurde-sāl

sem:

1. **sem:**

Gazel 6

Mısra: 12

Zehir.

11. Zehr-ābe-i 'itābı o şūḥun lezīz līk
12. Qand-ı 'ināyet-i ruḳabā sem gelür bana

semā':

1. **semā':**

Gazel 72

Mısra: 1

Mevlevilerin zikir esnasındaki dönüşleri.

1. Döndürüp kâmetini serv-i çemenzâra semâ´
2. Ne nümâyiş virür ol şuh-ı külehdâra semâ´

2. **semâ´ :**

Gazel 72

Mısra: **2**

Mevlevilerin zikir esnasındaki dönüşleri.

1. Döndürüp kâmetini serv-i çemenzâra semâ´
2. Ne nümâyiş virür ol şuh-ı külehdâra semâ´

3. **semâ´ :**

Gazel 72

Mısra: **8**

Mevlevilerin zikir esnasındaki dönüşleri.

7. Yâr döndükçe niyâz ehlini döndürmek için
8. Meşk ider hânkah-ı nâzda hem-vâre semâ´

4. **semâ´ :**

Gazel 72

Mısra: **12**

Mevlevilerin zikir esnasındaki dönüşleri.

11. Nefes-i pîr ile dem dem öteyor nây-ı kalem
12. Yoğsa güncide degül perde-i eş´ara semâ´

semâ´ it:

1. **semâ´ ideyor:-e, -yor**

Gazel 72

Mısra: **6**

Semâ yapmak, dönmek.

5. Şanma tenhâ bizüz âvâresi ol mâhveşûñ
6. İdeyor ‘aşkı ile seb‘a-i seyyâre semâ´

2. **semâ´ itmededür:-mede, -dür**

Gazel 72

Mısra: **10**

Semâ yapmak, dönmek.

9. Tekye-i ‘aşkı u maḥabbetde kalup ser-gerdân
10. Vecd ile itmededür ‘İzzet-i bî-çâre semâ´

semâ´ eyle:

1. **semâ´ eyledükçe:-dükçe**

Gazel 72

Mısra: 4
Semâ yapmak, dönmek.

3. Mihr sergeştelenür hâle-i tennûre ile
4. Eyledükçe gehi ol şâhid-i meh-pâre semâ´

semâ´-ı nâz:

1. semâ´-ı nâza:-a

Gazel 28

Mısra: 15

İşveyle sema yapma.

15. Semâ´-ı nâza ser-âgâz idince ´İzzet yâr
16. Gürüh-ı ehl-i niyâz eyler âh u vâh döner

2. semâ´-ı nâzını:-ı, -n, -ı

Gazel 54

Mısra: 11

İşveyle sema yapma.

11. Semâ´-ı nâzını ol Mevlevî-i şîvegerüñ
12. Bu ´ıydgehde döner de dolâbdan aluruz

semâvât:

1. semâvât:

Kaside 8

Mısra: 26

Gökler.

25. Bu resme kıdsiyân zîb-i zebân eylerler evşâfuñ
26. Semâvât üzre sebkat eyledikçe zıkr-i eṭvârı

semend-i hayâl:

1. semend-i hayâliyle:-ı, -y, -le

Gazel 35

Mısra: 13

Düş atı.

13. ´İzzet Beg´üñ semend-i hayâliyle ´İzzetâ
14. Hiç esb-i leng-i fikretimüz hem-´inân mıdur

semend-i ṭab´:

1. semend-i ṭab´uma:-um, -a

Gazel 91

Mısra: **18**
Yaratılışın kula atı.

17. Ben 'İzzetâ tek ü tâz itmeden alur mı idüm
 18. Semend-i ab'uma teng olmasa fezâ-yı ayâl

semend-i yerâ'a:

1. **semend-i yerâ'a:**

Gazel 66

Mısra: **13**

At gibi olan yontulmamış kalem.

13. Şikeste-pây semend-i yerâ'a ey 'İzzet
 14. Bu 'arşagehde osun tek ü tâzı leng olmuş

Semerķand:

1. **Semerķand:**

Kaside 5

Mısra: **28**

Semerķant, şehir ismi.

27. Teşrîfîni gûş eyleyicek tehniyet itdi
 28. Bağdâd u Semerķand u Buĥârâ Yeñişehr'e

sem-rîz:

1. **sem-rîz:**

Gazel 36

Mısra: **3**

Zehir dökên.

3. N'ola sem-rîz olursa abbe-i sevdâ dil-i zâre
 4. Benüm bu pîç ü tâbum hep o zülf-i ejderîdendür

semt-i hayâl:

1. **semt-i ayâlümde:-üm, -de**

Kaside 7

Mısra: **26**

Hayal semti II zihin.

25. Reh-i pîçide-i endîşemi gîsûsı tutup
 26. almadı semt-i ayâlümde mezâmîne memer

semt-i lâlezâr:

1. semt-i lālezār:**Gazel 8**

Mısra: 8

Lale bahçesinin semti.

7. Elümde sāğar-ı ser-şārum alıvirür şimdi

8. Teferrüc eylemege semt-i lālezār baña

semt-i seref:**1. semt-i seref:****Gazel 73**

Mısra: 13

İsraf semti II israf.

12. 'İzzet güherin şarf ideyor āl-ı Resūl'e

13. Bildüm ki degül mā'il ü semt-i seref Eşref

semt-i teğazzül:**1. semt-i teğazzülde:-de****Gazel 155**

Mısra: 17

Gazel söyleme semti.

17. Düşüp Rāmiz Efendi eşerine semt-i teğazzülde

18. 'Abeşdür hāme-i bī-miknetūñ 'İzzet tekā-pūsı

semt-i vefā:**1. semt-i vefāya:-y, -a****Gazel 79**

Mısra: 12

Vefa semti II vefa.

11. Ey şehir-yār-ı mülk-i cefā tā-be-key sitem

12. Semt-i vefāya hiç güzerūñ yok midur senūñ

semüm-ı kahr:**1. semüm-ı kahrūñ:-uñ****Kaside 13**

Mısra: 27

Üzüntünün samyeli.

27. Ger semüm-ı kahrūñ irse gülşene

28. Gül ocağın döndürirdi külhāna

sem' veş:

1. **şem' veş:****Gazel 48**

Mısra: 1

Mum gibi.

1. Şem' veş yansa da şeb-tā-seher 'aşıklar
2. Bulamaz encümen-i yârda yer 'aşıklar

sen:1. **sen:****Terkib-bend 1**

Mısra: 5

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

5. Ey eşk-i dīde sen dahı cüş eylemez misin
6. Çün seyl çağlamaz mı hürüş eylemez misin

2. **senüñ:-üñ****Terkib-bend 1**

Mısra: 60

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

59. Bir dil-rübādan itmişe beñzersin iftirāk
60. Yakmış senüñ cigerçigini nār-ı iştiyāk

3. **sen:****Gazel 1**

Mısra: 7

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

7. Sen mäh-ı āsmānārā-yı hüsni-şīvesin
8. Zīver-i burc-ı şüreyyā-necm hāl olmuş saña

4. **sende:-de****Gazel 1**

Mısra: 9

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

9. Tıfl-ı endek sâlsin yok sende hiç bīm-i vebāl
10. Hün-ı 'aşık şīr-i māderveş helāl olmuş saña

5. **sen:****Kaside 1**

Mısra: 71

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

71. Ref' idüp destüñi sen bārgēh-i Mevlā'ya
72. İdegör şıdķ-ı tavıyyetle du'ā-yı nuşret

6. **sen:****Gazel 2**

Mısra: 5

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

5. Gūş itmedüñ naşihatüm uyduñ hevāya sen
6. Dil ba'd-ezīn ne nīk ü ne bed söylerüm saña

7. **seni:-i****Tahmis 2**

Mısra: 1

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

1. Hūrlar birkaç kadehle mest idüp cānā seni
2. Alsalar bāğ-ı behište gitseler farzā seni

8. **seni:-i****Tahmis 2**

Mısra: 2

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

1. Hūrlar birkaç kadehle mest idüp cānā seni
2. Alsalar bāğ-ı behište gitseler farzā seni

9. **seni:-i****Tahmis 2**

Mısra: 3

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

3. Dir görüp bu kāmēt-i mümtāz ile tūbā seni
4. Mest-i nāzum kim büyütdi böyle bī-pervā seni

10. **seni:-i****Tahmis 2**

Mısra: 4

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

3. Dir görüp bu kāmēt-i mümtāz ile tūbā seni
4. Mest-i nāzum kim büyütdi böyle bī-pervā seni

11. **seni:-i****Tahmis 2**

Mısra: 5

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

5. Kim yetiřirdi bu gūne servden bālā seni
6. Bu nezāket var iken cism-i lātīfūñde senüñ

12. **senüñ:-üñ**

Tahmis 2

Mısra: **6**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

5. Kim yetiřirdi bu gūne servden bālā seni

6. Bu nezāket var iken cism-i lātīfūñde senüñ

13. **sen:**

Tahmis 2

Mısra: **18**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

17. Farı-ı řādīden kemāl-i hayret el virdi baña

18. Sen buyur şimdi ne itsün nişlesün bu bī-nevā

14. **seni:-i**

Tahmis 2

Mısra: **20**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

19. Bir elūñde gül bir elde cām geldüñ sākīyā

20. Kañısın alsam güli yāhūd ki cāmı yā seni

15. **seni:-i**

Tahmis 2

Mısra: **25**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

25. Böyle gösterdi baña ol řadd-i müstesnā seni

26. 'İzzetāyı böyle bī-tāķat kılan ey bī-emān

16. **sensin:-sin**

Tahmis 2

Mısra: **27**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

27. Yoķ mecāl inkāra sensin hep bilür halk-ı cihān

28. Sen ne çend itseñ daħı kendüñ hiçābuñdan nihān

17. **sen:**

Tahmis 2

Mısra: **28**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

27. Yoķ mecāl inkāra sensin hep bilür halk-ı cihān

28. Sen ne çend itseñ daħı kendüñ hiçābuñdan nihān

18. **sen:**

Kaside 2

Mısra: **63**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

63. Sen ol aşıl-i siyâdet şî'ârısuñ ki sezâ

64. Vücüd-ı pākūñ ile âferîniş olsa faḥūr

19. **sen:**

Kaside 2

Mısra: **65**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

65. Sen ol müdebbir-i dāniş-nihād-ı 'ālemsin

66. Ki dest-i re'yüñe vābeste ḥall ü 'aḳd-ı umūr

20. **Sen:**

Gazel 5

Mısra: **7**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

7. Sen her ne zamān 'arz-ı cemāl itseñ ölürler

8. Bu dīdelerüm ğarḳa-i envār-ı temāşā

21. **sende:-de**

Gazel 5

Mısra: **14**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

13. 'İzzet yine beñzer ki o gül-çehreyi gördüñ

14. Var sende bu gün añladum āşār-ı temāşā

22. **sen:**

Kaside 5

Mısra: **63**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

63. El-minnetü li'llāh ki sen şimdi efendüm

64. İclāl ile olduñ şeref-efzā Yeñişehr'e

23. **senüñ:-üñ**

Kaside 6

Mısra: **55**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

55. Vaşf-ı pākūñde senüñ böyle iderler āġāz

56. Nükte-sencān-ı cihān nādire-güyān-ı zamān

24. **senüñdür:-üñ, -dür**

Tahmis 6

Mısra: 26

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

25. ‘Āşık-ı şūrīdeler bakma begüm ma‘zūrdur

26. ‘Arşa-i nāzuñ senüñdür gūy u çevgāmı bu gün

25. **sensin:-sin**

Tahmis 6

Mısra: 29

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

29. Çünkü sensin mülket-i hüsnüñ Süleymān’ı bu gün

30. İltifāt it ‘İzzet-i nā-çāruña bir mūrdur

26. **sensin:-sin**

Kaside 7

Mısra: 67

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

67. Sensin ol mevhibet-endüz-ı kerem-pīrā kim

68. Küremā bārgēh-i himmetüñe sâ’ıldür

27. **sensin:-sin**

Kaside 7

Mısra: 69

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

69. Sensin ol şem‘-i şeb-efrüz-ı ziyā-baḥşā kim

70. Saña pervāne-i pūr-sūḥtedür ḳurş-ı ḳamer

28. **sensin:-sin**

Kaside 7

Mısra: 71

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

71. Sensin ol şadr-niṣīn-i hüner ü ‘irfān kim

72. Hıdmetüñde bülağā şaf-ı ni‘ālī yer ider

29. **senüñ:-üñ**

Kaside 7

Mısra: 73

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

73. Bir senüñ gibi gelür ‘āleme bir medḥe sezā

74. Ne benüm gibi efendüm bulunur midḥatger

30. **seni:-i**

Kaside 7

Mısra: 75

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

75. Beni Mevlâ seni vaşf itmekiçün halk itmiş

76. Seni medh idecegüm çâresi yok tâ mahşer

31. **seni:-i**

Kaside 7

Mısra: 76

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

75. Beni Mevlâ seni vaşf itmekiçün halk itmiş

76. Seni medh idecegüm çâresi yok tâ mahşer

32. **senüñ:-üñ**

Kaside 7

Mısra: 80

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

79. Tab´-ı çâpük-rev-i men gerdine irmez evhâm

80. Lîk meydân-ı medîhüñde senüñ pehnâver

33. **senüñ:-üñ**

Kaside 7

Mısra: 88

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

87. İzzetâ lâfi ço âgâz-ı du´â kıl yoḥsa

88. Qurı faḥriyye vü da´vâñı senüñ kim diñler

34. **sen:**

Kaside 8

Mısra: 31

İkinci tekil şahıs zamiri.

31. Sen ol eşheb-süvâr-ı arşagâh-ı ma´rifetsüñ kim

32. Eger mihmîzleseñ bir kerre esb-i tab´-ı reh-vârı

35. **sen:**

Kaside 8

Mısra: 42

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

41. Hevâlarda bürüdet müsteban ü cân u ten lertzân

42. Bize şun sâkî sen ol âteş-i seyyâleyi bârî

36. **senüñ:-üñ**

Kaside 9

Mısra: **94**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

93. Velī taḫsīrimi ‘afv eyle zīrā

94. Senüñ vaşfuñda ‘ālem beste-demdür

37. **senüñ:-üñ**

Kaside 9

Mısra: **96**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

95. Ne mümkin mevce-i deryā-yı iḥşā

96. Senüñ evşāfuñ andan şanma kemdür

38. **seni:-i**

Kaside 13

Mısra: **22**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

21. Hüsni hülkuñ halkı hoşnüd eyledi

22. Haḫḫ seni memdüh u maḫmüd eyledi

39. **senüñ:-üñ**

Kaside 13

Mısra: **29**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

29. Bir senüñ gibi vezīr olmaz daḫı

30. Hem kerīm ü hem ḫalīm ü hem saḫī

40. **sen:**

Kaside 13

Mısra: **67**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

67. Sen benüm hiç vaşluma şāyān mısın

68. Yā ki şāḫib-şervet ü sāmān mısın

41. **sende:-de**

Kaside 13

Mısra: **69**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

69. Var mı sende mīrzālīḫdan eşer

70. Kīseñ içre bulunur mı sīm ü zer

42. **sen:**

Kaside 13

Mısra: **73**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

73. Ben şeh-i hüsnüm sen ise ey fakır

74. Bir gedā-yı müflis-i nālîş-pezîr

43. **seni:-i**

Kaside 13

Mısra: **75**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

75. Görmeyem bir dağı yanumda seni

76. Ağzuña alma şağın hergiz beni

44. **senüñ:-üñ**

Kaside 13

Mısra: **93**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

93. İstinād itdüm senüñ eltāfuña

94. İ'timād itdüm senüñ inşāfuña

45. **senüñ:-üñ**

Kaside 13

Mısra: **94**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

93. İstinād itdüm senüñ eltāfuña

94. İ'timād itdüm senüñ inşāfuña

46. **sende:-de**

Kaside 16

Mısra: **14**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

13. Açup gonce-dehānun evvel Aḥmed

14. Dir ey Eşref nedür sende bu gül-ḥad

47. **sen:**

Kaside 16

Mısra: **20**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

19. O dem Eşref aña dir bāreka'llāh

20. Ser-āmedsin sen Aḥmed kışşa kütāh

48. **sen:**

Kaside 16

Mısra: 23

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

23. Uzatma sen şeh-i iklīm-i ānsın
24. Cevānsın fitne-engīz-i cihānsın

49. **senüñdür:**-üñ, -dür

Kaside 16

Mısra: 25

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

25. Senüñdür ser-te-ser iklīm-i 'işve
26. Qonulmuş başına dīhīm-i 'işve

50. **sende:**-de

Kaside 16

Mısra: 31

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

31. Velīkin sende olan bende yoqdur
32. Egerçi bende olan sende çoqdur

51. **sende:**-de

Kaside 16

Mısra: 32

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

31. Velīkin sende olan bende yoqdur
32. Egerçi bende olan sende çoqdur

52. **sende:**-de

Kaside 16

Mısra: 33

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

33. Nedür sende o şīrīn güft ü gūlar
34. O tūṭlikler ol vaz'-ı nigūlar

53. **sen:**

Kaside 16

Mısra: 35

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

35. Dağı bir tıfl-ı endek-sāl iken sen
36. Miyān-ı halka olduñ şūriş-efgen

54. **senüñle:**-üñ, -le

Kaside 16

Mısra: **38**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

37. On ikidür benüm de gerçi yaşum

38. Senüñle uğradı sevdāya başum

55. **seni:-i**

Kaside 16

Mısra: **40**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

39. Dir Eşref aña Aḥmed olma ğam-ḥvār

40. Seni dünyāda ben hiç eylemem zār

56. **sen:**

Kaside 16

Mısra: **41**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

41. Hemān sen terk-i āyīn-i vefā kıł

42. Bu pendüm diñle ‘uşşaka cefā kıł

57. **senüñ:-üñ**

Kaside 16

Mısra: **54**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

53. Baña ta‘līm-i cevır itdüñ efendüm

54. Senüñ nuşḥuñ kabül itdüm begendüm

58. **sen:**

Kaside 16

Mısra: **55**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

55. Velīkin sen daḥı şābit kadem ol

56. Hemīşe reh-rev-i rāh-ı sitem ol

59. **sen:**

Kaside 16

Mısra: **61**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

61. Anı mesrūr idersüñ bir zamān sen

62. Seni şāyān-ı vaşlum eylemem ben

60. **seni:-i**

Kaside 16

Mısra: **62**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

61. Anı mesrūr idersüñ bir zamān sen

62. Seni şâyān-ı vaşlum eylemem ben

61. **sensin:-sin**

Kaside 16

Mısra: **66**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

65. Dir ey cān içre gizli cānum Aḥmed

66. Çü sensin cümle ḥübāna ser-āmed

62. **senüñ:-üñ**

Kaside 16

Mısra: **67**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

67. Senüñ dil-ḥ`āhuñ üzre eylerüm kār

68. Anı hiç vaşluma itmeme sezāvār

63. **sen:**

Kaside 16

Mısra: **69**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

69. Velī kes sen daḥı andan selāmı

70. Aña gösterme rüy-ı iltiyāmı

64. **sen:**

Gazel 16

Mısra: **3**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

3. Ḥayf sen serv-i bülend 'indinde

4. Pâyemüz sāyeveş olmışdur pest

65. **sen:**

Gazel 16

Mısra: **9**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

9. Çeşm-i mestüñ gibi sen de kāfir

10. Olma gel tā o kadar bāde-perest

66. **sen:**

Kaside 17

Mısra: 13

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

13. Sâle yaklaştı cüdâ düşeli sen mehveşden
14. Ki baña künc-i elemde ne mu'în ü ne naşîr

67. **sen:**

Kaside 17

Mısra: 17

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

17. Sen ne takrîb ile teşrîf buyurduñ şimdi
18. Eyle ben bende-i dil-ḥasteñi āgâh u ḥabîr

68. **sen:**

Kaside 17

Mısra: 34

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

33. Gel ki bir laḥzâ tekellüm idelüm fırsatdur
34. Ben saña ḥâlümi sen de baña söyle bir bir

69. **sensin:-sin**

Gazel 22

Mısra: 10

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

9. Ḥübân-ı cihân bir yere gelse yine bi'llâh
10. Sensin olacak Mısr-ı dile şeh-beled Aḥmed

70. **sende:-de**

Gazel 26

Mısra: 14

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

13. Dimişsin niyyetüm 'âşıklara açılmadur bir gün
14. Piyâz ey lâle-ruḥ meczûmuzdur sende kat kat var

71. **senüñ:-üñ**

Gazel 26

Mısra: 15

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

15. Yimez içmez senüñ derdüñle dâ'im zâr u giryândur
16. Ṭabîbüm gel devâ kııl şunda bir dil-ḥaste 'İzzet var

72. **senüñ:-üñ**

Gazel 29

Mısra: **11**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

- 11.** Lâleler de kırmızı mecnûnuñ olmuşlar senüñ
12. Tıtdılar şahrâları ey dil-rübâ nev-rûzdur

73. **senüñle:-üñ, -le**

Gazel 38

Mısra: **7**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

- 7.** Senüñle pister-i vuşlatda sîne-şâf olalı
8. Atılmadıķ bize bir iftirâ mı var yoķdur

74. **senüñ:-üñ**

Gazel 43

Mısra: **5**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

- 5.** Senüñ ey gülbün-i nev-reste-i gülzâr-ı cefâ
6. Sitem ü cevır gül-i küşe-i destâruñdur

75. **sen:**

Gazel 45

Mısra: **3**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

- 3.** Çünkü sen bir bezmde bu şeb mey-âşâm olmaduñ
4. Çeşm-i mest-i fitne-engîzüñ neden maħmûrdur

76. **senüñ:-üñ**

Gazel 45

Mısra: **7**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

- 7.** Göz göz oldu nîş-i ğamzeñle senüñ ey şehd-leb
8. Sîne-i pür-dâĝ güyâ hâne-i zembûrdur

77. **sensin:-sin**

Gazel 46

Mısra: **15**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

- 15.** Nûr-ı ‘aynum sensin ol maħbûb-ı zîbâ kim revâ
16. Hâk-i pâyun itseler kühl-i başar maħbûblar

78. **sen:**

Gazel 46

Mısra: 17

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

17. Sen тұrurken ʿİzzet dil-ḥastenüñ lâyıq mıdur

18. Eylesüñler derdine dermān diger maḥbūblar

79. **sen:**

Gazel 59

Mısra: 11

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

11. Sen hemān vir bize peymāne-yi rūḥ-efzāyı

12. Maḥlabuñ cānsa da ey sāḳi-i fettān virürüz

80. **sendeki:-de, -ki**

Gazel 63

Mısra: 6

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

5. Vādi-i hecre düşerseñ de bizi cezb eyler

6. Sendeki cezbe-i üftāde-rübāyı bilürüz

81. **senüñ:-üñ**

Gazel 66

Mısra: 8

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

7. Ne tūr-i āh eşer eyler ne nāle vü feryād

8. Begüm senüñ dil-i saḥtuñ meger ki seng olmuş

82. **sen:**

Gazel 75

Mısra: 3

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

3. O perī-peykeri sen zāde-i merdüm şanma

4. Melegi şüret-i insāna ḳodı şīve-i ḥaḳḳ

83. **sen:**

Gazel 77

Mısra: 13

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

13. Hācı Ağa ḥacı Ağa sen sebebsin sen sebep

14. Biz тұrurken ḥālimüzde eyledüñ dīvāne bak

84. **sen:**

Gazel 77

Mısra: 13

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

13. Hâcî Ağa hâcî Ağa sen sebebsin sen sebep
14. Biz тұrurken hâlimüzde eyledüñ dīvâne baq

85. **senüñ:-üñ**

Gazel 79

Mısra: 1

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

1. Ser-geşteğân-ı bî-ħaberüñ yok mıdur senüñ
2. Ey âftâb zerrelerüñ yok mıdur senüñ

86. **senüñ:-üñ**

Gazel 79

Mısra: 2

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

1. Ser-geşteğân-ı bî-ħaberüñ yok mıdur senüñ
2. Ey âftâb zerrelerüñ yok mıdur senüñ

87. **senüñ:-üñ**

Gazel 79

Mısra: 4

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

3. Naħvetle yaquşur mı bu âteş gibi geçiş
4. Ben ħâk-i pâyuña nazaruñ yok mıdur senüñ

88. **senüñ:-üñ**

Gazel 79

Mısra: 6

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

5. Ey dil-şüde metânet idüp sîne ger hemân
6. Şemşîr-i ğamzeye siperüñ yok mıdur senüñ

89. **senüñ:-üñ**

Gazel 79

Mısra: 8

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

7. Gülşende istimâ'-ı hezâra ne ihtiyâç
8. Kūyuñda murğ-ı nâle gerüñ yok mıdur senüñ

90. **senüñ:-üñ**

Gazel 79

Mısra: **10**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

9. Bir mes'ele tıyunca dehān açma çün şadef
10. Deryā-yı fikhda Dürer'ün yok mıdur senün

91. **senün:-ün**

Gazel 79

Mısra: **12**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

11. Ey şeh-r-yār-ı mülk-i cefā tā-be-key sitem
12. Semt-i vefāya hiç güzerün yok mıdur senün

92. **senün:-ün**

Gazel 79

Mısra: **14**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

13. Dil-gır-i tarz-ı köhne-i eş'āruz 'İzzetā
14. Bir nā-şenīde nev-eşerün yok mıdur senün

93. **senün:-ün**

Gazel 83

Mısra: **8**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

7. Kaḥramān olsa da meydān-ı maḥabbetde gönül
8. Olur elbette senün zār ü zebün-ı nıgehün

94. **sende:-de**

Gazel 85

Mısra: **5**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

5. Çünkü yok keşret-i 'uşşāka taḥammül sende
6. Niçün efzün-ter idersin bu kadar şīvelerün

95. **sen:**

Gazel 85

Mısra: **11**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

11. Hāndelerle dün efendüm sen iderken güftār
12. Telḥ-kām-ı eleme şundi şeker-şīvelerün

96. **senün:-ün**

Gazel 100

Mısra: 14

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

13. Hep hâtır-ı 'İzzet' de varur sâkin olurum
14. 'Älemde senüñ ey büt-i 'işve gamuñ olsam

97. **sen:**

Gazel 102

Mısra: 7

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

7. Ağyâra açup sîneñi sen buse virürken
8. Sînemde olan dâğ kapansun mı efendüm

98. **sen:**

Gazel 105

Mısra: 3

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

3. Sen tâze nihâl-ı çemenistân-ı cefânuñ
4. Pâyuna dem-â-dem dökilür eşk-i tazallüm

99. **sen:**

Gazel 114

Mısra: 5

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

5. Sen de çeşmüñ gibi mestâne edâ olmuş iken
6. Beni mestür-ı kıyâs itme şağın sultânüm

100. **sen:**

Gazel 114

Mısra: 12

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

11. Bir iki câm ile ser-germ olalum da şöñra
12. Diñle sen ben diyeyim hâl-i dil-i süzânüm

101. **seni:-i**

Gazel 115

Mısra: 1

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

1. Gördüm seni sevdüm âh efendüm
2. Kıl hâlüme bir nigâh efendüm

102. **sensin:-sin**

Gazel 115

Mısra: 5
Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

5. Sensin o şeh-i serîr-i naḥvet
6. Ḥübân saña hep sipâh efendüm

103. **sende:-de**
Gazel 115
 Mısra: 13
Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

13. Sende var iken o çeşm-i fettân
14. Yok 'İzzet için refâh efendüm

104. **senüñle:-üñ, -le**
Gazel 116
 Mısra: 1
Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

1. Göñül senüñle şıkıldıḡ ne şeyle eglenelüm
2. Ya neyle eglenelüm neyle meyle eglenelüm

105. **sende:-de**
Gazel 116
 Mısra: 3
Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

3. Ḥaḡīḡat eglenecek sende de yoḡise dilâ
4. Birâz bâri muḡallidlük ile eglenelüm

106. **sen:**
Gazel 118
 Mısra: 1
Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

1. Tezelzül-baḡş-1 bünyâd-1 sükün-1 'âşīḡânsın sen
2. Ne âşüb-1 zamânsın ḡâne-perdâz-1 cihânsın sen

107. **sen:**
Gazel 118
 Mısra: 2
Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

1. Tezelzül-baḡş-1 bünyâd-1 sükün-1 'âşīḡânsın sen
2. Ne âşüb-1 zamânsın ḡâne-perdâz-1 cihânsın sen

108. **sen:**
Gazel 118

Mısra: 4
Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

3. Şaķın bī-gāneyi bŷy-āşinā-yı ŷlfetŷñ itme
 4. Henŷz n'eşķŷftesin bir ğonce-i ğŷlzār-ı ānsın sen

109. **sen:**
Gazel 118
 Mısra: 6
Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

5. Geçen yıl daķı tıfl-ı şīr-ĥvār-ı nāz iken şimdi
 6. Şeker-rīz-i tekellŷm tŷti-i şīrīn-zebānsın sen

110. **sen:**
Gazel 118
 Mısra: 8
Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

7. Nīgāhuñ mest olup ğamzeñle hem-dest-i teĝāfŷldŷr
 8. Mey-i naķvetle çeşmŷn gibi ĥālā ser-girānsın sen

111. **sen:**
Gazel 118
 Mısra: 10
Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

9. Ten-i zerd ŷ nizāruñ dāĝdār-ı 'aşķdur 'İzzet
 10. Anuñçŷn nāyveş bezm-i elemde pŷr-fiĝānsın sen

112. **sen:**
Gazel 118
 Mısra: 12
Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

11. Cenāb-ı Lŷţfi-i siĥr-āferīnŷñ nazmını tanzīr
 12. Deĝŷl ĥaddŷñ o bir mu'ciz-edādur çok çalābsın sen

113. **senŷñ:-ŷñ**
Gazel 120
 Mısra: 18
Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

17. Rızā-yı nŷkte-perdāza nazīre sŷylemek ğŷçdŷr
 18. Ta'accŷb ŷzreyŷm 'İzzet senŷñ bu iştīĝālinden

114. **senŷñ:-ŷñ**
Gazel 122
 Mısra: 7
Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

7. Ey verd-i ter 'izār-ı laṭīfūñ senüñ 'aceb
8. Reng-i gül-i ḥayā mı ne nāzük ne nāzenīn

115. **sende:-de**

Gazel 123

Mısra: 7

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

7. Var iken sende efendüm bu edā-yı şīrīn
8. Ehl-i diller ider eṭvāruñı elbet taḥsīn

116. **senüñ:-üñ**

Gazel 124

Mısra: 11

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

11. Oldı revnaḳ-yāb ḥaṭ-ı nev-zuhūruñla senüñ
12. Nüşhā-i ḥüsnüñ ki cemi' yetlenür şīrāzeden

117. **sen:**

Gazel 127

Mısra: 1

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

1. Şubḥ ider çāk-ı girībān ḥānde-rīz olduğça sen
2. Reng atar ḥurşīde rüyuñ şerm-ḥīz olduğça sen

118. **sen:**

Gazel 127

Mısra: 2

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

1. Şubḥ ider çāk-ı girībān ḥānde-rīz olduğça sen
2. Reng atar ḥurşīde rüyuñ şerm-ḥīz olduğça sen

119. **sen:**

Gazel 127

Mısra: 4

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

3. Pāk-bāzān-ı maḥabbet olmasunlar mı helāk
4. Ülfet-āmīz-i raḳīb-i nā-temīz olduğça sen

120. **sen:**

Gazel 127

Mısra: 6

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

5. Kışver-i Tātār u Çīn'i 'ıtrnāk eyler şabā
6. Şāne-bend-i tār-ı zūlf-i müşg-bīz oldukça sen

121. **sen:**

Gazel 127

Mısra: **8**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

7. Ğamzelerden fitne dest-i çeşmüñe hañçer şunar
8. Sevdigüm hışm u ğazabla pür-sitiz oldukça sen

122. **sen:**

Gazel 127

Mısra: **10**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

9. Hayf kim aġyār-ı bed-girdārı kılduñ şād u kām
10. 'İzzet'üñden mā'il-i semt-i giriz oldukça sen

123. **sen:**

Gazel 131

Mısra: **14**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

13. Yāre aġyāruñ ne gözle baqdığı ma'lüm lık
14. İzzetā sen ġayre bakma yāre bak Allāh için

124. **sen:**

Gazel 132

Mısra: **9**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

9. El-minnetü li'llāh sen ey nükte-şināsum
10. Bī-vāye degilsin güher-i kân-ı sühandan

125. **senden:-den**

Gazel 132

Mısra: **16**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

15. Bu söylenilen cümlesi de ber-ţaraf olsun
16. Bir başqa su'ālüm var efendüm dağı senden

126. **sen:**

Gazel 132

Mısra: **21**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

21. 'İzzet' de hele sen gideli kalmadı cümbüş
22. Ayrıldı gibi şanki anuñ rûhı bedenden

127. **senüñ:-üñ**

Gazel 136

Mısra: 2

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

1. İtdüñ hadeng-i cevrine sīnemi nişān
2. Ğayrı elinden āh senüñ zālīm el-amān

128. **sen:**

Gazel 136

Mısra: 5

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

5. Ol kâmet-i bülend ile girdükçe rakşa sen
6. Lerziş düşer vücūduma ser-tā-be-pā hemān

129. **senüñ:-üñ**

Gazel 137

Mısra: 10

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

9. Gördigüñ dil-bere üftāde olursın 'İzzet
10. Neyleşem āh senüñ şu dil-i meyyālūñ için

130. **sen:**

Gazel 138

Mısra: 14

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

13. 'İzzetā bilsem ne yüzle 'arz idersin nazmuñı
14. Sen Rızā-yı mu'ciz-i sihr-iştihāre rû-be-rû

131. **sen:**

Gazel 139

Mısra: 7

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

7. Sen niyāz eyle yalvar aña hemān
8. Merhamet mi-kuned 'acül me-şev

132. **senüñ:-üñ**

Gazel 141

Mısra: 2

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

1. Faķīrüm müstmendüm bī-nevāyum yā Resūla'llāh
2. Senüñ dergāhuña geldüm gedāyum yā Resūla'llāh

133. **senüñ:-iñ**

Gazel 141

Mısra: 9

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

9. Senüñ ben āl-i pāküñden siyeh-rū bir günehkārum
10. Yüzüm yok ḥazrete nice varayum yā Resūla'llāh

134. **sen:**

Gazel 142

Mısra: 7

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

7. Mest olup sīneñi sen nāfedeñ itdükçe güşād
8. Bileñ ey şāhid-i zība ne gelür ḥāturuma

135. **sen:**

Gazel 143

Mısra: 12

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

11. Hoş-nagme beş on muṭrıb-ı şevk-āver-i zībā
12. Karşunda dizilsün de sen eglen kerem eyle

136. **sen:**

Gazel 145

Mısra: 4

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

3. Ben saña müştāk iken fā'ik-i 'uşşāk iken
4. Sen beni bir kez çerağ eylemedüñ āh āh137. **seni:-i**

Gazel 151

Mısra: 1

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

1. Tıfl iken dahı geçen yıl seni āgüşumda
2. Uyudur da götürürdüm eve ben düşumda

138. **sen:**

Gazel 157

Mısra: 11

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

11. Oldıguñdan gice sen zīver-i bezm-i āgyār
12. Yok midur 'āşık-ı miḥnet-zedenüñ peygāmi

139. **seni:-i**

Tahmis 2

Mısra: **10**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

9. Büydan hoş rengden pākīzedür nāzük tenüñ

10. Beslemiş koyunda gūyā kim gül-i ra‘nā seni

140. **seni:-i**

Tahmis 2

Mısra: **15**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

15. Nāzenīnüm sāye-i hār-ı gül-i dībā seni

16. Olmuşum müstağrak-ı ihsān ü luṭfuñ dil-berā

141. **seni:-i**

Tahmis 2

Mısra: **30**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

29. Ben didikçe böyle kim kıldı Nedīm’i nā-tüvān

30. Gösterür engüşt ile meclisdeki mīnā seni

142. **seni:-i**

Kaside 17

Mısra: **41**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

41. Didi lāyık mı unutmak seni kim itmedesin

42. Her gice ‘aşkum ile āh u fiğān-ı şeb-gīr

143. **seni:-i**

Kaside 17

Mısra: **44**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

43. Böyle bir yılda degül biñ sene de itse mürür

44. Ben unutmam seni dirken uyanıverdi faķīr

144. **sensin:-sin**

Gazel 22

Mısra: **10**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

9. Hübān-ı cihān bir yere gelse yine bi’ llāh

10. Sensin olacak Mısr-ı dile şeh-beled Aḥmed

145. **senüñ:-üñ**

Gazel 141

Mısra: **11**

Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.

11. Senüñ nesl-i şerîfüñ bir çemenzâr-ı siyâdetdür

12. Ben anda sebze-i bî-gâne sâyum yâ Resûla'llâh

Şenâ:

1. **Şenâlar:-lar**

Gazel 41

Mısra: **16**

Ar. Medih, övme.

15. Dâmen-i pākūñ öpüp ey 'İzzet

16. Mîr-i zî-şâna Şenâlar demidür

Şenâ it:

1. **Şenâ idem:-em**

Kaside 6

Mısra: **123**

Övmek, methetmek.

123. Ben ne nâ-çîzüm idem anlara şâyeste Şenâ

124. Yine iderse ider Lütfî-i sencîde-beyân

sencîde-i mîzân-ı şu'ür:

1. **sencîde-i mîzân-ı şu'ür:**

Kaside 10

Mısra: **14**

Anlayışı ölçen ölçülü söz.

13. Görelüm hüsni kimüñ tām kimüñ nāqışdur

14. Heme sencîde-i mîzân-ı şu'ür eyleyelüm

sencîdelen:

1. **sencîdelenür:-ür**

Gazel 132

Mısra: **8**

Tartılmak, ölçülmek.

7. Dirseñ ki vaṭanda kişinüñ kadri bilinmez

8. Sencîdelenür dürr olıcak dūr 'Aden'den

sene:

1. sene:

Kıt'a 4

Mısra: 2

Yıl, sene.

1. Tek tohumu bırakmağıdı ğaraž çift işi ma'lūm
2. Dirdüm bu sene mezra'-ı vaşluñ yılı geldi

2. sene:

Kaside 5

Mısra: 20

Yıl, sene.

19. Revnağ-dih-i ser-mesned-i iftā-yı Selānīk
20. Oldı bu sene 'adl ile molla Yeñişehr'e

3. sene:

Kaside 17

Mısra: 43

Yıl, sene.

43. Böyle bir yılda degül biñ sene de itse mürūr
44. Ben unutmam seni dirken uyanıverdi faķīr

seng ol:

1. seng olmuş:-miş

Gazel 66

Mısra: 8

Taş olmak II taş gibi katılaşmak..

7. Ne tūr-i āh eřer eyler ne nāle vü feryād
8. Begüm senüñ dil-i saħtuñ meger ki seng olmuş

seng-dil:

1. seng-dilüñ:-üñ

Gazel 129

Mısra: 13

Taş kalp II katı, acımasız kalp.

13. Çekmekdeyüz ol seng-dilüñ bār-ı cefāsın
14. Eskitdi bizi ğayrı ezāsı Yeñişehr'in

2. seng-dil:

Gazel 131

Mısra: 1

Taş kalp II katı kalp, acımasız kalp.

1. Āh düşdüm seng-dil bir yāra baķ Allāh için
2. Oldı mir'āt-i dilüm şad-pāre baķ Allāh için

seng-i āsiyāb:

1. **seng-i āsiyāb:**

Gazel 57

Mısra: 8

Değirmen taşı.

7. Devr-i pey-der-peyle gerdün un gibi eyler ğubār
8. Biz mişāl-ı dāne seng-i āsiyāb altundayuz

seng-i dür:

1. **seng-i düri:-i**

Kaside 5

Mısra: 24

İnci taşı.

23. Ol gevher-i pākīzeter-i baħr-i himem kim
24. Her seng-i düri bir dür-i yektā Yeñişehr'e

seng-i felāhan:

1. **seng-i felāhanum:-um**

Gazel 97

Mısra: 16

Sapan taşı.

15. Dendān-ı cevri ile n'ola ger zaħmnāk isem
16. Seng-i felāhanum seg-i ağyāra uğradum

seng-i ğam:

1. **seng-i ğamdan:-dan**

Gazel 50

Mısra: 7

Üzüntü taşı.

7. 'Aşıķuñ āyīne-i hātırı seng-i ğamdan
8. Şişe-i tevbe-i mey-keş gibi dā'im meksūr

sengīn-dil-i hātır-şiken-i nā-rām:

1. **sengīn-dil-i hātır-şiken-i nā-rāmı:-m, -ı**

Gazel 157

Mısra: 6

Bağırmanın gönül kıran taş kalbi.

5. Kesr-i mir'āt-i ḳulūb itmede görmüş degilüm
6. Böyle sengīn-dil-i ḥāṭır-şiken-i nā-rāmı

sepīde dem:

1. **sepīde dem:**

Kaside 2

Mısra: 1

Sabah vakti, sabahleyin.

1. Sepīde dem ki tebāşīr-i şubḡāh-ı sürūr
2. Sipihrin itdi siyeh kāsesin leb-ā-leb nūr

ser:

1. **seri:-i**

Kaside 6

Mısra: 76

Far. Baş, kaḡa.

75. Ḥāṭır-ı düşmenine gelse ḡayāl-i tīḡi
76. Seri der-ān ola ḡaltīde-i ḡāk-i ḡüsrān

2. **ser:**

Gazel 6

Mısra: 9

Far. Baş, kaḡa.

9. Mār-ı kemer ki ser be-hem-āverdedür müdām
10. Gencīne-i vişāl muṡalsam gelür baña

3. **serde:-de**

Gazel 27

Mısra: 2

Far. Baş, kaḡa.

1. Dilde dā'im ḡayāl-i Eşref' dür
2. Serde fikr-i vişāl-i Eşref' dür

4. **ser:**

Gazel 48

Mısra: 12

Far. Baş, kaḡa.

11. Bī-tevaḡḡuf hele sevdikleri şūḡun yolına
12. Ser ile cānı fedā eylediler 'aşıḡlar

5. **serde:-de**

Gazel 117

Mısra: 3
Far. Baş, kafa.

3. Behişt-i rüy-ı alüñ şevkı yakdı serde bir âteş
4. Ki kemter lâle tutmam düzahı taraf-ı külâhumdan

serâb:

1. **serâb:**

Gazel 144

Mısra: 14

Peşinden koşulan, fakat gerçekleşmesi mümkün olmayan şey, hayal, hülyâ.

13. Boğulduk va‘de-i būs u kenâruñla yeter ğayri
14. Bizi keşti-süvâr-ı ârzü itme serâb üzre

ser-bülend ol:

1. **ser-bülend olmağ:**

Gazel 33

Mısra: 12

Başı yüksekte olmak.

11. Bağ imdi ‘İzzetâ ol ser-firâz-ı nâza diğkatle
12. Çemende serv böyle ser-bülend olmağ ne mümkindür

ser-cümle-i rindân:

1. **ser-cümle-i rindân:**

Gazel 47

Mısra: 12

Rindlerin hepsinin başı II âşık.

11. Gice bir meclis-i pür-cüş u ğurüşa vardum
12. Ki añup derdimi ser-cümle-i rindân ağlar

serd-ruğ:

1. **serd-ruğ:**

Gazel 18

Mısra: 4

Soğuk yanak.

3. Dâ’imâ ağker-fürüz-ı sîne-i süzân iken
4. Kõr mı olsun âteş-i ehl-i mağabbet serd-ruğ

ser-efrâz it:

1. **ser-efrāz itdi:-di****Kaside 8**Mısra: **10***Yüceltmek, yükseltmek.*

9. Gelüp şāh-ı şitā 'uryan-ten gördi hemān ol dem

10. Ser-efrāz itdi kıyāğdıı ħil'atle kuhsarı

ser-encām:1. **ser-encāmı:-ı****Gazel 90**Mısra: **14***Bir iş, bir durum veya olayın iyi veya kötü sonu, âkıbeti.*

13. 'İzzetā yār ile hengām-ı mülākātumda

14. Naql ider eşk-i terüm aña ser-encāmı güzel

ser-firāz:1. **ser-firāzum:-um****Gazel 9**Mısra: **7***Benzerlerinden üstün olan.*

7. Ser-firāzum olmalı başuñda bir lāhūri şāl

8. Kat kat olsun yāħud ol destār-ı sebz-i dil-güşā

ser-firāz eyle:1. **ser-firāz eyle:****Kaside 13**Mısra: **99***Yüceltmek.*

99. Bendeñi eyle efendüm ser-firāz

100. Bulsun emşāli içinde imtiyāz

ser-firāz-ı nāz:1. **ser-firāz-ı nāza:-a****Gazel 33**Mısra: **11***Seçkin olanın nazı.*

11. Bağ imdi 'İzzetā ol ser-firāz-ı nāza diğğatle

12. Çemende serv böyle ser-bülend olmağ ne mümkindür

ser-firāz-ı udebā:

1. ser-firāz-ı udebā:

Kaside 6

Mısra: 57

Ediplerin seçkinleri.

57. Ser-firāz-ı udebā server-i ḥayl-i şu'arā

58. Faḥr-ı şımf-ı bülağā efşah-ı aşhāb-ı lisān

ser-fürü it:

1. ser-fürü ider:-er

Gazel 150

Mısra: 13

Baş eḡmek, itaat etmek.

13. Dāmān-būs-kerde ider pāya ser-fürü

14. Süflī nihād mu'teber olmuş ne fā'ide

2. ser-fürü itse:-se

Gazel 58

Mısra: 7

Direnmekten vazgeçirip buyruk altına girdirmek ll baş eḡdirmek.

7. Ser-fürü itse rakīb 'āşıkā her dem ne 'aceb

8. Kaḡı ḡavḡāda 'Amır pā-zede-i Zeyd olmaz

ser-fürü eyle:

1. ser-fürü eylemez:-mez

Gazel 56

Mısra: 5

Baş eḡmek, itaat etmek.

5. Ser-fürü eylemez erbāb-ı hüner nā-dāna

6. Aḡniyā pīş-i esāfilde zemīn-būs olmaz

ser-gerdān kal:

1. ser-gerdān kalup:-up

Gazel 72

Mısra: 9

Başı dönme, şaşkın olmak.

9. Tekye-i 'aşk u maḡabbetde kalup ser-gerdān

10. Vecd ile itmededür 'İzzet-i bī-çāre semā'

ser-germ:

1. **ser-germ:****Gazel 114**

Mısra: 11

Neşeli, sarhoş, mest.

11. Bir iki cām ile ser-germ olalum da şöıra

12. Diñle sen ben diyeyim hāl-i dil-i sūzānum

ser-geşte:1. **ser-geştelerüz:-ler, -üz****Gazel 61**

Mısra: 6

Far. sersem, başı dönmüş II âşık.

5. Kim dimiş kim dil-i vāhidde iki yār olmaz

6. İşte ser-geştelerüz 'aşık-ı dü cān ile biz

2. **ser-geştesi:-si****Gazel 144**

Mısra: 15

Far. başı dönmüş.

15. Har-i tāhūneveş ser-geştesi olmak ne hayvānlık

16. Görürken gerdiş-i dolāb-ı çarhı inķılāb üzre

ser-geştegān-ı bī-haber:1. **ser-geştegān-ı bī-haberüñ:-üñ****Gazel 79**

Mısra: 1

Habersiz şaşkınlar II âşiklar.

1. Ser-geştegān-ı bī-haberüñ yok mıdur senüñ

2. Ey âftāb zerrelerüñ yok mıdur senüñ

ser-geşte-i meh-likā:1. **ser-geşte-i meh-likālaruz:-lar, -uz****Gazel 60**

Mısra: 2

Yüzü ay gibi güzel olan şaşkın.

1. Āşüfte-i dil-rübālaruz biz

2. Ser-geşte-i meh-likālaruz biz

sergestelen:1. **sergestelenür:-ür****Gazel 72**

Mısra: 3
Başı dönmek.

3. Mihr sergeştelenür hâle-i tennûre ile
4. Eyledükçe gehi ol şâhid-i meh-pâre semâ‘

ser-girân:

1. **ser-girân:**
Gazel 35
Mısra: 12
Çok sarhoş II sevgili.

11. Bilmem nigâh-ı mesti o fettân-ı ‘âlemüñ
12. Hâlâ şarâb-ı naḥvet ile ser-girân mıdur

2. **ser-girânsın:-sın**
Gazel 118
Mısra: 8
Çok sarhoş II sevgili.

7. Nigâhuñ mest olup gamzeñle hem-dest-i tegâföldür
8. Mey-i naḥvetle çeşmün gibi hâlâ ser-girânsın sen

ser-girân-ı mey-i pür-neşve-i nâz:

1. **ser-girân-ı mey-i pür-neşve-i nâzum:-um**
Gazel 114
Mısra: 4
Cilvenin çok keyifli içkisinin sarhoşu.
3. Mest-i saġâr-keşüm ‘ayyâş-ı kalendar-revişüm
4. Ser-girân-ı mey-i pür-neşve-i nâzum cânım

ser-halka-i ‘uşşâk:

1. **ser-halka-i ‘uşşâkdan:-dan**
Kaside 16
Mısra: 43
Âşıklar halkasının başı.
43. Çekül ser-halka-i ‘uşşâkdan dir
44. Merâm-ı Eşref ammâ müstetirdir

ser-hoş:

1. **ser-hoşum:-um**
Gazel 114

Mısra: 1
Sarhoş II sevgili.

1. Ser-hoşum bâde-perestüm melegüm cânānum
2. Rind-i bî-bâk levendüm güzelüm fettānum

ser-âğâz:

1. **ser-âğâz:**
Gazel 146
Mısra: 1
Baş, başlangıç.

1. Yine demdür ki ser-âğâz idelüm eş'āra
2. Der-i endişemüzi bâz idelüm eş'āra

ser-âğâz eyle:

1. **ser-âğâz eyle:**
Kaside 2
Mısra: 96
Başlamak.

95. Yeter yeter bu kadar fahr-i nā-be-cā 'İzzet
96. Du'āya eyle ser-âğâz tab'a geldi fütür

ser-âğâz it:

1. **ser-âğâz idince:-ince**
Gazel 28
Mısra: 15
Başlamak.

15. Semā'-ı nāza ser-âğâz idince 'İzzet yār
16. Gürüh-ı ehl-i niyāz eyler āh u vāh döner

ser-âmed:

1. **ser-âmedi:-i**
Gazel 3
Mısra: 1
İleri gelen, önde gelen.

1. Hoş geldüñ ey efâzıl-ı 'aşruñ ser-âmedi
2. Kim şibh ü mişlün 'ālem-i 'irfāna gelmedi

2. **ser-âmedsin:-sin**
Kaside 16

Mısra: 20
İleri gelen, önde gelen.

19. O dem Eşref aña dir bāreka'llāh
20. Ser-āmedsin sen Aḥmed kışşa kütāh

3. ser-āmed:

Kaside 16
Mısra: 66
İleri gelen, önde gelen.

65. Dir ey cān içre gizli cānum Aḥmed
66. Çü sensin cümle ḥübāna ser-āmed

4. ser-āmedi:-i

Kaside 18
Mısra: 1
İleri gelen, önde gelen.

1. Şā'irlerin ser-āmedi şimdi Necīb'dür
2. Faḥr-i hünerverān-ı zamāne Lebīb'dür

ser-ā-pā:

1. ser-ā-pā:

Kaside 5
Mısra: 16
Baştan ayağa, tamamen.

15. Rüşen-kün-i deycūr-ı sitem nūr-ı mücessem
16. Kim şa'sa'-pāş ola ser-ā-pā Yeñişehr'e

2. ser-ā-pā:

Gazel 131
Mısra: 5
Baştan ayağa, tamamen.

5. Şebnemāsā ibtidā 'āşık ser-ā-pā dīde ol
6. Şoñra ḥayretle o gül-ruḥsāra baḳ Allāh için

ser-ā-ser:

1. ser-ā-ser:

Gazel 24
Mısra: 5
Baştanbaşa.

5. Ağyār ile ünsiyet-i ḥübānı ser-ā-ser
6. Gördük bize taḳrīr ü beyān eylemesünler

2. ser-ā-ser:

Gazel 55

Mısra: 14

Baştanbaşa.

13. Bir kāfirin taşavvur-ı hüsnüyle 'İzzet' üñ

14. Büt-hāne-i hayāli ser-ā-ser nuķūş-ı nāz

serāy:

1. serāyına:-ı, -na

Gazel 28

Mısra: 6

Saray II âşığın yaşadığı yer.

5. Ne tıfıdır bu ki eyler gelüp helāk bizi

6. Yine serāyına ma'şüm u bī-günāh döner

serāy-ı hayāl:

1. serāy-ı hayāl:

Gazel 91

Mısra: 10

Hayalin sarayı.

9. Dirüm ki cilveñe 'aksi kaçır-ı dīdem olur

10. Zebānile yaparum şırçadan serāy-ı hayāl

ser-be-ceyb-i fikr-i bisyār:

1. ser-be-ceyb-i fikr-i bisyār:

Kaside 9

Mısra: 25

Baştan kalbe büyük fikir.

25. Benefşe ser-be-ceyb-i fikr-i bisyār

26. Ki tedbīr-i cidāl emr-i ehemmdür

ser-be-şahrā:

1. ser-be-şahrā:

Gazel 159

Mısra: 4

Çöle düşmek.

3. Ey gönül kıys gibi çāk-ı girībān iderek

4. Ser-be-şahrā vü beyābān olacaķ dem geldi

ser-be-ser:1. **ser-be-ser:****Kaside 2**

Mısra: 98

Baştan başa.

97. 'İmret-i himem-i dād-güsterān ile tā

98. Ḥarābezār-ı cihān ola ser-be-ser ma' mūr

şerbet-i leb:1. **şerbet-i lebüñle:-üñ, -le****Gazel 98**

Mısra: 7

Dudağının şerbeti.

7. Ṭabībüm itmez iseñ şerbet-i lebüñle devā

8. Ölür gamuñla bu bīmār olan göñülcegizüm

şer-i ğam:1. **şer-i ğamdan:-da****Gazel 162**

Mısra: 11

Kederin kötülüğü.

11. Şer-i ğamdan bizi me' mün eyler

12. Ḥayrdur pīr-i meyüñ hep 'ameli

ser-i gīsū-yı hūr:1. **ser-i gīsū-yı hūruñ:-uñ****Gazel 33**

Mısra: 3

Güzel kadının başındaki saç.

3. Ser-i gīsū-yı hūruñ vaşfını zencīr iden vā'iz

4. Dil-i divāne ol zencīre bend olmağ ne mümkindür

ser-i hātır-şikenān:1. **ser-i hātır-şikenāndur:-dur****Gazel 20**

Mısra: 6

Hatır kıran baş.

5. Büyüdükçe analar ağladacağdur bilesün
6. Küçücükden ser-i hâtır-şikenândur Ahmed

ser-i hüssād:

1. **ser-i hüssādı:** -ı

Kaside 6

Mısra: 34

Kıskananların başı.

33. Zâları zīver-i iklīl-i belāgat ammā
34. Sīnlerde ser-i hüssādı keser erre-be-sān

ser-i kühsār:

1. **ser-i kühsārımı:** -ım, -ı

Gazel 117

Mısra: 8

Dağ tepesinin başı.

7. Firāz ile nişibi deşt-i ‘aşkuñ baña yeksāndur
8. Ser-i kühsārımı fark itmez oldum қа‘r-ı çāhumdan

ser-i kūy:

1. **ser-i kūyunda:** -u, -n, -da

Gazel 139

Mısra: 16

Sokak başı.

15. Sāde-rūlarla isteyen ülfet
16. Ser-i kūyunda қalur istemez ev

ser-i Mecnūn:

1. **ser-i Mecnūn:**

Gazel 142

Mısra: 6

Mecnun'un başı.

5. Vādi-i ‘aşqda murğān-ı hevā қonmağičün
6. Ser-i Mecnūn gibi bir lāne gelür hāturuma

ser-i reh:

1. **ser-i rehünde:** -üñ, -de

Gazel 98

Mısra: 4

Yolun başı.

3. Terahhüm eylemeyüp pāy-māl-ı hecr itdün
4. Ser-i rehūnde leked-ḥār olan gönülcegizüm

serinden geç:

1. serinden geçmiş:-miş

Kaside 8

Mısra: 3

(Bir ideal, bir amaç uğrunda) Ölümü göze almak, ölmeye râzı ve hazır olmak.

3. Serinden var ise geçmiş şovuk şu 'āşikuñ zīrā
4. Şitā vü şayf germ-ülfet diler kendü ile yarı

serir-i devlet ü mecd:

1. serir-i devlet ü mecd:

Gazel 136

Mısra: 12

Ululuk ve büyüklüğün tahtı.

11. MİR-i Selīm sellemehu'llāh dā'imā
12. Olsun serir-i devlet ü mecd üzre kāmran

ser-keş-edā:

1. ser-keş-edā:

Gazel 34

Mısra: 4

Dik başlı naz.

3. 'Aceb mi ortalığa düşse şüriş ü fitne
4. O dā'i-hey'et o ser-keş-edā yeñiçeridür

sermā:

1. sermāda:-da

Kaside 8

Mısra: 14

Far. Kış, kış mevsimi II soğuk.

13. Şovukluk ḥalkı hep kūşe-nişin-i ḥalvet itmişdür
14. Bu sermāda yine germābenün germ oldı bāzarı

sermāye-bahş-ı fart-ı ḥubūr:

1. sermāye-bahş-ı fart-ı ḥubūr:

Kaside 2

Mısra: 70

Aşırı sevincin aşırı değer vereni.

69. Efendüm oldı kudüm-ı meyāmin-i āsāruñ
70. Bu ‘abd-i kemtere sermāye-bahş-ı farṭ-ı ḥubūr

sermāye-i sāmān:

1. **sermāye-i sāmānumuzı:** -*umuz*, -*i*
Gazel 83
Mısra: **5**
Zenginlik sermayesi.
5. Tār u mār eyledi sermāye-i sāmānumuzı
6. Ceyş-i gāretger-i kālā-yı sükūt-ı nighüñ

ser-mest:

1. **ser-mest:**
Gazel 10
Mısra: **8**
Sarhoş, kendinden geçmiş II âşık.
7. Neş’ e-i meyle varup cūy kenārında o dem
8. Şöyle ser-mest urasın na’ re-i yā ḥay ne şafā

2. **ser-mest:**
Gazel 16
Mısra: **18**
Sarhoş, kendinden geçmiş II âşık.

17. Yalnuz ben degül ‘İzzet de begüm
18. Mey-i gül-reng-i lebüñle ser-mest

3. **ser-mest:**
Gazel 97
Mısra: **3**
Sarhoş, kendinden geçmiş II âşık..

3. Ser-mest bir elinde piyāle bir elde gül
4. Dün ol kirişme-güster-i mekkāre uğradum

ser-mest-i şahbā-yı neşāt u inbisāt:

1. **ser-mest-i şahbā-yı neşāt u inbisāt:**
Gazel 77
Mısra: **11**
Sevinç ve ferahlama şarabının sarhoşu.
11. Cümlemüz ser-mest-i şahbā-yı neşāt u inbisāt
12. Şevk ile ‘ayyūka çıkdı na’ re-i mestāne bak

şerm-hîz:**1. şerm-hîz:****Gazel 127**

Mısra: 2

Utanmanın artması.

1. Şubh ider çāk-ı girībān ḥānde-rîz olduğça sen
2. Reng atar ḥurşide rūyuñ şerm-hîz olduğça sen

ser-nüvişte:**1. ser-nüvişte:-e****Gazel 155**

Mısra: 15

Başta yazılmış.

15. Olur hep ser-nüvişte nāmdārān-ı hüner nā-rast
16. Mübeyyindür bu sırrı ḥātemüñde ḥaṭ-ı ma'kūsı

ser-rişte-i füsün:**1. ser-rişte-i füsünümü:-um, -i****Gazel 89**

Mısra: 12

Büyünün ipucu.

11. Çeşm-āšnā-yı sūzen-i müjgān-ı nāz ider
12. Ser-rişte-i füsünümü bir tıfl-i ḥurde-sāl

ser-rişte-i nevk:**1. ser-rişte-i nevk:****Gazel 19**

Mısra: 12

Sivri ucun ipucu.

11. Miyānuñ vaşfını nakş eylesem levḥ-i ḥayālümde
12. Virür ser-rişte-i nevk ḥāme-i müyinden feryād

ser-rişte-i sevdā:**1. ser-rişte-i sevdā:****Gazel 52**

Mısra: 4

Aşkın ipucu.

3. Kim h ll idecekdür girih-i perçem-i y r 
4. Z r  ki o ser-rişte-i sevd  karışukdur

serseri:

1. **serseri:**

Terkib-bend 1

Mısra: 32

 tede beride gezen, başı boş, işi g c  olmayıp boŐta dolaşan.

31. Hey ne bel  imiş bu taŐass r didikleri
32. Kim deşt-i ɡamda k laydı beni b yle serseri

ser-t -be-kadem:

1. **ser-t -be-kadem:**

Gazel 64

Mısra: 9

Baştan ayağa kadar.

9. Ser-t -be-kadem  s n-i cih n-s zuŐna c n 
10. Bir başka n m yiŐ vireyor ziynet-i elm s

ser-t -be-p :

1. **ser-t -be-p :**

Gazel 35

Mısra: 8

Baştan ayağa.

7. Gerd n  Ő f s nesi bill r s k  s m
8. Ser-t -be-p  o Ő ve-n m   s n    n midur

2. **ser-t -be-p :**

Gazel 136

Mısra: 6

Baştan ayağa.

5. Ol k met-i bülend ile girdükçe rakşa sen
6. Lerziş d Őer v c duma ser-t -be-p  hem n

ser-t -be-p y:

1. **ser-t -be-p y:**

Gazel 55

Mısra: 4

Baştan ayağa.

3. İtmiş nihāl-i kâmetüñi bāgbān-ı şun ‘
4. Ser-tā-be-pāy cūş-ı tegāfûl hūrūş-ı nāz

ser-te-ser:

1. **ser-te-ser:**

Kaside 5

Mısra: **56**

Baştan başa, büsbütün.

55. Bundan girü ‘arz ideceğüm ‘ıkd-ı cevāhir
56. H̄ayret virecek ser-te-ser ammā Yeñişehr’e

2. **ser-te-ser:**

Kaside 13

Mısra: **24**

Baştan başa, büsbütün.

23. Berķ-i tīg-i āteş-efşānuñ yaķar
24. H̄armen-i ‘ömr-i ‘adūyı ser-te-ser

3. **ser-te-ser:**

Kaside 16

Mısra: **25**

Baştan başa, büsbütün.

25. Senüñdür ser-te-ser iklīm-i ‘işve
26. Konulmuş başına dīhīm-i ‘işve

4. **ser-te-ser:**

Gazel 26

Mısra: **7**

Baştan başa, büsbütün.

7. Egerçi ser-te-ser maḥbūblar ḥātır-firīb ammā
8. O şūhun şīve-i nā-dīdesinde başka ḥālet var

5. **ser-te-ser:**

Gazel 47

Mısra: **6**

Baştan başa, büsbütün.

5. Yūsuf-ı dil ne çeker çāh-ı zenaḥdānında
6. Olsalar vāķıf ger ser-te-ser ihvān ağlar

6. **ser-te-ser:**

Gazel 90

Mısra: **1**

Baştan başa, büsbütün.

1. Ser-te-ser ol şanemüñ cism-i dil-ārāmı güzel
2. Fem-i gül-fāmı güzel dīde-i bādāmı güzel

7. **ser-te-ser:**

Gazel 95

Mısra: 15

Baştan başa, büsbütün.

15. Hārmēn-i hūznı ser-te-ser suhte eylese n'ola
16. Berķ-i ıtarab degil midür zemzeme-i fiğān-ı ney

8. **ser-te-ser:**

Gazel 96

Mısra: 1

Baştan başa, büsbütün.

1. Ser-te-ser ehl-i rüsüm-ı 'ālem
2. Mest-i şahbā-yı ğumūm-ı 'ālem

serv:

1. **servden:-den**

Tahmis 2

Mısra: 5

Selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç.

5. Kim yetişdirdi bu gūne servden bālā seni
6. Bu nezāket var iken cism-i lātīfūñde senüñ

2. **servler:-ler**

Kaside 13

Mısra: 44

Selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç.

43. Gülşen içre kıdd çeküp itse hırām
44. Servler şaf şaf hemān eyler kıyām

3. **serv:**

Gazel 22

Mısra: 2

Selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç.

1. Bir tarz hırām itdi o şimşād-ķad Aħmed
2. Serv ayagına düşdi didi el meded Aħmed

4. **serv:**

Gazel 33

Mısra: 12

Selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç.

11. Bak imdi 'İzzetâ ol ser-firâz-ı nâza diĸkatle
12. Çemende serv böyle ser-bülend olmak ne mümkindür

5. servi:-i

Gazel 43

Mısra: 8

Selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç.

7. Bâğa ol kâmet-i bālâ ile 'azm itdükçe
8. Servi pâ-der-gil iden şīve-i ref̄târũdur

6. serve:-e

Gazel 61

Mısra: 11

Selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç.

11. Birinũ kâmetini serve idersek teşb̄th
12. Birini yâd iderũz tâze nihâlân ile biz

7. serv:

Gazel 105

Mısra: 1

Selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç II uzun boylu sevgili.

1. Ey serv kadi gül-bün-i gũlzâr-ı tena 'um
2. Bâzũları şâĸ-ı şecer-i ĸũsn-i teccsũm

8. servi:-i

Gazel 131

Mısra: 3

Selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç.

3. Bâĸda servi temâşâ itmeden ĸâşıl nedür
4. Serve bakma kâmet-i dil-dâre bak Allâh için

9. serve:-e

Gazel 131

Mısra: 4

Selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç.

3. Bâĸda servi temâşâ itmeden ĸâşıl nedür
4. Serve bakma kâmet-i dil-dâre bak Allâh için

10. serv:

Gazel 140

Mısra: 5

Selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç.

5. Serv gibi kâmetüni seyr için
6. Şaf-zede-i reh-güzerüz sū-be-sū

server-i hayl-i şu'arā:

1. **server-i hayl-i şu'arā:**

Kaside 6

Mısra: 57

Şairler zümresinin başkanı.

57. Ser-firāz-ı udebā server-i hayl-i şu'arā
58. Fahr-ı şımf-ı bülağā efşah-ı aşhāb-ı lisān

server-i hūbān:

1. **server-i hūbānum:-um**

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Güzeller şahı II sevgili.

15. Görsem dirüm o server-i hūbānum ağlarum
16. Zābt idemem bu dīde-i giryānum ağlarum

server-i sīne:

1. **server-i sīnem:-m**

Gazel 159

Mısra: 9

Yüreğin başı II sevgili.

9. Ki benüm cāndan 'azīzüm o server-i sīnem
10. 'Arz-ı hüsn ile hırāmān olacağ dem geldi

serv-i bāğ-ı mīnū:

1. **serv-i bāğ-ı mīnūyı:-y, -ı**

Gazel 14

Mısra: 12

Cennet bağının selvisi.

11. Yürüdükçe o kâmet-i bālā
12. Añdırır serv-i bāğ-ı mīnūyı

serv-i bāğ-ı mısra '-ı mevzūn:

1. **serv-i bāğ-ı mısra '-ı mevzūnların:-lar, -ın**

Gazel 97

Mısra: 19

Vezinli mısralar bağının servisi.

19. Çün serv-i bâğ-ı mışra‘-ı mevzûnların görüp
20. Mânend-i cüy gülşen-i eş‘ara uğradum

serv-i bülend:

1. serv-i bülend:

Gazel 16

Mısra: 3

Yüksek servi ağacı II servi ağacı gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

3. Hayf sen serv-i bülend ‘indinde
4. Pâyemüz sāyeveş olmuşdur pest

serv-i bustân-ı leţâfet:

1. serv-i bustân-ı leţâfet:

Gazel 82

Mısra: 7

Güzellik bostanının servi II servi ağacı gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

7. Serv-i bustân-ı leţâfet olacağdur seyr it
8. Büyüsün o şad-i bālâ küçücükdür küçücük

serv-i çemân:

1. serv-i çemân:

Kaside 6

Mısra: 104

Çemenin servisi II servi ağacı gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

103. Gül-bün-i taze-res-i gülşen-i mecd ü ikbâl
104. Çemen-i devlet ü iclâle şadi serv-i çemân

serv-i çemenzâr:

1. serv-i çemenzâra:-a

Gazel 72

Mısra: 1

Yeşil serv.

1. Döndürüp kâmetini serv-i çemenzâra semâ‘
2. Ne nümâyiş virür ol şuh-ı külehdâra semâ‘

serv-i çemenzâr-ı cemâl:

1. serv-i çemenzâr-ı cemâlün:-üñ

Gazel 13

Mısra: 5

Güzelliğin yeşil servi II servi ağacı gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

5. Seyr it ol serv-i çemenzâr-ı cemâlûñ ne güzel
 6. Uymış endâmına gül-câme-i behcet kat kat
serv-i dil-ârâ-yı çemenzâr-ı kemâl:

1. **serv-i dil-ârâ-yı çemenzâr-ı kemâl:**

Kaside 6

Mısra: 23

Olgunluk çimenliğinin gönül çelen servi.

23. Elifi serv-i dil-ârâ-yı çemenzâr-ı kemâl
 24. Bâları bahş-ı şafâ itmede çün bād-ı vezân

serv-i dil-cüy-ı çemenzâr-ı necâbet:

1. **serv-i dil-cüy-ı çemenzâr-ı necâbet:**

Kaside 7

Mısra: 63

Asalet çimenliğinin gönül çeken selvisi II servi ağacı gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

63. Serv-i dil-cüy-ı çemenzâr-ı necâbet ki olur
 64. Bâğa 'azm eylese pâ-der-gil-i hayret 'ar'ar

serv-i hırâm:

1. **serv-i hırâm:**

Gazel 137

Mısra: 3

Salınarak yürüyen servi II servi ağacı gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

3. Çıkar âşüftelerüñ başdan eyâ serv-i hırâm
 4. Şâhidâne başuña şardığuñ ol şâluñ için

serv-i hırâman:

1. **serv-i hırâmandecigüm:-cig, -im**

Gazel 101

Mısra: 8

Salına salına yürüyen servi II servi ağacı gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

7. Nev-resüm gübün-i bâğ-ı emelüm
 8. Sevdigüm serv-i hırâmandecigüm

2. **serv-i hırâmānum:-um**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Salına salına yürüyen servi II servi ağacı gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

13. Geldikçe yāda serv-i hırāmānum ağlarum
14. Añdikça ben o sevgili cānānum ağlarum

serv-i hırām-āver-i gülzār-ı temāşā:

1. serv-i hırām-āver-i gülzār-ı temāşā:

Gazel 5

Mısra: 1

Gül bahçesini seyreden salınan servi II servi ağacı gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

1. Ey serv-i hırām-āver-i gülzār-ı temāşā
2. Ol cilve-zen-i kūçe-i enzār-ı temāşā

serv-i kad:

1. serv-i kadūñ:-üñ

Kaside 16

Mısra: 22

Servi boy II servi ağacı gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

21. Tebessüm-rīz olup Aḥmed o sā‘at
22. Dir ey serv-i kadūñ şūr-ı kıyāmet

serv-i mevzūn-ḳad-i āzāde:

1. serv-i mevzūn-ḳad-i āzāde:

Kaside 7

Mısra: 8

Özgür; düzgün boylu selvi.

7. Şāhid-i ma‘ni olup encümen-ārā-yı ḥayāl
8. Serv-i mevzūn-ḳad-i āzāde gibi mışra‘lar

serv-i müstešnā:

1. serv-i müstešnā:

Gazel 120

Mısra: 5

Seçilmiş servi II servi ağacı gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

5. Olursa münḳatı ‘uşşāḳdan ol serv-i müstešnā
6. Efendi ḥavf olunmaz mı raḳībūñ inşāfindan

serv-i nāz:

1. serv-i nāza:-a

Kaside 9

Mısra: 53

Nazlı, işveli selvi II servi ağacı gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

53. Göñül üftâdedür bir serv-i nâza
54. Ki dâ'im mâ'il-i semt-i sitemdür

serv-i revân:

1. serv-i revân:

Gazel 138

Mısra: 9

Salınan servi II servi ağacı gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

9. Hâne-i âyineden çık bāğa ey serv-i revân
10. 'Aksüñi gel gör kenâr-ı cüybâra rû-be-rû

serv-i sehî-kamet gülzâr-ı şeref:

1. serv-i sehî-kamet gülzâr-ı şeref:

Gazel 30

Mısra: 31

Şeref bahçesinin doğru boylu servisi II servi ağacı gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

31. Ol serv-i sehî-kamet gülzâr-ı şeref kim
32. Pîrâye-fezâ-yı çemen-i behcetimizdür

serv-i ser-âmed:

1. serv-i ser-âmed:

Gazel 71

Mısra: 5

İleri giden, başta bulunan servi.

5. Bu Yeñişehr' de çok serv-i ser-âmed bulunur
6. Lîk ben añladığım cümleden â'lâ hâfız

serv-i ser-efrâz:

1. serv-i ser-efrâz:-a

Gazel 113

Mısra: 8

Benzerlerinden üstün olan servi II servi ağacı gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

7. Bir yerde karar eylemesem cây 'aceb mi
8. Cûlar gibi bir serv-i ser-efrâzı kapıldum

2. serv-i ser-efrâzı:

Gazel 90

Mısra: **10**

Benzerlerinden üstün olan servi II servi ağacı gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

9. Nev-ıhırām-ı kıadd-i cānāneyi seyr itmek mi

10. Bāğda serv-i ser-efrāzı temāşā mı güzel

serv-kadd:

1. serv-kadde:-e

Gazel 133

Mısra: **9**

Servi boylu II servi ağacı gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

9. O serv-kadde ki var bu kirışmelerle çıkış

10. Nice şaşırmasun 'ar'ar çemende refitārın

serv-kaddān:

1. serv-kaddān:

Kaside 6

Mısra: **20**

Selvi boylular II servi ağacı gibi uzun ve düzgün boylu sevgililer.

19. Hābbeza şīve-i tārīh-i muşanna' ki virür

20. Saṭr-ı mevzūnları hālet dile çün serv-kaddān

servveş:

1. servveş:

Kaside 17

Mısra: **3**

Selvi ağacı gibi.

3. Servveş tāze edālarla hırām eyleyerek

4. Gelmiş ammā yaluñuz imişüm ol demde faķır

ser-zede-i künc-i kırāb:

1. ser-zede-i künc-i kırāb:

Kaside 4

Mısra: **30**

Kılıcının köşesi ortaya çıkmış.

29. Haşminuñ kelle-i bī-devleti ğaltīde olur

30. Olmadan tīği daħı ser-zede-i künc-i kırāb

serzenişli:

1. serzenişli:

Gazel 92

Mısra: 10

Siten eden, başa kalkan(kişi).

9. Virseler dünyā vü māfihā degül maqbūlumuz

10. 'İzzetā ol serzenişli kīnli āfetden bedel

ses:

1. ses:

Gazel 56

Mısra: 9

Ses.

9. Her gelūden ki birer ses gele ben hāmūřum

10. Murğ-dil-i hār-keř lāne-i řaķnūs olmaz

sev:

1. severüz:-er, -üz

Gazel 14

Mısra: 5

Sevmek.

5. Severüz hem yolunda cān virirüz

6. Böyle bir āfet-i semen-būyı

2. sevdük:-dū, -k

Gazel 61

Mısra: 2

Sevmek.

1. Uğraduķ derde iki āfet-i devrān ile biz

2. Dille sevdük birisin birisini cān ile biz

3. sevdük:-dū, -k

Gazel 61

Mısra: 14

Sevmek.

13. İki nev-reste civān iki belā-yı devrān

14. Sevdük 'İzzet bu dil-i bī-ser ü sāmān ile biz

4. sevdüm:-dū, -m

Gazel 115

Mısra: 1

Sevmek.

1. Gördüm seni sevdüm āh efendüm
2. Kıl hālūme bir nigāh efendüm

5. **sev:**

Gazel 139

Mısra: 1

Sevmek.

1. Şem ‘-i bezm-i tarab bir āfeti sev
2. Çıksun ‘aşkıyla çak tepeñden ‘alev

şevāb:

1. **şevābum:-um**

Gazel 117

Mısra: 6

Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak doğruluk ve iyilik karşılığı. Allah'ın rızasını kazanmaya mahsus iyi amel ve hayırlı işler.

5. Ben ol tā‘at-güzār-ı mezheb-i nefis ü hevāyum kim
6. Şevābum bed-nümādur şüret-i zıst-i günāhumdan

sevād-ı ān:

1. **sevād-ı ān:**

Gazel 66

Mısra: 2

Güzellik cazibesinin karaltısı.

1. Ğubār-ı haṭ ruḥ-ı mir‘at-i yāre jeng olmuş
2. Sevād-ı ān zede-i leşker-i Firenk olmuş

sevād-ı rakam:

1. **sevād-ı rakamı:-ı**

Kaside 6

Mısra: 2

Yazının siyahlığı.

1. Ey ‘uṭārid-meniş ey nükte-ver-i tāze-zebān
2. Ey sevād-ı rakamı sūde-i müşg-i ‘irfān

sevāhil-i endişe:

1. **sevāhil-i endişe:**

Kaside 2

Mısra: 72

Keder sahilleri II kederin olduğu yer; yürek.

71. Temevvüc itdi yine lücce-i şafâ-yı derûn
72. Yine sevâhil-i endîşe pür dür-i menşûr

şevb:

1. **şevb:**

Gazel 36

Mısra: 11

Elbise II vücudu kaplayan deri.

11. Ten-i ‘uryân-ı ‘aşka postundan özge şevb olmaz
12. ‘Azîzüm püşiş-i ehl-i tecerrüd-perverîdendür

sevdalara düş ol:

1. **sevdalara düş oldu:-dı**

Gazel 137

Mısra: 2

Aşık olmak.

1. Dîde kan ağlamada derd-i ruḥ-ı âlûñ için
2. Dilse sevdalara düş oldu siyeh-ḥâlûñ için

sevda:

1. **sevdâmı:-m, -i**

Gazel 157

Mısra: 8

Heves, arzu, aşk.

7. Zîr-i kâkülde nihân idi mu‘anber ḥâli
8. Gösterüp eyledi tahrîk şabâ sevdâmı

sevdāya düş:

1. **sevdāya düşüp:-üp**

Gazel 24

Mısra: 2

Aşık olmak.

1. Yārān heves-i zülf-i bütān eylemesünler
2. Sevdāya düşüp āh u fiḡān eylemesünler

sevdāya uğra:

1. **sevdāya uğradı:-dı**

Kaside 16

Mısra: 38

Sevmek, âşık olmak.

37. On ikidür benüm de gerçi yaşum
38. Senüñle uğradı sevdāya başum

sevdigi:

1. **sevdigüm: -m**

Gazel 82

Mısra: 1

Sevdiği (kişi) II sevgili.

1. Sevdigüm tıfl-ı dil-ārā küçicükdür küçicük
2. Añlamaz hālümü hālā küçicükdür küçicük

2. **sevdigüm: -m**

Tahmis 2

Mısra: 7

Sevdiği (kişi) II sevgili.

7. Sevdigüm çekmeñ ne mümkün şıķletüñ her cāmenüñ
8. Tār u pūd-ı hānde-i gülden gerek pīrāhenüñ

2. **sevdigüm: -m**

Gazel 45

Mısra: 1

Sevdiği (kişi) II sevgili.

1. Gerden-i şāfuñ mı tenhā sevdigüm kāfūrdur
2. Sā'idüñ de sāk-ı sīmīnüñ gibi billūrdur

3. **sevdigüm: -m**

Gazel 101

Mısra: 8

Sevdiği (kişi) II sevgili.

7. Nev-resüm gübün-i bāğ-ı emelüm
8. Sevdigüm serv-i hırāmandecigüm

4. **sevdigüm: -m**

Gazel 127

Mısra: 8

Sevdiği (kişi) II sevgili.

7. Ğamzelerden fitne dest-i çeşmüñe hānçer şunar
8. Sevdigüm hışm u gāzabla pūr-sitiz olduķça sen

5. **sevdiginüñ: -nüñ**

Gazel 49

Mısra: 4

Sevdiği (kişi) II sevgili.

3. Sākīye meyl iden olur elbet mey-güsār
4. Herkes cihānda sevdiginüñ meşrebiyledür

sevdikleri:

1. sevdikleri:

Gazel 48

Mısra: 11

Sevilen kişiler, sevgili.

11. Bī-tevaḳḳuf hele sevdikleri şūḥun yolına
12. Ser ile cāmī fedā eylediler ‘āşıklar

sevgili:

1. sevgili:

Terkib-bend 1

Mısra: 14

Sevgi duyulan, kendisine sevgi beslenen.

13. Geldikçe yāda serv-i ḥırāmānum ağlarum
14. Añdıkça ben o sevgili cānānum ağlarum

sevmeyen:

1. sevmeyen:

Gazel 14

Mısra: 4

Sevmeyen kişi.

3. Bu cemāl ü bu ḥüsn ü behcetle
4. Sevmeyen var mıdır o dil-cūyı

seyl:

1. seyl:

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Sel II gözyaşı.

5. Ey eşk-i dīde sen daḥı cūş eylemez misin
6. Çün seyl çağlamaz mı ḥurūş eylemez misin

2. seyl:

Gazel 111

Mısra: 11

Sel.

11. Hāşāk-ı hüzni seyl gibi sīneden sürer
12. Encām-ı rüz-ı bādeye āgāzdur sözüm

seyl-i eşk-i rü-be-rāh:

1. seyl-i eşk-i rü-be-rāhumdan:-um, -dan
Gazel 117
Mısra: 1
Gitme hazırlığının gözyaşı seli.

1. Dil-i deryā bulandı seyl-i eşk-i rü-be-rāhumdan
2. Döküldi āb rüy-ı ebr-i mevc dūd-ı āhumdan

seyl-i ğumūm:

1. seyl-i ğumūm:
Gazel 38
Mısra: 9
Keder seli II çok fazla keder.

9. Hālel-pezīr-i fenā eyler ānı seyl-i ğumūm
10. Esās-ı kaşr-ı tarabda beķā mı var yokdur

seyr:

1. seyr:
Gazel 140
Mısra: 5
Bakmak, seyretmek.
5. Serv gibi ķametüñi seyr için
6. Şaf-zede-i reh-güzerüz sū-be-sū

seyr eyle:

1. seyr eyleyenler:-y, -en, -ler
Kaside 9
Mısra: 6
Seyretmek, bakmak.
5. Hırām-ı nāzā meyl itdi şanavber
6. Şanur seyr eyleyenler bir şanemdür

seyr it:

1. seyr it:
Kaside 2
Mısra: 76
Seyretmek, bakmak; durumu görmek.

75. Nigāhı mest-i mey-i nāz dīdesi maḥmūr
76. Gelür ne ḥālet ile seyr it ol büt-i maḡrūr

2. seyr it:

Gazel 3

Mısra: 6

Seyretmek, bakmak.

5. Gel şimdi nev-resān-ı Yeñişehr'e kııl nigāh
6. Seyr it edā-yı Eşref'i eṭvār-ı Aḡmed'i

3. seyr it:

Gazel 13

Mısra: 5

Seyretmek, bakmak.

5. Seyr it ol serv-i çemenzār-ı cemālūñ ne güzel
6. Uymış endāmına gül-cāme-i behcet kat kat

4. seyr it:

Kaside 13

Mısra: 102

Seyretmek, bakmak.

101. Ebr-i luṭfuñ sebze-i āmālumu
102. Ābdār itsün de seyr it ḥālümü

5. seyr it:

Gazel 14

Mısra: 1

Seyretmek, bakmak.

1. Seyr it ol şūḡ-ı āteşin-ḡüyı
2. Tāze gül gibi terlemiş rüyı

6. seyr it:

Gazel 17

Mısra: 7

Seyretmek, bakmak; durumu görmek.

7. 'Acebdür gerdiş-i cāmı bu bezm-i 'ālemüñ seyr it
8. Kimine neş'e kimine ḡam u aḡzān ider İrās

7. seyr it:

Gazel 82

Mısra: 7

Seyretmek, bakmak.

7. Serv-i bustān-ı leṭāfet olacaḡdur seyr it
8. Büyüsün o ḡad-i bālā küçicükdür küçicük

8. **seyr it:**

Gazel 122

Mısra: 1

Seyretmek, bakmak.

1. Seyr it o dil-rübā mı ne nāzük ne nāzenīn
2. Gör ḡadd-i nev-ḡırāmı ne nāzük ne nāzenīn

9. **seyr itmek:-mek**

Gazel 90

Mısra: 9

Seyretmek, bakmak.

9. Nev-ḡırām-ı ḡadd-i cānāneyi seyr itmek mi
10. Bāḡda serv-i ser-efrāzı temāṣā mı güzel

10. **seyr idüp:-üp**

Gazel 43

Mısra: 11

Seyretmek, bakmak.

11. Seyr idüp şüretüñi deyr-i maḡabbetde gönül
12. Şanemā şimdi kemer-beste-i zünnāruñdur

seyrān:

1. **seyrāna:-a**

Gazel 77

Mısra: 8

Gezme, eğlenme.

7. Māhı da vet eylesek gelmez bizümle şoḡbete
8. Ol perī-rū ḡasr-ı dāmāda gider seyrāna baḡ

seyre çık:

1. **seyre çık:**

Gazel 5

Mısra: 3

Gezintiye çıkmak, alay, merâsim vb. görülecek şeyleri görmeye gitmek.

3. Çık seyre levendāne şaluñ ḡaddüñi göster
4. Vir hüsnüñe ārāyiş-i seyr-i temāṣā

2. **seyre çıkdı:-dı**

Kaside 8

Mısra: **39**

Gezintiye çıkmak, alay, merâsim vb. görülecek şeyleri görmeye gitmek.

39. Şarup başına çıkdı seyre çün kartopı destârı

40. Beni dil-dâde kıldı bir bakışda gör ol mekkârı

seyr-i hurşîd-likâ:

1. **seyr-i hurşîd-likâlar:-lar**

Gazel 41

Mısra: **8**

Güneş gibi yüzleri seyretme.

7. Şeb-i hecrin seheri oldı bedîd

8. Seyr-i hurşîd-likâlar demidür

şeytân:

1. **şeytân:**

Gazel 141

Mısra: **5**

*İblis. İnsanları günaha sevk eden ve dinden çıkarmaya çalışan isyankar mahluk.
Şeytan.*

5. Yolum urdı beni azdırdı gâyet nefis ile şeytân

6. Tarîk-i sünnetünden pek cüdâyum yâ Resûla' llâh

seyyâl kıl:

1. **seyyâl kıldı:-dı**

Gazel 89

Mısra: **6**

Akıtmak.

5. Cellâd-ı çeşmi mest olup itdükde sell-i seyf

6. Seyyâl kıldı hünümü bir tıfl-ı hürde-sâl

Seyyid:

1. **Seyyid:**

Kaside 5

Mısra: **35**

Seyyid, kişi ismi.

35. Ger Seyyid ü Sa'd olsa resîde bu zamâna

36. Tilmîzi olurlardı gelüp tâ Yeñişehr'e

sezâ:

1. sezā:

Kaside 2Mısra: **63***Yaraşır, uygun, layık.*

63. Sen ol aşıl-i siyādet şî'ārsuñ ki sezā
64. Vücūd-ı pākūñ ile āferīniş olsa faḥūr

2. sezā:

Kaside 5Mısra: **4***Yaraşır, uygun.*

3. Zībende-i āşār-ı füyūzāt-ı ezeldür
4. Reşk itse sezā cennet-i me'vā Yeñişehr'e

3. sezā:

Kaside 6Mısra: **45***Lâyık, uygun.*

45. Nūnını eyleseler mimine taḫdīm sezā
46. Ebrū bālāda olur zīrdedür cāy-ı dehān

4. sezā:

Kaside 11Mısra: **37***Layık, uygun.*

37. Vākı'a medḥe sezā kāmildür
38. Nüktever şā'ir-i deryā-dildür

5. sezādur: -dur.

Gazel 19Mısra: **13***Layık, uygun.*

13. Sezādur 'İzzetā mīr-i şefīka eylesem taḫdīm
14. Dür-i nazmum ki reşk ile gelür Pervīn'den feryād

6. sezā:

Gazel 23Mısra: **13***Layık, uygun.*

13. Bu nev-nazmı sezā 'arz eylesem şad şermile 'İzzet
14. O zāt-ı pāke kim gencīne-i luṭf u mürüvvetdür

7. sezâ:

Gazel 23Mısra: **13***Yaraştır, uygun, münasip, layık.***13.** Bu nev-naẓmı sezâ ‘arz eylesem şad şermile ‘İzzet**14.** O zât-ı pâke kim gencîne-i luṭf u mürüvvetdür

8. sezâyuz:-y, -uz

Gazel 60Mısra: **15***Layık, uygun.***15.** Biz bezm-i vişâlûñe sezâyuz**16.** Zann itme ki nâ-sezâlaruz

9. sezâ :

Kaside 7Mısra: **73***Lâyık.***73.** Bir senüñ gibi gelür ‘âleme bir medḥe sezâ**74.** Ne benüm gibi efendüm bulunur midḥatger**sezâvâr:**

1. sezâvâr:

Kaside 16Mısra: **68***Lâyık.***67.** Senüñ dil-hvâhuñ üzre eylerüm kâr**68.** Anı hiç vaşluma itmem sezâvâr**sezâ-yı nuşret:**

1. sezâ-yı nuşret:

Kaside 1Mısra: **54***Yardıma münasib.***53.** Meded-i luṭfi ile takviye-fermâdur hep**54.** Žu‘afâdan ne қadar var ise sezâ-yı nuşret**Sîbeveyh:**

1. Sîbeveyh:

Gazel 71

Mısra: 7
Sîbeveyh, kişi ismi.

7. Sîbeveyh eylese sîb-i zeķanuñ der-hâtır
8. Şarf-ı zihn eylemeyüp naħve dir eyvâ hâfız

sıbyân:

1. **şıbyân:**

Gazel 17
Mısra: 6
Çocuk.

5. Sebeb naķş-ı kemâle ülfet-i nâ-müdrıkândur hep
6. Ki ħumķı ħ'âce-i mekteblere şıbyân ider îrâs

sıçra:

1. **şıçramasun:-ma, -sun**

Gazel 160
Mısra: 2
Sıçramak II çıkmak.

1. Gizlidür dilde ğam-ı zülf-i nigâr açma beni
2. Kütudan şıçramasun hârice mâr açma beni

sıdk:

1. **şıdk:**

Gazel 76
Mısra: 3
İçten baĝlılık, doğruluk, sadakat.

3. Her nefes şıdk ile ger zîb-i kenâr eyleseler
4. Şâf-ıtab'ân o ħürşîd-mişâli lâyıķ

sıdk-ı tavıyyet:

1. **şıdk-ı tavıyyetle:-le**

Kaside 1
Mısra: 72
Niyetin gerçekliĝi.

71. Ref' idüp destüñi sen bârgēh-i Mevlâ'ya
72. İdegör şıdk-ı tavıyyetle du'â-yı nuşret

sıĝın:

1. **şığınmağdur:-mağ, -dur**

Kaside 4

Mısra: **38**

Tehlikelerden kaçarak güvenilir bir yere çekilmek.

37. Dār-ı dünyāda egerçi cāy-ı necātı yoğise

38. Kūşe-i gūra şığınmağdur aña re' y-i şavāb

sığıs:

1. **şığışmıyor:-mı, -yor**

Gazel 42

Mısra: **1**

(Bir husus) Bir şeye uygun düşmek, yakışmak, kabul edilebilir olmak.

1. Bir dilde iki yāre maḥabbet şığışmıyor

2. Ḥalvet-serāy-ı vahdete keşret şığışmıyor

2. **şığışmıyor:-mı, -yor**

Gazel 42

Mısra: **2**

(Bir husus) Bir şeye uygun düşmek, yakışmak, kabul edilebilir olmak.

1. Bir dilde iki yāre maḥabbet şığışmıyor

2. Ḥalvet-serāy-ı vahdete keşret şığışmıyor

3. **şığışmıyor:-mı, -yor**

Gazel 42

Mısra: **4**

Sığmak.

3. Gencīne kıl derūnuña esrārı yek-be-yek

4. Şanduğa kāle kōnmasa kat kat şığışmıyor

4. **şığışmıyor:-mı, -yor**

Gazel 42

Mısra: **6**

Sığmak.

5. Turmaz aqar şükūfe-sitān-ı şahā' ife

6. Ḥavz-ı ḥayāle cūy-ı belāgat şığışmıyor

5. **şığışmıyor:-mı, -yor**

Gazel 42

Mısra: **8**

(Bir husus) Bir şeye uygun düşmek, yakışmak, kabul edilebilir olmak.

7. Ḥiffet idüp gelürse de zāhid yok aña yer

8. Bezm-i neşāt-ı bādeye şıķlet şığışmıyor

6. **şığışmıyor:-mi, -yor**

Gazel 42

Mısra: **10**

Sığmak.

9. Çeşm-i siyāhun eyler idim vaşf neyleyem

10. Tolmuş gelūma sürme-i hayret şığışmıyor

7. **şığışmıyor:-mi, -yor**

Gazel 42

Mısra: **12**

(Bir husus) Bir şeye uygun düşmek, yakışmak, kabul edilebilir olmak.

11. Kühsārdan ma'ādin ider cā-be-cā zuhūr

12. Tab'-ı kibāra farṭ-ı mürüvvet şığışmıyor

8. **şığışmıyor:-mi, -yor**

Gazel 42

Mısra: **14**

Sığmak.

13. Nazm-ı cenāb-ı hāmi-i sāmī-mekinetin

14. Tanzīri vūs'-i miknete 'İzzet şığışmıyor

sıhhat bul:

1. **şıhhat buluruz:-ur, -uz**

Kaside 7

Mısra: **29**

İyileşmek, sağlığına kavuşmak.

29. Belki şıhhat buluruz biz de biraz cānlanuruz

30. Derd-i hasret niçe bir itsün esīr-i pister

sıkıl:

1. **şıkıldum:-du, -m**

Kaside 17

Mısra: **30**

Daralmak, bunalmak.

29. Gelmişim hāneme bā-izn-i veliyy' n-ni'amı

30. Lik māderle şıkıldum olamam şöhbet-gīr

2. **şıkılduğ:-du, -k**

Gazel 116

Mısra: **1**

Daralmak, bunalmak.

1. Gönül senüñle şıkılduğ ne şeyle eglanelüm
2. Ya neyle eglanelüm neyle meyle eglanelüm

Şiklet:

1. **Şikletüñ:-üñ**

Tahmis 2

Mısra: 7

Sıkıntı.

7. Sevdiğüm çekmeñ ne mümkün şikletüñ her cāmenüñ
8. Tār u pūd-ı hānde-i gülden gerek pīrāhenüñ

2. **Şiklet:**

Gazel 42

Mısra: 8

Ağrılık.

7. Hıffet idüp gelürse de zāhid yok aña yer
8. Bezm-i neşāt-ı bādeye şiklet şığışmıyor

şimāha çalın:

1. **şimāha çalınıp:-ıp**

Gazel 10

Mısra: 5

Duymuş olmak.

5. Geh şimāha çalınıp velvele-i şavt-ı hezār
6. Meclisi germ ide geh zemzeme-i ney ne şafā

şimāh-ı dil:

1. **şimāh-ı dile:-e**

Kaside 5

Mısra: 29

Gönül kulağı II gönül.

29. Hengām-ı kudūmunda şimāh-ı dile geldi
30. Her süydan āvāze-i büşrā Yeñişehr'e

sırça:

1. **şırçadan:-dan**

Gazel 91

Mısra: 10

Sırça, cam; camdan yapılmış.

9. Dirüm ki cilveñe ‘aksi kaçır-ı dīdem olur
10. Zebānile yaparum şırçadan serāy-ı ḥayāl

sırma:

1. **şırmadan:-dan**

Gazel 53

Mısra: 4

Altın yaldızlı veya yaldızsız ince gümüş tel.

3. Kehkeşān-ı reh-güzeri üzre o şāh-ı ḥüsnüñ
4. Şırmadan incili kālīçe-i güsterdesidür

sırr:

1. **sırru:-u**

Kaside 6

Mısra: 111

Gizli husus.

111. Her gören zātını el-veledü sırru ebīh
112. Pederi sırrı o devletli de olmışdur ‘ayān

2. **sırrı:-ı**

Kaside 6

Mısra: 112

Gizli husus.

111. Her gören zātını el-veledü sırru ebīh
112. Pederi sırrı o devletli de olmışdur ‘ayān

3. **sırrı:-ı**

Gazel 132

Mısra: 2

Gizli husus.

1. Bir cāy-ı müferrih mi var ‘ālemde vatandaşın
2. Bu sırrı su’āl it yine ğurbette gezenden

4. **sırrı:-ı**

Gazel 155

Mısra: 16

Gizli husus.

15. Olur hep ser-nüvişte nāmdārān-ı hüner nā-rast
16. Mübeyyindür bu sırrı ḥātemünde ḥaṭ-ı ma’kūsı

5. **sırrdur:-dur**

Gazel 1

Mısra: 13
Gizli husus.

13. Ol ğazālın vaşf-ı çeşminde ne sırrdur 'İzzetā
14. Sürme-i hayret gelügür-i maķāl olmuş saña

sırr-ı 'icāz-ı Mesīhā:

1. sırr-ı 'icāz-ı Mesīhā:

Gazel 37

Mısra: 2

Mesih' in sözünün sırrı.

1. Neş'e-i rūh-ı mezāya cām-ı ta'bīrümmedür
2. Sırr-ı 'icāz-ı Mesīhā feyz-i taķrīrümmedür

sırr-ı mübhem:

1. sırr-ı mübhemi:-i

Gazel 95

Mısra: 13

Bilinmez sır.

13. Nükte-şinās-ı zār olan añlar o sırr-ı mübhemi
14. Nāz u niyāz-ı vuşlata dā'ir imiş beyān-ı ney

sırr-ı nihān:

1. sırr-ı nihān:

Kaside 6

Mısra: 14

Gizli sır.

13. Münderic nazm-ı belīgüñde hezārān mazmūn
14. Müstetir her bün-i ğarfüñde nice sırr-ı nihān

sīb-i zekan:

1. sīb-i zekānuñ:-uñ

Gazel 71

Mısra: 7

Elmaya benzeyen çene.

7. Sībeveyh eylese sīb-i zekānuñ der-ĥātır
8. Şarf-ı zihn eylemeyüp naĥve dir eyvā ĥāfız

sicillāt:

1. **sicillāt:-le****Kaside 5**Mısra: **39***Resmi vesikaların kaydedildiği kütük denen büyük defterler.***39.** Bu resmle mazbūṭ sicillāt kaçardur**40.** Maḳşūr degil midḫatı tenhā Yeñişehr'e**sih-i sitem:**1. **sih-i sitemle:-le****Gazel 156**Mısra: **4***Kızgınlığın demir şişi.***3.** Ğālibā bezm-i maḫabbetde kebāb eyleyecek**4.** Döndürür siḫ-i sitemle dil-i pür-zārumızı**sihr:**1. **sihr:****Gazel 83**Mısra: **4***Büyü, efsun.***3.** Fitne mebhūt-ı hirās-ı şer ü şür-ı ğamzeñ**4.** Sihr ḫayret-zede-i baḫş-i funūn nigeḫūñ2. **sihr:****Gazel 132**Mısra: **13***Büyü, efsun II güçlü etkisi olan.***13.** Gel meskenüñe sihr gibi söyle ğazeller**14.** Var şöhretüñi diñle Buḫārā vü Yemen'den3. **sihr:****Gazel 149**Mısra: **13***Büyü, efsun.***13.** 'İzzet nedür bu sihr gibi nev-ğazel yine**14.** Hem-dem mi olduñ 'ālem-i ğaybuñ sürüşuna**sihr it:**1. **sihr idem:-em****Kaside 13**

Mısra: **103**
Büyü yapmak.

- 103.** Sihr idem vaşfuñda ey ‘Ālī-cenāb
104. Qala hayretde ‘umūmen şeyh ü şāb

sihr-āverān:

1. **sihr-āverāna:-a**

Gazel 111

Mısra: **10**

Sihir yapanlar, büyüleyenler.

- 9.** Vaşf eyledükçe çeşm-i siyāhın o āfetüñ
10. Sihr-āverāna sürme-i āvāzdur sözüm

sihr-fenān:

1. **sihr-fenāna:-a**

Kaside 6

Mısra: **4**

İlimlerin büyüüsü.

- 3.** Yed-i beyzā-yı belāgatde hudā göstermiş
4. Kilk-i i ‘cāz-eşerüñ sihr-fenāna şu ‘bān

sihr-i Hārūt:

1. **sihr-i Hārūt:**

Gazel 75

Mısra: **13**

Harut (mukaddes kimse) 'un sihri.

- 13.** Sihr-i Hārūt ile i ‘cāz-ı Mesīhā’ yı alup
14. Eşer-i ‘İzzet-i nālāna kodı şīve-i haqq

sihr-i hüsn-i beyān:

1. **sihr-i hüsn-i beyānumla:-um, -la**

Kaside 2

Mısra: **92**

Güzelliğin sihrini açıklama.

- 91.** Benüm o şā‘ir-i mu ‘ciz-edā-yı nādire-gū
92. Ki sihr-i hüsn-i beyānumla ins ü cān meshūr

sille-hur-ı dest-i red:

1. **sille-ḥur-ı dest-i red:**

Gazel 22

Mısra: 4

Red sillesini yiyen.

3. Nālānlaruñ dā`ire-i vaşldan itme

4. Mānende-i def sille-ḥur-ı dest-i red Aḥmed

sīm:

1. **sīm:**

Kaside 4

Mısra: 24

Gümüş(gibi beyaz).

23. O civān-baḥt-ı felek-pāye ki bindükçe olur

24. Esb-i iclāline cirm-i meh-i nev sīm rikāb

2. **sīm:**

Kaside 13

Mısra: 70

Gümüş.

69. Var mı sende mīrzālīkdan eşer

70. Kīseñ içre bulunur mı sīm ü zer

3. **sīm:**

Kaside 13

Mısra: 81

Gümüş.

81. Gerçi kīsem sīm ile zerden tehī

82. İtmişüm melce' velī bir dergehi

4. **sīm:**

Gazel 35

Mısra: 7

Gümüş(gibi beyaz).

7. Gerdānı şāf sīnesi billūr sākı sīm

8. Ser-tā-be-pā o şīve-nümā ḥüsn ü ān mıdur

sīma-yı aşalet:

1. **sīma-yı aşalet:**

Kaside 5

Mısra: 33

Soyluluğun çehresi.

33. Sīma-yı aşalet buved ez-nāşiye zāhir
 34. Maẓmūnı olur ŧimdi hüveydā Yeñiŧehr'e

sīmīn:

1. sīmīn:

Gazel 9

Mısra: 3

Gümüŧ.

3. Mū-miyāna taḳ o sīmīn ḥanceri ey māh-ı nev
 4. Eyle ĩmā ya 'ni tīĝ-i ebrūvānuñ cā-be-cā

sīmīn-ber:

1. sīmīn-ber:

Gazel 147

Mısra: 6

Gümüŧ gibi beyaz göĝüslü.

5. Elbette zūr-ı bāzū-yı 'iŧveyle alt ider
 6. Bir sīm-sīne gelse o sīmīn-ber üstüne

sīm-sā'id:

1. sīm-sā'id:

Gazel 150

Mısra: 3

Gümüŧ gibi.

3. Bir sīm-sā'id itmeyicek bezmi pür-fürüg
 4. Rindān elinde cām-ı zer olmuŧ ne fā'ide

sīm-sīne:

1. sīm-sīne:

Gazel 147

Mısra: 6

Gümüŧ gibi beyaz göĝüslü.

5. Elbette zūr-ı bāzū-yı 'iŧveyle alt ider
 6. Bir sīm-sīne gelse o sīmīn-ber üstüne

sīm-tenān:

1. sīm-tenāna:-a

Gazel 64

Mısra: 7
Gümüş tenliler.

7. Pīrāye-i ān oldığıçün sīm-tenāna
8. Günden güne efzūn-ter olur kıymet-i elmās

sīn:

1. **sīnlerde:-ler, -de**

Kaside 6

Mısra: 34

Arap alfabesinin on ikinci, Türkler'in İslâmiyet'i kabullerinden 1928 harf inkılâbına kadar 9 – 10 asır boyunca kullanmış oldukları alfabenin on beşinci harfi ve bu harfin adı [Ebced hesâbında değeri 60'tur].

33. Zâları zīver-i iklîl-i belâgat ammā
34. Sīnlerde ser-i hüssâdı keser erre-be-sân

2. **sīnler:-ler**

Kaside 6

Mısra: 35

Arap alfabesinin on ikinci, Türkler'in İslâmiyet'i kabullerinden 1928 harf inkılâbına kadar 9 – 10 asır boyunca kullanmış oldukları alfabenin on beşinci harfi ve bu harfin adı [Ebced hesâbında değeri 60'tur].

35. Şīnler şāhid-i şīrīn-revīş-i şīve-şī'ār
36. Şādlar şayd-ı dil itmekde mişāl-ı hūbān

sīne:

1. **sīneñü:-ñ, -ü**

Tahmis 6

Mısra: 4

Gönül, yürek, bağır.

3. Yek-ser ā'zā-yı laṭīfūñ nūrdan meṭṭūrdur
4. Şanma sâde sīneñü āyīne-i billūrdur

2. **sīneden:-den**

Kaside 13

Mısra: 78

Gönül.

77. Bu 'itâb ile baña kıldı hitâb
78. Āh itdüm sīneden virdüm cevâb

3. **sīnesi:-si**

Gazel 35

Mısra: 7
Göğüs, bağır.

7. Gerdānı şāf sīnesi billūr sākı sīm
8. Ser-tā-be-pā o şīve-nümā hūsn ü ān mıdur

4. **sīneler:-ler**

Gazel 43

Mısra: 4
Gönül, yürek, bağır.

3. Cānlar āzurde-i ebrū-yı kemāndāruñdur
4. Sīneler hep hedef-i nāvek-i āzāruñdur

5. **sīnesini:-si, -n, -i**

Gazel 73

Mısra: 8
Bağır.

7. Pāy-efgen olan dā'ire-i 'aşkuña bir kez
8. Ellerle döger sīnesini hem-çü def Eşref

6. **sīne:**

Gazel 79

Mısra: 5
Gönül, kalp, bağır.

5. Ey dil-şüde metānet idüp sīne ger hemān
6. Şemşir-i ğamzeye siperuñ yok mıdur sentuñ

7. **sīnesi:-si**

Gazel 88

Mısra: 10
Göğüs, bağır.

9. İki kayık memeler Südlıce Limānı'nda
10. Beyaz sīnesi 'İzzet yem-i şafā mı degül

8. **sīnemde:-m, -de**

Gazel 100

Mısra: 11
Gönül, yürek.

11. Sīnemde bakup zaħmuma raħm eylemeduñ hıç
12. Bir kere şabıbum dimeduñ merhemuñ olsam

9. **sīneñi:-ñ, -i**

Gazel 102

Mısra: 7
Gönül, kalp, bağır.

7. Ağyāra açup sīneñi sen büse virürken
8. Sīnemde olan dāğ қапansun mı efendüm

10. **sīnecigüm:-cig, -üm**
Gazel 106
Mısra: 3
Gönül, kalp, bağır.

3. Dāgdār itmededür sīnecigüm hem-vāre
4. Nāvek-i ğamze-i dil-dūzuña gūyā hedefüm

11. **sīneden:-den**
Gazel 111
Mısra: 11
Gönül, kalp.

11. Hāşāk-ı hūzni seyl gibi sīneden sürer
12. Encām-ı rüz-ı bādeye āġāzdur sözüüm

12. **sīnem:-m**
Gazel 112
Mısra: 3
Gönül, kalp, bağır.

3. Kılmasun sīnem nişān-ı nāvek-i cevr ü sitem
4. Dökmesüñ nā-ħağ yere hūnum vebālüm yoğ benüm

13. **sīnemde:-m, -de**
Gazel 128
Mısra: 8
Gönül, kalp, bağır.

7. Ğamzeñ itmiş bir reh-i nā-refte-i zulme sülük
8. Dāğlar sīnemde қalmış nağş-ı pāy-ı nev-zemīn

14. **sīnemi:-m, -i**
Gazel 136
Mısra: 1
Gönül, kalp, bağır.

1. İtdüñ hadeng-i cevrine sīnemi nişān
2. Ğayrı elinden āh senüñ zālīm el-amān

15. **sīneñi:-ñ, -i**
Gazel 142

Mısra: 7
Göğüs, bağır.

7. Mest olup sîneñi sen nâfedeñ itdükçe güşâd
8. Bilsen ey şâhid-i zîba ne gelür hâturuma

16. **sîneye**:-y, -e
Gazel 161
Mısra: 2
Gönül, kalp.

1. Şâf iden âyine-i şıdkı sehergâh gibi
2. Sîneye bir meh alur mihr-i felek-câh gibi

17. **sînem**:-m
Gazel 7
Mısra: 2
Gönül, kalp, bağır.

1. Şanma çiçek çıkardı o tıfl-ı melâhatı
2. 'Aks itdi rüy-ı pâkine sînem cerâhatı

sîne-çâk:

1. **sîne-çâk:**
Terkib-bend 1
Mısra: 45
Yüreği yaralı.

45. Aḥvâlümü tıyanlar acır sîne-çâk olur
46. Artık baña füzünü-i gamdan ne bāk olur

sîne-çâkân:

1. **sîne-çâkânını**:-l, -n, -l
Gazel 162
Mısra: 3
Yüreği yaralılar.

3. Sîne-çâkânını giryân ister
4. O sitem-pîşe güzel gülmemeli

sîne-i 'âşık-ı 'uryân ten:

1. **sîne-i 'âşık-ı 'uryân teni**:-i
Gazel 13
Mısra: 9
Aşığın çıplak bendeninin göğsü.

9. Sīne-i 'āşık-ı 'uryān teni zann itme tehī
10. Var o şandūkada kālā-yı maḥabbet kat kat

sīne-i çāk:

1. sīne-i çākī:-i

Gazel 86

Mısra: 1

Parçalanmış göğüs, sine.

1. İdinse sīne-i çākī n'ola nişāne ğazel
2. Degül mi turre-i müşgīn-i nazma şāne ğazel

sīne-i pür-dāğ:

1. sīne-i pür-dāğ:

Gazel 45

Mısra: 8

Yara dolu göğüs.

7. Göz göz oldı nīş-i ğamzeñle senüñ ey şehd-leb
8. Sīne-i pür-dāğ güyā ḥāne-i zembürdur

sīne-i şad-pāre:

1. sīne-i şad-pāremi:-m, -i

Gazel 46

Mısra: 9

Yüz parça olan gönül.

9. Sīne-i şad-pāremi ben görmeyem de n'eyleyim
10. Nīze-i müjgānına ister siper maḥbūblar

sīne-i sīmīn:

1. sīne-i sīmīn:

Gazel 133

Mısra: 11

Gümüş gibi beyaz olan göğüs.

11. Mişāl-i āyīne-i şāf o sīne-i sīmīn
12. Ne emr 'aks-i nazargāhı olmağ aġyārın

sīne-i şubḥ-ı ḥuşūl:

1. sīne-i şubḥ-ı ḥuşūle:-e

Gazel 40

Mısra: 7

Meydana geliş sabahının sinesi.

7. Sīne-i şubḥ-ı huşūle gele tā mihr-i ümīd
8. Şeb-i ḥasretde niçe çāk-ı girībān ister

sīne-i tanbūr:

1. sīne-i tanbūr:

Gazel 47

Mısra: 13

Tanburun gönlü (içi). (Tanbur; Türklerin en eski musiki aletlerindendir.)

13. Nağme-i āhumla sīne-i tanbūr iñler
14. Yād-ı endūhum ile muṭrīb-ı hoş-ḥvān ağlar

sīne-şāf:

1. sīne-şāf:

Gazel 38

Mısra: 7

Gönlü temiz, temiz yürekli.

7. Senüñle pister-i vuşlatda sīne-şāf olalı
8. Atılmadıḳ bize bir iftirā mı var yoḳdur

sipāh:

1. sipāh:

Gazel 115

Mısra: 6

Asker, ordu.

5. Sensin o şeh-i serīr-i naḥvet
6. Ḥübān saña hep sipāh efendüm

sipāh-ı fitne-engīz-i şükūfe:

1. sipāh-ı fitne-engīz-i şükūfe:

Kaside 9

Mısra: 15

Çiçeğin fitne koparan askeri.

15. Sipāh-ı fitne-engīz-i şükūfe
16. Taḥaşşüd üzre gülşen müzdehemdür

sipāh-ı hatt-ı nev-i dil-rübā:

1. sipāh-ı hatt-ı nev-i dil-rübā:

Gazel 34

Mısra: 1

Gönül çelen yeni birliğin askeri.

1. Sipāh-ı hatt-ı nev-i dil-rübā yeñiçeridür
2. Bizi iden hep esīr-i belā yeñiçeridür

sipend:

1. sipend:

Gazel 33

Mısra: 8

Üzerlik tohumu. Tütsü olarak kullanılır.

7. Yanarken zāhid-i bī-çāre bīm-i nār-ı dūzaḥla
8. Lehīb-i āteş-i 'aşka sipend olmak ne mümkindür

siper:

1. siper:

Gazel 46

Mısra: 10

Ardına gizlenecek, ardına sığınacak şey.

9. Sīne-i şad-pāremi ben görmeyem de n'eyleyim
10. Nīze-i müjgānına ister siper maḥbūblar

2. siperüñ:-üñ

Gazel 79

Mısra: 6

Ardına gizlenecek, ardına sığınacak şey.

5. Ey dil-şüde metānet idüp sīne ger hemān
6. Şemşir-i ğamzeye siperüñ yok mıdur senüñ

sipihri:

1. sipihrin:-in

Terkib-bend 1

Mısra: 40

Tālih, baht, kader, felek.

39. Hāl-i dilüñ ḥalel geleli intizāmuna
40. Her dem sipihrin uğramışuz vaz'-ı ḥāmına

2. sipihrin:-in

Kaside 1

Mısra: 7

Tālih, kader, felek.

7. Ḥabbe devlet-i 'uzmāña sipihrin oldı
8. Farqına sāye-figen bāl-ı hümā-yı nuşret

3. **sipihrin:-in**

Kaside 2

Mısra: 2

Tâlih, kader.

1. Sepîde dem ki tebâşîr-i şubḡāh-ı sūrūr
2. Sipihrin itdi siyeh kâsesin leb-â-leb nūr

sipihri ebter:

1. **sipihri ebter:**

Kaside 7

Mısra: 32

Eksik şans.

31. Ḥasret-i ḡāk-i der-i mîr-i felek-eyvânuz
32. Âh o derdden bizi dūr itdi sipihri ebter

sîr-âb:

1. **sîr-âb:**

Kaside 4

Mısra: 28

Suya kanmış.

27. Ḥas ü ḡâşâki leṡâfetde döner berg-i güle
28. Cûy-ı luṡfi ile bir güleşen olursa sîr-âb

2. **sîr-âb:**

Kaside 13

Mısra: 10

Suya kanmış.

9. Cûy-ı ‘adlũñ gülistân-ı ‘Âlemi
10. Eyleyüp sîr-âb virdi ḡurremi

Sirâfîl:

1. **Sirâfîl:**

Gazel 14

Mısra: 8

İsrafîl: Kıyametin kopacağını boru ile herkese haber verecek olan melek.

7. Kilkem be-nüvâzende koned mürde-dilân-râ
8. Ez-şûr-ı Sirâfîl buved nây-ı kıyâmet

sirişk:

1. **sirişkũn:-üñ****Gazel 2**

Mısra: 9

Gözyaşı.

9. Düzdide-i gamzesine nigāh it o sirişkũn

10. Yağmāger-i metā'-ı ħired söylerüm saña

2. **sirişkem:-em****Gazel 3**

Mısra: 11

Gözyaşı.

11. Ez-bes ki sirişkem be-ruĥ-ı zerdrevān şod

12. Be-güzāşteem dā'ıye-i sīm ü zerī-rā

sirişk-i dide:1. **sirişk-i dide:****Gazel 6**

Mısra: 4

Gözyaşı.

3. Ħasretle ben nişeste-i künc-i firāk iken

4. Nemdür sirişk-i dide ki dem dem gelür bana

2. **sirişk-i dide:-m, -i****Gazel 46**

Mısra: 7

Gözyaşı.

7. Çehre-i zerdümde görsünler sirişk-i dide

8. Ger iderler ise meyl-i sīm ü zer maĥbūblar

sitāyiş:1. **sitāyişler:-ler****Kaside 6**

Mısra: 141

Far. Methediş, öğüş.

141. Geh sitāyişler idüp gāh du'alar eyler

142. Şaded-i luĥdadur iş bu faķire her ān

sitāyiş-güster:1. **sitāyiş-güster:****Kaside 7**

Mısra: **92**
Övgü yayan.

- 91.** Tâ ki pâkîze-edâyân-ı kemâl ü 'irfân
92. Olalar 'arşa-i midhatde sitâyiş-güster

sitem:

1. sitem:

Gazel 79
Mısra: **11**
Zulüm, eza, cefa.

- 11.** Ey şehr-yâr-ı mülk-i cefâ tâ-be-key sitem
12. Semt-i vefâya hiç güzerüñ yoķ midur senüñ

2. sitemle:-le

Gazel 98
Mısra: **1**
Zulüm, eza, cefa

- 1.** Sitemle örseledüñ zâr olan gönülcegizüm
2. Kırıldı saña hevâ-dâr olan gönülcegizüm

3. sitemünden:-ün, -den

Gazel 139
Mısra: **5**
Zulüm, eza, cefa.

- 5.** Sitemünden şikâyet etme şakın
6. Ke'llezîne tehâlekü fe-şekev

sitem ü cevri:

1. sitem ü cevri:

Gazel 43
Mısra: **6**
Eziyet ve sıkıntı.

- 5.** Senüñ ey gülbün-i nev-reste-i gülzâr-ı cefâ
6. Sitem ü cevri gül-i küşe-i destâruñdur

sitem-hü:

1. sitem-hüsü:-sı

Gazel 155
Mısra: **8**
Sitem etme huyu.

7. Vefākārānı hoşdur gerçi hūbān-ı Yeñişehir' üñ
8. Virür bir başka hālet ādeme ammā sitem-hūsı

sitem-i dāyin-i nā-puhte:

1. **sitem-i dāyin-i nā-puhte:**

Kaside 4

Mısra: **46**

Olgunlaşmamış alacaklının sitemi.

45. Bir taraftan elem-i mātem-i cān-sūz-ı peder

46. Bir taraftan sitem-i dāyin-i nā-puhte hitāb

sitemkār:

1. **sitemkārı:**

Kaside 8

Mısra: **20**

Sitem eden, eziyet eden, cefa eden, haksızlık eden.

19. Vezīr ibnü vezīr-i müşterī-tedbīr-i pūr-tevķīr

20. Ki hūkmüyle 'adem-ābāda menfidür sitemkārı

2. **sitemkārūñ:-uñ**

Gazel 160

Mısra: **5**

Sitem eden, eziyet eden, cefa eden, haksızlık eden.

5. O sitemkārūñ elinden ne ezālar çekdüm

6. Pek acırsın ger ölürsem gel e yār açma beni

sitīze-i sitem-i ğamze-i cefākār:

1. **sitīze-i sitem-i ğamze-i cefākārın:-ın**

Gazel 133

Mısra: **6**

Eziyet edenlerin bakışlarının zulmünün çekişmesi.

5. Unutdırır bize imā-yı luṭf-ı ebrūsı

6. Sitīze-i sitem-i ğamze-i cefākārın

sivilce:

1. **sivilceyi:-yi**

Gazel 24

Mısra: **10**

Çok küçük çiban, içinde irin bulunan deri kabarcığı.

9. Ta‘n itmeye başladı ḥabāb-ı meye zühhād
10. Gittükçe sivilceyi çibān eylesünler

siyāh:

1. **siyāh:**

Kaside 2

Mısra: 84

Siyah, kara.

83. Beyāz-ı şubḥdur ‘İzzet ki reng-i şebde hemān
84. Siyāh zülf arasında o gerden-i kafür

2. **siyāh:**

Tahmis 6

Mısra: 22

Siyah, kara II kötü.

21. ‘Ārız-ı tābānuña teşbīh-i māh itdümse de
22. Nāme-i ā‘māli cürm ile siyāh itdümse de

siyeh:

1. **siyeh:**

Kaside 2

Mısra: 2

Siyah.

1. Sepīde dem ki tebāşīr-i şubḥgāh-ı sürür
2. Sipihrin itdi siyeh kāsesin leb-ā-leb nūr

2. **siyeh:**

Gazel 30

Mısra: 13

Siyah, kara.

13. Çeşmi gibi imānı siyeh bir büt-i nāzik
14. Düzd-i niḡehi muntazır-ı ġāretimüzdür

siyeh-bāl-ı ġurāb:

1. **siyeh-bāl-ı ġurāb:**

Gazel 57

Mısra: 10

Karganın siyah kanadı.

9. Beyza-i murġ-ı hümā-yı devletüz ammā çi sūd
10. Baḥtımız ey dil siyeh-bāl-ı ġurāb altundayuz

siyeh-hāl:1. **siyeh-ḥālūñ:-üñ****Gazel 137**

Mısra: 2

Ben, benek.

1. Dīde kan ağlamada derd-i ruḥ-ı ālūñ için

2. Dilse sevdälara düş oldu siyeh-ḥālūñ için

siyeh-kāse:1. **siyeh-kāse:****Gazel 97**

Mısra: 11

Siyah kase II kara talih..

11. Benden şoruñ felek ne siyeh-kāse olduğun

12. Destünden āh anuñ ğam-ı bisyāra uğradum

siyeh-rū:1. **siyeh-rū:****Gazel 141**

Mısra: 9

Yüzü kara II günahkar.

9. Senüñ ben āl-i pākūñden siyeh-rū bir günehkārum

10. Yüzüm yoḡ ḥazrete nice varayum yā Resūla' llāh

siyyemā:1. **siyyemā:****Kaside 6**

Mısra: 15

Özellikle, husûsiyle, bâhusus.

15. Siyyemā tarḥ-ı kütübḥāñe-i zībā-resme

16. Yazdıḡuñ nükteli tarḥ-i belāgat-'unvān

siz:1. **sizi:-i****Kaside 17**

Mısra: 31

İkinci çoḡul şahıs zamiri.

31. Çokdan oldu sizi de görmeyeli pinhānī
32. Şimdi geldüm kim olur gayrı bu esrāra ḥabīr

şoğı:

1. **şoğıdur:-dur**

Gazel 96

Mısra: 9

(Herhangi bir kimse, durum ya da olay) bir kimseye, bir şeye ya da bir yere karşı duyumsanan sevgi ve ilginin yok olmasına yol açmak.

9. Germ-i bāzārī cihāndan şoğıdur

10. Ādemi rīḥ-i ḥusūm-ı 'ālem

sohbet:

1. **şoḥbete:-e**

Gazel 77

Mısra: 7

Ar. Görüşüp konuşma.

7. Māhī da 'vet eylesek gelmez bizümle şoḥbete

8. Ol perī-rū ḳasr-ı dāmāda gider seyrāna bak

sohbet-gīr:

1. **şoḥbet-gīr:**

Kaside 17

Mısra: 30

Sohbet eden.

29. Gelmişim ḥāneme bā-izn-i veliyy' n-ni 'amı

30. Lik māderle şıḳıldum olamam şoḥbet-gīr

sohbet-i aḡyār:

1. **şoḥbet-i aḡyāra:-a**

Gazel 26

Mısra: 12

Rakiplerin sohbeti.

11. Bizümle ülfet ey meh bā'îs-i kesb-i ma'ārifdür

12. Hāzer ḳıl şoḥbet-i aḡyāra meyl itme mazarrat var

sohbet-i helvā:

1. **şoḥbet-i helvāya:-y, -a**

Gazel 119

Mısra: **12**

Helva, yemek sohbeti.

11. Begüm şîr ü şekerleş gayrılarla imtizâcuñ var

12. Bizümle şöhet-i helvâya aşla rağbet itmezsın

soñra:

1. şöra:

Gazel 114

Mısra: **11**

Daha ileri bir zamanda, müteakiben.

11. Bir iki cām ile ser-germ olalum da şöra

12. Diñle sen ben diyeyim hāl-i dil-i süzānum

2. şöra:

Gazel 131

Mısra: **6**

Sonra, müteakiben.

5. Şebnemāsā ibtidā ‘aşık ser-ā-pā dīde ol

6. Şoñra hayretle o gül-ruhsāra baķ Allāh için

sor:

1. şorma:-ma

Terkib-bend 1

Mısra: **41**

Sormak, sual etmek.

41. Şorma bezm-i felekden olan iştikāmuzı

42. Kalsun qoruz maşşere şu mācerāmuzı

2. şordum:-du, -m

Gazel 59

Mısra: **7**

Sormak, sual etmek.

7. Hiddet-i ğamzeyi çeşmānına şordum didiler

8. Tīĝ-i ser-tizimüze şu yerine qān virirüz

3. şoruñ:-uñ

Gazel 97

Mısra: **11**

Sormak, sual etmek.

11. Benden şoruñ felek ne siyeh-kāse oldıgıñ
12. Destünden āh anuñ ğam-ı bisyāra uğradum

4. **şor:**

Gazel 132

Mısra: 3

Sormak, sual etmek.

3. Şor bŷy-ı güle hem-sefer-i bād-ı şabādur
4. Çıkdı çıkalı buldı mı ārām çemenden

sovuk:

1. **şovuğ:**

Kaside 8

Mısra: 3

Soğuk.

3. Serinden var ise geçmiş şovuğ şu ‘āşikuñ zīrā
4. Şitā vü şayf germ-ülfet diler kendü ile yāri

sovuklat:

1. **şovuqlatdum:-du, -m**

Kaside 8

Mısra: 46

Soğutmak, serinletmek.

45. Firākuñ zemherīri toñdırup sūzendegānuñ hep
46. Şovuqlatdum yine hayfā dil-i bī-tāb-ı bīmāri

sovukluk:

1. **şovuqluğ:**

Kaside 8

Mısra: 13

Soğukluk.

13. Şovuqluğ halkı hep kūşe-nişīn-i halvet itmişdür
14. Bu sermāda yine germābenüñ germ oldı bāzāri

söyle:

1. **söyle:**

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Söylemek, demek.

9. Hem söyle bu nāşīhatı hem kıl selāmlar
10. Çok nāle itmesüñ ki virür yara derd-i ser

2. **söylerüm:-r, -im**

Gazel 2

Mısra: **1**

Söylemek, demek.

1. 'Uşşāk-ı zār için ki 'aded söylerüm saña
2. Üç beş dimem hezār ile şad söylerüm saña

3. **söylerüm:-r, -üm**

Gazel 2

Mısra: **4**

Söylemek, demek.

3. Laht-ı ciger kebāb u şarāb ise hūn-ı dil
4. Bezm-i cihānda 'ayş-ı rağad söylerüm saña

4. **söylerüm:-r, -üm**

Gazel 2

Mısra: **6**

Söylemek.

5. Gūş itmedūñ naşihatüm uyduñ hevāya sen
6. Dil ba'd-ezīn ne nīk ü ne bed söylerüm saña

5. **söylerüm:-r, -üm**

Gazel 2

Mısra: **10**

Söylemek II .... olarak adlandırmak.

9. Düzdīde-i gamzesine nigāh it o sirişkūñ
10. Yağmāger-i metā'-ı hıred söylerüm saña

6. **söylerüm:-r, -üm**

Gazel 2

Mısra: **12**

Söylemek II .... olarak adlandırmak.

11. Germ-ülfet olma kaynaşup ebnā-yı 'aşr ile
12. K'āteş-fürüz-i dīg-i hased söylerüm saña

7. **söylerüm:-r, -üm**

Gazel 2

Mısra: **14**

Söylemek II .... olarak adlandırmak.

13. Bir tıfl-ı Mevlevī için 'İzzet dönüp turur
14. Āyīn-güzār-ı devr-i Veled söylerüm saña

8. söyle:

Gazel 4

Mısra: **8**

Söylemek, demek.

7. Ehl-i dile hemîşe cefâ 'âdetüñ midür

8. Ey çarḥ-ı sifle söyle bu esrardan baña

9. söylemek: *-mek*

Kaside 8

Mısra: **35**

Söylemek, demek.

35. Efendüm tütî-i ṭab'um benüm de söylemek ister

36. Görüp âyîne-i ṭab'-ı şerîfüñ jengden 'ârî

10. söyler: *-r*

Kaside 11

Mısra: **30**

Söylemek, anlatmak.

29. İşt ol âşaf-ı şaḥib-himemi

30. Ele alduḡda ne söyler ḡalemi

11. söyle:

Kaside 17

Mısra: **34**

Söylemek, anlatmak.

33. Gel ki bir laḡzâ tekellüm idelüm fırsatdur

34. Ben saña ḡâlümi sen de baña söyle bir bir

12. söylediği: *-dig, -i*

Kaside 18

Mısra: **15**

Söylemek.

15. Bî-sa'y u cehd söylediği şî'r-i dil-pezîr

16. ḡayret-fezâ-yı nükteverân-ı edîbdür

13. söylemedim: *-me, -di, -m*

Gazel 21

Mısra: **16**

Söylemek, anlatmak.

15. ḡaḡ bilür söylenen cümle dürüḡ u bühtân

16. Bendeñüz söylemedim ol süḡan-ı menfüri

14. **söyleyün:-yüñ**

Gazel 45

Mısra: 14

Söylemek, demek.

13. 'İzzet-i mihnet-keşin hâlin su'âl eylerse yâr

14. Söyleyün bir derdinün dermânı yok rencürdür

15. **söyle:**

Gazel 68

Mısra: 10

Söylemek, anlatmak.

9. Kandı-rîz olmağdasın 'İzzet yine

10. Söyle ne ey tûfî-i hoş-gû ğaraż

16. **söyler:-r**

Gazel 100

Mısra: 2

Söylemek, anlatmak.

1. Āh ey büt-i bî-gâne-edā maḥremün olsam

2. Aḥvālumi hep söyler idüm hem-demün olsam

17. **söyle:**

Gazel 132

Mısra: 13

Söylemek, okumak.

13. Gel meskenüne sihr gibi söyle ğazeller

14. Var şöhretüñi diñle Buḥārā vü Yemen'den

18. **söylesem:-se, -m**

Gazel 138

Mısra: 6

Söylemek, anlatmak.

5. Maṭlabum bir vech ile şüret-pezîr olmaz benüm

6. Söylesem de ḥālümü ol şehryâre rû-be-rû

19. **söylemeli:-meli**

Gazel 162

Mısra: 1

Söylemek, anlatmak.

1. Niçe bir gizleyelüm söylemeli

2. Leb-i cānādadur dil emeli

20. **söylemege:-e**

Gazel 113

Mısra: **11**
Söylemek, okumak.

11. Eş'ara gâzel söylemege tevbelüyüm lîk
12. 'İzzet kalem-i nâdire-perdâza kapıldum

21. **söylerüm:-r, -üm**

Gazel 2
Mısra: **2**
Söylemek.

1. 'Uşşâk-ı zâr için ki 'aded söylerüm saña
2. Üç beş dimem hezâr ile şad söylerüm saña

22. **söylerüm:-r, -üm**

Gazel 2
Mısra: **8**
Söylemek II .... olarak görmek.

7. Hayretle âyîne bakup endâm-ı yâre dir
8. Billürdan dökülme cesed söylerüm saña

söylet:

1. **söyleden:-en**

Gazel 157
Mısra: **13**
Söylenilmesini sağlamak.

13. Söyleden saña bu rengîn gâzel-i ra'nâyı
14. 'İzzetâ hâme-i Fevzî-i sühân-pîrâmı

söyledigün bil:

1. **söyledigün bilmez:-mez**

Gazel 121
Mısra: **12**
Konuştuğu sözlerin ne anlama geldiğini bilmeden, yerli yersiz konuşmak.

11. Tatalum vâ'izi ma'zûr oruç tutmuşdur
12. Kürside söyledigün bilmez o ma'sûş el-ân

söylen:

1. **söylenür:-ür**

Gazel 147
Mısra: **13**
Söylenmek, okunmak.

13. 'İzzet ğazel mi söylenür eş'ār mı olur
14. Āšār-ı ıab'-ı ħusrev-i sihr-āver üstüne

söylenilen:

1. **söylenilen:**

Gazel 21

Mısra: 15

Söylenmiş olan(söz).

15. Ħaħ bilür söylenilen cümle dürüg u bühtān
16. Bendeñüz söylemedim ol süħan-ı menfüri

2. **söylenilen:**

Gazel 132

Mısra: 15

Söylenmiş olan(söz).

15. Bu söylenilen cümlesi de ber-ıaraf olsun
16. Bir başıa su'ālüm var efendüm daħı senden

söyles:

1. **söyleşir:-ir**

Kaside 13

Mısra: 106

Konuşmak, karşılıklı sohbet etmek.

105. Olmuşdur nazmda darbü'l-meşel
106. Söyleşir yokdur benümle mā-ıaşal

2. **söyleşirler:-ir, -ler**

Kaside 16

Mısra: 12

Konuşmak, karşılıklı sohbet etmek.

11. Velikin bu iki nevrete dil-ber
12. Gelüp bir yere ħāħi söyleşirler

3. **söyleşürüm:-ür, -üm**

Gazel 113

Mısra: 5

Konuşmak.

5. Dīvāne gibi söyleşürüm şekve degildür
6. Efsün-geri-i çeşm-i süħan-sāza ıapıldum

söyleyebil:

1. söyleyebilsem-di:-se, -m, -di

Gazel 149

Mısra: 10

Söyleyebilmek.

9. Var bir sözüm o gül-bün-i nāza şaklamasam

10. Bir kere bāri söyleyebilsem-di ğuşuna

söyleyiş:

1. söyleyiş:

Gazel 36

Mısra: 5

Söyleme eylemi ya da biçimi.

5. Tebessümle nedür tūṭī gibi ol söyleyiş cānā

6. Meger kand-i kelāmuñ ḥande-i kebk-i derīdendür

söz:

1. sözüm:-üm

Kaside 1

Mısra: 66

Laf, kelime.

65. Benüm ol şā'ir-i i'cāz-eşer-i sihr-beyān

66. Her sözüm nādire-gūyāna şalā-yı nuşret

2. sözi:-i

Tahmis 2

Mısra: 13

Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelimeler, laf, kavi.

13. Bu sözi tefhīm için dā'im saña tekrār ider

14. Gülli dībā giydüñ ammā kırkarum āzār ider

3. sözi:-i

Kaside 5

Mısra: 26

Laf, kelime.

25. Ol zīver-i ser-maḥfil-i şer'-i nebevī kim

26. Her bir sözi bir ḥüccet-i mümzā Yeñişehr'e

4. sözlerden:-ler, -den

Kaside 16

Mısra: 45

Laf, kelime.

45. Bu sözlerden añı şanma cefākār
46. Dime Eşref imiş gāyetde ğaddār

5. **sözden:-den**

Kaside 16

Mısra: 47

Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelim, laf, kavil.

47. Ğaraż taĝlīt-i Aħmed' dūr bu sözden
48. Düşürsin tek anı 'uşşāk gözden

6. **söz:**

Gazel 44

Mısra: 8

Laf, kelime.

7. Eyler mezāk-ı ğuşumı leb-rīz-i ğül-şeker
8. Her söz ki şādır-ı dehen-i kand-bārıdur

7. **sözlerün:-ler, -ün**

Gazel 49

Mısra: 9

Laf, kelime.

9. Beñzer ki 'İzzetā bu şekker gibi sözlerün
10. Bir-nev-resün taħayyül-i la'l-i lebiyledür

8. **söz:**

Gazel 54

Mısra: 5

Laf, kelime.

5. Saña bu söz acı ammā 'ademde lezzet var
6. Bu nükteyi fem-i şīrīn-cevābdan aluruz

9. **sözde:-de**

Gazel 56

Mısra: 3

Laf, kelime.

3. Hiç nedāmet mi çeker sözde te'emmülle giden
4. Ruħ-ı endīşede naķş-ı kef-i efsūs olmaz

10. **sözüm:-üm**

Gazel 111

Mısra: 1

Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelim, laf, kavil.

1. Bang-ı derā-yı maḥmil-i i'cāz dur sözüm
2. Gūş-ı cihāna velvele-endāz dur sözüm

11. **sözüm:-üm**

Gazel 111

Mısra: 2

Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavi.

1. Bang-ı derā-yı maḥmil-i i'cāz dur sözüm
2. Gūş-ı cihāna velvele-endāz dur sözüm

12. **sözüm:-üm**

Gazel 111

Mısra: 4

Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavi.

3. Şatırac-bāz-ı encümen-i fażl u dānişüm
4. Nādān-ı fil-ı tıynete açmaz der sözüm

13. **sözüm:-üm**

Gazel 111

Mısra: 6

Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavi.

5. Rūşen-dilüm fetīle-fürüz-ı belāğatum
6. Şem'-i maḥāfil-i edebe kāz dur sözüm

14. **sözüm:-üm**

Gazel 111

Mısra: 8

Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavi.

7. Tā'dīl ider terāzū-yı vezn ile ḥatvesin
8. Şan tār-i miştar üzre resen-bāz dur sözüm

15. **sözüm:-üm**

Gazel 111

Mısra: 10

Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavi.

9. Vaşf eyledükçe çeşm-i siyāhın o āfetūñ
10. Sihr-āverāna sürme-i āvāz dur sözüm

16. **sözüm:-üm**

Gazel 111

Mısra: 12

Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavi.

11. Hāşāk-ı hüzni seyl gibi sīneden sürer
12. Encām-ı rüz-ı bādeye āgāzdur sözüm

17. **sözüm:-üm**

Gazel 111

Mısra: 14

Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavi.

13. Ruhsāra-i ‘arāyiş-i efkāra ‘İzzetā
14. Kilk-i hūnerle māşīta-perdāzdur sözüm

18. **sözüm:-üm**

Gazel 111

Mısra: 16

Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavi.

15. Māhir görürse bu gāzel-i ābdārımı
16. Anlar ki şebnem-i gül-i ‘icāzdur sözüm

19. **sözi:-i**

Gazel 139

Mısra: 9

Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavi.

9. Pīr-i dihkāndan işit bu sözi
10. Didi var ey civān pend şinev

20. **söz:**

Gazel 149

Mısra: 1

Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavi.

1. Söz yok dehān-ı teng-i tebessüm-furūşuna
2. Şīrīn olurdu dinse şeker la‘l-i nūşuna

21. **sözüm:-üm**

Gazel 149

Mısra: 9

Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavi.

9. Var bir sözüm o gül-bün-i nāza şaklamasam
10. Bir kere bāri söyleyebilsemdi guşuna

söz yok:

1. **söz yok:**

Kaside 18

Mısra: 7

Kusur yok, laf yok.

7. Söz yok kemâl-ı ma'arifet ü irticâlına
8. Lütfi Efendi cümleden â'lâ muşîbdür

sözünde tur:

1. **sözünde tırmaz:-maz**

Gazel 28

Mısra: 2

Söylediği şeyi yapmak.

1. İderse va'd-i vişâl eyleyüp külâh döner
2. O Mevlevî-beçe tırmaz sözünde âh döner

sön:

1. **söner:-er**

Kaside 2

Mısra: 42

Sönmek, yok olmak.

41. Odur o âşaf-ı 'âdil ki âb-ı tîği ile
42. Söner tekevvün iden her şerâre-i şer ü şür

su:

1. **şu:**

Kaside 5

Mısra: 22

Sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde.

21. Ol fâzıl-ı deryâ-dil-i 'âdil ki hemîşe
22. Aşkâmın ider şu gibi icrâ Yeñişehr'e

2. **şu:**

Kaside 8

Mısra: 3

Sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde.

3. Serinden var ise geçmiş şovuk şu 'âşikuñ zîrâ
4. Şitâ vü şayf germ-ülfet diler kendü ile yârı

3. **şüyı:-y, -i**

Gazel 14

Mısra: 8

Su II beyazlığı açısından kullanılmış.

7. Külçe-i sîme beñzer ol sâ'id
8. Sâk-ı billûrı şan gümüş şüyı

4. **şu:**

Gazel 59

Mısra: **8**

Sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde

7. Hiddet-i ğamzeyi çeşmânına şordum didiler

8. Tîğ-i ser-tîzimüze şu yerine kı̄n virirüz

su'âl:

1. **su'âlüm:-üm**

Gazel 103

Mısra: **14**

Soru.

13. Çeşm-i mesti teşne mi hûn-ı dile virsün cevâb

14. Kûşe-i şimşîr-i ebrûdan su'âlüm var benüm

2. **su'âlüm:-üm**

Gazel 132

Mısra: **16**

Soru.

15. Bu söylenilen cümlesi de ber-ţaraf olsun

16. Bir başka su'âlüm var efendüm dağı senden

su'âl eyle:

1. **su'âl eylemeden:-me, -den**

Kaside 2

Mısra: **50**

Soru sormak.

49. İder 'ināyet ile ceybini hazîne-i zer

50. Su'âl eylemeden hâţır-ı fakîre huţûr

2. **su'âl eylerse:-r, -se**

Gazel 45

Mısra: **13**

Soru sormak.

13. 'İzzet-i mihnet-keşin hâlin su'âl eylerse yâr

14. Söyleyüñ bir derdinüñ dermānı yok rencûrdur

su'âl it:

1. **su'âl idelüm:-elüm**

Gazel 87

Mısra: **16**

Soru sormak.

15. İşkāl vāki‘ oldı yine bah̄s-i zūlfde
16. Vırsūn Necīb Efendi cevāb idelūm su‘āl

2. su‘āl it:

Gazel 132

Mısra: 2

Soru sormak.

1. Bir cāy-ı müferrih mi var ‘ālemde vatandaşın
2. Bu sırrı su‘āl it yine ğurbette gezenden

2. su‘āl itmiş:-miş

Gazel 150

Mısra: 17

Soru sormak.

17. Hāl-i dilinden itmiş o meh-pāre dün su‘āl
18. ‘İzzet o demde bī-ħaber olmuş ne fā‘ide

şu‘bān:

1. şu‘bān:

Kaside 6

Mısra: 4

Büyük yılan.

3. Yed-i beyzā-yı belāġatde ħudā göstermiş
4. Kilk-i i‘cāz-eŝerūñ sihr-fenāna ŝu‘bān

sū-be-sū:

1. sū-be-sū:

Tahmis 2

Mısra: 23

Taraf taraf, her taraf, her yan.

23. Sū-be-sū ħayretle eylerken nigāh-ı iltifāt
24. Şandum olmuş cüste bir fevvāreden āb-ı ħayāt

2. sū-be-sū:

Gazel 140

Mısra: 1

Taraf taraf, her taraf, her yan.

1. ‘Aŝkuñ ile geŝt iderüz sū-be-sū
2. Derdüñ ile der-be-derüz sū-be-sū

3. sū-be-sū:

Gazel 140

Mısra: 2
Taraf taraf, her taraf, her yan.

1. 'Aşkuñ ile geşt iderüz sū-be-sū
2. Derdüñ ile der-be-derüz sū-be-sū

4. **sū-be-sū:**
Gazel 140
Mısra: 4
Taraf taraf, her taraf, her yan.

3. Bādeye peymā-yı hevā vü heves
4. Bir bölük āvārelerüz sū-be-sū

5. **sū-be-sū:**
Gazel 140
Mısra: 6
Taraf taraf, her taraf, her yan.

5. Serv gibi kametüñi seyr için
6. Şaf-zede-i reh-güzerüz sū-be-sū

6. **sū-be-sū:**
Gazel 140
Mısra: 8
Taraf taraf, her taraf, her yan.

7. Būy-ı gülüz esb-i şabāya süvār
8. Rūy-be-rāh-ı seferüz sū-be-sū

7. **sū-be-sū:**
Gazel 140
Mısra: 10
Taraf taraf, her taraf, her yan.

9. Şu'le-i āh-ı dil-i ehl-i gamuz
10. Rīze-nişār-ı şererüz sū-be-sū

8. **sū-be-sū:**
Gazel 140
Mısra: 12
Taraf taraf, her taraf, her yan.

11. Gülşen-i vuşlatda o gül-rū ile
12. Dest-be-destüz gezerüz sū-be-sū

9. **sū-be-sū:**
Gazel 140

Mısra: **14**
Taraf taraf, her taraf, her yan.

- 13.** Sūḫ-i ma‘ārifde çü dellāl biz
14. Kāle-be-düş-ı hünerüz sū-be-sū

10. **sū-be-sū:**
Gazel 140
Mısra: **16**
Taraf taraf, her taraf, her yan.

- 15.** Vaşf-ı ser-i zülfidür ‘İzzet garaż
16. Rişte-i nazmı çekerüz sū-be-sū

subh it:

1. **şubh ider:-er**
Gazel 127
Mısra: **1**
Sabahlamak, sabaha kadar uyumamak.

1. Şubh ider çāk-ı girībān ḥānde-rīz olduğça sen
2. Reng atar ḥurşide rüyuñ şerm-ḥīz olduğça sen

2. **şubh ider:-er**
Kaside 7
Mısra: **23**
Sabahlamak, sabaha kadar uyumamak.

- 23.** Şubh ider çāk-ı girībān güşād itdükçe
24. Tügme-i sīne-i şāfin o meh-i sīmīn-ber

subha-i mercān:

1. **subḥa-i mercān:**
Gazel 59
Mısra: **4**
Mercan tespīh II gözyaşı.

- 3.** Dīdemüzde görinen kaṭre-i ḥūn-ābe degül
4. Dest-i müjgānumuza subḥa-i mercān virürüz

subha-i şad-dāne:

1. **subḥa-i şad-dāne:**
Gazel 75
Mısra: **10**
Yüzlük tespīh.

9. Zāhidā destüme peymāne-i ser-şār-ı meyi
10. Bedel subḥa-i şad-dāne kodı şīve-i ḥaḳḳ

subḥa-keş-i hasret:

1. subḥa-keş-i ḥasretimüzdür: -imüz, -dür
Gazel 30
Mısra: 10
Hasretin sabaha kadar sürmesi.

9. Rindān iledür ülfetimüz her dem ü her ān
10. Zühḥād bizüm subḥa-keş-i ḥasretimüzdür

şubḥ-dem:

1. şubḥ-dem:
Gazel 8
Mısra: 4
Sabah vaktinde, sabahleyin.

3. Şebāne cünbiş ü zevḳ ü tarab güzel ammā
4. Pek ıztırāb virür şubḥ-dem ḥumār bana

şübüt-ı va 'd-i vişāl:

1. şübüt-ı va 'd-i vişāl:
Gazel 54
Mısra: 3
Kavuşma sözünün gerçekleşmesi.
3. Ḥaṭ-ı 'izār iledür çün şübüt-ı va 'd-i vişāl
4. Teselli-i dili naḳş-ber-ābdan aluruz

sūd:

1. sūd:
Kaside 5
Mısra: 59
Fayda, kâr.

59. Ammā ki çi sūd añlamıyor kuvvet-i ṭab'um
60. Ta'rif idemem kendümi ḥālā Yeñişehr'e

2. sūd:
Gazel 57
Mısra: 9
Fayda, kâr.

9. Beyza-i murğ-ı hümā-yı devletüz ammā çi sūd
10. Bahtımız ey dil siyeh-bāl-ı ğurāb altundayuz

3. sūd:

Gazel 134

Mısra: 15

Fayda, kâr.

15. Nāb ise de bāde-i la'l-i dil-ārā çi sūd
16. Derd-keş-i ḥasretüz biz yine 'İzzet her ān

sudā'a:

1. şudā'a:

Kaside 8

Mısra: 64

Baş ağrısı II sıkıntı, rahatsızlık, huzursuzluk.

63. Güzāf u lāfi terk eyle du'āya başla ey 'İzzet
64. Şudā'a bā'îş olmuşdur kelāmun çünki ikşârı

sūde-i müşg-i 'irfān:

1. sūde-i müşg-i 'irfān:-ı

Kaside 6

Mısra: 2

Bilme miskini sürmüş.

1. Ey 'uṭārid-meniş ey nükte-ver-i tāze-zebān
2. Ey sevād-ı raqamı sūde-i müşg-i 'irfān

sūd-ı kār-ı dü-cihān:

1. sūd-ı kār-ı dü-cihān:

Gazel 7

Mısra: 8

İki dünyanın kazancının faydası.

7. Mālik-i gevher-i 'aşkīm der-īn genc-i ferāğ
8. Sūd-ı kār-ı dü-cihān dāşte bī-kāri-i mā

Südlüce Limānı:

1. Südlüce Limānı'nda:-n, -da

Gazel 88

Mısra: 9

İstanbul , Üsküdar'da bir liman adı.

9. İki kayık memeler Südlıce Limānı 'nda
10. Beyaz sīnesi 'İzzet yem-i şafā mı degül

sudūr it:

1. **şudūr iderse:**-er, -se

Kaside 2

Mısra: 44

(Emir, ferman) çıkmak.

43. Nigāhbān olur aġnāma gürg derinde
44. Hımāyet-i zu'afāya iderse emri şudūr

sūfi:

1. **sūfi:**

Gazel 161

Mısra: 8

Tasavvuf ehli, eren, ermiş, gönlü saf kişi.

7. H'āb-ı har-güşına ey kebk-i hırām aldanma
8. Aç gözün sūfi ider hileyi rübāh gibi

sufūf-ı e'ādi:

1. **şufūf-ı e'ādiye:**-y, -e

Kaside 2

Mısra: 36

Düşmanların safları.

35. Gelüp hezār hezārān hizebr şavlet ile
36. Şalup şufūf-ı e'ādiye oldılar manşūr

sufūf-ı serd:

1. **şufūf-ı serd:**

Kaside 9

Mısra: 18

Soğuk saflar.

17. Heme āmāde-i peykār-ı sermā
18. Şufūf-ı serd ammā yek-ķademdür

suhan:

1. **suhan:**

Kaside 11

Mısra: 7

Far. Söz, kelām.

7. Ne suhan gevher-i deryā-yı hüner
8. 'İkd-ı Pervîn aña şad reşk eyler

suhen:

1. suhenî:-i

Gazel 21

Mısra: 2

Söz.

1. Dıl-ı mā şāhid-i şīrīn-dehenī mī-cüyed
2. Zi-dehāneş be-nezāket suhenī mī-cüyed

suhte eyle:

1. suhte eylese:-se

Gazel 95

Mısra: 15

Yakmak.

15. Hārmēn-i hūzni ser-te-ser suhte eylese n'ola
16. Berķ-i tarab degil midür zemzeme-i figān-ı ney

sūk:

1. sūk:

Gazel 86

Mısra: 9

Ar. Çarşı, pazar.

9. Kesād-ı ma'rifet ol rütbe sūk olurdu hārāb
10. Becā-yı emti'a kınsa raf-ı dükkāna gāzel

sūk-ı 'aşk:

1. sūk-ı 'aşk:

Gazel 98

Mısra: 9

Aşkın pazarı.

9. Nūķūd-ı şabrını şarf itdi sūk-ı 'aşk içre
10. Metā'-ı derde hārīdār olan göñülcegizüm

sūk-i ma'ārif:

1. sūk-i ma'ārifde:-de

Gazel 140

Mısra: 13

Bilginin çarşısı.

13. Sūk-i ma'ārifde çü dellāl biz
14. Kāle-be-düş-i hünerüz sū-be-sū

2. **sūk-ı ma'ārifde:-de**

Gazel 156

Mısra: 2

Bilginin çarşısı.

1. Kem-revāc itdi felek kāle-i eş'ārümüzü
2. Görmeyüz sūk-ı ma'ārifde hārdārumuzü

sulak:

1. **şulakşa:-sa**

Gazel 34

Mısra: 13

Bol sulu.

13. Zemīn-i gülşen-i vaşlı şulakşa da sağlık
14. Bulur o nahl-i leṭāfet-nümā yeñiçeridür

sulan:

1. **şulanur:-ur**

Gazel 47

Mısra: 8

İslanmak II (gözyaşının) bulaşması.

7. Jāle zann eyleme berg-i gül-i handān üzre
8. Çeşm-i bülbül şulanur verd-i gülistān ağlar

sultān:

1. **sultānuma:-um, -a**

Kaside 13

Mısra: 35

Padişah II sevgili.

35. Līk ḥalüm 'arz idem sultānuma
36. Belki raḥm eyler dil-i nālānuma

2. **sultānum:-um**

Gazel 82

Mısra: 11

Padişah II sevgili.

11. Yārdan gayrısı güncide degül sultānum
12. Külbe-i 'āşık-ı şeydā küçücükdür küçücük

3. **sultānum:-um****Gazel 114**

Mısra: 6

Padişah ll sevgili.

5. Sen de çeşmüñ gibi mestāne edā olmuş iken

6. Beni mestür-ı kıyās itme şaķın sultānum

sun:1. **şun:****Kaside 8**

Mısra: 42

Sunmak, ikram etmek.

41. Hevālarda bürüdet müsteban ü cān u ten lertzān

42. Bize şun sākī sen ol āteş-i seyyāleyi bārī

2. **şundukça:-dukça****Gazel 12**

Mısra: 9

Sunmak, ikram etmek.

9. Bāde şundukça temennālar ider dīde süzer

10. Āh kāfir bu kirişme bu edā n' olsun aceb

3. **şundığımız:-dığ, -ımız****Gazel 25**

Mısra: 2

Sunmak, anlatmak.

1. Taht-ı cefāda hüküm ideli hürde-sāller

2. Bāzīçe oldu şundığımız 'arz-ı hāller

4. **şunar:-ar****Gazel 63**

Mısra: 4

Sunmak, ikram etmek.

3. Mest ü medhüş-ı mey sāğar-ı 'aşkuz ammā

4. Ne şunar sākī-i nāzende edāyı bilürüz

5. **şunar:-ar****Gazel 64**

Mısra: 14

Sunmak, ikram etmek.

13. Sākī-i nigāhuñ şanemā bezm-i cefāda

14. Dil-teşnelere tırma şunar şarab-ı elmās

6. **şundi:-dı****Gazel 85**Mısra: **12***Sunmak, göstermek.*

11. Hândelerle dün efendüm sen iderken güftâr

12. Telh-kâm-ı eleme şundi şeker-şivelerün

7. **şun:****Gazel 96**Mısra: **13***Sunmak, ikram etmek.*

13. Şun o peymâne-i hâşı ki olur

14. Ğarqa-i feyzi 'umüm-ı 'âlem

8. **şunicağ:-ıcağ****Gazel 108**Mısra: **8***Vermek, uzatmak.*

7. Mânend-i elin köri talup âteş-i 'aşka

8. Destin şunicağ destüme dil-dâr tutuşdım

9. **şun:****Gazel 114**Mısra: **13***Sunmak, takdim etmek.*

13. Sâkiyâ şun meded ol bâde-i rûh-efzâyı

14. Ki leb-i yâr-ı mey-âşâma çekindi cânım

10. **şunar:-ar****Gazel 127**Mısra: **7***Vermek, sunmak.*

7. Ğamzelerden fitne dest-i çeşmüne hançer şunar

8. Sevdigüm hışm u ğazabla pür-sitiz olduĝa sen

sür:1. **sür:****Kaside 2**Mısra: **22***Düğün II şölen, şenlik.*

21. Bu vaqt o vaqt-i ferahdur ki cümle gam-zedegān
 22. Kemāl-ı şevk-i neşāt ile şād olup ide sūr

sūret:

1. **şūreti:-i**

Gazel 7

Mısra: **8**

Yüz II yön, özellik.

7. Bilmem dahı ne naqş açacak bu felek bize
 8. Göstermede nefes-be-nefes başka şūreti

2. **şūretde:-de**

Gazel 18

Mısra: **10**

Yüz, çehre, surat.

9. Oldığından ‘İzzetā vāreste-i hatt-ı siyāh
 10. Görinür şūretde bir āyīne-i bī-gerd ruḥ

3. **şūretüni:-ü, -ñi**

Gazel 43

Mısra: **11**

Yüz, çehre, surat.

11. Seyr idüp şūretüni deyr-i maḥabbetde gönül
 12. Şanemā şimdi kemer-beste-i zünnāruñdur

4. **şūret:**

Gazel 99

Mısra: **2**

Dış görünüş, şekil.

1. Muşaffā tıynetüm jengār-ı keyfiyyet kabül itmem
 2. Heyūla-i tecerrüd-pīşeyüm şūret kabül itmem

şūret-ger:

1. **şūret-ger:**

Kaside 7

Mısra: **86**

Ressam.

85. Deyr-i şan‘atda peri-hāneler itdi iḥdās
 86. Olalı Māni-i kilik-i hünerüm şūret-ger

şūret-i insān:

1. **şüret-i insāna:-a**

Gazel 75

Mısra: 4

İnsan şekli.

3. O perī-peykeri sen zāde-i merdüm şanma
4. Melegi şüret-i insāna kodi şive-i haqq

şüret-i zişt-i günāh:

1. **şüret-i zişt-i günāhumdan:-um, -dan**

Gazel 117

Mısra: 6

Günahın çirkin görünüşü.

5. Ben ol tā'at-güzār-ı mezheb-i nefis ü hevāyum kim
6. Şevābum bed-nümādur şüret-i zişt-i günāhumdan

şüret-perest:

1. **şüret- peresti:-i**

Gazel 87

Mısra: 4

*Dış görünüşe değer verip görüntünün ardındaki gerçekliğe değer vermeyen.
Madde düşkünü, Sofî bağlamında tasavvufta "ehl-i kâl" ve "zâhid"*

3. Deyr-i melāhatuñ şanem-i işve-bāzıdur
4. Şüret-peresti olsa n'ola her perī mişāl

şüret-pezîr ol:

1. **şüret-pezîr olmaz:-maz**

Gazel 138

Mısra: 5

Yeni bir şekil kazanma II ortaya çıkma.

5. Maţlabum bir vech ile şüret-pezîr olmaz benüm
6. Söylesem de hālümü ol şehryāre rû-be-rû

sūr-ı sūrür:

1. **sūr-ı sūrür:**

Kaside 10

Mısra: 10

Sevinç şöleni.

9. Bıkr-i mażmūnı idüp nāmzed-i şıhr-ı beyān
10. İyd-ı dđhiyede bir sūr-ı sūrür eyleyelüm

sūsen:1. **sūsen:****Kaside 9**

Mısra: 19

Susam denilen bitki.

19. İdelden hancerin sūsen keşīde

20. Melāz-ı ceyş-i dey hısn-ı 'ademdür

su 'ūd it:1. **şu 'ūd itse:-se****Terkib-bend 1**

Mısra: 47

Yukarı çıkmak, yükselmek, yücelmek.

47. Dūd-ı derūnum itse şu 'ūd āsmāna dek

48. Çeşm-i felekden eşk aqıdur hākdāne dek

sūy:1. **sūydan:-dan****Kaside 5**

Mısra: 30

Yan, yön, taraf.

29. Hengām-ı kudūmunda sımāh-ı dile geldi

30. Her sūydan āvāze-i büşrā Yeñişehr'e

2. **sūydan:-dan****Gazel 73**

Mısra: 10

Yan, taraf.

9. Cellād-ı nigāhuñ baña bīm-āver olursa

10. Bir sūydan ebrū çağırur lā-tehaf Eşref

3. **sūydan:-dan****Gazel 129**

Mısra: 11

Yan, taraf.

11. Bir sūydan ol māh döküp perçemi dūşa

12. Olmuş o da püsküllü belāsı Yeñişehr'in

sūy-ı bahāriyye:

1. sūy-ı bahāriyyeye:-y, -e

Gazel 143

Mısra: 15

Bahariye tarafi.

15. Sāyeñde o da sūy-ı bahāriyyeye geçsün

16. Bī-çāreyi gel mazhar-ı luṭf u himem eyle

suyun bul:

1. şuyun bulurdı:-ur, -dı

Kaside 8

Mısra: 7

İntizama girmek, yoluna girmek.

7. Şuyun bulurdı el-ḥaḳ encād ol rütbe ‘ālemde

8. Ki āb-ı eşk olmaz nāv-dān-ı dīdeden cārī

sūz:

1. sūz:

Gazel 47

Mısra: 16

Yanma, yanık, ateş II ıstırap, keder.

15. Nār-ı ḥasretle kebāb oldığımı fehm itmiş

16. Acıyup ḥālime şad sūz ile büryān ağlar

2. sūzuñ:-uñ

Gazel 159

Mısra: 13

Yanma, yanık, ateş II ıstırap, keder.

13. ‘İzzetā luṭfi nedür gayrı güdāz u sūzuñ

14. Cān nişār-ı reh-i cānān olacaḳ dem geld

sūzān:

1. sūzānum:-um

Gazel 148

Mısra: 3

Yanan(şey) II gönül.

3. Āteş-i ‘aşkıyla sūzānum o bī-raḥm āfetüñ

4. Cānumı yaḳarsa da baḡrum kebāb eyleser de

sūzān ol:

1. **sūzān olursağ:** *-ur, -sağ*

Gazel 121

Mısra: **14**

Yanmak.

13. 'İzzetā niyet idüp şavm-ı vişāle biz de

14. Yakışur tābiş-i ḥasretle olursağ sūzān

sūzendegān:

1. **sūzendegānuñ:** *-uñ*

Kaside 8

Mısra: **45**

Yananlar, yakıcılar II âşıklar.

45. Firākuñ zemherīri toñdırup sūzendegānuñ hep

46. Şovuqlatdum yine ḥayfā dil-i bī-tāb-ı bīmārı

sūz-ı derūn:

1. **sūz-ı derūnumdan:** *-um, -dan*

Gazel 37

Mısra: **11**

Gönül yangını.

11. Nüh felek yansa n'ola sūz-ı derūnumdan benüm

12. Heft düzaḥ yek şerār-ı āh-ı şeb-gürümdedür

sūz-ı dil:

1. **sūz-ı dilini:** *-i, -n, -i*

Gazel 24

Mısra: **11**

Gönül ateşi.

11. Sūz-ı dilini bezm de izhāra ne ḥācet

12. Şem'i niçün āzurde zebān eylesünler

2. **sūz-ı dilüm:** *-üm*

Kaside 3

Mısra: **42**

Gönül ateşi.

41. Ben ne ḥācet çekeyüm ḥālūmi i'lāna ta'ab

42. Bildirür sūz-ı dilüm bu ğazel-i şu'le-nişār

2. **sūz-ı dilüm:** *-üm*

Gazel 160

Mısra: **4**

Gönül ateşi.

3. Nār-ı hasretle tenüm tūde-i hākisterdür
4. Korkarum sūz-ı dilüm çarhı yaqar açma beni

sūz-ı ğam-ı hicrān:

1. sūz-ı ğam-ı hicrān:

Gazel 108

Mısra: 5

Ayrılık kederinin ateşi.

5. Sūz-ı ğam-ı hicrān ile gitdüm meded elden
6. Hālüm ne bilür var ne acır var tutuşdım

sūziş:

1. sūzişüm:-üm

Terkib-bend 1

Mısra: 44

Yanma, içi yanma, yürek yanığı.

43. Düşmen işitse nālelerüm giryenāk olur
44. Pervāne görse sūzişüm elbet helāk olur

sūziş-i rüz u şeb:

1. sūziş-i rüz u şebin:-in

Gazel 80

Mısra: 18

Gece gündüz içinin yanması.

17. ‘İzzet’ üñ yād u ruh-ı haṭuñla
18. Sūziş-i rüz u şebin çok gördük

süflî:

1. süflî:

Gazel 150

Mısra: 14

Alçak, pek aşağı olan.

13. Dāmān-būs-kerde ider pāya ser-fürü
14. Süflî nihād mu ‘teber olmuş ne fā’ ide

sühan:

1. sühanum:-um

Kaside 6

Mısra: 5

Far. Söz, kelâm.

5. Rāstdur bu sühanum rāst be-ḥaḳḳ-ı ḥasaneyn
6. Görse taḥsīn ider ḥüsn-i edāñı ḥassān

2. **sühandan:-dan**

Gazel 39

Mısra: 10

Far. Söz, kelâm.

9. ‘İzzet hünerde ḥusrev’ e mānend görmedük
10. Gerçi bu şehre ḥayli sühandan gelür gider

sühan-āmüz:

1. **sühan-āmüz:**

Gazel 135

Mısra: 12

Söz öğretten.

11. Ey kâş benüm de hünerüm olmasa yāḥūd
12. Bir kaç sühan-āmüz bulunsa üdebādan

sühan-ı menfūr:

1. **sühan-ı menfūrı:-ı**

Gazel 21

Mısra: 16

İğrenç sözler.

15. Ḥaḳ bilür söylenilen cümle dürüg u bühtān
16. Bendeñüz söylemedim ol sühan-ı menfūrı

sühanverān-ı cihān:

1. **sühanverān-ı cihān:**

Kaside 2

Mısra: 56

Dünyanın düzgün ve güzel konuşan (kimseleri).

55. İder bu vechle evşāf-ı pākine āgāz
56. Sühanverān-ı cihān nükte-perverān-ı dühür

sükkān-ı semā:

1. **sükkān-ı semā:**

Gazel 47

Mısra: 10

Gökyüzünün sakinleri, ikamet edenleri.

9. Ebr-püş eyleyeli dūd-ı derūnum çarḥı
10. Ṭurma sükkān-ı semā her dem ü her ān aḡlar

sükker:1. **sükker:****Gazel 45**

Mısra: 12

Ar. Şeker.

11. Gird-i la'inde görenler hat-ı nev-peydāsını

12. Zann iderler sükker üzre ictimā'-ı mürdur

sükün:1. **sükünümü:-um, -ı****Gazel 89**

Mısra: 2

Sakinlik, huzur.

1. Tahrik idüp cününümü bir tıfl-ı hurde-sāl

2. Yağmaladı sükünümü bir tıfl-ı hurde-sāl

sülâle:1. **sülâleden:-den****Kaside 2**

Mısra: 37

Soy sop.

37. Var aña mertebesin ol sülâleden gelenün

38. O aşl-ı pāke olan müntesib ne gevher olur

Süleymān:1. **Süleymān'ı:-ı****Tahmis 6**

Mısra: 29

Hız. Süleyman (as) peygamber.

29. Çünkü sensin mülket-i hüsnüñ Süleymān'ı bu gün

30. İltifāt it 'İzzet-i nā-çāruña bir mürdur

sülük it:1. **sülük itmiş:-miş****Gazel 128**

Mısra: 7

Girmek, katılmak.

7. Ğamzeñ itmiş bir reh-i nā-refte-i zulme sülük
8. Dāğlar sīnemde kalmış naqş-ı pāy-ı nev-zemīn

süm-i eşheb:

1. süm-i eşhebi:-i

Kaside 1

Mısra: 34

Alacalı at.

33. Ya 'ni düstür-ı ğazā-pīşe Celālī Paşa

34. Ki süm-i eşhebi gül-naqş-ı fezā-yı nuşret

sünbül:

1. sünbül:

Kaside 3

Mısra: 23

Zambakgillerden, ilkbaharda basit salkım şeklinde, daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçekler açan soğanlı ve otsu süs bitkisi.

23. Sünbül āşüftelenür eyler ise dest-āvīz

24. Būy-ı ahlākını gülzāra nesīm-i eşhār

2. sünbülü:-i

Tahmis 6

Mısra: 7

Zambakgillerden, ilkbaharda basit salkım şeklinde, daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçekler açan soğanlı ve otsu süs bitkisi II sevgilinin saç kıvrımı, zülüf.

7. Sünbülü pīçīde kıldı kākül-i ħam-der-ħamuñ

8. Tār ü mār itseñ olur 'aqlı perīşān ādemüñ

3. sünbül:

Kaside 9

Mısra: 48

Zambakgillerden, ilkbaharda basit salkım şeklinde, daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçekler açan soğanlı ve otsu süs bitkisi II sevgilinin saç kıvrımı, zülüf.

47. Şikenc-i zülf-i yāri kışdı şimdi

48. Anuñçün böyle sünbül ħam-be-ħamdur

4. sünbüldir:-dir

Gazel 87

Mısra: 13

Zambakgillerden, ilkbaharda basit salkım şeklinde, daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçekler açan soğanlı ve otsu süs bitkisi I sevgilinin saç kıvrımı, zülüf.

13. Şebbūy kimi kimisi sünbūldir 'İzzetā
14. Karışdı misk-i rümī-i perçemde kıl ü kāl

sünbül-i gīsū:

1. sünbül-i gīsūsını:-sl, -n, -l

Gazel 30

Mısra: 17

Saçın zülfü.

17. Bād eylesesün sünbül-i gīsūsını tahrik
18. Bādī-i perīşāni-i cem'iyetimüzdür

sünbülüstān-ı hayāl:

1. sünbülüstān-ı hayālüm:-üm

Gazel 128

Mısra: 6

Hayalin sümbül bahçesi II saç kıvrımı, zülüf.

5. Fikr-i gīsū-yı perīşānuñla cāna var mıdur
6. Sünbülüstān-ı hayālüm gibi cāy-ı nev-zemīn

sünnet-i hayr-ı beşer:

1. sünnet-i hayr-ı beşerdür:-dür

Kaside 1

Mısra: 5

İyi insanların yolu.

5. Sünnet-i hayr-ı beşerdür çü tefe'ül bi'l-hayr
6. Bülbülās olalum nāme-serā-yı nuşret

sür:

1. sürüp:-üp

Kaside 6

Mısra: 9

Kullanıp gitmesini sağlamak, sevketmek, yönlendirmek.

9. Edhem-i hāmeñi mizmār-ı ma'ārifde sürüp
10. Oğudun yiñe süvārān-ı kemāle meydān

2. sürme:-me

Gazel 83

Mısra: 10

Sürmek, yürütmek, yönlendirmek.

9. Pāy-māl-ı sitem itme meded üftādelerüñ
10. Sürme ey şāh-suvār esb-i ḥarūn-ı nıgehüñ

3. **sürermişüm:** -er, -miş, -üm

Gazel 91

Mısra: 8

Geçirmek, hayat yaşamak.

7. O mū-miyānumı ağūşa almışum gūyā
8. Sürermişüm gıce ḥābumda ben şafā-yı ḥayāl

4. **sürer:** -er

Gazel 111

Mısra: 11

Kovmak, uzaklaştırmak.

11. Ḥāşāk-ı ḥüzni seyl gibi sīneden sürer
12. Encām-ı rüz-ı bādeye āgāzdur sözüm

5. **sür:**

Gazel 147

Mısra: 10

Vermek, sunmak.

9. Kand-i mükerrer-i lebūñi nuḳl idüp hemān
10. Meclisde sākī sāgarı sür sāgar üstüne

Şüreyyā:

1. **Şüreyyā:**

Gazel 23

Mısra: 16

Şüreyya yıldızı.

15. Güher-senc-i ma‘ārif ḥazret-i ‘Ārif Efendi kim
16. Şüreyyā kevkeb-i baḥtından ümmīdvār-ı rif‘atdūr

sürhī-i şafaḳ:

1. **sürhī-i şafaḳ:**

Gazel 3

Mısra: 7

Şafaḳın kızılığı.

7. Sürhī-i şafaḳ nist ḥicāb āmedeş ez-mihr
8. Tā dīd felek hem-çü tū ḥurşīd-ferī-rā

sürme:

1. sürmedür:-dür

Gazel 144

Mısra: 6

Sürme, göz kenarlarına ve kirpiklere sürülen siyah madde, boya.

5. N'ola duht-ı rezûn her dem gözünde uça ey sâkî

6. Ğubâr-ı haţ-ı la' lûn sürmedür çeşm-i habâb üzre

sürme-i âvâz:

1. sürme-i âvâzdur:-dur

Gazel 111

Mısra: 10

Şöhret sürmesi II âşîğın sözü.

9. Vaşf eyledükçe çeşm-i siyâhın o âfetüñ

10. Sihr-âverâna sürme-i âvâzdur sözüm

sürme-i hayret:

1. sürme-i hayret:

Gazel 1

Mısra: 14

Şaşkınlık sürmesi.

13. Ol gazâlin vaşf-ı çeşminde ne sırrdur 'İzzetâ

14. Sürme-i hayret gelügîr-i makâl olmuş saña

2. sürme-i hayret:

Gazel 42

Mısra: 10

Şaşkınlık sürmesi.

9. Çeşm-i siyâhun eyler idim vaşf neyleyem

10. Tolmuş gelūma sürme-i hayret şığışmıyor

sürür-ı 'İzzet:

1. sürür-ı 'İzzet'e:-e

Gazel 51

Mısra: 10

İzzet'in sevinç ve mutluluğu.

9. Bilürler nağme-perdâzân-ı ser-bezm-i maḥabbet hep

10. Sürür-ı 'İzzet'e bâ'îş o şüh-ı şen-gül olmuşdur

sürüş:

1. **sürüşuna:**-u, -n, -a

Gazel 149

Mısra: **14**

Melek.

13. 'İzzet nedür bu sihr gibi nev-gazel yine

14. Hem-dem mi olduñ 'âlem-i ğaybuñ sürüşuna

sütüde-menķabetā:

1. **sütüde-menķabetā:**

Kaside 2

Mısra: **61**

Övülmüş hikayeler.

61. Sütüde-menķabetā āşaf-ı melek-şifatā

62. Eyā nesāyim-i enfāsi feyz-i nefhā-i şür

sütür:

1. **sütür:**

Kaside 2

Mısra: **4**

Satırlar, yazı sıraları.

3. Beyāza çıkdı şebn nüshā-i müsveddesi

4. Yazıldı ğall ile ābādī-i nehāra sütür

süvār:

1. **süvār:**

Gazel 140

Mısra: **7**

Ata binmiş, binici.

7. Būy-ı gülüz esb-i şabāya süvār

8. Rūy-be-rāh-ı seferüz sū-be-sū

süvār ol:

1. **süvār oldukça:**-dukça

Kaside 6

Mısra: **117**

At vb. bir binek hayvanına veya bir taşıta binmek.

117. Raḡş-ı şarşar-revişe gāhice oldukça süvār

118. Berg-i güldür şanasın düş-ı şabā üzre hemān

süvārān-ı kemāl:1. **süvārān-ı kemāle:-e****Kaside 6**Mısra: **10***Olgunluğun atına binenler.*

9. Edhem-i hāmeñi mizmār-ı ma'ārifde sürüp

10. Oğudun yiñe süvārān-ı kemāle meydān

süvār-ı esb-i nāz:1. **süvār-ı esb-i nāz:****Gazel 9**Mısra: **9***Naz atının atlısı II âşık.*

9. Var ise iqbālūñ ol gāhī süvār-ı esb-i nāz

10. Şalma ammā kim cirīd-i gamzeñ öyle her yana

süz:1. **süzer:-er****Tahmis 6**Mısra: **15***(Gözler için) Süzgün bakışlarla baygın baygın bakmak.*

15. Nergis-i çeşmüñ süzer açılmıyor maħmürdür

16. Bī-sebeb çāk-ı girībān eylemez elbette yār

2. **süzerken:-er, -ken****Kaside 9**Mısra: **10***(Gözler için) Süzgün bakışlarla baygın baygın bakmak.*

9. Seherde çeşmini mestāne nergis

10. Süzerken aqçe düşdi şanma nemdür

3. **süzer:-er****Gazel 12**Mısra: **9***(Gözler için) Süzgün bakışlarla baygın baygın bakmak.*

9. Bāde şundukça temennālar ider dīde süzer

10. Āh kāfir bu kirişme bu edā n' olsun aceb

süzül:1. **süzülmekle:-mek, -le****Gazel 158**

Mısra: **3**
(Göz için) Baygınlaşmak, mahmurlaşmak.

3. Meyli bu süzülmele o şah-bâz-nigāhuñ
4. Murğ-ı dil-i zārum gibi naḥcīre degül mi

2. 23. Ş

sāb :

1. şāb :

Kaside 4
Mısra: **40**
Genç erkek, delikanlı, civan.

39. Āşafā baḥr-kefā gevher-i dürc-i şerefā
40. Ey ki müstağrağ-ı cüy-ı ni‘amı şeyḥle şāb

2. şāb:

Kaside 13
Mısra: **104**
Genç, delikanlı.

103. Siḥr idem vaşfuñda ey ‘Ālī-cenāb
104. Kala ḥayretde ‘umūmen şeyḥ ü şāb

sābāş:

1. şābāş:

Kaside 6
Mısra: **131**
Takdir ve beğenme ifāde eder; āferin, bravo.

131. Dā’imā şī’rūmi şābāş ile medḥ eyleyerek
132. İderek her gāzel-i pür ḥalelüm istiḥsān

şād kıl:

1. şād kıl:

Tahmis 6
Mısra: **28**
Sevindirmek, mutlu etmek.

27. Nev-resān içresin alduñ yine meydānı bu gün
28. ‘İzzet’ üñ eski kuluñdur şād kıl ānı bu gün

şād ol:

1. şād ol:

Kit’a 2

Mısra: 1

Mutlu ve huzurlu olmak.

1. Şād ol 'İzzet ki efendüñ o veliyyü'n-ni'amuñ
2. Saña tekrār ile emr itmesinüñ ma'nāsı

2. **şād olup:-up**

Kaside 2

Mısra: 22

Mutlu ve huzurlu olmak.

21. Bu vaqt o vaqt-i ferahdur ki cümle ğam-zedegān

22. Kemāl-ı şevk-i neşāt ile şād olup ide sūr

şād u kām kıl:

1. **şād u kām kılduñ :-du, -ñ**

Gazel 127

Mısra: 9

Sevinçli yapmak.

9. Hayf kim aġyār-ı bed-girdārı kılduñ şād u kām

10. 'İzzet' üñden mā'il-i semt-i giriz olduqça sen

şād-āb ol:

1. **şād-āb olduq:-du, -k**

Kaside 4

Mısra: 16

Suya doymak II sevinmek, canlanmak.

15. Eyledüñ hep yeñiden kesb-i hayāt-ı tāze

16. Gül-i pejmürde idik cümlemüz olduq şād-āb

şādān eyle:

1. **şādān eyle:-eyle**

Kaside 6

Mısra: 146

Sevindirmek, mutlu etmek.

145. Haşre dek zātını Allāh mu'ammer itsün

146. Eylesün neyl-i me'āribile hemişe şādān

şādān ol:

1. **şādān olacaq:-acaq**

Gazel 159

Mısra: 6
Sevinmek, mutlu olmak

5. Gitti hengām-ı ğam ü ğuşsa-i hicrān şimdi
 6. Vaşl-ı cānān ile şādān olacağ dem geldi

şād-kāmum it:

1. şād-kāmum ider:-*er*

Gazel 43

Mısra: 13

Sevinmek.

13. Şād-kāmum ider iseñ ni ‘met vaşluñla n’ola
 14. ‘İzzet-i dil-şüde bir ‘aşıq-ı nā-çāruñdur

şādmān ol:

1. şādmān olsun:-*sun*

Kaside 13

Mısra: 116

Bahtiyar olmak, mutlu olmak.

115. Bulsun iqbāl u hayāt-ı cāvidān

116. Dā’imā devletle olsun şādmān

şāh:

1. şāhuñ:-*uñ*

Gazel 30

Mısra: 22

Padişah, hükümdar II sevgili.

21. Yokdur gelemez her ne kadar itse de bī-dād

22. Bīdādı o şāhuñ sebep-i rāhatımızdur

2. şāh:

Gazel 115

Mısra: 10

Padişah, hükümdar II sevgili.

9. ‘Uşşāka cefā vü cevr idersin

10. Ey mülket-i hüsne şāh efendüm

3. şāhuñ:-*uñ*

Gazel 148

Mısra: 13

Padişah, hükümdar II sevgili.

13. Reh-güzārundan o şāhuñ añladum olmaz cüdā
14. ‘İzzet-i pā-māli yeksān-ı tūrāb eylerse de

şah-bāz-nigāh:

1. **şah-bāz-nigāhuñ:-uñ**

Gazel 158

Mısra: 3

Gösterişli bakış.

3. Meyli bu süzölmekle o şah-bāz-nigāhuñ
4. Murğ-ı dil-i zārum gibi naħcīre degöl mi

şāh-ı bahār:

1. **şāh-ı bahāruñ:-uñ**

Kaside 9

Mısra: 12

Baharın sultanı.

11. Bu günlerde meger cünd-i şitāya
12. Yine şāh-ı bahāruñ kaçdı kemdür

şāh-ı evreng-nişīn-i meleküt:

1. **şāh-ı evreng-nişīn-i meleküt:**

Gazel 96

Mısra: 21

Uçsuz bucaksız mülklerin tahta oturan padişahı.

21. Şāh-ı evreng-nişīn-i meleküt
22. Māh-ı ferr-bağş-ı nücüm-ı ‘ālem

şāh-ı hüsn:

1. **şāh-ı hüsnüm:-üm**

Kaside 13

Mısra: 47

Güzellik padişahı II sevgili.

47. Gāh olup ol şāh-ı hüsnüm kec-küleğ
48. Egrilür ağzum gelür baña veleğ

1. **şāh-ı hüsnüñ:-üñ**

Gazel 13

Mısra: 7

Güzellik padişahı II sevgili.

7. Bir midür sā'ir ile kadri o şāh-ı hüsniñ
 8. Eylemiş şānını terfî'-i şerāfet kat kat
 2. **şāh-ı hüsniñ:-üñ**

Gazel 53

Mısra: 3

Güzellik padişahı II sevgili.

3. Kehkeşān-ı reh-güzeri üzre o şāh-ı hüsniñ
 4. Şırmadan incili kālīçe-i güsterdesidür

şah-ı nihāl-i tür:

1. **şah-ı nihāl-i türdur:-dur**

Tahmis 6

Mısra: 2

Tur dağının fidanın padişahı II beyaz pazu..

1. Tābiş-i mihr-i 'izāruñ gün gibi meşhürdur
 2. Ol gümüş bāzūlaruñ şah-ı nihāl-i türdur

şāh-ı şecer-i hüsn-i teccüm:

1. **şāh-ı şecer-i hüsn-i teccüm:**

Gazel 105

Mısra: 2

Canlanmanın güzellik ağacının padişahı.

1. Ey serv kadi gül-bün-i gülzār-ı tena'um
 2. Bāzūları şāh-ı şecer-i hüsn-i teccüm

şāh-ı şitā:

1. **şāh-ı şitā:**

Kaside 8

Mısra: 9

Kış mevsimi.

9. Gelüp şāh-ı şitā 'uryan-ten gördi hemān ol dem
 10. Ser-efrāz itdi kıyāğdısı hil'atle kuhsarı

şāh-ı ümīd:

1. **şāh-ı ümīdüñ:-üñ**

Kaside 1

Mısra: 19

Ümit padişahı.

19. Açılur gonceleri şāh-ı ümīdüñ şimdi
 20. Bāğ-ı āmāla vezān oldı şabā-yı nuşret

şāh-ı verd:1. **şāh-ı verd:****Tahmis 2**Mısra: **11***Gülün padişahı II sevgili.*

11. Şanma bī-cā şāh-ı verd üstünde bülbül zār ider

12. Öyle beyhüde figān ü nāle-i hem-vār ider

şāhid:1. **şāhidlere:-ler, -e****Gazel 30**Mısra: **12***Güzel, sevgili.*

11. Zāhidlere yüz virmeme māni‘ degül ammā

12. Şāhidlere dil virmez isek tōhmetimizdür

2. **şāhid:****Gazel 117**Mısra: **11***Şahit, tank.*

11. Nigāh-ı mesti hūn-rīz olduğında şāhid ebrūlar

12. Benümse toğrısı emniyetüm yokdur güvāhumdan

şāhidāne:1. **şāhidāne:****Gazel 137**Mısra: **4***Güzel.*

3. Çıkar āşüftelerüñ başdan eyā serv-i hırām

4. Şāhidāne başuña şardıguñ ol şāluñ için

şāhid-i bāzār:1. **şāhid-i bāzāra:-a****Gazel 97**Mısra: **8***Pazarın güzeli.*

7. Kālā-yı hūsni zīver-i dükkān-ı iştiḥār

8. Bir rū-güşāde şāhid-i bāzāra uğradum

şāhid-i da'vā:1. **şāhid-i da'vā:****Kaside 5**

Mısra: 38

Anlaşmazlığın şahidi.

37. Derbānlığını eylese Bin hācib'e işbāt

38. Bāb nā'ibidür şāhid-i da'vā Yeñişehr'e

şāhid-i ma'nā:1. **şāhid-i ma'nāya:-y, -a****Gazel 128**

Mısra: 2

Güzel mana.

1. Gülşen-i elfāzda besdür edā-yı nev-zemīn

2. Şāhid-i ma'nāya kaşr-ı dil-güşā-yı nev-zemīn

şāhid-i ma'ni:1. **şāhid-i ma'ni:****Kaside 7**

Mısra: 7

Güzel mana.

7. Şāhid-i ma'ni olup encümen-ārā-yı hayāl

8. Serv-i mevzün-kaç-i āzāde gibi mışra'lar

şāhid-i meh-pāre:1. **şāhid-i meh-pāre:****Gazel 72**

Mısra: 4

Ay parçası gibi güzel.

3. Mihr sergeştelenür hāle-i tennüre ile

4. Eyledükçe gehi ol şāhid-i meh-pāre semā'

şāhid-i mestāne:1. **şāhid-i mestānemüz:-müz****Terkib-bend 1**

Mısra: 20

Sarhoş sevgili.

19. N' oldı şebāne cünbiş-i şāhanemüz bizüm
20. Sāķīlük itse şāhid-i mestānemüz bizüm

şāhid-i peymāne:

1. şāhid-i peymāne:

Gazel 12

Mısra: 12

İçki kadehinin güzeli II sevgili.

11. Kelleler germ olıcaķ dal fes olup meclisde
12. Dök o ğisūları ey şāhid-i peymāne be-leb

2. şāhid-i peymāne:

Gazel 16

Mısra: 1

İçki kadehinin güzeli II sevgili.

1. Yeter ey şāhid-i peymāne be-dest
2. Eyledüñ cām-i dil-i zārı şikest

şāhid-i şeh-bāz-nazar:

1. şāhid-i şeh-bāz-nazar:

Gazel 85

Mısra: 10

Gösterişli bakışın şahidi.

9. Almağa pençe-i teşhīre tezerv ü hüsni
10. Şaldır ey şāhid-i şeh-bāz-nazar şīvelerüñ

şāhid-i şem' -i ruh-ı māh-likā-yı nusret:

1. şāhid-i şem' -i ruh-ı māh-likā-yı nusret:

Kaside 1

Mısra: 50

Yardımanın ay yüzlü yanağının mumunun güzeli.

49. Şebisītanında gelür hızmeye pervānelenür
50. Şāhid-i şem' -i ruh-ı māh-likā-yı nusret

şāhid-i şīrīn-dehen:

1. şāhid-i şīrīn-dehenī:-i

Gazel 21

Mısra: 1

Tatlı ağızlı sevgili.

1. Dıl-ı mā şahid-i şîrîn-dehenî mî-cüyed
2. Zi-dehâneş be-nezâket suhenî mî-cüyed

şâhid-i şîrîn-güftâr:

1. şâhid-i şîrîn-güftâr:

Gazel 63

Mısra: 9

Güzel sözlü sevgili.

9. Âferînler saña ey şâhid-i şîrîn-güftâr
10. Tatlı dillerle tutarsın zürafâyı bilürüz

şâhid-i şîrîn-mağâl:

1. şâhid-i şîrîn-mağâlum:-um

Gazel 103

Mısra: 4

Şirin sözlü sevgili.

3. Telhi-i düşnâmı lezzet-bahş-ı kâm-ı ârzü
4. Bir şeker-leb şâhid-i şîrîn-mağâlum var benüm

şâhid-i şîrîn-revîş-i şîve-şî'âr:

1. şâhid-i şîrîn-revîş-i şîve-şî'âr:

Kaside 6

Mısra: 35

Şairin tatlı söyleyiş tarzının tanığı.

35. Şînler şâhid-i şîrîn-revîş-i şîve-şî'âr
36. Şâdlar şayd-ı dil itmekde mişâl-ı hûbân

şâhid-i şîrîn-takrîr:

1. şâhid-i şîrîn-takrîr:

Kaside 17

Mısra: 16

Güzel konuşan sevgili.

15. Saña takrîr idemem devr-i firâkuñ gamını
16. Çok karışdırma eyâ şâhid-i şîrîn-takrîr

şâhid-i tab':

1. şâhid-i tab'uma:-um, -a

Kaside 6

Mısra: 126

Güzel karakter.

125. Gerçi bir şâ'ir-i pākize-edā-yı 'aşrum
126. Şāhid-i ṭab'uma erbāb-ı belāgat ḥayrān

şāhid-i zība:

1. **şāhid-i zība:**

Gazel 142

Mısra: 8

Cazibeli, çekici sevgili.

7. Mest olup sīneñi sen nāfedeñ itdükçe güşād
8. Bilsen ey şāhid-i zība ne gelür ḥāturuma

şāhid-i zūr:

1. **şāhid-i zūr:**

Kaside 2

Mısra: 52

Yalancı tanık.

51. Vireydi kaṭ'-ı zebān-ı dūrūga ḥükmi cevāz
52. Şehādetin şaşırurdu o demde şāhid-i zūr

şahne-i dey:

1. **şahne-i dey:**

Gazel 94

Mısra: 7

Kış bekçisi.

7. Ṭutduğı gibi şahne-i dey yaptı yuvasın
8. Bilmem yine āyā ne günāh eyledi bülbül

şāh-suvār:

1. **şāh-suvār:**

Gazel 83

Mısra: 10

Ata pek güzel binen, pek iyi binici II sevgili.

9. Pāy-māl-ı sitem itme meded üftādelerün
10. Sürme ey şāh-suvār esb-i ḥarūn-ı nıgehün

şā'ir:

1. **şā'irler:-ler**

Kaside 7

Mısra: 84

Şair, şiir söyleyen kişi.

83. Benüm ol hüsrev-i Şeb-dîz-süvâr-ı ma' nî
84. Lafz-ı şîrînimüñ âvâresidür şâ' irler

2. **şâ' irlerin:** -ler, -in

Kaside 18

Mısra: 1

Şair, şiir söyleyen kişi.

1. Şâ' irlerin ser-âmedi şimdi Necîb' dür
2. Fağr-i hünerverân-ı zamâne Lebîb' dür

3. **şâ' irlerin:** -ler, -in

Gazel 132

Mısra: 11

Şair, şiir söyleyen kişi.

11. Şâ' irlerin âsârı ider kadriñi izhâr
12. Geç dâ' iye-i terk-i ehîbbâ vü vatandaşdan

şâir:

1. **şâire:** -e

Kaside 1

Mısra: 59

Şair, şiir söyleyen kişi.

59. Degme bir şâire maqdûr degildür medhüñ
60. İdemez vaşfuñı her nâtıka-zây-ı nuşret

şâ' irâne:

1. **şâ' irâne:**

Gazel 86

Mısra: 14

Şâir olan kimseye yakışır tarzda, şâirce.

13. Cihânda 'İzzet-i şeydâya gâliba maşsûs
14. Bu 'âşıkâne terâne bu şâ' irâne gazel

şâ' irân-ı sihr-âşâr:

1. **şâ' irân-ı sihr-âşârı:** -ı

Kaside 8

Mısra: 34

Sihirli eserlerin şairleri.

33. İrerdî haţve-i ednâda şahñ-ı hüdâ i' câza
34. Yarı yolda bırağup şâ' irân-ı sihr-âşârı

şâ'irce:

1. şâ'irce:

Kaside 2

Mısra: 85

Şair gibi.

85. Ğazel-serâlığı terk it biraz da şâ'irce

86. Temeddüh eyle kaşideñ ola maşûn-ı kuşûr

şâ'ir-i âteş-zebân :

1. şâ'ir-i âteş-zebân :

Gazel 134

Mısra: 2

Dili coşkulu şair.

1. Nâdi-i devletde az oldığıçün kâdr-dân

2. Nâdir olurmuş begüm şâ'ir-i âteş-zebân

şâ'ir-i bālâ-rev-i i'câz:

1. şâ'ir-i bālâ-rev-i i'câz:

Kaside 5

Mısra: 57

Herkesi aciz bırakacak şekilde yüksekte uçan şair.

57. Zîrâ benüm ol şâ'ir-i bālâ-rev-i i'câz

58. Feyz-i nefesüm mâye-i ihyâ Yefîşehr'e

şâ'ir-i deryâ-dil:

1. şâ'ir-i deryâ-dildür:-dür

Kaside 11

Mısra: 38

Her şeyi hoş görüp hoş karşılayan, anlayışlı şair.

37. Vâkı'a medhe sezâ kāmildür

38. Nüktever şâ'ir-i deryâ-dildür

şâ'ir-i i'câz-eşer-i sihr-bevân:

1. şâ'ir-i i'câz-eşer-i sihr-beyân:

Kaside 1

Mısra: 65

Sihri açıklayan mucize esrin şairi.

65. Benüm ol şâ'ir-i i'câz-eşer-i sihr-beyân
66. Her sözüüm nâdire-güyâna şalâ-yı nuşret

şa'ir-i mazmûn-pîrân:

1. şa'ir-i mazmûn-pîrânüñ:-uñ

Kaside 8

Mısra: 55

Güzel sözlü üstatların şairi.

55. Huşûşâ ben gibi bir şa'ir-i mazmûn-pîrânüñ
56. İder bir ferve-i semmûrı zîb-i düş-ı hem-vârı

şâ'ir-i mu'ciz-edâ-yı nâdire-gü:

1. şâ'ir-i mu'ciz-edâ-yı nâdire-gü:

Kaside 2

Mısra: 91

Az görülen şeyler söyleyen mucize üsluplu şair.

91. Benüm o şâ'ir-i mu'ciz-edâ-yı nâdire-gü
92. Ki sihr-i hüsn-i beyânumla ins ü cân meshûr

şâ'ir-i pâkize-edâ-yı 'aşr:

1. şâ'ir-i pâkize-edâ-yı 'aşrum:-um

Kaside 6

Mısra: 125

Zamanın şiir söyleyişi güzel olan şairi.

125. Gerçi bir şâ'ir-i pâkize-edâ-yı 'aşrum
126. Şâhid-i tab'uma erbâb-ı belâgat hayrân

şakk-ı 'aşâ-yı nuşret:

1. şakk-ı 'aşâ-yı nuşret:

Kaside 1

Mısra: 28

Yardım ciddiliğinin eziyet vereni.

27. Yürüsün şaff-ı 'usât üstüne şimden soñra
28. İtmesüñ ehl-i ğaza şakk-ı 'aşâ-yı nuşret

şâl:

1. şâluñ:-uñ

Gazel 137

Mısra: 4

Kadınların omuzlarına veya başlarına örttüikleri geniş atkı.

3. Çıkar āşüftelerüñ başdan eyā serv-i hırām
4. Şāhidāne başuña şardıguñ ol şāluñ için

2. şāl:

Gazel 9

Mısra: 7

Kadınların omuzlarına veya başlarına örttükleri geniş atkı.

7. Ser-firāzum olmalı başuñda bir lāhūri şāl
8. Kat kat olsun yāhud ol destār-ı sebz-i dil-güşā

şām u seher:

1. şām u seher:

Gazel 145

Mısra: 5

Akşam ve sabah.

5. Şām u seher hem-nişīn saña raķīb-i la'īn
6. Anı yanuñdan ırāg eylemedüñ āh āh

şān:

1. şānuñı:-uñ, -ı

Kaside 5

Mısra: 52

Azamet, büyüklük, ululuk.

51. Buldum güher-i maṭlabuma dest-res āḥir
52. Min ba'd iderüm şānuñı inbā Yeñişehr'e

2. şānını:-ı, -nı

Gazel 13

Mısra: 8

İtibar, nam, şöhrət, şan, ün.

7. Bir midür sā'ir ile қadri o şāh-ı ḥüsnüñ
8. Eylemiş şānını terfī'-i şerāfet kat kat

şān vir:

1. şān virürüz:-ür, -üz

Gazel 59

Mısra: 6

Ünü her yere yayılmak, herkes tarafından bilinir duruma gelmek.

5. Reh-güzāruñda тұrup nāle-künān saf-der-şaf
6. O şeh-i taḥtgeh-i 'işvemüze şān virürüz

şāne:

1. **şâne:****Gazel 86**

Mısra: 2

Tarak.

1. İdinse sîne-i çâki n'ola nişâne ğazel
2. Degül mi turre-i müşgîn-i nazma şâne ğazel

şâne-bend-i târ-ı zülf-i müşg-bîz:1. **şâne-bend-i târ-ı zülf-i müşg-bîz:****Gazel 127**

Mısra: 6

Misk kokulu saçının kıvrımlarına tarak vurma(tarama).

5. Kışver-i Tâtâr u Çîn'i 'ıtrnâk eyler şabâ
6. Şâne-bend-i târ-ı zülf-i müşg-bîz oldukça sen

şâne-i gîsü-yı hayret:1. **şâne-i gîsü-yı hayretdür:-dür****Gazel 23**

Mısra: 12

Şaşılabacak saçlarının tarağı

11. Degül şâyeste dest-âvîz iderse zülf-i cânâna
12. Dil-i şad-çâk-ı 'âşık şâne-i gîsü-yı hayretdür

şâne-i gîsü-yı kerem:1. **şâne-i gîsü-yı kerem:****Kaside 3**

Mısra: 21

Cömertlik saçının tarağı.

21. Dest-i luţfi olıcak şâne-i gîsü-yı kerem
22. Girih-i târ-ı emel bulsa güşâyış yeri var

şâne-zen:1. **şâne-zen:****Gazel 29**

Mısra: 9

Baş tarayan, tarayıcı II rüzgar.

9. Kâkül-i sünbül-şemîm-i yâre oldı şâne-zen
10. Korkarum tel kırmason dest-i şabâ nev-rûzdur

şān-ı 'İzzet Beg'i:**1. şān-ı 'İzzet Beg'i:-i****Kaside 11**

Mısra: 36

İzzet Bey'in şanı.

35. Mādihi oldı vezīr-i dānā

36. Şān-ı 'İzzet Beg'i itdi i'lā

şarāb:**1. şarāb:****Gazel 2**

Mısra: 3

Sarhoşluk veren içecek.

3. Laht-ı ciger kebāb u şarāb ise hūn-ı dil

4. Bezm-i cihānda 'ayş-ı rağad söylerüm saña

2. şarāba:-a**Gazel 78**

Mısra: 6

Sarhoşluk veren içecek.

5. 'Aceb mi bāde-perest-i taḥayyür olsa gönül

6. Görünce nergis-i mestūñ şarāba müstağrak

şarāb-hāne-i çeşm:**1. şarāb-hāne-i çeşmünde:-üñ, -de****Gazel 136**

Mısra: 7

Gözün şarap imal edilen yeri II kanlı gözyaşının aktığı yer.

7. Cānā şarāb-hāne-i çeşmünde mest olup

8. Hūn-rīz-i ğamzeñ eyledi naḥvetle kaşd-ı cān

şarab-ı elmās:**1. şarab-ı elmās:****Gazel 64**

Mısra: 14

Elmas şarabı.

13. Sākī-i nigāhuñ şanemā bezm-i cefāda

14. Dil-teşnelere tırma şunar şarab-ı elmās

şarāb-ı nāb:1. **şarāb-ı nābile:-ile****Gazel 99**

Mısra: 9

Saf, katıksız şarap.

9. Şarāb-ı nābile ter-dāmen olmak iftiḥārumdur

10. Velī 'İzzet riyā-yı huşk ile 'iffet ḳabūl itmem

şarāb-ı nahvet:1. **şarāb-ı nahvet:****Gazel 35**

Mısra: 12

Kibirlenme şarabı .

11. Bilmem nigāh-ı mesti o fettān-ı 'ālemūñ

12. Ḥālā şarāb-ı nahvet ile ser-girān mıdur

şarkı:1. **şarkı:****Gazel 10**

Mısra: 3

Mûsikîmizde çok kullanılmış olan, aşk, ayrılık, eğlence, içki vb. duygular üzerine küçük usûllerle bestelenmiş, ara nağmesi ve nakarâtı bulunan parça.

3. Kimi şarkı kimisi taze gazeller okusun

4. Kimisi eylesūñ āgāze-i hey hey ne şafā

şa 'şa 'a-i behcet-i elmās:1. **şa 'şa 'a-i behcet-i elmās:****Gazel 64**

Mısra: 2

Elmasın güzelliğinin parlıtısı.

1. Ey māh-ı ruḥı pertev-i māhiyyet-i elmās

2. Ḥüsnüñle füzūn şa 'şa 'a-i behcet-i elmās

şa 'şa 'a-i mihr-i ruh:1. **şa 'şa 'a-i mihr-i ruḥı:-ı****Kaside 17**

Mısra: 5

Yanağının güneş gibi parlaklığı.

5. Uricak şa'ş'a-i mihr-i ruḥı bāşırāma
6. Didüm ey baḥt şabāḥ oldı yeter ḥvāb-ı keşīr

şa'ş'a'-pāş:

1. şa'ş'a'-pāş:

Kaside 5

Mısra: 16

Parıltı saçan, parlayan, parıltılı.

15. Rūşen-kün-i deycūr-ı sitem nūr-ı mücessem
16. Kim şa'ş'a'-pāş ola ser-ā-pā Yeñişehr'e

şasır:

1. şasırurdu:-ur, -dı

Kaside 2

Mısra: 52

Şasırmak.

51. Vireydi kaṭ'-ı zebān-ı dūrūga ḥükmi cevāz
52. Şehādetin şasırurdu o demde şāhid-i zūr

2. şasırmāsun:-ma, -sun

Gazel 133

Mısra: 10

Şasırmak.

9. O serv-ḳadde ki var bu kirışmelerle çıkış
10. Nice şasırmāsun 'ar'ar çemende reftārın

şāyān:

1. şāyān:

Kaside 6

Mısra: 22

Far. Lâyık, yaraşır.

21. Būy-ı sünbülde idüp aḥz-ı midād-ı müşgīn
22. Varaḳ-ı güllere taḥrīr olunursa şāyān

2. şāyān:

Kaside 13

Mısra: 67

Far. Lâyık, yaraşır.

67. Sen benüm hiç vaşluma şāyān mısın
68. Yā ki şāhib-şervet ü sāmān mısın

şâyân-ı şefâ'at:

1. şâyân-ı şefâ'at:

Gazel 141

Mısra: 13

Şefaate layık.

13. Bu 'İzzet bendeñi maḥşerde şâyân-ı şefâ'at kııl

14. Ki dâ'im reh-rev-i rāh-ı ḥaṭâyum yâ Resûla'llāh

şâyân-ı vaşl:

1. şâyân-ı vaşlum:-um

Kaside 16

Mısra: 62

Kavuşmaya layık.

61. Anı mesrūr idersüñ bir zamān sen

62. Seni şâyân-ı vaşlum eylemem ben

şâyeste:

1. şâyeste:

Kaside 6

Mısra: 123

Layık, yaraşır, uygun, şayan.

123. Ben ne nā-çizüm idem anlara şâyeste şenā

124. Yine iderse ider Lütfi-i sencide-beyān

2. şâyeste:

Gazel 23

Mısra: 11

Layık, yaraşır, uygun, şayan.

11. Degül şâyeste dest-āviz iderse zülf-i cānāna

12. Dil-i şad-çāk-ı 'āşık şāne-i gīsü-yı ḥayretdür

şâyeste-i medḥ ü taḥsîn:

1. şâyeste-i medḥ ü taḥsîn:

Kaside 11

Mısra: 33

Övülme ve takdir etmeye layık.

33. İtdi şâyeste-i medḥ ü taḥsîn

34. Bir hünermendi 'ināyetle hemîn

seb:

1. **şebîn:-in****Kaside 2**Mısra: **3***Gece.*

3. Beyāza çıkdı şebîn nüshā-i müsveddesi

4. Yazıldı hāll ile ābādī-i nehāra sūtūr

2. **şeb:****Kaside 3**Mısra: **48***Gece.*

47. Biz taḥassür-zede-i mūy-miyānuz ammā

48. Her şeb āgyār-ı denī itmededür zīb-i kenār

3. **şeb:****Gazel 7**Mısra: **5***Gece.*

5. Heme şeb behr-ı vey encüm şümurīm u nālīm

6. Geşte ḥālet sebeb-i ḥālet-i bīdāri-i mā

4. **şeb:****Kaside 13**Mısra: **59***Gece.*

59. Bendeñi her şeb efendüm tā nehār

60. Böyle ḥülyālar ider encüm-şümār

5. **şeb:****Gazel 19**Mısra: **5***Gece.*

5. Hem-āgūş oldıgun ḥābumda görsem bir şeb āgyāra

6. Olur gayretle peydā pister ü bālinden feryād

6. **şeb:****Gazel 23**Mısra: **10***Gece.*

9. Raḳīb-i rū-siyāhın ruḳyesi ḥaylī mü'eşşirmiş

10. Perī-rūlarla her şeb şīşe-gerdān-ı maḥabbetdür

7. **şeb:****Gazel 45**

Mısra: 3

Gece.

3. Çünkü sen bir bezmde bu şeb mey-âşâm olmaduñ
4. Çeşm-i mest-i fitne-engîzüñ neden maḥmûrdur

8. **şeb:****Gazel 77**

Mısra: 1

Gece.

1. Çık bu şeb meh-tāba tāb-ı 'arız-ı ḥübāna bak
2. Bir o mihr-i burc-ı ḥüsne bir meh-i tābāna bak

9. **şeb:****Gazel 124**

Mısra: 5

Gece.

5. Kaşr-ı istignāda şahbā-nüş-ı nāz idi bu şeb
6. Gördüm ol mest-i şarāb-ı naḥveti dervāzeden

10. **şeb:****Gazel 151**

Mısra: 3

Gece.

3. Her şeb eglence saña bāzī-i çift ü tek idi
4. Kaldı tek ṭurmadıguñ ḥāṭır-ı mağşüşumda

11. **şeb:****Gazel 162**

Mısra: 7

Gece.

7. Muṭrıbun ṭutdığı āheng bu şeb
8. Sāz-ı nāhid gibi zemzemeli

şebāne:1. **şebāne:****Terkib-bend 1**

Mısra: 19

Geceye âit, gece vakti olan, gece geçen.

19. N'oldı şebāne cünbiş-i şāhanemüz bizüm
20. Sāḳîlük itse şāhid-i mestānemüz bizüm

2. ŧebāne:**Gazel 8**

Mısra: 3

*Geceye āit, gece vakti olan, gece geçen.***3.** ŧebāne cūnbiŧ ü zevk ü arab gūzel ammā**4.** Pek ıztırāb virür ŧubh-dem humār baña**ŧeb-be-ŧeb:****1. ŧeb-be-ŧeb:****Terkib-bend 1**

Mısra: 57

*Her gece.***57.** Selb oldı ŧeb-be-ŧeb ne içun hıvāb u rāhatuñ**58.** Giryānlukla geçmededür vakt ü sā'atuñ**ŧebbūy:****1. ŧebbūy:****Gazel 87**

Mısra: 13

*ŧebboy II sevgilinin ŧacı.***13.** ŧebbūy kimi kimisi sūnbūldir 'İzzetā**14.** Karıŧdı misk-i rūmī-i perçemde il ü āl**ŧeb-i firāk:****1. ŧeb-i firākda:-da****Terkib-bend 1**

Mısra: 17

*Ayrılık gecesı.***17.** Kaldım ŧeb-i firākda āh u enīn ile**18.** Yā Rabb kavuŧdur ol ŧanem-i meh-cebīn ile**ŧeb-i am:****1. ŧeb-i amda:-da****Gazel 158**

Mısra: 5

*Keder akŧamı.***5.** Yağdımsa n'ola ŧem'a-i āhum ŧeb-i amda**6.** Zūlfūñ gibi baht-ı siyehūm tīre degül mi

şeb-i hasret:

1. **şeb-i hasretde:-de**

Gazel 40

Mısra: 8

Özlem gecesi.

7. Sīne-i şubḥ-ı huşūle gele tā mihr-i ümīd

8. Şeb-i hasretde niçe çāk-ı girībān ister

şeb-i hecr:

1. **şeb-i hecrin:-in**

Gazel 41

Mısra: 7

Ayrılık gecesi.

7. Şeb-i hecrin seheri oldı bedīd

8. Seyr-i ħurşīd-likālar demidür

şeb-i ma' hūd:

1. **şeb-i ma' hūd:**

Kıt'a 4

Mısra: 5

Adı geçen gece.

5. Tek tırmayup ol çifteli kaḥbe şeb-i ma' hūd

6. Ağyār kucağında hemān kaykılıgeldi

şeb-i tā-be-seher:

1. **şeb-i tā-be-seher:**

Gazel 71

Mısra: 2

Sabaha kadar uyumadan geçen gece.

1. Yañağı gül gibi bir şīveli zībā ḥāfız

2. Bize çekdürme şeb-i tā-be-seher yā ḥāfız

şeb-i tār:

1. **şeb-i tārümüz:-ümüz, -i**

Gazel 156

Mısra: 12

Karanlık gece.

11. Yād-ı gīsū-yı siyāhıyla bir āh eyler isek
12. Tābnāk eylerüz elbette şeb-i tārümüzü

şebnem:

1. **şebnemüñ:-üñ**
Gazel 100
Mısra: 4
Çiğ, rutubet, gece nemi.
3. Şanma kapılırdum gül-i hürşīde felekde
4. Düşsem çemen-i vuşlatuña şebnemüñ olsam

şebnemāsā:

1. **şebnemāsā:**
Gazel 131
Mısra: 5
Çiğ tanesi gibi II gözyaşı.
5. Şebnemāsā ibtidā ‘āşık ser-ā-pā dīde ol
6. Şoñra hayretle o gül-ruhsāra bak Allāh için

şebnem-i ‘arak:

1. **şebnem-i ‘arak:**
Gazel 147
Mısra: 7
Ter damlası.
7. Gülberg-i ‘arızında degül şebnem-i ‘arak
8. Olmuş çekīde kaçre-i eşk-i ter üstüne

şebnem-i gül-i ‘icāz:

1. **şebnem-i gül-i ‘icāzdur:-dur**
Gazel 111
Mısra: 16
Söz çiçeğinin çiği.
15. Māhir görürse bu gāzel-i ābdārımı
16. Anlar ki şebnem-i gül-i ‘icāzdur sözüm

şeb-nem-i şerm:

1. **şeb-nem-i şerm:**
Gazel 1
Mısra: 2
Utanmanın vermiş olduğu gözyaşı.

1. Reng-i gül ruhsāre pīrā-yı cemāl olmuş saña
2. Şeb-nem-i şerm ‘arız-efrüz-ı kemāl olmuş saña

şeb-sitān:

1. **şeb-sitānında:** -ı, -n, -dan

Kaside 1

Mısra: 49

Yatak odası.

49. Şeb-sitānında gelür hızmete pervānelenür
50. Şāhid-i şem‘-i ruḥ-ı māh-liḳā-yı nuşret

şeb-tā-seher:

1. **şeb-tā-seher:**

Gazel 48

Mısra: 1

Akşamdan sabaha kadar.

1. Şem‘ veş yansa da şeb-tā-seher ‘āşıklar
2. Bulamaz encümen-i yārda yer ‘āşıklar

şefkat it:

1. **şefkat idüp:** -üp

Gazel 129

Mısra: 5

Bir kimseyle esirgeyici bir sevgi göstererek ilgilenmek.

5. Zan itme maṭar şefkat idüp oldı felekler
6. Giryende-i hāl-i zu‘afāsı Yeñişehr’in
2. **şefkat itmezsın:** -mez, -sin

Gazel 119

Mısra: 8

Acımak.

7. Nedür ey bī-vefā bī-ğānelerle āşinālıklar
8. Niçün üftādegānuñ öldürürsin şefkat itmezsın

şeftālū:

1. **şeftālūsın:** -sin

Gazel 90

Mısra: 3

Şeftali II sevgillinin şeftaliye benzetilen dudağı.

3. Gelmeden ḥaṭ-ı ruḥı almalı şeftālūsın
4. Puḥtesinden bize bu mīvelerüñ ḥāmı güzel

seh:1. **şehüñ:-üñ****Kaside 13**Mısra: **51***Sultan, padişah II sevgili.*

51. Mā-ḥaşal akrānı yokdur ol şehüñ

52. İster 'arz itsün felek mihr ü mehüñ

2. **şeh:****Gazel 148**Mısra: **10***Sultan, padişah II sevgili.*

9. Bezme bir kez da'vet oldı resm ü rāh-ı benдеgi

10. Şeh gedālarla görüşmekden hicāb eylerse de

sehā:1. **şehā:****Gazel 93**Mısra: **7***Ey padişah II ey sevgili.*

7. Eyleyen emriñe kimdür şehā

8. İnteşe le yemteşilu imtişāl

şehādet:1. **şehādetleri:-ler, -i****Gazel 121**Mısra: **2***Görülen ve bilinen bir durum veya iş hakkında şâhitlik etme, tanıklık yapma.*

1. O bütün beñzemez ebrūsuna mäh-ı ramazān

2. Diñleme egri şehādetleri bi'llāh yalan

2. **şehādetin:****Kaside 2**Mısra: **52***Görülen ve bilinen bir durum veya iş hakkında şâhitlik etme, tanıklık yapma.*

51. Vireydi kaç'-ı zebān-ı dürüğa hükmi cevāz

52. Şehādetin şaşırurdu o demde şâhid-i zür

şeh-baz:

1. şeh-baz:**Gazel 58**

Mısra: 4

Doğan kuşu II avcı.

3. Bizi dil-beste-i cāh eyleyemez çarh-ı denī

4. ‘Ankebūt āğına şeh-bāz begüm şayd olmaz

şeh-beled:**1. şeh-beled:****Gazel 22**

Mısra: 10

Padişah şehri.

9. Hübān-ı cihān bir yere gelse yine bi’ llāh

10. Sensin olacak Mısr-ı dile şeh-beled Aḥmed

şehd-leb:**1. şehd-leb:****Gazel 45**

Mısra: 7

Bal dudaklı(sevgili).

7. Göz göz oldu nīş-i ğamzeñle senüñ ey şehd-leb

8. Sīne-i pür-dāğ güyā ḥāne-i zembürdur

şehen-şāh-ı felek-cāh-ı serīr-i mülket-i fakr:**1. şehen-şāh-ı felek-cāh-ı serīr-i mülket-i fakrum:-um****Gazel 99**

Mısra: 7

Yoksulluk ülkesinin tahtının rütbesi yüksek olan padişahlar padişahı.

7. Şehen-şāh-ı felek-cāh-ı serīr-i mülket-i fakrum

8. Cihāna rāğıb olmam zillet-i devlet kabūl itmeme

şeh-i hūbān:**1. şeh-i hūbān:****Gazel 34**

Mısra: 5

Güzeller padişahı II sevgili.

5. Göñülde devlet-i ḥüsnuñde ey şeh-i hūbān

6. Mevācib-i ğam alursa revā yeñiçeridür

şeh-i hüsn:

1. **şeh-i hüsne:-e****Gazel 112**

Mısra: 1

Güzellik sultanı II sevgili.

1. Ol şeh-i hüsne mesâğ-ı 'arz-ḥālüm yok benüm
2. 'Arz-ı hâle olsa da ruḥsat mecālüm yok benüm

2. **şeh-i hüsnum:-iim****Kaside 13**

Mısra: 73

Güzellik sultanı II sevgili.

73. Ben şeh-i hüsnum sen ise ey fakır
74. Bir gedā-yı müflis-i nālîş-pezîr

şeh-i iklîm-i ân:1. **şeh-i iklîm-i ânsın :-sın****Kaside 16**

Mısra: 23

Güzellik ülkesinin padişahı II sevgili.

23. Uzatma sen şeh-i iklîm-i ânsın
24. Cevânsın fitne-engîz-i cihânsın

şeh-i işve-penâh:1. **şeh-i işve-penâhumdan:-um, -dan****Gazel 117**

Mısra: 14

Cilve koruyan padişah.

13. Heme gerden-keşân-ı ḥüsni eyler zîr-i dest elbet
14. Eger fermân olursa ol şeh-i işve-penâhumdan

şeh-i nâz:1. **şeh-i nâza:-a****Gazel 32**

Mısra: 6

Cilveli padişah II sevgili.

5. Muhtaşar itmez ma'ânî-i niyâzı hiç beyâ
6. Ol şeh-i nâza efendi hep muṭavvel gösterür

şeh-i serîr-i nahvet:

1. şeh-i serîr-i nahvet:**Gazel 115**

Mısra: 5

Kibir tahtının padişahı II sevgili.

5. Sensin o şeh-i serîr-i nahvet

6. Hübân saña hep sipâh efendüm

şeh-i tahtgeh-i işve:**1. şeh-i tahtgeh-i işvemüze:-müz, -e****Gazel 59**

Mısra: 6

Nazın başkentinin padişahı II sevgili.

5. Reh-güzâruñda turup nâle-künân saf-der-şaf

6. O şeh-i tahtgeh-i işvemüze şân virürüz

şeh-i taht-ı sitem:**1. şeh-i taht-ı sitem:****Kaside 3**

Mısra: 39

Haksızlık tahtının padişahı II sevgili.

39. Nigeh-i merhamet itmez o şeh-i taht-ı sitem

40. Ne kadar hâlini arz eylese bu aşık-ı zâr

şehîd ol:**1. şehîd olmağa:- mağ, -a****Gazel 59**

Mısra: 2

Din veya yüksek bir ülkü uğrunda ölen kimse, savaşta ölen kimse.

1. Şanma cānā bize cevri etmeñle yān virürüz

2. Biz şehîd olmağa tîğ-i müjene cān virürüz

şehîdân-ı cemâl-ı pāk:**1. şehîdân-ı cemâl-ı pākine:-i, -n, -e****Gazel 103**

Mısra: 11

Temiz yüzlü şehitler II âşıklar.

11. Hiç şehîdân-ı cemâl-ı pākine itmez nigāh

12. Bir civān-ı tîğ der-dest-i celālüm var benüm

seh-per-i murğ-ı hüsn:

1. **şeh-per-i murğ-ı hüsn:**

Gazel 139

Mısra: **18**

Güzellik kuşunun en uzun tüyü.

17. Uçurur t̄a'ir-i kararımıza

18. Şeh-per-i murğ-ı hüsn olan haṭ-ı nev

şehper-i pervāz id:

1. **şehper-i pervāz idelüm:-elüm**

Gazel 146

Mısra: **6**

Kuşun en güzel tüyü ile uçmak.

5. Uçurup kâğıd-ı bād-ı hüneri şan'atla

6. Şafhayı şehper-i pervāz idelüm eş'āra

sehr:

1. **şehre:-e**

Gazel 39

Mısra: **10**

Şehir.

9. 'İzzet hünerde Husrev'e m̄anend görmedük

10. Gerçi bu şehre hayli süḥandan gelür gider

2. **şehre:-e**

Gazel 75

Mısra: **8**

Şehir.

7. Gerçi ben kıys'la hem-seng-i cünūnum ammā

8. Beni şehre añı yābāna kodı şīve-i ḥaḳḳ

3. **şehrde:-de**

Gazel 136

Mısra: **14**

Şehir.

13. Ol mīr-i ḳadr-dān bu 'abd-i kemīnesin

14. 'Add eyleyüp bu şehrde mümtāz-ı şā'irān

4. **şehri:-i**

Gazel 147

Mısra: **11**

Şehir.

11. Teşhîr için rezâlet ile şehri gezdirüp
12. Bindirdiler raķīb-i ĥarî gör ĥar üstüne

şehir-âşüb-ı fettân:

1. şehir-âşüb-ı fettân:

Kaside 16

Mısra: 1

Kargaşalık çıkararak şehir karıştıran kimse II sevgili..

1. Necîb'üm iki şehir-âşüb-ı fettân
2. İderler ĥal-i 'uşşâķı perîşân

şehryâr:

1. şehryâre:-e

Gazel 138

Mısra: 6

Büyük padişâh, hükümdar II sevgili.

5. Matlabum bir vech ile şüret-pezîr olmaz benim
6. Söylesem de ĥâlümi ol şehryâre rû-be-rû

şehir-yâr-ı mülk-i cefâ:

1. şehir-yâr-ı mülk-i cefâ:

Gazel 79

Mısra: 11

Eziyet mülkünün padişahı II sevgili.

11. Ey şehir-yâr-ı mülk-i cefâ tâ-be-key sitem
12. Semt-i vefâya hiç güzerüñ yok midur senüñ

şehsüvâr:

1. şehsüvâridur:-ı, -dur

Gazel 44

Mısra: 1

Çok usta binici II sevgili.

1. Etfâl-ı mektebüñ o perî şehsüvâridur
2. Diller esîr-i dîde-i âhü şikâridur

şeker:

1. şekerlerle:-ler, -le

Kaside 6

Mısra: 133

Şeker.

133. Tūṭī-i nāṭukamı besledi şekerlerle
134. Eyledi himmet ü luṭfı beni şīrīn-zebān

2. şeker:

Gazel 149

Mısra: 2

Şeker.

1. Söz yok dehān-ı teng-i tebessüm-furūşuna
2. Şīrīn olurdu dinse şeker la'l-i nūşuna

şeker ol:

1. şeker olmuş:-miş

Gazel 150

Mısra: 10

Şeker gibi tatlı olmak.

9. Zehr-i 'itābı itdi mezāk-ı ümīdi telḥ
10. Bir de dü-la'l ü leb şeker olmuş ne fā'ide

şekeristān-ı sūhan:

1. şekeristān-ı sūhanda:-da

Kaside 3

Mısra: 2

Sözün şeker bahçesi.

1. Hāme ger olmasa bir tūṭī-i şīrīn-minḳār
2. İdemezdi şekeristān-ı sūhanda reftār

şeker-leb:

1. şeker-lebleri:-ler, -i

Gazel 82

Mısra: 3

Şeker gibi dudak.

3. Şeker-lebleri ālūde-i şīr-i 'işve
4. Dāye ḳoynunda murabbā küçücükdür küçücük

2. şeker-leb:

Gazel 103

Mısra: 4

Şeker gibi dudak.

3. Telḥi-i dūşnāmı lezzet-baḥş-ı kām-ı ārzū
4. Bir şeker-leb şāhid-i şīrīn-maḳālum var benüm

şekerlen:**1. şekerlendi:-di****Gazel 120**

Mısra: 1

Şekere bulaşmak II tatlılaşmak.

1. Şekerlendi tebessüm ol perînüñ la‘l-i ālinden
2. Mezāk-ı ħande şîrîn oldı gül-ķand-i maķālinden

şeker-rîz:**1. şeker-rîz:****Kaside 2**

Mısra: 14

Şeker saçan, şeker döken II tatlı sözlü.

13. Ne telĥ itmiş idi kāmı zehr-i nā-kāmı
14. Şükür ki oldı şeker-rîz luţf-ı Rabb-ı Şekür

şeker-rîz-i tekellüm:**1. şeker-rîz-i tekellüm:****Gazel 118**

Mısra: 6

Şeker döken konuşma II güzel konuşma.

5. Geçen yıl daĥı tıfl-ı şîr-ḥ̂ār-ı nāz iken şimdi
6. Şeker-rîz-i tekellüm tūti-i şîrîn-zebānsın sen

şeker-şîve:**1. şeker-şîvelerüñ:-ler, -üñ****Gazel 85**

Mısra: 12

Tatlı naz.

11. Ĥandelerle dün efendüm sen iderken güftār
12. Telĥ-kām-ı eleme şundi şeker-şîvelerüñ

şekerveş:**1. şekerveş:****Gazel 23**

Mısra: 7

Şeker gibi.

7. O şüh ağyār ile şīr ü şekerveş imtizāc üzre
8. Bizümle meyl-i ülfet eylemez bilmem ne hikmetdür

2. şekerveş:

Gazel 119

Mısra: 11

Şeker gibi.

11. Begüm şīr ü şekerveş gayrılarla imtizācuñ var
12. Bizümle şöhet-i helvāya aşla rağbet itmezsın

şekker:

1. şekker:

Gazel 49

Mısra: 9

Şeker.

9. Beñzer ki 'İzzetā bu şekker gibi sözlerüñ
10. Bir-nev-resüñ taḥayyül-i la'l-i lebiyledür

2. şekker:

Gazel 122

Mısra: 4

Şeker.

3. Tıyduñ mı hīç o tūti-i lüknet-feşānımuñ
4. Şekker gibi kelāmı ne nāzük ne nāzenīn

şekker-i şükr:

1. şekker-i şükre:-e

Gazel 15

Mısra: 3

Şükrün şekeri.

3. Mübeddel oldı zehr-āb-ı şikāyet şekker-i şükre
4. Lebinden yārüñ oldum ya'ni zevk-i kām alan 'İzzet

şekker-leb:

1. şekker-lebüm:-üm

Gazel 19

Mısra: 7

Şeker gibi tatlı dudak.

7. Baña şekker-lebüm tağlar kadar cevri itse şekvem yok
8. İştüñ mi ki Ferhād eylesüñ Şīrīn'den feryād

şekker-rîz-i güft-gü:**1. şekker-rîz-i güft-gü:****Kaside 2**

Mısra: 77

Şeker döker gibi söz söyleyen.

77. Mişâl-i tûti şekker-rîz-i güft-gü olıcağ

78. Dehân-ı hayreti eyler 'aķıdeveş memhür

şekker-şiken-i bezm-i hüner:**1. şekker-şiken-i bezm-i hüner:****Kaside 7**

Mısra: 2

Marifet meclisinin tatl söz söyleyen kişisi.

1. Olmağ ister yine şîrîn-sühânlarla meger

2. Tûti-i nâţıka şekker-şiken-i bezm-i hüner

şekl-i istiğnâ:**1. şekl-i istiğnâda:-da****Gazel 26**

Mısra: 6

Tok gözlülüğün şekli.

5. Kemer bir kez mişâl-i hadd-ı evsağ ber-ţaraf olsun

6. Nazar kıl şekl-i istiğnâda ne intâc-ı vuşlat var

şekl-i mikrâz:**1. şekl-i mikrâzdadur:-da, -dur****Kaside 6**

Mısra: 49

Makas şekli.

49. Şekl-i mikrâzdadur lâm-elifi cilve-nümâ

50. Yâları kadd-i mezâyaya kabâ-yı çesbân

şekve:**1. şekvem:-m****Gazel 19**

Mısra: 7

Şikayet.

7. Baña şekker-lebüm tağlar kadar cevri itse şekvem yok
8. İştüñ mi ki Ferhād eylesün Şirīn'den feryād

2. **şekveyi**: -y, -i

Kaside 4

Mısra: 51

Şikâyet.

51. 'İzzetā şekveyi ço eyle du'āya ağāz
52. Ne revā bā' iş-i taşdı'-i ser olmak ıtnāb

3. **şekvem**: -m

Gazel 19

Mısra: 7

Şikâyet.

7. Baña şekker-lebüm tağlar kadar cevri itse şekvem yok
8. İştüñ mi ki Ferhād eylesün Şirīn'den feryād

4. **şekve**:

Gazel 113

Mısra: 5

Şikâyet.

5. Dīvāne gibi söyleşürüm şekve degildür
6. Efsün-geri-i çeşm-i sūhan-sāza kapıldum

şekvā eyle:

1. **şekvā eylemem**: -me, -m

Gazel 120

Mısra: 11

Şikâyet etmek, sızlanmak.

11. Kemāl üzre olup bedr olmuşundan eylemem şekvā
12. Amān şad el-amān meh-pāregānuñ hürde-sālından

şekve-nümā:

1. **şekve-nümā**:

Gazel 135

Mısra: 13

Şikâyet gösteren, şikâyet eden.

13. 'İzzet yetişür şekve-nümā olma 'abeşdür
14. İmdād irişür bir gün olur luţf-ı hudā'dan

sem':

1. **şem'e:-e****Gazel 125**

Mısra: 2

Mum II sevgili.

1. Yāra 'āşık cān virür hem-şohbet olsun olmasun
2. Şem'e pervāne yanar germ-i ülfet olsun olmasun

şema' :1. **şema' :-si****Kaside 5**

Mısra: 13

Mum II sevgili.

13. Bir şema' ki pervānesi hūrşīd-i cihān tāb

14. Envārı fūrū-tāfte her cā Yeñişehr'e

2. **şem'i:****Gazel 24**

Mısra: 12

Mum.

11. Sūz-ı dilini bezm de ızhāra ne hācet

12. Şem'i niçün āzurde zebān eylesünler

şem'a-i āh:1. **şem'a-i āhum:-um****Gazel 158**

Mısra: 5

Ahın mumu.

5. Yākdımsa n'ola şem'a-i āhum şeb-i ğamda

6. Zülfüñ gibi baht-ı siyhüm tīre degül mi

şem'-i bezm-i tarab:1. **şem'-i bezm-i tarab:****Gazel 139**

Mısra: 1

Sevinç meclisinin mumu II âşık.

1. Şem'-i bezm-i tarab bir āfeti sev

2. Çıksun 'aşkıyla çak tepeñden 'alev

şem'-i bezm-i üns:1. **şem'-i bezm-i üns:****Gazel 28**

Mısra: 9
Alışkanlık meclisinin mumu.

9. O mäh-pāre ne dem şem‘-i bezm-i üns olsa
10. Hemîşe üstüne pervâne-i nigâh döner

şem‘-i dil-ārā:

1. şem‘-i dil-ārā:
Kaside 5
Mısra: 12
Gönülleri süsleyen ıfık.

11. Bir köhne fenār oldığı meşhürdur ancak
12. Lâzım idi bir şem‘-i dil-ārā Yeñişehr’e

şem‘-i fūrüzān:

1. şem‘-i fūrüzāna:-a
Gazel 75
Mısra: 2
Parlayan mum II sevgili.
1. Tāb-ı aşkı dil-i sūzāna kodı şīve-i hākk
2. Şu‘leyi şem‘-i fūrüzāna kodı şīve-i hākk

şem‘-i mahāfil-i edeb:

1. şem‘-i mahāfil-i edebe:-e
Gazel 111
Mısra: 6
Terbiye meclisinin mumu.
5. Rūşen-dilüm fetīle-fūrüz-ı belāgatım
6. Şem‘-i mahāfil-i edebe kâzdur sözüm

şem‘-i ruhsār-ı āl-i Eşref:

1. şem‘-i ruhsār-ı āl-i Eşref’dür:-dür
Gazel 27
Mısra: 6
Eşref’in mum gibi olan kırmızı yanağı.
5. Bezm-i devrāna rūşenī-bahşā
6. Şem‘-i ruhsār-ı āl-i Eşref’dür

şem‘-i ruhsār:

1. **şem‘-i ruḥsārına:-ı, -n, -a**

Kaside 3

Mısra: **43**

Mumun alevi gibi parlak ve pembe yüz.

43. Şem‘-i ruḥsārına pervāne-i dil oldı düçār

44. Çāresi şimdi nedür āteş-i ḥasretle yanar

2. **şem‘-i ruḥsāruña:-uñ, -a**

Gazel 48

Mısra: **17**

Mumun alevi gibi parlak ve pembe yüz.

17. Şem‘-i ruḥsāruña pervāne gibi yanmağda

18. Beñzemez ‘İzzet-i sūzāna diger ‘āşıklar

şem‘-i şeb-efrüz:

1. **şem‘-i şeb-efrüz:**

Gazel 5

Mısra: **9**

Geceyi aydınlatan mum II sevgili.

9. ‘Āşıklarımı bezmde ey şem‘-i şeb-efrüz

10. Pervāne ider şu‘le-i dīdār-ı temāşā

şem‘-i şeb-efrüz-ı ziyā-baḥşā:

1. **şem‘-i şeb-efrüz-ı ziyā-baḥşā:**

Kaside 7

Mısra: **69**

Işık vererek geceyi aydınlatan mum II sevgili.

69. Sensin ol şem‘-i şeb-efrüz-ı ziyā-baḥşā kim

70. Saña pervāne-i pür-sūḥtedür kırş-ı kamer

şemīm-i şafā:

1. **şemīm-i şafā:**

Gazel 38

Mısra: **2**

Eğlencenin güzel kokusu.

1. Bu gülsitānda reng-i beḳā mı var yokdur

2. Şükūfesinde şemīm-i şafā mı var yokdur

sems:

1. **şemsüñ:-üñ****Gazel 28**

Mısra: 3

Güneş II sevgili.

3. Görelden açdıgın ol şemsüñ al tennüre

4. Felekde her gice hāyleyle ıruş-ı māh döner

şemşir-i ğamze:1. **şemşir-i ğamzeye:-y, -e****Gazel 79**

Mısra: 6

Süzerek göz ucu ile yan bakışın kılıcı II sevgilinin kirpiği.

5. Ey dil-şüde metānet idüp sīne ger hemān

6. Şemşir-i ğamzeye siperüñ yok mıdur senüñ

şemşirini çek:1. **şemşirini çekdi:-di****Kaside 1**

Mısra: 10

Saldırmak veya selamlamak amacıyla kılıcı kınından çıkarmak.

9. Yazdı tuğrāsını Bercīs berāt-ı fethin

10. Çekdi şemşirini Mirrīh berāy-ı nuşret

şerāfet:1. **şerāfet:****Gazel 123**

Mısra: 12

Şerefli olma, şerefliklik.

11. Eşref-i cümle-i hūbān-ı cihān Eşref dūr

12. Şeref-i zātına itmekde şerāfet taḥsīn

şerāre-i şer ü şūr:1. **şerāre-i şer ü şūr:****Kaside 2**

Mısra: 42

Kötülük ve fitneliğin kıvılcımı.

41. Odur o āşaf-ı ‘ādil ki āb-ı tīği ile

42. Söner tekevvün iden her şerāre-i şer ü şūr

şerār-ı āh-ı şeb-gir:

1. **şerār-ı āh-ı şeb-gīrūmdedür:** -üm, -de, -dür

Gazel 37

Mısra: 12

Sabahın ahının kıvılcımı.

11. Nüh felek yansa n'ola sūz-ı derūnumdan benüm

12. Heft düzaḥ yek şerār-ı āh-ı şeb-gīrūmdedür

şeref:

1. **şerefle:** -le

Kaside 2

Mısra: 28

Manevî yükseklik, ululuk.

27. Şu'a-ı mehçe-i rāyātı reşk-i hūr olarak

28. O bedr-i burc-ı vezāret şerefle itdi zūhūr

2. **şeref:**

Gazel 104

Mısra: 2

Manevî yükseklik, ululuk.

1. Ez bes ki pūr zi-sahbā cāmī be-kef ne-dārem

2. Der-kūy-ı mey-fürüşān ḳadr ü şeref ne-dārem

şeref-efzā:

1. **şeref-efzā:**

Kaside 5

Mısra: 64

Şeref arttıran.

63. El-minnetü li'llāh ki sen şimdi efendüm

64. İclāl ile olduñ şeref-efzā Yeñişehr'e

şeref-i zāt:

1. **şeref-i zātına:** -ı, -n, -a

Gazel 123

Mısra: 12

Kendi şerefi.

11. Eşref-i cümle-i hūbān-ı cihān Eşref'dür

12. Şeref-i zātına itmekde şerāfet taḥsīn

Serīf Ağā-yı hasīb ü nesīb:

1. Şerîf Ağâ-yı hasîb ü nesîbdür:-dür

Kaside 18

Mısra: 6

Temiz ve asil soylu Şerif Ağâ.

5. Hâşşân-ı vâkıd bâ'îs hestî-i kemterî

6. Ya'ni Şerîf Ağâ-yı hasîb ü nesîbdür

şerm:

1. şermile:-ile

Gazel 23

Mısra: 13

Utanma.

13. Bu nev-nazmı sezâ 'arz eylesem şad şermile 'İzzet

14. O zât-ı pâke kim gencîne-i luğf u mürüvvetdür

2. şerm:

Gazel 57

Mısra: 14

Utanma.

13. Gevher-i eş'arımız 'İzzet Necîb'e 'arz için

14. Ğarğ-ı baħr-îâ hacletüz şerm ile âb altundayuz

şerm eyle:

1. şerm eylemiş:-miş

Gazel 55

Mısra: 2

Utanmak.

1. Ey gonce-i dehâı tebessüm-fürüş-ı nâz

2. Şerm eylemiş gül-i ruħuñı şu'le-püş-ı nâz

şerm ü edeb eyle:

1. şerm ü edeb eylerse:-r, -se

Gazel 12

Mısra: 2

Utanmak.

1. Bir hayâ-pîşe 'aceb bākiredür bint-i 'ineb

2. Kızarup bezmde eylerse n'ola şerm ü edeb

şermende:

1. **şermendesî:-s, -i**

Kaside 8

Mısra: 23

Utanan, utangaç, mahcup.

23. Olur şermendesî ebr-i bahārān ol keremkārūñ

24. Kaçan itse şehāb-ı cūdı āğāz-ı güherbārī

şes:

1. **şes:**

Kaside 9

Mısra: 33

Altı.

33. Yetişmekte aña mevķūf şes māh

34. Hele bu fikri terk itmek ehemmdür

şevk:

1. **şevk:**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

21. Başlardı devre şevk ile peymānemüz bizüm

22. Tārīk kıalmaz idi tarab-hānemüz bizüm

2. **şevkile:-ile**

Kaside 8

Mısra: 37

Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

37. Eger destūr-ı düstūrı olursa şevkile hāmem

38. İder bir nev-ğazel tarh itmekiçün sa 'y-ı bisyārı

3. **şevk:**

Gazel 8

Mısra: 5

Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

5. Hezār şevk ile şahrā-neverd-i 'aşk-ı gülüm

6. Cünün getürdi görüñ mevsim-i bahār baña

4. **şevk:**

Gazel 77

Mısra: 12

Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

11. Cümlemüz ser-mest-i şahbā-yı neşāt u inbisāt

12. Şevk ile 'ayyūka çıkdı na're-i mestāne bak

5. **şevkile:-ile****Gazel 114**Mısra: **10***Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.*

9. Gel gel ey zīver-i ser-ḥalka-i rindān-ı cihān

10. Meclis āmāde ḳuluñ şevkile dest efşānum

6. **şevkı:-ı****Gazel 117**Mısra: **3***Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.*

3. Behişt-i rüy-ı alüñ şevkı yakdı serde bir âteş

4. Ki kemter lāle tutmam dūzahı taraf-ı külāhumdan

şevk-i civānān:1. **şevk-i civānān:****Gazel 40**Mısra: **6***Gençlerin neşesi.*

5. Çıkmağa zirve-i kühsār-ı vişāle ancak

6. Elde pīrāne ‘aşā şevk-i civānān ister

şevk-i sermedī:1. **şevk-i sermedī:****Gazel 3**Mısra: **4***Sonsuz mutluluk.*

3. Rūşenlenüp ḳudümüñ ile çeşm-i cān u dil

4. Bulduḳ meserret-i ebedī şevk-i sermedī

şey:1. **şeyle:-le****Gazel 116**Mısra: **1***Şey, herhangi bir şey.*

1. Göñül senüñle şıķıldıḳ ne şeyle eglenelüm

2. Ya neyle eglenelüm neyle meyle eglenelüm

seydā:

1. şeydâlarına:-lar, -ı, -n, -a

Gazel 58

Mısra: 6

Deli, çılgın II âşık.

5. Her kerem-pîşe güzel kim bile mev'üdını deyn

6. Tâleb-i büsesi şeydâlarına şîr olmaz

2. şeydâ:

Gazel 71

Mısra: 14

Deli, çılgın II âşık.

13. Böyle kalursa eger behcet ü hüsni 'İzzet

14. 'Akıbet eyleyecekdür bizi şeydâ hâfız

şeyh:

1. şeyhle:-le

Kaside 4

Mısra: 40

Tarikatta müridlerin reisi.

39. Âsafâ baħr-kefâ gevher-i dürc-i şerefâ

40. Ey ki müstağrağ-ı cüy-ı ni'amı şeyhle şâb

2. şeyh:

Kaside 13

Mısra: 104

Tarikatta müridlerin reisi.

103. Siħr idem vaşfuñda ey 'Âlî-cenâb

104. Qala hayretde 'umümen şeyh ü şâb

3. şeyh:

Gazel 59

Mısra: 9

Tarikatta müridlerin reisi.

9. Tekyede herkese şeyh virse de evrâd

10. Biz de bezme gelene sāğar-ı rahşân virürüz

şî'âr:

1. şî'ârсуñ:-suñ

Kaside 2

Mısra: 63

İşâret, alâmet.

63. Sen ol aşıl-i siyâdet şî 'ârşuñ ki sezâ
64. Vücüd-ı pākũñ ile âferîniş olsa faḥūr

şibh:

1. **şibh:**

Gazel 3

Mısra: 2

Benzeyen şey, benzer, nazir.

1. Hoş geldüñ ey efâzıl-ı 'aşruñ ser-âmedi
2. Kim şibh ü mişlũñ 'âlem-i 'irfâna gelmedi

şifâ:

1. **şifâ:**

Gazel 88

Mısra: 6

Hastalıktan kurtulma, iyileşme, deva bulma.

5. Tabīb-i nabz-şinâsum devâ-yı derd-i dilüm
6. Şefeñ marîz-i ğam-ı 'aşkuña şifâ mı degül

şikâr:

1. **şikâridur:-ı, -dur**

Gazel 44

Mısra: 2

Av II gönül.

1. Etfâl-ı mektebüñ o perî şehsüvâridur
2. Diller esîr-i dîde-i âhü şikâridur

şikâyet:

1. **şikâyetüñ:-üñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 55

Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.

55. Bîdâd-ı çarḥdan nedür 'İzzet şikâyetüñ
56. Beñzer ki ḳalmadı ğam-ı hicrâna tākātuñ

şikâyet et:

1. **şikâyet etme:-me**

Gazel 139

Mısra: 5

Yakınmak, söylenmek, memnuniyetsizliğini ifade etmek.

5. Sitemünden şikāyet etme şakın
6. Ke'llezīne tehālekū fe-şekev

şikāyet eyle:

1. **şikāyet eylemem:**-me, -m

Gazel 103

Mısra: 9

Yakınmak, söylenmek, memnuniyetsizliğini ifade etmek.

9. Ben şikāyet eylemem bī-dād dil-berden velī
10. Rūy-ı zerdüm her gören añlar melālüm var benüm

şikenc-i kākül-i müşgīn:

1. **şikenc-i kākül-i müşgīnden:**-in, -den

Gazel 19

Mısra: 1

Misk kokulu saçın büklümü.

1. Dil itdükçe şikenc-i kākül-i müşgīnden feryād
2. Gelür güyā derā-yı kārban-ı Çinden feryād

şikenc-i zülf-i vār:

1. **şikenc-i zülf-i yāri:**-i

Kaside 9

Mısra: 47

Yarin saçının kıvrımı.

47. Şikenc-i zülf-i yāri kışdı şimdi
48. Anuñçün böyle sünbül ham-be-hamdur

şikenc-i zülf:

1. **şikenc-i zülfini:**-i, -n, -i

Gazel 136

Mısra: 4

(Sevgilinin) saç büklümü, kıvrımı.

3. Pervāz iderken evc-i selāmetde 'ākıbet
4. Kıldı şikenc-i zülfini murğ-ı dil aşıyān

2. **şiken-i zülfine:**-i, -n, -e

Gazel 47

Mısra: 1

(Sevgilinin) saç büklümü, kıvrımı.

1. Şiken-i zülfine düşmiş dil-i nālān ağlar
2. Her kimiñ olsa belī hāli perīşān ağlar

şikest eyle:

1. **şikest eyledüñ** : -dü, -ñ

Gazel 16

Mısra: 2

Kırmak.

1. Yeter ey şāhid-i peymāne be-dest
2. Eyledüñ cām-i dil-i zārı şikest

şikest it:

1. **şikest itse**:-se

Gazel 121

Mısra: 7

Kırmak.

7. Ne kadar şīşe-i hātırlarını itse şikest
8. Ramazānı yine hürmetle tutarlar rindān

şikeste-beste:

1. **şikeste-beste:**

Kaside 2

Mısra: 73

Kırık dökük, paramparça II yarım yamalak..

73. Şikeste-beste eger bir gazelcik 'arz itsem
74. Huzūr-ı devlete olmaz mı ruḫşat u düstür

şikeste-pāy:

1. **şikeste-pāy:**

Gazel 66

Mısra: 13

Kırık ayak.

13. Şikeste-pāy semend-i yerā'a ey 'İzzet
14. Bu 'arşagehde ḳosun tek ü tāzı leng olmuş

şimden:

1. **şimden:**

Gazel 143

Mısra: 8

Artık, bundan sonra.

7. Bülbul dağı bir kaç güne dek nâleye başlar
8. Şimden girü gūş-ı nağm-ı şubh-dem eyle

şimden soñra:

1. **şimden soñra:**

Kaside 1

Mısra: 27

Bundan sonra, artık.

27. Yürüsün şaff-ı 'usāt üstüne şimden soñra

28. İtmesüñ ehl-i ğaza şakḳ-ı 'āşā-yı nuşret

2. **şimden soñra:**

Gazel 41

Mısra: 13

Bundan sonra, artık.

13. Bir kaç aḥbābla şimden soñra

14. Turma gülgeşt-i fezālar demidür

şimdi:

1. **şimdi:**

Terkib-bend 1

Mısra: 38

Yaşamakta olduğumuz zaman diliminde, bu devirde.

37. Kāni' degilken ol şūḥuñ kelāmına

38. Biz şimdi ḥasret olduḳ anuñ bir peyāmına

2. **şimdi:**

Kaside 1

Mısra: 19

Yaşamakta olduğumuz zaman diliminde, bu devirde.

19. Açılır gonceleri şāḥ-ı ümīdüñ şimdi

20. Bāğ-ı āmāla vezān oldu şabā-yı nuşret

3. **şimdi:**

Kaside 1

Mısra: 62

Yaşamakta olduğumuz zaman diliminde, bu devirde.

61. Medḥ-i zātuñda gürūh-ı şu'arā 'āciz olup

62. Birbirinden hep ider şimdi ricā-yı nuşret

4. **şimdi:**

Tahmis 2

Mısra: 18

Buna göre, bu duruma göre, artık.

17. Farṭ-ı şādiden kemāl-i ḥayret el virdi baña
18. Sen buyur şimdi ne itsün nişlesün bu bī-nevā

5. **şimdi:**

Gazel 3

Mısra: 5

Yaşamakta olduğumuz zaman diliminde, bu devirde.

5. Gel şimdi nev-resān-ı Yeñişehr'e kıl nigāh
6. Seyr it edā-yı Eşref'i eṭvār-ı Aḥmed'i

6. **şimdi:**

Gazel 3

Mısra: 10

İçinde bulunduğumuz zamanda, şu anda.

9. Tafşil-i ḥāli hep ider 'İzzet saña beyān
10. Bu mücmel oldı şimdi berāy-ı hoş-āmedi

7. **şimdi:**

Müfret 3

Mısra: 2

Buna göre, bu duruma göre, artık.

1. Üftāde-i ḥübān-ı Yeñişehr-i Fenāruz
2. Alduḫ fitili mūm gibice şimdi yanaruz

8. **şimdi:**

Kaside 3

Mısra: 44

İçinde bulunduğumuz zamanda, şu anda.

43. Şem'-i ruḥsārına pervāne-i dil oldı düçār
44. Çāresi şimdi nedür āteş-i ḥasretle yanar

9. **şimdiden:-den**

Kaside 3

Mısra: 49

İçinde bulunduğumuz zamanda, şu anda.

49. Şimdiden yād iderek ḥaṭṭını āh itmeyelüm
50. Kōnmasun āyīne-i ḥüsn-i dil-ārāya gubār

10. **şimdi:**

Kaside 4

Mısra: 13

İçinde bulunduğumuz zamanda, şu anda.

13. ‘Uhdenden nice şimdi geelüm bu keremin
14. Şükre yok kudretimüz hamde liyâkat nâ-yâb

11. **şimdi:**

Kaside 4

Mısra: 33

İçinde bulunduğumuz zamanda, şu anda.

33. Şimdi meydāna çıkup ‘arz-ı şecā’ at itsün
34. Yoḥsa iş mi fuḡarāya o ḡadar zūlm ü ḡazāb

12. **şimdi:**

Kaside 4

Mısra: 35

İçinde bulunduğumuz zamanda, şu anda.

35. Postı kurtarmaḡa bir çāre ararmış şimdi
36. Kendüsin şanur iken kelb gibi şāhib-nāb

13. **şimdi:**

Kaside 5

Mısra: 17

Yaşamakta olduğumuz zaman diliminde, bu devirde.

17. Şad-ḡamd ki pertev şalarak ‘āleme şimdi
18. Bir mihr-i münir oldı ḡadem-sā Yeñişehr’e

14. **şimdi:**

Kaside 5

Mısra: 34

Yaşamakta olduğumuz zaman diliminde, bu devirde.

33. Sīma-yı aşālet buved ez-nāşiye zāhir
34. Mazmūnı olur şimdi hüveydā Yeñişehr’e

15. **şimdi:**

Kaside 5

Mısra: 63

Yaşamakta olduğumuz zaman diliminde, bu devirde.

63. El-minnetü li’ llāh ki sen şimdi efendüm
64. İclāl ile olduñ şeref-efzā Yeñişehr’e

16. **şimdi:**

Kaside 6

Mısra: **140**

Buna göre, bu duruma göre, artık.

139. ‘Ākıbet vefk-i merāmunca ṭabī‘ atlandum
140. Bilemez şimdi baña neylesün ol nükte-feşân

17. **şimdi:**

Kaside 8

Mısra: **12**

Yaşamakta olduğumuz zaman diliminde, bu devirde.

11. Gülistānda eser yerinde yeller verd-i şad-bergüñ
12. Tütupdur buz çiçeği şimdi etrāf-ı çemenzārı

18. **şimdi:**

Gazel 8

Mısra: **7**

İçinde bulunduğumuz zamanda, şu anda.

7. Elümde sāğar-ı ser-şārum alıvirür şimdi
8. Teferrüc eylemege semt-i lālezār baña

19. **şimdi:**

Kaside 9

Mısra: **47**

İçinde bulunduğumuz zamanda, şu anda.

47. Şikenc-i zülf-i yāri kışdı şimdi
48. Anuñçün böyle sünbül ḥam-be-ḥamdur

20. **şimdi:**

Gazel 9

Mısra: **14**

İçinde bulunduğumuz zamanda, şu anda.

13. ‘İzzet’ e bir busemi bilmem ne va‘d itmiş idüñ
14. Kıl kerem şimdi unutma vaḳtidür ey bī-vefā

21. **şimdi:**

Kaside 17

Mısra: **12**

İçinde bulunduğumuz zamanda, şu anda.

11. Didüm ey pādşāh-ı tahtgeh-i kişver-i cān
12. Şimdi mi oldı kuluñ küşe-i vaḥdetde esīr

22. **şimdi:**

Kaside 17

Mısra: 17

İçinde bulunduğumuz zamanda, şu anda.

17. Sen ne takrīb ile teşrīf buyurduñ şimdi
18. Eyle ben bende-i dil-ḥasteñi āgāh u ḥabīr

23. **şimdi:**

Kaside 17

Mısra: 32

İçinde bulunduğumuz zamanda, şu anda.

31. Çokdan oldu sizi de görmeyeli pinhānī
32. Şimdi geldüm kim olur ğayrı bu esrāra ḥabīr

24. **şimdi:**

Kaside 18

Mısra: 1

Yaşamakta olduğumuz zaman diliminde, bu devirde.

1. Şā'irlerin ser-āmedi şimdi Necīb'dür
2. Fahr-i hünerverān-ı zamāne Lebīb'dür

25. **şimdi:**

Gazel 27

Mısra: 11

Yaşamakta olduğumuz zaman diliminde, bu devirde.

11. Döndiren Mevlevīleri şimdi
12. Kelle-i ihtiyāl-i Eşref'dür

26. **şimdi:**

Gazel 32

Mısra: 3

İçinde bulunduğumuz zamanda, şu anda.

3. Nokta-i ḥālinde icmāl idi ammā şimdi ḥaṭ
4. Nüşa-i ḥüsn-i dil-ārāyı mufaşşal gösterür

27. **şimdi:**

Gazel 34

Mısra: 11

Yaşamakta olduğumuz zaman diliminde, bu devirde.

11. Uşandum eskilere iltifātdan şimdi
12. Benüm begendicigüm meh-likā yeñiçeridür

28. **şimdi:**

Gazel 37

Mısra: 10

Yaşamakta olduğumuz zaman diliminde, bu devirde.

9. Hep ğazālān-ı hayālī itdi tab‘um der-kemend

10. Şimdi naĥcīr-i ğazel fitrāk-ı teşhīrümmedür

29. **şimdi:**

Gazel 43

Mısra: 12

Yaşamakta olduğumuz zaman diliminde, bu devirde.

11. Seyr idüp şüretüñi deyr-i maĥabbetde gönül

12. Şanemā şimdi kemer-beste-i zünnāruñdur

30. **şimdi:**

Gazel 64

Mısra: 15

İçinde bulunduğumuz zamanda, şu anda.

15. Meh-tābda biz şimdi ‘araĥ-nüş-ı şafāyuz

16. Devr itmededür sāġar-ı pür ĥālet-i elmās

31. **şimdi:**

Gazel 97

Mısra: 6

Yaşamakta olduğumuz zaman diliminde, bu devirde.

5. Ol vefālī yāre idi meyl-i ĥatırum

6. Şimdi cefāġerān-ı dil-āzāre uġradum

32. **şimdi:**

Gazel 106

Mısra: 7

İçinde bulunduğumuz zamanda, şu anda.

7. Gelürüm ĥāneñe bir gice demüşdüñ şimdi

8. Ben nişār-ı ĥademüñ itmegiçün cān be-kefüm

33. **şimdi:**

Gazel 115

Mısra: 7

Yaşamakta olduğumuz zaman diliminde, bu devirde.

7. ‘Āşıkларуñ oldı şimdi yek-ser

8. Üftāde-i ĥāk-rāh efendüm

34. **şimdi:**

Gazel 118

Mısra: 5

Yaşamakta olduğumuz zaman diliminde, bu devirde.

5. Geçen yıl dağı tıfl-ı şîr-ḥ̣ār-ı nāz iken şimdi
6. Şeker-rîz-i tekellüm tûti-i şîrîn-zebânsın sen

35. **şimdi:**

Gazel 120

Mısra: 10

Yaşamakta olduğumuz zaman diliminde, bu devirde.

9. Dökülsün eşk-i çeşmüm aña yanmam murğ-ı dil zîrâ
10. Kebâba döndi şimdi nâr-ı 'aşkuñ işti'âlûñden

36. **şimdi:**

Gazel 129

Mısra: 10

Yaşamakta olduğumuz zaman diliminde, bu devirde.

9. Ol ne idi itdigümüz zevk ü tarablar
10. Şimdi keder oldu şafâsı Yeñişehr'in

37. **şimdi:**

Gazel 135

Mısra: 9

Yaşamakta olduğumuz zaman diliminde, bu devirde.

9. Hep cehl-i mürekkep görünür çeşmüme şimdi
10. Anlar ki baña yâr idi hengâm-ı şabâdan

38. **şimdi:**

Gazel 151

Mısra: 8

İçinde bulunduğumuz zamanda, şu anda.

7. Büyüdüñ korçarum ey şüh-ı sitem-ger dîrsin
8. Kûçicekdüm de o dem şimdi ferâmüşumda

39. **şimdi:**

Gazel 159

Mısra: 5

Yaşamakta olduğumuz zaman diliminde, bu devirde.

5. Gitdi hengâm-ı gam ü guşsa-i hicrân şimdi
6. Vaşl-ı cānān ile şādān olacak dem geldi

40. **şimdi :**

Kaside 2

Mısra: **81**

Yaşamakta olduğumuz zaman diliminde, bu devirde.

81. Fetil-i 'aşkı meger almış ibtidā şimdi

82. Yanar tüter dil-i şeydā ne tur bilür ne otur

şimşād-ı bāğ-ı i'tidāl:

1. **şimşād-ı bāğ-ı i'tidālum:-um**

Gazel 103

Mısra: **2**

Denge bağının şimşir ağacı II sevgilinin boyu.

1. Gülsitān-pīrā-yı behcet bir nihālüm var benüm

2. Bir boyı şimşād-ı bāğ-ı i'tidālum var benüm

şimşād-ı dil-cū:

1. **şimşād-ı dil-cūsı:-sı**

Gazel 155

Mısra: **2**

Gönül çeken şimşir ağacı II sevgili .

1. Temāşā eyleyenler ol nihāl-i 'işve-me'nūsı

2. Şanurlar gülistān-ı cennetüñ şimşād-ı dil-cūsı

şimşād-kad:

1. **şimşād-ı kad:**

Gazel 22

Mısra: **1**

Şimşir ağacına benzer boy.

1. Bir tarz hırām itdi o şimşād-ı kad Aḥmed

2. Serv ayacağına düşdi didi el meded Aḥmed

şir:

1. **şir:**

Kaside 6

Mısra: **86**

Süt.

85. 'Adli ger eylese te'lif-i miyān-ı ezdād

86. Fem-i āhū-beçeye şir virürdi pistān

2. **şir:**

Gazel 23

Mısra: 7
Süt.

7. O şūh ağyār ile şīr ü şekerveş imtizāc üzre
8. Bizümle meyl-i ülfet eylemez bilmem ne hīkmetdür

3. şīr:

Gazel 58
Mısra: 6
Süt.

5. Her kerem-pīşe güzel kim bile mev'ūdını deyn
6. Tāleb-i büsesi şeydālarına şīr olmaz

4. şīr:

Gazel 119
Mısra: 11
Süt.

11. Begüm şīr ü şekerveş gayrılarla imtizācuñ var
12. Bizümle şöhet-i helvāya aşla rağbet itmezsın

şīr:

1. şī'rümi: -üm, -i

Kaside 6
Mısra: 131
Şiir.

131. Dā'imā şī'rümi şābāş ile medh eyleyerek
132. İdere her gāzel-i pür hālelüm istihsān

2. şī'r:

Kaside 11
Mısra: 21
Şiir.

21. Şī'r ü inşāda 'adīmü'l-emşāl
22. Mişli meydān-ı şecā'atde muhāl

3. şī'riñi: -i, -ñ, -i

Gazel 158
Mısra: 14
Şiir.

13. 'Arz eyle hemān şabrī-i muciz-deme tırma
14. 'İzzet hevesüñ şī'riñi teşhīre degül mi

şīrāze:

1. **şîrâzedden:-den****Gazel 124**

Mısra: 12

Kitap cildini tutan ibrişim.

11. Oldı revnağ-yâb hağ-ı nev-zuhûruñla senüñ

12. Nüşhâ-i hüsnüñ ki cemi' yetlenür şîrâzedden

şîr-h'âr-i şîr:1. **şîr-h'âr-i şîr:****Kaside 13**

Mısra: 17

Arslan sütünü içen.

17. Şîr-h'âr-i şîr âhû-beççeler

18. Kimseden yok kimseye aşla zarar

şî'r-i dil-pezîr:1. **şî'r-i dil-pezîr:****Kaside 18**

Mısra: 15

Beğenilen şîir.

15. Bî-sa'y u cehd söyledigi şî'r-i dil-pezîr

16. Hayret-fezâ-yı nükteverân-ı edîbdür

şîr-i ğam:1. **şîr-i ğama:-a****Gazel 60**

Mısra: 4

Gam, keder aslanı.

3. Derende hizebr-i ğâb-ı 'aşkuz

4. Şîr-i ğama pençe şalaruz biz

şî'r-i laţîf:1. **şî'r-i laţîf:****Kaside 11**

Mısra: 3

Hoş şîir.

3. Bâreka'llâh zihî şî'r-i laţîf

4. Ma'ni-i pâki gibi lafzı nazîf

şîr-i mâderves:

1. **şîr-i māderveş:****Gazel 1**Mısra: **10***Anne süütü gibi.*

9. Tıfl-ı endek sâlsin yok sende hîç bîm-i vebâl

10. Hûn-ı ‘aşık şîr-i māderveş helâl olmuş saña

şî‘r-i ter:1. **şî‘r-i ter:****Gazel 30**Mısra: **35***Taze şiir II yeni şiir.*

35. Bu şî‘r-i ter olsun o civân-behcete hediye

36. Nev-bâve-i bustân ‘ubûdiyyetimüzdür

şîrîn:1. **şîrîn:****Kaside 16**Mısra: **33***Tatlı II güzel.*

33. Nedür sende o şîrîn güft ü gülâr

34. O tûflıklar ol vaz‘-ı nigûlar

2. **Şîrîn’den:-den****Gazel 19**Mısra: **8***Hüsrev ü Şirin hikayesinin kadın kahramanı Ferhad'ın sevgilisi.*

7. Baña şekker-lebüm tağlar kadar cevri itse şekvem yok

8. İştidûn mi ki Ferhâd eylesün Şîrîn’den feryâd

3. **şîrîn:****Gazel 120**Mısra: **2***Tatlı II güzel.*

1. Şekerlendi tebessüm ol perînüñ la‘l-i âlinden

2. Mezâk-ı hânde şîrîn oldı gül-ķand-i maķâlinden

4. **şîrîn:****Gazel 149**Mısra: **2***Şeker, tatlı.*

1. Söz yok dehān-ı teng-i tebessüm-furūşuna
2. Şīrīn olurdu dinse şeker la'l-i nūşuna

şī r:

1. **şī riñe:- iñ, -e**
Gazel 21
Mısra: 4
Şiir.

3. Saña bu feyz-i sühan mevhibe-i Mevlā'dur
4. Diyemem şī riñe nev'-i beşerüñ maqđürü

şīrīn-sühan:

1. **şīrīn-sühanlarla:-lar, -la**
Kaside 7
Mısra: 1
Tatlı sözlü.

1. Olmak ister yine şīrīn-sühanlarla meger
2. Tūti-i nātıka şekker-şiken-i bezm-i hüner

şīrīn-zebān:

1. **şīrīn-zebān:**
Kaside 6
Mısra: 134
Far. Tatlı dilli(kişi).

133. Tūti-i nātukamı besledi şekerlerle
134. Eyledi himmet ü luftı beni şīrīn-zebān

şīşe-gerdān-ı mahabbet:

1. **şīşe-gerdān-ı mahabbetdür:-dür**
Gazel 23
Mısra: 10
Sevgi şişesini döndüren.

9. Raķīb-i rū-siyāhın ruķyesi haylī mü'eşşirmiş
10. Perī-rūlarla her şeb şīşe-gerdān-ı mahabbetdür

şīşe-i hātır:

1. **şīşe-i hātırlarını:-lar, -ı, -n, -ı**
Gazel 121
Mısra: 7
Gönül şişesi II gönül.

7. Ne kadar şīşe-i hātırlarını itse şikest
8. Ramazānı yine hürmetle tutarlar rindān

şīşe-i tevbe-i mey-keş:

1. **şīşe-i tevbe-i mey-keş:**

Gazel 50

Mısra: 8

Çok şarap içenin tövbe şişesi.

7. ‘Āşıkuñ āyīne-i hātırı seng-i ğamdan
8. Şīşe-i tevbe-i mey-keş gibi dā’im meksūr

şitā:

1. **şitā:**

Kaside 8

Mısra: 4

Ar. Kış.

3. Serinden var ise geçmiş şovuk şu ‘āşıkuñ zīrā
4. Şitā vü şayf germ-ülfet diler kendü ile yāri

2. **şitānuñ:-nuñ**

Kaside 8

Mısra: 48

Kış.

47. Ğazelde ‘İzzetā pāyān-pezīr oldı yeter ğayrı
48. Muḥālif rüzġārından şitānuñ iştikā-kārı

3. **şitā:**

Kaside 8

Mısra: 65

Kış II keder.

65. Te‘ākub ide tā şayf u şitā bu köhne gülşende
66. Fuşül-ı erba‘a āmed-şüdünde ide tekrārı

şitāb:

1. **şitāb:**

Gazel 144

Mısra: 10

Çabukluk, acele.

9. Temāşā-yı ḳaddūñle mazḥar-ı tül-ı ḥayāt olsaḳ
10. Bizi gördükçe bāri geçmesüñ ‘ömrüm şitāb üzre

şitâb eyle:1. **şitâb eyle:****Kaside 3**

Mısra: 53

Acele etmek.

53. Tırma da 'vât-ı veliyyü' n-ni 'ama eyle şitâb

54. Umaruz eyleye maqbûl Mucîb-i Settâr

şive:1. **şivesi: -s, -i****Müfret 4**

Mısra: 1

Naz, işve.

1. Şivesi nâzı müselleme hüsni gâyet bî-bedel

2. Görmedüm 'İzzet hüseyin Ağa' ya beñzer bir güzel

2. **şivesi: -s, -i****Kaside 13**

Mısra: 39

Naz, şive.

39. Şivesi nâzı edâsı dil-rübâ

40. Perçemi 'uşşâka püsküllü belâ

3. **şive:****Gazel 20**

Mısra: 8

Naz, şive.

7. Kimden âyâ sebağ-âmûz-ı edâdur bilsen

8. Şive fenninde 'aceb mes'ele-dâundur Aḥmed

4. **şivelerüñ: -ler, -üñ****Gazel 85**

Mısra: 1

Naz, şive.

1. Her zamân itmede bir reng-i diger şivelerüñ

2. 'Andelîb itdi bizi ey gül-i ter şivelerüñ

5. **şivelerüñ: -ler, -üñ****Gazel 85**

Mısra: 4

Naz, şive.

3. Gösterüp perçemünüñ tārını kıldıkça güzār
4. Dil-i divāneyi zencīre çeker şīvelerüñ

6. şīvelerüñ:-*ler, -üñ*

Gazel 85

Mısra: **6**

Naz, şive.

5. Çünkü yok keşret-i ‘uşşāka taḥammül sende
6. Niçün efzün-ter idersin bu kadar şīvelerüñ

7. şīvelerüñ:-*ler, -üñ*

Gazel 85

Mısra: **8**

Naz, şive.

7. Yine müstağrak-ı cübār-ı cemāl olmuşsın
8. Mevc urur gül-bedenüm tā-be-kemer şīvelerüñ

8. şīvelerüñ:-*ler, -üñ*

Gazel 85

Mısra: **10**

Naz, şive.

9. Almağa pençe-i teşhīre tezerv ü hüsni
10. Şaldır ey şahid-i şeh-bāz-nazar şīvelerüñ

9. şīvelerüñ:-*ler, -üñ*

Gazel 85

Mısra: **16**

Naz, şive.

15. Vāy aḥvāl-i perīşānına ‘āşıklarınüñ
16. Böyle kalursa eyā nūr-ı başar şīvelerüñ

10. şīvelerüñ:-*ler, -üñ*

Gazel 85

Mısra: **18**

Naz, şive.

17. Bu kadar nāle vü feryādına ma‘nī viremem
18. ‘İzzet-i dil-şüdeyi aldı meger şīvelerüñ

11. şīve:

Gazel 115

Mısra: **3**

Naz, şive.

3. Bir şive ile olup hırāmān
4. İtdüñ beni dil-tebāh efendüm

12. **şiveler:-ler**

Gazel 120

Mısra: 3

Naz, şive.

3. Degülken şiveler táb-āver-i reftār-ı dil-cūsı
4. Hırām-ı nāza çok mı lerze düşse yāl ü bālünden

13. **şive:**

Gazel 123

Mısra: 5

Naz, cilve.

5. Bir güzel kim ola şad şive ile cilve-nümā
6. Eylemez mi anı erbāb-ı maḥabbet taḥsīn

14. **şiveler:-ler**

Gazel 138

Mısra: 11

Naz, işve.

11. Ögredür eczā-yı ḥüsnüñ birbirine şiveler
12. Çeşm çeşme zülf zülfe tār tāra rü-be-rü

15. **şivelerüñ :-ler, -üñ**

Gazel 85

Mısra: 2

Naz, işve.

1. Her zamān itmede bir reng-i diger şivelerüñ
2. ‘Andelīb itdi bizi ey gül-i ter şivelerüñ

şive vü nāz:

1. **şive vü nāz:**

Gazel 137

Mısra: 7

işve, cilve, eda ve naz.

7. Çık temāşāgehe biñ şive vü nāz ile şalın
8. Hep güzeller kıla ḥayretde o ef’ālüñ için

şivedān-ı reviş-i nādire-sencān-ı eşer:

1. **şivedān-ı reviş-i nādire-sencān-ı eşer:**

Kaside 7

Mısra: **40**

Kendine has bir şekilde olan nadir eser.

39. Ehl-i dil vâkıf-ı remz-i sühan-ı nükteverân

40. Şīvedân-ı revîş-i nâdire-sencân-ı eşer

şīve-i düşnâm:

1. şīve-i düşnâmı:-ı

Gazel 90

Mısra: **8**

Söyme tavrı.

7. Olmuşuz hasret-i güftâr-ı 'itâb-âmîzi

8. 'Acaba kâdedür ol şīve-i düşnâmı güzel

şīve-i hakk:

1. şīve-i hakk:

Gazel 75

Mısra: **1**

Hak lisani.

1. Tâb-ı 'aşkı dil-i sūzâna kodı şīve-i hakk

2. Şu 'leyi şem ' -i fūrūzâna kodı şīve-i hakk

2. şīve-i hakk:

Gazel 75

Mısra: **2**

Hak lisani.

1. Tâb-ı 'aşkı dil-i sūzâna kodı şīve-i hakk

2. Şu 'leyi şem ' -i fūrūzâna kodı şīve-i hakk

3. şīve-i hakk:

Gazel 75

Mısra: **12**

Hak lisani.

11. Hânde-i zîr-i leb-i cām-ı şarâb-ı nâbı

12. Sebeb-i girye-i mestâne kodı şīve-i hakk

4. şīve-i hakk:

Gazel 75

Mısra: **10**

Hak lisani.

9. Zâhidâ destüme peymâne-i ser-şâr-ı meyi

10. Bedel subha-i şad-dâne kodı şīve-i hakk

5. ŧıve-i haqq:**Gazel 75**Mısra: **6***Hak lisanı.***5.** Nāmum ol ğonce-femūñ la‘l-i lebinden düşmez**6.** Naqşımı faşş-ı nigīndāne qodı ŧıve-i haqq**6. ŧıve-i haqq:****Gazel 75**Mısra: **8***Hak lisanı.***7.** Gerçi ben kıays‘la hem-seng-i cūnūnum ammā**8.** Beni ŧehre añı yābāna qodı ŧıve-i haqq**7. ŧıve-i haqq:****Gazel 75**Mısra: **14***Hak lisanı.***13.** Sihr-i Hārūt ile i‘cāz-ı Mesīhā‘yı alup**14.** Eŧer-i ‘İzzet-i nālāna qodı ŧıve-i haqq**8. ŧıve-i haqq:****Gazel 75**Mısra: **4***Hak lisanı.***3.** O perī-peykeri sen zāde-i merdūm ŧanma**4.** Meleği ŧūret-i insāna qodı ŧıve-i haqq**ŧıve-i hātır-rübā-yı nev-zemīn:****1. ŧıve-i hātır-rübā-yı nev-zemīn:****Gazel 128**Mısra: **4***Yeni tarzda gönül çelen işve.***3.** Ez-ser-i nev kāle-i sāmānı tārāc itdi yār**4.** Gösterüp bir ŧıve-i hātır-rübā-yı nev-zemīn**ŧıve-i hūbān:****1. ŧıve-i hūbānına: -ı, -n, -a****Gazel 129**Mısra: **15***Güzellerin işvesi, cilvesi.*

15. Hiç şive-i hübanına tākāt getirülmez
 16. 'İzzet bu gün gördüğü yok haq bilür amma

şive-i hüsn-i hudā-dād:

1. **şive-i hüsn-i hudā-dād:**

Gazel 56

Mısra: 7

Allah vergisi olan güzelliğin işvesi.

7. Şive-i hüsn-i hudā-dād gerekdür yoḥsa
 8. Zağan ārayiş ile hem-ser-i tāvus olmaz

şive-i münteḥab:

1. **şive-i münteḥabın:-in**

Gazel 80

Mısra: 4

Seçilmiş tavr.

3. Biz o mümtāz-ı perī-rüyānuñ
 4. Şive-i münteḥabın çok gördük

şive-i nā-dīdes:

1. **şive-i nā-dīdesinde:-si, -n, -de**

Gazel 26

Mısra: 8

Görülmemiş cilve.

7. Egerçi ser-te-ser maḥbūblar ḥātır-firīb ammā
 8. O şūhun şive-i nā-dīdesinde başka ḥālet var

şive-i reftār:

1. **şive-i reftāruñdur:-uñ, -dur**

Gazel 43

Mısra: 8

Yürüyüş tarzı, yürüyüşteki eda.

7. Bāga ol kāmēt-i bālā ile 'azm itdükçe
 8. Servi pā-der-gil iden şive-i reftāruñdur

şive-i tāriḥ-i muşanna':

1. **şive-i tāriḥ-i muşanna':-ür**

Kaside 6

Mısra: 19

Sanatlı tarihin dili.

19. Habbēza şīve-i tārīh-i muşanna‘ ki virür
20. Saṭr-ı mevzūnları hālet dile çün serv-ḳaddān

şīve-i vefā:

1. şīve-i vefāyı:-y, -ı

Gazel 139

Mısra: 4

Bağlılığın cilvesi.

3. Mişli nādir bulunsun ‘ālemde
4. Bilmesün şīve-i vefāyı velev

şīvekārī:

1. şīvekārīde:-de

Kaside 16

Mısra: 10

Cilveli, nazlı, edalı.

9. Huşūsa Eşref-i ‘āşık-firībüm
10. Müsellem şīvekārīde Necīb’üm

şīveli:

1. şīveli:

Gazel 71

Mısra: 1

İşveli.

1. Yañağı gül gibi bir şīveli zībā hāfiz
2. Bize çekdürme şeb-i tā-be-seher yā hāfiz

şīven-i kilk-i ‘İzzet:

1. şīven-i kilk-i ‘İzzet’i:-i

Gazel 95

Mısra: 17

İzzetin kaleminin sızlaması.

17. Şīven-i kilk-i ‘İzzet’i gūş iden ‘āşık-ı hazīn
18. Hiç çeker mi bir dağı bezmde imtinān-ı ney

şīve-nümā:

1. şīve-nümā:

Gazel 35

Mısra: 8

Naz, cilve gösteren.

7. Gerdānı şāf sīnesi billūr sākı sīm
8. Ser-tā-be-pā o şīve-nümā hüsñ ü āñ mıdur

şöhret:

1. **şöhretüme:**-üm, -e

Kaside 6

Mısra: 129

Ün.

129. Līk bu şöhretüme bā'is-i küllī bi'llāh
130. Hazret-i Lütfi Efendi idügi belli beyān

2. **şöhretüm:**-üm

Kaside 13

Mısra: 107

Ün.

107. Şöhretüm āfāka şaldı velvele
108. Aldıgum gündən berü hāmem ele

3. **şöhretüñ:**-üñ

Gazel 21

Mısra: 2

Ün.

1. Ey dirāyetde hünermendlerüñ meşhūrı
2. Şöhretüñ şaldı eķālīm-i cihāna şūrı

4. **şöhrete:**-e

Gazel 21

Mısra: 14

Ün.

13. İtmişim gevher-eş'āruñı ben istiḥfāf
14. Dimişim şöhrete değmez eşer-i meşhūrı

5. **şöhretimüz:**-imüz

Gazel 30

Mısra: 24

Ün.

23. İzzet niçün izhār-ı cefā-keşlük idersin
24. Hāmüş ol amān şöhretimüz āfetimüzdür

6. **şöhretüñi:**-üñi, -i

Gazel 132

Mısra: 14

Ün.

13. Gel meskenüñe sihr gibi söyle gazeller
14. Var şöretüñi diñle Buḥārā vü Yemen'den

şöhret-resān:

1. **şöhret-resān:**

Gazel 134

Mısra: 8

Şöhret veren(kişi).

7. Nāmver-i dehr olur ḥātem-i ṭā'ī gibi
8. Kim ki keremle ola 'āleme şöret-resān

şöyle:

1. **şöyle:**

Kaside 3

Mısra: 35

Şu şekilde, biçimde.

35. Şöyle ṭursun o da bir başka büyük ma'nidür
36. Baña her demde olan nāṭıka-bend-i güftār

2. **şöyle:**

Gazel 10

Mısra: 8

Şu şekilde, biçimde.

7. Neş'e-i meyle varup cūy kenārında o dem
8. Şöyle ser-mest urasın na're-i yā ḥay ne şafā

3. **şöyle:**

Gazel 96

Mısra: 15

Öyle bir, o kadar çok.

15. Şöyle lā-ya'kıl ü mest eyle beni
16. Çekmeyem bīm-i hücūm-ı 'ālem

şuhūr:

1. **şuhūr:**

Kaside 10

Mısra: 28

Aylar.

27. Ya'ni düstūr-ı kerem-pişe Velī Paşa kim
28. İsterüz medḥini a'vām u şuhūr eyleyelüm

şu:1. **şu:****Terkib-bend 1**Mısra: **42***Şu, işaret sıfatı.***41.** Şorma bezm-i felekden olan iştikāmuzu**42.** Kalsun koruz maşşere şu mâcerāmuzu2. **şu:****Kaside 18**Mısra: **13***Şu, işaret sıfatı.***13.** Bu zümrenüñ cem'ine fâ'ik şu 'aşrda**14.** Zann eylerüm ki dâver-i Dārā-nāşībdür3. **şu:****Gazel 23**Mısra: **4***Şu, işaret sıfatı.***3.** Olur āb üzre āteş āteş üzre āblar peydā**4.** Şu dem ki ruhları hamratlanup hoy-riz-i hacletdür4. **şu:****Gazel 23**Mısra: **4***Şu, işaret sıfatı.***3.** Olur āb üzre āteş āteş üzre āblar peydā**4.** Şu dem ki ruhları hamratlanup hoy-riz-i hacletdür5. **şunda:-nda****Gazel 26**Mısra: **16***Şu, işaret zamiri.***15.** Yimez içmez senüñ derdüñle dā'im zār u giryāndur**16.** Tabībüm gel devā kıl şunda bir dil-ḥaste 'İzzet var6. **şu:****Gazel 131**Mısra: **10***Şu işaret sıfatı.***9.** Bir niğhle bāri olsun yap yıkılmış ḥātırım**10.** Gel şu vīrān-ḥāneyi i'māra bak Allāh için

7. **şu:**

Gazel 137

Mısra: **10**

Şu, işaret sıfatı.

9. Gördüğün dil-bere üftâde olursın 'İzzet

10. Neylesem âh senün şu dil-i meyyâlün için

8. **şunda:-n, -da**

Gazel 142

Mısra: **10**

Şu, işaret zamiri.

9. Yâri tenhâca çeküp nüş-ı şarâb itmegiçün

10. Şunda bir kûşe-i kâşâne gelür hâturuma

şu'a-ı mehçe-i râyât:

1. **şu'a-ı mehçe-i râyâtı:-ı**

Kaside 2

Mısra: **27**

Sancakların ayının ışını.

27. Şu'a-ı mehçe-i râyâtı reşk-i hür olarak

28. O bedr-i burc-ı vezâret şerefle itdi zuhûr

şuğl-ı vezâret:

1. **şuğl-ı vezâret:**

Kaside 18

Mısra: **17**

Vezirlik işi.

17. Şuğl-ı vezâret olmasa mâni' bu tab'ile

18. Güftârı fehm olurdu ki maзмünuna zîbdür

şüh:

1. **şühuñ:-uñ**

Terkib-bend 1

Mısra: **37**

İşveli, cilveli dilber/güzel II sevgili.

37. Kâni' degilken ol şühuñ kelâmına

38. Biz şimdi hasret olduk anuñ bir peyâmına

2. **şüh:**

Gazel 3

Mısra: 1
İşveli, cilveli

1. Çün keç nihed ān şūh külāh-ı Teterīrā
2. Men pā be-zenem sāḥa-i şūrīde-serī-rā

3. **şūhun:-un**

Gazel 6

Mısra: 11

İşveli, cilveli dilber/güzel II sevgili.

11. Zehr-ābe-i 'itābı o şūhun lezīz līk
12. Qand-ı 'ināyet-i ruḫabā sem gelür baña

4. **şūh:**

Gazel 23

Mısra: 7

İşveli, cilveli dilber/güzel II sevgili.

7. O şūh aḡyār ile şīr ü şekerveş imtizāc üzre
8. Bizümle meyl-i ülfet eylemez bilmem ne ḥikmetdür

5. **şūhun:-un**

Gazel 26

Mısra: 8

İşveli, cilveli dilber/güzel II sevgili.

7. Egerçi ser-te-ser maḥbūblar ḥātır-firīb ammā
8. O şūhun şīve-i nā-dīdesinde başqa ḥālet var

6. **şūh:**

Gazel 32

Mısra: 7

İşveli, cilveli dilber/güzel II sevgili.

7. Dest-i cevrümden rehā yoḡdur dimek ister o şūh
8. Dürdan 'uşşāk-ı pā-māl-ı gama el gösterür

7. **şūhun:-un**

Gazel 48

Mısra: 11

İşveli, cilveli dilber/güzel II sevgili.

11. Bī-tevaḡḡuf hele sevdikleri şūhun yolına
12. Ser ile cānı fedā eylediler 'aşıklar

8. **şūhun:-un**

Gazel 108

Mısra: 9

İşveli, cilveli dilber/güzel II sevgili.

9. Kimler tutuşur pençe-i cevrüyle o şuhun

10. 'İzzet yine ben zâr-ı dil-figâr tutuşdım

9. **şüh:**

Gazel 114

Mısra: 15

İşveli, cilveli dilber/güzel II sevgili.

15. Gördi çün bu ğazeli eyledi taḥsîn ol şüh

16. Didi âh İzzet'imüñ ṭab'uña pek ḥayrânım

10. **şüh:**

Gazel 144

Mısra: 8

İşveli, cilveli dilber/güzel II sevgili.

7. Nice ben çāk-sāz-ı ceyb-i ğayret olmayam bi'llāh

8. O şüh aġyār ile ülfetde bizden ictināb üzre

11. **şüh:**

Gazel 150

Mısra: 7

İşveli, cilveli dilber/güzel II sevgili.

7. Zaḥm-ı dili görirse de raḥm eylemez o şüh

8. Ger olmamış nigāhı ger olmuş ne fā'ide

şüh-ı âteşin-hüy:

1. **şüh-ı âteşin-hüy:-ı**

Gazel 14

Mısra: 1

Çoşkulu mizacı olan cilveli kadın II sevgili.

1. Seyr it ol şüh-ı âteşin-hüyı

2. Tāze gül gibi terlemiş rüyı

şüh-ı bî-bedel:

1. **şüh-ı bî-bedelsin:-sin**

Kaside 16

Mısra: 16

Benzeri olmayan cilveli güzel.

15. Döner Eşref de dir Aḥmed güzelsin

16. Güzeller içre şüh-ı bî-bedelsin

şüh-ı bî-emân:1. **şüh-ı bî-emânsın:-sın****Gazel 119**

Mısra: 5

Güvensiz güzel II sevgili.

5. Ne zâlimsin ne kâfirsın ne şüh-ı bî-emânsın kim
6. Bizi miñnet-keş-i ğam görmedükçe raħat itmezsin

şüh-ı bî-vefâ:1. **şüh-ı bî-vefâ:****Gazel 11**

Mısra: 5

Vefasız güzel II sevgili.

5. Bir kere de dimez misin ey şüh-ı bî-vefâ
6. ‘Uşşâk-ı cân-sipâr ne ‘âlemedür ‘aceb

şüh-ı cihân:1. **şüh-ı cihân:****Gazel 16**

Mısra: 5

Dünyalar güzeli II sevgili.

5. Bezm-i vaşluñda eyâ şüh-ı cihân
6. Ruķabâdan bize yok cây-ı nişest

2. **şüh-ı cihânum:-um****Kaside 16**

Mısra: 27

Dünyalar güzeli II sevgili.

27. Egerçi ben de bir şüh-ı cihânum
28. Cihân içre müşârün bi’l-benânum

şüh-ı fitnegerîn:1. **şüh-ı fitnegerîn:-în****Gazel 38**

Mısra: 11

Fitnenin neşesi II sevgilinin neşesi.

11. O şüh-ı fitnegerîn ħaçer-i nigâhından
12. Teħaşşun eyleyecek mültecâ mı var yokdur

şuh-ı külehdār:1. **şuh-ı külehdāra:-a****Gazel 72**

Mısra: 2

Külâh giymiş işveli(kadın) II sevgili.

1. Döndirüp kâmetini serv-i çemenzâra semâ´

2. Ne nümâyiş virür ol şuh-ı külehdāra semâ´

şüh-ı mäh-peyker:1. **şüh-ı mäh-peykeri:-i****Terkib-bend 1**

Mısra: 34

Ay yüzlü işveli (kadın) II sevgili.

33. Pek özledüm pek özledüm âh ol füsüngeri

34. Ol şüh-ı mäh-peykeri ol mihr-i enveri

şüh-ı memdūhu 'ş-şifât:1. **şüh-ı memdūhu 'ş-şifât:****Tahmis 2**

Mısra: 22

Övülmeye değer niteliği olan güzel II sevgili.

21. Bulmağičün gerd-i âlâm u kudüretden necât

22. Dön havuzlı bağçede ey şüh-ı memdūhu 'ş-şifât

şüh-ı pür-fiten:1. **şüh-ı pür-fitendür:-dür****Kaside 16**

Mısra: 6

Çok fitne çıkarıcı güzel II sevgili.

5. Birisi Ahmed-i hâtır-şikendür

6. Perî-ruhsâra şüh-ı pür-fitendür

şüh-ı şeker:1. **şüh-ı şeker:****Gazel 157**

Mısra: 9

Şeker gibi tatlı olan güzel.

9. 'Aşr-ı hüsnünde eyâ şüh-ı şeker güftârum
10. Çâh-ı nisyanıdadur Yûsuf-ı Mısr' uñ nâmı

şüh-ı şekker-hande:

1. şüh-ı şekker-ḥandecigüm:-ciğ, -im
Gazel 101
Mısra: 1
İşveli, cilvelinin(sevgili) tatlı gülüşü.

1. Mehveşüm şüh-ı şekker-ḥandecigüm
2. Güzelüm dil-ber-i nâzendecigüm

şüh-ı şen-gül:

1. şüh-ı şen-gül:
Gazel 51
Mısra: 10
Güler yüzlü güzel II sevgili.

9. Bilürler nağme-perdâzân-ı ser-bezm-i maḥabbet hep
10. Sürür-ı 'İzzet'e bâ 'îs o şüh-ı şen-gül olmışdur

şüh-ı sitem-ger:

1. şüh-ı sitem-ger:
Gazel 151
Mısra: 7
Zulüm ve haksızlık yapan güzel II sevgili.

7. Büyüdün korğarum ey şüh-ı sitem-ger dirsın
8. Küçicekdüm de o dem şimdi ferâmüşumda

şüh-ı şivekâr:

1. şüh-ı şivekâr:
Tahmis 6
Mısra: 19
İşveli, cilveli dilber II sevgili.

19. Giceler âh itdiğin tıydum o şüh-ı şivekâr
20. Ğalibâ kendi gibi bir âfete mecbürdur

şüh-ı sürh-püş-ı şerm:

1. şüh-ı sürh-püş-ı şermün:-üñ
Gazel 155
Mısra: 4
Utanmanın kırmızılığını giyen güzel II sevgili.

3. Kızıl elmanuñ almazdum dehāna bir daħı nāmuñ
4. O şūh-ı sürh-püş-ı şermuñ olsaydım zekān-būsı

şūh-meşreb:

1. şūh-meşrebligümi:-lig, -üm, -i

Kaside 6

Mısra: 138

Açık meşrepli, şen ve neşeli.

137. Komadı zühd-nümā ehl-i riyādan olayum

138. Şūh-meşrebligümi ister idi çün rindān

şu'le:

1. şu'le:

Gazel 29

Mısra: 4

Alev, ateş alevi II ışıltı, parıltı.

3. Bir tecellī-zāra döndi şahn-ı gülzār-ı cihān

4. Cüş-ı lāle şu'le şaldı cā-be-cā nev-rūzdur

2. şu'leyi:-y, -i

Gazel 75

Mısra: 2

Alev, ateş alevi.

1. Tāb-ı aşkı dil-i sūzāna kodı şīve-i haqq

2. Şu'leyi şem'-i fūrūzāna kodı şīve-i haqq

şu'le-i āh-ı dil-i ehl-i ğam:

1. şu'le-i āh-ı dil-i ehl-i ğamuz:-uz

Gazel 140

Mısra: 9

Keder sahibi gönlün ah ateşi.

9. Şu'le-i āh-ı dil-i ehl-i ğamuz

10. Rīze-nişār-ı şererüz sū-be-sū

şu'le-i āvāz:

1. şu'le-i āvāz:

Terkib-bend 1

Mısra: 30

Sesin alevi.

29. Dirdi çemende bülbül işütse terānemi
30. Āhır yaqar bu şu'le-i āvāz lānemi

şu'le-i dīdār-ı temāşā:

1. şu'le-i dīdār-ı temāşā:

Gazel 5

Mısra: 10

İzleyenlerin yüzünün aydınlığı.

9. 'Āşıkların bezmde ey şem'-i şeb-efrūz
10. Pervāne ider şu'le-i dīdār-ı temāşā

şu'le-i 'irfān:

1. şu'le-i 'irfānuñdan:-uñ, -dan

Gazel 21

Mısra: 5

Bilmenin ışığı.

5. Muqtebedür buleğā şu'le-i 'irfānuñdan
6. Qalemüñ ehl-i kelāmuñ ise naḥl-ı tūr

şu'le-i verd-i tarī:

1. şu'le-i verd-i tarīdendür:-den, -dür

Gazel 36

Mısra: 2

Taze gülün ışıltısı.

1. 'İzāruñ pertev-i envār-ı mihr-i ḥāverīdendür
2. Fūrūğ-ı ḥüsn ü ānuñ şu'le-i verd-i tarīdendür

şu'le-i vākūt-ı müzāb:

1. şu'le-i vākūt-ı müzāb:

Gazel 76

Mısra: 5

Erimiş yakutun alevi II sevgilinin dudağının rengi.

5. Leb-i rengin mi bu yā şu'le-i vākūt-ı müzāb
6. Fem-i şīrīn mi yāḥūd dürc-i le'āl-i rā'ik

şu'le-i vākūt:

1. şu'le-i vākūtla:-la

Gazel 1

Mısra: 3

Kırmızı süs taşı olan yakutun alevi(kızılığı).

3. Şu 'le-i yâkütla hâşiyet-i âb-ı hayât
4. İmtizâc itmiş leb-i kevşer mişâl olmuş saña

şu 'le-püş-ı nâz:

1. şu 'le-püş-ı nâz:

Gazel 55

Mısra: 2

Nazın alev örteni.

1. Ey gönce-i dehânı tebessüm-fürüş-ı nâz
2. Şerm eylemiş gül-i ruhuñı şu 'le-püş-ı nâz

şür:

1. şür:

Kaside 9

Mısra: 30

Karışıklık, gürültü, kavga, fitne.

29. Nedür bu fitne vü âşüba bādī
30. Neden bu şür u gavgâ mültezemdür

2. şürı:-ı

Gazel 21

Mısra: 2

Karışıklık, gürültü, kavga, fitne.

1. Ey dirâyetde hünermendlerüñ meşhûrı
2. Şöhretüñ şaldı eķālīm-i cihāna şürı

şurb-ı müdām:

1. şurb-ı müdām:

Gazel 30

Mısra: 1

Devamlı şarap içmek.

1. Mestānelerüz şurb-ı müdām 'ādetimüzdür
2. Nuķl-i leb-i sākī nemek-i 'işretimüzdür

şür-ı ğamze:

1. şür-ı ğamzeñ:-ñ

Gazel 83

Mısra: 3

Yan bakışının fitneliği

3. Fitne mebhüt-ı hirās-ı şer ü şūr-ı gamzeñ
4. Sihr hayret-zede-i baḥş-i fūnūn niḡehūñ

şūr-ı kıyāmet:

1. şūr-ı kıyāmet:

Kaside 16

Mısra: 22

Kıyamet acısı.

21. Tebessüm-rîz olup Aḡmed o sâ'at

22. Dir ey serv-i ḡadūñ şūr-ı kıyāmet

şūriş ü fitne:

1. şūriş ü fitne:

Gazel 34

Mısra: 3

Kargaşa ve karışıklık.

3. 'Aceb mi ortalığa düşse şūriş ü fitne

4. O dā'i-hey'et o ser-keş-edā yeñiçeridür

şūriş-efgen:

1. şūriş-efgen:

Kaside 16

Mısra: 36

Karışıklık yayan II sevgili.

35. Daḡı bir tıfl-ı endek-sāl iken sen

36. Miyān-ı ḡalka olduñ şūriş-efgen

şūriş-endāz-ı cihān:

1. şūriş-endāz-ı cihān:

Gazel 107

Mısra: 4

Dünyanın kargaşa yaratanı II sevgili.

3. Tār ü mār eyliyor 'uşşāk-ı dil-āzürdelerüm

4. Şūriş-endāz-ı cihān böyle nedendür niḡehüm

şūriş-fiken-i ḡatır:

1. şūriş-fiken-i ḡatır:

Kaside 6

Mısra: 42

Gönülde karışıklık çıkaran.

41. Ğaynlar ğāret-i kālā-yı ħiredde çālāk
42. Fāsı ūriŷ-fiken-i ħātır olur bir fettān

ūriŷ-i ‘aŷr u zamān:

1. ūriŷ-i ‘aŷr u zamān:

Gazel 43

Mısra: 2

Devrin ve zamanın karışıklığı.

1. Fitne-engīz-i cihān dīde-i mekkāruñdur
2. ūriŷ-i ‘aŷr u zamān ğamze-i ħūn-ħ`āhuñdur

ŷurū‘ it:

1. ŷurū‘ itdükde:-dii, -k, -de

Kaside 6

Mısra: 11

Başlamak.

11. Sāha-i ma‘nīde itdükde tek ü tāza ŷurū‘
12. Hüner erbābına teng oldı fezā-yı cevelān

ŷu‘ūr:

1. ŷu‘ūr:

Kaside 11

Mısra: 6

Akıl, bilinç, anlayış, idrak.

5. Nā-ŷenīde suĥan-ı tāze-zuhūr
6. Kōr mı erbāb-ı belāġatda ŷu‘ūr

ŷübhe:

1. ŷübheni:-n, -i

Kaside 10

Mısra: 38

ŷüphe, vesvese, zan.

37. Nedür iĥsānı o ŷaĥib-i keremin dirseñ eger
38. Saña bir bir mi ŷayup ŷübheni dūr eyleyelüm

ŷübhesüz:

1. ŷübhesüz:

Kaside 1

Mısra: 67

Muhakkak, kesin olarak, kesinlikle.

67. Şübhesüz mâşıta-i fikret-i renginümdür
68. Bıkr-i maẓmūna viren zīb-i ħınā-yı nuşret

şümār it:

1. **şümār itmek:**-mek

Kaside 13

Mısra: 34

(Bir kimsenin bir şey yapmaya) hakkı, yetkisi veya yeterliği olmamak, (o iş) ona düşmemek.

33. Vaşfinuñ ne ħaddi ne pāyānı var
34. Ħāmemeñ ħaddi degül itmek şümār

sükr:

1. **şükr:**

Kaside 4

Mısra: 5

Verdiği nîmetler için Allah'a karşı duyulan minneti dile getirme.

5. Şükr kim eyledi 'umrāna teveccüh āhir
6. Mülk-i dil Tırhala sancağıveş olmışdı ħarāb

2. **şükre:**-e

Kaside 4

Mısra: 14

Verdiği nîmetler için Allah'a karşı duyulan minneti dile getirme.

13. 'Uhdesinden nice şimdi geledüm bu keremin
14. Şükre yok kudretimüz ħamde liyākat nā-yāb

şükr-i ħālĳ:

1. **şükr-i ħālĳ:**

Gazel 76

Mısra: 10

Yaratıcıya şükür.

9. 'İzzet' üñ ħāmesi vaşf-ı leb-i şīrīnūñ için
10. Dā'imā itmede tūtī gibi şükr-i ħālĳ

şükr-i ihsān:

1. **şükr-i ihsānını:**-l, -n, -l

Kaside 3

Mısra: 9

İyiliğinin şükürü.

9. Şükr-i ihsânını îfâ idemem ben kalemin
10. Ne kadar eyler isem zıkr-i medhın tekrâr

şükr-i vüfûr:

1. **şükr-i vüfûr:**

Kaside 10

Mısra: 40

Çok şükür.

39. Çok 'inâyâtını gördük biz anuñ bendesiyüz
40. Kangañ bir luţfuñ ögüp şükr-i vüfûr eyleyelüm

şükûfe:

1. **şükûfesinde:-si, -n, -de**

Gazel 38

Mısra: 2

Çiçek.

1. Bu gülsitânda reng-i beķâ mı var yokdur
2. Şükûfesinde şemîm-i şafâ mı var yokdur

şükûfe-sitân-ı şahâ'ife:

1. **şükûfe-sitân-ı şahâ'ife:**

Gazel 42

Mısra: 5

Çiçek bahçesinin sayfaları.

5. Turmaz aķar şükûfe-sitân-ı şahâ'ife
6. Havz-ı hayâle cûy-ı belâgat şıgışmıyor

şükür:

1. **şükür:**

Kaside 2

Mısra: 14

Verdiği nîmetler için Allah'a karşı duyulan minneti dile getirme.

13. Ne telh itmiş idi kāmı zehr-i nâ-kāmı
14. Şükür ki oldu şeker-rîz luţf-ı Rabb-ı Şekür

şütüm-ı güş-ı 'âlem it:

1. **şütüm-ı güş-ı 'âlem itmezüz:-mez, -üz**

Gazel 96

Mısra: 18

Dünyanın küfürlerini dinlemek.

17. Gerçi ta'n eyler 'avām ammā biz
18. İtmezüz gūş-ı şütüm-ı 'ālem

2. 24. T/Ṭ

tā:

1. tā:

Kaside 1

Mısra: 2

Değın, dek, kadar.

1. Pür idüp sāmī 'a-i dehri şadā-yı nuşret
2. Çıkdı tā küngüre-i 'arşa nidā-yı nuşret

2. tā:

Kaside 2

Mısra: 97

Değın, dek, kadar.

97. 'İmret-i himem-i dād-güsterān ile tā
98. Harābezār-ı cihān ola ser-be-ser ma'mūr

3. tā:

Gazel 3

Mısra: 8

Değın, dek, kadar.

7. Sürhī-i şafaḵ nist hicāb āmedeş ez-mihr
8. Tā dīd felek hem-çü tū hurşīd-ferī-rā

4. tā:

Kaside 3

Mısra: 55

Değın, dek, kadar.

55. Ola tā hāme-i müşgīn raḳam-ı midḥatla
56. Şafḥalar hem-şıfat-ı rüy-ı ḥat-āverde-i yār

5. tā:

Kaside 4

Mısra: 53

Değın, dek, kadar.

53. Āb-ı şemşīr ile tā kim vüzerā 'ālemden
54. Olalar def'-i mezālümle müzīl-i çirk-āb

6. tā:

Kaside 5Mısra: **36***Değın, dek, kadar.*

35. Ger Seyyid ü Sa'd olsa res'ide bu zamāna

36. Tilmīzi olurlardı gelüp tā Yeñişehr'e

7. tā:

Kaside 5Mısra: **69***Tıpkı.*

69. Tā mu'taşım-ı şer'-i kavīm ola mevālī

70. Hükām ola tā maḥkeme-pīrā Yeñişehr'e

8. tā:

Kaside 5Mısra: **70***Tıpkı.*

69. Tā mu'taşım-ı şer'-i kavīm ola mevālī

70. Hükām ola tā maḥkeme-pīrā Yeñişehr'e

9. tā:

Kaside 6Mısra: **7***-den beri.*

7. Saña tā rüz-ı ezel eylemiş i'tā Mevlā

8. Zūr-ı endişe ile kuvvet-i ṭab'ı Saḥbān

10. tāları:-lar, -ı

Kaside 6Mısra: **25***Arap alfabesinin üçüncü, Türkler'in İslâmiyet'i kabullerinden 1928 harf inkılâbına kadar 9 – 10 asır boyunca kullanmış oldukları alfabenin dördüncü harfi ve bu harfin adı [Ebced hesâbında değeri 400'dür].*

25. Tāları tāze-edā bir büt-i sīmīn-tendür

26. Şâların her birisi veşen-i deyr-i beyān

11. ṭāları:-lar, -ı

Kaside 6Mısra: **38***Arap alfabesinin üçüncü, Türkler'in İslâmiyet'i kabullerinden 1928 harf inkılâbına kadar 9 – 10 asır boyunca kullanmış oldukları alfabenin dördüncü harfi ve bu harfin adı [Ebced hesâbında değeri 400'dür].*

37. Dādlar zav' -ı meşābīh-i şebistān-ı ħurūf
38. Gūyiyā ŧaları pervāneveş eyler ŧayerān

12. tā:

Kaside 7

Mısra: 76

Değın, dek, kadar.

75. Beni Mevlā seni vaşf itmekiçün ħalk itmiş
76. Seni medħ idecegüm çāresi yok tā mahşer

13. tā:

Kaside 7

Mısra: 89

Değın, dek, kadar.

89. Tā ki meşşāte-i nūk kalem-i ehl-i beyān
90. Vire ruşsār-ı 'arūs-ı sūħana zīb ü fer

14. tā:

Kaside 7

Mısra: 91

Değın, dek, kadar.

91. Tā ki pākīze-edāyān-ı kemāl ü 'irfān
92. Olalar 'arşa-i midħatde sitāyiş-güster

15. tā:

Kaside 8

Mısra: 2

Değın, dek, kadar.

1. Ĥubūb-ı şarşar-ı ħasret üşütdükçe dil-i zārı
2. Reg-i cāna olur tā lerze-i efsürdegī ŧārī

16. tā:

Kaside 8

Mısra: 65

Değın, dek, kadar.

65. Te 'ākub ide tā şayf u şitā bu köhne gülşende
66. Fuşül-ı erba'a āmed-şüdünde ide tekrarı

17. ŧā:

Kaside 9

Mısra: 107

Değın, dek, kadar.

107. 'Aķīb-i deyde tā faşl-ı bahārān
108. Ruĥ-ı verde gūl-āb-efşān-ı nemdür

18. tā:

Kaside 13

Mısra: 59

Değın, dek, kadar.

59. Bendeñi her şeb efendüm tā nehār
60. Böyle ĥülyālar ider encüm-şümār

19. tā:

Kaside 13

Mısra: 72

Bir şeyin başladığı veya bittiği yeri belirtirken söze mübalağa katan bir kelimedir.

71. Yā diger rütbem ki vardur ey gedā
72. Meclisümden itmeyem tā kīm cüdā

20. tā:

Kaside 13

Mısra: 112

Değın, dek, kadar.

111. Dest açup da'vāta başla 'İzzetā
112. Ķudsiyān āmine āğāz ide tā

21. tā:

Kaside 13

Mısra: 113

Değın, dek, kadar.

113. Tā vezirān-ı 'adālet-güsterān
114. Manşıb-ı 'ālemde ola ĥükümrān

22. tā:

Gazel 14

Mısra: 9

Değın, dek, kadar.

9. Tā demāğ-i dili ider ta'ĥır
10. Būy-ı sünbül midür 'aceb müyü

23. tā:

Gazel 16

Mısra: 10

Bir şeyin durumu belirtilirken söze mübalağa katan bir kelimedir.

9. Çeşm-i mestüñ gibi sen de kâfir
10. Olma gel tâ o kadar bâde-perest

24. **tâ:**

Gazel 29

Mısra: 14

Değın, dek, kadar.

13. ‘İzzetâ dem-sâz-ı hâmi-i bülend-âvâz olup
14. Eyle feryâduñ resîde çarha tâ nev-rûzdur

25. **tâ:**

Gazel 39

Mısra: 1

Bir şeyin başladığı veya bittiği yeri belirtirken söze mübalağa katan bir kelimedir.

1. Meclisde tâ ki sâgar-ı rahşân gelür gider
2. Sâkî neşât u guşsa-i devrân gelür gider

26. **tâ:**

Gazel 40

Mısra: 7

Bir şeyin başladığı veya bittiği yeri belirtirken söze mübalağa katan bir kelimedir.

7. Sîne-i şubh-ı huşûle gele tâ mihr-i ümîd
8. Şeb-i hasretde niçe çâk-ı girîbân ister

27. **tâ:**

Gazel 52

Mısra: 1

Büklüm.

1. Tâb-ı ruh ile zülf-i siyeh tâ karışukdur
2. Nev-rûz u zalâm-ı şeb-i yeldâ karışukdur

28. **tâ:**

Gazel 104

Mısra: 5

Değın, dek, kadar.

5. Nî-şüh-ı dil-sitânî tâ dil zi-men rübâyed
6. Tîğ-i kemân-ı ‘aşkem ammâ hedef ne-dârem

29. **tâ:**

Gazel 114

Mısra: 8

Değın, dek, kadar.

7. Dün gice nāre-i mestānefi gūş itdükçe
8. Çıkdı tā küngüre-i çarha benüm efgānum

ta'ab çek:

1. ta'ab çekeyüm:-e, -y, -üm

Kaside 3

Mısra: 41

Sıkıntı çekmek.

41. Ben ne hācet çekeyüm hālümü i'lāna ta'ab
42. Bildirür sūz-ı dilüm bu ğazel-i şu'le-nişār

2. ta'ab çekmez:-mez

Gazel 15

Mısra: 9

Sıkıntı çekmek.

9. Ğazāl-ı vahşi-i şahrāyı şayda hīç ta'ab çekmez
10. O rem-hū āfeti āĝūş-ı vişale rām alan 'İzzet

ta'ab-keşide-i aĝyār:

1. ta'ab-keşide-i aĝyār:

Gazel 98

Mısra: 18

Yabancınnın, rakibin sıkıntısını çeken gönül.

17. 'İtāb-ı yāra taḥammül mi eylemez 'İzzet
18. Ta'ab-keşide-i aĝyār olan gönülceğizüm

ta'accüb:

1. ta'accüb:

Gazel 120

Mısra: 18

Ar. şaşma, şaşma kalma.

17. Rızā-yı nükte-perdāza nazīre söylemek güçdür
18. Ta'accüb üzreyüm 'İzzet senüñ bu iştiğālinden

ta'accüb it:

1. ta'accüb iderler:-er, -ler

Gazel 133

Mısra: 14

Şaşmak, hayret etmek.

13. Düşürmez 'İzzet'e kimse selîka-i sūhanı
14. Velî ta'accüb iderler görünce âsârını

tā'at-güzār-ı mezheb-i nefis ü hevā:

1. **tā'at-güzār-ı mezheb-i nefis ü hevāyum:-y, -um**

Gazel 117

Mısra: 5

Nefis ve istek yolunda ibadet yapan.

5. Ben ol tā'at-güzār-ı mezheb-i nefis ü hevāyum kim
6. Şevābum bed-nümādur şüret-i zîşt-i günāhumdan

ta'ayyüş it:

1. **ta'ayyüş itmededür:-mede, -dür**

Kaside 2

Mısra: 32

Yaşamak, geçinmek, geçimini sağlamak.

31. Velî ni'metidür Rûm ili memālikinüñ
32. Ta'ayyüş itmededür sāyesinde mār ile mūr

2. **ta'ayyüş itsem:-se, -m**

Gazel 106

Mısra: 9

Yaşamak, geçinmek, geçimini sağlamak.

9. N'ola 'İzzet yem-i eşk içre ta'ayyüş itsem
10. Güher-i 'aşk-ı girān-māye-i yāre şadefüm

tāb:

1. **tāb:**

Kaside 4

Mısra: 42

Güç, kuvvet, takat.

41. Vaşfuña böyle mi āgāz iderdüm ammā
42. Neyleyüm kalmadı ben bende-i nā-çizde tāb

2. **tāb:**

Kaside 5

Mısra: 13

Işık, parıltı.

13. Bir şema' ki pervānesi hürşid-i cihān tāb
14. Envārı fūrū-tāfte her cā Yeñişehr'e

3. **tāb:****Gazel 78**

Mısra: 7

Güç, kuvvet, takat.

7. Ya kimde tāb u taḥammül ḳor ey perī-ṭal'at
8. O dīdeler k'ola meclisde ḥ'āba müstağrak

tab':1. **ṭab'a:-a****Kaside 2**

Mısra: 96

Huy, mizaç, karakter, yaratılış.

95. Yeter yeter bu ḳadar faḥr-i nā-be-cā 'İzzet
96. Du'āya eyle ser-āğāz ṭab'a geldi fütür

2. **ṭab'ile:-ile****Kaside 18**

Mısra: 17

Huy, mizaç, karakter, yaratılış.

17. Şuğl-ı vezāret olmasa māni' bu ṭab'ile
18. Güftarı fehm olurdu ki maẓmūnuna zıbdür

3. **ṭab'um:-um****Gazel 37**

Mısra: 9

Huy, mizaç, karakter, yaratılış.

9. Hep gāzālān-ı ḥayālī itdi ṭab'um der-kemend
10. Şimdi naḥcīr-i gāzel fitrāk-ı teşḥīrūm dedür

4. **ṭab'uña:-u, -ñ, -a****Gazel 114**

Mısra: 16

Huy, mizaç, karakter, yaratılış.

15. Gördi çün bu gāzeli eyledi taḥsīn ol şūh
16. Didi āh 'İzzet'imüñ ṭab'uña pek ḥayrānum

5. **ṭab'ı:****Kaside 10**

Mısra: 42

Huy, mizaç, karakter, yaratılış.

41. Ḳāfiye tengdür envār-ı du'ādan 'İzzet
42. Ṭab'ı reşk-āver-i ser-çeşme-i ḥūr eyleyelüm

6. **ṭab'uma:-um, -a**

Gazel 38

Mısra: 13

Huy, mizaç, karakter, yaratılış.

13. İderse ṭab'uma 'İzzet n' ola cihān taḥsīn

14. Bir öyle mücid-i ḥüsn-i edā mı var yokdur

tāb-āver-i reftār-ı dil-cū:

1. **tāb-āver-i reftār-ı dil-cūsı:-sı**

Gazel 120

Mısra: 3

Gönül çeken salınarak yürüyüşün tahammül edeni.

3. Degülken şīveler tāb-āver-i reftār-ı dil-cūsı

4. Hırām-ı nāza çok mı lerze düşse yāl ü bālünden

tā-be-kemer:

1. **tā-be-kemer:**

Gazel 85

Mısra: 8

Kemere kadar.

7. Yine müstağrak-ı cübār-ı cemāl olmuşsın

8. Mevc urur gül-bedenüm tā-be-kemer şīvelerüñ

tā-be-key:

1. **tā-be-key:**

Gazel 79

Mısra: 11

Ne zamana kadar.

11. Ey şeh-r-yār-ı mülk-i cefā tā-be-key sitem

12. Semt-i vefāya hiç güzerüñ yok midur senüñ

ta-be-şabah:

1. **ta-be-şabah:**

Gazel 48

Mısra: 13

Sabaha kadar.

13. H̄āb-ı rāhat mı girer gözlerine ta-be-şabah

14. Gice yıldız şayar ey reşk-i kamer 'āşıklar

tā-be-sühür:

1. **tā-be-sühūr:**

Gazel 121

Mısra: 9

Uyanana kadar.

9. H̄āb-ı rāhat giremez gözlerine tā-be-sühūr

10. Tıyamazlar meger iftāra gürisne-çeşmān

tāb-ı ‘arız-ı hūbān:

1. **tāb-ı ‘arız-ı hūbāna:-a**

Gazel 77

Mısra: 1

Güzellerin yanağının parıltısı.

1. Çık bu şeb meh-tāba tāb-ı ‘arız-ı hūbāna bak

2. Bir o mihr-i burc-ı hüsne bir meh-i tābāna bak

tāb-ı ‘aşk:

1. **tāb-ı ‘aşkı:-ı**

Gazel 75

Mısra: 1

Aşkın parlaklığı.

1. Tāb-ı ‘aşkı dil-i sūzāna kodı şive-i haqq

2. Şu‘leyi şem‘-i fūrūzāna kodı şive-i haqq

tab‘-ı çāpük-rev-i men:

1. **tab‘-ı çāpük-rev-i men:**

Kaside 7

Mısra: 79

Benim aceleciliğim.

79. Tab‘-ı çāpük-rev-i men gerdine irmez evhām

80. Līk meydān-ı medīhūñde senūñ pehnāver

tāb-ı hūrşid-i temūzī:

1. **tāb-ı hūrşid-i temūzīden:-den**

Kaside 6

Mısra: 72

Temmuza ait güneşin harareti.

71. Sāye-perverde-i elṭāfi olan sebze-i ter

72. Tāb-ı hūrşid-i temūzīden olur mı tersān

tab‘-ı kibār:

1. **ṭab´-ı kibāra:-a**

Gazel 42

Mısra: 12

Kibarın huyu.

11. Kühsārdan ma´ādin ider cā-be-cā zuhūr
12. Ṭab´-ı kibāra farṭ-ı mürüvvet şığışmıyor

tab´-ı mevzūn:

1. **tab´-ı mevzūnum:-um**

Gazel 27

Mısra: 17

Ölçülü, itidalli yaratılış.

17. Tab´-ı mevzūnum İzzetā el-ḥaḳ
18. Mā´il-i yāl ü bāl-i Eşref´dür

tab´-ı pākīze:

1. **ṭab´-ı pākīzesi:-si**

Kaside 1

Mısra: 48

Temiz karakteri.

47. Zihn-i şafvet-eşeri cilvegeh-i sırr-ı nihān
48. Ṭab´-ı pākīzesi mir´āt-ı şafā-yı nuşret

tāb-ı ruḥ:

1. **tāb-ı ruḥ:**

Gazel 52

Mısra: 1

Yanağın parıltısı.

1. Tāb-ı ruḥ ile zūlf-i siyeh tā ḳarışuḳdur
2. Nev-rūz u zālām-ı şeb-i yeldā ḳarışuḳdur

tāb-ı şems-i cemāl-i Eşref:

1. **tāb-ı şems-i cemāl-i Eşref´dür:**

Gazel 27

Mısra: 4

Eşref'in güzellik güneşinin sıcaklığı.

3. Ufḳ-efrūz-ı ´ālem-i ḥübī
4. Tāb-ı şems-i cemāl-i Eşref´dür

tāb-ı teb:

1. **tāb-ı teb:****Kaside 3**Mısra: **33***Ateşin sıcaklığı.*

33. Tāb-ı teb tākatumı kesdi efendüm yoḥsa

34. Zūr-ı endiṣemi nazm içre iderdüm izhār

2. **tāb-ı tebin:-in****Gazel 80**Mısra: **6***Ateşin sıcaklığı II yakıcılığı, inciticiliği.*

5. Lerze-baḥş olmada uymaz vaşla

6. Firḳatin tāb-ı tebin çok gördük

tabī'atlan:1. **ṭabī'atlandum:-du, -m****Kaside 6**Mısra: **139***Bir kimsenin davranışlarına yön veren yaratılışı, huy, meşrep, mizaç sahip olmak.*

139. 'Āḳıbet vefḳ-i merāmunca ṭabī'atlandum

140. Bilemez şimdi baña neylesün ol nükte-feşān

tabīb:1. **ṭabīb:****Kaside 7**Mısra: **27***Hekim, doktor II sevgili.*

27. Dīde-i ḥastesidür 'İzzet-i bīmāra ṭabīb

28. Ḳo reg-i nabz-ı dile ḡamzeler ursun neşter

2. **ṭabībüm:-üm****Gazel 26**Mısra: **16***Hekim, doktor II sevgili.*

15. Yımez içmez senüñ derdüñle dā'im zār u giryāndur

16. Ṭabībüm gel devā ḳıl şunda bir dil-ḥaste 'İzzet var

3. **ṭabībüm:-üm****Gazel 100**Mısra: **12***Hekim, doktor II sevgili.*

11. Sīnemde bakup zaḥmuma raḥm eylemedüñ hīç
12. Bir kere ṭabībüm dimedüñ merhemüñ olsam

4. **ṭabībimsin:**-im, -sin

Gazel 141

Mısra: 7

Hekim, doktor II Hz. Muhammed.

7. Ṭabībimsin baña dārū-yı luṭfuñla müdāvā kııl
8. Hezār emrāz-ı cürme mübtelāyum yā Resūla' llāh

5. **ṭabībüm:**-üm

Gazel 98

Mısra: 7

Hekim, doktor II sevgili.

7. Ṭabībüm itmez iseñ şerbet-i lebüñle devā
8. Ölür gamuñla bu bīmār olan gönülcegizüm

ṭabīb-i cān:

1. **ṭabīb-i cān:**

Kaside 2

Mısra: 18

Gönül doktoru II sevgili.

17. Hezār za'file pür pīç ü tāb iken nā-gāh
18. Ṭabīb-i cān gibi bir müjde-baḥş virdi ḥuzūr

ṭabīb-i cān u dil:

1. **ṭabīb-i cān u dil:**

Gazel 68

Mısra: 5

Canın ve gönlün doktoru II sevgili.

5. Leblerüñden ey ṭabīb-i cān u dil

6. Ḥaste-i hicrāna bir dārū ğaraż

ṭabīb-i nabz-şinās

1. **ṭabīb-i nabz-şināsum:**-um

Gazel 88

Mısra: 5

Huyu bilen doktor II sevgili.

5. Ṭabīb-i nabz-şināsum devā-yı derd-i dilüm

6. Şefeñ marīz-i ğam-ı aşkuña şifā mı degül

tābiş-i gül-arak-ı şerm:

1. **tābiş-i gül-‘arağ-ı şermle:-le**

Gazel 85

Mısra: 13

Utanmanın gül gibi terinin parıltısı.

13. Tābiş-i gül-‘arağ-ı şermle hoy-gerdelenür

14. Bezm-i ‘işretde o haddeyn-i kamer-şıvelerüñ

tābiş-i hasret:

1. **tābiş-i hasretle:-le**

Gazel 121

Mısra: 14

Hasretin parlaması.

13. ‘İzzetā niyet idüp şavm-ı vişāle biz de

14. Yağışur tābiş-i hasretle olursak sūzān

tābiş-i hicrān:

1. **tābiş-i hicrāna:-a**

Gazel 102

Mısra: 2

Ayrılığın parıltısı.

1. Dil āteş-i ruhsāruña yansun mı efendüm

2. Bu tābiş-i hicrāna çayansun mı efendüm

tābiş-i mihr-i ‘izār:

1. **tābiş-i mihr-i ‘izāruñ:-uñ**

Tahmis 6

Mısra: 1

Güneş gibi parlak yanak..

1. Tābiş-i mihr-i ‘izāruñ gün gibi meşhürdur

2. Ol gümüş bāzūlaruñ şah-ı nihāl-i türdur

tābiş-i ruhsār-ı sākī:

1. **tābiş-i ruhsār-ı sākī:**

Gazel 57

Mısra: 5

Sakinin yanağının parıltısı.

5. Tābiş-i ruhsār-ı sākī bī-mecāl itdi n’ola

6. Sāyeveş hake düşersek āftāb altundayuz

tābnāk eyle:

1. **tābnāk eylerüz:-r, -üz**

Gazel 156

Mısra: 12

Parlatmak.

11. Yād-ı gīsū-yı siyāhıyla bir āh eyler isek

12. Tābnāk eylerüz elbette şeb-i tārümüzü

tācdārān-rā:

1. **tācdārān-rā:**

Kaside 13

Mısra: 90

Hükümdarların.

89. Bende-i halka be-güş-ı ān derem

90. Tācdārān-rā be-hiçī ne'şmurem

ta'dād eyle:

1. **ta'dād eylemek:-mek**

Kaside 2

Mısra: 39

Saymak.

39. Ne mümkün eylemek evşāfını anuñ ta'dād

40. Meger ki 'acz ile bir nebze idelüm meşūr

ta'dād-ı evşāf-ı cemil:

1. **ta'dād-ı evşāf-ı cemil:-i**

Kaside 9

Mısra: 69

Güzel niteliklerini sayma.

69. Anuñ ta'dād-ı evşāf-ı cemil

70. Muhaşşal hāric-i tavk-ı kalemdür

tā'dil it:

1. **tā'dil ider:-er**

Gazel 111

Mısra: 7

Değiştirmek.

7. Tā'dil ider terāzū-yı vezn ile haṭvesin

8. Şan tār-i miştar üzre resen-bāzdur sözüüm

tafsil-i hāl:

1. tafşıl-i hâli:-i

Gazel 3

Mısra: 9

Durumunun bütün ayrıntularının açıklanması.

9. Tafşıl-i hâli hep ider 'İzzet saña beyân

10. Bu mücmel oldı şimdi berây-ı hoş-âmedi

tağlar kadar:

1. tağlar kadar:

Gazel 19

Mısra: 7

Çok fazla.

7. Baña şeker-lebüm tağlar kadar cevri itse şekvem yok

8. İşitdün mi ki Ferhâd eylesün Şîrîn'den feryâd

tağlî-i Ahmed:

1. tağlî-i Ahmed'dür:-dür

Kaside 16

Mısra: 47

Ahmet'i yanılma.

47. Ğaraż tağlî-i Ahmed'dür bu sözden

48. Düşürsin tek anı 'uşşâk gözden

taḥammül:

1. taḥammül:

Gazel 48

Mısra: 9

Dayanma, katlanma.

9. Yâ seferdür yâ taḥammül dinülür çâre-i 'aşk

10. Ne taḥammül idebildi ne sefer 'aşıklar

2. taḥammül:

Gazel 78

Mısra: 7

Dayanma, katlanma.

7. Ya kimde tâb u taḥammül kor ey perî-tal'at

8. O dîdeler k'ola meclisde ḥ'âba müstağrak

3. taḥammül:

Gazel 85

Mısra: 5
Dayanma, katlanma.

5. Çünkü yok keşret-i 'uşşāka taḥammül sende
6. Niçün efzün-ter idersin bu kadar şīvelerüñ

taḥammül eyle:

1. taḥammül eylemeli: *-meli*

Gazel 4
Mısra: 13
Dayanmak, katlanmak.

13. 'İzzet taḥammül eylemeli çekmeli hemān
14. Her ne gelürse baht-ı sitemkārdan bana

2. taḥammül eylemez: *-mez*

Gazel 98
Mısra: 17
Dayanmak, katlanmak.

17. 'İtāb-ı yāra taḥammül mi eylemez 'İzzet
18. Ta'ab-keşīde-i aġyār olan gönülcegizüm

taḥammül it:

1. taḥammül idebildi: *-e, -bil, -di*

Gazel 48
Mısra: 10
Dayanmak, katlanmak.

9. Yā seferdür yā taḥammül dinülür çāre-i 'aşk
10. Ne taḥammül idebildi ne sefer 'āşıklar

taḥaşşüd:

1. taḥaşşüd:

Kaside 9
Mısra: 16
Birikme, yığılma, toplanma.

15. Sipāh-ı fitne-engīz-i şükūfe
16. Taḥaşşüd üzre gülşen müzdehemdür

taḥassür:

1. taḥassür:

Terkib-bend 1
Mısra: 31
Hasret çekme.

31. Hey ne belā imiş bu taḥassür didikleri
 32. Kim deşt-i ğamda kılaydı beni böyle serseri

taḥassür-keş-i ferdā-vı kıyāmet:

1. taḥassür-keş-i ferdā-yı kıyāmet:

Gazel 14

Mısra: 6

Kıyamet yarınının hasretini çeken(kişi).

5. İmrüz ki ta' lîk-i kerem kerdî be-maḥşer
 6. Hestîm taḥassür-keş-i ferdā-yı kıyāmet

taḥassür-zede-i müy-miyān:

1. taḥassür-zede-i müy-miyānuz:-uz

Kaside 3

Mısra: 47

Kıl kadar ince belin hasret çeken II âşık.

47. Biz taḥassür-zede-i müy-miyānuz ammā
 48. Her şeb aġyār-ı denî itmededür zîb-i kenār

taḥayyül-i la' l-i leb:

1. taḥayyül-i la' l-i lebiyledür:-i, -y, -le, -dür

Gazel 49

Mısra: 10

Dudağının kırmızılığının hayali.

9. Beñzer ki ' İzzetā bu şekker gibi sözlerüñ
 10. Bir-nev-resüñ taḥayyül-i la' l-i lebiyledür

tahrîk eyle:

1. tahrîk eyledi:-di

Gazel 157

Mısra: 8

Kışkırtmak.

7. Zîr-i kākülde nihān idi mu'anber ḥālî
 8. Gösterüp eyledi tahrîk şabā sevdamı

2. taḥrîk:

Gazel 30

Mısra: 17

Kışkırtmak.

17. Bād eylemesün sünbül-i gīsūsını taḥrīk
18. Bādī-i perīṣāni-i cem ‘iyyetimüzdür

taḥrīk it:

1. **taḥrīk idüp:-üip**

Gazel 89

Mısra: 1

Bir kimseyi, kötü bir iş yapması için harekete geçirmek, kıskırtmak.

1. Taḥrīk idüp cünūnumı bir tıfl-ı ḥurde-sāl
2. Yağmaladı sükūnumı bir tıfl-ı ḥurde-sāl

2. **taḥrīr idüp:-üip**

Kaside 6

Mısra: 22

Kaleme almak, yazmak.

21. Būy-ı sünbülden idüp aḥz-ı midād-ı müşgīn
22. Varaḳ-ı güllere taḥrīr olunursa şāyān

taḥsīn it:

1. **taḥsīn iderse:-er, -se**

Gazel 38

Mısra: 13

Beğenmek, güzel bulmak, takdir etmek.

13. İderse ṭab ‘uma ‘İzzet n’ ola cihān taḥsīn
14. Bir öyle mücid-i ḥüsn-i edā mı var yokdur

2. **taḥsīn itdi:-di**

Gazel 123

Mısra: 1

Beğenmek, güzel bulmak, takdir etmek.

1. ‘Ārīzuñ itdi nem-i ḥoy-ı ḥacālet taḥsīn
2. Saña ey tāze gül-i bāğ-ı letāfet taḥsīn

3. **taḥsīn itmekde:-mede**

Gazel 123

Mısra: 12

Beğenmek, güzel bulmak, takdir etmek.

11. Eşref-i cümle-i ḥübān-ı cihān Eşref’dür
12. Şeref-i zātına itmekde şerāfet taḥsīn

4. **taḥsīn ider:-er**

Kaside 6

Mısra: 6

Beğenmek, güzel bulmak, takdir etmek.

5. Rāstdur bu sühanum rāst be-ḥaḳḳ-ı ḥasaneyn

6. Görse taḥsīn ider ḥüsn-i edāñı ḥassān

5. taḥsīn ider:-er

Gazel 123

Mısra: 8

Beğenmek, güzel bulmak, takdir etmek.

7. Var iken sende efendüm bu edā-yı şīrīn

8. Ehl-i diller ider eṭvāruñı elbet taḥsīn

taḥsīn:

1. taḥsīn:

Gazel 123

Mısra: 2

Güzel bulup takdir etme, övme.

1. ‘Ārızuñ itdi nem-i ḥoy-ı ḥacālet taḥsīn

2. Saña ey tāze gül-i bāğ-ı letāfet taḥsīn

2. taḥsīn:

Gazel 123

Mısra: 10

Güzel bulup takdir etme, övme.

9. Āteşīn-lafz ile vaşf-ı leb-i dil-berde yine

10. Nazmınuñ ma‘ni-i rengīnine ‘İzzet taḥsīn

taḥsīn eyle:

1. taḥsīn eyledi:-di

Gazel 114

Mısra: 15

Beğenmek, güzel bulmak, takdir etmek.

15. Gördi çün bu gāzeli eyledi taḥsīn ol şūh

16. Didi āh İzzet’imüñ ṭab’uña pek ḥayrānum

2. taḥsīn eylemez:-mez

Gazel 123

Mısra: 6

Beğenmek, güzel bulmak, takdir etmek.

5. Bir güzel kim ola şad şīve ile cilve-nümā

6. Eylemez mi anı erbāb-ı maḥabbet taḥsīn

3. taḥsîn eylemiş:-miş

Gazel 123

Mısra: 4

Beğenmek, güzel bulmak, takdir etmek.

3. O tekellüm o tebessüm o levendâne gülüş

4. Eylemiş ḥüsn-i ḥudâ-dâdını kat kat taḥsîn

taht-ı cefâ:

1. taḥt-ı cefâda:-da

Gazel 25

Mısra: 1

Eziyet tahtı II gönül.

1. Taḥt-ı cefâda ḥüküm ideli ḥurde-sâller

2. Bâzîçe oldu şundığımız 'arz-ı hâller

tâ'ir-i karâr:

1. tâ'ir-i karârimuzi:-imuz, -i

Gazel 139

Mısra: 17

Karar kuşu.

17. Uçurur tâ'ir-i karârimuzi

18. Şeh-per-i murğ-ı ḥüsn olan ḥaṭ-ı nev

tak:

1. taḥ:

Gazel 9

Mısra: 3

Asmak, iliştiirmek.

3. Mû-miyâna taḥ o sîmîn ḥanceri ey mâh-ı nev

4. Eyle imâ ya 'ni tîğ-i ebrûvânuñ cā-be-cā

2. taḥmasun:-ma, -sun

Gazel 147

Mısra: 2

Asmak, iliştiirmek.

1. Nâz ile vesme çekmesün ebrûlar üstüne

2. Ḥançer taḥmasun o şanem ḥançer üstüne

takarrub it:

1. taḳarrub itmege: *-meg, -e*

Gazel 34

Mısra: **15**

Yakınlaşmak, yaklaşmak.

15. Taḳarrub itmege yāre ne cānımız ‘İzzet

16. Uzaḳdan eyleyelüm merḥabā yeñiçeridür

tākat gel:

1. tākāt gelür: *-ür*

Kaside 4

Mısra: **47**

Dayanmaya gücü yetmek, dayanmak.

47. Bu perīşānlığa tākāt mi gelür inşāf it

48. Nice nazmum ola revnak-şiken-i dürr-i hoş-āb

tākat getirül:

1. tākāt getirülmez: *-mez*

Gazel 129

Mısra: **15**

Bir şeyi yapabilmek için gereken güce, kuvvete, dermana sahip olmak.

15. Hiç şīve-i ḥübānına tākāt getirülmez

16. ‘İzzet bu gün gördiği yok ḥaḳ bilür ammā

tākatumı kes:

1. tākatumı kesdi: *-di*

Kaside 3

Mısra: **33**

Yeterli gücü olmamak, gücü azalmak.

33. Tāb-ı teb tākatumı kesdi efendüm yoḥsa

34. Zūr-ı endişemi nazm içre iderdüm izhār

tākātuñ kal:

1. tākātuñ kalmadı: *-ma, -dı*

Terkib-bend 1

Mısra: **56**

Yeterli gücü olmamak, gücü azalmak.

55. Bīdād-ı çarḥdan nedür ‘İzzet şikāyetüñ

56. Beñzer ki kalmadı ḡam-ı hicrāna tākātuñ

takdīm eyle:

1. taqdīm eylesem:-se, -m

Gazel 19

Mısra: 13

Sunmak.

13. Sezādur ‘İzzetā mīr-i şefīka eylesem taqdīm

14. Dür-i naẓmum ki reşk ile gelür Pervīn’den feryād

2. taqdīm eyleseler:-se, -ler

Kaside 6

Mısra: 45

Sunmak.

45. Nūnını eyleseler mimine taqdīm sezā

46. Ebrū bālāda olur zīrdedür cāy-ı dehan

taqdīm-i nev-ḥaṭ-ı ruh:

1. taqdīm-i nev-ḥaṭ-ı ruḥuñ:-uñ

Gazel 32

Mısra: 9

Yanağın yeni(terleyen) tüylerinin sunumu.

9. Muḳteżā-yı kevkebüm taqdīm-i nev-ḥaṭ-ı ruḥuñ

10. Uḳde-i müşkil-güşā-yı vaşlı münḥal gösterür

tāk-ı dergeh:

1. tāk-ı dergehi:-i

Kaside 9

Mısra: 64

Dergahın kubbesi.

63. O ferzend-i vezīr-i āsmān-cāh

64. Ki tāk-ı dergehi gerdün-ı behemdür

taqlīd it:

1. taqlīd iderdüm:-er, -dü, -m

Kaside 6

Mısra: 135

Bir kimseye veya bir şeye benzemeye çalışmak.

135. Ben aña ḥāl-i şabāvetden iderdüm taqlīd

136. O baña olmuş idi reh-ber-i semt-i ‘irfān

takrīb:

1. takrīb:**Kaside 17**

Mısra: 17

Bahâne, vesîle.

17. Sen ne takrīb ile teşrīf buyurduñ şimdi

18. Eyle ben bende-i dil-ḥasteñi āgāh u ḥabīr

takrīr:**1. takrīre:-e****Kaside 9**

Mısra: 71

Anlatmak, ifade etmek.

71. Ne takrīre zebānuñ kudreti var

72. Ne güncāyiş-pezīrā-yı raqamdur

2. takrīr:**Gazel 24**

Mısra: 6

Anlatmak.

5. Ağyār ile ünsiyet-i ḥübānı ser-ā-ser

6. Gördük bize takrīr ü beyān eylemesünler

takrīr eyle:**1. takrīr eylesün:-sün****Gazel 77**

Mısra: 10

Anlatmak.

9. Kaşr-ı dāmāda varıldıḡda o zevḡ ü cünbüş

10. Kimde var kudret ki takrīr eylesün yārāna bak

takrīr it:**1. takrīr idemem:-e, -me, -m****Kaside 17**

Mısra: 15

Anlatmak.

15. Saña takrīr idemem devr-i firākuñ ġamını

16. Çok ḡarışdırma eyā şāhid-i şīrīn-takrīr

takrīr ü beyān eyle:

1. taqrir ü beyân eylesünler:-me, -sün, -ler

Gazel 24

Mısra: **6**

Anlatmak ve söylemek.

5. Ağyār ile ünsiyet-i hūbānı ser-ā-ser

6. Gördük bize taqrir ü beyân eylesünler

taksir:

1. taqsirimi:-im, -i

Kaside 9

Mısra: **93**

Kusur, suç.

93. Velī taqsirimi ‘afv eyle zīrā

94. Senüñ vaşfuñda ‘ālem beste-demdür

taktir eyle:

1. taqtir eyleyüp:-y, -üp

Kaside 17

Mısra: **36**

Damla damla akıtmak.

35. Yandı şabrum o zamān eyledüm āğāz baña

36. Eyleyüp dīdelerüm eşke bedel hūn taqtir

takviye-bahşā-yı za ‘ifān:

1. taqviye-bahşā-yı za ‘ifān:

Kaside 6

Mısra: **88**

Güçsüzlere takviye güç veren(güzellik).

87. Şarşamaz peşşe-i nā-çizi hücüm-ı şarşar

88. Olsa ger taqviye-bahşā-yı za ‘ifān bir ān

takviye-fermā:

1. taqviye-fermādur:-dur

Kaside 1

Mısra: **53**

Takviye güç emreden..

53. Meded-i luṭfi ile taqviye-fermādur hep

54. Žu ‘afādan ne kadar var ise sezā-yı nuşret

tal:

1. **ṭaldı:-dı****Gazel 161**

Mısra: 6

Kendini düşünce ve duygularına kaptırıp çevresini farketmeyecek hâle gelmek, dalgın bir durum almak.

5. Tār-ı zülfi zekān-ı dil-bere şarkınca gönül

6. Ṭaldı bir fikr-i ‘amīke resen-i çāh gibi

2. **ṭalup:****Gazel 108**

Mısra: 7

Başka bir şeyle ilgilenmeyecek şekilde kendini bir şeye vermek, yalnız o şeyle ilgilenmek, kendini ona kaptırmak.

7. Mānend-i elin köri ṭalup āteş-i ‘aşka

8. Destin şunıcağ destüme dil-dār ṭutuşdım

taleb it:1. **ṭaleb iderüm:-er, -üm****Gazel 12**

Mısra: 8

İstemek.

7. Bu benüm mest olıcağ ‘ādet-i dīrīnemdür

8. Gerden-i sākīden elbet iderüm büse ṭaleb

tāleb-i büse:1. **ṭāleb -i büsesi:-si****Gazel 58**

Mısra: 6

Öpücük isteği.

5. Her kerem-pīşe güzel kim bile mev‘ūdını deyn

6. Ṭāleb-i büsesi şeydālarına şīr olmaz

tālib-i vaşl:1. **ṭālib -i vaşl:****Gazel 93**

Mısra: 3

Kavuşmanın isteklisi.

3. Ṭālib-i vaşl oldıguma eyledüñ

4. İntekāle yentaqılu intikāl

ta‘līm-i cevr:

1. ta' līm-i cevr:

Kaside 16

Mısra: 53

Haksızlığı öğretme.

53. Baña ta' līm-i cevr itdüñ efendüm

54. Senüñ nuşhuñ qabül itdüm begendüm

tām:

1. tām:

Kaside 10

Mısra: 13

Gerekli her şeyi kendisinde bulunduran, eksiği olmayan.

13. Görelüm hüsni kimüñ tām kimüñ nākışdur

14. Heme sencide-i mizān-ı şu'ür eyleyelüm

tamām-ı devr-i sipihr-i berin:

1. tamām-ı devr-i sipihr-i berin:

Kaside 2

Mısra: 23

Yüksek göğün devrinin bütünü.

23. Tamām-ı devr-i sipihr-i berin be-vefķ-i merām

24. Dağı nedür bilemem maqsad-ı dil-i meksür

ta'n eyle:

1. ta'n eyler:-r

Gazel 96

Mısra: 17

Kınamak, yermek, ayıplamak, zemmetmek.

17. Gerçi ta'n eyler 'avām ammā biz

18. İtmezüz güş-ı şütüm-ı 'ālem

ta'n it:

1. ta'n itmeye:-ye

Gazel 24

Mısra: 9

Kınamak, yermek, ayıplamak, zemmetmek.

9. Ta'n itmeye başladı habāb-ı meye zühhād

10. Girdükçe sivilceyi çibān eylemesünler

tanin-i mine-karin-i zübāb:

1. **tanîn-i mîne-ķarîn-i zübâbdan:-dan**

Gazel 54

Mısra: **10**

Sineğin nakış şeklinde işlenmiş vızıltısı.

9. Zebân-dırâzi-i cühâlî pîş-i ehl-i şafâ

10. Tanîn-i mîne-ķarîn-i zübâbdan aluruz

tañtana-i ÷abl u kerre- nây:

1. **tañtana-i ÷abl u kerre- nây:**

Kaside 2

Mısra: **10**

Davul ve bir neyin tantanası.

9. Tavañtun itmişiken ğâr-ı dilde rûbeh-i ğam

10. Kılındı tañtana-i ÷abl u kerre- nây ile dūr

tanzîr eyle:

1. **tanzîr eyleser:-r, -se**

Gazel 13

Mısra: **13**

Nazire yapmak, benzetmek.

13. Nazm-ı rengînümi eyleser Necîb'üm tanzîr

14. Olur ârâyiş-i dîvân-ı belâğat kat kat

tanzîr:

1. **tanzîri:-i**

Gazel 42

Mısra: **14**

Benzemeye çalışma, örnek alma.

13. Nazm-ı cenâb-ı hâmi-i sâmi-mekinetin

14. Tanzîri vüs'-i miknete 'İzzet şığışmıyor

2. **tanzîrde:-de**

Gazel 97

Mısra: **18**

Benzemeye çalışma, örnek alma.

17. 'İzzet cenâb-ı Muħliş'in âşâr-ı pākūñi

18. Tanzîrde selâset-i ğüftâre uğradum

3. **tanzîr:**

Gazel 118

Mısra: 11

Benzemeye çalışma, örnek alma.

11. Cenâb-ı Lütî-i sihr-âferînüñ nazmını tanzîr

12. Degül haddüñ o bir mu'ciz-edâdur çok çalâbsın sen

târ:

1. **târını:** -i, -n, -i

Gazel 85

Mısra: 3

Saç teli.

3. Gösterüp perçemünüñ târını kıldıkça güzâr

4. Dil-i divâneyi zencîre çeker şîvelerüñ

2. **ţâr:**

Gazel 134

Mısra: 6

Tel, saç teli.

5. Nây-ı enîn-i dilüm eylese güş 'andelîb

6. Bezm-i çemen başına ţâr olur ol dem hemân

târ târ:

1. **târ târa:** -a

Gazel 138

Mısra: 12

Saç teli saç teline.

11. Ögredür eczâ-yı hüsünüñ birbirine şîveler

12. Çeşm çeşme zülf zülfe târ târa rû-be-rû

târ u mâr eyle:

1. **târ u mâr eyledi:** -di

Gazel 83

Mısra: 5

Karmakarışık etmek, perişan eylemek.

5. Târ u mâr eyledi sermâye-i sāmānumuzı

6. Ceyş-i gâretger-i kâlâ-yı sükût-ı nigezüñ

târ ü mâr eyle:

1. **târ ü mâr eyliyor:** -yor

Gazel 107

Mısra: 3
Perişan etmek.

3. Tār ü mār eyliyor ‘uşşāk-ı dil-āzürdelerüm
4. Şüriş-endāz-ı cihān böyle nedendür nigeğüm

tār u mār it:

1. tār u mār itdi:-di

Gazel 81

Mısra: 5

Dağıtmak, perişan etmek.

5. Bezm-i fikrüm tār u mār itdi hevā-yı perçemi
6. Ya ‘ni gāret-dīde-i şeb-ğünuyum bir āfetüñ

2. tār ü mār itseñ:-se, -ñ

Tahmis 6

Mısra: 8

Dağıtmak, perişan etmek.

7. Sünbülü pīçīde kıldı kākül-i ħam-der-ğamuñ
8. Tār ü mār itseñ olur ‘ağlı perīşān ādemüñ

tār ü mār kıl:

1. tār ü mār kıldün:-dū, -n

Gazel 11

Mısra: 8

Dağıtmak, perişan etmek.

7. Yarüñ lepışka perçemini ey şabā yine
8. Kıldün mı tār ü mār ne ‘ālemeddür ‘aceb

tār u pūd-ı ħande-i gül:

1. tār u pūd-ı ħande-i gülden:-den

Tahmis 2

Mısra: 8

Gülen gülün boyuna takılan ip.

7. Sevdigüm çekmeñ ne mümkün şikletüñ her cāmenüñ
8. Tār u pūd-ı ħande-i gülden gerek pīrāhenüñ

tarab:

1. tarab:

Gazel 8

Mısra: 3

Şenlik, sevinçlilik, ferah.

3. Şebâne cünbiş ü zevk ü tarab güzel ammā
4. Pek ıztırâb virür şubh-dem humâr baña

tarab-hâne:

1. **tarab-hānemüz:-müz**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Eğlence, sevinç evi.

21. Başlardı devre şevk ile peymānemüz bizüm
22. Tārīk qalmaz idi tarab-hānemüz bizüm

tārāc it:

1. **tārāc itdi:-di**

Gazel 128

Mısra: 3

Yağmalamak.

3. Ez-ser-i nev kâle-i sāmānı tārāc itdi yār
4. Gösterüp bir şīve-i hātır-rübā-yı nev-zemīn

taraf:

1. **tarafdan:-dan**

Kaside 4

Mısra: 45

Yön, taraf.

45. Bir tarafdan elem-i mātem-i cān-süz-ı peder
46. Bir tarafdan sitem-i dāyin-i nā-puhte hıtāb

2. **tarafdan:-dan**

Kaside 4

Mısra: 46

Yön, taraf.

45. Bir tarafdan elem-i mātem-i cān-süz-ı peder
46. Bir tarafdan sitem-i dāyin-i nā-puhte hıtāb

tarāvet:

1. **tarāvet:**

Kaside 7

Mısra: **46**

Tazelik, körpelik.

45. Nıgeh-i luḫfi eger kül-ḫana düşse nā-gāh

46. Verd-i aḫmer gibi bulurdı ṭarāvet aḫker

2. **ṭarāvetle:-le**

Kaside 9

Mısra: **2**

Tazelik, körpelik.

1. Bahār irdi yine ferḫunde demdür

2. Ṭarāvetle cihān bāġ-ı İrem 'dür

3. **ṭarāvet:**

Gazel 13

Mısra: **3**

Tazelik, körpelik.

3. Mevc-ḫız olsa ṭarāvet ruḫ-ı ḫoy-rīzinde

4. Açılır şan gül-i şad-berg-i ŝabāḫat ḫat ḫat

4. **ṭarāvetle:-le**

Gazel 143

Mısra: **9**

Tazelik, körpelik.

9. Baġ lāleler eşküfte ṭarāvetle efendüm

10. Al cāmı ele def^c-i ḫumār-ı elem eyle

tard:

1. **ṭard:**

Kaside 2

Mısra: **80**

Sürme, uzaklaŝtırma.

79. Raġīb-i dünı kılup maḫrem-i ḫarīm-i viŝāl

80. İder fütāde-i nāçarı ṭard ile mehcür

tard it:

1. **ṭard itme:-me**

Gazel 92

Mısra: **8**

Sürmek, uzaklaştırmak.

7. İttibā^c ile raġīb-i bed-sirişte bezmden

8. 'Āŝıķı ṭard itme lāyık mı mürüvetten bedel

2. **ṭard itdi:-di**

Gazel 18

Mısra: 8

Uzaklaştırmak, kovmak.

7. Pertevi mīnā-serāy-ı ḳalbi lebrīz idelü

8. Bezm-i endīšemden itdi fikr-i ŧem 'i ṭard ruḫ

ṭarf-ı külāh:

1. **ṭarf-ı külāhumdan:-um, -dan**

Gazel 117

Mısra: 4

Külâhının ucu.

3. Behişt-i rüy-ı alüñ ŧevḳı yaḳdı serde bir âteş

4. Ki kemter lâle ṭutmam dūzahı ṭarf-ı külāhumdan

2. **ṭarf-ı külāhuñ:-uñ**

Kaside 16

Mısra: 64

Külâhının ucu.

63. Öpüp Eşref añun çeşm-i siyāhuñ

64. İder işkeste hem ṭarf-ı külāhuñ

ṭarf-ı ruhsār:

1. **ṭarf-ı ruhsāruñdan:-uñ, -dan**

Gazel 138

Mısra: 7

Yanağın kenarı.

7. Ṭarf-ı ruhsāruñdan eyle ber-ṭaraf gīsūlaruñ

8. Yüz bulup bī-çäreler ḳılsun nezzāre rü-be-rü

ṭarh:

1. **ṭarḫma:-ın, -a**

Gazel 12

Mısra: 13

Kurma, tertip ve tanzim etme II yazma.

13. Böyle rindāne gazel ṭarḫına ol mahveşüñ

14. 'İzzetā dīde-i mestānesidür cümle sebeb

ṭarh it:

1. **tarḥ itmekiçün:** -mek, -içün

Kaside 8

Mısra: 38

Kurmak, tertip ve tanzim etmek II yazmak.

37. Eger destūr-ı düstūrı olursa şevkile ḥāmem

38. İder bir nev-ğazel tarḥ itmekiçün sa`y-ı bisyārı

tarḥ-ı kütübḥāñe-i zībā-resm:

1. **tarḥ-ı kütübḥāñe-i zībā-resme:-e**

Kaside 6

Mısra: 15

Süslü şekildeki kütüphanenin düzeni.

15. Siyyemā tarḥ-ı kütübḥāñe-i zībā-resme

16. Yazdıguñ nükteli tarḥ-i belāğat-`unvān

tarḥ-ı ülfet:

1. **tarḥ-ı ülfet:**

Gazel 119

Mısra: 2

Dostluk kurma.

1. Niçün ağıyār-ı bed-girdārdan hīç nefret itmezsın

2. Niçün `uşşākla bir kere tarḥ-ı ülfet itmezsın

tār-i miştar:

1. **tār-i miştar:**

Gazel 111

Mısra: 8

Ağırlık ölçen aletin ipi.

7. Tā`dīl ider terāzū-yı vezn ile ḥatvesin

8. Şan tār-i miştar üzre resen-bāzdur sözüm

tār-ı nigāh-ı ḥasret-i `āşık:

1. **tār-ı nigāh-ı ḥasret-i `āşık:**

Gazel 35

Mısra: 5

Aşığın ḥasret bakışının karanlığı.

5. ār-ı nigāh-ı ḥasret-i `āşık mıdur yāḥūd

6. Mūy-ı miyān mı rişte-i bārīk-i cān mıdur

tār-ı nigāh:

1. **tār-ı nigāhumuz:-umuz**

Gazel 87

Mısra: 7

Bakış ipliği.

7. Tār-ı nigāhumuz kemerinden çözülmiyor

8. Mūy-ı miyānına şarılup rişte-i hayāl

tārī ol:

1. **ṭārī olur:-ur**

Kaside 8

Mısra: 2

Ortaya çıkmak, belirtmek.

1. Hubūb-ı şarşar-ı ḥasret üşütdükçe dil-i zārı

2. Reg-i cāna olur tā lerze-i efsürdegī ṭārī

tār-ı zülf:

1. **tār-ı zülfi:-i**

Gazel 161

Mısra: 5

Saç teli.

5. Tār-ı zülfi zeķan-ı dil-bere şarkınca gönül

6. Ṭaldı bir fikr-i ‘amīķe resen-i çāh gibi

2. **tār-ı zülfünden:-üñ, -den**

Gazel 156

Mısra: 8

Saç teli.

7. Deyr-i ‘aşķunda perestiş-geriyüz ol şanemüñ

8. Tār-ı zülfünden idüp rişte-i zünnārumızı

ta‘rīf it:

1. **ta‘rīf idemem:-e, -me, -m**

Kaside 5

Mısra: 60

Tarifini yapmak, ne ve nasıl olduğunu anlatmak, tanımlamak.

59. Ammā ki çi sūd añlamıyor kuvvet-i ṭab‘um

60. Ta‘rīf idemem kendümi ḥālā Yeñişehr’e

ta‘rīf ol:

1. ta'rif olunmaz:-un, -maz

Gazel 77

Mısra: 17

Tarif etmek, anlatmak.

17. İzzetā bir vech ile ta'rif olunmaz zevkümüz

18. Yokdı defterde bu cümbüş gerdiş-i devrāna bak

tarīh-i belāgat-‘unvān:

1. tarīh-i belāgat-‘unvān:

Kaside 6

Mısra: 16

Etkili söz söyleme şöhretinin tarihi.

15. Siyyemā tarīh-ı kütübhāne-i zībā-resme

16. Yazdığıñ nükteli tarīh-i belāgat-‘unvān

tārik:

1. tārik:

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Karanlık.

21. Başlardı devre şevk ile peymānemüz bizüm

22. Tārik kıalmaz idi tarab-ḥānemüz bizüm

tarīk-i sünnet:

1. tarīk-i sünnetüñden:-üñ, -den

Gazel 141

Mısra: 6

Sünnet yolu.

5. Yolum urdı beni azdırdı gāyet nefis ile şeytān

6. Tarīk-i sünnetüñden pek cüdāyum yā Resūla'llāh

tarīk-i zühde:

1. tarīk-i zühde:-e

Gazel 49

Mısra: 7

Dünyāya rağbet etmeyip kendini ibādete vermenin yolu.

7. Zāhid tarīk-i zühde biz rāh-ı aşkıda

8. Bilsem ki ḥak efendi kimüñ mezhebiyledür

tarz:

1. tarz:**Gazel 22**

Mısra: 1

Biçim, şekil.

1. Bir tarz hürām itdi o şimşād-ğad Aħmed
2. Serv ayağına düşdi didi el meded Aħmed

tarz-ı ‘icāz:

1. tarz-ı ‘icāzına: -ı, -n, -a

Kaside 3

Mısra: 6

Az sözle çok şey anlatma şekli.

5. Hāme hem-hālet-i ũu‘bān-ı kelīm olmāğla
6. Tarz-ı ‘icāzına hayret-zededür her sehhār

tarz-ı nā-şenī:

1. tarz-ı nā-şenīde: -de

Gazel 25

Mısra: 12

Kötü olmayan şekil.

11. Her gül-‘izār itmededür ‘andelībine
12. Bir tarz-ı nā-şenīde ile mekr ü āller

taşavvur it:

1. taşavvur itse: -se

Kaside 6

Mısra: 77

Düşünmek.

77. Bezm-i mīnūveşini itse taşavvur bir kes
78. Kendini bulur idi ravza-nişīn-i Rıdvān

taşavvur-ı hūsn:

1. taşavvur-ı hūsnüyle: -ü, -y, -le

Gazel 55

Mısra: 13

Güzelliğın düşüncesi.

13. Bir kāfirin taşavvur-ı hūsnüyle ‘İzzet’ üñ
14. Büt-hāne-i hayāli ser-ā-ser nuķūş-ı nāz

tās-ı vārun-ı sipihr:

1. **ṭās-ı vārun-ı sipihri:-i**

Gazel 124

Mısra: **14**

Göğün ters seması.

13. İştihār-ı nazmıdur ‘İzzet cenāb-ı Rā’if’ üñ

14. Ṭās-ı vārun-ı sipihri ṭoldıran āvāzeden

taş at:

1. **taş atdumsa:-du, -m, -sa**

Gazel 112

Mısra: **11**

Söz dokundurmak, birine dolaylı olarak dokunacak acı söz söylemek.

11. Bezmde ağıyāra taş atdumsa da ma‘zūr ṭut

12. Kelb şandum fark u temyız ihtimālüm yok benüm

ta‘ṭir id:

1. **ta‘ṭir ider:-er**

Gazel 14

Mısra: **9**

Güzel bir koku ile kokulandırmak.

9. Tā demāğ-i dili ider ta‘ṭir

10. Būy-ı sünbül midür ‘aceb müyü

2. **ta‘ṭir itdüñ:-dü, -ñ**

Kaside 17

Mısra: **38**

Güzel bir koku ile kokulandırmak.

37. Didüm ey gonce-i neşküfte-i gülzār-ı vefa

38. Būy-ı luṭfuñla dimāğ-ı dili itdüñ ta‘ṭir

tatlı:

1. **ṭatlı:**

Gazel 63

Mısra: **10**

Tatlı, şirin.

9. Āferīnler saña ey şāhid-i şīrīn-güftār

10. Ṭatlı dillerle ṭutarsın zūrafāyı bilürüz

taṭvīl-i sühan eyle:

1. **taṭvīl-i sühan eyleme:-me**

Kaside 5

Mısra: **68**
Sözü uzatmak.

67. 'İzzet yeter ıtnābı o hengām-ı du'ādur
68. Tatvīl-i sūhan eyleme bī-cā Yeñişehr'e

tavattun it:

1. **tavattun itmişiken:**-miş, -i, -ken

Kaside 2

Mısra: **9**

Yerleşmek, yer edinmek.

9. Tavattun itmişiken gār-ı dilde rūbeh-i gam
10. Kılındı antāna-i abl u kerre- nāy ile dūr

tayan:

1. **ayansun:**-sun

Gazel 102

Mısra: **2**

Dayanmak, sabretmek.

1. Dil āteş-i ruhsāruña yansun mı efendüm
2. Bu tābiş-i hicrāna ayansun mı efendüm

tayerān:

1. **ayerān:**

Kaside 6

Mısra: **38**

Uçma, uçuş.

37. Dādlar zav'-ı meşābīh-i şebistān-ı hurūf
38. Gūyiyā aları pervāneveş eyler ayerān

tāze:

1. **tāze:**

Gazel 10

Mısra: **3**

Yeni, körpe.

3. Kimi şarkı kimisi tāze gāzeller okusun
4. Kimisi eylesūñ āgāze-i hey hey ne şafā

2. **tāze:**

Gazel 14

Mısra: **2**

Taze, canlı.

1. Seyr it ol şūh-ı āteşīn-ḥūyı
2. Tāze gül gibi terlemiş rūyı

3. **tāze:**

Kaside 17

Mısra: 3

Yeni, körpe.

3. Servveş tāze edālarla ḥırām eyleyerek
4. Gelmiş ammā yaluñuz imişüm ol demde faķır

4. **tāze:**

Gazel 20

Mısra: 4

Yeni, körpe.

3. O leṭāfetle ki vardur ḳad-i ra‘nāsında
4. Bāğ-ı ḥüsne yine bir tāze fidāndur Aḥmed

5. **tāze:**

Gazel 48

Mısra: 4

Yeni II körpe, genç.

3. Gülşen-i ḥüsne bülbül kesilürler yek-ser
4. Görseler gül gibi bir tāze püser ‘aşıklar

6. **tāze:**

Gazel 61

Mısra: 12

Yeni, körpe.

11. Birinüñ ḳāmetini serve idersek teşbīh
12. Birini yād iderüz tāze nihālān ile biz

7. **tāze:**

Gazel 105

Mısra: 3

Yeni, körpe.

3. Sen tāze nihāl-ı çemenistān-ı cefānuñ
4. Pāyuna dem-ā-dem dökilür eşk-i tazallüm

tāze gül-i bāğ-ı letāfet:

1. **tāze gül-i bāğ-ı letāfet:**

Gazel 123

Mısra: 2

Güzellik bağının taze gülü II sevgili.

1. 'Ārızuñ itdi nem-i hoy-ı hacālet taḥsīn
2. Saña ey tāze gül-i bāğ-ı letāfet taḥsīn

tāze-edā:

1. tāze-edā:

Kaside 6

Mısra: 25

Körpe cilve.

25. Taları tāze-edā bir büt-i sīmīn-tendür
26. Şaların her birisi veşen-i deyr-i beyān

tāzele:

1. tāzeledi:-di

Kaside 6

Mısra: 105

Tazelemek, yenilemek.

105. Yeñiden tāzeledi kâ'ide-i mekremeti
106. Mişl-i ḥātem-i ṭayy olmışıdi eski yalān

2. tāzeler:-r

Gazel 46

Mısra: 14

Tazelenmek, yenilenmek.

13. Gāh olur kim aşlı yok bir va'd-ı bī-incāz ile
14. Derdini ḥaşret-keşānuñ tāzeler maḥbūblar

tāze-nihālān-ı Yeñişehr:

1. tāze-nihālān-ı Yeñişehr'i:-i

Gazel 143

Mısra: 3

Yeñişehr'in taze fidanları.

3. Geh tāze-nihālān-ı Yeñişehr'i temāşā
4. Geh sāye-i eşcārda āyīn-i cem eyle

tāze-zebān-ı āşār:

1. tāze-zebān-ı āşār:

Kaside 3

Mısra: 12

Eserlerin körpe dili.

11. Meded kilk-i sühan-güster ile bu nâ-çiz
12. Dem-be-dem olmadadır taze-zebân-ı âşâr

te'ākub it:

1. te'ākub ide: -e

Kaside 8

Mısra: 65

Birbirini tâkip etmek, birbiri ardınca olmak.

65. Te'ākub ide tā şayf u şitâ bu köhne gülşende
66. Fuşül-ı erba'a âmed-şüdünde ide tekrarı

te'ānuḡ-ı eşer-i feyz-i kimyâ-yı hayâl:

1. te'ānuḡ-ı eşer-i feyz-i kimyâ-yı hayâl:

Gazel 91

Mısra: 14

Hayal kimyasının ilminin eserlerinin kucaklaşması.

13. Hem-i'tibâr-ı zer eyler nuḡs-ı eş'ârı
14. Te'ānuḡ-ı eşer-i feyz-i kimyâ-yı hayâl

tebâh eyle:

1. tebâh eyledi: -di

Gazel 94

Mısra: 4

Harap etmek, yıkmak.

3. Gülşende seher nağme-serâ oldı şabâdan
4. Hâl-i dil-i 'uşşâkı tebâh eyledi bülbül

tebâşir-i şubḡâh-ı sürür:

1. tebâşir-i şubḡâh-ı sürür:

Kaside 2

Mısra: 1

Sevincin sabah vakti müjdesi.

1. Sepide dem ki tebâşir-i şubḡâh-ı sürür
2. Siphirin itdi siyeh kâsesin leb-â-leb nür

tebdil it:

1. tebdil ider: -er

Gazel 122

Mısra: 10

Değişmek.

9. Her nağmesinde muṭrib-ı kilk ‘İzzetā yine
10. Tebdīl ider maḳāmı ne nāzūk ne nāzenīn

tebdīl-i kisve:

1. **tebdīl-i kisve:**

Gazel 7

Mısra: 3

Üst başını değiştirmek.

3. Tebdīl-i kisve kıldı ‘arūs-ı cemāl-i yār
4. Bir pullı nev-niḳāba bürüندی nehāyeti

tebeddül:

1. **tebeddül:**

Kaside 7

Mısra: 49

Başka Őekle girme, değişme, tagayyür.

49. Olsa ḥāşiyet-i eřyāya tebeddül fermā
50. Āb iḥrāk ide garḳ eyleye nīrān-ı saḳar

tebessüm:

1. **tebessümle:-le**

Gazel 36

Mısra: 5

Gülümseme.

5. Tebessümle nedür tūṭī gibi ol söyleyiř cānā
6. Meger ḳand-i kelāmuñ ḥande-i kebk-i derīdendür

2. **tebessüm:**

Gazel 120

Mısra: 1

Gülümseme.

1. Őekerlendi tebessüm ol perīnūñ la‘l-i ālinden
2. Mezāk-ı ḥande Őīrīn oldı gül-ḳand-i maḳālinden

3. **tebessüm:**

Gazel 123

Mısra: 3

Gülümseme.

3. O tekellüm o tebessüm o lewendāne gülüş
4. Eylemiş ḥüsn-i ḥudā-dādını ḳat ḳat taḥsīn

tebessüm-fürüş-ı nāz:

1. tebessüm-fürüş-ı nâz:

Gazel 55

Mısra: 1

Cilvenin tebessüm satanı.

1. Ey gonce-i dehâni tebessüm-fürüş-ı nâz
2. Şerm eylemiş gül-i ruhuñı şu'le-püş-ı nâz

tebessümler it:

1. tebessümler ider:-er

Gazel 71

Mısra: 11

Gülümseme.

11. Gerçi ešnâ-yı tekellümde tebessümler ider
12. Kimsenüñ yanına yaklaşmıyor ammâ hâfiz

tebessüm-rîz:

1. tebessüm-rîz:

Kaside 16

Mısra: 21

Gülümseme saçan.

21. Tebessüm-rîz olup Aḥmed o sâ'at
22. Dir ey serv-i kadûñ şür-ı kıyâmet

tebrîk-i kudüm:

1. tebrîk-i kudümüñda:-uñ, -da

Kaside 5

Mısra: 53

Uzak yerden gelme kutlaması.

53. Tebrîk-i kudümüñda bu manzûme-i sâdem
54. Bî-râbitadur eylemem ifşâ Yeñişehr'e

teb-rîz:

1. teb-rîz:

Gazel 44

Mısra: 4

Ateş saçan II âşık.

3. Gördükçe düşse cismüme lerziş 'aceb mi yâ
4. Teb-rîz iden beni leb-i teb-hâledârıdur

tecellî-zâr:

1. **tecellī-zāra:-a****Gazel 29**

Mısra: 3

Tecelli bahçesi.

13. Bir tecellī-zāra döndi şahn-ı gülzār-ı cihān

14. Cūş-ı lāle şu'le şaldı cā-be-cā nev-rūzdu

tecessüs:1. **tecessüsde:-de****Gazel 56**

Mısra: 13

Gizlice araştırmak.

13. Hāl-i 'uşşāk-ı perīşānıecessüsde yine

14. 'İzzetā gāmze-i dil-ber gibi cāsūs olmaz

tedbīr:1. **tedbīrde:-de****Kaside 6**

Mısra: 116

Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çâre, önlem.

115. Sâlde hürde hıredde yine ammā ki büzürg

116. Re'y ü tedbīrde pīr hüsñ ü melāhatde civān

2. **tedbīr:****Kaside 17**

Mısra: 46

Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çâre, önlem.

45. Āh rü'yā mı bu bir fitne-i şūr-efzā mı

46. 'İzzetā 'aqlum alup koymadı re'y ü tedbīr

tedbīr-i cidāl:1. **tedbīr-i cidāl:****Kaside 9**

Mısra: 26

Savaş tedbiri.

25. Benefşe ser-be-ceyb-i fikr-i bisyār

26. Ki tedbīr-i cidāl emr-i ehemmdür

te'emmül:

1. te'emmülle:-le

Gazel 56

Mısra: 3

İyice etraflıca düşünme.

3. Hiç nedāmet mi çeker sözde te'emmülle giden
4. Ruḥ-ı endīşede naḳş-ı kef-i efsūs olmaz

tef:

1. tef:

Gazel 104

Mısra: 10

Sıcaklık.

9. Ez-süz germ-tāzān yek dem tehī ne-manend
10. Şāyed ki 'İzzetā men der-sīne tef ne-dārem

teferrüc eyle:

1. teferrüc eylemege: -meg, -e

Gazel 8

Mısra: 8

İçini rahatlatmak, ferahlatmak.

7. Elümde sāğar-ı ser-şārum alıvirür şimdi
8. Teferrüc eylemege semt-i lālezār baña

tefe'ül:

1. tefe'ül:

Kaside 1

Mısra: 5

Hayra yorma, uğur sayma.

5. Sünnet-i ḥayr-ı beşerdür çü tefe'ül bi'l-ḥayr
6. Bülbülās olalum nāme-serā-yı nuşret

tefhīm:

1. tefhīm:

Tahmis 2

Mısra: 13

Bildirmek, anlatmak.

13. Bu sözi tefhīm için dā'im saña tekrār ider
14. Gülli dībā giydüñ ammā ḳorḳarum āzār ider

tefrīh-i fu'ād:

1. tefrîh-i fu'âd:

Gazel 64

Mısra: 4

Kalbin ferahlaması.

3. İrâs-ı neşâ't itmez idi eşküm o yâre

4. Tefrîh-i fu'âd olmazsa hâşiyet-i elmâs

teğâfûl it:

1. teğâfûl itme: -me

Gazel 9

Mısra: 11

Anlamazlıktan gelmek, ilgisiz davranmak.

11. İşte biz böyle teğâfûl itme koc-başuñ için

12. Gel dime bu 'ıyd 'aceb hîç yok mı bir qurbân baña

tehaşşun eyle:

1. tehaşşun eyleyecek: -y, -ecek

Gazel 38

Mısra: 12

Korunmak.

11. O şüh-ı fitnegerîn hançer-i nigâhından

12. Tehaşşun eyleyecek mültecâ mı var yokdur

tehî:

1. tehî:

Kaside 13

Mısra: 81

Boş.

81. Gerçi kîsem sîm ile zerden tehî

82. İtmişüm melce' velî bir dergehi

2. tehî:

Gazel 13

Mısra: 9

Boş.

9. Sîne-i 'âşık-ı 'uryân teni zann itme tehî

10. Var o şandûkâda kâlâ-yı maḥabbet kat kat

3. tehî:

Gazel 104

Mısra: 9
Boş.

9. Ez-süz germ-tāzān yek dem tehī ne-manend
10. Şāyed ki 'İzzetā men der-sīne tef ne-dārem

tehī-hemyān:

1. **tehī-hemyān:**
Gazel 155
Mısra: 13
Boş kese.

13. İzāfetle temevvül kesbi der mi her tehī-hemyān
14. Faqat esmā-i seng-i behreverdūr māl ile zūsı

tehniyet it:

1. **tehniyet itdi:-di**
Kaside 5
Mısra: 27
Kutlamak, tebrik etmek.

27. Teşrīfını gūş eyleyicek tehniyet itdi
28. Bağdād u Semerķand u Buḥārā Yeñişehr'e

tek:

1. **tek:**
Kıt'a 4
Mısra: 1
Bir tek.

1. Tek toḥmı biraķmaķdı ğaraż çift işi ma'lūm
2. Dirdüm bu sene mezra'-ı vaşluñ yılı geldi

2. **tek:**
Kıt'a 4
Mısra: 5
Tek, yalnız.

5. Tek tırmayup ol çifteli kaḥbe şeb-i ma'hūd
6. Ağyār kucağında hemān kayķılıgeldi

3. **tek:**
Kaside 16
Mısra: 48
Sadece, bir tek.

47. Ğaraż taġlīt-i Aħmed' dūr bu sözden
48. Düşürsin tek anı 'uşşāk gözden

4. **tek:**

Gazel 151

Mısra: 4

Yalnız.

3. Her şeb eglence saña bāzī-i çift ü tek idi
4. Kaldı tek tırmadıġuñ hātır-ı maġşūşumda

5. **tek:**

Gazel 156

Mısra: 10

Yalnız.

9. Nağd-i cān ister iken vaşla bedel ebrūlar
10. Ğamze tek tırmadı fesh eyledi bāzārumızı

tek ü tāz it:

1. **tek ü tāz itmeden:-meden**

Gazel 91

Mısra: 17

Koşmak, koşuşturmak.

17. Ben 'İzzetā tek ü tāz itmeden qalur mı idüm
18. Semend-i tab'uma teng olmasa fezā-yı hayāl

2. **tek ü tāza itdükde:-dük, -de**

Kaside 6

Mısra: 11

Koşmak, koşuşturmak.

11. Sāha-i ma'nide itdükde tek ü tāza şurū'
12. Hüner erbābına teng oldı fezā-yı cevelān

tek ü tāz:

1. **tek ü tāzı:-ı**

Gazel 66

Mısra: 14

Koşma, koşuşturma.

13. Şikeste-pāy semend-i yerā'a ey 'İzzet
14. Bu 'arşagehde qosun tek ü tāzı leng olmış

tek ü tāz-ı kümeyt-i tab'-ı 'İzzet:

1. tek ü t̄az-ı kümeyt-i şab‘-ı ‘İzzet:

Gazel 36

Mısra: 14

İzzet'in karakter atının hız ve sürati.

13. Ne mümkün mâhir-i âteş-‘inâna hem-rikâb olmak

14. Tek ü t̄az-ı kümeyt-i şab‘-ı ‘İzzet pek geridendür

tekâ-pü:

1. tekâ-püsü: -s, -ı

Gazel 155

Mısra: 18

Dalkavukluk etme, birinin yaptığı her işi onaylama.

17. Düşüp Râmiz Efendi eşerine semt-i teğazzülde

18. ‘Abeşdür hâme-i bî-miknetün ‘İzzet tekâ-püsü

tekellüm:

1. tekellüm:

Gazel 123

Mısra: 3

Söyleme, konuşma.

3. O tekellüm o tebessüm o levendâne gülüş

4. Eylemiş hüsn-i hudâ-dâdıñı kat kat taḥsîn

tekellüm it:

1. tekellüm idelüm: -elüm

Kaside 17

Mısra: 33

Söylemek, konuşmak.

33. Gel ki bir laḥzâ tekellüm idelüm fırsatdur

34. Ben saña ḥâlümi sen de baña söyle bir bir

tekevvün it:

1. tekevvün iden: -en

Kaside 2

Mısra: 42

Vücut bulmak, vücûda gelmek, var olmak, oluşmak.

41. Odur o âşaf-ı ‘âdil ki âb-ı tîgi ile

42. Söner tekevvün iden her şerâre-i şer ü şür

te’kîd-i kavânîn-i sitem:

1. te'kîd-i kavânî-i sitem:

Gazel 30

Mısra: **26**

Issız yeri andıran sitem.

25. Bi'llâh tıyarlarsa bu da'vâñi güzeller

26. Te'kîd-i kavânî-i sitem müşbetimüzdür

tekrâr:

1. tekrâr:

Kıt'a 2

Mısra: **2**

Aynı olay, iş yâhut eylemin yeniden bir veya daha çok defa meydana gelişi.

1. Şâd ol 'İzzet ki efendüñ o veliyyü'n-ni'amuñ

2. Saña tekrâr ile emr itmesinüñ ma'nâsı

tekrâr eyle:

1. tekrâr eyler:-r

Kaside 3

Mısra: **10**

Tekrar etmek.

9. Şükr-i ihsânını ĩfâ idemem ben kalemin

10. Ne kadar eyler isem zıkr-i medhîn tekrâr

tekrâr ii:

1. tekrâr ider:-er

Tahmis 2

Mısra: **13**

Tekrar etmek.

13. Bu sözi tefhîm için dâ'im saña tekrâr ider

14. Gülli dîbâ giydüñ ammâ korçarum âzâr ider

2. tekrârı ide:-e

Kaside 8

Mısra: **66**

Tekrar etmek.

65. Te'ākub ide tā şayf u şitâ bu köhne gülşende

66. Fuşül-ı erba'a âmed-şüdünde ide tekrârı

tekrâr-be-tekrâr:

1. tekrār-be-tekrār:**Gazel 109**

Mısra: 4

Tekrar tekrar olarak.

3. 'Ārife olmağıla vāsıta-i zikru'llāh

4. Her zaman itmede tekrār-be-tekrār kıasem

tekye:**1. tekyede:-de****Gazel 59**

Mısra: 9

Dervişlere mahsus ikametgāh, ibâdetgāh.

9. Tekyede herkese şeyh virse de evrād

10. Biz de bezme gelene sāğar-ı rahşān virürüz

tekye-i 'aşk u mahabbet:**1. tekye-i 'aşk u mahabbetde:-de****Gazel 72**

Mısra: 9

Aşk ve sevgi meskeni.

9. Tekye-i 'aşk u mahabbetde kalup ser-gerdān

10. Vecd ile itmededür 'İzzet-i bī-çāre semā'

tekye-i şıdk:**1. tekye-i şıdkda:-da****Kaside 10**

Mısra: 20

Doğruluk tekkesi.

19. Biz de bir āfete biñ cān ile kıurbān olalum

20. Tekye-i şıdkda ifā-yı nüzür eyleyelüm

tekye-mevā'id:**1. tekye-mevā'idine:-i, -n, -e****Gazel 113**

Mısra: 9

Güven veren sözler.

9. Eyler mi idim tekye-mevā'idine yāruñ

10. Ben mağlağa-i da'vī-i incāza kıapıldum

tel:

1. tel:

Kaside 9Mısra: **103**

Çeşitli madenlerden yapılan ve çeşitli işlerde kullanılan, kopmaya karşı dayanıklı çok ince ve uzun nesne.

103. Tel ehli olmayan sâz-ı terānem

104. Ne añlar bî-nevâ-yı zîr ü bemmdür

2. tel:

Gazel 29Mısra: **10**

Saç teli.

9. Kākül-i sünbül-şemīm-i yāre oldı şāne-zen

10. Korkarum tel kırmason dest-i şabā nev-rūzdur

3. tel:

Gazel 32Mısra: **1**

Saç teli.

1. Perçeminden her ne dem ol pür cefā tel gösterür

2. ‘Āşık-ı şeydāya zencîr-i müselsel gösterür

telātum-ı yem-i va ‘d-i vişāl:

1. telātum-ı yem-i va ‘d-i vişāle:-e

Gazel 78Mısra: **9**

Kavuşma sözünün denizinin dalgalanması.

9. Telātum-ı yem-i va ‘d-i vişāle aldanmış

10. Dil-i ‘İzzetā yine mevc-i ser-āba müstağrak

telh it:

1. telh itmiş:-miş

Kaside 2Mısra: **13**

(Tadını)Acıtmak II tadını kaçırmak.

13. Ne telh itmiş idi kāmı zehr-i nā-kāmı

14. Şükür ki oldı şeker-rîz luţf-ı Rabb-ı Şekür

2. telh itdi:-di

Gazel 150Mısra: **9**

(Tadını)Acıtmak II tadını kaçırmak.

9. Zehr-i 'itābı itdi mezāḳ-ı ümīdi telḩ
10. Bir de dü-la'l ü leb şeker olmuş ne fā'ide

telḩ-ābe-keş-i encümen-i hüzn:

1. **telḩ-ābe-keş-i encümen-i hüznüm:-üm**
Gazel 47
Mısra: 3
Keder topluluğunun acı suyunu çeken.
3. Ben o telḩ-ābe-keş-i encümen-i hüznüm kim
4. Güş idüp girye-i mestānemi yārān ağlar

telḩ-i düşnām:

1. **telḩ-i düşnāmı:-t**
Gazel 103
Mısra: 3
Sövmenin acısı.
3. Telḩ-i düşnāmı lezzet-bahş-ı kām-ı ārzū
4. Bir şeker-leb şāhid-i şīrīn-maḳālüm var benüm

telḩ-kām-ı elem:

1. **telḩ-kām-ı eleme:-e**
Gazel 85
Mısra: 12
Elemi acılığı.
11. Ḩandelerle dün efendüm sen iderken güftār
12. Telḩ-kām-ı eleme şundi şeker-şīvelerüñ

te'lif-i miyān-ı ezdād:

1. **te'lif-i miyān-ı ezdād:**
Kaside 6
Mısra: 85
Birbirine zıt olanların aralarının uzlaştırılması.

85. 'Adli ger eylese te'lif-i miyān-ı ezdād
86. Fem-i āhū-beçeye şīr virürdi pistān

temāşā:

1. **temāşā:**
Gazel 5

Mısra: 6

Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.

5. Bi' llāh kıyāmet kıpar ol kāmēt ölürse
6. Ger mā'il-i gülgeşt-i çemenzār temāşā

2. **temāşā:**

Gazel 90

Mısra: 10

Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.

9. Nev-ıhırām-ı kadd-i cānāneyi seyr itmek mi
10. Bāğda serv-i ser-efrāzı temāşā mı güzel

3. **temāşā:**

Gazel 143

Mısra: 3

Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.

3. Geh tāze-nihālān-ı Yeñişehr'i temāşā
4. Geh sāye-i eşcārda āyīn-i cem eyle

temāşā eyle:

1. **temāşā eyleyenler:**-y, -en, -ler

Gazel 155

Mısra: 1

Seyretmek.

1. Temāşā eyleyenler ol nihāl-i 'işve-me' nūsı
2. Şanurlar gülistān-ı cennetüñ şimşād-ı dil-cūsı

temāşā it:

1. **temāşā itmeden:**-meden

Gazel 131

Mısra: 3

Seyretmek.

3. Bāğda servi temāşā itmeden hāşıl nedür
4. Serve bakma kāmēt-i dil-dāre bak Allāh için

temāşāgeh:

1. **temāşāgehe:**-e

Kaside 10

Mısra: 12

Seyir yeri, eğlence mahalli.

11. 'İyd-ı udhiye degül maḥşer-i ḥübāndur bu
12. Gel temāşāgehe bir kerre 'ubür eyleyelüm

2. **temāşāgehe: -e**

Gazel 137

Mısra: 7

Seyir yeri, eğlence mahalli.

7. Çık temāşāgehe biñ şīve vü nāz ile şalın
8. Hep güzeller kıla ḥayretde o ef'ālūñ için

temāşā-yı kadd:

1. **temāşā-yı kaddüñle: -üñ, -le**

Gazel 144

Mısra: 9

Boyunu seyretme.

9. Temāşā-yı kaddüñle mazhar-ı tül-ı ḥayāt olsağ
10. Bizi gördükçe bāri geçmesüñ 'ömrüm şitāb üzre

temāşā-yı vişāl-i dil-rübā:

1. **temāşā-yı vişāl-i dil-rübā:**

Gazel 155

Mısra: 5

Gönül çelene kavuşmanın seyri.

5. Temāşā-yı vişāl-i dil-rübā emr-i ba'īd ammā
6. Uzağdan bir nigāh üftādenüñ olmaz mı mercüsü

temāyül:

1. **temāyüli: -i**

Gazel 44

Mısra: 5

Bir tarafa meyletme, gönü akma.

5. Yok mı dağı temāyüli ol naḥl-ı 'işvenüñ
6. 'Uşşāk-ı zāri şaf-zede-i reh-güzārıdur

temeddüh eyle:

1. **temeddüh eyle:**

Kaside 2

Mısra: 86

Kendini övmek, böbürlenmek.

85. Ğazel-serālđı terk it biraz da řā'irce
86. Temeddūh eyle řařideñ ola mařūn-ı řuřūr

temel:

1. temeli:-i

Gazel 162

Mısra: 14

Bir binānın üzerine oturduğu toprak altında kalan duvarları II bir şeyin üzerine kurulduğu ilk ve en önemli unsur, asıl, kök.

13. 'İzzetā şaşr-ı viřāle çık otur
14. Ğorđma ĝāyetde řavīdür temeli

temennā:

1. temennālarla:-lar, -la

Kıt'a 8

Mısra: 4

Arzu, istek, temennī.

3. Dađı ben itmeden hiç āřinālūđ
4. Temennālarla kıldı dil-rübālūđ

temennālar it:

1. temennālar ider:-er

Gazel 12

Mısra: 9

İstekte bulunmak.

9. Bāde řundūđça temennālar ider dīde süzer
10. Āh kāfir bu kirişme bu edā n' olsun aceb

temenni it:

1. temenni itdüm:-dü, -m

Gazel 92

Mısra: 6

İstemek, dilemek.

5. Zīver-i ađūř-ı ađyār oldıđun gördükçe ben
6. Firđati itdüm temenni vağt-i vuslatdan bedel

temevvüc it:

1. temevvüc itdi:-di

Kaside 2

Mısra: 71
Dalgalanmak.

71. Temevvüc itdi yine lücce-i şafâ-yı derûn
72. Yine sevâhil-i endîşe pür dür-i menşür

temevvül:

1. temevvül:
Gazel 155
Mısra: 13
Mal edinme, zenginleşme.

13. İzâfetle temevvül kesbi der mi her tehî-hemyân
14. Faqat esmâ-i seng-i behreverdür mâl ile zûsı

temkîn:

1. temkîn:
Kaside 7
Mısra: 52
İhtiyatlı ve tedbirli olma, ağırbaşlı ve düşünceli davranma, ağırbaşlılık.

51. İzîrâb itmez idi keştî-i bahır-ı sîm-âb
52. Kûh u temkîn ü vaqârı aña şalsa lenger

temmüz:

1. temmüz:
Gazel 161
Mısra: 3
Yılın hazîran ile ağustos ayları arasındaki otuz gün çeken yedinci ayı, yaz aylarının ikincisi.

3. Germi-i meclis-i aḥbâba çalış hem-çü temmüz
4. Araya katma bürüdet hele dey-mâh gibi

temyîz:

1. temyîz:
Gazel 112
Mısra: 12
Ayırma, seçme.

11. Bezimde aḡyâra taş atdumsa da ma'zûr tut
12. Kelb şandum fark u temyîz ihtimâlüm yok benüm

ten:

1. **tenüñ:-üñ****Tahmis 2**

Mısra: 9

İnsan vücudunun dış yüzü, cilt.

9. Büydan hoş rengden pākizedür nāzük tenüñ

10. Beslemiş koyunda gūyā kim gül-i ra‘nā seni

2. **ten:****Kaside 8**

Mısra: 41

İnsan vücudunun dış yüzü, cilt.

41. Hevālarda bürüdet müsteban ü cān u ten lertzān

42. Bize şun sākī sen ol āteş-i seyyāleyi bārī

3. **tenüm:-iim****Gazel 160**

Mısra: 3

Beden, cisim, gövde, vücut.

3. Nār-ı hasretle tenüm tūde-i hākisterdür

4. Korkarum sūz-ı dilüm çarhı yaçar açma beni

tena‘um:1. **tena‘um:****Terkib-bend 1**

Mısra: 51

Nîmet ve bolluk içinde bulunma.

51. Perverdeyüm hezār tena‘um ile nāz ile

52. Alışmadum bu mertebe cevr-i dırāz ile

ten-dāde-i vişāl:1. **ten-dāde-i vişāl:****Gazel 87**

Mısra: 10

Kavuşmanın beden verilmiş.

9. Hamyāze-rīz kaldı gör āgūş-ı hasretüm

10. Bir dürlü kâfir olmadı ten-dāde-i vişāl

tenen tene nāten tene:1. **tenen tene nāten teneyle:-y, -le****Gazel 116**

Mısra: **10**
Müzikle ilgili sözcükler.

9. Ki 'İzzetâ terelelli yelelli yelenter ile
 10. Gehî tenen tene nâten teneyle eglenelüm

tenezzül it:

1. **tenezzül ider:-er**

Gazel 15

Mısra: **7**

Kendi durumuna, düzeyine aykırı düşen bir şeyi kabul etme.

7. Tenezzül mi ider dest-i felekden cām-ı hürşide
 8. O mâhın meclisinde sâgar-ı ibrām alan 'İzzet

teng:

1. **teng:**

Kaside 2

Mısra: **68**

Dar II sıkıntılı.

67. Nevâzişüñle olur gül gibi güşâyiş-yâb
 68. Ne rütbe teng ise çün gönce kalb-i ehl-i şu'ür

2. **teng:**

Kaside 6

Mısra: **12**

Dar.

11. Sâha-i ma'nide itdükde tek ü tâza şurū'
 12. Hüner erbâbına teng oldu fezâ-yı cevelân

3. **tengdür:-dür**

Kaside 10

Mısra: **41**

Dar, küçük.

41. Kâfiye tengdür envâr-ı du'âdan 'İzzet
 42. Tab'ı reşk-âver-i ser-çeşme-i hür eyleyelüm

4. **teng:**

Gazel 91

Mısra: **18**

Dar.

17. Ben 'İzzetâ tek ü tâz itmeden kalur mı idüm
 18. Semend-i tab'uma teng olmasa fezâ-yı hayâl

5. **teng:****Gazel 129**

Mısra: 2

Dar.

1. Buz tıtdı ħarābīye kazāsı Yeñişehr'in
2. Ehl-i dile teng oldı fezāsı Yeñişehr'in

tenhā:1. **tenhā:****Kaside 5**

Mısra: 40

Yalnız, tek başına.

39. Bu resmle mażbūṭ sicillāt kadardur
40. Maḫşūr degil midḫatı tenhā Yeñişehr'e

2. **tenhā:****Kaside 16**

Mısra: 50

Yalnız.

49. Mücerred kendi bulsun iştihārı
50. İdeler aña tenhā i'tibārı

3. **tenhā:****Kaside 17**

Mısra: 10

Yalnız, tek başına.

9. Nā-gehān nāz ile gül-berg-i lebūñ depretdi
10. Dedi tenhā mısın ey 'āşık-ı işkeste-zamīr

4. **tenhā:****Gazel 45**

Mısra: 1

Yalnız, sadece.

1. Gerden-i şāfuñ mı tenhā sevdigüm kāfūrdur
2. Sā'idūñ de sāk-ı sīmīnūñ gibi billūrdur

5. **tenhā:****Gazel 71**

Mısra: 10

Yalnız, sadece.

9. Zeyd ile ‘Amrın arasında birağsın çarbn
10. Dögsün ‘uşşākımı dögerse de tenhā hāfız

6. **tenhā:**

Gazel 72

Mısra: 5

Yalnız, sadece.

5. Şanma tenhā bizüz āvāresi ol mähveşüñ
6. İdeyor ‘aşkı ile seb‘a-i seyyāre semā‘

7. **tenhā:**

Gazel 103

Mısra: 18

Yalnız, sadece.

17. ‘İzzetā bilmem Necīb āgeh midür aḥvālūme
18. İsterüm tenhā anuñla ḥasbiḥālüm var benüm

tenhāca:

1. **tenhāca:**

Gazel 142

Mısra: 9

Tenha, kalabalık olmayan.

9. Yāri tenhāca çeküp nūş-ı şarāb itmegiçün
10. Şunda bir küşe-i kâşāne gelür ḥāturuma

tenhālık:

1. **tenhālık:**

Gazel 135

Mısra: 7

Yalnızlık.

7. Tenhālık amān cānuma kār eyledi bi’llāh
8. Luṭf ile ḥalāş eyleye Mevlā bu belādan

tenhānişin-i zāviye-i ğam:

1. **tenhānişin-i zāviye-i ğamdur:-dur**

Gazel 4

Mısra: 5

Keder köşesinde yalnız oturan.

5. Tenhānişin-i zāviye-i ğamdur āh ider
6. Añma efendi añma dil-i zārdan baña

ten-i 'uryān-ı 'aşk:**1. ten-i 'uryān-ı 'aşka:-a****Gazel 36**

Mısra: 11

*Aşkın çıplak teni.***11.** Ten-i 'uryān-ı 'aşka postundan özge şevb olmaz**12.** 'Azizüm pūşiş-i ehl-i tecerrüd-perverīdendür**ten-i zerd:****1. ten-i zerd:****Gazel 95**

Mısra: 10

*Sararmış ten, beniz.***9.** Nağme degül enīn ider dilde ne-hufte derdi var**10.** Ol ten-i zerd dāğ dāğ 'aşka yeter nişān-ı ney**ten-i zerd ü nizār:****1. ten-i zerd ü nizāruñ:-uñ****Gazel 118**

Mısra: 9

*Sarı ve zayıf can.***9.** Ten-i zerd ü nizāruñ dāğdār-ı 'aşkdur 'İzzet**10.** Anuñçün nāyveş bezm-i elemde pür-figānsın sen**tennüre:****1. tennüre:****Gazel 28**

Mısra: 3

*Mevlevî dervişlerinin giydikleri kolsuz, yakasız, bel kısmı kırmalı ve dar, belden aşağısı geniş, yırtmaçlı etekleri ayaklardan biraz yukarıda, iki parçadan ibaret giyecek.***3.** Görelden açdığın ol şemsüñ al tennüre**4.** Felekde her gice hāleyle kırş-ı māh döner**tenvîr it:****1. tenvîr iderse:-er, -se****Gazel 77**

Mısra: 3

Işıklandırmak, aydınlatmak.

3. 'Ālemi tenvīr iderse her gice māh-ı münīr
4. Gündüzün ol berķ uran pīşānī-i raḥşāna baķ
2. **tenvīr itmiş:-miş**

Kaside 17

Mısra: 2

Işıklandırmak, aydınlatmak.

1. Gice rü'yāda o meh-pāre-i bī-mişl ü nazīr
2. Gūyiyā külbe-i aḥzānımı itmiş tenvīr

tepe:

1. **tepe:**

Kaside 4

Mısra: 31

Bir şeyin veya yerin tam üstü.

31. Kim imiş tepe delen gördi Tepedelenli
32. Başına gelecegi añladı ol ḥāne-ḥarāb

2. **tepeñden:-ñ, -den**

Gazel 139

Mısra: 2

Tepe II baş.

1. Şem'-i bezm-i ṭarab bir āfeti sev
2. Çıksun 'aşkıyla çak tepeñden 'alev

Tepedelen:

1. **Tepedelenli:-li**

Müfret 2

Mısra: 2

Arnavutluğun bir kasabası.

1. Baķdı tüfeng ü ṭopa ḳalmamış ot falyada
2. Tepedelenli 'Ali patladı paskālyada

1. **Tepedelenli : -li**

Kaside 4

Mısra: 31

Arnavutluğun bir kasabası.

31. Kim imiş tepe delen gördi Tepedelenli
32. Başına gelecegi añladı ol ḥāne-ḥarāb

tepelen:

1. **tepelenmişleri:**-miş, -ler, -i

Gazel 83

Mısra: 11

Tepelenmek, basılmak.

11. Püšte püšte tepelenmişleri gör rāh üzre

12. Cümlesi küşte-i āgeşte be-ḥūn-ı nigehūñ

ter:

1. **ter:**

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Taze II hoş, nazik.

11. Pek ter mizācdur çekemez āh u nāleyi

12. Efsāne-i elemde ḳosun dil iṭāleyi

2. **ter:**

Kaside 7

Mısra: 41

Islak, yaş.

41. Ḥuşk u ter vāye-pezīr-i keremi olmağla

42. Ğarḳa-i lücce-i bahşāyişidür baḫr ile berr

3. **ter:**

Gazel 46

Mısra: 12

Zahmet çekmek.

11. Nüşa-i fenn-i vefāyı ezber itmişlerse de

12. Mebḥaş-ı būs-ı 'izārı ter geçer maḥbūblar

4. **terdür:-dür**

Gazel 57

Mısra: 12

Islak, yaş II gözyaşı.

11. Yād-ı nev-ḥīz-i ḫatıyla eşkümüz rīzān olup

12. Sebze-i müjgānımız terdür seḫāb altundayuz

terahhum eyle:

1. **terahḫum eylemeyüp:**-me, -y, -üp

Gazel 98

Mısra: 3

Acımak, merhamet etmek.

3. Terahhüm eylemeyüp pây-mâl-ı hecr itdün
4. Ser-i rehûnde leked-ıhvâr olan gönülcegizüm

terâne:

1. **terânemi:** -m, -i

Terkib-bend 1

Mısra: 29

Nağme, ses.

29. Dirdi çemende bülbül işütse terânemi
30. Âhir yaqar bu şu'le-i âvâz länemi

2. **terâne:**

Gazel 86

Mısra: 14

Nağme, ahenk.

13. Cihânda 'İzzet-i şeydâya gâliba maḥsûs
14. Bu 'aşîkâne terâne bu şâ'irâne gazel

terâzû-yı vezn:

1. **terâzû-yı vezn:**

Gazel 111

Mısra: 7

Ağırlık terazisi.

7. Tâ'dîl ider terâzû-yı vezn ile ḥatvesin
8. Şan târ-i miştar üzre resen-bâzdur sözüüm

tercemân:

1. **tercemân:**

Gazel 35

Mısra: 4

Birinin maksadını anlatmaya, bir şeyi tasvir ve ifadeye vasıta olan şey.

3. Her lahza bir қаziyye-i sihr itmede beyân
4. Remz-i füsûna dîdelerün tercemân mîdur

tercemân-ı ney:

1. **tercemân-ı ney:**

Gazel 95

Mısra: 12

Neyin tercümanı.

11. Fehm idemezdi mey-keşân-ı mantık-ı tayr remzini
12. Çengile erğanün eger olmasa tercemân-ı ney

ter-dāmen:**1. ter-dāmen:****Gazel 99**

Mısra: 9

*Namussuz, iffetsiz (kimse).***9.** Şarāb-ı nābile ter-dāmen olmak iftiḥārumdur**10.** Velī 'İzzet riyā-yı ḥuşk ile 'iffet ḳabūl itmeme**terelelli yelelli yelenter:****1. terelelli yelelli yelenter:****Gazel 116**

Mısra: 9

*Müzikle ilgili sözcükler.***9.** Ki 'İzzetā terelelli yelelli yelenter ile**10.** Gehī tenen tene nāten teneyle eglenelüm**terennüm it:****1. terennüm ider:-er****Terkib-bend 1**

Mısra: 28

*(Kuş için)şakımak, ötmek II güzel bir sesle hafif hafif şarkı söylemek.***27.** Vāreste-i sitemgeri-i rūzgār idüm**28.** Ol gül için terennüm ider bir hezār idüm**2. terennüm iderüm:-er, -üm****Gazel 105**

Mısra: 10

*(Kuş için)şakımak, ötmek II güzel bir sesle hafif hafif şarkı söylemek.***9.** Mānend-i Necīb olsam o gül-rūya muḳārin**10.** Bülbül gibi 'İzzet iderüm ben de terennüm**terfih-i gürüh-ı ḥaşerāta:****1. terfih-i gürüh-ı ḥaşerāta:****Kaside 6**

Mısra: 82

*Böcekler topluluğunun bolluk içinde yaşaması.***81.** 'Ankebüt eyler idi terk-i ta'addī-i zübāb**82.** Ḳılsa terfih-i gürüh-ı ḥaşerāta fermāñ

terfî´-i şerāfet:**1. terfî´-i şerāfet:****Gazel 13**Mısra: **8***Soyluluğun artması.***7.** Bir midür sā´ir ile kıadri o şāh-ı hüsnuñ**8.** Eylemiş şānını terfî´-i şerāfet kıat kıat**terk eyle:****1. terk eyle:****Kaside 8**Mısra: **63***Birakmak.***63.** Güzāf u lāfı terk eyle du´āya başla ey´İzzet**64.** Şudā´a bā´iş olmışdur kelāmun çünkü ikşāri**terk-i cedel it:****1. terk-i cedel iderdi:-er, -di****Gazel 91**Mısra: **6***Ağız dalaşını terk etmek.***5.** Göreydi cevher-i ferd-i dehān-ı mevhumuñ**6.** İderdi terk-i cedel hikmet-āşnā-yı hayāl**terk it:****1. terk it:****Kaside 2**Mısra: **85***Birakmak.***85.** Ğazel-serālığı terk it biraz da şā´irce**86.** Temeddüh eyle kıasideñ ola maşūn-ı kıuşūr.**2. terk itmek:-mek****Kaside 9**Mısra: **34***Birakmak.***33.** Yetişmekte aña mevķūf şeş māh**34.** Hele bu fikri terk itmek ehemmdür

3. **terk idüp:-üip**

Gazel 102

Mısra: **11**

Bırakmak.

11. H̄'ābı giceler terk idüp efgān ideyorsın

12. Kaşduñ nedür ey bülbül uyansun mı efendüm

terk-i āyīn-i cefālar:

1. **terk-i āyīn-i cefālar:-lar**

Gazel 41

Mısra: **10**

Eziyet toplantılarının bırakılması.

9. H̄ūblar meyl-i vefā itsüñler

10. Terk-i āyīn-i cefālar demidür

terk-i āyīn-i vefā kıl:

1. **terk-i āyīn-i vefā kıl:**

Kaside 16

Mısra: **41**

Sadakat merasimini terk etmek.

41. Hemān sen terk-i āyīn-i vefā kıl

42. Bu pendüm diñle 'uşşaka cefā kıl

terk-i ta'addī-i zübāb:

1. **terk-i ta'addī-i zübāb:**

Kaside 6

Mısra: **81**

Sinek saldırısını bırakma.

81. 'Ankebūt eyler idi terk-i ta'addī-i zübāb

82. Kılrsa terfih-i gürüh-ı haşerāta fermāñ

terle:

1. **terlemiş:-miş**

Gazel 14

Mısra: **2**

Vücûdun gözeneklerinden ter çıkmak.

1. Seyr it ol şūh-ı âteşin-hūyı

2. Tāze gül gibi terlemiş rūyı

tersān ol:

1. tersān olur:-ur

Kaside 6

Mısra: 72

Korkmak.

71. Sāye-perverde-i elṭāfi olan sebze-i ter

72. Tāb-ı hūrşīd-i temūzīden olur mı tersān

ter-zebān-ı münkabet -i sāde rū:

1. ter-zebān-ı münkabet -i sāde rūlaruz:-lar, -uz

Gazel 25

Mısra: 5

Sakalı yeni bitmiş olanların yeni söylenmiş hikayeleri.

5. Biz ter-zebān-ı münkabet -i sāde rūlaruz

6. Meşq itmedük ḥaṭ-āver için kıl ü käller

tesbīh:

1. tesbīh:

Gazel 80

Mısra: 11

Tesbih.

11. Elde tesbīh ü 'aşā zühhāduñ

12. Hey'et-i bü'l-'acebün çok gördük

teselli-i derūn-ı pür-melāl:

1. teselli-i derūn-ı pür-melālum:-um

Gazel 112

Mısra: 6

Çok kederli yüreğin avuntusu.

5. Hār hār-ı ye's içinde kalmışumdur muṣtarib

6. Hiç teselli-i derūn-ı pür-melālum yok benüm

teselli-i dil:

1. teselli-i dili:-i

Gazel 54

Mısra: 4

Gönül avuntusu.

3. Ḥaṭ-ı 'izār iledür çün şübüt-ı va'd-i vişāl

4. Teselli-i dili naqş-ber-ābdan aluruz

teshīre:

1. **teshîre:-e****Gazel 158**

Mısra: 10

Sihir yapma, büyü yapma II kuvvetli bir tesirle kendine bağlama, büyülenmiş duruma getirme.

9. Çeşmümde hayâli ne 'aceb cilveger olsa

10. 'Azmüm o perî peykeri teshîre degül mi

te'sîr it:1. **te'sîr ider:-er****Gazel 19**

Mısra: 3

Etkilemek.

3. Ne saht olsa kibârın qalbine te'sîr ider nâle

4. Şadâ virseñ gelür kühsâr-ı pür-temkînden feryâd

te'sîr-i hevâ-yı nuşret:1. **te'sîr-i hevâ-yı nuşret:****Kaside 1**

Mısra: 14

Yardım aşkının etkisi.

13. Gül gibi nev-be-nev itmekde güşâyiş îrâş

14. Gönce-i hâtırâ te'sîr-i hevâ-yı nuşret

te'sîr-i şıyâm:1. **te'sîr-i şıyâm:****Gazel 18**

Mısra: 2

Oruç etkisi.

1. Yoğ iken yârüm gibi bir nev-civân-ı verd-ruğ

2. Hayf te'sîr-i şıyâm itdi o mâhı zerd-ruğ

teskîn-i ihtirāk:1. **teskîn-i ihtirāk:****Terkib-bend 1**

Mısra: 3

Tutuşmanın sona ermesi.

3. Teskîn-i ihtirāk menû-ı dem-i telāk

4. Yandum tutuşdum âteş-i hasretle bak bak

teslîm eyle:

1. **teslīm eyler:-r**

Gazel 21

Mısra: 7

Teslim etmek.

7. Zūr-ı endiše-i çālākuñı teslīm eyler

8. Kuvvet-i ıtab‘uñ ‘ālemde olan mağrūrı

tesliyet ol:

1. **tesliyet olmaz:-maz**

Gazel 160

Mısra: 7

Teselli etmek, avutmak.

7. Tesliyet jeng-zidā-yı dil-i muğber olmaz

8. Gelmesün āyine-i ıalbe gubār açma beni

teşbīh it:

1. **teşbīh iderdük:-er, -dii, -k**

Gazel 156

Mısra: 6

Benzetmek.

5. Olsa pīrāste hāl ü haı ile ‘ārız-ı mihr

6. Aña teşbīh iderdük ruḥ-i dil-dārumuzı

2. **teşbīh idersek:-er, -se, -k**

Gazel 61

Mısra: 11

Benzetmek.

11. Birinüñ kāmētini serve idersek teşbīh

12. Birini yād iderüz tāze nihālān ile biz

teşbīh-i mäh:

1. **teşbīh-i mäh:**

Tahmis 6

Mısra: 21

Aya benzeme.

21. ‘Ārız-ı tābānuña teşbīh-i mäh itdümse de

22. Nāme-i ā‘māli cürm ile siyāh itdümse de

teşhīr:

1. teşhîr:**Gazel 147**

Mısra: 11

Herkese duyurma, dile düşürme, ortaya dökme.

11. Teşhîr için rezâlet ile şehri gezdirüp

12. Bindirdiler raķīb-i ĥarı gör ĥar üstüne

2. teşhîre:-e**Gazel 158**

Mısra: 14

Herkese duyurma, dile düşürme, ortaya dökme.

13. ‘Arz eyle hemân şabrî-i muciz-deme tırma

14. ‘İzzet hevesün şî’riñi teşhîre degül mi

teşne:**1. teşne:****Gazel 103**

Mısra: 13

Susamış II âşık.

13. Çeşm-i mesti teşne mi ĥün-ı dile virsün cevâb

14. Kûşe-i şimşîr-i ebrûdan su’âlüm var benüm

teşne-dilân:**1. teşne-dilân:****Gazel 121**

Mısra: 4

Susamış gönüller II çok istekli gönüller.

3. Belki itfâ-yı ĥarâret ider ümmîdi ile

4. Bir içim şu lebine cân atıyor teşne-dilân

teşrîf:**1. teşrîfini:-i, -n, -i****Kaside 5**

Mısra: 27

Şereflendirmek, şeref vermek.

27. Teşrîfini güş eyleyicek tehniyet itdi

28. Bağdâd u Semerkand u Buĥârâ Yeñişehr’e

teşrîf buyur:**1. teşrîf buyurduñ:-du, -ñ****Kaside 17**

Mısra: 17

Bir yeri şereflendirmek, bir yere gitmek.

17. Sen ne takrīb ile teşrīf buyurduñ şimdi

18. Eyle ben bende-i dil-ḥasteñi āgāh u ḥabīr

tevelü:

1. **tevelüyüm:**-y, -üm

Gazel 113

Mısra: 11

Tövbe eden kişi.

11. Eş'āra gazel söylemege tevelüyüm līk

12. 'İzzet kalem-i nādire-perdāza kapıldum

teveccüh eyle:

1. **teveccüh eyledi:**-di

Kaside 4

Mısra: 5

Bir şeye doğru yönelmek, birine sevgi saygı duymak.

5. Şükr kim eyledi 'umrāna teveccüh āhir

6. Mülk-i dil Tırhala sancağıveş olmuşdı ḥarāb

tevfik-i İlahi:

1. **tevfik-i İlahi:**

Kaside 4

Mısra: 8

Allah'ın yardımı, Allah'ın, kulunun fiilini rızâsına ve muhabbetine uygun kılması, kulunu irâde ve rızâsına uygun işler yapmaya muvaffak kılması.

7. Bu ne in'ām u 'aṭādur bu ne iḥsān-ı ḥudā

8. Bu ne tevfik-i İlahi bu ne luṭf-ı Vehhāb

tezelzül-baḥş-ı bünyād-ı sükün-ı 'āşıkān:

1. **tezelzül-baḥş-ı bünyād-ı sükün-ı 'āşıkānsın:**-sın

Gazel 118

Mısra: 1

Aşıkların temel huzurunu sarsan.

1. Tezelzül-baḥş-ı bünyād-ı sükün-ı 'āşıkānsın sen

2. Ne āşüb-ı zamānsın ḥāne-perdāz-ı cihānsın sen

tezerv:

1. **tezerv:****Gazel 85**

Mısra: 9

Sülün, kılkuyruk. Klasik şiirde av hayvanı olarak anılır.

9. Almağa pençe-i teşhîre tezerv ü hüsni

10. Şaldır ey şahid-i şeh-bâz-nazar şîvelerüñ

tezerv-i ma'ni:1. **tezerv-i ma'niye:-y, -e****Gazel 86**

Mısra: 4

Anlam sülünü.

3. Olur nişîmen-i nesr-i felekle düş-â-düş

4. Tezerv-i ma'niye oldukça âşyâne gazel

tıfl:1. **tıfldur:-dur****Gazel 28**

Mısra: 5

Küçük çocuk II sevgili.

5. Ne tıfldur bu ki eyler gelüp helâk bizi

6. Yine serâyına ma'sûm u bî-günâh döner

2. **tıfl:****Gazel 50**

Mısra: 5

Küçük çocuk II sevgili.

5. Tıfl iken fenn-i füsün içre bir üstâd oldu

6. Sebağ-ı işveyi bilsem o perî kimden okur

3. **tıfl:****Gazel 151**

Mısra: 1

Küçük çocuk II sevgili.

1. Tıfl iken dahı geçen yıl seni âgüşumda

2. Uyudur da götürürdüm eve ben düşumda

tıflek-i şîrîn-dehen-i nâz:1. **tıflek-i şîrîn-dehen-i nâza:-a****Gazel 113**

Mısra: 1
Şirin ağızlı çocuğun(sevgilinin) cilvesi.

1. Bir tıflek-i şîrîn-dehen-i nāza kapıldum
2. Bir kûmküçük dil-ber-i mümtāza kapıldum

tıfl-ı dil-ārā:

1. **tıfl-ı dil-ārā:**

Gazel 82

Mısra: 1

Gönül süsleyen küçük çocuk II sevgili.

1. Sevdigüm tıfl-ı dil-ārā küçükdür küçücük
2. Añlamaz hālümü hālā küçükdür küçücük

tıfl-ı endek:

1. **tıfl-ı endek:**

Gazel 1

Mısra: 9

Yaşı küçük çocuk II sevgili.

9. Tıfl-ı endek sâlsin yok sende hiç bîm-i vebâl
10. Hün-ı 'aşık şîr-i māderveş helâl olmuş saña

tıfl-ı endek-sāl:

1. **tıfl-ı hurde-sāl:**

Gazel 89

Mısra: 1

Küçük yaştaki çocuk II sevgili.

1. Tahrîk idüp cününümü bir tıfl-ı hurde-sāl
2. Yağmaladı sükünümü bir tıfl-ı hurde-sāl

2. **tıfl-ı hurde-sāl:**

Gazel 89

Mısra: 2

Küçük yaştaki çocuk II sevgili.

1. Tahrîk idüp cününümü bir tıfl-ı hurde-sāl
2. Yağmaladı sükünümü bir tıfl-ı hurde-sāl

3. **tıfl-ı hurde-sāl:**

Gazel 89

Mısra: 4

Küçük yaştaki çocuk II sevgili.

3. Mızrāb-ı şevkle n'ola dil olsa pür-fiğān
4. İñletdi erğanunumu bir tıfl-ı hurde-sāl

4. **tıfl-ı hurde-sāl:**

Gazel 89

Mısra: **6**

Küçük yaştaki çocuk II sevgili.

5. Cellād-ı çeşmi mest olup itdükte sell-i seyf
6. Seyyāl kıldı hūnumı bir tıfl-ı hurde-sāl

5. **tıfl-ı hurde-sāl:**

Gazel 89

Mısra: **8**

Küçük yaştaki çocuk II sevgili.

7. Mizmār-ı ney-süvāri-i naḥvetde yordı pek
8. Esb-i dil-i zebūnumı bir tıfl-ı hurde-sāl

6. **tıfl-ı hurde-sāl:**

Gazel 89

Mısra: **10**

Küçük yaştaki çocuk II sevgili.

9. Bīrūn-ı hadd-i fehmdür ekdār-ı cān-hırāş
10. Bilmez ğam-ı derūnumı bir tıfl-ı hurde-sāl

7. **tıfl-ı hurde-sāl:**

Gazel 89

Mısra: **12**

Küçük yaştaki çocuk II sevgili.

11. Çeşm-āşnā-yı süzen-i müjgān-ı nāz ider
12. Ser-rişte-i füsūnumı bir tıfl-ı hurde-sāl

8. **tıfl-ı hurde-sāl:**

Gazel 89

Mısra: **14**

Küçük yaştaki çocuk II sevgili.

13. Āvāre-i cūnūn ideyor 'İzzetā gibi
14. Dānā-yı zū-fünūnumu bir tıfl-ı hurde-sāl

9. **tıfl-ı endek-sāl:**

Kaside 16

Mısra: **35**

Yaşı küçük çocuk II sevgili.

35. Dağı bir tıfl-ı endek-sāl iken sen
36. Miyān-ı halka olduñ şūriş-efgen

tıfl-ı hurde-sāl-ı muhterem:

1. **tıfl-ı hurde-sāl-ı muhteremdür:-dür**
Kaside 9
Mısra: 62
Saygıdeğer küçük yaştaki çocuk.

61. O maḥdūm-ı celīlü'ş-şān Selīm Beg
62. Ki tıfl-ı hurde-sāl-ı muhteremdür

tıfl-ı melāhat:

1. **tıfl-ı melāhatı:-ı**
Gazel 7
Mısra: 1
Güzelliğin küçük çocuğu II sevgili.

1. Şanma çiçek çıkardı o tıfl-ı melāhatı
2. 'Aks itdi rüy-ı pākine sīnem cerāhatı

tıfl-ı Mevlevī:

1. **tıfl-ı Mevlevī:**
Gazel 2
Mısra: 13
Mevlevi çocuğu II sevgili.

13. Bir tıfl-ı Mevlevī için 'İzzet dönüp turur
14. Āyīn-güzār-ı devr-i Veled söylerüm saña

tıfl-ı nev-sāle-i şermende:

1. **tıfl-ı nev-sāle-i şermendecigüm:-cig, -üm**
Gazel 101
Mısra: 4
Utangaç yeni yetişen çocuk II sevgili.

3. Gül-i ne-şükuftecigüm goncecigüm
4. Tıfl-ı nev-sāle-i şermendecigüm

tıfl-ı şīr-h'ār-ı nāz:

1. **tıfl-ı şīr-h'ār-ı nāz:**
Gazel 118
Mısra: 5
Cilvenin süt çocuğu.

5. Geçen yıl dahı tıfl-ı şîr-ḥ̣ār-ı nāz iken şimdi
6. Şeker-rîz-i tekellüm tūti-i şîrîn-zebānsın sen

tıfl-ı şîrîn-sühan-ı piste-dehān:

1. **tıfl-ı şîrîn-sühan-ı piste-dehāndur:-dur**
Gazel 20
Mısra: 1
Fıstık gibi ağzından şirin sözler çıkan çocuk.
1. Tıfl-ı şîrîn-sühan-ı piste-dehāndur Ahmed
2. Nev-nümā ḡonce-i n'eşkūfte-i āndur Ahmed

tıfl-i sühan:

1. **tıfl-i sühan:**
Gazel 86
Mısra: 7
Sözün küçüğü.
7. Olur ḡunūde-i mehd-i füsūn tıfl-i sühan
8. İdince dāyeveş āḡāze-i fesāne ḡazel

Tırhala:

1. **Tırhala:**
Kaside 4
Mısra: 6
Bugün Yunanistan topraklarında bulunan Tırhala, Osmanlı döneminde bir sancaḡın adıydı.
5. Şükr kim eyledi 'umrāna teveccūh āhir
6. Mülk-i dil Tırhala sancaḡıveş olmışdı ḡarāb

tıynet:

1. **tıynetüm:-üm**
Gazel 99
Mısra: 1
Yaratılış, huy, mizaç.
1. Muşaffā tıynetüm jengār-ı keyfiyyet kabūl itmem
2. Heyūla-i tecerrūd-pīşeyüm şüret kabūl itmem

tıḡ:

1. **tıḡidür:-i, -dür**
Kaside 1

Mısra: **36**

Kılıç II söz, mana.

35. Odur ol ma‘reke-perdâz-ı meğâzi ki hemân

36. Tîgidür vâsîtatü’l ‘ıkd-ı beğâ-yı nuşret

2. **tîgi:-i**

Kaside 4

Mısra: **30**

Kılıç.

29. Hâşminuñ kelle-i bî-devleti ğaltîde olur

30. Olmadan tîgi dağı ser-zede-i künc-i kırâb

tîg-i cefâ:

1. **tîg-i cefâ:**

Gazel 34

Mısra: **10**

Cefa kılıcı.

9. Amân mı diñler o mest-i piyâle-i naḥvet

10. Alınca destine tîg-i cefâ yeñiçeridür

tîg-i ebrüvân:

1. **tîg-i ebrüvânuñ:-uñ**

Gazel 9

Mısra: **4**

Kılıca benzeyen kaşlar.

3. Mû-miyâna taḫ o sîmîn ḥanceri ey mâh-ı nev

4. Eyle îmâ ya‘ni tîg-i ebrüvânuñ câ-be-câ

tîg-i hilâl:

1. **tîg-i hilâli:-i**

Kaside 7

Mısra: **21**

Hilal biçiminde olan kaşların kılıcı.

21. Bir dağı gösteremez tîg-i hilâli yalman

22. Çarḫa ebrü-yı dil-âşûbı çekerse ḥançer

tîg-i kemân-ı ‘aşk:

1. **tîg-i kemân-ı ‘aşkem:-em**

Gazel 104

Mısra: 6
Aşk yayının oku.

5. Nî-şüh-ı dil-sitānī tā dil zi-men rübāyed
6. Tîğ-i kemān-ı ‘aşkem ammā hedef ne-dārem

tîğ-i müjen:

1. tîğ-i müjene:-e

Gazel 59

Mısra: 2

Kılıca benzeyen kirpik.

1. Şanma cānā bize cevr etmeñle yān virürüz
2. Biz şehīd olmağa tîğ-i müjene cān virürüz

tîğ-i nigāh:

1. tîğ-i nigāhı:-ı

Kaside 16

Mısra: 29

Kılıca benzeyen yan bakış.

29. Çekersem ‘āleme tîğ-i nigāhı
30. Helāk eyler hezārān bī-günāhı

tîğ-i ser-tîz:

1. tîğ-i ser-tîzimüze:-imüz, -e

Gazel 59

Mısra: 8

Keskin kılıç II kaş.

7. Hiddet-i ğamzeyi çeşmānına şordum didiler
8. Tîğ-i ser-tîzimüze şu yerine kân virirüz

tîğ-i zebān:

1. tîğ-i zebān:

Gazel 3

Mısra: 13

Dil kılıcı II şiir.

13. An dem ki keşed tîğ-i zebān āvered ‘izzet
14. Der zīr-i nigīn memleket-i nükteverī-rā

2. tîğ-i zebānumdan:-um, -dan

Kaside 1

Mısra: **63**
Dil kılıcı.

- 63.** Ben daħı tîġ-i zebānumdan idüp istimdād
64. Eyledüm cevherümi jeng-zidā-yı nuşret

tilmîz:

1. tilmîzi:-i

Kaside 5

Mısra: **36**

Öğrenci, talebe.

- 35.** Ger Seyyid ü Sa'd olsa resîde bu zamāna
36. Tilmîzi olurlardı gelüp tâ Yeñişehr'e

tîre:

1. tîre:

Gazel 158

Mısra: **6**

Karanlık, kara.

- 5.** Yağdımsa n'ola şem'a-i āhum şeb-i ġamda
6. Zülfüñ gibi baħt-ı siyehüm tîre degül mi

tîr-i āh:

1. tîr-i āh:

Gazel 66

Mısra: **7**

Ah oku.

- 7.** Ne tîr-i āh eşer eyler ne nāle vü feryād
8. Begüm senüñ dil-i saħtuñ meger ki seng olmuş

tiryāk-ı zahm-ı ejder-i perçem:

1. tiryāk-ı zahm-ı ejder-i perçem:

Gazel 6

Mısra: **6**

Ejderin perçeminin zehrinin çaresi.

- 5.** Haħt-ı siyāhı şafha-i rüyunda dil-berüñ
6. Tiryāk-ı zahm-ı ejder-i perçem gelür baña

toġ:

1. **toğdı:-dı****Kaside 17**

Mısra: 7

Doğmak, ortaya çıkmak, yükselerek göge ağmak.

7. Kalk toğdı günüñ ol mihr-i münevver geliyor

8. Eyleyüp pertev-i ruhsâresi âfâkı münîr

toğrısı:1. **toğrısı:****Gazel 117**

Mısra: 12

Gerçeği, hakikatti.

11. Niğâh-ı mesti hûn-rîz oldığında şâhid ebrûlar

12. Benümse toğrısı emniyetüm yokdur güvâhumdan

tohm:1. **tohmı:-ı****Kıt'a 4**

Mısra: 1

Tohum.

1. Tek tohmı bırakmağdı ğaraz çift işi ma'lûm

2. Dirdüm bu sene mezra'-ı vaşluñ yılı geldi

tohm-ı sirişk:1. **tohm-ı sirişk:****Gazel 139**

Mısra: 11

Gözyaşı tohumu.

11. Şaçup arz-ı niyâza tohm-ı sirişk

12. Demed-i vaşlı al zamân-ı direv

tokun:1. **toğun:-ma****Gazel 38**

Mısra: 5

Dokunmak, karışmak.

5. Toğunma hâtırım âzurde olmasun zîrâ

6. Benüm gibi saña bir mübtelâ mı var yokdur

tol:

1. **oldı:-dı****Kaside 2**Mısra: **5***Dolmak, kaplamak.*

5. Frg-ı mihr-i meserretle oldı ār cihet

6. Gm oldu ğam gibi āsar-ı zulmet-i deycr

2. **olmış:-mış****Gazel 42**Mısra: **10***Dolmak.*

9. eşm-i siyāhun eyler idim vaş neyleyem

10. olmış gelma srme-i hayret şığışmıyor

toldıran:1. **oldıran:****Gazel 124**Mısra: **14***Dolduran.*

13. İřtihār-ı nazmıdur ‘İzzet cenāb-ı Rā’if’ üñ

14. ās-ı vārun-ı sipihri oldıran āvāzeden

toldur:1. **oldurma:-ma****Gazel 149**Mısra: **6***Doldurmak.*

5. Olduĝ harāb-ı nergis-i mestñ mey istemez

6. oldurma sākī sāĝarı meclisde boşuna

toñdır:1. **oñdırup:-up****Kaside 8**Mısra: **45***(Soĝuktan) Dondurmak.*

45. Firākuñ zemherīri oñdırup szendegānuñ hep

46. řovuĝlatdum yine hayfā dil-i bī-tāb-ı bīmārı

top:

1. **topa:-a****Müfret 2**

Mısra: 1

Gülle veya şarapnel atan ateşli silâh.

1. Bakdı tüfeng ü topa kalmamış ot falyada
2. Tepedelenli ‘Ali patladı paskâlyada

töhmet:1. **töhmetimizdür:-imüz, -dür****Gazel 30**

Mısra: 12

Suç.

11. Zâhidlere yüz virmememe mâni‘ degü l ammâ
12. Şâhidlere dil virmez isek töhmetimizdür

tübâ:1. **tübâ:****Tahmis 2**

Mısra: 3

Cennette bir ağaç.

3. Dir görüp bu kâmet-i mümtâz ile tübâ seni
4. Mest-i nâzum kim büyütdi böyle bî-pervâ seni

tûde-i hâkister:1. **tûde-i hâkisterdür:-dür****Gazel 160**

Mısra: 3

Kül yığını.

3. Nâr-ı hasretle tenüm tûde-i hâkisterdür
4. Korkarum süz-ı dilüm çarhı yaçar açma beni

tuffâh:1. **tuffâh:-a****Gazel 49**

Mısra: 2

Elma.

1. Yâd-i lebiyle nûş-ı meyüm leblebiyledür
2. Tuffâhâ ragbetüm heves-i gâbgabiyledür

tûğ-ı şâhî:

1. **tūġ-ı şāhī:****Kaside 9**

Mısra: 13

Sultana ait sancak II sevgilinin saçı bağlamında.

13. Dikildi şahın-ı bāğa tūġ-ı şāhī

14. Nihālān-ı çemen güyā ‘alemdür

tuġrā:1. **tuġrāsını:-sl, -n, -i****Kaside 1**

Mısra: 9

Fermanlarda imza yerine kullanılan işaret.

9. Yazdı tuġrāsını Bercīs berāt-ı fethin

10. Çekdi şemşirini Mirrīh berāy-ı nuşret

tu‘me-i tūġ-i tedmīr :1. **tu‘me-i tūġ-i tedmīr :****Kaside 17**

Mısra: 22

Helak etme kılıcının lokması.

21. Gūş iderse buraya geldigüñi Allāh bir

22. İkimizi de ider tu‘me-i tūġ-i tedmīr

tur:1. **tur:****Kaside 2**

Mısra: 82

Durmak, beklemek.

81. Fetīl-i ‘aşkı meger almış ibtidā şimdi

82. Yanar tüter dil-i şeydā ne tur bilür ne oğur

2. **tursun:-sun****Kaside 3**

Mısra: 35

Durmak, kalmak.

35. Şöyle tursun o da bir başka büyük ma‘nidür

36. Baña her demde olan nāṭıka-bend-i güftār

3. **turma: -ma****Kaside 3**

Mısra: 53
Durmak, beklemek.

53. Turma da'vāt-ı veliyyü'n-ni'ama eyle şitāb
54. Umaruz eyleye maḳbūl Mucīb-i Settār

4. **turmayup:**-ma, -y, -up
Kıt'a 4
Mısra: 5
Durmak, kalmak.

5. Tek turmayup ol çifteli ḳaḥbe şeb-i ma'hūd
6. Ağyār ḳucağında hemān ḳaykılıgeldi

5. **turma:**-ma
Gazel 41
Mısra: 14
Durmak, beklemek.

13. Bir ḳaç aḥbābla şimden şoñra
14. Turma gülgeşt-i fezālar demidür

6. **turmaz:** -maz
Gazel 42
Mısra: 5
Durmak.

5. Turmaz aḳar şüküfe-sitān-ı şaḥā'ife
6. Havz-ı ḥayāle cūy-ı belāgat şığışmıyor

7. **tururken:**-ur, -ken
Gazel 46
Mısra: 17
Durmak, beklemek.

17. Sen tururken 'İzzet dil-ḥastenüñ lāyık mıdur
18. Eylesüñler derdine dermān diger maḥbūblar

8. **turma:** -ma
Gazel 47
Mısra: 10
Durmak.

9. Ebr-püş eyleyeli dūd-ı derūnum çarḥı
10. Turma sükkān-ı semā her dem ü her ān ağlar

9. **turma:** -ma
Gazel 126

Mısra: 7
Durmak, beklemek.

7. Țurma ey dīde-i ter an aqla
8. Yār acır belki aan yauñ iun

10. Țurmadıuñ:-ma, -dı, -uñ
Gazel 151
Mısra: 4
Durmak, yer etmek.

3. Her Şeb eglence saña bāzī-i ift ü tek idi
4. aldı tek Țurmadıuñ hāır-ı maŐuŐumda

11. Țurmadı:-ma, -dı
Gazel 156
Mısra: 10
Durmak.

9. Nad-i cān ister iken vaŐla bedel ebrūlar
10. amze tek Țurmadı fesh eyledi bāzārumızı

turduka:

1. Țurduka:
Gazel 143
Mısra: 18
Durduka, durduu mūddete.

17. Yā Rab Veli Paşa` yı felek-cāhı hemīŐe
18. Țurduka cihān Őāhib-i tū u `alem eyle

turma:

1. Țurma:
Gazel 64
Mısra: 14
Durmaksızın, devamlı.

13. Sāī-i nigāhuñ Őanemā bezm-i cefāda
14. Dil-teşnelere Țurma Şunar Şarab-ı elmās

2. Țurma:
Gazel 158
Mısra: 13
Durmadan, devamlı.

13. `Arz eyle hemān Őabrī-i muciz-deme Țurma
14. `İzzet hevesūñ Ői`riñi teŐhīre degūl mi

turre-i müşgîn-i nazm:**1. turre-i müşgîn-i nazma:-a****Gazel 86**

Mısra: 2

Şiirin misk kokulu saçı.

1. İdinse sîne-i çâki n'ola nişâne gazel

2. Degül mi turre-i müşgîn-i nazma şâne gazel

turup:**1. turup:****Gazel 59**

Mısra: 5

Durmak.

5. Reh-güzāruñda turup nāle-künān saf-der-şaf

6. O şeh-i tahtgeh-i 'işvemüze şān virürüz

tururken:**1. tururken:****Gazel 77**

Mısra: 14

Dururken, kendi halinde beklemek.

13. Hâcı Ağa hâcı Ağa sen sebebsin sen sebep

14. Biz tururken hâlimüzde eyledüñ dīvāne bak

tut:**1. tutmuş:-miş****Gazel 122**

Mısra: 6

Tutmak.

5. Bezm-i tarabda gördüm o sākî-i şîveķār

6. Tutmuş elinde cāmı ne nāzük ne nāzenîn

2. tutup:-up**Kaside 7**

Mısra: 25

Yola koyulmak.

25. Reh-i pīçide-i endişemi gīsüsü tutup

26. Kalmadı semt-i hayālümde mezāmîne memer

3. **ıtupdur**:-up, -dur

Kaside 8

Mısra: 12

Donmak, üstü buzla kaplanmak.

11. Gülistānda eser yerinde yeller verd-i şad-bergün

12. ıtupdur buz çiçegi şimdi etraf-ı çemenzârı

4. **ıtdılar**:-dı, -lar

Gazel 29

Mısra: 12

Kaplamak, doldurmak.

11. Lāleler de kırmızı mecnūnuñ olmışlar senüñ

12. ıtdılar şahrāları ey dil-rübā nev-rūzdur

5. **ıtarlarsa**:-ar, -lar, -sa

Gazel 41

Mısra: 5

Kaplamak, sarmak.

5. Kūh u şahrā-yı ıtarlarsa yine

6. ‘Āşık-ı bī-ser ü pālar demidür

6. **ıtarsın**:-ar, -sın

Gazel 63

Mısra: 10

Tutmak, durdurmak.

9. Āferīnler saña ey şahid-i şīrīn-güftār

10. Tatlı dillerle ıtarsın zūrafāyı bilürüz

7. **ıtdı**:-dı

Gazel 108

Mısra: 4

(Elini) kavrayarak eline almak.

3. Lağzīde-ka-dem rāh-ı taḥayyürde giderken

4. Nāzüklük idüp ıtdı elim yār ıtuşdım

8. **ıtmam**:-ma, -m

Gazel 117

Mısra: 4

Tutmak.

3. Behişt-i rüy-ı alüñ şevkı yakdı serde bir āteş

4. Ki kemter lāle ıtmam dūzahı taraf-ı külāhumdan

9. **ıtarlar:-ar, -lar****Gazel 121**

Mısra: 8

Oruı ibâdetini yerine getirmek.

7. Ne kadar ŐŐe-i hâıırlarını itse Şikest

8. Ramazâni yine hürmetle ıtarlar rindân

10. **ıtalum:-alum****Gazel 121**

Mısra: 11

Tutmak, engel olmak.

11. ıtalum vâ'izi ma'zûr oruı ıtımtıŐdur

12. Kürside söyledigüñ bilmez o ma'Şuş el-ân

tutdığı gibi:1. **ıtıdığı gibi:****Gazel 94**

Mısra: 7

Tutar tutmaz.

7. ıtıdığı gibi Şahne-i dey yaptı yuvasın

8. Bilmem yine âyâ ne günâh eyledi bülbül

tütü:1. **tütü:****Gazel 36**

Mısra: 5

Papağan.

5. Tebessümle nedir tütü gibi ol söyleyiş cânâ

6. Meger kând-i kelâmuñ hânde-i kebk-i derîdendür

2. **tütü:****Gazel 76**

Mısra: 10

Papağan.

9. 'İzzet'üñ hâmesi vaşf-ı leb-i Őîrînüñ için

10. Dâ'imâ itmede tütü gibi Şükr-i hâlîk

tütü-i güft ü gû:1. **tütü-i güft ü gûsını:-sı, -n, -ı****Gazel 55**

Mısra: 5
Dedikodu yapan papağan.

5. Tūṭi-i güft ü gūsımı lāl it perīlerin
6. Āyine içre 'aksüñi göster hamūş-ı nāz

tūti-i güftār:

1. tūṭi-i güftārına: -ı, -n, -a

Gazel 134

Mısra: 4

Söz kuşu.

3. Nābit olup sebz-i haṭ gird-i leb-i yārdan
4. Tūṭi-i güftārına bāl ü per oldı 'ayān

tūti-i hoş-gū:

1. tūṭi-i hoş-gū:

Gazel 68

Mısra: 10

Güzel şeyler söyleyen tuti II şair.

9. Kānd-rīz olmaḳdasın 'İzzet yine
10. Söyle ne ey tūṭi-i hoş-gū ğaraż

tūti-i hüsne:

1. tūṭi-i hüsne: -e

Gazel 7

Mısra: 5

Güzellik kuşu II sevgili.

5. Tūṭi-i hüsne bir kafes-i nāz oldur begüm
6. Pervāza ba'd-ezīn bulamaz rāh-ı fırşatı

tūti-i lüknet-feşān:

1. tūṭi-i lüknet-feşānımuñ: -ım, -uñ

Gazel 122

Mısra: 3

Pelteklik saçan papağan II sevgili.

3. Tıyduñ mı hīç o tūṭi-i lüknet-feşānımuñ
4. Şekker gibi kelāmı ne nāzük ne nāzenīn

tūti-i nātıka:

1. tūṭi-i nātıka:

Kaside 7

Mısra: 2

Konuşan papağan II güzel ve düzgün söz söyleyen, iyi konuşan (kimse).

1. Olmak ister yine şîrîn-sühanlarla meger
2. Tütî-i nâtıka şekker-şiken-i bezm-i hüner

2. **tütî-i nâtuqamı:-m, -i**

Kaside 6

Mısra: 133

Konuşan papağan II güzel ve düzgün söz söyleyen, iyi konuşan (kimse).

133. Tütî-i nâtuqamı besledi şekerlerle

134. Eyledi himmet ü luftı beni şîrîn-zebân

tütî-i şîrîn-minkâr:

1. **tütî-i şîrîn-minkâr:**

Kaside 3

Mısra: 1

Tatlı gagalı papağan II kalem.

1. Hâme ger olmasa bir tütî-i şîrîn-minkâr
2. İdemezdi şekeristân-ı sühanda reftâr

tütî-i şîrîn-zebân:

1. **tütî-i şîrîn-zebânsın:-sın**

Gazel 118

Mısra: 6

Tatlı dilli papağan II sevgili.

5. Geçen yıl dağı tıfl-ı şîr-ḥ̣âr-ı nâz iken şimdi
6. Şeker-rîz-i tekellüm tütî-i şîrîn-zebânsın sen

tütî-i tab'-ı şekker-hây:

1. **tütî-i tab'-ı şekker-ḥâyüñ:-uñ**

Gazel 50

Mısra: 10

Şeker gibi söz söyleyen karakterinin kuşu II karakter.

9. İzzetâ pey-revi-i Sırri-i şîrîn-güftâr

10. Tütî-i tab'-ı şekker-ḥâyüñ için nâ-maḥdûr

tütî-i tab':

1. **tütî-i tab'um:-um**

Kaside 8

Mısra: **35**
Papağan mizaçlı.

- 35.** Efendüm tūṭī-i ṭab‘um benüm de söylemek ister
36. Görüp āyīne-i ṭab‘-ı şerīfūñ jengden ‘ārī

tūṭilik:

1. **tūṭilikler:-ler**
Kaside 16
Mısra: **34**
Papağanlık.

- 33.** Nedür sende o şīrīn güft ü gūlar
34. O tūṭilikler ol vaz‘-ı nigūlar

tūtives:

1. **tūtivesümūñ:-üm, -üñ**
Gazel 151
Mısra: **10**
Papağan gibi.
- 9.** Hāliyā lezzet-i kand-i sūhān-ı şīrīni
10. ‘Izzetā kaldı o tūtivesümūñ gūşumda

tūtiyā:

1. **tūtiyādur:-dur**
Gazel 40
Mısra: **11**
Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu.

- 11.** Tūtiyādur gözümūñ nūrı baña ḥak-i rehūñ
12. Şanma çeşm-i dil ü cān kühl-i şifāhān ister

tutuş:

1. **tutuşdum:-du, -m**
Terkib-bend 1
Mısra: **4**
Yanmak, acı çekmek.
- 3.** Teskīn-i ihtirāk menūṭ-ı dem-i telāk
4. Yandum tutuşdum āteş-i ḥasretle bak bak
2. **tutuşdım:-dı, -m**
Gazel 108

Mısra: 1
Aşk ateşiyle yanıp tutuşmak.

1. Yakdı beni ol âteş-i ruhsâr tutuşdım
2. Düşdi dile bir nâr-ı şerer-bâr tutuşdım

3. **tutuşdım:-dı, -m**

Gazel 108

Mısra: 2
Aşk ateşiyle yanıp tutuşmak.

1. Yakdı beni ol âteş-i ruhsâr tutuşdım
2. Düşdi dile bir nâr-ı şerer-bâr tutuşdım

4. **tutuşdım:-dı, -m**

Gazel 108

Mısra: 4
Yanmak, acı çekmek.

3. Lağzide-ka-dem rāh-ı taḥayyürde giderken
4. Nāzüklük idüp tıtdı elim yār tutuşdım

5. **tutuşdım:-dı, -m**

Gazel 108

Mısra: 6
Alev almış gibi olmak.

5. Sūz-ı gam-ı hicrān ile gitdüm meded elden
6. Hālüm ne bilür var ne acır var tutuşdım

6. **tutuşdım:-dı, -m**

Gazel 108

Mısra: 8
Alev almış gibi olmak.

7. Mānend-i elin köri talup âteş-i ‘aşka
8. Destin şunıcağ destüme dil-dār tutuşdım

7. **tutuşur:-ur**

Gazel 108

Mısra: 9
Yanmak, acı çekmek.

9. Kimler tutuşur pençe-i cevrüyle o şuhun
10. ‘İzzet yine ben zār-ı dil-figār tutuşdım

8. **tutuşdım:-dı, -m**

Gazel 108

Mısra: **10**

Yanmak, acı çekmek.

9. Kimler tutuşur pençe-i cevrüyle o şuhun

10. 'İzzet yine ben zār-ı dil-figār tutuşdım

tuy:

1. **tuymaduk:** -ma, -du, -k

Kaside 6

Mısra: **90**

İşitmek II karşılaşmak.

89. Görmedük öyle kerem-pişe vezîr-i 'ādil

90. Tuymaduk zātına mānend ü 'adıl ü akrān

2. **tuydum:** -du, -m

Tahmis 6

Mısra: **19**

Duymak, işitmek.

19. Giceler āh itdigin tuydum o şüh-ı şivekār

20. Ğālibā kendi gibi bir āfete mecbürdur

3. **tuysun:** -sun

Kaside 9

Mısra: **23**

Duymak, anlamak.

23. Meger ki tuysun mācerāyı

24. Uzatmış gūşını zanbağ aşammdur

4. **tuymaduk:** -ma, -du, -k

Kaside 11

Mısra: **26**

İşitmek II karşılaşmak.

25. Görmedük öyle vezîr-i 'ādil

26. Tuymaduk öyle müşîr-i kāmîl

7. **tuyduk:** -du, -k

Gazel 24

Mısra: **7**

İşitmek II haber almak, öğrenmek.

7. Nüş-ı mey-i nāb eyler imiş tuyduk ehibbā

8. Eyerler ise bāri nihān eylemesünler

8. **ıuyarlarsa:-ar, -lar, -sa**

Gazel 30

Mısra: **25**

İşitmek II haber almak, öğrenmek.

25. Bi' llāh ıuyarlarsa bu da' vāñi güzeller

26. Te' kīd-i ıavānīn-i sitem müşbetimüzdür

8. **ıuyamazlar:-a, -maz, -lar**

Gazel 121

Mısra: **10**

İşitmek II farkına varmak.

9. H'āb-ı rāhat giremez gözlerine tā-be-sühūr

10. ıuyamazlar meger iftāra gürisne-çeşmān

9. **ıuyduñ:-du, -ñ**

Gazel 122

Mısra: **3**

Duymak, işitmek.

3. ıuyduñ mı hīç o tūti-i lüknet-feşānımuñ

4. Şekker gibi kelāmı ne nāzük ne nāzenīn

tuyan:

1. **ıuyanlar:-lar**

Terkib-bend 1

Mısra: **45**

Duyan kişiler.

45. Aḥvālūmi ıuyanlar acır sīne-çāk olur

46. Artık baña füzūni-i ğamdan ne bāk olur

tuyunca:

1. **ıuyunca:**

Gazel 79

Mısra: **9**

Duyduğu zaman.

9. Bir mes'ele ıuyunca dehān açma çün şadef

10. Deryā-yı fıḫda Dürer' üñ yok mıdur senüñ

tuyūr:

1. **ıuyūr:**

Kaside 2

Mısra: **54**

Kuşlar; "tayr"ın cem'idir.

- 53.** İdeydi ülfet-i ecnās için eger fermān
54. Olurdu mümtezic-i yek-diger vuḥūş u tıyūr

tüfeng:

1. tüfeng:

Müfret 2

Mısra: **1**

Tüfek.

- 1.** Bakdı tüfeng ü topa kalmamış ot falyada
2. Tepedelenli ‘Ali patladı paskālyada

tügme-i sīne-i şāfın:

1. tügme-i sīne-i şāfın:-ın

Kaside 7

Mısra: **24**

Temiz göğsünün düğmesi.

- 23.** Şubh ider çāk-ı girībān güşād itdükçe
24. Tügme-i sīne-i şāfın o meh-i sīmīn-ber

tünd-bād:

1. tünd-bād:

Gazel 28

Mısra: **12**

Sert rüzgar.

- 11.** O rütbe Mevlevīyān oldu ‘aşkı ile naḥīf
12. Ki tünd-bād dem-i neyle hem-çü kāh döner

tüt:

1. tüter:-er

Kaside 2

Mısra: **82**

Duman veya buhar çıkarmak II (gönlün) yanıp tütmesi.

- 81.** Fetīl-i ‘aşkı meger almış ibtidā şimdi
82. Yanar tüter dil-i şeydā ne tır bilür ne oṭur

tüvān:

1. **tüvân:****Gazel 129**

Mısra: 7

Güçlülük, kuvvet sahibi olma.

7. İşkeste-per ol mertebe bî-tâb ü tüvân kim

8. Pervâz idemez murğ-ı hevâsı Yeñişehr'in

2. **25. U/Ü****u:**1. **u:****Terkib-bend 1**

Mısra: 17

“ve” bağlacı.

17. Kaldım şeb-i firâkda âh u enîn ile

18. Yâ Rabb kavuşdur ol şanem-i meh-cebîn ile

2. **u:****Terkib-bend 1**

Mısra: 57

“ve” bağlacı.

57. Selb oldı şeb-be-şeb ne için h̄'âb u rāhatuñ

58. Giryānluqla geçmededür vaqt ü sâ'atuñ

3. **u:****Gazel 2**

Mısra: 3

“ve” bağlacı.

3. Laht-ı ciger kebâb u şarâb ise h̄'n-ı dil

4. Bezm-i cihānda 'ayş-ı rağad söylerüm saña

4. **u:****Kaside 2**

Mısra: 54

“ve” bağlacı.

53. İdeydi ülfet-i ecnâs için eger fermân

54. Olurdu mümtezic-i yek-diger vuḥuş u tuyūr

5. **u:****Kaside 2**

Mısra: 60

“ve” bağlacı.

59. Müşîr-i şîr-i şecâ'at vezîr-i Cem-'azamet
60. Seḫā vü cûd u 'aṭâda yegâne vü meşhûr

6. u:

Kaside 2

Mısra: 74

“ve” bağlacı.

73. Şikeste-beste eger bir gâzelcik 'arz itsem
74. Huzûr-ı devlete olmaz mı ruḫşat u düstûr

7. u:

Kaside 3

Mısra: 38

“ve” bağlacı.

37. Bir büt-i 'işve-gîrin firḫati kâr itdi dile
38. Ḳomadı genc-i derûnumda benüm şabr u ḫarâr

8. u:

Kaside 4

Mısra: 7

“ve” bağlacı.

7. Bu ne in'âm u 'aṭâdur bu ne iḫsân-ı ḫudâ
8. Bu ne tevḫik-i İlähi bu ne luṭf-ı Vehhâb

9. u:

Kaside 4

Mısra: 43

“ve” bağlacı.

43. Ğam u endûh-ı cihân nâṭıka-bend oldı baña
44. Nâr-ı ḫırmân-ı emâni cigerüm itdi kebâb

10. u:

Kaside 5

Mısra: 28

“ve” bağlacı.

27. Teşrîfini gûş eyleyicek tehniyet itdi
28. Bağdâd u Semerḫand u Buḫârâ Yeñişehr'e

11. u:

Tahmis 6

Mısra: 26

“ve” bağlacı.

25. ‘Āşık-ı şūrīdeler bakma begüm ma‘zürdur
26. ‘Arşa-i nāzuñ senüñdür güy u çevgānı bu gün

12. u:

Kaside 7

Mısra: 41

“ve” bağlacı.

41. Huşk u ter vāye-pezīr-i keremi olmağla
42. Ğarğa-i lücce-i bahşāyişidür baħr ile berr

13. u:

Kaside 7

Mısra: 52

“ve” bağlacı.

51. İztırāb itmez idi keştī-i baħr-ı sīm-āb
52. Kūh u temkīn ü vaķarı aña şalsa lenger

14. u:

Kaside 8

Mısra: 41

“ve” bağlacı.

41. Hevālarda bürüdet müsteban ü cān u ten lertzān
42. Bize şun sākī sen ol āteş-i seyyāleyi bārī

15. u:

Kaside 8

Mısra: 63

“ve” bağlacı.

63. Güzāf u lāfı terk eyle du‘āya başla ey ‘İzzet
64. Şudā‘a bā‘iş olmuşdur kelāmın çünki ikşārı

16. u:

Kaside 8

Mısra: 65

“ve” bağlacı.

65. Te‘ākub ide tā şayf u şitā bu köhne gülşende
66. Fuşül-ı erba‘a āmed-şüdünde ide tekrarı

17. u:

Gazel 8

Mısra: 9

“ve” bağlacı.

9. Figān u nāleden ‘İzzet nice hamūş olayum
10. Nigāh-ı merḥamet itmez o dil-şikār baña

18. u:

Kaside 9

Mısra: 30

“ve” bağlacı.

29. Nedür bu fitne vü āşūba bādī
30. Neden bu şūr u ğavġā mültezemdür

19. u:

Kaside 9

Mısra: 79

“ve” bağlacı.

79. ‘Aṭā vü cūd u ihsānda yegāne
80. Saḥīdür şāhib-i ḥüsn-i şiyemdür

20. u:

Kaside 9

Mısra: 84

“ve” bağlacı.

83. Ma‘ārif nezd-i ‘ālisinde maqbūl
84. Faḫaṭ maṭrūdı dīnār u diremdür

21. u:

Kaside 10

Mısra: 28

“ve” bağlacı.

27. Ya ‘ni düstūr-ı kerem-pīşe Velī Paşa kim
28. İsterüz medḥini a‘vām u şuhūr eyleyelüm

22. u:

Kaside 11

Mısra: 15

“ve” bağlacı.

15. Bā‘iṣ-i rāḫat u emn-i fuḫarā
16. Dest-gīr-i zu‘afā ehl-i seḫā

23. u:

Kaside 11

Mısra: 18

“ve” bağlacı.

17. Cūdına hiç nihāyet yođdur
18. Luşf u iřsānına ğāyet yoğdur

24. u:

Kaside 13

Mısra: 22

“ve” bağlacı.

21. Hüsni ħulkuñ ħalkı ħořnüd eyledi
22. Ħađđ seni memdüh u maĥmüd eyledi

25. u:

Kaside 13

Mısra: 66

“ve” bağlacı.

65. Kimsin ‘ālemde be hey ‘āřık ‘aceb
66. Kim benüm vaşlum dilersin rüz u şeb

26. u:

Gazel 21

Mısra: 15

“ve” bağlacı.

15. Ħađ bilür söylenilen cümle dūrüg u bühtĠn
16. Bendeñüz söylemedim ol süĥan-ı menfuri

27. u:

Kaside 13

Mısra: 96

“ve” bağlacı.

95. ‘Abd-i nā-ĉizüñ ħuluñdur ‘İzzet’ üñ
96. Rüz u şeb zıkr ile fikri midĥatüñ

28. u:

Gazel 17

Mısra: 8

“ve” bağlacı.

7. ‘Acebdür gerdiş-i cāmı bu bezm-i ‘ālemüñ seyr it
8. Kimine neş’e kimine ğam u aĥzān ider irāř

29. u:

Kaside 17

Mısra: 18

“ve” bağlacı.

17. Sen ne takrīb ile teşrīf buyurduñ şimdi
18. Eyle ben bende-i dil-ḥasteñi āgāh u ḥabīr

30. u:

Kaside 17

Mısra: 28

“ve” bağlacı.

27. Seher-i vuşlatı hem-reng-i şeb-i hecr itme
28. Dem-i şādīde nedür vech-i gam u hem-i vefīr

31. u:

Kaside 18

Mısra: 15

“ve” bağlacı.

15. Bī-sa ‘y u cehd söylediği şī ‘r-i dil-pezīr
16. Ḥayret-fezā-yı nükteverān-ı edībdür

32. u:

Gazel 36

Mısra: 8

“ve” bağlacı.

7. Hemīşe inkişāf-ı sırr-ı mektūm-ı dil-i ‘āşık
8. Dü çeşm-i ḥūn-feşān u çehre-i nīlüferīdendür

33. u:

Gazel 40

Mısra: 1

“ve” bağlacı.

1. Ne ḥaṭ u ḥāl ne gīsū-yı perīşān ister
2. Ḥüsni-i dil-süz-ı ruḥ-ı mähveşān ān ister

34. u:

Gazel 41

Mısra: 5

“ve” bağlacı.

5. Kūh u şahrā-yı tutarlarsa yine
6. ‘Āşık-ı bī-ser ü pālar demidür

35. u:

Gazel 52

Mısra: 2

“ve” bağlacı.

1. Tâb-ı ruḥ ile zülfi siyeh tâ qarışuḡdur
2. Nev-rüz u zalâm-ı şeb-i yeldâ qarışuḡdur

36. u:

Gazel 63

Mısra: 2

“ve” baḡlacı.

1. Bilmeyüz şanma şakın kadr ü vefâyı bilürüz
2. Bizlere eyledigün luḡ u ‘aṡâyı bilürüz

37. u:

Gazel 66

Mısra: 5

“ve” baḡlacı.

5. Rehîn-i vaşf-ı ruḡ-ı âl u ḡaṡ-ı sebzüñdür
6. Ki şahn-ı gülşen-i endîşe reng reng olmış

38. u:

Gazel 66

Mısra: 12

“ve” baḡlacı.

11. Bizüz o rind-i ser-âzâdeler ki yok bizden
12. Esîr-i nâm u giriftâr-ı kayd-ı neng olmış

39. u:

Gazel 104

Mısra: 8

“ve” baḡlacı.

7. Pîrâhen-i sefidî çeşmem be-ber-keşide’s t
8. Ya ‘kûb’em u zi-hecr-i Yûsuf esef ne-dârem

40. u:

Gazel 107

Mısra: 8

“ve” baḡlacı.

7. Ḥalkı bir nîm-nigehle iderüm cümle helâk
8. Âfet-i cân u belâ-güster-i tendür nigehüm

41. u:

Gazel 112

Mısra: 12

“ve” baḡlacı.

11. Bezmdede aḡyâra taş atdumsa da ma ‘zür tüt
12. Kelb şandum farḡ u temyîz ihtimâlüm yok benüm

42. u:

Gazel 119

Mısra: 13

“ve” bağlacı.

13. Saña bilseñ derūnī incizāb u meylini bi’llāh

14. Efendüm ‘İzzet-i zāra bu cevri elbet itmezsın

43. u:

Gazel 159

Mısra: 12

“ve” bağlacı.

11. Mütevārī-i pes-i perde-i ebr olsunlar

12. Āfitāb u mehe pinhān olacağ dem geldi

44. u:

Gazel 159

Mısra: 13

“ve” bağlacı.

13. ‘İzzetā luṭfi nedür ğayrı güdāz u sūzuñ

14. Cān nişār-ı reh-i cānān olacağ dem geld

45. u:

Gazel 80

Mısra: 17

“ve” bağlacı.

17. ‘İzzet’ üñ yād u ruḥ-ı ḥaṭuñla

18. Sūziş-i rüz u şebın çok gördük

46. u:

Gazel 133

Mısra: 7

“ve” bağlacı.

7. Nebāt u ḳandinüñ elbet ‘aḳīdesi bozılur

8. Ḥadīsi Mışr’a varursa leb-i şeker bārın

‘ubūdiyyet:

1. ‘ubūdiyyetimüzdür: -imüz, -dür

Gazel 30

Mısra: 36

Ar. Kulluk, bendelik II aşırı derecede bağlılık.

35. Bu şi‘r-i ter olsun o civān-behcete hediye

36. Nev-bāve-i bustān ‘ubūdiyyetimüzdür

‘ubūr:1. **‘ubūr:****Kaside 10**

Mısra: 12

Aşırı sevinç, sürur.

11. İyd-ı udhiye degül maşşer-i hübāndur bu

12. Gel temāşāgehe bir kerre ‘ubūr eyleyelüm

uç:1. **uçardum:**-ar, -du, -m**Gazel 113**

Mısra: 3

Yükselmek.

3. Āzāde idüm evc-i tecerrüdde uçardum

4. Gör kaydı mı kim pençe-i şeh-bāza kapıldum

2. **uçurur:**-ur, -ur**Gazel 139**

Mısra: 17

Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.

17. Uçurur t̄a’ir-i kararımızı

18. Şeh-per-i murğ-ı hüsn olan haṭ-ı nev

3. **uçsa:**-sa**Gazel 144**

Mısra: 5

Uçmak, havalanmak II Bir yerden, bir şeyden ayrılmak, uzaklaşmak.

5. N’ola duḥt-ı rezūn her dem gözünde uçsa ey sākī

6. Ğubār-ı haṭ-ı la’lūn sürmedür çeşm-i ḥabāb üzre

uçur:1. **uçurup:**-up**Gazel 146**

Mısra: 5

Uçurarak.

5. Uçurup kâğıd-ı bād-ı hüneri şan’atla

6. şafhayı şehper-i pervāz idelüm eş’āra

ufk-efrüz-ı ‘ālem-i hūbī:

1. **ufk-efrüz-ı 'âlem-i hübî:**

Gazel 27

Mısra: 3

Güzellik aleminin ufkunu aydınlatan.

3. Ufğ-efrüz-ı 'âlem-i hübî

4. Tâb-ı şems-i cemâl-i Eşref' dūr

ufk-efrüz-ı zafer:

1. **ufğ-efrüz-ı zafer:**

Kaside 1

Mısra: 32

Zaferin ufuk aydınlatanı.

31. Neyyir-i burc-ı hüner dādger -i sa'd-aḥter

32. Ufğ-efrüz-ı zafer mihr-i semā-yı nuşret

'uşşāk:

1. **'uşşāka:-a**

Kaside 13

Mısra: 40

Aşıklar.

39. Şīvesi nāzı edāsı dil-rübā

40. Perçemi 'uşşāka püsküllü belā

2. **'uşşāka:-a**

Kaside 16

Mısra: 42

Aşıklar.

41. Hemān sen terk-i āyīn-i vefā kıl

42. Bu pendüm diñle 'uşşāka cefa kıl

3. **'uşşāk:**

Kaside 16

Mısra: 48

Aşıklar.

47. Ğaraž tağlīt-i Aḥmed' dūr bu sözden

48. Düşürsin tek anı 'uşşāk gözden

4. **'uşşāk:**

Kaside 16

Mısra: 58

Aşıklar.

57. O rütbe ile kim ‘âlemde bî-dād
58. Elünden eylesün ‘uşşāk feryād

5. ‘uşşāka:-a
Gazel 17
Mısra: 1
Aşıklar.

1. O hūnī ğamzeler ‘uşşāka bīm-i cān ider īrās
2. Nihānī-ḥandeler ümmīd-i şad ihsān ider īrās

6. ‘uşşāk:
Gazel 24
Mısra: 3
Aşıklar.

3. Peymāne-keşān-ı ğam-ı hicrān olan ‘uşşāk
4. Endīşe-i peymān-şikenān eylemesünler

7. ‘uşşāk:
Gazel 52
Mısra: 6
Aşıklar.

5. Vaşf-ı şiken-i turrede baķ kīl ile kāle
6. ‘Uşşāk miyānunda bu ğavgā karışıkdur

8. ‘uşşāka:-a
Gazel 53
Mısra: 9
Aşıklar.

9. Evc-i eflākde meşķ itdi meger nālelerüm
10. Zühre’nüñ çaldığı ‘uşşāka nevā perdesidür

9. ‘uşşākımı:-ı, -n, -ı
Gazel 71
Mısra: 10
Aşıklar.

9. Zeyd ile ‘Amrın arasında bıraksın çarbi
10. Dögsün ‘uşşākımı dögerse de tenhā ḥāfiz

10. ‘uşşāk:
Gazel 102
Mısra: 10
Aşıklar.

9. Girdükçe füzün olmadadır saña maḥabbet
10. ‘Uşşāk ğamuñdan hiç uşansun mı efendüm

11. ‘uşşāka:-a
Gazel 115
Mısra: 9
Aşıklar.

9. ‘Uşşāka cefā vü cevri idersin
10. Ey mülket-i ḥüsne şāh efendüm

12. ‘uşşākla:-la
Gazel 119
Mısra: 2
Aşıklar.

1. Niçün aġyār-ı bed-girdārdan hīç nefret itmezsin
2. Niçün ‘uşşākla bir kere tarḥ-ı ülfet itmezsin

13. ‘uşşākdan:-dan
Gazel 120
Mısra: 5
Aşıklar.

5. Olursa münkaṭı ‘uşşākdan ol serv-i müstešnā
6. Efendi ḥavf olunmaz mı raḳṭbüñ inşāfindan

14. ‘uşşāka:-a
Gazel 148
Mısra: 8
Aşıklar.

7. Bī-ser ü pā şad hezār üftāde-i giryānı var
8. Her ne çend ‘uşşāka cevri-i bī-ḥisāb eylerse de

15. ‘uşşāk:
Gazel 159
Mısra: 2
Aşıklar.

1. Yine bülbül gibi nālān olacaḳ dem geldi
2. Yine ‘uşşāk perīşān olacaḳ dem geldi

‘uşşāk-ı cān-sipār:

1. ‘uşşāk-ı cān-sipār:
Gazel 11
Mısra: 6
Canı feda eden aşıklar.

5. Bir kere de dimez misin ey şüh-ı bî-vefâ
6. ‘Uşşâk-ı cân-sipâr ne ‘âlemedür ‘aceb

‘uşşâk-ı dil-âzürde:

1. ‘uşşâk-ı dil-âzürdelerüm:-ler, -üm
Gazel 107
Mısra: 3
Gönlü kırılmış aşıklar.
3. Târ ü mâr eyliyor ‘uşşâk-ı dil-âzürdelerüm
4. Şürîş-endâz-ı cihân böyle nedendür nîgehüm

‘uşşâk-ı pâ-mâl-ı ğam:

1. ‘uşşâk-ı pâ-mâl-ı ğama:-a
Gazel 32
Mısra: 8
Kederin ayak altına alınan âşıkları.
7. Dest-i cevrumden rehâ yokdur demek ister o şüh
8. Dürdan ‘uşşâk-ı pâ-mâl-ı ğama el gösterür

‘uşşâk-ı zâr:

1. ‘uşşâk-ı zâr:
Gazel 2
Mısra: 1
İnleyen âşıklar.
1. ‘Uşşâk-ı zâr için ki ‘aded söylerüm saña
2. Üç beş dimem hezâr ile şad söylerüm saña
2. ‘uşşâk-ı zâri:-i
Gazel 44
Mısra: 6
İnleyen âşıklar.
5. Yok mı dahı temâyüli ol nahl-ı ‘işvenüñ
6. ‘Uşşâk-ı zâri şaf-zede-i reh-güzâridur

‘utârid-meniş:

1. ‘utârid-meniş:
Kaside 6
Mısra: 1
Merkür karakterli.

1. Ey 'uṭārid-meniş ey nükte-ver-i tāze-zebān
2. Ey sevād-ı raqamı sūde-i müşg-i 'irfān

uy:

1. **uyduñ:-duñ**

Gazel 2

Mısra: 5

Aynı şekilde hareket etmek, uygunluk.

5. Gūş itmedüñ naşihatüm uyduñ hevāya sen
6. Dil ba'd-ezīn ne nīk ü ne bed söylerüm saña

2. **uymış:-mış**

Gazel 13

Mısra: 6

Uymak, yakışmak.

5. Seyr it ol serv-i çemenzār-ı cemālūñ ne güzel
6. Uymış endāmına gül-cāme-i behcet kıt kıt

3. **uymaz:-maz**

Gazel 80

Mısra: 5

Uymak, uyuşmak.

5. Lerze-bağş olmada uymaz vaşla
6. Firqatin tāb-ı tebin çok gördük

4. **uyup:**

Gazel 88

Mısra: 7

Uymak, ayak uydurmak.

7. Gōñül hevāye uyup kūy-ı yāre dek gidicek
8. Aña hıred dağı dümdār-ı iktifā mı degül

uyan:

1. **uyanıverdi:-ı, -ver, -di**

Kaside 17

Mısra: 44

Uyanmak.

43. Böyle bir yılda degül biñ sene de itse mürūr
44. Ben unutmam seni dirken uyanıverdi faķır

2. **uyansun:-sun**

Gazel 102

Mısra: **12**
Uyanmak.

11. H̄`ābı giceler terk idüp efgān ideyorsın
 12. Kaşduñ nedür ey bülbül uyansun mı efendüm

uyu:

1. **uyudur:-dur**

Gazel 151

Mısra: **2**

Uyku durumunda olmak.

1. Tıfl iken dahı geçen yıl seni āgūşumda
 2. Uyudur da götürürdüm eve ben dūşumda

uzak:

1. **uzağdan:-dan**

Gazel 34

Mısra: **16**

Uzak yerden, uzaklardan.

15. Tağarrub itmege yāre ne cānımız ‘İzzet
 16. Uzağdan eyleyelüm merhabā yeñiçeridür

2. **uzağdan:-dan**

Gazel 155

Mısra: **6**

Yakın olmayan, mesafeli.

5. Temāşā-yı vişāl-i dil-rübā emr-i ba‘īd ammā
 6. Uzağdan bir nigāh üftādenüñ olmaz mı mercüsü

uzat:

1. **uzatmış:-miş**

Kaside 9

Mısra: **24**

Uzatmak II dikkat etmek.

23. Meger ki tuysun mācerāyı
 24. Uzatmış gūşını zanbağ aşammdur

2. **uzatma:-ma**

Kaside 16

Mısra: **23**

Bir meseleyi gereğinden fazla dillendirmek.

23. Uzatma sen şeh-i iklīm-i ānsın
24. Cevānsın fitne-engīz-i cihansın

uğra:

1. **uğramışuz:** *-miş, -uz*

Terkib-bend 1

Mısra: **40**

Maruz kalmak.

39. Hāl-i dilüñ hālel geleli inṭizāmuna
40. Her dem sipihrin uğramışuz vaż'-ı hāmına

2. **uğradum:** *-du, -m*

Gazel 97

Mısra: **1**

Maruz kalmak.

1. Nā hevā-yı 'arız-ı dil-dāre uğradum
2. Bir jaleyüm ki sāḥa-i gülzāra uğradum

3. **uğradum:** *-du, -m*

Gazel 97

Mısra: **2**

Uğramak, gitmek.

1. Nā hevā-yı 'arız-ı dil-dāre uğradum
2. Bir jaleyüm ki sāḥa-i gülzāra uğradum

4. **uğradum:** *-du, -m*

Gazel 97

Mısra: **4**

Uğramak, gitmek.

3. Ser-mest bir elinde piyāle bir elde gül
4. Dün ol kirişme-güster-i mekkāre uğradum

5. **uğradum:** *-du, -m*

Gazel 97

Mısra: **6**

Uğramak, (kötü bir durum) başına gelmek.

5. Ol vefālī yāre idi meyl-i ḥaṭırum
6. Şimdi cefāgerān-ı dil-āzāre uğradum

6. **uğradum:** *-du, -m*

Gazel 97

Mısra: **8**

Uğramak, gitmek.

7. Kālā-yı hüsni zīver-i dükkān-ı iştiḥār
8. Bir rû-güşāde şāhid-i bāzāra uğradum

7. **uğradum:**-du, -m

Gazel 97

Mısra: **10**

Maruz kalmak.

9. Cāy-ı ḥayāli itmişiken kaşr-ı dīde mi
10. Gör ğadri kim cezā-yı Sinimmār'a uğradum

8. **uğradum:**-du, -m

Gazel 97

Mısra: **12**

Maruz kalmak.

11. Benden şoruñ felek ne siyeh-kāse oldıgun
12. Destünden āh anuñ ğam-ı bisyāra uğradum

9. **uğradum:**-du, -m

Gazel 97

Mısra: **14**

Maruz kalmak.

13. Ben müşg-i çīn-i şemme-i gisū-yı ma'nīyem
14. Feyz-i nesīm-i himmet-i 'aṭṭāra uğradum

10. **uğradum:**-du, -m

Gazel 97

Mısra: **16**

Denk gelmek.

15. Dendān-ı cevri ile n'ola ger zaḥmnāk isem
16. Seng-i felāḥanum seg-i āgyāra uğradum

11. **uğradum:**-du, -m

Gazel 97

Mısra: **18**

Maruz kalmak.

17. 'İzzet cenāb-ı Muḥliş'in āşār-ı pākūñi
18. Ṭanzīrde selāset-i güftāre uğradum

12. **uğradum:**-du, -m

Gazel 97

Mısra: **20**

Rastlamak.

19. Çün serv-i bâğ-ı mışra‘-ı mevzûnların görüp
20. Mânend-i cüy gülşen-i eş‘ara uğradum

uğrına:

1. **uğrına:**

Kaside 6

Mısra: 114

Yoluna, hatırına.

113. Biri de kûdek-i nev-sâle o Mîr ‘İsmâ‘îl

114. Mîrler olsun anuñ uğrına yek-ser kırbân

‘uhdesinden gel:

1. **‘uhdesinden geledüm:-elüm**

Kaside 4

Mısra: 13

Üstüne aldığı işi başarmak, becermek, üstesinden gelmek.

13. ‘Uhdenden nice şimdi geledüm bu keremin

14. Şükre yok kudretimüz hamde liyâkat nâ-yâb

ukde-i müşkil-güşâ-yı vasl:

1. **uğde-i müşkil-güşâ-yı vaşlı:-ı**

Gazel 32

Mısra: 10

Zor kavuşmaya yol açan zor iş.

9. Muğtezâ-yı kevkebüm tağdîm-i nev-ğat-ı ruhuñ

10. Uğde-i müşkil-güşâ-yı vaşlı münğal gösterür

um:

1. **umardı:-ar, -dı**

Kaside 4

Mısra: 9

Ummak, ümit etmek.

9. Kim hayâle getirirdi kim umardı böyle

10. Kâmımızca deverân eyleye bu nüh dolâb

2. **umaruz:-ar, -uz**

Kaside 3

Mısra: 54

Ummak, ümit etmek.

53. ʾTurma da ʿvāt-ı veliyyü ʿn-ni ʿama eyle şitâb
54. Umaruz eyleye maḳbûl Mucîb-i Settâr

3. **umarum:-ar, -um**

Kaside 4

Mısra: 49

Ummak, ümit etmek.

49. Lîk min-ba ʿd efendüm umarum sâyende
50. Olayum gülşen-i maksûduma ben de reh-yab

ʿumrân:

1. ʿ**umrâna:-a**

Kaside 4

Mısra: 5

Medeniyet, ilerleme.

5. Şükr kim eyledi ʿumrâna teveccüh âhir
6. Mülk-i dil Tırhala sancağıveş olmuşdı ḫarâb

ʿumūmen:

1. ʿ**umūmen:**

Kaside 13

Mısra: 104

Bütün, hep, herkese olduğu gibi.

103. Sihr idem vaşfuñda ey ʿĀlî-cenâb
104. Ḳala ḫayretde ʿumūmen şeyḫ ü şâb

ʿumūm-ı ʿâlem:

1. ʿ**umūm-ı ʿâlem:**

Gazel 96

Mısra: 14

Dünyanın bütün insanları.

13. Şun o peymâne-i ḫâşî ki olur
14. Ğarḳa-i feyzi ʿumūm-ı ʿâlem

un:

1. **un:**

Gazel 57

Mısra: 7

Buğdayın toz hali II iyici parçalayıp küçültmek..

7. Devr-i pey-der-peyle gerdün un gibi eyler ğubār
8. Biz mişāl-ı dāne seng-i āsiyāb altundayuz

unut:

1. **unutmaduñ:-ma, -du, -ñ**

Kaside 17

Mısra: 40

Aklında kalmamak, hatırlamamak.

39. Ne melek-şīme kerem-pīşe güzelsin bi' llāh
40. Ne hoş unutmaduñ üftādeñi ey 'işve-pezīr

2. **unutmağ:-mağ**

Kaside 17

Mısra: 41

Aklında kalmamak, hatırlamamak.

41. Didi lāyık mı unutmağ seni kim itmedesin
42. Her gice 'aşğum ile āh u fiğān-ı şeb-gīr

3. **unutmam:-ma, -m**

Kaside 17

Mısra: 44

(Bir kimse veya şeyi) Artık düşünmez, hatırlamaz olmak, ihmal edip terketmek.

43. Böyle bir yılda degül biñ sene de itse mürūr
44. Ben unutmam seni dirken uyanıverdi fağīr

4. **unutma:-ma**

Gazel 9

Mısra: 14

(Bir kimse veya şeyi) Artık düşünmez, hatırlamaz olmak, ihmal edip terketmek.

13. 'İzzet'e bir busemi bilmem ne va'd itmiş idüñ
14. Kıl kerem şimdi unutma vaqtidür ey bī-vefā

unutdır:

1. **unutdırır:-ır**

Gazel 133

Mısra: 5

Unutmasını sağlamak.

5. Unutdırır bize imā-yı luğf-ı ebrūsı
6. Sitize-i sitem-i ğamze-i cefākārın

unzur:

1. **unzur:****Gazel 16**

Mısra: 7

Bak, gör!(emir anlamında).

7. Keyfe hālī be-firākik unzur

8. İn tegāfūl ki koni tā-be-key'est

ur:1. **ururlar:-ur, -lar****Kaside 6**

Mısra: 92

Nakşetmek, işlemek.

91. Elde mīzān-ı kalem hendese dānān-ı sūhān

92. Kaşr-ı evşāfına bu resme ururlar bünyān

2. **ursam:-sa, -m****Gazel 15**

Mısra: 5

Vurmak, yansıtmak.

5. Dehān-ı şekveye mihr-i sükūt ursam münāsibdür

6. Ki oldum halka-i 'işretde zīrā nām alan 'İzzet

3. **urıcağ:-ıcağ****Kaside 17**

Mısra: 5

Aksetmek, yansımak.

5. Urıcağ şa'ş'a-i mihr-i ruḥı bāşırāma

6. Didüm ey baḥt şabāḥ oldı yeter ḥvāb-ı keşīr

4. **urdu:-dı****Gazel 141**

Mısra: 5

Karşısına çıkmak.

5. Yolum urdu beni azdırdı gāyet nefis ile şeytān

6. Tarīk-i sünnetünden pek cüdāyum yā Resūla'llāh

'urefā:1. **'urefādan:-dan****Gazel 135**

Mısra: 6

İrfan sahibi kimse, arif olan kişiler.

5. Yâ Rab bu Yeñişehir-i dil-ârâda nedendür
6. Ünsiyet için kimse bulunmaz 'urefâdan

'uryan-ten:

1. 'uryan-ten:

Kaside 8

Mısra: 9

Çıplak beden II bomboş.

9. Gelüp şâh-ı şitâ 'uryan-ten gördi hemân ol dem
10. Ser-efrâz itdi kıyâğıdı hil'atle kuhsârı

uşan:

1. uşandum:-du, -m

Gazel 34

Mısra: 11

Bir şeyden hoşlanılmaz ve sıkılır duruma gelmek, bıkmak, bezmek.

11. Uşandum eskilere iltifâtdan şimdi
12. Benüm begendicigüm meh-liķâ yeñiçeridür

2. uşansun:-sun

Gazel 102

Mısra: 10

Bir şeyden hoşlanılmaz ve sıkılır duruma gelmek, bıkmak, bezmek.

9. Gıtdükçe füzün olmadadur saña maḥabbet
10. 'Uşşâķ ğamuñdan hiç uşansun mı efendüm

3. uşanmaz:-maz

Gazel 132

Mısra: 6

Bir şeyden hoşlanılmaz ve sıkılır duruma gelmek, bıkmak, bezmek.

5. Bu mertebede külfet-i ğurbet çekilir mi
6. Bi'llâh uşanmaz mısın envâ'-ı miḥnetden

2. 26. Ü

ü:

1. ü:

Terkib-bend 1

Mısra: 58

've' bağlacı.

57. Selb oldı ŧeb-be-ŧeb ne içun h̄'āb u rāhatuñ
58. Giriyanlukla geçmededür vaqt ü sâ'atuñ

2. ü:

Kaside 1

Mısra: 44

“ve” bağlacı.

43. Kalemı vesme-keŧ-i ebrū-yı hūbān-ı kemāl
44. Raqamı zīb-dih-i hūsn ü bahā-yı nuŧret

3. ü:

Gazel 2

Mısra: 6

“ve” bağlacı.

5. Gūŧ itmedüñ naŧihatüm uyduñ hevāya sen
6. Dil ba'd-ezīn ne nīk ü ne bed söylerüm saña

4. ü:

Müfret 2

Mısra: 1

“ve” bağlacı.

1. Bađdı tūfeng ü topa kalmamıŧ ot falyada
2. Tepedelenli 'Ali patladı paŧkālyada

5. ü:

Kaside 2

Mısra: 12

“ve” bağlacı.

11. O gūne vardı metānet hiŧār-ı ye'sde kim
12. Degildi hedmine hıç kārger anuñ zer ü zūr

6. ü:

Kaside 2

Mısra: 66

“ve” bağlacı.

65. Sen ol müdebbir-i dāniŧ-nihād-ı 'ālemsin
66. Ki dest-i re'yüñe vābeste hāll ü 'ađd-ı umūr

7. ü:

Kaside 2

Mısra: 92

“ve” bağlacı.

91. Benüm o şâ'ir-i mu'ciz-edâ-yı nâdire-gü
92. Ki sihr-i hüsn-i beyânımla ins ü cân meshûr

8. ü:

Kaside 2

Mısra: 99

“ve” bağlacı.

99. Füzün-ter eyleyüp iqbâl ü 'ömrini Mevlâ
100. Kıla o âşaf-ı zîşânı dem-be-dem mesrûr

9. ü:

Gazel 3

Mısra: 2

“ve” bağlacı.

1. Hoş geldün ey efâzıl-ı 'aşruñ ser-âmedi
2. Kim şibh ü mişlün 'âlem-i 'irfâna gelmedi

10. ü:

Kaside 3

Mısra: 28

“ve” bağlacı.

27. Vaşfinuñ biñde birin eyleyemez zîb-i sûtür
28. Yazsa erbâb-ı hüner midhatini leyl ü nehâr

11. ü:

Kaside 4

Mısra: 26

“ve” bağlacı.

25. O keremkâr-ı cihân-bağş ki destinden ider
26. Dem-i cūdunda yem ü ebr güher-bâr-ı hicâb

12. ü:

Kaside 4

Mısra: 34

“ve” bağlacı.

33. Şimdi meydâna çıkup 'arz-ı şecâ'at itsün
34. Yoğsa iş mi fuqarâya o kadar zûlm ü gâzab

13. ü:

Kaside 5

Mısra: 35

“ve” bağlacı.

35. Ger Seyyid ü Sa'd olsa resīde bu zamāna
36. Tilmīzi olurlardı gelüp tā Yeñişehr'e

14. ü:

Kaside 6

Mısra: 30

“ve” bağlacı.

29. Hāları gonce-i ne'şküfte-i bāğ-ı hūbī
30. Dālları dil-ber-i bī-mişl ü 'adīl-i devrān

15. ü:

Kaside 6

Mısra: 90

“ve” bağlacı.

89. Görmedük öyle kerem-pīşe vezīr-i 'adil
90. Tuymaduk zātına mānend ü 'adīl ü akrān

16. ü:

Kaside 6

Mısra: 90

“ve” bağlacı.

89. Görmedük öyle kerem-pīşe vezīr-i 'adil
90. Tuymaduk zātına mānend ü 'adīl ü akrān

17. ü:

Kaside 6

Mısra: 94

“ve” bağlacı.

93. Şāhib-i tūğ u 'alem nāzım-ı aḥvāl-i ümem
94. Aşaf-ı Cem-ḥadem ü dāver-i Dārā-derbān

18. ü:

Kaside 6

Mısra: 110

“ve” bağlacı.

109. Güher-i pāk-i şadef lü'lü'-i 'ummān-ı şeref
110. Görmedi çeşm-i selef mişlüni bī-reyb ü gümān

19. ü:

Kaside 6

Mısra: 116

“ve” bağlacı.

115. Sâlde hürde hîredde yine ammâ ki büzürg
116. Re`y ü tebdîrde pîr hüsñ ü melâhatde civân

20. ü:

Kaside 6

Mısra: 134

“ve” bağlacı.

133. Tütî-i nâtuqamı besledi şekerlerle
134. Eyledi himmet ü luţfı beni şîrîn-zebân

21. ü:

Kaside 7

Mısra: 52

“ve” bağlacı.

51. İztırâb itmez idi keştî-i baħr-ı sîm-âb
52. Kûh u temkîn ü vaķarı aña şalsa lenger

22. ü:

Kaside 7

Mısra: 55

“ve” bağlacı.

55. Bulamaz zâtına el-kışşa nazîr ü hem-tâ
56. Gezse bir kimse eger ‘Âlemi kişver kişver

23. ü:

Kaside 7

Mısra: 90

“ve” bağlacı.

89. Tâ ki meşşâte-i nûk kalem-i ehl-i beyân
90. Vire ruşsâr-ı ‘arûs-ı sühâna zîb ü fer

24. ü:

Kaside 8

Mısra: 18

“ve” bağlacı.

17. Ne nîze nîze-i paşa-yı şaf-der kâhramân peyker
18. Ki Zâl ü Rüstem’i hayret-zede itmekte peykârı

25. ü:

Kaside 8

Mısra: 28

“ve” bağlacı.

27. Dil-āver dāver-i ceng-āver-i ehl-i hüner-perver
28. Ğazanfer-savlet ü remz-āşinā-yı rezm-i kerrārī

26. ü:

Kaside 8

Mısra: 41

“ve” bağlacı.

41. Hevālarda bürüdet müsteban ü cān u ten lertzān
42. Bize şun sākī sen ol āteş-i seyyāleyi bārī

27. ü:

Gazel 8

Mısra: 3

“ve” bağlacı.

3. Şebāne cünbiş ü zevk ü tarab güzel ammā
4. Pek iztırāb virür şubh-dem humār baña

28. ü:

Kaside 9

Mısra: 36

“ve” bağlacı.

35. Hemān esbāb-ı zevk olsun müheyyā
36. Ki vaqt ü ‘ayş ü ‘işret muğtenemdür

29. ü:

Kaside 9

Mısra: 67

“ve” bağlacı.

67. Ya ol zātındaki rüşd ü feţānet
68. ‘Aţā-yı maḥz-ı Rabb-i zu’l-keremdür

30. ü:

Kaside 10

Mısra: 33

“ve” bağlacı.

33. ‘Ahd-i cūdunda anuñ ḥātem ü Ma’n ü Ca’fer
34. ‘Acabā ḥātıra dirlere mi ḥuṭür eyleyelüm

31. ü:

Kaside 10

Mısra: 33

“ve” bağlacı.

33. ‘Ahd-i cūdunda anuñ hātem ü Ma‘n ü Ca‘fer
34. ‘Acabā hāṭıra dirler mi huṭūr eyleyelüm

32. ü:

Kaside 11

Mısra: 21

“ve” bağlacı.

21. Şi‘r ü inşāda ‘adīmü’l-emşāl
22. Mişli meydān-ı şecā‘atde muḥāl

33. ü:

Kaside 11

Mısra: 23

“ve” bağlacı.

23. ‘Adl ü inşāfda yek-ṭā-yı zamān
24. Sāyesinde heme āsūde cihān

34. ü:

Kaside 13

Mısra: 30

“ve” bağlacı.

29. Bir senüñ gibi vezīr olmaz daḥı
30. Hem kerīm ü hem ḥalīm ü hem saḥī

35. ü:

Kaside 13

Mısra: 52

“ve” bağlacı.

51. Mā-ḥaşal akrānı yoḫdur ol şehüñ
52. İster ‘arz itsün felek mihr ü mehüñ

36. ü:

Kaside 13

Mısra: 68

“ve” bağlacı.

67. Sen benüm hiç vaşluma şāyān mısın
68. Yā ki şāḥib-şervet ü sāmān mısın

37. ü:

Kaside 13

Mısra: 70

“ve” bağlacı.

69. Var mı sende mîrzâlıkdan eşer
70. Kîseñ içre bulunur mı sîm ü zer

38. ü:

Kaside 13

Mısra: 104

“ve” bağlacı.

103. Sihr idem vaşfuñda ey ‘Ālî-cenāb
104. Kāla hayretde ‘umūmen şeyh ü şāb

39. ü:

Gazel 14

Mısra: 3

“ve” bağlacı.

3. Bu cemāl ü bu hüsñ ü behcetle
4. Sevmeyen var midur o dil-cūyı

40. ü:

Kaside 17

Mısra: 14

“ve” bağlacı.

13. Sāle yaklaşdı cüdā düşeli sen mehveşden
14. Ki baña künc-i elemde ne mu‘îñ ü ne naşîr

41. ü:

Kaside 17

Mısra: 46

“ve” bağlacı.

45. Āh rü’ yā mı bu bir fitne-i şūr-efzā mı
46. ‘İzzetā ‘aqlum alup koymadı re’y ü tedbîr

42. ü:

Gazel 19

Mısra: 6

“ve” bağlacı.

5. Hem-āgūş olduğun hıvābumda görsem bir şeb ağıyāra
6. Olur ğayretle peydā pister ü bālînden feryād

43. ü:

Gazel 19

Mısra: 10

“ve” bağlacı.

9. Güzellerdür bizi nālān iden bu bāğ-ı ‘ālemde
10. Çemende ‘andelīb eyler gül ü nesrīnden feryād

44. ü:

Gazel 19

Mısra: 6

“ve” bağlacı.

5. Hem-āğūş oldıgūn h̄vābumda görsem bir şeb ağıyāra
6. Olur ğayretle peydā pister ü bālīnden feryād

45. ü:

Gazel 23

Mısra: 7

“ve” bağlacı.

7. O şūh ağıyār ile şīr ü şekerleş imtizāc üzre
8. Bizümle meyl-i ülfet eylemez bilmem ne hikmetdür

46. ü:

Gazel 24

Mısra: 6

“ve” bağlacı.

5. Ağıyār ile ünsiyet-i h̄übānı ser-ā-ser
6. Gördük bize taqrīr ü beyān eylesünler

47. ü:

Gazel 25

Mısra: 6

“ve” bağlacı.

5. Biz ter-zebān-ı münkabet -i sāde rūlaruz
6. Meşķ itmedük haṭ-āver için kīl ü kāl̄ler

48. ü:

Gazel 25

Mısra: 12

“ve” bağlacı.

11. Her gül-‘izār itmededür ‘andelībīne
12. Bir tarz-ı nā-şenīde ile mekr ü āller

49. ü:

Gazel 30

Mısra: 9

“ve” bağlacı.

9. Rindān iledür ülfetimüz her dem ü her ān
10. Zūhhād bizüm subḥa-keş-i ḥasretimüzdür

50. ü:

Gazel 47

Mısra: 10

“ve” bağlacı.

9. Ebr-püş eyleyeli dūd-ı derūnum çarhı

10. Țurma sükkān-ı semā her dem ü her ān ağlar

51. ü:

Gazel 49

Mısra: 6

“ve” bağlacı.

5. Birbirlerine fitne-i dilde mu‘īn olur

6. Ebrū vü hāl ü çeşm ü ruđı yek-kabiledür

52. ü:

Gazel 63

Mısra: 1

“ve” bağlacı.

1. Bilmeyüz şanma şağın kadr ü vefāyı bilürüz

2. Bizlere eyledigūñ luđf u ‘atāyı bilürüz

53. ü:

Gazel 71

Mısra: 13

“ve” bağlacı..

13. Bōyle kalursa eger behcet ü hūsni ‘İzzet

14. ‘Aķıbet eyleyecekdür bizi şeydā hāfız

54. ü:

Gazel 73

Mısra: 13

“ve” bağlacı.

13. ‘İzzet güherin şarf ideyor āl-ı Resūl’e

14. Bildüm ki degül mā’il ü semt-i seref Eşref

55. u:

Gazel 78

Mısra: 7

“ve” bağlacı.

7. Ya kimde tāb u taħammül qor ey perī-ṭal‘at

8. O dīdeler k’ola meclisde h̄vāba müstağrak

56. ü:

Gazel 80

Mısra: 11

“ve” bağlacı.

11. Elde tesbîh ü ‘aşā zühhāduñ

12. Hey’et-i bü’l-‘acebün çok gördük

57. ü:

Gazel 83

Mısra: 3

“ve” bağlacı.

3. Fitne mebhüt-ı hirās-ı şer ü şūr-ı ğamzeñ

4. Sihr hayret-zede-i bahş-i fūnūn nıgehūñ

58. ü:

Gazel 85

Mısra: 9

“ve” bağlacı.

9. Almağa pençe-i teşhîre tezerv ü hüsni

10. Şaldir ey şâhid-i şeh-bâz-nazar şîvelerūñ

59. ü:

Gazel 96

Mısra: 15

“ve” bağlacı.

15. Şöyle lâ-ya’kıl ü mest eyle beni

16. Çekmeyem bîm-i hücüm-ı ‘âlem

60. ü:

Gazel 98

Mısra: 11

“ve” bağlacı.

11. Ne renc ü miñnet ü ğamlar ne ğussalar çekdi

12. O bî-vefāya heveskār olan ğoñülcegizüm

61. ü:

Gazel 98

Mısra: 11

“ve” bağlacı.

11. Ne renc ü miñnet ü ğamlar ne ğussalar çekdi

12. O bî-vefāya heveskār olan ğoñülcegizüm

62. ü:

Gazel 104

Mısra: 2

“ve” bağlacı.

1. Ez bes ki pür zi-şahbā cāmī be-kef ne-dārem
2. Der-kūy-ı mey-fürüşān qadr ü şeref ne-dārem

63. ü:

Gazel 109

Mısra: 8

“ve” bağlacı.

7. Dehen-i mü`min-i kāmilde çü cām-ı şahbā
8. Deverān itse revā her dem ü her bār qasem

64. ü:

Gazel 119

Mısra: 11

“ve” bağlacı.

11. Begüm şîr ü şekerleş gayrılarla imtizācuñ var
12. Bizümle şöhet-i helvāya aşla rağbet itmezsın

65. ü:

Gazel 129

Mısra: 7

“ve” bağlacı.

7. İşkeste-per ol mertebe bî-tāb ü tüvān kim
8. Pervāz idemez murğ-ı hevāsı Yeñişehr’in

66. ü:

Gazel 134

Mısra: 9

“ve” bağlacı.

9. Nās ile hîç eylemez ‘ākıl ü dānā cedel
10. Başına gavğaları cāhil olandur alan

67. ü:

Gazel 142

Mısra: 15

“ve” bağlacı.

15. Enver ü ‘ākif ü hāmī vü Lebībā var iken
16. Hāmuşî tavr-ı Edībāne gelür hāturuma

68. ü:

Gazel 150

Mısra: 10

“ve” bağlacı.

9. Zehr-i ‘itābı itdi mezāḳ-ı ümīdi telḥ

10. Bir de dü-la‘l ü leb şeker olmuş ne fā’ide

69. ü:

Gazel 156

Mısra: 5

“ve” bağlacı.

5. Olsa pīrāste ḥāl ü ḥaṭ ile ‘ārız-ı mihr

6. Aña teşbīh iderdük ruḥ-i dil-dārumuzı

üç:

1. üçden:-den

Kaside 9

Mısra: 55

Üç, sayı sıfatı.

55. On üçden gerçi yaşı nākış ammā

56. Ayuñ on dördiveş bedr-i etemmdür

2. üç:

Gazel 143

Mısra: 1

Üç, sayı sıfatı.

1. Devletle gel üç çifteye vaz‘-ı kadem eyle

2. Geç şahn-ı bahāriyyeyi reşk-i İrem eyle

üç beş:

1. üç beş:

Gazel 2

Mısra: 2

Az sayıda.

1. ‘Uşşāk-ı zār için ki ‘aded söylerüm saña

2. Üç beş dimem hezār ile şad söylerüm saña

üdebā:

1. üdebādan:-dan

Gazel 135

Mısra: 12
Edipler.

11. Ey kâş benüm de hünerüm olmasa yâhūd
12. Bir kaç sūhan-âmūz bulunsa üdebādan

üfle:

1. **üfle:** -y, -e

Gazel 95

Mısra: 19

Üflemek, nefes vermek.

19. Nāyı Necīb-i pür-hüner üfleyle 'aşk ile meger
20. İtmez o dem bu kilik-i ter-da'vī-i imtiḥān-ı ney

üftāde:

1. **üftāde:**

Gazel 7

Mısra: 2

Düşmüş, düşkün II âşık.

1. Ceyb-i gül bes ki derīde'st zi-pür-zāri-i mā
2. Bülbülān-ı çemen üftāde be-ğam-ḥ'āri-i mā

2. **üftādedür:** -dür

Kaside 9

Mısra: 53

Düşmüş, düşkün II âşık.

53. Göñül üftādedür bir serv-i nāza
54. Ki dā'im mā'il-i semt-i sitemdür

3. **üftādelerin:** -ler, -in

Kaside 10

Mısra: 15

Düşmüş, düşkün II âşık.

15. Baçalum zaḥm-nümāyānına üftādelerin
16. Lāleveş dāğ be-dil bizde zuhūr eyleyelüm

4. **üftādeñi:** -ñ, -i

Kaside 17

Mısra: 40

Düşmüş, düşkün II âşık.

39. Ne melek-şīme kerem-pīşe güzelsin bi'llāh
40. Ne hoş unutmaduñ üftādeñi ey 'işve-pezīr

5. **üftādelerüñ:-ler, -üñ**

Gazel 83

Mısra: 9

Düşkün, zavall II âşık.

9. Pây-māl-ı sitem itme meded üftādelerüñ

10. Sürme ey şāh-suvār esb-i ħarūn-ı nıgehüñ

6. **üftādeñ:-ñ**

Gazel 102

Mısra: 6

Düşmüş, düşkün II âşık.

5. Ferdāya şalup va´d-i vişali yine geçdüñ

6. Bu va´deye üftādeñ inansun mı efendüm

7. **üftādenüñ:-nüñ**

Gazel 155

Mısra: 6

Düşmüş, düşkün II âşık.

5. Temāşā-yı vişāl-i dil-rübā emr-i ba´id ammā

6. Uzaqdan bir nigāh üftādenüñ olmaz mı mercüsü

üftāde ol:

1. **üftāde olursın:-ur, -sun**

Gazel 137

Mısra: 9

Düşkün olmak II Aşık olmak.

9. Gördigüñ dil-bere üftāde olursın ´İzzet

10. Neyleşem āh senüñ şu dil-i meyyālüñ için

üftādegān:

1. **üftādegānuñ:-uñ**

Gazel 119

Mısra: 8

Düşkünler II âşıklar.

7. Nedür ey bī-vefā bī-gānelerle āşınālıklar

8. Niçün üftādegānuñ öldürürsin şefkat itmezsın

üftāde-i giryān:

1. **üftāde-i giryānı:-ı**

Gazel 148

Mısra: 7
Ağlayan aşıklar.

7. Bî-ser ü pâ şad hezâr üftâde-i giryânı var
8. Her ne çend 'uşşâka cevri-i bî-hisâb eylerse de

üftâde-i hâk-râh:

1. **üftâde-i hâk-râh:**
Gazel 115
Mısra: 8
Yolun toprağına düşmüş.

7. 'Aşıklarun oldu şimdi yek-ser
8. Üftâde-i hâk-râh efendüm

üftâde-i hübân-ı Yeñişehr-i Fenâr:

1. **üftâde-i hübân-ı Yeñişehr-i Fenâruz:-uz**
Müfret 3
Mısra: 1
Yeñişehir Fenar' ın güzellerinin düşkünü.

1. Üftâde-i hübân-ı Yeñişehr-i Fenâruz
2. Alduğ fitili mûm gibice şimdi yanaruz

üftâde-i nâ-sâmân:

1. **üftâde-i nâ-sâmânun:-uñ**
Gazel 43
Mısra: 9
Huzursuzluğun düşkünü.
9. Murğ-ı endîşesi üftâde-i nâ-sâmânun
10. Lâne-sâz-ı girih-i zülf-i siyeh-târundur

ülfet:

1. **ülfet:**
Gazel 26
Mısra: 11
Alışkanlık, bütünleşme II Yakınlık, dostluk.
11. Bizümle ülfet ey meh bā 'îs-i kesb-i ma 'ârifdür
12. Hazer kıl şöbet-i ağıyara meyl itme mazarrat var
2. **ülfetimüz:-imüz**
Gazel 30

Mısra: 9

Görüşüp konuşma; yakın ilişki.

9. Rindān iledür ülfetimüz her dem ü her ān
10. Zühhād bizüm subḥa-keş-i ḥasretimüzdür

3. ülfet:

Gazel 139

Mısra: 15

Görüşüp konuşma; yakın ilişki.

15. Sāde-rūlarla isteyen ülfet
16. Ser-i kūyunda ḳalur istemez ev

4. ülfetde: -de

Gazel 144

Mısra: 8

Görüşüp konuşma; yakın ilişki.

7. Nice ben çāk-sāz-ı ceyb-i ğayret olmayam bi'llāh
8. O şūḥ ağyār ile ülfetde bizden ictināb üzre

ülfet-āmīz-i rakīb-i nā-temīz:

1. ülfet-āmīz-i rakīb-i nā-temīz:

Gazel 127

Mısra: 4

Temiz olmayan rakible kaynaşmaya alışkın.

3. Pāk-bāzān-ı maḥabbet olmasunlar mı helāk
4. Ülfet-āmīz-i rakīb-i nā-temīz olduḳça sen

ülfet-i ecnās:

1. ülfet-i ecnās:

Kaside 2

Mısra: 53

Türlerin kaynaşması.

53. İdeydi ülfet-i ecnās için eger fermān
54. Olurdı mümtezic-i yek-diger vuḥūş u tuyūr

ülfet-i nā-müdrīkān:

1. ülfet-i nā-müdrīkāndur: -dur

Gazel 17

Mısra: 5

Akılsızların kaynaşması II Bilgisizlerin dostluğu.

5. Sebeb naqş-ı kemāle ülfet-i nā-müdrükāndur hep
6. Ki hūmqı hūvāce-i mekteblere şıbyān ider irāş

ülfet-i tāze-edā:

1. **ülfet-i tāze-edālar:-lar**

Gazel 41

Mısra: 1

Körpe cilvelerin dostluğu.

1. Ülfet-i tāze-edālar demidür
2. Dil-rübālarla şafālar demidür

Ülker:

1. **Ülker:**

Kaside 7

Mısra: 54

Yedi yıldızdan oluşan takım yıldızı.

53. Hūn-feşān oldığı dem hānçer-i cevherdārın
54. Görse Ülker dahı vehm ile felekde ürker

ümīd:

1. **ümīdiyle:-i, -y, -le**

Tahmis 6

Mısra: 12

Umma, umuş, emel.

11. Dergeh-i dil-dāre vardum bir seher vaqt-i namāz
12. İtmek ümīdiyle ol meh-pāreye ‘arz-ı niyāz

ümmīd:

1. **ümmīdi:-i**

Gazel 121

Mısra: 3

Umma, umuş, emel.

3. Belki itfā-yı harāret ider ümmīdi ile
4. Bir içim şu lebine cān atıyor teşne-dilān

ümmīd-i şad:

1. **ümmīd-i şad:**

Gazel 17

Mısra: 2

Yüzlerce ümit.

1. O hūnī ğamzeler ‘uṣṣāka bīm-i cān ider īrāš
2. Nihānī-ḥandeler ümmīd-i şad iḥsān ider īrāš

ümmīdvār-ı rif‘at:

1. ümmīdvār-ı rif‘atdūr:-dür

Gazel 23

Mısra: 16

Yüceliğin ümidi II iyilik, yücelik beklentisi içinde.

15. Güher-senc-i ma‘ārif ḥazret-i ‘Ārif Efendi kim
16. Şüreyyā kevkeb-i bahtından ümmīdvār-ı rif‘atdūr

ümniye-i bezm-i üns:

1. ümniye-i bezm-i ünsi:-i

Gazel 82

Mısra: 5

Alışma toplantısının isteği.

5. Dil-i ‘uṣṣākda ümniye-i bezm-i ünsi
6. Bir büyük derddür ammā küçücükdür küçücük

ürk:

1. ürker:-er

Kaside 7

Mısra: 54

Korkmak.

53. Hūn-feşān oldığı dem ḥançer-i cevherdārın
54. Görse Ülker daḥı vehm ile felekde ürker

ünsiyet:

1. ünsiyet:

Gazel 99

Mısra: 6

Yakınlık, ahbaplık, ülfet, üns.

5. Sebük-rūḥ ‘āşık-ı rindāne-meşreb yār-ı cānumdur
6. Girān-cān zāhid-i bāridle ünsiyet ḳabūl itmem

2. ünsiyet:

Gazel 135

Mısra: 6

Yakınlık, ahbaplık, ülfet, üns.

5. Yā Rab bu Yeñişehir-i dil-ārāda nedendür
6. Ünsiyet için kimse bulunmaz 'urefādan

ünsiyet it:

1. **ünsiyet itmezsın:** -mez, -sin

Gazel 119

Mısra: 4

Yakınlık kurup dostluk etmek.

3. Girān-cānlar mıyuz zevk ü şafāya meylimüz mi yok
4. Nedür ba'ış bizümle bir zamān ünsiyet itmezsın

ünsiyet-i hūbān:

1. **ünsiyet-i hūbānı:** -t

Gazel 24

Mısra: 5

Güzellerin arkadaşlığı.

5. Ağyār ile ünsiyet-i hūbānı ser-ā-ser
6. Gördük bize taqrīr ü beyān eylesünler

üsrüb:

1. **üsrüble:** -le

Gazel 64

Mısra: 6

Kurşun.

5. Mağlūb-ı mülāyim-menīşāndur dil-i sengiñ
6. Üsrüble muqāvim olamaz hiddet-i elmās

üst:

1. **üstüne:** -ü, -n, -e

Gazel 147

Mısra: 1

Yukarı, bir şeyin yukarı kısmı, üzeri.

1. Nāz ile vesme çekmesün ebrūlar üstüne
2. Hañçer taqmasun o şanem hañçer üstüne

2. **üstüne:** -ü, -n, -e

Gazel 147

Mısra: 2

Yukarı, bir şeyin yukarı kısmı, üzeri.

1. Nāz ile vesme çekmesün ebrūlar üstüne
2. Hānçer taşmasun o şanem hānçer üstüne

3. **üstüne:** -ü, -n, -e

Gazel 147

Mısra: **6**

Üzeri.

5. Elbette zūr-ı bāzū-yı 'işveyle alt ider
6. Bir sīm-sīne gelse o sīmīn-ber üstüne

4. **üstüne:** -ü, -n, -e

Gazel 147

Mısra: **8**

Üzeri.

7. Gülberg-i 'arızında degül şebnem-i 'arāk
8. Olmuş çekīde kaçre-i eşk-i ter üstüne

5. **üstünde:** -ün, -de

Tahmis 2

Mısra: **11**

Uğruna, yoluna.

11. Şanma bī-cā şāh-ı verd üstünde bülbül zār ider
12. Öyle beyhūde figān ü nāle-i hem-vār ider

6. **üstüne:** -ü, -n, -e

Gazel 28

Mısra: **10**

Üzerine.

9. O māh-pāre ne dem şem'-i bezm-i üns olsa
10. Hemīşe üstüne pervāne-i nigāh döner

7. **üstüne:** -ü, -n, -e

Gazel 147

Mısra: **10**

Birbiri arkasından, arka arkaya, peş peşe.

9. Kānd-i mükerrer-i lebūñi nuql idüp hemān
10. Meclisde sākī sāğarı sür sāğar üstüne

8. **üstüne:** -ü, -n, -e

Gazel 147

Mısra: **12**

Yukarı, bir şeyin yukarı kısmı, üzeri.

11. Teşhîr için rezâlet ile şehri gezdirüp
12. Bindirdiler raķīb-i ĥarî gör ĥar üstüne

9. **üstüne:** -ü, -n, -e

Gazel 147

Mısra: 14

Üzerine.

13. ‘İzzet ġazel mi söylenür eş‘ār mı olur
14. Āşār-ı ṭab‘-ı ĥusrev-i siĥr-āver üstüne

üstād:

1. **üstād:**

Gazel 50

Mısra: 5

Usta.

5. Ṭıfl iken fenn-i füsün içre bir üstād oldu
6. Sebaķ-ı işveyi bilsem o perî kimden oķur

üstüne ditre:

1. **üstüne ditrer:-r**

Gazel 147

Mısra: 4

Üstüne titremek; özen , ilgi göstermek.

3. Pertev gedā-yı şa‘şa‘a-i māh-ı rüyudur
4. Beyhüde şanma mihr-i felek ditrer üstüne

üstüne yürü:

1. **üstüne yürüsün:-sün**

Kaside 1

Mısra: 27

Korkutmak, yıldırım ereĝiyle saldıracakmış gibi davranmak, üstüne doğru saldıracasına gitmek.

27. Yürüsün şaff-ı ‘usāt üstüne şimden soñra
28. İtmesüñ ehl-i ġaza şakķ-ı ‘āşā-yı nuşret

üşüt:

1. **üşütdükçe:-dükçe**

Kaside 8

Mısra: 1

Üşümesine sebep olmak II üzülmesine sebep olmak .

1. Hubüb-ı şarşar-ı Һasret üşütdükçe dil-i zārı
2. Reg-i cāna olur tā lerze-i efsürdegī Һārī

üzre:

1. **üzre:**

Kaside 6

Mısra: **118**

Üzerine.

117. RaҺş-ı şarşar-revişe gāhice oldukça süvār
118. Berg-i güldür şanasın düş-ı şabā üzre hemān

2. **üzre:**

Kaside 8

Mısra: **26**

Üzerine.

25. Bu resme kudsiyān zīb-i zebān eylerler evşāfuñ
26. Semāvāt üzre sebkat eyledikçe zıkr-i eṫvārı

3. **üzre:**

Kaside 8

Mısra: **67**

Üzerine.

67. Hevā-yı gülşen-i iḳbāli olsun i' tidāl üzre
68. Һudā Һıfz itsün āsīb-i Һāzānīden o gülzārı

4. **üzre:**

Kaside 9

Mısra: **16**

Üzerine II-den dolayı.

15. Sipāh-ı fitne-engīz-i şüküfe
16. TaҺaşşüd üzre gülşen müzdehemdür

5. **üzre:**

Kaside 9

Mısra: **27**

Üzerine.

27. Bu Һāl üzre güzār eylerken eyyām
28. Hezār irdi didi bu ne elemdür

6. **üzre:**

Gazel 13

Mısra: **11**

Üzerinde.

11. Gerdeni üzre zenaḥdānına baḳ cebheyi gör
12. Bāğ-ı cennet derecātı gibi ‘İzzet kaḳ kaḳ

7. **üzre:**

Kaside 16

Mısra: **67**

Üzerine.

67. Senüñ dil-ḥ’āhuñ üzre eylerüm kār
68. Anı hiç vaşluma itmem sezāvār

8. **üzre:**

Gazel 23

Mısra: **3**

Üzerine.

3. Olur āb üzre āteş āteş üzre āblar peydā
4. Şu dem ki ruḥları ḥamratlanup ḥoy-rîz-i ḥacletdür

9. **üzre:**

Gazel 23

Mısra: **3**

Üzerine.

3. Olur āb üzre āteş āteş üzre āblar peydā
4. Şu dem ki ruḥları ḥamratlanup ḥoy-rîz-i ḥacletdür

10. **üzre:**

Gazel 23

Mısra: **7**

Üzerine.

7. O şūḥ aḡyār ile şîr ü şekerveş imtizāc üzre
8. Bizümle meyl-i ülfet eylemez bilmem ne ḥikmetdür

11. **üzre:**

Gazel 23

Mısra: **7**

Üzerine.

7. O şūḥ aḡyār ile şîr ü şekerveş imtizāc üzre
8. Bizümle meyl-i ülfet eylemez bilmem ne ḥikmetdür

12. **üzre:**

Gazel 26

Mısra: **10**

Üzerinde.

9. Gedâlar kaç' -1 ümmîd-i nigâh-ı iltifât itsün
10. Cebîni üzre ol hâkân-ı hüsniñ çîn-i naḥvet var

13. **üzredür:** -dür

Gazel 39

Mısra: 5

Üzerine, sayesinde.

5. Cezr ü med üzredür yem-i bahşâyış-ı cihân
6. Dâ'im kenâra mevce-i 'ummân gelür gider

14. **üzre:**

Gazel 45

Mısra: 12

Üzerine.

11. Gird-i la'inde görenler ḥat-ı nev-peydâsını
12. Zann iderler sükker üzre ictimâ' -ı mürdur

15. **üzre:**

Gazel 47

Mısra: 7

Üzerine.

7. Jâle zann eyleme berg-i gül-i ḥandân üzre
8. Çeşm-i bülbül şulanur verd-i gülistân ağlar

16. **üzre:**

Gazel 53

Mısra: 3

Üzerine.

3. Kehkeşân-ı reh-güzeri üzre o şâh-ı hüsniñ
4. Şırmadan incili kâlîçe-i güsterdesidür

17. **üzre:**

Gazel 66

Mısra: 3

Üzerine.

3. Degül leb üzre ḥaṭuñ mür-ı ḥurde-bîn-i ḥayâl
4. Ḥarîş-i teng-i nebât dehân-ı teng olmuş

18. **üzre:**

Gazel 83

Mısra: 11

Üzerinde.

11. Püšte püšte tepelenmişleri gör rāh üzre
12. Cümlesi küşte-i āgeşte be-hūn-ı nıgehūñ

19. **üzre:**

Gazel 111

Mısra: 8

Üzerinde.

7. Tā' dīl ider terāzū-yı vezn ile haṭvesin
8. Şan tār-i miştar üzre resen-bāzdur sözüüm

20. **üzre:**

Gazel 120

Mısra: 11

Üzerine.

11. Kemāl üzre olup bedr olmuşından eylemem şekvā
12. Amān şad el-amān meh-pāregānuñ hürde-sālından

21. **üzreyüm:-y, -üm**

Gazel 120

Mısra: 18

Bir işin yakında gerçekleşecek durumda olduğunu, olmaya yaklaştığını bildirir.

17. Rızā-yı nükte-perdāza nazīre söylemek güçdür
18. Ta' accüb üzreyüm 'İzzet senüñ bu iştiğālinden

22. **üzre:**

Gazel 136

Mısra: 12

Üzerinde.

11. Mīr-i Selīm sellemehu'llāh dā'imā
12. Olsun serīr-i devlet ü mecd üzre kāmran

23. **üzre:**

Gazel 144

Mısra: 1

Üzerinde.

1. Haṭ-ı sebz oldı peydā ol leb-i şīrīn-ḥiṭāb üzre
2. Ne ḥikmetdür zümürüd bitdi ey dil la'l-i nāb üzre

24. **üzre:**

Gazel 144

Mısra: 2

Üzerinde.

1. Haṭ-ı sebz oldı peydā ol leb-i şīrīn-ḥiṭāb üzre
2. Ne ḥikmetdür zümürürd bitdi ey dil la'ı-i nāb üzre

25. **üzre:**

Gazel 144

Mısra: **4**

Üzerine.

3. Görenler kākül-i pāşīdesin ruḥsār-ı raḥşāna
4. Şeḥāb oldı keşīde zann iderler āftāb üzre

26. **üzre:**

Gazel 144

Mısra: **6**

Üzerinde.

5. N'ola duḥt-ı rezūñ her dem gözünde uça ey sākī
6. Ğubār-ı ḥaṭ-ı la'lüñ sürmedür çeşm-i ḥabāb üzre

27. **üzre:**

Gazel 144

Mısra: **8**

Üzerine.

7. Nice ben çāk-sāz-ı ceyb-i ğayret olmayam bi'llāh
8. O şūḥ aġyār ile ülfetde bizden ictināb üzre

28. **üzre:**

Gazel 144

Mısra: **10**

Üzerine.

9. Temāşā-yı kaddüñle mazhar-ı tül-ı hayāt olsağ
10. Bizi gördükçe bāri geçmesüñ 'ömrüm şitāb üzre

29. **üzre:**

Gazel 144

Mısra: **12**

Üzerine II-den dolayı.

11. Ruḥ-ı ḥaṭ-āverüñden vāyedār it müstmendānı
12. Zekāt-ı ḥüsñüñi eyle edā ḥük-m-i kitāb üzre

30. **üzre:**

Gazel 144

Mısra: **14**

Üzerine.

13. Boğulduk va‘de-i būs u kenāruñla yeter ğayri
14. Bizi keşti-süvār-ı arzū itme serāb üzre

31. **üzre:**

Gazel 144

Mısra: 16

Üzerine.

15. Har-i tāhūneveş ser-geştesi olmak ne hayvānlık
16. Görürken gerdiş-i dolāb-ı çarhı inķılāb üzre

32. **üzre:**

Gazel 144

Mısra: 18

Üzerine II hakkında, dair, üstüne.

17. Ne haddün hāzret-i ‘İzzet Beg’e pey-revlük ey ‘İzzet
18. Anuñ her beyt-i pāk-ı nev-edāsı intiḥāb üzre

2. 27. V

vābeste:

1. **vābeste:**

Kaside 2

Mısra: 66

-e bağlı.

65. Sen ol müdebbir-i dāniş-nihād-ı ‘ālemsin
66. Ki dest-i re’ yūñe vābeste ḥall ü ‘aķd-ı umūr

va‘d:

1. **va‘d:**

Gazel 133

Mısra: 3

Söz.

3. Hezār va‘d ile dün şalmış idi ferdāya
4. Göñül vişāline āmāde ol bu gün yarın

va‘d it:

1. **va‘d itmiş:-miş**

Gazel 9

Mısra: 13

Söz vermek.

13. 'İzzet'e bir busemi bilmem ne va'd itmiş idün
14. Kıl kerem şimdi unutma vaktidür ey bî-vefâ

va'de:

1. va'deye:-y, -e

Gazel 102

Mısra: 6

Bir iş için önceden belli edilen zaman..

5. Ferdāya şalup va'd-i vişali yine geçdün
6. Bu va'deye üftādeñ inansun mı efendüm

va'de-i būs u kenār:

1. va'de-i būs u kenāruñla:-uñ, -la

Gazel 144

Mısra: 13

Öpme ve kucaklama sözü.

13. Boğulduk va'de-i būs u kenāruñla yeter ğayri
14. Bizi keşti-süvār-ı arzū itme serāb üzre

va'd-ı bī-incāz:

1. va'd-ı bī-incāz:

Gazel 46

Mısra: 13

Yerine getirilemeyen söz.

13. Gāh olur kim aşlı yok bir va'd-ı bī-incāz ile
14. Derdini ħasret-keşānuñ tāzeler maħbūblar

va'd-i vişāl:

1. va'd-i vişāl:

Gazel 28

Mısra: 1

Kavuşma sözü.

1. İderse va'd-i vişāl eyleyüp külāh döner
2. O Mevlevī-beçe tırmaz sözünde āh döner

2. va'd-i vişali:-i

Gazel 102

Mısra: 5

Kavuşma sözü.

5. Ferdāya şalup va‘d-i vişali yine geçdüñ
 6. Bu va‘deye üftādeñ inansun mı efendüm
 3. **va‘d-i vişaller:-ler**

Gazel 25

Mısra: 10

Kavuşma sözü.

9. Hayrānıyam mu‘āmele-i dil-firibinüñ
 10. İtdükçe gāhī ‘āşıka va‘d-i vişaller

vādi-i ‘aşk:

1. **vādi-i ‘aşkda:-da**

Gazel 142

Mısra: 5

Aşk vadisi.

5. Vādi-i ‘aşkda murgān-ı hevā konmağičün
 6. Ser-i Mecnün gibi bir lāne gelür hāturuma

vādi-i hecr:

1. **vādi-i hecre:-e**

Gazel 63

Mısra: 5

Kavuşma sözü.

5. Vādi-i hecre düşerseñ de bizi cezb eyler
 6. Sendeki cezbe-i üftāde-rübāyı bilürüz

vādi-i tanzīr:

1. **vādi-i tanzīre:-e**

Gazel 125

Mısra: 10

Örnek alma vadisi.

9. Hāzret-i Hıfzī’ nūñ ‘İzzet nazm-ı sihr-āşārını
 10. Vādi-i tanzīre düşdük kudret olsun olmasun

vāhime:

1. **vāhimesi:-s, -i**

Kaside 17

Mısra: 23

Kuruntu.

23. Didi hāy ‘İzzet’ ümüñ vāhimesi gālib imiş
 24. Bağ neler kurdı derūnunda bu sā‘atde faķīr

vā'iz:

1. vā'iz:

Gazel 33

Mısra: 3

Dini öğütlerde bulunan kişi.

3. Ser-i gīsū-yı hūruñ vaşfını zencīr iden vā'iz

4. Dil-i divāne ol zencīre bend olmağ ne mümkindür

2. vā'izi:-i

Gazel 121

Mısra: 11

Dini öğütlerde bulunan kişi.

11. Tūtalum vā'izi ma'zūr oruç tutmuşdur

12. Kürside söyledigün bilmez o ma'şuş el-ān

vaḳār:

1. vaḳārı:-ı

Kaside 7

Mısra: 52

Ağırbaşlılık, temkinlilik.

51. İztırāb itmez idi keştī-i baḫr-ı sīm-āb

52. Kūh u temkīn ü vaḳārı aña şalsa lenger

vāki' ol:

1. vāki' oldı:-dı

Gazel 87

Mısra: 15

Meydana gelmek, vukū bulmak.

15. İşkāl vāki' oldı yine baḫş-i zūlfde

16. Vīrsün Necīb Efendi cevāb idelüm su'āl

vāki'a:

1. vāki'a:

Kaside 11

Mısra: 37

Olmuş olan şey, geri çevrilmesi mümkün olmayan olay, olgu.

37. Vāki'a medḫe sezā kāmildür

38. Nüktever şā'ir-i deryā-dildür

vākıf ol:

1. **vākıf olsalar:**-sa, -lar

Gazel 47

Mısra: **6**

İdrak etmek, kavramak.

5. Yūsuf-ı dil ne çeker çāh-ı zenaḥdānında

6. Olsalar vākıf ger ser-te-ser ihvān aḡlar

vākıf-ı remz-i süḡan-ı nükteverān:

1. **vākıf-ı remz-i süḡan-ı nükteverān:**

Kaside 7

Mısra: **39**

Nükte sahiplerinin sözlerinin sembolünü bilen(kişi).

39. Ehl-i dil vākıf-ı remz-i süḡan-ı nükteverān

40. Şıvedān-ı reviş-i nādire-sencān-ı eşer

vākıf-ı sırr-ı fem:

1. **vākıf-ı sırr-ı femüñ:**-üñ

Gazel 100

Mısra: **6**

Aḡzın sırrını bilen.

5. Ḥall eyler idüm mes'ele-i cevher-i ferdi

6. Öpsem lebüñi vākıf-ı sırr-ı femüñ olsam

vakt:

1. **vakt:**

Terkib-bend 1

Mısra: **58**

Vakit, zaman.

57. Selb oldı şeb-be-şeb ne için ḡāb u rāḡatuñ

58. Giryānluḡla geçmededür vakt ü sâ'atuñ

2. **vakt:**

Kaside 2

Mısra: **21**

Zaman, devir.

21. Bu vakt o vakt-i feraḡdur ki cümle ḡam-zedegān

22. Kemāl-ı şevḡ-ı neşāṡ ile şād olup ide sūr

3. **vaqt:****Kaside 9**Mısra: **36***Zaman.*

35. Hemān esbāb-ı zevk olsun müheyyā

36. Ki vaqt ü 'ayş ü 'işret muğtenemdür

4. **vaqtidür:-i, -dür****Gazel 9**Mısra: **14***Zaman, vakit.*

13. 'İzzet'e bir busemi bilmem ne va'd itmiş idüñ

14. Kıl kerem şimdi unutma vaqtidür ey bî-vefā

vakt-i ferah:1. **vaqt-i ferahdur:-dur****Kaside 2**Mısra: **21***Sevinç vakti.*

21. Bu vaqt o vaqt-i ferahdur ki cümle ğam-zedegān

22. Kemāl-ı şevk-i neşāt ile şād olup ide sūr

vakt-i ğazab:1. **vaqt-i ğazabda:-da****Gazel 33**Mısra: **1***Hiddet, öfke vakti, zamanı.*

1. Lebüñ vaqt-i ğazabda nüş-ħand olmağ ne mümkindür

2. Leb-ā-leb hoğka-i zehr içre kand olmak ne mümkindür

vakt-i iftar:1. **vaqt-i iftarda:-da****Gazel 121**Mısra: **5***Oruç açma zamanı II sevgilinin dudağını öpme vakti.*

5. Vaqt-i iftarda būs-ı lebüñ imsāk iderek

6. Kim bilür bize ne kan yutdıraçağdur hūbān

vakt-i namāz:

1. **vaqt-i namāz:**

Tahmis 6

Mısra: **11**

Namaz vakti.

11. Dergeh-i dil-dāre vardum bir seher vaqt-i namāz

12. İtmek ümīdiyle ol meh-pāreye ‘arz-ı niyāz

vakt-i vuslat:

1. **vaqt-i vuslatdan:-dan**

Gazel 92

Mısra: **6**

Kavuşma zamanı.

5. Zīver-i aġuş-ı aġyār oldıġun gördükçe ben

6. Fırkati itdüm temenni vaqt-i vuslatdan bedel

vālid-i mācid:

1. **vālid-i mācidine:-i, -n, -e**

Kaside 6

Mısra: **99**

Şanlı baba.

99. Vālid-i mācidine hayr-ı halef oldıġına

100. Saña besdür se mehādım-i girāmī bürhān

2. **vālid-i mācidle:-le**

Kaside 6

Mısra: **120**

Şanlı baba.

119. Eylesün anları āsīb-i haţardan maḥfūz

120. Cedd ile vālid-i mācidle Cenāb-ı Mennān

var:

1. **var:**

Kaside 1

Mısra: **54**

Var, bulunmakta.

53. Meded-i luţfi ile taḳviye-fermādur hep

54. Żu‘afādan ne ḳadar var ise sezā-yı nuşret

2. **var:**

Tahmis 2

Mısra: 6
Var, bulunmakta.

5. Kim yetiřdirdi bu gūne servden bālā seni
6. Bu nezāket var iken cism-i lātīfūñde senūñ

3. **vardı:-dı**

Kaside 2

Mısra: 11

Varmak, ulaşmak.

11. O gūne vardı metānet hiřār-ı ye'sde kim
12. Degildi hedmine hīç kārger anuñ zer ü zūr

4. **var:**

Kaside 2

Mısra: 37

Varmak, ulaşmak.

37. Var añla mertebesin ol sülāleden gelenün
38. O aşl-ı pāke olan müntesib ne gevher olur

5. **var:**

Kaside 3

Mısra: 13

Var: Var, yokun karşıtı.

13. Yořsa ne kudreti var nāñkāmın kim olsun
14. Vařf-ı düstūr-ı hünerverde müdür-i güftār

6. **var:**

Gazel 5

Mısra: 14

Var, bulunmakta.

13. 'İzzet yine beñzer ki o gül-çehreyi gördüñ
14. Var sende bu gün añladum āsār-ı temāřā

7. **var:**

Kaside 5

Mısra: 5

Var, bulunmakta.

5. Leb-rīz-i neřāt olmağ ile vech-i ūbeħ var
6. Beñzer dir isem sāğar-ı řahbā Yeñiřehr'e

8. **vardum:-du, -m**

Tahmis 6

Mısra: 11
Varmak, ulaşmak.

11. Dergeh-i dil-dāre vardum bir seher vaqt-i namāz
 12. İtmek ümīdiyle ol meh-pāreye ‘arz-ı niyāz

9. var:

Tahmis 6
 Mısra: 17
Var, bulunmakta.

17. ‘Aksini var ise mir’āt içre gördi āşikār
 18. Hüsnüne hayrān olup eyler o da āh u zār

10. var:

Kaside 7
 Mısra: 78
Var, bulunmakta.

77. İstiṭā‘am yoğise daḥı budur me’ mūlum
 78. Zeyl-i afvuñ ne ḳadar var ise ‘aybum örter

11. var:

Kaside 8
 Mısra: 3
Var, bulunmakta.

3. Serinden var ise geḳmiş şovuk şu ‘āşikuñ zīrā
 4. Şitā vü şayf germ-ülfet diler kendü ile yārı

12. var:

Kaside 8
 Mısra: 51
Var, bulunmakta.

51. Velākin kimde ḳudret var ki alsın böyle nev-ṭarzı
 52. Meger ol māye-baḥş-ı zīb-i sūk-ı mekremetdārı

13. var:

Kaside 8
 Mısra: 60
Var.

59. Baḳılsa çeşm-i inşāf ile devletlü efendüm yoḳ
 60. Baña mānend nazm içre kimüñ var bunda inkārı

14. var:

Kaside 9

Mısra: **38**
Bulunmakta.

37. Bu hengām-ı meserret-intimāda
 38. Ānuñ kim cāmı var destinde Cem' dür

15. **var:**

Kaside 9
 Mısra: **71**
Bulunmakta.

71. Ne taqrīre zebānuñ kudreti var
 72. Ne güncāyiş-pezīrā-yı raqamdur

16. **var:**

Kaside 9
 Mısra: **98**
Bulunmakta.

97. Yine ben gibi vaşşāfuñ bulunmaz
 98. Eger var ise gelsün bir menüm dir

17. **var:**

Gazel 9
 Mısra: **9**
Var, bulunmakta.

9. Var ise iqbālūñ ol gāhī süvār-ı esb-i nāz
 10. Şalma ammā kim cirīd-i gamzeñ öyle her yana

18. **varsa:-sa**

Kaside 10
 Mısra: **17**
Bulunmakta.

17. Varsa bismi'l-gede-i 'aşkda qurbān olmuş
 18. Hūnını gāze-i ruhsāre-i hūr eyleyelüm

19. **varup:-up**

Gazel 10
 Mısra: **7**
Gitmek, ulaşmak.

7. Neş'e-i meyle varup cūy kenārında o dem
 8. Şöyle ser-mest urasın na're-i yā hay ne şafā

20. **vār:**

Gazel 11

Mısra: 2

Var: Var, yokun karşıtı.

1. Bilsem dil-i fiğār ne ‘ālemedür ‘aceb
2. Güm oldı hayli vār ne ‘ālemedür ‘aceb

21. **var:**

Kaside 13

Mısra: 33

Var, bulunmakta.

33. Vaşfinuñ ne haddi ne pāyānı var
34. Hāmemeñ haddi degül itmek şümār

22. **var:**

Kaside 13

Mısra: 54

Var, bulunmakta.

53. Aldı gönüm kaldı bī-dil bendeñüz
54. Var ise bir çāre bilmem ben deñüz

23. **var:**

Kaside 13

Mısra: 69

Var, bulunmakta.

69. Var mı sende mīrzālīkdan eşer
70. Kīseñ içre bulunur mı sīm ü zer

24. **vardur:-dur**

Kaside 13

Mısra: 71

Var, bulunmakta.

71. Yā diger rütbem ki vardur ey gedā
72. Meclisümden itmeyem tā kīm cüdā

25. **var:**

Gazel 13

Mısra: 10

Var, bulunmakta.

9. Sīne-i ‘āşık-ı ‘uryān teni zann itme tehī
10. Var o şandūkada kālā-yı maḥabbet kat kat

26. **var:**

Gazel 14

Mısra: 4
Var, bulunmakta.

3. Bu cemāl ü bu hüsñ ü behcetle
4. Sevmeyen var mıdır o dil-cüyü

27. var:

Kaside 17
Mısra: 19
Var, bulunmakta.

19. Nice yol bulduñ efendüm bu kadar mâni' var
20. Bâ-ğuşüs âşaf-ı zîşân-ı Felâṭün-tedbîr

28. vardur:-dur

Gazel 20
Mısra: 3
Var, bulunmakta.

3. O leṭâfetle ki vardur ḳad-i ra'nâsında
4. Bâğ-ı hüsne yine bir tâze fidândur Aḫmed

29. var:

Gazel 26
Mısra: 1
Var, bulunmakta.

1. Gül-i rüyunda ol nev-restenüñ reng-i leṭâfet var
2. Nihâl-i ḳâmetinde cünbiş-i ṭübâ-yı cennet var

30. var:

Gazel 26
Mısra: 2
Var, bulunmakta.

1. Gül-i rüyunda ol nev-restenüñ reng-i leṭâfet var
2. Nihâl-i ḳâmetinde cünbiş-i ṭübâ-yı cennet var

31. var:

Gazel 26
Mısra: 4
Var, bulunmakta.

3. Degüldür ḳîl ü ḳâl-ı mü-şikâfân-ı heves bî-câ
4. Belî baḫş-i miyânı incedür pek anda diḳḳat var

32. var:

Gazel 26

Mısra: 6
Var, bulunmakta.

5. Kemer bir kez mişâl-i hadd-ı evsaṭ ber-ṭaraf olsun
6. Nazar kıll şekl-i istiğnâda ne intâc-ı vuşlat var

33. var:
Gazel 26
Mısra: 8
Var, bulunmakta.

7. Egerçi ser-te-ser maḥbûblar ḥâṭır-firîb ammâ
8. O şühun şive-i nâ-dîdesinde başka ḥâlet var

34. var:
Gazel 26
Mısra: 10
Var, bulunmakta.

9. Gedâlar kaṭ' -ı ümmîd-i nigâh-ı iltifât itsün
10. Cebîni üzre ol ḥâkân-ı ḥüsnüñ çîn-i naḥvet var

35. var:
Gazel 26
Mısra: 12
Var, bulunmakta.

11. Bizümle ülfet ey meh bâ'îs-i kesb-i ma'ârifdür
12. Hâzer kıll şoḥbet-i aḡyâra meyl itme mazarrat var

36. var:
Gazel 26
Mısra: 14
Var, bulunmakta.

13. Dimişsin niyyetüm 'âşıklara açılmadır bir gün
14. Piyâz ey lâle-ruḥ meczûmuzdur sende kat kat var

37. var:
Gazel 26
Mısra: 16
Var, bulunmakta.

15. Yimez içmez senüñ derdüñle dâ'im zâr u giryândur
16. Ṭabîbüm gel devâ kıll şunda bir dil-ḥaste 'İzzet var

38. var:
Gazel 27

Mısra: 15

Var, bulunmakta.

15. Ne kadar var ise cihānda güzel

16. Cümle āşüfte-hāl-i Eşref" dūr

39. var:

Gazel 38

Mısra: 1

Var, bulunmakta.

1. Bu gülsitānda reng-i beḳā mı var yoḳdur

2. Şükūfesinde şemīm-i şafā mı var yoḳdur

40. var:

Gazel 38

Mısra: 2

Var, bulunmakta.

1. Bu gülsitānda reng-i beḳā mı var yoḳdur

2. Şükūfesinde şemīm-i şafā mı var yoḳdur

41. var:

Gazel 38

Mısra: 3

Var, bulunmakta.

3. Bir ebr-i ḳaṭre-çekān-ı 'aṭā mı var yoḳdur

4. Nihāl-ı kām-ı gedāda nemā mı var yoḳdur

42. var:

Gazel 38

Mısra: 4

Var, bulunmakta.

3. Bir ebr-i ḳaṭre-çekān-ı 'aṭā mı var yoḳdur

4. Nihāl-ı kām-ı gedāda nemā mı var yoḳdur

43. var:

Gazel 38

Mısra: 6

Var, bulunmakta.

5. Toḳunma ḥāṭırum āzurde olmasun zīrā

6. Benüm gibi saña bir mübtelā mı var yoḳdur

44. var:

Gazel 38

Mısra: 8
Var, bulunmakta.

7. Senüñle pister-i vuşlatda sîne-şâf olalı
8. Atılmadıķ bize bir iftirâ mı var yoķdur

45. var:

Gazel 38
Mısra: 10
Var, bulunmakta.

9. Hâlel-pezîr-i fenâ eyler ânı seyl-i ğumûm
10. Esâs-ı kaçır-ı tarabda beķâ mı var yoķdur

46. var:

Gazel 38
Mısra: 12
Var, bulunmakta.

11. O şüh-ı fitneĝerîn hançer-i niĝâhından
12. Teħaşşun eyleyecek mültecâ mı var yoķdur

47. var:

Gazel 38
Mısra: 14
Var, bulunmakta.

13. İderse tab'uma 'İzzet n'ola cihân taħsîn
14. Bir öyle mücid-i ĝusn-i edâ mı var yoķdur

48. vardum:-du, -m

Gazel 47
Mısra: 11
Varmak, gitmek, ulaşmak.

11. Gice bir meclis-i pür-cüş u ĝurüşa vardum
12. Ki añup derdimi ser-cümle-i rindân aĝlar

49. varsa:-sa

Gazel 53
Mısra: 6
Var, bulunmakta.

5. Sâde-rüyâmı cefâ-perver olur ĝübânuñ
6. Zîb-i aĝüş-ı vefâ varsa ĝaţ-âverdesidür

50. var:

Gazel 54

Mısra: 5
Var, bulunmakta.

5. Saña bu söz acı ammā 'ademde lezzet var
6. Bu nükteyi fem-i şîrîn-cevâbdan aluruz

51. var:

Gazel 77
Mısra: 5
Var, bulunmakta.

5. 'Ârız-ı pâkinde mahuñ var ise reng-i kelef
6. Gird-i ruhsârında yârüñ ol haţ-ı reyhâna bak

52. var:

Gazel 77
Mısra: 10
Var, bulunmakta.

9. Kaşr-ı dâmâda varıldıkdâ o zevk ü cümbüş
10. Kimde var kudret ki takrîr eylesün yârâna bak

53. vardı:-dı

Gazel 94
Mısra: 6
Varmak, gitmek, ulaşmak.

5. Olmaya diyü pâ-zede-i leşger-i sermâ
6. Kuşadası'nı vardı penâh eyledi bülbül

54. var:

Gazel 95
Mısra: 9
Var, bulunmakta.

9. Nağme degül enîn ider dilde ne-hufte derdi var
10. Ol ten-i zerd dâğ dâğ 'aşka yeter nişân-ı ney

55. varur:-ur

Gazel 100
Mısra: 13
Varmak, gitmek, ulaşmak.

13. Hep hâtır-ı 'İzzet' de varur sâkin olurдум
14. 'Âlemde senüñ ey büt-i 'işve gamuñ olsam

56. var:

Gazel 103

Mısra: 1
Var, bulunmakta.

1. Gülsitān-pīrā-yı behcet bir nihālüm var benüm
2. Bir boyı şimşād-ı bāğ-ı i 'tidālüm var benüm

57. var:

Gazel 103
Mısra: 2
Var, bulunmakta.

1. Gülsitān-pīrā-yı behcet bir nihālüm var benüm
2. Bir boyı şimşād-ı bāğ-ı i 'tidālüm var benüm

58. var:

Gazel 103
Mısra: 4
Var, bulunmakta.

3. Telhi-i düşnāmı lezzet-bağş-ı kām-ı ārzū
4. Bir şeker-leb şāhid-i şīrīn-mağālüm var benüm

59. var:

Gazel 103
Mısra: 6
Var, bulunmakta.

5. Yokladım ağzın miyānuñ şarmağa buldum cevāz
6. Nükte-perdāzum hayāl-ender-hayālüm var benüm

60. var:

Gazel 103
Mısra: 8
Var, bulunmakta.

7. Keyfümüz olmaz mı inşāf it pezīrā-yı halel
8. Dirse 'aşıka o gül-ruh infī 'ālüm var benüm

61. var:

Gazel 103
Mısra: 10
Var, bulunmakta.

9. Ben şikāyet eylemem bī-dād dil-berden velī
10. Rüy-ı zerdüm her gören añlar melālüm var benüm

62. var:

Gazel 103

Mısra: 12
Var, bulunmakta.

11. Hiç şehīdān-ı cemāl-ı pākine itmez nigāh
12. Bir civān-ı tīg der-dest-i celālüm var benüm

63. var:
Gazel 103
Mısra: 14
Var, bulunmakta.

13. Çeşm-i mesti teşne mi hūn-ı dile virsün cevāb
14. Kūşe-i şimşīr-i ebrūdan su'ālüm var benüm

64. var:
Gazel 103
Mısra: 16
Var, bulunmakta.

15. Bulmadum imkān-ı rü'yet eyledüm çok cüst ü cū
16. Ba'd-ezīn meyl-i tarīk-i i'tizālüm var benüm

65. var:
Gazel 103
Mısra: 18
Var, bulunmakta.

17. 'İzzetā bilmem Necīb āgeh midür aḥvālūme
18. İsterüm tenhā anuñla ḥasbiḥālüm var benüm

66. var:
Gazel 108
Mısra: 6
Var, bulunmakta.

5. Sūz-ı ğam-ı hicrān ile ğitdüm meded elden
6. Hālüm ne bilür var ne acır var tūtuşdım

67. var:
Gazel 160
Mısra: 10
Var, bulunmakta II yok, bulunmaz.

9. Kūnt-i kenzin olur esrār-ı nihānı hep fāş
10. 'İzzetā ben gibi bir daḥme mi var açma beni

68. var:
Gazel 115

Mısra: 13
Var, bulunmakta.

13. Sende var iken o çeşm-i fettân
14. Yok İzzet için refâh efendüm

69. var:
Gazel 119
Mısra: 11
Var, bulunmakta.

11. Begüm şîr ü şekerleş gayrılarla imtizâcuñ var
12. Bizümle şöhet-i helvâya aşla râğbet itmezsin

70. var:
Gazel 123
Mısra: 7
Var, bulunmakta.

7. Var iken sende efendüm bu edâ-yı şîrîn
8. Ehl-i diller ider eṭvâruñı elbet taḥsîn

71. varup:-up
Gazel 125
Mısra: 3
Varmak, gitmek, ulaşmak.

3. Reh-güzârında varup ḥâk olma lâzımdur baña
4. Nev-ḥırâmum mâ'il-i ünsiyet olsun olmasun

72. var:
Gazel 128
Mısra: 5
Var, bulunmakta.

5. Fikr-i gisû-yı perîşânuñla câna var mıdur
6. Sünbülîstân-ı ḥayâlüm gibi cây-ı nev-zemîn

73. var:
Gazel 132
Mısra: 1
Var, bulunmakta.

1. Bir cây-ı müferrih mi var 'âlemde vatandaşın
2. Bu sırrı su'âl it yine gurbette gezenden

74. var:
Gazel 132

Mısra: **14**

Varmak, gitmek, ulaşmak.

- 13.** Gel meskenüñe sihr gibi söyle gazeller
14. Var şöretüñi diñle Buḥārā vü Yemen' den

75. **var:**

Gazel 132

Mısra: **16**

Var, bulunmakta.

- 15.** Bu söylenen cümlesi de ber-ṭaraf olsun
16. Bir başқа su'ālüm var efendüm daḥı senden

76. **varursa:-ur, -sa**

Gazel 133

Mısra: **8**

Varmak, gelmek, ulaşmak.

- 7.** Nebāt u ḳandinüñ elbet 'aḳīdesi bozılır
8. Ḥadīsi Mıṣr'a varursa leb-i şeker bārın

77. **var:**

Gazel 133

Mısra: **9**

Varmak, gelmek, ulaşmak.

- 9.** O serv-ḳadde ki var bu kirişmelerle çıkış
10. Nice şaşırmasun 'ar'ar çemende reftārın

78. **var:**

Gazel 135

Mısra: **4**

Var, bulunmakta.

- 3.** Ebnā-yı zamān kābil-i ülfet degül aṣlā
4. Kim var olacak hem-demümüz bāy u gedādan

79. **var:**

Gazel 139

Mısra: **10**

Varmak, gelmek, ulaşmak.

- 9.** Pīr-i diḳāndan işit bu sözi
10. Didi var ey civān pend şinev

80. **varayum:-a, -y, -um**

Gazel 141

Mısra: **10**

Varmak, gelmek, ulaşmak.

9. Senüñ ben âl-i pākūñden siyeh-rū bir günehkārum

10. Yüzüm yok ḥazrete nice varayum yā Resūla'llāh

81. var:

Gazel 142

Mısra: **15**

Var, bulunmakta.

15. Enver ü 'ākif ü ḥāmī vü Lebībā var iken

16. Ḥāmuṣī ṭavr-ı Edībāne gelür ḥāṭuruma

82. var:

Gazel 148

Mısra: **7**

Var, bulunmakta.

7. Bī-ser ü pā ṣad hezār üftāde-i giryānı var

8. Her ne çend 'uṣṣāka cevri-i bī-ḥisāb eylerse de

83. var:

Gazel 149

Mısra: **9**

Var, bulunmakta.

9. Var bir sözüm o gül-bün-i nāza şaklamasam

10. Bir kere bāri söyleyebilsem di ḡuşuna

84. varup:

Gazel 98

Mısra: **14**

Varmak, gelmek, ulaşmak.

13. Günāhı boynuna çeksün cezā-yı lāyıkūñı

14. Varup da zülfüne ber-dār olan gönülcegizüm

varak:

1. varakı:-ı

Kaside 2

Mısra: **46**

Yaprak.

45. Nesīm-i sünbül-i ḥulķı geçeydi ḡülzāra

46. Olurdu her varakı hem-şiyem-i kākül-i ḡūr

varak-ı gül:

1. **varağ-ı güllere:** *-ler, -e*

Kaside 6

Mısra: 22

Gül yaprağı.

21. Būy-ı sünbül den idüp aḥz-ı midād-ı müşgîn

22. Varağ-ı güllere taḥrîr olunursa şâyân

varağ-ı şî'r:

1. **varağ-ı şî'rimi:** *-im, -i*

Kaside 6

Mısra: 128

Şiirin yaprağı.

127. Nazm-ı 'İzzet diyerek dest-be-dest ehl-i hüner

128. Varağ-ı şî'rimi meclisde iderler gerdân

vāreste-i hatt-ı siyāh:

1. **vāreste-i ḥatt-ı siyāh:**

Gazel 18

Mısra: 9

Siyah tüylerden kurtulma.

9. Oldığından 'İzzetā vāreste-i ḥatt-ı siyāh

10. Görinür şüretde bir āyîne-i bî-gerd ruḥ

vāreste-i sitemgeri-i rüzgār:

1. **vāreste-i sitemgeri-i rüzgār:**

Terkib-bend 1

Mısra: 27

Rüzgarın zalimliğinden kurtulan (âşık).

27. Vāreste-i sitemgeri-i rüzgār idüm

28. Ol gül için terennüm ider bir hezār idüm

vāreste-i tîr-i gezend:

1. **vāreste-i tîr-i gezend:**

Gazel 33

Mısra: 10

Zarar ziyan okundan kurtulmak II sevgilinin kirpiği.

9. Ḥadeng-endāz iken müjgân-ı şūḥuñ ey kemān-ebrū

10. Dile vāreste-i tîr-i gezend olmağ ne mümkindür

varıldukda:**1. varıldukda:****Gazel 77**Mısra: **9***Varıldığı zaman.***9.** Kaşr-ı dāmāda varıldukda o zevk ü cünbüş**10.** Kimde var kudret ki taqrîr eylesün yārāna bak**vasf:****1. vaşfuñi:-uñ, -i****Kaside 1**Mısra: **60***Nitelik, özellik.***59.** Degme bir şāire maqdūr degildür medhūñ**60.** İdemez vaşfuñi her nāṭıka-zāy-ı nuşret**2. vaşfinuñ:-ı, -nuñ****Kaside 3**Mısra: **27***Nitelik, özellik.***27.** Vaşfinuñ biñde birin eyleyemez zīb-i sūtūr**28.** Yazsa erbāb-ı hüner midḥatini leyl ü nehār**3. vaşfuña:-u, -ñ, -a****Kaside 3**Mısra: **29***Nitelik, özellik.***29.** Āşafā böyle mi āgāz iderüm vaşfuña ben**30.** Çarḥ-ı dūn itmese dil-teng-i ğumūm-ı bisyār**4. vaşfuña:-uñ, -a****Kaside 4**Mısra: **41***Nitelik, özellik.***41.** Vaşfuña böyle mi āgāz iderdüm ammā**42.** Neyleyüm kalmadı ben bende-i nā-çizde tāb**5. vaşfuñi:-u, -ñ, -i****Kaside 5**Mısra: **50***Nitelik, özellik*

49. Çokdan raqam-ı menqabetüñ naqş idi dilde
50. Maqşudum iki vaşfuñı iblā Yeñişehr'e dipnotta

6. **vaşfların:-lar, -ın**

Kaside 6

Mısra: 122

Nitelik, özellik.

121. Cümlesi şadr-ı sa'adetde muqīm olsunlar

122. İdelüm vaşfların biz de cihāna i'lān

7. **vaşfuñda:-uñ, -da**

Kaside 9

Mısra: 94

Nitelik, özellik.

93. Velī taqsīrimi 'afv eyle zīrā

94. Senüñ vaşfuñda 'ālem beste-demdür

8. **vaşfinuñ:-ın, -uñ**

Kaside 13

Mısra: 33

Nitelik, özellik.

33. Vaşfinuñ ne haddi ne pāyānı var

34. Hāmemuñ haddi degül itmek şümār

9. **vaşfuñda:-uñ, -da**

Kaside 13

Mısra: 103

Nitelik, özellik.

103. Sihr idem vaşfuñda ey 'Ālī-cenāb

104. Kala hayretde 'umūmen şeyh ü şāb

10. **vaşfını:-ı, -nı**

Gazel 19

Mısra: 11

Nitelik, özellik.

11. Miyānuñ vaşfını naqş eylesem levh-i hayālümde

12. Virür ser-rişte-i nevk hāme-i müyīnden feryād

vaşf eyle:

1. **vaşf eyledükçe:-dükçe**

Gazel 111

Mısra: 9

Niteliklerini söylemek.

9. Vaşf eyledükçe çeşm-i siyāhın o āfetūñ
10. Sihr-āverāna sürme-i āvāzdur sözüm

2. **vaşf eylemek:-mek**

Gazel 42

Mısra: 9

Niteliklerini söylemek.

9. Çeşm-i siyāhun eyler idim vaşf neyleyem
10. Tolmuş gelūma sürme-i hayret şığışmıyor

vaşf it:

1. **vaşf ider:-er**

Gazel 14

Mısra: 15

Nitelemek, anlatmak, övmek.

15. Ne güzel vaşf ider o gonca-femi

16. 'İzzet' üñ hāme-i sūhan-gūyı

2. **vaşf itmekiçün:-mek, -içün**

Kaside 7

Mısra: 75

Anlatmak, tarif etmek.

75. Beni Mevlā seni vaşf itmekiçün halk itmiş

76. Seni medh idecegüm çāresi yok tā mahşer

vaşf-ı çeşm:

1. **vaşf-ı çeşminde:-i, -n, -de**

Gazel 1

Mısra: 13

Gözün niteliği.

13. Ol gāzālın vaşf-ı çeşminde ne sırrdur 'İzzetā

14. Sürme-i hayret gelūgīr-i maqāl olmuş saña

vaşf-ı düstūr-ı hünerver:

1. **vaşf-ı düstūr-ı hünerverde:-de**

Kaside 3

Mısra: 14

Hünnerli kuralların niteliği.

13. Yoḥsa ne kudreti var nāṭıkamın kim olsun

14. Vaşf-ı düstūr-ı hünerverde müdür-i güftār

vaşf-ı fem-i cānān:

1. vaşf-ı fem-i cānāni:-ı

Gazel 50

Mısra: 1

Sevgilinin ağzının niteliği.

1. Kim ki vaşf-ı fem-i cānāni ider zīb-i sūtūr
2. Kilk-i müyīni gerekdür müje-i dīde-i mūr

vaşf-ı leb-i dil-ber:

1. vaşf-ı leb-i dil-berde:-de

Gazel 123

Mısra: 9

Güzelin (sevgilinin) dudağının özelliği.

9. Āteşin-lafz ile vaşf-ı leb-i dil-berde yine
10. Nazmınuñ ma'ni-i rengīnine 'İzzet taḥsīn

vaşf-ı leb-i şīrīn:

1. vaşf-ı leb-i şīrīnūñ:-üñ

Gazel 76

Mısra: 9

Güzel dudağın niteliği.

9. 'İzzet' üñ ḥāmesi vaşf-ı leb-i şīrīnūñ için
10. Dā'imā itmede tūtī gibi şükr-i ḥālīk

vaşf-ı pāk:

1. vaşf-ı pāki:-ı

Kaside 9

Mısra: 87

Temiz nitelik.

87. O mīr-i bī-naẓīrūñ vaşf-ı pāki
88. Bu gūne lehce-cünbān-ı kalemdür

2. vaşf-ı pākūñde:-üñ, -de

Kaside 6

Mısra: 55

Temiz nitelik.

55. Vaşf-ı pākūñde senüñ böyle iderler āgāz
56. Nükte-sencān-ı cihān nādire-gūyān-ı zamān

vaşf-ı ser-i zūlf:

1. **vaşf-ı ser-i zülfidür:-i, -dür**

Gazel 140

Mısra: 15

Baştaki zülfün niteliği.

15. Vaşf-ı ser-i zülfidür 'İzzet garaż

16. Rişte-i nazmı çekerüz sū-be-sū

vaşf-ı şiken-i turre:

1. **vaşf-ı şiken-i turrede:-de**

Gazel 52

Mısra: 5

Alına düşen saç kıvrımının özelliği.

5. Vaşf-ı şiken-i turrede bak kıl ile kâle

6. 'Uşşāk miyānunda bu ğavġā karışıkdur

vāşıl-ı sır:

1. **vāşıl-ı sır:**

Gazel 28

Mısra: 14

Sırta ulaşma.

13. O zāhidān ki riyāsından istemez dönsün

14. Olursa vāşıl-ı sır sahn-ı hānķāh döner

vāsıta-i vuşlat-ı şūh-ı ma' nī:

1. **vāsıta-i vuşlat-ı şūh-ı ma' nī:**

Kaside 6

Mısra: 47

Güzel anlama kavuşmanın aracı.

47. Vāvıdur vāsıta-i vuşlat-ı şūh-ı ma' nī

48. Hāları hādi-i güm-kerde-rehān-ı hicrān

vāsıta-i zikru' llāh:

1. **vāsıta-i zikru' llāh:**

Gazel 109

Mısra: 3

Allah' ı zikir aracılığıyla.

3. 'Ārife olmağıla vāsıta-i zikru' llāh

4. Her zaman itmede tekrār-be-tekrār ķasem

vāsıtatü'l ' ikd-ı bekā-yı nuşret:

1. vāsīṭatü'l 'ıkd-ı beḳā-yı nuşret:

Kaside 1

Mısra: 36

Yardımlı devamlı kılan aracın düğümü.

35. Odur ol ma' reke-perdāz-ı meḡāzi ki hemān

36. Tīḡidür vāsīṭatü'l 'ıkd-ı beḳā-yı nuşret

vaşl:

1. vaşlum:-um

Kaside 13

Mısra: 66

Kavuşma.

65. Kimsin 'ālemde be hey 'āşık 'aceb

66. Kim benüm vaşlum dilersin rüz u şeb

2. vaşluma:-um, -a

Kaside 13

Mısra: 67

Kavuşma.

67. Sen benüm hiç vaşluma şāyān mısın

68. Yā ki şāhib-şervet ü sāmān mısın

3. vaşluma:-um, -a

Kaside 16

Mısra: 68

Kavuşma.

67. Senüñ dil-ḡāhuñ üzre eylerüm kār

68. Anı hiç vaşluma itmeme sezāvār

4. vaşluñla:-uñ, -la

Gazel 43

Mısra: 13

Kavuşma.

13. Şād-kāmum ider iseñ ni'met vaşluñla n'ola

14. 'İzzet-i dil-şüde bir 'āşık-ı nā-çāruñdur

5. vaşla:-a

Gazel 80

Mısra: 5

Kavuşma.

5. Lerze-baḡş olmada uymaz vaşla

6. Firḡatin tāb-ı tebin çok gördük

6. **vaşla:-a****Gazel 156**

Mısra: 9

Kavuşma.

9. Nağd-i cān ister iken vaşla bedel ebrūlar

10. Ğamze tek tūrmadı fesh eyledi bāzārümüzü

vaşl-ı cānān:1. **vaşl-ı cānān:****Gazel 159**

Mısra: 6

Sevgiliye kavuşma.

5. Gitdi hengām-ı ğam ü ğuşsa-i hicrān şimdi

6. Vaşl-ı cānān ile şādān olacak dem geldi

vaşl-ı yem:1. **vaşl-ı yemdür:-dür****Kaside 9**

Mısra: 58

Denize ulaşma.

57. ' Aceb mi cūşa gelse cūy-ı t̄ab 'um

58. Benüm ' İzzet merāmum vaşl-ı yemdür

vaşşāf:1. **vaşşāfuñ:-uñ****Kaside 9**

Mısra: 97

Vasıfları anlatan, tarif eden(kişi).

97. Yine ben gibi vaşşāfuñ bulunmaz

98. Eger var ise gelsün bir menüm dir

vaṭan:1. **vaṭandan:-dan****Gazel 132**

Mısra: 1

Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.

1. Bir cāy-ı müferrih mi var 'ālemde vaṭandan

2. Bu sırrı su'āl it yine ğurbette gezenden

2. **vaṭanda:-da****Gazel 132**

Mısra: 7

Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.

7. Dirseñ ki vaṭanda kişinüñ kadri bilinmez

8. Sencîdelenür dürr olıcak dūr 'Aden' den

vāv:1. **vāvıdur:-ı, -dur****Kaside 6**

Mısra: 47

Arap alfabesinin yirmi altıncı, Türkler'in İslâmiyet'i kabullerinden 1928 harf inkilâbına kadar 9–10 asır boyunca kullanmış oldukları alfabenin yirmi dokuzuncu harfi ve bu harfin adı [Ebced hesabında değeri 6'dır].

47. Vāvıdur vāsıta-i vuşlat-ı şüh-ı ma'nî

48. Hâları hâdi-i güm-kerde-rehân-ı hicrân

vây:1. **vây:****Gazel 85**

Mısra: 15

Eyvah, yazık!

15. Vây ahvâl-i perîşânına 'âşıklarınüñ

16. Böyle qalursa eyâ nür-ı başar şîvelerüñ

vâyedâr:1. **vâyedâr:****Gazel 144**

Mısra: 11

Kısmetli. Nasibi olan.

11. Ruḥ-ı haṭ-âverüñden vâyedâr it müstmendânı

12. Zekât-ı hüsnüñi eyle edâ hükm-i kitâb üzre

vâye-pezîr-i kerem:1. **vâye-pezîr-i keremi:-i****Kaside 7**

Mısra: 41

Cömertlikten nasip alan.

41. Huşk u ter vâye-pezîr-i keremi olmağla

42. Ğarqa-i lücce-i bahşâyîşidür baḥr ile berr

vaż' it:

1. **vaż' idemez:-e, -mez**

Kaside 5

Mısra: 8

Koymak, düzenlemek, tertip ve tedvin etmek.

7. Girdi eline ceş-i sürurun bu yakında

8. Ğam zann iderüm vaż' idemez pā Yeñişehr'e

vaż' -ı hām:

1. **vaż' -ı hāmına:-ı, -n, -a**

Terkib-bend 1

Mısra: 40

Olgunlaşmamış durum.

39. Hāl-i dilün hālele geleli intizāmuna

40. Her dem sipihrin uğramışuz vaż' -ı hāmına

vaż' -ı kadem eyle:

1. **vaż' -ı kadem eyle:**

Gazel 143

Mısra: 1

Uğur getirmek.

1. Devletle gel üç çifteye vaż' -ı kadem eyle

2. Geç şahn-ı bahāriyyeyi reşk-i İrem eyle

vaż' -ı nigū:

1. **vaż' -ı nigūlar:-lar**

Kaside 16

Mısra: 34

İyi tavır.

33. Nedür sende o şîrîn güft ü gūlar

34. O tūñlikler ol vaż' -ı nigūlar

vebāl:

1. **vebālüm:-üm**

Gazel 112

Mısra: 4

Günah doğuracak ve insanı âhîret azâbına sürükleyecek olan ağır sorumluluk.

3. Kılmasun sînem nişân-ı nāvek-i cevr ü sitem

4. Dökmesün nā-ħağ yere hūnum vebālüm yoğ benüm

vecd:1. **vecd:****Gazel 72**

Mısra: 10

İlahi aşkla kendinden geçme.

9. Tekye-i 'aşk u maḥabbetde ḳalup ser-gerdān

10. Vecd ile itmededür 'İzzet-i bī-çāre semā'

vech:1. **vechle:-le****Kaside 2**

Mısra: 55

Tarz, biçim.

55. İder bu vechle evşāf-ı pākine āgāz

56. Süḥanverān-ı cihān nükte-perverān-ı dühūr

2. **vechle:-le****Gazel 7**

Mısra: 10

Tarz, biçim.

9. Ğırbāla döndürür dil-i āyīnedārımı

10. Yārūñ baña o vechle 'arz-ı şabāḫatı

3. **vech:****Gazel 77**

Mısra: 17

Yol.

17. 'İzzetā bir vech ile ta'rīf olunmaz zevḳumüz

18. Yoḳdı defterde bu cünbüş gerdiş-i devrāna bak

4. **vech:****Gazel 138**

Mısra: 5

Çehre, yüz.

5. Maṭlabum bir vech ile şūret-pezīr olmaz benüm

6. Söylesem de ḫālūmi ol şehryāre rū-be-rū

vech-i ğam:1. **vech-i ğam:****Kaside 17**

Mısra: 28

Keder sebebi.

27. Seher-i vuşlatı hem-reng-i şeb-i hecr itme
28. Dem-i şādīde nedür vech-i gam u hem-i vefır

vech-i şebih:

1. **vech-i şebih:**

Kaside 5

Mısra: 5

Benzerlik yönü, ortak nokta.

5. Leb-rîz-i neşâţ olmağ ile vech-i şebih var
6. Beñzer dir isem sāğar-ı şahbā Yeñişehr'e

vefā:

1. **vefā:**

Gazel 6

Mısra: 7

Bağlılık, sadakat.

7. Bilmem cefā mı maqşadı yaruñ vefā mıdur
8. Hem eyler 'arz-ı hışm u gāzab hem gelür baña

2. **vefā:**

Kaside 16

Mısra: 74

Bağlılık, sadakat.

73. Nedür bu çekdigüm hūbān elinden
74. Vefā görmez miyüm cānān elinden

3. **vefāyı:-y, -ı**

Gazel 63

Mısra: 1

Bağlılık, sadakat.

1. Bilmeyüz şanma şaķın qadr ü vefāyı bilürüz
2. Bizlere eyledigüñ luţf u 'aţāyı bilürüz

4. **vefā:**

Gazel 88

Mısra: 2

Bağlılık, sadakat.

1. Hemīşe eyledigüñ dil-berā cefā mı degül
2. Cefā-yı dem-be-demüñ 'aşıķa vefā mı degül

vefākāran:

1. vefākārani:-ı

Gazel 155

Mısra: 7

Vefalı insanları.

7. Vefākārani hoşdur gerçi hūbān-ı Yeñişehir'üñ

8. Virür bir başka hālet ādeme ammā sitem-hūsı

vefālî:

1. vefālî:

Gazel 97

Mısra: 5

Sevgisine, dostluğuna bağlı olan, vefâsı olan (kimse), vefākâr.

5. Ol vefālî yāre idi meyl-i hātırım

6. Şimdi cefāgerān-ı dil-āzāre uğradım

vefk-i merām:

1. vefk-i merāmunca:-unca

Kaside 6

Mısra: 139

Maksada uygun.

139. 'Ākıbet vefk-i merāmunca ṭabī'atlandım

140. Bilemez şimdi baña neylesün ol nükte-feşān

vehm:

1. vehm:

Kaside 7

Mısra: 54

Sebepsiz korku, kuruntu.

53. Hūn-feşān oldığı dem hānçer-i cevherdārım

54. Görse Ülker dağı vehm ile felekde ürker

velākin:

1. velākin:

Kaside 8

Mısra: 51

Ama.

51. Velākin kimde kudret var ki alsın böyle nev-ṭarzı

52. Meger ol māye-baḥş-ı zīb-i sūk-ı mekremetdārı

veleh gel:

1. **veleh gelür:-ür****Kaside 13**Mısra: **48***Çok şaşmak, çok şaşırmak.*

47. Gāh olup ol şāh-ı hüsnüm kec-küleh

48. Egrilür ağzum gelür baña veleh

velev:1. **velev:****Gazel 139**Mısra: **4***İster, isterse.*

3. Mişli nādir bulunsun ‘ālemde

4. Bilmesün şīve-i vefāyı velev

velī:1. **velī:****Kaside 9**Mısra: **40***Far. Lâkin, amma.*

39. Kuruldu bezm-i gül şāh-ı çemende

40. Velī sākīleri hep gonce-femdür

2. **velī:****Kaside 9**Mısra: **93***Cenâb-ı Hakk’a yakınlık mertebesini kazanmış olan şeçkin kul, Allah’un dostu ve sevgili kulu.*

93. Velī takşirimi ‘afv eyle zīrā

94. Senüñ vaşfuñda ‘ālem beste-demdür

3. **velī:****Gazel 11**Mısra: **3***Far. Lâkin, amma.*

3. Ben mest-i cām-ı hasret-i nezzāreyüm velī

4. Ol çeşm-i pür-ḥumār ne ‘ālemedür ‘aceb

4. **velī:****Kaside 13**Mısra: **82***Far. Lâkin, amma.*

81. Gerçi kīsem sīm ile zerden tehl̄
82. İtmişüm melce' velī bir dergehi

5. velī:

Kaside 16

Mısra: 69

Far. Lâkin, amma.

69. Velī kes sen dahı andan selāmı
70. Aña gösterme rüy-ı iltiyāmı

6. velī:

Gazel 91

Mısra: 3

Far. Lâkin, amma.

3. Miyānuña şarılup başdan çıkardı velī
4. Kemend-i zülfüñ olur rişte-bend-i pāy-ı hayāl

7. velī:

Gazel 99

Mısra: 10

Far. Lâkin, amma.

9. Şarāb-ı nābile ter-dāmen olmak iftiḥārumdur
10. Velī 'İzzet riyā-yı huşk ile 'iffet kabūl itmem

8. velī:

Gazel 103

Mısra: 9

Far. Lâkin, amma.

9. Ben şikāyet eylemem bī-dād dil-berden velī
10. Rüy-ı zerdüm her gören añlar melālüm var benüm

9. velī:

Gazel 133

Mısra: 14

Far. Lâkin, amma.

13. Düşürmez 'İzzet'e kimse selīka-i sūḥanı
14. Velī ta'accüb iderler görünce āşārını

velī ni'met:

1. velī ni'metidür:-i, -dür

Kaside 2

Mısra: 31

Bir kimsenin nîmetinden faydalandığı, birçok şeyini ona borçlu olduğu kimse.

31. Velī ni‘ metidür Rūm ili memālikinūñ
 32. Ta‘ ayyüş itmededür sāyesinde mār ile mūr

Velī Paşa:

1. **Velī Paşa:**

Kaside 6

Mısra: 63

Velī Paşa, Osmanlı devletinde bir vezirin adı.

63. O vezīr [i]bnü vezīr a‘ni Velī Paşa kim
 64. Yüz sürer dergēh-i vālāsına çarḥ-ı gerdān

2. **Velī Paşa:**

Kaside 10

Mısra: 27

Velī Paşa, Osmanlı devletinde bir vezirin adı.

27. Ya‘ni düstūr-ı kerem-pīşe Velī Paşa kim
 28. İsterüz medḥini a‘vām u şuhūr eyleyelüm

3. **Velī Paşa’ yı:-y, -ı**

Gazel 143

Mısra: 17

Velī Paşa, Osmanlı devletinde bir vezirin adı.

17. Yā Rab Velī Paşa’ yı felek-cāhı hemīşe
 18. Tırduqça cihān şāḥib-i tūğ u ‘alem eyle

4. **Velī Paşa’ da:-da**

Gazel 47

Mısra: 17

Velī Paşa, Osmanlı devletinde bir vezirin adı.

17. ‘İzzetā sāye-i iqbāl-i Velī Paşa’ da
 18. Reşk-i ṭab‘-ı sūḥandānıma Seḥbān ağlar

Velī Paşa-yı İskender-ḥaşem:

1. **Velī Paşa-yı İskender-ḥaşemdür:-dür**

Kaside 9

Mısra: 74

İskender'in adamlarının Velī Paşası.

73. Anuñ zīrā āb-ı vālā-nijādı
 74. Velī Paşa-yı İskender-ḥaşemdür

Velī Paşa-yı lutf-āyīn ü şāḥib-re‘y-i rūşen-dil:

1. **Velî Paşa-yı luţf-âÿîn ü şaĥib-re'y-i rüşen-dil:**

Kaside 8

Mısra: **21**

Parlak gönüllü güzel adet ve fikre sahip olan Veli Paşa.

21. Velî Paşa-yı luţf-âÿîn ü şaĥib-re'y-i rüşen-dil

22. Şeĥā iĥlîmünüñ fermān-revā-yı ma' deletkārı

veli paşa-yı mu'allā-pāye:

1. **Velî Paşa-yı mu'allā-pāye:**

Kaside 11

Mısra: **14**

Yüksek rütbeli Veli Paşa.

13. Ya'ni düstür-ı kerem-pîrāye

14. Veli Paşa-yı mu'allā-pāye

velîk:

1. **velîk:**

Kaside 2

Mısra: **88**

Velâkin, ama, fakat.

87. Dehen-güşâ-yı tefâĥur degildür ehl-i kemāl

88. Velîk de'b-i selef çünki böyledür ma'zür

velikin:

1. **velikin:**

Kaside 16

Mısra: **11**

Velâkin, ama, fakat.

11. Velikin bu iki nevrete dil-ber

12. Gelüp bir yere gâhî söyleşirler

2. **velikin:**

Kaside 16

Mısra: **31**

Velâkin, ama, fakat.

31. Velîkin sende olan bende yokdur

32. Egerçi bende olan sende çokdur

3. **velikin:**

Kaside 16

Mısra: 55
Velâkin, ama, fakat.

55. Velâkin sen dağı şâbit kadem ol
 56. Hemîşe reh-rev-i râh-ı sitem ol

veliyü'n-ni'met:

1. **veliyü'n-ni'metüm:-üm**

Kaside 13

Mısra: 91

Bir kimsenin nîmetinden faydalandığı, birçok şeyini ona borçlu olduğu kimse.

91. Ey keremkârum veliyü'n-ni'metüm
 92. 'Âtıfetmendüm 'aliyü'l-himmetüm

veliyü'n-ni'am:

1. **veliyü'n-ni'amuñ:-uñ**

Kıt'a 2

Mısra: 1

Nimetler sahibi.

1. Şâd ol 'İzzet ki efendüñ o veliyü'n-ni'amuñ
 2. Saña tekrâr ile emr itmesinüñ ma'nāsı

velvele şal:

1. **velvele şaldı:-dı**

Kaside 13

Mısra: 107

Gürültüye boğmak, telâş ve heyecan uyandırmak.

107. Şöhretüm âfâka şaldı velvele
 108. Aldıgum günden berü hâmem ele

2. **velvele şaldı:-dı**

Gazel 87

Mısra: 5

Gürültüye boğmak, telâş ve heyecan uyandırmak.

5. Şaldı cihâna velvele nâkûs-ı şöhreti
 6. Oldı rehîn-i gülgüle büt-hâne-i dâlâl

velvele-endâz:

1. **velvele-endâzdur:-dur**

Gazel 111

Mısra: 2
Gürültü patırtı çıkarar.

1. Bang-ı derā-yı maḥmil-i i'cāzdur sözüm
2. Gūş-ı cihāna velvele-endāzdur sözüm

velvele-i şavt-ı hezār:

1. **velvele-i şavt-ı hezār:**

Gazel 10

Mısra: 5

Binlerce gürültü sesi.

5. Geh şimāḥa çalınıp velvele-i şavt-ı hezār
6. Meclisi germ ide geh zemzeme-i ney ne şafā

verd-i ahmer:

1. **verd-i ahmer:**

Kaside 7

Mısra: 46

Kırmızı gül.

45. Nıgeh-i luṭfi eger kül-ḥana düşse nā-gāḥ
46. Verd-i ahmer gibi bulurdı ṭarāvet aḥker

verd-i ahmerveş:

1. **verd-i ahmerveş:**

Kaside 13

Mısra: 26

Kırmızı gibi gül.

25. Bād-ı luṭfuñ esse külḥandan yaña
26. Verd-i ahmerveş bulur aḥker nemā

verd-i behište:

1. **verd-i behište:-e**

Gazel 44

Mısra: 9

Cennetin gülü.

9. Verd-i behište māye-i şerm ü ḥicāb olur
10. Reng-i ḥayā ki gāza-i berg-i ḡaddāridur

verd-i gülistān:

1. verd-i gülistān:**Gazel 47**

Mısra: 8

Gül bahçesinin gülü.

7. Jāle zann eyleme berg-i gül-i ḥandān üzre
8. Çeşm-i bülbül şulanur verd-i gülistān ağlar

verd-i gülzār-ı irem:**1. verd-i gülzār-ı İrem' dür:-dür****Kaside 9**

Mısra: 52

Cennet bağının bahçesinin gülü.

51. Ḥaṭuñ reyḥān-ı bağ-ı cennet ammā
52. 'İzāruñ verd-i gülzār-ı İrem' dür

verd-i hayā:**1. verd-i ḥayānuñ:-nuñ****Gazel 78**

Mısra: 1

Utanmanın gülü.

1. Ruḥı o verd-i ḥayānuñ gül-āba müstağrak
2. 'Aceb yine neden olmuş hicāba müstağrak

verd-i şad-berg:**1. verd-i şad-bergüñ:-üñ****Kaside 8**

Mısra: 11

Yüz yapraklı gül.

11. Gülistānda eser yerinde yeller verd-i şad-bergüñ
12. Tutupdur buz çiçegi şimdi etrāf-ı çemenzārı

verd-i ter:**1. verd-i ter:****Gazel 122**

Mısra: 7

Taze gül.

7. Ey verd-i ter 'izār-ı laṭīfüñ senüñ 'aceb
8. Reng-i gül-i ḥayā mı ne nāzük ne nāzenīn

veşen-i deyr-i beyān:

1. **veşen-i deyr-i beyân:**

Kaside 6

Mısra: **26**

Anlam dünyasının putu.

25. Tâları tâze-edâ bir büt-i sîmîn-tendür

26. Ŗâların her birisi veşen-i deyr-i beyân

vesme:

1. **vesme:**

Gazel 145

Mısra: **7**

Kadınların kaŝlarını veya saçlarını boyamak için sürdükleri siyah boya.

7. Pek küçükdür yaŝuñ görmedi vesme kaŝuñ

8. Ğançerüñe dahı zâğ eylemedüñ âh âh

vesme çek:

1. **vesme çekmesün:-me, -sün**

Gazel 147

Mısra: **1**

Sürme çekmek.

1. Nâz ile vesme çekmesün ebrûlar üstüne

2. Ğançer taķmasun o şanem Ğançer üstüne

vesme-keş-i ebrü-yı Ğübân-ı kemâl:

1. **vesme-keş-i ebrü-yı Ğübân-ı kemâl:**

Kaside 1

Mısra: **43**

Olgun güzellerin kaŝına sürme çeken.

43. Kâlemi vesme-keş-i ebrü-yı Ğübân-ı kemâl

44. Raķamı zîb-dih-i Ğüsn ü bahâ-yı nuşret

vezân ol:

1. **vezân oldu:-dı**

Kaside 1

Mısra: **20**

Esmek (Rüzgar, yel).

19. Açılır gonceleri ŝâĥ-ı ümîdüñ şimdi

20. Bâğ-ı âmâla vezân oldu şabâ-yı nuşret

2. **vezân olmaķda:- maķda**

Gazel 96

Mısra: 7
Esmek (Rüzgar, yel).

7. Keş-i âmāla vezān olmağda
8. Dā'imā bād-ı semūm-ı 'ālem

vezir:

1. **vezir:**

Kaside 6

Mısra: 63

Osmanlı Devleti'nde askeri ve idari yetkisi olan en yüksek rütbedeki devlet memuru, vezirlik rütbesine sahip kimse.

63. O vezir [i]bnü vezir a'ni Velî Paşa kim
64. Yüz sürer dergah-i vālāsına çarh-ı gerdan

2. **vezir:**

Kaside 8

Mısra: 19

Osmanlılarda sivil ve askerî yetkileri olan ve paşa sanına erişmiş bulunan en yüksek aşamalı görevli.

19. Vezir ibnü vezir-i müşerî-tedbîr-i pür-tevkîr
20. Ki hükmüyle 'adem-âbâda menfidür sitemkârı

3. **vezir:**

Kaside 9

Mısra: 76

Osmanlılarda sivil ve askerî yetkileri olan ve paşa sanına erişmiş bulunan en yüksek aşamalı görevli.

75. O düstür-ı mu'allā-cāh-ı 'ādil
76. Vezir ibnü vezir-i Cem-ḥademdür

4. **vezir:**

Kaside 13

Mısra: 29

Osmanlılarda sivil ve askerî yetkileri olan ve paşa sanına erişmiş bulunan en yüksek aşamalı görevli.

29. Bir senüñ gibi vezir olmaz daḥı
30. Hem kerîm ü hem ḥalîm ü hem saḥî

vezirân-ı 'adâlet-güsterân:

1. **vezirân-ı 'adâlet-güsterân:**

Kaside 13

Mısra: 113

Adalet yayan vezirler.

113. Tā vezīrān-ı ‘adālet-güsterān
114. Manşīb-ı ‘ālemde ola hükümrān

vezīr-i ‘ādil:

1. vezīr-i ‘ādil:

Kaside 6

Mısra: 89

Adaletli vezir.

89. Görmedük öyle kerem-pīşe vezīr-i ‘ādil
90. Tuymaduk zātına mānend ü ‘ādil ü akrān

2. vezīr-i ‘ādil:

Kaside 11

Mısra: 25

Adaletli vezir.

25. Görmedük öyle vezīr-i ‘ādil
26. Tuymaduk öyle müşīr-i kāmīl

vezīr-i bī-nazīr-i muhterem :

1. vezīr-i bī-nazīr-i muhterem :

Kaside 13

Mısra: 6

Değerli, benzersiz vezir.

5. Āferīn ey maḥzen-i cūd u kerem
6. Ey vezīr-i bī-nazīr-i muhterem

vezīr-i Cem-‘azamet:

1. vezīr-i Cem-‘azamet:

Kaside 2

Mısra: 59

Cem'in büyük veziri.

59. Müşīr-i şīr-i şecā‘at vezīr-i Cem-‘azamet
60. Seḥā vü cūd u ‘aṭāda yegāne vü meşhūr

vezīr-i Cem-hadem:

1. vezīr-i Cem-ḥademdür:-dür

Kaside 9

Mısra: 76

Cem'e hizmet edenlerin vezir.

75. O düstür-ı mu‘allā-cāh-ı ‘ādil
76. Vezîr ibnü vezîr-i Cem-ḥademdür

vezîr-i dānā:

1. **vezîr-i dānā:**

Kaside 11

Mısra: **35**

Bilge vezir.

35. Mādihi oldı vezîr-i dānā
36. Şān-ı ‘İzzet Beg’i itdi i‘lā

vezîr-i müşterî-tedbîr-i pür-tevkîr:

1. **vezîr-i müşterî-tedbîr-i pür-tevkîr:**

Kaside 8

Mısra: **19**

Çok yüceltilen önlem alıcı vezir.

19. Vezîr ibnü vezîr-i müşterî-tedbîr-i pür-tevkîr
20. Ki ḥükmüyle ‘adem-ābāda menfidür sitemkārı

vezîr-i nā-müdārā:

1. **vezîr-i nā-müdārā:**

Kaside 8

Mısra: **29**

Güler yüzle idare etmeyen vezir.

29. Vezîr-i nā-müdārā kişver-arā ‘aṭıftekārā
30. Ayā kân-ı ‘aṭānuñ gevher-i yek-tā-yı şehvārı

vir:

1. **virür:-ür**

Terkib-bend 1

Mısra: **10**

Vermek, neden olmak.

9. Hem söyle bu nāşîḥatı hem kııl selāmlar
10. Çok nāle itmesüñ ki virür yara derd-i ser

2. **vir:**

Gazel 5

Mısra: **4**

Vermek, katmak.

3. Çık seyre levendāne şaluñ kaddüñi göster
4. Vir hüsnüñe ārāyiş-i seyr-i temāşā

3. **virür:-ür**

Kaside 6

Mısra: 19

Bağışlamak, ihsan etmek.

19. Habbēza şīve-i tārīh-i muşanna‘ ki virür
20. Saṭr-ı mevzūnları hālet dile çün serv-ḳaddān

4. **virürdi:-ür, -di**

Kaside 6

Mısra: 86

Vermek.

85. ‘Adli ger eylese te’lif-i miyān-ı ezdād
86. Fem-i āhū-beçeye şīr virürdi pistān

8. **virür:-ür**

Gazel 19

Mısra: 12

Vermek, neden olmak.

11. Miyānuñ vaşını naḳş eylesem levḥ-i ḥayālümde
12. Virür ser-rişte-i nevk ḥāme-i müyīnden feryād

9. **virürüz:-ür, -üz**

Gazel 59

Mısra: 4

Vermek.

3. Dīdemüzde görinen ḳatre-i ḥūn-ābe degül
4. Dest-i müjgānumuza subḥa-i mercān virürüz

10. **virirüz:-ir, -üz**

Gazel 59

Mısra: 8

Vermek.

7. Hiddet-i ğamzeyi çeşmānına şordum didiler
8. Tīĝ-i ser-tīzimüze şu yerine ḳān virirüz

11. **virse:-se**

Gazel 59

Mısra: 9

Bağışlamak, ihsan etmek.

9. Tekyede herkese şeyh virse de evrād
10. Biz de bezme gelene sāgar-ı raḥşān virürüz

12. **virürüz:-ür, -üz**

Gazel 59

Mısra: 10

(Şarap) Sunmak.

9. Tekyede herkese şeyh virse de evrād
10. Biz de bezme gelene sāgar-ı raḥşān virürüz

13. **vir:**

Gazel 59

Mısra: 11

(Şarap) Sunmak.

11. Sen hemān vir bize peymāne-yi rūḥ-efzāyı
12. Maṭlabuñ cānsa da ey sāḳi-i fettān virürüz

14. **virürüz:-ür, -üz**

Gazel 59

Mısra: 12

Feda etmek, bağışlamak, vermek.

11. Sen hemān vir bize peymāne-yi rūḥ-efzāyı
12. Maṭlabuñ cānsa da ey sāḳi-i fettān virürüz

15. **virürüz:-ür, -üz**

Gazel 59

Mısra: 14

Bağışlamak, ihsan etmek.

13. Cümle ḥübāna bu gün ben derdümi ‘arz itdüm
14. ‘İzzetā dimediler derdüñe dermān virürüz

16. **vireyor:-e, -yor**

Gazel 64

Mısra: 10

Vermek, kazandırmak.

9. Ser-tā-be-ḳadem ḥüsn-i cihān-sūzuña cānā
10. Bir başḳa nümāyiş vireyor ziynet-i elmās

17. **virür:-ür**

Gazel 72

Mısra: 2

Bağışlamak, ihsan etmek.

1. Döndürüp kıametini serv-i çemenzāra semā‘
2. Ne nümāyiş virür ol şuḥ-ı külehdāra semā‘

18. **virselers**:-se, -ler

Gazel 92

Mısra: 9

Vermek.

9. Virseler dünyā vü māfihā degül maḳbūlumuz
10. ‘İzzetā ol serzenişli kīnli āfetden bedel

19. **virür**:-ür

Gazel 109

Mısra: 2

Vermek, sağlamak.

1. Bezm-i taḥkīḳde çün neşr ider envār ḳasem
2. Zülmet-i kizbe virür raḥne-i dīvār ḳasem

vīrān-hāne:

1. **vīrān-hāneyi**:-y, -i

Gazel 131

Mısra: 10

Yıkık dökük ev II yaralı gönül.

9. Bir niğehle bāri olsun yap yıkılmış ḥātırım
10. Gel şu vīrān-hāneyi i‘māra baḳ Allāh için

viren:

1. **viren**:

Kaside 1

Mısra: 68

Veren(kişi veya şey).

67. Şübhesüz māşıṭa-i fikret-i rengīnūmdür
68. Birk-i mazmūna viren zīb-i ḥınā-yı nuşret

vişāl:

1. **vişāline**:-i, -n, -e

Gazel 133

Mısra: 4

Ulaşmak, kavuşmak.

3. Hezār va‘d ile dün şalmış idi ferdāya
4. Gönül vişāline āmāde ol bu gün yarın

vuhûs:**1. vuhûş:****Kaside 2**Mısra: **54***Yabanî, vahşi hayvanlar.***53.** İdeydi ülfet-i ecnâs için eger fermân**54.** Olurdu mümtezic-i yek-diger vuhûş u tuyûr**vuşlat:****1. vuşlatı:-ı****Gazel 87**Mısra: **1***Kavuşmak, ulaşmak.***1.** İsmi Mîhâl o muğbeçenüñ vuşlatı muhâl**2.** Bir hâl geldi başına yine âh bu ne hâl**vuşlat-ı ser-menzil-i maţlab:****1. vuşlat-ı ser-menzil-i maţlab:****Gazel 37**Mısra: **6***Arzuların kavuştuğu yörünge.***5.** Kavş-ı dest-i himmetüm keç bakma ey gerdün baña**6.** Vuşlat-ı ser-menzil-i maţlab per-i tîrûmdedür**vü:****1. vü:****Gazel 159**Mısra: **4***“ve” bağlacı.***3.** Ey gönül kıys gibi çäk-ı girîbân iderek**4.** Ser-be-şahrâ vü beyâbân olacağ dem geldi**2. vü:****Kaside 2**Mısra: **60***“ve” bağlacı.***59.** Müşîr-i şîr-i şecâ‘at vezîr-i Cem-‘azamet**60.** Sehâ vü cûd u ‘aţâda yegâne vü meşhûr

3. vü:

Kaside 4

Mısra: 19

“ve” bağlacı.

19. Ya ‘ni düstür-ı sehâ-pîşe vü ‘adl-endîşe

20. Oldı pertev-figen-i dehr mişâl-i meh-tâb

4. vü:

Kaside 7

Mısra: 88

“ve” bağlacı.

87. ‘İzzetâ lâfı kıo âgâz-ı du ‘â kıl yoḥsa

88. Kırı faḥriyye vü da‘vâñı senüñ kim diñler

5. vü:

Kaside 8

Mısra: 4

“ve” bağlacı.

3. Serinden var ise geçmiş şovuk şu ‘âşikuñ zîrâ

4. Şitâ vü şayf germ-ülfet diler kendü ile yârı

6. vü:

Kaside 9

Mısra: 29

“ve” bağlacı.

29. Nedür bu fitne vü âşûba bādī

30. Neden bu şür u gâvgâ mültezemdür

7. vü:

Kaside 9

Mısra: 79

“ve” bağlacı.

79. ‘Aṭâ vü cūd u iḥsânda yegâne

80. Saḥîdür şâhib-i ḥüsn-i şiyemdür

8. vü:

Gazel 49

Mısra: 6

“ve” bağlacı.

5. Birbirlerine fitne-i dilde mu‘în olur

6. Ebrû vü ḥâl ü çeşm ü ruḥı yek-kabiledür

9. vü:

Gazel 60

Mısra: 5

“ve” bağlacı.

5. Zühhâda vü pîr-i mey-fürûşa

6. Bîgâne vü âşinâlaruz biz

10. vü:

Gazel 60

Mısra: 6

“ve” bağlacı.

5. Zühhâda vü pîr-i mey-fürûşa

6. Bîgâne vü âşinâlaruz biz

11. vü:

Gazel 85

Mısra: 17

“ve” bağlacı.

17. Bu kadar nâle vü feryâdına ma‘nî viremem

18. ‘İzzet-i dil-şüdeyi aldı meger şîvelerüñ

12. vü:

Gazel 92

Mısra: 9

“ve” bağlacı.

9. Virseler dünyâ vü mâfihâ degül maqbûlumuz

10. ‘İzzetâ ol serzenişli kînli âfetden bedel

13. vü:

Gazel 142

Mısra: 15

“ve” bağlacı.

15. Enver ü ‘âkif ü hāmî vü Lebîbâ var iken

16. Hâmuşî tavr-ı Edîbâne gelür hâturuma

vücūd:

1. vücūduma: -um, -a

Gazel 136

Mısra: 6

Beden, cisim, varlık.

5. Ol kamet-i bülend ile girdükçe rakşa sen

6. Lerziş düşer vücūduma ser-tâ-be-pâ hemân

vücūd-ı pāk:**1. vücūd-ı pākūñ:-üñ****Kaside 2**

Mısra: 64

*Temiz beden.***63.** Sen ol aşıl-i siyâdet şî'ârsuñ ki sezâ**64.** Vücūd-ı pākūñ ile âferîniş olsa faḥūr**vüs'-i miknet:****1. vüs'-i miknete:-e****Gazel 42**

Mısra: 14

*Kuvvetin bolluğu.***13.** Naẓm-ı cenâb-ı ḥâmi-i sâmi-mekinetin**14.** Tanẓiri vüs'-i miknete 'İzzet şığışmıyor**vüzerâ:****1. vüzerâ:****Kaside 4**

Mısra: 53

*Vezirler.***53.** Âb-ı şemşir ile tâ kim vüzerâ 'âlemden**54.** Olalar def'-i mezâlimle müzîl-i çirk-âb**2. 28. Y****yâ:****1. yâ:****Tahmis 2**

Mısra: 20

*Ve yahut.***19.** Bir elünde gül bir elde cām geldüñ sākīyâ**20.** Kağısın alsam güli yâḥūd ki cāmı yâ seni**2. yâları:-lar, -i****Kaside 6**

Mısra: 50

Arap alfabesinin yirmi sekizinci, Türkler'in İslâmiyet'i kabullerinden 1928 harf

inkılâbına kadar 9 – 10 asır boyunca kullanmış oldukları alfabenin otuz birinci harfi ve bu harfin adı [Ebced hesâbında değeri 10'dur].

49. Şekl-i miqrâzdadur lām-elifi cilve-nümā

50. Yāları kıdd-i mezâyaya kıbā-yı çesbān

3. ya:

Kaside 9

Mısra: **67**

Bir şeye âit hususlar sayılırken özellikle belirtmek istenen husûsun başına getirilir.

67. Ya ol zâtındaki rüşd ü feţānet

68. 'Aţā-yı maḥz-ı Rabb-i zu'l-keremdür

4. yā:

Kaside 13

Mısra: **68**

Ve yahut.

67. Sen benüm hiç vaşluma şâyān mısın

68. Yā ki şāḥib-şervet ü sāmān mısın

5. yā:

Kaside 13

Mısra: **71**

Bir şeye âit hususlar sayılırken özellikle belirtmek istenen husûsun başına getirilir.

71. Yā diger rütbem ki vardur ey gedā

72. Meclisümden itmeyem tā kīm cüdā

6. yā:

Gazel 44

Mısra: **3**

Bir şeye âit hususlar sayılırken özellikle belirtmek istenen husûsun başına getirilir.

3. Gördükçe düşse cismüme lerziş 'aceb mi yā

4. Teb-rîz iden beni leb-i teb-ḥāledārıdur

7. yā:

Gazel 68

Mısra: **8**

Nida, ey.

7. Gizleme māfi'z-zamîrüh yārdan

8. Gizleseñ de bellidür yā hū ğaraż

8. yā:

Gazel 71

Mısra: 2

Nida, ey.

1. Yañağı gül gibi bir şīveli zībā hāfız
2. Bize çekdürme şeb-i tā-be-seher yā hāfız

9. yā:

Gazel 76

Mısra: 5

Nida, ey.

5. Leb-i rengin mi bu yā şu'le-i yāķūt-ı müzāb
6. Fem-i şīrin mi yāhūd dūrc-i le'āl-i rā'ik

10. ya:

Gazel 78

Mısra: 7

Ünl. Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlelerin başında kullanılır.

7. Ya kimde tāb u taħammül kor ey perī-tal'at
8. O dīdeler k'ola meclisde h'āba müstağrak

11. ya:

Gazel 116

Mısra: 2

Ya, soru cümlelerinin başında anlamı güçlendirir.

1. Göñül senüñle şıkılduk ne şeyle eglenelüm
2. Ya neyle eglenelüm neyle meyle eglenelüm

12. yā:

Gazel 116

Mısra: 8

Ve yahut.

7. Bu hānķāh-ı kühende ne āna dek hū hū
8. Biraz da hāy ile yā hūy u heyle eglenelüm

13. yā:

Gazel 158

Mısra: 12

Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlelerin başında kullanılan ünlem.

11. Sāķī-beçeye pīr-i muğān ise babalık
12. Yā duħter-i rez de aña hemşīre degül mi

Yā Rab:**1. Yā Rab:****Gazel 135**

Mısra: 5

*Ey rabbim.***5. Yā Rab bu Yeñişehr-i dil-ārāda nedendür****6. Ünsiyet için kimse bulunmaz 'urefādan****2. Yā Rab:****Gazel 143**

Mısra: 17

*Ey Rabbim.***17. Yā Rab Veli Paşa' yı felek-cāhı hemīşe****18. Tırduqça cihān şāhib-i tūg u 'alem eyle****3. Yā Rabb:****Terkib-bend 1**

Mısra: 18

*Ey Rabbim.***17. Kaldım şeb-i firāqda āh u enīn ile****18. Yā Rabb kavuşdur ol şanem-i meh-cebīn ile****4. Yā Rabb:****Terkib-bend 1**

Mısra: 35

*Ey Rabbim.***35. Yā Rabb güşāde kıl dil-i hasret-keşīdemi****36. Göster gözümle görmegi ol nūr-ı didemi****5. Yā Rabb:****Gazel 3**

Mısra: 4

*Ey Rabbim.***3. Şad çāk koned perde-i 'işmet be-nigāhī****4. Yā Rabb zi-ki āmūht çünīn perde-derī-rā****Yā Resūla' llāh:****1. Yā Resūla' llāh:****Gazel 141**

Mısra: 1

Ey Allah'ın Resulü!

1. Faķīrüm müstmendüm bī-nevāyum yā Resūla' llāh
2. Senūñ dergāhuña geldüm gedāyum yā Resūla' llāh

2. **Yā Resūla' llāh:**

Gazel 141

Mısra: 2

Ey Allah'ın Resulü!

1. Faķīrüm müstmendüm bī-nevāyum yā Resūla' llāh
2. Senūñ dergāhuña geldüm gedāyum yā Resūla' llāh

3. **Yā Resūla' llāh:**

Gazel 141

Mısra: 4

Ey Allah'ın Resulü!

3. Şağā' ir kum gibi atım atım şadır kebā' ir de
4. Kılursa böyle aḥvālüm hebāyum yā Resūla' llāh

4. **Yā Resūla' llāh:**

Gazel 141

Mısra: 6

Ey Allah'ın Resulü!

5. Yolum urdı beni azdırdı gāyet nefis ile şeyṭān
6. Ṭarīk-i sünnetüñden pek cüdāyum yā Resūla' llāh

5. **Yā Resūla' llāh:**

Gazel 141

Mısra: 8

Ey Allah'ın Resulü!

7. Ṭabībimsin baña dārū-yı luṭfuñla müdāvā kıl
8. Hezār emrāz-ı cürme mübtelāyum yā Resūla' llāh

6. **Yā Resūla' llāh:**

Gazel 141

Mısra: 10

Ey Allah'ın Resulü!

9. Senūñ ben āl-i pākūñden siyeh-rū bir günehkārum
10. Yüzüm yok ḥazrete nice varayum yā Resūla' llāh

7. **Yā Resūla' llāh:**

Gazel 141

Mısra: 12

Ey Allah'ın Resulü!

11. Senūñ nesl-i şerīfūñ bir çemenzār-ı siyādetdür
12. Ben anda sebze-i bī-gāne sāyum yā Resūla' llāh

8. Yā Resūla'llāh:

Gazel 141

Mısra: **14**

Ey Allah'ın Resulü!

13. Bu 'İzzet bendeñi maḥşerde şâyân-ı şefâ'at kı1

14. Ki dâ'im reh-rev-i rāh-ı ḥaṭāyūm yā Resūla'llāh

yā.... yā:

1. yā.... yā:

Gazel 48

Mısra: **9**

Ya...ya bağlacı. Karşılaştırılan unsurlardan birini ifade etmek için kullanılır.

9. Yā seferdür yā taḥammül dinülür çäre-i 'aşk

10. Ne taḥammül idebildi ne sefer 'āşıklar

ya..... ya:

1. ya..... ya:

Gazel 131

Mısra: **7**

Ya...ya bağlacı. Karşılaştırılan unsurlardan birini ifade etmek için kullanılır.

7. Yā lebün emdir yā kı1 dārū-yı vaşluñ bī-dirīg

8. Ḥaste-i hicrānuña bir çare baḳ Allāh için

yābān:

1. yābāna:-a

Gazel 75

Mısra: **8**

Çöl, sahra.

7. Gerçi ben kıays'la hem-seng-i cünūnum ammā

8. Beni şehre añı yābāna kıodı şīve-i ḥaḳḳ

yād:

1. yād:

Kaside 8

Mısra: **43**

Hatırlama, anma.

43. 'İzār-ı āteşinüñ gāh u bī-geh yād ile cānā

44. 'Alevlenmekdedür kānūn-ı dilde ḥasretüñ nārı

2. yād:**Gazel 80**

Mısra: 17

Hatırlama, anma.

17. 'İzzet' üñ yād u ruḥ-ı ḥaṭuñla

18. Sūziş-i rüz u şebın çok gördük

yād it:**1. yād iderek:-erek****Kaside 3**

Mısra: 49

Anmak, hatırlamak.

49. Şimdiden yād iderek ḥaṭtını āh itmeyelüm

50. Qonmasun āyīne-i ḥüsn-i dil-ārāya gubār

2. yād iderüz:-er, -üz**Gazel 61**

Mısra: 12

Anmak, hatırlamak.

11. Birinüñ kāmētini serve idersek teşbīh

12. Birini yād iderüz tāze nihālān ile biz

2. yād idüp:-üp**Gazel 112**

Mısra: 15

Anmak, hatırlamak.

15. Bezm-i nūş-ā-nūş-ı meyde yād idüp bu 'İzzet'i

16. Dir misin n'oldı 'aceb ol ḥaste-ḥalüm yok benüm

3. yād itmeli:-meli**Kaside 18**

Mısra: 10

Anmak, hatırlamak.

9. Ḥüsn-i nükte-perveri mağfūr ide ḥudā

10. Yād itmeli yegāne-i 'ahd-i qarībdür

4. yād itmeyesin:-me, -y, -e, -sin**Gazel 132**

Mısra: 18

Anmak, hatırlamak.

17. Gelmez mi 'aceb ḥāṭıruña zevk-i şebāne

18. Yād itmeyesin cünbüş-i yārān-ı kühendin

yāda gel:

1. **yāda geldikçe:-dikçe**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Hatırlamak.

13. Geldikçe yāda serv-i hırāmānum ağlarum

14. Añdikça ben o sevgili cānānum ağlarum

2. **yāda geldikçe:-dikçe**

Gazel 23

Mısra: 5

Hatırlamak.

5. Nihāl-i kāmēt-i mevzūn hırāmı yāda geldikçe

6. Dil-i zārum ferāgat-kerde-i tūbā-yı cennetdūr

yāda getir:

1. **yāda getirmez:-mez**

Gazel 109

Mısra: 5

Hatırlamak, akla getirmek.

5. Nām-ı maḥbūb-ı ḥaḳīḳīyi getirmez yāda

6. O sebebden idemez zümre-i küffār ḳasem

yād-ı endūh:

1. **yād-ı endūhum:-um**

Gazel 47

Mısra: 14

Kederin hatırlanması.

13. Nağme-i āhumla sīne-i ṭanbūr iñler

14. Yād-ı endūhum ile muṭrıb-ı ḥoş-ḥvān ağlar

yād-ı gīsū-yı siyāh:

1. **yād-ı gīsū-yı siyāhıyla:-ı, -y, -la**

Gazel 156

Mısra: 11

Siyah saçın hatırlanması.

11. Yād-ı gīsū-yı siyāhıyla bir āh eyler isek

12. Tābnāk eylerüz elbette şeb-i tārümüzü

yād-i leb:

1. yād-i lebiyle:-i, -y, -le

Gazel 49

Mısra: 1

Dudağın hatırlanması.

1. Yād-i lebiyle nūş-ı meyüm leblebiyledür
2. Tuffāha rağbetüm heves-i ğabğabiyledür

yād-ı nev-hīz-i hat:

1. yād-ı nev-hīz-i haııyla:-ı, -y, -la

Gazel 57

Mısra: 11

Yeni çıkan tüyelerinin hatırlanması.

11. Yād-ı nev-hīz-i haııyla eşkümüz rīzān olup
12. Sebze-i müjgānımız terdür şehāb altundayuz

yağmāger-i metā'-ı hıred:

1. yağmāger-i metā'-ı hıred:

Gazel 2

Mısra: 10

Akıl varlığını çalan.

9. Düzdıde-i ğamzesine nigāh it o sirişkūñ
10. Yağmāger-i metā'-ı hıred söylerüm saña

yağmala:

1. yağmaladı:-dı

Gazel 89

Mısra: 2

Yağmalamak, talan etmek.

1. Tahırık idüp cünūnumı bir tıfl-ı hurde-sāl
2. Yağmaladı sūkūnumı bir tıfl-ı hurde-sāl

yāhūd:

1. yāhūd:

Tahmis 2

Mısra: 20

Veya.

19. Bir elüñde gül bir elde cām geldüñ sākīyā
20. Kağısın alsam güli yāhūd ki cāmı yā seni

2. **yāhūd:****Gazel 9**

Mısra: 8

Veya.

7. Ser-firāzum olmalı başuñda bir lāhūri şāl

8. Kāt kāt olsun yāhūd ol destār-ı sebz-i dil-güşā

3. **yāhūd:****Gazel 35**

Mısra: 5

Veya.

5. Tār-ı nigāh-ı ḥasret-i ‘āşık mıdur yāhūd

6. Mūy-ı miyān mı rişte-i bārīk-i cān mıdur

4. **yāhūd:****Gazel 76**

Mısra: 6

Veya.

5. Leb-i rengīn mi bu yā şu‘le-i yāķūt-ı müzāb

6. Fem-i şīrīn mi yāhūd dürc-i le‘āl-i rā’iķ

5. **yāhūd:****Gazel 135**

Mısra: 11

Veya.

11. Ey kāş benüm de hūnerüm olmasa yāhūd

12. Bir kaç sūḥan-āmūz bulunsa üdebādan

yak:1. **yāķar:-ar****Terkib-bend 1**

Mısra: 30

Acıtmak, incitmek.

29. Dirdi çemende bülbül işütse terānemi

30. Āḥir yāķar bu şu‘le-i āvāz lānemi

2. **yāķar:-ar****Kaside 13**

Mısra: 23

Ateşe vermek II acıtmak, incietmek.

23. Berķ-i tīg-i āteş-efşānuñ yāķar

24. Ḥarmen-i ‘ömr-i ‘adūyı ser-te-ser

3. yakdı:-dı

Kaside 16

Mısra: 18

Yakmak II acıtmak, incitmek.

17. O da dir Eşref'üm yokdur nazirîn

18. Beni yakdı kelâm-ı dil-pezirin

4. yakdı:-dı

Gazel 108

Mısra: 1

Yakmak II gönlü tutuşturmak, ıstırap çektirmek.

1. Yakdı beni ol âteş-i ruhsâr tutuşdım

2. Düşdi dile bir nâr-ı şerer-bâr tutuşdım

5. yakdı:-dı

Gazel 117

Mısra: 3

Yakmak II ateşe vermek, acıtmak.

3. Behişt-i rûy-ı alüñ şevkı yakdı serde bir âteş

4. Ki kemter lâle tutmam düzahı taraf-ı külâhumdan

6. yaqarsa:-ar, -sa

Gazel 148

Mısra: 4

Yakmak II acıtmak, incitmek.

3. Âteş-i 'aşkıyla süzânım o bî-rahm âfetüñ

4. Cânımı yaqarsa da bağrum kebâb eylerse de

7. yakdımsa:-dı, -m, -sa

Gazel 158

Mısra: 5

Ateşe vermek, tutuşturmak.

5. Yakdımsa n'ola şem'a-i âhum şeb-i gamda

6. Zülfüñ gibi baht-ı siyehüm tîre degül mi

8. yaqar:-ar

Gazel 160

Mısra: 4

Yakmak II gönlü tutuşturmak, ıstırap çektirmek.

3. Nâr-ı hasretle tenüm tûde-i hâkisterdür

4. Korkarum süz-ı dilüm çarhı yaqar açma beni

yakında:

1. yakında:**Kaside 5**

Mısra: 7

Yakın, yakın bir vakit.

7. Girdi eline ceş-i sürürün bu yakında

8. Ğam zann iderüm vaz' idemez pā Yeñişehr'e

yakıs:**1. yakışur:-ur****Gazel 121**

Mısra: 14

Yakışmak, yaraşmak

13. 'İzzetā niyet idüp şavm-ı vişāle biz de

14. Yakışur tābiş-i ḥasretle olursağ sūzān

yaklaş:**1. yaklaştı:-dı****Kaside 17**

Mısra: 13

Yakın duruma gelmek, aradaki zaman veya mesāfe azalacak şekilde ilerlemek.

13. Sāle yaklaştı cüdā düşeli sen mehveşden

14. Ki baña künc-i elemde ne mu'ın ü ne naşīr

2. yaklaşmıyor:-mi, -yor**Gazel 71**

Mısra: 12

Yaklaşmak, yakınlaşmak.

11. Gerçi ešnā-yı tekellümde tebessümler ider

12. Kimsenüñ yanına yaklaşmıyor ammā ḥāfız

Ya'küb:**1. Ya'küb'em:-em****Gazel 104**

Mısra: 8

Hz. Ya'küb (peygamber).

7. Pīrāhen-i sefidī çeşmem be-ber-keşīde'st

8. Ya'küb'em u zi-hecr-i Yūsuf esef ne-dārem

yakuş:

1. **yaķuřur:-ur****Gazel 79**

Mısra: 3

Uygunluk.

3. Naħvetle yaķuřur mı bu āteř gibi geçiş

4. Ben ĥāk-i pāyuña nazaruñ yoķ midur senüñ

yākūt:1. **yākūtdan:-dan****Gazel 64**

Mısra: 12

Yakut II sevgilinin dudağı.

11. Ĥayretle n'ola la'l-i 'araķ-rīzine baķsam

12. Yākūtdan āgreb mi degül neřāt-ı elmas

2. **yākūta:-a****Gazel 81**

Mısra: 9

Yakut, en meşhuru kırmızı renkli olan çok değerli taş.

9. Ķande yākūta nigāh-ı i'tibār itsüñ göñül

10. Ben 'aķīķ-i la'lünüñ dil-ĥūnyum bir āfetüñ

yāl ü bāl:1. **yāl ü bālünden:-den****Gazel 120**

Mısra: 4

Boy pos, endam.

3. Degülken řıveler tāb-āver-i reftār-ı dil-cūsı

4. Ĥırām-ı nāza çok mı lerze düşse yāl ü bālünden

yalān:1. **yalān:****Kaside 6**

Mısra: 106

Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz.

105. Yeñiden tāzeledi ķā'ide-i mekremeti

106. Mişl-i ĥātem-i şayy olmişidi eski yalān

2. **yalan:****Gazel 121**

Mısra: 2
Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz.

1. O bütüñ beñzemez ebrūsuna mäh-ı ramazān
2. Diñleme egri şehādetleri bi'llāh yalan

yalman:

1. **yalman:**

Kaside 7

Mısra: 21

Bıçak, kılıç vb. kesici âletlerin kesen ve batan kısmı, ağzı veya ucu II kaşın ince uç kısmı.

21. Bir dahı gösteremez tîğ-i hilāli yalman
22. Çarha ebrū-yı dil-âşübı çekerse hınçer

yalñuz:

1. **yalñuz:**

Gazel 16

Mısra: 17

Sadece, tek.

17. Yalñuz ben degül 'İzzet de begüm
18. Mey-i gül-reng-i lebüñle ser-mest

yaluñuz:

1. **yaluñuz:**

Kaside 17

Mısra: 4

Yalnız, bir başına.

3. Servveş tāze edālarla hırām eyleyerek
4. Gelmiş ammā yaluñuz imişüm ol demde faķır

yalvar:

1. **yalvar:**

Gazel 139

Mısra: 7

Birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek.

7. Sen niyāz eyle yalvar aña hemān
8. Merhamet mi-kuned 'acül me-şev

yan:

1. **yandum:-du, -m****Terkib-bend 1**Mısra: **4***Yanmak II çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.*

3. Teskîn-i ihtirāk menûṭ-ı dem-i telāk

4. Yandum tütüşdüm âteş-i ḥasretle bak bak

2. **yanar:-ar****Kaside 2**Mısra: **82***Yanmak II çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.*

81. Fetl-i 'aşkı meger almış ibtidâ şimdi

82. Yanar tüter dil-i şeydâ ne tır bilür ne otur

3. **yanar:-ar****Kaside 3**Mısra: **44***Yanmak II çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.*

43. Şem'-i ruhsârına pervâne-i dil oldı düçâr

44. Çâresi şimdi nedür âteş-i ḥasretle yanar

4. **yanumda:-um, -da****Kaside 13**Mısra: **75***Birlikte, beraberinde olma.*

75. Görmeyem bir daḥı yanumda seni

76. Ağzuña alma şaḳın hergiz beni

5. **yandı:-dı****Kaside 17**Mısra: **35***Yanmak II çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.*

35. Yandı şabrum o zamân eyledüm âgâz baña

36. Eyleyüp dîdelerüm eşke bedel hûn taḳtîr

6. **yansa:-sa****Gazel 37**Mısra: **11***Yanmak.*

11. Nüh felek yansa n'ola süz-ı derünümünden benüm

12. Heft düzaḥ yek şerâr-ı âh-ı şeb-gürümdedür

7. **yansa:-sa****Gazel 48**

Mısra: 1

Yanmak II çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

1. Şem´ veş yansa da şeb-tâ-seher ´ aşıklar
2. Bulamaz encümen-i yârda yer ´ aşıklar

8. **yansun:-sun****Gazel 102**

Mısra: 1

Yanmak II çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

1. Dil âteş-i ruhsârûña yansun mı efendüm
2. Bu tâbiş-i hicrâna tayansun mı efendüm

9. **yanmam:-ma, -m****Gazel 120**

Mısra: 9

Yanmak II çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

9. Dökülsün eşk-i çeşmüm aña yanmam murğ-ı dil zîrâ
10. Kebâba döndi şimdi nâr-ı ´ aşkuñ işti ´ âlüñden

10. **yanar:-ar****Gazel 125**

Mısra: 2

Yanmak II çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

1. Yâra ´ aşık cân virür hem-şohbet olsun olmasun
2. Şem´ e pervâne yanar germ-i ülfet olsun olmasun

11. **yanuñdan:-uñ, -dan****Gazel 145**

Mısra: 6

Birlikte, beraberinde olma.

5. Şâm u seher hem-nişîn saña raķīb-i la´ın
6. Anı yanuñdan ırâğ eylemedüñ âh âh

12. **yanaruz:-ar, -uz****Müfret 3**

Mısra: 2

Yanmak II çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

1. Üftâde-i hûbân-ı Yeñişehr-i Fenâruz
2. Alduķ fitili mûm gibice şimdi yanaruz

13. **yanarken:-ar, -ken**

Gazel 33

Mısra: 7

Yanmak II çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

7. Yanarken zāhid-i bī-çāre bīm-i nār-ı dūzaḥla
8. Lehīb-i āteş-i 'aşka sipend olmaḥ ne mümkindür

14. **yanmaḫda**: -maḫda**Gazel 48**

Mısra: 17

Yanmak II çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

17. Şem ' -i ruḥsāruña pervāne gibi yanmaḫda
18. Beñzemez 'İzzet-i sūzāna diger 'aşıklar

yān vir:1. **yān virürüz**: -ür, -üz**Gazel 59**

Mısra: 1

Yan çizmek, kaçınmak.

1. Şanma cānā bize cevri etmeñle yān virürüz
2. Biz şehīd olmaḡa tīg-i müjene cān virürüz

yañ:1. **yaña**: -a**Kaside 13**

Mısra: 25

Yan: Taraf, yön.

25. Bād-ı luḫfuñ esse külḫandan yaña
26. Verd-i aḫmerveş bulur aḫker nemā

yana yana:1. **yana yana:****Gazel 86**

Mısra: 12

Tekrar tekrar yanmak, yanarak.

11. Görüñdi gird-i ruḫ-ı āteşin-i yārda ḫat
12. Şaḫā'ife yazayum ben de yana yana ḡazel

yañaḡ:1. **yañaḡı**: -ı**Gazel 71**

Mısra: 1
Yanak.

1. Yañağı gül gibi bir şıveli zibā hāfız
2. Bize çekdürme şeb-i tā-be-seher yā hāfız

ya'ni:

1. **ya'ni:**

Kaside 1

Mısra: 33

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

33. Ya'ni düstür-ı gazā-pīşe Celālī Paşa
34. Ki süm-i eşhebi gül-naqş-ı fezā-yı nuşret

2. **ya'ni:**

Kaside 4

Mısra: 19

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

19. Ya'ni düstür-ı sehā-pīşe vü 'adl-endīşe
20. Oldı pertev-figen-i dehr mişāl-i meh-tāb

3. **ya'ni:**

Kaside 7

Mısra: 33

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

33. Ya'ni dergāh-ı Selīm Beg ki edeble her rüz
34. Āstānuñ geçemez öpmese mihr-i enver

4. **ya'ni:**

Gazel 9

Mısra: 4

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

3. Mū-miyāna taq o sīmīn hanceri ey māh-ı nev
4. Eyle imā ya'ni tīg-i ebrüvānuñ cā-be-cā

5. **ya'ni:**

Kaside 10

Mısra: 27

Yani, sözün kıyası, doğrusu.

27. Ya'ni düstür-ı kerem-pīşe Velī Paşa kim
28. İsterüz medhini a'vām u şuhūr eyleyelüm

6. ya'ni:

Kaside 11

Mısra: 13

Yani, sözün kıtası, doğrusu.

13. Ya'ni düstür-ı kerem-pirāye

14. Veli Paşa-yı mu'allā-pāye

7. ya'ni:

Kaside 13

Mısra: 85

Yani, sözün kıtası, doğrusu.

85. Ya'ni dergāh-ı Veliyü'ddīn Paşa

86. Yessera'llāhu te'ālā mā-yeşā

8. ya'ni:

Gazel 15

Mısra: 4

Yani, sözün kıtası, doğrusu.

3. Mübeddel oldı zehr-āb-ı şikāyet şeker-i şükre

4. Lebinden yārūñ oldum ya'ni zevk-i kām alan 'İzzet

9. ya'ni:

Kaside 18

Mısra: 6

Yani, sözün kıtası, doğrusu.

5. Ḥaşsān-ı vaqt bā'is hestī-i kemterī

6. Ya'ni Şerīf Ağā-yı ḥasīb ü nesībdür

10. ya'ni:

Gazel 21

Mısra: 11

Yani, sözün kıtası, doğrusu.

11. Ya'ni āmācgeh-i nāvek-i ta'n eylemişim

12. Zāt-ı pākūñ gibi dānā-yı hüner-meftūri

11. ya'ni:

Gazel 41

Mısra: 17

Yani, sözün kıtası, doğrusu.

17. Ya'ni maḥdūm-ı Selīmü't-tab'a

18. Rüz u şeb ḥayr u du'ālar demidür

12. **ya'ni:**

Gazel 60

Mısra: **10**

Yani, sözün kıtası, doğrusu.

9. Muhtâc-ı zekât-ı hüsn-i yâruz

10. Ya'ni bir alay gedâlaruz biz

13. **ya'ni:**

Gazel 81

Mısra: **6**

Yani, sözün kıtası, doğrusu.

5. Bezm-i fikrüm târ u mâr itdi hevâ-yı perçemi

6. Ya'ni gâret-dîde-i şeb-hûnuyum bir âfetüñ

14. **ya'ni:**

Gazel 112

Mısra: **10**

Sözün kıtası, doğrusu.

9. İstemem dirsem hemân hiç istemem fehm eyleme

10. Ya'ni pek hırş ile efkâr-ı muhâlüm yok benüm

yanıl:

1. **yanılup:-up**

Tahmis 6

Mısra: **24**

Yanılmak, hata yapmak.

23. 'Afvüña mağrûr olup itdüm günâh itdümse de

24. Yanılup yüzüñe karşı bir gün âh itdümse de

yanına:

1. **yanına:**

Gazel 71

Mısra: **12**

Yakın, civar.

11. Gerçi ešnâ-yı tekellümde tebessümler ider

12. Kimsenüñ yanına yaklaşmıyor ammâ hâfız

yap:

1. **yaparum:-ar, -um**

Gazel 91

Mısra: **10**

İnşa etmek.

9. Dirüm ki cilveñe ‘aksi kaçır-ı dīdem olur
10. Zebānile yaparum şırçadan serāy-ı ḥayāl

2. **yapdı:-dı**

Gazel 94

Mısra: 7

Yapmak, inşa etmek.

7. Tutdığı gibi şahne-i dey yapdı yuvasın
8. Bilmem yine āyā ne günāh eyledi bülbül

3. **yap:**

Gazel 131

Mısra: 9

Yapmak, gönül almak.

9. Bir nigeñhle bāri olsun yap yıkılmış ḥātırım
10. Gel şu vīrān-ḥāneyi i‘māra baḳ Allāh için

yār:

1. **yārdan:-dan**

Gazel 4

Mısra: 1

Sevgili.

1. Ger iltifāt olmaz ise yārdan baña
2. Bñ luḫ olsa istemem aḡyārdan bana

2. **yaruñ:-uñ**

Gazel 6

Mısra: 7

Sevgili.

7. Bilmem cefā mı maḳşadı yaruñ vefā mıdur
8. Hem eyler ‘arz-ı ḥışm u ḡazab hem gelür baña

3. **yār:**

Tahmis 6

Mısra: 16

Sevgili.

15. Nergis-i çeşmüñ süzer açılmıyor maḥmürdur
16. Bī-sebeb çāk-ı girībān eylemez elbette yār

4. **yārüñ:-üñ**

Gazel 7

Mısra: 10

Sevgili.

9. Ğırbāla döndürür dil-i āyīnedārımı
10. Yārūñ baña o vechle ‘arz-ı şabāhatı

5. yārı :-ı

Kaside 8

Mısra: 4

Sevgili.

3. Serinden var ise geçmiş şovuk şu ‘āşikuñ zīrā
4. Şitā vü şayf germ-ülfet diler kendü ile yarı

6. yārūñ:-üñ

Gazel 11

Mısra: 7

Sevgili.

7. Yarūñ lepiska perçemini ey şabā yine
8. Kıldün mı tār ü mār ne ‘ālemeddür ‘aceb

7. yārūñ:-üñ

Gazel 15

Mısra: 4

Sevgili.

3. Mübeddel oldı zehr-āb-ı şikāyet şekker-i şükre
4. Lebinden yārūñ oldum ya‘ni zevk-i kām alan ‘İzzet

8. yār:

Gazel 17

Mısra: 3

Sevgili.

3. Rakībūñ yār ile āmīzişündendür bu feryādum
4. Gülūñ hāre kırāmı bülbüle efgān ider irās

9. yārüm:-üm

Gazel 18

Mısra: 1

Sevgili.

1. Yoğ iken yārüm gibi bir nev-civān-ı verd-ruḡ
2. Ḥayf te’şir-i şiyām itdi o mähı zerd-ruḡ

10. yār:

Gazel 160

Mısra: 6

Sevgili.

5. O sitemkâruñ elinden ne ezâlar çekdüm
6. Pek acırsın ger ölürsem gel ey yâr açma beni

11. yâr:

Gazel 28

Mısra: 15

Sevgili II dost.

15. Semâ'-ı nâza ser-âgâz idince 'İzzet yâr
16. Gürûh-ı ehl-i niyâz eyler âh u vâh döner

12. yâre:-e

Gazel 34

Mısra: 15

Sevgili II dost.

15. Taqarrub itmege yâre ne cânımız 'İzzet
16. Uzaqdan eyleyelüm merhabâ yeñiçeridür

13. yâre:-e

Gazel 42

Mısra: 1

Sevgili.

1. Bir dilde iki yâre maḥabbet şıgışmıyor
2. Ḥalvet-serây-ı vaḥdete keşret şıgışmıyor

14. yâr:

Gazel 45

Mısra: 13

Sevgili II dost.

13. 'İzzet-i mihnet-keşin ḥâlin su'âl eylerse yâr
14. Söyleyüñ bir derdinüñ dermânı yok rencürdür

15. yâr:

Gazel 48

Mısra: 7

Sevgili.

7. Yâr ile dest-be-dest olmağa mâ'nilerdür
8. Âh agyâruñ elinden ne çeker 'âşıklar

16. yâr:

Gazel 61

Mısra: 5

Sevgili.

5. Kim dimiş kim dil-i vâhidde iki yâr olmaz
6. İşte ser-geştelerüz 'aşık-ı dü cân ile biz

17. **yâre:-e**

Gazel 64

Mısra: **3**

Sevgili.

3. İrâs-ı neşât itmez idi eşküm o yâre
4. Tefrîh-i fu'âd olmazsa hâşiyet-i elmâs

18. **yârdan:-dan**

Gazel 68

Mısra: **7**

Sevgili.

7. Gizleme mâfi'z-zamîrûn yârdan
8. Gizleseñ de bellidür yâ hû garaž

19. **yâr:**

Gazel 72

Mısra: **7**

Sevgili.

7. Yâr döndükçe niyâz ehlini döndürmek için
8. Meşğ ider hânkah-ı nâzda hem-vâre semâ'

20. **yârûn:-üñ**

Gazel 77

Mısra: **6**

Sevgili.

5. 'Ârız-ı pâkinde mahuñ var ise reng-i kelef
6. Gird-i ruhsârında yârûn ol haç-ı reyhâna bak

21. **yârdan:-dan**

Gazel 82

Mısra: **11**

Sevgili.

11. Yârdan gayrısı güncîde degül sultânüm
12. Külbe-i 'âşık-ı şeydâ küçücükdür küçücük

22. **yâr:**

Gazel 90

Mısra: **13**

Sevgili.

13. 'İzzetā yār ile hengām-ı mülākātumda
14. Naql ider eşk-i terüm aña ser-encāmı güzel

23. **yāre:-e**

Gazel 97

Mısra: **5**

Sevgili.

5. Ol vefālī yāre idi meyl-i haṭırum
6. Şimdi cefāgerān-ı dil-āzāre uğradum

24. **yār:**

Gazel 108

Mısra: **4**

Sevgili II dost.

3. Lağzīde-kaḍem rāh-ı taḥayyürde giderken
4. Nāzūklük idüp tıtdı elim yār tıtuşdı

25. **yār:**

Gazel 109

Mısra: **9**

Sevgili II dost.

9. Korkarum Nā'ib Efendi gibi gūş itmez yār
10. Ne kaḍar eylese de 'İzzet nā-çār kaşem

26. **yāruñ:-uñ**

Gazel 113

Mısra: **9**

Sevgili II dost.

9. Eyler mi idim tekye-mevā'idine yāruñ
10. Ben mağlaṭa-i da'vī-i incāza kaşıldum

27. **yār:**

Gazel 117

Mısra: **15**

Sevgili II dost.

15. Ne mümkin raḥm idüp bir pare luṭf eylerdi yār ammā
16. Ḥaberdār olmamişdur 'İzzetā ḥāl-i tebāhumdan

28. **yār:**

Gazel 124

Mısra: **7**

Sevgili.

7. Çeksem ağuş-ı vişâle yâr olur pejmürde-ten
8. Jeng alur âyîne elbet germî-i hamyâzedden

29. **yâra:-a**

Gazel 125

Mısra: 1

Sevgili.

1. Yâra 'âşık cân virür hem-şohbet olsun olmasun
2. Şem'e pervâne yanar germ-i ülfet olsun olmasun

30. **yâr:**

Gazel 125

Mısra: 7

Sevgili.

7. Dâ'imâ bî-gânelerle hem-nişîn olmakda yâr
8. Âşnâlar dâğdâr-ı gayret olsun olmasun

31. **yâr:**

Gazel 126

Mısra: 8

Sevgili II dost.

7. Turma ey dîde-i ter kan ağla
8. Yâr acır belki ağan yaşuñ için

32. **yâr:**

Gazel 128

Mısra: 3

Sevgili.

3. Ez-ser-i nev kâle-i sāmānı tārâc itdi yâr
4. Gösterüp bir şîve-i hâtır-rübâ-yı nev-zemîn

33. **yâra:-a**

Gazel 131

Mısra: 1

Sevgili.

1. Âh düşdüm seng-dil bir yâra bak Allâh için
2. Oldı mir'ât-i dilüm şad-pâre bak Allâh için

34. **yâre:-e**

Gazel 131

Mısra: 13

Sevgili..

13. Yâre ağıyaruñ ne gözle bakdığı ma'lûm lîk
14. İzzetâ sen gayre bakma yâre bak Allâh için

35. **yāre:-e**

Gazel 131

Mısra: **14**

Sevgili.

13. Yāre aġyāruñ ne gözle baġdıġı ma'lūm līk

14. İzzetā sen ġayre baġma yāre baġ Allāh için

36. **yār:**

Gazel 135

Mısra: **10**

Sevgili II dost.

9. Hep cehl-i mürekkep görünür çeşmüme şimdi

10. Anlar ki baña yār idi hengām-ı şabādan

37. **yāri:-i**

Gazel 142

Mısra: **9**

Sevgili II dost.

9. Yāri tenhāca çeküp nūş-ı şarāb itmeġiçün

10. Şunda bir kūşe-i kāşāne gelür hāturuma

38. **yār:**

Gazel 148

Mısra: **1**

Sevgili.

1. Dāmeninden çekmem el yār ictināb eyleser de

2. Geçmem ol zālimden āġāz-ı 'itāb eyleser de

39. **yār:**

Gazel 148

Mısra: **11**

Sevgili.

11. Bezme gelsün de hemān māni' degül aġyāra yār

12. Dürc-i yākütuñ güher-rīz-i hiṭāb eyleser de

yara:

1. **yara:**

Terkib-bend 1

Mısra: **10**

Yara II dert, üzüntü, acı.

9. Hem söyle bu nāşīhatı hem kı l selāmlar
10. Çok nāle itmesün ki virür yara derd-i ser

yārān:

1. **yārān:**

Gazel 21

Mısra: **10**

Arkadaşlar, dostlar.

9. Līk mesmū´-ı hāķīrānem eyā kān-ı güher
10. Ba´zı yārān қatı geçmiş saña ben mağdūrı

2. **yārān:**

Gazel 24

Mısra: **1**

Arkadaşlar, dostlar.

1. Yārān heves-i zülf-i bütān eylemesünler
2. Sevdāya düşüp āh u figān eylemesünler

3. **yārān:**

Gazel 33

Mısra: **5**

Arkadaşlar, dostlar.

5. Benimçün kayd-ı nuşh u pende hergiz düşmesün yārān
6. Bu rüsvālīķla gūş-āviz-i pend olmaķ ne mümkindür

4. **yārān:**

Gazel 47

Mısra: **4**

Arkadaşlar, dostlar.

3. Ben o telh-ābe-keş-i encümen-i hüznüm kim
4. Gūş idüp girye-i mestānemi yārān ađlar

5. **yārāna:-a**

Gazel 77

Mısra: **10**

Arkadaşlar, dostlar.

9. Kaşr-ı dāmāda varıldıķda o zevķ ü cünbüş
10. Kimde var kudret ki taķrīr eylesün yārāna bak

yār-ı āşık-ı zār:

1. **yār-ı āşık-ı zāruñ:-uñ**

Gazel 155

Mısra: **11**
İnleyen aşığın sevdiği.

11. Dil-i âgyârı aldıkça ele yâr-ı 'âşık-ı zâruñ
 12. Olur âzurde-i dendân-ı gayret dest-i efsûsı

yâr-ı cân:

1. yâr-ı cânumdur: -um, -dur

Gazel 99

Mısra: **5**

Can dostu II sevgili.

5. Sebük-rûh 'âşık-ı rindâne-meşreb yâr-ı cânumdur
 6. Girân-cân zâhid-i bâridle ünsiyet kabûl itmey

yarı yolda bırağup:

1. yarı yolda bırağup:

Kaside 8

Mısra: **34**

Yapılan yardımı sonuna kadar sürdürmemek.

33. İrerdi haţve-i ednâda şahın-ı hüdâ i'câza
 34. Yarı yolda bırağup şâ'irân-ı sihr-âşârı

yarın:

1. yarın:

Gazel 133

Mısra: **4**

Sonraki günde veya günlerde, gelecek zamanda.

3. Hezâr va'd ile dün şalmış idi ferdâya
 4. Göñül vişâline âmâde ol bu gün yarın

yaş:

1. yaşı: -ı

Kaside 9

Mısra: **55**

Doğuştan itibâren geçen ve yıl birimiyle ölçülen zaman.

55. On üçden gerçi yaşı nâkış ammâ
 56. Ayuñ on dördiveş bedr-i etemmdür

2. yaşum: -um

Kaside 16

Mısra: **37**

Doğuştan veya kuruluştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman,

37. On ikidür benüm de gerçi yaşum

38. Senüñle uğradı sevdāya başum

3. yaşuñ:-uñ

Gazel 126

Mısra: **8**

Gözyaşı.

7. Turma ey dīde-i ter kan ağla

8. Yār acır belki akan yaşuñ için

4. yaşuñ:-uñ

Gazel 145

Mısra: **7**

Doğuştan itibâren geçen ve yıl birimiyle ölçülen zaman.

7. Pek küçükdür yaşuñ görmedi vesme kaşuñ

8. Hançerüñe dahı zāğ eylemedüñ āh āh

yadır:

1. yaturdı:-dı

Kaside 2

Mısra: **16**

Yatırmak.

15. Düçār-ı derd-i ser olmuş zükām-ı hasretle

16. Yaturdı pister-i miñnetde ‘āşık-ı rencür

yaz:

1. yazdı:-dı

Kaside 1

Mısra: **9**

Yazmak.

9. Yazdı tuğrāsını Bercīs berāt-ı fethin

10. Çekdi şemşirini Mirrīh berāy-ı nuşret

2. yazsa:-sa

Kaside 3

Mısra: **28**

Kaleme almak.

27. Vaşfinuñ biñde birin eyleyemez zīb-i sūtūr

28. Yazsa erbāb-ı hüner midhatini leyl ü nehār

3. yazdıguñ:-dıg, -uñ

Kaside 6

Mısra: 16

Yazmak.

15. Siyyemā tarḥ-ı kütübḥāñe-i zībā-resme

16. Yazdıguñ nükteli tarīḥ-i belāgat-‘unvān

4. yazup:-up

Kaside 16

Mısra: 75

Kaleme almak.

75. Yazup bu kışsa-i tül u dırāzı

76. Necībā saña kıldum keşf-i rāzı

5. yazayum:-a, -y, -um

Gazel 86

Mısra: 12

Kaleme almak.

11. Göründi gird-i ruḥ-ı āteşin-i yārda ḥaṭ

12. Şahā’ife yazayum ben de yana yana ḡazel

yazıl:

1. yazıldı:-dı

Kaside 2

Mısra: 4

Yazılmak.

3. Beyāza çıkdı şebın nüshā-i müsveddesi

4. Yazıldı ḥall ile ābādī-i nehāra sūtūr

yazıl:

1. yazıldıqça:- dıqça

Kaside 1

Mısra: 57

Yazıldıqça, söylendikçe.

57. Nāfe-i ḥulkunuñ evşāfi yazıldıqça olur

58. Zülf-i müşgīn-i süḥan ḡāliye-sāy-ı nuşret

yed-be-yed:

1. yed-be-yed:

Gazel 22

Mısra: 6
El ele.

5. Şanduka-i sīnemdeki kālā-yı revāndur
6. Bāzār-ı maḥabbetde gezen yed-be-yed Aḥmed

ved-i beyzā-yı belāġat:

1. yed-i beyzā-yı belāġatde:-de

Kaside 6

Mısra: 3

Hz. Musa'nın eli.

3. Yed-i beyzā-yı belāġatde ḥudā göstermiş
4. Kilk-i i' cāz-eşerūñ sihr-fenāna şu'bān

yegāne:

1. yegāne:

Kaside 2

Mısra: 60

Biricik, tek.

59. Müşīr-i şīr-i şecā'at vezīr-i Cem-'azamet
60. Seḥā vü cūd u 'aṭāda yegāne vü meşhūr

2. yegāne:

Kaside 9

Mısra: 79

Biricik, tek.

79. 'Aṭā vü cūd u iḥsānda yegāne
80. Saḥīdūr şāhib-i ḥüsn-i şiyemdür

yegāne-i 'ahd-i karīb:

1. yegāne-i 'ahd-i karībdür:-dür

Kaside 18

Mısra: 10

Yakın zamanın eşsizi.

9. Ḥüsnī-i nükte-perveri maġfūr ide ḥudā
10. Yād itmeli yegāne-i 'ahd-i karībdür

yek:

1. yek:

Gazel 37

Mısra: 12

Bir, tek, vahit.

11. Nüh felek yansa n'ola sūz-ı derūnumdan benüm

12. Heft düzah yek şerār-ı āh-ı şeb-gürümdedür

2. **yek:**

Gazel 104

Mısra: 9

Bir, tek, vahit.

9. Ez-sūz germ-tāzān yek dem tehī ne-manend

10. Şāyed ki 'İzzetā men der-sīne tef ne-dārem

yek-be-yek:

1. **yek-be-yek:**

Gazel 42

Mısra: 3

Birebir, tek tek.

3. Gencīne kıl derūnuña esrārı yek-be-yek

4. Şanduka kāle kōnmasa kat kat şığışmıyor

yek-kabile:

1. **yek-kabiledür:-dür**

Gazel 49

Mısra: 6

Aynı soydan.

5. Birbirlerine fitne-i dilde mu'ın olur

6. Ebrū vü hāl ü çeşm ü ruḥı yek-kabiledür

yek-kadem:

1. **yek-kağemdür:-dür**

Kaside 9

Mısra: 18

Tek adım.

17. Heme āmāde-i peykār-ı sermā

18. Şufūf-ı serd ammā yek-kađemdür

yeksāñ:

1. **yeksāñdur:-dur**

Gazel 117

Mısra: 7
Bir, beraber, eşit.

7. Firâz ile nişîbi deşt-i 'aşkuñ baña yeksāñdur
8. Ser-i kühsārımı fark itmez oldum қа' r-ı çāhumdan

yeksān-ı tūrāb:

1. **yeksān-ı tūrāb:**

Gazel 148

Mısra: 14

Toprakla bir, aynı seviyede.

13. Reh-güzārundan o şāhuñ añladum olmaz cüdā
14. 'İzzet-i pā-māli yeksān-ı tūrāb eylerse de

yek-ser:

1. **yek-ser:**

Kaside 6

Mısra: 17

Hep beraber, birlikte.

17. Düşürüp hayrete yek-ser bülagā-yı 'aşrı
18. Oldılar güş idicek cümlesi engüşt-gezān

2. **yek-ser:**

Kaside 6

Mısra: 114

Hep beraber, birlikte.

113. Biri de küdek-i nev-sāle o Mīr 'İsmā'ıl
114. Mīrler olsun anuñ uğrına yek-ser kırbān

3. **yek-ser:**

Tahmis 6

Mısra: 3

Bir baştan bir başa, hep, bütün.

3. Yek-ser ā'zā-yı laṭfūñ nūrdan meḫtūrdur
4. Şanma sāde sīneñü āyīne-i billūrdur

4. **yek-ser:**

Gazel 48

Mısra: 3

Hep beraber, birlikte.

3. Gülşen-i hüsnine bülbül kesilürler yek-ser
4. Görseler gül gibi bir tāze püser 'aşıklar

5. yek-ser:**Gazel 115**

Mısra: 7

Hep beraber, birlikte.

7. 'Aşıkıların oldu şimdi yek-ser

8. Üftâde-i hâk-râh efendüm

6. yek-ser:**Gazel 120**

Mısra: 7

Bir baştan bir başa.

7. Girişgîr oldu gitdi rişte-i âmâlimüz yek-ser

8. O nahvet-güsterin çîn-i cebîn-i infi'âlinden

yek-tâ:**1. yek-tâ:****Kaside 16**

Mısra: 4

Tek, eşsiz, benzersiz.

3. Birisi Eşref-i bî-mişl ü hemtâ

4. Ki fenn-i nâz u istignâda yek-tâ

yek-tâ-yı zamân:**1. yek-tâ-yı zamân:****Kaside 11**

Mısra: 23

Zamanın eşsizi.

23. 'Adl ü inşâfda yek-tâ-yı zamân

24. Sâyesinde heme âsüde cihân

yel:**1. yelmiş:-miş****Gazel 51**

Mısra: 1

Havanın yer değiştirmesi sonucunda meydana gelen esinti, rüzgâr.

1. Şabâ yelmiş hevâ-yı kâkülûñle düldül olmuşdur

2. Aña emvâc-ı bûy-ı sünbül işlenmiş çul olmuşdur

yem:

1. yem:

Kaside 4

Mısra: 26

Deniz.

25. O keremkâr-ı cihân-bağş ki destinden ider

26. Dem-i cüdunda yem ü ebr güher-bâr-ı hicâb

2. yem:

Kaside 6

Mısra: 79

Deniz.

79. Feyz-yâb olsa eger yem kefi dür-pâşından

80. Şadef olmazdı niyâz-âver-i ebr-i nisân

3. yem:

Kaside 9

Mısra: 59

Deniz.

59. Ne yem kân-ı dür-i meknûn-ı 'irfân

60. Ne kân pür gevher ü luğf-ı himemdür

Yemen:

1. Yemen'den: -den

Gazel 132

Mısra: 14

Arap yarımadasının güneybatısındaki ülkenin adı.

13. Gel meskenüñe sihr gibi söyle gazeller

14. Var şöhretüñi diñle Buğârâ vü Yemen'den

yem-i bahşâyış-ı cihân:

1. yem-i bahşâyış-ı cihân:

Gazel 39

Mısra: 5

Dünya ihsanının denizi.

5. Cezr ü med üzredür yem-i bahşâyış-ı cihân

6. Dâ'im kenâra mevce-i 'ummân gelür gider

yem-i eşk:

1. yem-i eşk:

Gazel 106

Mısra: 9

Gözyaşı denizi.

9. N'ola 'İzzet yem-i eşk içre ta' ayyüş itsem
10. Güher-i 'aşk-ı girân-māye-i yāre şadefüm

yem-i şafā:

1. **yem-i şafā:**

Gazel 88

Mısra: 10

Huzur denizi.

9. İki kayık memeler Südlıce Limānı'nda

10. Beyaz sīnesi 'İzzet yem-i şafā mı degül

yenbū '-ı dil:

1. **yenbū '-ı dilden:-den**

Gazel 39

Mısra: 7

Gönül pınarı.

7. Yenbū '-ı dilden eyleyerek cūş dem-be-dem

8. Mīzāb-ı çeşme eşk-i firāvān gelür gider

yenbū '-ı hikem:

1. **yenbū '-ı hikem:**

Kaside 5

Mısra: 41

Hikmetler kaynağı.

41. Yenbū '-ı hikem hākim-i dānişver-i efham

42. Hüküm itmede çün kādı-ı Beyzā Yeñişehr'e

yeñiçeri:

1. **yeñiçeridür:-dür**

Gazel 34

Mısra: 1

Osmanlı Devleti'nde Orhan Bey zamanında kurulup II. Mahmut zamanında kaldırılan Osmanlının bir askeri sınıfı II sevgili.

1. Sipāh-ı hatt-ı nev-i dil-rübā yeñiçeridür

2. Bizi iden hep esİR-i belā yeñiçeridür

2. **yeñiçeridür:-dür**

Gazel 34

Mısra: 2

Osmanlı Devleti'nde Orhan Bey zamanında kurulup II. Mahmut zamanında kaldırılan Osmanlının bir askeri sınıfı II sevgili.

1. Sipāh-ı hatt-ı nev-i dil-rübā yeñiçeridür
2. Bizi iden hep esīr-i belā yeñiçeridür

3. **yeñiçeridür:-dür**

Gazel 34

Mısra: 4

Osmanlı Devleti'nde Orhan Bey zamanında kurulup II. Mahmut zamanında kaldırılan Osmanlının bir askeri sınıfı.

3. 'Aceb mi ortalığa düşse şūriş ü fitne
4. O dā'i-hey'et o ser-keş-edā yeñiçeridür

4. **yeñiçeridür:-dür**

Gazel 34

Mısra: 6

Osmanlı Devleti'nde Orhan Bey zamanında kurulup II. Mahmut zamanında kaldırılan Osmanlının bir askeri sınıfı II sevgili

5. Göñülde devlet-i hüsñünde ey şeh-i hūbān
6. Mevācib-i ğam alursa revā yeñiçeridür

5. **yeñiçeridür:-dür**

Gazel 34

Mısra: 8

Osmanlı Devleti'nde Orhan Bey zamanında kurulup II. Mahmut zamanında kaldırılan Osmanlının bir askeri sınıfı.

7. Derūnumı kīse meydānı 'add idüp cānān
8. Nūķūd-ı şabri қоşar kim қаpa yeñiçeridür

6. **yeñiçeridür:-dür**

Gazel 34

Mısra: 10

Osmanlı Devleti'nde Orhan Bey zamanında kurulup II. Mahmut zamanında kaldırılan Osmanlının bir askeri sınıfı II sevgili.

9. Amān mı diñler o mest-i piyāle-i naḥvet
10. Alınca destine tīg-i cefā yeñiçeridür

7. **yeñiçeridür:-dür**

Gazel 34

Mısra: 12

Osmanlı Devleti'nde Orhan Bey zamanında kurulup II. Mahmut zamanında kaldırılan Osmanlının bir askeri sınıfı II sevgili..

11. Uşandum eskilere iltifātdan şimdi
12. Benüm begendicigüm meh-liķā yeñiçeridür

8. yeñiçeridür:-dür**Gazel 34**Mısra: **14**

Osmanlı Devleti'nde Orhan Bey zamanında kurulup II. Mahmut zamanında kaldırılan Osmanlının bir askeri sınıfı II sevgili.

13. Zemîn-i gülşen-i vaşlı şulaksa da şağlık**14.** Bulur o nağl-i leñāfet-nümā yeñiçeridür**9. yeñiçeridür:-dür****Gazel 34**Mısra: **16**

Osmanlı Devleti'nde Orhan Bey zamanında kurulup II. Mahmut zamanında kaldırılan Osmanlının bir askeri sınıfı II sevgili.

15. Taqarrub itmege yāre ne cānımız 'İzzet**16.** Uzaqdan eyleyelüm merhabā yeñiçeridür**yeñiden:****1. yeñiden:****Kaside 4**Mısra: **15***Tekrar.***15.** Eyledüñ hep yeñiden kesb-i hayāt-ı tāze**16.** Gül-i pejmürde idik cümlemüz olduq şād-āb**2. yeñiden:****Kaside 6**Mısra: **105***Tekrar.***105.** Yeñiden tāzeledi kâ'ide-i mekremeti**106.** Mişl-i hātem-i tayy olmışıdi eski yalān**Yeñişehr:****1. Yeñişehr'e:-e****Kaside 5**Mısra: **1***Yeñişehir, şehir ismi.***1.** Neşr olmada enfās-ı Mesīhā Yeñişehr'e**2.** Güyā ki nüzül eyledi 'İsā Yeñişehr'e**2. Yeñişehr'e:-e****Kaside 5**

Mısra: 2
Yenişehir, şehir ismi.

1. Neşr olmada enfās-ı Mesīhā Yenişehir'e
2. Gūyā ki nüzūl eyledi 'īsā Yenişehir'e

3. **Yenişehir'e:-e**

Kaside 5

Mısra: 4

Yenişehir, şehir ismi.

3. Zībende-i āšār-ı füyūzāt-ı ezeldür
4. Reşk itse sezā cennet-i me'vā Yenişehir'e

4. **Yenişehir'e:-e**

Kaside 5

Mısra: 6

Yenişehir, şehir ismi.

5. Leb-rīz-i neşāt olmağ ile vech-i şebah var
6. Beñzer dir isem sāğar-ı şahbā Yenişehir'e

5. **Yenişehir'e:-e**

Kaside 5

Mısra: 8

Yenişehir, şehir ismi.

7. Girdi eline ceş-i sürürün bu yakında
8. Ğam zann iderüm vaz' idemez pā Yenişehir'e

6. **Yenişehir'e:-e**

Kaside 5

Mısra: 10

Yenişehir, şehir ismi.

9. Bār-āver iken naḥl-i ümīd anda bu gūne
10. Nam olsa n'ola bāğ-ı temennā Yenişehir'e

7. **Yenişehir'e:-e**

Kaside 5

Mısra: 12

Yenişehir, şehir ismi.

11. Bir köhne fenār oldığı meşhūrdur ancağ
12. Lāzım idi bir şem'-i dil-ārā Yenişehir'e

8. **Yenişehir'e:-e**

Kaside 5

Mısra: **14**

Yenişehir, şehir ismi.

13. Bir şema' ki pervānesi hūrşīd-i cihān tāb

14. Envārı fūrū-tāfte her cā Yenişehir'e

9. Yenişehir'e:-e

Kaside 5

Mısra: **16**

Yenişehir, şehir ismi.

15. Rūşen-kün-i deycūr-ı sitem nūr-ı mücessem

16. Kim şa' şa' -pāş ola ser-ā-pā Yenişehir'e

10. Yenişehir'e:-e

Kaside 5

Mısra: **18**

Yenişehir, şehir ismi.

17. Şad-ḥamd ki pertev şalarak' āleme şimdi

18. Bir mihr-i münir oldı ḳadem-sā Yenişehir'e

11. Yenişehir'e:-e

Kaside 5

Mısra: **20**

Yenişehir, şehir ismi.

19. Revnaḳ-dih-i ser-mesned-i iftā-yı Selānīk

20. Oldı bu sene 'adl ile molla Yenişehir'e

12. Yenişehir'e:-e

Kaside 5

Mısra: **22**

Yenişehir, şehir ismi.

21. Ol fāzıl-ı deryā-dil-i 'ādil ki hemīşe

22. Ahḳāmın ider şu gibi icrā Yenişehir'e

13. Yenişehir'e:-e

Kaside 5

Mısra: **24**

Yenişehir, şehir ismi.

23. Ol gevher-i pākīzeter-i baḫr-i himem kim

24. Her seng-i dūri bir dūr-i yektā Yenişehir'e

14. Yenişehir'e:-e

Kaside 5

Mısra: 26

Yenişehir, şehir ismi.

25. Ol zīver-i ser-maḥfil-i şer' -i nebevī kim
26. Her bir sözi bir hüccet-i mümzā Yenişehir'e

15. **Yenişehir'e:-e**

Kaside 5

Mısra: 28

Yenişehir, şehir ismi.

27. Teşrifini gūş eyleyicek tehniyet itdi
28. Bağdād u Semerḳand u Buḫārā Yenişehir'e

16. **Yenişehir'e:-e**

Kaside 5

Mısra: 30

Yenişehir, şehir ismi.

29. Hengām-ı kudūmunda sımāḥ-ı dile geldi
30. Her süydan āvāze-i büşrā Yenişehir'e

17. **Yenişehir'e:-e**

Kaside 5

Mısra: 32

Yenişehir, şehir ismi.

31. Hem-tıynet-i hūr oldıgın ol pāk-nijādın
32. Envār-ı cebīni ider imā Yenişehir'e

18. **Yenişehir'e:-e**

Kaside 5

Mısra: 34

Yenişehir, şehir ismi.

33. Sīma-yı aşalet buved ez-nāşiye zāhir
34. Mazmūnı olur şimdi hüveydā Yenişehir'e

19. **Yenişehir'e:-e**

Kaside 5

Mısra: 36

Yenişehir, şehir ismi.

35. Ger Seyyid ü Sa' d olsa resīde bu zamāna
36. Tilmīzi olurlardı gelüp tā Yenişehir'e

20. **Yenişehir'e:-e**

Kaside 5

Mısra: **38**
Yenişehir, şehir ismi..

- 37.** Derbānlığını eylese Bin hācib'e işbāt
38. Bāb nā'ibidür şāhid-i da'vā Yenişehir'e

21. **Yenişehir'e:-e**

Kaside 5

Mısra: **40**

Yenişehir, şehir ismi.

- 39.** Bu resmle mazbūṭ sicillāt kadardur
40. Maḳşūr degil midḫatı tenhā Yenişehir'e

22. **Yenişehir'e:-e**

Kaside 5

Mısra: **42**

Yenişehir, şehir ismi.

- 41.** Yenbū'-ı hikem hākim-i dānişver-i efḫam
42. Hüküm itmede çün ḳādı-ı Beyzā Yenişehir'e

23. **Yenişehir'e:-e**

Kaside 5

Mısra: **44**

Yenişehir, şehir ismi.

- 43.** 'Allāme-i zū-rütbe felek-kevkebe k'oldı
44. Dest-i keremi rātibe-baḫşā Yenişehir'e

24. **Yenişehir'e:-e**

Kaside 5

Mısra: **46**

Yenişehir, şehir ismi.

- 45.** Pīrāye-dih-i encümen-i faẓl u ma'ārif
46. Kilki edeb-āmüz-ı mezāyā Yenişehir'e

25. **Yenişehir'e:-e**

Kaside 5

Mısra: **48**

Yenişehir, şehir ismi.

- 47.** Fahrü'l-fuzālā kāmīl-i memdūḫ-ḫıṣālā
48. Ey ma'deleti rahmet-i Mevlā Yenişehir'e

26. **Yenişehir'e:-e**

Kaside 5

Mısra: **50**
Yenişehir, şehir ismi.

- 49.** Çokdan rakam-ı menkabetüñ nakş idi dilde
50. Mağşudum iki vaşfuñı iblâ Yenişehir'e dipnotta

27. **Yenişehir'e:-e**

Kaside 5
Mısra: **52**
Yenişehir, şehir ismi.

- 51.** Buldum güher-i maṭlabuma dest-res āḥir
52. Min ba'd iderüm şānuñı inbā Yenişehir'e

28. **Yenişehir'e:-e**

Kaside 5
Mısra: **54**
Yenişehir, şehir ismi.

- 53.** Tebrîk-i kudūmuñda bu manzūme-i sâdem
54. Bî-râbitadur eylemem ifşâ Yenişehir'e

29. **Yenişehir'e:-e**

Kaside 5
Mısra: **56**
Yenişehir, şehir ismi.

- 55.** Bundan girü 'arz idecegüm 'ıkd-ı cevāhir
56. Ḥayret virecek ser-te-ser ammā Yenişehir'e

30. **Yenişehir'e:-e**

Kaside 5
Mısra: **58**
Yenişehir, şehir ismi.

- 57.** Zîrâ benüm ol şâ'ir-i bālâ-rev-i i'câz
58. Feyz-i nefesüm mâye-i iḥyâ Yenişehir'e

31. **Yenişehir'e:-e**

Kaside 5
Mısra: **60**
Yenişehir, şehir ismi.

- 59.** Ammâ ki çi sūd añlamıyor kuvvet-i ṭab'um
60. Ta'rif idemem kendümi ḥâlâ Yenişehir'e

32. **Yenişehir'e:-e**

Kaside 5

Mısra: **62**

Yenişehir, şehir ismi.

- 61.** Muhtâc [mı] bir nükte-şinâs ehl-i temîze
62. Qadr-i hünerüm eylesün inhâ Yenişehir'e

33. Yenişehir'e:-e

Kaside 5

Mısra: **64**

Yenişehir, şehir ismi.

- 63.** El-minnetü li'llâh ki sen şimdi efendüm
64. İclâl ile olduñ şeref-efzâ Yenişehir'e

34. Yenişehir'e:-e

Kaside 5

Mısra: **66**

Yenişehir, şehir ismi.

- 65.** Ğayrı bilinür meretebe-i tab'-ı bülendüm
66. Âşârum olur gün gibi peydâ Yenişehir'e

35. Yenişehir'e:-e

Kaside 5

Mısra: **68**

Yenişehir, şehir ismi.

- 67.** 'İzzet yeter ıtnâbı ço hengâm-ı du'âdur
68. Tatvîl-i sühan eyleme bî-câ Yenişehir'e

36. Yenişehir'e:-e

Kaside 5

Mısra: **70**

Yenişehir, şehir ismi.

- 69.** Tâ mu'taşım-ı şer'-i kavîm ola mevâlî
70. Hükâm ola tâ maḥkeme-pîrâ Yenişehir'e

37. Yenişehir'e:-e

Kaside 5

Mısra: **72**

Yenişehir, şehir ismi.

- 71.** Dâ'im ide ḥaḳḳ devletini 'ömrini efzûn
72. İşte bu du'â cümleden â'lâ Yenişehir'e

38. Yenişehir'de:-de

Gazel 71

Mısra: 5
Yenişehir, şehir ismi.

5. Bu Yenişehir'de çok serv-i ser-âmed bulunur
6. Lîk ben aîladığum cümleden â'lâ hâfız

39. **Yenişehir'in:-in**

Gazel 129

Mısra: 1
Yenişehir, şehir ismi.

1. Buz tıtdı harâbîye kazâsı Yenişehir'in
2. Ehl-i dile teng oldı fezâsı Yenişehir'in

40. **Yenişehir'in:-in**

Gazel 129

Mısra: 2
Yenişehir, şehir ismi.

1. Buz tıtdı harâbîye kazâsı Yenişehir'in
2. Ehl-i dile teng oldı fezâsı Yenişehir'in

41. **Yenişehir'in:-in**

Gazel 129

Mısra: 4
Yenişehir, şehir ismi.

3. Ra'd itme kıyâs âlem-i bâlâyı pür itdi
4. Feryâd ü figân-ı fuķarâsı Yenişehir'in

42. **Yenişehir'in:-in**

Gazel 129

Mısra: 6
Yenişehir, şehir ismi.

5. Zân itme maţar şefkat idüp oldı felekler
6. Giryende-i hâl-i zu'afâsı Yenişehir'in

43. **Yenişehir'in:-in**

Gazel 129

Mısra: 8
Yenişehir, şehir ismi.

7. İşkeste-per ol mertebe bî-tâb ü tüvân kim
8. Pervâz idemez murğ-ı hevâsı Yenişehir'in

44. **Yenişehir'in:-in**

Gazel 129

Mısra: **10**

Yenişehir, şehir ismi.

9. Ol ne idi itdigümüz zevk ü tarablar
10. Şimdi keder oldu şafası Yenişehir'in

45. **Yenişehir'in:-in**

Gazel 129

Mısra: **12**

Yenişehir, şehir ismi.

11. Bir süydan ol mäh döküp perçemi düşa
12. Olmuş o da püsküllü belası Yenişehir'in

46. **Yenişehir'in:-in**

Gazel 129

Mısra: **14**

Yenişehir, şehir ismi.

13. Çekmekdeyüz ol seng-dilüñ bār-ı cefāsın
14. Eskitdi bizi gayrı ezāsı Yenişehir'in

47. **Yenişehir'in:-in**

Gazel 129

Mısra: **17**

Yenişehir, şehir ismi.

17. Gāyet de karīb oldu fenāsı Yenişehir'in
18. Bir başka reviş-i tavır u edāsı Yenişehir'in

48. **Yenişehir'in:-in**

Gazel 129

Mısra: **18**

Yenişehir, şehir ismi.

17. Gāyet de karīb oldu fenāsı Yenişehir'in
18. Bir başka reviş-i tavır u edāsı Yenişehir'in

Yenişehrî:

1. **Yenişehrî:**

Kaside 13

Mısra: **37**

Yenişehrîli.

37. Nev-resîde bir Yenişehrî güzel
38. Hüsnu de ammâ efendüm bî-bedel

Yenişehr-i dil-ārâ:

1. **Yeñişehir-i dil-ārāda:-da**

Gazel 135

Mısra: 5

Gönül süsleyen Yenişehir.

5. Yā Rab bu Yeñişehir-i dil-ārāda nedendür

6. Ünsiyet için kimse bulunmaz 'urefādan

yer:

1. **yerleri:-ler, -i**

Kaside 2

Mısra: 34

Yer, diyar, bura(lar).

33. Degil mi cedd-i zafer-perveri bi-nasri'llāh

34. Alan bu yerleri düşmenleri iden maḫhūr

2. **yerimüz:-imüz**

Kaside 10

Mısra: 36

Yer, mekan.

35. İ'tirāf eyleyerek her biri noḫṣānlarını

36. Yoḫsa dirler yerimüz künc-i ḫubūr eyleyelüm

3. **vere:-e**

Kaside 16

Mısra: 12

Yer, mekan.

11. Velikin bu iki nevrete dil-ber

12. Gelüp bir yere gāhī söyleşirler

4. **vere:-e**

Gazel 22

Mısra: 9

Yer, mekan.

9. Ḥübān-ı cihān bir yere gelse yine bi'llāh

10. Sensin olacak Mıṣr-ı dile şeh-beled Aḫmed

5. **yer:**

Gazel 42

Mısra: 7

Yer, mekan II önem, değer.

7. Ḥiffet idüp gelürse de zāhid yoḫ aña yer

8. Bezm-i neṣāṭ-ı bādeye ṣiḫlet ṣıḡıṣmıyor

7. **yer:**-e

Gazel 112

Mısra: 4

Zemin.

3. Kılmasun sīnem nişān-ı nāvek-i cevr ü sitem

4. Dökmesüñ nā-ḥaḳ yere ḥūnum vebālüm yoḳ benüm

8. **yerde:**-de

Gazel 113

Mısra: 7

Yer, mekan.

7. Bir yerde karar eylemesem cāy ‘aceb mi

8. Cūlar gibi bir serv-i ser-efrāza ḳapıldum

yer bul:

1. **yer bulmak:** -mak

Gazel 48

Mısra: 2

(Bir kimseye) Oturacağı, bir şeye yerleşeceği yer sağlamak.

1. Şem ‘veş yansa da şeb-tā-seḥer ‘āşıḳlar

2. Bulamaz encümen-i yārda yer ‘āşıḳlar

yer it:

1. **yer ide:**-e

Kaside 13

Mısra: 12

Yerleşmek, iz bırakmak.

11. Fitne devründe nihān oldı meger

12. Çeşm-i ḥ‘āb-ālūd-ı yārı ide yer

2. **yer ider:**-er

Kaside 7

Mısra: 72

Yerleşmek, iz bırakmak.

71. Sensin ol şadr-nişīn-i hüner ü ‘irfān kim

72. Ḥıdmetünde bülaḡā şaf-ı ni‘ālī yer ider

yer yer:

1. **yer yer:**

Kaside 8

Mısra: **15**
Zaman zaman, bazen.

15. Sakıflarda olan āvīze-i yaḥ-pāreler yer yer
 16. Dem-ā-dem ańdırur ol nīze-i billūr girdārı

yeri var:

1. **yeri var:-i**
Kaside 3
 Mısra: **22**
Uygundur, iyidir, doğrudur.

21. Dest-i luḫfi olıcaḫ şāne-i gisū-yı kerem
 22. Girih-i tār-ı emel bulsa güşāyiş yeri var

yerinde yeller eser:

1. **yerinde yeller eser:-er**
Kaside 8
 Mısra: **11**
Artık bulunmamak, yok olmak.

11. Gülistānda eser yerinde yeller verd-i şad-bergün
 12. Tıttıpdur buz çiçeḡi şimdi etrāf-ı cemenzārı

yerine:

1. **yerine:**
Kaside 1
 Mısra: **23**
Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.

23. Bezm-i peygārda şahbā yerine ḫūn-ı ‘adū
 24. Dem-be-dem olmadadır neş’e-fezā-yı nuşret

2. **yerine:**
Kaside 4
 Mısra: **18**
Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.

17. Ber-taraf itdi ḫudā azlem-i ḫalk-ı İlāhī
 18. Kıldı irsāl anuñ yerine bir ‘ālī-cenāb

3. **yerine:**
Gazel 48
 Mısra: **16**
Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.

15. Bezm-i hasretde hayāl-i leb-i rengīnūñ ile
16. Nūş ider mey yerine hūn-ı ciger 'āşıkklar

4. yerine:

Gazel 59

Mısra: 8

Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.

7. Hiddet-i ğamzeyi çeşmānına şordum didiler
8. Tīġ-i ser-tizimūze şu yerine k̄ān virirüz

ye's it:

1. **ye's itmişidi:** -miş, -i, -di

Kaside 4

Mısra: 12

Üzmek.

11. Kalmamışdı birimizde eşer-i şevk ü neşāt
12. Hakk bilür kim bizi ye's itmişidi isti'āb

yeşillen:

1. **yeşillendi:** -di

Gazel 143

Mısra: 5

Yeşil duruma gelmek, yeşermek II bir nesneye arzu duymak ve bunu belli etmek.

5. Hengām-ı bahār irdi yeşillendi çemenzār
6. Güller gibi açıl da hemān 'ayş u dem eyle

yeter:

1. **yeter:**

Kaside 2

Mısra: 95

Yeter, kâfi!

95. Yeter yeter bu kadar fahr-i nā-be-cā 'İzzet
96. Du'āya eyle ser-āġāz tab'a geldi fütür

2. **yeter:**

Kaside 5

Mısra: 67

Yeter, kâfi! II başka bir şey istemez.

67. 'İzzet yeter ıtnābı қо hengām-ı du'ādur
68. Taṭvīl-i sūḫan eyleme bī-cā Yeñişehr'e

3. **yeter:****Kaside 8**

Mısra: 47

Yeter, kâfi!

47. Ğazelde 'İzzetâ pâyân-pezîr oldu yeter ğayrı

48. Muĥâlîf rûzgârından Őitânuñ iştikâ-kârı

4. **yeter:****Gazel 16**

Mısra: 1

Yeter, kâfi!

1. Yeter ey Şâhid-i peymâne be-dest

2. Eyledüñ câm-i dil-i zârı Şikest

5. **yeter:****Kaside 17**

Mısra: 6

Yeter!

5. Urıcaĥ Şa'Şa'a-i mihr-i ruĥı bāŐırama

6. Didüm ey baĥt Őabâĥ oldu yeter ĥvâb-ı keşîr

6. **yeter:****Gazel 61**

Mısra: 3

Yeter, kâfi!

3. Gerĥi dirler ki yeter 'ârife bir ğül ammâ

4. Müteselli degilüz bir ğül-i ĥandân ile biz

7. **yeter:****Gazel 144**

Mısra: 13

Yeter, kâfi! II başka bir Şey istemez.

13. Boĝulduk va'de-i būs u kenâruñla yeter ğayrı

14. Bizi keştî-süvâr-ı ârzü itme serâb üzre

9. **yeter:-er****Gazel 95**

Mısra: 10

Yeterli, kafi.

9. Naĝme degül enîn ider dilde ne-hufte derdi var

10. Ol ten-i zerd dâĝ dâĝ 'aşĥa yeter nişân-ı ney

yetim:

1. yetim:

Gazel 53

Mısra: 11

Zavallı, babasız.

11. Dürr-i eş'āruma 'İzzet o disün halk yetim

12. Şadef-i tab'ımuñ ol nāz ile perverdesidür

yetiş:

1. yetişmekde:-mekde

Kaside 9

Mısra: 33

Ulaşmak, ermek, varmak, vasil olmak.

33. Yetişmekde aña mevķūf şeş māh

34. Hele bu fikri terk itmek ehemmdür

2. yetiş:

Gazel 96

Mısra: 11

Yetiş, ulaş, gel!

11. Yetiş ey sākī-i gül-çehre meded

12. İdegör def'-i humüm-ı 'ālem

3. yetişür:-ür

Gazel 135

Mısra: 13

Ulaşmak, varmak, gelmek.

13. 'İzzet yetişür şekve-nümā olma 'abeşdür

14. İmdād irişür bir gün olur luşf-ı ĥudā' dan

yetişdir:

1. yetişdirdi:-di

Tahmis 2

Mısra: 5

Yetiştirmek, büyütmek.

5. Kim yetişdirdi bu gūne servden bālā seni

6. Bu nezāket var iken cism-i lātīfūñde senüñ

yıkıl:

1. yıkılmış:-muş

Gazel 131

Mısra: 9
Yıkılmış II incinmiş.

9. Bir niğehle bāri olsun yap yıkılmış hātırum
10. Gel şu vīrān-hāneyi i' māra baḳ Allāh için

yıkma:

1. **yıkma:**

Gazel 128

Mısra: 9

(Gönül) yıkmak II (gönül) kırmak.

9. Yıkma gönlüm görme lāyık olduğın hergiz harāb
10. Öyle bir kâşāne-i dil-keş binā-yı nev-zemīn

yıl:

1. **yılı:-ı**

Kıt'a 4

Mısra: 2

Sene, yıl.

1. Tek tohmı bırakmaḳdı ğaraż çift işi ma'lūm
2. Dirdüm bu sene mezra'-ı vaşluñ yılı geldi

2. **yılda:-da**

Kaside 17

Mısra: 43

Sene, yıl.

43. Böyle bir yılda degül biñ sene de itse mürūr
44. Ben unutmam seni dirken uyanıverdi faḳīr

3. **yıl:**

Gazel 118

Mısra: 5

Sene, yıl.

5. Geçen yıl daḳı tıfl-ı şīr-ḩ'ār-ı nāz iken şimdi
6. Şeker-rīz-i tekellüm tūti-i şīrīn-zebānsın sen

4. **yıl:**

Gazel 151

Mısra: 1

Sene, yıl.

1. Tıfl iken daḳı geçen yıl seni āĝūşumda
2. Uyudur da götürürdüm eve ben dūşumda

yıldız:

1. yıldız:

Gazel 48

Mısra: 14

Geceleri gökte, kimileri parlakça, kimileri de donuk bir ışık noktası gibi görünen cisimlere verilen ad.

13. H'āb-ı rāḥat mı girer gözlerine ta-be-şabah

14. Gice yıldız sayar ey reşk-i kamer 'āşıklar

yi:

1. yimez:-mez

Gazel 26

Mısra: 15

Yemek.

15. Yimez içmez senüñ derdüñle dā'im zār u giryāndur

16. Ṭabībüm gel devā kııl şunda bir dil-ḥaste 'İzzet var

yine:

1. yine:

Gazel 1

Mısra: 11

Yine, tekrar.

11. Ey büt-i naḥvet perest-i deyr-i istiḡnā yine

12. Çin-i ebrū cebhe zīb-i infi'āl olmuş saña

2. yine:

Kaside 1

Mısra: 3

Yine, tekrar.

3. Maḳdem-i kāfile-i şevḳe peyāmıyla yine

4. Geliyor gūş-i dile bāng-ı derā-yı nuşret

3. yine:

Kaside 1

Mısra: 26

Yine, tekrar.

25. Cām-ı 'aczin der-i ḥum-ḥāne-i 'avn-i ḥaḳḳ'da

26. Keşkül itsün yine her bāde-gedā-yı nuşret

4. yine:

Kaside 2

Mısra: 71

Yine, tekrar.

71. Temevvüc itdi yine lücce-i şafâ-yı derûn

72. Yine sevâhil-i endîşe pür dür-i menşûr

5. yine:

Kaside 2

Mısra: 72

Yine, tekrar.

71. Temevvüc itdi yine lücce-i şafâ-yı derûn

72. Yine sevâhil-i endîşe pür dür-i menşûr

6. yine:

Gazel 5

Mısra: 13

Yine, tekrar.

13. 'İzzet yine beñzer ki o gül-çehreyi gördüñ

14. Var sende bu gün añladum âşâr-ı temâşâ

7. yine:

Kaside 6

Mısra: 10

Yine, tekrar.

9. Edhem-i hâmeñi mizmâr-ı ma'ârifde sürüp

10. Oğudun yine süvârân-ı kemâle meydân

8. yine:

Kaside 6

Mısra: 115

Yine, tekrar.

115. Sâlde hürde hıredde yine ammâ ki büzürg

116. Re'y ü tedbîrde pîr hüsñ ü melâhatde civân

9. yine:

Kaside 6

Mısra: 124

Yine, tekrar.

123. Ben ne nâ-çizüm idem anlara şâyeste şenâ

124. Yine iderse ider Lütfî-i sencîde-beyân

10. **yine:****Tahmis 6**

Mısra: 27

Yine, tekrar.

27. Nev-resān içresin alduñ yine meydānı bu gün

28. 'İzzet' üñ eski kuluñdur şād kıl ānı bu gün

11. **yine:****Kaside 7**

Mısra: 1

Yine, tekrar.

1. Olmak ister yine şīrīn-sūhānlarla meger

2. Tūti-i nāṭıka şekker-şiken-i bezm-i hüner

12. **yine:****Kaside 7**

Mısra: 11

Yine, tekrar.

11. Bıkr iken ma'ni-i bīgāne yine bī-pervā

12. Aşınālıklar idüp lafz anı ağūşa çeker

13. **yine:****Kaside 7**

Mısra: 16

Yine, tekrar.

15. Mahfil-i ma'rifetüñ muṭrıb-ı hoş-elhānı

16. Eyler āgāze yine bir gāzel-i rengīn-ter

14. **yine:****Kaside 8**

Mısra: 14

Yine, tekrar.

13. Şovukluk ḥalkı hep kūşe-nişīn-i ḥalvet itmişdür

14. Bu sermāda yine germābenüñ germ oldu bāzārı

15. **yine:****Kaside 8**

Mısra: 46

Yine, tekrar.

45. Firākuñ zemherīri ṭoñdırup sūzendegānuñ hep

46. Şovuklatdum yine ḥayfā dil-i bī-tāb-ı bīmārı

16. yine:

Kaside 9

Mısra: 1

Yine, tekrar.

1. Bahār irdi yine ferhunde demdür
2. Tarāvetle cihān bāğ-ı İrem'dür

17. yine:

Kaside 9

Mısra: 12

Yine, tekrar.

11. Bu günlerde meger cünd-i şitāya
12. Yine şāh-ı bahāruñ kaşdı kemdür

18. yine:

Kaside 9

Mısra: 97

Yine, tekrar.

97. Yine ben gibi vaşşāfuñ bulunmaz
98. Eger var ise gelsün bir menüm dir

19. yine:

Kaside 10

Mısra: 2

Yine, tekrar.

1. Baħr-i endişeyi mevc-āver-i nūr eyleyelüm
2. Güher-i nazmı yine zīb-i sütür eyleyelüm

20. yine:

Kaside 10

Mısra: 4

Yine, tekrar.

3. İdüp irhā-yı 'inān esb-i hayāle demdür
4. Yine cevlān-zede-i dīde-i mūr eyleyelüm

21. yine:

Gazel 11

Mısra: 7

Yine, tekrar.

7. Yarūñ lepışka perçemini ey şabā yine
8. Kıldün mı tār ü mār ne 'ālemeddür 'aceb

22. **yine:****Gazel 20**

Mısra: 4

Yine, tekrar.

3. O leṭāfetle ki vardur ḳad-i ra' nāsında
4. Bāğ-ı ḥüsne yine bir tāze fidāndur Aḥmed

23. **yine:****Gazel 22**

Mısra: 7

Yine, tekrar.

7. Bir gülbün-i nāzuñ yine dil bülbülidür kim
8. Gül-ruḥlar içinde añılur lāle-ḥad Aḥmed

24. **yine:****Gazel 22**

Mısra: 9

Yine, tekrar.

9. Ḥübān-ı cihān bir yere gelse yine bi'llāh
10. Sensin olacaḳ Mıṣr-ı dile ṣeh-beled Aḥmed

25. **yine:****Gazel 22**

Mısra: 7

Yine, tekrar.

7. Bir gülbün-i nāzuñ yine dil bülbülidür kim
8. Gül-ruḥlar içinde añılur lāle-ḥad Aḥmed

26. **yine:****Gazel 150**

Mısra: 11

Yine, tekrar.

11. Ağyārdur yine olacaḳ bāve-çin-i kām
12. Nev-naḥl-i ḳāmetünde ber olmuş ne fā'ide

27. **yine:****Gazel 25**

Mısra: 4

Yine, tekrar.

3. Eṭfāl-ı nev-resīdelere düşdi göñlümüz
4. Bāğ-ı hevesde bitdi yine nev-nihāller

28. yine:

Gazel 28

Mısra: 6

Yine, tekrar.

5. Ne tıfıdır bu ki eyler gelüp helâk bizi

6. Yine serâyına ma‘şûm u bî-günâh döner

29. yine:

Gazel 29

Mısra: 5

Yine, tekrar.

5. Gör bahâriyye yine hûbâna olmuş cilvegâh

6. ‘Arz ider her nârven-ğad bir edâ nev-rûzdur

30. yine:

Gazel 40

Mısra: 10

Yine, tekrar.

9. Bu kadar cevri ü cefâ çekmiş iken bu dil-i zâr

10. İster ister yine bir âfet-i devrân ister

31. yine:

Gazel 41

Mısra: 5

Yine, tekrar.

5. Kûh u şahrâ-yı tutarlarsa yine

6. ‘Âşık-ı bî-ser ü pâlar demidür

32. yine:

Gazel 56

Mısra: 13

Yine, tekrar.

13. Hâl-i ‘uşşâk-ı perîşânı tecessüsde yine

14. ‘İzzetâ ğamze-i dil-ber gibi cäsüs olmaz

33. yine:

Gazel 64

Mısra: 18

Yine, tekrar.

17. Kadr-i sühânüm cevheriyân-ı hüner añlar

18. ‘İzzet yine erbâbı ider rağbet-i elmäs

34. **yine:****Gazel 68**

Mısra: 9

Yine, tekrar.

9. Kānd-rīz olmağdasın 'İzzet yine

10. Söyle ne ey tūṭī-i hoş-gū ğaraż

35. **yine:****Gazel 78**

Mısra: 2

Yine, tekrar.

1. Ruḥı o verd-i ḥayānuñ gül-āba müstağrak

2. 'Aceb yine neden olmuş hicāba müstağrak

36. **yine:****Gazel 78**

Mısra: 10

Yine, tekrar.

9. Telātum-ı yem-i va 'd-i vişāle aldanmış

10. Dil-i 'İzzetā yine mevc-i ser-āba müstağrak

37. **yine:****Gazel 81**

Mısra: 4

Yine, tekrar.

3. Halka-i zülfi baña zencīrler ḥazırlasun

4. 'Aqlum aldurdum yine mecnūnuyum bir āfetūñ

38. **yine:****Gazel 85**

Mısra: 7

Yine, tekrar.

7. Yine müstağrak-ı cübār-ı cemāl olmuşsın

8. Mevc urur gül-bedenüm tā-be-kemer şīvelerūñ

39. **yine:****Gazel 87**

Mısra: 2

Yine, tekrar.

1. İsmi Mīhāl o muğbeçenūñ vuşlatı muḥāl

2. Bir ḥāl geldi başına yine āh bu ne ḥāl

40. **yine:**

Gazel 87

Mısra: 15

Yine, tekrar.

15. İşkāl vāki' oldı yine baḥs-i zülfde

16. Vırsün Necīb Efendi cevāb idelüm su'āl

41. **yine:**

Gazel 90

Mısra: 11

Yine, tekrar.

11. Yine dārū-yı lebidür aña dermān ammā

12. Bilmeyor derd-i dil-i 'āşık-ı nā-ķāmı güzel

42. **yine:**

Gazel 91

Mısra: 11

Yine, tekrar.

11. 'Arūsa döndi yine bıkı-i ma'ni-i rengīn

12. Ne ziynet eyledi irāş gör ḥınā-yı ḥayāl

43. **yine:**

Gazel 94

Mısra: 8

Yine, tekrar.

7. Tutdğı gibi şaḥne-i dey yapıdı yuvasın

8. Bilmem yine āyā ne günāh eyledi bülbül

44. **yine:**

Gazel 102

Mısra: 5

Yine, tekrar.

5. Ferdāya şalup va'd-i vişali yine geçdüñ

6. Bu va'deye üftādeñ inansun mı efendüm

45. **yine:**

Gazel 105

Mısra: 6

Yine, tekrar.

5. Pinhān oluyor hem-çü perī pīş-i nazardan

6. Baķsañ yine āmmā görünür zāde-i merdüm

46. **yine:**

Gazel 108

Mısra: **10**

Yine, tekrar.

9. Kimler tutuşur pençe-i cevrüyle o şuğun

10. 'İzzet yine ben zâr-ı dil-figâr tutuşdım

47. **yine:**

Gazel 121

Mısra: **8**

Yine, tekrar.

7. Ne kadar şîşe-i hâtırlarını itse şikest

8. Ramazânı yine hürmetle tutarlar rindân

48. **yine:**

Gazel 122

Mısra: **9**

Yine, tekrar.

9. Her nağmesinde muṭrıḅ-ı kılḅ 'İzzetâ yine

10. Tebdîl ider maḳâmı ne nâzûḅ ne nâzenîn

49. **yine:**

Gazel 123

Mısra: **9**

Yine, tekrar.

9. Āteşîn-lafz ile vaşf-ı leb-i dil-berde yine

10. Nazmınuñ ma'ni-i rengînine 'İzzet taḳsîn

50. **yine:**

Gazel 128

Mısra: **13**

Yine, tekrar.

13. Çarḫla biz devr-i Mevlânâ' dayuz 'İzzet yine

14. Demdür itsün nây-ı ḫâme nağmehâ-yı nev-zemîn

51. **yine:**

Gazel 132

Mısra: **2**

Yine, tekrar.

1. Bir cây-ı müferrih mi var 'âlemde vaṭandan

2. Bu sırrı su'âl it yine ğurbette gezenden

52. **yine:****Gazel 134**

Mısra: 16

Yine, tekrar.

15. Nâb ise de bâde-i la'î-i dil-ârâ çi sūd

16. Derd-keş-i ḥasretüz biz yine 'İzzet her ân

53. **yine:****Gazel 138**

Mısra: 3

Yine, tekrar.

3. Cilvesi baht-ı siyāhuñ göre ne yüzdendür yine

4. Ḥaṭ gelüp oldı mu'arız ḥüsn-i yāre rû-be-rû

54. **yine:****Gazel 146**

Mısra: 1

Yine, tekrar.

1. Yine demdür ki ser-âgâz idelüm eş'āra

2. Der-i endişemüzi bâz idelüm eş'āra

55. **yine:****Gazel 149**

Mısra: 13

Yine, tekrar.

13. 'İzzet nedür bu sihr gibi nev-gazel yine

14. Hem-dem mi olduñ 'ālem-i ğaybuñ sürüşuna

57. **yine:****Gazel 159**

Mısra: 1

Yine, tekrar.

1. Yine bülbül gibi nālân olacağ dem geldi

2. Yine 'uşşâğ perîşân olacağ dem geldi

58. **yine:****Gazel 159**

Mısra: 2

Yine, tekrar.

1. Yine bülbül gibi nālân olacağ dem geldi

2. Yine 'uşşâğ perîşân olacağ dem geldi

yir:

1. **yire:-e****Tahmis 6**

Mısra: 10

Yer, mekan.

9. Kūşe-i zîr-i fesûnde gizledükçe perçemün

10. Şanurum bir yire gelmiş fitneler mestürdur

yoğ:1. **yoğise:-ise****Kaside 7**

Mısra: 77

Olmayan, varın karşıtı.

77. İstiṭā‘am yoğise dahı budur me’ mūlum

78. Zeyl-i afvuñ ne kadar var ise ‘aybum örter

2. **yoğ:****Gazel 18**

Mısra: 1

Olmayan, varın karşıtı.

1. Yoğ iken yārüm gibi bir nev-civān-ı verd-ruḥ

2. Ḥayf te’şîr-i şiyām itdi o māhı zerd-ruḥ

3. **yoğise:-ise****Gazel 116**

Mısra: 3

Olmayan, varın karşıtı.

3. Ḥakīkat eglenecek sende de yoğise dilā

4. Birāz bāri muḳallidlük ile eglenelüm

4. **yoğise: -ise****Kaside 4**

Mısra: 37

Olmayan, varın karşıtı.

37. Dār-ı dünyāda egerçi cāy-ı necātı yoğise

38. Kūşe-i gūra şıgınmaḳdur aña re’y-i şavāb

yoḥsa:1. **yoḥsa:****Kaside 3**

Mısra: 13

Yoksa, aksi halde.

13. Yoḥsa ne ¼udreti var nāṭıķamın kim olsun
14. Vaşf-ı düstür-ı hünerverde müdür-i güftār

2. yoḥsa:

Kaside 3

Mısra: 33

Yoksa, aksi halde.

33. Tāb-ı teb tākatumı kesdi efendüm yoḥsa
34. Zūr-ı endişemi nazm içre iderdüm izhār

3. yoḥsa:

Kaside 4

Mısra: 34

Yoksa, aksi halde.

33. Şimdi meydāna çıkup ‘arz-ı şecā‘at itsün
34. Yoḥsa iş mi fuķarāya o kadar zulm ü ğazab

4. yoḥsa:

Kaside 7

Mısra: 87

Yoksa, aksi halde.

87. ‘İzzetā lāfi ķo āġāz-ı du ‘ā kıl yoḥsa
88. Kırı faḥriyye vü da‘vāñı senüñ kim diñler

5. yoḥsa:

Kaside 10

Mısra: 36

Yoksa, aksi halde.

35. İ‘tirāf eyleyerek her biri noķşānlarını
36. Yoḥsa dirler yerimüz künc-i ķubür eyleyelüm

6. yoḥsa:

Gazel 56

Mısra: 7

Yoksa, aksi halde.

7. Şīve-i ḥüsn-i ḥudā-dād gerekdür yoḥsa
8. Zaġan ārāyiş ile hem-ser-i tāvus olmaz

7. yoḥsa:

Gazel 72

Mısra: 12

Yoksa, aksi halde.

11. Nefes-i pîr ile dem dem öteyor nây-ı kalem
12. Yoḥsa güncîde degül perde-i eş'âra semâ'

8. yoḥsa:

Gazel 112

Mısra: 14

Yoksa, aksi halde.

13. Mest idüm evzâ-ı küstâhânemüz itmiş zühür
14. Yoḥsa bir ferd ile meclisde cidâlum yok benüm

9. yoḥsa:-sa

Gazel 120

Mısra: 13

Yoksa, aksi halde.

13. Ğaraż cevr ü sitemden imtiḥân olmak gerek yoḥsa
14. Güzeller hiç geçer mi 'âşık-ı âşüfte ḥâlinden

yok:

1. yokdur:-dur

Terkib-bend 1

Mısra: 50

Yok, bulunmamak.

49. Kim başa çıkacak felek-i ḥoḳḳa-bâz ile
50. Yokdur benüm münâsebetüm ḥîle-bâz ile

2. yok:

Gazel 1

Mısra: 9

Yok, bulunmamak.

9. Tıfl-ı endek sâlsin yok sende hiç bîm-i vebâl
10. Ḥûn-ı 'âşık şîr-i mâderveş ḥelâl olmuş saña

3. yok:

Tahmis 2

Mısra: 27

Yok, bulunmamakta.

27. Yok mecâl inkâra sensin hep bilür ḥalk-ı cihân
28. Sen ne çend itseñ daḥı kendüñ ḥicâbuñdan nihân

4. yok:

Gazel 4

Mısra: 12

Yok, bulunmamak.

11. Ammâ raḳîbden ḥazer eyler ne işlesün
12. Yok çâre büse virmege ruḥsârdan baña

5. yok:

Kaside 4

Mısra: 14

Yok, bulunmamak.

13. 'Uhdenden nice şimdi gelelüm bu keremin

14. Şükre yok kudretimüz hamde liyâkat nâ-yâb

6. yok:

Kaside 6

Mısra: 143

Yok, bulunmamak

143. İtdigi medhe benüm hîç yok istiḥkākum

144. Muḳtezâ-yı şiyem-i luḳfidur ammâ iḥsân

7. yok:

Kaside 7

Mısra: 76

Yok, bulunmamak.

75. Beni Mevlâ seni vaşf itmekiçün ḥalk itmiş

76. Seni medḥ idecegüm çâresi yok tâ maḥşer

8. yok:

Kaside 8

Mısra: 59

Yok, bulunmamak.

59. Baḳılsa çeşm-i inşâf ile devletlü efendüm yok

60. Baña mânend nazm içre kimüñ var bunda inkârı

9. yok:

Gazel 9

Mısra: 12

Yok, bulunmamak.

11. İşte biz böyle tegâfûl itme koc-başuñ içün

12. Gel dime bu 'ıyd 'aceb hîç yok mı bir ḳurbân baña

10. yokdur:-dur

Kaside 11

Mısra: 17

Yok, bulunmamak.

17. Cüdına hiç nihâyet yokdur

18. Luḳf u iḥsânına gâyet yokdur

11. **yoğdur:-dur**

Kaside 11

Mısra: **18**

Yok, bulunmamak.

17. Cūdına hiç nihāyet yoğdur

18. Luğf u ihsānına gāyet yoğdur

12. **yoğ:**

Kaside 13

Mısra: **18**

Yok, bulunmamak.

17. Şīr-ḥār-i şīr āhū-beççeler

18. Kimseden yoğ kimseye aşla zarar

13. **yoğdur:-dur**

Kaside 13

Mısra: **51**

Yok, bulunmamak.

51. Mā-ḥaşal akrānı yoğdur ol şehūñ

52. İster ‘arz itsün felek mihr ü mehūñ

14. **yoğdur:-dur**

Kaside 13

Mısra: **106**

Yok, bulunmamak.

105. Olmuşdur nazmda darbü’l-meşel

106. Söyleşir yoğdur benümle mā-ḥaşal

15. **yoğdur:-dur**

Kaside 16

Mısra: **17**

Yok, bulunmamak.

17. O da dir Eşref’üm yoğdur nazırın

18. Beni yağıdı kelām-ı dil-pezirin

16. **yoğdur:-dur**

Kaside 16

Mısra: **31**

Yok, bulunmamak.

31. Velīkin sende olan bende yoğdur

32. Egerçi bende olan sende çoğdur

17. **yok:**

Gazel 16

Mısra: **6**

Yok, bulunmamak.

5. Bezm-i vaşluñda eyā şūh-ı cihān

6. Ruḳabādan bize yok cāy-ı nişest

18. **yok:**

Gazel 19

Mısra: **7**

Yok, bulunmamak.

7. Baña şekker-lebüm tağlar kadar cevri itse şekvem yok

8. İştidüñ mi ki Ferhād eylesüñ Şirīn'den feryād

19. **yok:**

Gazel 157

Mısra: **12**

Yok, bulunmamak.

11. Oldıguñdan gice sen zīver-i bezm-i āgyār

12. Yok midur 'āşık-ı miñnet-zedenüñ peygāmı

20. **yokdur:-dur**

Gazel 30

Mısra: **21**

Yok, bulunmamak.

21. Yokdur gelemez her ne kadar itse de bī-dād

22. Bīdādı o şāhuñ sebep-i rāhatımızdur

21. **yokdur:-dur**

Gazel 32

Mısra: **7**

Yok, bulunmamak.

7. Dest-i cevrumden rehā yokdur demek ister o şūh

8. Dürdan 'uşşāk-ı pā-māl-ı gama el gösterür

22. **yokdur:-dur**

Gazel 38

Mısra: **1**

Yok, bulunmamak.

1. Bu gülsitānda reng-i beḳā mı var yokdur

2. Şüküfesinde şemīm-i şafā mı var yokdur

23. **yoğdur:-dur**

Gazel 38

Mısra: 2

Yok, bulunmamak.

1. Bu gülsitānda reng-i beķā mı var yoğdur
2. Őkfesinde Őemīm-i Őafā mı var yoğdur

24. **yoğdur:-dur**

Gazel 38

Mısra: 3

Yok, bulunmamak.

3. Bir ebr-i ķatre-ķekān-ı ‘aķā mı var yoğdur
4. Nihāl-ı kām-ı gedāda nemā mı var yoğdur

25. **yoğdur:-dur**

Gazel 38

Mısra: 4

Yok, bulunmamak.

3. Bir ebr-i ķatre-ķekān-ı ‘aķā mı var yoğdur
4. Nihāl-ı kām-ı gedāda nemā mı var yoğdur

26. **yoğdur:-dur**

Gazel 38

Mısra: 6

Yok, bulunmamak.

5. Ŧoķunma hāķırum āzurde olmasun zīrā
6. Benüm gibi sańa bir mübtelā mı var yoğdur

27. **yoğdur:-dur**

Gazel 38

Mısra: 8

Yok, bulunmamak.

7. Senünle pister-i vuşlatda sīne-Őāf olalı
8. Atılmaduķ bize bir iftirā mı var yoğdur

28. **yoğdur:-dur**

Gazel 38

Mısra: 12

Yok, bulunmamak.

11. O Őh-ı fitnegerīn hānķer-i nigāhından
12. TeħaŐŐun eyleyecek mültecā mı var yoğdur

29. **yokdur:-dur**

Gazel 38

Mısra: **14**

Yok, bulunmamak.

13. İderse şab'uma 'İzzet n'ola cihān taḥsīn

14. Bir öyle mücid-i ḥüsn-i edā mı var yokdur

30. **yok:**

Gazel 42

Mısra: **7**

Yok, bulunmamak.

7. Ḥiffet idüp gelürse de zāhid yok aña yer

8. Bezm-i neşāt-ı bādeye şıḳlet şığışmıyor

31. **yok:**

Gazel 44

Mısra: **5**

Yok, bulunmamak.

5. Yok mı daḫı temāyüli ol naḥl-ı 'işvenüñ

6. 'Uşşāk-ı zāri şaf-zede-i reh-güzārıdur

32. **yok:**

Gazel 45

Mısra: **14**

Yok, bulunmamak.

13. 'İzzet-i mihnet-keşin ḥālin su'āl eylerse yār

14. Söyleyüñ bir derdinüñ dermānı yok rencürdur

33. **yok:**

Gazel 46

Mısra: **13**

Yok, bulunmamak.

13. Gāh olur kim aşlı yok bir va'd-ı bī-incāz ile

14. Derdini ḥasret-keşānuñ tāzeler maḥbūblar

34. **yokdur:-dur**

Gazel 63

Mısra: **7**

Yok, bulunmamak.

7. Hiç birinde bu kadar reng-i nezāket yokdur

8. Gerçi çok ḡonce-i gülzār-ı bahāyı bilürüz

35. **yok:****Gazel 66**

Mısra: 11

Yok, bulunmamak.

11. Bizüz o rind-i ser-âzâdeler ki yok bizden

12. Esîr-i nâm u giriftâr-ı kayd-ı neng olmuş

36. **yokdı:-dı****Gazel 77**

Mısra: 18

Yok, bulunmamak.

17. ‘İzzetâ bir vech ile ta‘rîf olunmaz zevkümüz

18. Yokdı defterde bu cünbüş gerdiş-i devrâna bak

37. **yok:****Gazel 79**

Mısra: 1

Yok, bulunmamak.

1. Ser-geşteğân-ı bî-ḥaberüñ yok mıdur senüñ

2. Ey âftâb zerrelerüñ yok mıdur senüñ

38. **yok:****Gazel 79**

Mısra: 2

Yok, bulunmamak.

1. Ser-geşteğân-ı bî-ḥaberüñ yok mıdur senüñ

2. Ey âftâb zerrelerüñ yok mıdur senüñ

39. **yok:****Gazel 79**

Mısra: 4

Yok, bulunmamak.

3. Naḥvetle yaquşur mı bu âteş gibi geçiş

4. Ben ḥâk-i pâyuña nazaruñ yok mıdur senüñ

40. **yok:****Gazel 79**

Mısra: 6

Yok, bulunmamak.

5. Ey dil-şüde metânet idüp sîne ger hemân

6. Şemşîr-i ğamzeye siperüñ yok mıdur senüñ

41. **yok:**

Gazel 79

Mısra: **8**

Yok, bulunmamak.

7. Gülşende istimâ'-ı hezâra ne ihtiyâç

8. Küyüñda murğ-ı nâle gerüñ yok mıdur senüñ

42. **yok:**

Gazel 79

Mısra: **10**

Yok, bulunmamak.

9. Bir mes'ele tıyunca dehân açma çün şadef

10. Deryâ-yı fikhda Dürer'üñ yok mıdur senüñ

43. **yok:**

Gazel 79

Mısra: **12**

Yok, bulunmamak.

11. Ey şeh-r-yâr-ı mülk-i cefâ tâ-be-key sitem

12. Semt-i vefâya hiç güzerüñ yok mıdur senüñ

44. **yok:**

Gazel 79

Mısra: **14**

Yok, bulunmamak.

13. Dil-gîr-i tarz-ı köhne-i eş'âruz 'İzzetâ

14. Bir nâ-şenîde nev-eşerüñ yok mıdur senüñ

45. **yok:**

Gazel 85

Mısra: **5**

Yok, bulunmamak.

5. Çünkü yok keşret-i 'uşşâka tahammül sende

6. Niçün efzün-ter idersin bu kadar şivelerüñ

46. **yok:**

Gazel 112

Mısra: **1**

Yok, bulunmamak.

1. Ol şeh-i hüsne mesâğ-ı 'arz-ğâlüm yok benüm

2. 'Arz-ı hâle olsa da ruhsat mecâlüm yok benüm

47. **yok:**

Gazel 112

Mısra: **2**

Yok, bulunmamak.

1. Ol şeh-i hüsne mesâğ-ı ' arz- hâlüm yok benüm
2. ' Arz-ı hâle olsa da ruhsat mecâlüm yok benüm

48. **yok:**

Gazel 112

Mısra: **4**

Yok, bulunmamak.

3. Kılmasun sînem nişân-ı nâvek-i cevr ü sitem
4. Dökmesüñ nâ- hâk yere hünüm vebâlüm yok benüm

49. **yok:**

Gazel 112

Mısra: **6**

Yok, bulunmamak.

5. Hâr hâr-ı ye' s içinde kalmışumdur muztarib
6. Hiç teselli-i derün-ı pür-melâlüm yok benüm

50. **yok:**

Gazel 112

Mısra: **8**

Yok, bulunmamak.

7. Bir nigâh-ı iltifâta mazhar olsam kâni'im
8. Andan efzün istemem meyl-i vişâlüm yok benüm

51. **yok:**

Gazel 112

Mısra: **10**

Yok, bulunmamak.

9. İstemem dirsem hemân hiç istemem fehm eyleme
10. Ya' ni pek hırş ile efkâr-ı muhâlüm yok benüm

52. **yok:**

Gazel 112

Mısra: **12**

Yok, bulunmamak.

11. Bezmdede ağyâra taş atdumsa da ma' zür tut
12. Kelb şandum fark u temyîz ihtimâlüm yok benüm

53. **yok:**

Gazel 112

Mısra: **14**

Yok, bulunmamak.

13. Mest idüm evzâ-ı küstâhânemüz itmiş zühür

14. Yoğsa bir ferd ile meclisde cidâlum yok benüm

54. **yok:**

Gazel 112

Mısra: **16**

Yok, bulunmamak.

15. Bezm-i nüş-â-nüş-ı meyde yâd idüp bu 'İzzet'i

16. Dir misin n'oldi 'aceb ol haste-ğalüm yok benüm

55. **yok:**

Gazel 115

Mısra: **14**

Yok, bulunmamak.

13. Sende var iken o çeşm-i fettân

14. Yok 'İzzet için refâh efendüm

56. **yokdur:-dur**

Gazel 117

Mısra: **12**

Yok, bulunmamak.

11. Nigâh-ı mesti hün-rîz olduğında şahid ebrûlar

12. Benümse toğrısı emniyetüm yokdur güvâhumdan

57. **yok:**

Gazel 119

Mısra: **3**

Yok, bulunmamak.

3. Girân-cânlar mıyuz zevk ü şafâya meylimüz mi yok

4. Nedür ba'îs bizümle bir zamân ünsiyet itmezsin

58. **yok:**

Gazel 129

Mısra: **16**

Yok, bulunmamak.

15. Hiç şive-i hübanına tākāt getirülmez

16. 'İzzet bu gün gördiği yok hağ bilür ammā

59. **yok:**

Gazel 134

Mısra: 14

Yok, bulunmamak.

13. Nār-ı sitemle kebāb eyledüñ 'āşıkıların
14. Merḥametüñ yoḡ mıdur ey meh-i nā-mihrbān

60. **yoḡ:**

Gazel 135

Mısra: 2

Yok, bulunmamak.

1. Nefret geliyor baña gürüh-ı cühelādan
2. Yoḡ mı bir iki ehl-i ṭabi'at zurefādan

61. **yoḡ:**

Gazel 149

Mısra: 1

Yok, bulunmamak.

1. Söz yoḡ dehān-ı teng-i tebessüm-furūşuna
2. Şîrîn olurdu dinse şeker la'l-i nūşuna

62. **yoḡ:**

Gazel 151

Mısra: 6

Yok, bulunmamak.

5. Baḡıcak āyine-i rūyuña ben ḡayretle
6. Dir idüñ 'aḡl eşeri yoḡ mı bu bî-hūşumda
63. **yoḡdur:-dur**

Gazel 38

Mısra: 10

Yok, bulunmamak.

9. Ḥalel-pezir-i fenā eyler ānı seyl-i ḡumüm
10. Esās-ı ḡaşr-ı ṭarabda beḡā mı var yoḡdur

yol:

1. **yol:**

Kaside 17

Mısra: 19

Bir amaca ulaşmak için başvurulması gereken çâre, vâsita.

19. Nice yol bulduñ efendüm bu ḡadar māni' var
20. Bā-ḡuşūs āşaf-ı zîşān-ı Felāṭün-tedbîr

2. **yolına:-ı, -n, -a**

Gazel 48

Mısra: 11
Uğruna, uğruna.

11. Bî-tevaḳḳuf hele sevdikleri şūḥun yolına
12. Ser ile cānı fedā eylediler 'āşıklar

3. **yolum:-um**

Gazel 141

Mısra: 5

Bir ūşeye ulaşmak için tâkip edilen seyir.

5. Yolum urdı beni azdırdı gāyet nefis ile şeytān
6. Ṭarīḳ-i sūnnetüñden pek cüdāyum yā Resūla'llāh

volunda cān vir:

1. **volunda cān virirüz:-ir, -üz**

Gazel 14

Mısra: 5

Birinin uğruna ölmek, kendini feda etmek.

5. Severüz hem yolunda cān virirüz
6. Böyle bir āfet-i semen-būyı

yor:

1. **yordı:-dı**

Gazel 89

Mısra: 7

Yormak.

7. Mizmār-ı ney-süvāri-i naḥvetde yordı pek
8. Esb-i dil-i zebūnumı bir tıfl-ı ḥurde-sāl

Yūsuf-ı dil:

1. **Yūsuf-ı dil:**

Gazel 47

Mısra: 5

Hız. Yusuf'un gönü.

5. Yūsuf-ı dil ne çeker çāh-ı zenaḥdānında
6. Olsalar vāḳıf ger ser-te-ser ihvān aḡlar

Yūsuf-ı Mısr:

1. **Yūsuf-ı Mısr' uñ:-uñ**

Gazel 157

Mısra: **10**

Mısırlı Hz. Yusuf peygamber.

9. ‘Aşr-ı hüsnünde eyâ şüh-ı şeker güftârum
10. Çâh-ı nisyândadır Yūsuf-ı Mısr’uñ nâmı

yutdır:

1. **yutdıracağdur:**-acağ, -dur

Gazel 121

Mısra: **6**

Yutmasını sağlamak II eziyet etmek.

5. Vaqt-i iftarda būs-ı lebüñ imsāk iderek
6. Kim bilür bize ne kıan yutdıracağdur hübân

yuva:

1. **yuvasın:**-sın

Gazel 94

Mısra: **7**

Yuva, ev.

7. Tutdığı gibi şahne-i dey yapıdı yuvasın
8. Bilmem yine âyâ ne günâh eyledi bülbül

yüri:

1. **yürisin:**-sın

Gazel 82

Mısra: **9**

Dolaşmak.

9. Bu gice meclis-i ‘işretde sebûlar yürisin
10. Sâkiyâ sāğar-ı şahbâ küçicükdür küçicük
2. **yüridükçe:**-dükçe

Gazel 14

Mısra: **11**

Yürümek, dolaşmak.

11. Yüridükçe o kıamet-i bālâ
12. Añdırır serv-i bāğ-ı mīnüyı

yüz:

1. **yüzüñe:**-ü, -ñ, -e

Tahmis 6

Mısra: **24**

Yüz, çehre.

23. 'Afvūña mağrūr olup itdüm günāh itdümse de
24. Yanılıp yüzüne karşı bir gün āh itdümse de

yüz bul:

1. yüz bulup:-up

Gazel 138

Mısra: 8

İlgi ve yakınlık görmek.

7. Tarf-ı ruhsāruñdan eyle ber-ṭaraf gīsūlaruñ
8. Yüz bulup bī-çāreler kılsun nezzāre rū-be-rū

yüz sür:

1. yüz sürer:-er

Kaside 6

Mısra: 64

Büyük sevgi, saygı gösterilen birinin eşiğine, ayağına doğru yüzünü yere sürercesine eğilmek.

63. O vezīr [i]bnü vezīr a'ni Velī Paşa kim
64. Yüz sürer dergeh-i vālāsına çarḥ-ı gerdān

yüz vir:

1. yüz virmeme:-me, -me

Gazel 30

Mısra: 11

İlgi, yakınlık göstermek.

11. Zāhidlere yüz virmeme māni' degü l ammā
12. Şāhidlere dil virmez isek tōhmetimizdür

yüzden:

1. yüzdendür:-dür

Gazel 138

Mısra: 3

Sebep.

3. Cilvesi baḥt-ı siyāhuñ göre ne yüzdendür yine
4. Haṭ gelüp oldu mu 'arız ḥüsn-i yāre rū-be-rū

yüzüm yok:

1. yüzüm yok:

Gazel 141

Mısra: **10**

Cüret ve cesareti olmamak.

9. Senüñ ben âl-i pâküñden siyeh-rû bir günehkârum

10. Yüzüm yok hâzrete nice varayum yâ Resûla'llâh

yüzüñ ak alnuñ açık:

1. yüzüñ aķ alnuñ açık:-üñ

Gazel 149

Mısra: **11**

Çekinecek hiçbir durumu veya ayıbının olmaması.

11. İsterseñ ola yüzüñ aķ alnuñ açık müdâm

12. Bakma raķıbüñ eldeki kâra gurüşuna

yüz göz açtır:

1. yüz göz açtırmaz:-maz

Kaside 4

Mısra: **1**

Yüz göz açtırmaz deyimi II gün yüzü göstermez, mutlu etmez.

1. Yüz göz açtırmaz iken baht-ı siyehkâraye h̄vâb

2. Eyledi luţf-ı hudâ çehresine reşş-i gül-âb

2. 29. Z/Z/Z

zâ:

1. zâları:-lar, -ı

Kaside 6

Mısra: **33**

Arap alfabesinin on birinci ve Türkler'in İslâmiyet'i kabullerinden 1928 harf inkılâbına kadar 9–10 asır boyunca kullanmış oldukları alfabenin on üçüncü harfi ve bu harfin adı [Ebced hesâbında değeri 7'dir].

33. Zâları zîver-i iklîl-i belâgat ammâ

34. Sînlerde ser-i hüssâdı keser erre-be-sân

2. zâları:-lar, -ı

Kaside 6

Mısra: **39**

Arap alfabesinin on birinci ve Türkler'in İslâmiyet'i kabullerinden 1928 harf inkılâbına kadar 9–10 asır boyunca kullanmış oldukları alfabenin on üçüncü harfi ve bu harfin adı [Ebced hesâbında değeri 7'dir].

39. Zāları zaby-i feyāfî-i kemāl ü 'aynı
40. Fi'l-meşel 'aynîdür ol zabyın olur gamze-zenân

zabt it:

1. **zabt idemem:** -e, -me, -m

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Engel olmak, tutmak.

15. Görsem dirüm o server-i hübānum ağlarum

16. Zabt idemem bu dīde-i giryānum ağlarum

zaby:

1. **zabyın:** -ın

Kaside 6

Mısra: 40

Geyik, karaca, gazâl denen hayvan.

39. Zāları zaby-i feyāfî-i kemāl ü 'aynı

40. Fi'l-meşel 'aynîdür ol zabyın olur gamze-zenân

zaby-i feyāfî-i kemāl ü 'ayn:

1. **zaby-i feyāfî-i kemāl ü 'ayn:** -ı

Kaside 6

Mısra: 39

Olgunluk çölünün ceylanı.

39. Zāları zaby-i feyāfî-i kemāl ü 'aynı

40. Fi'l-meşel 'aynîdür ol zabyın olur gamze-zenân

zāde-i merdüm:

1. **zāde-i merdüm:**

Gazel 75

Mısra: 3

İnsan evladı.

3. O perî-peykeri sen zāde-i merdüm şanma

4. Melegi şüret-i insāna kodı şīve-i hākk

2. **zāde-i merdüm:**

Gazel 105

Mısra: 6

İnsan evladı.

5. Pinhān olayor hem-çü perī pīş-i nazardan
6. Baḡsañ yine āmmā görünür zāde-i merdüm

zāde-i ṭab´-ı vezīr-i Cem-cāh:

1. zāde-i ṭab´-ı vezīr-i Cem-cāh:

Kaside 11

Mısra: 9

Yüksek mevkili Cem'in vezirinin karakterinin evladı.

9. Zāde-i ṭab´-ı vezīr-i Cem-cāh

10. Eşer-i kilik-i müşīr-i āgāh

za´f:

1. za´file:-ile

Kaside 2

Mısra: 17

Güçsüzlük, zayıflık.

17. Hezār za´file pür pīç ü tāb iken nā-gāh

18. Ṭabīb-i cān gibi bir müjde-baḡş virdi ḡuzūr

zāğ:

1. zāğ:

Gazel 145

Mısra: 8

Keskinlik.

7. Pek küçükdür yaşıñ görmedi vesme kaşıñ

8. Ḥaṇçerüñe daḡı zāğ eylemedüñ āh āh

zağan:

1. zağan:

Gazel 56

Mısra: 8

Far. Çaylak II yırtıcı kuş.

7. Şīve-i ḡüsn-i ḡudā-dād gerekdür yoḡsa

8. Zağan ārāyiş ile hem-ser-i ṭāvus olmaz

zāhid:

1. zāhidlere:-ler, -e

Gazel 30

Mısra: 11

Kaba sofü (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).

11. Zāhidlere yüz virmeme māni‘ degül ammā
12. Şahidlere dil virmez isek tōhmetimizdür

2. zāhid:

Gazel 42

Mısra: 7

Kaba sofı (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).

7. Hıffet idüp gelürse de zāhid yok aña yer
8. Bezm-i neşâ-ı bādeye şıķlet şıģısmıyor

3. zāhid:

Gazel 49

Mısra: 7

Kaba sofı (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).

7. Zāhid tarık-i zühde biz rāh-ı ‘aşķda
8. Bilsem ki hāk efendi kimüñ mezhebiyledür

4. zāhid:

Gazel 120

Mısra: 15

Kaba sofı (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).

15. Hārām olsun baña ‘irfān eger duht-ı rezi zāhid
16. İdüp aģyārdan mestür şaymazsa helālinden

zāhidā:

1. zāhidā:

Gazel 75

Mısra: 9

Ey sofı.

9. Zāhidā destüme peymāne-i ser-şār-ı meyi
10. Bedel subħa-i şad-dāne ķodı şıve-i hākķ

zāhidān:

1. zāhidān:

Gazel 28

Mısra: 13

Zahidler, aşırı sofular.

13. O zāhidān ki riyāsından istemez dönsün
14. Olursa vāşıl-ı sır saħn-ı hānķāh döner

zāhid-i bārid:

1. **zāhid-i bāridle:-le****Gazel 99**Mısra: **6***Sevimsiz dindar.*

5. Sebük-rūh ‘āşık-ı rindāne-meşreb yār-ı cānumdur

6. Girān-cān zāhid-i bāridle ünsiyet qabūl itm̄em

zāhid-i bī-çāre:1. **zāhid-i bī-çāre:****Gazel 33**Mısra: **7***Çaresiz dindar.*

7. Yanarken zāhid-i bī-çāre bīm-i nār-ı dūzaḥla

8. Lehīb-i āteş-i ‘aşka sipend olmaḡ ne mümkindür

zāhid-i ḥar:1. **zāhid-i ḥar:****Gazel 56**Mısra: **11***Eşek zahid.*

11. Ḥil‘at-ı fahrı idüp zāhid-i ḥar zīver-i dūş

12. Bir zamān çāk-zen-i cāme-i nāmūs olmaz

zāhir:1. **zāhir:****Kaside 5**Mısra: **33***Meydanda olan, görünen, açık ve belli olan (şey).*

33. Sīma-yı aşālet buved ez-nāşiye zāhir

34. Mażmūnı olur şimdi hüveydā Yeñişehr’e

zāhir ol:1. **zāhir olur:-ur****Gazel 157**Mısra: **4***Ortaya çıkmak, görünmek.*

3. Būs-ı ruḥsāre işāretle hilāl-ebrūsı

4. Rūzedār-ı ġamınuñ zāhir olur bayramı

zahm:

1. **zaḥmuma**:-um, -a

Gazel 100

Mısra: **11**

Far. Yara, ceriha.

11. Sīnemde bakup zaḥmuma raḥm eylemedüñ hīç

12. Bir kere ṭabībüm dimedüñ merhemüñ olsam

zahn-ı dil:

1. **zahn-ı dili**:-i

Gazel 150

Mısra: **7**

Yaralı gönül.

7. Zahn-ı dili görirse de raḥm eylemez o şüh

8. Ger olmamış nigāhı ger olmuş ne fā'ide

zahnāk:

1. **zahnāk:**

Gazel 97

Mısra: **15**

Yaralı, zahmzede, mecruh.

15. Dendān-ı cevri ile n'ola ger zaḥmnāk isem

16. Seng-i felāḥanum seg-i aḡyāra uğradum

zahn-nümāyān:

1. **zahn-nümāyānına**:-i, -n, -a

Kaside 10

Mısra: **15**

Görünen yara.

15. Baḳalum zaḥm-nümüyānına üftādelerin

16. Lāleveş dāḡ be-dil bizde zuhūr eyleyelüm

zā'ika-pīrā-yı maḳāl:

1. **zā'ika-pīrā-yı maḳāl:**

Kaside 6

Mısra: **43**

Sözün tadını süsleyen.

43. Ḳāflar ḳand-şıfat zā'ika-pīrā-yı maḳāl

44. Kāflar gül-be-şeker lāmı leb-i la'l-i bütān

zāl:

1. **zāllar:-lar****Kaside 6**

Mısra: 31

Arap alfabesinin dokuzuncu, Türkler'in İslâmiyet'i kabullerinden 1928 harf inkılâbına kadar 9 – 10 asır boyunca kullanmış oldukları alfabenin on birinci harfi ve bu harfin adı [Ebced hesabında değeri 700'dür. Eski târihlerde seneyi bildiren rakamdan sonra zilhicce ayını gösteren bir rumuz olarak kullanılırdı].

31. Zāllar zirve-i ebrâc-ı hünerde ahter

32. Râları çarh-ı ma'ârifde hilâl-ı raḥşân

Zâl:1. **Zâl:****Kaside 8**

Mısra: 18

Şehname'de adı geçen İranlı efsanevi kahramandır. Rüstem'in babası, Sam'ın oğludur. Saçı, kirpiği, kaşu beyaz halde doğmuştur. Klasik şiirde yiğitliği, okçuluğu ile ünlenmiş olmakla birlikte daha çok destanı ve beyaz tüyleri (saçı, kaşu, kirpiği) ile anılır.

17. Ne nîze nîze-i paşa-yı şaf-der kâhramân peyker

18. Ki Zâl ü Rüstem'i hayret-zede itmekde peykârı

zâlâm-ı şeb-i yeldâ:1. **zâlâm-ı şeb-i yeldâ:****Gazel 52**

Mısra: 2

Uzun gecenin karanlığı.

1. Tâb-ı ruh ile zülf-i siyeh tâ karışuḡdur

2. Nev-rüz u zâlâm-ı şeb-i yeldâ karışuḡdur

zâlim:1. **zâlimsin:-sin****Gazel 119**

Mısra: 5

Zalim, zulmeden II sevgili.

5. Ne zâlimsin ne kâfirsın ne şüh-ı bî-emânsın kim

6. Bizi miḡnet-keş-i ġam görmedükçe raḡat itmezsin

2. **zâlim:****Gazel 136**

Mısra: 2

Zalim, zulmeden II sevgili.

1. İtdüñ hadeng-i cevrine sīnemi nişān
2. Ğayrı elinden āh senüñ zālīm el-amān

3. **zālīmden:-den**

Gazel 148

Mısra: **2**

Zalim, zulmeden II sevgili.

1. Dāmeninden çekmem el yār ictināb eyleser de
2. Geçmem ol zālīmden āğāz-ı 'itāb eyleser de

zamān:

1. **zamānı:-ı**

Kaside 2

Mısra: **19**

Vakit, sıra.

19. Didi zamānı mı bu iztirāb-ı cāngāhın
20. Nedür bu mertebe āh u enīn-i nā-maḥşūr

2. **zamānıdur:-ı, -dur**

Gazel 4

Mısra: **3**

Vakit, sıra.

3. Şavm-ı vişāle niyet idersem zamānıdur
4. Bir neş'e ḥāşıl olmuyor iftārdan baña

3. **zamāna:-a**

Kaside 5

Mısra: **35**

Vakit II dönem.

35. Ger Seyyid ü Sa'd olsa resīde bu zamāna
36. Tilmīzi olurlardı gelüp tā Yeñişehr'e

4. **zamān:**

Kaside 17

Mısra: **35**

Devir, dönem.

35. Yandı şabrum o zamān eyledüm āğāz baña
36. Eyleyüp dīdelerüm eşke bedel hūn taḫtīr

5. **zamān:**

Gazel 56

Mısra: **12**

Zaman, dönem.

11. Hıl'at-ı fahrı idüp zāhid-i har zīver-i dūş
12. Bir zamān çāk-zen-i cāme-i nāmūs olmaz

zamān-ı direv:

1. **zamān-ı direv:-ı**

Gazel 139

Mısra: 12

Ekin biçme zamanı.

11. Şaçup arz-ı niyāza toħm-ı sirişk
12. Demed-i vaşlı al zamān-ı direv

zamān-ı hūsn:

1. **zamān-ı hūsn:-ı**

Gazel 133

Mısra: 2

Güzel zaman.

1. Ne kendi kıadrını bildi ne 'āşık-ı zārın
2. Zamān-ı hūsnı hebā geçdi hayf o dil-dārın

zanbak:

1. **zanbak:**

Kaside 9

Mısra: 24

Zambakgiller familyasından, pek çok türü bulunan, güzel, iri, beyaz çiçekli, çok yıllık süs bitkisi.

23. Meger ki tuysun mācerāyı
24. Uzatmış gūşını zanbak aşammdur

zann eyle:

1. **zann eyleme:-me**

Gazel 47

Mısra: 7

Zannetmek, öyle sanmak.

7. Jāle zann eyleme berg-i gül-i handān üzre
8. Çeşm-i bülbül şulanur verd-i gülistān ağlar

2. **zann eylerüm:-r, -üm**

Kaside 18

Mısra: 14

Zannetmek, öyle sanmak.

13. Bu zümrenüñ cem'ine fâ'ik şu 'aşrda
14. Zann eylerüm ki dāver-i Dārā-nāşībdür

zann it:

1. **zann iderler:-er, -ler**

Gazel 45

Mısra: 12

Zannetmek, öyle sanmak.

11. Gird-i la'inde görenler ĥat-ı nev-peydāsını
12. Zann iderler sükker üzre ictimā'-ı mürdur

2. **zann iderler:-er, -ler**

Gazel 144

Mısra: 4

Zannetmek, öyle sanmak.

3. Görenler kākül-i pāşīdesin ruĥsār-ı raĥşāna
4. Şehāb oldı keşīde zann iderler āftāb üzre

3. **zann iderüm:-er, -üm**

Kaside 5

Mısra: 8

Zannetmek, öyle sanmak.

7. Girdi eline ceş-i sürürun bu yakında
8. Ğam zann iderüm vaz' idemez pā Yeñişehr'e

4. **zann itme:-me**

Gazel 13

Mısra: 9

Zannetmek, öyle sanmak.

9. Sīne-i 'āşık-ı 'uryān teni zann itme tehī
10. Var o şandūkada kālā-yı maĥabbet kat kat

5. **zann itme:-me**

Gazel 60

Mısra: 16

Zannetmek, öyle sanmak.

15. Biz bezm-i vişālūñe sezāyuz
16. Zann itme ki nā-sezālaruz

6. **zan itme:-me**

Gazel 129

Mısra: 5

Sanmak, gerçeğini bilmeden ihtimal üzerine hüküm vermek.

5. Zân itme maţar şefkat idüp oldı felekler
6. Giryende-i hâl-i zu'afâsı Yeñişehr'in

zânû:

1. **zânûya:** -y, -a

Gazel 132

Mısra: 20

Diz.

19. İhvân arasında ne şafâ sâķī-i gül-ruh
20. Zânûya gele büse vire ğonce-i dehenden

zâr:

1. **zâr:**

Gazel 98

Mısra: 1

Aĝlayan, inleyen.

1. Sitemle örseledüñ zâr olan ğöñülcegizüm
2. Kırıldı saña hevâ-dâr olan ğöñülcegizüm

zâr eyle:

1. **zâr eylemem:** -me, -m

Kaside 16

Mısra: 40

Aĝlamak, inlemek.

39. Dir Eşref aña Aĝmed olma ğam-ĥvâr
40. Seni dünyâda ben hiç eylemem zâr

zâr it:

1. **zâr ider:** -er

Tahmis 2

Mısra: 11

Aĝlamak, inlemek.

11. Şanma bî-câ şâĥ-ı verd üstünde bülbül zâr ider
12. Öyle beyhüde figân ü nâle-i hem-vâr ider

zâr u giryân:

1. **zâr u giryândur:** -dur

Gazel 26

Mısra: 15

Aĝlayıp, inlemek.

15. Yımez içmez senüñ derdüñle dā'im zār u giryāndur
16. Ṭabībüm gel devā kııl şunda bir dil-ḥaste 'İzzet var

zār ü zebün-ı nıgeh:

1. zār ü zebün-ı nıgehüñ: -üñ

Gazel 83

Mısra: 8

İnleyen ve güçsüz bakış.

7. Kaḥramān olsa da meydān-ı maḥabbetde gönül
8. Olur elbette senüñ zār ü zebün-ı nıgehüñ

zarar:

1. zarar:

Kaside 13

Mısra: 18

Zıyan, eksiklik, kayıp.

17. Şır-ḥār-i şır āhū-beççeler
18. Kimseden yok kimseye aşıla zarar

zār-ı dil-figār:

1. zār-ı dil-figār:

Gazel 108

Mısra: 10

Gönlü yaralı inleyen II sevgili.

9. Kimler tutuşur pençe-i cevrüyle o şuhun
10. 'İzzet yine ben zār-ı dil-figār tutuşdım

zarüret:

1. zarüret:

Kaside 2

Mısra: 90

Mecbûriyet, zorunluluk.

89. Ḥudā 'alīm ki ben ḥod-sitālık itmez idim
90. Żarüret eylemeseydi ibāhe-i maḥzür

zāt:

1. zātı: -ı

Kaside 3

Mısra: 57

Kendi, bizzat kendi.

57. Z̄ātı gül-pister-i iḳbâlde âsûde olup
58. Devleti gibi ola dīde-i baḥtı bīdār

2. z̄ātuñı:-u, -ñ, -ı

Kaside 4

Mısra: 55

Kendi, bizzat kendi.

55. Eyleyüp z̄ātuñı âsīb-i kederden maḥfûz
56. Ḥaşmuña ğālîp ide ḥazret-i Rabbü'l-erbâb

3. z̄ātına:-ı, -n, -a

Kaside 6

Mısra: 90

Kendi, bizzat kendi.

89. Görmedük öyle kerem-pīşe vezīr-i 'ādîl
90. Tuymaduk̄ z̄ātına mānend ü 'adîl ü aḳrân

4. z̄ātını:-ı, -n, -ı

Kaside 6

Mısra: 111

Kendi, bizzat kendi.

111. Her gören z̄ātını el-veledü sırru ebîh
112. Pederi sırrı o devletli de olmışdur 'ayân

5. z̄ātını:-ı, -n, -ı

Kaside 6

Mısra: 145

Kendi, bizzat kendi.

145. Ḥaşre dek z̄ātını Allāh mu'ammer itsün
146. Eylesün neyl-i me'âriple hemîşe şādân

6. z̄ātına:-ı, -n, -a

Kaside 7

Mısra: 55

Kendi, bizzat kendi.

55. Bulamaz z̄ātına el-ḳışşa nazîr ü hem-tâ
56. Gezse bir kimse eger 'Ālemi ḳışver ḳışver

7. z̄ātuñı:-u, -ñ, -ı

Kaside 7

Mısra: 93

Kendi II öz.

93. Bezm-i devletde hudā zātuñi itsün ibkâ
94. İrmesün āyīne-i hâtıruña jeng-i keder

8. **zâtındaki:-i, -, -da, -ki**

Kaside 9

Mısra: 67

Kendi II öz.

67. Ya ol zâtındaki rüşd ü feţānet
68. ‘Aţā-yı maḥż-ı Rabb-i zu’l-keremdür

9. **zâtın:-ın**

Kaside 11

Mısra: 42

Kişi, şahsiyet.

41. Āferīn dāver-i Dārā-ḥademe
42. Medḥini çekdi o zâtın raḳama

zât-ı güzīn:

1. **zât-ı güzīninde:-i, -n, -de**

Kaside 11

Mısra: 19

Seçkin kişi.

19. Eylemiş zât-ı güzīninde hudā
20. Nice evşāf-ı ḥamīde ibda

zât-ı pāk:

1. **zât-ı pāke:-e**

Gazel 23

Mısra: 14

Temiz, saf yaratılış.

13. Bu nev-nazmı sezā ‘arz eylesem şad şermile ‘İzzet
14. O zât-ı pāke kim gencīne-i luḫ u mürüvvetdür

2. **zât-ı pākūñ:-üñ**

Gazel 21

Mısra: 12

Temiz, saf yaratılış.

11. Ya ‘ni āmācgeh-i nāvek-i ta‘n eylemişim
12. Zāt-ı pākūñ gibi dānā-yı hüner-meftūr

zav’-ı meşābīh-i şebistān-ı hurūf:

1. **zav' -ı meşābīh-i şebistān-ı hurūf:**

Kaside 6

Mısra: 37

Harflerin yatak odası kandillerinin ışığı.

37. Dādlar zav' -ı meşābīh-i şebistān-ı hurūf

38. Gūyiyā taları pervāneveş eyler tayerān

zebān:

1. **zebānuñ:-uñ**

Kaside 9

Mısra: 71

Dil.

71. Ne taqrīre zebānuñ kudreti var

72. Ne güncāyiş-pezīrā-yı raqamdur

2. **zebān:**

Gazel 24

Mısra: 12

Dil.

11. Sūz-ı dilini bezm de izhāra ne hācet

12. Şem' i niçün āzurde zebān eylemesünler

3. **zebānile:-ile**

Gazel 91

Mısra: 10

Dil.

9. Dirüm ki cilveñe 'aksi kaşr-ı dīdem olur

10. Zebānile yaparum şırçadan serāy-ı hayāl

zebān-dırāzi-i cühāl:

1. **zebān-dırāzi-i cühāl:-ı**

Gazel 54

Mısra: 9

Zehirli dilin uzunluğu.

9. Zebān-dırāzi-i cühāl pīş-i ehl-i şafā

10. Tanīn-i mīne-kaşr-ı zübābdan aluruz

zebān-ı tīg:

1. **zebān-ı tīg:**

Gazel 35

Mısra: 1
Kılıcın dili.

1. Ğamzeñ zebān-ı tīğ ile hem-dāstān mıdur
2. Müjgānlaruñ hikāye-güzār-ı sinān mıdur

zede-i leşker-i Firenk:

1. **zede-i leşker-i Firenk:**

Gazel 66

Mısra: 2

Avrupalı askere tutulmuş.

1. Ğubār-ı haṭ ruḥ-ı mir'at-i yāre jeng olmuş
2. Sevād-ı ān zede-i leşker-i Firenk olmuş

zehebü'r-ra'd-ı 'ināyāt:

1. **zehebü'r-ra'd-ı 'ināyātı:-ı**

Kaside 1

Mısra: 52

Yardımın gök gürültüsünün altını.

51. Mübtelā-yı marāz-ı miḥnet-i faḫra dā'im
52. Zehebü'r-ra'd-ı 'ināyātı devā-yı nuşret

zehr:

1. **zehr:**

Gazel 92

Mısra: 2

İçine işlediği organı bozan ve öldüren madde.

1. Künc-i firḫat meskenümdür bezm-i vaşlundan bedel
2. Kāse kāse zehr iḫer dil cām-ı 'işretten bedel

zehr-ābe-i 'itābı:

1. **zehr-ābe-i 'itābı:**

Gazel 6

Mısra: 11

Azarlamanın zehirli suyu.

11. Zehr-ābe-i 'itābı o şūḥun lezīz līk
12. Qand-ı 'ināyet-i ruḫabā sem gelür baña

zehr-āb-ı şikāvet:

1. zehr-āb-ı ŧikāyet:**Gazel 15**

Mısra: 3

*Sızlanmanın zehirli suyu.***3.** Mübeddel oldu zehr-āb-ı ŧikāyet ŧekker-i ŧükre**4.** Lebinden yārūñ oldum ya'ni zevk-i kām alan 'İzzet**zehr-i 'itāb:****1. zehr-i 'itābı:-ı****Gazel 150**

Mısra: 9

*Azarlamanın zehri.***9.** Zehr-i 'itābı itdi mezāk-ı ümīdi telh**10.** Bir de dü-la'l ü leb ŧeker olmuş ne fā'ide**zehr-i nā-kām:****1. zehr-i nā-kāmı:-ı****Kaside 2**

Mısra: 13

*Talihsizliğin zehri.***13.** Ne telh itmiş idi kāmı zehr-i nā-kāmı**14.** ŧükür ki oldu ŧeker-rīz luḡ-ı Rabb-ı ŧekür**zekān-būs:****1. zekān-būsı:-ı****Gazel 155**

Mısra: 4

*Çene öpen.***3.** Kızıl elmanuñ almazdum dehāna bir daḡı nāmuñ**4.** O ŧūḡ-ı sürḡ-pūŧ-ı ŧermüñ olsaydım zekān-būsı**zekan-ı dil-ber:****1. zekān-ı dil-bere:-e****Gazel 161**

Mısra: 5

*Güzelin çenesi.***5.** Tār-ı zülfi zekān-ı dil-bere ŧarḡınca gönül**6.** Ḥaldı bir fikr-i 'amīke resen-i çāḡ gibi**zekāt-ı hüsn:**

1. zekāt-ı hüsnüñi:-üñ, -i

Gazel 144

Mısra: 12

Güzelliğin zekatı.

11. Ruḥ-ı haṭ-āverüñden vāyedār it müstmendānı

12. Zekāt-ı hüsnüñi eyle edā ḥükm-i kitāb üzre

zelzelenāk:

1. zezelenāk:

Kaside 6

Mısra: 69

Sarsma, sarsılma.

69. Şadme-i ḳahrı ile rüy-ı zemīn zezelenāk

70. Hecme-i tīḡi ile mecma‘-ı ā‘dā nālān

zemherīr:

1. zemherīri:-i

Kaside 8

Mısra: 45

Şiddetli soḡuk, soḡuḡun şiddeti.

45. Firāḳuñ zemherīri toñdırup sūzendegānuñ hep

46. Şovuklatdum yine ḥayfā dil-i bī-tāb-ı bīmārı

zemīn:

1. zemīne:-e

Kaside 8

Mısra: 6

Yer, yeryüzü.

5. Çıkup eflāke dūd-ı āh-ı serdüm düşdi şad pāre

6. Ḳıyās itme zemīne ebr-i berf-efşānuñ işārı

zemīn-būs:

1. zemīn-būs:

Gazel 56

Mısra: 6

Yer öpme.

5. Ser-fürü eylemez erbāb-ı hüner nā-dāna

6. Ağniyā pīş-i esāfilde zemīn-būs olmaz

zemīn-i gülsen-i vasl:

1. **zemîn-i gülşen-i vaşlı:-ı**

Gazel 34

Mısra: **13**

Kavuşma bahçesinin ortamı.

13. Zemîn-i gülşen-i vaşlı şulaksa da sağlık

14. Bulur o naḥl-i leṭāfet-nümā yeñiçeridür

zemzeme-i figân-ı ney:

1. **zemzeme-i figân-ı ney:**

Gazel 95

Mısra: **16**

Neyin ağlamasının ezgisi.

15. Ḥarmen-i ḥüzni ser-te-ser suḥte eylese n'ola

16. Berḳ-i ṭarab degil midür zemzeme-i figân-ı ney

zemzeme-i ney:

1. **zemzeme-i ney:**

Gazel 10

Mısra: **6**

Ney ezgisi.

5. Geh şimāḥa çalınıp velvele-i şavt-ı hezār

6. Meclisi germ ide geh zemzeme-i ney ne şafā

zemzemeli:

1. **zemzemeli:**

Gazel 162

Mısra: **8**

Nağmeli, ezgili.

7. Muṭrıbun ṭutdıḡı āheng bu şeb

8. Sāz-ı nāhid gibi zemzemeli

zenahdān:

1. **zenahdānına:-ı, -na**

Gazel 13

Mısra: **11**

Çene.

11. Gerdeni üzre zenaḥdānına baḡ cebheyi gör

12. Bāḡ-ı cennet derecātı gibi 'İzzet kaṭ kaṭ

zencir:

1. zencir:

Gazel 33

Mısra: 3

Zincir II sevgilinin saç bölüğü.

3. Ser-i gīsū-yı hūruñ vaşfını zencir iden vā'iz
4. Dil-i divāne ol zencire bend olmak ne mümkündür

2. zencire:-e

Gazel 33

Mısra: 4

Zincir II sevgilinin saç bölüğü.

3. Ser-i gīsū-yı hūruñ vaşfını zencir iden vā'iz
4. Dil-i divāne ol zencire bend olmak ne mümkündür

3. zencirler:-ler

Gazel 81

Mısra: 3

Zincir II sevgilinin saç bölüğü.

3. Halka-i zūlfı baña zencirler hazırlasun
4. 'Aqlum aldurdum yine mecnūnuyum bir āfetūñ

4. zencir:

Gazel 149

Mısra: 7

Zincir, arka arkaya gelen şeylerin veya olayların meydana getirdiği dizi.

7. Zencir ider miyüz bu kadar kıl ü kālı biz
8. Kāküller el uzatmasa gāhice dūşına

5. zencire:-e

Gazel 158

Mısra: 2

Zincir II sevgilinin saç bölüğü.

1. Dil-besteligüm zūlf-i girih-gīre degül mi
2. Mecnūn olanuñ rağbeti zencire degül mi

zencir-i müselsel:

1. zencir-i müselsel:

Gazel 32

Mısra: 2

Birbirine ekli zincir II sevgilinin saç bölüğü.

1. Perçeminden her ne dem ol pür cefā tel gösterür
2. 'Āşık-ı şeydāya zencir-i müselsel gösterür

zencire çek:1. **zencire çeker: -er****Gazel 85**

Mısra: 4

Zincirle bağlamak II eziyet etmek.

3. Gösterüp perçemünün tārını kıldıkça güzār

4. Dil-i divāneyi zencire çeker şīvelerün

zen-i mekkāre-i dünyā:1. **zen-i mekkāre-i dünyādan: -dan****Gazel 58**

Mısra: 2

Hileci koca karı dünyada II yalancı dünya.

1. Lā-übālilerüz 'ālemde bize kayd olmaz

2. Zen-i mekkāre-i dünyādan ebed keyd olmaz

zer:1. **zer:****Kaside 2**

Mısra: 12

Altın.

11. O güne vardı metānet hişār-ı ye' sde kim

12. Degildi hedmine hiç kārger anuñ zer ü zūr

2. **zer:****Kaside 13**

Mısra: 70

Altın.

69. Var mı sende mīrzālīkdan eşer

70. Kīseñ içre bulunur mı sīm ü zer

3. **zerden: -den****Kaside 13**

Mısra: 81

Altın.

81. Gerçi kīsem sīm ile zerden tehī

82. İtmişüm melce' velī bir dergehi

zerāfet:

1. **zerâfetdür:-dür****Kıt'a 2**Mısra: **6***Zerâfet, incelik.*

5. İhtişâsuñ baña kat kat demek ister ammâ

6. Ne zerâfetdür iki emr ile baq İmâsı

zerd-ruh:1. **zerd-ruh:****Gazel 18**Mısra: **2***Solgun yanak.*

1. Yoğ iken yârüm gibi bir nev-civân-ı verd-ruh

2. Hayf te'sîr-i şiyâm itdi o mâhı zerd-ruh

zerre:1. **zerrelerüñ:-ler, -üñ****Gazel 79**Mısra: **2***Çok küçük.*

1. Ser-geştegân-ı bî-haberüñ yok mıdur senüñ

2. Ey âftâb zerrelerüñ yok mıdur senüñ

zerrevâr:1. **zerrevâruz:-uz****Gazel 61**Mısra: **8***Zerre gibi çok küçük.*

7. Mihr ü mâh-ı felek-i hüsn ü bahâdur anlar

8. Zerrevâruz o iki neyyir-i raşşân ile biz

zevk:1. **zevk:****Gazel 8**Mısra: **3***Eğlence, eğlenti, cünbiş.*

3. Şebâne cünbiş ü zevk ü tarab güzel ammâ

4. Pek ıztırâb virür şubh-dem humâr baña

2. **zevkümüz:-u, -müz**

Gazel 77

Mısra: 17

Eğlence, eğlenti, cümbüş.

17. 'İzzetâ bir vech ile ta'rif olunmaz zevkümüz

18. Yokdı defterde bu cümbüş gerdiş-i devrâna bak

zevk ü cümbüş:

1. **zevk ü cümbüş:**

Gazel 77

Mısra: 9

Eğlence ve neşe.

9. Kaşr-ı dâmâda varılduğda o zevk ü cümbüş

10. Kimde var kudret ki takrîr eylesün yârâna bak

zevk ü şafâ:

1. **zevk ü şafâlar:-lar**

Gazel 41

Mısra: 20

Eğlence ve mutluluk.

19. 'İzz ü devletle hemân sağ olsun

20. Eylesün zevk ü şafâlar demidür

2. **zevk ü şafâya:-y, -a**

Gazel 119

Mısra: 3

Eğlence ve mutluluk.

3. Girân-cânlar mıyuz zevk ü şafâya meylimüz mi yok

4. Nedür ba'îs bizümle bir zamân ünsiyet itmezsin

zevk ü tarab:

1. **zevk ü tarablar:-lar**

Gazel 129

Mısra: 9

Eğlence ve sevinç.

9. Ol ne idi itdigümüz zevk ü tarablar

10. Şimdi keder oldı şafâsı Yeñişehr'in

zevk-i düşnâm-ı leb:

1. **zevķ-i dūšnām-ı lebin:-in**

Gazel 80

Mısra: 2

Dudağın sövüp, sayma zevki.

1. Mey-i telh-i ğazabuñ çok gördük
2. Zevķ-i dūšnām-ı lebin çok gördük

zevķ-i kām:

1. **zevķ-i kām:**

Gazel 15

Mısra: 4

Lezzetin zevki.

3. Mübeddel oldı zehr-āb-ı şikāyet şekker-i şükre
4. Lebinden yārūñ oldum ya'ni zevķ-i kām alan 'İzzet

zevķ-i şebāne:

1. **zevķ-i şebāne:**

Gazel 132

Mısra: 17

Geceye ait olan zevkler.

17. Gelmez mi 'aceb hātıruña zevķ-i şebāne
18. Yād itmeyesin cünbüş-i yārān-ı kühenden

Zeyd:

1. **Zeyd:**

Gazel 58

Mısra: 8

İmâmiye Şîleri'nin dördüncü imamı olan Zeynelâbidin'in oğlu Zeyd'e ve ondan sonra da onun oğlu Yahyâ'ya uyanlara verilen ad.

7. Ser-fürū itse raķīb 'āşıkā her dem ne 'aceb
8. Kağı ğavġāda 'Amır pā-zede-i Zeyd olmaz

2. **Zeyd:**

Gazel 71

Mısra: 9

İmâmiye Şîleri'nin dördüncü imamı olan Zeynelâbidin'in oğlu Zeyd'e ve ondan sonra da onun oğlu Yahyâ'ya uyanlara verilen ad.

9. Zeyd ile 'Amrın arasında biraķsın darbı
10. Döġsün 'uşşākımı dögerse de tenhā hāfız

zevl-i afv:

1. **zeyl-i afvuñ:-uñ****Kaside 7**Mısra: **78***Affin devamı.*

77. İstiṭā‘am yoğise daḥı budur me’ mūlum

78. Zeyl-i afvuñ ne ḳadar var ise ‘aybum örter

zīb:1. **zībdür:-dür****Kaside 18**Mısra: **18***Süs, bezek.*

17. Şuğl-ı vezāret olmasa māni‘ bu ṭab‘ile

18. Güftarı fehm olurdı ki maẓmūnuna zībdür

zīb ü fer vir:1. **zīb ü fer vire :-e****Kaside 7**Mısra: **90***Güzellik katmak, süslemek.*

89. Tā ki meşşāte-i nūk ḳalem-i ehl-i beyān

90. Vire ruḥsār-ı ‘arūs-ı sūḥana zīb ü fer

zībā:1. **zībā:****Gazel 71**Mısra: **1***Güzel, süslü, gösterişli.*

1. Yañağı gül gibi bir şīveli zībā ḥāfız

2. Bize çekdürme şeb-i tā-be-seḥer yā ḥāfız

zīb-dih-i ḥüsn:1. **zīb-dih-i ḥüsn:****Kaside 1**Mısra: **44***Güzelliğin süs vereni.*

43. Ḳalemi vesme-keş-i ebrū-yı ḥübān-ı kemāl

44. Raḳamı zīb-dih-i ḥüsn ü bahā-yı nuşret

zībende:

1. **zībendesî:-s, -i**

Kaside 13

Mısra: **84**

Süslü.

83. Kim o dergāhuñ eñ ednā bendesi

84. ‘Ālemūñ sāmān ile zībendesî

zībende-i āšār-ı füyüzāt-ı ezeli:

1. **zībende-i āšār-ı füyüzāt-ı ezeldür:-dür**

Kaside 5

Mısra: **3**

Ruhlar aleminin başlangıcının feyizlerinin süslü eserleri.

3. Zībende-i āšār-ı füyüzāt-ı ezeldür

4. Reşk itse sezā cennet-i me’vā Yeñişehr’e

zīb-i ağüş-ı vefā:

1. **zīb-i ağüş-ı vefā:**

Gazel 53

Mısra: **6**

Vefalı kucağın süsü.

5. Sāde-rüyānı cefā-perver olur hūbānuñ

6. Zīb-i ağüş-ı vefā varsa haṭ-āverdesidür

zīb-i düş-ı hem-vār:

1. **zīb-i düş-ı hem-vārı:-ı**

Kaside 8

Mısra: **56**

Düzgün omzun süsü.

55. Huşūşā ben gibi bir şa’ir-i maẓmūn-pīrānuñ

56. İder bir ferve-i semmūrı zīb-i düş-ı hem-vārı

zīb-i hınā-yı nuşret:

1. **zīb-i hınā-yı nuşret:**

Kaside 1

Mısra: **68**

Yardım kınasının süsü.

67. Şübhesüz māşıṭa-i fikret-i rengīnümdür

68. Bıkr-i maẓmūna viren zīb-i hınā-yı nuşret

zīb-i infi’āl:

1. **zīb-i infi‘āl:**

Gazel 1

Mısra: 12

Gücenmenin süsü.

11. Ey büt-i naḥvet perest-i deyr-i istiḡnā yine

12. Çīn-i ebrū cebhe zīb-i infi‘āl olmuş saña

zīb-i kenār:

1. **zīb-i kenār:**

Kaside 3

Mısra: 48

Süslü kucaklama.

47. Biz taḥassür-zede-i mūy-miyānuz ammā

48. Her şeb aḡyār-ı denī itmededür zīb-i kenār

2. **zīb-i kenār:**

Gazel 76

Mısra: 3

Süslü kucaklama.

3. Her nefes şıdk ile ger zīb-i kenār eyleseler

4. Şāf-ṭab‘ān o ḡürşīd-mişāli lāyık

zīb-i şafaḡāt-ı nesh-i fikret:

1. **zīb-i şafaḡāt-ı nesh-i fikretimüzdür: -imüz, -dür**

Gazel 30

Mısra: 30

Düşünceyi ortadan kaldırma evrelerinin süsü.

29. Dāmān-ı Muḡammed Beg Efendi ki medīḡi

30. Zīb-i şafaḡāt-ı nesh-i fikretimüzdür

zīb-i sūtūr:

1. **zīb-i sūtūr:**

Kaside 3

Mısra: 27

Satırların süsü.

27. Vaşfinuñ biñde birin eyleyemez zīb-i sūtūr

28. Yazsa erbāb-ı hüner midḡatini leyl ü nehār

2. **zīb-i sūtūr:**

Kaside 10

Mısra: 2
Satırların süsü.

1. Baħr-i endiŕeyi mevc-āver-i nūr eyleyelüm
2. Güher-i nazmı yine zīb-i sūtūr eyleyelüm

3. zīb-i sūtūr:

Gazel 50

Mısra: 1

Satırların süsü.

1. Kim ki vaŕf-ı fem-i cānānı ider zīb-i sūtūr
2. Kilk-i müyīni gerekdür müje-i dīde-i mūr

zīb-i zebān:

1. zīb-i zebān:

Kaside 8

Mısra: 25

Dilin süsü.

25. Bu resme ıudsiyān zīb-i zebān eylerler evŕāfuñ
26. Semāvāt üzre sebķat eyledikçe zıkr-i eṭvārı

zi-hecr-i Yūsuf:

1. zi-hecr-i Yūsuf:

Gazel 104

Mısra: 8

Yusuf'un ayrılığına sahip II Hz. Yusuf.

7. Pīrāhen-i sefidī eŕmem be-ber-keŕide'st
8. Ya'ķūb'em u zi-hecr-i Yūsuf esef ne-dārem

zihī:

1. zihī:

Kaside 11

Mısra: 3

Ne iyi, ne güzel!

3. Bāreka'llāh zihī ŕi' r-i laṭīf
4. Ma'ni-i pāki gibi lafzı nazīf

zihn-i ŕafvet-eŕer:

1. zihn-i ŕafvet-eŕeri:

Kaside 1

Mısra: **47**

Temiz zihninin işareti, belirtisi.

47. Zihn-i şafvet-eşeri cilvegeh-i sırr-ı nihān

48. Ṭab‘-ı pākīzesi mir‘āt-ı şafā-yı nuşret

zıkr:

1. **zıkr:**

Kaside 13

Mısra: **96**

Sözünü etme, ismini söyleme, anma.

95. ‘Abd-i nā-çizüñ kuluñdur ‘İzzet’üñ

96. Rüz u şeb zıkr ile fikri midhatüñ

zıkr-i etvār:

1. **zıkr-i etvārı:-ı**

Kaside 8

Mısra: **26**

Davranışların zikri

25. Bu resme kudsiyān zīb-i zebān eylerler evşāfuñ

26. Semāvāt üzre sebkat eyledikçe zıkr-i etvārı

zıkr-i medh:

1. **zıkr-i medhın:-in**

Kaside 3

Mısra: **10**

Övgüden bahsetme.

9. Şükr-i ihsānını ifā idemem ben kalemin

10. Ne kadar eyler isem zıkr-i medhın tekrār

zılāl-efgende-i fark-ı ümem:

1. **zılāl-efgende-i fark-ı ümemdür:-dür**

Kaside 9

Mısra: **82**

Ümmetin koruyucusu.

81. Hümā-yı devleti ol dādkāruñ

82. Zılāl-efgende-i fark-ı ümemdür

zillet-i devlet:

1. **zillet-i devlet:**

Gazel 99

Mısra: 8

Devletin hakirliği.

7. Şehen-şāh-ı felek-cāh-ı serīr-i mülket-i fakrum

8. Cihāna rāğīb olmam zillet-i devlet kabūl itmem

zinde-i cāvidān-ı ney:

1. **zinde-i cāvidān-ı ney:**

Gazel 95

Mısra: 6

Neyin kalıcı canlılığı.

5. Feyz-i deminden āşikār hāşiyet-i dem-i Mesīh

6. Mürde-dilān hep olmada zinde-i cāvidān-ı ney

zi-pür-zāri-i mā:

1. **zi-pür-zāri-i mā:**

Gazel 7

Mısra: 1

Çok fazla su, ağlayan, yaş döken.

1. Ceyb-i gül bes ki derīde'st zi-pür-zāri-i mā

2. Bülbülān-ı çemen üftāde be-ğam-ı ħ'āri-i mā

zīr:

1. **zīrdedür:-de, -dür**

Kaside 6

Mısra: 46

Alt, aşağı.

45. Nūnını eyleseler mimine taqdīm sezā

46. Ebrū bālāda olur zīrdedür cāy-ı dehān

zīrā:

1. **zīrā:**

Kaside 1

Mısra: 29

Çünkü, şundan dolayı ki.

29. Geldi zīrā o cihānbān-ı muzaffer ki anuñ

30. Çekilür pīş-i rikābında livā-yı nuşret

2. zîrâ:

Kaside 5

Mısra: 57

Zira, çünkü, şundan dolayı.

57. Zîrâ benüm ol şâ'ir-i bâlâ-rev-i i'câz

58. Feyz-i nefesüm mâye-i ihyâ Yeñişehr'e

3. zîrâ:

Kaside 8

Mısra: 3

Çünkü, şundan dolayı.

3. Serinden var ise geçmiş şovuk şu 'âşikuñ zîrâ

4. Şitâ vü şayf germ-ülfet diler kendü ile yârı

4. zîrâ:

Kaside 9

Mısra: 73

Çünkü, şundan dolayı.

73. Anuñ zîrâ âb-ı vâlâ-nijâdı

74. Velî Paşa-yı İskender-ğaşemdür

5. zîrâ:

Kaside 9

Mısra: 93

Çünkü, şundan dolayı ki.

93. Velî taqsîrimi 'afv eyle zîrâ

94. Senüñ vaşfuñda 'âlem beste-demdür

6. zîrâ:

Gazel 15

Mısra: 6

Çünkü, şundan dolayı ki.

5. Dehân-ı şekveye mihr-i sükût ursam münâsibdür

6. Ki oldum halka-i 'işretde zîrâ nâm alan 'İzzet

7. zîrâ:

Gazel 38

Mısra: 5

Çünkü, şundan dolayı ki.

5. Toğunma hâtırım âzurde olmasun zîrâ

6. Benüm gibi saña bir mübtelâ mı var yokdur

8. zîrâ:

Gazel 52

Mısra: 4

Çünkü, şundan dolayı.

3. Kim hâll idecekdür girih-i perçem-i yârı
4. Zîrâ ki o ser-rişte-i sevdâ karşıkuğdur

9. zîrâ:

Gazel 120

Mısra: 9

Çünkü, şundan dolayı ki.

9. Dökülsün eşk-i çeşmüm aña yanmam murğ-ı dil zîrâ
10. Kebâba döndi şimdi nâr-ı 'aşkuñ işti 'âlûñden

zîr-i dest:

1. zîr-i dest:

Gazel 117

Mısra: 13

El altında.

13. Heme gerden-keşân-ı hüsni eyler zîr-i dest elbet
14. Eger fermân olursa ol şeh-i işve-penâhumdan

2. zîr-i destüme: -üm, -e

Gazel 37

Mısra: 3

El altında.

3. Almışum mülk-i cünün-ı 'aşkı zîr-i destüme
4. Hall-i işkâl-i hîred engüşt-i tedbîrümmedür

zîr-i kâkül:

1. zîr-i kâkülde: -de

Gazel 157

Mısra: 7

Saçın altı.

7. Zîr-i kâkülde nihân idi mu 'anber hâli
8. Gösterüp eyledi tahrîk şabâ sevdâmı

zîr-i nigîn:

1. zîr-i nigîn:

Gazel 3

Mısra: **14**

Emrine itaat ettirme.

13. An dem ki keşed tîg-i zebân âvered ‘izzet

14. Der zîr-i nigîn memleket-i nükteverî-râ

zîr-i sehâb:

1. **zîr-i sehâb:**

Kaside 4

Mısra: **4**

Bulutun altı.

3. Dîde-i devlet-i bîdâr gibi buldı fûrûg

4. Aḡter-i ṭâli‘imüz ḳalmıř iken zîr-i sehâb

zirve-i ebrâc-ı hüner:

1. **zirve-i ebrâc-ı hünerde:-de**

Kaside 6

Mısra: **31**

Beceriklilikte burçların en üst noktası.

31. Zâllar zirve-i ebrâc-ı hünerde aḡter

32. Râları çarḡ-ı ma‘ârifde hilâl-ı raḡşân

zirve-i kühsâr-ı vişâl:

1. **zirve-i kühsâr-ı vişâle:-e**

Gazel 40

Mısra: **5**

Kavuşma dağının tepesi.

5. Çıkmağa zirve-i kühsâr-ı vişâle ancak

6. Elde pîrâne ‘aşâ şevḳ-i civânân ister

zi-sahbâ:

1. **zi-sahbâ:**

Gazel 104

Mısra: **1**

Şaraplı.

1. Ez bes ki pür zi-sahbâ cāmî be-kef ne-dârem

2. Der-küy-ı mey-fürüşân ḳadr ü şeref ne-dârem

zi-şarf-ı mâl u telef:

1. **zi-şarf-ı māl u telef:**

Gazel 104

Mısra: 4

Mahvolmuş ve kötü harcamaya sahip.

3. Hāhem ki bār-ı diger gīrem reh-i ḥarābāt

4. Endīşēi zi-şarf-ı māl u telef ne-dārem

zi-şem‘-i rūyet :

1. **zi-şem‘-i rūyet :**

Gazel 16

Mısra: 15

Mum gibi aydınlık yüz.

15. Hem-çü pervāne zi-şem‘-i rūyet

16. Āteşī der-dil-i sūzānem hest

zīver-i aġūş-ı aġyār:

1. **zīver-i aġūş-ı aġyār:**

Gazel 92

Mısra: 5

Rakibin kucağının süsü.

5. Zīver-i aġūş-ı aġyār oldıġun gördükçe ben

6. Fırkati itdüm temenni vaqt-i vuslatdan bedel

zīver-i bezm-i aġyār:

1. **zīver-i bezm-i aġyār:**

Gazel 157

Mısra: 11

Rakibin toplantı süsü II sevgili.

11. Oldıġuñdan gice sen zīver-i bezm-i aġyār

12. Yoķ midur ‘āşık-ı miḥnet-zedenüñ peygāmı

zīver-i burc-ı şüreyyā-necm:

1. **zīver-i burc-ı şüreyyā-necm:**

Gazel 1

Mısra: 8

Yıldız takımına ait olan Süreyya yıldızı II sevgili.

7. Sen māh-ı āsmānārā-yı ḥüsn-i şīvesin

8. Zīver-i burc-ı şüreyyā-necm ḥāl olmuş saña

zīver-i dükkān-ı iştihār:

1. zīver-i dükkān-ı iştihār:

Gazel 97

Mısra: 7

Şöhret dükkânının süsü.

7. Kālā-yı hüsni zīver-i dükkān-ı iştihār

8. Bir rû-güşāde şāhid-i bāzāra uğradum

zīver-i dūş:

1. zīver-i dūş:

Gazel 56

Mısra: 11

Omuzun süsü.

11. Hıl'at-ı fahrı idüp zāhid-i har zīver-i dūş

12. Bir zamān çāk-zen-i cāme-i nāmūs olmaz

zīver-i dūş-ı mübāhāt:

1. Zīver-i dūş-ı mübāhātum:-um

Gazel 47

Mısra: 21

Övünmenin omuz süsü.

21. Zīver-i dūş-ı mübāhātum eger olmazsa

22. Hāk bu kim ferve-i semmūr firāvān ağlar

zīver-i dūş-ı şeref-pūş:

1. zīver-i dūş-ı şeref-pūş:-ı

Kaside 1

Mısra: 42

Şeref örten omuz süsü.

41. Öyle bir dāver-i devrān ki olur hem-vāre

42. Zīver-i dūş-ı şeref-pūşı ridā-yı nuşret

zīver-i iklīl-i belāgat:

1. zīver-i iklīl-i belāgat:

Kaside 6

Mısra: 33

Etkili söz söyleme tacının süsü.

33. Zāları zīver-i iklīl-i belāgat ammā

34. Sīnlerde ser-i hüssĖdī keser erre-be-sān

zīver-i şadr-ı 'alā:

1. zīver-i şadr-ı ‘alā:

Kaside 3

Mısra: 15

Sadrızamın süsü.

15. Zīver-i şadr-ı ‘alā ḥazret-i Rüşdī Paşa

16. Ki nazīrin göremez dīde-i çarḥ-ı devvār

2. zīver-i şadr-ı ‘alā:

Kaside 7

Mısra: 37

Şerefli göğsün süsü.

37. Zīver-i şadr-ı ‘alā ziyet-i bezm-i kübrā

38. Zübde-i ehl-i şehā münstī-i nām-ı Ca‘fer

zīver-i ser-ḥalka-i rindān-ı cihān:

1. zīver-i ser-ḥalka-i rindān-ı cihān:

Gazel 114

Mısra: 9

Dünyanın rindlerinin baş halkasının süsü.

9. Gel gel ey zīver-i ser-ḥalka-i rindān-ı cihān

10. Meclis âmāde ḳuluñ şevkile dest eḫşānum

zīver-i ser-maḥfil-i şer‘-i nebevī:

1. zīver-i ser-maḥfil-i şer‘-i nebevī:

Kaside 5

Mısra: 25

Hız. peygamberle ilgili kanunların baş meclisinin süsü.

25. Ol zīver-i ser-maḥfil-i şer‘-i nebevī kim

26. Her bir sözi bir ḥüccet-i mümzā Yeñişehr’e

ziyā:

1. ziyā:

Kaside 2

Mısra: 25

Ar. Parlaklık, aydınlık.

25. Mişāl-i mihr-i münir ‘āleme ziyā şalarak

26. Belürdi ḥazret-i destür-ı ma‘delet meḫtūr

ziyā-baḫş-ı siyeh-çerde:

1. **ziyā-baḥş-ı siyeh-çerdesidür:-si, -dür**

Gazel 53

Mısra: 2

Siyah rengin ıŖık vereni.

1. Ra'Ŗe-fermā-yı Ŗüreyyā ruḥ-ı ḥuy-gerdesidür

2. Dāğ-ı meh-tāb ziyā-baḥş-ı siyeh-çerdesidür

ziynet:

1. **ziynet:**

Gazel 91

Mısra: 12

Süs, bezek.

11. 'Arüsa döndi yine bıkır-i ma'ni-i rengin

12. Ne ziynet eyledi irāŖ gör ḥınā-yı ḥayāl

ziynet-i bezm-i kübrā:

1. **ziynet-i bezm-i kübrā:**

Kaside 7

Mısra: 37

Büyük meclisin süsü.

37. Ziver-i Ŗadr-ı 'alā ziynet-i bezm-i kübrā

38. Zübde-i ehl-i seḥā münsi-i nām-ı Ca'fer

ziynet-i elmās:

1. **ziynet-i elmās:**

Gazel 64

Mısra: 10

Elmasın süsü.

9. Ser-tā-be-ḳadem ḥüsn-i cihān-sūzuña cānā

10. Bir başḳa nümāyiŖ vireyor ziynet-i elmās

zu'afā:

1. **zu'afādan:-dan**

Kaside 1

Mısra: 54

Zayıf olan.

53. Meded-i luḥfi ile taḳviye-fermādur hep

54. Zu'afādan ne ḳadar var ise sezā-yı nuŖret

zuhür eyle

1. **zühür eyleyelüm:-y, -elü, -m**

Kaside 10

Mısra: **16**

Görünmek, ortaya çıkmak.

15. Baçalum zaḥm-nümāyānına üftādelerin

16. Lāleveş dāğ be-dil bizde zühür eyleyelüm

zühür it:

1. **zühür ider:-er**

Gazel 42

Mısra: **11**

Zâhir olmak, meydana çıkmak, belli olmak.

11. Kühsârdan ma'âdin ider cā-be-cā zühür

12. Ṭab'-ı kibāra farṭ-ı mürüvvet şığışmıyor

2. **zühür itdi:-di**

Kaside 2

Mısra: **28**

Zâhir olmak, meydana çıkmak, belli olmak.

27. Şu'a-ı mehçe-i rāyâtı reşk-i hür olarak

28. O bedr-i burc-ı vezâret şerefle itdi zühür

2. **zühür itmiş:-miş**

Gazel 112

Mısra: **13**

Meydana çıkmak, baş göstermek, görünmek.

13. Mest idüm evzâ-ı küstâhânemüz itmiş zühür

14. Yoḥsa bir ferd ile meclisde cidālum yok benüm

zulm:

1. **zulm:**

Kaside 4

Mısra: **34**

Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.

33. Şimdi meydāna çıkup 'arz-ı şecā'at itsün

34. Yoḥsa iş mi fuḫarāya o ḫadar zulm ü ḡazab

2. **zulmden:-den**

Kaside 13

Mısra: **13**

Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.

13. Zülmden nā-būd dehr içre nişān
14. Ğamze-i dil-berde qalmışdur hemān

zulmet-ābād-ı ekālīm:

1. **zulmet-ābād-ı ekālīmī:-i**

Kaside 3

Mısra: 18

Memleketlerin sonu olmayan karanlığı.

17. Dādger-i dāver-i zīşān ki fūrūg-ı ‘adli
18. Zülmet-ābād-ı ekālīmī ider pūr envār

zulmet-i hecr:

1. **zulmet-i hecrūñde:-üñ, -de**

Gazel 32

Mısra: 11

Ayrılık karanlığı.

11. Zülmet-i hecrūñde ‘İzzet düşse rāh-ı ‘aşka
12. Āh-ı şeb-gīr-i şerār-efşānı meş‘al gösterür

zulmet-i kizbe:

1. **zulmet-i kizbe:-e**

Gazel 109

Mısra: 2

Yalanın karanlığı.

1. Bezm-i taḥkīkde çün neşr ider envār ḳasem
2. Zülmet-i kizbe virür raḥne-i dīvār ḳasem

zūr:

1. **zūr:**

Kaside 2

Mısra: 12

Kuvvet, güç, zor.

11. O güne vardı metānet ḥiṣār-ı ye’sde kim
12. Degildi hedmine ḥiç kārger anuñ zer ü zūr

2. **zūr:**

Kaside 10

Mısra: 32

Kuvvet, güç, zor.

31. Sāḥa-i vaşf-ı cemilūñde alursa ‘āciz
32. Eşheb-i ab‘-ı girān-cünbüşe zūr eyleyelüm

zurefā:

1. zurefādan: -dan

Gazel 135

Mısra: 2

Zarif kimseler.

1. Nefret geliyor baña gürūh-ı cūhelādan
2. Yo mı bir iki ehl-i abi‘at zurefādan

zūr-ı bāzū-yı ‘işve:

1. zūr-ı bāzū-yı ‘işveyle: -y, -le

Gazel 147

Mısra: 5

Cilvenin kol kuvveti II sevgilinin işvesinin āşık üzerindeki etkisi.

5. Elbette zūr-ı bāzū-yı ‘işveyle alt ider
6. Bir sīm-sīne gelse o sīmīn-ber üstüne

zūr-ı endīşe:

1. zūr-ı endīşe:

Kaside 6

Mısra: 8

Düşüncenin gücü.

7. Saña tā rūz-ı ezel eylemiş i‘tā Mevlā
8. Zūr-ı endīşe ile uvvet-i ab‘ı Saḥbān

zūr-ı endīşe-i çālāk:

1. zūr-ı endīşe-i çālākuñı: -uñ, -ı

Gazel 21

Mısra: 7

Güçlü endişenin gücü.

7. Zūr-ı endīşe-i çālākuñı teslīm eyler
8. uvvet-i ab‘uñ ‘ālemde olan mağrūrı

zūr-ı endīşe:

1. zūr-ı endīşemi: -m, -ı

Kaside 3

Mısra: 34

Kaygının gücü.

33. Tâb-ı teb tākatumı kesdi efendüm yoḥsa
34. Zūr-ı endiṣemi nazm içre iderdüm izhâr

zūr-ı tab´ı:

1. zūr-ı tab´ı:

Gazel 17

Mısra: **10**

Tabiat, yaratılış kuvveti.

9. Erenlerden ben istimdâdı kesmem ´İzzetâ bir dem
10. Baña bu zūr-ı tab´ı himmet-i pîrân ider îrâş

2. zūr-ı tab´um:-um

Kaside 13

Mısra: **110**

Tabiat, yaratılış kuvveti.

109. Görsin âşârum benüm iden gümân
110. Zūr-ı tab´um andan olur müstebân

zübde-i ehl-i sehâ:

1. zübde-i ehl-i sehâ:

Kaside 7

Mısra: **38**

Cömertlik sahibinin en değerlisi.

37. Zîver-i şadr-ı ´alâ ziynet-i bezm-i kübrâ
38. Zübde-i ehl-i sehâ münsî-i nâm-ı Ca´fer

zühd-nümâ:

1. zühd-nümâ:

Kaside 6

Mısra: **137**

Zühde benzeyen.

137. Komadı zühd-nümâ ehl-i riyâdan olayum
138. Şüh-meşrebligümi ister idi çün rindân

zühhâd:

1. zühhâda:-a

Gazel 60

Mısra: **5**

Zahirler(Sofular).

5. Zühhâda vü pîr-i mey-fürûşa
6. Bîgâne vü âşinâlaruz biz

2. **zühhâd:**

Gazel 24

Mısra: 9

Zahirler(Sofular).

9. Ta'n itmeye başladı habâb-ı meye zühhâd
10. Girdükçe sivilceyi çibân eylesünler

3. **zühhâd:**

Gazel 30

Mısra: 10

Zahirler(Sofular).

9. Rindân iledür ülfetimüz her dem ü her ân
10. Zühhâd bizüm subha-keş-i hasretimüzdür

4. **zühhâduñ:-uñ**

Gazel 80

Mısra: 11

Zâhitler, kaba sofular.

11. Elde tesbîh ü 'aşâ zühhâduñ
12. Hey'et-i bü'l-'acebün çok gördük

Zühre:

1. **Zühre'nüñ:-'nüñ**

Gazel 53

Mısra: 9

Nahid, Çobanyıldızı. Bu yıldızın tesiri altındaki burçlarda doğanlar güzel, zarif, zevk sahibi, zeki, maharetli ve sanatkar olurlar.

9. Evc-i eflâkde meşk itdi meger nâlelerüm
10. Zühre'nüñ çaldığı 'uşşâka nevâ perdesidür

zükâm-ı hasret:

1. **zükâm-ı hasretle:-le**

Kaside 2

Mısra: 15

Hasret nezlesi.

15. Düçâr-ı derd-i ser olmuş zükâm-ı hasretle
16. Yaturdı pister-i miñnetde 'âşık-ı rencür

zülf:

1. zülf:

Kaside 2Mısra: **84***Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.***83.** Beyâz-ı şubhdur 'İzzet ki reng-i şebde hemân**84.** Siyâh zülf arasında o gerden-i kafür

2. zülfüne:-ü, -n, -e

Gazel 98Mısra: **14***Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.***13.** Günâhı boynuna çeksün cezâ-yı lâyıkuñı**14.** Varup da zülfüne ber-dâr olan gönülcegizüm

3. zülfün:-üñ

Gazel 158Mısra: **6***Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.***5.** Yağdımsa n'ola şem'a-i âhum şeb-i gamda**6.** Zülfün gibi baht-ı siyehüm tîre degül mi**zülf zülfe:**

1. zülf zülfe:-e

Gazel 138Mısra: **12***Saç saça.***11.** Ögredür eczâ-yı hüsnüñ birbirine şiveler**12.** Çeşm çeşme zülf zülfe târ târa rû-be-rû**zülf-i cânân:**

1. zülf-i cânâna:-a

Gazel 23Mısra: **11***Sevgilinin saçı.***11.** Degül şâyeste dest-âvîz iderse zülf-i cânâna**12.** Dil-i şad-çâk-ı 'âşık şâne-i gîsü-yı hayretdür**zülf-i ejderî:**

1. zülf-i ejderidendür:-den, -dür

Gazel 36

Mısra: 4
Ejder saçı II sevgilinin saçı.

3. N'ola sem-rîz olursa habbe-i sevdâ dil-i zâre
4. Benüm bu pîç ü tâbum hep o zülf-i ejderîdendür

zülf-i girih-gîr:

1. **zülf-i girih-gîre:-e**
Gazel 158
Mısra: 1
Düğümlü, dolaşık zülüf.

1. Dil-besteligüm zülf-i girih-gîre degül mi
2. Mecnün olanuñ rağbeti zencîre degül mi

zülf-i müşg-bâr:

1. **zülf-i müşg-bâr:**
Kaside 13
Mısra: 49
Misk gibi kokan zülüf.

49. Āh 'izârında o zülf-i müşg-bâr
50. Kıl kadar hüsnüne kondurmaz gubâr

zülf-i müşgîn-i sühan:

1. **zülf-i müşgîn-i sühan:**
Kaside 1
Mısra: 58
Sözün misk kokulu saçı

57. Nāfe-i hulķunuñ evşāfi yazıldıķça olur
58. Zülf-i müşgîn-i sühan ğāliye-sāy-ı nuşret

zülf-i siyeh:

1. **zülf-i siyeh:**
Gazel 52
Mısra: 1
Siyah saç.

1. Tâb-ı ruḥ ile zülf-i siyeh tâ karışuķdur
2. Nev-rüz u zalām-ı şeb-i yeldâ karışuķdur

zümre:

1. **zümresine**:-s, -i, -n, -e

Kaside 11

Mısra: **32**

Topluluk, sınıf.

31. Dest-i midḥatla güher-pāş olarak

32. Ehl-i dil zümresine baş olarak

2. **zümrenün**:-nüñ

Kaside 18

Mısra: **13**

Topluluk, sınıf.

13. Bu zümrenün cem'ine fā'ik şu 'aşrda

14. Zann eylerüm ki dāver-i Dārā-nāşībdür

zümre-i aġyār:

1. **zümre-i aġyārdan**:-dan

Gazel 46

Mısra: **6**

Yabancıların, rakiplerin topluluġu.

5. Āşinā bīġāne olmazlardı ammā çāre yok

6. Zümre-i aġyārdan eyler ḥazer maḥbūblar

zümre-i küffār:

1. **zümre-i küffār:**

Gazel 109

Mısra: **6**

Kafirler topluluġu.

5. Nām-ı maḥbūb-ı ḥaḳīḳīyi getürmez yāda

6. O sebebden idemez zümre-i küffār ḳasem

zümürrüd:

1. **zümürrüd:**

Gazel 144

Mısra: **2**

Zümrüt II sevgilinin ayva tüyleri.

1. Ḥaṭ-ı sebz oldı peydā ol leb-i şīrīn-ḥiṭāb üzre

2. Ne ḥikmetdür zümürrüd bitdi ey dil la'l-i nāb üzre

zünnār-ı miyān:

1. zünnār-ı miyān:

Gazel 21

Mısra: 7

Bel kuşığı, kemeri.

7. Küfr-i zülfeş heme zünnār-ı miyān hvāhem kerd

8. Bes ki dīnem püser-i berhemenī mī-cüyed

zürafā:

1. zürafāyı:-y, -ı

Gazel 63

Mısra: 10

Zarif kimseler.

9. Āferīnler saña ey şahid-i şīrīn-güftār

10. Tatlı dillerle tutarsın zürafāyı bilürüz

Sonuç

19. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairlerinden Yenişehirli İzzet Divanı'nın ele alındığı bu çalışmada Divan'da yer alan kelimeler, kavramlar, atasözleri, deyimler ve tamlamalar tek tek ele alınarak bunların kullanım sıklıklarıyla beraber bağlamli dizinleri hazırlanmış ve metin içindeki bağlamsal anlamları verilerek bağlamsal sözlük hazırlanmıştır. Sözcükler, anlamlandırılırken tarihsel sözlükler ve Osmanlı kültürü ile ilgili temel başvuru kaynaklarından faydalanılmıştır. Sözcüklerin alfabetik sıraya göre verilmesi, sözlüğe kullanım kolaylığı sağlamıştır.

Eserde geçen ve dönemin çeşitli eğlencelerine, sosyal ve kültürel yaşantısına yönelik göndermelerin tespiti sayesinde önemli folklorik malzemeler elde edilmiştir. Bunların yanında atasözleri, deyimler ve çeşitli kalıp ifadelerin tespit edilmesi, dönemin dil zenginliğinin ortaya konulmasına katkı sağlamıştır. Şairin bu malzemeleri nasıl kullandığı, üslup ile birlikte ele alınıp değerlendirilmiştir. Divan'da sözcükler arası bağdaştırmalar oluşturulurken sık sık mecaza başvurulmakla birlikte telmih, istiare, mübalağa, tevriye vb. sanatlardan da istifade edilmiştir. Divan'dan alınan örneklerle kelimelerin, bağlama göre gösterdikleri anlam değişiklikleri ve kazandıkları çağrışım zenginlikleri ortaya konmuştur.

Yenişehirli İzzet Divanı Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlüğü üç önemli çalışma alanına zemin hazırlamıştır. Birincisi, bu sözlüğün Yenişehirli İzzet'in üslubunu belirlemede önemli bir rolünün olacağı düşünülmektedir. Sözlük, şairin üslubunu belirlemenin yanında dönemin dil ve kültür özelliklerinin açığa çıkarılması, konuyla ilgili ve Osmanlı kültürüyle ilgili yapılacak diğer çalışmalara kaynaklık edebilecek olması açısından değerlidir. Yapılan çalışmaların sayısı arttıkça şairleri üslup özellikleri açısından karşılaştırma imkânı da artacaktır. Ortaya çıkan benzerlikler ve farklılıklar eserlerin yazıldığı dönemle ilgili ve Klasik Türk edebiyatının geneli ile ilgili yapılan araştırmalara katkı sağlayacaktır. İkincisi, hazırlanan bu bağlamsal sözlüğün tarihsel sözlük çalışmaları için içinde barındırdığı dil malzemesi ile küçük de olsa katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Üçüncüsü, şairin günlük dildeki kelimeleri, atasözleri, deyimleri, kalıplaşmış diğer ifadeleri vs. hangi yollarla ve nasıl edebi bir dile dönüştürdüğünü, bunu yaparken hangi bağlamsal kullanımlara başvurduğunu anlamaya olanak sağlamıştır.

Kaynakça

Sözlükler

- Acar, S. (2009). *Necati Bey Divanı Sözlüğü [Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük]*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aksoy, Ö. A. (1996). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.
- Büngül, N. R. (1979) *Eski Eserler Ansiklopedisi*. İstanbul: Tercüman Yayınları.
- Cebecioğlu, E. (2014). *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*. Ankara: Otto Yayınları.
- Cengiz, H. E. (1983) *Divan Şiiri Antolojisi*. Ankara: Bilgi Yayınları.
- Dilçin, C. (2009). *Yeni Tarama Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.
- Esat Efendi, M. (1999). *Lehçetü'l-Lugat*. (Haz. Ahmet Kırkkılıç). Ankara: TDK Yayınları.
- Ercilasun, A. B. (1992). *Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Eyüboğlu, K. E. (1973). *On üçüncü Yüzyıldan Günümüze Kadar Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler (Tabirler)*. İstanbul: Doğan Kardeş Matbaacılık.
- Gölpınarlı, A. (2004). *Tasavvuftan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Kadri, H. K. (1927-45). *Türk Lugatı*. İstanbul: Devlet Matbaası.
- Kâşânî, A. (2004). *Tasavvuf Sözlüğü*. (Çev. Ekrem Demirli). İstanbul: İz Yayıncılık.
- Koçu, R. E. (1967). *Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü*. Ankara: Sümerbank Kültür Yayınları.
- Öztürk, F. (2007). *Bakî Divanı Sözlüğü [Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük]*. (Yayımlanmış Doktora Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Pakalın, M. Z. (2004). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Pala, İ. (2014). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*. İstanbul: Kapı Yayınları.

- Remzi, H. (1887). *Lugat-ı Remzî*. İstanbul: Matba-i H.
- Redhouse, J. W. (1992). *Türkish and English Lexicon*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Salâhî, M. (1895-1904). *Kâmûs-ı Osmânî*. İstanbul: Mahmud Bey Matbaası.
- Steingass, F. J. (1998). *A Comprehensive Persian-English Dictionary*. Beiru: Librarie du Liban.
- Şahinoğlu, N. (1997). *Farsça Grameri Sarf ve Nahiv*. (1. bs.) İstanbul: Kitapevi Yayınları.
- Şenödeyici, Ö. (2011). *Naili Divanı Sözlüğü [Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük]*. (Yayımlanmış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şükün, Z. (1996). *Farsça-Türkçe Lugat, Gencîne-i Güftâr Ferheng-i Ziyâ*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Tekin, A. (2010). *Edebiyatımızda İsimler ve Terimler Sözlüğü*. (1. bs.) İstanbul: Bilgeoğuz Yayınları.
- Topaloğlu, A. (1978). *Kuran Tercümesi (Sözlük)*. İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Türk Dil Kurumu. (1995) *Tarama Sözlüğü [XIII. Yüzyıldan Beri Türkiye Türkçesi İle Yazılmış Kitaplardan Toplanan Tarama Sözlüğü]*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Uludağ, S. (2005). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*. (2. bs.) İstanbul: Kabalcı Yayınları.
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. (Nüket Güz, Emel Huber, Osman Semenoğlu, Erdim Öztokat). İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Vefik, A. (2000). *Lehçe-i Osmânî*. (Haz. Recep Toparlı). Ankara: TDK Yayınları.
- Walter, J. (1992). *Türkish and English Lexicon*. (2. bs.) İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Yılmaz, Ö. (1990). *Büyük Türk Musikisi Ansiklopedisi I-II*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Yılmaz, M. (1992). *Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözcükler (Ansiklopedik Sözlük)*. İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Yurtbaşı, M. (1996). *Örnekleriyle Deyimler Sözlüğü*. Ankara: MEM Ofset.
- Zavotçu, G. (2006). *Divan Edebiyatı Kişiler- Kişilikler Sözlüğü*. (1. bs.) Ankara: Aydın Kitabevi.

Ziya Ş. (1996). *Farsça-Türkçe Lugat, Gencîne-i Güftâr Ferheng-i Ziyâ*. İstanbul: MEB Yayınları.

Online Sözlükler

Kubbealtı Lugati. Erişim Tarihi: 10 Aralık 2016, <http://kubbealtilugati.com/>

Sözce. Erişim Tarihi: 19 Ocak 2017, <http://www.sozce.com/>

Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü. Erişim Tarihi: 18 Aralık 2016, <http://tebdiz.com/>

TDK Büyük Türkçe Sözlük. Erişim Tarihi: 19 Ocak 2017, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts

TDK Güncel Türkçe Sözlük. Erişim Tarihi: 10 Ocak 2017, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&view=gts

TDK Tarama Sözlüğü. Erişim Tarihi: 10 Ocak 2017, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_tarama&view=tarama

Yenişehirli İzzet Divanı Üzerine Yapılan Çalışmalar:

Özerol, N. (2013). *Yenişehirli İzzet Divanı/Karşılaştırmalı Metin-Dizin*. Malatya: Serhat Matbaacılık.

Diğer Başvuru Kaynakları:

Aksan, D. (2009). *Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi*. Ankara: Engin Yayınevi.

Aksoyak, İ. H. (1995) “Divan Şiirinde Okçuluk Terimleri”. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*. 1, 81-94.

And, M. (1993). *16. Yüzyılda İstanbul (Kent-Saray-Günlük Yasam)*. İstanbul: Akbank Yayınları.

Andrews, W. (2000) *Şiirin Sesi, Toplumun Şarkısı*. (Çev. Tansel Güney). İstanbul: İletişim Yayınları.

Atasoy, N. (2005). *15. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Osmanlı Bahçeleri ve Hasbahçeler*. İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Aybet, N. (1989). *Fuzûlî Divanı'nda Maddî Kültür*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Aydın, M. (2014). *Dilbilim El Kitabı*. İstanbul: Akademik Kitaplar.

- Bahadıroğlu, Diba, “Bir Dil Uğraşırı Güzünden TEBDİZ”, *Dergi Park*, Cilt: 3, Sayı: 1 (Kış, 2017), (38-39).
- Başkan, Ö. (2003). *Bildirişim İnsan Dili ve Ötesi*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Çakır, C. (2004). “Anlamın Bağlam Açısından İncelenmesi: Kök Anlambilim ve Art Anlambilim”. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(3), 245-255.
- Çavuşoğlu, M. (2001). *Necati Bey Divanının Tahlili*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Hacıeminoğlu, N. (2008). *Türkçenin Karanlık Günleri*. İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları.
- Hengirmen, M. (1990). *Güvâhî, Pendnâme (Öğütler ve Atasözleri)*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- İpekten, H. (2007). *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Kocatürk, V. M. (1949). *Divan Şiiri Antolojisi*. (2. bs). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Kurnaz, C. (1996). *Hayâlî Bey Divanının Tahlili*. İstanbul: MEB. Yayınları. Köprülü, M. F. (1931). *Eski Sairlerimiz Divan Edebiyatı Antolojisi*. İstanbul: Muallim Ahmet Halit Kitaphanesi.
- Levend, A. S. (1984). *Divan Edebiyatı, Kelimeler ve Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar*. (4. bs.). İstanbul: Enderun Kitabevi Yayınları.
- Mengi, M. (1986). “Necati’nin Şiirlerinde Atasözlerinin Kullanımı”. *Erdem Atatürk Kültür Merkezi Dergisi*, 2(4), 47-58.
- Onan, Necmettin H. (1991). *İzahlı Divan Şiiri Antolojisi*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Onay, Ahmet T. (2000). *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*. (Haz. Cemal Kurnaz). Ankara: Akçağ Kitabevi Yayınları.
- Pala, İ. (1995). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Palmer, F. R. (2001). *Semantik (Yeni Bir Anlambilim Projesi)*. (Çev. Ramazan Ertürk). Ankara: Kitâbiyât Yayınları.
- Sefercioğlu, N. (2001). *Nev’î Divanının Tahlili*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Tolasa, H. (2001). *Ahmet Paşanın Şiir Dünyası*. Ankara: Akçağ Yayınları.

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Nülifer KARADAĞ

Doğum Yeri ve Tarihi: Araban/01.10. 1984

Eğitim Durumu:

Lisans Öğrenimi : Gaziosmanpaşa Üniversitesi / Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

Y. Lisans Öğrenimi: Selçuk Üniverstesi / Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Tezsiz

Yüksek Lisans :Adıyaman Üniversitesi / Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü/ Eski Türk

Edebiyatı Alanı.

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

Çalıştığı Kurumlar :

Şırnak/İdil Çok Programlı Lisesi- Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği.

Adıyaman/Bölükayla Lisesi-Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği.

Adıyaman/ Kahta Fen Lisesi-Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği.

İletişim:

E-posta adresi: nkaradag84@hotmail.com

Tarih: